NOVVM LEXICON GRAECO-LATINVM IN NOVVM TESTAMENTVM

CONGESSIT
ET
VARIIS
OBSERVATIONIBVS PHILOLOGICIS
ILLVSTRAVIT

IOH. FRIEDER. SCHLEVSNER
PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTOR
HVIVSQVE PROF. P. O. VITEB. CONSIST. ECCLES.
REGII ASSESSOR, AEDI ARCIS ET ACAD.
PRAEPOSITVS

TOMVS PRIMVS

EDITIO TERTIA EMENDATIOR ET AVCTIOR

LIPSIAE CIↃIↃCCCVIII.
IN LIBRARIA WEIDMANNIA
LONDINI APVD I. PAYNE ET MACKINLAY
ET W. H. LVNN

VIRIS

MAGNIFICIS, ILLVSTRIBVS,

CONSVLTISSIMIS, EXCELLENTISSIMIS,

AMPLISSIMIS, PRVDENTISSIMIS,

CIVITATIS LIPSIENSIS

CONSVLIBVS

PROCONSVLIBVS

AEDILIBVS

PRAETORIBVS

CAETERISQVE

SENATORIBVS GRAVISSIMIS

PATRONIS

OBSERVANTISSIME COLENDIS

DEVOTISSIMI ANIMI

SIGNIFICANDI CAVSA

HVNC LIBRVM

D. D. D.

AVCTOR.

PRAEFATIO EDITIONIS PRIMAE.

LECTORI BENEVOLO

SALVTEM ET OFFICIA.

Quamquam is ego non ſum, qui aut voluptatem, aut vtilitatem aliquam afferre poſſit, de aliorum laudibus et fama detrahere, et quae ſint in ſcriptis aliorum aut imperfectionis humanae, aut incuriae ac feſtinationis, aut inſcitiae adeo veſtigia haud obſcura lynceis oculis indagare et moleſta prauaque cum ſedulitate magis conſpicua reddere, bona autem eorundem et virtutes plane ſilentio praetermittere; (ſenſu enim tenuitatis ac imbecillitatis ingenii mei omniumque animi ac corporis virium ac facultatum praeſentiſſimo commotus ac ductus aliorum judicio, eruditioni et conatibus magis quam mihi et a me profectis tribuere ſoleo, et non ſolum modeſtia ac humanitate alios vincere, ſed etiam ſumma dilegentia et indefeſſo litterarum ac bene de aliis merendi ſtudio ad certam famam contendere, aut certe veram laudem pararé mihi didici:) tamen quod quilibet, cui de hoc litterarum generé recte iudicare facultas eſt et poteſtas, nullo modo diffiteri poteſt ac inficias ire, et multi adeo ac doctiſſimi viri contendere nulli dubitarunt, meque, praefandi prouincia impoſita, dicere quaſi cogit, non video, cur ego palam pronunciare ac repetere non debeam, nemini nempe eorum, qui hucusque Lexica N. T. condiderunt, contigiſſe, vt, non dicam, omne punctum ferret et opus proferret, ab omni parte perfectum, (quod in tanta huius negotii grauitate et moleſtia, in tanta humana imbecillitate

ac

ac imperfectione, in tanta denique ingeniorum varietate ac sententiarum diuersitate ne cogitari quidem et postulari potest) sed, vt Lexicon conderet, a praecipuis ac grauissimis vitiis ac erroribus maxima ex parte liberum, iisque ornamentis instructum, quae a dilegentia et eruditione editorum, rectoque praesidiorum praesentium vsu iure meritoque sperari poterant. Habere virtutes suas insignes N. T. thesauros, quos *Dieterici, Minterti, Leighii, Stockii, Schwarzii, Schoettgenii, Krebsii,* et alii in lucem publicam ediderunt, extra omnem dubitationis aleam est positum, et ego, qui permulta ipsorum lectioni debeo, et ex ipsis in vsus meos transtuli, lubens et gratus agnosco, sed nullus tamen eorum ita comparatus est ac instructus, vt vere dici possit thesaurus praecipuarum obseruationum philologicarum, a quibus grammatica interpretatio N. T. pendet; nullus, qui vere vsibus multorum inseruiat, qui, iusta librorum copia destituti, tamen ad subtiliorem N. T. cognitionem adspirant; nullus denique, qui non incuriae ac festinationis innumera impressa habeat vestigia. Itaque cum rogatus essem ante hos nouem annos a b. *Reichio,* mercatore librario quondam honestissimo ac litterarum omnis generis promouendarum studiosissimo, vt Lexici N. T. praecipuis saltem virtutibus ac dotibus, quae in reliquis desiderantur, eminentis ac praestantis, et in primis integritate, dilegentia, iusto ambitu ac multorum illorum praesidiorum, quae nostra aetate interpretatio N. T. grammatica habet, commodo vsu insignis, condendi in me curam susciperem, quanquam multa erant, quae me ab hoc consilio auocare potuissent, tamen laborem illum, admodum molestum taediique plenum, defugiendum non putaui, immo eo lubentius in me recepi, quo magis id non solum muneris, quo fungor, rationes suadere videbantur, sed etiam Viri, philologiae sacrae peritissimi

tiſſimi et grauiſſimi, auctores mihi exiſtebant, vt mihi, non inſueto plane eiusmodi laborum, hoc negotium, durum quidem, ſed admodum honeſtum ac verae multorum vtilitati inſeruiens, demandari ſinerem; quorum tanta apud me fuit auctoritas, vt, cum me iam plane imparem huic labori iudicaſſem, tamen ipſorum iudicio de me honorificentiſſimo non parere nefas arbitrarer. In qua re quid praeſtiterim, aut certe praeſtare ſtuduerim, vt Lectores ſtatim in ipſo limine intellegant, cum iam in tantam liber excreuerit magnitudinem, paucis dicendum videtur et indicandum. *Prima mea cura* fuit, vt obſeruationes *philologicas in* N. T. quas per ſedecim fere annos, dilegenter legendis et relegendis libris diuinis, iisdemque ſingulis fere diebus per annos decem auditoribus meis ſubtiliter explicandis, collegeram, non ſolum digererem et diſponerem, ſed etiam accuratius examinarem et certa a dubiis, quantum fieri poterat, ſepararem. Nunquam enim potui ſatis mirari eorum incuriam et neglegentiam, quos, ad componenda Lexica N. T. praeſidiis lectionis ſtudioſae ac repetitae et accuratae enarrationis librorum diuinorum plane deſtitutos, acceſſiſſe, ipſa librorum, quos ediderunt, indoles, quemque docere poteſt. Si vero nullis aliis praeſidiis inſtructus, quam iis, quae meo ingenio et qualicunque eruditioni ac in interpretando ſagacitati debebam, talem librum, ſummis difficultatibus plenum, conſcribere conatus eſſem, ſummae tamen audaciae iure accuſari poſſem; in cuius crimen ne incurrerem, dilegenter non ſolum conſulti ſunt a me et inſpecti omnes fere, quos nacti ſunt hucusque libri diuini N. T. magnos et inprimis doctos ac ſagaces interpretes, quorum alios perpetuis commentariis, alios vero ſingulis obſeruationibus locos N. T. difficiliores doctrinae ſuae luce haud infelici ſucceſſu illuſtraſſe conſtat, ſed etiam, quidquid ad ſubſidia linguae graecae interioris cognitionis comparandae pertinere videba-

debatur, dilegenter a me adhibendam esse, vsu nempe meo de summa illius vtilitate et praestantia edoctus, existimaui. His subsidiis instructus, perlectis adeo, ne quid praetermisisse viderer, non sine omni tamen taedio, omnibus, quae exstant, Lexicis N. T. ad ipsum nouum thesaurum linguae graecae N. T. adornandum et parandum accessi, in quem, instituti mei ac consilii bene memor, seruatis adeo interdum aliorum verbis, omnes transtuli copias, quibus interpretationem N. T. grammaticam adiuuari posse putabam, vt adeo nihil fere in omni hoc libro reperiatur, quod iure meum et nouum appellare possim, vndeque, si colligendi curam, digerendi dilegentiam et delectus cautionem excipias, ad me vlla aliqua laus vera redundare possit. Inprimis autem ea, qua potui dilegentia, non solum vidi, vt nulla vox, nulla particula et loquendi formula N. T. genuina et vera omitteretur et intacta relinqueretur, sed etiam notatis omnibus, si operae pretium erat, omnium vocum formularumque locis et sedibus, indicibus N. T. quos concordantias vulgo vocant, vt supersederi possit, efficere allaboraui. In singulis vero verbis, vocabulis et loquendi formulis explicandis earumque notionibus constituendis operam dedi, vt primum nulla vllius vocis significatio et vis, idoneis argumentis comprobata, a me omitteretur; deinde, vt, quantum vnius hominis dilegentia efficere valet, ab allatis significationibus et singulorum locorum interpretationibus omnis abesset obscuritas et ambiguitas, quae impedire possit, quo minus in mentibus lectorum N. T. existant imagines earum rerum, quas scriptorum diuinorum mentibus obuersatas fuisse probabile est. Sollicitus etiam haud parum fui de dilegentius digerendis et ordinandis significationibus, partim memoriae adiuuandae, partim accuratae linguae graecae N. T. cognitionis promouendae causa; quo ipso ordine certe in plerisque vocibus efficere conatus sum,

vt,

vt, quomodo ex prima et propria cuiusque vocis notione caeterae deductae fuerint, aut certe commode deduci possint, quilibet, etiam minus exercitatus, videre possit. In quaerendis vero caussis et inueniendo nexu significationum eiusdem vocis hac ratione vsus sum, vt pro rei diuersitate modo ipsius vocis origines indagarem, modo ad analogiam linguarum confugerem, modo denique viam obseruarem, quam natura humana in inueniendis et nectendis rerum ideis persequi vulgo creditur, interdum adeo, his subsidiis destitutus, meram coniecturam sequerer. Praeterea etiam imposui mihi officium, de nominibus personarum, locorum, numorum, mensurarum, lapidum, etc. vberius, quam hucusque a plerisque Lexicorum N. T. conditoribus factum erat, exponendi et, quavis opportunitate oblata, idoneis exemplis demonstrandi, quid ad recte interpretandos N. T. Scriptores valeat perfecta geographiae historiaeque veteris et antiquitatis vniuersae, inprimisque morum, institutorum et opinionum Iudaeorum, Romanorum et Graecorum adeo perfectior cognitio. Vt denique omnibus officiis boni et idonei interpretis librorum diuinorum N. T. satisfacerem atque non solum latius huius Thesauri vsus pateret, sed etiam tutius a quolibet vsurpari posset, nec per me saltem in hoc litterarum genere propagaretur peruersa haud paucorum leuitas, qui, in verba magistri iurantes et ab aliis decantata vnice repetentes, a vera, certa et idonea cognitione alieni manent et nullas sententiarum ac opinionum, quas habent et fouent, idoneas caussas afferre valent, rationibus quoque et caussis afferendis idoneis, quibus significationes singulorum verborum minus vsitatae et nouae et interpretationes formularum locorumque N. T. difficiliorum confirmarentur, efficere conatus sum, vt etiam hoc respectu hic Thesaurus meus linguae graecae N. T. copiosissimum promptuarium iure haberi posset et reliqui libri omnes,

omnes, qui obseruationes philologicas in N. T. continent, minus necessarii reperirentur. Quia autem Scriptores N. T. vt iam constat inter omnes rei peritos, in conscribendis libris suis vsi sunt non lingua graeca; pura illa atque attica, sed dialecto, Christi et apostolorum aetate vulgari ac recepta, Macedonica et Alexandrina, totusque orationis euangelistarum et apostolorum character linguam redolet hebraicam, et multa etiam in eorum libros e V. T. translata reperiuntur, cum proposuissem mihi, quauis oblata occasione, docere, quibus interpretatio formulae loquendi et vocis cuiusque confirmetur et stabiliatur rationibus, dilegenter orationem N. T. cum linguae hebraicae monumentis antiquissimis et versionibus graecis V. T. omnibus ita contuli, vt vbique fere voces hebraicas notarem, quibus graecae in N. T. et interpretum graecorum V. T. libris respondent, et loca textus hebraici et graeci afferrem idonea, vt statim intellegerent Lectores, cur voces et formulae loquendi haud paucae in N. T. vim habeant nouam et Graecis inauditam. Eandem ob caussam, maxime autem, vt appareret omnibus, quantum orationis graecae N. T. natura et indoles discrepet ab ingenio linguae atticae, laudaui passim Grammaticorum veterum, *Thomae Magistri*, *Phrynichi*, *Moeridis* aliorumque de linguae graecae et singularum eius vocum puritate libros, hac tamen cautione adhibita, vt eorundem quoque errores, a viris doctissimis nostra in primis aetate detectos, libere notarem. Quanquam vero eorum opinio, qui orationem graecam N. T. esse castigatissimam ac purissimam olim contenderunt, dudum explosa est, tamen et ii mihi in errore grauissimo versari semper visi sunt, qui, nullo plane discrimine agentes, omnem N. T. orationem esse mere hebraicam et linguae graecae scientiam nullum esse interpretationis N. T. adiumentum necessarium clamant aliisque persuadere conantur.

Igi-

Igitur, vt partim appareret, quam vanae sint hae voces, quae etiamnum multorum ore iactantur, partim vero nullum ornamentorum genus in Lexico meo desideraretur, etiam hoc egi, vt, vestigia exquisitae et purae orationis graecae in N. T. haud raro reperiri, idoneis exemplis, ex Scriptoribus graecis omnium aetatum adductis, vbique fere demonstrarem. Praeterea quoque, vt, nullam a me notionem temere fictam esse, alii quoque cognoscerent, compilaui perlecta a me omnia, quae exstant, *Glossaria graeca*, maxime ab *Hesychio*, *Suida*, *Phavorino*, *Auctore Etymologici Magni* aliisque collecta, cum in locis iis, quae glossas sacras, vt vocant, continerent, tum etiam in illis, quae ad Scriptores graecos vniuerse pertinerent; eorumque causa, qui libris doctorum veteris ecclesiae christianae magnum pretium statuere consueuerunt, ex horum quoque libris rationes interpretationum singularum, a me propositarum, passim protuli, quas in aliis locis e sylua variarum lectionum N. T. et locis parallelis petere et desumere, vsu meo de summa eorum vtilitate et praestantia edoctus, haud dubitaui. Sed operam perderem et nimis spatiosus mihi aperiretur differendi campus, si omnia ac singula, quae a me in hoc Nouo Lexico condendo praestita sint, vberius enarrare et exemplis illustrare vellem, cum facile quiuis intellegere ac animaduertere possit, qui meum librum cum aliis eiusdem generis comparare velit. Vt omnes ac singulos Viros doctos, e quorum scriptis multa in vsum meum conuerti, semper nominarem, instituti breuitas quidem non permittebat, sed praeter varios interpretes librorum N. T. antiquiores, in ipso libro passim laudatos, libros et obseruationes recentiorum Scriptorum, nominatim FISCHERI, TITTMANNI, MORI, DOEDERLEINII, TELLERI, STORRII, KOPPII, THALEMANNI, aliorumque doctissimorum hominum haud parum mihi profuisse, lubens et gratus profiteor.

teor. Emendationem schedarum typographicarum suscipere ob loci distantiam ipse non potui, nec sunt oculi mei tam perspicaces, vt omnia peccata typographica notare facile possint. Eo magis igitur est a me laudanda et suspicienda et iam palam praedicanda summa dilegentia Viri Celeberrimi, Doctissimi et Linguarum, Orientalium maxime, peritissimi, MEISNERI, *Philosophiae Professoris Lipsiensis*, qui non solum errores typographorum tam dilegenter notavit, vt eum nihil facile, quantum equidem vidi, effugerit, sed etiam, si in ipsis plagulis, a me scriptis, errores detexit, imbecillitati facile condonandos, aut in litteris, accentibus et ordine ipso verborum quaedam turbata essent, a me quam humanissime rogatus, feliciter correxit et emendauit et ita omnes meas partes egit. Huic itaque doctissimo et mihi carissimo viro, quod admodum correctus prodit hic liber meus, certe erroribus typographicis caret, qui lectores exercitatos remorari possent, gratiae habendae sunt a Lectoribus, non mihi. Caeterum ex animo opto, vt hic liber meus, in quo adornando sola mihi proposita fuit aliorum vtilitas, non vana doctrinae et multae lectionis ostentatio, sacrarum litterarum studiosis viam vere muniat ad N. T. libros non solum recte intellegendos, sed etiam aliis explicandos, nec plane displiceat intellegentibus et aequis harum litterarum iudicibus, quos, si interdum me lapsum esse animaduertant, aut in singulis locis explicandis mecum dissentiant, vt, respectu habito imbecillitatis humanae et summae laboris mei molestiae et grauitatis, non solum me humaniter admoneant et edoceant, sed etiam erratis, cum meis, tum operarum, beneuole ignoscant, modeste ac humaniter rogo. Dabam Goettingae d. XXVIII. Maii MDCCXCI.

PRAE-

PRAEFATIO
EDITIONIS SECVNDAE.

Octo circiter anni elapſi ſunt, ex quo libellus hic meus lucem primum adſpexit. Quanquam autem in eo elaborando omnem impenderam operam ac diligentiam, vt paucas tantum correctiones ac emendationes admittere videretur, tamen non ita multo poſt, inprimis autem cum nouae editionis parandae officium mihi librarii haeredum nomine iniungeretur, non deeſſe mihi, cum multis in locis partim caſtigandi, partim etiam augendi, occaſionem, ipſe non ſolum obſeruaui, ſed etiam Virorum doctorum, qui ſua de hoc labore meo iudicia interpoſuerunt, monitis edoctus cognoui. Ex quo igitur primum in lucem emiſſus erat publicam hic liber, exemplo meo, chartis vacuis diſtincto, dilegenter adſcripſi obſeruationes, quas mihi et cotidianae fere in N. T. praelectiones academicae, et vſus multorum librorum, ad interpretationem librorum ſacrorum N. T. pertinentium, ſuppeditabat, et quarum delectum exhibet haec noua editio. Sunt autem in ea acta fere haec. Quae nempe olim erant non ſatis plane, accurate et circumſcripte expreſſa, planiora primum effeci et pleniora, conſeruata tamen breuitate, quae tali libro, vt ſumtibus parcatur adeoque plurium vſibus inſeruiat, propria eſſe debet. Vt deinde nonnullorum deſideriis ſatisfacerem, quantum deſcriptio omnis operis pateretur, non ſolum vocibus nonnullis nouis (v. c. Ἀηδία, Ἄμωμον, Δοὶν, Διαφέρει, Διαχλευάζω, Κέδρος, Ὁμίχλη, Πονέω, Συναυλίζομαι) e collectionibus variarum lectionum

num N. T. delectis, explicatis et suis locis insertis nouam hanc editionem Lexici N. T. locupletaui, sed etiam multis in locis interpretationes aliorum nouas ac probabiles notaui. Quae porro iam in priori editione a me notata ac obseruata erant, nouis, vbi opus erat, auctoritatibus et argumentis firmaui, et notitiam librorum, in quibus de singulis vocibus ac formulis loquendi, interpretationibus etiam singulorum N. T. locorum inprimis dilegenter expositum est, pleniorem suppeditaui. Denique vero etiam in id sedulo incubui, vt, qui in priorem editionem irrepserant operarum errores, tollerentur. Cuius negotii molestiam mecum in se iterum suscepit Vir Celeberrimus ac Doctissimus MEISNERVS, Philosophiae Professor Lipsiensis bene meritus, qui ita operose ac dilegenter singula inspexit ac constituit, vt neminem fore arbitrer, qui, et per eum huic nouae editioni multum boni accessisse, minus cognoscat et fateatur. Caeterum, vti priorem editionem huius thesauri graecae linguae N. T. viris, qui de legitima interpretatione iudicare sustinent, non omnino displicuisse, immo fere omnium aliquem plausum tulisse, impense laetor, et gratus agnosco, ita, si haec opera mea porro pluribus, ad comparandam recte interpretandi N. T. scientiam facultatemque, profuerit, vehementer gaudebo. Scripsi Vitebergae d. XV. Dec. a. p. C. n. MDCCC.

IOH. FRIED. SCHLEVSNER.

PRAE-

PRAEFATIO
EDITIONIS TERTIAE.

In adornanda hac nova editione operis, quod benignis fere omnium iudiciis exceptum esse, impense laetamur, nobis propositum fuit vnice *hoc*, vt, quantum et vires nostrae, et belli funestissimi, quod nunc geritur, strepitus, permitterent, ad maiorem perduceretur perfectionem. Quare nobis in eo maxime elaborandum esse duximus, vt partim textus ipse omnibus scripturae mendis, quoad fieri posset, purgaretur, partim novis quanquam non adeo multis (ne moles ac pretium libri nimis augeretur) observa-

ſervationibus philologicis inſtrueretur hic theſaurus linguae graecae N. T. Quod autem admodum correctus prodit hic liber, effeci maxime ſumma dilegentia Viri doctiſſimi, a de graecis latinisque literis per plures annos optime meriti, *G. H. Schaeferi*, cui optima quaevis ex animo apprecamur. Caeterum vti ſperamus doctos aequosque lectores de opera noſtra omni liberaliter eſſe benigneque iudicaturos, ita vt ea magna adiumenta attulerimus et magiſtris et tironibus ad intelligendos enarrandosque libros N. T. vehementer optamus. Dabam Vitebergae Calend. Octobr. MDCCCVII.

IOH. FRIED. SCHLEVSNER.

NOTI-

NOTITIA LITERARIA
LEXICORVM N. T. GRAECI *).

IOH. LITHOCOMI Lexicon Novi Testamenti et ex parte Veteris. Colon. 1552. 8.

ELIAE HUTTERI Dictionarium biblicum graecum. Norib. 1598. 4.

EILHARDI LUBINI Clavis N. T. seu breve omnium dictionum, quibus conscriptum est, Lexicon. Rostoch. 1614. 4.

MATTH. MARTINI Epitome Lexici et Etymologici Graeci. Brem. 1616. 8.

Eiusdem Cadmus Graeco-Phoenix, i. e. Etymologicum vocum graecarum V. et N. T. ibid. 1631. 8.

LUDOV. LUCII Dictionarium N. T. graeco-latinum. Basil. 1640. 8.

MART. PETR. CHEITOMAEI graeco-barbara N. T. quae orienti originem debent. Amst. 1649. 12.

Critica Sacra — or Philologicall and theologicall Observations upon all *the greek* Words of the New Testament in Order Alphabeticall. *By* EDWARD LEIGH. The third Edition corrected. Lond. 1650. Fol. Eadem s. tit. ED. LEIGH Critica Sacra, i. e. Observationes philologico-theologicae in omnes voces graecas N. T. iuxta ordinem alphabeticum. Ed. quinta. Gothae 1706. 4.

Onomasticum N. T. mnemoniacum. Giess. 1653. 8.

IEREM. FELBINGERI Lexicon graeco-germanicum super N. T. 1657. 12.

GERH. MAIERI dispositio methodica graecorum N. T. vocabulorum. Francof. 1603. 12.

GEORG. CRAUSERI Phosphorus graecarum vocum et phrasium N. T. theoretico-practicus: i. e. Observationes philologico-theologiae theoriae et praxi sacrae inservientes, ex praecipuis Philologis et Theologis, nec non variis Lexicis, Commentariis, Annotationibus, Scholiastis, Hypomnematibus praecipue collatae. Rudolphstad. 1664. 8. Francof. et Lips. 1676. 4.

IOH. CONR. DIETERICI Antiquitates N. T. seu Lexicon philolog. theol. graeco-latinum. Francof. 1671. fol. Idem sub h. tit. Novi Testamenti illustramentum, sive Lexicon philol. theol. graeco-latinum. P. 1. et 2. Francof. ad Moen. 1680. Fol.

ANDR. REYERI Vocabularium, s. Lexicon graeco-latinum et latino-graecum, in quo omnia N. T. graeca vocabula recensentur. Goth. 1672. 8.

IOH. LEUSDENII N. T. clavis graeca cum Annotationibus philologicis. Ultrai 1672. 4.

ADR. COCQUII Observationes Critico-Sacrae in sacrum N. T. codicem, qui agit de philosophia et doctrina morum, ubi praeter etyma et significationes verborum graecorum, hominis beatitudo, affectus, virtutes et vitia ex Sacris literis eruta philologice et practice eruuntur. Lugd. Bat. 1678. 4.

LEIGH VAN DER HOOGHT Lexicon N. T. graeco-latino-belgicum. Amst. 1690. 8.

CORN. SCHREVELII Lexicon manuale N. T. graeco-latinum et latino-graecum. Amst. 1700 8.

IOH. DE MORTIER Etymologiae Sacrae graeco-latinae. Rom. 1703. Fol.

PETRI

*) In quorum vitiis *Prolusiones I. F. Fischeri separatim antea nunc coniunctim editae, multis partibus auctae, multisque in locis emendatae* prodierunt Lips. 1791. 8.

PETRI SIGISM. PAPENII Lexicon onomato - phraseologicum in Codice Sacrum N. T. Lipf. 1718. 4.
PETRI MINTERT Lexicon graeco - latinum in N. T. c. I. GEORGII PRIT Francof. ad M. 1728. 4. 2 Voll.
PETRI BRINCHII Philologia Sacra V. et N. T. c. praef. IOH. PETRI A CHERSEN. Havn. 1734. 8.
IOH. CONR. SCHWARZII Commentarii Critici et Philologici linguae gra cae N. T. Lipf. 1736. 4.
MART. CASP. WOLFBVRGII Obfervationes Sacrae in N. T. f. Annotati nes theologico - criticae in voces plerasque N. T. ordine alphab tico et dicta praecipua tam V. quam N. T. Hafn. 1738. 4.
N. T. Gloffarium graeco - latinum. Sive Sylloges vocum N. F. oli editae a IOH. CASP. SVICERO nova recenfio, cura IOH. CASP. HAGE BVCHII. Tigur. 1744. 8.
CHR. SCHOETTGENII Novum Lexicon graeco - latinum in N. T. Lip 1746. 8. — Idem accenfuit, quam plurimis locorum interpretati nibus auxit, et variis obfervationibus philologicis locupletavit Io TOB. KREBSIVS. ibid. 1765. 8. — Idem poft I. T. KREBSIVM r cenfuit et variis Obfervationibus Philologicis et Criticis locuplet vit GOTTL. LEBR. SPOHN. Lipf. 1790. 8.
(C. I. G. HAYMANN Lanx fatura Obfervationum in N. T. e graecis V T. interpretationibus ad Lexicon Schoettgenio - Krebfianum a commodatarum. Dresd. 1780. 4. — I. C. GOTTLEBERI Animadve fiones ad SCHOETTGENII Lexicon N. T. Spec. 1. et 2. Anna 1771. 4. Eiusdem Scholia ad idem Lexicon. Mifen. 1775. 4.)
CHRIST. STOCKII Clavis linguae fanctae N. T. Quintum edita cura F. FISCHERI. Lipf. 1752. 8. Editio prima Ienae 1726.
Proeve van een Oordeelkundig Woordenboek over de Heilige Bo ken des Nieuwen Verbonds. Door ELIAS PALAIRET. Te Leide 1754. 8.
IOH. SIMONIS Lexicon manuale graecum N. T. Hal. 1766. 8.
GEORGII PASORIS Lexicon manuale N. T. c. anim. IOH. FRIED. FISCH RI. Lipf. 1774. 8. — (Emendationes quaedam Lexici graeco - la tini, quod primum G. PASOR in N. T. confcripfit, ediditque, dein poft anonymum aliquem SCHOETTGENIVS e V. T. graecis in terpretibus et libris apocryphis auxit, adornatae a BRANDANO AN DREA HVGONE. Brunfv. 1737. 8.)
FRID. BENI. GAVTZSCHII Specimen Exercitationum Grammaticarum a illuftrandum N. T. e verfione LXX. Interpp. Brem. 1778. 8. Eiusd Spec. II. Francof. et Lipf. 1786. 8.
IOH. GVSTAV HERRMANN griechifch - teutfches Wörterbuch des N. T Frankf. an d. Oder 1781. 8.
CARL FRIEDR. BAHRDT griechifch - teutfches Lexicon über das N. T Berlin 1786. 8.
G. HESSELINK Uitlegkundig Woordenboek ter opheldering van d Schriften des N. V. Amfteld. 1790. Tweede druk. 1803. 8.
EVCHAR. OERTEL griechifch - teutfches Wörterbuch des N. T. Göting 1799. 8.

LEXICON

LEXICON GRAECUM
NOVI TESTAMENTI

A

A ut א Hebraeorum, quia est prima alphabeti graeci littera, per Metonymiam et de rebus et de personis usurpatur, ita, ut, *quidquid est primum*, sive tempore sive dignitate, adeoque interdum principem, id quod summum est et eximium in suo genere (cf. *Buxtorf.* Lex. Talmud. p. 106.) significet; prout ex adverso ω, *quod est ultimum*, notat. Hinc Apoc. I, 8 et 11. ubi Christus se τὸ A καὶ τὸ Ω professus fuerat, id in *priori loco* verbis ἀρχὴ καὶ τέλος, in posteriori per ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ipse explicat. Vnde alii aeternam Christi divinitatem describi statuerunt; ut inter veteres iam *Arethas* Caesariensis in Apoc. p. 888. *Origenes* et alii, quippe loco Iesaiae XLIV, 6. (ante me non fuit alius Deus, nec post me erit ullus) potissimum commoti, quos et plerique nostrae ecclesiae interpretes (v. c. *Eichhorn* in Com. ad h. l.) secuti sunt. Simili modo apud *Gregor. Abulpharagium* in *Histor. Dynast.* statim ab initio *Deus* dicitur *primus sine initio* et *ultimus sine fine*. Alii diversam ab hac opinionem amplexi, hoc indicari censuerunt: Christum, a Deo constitutum dominum ecclesiae suae, esse auctorem et manere perpetuam felicitatis cultorum suorum caussam. Conf. *C. G. Offerhausii* Disquis. philol. de *Alpha Apocalyptico* in *Miscell. Duisburg.* T. I. p. 181. et *Ioh. Amsei* Diatr. philol. *qua τὸ α et ω appellatio Christi in Apocalypsi exponitur.* Vps. 1755. 4. Quibus addenda est *Ioh. Nicolai Disquis. de Mose Alpha dicto.* Lugd. Bat. 1703. 8.

ΑΑΡΩΝ *Aaron.* Nomen proprium indeclinabile, origine hebraeum (אַהֲרֹן), primi pontificis summi Israelitarum. Fuit filius Amrami et Locebedae, Exod. VI, 20. frater Mosis, eiusque interpres in proponendis Dei mandatis, Exod. VII, 1. Luc. I, 5. ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν e familia Aaronitica oriunda. Hebr. VII, 11. κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν Aaroni similis. Hebr. IX, 4. ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν virga Aaronis frondescens. In [illegible] Alberti per ὄρος δυνάμεως explicatur, et derivatur ab הר [illegible], et און *robur*. Idem tradit Scholion vetus graecum ad [illegible] XCIX, 6. editionis *Bosianae.*

ΑΒΑΔΔΩΝ. Vox hebraica (אֲבַדּוֹן), quae proprie *perniciem, vastationem, interitum, perditionem, mortem,* notat, et ab Alexandr. Iob. XXVIII, 22. per ἀπώλεια redditur; deinde de *sepulcro, inferno,* loco in quo esse et versari manes Iudaei opina-

opinabantur, usurpatur, et cum שׁאול, Prov. XV, 11. inter dum jetiam cum מות et קבר coniungitur. Cf. *Schoettgen. Hor Hebr. et Talmud.* T. I. p. 1115. qui Hebraeos *conclavium inferni infimum Abaddon* vocare observavit. Sed Apoc. IX 11. ita vocatur ὁ ἄγγελος τῆς ἀβύσσου *rex tartari*, ut adeo ibi abstracto posito pro concreto, *angelus, per quem Deus iudicia sua in impios exsequebatur* ex opinione Iudaeorum, *daemon mortis minister, der Todes-Engel*, (qui a Iudaeis מלאך החבלה etiam מלאך המות vocatur) necessario intellegendus sit; quod idem verba explicationis caussa ibi subiecta postulant: ὄνομα αὐτῷ ἑβραϊστὶ ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει ἀπολλύων. Vulgatus, addens de suo: *Latine nomen habet exterminans*, sine dubio vocem ἀσμοδαῖος, Tob. III, 8. respexit, quam *Bielius* in Thesauro suo plane neglexit. Aliis in locis ὁ ὀλοθρεύων, Sapient. XVIII, 25. ὀλοθρευτὴς, 1 Cor. X, 10. hebraice משחית Exod. XII, 23. appellatur.

ἈΒΑΡΗ'Σ, έος, ὲς, ὁ, ἡ, proprie dicitur, *qui non gravis est, non onerosus* (ex α priv. et βάρος *onus*). *Plutarch. de Stoic. repugn.* T. X. Opp. p. 353 ed. *Reiske* πῦρ ἀβαρές. Cum autem βάρος Graecis *molestia omnis, qua quis afficitur*, dicatur, ut vel ex formula sat obvia βαρέως φέρειν constat, factum est, ut ἀβαρὴς translate etiam de eo usurparetur, *qui alteri non molestus est et importunus, qui alios iniuria afficit nulla*: uti e contrario ὁ βαρὺς et φορτικὸς, *qui alteri molestiam quocunque modo creat*, v. c. *Iosepho* A. I. VI, 13. 10. dicitur. Nuspiam hac voce graeci V. T. interpretes usi sunt, et semel tantum in N. T. reperitur, 2 Cor. XI, 9. καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα nullo unquam tempore caussam vobis praebui sumtuum et impensarum faciendarum. *Theophyl.* ad h. l. δεικνυσιν, ὅτι καὶ βάρος ἡγοῦντο τὰς τροφὰς αὐτῷ χορηγεῖν. Vide, quae post *Wesselingium de Iudaeorum Archontibus* p. 15. *Krebsius* collegit in *Observatt. Flav.* p. 313. et quae infra sub βάρος et ἐπιβαρέω a me dicentur.

ἈΒΒΑ̃ *pater*. Nomen indeclinabile originis quidem hebraicae (אב), sed formae chaldaicae (אבא) et syriacae (ܐܒܐ), addita littera א, quam quidam pro suffixo primae personae haud incommode habuerunt, quod minus usitate cesserit in locum י, ut idem sit ac *mi pater*: deductum haud dubie a radice אבה, *velle, bene velle, delectari aliquo*, ut adeo pater apud Hebraeos a voluntate propensa in liberos sit denominatus. Temere *Augustinus* Ep. 178. vocem ἀββᾶ pro graeco vocabulo habuit. Ter tantum reperitur in N. T. libris: Marc. XIV, 36. Rom. VIII, 15. Gal. IV, 6. additis semper explicationis caussa verbis ὁ πατὴρ, omissa tamen formula ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, quae alias additur, ut Ioh. I, 42. Caeterum ea bene

lem conferri posse *Alberti* videtur cum graeco Ἄττας et Ἄττα, quod habet *Callim.* Hymn. in Dian. v. 6. ubi vide *Spanhemium*. Multa enim vocabula e LL. OO. successu temporis in linguam graecam translata esse, satis constat. *Phavor.* Ἀββᾶ· ὁ πατὴρ παρ' Ἑβραίοις.

ἌΒΕΛ *Abel.* Nomen proprium indeclinabile, filii Adami, natu secundi, origine hebraeum, הֶבֶל, Genes. IV, 2. 4. quod alii idem cum subst. הֶבֶל *vanitas, res nullius pretii*, esse voluerunt; alii vero rectius, ut equidem opinor, ab אָבַל *luxit, doluit, lamentatus est*, cum *Iosepho*, A. I. I, 2. 1. (Ἄβελος — σημαίνει δὲ πένθος τοῦτο.) *Eusebio, Praep. Evang.* XI, 6. et *Philone* deduxerunt, ut adeo eum demum post mortem cruentam nomen illud accepisse statuendum sit. *Hesychius* et ex eo *Phavorinus*: ἄβελ· πένθος. Matth. XXIII, 35. ἀπὸ τοῦ αἵματος ἄβελ τοῦ δικαίου inde ab iniusta Abelis caede. Hebr. XI, 4. XII, 24. ubi tamen loco impressi παρὰ τὸν Ἄβελ, legendum erit παρὰ τὸ Ἄβελ, subintellecto αἷμα.

ἈΒΙΑ, ὁ, *Abia.* Nomen viri indeclinabile אֲבִיָּה, ex אָבִי *pater meus, et* יָה *Deus*; unde in *Alberti* Gloss. N. T. p. 33. explicatur verbis πατήρ μου κύριος. Duo huius nominis viri in N. T. memorantur. Alter, cuius nomen in genealogia apud Matth. I, 7. recensetur, fuit rex Iudae, filius Rehabeami, Salomonis nepos, 1 Regg. XIV, 30. qui interdum etiam אֲבִיָּם vocatur. Alter vero, qui Luc. I, 5. commemoratur, sacerdos fuit ex Aaronis posteris primarius sacerdotalis familiae, a quo denominata est *classis Abia*, sacerdotibus in 24 classes a Davide distributis, octavum locum sortita, (1 Chron. XXIV, 10.) ex qua fuit Zacharias, Iohannis Baptistae pater.

ἈΒΙΆΘΑΡ, ὁ, *Abiathar.* Nomen viri indeclinabile origine hebraicum, אֶבְיָתָר, quod alii *patrem excellentem*, alii *patris residui*, (h. e. cuius pater superstes manserit, matre nempe in partu exstincta,) interpretantur. Cf. *Simonis Onom. V. T.* p. 452. Fuit summus sacerdos haud ignobilis Iudaeorum, memoratus 1 Sam. XXII, 21. qui Saulo occiso, et Davide ad regnum evecto, successit parenti Achimelecho, cum omnibus in oppido Nobe sacerdotibus deleto, pontificatumque quadraginta fere annos tenuit; fidus praeterea Davidis socius et exilii et omnium calamitatum. Semel commemoratur in N. T. Marc. II, 26. ἐπὶ ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως tempore Abiathar summi sacerdotis. Vulgo quidem male redditur, *sub pontificatu Abiathari*: sed tunc scribendum fuisset Marco ἐπὶ τοῦ ἀρχιερέως Ἀβιάθαρ, ut iam bene *Wetstenius* ad h. l. observavit. Vide etiam *Maknighti Comment. Harmon. in IV Evangelia* T. II. p. 392. ed. *Ruckersfelder.*

ἈΒΙΛΗΝΗ, ῆς, ἡ, subintellegitur χώρα, *Abilene.* Nomen regionis decapolitanae in Syria, inter Libanum et Hermonem

monem versus Phoeniciam sitae, cui praeerat *Lysanias* Romanis constitutus; unde urbs *Abela* ad Libanum sita (plu-res enim huius nominis urbes fuisse constat), quae regioni nomen dedisse videtur, a *Ptolemaeo* ἄβιλα Λυσανίυ appella-tur. Luc. III, 1. Λυσανίυ τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχῦντος eo tem-pore, quo Lysanias tetrarcha Abilenae erat. Cf. praete-*Relandi Palaestinam* p. 528. *Cellarii Notit. Orb. Antiq* T. II. p. 441.

Ἀβιοὺδ, ὁ, *Abiud.* Nomen viri ἄκλιτον, hebr. אֲבִיהוּד h. e. *patris decus* s. *gloria.* Fuit filius Sorobabelis, teste Matth. I, 13. omissus sine dubio in historia genealogica 1 Chron. III 19. quia in privata et humili conditione vixit.

Ἀβραάμ, ὁ, *Abraham.* Nomen proprium saepius i N. T. obvium patriarchae, filii Tharachi, hebraice אַבְרָהָם quod ex etymologia *patrem numerosae sobolis* significat, etiam explicatur Genes. XVII, 5. et quod nactus est ille po foedus cum Deo initum, ante quod vocabatur Ἀβράμ אַבְרָם h. e. *pater excelsus.* Cf. *Ikenii Diss. philol. theol.* T. I. p. seq. *Phavor.* Ἀβραάμ· ὄνομα κύριον, ὁ πρῶτος ἐν Πατριά-χαις· — καὶ Ἀβραάμ· πατὴρ πολλῶν ἐθνῶν. Ἀβραμ· πατ-της ἢ πατὴρ μετέωρος. Quanta eius fuerit apud Iudaeos au-ctoritas, et quantopere Iudaei de genere, quod ab eo duc-bant, gloriati fuerint, partim e N. T. libris, partim e loci a *Wetstenio* (N. T. T. I. p. 264.) laudatis, luculenter appare Ἀβραὰμ pro *Iacobo,* nepote ipsius, positum Act. VII, coll. Genes. XXXIII, 19. de quo loquendi usu cf. *Fesselii A vers. Sacra* T. II. p. 374. Vide etiam infra sub κόλπος.

Ἄβυσσος, ου, ὁ, ἡ, Adiectivum, eiusdem cum ἄβ-θος significationis, *fundo carens, qui est sine fundo,* ex α pr et βυσσός, Ionice pro βυθὸς, fundus. *Lucian.* Ver. Hist. p. 688. τὸ δ' ἦν πέλαγος ἄβυσσον. Devt. XXXIII, 13. ἄβυσ-πηγαὶ κάτωθεν. In N. T. libris semper ἡ ἄβυσσος occurr omisso substantivo χώρα, in universum *immensae profundi-tis voraginem* (nam in vers. Alex. Genes. I, 2. τῷ הַתְּהוֹם spondet,) denotans; ita tamen, ut partim de *inferno, loco s terraneo, qui mortuorum sedes habebatur,* usurpetur, v. Rom. X, 7. τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; quis ad in ros descendet? (ubi Syrus bene sensum expressit verb ܠܫܝܘܠ ܕܡܝ̈ܬܐ, coll. Devt. XXX, 12. et *Lowth.* de Pc sacra Hebr. p. 200. ed. *Michaelis.*) partim dicatur de *tarta carcere et loco sceleratorum, in quo daemones mali aeque homines impii variis cruciatibus affici credebantur,* quem *Euripides* in Phoenissis v. 1632. ταρτάρυ ἄβυσσα χάσμα vocat. Luc. VIII, 31. εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν ne in tart abire cogerentur. Apoc. IX, 1. 2. Φρέαρ τῆς ἀβύσσυ prof

dissi

tissima tartara: ibid. v. 11. ἄγγελος ἀβύσσου rex tartari; ibid. XI, 7. XVII, 8. XX, 1 et 3. Cf. *Suiceri* Thes. Eccles. sub h. v. *Hesych.* ἄβυσσος· πέρας οὐκ ἔχον, ὕδατα ἄπειρα. *Suidas:* ἄβυσσος· ὑδάτων πλῆθος πολύ.

'ΑΓΑΒΟΣ, ου, ὁ, *Agabus.* Propheta fuit temporibus Apostolorum, qui praedixit famem per totam Iudaeam sub Claudio Caesare futuram, Act. XI, 28. et Paulum Hierosolymis in vincula coniectum iri, Act. XXI, 10. De ipsius nominis notione conf. *Drusius* in Obss. ad priorem locum, T. IV. *Critt. Anglic.* p. 2266. qui ab hebraeo חגב *locusta* derivandum esse arbitratur. Alii contra cum *Grotio, Witsio* et *Wolfio* ex verbo עגב amavit hoc nomen proprium formatum esse opinantur, ita, ut dilectum proprie significet.

'ΑΓΑΘΟΕΡΓΕΩ, *beneficum me erga alios exhibeo, benefacio:* 1 *Tim.* VI, 18. ἀγαθοεργεῖν ut benefici sint erga pauperes. Eodem sensu ἀγαθουργέω in Scriptt. Eccles. usurpatur, teste *Suicero* Thes. Eccles. T. I. p. 15. Omissa est haec vox in *Stephani* Thesauro L. Gr. *Phavor.* ἀγαθουργῶ· τὸ εὐεργετῶ, καὶ ἐργάζομαι ἀγαθόν. *Etym. M.* ἀγαθοεργία, ἡ ἀγαθοῦ ἔργου προθυμία.

'ΑΓΑΘΟΠΟΙΕΩ 1) *honeste et recte ago, virtutis christianae sum studiosus:* 1 Petr. II, 15. ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν — — — ἀγνωσίαν ut recte agendo omnem vos calumniandi paganis adimatis occasionem; ib. v. 20. τῷ ἁμαρτάνειν opponitur: III, 6. ἀγαθοποιοῦσαι, decori studiosae; ibid. v. 17. opponitur τῷ κακοποιεῖν. Adde 3 Ioh. v. 11. 2) *bene mereor de aliquo, beneficia in aliquem confero:* Marci III, 4. ubi ἀγαθοποιῆσαι cum ψυχὴν σῶσαι permutatur. Luc. VI, 9. 33. 35. Act. XIV, 17. In vers. Alex. respondet hebr. הֵיטִיב Iudd. XVII, 13. *Soph.* I, 12. 1 Macc. XI, 33. 2 Macc. I, 2. *Phavor.* 'Αγαθοποιέω τὸν δεῖνα, τουτέστιν εὐεργετῶ. καὶ ἀγαθοποιέω, τουτέστι ποιῶ τὸ ἀγαθόν.

'ΑΓΑΘΟΠΟΙΙΑ, ας, ἡ. "Απαξ λεγόμενον, quod male in Lexx. vulgaribus redditur *beneficentia, beneficiorum collatio:* Significat potius *honestatis et recte factorum studium,* τὴν ἀγαθοῦ ἔργου προθυμίαν, in loco 1 Petr. IV, 19. ἐν ἀγαθοποιΐᾳ nec in recte agendo defatigentur.

'ΑΓΑΘΟΠΟΙΟΣ, οῦ, ὁ, ἡ, apud GG. *beneficus* (*Plutarch. de Isid. et Osirid.* Vol. VII Opp. p. 451 ed. *Reiske.*) in N. T. *recte agens, honestatis et decori studiosus:* 1 Petr. II, 14 ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν ut recte agentes praemiis afficiant.

'ΑΓΑΘΟΣ, ή, όν. De huius vocis etymo sic *Etym. M.* exponit: 'Αγαθὸς παρὰ τὸ ἄγαν θέειν ἡμᾶς ἐπ' αὐτὸν ἢ ἐκ τοῦ ἄγασθαι τὸ θαυμάζειν. Idem fere tradit *Phavorinus* et *Eustathius* ad *Iliad.* A. p. 68. Dicitur autem 1) universe ἀγαθὸς, *perfectus, omnibus numeris absolutus, qui habet in se ac facit omnia,* quae

quae habere et facere debet pro ratione nominis, officio ac leg
ut bene exposuit *Irmisch* ad Herodian. I. c. 4. p. 134. et ἀγ*ϑὸν quidquid in suo genere praestans est et perfectum:* unde i
SS. GG. animalibus (*Aeschin. Socr.* Dial. I, 10. 12. ἵπποι κ*κύνες ἀγαϑοί*) aeque ac in N. T. Deo et hominibus, inanim
tis adeo rebus, (Vide *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. III, 17
tribuitur, ad imitationem, opinor, hebr. טוב Genes. I, 3
Matth. XIX, 16. *διδάσκαλε ἀγαϑὲ* magister *praestantissime;* i
v. 17. *οὐδεὶς ἀγαϑὸς εἰ μὴ ὁ ϑεὸς* Deus unice praestantissim
s. perfectissimus dici potest. Ioh. I, 47. *ἐκ ναζαρὲτ δύναταί*
ἀγαϑὸν εἶναι; qui potest e Nazaretha insignis doctor existere
2 Thess. II, 16. *ἐλπίδα ἀγαϑὴν* summam felicitatem. Tit. I
10. Iacob. I, 17. *πᾶσα δόσις ἀγαϑὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλει*
quidquid ubique boni muneris et perfecti doni est: ad que
locum vide *Heisenii Novas Hypotheses ad Ep. Iacobi* p. 56
Homer. Il. I. v. 271. *Diog. Laërt.* II. 56. IX. 28. *Aelia*
V. H. VII. 14. VIII. 18. *Antonin. Lib. Metam.* c. 14.
Foësii Oeconom. Hippocrat. f. h. v. Speciatim vero 2) di
tur *res, quae est bonae indolis,* et de *innata rerum praestan*
dicitur. Matth. VII, 17. *δένδρον ἀγαϑὸν* arbor bonae indol
Luc. VIII, 8. *ἡ γῆ ἡ ἀγαϑὴ* ager fertilis et foecundus. 3) *apt*
idoneus, accommodatus ad eam rem, de qua agitur. Eph
IV, 29. *λόγος ἀγαϑὸς πρὸς οἰκοδομὴν* oratio apta ad promove
dam aliorum felicitatem. Luc. VIII, 15. *καρδία ἀγαϑὴ* anim
discendi cupidus et obsequiosus. *Arrianus* de Venat. c.
§. 2. *ἀγαϑοὶ διώκειν.* Genes. I, 4. 4) *utilis, salutaris.* Mat
VII, 11. *δόματα ἀγαϑὰ* munera utilia. Rom. VII, 12. *ἐντο*
ἀγαϑὴ interdictum, quod spectat felicitatem humanam, v.
τὸ ἀγαϑὸν dicitur et opp. *τῷ ϑανάτῳ*, causae miseriae human
Rom. XIII, 4. *σοὶ εἰς τὸ ἀγαϑὸν* in tuum commodum. Hi
τὰ ἀγαϑὰ commoda, quae sequuntur actionem aliquam. Ro
III, 8. et *ipsa felicitas.* Rom. X, 15. ubi cum *εἰρήνη* permu
tur. XII, 9. *κολλώμενοι τῷ ἀγαϑῷ* aliorum utilitati inservi
Hebr. IX, 11. X, 1. Nehem. IX, 13. מצות טובים. *Aelian.* V.
III, 17. 5) *felix, qui prospero rerum statu fruitur.* 1 Pe
III, 10. *ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαϑὰς* ad vitam commodam adspira
ita טוב. Ies. III, 10. Sirac. XLI, 16. Hinc *τὰ ἀγαϑὰ* s
commoda huius vitae, laeta tempora, prosper rerum sta
Luc. XVI, 25. Prov. XI, 10. *Eurip. Phoeniss.* 906. *Iose*
A. I. II, 3. 2. et, ut lat. *bona, omnes facultates, opes, q*
sunt ad vitam, victum cultumque necessaria. Luc. I, 53.
νῶντας ἐνέπλησεν ἀγαϑῶν pauperes ditat: (*Herodot.* III. 1
IX. 81.) *κατ' ἐξοχὴν* vero *proventus agrorum, fruges* dic
tur Luc. XII, 18. 19. *τὰ γεννήματα καὶ τὰ ἀγαϑά μου.* Eod
sensu טוב Genes. XLV, 20. *Suid. ἀγαϑὰ ἐπὶ τῶν πρὸς ἀ*
λαυσιν καὶ εὐωχίαν σιτίων καὶ ποτῶν ἐχρήσατο Ξενοφῶν τῇ

λω. 6) qui officio et muneri sibi demandato omni ex parte satisfacit, i. q. πιστός. Luc. XIX, 17. ἀγαθὲ δῦλε. Matth. XXV, 21. 23. δῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ. 7) ut lat. bonus (apud Tibull. II. Eleg. 4. Cic. Philipp. III. 6.) beneficus, benevolus, benignus, liberalis. Xenoph. Cyr. III, 3, 4. V. D'Orville ad Charit. p. 722. Matth. XX, 15. εἰ ὁ ὀφθαλμός σȣ πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; num mea erga alios liberalitas te ad invidiam provocat? 1 Thess. III, 6. καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε et vos mei semper cum benevolentia memores sitis: ad imitat. hebr. טוב Ier. XXXIII, 11. Phavor. ὁ χωρὶς αἰτήσεως τὰ καλὰ χαριζόμενος ἀφθόνως. Hinc τὸ ἀγαθὸν notat partim ipsam benevolentiam: 1 Thess. V, 15. τὸ ἀγαθὸν διώκετε benevolentiae studiosi sitis — partim ipsum beneficium, benevolentiae documentum: Rom. XII, 21. νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν vincas iniuriosos beneficiis. Gal. VI, 10. Phil. I, 6. Philem. v. 14. Sic τὰ ἀγαθὰ apud Siracid. XII, 1. XVIII, 15. XX, 17. Et quia religio christiana iure meritoque summum Dei beneficium habetur, τὸ ἀγαθὸν Paulus in Ep. ad Rom. XIV, 16. de ipsa religione christiana usurpavit: μὴ βλασφημείσθω ὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθὸν ne calumniatoribus occasionem praebete religionem christianam cavillandi. Chrysost. et Theodor. per τὴν πίστιν, et in sequenti commate ipse Paulus per τὴν βασιλείαν Θεȣ̃ explicat. 8) lenis, aequus, humanus. 1 Petr. II, 18. τοῖς δεσπόταις, ὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς dominis, nec mansuetis modo, et lenibus, verum etiam morosis. Tit. II, 5. ἀγαθάς faciles erga ancillas: cf. Casaub. Epp. p. 79. et Xenoph. Oecon. 11, 6. 9) insons, innocens, culpa vacans, i. q. δίκαιος. Rom. V, 7. ὑπὲρ γὰρ τȣ̃ ἀγαθȣ̃ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν pro insonte fortasse quis mortem sustineat. Conf. infra sub δίκαιος. 10) pius, integer, qui, quae sunt virtuti, decoro, honesto et vero, inprimis autem religioni christianae consentanea, sentit et agit, qui etiam a Latinis vir bonus appellatur, v. c. Cic. Lael. 5. Matth. V, 45. ἐπὶ πονηρὲς καὶ ἀγαθές. XII, 35. Luc. XXIII, 50. ἀνὴρ ἀγαθὸς vir probus. Act. XI, 24. Aristot. de republ. III, 4. Xenoph. Cyrop. III, 6, 1. Hinc τὸ ἀγαθὸν virtutis studium et quod postulat religio christiana: Rom. VII, 18. XII, 2. XV, 2. XVI, 19. Sir. LI, 24. 11) homo liberis, quem Cicero pro Muren. c. 7. bono genere natum vocat. Matth. XXII, 10. πονηρές τε καὶ ἀγαθές homines omnis generis et conditionis. Interdum etiam pro comparativo κρεῖττον ponitur. Luc. X, 42. τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο praestantiora et meliora curat.

ἈΓΑΘΩΣΎΝΗ, ης, ἡ, proprie benignitatem, animum erga alios benevolum, studium aliis benefaciendi notat. Rom. XV, 14. μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης vos iam satis bene cupere aliis (comperi).

(comperi). *Vulg.* dilectio. *Theophyl.* per τὴν ἀγαθὴν γνώμ: καὶ τὸ φιλάδελφον explicat. Gal. V, 22. coll. v. 20. Eph. V, 9. ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ. *Theophyl.* ad h. l. πᾶσαν ἀγαθωσύνην λέγει τὴν πρὸς πάντας, ὀ μόνον φίλες ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τ. ἐχθρὰς. *Gloss. Vet.* Ἀγαθωσύνη bonitas, benignitas. Deinc etiam 2) *probitatem, integritatem, virtutem universam* significat. 2 Thess. I, 11. πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης pro ἀγαθωσύνην ἣ ἐςιν αὐτῷ εὐδοκία quicquid recte factorum ipsi place *Phavor.* ἀγαθωσύνη· ἡ ἀπηρτισμένη ἀρετὴ, ὡς ὁ Ἀπόςολος· ε Oecumenio ad Rom. XV, 14. Eccl. IX, 17. Cf. *Wetsteniu* in Notis ad N. T. T. II. p. 93.

'ΑΓΑΛΛΙ'ΑΣΙΣ, εως, ἡ, *exultatio prae gaudio:* propr dicitur de *corpore*, summum animi gaudium gestibus, praec pue tripudiando, prodente. Hoc sensu in vers. Alex. τῷ ה resp. Ps. XLV, 16. 2) *gaudium summum*, quod exultatione efficit, *laetitia, hilaritas animi.* Sic haud raro cum subst. χαρ coniungitur; v. c. Luc. I, 14. 44. ἐν ἀγαλλιάσει prae gaudi Hebr. I, 9. ἔλαιον ἀγαλλιάσεως felicitas summo gaudio dign In vers. Alex. resp. hebr. שָׂשׂוֹן, Ps. XLV, 8. LI, 10. *Phavo* ἡ χαρά. 3) *cantus.* Act. II, 46. ἐν ἀγαλλιάσει ita, ut hymno canerent Deo. In vers. Alex. hebr. רִנָּה resp. Ps. XLII, 5.

'ΑΓΑΛΛΙΆΩ, ῶ, vel, quod usitatius, ἀγαλλιάομαι, pr prie denotat, ut iam etymologia docet (nam est ex ἄγαν va de et ἅλλομαι salio, salto), *prae gaudio exsulto, laetitiam gesti bus prodo*, et resp. hebr. גִּיל Ps. II, 11. et עָלַץ Ps. LXVIII, 2) ut χαίρω, etiam de interna animi hilaritate dicitur, et not in universum *gaudere, hilari animo esse.* Matth. V, 12. χαίρετ καὶ ἀγαλλιᾶσθε laetandum et exsultandum propterea vob censeo. 1 Petr. II, 6. Act. XVI, 34. καὶ ἠγαλλιάσατο et totu se hilaritati dedit. Resp. hebr. שׂוּשׂ in vers. Alex. Ps. XL, 1 *Phavor.* ἀγαλλιῶμαι· τὸ χαίρω. 3) *delector aliqua re.* Ioh. V 35. ἠθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι ἐν τῷ φωτὶ αὐτῷ lubenter eiu doctrinam admisistis s. prae vobis ferebatis laetitiam de ho lumine. *Syrus* et *Arabs* h. l. *gloriandi* notionem huic vo subiecerunt, quam etiam apud *Alexandrinos* habet, v. c. Ie XLI, 16. et Ierem. XLIX, 4. ubi τῷ התהלל *gloriari* responde *Hesych.* ἀγαλλίαμα· δόξασμα. Ἀγάλλεται· τέρπεται, γαυριᾷ *I. D. Michaelis* (in Introd. in N. T. T. I. p. 140.) autem ad modum male ἀγαλλιᾶσθαι ut arabicum لعب (*Coran. Sur.* XL 83.) h. l. *illudere, ludibrio habere* significare statuit. 4) *laude alicuius cano et celebro.* Luc. I, 47. καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μ coll. v. 46. μεγαλύνει ἡ ψυχή μου. In vers. Alex. resp. hebr רִנֵּן Ps. XX, 6. et הִגִּיד Ps. LXXV, 10. Luc. X, 21. Act. II, 26 ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου. Apoc. XIX, 7. Tob. XIII, 13. κα

ἀγαλ

ἀγαλλιάσεται τὴν μεγαλωσύνην αὐτῦ, coll. v. 20. δώσεται ἀγαλλίαμα. 5) ex adiuncto est: *fruor felicitate.* 1 Petr. I, 8. ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ summa olim erit felicitas vestra. IV, 13. Cf. χαρά. 6) ut lat. *gestio, desiderio alicuius rei feror, cupio.* Ioh. VIII, 56. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο κ. τ. λ. Abraham gestivit, desideravit videre etc. Syr. verbo ܨܒܐ usus est, quod τῷ εὐδοκέω respondet, 2 Cor. V, 8. 1 Thess. II, 8. Caeterum cf. de hac voce *I. F. Fischeri* Anim. ad *Welleri* Gramm. Gr. p. 238. *Bergler* ad Alciphr. p. 56. et *Heumannum* in Bibl. Brem. Cl. I. p. 474.

Ἄγαλμα, τος, τὸ, latissimae significationis vocabulum, quod, teste *Hesychio*, in genere est πᾶν, ἐφ' ᾧ τις ἀγάλλεται; omne, quo aliquis delectatur: deinde vero, eodem monente, significat ξόανον (qui tamen loquendi usus demum post *Homerum* invaluit. *Schol.* ad *Homer.* Iliad. IV, 144.), ἀφομοίωμα ἀγάλματος, εἰκόνων, ἢ ἀνδριάντων — *statuam, simulacrum.* Vox haec in N. T. peregrina ex communi Interpretum sententia subintelligitur Act. XIX, 35. καὶ τῦ διοπετῦς, scil. ἀγάλματος, coeloque delapsi simulacri: conf. vers. syriacam, et *Palmer.* ad *Aristoph.* Vesp. v. 379. Vide infra sub διοπετής.

Ἄγαμος, υ, ὁ, ἡ, *coniugii expers, qui vitam coelibem agit* (ex α negat. et γάμος *nuptiae*). Ita enim in universum constituenda erit notio huius adiectivi, in quo aperte dilogia quaedam latet: nam aeque de eo, qui nunquam in coniugio fuit (*Hom.* Il. III. v. 40.), ac de eo, qui post obitum coniugis non iterum matrimonium init, et de feminis pariter ac maribus dicitur: unde et vox ἀγαμία in Scriptt. eccles. satis obvia in universum *coelibatum* notat. 1 Cor. VII, 8. τὰς ἀγάμυς opponit Paulus τοῖς γεγαμηκόσι, v. 10. Ibid. v. 11. ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος. Ib. v. 32 et 33. ὁ ἄγαμος et ὁ γαμήσας sibi invicem opponuntur. *Anthol.* I, 13. 12. τοῖς δ' ἀγάμοις ἄφροντις ἀεὶ βίος. *Xenophon Symp.* IX, 7. Interdum etiam omittitur, v. c. 1 Cor. VII, 37. post παρθένον.

Ἀγανακτέω, ῶ, fut. ήσω, proprie est *corporis* et notat *doloris sensu afficior, dolorem in aliqua corporis parte sentio* (ab ἄγαν *valde* et ἄχθος *dolor*). *Dioscor.* V. c. 76. ἀγανακτεῖν τὰς ὀδόντας ἐν τῇ γνάθῳ. 2) metaphorice ad animum transfertur, ita, ut significet *stomachari, indigne et aegre aliquid ferre, indignari, succensere.* Matth. XXI, 15. XXVI, 8. Marc. X, 14. ubi absolute adhibetur. Sequente ὅτι legitur Luc. XIII, 14. Cum περὶ construitur Matth. XX, 24. Marc. X, 41. (*Plat.* Ep. 7. πολλὰ περὶ τῶν τότε πεπραγμένων ἠγανάκτει. Vide *Wetstenium* ad Matth. XX, 24.) Interveniente praepos. πρὸς Marc. XIV, 4. Conf. *Abresch.* lect. *Aristaen.* p. 266.

ἈΓΑΝΆΚΤΗΣΙΣ, εως, ἡ, proprie *dolor*, *sensus dolo* *in aliqua corporis parte*. *Plato* Phaedr. Vol. X. p. 331. Bipont. κνῆσίς τε καὶ ἀγανάκτησις περὶ τὰ ἕλα pruritu et dol gingivarum vexantur. 2) *indignatio de aliqua re, stomachat* 2 Cor. VII, 11. ἀλλὰ ἀγανάκτησιν immo indignationem, sc. incestuoso. *Hesych.* μανία, θυμὸς, πόνος, ἄλγος, λύπη.

ἈΓΑΠΆΩ, ῶ, f. ήσω, haud differt a verbo φιλέω, qu vulgo putatur esse: *impense, eximie amo* (Vide *Wetsteni* ad Ioh. XI, 3.); sed utrumque sine ulla differentia, aeque lat. *amare* et *diligere*, in universum notat: *benevolentia a quem complecti, amare ita, ut paratus sis ad hanc benevol tiam quovis modo et tempore demonstrandam.* Vnde Chri interroganti: ἀγαπᾷς με πλεῖον τέτων; (Ioh. XXI, 15.) spondet Petrus: ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Matth. V, τῷ μισεῖν opponitur. Ibid. v. 44. 46. XIX, 19. Ioh. III, Rom. XIII, 8. Hoc sensu in vers. Alex. τῷ אָהַב haud raro spondet. 2) *utilitati alicuius et commodis omni modo pros cio*, *beneficiis afficio*. Luc. VII, 5. ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμ multa ipsi debent Iudaei. Ioh. XIV, 21. 23. Rom. IX, καὶ τὴν ἐκ ἠγαπημένην (καλέσω) ἠγαπημένην neglectos huc que insignibus ornabo beneficiis. Apoc. XX, 9. Hinc in Ep Paull. qui Dei singulari benignitate ad religionem christiana adducti sunt, κατ' ἐξοχὴν dicuntur ἠγαπημένοι. Coloss. III, et ἠγαπημένοι ἀπὸ Θεοῦ, 1 Thess. I, 4. 3) *delector aliqua voluptatem capio*; et ex adiuncto: *expeto*; *desidero*, *stude* ita, ut etiam de rebus inanimatis dicatur. Luc. XI, 43. ἀγ πᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν in conventibus honoratiores sed occupare cupitis. 2 Cor. IX, 7. ἱλαρὸν δότην ἀγαπᾷ ὁ Θε h. e. hilaribus datoribus Deus delectatur. 2 Tim. IV, 8. τ ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῦ. Hebr. I, 9. ἠγάπησας δικαιοσ νην delectaris iustis. 1 Petr. III, 10. ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπ qui ad felicitatem adspirat; coll. Ps. XXXIII, 12. 1 Ioh. 15. μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον ne nimio amore rerum externaru teneamini. Ps. XXXIX, 21. אָהַב per ζητεῖν explicatur ab Ale Micha III, 2. Sirac. IV, 12. 4) *praefero*, *magis diligo*, *pl ris aestimo*. Matth. VI, 24. τὸν ἕτερον ἀγαπήσει alterum pra feret. Ioh. XIII, 23. ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησῦς quem prae caeter Apostolis amabat Iesus. Rom. IX, 13. τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα Iacobum praetuli. In quibus omnibus locis ὑπὲρ vel μᾶλλ omissum videtur, quod additur Ioh. III, 19. XII, 43. E co trario formula: ἐκ ἀγαπᾷν est: *postponere*, *minus curare neglegere*. Apoc. XII, 11. Eodem sensu אָהַב legitur Gen XLIV, 20. אֲהוּבָה שְׂנוּאָה Deut. XXI, 15. Genes. XXVII, 4. C *Vorst.* Philol. S. p. 150. ed. *Fischer.* 5) ut verbum τιμάω *offici debita alicui praesto*, *et quidem amore et benevolentia ductu* Ephes. V, 25. ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας. Col. III, 19. Hinc factu

est

et, ut formula ἀγαπᾷν τὸν θεὸν in N. T. in universum notet: *deum pia et sancta mente colere*: Matth. XXII, 37. Marc. XII, 33. 1 Cor. II, 9. VIII, 3. 1 Ioh. IV, 20. coll. Ps. XCVII, 10. CXLV, 21. et ἀγαπᾷν τὸν χριστὸν is dicatur, *qui verus est Christi sectator et cultor*: Ioh. VIII, 42. XIV, 15. 21 et 23. Ephes. VI, 24. et ipse Christus Ioh. XIV, 31. invicem permutet formulas: ἀγαπῶ τὸν πατέρα et καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ, οὕτω ποιῶ. 6) habet etiam hunc usum rariorem, ut notet: *amicis et blandis verbis aliquem compellare*, et ex adiuncto: *laudare, approbare*. Marc. X, 21. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἠγάπησεν αὐτὸν et Iesus laudavit eius legis servandae studium, aut blandis verbis eum compellavit. 2 Paral. XVIII, 2. וַיְסִיתֵהוּ Alex. ἠγάπα αὐτὸν ἀναβῆναι. Psalm. LXXVIII, 36. וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם Alex. ἠγάπησαν αὐτὸν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν. Cant. I, 4. Confer *Fesselii* Adverss. Sacra Lib. X. c. I. et *Lud. de Dieu Criticam Sacram* p. 414 sequ. Alii, ut *Elsnerus* in Comment. in *Marcum* p. 174. verba Marci ἠγάπησεν αὐτὸν vertere malunt: *contentus erat eo*, et provocant ad *Thucyd.* VI, 18. *Xenoph. Hist. Gr.* III. p. 480. et *Plutarch. Quaest. Graec.* p. 294. ubi ἀγαπᾷν quoque *contentum esse aliqua re* significare videtur.

ἈΓΆΠΗ, ης, ἡ, *amor, benevolentia, amicitia*, tam prout est animi habitus, quam prout actu exercetur. Hebr. אַהֲבָה, cui in vers. Alex. respondet 2 Sam. XIII, 15. Eccles. IX, 1. 6. Vnde ἀγάπη θεοῦ benevolentia est, qua Deus homines complectitur, et insignibus beneficiis, maxime per relig. christianam, ornat. Rom. V, 8. 2 Cor. XIII, 13. ἀγάπη χριστοῦ. Ephes. III, 19. In N. T. imprimis 2) *studium aliorum commodis pro viribus inserviendi, quod excitatur et alitur religione christiana*, (ἡ ἀγάπη τοῦ πνεύματος Rom. XV, 30.) in universum dicitur ἀγάπη, ita, ut interdum a φιλαδελφίᾳ distinguatur, ut 2 Petr. I, 7. et aeque late pateat ac φιλανθρωπίᾳ, — interdum autem *necessitudinis*, quae est inter christianos cives et cognatione coniunctos, ratio quaedam habeatur; v. c. 1 Cor. XIII, 1. διώκετε τὴν ἀγάπην studete mutuae benevolentiae. Matth. XXIV, 12. Ioh. XIII, 35. 3) *omne documentum amoris et benevolentiae*, 1 Ioh. III, 1. ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ quale benevolentiae suae documentum exstare voluit deus; — praecipue *liberalitas erga alios et beneficentia in sustentandis quovis modo iis, qui ope nostra indigeant*. 1 Thess. I, 3. τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης liberalitatis vestrae, in qua admodum laborastis. Ib. c. V, 13. ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ἐν ἀγάπῃ et liberalitate in sustentandis et alendis doctoribus vestris studete. Hebr. VI, 10. τῆς ἀγάπης — διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις. 4) *studium intentum et acre alicuius rei*. 2 Thess. II, 10. ἡ ἀγάπη τῆς ἀληθείας studium doctrinae Apostolicae. Philipp. II, 2. ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχητε. Apoc. II, 4. 5) *omnia officia*

officia alteri praestanda. Hinc ἀγάπη τῦ θεῦ haud raro in
versum *quaevis officia deo ab hominibus praestanda*, *ve*
dei cultum numinisque reverentiam complectitur: Ioh. V,
sed vos non veros esse dei cultores bene novi. Luc. XI,
Rom. VIII, 29. 1 Ioh. II, 15. et ἀγάπη τῦ χριςῦ iis tribui
qui Christum doctorem divinum sancta et pia mente colunt et
nerantur, eiusque religionem vita factisque exprimere et o
modo propagare student. Ioh. XV, 9. 10. Rom. VIII, 35
Cor. V, 4. 6) abstracto posito loco concreti, *ille ipse, qu*
benevolo et amico erga alios animo, eumque quavis oblata
casione declarat: Rom. XIII, 10. ἡ ἀγάπη — κακὸν ὐκ ἐργ
ται hominum amans nulla alios iniuria afficit. 1 Cor. XII
seq. ἡ ἀγάπη ὐ φυσιῦται — ὐ χαίρει etc. 1 Ioh. IV, 8. 1
θεὸς ἀγάπη ἐςὶ Deus est omnium longe amantissimus. C
Storr Obss. ad Syntax. et Analog. Hebr. p. 23. 7) Plural. ἀ
παι, ῶν, αἱ, *agapae*, *Liebesmahle*, fuerunt convivia pub
in conventibus Christianorum sacris instituta, coniuncta
primitiva et apostolica Ecclesia cum celebratione festiva c
nae Dominicae, ita dicta, quod christianae charitatis sym
la essent ac tesserae. Fuerunt autem epulae maxime fruga
non luxuriosa convivia, conferentibus ditioribus Christia
ad eas necessaria: quibus oblationibus non solum paupe
qui cum divitibus promiscue discumbebant, fruebantur (1 C
XI, 16—34.), sed etiam absentes et aegrotantes sustentari
lebant. Concilium Laodicenum hunc morem, qui tamen
quartum usque seculum duravit, ob luxum et lasciviam,
quae successu temporis abierat, abolendum iudicavit, et
non. 28 vetuit ἐν κυριακοῖς ἢ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὰς λεγομ
ἀγάπας ποιεῖν. Confer praeter *Tertull.* Apolog. adv. Gente
39. *Stolbergii* Exerc. L. Gr. p. 281. *Casaub.* Exerc. Antil
XVI. p. 367. et *C. M. Pfaffium* de Origg. Iur. Eccles. p.
Semel tantum in N. T. legitur haec vox in Epist. Iudae v.
ὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες hi piorum apud
conviviorum maculae sunt turpissimae. Locus enim 2 P
II, 13. dubius est.

ΑΓΑΠΗΤΟΣ, ἡ, ὸν, 1) *amore dignus, amabilis:* 1 T
VI, 2. καὶ ἀγαπητοὶ et digni, qui diligantur, eo nomine quod
Philem. v. 16. ἀγαπητὸν, μάλιςα ἐμοὶ, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοί. F
sensu ידיד Psalm. LXXXIV, 2. 2) *dilectus, maxime caru*
amicus, i. q. ἠγαπημένος, interprete *Suida*. Marc. XII, 6.
υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν αὐτῦ. Act. XV, 25. In vers. Alex. resp
det hebr. דוד Ies. V, 1. ידיד Psalm. LX, 7. CXVIII, 6. 3) *n*
tis et insignibus beneficiis affectus et ornatus, κεχαρισμένος,
Hesychius interpretatur, et κατ᾽ ἐξοχὴν *is, qui insigni Dei*
neficio est ad religionem christianam adductus, in Epp. Pa
vulgo κλητὸς, ἅγιος dici solitus. Rom. I, 7. πᾶσι τοῖς ὖσι

Pa

τὴς ἀγαπητοῖς θεῶ. 4) *unicus, unigenitus*, μονογενής, in iis tantum locis, in quibus de Christo, Dei filio, sermo est. Matth. III, 17. XIII, 8. Luc. IX, 35. XX, 13. Sine dubio ex usu vers. Alex. in qua יָחִיד promiscue vertitur et ἀγαπητὸς Genes. XXII, 2. (ubi Aquila μονογενής habet.) Ierem. VI, 26. Amos VIII, 10. Zach. XII, 10. et μονογενής Psalm. XXII, 21. *Hesych.* ἀγαπητόν· μονογενῆ. *Pollux* III, c. 2. καλοῖτο δ' ἂν παῖς ἀγαπητὸς, ὁ μόνος ὢν πατρὶ, ὥσπερ καὶ ἀγαπητὴ θυγάτηρ, ἡ μονογενὴς καθ' Ἡσίοδον. Neque exteris scriptoribus hic loquendi usus ignotus fuit: *Homer.* Il. VI, 401. ubi Pseudodidymus et Schol. MS. Lips. teste *Ernesti* ad h. l. μονογενῆ interpretantur. *Lucian.* Catapl. c. 10. Confer *Dan. Heinsii* Exercitt. SS. lib. II. c. 1.

ἍΓΑΡ, ἡ, *Agar.* Est nomen proprium ἄκλιτον servae Abrahami, ex Aegypto oriundae, ex qua Ismaëlem suscepit, *Genes. XVI tot.* hebraice vocatur הָגָר, h. e. *advena, peregrinus*, sive ab hebr. גור, sive ab arab. هجر derivetur. Quae de Sara et Agare in litteris sacris narrantur, pro allegorica interpretandi ratione, quam tenere antiquissimi scriptores soliti fuerunt, Iudaeorum maxime caussa, ad religionem mosaicam et novam christianam accommodavit Paulus in Ep. ad Galatas IV, 24. ita, ut illam ob serviles sensus potissimum, quos instillabat animis Iudaeorum, summo iure cum Agare serva comparari posse ostenderet: μία μὲν ἀπὸ ὄρους σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν ἄγαρ. Vocem ἄγαρ in lingua Arabica non solum *montem*, sed κατ' ἐξοχὴν *montem Sinaiticum* significasse, tradere Paulus videtur Gal. IV, 25. verbis: τὸ γὰρ ἄγαρ σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ ἀραβίᾳ h. e. Agar est nomen huic ipsi monti Sinaitico in arabica lingua proprium: si nempe lectio sana, nec aut ἄγαρ spurium, aut totus locus, tanquam scholion librarii cuiusdam ex ora in contextum temere relatum, expungendus est. Sed iam *I. Ern. Grabius* (confer *Wolfii* Curas ad h. l.) et post eum *Koppius* in Exc. VIII. Vol. I. N. T. demonstravit, arab. حجر non solum in universum de *montibus et petris* dici, sed etiam singulatim *montem Arabiae* *nobilissimum Sinaiticum* olim designasse. Quam observationem *Harenti* auctoritate in itinerario Palaestinae comprobatam lege apud *Buschingium* in descriptione Asiae p. 535.

ἈΓΓΑΡΕΥΩ, f. εύσω. Vox origine persica, (انكار) sine dubio de omnibus operis publicis regiis olim adhibita, sed successu temporis civitate graeca et latina donata. Confer. *Stolberg.* Exercitationes L. Gr. p. m. 155. Scilicet ut literae regiae quam primum perferrentur ad eos, ad quos perferri

ferri debebant, Cyrus maior, Persarum rex, uti coepit instituto: Singulis nempe locis tantum, quantum spatii eo veloci cursu commode emetiri poterat, distantibus, constituit equorum stationes (ἱππῶνας) et tabellarios, quorum ministerio litterae regiae ex statione in stationem, a tabellario ad tabellarium sine mora perferendae, quam citissime fieri posset, in remotissima quaevis loca pervenirent. Hoc institutum, quod retinuerunt successores Cyri, eleganter descripsit *Xenoph.* Cyrop. VIII, 6. 9. cui iungendus est *Herodotus* VIII, 98. qui hoc inventum a Xerxe usurpatum refert. Hi vero *tabellarii regii vel nuntii publici* (nostr. *Courier*, *Parenter*) vocabantur ἄγγαροι, quo nomine successu temporis appellabantur *quivis alii cursores publici*, etiam ii, *quibus erant onera portanda publice, omninoque opus aliquod publicum faciendum.* Hinc ἀγγαρεύειν proprie est: *tabellarium regium* e. deinde in universum: *cogere aliquem onus publice portandum aliudve opus publicum facere.* Licitum enim fuit istis tabellariis pro auctoritate regia ipsis concessa obvios homines, equos et naves rapere, quo celerius ad locum destinatum *pervenirent* et iussa exsequi possent. Erat praeterea *angariae* locus praecipue expeditionis bellicae tempore, ubi ius erat militibus capiendi iumenta ad vehendas sarcinas suas (conf. *Arriani* Diss. in Epictet. III, 18.); et hinc factum est, ut ἀγγαρεύειν in universum notionem *cogendi ad ministeria praestanda*, *vim* et *iniuriam alicui faciendi*, acciperet, et ἀγγαρεύεσθαι is diceretur, qui *vim patitur*, *invitus et coactus praestat*, *quod praestat*: unde Talmud. et Rabb. *quodcunque officium servile*, *opera publica*, dicitur אנגריא. Lucem haec posterior notio foenerat his N. T. locis: Matth. V, 41. ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν si quis te cogat ad currendum per unum milliare; ubi videndus *Wetstenius*. Cap. XXVII, 32. τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν coëgere ad ferendam crucem. Marc. XV, 21. *Hesychius*: ἄγγαρος· ἐργάτης, ἀχθοφόρος. ἡ λέξις δὲ περσική. σημαίνει δὲ καὶ τοὺς ἐκ διαδοχῆς βασιλικοὺς γραμματοφόρους. Idem ἀγγαρεύεται· ἐγγυᾶται, ὑπὸ ἀγγαρευτῶν κατέχεται. Idem fere *Suidas* et *Phavorinus*, quorum ille monet: ἄγγαροι· οὕτως ἐκάλουν οἱ πέρσαι τοὺς βασιλέων ἀγγέλους. Cum utroque consentit *Eustathius* ad *Homeri Od.* τ. v. 28. p. 1854. Adde *Relandi* Diss. Miscell. VIII. p. 125. *Stanlej.* ad *Aeschyl.* Pers. v. 24 *Brissonium* de *regio Persarum principatu* I. §. 138 sequ. *Elsneri Comment.* in *Matth.* p. 163.

ΑΓΓΕΙΟΝ, είυ, τὸ, *omne vas, quo aliquid recondi et contineri solet ac potest*: σκεῦος χωρητικόν τινος. Est diminutivum ab ἄγγος (τὸ) *vas*, retenta primitivi significatione. Matth. XIII 48. — vasa in quae pisces colliguntur. cap. XXV, 4. — vasa olei receptacula. In vers. Alex. τῷ כְּלִי respondet. Num. IV

9. 10.

כְּלִי ἀγγεῖα τῦ ἐλαίυ. 1 Sam. IX, 7. Pollux Onom. X, 30. vas quo aspergitur, ἀγγεῖον vocat. Polyaen. p. 403. πῦρ ἐν ἀγγείοις ἔχοντας. Ioseph. B. I. III, 7, 28.

ἈΓΓΕΛΙ'Α, ας, ἡ, proprie *annunciatio, denunciatio*, qua voce Alex. pro hebr. שְׁמוּעָה usi sunt 1 Sam. IV, 19. Ies. XXVIII, 9. Ezech. VII, 16. 2) *mandatum, praeceptum*, i. q. ἐντολὴ, 1 Ioh. III, 11. ὅτι αὕτη ἐςὶν ἡ ἀγγελία — ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλυς. coll. Ioh. XV. 12. αὕτη ἐςὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλυς et 1 Ioh. III, 23. IV, 21. Etiam in GG. SS. ἀγγελία *mandatum a nuntio perlatum* notat: *Herodian.* III, 11. ὡς τινὰς ἀγγελίας ἐπειγύσας καὶ ἀποῤῥήτυς Φέρων παρ᾽ ἐμῦ. *Aelian.* V. H. I, 21. *Phavor.* ἀγγελία· ἄγγελμα, ἀκοὴ, Φήμη κ. τ. λ. Eleganter de hac voce exposuit *Olearius* ad Philostratum p. 5.

ἌΓΓΕΛΟΣ, ὀυ, ὁ, ut hebraicum מַלְאָךְ (Num. XX, 14. Malach. III, 1.) in universum dicitur, *qui mandata alicuius ad alios defert et exsequitur, legatus, nuntius*. Vnde Luc. VII, 24. discipuli a Iohanne ad Christum e carcere ablegati, c. IX, 52. praemissi discipuli Christi, et Matth. XI, 10. Iohannes Baptista ἄγγελοι vocantur. In vers. Alex. haud raro hebr. ציר legatus respondet: Prov. XIII, 17. XXV, 13. Adde *Eurip.* Phoeniss. v. 83 et 1354. Ab *Hesiodo* Ἐργ. v. 85. Mercurius vocatur Θεῶν ταχὺς ἄγγελος. Huc *Herm. v. der Hardt* in *Exegesi locorum difficiliorum IV Evang.* (in *I. D. Winckleri Tempe anecdota* p. 549.) etiam refert Ioh. V, 4. ibique per angelum intellegit *delegatum*, qui ad aquam hauriendam ex piscina Siloah stato tempore i. e. festo tabernaculorum, e templo delegaretur. 2) *speculator, explorator*, i. q. κατάσκοπος, 1 Cor. XI, 10. διὰ τὰς ἀγγέλυς h. e. propter eos, qui e paganis intersunt conventibus sacris vos observandi causa. Conf. *C. A. Heumanni* Disquis. exeg. περὶ τῶν ἀγγέλων 1 Cor. XI, 10. commemoratorum. Isenac. 1709. et in *Poecil.* T. III. l. I. p. 123 sq. Iacob. II, 25. οἱ ἄγγελοι dicuntur exploratores a Iosua missi; ubi in codd. quibusdam κατασκόπυς legitur, sine dubio e loco parallelo Hebr. XI, 31. Eandem significationem מַלְאָךְ habet Iosua VI, 17. 25. 3) *quicunque interpres voluntatis divinae, minister verbi divini, doctor et praefectus ecclesiae*, sive simpliciter ponatur, sive additis vocibus Θεῦ et ἐκκλησίας. Gal. IV, 14. ἀλλ᾽ ὡς ἄγγελον Θεῦ immo velut doctorem divinum. 1 Timoth. III, 16. ὤφθη ἀγγέλοις conspiciendum se praebuit apostolis post resurrectionem. Apocal. I, 20. ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι sunt Episcopi, primi doctores septem ecclesiarum. Ib. II, 1. 8. 12. 18. III, 1. Causa huius usus loquendi est in eo: In V. T. sacerdotes, Levitae et praecipue summi sacerdotes Angeli מַלְאָכִים vocabantur, quia Dei mandata ad homines et preces populi ad Deum deferrent (cf. Malach. II, 7 et ibi Grot.). Eorum in locum cum tempore

N. T.

N. T. Apostoli, Episcopi et Presbyteri successerint (Ies. LX
21.), etiam hi κατ᾽ ἐξοχὴν οἱ ἄγγελοι vocabantur. Aliis,
Eichhornio in *Comm.* in *Apoc.* Vol. I. p. 56. nomen ductum
videtur e Synagoga Iudaica, cuius antistes, seu is, cui pra
gendi, orandi et docendi munus demandatum erat, vocab
שְׁלִיחַ צִבּוּר, legatus, ἄγγελος ecclesiae. Vide *Vitringam*
Synagoga Vet. L. III. P. II. c. 3. *Braun. Select.* SS. T. II
191. et *Schoettgenii Hor. Hebr.* P. I. p. 1089. 4) *angelor*
nomine distinguitur *genus quoddam singulare naturarum in*
legentium, hominibus longe nobilius (ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζ
2 Petr. II, 11.), de quarum origine, numero et classibus sil
quidem literae sacrae, at illas esse invisibiles, puras a ma
ria, instructasque a Deo insignibus animi dotibus ac virtu
bus, haud obscure docent. In V. T. mox מַלְאָכִים Gen. XXX
2. mox אֱלֹהִים Psalm. VIII, 6. coll. vers. Alex. et Ebr. II,
appellantur. Horum vero spirituum rursus duo in libris N.
commemorantur genera: *Alterum* eorum, qui naturae si
congenitam bonitatem et integritatem non solum conserva
sed etiam indefesso voluntatis divinae exsequendae studio m
rifice adauxisse traduntur, atque *angeli boni* a Scholasticis a
pellati, vocantur, vel simpliciter ἄγγελοι, Matth. IV, 6.
XIII, 39. 41. XVI, 27. XXVI, 53. Ioh. XII, 29. Ebr. I, 4.
vel cum adiunctione alicuius nominis, οἱ ἄγγελοι θεοῦ, Mat
XXII, 30. Ioh. I, 52. Act. XXVII, 23. Gal. IV, 14. Ebr. I,
— ἄγγελοι κυρίου, Matth. XXVIII, 2. Act. XII, 7. — ἄγγελοι
ἅγιοι, Matth. XXV, 31. Marc. VIII, 38. Luc. IX, 26. Act.
22. Apoc. XIV, 10. — ἄγγελοι χριστοῦ, Matth. XXIV, 31.
Thessal. I, 7. — ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, Matth. XXIV, 36. οἱ
τοῖς οὐρανοῖς, Marc. XII, 25. XIII, 32. — ἐξ οὐρανοῦ, Gal. I,
— ἄγγελοι ἐκλεκτοί, 1 Tim. V, 21. — ἄγγελοι φωτός, 2 Co
XI, 14. Horum ministerio Deus et olim usus est in mandat
suis ad homines perferendis (ut in solemni legis Mosaicae i
auguratione, Gal. III, 19. Hebr. II, 2.) per somnia, vision
etc. et in rebus sive futuris, sive in facto positis patefaciendi
Matth. I, 20. Luc. I, 11. 13. 28. — et nunc quoque utitur i
exsequenda voluntate sua, praecipue in tutandis piis, Matt
XVIII, 10. Hebr. I, 14. puniendisque impiis, Act. XII, 2
eorumque choro stipatus Christus aliquando ad iudicium ex
tremum redibit, 2 Thess. I, 7. In quibusdam tamen locis N. T
ubi formula ὁ ἄγγελος θεοῦ seu κυρίου occurrit, vel *Deus ipse* de
scribitur, *qui praesentiam suam, vim et virtutem extraordinari*
quodam modo declarat, v. c. Actor. VII, 30. coll. v. 31 seq. a
imitationem hebraei מַלְאַךְ יְהוָה Gen. XVI, 7. coll. v. 13. XXII
11. coll. v. 12. 14. XXXI, 11. coll. v. 13. vel *res quaevis, etiam*
inanimata intellegitur, *qua Deus tanquam voluntatis suae mi*
nistra utitur, omneque numinis praesentis symbolum et signum
Hebr

Hebr. I, 7. utitur ventis et flammis ministris suis. Ioh. I, 52. καὶ τὰς ἀγγέλες Θεῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τῦ ἀνθρώπυ et me peculiari modo a Deo adiutum summa patrantem miracula videbitis, coll. Genef. XXVIII, 12. In aliis vero locis οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἄνθρωποι iunguntur ad innuendam rei, de qua sermo est, universalitatem, varietatem et multitudinem, v. c. 1 Cor. XIII, 1. ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων si facultate gauderem loquendi linguis omnium gentium. Conf. *Th. Crenii* tr. de linguis angelorum, praemissum Ei. *Analectis philol. crit. histor.* Amstel. 699. Ib. IV, 9. τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις omnibus omnino hominibus. — *Alterum* autem *genus* spirituum est, qui culpa sua ad perfectionem a Deo ipsis destinatam non pervenerunt, suamque potius integritatem primitivam perdiderunt (*angelos malos* vulgo appellamus), semel tantum in N. T. ἄγγελοι sine ullo additamento vocantur Hebr. II, 16. in reliquis vero locis ἄγγελοι τῦ διαβόλυ, Matth. XXV, 41. Apoc. XII, 9. — δράκοντος, Apoc. XII, 7. — σατᾶν, 2 Cor. XII, 7. — ἁμαρτήσαντες, 2 Petr. II, 4. — οἱ μὴ τηρήσαντες τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν, Iudae v. 6. dicuntur, ita, ut ab iis origo omnis impietatis et erroris, omniumque religionis christianae impedimentorum, interdum etiam calamitatum et miseriarum huius vitae repetatur. Ex opinione vero Iudaeorum, cum singulis rebus angelum s. bonum s. malum, peculiarem quasi praesidem et praefectum, tribuentium (confer *Ode* de Angelis Sect. VIII. c. 3. p. 771.) tum singulis hominibus singulos datos esse angelos, qui rebus eorum prospicerent, statuentium, partim explicanda sunt loca N. T. in quibus formulae ἄγγελος ἀβύσσυ rex tartari, Apoc. IX, 11. ἄγγελος ὑδάτων, Apoc. XVI, 5. ἄγγελος ἐξεσίαν ἔχων πυρὸς, Apoc. XIV, 18. reperiuntur, de quibus eleganter exposuit *Schoettgen. Hor. Hebr. et Talmud.* p. 1131. — partim originem inde traxit notio, quam habet ἄγγελος interdum sequente genitivo personae, ut 5) *genium, spiritum familiarem et tutelarem* significet, v. c. Matth. XVIII, 10. οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν ὀρανοῖς angeli, coelestes eorum custodes et comites, Act. XII, 15. ὁ ἄγγελος αὐτῦ ἐςιν· genius ipsius est. Conf. *Lightfoot.* ad h. l. et *Dougtaei Analecta Sacra N. T.* Exc. LVII. p. m. 94. 6) *omnis, qui est in magno honore et dignitate constitutus, principes, magistratus*, qui ob munus ipsis a Deo concreditum haud raro אלהים et υἱοὶ Θεῦ appellantur. Rom. VIII, 38. ἔτε ἄγγελοι, ἔτε ἀρχαὶ, ἔτε δυνάμεις. 1 Cor. VI, 3. ἐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλες κρινῦμεν; 7) Vox ἀγγέλε saepe etiam in N. T. aliis substantivis additur ad *excellentiam et praestantiam illius rei*, de qua sermo est, indicandam. Act. VI, 15. εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλυ videbant faciem eius plenam dignitatis, summae hilaritatis, libertatis et con-

constantiae testem. Coloss. II, 18. θρησκεία ἀγγέλων sanctitas purissima ac perfectissima. Eandem in rem utuntur Hebraei nomine מַלְאָךְ 2 Sam. XIV, 20. 1 Sam. XXIX, 9. Psalm. LXXVIII, 25. Vide et Gen. XXXII, 10 Syr.

'Ἄγε adverbium *hortandi* et *compellandi* (ἐπίῤῥημα παρακελευσματικὸν), *age*, *agedum* (i. q. Φέρε, ἴθι), factum ex imperativo verbi ἄγω *duco*, plane ut ἄγετε, eo tamen cum discrimine, ut ἄγετε fere semper ad plures dicatur, *Homer*. Odyss. XXI, v. 74. ἄγε vero vulgo modo ad unum, ibid. X, v. 333. In N. T. libris tamen, ubi bis occurrit, Iacob. IV, 13. V, 1. ἄγε etiam ad plures refertur, et est mera particula transeundi, non repugnante usu loquendi apud Scriptores graecos pariter ac latinos. De illo lege praeter *Phavorinum*, *L. Bos* Exercitt. Philol. in N. T. p. 274: de hoc autem vide *Servium* ad Virgil. Aen. II, v. 707. De utroque autem multa exempla collegit *Wetstenius* ad Iac. IV, 13. Ceterum pro הואל־נא ולין Iudd. XIX, 6. habent Alex. ἄγε δὴ αὐλίσθητι, qui locus effugit *Bielii* diligentiam.

'Ἀγέλη, ης, ἡ, *armentum*, *grex omnis generis pecorum* (ab ἄγω *ago*, *duco*, ut latinorum *agmen* ab *ago*). De grege *ovium Xenoph.* Mem. II, 9, 7. de *equis Homer*. Il. XIX, 281. *Pollux* in Onom. IV, 44. etiam de *hominibus* dici testatur. In N. T. nonnisi de *porcorum* gregibus usurpatum legitur. Matth. VIII, 30. (ubi vid. *Wetstenius*.) Marc. V, 14. Luc. VIII, 32. 33. In vers. Alex. hebr. עֵדֶר respondet Iudic. V, 16. 1 Sam. XVII, 34. *Etym. M.* βοσκημάτων πλῆθος, κυρίως· ἤδη δέ ποτε καὶ ἀνδρῶν.

'Ἀγενεαλόγητος, ου, ὁ, ἡ, proprie *is* dicitur, *de cuius genealogia non constat*, *cuius generis origo non potest reddi aut inveniri*: ex α priv. et γενεαλογέω, *seriem generis enarro et deduco*. 2) *qui non a certo aliquo genus suum ducit*. Vnde Melchisedech Hebr. VII, 3. ἀγενεαλόγητος dicitur, quod non habuerit genus sacerdotale (Levit. XXI, 10.), seu quod non fuerit, uti ib. v. 6 legitur, γενεαλογούμενος ἐκ τῶν υἱῶν Λευΐ.

'Ἀγενής, έος, ὁ, ἡ. Vi etymologiae (nam est ex α priv. et γένος) observante iam *Hieronymo*, ἀγενὴς dicitur, *cuius genus est obscurum* seu *ignoratur*, *ignobilis*, *humili et obscuro loco natus*. 1 Cor. I, 28. καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου (quibus οἱ εὐγενεῖς v. 26. opponuntur) καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεὸς homines de plebe, nullius nominis et famae, et ab aliis neglectos elegit sibi Deus. Apud graecos Scriptores est partim *is*, *qui caret liberis*, *aut coelibem vitam agit*, ἄτεκνος, ἄπαις secundum *Harpocrat.* — partim, *qui non manet in virtute maiorum suorum*, *degener*. *Plutarch. Vit. Parall. Pericl.* c. 24. ἀγενὴς καὶ ταπεινὸς τὴν φύσιν.

Ἁγιάζω, f. άσω. 1) Propria huius verbi significatio, unde omnes translatae profectae sunt, haec est, ut notet: *separare aliquid a communi et profano usu, et in peculiarem, maxime sacrum usum, secernere*, ac sit idem, quod ἀφορίζειν, quo ipso verbo a *Theodoreto* ad Ioel. III, 9. Tom. II. Opp. ed. Hal. p. 1403. explicatur. Neque aliam obtinet notionem hebraicum קָדַשׁ, cui graecum respondet in vers. Alex. Exod. XIX, 23. XX, 11. et alibi. 2 Tim. II, 21. ἔσαι σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον similis erit vasi, usui honesto destinato, coll. Exod. XL, 9. 10. Matth. XXIII, 17. ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσὸν templum, quod aurum consecrat. Ib. v. 19. θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον altare sacram reddit oblationem. Sed pro ratione rei, de qua usurpatur hoc verbum, variae eius sunt constituendae notiones. Significat enim 2) *lustrare* seu adhibitis quibusdam ritibus, in lege Mosaica praescriptis, res aut personas *purgare*, quae immunditiem legalem contraxissent. Hebr. IX, 13. ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα. ubi ἁγιάζειν est ius concedere accedendi ad sacra, i. q. καθαίρειν aliquando dicitur, quo verbo *Theodoretus* ad h. l. utitur. Eodem sensu קָדַשׁ Num. VI, 11. 2 Chron. XXIX, 5. 17 et 19. 3) *purum aliquid et licitum reddere et declarare*. 1 Tim. IV, 5. ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως eorum usus licitus redditur religione partim divina, partim gratiarum actione; coll. v. 4. Iudaeis enim sanctum aeque ac purum dicebatur, cuius usus concessus erat hominibus per legem Mosaicam, Levit. XI, 44. coll. v. 41—43. 4) *victimam offerre Deo et sacrificium*. i. q. προσφέρειν. Vide Levit. XXII, 2. 3. Devt. XV, 9. Ioh. XVII, 19. ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτὸν corpus meum sacrificii loco pro iis deo offero: ideo mortem pro iis subeo, ubi *Chrysost.* Homil. LXXII. in Ioh. προσφέρω σοι θυσίαν. et ibid. ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ ut ipsi quoque mortem pro religione mea subire parati reddantur et prompti. Rom. XV, 16. ubi ἡγιασμένη est i. q. ἁγία, h. e. προσενεχθεῖσα τῷ θεῷ, quod iam *Koppius* ad h. l. vidit. Eodem sensu ἡγιασμένα *Dionys. Halic.* VII, 72. dicuntur exta, quae rite cremabantur in ara, et הַמִּתְקַדְּשִׁים Ies. LXVI, 17. *Suidas* ἁγιάσαι· καρπῶσαι, καῦσαι ἁγίως. Et quia קָדַשׁ verbum proprium fuit de Iudaeorum sacerdotibus piaculari sacrificio remissionem peccatorum populo conciliantibus, Ezech. XLIV, 19. (Iob. I, 5.) factum est, ut ἁγιάζειν, quod in vers. Alex. hebraico כִּפֶּר respondet Exod. XXIX, 33. 36. 5) in universum significet: *expiare, auctorem fieri et esse remissionis peccatorum*, et ἁγιάζεσθαι is dicatur, *cui contigit remissionis peccatorum beneficium*. Eph. V, 26. ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ ut eos immunes a peccatorum poenis redderet. Hebr. II, 11. ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες iam vero Christus, qui homines morte sua expiavit, et

Christiani, huius beneficii participes facti, unius parentis, sc. Adami, soboles sunt. ib. X, 10, ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν eius obedientiae remissionem peccatorum debemus. ib. XIII, 11. 6) *destinare aliquem ad officium aliquod, demandare alicui munus.* Ioh. X, 36. ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν quem deus destinavit hominibus voluntatis suae interpretem: nam statim sequitur: καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον. *Cyrill. Alex.* ad h. l. ἁγιάζεται τὸ προχειρισθὲν παρὰ Θεοῦ πρὸς τὸ πρᾶξαι τὶ τῶν κατὰ γνώμην αὐτοῦ. Sic Ies. XIII, 3. de Medis a Deo destinatis ad excidium Babylonis אֲנִי צִוֵּיתִי לִמְקֻדָּשָׁי, quod Aquila: ἐγὼ ἐνετειλάμην τοῖς ἡγιασμένοις μου. coll. v. 17. Adde Sirac. XLV, 4. XLIX, 8. 7) *recipere aliquem in verorum Dei cultorum numerum, adducere ad coetum Christianorum.* Hinc ἡγιασμένοι simpliciter *Christiani* vocantur, quasi populus Deo sacer, Act. XX, 32. XXVI, 18. Hebr. X, 14. interdum vero additur ἐν χριστῷ ἰησοῦ. 1 Cor. I, 2. aut ἐν τῷ θεῷ πατρί, Iudae v. 1. Ex hac notione mihi etiam explicandus videtur locus 1 Cor. VII, 14. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, hoc modo: maritus enim non christianus annumerandus est quodammodo Christianis ob uxorem christianam. Nam, quam τῷ ἁγιάζειν *desponsandi* notionem tribuerunt Intt. quidam ex usu verbi קִדֵּשׁ in libris Talmudicis, hanc plane alienam esse ab hoc loco quisque videt. Plura vide infra sub ἅγιος, 8) *efficere, ut aliquis sit et maneat verus Dei et Christi cultor, integrum, sanctum et perfectum reddere.* Ioh. XVII, 17. ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου redde eos in dies sanctiores doctrina tua. 1 Cor. VI, 11. ἡγιάσθητε emendati estis religione christiana. 1 Thess. V, 23. ἁγιάσαι ὑμᾶς ab omni vitiorum contagione animum vestrum liberum servet. Apoc. XXII, 11. ἁγιασθήτω ἔτι sanctimoniam suam porro servet. 9) *pie et sancte aliquem colere et venerari.* Matth. VI, 9. ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου semper te homines ut summum numen colant et venerentur. *Chrysost.* Homil. XIX. in h. l. ἁγιασθήτω· τοῦτ' ἔστι δοξασθήτω. 1 Petr. III, 15. θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν colite et celebrate deum mente vestra. Ies. VIII, 13. אֶת־יְהוָה תַקְדִּישׁוּ. ib. V, 16. נִקְדָּשׁ בִּצְדָקָה Alex. δοξασθήσεται ἐν δικαίῳ. Sirac. XXXVI, 4. ὥσπερ ἐνώπιον αὐτῶν ἡγιάσθης ἐν ἡμῖν. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 55. *Phavor.* ἁγίαζε· σέβου.

ἉΓΙΑΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, quod ut verbum suae originis proprie quidem generatim *separationem rei ab usu vel statu communi et promiscuo* infert (unde in vers. Alex. non solum τῷ מִקְדָּשׁ Ezech. XLV, 4. sed et τῷ נְזִירִים Amos II, 11. respondet), in N. T. tamen semper ad animum refertur ita, ut *virtutem, animi morumque innocentiam, sanctitatem vitae* et *probitatis studium* significet. Rom. VI, 19. εἰς ἁγιασμὸν ut semper morum innocentiam probetis; ubi haud differt a δικαιοσύνη. 1 Thess. IV,

IV, 3. τῦτο γάρ ἐςι θέλημα τῦ Θεῦ ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν. 2 Theff. II, 13. ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος virtutis ftudio, quod religione chriftiana excitatur et alitur. 1 Petr. I, 2. 2) *auctorem et promotorem virtutis et fanctitatis vitae* notat, ita, ut abftractum pro concreto ponatur. 1 Cor. I, 30. χριςὸς ἐγενήθη ἡμῖν ἁγιασμὸς emendavit nos vita fua pariter ac doctrina. *Phavor.* ἁγιασμός· ἁγιςεία, καθάρευσις.

ΆΓΙΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, in univerfum ut קדוש dicitur, *qui eft a communi et promifcuo ufu fegregatus et ad peculiares ufus confecratus*, qui *facer* ex ufu latino vocatur, velut *vafa facra, veftis facra, animalia facra*; cui opponitur κοινὸν et טמא profanum, de quo loquendi ufu bene praecepit *Origenes* Homil. XI. in Levitic. Ab hac prima vocabuli poteftate derivari commode poffunt reliquae in N. T. obviae. Dicitur autem ἅγιος 1) *qui Deo confecratur et dicatur, cultui eius ufuique facro deftinatus.* Luc. II, 23. ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται Deo confecrabitur per facrificium. Exod. XIII, 2. Rom. XI, 16. ἡ ἀπαρχὴ ἁγία de primitiis frugum Deo offerri folitis. *Chryfoft. Homil.* LXXXII. in Ioh. κυρίως ἅγια τὰ τῷ Θεῷ ἀνακείμενα. *Cyrill. Alex.* ad Ioh. X, 34. ἅγια καλῦνται τὰ ἀφοριζόμενα εἰς θυσίαν Θεῷ. *Macrob. Saturn.* III. c. 3 et 7. Iam quia omne facrificium, quod Deo offerebatur, fine macula et labe effe debebat ex legibus Mofaicis, factum eft, ut ἅγιον 2) diceretur *omne, quod eft perfectum, immaculatum, fine ulla labe et macula.* Rom. XII, 1. θυσία ἁγία victima vitio carens; quae hebr. תמים et alibi ἄμωμος vocatur: unde ad animum translatum ἅγιος aeque ac ἄμωμος 3) *eum* notat, *qui eft animo puro et cafto, a vitiorum fordibus liber*, quo fenfu in N. T. libris et *Deus* ἅγιος laudatur, qui eft fanctiffimus et fumma perfectione morali praeditus 1 Petr. I, 16. ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. ib. v. 15. 1 Ioh. II, 20. et ita קדוש Levit. XI, 44. XIX, 2. Adde *Suiceri* Thefaur. Ecclef. T. I. p. 59. et homines ἅγιοι multis in locis vocantur, quatenus exemplum Dei, animi puritatem caftiffimam praeeuntis, imitantur, omnique virtuti ftudent, praecipue autem, quatenus religionis chriftianae praeceptis convenienter agunt, v. c. Marc. VI, 20. ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον. 1 Cor. VII, 34. ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι. Eph. I, 4. ἁγίυς καὶ ἀμώμυς. V, 27. 2 Petr. III, 12. ἐν ἁγίαις ἀναςροφαῖς convenienter viventes rel. chriftianae. Apoc. XX, 11. (1 Petr. III, 5. ubi ἅγιαι γυναῖκες commemorantur, huc non pertinere videtur. Sunt enim ibi mulieres intellegendae, quarum in V. T. fit mentio). *Phavor.* ἅγιος· ὁ εὐσεβής. Iam vero quia is, qui eft boni rectique amans et ftudiofus, non folum in aliis, quae recte agunt, probat, fed etiam, ut in aliis amor boni et recti alatur et excitetur, omni modo curat, etiam is ἅγιος 4) dicitur, *qui, ut alii fancti et virtutis ftudiofi fint, poftulat*

et

et efficit; quo sensu in locis supra laudatis non solum sanctitas Deo tribuebatur, sed etiam Rom. VII, 12. leges divinae ἅγιαι vocantur, quatenus ad vitae probitatem homines excitare et ducere valent, animumque Dei, boni rectique amantem, probant. 2 Petr. II, 21. ἁγία ἐντολὴ et ὁδὸς τῆς δικαιοσύνης sunt synonyma. Quo pertinere videtur etiam κλῆσις ἁγία, 2 Tim. I, 9. commemorata, quam de *ipsa religione christiana, quae gravissima virtutis et pietatis continet incitamenta*, accipio. Quum vero hanc vim et efficaciam religio christiana in incitandis et promovendis virtutis studiis exserat; quumque praeterea scriptores V. T. gentem iudaicam a ceteris gentibus segregatam et favore Dei beneficiisque eximiis, maxime autem religionis purioris et sanctioris bonis ornatam et distinctam, κατ' ἐξοχὴν קדוש גוי appellare soleant, ut Exod. XIX, 6. Daniel. VII, 27. VIII, 24. etc. etiam in N. T. ἅγιος 5) dicitur, *qui est Christianorum coetui annumerandus, cui contigit beneficio Dei singulari religionis christianae cognitio, nullo saepe ad mores animique affectionem respectu habito.* Act. IX, 13. coll. v. 14. ib. v. 32 et 41. cap. XXVI, 10. Rom. I, 7. κλητοῖς ἁγίοις. VIII, 27. XII, 13. ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες inopiam Christianorum sublevantes. XVI, 15. 1 Cor. VI, 1. 2. οἱ ἅγιοι opponuntur τοῖς ἀδίκοις et τῷ κόσμῳ, h. e. paganis. ib. VII, 14. νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν iam vero habentur membra ecclesiae christianae. Apoc. XIII, 7. XX, 6. *Chrysost.* Homil. I. in Ep. ad Rom. I, 7. ἁγίους δὲ τοὺς πιστοὺς καλεῖ πάντας et Homil. X. in Ep. ad Hebr. πᾶς πιστὸς ἅγιος, καθὸ πιστός ἐστι, κἂν κοσμικὸς ᾖ τις κ. τ. λ. Observavit praeterea *Braunius* in Selectis Sacris l. III. c. 1. in libris Iudaeorum liberos ex proselytis natos dici בקדושה. Lucem etiam haec notio foenerat formulae: τὸ ἅγιον φίλημα, h. e. osculum amoris sanctum et religiosum, in conventibus Christianorum sacris receptum, Rom. XVI, 16. 1 Cor. XVI, 20. 2 Cor. XIII, 12. 6) uti *sanctus* ap. Latinos, ita et ἅγιος dicitur *inviolabilis, qui corrumpi, aboleri et violari nullo modo debet.* Luc. I, 72. καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ memor sancti sui promissi. 1 Cor. III, 17. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστι et templum Dei violare aut corrumpere nefas. Psalm. LXXIX, 1. טִמְּאוּ אֶת־הֵיכַל קָדְשֶׁךָ. Alex. ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου. 7) *destinatus alicui muneri, cui aliquod negotium demandatum est a Deo.* 1 Petr. II, 5. ἱεράτευμα ἅγιον, pro ἱερεῖς ἅγιοι, a Deo constituti sacerdotes. Hinc non solum *prophetae*, quos Deus voluntatis suae interpretes selegerat, ἅγιοι vocantur Act. III, 21. τῶν ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν. Luc. I, 70. 2 Petr. I, 21. οἱ ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι (Auctor primi libri Maccab. I, 48. X, 39. sacerdotes et Levitas omninoque eos, qui in templo ministrant, ἁγίους appellat), sed etiam *Apostoli et reliqui primitivae ecclesiae christianae doctores a Iesu solemni*

ritu

ritu electi hoc encomio ornantur Ephes. III, 5. τοῖς ἁγίοις ἀποςόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις. ib. v. 8. ἐμοὶ τῷ ἐλαχιςοτέρῳ πάντων τῶν ἁγίων, ubi in codd. quibusdam e glossemate τῶν ἁγίων ἀποςόλων. Et aliis in locis *Iesus* ipse, quatenus est *Messias*, vel simpliciter ὁ ἅγιος vocatur Act. III, 14. Apoc. III, 7. — vel cum additamento: ὁ ἅγιος παῖς Θεοῦ Act. IV, 27 et 30. — interdum etiam ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ, Marc. I, 24. Luc. IV, 34. Nec aliam notionem respexisse mihi videntur N. T. scriptores in iis locis, in quibus angeli boni, quorum ministerio Deus utitur, ut supra vidimus, in felicitate humana quovis modo promovenda, partim οἱ ἅγιοι ἄγγελοι Matth. XXV, 31. Marc. VIII, 38. Luc. IX, 26. Act. X, 22. — partim simpliciter οἱ ἅγιοι appellantur, v. c. 1 Thessal. III, 13. μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ, h. e. angelorum choro stipatus, (coll. 2 Thess. I, 7.) Iudae v. 14. — ad imitationem hebr. קְדוֹשִׁים Psalm. LXXXIX, 6. Daniel. VIII, 12. 8) *venerabilis, augustus, omni honore et cultu prosequendus.* Luc. I, 49. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ qui est ab omnibus pie colendus. Matth. VII, 6. τὸ ἅγιον res sancta et venerabilis, nempe doctrina christiana, quae in epistola Iudae v. 10. ἡ ἁγιωτάτη πίςις dicitur. Ioh. XVII, 11. πάτερ ἅγιε pater summe venerabilis. Apoc. IV, 8. ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος κύριος ὁ Θεὸς pie semper colatur Deus O. M. ib. VI, 10. Quam significationem etiam hebraicum קָדוֹשׁ habet in locis Iesaiae VI, 3. Hos. XI, 9. Vide infra sub πνεῦμα. *Phavor.* ἅγιοι· οἱ σεβάσμιοι. 9) ἅγιον *omne quod voluntas Dei omnipotens efficit et a Deo ortum habet.* Huc pertinent non solum loca, quae infra sub πνεῦμα excitavi, ubi demonstratum est, πνεῦμα ἅγιον oraculum divinum, religionem christianam et omnia commoda per eam hominibus parta, — animi dotes, facultates extraordinarias Christo et Apostolis a Deo concessas, significare, ubi ἅγιον praeter notionem *eius, quod a Deo originem suam repetit,* nullam habere potest, — sed referenda est etiam eodem formula ἡ γραφὴ ἁγία Rom. I, 2. quae de libris V. T. a Deo inspiratis adhibetur. Si denique de *locis* adhibetur ἅγιος, semper 10) *locum* significat, *qui est cultui Dei religioso destinatus,* aut: *in quo Deus praesentiam suam maxime declarat, certe declarare creditur.* Act. VII, 33. ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ ἕςηκας, γῆ ἁγία ἐςὶν sacer est locus, in quo consistis. Exod. III, 5. 2 Petr. I, 18. ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ in monte Thabor. Eandem ob causam *Hierosolyma* κατ᾽ ἐξοχὴν ἡ ἁγία πόλις vocatur in N. T. Matth. IV, 5. XXVII, 53. Apoc. XI, 2. XXI, 2. XXII, 19. interdum etiam ὁ τόπος ὁ ἅγιος Matth. XXIV, 15. — quanquam hac posteriori formula interdum *templum Hierosolymitanum* describitur, v. c. Act. VI, 13. XXI, 28. Neutro genere τὸ ἅγιον, sc. δῶμα vel μέρος, in singulari, est: *templum,* Hebr. IX, 1. τό τε ἅγιον κοσμικὸν templum terrestre ab homi-

hominibus exstructum. *Iosephus* A. I. III, 6. 4. ὁ μὲν πᾶς νεὼς. Ἅγιον ἐκαλεῖτο. Et in plurali τὰ ἅγια (sc. μέρη) α) *ea pars templi* seu *tabernaculi foederis, quae sanctum vocatur*. Sic Singul. τὸ ἅγιον apud Sirac. IV, 13. *sacrarium, sanctuarium*, ex hebr. מִקְדָּשׁ Ezech. XLV, 28. etiam קֹדֶשׁ Num. VI, 20. Hebr. IX, 2. Pluralis numerus eminentiae causa ponitur, ut in formula: τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. β) *pars templi, quae sancta sanctorum etiam vocabatur*. Hebr. VIII, 2. τῶν ἁγίων λειτουργὸς Christus dicitur, qui in omni loco cum summo Iudaeorum sacerdote comparatur. Hebr. IX, 8. ubi tamen per τὰ ἅγια *coelum* seu *futura in coelis felicitas* intellegi debet aeque ac in locis IX, 12. 24. X, 19. de quibus legi merentur *Schoettgenii* Horae Hebr. et Talmud. p. 1216. Per τὰ ἅγια ἁγίων vero semper fere *sanctum sanctorum* seu *sacratissimus templi locus* describitur. Hebr. IX, 3. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ἁγίων. Τὸ ἅγιον ἁγίων in graeca versione Exod. XXVI, 33. dicitur, et a *Iosepho* A. I. III, 6. 4. τοῦ ἁγίου τὸ ἅγιον vocatur. Interdum etiam τὰ ἅγια omittitur, v. c. Hebr. VIII, 5. τῶν ἐπουρανίων sc. ἁγίων templi illius coelestis. Vide *L. Suringar* D. *de diversis vocum* קדוש ἅγιος *et affinium significatibus in SS.* Franequ. 792.

ἉΓΙΌΤΗΣ, τητος, ἡ. *sanctitas, sanctimonia*. Tantum legitur Hebr. XII, 10. εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ ut perfectionis et sanctitatis divinae participes reddamur. In vers. Alex. non reperitur hoc substantivum. Semel legitur 2 Macc. XV, 2. μεθ' ἁγιότητος ἡμέρα.

ἉΓΙΩΣΎΝΗ, ης, ἡ, 1) *summa Dei maiestas et perfectio*. Rom. I, 4. κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης quoad vim suam et maiestatem divinam. Similiter in vers. Alex. non solum hebr. הוד Psalm. CXLV, 4. 5. sed etiam τῷ קֹדֶשׁ respondet Ps. XCVII, 12. 2) *virtus, integritas vitae et innocentia*, maxime vero *temperantia, castitas et ab omni pravo affectu immunitas*, i. q. alias ἁγιασμὸς dicitur. 2 Cor. VII, 1. ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ: ad quem locum *Oecumenius*: ἡ δὲ ἁγιωσύνη σωφροσύνη τε νοεῖται καὶ καθαρότης παντὸς πάθους. 1 Thess. III, 13. ἐν ἁγιωσύνῃ· ubi *Theophyl.* ἁγιωσύνη κυρίως λέγεται ἡ σωφροσύνη — καθολικῶς δὲ πᾶσα ἀρετή. *Phavor.* ἁγιωσύνη ἢ κάλλιον ἁγιωσύνη καὶ ἁγιότης ταὐτόν.

ἈΓΚΆΛΗ, ης, ἡ, pr. *curvatura* seu *sinus brachii, ulna, manus cum brachio usque ad cubitum* (ab ἀγκὴ, quod idem notat), quae graece etiam ὠλένη dicitur et ἀγκύλη. Luc. II, 28. καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ et ipse eum ulnis excepit et complectebatur suis, seu brevius: ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, ut legitur Marc. IX, 36. In vers. Alex. hebr. חֵיק respondet Prov. V, 29. Vsitatius est plurali numero, sicut et Lat. *ulnae* quam *ulna*.

ἈΓΚΙ-

Ἄγκιστρον, ου, τὸ, *hamus quo pisces capiuntur* f. *uncus piscatorius*, forte ab ἄγω *duco, educo*, quia hamo pisces ex aqua educuntur; aut a verbo inusitato ἀγκίζω. Semel tantum legitur in N. T. Matth. XVII, 27. βάλε ἄγκιστρον mitte hamum. In vers. Alex. verbis hebraicis חוח 2 Regg. XIX, 28. חכה Habac. I, 15. et חרם Ezech. XXXII, 3. respondet. *Hesych.* et ex eo *Phavor.* ἄγκιστρον· θηρατήριον ἐκ σιδήρου καμπτὸν, ἀγκύλον, στρεβλόν.

Ἄγκυρα, ας, ἡ, *ancora*, proprie est *instrumentum illud ferreum* seu *trabs ferrea, duas extremitates aduncas easque dentibus* (quos etiam diserte vocat Virgilius) *similes, habens, quam, funibus alligatam, eiiciunt nautae magnis maxime in tempestatibus, ad sistendas et firmandas naves, ne in alia iactentur loca.* Act. XXVII, 29. ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας iactis quatuor ancoris. ib. v. 30. ἀγκύρας ἐκτείνειν ancoras *demittere.* v. 40. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες sublatis igitur ancoris. *Etym. M.* Ἄγκυρα ἡ μὲν πόλις προπαροξύνεται, ἡ δὲ τοῦ πλοίου παροξύνεται. *Hesych.* τὸ ναυτικὸν σκεῦος. — Subauditur interdum haec vox post verbum αἴρειν. Act. XXVII, 13. ἄραντες, sc. ἀγκύρας, solventes navem ancoris sublatis. Exempla e Graecis habet praeter *L. Bos Ellipses Graecae* p. m. 10. *Elias Palairet* Obss. in N. T. p. 343. 2) metaphorice: *praesidium quodvis, quod nos nostraque tutos praestare animoque confirmatos et certos reddere valet.* Hebr. VI, 19. ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν et haec spes nobis est instar firmissimae ancorae, h. e. constantes nos reddit et tranquillos: ubi vide quae e PP. GG. observavit *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 63. Apud *Eurip. Hecuba* v. 29. Hecuba Polydorum filium suum appellat familiae gentisque suae ancoram, ὃς μόνος οἴκων ἄγκυρά τ' ἐμῶν. *Hesych.* ἄγκυρα καὶ τὴν ἀσφάλειαν. Idem: ἄγκυραι μεταφορικῶς ἀσφάλειαι. Σοφοκλῆς Φαίδρᾳ. Vid. *Wetstenius* ad Hebr. VI, 19.

Ἄγναφος, ου, ὁ, ἡ, *impexus, rudis, fullonem nondum expertus*, et dicitur vel de *pannis adhuc recentibus* vel de *veteribus, qui nondum sunt repurgati a sordibus* (ex α priv. et γνάπτω vel κνάπτω f. γνάφω *carmino, purgo fullonum more;* unde γναφεὺς *fullo*). Matth. IX, 16. ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου additamentum panni recentis. Marc. II, 21. coll. Luc. V, 36. ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ. Scribitur etiam ἄκναφος; cf. interpretes ad *Thom. M.* Ecl. Attic. sub ἄκναπτον et *Phavorinum* sub ἄγναπτον.

Ἁγνεία, ας, ἡ, *puritas, castitas*, ab ἁγνεύω *castus sum.* Quanquam per se latissime patet et *omnem probitatem morum et puritatem a sceleribus* et interdum adeo *verum Dei cultum,*

quo

qui in ritibus externis est, significat, ut 1 Macc. XIV, 36. tamen in libris N. T. ubi bis reperitur, *strictius* sumi videtur, ita, ut *castitatem, pudicitiam* notet. 2 Timoth. IV, 12. ἐν ἁγνείᾳ. ib. V, 2. νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. Etiam apud Veteres haud raro de abstinentia a Venere usurpatur; vid. *Graevius* ad *Hesiod.* Ἔργ. v. 733. et Intt. ad *Ael.* V. H. II, 31. *Hesych.* ἁγνείας (ita enim legendum loco impressi ἁγνοίας) καθαρότητος. *Suidas* ἁγνεία· καθαρότης, ἐπίτασις σωφροσύνης. et *Phavorinus* ἐλευθερία παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος ex 2 Cor. VII, 1. Adde *Suicer*, *Thes. Eccles*, T. I, p. 64.

ἉΓΝΊΖΩ, fut. ίσω. Proprie quidem est: *purgo, sordes ab aliqua re removeo*, sed in N. T. aeque ac in versione Alexandrina maxime de *purificatione Levitica et externa*, h. e. *de ritibus illis religiosis dicitur, qui in lege Mosaica partim iis, qui se quocunque modo polluerant et inquinaverant, ut contactu cadaveris, cibis interdictis; — partim vero iis, qui se voto quodam religioso obstrinxerant, interdum etiam, qui se ad festum aliquod celebrandum praeparare cupiebant, observandi et peragendi praescripti erant*, unde in vers. Alex. hebr. טָהֵר in Piel 2 Paral. XXIX, 18. XXX, 18. קָדַשׁ Exod. XIX, 10. et הִתְחַטֵּא Num. VIII, 21. respondet. Verbo latino *lustrare* optime exprimi posse videtur in loco Ioh. XI, 55. ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς, h. e. ut se praepararent ad festum paschatos: ubi videndus *Wetstenius*. Ante festum autem solebant Iudaei in templo versari, precari, abstinere a certis cibis, lavare vestes, radere caput etc. cf. *Lightfoot.* Hor. Hebr. et Talmud. p. 1078. In iis vero locis, ubi de *voto religioso suscepto* sermo est, significat: *in castimonia vivere, Nasiraeum esse, legibus Nasiraeatus convenienter vivere.* Act. XXI, 24. ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς vive et tu cum iis in castimonia. ib. v. 26. σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς cum iis castimoniam suscipiens. XXIV, 18. ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνισμένον in quibus dum occupor, offenderunt me in templo voto meo me exsolventem. Qui vero voto quodam obstricti erant, tenebantur ex lege Mosaica per aliquot dies abstinere a vino et cibis delicatioribus, non visere aegrotos et mortuos, non radere comam etc. Confer *Lightfoot. Hor. Hebr.* p. 369. et *I. D. Michaelis Ius Mosaicum* P. III. p. 1 seq. Est autem hic τοῦ ἁγνίζειν significatus unice ab auctoribus versionis Alexandrinae repetendus, qui hoc verbo in exprimendo hebraico נָזִיר usi sunt. v. c. Num. VI, 2. 3. ἀνὴρ ἢ γυνὴ, ὃς ἂν μεγάλως εὔξηται εὐχὴν ἀφαγνίσασθαι ἁγνείαν κυρίῳ ἀπὸ οἴνου καὶ σικέρα ἁγνισθήσεται. — Sed interdum etiam ἁγνίζειν ad animum translatum notat: *emendare, efficere, ut aliquis abstineat a sceleribus et vitae sanctitati studeat.* Iacobi IV, 8. ἁγνίσατε καρδίας emendate animos. 1 Petr. II, 22. τὰς ψυ-

χὰς

χεῖς ὑμῶν ἡγνικότες. 1 Ioh. III, 3. ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος (sc. Θεὸς) ἁγνός ἐστι.

ΑΓΝΙΣΜΟ'Σ, ῦ, ὁ, *purificatio*, *expiatio*, *lustratio* et speciatim (uti ἁγνεία Num. VI, 21.) *illa ipsa abstinentia a vino*, *cibi certis generibus*, *visendis aegrotis et mortuis*, *radendo capite*, *cui se aliquis obstrinxerat voto suscepto*, — *Nasiraeatus*. Semel tantum legitur in N. T. Act. XXI, 26. διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τῦ ἁγνισμῦ significans, iam finitum esse tempus Nasiraeatus. Hinc ei hebr. נֵזֶר respondet Num. VI, 5. aeque ac נִדָּה Num. XXXI, 23. in versione Alexandrina. Ἁγνισμὸν ποιεῖσθαι pro *expiare*, legitur apud *Dion. Halic. Ant. Rom.* III, 22.

ἈΓΝΟΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *nescio*, *ignoro*, *in ignorantia versor*, *non cognitum habeo* (ex α priv. et νοέω *cogito*). Act. XVII, 23. ὃν ἦν ἀγνοῦντες εὐσεβεῖτε quem igitur, etiamsi vobis ignotum, tamen colitis. Rom. X, 3. 2 Cor. II, 11. ὐ γὰρ αὐτῦ τὰ νοήματα ἀγνοῦμεν non enim latent nos eius insidiae. Gal. I, 22. ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ne de facie quidem notus eram. 1 Tim. I, 13. 2 Petr. II, 12. Huc pertinet formula illa Paulo admodum familiaris: ὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν *scitote vero*, *opus est*, *ut vos doceam et admoneam*, i. q. ὐκ ἀγνοητέον. Rom. I, 13. XI, 25. 1 Cor. XII, 1. 2 Cor. I, 8. 1 Thess. IV, 13. 2) *non intellego*, *non capio*, *sententiam sermonis non perspicio*. Marc. IX, 32. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τῦτο ignorabant verum huius sermonis sensum. Luc. IX, 45. addit: καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό. Act. XIII, 27. ἀγνοήσαντες τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν nec verum vaticiniorum de Messia sensum capientes. *Xenoph. Mem.* I, 2, 33. 3) *non satis cogito et perpendo*. Rom. II, 4. ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τῦ Θεῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει nec perpendis, hanc indulgentiam divinam te ad resipiscentiam provocare. Eodem sensu non solum formula לֹא יָדַע Hos. II, 8. usurpatur, sed etiam ipsum verbum ἀγνοεῖν Sapient. VII, 12. 4) *non memini*, *oblitus sum*. Rom. VI, 3. ἢ ἀγνοεῖτε; annon meministis? ib. VII, 1. ἢ ἀγνοεῖτε — γινώσκουσι γὰρ νόμον λαλῶ. 1 Cor. X, 1. ὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν in memoriam vero vobis revoco; ad imitationem hebr. לֹא יָדַע Hos. XI, 3. 5) *in dubium voco*, *dubitando infirmo*. 1 Cor. XIV, 38. εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω si quis dubitet de hac re, dubitet sane, sed suo periculo. Rarior quidem est haec notio, nec tamen Graecis plane ignota. *Phavor.* ἀγνοῶ· σημαίνει δὲ τὸ καθόλυ καὶ παντελῶς μηδὲν εἰδέναι, οἷον ἀγνοεῖν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ἀμφιγνοῶ τὰ ἔν τισιν διστάζω. 6) *peccatum committo*, *iniquus sum*, *improbe ago*, *nulla ignorantiae notione adiuncta*. Hebr. V, 2. μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοῦσι qui indulgere possit peccantibus. Sirac. V, 18. ἐν μεγάλῳ καὶ μικρῷ μὴ ἀγνόει, μηδὲ ἕν, h. e. nullum plane peccatum

tum committe nec gravius nec levius. *Polyb.* V, 11, 5. πολεμεῖν τοῖς ἀγνοήσασιν bellum gerere cum iis qui deliquerunt. Eodem ſenſu ἀγνωμονέω uſurpatur ab *Aelian.* V. H. II, 16. nec deſunt loca, ubi verbis hebraicis שָׁגַג et שָׁגָה aeque ac τῷ אָשַׁם Hoſ. IV, 6. ἀγνοεῖν in verſ. Alex. reſpondet. 7) Paſſivum ἀγνοεῖσθαι notat: *obſcurum, vilem, contemtum eſſe.* 2 Cor. VI, 9. ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, h. e. etſi videmur eſſe homines obſcuri, tamen nobiles ſumus.

ʼΑΓΝΟΗΜΑ, τος, τὸ, proprie: *ignorantia, defectus ſcientiae* (ab ἀγνοέω). 2) *peccatum per ignorantiam* ſeu *imprudentiam commiſſum.* 3) *peccatum quodvis voluntarium.* Hebr. IX, 7. ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων. Judith. V, 19. Sirac. XXIII, 2. LI, 27. Tob. III, 3. 1 Macc. XIII, 39. Sic ἄγνοια quoque ſaepius ſumitur apud *Polybium*, ut multis exemplis docuit *Schweighaeuſerus* in *Lexico Polybiano* p. 4.

ʼΑΓΝΟΙΑ, ας, ἡ, 1) *ignorantia, inſcitia, imprudentia* (ab eodem). Act. III, 17. οἶδα, ὅτι κατὰ ἄγνοιαν (בִּשְׁגָגָה Lev. XXII, 14.) ἐπράξατε per ignorantiam hoc facinus commiſiſtis. *Heſych.* ἄγνοια· ἀγνωσία, ἀμαθία. 2) et κατ᾽ ἐξοχὴν *iis tribuitur, qui alieni ſunt a religione divinitus tradita,* ſive iudaica, ſive chriſtiana. Act. XVII, 30. τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς aegre ferens hanc ſui ignorantiam Deus. Etiam Arabes tempus ante Muhammedem, quo pleraeque regiones tenebris ethnicismi et inſano idolorum cultui mancipatae erant, الجاهلية tempus ignorantiae appellare ſolent. Cf. *Pocock* not. ad *Abulpharagii Specimen hiſtor. Arab.* p. 82 et 343. et *Gagnier.* ad *Abulfedae vit. Muhamm.* p. 18. Epheſ. IV, 18. διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς ob idololatriam ſuperſtitioſam, cui dediti ſunt. 1 Petr. I, 14. ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν gentilium religioni addicti. His exemplis addi poteſt e libris apocryphis locus Sapient. XIV, 22. ubi ἄγνοια ponitur ἐν τῷ πλανᾶσθαι περὶ τὴν τοῦ θεοῦ γνῶσιν.

ʼΑΓΝΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, proprie et in univerſum: *purus, remotus ab omni labe et impuritate.* Hinc 2) *remotus ab omni ſpecie impudicitiae, caſtus, pudicus.* Philipp. IV, 8. ὅσα ἁγνὰ officia, quae nobis leges pudicitiae iniungunt. 1 Tim. V, 22. σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ſemper caſte vive. Tit. II, 5. Si de virgine dicitur, 3) *incorruptus, intactus.* 2 Cor. XI, 2. παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ χριστῷ ut ſiſterem vos Chriſto tanquam virginem illibatam. v. *Herodian.* I. c. 11. et ibi *Irmiſchium.* *Phavor.* ἁγνή· καθαρὰ καὶ ἀμίαντος ἡ παρθένος, κ. τ. λ. 4) *inſons, innocens, purus a ſcelere.* 2 Cor. VII, 11. ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι vos eſſe puros ab hoc ſcelere. *Eurip.* Oreſt. v. 1642. ἁγνὸς γάρ εἰμι χεῖρας, ἀλλ᾽ οὐ τὰς φρένας. 5) *nullo vitio contaminatus, integer, pius, ſanctus.* 1 Petr. III, 2.

ἁγνὴν

ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν vitam vestram vere christianam. 1 Ioh. III, 3. καθὼς αὐτὸς (sc. Θεὸς) ἁγνός ἐστι sicut Deus est omnis vitiositatis expers. Prov. XX, 9. pro verbis hebraicis מִי־יֹאמַר זִכִּיתִי לִבִּי habent Alex. τίς καυχήσεται ἁγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν; 6) *is qui alios puros a vitio postulat et reddit.* Iac. III, 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστι sapientia vere divina homines puros a vitiis reddit. Cf. quae supra ad ἀγαθὸς et ἅγιος notavi, et infra f. v. δίκαιος.

ἉΓΝΌΤΗΣ, τητος, ἡ, *integritas, innocentia, mens et vita pura ab omni vitiositate.* Semel legitur in N. T. 2 Cor. VI, 6. ἐν ἁγνότητι declaramus nos Dei ministros per vitae sanctitatem.

ἉΓΝΩ͂Σ. Adverbium, quod probe distinguendum est ab ἀγνῶς *inscienter*, ἀμαθῶς, ἀκουσίως, *Phavorino* interprete (qui tamen ipse voces ἁγνὸς et ἀγνὸς pessime invicem permutavit, ut glossa, quae in eius Glossario legitur, ἁγνὸς καθαρὸς ἢ ἄγνωστος, satis testatur), ut Latinorum *caste*, valet: *integre, sincere; puro et sincero animo.* Phil. I, 16. τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς non bono consilio religionem christianam tradunt. ἁγνῶς v. 18. explicatur per τῇ ἀληθείᾳ, quod τῇ προφάσει opponitur. *Hesiod.* Ἔργ. v. 334. καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι Θεοῖσιν, Ἁγνῶς καὶ καθαρῶς κ. τ. λ.

ἈΓΝΩΣΊΑ, ας, ἡ, *ignorantia, inscitia* (ex ἀ priv. et γνῶσις cognitio). 1 Cor. XV, 34. ἀγνωσίαν Θεοῦ τινὲς ἔχουσιν destituuntur enim adhuc quidam vestrum vera Dei cognitione. Legitur haec vox apud Alexandrinos interpretes Iob. XXXV, 16. בִּבְלִי־דַעַת ἐν ἀγνωσίᾳ. Sapient. XIII, 1. οἷς παρῆν Θεοῦ ἀγνωσία. Polyb. XVI, 19, 12. διὰ τὴν ἀγνωσίαν τῆς ἐκτὸς θαλάττης. 2) *calumniae et criminationes, quas quis mera ignorantia ductus profert.* 1 Petr. II, 15. ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀγνωσίαν, h. e. coll. c. III, 16. recte agendo omnem paganis adimere occasionem Christianorum coetum calumniis proscindendi.

ἌΓΝΩΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *ignotus, incognitus* (ex ἀ priv. et γνωστὸς *notus*), et opponitur τῷ εὔγνωστος *bene notus*, Prov. III, 15. V, 6. In vers. Alex. ἄγνωστος non reperitur, sed aliquoties in libris apocryphis. Sapient. XVIII, 3. ἀγνώστου ὁδοιπορίας. 2 Macc. I, 19. ἄγνωστον τόπον. ib. II, 7. *Phavor.* ἄγνωστος· ὁ μὴ γνωστός. *Pollux* in *Onomast.* V, 44. ἄδοξος, ἀκλεής, ἄγνωστος et similia pro synonymis ponit, ut adeo hanc vocem, de persona adhibitam, hanc olim potestatem habuisse appareat, ut *ignobilem, minus celebrem* significaret. De qua potestate cogitantes quidam interpretes inscriptionem *arae Athieniensis* a Paulo Act. XVII, 23. commemoratam: Ἀγνώστῳ Θεῷ: transtulerunt: *Deo minus celebri*, quae tamen, suadente omni orationis serie, vertenda potius est: *Deo ignoto*, h. e. *Deo*, *cuius*
et

ei nomen et natura ignorabatur ab Atheniensibus. Posset etiam verti: *Deo peregrino.* Certe *ignotus* apud Lat. *externum, peregrinum* notat, v. c. *Propert.* L. II. El. 25. v. 8. *Virgil. Aen.* V, 795. IX, 485. Causa erectae huius arae repetenda est, ut iam recte vidit Chrysostomus, a superstitione nimia Atheniensium, qui, veriti, ne forsan Dei cuiusdam, quem ignorarent, cultu neglecto poenas luerent gravissimas, vel Ignoto Deo dicaverunt aram, ne quis Deorum se neglectum ab iis existimare posset. Catalogum populorum, qui ignotis diis aras erexerunt et sacrificarunt, dedit *I. C. Dietericus* in *Lexico Philol. N. T. Graeco-Latino* (Frf. ad M. 1680. fol.) p. 30 seq. et *Dougtaeus* Anal. S. N. T. Exc. 58.

ἈΓΟΡΆ, ᾶς, ἡ. Vox haec (descendens ab *ἀγείρω congrego*, praet. med. *ἤγορα*) variam et multiplicem potestatem habet, et proprie quidem *conventum hominum* atque *coetum* significat, ut vel origo satis docet, et glossariorum vett. auctores ad unum omnes testantur; v. c. *Apollonius Soph. Lex. Homer.* p. 18. *ἀγορά· ἡ ἐκκλησία — καὶ τὸ συνάθροισμα. Suid. ἀγορά· ἡ ἐκκλησία. Phavor. τὸ πλῆθος τὸ συναγόμενον·* quorum glossas plene exhibuit Cl. *Fischerus* de *Vitiis Lexicorum N. T.* Prolus. XI. p. 4 seq. 2) ut latinum *forum*, *omnia loca, in quibus res venales exponuntur, iudicia exercentur et conciones habentur,* quoniam confluere illuc solet magnus hominum numerus. *Suid. — καὶ ὁ τόπος, ἔνθα πιπράσκεται τὰ ὤνια. Phavor. — καὶ ὁ τόπος, τὸ πωλητήριον.* Fuerunt autem fora Iudaeorum in portis urbium; in quibus, quum solerent convenire, qui mercede suam locabant operam, explicari exinde poterit locus Matth. XX, 3. ubi *ἐν τῇ ἀγορᾷ ἑστῶτας ἀργοὺς*, sunt mercenarii, in foro versantes, a nemine conducti. Hinc *ἀγορὰ* in N. T. 3) in universum *omnem locum celebrem, hominibus frequentem, plateas adeo et vias urbium atque vicorum* notat. Matth. XI, 16. *ἐν ἀγοραῖς καθημένοις* in locis publicis versantibus. Luc. VII, 32. Matth. XXIII, 7. *τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς* et in locis publicis salutationes. Marc. XII, 38. Luc. XI, 43. XX, 46. Act. XVII, 17. Marc. VI, 56. *ἐν ταῖς ἀγοραῖς* in plateis — ita Vulg. Interp. coll. Act. V, 15. Codex Cantabrigiensis loco *ἐν ταῖς ἀγοραῖς* in Marci l. l. habet *ἐν ταῖς πλατείαις*, quod est apertum glossema. Act. XVII, 17. *ἐν τῇ ἀγορᾷ* in foro, quod nempe in Ceramico erat. Conf. *Gottfr. Olearii* D. *de gestis Pauli in urbe Atheniensium* c. XI. p. 662. T. II. *Ikenii Novi Thesauri philologici.* — Hinc *ἀγορὰ* in vers. Alex. hebr. שוק Cohel. XII, 4. 5. Cant. III, 2. et in versione *Symmachi* Iob. XVIII, 17. *τῷ* חוץ respondet. Adde Tob. II, 2. 3 Esdr. II, 18. 2 Macc. II, 10. 4) *res venales omnis generis, quae in foro exponi solent, maxime illae, quae ad victum pertinent.* Schol. *Aristoph.* ad *Acharn.* 21. *καὶ αὐτὰ τὰ*

ὤνια

ὥνια σημαίνει· quae verba *Suidas* transtulit in suum Lexicon, unde descripsit *Phavorinus*, sed plenius, nam addit: ἤτοι τὰ πιπρασκόμενα. Marc. VII, 4. καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι nec cibos in foro venales edunt, nisi prius se abluerint. De hoc vocis ἀγορᾶς significatu rariori (obvio apud *Xenoph. Cyrop.* VI, 2, 11. *Iulianum Misopog.* p. 308.) post *Casaubonum* ad *Polybium* p. 183. ed. *Gronov.* et *Cuper. Obs.* III, 20 extr. eleganter egit *Krebsius* in *Observatt. Flav.* p. 85 seq. 5) *forum, in quo iudicia exercebantur* apud Graecos et Latinos, *locus iudicii.* Act. XVI, 19. εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας pertraxerunt in forum ad magistratus. *Phavor.* καὶ τὸ δικαστήριον. Vnde οἱ κατ' ἀγορὰν *caussidici* Graecis dicebantur. *Arrian. Diss. Epictet.* I, 29. ἕλκει με εἰς τὴν ἀγορὰν.

Ἀγοράζω, fut. άσω, proprie: *in foro versor et ago,* ut demonstravit *Salmasius* de *Vsuris* p. 339. et Schol. *Aristoph.* ad Equit. v. 1370. et ad Acharn. v. 720. *Hesych.* ἀγοράζειν· ἐν ἀγορᾷ διατρίβεσθαι. Idem fere *Phavorinus.* Hinc 2) *emo, quae venalia sunt in foro* (*Suid.* ἀγοράζειν· τὸ ὠνεῖσθαί τι.) et opponitur τῷ πωλεῖν (Matth. XXI, 12. Apoc. XIII, 17.) Matth. XIII, 44. 46. XIV, 15. XXVII, 7. Apoc. XVIII, 11. Construitur tunc fere cum accusativo et genitivo pretii, interdum cum praepositione ἐν, ἐκ. In vers. Alex. hebr. שָׁבַר respondet, v. c. Gen. XLI, 57. Devt. II, 6. Ies. LV, 1. 3) cum accusativo personae: *redimo, in libertatem aliquem vindico,* et *de servis* aut *captivis dicitur, qui pretio dato redimuntur.* Hinc in N. T. haud raro Christo tribuitur, quatenus vita sua, doctrina et morte homines a vi et potestate vitiositatis liberavit, in veram libertatem humanam vindicavit et hoc modo *suos* fecit. 1 Cor. VI, 20. ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς magno pretio redemti estis. VII, 23. 2 Petr. II, 1. καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην. Apoc. V, 9. ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου morte tua nos veros Dei cultores reddidisti, s. liberasti a peccatorum servitute ac poena, coll. I, 5. Ioh. I, 29. 1 Ioh. I, 7. — Apoc. XIV, 3. 4. 4) *quocunque modo mihi aliquid comparo et acquiro.* Apoc. III, 18. ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον κ. τ. λ. In vers. Alex. respondet τῷ קָנָה 1 Chron. XXI, 24. 2 Chron. XXXIV, 11. Ies. XXIV, 2.

Ἀγοραῖος, αἴυ, ὁ, ἡ, proprie: *omnis, qui in foro versatur et agit.* 2) *forensis, ad forum pertinens, subrostranus, subbasilicanus.* Hinc maxime apud Graecos de *mercatoribus* usurpatur, qui in foro vendunt et emunt et in eorum libris saepe κάπηλοι, ἔμποροι et ἀγοραῖοι coniunguntur, ut exempla a *Salmasio* de Vsuris p. 338. *Valkenario* ad *Ammonium* p. 11. prolata satis docent, quibus addo *Aristotelem* Polit. IV, 4. λέγω ἀγοραῖον scribentem τὸ περὶ πράσεις, καὶ τὰς ὠνὰς, καὶ τὰς

τὰς ἐμπορίας, καὶ καπηλείας διατρίβον. Fuit etiam ἀγοραῖος cognomen Iovis, Mercurii, Minervae et Dianae, qui in foro colebantur, ut ex *Phavorino* constat. Κατ' ἐξοχὴν autem ἀγοραῖοι *homines viles, contemti et otiosi* dicuntur, *qui versantur cotidie et quasi habitant in foro, inepta curiositate ducti*, quos latini Scriptores *circumforaneos, innatos in triviis et pene forenses* vocare solent, et *Demosthenes* περιτρίμματα τῆς ἀγορᾶς appellat. Semel in N. T. haec vox legitur Act. XVII, 5: προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς assumentes circumforaneorum quosdam viros sceleratos. *Dion. Hal.* in *judic. de Thucyd. hist.* cap. 50. ἀγοραίοις ἀνθρώποις, ἐπιδιφρίοις κ. τ. λ. *Hesych.* ἀγοραῖοι· οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναστρεφόμενοι. *Suid.* ἀγοραῖος· προπερισπώμενος, ὁ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀναστρεφόμενος ἄνθρωπος. Male itaque, certe non omnino recte scripsit *Ammonius*: ἀγοραῖος, ἐὰν προπαροξυτόνως, σημαίνει τὸν πονηρὸν, τὸν ἐν ἀγορᾷ τεθραμμένον· ἐὰν δὲ προπερισπωμένως, τὸ ἐν ἀγορᾷ τιμώμενον. Ab hac voce (cuius varii usus multa exempla exstant apud *Wetstenium* in notis ad Act. XVII, 5.) probe distinguenda est altera, quae magnopere ab ea differt, nempe:

'ΑΓΟ'ΡΑΙΟΣ, αἶο, ὁ, ἡ, quae de *rebus* et *negotiis* dicitur, *quae in foro aguntur et tractantur*, *forensis, iudicialis*. Vnde ἀγόραιοι κρίσεις sunt *iudicia, quae in foro exercentur*; ἀγόραιαι ἡμέραι autem *dies forenses* dicuntur *habendis iudiciis et caussis forensibus destinati*, seu *in quibus forum agitur*. Act. XIX, 38. ἀγόραιοι ἄγονται (ita enim scribendum est loco impressi ἀγοραῖοι), sc. ἡμέραι, *dies forenses* seu *iudiciales habentur*, seu magis ad usum loquendi latinum, *conventus aguntur*, seu *forum agitur*. Vide *I. F. Gronovii* Observatt. Lib. III. c. 22. *Püttmanni Miscellan. Specim.* 13. c. 25. (Lips. 1791.) et *Ioh. Amuel* ἀγόραιοι ἄνδρες καὶ ἡμέραι ex Act. XVII et XIX. Vpsal. 1758. 4. *Suid.* προπαροξυτόνως δὲ ἀγόραιος, ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ ἡ ἀγορὰ τελεῖται. *Hesych.* ἀγοραίαν· δικαιολογίαν. Ἀγοραία· θέμις καὶ ἐκκλησιαστική.

'ΑΓΡΑ, ας, ἡ, proprie dicitur *captura, venatio quadrupedum*, *Eurip.* Bacch. v. 1201. *avium*, *Homer. Odyss.* XX. 306. ita, ut et *ipsum venandi actum* et rem, *quam venamur et capimus*, notet. *Hesych.* ἄγρα· θήρα. *Phavor.* ἄγρα· θήρα· τὸ θηρώμενον λέγεται καὶ τὸ ἔργον. *Pollux Onom.* V. 1. ἄγραν οὐ μόνον τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὸ θηρώμενον καλοῦσι. *Eurip.* Orest. v. 1346. οὐχὶ συλλήψεσθ' ἄγραν. 2) *piscatio, piscatus*. Luc. V, 4. χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν demittite retia ad piscaturam. *Aesop.* Fab. XVII. *Hom. Odyss.* XII, 330. *Plutarch. Sympos.* VIII, 8. p. 730. 3) *ipsi pisces*. Luc. V, 9: ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον ob tantam piscium praedam. Sic et lat. *captura* pro *ipsa re capta* usurpatur apud *Plin.* H. N. X, c. 40.

c. 40. Adde *Aelian.* H. Anim. I, 3, 18. et *Thiemii* ac *Sturzii*, *Lexicon Xenoph.* s. h. v.

Ἀγράμματος, ὁ, ἡ, proprie dicitur *illiteratus*, *literarum rudis*, *qui ne ipsa quidem literarum elementa novit*, quem Graeci ἀναλφάβητον vocant, h. e. μὴ τὰ παρὰ τοῖς γραμματισαῖς σοιχεῖα ἐκμεμαθηκότα (ex α priv. et γράμμα *litera*). *Xenoph. Mem.* IV, 2, 20. *Plutarch. Aristid.* c. 7. 2) *indoctus*, *qui non scholis formatam eruditionem habet.* Hinc 3) *qui non doctam et subtilem religionis iudaicae* (quae κατ' ἐξοχὴν γράμμα, seu τὰ γράμματα, vocabatur: vid. infra s. v. γράμμα.) *cognitionem habet*, *in scholis Rabbinorum non institutus*, *nec in scriptis prophetarum et lege Mosaica exercitatus.* Hac potestate gaudet haec vox Act. IV, 13. ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται h. e. μὴ μεμαθηκότες τὰ γράμματα, ut legitur Ioh. VII, 15. Conf. *Wetstenium* in Notis ad N. T. T. II. p. 477.

Ἀγραυλέω, ῶ, fut. ήσω, (compositum ex ἀγρὸς *ager* et αὐλίζομαι *stabulor*, *dego*, et παρὰ τὸ ἐν ἀγροῖς αὐλίζεσθαι,) est in universum: *sub dio ago*, *in agris versor et moror*, et de iis aeque, qui interdiu, ac de iis dicitur, qui noctu vitam in agris sub dio degunt. *Plutarch. Num.* c. 4. Vnde ἀγραυλία Graecis dicitur *vita castrensis et sub dio acta;* v. c. apud *Diod. Sic.* XVI. c. 13. Speciatim vero *de iis* dicitur, *qui in agris pernoctant et excubias agunt;* quam notionem respexit *Hesychius*: ἄγραυλοι· οἱ ἐν ἀγρῷ νυκτερεύοντες — et *Phavor.* ἄγραυλοι ποιμένες· οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐλιζόμενοι ἢ οἱ ἐν τῷ ἀγρῷ διανυκτερεύοντες. Semel legitur in N. T. Luc. II, 8. ἀγραυλοῦντες sub dio agentes. *Diod. Sic.* I. c. 59. Etiam ab *Homero* (Il. XVIII, 162.), *Hesiodo* (*Theog.* 26.) et *Apollonio Rhodio* (IV, 317.) pastores ἄγραυλοι dicuntur. Hinc *bos* apud *Homer.* Il. X, 155. ἄγραυλος vocatur, ut a mansueto et in stabulum incluso secernatur: ubi *Schol.* τῦ ἐν ἀγρῷ αὐλιζομένυ. adde *Schol.* ad *Hesiod. Theog.* v. 26. Eleganter de hac voce egerunt praeter *Suicerum* in *Thesauro Eccles.* T. I. p. 66. *Casaubonus* Exercit. Antibar. II, 7. *Bynaeus de natali I. C.* p. 376 seq. et *Graevius* Lectt. Hesiod. c. XV. p. m. 82.

Ἀγρεύω, fut. εύσω (ab ἄγρα *captura*). Raro haec vox apud exteros Scriptores (*Herodot*, II, 95. *Xenoph. Anab.* V, 3, 9.) et semel tantum in N. T. reperitur. Proprie notat (vel addito substantivo θηρίον, ut in *Callimachi* H. in Dian. v. 85. vel nude positum) *venari*, *capere feras*, *volucres*, i. q. θηρεύειν, quanquam interdum etiam de piscium captura apud *Lucianum* et alios dicitur. Alexandrini pro צוּד Iob. X, 16. Prov. VI, 26. pariter ac לָכַד Prov. V, 21. usurpant. Sed quia in hoc verbo, sive ad venationis sive piscaturae notionem respicias, latet notio *dolose circumveniendi* et *struendi* insidias,

insidias, 2) metaphorice significat: *insidias struere alicui*, sive sermone hoc fiat, sive alio modo. Marc. XII, 13. ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ ut ipsi quaestionibus argutis propositis insidias struerent eumque sermone minus canto irretitum caperent, ne elabi posset: ubi nonnulli codices e glossemate παγιδεύσωσι habent. Eodem sensu Latini et formulam *captare aliquem*, v. c. *Martial.* IX, 90. et vocem *venari* usurpant.

ἈΓΡΙΕΛΑΙΟΣ, αίυ, ἡ, (ex ἄγριος *sylvestris* et ἐλαία *olea*) est: *oleaster*, *olea agrestis*, *arbor*, *quae nullos plane fructus fert* (opponitur τῷ καλλιέλαιος). Inde partim in proverbium abiit: ἀκαρπότερος ἀγριελαίυ (conf. *Zenobius* Adag. Cent. I. n. 60.) partim ab *Hesychio* per ἄκαρπος explicatur aut, ut plenius et rectius in *Phavorino* legitur, ἡ ἄκαρπος ἐλαία. (coll. *Schol. Apollon.* II, 845. et *Theocrit. Idyll.* XXV, 21.) Monentibus *Moeride*, *Thoma Magistro* et *Hesychio* haec arbor etiam κότινος dicebatur Graecis, qui et utraque voce promiscue usi sunt. Vid. *Theophr. Hist. Plant.* II. c. 3. et 4. *Dioscor.* I, c. 136. 138. Adde *Olaum Celsium Hierobotan.* P. I. p. 216. (Ex agresti hac olea baculi, clavae, sagittae conficiebantur ob duritiem). Sterilitas vero huius arboris maxime in causa fuit, cur Paulus oleastri potissimum similitudine usus fuerit in describenda *gentilium ante conversionem ad religionem christianam conditione.* Rom. XI, ubi haec voc bis occurrit: v. 17. σὺ δὲ ἀγριέλαιος (scil. κλάδος ὢν) tu vero oleae agrestis surculus; et v. 24. ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίυ.

ἈΓΡΙΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *agrestis*, *sylvestris* (ab ἀγρὸς *ager*), dupliciter usurpatur in Scriptt. gr. ita, ut partim de eo dicatur, *quod sponte in agris et sylvis nascitur*, adeoque opponatur illi, quod est *hortense* et *sativum*, *quod cura et arte humana ex parte paratum est* (v. c. ἄγριος ἐλαία et ἄμπελος ἄγριος,): partim vero de *feris bestiis* et *sylvaticis*, quibus οἰκότραφῆ et τὰ ἥμερα opponuntur, v. c. ἄγριοι ὄνοι, ἄγριοι σύες, qui et ὄναγροι et σύαγροι dicuntur. Confer *Lexic. Xenophont.* Vol. I. p. 42. E priori notione explicanda sunt loca apud Matth. III, 4. Marc. I, 6. ubi μέλι ἄγριον h. e. *mel sylvestre*, quod in arborum annosarum ramis et cavis solent parare apes, et in 1 Sam. XIV, 25. ubi דְּבַשׁ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה seu דְּבַשׁ הַיַּעַר vocatur; ad quem locum conf. notas *Michaelis*, *Diod. Sic.* XIX, 94 fin. Φύεται γὰρ παρ' αὐτοῖς (scil. Arabibus Nabataeis) μέλι πολὺ τὸ καλύμενον ἄγριον, ᾧ χρῶνται ποτῷ μεθ' ὕδατος. Duplex vero huius mellis sylvestris et agrestis genus fuisse videtur: *aliud:* quod ab arborum et virgultorum foliis colligitur (de quo praeter *Aelian.* Hist. Anim. V, 42. et *Isidor. Orig.* XX, 2. *Suidas* sub voce ἀκρὶς conferri meretur: „μέλι ἄγριον, sunt eius verba loc. laud. ὅπερ ἀπὸ τῶν δένδρων συναγόμενον Μάννα τοῖς πολλοῖς προσαγορεύεται"), *aliud:* quod ab apibus in arborum

borum truncis et scopulorum rimis deponitur, de quo in locis Matthaei et Marci sermo mihi esse videtur. *Anacr. Od.* IX. φάγεσαν ἄγριόν τι. *Strabo* XI. p. 348. de iis, qui excelsissimas Caucasi partes inhabitant, scribit: vivunt ἀπὸ καρπῶν ἀγρίων. *Xenoph. Oecon.* XVI, 5. Ex posteriori vero huius vocabuli notione fluxit metaphorica, ut ἄγριον 3) *omne*, *quod est ferum*, *saevum*, *immane*, *crudele* notet, unde verba ἀγριαίνω Dan. XI, 11. et ἐξαγριαίνω Dan. VIII, 7. derivanda erunt. Semel hoc sensu legitur in Ep. Iud. v. 13. κύματα ἄγρια θαλάσσης fluctus saevi maris, cum quibus homines ferocientes, indomiti et crudeles comparantur; ubi vid. *Wetstenius*. Sapient. XIV, 1. *Eurip.* Phoen. v. 1527. *Musaeus* v. 203. ubi videndus *Schraderus*. *Hesych.* ἄγριος· ἀνήμερος.

ἈΓΡΊΠΠΑΣ, α, ὁ, *Agrippa*, h. e. ut *Gellius* N. A. XVI, 16. exponit: *aegre partus*, qui sc. in nascendo prius emittit pedes. Alii autem, ut *Salmasius* in *Exercitt. Plin.* c. 1. p. 23. a graeco ἀγρεῖν et ἵππος deducunt. Ex N. T. libris duo huius nominis sunt notissimi. *Alter*, *maior* dictus, Aristobuli filius et Herodis M. nepos, e vinculis, in quae erat a Tiberio coniectus, a Caligula liberatus, primum Tetrarchiae, quae Philippi fuerat, et Tetrarchiae Lysaniae rex constitutus, a Claudio in regno confirmatus est, addita insuper Iudaea et Samaria, ut adeo fere universum Herodis M. regnum obtineret. Imperavit annos septem. Vxor eius fuit Cypros, Pallantis, fratris Herodis M. et Salamsenis filia. *Ioseph.* A. I. XVIII, 7. Interfecto in gratiam Iudaeorum Iacobo et in vincula coniecto Petro, misere vitam finiit. Quum enim Caesareae, auctore *Iosepho* A. I. XIX, 17. ludos solennes pro salute Caesaris Claudii instituisset, ob admissos divinos honores, qui ipsi a populo offerebantur, morbo graviore correptus, quinto die post vitam exspiravit, anno quarto Claudii Caesaris. Act. XII, 23. in Actis Apostolicis Herodes dicitur. Cf. infra sub Ἡρώδης. *Alter* vero, *Agrippa minor*, sive Herodes Agrippa dictus, abnepos Herodis M. et filius Agrippae maioris, ultimus Iudaeorum rex fuit, qui regnavit annos 56. Multum valuit apud Claudium imperatorem auctoritate. Vxor eius fuit *Mariamne*, Iosephi, patruelis Herodis M. et Olympiadis, eius filiae, filia. Coram eo causam dixit Caesareae Paulus ex Act. XXV et XXVI. Cf. *Deyling. Obss. SS.* P. II. p. 261. *Wetstenii notas ad N. T.* T. II. p. 627. et *Ottii Spicileg. ex Flavio Iosepho ad N. T.* p. 328 seq.

ἈΓΡΌΣ, ῦ, ὁ, aeque late patet ac Latinorum *ager*, et proprie quidem 1) *arvum*, *ager* dicitur, seu *locus in rure*, *qui colitur sive arando*, *sive conserendo*. Matth. XIII, 24. σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτῦ. ib. v. 27. 31. 36. 38. 44. XXIV, 18. καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ et qui arat agrum, agricola. Nam apud

veteres agricolae nudi arare solebant. Vide *Hesiodi Opp.* *Dies* 391. *Virgil. Georg.* I, 299. 2) per synecdochen part pro toto: *rus, campus, agri diversorum dominorum*, ita, etiam *arva* et *prata* complectatur, quod in vernacula ling *das Feld* vocare solemus. Matth. VI, 28. καταμάθετε τὰ κρί τῦ ἀγρῦ aspicite lilia in pratis florentia. ib. v. 30. τὸν χόρτ τῦ ἀγρῦ herbas campestres. Ad loca haec observant quide Interpretes, vocem ἀγρὸς pleonastice additam esse ad imit tionem Hebraeorum (Ps. CIII, 15. כְּצִיץ הַשָּׂדֶה), sed eleganti simam emphasin latere in hac voce, a Iesu consulto addit omnis orationis series docet. Luc. XII, 28. XV, 25. ἦν δὲ υἱὸς αὐτῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ filius autem natu maior inte ea ruri fuerat. XVII, 7. Luc. XXIII, 26. *Etym. M.* ὁ ἔξ τῆς πόλεως χῶρος, et Alexandrini multis in locis שָׂדֶה per πεδί transtulerunt. Genes. XXIX, 2. 2 Sam. XVII, 8. etc. 3 *praedium rusticanum, villa, quae est in agris.* Luc. XIV, 1 ἀγρὸν ἠγόρασα praedium coëmi. Luc. XV, 15. ἔπεμψεν αὐτ εἰς τὰς ἀγρὰς αὐτῦ βόσκειν χοίρους in fundum suum misit ad po cos pascendos. Act. IV, 37. ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγρῦ, (ubi i codice uno χωρίον e glossemate legitur) coll. v. 34. Ipse Vu gatus Marci VI, 36. et Luc. IX, 12. voce *villa*, quanqua locis alienis, usus est, ubi etiam versio syriaca conferri m retur. Sic *ager* apud Lat. *Cic.* de Officiis I. c. 20. *vixerun* ait, *nonnulli in agris, delectati re sua familiari.* 4) *pagu* *cui circumiecti sunt agri, vicus.* Marc. V, 4. 14. εἰς τὴν πόλ καὶ εἰς τὰς ἀγρὰς. Marc. VI, 36. εἰς τὰς κύκλῳ ἀγρὰς καὶ κώμα in proximos pagos atque vicos. ib. v. 56. κώμας ἢ πόλεις ἀγρὰς. XVI, 12. πορευομένοις εἰς ἀγρὸν in vicum, qui erat ext urbem, sc. Emauntem. Luc. IX, 12. Cf. ad h. l. *Ludov. de Die* *Crit. S.* p. 450. Eodem sensu שָׂדֶה et עִיר sibi invicem opp nuntur Devt. XXVIII, 3. 5) *possessio quaevis.* Matth. XIX, 2 Marc. X, 29. 30. *Aelian.* V. H. III, 28. τετυφωμένον ἐπὶ τ πλύτῳ καὶ μέγα φρονῦντα ἐπὶ τοῖς ἀγροῖς. Alexandrini κτῆμ pro hebraico שָׂדֶה posuerunt Prov. XXIII, 10.

ΑΓΡΥΠΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie significat: *vigil* *insomnis sum, a somno abstineo*; (ex α priv. et ὕπνος *somnu* insertis per epenthesin litteris γρ.) *insomnem noctem duc* *Aelian.* V. H. VII, c. 7. Ei hebr. שָׁקַד in vers. Alex. respo det, v. c. Ps. CII, 8. CXXVII, 1. Sed metaphorice in N. T denotat idem, quod latinum *vigilare* et *invigilare*, et grae cum γρηγορέω. 2) *caute, attente et circumspecte ago*, et de e dicitur, qui prudens est futuri temporis. Marc. XIII, 3 ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε vigilantes estote et preces a Deum fundite. Luc. XXI, 36. 3 Esdr. VIII, 59. 3) *assidu* *et sollicitus sum in aliqua re et negotio tractando.* Ephes. VI 18. καὶ εἰς αὐτὸ τῦτο ἀγρυπνῦντες ἐν πάσῃ δεήσει hanc ipsa

Q

et causam assiduae sitis in precando. Ita שָׁקַד Ies. XXIX, 20. Cf. etiam Sapient. VI, 15. Hinc sequente praepos. ὑπὲρ *diligentem et assiduam alicuius rei curam habere*. Hebr. XIII, 17. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· ubi imago desumta videtur a pastoribus, qui gregem per campos discursitantem observant. coll. Ezech. III, 17.

Ἀγρυπνία, *ας*, ἡ, *insomnia, vigiliae, lucubratio*. *Xenoph.* Cyrop. V, 3, 16. *Memor.* IV, 5, 9. 2 Cor. VI, 5. ἐν ἀγρυπνίαις praesto me ministrum Dei patienter perferendis vigiliis. ubi vid. *Wetstenius*. ib. XI, 27. Nec tamen repugnem, si quis utrumque locum de anxiis *curis*, quae sunt insomniae causae, per metonymiam explicare malit; de qua notione exposui in *Spicilegio* I. Lexici in *Interpretes graecos V. T. post Bielium* p. 4.

Ἄγω, fut. ἄξω, 1) transitive: *duco, deduco*. Luc. IV, 9. καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλὴμ et duxit eum Hierosolymam. Ioh. I, 43. XVIII, 28. Act. VIII, 52. IX, 2. 21. XXI, 34. 2) *adduco, affero, apporto*, i. q. προσάγω. Matth. XXI, 2. λύσαντες ἀγάγετέ μοι solventes adducite eum huc, i. q. προσαγάγετε. Ioh. VII, 45. διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; quidni eum vobiscum adduxistis? ib. X, 16. ἀγαγεῖν adducere ad coetum Christianorum; ubi tamen *Theophyl.* pro συναγαγεῖν positum existimat. Act. XIX, 37. XXI, 16. Hebr. II, 10. πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα auctorem felicitatis multorum hominum. Hinc in vers. Alex. verbis hebraicis נָהַג Ies. XI, 6. XX, 4. נָחָה Devt. XXII, 11. Iob. XXXVIII, 32. et הֵבִיא Exod. III, 1. Levit. XIII, 2. Num. V, 15. respondet. Sirac. XXX, 25. πρὸ καιροῦ γῆρας ἄγει μέριμνα et ibi Vulg. Adde *Schrader*. ad *Musaeum* p. 128. 3) *abduco*. Act. XX, 12. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα abduxerunt puerum viventem. Luc. XXII, 54. Eodem sensu ἄγειν apud *Homer*. Il. IX, 590. *Phavor*. ἄγω· ἀπάγω. 4) *comitor, comitem itineris me adiungo, prosequor*, i. q. προπέμπω. Act. XI, 25. ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἀντιόχειαν comitatus eum est Antiochiam usque. ib. XVII, 15. ἤγαγον αὐτὸν prosequebantur eum securitatis causa. ib. XXIII, 10. 5) *produco, educo*. Act. XVII, 5. ἀγαγεῖν εἰς δῆμον producere ad populum. Ioh. XIX, 4. ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω en vobis eum produci iubeo. ib. v. 13. 1 Thess. IV, 14. ἄξει σὺν αὐτῷ, sc. ἐκ τῶν νεκρῶν, pariter ac eum e mortuis resuscitabit. In vers. Alex. non solum τῷ הוֹצִיא Genes. XXXVIII, 25. Exod. XV, 22. sed etiam τῷ הֶעֱלָה Ier. LII, 9. Ezech. XVI, 40. respondet. 6) intransitive: *eo, incedo, abeo*, ita, ut omissum sit ἐμαυτὸν, me ipsum quasi moveo a loco ad locum, quocunque modo hoc fiat; cui respondet formula: *se agere*, apud *Virgilium* Aen. VIII, 465. Matth. XXVI, 46. ἐγείρεσθε ἄγωμεν surgite abeamus. Marc. I, 38. Ioh. XI, 7. ἄγωμεν εἰς τὴν ἰουδαίαν in Iudaeam proficiscamur. v. 15. ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτὸν sed proficiscamur ad

ad illum. XIV, 31. *Etym. M.* ἄγω σημαίνει τὸ κουφίζομαι. *mer.* Iliad. VI, 252. 7) *invitum aliquem abripio et abd* *Phavor.* ἄγομαι· ἁρπάζομαι. Sic inprimis *de iis dicitur,* *vel ad iudices ducuntur, ut sontes, vel ad supplicium et in* *cerem, ut damnati,* et quidem modo addito nomine rem terminante, — ut Matth. X, 18. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας καὶ βασι ἀχθήσεσθε et vos in ius rapient. Luc. XXI, 12. XXIII, 32. ἤγοντο — ἀναιρεθῆναι. Act. VI, 12. ἤγαγον εἰς τὸ συνέδρ XVII, 19. XVIII, 12. ἤγαγον ἐπὶ τὸ βῆμα. — modo nude simpliciter: v. c. Marc. XIII, 11. ὅταν δὲ ἄγωσιν ὑμᾶς παρ δόντες quum vero aliis prodentibus producti fueritis ad e quos iam dixi. Non ignota est haec verborum ἄγειν et *cere* notio graecis et latinis Scriptoribus. *Aelian.* V. H. I. ἀγομένους ἐπὶ θανάτῳ. c. 34. ἤγαγε πρὸς τοὺς δικαστάς, et ib 30. κατά τινα δαίμονα τῶν ἀγομένων. *Sophocl. Antig.* v. 8 1047. 1055. *Sueton. Calig.* c. 27. *Plin. Epp.* X, 97. *Seneca* Ira III, 40. Cf. *Zeunium* ad *Vigerum* de *Idiotismis L. G* 219. 8) *incito, impello, moveo aliquem,* et ex adiuncto: *re* *guberno, instituo,* i. q. ἐπάγω. Rom. II, 4. εἰς μετάνοιάν ἄγει incitat te ad emendandam vitam. *Chrysost.* ἕλκει. (*Po* V, 15. εἰς μετάνοιαν ἄξειν τὸν βασιλέα. *Appian. B. I,* II. 766.) Rom. VIII, 14. ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται qui r gione christiana vitam suam regi patiuntur. 1 Cor. XII Gal. V, 18. 2 Tim. III, 6. ἀγόμενα ἐπιθυμίαις quae se pra tantum cupiditatibus duci patiuntur. Etiam apud grae Scriptores ἄγεσθαι notat: *alicuius rei dulcedine et volupt* *tangi,* v. c. ap. *Philonem* de *Ebrietate,* Vol. III. p. 258. *Pfeifer.* et ἀγωγὸν omne dicitur, *quod delectandi et allicie* *vim et quasi illecebras habet.* Adde *Suicer. Thesaur. Ecc* T. I. p. 72. 9) si de *tempore* usurpatur: *habeo, dego, a* *perago,* ut *ducere* apud Latinos pro *transigere;* vid. *Sen* *Thyest.* 466. Luc. XXIV, 21. τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σή μερον tertius iam dies agitur, h. e. hic iam est tertius di

Syrus: ܬܠܬܐ ܝܘܡܝܢ ܡܢ ܕܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܗܘܝ

et ecce tres dies sunt, ex quo haec omnia facta sunt. Vide h. l. *Wetstenium.* Activum impersonaliter positum est passivo, ubi quidam male ἥλιος supplent ex *Theocrit.* Id XXV. v. 85. 86. Act. XIX, 38. ἀγοραῖοι ἄγονται habentur d iudiciales. *Philostrat. Vit. Apollonii* I. c. 5. ἀγέσθαι γὰρ τῇ τρὶ τάχα ὥραν ὄναρ ἐγένετο. *Aristoph. Nub.* v. 626. et *P* v. 621. ubi videndus Scholiastes. Hinc de tempore usur tum 10) etiam *celebrandi* notionem habet, ut ἀνάγειν. (*He* *dot.* I, 147. III, 192. VIII, 165.) Matth. XIV, 6. γενεσίων ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου cum dies natalis Herodis celebraret 2 Macc. I, 9. ἵνα ἄγητε τὰς ἡμέρας τῆς σκηνοπηγίας. ib. v.

II,

II, 16. In hoc fenfu ἄγειν in verf. Alex. τῷ עשה refpondet. Efther. IX, 17. *Aelian.* V. H. IX, 5. ἀγομένων Ὀλυμπίων. *Plutarch. Sympof.* VIII, 1. τῶ Σωκράτως ἀγαγόντες γενέθλιον. *Aelian. H. A.* XI, 2. Alia loca e gr. Scriptt. larga manu dedit *Elias Palairet* in *Bibl. Brem. Nov.* Cl. III. p. 211.

Ἀγωγή, ῆς, ἡ, proprie *ductio, adductio, manuductio* (ab ἄγω *duco.*) *Xenoph. Equ.* VI, 4. 2) *educatio, inftitutio, difciplina,* (ab ἄγεσθαι *formari, inftitui, educari: Steph. Thef. L. Gr.* T. I. p. 63.) inprimis ea, quae eft in moribus formandis et componendis: unde ἀγωγὴ παίδων eft: educatio puerorum: inde *Plutarchi* libellus infcriptus eft: περὶ παίδων ἀγωγῆς et vocabulum παιδαγωγὸς ortum traxit. *Suid.* διὰ τῶν ἠθῶν τῶ τρόπω κατακόσμησις. *Xenoph. Equ.* III, 4. κακὴ ἀγωγή. 3) *vivendi ratio et modus, mores, vitae inftitutum.* Semel legitur in N. T. 2 Tim. III, 10. σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ ἀγωγῇ tu autem imitatus es meam vivendi rationem. *Theophyl.* ad h. l. per βίον καὶ πολιτείαν explicat, et *Neo-Graecus* bene vertit ἀναςροφή. 2 Macc. IV, 16. ὧν ἐζήλων τὰς ἀγωγάς. VI, 8. XI, 24. Eodem fenfu hebr. מִנְהָג Efth. II, 20. ubi Alex. ἀνδὴρ ὡ μετήλλαξε τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς. *Hefych.* ἀγωγή· τρόπος, ἀναςροφή. Idem *Phavorinus.* Cf. *Suicer. Thef. Ecclef.* f. h. v. *Wetftenium* ad 2 Tim. III, 10. et *Krebfii Obff. Flav.* p. 364.

Ἀγών, ῶνος, ὁ. Vox πολυσήμαντος, cuius varios fignificatus *Euftathius* ad *Hom.* Iliad. VI. p. 1148. ita complexus eft: ὁ δὲ ἀγὼν, inquit, πολυσήμαντος λέξις κατὰ τὰς παλαιάς· ἀγὼν γὰρ ὅμιλος, κύκλος, μάχη, ἔρις, ἀγορὰ, συναγωγὴ καὶ ἀπόδειξις, ex quo etiam *Phavorinus* fua excerpfit, ex *Hefychio* haec verba addens: ἀγών· ὀξύτονον, ςάδιον, ἄθροισμα, καὶ τόπος ἔνθα ἀθροίζονται οἱ ἀγωνιςαί. Adde Schol. ad *Hefiod. Theog.* v. 91. et *Wetftenium* ad *Philipp.* I, 30. Ex his verbis colligere licet 1) proprie: *certamen, certamen ludorum* fignificare, quo Graeci veteres mirifice delectabantur, adeoque quinque certaminum genera, Πένταθλον vocata, δρόμον, δίσκον, ἅλμα, πυγμὴν, πάλην complecti. 2) eft *locus ipfe, in quo certamen ludorum fufcipiebatur, ftadium. Thucyd.* V, 50. προελθὼν εἰς τὸν ἀγῶνα et ibi Duker. Cf. etiam *Graevium* ad *Hefiod. Clyp.* v. 312. p. 107. c. 19. et *Iac. Lydii Agoniftica SS.* c. 27. *Etym. M.* ἀγὼν λέγεται ὁ κυκλοτερὴς καὶ γωνίαν οὐκ ἔχων τόπος. Sed in N. T. metaphorice accipitur et 3) notat: *munus, officium, quod alicui iniunctum et demandatum eft.* 1 Tim. VI, 12. ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίςεως ftrenue fungaris munere doctoris chriftiani graviffimo, tibi demandato. 2 Tim. IV, 7. τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι omni ex parte muneri meo fatisfeci. ubi vid. *Wetften.* Hebr. XII, 1. δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα conftanter emetiamur ftadium propofitum,

positum, h. e. constantes maneamus in religionis christian studio. ubi vid. *Wetsten.* 4) *sollicitum studium, ardor, content cura, cum molestia coniuncta.* Coloss. II, 1. ἡλίκον ἀγῶνα ἔ περὶ ὑμῶν quantopere annitar pro vobis. Immo *ipsam molestia quae alteri facessitur,* notat apud Alex. Ies. VII, 13. ubi ἀγῶ παρέχειν bis hebraico הלאה respondet. *Euripid. Medea* 2 *Thucyd.* II, 89. 5) *discrimen, vitae periculum, calamit miseria, aerumna,* et speciatim: *molestia, quae certamen comi tur.* Philipp. I, 30. τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες easdem miser et calamitates perfertis. 1 Thess. II, 2. ἐν πολλῷ ἀγῶνι mu inter mala et pericula. *Arrianus* de expedit. Alex. III, 15. ὅτι ἐν ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς, καὶ βοηθεῖν δεῖ.

Ἀγωνία, ίας, ἡ, apud graecos Scriptores proprie vocabulum gymnicum de veterum luctationibus et concer tionibus usurpatum (quod constat ex *Polluce* inter complur voces gymnicas et hanc recensente in *Onom.* III, 30. sect. 14 p. 339. et sect. 142. p. 340. ed. Amstelod.) adeoque part *certamen* notat, ut sit idem, quod ἀγὼν et ἀγώνισμα, quib verbis *Phavorinus* et *Suidas* explicant (*Xenoph. Cyrop.* 3, 5. *Aelian.* V. H. II, 41. IX, 5.); partim *angorem, timor animique aestuationem eius, qui est in certamen descensur Etym. M.* ἀγωνία ἐπὶ τοῦ εἰς ἀγῶνα μέλλοντος κατιέναι. Dein vero est vox media et ad *omnem vehementem affectuum motu* vel ob gaudium vel ob metum et tristitiam transfertur. N. T. vero est simpliciter *angor, perturbatio animi, quae ex metu instantis periculi.* Luc. XXII, 44. καὶ γενόμενος ἀγωνίᾳ et angore correptus. *Syrus* usus est h. l. voce ܙܘܥܐ quae simpliciter *timorem, terrorem, pavorem* notat. 2 Mac III, 14. 16. 17. *Demosthen.* de *Corona* c. 11. ἦν δὲ Φίλιππ ἐν φόβῳ καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ. *Ioseph. A. I.* VI, 6. 2. XI, 8. ἦν ἐν ἀγωνίᾳ καὶ δέει. *Etym. M.* ἀγωνία· καταχρηστικῶς δὲ κ ἐπὶ τοῦ ἁπλῶς φόβου. Male igitur Intt. ad locum Lucae laudatu per *angorem et motum animi cum morte luctantis* explicarun quam emphasin graeca lingua ignorat. Eleganter de h voce pariter ac praecedente exposuerunt *Irmisch.* ad *Herodia* II, 3. 13. Vol. II. p. 78 seq. et *Wetstenius* ad Lucae l. l.

Ἀγωνίζομαι, *certamen ineo, certo,* verbum propriu apud graecos Scriptt. de iis, qui in solemnibus certaminib Graeciae se v. c. cursu, lucta, cestu, gladio, saltu et dis exercebant in stadio et circo, et inde ἀγωνισταὶ dicebantu 1 Cor. IX, 25. πᾶς δὲ ἀγωνιζόμενος qui studet optatam cur contingere metam. Hinc 2) *depugno, decerto,* i. q. πολεμέ Ioh. XVIII, 36. ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο. Vulg. minist mei utique decertarent, seu depugnarent pro me, me tuere tur et defenderent. *Thucyd.* I. c. 36. ἕξετε πρὸς αὐτοὺς πλεί

ναι

καὶ ἀγωνίζεσθαι. Adde 2 Macc. VIII, 16. XIII, 14. XV, 26. 3) metaphorice: *muneri et officio mihi iniuncto et demandato omni ex parte satisfacio.* 1 Tim. VI, 12. 2 Tim. IV, 7. Cf. supra sub ἀγών. 4) *omnibus viribus contendo, allaboro, annitor*, quod facere solent, qui certamen ineunt. Luc. XIII, 24. ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν omnes vires intendite, ut intretis. Coloss. I, 29. ἀγωνιζόμενος summe pro hac re obtinenda contendens. Ita *pugnare* ap. *Cic. ad Div.* III, 10. VII, 32. In hoc sensu chald. שׁדר, quod in Hithpael notat: *contendere, operam dare*, Dan. VI, 15. respondet apud Alexandrinos. 1 Macc. VII, 21. 5) *assiduas fundo in aliqua re.* Coloss. IV, 12. ἀγωνιζόμενος ἐν προσευχαῖς semper pro vobis preces faciens.

'ΑΔΆΜ, ὁ. Nomen proprium hebraicum indeclinabile primi parentis, generis humani auctoris, inde προπάτωρ, πρωτόγονος et πρωτοπάτωρ a Scriptoribus ecclesiasticis vocati: ab אֲדָמָה *terra*, quasi *terrigenus* sive *terrae filius*, observante iam *Eusebio* Praepar. Evang. VII. p. 180. ubi dicit Adam κατὰ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν τὸν γηγενῆ notare. Nec aliud voluit *Iosephus*, qui A. I. I. c. 2. scribit: ἄνθρωπος ἄδαμος ἐκλήθη. σημαίνει δὲ τοῦτο κατὰ γλῶτταν τὴν Ἑβραίων πυῤῥόν, ἐπειδήπερ ἀπὸ τῆς πυῤῥᾶς γῆς φυραθείσης ἐγεγόνει. Respexit hanc ipsam etymologiam Paulus 1 Cor. XV, 47. Quemadmodum autem solemne fuit Iudaeis hunc generis humani auctorem אָדָם הָרִאשׁוֹן vel אָדָם קַדְמוֹנִי appellare, et Messiam, restauratorem felicitatis generis humani, אָדָם הָאַחֲרוֹן etiam אָדָם דִּלְעֵילָא, de quo bene exposuit *Schoettgen. Hor. Hebr. et Talmud.* T. I. p. 670 seq. ita et Paulus Iudaeorum causa Christum τὸν ἔσχατον ἀδάμ et τὸν δεύτερον ἄνθρωπον 1 Cor. XV, 45 et 47. appellavit, ita, ut, in quoniam hic ab τῷ πρώτῳ ἀνθρώπῳ ἀδάμ differat, eleganter ostenderet.

'ΑΔΆΠΑΝΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *sumtu carens, sine sumtu comparatus aut comparandus, gratuitus.* (ex α priv. et δαπανάω *sumtus facio.*) Semel legitur in N. T. 1 Cor. IX, 18. ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ quod gratis tradiderim religionem christianam; nullam mercedem accipere, haec mea merces est. *Phavor.* ἀδάπανος· ὁ ἐναντίον ὁ δαπανηρός, καὶ ἀδάπανον· τὸ μὴ δυνάμενον δαπανᾶσθαι, ἤτοι τὸ ἀδαπάνητον. *Plutarch. Apophth.* p. 189. F.

'ΑΔΔΙ. Nomen proprium hebraicum ἄκλιτον viri ex maioribus Christi, qui fuit filius Cosami, pater vero Melchi. Luc. III, 28. in genealogia Christi.

'ΑΔΕΛΦΗ', ῆς, ἡ, 1) ut hebraicum אָחוֹת, cui in verss. graecis respondet, proprie *sororem* notat, sive *germanam* sive *agnatam* sive *uterinam*. Foemininum ab ἀδελφός, quod vide. Matth. XIX, 29. ἢ ἀδελφάς. Luc. X, 39. XIV, 26. et alibi saepe.

saepe. 2) synecdochice: *propinqua, cognata, consanguin* Matth. XIII, 56. ubi *αἱ ἀδελφαὶ Ἰησοῦ* sunt sine dubio vel sor ris matris Iesu filiae, vel omnino propinquae, cognatae Ie Marc. VI, 3. Scriptores latinos *sorores* pro *patruelibus* v *consanguineis* usos fuisse, docuit *Perizon. Animadv.* c. 3. 107 seq. Hebraicum אחות aeque late patet, et non solum genere *consanguineam*, Genes. XXIV, 59. sed etiam in spec *fratris* et *patruelis filiam* denotat, Genes. XII, 13. 19. XX 7. 9. 3) *quae tanquam soror habetur et amatur.* Matth. X 50. *ὅστις ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, αὐτός μου ἀδελφὴ ἐ* omnes veri Dei cultores sororum loco habeo, tanti aestim quam sorores. Marc. III, 34. Rom. XVI, 1. *τὴν ἀδελφὴν ἡμ* nobis admodum caram et dilectam. 1 Tim. V, 2. Solent a tem etiam Hebraei quamlibet rem coniunctissimam, aut adm dum caram, אחות appellare. Prov. VII, 4. Iob. XVII, 14. metaphorice: *quae unam eandemque religionem cum aliis pr fitetur,* et *κατ' ἐξοχὴν Christiana.* 1 Cor. VII, 15: *ἀδελφὸς ἀδελφὴ* Christiani utriusque sexus. ib. IX, 5. *ἀδελφὴν γυναῖ περιάγειν* uxorem christianam secum ducere. Quo loco pes me abutentes clerici quidam temporis successu soliti fueru propudia sua *ἀδελφὰς* appellare, ut docuit *Suicer. Thes. Eccl* T. I. p. 83. — Iac. II, 15. 2 Ioh. v. 13. Hinc in prophet rum libris singuli populi ob commune eorum idololatriae st dium אחות vocantur Ierem. III, 7. 8. Ezech. XVI, 45 seq. - Cf. *Fesselii Adversaria Sacra* V. c. 12.

'ΑΔΕΛΦΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) *frater* vel *ex iisdem parentib ortus, germanus*, αὐτοκασίγνητος, ὁμογενής (אח Genes. IV, X, 21. Matth. IV, 18. XXII, 25.) vel *agnatus ex eodem qu dem patre, sed diversis matribus editus*, πατράδελφος (אח G nes. XLII, 16. XXXVII, 26. 1 Reg. II, 7. Matth. XIV, Marc. VI, 17. 18. Luc. III, 1 — 19.); vel *uterinus ex una e demque matre, sed diversis patribus editus*, μητράδελφος, ὁμ μήτριος. (אח Iudd. VIII, 19.) *Phavor.* ἀδελφοί· οἱ ἐκ τῆς α τῆς δελφύος γεγονότες, ὁμόδελφοι. δελφὺς γὰρ λέγεται ἡ μήτρ καὶ μετὰ τοῦ α τοῦ σημαίνοντος τὸ ὁμοῦ γίνεται ἀδελφός. καὶ ἀδε φοὶ ὁμοπάτριοι μὲν καὶ ὁμοπάτορες, οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πατρός. ὁμ μήτριοι δὲ καὶ ὁμομήτορες, οἱ ἐκ τῆς αὐτῆς μητρὸς κ. τ. λ. I hac propria significatione hoc vocabulum interdum omittitu Luc. VI, 16. Act. I, 13. Ἰούδας Ἰακώβου, sc. ἀδελφός. coll. Iud v. 1. ut אח 2 Sam. XXI, 19. 1 Paral. XX, 5. Sed deinde hebraicum אח latissime patet, et in universum *omnem, qui quocunque modo cum altero coniunctus*, notat, (ab arab. أخى *coniunxit;*) et Graecis ἀδελφὰ omnino *res* dicuntur, *in qu bus quaedam reperitur similitudo*, τὰ ὅμοια (Interpr. *Etym.* I et Schol. *Soph. Antig.* 198. cf. *Koenius* ad *Gregor. de Dial* p. 26

p. 269. et *Morus ad Isocr. Paneg.* c. 20.); ita etiam in N. T. ἀδελφὸς 2) dicitur *coniunctus sanguinis et familiae vinculo, cognatus, consanguineus, qui est ex eadem familia oriundus*: ut אָח Genes. XXIV, 27. Levit. XXV, 48. Devt. II, 4. 8. Matth. XII, 46. ἰδοὺ οἱ ἀδελφοί σου. XIII, 55. XXVIII, 10. Ioh. VII, 3. Act. I, 14. Gal. I, 19. Omnia haec loca, in quibus fratrum Christi mentio fit, de eius cognatis et propinquis explicanda esse, recte iam indicarunt ecclesiae veteris doctores, quorum sententias collegit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 84 seq. Cf. etiam *Semleri Comment.* de *διατεσσάρων et Euangelio Hebraeorum*, (Hal. 1777. 4.) et *Pet. Tiliandri* Diss. explic. notionem τῶν τοῦ κυρίου ἀδελφῶν Matth. XII, 46. etc. Vpsal. 1772. 4. Etiam *frater* in Latinorum scriptis hoc sensu usurpatur. Apud *Curtium* VI, 10. 24. Amyntas, Perdiccae filius, frater Alexandri vocatur, qui eius patruelis erat. 3) *popularis, ex eadem gente oriundus, eiusdem populi membrum*, ad imitationem hebr. אָח Devt. XV, 2. 3. Iob. XXII, 30. Act. II, 29. ἄνδρες ἀδελφοὶ carissimi mei populares. ib. III, 17. 22. ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν e gente vestra. ib. VII, 23. 25. 26. ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς populares vos estis. ib. IX, 17. XIII, 26. Rom. IX, 3. ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα. Hebr. VII, 5. Non male itaque, immo convenienter usui loquendi, Alexandrini Exod. XXII, 25. verba hebraica: אֶת־עַמִּי אֶת־הֶעָנִי עִמָּךְ transtulerunt: τῷ ἀδελφῷ τῷ πενιχρῷ παρὰ σοί. 4) *coniunctus religionis vinculis, qui unam eandemque religionem cum aliquo profitetur*. Act. XXII, 5. πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ad Iudaeos, Damasci incolas. ib. XXVIII, 21. οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν neque Iudaeorum quisquam advenit. Hinc in N. T. libris κατ' ἐξοχὴν *Christiani* ἀδελφοὶ vocantur, vel simpliciter: Matth. XXV, 40. Act. VI, 3. IX, 30. X, 1. XI, 29. 1 Cor. V, 11. XV, 6. vel additis verbis ἐν κυρίῳ: Philipp. I, 14. qui loquendi usus diu in veteri ecclesia mansit, teste *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 86. Ita etiam hebr. אָח accipiendum videtur Ps. CXXXIII, 1. Ies. LXVI, 20. Ier. XXXI, 34. Hos. II, 1. 5) *coniunctus amoris vinculo et usus et consuetudinis, amicus quasi fratris loco habendus*. Matth. V, 47. ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, (ubi in codd. quibusdam e glossemate φίλους loco ἀδελφοὺς legitur.) ib. XXIII, 8. ubi tamen ἀδελφοὶ potius esse videntur *eiusdem disciplinae alumni*. Magis vero huc pertinent loca, Matth. XII, 49. ἰδὲ οἱ ἀδελφοί μου hos pro fratribus meis habeo. 2 Thess. III, 15. 1 Tim. V, 1. Eodem sensu אָח 2 Sam. I, 26. 1 Regg. XX, 32. et Cantic. V, 1. ἀδελφοὶ in vers. Alex. hebr. דּוֹדִים respondet. *Lucianus de morte Peregrini* p. 764. ὁ νομοθέτης ὁ πρῶτος ἔπεισεν αὐτοὺς,

αὐτὺς, ὡς ἀδελφοὶ πάντες εἶεν ἀλλήλων. Homer. Il. Z, 429 se
6) *coniunctus muneris et officii vinculis, collega, muneris [s]ocius.* (Act. XXI, 20.) 1 Cor. I, 1. 2 Cor. I, 1. II, 12. Ephe[s.] VI, 22. Philipp. IV, 21. coll. v. 22. in quibus locis, uno tan[tum] excepto, omnibus *ἀδελφοὶ* dicuntur, qui fuerunt Pau[li] in tradenda religione christiana socii et adiutores. Ita אחים Esra III, 2. 2 Sam. XV, 20. 1 Regg. XIII, 30. 7) *coniunct[us] humanitatis et naturae vinculis, quivis alius, alter, homo,* qu[i] Graecis ὁ *πλησίον* et ὁ *ἕτερος* vocatur. Matth. V, 22. *πᾶς ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ* quicunque temere alteri irascitu[r]. v. 23. 24. ib. VII, 3. XVIII, 15. 21. 35. Hebr. VIII, 11. ub[i] *ἀδελφὸς* et ὁ *πλησίον* permutantur invicem. Rom. VIII, 29. ei[ς] *τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς* ut esset princep[s] et quasi antesignanus omnium hominum, coll. Hebr. II, 11—17. Eodem sensu אח Genes. XXVI, 3. Devt. I, 16. Ioel. II, [8]. Et Genes. XLIII, 33. *ἀδελφὸς* in vers. Alex. hebr. רֵעַ respondet. Exposuit de hoc loquendi usu fusius *Vorstius Philol. S*[acr.] c. III. p. 67. ed. *Fischeri.* Nec neglegenda sunt, quae de vocabulo *ἀδελφὸς* in universum docte disseruit *Fesselius* in *Adversariis S.* Lib. V. c. XI.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ, *τητος, ἡ,* proprie: *fraternitas, ἡ ἀδελφῶν ὁμόνοια,* ut explicatur a *Dione Chrysostomo* XXXVIII. p. 472. (1 Macc. XII, 10. 17.) *et fratrum coetus.* 2) *Christianorum coetus, Christiani,* i. q. *ἀδελφοί.* Abstractum pro concreto, uti *φιλότης* pro *φίλοις amicis, συμμαχία* pro *συμμάχοι[ς] sociis* apud *Herodot.* et *disciplina* pro *discipulis* apud *Gellium N. A.* II, c. 18. Bis legitur in N. T. 1 Petr. II, 17. *τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε* amate Christianos: *Syrus* ܐܚܝܢ ܠܐܚܐ
Ibid. V, 9. *τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι* Christianorum coetu per omnem terrarum orbem disperso. Sic et *Cyprianus* Ep. 24. *fraternitatem salutate.*

ΑΔΗΛΟΣ, *ου, ὁ, ἡ, non manifestus, occultus, obscurus* (ex *α* priv. et *δῆλος manifestus.*) Luc. XI, 44. *ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα* similes sepulcris occultis, non apparentibus: nam statim additur: *καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω, οὐκ οἴδασι.* Ps. LI, 7. Alexandrini verba hebr. ובסתם חכמה transtulerunt *τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας.* *Polyb.* III, 19, 2. *ἄδηλοι τόποι* occulta loca. Ib. III, 54, 5. *Phavor. ἄδηλον· [τὸ] ἐναντίον τὸ φανερόν. καὶ ἄδηλος τόπος· ὁ σκοτεινός.* 2) *incertus, dubius* (*Polyb.* VI, 56, 11. VIII, 3, 2.) adeoque, si de sono adhibetur, *non distinctus.* 1 Cor. XIV, 8. *ἐὰν ἄδηλον φωνὴ[ν] σάλπιγξ δῷ* si non distinctum tuba sonum edit, ut nempe quilibet intellegere possit, iam ea classicum cani.

ΑΔΗΛΟΤΗΣ, *ητος, ἡ, incertitudo, inconstantia, vanitas,* et inprimis rebus tribuitur, quae sunt fluxae et transitoriae.

me. Semel legitur in N. T. 1 Tim. VI, 17. *μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι*, pro *ἐπὶ πλούτῳ ἀδήλῳ*, nec confidant divitiis incertis et fluxis. *Syrus:* ܕܠܝܬ ܒܗܘܢ ܬܘܟܠܢܐ in quibus non est securitas aut spes. *Polyb.* XXXVI, 4, 2. Eodem sensu *ἀδηλία* adhibetur. Cf. *Vorstii Philol. S.* p. 271. ed. *Fischeri.*

ἈΔΗΛΩΣ, adverb. proprie: *non manifeste, obscure.* 2) *in incertum eventum, dubio exitu, ancipiti fortuna:* (quod alias dicitur εἰς ἄδηλον. Vide *Plutarch. Sympos.* p. 1180. C.) ab ἄδηλον, quo etiam interdum *res* significatur, *de cuius eventu et exitu non constat.* 2 Macc. VII, 34. Semel legitur in N. T. 1 Cor. IX, 26. *ἐγὼ τοίνυν οὕτω τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως* in stadio mihi proposito curro non in incertum eventum, h. e. ego ita operam navo religioni christianae, ut non incertum sit, an fructum inde percepturus sim speratum. Fortasse tamen *ἀδήλως* pro *ἀκλεῶς* ponitur h. l., ut legitur apud *Dionys. Halic. Antiqu. Rom.* l. X. c. 45.

ἈΔΗΜΟΝΕΩ, ῶ, fut. *ήσω*, *gravissime angor et paene animo deficio, cum gravi dolore luctor.* Hinc in versione *Symmachi* partim τῷ עטף Ps. LXI, 3. partim חפז Ps. CXVI, 11. respondet, adeoque de mentis deliquio usurpatur. Matth. XXVI, 37. *ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν* summa tristitia et angore corripitur. Marc. XIV, 33. *ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.* Philipp. II, 26. *Hippocr. περὶ καρδ.* p. 563. *ἀλύων καὶ ἀδημονέων ὁ θυμός. Aelian. H. A.* III, 21. Alia exempla habet *Elsnerus* in Comment. ad Matth. T. II. p. 268. et *Wetstenius* ad Matth. l. l. *Hesych. ἀδημονῶ· ἀκηδιῶ, ἀγωνιῶ.* — *Suid. λίαν λυποῦμαι. Etym. M. ἀδημονεῖν· ἀλύειν, ἀπορεῖν, ἀμηχανεῖν.*

ἈΙΔΗΣ, ου, ὁ, per synaeresin pro *ἀΐδης*, apud poetas maxime obvium, (ab *εἴδω* et *α* priv.) positum, proprie notat: *quod videri nequit* (q. d. *ἀειδὲς, ἀόρατον*, ut *Plutarchus* exponit de Isid. et Osir. p. 382.), *locum obscurum et tenebricosum*, teste auctore *Etym. M. ᾅδης· χωρίον ἀφεγγὲς, σκότους αἰωνίου καὶ ζόφου πεπληρωμένον, παρὰ τὸ εἴδω, τὸ βλέπω. ἀΐδης καὶ μετὰ τοῦ στερητικοῦ α ἀειδὴς ἐν ᾧ οὐδὲν βλέπομεν.* Idem Schol. *Sophocl.* in *Aiacem* v. 608. Hinc 2) ita dicitur *locus, sub terra constitutus, obscurus et tenebricosus, in quem omnes manes cogi, sinistasque a corpore animas congregari, communis fuit Iudaeorum* (a quibus שאול vocabatur, Ies. XIV, 11.) *opinio* (de qua bene exposuerunt *Lowth. de Poesi sacra Hebr.* Prael. VII. *Wetstenius* ad Luc. XVI, 23. et *Baehrens* in: *Untersuchungen über den Orcus der alten Hebraeer*, Halle 1790. 8.), *orta haud dubie ex fabula poetica*, a qua plures imagines petitas esse *Michaelis* docuit ad *Lowthi* l. l. p. 186. Est uno verbo: *orcus, die Unterwelt, das Schattenreich, das Reich der Todten.*

ten. Act. II, 27. ὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μυ εἰς ᾅδυ n
enim relinques animam meam in orco: qui locus tamen v
go male redditur: non relinques *corpus meum in sepulcr*
verba enim desumta sunt e Pf. XVI, 10. ubi שְׁאוֹל positum e
(Vide *Pauli Slevogti Disputationem Hellenisticam* p. 234.
Crenii Analectorum Philol. Critico-Historicorum.) Ib. v.
ὅτε ὐ κατελήφθη εἰς ᾅδυ, scil. τόπον seu δῶμα f. δόμον, quod a
ditur apud *Homerum* Il. XV, 251. Odyff. XI, 149. 626. X
21. (sciendum enim est, in oratione soluta pariter ac in carn
ne ἐλλειπτικῶς dici ἐν ᾅδυ, subaudito οἴκῳ f. δώματι, seu εἰς ᾅ
subint. οἶκον, τόπον, uti exemplis demonstrarunt *Steph. Th*
L. Gr. T. I. p. 1110. *Ienfius* in *Lectt. Lucian.* p. 140 et 35
ac *Vecknerus* in *Hellenolexia* p. 124.) Apoc. I, 18. ἔχω τ
κλεῖς τῦ θανάτυ καὶ τῦ ᾅδυ imperio meo et mors et orcus p
rent. Apoc. XX, 13 et 14. καὶ — ὁ ᾅδης ἔδωκαν τὺς ἐν αὐ
νεκρύς. Eodem sensu ᾅδης Sirac. XLVIII, 5. LI, 8. Sapien
II, 1. *Ioseph. A. I.* VI, 14, 2. ἡ δὲ ἀγνοῦσα τὸν Σαμύηλ
ὅστις ἦν, καλεῖ τῦτον ἐξ ᾅδυ. 3) *infernum, impia tartara, loc*
subterraneus poenarum, impiis post mortem, daemonum int
consortia (2 Petr. II, 4.), *tolerandarum*, aut ex aliorum ment
ipsa conditio miserrima impiorum post mortem. Luc. XVI, 2
καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ — — ὑπάρχων ἐν βασάνοις, h. e. in infern
inter cruciatus. Huc etiam referrem locum admodum vex
tum Matth. XVI, 18. ubi per πύλας ᾅδυ *vim et potestatem di*
boli et omnium impiorum, Christi adversariorum, intelleg
quam frustraneam et inanem fore in oppugnanda ecclesia chr
stiana promittit Christus l. l. quod etiam Chrysostomus volui
qui omnem locum de *periculis gravissimis, coetui Christian*
rum imminentibus, interpretatus est. Cf. *Ioh. Georg. Altman*
D. phil. crit. de πύλαις ᾅδυ in Matth. XVI, 18. quae reperit
in *Museo Helvetico* T. I. p. 515. De eadem formula vi
quoque *Valkenarium* ad *Eurip. Hippol.* 1445. p. 321. 4) *mo*
ipsa, quae ex more Hebraeorum interdum ut persona induc
tur. 1 Cor. XV, 55. πῦ συ, ᾅδη (in codd. quib. θάνατε),
νῖκος; ubi est vis tua, o mors, et imperium? id quod in ant
ced. πῦ συ, θάνατε, τὸ κέντρον; Hinc τῷ מָוֶת ᾅδης respond
in verf. Alex. Prov. XIV, 12. XVI, 25. Ipsa verba hebraic
מָוֶת et שְׁאוֹל permutantur invicem Ief. XXVIII, 15. Sirac. I
17. XLI, 7. 5) *omnis locus inferior, infimus,* et metaphor
ce: *status miserrimus, conditio deterior.* Matth. XI, 23. ἡ ἕω
τῦ ὐρανῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδυ καταβιβασθήσῃ quae es a
astra sublata, ad infima deprimeris, h. e. admodum misera
abiecta erit tua conditio. Luc. X, 15. Eodem sensu שְׁאוֹל
Ief. LVII, 9. et XIV, 13. adhibetur. *Aeschyl. Sept. c. The*
327. οἰκτρὸν γὰρ πόλιν δ' ὠγυγίαν Ἀΐδι προϊάψαι.

ΑΔΙ

Ἀδιάκριτος, ἴτε, ὁ, ἡ, proprie: *qui discerni non potest seu distingui, indiscretus, indistinctus. Cyrillus:* ἀδιάκριτος, *indiscretus. Hesych.* ἀδιάκριτον· ἀδιαχώριστον. *Phavor.* μὴ ἔχων διάκρισιν. unde in vers. *Symmachi* Genes. I, 2. hebr. ובהו respondet. *Polyb.* XV, 12, 9. ἀδιάκριτος φωνή. *Artemid.* I, 13. III, 36. *Arrian. Epict.* I, 16. Sed pro variis verbi διακρίνεσθαι significationibus etiam adiectivum ἀδιάκριτος diversimode sumitur; et cum illud interdum *litigare, contendere, rixari*, notet; etiam hoc 2) *eum, qui est ab omni contentione et rixa alienus*, significat. Iac. III, 17. ἡ ἄνωθεν σοφία ἀδιάκριτός ἐστι, h. e. vera sapientia divina cultores suos ab omni contentione alienos reddit et postulat, coll. v. 16. ubi vid. *Wetstenius*. Caeterum, ut iam observavit *Krebsius* ad *Schoettgenii Lexicon N. T.* non insolens est, adiectiva, quae significationem *passivam* habent, interdum significationem activam induere: in quam rem exempla suppeditat *Hemsterhus.* ad *Lucian. Halcyon.* T. I. p. 179.

Ἀδιάλειπτος, ου, ὁ, ἡ, *non intermissus, non cessans, perpetuus*, (ex α priv. et διαλείπω *desino*). *Phavor.* ἀδιάλειπτον· ἐπιμένον, ἀκατάπαυστον. Rom. IX, 2. ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου acerbissimo semper dolore angor. 2 Tim. I, 3. ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω περὶ σοῦ μνείαν sicut et perpetuam tui memoriam habeo.

Ἀδιαλείπτως, Adverbium, *sine intermissione ulla, indesinenter, semper. Alberti Gloss. N. T.* ἀδιαλείπτως· διηνεκῶς, ἀεί. 1 Macc. XII, 11. 2 Macc. XV, 7. *Polyb.* IX, 3, 8. 2) *saepe, multum.* Rom. I, 9. ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι me saepius vestrum mentionem facere. 1 Thess. I, 3. II, 13. εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως. ib. V, 17. ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. Praeter haec loca non legitur in N. T.

Ἀδιαφθορία, ας, ἡ, proprie sensu physico: *incorruptibilitas, integritas*, ita, ut rebus tribuatur, quae non sunt *corruptioni* obnoxiae, quae intactae manserunt et illibatae. *Aelian. V. H.* XII, 1. (ex α priv. et διαφθείρω *corrumpo.*) Vide *Wetstenium* ad Tit. II, 7. 2) sensu morali de *iis* maxime apud Graecos dicitur, *qui se pecuniis aut precibus corrumpi non patiuntur*, qui sunt, ut verbis Platonis utar, ἀδιάφθοροι δώροις καὶ χρήμασι. 3) *integritas, veritas, puritas, die Aechtheit, Unverfälschtheit.* Tit. II, 7. ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθορίαν in doctrina integritatem, h. e. cura ut tradas doctrinam genuinam, veram, nullis erroribus aut additamentis corruptam. *Lutherus: mit unverfälschter Lehre.* In quibusdam codicibus ἀφθορίαν legitur sensu eodem. *G. Wakefield* in *Sylva Critica* P. I. p. 71. loco ἀδιαφθορίαν reponi iubet ἀδιαφορίαν, et ἀδιαφορίαν eam esse dicit, quae sine respectu personarum

narum se gerit, neque minus pauperi consulit quam divi potentique.

Ἀδικέω, ῶ, fut. ήσω, 1) *iniuria afficio, iniuriam infe[ro], iniurius sum in aliquem, laedo.* Matth. XX, 13. ἑταῖρε, [οὐκ] ἀδικῶ σε nulla a me in te iniuria profecta est. Act. VII, 2[6]. ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; quare iniurias vobis invicem inferti[s] et v. 27. ὁ ἀδικῶν auctor litis dicitur (רָשָׁע Exod. II, 13. 1 Cor. VI, 8. ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε. 2 Cor. VII, 2. Gal. I[V], 12. οὐδέν με ἠδικήσατε semper enim amico et benevolo er[ga] me fuistis animo. Philem. v. 18. εἰ δέ τι ἠδίκησέ σοι si aute[m] quid tibi surripuerit. Vide ad h. l. Comment. *Scipionis Ge[n]tilis* p. 148 seq. ed. *de Ruyter.* In vers. Alex. hebraicis verb[is] חָמָס Genes. XVI, 5. Hab. I, 2. et עָשַׁק Iob. X, 3. Ps. CIII, [6] respondet. Adde *Aelian. V. H.* XIV, 18. Hinc ἀδικέομα[ι] passivum, *iniuria mihi nolenti et invito infertur, accipio i[n]iuriam.* Act. VII, 24. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον et videns a[li]quem afflictum, s. male tractari. Medium vero, ἀδικέομα[ι] *aequo animo iniurias patior, patior volens lubensque mihi fie[ri] iniuriam.* 1 Cor. VI, 7. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; quid [non] potius iniuriam vobis fieri patimini? *Aristot.* de *Morib.* V, 1[1]. cf. *Bauer. Philol. Thucyd. Paul.* p. 245. *Dresig* de *verbis m[e]diis N. T.* II, 1. 2) *crimen committo publicum, in quod [a] legibus humanis animadvertendum est, ein Civil-Verbrech[en] begehen, scelus admitto, contra ius fasque ago,* i. q. παρανομέω. cf. *Stephan. Thesaur. L. Gr.* T. I. p. 1006. Act. XX[V], 10. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα nullius in Iudaeos criminis reus sum coll. v. 7 et 8. ib. v. 11. εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ, καὶ ἄξιον θανά[του] πέπραχά τι si maleficium commisi morte mulctandum. 2 Co[r]. VII, 12. ubi ὁ ἀδικήσας Corinthius ille dicitur, qui incest[i] crimen cum noverca sua admiserat, et ὁ ἀδικηθεὶς ipsa nove[r]ca est, cui persuasit, ut in sceleris sui societatem veniret. [3)] in universum: *impie ago, vitiositati studeo, peccatum co[m]mitto.* Coloss. III, 25. ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται, ὃ ἠδίκησε impi[us] perversitatis suae poenas dabit Deo. Apoc. XXII, 11. ὁ ἀ[δι]κῶν ἀδικησάτω ἔτι scelestus peccare pergat. In vers. Alex. r[e]spondet non solum hebr. עָוָה *perverse egit,* 2 Sam. XXIV, [17] sed etiam רָשַׁע 2 Chron. VI, 37. *Eurip. Phoen.* v. 975. ἀδι[κεῖν] τὰ τῶν θεῶν. *Aelian. V. H.* XIV, 28. 4) per metonymiam ca[u]sae pro effectu: *laedo, noceo, damno afficio,* ita, ut non sol[um] de personis, sed etiam de rebus inanimatis adhibeatur, [ut] exemplis comprobavit *Reitzius* ad *Lucian.* Opp. II. p. 92. Lu[c]. X, 19. καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ ita, ut nihil horum pos[sit] vobis nocere. Apoc. II, 11. οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου n[on] obnoxius erit morti. ib. VII, 2. 3. ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τ[ὴν] θάλασσαν damnum inferre terrae marique. ib. IX, 4. 10. 1[9]. XI, 5. Sapient. XIV, 29. ἀδικηθῆναι οὐ προσδέχονται nullu[m]

d

dentem metuunt. *Xenoph.* de *Re equestri* VI, 9. *Antigon. Caryst. hist. mirab.* c. 28. ἀδικεῖν τὰς κύνας. *Thucyd.* II, 71. τὴν γῆν — μὴ ἀδικεῖν. Ib. IV, 98. ubi vid. *Schol.* *Hesych.* ἠδίκησεν· ἔβλαψεν. qua ratione et hanc vocem interpretatus est *Scholiastes Thucyd.* V, 84.

Ἀδίκημα, τος, τὸ, proprie: *iniuria, iniuriae illatio, iniuste factum.* Hinc eo usi sunt Alex. pro hebr. חָמָס 2 Sam. XXII, 49. 2) *crimen, facinus contra leges civitatis admissum adeoque capitale,* ἀδίκημα δημόσιον. Act. XVIII, 14. εἰ μὲν οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρὸν si ad me afferretis maleficium aliquod. ibid. XXIV, 20. τί εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα num alicuius me criminis convincere potuerint. Hoc sensu legitur in vers. Alex. 1 Sam. XX, 1. pro hebr. עָוֹן et pro רָעָה 1 Sam. XXVI, 18. *Polyb.* I, 66, 6 et 8. 3) *impie factum, peccatum,* hebr. עָוֹן, cui in eodem sensu respondet in vers. Alex. Ies. LIX, 12. et Ier. XVI, 17. Apoc. XVIII, 11. ubi, quae in priori membro commemorantur ἁμαρτίαι, in posteriori ἀδικήματα appellantur.

Ἀδικία, ας, ἡ, proprie 1) *iniustitia, iniuria, iniquitas, violatio officiorum, quae aliis hominibus debentur.* Ita in vers. Alex. saepissime respondet hebr. חָמָס v. c. Ps. VII, 17. XI, 5. quamquam interdum etiam pro hebr. עֹשֶׁק legitur, Ps. LXII, 11. Luc. XVIII, 6. ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας iniustus ille iudex. Act. I, 18. μισθὸς τῆς ἀδικίας pecunia, merces, iniusto modo parta. coll. 2 Petr. II, 15. Rom. IX, 14. μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; num Deus iniquus est? 2 Cor. XII, 13. χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην condonabitis mihi hanc vobis illatam iniuriam. 2) *impietas, vitiositas, improbitas omnis,* ex usu vers. Alex. in qua hebr. עַלְוָה Hos. X, 9. עַוָּה Ezech. XXI, 27. (32.) et רֶשַׁע Prov. XI, 5. Ies. LVIII, 6. respondet. Luc. XIII, 27. οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας impii. Act. VIII, 23. εἰς σύνδεσμον τῆς ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα video te esse improbissimum. Rom. I, 29. ubi species ἀδικίας commemorantur πορνεία, πονηρία, πλεονεξία κ. τ. λ. ibid. II, 8. ἀδικία opponitur τῇ ἀληθείᾳ, h. e. probitati (plane ut 1 Cor. XIII, 6.). Ib. III, 5. VI, 13. ὅπλα ἀδικίας vitiositatis instrumenta. 2 Tim. II, 19. Iacob. III, 6. 2 Petr. II, 13. His adde Sirac. XVII, 23. ἐπίστρεφε ἐπὶ ὕψιστον καὶ ἀπόλειπε ἁμαρτίας. XXXV, 5. 3) *peccatum omnis generis,* ut עָוֶל Ps. VII, 4. Alex. ἀδικία et עָוֹן 1 Sam. III, 14. Hebr. VIII, 12. ubi ἀδικίαις, ἁμαρτίαις et ἀνομίαις coniunguntur. 1 Ioh. V, 17. πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστὶ omne peccatum est aberratio a lege divina. Adde Sir. XVII, 17. 4) *poena vitiositatis et peccatorum.* 1 Ioh. I, 9. καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας, i. q. in antecedentibus ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας. 5) *mendacium, fallacia, fraus.* Ioh. VII, 18. οὗτος ἀληθής ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν is est verus doctor divinus nec impostor, ab omni potius fraude

alienus. 2 Thess. II, 10 et 12. ἀδικία opponitur τῇ ἀληθεί
ita, ut falsam, multis erroribus contaminatam doctrinam n
tet. Cf. *Ludov. de Dieu Criticam Sacram* p. 468. Huc etia
vulgo refertur locus Rom. I, 18. τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικ
κατεχόντων, quem vertunt: qui veram religionem per idol
latriam impediunt, praeeuntibus *Suida* et *Phavorino:* ἀδικ
παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ ἡ τῶν εἰδώλων ἀπάτη. οἷον, ἐκεῖνοι ὧν τ
ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατέχουσιν, ὅσοι τὸ σέβας τοῦ Θεοῦ παρατέ
νουσιν εἰδώλοις. τὸ δὲ κατέχουσιν ἀντὶ τοῦ φυλάττουσι. Καὶ ἀδικί
ἀνομία, παρανομία, ῥᾳδιουργία. Sed verior sensus videtur hi
qui cum veri Dei cognitione pravitatem vitae coniungunt.
vanitas, fragilitas. Luc. XVI, 9. μαμμωνᾶ τῆς ἀδικίας div
tiae, quae non sunt verae, sed vanae et fallaces. Cf. inf
sub ἄδικος et *Ioh. Conr. Waxii* D. de μαμμωνᾶ τῆς ἀδικίας
447. T. II. *Ikenii Novi Thes. Philol.*

ἈΔΙΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, in universum dici videtur *res a*
persona apud Graecos, *quae non talis est, qualis esse debet,*
usum suum inepta, v. c. ἵππος ἄδικος. *Xenoph. Cyrop.* II, 2. 1
ἄδικος γνάθος. *Xenoph.* de *Re equestr.* III, 5. ubi e contrar
δίκαιος res et *persona nomine suo digna* dicitur. Cf. *Ruhnk*
ad *Xenoph. Mem. Socr.* IV, 4. 5. Sed in N. T. libris ἄδικ
dicitur 1) *iniustus, iniquus, qui alios iniuria afficit, vel vi,*
dolo. Luc. XVIII, 11. ἅρπαγες, ἄδικοι. Rom. III, 5. μὴ ἄδικ
ὁ Θεός; nonne iniuste agit Deus? Hebr. VI, 10. 2) *impiu*
scelestus, vitiositatis studiosus. Matth. V, 45. ἐπὶ πονηροὺς κ
ἀγαθοὺς, — ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. Act. XXIV, 15. 1 Cor. VI,
2 Petr. II, 9. ἀδίκοις opponuntur οἱ εὐσεβεῖς. Hinc toties heb
רָשָׁע in vers. Alex. respondet: Prov. XVII, 15. Ies. LVII, 2
Ezech. XXI, 3. et עַוָּל, Iob. XVI, 11. 3) *infidelis, qui offic*
suo non satisfacit. Luc. XVI, 10. ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ
πολλῷ ἄδικός ἐστιν qui in minimo infidelis est, idem etiam
in magno: ubi diserte τῷ πιστὸς opponitur. 4) *reus, noxiu*
auctor facinoris. 1 Petr. III, 18. δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων insons p
sontibus. 5) *paganus, gentilis.* 1 Cor. VI, 1. ἐπὶ τῶν ἀδίκω
coram iudicibus paganis, quibus οἱ ἅγιοι, indices, e Christian
rum coetu delecti, opponuntur. Conf. infra sub ἁμαρτωλ
6) *fluxus, vanus et fragilis,* de rebus, quae facile pereun
fluxae sunt et caducae, *et quasi nomen suum mentiuntur.* Lu
XVI, 11. εἰ ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε si no
fideliter fallaces illas et caducas opes terrenas administrati
ubi opponitur τὸ ἀληθινὸν bona vera et perennia. (Male it
que alii interpretes intellegunt divitias male partas, quas qu
dem *Euripides* in *Helena* v. 911. et in *Electra* v. 943. πλοῦτ
ἄδικον vocat.) Eodem sensu haec vox legitur 3 Esdr. IV, 3
38. ἄδικος ὁ οἶνος, ἄδικος ὁ βασιλεὺς, ἄδικοι αἱ γυναῖκες — —

καὶ ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῶν ἀπολοῦνται. καὶ ἡ ἀλήθεια μένει καὶ ἰσχύει εἰς τὸν αἰῶνα.

ἈΔΊΚΩΣ, Adverbium: *iniuste, inique, immerito.* In N. T. semel legitur 1 Petr. II, 19. πάσχων ἀδίκως qui calamitates perfert ita, ut omnis ab eo culpa absit. Recte igitur hoc adverbio usi sunt Alexandrini pro hebr. חִנָּם Prov. I, 11.-17. Praeter hunc locum in V. T. legitur Sapient. XII, 13. 2 Macc. VII, 16.

ἈΔΌΚΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, proprie: *reprobus, reiectaneus, non sincerus, adulterinus,* et dicitur partim de metallis, nondum a scoriis purgatis, quae non ferunt examen et hinc reprobantur, partim de nummis reiectaneis, v. c. νόμισμα ἀδόκιμον moneta adulterina. *Was die Probe nicht haelt.* (ex α negat. et δόκιμος.) Non ignota fuit haec propria huius vocis notio Alexandrinis, qui Prov. XXV, 4. הָגוֹ סִיגִים מִכָּסֶף transtulerunt: τύπτε ἀδόκιμον ἀργύριον. et Ies. I, 22. pro כַּסְפֵּךְ הָיָה לְסִיגִים posuerunt: τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδόκιμον. Conf. *Wetstenium* ad Rom. I, 28. Hinc, metaphora ab aurifabris ducta, ἀδόκιμος sensu morali dicitur, *qui non est talis, qualis esse debet,* adeoque 2) *non genuinus, non verus et sincerus.* 2 Cor. XIII. 6. ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι me esse genuinum Apostolum nomine meo dignum. ibid. v. 5. εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε nisi fortasse non veri estis Christiani. v. 7. 2 Tim. III, 8. ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν qui non habent talem πίστιν, qualem habere debent. 3) *improbus, pravus, perversus.* Rom. I, 28. νοῦς ἀδόκιμος mens improba et perversa. 4) *indignus.* 1 Cor. IX, 27. αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι ipse indignus sim hac felicitate; nisi quis reddere malit: ipse in eorum reprehensionem haud immerito incurram. 5) *inutilis, ineptus, non idoneus ad aliquod opus.* Tit. I, 16. καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι et ad omnis virtutis studium inettes. Hebr. VI, 8. γῆ ἀδόκιμος ager non aptus frugibus ferendis. — *Hesych.* ἀδόκιμον· πονηρόν, ἀπόβλητον, ἄχρηστον.

ἈΔΟΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, et de rebus et de personis adhibetur in Scriptt. gr. ita, ut tam *hominem, qui est doli expers nec subdolus,* (*Pindar. Olymp.* VII, 99. 60. *Themist.* XXIII. p. 283. *Eustath.* in Il. β. p. 177. 44.) quam *rem,* quae est *sincera, pura, non adulterata,* significet. Posteriori hac ratione legitur in N. T. 1 Petr. II, 1. γάλα ἄδολον lac purum et sincerum, ut vocatur a *Columella* VII, 8. Praeter h. l. vero non reperitur in N. T.

ἈΔΡΑΜΥΤΤΗΝΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *Adramyttenus.* Adiectivum patronymicum. Vrbs vero, a qua descendit, Adramyttium vel Adrumetum, graece ἀτραμύττειον, ἀδραμύτειον, ἀτραμύττειον, (tam varie enim scribitur in libris graecis: confer *Dukerum* ad *Thucyd.* V, 1.) fuit urbs maritima, in Aeolia, Asiae minoris provincia, sita. cuius *Strabo* lib. XIII, p. 417.

(qui

(qui eam vocat ἀθηναίων πόλιν ἄποικον ἔχουσαν λιμένα καὶ να
σταθμον) *Herodot.* VII, c. 42. *Pompon. Mela* I, 17. mentione
faciunt, Athenienſium colonia, quae et portum habebat
navale, et bello Mithridatico magna fuit calamitate affect
Huic vicinae fuerunt Thebae Hypoplaciae, quas eandem cu
Adramyttio urbem facit auctor *Etymologici*, ſcribens: Θῆβ
τὸ νῦν Ἀδραμύττειον καλέμενον. Act. XXVII, 2. πλοῖον ἀδρ
μυττηνὸν navis adramyttena commemoratur. Navibus aute
a loco, ubi vel conſtructae erant, vel unde venere, nom
dari, olim receptum fuit. Confer etiam *P. A. Boyſenii* I
de *difficili Pauli itinere* cap. IV. p. 728. T. II. *Novi The
Philol.* Caeterum de nomine huius urbis vide *Bocharti Can
an* I, 8. ac de ſitu eius *Cellarii Notit. Orb. ant.* III. c. 3. §. 2
et *Wetſtenium* ad Act. l. l.

ἈΔΡΊΑΣ, ου, ὁ, ſcilicet πόντος, κόλπος, πέλαγος, *ma
Adriaticum. Dion. Halic. in judic. de Lyſia* c. 27. Nom
traxiſſe videtur ab Adria, urbe (ad Padum amnem in peni
ſula Rhodiginiana) Italiae nobili, in agro Picenorum, ut pe
hibet *Plinius* III, 15. Vocatur etiam Ionium. Quanqua
enim *Strabo* de mari Ionico et Adriatico monet: τὸ μὲν
στόμα κοινὸν ἀμφοῖν ἐστιν. διαφέρει δὲ ὁ Ἰόνιος, διότι τοῦ πρ
του μέρους τῆς θαλάσσης ταύτης ὄνομά ἐστιν· ὁ δὲ Ἀδρίας
ἐντὸς μέχρι τοῦ μυχοῦ — tamen ſtatim addit: νυνὶ δὲ καὶ τ
συμπάσης — ut adeo adriaticum mare (quo navis, Paulum f
rens, iactabatur, appulſura Melitam, Act. XXVII, 27.) t
tum illum tractum maris ſignificet, quod a montibus Cera
niis Venetias uſque penetrat et Epirum ſubiectasque part
alluit. *Heſych.* Ἰόνιον πέλαγος· ὁ νῦν Ἀδρίας. Vide etia
Wetſtenium ad Act. l. l.

ἉΔΡΌΤΗΣ, τητος, ἡ, *abundantia, opulentia, copia, ma
titudo*, (ab ἁδρὸς *copioſus, abundans, largus. Heſych.* ἁδρ
πολὺς, μέγας, πλήρης, παχύς. — ἁδρόν· μέγα, δαψιλὲς, π
χύ.) Semel legitur in N. T. 2 Cor. VIII, 20. μή τις ἡμᾶς μ
μήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν ne qu
me dicere poſſit ſurripuiſſe aliquid a magna illa pecuniae,
me collectae, ſumma. Synonymum huius vocis eſt ἁδροσύν
quod de *copioſa meſſe* uſurpavit *Heſiodus* Ἔργ. v, 471. De utr
que voce vide loca collecta a *Wetſtenio* ad 2 Cor. l. l. *Heſyc*
ἁδρότης· δύναμις, μέγεθος.

ἈΔΥΝΑΤΈΩ, ῶ, f. ήσω, proprie: *non poſſum, non v
leo. Phavar.* ἀδυνατῶ γράφειν, ἀδυνατῶ ποιεῖν, τοῦτο ἀντὶ τοῦ
δύναμαι. *Xenoph. Mem.* I, 2, 23. et III, 5, 28. Imperſonaliter v
ſumitur: *impoſſibile eſt, fieri non poteſt.* Bis tantum legitur
N. T. Matth. XVII, 20. οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν omnia efficere pot
ritis. Luc. I, 37. οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ θεῷ πᾶν ῥῆμα nihil e
quod Deus efficere nequeat. Verba hebraica, quibus ἀδυνατ

in versionibus graecis V. T. respondet, collegit *Bielius* in Novo *Thesauro* Philologico s. h. v. e quo tuo tantum afferre ad loca N. T. supra laudata non abs re erit. Genes. XVIII, 14. הֲיִפָּלֵא מֵיְהוָה דָּבָר Alex. reddiderunt: *μὴ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ θεῷ ῥῆμα;* et Iob. XLII, 2. וְלֹא־יִבָּצֵר מִמְּךָ מְזִמָּה *ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδέν.*

ΑΔΥΝΑΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, in N. T. aeque ac Scriptoribus graecis et active et passive usurpatur. In *passiva* significatione 1) *impossibilis, e, quod fieri et perfici nequit;* vel absolute per se et simpliciter, vel respectu ad praesentem alicuius rei conditionem. Prioris usus exempla sunt: Hebr. VI, 18. *ἀδύνατον ψεύσασθαι θεὸν* Deus fidem fallere nequit. ib. X, 4. *ἀδύνατον αἷμα ταύρων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας* nullo modo sanguis taurorum vim expiandi peccata habet. Posterioris vero: ib. XI, 6. *χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι* sine religionis christianae observatione nullus (Christianorum nempe) Deo placere potest. Rom. *VIII,* 3. *τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου* quod lex Mosaica efficere non valebat — per hominum nempe vitiositatem. Psalm. XXI, 12. מְזִמָּה בַּל־יוּכָלוּ *Symmachus* reddidit: *βουλὰς ἀδυνάτους,* consilia, quae rata fieri nequeunt: et Prov. XXX, 18. נִפְלְאוּ מִמֶּנִּי, Alex. reddiderunt: *ἀδύνατά μοι νοῆσαι.* *Hesych.* *ἀδύνατον ἀνέφικτον.* Hinc 2) *ἀδύνατος res dicitur ardua et molesta, multis difficultatibus obsita,* i. q. *χαλεπός.* Matth. XIX, 26. *παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατον,* quod homines per se aegre efficere valent, hoc Dei auxilio adiutis facillimum est negotium. Luc. XVIII, 27. coll. v. 24. Hebr. VI, 4. *ἀδύνατον γὰρ* vers. lat. *difficile enim.* Observavit iam hanc notionem *Stephanus* in Thesauro L. Gr. T. I. p. 1058. et exemplis comprobavit multis, quibus addo *Aristotel.* *Ethic.* ad *Nicomach.* I, 10. et ibi *Lambin.* Idem de Coelo I, 11. — In *activa* significatione: *invalidus, cui vires non suppetunt ad aliquid efficiendum, viribus fractus, debilis, infirmus,* construitur cum infinitivo, v. c. *ἀδύνατος λέγειν, σιγᾶν, φέρειν* etc. et accipitur vel sensu physico, praecipue de eo, cui aliquod corporis membrum fractum, imminutum, aut corruptum est, quem Graeci vulgo *ἀνάπηρον* vocant, ut: Act. XIV, 8. *ἀδύνατος τοῖς ποσὶν* debilis pedibus (*Xenoph. de Venat.* c. 5. §. 14. *Herodot.* VI. c. 136. Vide *C. F. Boerneri* D. de *Actis Barnabae et Pauli Lycaonicis* p. 630. T. II. *Novi Thes. Philol.* et *Foesii* Oeconomia Hippocr. s. h. v. *Suidas et Harpocration: ἀδύνατοι· οἱ πεπηρωμένοι τὸ σῶμα*); vel sensu morali, Rom. XV, 1. *τῶν ἀδυνάτων,* scil. *τῇ πίστει,* qui perfecta et certa religionis scientia destituuntur, ubi videndus *Wetstenius.*

ᾌΔΩ, pro *ἀείδω,* fut. *ᾄσω* 1) *cano,* sive *assa voce,* Apoc. V, 9. *καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν* iidem novum plane carmen canunt. XIV, 3. XV, 3. (respondet hebraico שִׁיר in vers. Alex. saepissime, ut: Exod. XV, 1. 21. 2 Sam. XIX, 35.) sive *fidibus.* *Aelian.*

Aelian. V. H. VIII, 7. IX, 38. 2) *laudo, celebro.* Ephes. V, 19. ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ. Colo III, 16. Hos. VII, 2. Alex. ὡς ᾄδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν. Ierem. XXX, 19. וְיָצָא מֵהֶם תּוֹדָה iidem: καὶ ἐξελεύσονται ἀπ' αὐτῶν ᾄδοντες. *Aelian.* V. H. VII, 1 et 14. *Hesych.* ᾄσω· ψαλῶ, αἰνέσω, ὑμνήσω.

Ἀεὶ, Adverbium temporis, *semper, perpetuo*, ita, ut de tempore indefinito et de tempore certo et limitato, sive longiore illo, sive breviore, dicatur. (*Suidas*: εἰώθασι γὰρ τὸ ἀεὶ καὶ ἐπ' ὀλίγου χρόνου τάττειν.) Marc. XV, 8. καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς ut quotannis singulis sacris paschalibus inde a longo tempore iis facere consueverat. Act. VII, 51. 2 Cor. VI, 10. ἀεὶ δὲ χαίροντες semper autem tranquillo animo. Tit. I, 12. κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται Cres semper mendax, h. e. Cretenses habitum mentiendi sibi contraxerunt. Hebr. III, 10. 1 Petr. III, 15. Quandoque rebus, quae ut plurimum fieri solent, tribuitur, adeoque per adverbia: *saepe, frequenter, assidue*, vertendum est. 2 Cor. IV, 11. ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ τὸν Ἰησοῦν haud raro ob religionem christianam in summis vitae periculis versamur. 2 Petr. I, 12. ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν vobis quavis data occasione in memoriam revocare. *Hesych.* ἀεί· πυκνῶς. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 2. III, 3, 9. Confer etiam *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 178.

Ἀετὸς, οῦ, ὁ, sive ex communi veterum sententia a ἀΐσσειν, quod est: *cum impetu ferri et irruere*, derivare, sive cum *Bocharto* Hieroz. P. II, c. 2. ab hebraico עַיִט deducere velis, res eodem tandem redit. Nam apud Graecos vocem ἀετὸν non tam *quamvis avem rapacem* notare, quam nomen proprium esse *aquilae* (quae cum impetu superne irruit et fertur in praedam), usus voluit. Vnde Alexandrini saepe hac voce usi sunt pro hebraico נֶשֶׁר Iob. IX, 26. Ps. CIII, 5. Ies. XL, 31. et Daniel. VII, 4. pro chald. נְשַׁר iidem posuerunt. Iam quia haec avis est carnivora et potissimum cadavera petit, hinc ortum est proverbium, ab ipso Christo adhibitum, Matth. XXIV, 28. ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ et levi mutatione Luc. XVII, 37. ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοὶ ubicunque cadaver erit, ibi etiam convolabunt aquilae: cuius proverbii est hic sensus: cum oblata fuerit opportunitas, nec deerunt, qui ea cupide utantur; nullo, ut videtur, respectu ad Romanos habito, quorum vexilla aquilis insignita erant, Apoc. IV, 7. XII, 14.

Ἄζυμος, ου, ὁ, ἡ, proprie 1) *expers fermenti, fermentum non admixtum habens, infermentatus.* *Hesych.* ἄζυμα τὰ ἄνευ παλαιᾶς ζύμης, ἃ καλεῖται προζύμη. (ex α priv. et ζύμη *fermentum*, seu *massa acida, quae farinam, aqua subactam fervere facit et turgidam reddit*) respondet hebr. מַצָּה Gen. XIX

XII, 3. in vers. Alex. ἄζυμος (scilicet ἄρτος, quod additur Exod. XXIX, 2.) ἄπτοψον αὐτοῖς. Iam quia apud eosdem τὰ ἄζυμα Exod. XII, 15, 20. omissa voce λάγανα, (Levit. VII, 4.) quae speciem placentae notat, (Hesych. λάγανον πλακουντάριον, ὡς τηγανίτης, ἀπὸ σεμιδάλεως ἐν ἐλαίῳ τηγανιζόμενον καὶ ἀρτιβραχεῖ ἐλαίῳ)—placentae non fermentatae aut panes infermentati dicebantur, qui a Iudaeis in exitus ex Aegypto memoriam comedi solebant, factum est, ut ipsum festum paschale, quod quotannis a Iudaeis iussu divino per integros septem dies celebrandum erat, a panum non fermentatorum usu in N. T. appellaretur ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, Luc. XXII, 1. (חג המצות Exod. XXIII, 15. Levit. XXIII, 6.) αἱ ἡμέραι τῶν ἀζύμων, Act. XII, 3. XX, 6. et simpliciter: τὰ ἄζυμα, Marc. XIV, 1. Πρώτη autem ἡμέρα τῶν ἀζύμων, quae Matth. XXVI, 17. et Marc. XIV, 12. commemoratur, fuit primus festi paschatos dies, quo agnus paschalis mactandus erat. 2) metaphorice accipitur et significat purum a vitiositate, qui immunis est ab erroribus aeque ac pravitate vitae et morum: nam ζύμη tropice et doctrinam erroribus contaminatam et impietatem notat, ut infra demonstrabitur. 1 Cor. V, 7. καθώς ἐστε ἄζυμοι siquidem esse debetis puri a perversitate et vitiositate omni. ib. v. 8. τὰ ἄζυμα ipsa sinceritas et puritas doctrinae et vitae. Phavor. ἄζυμοι· καθαροί, ἄτυφοι, ἢ ἔπαρσιν μὴ ἔχοντες. Idem Alberti Glossarium N. T. p. 124. Adde Suicer. Thes. Eccl. T. I. p. 106.

ἈΖΏΡ, ὁ, Asor. Nomen proprium viri indeclinabile hebraicum, notans adiutorem, auxiliatorem, ab hebr. עזר auxiliatus est. Fuit filius Eliacim ex maioribus I. C. Matth. I, 13. 14.

ἌΖΩΤΟΣ, ου, ἡ, Azotus. Nomen urbis Palaestinae, sitae in littore maris mediterranei, inter Ascalonem, Gazam et Iamniam, ut eius situm accurate determinavit Iosephus A. I. V, 1, 22. Adde Iudith. II, 18. et Ptolemaeum V, c. 16. Hebraice אשדוד, h. e. expulsio, exilium, vocabatur. In divisione terrae Canaan, sub Iosua facta, tribui Iudae haec urbs, quam antea Enakim inhabitabant, forte obvenit. Iosua XV, 46. Deinde una quinque Satrapiarum Philistearum fuit. 1 Sam. V, tot. Tandem vero, Maccabaeis ducibus, Iudaei eam iterum sibi subiecerunt. 1 Macc. X, 77. Plura vide apud Reland. Palaestina p. 606. Semel commemoratur in N. T. Act. VIII, 40. Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, pro ἐν Ἀζώτῳ, Philippus repertus est Azoti; ubi lege merentur a Wetstenio notata.

ἈΗΔΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie insuavitas, iniucunditas, molestia quaevis, ab ἀηδής, insuavis, iniucundus, quod est ex α priv. et ἥδος suavitas, iucunditas. 2) taedium, fastidium. Aeschin. in Ctesiph. p. 551. τὴν δὲ τὴν ἀηδίαν ἡ πόλις ἐκ ἐχώρει. Demosthenes p. 401. ed. Reiske ἀηδίαν πρὸς αὐτὸν ἐμφανῶς. 3) odium, inimicitia,

mistia, i. q. ἔχθρα. Sic semel legitur Luc. XXIII, 12. ubi l
co impressi προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς Cod
Cantabrigiensis habet ὄντες δὲ ἐν ἀηδίᾳ cum essent autem in
te. Etiam adiectivum ἀηδὴς quandoque apud Graecos de odi
so dici, observavit iam *Stephanus* in *Thes. L. Gr.* T. I. p. 143
Confer etiam *Reiskii Indicem Graecitatis Demosthenicae* p. 2

'ΑΗΡ, ἔρος, ὁ, 1) proprie, aër, elementum illud spir
bile, calidum et fluidum, tenue et leve, quod undequaq
terram ambit, et quo vivimus, dum eum pulmone partim a
mittimus, partim expellimus, quod *Cicero* de N. D. II, c. 9
animabilem spirabilemque naturam recte appellavit, et in qu
ab *aethere* differat, demonstravit. Act. XXII, 23. κονιορτ
βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα pulverem in aërem iacientibus. Apo
IX, 2. XVI, 17. coll. v. 18. Ex hac aëris natura derivanda
sunt formulae loquendi illae proverbiales in N. T. obviae. Cu
iusmodi est α) εἰς ἀέρα λαλεῖν (quod *Suidae* est ἀνέμῳ διαλέγε
et *Lucretio* IV, 929. *ventis verba profundere*), h. e. *frustra ve*
ba facere, ita, ut alii nec intellegant orationem, nec aliqua
inde percipiant utilitatem, εἰκῇ καὶ μάτην καὶ ἀνωφελῶς λαλεῖ
ut verbis *Theophylacti* utar ad 1 Cor. XIV, 9. ubi formula ἔσε
σθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες de iis usurpatur, qui in conventibu
Christianorum sacris utebantur linguis barbaris, quas nem
praesentium intellegebat. Deinde β) ἀέρα δέρειν *aërem cae*
dere, quam formulam vulgo (ut *Iac. Lydius* in *Agonist. S.S*
c. 15) ab Athletarum σκιαμαχίᾳ desumtam putant, quand
luctatores sine adversario adversus umbram pugnare solebant
vel vanitate quadam ducti, vel exercendi se gratia. Videtu
potius olim usurpata fuisse de pugilibus, qui frustra mittebant
caestus et sic in aërem verberabant, (conf. *Eustathius* ad *Iliad*
XX, v. 446. ubi formula ἀέρα τύπτειν occurrit.) de quibus la
tini Scriptores formulas: *in inane brachia iactare, vires i*
ventum effundere, (*Virg. Aen.* V, 446.) *verberare ictibus au*
ras (*Virgil. Aen.* V, 376.) usurpasse satis constat; unde dein
de transferebatur ad *eos, quorum conatus sunt inanes et irriti*
qui non consequuntur quod volunt et optant. Sic 1 Cor. IX
26. οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων pugilem ago, sed non fru
stra vires in ventum effundo, h. e. certo scio, me acceptarum
esse praemia laborum meorum. conf. *L. Bos* et *Kypke* ad h. l.
2) *omne medium spatium, quod inter coelum et terram est, re*
gio illa et materia omnis inter coelum et terram interiecta. *He*
sych. et *Phavor.* ἀήρ· ὁ μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς τόπος. 1 Thess.
IV, 17. ἁρπαγησόμεθα εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, h. e. vel:
obviam Domino nostro rapiemur, indicium exercenti medio
loco inter coelum summum et terram, quae fuit *Grotii* senten
tia; vel: nubibus vecti per aërem obviam rapiemur domino no
stro. Fortasse autem, quod meliorem huius loci sensum red
deret,

dunt, demonstrari posset ex ipso usu loquendi, ἀέρα etiam ipsum coelum significare, sicut et caelum interdum pro aëre ponitur. Certe ab *Aquila* et *Theod.* Iob. XXXV, 1. שחקים per ἀὴρ translatum legitur. 3) *caligo, tenebrae, obscurus aër* (ut loquitur *Virgil.* Aen. I, 415.), observante iam *Eustathio* ad Homeri Iliad. V, 776. et *Apollonio Lexic. Homer.* p. 58. ed. *Villoison.* Haec significatio, a *Stephano* in Thes. L. Gr. T. I, p. 190. notata, multis Scriptorum veterum locis confirmari potest: *Homer.* Il. XII, 240. ποτὶ ζόφον ἠερόεντα ad occidentem, ubi densissima est caligo, lucis nihil. *Hesiod.* Theogon. 119. τάρταρα ἠερόεντα. ibid. v. 252. ἠεροειδὴς πόντος. *Homer.* Il. XVII, 645. ῥῦσαι ὑπ' ἠέρος, qui locus citatur a *Longino* de sublimitate, c. 9. a quo ἠὴρ (i. q. ἀὴρ) explicatur per σκότος. Sapient. XVII, 9. Obtinet autem hic usus loquendi Ephes. II, 2. κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, ubi tamen per principem *tenebrarum* metaphorice diabolus intellegendus est, quatenus eius imperio subiecti sunt omnes scelesti. Confer infra sub σκότος. Sed alii interpretes hunc locum ad notionem, secundo loco positam, referunt, ut τοῦ ἀέρος sit: qui in aëre versatur, et provocant ad locum *Eurip. Phoen.* 1538. (T. III. Opp. ed. *Lips.* p. 1060.) ubi Schol. τοῦ ἀέρος interpretatus est τὸ ἐν ἀέρι τὴν διατριβὴν ποιοῦντα.

ἈΘΑΝΑΣΊΑ, ας, ἡ, 1) *immortalitas.* 1 Timoth. VI, 16. ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν Deus, qui solus absolute et per se immortalis est. *Plutarch. Aristid.* c. 6. ἀθανασίας, ἣν ἡ φύσις ἡμῶν οὐ δέχεται. Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 109. 2) *corpus immortale, morti non obnoxium.* 1 Cor. XV, 53. 54. καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν oportet hoc mortale corpus induere seu assumere corpus immortale, h. e. nos iam corpore mortali instructos oportet accipere corpus interitus expers. Vide infra sub ἐνδύω.

ἈΘΈΜΙΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, id. quod ἀθέμιστος (*Xenoph.* Cyrop. I, 6, 6.), *nefarius, legibus, maxime divinis, vetitus, illicitus,* et differt ab παράνομος, *legibus, maxime humanis, interdictus.* *Etym. M.* ἀθέμιτος· ἄδικος, ἄνομος· ἀπὸ τοῦ θέμις, θέμιτος, *lex, ius, fas.* *Phavor.* ἀθέμιτον· ἄδικον, ἄνομον, πονηρὸν, ἔναρχον, ἀσεβῆ, ἢ νόμοις οὐ χρώμενον. Adde *Barnes.* ad *Eurip.* Ion. v. 1093. Bis legitur in N. T. Act. X, 28. ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ ἰουδαίῳ nefas esse Iudaeo. 1 Petr. IV, 3. ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις idolorum cultu nefando. Eodem sensu reperitur 2 Macc. VI, 5. VII, 1. X, 34. *Ioseph.* B. I. IV, 9, 10. *Herodot.* VII, 33.

ἌΘΕΟΣ, ὁ, ἡ, nunquam apud Scriptores graecos eum, *qui negat esse Deum* aut *qui nullam plane Dei cognitionem habet,* notat, sed partim de eo dicitur, *qui verum Deum non colit et idololatriae studet* (Conf. *Ez. Spanhem.* ad *Iuliani* Caesares

farês pag. 312. 435.) partim de eo, qui est *Deorum contemtor*
impius, sceleratus (*Aristoph.* Θεσμοφορ. v. 678. ἀθέων τε τρό
πων. Schol. *Sophocl.* ad *Oedip. Tyrann.* v. 672. ἄθεος per ἀσε
βὴς explicat. *Xenoph. Anab.* II, 5, 12. *Pollux* Onom. I. 1.
Vtraque notio obtinet fortasse in loco Ephes. II, 12. ub
ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ gentiles dicuntur, destituti nempe idone
veri Dei cognitione, et hac ignorantia sua ad vitiositatem e
peccata abrepti. Vide *Suicer. Thes. Eccles.* I, 109. et *Io*
Henr. a Seelen meditatt. exeget. P. II, p. 294. sequ. Eode
modo

ἌΘΕΣΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, non tam *exlex, lege carens* dici
tur, quam *legum contemtor, homo nefarius, qui leges humana*
atque ac divinas neglegit et violat, ὁ παράνομος, ut *Phavori*
nus interpretatur. Nam θεσμοὶ Graecis est vocabulum gene
ris, et *omnis generis leges, divinas et humanas, scriptas e*
non scriptas, complectitur. Bis tantum legitur in N. T. 2 Pet
II, 7. ubi coaevi et populares Lothi, omnium legum repagul
perfringentes, suoque indulgentes ingenio, ἄθεσμοι appellan
tur, et 2 Petr. III, 17. τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ fraude hominun
flagitiosorum et impiorum. Apud graecos Scriptores hae
vox tum de persona, tum de re usurpatur: ἀθέσμου· βλάβη
ἐφ' ἣν νόμος ᾧ κεῖται. ἄθεσμος· δίκη, ἄνομος, *Phavorino* inter
prete. *Diod. Sic.* I, 14. τῆς ἀθέσμου βίας. *Anthol.* IV, 8, 24
ἄθεσμα λέγειν. 3 Macc. V, 12. ἀθέσμου προθέσεως. Ib. VI
26. ἀθέσμοις αἰκίαις.

ἈΘΕΤΈΩ, ῶ, f. ήσω, 1) proprie: *loco suo moveo*, e
opponitur τῷ τίθημι *repono, statuo*. 2) metaphorice: *abroga*
irritum declaro, et maxime dicitur de legibus, pactis etc
quae refinguntur, et abrogantur. Galat. III, 15. ἀνθρώπ
κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ promissiones iuratas et so
lemnes nemo facile irritas declarare solet. 1 Macc. XI, 36
3) ex adiuncto: *vim et efficaciam alicuius rei impedio, infir*
mo, irritum reddo et vanum. Luc. VII, 30. τὴν βουλὴν τοῦ Θε
ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς benevolum Dei consilium in suam ipsorum
perniciem irritum reddiderunt. 1 Cor. I, 19. τὴν σύνεσιν τῶν
συνετῶν ἀθετήσω vanam reddam et inutilem prudentum pru
dentiam opinatam. coll. Ies. XXIX, 14. Hoc sensu hebr. נִבְ
respondet apud Alexandr. Ps. XXXIII, 10. 4) *sperno, con*
temno et contumeliose tracto, contemtu et contumelia afficio. He
sych. ἀθετεῖ· ἀτιμάζει. — ἀθετεῖται· ὑβρίζεται, καταφρονεῖται
Galat. II, 21. οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ non vilipendo sum
mum illud beneficium divinum. Iudae v. 8. κυριότητα δὲ ἀθε
τοῦσι principes contumeliose tractant, despiciunt, coll. 2 Petr
II, 10. κυριότητος καταφρονοῦντας. In vers. Alex. τῷ בָּזָה re
spondet 1 Sam. II, 17. 5) *reiicio, repudio aliquem*. Luc. X
16. ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀπο

στείλαν

ἀθετῶν με qui vos vestramque doctrinam repudiat, non tam me, quam Deum, qui me misit, simul repudiat: ubi ἀθετεῖν τῷ opponitur τῷ ἀκούειν τινὸς admittere alicuius doctrinam; Ioh. XII, 48. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου. Hoc sensu ἀθετεῖν apud Alex. pro hebr. בָּגַד Exod. XXI, 8. 6) repulsam do, denego petita. Marc. VI, 26. οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι ei repulsam dare noluit: Vulgatus: noluit eam contristare. Syrus: ܠܡܣܟܠܘܗ frustrare, privare eam; Arabs: ‏لمنعها‎, prohibere, recusare eam. Similis locus est Iosephi A. I. XV, 2. 6. οὐδενὸς ἀθετήσειν ὧν ἀξιοῖ fore, ut nihil eorum, quae peteret, ei deneget. Plutarch. Coriolan. p. 232. C. μηδὲν ἀθετεῖν μήτ' ἀναίνεσθαι τῶν τοιούτων δυναμένου: 7) violo, nempe legem, non observo. Marc. VII, 9. καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ vere violatis praecepta divina; ubi opponitur τῷ τηρεῖν. 1 Thessal. IV, 8. τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν qui haec religionis christianae praecepta violat, praecepta violat non humana, sed divina. Hebr. X, 28. ἀθετήσας τις νόμον Μωσέως qui contra leges Mosaicas peccaverat. 1 Macc. XIV, 45. ὃς δ' ἂν παρὰ ταῦτα ποιήσῃ ἢ ἀθετήσῃ τι τούτων. In versione Alexandrina hebr. בָּגַד in notione impie agendi, violandi praecepta divina respondet Ies. XLVIII, 8. Ierem. IX, 2. XII, 1. et פָּשַׁע Ies. I, 2. et מָעַל 1 Chron. V, 25. Ezech. XXXIX, 23. Daniel. IX, 7. Polyb. XV, 1. συνθήκας ἀθετήσαιεν — ἀθετεῖν δὲ τολμῶσι τοὺς ὅρκους καὶ τὰς συνθήκας. Ib. III, 29. ὁμολογίας οὐκ ἀθετητέον. Lucian. de vera hist. II, 20. Dionys. Halic. Ant. Rom. III. p. 231. Conf. Schweighaeuser Lex. Polyb. p. 12. Etymol. M. ἀθετεῖν παρὰ τοῖς Ἴωσι τὸ μὴ ποιεῖσθαι λόγου· οἷον ἀθετεῖν καὶ ἀτίζειν. οὕτως Ὠρίων ἀντὶ τοῦ ἀτιμάζειν, ἀπειθεῖν. 8) Formula: ἀθετεῖν τὴν πίστιν, fidem deserere, fallere, perfide agere notat, v. c. 1 Tim. V, 12. ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν quod fidem olim praestitam non servaverunt. Polyb. VIII, 2. XIV, 1. 1 Macc. XV, 27. Psalm. XV, 4. וְלֹא יָמִר Alex. καὶ οὐκ ἀθετῶν. Ps. LXXXIX, 34. Hinc apud eosdem ἀθετεῖν saepissime verbo בָּגַד fallere, perfide agere, respondet. Iudd. IX, 23. Ierem. III, 20. Diod. Sic. Exc. XXI. p. 562. ἀθετῆσαι πίστιν. Ibid. XXXII. p. 590. Polyb. XI, 27. νῦν δὲ πάλιν ἀθετήσαντες τοὺς ὅρκους καὶ τὴν πίστιν. Etiam simplex substantivum ἀθεσία, vide Suida, παραβασίαν perfidiam notat.

ἈΘΈΤΗΣΙΣ, εως, ἡ quod proprie motionem rei e loco notat, in N. T. ubi bis reperitur, duplici notione usurpatur. Est enim 1) abrogatio, abolitio. Hebr. VII, 18. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται τῆς προαγούσης ἐντολῆς abrogata itaque est lex Mosaica, quae olim locum habebat. Theophyl. ad h. l. ἀθέτη-

ἀθέτησις· τοῦτ' ἔστιν ἀναλλαγὴ καὶ ἐκβολὴ τῆς προαιρέσεως ἐντολῆ
2) *expiatio.* Hebr. IX, 26. *εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας* ad expiand
peccata. — *Phavor. ἀθέτησις· ἐκβολή, ὑπεξαίρεσις. (ἴσως ἐξάλει-
ψις.) οὕτως ὁ Ἀπόστολος· ἀθέτησις γὰρ γίνεται κ. τ. λ.*

ἈΘΗ͂ΝΑΙ, ῶν, αἱ, *Athenae.* Civitas haec Graeciae olim nobilissima, (quae hodie sub Turcarum potestate est,) sita e in Achaia, et quidem in illa eius parte, quae olim *Attica,* di inde vero ab ipsa hac urbe *Attica* vocabatur, in medio fer Graeciae, immo secundum Xenophontem, *totius orbis terra rum.* Fuit olim philosophiae studiis celeberrima, ita, ut κα *τὸν πάντων ἀνθρώπων παιδευτήριον* diceretur; belli pacisqu artibus florentissima, virorumque illustrissimorum mater foe cundissima, sed admodum idolorum cultui addicta, (unde κα *τείδωλος* dicitur Act. XVII, 16.) donec Philippus, Macedonia rex, eam sibi subiiceret. Primus eam *Cecrops* condidit, und *Cecropia* dicta: postremo autem *Athenae* appellata, vel a Attea, Cranai filia, vel, quod verosimilius est, a Minerva quam Graeci Ἀθήνην vocabant, et quae huic urbi praesidere credebatur, ibique impense colebatur. V. *Hygin. Fab. poet* c. 164. Plura de urbe hac celeberrima vide apud *Ioh. Meur sium* in Antiquit. et fortuna Athenarum. — *Petitum* i Comment. Leg. Att. et *Franc. Rossaeum* in Archaeologia At tica. Act. XVII, 15. 16. XVIII, 1. 1 Thess. III, 1.

ἈΘΗΝΑΙ͂ΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *Atheniensis.* Act. XVII, 21. Athe nienses dicuntur pruritu aliquid novi vel dicendi vel audien di ducti fuisse. ib. v. 22.

ἈΘΛΈΩ, ῶ, f. ήσω, proprie: *certo, certamen ineo in lu dis publicis,* vel pugione, vel caestu, vel disco, vel lucta, vel cursu, vel alia re (confer. *Pollux* Onomast. l. III. c. 30.), ex more veterum Graecorum, quibus celebrabantur certami na Olympia, Isthmia, Nemea et Pythia, atque certantes *athle tae* dicebantur. In hac propria, nec metaphorica aliqua, (quae locum habet apud *Arrian. Diss. Epictet.* III, 10.) ut vul go putatur, significatione sumenda est haec vox in loco 2 Tim. II, 5. *ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ* etiamsi vero certat aliquis, non coronatur, nisi le gitime certaverit. *Hesych. ἀθλεῖν· ἀγωνίζεσθαι.*

ἌΘΛΗΣΙΣ, εως, ἡ, proprie: *certamen quodcunque, quod fit corpore, quaevis concertatio.* Sed quemadmodum ἆθλον Graecis de *quovis labore molesto et gravi, quem aliquis susti net,* dicitur (confer *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. I, 24.) et, *Pha vorino* teste, *ἀθλῆσαι* etiam *κοπιάσαι, κακοπαθῆσαι, καμεῖν* significat: ita et *ἄθλησις* metaphorice ei tribuitur, *qui mul tum et indefesso studio in re aliqua gravi, molesta et periculi plena laborat, et obiecta impedimenta et mala removere et su perare vehementer conatur,* de quo latini Scriptores non so lum

in verbum *confliclari*, (*Cic.* ad *Herenn.* II, 37.) sed ipsam adeo vocem *certamen* (*Horat.* I. Ep. V, 8.) usurpant. Hinc explicabis locum Hebr. X, 32. *πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων* cum multis et variis malis et calamitatibus vobis confliclandum fuit.

ἈΘΥΜΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *animum despondeo et abiicio, despero, animo sum deiecto et fracto*, ut formulae, *ἀθύμως ἔχειν* et *ἀθύμως διακεῖσθαι* apud *Xenophontem* et *Isocratem* obviae, non solum iis tribuitur, qui tristitia et moerore commoventur et perturbantur animo, (conf. Alex. 1 Regg. I, 6 et 7. 1 Macc. IV, 27. *Hesych. ἀθυμῶν· λυπούμενος*) sed etiam in specie de militibus usurpatur, qui, hoste viso, metu perculsi, animo succumbunt, et res habent pro deplorato. *Xenoph.* Cyrop. IV, 1. 3. et c. 2. 2. In N. T. legitur tantum Coloss. III, 21. ubi tamen verba: *μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν* variis modis explicari possunt, vel: nolite ad iram provocare liberos vestros, ne vos metuant magis, quam ament, vel: *animum despondeant*, h. e. omnem spem vobis satisfaciendi et in melius progrediendi prorsus abiiciant. Posset tamen hic locus etiam ita verti: liberos vestros durius tractare nolite, ne vobis irascantur: nam *ἀθυμεῖν* hebraico חָרָה *exarsit ira*, respondet in vers. Alex. 1 Sam. XV, 11. 2 Samuel. VI, 8. 1 Chron. XIII, 11. et apud GG. v. c. *Xenoph. Anab.* VI, 2. 8. *Hellen.* V, 2. 21. *indignari, aegre ferre* notat. Caeterum varii huius vocis usus exempla collegit *Wetstenius* in *notis ad N. T.* T. II, p. 294.

ἈΘῶΟΣ, ου, ὁ, ἡ, proprie: 1) *impunis, indemnis, nullam poenas mulctam, damni expers*, (*Polyb.* II, 60. 1.) ὁ ἀζήμιος, ut *Suidas* interpretatur, (compositum ex α priv. et θωὴ *mulcta persolvenda, noxa, damnum, poena imposita*, ἢ ἐπιτεθειμένη τοι ζημία, ut Schol. min. *Homeri* ad *Odyss.* II, 192. explicat) etiam simpliciter *immunis*, *Aristoph.* Nub. v. 1415. τὸ σῶμα χρὴ πληγῶν ἀθῷον εἶναι. 2) *innocens, insons, criminis expers.* Matth. XXVII, 4. *παραδοὺς αἷμα ἀθῷον* (in codd. quibusdam *δίκαιον*) hominem innocentem vestrae tradens potestati. ibid. v. 24. *ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου* innocens sum in caede huius insontis: quae locutio est mere hebraica. Sic v. c. 2 Samuel. III, 28. נָקִי אָנֹכִי מִדְּמֵי אַבְנֵר Alex. *ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τῶν αἱμάτων Ἀβεννήρ.* Apud graecos scriptores *ἀθῷος* in hac significatione Genitivum adiunctum habet, praepositione *ἀπὸ* neglecta. Exempla habent *Vorstius* in Philologia Sacra cap. XIX. p. 411. ed. *Fischeri* et *Krebsius* in Observatt. Flavianis p. 73. In versione Alexandrina *ἀθῷος* respondet hebraicis נָקִי Devt. XXIV, 5. Iosua II, 17. 19. 20. 1 *Sam.* XIX, 5. — תָּמִים Psalm. XVIII, 26. et בְּנִקָּיוֹן Ps. XXVI, 6. Alex. *νίψομαι ἐν ἀθῴοις τὰς χεῖράς μου.* Ad quem locum respi-

respiciens *Suidas*: ἀθῷος· ὁ ἀζήμιος. παροιμία. Ἐνιψάμην ἐν ἀθώοις τὰς χεῖράς μου· ἀντὶ τοῦ ἀθῷον ἐμαυτὸν ἐτήρησα, οὐκ ἐκοινώνησα τοῦ κακοῦ. Ἀθῷος ὁ ἀναίτιος.

ΑΙΓΕΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, vel ειος, εια, ειον, *hircinus*, *caprinus*, (ab αἶξ, αἰγὸς *capra*, *caper*.) Vox apud Graecos haud raro obvia: v. c. *Homer*. *Iliad*. XI. 638. *Odyss*. XXIV, 230. Semel in N. T. legitur Hebr. XI, 37. ἐν αἰγείοις δέρμασιν vestibus, e caprinis pellibus confectis, induti. Pro hebraico עז *capra* usi sunt Alexandrini hac voce graeca Exod. XXV, 4. XXXV, 6. 26. Num. XXXI, 20. *Phavor*. αἴγειος ἀσκὸς, ὁ ἀπὸ τῆς αἰγὸς, ὃς παρ᾽ Ὁμήρῳ δὲ αἴγεος λέγεται πρὸς ὁμοιότητα τοῦ χρύσεος καὶ ἀργύρεος.

ΑΙΓΙΑΛΟΣ, οῦ, ὁ, *littus*, *ora maritima*. Compositum esse videtur ex ἅλς *mare* et ἄγες *fluctus*, ut adeo locum significet, ad quem fluctus maris alliduntur; aut ἄγω *frango*, a frangendo fluctus maris. *Hesych*. αἰγιαλός· ὁ παραθαλάσσιος τόπος ψαμμώδης, ἢ ψηφῖδας ἔχων. Hebr. חוף Iudd. V, 17. Matth. XIII, 2. ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει in littore stabat. ib. v. 48. ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν subducentes in littus. Ioh. XXI, 4. Act. XXI, 5. Interdum vero non simpliciter αἰγιαλὸς littus notat, sed 2) *littus opportunum appellendae navi*, *locum*, *ubi naves in terram appelluntur*, v. c. Act. XXVII, 39. κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν. ib. v. 40.

ΑΙΓΥΠΤΙΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *Aegyptius*, *ex Aegypto oriundus*. Nomen gentile ex αἴγυπτος, de quo statim dicetur. Act. VII, 24. πατάξας τὸν αἰγύπτιον caeso Aegyptio. ib. v. 28. Hebr. XI, 29. ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι quod cum Aegyptii pariter essent ausi. Caeterum constat, veteres Aegyptios, ut verbis *A. Gellii* utar, (N. A. XI. c. 18.) et in artibus reperiendis solertes extitisse, et in cognitione rerum indaganda sagaces. Descripsit has Aegyptiorum disciplinas et artes, quas Lucas τὴν σοφίαν αἰγυπτίων vocat, (Act. VII, 22. ἐπαιδεύθη μωσῆς πάσῃ σοφίᾳ αἰγυπτίων.) post *Philonem* in Vita Mosis, et *Clementem Alex*. Stromat. VI. *Bruckerus* in Hist. Crit. Philos. T. I. l. 2. c. 7. cui addendus est *Wetstenius* in Notis ad N. T. T. II. p. 497. *Aegyptius* autem ille, de quo Act. XXI, 38. agitur, ubi κατ᾽ ἐξοχὴν ὁ αἰγύπτιος vocatur, est idem, de quo *Iosephus* A. I. XX. cap. 8. §. 6. et de Bello Iud. II, 13. §. 5. scripsit. Fuit homo seditiosus, magus et impostor (a *Iosepho* l. l. ψευδοπροφήτης, ἄνθρωπος γόης, καὶ προφήτης πίστιν ἐπιθεὶς ἑαυτῷ vocatur), qui se a Deo missum iactans, ut liberaret Iudaeos a duro Romanorum imperio, magnam Iudaeorum turbam, triginta hominum millia, ex quibus tantum quatuor millia sicariorum fuerunt, in desertum et ex eo ad montem usque Olivarum perduxerat, ex quo vi armata impe-

impetum in urbem Hierosolymam faceret. Verum Felix, procurator Iudaeae, adversus eum progressus cum cohorte Romana, eum praevenit, et omnem hanc turbam feliciter disiecit, ita, ut Aegyptius quidem ipse cum paucis evaderet, plurimi tamen eorum, qui cum eo erant, partim trucidarentur, partim vivi caperentur. Confer *Vales.* ad *Euseb.* H. E. II, c. 21.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ, ου, ἡ, *Aegyptus.* 1) nomen proprium regionis Africae nobilissimae, non longe a Iudaea meridiem inter et occidentem sitae, sacris et profanis Scriptoribus nobilissimae. Termini eius sunt ab occasu Libya et Cyrene; ab oriente Arabia petraea; a meridie Aethiopia; a septentrione mare Aegyptium. Vid. *Relandi* Palaestina I, c. 11. Nomen traxit ab *Aegypto*, Beli, in illa terra olim regis, filio, Danai fratre, cum antea fuerit *Aëria* dicta, teste *Eusebio* in Chronicis. *Hebraice* vocatur מִצְרַיִם a filio Chami secundo, qui *Aegyptiacae* gentis conditor fuisse creditur. Regio fuit celeberrima, cum soli fertilitate, quam Nilo suo plurimum debet, et agricultura; tum astronomiae et aliarum disciplinarum et artium studio. Primos enim omnium incolas eius constat coelum metiri et scrutari ausos esse, teste *Macrobio* de *Somnio Scip.* I, c. 21. qui ibid. c. 21. incolas eius omnium philosophiae disciplinarum parentes, et *Saturn.* I, 15. Aegyptum omnium artium matrem vocat. Ab antiquissimis inde temporibus Aegyptus suos habuit reges, qui communi nomine *Pharaones* appellantur in Annalibus sacris. Teste *Mela* in duas partes divisa fuit. Una inferior, quae et *Delta* et arabice الريف vocatur: altera superior, vulgo *Sahid* (صعيد) et olim *Thebais* dicta. Confer *Leonis Africani* descriptio Africae lib. VIII. tot. In N. T. saepius commemoratur, v. c. Matth. II, 13. 14. 15. Act. II, 10. VII, 9. Hebr. III, 16. XI, 26. 27. Iud. v. 5. 2) Apoc. XI, 8. Aegypti nomine metaphorice innuitur *Hierosolyma*, quorum incolae Christianos gravissime persequebantur, sicut Aegyptii olim Iudaeos vi oppresserant: id quod clarissime docent verba ibi addita καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἐσταυρώθη et Aegyptus, ubi etiam dominus noster in crucem actus est.

ἈΙΔΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *sempiternus, perpetuus, aeternus*, ab ἀεὶ, ut *sempiternus* a *semper.* Est autem haec vox admodum ambigua, ut docuit *Clericus* in Arte Critica Vol. II, p. 130. Significat enim 1) *aeternum absolute et simpliciter*, h. e. eum, qui nullam originem habuit et omnis finis expers est, i. q. αἰώνιος. Hoc sensu Paulus Deo Rom. I, 20. ἀΐδιον δύναμιν καὶ θειότητα, h. e. aeternam et divinam maiestatem tribuit. Sapient. VII, 26. Deus dicitur φῶς ἀΐδιον. Hesych. ἀΐδιον· ἀεὶ ὑπάρχον.

χὴν. ἀΐδιον· αἰώνιον. *Phavor.* ἀΐδιος· ὁ ἀεὶ ὤν, ὁ μηδέποτε ἀρξάμενος, μηδὲ λήγων. 2) *id quod quidem non originem, sed tamen finem excludit; quod in aeternum durat et manet.* Iudae v. 6. δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν aeternis vinculis in tartaro constrictos tenet; de quo loco confer *Ikenii Nov. Thes. Philol.* T. II, p. 1015. Hoc sensu substantivum ἀϊδιότης sumitur *Sapient.* II, 23. ὅτι ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπ' ἀφθαρσίᾳ, καὶ εἰκόνα τῆς ἰδίας ἀϊδιότητος ἐποίησεν αὐτόν. Interdum *quodvis longius temporis spatium* indicare docet locus *Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 26. ubi νόμος ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀΐδιος consuetudo dicitur a longo inde tempore ubivis recepta.

ΑΙΔΩΣ, όος, οῦς, ἡ, 1) *pudor quivis*, sive laudabilis sit, sive vituperandus, *quo aliquis suffunditur.* 2) *verecundia, modestia.* Descendere enim recte putatur ab α priv. et εἴδω *video*, quia, qui sunt verecundi aut pudore suffunduntur, solent oculos deiicere aut avertere. Maxime autem dicitur de ea verecundia, quae est, certe esse debet, virtus mulieribus propria. Sic 1 Timoth. II, 9. τὰς γυναῖκας μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς mulieres eo amictu se ornent, qui verecundiam et modestiam prae se ferat. *Thucyd.* I, 84. αἰδὼς σωφροσύνης πλεῖστον μετέχει. *Arrian. Diss. Epict.* IV, 8. 3) *reverentia*, qua aetate, aut sapientia, aut aliqua dignitate praecellentes reveremur, et ipsum Deum colimus: nam αἰδεῖσθαί τι is dicitur Graecis, qui reverentia ductus aliquid vel facit, vel omittit, ut docuit exemplis *Irmisch.* ad *Herodian.* I. c. 6. p. 223. Huc pertinet locus Hebr. XII, 28. λατρεύωμεν τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας colamus Deum summa cum reverentia et religione. Ita et pudor apud Latinos pro *reverentia. Terent.* Andr. I, 5. 28. *pudor patris. Phavor.* αἰδώς· αἰσχύνη, ἡ εὐλάβεια, ἡ φόβος. Vide etiam *Wetstenii* notas in N. T. T. II. p. 323.

ΑΙΘΙΟΨ, οπος, nomen gentile, *Aethiops* (quasi αἴθος τὴν ὄψιν) ab αἴθομαι *uror* et ὤψ *facies, homo, qui adusta est et nigricante facie,* ὁ κεκαυμένος τὴν ὦπα, ἡλιόκαυστος), *ex Aethiopia oriundus, in Aethiopia natus*, qui hebraice dicitur כּוּשִׁי Ierem. XIII, 23. XXXVIII, 7. Est autem Aethiopia regio Africae amplissima et nobilissima, Aegypto finitima, inter Nilum et sinum arabicum patens, in qua Meroë insula, quae, stricte sumta, Abissiniam continet, a Geographis Aethiopia superior seu interior dicta, eaque semper in omnibus illis S. S. locis intellegenda, ubi vel Aethiopiae vel Aethiopum mentio fit. Nam Aethiopia inferior, quae totam complectitur littoralem Africae partem, antiquis prorsus incognita fuit, a Lusitanis demum saeculo XVI. inventa et perlustrata. Legi merentur, quae de natura regionis et incolarum *Iob. Ludolf.*

Ludolf. Lib. I. historiae Aethiopicae scripsit. Semel vox *αἰθίοψ* occurrit in N. T. Act. VIII, 27. de Dynasta seu *Satrapa* reginae Candaces, quae ipsa, *Plinio* teste, (H. N. VI, 29.) in insula Meroë regnavit.

ΑἾΜΑ, *τος, τὸ,* 1) *sanguis, cruor, ea pars corporis, qua hominis aut animalis vita continetur, τὸ ζωτικὸν τοῦ ἀνθρώπου,* ut *Suidas* interpretatur. De *sanguine hominis* dicitur in N. T. Matth. XXVI, 28. Marc. V, 25. 29. Luc. XIII, 1. Ioh. XIX, 34. 1 Cor. X, 16. de sanguine *animalium* vero, *quae* v. c. *Deo immolabantur,* usurpatur Act. XV, 20. 29. XXI, 15. Hebr. IX, 7. 12. 13. 20. Ad hanc primam et propriam vocis *αἷμα* notionem referenda est formula: *αἷμα ἐκχέειν* vel *ἐκχύνειν,* quae non significat: *effundere sanguinem vase quodam contentum,* ut eam *Iosephus A. I.* XIX, 1. usurpat; sed: *interficere, occidere, e medio tollere aliquem,* v. c. in locis Luc. XI, 50. *τὸ αἷμα τὸ ἐκχυνόμενον* caedes commissa. Act. XXII, 20. *ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου κ. τ. λ.* caedi Stephani me interfuisse. Apoc. XVI, 6. *ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν* legatos et prophetas interfecerunt. Sirac. XXXIV, 27. coll. v. 26. — vel in universum: *nocere, detrimentum afferre.* Rom. III, 15. coll. Ies. LIX, 7. Formula hebr. cui graeca ista respondet דָּם שָׁפַךְ passim occurrit, v. c. Genes. XXXVII, 22. Ezech. XVIII, 10. cf. *Vorstii Philol. S.* c. XXXVII. p. 684. Nec tamen graecam prorsus novam atque exteris graecis Scriptoribus plane inusitatam fuisse, docuit *Schwarz. Comment. L. Gr. N. T.* p. 25. 2) *caedes, quae plerumque non sine sanguinis effusione patratur, mors cruenta.* Matth. XXIII, 30. *οὐκ ἂν ἤμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν* non fuissemus eorum socii in occidendis prophetis. ib. XXVII, 6. *τιμὴ αἵματος* pretium pro interficiendo homine acceptum. v. 24. Act. I, 19. Coloss. I, 20. *διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ* morte cruenta in cruce. Hebr. X, 29. *αἷμα τῆς διαθήκης* mors cruenta, qua praestantior religio sancita est et stabilita. ibid. XII, 4. *οὔπω μέχρις αἵματος* nondum cum vitae vestrae periculo. Apoc. VI, 10. Sirac. XXXIV, 25. *ἄνθρωπος αἱμάτων* homicida. Confirmari potest haec significatio omnium fere linguarum usu et analogia. Ita hebr. דָּם usurpatur 2 Sam. III, 28. Hos. IV, 2. et in plurali דָּמִים Genes. IV, 10. — *αἷμα* apud graecos Scriptores; vid. *Herodian.* I, 13. 5. *ἐμφυλίου αἵματος τὴν Ῥώμην ἐπλήρωσαν* civium caedibus Romam impleverunt, et ibi *Irmisch.* p. 540. ib. II, 6. 6. c. 9. f. 11. 14. 16. *Iosephus A. I.* VI, 13. 7. *Eurip. Electra* v. 130. et aliis in locis, quae *Abreschius* ad *Aeschyl. lib.* II. p. 481. collegit — et *sanguis* apud latinos Scriptores; v. c. apud Cic. in *Catil.* I, c. 12. *Livium* V, 31. apud quos etiam *sanguis* et *caedes* quandoque coniunguntur, ut apud

Cic. in *Catil.* III, 10. *Liv.* I, 23. quae loca cum aliis pluribu iam dedit *Schwarz.* in *Comment. L. Gr.* p. 24 seq. Hic ver silentio praeteriri nullo modo potest, formulam admodun solemnem in N. T. libris *τὸ αἷμα ἰησοῦ χριστοῦ mortem Christ cruentam* in *cruce*, non semper stricte accipi, sed partim latior sensu sumtam *omnia omnino* complecti, *quae Christus in utili tatem humanam fecit et suscepit, adeoque ea omnia continere quibus felicitatem sectatorum suorum adhuc promovere stude et semper studebit*, partim in specie *doctrinam illam et religio nem praestantissimam* indicare, *quam a se ipso et per Apostolo olim traditam morte sua stabilivit et confirmavit*, ut a potior facta sit denominatio inprimis Iudaeorum caussa. Prioris usus loquendi, probe tenendi, exempla haec sunt obvia: Act. XX, 28. *ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος*, ubi *αἷμα χριστοῦ* non tam mortem Christi, quam doctrinam omnemque eius in his terris vitam, ipsam adeo resurrectionem et statum beatiorem in coelis complectitur. Rom. III, 25. V, 9. *δικαιωθέντες ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ.* Ephes. I, 7. II, 13. *ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ* morte Christi accessistis ad coetum verorum Dei cultorum. Hebr. IX, 14. 1 Ioh. I, 7. Apoc. I, 5. V, 9. Posterior vero comprobatur loco Ioh. VI, 53—56. ubi non solum *πίνειν τὸ αἷμα χριστοῦ* is dicitur, qui religionem christianam vera fide amplectitur, et hoc modo cum Christo arctissimis coniungitur vinculis, sed etiam *αἷμα χριστοῦ* dicitur *ἀληθῶς εἶναι πόσις*, ob vim, quam habet religio christiana homines ad veram felicitatem adducendi. 3) *culpa et poena caedis, reatus ex sanguine iniuste effuso contractus.* Matth. XXIII, 35. *ἵνα ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον* ut a vobis vindicta sumatur omnis iniustae caedis. ib. XXVII, 25. *τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς* nos culpam et poenam huius caedis suscipiamus. Act. V, 28. *καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου* vultis in nos transferre crimen caedis hominis istius. Eodem sensu דָּם Num. XXXV, 27. אֵין לוֹ דָּם non fit reus caedis. Ier. LI, 35. וְדָמִי אֶל יֹשְׁבֵי כַשְׂדִּים. 2 Sam. I, 16. ubi Chaldaeus דָּמָא per חוֹבַת קְטוֹלָא, ut Ios. II, 19. (ubi Alexandrini hebr. דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ expresserunt *ἔνοχος ἑαυτῷ ἔσται*) interpretatur. Ps. LI, 16. libera me a reatu caedis Vriae. Hinc 4) per metaphoram transfertur ad *quodvis exitium* et ad *quamvis miseriam et perniciem, quatenus est poena peccatorum, eiusque culpam.* Act. XVIII, 6. *τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν*, h. e. vos gravissimas huius pertinaciae vestrae poenas luetis, seu, culpam exitii vestri vobismet ipsis imputetis. Act. XX, 26. *καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων* ego exitii vestri nullam culpam sustineo. In hoc sensu et דָּם sumi videtur Levit. XX, 9. 11. 12. Hos. XII, 15. 5) *semen humanum.* Ioh. I, 13. *οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων* qui non ex semine humano, h. e. ordinario generandi modo, nati

ati sunt. Act. XVII, 26. ἐποίησε δὲ ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν effecit, ut ex unius semine omne hominum genus prodiret. Nec ignota est haec notio Scriptoribus graecis atque latinis. Sic αἷμα accipiendum apud *Eurip. Phoen.* v. 256. κοινὸν αἷμα. Schol. minor. *Homer.* ad Iliad. XIX, 105. αἵματος ἐστὶ τοῦ σπέρματος. *Ioseph.* *A. I.* II, 6. 5. Sic sanguis apud *Ovid.* *Metam.* XIII, v. 705. *Virg.* *Aen.* I, 19. (Hinc et apud profanos utriusque linguae Scriptores αἷμα et sanguis *prosapiam, stemma, familiam, cognationem* notat: *patrem et matrem* — *Eurip.* *Io.* v. 693. *Orest.* v. 351. etiam *liberos et posteros* — *Theocrit.* Idyll. XV, 72. et οἱ πρὸς αἵματος omnino consanguinei dicuntur. *Suid.* αἷμα· τὸ γένος. Adde *Drakenb.* ad Sil. Ital. X, 170. et *Wetstenium* ad N. T. T. I. p. 838.) In V. T. דָּם hoc sensu me legisse non memini. 6) *homo*, Matth. XXVII, 4. παραδοὺς αἷμα ἀθῶον qui tradidi hominem innocentem. Hoc sensu formula דָּם נָקִי legitur etiam Devt. XXVII, 25. 1 Sam. XIX, 5. Ps. XCIV, 21. Sed nec mere hebraicus est hic loquendi usus, cum αἷμα etiam apud graecos Scriptores *homines* notet, v. c. apud *Callimach.* *Hymn.* in *Delum* v. 282. πολυχρονιώτατον αἷμα longaevi homines: ad quem locum conf. Intt. Pertinet huc etiam formula σὰρξ καὶ αἷμα in N. T. haud raro obvia, quae, uti Hebr. בָּשָׂר וָדָם modo periphrasi *hominis* inservit, ita, ut vel simpliciter homo qualiscunque indicetur: Matth. XVI, 17. σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι id non humana indagine cognovisti. Gal. I, 16. οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι nemine in consilium adhibito: Sirac. XIV, 18. cf. *Vorstii Philol. Sacra* c. 4. p. 125. — vel adiuncta spectetur notio *imbecillitatis* et *tenuitatis*, illius quidem hominum in his terris naturae communis. Ephes. VI, 12. οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα non est nobis cum hominibus eiusdem nobiscum conditionis pugna; — modo *totum hoc corpus, quo his in terris utimur*, carnem cum ossibus et sanguine et aliis significet. 1 Cor. XV, 50. σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται in hoc terrestre corpus, (σῶμα ψυχικὸν v. 44.) non cadit futura in coelis felicitas. Hebr. II, 14. ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος quemadmodum homines corpus mortale habent. 7) αἷμα metaphorice pro eo ponitur, *quod habet nigrum*, seu *subfuscum colorem*, quia sanguis interdum *nigricare* solet. Act. II, 20. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα sol et luna obscurabitur; ad imitationem hebr. דָּם Ioel. III, 4. *Curtius* IV, 10. *luna deficiens primum nitorem luminis sui condidit, deinde sanguinis colore suffuso lumen omne foedavit.* Apoc. VI, 12. VIII, 8. τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης ἐγένετο αἷμα tertia pars maris conversa est in colorem atrum. XI, 6. VI, 3 et 4. Eodem modo αἷμα metaphorice 8) *vinum* notat,

Cic. in *Catil.* III, 10. *Liv.* I, 23. quae loca cum aliis pluribu iam dedit *Schwarz.* in *Comment. L. Gr.* p. 24 seq. Hic ver silentio praeteriri nullo modo potest, formulam admodum solemnem in N. T. libris τὸ αἷμα ἰησοῦ χριστοῦ *mortem Christi cruentam in cruce*, non semper stricte accipi, sed partim latiori sensu sumtam *omnia omnino* complecti, *quae Christus in utilitatem humanam fecit et suscepit, adeoque ea omnia continere quibus felicitatem sectatorum suorum adhuc promovere studet et semper studebit*, partim in specie *doctrinam illam et religionem praestantissimam* indicare, *quam a se ipso et per Apostolos olim traditam morte sua stabilivit et confirmavit*, ut a potiori facta sit denominatio inprimis Iudaeorum causa. Prioris usus loquendi, probe tenendi, exempla haec sunt obvia: Act. XX, 28. ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος, ubi αἷμα χριστοῦ non tam mortem Christi, quam doctrinam omnemque eius in his terris vitam, ipsam adeo resurrectionem et statum beatiorem in coelis complectitur. Rom. III, 25. V, 9. δικαιωθέντες ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ. Ephes. I, 7. II, 13. ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ morte Christi accessistis ad coetum verorum Dei cultorum. Hebr. IX, 14. 1 Ioh. I, 7. Apoc. I, 5. V, 9. Posterior vero comprobatur loco Ioh. VI, 53—56. ubi non solum πίνειν τὸ αἷμα χριστοῦ is dicitur, qui religionem christianam vera fide amplectitur, et hoc modo cum Christo arctissimis coniungitur vinculis, sed etiam αἷμα χριστοῦ dicitur ἀληθῶς εἶναι πόσις, ob vim, quam habet religio christiana homines ad veram felicitatem adducendi. 3) *culpa et poena caedis, reatus ex sanguine iniuste effuso contractus.* Matth. XXIII, 35. ἵνα ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ut a vobis vindicta sumatur omnis iniustae caedis. ib. XXVII, 25. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς nos culpam et poenam huius caedis suscipiamus. Act. V, 28. καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου vultis in nos transferre crimen caedis hominis istius. Eodem sensu דָּם Num. XXXV, 27. אין לו דָּם non fit reus caedis. Ier. LI, 35. וְדָמִי אֶל יֹשְׁבֵי כַּשְׂדִּים. 2 Sam. I, 16. ubi Chaldaeus דָּמָךְ per חוֹבַת קְטוֹלָךְ, ut Ios. II, 19. (ubi Alexandrini hebr. דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ expresserunt ἔνοχος ἑαυτῷ ἔσται) interpretatur. Ps. LI, 16. libera me a reatu caedis Vriae. Hinc 4) per metaphoram transfertur ad *quodvis exitium* et ad *quamvis miseriam et perniciem, quatenus est poena peccatorum, eiusque culpam.* Act. XVIII, 6. τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν, h. e. vos gravissimas huius pertinaciae vestrae poenas luetis, seu, culpam exitii vestri vobismet ipsis imputetis. Act. XX, 26. καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων ego exitii vestri nullam culpam sustineo. In hoc sensu et דָּם sumi videtur Levit. XX, 9. 11. 12. Hos. XII, 15. 5) *semen humanum.* Ioh. I, 13. οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων qui non ex semine humano, h. e. ordinario generandi modo, nati

mi sunt. Act. XVII, 26. ἐποίησε δὲ ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν effecit, ut ex unius semine omne hominum genus prodiret. Nec ignota est haec notio Scriptoribus graecis atque latinis. Sic αἷμα accipiendum apud *Eurip. Phoen.* v. 256. κοινὸν αἷμα. Schol. minor. *Homer.* ad Iliad. XIX, 105. αἵματος ἐστὶ τῦ σπέρματος. *Ioseph. A. I.* II, 6. 5. Sic sanguis apud *Ovid. Metam.* XIII, v. 705. *Virg. Aen.* I, 19. (Hinc et apud profanos utriusque linguae Scriptores αἷμα et sanguis *prosapiam, stemma, familiam, cognationem* notat: *patrem et matrem* — *Eurip. Io.* v. 693. *Orest.* v. 351. etiam *liberos* et *posteros* — *Theocrit.* Idyll. XV, 72. et οἱ πρὸς αἵματος omnino *consanguinei* dicuntur. *Suid.* αἷμα· τὸ γένος. Adde *Drakenb.* ad Sil. Ital. X, 170. et *Wetstenium* ad N. T. T. I. p. 838.) In V. T. דם hoc sensu me legisse non memini. 6) *homo*, Matth. XXVII, 4. παραδὺς αἷμα ἀθῷον qui tradidi hominem innocentem. Hoc sensu formula דָּם נָקִי legitur etiam Devt. XXVII, 25. 1 Sam. XIX, 5. Ps. XCIV, 21. Sed nec mere *hebraicus* est hic loquendi usus, cum αἷμα etiam apud graecos Scriptores *homines* notet, v. c. apud *Callimach. Hymn.* in *Delum* v. 282. πολυχρονιώτατον αἷμα longaevi homines: ad quem locum conf. Intt. Pertinet huc etiam formula σὰρξ καὶ αἷμα in *N. T.* haud raro obvia, quae, uti hebr. בָּשָׂר וָדָם modo periphrasi *hominis* inservit, ita, ut vel simpliciter homo qualiscunque indicetur: Matth. XVI, 17. σὰρξ καὶ αἷμα ὐκ ἀπεκάλυψέ σοι id non humana indagine cognovisti. Gal. I, 16. ὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι nemine in consilium adhibito: Sirac. XIV, 18. cf. *Vossii Philol. Sacra* c. 4. p. 125. — vel adiuncta spectetur notio *imbecillitatis* et *tenuitatis*, illius quidem hominum in his terris naturae communis. Ephes. VI, 12. ὐκ ἔστιν ὑμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα non est nobis cum hominibus eiusdem nobiscum conditionis pugna; — modo *totum hoc corpus, quo his in terris utimur*, carnem cum ossibus et sanguine et aliis significet. 1 Cor. XV, 50. σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεῦ κληρονομῆσαι ὐ δύνανται in hoc terrestre corpus (σῶμα ψυχικὸν v. 44.) non cadit futura in coelis felicitas. Hebr. II, 14. ἐπεὶ ὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος quemadmodum homines corpus mortale habent. 7) αἷμα metaphorice pro eo ponitur, *quod habet nigrum*, seu *subfuscum colorem*, quia sanguis interdum *nigricare* solet. Act. II, 20. ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα sol et luna obscurabitur; ad imitationem hebr. דם Ioel. III, 4. *Curtius* IV, 10. luna deficiens primum nitorem luminis sui condidit, deinde sanguinis colore suffuso lumen omne foedavit. Apoc. VI, 12. VIII, 8. τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης ἐγένετο αἷμα tertia pars maris conversa est in colorem atrum: XI, 6. XVI, 3 et 4. Eodem modo αἷμα metaphorice 8) *vinum* notat,

tat, *quod sanguineum colorem rubedine refert*, et a *Plinio* etiam H. N. XIV, 5. *sanguis terrae* vocatur, omissa tamen voce σαφυλῆς, quae additur ab Alexandrinis Devt. XXXII, 14. ubi in hebr. דַּם־עֵנָב legitur. Genes. XLIX, 11. Sirac. XXXIX, 31. L, 17. 1 Macc. VI, 34. Cf. *Eustath.* ad *Homer.* Il. β', 636. et *Salmasii Exerc. Plin.* p. 906. Pertinet huc e N. T. locus Apoc. XIV, 20. καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνῦ et effluxit vinum e torculari: quem male interpretes de sanguine humano interpretati sunt.

ΑἹΜΑΤΕΚΧΥΣΊΑ, ίας, ἡ, *sanguinis effusio*, (ab αἷμα et ἔκχυσις *effusio*.) Semel legitur haec vox in N. T. Hebr. IX, 22. χωρὶς αἱματεκχυσίας ὐ γίνεται ἄφεσις sine effusione sanguinis victimarum nulla remissio peccatorum locum habebat; nec ulla alia auctoritate in *Stephani Thes. L. G.* T. I. p. 155. reperitur illustrata.

ΑἹΜΟῤῬΟΈΩ, ῶ, fut. ήσω. Apud graecos medicos in universum notat hoc verbum: *sanguinis profluvio laborare, sanguinem effundere, sanguinis fluxum pati, quocunque demum modo hoc fiat*, sive per nares, qui morbus αἱμοῤῥαγία vulgo dici solet, sive per venas ad os sacrum, sive denique per os matricis, quod πάθος est foeminis proprium, (ab αἷμα et ῥόος *fluvius*.) Semel legitur in N. T. apud Matth. IX, 20. ubi mulieri tribuitur, a Christo sanatae, quae sanguinis profluvio per os matricis duodecim laboraverat annos; de quo morbo conf. *Bartholin. de morbis biblicis* c. 17. et *Wedelii Exc. Med. philol.* Cent. II. Dec. V. p. 45. Ab ea Christo statuam aeneam in grati animi memoriam Paneade, Palaestinae urbe, esse positam, scribit *Euseb. H. E.* VII, 18. quam fabulosam sine dubio narrationem examinavit *Gothofredus* Diss. in lib. VII. *Philostorgii* cap. III. in compendium redactus a *Suicero Thes. Eccles.* T. I. p. 116 sq. In vers. Alex. hebr. דָּוָה, h. e. *mulier, quae est in menstruis, quae menstrua patitur*, Levit. XV, 33. αἱμοῤῥοῦσα exprimitur. In eadem significatione haec vox occurrit apud *Plutarchum* in l. de *Fluviis* T. X. Opp. p. 791 ed. *Reiske*.

ΑἸΝΈΑΣ, ε, ὁ, *Aeneas*. Nomen proprium viri paralytici, quem Petrus sanavit. Historia eius legitur Act. IX, 33 seq.

ΑἼΝΕΣΙΣ, εως, ἡ, *laus, celebratio, laudatio*, a verbo proxime sequente αἰνέω *laudo, celebro*. Saepius reperitur haec vox in vers. Alex. V. T. ubi verbis hebr. תּוֹדָה Ps. XXVI, 7, L, 14. LVI, 12. — תְּהִלָּה 1 Chron. XVI, 35. Ps. LXVI, 2. LXXVIII, 4. — רִנָּה 2 Chron. XX, 22. — denique זִמְרָה Ies. XII, 2. LI, 3. respondet. Sed in N. T. modo legitur Hebr. XIII, 15. δι' αὐτῦ ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ θεῷ, h. e. per Christum Deo semper pias laudes gratumque animum hostiae loco offeramus pro summis eius beneficiis. Θυσία enim

enim *αἰνέσεως* (etiam *αἴνεσις* ſimpliciter Ierem. XVI, 26.), ut hebr. זֶבַח תּוֹדָה eſt proprie quidem *ſacrificium ſalutare, quo Deo pro ullo aliquo inſigni beneficio gratiae aguntur*, Lev. VII, 13—15. ſed deinde ad *omnem piam Dei laudem gratique animi ſignificationem* transfertur. Pſ. CVII, 22. CXVI, 17. *Sirac.* XXXV, 4. Cf. *Schoettgen. Hor. Hebr. et Talmud.* T. I. p. 1005.

ΑἸΝΕ'Ω, ῶ, fut. *έσω*, vel *ήσω*, *laudo, celebro, praedico, carmen dico*. Interdum quidem differt ab *ἐπαινέω*, ut hoc de hominibus, illud de Deo, proprie uſurpetur, obſervantibus veteribus grammaticis: ſed ipſe uſus veterum Scriptorum ſatis probat, hoc non perpetuum eſſe, utrumque potius verbum et de Deo et de hominibus uſurpari. Luc. II, 13. 20. ubi *αἰνεῖν* et *δοξάζειν* iunguntur. ib. XIX, 37. XXIV, 53. ubi *αἰνεῖν* cum *εὐλογεῖν* coniungitur. Act. II, 47. III, 8. 9. Rom. XV, 11. ubi *αἰνεῖν* cum *ἐπαινεῖν* permutatur et utrumque de Deo dicitur. *Apoc.* XIX, 5. In verſ. Alex. hebr. הוֹדָה Geneſ. XLIX, 8. — הִלֵּל 1 Chron. XVII, 4. 10. — שַׁבַּח Dan. II, 23. — בֵּרֵךְ Pſ. C, 4. שִׁיר Pſ. CVI, 12. reſpondet.

ΑἼΝΙΓΜΑ, *ατος, τὸ, aenigma:* quae vox late patet et non ſolum *obſcurum ſermonem, quaeſtionem obſcuram*, ſed etiam *quamlibet obſcuram alicuius rei ſignificationem, ſive verbis, ſive alio modo*, notat; a verbo *αἰνίττομαι*, ſeu *αἰνίσσομαι*, quod omnino *obſcure aliquid vel dictis vel factis innuere* ſignificat, ut vel loca *Aeliani V. H.* II, 29. III, 40. XIV, 33. aperte docent. *Heſych.* et *Suid.* *αἴνιγμα· πρόβλημα, ζήτημα. Phavor.* *Φράσις ἐπιτετηδευμένη εἰς ἀσάφειαν, ἀποκρύπτουσα τὸ νοούμενον, λόγος σκοτεινὸς καὶ κεκρυμμένος κ. τ. λ.* *Alberti Gloſſ. N. T.* p. 134. *ἐν αἰνίγμασι· ἐν ζητήμασι καὶ εἰκόσι καὶ ὁμοιώμασι.* Vſi ſunt Alexandrini Intt. hac voce ad exprimendum hebraicum חִידָה Num. XII, 8. 2 Chron. IX, 1. Prov. I, 6. Haec vox a Latinis civitate donata ſemel in N. T. occurrit 1 Cor. XIII, 12. *βλέπομεν ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι*, h. e. manca et imperfecta eſt noſtra cognitio, ita, ut multa ſint, quae plane ignoremus, nam *ἐν αἰνίγματι* eſt: *obſcure*, *αἰνιγματικῶς*, ut בְּחִידֹת Num. XII, 8. Multa in vocem *αἴνιγμα* commentatus eſt *Euſtathius* ad Odyſſ. XIV, v. 508. et *Wetſtenius* in *Notis ad N. T.* T. II. p. 158.

ΑἸΝΟΣ, *ου, ὁ*. Varias habet haec vox ſignificationes apud Graecos. 1) notat *orationem fabuloſam, obſcuram et figuratam*, teſtibus *Suida* et *Euſtathio*, quibus *αἶνος* eſt: *λόγος μυθώδης, ἀπόκρυφος καὶ ἐσχηματισμένος.* 2) *Euſtathio* teſte ſimpliciter: *quodlibet dictum, quaevis oratio.* Odyſſ. XIV, v. 508. 3) *aſſenſio, συγκατάθεσις*, ut idem interpretatur. 4) *laus, celebratio, encomium, oratio laudatoria*, ita, ut vel active, vel paſſive uſurpetur. *Suid.* *αἶνος· ἔπαινος, ἐγκώμιον.* Matth. XXI, 16. *κατηρτίσω αἶνον* laudaris, celebraris. Luc. XVIII, 43. *ἔδωκεν*

αἶνον

αἶνον τῷ θεῷ Deum collaudabat. *Herodot.* VII, c. 107. *ἄξιος αἴνου μεγάλου ἐγένετο.* In verſ. Alex. hebr. הִלֵּל Esra III, 11. et עֹז Pſ. VIII, 3. reſpondet. Vide *Wetſtenii Notas ad N. T.* T. I. p. 464.

ΑἸΝΏΝ, ἡ, *Aenon.* Nomen indeclinabile urbis, ſitae prope Iordanem in finibus tribus Manaſſe, ubi ea tribui Iſaſchar eſt finitima, iuxta Salim, ſeptem miliaribus a Scythopoli diſtantis. Hic baptizavit Iohannes, Ioh. III, 23. quod ibi multae erant aquae, unde etiam nomen ſuum accepit: nam מַעְיָן, ut עַיִן, metaphorice *fontem* notat, ut adeo male in *Alberti Gloſſ. N. T.* p. 54. legatur: *αἰνών· πηγὴ δυνάμεως,* quaſi ſit compoſitum ex עַיִן et און *robur. Euſeb.* in Onomaſt. urbium et locorum S. S. p. 10. *αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλεὶμ, ἔνθα ἐβάπτιζεν Ἰωάννης, ὡς καὶ δείκνυται εἰσέτι νῦν ὁ τόπος ἀπὸ η μιλίων Σκυθοπόλεως πρὸς νότον πλησίον Σαλεὶμ καὶ τοῦ Ἰορδάνου.* Plura de hoc loco legi poſſunt in *Ludov. de Dieu Critica Sacra* p. 495 ſeq. *Zorn Opuſc. SS.* T. II, p. 74. *Bibl. Brem.* Claſſ. VII, p. 349. et *Caſauboni Exercitt. Antibaron.* XIII, 25. p. m. 249.

ΑἽΡΕΣΙΣ, εως, ἡ, ut lat. *ſecta,* per ſe eſt vocabulum non invidioſum. Proprie: 1) *electio, optio data inter duo propoſita. Aeſchin. Socr.* Dial. II, 3. *εἰ δέ τίς σοι διδοίη αἵρεσιν τούτοιν, πότερον ἂν βούλοιο; Sophocl. Aiax Flag.* v. 265. *εἰ νέμοι τις αἵρεσιν.* Hinc *ἐξ αἱρέσεως ſua ſponte* 1 Macc. VIII, 30. notat, et apud Alexandrinos interpretes *τῷ* נְדָבָה *voluntarium,* Lev. XXII, 18 et 21. reſpondet. Vide plura apud *D'Orville* ad *Charit.* II, c. 4. p. 306. ed. Lipſ. et *Schweighaeuſeri Lex. Polyb.* p. 15. 2) *electa diſciplinae et vitae ratio,* ſeu *certa quaedam et peculiaris diſciplinae formula, quam ſibi aliquis delegit.* Itaque haec vox non ſolum partes et factionem, cui aliquis in rebus civilibus adhaeret, quo ſenſu *Polybius* II, c. 61. eam uſurpavit, ſed etiam, aeque ac *προαίρεσις, religionem* ſaepius apud *Philonem* notat, id quod multis exemplis docuit *I. B. Carpzov.* in *Philonianis, praefixis Eiusdem Exercitationibus Sacris in Ep. ad Hebr.* p. 6 et 7. 3) *ſecta,* ſeu *coetus eorum, qui alicuius doctrinam vel viuendi rationem prae aliis elegerunt, amplexi ſunt et ſequuntur,* tam bono, quam malo ſenſu: (*Dion. Halic. Ep. I. ad Ammaeum* c. 7 de Ariſtotele: *οὔτε σχολῆς ἡγούμενος οὔτ' ἰδίαν κατεσκευακὼς αἵρεσιν*) interdum etiam ſenſu ſtrictiori, qui aliquem ducem ſequuntur milites, aut qui ſtant a partibus alicuius. Hanc notionem ſaepiſſime obtinet haec vox in N. T. v. c. Act. V, 17. *ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων* e ſecta Sadducaeorum. ib. XV, 5. *τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων* qui phariſaicae ſectae antea addicti fuerant. ib. XXIV, 5 et 14. *κατὰ τὴν ὁδὸν, ἣν λέγουσιν αἵρεσιν* ſecundum illam religionem, cuius ſectatores (invidioſo nomine) ſectam appellant. XXVI, 5. Secta Phariſaeorum *ἀκριβεστάτη αἵρεσις*

αἵρεσις vocatur ob severiorem illam disciplinam, quam sequebatur, Act. XXVIII, 22. Hinc sectae nomen, quod fuit familiis Philosophorum olim proprium, (cf. *Barth.* in *Claudian.* p. 92.) haud raro *Christianis* tribuit *Prudentius* contra *Symmachum.* 4) *dissensio quaecunque, dissidium hominum inter se invicem.* 1 Cor. XI, 19. δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι oportet etiam dissidia inter vos esse. v. 18. σχίσματα vocabantur. *Theodor.* ad h. l. αἱρέσεις τὰς φιλονεικίας λέγει, οὐ τὰς τῶν δογμάτων διαφοράς. Idem *Chrysost.* Homil. XXVII. in Ep. I. ad Cor. Gal. V, 20. διχοστασίαι, αἱρέσεις. 5) *perversa, falsa et perniciosa opinio et sententia, quam aliquis fovet, propugnat et propagare studet.* 2 Petr. II, 1. ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας falsi doctores, qui furtim introducere studebant falsas et noxias opiniones. — *Phavor.* αἵρεσις ἡ ἁπλῶς θέλησις (ex *Hesychio*) καὶ ἡ περὶ πίστεως ἐν ἀληθὴς δόξα· ἢ δόξα πλειόνων ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους μὲν συμφωνούντων, πρὸς ἄλλους δὲ διαφωνούντων. κ. τ. λ. Vide et *Wetstenii Notas ad N. T.* T. II, p. 147.

ΑἹΡΕΤΊΖΩ, f. ίσω, *eligo, diligo, mihi adscisco et assumo.* Non differt ab αἱρέομαι, qua voce et ab *Hesychio* explicatur. (ab αἵρεσις *electio.*) In hac notione hebr. בָּחַר in vers. Alex. respondet 1 Chron. XXVIII, 4. 6. 18. 2 Chron. XXIX, 11. Iam cum αἱρεῖσθαι etiam *amare, diligere* significet, teste *Hesychio:* ἡρεῖτο· ἠγάπα. denotat similiter αἱρετίζω 2) *amo, diligo, faveo alicui, aliquo mirifice delector.* Matth. XII, 18. ὃν ἡρέτισα animo meo carissimus, i. q. ὁ ἀγαπητός μου. Significatio haec petenda videtur partim e vers. Alex. in qua haec vox τῷ חָפֵץ respondet, Num. XIV, 8. et חָמַל Malach. III, 17. partim ex ipso usu verbi hebr. בָּחַר, quod non solum *eligere,* sed etiam *amare, beneficiis afficere* notat, ut infra ad ἐκλέγω uberius demonstrabitur. Pertinet huc glossa *Hesychii:* ἡρετισάμην· ἠγάπησα, ἐπεθύμησα, ἠθέλησα, ἠράσθην. ubi cf. Cl. *Ernesti* ad *Glossas sacras Hesychii* p. 151. Idem: αἱρετίζεσθαι· αἱρεῖσθαι, ἀρέσκεσθαι. *Lex. MS. Psalm.* ἡρετίσατο· ἐξελέξατο, ἐπεθύμησεν.

ΑἹΡΕΤΙΚΌΣ, οῦ, ὁ, *haereticus.* Aeque late patet hoc adiectivum, ac substantivum αἵρεσις, de quo supra expositum est. In universum notat *eum, qui aliquid eligit,* vel *qui aptus et idoneus est ad eligendum:* in specie autem partim *sectatorem, qui sectam alicuius, disciplinam vitaeque rationem amplectitur et sequitur,* partim, *qui opiniones verae religioni christianae contrarias, falsas et noxias fovet, propugnat et spargere conatur.* Vide apud Scriptores ecclesiasticos αἱρετικοὶ opponuntur τοῖς ὀρθοδόξοις, et iis, qui sunt τῆς καθολικῆς πίστεως: cf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 126 seq. In N. T. tantum legitur Tit. III, 10. ubi αἱρετικὸς ἄνθρωπος, *sectarius,* est, qui praecepta

cepta et mores sequitur a praeceptis institutisque Christi alienissimos.

ΑἹΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *manu prehendo* (*Herodian.* VIII, 4. 26.), *capio, vi capio* (*Aelian. V. H.* IV, 5.). *Passivum:* αἱρέομαι, οῦμαι, *capior, prehendor. Medium:* αἱρέομαι, 1) *eligo*, quasi *mihi aliquid capio et vindico*, nam qui sibi ex multis aliquid capit, id eligere eum oportet. Sic est 2 Thess. II, 13. ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν quod destinavit vos Deus pro summa benignitate sua felicitati christianae, — ubi adiuncta est notio benevolae voluntatis: unde in vers. Alex. non solum hebr. בָּחַר 2 Sam. XV, 15. Iob. XXXIV, 4. sed etiam τῷ חָפֵץ 1 Sam. XIX, 1. et חָשַׁק Ies. XXXVIII, 17. respondet. Hebr. XI, 25. μᾶλλον ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι malebat in societatem malorum venire. *Aelian. V. H.* III, 10. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. §. 2. αἱρήσονται μᾶλλον ἢ μάχεσθαι. Etiam sine addita voce μᾶλλον *malle* significat αἱρεῖσθαι apud *Xenoph. de republ. Laced.* IX, 1. 2) *opto, volo*, consequente pro antecedente posito. *Phavor.* αἱρεῖσθαι· τὸ βούλεσθαι, ἢ ἐθέλειν. Philipp. I, 22. τί αἱρήσομαι, οὐ γνωρίζω utrum optem, ignoro. Hinc formatum est substantivum αἵρεσις, de quo supra expositum est.

ΑἼΡΩ, fut. ἀρῶ, in universum *tollendi* quidem significationem habet, sed pro obiectorum varietate, plane ut hebr. נָשָׂא admodum varie sumitur in N. T. Proprie 1) notat: *sursum tollo, elevo, erigo, extollo, eveho*, ut hebr. נָשָׂא Genes. XXIX, 1. XXXIII, 1. Ps. XXVIII, 2. Sic Ioh. VIII, 59. ἦραν οὖν λίθους sustulerunt, seu, humo tollebant lapides. Act. XX, 9. καὶ ἤρθη νεκρὸς et sublatus est mortuus. *Aelian. V. H.* XII, c. 22. λίθον ἦρεν ἕως εἰς τὰ γόνατα sustulit lapidem ad genua usque. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* II, 9. 7. p. 282. In vers. Alex. τῷ הָרִים elevare Ies. XLIX, 22. respondet. *Hesych.* αἴρει· κουφίζει. Ad hanc notionem referendae sunt formulae loquendi in N. T. obviae: α) αἴρειν τὴν χεῖρα δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, quae de iis usurpatur, *qui levando manum ad coelum iurant*, quae fuit apud Iudaeos iurandi consuetudo, nec reliquis populis inusitata, ut vel locus *Aristot. Polit.* III, c. 10. docet. Apoc. X, 5 et 6. ἦρε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι κ. τ. λ. ad imitationem hebraici נָשָׂא יָד Exod. VI, 8. Num. XIV, 30. Deut. XXXII, 40. Dan. XII, 7. β) αἴρειν τοὺς ὀφθαλμοὺς *oculos tollere*, seu, ut alibi dicitur, ἐπαίρειν τοὺς ὀφθαλμούς, quod maxime iis tribuitur, qui oculis in coelum sublatis precantur, Deique auxilium implorant. Ioh. XI, 41. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπε et Iesus sublatis oculis hunc in modum precatus est. Formula in hoc sensu mere hebraica, נָשָׂא עֵינַיִם eodem modo usurpatur Ps. CXXI, 1. CXXIII, 1. Ezech. XVIII, 6. γ) αἴρειν φωνὴν inten-

intendere vocem, clara et alta voce aliquid dicere. Luc. XVII, 13. καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνήν. (ubi in cod. Cantabr. e glossemate legitur ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ.) Act. IV, 24. ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν alta voce ad Deum precati sunt. *Philostrat. Vit. Apollon.* V, 9. ἐπεὶ δὲ ἐξάρας τὴν φωνὴν καὶ κεχηνὼς ἐφθέγξατο, φυγῇ οἱ πλεῖστοι ᾤχοντο. Similes formulas loquendi larga manu dedit *Schwarz.* in *Commentar. L. G. N. T.* p. 29 seq. 2) *porto, vel manibus, vel humeris, mecum fero et sumo*, i. q. βαστάζω et φέρω. *Hesych.* αἶρει· βαστάζει. Matth. IV, 6. καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε manibus te gestabunt, h. e. providam tui curam habebunt. coll. Ps. XCI, 12. Matth. XXVII, 32. ἵνα ἄρῃ τὸν σαυρὸν αὐτῦ ad ferendam crucem. Marc. II, 3. αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων qui sustinebatur a quatuor hominibus. ib. VI, 8. ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς τὴν ὁδὸν ne secum aliquid ferant necessitatum ad faciendum iter, coll. Luc. IX, 3. et XXII, 36. Luc. XI, 52. ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως gestatis claves cognitionis, h. e. vobis iniunctum est munus populum docendi veram ad felicitatem viam. Apoc. XVIII, 22. Hac significatione non solum נָשָׂא Genes. XLIV, 1. Ies. XLVI, 1. occurrit, sed etiam αἴρειν in graecis Scriptoribus legitur, v. c. *Herodian.* IV, 2. 8. VII, 10. 15. *Aelian. V. H.* III, 20. *Polyaen.* VIII, 44. Cf. *Valcken.* ad *Theocrit. Adoniaz.* p. 326 seq. *I. H. Maii Obss. SS.* L. III, p. 53 seq. Adde Alexandrinos in versione loci Nehem. XIII, 19. 3) *aufero, tollo, moveo de loco suo, asporto, abduco*, sensu physico et sine ulla adiuncta violentiae notione. Matth. IX, 6. ἆρόν σε τὴν κλίνην asporta grabbatum tuum. ib. XIV, 12. ἦραν τὸ σῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτὸ cadaver eius sublatum sepeliverunt. ib. XXI, 21. ἄρθητι καὶ βλήθητι dimoveas te de loco tuo et in mare proiicias. ibid. XXII, 13. XXIV, 17. 18. XXV, 28. Marc. II, 11. VI, 29. Ioh. II, 16. ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν haec auferte hinc. ib. XI, 39. ἄρατε τὸν λίθον tollite saxum et v. 41. XIX, 31. καὶ ἀρθῶσιν et inde tollerentur et v. 38. ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τῦ ἰησῦ ut Iesu corpus tollere sibi liceret. ib. XX, 2. sublatus est e sepulcro Dominus. ib. v. 13. 1 Macc. IX, 19. Per *resecare* vertendum erit verbum αἴρειν Ioh. XV, 2. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἴρει αὐτὸ omnem palmitem inutilem, nullos fructus proferentem, resecabit. Eandem notionem obtinet non solum hebr. נָשָׂא Levit. X, 4 et 5. 1 Regg. IV, 3. Ezech. III, 14. sed etiam graeca vox αἴρω partim apud Scriptores graecos, v. c. *Homer.* Iliad. XVII. v. 724. partim apud Alexandrinos interpretes, apud quos τῷ הֵסִיר Genes. XXXV, 2. et הֶעֱלָה 1 Regg. VIII, 4. respondet. 4) *vi aufero et abduco, eripio. Hesych.* αἶραι· κατὰ κράτος λαμβάνει. Luc. VI, 29. ἀπὸ τῦ αἴροντός σε τὸ ἱμάτιον auferenti tibi pallium; et v. 30. καὶ ἀπὸ τῦ αἴροντος τὰ σὰ et ab auferente tua. Fortasse tamen audienda

dus est *Salmasius* de *Vsuris*, qui p. 621. αἴρειν utroque in lo per *mutuum sumere ab aliquo* explicat. Luc. XI, 22. τὴν πανοπλίαν αὐτῦ αἴρει eripit ei armaturam totam. Ioh. X, 18. ὐδεὶς αἴρει ψυχὴν ἀπ' ἐμῦ nemo mihi invito vitam eripere valet. XI, 48. καὶ ἀρῦσιν ἡμῶν τὸ ἔθνος et populum iudaicum in captivitatem abducent, coll. Ezech. XXX, 18. Hinc 5) *interfici ę medio tollo, vita privo, mori aliquem iubeo*, ut lat. *tolle* Ac sic vel simpliciter ponitur, ut hebr. נָשָׂא Ioh. XXXII, 2 e. g. Matth. XXIV, 39. καὶ ἦρεν ἅπαντας et omnes tollere ubi respondet hebraico מָחָה Genes. VII, 4. 23. Luc. XXVI 18. αἶρε τῦτον tolle illum, i. q. v. 21. σαύρωσον. Ioh. XIX, 1 Act. XXI, 36. 1 Macc. V, 2. (*Suid.* αἴρει· ἀναιρεῖ, φονεύει *Alberti Gloss. N. T.* p. 216. αἶρε ἀντὶ τῦ ἆρον αὐτὸν ἐκ τῶν ζώντων.) — vel additur verbis ἐκ τῦ κόσμυ, Ioh. XVII, 15. ἵνα ἄρῃς αὐτὺς ἐκ τῦ κόσμυ ut eos mori iubeas, aut ἀπὸ τῆς γῆς Act. XXII, 22. αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιῦτον. *Philo* in *Flaccum* T. II. p. 538. 20. ed. *Mangey*. ἀνεβόων, οἱ μὲν ἀτιμῦν, οἱ δὲ φυγαδεύειν, οἱ δ' αἴρειν. In sequentibus cum κτείνειν permutatu 6) *vasto, deleo, perdo*. Ioh. XI, 48. καὶ ἀρῦσιν ἡμῶν τὸν τόπον et penitus vastabunt terram nostram seu templum. 2 Sam. V 21. וַיִּשָּׂאֵם et vastarunt, delerunt ista idola. 7) *aufero*, sensu metaphorico, *efficio ut aliquid esse desinat*, (*Polyb.* XI, 5 6. τὸν πόλεμον ἆραι, *finem bello facere*, ubi vid. *Schweighaeuserus*) *libero, excludo, privo, removeo.* Matth. XXI, 43. ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τῦ Θεῦ aliquando inter vos cessabit regnum Dei. Marc. IV, 15. αἴρει τὸν λόγον efficit, ut doctrina haec cognita nullam praestet utilitatem, coll. Luc. VIII, 12 Marc. IV, 25. ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτῦ dotibus et facultatibus animi, quas habet, privabitur. Act. VIII, 33. ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτῦ ἤρθη liberatus est a conditione misera illa, ipsi a Deo destinata. Ephes. IV, 31. ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν ne locum habeant inter vos, exclusa sint ex animis coetibusque vestris. Huc etiam referrem formulam, αἴρειν τὰς ἁμαρτίας tollere peccata, in se suscepta, hebr. נָשָׂא עָוֹן vel סָבַל, desumtam a victimis, in quas a iudaicis sacerdotibus peccata populi transferebantur, ut hoc ritu symbolico de remissione peccatorum certiores redderentur Iudaei. Vide Levit. XVI, 21. 22. Ea vero ut in V. T. usurpatur de hominibus, qui vel iustas poenas luunt, Levit. XX, 19. coll. XXIV, 15. vel ob alienam culpam mulctantur, Thren. V, 7. Ezech. XVIII, 20. ita in N. T. non sine respectu ad cultum Dei Leviticum adhibetur de *Christo*, quatenus demandatum sibi a patre duplex negotium exsequutus homines expiavit, iisque remissionem peccatorum conciliavit. Hanc in rem notanda sunt maxime loca, Ioh. I, 29. ἴδε ὁ ἀμνὸς τῦ Θεῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τῦ κόσμυ en, ait, hic est agnus divinus, qui culpas et scelera mortalium omnia expiat.

expiat. 1 Ioh. III, 5. ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ nostrae vitiositatis tollendae et expiandae causa. Cui formulae, diligenter explicatae ab *Hackspan.* in *Not. Philol. Theol.* P. III, p. 389 sqq. lux affunditur illis V. T. locis, ubi נשא vel addita voce עון, vel sine ea, *remittere peccatum et condonare* notat; Genes. VIII, 26. L, 17. Exod. XXXIV, 7. Num. XIV, 19. Ps. XCIX, 8. Eodem modo metaphorice sumenda est formula: αἴρειν ἐκ μέσου *e medio tollere*, quae apud graecos quidem Scriptores vulgo *interficere, perdere* notat, sed in N. T. *abrogare, abolere.* Coloss. II, 14. καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ μέσου et legem Mosaicam plane abrogavit; quam in rem paullo ante verbo ἐξαλείφω usus fuerat. 8) metaphorice: *lubenter in me suscipio et recipio aliquid.* Matth. XI, 29. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς lubenter suscipite iugum meum, h. e. submittite vos religionis meae praeceptis. Marc. VIII, 34. ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ paratus esto perferre omnes calamitates ob religionis christianae professionem, coll. Matth. XVI, 24. et Marc. X, 21. Eodem modo נשא sumitur Thren. III, 27. 9) *capio, sumo, accipio.* Matth. XVII, 27. τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον primum exinde captum piscem sume. ibid. XX, 14. ἆρον τὸ σὸν sume tu tuum. Marc. XV, 24. τίς τί ἄρῃ quid quisque acciperet. Act. XXI, 11. ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου capto Pauli cingulo. In vers. Alex. τῷ חתה les. XXX, 14. respondet. Et נשא eodem sensu Ps. CXVI, 13. Genes. XXVII, 3. et 1 Chron. XVI, 29. legitur. In aliis vero locis, ubi eadem significatio obtinet, pleonastice ponitur, (ut לקח Genes. XXX, 9.) v. c. 1 Cor. VI, 15. ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; num permittam, ut corporibus vestris, quae sunt ipsius Christi membra, ad impudicitiam abutamini? 10) *exigo.* Luc. XIX, 21. αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας exigis, quae non deposuisti. ib. v. 22. 11) *sublatum repono, vel tollo ad reponendum, servo.* Matth. XIV, 20. καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων et reposuerunt reliquias fragmentorum. ibid. XV, 37. Marc. VI, 43. VIII, 8. 19. 20. Luc. IX, 17. 12) *attero, sensim diminuo.* Matth. IX, 16. αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου. coll. Marc. II, 21. in quibus verbis viri docti sine causa multum difficultatis invenisse sibi visi sunt. Omnis enim locus facillime sic expediendus est, ut per πλήρωμα panniculus panni novi intellegatur, et ἱμάτιον de veste veteri iam et detrita explicetur, hoc sensu: *alioquin commissura illa nova atteret veterem vestem.* 13) *suspendo, suspensum teneo aliquem*, e qua notione explicanda mihi quidem videntur verba Ioh. X, 24. ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; hoc modo: quamdiu nos incertos ac dubios relinquis? seu, quamdiu nos expectatione intentos tenes? quo sensu αἴρειν et ἐπαίρειν simpliciter poni apud Graecos docuit *Blackwall.* in *Auct. SS. Classicis* p. 129. ed. *Wollii.*

Philo-

Philostrat. II, 4. κἀμὲ πάνυ αἴρει ὁ λόγος ὃν εἴρηκεν. Etiam usus verbi *suspendere* apud Latinos, quem multis *Suicer.* in *Thes. Eccles.* T. I, p. 134. probavit, commendat hanc interpretationem. Non potest vero plane silentio praeteriri, fuisse interpretes, qui in hoc loco explicando, partim ad notionem verbi ἐπαίρειν et αἴρειν *ludificari, decipere aliquem*, quam habere ad imitationem hebraici נשׁא Ies. XXXVI, 14. coll. 2 Regg. XVIII, 29. Ierem. XXXVII, 9. putarunt, confugerent, quae fuit *Krebsii* in *Observatt. Flav.* p. 149. et *Lud. de Dieu* in *Critica S.* p. 18. opinio; partim cum *Elsnero*, quem *Wolfius* secutus est, in *Curis Philologicis* ad h. l. et *Wakefield* in *Sylva Critica* P. II, p. 99. significationem verbi αἴρειν *enecare* in auxilium vocavere hoc sensu: *quamdiu enecas nos diuturna mora, excrucias, antequam libere, te Christum esse, profitearis? Wetstenius* in *Notis* ad h. l. T. I, p. 911. hanc formulam de animo erecto, cui opponitur animus demissus, h. e. spe ac fiducia pleno, accepisse videtur; ut sit sensus: *quamdiu vana spe nos alis?* Sed non admittunt hanc explicationem sequentia. Restant adhuc duo N. T. loca, in quibus insolentior vocis αἴρειν notio obtinet. Alter est Act. XXVII, 13. ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην, — ubi post ἄραντες supplendum est, vel τὴν ναῦν, vel τὰς ἀγκύρας (quod additur apud *Plutarch. Apophth.* T. II, Opp. p. 204. *Polyb. Exc. legat.* p. 1313.) sensu eodem — *solutis ancoris propius praeterlegerunt Cretam.* Nam αἴρειν τὰς ἀγκύρας solvere ancoras, est: *porro navigare* et opponitur τῷ καταίρειν, quod de navibus dicitur, quae e mari ad litus portumve applicantur, v. c. *Aelian. V. H.* IV, 25. ubi per *appellere* vertendum. *Thucyd.* I, 29. ἄραντες — — ἔπλεον. Ibid. III, 91. VII, 26. ἄρας. *Schol.* τὰ ἱστία δηλονότι. Ib. II, 23. οἱ μὲν ἄραντες. *Schol.* τὰς ναῦς δηλονότι. *Lucian. Ver. Hist.* I, 29. Cf. etiam exempla, quae *Wolfius* in *Curis Philologicis* T. I, p. 1369. congessit et ante eum *L. Bos* de *Ellipsibus Graecis* p. 10 sq. ed. *Michaelis*: quibus addo *Thucyd.* I, 52. τὰς μὲν ναῦς ἄραντες ἀπὸ τῆς γῆς et *Schol. Thucyd.* ad II, c. 23. Alter locus est Act. XXVII, 17. ἣν (sc. σκάφην v. 16.) ἄραντες, quae verba alii: *quam subducentes*, — alii: *cuius sublatae auxilio* vertunt. Equidem mallem: *quam cum in navem retulissemus*, seu reduxissemus, ne scilicet procellis opprimeretur. Nec minus incertae interpretationis est locus Marc. XV, 18. ὄφεις ἀροῦσι, quem alii vertunt: *serpentes impune manu tractabunt* — alii: *serpentes interiment* — alii denique: *serpentes sublatos portabunt*, ubi aliquid definire non audeo.

ΑἸΣΘΆΝΟΜΑΙ, fut. ἤσομαι. Verbum anomal. commune omnium sensuum corporis, quod proprie *sentire*, *sensuum beneficio frui, et ope sensuum cognoscere aliquid* notat, ut adeo inter-

terdum per *audire*, interdum per *videre*, haud raro, latius patente verbo, *percipere* vertendum sit. Conf. *Abresch.* ad *Aeschyl.* I, 64. et *Dilucid. Thucyd.* p. 491. Deinde vero, ut omnia sensuum verba, (cf. *Glassii Philol. S.* p. 1168. ed. *Dath.*) ad animum transfertur, et 2) *mente percipere*, *intellegere*, *capere*, *cognoscere* significat. Sic semel legitur in N. T. Luc. IX, 45. ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτὸ ne caperent sensum huius orationis. coll. Iob. XXIII, 5. ubi hebr. בין in vers. Alex. respondet. *Hesych.* ἤσθετο, ἔγνω, ἐθεώρει. *Phavor.* αἰσθάνομαι· τὸ νοῶ, καὶ τὸ αἴσθησιν λαμβάνω. Cf. *Wetstenii Obss.* ad *N. T.* T. I, p. 716.

ΑΙΣΘΗΣΙΣ, εως, ἡ, quod apud graecos Scriptores *sensus corporis*, *organa sensuum et ipsum sentiendi actum* notat, ab αἰσθάνομαι, (cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 12. p. 482.) in N. T. semel metaphorico sensu sumtum legitur Philipp. I, 9. ita, ut *cognitionem*, *intellegentiam* notet. Verba sunt haec: ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει cognitione religionis et omni intellegentia: ubi tamen ab ἐπίγνωσις ita differre videtur, ut *hoc cognitionem* simpliciter, illud vero *sensum veri et falsi acrem, omnem intellegentiam usu et exercitatione comparatam* significet. In Proverbiis Salomonis haud raro hebr. דעת ab Alex. voce αἴσθησις redditur: Prov. I, 4. 22. III, 20. XXII, 12. XXIV, 5. eidemque hebr. חכמה eodem, quo Paulus sumsit sensu, in cod. Alex. vers. Alex. Exod. XXVIII, 3. respondet. *Aelian. V. H.* I, c. 12. μαντικῆς (scil. τέχνης) αἴσθησιν. *Hesych.* αἴσθησις· νόησις. *Phavor.* αἴσθησίς ἐστι δύναμις αἰσθητική, καὶ τὸ ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, καὶ νοῦς, τὸ νοοῦν καὶ τὸ νοούμενον κ. τ. λ.

ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΟΝ, (scil. ὄργανον, seu μέλος, vid. *L. Bos de Ellips. Graecis* p. 102 et 154.) neutrum adiectivi αἰσθητήριος *sensificus*, proprie 1) *sensorium*, h. e. *quodvis sentiendi instrumentum*; *omnes corporis partes*, *per quas sensus agunt*, interdum etiam *ipsos sensus* notat. *Phavor.* ex *Hesych.* αἰσθητήρια· τὰ ὄργανα ἤγουν τὰ μέλη, δι᾽ ὧν αἰσθανόμεθα, καὶ αἱ αἰσθήσεις τῶν ἀνθρώπων, ἢ ἐν οἷς καθίδρυται ἡ αἴσθησις. Ier. IV, 19. ἀλγῶ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας μου. Vide etiam *Wetstenii Notas ad N. T.* T. II, p. 403. 2) in sensu metaphorico: *vis et facultas animi intellegendi*, *perspiciendi et diiudicandi aliquid.* Hebr. V, 14. τῶν διὰ τὴν ἕξιν αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων qui multo usu idoneam consecuti sunt animi facultatem ad vera scilicet a falsis diiudicanda.

ΑΙΣΧΡΟΚΕΡΔΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, *turpis*, h. e. *iniusti lucri cupidus*, *cui lucri bonus odor ex re qualibet*, *qui lucra pudenda petit*, ut loquitur *Ovid. A. A.* III, 44, 2. (ab αἰσχρὸς *turpis*, et κέρδος, εος, *lucrum*, nam αἰσχρὸν Graecis etiam significat τὸ ἄδικον, ut observavit *Salmasius* de *foenore trapezitico*

zitico p. 324.), seu secundum *Pollucem:* ὁ λαμβάνων ἀφ' ὧ δεῖ, καὶ μὴ διδὺς, εἰς ἃ δεῖ, cui apud Graecos opponit ἀφιλάργυρος. 1 Tim. III, 3. μὴ αἰσχροκερδῆ: quae verba g nuina esse, oppositum ἀφιλάργυρον docet. ibid. v. 8. ad que locum *Theophyl.* αἰσχροκερδής ἐστιν, ὁ μηδὲν κέρδος παραιτέμ νος, κἂν ὅθεν δήποτε ᾖ. Ἐνταῦθα δὲ ἀντὶ τῦ ἀφιλαργύρυ δέξ τὸν μὴ αἰσχροκερδῆ. Tit. I, 7. *Hesych.* αἰσχροκερδής· ἐπιθυμ τὴς κακῶν scil. κερδέων, *Aristoph. Pace* 622. *Herodot.* I, 18 *Aristot.* *Nicom.* IV, 3.

ΑἸΣΧΡΟΚΕΡΔΩ͂Σ. Adverb. *ex cupiditate turpis seu i iusti lucri* (a praeced.). Semel legitur in N. T. 1 Petr. V, μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ubi tamen simpliciter vertendum est: *nc lucri cupiditate adducti:* cf. *Oecumen.* et *Theophyl.* ad Tit. I,

ΑἸΣΧΡΟΛΟΓΊΑ, *ίας*, ἡ, i. q. μωρολογία et εὐτραπελ *omnis obscoena et impia dicacitas et scurrilitas, dictorum tu pitas et obscoenitas*, ab αἰσχρολογέω *sermones turpes, obscoen et christiano homine indignos profero.* *Clemens Alex. Paed gog.* L. III, c. 11. Coloss. III, 8. ἀπόθεσθε — αἰσχρολογία ἐκ τῦ στόματος ὑμῶν, h. e. μὴ αἰσχρολογεῖτε. Glossae: αἰσχρ λογία *turpiloquium.* Legitur haec vox etiam apud *Xenophon tem de Republ. Laced.* c. 5. §. 6. αἰσχρυργίαν καὶ αἰσχρολογία ἐγγίγνεσθαι, et apud *Aristot. Polit.* VII, c. 17. *Pollux Onom* IV, 105. ἣν ὠρχῦντο γυμνοὶ σὺν αἰσχρολογίᾳ. Alia loca ded *Wetstenius* ad Ephes. V, 4. et *Schweighaeuserus Lex. Polyb* p. 16.

ΑἸΣΧΡΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, proprie: *deformis, foedus*, ita, u τῷ καλῷ, h. e. *pulcro* opponatur. Genes. XLI, 3. יפות מראה Alex. αἰσχραὶ τῷ εἴδει. ibid. v. 4. 20. 21. αἰσχραὶ simpliciter vocantur. *Xenoph. Cyrop.* II, 2, 17. *Equ.* I, 17. 2) *qui hone statis et decori legibus adversatur.* Neutrum αἰσχρὸν tantum in N. T. occurrit, quod 1) notat: *turpe, indecorum, quo fugiendum est per se.* Ephes. V, 12. αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγει salva honestate et illaeso decoro ne nominari quidem possunt Vid. *Wetstenium* ad h. l. 2) *quod per leges humanas et rece ptam consuetudinem fieri haud licet.* 1 Cor. XI, 6. αἰσχρὸ γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι rasura et tonsura sexui mulie bri dedecori est. 1 Cor. XIV, 35. αἰσχρὸν γάρ ἐστι γυναιξὶ ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν mulieres publice in coetibus Christianorum verba facere contra decorum est. 3) *iniustum.* Tit. I, 11 αἰσχρῦ κέρδυς χάριν iniusti lucri causa.

ΑἸΣΧΡΌΤΗΣ, *ητος*, ἡ, (ab αἰσχρὸς) *inverecundia i moribus, turpitudo, obscoenitas in rebus et in factis posita* 2) *quivis turpes ac obscoeni sermones, quaevis turpitudo atqu obscoenitas in verbis ac sermonibus*, i. q. αἰσχρολογία. Ephes V, 4. καὶ αἰσχρότης καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ubi oppo nitur

nitur τῇ εὐχαριστίᾳ. Eodem modo *Quinctil. Institutt. Oratt.* VIII, c. ult. stultitiam opponit urbanitati in sermonibus.

ΑἸΣΧΎΝΗ, ης, ἡ, 1) *verecundia, pudor in bonam partem, honestus pudor*, i. q. αἰδώς. *Thucyd.* I, c. 84. *Sophocl. Aiax Flagell.* v. 1098. Sirac. IV, 25 sq. Sed saepius 2) in malam partem usurpatur, ut significet *pudorem, perturbationem, (die Beschämung,) quum videlicet ob turpia erubescimus. Hesych.* αἰσχύνη· ἐντροπή. *Damascen. Orthod. Fid.* Lib. II, c. 15. αἰσχύνη ἐστι φόβος ἐπ' αἰσχρῷ πεπραγμένῳ. Luc. XIV, 9. μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν cum pudore ultimam tenere sedem. Eodem sensu בֹּשֶׁת Iob. VIII, 22. sumitur, et αἰσχύνη Sirac. XX, 28. 3) *opprobrium, ignominia, contumelia, probrum, infamia.* Hebr. XII, 2. αἰσχύνης καταφρονήσας hanc contumeliosam mortem aequo ferebat animo. coll. Ies. LIII, 3. 12. *Thucyd.* II, c. 37. αἰσχύνην ὁμολογημένην φέρουσι. In *vers. Alex.* non solum αἰσχύνη hebr. כְּלִמָּה respondet Ies. L, 6. et תַּחְפִּיר Ps. LXXI, 13. sed etiam hebr. בֹּשֶׁת eadem notione legitur Ps. LXIX, 20. 4) metonymice: (ut *pudor* apud *Ovid. Epist.* XI, 79.) *id, cuius nos pudere potest vel debet, factum pudendum, vitiositas, turpitudo, e quocunque vitio ea orta sit.* 2 Cor. IV, 2. ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, h. e. et renunciamus omnibus consiliis pravis, seu omnibus occultis sceleribus. Philipp. III, 19. ὧν ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν qui gloriantur de impietate sua, cuius eos pudere deberet: ubi αἰσχύνη sine dubio in specie de Venere vaga et illicita explicandum erit. Iudae v. 13. ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας despumantes sua dedecora, h. e. flagitia sua effutiunt palam, coll. Ies. LVII, 20. Vide *Polluc. Onom.* IV, c. 24. s. 127. p. 544. ed. *Hemsterhus.* qui inter probri nomina αἰσχύνην commemorat, et αἰσχύνειν adhibet de *homine iniusto* L. III, c. 32. s. 132. p. 645. de *avaro* III, c. 23. s. 112. et de *homine impudicitia detestante* VI, c. 30. s. 127. 5) *pudenda, partes corporis, quas pudor nominare vetat*, quas etiam Hebraei מְבֻשִׁים vocarunt, Devt. XXV, 11. — חֶרְפָּה Ies. XLVII, 3. et incertus Int. Ies. III, 16. αἰσχύνωμα. Apoc. III, 18. μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σε ut nuditatem tuam turpissimam aliorum conspectui subtrahas. Hinc in vers. Alex. hebr. עֶרְוָה respondet Ies. XLVII, 3. et מַעַר Nahum III, 5.

ΑἸΣΧΎΝΟΜΑΙ. (Medium ab αἰσχύνω *pudefacio, alterum confundo, erubescere facio. Aelian. V. H.* IX, c. 4.) *pu. deformem me, pudet me, erubesco, dedecori mihi aliquid duco.* Luc. XVI, 3. ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι mendicare erubesco. 1 Petr. IV, 16. μὴ αἰσχυνέσθω ne hoc sibi ignominiosum esse ducat. Cf. *Dresig. Comment. de Verbis Mediis N. T.* p. 162. Saepius usi sunt hac voce Alexandrini pro hebraico בּוֹשׁ Genes. II, 25. *add.* III, 25. Esra VI, 9. cui plane respondet. Passivum αἰσχύνομαι

νομαι pudore suffundor, metaphorice usurpatur in N. T. part *de eo, qui spe sua frustratur et excidit.* Philipp. I, 20. ὅτι ἐδενὶ αἰσχυνθήσομαι fore, ut spe concepta non excidam, scilicet semper opera mea collaturum aliquid esse ad pro gationem religionis christianae; (hoc sensu legitur בּוֹשׁ XXV, 3. CXIX, 80. Ies. XLIX, 23. et αἰσχύνεσθαι Sir XXIV, 30. LI, 24.) partim *de eo, qui mendax, fallax et va reperitur.* 2 Cor. X, 8. ἐκ αἰσχυνθήσομαι non mendax dep hendar. 1 Ioh. II, 28. καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτῦ et ab repudiemur, utpote non veri et genuini Christiani. Ita verbum καταισχύνεσθαι usurpatur, de quo infra dicendi cus erit.

ΑἸΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et medium αἰτέομαι, ῦμαι, (n activum et medium huius verbi, ut permutantur invicem *Aeschine Socratico* Dial. II, 20. ita nec differunt inter se in T. libris, uti *Elsnerus* docuit Observatt. Tom. I, p. 86. O servarunt tamen Grammatici vett. discrimen hoc: αἰτῶ κ αἰτῦμαι διαφέρει, scribunt, τὸ μὲν γὰρ αἰτῶ ἐπὶ τῦ ἅπαξ τι λαβ καὶ μὴ ἀποδῦναι· τὸ δὲ αἰτῦμαι ἐπὶ τῦ χρήσασθαι εἰς ἀπόδοσ confer. *Thom. M.* sub αἰτῦμαι, et *Salmasius* de usuris pag. 61 1) *rogo, peto mihi aliquid, dona peto, volo mihi aliquid pr prium dari.* Matth. X, 42. et Luc. VI, 30. παντὶ δὲ τῷ αἰτῦ τί σε δίδυ roganti te da: ad quem locum *Krebsius* in Observa Flavianis pag. 116. ex *Casaubono* ad *Theophrasti* Caracter p. 292. opportune differentiam inter αἰτεῖν et ἀπαιτεῖν obse vavit hanc, ut αἰτεῖν sit: *alterum aliquid poscere, quod gr tiae apponatur acceptum; ἀπαιτεῖν* autem *repetere, quod fi debeatur;* et multis exemplis comprobavit. Construitur ha raro cum duobus accusativis, uno personae, altero rei, αἰτεῖν τινά τι. (*Aeschin. contra Ctesiphontem*, p. 291. μέλλετε αἰτεῖν τὰς θεὰς τὰ ἀγαθά. *Aristoph. Acharn.* v. 475.) Matt VII, 9. ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτῦ ἄρτον quem si rogaverit fili eius panem. v. 10. ib. XIV, 7. ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ib. XX, 2 αἰτῦσά τι παρ' αὐτῦ ut sibi aliquid ab eo expeteret. Marc. V 22—25. Eph. III, 13. In vers. Alex. non solum hebraic שָׁאַל Exod. III, 22. Iosua XV, 18. 1 Sam. I, 17. sed etiam cha daico בְּעָא Daniel. II, 49. VI, 7, 12. 13. respondet. 2) *preco preces fundo, oro,* sive preces fiant pro obtinendo aliquo b no, sive pro avertendo aliquo malo. Matth. VI, 8. πρὸ τ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτὸν antequam eum precibus adeatis. VII, αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν precamini, et preces vestrae rat erunt. v. 8 et 11. XVIII, 19. Coloss. I, 9. προσευχόμενοι κ αἰτύμενοι. Iacob. I, 5. αἰτείτω παρὰ τῦ διδόντος θεῦ. v. 6. αἰτ τω δὲ ἐν πίστει. IV, 2. 3. Etiam hebraicum שָׁאַל de hominib usurpatur petitionem suam ad Deum dirigentibus. 1 Sam. 20. Ps. II, 8. 3) *posco, postulo,* ad imitationem hebr. שָׁאַל

Dev

Act. X, 12. Luc. I, 63. αἰτήσας πινακίδιον postulata tabel. Act. III, 14. XXV, 15. αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην poscentes eu ad supplicium. 1 Corinth. I, 21. Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσι Iudaei miracula postulant. 1 Petr. III, 15. παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον omni postulanti a vobis rationem. 2 Maccab. VII, 10. τὴν γλῶσσαν αἰτηθεὶς iussus linguam emittere. 4) *exigo, peto id, quod mihi debetur*, i. q. ἀπαιτέω. Luc. XII, 48. περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτὸν ab eo multa reposcentur. Ps. XXXVII, 11. ... 5) *opto, in votis habeo.* Act. VII, 46. ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ in votis habuit condere domicilium Deo. Ita שׁאל Deut. XIV, 26. 1 Regg. XIX, 4. Iona IV, 8.

ΑἼΤΗΜΑ, τος, τὸ, 1) *petitio, postulatio*, ab αἰτέω. Luc. XXIII, 24. ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν decrevit postulatis eorum satisfacere. *Dion. Halic.* L. VI. c. 7. p. 1201. ed. *Reiske*: ἂν ᾖ μέτριόν τι τῶν αἰτημάτων, si postulata vestra modesta sint. 2) metonymice: *obiectum petitionis et postulationis, res petita, desiderium.* Philipp. IV, 6. τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεὸν desideria vestra ad Deum deferte. 1 Ioh. V, 15. ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα quod habeamus h. e. obtineamus, consequamur, quae petimus. Saepius non legitur in N. T. Hebraicum שְׁאֵלָה, cui in vers. Alex. respondet αἴτημα, non solum *petitionem* et *postulationem*; v. c. Iudd. VIII, 24. sed etiam *ipsa animi desideria, res postulatas* significat 1 Sam. I, 17. 27. Iob. VI, 8. — ut מִשְׁאָלָה Ps. XX, 6. XXXVII, 5. *Phavorinus* ex *Suida* αἴτημα· ζήτημα καὶ ἐπιθυμία. Δαβὶδ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα αὐτῶν, ex Psalm. CV, 16.

ΑἸΤΊΑ, ας, ἡ, 1) *caussa, ratio, omne id, ob quod aliquid est vel fit, vel hoc vel illo modo se habet.* Act. X, 21. τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε; quare huc venistis? XXVIII, 20. 2 Tim. I, 6. δι' ἣν αἰτίαν his caussis commotus. v. 12. δι' ἣν αἰτίαν propter hoc munus meum apostolicum. Hebr. II, 11. δι' ἣν αἰτίαν ob hanc communem originem. 2 Maccab. IV, 28. 2) *conditio, status, qualitas rei*, praesertim *conditio iniquior.* Matth. XIX, 10. εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ γυναικὸς si talis est conditio mariti cum uxore. (*Aethiops* vertit, *si sic est lex mulieris et viri*, et usus est vocabulo ..., quod alibi pro *instituto, ritu, lege*, etiam *traditione* adhibet. Etiam arabicum ... est *praescribere quid agas*.) Ita *caussa* apud *Cicer*. Agr. II, 2. Famil. VII, 4. *Martial.* VII, 92, 5. et aliis in locis, quae *Brissonius* suppeditat de Verborum significat. Lib. III, p. 102. Nota enim fuit haec significatio optimis Scriptoribus graecis, v. c. *Philostrat.* vita *Apollon.* VI, 16. Vide *Schwarzii Comment. de Stilo N. T.* p. 376. 3) *culpa, crimen.* Matth. XIX,

νομαι pudore suffundor, metaphorice usurpatur in N. T. partim *de eo, qui spe sua frustratur et excidit*. Philipp. I, 20. ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι fore, ut spe concepta non excidam, me scilicet semper opera mea collaturum aliquid esse ad propagationem religionis christianae; (hoc sensu legitur בוש Ps. XXV, 3. CXIX, 80. Ies. XLIX, 23. et αἰσχύνεσθαι Sirac. XXIV, 30. LI, 24.) partim *de eo, qui mendax, fallax et vanus reperitur*. 2 Cor. X, 8. οὐκ αἰσχυνθήσομαι non mendax deprehendar. 1 Ioh. II, 28. καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ et ab eo repudiemur, utpote non veri et genuini Christiani. Ita et verbum καταισχύνεσθαι usurpatur, de quo infra dicendi locus erit.

ΑἸΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et medium αἰτέομαι, οῦμαι, (nam activum et medium huius verbi, ut permutantur invicem ab *Aeschine Socratico* Dial. II, 20. ita nec differunt inter se in N. T. libris, uti *Elsnerus* docuit Observatt. Tom. I, p. 86. Observarunt tamen Grammatici vett. discrimen hoc: αἰτῶ καὶ αἰτοῦμαι διαφέρει, scribunt, τὸ μὲν γὰρ αἰτῶ ἐπὶ τοῦ ἅπαξ τι λαβεῖν καὶ μὴ ἀποδοῦναι· τὸ δὲ αἰτοῦμαι ἐπὶ τοῦ χρήσασθαι εἰς ἀπόδοσιν. confer. *Thom. M.* sub αἰτοῦμαι, et *Salmasius* de usuris pag. 619.) 1) *rogo, peto mihi aliquid, dono peto, volo mihi aliquid proprium dari*. Matth. X, 42. et Luc. VI, 30. παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου roganti te da: ad quem locum *Krebsius* in Observatt. Flavianis pag. 116. ex *Casaubono* ad *Theophrasti* Caracteres p. 292. opportune differentiam inter αἰτεῖν et ἀπαιτεῖν observavit hanc, ut αἰτεῖν sit: *alterum aliquid poscere, quod gratiae apponatur acceptum; ἀπαιτεῖν* autem *repetere, quod sibi debeatur;* et multis exemplis comprobavit. Construitur haud raro cum duobus accusativis, uno personae, altero rei, ut αἰτεῖν τινά τι. (*Aeschin. contra Ctesiphontem*, p. 291. μέλλετε δ' αἰτεῖν τοὺς θεοὺς τὰ ἀγαθά. *Aristoph. Acharn.* v. 475.) Matth. VII, 9. ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον quem si rogaverit filius eius panem. v. 10. ib. XIV, 7. ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ib. XX, 20. αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ ut sibi aliquid ab eo expeteret. Marc. VI, 22 — 25. Eph. III, 13. In vers. Alex. non solum hebraico שאל Exod. III, 22. Iosua XV, 18. 1 Sam. I, 17. sed etiam chaldaico בעא Daniel. II, 49. VI, 7, 12. 13. respondet. 2) *precor, preces fundo, oro*, sive preces fiant pro obtinendo aliquo bono, sive pro avertendo aliquo malo. Matth. VI, 8. πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτὸν antequam eum precibus adeatis. VII, 7. αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν precamini, et preces vestrae ratae erunt. v. 8 et 11. XVIII, 19. Coloss. I, 9. προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι. Iacob. I, 5. αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ. v. 6. αἰτείτω δὲ ἐν πίστει. IV, 2. 3. Etiam hebraicum שאל de hominibus usurpatur petitionem suam ad Deum dirigentibus. 1 Sam. I, 20. Ps. II, 8. 3) *posco, postulo*, ad imitationem hebr. שאל

Deut

Devt. X, 12. Luc. I, 63. αἰτήσας πινακίδιον postulata tabella. Act. III, 14. XXV, 15. αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην poscentes eum ad supplicium. 1 Corinth. I, 22. Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσι Iudaei miracula postulant. 1 Petr. III, 15. παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον omni postulanti a vobis rationem. 2 Maccab. VII, 10. τὴν γλῶσσαν αἰτηθεὶς iussus linguam emittere. 4) *exigo, repeto id, quod mihi debetur*, i. q. ἀπαιτέω. Luc. XII, 48. περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτὸν ab eo multa reposcentur. Ps. XXXV, 11. אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתִּי יִשְׁאָלוּנִי 5) *opto, in votis habeo*. Act. VII, 46. ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ in votis habuit condere domicilium Deo. Ita שָׁאַל Devt. XIV, 26. 1 Regg. XIX, 4. Iona IV, 8.

ΑἼΤΗΜΑ, τος, τό, 1) *petitio, postulatio*, ab αἰτέω. Luc. XXIII, 24. ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν decrevit postulatis eorum satisfacere. *Dion. Halic.* L. VI. c. 7. p. 1201. ed. *Reisk:* ἂν ᾖ μέτριόν τι τῶν αἰτημάτων, si postulata vestra modesta sint. 2) metonymice: *obiectum petitionis et postulationis, res petita, desiderium.* Philipp. IV, 6. τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεὸν desideria vestra ad Deum deferte. 1 Ioh. V, 15. ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα quod habeamus, h. e. obtineamus, consequamur, quae petimus. Saepius non legitur in N. T. Hebraicum שְׁאֵלָה, cui in vers. Alex. respondet αἴτημα, non solum *petitionem* et *postulationem*; v. c. Iudd. VIII, 24. sed etiam *ipsa animi desideria, res postulatas* significat 1 Sam. I, 17. 27. Iob. VI, 8. — ut מִשְׁאֲלוֹת Ps. XX, 6. XXXVII, 5. *Phavorinus* ex *Suida* αἴτημα· ζήτημα καὶ ἡ ἐπιθυμία. Δαβὶδ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἴτημα αὐτῶν, ex Psalm. CV, 16.

ΑἸΤΊΑ, ας, ἡ, 1) *caussa, ratio, omne id, ob quod aliquid est vel fit, vel hoc vel illo modo se habet.* Act. X, 21. τίς ἡ αἰτία, δι' ἣν πάρεστε; quare huc venistis? XXVIII, 20. 2 Tim. I, 6. δι' ἣν αἰτίαν his caussis commotus. v. 12. δι' ἣν αἰτίαν propter hoc munus meum apostolicum. Hebr. II, 11. δι' ἣν αἰτίαν ob hanc communem originem. 2 Maccab. IV, 28. 2) *conditio, status, qualitas rei*, praesertim *conditio iniquior*. Matth. XIX, 10. εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός si talis est conditio mariti cum uxore. (*Aethiops* vertit, *si sic est lex mulieris et viri*, et usus est vocabulo שִׁרְעַת, quod alibi pro *instituto, ritu, lege*, etiam *traditione* adhibet. Etiam arabicum شرع est *praescribere quid agas*.) Ita *caussa* apud *Cicer.* Agr. III, 2. Famil. VII, 4. *Martial.* VII, 92, 5. et aliis in locis, quae *Brissonius* suppeditat de Verborum significat. Lib. III, p. 102. Nota enim fuit haec significatio optimis Scriptoribus graecis, v. c. *Philostrat.* vita *Apollon.* VI, 16. Vide *Schwarz.* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 376. 3) *culpa, crimen.* Matth. XIX,

XIX,

XIX, 3. ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτȣ̃ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν repud re uxorem ob quodcunque delictum; ubi in quibusdam coc loco αἰτίαν e glossemate legitur ἁμαρτίαν. Ioh. XVIII, 3 XIX, 4. 6. ἐγὼ ȣ̓δεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ ego nihil crin nis morte digni in eo deprehendo; — ubi post αἰτίαν omi est vox θανάτȣ, quae additur Act. XIII, 28. Act. XXII, 2 δι' ἣν αἰτίαν ȣ̃τως ἐπεφώνȣν αὐτῷ quae ob crimina populus vociferaretur adversus illum. ib. XXV, 18. αἰτίαν ἐπιφέρ crimen intentare seu deferre. 2 Macc. XII, 40. διὰ τήνδε τ αἰτίαν τȣ́σδε πεπτωκέναι ob idololatriae crimen eos occisos es Apud graecos Scriptores αἰτία haud raro hac notione legitu v. c. apud *Pollucem* VIII, 7. ἔξω τῆς αἰτίας criminis expe *Aelian.* V. H. III, c. 14. Non vero quodvis crimen αἰτίαν v cabant, sed illud tantum, cuius aliquis accusatur; crimen v ro, cuius aliquis convictus erat, ἀδίκημα dicebant secundu *Demosthenem* adversus *Aristocratem*. confer *Camerar.* ad S *phocl.* Aiac. Flagell. v. 28. p. 26. Hinc in vers. Alex. respo det hebr. עון Genes. IV, 13. μείζων ἡ αἰτία μȣ τȣ̃ ἀφεθῆναί et Proverb. XXVIII, 17. דמים Alex. reddiderunt ἐν αἰτίᾳ φόν 4) *vitium.* Tit. I, 13. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτȣ̀ς ἀποτόμως haec vitia (quae v. 12. recensentur) redargue eos severe. *accusatio, criminis delatio, criminatio.* Act. XXV, 27. καὶ τὰς κατ' αὐτȣ̃ αἰτίας σημᾶναι nec, quae ei crimina obiicia tur, significare. Hac notione et graecos Scriptores hac voc usos esse, non solum formula αἰτίαν ἔχειν accusare, seu ca sam culpandi quaerere, et composita vox φιλαίτιος, apud *Is cratem*, *Herodotum* (V, 163.) et *Demosthenem* saepius de e obvia, qui libenter accusat, docere videtur; sed certissime e iam confirmatur locis *Xenoph. Cyrop.* V, 5, 8. 9. (αἰτίας ἄξι vituperandum, incusandum) *Aelian.* V. H. III, 15. (αἰτίαν δι φεύγειν accusationem effugere) et *Phavorini* auctoritate: αἰτί ἡ κατηγορία. Nec *accusationis* et *criminationis* notio aliena e a loco Matthaei XXVII, 37. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆ αὐτȣ̃ τὴν αἰτίαν αὐτȣ̃ γεγραμμένην, quanquam, ut ingenue f tear, mihi eorum magis placet opinio, qui per αἰτίαν h. l. in tellegunt *titulum, elogium* seu *litteras, causam mortis signi cantes, scriptas ἐν λευκώματι*, seu tabella dealbata, ex more R manorum. Cui sententiae ut subscribam, moveor non solu locis parallelis Marci XV, 26. ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτȣ̃. Io XIX, 19. ubi τίτλος vocatur; sed et maxime auctoritate *The phylacti* in Matth. XXVII, p. 175. et *Zonarae* Canon. XXXV Concil. Carthag. ἡ ἐπιγραφὴ, scribentis, λέγεταί καὶ ἡ αἰτία, ὁ λὰ μὲν καὶ τὸ βιβλίον, ὡς ἐν τοῖς νόμοις τε γέγραπται. Co *Suicer. Thesaur. Eccles.* Tom. I, p. 137. et *Wetstenium* in n tis ad N. T. T. I. p. 536. 6) *morbus:* Luc. VIII, 47. δι' αἰτίαν ἥψατο αὐτȣ̃ quam ob morbum tetigisset eum. Sic αἰτ

mo

na solum in scriptis Medicorum graecorum, *Hippocrate*, *Galeno*, *Aegineta* haud raro usurpatur, sed etiam *causa* sic legitur apud Latinos, *Tibull.* I. Eleg. 8. v. 51. non illi fonti causa est. Conf. *Casaub.* et *Salmas.* ad *Spartian.* Adrian. p. 80. seq. et *Gronov.* Observatt. III, 14.

ΑἸΤΊΑΜΑ, τος, τὸ, (ab αἰτιάομαι *accuso*) semper fere activam habet significationem, ut non solum *accusationem*, *actionem*, sed etiam in malam partem sumtum *criminationem*, *calumniam*, raro autem *culpam et crimen*, *ob quod fit accusatio*, notet. Semel in plurali legitur in N. T. Act. XXV, 7. πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα φέροντες κατὰ Παύλου multas et graves criminationes (*Vulgatus causas* habet) contra Paulum proferentes. Raro occurrit in Scriptt. gr. *Thucyd.* V, 72. Hesych. αἰτιαμάτων· ἐγκλημάτων. Vox αἰτιώματα, quam *Griesbachius* Act. XXV, 7. loco αἰτιάματα in textum recepit, quamque etiam *Stephanus* in Thesauro L. G. Tom. I. pag. 253. alteri praetulisse videtur, an commode ab αἰτιάομαι derivari possit, equidem dubitem.

ΑἼΤΙΟΝ, ου, τὸ, 1) *causa et ratio alicuius rei aut facti.* Act. XIX, 40. μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος cum nulla subsit causa idonea huius concursus. *Xenoph. Cyrop.* V, 3, 20. *Hellen.* VI, 3, 5. 2) *crimen civile et capitale, culpa, causa supplicii.* Luc. XXIII, 4. οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ nullum morte dignum crimen in ipso deprehendo. ib. v. 14. αἰτίων, ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. v. 22. οὐδὲν αἴτιον θανάτου. Phavor. Αἴτιον· Ἰστέον δὲ, ὅτι αἴτιον ἀεὶ παρ' Ὁμήρῳ τὸ τὴν αἰτίαν τοῦ γινομένου ἔχον. οἱ δὲ μεθ' Ὅμηρον καὶ ἐπὶ ὑπευθύνων τῷ λόγῳ τιθέασιν κ. τ. λ.

ΑἼΤΙΟΣ, ου, ὁ, (ab adiectivo αἴτιος, ία, ον, quorum unumquodque substantive adhibetur) duas maxime notiones habet apud Scriptt. gr. pro diversa substantivi αἰτία significatione. 1) *qui in culpa est, criminis reus:* v. c. *Homer. Iliad.* XIII, v. 111. I, 153. *Phavor.* αἴτιος παρ' Ὁμήρῳ λέγεται ὁ αἰτιατός καὶ μεμπτέος καὶ ὁ ὑπὸ μέμψιν καὶ αἰτίασιν κείμενος. Idem tradit *Eustathius*, cuius verba laudat *Wetstenius* N. T. T. I. p. 810. 2) *qui causa est alicuius rei, auctor.* In hoc sensu semel legitur in N. T. Hebr. V, 9. αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου est et manet omnibus veris Christianis felicitatis aeternae auctor; eo nomine cap. II, 10. ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας vocatur. Conferatur quem *Carpzov.* in Observatt. Philonianis ad h. l. laudat, *Eunapius* in Aedes. pag. 37. ὁ τῶν κακῶν ἁπάντων αἴτιος ἦν Ἀλάριχος. *Herodian.* II, 2, 12. αἴτιος τοῦ τοιούτου θανάτου. *Ioseph.* A. I. VIII, c. 1. σωτηρίας αἴτιος γεγενημένος qui saepius salutis ipsius auctor fuerat. 2 Maccab. IV, 47. τῆς ὅλης κακίας αἴτιον. XIIII, 4. Semel legitur apud Alex. apud quos αἴτιος ex hebraico סָבַב 1 Sam. XXII, 22. respondet. *Hesych.* ποιητής,

τῆς, κτιςής. Etymol. M. ὁ τὴν αἰτίαν τυτέςι τὴν ἀΦορμὴν διδ
Ex utroque vero hausit sua *Phavorinus.* Vide et *Wetstenium*
N. T. T. II, p. 402.

ΑἸΤΊΩΜΑ, τος, τό. Vide supra ad αἰτίαμα dicta.

ΑἸΦΝΊΔΙΟΣ, ἰυ, ὁ, ἡ, *repentinus, subitus, improvisus, ex improviso adveniens*, i. q. ἀπροσδόκητος, (ab αἴΦνη adv. *subite, repente*, et hoc ab ἄΦνω, quod per syncopen e apocopen ponitur pro ἀΦανῶς). Luc. XXI, 34. καὶ αἰΦνίδιο (nonnulli codd. habent adverb. αἰΦνιδίως) ἐΦ' ὑμᾶς ἐπιςῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη et vos dies ille inopinatus opprimat. 1 Thess. V 3. τότε αἰΦνίδιος αὐτοῖς ἐΦίςαται ὄλεθρος repentinum ipsis exitium imminebit. Sapient. XVII, 15. αἰΦνίδιος γὰρ αὐτοῖς καὶ ἀπροσδόκητος Φόβος ἐπῆλθεν. 3 Macc. III, 24. *Thucyd.* II, 61 τὸ αἰΦνίδιον καὶ ἀπροσδόκητον. VIII, 28. προσβαλόντες τῷ Ἰάσῳ αἰΦνίδιοι. Confer *Fischer.* ad *Aeschin. Socrat.* Dial. III, §. 2 p. 98. et *Wetstenium* ad N. T. T. II. p. 306. *Phavorin.* αἰΦνίδιον· τὸ ἐξαίΦνης, παρὰ τὸ ἀΦανὲς, ἀΦανίδιον καὶ ἐν συγκοπῇ αἰΦνίδιον. *Hesych.* αἰΦνιδίως· ἐξάπινα.

ΑἸΧΜΑΛΩΣΊΑ, ας, ἡ, 1) *captivitas quaecunque, in quam quis abducit alium, vel ab alio abducitur*, inprimis ea in quam *bello victi abducebantur;* ab αἰχμὴ, quod non solum *cuspidem hastae* et *ipsam hastam*, sed etiam *arma omnis generis* (*Aelian.* V. H. VI, 14.), *proelium* adeo, *pugnam* et *bellum* significat, et ἁλόω seu ἁλίσκω *capio.* Apoc. XIII, 10. εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει in captivitatem abducendus est. In versione Alexandrina hebr. שְׁבִי Devt. XXVIII, 41. et גּוֹלָה Ezech. I, 1 respondet. 2) abstracto posito pro concreto: *turba captivorum, bello capti, hostes victi, qui captivi ducuntur*, vel proprio, vel metaphorico sensu: ut hebr. שְׁבִי Num. XXI, 2 XXXI, 12. 19. Ps. LXVIII, 19. et גּוֹלָה Ezech. III, 11. 15 XI, 24. 25. Ephes. IV, 8. ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν per triumphum duxit hostes devictos; ubi per αἰχμαλωσίαν omnes adversarii religionis christianae intellegendi sunt. Apoc. XIII 10. ἔτις αἰχμαλωσίαν συνάγει qui congregavit captivos. 1 Macc IX, 70. καὶ ἀποδῦναι αὐτοῖς τὴν αἰχμαλωσίαν. v. 72.

ΑἸΧΜΑΛΩΤΕΥΏ, fut. εύσω, (ab eodem themate) 1 *captivum facio* vel *abduco*, i. q. αἰχμαλωτίζω. Saepius haec vox in versione Alexandrina est obvia, ubi hebr. שָׁבָה 1 Sam XXX, 3. 5. 1 Regg. VIII, 50. 2 Regg. VI, 22. — גָּלָה in Piel et Hiphil Ezech. XXXIX, 23. Amos I, 5. — נָהַג 1 Sam. XXX 2. et לָקַח Iob. I, 15. 17. respondet. 2) *per triumphum duco hostes devictos*, vel proprie, vel metaphorice, ut שָׁבָה Ps LXVIII, 19. Ephes. IV, 8. Confer supra sub αἰχμαλωσία 3) in universum metaphorice: *in durissimam servitutem redigo subiicio imperio meo.* 2 Tim. III, 6. αἰχμαλωτεύοντες τὰ γυναικάρια, h. e. subiiciunt sibi mulierculaum animos, ita, ut pla

n

a ab earum nutu pendeant, et summum iis obsequium praebent, et omnia earum verba quasi e tripode dicta colant. *Hesych.* αἰχμαλωτεύσας· προνομεύσας. Idem *Phavorinus.*

ΑἸΧΜΑΛΩΤΊΖΩ, fut. ίσω, (vox, quae sine dubio in numero eorum verborum ponenda est, quae Macedonum Alexandrinorumque ingenia finxerunt, repudiata propterea a *Phrynicho* p. 192. ed. *Pauw.* et *Thom. M.* qui, αἰχμάλωτον ποιῶ καὶ αἰχμάλωτος γίνομαι, scribit, Ἀττικοὶ λέγουσιν· αἰχμαλωτίζω δὲ καὶ αἰχμαλωτίζομαι καὶ πάντες οἱ ἀπὸ τούτων χρόνοι ἀδόκιμοι καὶ αὐτοῖς. Confer *Fischer.* Prolus. XXXI. *de Vitiis Lexicorum N. T.* p. 7.) 1) *captivum duco, in captivitatem trado.* αἰχμαλωτίζομαι *captivus fio, abducor et abstrahor.* Luc. XXI, 24. καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη per omnes gentes exsulabunt. 1 Maccab. X, 33. *Hesych.* αἰχμαλωτίζοντα· εἰς δουλείαν ἄγοντα μετὰ βίας. Hebraico שָׁבָה respondet in versione Alexandrina 1 Regg. VIII, 46. Ies. XIV, 2. Ezech. XII, 3. 2) metaphorice: *in servitutem redigo, subiicio imperio, libertatem voluntatis eripio.* Rom. VII, 23. καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας quae me tyrannidi vitiositatis subiicit. 3) tropice: *privo aliquid vi, potestate et effectu, irritum reddo.* 2 Cor. X, 5. καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα et irrita reddimus omnia prava adversariorum consilia contra religionem christianam inita. Non recte sensum huius loci assequutus esse videtur *Phavorinus:* αἰχμαλωτίζοντες ἀντὶ τοῦ αἰχμαλώτους ἐκ τῆς τοῦ πονηροῦ τυραννίδος λαμβάνοντες, ἀπὸ δουλείας εἰς ἐλευθερίαν. Καὶ ὁ Ἀπόστολος αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ: ad quem locum confer *Ernesti* notas p. 10.

ΑἸΧΜΆΛΩΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, proprie: 1) *bello captus hasta vel armis, captivus. Hesych.* αἰχμάλωτον· αἰχμῇ ληφθέντα, τὸν ἐκ πολέμου λαμβανόμενον. Apud Alex. respondet τῷ שִׁבְיָה Ies. XIV, 2. — שְׁבִיָּה Ies. LII, 2. — et שׁוֹלָל Iob. XII, 17. 19. 2) metaphorice: *miser et afflictus.* Luc. IV, 19. κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν ad annunciandam captivis (miseris) libertatem (liberationem) ab his afflictionibus; ubi tamen αἰχμαλώτους alii de iis interpretantur, qui in servitute peccati tenentur.

ΑἸΏΝ, ῶνος, ὁ. Vox haec, prout in N. T. occurrit, respondet hebraico עוֹלָם, cuius varias significationes accepit. In universum utrumque *quodvis temporis spatium* s. *longius* s. *breve, vel olim praeterlapsum, vel praesens, vel adhuc futurum;* *aeternam durationem, accommodatam nempe rebus et personis, de quibus sermo est,* significat, ita tamen, ut etiam *res et personas durantes, res in tempore factas* seu *existentes* per metonymiam adiuncti complectatur. Ad hanc universam notionem referri possunt omnes ac singulae variae huius vocis in N. T. significationes, quae perspicuitatis et ordinis causa ita constituendae

tuendae sunt. 1) *certum tempus longum et diuturnum, diuturna duratio*, ad imitationem hebraici עולם (Genes. XVII, 7. 13. 19. ubi institutum circumcisionis, quod tamen ad Messiae usque tempora durare debebat, ברית עולם vocatur. Exod XIX, 9. XXI, 6.) Matth. XXI, 19. μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα ne amplius in te fructus crescant. Ioh. VIII 35. ὁ δοῦλος οὐ μένει εἰς τὸν αἰῶνα ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα servus in domum non habet ius perpetuum, sed filius ibid. XIV, 16. ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ut vobis per omnem vitam vestram adsit. Adde Ps. CIV, 5. et Baruch. III 20. Agnoscunt etiam graeci Scriptores hanc vocis αἰὼν significationem. Sic, ut hoc utar, δι' αἰῶνος βασιλεύοις fuit olim formula, fausta quaevis apprecandi regibus, qua maxime cives et subditi sub initio sermonis et epistolae utebantur. *Aelian*. V. H. I. c. 32. 2) *vita ipsa hominis, aetas, omne spatium, quo hominis vitam et durationem metimur, vitam humanam a primo ortu ad interitum usque circumscribens*, ὁ τοῦ ἀνθρώπου βίος, ut Schol. *Homer. Iliad*. V, v. 685. explicavit Haec significatio obtinet tantum in locis his: Matth. XII, 32 οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι neque in hac vita. Matth. XXVIII, 20 ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος per omnem vitam vestram vobis adero auxilio meo. Nam quae vulgo huc referuntur loca, Marc. IV, 19. 2 Timoth. IV, 10. aliena sunt Eo frequentius reperitur hic usus loquendi in Scriptoribus graecis. *Homer. Iliad*. IV, 478. μινυνθάδιος δέ οἱ αἰών. *Eurip. Phoeniss*. v. 1545 et 1558. Alia loca dedit *Abresch*. ad *Aeschylum* pag. 436. et *Foesius Oeconom. Hippocrat*. p. 10. *Suidas* αἰὼν δὲ καὶ ὁ παρὼν βίος. *Hesych*. ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων, ὁ τῆς ζωῆς χρόνος. His adde usum similem vocis עולם 1 Sam. XXVII, 12. Iob. XL, 23. Exod. XIX, 9. 3) *homo alicuius aetatis*. Ephes. II, 7. ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις hominibus futurarum aetatum: nam praepositio ἐν, ut infra demonstrabitur, ex hebraismo πλεονάζει. 4) addito vel pronomine demonstrativo οὗτος, vel adverbio νῦν: *omnes res externae ad vitam hac in terra pertinentes*, maxime *divitiae, voluptates externae* et alia huius generis. Matth. XIII, 22. ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου anxiae rerum terrenarum curae. Marc. IV, 9. αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος, ubi pro αἰῶνος Codex Cantabrig. e glossemate habet βίου. Luc. XVI, 8. οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου homines, qui res terrenas tantum curant. 2 Tim. IV, 10. ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα nimio rerum terrenarum amore abreptus. Fortasse et hebraicum עולם olim hanc significationem habuit, ut colligi posse videtur ex Cohel. IX, 6. 5) *ingenium aetatis, vivendi ratio, mores et studia singularum aetatum*, sive in bonam, sive in malam partem, frequentius autem in posteriorem, plane, ut Latinorum *saeculum* (*Tacitus* de moribus Germa-

[illegible]anorum cap. 19.). Rom. XII, 2. μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ nolite pravos huius saeculi imitari mores. 1 Cor. II, 6. σοφίαν δὲ ἐν αἰῶνος τούτου non sapientia, quae iam dici et aestimari solet inter homines huius aetatis. ibid. ἄρχοντες τοῦ αἰῶνος τούτου principes Iudaeorum dicuntur, quatenus exemplum praeeunt, *die den herrschenden Ton angeben*, coll. v. 8. Galat. I, 4. ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ a vitiositate, quae inter homines huius aetatis esse et dominari solet. Ephes. II, 2. κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου convenienter moribus huius saeculi agentes. Confer *Suicer. Thesaur. Eccles.* Tom. I, p. 143. Hinc 6) ὁ αἰὼν interdum *homines ipsi vitiosi et perversi* [illegible] *saeculi* seu *aetatis* dicuntur, v. c. 2 Cor. IV, 4. ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου Satanas quem colunt seu imitantur impii et eius voluntati obediunt. Ephes. VI, 12. ubi daemones dicuntur κοσμοκράτορες τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου sensu eodem. 7) partim *totum systema rerum creatarum, universum*, partim *mundus, orbis terrarum* in N. T. vel οἱ αἰῶνες vel in singulari ὁ αἰὼν dicitur. Prioris modi loquendi exempla exhibent loca haec: Hebr. I, 2. δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησε cuius ministerio et usus est in creatione universi. Hebr. XI, 3. κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ voluntate divina productum esse universum rerum creatarum. 1 Tim. I, 17. τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων regi huius universi. Commode ex hac ipsa significatione explicatur formula πρὸ τῶν αἰώνων *ante mundum conditum, ab aeterno*, quae legitur 1 Cor. II, 7. coll. 2 Tim. I, 9. Tit. I, 2. Vnde Deus, conditor huius universi, non solum a Iudaeis Scriptoribus vocatur רב עולמים, sed etiam arabicis رب العالمين dicitur. — Posterioris loquendi usus argumenta peti possunt e locis sequentibus: Matth. XXIV, 3. καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος et interitus mundi. 1 Cor. I, 20. ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; ubi tamen verba τοῦ αἰῶνος τούτου aeque superflua videntur ac in loco 1 Tim. VI, 17. verba: ἐν τῷ νῦν αἰῶνι post πλουσίοις. Eodem sensu עולם adhibetur Cohel. III, 11. Confer *Fesselii* Adversaria Sacra p. 199. et *Carpzov.* Exercitt. Philon. in Epistolam ad Hebraeos p. 12 seq. Huc vero pertinent etiam formulae: ἀπ' αἰῶνος, ἀπὸ τῶν αἰώνων et ἐκ τοῦ αἰῶνος *inde a mundo, olim, ab antiquissimis inde temporibus*. Luc. I, 70. τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ qui olim vaticinati sunt. Ioh. IX, 32. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη post hominum natos non auditum est; ubi vid. *Wetstenius.* Act. III, 21. Coloss. I, 26. τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν absconditum, ex quo homines fuerunt. Quibus in locis respexisse arbitror auctores sacros formulam hebraicam מעולם Genes. VI, 4. Ios. XXIV, 2. Ies. LXIV, 3. quanquam formulam ἐξ αἰῶνος eodem sensu *Aelianum* V. H. XII, 27. 64.

Diod.

Diod. Sic. I, 1. et *Longinum* de Sublimitate 34. usurpasse satis constat. 8) *futurum tempus quodcunque.* Ioh. X, 28. οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα et nunquam infelices erunt. ib. IV, 14. VIII, 51. 52. XI, 26. XIII, 8. 1 Cor. VIII, 13. in quibus locis formula: οὐ μὴ εἰς τὸν αἰῶνα per *nunquam* vertenda est, et idem valet, quod Graecorum οὐδέποτε et οὐδεπώποτε. Eundem sensum habet formula: μὴ (μὴ, μηκέτι) εἰς τὸν αἰῶνα, in locis Matth. XXI, 19. Marc. III, 29. XI, 14. obvia. Utrique enim respondet hebraico: לעולם לא et לא לעולם Prov. X, 30. Ps. LV, 23. 9) *aeternitas, duratio omnis,* sive sit *initii,* sive *finis expers.* De duratione, finis experte, usurpatur ad imitationem hebraici עולם (Ps. XC, 2. CIII, 17.) Matth. VI, 13. ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας celebretur in aeternum. Luc. I, 33. Ioh. VI, 51. 58. ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα aeterna felicitate beabitur, ibid. XII, 34. Rom. I, 25. IX, 5. XI, 36. 2 Cor. IX, 9. Gal. I, 5. ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 2 Petr. III, 18. καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. Apoc. I, 6. et alibi. Siracid. XVIII, 1. De duratione, initii experte, legitur (ut עולם Psalm. XXV, 6. XCIII, 2.) Act. XV, 18. γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ consilia et decreta divina sunt aeterna. Ephes. III, 9. τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν θεῷ quae ab aeterno latuit quasi in mente divina. ib. v. 11. κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων pro benigna eius et aeterna voluntate. Nunquam autem, si recte memini, αἰὼν vel αἰῶνες in N. T. *aeternitatem absolutam* seu *durationem et finis et initii expertem* notat. Caeterum aeternitatis notionem in hac voce interdum latentem probavit iam *Aristoteles* lib. I. Coel. c. 9. ex etymologia ἀεὶ ὤν, et post eum *Phavorinus.* 10) αἰῶνες κατ' ἐξοχὴν *tempus V. T.* seu *oeconomiae mosaicae* notat. 1 Cor. X, 11. εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε qui vivimus tempore N. T. quo plane abrogata est oeconomia mosaica; et Hebr. IX, 26. ἐπὶ τῇ συντελείᾳ τῶν αἰώνων sensu eodem. Restant denique illa loca, in quibus N. T. Scriptores ex usu loquendi iudaico de duplici saeculo, seu, secundum alios, de duplici mundo loquuntur, de αἰῶνι τούτῳ et de αἰῶνι μέλλοντι, de quibus formulis quae fuerit olim inter *Witsium* inprimis et *Rhenferdium* vehementer agitata quaestio, docte et perspicue pro more suo exposuit S. V. *Koppius* in *Excurs.* I. ad Epistolam ad Ephesios T. I. N. T. pag. 381. Mihi singula loca diligenter excutienti persuasissimum est, in formula αἰὼν οὗτος (Iudaei עולם הזה vocant) tantum describi *praesentem rerum humanarum in his terris statum et conditionem.* Hoc enim certissime evincitur locis omnibus, in quibus haec formula reperitur, v. c. Matth. XIII, 40. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου. Luc. XX, 34. οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου huius tantum vitae homines. 1 Cor. III, 18. Ephes. I, 21. Tit. II, 12. ἐν τῷ νῦν αἰῶνι. E contrario

ὁ αἰὼν ὁ μέλλων (l. ἐπερχόμενος l. ἐρχόμενος) vel *futuram omnium hominum post resurrectionem conditionem* in universum (quam etiam Iudaei אבה עולם appellabant), vel speciatim *futuram Christianorum in coelis felicitatem* significat. Hanc in rem maxime notabiles sunt loci Matth. XII, 32. οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι nec in hac, nec in futura vita, h. e. nunquam, plane non. (Similem formulam apud Rabbinos passim obviam esse docuit *Leusden*. de Dialectis N. T. p. 94.) Marc. X, 30. καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. Luc. XVIII, 30. ib. XX, 35. οἱ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν homines vitae futurae. Ephes. I, 21. Hebr. VI, 5. δυνάμεις τοῦ μέλλοντος αἰῶνος vim et efficaciam doctrinae de futura Christianorum in coelis felicitate. E quibus locis satis apparet, nunquam in N. T. *mundum hunc* tempora V. T. et *mundum futurum* tempora Messiae significare, quae fuit olim plerorumque *sententia*, a *Koppio* l. l. diligenter examinata. Caeterum omnium optime de hac voce exposuerunt *Fesselius* in *Adversariis Sacris Lib.* III, cap. 2. *Vorstius Philologia Sacra* cap. II. et *Tittmann*. de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis. p. 210.

ΑΙΩΝΙΟΣ, ος, ὁ, ἡ, et αἰώνιος, ία, ον, ut substantivum *αἰὼν, de quocunque temporis spatio* ita dicitur, ut, quale sit, indicari debeat in singulis locis ex orationis serie et mente scriptoris, rebus adeo et personis, de quibus sermo est. Hinc αἰώνιον in N. T. 1) dicitur *omne, quod fuit superiori tempore, saeculis elapsis, quod est antiquum*. Rom. XIV, 25. χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου quae olim, elapsis saeculis, haud innotuit. *Theodoret*. ἄνωθεν. *Theophyl*. πάλαι. Eodem sensu in versione Alexandrina Ps. XXIV, 7. 9. πύλαι αἰώνιοι dicuntur. Ps. LXXVI, 4. ὄρη αἰώνια, et LXXVII, 5. ἔτη αἰώνια, in quo posteriori loco verba hebraica שנות עולמים permutantur cum verbis ימי קדם. 2 Tim. I, 9. χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν πρὸ χρόνων αἰωνίων beneficium, quod nobis promissum est ab antiquissimis inde temporibus. Tit. I, 2. 2) *omne, quod est finis expers, maxime id, quod est post huius vitae mundique decursum eventurum*. Huc pertinent omnia illa N. T. loca, in quibus formulae: πῦρ αἰώνιον, κρίσις αἰώνιος, κρίμα αἰώνιον, ὄλεθρος αἰώνιος et ζωὴ (δόξα, σωτηρία) αἰώνιος reperiuntur, v. c. Matth. XVIII, 8. XIX, 16. XXV, 41. 46. Marc. III, 29. Ioh. II, 7. 2 Tim. II, 10. Hebr. V, 9. Quemadmodum enim formulis: πῦρ αἰώνιον et sqq. *poenae perpetuae peccatorum, quas impii post hanc vitam luent, forsque eorum misera futura non interrupta* indicantur, ita opposita formula: ζωὴ αἰώνιος, *perennis felicitatis piorum post mortem status et conditio* significatur, quae 2 Cor. IV, 17. αἰώνιον βάρος δόξης, Luc. XVI, 9. σκηναὶ αἰώνιοι, Hebr. IX, 15. αἰώνιος κληρονομία et 2 Petr. I,

11. αἰ-

11. αἰώνιος βασιλεία τοῦ Θεοῦ appellatur. Ad eandem notionem referenda etiam sunt loca: 2 Cor. IV, 18. ubi τὰ αἰώνια et τὰ πρόσκαιρα sibi invicem opponuntur. Hebr. IX, 12. αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος Christus dicitur, quatenus virtus mortis eius nullo unquam tempore diminuetur. ib. XIII, 20. διαθήκη αἰώνιος religio christiana vocatur, quatenus per omne vitae tempus valebit; de qua fortasse et explicandum erit illud εὐαγγέλιον αἰώνιον Apoc. XIV, 6. 3) *aeternum absolute, quod neque initium, neque finem habet*. Rom. XIV, 26. κατ' ἐπιταγὴν αἰωνίου Θεοῦ, ubi tamen Θεὸς dici videtur ideo magis αἰώνιος, quia ab aeterno hominibus religionem christianam destinaverat. Hebr. IX, 4. διὰ πνεύματος αἰωνίου per aeternitatem suam, aut per vitam suam aeternam. coll. VII, 16. 24. 4) *duraturum, perenne; quod sui finem et initium agnoscit*. Philem. v. 15. ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς ut eo diutius, h. e. per totam vitam eo fruaris. Genes. XVII, 7. 13. Exod. XXXI, 17. Ies. LIV, 8. Eodem modo *aeternus* sumitur apud latinos Scriptores, v. c. apud *Cic.* Catil. IV. c. 5. „Sic homo lenissimus non dubitat P. Lentulum aeternis tenebris vinculisque mandare.“ *Ovid. Trist.* V, 2. 15. aeterna tabe. Ponto I, 2. 126. aeterna civica bella. *Cicer. pro Fonteio* c. 17. ignis aeternus. *Horat.* I. Ep. X, 42. serviet aeternum, quia parvo nesciet uti.

Ἀκαθαρσία, ίας, ἡ, proprie 1) sensu physico: *sordes, foeditas, impuritas, immundities rerum externarum et corporalium*. Matth. XXIII, 27. ἔσωθεν δὲ γέμουσι πάσης ἀκαθαρσίας intus plena sunt foeditate. (ex α priv. et καθαίρω purgo.) Hinc in versione Alexandrina saepe hebraico טֻמְאָה Levit. V, 3. 5. Num. XIX, 13. 2 Sam. XI, 4. etiam interdum τῷ נִדָּה 2 Chron. XXIX, 5. respondet. Deinde, quemadmodum apud graecos Scriptores ἀκαθαρσία omnis dictorum factorumque spurcitia dicitur, ita etiam in N. T. ad imitationem hebraici טֻמְאָה Ezech. XXXVI, 25. 29. XXXIX, 24. eadem vox de impuritate morali, quae per peccata contrahitur, usurpatur et 2) *quamlibet animi morumque pravitatem et perversitatem, omnem improbitatem mentis ac vitae* notat. Rom. VI, 19. ubi synonymum ponitur ἀνομία et utrique opponitur δικαιοσύνη. 1 Thess. II, 3. οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας non improbis consiliis, coll. v. 5 et 6. ibid. IV, 8. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ hac enim conditione Deus nos regni sui cives adscivit, ut vitiositati renunciaremus et sanctitati studeremus. 3 Esdr. I, 41. 3) *illicita libido venerea, veneris nefandae flagitia, scortatio et adulterium*. Rom. I, 24. εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ad summam lasciviam, ut foedentur adeo corpora ipsa per semet ipsos. 2 Cor. XII, 21. ἀκαθαρσία cum πορνείᾳ et ἀσελγείᾳ coniungitur. Galat. V,

19

η Ephes. IV, 19. *Hesych.* ἀκαθαρσία· πορνεία. *Suid.* πρᾶξις ἀκαθαρσία, μιαρία.

ἈΚΑΘΑΡΤΗΣ, τητος, ἡ, per syncopen pro ἀκαθαρότης, *impuritas, immunditia.* Vox haec, in *Stephani* Thesauro L. Gr. omissa, semel tantum legitur in N. T. Apoc. XVII, 4. καὶ ἀκαθάρτητος τῆς πορνείας αὐτῆς et immunditia scortationis suae, pro ἀκαθάρτου πορνείας· ubi tamen in plerisque codd. legitur τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας, quae verba, quae mihi quidem merum glossema esse, et ob praecedens γέμον ne quidem locum habere posse videntur, Griesbachius in textum recepit, praeeunte *Wolfio* in Curis Philologicis T. IV, p. 573 seq.

ἈΚΑΘΑΡΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie res et persona dicitur *immunda, impura,* physice scilicet, ratione sordium, externe adhaerentium, qua tamen notione haec vox in N. T. non legitur. 2) de *impuritate legali et levitica* usurpatur, ita, ut ἀκάθαρτον *omne* dicatur, *quod tanquam immundum in V. T. prohibitum fuit, omnis res per leges rituales Mosaicas interdicta et prohibita.* Sic v. c. in V. T. certa ciborum genera, cadavera hominum ac bestiarum טָמֵא (cui ἀκάθαρτου in vers. Alex. respondet) dicebantur, quorum usus lege Mosaica interdictus fuit, aut quae tangere nefas erat; v. c. Levit. V, 2. XX, 25. homo adeo ipse טָמֵא vocabatur, qui a congressu Iudaeorum arcebatur et se polluerat usu rerum, lege Mosaica interdictarum. Levit. XI, 25. XIII, 45. 46. Actor. X, 14. οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον nunquam comedi aliquid profani et impuri. ibid. v. 28. μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον nullum hominem profanum et impurum habendum esse; ubi ἄνθρωπος ἀκάθαρτος is dicitur, a cuius familiaritate sibi plane abstinendum esse Iudaei credebant. ibid. XI, 8. κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. Apoc. XVIII, 2. Hinc factum est, ut 3) ἀκάθαρτος omnino paganus, *alienus a cultu veri Dei* diceretur in N. T. aut, respectu Christianorum maxime habito, *qui non pertinet ad Christianorum coetum, ad sanctum Dei populum.* 1 Cor. VII, 14. ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν alioquin et liberi vestri remoti essent a societate Christianorum, ad quam tamen nunc pertinent. 2 Cor. VI, 17. καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε cum paganis versari nolite. Ies. LII, 1. עָרֵל וְטָמֵא. 4) impius, *pravus, perversus, vitiorum quasi sordibus inquinatus.* Ita etiam hebr. טָמֵא usurpatur Iob. XIV, 4. Ies. XXXV, 8. Hinc in haud paucis N. T. locis daemones πνεύματα ἀκάθαρτα appellantur, non quod inter sepulcreta, loca immunda, versari olim a Iudaeis credebantur, quae fuit quorundam opinio, sed ad voluntatem eorum pravam, atque veritati mentique div. inimicam indicandam; unde in aliis locis N. T. πνεύματα

ματα πονηρὰ (Luc. VII, 22.) vocantur. E multis locis quaedam tantum nominasse sufficiat. Matth. X, 1. *ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων*, coll. Luc. IX, 1. *ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια*. Marc I, 26. coll. Luc. IV, 35. VIII, 29. IX, 42. Act. V, 16. VIII 7. Apoc. XVIII, 2. Siracid. XL, 15. *Suidas* et ex eo *Pha vor*. *ἀκάθαρτος· ἁμαρτητικὸς — ἀκάθαρτός γε τὴν ψυχὴν ὁ γ κακός· καθαρὸς δὲ ὁ ἐναντίος*. 5) *impudicus, libidinosus*. Ephe V, 5. *ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος κ. τ. λ.* Sic *impurus* apu latinos Scriptores, v. c. *Cic. Orat.* II. in Catilinam c. 10. Phi lipp. III, 14.

ΑΚΑΙΡΕ'ΟΜΑΙ, *οῦμαι*, proprie: *opportunitate tempori destituor, non habeo occasionem*. (ab *α* priv. et *καιρὸς tempu opportunum*.) Sed in N. T. latius patet et omnino notat: *vi ribus, facultate alicuius rei perficiendae destitui*. Philipp. IV 10. *ἠκαιρεῖσθε δὲ* sed facultate destituebamini idonea. *Grotiu* mire non data est vobis occasio. Confer *Stephani Thesaur L. G.* T. II, p. 12. sub *εὐκαιρέω*.

ΑΚΑΙ'ΡΩΣ, Adv. *intempestive, tempore non opportun* Legitur tantum 2 Tim. IV, 2. *ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως* inst tempestive et intempestive, h. e. quovis tempore et loco; in firmo v. c. corpore, vel in vinculis, aut alia aliqua imminen te tempestate. Verba Pauli enim proverbialiter dicta mihi vi dentur, ita, ut nec prohibeatur prudentia, nec commende tur imprudentia. Confer *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I, p. 146 *Anthol.* II, 47. 4. *μετὰ σάχυν ὄμβρος ἄκαιρος*, et VII, 148. *μοι χὸν ἴσως εὕρηκεν ἀκαίρως κεῖνος εἰσελθών*.

ΑΚΑΚΟΣ, *ου, ὁ, ἡ*, proprie de *animantibus innoxiis e fraudis omnis expertibus* dicitur, v. c. de columbis, *Epiphan* Haeres. 35. — de agnis, Ierem. XI, 19. (ab *α* priv. et *κα κὸς noxius, dolosus*). Deinde ad homines translatum 2) *eum* notat, *qui est ingenuae simplicitatis, qui, ut ipse est mini me malus, nec ab aliis mali quid suspicatur, adeoque facil decipi potest*. Hanc notionem Paulus respexit Rom. XVI 18. *ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων*: ubi *ἄκακος* hebr פתי respondere videtur, quo etiam usi sunt Alex. Prov I, 4. 22. VIII, 5. XIV, 15. *Phavor. ἄκακοι· οἱ ἁπλούστεροι* Confer *Ruhnken.* ad *Glossarium Tim. Plat.* p. 11. 3) *inte ger vitae scelerisque purus, perfectus, omnis vitiositatis ex pers*. Hebr. VII, 26. *ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος*. In vers. Alex Iob. II, 3. VIII, 20. hebr. תם respondet. Eleganter d hac voce exposuit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 147. e *Wetstenius* ad *N. T.* T. II, p. 99.

ΑΚΑΝΘΑ, *ης, ἡ, spina, vepres, sentis*. ita dicta ab *ἀκὴ cuspis, acies*, latissime patet apud Graecos, ita, ut tam d *arbore spinosa*, quam de *herba*, de *virgulto*, *quod aculeis e plenissimum*, aeque ac *loco sentibus obsito* dicatur, ut iam *Sal masiu*

nius *Exercitatt. Plinianis* p. 529. et in *Exercitt.* de *Homon. Hyles Iatr.* c. 2. docte demonstravit. Matth. VII, 16. συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σαφυλὴν ubi de virgulto explicandum est. Matth. XIII, 7. ἐπὶ τὰς ἀκάνθας. *Syrus:* ܒܝܬ ܟܘܒܐ in locum spinarum. Ib. 22. Ioh. XIX, 2. σέφανος ἐξ ἀκανθῶν. coll. Matth. XXVII, 29. *Pearce* in *Commentario* in *Evangelistas*, anglice scripto, ἀκανθῶν h. l. non ab ἄκανθα deducit, sed ab ἄκανθος (*acanthus, Bärenklau,*) derivare mavult. Hebr. VI, 8. ἀκάνθας καὶ τριβόλους. In vers. Alex. vocibus hebraicis קוץ 2 Sam. XXIII, 6. Ps. CXVIII, 12. חדק Prov. XV, 19. חוח Hos. IX, 6. et שית Ies. V, 6. VII, 23. 24. respondet.

'ΑΚΑΝΘΙΝΟΣ, *ου, ὁ, ἡ, spineus, ex spinis factus et contextus*, ab ἄκανθα. Bis legitur in N. T. de corona spinea, a militibus romanis capiti Christi imposita, quae Marc. XV, 17. Ioh. XIX, 5. ἀκάνθινος σέφανος vocatur, de qua varias variorum sententias collegit *Wolfius* in *Curis Philol.* in N. T. Tom. I, p. 402. *Phavorinus*, ad N. T. loca respiciens, ἀκάνθινος· ἐξ ἀκανθῶν, ἀκάνθινος σέφανος.

'ΑΚΑΡΠΟΣ, *ου, ὁ, ἡ*, 1) *infructuosus, sterilis, qui nullos fructus fert.* (ex α priv. et καρπὸς *fructus.*) Iudae v. 12. δένδρα φθινοπωρινὰ, ἄκαρπα similes arboribus aridis et infructuosis. Damnavit quidem hanc vocem, ut minus graecam, *Thomas M.* Ecl. p. 385. ed. *Bernard.* sed eius bonitatem vindicarunt ibi interpretes. 2) metaphorice ἄκαρπος dicitur *omnis, qui non praestat id, quod praestare debet; qui nullam utilitatem, nullum fructum affert, iners.* 1 Cor. XIV, 14. ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐςι, h. e. si ego afflatu Sp. S. in conventibus publicis preces facio lingua peregrina, ita, ut Deus mihi et ideas et verba suppeditet, mens mea non ipsa excogitat, quae lingua profert, seu iners manet. Matth. XIII, 22. καὶ ὁ λόγος ἄκαρπος γίνεται et doctrina usum suum exserere non valet. Marc. IV, 19. Hinc in N. T. ἄκαρπος speciatim *is* dicitur, *qui non convenienter sentit et agit religionis christianae praeceptis, adeoque fructum eius perdit.* Tit. III, 14. 2 Petr. I, 8. Sapient. XV, 4. σκιαγράφων πόνος ἄκαρπος. *Plutarch. Philopoem.* c. 4. ἄκαρπος λαλιὰ loquacitas inutilis. 3) *noxius, perniciosus.* Ephes. V, 11. μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους ne indulgeatis sceleribus, quibus gentiles se miseros reddunt. Adiectiva enim negantia saepe contrarium eo fortius efformant. Sap. XV, 4.

'ΑΚΑΤΑΓΝΩΣΤΟΣ, *ου, ὁ, ἡ*, proprie 1) *qui condemnari nequit sensu forensi.* ex α priv. et καταγινώσκω *decerno adversus aliquem, condemno.* 2 Maccab. IV, 47. ἀπέλυσαν τοὺς ἀκαταγνώστους. 2) *irreprehensibilis, in quem reprehensio nulla cadit,* i. q. ἀνεπίληπτος. Semel legitur in N. T. Tit. II, 8. λόγον

λόγον ἀκατάγνωστον sermonem, in quo nihil est, quod reprehendi et culpari queat. *Hesych.* ἀκαταγνώστως· ἀνεπιλήπτως.

Ἀκατακάλυπτος, ου, ὁ, ἡ, *non opertus*, *non velatus*, *non tectus*, ex α στερητικῷ et κατακαλύπτω *tego*. Tantum legitur in N. T. 1 Cor. XI, 5. ἀκατακαλύπτῳ κεφαλῇ non operto capite; et v. 13. γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ προσεύχεσθαι mulierem non velatam ad Deum preces mittere. *Polyb* XV, 25. τὴν γὰρ Δανάην — ἑλκύσαντες ἀκατακάλυπτον. Alia loca collegit *Wetstenius* in notis ad N. T. T. II, p. 145. Similis vox est ἀκάλυπτος, quae Levit. XIII. 45. hebraico פרוע in vers. Alex. respondet et de capite apud *Plutarchum* in *Cat. min.* c. 5. usurpata reperitur. Lectu digna ad utrumque Pauli locum protulit *Dietericus* in Lexico Philologico N. T. p. 68.

Ἀκατάκριτος, ου, ὁ, ἡ, *indemnatus*, *cui indicta causa poena infligitur; cuius causa in foro vel plane non, vel non satis cognita est*, quem Latini *indefensum* et *inauditum* vocant: ex α priv. et κατακρίνω, quod interdum pro simplici κρίνω ponitur. Act. XVI, 37. ἀκατακρίτους indicta causa. ibid. XXII, 25. In libris apocryphis V. T. adverbium ἀκρίτως eodem sensu usurpatur 1 Macc. II, 37. XV, 33. 35.

Ἀκατάλυτος, ου, ὁ, ἡ, *indissolubilis*, *qui dissolvi et finiri non potest*. Semel legitur in N. T. Hebr. VII, 16. κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου per immutabilitatem suam. *Dion. Hal.* X. c. 31. ἀκατάλυτον κράτος τῆς ἐπαρχίας.

Ἀκατάπαυστος, ου, ὁ, ἡ, *perpetuus*, *indesinens*, *finem non habens*; aut passive: *qui sedari et coërceri*, *qui refrenari et reprimi nequit*, ex α priv. et καταπαύω *sedo*, *cohibeo*, it. *requiesco*. Semel legitur in N. T. 2 Petr. II, 14. ἀκαταπαύστους (ἀπὸ) ἁμαρτίας qui a libidine venerea coërceri nequeunt — aut, sec. lectionem aliorum codicum, ἀκαταπαύστου ἁμαρτίας intemperantis impudicitiae. Vocem hanc in hoc sensu haud raro obviam esse apud Scriptores graecos, (v. c. *Polyb.* IV, 17. ἐν ἀκαταπαύστοις καὶ μεγάλαις στάσεσιν. *Heliodor.* I, 13. ἀκαταπαύστῳ θορύβῳ. *Diod. Sic.* XI, 67. τὴν ὁρμὴν ἀκατάπαυστον.) multis locis ad h. l. *Kypke* et *Elsnerus* docuere.

Ἀκαταστασία, ας, ἡ, 1) pr. *instabilitas in loco*, seu *crebra loci mutatio*, ex α et κατάστασις, *constitutio in sede sua*, *status*, *consistentia*. 2) in universum apud Graecos de *omni re non bene constituta et perturbata*, *de omni statu et conditione rei instabili et perturbato* dicitur, v. c. *exercitus*, *civitatis*, *rei familiaris*, ita, ut etiam interdum *motus turbidos animi*, *irae et cupiditatis*, significet, ut docet locus *Diog. Laërt.* VII. S. 110. a καθίστασθαι, quod de eo dicitur, quod est in statu tranquillo, quieto et stabili. Hinc in N. T. 1) notat *turbam bellicam*, *seditionem*, *bellum intestinum*. Luc. XXI, 9. ὅταν δὲ

ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας· cum vero audieritis omnia commisceri bellis ac seditionibus. 2) *perturbatio, ordo nullus, confusio*, ita, ut simul omnia illa mala complectatur, quae ex altercationibus et diffidiis oriri solent. 1 Cor. XIV, 33. οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς Deus non vult, ut sit perturbatio in conventibus sacris Christianorum. 2 Cor. XII, 20. Iacob. III, 16. ὅπου ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία. Tob. IV, 13. 3) *exilium, vita inquieta, incerta et vaga*, quae ei tribuitur, qui tempore belli aut persequutionis nullo loco constans permanet, sed vagus et instabilis oberrat. 2 Cor. VI, 5. ἐν ἀκαταστασίαις in exiliis, ut *Schmidius* recte vertit. Est enim, inquit, ἡ ἀκαταστασία, τὸ ἐν ἑνὶ τόπῳ μὴ ἵστασθαι, ἀλλ' ἐξελαύνεσθαι καὶ διώκεσθαι. Alii tamen de *tumultibus* intellegunt, qui contra Apostolos excitabantur.

ἈΚΑΤΆΣΤΑΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, proprie: *vagus et instabilis, qui non consistit in uno loco, qui pedibus suis firmiter insistere nequit, vacillat et ad labendum proclivis est.* Hinc in vers. Alex. Ies. LIV, 11. respondet hebraico סֹעֲרָה, et a *Symmacho* Thren. IV, 10. נָעוּ translatum est ἀκατάστατοι ἐγένοντο. Confer *Spicilegium nostrum Thesauri Bieliani* II, p. 6. 2) *inconstans, mutabilis, levis.* Iacob. I, 8. ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ inconstans est in omnibus actionibus suis. *Hippocr. de humoribus* Sect. II. p. 18. l. 20. διότερ καὶ αἱ ὧραι ἄκριτοι καὶ ἀκατάστατοι γίνονται. Vide plura apud *Heisenium* in *Diss. ad Epist. Iacobi* p. 487 seq.

ἈΚΑΤΆΣΧΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *infrenis, qui coërceri et domari nequit, incoërcibilis.* ex α priv. et κατέχειν *coërcere, continere intra certos fines.* Iacob. III, 8. γλῶσσα dicitur ἀκατάσχετον κακόν, h. e. *malum, cuius vis infringi nequit.* Sic Iob. XXXI, 12. θυμὸς ὀργῆς ἀκατάσχετος marito tribuitur, cui perfida est uxor. 3 Macc. VI, 17. *Ioseph. de bell. Iud.* II, 11. p. 173. ed. *Hav.* *Diodor. Sic.* XVII, 38. ἀκατάσχετα δάκρυα, ad quem locum confer *Wesselingium*; et alia loca veterum collecta in Observatt. Miscell. Amstel. Vol. VI. p. 61. et apud *Wetstenium* in Notis ad N. T. T. II. p. 672.

ἈΚΕΛΔΑΜΆ. Vox contracta Syro-chaldaicae linguae, ex חֲקַל (ܚܩܠ) *demensa terrae pars, ager*, et דְּמָא *sanguis* (*Syr.* ܕܡܐ), *ager sanguinis* seu *ager pretio sanguinis emtus.* Fuit nomen agri, pecunia, qua Iudas Christum vendiderat, in sepulturam peregrinorum emti, quem *Hieronymus* in tractatu de locis hebraicis, testatur monstrari in Aelia ad australem partem montis Sion. Act. I, 19. ἀκελδαμὰ τουτέστι χωρίον αἵματος. Conf. *Laur. Fabricii reliquias Syras* p. 304. *Th. Crenii Analect. Philol. Crit. Historicorum.*

ἈΚΕ-

'Ακέραιος, α, ὁ, ἡ. Varias huius adiectivi etymologias afferunt Grammatici. Alii enim, sed satis iam refutati *Bocharto Hieroz.* P. II. p. 20. a *κέρας cornu* deducunt, ut s i. q. *ἄκερατος, qui est sine cornibus, nec cornibus ferit.* It *Etym. M.* ὁ ὑγιὴς — ὁ ἀόργητος καὶ ἀβλαβὴς, κυρίως ὁ μὴ κερατι- ζόμενος ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν διὰ τῶν κεράτων ἀμυνομένων ζώων. Alii a *κεράω*, seu usitatiori *κεράννυμι, misceo*, ut proprie *purum sincerum, immixtum* (*Dioscor.* V, 129. VII, 77. πᾶς ἀμιγὴς οἶνος καὶ ἀκέραιος) notet, quorum sententiam iam ab auctore *Etym. M.* notatam video, qui superioribus addit: ἢ ἐκ τοῦ κε- ρῶ, τὸ μιγνύω, ὁ μὴ κεκραμένος κακοῖς, ἀλλ' ἁπλοῦς καὶ ἀποίκιλος. Equidem, ut iam aliorum sententias, a *Suicero Thes. Eccles.* T. I. p. 155. collectas, silentio praeteream, assentior *Eustathio*, qui ad *Homeri* Iliad. II, 855. ἀκέραιος a κεραΐζειν *lae- dere, nocere*, deducit, ut adeo proprie 1) et passive eum signi- ficet, *qui est illaesus, salvus et intactus manet.* *Vales.* Exc. e *Diodor.* p. 273. τὴν πόλιν καὶ τὰς κτήσεις ἀκεραίους ἐάσει. *Ioseph.* A. I. V, 1. 15. et active eum notet, *qui neminem lae- dit, nemini nocet, qui est ab omni dolo ac fraude alienus, ho- minem ingenuae simplicitatis*, ὁ μή τινα κεραΐζων, quae sunt ipsa *Eustathii* verba, seu ὁ ἁπλοῦς, ut Scholiastes *Euripidis* Orest. v. 920. interpretatur. In hoc sensu legitur Matth. X, 16. ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραὶ simplices ut columbae. Rom. XVI, 19. ἀκεραίους εἰς τὸ κακὸν simplices, ut non fallatis. Addita ad Esther. XVI, 4. *Ioseph.* A. I. I, 2. 2. *Arrian. Epict.* III, 23. με- γαλοφυὴς καὶ ἁπλοῦς καὶ ἀκέραιος. 2) *homo perfectus, integer vitae scelerisque purus.* Philipp. II, 15. ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι. *Ioseph.* A. I. I, 2. 2. *Krebs.* Observ. Flav. p. 331. *Suid.* ἀκέραιον· ἄκακον, ὁλόκληρον, καθαρόν. *Hesych.* ἀκέραιον· ἀνεπίπληκτον, (legendum est sine dubio ἀνεπίληπτον) καθαρὸν, ἄκακον.

'Ακλινής, έος, ὁ, ἡ, proprie 1) *stabilis, non inclinans* seu *declinans, non vacillans*, de rebus aeque ac personis usur- patur, ex α priv. et κλίνω *flecto, inclino.* *Symmachus* hac voce usus est Iob. XLI, 14. ad hebraica בַּל־יִמּוֹט. Sed deinde 2) omnino *certus, firmus, constans.* Hebr. X, 22. κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ἀκλινῆ, h. e. firmi et constantes mane- mus in spe felicitatis futurae, quam profitemur. Sic a *Lucia- no* Encom. *Demosthenis* p. 913. animi magnitudo et consta- tia in rebus Graecorum turbidis, quam habuerit Demosthenes, ἀκλινὴς ψυχὴ vocatur. *Aelian.* V. H. XII, 64. βασιλείας ἀσφα- λοῦς καὶ ἀκλινοῦς ὅμηρον.

'Ακμάζω, fut. άσω, si de plantis ac floribus, arboribus ac vitibus usurpatur, duas notiones habet apud graecos Scri- ptores: 1) *vireo, floreo, frondesco.* *Aelian.* V. H. XIII, 2) *maturus sum* vel *maturesco: Thucyd.* II, 19. καὶ τοῦ σί- ἀκμ-

ἀκμάζοντος. unde translatum est *ad eos, qui aetate vigent et ad aetatis robur pervenerunt*, qui ἀκμάζοντες dicuntur. Apoc. XIV, 18. ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς maturuerunt uvae eius. Eleganter de hac voce exposuit *Irmisch* Excurs. ad *Herodian.* I, 3. 3. Tom. I, p. 814 seq. Vide et *Schweighaeuserus Lexic. Polyb.* p. 18.

ἈΚΜΗ, ῆς, ἡ, proprie: *mucro, cuspis qua pungitur. Iosephus* A. I. VI, 15. 2) *quaevis corporum extremitas, summum in aliqua re.* Confer *Iensii Lect. Lucian.* p. 194. 3) *vigor aetatis et maturitas, status florentissimus alicuius rei.* Polyb. VI, 2. 41 et 49. Confer *Biel.* in *Thesaur. Philol.* s. h. v. Inde est adverbium ἀκμήν. Matth. XV, 16. ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε, ubi ἀκμὴν (elliptice nempe adhibitum pro κατ' ἀκμὴν, *in ipso negotii fervore*) aliis vertendum videtur *valde, admodum, plane, omnino*, hoc sensu: *plane etiam vos non intelligentes estis*; alii contra per *adhuc* interpretantur, vertentes: *vosne etiam adhuc* (post tot et tanta scilicet miracula) *insipidi estis?* ut ἀκμὴν positum sit pro κατ' ἀκμὴν τοῦτο τοῦ χρόνου, h. e. ἔτι καὶ νῦν in ipso hoc temporis articulo sive momento, uti etiam Syrus interpretatus est: ܥܕܡܐ ܠܗܫܐ ܐܦ.
Neutra quidem explicatio repugnat usui loquendi. Nam ἀκμὴν interdum *valde, admodum*, valere, docuit exemplo quodam *L. Bos Ellips. Gr.* p. 445. cui adderem locum *Iustini M. Dial. cum Tryphon. Iud.* p. 317. ed. Paris. Longe frequentius autem ἀκμὴν usurpatur, ut *adhuc* significet. *Polyb.* I, 13. *Xenoph. de Expedit. Cyr. M.* IV, 3. 19. ubi *Morus* conferendus. *Hesych.* et *Suid.* ἀκμήν· ἔτι. *Moeris:* ἀκμὴν οὐδεὶς τῶν ἀττικῶν ἀντὶ τοῦ ἔτι, εἰ μὴ μόνος Ξενοφῶν ἐν τῇ Ἀναβάσει. Ἑλληνικῶς δὲ χρῶνται, adstipulante *Phrynicho.* Cf. etiam Intt. ad *Thom. M.* sub ἔτι. Et ita equidem ob omnem orationis seriem explicare mallem Matthaei locum.

ἈΚΝΑΦΟΣ, vide ἄγναφος.

ἈΚΟΗ, ῆς, ἡ, 1) *auditio*, i. e. *ipsa audiendi actio.* Matth. XIII, 14. ἀκοῇ ἀκούσετε audiendo audietis, pro: ἀκούσετε, ex Hebraismo, coll. Ies. VI, 9. Act. XXVIII, 26. 1 Thess. II, 13. λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν· pro: λόγον ἀκουόμενον, seu, ὃν ἠκούσατε παρ' ἡμῶν. Hebr. IV, 2. ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς. Sirac. XLII, 29. Macc. I, 63. X, 2. — שֵׁמַע Iob. XLII, 5. 2) *sensus* seu *facultas audiendi.* 1 Cor. XII, 17. ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοὴ, ποῦ ἡ ὄσφρησις; 2 Petr. II, 8. βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ κ. τ. λ. 3) per metonymiam *adiuncti pro subiecto* notat *aurem, cui inest auditus, cuius illa organon est. Suid.* ἀκοή· τὸ μέρος τοῦ σώματος. *Etym. M.* ἀκοὴ — λέγεται καὶ τὸ οὖς ὅλον... Marc. VII, 35. καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ et statim apertae sunt eius aures. Luc. VII, 1. εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ coram populo; *Vulg.*

in

in aures plebis. 2 Tim. IV, 3. κνηθόμενοι τὴν ἀκοὴν prurientes auribus. ibid. v. 4. τὴν ἀκοὴν ἀποςρέψουσι aures avertent. Pertinet huc etiam formula: εἰσφέρειν τὶ εἰς ἀκοὰς τινὸς inferre aliquid auribus alicuius, quae de eo dicitur, qui aliquid alteri narrat seu annunciat. Act. XVII, 20. ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν nova et inaudita nobis narras. Frequens est hic huius vocis usus non solum in plurali, sed et in singulari numero apud Scriptores graecos, v. c. *Polyb.* XV, 27. 10. XXIV, 5. 9. ψιθυρίσας πρὸς τὴν ἀκοήν. *Eurip. Phoen.* v. 1501. *Xenoph. Venat.* I, 8. 7. *Maximus Tyr.* Diss. V. p. 50. ἀκούουσιν αἱ ἀκοαί. Quorum dicendi rationem imitatus esse videtur *Symmachus*, in cuius fragmento haec vox hebraico אֹזֶן 1 Sam. XX, 2. respondet. 4) per metonymiam *illud ipsum, quod auditur et auribus percipitur.* *Pollux Onom.* IV, 17. ἀλλὰ καὶ τὸ ἄκουσμα ἀκοή. Sic v. c. *fragor, strepitus,* qui longe exauditur, ἀκοὴ dicitur *Homero* Iliad. XVI, 634. Eodem modo ἀκοὴ legitur de *narratione, relatione rerum, quae olim acciderunt,* apud *Thucyd.* I, 20. Frequentissime autem de *sermone, oratione, doctrina, institutione, quae fit ore,* usurpatur apud veteres, ut partim *Musgrave* ad *Eurip. Iphig. in Taur.* v. 818. docuit, partim loca N. T. quae sequuntur, demonstrant. Ioh. XII, 38. τίς ἐπίςευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; quis fidem habet orationi nostrae? coll. Ies. LIII, 1. Rom. X, 17. ἄρα ἡ πίςις ἐξ ἀκοῆς· ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ atqui igitur fides institutione efficitur, ad institutionem vero opus est mandato divino. Sirac XXVII, 16. Per metonymiam etiam ἀκοὴ in N. T. non minus quam in Scriptoribus graecis 5) *rumor et fama* dicitur. Matth IV, 24. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ (pro περὶ αὐτοῦ) et exiit fama de eo; ad quem locum cf. *Krebsii Obss. Flav.* p. 14 sq. ibid XIV, 1. ἤκουσεν ἡρώδης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ ad Herodem fama de Iesu penetravit. ib. XXIV, 6. ἀκοὰς πολέμων rumores bellorum Marc. I, 28. Multus fuit *Krebsius* l. l. ut ostenderet, hanc vocis ἀκοῆς significationem mere hebraicam, Graecisque adeo incognitam, et loca, a *Schwarzio* in *Comment. L. Gr. N. T.* p. 42. contra allata, ἀπροσδιόνυσα esse. Et sine dubio respexerunt Scriptores N. T. usum vocum hebraicarum שֵׁמַע et שְׁמוּעָה in hac significatione saepius in V. T. obviarum, v. c. 2 Sam IV, 4. 2 Regg. XIX, 7. Loca vero N. T. supra laudata in mente habuisse *Suidas* videtur, scribens: ἀκοή· ἐςὶ καὶ ἡ φήμη. Negari tamen non potest, ἀκοὴν saepe apud Graecos *relationem, narrationem alicuius rei,* cum qua significatione arctissime cohaeret *famae* notio, denotare, et ipsam adeo Latinorum vocem *auditionem* apud *Ciceronem* pro Plancio c. 23. *In Caes. de B. G.* VII, 42. pro rumore positam esse. 6) *facultas et vis intellegendi et capiendi aliquid.* Hebr. V, 11. ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς nam vos hebetes et stupidi estis.

obedie

audientia, i. q. ὑπακοή, Galat. III, 2. ubi ἀκοὴ πίστεως observatio praeceptorum religionis christianae, opponitur τοῖς ἔργοις νόμου studio legis Mosaicae. ib. v. 5. cf. infra sub ἀκούω.

ΑΚΟΛΟΥΘΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *sequor, subsequor*, unde ἀκόλουθος *pedisequus*. Matth. IX, 19. 27. XIV, 13. XXI, 9. οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες et praecedentes non minus quam subsequentes. ibid. XXVI, 58. Marc. XIV, 13. 2) *comitor, socium viae et itineris me adiungo.* Matth. IV, 25. VIII, 1. 10. καὶ εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν dixit ad comitantes seu circumstantes. XII, 15. XXVII, 55. Marc. V, 24. X, 52. καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ. 1 Cor. X, 4. ἐκ — ἀκολουθούσης πέτρας, h. e. aquam ex rupe fluvii instar stillantem et ad latus Iudaeorum fluentem. Vide *Pearcium* in Commentario ad h. l. et *Aelian. V. H.* XII, 40. ὕδωρ ἠκολούθει Ξέρξῃ τὸ ἐκ τοῦ Χοάσπου. 3) metaphorice: *partes alicuius sequor, alicuius sectator et discipulus sum* seu *fio*. Matth. IV, 20. ἠκολούθησαν αὐτῷ se illi discipulos adiunxerunt. v. 22. ἠκολούθησαν αὐτῷ illum doctorem sequuti sunt. ibid. IX, 9. ἀκολούθει μοι sectare me. XIX, 27. 28. Marc. I, 18. VIII, 34. ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν qui vult meus discipulus fieri. IX, 38. Ioh. I, 41. VIII, 12. ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ qui meam doctrinam amplectitur. In hoc sensu ἀκολουθεῖν τινι in N. T. formulae hebr. הָלַךְ אַחֲרֵי פְלוֹנִי respondet, ut e loco insigni 1 Regg. XIX, 20. 21. satis apparet. Caussa vero huius loquendi usus e consuetudine veterum doctorum apud Hebraeos et Graecos petenda est, qui semper corona discipulorum stipati incedebant et proficiscebantur, ut haberent, cum quibus de rebus humanis et divinis colloquerentur. 4) *imitor aliquem, me ad alicuius exemplum compono et conformo.* Matth. X, 38. καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου et hoc modo mea vestigia legit. ib. XVI, 24. καὶ ἀκολουθείτω μοι et ita exprimat meum exemplum. Luc. IX, 23. Ioh. XII, 26. ἐμοὶ ἀκολουθείτω me imitetur in perferendis malis. Illustrari commode potest hic loquendi usus e plurimis V. T. locis, v. c. Exod. XXIII, 2. לֹא־תִהְיֶה אַחֲרֵי־רַבִּים לְרָעֹת, et 2 Regg. XIII, 2. וַיֵּלֶךְ אַחַר חַטֹּאת יָרָבְעָם. Patrum explicationes huc pertinentes collegit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 162 seq. 5) Accipitur haec vox de praemiis et poenis, quae virtutem et vitiositatem post hanc vitam excipiunt. Apoc. XIV, 13. τὰ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν iusta pietatis suae praemia reportabunt; sunt sua ipsi virtute felices. coll. *Sophocl. Philoct.* v. 1437. Apoc. XVIII, 5. ὅτι ἠκολούθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ nam peccata Babylonis in tantum excreverunt cumulum, ut ipsum Deum iudicem ad vindictam provocaverint. — Caeterum observandum est, Scriptores N. T. quamquam in plurimis locis Graecorum usum loquendi imitantes τῷ ἀκολουθεῖν dativum personae addant, interdum tamen ei

genitivum, praecedente ὀπίσω (Matth. X, 38.) vel μετὰ (Apoc. VI, 8. XIV, 13.), iungere solere. Vtrumque pleonastice addi, uti hebraicam particulam אַחֲרֵי post הָלַךְ, multis exemplis docuit *Blackwall. Auct. Class.* p. 419. ed. *Wolle.* Sed nec desunt exempla huius constructionis apud graecos Scriptores. Sic v. c. τῷ ἀκολουθεῖν iungit ὄπισθεν *Callimachus Hymn. in Del.* v. 19. κατόπιν *Polyb.* I, 27. *Aristoph. Plut.* v. 13. plane, ut *Sallust. B. I.* c. 59. post gloriam sequi invidiam. Praepositionem vero μετὰ interdum addi τῷ ἀκολουθεῖν, partim ex *Eurip. Medea* v. 1143. partim e locis veterum apparet, quae *Gottleber* ad *Platonis Menex.* p. 64. et *Hemsterhus.* ad *Aristoph. Plut.* v. 824. collegere.

'ΑΚΟΥ'Ω, ούσω, 1) *audio, auribus percipio.* Persona, ex qua aliquid auditur, plerumque collocatur in genitivo, ita, ut praepositio ἐξ, παρὰ, ἀπὸ subintellegenda sit, v. c. Act. I, 4 ἣν ἠκούσατέ μου quam audivistis a me. (*Theophr. Char.* c. 9.) Res vero, quae auditur, ponitur in accusativo. Matth. XI, 4 ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε. Interdum tamen etiam genitivus rei additur; eum vero non ab omisso substantivo eiusdem originis ἀκοῇ, sed ab omissa praepositione ἐκ vel περὶ pendere *Zeunius* ad *Vigerum de Idiotismis Gr. L.* p. 219. observavit Marc. XIV, 64. ἠκούσατε τῆς βλασφημίας audivistis blasphemiam. Ioh. V, 28. ἀκούσονται φωνῆς αὐτοῦ. Saepius autem in N. T. in hac propria notione ἀκούειν legitur, v. c. Matth. II, 18 VIII, 10. IX, 12. X, 27. ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε quae ego vos privatim doceo. Ibid. XI, 14. XII, 19. XXI, 16. Marc. VI, 20 ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε et lubenter eum differentem audivit. Luc VI, 27. οἱ ἀκούοντες auditores. Ioh. III, 8. V, 25. IX, 32. οὐκ ἠκούσθη inauditum est. 1 Cor. II, 9. Apoc. XVIII, 22. Pertinet huc etiam formula: ἀκοῇ ἀκούειν audiendo audire, posita pro simplici ἀκούειν. Matth. XIII, 14. ἀκοῇ ἀκούσετε — שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ Iob. XIII, 17. 2) *rescisco, audiendo comperio, audio aliquid ex fama vel rumore, ich bringe etwas in Erfahrung.* Matth. II, 3. 22. ἀκούσας δὲ cum autem comperisset. ib. IV, 12. XI, 2 — quum fama accepisset in carcere, quae Christus ageret Ibid. XIV, 13. XXII, 7. XXIV, 6. Marc. III, 21. V, 27. VI 14. Act. XV, 24. XXIII, 16. Galat. I, 23. ἀκούοντες ἦσαν his rumor apud illos erat. Philem. v. 15. Hinc in universum 3) *cognosco aliquid, quocunque modo id fiat*; sive *e libris scriptis legendo,* (unde apud *Polyb.* IX, 1. οἱ ἀκούοντες sunt lectores conf. *Krebs.* ad *Plutarch.* de audiendis poëtis sub initium.) — vel *praelegentem audiendo*, Iacob. V, 11. τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε cognovistis e libris sacris exemplum constantiae Iob — sive *ex traditione,* Matth. V, 43. ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις traditione a maioribus accepistis hoc praeceptum. — sive *denique ex revelatione divina,* 2 Cor. XII, 4. ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα

ἤκουσε cognovit res, quae verbis exprimi nequeunt. Interim commode per *nosse, scire* verti potest, v. c. Matth. V, 21. — hanc esse nostis maioribus traditam disciplinam. v. 27. 33. 38. Ioh. XII, 34. ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου constat nobis e litteris sacris. Galat. I, 13. ἠκούσατε τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν. IV, 21. Ephes. III, 2. Coloss. I, 6. 4) *instituor, edoceor, disco.* Matth. XIII, 22. ὁ τὸν λόγον ἀκούων qui instituitur in doctrina christiana. Marc. IV, 15. Luc. XV, 1. ἀκούειν αὐτοῦ eius doctrinae audiendae gratia. ib. XIX, 48. Ioh. V, 30. καθὼς ἀκούω, κρίνω. ib. VI, 45. πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθών. ib. VIII, 26. ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ a Deo acceptam doctrinam. v. 40. XII, 47. XV, 15. Act. XV, 7. διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη ut gentilibus traderem doctrinam christianam. Rom. X, 14. οὐκ ἤκουσαν sine praevia institutione. ibid. v. 18. μὴ οὐκ ἤκουσαν; num ipsis non tradita est doctrina christiana? ibid. XV, 21. Ephes. I, 13. ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας cuius benignae voluntati etiam vos institutionem in religione christiana debetis. Coloss. I, 23. Hebr. II, 1. τοῖς ἀκουσθεῖσι doctrinae quam didicimus. Pertinet huc glossa *Suidae:* ἀκούω γενικῇ καὶ αἰτιατικῇ — — καὶ ὁ ἀκούων τὸν λόγον μου καὶ μὴ πιστεύων, τουτέστι διδασκόμενος, ὅτι τὸ ἀκούω, εἰ μὲν σημαίνει τὸ πυνθάνομαι καὶ μανθάνω, μετὰ αἰτιατικῆς συντάσσεται. 5) *intellego, capio, sensum assequor.* Matth. II, 9. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως intellecta regis mente. ib. XI, 15. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω qui facultatem hos sermones intellegendi habet, utatur ea. ib. XIII, 9. qui potest haec percipere, percipiat. v. 13. ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσι apertis auribus non intellegunt. Marc. IV, 33. καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν ut captus eorum erat. ib. VIII, 18. ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε non utimini facultate vestra intellegendi. Act. XXII, 9. τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι sensum verborum mecum loquentis non assequuti sunt. Rom. XI, 8. 1 Cor. XIV, 2. οὐδεὶς γὰρ ἀκούει nemo enim intellegit. Apoc. I, 3. Idem usus loquendi reperitur quidem etiam in graecis Scriptoribus, v. c. *Lucian. Parasit.* T. II, p. 246. ed. *Graev. Plutarch.* de puerorum educatione c. 10. et aliis in locis, quae collegit *Reitzius* ad *Lucian.* T. III, p. 848. sed dubitari non potest, N. T. Scriptores hanc huius verbi ἀκούειν notionem ex hebraico שׁמע petiisse. Genes. XI, 7. XLII, 23. 2 Regg. XVIII, 26. Ies. XXXVI, 11. quam et auctores librorum apocryphorum V. T. respexerunt. Sirac. XXV, 12. Baruch. II, 31. 6) *obtempero, obedio, audiens sum dicto, morem gero,* i. q. ὑπακούω. Matth. XVII, 5. αὐτοῦ ἀκούετε huic obedientiam denegare nolite. Ioh. V, 24. VIII, 47. coll. 1 Ioh. II, 29. Act. III, 22. — huic paretis in omnibus, v. 23. IV, 29. VII, 37. Luc. XVI, 29. ἀκουσάτωσαν αὐτῶν hos sequantur. Interdum τῆς φωνῆς additur, sine ulla emphasi, ad imitationem formulae hebraicae

cae שָׁמַע לְקוֹל פְּלֹנִי Genef. III, 17. Iudd. II, 2. v. c. Ioh. X, 3. καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει eius voci obediunt. v. 8. 16. 27. XVIII, 37. Eadem eft fignificatio hebraicae vocis שָׁמַע Exod. XVI, 20. וְלֹא־שָׁמְעוּ אֶל־מֹשֶׁה, Devt. XIII, 3. Quin etiam in graecis Scriptoribus reperitur, v. c. *Aelian. V. H.* III, 16. ὅτι λυσιτελέστερόν ἐστι τῶν ἀθηναίων ἀκούειν. *Liban.* Ep. 28. p. 65. *Tzetzes* ad *Hefiod.* Ἔργ. v. 213. ἄκουε explicat per πειθόμενος ἴσο. Conf. *Musgrav.* ad *Eurip. Helen.* v. 739. Atque *audire* apud Latinos (v. c. *Cic. in Verr.* IV, 12.) idem valere, *Vechnerus* docuit in Hellenolexia p. 484. ed. *Heufing.* 7) *affentior, credo, fidem habeo.* Matth. X, 14. μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν veftramque doctrinam refpuerit. Marc. VI, 11. Luc. X, 16. ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει qui veftram doctrinam admittit, meam admittit. Ioh. IX, 27. καὶ οὐκ ἠκούσατε neque tamen mihi fidem habuiftis, coll. v. 18. 1 Ioh. IV, 5. καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει homines pravi fidem habent his falfis doctoribus. v. 6. 8) *patienter, aequo animo audio.* Ioh. VI, 60. τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; quis eum poteft perferre? 9) ἀκούειν τινὸς is dicitur, *qui fe ab aliquo corrigi et emendari patitur, aut monitis alicuius paret.* Matth. XVIII, 15. ἐάν σου ἀκούσῃ fi male fe feciffe agnoverit, aut fi monitis tuis paruerit, coll. Luc. XVII, 5. ib. v. 16. Eodem fenfu nos in lingua vernacula formula: *einen hören*, ufurpamus. 10) *audio attente, animum intendo, aufculto.* Marc. IV, 3. ἀκούετε aures porrigite attentas. ib. VII, 14. XII, 29. Act. II, 22. ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους ut benevole me differentem audiatis, rogo. ib. VII, 2. XIII, 16. Eandem notionem אָזַן et הִקְשִׁיב habent, cui in verf. Alex. ἀκούειν refpondet 2 Chron. XX, 15. Ief. XLVIII, 18. Iob. XXX, 20. 11) fenfu forenfi: *examino alicuius caufam, quaero ex aliquo, interrogationem inftituo* Ioh. VII, 51. μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον; num per leges noftras licet hominem damnare indicta caufa et nondum cognita? Act. XXV, 22. ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι vellem et ipfe eius caufam examinare. 12) *auditum, facultatem audiendi recipio et recupero*, fenfu phyfico. Marc. VII, 37. καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν furdis reftituit facultatem audiendi. Matth. XI, 5. κωφοὶ ἀκούουσιν furdi auditum recipiunt. Luc. VII, 22. Fortaffe non alienus eft ab hac fignificatione locus Ierem. II, 31. אָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה, Alex. καὶ ὦτα κωφῶν ἀκούσονται. 13) ἀκούεσθαι *divulgari, palam fieri.* Matth. XXVIII, 14. ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος fi fama huius rei ad aures praefecti pervenerit. Marc. II, 1. καὶ ἠκούσθη, ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι eum domum ingreffum effe fama percrebuit. Luc. XII, 3. ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται palam aliquando fiet. Act. XI, 22. ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα pervenit harum rerum fama ad aures. 1 Cor. V, 1. ἀκούεται

ἐ

ἐν ὑμῖν fama fert; inter vos esse. 2 Paral. XXVI, 15. ויצא שמו עד־למרחוק Alex. φωνήθη ἡ κατασκευὴ αὐτῶν ἕως πόῤῥω. 14) ἀκούειν τινός Deus dicitur, vel: *quando annuit hominum precibus, eorumque conatus potentia sua adiuvat*, v. c. Ioh. IX, 31. ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' — — — τούτου ἀκούει non adiuvat miraculis Deus impostorum fraudem, quorum patrandorum facultatem veris suis legatis largitur. ibid. XI, 41. εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου gratias tibi ago, quod me iam exauditum sentio. coll. v. 42. (Eodem sensu aures et auditum exteri quoque scriptores Deo tribuunt, v. c. *Plato* de Legibus IV. *Hesiod.* Epy. 9. *Ovid. de Ponto* II, 9. *Horat. Carm. saec.* 39.) vel: *quando in eo est, ut iam misericordiae suae erga homines et providae curae edat specimina*, v. c. Act. VII, 34. καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα. quam in rem e V. T. notanda sunt loca: Genes. XVI, 11. Exod. II, 24. Ps. IV, 4. et alia, quae habet *Glassius Philol. Sacra* p. 964. ed. *Dathii*.

Ἀκρασία, ας, ἡ, 1) proprie *intemperies*, cui opponitur εὐκρασία *temperies, bona temperatura*, v. c. ἀκρασία ἀέρος apud *Theophrastum* (ab α negat. et κρᾶσις *mixtura, temperamentum*, a κεράννυμι *misceo*). Hanc propriam notionem *Hesychius* respexit: ἀκρασίας· ἀνωμαλίας, παρὰ τὸ μὴ συγκεκρᾶσθαι. 2) *intemperantia, incontinentia*. 1 Cor. VII, 5. διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν per vitam vestram incontinentem. Opponitur ἐγκράτεια, apud *Aristotel. Nicom.* VII, 1. De intemperantia edendi legitur apud *Aelian. V. H.* I, 5. et de cupiditatibus apud *Ioseph. B. I.* I, 1. 3) *cibus et potus, qui intemperanter sumitur.* Matth. XXIII, 25. γέμουσιν ἀκρασίας plena sunt bonis, quibus ad luxum abutuntur. *Syrus* h. l. voce generaliori ܥܘܠܐ *iniquitate* usus est.

Ἀκρατής, έος, οῦς, ὁ, ἡ, 1) proprie: *invalidus, debilis, imbecillus, robur* seu *vires non habens*, κράτος οὐκ ἔχων, ut χεὶρ ἀκρατής *manus debilis*. *Phavor.* ἀκρατές· ἀσθενές. 2) *intemperans, incontinens, qui immodice fertur ad aliquid*; subintellegitur ἑαυτοῦ, quasi *impos sui*, uti plene legitur apud *Aelian. V. H.* XI, 41. e lectione *Perizonii*. Sic v. c. ἀκρατὴς γλώσσης, ὀργῆς, κέρδους, τιμῆς. *Aristoteles Ethic.* VIII, 4 Prov. XXVII, 20. Opponitur ἐγκρατής. Speciatim in N. T. ἀκρατὴς is dicitur, *qui voluptati indulgens frena laxat lascivis suisque cupiditatibus.* 2 Tim. III, 3. Praeterea non legitur. Ioseph. VIII, 11. 2. ἀκρατέστατος πρὸς γυναῖκας. Legi merentur, quae de hac voce *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 8. §. 4. p. 279 observavit, et *Wetstenius* in *Notis ad N. T.* T. I, p. 125.

Ἄκρατος, ου, ὁ, ἡ, *non dilutus, purus, merus, sincerus.* Compositum est ex α priv. et κεράννυμι *misceo*. *Hesych.* ἄκρα-

ἄκρατος· ἀμιγὴς, ἀσυγκέραστος. Sic οἶνος ἄκρατος legitur in verſ. Alex. et *Symmachi Fragmentis* Pſ. LXXIV, 9. et apud *Galenum* in *Hippocr. de praenot*, II. Deinde vero transfertur ad *omne, quod eſt purum, liquidum et immixtum*, ſenſu metaphorico, v. c. in *Aeſchin.* Dial. III, 17. ἡδοναὶ ἄκρατοι ἀπασῶν ἀλγηδόνων gaudia liquida et incorrupta. De qua notione conferendus eſt *Thom. Gataker. Adverſar. Miſcell.* c. V, p. 42. ed. Lond. Inde factum eſt ſubſtantivum

ἌΚΡΑΤΟΝ, ȣ, τὸ, *merum vinum, carens dilutione, non aqua dilutum*, et opponitur οἶνος κερασθείς. In hoc ſenſu ſemel legitur in N. T. Apoc. XIV, 10. τῦ κεκερασμένȣ ἀκράτȣ de *infuſo mero*, ubi tamen *merum* metaphorice *poenas divinas* notat. Cf. *Glaſſii Philologia S.* p. 1112. ed. *Dath.* In verſ. Alex. hebr. מֶסֶךְ Pſ. LXXV, 9. etiam חֵמָה Ierem. XXV, 15. reſpondet.

ἈΚΡΙ͂ΒΕΙΑ, είας, ἡ, in univerſum *ſummum ſtudium, exactam curam, exactam dilegentiam circa aliquid* notat. Sic v. c. Sirac. XVI, 24. ἐν ἀκριβείᾳ ἀπαγγελῶ ἐπιστήμην dilegenter, ſumma cum cura te inſtituam. Sirac. XLII, 4. ἀκρίβεια ζυγῦ καὶ σαθμίων. In N. T. *ſeveritatem, rigorem* notat. Act. XXII, 3. ubi Paulus ſe inſtitutum eſſe dicit a Gamaliele κατὰ τὴν ἀκρίβειαν τῦ πατρῴȣ νόμȣ ad ſeveriſſimam Iudaeorum diſciplinam, nempe ſectae Phariſaeorum, coll. c. XXVI, 5. Sapient. XII, 21. μετὰ πόσης ἀκριβείας ἔκρινας τὲς υἱές σȣ;

ἈΚΡΙΒΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, *dilegens, intentus, accuratus, rigidus*, interdum etiam *tenax* et *parcus*. Poſitivus nunquam legitur in N. T. ſed ſuperlativus ἀκριβέςατος, άτη, ον, *accuratiſſimus, ſeveriſſimus, rigidiſſimus.* Act. XXVI, 5. ubi Paulus ſectam Phariſaeorum vocat αἵρεσιν ἀκριβεςάτην, h. e. prae ſe ferentem exactiſſimam et rigidiſſimam legis Moſaicae et patriorum morum obſervationem, ut et minutiſſima obſervare videretur. Comparativus ἀκριβέςερον adverbialiter ſumitur: *dilegentius, exquiſitius, accuratius*, et quater legitur in N. T. Act. XVIII, 26. ἀκριβέςερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τῦ Θεῦ ὁδὸν plenius et accuratius expoſuerunt ipſis doctrinam chriſtianam. ib. XXIII, 15. ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέςερον τὰ περὶ αὐτῦ quaſi velitis aliquid certius de eo cognoſcere, et v. 20. ibid. XXIV, 22. ἀκριβέςερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδῦ accuratius ſcire cupiens, quae ad hanc doctrinam pertinerent.

ἈΚΡΙΒΟ͂Ω, ῶ, ut ἀκριβάζω, in univerſum: *exacte, accurate et dilegenter aliquid facio*; unde hebraico חָקַק in *Aquilae Fragmentis* reſpondet Ieſ. XLIX, 16. Sed in N. T. ſpeciatim a) notat: *dilegenter inquiro et exploro, omni ſtudio percontor vel ſciſcitor*, i. q. ἀκριβῶς ζητῶ, Dan. VII, 19. et ἀκριβῶς ἐξετάζω, Matth. II, 8. Haec notio locum habet apud Matth. II, 7. ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον accurate percontatus eſt ab illis tempus

tatus: ubi *Theophylactus* ἀκριβῶν per ἀκριβῶς ἀναμανθάνειν explicat. 3) ex adiuncto: *diligenti percontatione cognosco.* Matth. II, 16. κατὰ τὸν χρόνον, ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων pro temporis ex Magis cogniti ratione. Cf. *Syrum* ad Matth. II, 7. Etiam apud graecos Scriptores ἀκριβῶν τι *accurate cognitum habere aliquid* notat; vid. *Aelian. H. A.* III, 9. *Strabo* lib. VII. p. 496. *Herodian.* I. c. 11. 14. et quae ibi *Irmisch.* T. I, p. 464. notavit.

Ἀκριβῶς. Adv. *dilegenter, exacte, accurate, perfecte, exquisite.* Matth. II, 8. ἀκριβῶς ἐξετάσατε admodum sollicite sciscitamini. Luc. I, 3. παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς omnia accurate examinanti. Act. XVIII, 25. ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου. Ephes. V, 15. βλέπετε, πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε operam date omni adhibita dilegentia, ne quid a vobis omittatur aut neglegatur: qui locus sine dubio causa fuit, cur *vita pia et voluntati divinae respondens* vocata olim fuerit a Scriptoribus ecclesiasticis ἀκρίβεια, ut *Suicer. Thes. Eccles.* T. I p. 169. docuit. In vers. Alex. τῷ הֵיטֵב Devt. XIX, 18. respondet. 2) *certo, certissime.* 1 Thess. V, 2. αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε certissime nostis, satis enim superque vobis constat.

Ἀκρὶς, ίδος, ἡ. *Locustis* omnibus commune nomen, sic dictis (teste auctore *Etym. M.*) ab ἄκρα *cacumen, summitas,* propterea quod depascant summitates aristarum et plantarum et perdant, παρὰ τὸ ἄκρας τῶν ἀσταχύων καὶ τῶν φυτῶν νέμεσθαι, unde etiam locusta arabice: جراد dicitur a جرد *avulsit, destruxit:* ut folia de ramis. Speciatim enim ἀκρὶς illud locustarum genus notat, quod est arboribus et frugibus noxium, vagum et instabile, et hebraice אַרְבֶּה, חָגָב, גּוֹב et יֶלֶק dicitur, quibus vocabulis respondet ἀκρὶς Devt. XXVIII, 38. Cohel. XII, 7. Amos VII, 2. Ierem. LI, 14. 27. Locustae lege Mosaica animalibus puris annumerabantur et eas comedere permissum fuit Iudaeis ex Levit. XI, 22. Orientalibus et Libyae populis omnino esum locustarum receptum abunde testantur itineraria (v. c. *Shawius* in *Itinerario* p. 165 sq. et *Niebuhr* Praef. *Descriptionis Arabiae* p. 37.) et iam olim testatus est *Hieronymus* in *Iovianum* Lib. 2. cap. 6. *Plin. H. N.* VI, c. 30. Commemorantur speciatim ἀκριδοφάγοι apud *Photium Bibl.* p. 33. Aethiopiae populi, qui ex locustis, tempore verno, flantibus Africo et Zephyro, ad se delatis, victum sibi parasse dicuntur, sale maxime illis conditis. His adde, quae de usu locustarum apud veteres multo doctrinae apparatu collegerunt *Bochart. Hieroz.* P. II, Lib. 4. c. 2. *Ioh. Ludolf. Hist. Aethiop.* I, c. 13. et in *Comment. ad eam* p. 168 sqq. et *Io. Casaubonus Exercit. Antibaron.* XIII, 7. Nihil proinde mirum, si in N. T. legi-

legimus Matth. III, 4. Marc. I, 6. Iohannem Baptiſtam in deſerto locuſtas comediſſe: quae tamen loca plerique veterum diverſimode, ſed mire, (v. c. de *ſiliquis;* vid. *Olai Celſii Hierobot.* T. I, p. 229. et T. II, p. 74.) interpretati ſunt, ut docuit *Suicer. Theſ. Eccleſ.* T. I, p. 169 ſeqq. Vide *Clem. Gutberr.* D. de *victu Iohannis Baptiſtae in deſerto commorantis.* Frf. 1785. 4. Commemorantur praeterea *ἀκρίδες* Apoc. IX, 3. 7. ubi tamen metaphorice *hoſtes crudeles et numeroſi* intellegendi erunt.

'ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΝ, *ἰυ, τὸ*, 1) *auditorium, quivis locus, in quo audiendi aliquid cauſa conveniunt.*; ab *ἀκροάομαι audio, auſculto,* quod pro hebr. קשב Ieſ. XXI, 7. legitur in verſione Alexandrina. 2) *locus iudicii, ubi rei audiuntur et cauſae ventilantur et diiudicantur, ein Gerichtsſaal.* Ita legitur in N. T. Act. XXV, 23. *καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον,* ubi *ἀκροατήριον,* ut omnis orationis ſeries docet, eſt *locus, cauſis audiendis et cognoſcendis deſtinatus,* quemadmodum Iob. XXXV, 31. שפט ipſe iudex dicitur. Cf. *Cangius* in *Gloſſ.* T. I, p. 853. „Explicandus autem eſt Act. XXV, 23. locus," (liceat enim mihi verbis *Krebſii* ad *Schoettgenii Lexicon N. T.* in re praeſenti, non meis, uti) „ex praeſidum et procuratorum romanorum more, quo *παρέδρους* h. e. aſſeſſores et conſiliarios „in cauſis iudicandis ſibi adſciſcebant, in quibus non ſolum erant tribuni militum, qui ſemper erant in provinciali „imperatoris aut praeſidis conſilio, ſed etiam, ut h. l. dicuntur, *ἄνδρες κατ' ἐξοχὴν ὄντες τῆς πόλεως,* h. e. vel viri urbis „praecipua aliqua dignitate conſpicui, provinciae praeſidi, ut „aſſeſſores, in conſilium dati, vel cives romani, in magna „aliqua dignitate conſtituti, qui in provinciis negotiandi aut „aliarum rerum cauſa commorabantur. Hos enim interdum „etiam a provinciarum praefectis in conſilium, honoris cauſa, „fuiſſe adhibitos, vel e *Ciceronis Verr.* I. c. 29. conſtat."

'ΑΚΡΟΑΤΗΣ, *ȣ, ὁ*, proprie: *auditor*, ſed in N. T. latius patet quam latinum *auditor*, et *omnem, qui aliquid quovis modo didicit, callet et cognovit, ſive audiendo, ſive legendo,* ſignificat. Rom. II, 13. *οἱ ἀκροαταὶ τȣ͂ νόμȣ*, quibus nota eſt lex Moſaica, *οἱ γνόντες τὸν νόμον.* Tunc enim temporis, cum exempla ſcripta legis Moſaicae in paucorum manibus verſarentur, cognitio eius maxime ex praelectionibus publicis comparabatur. Cf. *Krebſii Comment.* ad *Plutarch.* de *audiendis poetis* ſub init. et *Obſervatt. Flav.* p. 272. Iac. I, 22. 23. 25. *ἀκροατὴς λόγȣ* qui ſcientiam quidem religionis chriſtianae habet, ſed ſterilem et inefficacem, et opponitur ei *ὁ ποιητής,* qui ipſo facto praeſtat, quod didicit et cognovit. *Phavor.* *ἀκροατής· ὁ μαθητής.*

'ΑΚΡΟΒΥΣΤΙΑ, *ας, ἡ*, 1) proprie: *praeputium, ipſa pelliculа, quae glandem membri genitalis tegit,* ab *Ariſtotele* de

de Part. Animal. c. 13. ἀκροποσθία dicta: ab ἄκρος extremus et βύω vel βύζω tego, ὅτι τὸ ἄκρον βύει quod extremam pudendi partem tegat. Hebraice עָרְלָה dicitur Genes. XVII, 11. 14. 23—25. Sic legitur in N. T. Act. XI, 3. πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας ad viros praeputium habentes, h. e. gentiles. 1 Macc. I, 16. καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἀκροβυστίας sibi praeputium attrahentes. 2) status et conditio hominis non circumcisi. Suid. ἀκροβυστία· τὸ μὴ περιτετμῆσθαι. Rom. IV, 10. ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; num iam circumcisus, an adhuc praeputiatus? v. 11. ἡ πίστις ἡ ἐν ἀκροβυστίᾳ fidem, quam probavit, cum adhuc praeputiatus esset. ib. οἱ πιστεύοντες δι' ἀκροβυστίας pagani, ad religionem christianam conversi. 1 Cor. VII, 18. ἐν ἀκροβυστίᾳ, scil. ὤν, seu ἀκρόβυστος. ib. v. 19. Galat. V, 6. Coloss. I, 11. 3) id quod ἀκρόβυστος, is, qui praeputium habet, non circumcisus, paganus, non Iudaeus, qui Act. XI, 3. vocatur ἀνὴρ ἀκροβυστίαν ἔχων, abstracto pro concreto posito. Rom. II, 26. ἐὰν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ si pagani praecepta legis observant. Ibid. v. 25 et 27. Rom. III, 30. IV, 9. Galat. II, 7. εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας doctrina christiana paganis tradenda. Ephes. II, 11. οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία qui per contemtum praeputiati vocabamini. Fuit enim עֲרֵלִים nomen contumeliosum, quo olim per contemtum utebantur Iudaei adversus gentes exteras. Iudd. XIV, 3. XV, 18. Ies. LII, 1. Ezech. XXVIII, 10. 4) Restat formula: ἀκροβυστία τῆς σαρκὸς, Coloss. II, 13. obvia, quae vel ex quorundam sententia statum et conditionem paganorum, seu paganismum notat, vel vitiositatem, cui Colossenses, olim pagani, dediti fuerunt, significat. Posterior sententia mihi quidem praeferenda videtur, partim ob comma 11. ubi τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς opponitur ἡ περιτομὴ ἀχειροποίητος: partim ob Theodoreti auctoritatem, ad h. l. scribentis: ἀκροβυστίαν σαρκὸς τὴν πονηρίαν ἐκάλεσε· ut adeo omnis locus sit ita vertendus: et vos miseras et infelices ob peccata et vitiositatem vestram, cui olim gentiles dediti eratis etc. Cf. Fesselii Adversaria Sacra p. 112. et infra sub περιτομή.

ἈΚΡΟΓΩΝΙΑΙ͂ΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, vi etymi: angularis, in extremitate anguli constitutus, quoquo versum ille tendat. Compositum enim est ex ἄκρος extremus, summus, et γωνία angulus. Sed in N. T. semper ita usurpatur, ut vel omissum sit λίθος, v. c. Ephes. II, 20. vel addatur, ut 1 Petr. II, 6. ἀκρογωνιαῖος λίθος, hebraice אֶבֶן פִּנָּה Ies. XXVIII, 16. et רֹאשׁ פִּנָּה Symmach. Ps. CXVIII, 22. est lapis, qui in extremitate anguli constitutus fundamenti loco duos parietes sibi innixos sustinet et coniungit. Differt itaque a θεμέλιον, a fundamento ipso, a quo diserte distinguitur Ephes. II, 20. et Ierem. LI, 26. quamquam ipse inter eos lapides refertur, quibus tanquam funda-

fundamento innititur aedificium. Iam quia lapis angularis, *in conspicuo loco positus*, partim summam utilitatem praestat in quovis aedificio, et maxime necessarius est, partim duos invicem coniungit parietes, facile apparet, Christum 1 Petr. II, 6. et Ephes. II, 20. coll. v. 21. et 16. duplici respectu λίθον ἀκρογωνιαῖον vocari, partim, quia est *summus et princeps religionis divinae doctor a Deo in summo honore et dignitate constitutus*, coll. Ps. CXVIII, 22. Ies. XXVIII, 16. partim, *quia in unam societatem religionis vinculis Iudaeos ac paganos coniunxit*, διὰ τὸ ἐπισφίγξαι περιτομήν τε καὶ ἀκροβυστίαν εἰς μίαν ἕνωσιν, ut verbis utar *Epiphanii de haeres.* p. 324. Cf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 172.

ἈΚΡΟΘΊΝΙΟΝ, ου, τὸ, aut, quod usitatius, ἀκροθίνια, ων, τὰ, proprie 1) *summitas acervi frumenti*, ab ἄκρος et θὶν vel θὶς *acervus frumenti*. Iam quia primitiae frugum ex summitatibus acervorum decerpi et offerri solebant, factum est, ut ἀκροθίνια 2) *primitiae frugum, quae Deo offerebantur*, dicerentur. *Hesych.* ἀκροθίνιον· ἀπαρχὴ τῶν θινῶν. θῖνες δέ εἰσιν οἱ σωροὶ τῶν πυρῶν ἢ κριθῶν. Schol. *Eurip.* ad *Phoeniss.* v. 213. κυρίως αἱ τῶν καρπῶν ἀπαρχαὶ παρὰ τὸν θῖνα, ὅ ἐστι τὸν σωρὸν τῆς ἅλω. Vide etiam *Wetstenii Notas ad N. T.* T. II, p. 408. Deinde vero 3) ἀπαρχαὶ dicuntur *primitiae quaelibet omnium aliarum rerum, quae Diis dantur*, maxime *praedae et spoliorum*, quas Latini *manubias* vocant, h. e. quidquid e praeda delectum, velut primitiae, Deo consecratur. Solebant enim veteres decimas hostilis praedae sacris usibus devote dicare. *Herodot.* VIII, c. 121. IX, 8. *Arrian. de exped. Alex. M.* I. c. 17. *Hesych.* σκῦλα, λαφύρων ἀπαρχαί. Schol. *Eurip.* l. l. καταχρηστικῶς δὲ λέγονται καὶ αἱ ἀπαρχαὶ τῆς λείας. *Alberti Gloss. Gr. N. T.* p. 174. ἀκροθινίων τῶν ἐκλεκτῶν εἰς ἀναφορὰν θεϊκὴν αἱ ἀπὸ πάντων λαμβανόμεναι ἀπαρχαί. In hoc sensu non solum legitur Hebr. VII, 4. ἐκ τῶν ἀκροθινίων e spoliis, detractis regibus prostratis, sed etiam apud *Xenoph. Cyrop.* VII, 5. 13.

ἌΚΡΟΣ, ου, ὁ, *summus, extremus.* Neutrum τὸ ἄκρον sumitur substantive, ita, ut μέρος subintellegatur, pro *summo, extrema parte, extremitate*, in quamcunque vergat partem, sive superam, sive inferam, sive ad latera. Luc. XVI, 24. ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος ut extremum digiti sui intingat in aquam. *Theocrit.* Idyll. XIX, 2. pro ἄκρου τοῦ δακτύλου posuit ἄκρον δάκτυλον. Hebr. XI, 21. τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου extremum et summum baculi, קְצֵה הַמִּשְׁעֶנֶת Iudd. VI, 21. קְצֵה הַמַּטֶּה 1 Sam. XIV, 27. 43. Matth. XXIV, 31. ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν ab extremis finibus coelorum usque ad extremos terminos eorum. Marc. XIII, 29. ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Vtraque formula, qua Matthaeus et Marcus

locus usi sunt, de *toto terrarum orbe, de locis terrarum remotissimis* explicanda est, ob usum loquendi hebraicum, Devt. IV, 32. לְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד־קְצֵה הַשָּׁמָיִם. ibid. XXVIII, 64. מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ. Ies. XIII, 5. Ier. XII, 12. *Themist.* XIII, p. 179. ἐξ ἄκρας εἰς ἄκραν. *Herodot.* VII, 100. ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο. — *Etym. M.* ἄκρον — ἡ εἰς ἔσχατον πέρας ἄφιξις, ὅτινες οὐκ ἔστιν ἐπέκεινα.

Ἀκύλας, ου, ὁ, *Aquila.* Est nomen proprium, origine latinum, viri, gente Iudaei, genere Pontici; Act. XVIII, 2. tentoriorum opificis, hominis religiosissimi, ab Apostolis ad religionem christianam conversi. Cum uxore Priscilla, Claudio imperante, qui omnes gente Iudaeos Roma eiecerat, anno Dionys. 48. Roma eiectus comitem se Paulo in itineribus et socium adiunxit in religione christiana propaganda, cum quo et anno circiter Dionys. 52. Romam rediit. Saepius et cum laude in libris N. T. commemoratur, v. c. Act. XVIII, 2. 18. 26. Rom. XVI, 3. συνεργὸς Pauli vocatur. 1 Cor. XVI, 19. 2 Tim. IV, 19.

Ἀκυρόω, ῶ, fut. ώσω, *auctoritate privo, abrogo, irritum reddo* (ab α priv. et κῦρος *plena auctoritas et imperium;* unde κύριος *dominus*) opponitur τῷ ἐπικυρόω vel κυρόω simpliciter, quod notat: *auctoritate sua et iudicio aliquid ratum facere.* Matth. XV, 6. Marc. VII, 13. ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν institutis vestris humanis tollitis omnem auctoritatem legum divinarum. Galat. III, 17. νόμος οὐκ ἀκυροῖ lex non abrogat. *Ioseph. A. I.* XVIII, 8. 8. ἀκυρῶν αὐτοκράτορος ἀνδρὸς ἐντολάς. *Diod. Sic.* XVI, 24. τὰ δόγματα τῶν Ἀμφικτυόνων ἀκυρώσει. Alia loca e *Diodoro Siculo* attulit *Munthe* in *Observationibus in N. T.* p. 67. In *Aquilae* fragmentis hebr. הֵפִיר respondet Num. XXX, 13. Alexandrini formula ἄκυρον ποιεῖν usi sunt Prov. I, 25. V, 7. *Hesych.* ἀκυρῶσαι· ψευδοποιῆσαι, καταργῆσαι.

Ἀκωλύτως. Adverb. *sine prohibitione aut impedimento, nullo vetante, frey, ungehindert und ungewehrt:* ex α priv. et κωλυτὸς *impeditus, retentus.* Semel tantum legitur in N. T. Act. XXVIII, 31. διδάσκων ἀκωλύτως docens nemine prohibente. *Herodian.* VIII, 2. 1. διέβησαν ἀκωλύτως, μηδενὸς ἐμποδὼν γενομένου. *Dion. Halic. Ant.* lib. [illegible], c. 7. Adiectivum ἀκώλυτος legitur Sap. VII, 23.

Ἄκων, οντος, ὁ, ἄκουσα, ης, ἡ, *invitus, invita.* Est per crasin pro ἀέκων, ex α priv. et ἑκὼν *qui sponte aliquid facit, volens, voluntarius.* Legitur tantum 1 Cor. IX, 17. εἰ δὲ ἄκων si vero invitus tradam religionem christianam.

Ἀλάβαστρον, ου, τό. Vox haec, quae tam in genere masculino quam neutro apud Graecos occurrit, proprie

1) ut

1) ut iam observavit *Casaub. Exc.* XIV, 16. *alabastrum*, h. e *lapidem candore ac laevitate insignem*, significat, *ex quo vas veteres excavabant.* Alias vocatur ὁ ἀλαβαςρίτης λίθος, it. *Plinio* appellatur *Onyx.* 2) *vas unguentarium, quod ex alabastrite lapide ad unguenta a corruptione conservanda excavare solebant; (Athen.* VI, 19. XV, 13. *Plin. H. N.* XIII, *Martial.* XI, 9.) ex aliorum opinione sic dictum, quia difficulter manibus prehenditur ob laevorem; ex α priv. et λαμβάνω *capio:* ὃ λαβέσθαι διὰ τὴν λειότητα ἀδύνατον, ut loquitur *Methodius* in Etymol. ex aliorum vero sententia ab α priv. et λαβὴ *ansa*, quod esset sine ansa, secundum *Suidam* ἄγγος μύρου μὴ ἔχον λαβὰς, λίθινον, ἢ λίθινος μυροθήκη. Cf. *Adami Obss. theol. philol.* p. 168. Sed, ut recte demonstravit *Spanhemius* ad *Callimachi Hymn. in Palladem* p. 540. ἀλάβαςρον deinde latius usurpatur, et 3) in genere pro *quibuslibet vasis unguentariis* sumitur, ut adeo *vasculum* significet *in quo unguenta condebantur*, sive *illud e lapide alabastrite* ut plerumque, *formatum*, sive *ex aliis materiis, lapide, vitro, auro* etc. *confectum.* In quo consentientes habet Lexicographos veteres et Scholiastas. Schol. *Theocriti* Idyl. XV, 114. ἀλάβαςρα· σκεύη μύρων δεκτικά. Auctor *Etym. M.* ἀλάβαςρον· λήκυθος λιθίνη πρὸς μύρων ἀπόθεσιν — σκεῦος τὶ ἐξ ὑέλου, ἢ μυροθήκη. *Pollux Onomast.* VI, 19. 105. τὰ δ' ἀγγεῖα τῶν μύρων, λήκυθος, μυρηρὰ καὶ ἀλάβαςρον. In hac latiore significatione accipienda videtur haec vox in N. T. Matth. XXVI, 7. ἀλάβαςρον μύρου ἔχουσα cum vase unguentario. Marc. XIV, 3. συντρίψασα τὸ ἀλάβαςρον. Erant enim vascula unguentaria saepe orificio angustiore et obsignato vid. *Theophr. Char.* 10. *Pollux* X, 11. ut adeo confractio, h. l. commemorata, non intellegenda sit de tota lagenula unguentaria, sed de superiore eius parte, seu orificio obsignato, quod signum erat unguenti genuini et foris advecti. Luc. VII, 34. In vers. Alex. semel ἀλάβαςρος legitur 2 Regg. XXI, 13. hebr. צַלַּחַת.

Ἀλαζονεία, ας, ἡ, *gloriatio, iactantia, ostentatio, arrogantia, qua quis sibi plus arrogat et tribuit, quam decet et in rei veritate est.* Iacob. IV, 16. νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν iam vero iactabundi, seu, pro vestra arrogantia, gloriamini. coll. 2 Macc. XV, 8. nisi in h. l. ἀλαζονεία per metonymiam effectus pro causa de *ipso prospero et florente rerum statu, divitiis,* explicare malis, quod pluralis ἀλαζονείαις suadere videtur. 1 Ioh. II, 16. ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, h. e. vel ostentatio facultatum, ad vitae huius sustentationem pertinentium, (cf. infra sub βίος) vel, quod mihi quidem ob seriem orationis magis placet, *nimia cupiditas, nimius rerum externarum amor,* qui arrogantiam et aliorum prae se contemtum

natum gignere folet. *Suid.* ἀλαζονεία· ὑπερηφανία. *Theophr.* Char. 25. In verf. *Theod.* גַּאֲוָה Prov. XIV, 3. et in *Symmach.* et reliquiis τῶ רָהַב Iob. IX, 13. et שַׁאֲנָן Ief. XXXVII, 29. refpondet: qui pofterior locus confirmat quodammodo explicationem, ad Iacobi locum prolatam. Nam שַׁאֲנָן eft: παρρησιάζειν ἀγαθοῖς, εὖ πάσχειν, εὐθύνειν. Cf. Intt. gr. ad Iob. III, 18. XXI, 24. Ier. XXX, 10.

ἈΛΑΖΏΝ, όνος, ὁ, ἡ, *arrogans, bonis, quae non habet, elatus, inanis iactator, oftentator,* ὁ μείζονα τῆς ἑαυτῦ ἀξίας περιάζων καὶ φρονῶν, ut Schol. *Ariftoph.* ad *Equites* v. 269. explicat. Bis legitur in N. T. Rom. I, 30. ὑπερηφάνυς, ἀλαζόνας· ubi *Theodor.* τὺς ὐδεμίαν μὲν ἔχοντας πρόφασιν εἰς φρονήματος ὄγκον, μάτην δὲ φυσιωμένυς. 2 Tim. III, 3. ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι. *Suidas* in voce ἀλαζονεία· παρὰ δὲ τῷ Ἀποστόλῳ τὺς ἐφ' οἷς ἐκ ἔχυσιν αὐχῦντας ὡς ἔχοντας ἀλαζόνας νοητέον. Alexandrini ufi funt hac voce Iob. XXVIII, 8. pro שַׁחַץ, et Prov. XXI, 24. pro יָהִיר. Conf. *Wetftenii Notas ad N. T.* T. II, p. 29.

ἈΛΑΛΆΖΩ, fut. άξω. Verbum, ut videtur, fictitium ad fonum ἀλαλὰ, quae erat vox inarticulata excitandi, quam milites vel pugnam inituri, vel poft pugnam cum victoria redeuntes, edere folebant. *Xenoph. Agefil.* II, 10. *Hift. Gr.* IV, c. 3. 10. *Polyaen.* I, 20. 1. p. 48. VIII, 23. 2. p. 735. In univerfum deinde notat: *clamorem et fonum edere quemcunque,* five *ob rem laetam,* et tunc *in iubila erumpere* vertendum eft, ut hebr. הֵרִיעַ Pf. XLVII, 1. LXXXI, 1. five *ob rem triftem,* et tunc per *eiulare, lamentari, clamorem et fonum triftem edere* reddendum erit. Pofteriorem notionem habet haec vox Marc. V, 38. κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ· ubi eft i. q. ὀλολύζειν, et de praeficis, naenias cantantibus, ufurpatur. Eodem modo הֵרִיעַ, quod, ut fupra vidimus, in gaudio proprie ufurpatur, faepe de lamentis et eiulatu adhibetur, v. c. Ief. XV, 4. Micha IV, 9. Interdum etiam Alexandrini Intt. verbo ἀλαλάζειν expreflerunt hebr. הֵילִיל Ier. IV, 8. XXV, 34. Cf. praeterea *Ez. Spanhem.* ad *Iuliani Imp. Oratt.* I, p. 234. 3) tinnio, *fonum inconditum et confufum profero et edo,* i. q. ἠχέω 1 Cor. XIII, 1. ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον fimilis effem cymbalo tinnienti. *Pfellus* de *Operatt. Daemon.* p. 101. βάρβαρόν τινα γλῶσσαν ὑπετόπαζεν ἀλαλάζυσα. *Strabo* l. X. ψαλμὸς δ' ἀλαλάζει ex *Aefchyli Tragoedia deperdita* Ἠδωνοὶ. *Alberti* Gloff. N. T. p. 133. ἀλαλάζον· εὔτονον, ἐξηχῦν. — *Hefych.* ἀλαλάξατε· ἀνυψώσατε τὴν φωνήν.

ἈΛΆΛΗΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ. Male in Lexicis N. T. fere omnibus ἀλάλητον redditur *ineffabile, inenarrabile, quod verbis exprimi non poteft:* nam hoc ἀνεκλάλητον dicitur. Ex analogia linguae graecae (ἀκίνητον, *quod non movetur*) potius figni-

significat *id, quod ore non profertur, non verbis exprimitur, sed tacetur et occultatur.* Semel legitur in N. T. Rom. VIII, 26. ἐν ϛεναγμοῖς ἀλαλήτοις desideriis animi, quae pectore premuntur, nec voce proferuntur, occultis suspiriis. Cf. *Lamb. Bos Exercitt. in N. T.* p. 111. et *Alberti Obss. Philol. in SS. LL.* p. 310 sq.

Ἄλαλος, ου, ὁ, ἡ. Late patet haec vox apud graecos Scriptores. Significat enim non solum *mutum, qui planè caret facultate loquendi et sonum tantum inarticulatum edit*, sed etiam de eo dicitur, *qui linguae est maxime impeditae*, ita, ut aliquid quidem, sed magna cum difficultate, idque vix intellegibile et misere depravatum, proferre queat, quem Graeci μογιλάλον vulgo vocant. Dubium videtur, utro modo hanc vocem in loco Marc. VII, 37. accipiamus, ob v. 32. ubi commemoratur μογιλάλος, cui loquendi facultas a Christo reddita fuit. Sed fortasse rectius statuere ii videntur, qui utrumque locum de *muto*, propriè sic dicto, explicant. 2) per metonymiam: *qui aliquem mutum facit et reddit.* Marc. IX, 17. ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον a morbo correptum, qui eum mutum reddidit. ib. v. 25. Sic etiam *mors* apud *Horat.* I, Od. IV, 13. *pallida* dicitur, quia pallidos reddit, et *Plutarch. de orac. def.* p. 438. B. spiritum Delphicum, qui Pythiam mutam reddidit, appellat πνεῦμα ἄλαλον. Caeterum ἄλαλος in versione Alex. hebr. אִלֵּם Ps. XXXVIII, 13. respondet, et adeo de eo usurpatur, *qui silet et obmutescit.* Ps. XXXI, 18.

Ἅλας, ατος, τὸ, etiam ἅλς, ἁλὸς, ὁ. Vtrumque enim vocabulum in singulari numero apud veteres occurrit pro *sal, condimentum ciborum;* uti ex locis *Homeri* Il. IX, v. 214. Odyss. XVII, v. 455. contra *Stephanum* probavit *Gataker.* Adversar. Sacr. cap. 43. Legitur etiam utrumque in N. T. et quidem ita, ut 1) *sal* notet, *quo cibi condiuntur et sapidi redduntur*, v. c. Matth. V, 13. ἐὰν τὸ ἅλας μωρανθῇ si vero sal fatuus factus fuerit, h. e. suam salsedinem seu acrimoniam naturalem amiserit. Marc. IX, 49. καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται et omnis victima sale conspergenda est. v. 50. et Luc. XIV, 33. καλὸν τὸ ἅλας bona res et utilis sal est. Sed saepius tropice ad alia designanda adhibetur. Sic v. c. 2) metaphorice per metonymiam *hominem* significat, *qui vita sua pariter ac doctrina veram aliorum utilitatem et felicitatem promovet et in integritate vitae conservat*, quemadmodum sal cibos condit et a corruptione immunes reddit. Sic Matth. V, 13. Christus ad Apostolos: ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς, h. e. praestate vos veros generis humani doctores. Vide ad h. l. *Wetstenium* T. I, p. 291. 3) *sapientia et prudentia. quae hominis vitam, mores et sermones moderatur*, et hoc modo aliquid ad aliorum felicitatem et integritatem confert. *Donatus* ad *Terent.*

rat. Eun. III, 1, 10. *Sal neutraliter condimentum est, masculinum sapientia. Catull. Carm.* 87. Marc. IX, 50. ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας semper instructi sitis vera sapientia et prudentia vitae. *Theodoret.* Opp. T. III, p. 498. ed. Hal. per τὴν πνευματικὴν σύνεσιν explicat; et *Pricaeus* ad Matth. V, 13. notat, Scholiastem ineditum in Bibliotheca Florentina habere: ἅλας παρὰ τὸ εὐαγγέλιον ἡ Φρόνησις. 4) *ea ingenii vis, quae, salvo veritatis studio, lepore et festivitate condit orationem, qua sermonibus suavitas quaedam et gratia conciliatur ad aliorum promovendam utilitatem, urbanitas. Cic.* de Orat. II, c. 54. Orat. c. 26. Coloss. IV, 6. ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος sermo vester sit gratiosus et sale conditus, h. e. sermones vestri semper sint suaves et gratiosi et apti ad utilitatem Christianorum promovendam. coll. Ephes. IV, 29. Conferri de hoc loco meretur *Wakefield* in *Sylva critica* P. III, p. 128. seq.

ἈΛΕΊΦΩ, fut. είψω, 1) in universum: *lino, illino. Herodot.* III, 8. ἀλείφει τῷ αἵματι λίθους. 2) speciatim: *ungo, oleo vel unguento illino alium,* vel simpliciter positum, ut Marc. XVI, 1. Ioh. XII, 3. vel additis vocibus ἐλαίῳ, Marc. VI, 13. Iacob. V, 14. et μύρῳ, Luc. VII, 38 et 46. Ioh. XI, 2. Ἀλείφομαι in medio significat: *me ipse ungo, meum ipsius caput oleo vel unguento illino.* Matth. VI, 17. σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλήν. Iudith. XVI, 10. *Thucyd.* IV, 68. *Aelian.* V. H. IX, 30. Fuit autem frequentissimus unctionis usus apud veteres, praesertim apud Iudaeos. In conviviis maxime et alio tempore laeti animi testandi causa caput suum unguentis perungere solebant. Mos adeo invaluerat, eorum pedes et capita inungendi, quibus honorem exhibere et contestari cupiebant. Iudaeis adeo receptum fuit, adhibere aegrotorum unctionem, partim ut oleo refectionis aliquid eorum corpori adferretur, partim ut hoc signo externo, cui preces adiunctae erant, valetudo eorum restitueretur, non sine superstitione et ceremoniis incantatoriis. Confer *Lightfoot.* Hor. Hebr. et Talm. in Matth. VII, 17. p. 305. Mortuorum denique unctio fiebat partim honoris exhibendi, partim corporum eorum a putredine conservandorum causa. Confer *Geier.* de Luctu Hebraeorum cap. 21. Caeterum usi sunt Alexandrini hoc verbo non solum pro משׁח Gen. XXXI, 13. et סוך 2 Sam. XII, 20. sed etiam pro טוח *linere, oblinere,* Ezech. XIII, 10. XXII, 28.

ἈΛΈΚΤΩΡ, ορος, ὁ, *gallus,* τὸ ζῶον τὸ κατοικίδιον, ut auctor *Etym. M.* explicat. Ex α priv. et λέγω *cubo,* quod suo cantu excitet homines ex suo cubili. Graecis frequentius ἀλεκτρυὼν vocatur, ut iam *Thom. M.* sub ἀλεκτρυὼν observavit: ad quem vero *Hemsterhusius* et alii exemplis docuerunt,

ἀλέκτωρ fuisse olim vocabulum poeticum e Dorica dialecto in communem arcessitum, quo poetae lyrici, tragici et comici usi fuerint. Saepius legitur in N. T. Matth. XXVI, 35. πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι priusquam gallus cecinerit. Marc. XIV, 30. 68. 72. Luc. XXII, 34. 60. 61. Ioh. XIII, 38. XVIII, 27. coll. Alex. Prov. XXX, 31. ubi *Aquil.* et *Theodot.* habent ἀλεκτρυών. *I. I. Altmanni* miram opinionem de *buccinae* et *buccinatoris* significatione, quam apud graecos SS. et in N. T. locis vocabulis ἀλέκτωρ et ἀλεκτρυὼν subiiciendam esse, ostendere conatus est in *Bibl. Brem.* Cl. V. Fasc. III. copiose ac docte refutavit *Ioh. Doitsma* in *Museo Bremensi.* Vol. I. p. 377. sequ.

ʼΑΛΕΚΤΟΡΟΦΩΝΊΑ, ας, ἡ, 1) *galli cantus, gallicinium.* 2) *tertia noctis vigilia Iudaeorum, quam galli cantus finit, tempus nocturnum, quo galli experrecti canere incipiunt* et quod πρωΐα sequitur. Marc. XIII, 35. ὀψὲ, ἢ μεσονυκτίυ, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ, h. e. quaecunque noctis vigilia. Tempus autem, quo galli cantus edunt creberrimos, aequo circiter ab aurora et nocte media intervallo, etiam ab Hebraeis vocabatur קְרִיאַת הַגֶּבֶר, ut *Buxtorf.* in *Lex. Talmud.* p. 384. docuit, et a latinis Scriptoribus *gallicinium* (*Ammian.* XXII, 33.) dicebatur. His adde locum 3 Maccab. V, 23.

ʼΑΛΕΞΑΝΔΡΕΎΣ, έος, ὁ, *Alexandrinus.* Est nomen gentile, notans *eum, qui ex Alexandria oriundus est.* ʼΑλεξανδρεία autem erat *urbs* Aegypti celeberrima, ad Nili ostium, quod Canopicum dicitur, sita, portuque gemino instructa atque ab Alexandro M. qui eam condidit, adpellata: cuius de laudibus plura collegit *Barth.* ad *Zach. Mitylenaeum* p. 282 seq. Act. XVIII, 24. Iudaeus Apollo memoratur fuisse ʼΑλεξανδρεὺς γένει Alexandrinus genere. Act. VI, 9. commemoratur συναγωγὴ ʼΑλεξανδρέων, h. e. Synagoga, quae Iudaei, Alexandriae habitantes, utebantur. Ingens enim fuit Iudaeorum numerus, qui Alexandriae consederant et κατʼ ἐξοχὴν ʼΑλεξανδρεῖς vocabantur, teste *Iosepho* A. I. XIX, c. 5. §. 2. τὺς ἐν ʼΑλεξανδρείᾳ ἰυδαίυς ʼΑλεξανδρεῖς λεγομένυς.

ʼΑΛΕΞΑΝΔΡΊΝΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *Alexandrinus.* Est nomen derivatum, quod eiusdem cum praecedente originis et significationis est. Proprie notat 1) *civem Alexandrinum*, sed deinde etiam 2) ad res transfertur, *quae Alexandria in alia loca transferuntur.* Act. XXVII, 6. XXVIII, 11. πλοῖον ʼΑλεξανδρῖνον navis frumentaria, quae Alexandria Aegypti Romam vehebatur. Navibus enim olim haud raro a provinciis et urbibus, ubi exstructae fuerunt et unde venerunt, nomen datum fuisse, exempla navium Carthaginiensium apud *Reine-*

sium

fum Inscriptt. Class. III, n. 21. Aegyptiarum, Syriacarum et Rhodiarum apud *Caesar.* de B. C. III, 5. Corinthiacarum apud *Herodot.* VI. 89. et aliarum confirmant. Confer *Gyraldus* Lib. de navigiis cap. 17. Opp. T. I, p. 615. De navibus Alexandrinis speciatim copiose egit *Wetstenius* N. T. T. II, p. 658.

Ἀλέξανδρος, ἄνδρυ, ὁ, *Alexander.* Nomen proprium viri. Quatuor vero hoc insigniti nomine in N. T. leguntur, 1) *filius Simonis Cyrenaei,* qui crucem Christi portavit. Marc. XV, 21. τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρυ καὶ Ῥέφυ. 2) *unus ex sacerdotibus summis,* qui Apostolos examinavit. Act. IV, 6. Ἀλέξανδρον ἐκ γένυς ἀρχιερατικῦ. 3) *Iudaeus quidam,* in seditione Ephesiorum a plebe comprehensus et protractus, ut ad populum diceret, Act. XIX, 33. coll. v. 34. 4) *faber quidam aerarius.* a quo Paulus se multa mala perpessum fuisse queritur. 1 Tim. I, 20. 2 Tim. IV, 14. quem non fuisse Gnosticum, contra *Moshemium* Ven *Tittmann* in libro: de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 148. docuit.

Ἄλευρον, υ, τὸ, *far molitum, farina pura illa, cuius nondum usus fuit, cuiuscunque sit frumenti aut leguminis,* ab ἀλεύω *molo.* Matth. XIII. 33. εἰς ἀλεύρυ σάτα τρία. Luc. XIII, 21. Saepius non legitur. Vulgo a graecis Scriptoribus ἄλευρον ab ἄλφιτον distinguitur, sic, ut illud de *frumento,* hoc de *hordeo* dicatur: quam differentiam etiam Latini inter *farinam* et *polentam* constituerunt. Confer *Hesych.* ἄλευρα κυρίως τὰ τῦ σίτυ· ἄλφιτα δὲ τὰ τῶν κριθῶν — et *Salmas. Exercitatt. Plinian.* p. 328. qui ibidem p. 1037. docuit, ἄλευρον interdum etiam *massam, quae fit ex farina conspersa,* notare.

Ἀλήθεια, είας, ἡ, 1) *veritas* et quidem ea, quae vulgo logica dicitur, et in *convenientia verborum cum re ipsa* consistit: quo sensu *veritas* apud *Ciceronem* Lael. c. 25. legitur. *Phavor.* ἀλήθεια· ἀπόφασις λέγυσα τὸ ὑπάρχον ὡς ὑπάρχον, καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὡς μὴ ὑπάρχον. Luc. XXII, 59. ἐπ' ἀληθείας *profecto, revera,* i. q. ὄντως, Act. IV, 27. Marc. XII, 34. 2 Cor. XI, 10. ἔστιν ἀλήθεια Χριστῦ ἐν ἐμοὶ est formula asseverandi et iurandi: *per Christum vobis affirmo,* verissima sunt, quae dico. 1 Tim. II, 7. 1 Ioh. I, 6. ὐ ποιῦμεν τὴν ἀλήθειαν a vero aberramus, i. q. v. 8. ἡ ἀλήθεια ὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ibid. II, 4. Hac significatione אמת saepius legitur in V. T. v. c. Zach. VIII, 16. *Iamblich.* V. Pythag. 32. μετ' ἀληθείας πάσης ἀπεκρίνατο. 2) *convenientia rerum inter se,* seu *ipsa alicuius rei aut facti natura et ratio,* ut אמת Devt. XXII, 20. Marc. V, 34. εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν narravit ei omnem rem, uti facta erat. *Ioseph. B. I.* VII, 2. πυθόμενος παρ' αὐτῦ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. *Homer. Il.* ω. 407. πᾶσαν ἀληθείαν κατάλεξον. *Herodot.* VIII, 82. Ioh. V, 33. καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ et verum professus est. 2 Ioh. v. 3. 3 Ioh. v. 12. 3)

12. 3) *certitudo, certa persuasio*, seu *certa et indubitata signa et indicia, e quibus veritas colligi ac demonstrari potest.* Act. X, 34. *ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι* perspicue iam intellego, ita, ut nullus dubitandi locus sit relictus. Ios. II, 12. 4) *perfectio, integritas*, ita, ut de rebus dicatur, quae nomine suo maxime dignae sunt, quibus nihil deest. Ioh. I, 14. *πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας* plenus summa, excellentissima gratia ac benignitate, ibid. v. 17. *ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια* religio christiana, summum illud beneficium. Ierem. II, 21. זֶרַע אֱמֶת semen praestans. optimum. 5) *veracitas*, quae et in consensione sermonis cum cogitatis, et in constantia in servandis promissis aut comminationibus consistit. Rom. III, 4. *ἀλήθεια θεοῦ* veracitas Dei in servandis promissis. XV, 8. *ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ* ut fides Dei in promissis servandis appareret. Ephes. V, 9. *καὶ ἀλήθεια* et veritatis studium. IV, 25. — veracitati studete. Eandem significationem habet hebraicum אֱמֶת Ies. XXXVIII, 19. Ps. LXIX, 14. 6) *vera religio*, sive sit *naturalis* illa, Rom. I, 18. *τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων* qui cum veri Dei cognitione pravitatem vitae coniungunt — et v. 25. *μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει* verum Dei cultum cum idololatria permutarunt. coll. v. 19 seq. — sive *christiana*, Ioh. VIII, 32. ubi *ἀλήθεια* i. q. *λόγος χριστοῦ* v. 31. XIV, 17. *τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας* spiritus ille divinus, qui vos veram doctrinam meam edocebit. XVII, 17. 19. 2 Cor. IV, 2. *τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας* tradenda vera religione divina. Gal. III, 1. Coloss. I, 6. 2 Thess. II, 10. 12. 1 Tim. II, 4. III, 16. 2 Tim. II, 18. Tit. I, 14. 1 Petr. I, 22. 2 Ioh. I, 2. Haec religio, a Christo tradita, sincera illa et pura doctrina divina, in N. T. ut modo multis exemplis comprobavimus, *κατ' ἐξοχὴν ἀλήθεια* dicta, aliis in locis vocatur *ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας*, 2 Petr. II. 6. *ὁ λόγος τῆς ἀληθείας*, 2 Cor. VI, 7. Ephes. I, 13. Iacob. I, 18. — *ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου*, Galat. II, 5. 14. denique *ὁ λόγος τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου*, Coloss. I, 5. De religione iudaica etiam אֱמֶת interdum usurpatur, maxime in Psalmis, XXVI, 3. LXXXVI, 11. His adde testimonia veterum ecclesiae doctorum, collecta a *Suicero Thesaur. Eccles.* Tom. I, p. 188. seq. 7) *integritas et sanctitas mentis et vitae, probitas, pietas*, ad imitationem hebraici אֱמֶת Ps. LI, 8. Ioh. III, 21. *ὁ ποιῶν ἀλήθειαν* qui recte agit: opponitur enim *τῷ φαῦλα πράσσοντι* v. 20. Ioh. VIII, 44. *ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν* deflexit a virtute et integritate sua. coll. 1 Ioh. III, 8. Rom. II, 8. *τῇ ἀληθείᾳ* opponitur *ἡ ἀδικία*. 1 Cor. V, 8. *εἰλικρινεία καὶ ἀληθεία* vera et non fucata pietas. Ephes. IV, 21. V, 14. Iacob. V, 19. coll. v. 20. Tob. III, 5. Conf. *Ludov. de Dieu* Criticam S. p. 495. Speciatim vero ita dicitur 8) *iustitia et aequitas*, ita, ut Deo aeque ac hominibus tribuatur. Prioris exem-

exemplum est Rom. II, 2. κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶν κατ' ἀλήθειαν poena divina eaque iusta. Posterioris autem exemplum praebet locus 1 Cor. XIII, 6. συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ iustitia et aequitate mirifice delectatur: ubi opponitur ἡ ἀδικία. Ita אמת sumitur Prov. XXIX, 14. Ies. LIX, 24. Ps. XIX, 10. LXXXV, 11. 12. quae vox haud raro per δικαιοσύνην redditur ab Alexandrinis, v. c. Genes. XXIV, 49. et ἀλήθεια in libris apocryphis, Tob. III, 2. 1 Macc. VII, 18. Nec a linguae latinae et graecae usu hanc significationem alienam esse, ex *Cicer.* XIII. ad Famil. 57. et iis, quae *Graevius* in Lectt. Hesiodd. c. 6. et *Irmisch.* ad *Herodian.* Tom. I, p. 761. in hanc rem contulerunt, satis apparet. 9) *sinceritas, quae omnem simulationem, dolum, fraudem et fucum excludit, candor animi.* Philipp. I, 18. εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ, ubi ἀληθείᾳ est i. q. ἁγνῶς v. 16. et notat: *ingenue, bono consilio.* 1 Ioh. III, 18. ubi ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ opponitur λόγῳ καὶ τῇ γλώσσῃ. Huc etiam referrem locum Ioh. IV, 23. 24. ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Ita אמת Esther. IX, 30. Iudd. IX, 15. 16.

ἈΛΗΘΕΥΩ, fut. εύσω. 1) *vera loquor, veritatis studiosus sum,* i. q. alibi dicitur λέγω vel ποιῶ τὴν ἀλήθειαν. Galat. IV, 16. ἀληθεύων ὑμῖν cum veram religionem christianam vobis trado. Gen. XLII, 16. האמת אתכם Alex. εἰ ἀληθεύετε; *Xenoph.* Anab. IV, 4. 10. 2) *sincero sum animo.* Ephes. IV, 15. ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ sincero animo nos invicem diligamus. *Phavor.* ἀληθεύων λέγεις· ἀληθῆ λέγεις. Συντάσσεται τὸ ἀληθεύω καὶ αἰτιατικῇ, ὡς παρ' Ὁμήρῳ· πάντα δὲ ἀλήθευσον. καὶ παρὰ Ξενοφῶντι· λέγειν οὐδὲν ὅ, τι ἂν μὴ ἀληθεύω — καὶ ἀληθεύει τοῦτο, ἀντὶ τοῦ ἀληθές ἐστι.

ἈΛΗΘΗΣ, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, 1) *verus, veritati rei seu rei ipsi congruens et conveniens.* Ioh. X, 41. πάντα δὲ ὅσα εἶπεν περὶ τούτου. ἀληθῆ ἦν tamen testimonium Iohannis de persona Iesu verissimum fuit. ibid. XIX, 35. XXI, 24. Act. XII, 9. Tit. I, 13. ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής sententia haec ipso usu confirmatur. 1 Petr. V, 12. 1 Petr. II, 22. 1 Ioh. II, 8. Neutrum ἀληθὲς eleganter ponitur pro adverbio ἀληθῶς *vere.* Ioh. IV, 18. τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας recte dixisti. *Herodian.* III, 8. 2) *verus, qui talis est, qualem se profitetur.* Ioh. VII, 18. οὗτος ἀληθής ἐστι καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν hic est verus doctor divinus nec impostor. 2 Cor. VI, 8. ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς tanquam impostores et tamen sumus veri legati divini. Matth. XXII, 16. 3) *verax, fide dignus, qui fidem datam servat.* Ioh. III, 33. ἐσφράγισεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν is, veracem Deum esse, facto suo confirmat. ibid. VIII, 26. Rom. III, 4. γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης si vel omnes homines mendaces reperirentur, tamen Deus fidem datam

tam fallere nequit. Ita et latinum *verus* pro *verace*, *veridico* ponitur apud *Terent. Andr.* II, 5. 12. *Virgil. Aen.* III, 310. VI, 456. 4) *firmus*, *ratus*, *vim iuris habens*, *rechtskräftig*. Ioh. V, 31. *ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής* in dubium vocari testimonium meum posset. Ioh. VIII, 13. 17. *ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστι* duorum hominum testimonium fidem habere publicam. 5) *honestus*, *probus*, *rectus*. Philipp. IV, 8. *ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ* quidquid rectum est: quae verba tamen alii cum Grotio reddunt: quidquid est a mala fide et mendacio alienum. Sic *verum* apud latinos Scriptores, v. c. *Horat.* Epist. I, 1. 11. Vide *Ludov. de Dieu* Criticam S. p. 501. 6) (ut lat. *verus*. Vid. *Burmann.* ad *Propert.* p. 638.) *iustus*, *aequitati conveniens*. Ioh. VIII, 16. *ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστι*, h. e. iudicium meum iustum et aequum est: nam opponitur v. 16. *τῷ κρίνειν κατὰ ὄψιν*. *Hesych.* *ἀληθής· δικαία ἢ δίκαιος*. *Thucyd.* III, 56 *οὐκ ἀληθεῖς κριταὶ ὄντες*. *Ioseph.* A. I. VI, 3. 2. *τὰς κρίσεις οὐ πρὸς τὴν ἀλήθειαν*. Ib. VII, 5. 4. Simili modo hebraicum קֹשֶׁט *veritas* est ad rad. arab. قسط *iustus fuit*; et contra צָדַק *iustus fuit* in lingua arabica notat *verax fuit*.

ἈΛΗΘΙΝΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) *verus*, *fide dignus*, *rei naturae et veritati conveniens*. Ioh. IV, 37. *ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς* comprobatur in vobis proverbium illud. ib. XIX, 35. *καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία*. Apoc. III, 14. *ὁ μάρτυς πιστὸς καὶ ἀληθινός*. ib. XXI, 5. XXII, 6. 2) *genuinus*, *qui natura et vere est id*, *quod dicitur*; *qui talis est*, *qualis esse debet*: et opponitur fictitio et speciem modo praebenti. Ioh. I, 9. *ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν* erat doctor vere divinus. ibid. IV, 29. *ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ* veri Dei cultores. VI, 32. *τὸν ἄρτον τὸν ἀληθινὸν* cibum vere coelestem. XVII, 3. *τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν*, qui 1 Thess. I, 9. *τοῖς εἰδώλοις* diis fictitiis opponitur. 1 Ioh. II, 8. V, 20. Apoc. III, 7. In aliis vero locis, quae ad eandem significationem pertinent, *ἀληθινὸν* reddi potest per *certum*, *perenne*, *firmum et perpetuum*, *optimum*, *praestantissimum*. Luc. XVI, 11. *τὸ ἀληθινὸν* opponitur *τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ*, h. e. vanis et fluxis divitiis, adeoque *veras divitias coelestes*, *non fluxas et vanas*, significabit. Ioh. XV, 1. *ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ* ego sum vitis praestantissima. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 765. 3) *verax*, *promissis stans*. Ioh. VII, 28. *ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με* verax est, qui me misit. 4) *integer*, *probus et sincerus*. Hebr. X, 22. *μετ' ἀληθινῆς καρδίας* mente integra et pura ab omni vitiositate. Ies. XXXVIII, 3. באמת ובלב שלם Alex. *μετὰ ἀληθείας ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ*. coll. 1 Regg. VIII, 62. XI, 4. XV, 14. In aliis versionis Alex. locis *ἀληθινὸς* hebr. תָּמִים Devt. XXXII, 4. — יָשָׁר Iob. VIII, 6. et נָקִי Iob. XXVII, 17. respondet. *Oecumen.*

in

in Epist. ad Ephes. VI, p. 694. ἀληθινός ἐστιν ἐκεῖνος, ὁ μὴ ὑποκρινόμενος μηδὲ ἐπιμορφιζόμενος τὴν ἀρετήν. 5) *iustus, aequus.* Apoc. VI, 10. ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἀληθινός, ubi confer sequentia. XV, 3. δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου iuste et aeque moderaris fata humana. XVI, 7. ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου. XIX, 2. 11. 6) *realis, non typicus.* Hebr. VIII, 2. καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς et templi illius coelestis, quod adumbratum fuit tantum templo Hierosolymitano. coll. cap. IX, 25. Saepius Scriptores ecclesiastici huius ἀληθείας, quae opponitur *umbris* et *ceremoniis legalibus*, mentionem faciunt, locis interdum plane alienis. Confer *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 190.

ἈΛΗ͂ΘΩ, fut. ήσω, *molo, molam manuariam circumago* (hebr. טָחַן Num. XI, 8. Iudd. XVI, 21.), pro quo frequentius quidem graeci Scriptores ἀλέω ponunt; sed ideo non omnino repudiandum erat hoc verbum a *Phrynicho* p. 58. et *Thoma Magistro* p. 31. sub ἀλεῖν. Legitur enim ἀλήθω in *Diodor. Sic.* III, 13. Matth. XXIV, 41. δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι. Luc. XVII, 35. δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό. In utroque loco (saepius enim non legitur in N. T.) priscorum consuetudinem Christus respexit. Olim enim mulieres seu ancillae in molendina mittebantur et molam trusatilem circumagebant: Exod. XI, 5. Talis serva molendinaria, quae erat infimae conditionis, γυνὴ ἀλετρίς dicitur *Homero*, Odyss. XX, v. 105. confer *Warnekros Entwurf der hebräischen Alterthümer* p. 202. *Etym. M.* ἀλήθω· τὸ ἐπὶ τῆς μύλης σῖτον ἢ κριθὴν ἀλευροποιεῖν. ἀπὸ τοῦ ἀλῶ, ἀλήθω, ὡς πρῶ, πρήθω, νῶ, νήθω κ. τ. λ. Idem *Phavor.* Vide etiam notata de hac voce a *Wetstenio* in notis ad N. T. T. I. p. 505.

ἈΛΗΘῶΣ. Adverb. 1) *vere, revera, re ipsa,* ita, ut ad alicuius rei naturam et essentiam referatur. Matth. XIV, 33. ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ. XXI, 73. Ioh. I, 48. ἀληθῶς Ἰσραηλίτης pro ἀληθινὸς Ἰσραηλίτης en! verum et genuinum Israelitam. 2) *vere, veraciter,* ita, ut ad sermonem et orationem referatur. Luc. IX, 27. λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς hoc enim vobis affevero. XII, 44. XXI, 3. Ioh. IV, 18. secundum lectionem quorundam codd. 3) *certo, certis indiciis, idoneis argumentis.* Ioh. VII, 26. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν; num forte certis indiciis cognoverunt? XVII, 8.

ἉΛΙΕΎΣ, έως, ὁ, 1) *piscator,* hebr. דַּיָּג Ies. XIX, 8. Ier. XVI, 16. et דַּיָּג Ezech. XLVII, 10. ab ἅλς *mare. Hesych.* ἁλιεῦσι· θαλαττουργοῖς ἢ ἰχθυοθηρευταῖς. Matth. IV, 18. Marc. I, 16. ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. 2) metaphorice: *qui sibi vel aliis aliquid comparat et conciliat.* Matth. IV, 19. Marc. I, 17. ἁλιεῖς ἀνθρώπων qui institutione sua religioni christianae plures sectatores conciliant; non tamen sine respectu ad externam apostolorum

lorum conditionem. Hoc metaphorico ſenſu et θηρᾷν apud *Xenoph.* Mem. II, 6. 8. et *venari* apud Latinos occurrit. Confer *Burmann.* ad *Phaedr.* IV, 4. p. 172. et *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 277.

ἉΛΙΕΎΩ, fut. εύσω, (pro quo, teſte *Phavorino*; frequentius ἁλιεύομαι dicitur) *piſcor, piſces capio*, hebr. דּוּג Ierem. XVI, 16. Semel legitur in N. T. Ioh. XXI, 3. ὑπάγω ἁλιεύειν abeo piſcatum.

ἉΛΊΖΩ, fut. ίσω, (ab ἅλς, ἁλὸς *mare, ſal.*) 1) *ſale condio, ſale conſpergo, ſalio*; pro quo et ἁλατίζω reperitur, ſed raro, v. c. apud *Vet. Schol.* in *Rhet. Ariſtot.* II. c. 23. p. 46. Marc. IX, 49. ἁλὶ ἁλισθήσεται ſale conſpergetur. Bene diſtinguenda eſt haec vox ab ἁλίζω *congrego, colligo*, ab adverbio ἅλις *confertim, coacervatim*, deſcendens, de qua infra ſub συναλίζω uberius dicendi locus erit. 2) ἁλίζομαι *ſalſedinem, ſaporem recipio.* Matth. V, 13. ἐὰν μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; qui ſi perdiderit ſaporem et ſalſedinem, quomodo eam recuperabit? i. e. non erit, quo corrigatur. — Alii vertunt: quomodo cibi condiendi erunt? Sed priorem interpretationem praeferendam eſſe, docet locus parallelus Marc. IX, 50. ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Iam vero quia quaelibet victima, Deo offerenda e praeſcriptis legis Moſaicae (Levit. II, 13.), antea ſale conſpergenda erat, ob vim luſtrandi, quam ſali veteres ineſſe opinabantur, factum eſt, ut ἁλίζειν 3) metaphorice ſignificaret: *aliquem morti et perniciei deſtinare* aut *conſumere, perdere, delere*, et ἁλίζεσθαι *conſumi, perdi, deleri.* Marc. IX, 49. πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται omnis enim impius igne pereat neceſſe eſt, quemadmodum victima ſale conſperſa interficitur. Eandem ſignificationem habet hebr. נִמְלַח Ieſ. LI, 6. כִּי־שָׁמַיִם כֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ coeli ſicut fumus evaneſcent. Eſra IV, 14. Ierem. XXXVIII, 11. 12.

ἈΛΊΣΓΗΜΑ, τος, τό. Vox haec mere helleniſtica, quae apud reliquos Scriptores graecos non occurrit, in univerſum *quamvis pollutionem et inquinationem*, ſive phyſicam et legalem, ſive moralem ſignificat; ab ἀλισγέω, quod *Heſychius* per μολύνω et μιαίνω explicat, et Sirac. XL, 33. (ἀλισγεῖν ψυχὴν) Daniel. I, 8. Malach. I, 7. 12. (ubi hebr. גָּאַל reſpondet) legitur. Speciatim vero ſignificat *inquinationem* legalem, quae eſt per nutrimenta vetita, de quibus lex Moſaica agebat: id quod luculenter apparet e loco Act. XV, 20. ubi verba: ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων vertenda ſunt: a pollutione per carnes ex victimis paganorum reſiduas, propterea quod v. 29. per verba ἀπὸ εἰδωλοθύτων, illorum loco poſita, ab ipſo auctore ſunt explicata. Neque hoc fugit Lexicographos vett. qui omnes hunc locum reſpexerunt. *Heſychius* enim vocem ἀλισγημάτων explicat

ficat per τῆς μεταλήψεως τῶν μιαρῶν θυσιῶν, ubi confer. Ernesti; Suidas per τῶν μιασμάτων ἐκ μυσαρᾶς τῶν εἰδώλων θυσίας — denique Alberti Glossarium N. T. τῶν μεταλήψεων τῆς μιαροφαγίας.

ἈΛΛΆ. Coniunctio, tam inter *copulativas*, quam inter *adversativas* a Grammaticis numerata, de cuius vario apud Scriptores graecos usu eleganter disputavit *Devarius* in libro de Graecae L. particulis, ex edit. *Reusmann.* p. 1 seq. Nos potiores eius significationes, in libris N. T. obvias, dabimus: nam omnem rem exhaurire difficultas indicii, de ea in singulis locis constituendi, non permittit. 1) *sed.* Matth. VII, 21. VIII, 4. IX, 13. 17. 24. Deficit in hac significatione Tit. II, 3. ante καλοδιδασκάλους et III, 2. ante ἐπιεικεῖς. 2) *ast*, *verum*, *at.* Matth. IX, 18. XXIV, 6. ἀλλ᾽ οὔπω ἐςὶ τὸ τέλος. Marc. IX, 22. XIII, 20. XIV, 28. 36. Ita ἀλλὰ etiam apud graecos Scriptores obiectionibus et oppositionibus servit: confer *Devarium l. l. p.* 8 seq. 3) *e contrario.* Matth. XX, 26. ἀλλ᾽ ὃς ἐὰν θέλῃ e contrario qui cupiat. v. 28. οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι. Marc. XI, 32. 4) *quin etiam*, *adeo.* Matth. XXI, 21. Luc. XII, 7. ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες κ. τ. λ. Ioh. XVI, 2. Act. XIX, 2. ἀλλ᾽ οὐδὲ ἠκούσαμεν adeo ne audivimus quidem. 1 Cor. III, 2. ἀλλ᾽ οὐδὲ νῦν ne nunc quidem. 2 Cor. VII, 11. 5) *quam potius*, *sed potius*, inprimis praecedente particula negandi. Matth. IV, 4. V, 15. 17. 39. VI, 13. X, 20. 34. XV, 11. XVII, 12. XVIII, 30. Marc. IX, 37. XVI, 7. Ioh. VII, 16. Act. V, 4. 1 Cor. X, 24. 2 Cor. VIII, 5. Ita כִּי Gen. XLV, 8. Exod. XVI, 8. et כִּי־אִם Ierem. VII, 23. E graecis Scriptoribus huc pertinent loca: *Herodot.* III, c. 151. IX, 6. 6) *nisi*, *praeter.* Matth. XIX, 11. XX, 23. ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται nisi quibus destinata fuerit. Marc. IX, 8. ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, (in loco parallelo Matth. XVII, 8. εἰ μὴ positum est). Hinc Alexandr. hebr. אִם לֹא per ἀλλὰ reddiderunt Genes. XXIV, 38. 7) *tamen*, *sed tamen.* Ioh. XVI, 20. 1 Cor. IV, 15. VIII, 6. IX, 2. 12. 2 Cor. XIII, 4. Coloss. II, 5. Hanc significationem ἀλλὰ etiam apud Graecos habet, praesertim si particulae εἰ respondet. Confer *Blackwall.* Tom. II. Class. Sacr. p. 54. et כִּי־אִם Num. XXIV, 22. ut אֲבָל Daniel. X, 21. 2 Paral. XXXIII, 17. 8) *vel*, *aut*, i. q. ἤ, maxime in interrogationibus. Matth. XI, 8. 9. ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; aut ad quidnam videndum exiistis? *Arrian. Epictet.* p. 64. *Andocides Orat.* III, p. 273. 9) *igitur*, *ideo*, *itaque.* Act. X, 20. XXVI, 16. Eph. V, 24. 2 Cor. VIII, 7. Galat. II, 14. 1 Ioh. II, 27. ad imitationem hebraici כִּי־אִם 1 Regg. XX, 6. Ies. LXV, 18. 1 Macc. X, 56. *Aristoph.* Thesmophor. v. 223. Pace v. 570. 10) *utique*, *sane*, *profecto.* Rom. VI, 5. Iacob. I, 26. Hinc ἀλλὰ hebraico אָכֵן *sane*, *utique*, in versione Alex. respondet Iob. XXXII, 8.

Aelian.

Aelian. V. H. IV, 13. XIV, 4. 11) *quaeso;* quam elegantem vim obtinet in precationibus, quibus praefigi solet. Marc. IX, 22. *ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν* si quid itaque vales, auxiliare quaeso nobis. *Homer.* Iliad. I, 393. *ἀλλὰ σὺ, εἰ δύνασαί γε, περίσχεο παιδὸς ἑῆος.* *Aristoph.* Nub. v. 183. *ἀλλ' ἄνοιγε τὴν θύραν* aperi quaeso ostium. Idem in *Acharn.* 578. 562. *Plut.* 1203. Alia exempla dedit *Krebs.* in Observatt. Flav. p. 90. et *Koenius* ad *Gregor. de Dialectis* p. 36. Sic et Latini *tamen* adhibent, v. c. *Terent. Andr.* V, 1. 23. 12) interdum *ἀλλὰ* pleonastice ponitur, v. c. Matth. VIII, 8. interdum deficit, Marc. XVI, 13. Ioh. II, 10. ante *σύ.* IV, 22. ante *ὑμεῖς.* Act. XXVIII, 19. ante *οὐχ'.* Coloss. II, 23. Philem. v. 9. Hebr. IV, 25. Exempla defectus similium particularum apud Hebraeos dedit *Noldius* in Concordantiis particularum hebraeo-chaldaicarum p. 2. 13) *ἀλλὰ* saepe post se repeti iubet verba quaedam ex superiore oratione subintelligenda et ellipsin indicat. Exempla e Graecis dedit *Devarius* l. l. p. 12 seq. E N. T. vero haec loca praecipue sunt notatu digna: Marc. XIV, 28. *ἀλλὰ* scilicet ne plane dispergamini. ibid. v. 49. *ἀλλ'* sc. *γέγονε τῦτο.* coll. Matth. XXVI, 56. Ioh. I, 8. *ἀλλ'* sc. *ἦλθεν* e v. 7. Ioh. IX, 3. *ἀλλ'* sc. coecus factus est. XV, 25. ubi post *ἀλλ'* e v. 24. supplendum est *μεμισήκασιν.* 1 Ioh. II, 19. *ἀλλ'* scilicet egressi sunt e nobis. 14) *ἀλλὰ καὶ quin immo, quin etiam.* Luc. XII, 7. XVI, 21. ubi iam *Erasmus Schmidius* in notis observavit, hic non esse *ἀντίθεσιν,* sed *αὔξησιν.* 15) *ἀλλ' ἢ nisi.* 1 Cor. III, 5. *ἀλλ' ἢ διάκονοι* nisi ministri Dei. 2 Cor. I, 13. *praeterquam.* *Diogen. Laërt.* Prooem. p. 12. *μηδένα γὰρ εἶναι σοφὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἢ θεόν.* Interdum *ἀλλ' ἢ* per *sed potius* vertendum est, v. c. Luc. XII, 51. Confer. *Devarius* l. l. p. 25 seq. et *Zeunius* ad *Vigerum* de praecipuis graecae dictionis idiotismis p. 461 seq. 16) *ἀλλὰ praeterea.* Rom. X, 8. *ἀλλὰ τί λέγει;* quid praeterea dicit? Conf. *Clerici Artem crit.* P. I. p. 65. Caeterum non a re praesenti alienum erit particulas hebraicas breviter recensere, quibus *ἀλλὰ* in vers. Alexandrina respondet. Vsi autem sunt Alexandrini pro ו Genes. XVII, 5. Exod. III, 22. Devt. I, 26. pro כִּי Num. XXXVI, 9. pro אִם Gen. XLIV, 26. pro כִּי־אִם Genes. XV, 14. Ios. XXIII, 8. pro אֲבָל 2 Chron. I, 4. Daniel. X, 7. 21. pro chald. בְּרַם *verumtamen,* Esra V, 13. et לָהֵן *nisi,* Daniel. II, 11. pro אֶפֶס *tantummodo,* Num. XXIII, 13. pro זוּלָת *praeter,* Devt. IV, 12. pro רַק *tantum,* Ios. VI, 18. XIII, 6. pro אַךְ 1 Sam. XVI, 6. 1 Regg. XVII, 13. pro אוּלָם *profecto,* Iob. I, 11. XII, 7. pro אַף *quin etiam,* 1 Sam. XIV, 30. pro אָכֵן *utique, sane,* Iob. XXXII, 9. pro הִנֵּה Iob. XL, 15. Ies. V, 17. Quibus adde, quae *Phavorinus* ad vocem *ἀλλὰ* e Graecorum scriptis congessit. Sed haec sufficiant.

'ΑΛΛΑΤ-

Ἀλλάττω vel Ἀλλάσσω, fut. άξω, 1) *muto, immuto* et quidem ita, ut de mutatione in melius dicatur. *Hesych.* ἤλλαξεν· ἄλλον ἐξ ἄλλυ ἐποίησεν. 1 Cor. XV, 51. πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα sed omnium corpora mutationem subitura sunt, nempe qua substantiam, conditionem et qualitates corporis. In vers. Alex. hebr. חָלַף Genes. XXXI, 7. et הֵמִיר Levit. XXVII, 33. Ierem. II, 11. respondet. 2) ubi de mutatione in peius agitur, *deturpo, corrumpo.* Rom. I, 23. καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τῦ ἀφθάρτυ θεῦ et deturparunt formam adspectabilem aut summam maiestatem Dei incorruptibilis. Eodem sensu הֵמִיר Psalm. CVI, 20. וַיָּמִירוּ אֶת־כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֹכֵל עֵשֶׂב Ierem. II, 11. 3) *efficio, ut aliquid cesset, finem impono, abrogo.* Act. VI, 14. καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς et abrogaturum ritus a Mose praescriptos. Hinc Ἀλλάττομαι sensu physico: *intereo, pereo, evanesco,* v. c. Hebr. I, 12. ὐρανοὶ ἀλλαγήσονται coeli peribunt, destruentur, coll. Ies. II, 18. וְהָאֱלִילִים כָּלִיל יַחֲלֹף et idola plane destruentur. 4) *vario.* Galat. IV, 20. καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μυ et variare orationem meam, h. e. loqui pro diverso rerum statu; in qua significatione respondet hebr. שָׁנָה Ierem. II, 36. *Artemid.* II, 20. de corvo: διὰ τὸ πολλάκις ἀλλάσσειν τὴν φωνήν. coll. IV, 58. ubi formula πολλαῖς χρῆσθαι φωναῖς usus est. *Dio Chrys.* LIX. p. 575. C.

Ἀλλαχόθεν. Adverbium loci, *aliunde*, ab ἄλλος: nam adverbia, in θεν desinentia, significant *de* seu *a loco.* Semel occurrit in N. T. Ioh. X, 1. ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν sed aliunde inscendit. Hebraicum מִמָּקוֹם אַחֵר Esther IV, 14. Vide *Wetstenii* N. T. T. I, p. 907.

Ἀλληγορέω, ῶ, fut. ήσω, ab ἄλλος alius et ἀγορεύω loquor, proprie 1) *aliud loquor quam sentio:* 2) *aliud verbis, aliud sensu ostendo; aliter interpretor quam verba prae se ferunt: alium sensum ex oratione eruo, quam qui verbis proprie intellectis gignatur:* unde allegoria, quae nota est figura rhetorica. *Hesych.* ἀλληγορούμενον· τροπολογούμενον, φυσιολογούμενον. Idem: ἀλληγορία· ἄλλο τι παρὰ τὸ ἀκουόμενον ὑποδεικνῦσα. *Alb.* Gloss. N. T. p. 150. ἀλληγορούμενα· ἑτέρως κατὰ μετάφρασιν νοούμενα καὶ ὐ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Semel legitur in N. T. Galat. IV, 24. ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα haec narratio Mosis alium sensum sublimiorem admittit, quam ipsa verba proprie intellecta monstrant; seu ad nostram rem accommodari potest. Inter omnes vero populos cultos obtinuit mos allegoricae interpretationis, ut vel ex *Heracliti* libro de allegoriis Homeri (cuius nova editio Goettingae prodiit curante *N. Schow* cum notis Ill. *Heynii*) satis apparet. Fuerunt autem maxime inter Iudaeos haud pauci viri docti, qui adeo narrationes V. T. allegorice explicarent; ad quorum numerum praeter auctores Kabbalae antiquioris Iudaeorum et N. T. scriptores maxime *Eleaza-*

Eleazarus Pontifex et *Aristobulus* (*Euseb.* Praep. Evang. VIII, c. 8.) *Esseni* et *Philo* referendi sunt. Confer *Koerner.* Spec. I. et II. de allegorica interpretandi ratione. De ipsa voce *ἀλληγορεῖν* vide notata a *Wetstenio* N. T. T. II, p. 228 sequ.

'ΑΛΛΗΛΟΥΪΑ. Vox origine hebraica, terminationem suam retinens, composita ex secunda persona pluralis imperativi Piel verbi הִלֵּל *laudavit* et nomine divino יָהּ, הַלְלוּ יָהּ celebrate Iehovam, *αἰνεῖτε τὸν κύριον*, Apoc. XIX, 1. 3. 4. 6. *Hesych.* *ἀλληλούϊα· αἶνος τῷ ὄντι Θεῷ· αἰνεῖτε τὸν Θεόν.* Idem *Suidas* et Lex. MS. Bibl. Coislin. p. 503. 3 Macc. VII, 13. *ἐπιφωνήσαντες τὸ ἀλληλούϊα.*

'ΑΛΛΗΛΩΝ. Est genitivus pluralis nominis defectivi tum numero, tum casibus. Singularis plane non est in usu: dualis rarius reperitur in Scriptoribus profanis, sed in nullo codice N. T. Pluralis vero frequentissime in libris N. T. legitur, non quidem in omnibus ac singulis casibus, attamen in genitivo *ἀλλήλων*, in dativo *ἀλλήλοις*, *ἀλλήλαις*, et in accusativo *ἀλλήλους*, *ἀλλήλας*, *ἄλληλα*. Latine variis modis reddi potest: *invicem*, *mutuo*, *inter sese*, *inter nos vel vos*, *alius alium*, *alter alterum*. Regitur autem vel a verbo, cui iungitur, vel a praepositione, quae ei praemittitur, v. c. *πρὸς*, *εἰς* seq. accus. — *κατὰ*, *μετὰ*, *ἀπὸ*, *ὑπὲρ*, sequente genitivo, vel ab alia quadam particula, v. c. *μεταξύ*. E pluribus N. T. locis haec pauca sufficiant. Matth. XXIV, 10. *ἀλλήλους παραδώσουσι καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους* alius alium prodet et odio habebit. Ioh. XIII, 35. *ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις* si mutuo vos amore prosequimini. Act. VII, 26. *ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους*; quid alter alterum laeditis? XXVIII, 25. *ἀσύμφωνοι ὄντες πρὸς ἀλλήλους* cum invicem discordes essent. Iacob. V, 16. *εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων* orate pro vobis mutuo. Genes. XV, 10. לִקְרַאת רֵעֵהוּ Alex. *ἀντιπρόσωπα ἀλλήλοις.* ibid. XLII, 21. אִישׁ אֶל־אָחִיו Alex. *πρὸς ἀλλήλους*, coll. Exod. XVIII, 7. Exod. XIV, 20. זֶה אֶל־זֶה Alex. *ἀλλήλοις.* *Suid.* *ἀλλήλων· ἀντὶ τοῦ ἑαυτῶν.*

'ΑΛΛΟΓΕΝΗΣ, *έος*, *ὁ*, *ἡ*, *alienigena*, *ex alia tribu et gente oriundus*, *peregrinus*. (ex *ἄλλος* et *γένος* *gens*, *genus*.) In vers. Alex. respondet hebr. בֶּן־נֵכָר Ies. LVI, 3. et זָר Ies. LXI, 5. Ierem. LI, 51. Dicebatur autem in universum *ἀλλογενὴς* a Iudaeis omnis, qui non ad populum iudaicum pertinebat: unde apud Lucam XVII, 18. Samaritanus ita vocatur. coll. v. 16. Saepius non legitur.

'ΑΛΛΟΜΑΙ, fut. *ἀλοῦμαι*, (activum est inusitatum, passivum autem et medium saepius leguntur), 1) *salio*, *subsilio*, *exsilio*, et dicitur non solum de hominibus, sed etiam de animalibus, prae gaudio tripudiantibus. *Hesych.* *ἅλεται· πηδήσει.* 2) *leviter incedo et me moveo saltantium instar*. In hac significatione derivata, quam propria accipere hanc vocem mallem

in

aliqo Act. III, 8. ubi homo claudus, a Petro sanatus, narratur templum intrasse περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος, h. e. pedibus niger; si lectio sana est: nam desunt verba graeca laudata in bonis codicibus. ibid. XIV, 10. καὶ ἥλλετο καὶ περιεπάτει. coll. Ies. XXXV, 6. τότε ἁλεῖται ὡς ἔλαφος ὁ χωλός. Syrus: et exsiliens surrexit. 3) metaphorice usurpatur de aquis fontanis scaturientibus et ebullientibus. Ioh. IV, 14. πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου fons scaturiens, fons perennis. Eodem modo salire apud latinos Scriptores: Virgil. Eclog. V, 47. Sueton. Octav. 82. Vide etiam Pearson. annot. in Ignatii Epistolam ad Romanos p. 56. Hesychius: ἁλλομένη, ἀεὶ ῥέοντος ἢ βλύζοντος.

ΑΛΛΟΣ, η, ο, alius, a, ud, in universum diversitatis notionem habet, quacunque se habeat ratione, sed non uno, eodemque sensu, pro diversitate subiecti. Nam 1) adhibetur inclusive, alius praeter aliquem vel aliquos. Matth. IV, 21. εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς vidit praeter Andream et Petrum alios fratres duos. Marc. VII, 4. καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν et praeter ea alia multa sunt. Luc. V, 29. Act. XV, 2. et in Apocalypsi saepissime. Hinc οἱ ἄλλοι reliqui. Ioh. XX, 25. XXI, 8. 1 Cor. XIV, 29. Unde interdum a librariis pro οἱ ἄλλοι scriptum est οἱ λοιποί, ut apud Xenoph. Cyrop. III, 3. 4. in MS. Guelf. et Philelphi libris. 2) diversus ab aliquo ac distinctus. Matth. II, 12. δι' ἄλλης ὁδοῦ per aliam viam, diversam a priore. Ioh. V. 32. Ioh. XIV. 16. ἄλλον παράκλητον alium a me diversum doctorem seu adiutorem. 1 Cor. XV, 39. οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη μέν. 2 Cor. XI, 4. ἄλλον Ἰησοῦν, i. q. εὐαγγέλιον ἕτερον in sequentibus. Ita אחר, cui ἄλλος respondet, in vers. Alex. Ies. XLII, 8. Ps. XVI. 4. 1 Regg. XIII, 10. 3) distributive sumitur, non solum si repetitur, ut lat. alius — alius, Marc. VI, 15. ἄλλοι ἔλεγον — ἄλλοι δὲ ἔλεγον alii dicebant — alii vero dixerunt. 1 Cor. XII, 8. 9. 10. sed etiam, si semel tantum ponitur, v. c. Matth. VIII, 9. ibid. XXI, 8. 4) alienus, qui est alterius. 1 Cor. X, 29. ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως. Hinc hebr. זר respondet in vers. Alex. Iob. XIX, 27. 5) alter e binis, i. q. ἕτερος. Matth. V, 39. στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην ei alteram quoque praebe. XII, 13. ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη sana, ut altera. Marc. III, 5. Luc. VI, 10. 29. XIX, 32. Loca e Scriptoribus graecis et latinis dederunt Burmann. ad Phaedr. I, 4. 4. et Schrader ad Musaeum p. 151.

ΑΛΛΟΤΡΙΟΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ὁ, ἡ, qui res alienas curat et quae nihil ad se attinent, qui se alienis rebus immiscet, i. q. ὁ πολυπράγμων, ὁ περιεργαζόμενος τὰ τῶν ἄλλων (ex ἀλλότριος alienus et ἐπίσκοπος inspector.) Semel legitur haec vox in N. T. 1 Petr. IV, 15. ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος: quae verba plurimi interpretes de curioso alienarum rerum inspectore interpretati sunt, praeeunte Oecumenio ad h. l. (ὁ τὰ ἀλλότρια περιεργα-

περιεργαζόμενος, ἵνα ἀφθονίαν λοιδορίας ἔχῃ) pauci vero de nimis severo alienorum vitiorum censore, sua autem neglegente explicarunt, ducti fortasse auctoritate Phavorini: ὁ τὰς ἑαυτοῦ ἁμαρτίας ἀφεὶς, τὰς δὲ ἑτέρων περιεργαζόμενος. Sed neutra explicatio ob praecedens πασχέτω locum habere potest. Videtur potius ἀλλοτριοεπίσκοπος hominem omnibus sceleribus deditum ex usu linguae hellenisticae significare, in qua ἀλλότριος, simpliciter positum, hominem scelestum, qui non obedit praeceptis divinis, notat. v. c. Ps. I, 1. ubi in vers. Vta et VIta ἀλλότριοι hebraico רשעים respondet. Sirac. XLV, 22. Confer nostrum Spicileg. I. Lexici in interpretes Graec. V. T. p. 8.

ἈΛΛΌΤΡΙΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) alienus, non proprius, et opponitur τῷ ἴδιος proprius, peculiaris. Luc. XVI, 12. καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε et si in alienis infideles fueritis: ubi opponitur τὸ ὑμέτερον. Ioh. X, 5. ἀλλότριος ποιμὴν alienus custos, pronti vocatur Virgil. Ecl. III, 5. coll. v. 12. οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια: ubi tamen ἀλλότριοι etiam commode de ignoto explicari potest. coll. Sirac. VIII, 21. Rom. XIV, 4. ἀλλότριος οἰκέτης. Hebr. IX, 25. αἵματι ἀλλοτρίῳ. 2) alienigena, peregrinus, exterus, extraneus. Act. VII, 6. ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ in terra peregrina, ἐν γῇ οὐκ ἰδίᾳ Gen. XV, 13. Hebr. XI, 9. 1 Macc. XV, 33. Saepius in vers. Alex. τῷ נֵכָר Gen. XVII, 12. 1 Sam. VII, 3. et נָכְרִי Iudd. XIX, 12. Devt. XVII, 15. XXIII, 20. respondet. 3) qui non ad familiam alicuius pertinet. Matth. XVII, 25. ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων a liberis suis aut ab iis, qui non sunt familiares. coll. v. 26. Ita אחרים Ps. XLIX, 11. 4) alius, diversus et distinctus ab aliquo, i. q. ἄλλος. Rom. XV, 20. ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ. 2 Cor. X, 15. 16. 1 Tim. V, 22. 5) hostis. Hebr. XI, 34. παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. 1 Maccab. I, 40. Homer. Il. V, 214. Xenoph. Anab. III, 5, 4. χώραν καίουσιν ὡς ἀλλοτρίαν. Suid. ἀλλοτρίως· πολεμίως. καὶ ὁ Δαβὶδ (Ps. XVIII, 13.) καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων φεῖσαι τοῦ δούλου σου, τοῦτ' ἔστιν τῶν δυσμενῶν. Hesych. ἀλλότριος· πολέμιος, ξένος. Idem tradit Etym. M. et Apollonius Lex. Hom. Tom. I, p. 118. Apud Thucydid. IV, 94. ἀλλόφυλος στρατὸς exercitus hostilis, et ibi Duker. Confer et Schweighaeuser. in Lex. Polyb. p. 24.

ἈΛΛΌΦΥΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, proprie: qui est ex alia tribu, qui est diversae gentis, alienigena, barbarus. (ex ἄλλος et φυλὴ tribus, gens, i. q. ἀλλόεθνος 3 Maccab. IV, 6.) Opponitur ei ὁμόφυλος in eadem terra genitus. Thucyd. I, 102. IV, 64. 86 et 92. In N. T. libris speciatim ἀλλόφυλος dicitur, qui non est de iudaica gente ortus, paganus. Act. X, 28. προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ congredi cum gentili. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro נכרי Ies. II, 6. et בן־נכר Ies. LXI, 5. haud raro etiam pro פלשתי Iudd. III, 3. posuerunt. Confer

quae

ae *Krebsius* e *Iosepho* in Observv. Flav. p. 208. notavit, a nos dedimus in *Spicileg. I. Lexic. Bibl.* p. 8. *Hesych.* ἀλλόφυλος· ἐξ ἄλλου γένους, μὴ ἔχων φυλήν. Conf. *Schweighaeuser.* Lex. *Polyb.* p. 24.

ἌΛΛΩΣ. Adverbium ab ἄλλος, *aliter*, *alio modo*, *alia ratione.* Legitur in N. T. tantum 1 Tim. V, 25. καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα et quae aliter se habent; quae nondum manifesta sunt, sed latent hactenus, suo tempore manifesta fient. Alii ἄλλως temere, *inconsulto et sine certa ratione* interpretantur, quam notionem, vindicatam quidem huic adverbio a *Perizonio* ad Aelian. V. H. II, 13. p. 77. *Ruhnkenio* ad *Timaeum* p. 199. et Foesio in Oeconomia *Hippocrat.* p. 20. tamen ab h. l. alienissimam iudico.

ἈΛΟΆΩ, ῶ, fut. ήσω et άσω, 1) proprie: *verbero, percutio;* unde per τύπτειν ab *Hesychio* explicatur. Confer *Hemsterh.* ad *Iul. Pollucis* Onomast. p. 1346. 2) *trituro, in area fruges excutio,* sive hoc fiat baculis et τριβόλοις, sive pedibus calcando. *Etym. M.* ἀλοῶν· τύπτειν καὶ τὸ θρύττειν ἐπὶ τῆς ἅλω εἶπον. *Ammon.* τὸ ἐπὶ τῇ ἅλῳ πατεῖν καὶ τρίβειν τοὺς στάχυας: ubi confer *Valkenar.* 1 Cor. IX, 9. οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα ne camum iniicias bovi trituranti. 1 Tim. V, 18. Ex more enim Orientis boves grana ex aristis exterebant pedibus, ut docuit *Paulsen.* in libro: de agricultura Orr. Helmst. 1724. 4. lingua vernacula scripto. 1 Cor. IX, 10. ἀλοᾷν tribuitur hominibus, qui ministerio boum triturationem perficiebant. Alexandrini usi sunt hac voce pro דוש Devt. XXV, 4. Ies. XLI, 15. et דרך *calcavit* Ierem. LI, 33.

ἌΛΟΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, proprie 1) apud Graecos et eum, qui est *facultatis dicendi expers*, *mutum*, *elinguem*, ἄφωνον (Exod. VI, 12. ואני ערל שפתים Alex. ἐγὼ δὲ ἄλογός εἰμι) et *rationis expertem, brutum, irrationabilem* significat. 2 Petr. II, 12. ὡς ἄλογα ζῶα animalia bruta. *Syrus:* ܚܝܘܬܐ ܕܠܐ ܡܠܬܐ Iud. v. 10. ubi Vulg. *muta animalia.* *Xenoph. Hier.* 7, 3. Sapient. XI, 16. 2) *rationi non consentaneus, cum ratione pugnans, absurdus; temere dictus et factus.* Act. XXV, 27. ἄλογόν μοι δοκεῖ ineptum et absonum mihi videtur. *Polyb.* III, 15, 9. ἀλόγους προφάσεις. Ib. III, 81, 9. ἄλογος θυμός. Cf. *Symmach.* ad Iob. XIII, 4. *Hesych.* ἄλογος· μωρός.

ἈΛΌΗ, ης, ἡ, *aloë.* Nomen duabus diversissimi generis plantis commune; alteri *herbae*, e qua succus amarissimus eliciebatur. *Hesych.* ἀλόη· πόας εἶδος καὶ ὁ χυλὸς αὐτῆς. *Etym. M.* eodem modo habet. — alteri *arbori aromaticae* ad thymiamata vulgo usurpatae, quae in India et Arabia gignitur, et vulgo ξυλαλόη et ἀγάλλοχον, hebr. אהלים et אהלות Cant. IV, 14. arab. *Alluwe*, et a vulgo *arbor Paradisi* vocatur. Conf. *Celsii*

Celsii Hierobotan. T. I, p. 135. *Isidor.* Cap. de *arborib. arom*
Salmasius ad *Solinum* p. 1153. et de *Homonymis Hyles Iatric*
cap. 6. Aloë haec aromatica condiendis cadaveribus ab Ae-
gyptiis adhibita, teste *Aëtio* et *Herodoto*, sine dubio fuit, qu
Nicodemus Ioh. XIX, 39. usus fuisse legitur ad unguendum
pollingendum Christi corpus.

'ΑΛΣ, ἁλὸς, τὸ, *sal.* Differt ab ἅλς, ἁλὸς, ἡ, *mar*
solo genere. Marc. IX, 49. ἁλὶ ἁλισθήσεται sale condietu
Alex. pro מֶלַח Ps. LX, 1. Ezech. XLIII, 24. Vide quae sup
ad vocem ἅλας notavimus.

'ΑΛΥΚΟ͂Σ, ὁ, ἡ, τὸ, *salsus, marinus*, ab ἁλύκη, quo
Hesychio teste, est id quod θάλασσα, aut secundum alios a
ἅλς *sal, mare.* Iacob. III, 12. οὐδεμία πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκ
ποιῆσαι ὕδωρ nullus fons salsam simul aquam et dulcem emitter
potest. In vers. Alex. מֶלַח respondet Num. XXXIV, 3. 12. Io
XV, 2. 5. Conf. de hac voce *Sallierium* ad *Moeridem* p. 29 sq

'ΑΛΥΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *vacuus a molestiis et aerumnis, tri-
stitiae ac moeroris expers*, ex α priv. et λύπη *dolor.* Sic v.
ψυχὴ ἐκ τοῦδε τοῦ χωρίου μετασταθεῖσα vocatur ἄλυπος ab *Aeschi-
ne* Dial. III, §. 22. Comparativus ἀλυπότερος, α, ον, *minus
dolens, minus molestiis ac aerumnis expositus*, legitur tantum
Philipp. II, 28. κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ et ego magis ab aerumni
vacuus esse possim, seu, egoque minus doleam. *Xenoph. Oe-
con.* VIII, 2. ἀλυποτέρα δὲ αὕτη ἡ ἔνδεια. *Phavor.* ἀλυπότερος
ὁ μὴ λυπούμενος.

'ΑΛΥΣΙΣ, εως, ἡ, (Ita enim scribendum est, non ut in
vulgaribus libris ἅλυσις: nam descendit ab α priv. et λύω *solvo*
catena enim non solvi potest. *Phavor.* ἅλυσις παρὰ τὸ λύω
λύσω· ἄλυτος γάρ ἐστιν. Cf. *Zeunius* ad *Xenoph.* de *Re equestr*
X, §. 9.) aeque late patet ac δεσμὸς, et *catenam, vinculum e
qualibet materia confectum* notat, et *manicas aeque ac compede
complectitur.* Nec strictiori sensu sumitur Marc. V, 3. καὶ οὔτε
ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι. Act. XXVIII, 20. τὴν ἅλυ-
σιν ταύτην περίκειμαι his catenis circumdatus sum. Ephes. VI
20. Apoc. XX, 1. 2 Tim. I, 16. καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύν-
θη nec se mihi vincto, captivo subtraxit. *Etym. M.* ἅλυσις
ἡ ἐκ χαλκοῦ ἢ σιδήρου ἢ ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ πεπλεγμένη σειρά. Inter-
dum tamen, praesertim si diserte distinguitur a πέδαις, tantum
manicas, vincula, quibus manus constringuntur, indicat, v. c
Marc. V, 4. πέδαις καὶ ἁλύσεσι. (*Polyb.* III, 82, 8.) Luc. VIII
29. Act. XII, 6. 7. XXI, 33.

'ΑΛΥΣΙΤΕΛΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, vi etymologiae proprie di-
ceretur is, *qui nullum vectigal solvit*; q. d. ὁ μὴ λύων τὰ τέλη
a λυσιτελέω *vectigal et pensionem debitam solvo:* sed quia λυσι-
τελεῖν frequentius *prodesse, utilitatem afferre*, notat, etiam
ἀλυσιτελὴς 2) *inutilis, nihil lucri afferens*, dicitur. *Hesych.*
ἀλυσι-

ἀνωφελές· ἀσύμφορον, ἀνωφελές. 3) per litotita: *noxius, perniciosus*, uti *inutilis* apud Latinos, v. c. *Cic. Offic.* III, 21. de *Invent.* I, 49. Hebr. XIII, 17. ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο, h. e. quod poenas gravissimas vobis conciliaturum esset. *Polyb.* III, 117. ἀλυσιτελῆ δὲ τὴν ἀρχὴν τὴν αὐτοῦ τῇ πατρίδι πεποιημένος. Sic etiam adverbium ἀλυσιτελῶς *magno cum damno*. *Theophr. Char.* VIII, 4. ἀλυσιτελῶς ἀπαλλάττουσι. Cf. *Clarkium* ad *Homer.* Iliad. II, v. 269. Ἀλυσιτέλεια est *damnum, iactura*, apud *Polybium* IV, 47. 1.

ἈΛΦΑΙ͂ΟΣ, *ου*, ὁ, *Alphaeus.* Nomen proprium viri, qui alias vocatur *Cleophas*; id quod luculenter e comparatione locorum Marc. XV, 40. et Ioh. XIX, 25. apparet. Fuit hic frater germanus Iosephi mariti matris Iesu et Mariae sororis matris Iesu, pater vero Apostolorum Iacobi minoris, Matth. X, 3. et Matthaei, Marc. II, 14. Cf. *Euseb. H. E.* III, c. 11. et *Lightfoot. Hor. Hebr. et Talmud.* ad Matth. X, 3. et loca N. T. Marc. III. 18. Luc. VI, 15. Act. I, 13.

ἍΛΩΝ, *ωνος*, ὁ et ἡ, (scribitur etiam ἅλως, ὁ, ἡ,) 1) proprie: *area, locus terendis et exprimendis frugibus aptus* aut *triturationi frumentorum destinatus*, hebr. גֹּרֶן Genes. L, 10, 11. Hos. IX, 1. 2. Derivari solet haud incommode ab ἀλίζω *congrego*, quod in ea fruges colligi et coacervari soleant. Sed haec notio, apud exteros scriptores admodum frequens, non habet locum in N. T. libris, in quibus potius 2) *ipsa frumenta, quae in area excutiuntur et exteruntur*, notat, ad imitationem hebraici גֹּרֶן v. c. Exod. XXII, 6. Alex. καὶ προσεμπρήσῃ ἅλωνας. Ruth. III, 2. λικμᾷ τὸν ἅλωνα τῶν κριθῶν. Iob. XXXIX, 12. quod ab ipsis Alexandr. Devt. XV, 14. per σῖτος redditur: apud quos ἅλων adeo hebr. גָּדִישׁ *acervus frugum* Iud. XV, 5. respondet, quibus adde locum Ies. XXV, 10. Sic Matth. III, 12. καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ quo frumenta sua purgabit. Luc. III, 17. *Phavor.* ἅλως τῆς ἅλω κλίνεται ἀττικῶς, καὶ ἅλως τὸ ἁλώνιον παρὰ τὴν τῶν ἀσταχύων ἀλοίησιν καὶ συντριβήν.

ἈΛΏΠΗΞ, *εκος*, ἡ, 1) *vulpes*, animal callidissimum, cuius descriptionem dedit *Bochartus Hieroz.* P. I, Lib. III, c. 13. Matth. VIII, 20. αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι vulpes intimis in foveis habitant. Luc. IX, 5. 8. 2) metaphorice: *homo callidus ac versutus.* Sic Christus Luc. XIII, 32. Herodem vulpem vocat ob fraudulentas insidias, quas ipsi clam struebat. Idem modo graeci Scriptores hac voce utuntur. Vide *Palaeph.* de *Incred.* c. 8. *Sophocl. Ai. Flag.* v. 103. *Plutarch.* in *Sulla* c. 28. p. 139. ed. *Reiske.* *Suid.* ἀλωπεκίζων ἐπὶ τῶν δόλιόν τι ἐγχειρούντων. Cf. etiam *Riccii* Diss. *Homer.* X, p. 105. et *I. H. Maii Obss. SS.* I. II, p. 97 sq.

ἍΛΩΣΙΣ, *εως*, ἡ, *captura*, ab ἁλίσκω seu ἁλόω *capio*, fut. ἁλώσω. 2 Petr. II, 12. ζῶα γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθο-

 ρὰν

ρὰν destinata capturae et morti, nata ut capta ab hominibus interficiantur. *Hesych.* ἀλώσεως· ἀπωλείας, θανάτου. Idem: ἅλωσιν· φόνον, πόρθησιν. In vers. Alex. semel legitur Ier. L, 46. ubi hebr. בְּהִתָּפְשָׂה a תָּפַשׂ *prehendit, apprehendit,* respondet.

Ἅμα. Adverbium temporis. 1) *una, simul cum,* quo sensu construitur fere cum dativo, qui regitur ab omissa praepositione σὺν, quae additur 1 Thess. IV, 17. V, 10. Matth. XIII, 29. ἐκριζώσητε ἅμα (σὺν) αὐτοῖς τὸν σῖτον eradicetis una cum illis triticum. *Theocrit.* Idyll. XVI, v. 188. *Homer.* Iliad. XII, v. 87. *Tacit. Anal.* III, c. 64. Huc pertinet etiam formula: ἅμα πρωΐ, (pro: ἅμα σὺν τῷ χρόνῳ ὄντι πρωΐ) quae legitur Matth. XX, 1. h. e. *primo mane, summo diluculo,* i. q. ἅμα τῇ ἡμέρᾳ 1 Macc. IV, 6. quam primum dies illuxit. Hac de formula, etiam apud *Theophr. Char.* 24 obvia, eleganter exposuit *Foesius Oeconom. Hipp.* p. 25. et *Bielius* in *Thes. Philol.* sub hac voce, qui non male contulit hebraicam formulam בְּאוֹר הַבֹּקֶר Micha II, 1. Iud. IX, 31. Similes sunt formulae: ἅμ' ἡμέρᾳ, ἅμ' ἡλίῳ ἀνιόντι, quibus usi sunt *Diod. Sic.* T. I, p. 613 et 698. ed. *Wesselingii* et *Athenaeus* VI, p. 273. et ἅμα τῷ φωτὶ *prima luce* apud *Polyb.* I, 12. 2. 2) *simul etiam,* cum casum nullum habet et absolute ponitur. Act. XXIV, 26. ἅμα καὶ ἐλπίζων simul etiam sperans. ib. XXVII, 40. ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας. Coloss. IV, 3. 1 Tim. V, 13. Philem. v. 22. 3) *ad unum omnes.* Rom. III, 12. ἅμα ἠχρειώθησαν nemo insons, ad unum omnes impii facti sunt; ubi ἅμα hebr. יַחְדָּו Ps. XIV, 3. respondet, ut aliis in locis multis, v. c. Genes. XIII, 6. XXII, 6. 8. 19. — *Hesych.* ἅμα· ὁμοῦ, ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, καὶ ἐκ διαφόρων τόπων καὶ εἰς ἕνα τόπον καὶ ὁμόσε. *Suid.* κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, εὐθέως, παραχρῆμα. In universum conferendus est *Vigerus* de *Idiotismis L. G.* p. 369 seq. ed. *Zeunii.*

Ἀμαθὴς, έος, ὁ, ἡ, 1) *indocilis, indoctus, imperitus, literarum rudis,* ex α στερητικῷ et μανθάνω *disco.* Schol. ad *Aristoph. Nub.* v. 135. ἀμαθής· ἰδιώτης καὶ ἀπαίδευτος. *Xen. Mem.* I, 2, 49. IV, 2, 33. 2) *impius, perversus;* nam omnia verba cognitionis aut ignorantiae non solum nudam scientiam et inscitiam, sed etiam affectus et effectus notant, qui cognitioni aut ignorantiae coniuncti esse solent, ut bene docuit *Glassius* in *Philol. S.* p. 828. ed. *Dathii.* Sic legitur in N. T. 2 Petr. III, 16. ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν quae impii et nondum satis confirmati in religione pervertunt. Certe apud graecos Scriptores ἀμαθὴς interdum *hominem impolitum, vastis et inhumanis moribus* notare, *Casaubonus* docuit ad *Athen.* p. 391. et ἀμαθίαν interdum *malitiam* et *perversitatem* significare, exempla docent a *Krebsio* in *Obss. Flav.* p. 408. prolata. Non tamen magnopere repugnarem, si quis

ἀμα-

ἁμαϑεῖς in loco Petri laudato de hominibus a perfecta religionis christianae cognitione alienis explicare mallet.

ἈΜΑΡΆΝΤΙΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *non marcescens et flaccescens*, ex α priv. et μαραίνομαι *marcesco* et *flaccesco*. Dicitur maxime de arboribus et floribus, nunquam virorem et speciem floridam amittentibus, et quidem peculiariter de certo quodam flore *amarantus*, cuius flores, ut testatur *Dioscorides*, nunquam marcescunt, unde olim coronae contextae victoribus imponebantur, ac etiam in funeribus adhiberi solebant, observante *Philostrato* in *Heroicis* c. 19. p. 741. ed. *Olear*. Adde *Plin. H. N.* XXI, 25. et *Athenaeum* XV, 11. Illustrari exinde potest locus 1 Petr. V, 4. ubi στέφανος ἀμαράντινος corona non marcescens, seu ex immortali amaranto (ut verbis *Columellae* utar) contexta de futura Christianorum in coelis eaque perenni felicitate usurpatur. *Hesych.* ἀμαράντινον· ἄσηπτον, et *Lex. Reg. MS.* ab *Alberti* ad h. l. citatum: ἀμαράντινον· ἀειϑαλές. Cf. *Adami Obss. theol. philol.* p. 436. ac *Wetstenii N. T.* T. II, p. 696.

ἈΜΆΡΑΝΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, eiusdem significationis et originis cum praeced. ἀμαράντινος. Semel tantum in N. T. legitur 1 Petr. I, 3. κληρονομίαν ἀμάραντον felicitatem aeternam. In eadem metaphorica perennitatis notione legitur etiam in libro Sapient. VI, 13. λαμπρὰ καὶ ἀμάραντός ἐστιν ἡ σοφία. *Phavor.* ἀμάραντος· εἶδος φυτοῦ, ἀφ' οὗ στέφανοι πλέκονται.

ἉΜΑΡΤΆΝΩ, fut. ἁμαρτήσω, 1) proprie: *non collineo, aberro a scopo proposito, scopum non attingo et teneo;* etiam *aberro a via quae est calcanda. Xenoph. Cyrop.* IV, 6. 2. *Herodot.* I, 43. *Homer. Odyss.* XI, 510. Eandem notionem proprie habet hebraica vox חָטָא, ut arabica خطي, v. c. Iudd. XX, 16. Iob. V, 24. Ies. LXV, 25. Ab hac significatione propria commode omnes reliquae metaphoricae derivari poterunt. Sic ἁμαρτάνω 2) *aberro a virtutis tramite, pecco, legibus divinis non consentanee sentio et ago*, ut חָטָא Cohel. VII, 20. IX, 2. Matth. XXVII, 4. Luc. XV, 18. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν peccavi contra Deum, (חָטָא cum ל constructum legitur 1 Regg. VIII, 31.) et 21. Ioh. IX, 2. Rom. II, 12. III, 23. V, 12. 14. 16. 2 Petr. II, 4. 1 Ioh. I, 10. Interdum latius patet et omnino *vitiosum et perversum esse, deditum esse impietati*, notat, v. c. 1 Ioh. III, 6. καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν non potest delectari peccatis, seu vitiosus esse. ib. v. 8. ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. v. 9. V, 18. 3) *aberro a veritatis tramite, in errores incido, errores alo*, ita, ut omissum sit τοῦ ἀληϑοῦς, vel τῆς ἀληϑείας. 1 Cor. XV, 34. μὴ ἁμαρτάνετε, i. q. μὴ πλανᾶσϑε, v. 33. Tit. III, 11. ἁμαρτάνειν tribuitur τῷ αἱρετι-

κῷ ἀνθρώπῳ, ei, qui falsas opiniones alit et religioni christianae contrarias. Loca vett. Scriptt. hanc notionem confirmantia dedit *Palairet. Obss. Phil. Crit.* p. 415. 4) ἁμαρτάνειν εἴς τινα *iniuria afficere, offendere, laedere aliquem, violare officia alteri debita.* Matth. XVIII, 15. ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου si quis te iniuria affecerit. Luc. XVII, 3. Luc. XV, 21. ἥμαρτον ἐνώπιον (1 Sam. XX, 1.) σου violavi officia tibi debita. Eodem modo חטא cum ל Genes. XX, 9. Iudd. XI, 27. 1 Sam. XIX, 4 usurpatur, quod Alexandrini haud raro per ἀδικεῖν interpretati sunt. Genes. XLII, 22. Ierem. XXXVII, 17. *M. Antonin.* VII, 26. ὅταν τις ἁμάρτῃ τι εἴς σε. *Cic. ad Attic.* III, 15. in me enim ipsum peccavi vehementius. — Formula vero ἁμαρτάνειν εἰς τὶ significat: *noxam, damnum alicui rei inferre*, v. c. 1 Cor. VI, 18. εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει sibi damnum infert, quasi violat officia corpori suo debita. 5) *committo scelus, flagitium legibus humanis interdictum et poena civili dignum;* et ut omnino de omnis generis gravioribus delictis usurpatur, ita speciatim de adulterio, scortatione et omnis generis Venere illicita dicitur, v. c. Ioh. V, 14. μηκέτι ἁμάρτανε castitati in posterum stude. ib. VIII, 11. coll. v. 2 et 3. Apud Graecos ἁμαρτάνειν haud raro *adulterari, scortari* notat, v. c. apud *Aelian. V. H.* IV, 1. *Eurip. Hippolyt.* v. 507. (cf. *Munker.* ad *Antonin. Lib. Metam.* c. 41. p. 337. et *D'Orville* ad *Chariton.* p. 220. ed. Lips.) uti *peccare* apud Latinos, v. c. apud *Horat.* I. Od. 33. v. 9. *Martial.* I, 35. Vide *Wetstenii N. T.* T. I, p. 702. Sed in N. T. etiam in latiori illa significatione occurrit. Act. XXV, 8. οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον nec contra Caesarem quid commisi. 1 Petr. II, 20. εἰ ἁμαρτάνοντες κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε si quis verbera patienter sustineat, quae tamen malefactis meruerit. 6) *rebello, inobediens, immoriger sum.* 1 Tim. V, 20. τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε. ubi, ut series orationis docet, ἁμαρτάνοντες sunt, qui disciplinae ecclesiasticae se submittere nolebant, qui legibus ecclesiasticis non parent. Hebr. III, 17. οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν; nonne Israelitis, qui, Deo diffisi, contra Mosen in deserto rebellabant? qui v. 18. ἀπειθήσαντες vocantur. 7) *desero religionem christianam, deficio ab ea.* Hebr. X, 26. ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν sponte enim nobis deficientibus a religione christiana. Cf. *Phavor.* sub ἁμαρτάνειν et ἁμαρτάνω.

ΑΜΑ΄ΡΤΗΜΑ, ατος, τὸ, descendit a praeterito passiv. ἡμάρτημαι. 1) *peccatum, quaevis violatio praeceptorum divinorum, quaevis aberratio a virtutis tramite.* Marc. III, 28. πάντα ἀφεθήσεται ἁμαρτήματα. ib. IV, 12. καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. Rom. III, 25. διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων. 2) *scelus, flagitium vel legibus humanis inter-*

interdictum. 1 Cor. VI, 18. Alex. usi sunt hac voce pro hebr. חטאתי Genes. XXXI, 36. עון Exod. XXVIII, 38. חטאתם Ies. LVIII, 1.

ἉΜΑΡΤΊΑ, ας, ἡ, proprie 1) *aberratio a scopo praefixo, seu a recto tramite, ἡ ἀποτυχία*, ut auctor *Etym. M.* explicat. 2) *aberratio a virtutis tramite, actiones et affectiones animi pravae, quae legi divinae adversantur, ἡ τοῦ καλοῦ ἐκτροπὴ εἴτε τοῦ κατὰ φύσιν εἴτε τοῦ κατὰ νόμον* interprete *Phavorino.* Matth. III, 6. ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ibid. IX, 2. 5. 6. ubi obiter moneo, ἀφιέναι τὰς ἁμαρτίας in omni hoc loco significare removere ab aliquo poenas peccatorum. ibid. XII, 31. XXVI, 28. Rom. VI, 13. ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ. In vers. Alex. iisdem vocibus hebraicis respondet, quibus praecedens ἁμάρτημα. 3) *ipsa vitiositas et perversitas animi, quae est fons actionum pravarum, die moralische Verdorbenheit, die herrschende Fehlerhaftigkeit.* Ioh. VIII, 34. πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας qui vitiositati deditus est, est eius servus. ib. IX, 34. ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος totus, quantus quantus es, vitiosus es. Rom. V, 12. VI, 1. 2. 6. 12. 14. VII, 9. et alibi saepius. 4) *iniuria alteri illata.* Act. VII, 60. μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην noli ulcisci hanc caedem, seu iniuriam mihi insonti illatam. 5) *impudicitia, adulterium, scortatio.* 2 Petr. II, 14. ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας indesinenter libidini venereae indulgentes. *Appianus Alex.* p. 594. ed. Paris. narrat, Claudiam Quintam, stupri suspectam, ἐπιθειάσαι πολλὰ περὶ τῆς ἁμαρτίας. Simili sensu *peccatum* dixit *Ovid. Amor.* II. Eleg. 7. v. 11. et חטאתי auctor poster. libri Sam. XII, 13. 6) *pervicacia, contumacia credendi, dubitandi obfirmatio, incredulitas.* Ioh. VIII, 21 et 24. ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε incredulitatis vestrae poenas dabitis. ib. XV, 22. νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν nunc vero hanc suam ipsorum pervicaciam nullo modo excusare possunt. ibid. XVI, 8. coll. v. 9. περὶ ἁμαρτίας ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ. Hebr. III, 13. 7) *defectio a religione divina* sive *patriarchali illa puriori*, Hebr. XI, 25. ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν quam fluxis illis cum idolorum cultu coniunctis commodis frui; sive *christiana.* 2 Thess. II, 4. ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας, h. e. ἀποστασίας, insignis ille impostor, qui multos abstrahet a religione christiana. 8) *incitamentum et sollicitatio ad peccatum et speciatim ad defectionem a religione divina.* Rom. VII, 7. ὁ νόμος ἁμαρτία; num lex divina peccandi libidinem auget, promovet peccata? τῆς ἁμαρτίας διάκονός ἐστι, ut Paulus loquitur Galat. II, 17. Hebr. XII, 1. εὐπερίστατος ἁμαρτία. vide sub εὐπερίστατος. ibid. v. 4. πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, ubi ἁμαρτίαν de ipsis calamitatibus, persecutionibus ob religionem christianam, quatenus incitamenta sunt

sunt τῆς ἀποστασίας, intellegendum esse, series orationis docet. 9) *impostura*, *fraus*, *mendacium*, *fallacia*, quasi *aberratio a veritate*, inprimis si opponitur τῇ ἀληθείᾳ, ut Ioh. VIII, 46. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; num aliquis vestrum me fraudis, seu imposturae, convincere et arguere potest? Huc etiam ex opinione quorundam interpretum locus supra iam commemoratus 2 Thess. II, 3. referendus esset. 10) *culpa et poena peccati*. Ioh. IX, 41. οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν — ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει nullam incredulitatis vestrae culpam haberetis — manet vos poena pervicaciae vestrae. Ibid. XV, 22. 24. Ioh. I, 29. ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου qui aufert poenas peccatorum omnium hominum. 1 Cor. XV, 17. ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν nondum sunt vobis peccata remissa. 1 Petr. II, 24. Eodem modo עָוֹן Genes. IV, 13. חָמָס Ps. VII, 17. חַטָּאת Zach. XIV, 19. coll. v. 18. et ἁμαρτία in libris apocryphis, Sirac. VII, 1. XXIII, 21. legitur. Conf. *nostrum Spicilegium I. post Bielium* p. 9. 11) *sacrificium pro peccatis oblatum*, ἱλαστικόν. Hebr. IX, 28. χωρὶς ἁμαρτίας sine victima pro peccatis, sine sacrificio piaculari, ad imitationem hebr. חַטָּאת Ps. XL, 7. *Sacrificium pro peccatis* in N. T. etiam vocatur περὶ ἁμαρτίας, ita, ut omissum sit θυσία aut προσφορά. Rom. VIII, 4. πέμψας περὶ ἁμαρτίας, sc. θυσίαν, qui misit filium suum, tanquam sacrificium expiatorium. Hebr. X, 6. ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ηὐδόκησας non delectaris holocaustis et sacrificiis expiatoriis, coll. v. 18. ubi προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας dicitur. Imitati sunt Scriptores N. T. Alexandrinos interpretes, qui חַטָּאת et אָשָׁם, quod idem significat, περὶ ἁμαρτίας verterunt Levit. VI, 23. Num. VIII, 8. Ps. XL, 7. nisi in omnibus his locis coniunctim περιαμαρτίας *expiationem* legere quis malit, a περιαμαρτέω, περιαμαρτίζω *expio*, unde περιαμαρτισμὸς *expiatio*, quibus vocibus haud raro usos esse interpretes graecos V. T. *Bielius* docuit in *Thesaur. Philol.* s. h. v. 12) *is, qui peccat*, ἁμαρτωλός, abstracto posito pro concreto. 2 Cor. V, 21. ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν pro nobis punivit et tractavit ut peccatorem, nam sequitur ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ies. I, 18. Cf. *Glassius Philol. S.* p. 873 sq.

Ἀμάρτυρος, ου, ὁ, ἡ, *carens testibus*, *expers testimonii*, apud Graecos aut is dicitur, qui nullum perspicuum de se testimonium, documentum et argumentum edit, e quo, quis et qualis sit, cognoscatur; aut res, idoneis argumentis non comprobata, incerta, v. c. *Thucyd.* II, c. 41. ἀμάρτυρόν γε τὴν δύναμιν παρασχόμενοι. Fragmenta *Callimachi* T. I. ed. *Ernesti* p. 575. ἀμάρτυρον οὐδὲν ἀείδω haud incerta cano. *Iosephus A. I.* XIV, 7. 2. οὐκ ἔστι δὲ ἀμάρτυρον. In N. T. semel legitur Act. XIV, 17. καίτοι γε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν multa voluit extare

extare ſui documenta, ſeque Optimum Maximum ſatis probavit. Alia loca Scriptt. gr. dedit *Schwarzius* in *Comment. L. Gr.* p. 70.

ΑΜΑΡΤΩΛΟ΄Σ, ȣ͂, ὁ, ἡ, 1) *vitioſus, pravus, perverſus, ein moraliſch Verdorbener, vitioſitati addictus* (nam adiectiva, in ωλος deſinentia, ſtudium alicuius rei, virtutis aut vitii indicant). *Suid.* ἁμαρτωλοί· οἱ παρανομίᾳ συζῆν προαιρέμενοι, καὶ βίον διεφθαρμένον ἀσπαζόμενοι. *Phavor.* ἁμαρτωλοί· οἱ ἑκȣσίως ἁμαρτάνοντες μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας. Luc. XIII, 2. ὅτι οἱ γαλιλαῖοι ȣ̔͂τοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας ἐγένοντο iſtos Galilaeos peſſimos fuiſſe omnium Galilaeorum. ib. XV, 7. ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοȣ͂ντι. et v. 10. XVIII, 13. o Deus propitius eſto mihi peccatori! Rom. III, 7. V, 8. 19. Iacob. IV, 8. V, 20. quanquam in hoc loco ἁμαρτωλὸς etiam *eum* notare poteſt, *qui a veritatis tramite aberrat et errores alit.* 2) *qui interdum aberrat a virtutis tramite et violat praecepta divina.* Luc. V, 8. ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι ego enim ſum homo peccator. 1 Tim. I, 15. Hebr. VII, 26. κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν qui ſeceſſione ſua in coelum effugit peccatorum his in terris commercia. 3) *ſceleſtus, flagitioſus, qui dira et atrocia crimina committit legibus humanis et civilibus interdicta.* Hinc notionem obtinet hoc vocabulum maxime tum, cum ab ἀσεβὴς diſtinguitur. 1 Tim. I, 9. ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς. Iud. v. 15. ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Sic רָשָׁע et חוֹטֵא pariter iunguntur Prov. XI, 31. ubi LXX. ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς πȣ͂ φανεῖται; Hinc κατ᾽ ἐξοχὴν ἁμαρτωλὸς in N. T. *is* dicitur, *qui rem veneream illegitimam exercet, pudicitiae et caſtitatis leges violat*, v. c. Luc. VII, 37. ἥτις ἦν ἁμαρτωλὸς, h. e. vel meretrix, ſcortum proſtitutum, vel *adultera*. ib. v. 39. Imitati ſunt hunc loquendi uſum mere hebraicum etiam latini Scriptores, v. c. *Lactant. Inſtitutt.* VI, 23. 27. Huc referenda eſt etiam formula, ſaepius in N. T. obvia: τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ portitores et peccatores, ſeu *ſceleſti*. Matth. IX, 10. XI, 19. Marc. II, 15. 16. Luc. V, 30. VII, 34. XV, 1. in qua vox ἁμαρτωλοὶ omnes ſignificat, qui diris criminibus famoſi ſunt, qui vulgo maxime ſceleſti habentur, ſive ſint portitores, ſive ex alio hominum genere, nam Matth. XXI, 31. 32. οἱ τελῶναι καὶ πόρναι coniunguntur, et *portitores* prae aliis olim exoſi erant ob ſummam ipſorum acerbitatem et iniquitatem. Vide infra ſub τελώνης. 4) *paganus, gentilis, idolorum cultor, qui non eſt civitati iudaicae adſcriptus*, ita dicebatur a Iudaeis, neminem extra eccleſiam iudaicam ſanctitati vitae ſtudere poſſe opinantibus, et idololatriam κατ᾽ ἐξοχὴν חֲטָאָה Exod. XXXII, 31. 35. 1 Regg. XIV, 16. appellantibus. Matth. XXVI, 45. ὁ υἱὸς ἀνθρώπȣ παραδίδοται εἰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν, collato loco parallelo Luc. XVIII, 32. παραδοθήσεται τοῖς ἔθνεσιν.

ἔθνεσιν. Luc. VI, 32. 33. coll. Matth. V, 47. Marc. XIV, 41. Luc. XXIV, 7. et in Epistola ad Galat. II, 15. οἱ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοὶ opponuntur τοῖς φύσει ἰουδαίοις. Sic חַטָּאִים 1 Sam. XV, 18. 5) *pervicax, dubitandi contumax, incredulus.* Sic v. c. Marc. VIII, 39. Iudaei vocantur γενεὰ μοιχαλὶς καὶ ἁμαρτωλὸς, ubi μοιχαλὶς de impietate in universum, ἁμαρτωλὸς vero de contumacia explicandum erit. Hebr. XII, 3. ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν. Vide supra sub ἁμαρτία. 6) *impostor, falsus doctor, qui se falso a Deo missum praedicat et legatum divinum venditat.* Ioh. IX, 16. ubi coecus, a Christo sanatus, Pharisaeis, audacter contendentibus, Iesum οὐκ εἶναι παρὰ τοῦ θεοῦ, respondet, πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; h. e. quomodo impostor talia miracula patrare potest? ibid. v. 24. 25 et 31. ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει non adiuvat miraculis Deus impostorum fraudem. coll. v. 33. 7) adiective interdum sumitur, et tunc vel per *scelestus, vitiosus,* vel per *puniendus, poena dignus, detestabilis* explicandum est. Luc. XIX, 7. παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρί. Rom. VII, 13. ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία ut appareret, peccatum esse maxime detestabile et poena dignum. Restant denique illa loca, in quibus singulari quodam sensu ἁμαρτωλὸς etiam is dicitur, *qui vitiositatis suae sensu tactus ad veram pietatem adspirat.* Sic Matth. IX, 13. οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλούς. Cf. infra sub δίκαιος. Marc. II, 17. Luc. XVIII, 13. Fortasse etiam 1 Tim. I, 15. huc referendus est.

ἌΜΑΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ. Apud graecos Scriptt. vulgo *passive* usurpatur, ita, ut eum significet, *qui vinci nequit, insuperabilem, (Hesych.* ἀκαταμάχητον, ἀκαταγώνιστον. *Suid.* δυσκαταμάχητον) v. c. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. *Xenoph. Cyr.* VI, 1. 28. Sed in N. T. fere *active* sumitur de eo, *qui non est pugnax et rixosus, litium et rixarum abstinens,* cui πλήκτης opponitur; nam μάχεσθαι haud raro *litigare, rixari, contendere,* notat. Sic 1 Tim. III, 3. δεῖ τὸν ἐπίσκοπον ἄμαχον εἶναι non pugnacem esse oportet Episcopum. Tit. III, 2. ἀμάχους εἶναι non rixosos esse. Eodem sensu ἄμαχος dicitur Sirac. XIX, 5. sec. ed. Complut. ὁ ἐγκρατευόμενος γλώσσῃ ἀμάχως συμβιώσεται, qui compos est linguae suae, cum aliis sine rixis vitam traducet suam. Fortasse etiam accommodari posset *Suidae* locus: ἄμαχος ἀντὶ τοῦ μὴ μαχόμενος, Ξενοφῶν (*Cyrop.* IV, 1. 8.).

ἈΜΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *meto, demeto,* synonymum τοῦ θερίζω (Vid. *D'Orville* ad *Charit.* p. 366 sq.), respondet hebr. קָצַר Levit. XXV, 11. Ies. XXXVII, 30. unde nomen ἀμητὸς *tempus messis* et ἄμητος *messis.* Non tamen de sola messe et campi frugibus, sed et de reliquis etiam fructibus anni colligendis reperitur adhibitum, teste *Hesychio,* unde etiam de amputatione vitium occurrit apud *Pollucem Onom.* I, f. 224. immo

immo quoque de aliis operis et laboribus colonorum, et qui manu victum quaerunt, usurpatur. Certe, teste *Polluce* l. I. ἄμη rusticum non modo dicitur instrumentum, quod Latinis *rastrum*, vel *marca* audit, sed etiam tale, quod aedificandis aedificiis inservit. Semel legitur in N. T. Iacob. V, 4. τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν merces operariorum, qui messuerunt agros vestros; qui h. l. commemorantur pro omnibus, qui aliis operam suam locant. Cum accusativo semper construitur, v. c. *Aristoph. Equitt.* v. 391. τἀλλότριον ἀμῶν θέρος. *Callim. H.* in *Cerer.* 138. *Hesych.* ἀμῆσαι· θερίσαι. — ἀμησάμενος· συναγαγὼν, θερίσας. — ἀμήσαντα· θερίσαντα, ἀποτεμόντα.

ἈΜΕ'ΘΥΣΤΟΣ, ου, ὁ, *Amethystus.* Nomen *gemmae* violacei coloris, cuius varia genera commemorantur a *Salmasio* in *Exercitt. Plin.* p. 563. Nomen accepisse videtur a μέθυ *vinum*, quia ad vini colorem proxime accedit, observante iam *Plin. H. N.* XXXVII, c. 9. Nec enim audiendi sunt, qui putant, hanc gemmam nomen ab ebrietate duxisse, cuius arcendae vim ei vere inesse veteres credidisse auctor est *Athen.* I, c. 25. quorum sententia explosa et refutata iam satis est a *Casaubono* ad *Athen.* p. 74. et *Krebsio Anim.* ad *Plutarch.* de *audiendis poëtis* p. 106. Semel commemoratur in N. T. Apoc. XXI, 20. ὁ δωδέκατος ἀμέθυσος. in codd. quibusdam legitur ἀμέθυσος. Alex. pro אַחְלָמָה Exod. XXVIII, 19. *Phavor.* ἀμέθυσος βοτάνη καὶ λίθος. ἀμέθυσος καὶ ἀμέθυσος οὐ μόνον βοτάνη καὶ λίθος οὕτω καλοῦνται διὰ τὸ ἀπείργειν τῆς μέθης, ἀλλὰ πᾶν ὃ, τι τὴν τοιαύτην ἔχῃ δύναμιν. Vide *Salmas.* ad *Epiphan. de gemmis* c. IX, p. 107. *M. Hilleri* tr. *de XII. gemmis in pectorali Pontif. Hebr.* p. 59. et *Braun* de *Vestitu Sacerd. Hebr.* II, c. 16. p. 563.

ἈΜΕΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *neglego, curae non habeo*, et ex adiuncto: *reiicio, contemno, sperno*, ex α priv. et μέλει *curae est*. Construitur cum genitivo. Sic 1 Tim. IV, 14. μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος facultates tibi concessas neglegere noli. 2 Petr. I, 12. διὸ οὐκ ἀμελήσω propterea non *intermittam*. Hebr. VIII, 9. κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν ideo et ego nullam eorum curam habui, ex Ierem. XXXI, 32. ubi in hebr. est בָּעַל, de quo cf. *Pocock.* ad *Portam Mosis* p. 8. Matth. XXII, 5. οἱ δὲ ἀμελήσαντες alii autem invitationis huius nulla ratione habita. Hebr. II, 3. τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας non reverenter tractantes talem doctrinam salutarem. Sapient. III, 10. 2 Macc. IV, 14. *Phavor.* ἀμελῶ· ὀλιγωρῶ, ἀφειδῶ, ἀφροντιστῶ, γενικῇ συντάσσεται.

ἈΜΕΜΠΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ex α priv. et μέμφομαι *conqueror*, proprie 1) active usurpatur apud Graecos *de eo, qui nec conqueritur, nec conqueri potest*. Grammatici veteres τὸν μὴ μεμφό-

μεμφόμενον interpretantur. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 17. VIII, 4. 13. cf. *Pierson.* ad *Moerid.* p. 88 sq. Sed in N. T. semper passive usurpatur, et quidem partim de personis, et tunc 2) significat *eum, qui est inculpatus, irreprehensibilis, integer ab omni vitiositate.* Luc. I, 6. πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς τῦ κυρίυ ἄμεμπτοι e formula divinorum praeceptorum vitam agebant integram, aut, observantes omnia praecepta divina, ita, ut essent irreprehensibiles. Philipp. II, 15. ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι ut in vos nulla cadat iusta reprehensio. III, 6. 1 Thess. III, 13. Ita ἄμεμπτος etiam a *Xenophonte* usurpatur in *Cyrop.* V, 5. 10. et in vers. Alex. hebr. תם, et תמים sensu eodem respondet Genes. XVII, 1. Iob. I, 1. 8. IX, 20. *Hesych.* ἀμέμπτυς· ἀκαταγνώτυς. — partim de rebus 3) *de eo, quod est perfectum, et omnibus numeris et modis absolutum.* Hebr. VIII, 7. εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος si enim prior illa oeconomia perfecta fuisset, seu, ut verbis *Chrysostomi* utar, εἰ ὐδὲν εἶχεν ἐλλιπὲς, εἰ ἀμέμπτως ἐποίει. *Thom. M.* quem *Phavorinus* compilavit, ἄμεμπτος· καὶ ὁ μὴ μέμψιν δεχόμενος, καὶ ὁ μὴ μεμφόμενος τινί. τῷ δευτέρῳ δὲ χρῶνται κυρίως οἱ ἀττικοί.

'ΑΜΕ'ΜΠΤΩΣ. Adverbium, *inculpate, irreprehensibiliter, sine querela*, i. q. ἀμέμφως. *Hesych.* ἀμέμφως· ἀμέμπτως, ἀφειδῶς. Bis legitur in N. T. de perfecta animi integritate vitaeque sanctitate. 1 Thess. II, 10. ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως, ubi, ut recte observavit Ven. *Koppe*, in discrimine harum vocum non est argutandum. ibid. V, 23. Reperitur praeterea semel in libris apocryphis V. T. sc. in Addit. Esther. XIII, 3. Cf. *nostrum Spicileg. II. post Bielium* p. 10.

'ΑΜΕ'ΡΙΜΝΟΣ, υ, ὁ, ἡ, *securus, vacuus curis, absque anxia cura et sollicitudine*, ex α priv. et μέριμνα *cura.* Vnde substant. ἀμεριμνία (*Herodian.* II, 4. 13.) etiam neutrum τὸ ἀμέριμνον (*Herodian.* I, 6. 26.) *securitatem, animum curis vacuum*, notat. cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* l. l. In N. T. bis tantum legitur, Matth. XXVIII, 14. ὑμᾶς ἀμερίμνυς ποιήσομεν vos tutos et securos praestabimus, ita, ut nulla poena sit vobis metuenda. 1 Cor. VII, 32. θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνυς εἶναι velim autem vos anxiis curis liberos esse. *Sophocl. Aiax Flagell.* 1225. *Anthol.* I, 13. 3. ἔχεις γάμον; ὐκ ἀμέριμνος ἔσσεαι. Ibid. I, 19. 1. In vers. Alex. haec vox non legitur, sed in *Symmachi* fragmentis Ps. CXII, 7. sec. hebr. נכון, qui etiam verbo ἀμεριμνέω pro hebr. חסה usus est Ps. XLV, 8. Sapient. VI, 16. VII, 23.

'ΑΜΕΤΑ'ΘΕΤΟΣ, υ, ὁ, ἡ. Vox haec, a *Bielio* plane neglecta, in Lexicis sine ulla auctoritate adfertur. 1) proprie; *immotus, qui transponi non potest*, aut *non transponitur,*

nitur, ex *α* priv. et *μετατίθημι transpono*, i. q. *ἀμετακίνητος*. 2) metaphorice: *immutabilis*, *constans*. Neutrum autem τὸ *ἀμετάθετον* substantive sumitur, et *immutabilitatem* notat. Sic Hebr. VI, 17. *τὸ ἀμετάθετον τῆς βȣλῆς Θεȣ̃* immutabilitas decreti, seu voluntatis divinae benignae. ibid. v. 18. *διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων* per duas res immutabiles, scil. decretum divinum et iusiurandum. Legitur praeterea sensu eodem 3 Macc. V, 1 et 12. apud *Polyb. Hist.* II, c. 32. 5. XXX, 17, 2. *Diod. Sic.* I, 23. *ἰσχυρὰν πίςιν κȣὶ ἀμετάθετον*. XIII, 83. *νόμȣς ἀμεταθέτȣς*, et aliis in locis, quae congessit *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XVI, 69. *ἀμετάθετος διαφορά*. *Hesych.* *ἀμετάθετος· ἄτρεπτος, ἀκίνητος, ἀμετάπτωτος*.

'ΑΜΕΤΑΚΊΝΗΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *immotus*, *qui e loco suo non dimovetur nec transmoveri potest*, ex *α* priv. et *μετακινέω transmoveo*, *dimoveo*. 2) metaphorice: *qui constans est in aliqua re et perseverat*. Sic semel legitur 1 Cor. XV, 58. *ἑδραῖοι γίνεσθε ἀμετακίνητοι* constantes permanete in doctrina christiana, et nominatim in doctrina de futura resurrectione mortuorum. *Dion. Halic.* VIII, c. 74. *βέβαιόν τε κȣὶ ἀμετακίνητον ἐν τοῖς κριθεῖσι*. *firmum et in iudicatis constantissimum.*

'ΑΜΕΤΑΜΈΛΗΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie secundum etymologiam *res* dicitur, *cuius nos non poenitet*; (*Polyb.* XXI, 9. 11. *ἀμεταμέλητος προαίρεσις*. Ib. XXIV, 12. 11. *ἀμεταμέλητος πίςις*. *Iulian. Orat.* VIII, p. 447. *ἀμεταμέλητος προθυμία*) nam compositum est ex *α* priv. et *μεταμέλομαι poenitet me*: aut *is*, *qui est poenitentiae expers*. *Cic.* ad *Attic.* VII, 3. XIII, 52. Sed quoniam id, cuius nos non poenitet, constanter retinemus, nec mutare facile solemus, inde *ἀμεταμέλητον* eleganter 2) notat *immutabile*, *certum*, *firmum*, *irrevocabile*, et ex adiuncto: *optimum*, *saluberrimum*. Sic Rom. XI, 29. *ἀμεταμέλητα τὰ χαρίσματα τȣ̃ Θεȣ̃* certa et immutabilia sunt beneficia divina, ad quem locum *Koppius* docuit, *ἀμεταμέλητον* esse vocabulum apud Graecos frequentissimum. 2 Cor. VII, 10. *ἡ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται*, ubi *ἀμεταμέλητον* non cum *Luthero* ad *μετάνοιαν* referendum videtur (emendationem vitae et animi, cuius neminem unquam poenitet), sed ad *σωτηρίαν*, hoc sensu: *verus* et divinus dolor de peccatis efficit mutationem mentis, quae ad summam et certissimam felicitatem ducit. Cf. *Glassium Philol. S.* p. 944. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 76 et 195.

'ΑΜΕΤΑΝΌΗΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, *inemendabilis*, *insanabilis*, *qui vix ac ne vix quidem emendari et ad sanam mentem redire potest.* Semel legitur in N. T. Rom. II, 5. *ἀμετανόητος*

τας καρδία animus, qui omnem emendationem respuit. Ex α priv. et μετανοέω. Alio sensu legitur haec vox apud *Lucian. Abdicat.* c. 11. ubi ἀνάληψις ἀμετανόητος est *receptio poenitentiae non subiecta.*

Ἀ Μ Ε Τ Ρ Ο Σ, ου, ὁ, ἡ, *immensus*, *mensura carens*, (*Xenoph. Cyr.* V, 2. 3.) et ex adiuncto: *immoderatus*, *immodicus*, (*Xenoph. Ep.* I, 8.) ex α priv. et μέτρον *mensura.* *Pollux Onom.* IV, 13. τὸ ἄνευ μέτρου ἄμετρον εἴρηκε Πλάτων. *Hesych.* ἄμετρον· ἀμέτρητον, ἄπειρον. Hinc ἀμετρία *incredibilis et immensa multitudo*, v. c. τῶν κακῶν, apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 8. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. X, 13. ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, h. e. non extra terminos meos de me praedicare soleo, non ultra modum. ibid. v. 15. quanquam in utroque loco, sensu non minus commodo, εἰς τὰ ἄμετρα verti posset: *ultra fines constitutos.* regionum scilicet et provinciarum, in quibus Paulus doctrinam christianam tradiderat.

Ἀ Μ Η Ν, *Amen.* Proprie adiectivum esse, et notare *omne, quod est verum, firmum et fide dignum* adeoque de personis aeque ac de rebus usurpari, partim etymologia docet, (nam descendit a verbo אָמַן, quod in Niphal *firmum*, *certum*, *verum*, *fide dignum esse* notat, unde אָמֵן *verus*, Ies. LXV, 16. יִתְבָּרֵךְ בֵּאלֹהֵי אָמֵן) partim locis N. T. confirmari potest, v. c. 2 Cor. I, 20. ἐπαγγελίαι θεοῦ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν promissiones Dei sunt certissimae, eventu carere non possunt. Apoc. I, 18. ὁ ἀμὴν e lectione quorundam codd. suspecta. ibid. III, 14. τάδε λέγει ὁ ἀμὴν haec loquitur is, cuius omnia dicta rata sunt ac certa; et explicationis causa additur, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ὁ ἀληθινός. Sed saepius transit in particulam, quae, in initio sententiae posita, est *adseverantis*, *confirmantis*, *iurantis* adeo, et *vere*, *certo*, *profecto*, *indubitate*, notat, (geminatum ἀμὴν, quod superlativi locum habet et asseverationem magis intendit, *verissime*, *certissime*, in Evangelio Iohannis saepius occurrit, v. c. Ioh. I, 52. et ad h. l. *Lightfoot.* III, 3. V, 19. XII, 24. XIV, 12. XXI, 18.) unde etiam interpretes graeci V. T. in illis locis, ubi vocem hebraicam non retinuerunt, pro ea posuerunt ἀληθῶς, Ier. XXVIII, 6. Alex. ὄντως, Alex. Num. XXII, 37. πεπιστωμένως, Aquila Num. V, 22. Devt. XXVII, 15. Hinc *Suid.* ἀμήν· πεπιστωμένως, ἀληθῶς interpretatur, et in N. T. mox per ἀληθῶς, Matth. XVI, 28. coll. Luc. IX, 27. mox per ἐπ' ἀληθείας explicatur Luc. IV, 24. 25. Eadem particula, in fine orationis posita, est *approbantis* et *optantis*: *Est! ita fiat! utinam! ita mihi contingat!* γένοιτο, quam vocem Alex. pro ea adhibuerunt Num. V, 22. Devt. XXVII, 15. Ps. XLI, 14. *Suid.* ἡ ἀντὶ τοῦ γένοιτο. Rom. I, 25. XV, 33. Galat. I, 5. Ephes. III, 21. Philipp. IV, 20. 1 Tim. I, 17.

Maxime

Maxime autem notabilis est locus 1 Cor. XIV, 16. πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; quomodo ad tuam gratiarum actionem, ad preces tuas, quas non intellegit, accinere *Amen* potest? Receptum autem erat in ecclesia veteri Christianorum, ex consuetudine sine dubio Iudaeorum, Devt. XXVII, 15 seq. Nehem. VIII, 7. (conf. *Wetstenium* N. T. T. II, p. 162.) ut, si episcopus aut alius quivis ad Deum preces fuderat, aut laudes eius recitaverat, plebs accineret *Amen*. *Euseb.* H. E. VII, 9. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I, p. 229. Caeterum lectu digna de hac voce habet *Glassius* Philol. S. p. 396. ed. *Dath.*

ἈΜΉΤΩΡ, ορος, ὁ, ἡ. Variis modis haec vox apud graecos Scriptores usurpatur. Dicitur ἀμήτωρ 1) *qui matrem non habuit*, ex α priv. et μήτηρ *mater*. *Oppianus* Lib. II. Cyneget. v. 567. Ita *Deus* appellatur, quod origo illi non sit aliunde. *Lactant.* de falsa relig. I, c. 7. *Hesych.* ἀμήτορες· μὴ ἔχοντες μητέρας. *Suid.* ἀμήτωρ· ἄνευ μητρός. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 407. 2) *qui matrem morte praematura, aut alio quovis acerbo casu, amisit.* *Herodot.* IV, 154. *Suid.* μητρὸς ἐστερημένος. 3) *cuius mater obscura et ignota est, ignobili matre natus.* Conf. infra sub ἀπάτωρ. 4) *is, cui mater fuit immitis et minus benigna.* *Eurip. Ion.* 837. *Hesychius* ἀμήτωρ· κακομήτωρ et provocat ad *Sophocl. Electram* v. 1158. Sed in N. T. ubi semel tantum legitur, 5) *is* dicitur ἀμήτωρ, *cuius mater non recensetur in genealogiis sacerdotum*, seu, ut *Philo* Lib. II. de Monarch. p. 827. loquitur, μὴ ἔχων μητέρα ἱερείαν ἐξ ἱερέων. Hebr. VII, 3. ubi Melchisedechus vocatur ἀμήτωρ, (coll. v. 6.) ubi conferri meretur versio Syriaca. Confer vocem ἀγενεαλόγητος.

ἈΜΊΑΝΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie physice: *purus, non pollutus, intaminatus*, ut *Horat.* III. Od. 2. 18. *alienus ab inquinamentis et sordibus*, ex α priv. et μιαίνω *polluo*. Hinc nomen accepisse videtur lapis ille, *amiantus* dictus (etiam ἄσβεστος), lapis fossilis, plerumque albus, sed interdum cinereus vel ferreus, qui, igni iniectus, nec consumitur, nec inquinatur, sed purior et clarior evadit, teste *Dioscoride* V, c. 156. *Plin.* H. N. XXXVI, 19. Sed in N. T. semper metaphorice usurpatur et ita dicitur 2) *non profanatus*. Hebr. XIII, 4. ἡ κοίτη ἀμίαντος ἔστω torus genialis ne profanetur, quasi adulterio ne contaminetur. 2 Macc XIV, 36. διατήρησον ἀμίαντον τὸν κεκαθαρισμένον οἶκον. ibid. XV, 35. 3) *probus, integer, pius, qui se peccatorum sordibus non contaminavit.* Hebr. VII, 26. Sic ἀμίαντος Sapient. III, 13. mulier dicitur casta et pudica. *Plutarch. Pericl.* p. 173. D. βίος καθαρὸς καὶ ἀμίαντος. 4) *perfectus, sincerus.* Iacob. I, 27. θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος verus et perfectus Dei cultus. 1 Petr. I, 4. εἰς κληρονομίαν ἄφθαρ-

ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον, ubi κληρονομία ἀμίαντος est *perfecta, summa felicitas*, cui nihil doloris admixtum est.

Ἀμιναδάβ. *Aminadab*, unus ex maioribus I. C. filius Arami (1 Paral. II, 10.) pater Nahasson, principis tribus Iuda. Matth. I, 4. ubi codd. nonnulli mendose ἀμιναδὰμ legunt. Confer. *Pfaff*. de variis lectionibus N. T. p. 148. Luc. III, 33. Nomen est hebraicum ab עַמִּי *populus meus* et נָדִיב *princeps*.

Ἄμμος, ου, ἡ, per aphaeresin pro ψάμμος, quod reliqui Graeci teste *Moeride* et *Thoma M*. ponere solent, 1) *arenam, sabulum, pulverem tenuem et aridum ex ramentis lapidum factum*, notat. Apoc. XII, 18. Iam quia arenae, maxime maris, est innumerabilis copia et multitudo, ubi *ingens* quidam *numerus* significandus est, non semel in N. T. legitur formula: ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, v. c. Rom. IX, 7. Hebr. XI, 12. ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. Apoc. XX, 8. quae hebraicae כְּחוֹל הַיָּם et כְּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־הַיָּם respondet Genes. XXXII, 13. XLI, 49. Ios. XI, 4. 1 Regg. IV, 29. Eadem fere imagine ad ingentem multitudinem designandam etiam usi sunt Graeci, v. c. *Homer*. Iliad. II, v. 305. *Callim*. H. in Dian. v. 252. 3) *terra arenosa, solum arenosum*. Matth. VII, 26. ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον qui domum exstruit in solo arenoso, coll. Luc. VI, 49. *Phavor*. ἄμμος· ψάμμος.

Ἀμνός, οῦ, ὁ, *agnus, foetus ovis*, sic dictus secundum auctorem *Etymol. M*. vel, quod sit *placidus et innoxius*, ex α priv. et μένος *ira*, vel a *teneritudine lanae et pelliculae*, a μνοῦς *mollis lana*: confer *Stephan. Thesaur. L. Gr*. T. I. p. 399. *Suid*. ἀμνόν· τὸν ἐνιαύσιον ἄρνα. *Hesych*. ἀμνόν· μᾶλλον ἢ τὸ ἄρτι τεχθὲν πρόβατον. Act. VIII, 32. sicut agnus coram tonsore mutus est. Metaphorice autem in N. T. Christus vocatur ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ Ioh. I, 29. 36. 1 Petr. I, 19. quasi agnus Deo consecratus et offerendus, quod insons et summa cum patientia humanae salutis causa mortem cruentam in cruce subiit, non sine respectu ad animalia, ad quae tempore V. T. scelera populi iudaici quasi deferebantur. Confer supra sub αἴρω et *Suicer. Thesaur. Eccles*. T. I, p. 232. nec non *Wetstenii* N. T. T. I, p. 842.

Ἀμοιβή, ῆς, ἡ, 1) proprie: *permutatio*, v. c. *mercatorum more*, ἀλλαγή. *Etym. M*. ἡ μεταλλαγὴ καὶ πόρευσις. 2) *retributio*, in utramque partem. *Suid*. ἀνταπόδοσις. *Aquil. Symmach. Theod*. pro hebr. גְּמוּל Prov. XII, 14. maxime autem *retributio in bonam partem, remuneratio, gratiae relatio*. 1 Tim. V, 4. ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις parentibus gratias referre, beneficia eorum beneficiis rependere, quod ἀντιπελαργεῖν Graeci vocant. *Eurip*. Orest. v. 467. Confer *Elsner*.

ner. Obff. T. II, p. 302. et *Wetftenii* N. T. T. II, p. 340. *Hefych.* ἀμοιβαί· χάριτες καὶ τιμωρίαι, ἀνταποδόσεις καὶ ἐκτίσεις, χρέα.

'ΑΜΠΕΛΟΣ, ου, ἡ, 1) *vitis, arbor vinifera*, hebr. גֶּפֶן Genef. XLIX, 11. Pf. LXXVIII, 47. Matth. XXVI, 29. γέννημα τῆς ἀμπέλου id quod nafcitur de vite, *vinum*. Vide infra fub γέννημα. Marc. XIV, 25. Luc. XXII, 18. Iac. III, 12. 2) metonymice notat *fructus, quos vitis fert, botros*. Apoc. XIV, 19. καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς et vindemiavit uvas terrae. Confer feqq. et v. 20. Ita גֶּפֶן 2 Regg. XVIII, 31. Ief. XXXVI, 19. 3) metaphorice Chriftus ita vocatur ob arctiffimam eius cum omnibus fuis veris fectatoribus unionem et coniunctionem Ioh. XV, 1. 4. 5.

'ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΟΣ, οῦ, ὁ, ἡ, contracte pro ἀμπελοεργος, *vinitor, cultor vineae*, ex ἄμπελος et ἔργον, *labor, opus*, quafi *in vitibus operans*, hebr. כֹּרְמִים 2 Chron. XXVI, 10. Ief. LXI, 5. *Plutarch. l. de Stoic. repugn.* T. X. Opp. p. 338 ed. *Reiske.* Semel legitur in N. T. Luc. XIII, 7. fed allegorice. *Phavor.* ἀμπελουργῶ· κλαδεύω — ἀμπελουργία· ἡ κλάδευσις· ἀμπελουργικὴ ἡ τέχνη. — ἀμπελουργός· ὁ κλαδευτήρ.

'ΑΜΠΕΛΩΝ, ῶνος, ὁ, 1) *vinea, locus vitibus confitus, vinetum.* Alex. faepe ufurparunt pro hebr. כֶּרֶם, quod aeque late patet, v. c. Genef. IX, 20. Devt. VI, 11. Matth. XX, 1—4. 7. 8. XXI, 28. 33. 39. 40. 41. 2) *vitis.* 1 Cor. IX, 7. 1 Maccab. III, 56. Alex. Ierem. V, 17. pro hebr. גֶּפֶן. *Phavor.* ἀμπελών· ἡ οἰνόφυτος ἢ ἀμπελόφυτος γῆ. (ex *Suida*) κ. τ. λ. Rarior eft haec vox apud Graecos, ut adeo dubitet *Heupelius* ad Marc. XII, 1. an apud ullum Scriptorem graecum reperiatur, fed extat illa in *Plutarchi* libro, pro nobilitate, c. 3. Vid. *Wolf.* Anecdot. Gr. T. IV, p. 184.

'ΑΜΠΛΙΑΣ, ου, ὁ, *Amplias*, decurtatum ex integro latino *Ampliatus*, nomen proprium viri cuiusdam romani et chriftiani, Paulo maxime cari, cuius ipfe femel mentionem fecit Rom. XVI, 8. ἀσπάσασθε ἀμπλίαν (in codd. multis et verff. legitur ἀμπλιάτον) τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ.

'ΑΜΥΝΩ, fut. υνῶ, 1) proprie fignificat: *propulfare, arcere, propellere*, et dicitur vel ἀμύνειν τινός τι vel τινί τι. Hinc 2) *auxilior alteri, fuppetias fero, opitulor*, feu *iniuriam alii factam ab eo defendo*, et tum cum folo dativo perfonae conftruitur. *Thucyd.* I, c. 105. *Polyb.* VI, 4, 8. At Medium ἀμύνομαι vel fimpliciter pofitum, vel cum accufativo, *iniuriam mihi ab aliis factam a me propulfo, ulcifcor et vindico.* *Thucyd.* I, 123. *Euftathius* ad *Homer. Iliad.* V, p. 546. *Ammon.* ἀμύνεσθαι καὶ ἀμύνειν διαφέρει. ἀμύνεσθαι μὲν γάρ ἐστι τὸ κολάζειν τοὺς προαδικήσαντας, ἀμύνειν δὲ τὸ βοηθεῖν. *Suid.* ἀμύνω σοι· βοηθῶ σοι. ἀμύνομαι δέ σε, ἀντὶ τοῦ τιμωρῶ σε. Sed non fem-

ſemper medium ἀμύνομαι tam dilegenter diſtinguitur ab activo ἀμύνω in Scriptoribus graecis. Interdum Medium vim Activi habet, v. c. Act. VII, 24. καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον,* ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, ubi ἠμύνατο eſt: opitulatus eſt ipſi, propulſavit ab eo iniuriam. *Dionyſ. Halic.* I, 12. Caeterum conf. de hac voce, quae habet *Küſterus* de Verbis Mediis I, 34. et *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 498 ſeq.

ἈΜΦΙΒΆΛΛΩ, 1) proprie: *circumiicio, cingo, circumdo*, unde ἀμφιβάλλομαι *circumdor, induor, accingo me.* 2) *iacio, proiicio*; i. q. βάλλω. Ita Marc. I, 16. ἀμφιβάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ, e lectione ſcilicet optimorum codicum, loco βάλλοντας, vulgo impreſſi, quod e loco parallelo Matth. IV, 18. huc veniſſe videtur.

ἈΜΦΊΒΛΗΣΤΡΟΝ, ου, τὸ, *retis piſcatorii maioris genus, quod expanditur*, ita dictum ab ἀμφιβάλλω, vel, quod iactum piſces intrantes undique cingit et claudit, vel hinc, quod utrinque prenſum manu iacitur. Piſcatores, qui his retibus utuntur, ἀμφιβολεῖς dicuntur Ieſ. XIX, 8. et Habac. I, 17. Videtur proprie adiectivum eſſe, ad quod intellegatur δίκτυον. *Eurip.* Helen. v. 1085. Confer *Barneſ.* ad *Eurip.* Iphigen. in Taur. v. 96. In verſ. Alex. vocibus hebraicis מַכְמוֹר Pſalm. CXLI, 10. מִכְמֶרֶת, Habac. I, 16. חֵרֶם, Habac. I, 15. 17. reſpondet, ut adeo eius auctores voci ἀμφίβληστρον notionem *cuiuscunque retis piſcatorii* ſubieciſſe appareat, praeeunte *Heſychio*, et auctore *Etym. M.* qui eam per δίκτυον interpretatur. Bis legitur in N. T. Matth. IV, 18. Marc. I, 16. *Menandr. Fragm.* p. 12. ἀμφιβλήστρῳ περιβάλλεται. *Herodot.* I, 141. II, 95. *Heſiod. Clyp.* 215.

ἈΜΦΙΈΝΝΥΜΙ, fut. ἀμφιέσω, 1) *induo alterum veſtibus, veſtio. Ariſtoph.* Plut. v. 937. Sed Medium ἀμφιέσασθαι *ſe induere et veſtibus ornare.* Luc. VII, 25. ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον eum, qui mollibus veſtibus utitur. Matth. XI, 8. Confer *Dreſig.* de Verbis Mediis N. F. I, 4. 2) improprie: *orno, colore ſpecieque induo.* Matth. VI, 30. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν quodſi vero Deus gramen et flores agri ita colore et ſpecie condecorat. Luc. XII, 28. Verba autem ἐνδύσασθαι et ἀμφιέννυσθαι, ut et lat. *indui, veſtiri*, de plantis et arboribus eleganter dici, ubi hae quidem fructibus onerantur, illae vero flore ac foliis ornantur, multa veterum loca certiſſime evincunt, collecta partim a *Schwarzio* in Commentariis Crit. et Phil. L. Gr. p. 73. partim a *Wolfio* in Curis Philol. T. I, p. 142.

ἈΜΦΊΠΟΛΙΣ, εως, ἡ, proprie et in univerſum *quaelibet urbs* dicitur, *aquis cincta, quam fluvius circumluit. Pollux* Onom. IX, 4. ἡ ἰσθμῷ ἢ πορθμῷ προσοικοῦσα πόλις ἀμφίπολις. Sed 2) ſpeciatim ita dicebatur urbs Macedoniae, Thraciae

ciae finitimam, quae nomen habet a fluvio Strymone, fluente in mare Aegaeum, et ex monte Haemo delabente, eam fere undique alluente et cingente, ut peninsulae formam obtineret. Fuit autem colonia Atheniensium, condita a Cimone; dicta antea *Novem viae*. *Stephanus*, Cradennam et Ariadrounum, *Harpocration*, Ἄρεως πόλιν antiquitus appellatam dicit; sed deinde Christopolis dicta fuit. Confer *Wesseling.* ad Anton. Itiner. p. 320. *Etym. M.* πόλις Θρᾴκης, ἥτις ἐκαλεῖτο πρότερον ἐννέα ὁδοὶ, διὰ τὸ περιέχεσθαι καὶ περιοδεύεσθαι ὑπὸ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ. Adde *Phavorin.* Semel tantum in N. T. commemoratur Act. XVII, 1. ad quem locum videndus *Wetstenius* T. II, p. 559.

ΑΜΦΟΔΟΝ, ου, τὸ, etiam ΑΜΦΟΔΟΣ, ου, ἡ, vulgo per *bivium* explicatur secundum etymologiam, ex ἄμφω *ambo* et ὁδὸς *via*, q. d. *ambae viae*. Glossar. vett. apud *Labbaeum* p. 10. ἄμφοδον· *compitum, quadrivium*; et ἄμφοδα· *compitalia, compita*. Sed in N. T. libris *plateam* seu *vicum pagi* vel *urbis* notat. Semel tantum legitur in N. T. Marc. XI, 4. ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, non longe a bivio: ubi Syrus posuit ܫܘܩܐ. Vnde et in fragmentis verss. gr. V. T. hebraico חוץ respondet, v. c. Prov. I, 20. Amos V, 16. Ierem. XI, 13. *Hesych.* ἄμφοδα· αἱ ῥύμαι, ἀγυιαὶ, δίοδοι. *Suid.* ἄμφοδον· δίοδον, ῥύμην. *Pollux* Onomast. IX, 36. Conf. etiam *Casaubonum* ad *Athenaeum* XII, c. 10. et *Wetstenii* N. T. T. I, p. 609. et *Bocharti Hieroz.* P. I, p. 211.

ΑΜΦΟΤΕΡΟΙ, οἱ, αἱ, τὰ, 1) *uterque, ambo*, pro ἀμφότεροι, αι, ον, ab ἄμφω *ambo* vel *ambae*. Latini raro *utrique* pro *uterque* ponunt, sed tamen interdum, v. c. *Virgil.* Aen. V, 685. *Terent.* Heavt. II, 3. 14. Matth. IX, 17. καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. ut utrumque conservetur. Ib. XIII, 30. XV, 16. et in aliis pluribus locis. *Herodian.* III, 6. 8. c. 10. f. 6. Alexandrini usi sunt pro שניהם Genes. XXI, 27. 31. et שניהם Exod. XII, 22. 23. Non semper autem τὰ ἀμφότερα de duobus tantum dicitur, sed etiam de *tribus* et pluribus, v. c. Act. XXIII, 8. Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα, scilicet: εἶναι ἀνάστασιν καὶ ἄγγελον καὶ πνεῦμα, ad quem locum *Theophyl.* τὰ ἀμφότερα καὶ ἐπὶ τριῶν λέγεται. *Homer.* Odyss. XV, v. 78. *Aristot.* *Rhetor.* c. V, 36. confer *Wetstenii* N. T. T. II, p. 614. 2) *dissentientes, studiis invicem diffidentes.* Ephes. II, 14. ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα (pro τοὺς ἀμφοτέρους) ἓν qui diversis studiis invicem distractos in unam societatem coëgit. ibid. v. 16 et 18.

ΑΜΩΜΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *nulla macula notatus, omnis vitiositatis expers; qui nunquam reprehendi, turpi et sceleris accusari potest*, ex α priv. et μῶμος *macula*, seu μωμέομαι *vitu-*

pero. Bis legitur in N. T. Phil. II, 15. τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα filii Dei omnis vitiositatis expertes; ubi tamen in haud paucis codd. ἄμωμα legitur, quae varietas lectionis etiam in altero loco 2 Petr. III, 14. reperitur. Merum interpretamentum librarii vocis ἀμώμητος alteram lectionem ἄμωμος continere, docet *Hesychius*, qui ἀμώμητος explicat per ἄμωμος, ἄψογος, ὑγιαδὲς ἢ σώματι ἢ ψυχῇ. *Plutarch.* in *Lacon. instit.* Vol. VI. *Opp.* p. 889. ed. *Reiske.* Exempla adiectivi ἀμώμητος, et adverbii ἀμωμήτως, a Lexicographis partim neglecti, partim sine ulla auctoritate prolati, dedit *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I, p. 237.

Ἄμωμον, ου, τὸ, *Amomum*, ex α et μῶμος. Nomen exigui fruticis ex ligno uvae modo in se ipsum convoluti, ex quo veteres unguentum parare solebant. Commemoratur semel Apoc. XVIII, 13. ubi in nonnullis Codicibus, Versionibus et Patribus antiquis post verba καὶ κινάμωμον probante *Millio* καὶ ἄμωμον legitur, quod mihi quidem a librario, antecedentibus verbis decepto, huc invectum esse videtur. De Amomo ipso vide *Dioscor.* I, 14. *Theophr. Hist. Plant.* IX, c. 7. et *Plinium H. N.* XII, 13. f. 28. Laudatur etiam *Amomum* inter unguenta praestantissima, quibus crines perfundebantur, ab *Ovidio* Her. XXI, 165. *Silio Ital.* XI, 404. *Martial.* VIII, 77. et aliis. Observat praeterea *Salmasius* ad *Solinum* p. 284. videri veteres omne aroma sincerum et inculpatum ἄμωμον appellasse, quod ἄμωμον Graecis sit καθαρὸν καὶ ἀκηράσιον. Sic ἄμωμον λιβάνιον thus sincerum; et κιννάμωμον quasi κίνναμον ἄμωμον.

Ἄμωμος, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *maculae, vitii et labis omnis expers*, a μῶμος, hebr. מוּם Levit. XXI, 17. XXII, 25. *macula, labes, vitium quodvis*, cui opponitur ἐπίμωμος *vitiosus, debilis, morbidus*, apud *Aquil.* et *Symmach.* Malach. I, 14. Dicebatur ἄμωμος maxime de *victimis piacularibus Iudaeorum*, quas Deus labe et vitiis carere, eximias et egregias esse voluit, ut hebr. תָּמִים, cui saepius respondet in vers. Alex. Num. VI, 14. XIX, 2. Levit. XXII, 22. Semel in hoc sensu legitur in N. T. 1 Petr. I, 19. ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ. Deinde metaphorice 2) *integer, ab omnis vitiositatis sordibus liber, irreprehensibilis.* *Suid.* ὁ καθαρὸς καὶ ἀναίτιος. *Hesych.* ἀμεμπτος, καθαρὸς, ἄψογος. Ephes. I, 4. V, 27. coniungitur cum voce ἅγιος. Coloss. I, 22. cum ἀνέγκλητος. Iudae v. 24. ubi cod. Alex. ἀμέμπτους. Apoc. XIV, 5. Vid. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 237. — In loco Ep. ad Hebr. IX, 14. Christus vocatur ἄμωμος, sine dubio ob perfectam expiationem hominum, quam effecit.

Ἀμὼν, ὁ, *Amon.* Nomen proprium viri hebraicum אָמוֹן *verax, fidelis.* Fuit rex Iudae, filius Manassis, pater Iosiae. Matth. I, [illegible]

[illegible] ἈΜΩΣ,

Ἀμώς, ὁ, *Amos*, hebr. אָמוֹץ *robustus, fortis.* Fuit pater Mattathiae et filius Nahumi. Commemoratur in genealogia Christi Luc. III, 25.

Ἄν. Particula seu coniunctio potentialis vel expletiva, quae construitur cum optativo, coniunctivo, interdum etiam cum indicativo; de qua dilegenter exposuit *Vigerus* de Idiot. L. Gr. p. 464—472. ed. *Zeun.* et *Devarius* de Linguae Graecae particulis p. 44. ed. *Reusmann.* 1) est potentialis, et valet idem quod Latinorum *cunque.* Marc. VIII, 35. ὃς γὰρ ἂν *quicunque enim* — ὃς δ' ἂν *quicunque autem.* ibid. v. 38. ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με quemcunque enim puduerit mei. Rom. IX, 15. XVI, 2. Apoc. III, 15. 2) conditionalis *si* per aphaeresin pro *ἐάν.* Ioh. XX, 23. ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας si quorum peccata condonaveritis. Sic centies apud *Platonem,* ut docuit *Zeunius* ad *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. *p.* 472. 3) interdum usurpatur instar adverbii affirmandi pro *utique, certe, profecto.* Matth. XI, 21. πάλαι ἂν μετενόησαν olim profecto mentem mutassent. ibid. v. 23. ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. Ioh. IV, 10. σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν certissime eum rogares. Vulgatus interpres male dubitative exposuit per *forte.* 1 Ioh. II, 19. Ioh. V, 46. VIII, 19. Confer *Glassii* Philol. Sac. p. 427. ed. *Dathii.* 4) cum ἕως, ὅτι, ὃ, coniuncta, indefinite futurum tempus significat. Matth. II, 13. ἕως ἂν εἴπω σοι usque dum dixero tibi. ibid. V, 18. X, 11. Marc. VI, 10. IX, 1. XIV, 9. Luc. IX, 27. Act. II, 35. 1 Cor. IV, 5. 5) haud raro est particula mere expletiva, quae in versione plane omitti debet. Matth. VI, 5. ὅπως ἂν φανῶσι. XXVI, 48. ὃν ἂν φιλήσω. Luc. VII, 39. Rom. III, 4.

Ἀνά. Adverbium distributivum, seu, ut verbis *Glassii* Philol. S. p. 493. utar, *praepositio, quae numerum distributivum aequalitatis exprimit et per nomina numeralia distributiva explicanda est.* Matth. XX, 9. 10. ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον acceperunt *singuli* denarium. Marc. VI, 40. ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα *centeni* et *quinquageni.* Ita ἀνὰ ἑκατὸν apud *Xenoph.* Anab. III, 4. 13. Luc. IX, 3. ἀνὰ δύο χιτῶνας *binas* tunicas. Apoc. XXI, 21. ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων *singulae* portae; ubi tamen pleonastice positum esse videtur. Vide plura apud *Wetstenium* N. T. T. I. p. 454.

Ἀνά. Praepositio, regens accusativum, quae exprimit significationes *per, in* et *inter.* Raro tantum in N. T. occurrit, et semper fere cum μέσον coniunctum. Formula ἀνὰ μέσον omnino, quod est intermedium, notat et mox per *in, in medio* vertendum est, Apoc. VII, 17. mox per *inter* reddendum, Matth. XIII, 25. ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου inter triticum.

1 Cor. VI, 5. ἀνὰ μέσον τῦ ἀδελφῦ αὐτῦ inter fratrem suum et fratrem. Marc. VII, 11. Semel tantum in N. T. 1 Cor. XIV, 27. ἀνὰ μέρος per vices, h. e. vicissim, alternis, legitur. Per ἀνὰ μέσον saepe expresserunt Alexandrini vocem בֵּין inter Gen. X, 12. XIII, 3. — Ἀνὰ in compositione significat 1) sursum, i. q. ἄνω, v. c. ἀναβαίνω, ἀναφέρω, ἀνακύπτω. 2) rursus, iterum, v. c. ἀναβλέπω, ἀναζάω. 3) separationem, ut: ἀναχωρέω. 4) intendit notionem simplicis verbi, v. c. ἀναβοάω. 5) interdum otiosum est et simplicis notioni nihil superaddit, v. c. ἀνατρέφω et alia, quae usus facile suppeditat.

ἈΝΑΒΑΘΜΟ͂Σ, ȣ, ὁ, pro quo Attici ἀναβασμὸς, teste *Thoma M.* scripserunt, (Vide *Pausan.* X, c. 5. p. 808.) duas maxime notiones apud Graecos habet. 1) *ascensus, ipse actus ascendendi in loca edita. Suid.* ἀναβαθμοί· ἀναβάσεις. 2) per metonymiam, *medium ascensus*, h. e. *gradus, per quos ascenditur in locum editum.* Act. XXI, 35. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τὰς ἀναβαθμὰς cum igitur pervenisset ad gradus, qui nempe ab arce Antonia ad templum ducebant. ibid. v. 40. ἑςὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν stans in gradibus. Aeque late patet vox hebr. מַעֲלָה, pro qua ἀναβαθμὸς posuerunt Alexandrini 2 Regg. IX, 13. XX, 11. 2 Chron. IX, 18. 19.

Ἀναβαίνω, fut. βήσομαι. Anomalon. In universum quidem *omnem motum e loco inferiori in altiorem* significat, *qualicunque demum fiat modo*, sed pro subiectorum diversitate variae huius vocis constituendae sunt notiones, hoc fere ordine. 1) *adscendo, me moveo in locum editum.* Matth. V, 1. ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος in montem adscendit. III, 16. ἀνέβη ἀπὸ τῦ ὕδατος e fluvio adscendit. Luc. V, 19. ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα conscenso lecto. XIX, 4. ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν conscendit morum. Act. VIII, 39. ἀνέβησαν ἐκ τῦ ὕδατος. 2) *iter facio per loca et ad loca edita, proficiscor ad regionem superiorem*; et in N. T. maxime de iis usurpatur, qui Hierosolymam, in monte sitam, petebant, vel additis verbis εἰς ἱεροσόλυμα, v. c. Matth. XX, 17. 18. vel simpliciter positum. Ioh. VII, 8. 10. XII, 20. Act. XVIII, 22. Iudaea enim ad alios Palaestinae tractus, maxime ad Galilaeam, et tota Palaestina ad exteras regiones relata, sublimior erat, et adeo olim omnes, qui ex Galilaea in Iudaeam (Luc. II, 4.) et ex reliquis regionibus in Palaestinam proficiscebantur, ἀναβαίνειν dicebantur. Eandem significationem habet עָלָה (quod Alex. saepe per πορεύομαι reddiderunt, Ios. XIX, 46. 1 Sam. VI, 9.) Esra II, 1. Nehem. VII, 6. quod speciatim de Hierosolymam contendentibus usurpatum legitur 1 Regg. XII, 27. 28. Esra VII, 6. 7. Zach. XIV, 16. 17. et aliis in locis, quae collegit *C. B. Michaelis*

chaelis in Diss. de notionibus superi et inferi in S. S. (Hal. 1735.) et Wetstenius N. T. T. I, p. 416. Aelian. V. H. VIII, 17. ἀνέβη εἰς Ἀσίαν profectus est in Asiam superiorem. Confer Hori Obss. ad Xenoph. Anabasin Cyri statim ab initio. Vide infra sub καταβαίνω. 3) afferor, deferor in loca edita, quocunque modo hoc fiat. Hinc inanimatis rebus interdum tribuitur, v. c. Apoc. VIII, 4. ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων et sursum agebatur seu surgebat fumus. ib. IX, 2. XIV, 11. XIX, 3. Interdum de piscibus usurpatur, qui emergunt et protrahuntur ex aqua. Matth. XVII, 27. καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον et primum exinde hamo eductum piscem. Haud raro autem de Christi reditu in coelum ἀναβαίνω dicitur, ita, ut partim simpliciter ponatur, Ioh. VI, 62. ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν πρότερον, partim verba addantur, locum superiorem seu coelum significantia, v. c. πρὸς τὸν πατέρα, Ioh. XX, 17. εἰς ὕψος, Ephes. IV, 8—10. 4) conscendo, v. c. navem, Marc. VI, 51. καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον et cum ad eos in navem adscendisset. Ioh. XXI, 3. ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, nisi ibi legendum est ἐνέβησαν (sic adscendere navem seu in navem etiam apud Latinos legitur, v. c. Terent. Adelph. IV, 5. 69. Nepos II, 8. 6.) aut currum, v. c. Act. VIII, 31. Similis locus Apollodor. Bibl. I, 7. 2. εἰς ταύτην, scil. λάρνακα, μετὰ Πύῤῥας ἀνέβη Δευκαλίων. quanquam nec repugnarem, si quis in omnibus his adductis locis τῷ ἀναβαίνειν notionem intrandi, sibi in aliquid parandi ingressum, subiicere mallet, quae necessario locum habet Apoc. IV, 1. ἀνάβα ὧδε. Ioh. X, 1. ἀλλ' ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν sed aliunde ingreditur, aut, quod in h. l. eodem redit, irrumpit. Certe hebr. עָלָה Alex. haud raro per εἰσέρχομαι reddiderunt. Iob. VI, 5. Daniel. II, 16. V, 10. 5) metaphorice: succresco, enascor, progermino, i. q. ἀναφύομαι. Matth. XIII, 7. καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι et spinis succrescentibus. Marc. IV, 8. καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξάνοντα. ib. v. 32. καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, coll. Matth. XIII, 32. Ita etiam עָלָה Hebraeis idem valet, quod צָמַח et פָּרַח Genes. XLI, 22. Prov. XXIV, 31. et ab Alexandrinis interdum per φύομαι, Prov. XXVI, 9. et ἀναφύω, Ies. XXXIV, 1. redditur. E graecis Scriptoribus notabiles sunt loci Xenoph. Sympos. IV, 23. Theophr. Hist. Plant. VIII, 3. Hippocrates de glandulis c. 3. p. 414. ed. Linden. Hesych. ἀναδρομαί, αὐξήσεις, βλαστήσεις. Ita etiam voce surgere usus est Virgil. Ecl. V, 39. 6) pervenio, perferor, deferor, sensu metaphorico. Act. XXI, 31. ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ rumor delatus est ad tribunum militum. 1 Macc. I, 31. ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν. Saepe autem etiam apud Graecos nomina fama, rumor, sermo dici adscendere, ire, venire, Schwarzius docuit in Commentariis L. Gr. p. 76. — Restant adhuc formulae quae-

quaedam, Scriptoribus N. T. propriae, quae ad nullam hucusque collectarum significationum verbi ἀναβαίνειν referri commode possunt, ideoque seorsim erunt tractandae. Sunt autem hae: α) ἀναβαίνειν εἰς τὸ μνημόσυνον ἐνώπιόν τινος *res dicitur, cuius aliquis bene memor est*, vel in bonam, vel in malam partem. In bonam partem accipitur Act. X, 4. αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, h. e. si libere vertatur: haud ignorat Deus et preces tuas et benefacta, et iam illas exaudire, haec autem iustis praemiis ornare decrevit. Hoc sensu enim Deus recordari dicitur in litteris sacris: confer *Glass.* Phil. S. p. 948. β) ἀναβαίνειν εἰς τὸν οὐρανὸν is dicitur, *qui perfectissimam et omnibus numeris absolutam cognitionem de Deo rebusque divinis habet*, seu *qui arctissime est cum Deo et ita coniunctus, ut omnia eius consilia et decreta, omnem adeo eius naturam cognitam habeat et perspectam.* Ioh. III, 13. καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν nemo res divinas satis cognitas habere potest praeter eum, qui originem coelestem habet. Similis formula est Prov. XXX, 4. מִי עָלָה־שָׁמַיִם וַיֵּרַד h. e. quis satis cognitas habet res coelestes, ut eas hominibus annunciare possit? ubi docere vult auctor libri, opera Dei et consilia esse imperuestigabilia hominibus et plane ignota. Longe diverso ab hoc sensu reperitur haec formula in loco Rom. X, 6. μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστι χριστὸν καταγαγεῖν noli putare, insuperabilibus difficultatibus obsitam esse doctrinam de origine I. C. coelesti: ubi *in coelum ascendere* est formula loquendi mere proverbialis, qua usi sunt sacri scriptores, ut indicarent, alicuius rei esse tantam difficultatem, ut omnes vires humanas superet. Respexisse autem videtur Paulus locum Devt. XXX, 12. מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה, ubi docere vult Moses, non esse adeo difficilem hominibus legum divinarum cognitionem. Alio iterum sensu usus videtur hac formula Iesus Ioh. I, 52. ὄψεσθε τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, h. e. in posterum usu vestro experiemini, Deum mihi peculiari quodam modo adfuturum; videbitis me summa miracula quaevis auxilio Dei potentissimo adiutum, patraturum. coll. Genes. XXVIII, 12. γ) ἀναβαίνειν εἰς, seu ἐπὶ τὴν καρδίαν, seu ἐν τῇ καρδίᾳ τινὸς de *cogitationibus* usurpatur, *quae animum subeunt, oboriuntur animo, in mentem veniunt.* Luc. XXIV, 38. διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; quare hae dubitationes oboriuntur animo vestro? Act. VII, 23. ἀνέβη ἐπὶ (in aliis εἰς) τὴν καρδίαν αὐτοῦ venit ipsi in mentem. 1 Cor. II, 9. ἃ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. de quo nemo cogitavit. Est haec formula mere hebraica: עָלָה עַל לֵב Ies. LXV, 17. Ierem. III, 16. XLIV, 21. LI, 50. Ies. LXV, 16. וְכִי נִסְתְּרוּ מֵעֵינָי Alex. καὶ οὐκ ἀναβή-

ἀναφέρουσι καρδίαν ἐπὶ τὴν καρδίαν. Confer infra sub καρδία, et Wetstenii N. T. T. I. p. 828.

ΑΝΑΒΑ'ΛΛΟΜΑΙ, Medium ab ἀναβάλλω *sursum tollo, erigo*, et *remoror, protraho*, notionem *differendi et procrastinandi* habet in Scriptoribus graecis, et non solum cum accusativo rei (interdum etiam cum infinitivo) construitur, ita, ut ei tribuatur, *qui ipse differt aliquod negotium*, sed etiam regit accusativum personae, quando de eo sermo est, *qui alios remoratur et impellit ad procrastinanda ea, quae agere aut volunt aut debent*. Vtriusque usus loquendi exempla extant apud veteres. Illius apud *Philostrat.* Vit. *Apoll.* IV, 10. ἐς ὕστερον δεῖν ἀναβάλλεσθαι τὴν ὁδόν. *Xenoph.* Memor. III, 6. 6. πλουσιωτέραν τὴν πόλιν ποιεῖν ἀναβαλλόμεθα. Huius in N. T. aeque ac in latinis Scriptoribus. Act. XXIV, 22. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτοὺς his auditis Felix eos *ampliavit*. (confer *Ernesti* Clav. Cic. sub *ampliare*.) *Cicero* ad *Lucceium* Lib. V. ep. 12 extr. sin autem *differs me* in aliud tempus. *Hesych.* ἀνεβάλλετο· προοιμιάζετο. ἀνάβαλλε· ἀναβολὴν δίδε. *Phavor.* ἀναβάλλομαι τὸ πρᾶγμα ἀντὶ τοῦ ῥαθυμῶν ὑπερτίθεμαι, αἰτίᾳ τινὶ συνεχόμενος. Plura de hoc verbo habet *Buddaeus* Comment. G. L. p. 542. *Wetstenius* in notis ad N. T. T. II. p. 620. et *Dresig.* de Verbis Mediis III, 3.

ΑΝΑΒΙΒΑ'ΖΩ, fut. άσω, *adscendere et prodire facio, produco*, eleganter in N. T. ubi semel tantum legitur, iis tribuitur, *qui naves ad littus subducunt*. Matth. XIII, 48. ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν subducentes navigium in littus. *Xenoph.* Hist. Graec. I, c. 1. 2. πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαζε τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις. *Herodot.* III, 75. ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ τὸν πύργον. In versione Alex. hebraico הֶעֱלָה respondet Genes. XXXVII, 28. Exod. XVII, 3. Ies. LVII, 7. *Alb.* Gloss. N. T. ἀνεβίβασαν· εἰσήγαγον. *Hesych.* ἀναβιβάζειν· ἀναφέρειν. Idem *Phavorinus*.

ΑΝΑΒΛΕ'ΠΩ, fut. ψω. 1) *suspicio, sursum seu sublatis oculis aspicio, oculos attollo*, quasi ἄνω βλέπω, quod aliis in locis αἴρειν τοὺς ὀφθαλμοὺς dicitur. Matth. XIV, 19. ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν coelum intuens. Marc. VI, 41. VII, 34. VIII, 24. καὶ ἀναβλέψας et oculos intendens, explorandi caussa an aliquid videre possit. Luc. IX, 16. *Xenoph.* Hist. Graec. VII, 1. 20. ἀναβλέψαιμεν ὀρθοῖς ὄμμασιν. 2 Macc. VII, 28. ἀναβλέψαντα εἰς τὸν οὐρανόν. *Pollux* II. c. 4. 5. 7. λέγεται ἀναβλέπειν μὲν εἰς τὸν οὐρανὸν, καταβλέπειν δὲ εἰς τὴν γῆν. 2) *visum recipio, facultatem videndi recupero*. Matth. XI, 5. τυφλοὶ ἀναβλέπουσι coecis videndi facultas restituitur. ibid. XX, 34. καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ statim dispexerunt. Marc. X, 51. ἵνα ἀναβλέψω; coll. Matth. XX, 33. ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Luc. VII, 22. Act. XXII, 13.

Et

28. 30. XXIII, 34. ἀναγνοὺς δὲ perlectis litteris. 2 Cor. I, 13. ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε id quod legitis scriptum in litteris meis est vere mea mens. ibid. III, 2. Ephes. III, 3. Alexandrini usi sunt hac voce pro hebraico קָרָא, quod inter alia etiam legere notat. Exod. XXIV, 7. 2 Chron. XXXIV, 18. 24. 30. Ier. III, 12. 3) praelego. Luc. IV, 16. ἀνέστη (ἕνεκα τοῦ) ἀναγνῶναι, h. e. surrexit, ut praelegeret particulam V. T. et praelectam interpretaretur; unde particula librorum sacrorum, quae in synagoga praelegi populo et commentario illustrari solebat, ἀνάγνωσις et ἀνάγνωσμα vocabatur. Cf. Heinsii Exerc. Sac. ad h. l. et Vitring. de Synagoga Vet. T. I. p. 998 seqq. Act. XIII, 27. τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας. XV, 21. 2 Cor. III, 15. ἡνίκα ἀναγινώσκεται Μωσῆς. 1 Thess. V, 27. Apoc. I, 3. ubi τῷ ἀναγινώσκοντι opponuntur οἱ ἀκούοντες auditores. Eodem modo קָרָא sumitur Ier. XXXVI, 15. Cf. Buxtorf. Lex. Talmud. et Rabbin. p. 2108. 1 Macc. X, 7. καὶ ἀνέγνω τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὰ ὦτα παντὸς τοῦ λαοῦ. Aelian. V. H. XIV, 43.

ΑΝΑΓΚΑΖΩ, fut. άσω. 1) cogo aliquem, ita, ut vim adhibeam, vi adigo. Act. XXVI, 11. ἠνάγκαζον βλασφημεῖν cogebam blasphemare. ib. XXVIII, 19. ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα coactus sum provocare ad Caesarem. Galat. II, 3. ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι. ib. v. 14. Xenoph. Mem. I, 2. 44. In vers. Alex. Prov. VI, 7. ἀναγκάζων τῷ שֹׁטֵר respondet. 2) iubeo aliquem aliquid facere, invito persuadeo, moveo aliquem rationibus. Matth. XIV, 22. καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον illico iussit Iesus discipulos conscendere navem. Marc. VI, 45. Luc. XIV, 23. καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν invita, compelle eos ad coenam. Similis formula reperitur apud Diog. Laërt. II, s. 73. Galat. VI, 12. ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι cogunt, nempe persuadendo, sollicitando etc. De hac huius vocis significatione fere omnes Graeci testantur. Ioseph. A. I. VII, 1. 6. Aristoph. Equit. v. 505. Herodian. IV, 9. 6. Cf. Valckenar. ad Eurip. Hippolytum v. 921. Eodem sensu cogere apud Latinos, vid. Nepos Dio 2. Cic. V, Ep. 6. ad Famil. Horat. I. Sat. IV, 14.

ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, vel ΑΝΑΓΚΑΙΟΣ, α, ον, aeque late patet ac Latinorum vox necessarius, et 1) is dicitur, qui deesse non potest, ut aliquid sit integrum et nomine suo dignum, unentbehrlich. 1 Cor. XII, 22. τὰ ἀσθενέστερα μέλη τοῦ σώματος ἀναγκαῖά (pro ἀναγκαιότερα) ἐστι membra corporis humani, quae vulgo vilipendi solent, sunt tamen maxime necessaria. Tit. III, 14. εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας ad vitae subsidia, quae natura desiderat. Artemidor. I, 75. 82. Euseb. H. E. VIII, 12. 2) id quod est legibus et praescriptis divinis consentaneum. Act. XIII, 46. ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι

θῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. coll. Matth. X, 6. Hebr. VIII, 3. ὅθεν ἀναγκαῖον unde et Christus, ut scilicet munere sacerdotali, sibi a Deo iniuncto, bene fungeretur, habere debebat. 3) *utilis, proficuus, fini consequendo conducibilis.* 2 Cor. IX, 5. Philipp. I, 24. ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς vobis maiorem utilitatem affert. ib. II, 25. 4) ἀναγκαῖοι dicuntur, qui Latinis *necessarii*, (*Gellius N. A.* XIII, 3. *Tacit. Annal.* III, 67. 4. IV, 63. 3. *Hist.* II, 45. 5.) *omnes, qui sunt affinitatis et familiaritatis vinculis arctissime invicem coniuncti, affines, consanguinei et amici,* sine dubio propterea, quia ἀναγκαῖον Graecis etiam id dicitur, *quod est carum et pretiosum,* τίμιον, ut *Salmasius* docuit in *Exercitt. Plin.* p. 259. Hinc Act. X, 24. ἀναγκαῖοι φίλοι commemorantur, h. e. vel *amici, affinitate coniuncti*, vel *amici intimi*, quos *Polybius* VIII, c. 9. τοὺς ἀναγκαιοτάτους τῶν φίλων et *Euripides Androm.* 651. φίλους ἀναγκαίους appellat. Conf. *Ioseph. A. I.* VII, 14. 4. Adde *Xenoph. Mem.* II, 1. 4. *Phavor.* οἱ ἀναγκαῖοι δμῶες κατὰ τὴν Ὁμηρικὴν ἑρμηνείαν οἱ φίλοι ἐργαζόμενοι. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 518.

'ΑΝΑΓΚΑΣΤΩΣ. Adverbium, *coacte*, ab ἀνάγκη *vis, necessitas*. Semel legitur in N. T. 1 Petr. V, 2. μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως non coacte, sed sponte.

'ΑΝΑΓΚΗ, ης, ἡ, ut lat. *necessitas*, in universum dicitur, *quidquid animum suae spontis esse non patitur*, et apud veteres *affectibus* tribuebatur, qui hominem invitum adeo rapiunt et trahunt. Conf. quae bene de hoc verbo exposuit *Salmasius* in *Exercitt. Plin.* p. 1085. unde in N. T. libris sortita est haec vox varias significationes. Nam 1) ita dicitur *necessitas, quae mihi ab aliis imponitur, vis, coactio.* 2 Cor. IX, 7. μὴ ἐξ ἀνάγκης non coactus. Conf. de hac formula *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 4. 12. Philem. v. 14. τῷ κατὰ ἀνάγκην opponitur κατὰ ἑκούσιον. 1 Cor. VII, 37. μὴ ἔχων ἀνάγκην si est sui arbitrii, non ab aliis pendet. *Polyb.* II, 39. οὐχ ἑκουσίως, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην αὐτῶν, ἀπέστησαν. *Philostr. vit. Apollon.* VII, 1. p. 281. oratio non concedit longius vagari τῷ γε ἀνάγκην ἔχοντι καὶ πρὸς ταῦτα εἰπεῖν. 2) *id quod est in more positum et usu receptum, aut legibus et institutis humanis stabilitum, necessitas ex consuetudine et iure.* Luc. XXIII, 17. ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἑορτὴν ἕνα cum autem esset ita in more positum, ut per diem illum festum aliquem dimitteret, coll. Ioh. XVIII, 39. et *Syro*, qui habet: ܥܝܕܐ ܓܝܪ ܐܝܬ ܗܘܐ *consuetudo enim erat.* Hebr. IX, 16. θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου ibi ex consuetudine et iure civili mors testatoris intercedere debet. (Hoc in loco, ut haec obiter addam, ἀνάγκη vel pro adiectivo ἀναγκαῖον positum est, aut omissum est ἐστι.

Huius

Huius ellipseos exempla sunt in *Epicteti Enchirid.* c. 7. 18. 20. illius autem loquendi usus vestigia in *Philone* et aliis notavit *Carpzovius* in *Exercitt. Philon. in Ep. ad Hebr.* p. 419.) 3) *necessitas, quae est e nexu rerum humanarum inter se invicem et ipsa natura humana.* Huc referrem locum Matth. XVIII, 7. ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, coll. Luc. XVII, 1. ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, ubi ἀνάγκη, *Aristotele* interprete, est τὸ μὴ ἐνδεχόμενον ἄλλως ἔχειν, quod ut aliter se habeat, non contingit. Haec *necessitas*, quam eruditi vocant *consequentiae*, qua posito uno alterum necessario sequitur, innuitur etiam in loco Hebr. VII, 12. ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται translato sacerdotio ad aliam tribum, necessario etiam omnis oeconomia Mosaica immutata est. Hebr. IX, 23. 4) *necessitas, quae est ex officio legis et religionis divinae iussu, officium, officii ratio.* Rom. XIII, 5. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, coll. v. 1. 2. 4. 1 Cor. IX, 16. ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται nam satisfaciendum mihi est voluntati divinae. Eandem huic voci notionem subiecerunt graeci Scriptores, quorum loca habet *Schwarz.* in *Comment. L. Gr.* p. 82. — E serie orationis etiam diiudicandum erit, quid sibi in singulis locis velit formula: ἀνάγκην ἔχειν *necesse, opus habere*, quam a Graecis (*Herodian.* VII, 1. 9. *Eurip. Hippolyt.* v. 634.) mutuati videntur Latini; (conf. *Olearius de Stilo N. T.* ed. *Schwarz.* p. 22.). Luc. XIV, 18. καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτὸν quem invisere decrevi. Hebr. VII, 27. ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην cui per sanctitatem et summam suam praestantiam non necesse erat quotannis sacrificium offerre. Iud. v. 3. ἀνάγκην ἔσχον iam in praesenti utile ac necessarium duxi. 5) *calamitas, miseria, afflictio, quae est inevitabilis et duram necessitatem nobis imponit.* Luc. XXI, 23. ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς erit enim magna miseria in terra. 1 Cor. VII, 26. διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην ob praesentes Christianorum persecutiones. 2 Cor. VI, 4. ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις. ibid. XII, 10. 1 Thess. III, 7. ubi ἀνάγκη est *paupertas*. Confirmatur hic loquendi usus omnium fere linguarum analogia. In vers. Alex. hebraicis vocabulis מָצוֹק 1 Sam. XXII, 2. Ps. CXIX, 143. מְצוּקָה Ps. CVII, 6. 13. 19. 28. et צַר vel צָרָה Iob. XXVII, 9. XXXI, 7. respondet. Et pro נַפְשִׁי לָאֶבְיוֹן Iob. XXX, 25. habent Alex. ἄνδρα ἐν ἀνάγκαις. His adde e libris apocryphis Epist. Ierem. v. 32. Tob. V, 11. Nec desunt exempla e graecis Scriptoribus, v. c. *Xenoph. Mem.* III, 12. 2. *Diod. Sic.* III, c. 13. *Aeschyl. Prometh. Vinct.* v. 107. *Aelian. V. H.* XIV, c. 24. Latinorum *necessitas* adeo de *quavis adversa fortuna* et *paupertate* usurpatur a *Tacito Annal.* II, 27. 4. *Sueton. Caes.* 48. *Tiber.* 47. — *Phavor.* ἀνάγκη διττή, ἡ μὲν πρὸς βίαν, ἡ δὲ κατὰ φύσιν.

ANA.

'ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΩ, fut. ίσω, agnosco, recognosco. 'Αναγνωρίζομαι cognoscendum me praebeo, agnoscor. In N. T. legitur tantum Act. VII, 13. ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῦ cognoscendum se praebuit fratribus suis Iosephus. Syrus: ܐܬܝܕܥ ܝܘܣܦ ܠܐܚܘܗܝ notum fecit Iosephus se ipsum fratribus suis. Respondet hebraico הִתְוַדַּע Genes. XLV, 1. de Iosepho ἡνίκα ἀνεγνωρίζετο τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῦ. Phavor. ἀναγνωρίζω· ἐπιγινώσκω, μιμνήσκομαι, ἐνθυμῦμαι, ἀναπολῶ, ἀναλογίζομαι, ἀναμιμνήσκομαι.

'ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, lectio, ipsa legendi actio, praelectio, (ab ἀναγινώσκω lego), et speciatim praelectio solemnis singularum pericoparum librorum V. T. in Synagogis Iudaeorum et conventibus sacris Christianorum. Act. XIII, 15. μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῦ νόμυ καὶ τῶν προφητῶν. 2 Cor. XIII, 14. ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης. 1 Tim. IV, 13. πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει. Semel tantum in vers. Alex. reperitur Nehem. VIII, 8. pro hebr. מִקְרָא. Curatius de hac voce egit Suicer. Thes. Eccles. T. I. p. 247.

'ΑΝΑ'ΓΩ, fut. άξω, 1) sursum duco, in loca superiora deduco. Act. IX, 39. ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον duxerunt in coenaculum. ibid. XVI, 34. ἀναγαγών δὲ αὐτὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτῦ, ubi οἶκος est i. q. ὑπερῷον. Rom. X, 7. χριςὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν Christum educere e sepulcro. Hebr. XIII, 20. ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν qui Christum excitavit e mortuis, in vitam revocavit. (Recte huc referri formulam ἀνάγειν ἐκ νεκρῶν in vitam revocare, quae praeterea etiam legitur Sapient. XVI, 13. clare docet hebraica dictio הֶעֱלָה מִן שְׁאוֹל, cui respondet in locis Ps. XXX, 4. LXXI, 20. obvia, orta sine dubio a fabula poëtica Iudaeorum de שְׁאוֹל.) Luc. IV, 5. Hinc etiam de iis usurpatur, qui alios in regiones paulo editiores proficisci iubent, v. c. Luc. II, 22. ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα. 2) duco, ut simplex ἄγω, et ἀνάγομαι duci iubeor, me confero, secedo. Matth. IV, 1. τότε ὁ Ἰησῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον, coll. Luc. IV, 1. ἤγετο εἰς τὴν ἔρημον. Vulg. ductus est. Ita et Syrus: ܐܬܕܒܪ. 2 Macc. V, 9. Aelian. V. H. XII, 1. ἀνήγαγεν αὐτὴν πρὸς Κῦρον. Hesych. ἀνάγειν· ἄγειν. — ἀνάγεται· ὁδηγεῖται. 3) produco, sisto. Luc. XXII, 66. καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν produci iusserunt in concilium suum. Act. XII, 4. βυλόμενος ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ, h. e. volebat eum publico supplicio afficere; nam, qui publico supplicio afficiebatur, antea populo producebatur et sistebatur. 4) si de sacrificio sermo est et vocabulum victima, munus, additur, significat offerre, quia per gradus ad altaria ascendendum erat. Act. VII, 41. καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ sacra fecerunt illi idolo. Eodem

Eodem modo הָעֹלָה sequente עוֹלָה Iudd. VI, 26. 2 Paral. XXIX, 21. sumitur et extant adeo huius loquendi usus exempla apud Graecos, v. c. *Herodot.* II, c. 60. *μεγάλας ἀνάγοντες θυσίας.* Cf. *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 212. 5) *ἀνάγομαι*, omissa voce *ναῦν*, est verbum nauticum, *proveho, solvo navem, in altum maris duco, oram solvo.* Oppositum est: *κατάγεσθαι.* De nautis, qui solvunt navem e littore vel portu et in altum provehunt, etiam Graeci frequenter partim vocem *ἀνάγεσθαι*, partim *ἀπαίρειν* et *καταίρειν* usurparunt. Cf. tantum loca sequentia: *Aristoph. Lys.* v. 608. *Homer. Iliad.* I, 478. *Aelian. V. H.* I, 15. XI, 13. — Luc. VIII, 22. *καὶ ἀνήχθησαν* et oram solverunt. Act. XIII, 13. *ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου* Papho solventes. ib. XVI, 11. Troade profecti XXI, 1. XXVII, 12. Ex his et aliis N. T. locis apparet, *ἀνάγεσθαι*, quando hanc significationem obtinet, vel absolute poni, nulla termini definitione addita, vel determinate, adhibitis praepositionibus *ἀπὸ* et *εἰς*. *Alberti Gloss. N. T.* p. 74. *ἀναχθέντες· πλεύσαντες.* *Hesych.* *ἀνάγοντο· ἀνέπλεον. ἀνάγε· ἀνάπλευσον.* Cf. etiam *Wetstenii N. T.* T. I, p. 708. et *Schweighaeuser Lex. Polyb.* p. 30.

ἈΝΑΔΕΊΚΝΥΜΙ vel ἈΝΑΔΕΙΚΝΎΩ, fut. *δείξω*, 1) proprie: *in sublime elatum aliquid ostendo, monstro.* *Polyb.* VIII, 30. 10. *τὸν πυρσὸν ἀναδείξαντες, facem ostendentes, tollentes.* 2) *designo, constituo, denomino, eligo aliquem ad dignitatem, munus* v. c. nam, qui olim ad munus aliquod publicum eligebatur, populo et civibus sisti et quasi monstrari solebat. Luc. X, 1. *ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα* elegit (quasi *ἐξελέξατο*) etiam alios septuaginta discipulos. 2 Macc. IX, 23. 25. X, 11. XIV, 12. et aliis in locis librorum apocryphorum, nam in versionibus graecis V. T. plane non legitur haec vox. *Diodor.* I, 66. *ἀνέδειξαν ἑαυτοὺς βασιλεῖς.* *Polyb.* XIII, 4. *ὧν προστάτην καὶ βασιλέα αὐτὸν ἀναδείξας.* 3) *palam significo et declaro aliquid*, i. q. simplex *δεικνύω.* Act. I, 24. *ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα* declara iam signo quodam, quem tibi ex his duobus elegeris.

ἈΝΆΔΕΙΞΙΣ, *εως*, *ἡ*, 1) *ostensio, demonstratio.* Sirac. XLIII, 7. *εἰς ἀνάδειξιν χρόνων.* *Polyb.* XV, 24. *πρὸς τὴν τοῦ διαδήματος ἀνάδειξιν.* 2) *designatio, inauguratio ad munus aliquod publicum, inauguratio et auspicium muneris.* Luc. I, 80. *ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ* usque ad tempus, quo munus suum inter Israelitas auspicaturus erat.

ἈΝΑΔΈΧΟΜΑΙ, fut. *ἔξομαι*, 1) proprie physice: *suscipio in me aliquid, porto*, ex *ἀνὰ* et *δέχομαι capio.* Sic *Appion* apud *Gellium N. A.* VII, c. 8. de delphine, puerum amante, *ὁ ἰχθὺς ἀνεδέχετο τὸν παῖδα ἐπὶ τῶν νώτων.* Vnde apud Graecos deinde factum est verbum rei pecuniariae et idem valuit quod *ἐγγυᾶσθαι* spondere, promittere, se pro altero soluturum.

num. Cf. *Salmasius de Mod. Usur.* p. 731. 2) *excipio aliquem hospitio, domo excipio.* Act. XXVIII, 7. ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς qui cum hospitaliter et humaniter nos excepisset. *Aelian. V. H.* IV, 9. ubi voces ἀναδέχεσθαι et ὑποδέχεσθαι invicem permutantur. 3) *accipio.* Hebr. XI, 17. ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος cui data tamen erat promissio. In versione Alexandrina non legitur.

'ΑΝΑΔΙΔΩΜΙ, fut. δώσω, 1) proprie: *emitto, produco,* quasi *sursum do.* Sic de agro, arbore dicitur, καρπὸν ἀναδιδόναι. Vide *Antigoni Caryst. hist. mirab.* c. 12. 2) *trado.* Act. XXIII, 33. καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι tradentes epistolam praesidi. Nusquam usi fuerunt interpretes graeci V. T. hoc verbo. *Polyb.* XXIX, 10. 7. ἀνέδωκαν τοῖς ἄρχουσι ἐπιστολάς. Ib. XV, 31. 8.

'ΑΝΑΖΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *revivisco, in vitam redeo,* ex ἀνὰ et ζάω *vivo.* Rom. XIV, 9. de Christo καὶ ἀνέζησεν et in vitam rediit, aut: post resurrectionem se vivum ostendit, ut haec verba vertenda esse non male coniecit *I. B. Carpzov.* in *Stricturis theol. et crit. in Ep. ad Rom.* p. 334. Si lectio sana est nec potius rescribendum est καὶ ἔζησεν, *et iam vivit,* probantibus *Millio* et *Wetstenio,* quos vide. Eadem lectionis varietas etiam est Apoc. XX, 5. ubi loco vulgati οὐκ ἀνέζησαν *Griesbachius* οὐκ ἔζησαν in textum recepit ob codd. auctoritatem. 2) metaphorice: *incipio vim meam exserere, vigorem meum ostendo,* nostrum: *aufleben, aufwachen.* Rom. VII, 9. ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν maior vis vitiositatis exarsit, ut iam in vetitum nitar, coll. v. 7 et 8. Explicationes huius loci, a *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 263. collectae, alienae sunt. 3) metaphorice: *renuntio vitiositati, mente et consiliis immutatis nova vitae instituta declaro.* Luc. XV, 24. 32. νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε mortuus qui erat, revixit; ubi *Theophyl.* ἀπὸ ἁμαρτίας ἐκαθαρίσθη, ἐκ νεκρώσεως ἀνέζησε καὶ ἐξ ἀπωλείας εὑρέθη. Vide quae nos infra sub θάνατος et νεκρὸς dabimus.

'ΑΝΑΖΗΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie: *rem amissam iterum quaero, requiro,* deinde autem *diligenter inquiro, pervestigo, perquiro,* ex ἀνὰ, quod vim augendi habet, et ζητέω *quaero,* etiam *quaero* simpliciter, nostrum: *aufsuchen.* Luc. II, 44. καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι et conquisiverunt eum inter cognatos. v. 45. ubi tamen loco ἀναζητοῦντες simplex ζητοῦντες in codd. optimae notae legitur. Act. XI, 25. ἀναζητῆσαι Παῦλον — καὶ εὑρὼν αὐτόν. Alexandrini usurparunt Iob. III, 4. pro דָּרַשׁ et Iob. X, 6. pro בִּקֵּשׁ. *Thucyd.* II, 8. *Polyb.* IV, 33. 6. ἀναζητήσαντες τὴν προδοσίαν.

'ΑΝΑ-

Ἀναζωννύω vel **Ἀναζώννυμι**, fut. ζώσω, *cingo, succingo alium*, i. q. simplex ζωννύω. In medio ἀναζώννυμαι *me ipse succingo*, seu *praecingo*. Gentes scilicet orientales laxas et ad imos usque pedes demissas vestes gestabant, quas cingulo coriaceo adstringebant et colligabant, ut ad opus aliquod aut iter faciendum, etiam ad pugnandum, aptiores se redderent et expeditiores. Hunc ritum Orientalium respexit Petrus 1 Ep. cap. I. v. 13. διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν succincti lumbos mentis vestrae, h. e. parate, componite animum vestrum, *setzet eure Seele in die gute Verfassung*. Sic אֵזוֹר, ad animum translatum, *fortitudinem animi, praeparationem et expeditionem ad opus aliquod peragendum* significat, uti ex locis Iob. XXXVIII, 3. Prov. XXXI, 17. Ierem. I, 17. *Glassius* docuit in *Philol. S.* p. 1190. ed. *Dathii*.

Ἀναζωπυρέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *ignem sopitum et sub cinere latentem flatu, folle*, vel *flabello suscito, ne extinguatur, sed ut flammam concipiat*, nam descendit a ζώπυρον, quod et *reliquias ignis cineribus sopiti*, et *suscitabulum, follem, instrumentum omne, quo ignis, latens in cineribus, excitatur et incendium augetur*, significat, quod a Graecis etiam πύρδαλον vocatur. *Hesych.* πύρδαλα· τὰ λείψανα καὶ τὰ ζώπυρα τοῦ πυρός. *Suid.* ζώπυρα τοῦ ζῆν ποιητικά, φυσητῆρες, ὅθεν οἱ χαλκεῖς τὸ πῦρ φυσῶσι — λείψανα, scil. τοῦ πυρός. 2) metaphorice: *aliquid, quod quasi semiextinctum est, excito, alo, foveo quovis modo; vigorem pristinum revoco, cum ardore animi alicui rei vel recuperandae vel conservandae vel augendae sedulam operam navo*. Sic Paulus usus est hac voce 2 Tim. I, 6. ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ hortor te et moneo, ut facultates, tibi a Deo concessas, omni studio alas, augeas et conserves. Visum est hoc verbum ita elegans Scriptoribus graecis, ut eo saepius, quanquam diversis modis, metaphorice uterentur. Sic v. c. apud *Xenoph.* de *Re equestri* X, 8. 16. de equo excitato et commoto usurpatur. *Marc. Antonin.* VII, c. 2. ἀναζωπυρεῖν φαντασίας *Vorstellungen erregen*. *Dionys. Halicarn. Ant.* L. VIII. prudenter reipublicae praesides dicit δεῖ τινὰς ἐκ τῶν ἀλλοεθνῶν ἀναζωπυρεῖν ἔχθρας. 1 Macc. XIII, 7. καὶ ἀνεζωπύρησε τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ et excitavit animum populi, coll. Genes. XLV, 17. ut iam alia loca omittam, quae quisque ab interpretibus ad *Moerid.* p. 170. et *Suicer.* in *Thes. Eccles.* T. I, p. 266. excitata legere et evolvere potest. *Alberti Gloss. in N. T.* p. 161. ἀναζωπυρεῖν· ἀναφλέγειν, ἀνακτᾶσθαι. *Hesych.* ἀναζωπυρεῖν· ἀνεγεῖραι. ἀναζωπυρῆσαι· ἀνανεῶσαι, ἀνεγεῖραι, ζωῶσαι. *Gloss. in Octat. Cod. Fabric.* ἀνεζωπύρησεν· ἀνεκτήσατο τὴν ψυχὴν καὶ ἀνενεώσατο. In universum

versum cf. *Krebsii Obss. Flav.* p. 360. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 354. et *I. C. Stemleri Comm. de Emphasi vocis ἀναζωπυρεῖν* ad 2 Tim. I, 6. Lips. 1729. 4.

'ΑΝΑΘΑΛΛΩ, fut. αλῶ, 1) sensu physico: *reviresco, refloresco, regermino, repullulo*, de herbis, floribus et arboribus dicitur, quae pristinum suum vigorem recipiunt. Interdum etiam transitive usurpatur, ut significet: *revirescere, reflorescere facere*, certe in vers. Alex. loci Ezech. XVII, 24. ἀνάθαλλον hebraico הִפְרַחְתִּי *germinare faciam*, respondet, quam significationem etiam retinuit in libris apocryphis, v. c. Sirac. I, 22. XI, 23, L, 11. 2) ut Latinorum *revivesco, meliori conditione utor, ad meliorem et feliciorem rerum statum redeo*. Philipp. IV, 10. ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν admodum gaudeo, meliore loco esse iam res vestras, ut iterum mei curam gerere possitis. Hunc locum, varie tractatum ab interpretibus (quorum haud pauci ἀνεθάλετε transitive exponere maluerunt: *revirescere fecistis*), hac unica ratione recte explicari, praeter verba sequentia ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δὲ, analogia linguarum orientalium fere omnium docet, in quibus verba *florendi, germinandi* etc. metaphorice de *prospero hominum statu* accipiuntur. Cf. *Glassium Philol. S.* p. 1104 sqq. Sic, ut hoc unico utar, apud *Harir. Consess.* XIII, legitur اغبر العيش الاخضر pulverulenta evasit vita viridis. Conf. *Arnoldi Symbolas ad rem criticam et exegeticam V. T.* P. I, p. 68 sq. *Homer. Il.* I, 236. *Curtius* X, 9. 5. non revirescit solum, sed etiam floret imperium.

'ΑΝΑΘΕΜΑ, τος, τὸ, eiusdem originis est atque ἀνάθημα, ut ipsa ratio grammatica docet, nam utrumque descendit ab ἀνατίθημι *sepono*. Nec ullum mihi certe dubium est, quin haec vocabula, quae saepius permutata invicem reperiuntur in codicibus (v. c. Levit. XXVII, 29. Iudd. XVI, 19.), promiscue olim saepe usurpata fuerint a graecis Scriptoribus, (conf. *Deyling. Observatt. S.* P. II, n. XLII.) inprimis cum omnia ἀναθήματα, si primam utriusque vocis significationem spectes, vere sint ἀναθέματα. Sed Grammatici veteres. invalescente, successu temporis, consuetudine, ἀνάθεμα etiam in deteriorem partem usurpandi, discrimen esse voluerunt utriusque vocis, ut perspicuitati orationis inservirent. Horum exemplo ducti et nos utramque separatim tractabimus. Significat autem ἀνάθεμα 1) et proprie, ut hebraicum חֵרֶם Levit. XXVII, 28. (ἀφόρισμα Alex. vertunt Ezech. XLIV, 29.) *omne id, quod est humanis usibus exemptum Deoque repositum, rem, Deo devotam, et a vulgari ac communi usu separatam*, v. c. victimam, sacrificium. Hanc notionem primitivam respexit sine dubio *Hesychius*, qui per ἀκοινώνητος explicat. *Suid.* τὸ ἀνατιθέμενον

νου τῷ Θεῷ. Iam quia victima Deo devota occidebatur, α) ἀνάθεμα catachrestice etiam dicebatur *omne, quod est exitio destinatum, quod perditur, deletur, exstinditur*, (*Suid.* τὸ ἀφανισμὸν ἐσόμενον) ita, ut aeque de rebus et animalibus ac hominibus dicatur, ut bene docuit *Perizonius* ad *Sanctii Minervam* IV, 14 p. 752. Hinc חֵרֶם Alex. non solum per ἀναθεματίζειν, sed etiam per ἐξολοθρεύειν verterunt in locis plurimis infra laudandis. Et quia Graeci nominatim hoc vocabulo designabant *hominem ex sceleftorum, aut infimae plebis vulgo selectum, qui, ingruente peste aut alia calamitate publica, ad urbis et civitatis lustrationem diis manibus et inferis mactabatur, ut eos expiaret* (cf. *Schwarz. Comment. L. Gr.* p. 85 sq.), ἀνάθεμα etiam speciatim is dicebatur, β) *qui est diris devotus, ut mactetur expiandi causa, homo abominabilis, detestandus ac e conspectu hominum removendus*; (*Alberti Gloss. N. T.* p. 105. ἐπάρατος; idem *Hesychius* tradit:) quemadmodum etiam Hebraeos חֵרֶם *rem abominabilem ac a facie Dei et hominum removendam* vocasse, loca Deut. VII, 25. 26. Ios. VI, 7. VII, 12. Ies. XXXIV, 2. satis testantur. Ex his notionibus, quas huic voci, apud Scriptores graecos satis obviae, vindicarunt viri docti, etiam omnia loca N. T. in quibus legitur, explicari commode possunt. In N. T. libris autem ἀνάθεμα dicitur α) *qui sponte se pro aliis devovet, ita, ut vel mortem violentam et ignominiosam pro aliis suscipiat, aut se ipsum societate omni cum aliis excludat*. Sic Paulus Rom. IX, 3. ad amorem vehementissimum Iudaeis significandum optabat ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, h. e. vel *emori, atrocissimam mortem subire pro Iudaeis* (ut verba ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ad praecedens ηὐχόμην referantur) vel *omnis societatis cum Christo, si fieri posset, expers fieri*, quasi καταργεῖσθαι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ (Galat. V, 4.), qua formula, sive hoc, sive illo modo explicetur, tantum promtum paratumque Pauli promovendi Iudaeorum felicitatem Deique poenas ab iis avertendi animum indicari, sponte apparet, ut *Koppius* ad h. l. bene docuit. De hac loquendi ratione, quatenus etiam Arabibus est familiaris, vide *Reiske* ad *Taraph.* p. 42. et *Lette* ad *Caab ben Zoheir* p. 96 sq. β) *qui est poenis divinis gravissimis dignus et obnoxius, ab omni favore Dei exemptus*. Galat. I, 8 et 9. ἀνάθεμα ἔστω hunc Deus puniat, expers sit favoris divini. 1 Cor. XVI, 22. ἤτω ἀνάθεμα. γ) *dira exsecratio, qua et erga alios utimur et nos ipsos devovemus, devotio, qua quis sibi omnis generis mala imprecatur, obstrictio voto acerrimo*. Act. XXIII, 14. ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως κ. τ. λ. voto acerrimo nos obstrinximus de re nulla comedenda, donec etc. 1 Cor. XII, 3. λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν Christo maledicit, diris eum devovet, h. e. religionem eius abnegat, coll. *Plin.* Epp. X, 97.

X, 97. Caeterum legi de hac voce meretur *G. C. Bosii* Comm. philol. de anathemate, excusa in *I. D. Winkleri Tempe anecdota sacra* p. 229.

'ΑΝΑΘΕΜΑΤΙ'ΖΩ, fut. ίσω, (ab antecedente ἀνάθεμα, ut γραμματίζω ex γράμμα et a παράδειγμα, παραδειγματίζω.) 1) *separo a communi usu, eximo usibus humanis et Deo devoveo*, ad imitationem hebr. החרים Levit. XXVII, 28. Micha IV, 13. quod Alexandrinis non solum ἀναθεματίζειν vertitur Num. XVIII, 14. sed etiam ἀνατίθημι, Levit. XXVII. 29. et ibid. v. 21. ἀφορίζω. 2) *funditus deleo, occido, ad internecionem usque exstirpo, diruo.* Hinc החרים, quod et de urbibus, quae totae diripiuntur, Num. XXI, 2. et de gentibus, quae victae exstirpantur, Iudd. XVI, 11. Zach. XIV, 11. usurpatur, ab Alexandrinis per ἐξολοθρεύω, Ios. X, 1. 2 Paral. XX, 24. ἐρημόω, Ies. XI, 15. ἐξερημόω, Ier. XXV, 9. ἀφανίζω, Deut. VII, 2. φονεύω, Ios. X, 35. ἀπόλλυμι, Ies. XXXIV, 2. XLIII, 28. redditur. 3) *me devoveo, mihi imprecor dira, me quasi declaro esse ἀνάθεμα.* Marc. XIV, 71. ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι sibi male imprecatus iuravit, coll. Matth. XXVI, 74. 4) *diris exsecrationibus interpositis me obstringo et coniuro.* Act. XXIII, 12. 21. ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς diris exsecrationibus interpositis se obstrinxerunt. v. 15. nos devovimus. Conf. *A. Schultens* ad *Monum. vetust. Arab.* Carm. IX, v. 1, p. 27.

'ΑΝΑΘΕΩΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) sensu physico: *contemplor, attente, diligenter considero, fixis oculis intueor et specto.* Act. XVII, 23. ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν cum inspicerem sacra vestra. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sicul.* XVIII, c. 74. 2) metaphorice: *mente perspicio et accurate considero, diligenter perpendo.* Hebr. XIII, 7. ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς dilegenter considerate, quem eventum eorum adversa fata habuerint. *Chrysost.* ad h. l. habet: ζητοῦντες ἀκριβῶς. Non legitur haec vox apud Alex. interpretes. *Diod. Sic.* XII, 15. ἀναθεωρέμενος καὶ μετ' ἀκριβείας ἐξεταζόμενος. ib. XVII, 74. *Theophr. Hist. Plant.* I, 8.

'ΑΝΑ'ΘΗΜΑ, τος, τὸ, ab ἀνατίθημι, quod praeter notionem *imponendi*, (*Hesych.* ἐπιθεῖναι) *reponendi, separandi*, etiam *suspendendi, dedicandi* et *consecrandi* habet, 1) in universum quidem *de quibusvis rebus Deo consecratis* usurpatur, observante *Suida*, ἀνάθημα πᾶν τὸ ἀφιέρωμα θεῷ, sed frequentius tamen strictiori sensu sumitur ita, ut 2) indicet *non omnia donorum Diis consecratorum genera, sed ea tantum, quae in templo reponebantur pro ornatu, aut ex parietibus aut columnis templorum suspendi aut excelso et conspicuo loco statui poterant, ut essent ipsi templo ornamento,* quae communi vocabulo *donaria* vocabantur. Schol. *Aristoph.* ad *Plutum* v. 944. observat: ὅτι ἐπὶ τῶν κοτίνων καὶ ἄλλων δένδρων πανταχοῦ ἐν τοῖς

ἱεροῖς προσπατταλεύουσι τὰ ἀναθήματα. Ἀναθήματα templis inferebantur non solum ab iis, qui sperabant aliquid a Deorum benignitate, sed etiam ab iis, qui eorum opem cognovisse videbantur, grati animi declarandi caussa. Varia praeterea erant, pro ingenio, consilio, vel etiam re familiari donantis, coronae v. c. vasa aurea et argentea, tabulae pictae, arma et alia dona, quae interdum ostentationis tantum causa offerebantur, quorum catalogum contexuit *Pollux Onom.* I, 25. et auxerunt Interpretes ad *Callimachi Hymn. in Ven.* v. 219. Idem in more positum fuisse apud Iudaeos, et templum Hierosolymitanum splendidissimis et optimis donariis instructum fuisse, praeter loca 2 Macc. V, 16. IX, 16. 3 Macc. III, 17. clare docet locus Luc. XXI, 5. *καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται*, ubi per *ἀναθήματα* necessario donaria eiusmodi, quae, Deo dicata, in ornatum templi cedebant, intellegenda sunt. *Hesych. ἀνάθημα· κόσμημα. Pollux* l. l. *ἀναθήματα ποιήσασθαι· ἀναθεῖναι εἰς τὸν ναόν.* Conf. *Salmasius* ad *Solinum* p. 767. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 277. et *Schwarz.* in *Comment. L. Gr.* p. 89.

ἈΝΑΙΔΕΙΑ, *ας, ἡ*, 1) proprie: *impudentia, inverecundia*, ex *α* priv. et *αἰδὼς pudor, verecundia*, inserta soni causa littera *ν*. *Hesych. ἀναίδειαν· ἀναισχυντίαν.* Idem Schol. *Homer.* ad *Iliad.* I, 149. 2) speciatim partim ei tribuitur, quem Latini *importunum* vocant, *qui nec temporis nec loci et personarum rationem habet*, partim de eo usurpatur, *qui moleste urget, nec ullo responso aut alio modo abigi potest*, qui Latinis *improbus* dicitur, ut v. c. *musca*, quae repulsa non fatigatur, sed subinde redit, *improbum animal* vocatur *Phaedro* V, 3. 8. Vtraque notio coniungenda erit in loco Luc. XI, 8. *διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ* ob flagitantis importunam pertinaciam dabit ei, ubi *Vulg.* bene voce *improbitas* usus est. Gloss V. improbus, *ἀναιδής*. improbitas, *ἀναίδεια*. *Syrus*: ܚܨܝܦܘܬܐ, h. e. molesta alicuius rei petitio, importunitas.

ἈΝΑΙΡΕΣΙΣ, *εως, ἡ, interfectio, caedes, internecio*, a verbo *ἀναιρέω*. Bis tantum legitur in N. T. Act. VIII, 1. *σαῦλος ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ* Saulus in eius caedem consentiebat. ib. XXII, 20. Bis etiam tantum in versione Alex. reperitur, Num. XI, 15. pro הָרֹג et Iudd. XV, 17. pro רָמַת Iudith. XV, 3. 2 Macc. V, 13. *Hesych. ἀναίρεσις· ἡ τῆς κάρας ἐκτομὴ καὶ ἄλλως θανατῶσαι.*

ἈΝΑΙΡΕΩ, *ῶ*, fut. *ήσω*. ἈΝΑΙΡΕΟΜΑΙ, *οῦμαι*, quod saepe activam significationem habet, 1) proprie: *humo tollo, aufero, quod humi iacet, suscipio.* Sic *Aelian. V. H.* V, 16. *πέταλον χρυσοῦν ἐκπεσὸν παιδίον ἀνείλετο.* ib. XIII, 40. *Xenoph. Cyrop.*

Cyrop. II, 3. 7. VIII, 3. 12. unde maxime apud Graecos de *iis usurpabatur, qui tollunt aliquem ad sepulturam. Isocrat. Panegyr.* c. 15. τελευτήσαντας ἀνελέσθαι. cf. *Wesseling.* ad *Herodot.* IX, 27. Alex. pro hebr. נשא Iof. IV, 3. Dan. I, 16. et הרים Num. XVI, 37. posuerunt. Hinc 2) ἀναιρεῖσθαι κατ' ἐξοχὴν *ii dicuntur, qui libros expositos tollunt et educant.* Act. VII, 21. ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ quem expositum Pharaonis filia sustulit. — *Recolligere parvulum* dixit *Iustin.* XXIII, 4. Hac notione satis frequenter in Graecis occurrit. Sic v. c. *Aristoph. Nub.* v. 531. τῷ ἐκτιθέναι *exponere infantes* (quod erat verbum hac in re proprium, *Eurip. Phoen.* v. 25.) opponit τὸ ἀναιρεῖν *tollere* et *educare.* Cf. *D'Orville* ad *Charit.* p. 329. et *Turnebi Adverss. SS.* II, 6. *Hesych.* ἀνείλετο· ἀνέλαβεν. — ἀναιρεῖν τὸ τεχθέν· ἀνατρέφειν. 3) *occido, e medio tollo, interimo,* quocunque modo hoc fiat, sive clam, Luc. XXII, 2. coll. v. 6. sive palam, ibid. XXIII, 32. lapidibus, Act. XXII, 20. gladio, Act. XII, 2. crucis supplicio, Act. X, 39. aut alio modo, Matth. II, 16. Hinc in verf. Alex. τῷ המית Exod. XXI, 29. Ier. XLI, 8. הרג 2 Sam. X, 18. Iob. XXXVII, 1. 7. הכה Ief. XXXVII, 36. etiam קטל Dan. II, 13. 14. respondet. *Hesych.* ἀναιρῶ· φονεύω. — ἀνεῖλεν· ἐφόνευσεν. Conf. Intt. ad *Thom. M.* sub ἀνεῖλεν et *Irmisch.* ad *Herodian.* T. I, p. 516. 4) *aboleo, abrogo.* Hebr. X, 9. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον abrogat prius, scilicet leges de oblationibus et sacrificiis Leviticis. Sic *Xenoph. Cyrop.* I, c. 1. §. 1. ὅσαι δὲ ὀλιγαρχίαι ἀνῄρηνται, ubi ἀναιρεῖν ὀλιγαρχίαν est: eam tollere, alia civitatis forma constituta. *Aeschin. c. Ctesiph.* p. 404. ed. *Reiske:* τοὺς νόμους ἀναιρήσειν. ib. p. 430 et 590. *Polyb.* XXXII, 1, 3.

ἈΝΑΊΤΙΟΣ, ἰυ, ὁ, ἡ, *insons, innoxius, qui est culpa vacuus,* ex α priv. et αἴτιον *noxa, culpa, crimen.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. XII, 5. καὶ ἀναίτιοί εἰσι et impune agunt. ibid. v. 7. οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους vos fane non damnaretis innocentes. *Aelian. V. H.* V, 18. *Herodot.* VI, 8. *Homer. Iliad.* λ', 653. et *Od.* υ', 135. In verf. Alex. τῷ נקי respondet, Devt. XXI, 8. 9. *Hesych.* ἀναίτιος· ἀθῷος, ἀνέγκλητος.

ἈΝΑΚΑΘΊΖΩ, fut. ίσω, *resideo, me ipsum erigo, erecto corpore sedeo.* Luc. VII, 15. ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς statimque erecto corpore sedit. *Vulgatus* h. l. voce *residere* usus est. Act. IX, 40. καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισε visoque Petro resedit. Saepius medici Scriptores apud Graecos usi sunt hoc verbo de aegrotis, in lectis residentibus. *Plutarch. Philopoem.* c. 20. Cf. *Foesii Oeconom. Hippocr.* p. 30. et *Wetstenii N. T.* T. I, p. 700.

ἈΝΑΚΑΙΝΊΖΩ, fut. ίσω, 1) sensu physico: *redintegro, instauro, renovo,* v. c. ea, quae vetustate detrita aut aliunde corrupta

corrupta funt. In verf. Alex. ponitur pro hebr. שִׁבְתָּה Pf. CIII, 5. CIV, 30. Thren. V, 21. De inftauratione et renovatione templi legitur apud *Ioseph. A. I.* IX, 8. 2. *Appian. bell. Mithrid.* p. 330. ἀνακαινίζων τὰ ἔργον, opus redintegrans. 2) metaphorice: *immuto et emendo totam intellegendi, fentiendi, vivendique rationem vel meam vel aliorum.* Hebr. VI, 4 et 6. ἀδύνατον γὰρ τὺς ἅπαξ φωτισθέντας — καὶ παραπεσόντας πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν vix ac ne vix quidem a profeffione cognitae religionis chriftianae deficientes emendari poffunt: ubi, ut recte iam vidit *Vulgatus* interpres, infinitivus ἀνακαινίζειν paffivam fignificationem habet, quemadmodum etiam apud Hebraeos infinitivus activi faepe paffive fumi folet, v. c. Pf. LI, 6 בְּשָׁפְטֶךָ. Alii tamen fubiectum, feu eum, qui tales homines renovare poffit, omiffum, et verbi divini miniftros intellegendos effe arbitrantur.

ἈΝΑΚΑΙΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *renovo, inftauro*, fenfu phyfico. 2) *novis viribus inftruo, reficio, recreo.* 2 Cor. IV, 16. ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος ἀνακαινῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ tamen animus nofter indies novas vires fumit. Sic *renovare* apud Latinos, v. c. *Liv.* XXI, 21. milites renovati quiete. *Quinctil. Inftit. Orat.* VI, 3. rifus renovat a fatietate. 3) *emendo totam intellegendi, fentiendi, et vivendi rationem per religionem chriftianam.* Coloff. III, 10. ἐνδυσάμενοι τὸν ἀνακαινύμενον fumite fenfus emendatos et plane immutatos per religionem chriftianam.

ἈΝΑΚΑΊΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *renovatio, reftauratio, reftitutio in priftinum meliorem ftatum.* 2) metaphorice: *ftudium vitae purioris, quod excitatur et alitur religione chriftiana.* Rom. XII, 2. τῇ ἀνακαινώσει τῦ νοὸς ὑμῶν affumendis fenfibus novis et vere chriftianis. Tit. III, 5. λυτρὸν ἀνακαινώσεως baptifmus, quo nos meliori et fanctiori vitae obftringimur. *Phavor.* ἀνακαίνισις ἡ ἀνανέωσις. λέγεται δὲ καὶ ἀνακαίνωσις.

ἈΝΑΚΑΛΎΠΤΩ, fut. ψω, 1) proprie: *revelo, velamen removeo, retego*, ex ἀνὰ et καλύπτω *operio, velo*, unde κάλυμμα *velum.* Alexandrini faepius ufi funt non folum pro hebr. גִּלָּה Iob. XII, 22. Pf. XVIII, 15. fed etiam loco עָרָה et חָשַׂף *nudavit*, Ief. III, 17. XX, 4. 2) metaphorice: *efficio, ut alter cognofcat aliquid et intellegat*, (*Polyb.* IV, 85, 6.) et ἀνακαλύπτεσθαι *is* dicitur, *qui habet idoneam facultatem intellegendi et percipiendi veritatem.* 2 Cor. II, 14. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ubi fermo eft de Iudaeis, qui, verum vaticiniorum V. T. de Meffia fenfum non capientes, perfuadere fibi non poterant, abrogandam fuiffe legem Mofaicam per Chriftum. ib. v. 18. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ

μένῳ προσώπῳ δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι nos omnes retecta facie, sine ullis cognitionis impedimentis, cognoscimus maiestatem Christi. Quanquam vero in utroque loco ἀνακαλύπτεσθαι a Paulo in hoc sensu metaphorico non sine respectu ad Mosis πρόσωπον κεκαλυμμένον, quod v. 13. commemoraverat, positum est, tamen constat, etiam hebraicum גָּלָה, ut Syr. ܓܠܐ et arab. جلي eodem sensu haud raro usurpari, v. c. P. CXIX, 18. גַּל־עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. Cf. infra sub κάλυμμα.

ἈΝΑΚΆΜΠΤΩ, fut. ψω, 1) proprie transitive: *recurvo, reflecto ea, quae in curvitatem flexa sunt, ut recta evadant et ad pristinum locum et statum revertantur.* 2) intransitive: *revertor, redeo, ad pristinum quasi me reflecto locum*, ita, ut subaudiatur vel pronomen ἐμαυτὸν, vel nomen δρόμον. Cf. *L. Bos Ellips. L. Gr.* p. 72 et 77. Matth. II, 12. μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην ne ad Herodem reverterentur. Act. XVIII, 21. πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς. Hebr. XI, 15. εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι non deerat ipsis potestas et opportunitas redeundi. *Diod. Sic.* III, 55. ἀνακάμψαι πάλιν εἰς Λιβύην. Et centies pro hebr. שׁוּב in vers. Alex. ponitur, v. c. Exod. XXXII, 27. Iob. XXXIX, 4. *Suid.* ἀνακάμψαι· καταφυγεῖν, ὑποστρέψαι. 3) metaphorice: *de bonis votis, quae irrita sunt et eventu carent*, quae ad eum redire dicuntur, qui ea fecerat. Luc. X, 6. ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει vota vestra carebunt eventu.

ἈΝΆΚΕΙΜΑΙ, fut. ἔσομαι, 1) *iaceo, situs, repositus sum, recubo.* Marc. V, 40. καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον ubi puella decubuerat, aut, ubi puella erat iacens; seu eius cadaver repositum erat; (apud Graecos enim, v. c. *Aelian. V. H.* III, 28. ἀνακεῖσθαι etiam adhibetur de rebus conclavi interiore seclusis, aut templo reconditis.) ubi tamen est magna lectionis varietas in codd. nam alii codd. κατακείμενον, κείμενον, καταβεβλημένον legunt, alii plane omittunt. Caeterum *Palairet.* ad h. l. docuit, ἀνακεῖσθαι de *aegrotis, lecto affixis*, usurpari. 2) ut Latinorum *recumbo* (v. c. apud *Horat.* III. Od. 3. 11.) *discumbo, accumbo ad mensam, coeno, conviver*, i. q. κατάκειμαι, ex more convivandi apud veteres recepto. Solebant enim non solum Graeci et Romani, sed etiam Iudaei tempore Christi, (nam in V. T. libris nunquam legimus, Iudaeos convivantes accubuisse, sed semper erectos sedisse. Conf. Genes. XXVII, 19. 1 Sam. XX, 5. 24. Ezech. XLIV, 3.) cibum capientes, non sedere, sed accumbere in lectis super latus sinistrum, ita, ut mensa poneretur in medio et circa illam *lecti tricliniares*. Singulis in lectis accumbebant tres, interdum quatuor, raro aut nunquam plures. Conf. *Zornii Bibl. Antiq. Exeget.* p. 550 sqq. Hinc ὁ ἀνακείμενος *conviva.*

conviva. Matth. XXII, 10. καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων et abundabat coenaculum convivis. ibid. v. 19. Luc. VII, 37. ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου eum advenisse in domum Pharisaei ad epulum. ibid. XXII, 27. ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; qui accumbit, an qui ministrat accumbenti? 3 Esr. IV, 10. αὐτὸς ἀνάκειται, ἐσθίει καὶ πίνει. *Suid.* ἀνακεῖσθαι· ἐπὶ ἀνδριάντων, (Graecos usos esse hoc verbo de statuis et aliis donariis, quae diis consecrabantur, satis superque docuerunt Intt. ad *Thom. M.* sub hac voce) κατακεῖσθαι δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης· καὶ ἀνακεῖσθαι πολλάκις ἀντὶ τοῦ κατακεῖσθαι. Conf. *Abresch. Auctar. Dilucidatt. Thucyd.* p. 393. et *Nunnesium* ad *Phrynichum* p. 93. ed. *Pauw.*

ἈΝΑΚΕΦΑΛΑΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω. Est proprie verbum arithmeticum, quod notat *omnium capitum* (nam κεφάλαιον, ut infra docebimus, *caput, summa numeri* apud Graecos haud raro dicitur) *brevem summam ducere, summatim comprehendere, in caput* seu *unam summam redigere.* Cf. *Biblioth. Brem.* Cl. V. p. 535 sq. Sed deinde latiori sensu sumtum 2) in universum notat: *plura paucis comprehendere, brevibus omnem rem tractare.* Hinc ἀνακεφαλαίωσις oratoribus graecis est *recapitulatio,* cum in fine orationis eius summa repetitur. Eodem sensu τῷ συγκεφαλαιοῦσθαι usus est *Polyb.* Lib. V, c. 32. συγκεφαλαιοῦσθαι τὰ πράγματα res exponendas summatim comprehendere. Hinc lucem foeneratur locus Rom. XIII, 9. καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολὴ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται omnia reliqua praecepta divina in hoc uno praecepto veluti summa comprehenduntur, nempe ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· unde in aliis locis ἡ ἀγάπη, κεφάλαιον legis dicitur. *Hesych.* ἀνακεφαλαιοῦται· συμπληροῦται, ἐπαναλαμβάνεται (ita enim legendum est loco impressi ἐπαναλαμβάνει.). *Suid.* ἀνακεφαλαιοῦται· ἀναπληροῦται, ἀνακτίζει· καὶ ἀνακεφαλαίωσις ἡ ἐξ ἀρχῆς ἔρευνα, h. e. repetitio, summa rerum capita exhibens. Eandem notionem etiam simplex κεφαλαιόω habet, v. c. Sirac. XXXII, 18. κεφαλαίωσον λόγον ἐν ὀλίγοις πολλά. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 85. 3) *homines, diversis studiis invicem distractos, unius imperio et voluntati subiicio, in studiorum animique consensum et eiusdem felicitatis societatem adduco.* Sic Ephes. I, 10. ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ ut omnes omnino homines, Iudaei et pagani, in unum corpus redigerentur et ad unum caput, nempe Christum, revocarentur, i. q. Coloss. I, 20. dicitur, ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν. *Chrysost.* bene: μίαν κεφαλὴν ἅπασιν ἐπέθηκε, nam κεφαλή haud raro in N. T. *is* dicitur, *penes quem est summum imperium et dominium.* Plerique interpretes, *Suidae* auctoritate ducti, qui ἀνακτίζει *renovat* habet, ἀνακεφαλαιοῦσθαι per *revocare ad pristinam integritatem* interpretati sunt; sed

locus

locus parallelus II, 14. 15. contrarium suadet. Conf. tamen, quae huius notionis confirmandae causa congessit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 278.

'ΑΝΑΚΛΊΝΩ, fut. νῶ, 1) *reclido, reclinem facio, repono.* Luc. II, 7. καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ in praesepi eum posuit. *Homer. Iliad.* IV, v. 113. ποτὶ γαίῃ ἀγκλίνας (poëtice per syncopen pro ἀνακλίνας), ubi *Eustathius* monuit, εἰς γῆν ἀνακλῖναι esse idem, quod εἰς γῆν καταθεῖναι. 2) *discumbere facio, recumbere iubeo*, more hebraico coniugationis Hiphil. Marc. VI, 39. καὶ ἐπέταξεν αὐτοὺς ἀνακληθῆναι (ἀνακλῖναι) πάντας, ubi αὐτοὺς ad Apostolos, πάντας vero ad turbam praesentem referendum est, coll. Luc. IX, 14. Luc. IX, 15. καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας et fecerunt, ut omnes discumberent. ib. XII, 37. καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς eos accumbere ad coenam iubebit. Cf. infra sub κατακλίνω. 3) Medium 'Ανακλίνομαι, uti κατακλίνομαι, est verbum convivale et sicut Latinorum *recumbere, accumbo ad coenam, accubo in conviviis, convivor* notat, ἀνακλίνομαι εἰς τὸ ἐσθίειν, ut plene legitur Iudith. XII, 15. Luc. VII, 36. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴς οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη. Cf. *Dresig. de Verbis Mediis* p. 165 sqq. Formula: ἀνακλίνεσθαι μετὰ ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, quae Matth. VIII, 11. legitur, seu ἀνακλίνεσθαι ἐν τῇ βασιλείᾳ θεοῦ iudaicum ingenium spirat et significat: *participem fieri felicitatis futurae et conditionis beatae, quam post huius vitae angustias in coetu puriore civium coelestium et Christi promissio et iustitia divina sperare iubet.* Hanc enim futuram felicitatem aeternam Iudaeos סְעוּדָה *convivium* appellasse, docuit *Maius* in *Obss. Sacr.* Lib. III, p. 113 sqq.

'ΑΝΑΚΌΠΤΩ, fut. όψω, 1) et proprie: *retundo, obtundo*, et κατ' ἐξοχὴν ἀνακόπτεσθαι ferrum dicitur, cuius acies obtunditur. Cf. *Abresch. Dilucidat. Thucyd. Auctar.* p. 297. In versione *Theodot.* Iudd. V, 22. pro הָלְמוּ legitur ἀνεκόπησαν. Hinc 2) *inhibeo, remoror, inhibeo et retardo*, v. c. *cursum et iter*, i. q. ἐγκόπτω, cum quo verbo saepissime permutatur in codd. quemadmodum etiam *Hesychius* alterum per alterum explicavit. Scribit enim: ἐγκόπτει· ἀνακόπτει. Nec desunt exempla e graecis Scriptoribus, hanc verbi ἀνακόπτειν notionem confirmantia. *Theophr. Charact.* XXV, 1. καὶ τοῦ κυβερνήτου ἀνακόπτοντος, scil. ναῦν, cursum navis gubernatore inhibente. Sapient. XVIII, 23. ἀνέκοψε τὴν ὀργὴν cohibuit, sedavit iram, et aliis in locis, quae in *Krebsii Obss. Flav.* p. 323. et *Loesneri Obss. Philon.* p. 335. collecta reperiuntur. Semel tantum, sed sensu eodem, in N. T. legitur Galat. V, 7. τίς ὑμᾶς ἀνέκοψε (in aliis codd. ἐνέκοψε e glossemate) τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; quis cursum vestrum ita inhibuit, ut iam veram religionem christianam sectari nolitis? ubi, quia praecessit

ἐτρέ-

ἀνεβόησεν καλῶς. Paulus alludere videtur ad cursores in certaminibus publicis, qui variis artibus adversariorum cursum inhibere conabantur, ut iam vidit *Lamb. Bos* p. 175.

ἈΝΑΚΡΆΖΩ, fut. άξω, *exclamo, vociferor, ingentem clamorem ad sidera usque tollo*, ab ἀνὰ et κράζω *clamo*. Marc. I, 23. καὶ ἀνέκραξε λέγων. Zach. I, 17. ἔτι ἀνάκραγε λέγων. Marc. VI, 49. καὶ ἀνέκραξαν et metu perculsi clamorem edebant. Luc. IV, 33. καὶ ἀνέκραξε Φωνῇ μεγάλῃ, plane ut 1 Sam. IV, 5. וַיָּרִעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל תְּרוּעָה גְדוֹלָה Alex. ἀνέκραξε πᾶς Ἰσραὴλ Φωνῇ μεγάλῃ. Luc. VIII, 28. ἀνακράξας καὶ Φωνῇ μεγάλῃ εἶπε. ibid. XXIII, 18. Saepius non legitur. Variis verbis exprimendis haec vox apud Alexandrinos inservit. Frequentius quidem pro קָרָא usurpatur, Iudd. VII, 20. sed etiam pro הֵרִיעַ Ios. VI, 5. legitur, pro זָעַק 1 Regg. XXII, 32. et pro שָׁאַג Ioel. IV, 16.

ἈΝΑΚΡΊΝΩ, fut. ινῶ, 1) proprie de iudicibus usurpatur, qui verum quaestionibus propositis vel interrogando et examinando, vel per tormenta indagare student; *quaestionem habeo, examino reum, interrogo*, sensu latino, *verhören*. Luc. XXIII, 14. ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας ego vobis praesentibus quaestionem de eo habui. Act. XII, 19. ἀνακρίνας τὰς Φύλακας quaestione habita de custodibus: nos diceremus: *nachdem er ihnen hatte den Prozess machen lassen*. ibid. XXIV, 8. Eodem sensu forensi legitur apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 20. de Minoë et Rhadamantho, qui dicuntur δικασταὶ ἀνακρίνοντες τῶν ἀΦικνουμένων ἕκαστον. Iam e contrario ἀνακρίνεσθαι *reus* dicitur, *qui a iudice interrogatus cogitur alicuius facti rationem reddere*. Act. IV, 9. εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ κ. τ. λ. quandoquidem nunc quaestio est de etc. Germanice verterem: *da man uns jetzt zur Rechenschaft und Verantwortung ziehet. Arrian. de Exped. Alex.* I, 25. 7. Vid. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 813. *Hesych.* ἀνακρινόμενος· ἐξεταζόμενος. Hinc ἀνακρίνω 2) in universum: *examino, diligenter et adhibito iudicio perpendo aliquam rem*. Act. XVII, 11. καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραΦὰς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως, h. e. cotidie excutientes oracula V. T. an res ita vere sese haberet. *Vulgatus* bene: cotidie scrutantes scripturas etc. Sic etiam *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 12. hac voce usus est, quam Alexandrini 1 Sam. XX, 12. non incommode pro חָקַר *percontari, perscrutari* posuerunt. Parum differt autem haec significatio ab alia, qua usos esse interdum Graecos voce ἀνακρίνω constat, nempe: *diligenter interrogandi aliquem de re aliqua, et alterum quasi iudicem constituendi, in cuius sententia acquiescendum sit* (cf. *Apollod.* III, 6. 7. ἀμΦισβητοῦντας — τοῦτον ἀνέκρινον, et 10. 2. τοὺς κατειπόντας ἀνέκρινεν), quam si quis Lucae verbis subiicere mallet, non omnino inepte ageret. 3) *diligenti exploratione facta de aliquo iudicium facio, diiudico, aestimo, pretium statuo rei in utram-*

utramque partem. 1 Cor. IX, 3. *ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστι*, ubi *ἀνακρίνοντες Παῦλον* sunt, qui de caussa eius cognituri quasi iudices sedebant, qui sibi ius eius actiones diiudicandi arrogabant et vindicabant. 1 Cor. II, 14. *ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται* praestantia religionis christianae tantum ab eo diiudicari potest, qui eam usu suo cognovit. ibid. v. 15. *ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται* homo emendatus per religionem christianam omnibus eius doctrinis pretium statuere valet, ipse vero ab adversariis religionis christianae diiudicari non potest. Hinc interdum *probare*, *laudare*, *magnifacere* notat et *ἀνακρίνεσθαι* is dicitur, *qui probatur alicuius iudicio.* Sic sumitur 1 Cor. IV, 3. *ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ — ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω* an vestro iudicio prober — neque me ipse laudo, neque de me ipse magnifice sentio. ibid. v. 4. *ὁ δὲ ἀνακρίνων με, κύριός ἐστι* Deus aut Christus est, cui maxime probari cupio. — Interdum autem contrariam significationem *damnandi*, *repudiandi*, *reiiciendi* habet. 1 Cor. X, 25. *πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες* nullum ciborum, qui in foro venduntur, pro impuro habete, et cum contemtu reiicite. Sed, ut ingenue fatear, possunt haec verba etiam sic explicari: *omnes cibos, qui in foro venduntur, comedite ita, ut non anxie et sollicite anquiratis, an ad puros aut impuros sint referendi;* quam interpretationem sequentia *διὰ τὴν συνείδησιν* suadere mihi videntur. Eadem ambiguitas est in verbis: *πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν*, quae ibidem v. 27. leguntur; certe tamen non locum habet in verbis Pauli, quae extant 1 Cor. XIV, 24. *ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων*, quae, sive vertas, *pudore afficietur* (i. q. *ἐντρέπεται*) *ab omnibus*, *nempe admonitus suae conditionis*, seu, *ad sui notitiam adductus*: sive cum aliis interpreteris: *ab omnibus damnatur eius opinio falsa, quam de Christianis eorumque sacris conventibus habuerat, quos inscius malitiosa conventicula esse sibi persuaserat*: tamen *damnandi* notionem huic voci Paulum interdum subiecisse, certe ex hoc loco demonstrari potest. — *Phavor.* *ἀνακρίνω· τὸ πραχθὲν ἐξετάζω εἰ καλῶς ἢ κακῶς ἐπράχθη.* — *ἀνακρίνειν· ἐξετάζειν, ἀναπυνθάνεσθαι, ἐπερωτᾷν, ἐλέγχειν, βασανίζειν.*

ἈΝΑ΄ΚΡΙΣΙΣ, εως, ἡ, *rei disquisitio, percunctatio, examen, cognitio caussae, interrogatio*, et est proprie *iudicium, pro potestate reos vel testes interrogantium*, ut bene observavit *Budaeus* in *Comment. L. Gr.* Maxime autem, eodem bene monente, *significationem iudicialem reorumque interrogationem* significat, *quae in caussis iudicii constitutionem praecedit vel litis contestationem.* Nullo alio sensu haec vox legitur Act. XXV, 26. ubi *ἀνάκρισις* est praevia inquisitio, quae iudi-

ces

ces edocendi caufa inftituitur. Cf. *Taylor.* ad *Demofth.* T. III, p. 555. Simili modo etiam ufurpatur 3 Macc. VII, 4. ἄνευ πάσης ἀνακρίσεως καὶ ἐξετάσεως. *Polyb.* VIII, 19, 8. XII, 27, 3. *Phavor.* ἀνάκρισις· ἐξέτασις.

ἈΝΑΚΎΠΤΩ, fut. ψω, 1) *erigo, recurvo, oculos et caput attollo, fufpicio,* interdum etiam *corpore erecto incedo,* ex ἀνὰ, pro ἄνω, *furfum* et κύπτω *flecto.* Subauditur autem in ἀνακύπτειν vel ἑαυτὸν vel πρόσωπον. Luc. XIII, 11. μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελὲς quae fe omnino non erigere, non erecta incedere poterat. ubi opponitur τῷ συγκύπτειν, quod vide. Ioh. VIII, 7. ἀνακύψας εἶπε oculos et caput attollens dixit, ubi τῷ κάτω κύπτειν feu κατακύπτειν v. 6. opponitur. ibid. v. 10. Semel tantum legitur in verf. Alex. Iob. X, 15. לא־אשא ראשי οὐ δύναμαι ἀνακύψαι. *Iofephus A. I.* XIX, c. 8. 2. ἀνακύψας δ' οὖν μετ' ὀλίγον — εἶδεν. Conf. alia apud *Duportum* ad *Theophraft.* Char. c. II, p. 377. et *Wetftenii N. T.* T. I. p. 745. Quia vero, qui funt animo hilari et fiducia pleno, fere femper erecto capite incedere folent, translate eleganter ἀνακύπτειν 2) ii dicuntur, *qui animum e triftitia refumunt, fpe eriguntur, bono et tranquillo animo funt, fpe laetioris fortunae quafi erecti.* Luc. XXI, 28. ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, h. e. animum veftrum, moerore deiectum, fpe laetioris fortunae recuperate et erigite, ubi *Syrus* eleganter ܐܬܠܒܒܘ *bono animo eftote.* Sic *Polybius* I, 55. τὰ μὲν τῶν καρχηδονίων αὖθις ἀνέκυψε, et explicationis caufa additur καὶ πάλιν ἐπιῤῥωστέρας εἶχε τὰς ἐλπίδας. *Xenoph.* Oecon. XI, 5. *Iofeph.* B. I. VI, 8. 5. ἀνακύψαντες ἐκ τοῦ δέους. Confer in univerfum *D'Orville* ad *Chariton.* p. 307. ed. Lipf. et *Wetftenii* N. T. T. I, p. 801.

ἈΝΑΛΑΜΒΆΝΩ, fut. λήψομαι, anomalon, 1) proprie, ut videtur, *fufcipio, attollo, tollo humo,* quafi ἄνω λαμβάνω. Act. X, 16. καὶ ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανὸν et utenfile in coelum rurfus fublatum eft. Dan. IV, 31. *Theod.* τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέλαβον. Hinc ἀναλαμβάνεσθαι *furfum ferre* in N. T. fic ufurpatur, ut fignificet: *in coelum recipi,* et *de receptione Chrifti in beatiores illas fedes, quae omnes pios ex hoc orbe migrantes excipiunt,* adhibeatur, omiffis verbis εἰς τὸν οὐρανὸν, uti plene legitur formula Marc. XVI, 19. et Act. I, 11. Elliptice vero ufurpatur Act. I, 2. ἀνελήφθη in coelum fublatus eft. Vulgatus, *affumtus eft;* unde dies feftus, memoriae in coelum evecti Chrifti facer, in veteri ecclefia latina *Feftum affumtionis Chrifti* vocabatur. ibid. v. 22. ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ' ἡμῶν. 1 Tim. III, 16. ἀνελήφθη ἐν δόξῃ. 2 Regg. II, 11. ויעל אליהו השמים Alex. ἀνελήφθη Ἠλιοὺ εἰς οὐρανόν. Sirac. XLVIII, 9. de Elia ὁ ἀναληφθεὶς ἐν λαίλαπι. 1 Macc. II, 58. Eodem verbo ufus eft *M. Antoninus* IV,

IV, 14. de reditu animae ad Deum post mortem. vid. ibi *Gataker*. p. 136. 2) *recipio, assumo, excipio*. Act. XX, 13: ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν παῦλον ibi Paulum recepturi, nempe in navigium, aut etiam socium itineris assumentes. ibid. v. 14. XXIII, 31. ἀναλαβόντες τὸν παῦλον assumentes Paulum. 2 Tim. IV, 11. μάρκον ἀναλαβὼν Marcum socium itineris tibi assumens. Sic legitur etiam apud *Xenoph*. Hist. Gr. I, 1. 3. Cyrop. I, 5. 7. 3) *humeris aut manibus porto*. Act. VII, 43. καὶ ἀνελάβετε (in hebr. נְשָׂאתֶם Amos V, 26.) τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ in pompa portastis aedem Molochi. h. e. Molochum cultu religioso prosequuti estis. Confer ad h. l. *Spencer*. de Legg. Hebr. Rit. Lib. III, c. 10. Hinc haud raro τῷ נשׂא in vers. Alex. respondet, Exod. XIX, 4. Num. I, 50. 1 Regg. IX, 9. 4) *sumo, induo, instruo me*, id quod ἐνδύομαι, et speciatim de armis omnis generis dicitur, quibus instructus miles adversariorum ictus repellit. Ephes. VI, 13. διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ sumite armaturam, quam Deus vobis suppeditat, et v. 16. ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως. Et sic centies in graecis Scriptoribus. *Herodian*. II, 23. ἀναλαβόντες τὰς πανοπλίας. *Xenoph*. Hist. Graec. II, 4. 12. ἀνέλαβε τὰ ὅπλα. *Diod. Sic*. XX, 33. Devt. I, 41. חֲגַרְתֶּם אִישׁ אֶת־כְּלֵי מִלְחַמְתּוֹ Alex. καὶ ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ σκεύη τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ. Ierem. XLVI, 3. 2 Macc. X, 27.

'ΑΝΑΛΗΨΙΣ, εως, ἡ, in universum: *omnis elatio ad locum superiorem*, speciatim vero *receptio in coelum* seu *in sedes beatiores* et κατ' ἐξοχὴν *sollemnis illa ascensio Christi in coelum, aspectabili modo facta quadragesimo die ab eius in vitam reditu*. Semel in N. T. legitur Luc. IX, 51. ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ cum iam immineret tempus abitus eius ex his terris. Syrus: ܝܘܡܬܐ ܕܡܣܩܬܗ, *dies ascensionis eius*. Ita etiam *Arabs* صعوده. Vide Alex. 2 Reg. II, 11. *Heinsius* voci ἀνάληψις *mortis* notionem h. l. subiicere mavult, quam etiam apud Graecos ἀναλαμβάνεσθαι habuisse, docet locus *Antonin. Imp.* IV, §. 14. Caeterum confer *Suicer. Thes. Eccles*. T. I, p. 281 seq.

'ΑΝΑΛΙ'ΣΚΩ, fut. ἀναλώσω, 1) *insumo, impendo*, v. c. pecuniam, tempus etc. id quod ἀναλόω, *Aeschin. Socr*. Dial. II, 14. ἀργύριον δυνατὸς ἀναλῶσαι — — οὐκ ἔχων ὁπόθεν ἀναλίσκοι. *Aelian*. V. H. II, 5. χρόνος ἀναλισκόμενος πρὸς τὰ ἔξω τῆς ἀρετῆς. Iam quia id, quod impenditur, quodammodo consumitur et perit, hinc 2) *occidere, destruere, penitus perdere, abolere* notat. Luc. IX, 54. καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς et igne eos perdere. 2 Thess. II, 8. ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ quem Iesus penitus perdet efficacissima sua volun-

voluntate; ubi in codd. haud paucis ἀναλοῖ e glossemate legitur, ut opinor. *Aelian.* V. H. IV, 28. Saepius usi sunt Alex. hac voce pro כָּלָה, Genes. XLI, 30. תָּמַם, Num. IX, 33. אָכַל Jerem. L, 7. (*comedendi* notionem etiam habet *Theophr.* Charact. XII, 1.) et תמו, Ezech. V, 12. *Suidas* ἀνήλωται· τεφόρνευται. *Hesych.* ἀναλῶσαι· ἀφανίσαι. Metaphorice magis quam proprie usurpata est haec vox a Paulo Galat. V, 15. μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε ne societas vestra christiana detrimentum capiat et dissolvatur. *Phavor.* ἀναλίσκω· τὸ πορθῶ καὶ δαπανῶ.

ἈΝΑΛΟΓΊΑ, ας, ἡ, *analogia, proportio, similis ratio, Verhältniß, verhältnißmäßige Gleichheit*, ab ἀνάλογος *consentaneus.* Vox haec est arithmeticis et geometris usitatissima, quibus ἀναλογία est: cum numeri plures aut magnitudines inter se comparantur ad similitudinem secundae comparationis iuxta aequalitatem et inaequalitatem. Semel occurrit haec vox Rom. XII, 6. κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, h. e. pro ratione virium et facultatum, a Deo concessarum, i. q. v. 3. κατὰ τὸ μέτρον τῆς πίστεως. Nam de *analogia fidei* sensu theologico sive *congruentia articulorum et capitum doctrinae, quae credenda proponuntur in litteris sacris*, h. l. ne cogitasse quidem Paulum, omnes iam sponte largiuntur. Respexit hunc locum *Hesych.* κατ' ἀναλογίαν· κατὰ μέτρον ἢ κανόνα. Nec alio sensu usus est substantivo ἀναλογία *Demosthenes* Orat. de Coron. cap. 30. κατ' ἀξίας ἀναλογίαν, quemadmodum verbo ἀναλογέω *Iosephus* A. I. IV, 8. 4. πολιτείαν τῷ τε Μωϋσέως ἀξιώματι καὶ τῇ ἀρετῇ ἀναλογοῦσαν. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 79.

ἈΝΑΛΟΓΊΖΟΜΑΙ, verbum arithmeticis et geometris proprium: *per collationem secundum proportionem considero aliquid, proportionali instituta collatione expendo, reputo*, monente *Er. Schmidio* in Obss. ad N. T. sed deinde in universum notat: *prope considerare, perpendere et reputare.* Sic semel legitur Hebr. XII, 3. ἀναλογίσασθε γὰρ cogitate iam et reputate vobiscum. *Plutarch. Vita Marii* c. 46. *Xenoph.* Memor. II, 1. 5. apud quem Hist. Graec. V, 1. 16. ἀναλογισμὸς *rationem et consilium, quod aliquis sequitur*, notat. Pro hebr. חָשַׁב occurrit in *Symmachi* fragmentis Psalm. LXXVI, 6. et a *Phavorino* explicatur per ἐνθυμοῦμαι. Vide etiam *Pollucis Onom.* VI, 115.

ἌΝΑΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *insulsus, sale carens* (*Plutarch. Symp.* I. V. T. VIII. Opp. p. 728. ed. *Reiske* τὸν ἄρτον ἄναλον προσφέρεσθαι.) *insipidus, vi salis nativa privatus, vi saliendi carens, non salsus amplius*, ex α priv. et ἅλς *sal.* Semel tantum legitur in N. T. Marc. IX, 50. ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται si vero sal insulsus factus fuerit, seu acrimoniam suam amiserit.

Nu-

Nuspiam hac voce usi sunt Alexandrini. Aliquoties tamen in *Aquilae* reliquiis reperitur, quae loca *Bielius* in Thesauro Philologico s. h. v. collegit. Alia dedit *Wetstenius* N. T. T. I. p. 601.

'ΑΝΑ'ΛΥΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *resolutio, dissolutio;* ab ἀναλύω *solvo, dissolvo.* 2) *discessus, abitus,* v. c. *ex convivio. Ioseph.* A. I. XIX, 4, 1. 3) per metaphoram: *mors, discessus e vita,* seu *destructio corporis,* λύσις καὶ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, ut a *Socrate* in Phaedone et Gorgia describitur. Sic semel in N. T. 2 Tim. IV, 6. καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε et brevi mihi moriendum erit; de qua significatione praeter *Krebsii* Observatt. Flav. p. 366. *Alberti* in Peric. Crit. p. 102. conferendus erit. Caeterum constat, etiam Iudaeos mortem פטירה et פירוש vocasse, et de ea formulam פטר מן העולם usurpasse. Confer *Schoettgen.* Hor. Hebr. et Talmud. T. I, p. 796.

'ΑΝΑΛΥ'Ω, fut. ύσω, 1) proprie: *solvo, dissolvo,* et haud raro de nautis dicitur, qui, e portu migraturi, naves alligatas solvunt. 2) *migro, abeo, discedo, redeo, revertor.* Luc. XII, 36. πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων quando ex convivio, ex compotatione discedat aut redeat. Nihil autem est frequentius hoc loquendi usu apud Scriptores graecos, apud quos ἀναλύειν interdum sine ullo addito vocabulo notat: *ex compotatione discedere. Philostrat.* Vit. Apoll. II, 7. ἐκ πότε — ἀναλύοντες. IV, 86. ἀναλύσαι ἀπὸ τῆς Ῥώμης. *Polyb.* III, 69. Confer *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. IV, 23. 3 Esdr. III, 3. Tob. II, 9. Sap. II, 1. 2 Macc. VIII, 25. 3) *morior,* quasi *discedo e vita tanquam ex convivio, aut ad Deum redeo.* Philipp. I, 23. τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι gestio migrare de vita. Confirmari haec notio analogia omnium fere linguarum potest, maxime autem graecae, cuius scriptores, (v. c. *Aelianus* V. H. IV, 23. V, 6. XIII, 20.) boni ominis causa mortem significaturi, verbis, ab itinere, convivio, desumtis, utebantur. Loca Graecorum huc pertinentia collegit *Gataker.* in Opp. Crit. p. 319. et *D'Orville* ad *Charit.* p. 317. Qui urgent propriam *solvendi* et *dissolvendi* notionem, hi adeant *Duker.* ad *Florum* IV, 11. extr. qui docuit, *solvi* etiam metaphorice apud Latinos pro *mori* poni. Conf. *Ioh. Floderi* D. de vi verbi ἀναλῦσαι. Phil. I, 23. Upsal. 1773. 4.

'ΑΝΑΜΑ'ΡΤΗΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, in universum dicitur, *qui non aberrat a lege, immunis ab omni peccato et vitiositate, peccati expers, impeccabilis.* (ut loquitur *Gellius* N. A. XVII, 19.) *Xenoph.* Agesil. VI, 7. Memor. IV, c. 2. 26. Deut. XXIX, 18. 2 Macc. VIII, 4. τῶν ἀναμαρτήτων νηπίων. XII, 42. Sed quemadmodum ἁμαρτία haud raro de *libidine venerea* usurpatur, ut supra ad ἁμαρτία a nobis evictum est, ita et ἀναμάρτητος κατ' ἐξοχὴν

ἐξοχὴν eum notat, *qui est immunis ab adulterii et scortationis crimine.* Sic sine dubio sumenda est haec vox apud Ioh. VIII, 17. ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, qui vestrum nullius facinoris impudici reus est; partim ob omnem orationis seriem, partim ob loca, quae *Kypke* in Observ. Sacr. T. I, p. 379. hanc in rem laudavit.

'Ἀναμένω, fut. -νῶ, 1) proprie et secundum etymologiam, *aliis abeuntibus remaneo*, ex ἀνὰ et μένω *maneo.* Deinde 2) ut Latinorum *maneo, expecto, patienter* et *placido animo expecto.* 1 Thess. I, 10. καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν et patienter expectare Christi e coelo reditum. Saepius non legitur in N. T. sed aliquoties in vers. Alex. pro hebr. קִוָּה Iob. VII, 2. Ies. LIX, 11. Ierem. XIII, 16. 2 Macc. VI, 14. ἀναμένει μακροθυμῶν. Sirac. II, 7. VI, 20.

'Ἀνάμεσος, ὁ, ἡ, *medius, intermedius*, ὁ ἀνὰ μέσον ὤν. Vox, quae inprimis frequenter apud *Herodotum* legitur, cui urbes, in medio sitae, πόλεις ἀνάμεσοι vocantur. Neutrum ἀνάμεσον adverbialiter in usu est, *in medio, inter, per,* coniunctim pro ἀνὰ μέσον. Saepe autem coniunctim hoc sensu scribitur in N. T. codicibus, v. c. Marc. VII, 21. 1 Cor. VI, 5. Apoc. VII, 17.

'Ἀναμιμνήσκω, 1) *in mentem vel memoriam revoco alteri, commonefacio, suggero.* 1 Cor. IV, 17. ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν χριστῷ qui vobis in memoriam revocabit, quam hucusque methodum in tradenda religione christiana secutus fuerim, aut doctrinae meae praecepta. Regit autem, ut vel ex h. l. apparet, duos accusativos, rei et personae. *Xenoph.* Memor. III, c. 5. §. 9. προγόνους αὐτῶν ἀναμιμνήσκοιμεν αὐτούς. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XVII, 10. Medium ἀναμιμνήσκομαι *revoco mihi ipse aliquid in animum,* i. e. *recordor, memoria repeto,* construitur et cum genitivo et cum accusativo rei. Marc. XI, 21. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ πέτρος et recordatus est Petrus rei gestae. XIV, 72. καὶ ἀνεμνήσθη τοῦ ῥήματος. 2 Cor. VII, 15. ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν. Hebr. X, 32. ἀναμιμνήσκεσθε τὰς πρότερον ἡμέρας. Paullo aliter constructum legitur apud *Lysiam* Orat. I. pro caede Eratosthen. c. 5. ἀναμιμνησκόμενος δὲ, ὅτι κ. τ. λ. In vers. Alex. haud raro τῷ הִזְכִּיר respondet Gen. VIII, 1. Ps. CIX, 14. 2) *hortor, moneo.* 2 Tim. I, 6. δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω (in aliis codd. ὑπομιμνήσκω) σε igitur te gravissime hortor et moneo. Nec aliter ipsi Graeci, apud quos cum παρακαλεῖν permutatur, v. c. apud *Plutarch.* Tom. II, p. 33. ἐφ' ἡδονὰς παρακαλεῖν καὶ ἀναμιμνήσκειν ἀφροδισίων, quem locum debeo *Dresigio* Comment. de Verbis Med. p. 166.

'Ἀνάμνησις, εως, ἡ, late patet apud Graecos et non solum *recordationem, memoriam, reminiscentiam* notat, sed etiam

etiam *ipsam actionem commonefaciendi alium*, seu *id, quod vim habet alteri aliquid in memoriam revocandi* significat, ut adeo nullum sit discrimen illud, quod inter ἀνάμνησις et ὑπόμνησις *Ammonius* de differentiis verborum posuit, quum scribit: ἀνάμνησις, ὅταν τις ἔλθῃ εἰς μνήμην τῶν παρελθόντων· ὑπόμνησις δὲ, ὅταν ὑφ᾽ ἑτέρου εἰς τοῦτο προαχθῇ. Contrarium *Hesychius* docet, qui ἀνάμνησις per ὑπόμνησις interpretatus est. Luc. XXII, 19. τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν id facite in mei recordationem, seu, ut habeatis aliquid, quo gratam mei memoriam in vobis excitetis. 1 Cor. XI, 24. 25. Hebr. X, 3. ἀλλ᾽ ἐν αὐταῖς (scilicet θυσίαις) ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν. per haec sacrificia quotannis renovabatur peccatorum commissorum memoria. ubi vid. *Wetstenius*. Hinc aliquoties in Alex. vers. ἀνάμνησις hebraico זִכָּרוֹן *memoriale* μνημόσυνον Num. X, 10. etiam הַזְכִּיר Psalm. XXXVIII, 1. LXX, 1. respondet.

ἈΝΑΝΕΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie sensu physico: *renovo, restauro*, et usurpatur maxime de *rebus, vetustate corruptis*. Sic v. c. Iob. XXXIII, 24. Alex. ἀνανεώσει δὲ αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὥσπερ ἀλοιφὴν ἐπὶ τοίχου. Deinde vero metaphorice: 2) *veterem conditionem alicuius rei aboleo, in meliorem statum et conditionem redigo*, et speciatim: *immuto animum, vim cogitandi, sentiendi, et agendi*. Sic legitur Ephes. IV, 23. ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν ut novos plane et per religionem christianam emendatos sensus sumatis. Sic *Antonin.* ad se ipsum IV. c. 3. συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέου σεαυτόν. Ita etiam חִדֵּשׁ Ps. LI, 12. cui ἀνανεόω respondet, etiam in *Symmachi* reliquiis Iob. XXIX, 20.

ἈΝΑΝΉΦΩ, fut. ήψω, 1) proprie: *ad sobrietatem redeo, ex ebrietate ad me redeo, crapulam et veternum excutio*. *Porphyr.* de Abstinent. IV, 20. ἐκ τῆς μέθης ἀνανῆψαι. *Lucian. Hermotim.* 83. 2) per metaphoram: *ad sanitatem mentis redeo, me recipio et colligo ex quacunque demum perturbatione*. Ita sumitur 2 Tim. II, 26. καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος et ad sanam mentem redeant diaboli potestati erepti. Sic etiam *Marc. Antonin.* ad se ipsum VI, 31. ἀνάνηφε καὶ ἀνακάλει σεαυτόν. *Lucian. de Saltat.* 48. *Ioseph. A. I.* VI, 11. 10. μόλις ἐκ τῶν θρήνων ἀνανήψαντες.

ἈΝΑΝΊΑΣ, α, ὁ, *Ananias*. Nomen proprium viri hebr. חֲנַנְיָה ex חָנַן, *gratiosus fuit*, et יָה contract. pro יְהוָֹה. Tres autem huius nominis in N. T. libris occurrunt, 1) Christianus quidam, maritus Sapphirae, qui ex pretio suae venditae possessionis aliquid interverterat, et hanc ob fraudem a Petro morte repentina mulctatus fuit, Act. V, 1—6. 2) vir Christianus, Damascenus, qui, oraculo divino admonitus et singulari vi instructus, non solum Saulo facultatem videndi restituit, sed

fed eum etiam fatis inftitutum in religionis chriftianae initiis baptifmi ritu initiavit, Act. IX, 10—18. XXII, 12 feqq. 3) Pontifex maximus Iudaeorum, Nebedaei filius, munere fuo functus inde ab anno Claudii feptimo usque ad Neronis imperii initia, vir potentiffimus quidem, fed non magnopere laudatus in commentariis Lucae Act. XXIII, 2 feqq. et XXIV, 1. Tefte *Iofepho* A. I. XX, 5, 2. fuit fucceffor Iofephi, Camydi filii, ab Herode, rege Chalcidis, remoti. Confer *Valefium* ad *Eufeb.* H. E. II, 23. et *Wetftenii* N. T. T. II, p. 612.

'ΑΝΑΝΤΊΡ'ΡΗΤΟΣ, *ε, ὁ, ἡ, irrefutabilis, cui contradici non poteft, qui in dubium vocari nequit*, ex *α* priv. et *ἀντὶ contra* et *ῥέω dico.* Semel legitur tantum in N. T. Act. XIX, 36. *ἀναντιῤῥήτων ἒν ὄντων τέτων* quae cum fint extra omne dubium pofita. Fruftra quidem haec vox quaeritur in verfione Alexandrina, bis tamen reperitur in *Symmachi* reliquiis Iob. XI, 2. הֲרֹב דְּבָרִים לֹא יֵעָנֶה *μὴ ὁ πολυλάλος ἀναντίῤῥητος ἔςαι;* ibid. XXXIII, 12. Adde *Polyb.* VI, 7, 7. et XXVIII, 11, 4. *Suid. ἀναντίῤῥητον· τὸ ἀντιλογίαν μὴ δεχόμενον.*

'ΑΝΑΝΤΙΡ'ΡΗΤΩΣ. Adverbium, *citra contradictionem, fine omni dubitatione et haefitatione, lubenter, prompte.* Semel extat in N. T. Act. X, 29. *διὸ καὶ ἀναντιῤῥήτως ἦλθον μεταπεμφθεὶς* non repugnavi venire arceffitus. *Vulg. Sine dubitatione. Syrus:* ܕܠܐ ܥܠܬܐ i. e. *prompte. Polyb.* XXIII, 8, 11. *Hefych. ἀναντιῤῥήτως. ἀναμφιβόλως.*

'ΑΝΆΞΙΟΣ, *ις, ὁ, ἡ,* 1) *indignus*, ex *α* priv. et *ἄξιος dignus.* Deinde quia *ἄξιος* etiam Graecis dicitur, *qui aptus eft et idoneus alicui rei perficiendae*, eft 2) *ineptus, minus idoneus.* 1 Cor. VI, 2. *ἀνάξιοί ἐςε κριτηρίων ἐλαχίςων;* effetisne minus idonei dirimendis caufis minutiffimis? Saepius non legitur in N. T. Conftruitur fere cum genitivo. Sirac. XXV, 11. *Iofeph. A. I.* VI, 1, 4. *Polyb.* XV, 26, 10.

'ΑΝΑΞΊΩΣ. Adverbium, *indigne, indigno nec conveniente modo.* Bis in N. T. legitur. 1 Cor. XI, 27. *ὃς ἂν ἐσθίῃ ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον κυρίε ἀναξίως*, ubi *ἀναξίως* eft: *non eo confilio, quo hoc epulum a Chrifto eft inftitutum, modo non convenienti dignitati et gravitati rei.* ibid. v. 29.

'ΑΝΆΠΑΥΣΙΣ, *εως, ἡ,* 1) proprie: *requies, intermiffio a labore, quies a laboribus multis fatigatorum ad efficiendas corporis vires*, ab *ἀναπαύω. Dion. Halic. Ant.* IX, c. 24. *ἀναπαύσει τὰ σώματα δόντες.* 2) per fynecdochen: *quaevis ceffatio, requies a quacunque re, remiffio, intermiffio.* Apoc. IV, 8. ubi quatuor animalia, a Iohanne vifa, dicuntur *ἀνάπαυσιν ὐκ ἔχειν ἡμέρας καὶ νυκτὸς*, h. e. fine ulla intermiffione Deum laudare et celebrare. ibid. cap. XIV, 11. impii dicuntur *ὐκ ἔχειν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς*, h. e. nullam requiem habere

bere a tormentis et suppliciis infernalibus. *Dion. Halic. Ant.* lib. IV, c. 43. 3) per metonymiam: *locus quietis, sedes fixa, domicilium, habitaculum.* Matth. XII, 43. ζητῶν ἀνάπαυσιν habitaculum quaerens, h. e. hominem, in quo quasi sedem fixam habeat. Luc. XI, 24. Sic מָנוֹחַ Genes. VIII, 9. Alex. οὐχ εὗροῦσα ἡ περιστερὰ ἀνάπαυσιν. Ps. CXXXII, 14. Ies. XXXIV, 14. 4) metaphorice: *recreatio, solatium, liberatio a molestiis, tranquillitas animi.* Matth. XI, 29. καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ego vos recreabo, ego vos tranquillos et felices praestabo. Sic Sirac. VI, 29. ἐπ' ἐσχάτων γὰρ εὑρήσεις τὴν ἀνάπαυσιν αὐτῆς, nempe σοφίας, aliquando usu tuo cognosces felicitatem et animi tranquillitatem, quam largitur cultoribus suis sapientia. Syrus pro more suo duobus verbis usus est ܢܝܳܚܳܐ ܘܒܣܺܝܡܽܘܬܳܐ: prius, *tranquillitatem,* posterius, *voluptatem* et *delectationem* notat. Sirac. LI, 35. Sic et מְנוּחָה usurpatur Psalm. CXVI, 7.

'ΑΝΑΠΑΎΩ, fut. αὔσω, 1) *facio requiescere alterum, do requiem iis, qui sunt labore, cursu, itinere, vel pugna fatigati vel onere aliquo gravati, ut vires recipiant ac colligant.* Medium 'Αναπαύομαι *facio requiescere me post exantlatas molestias et labores graves, a labore me in otium recipio, vires exhaustas recolligo.* Haec propria notio locum habet apud Marc. VI, 31. ubi Christus discipulis longo itinere defatigatis dicit: ἀναπαύεσθε ὀλίγον requiescite paululum. Luc. XII, 19. ἀναπαύου utere otio tuo post exantlatos labores, fruere partis. *Aelian.* V. H. X, 4. πρὶν ἀναπαῦσαι τὸ στρατόπεδον. *Polyb.* III, 42, 9. et 53, 9. Speciatim medium ἀναπαύομαι de iis 2) usurpatur, *qui decumbunt ad somnum capiendum,* et notat: *somnum capio, somno me recreo et reficio.* *Suid.* ἀναπαύεσθαι· τὸ κατακλίνεσθαι ὡς πρὸς ὕπνον. Matth. XXVI, 47. καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε per me iam vobis licet dormire et requiescere. Marc. XIV, 41. *Arrian.* Expedit. Alex. VII, 25. p. 307. edit. *Gronov.* κἀκεῖ αὖθις λουσάμενον ἀναπαύεσθαι. *Herodot.* I, 12. *Aelian. H. A.* III, 14. Hinc ἀναπαύεσθαι 3) partim de *placide morituris,* partim de iis usurpatur, *qui in futura vita ab omnibus huius vitae molestiis liberati, placide requiescunt; morior, post mortem liberor ab omnibus vitae molestiis.* De *placide mortuis* sat saepe in graecis Scriptoribus legitur, v. c. *Aelian.* V. H. IV, 7. *Herodot.* I, 4. et tunc omissum est τῷ βίῳ, quod additur *Herodot.* VII, 9. De expectanda illa molestiarum omnium in futura vita cessatione legitur Apoc. XIV, 13. ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν. *Sallust.* Catil. IV, 1. Confer *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 4. 18. p. 127. Vulgo huc etiam referunt locum Apoc. VI, 11. ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον, sed ibi ἀναπαύεσθαι est simpliciter: *quiescere, patien-*

ter aliquid expectare, nostrum: *sich ruhig verhalten*, coll. v. 9 et 10. et verba ipsa sic explicanda erunt: *ut patienter expectent vindictam divinam brevi sumendam.* 4) metaphorice: *recreo animum, exhilaro, voluptate et felicitate afficio.* Matth. XI, 28. κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς, h. e. ego adimam vobis peccatorum vestrorum sensum et liberabo vos a legum iudaicarum arbitrariarum duro imperio. 1 Cor. XVI, 18. ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν solatio et gaudio et me et vos repleverunt. 2 Cor. VII, 13. ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν quia recreatus est animus eius a vobis omnibus. Philem. v. 7. τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ admodum liberalis fuisti erga pauperes Christianos. v. 20. ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα fac mihi gratum. Repetendus hic usus loquendi e libris hebraicis videtur. Sic v. c. Prov. XXIX, 17. יַסֵּר בִּנְךָ וִינִיחֶךָ Alex. παίδευε υἱόν σου καὶ ἀναπαύσει σε. Ies. XIV, 3. Zachar. VI, 8 הֵנִיחוּ אֶת־רוּחִי Alex. ἀνέπαυσαν τὸν θυμόν μου. Sirac. III, 7. ὁ εἰσακούων κυρίου ἀναπαύσει μητέρα αὐτοῦ. 5) medium ἀναπαύομαι *sedem fixam et perpetuam habeo, semper sum et versor in aliquo loco.* 1 Petr. IV, 14. καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται Deus vobis semper adest favore et auxilio suo. Devt. XXVIII, 65. בַגּוֹיִם הָהֵם לֹא תַרְגִּיעַ Alex. ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οὐκ ἀναπαύσει σε. Ies. XXXIV, 14. שָׁם הִרְגִּיעָה לִּילִית Alex. ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὀνοκένταυροι. Hinc etiam τῷ יָשַׁב, Micha IV, 4. et שָׁכַן Devt. XXXIII, 20. in versione Alexandrina respondet.

'ΑΝΑΠΕΊΘΩ, fut. είσω, 1) proprie et secundum etymologiam est *primam persuasionem, novis rationibus labefactatam, evello*, ex ἀνὰ et πείθω. 2) *persuadeo, aliquem persuadendo sollicito et impello ad aliquid, auctor et suasor existo.* Semper fere in deteriorem partem usurpatur, et interdum iis adeo tribuitur, qui alios donis corrumpere et ad suas partes pertrahere conantur. *Xenoph. Cyrop.* I, 5. 3. *Suid.* ἀναπείσαι, ἀντὶ τοῦ δώροις πεῖσαι. Tantum legitur in N. T. Act. XVIII, 13. παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν, h. e. commendat ipsis cultum divinum, qui est contra legem nostram. Hebraico הִשִּׁיא *decepit, seduxit* in vers. Alexandrina Ierem. XXIX, 8. respondet, et הֵסִית *incitare*, in *Aquilae* reliquiis Devt. XIII, 6. 1 Macc. I, 12. *Xenoph.* Oeconom. III, 7. καὶ ἐμὲ ἀναπείθοντα προθύμως συνθεᾶσθαι. *Polyb.* XXIX, 3, 3. Confer *Abresch.* Auctar. Dilucid. Thucyd. p. 258.

'ΑΝΑΠΈΜΠΩ, fut. πέμψω, 1) *remitto.* Luc. XXIII, 11. ἀνέπεμψεν αὐτὸν Πιλάτῳ remisit eum Pilato. Philem. v. 12. 2) *mitto*, nam ἀνὰ in compositione saepe abundat. Luc. XXIII, 7. ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην. ibid. v. 15. Hinc in loco Philem. v. 12. ἀναπέμπειν et πέμπειν permutantur in codici

ibus. Non usi sunt hac voce interpretes graeci V. T. In ratione autem *mittendi* ea usus est *Polybius* aliquoties, v. c. I, 7, 12. et XXX, 9, 10. et *Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 12.

'ΑΝΑ'ΠΗΡΟΣ, ε, ὁ, ἡ, idem est, qui Graecis etiam πεπηρωμένος vocari solet. Est vocabulum generis, quo significatur, *quicunque vel membro aliquo et parte corporis caret* (quem Latini *membris captum* vocant), vel certe *membrorum quorundam usu destituitur*, (qui Latinis *debilis* dicitur) *mancus*, *mutilus*, *laesus quacunque demum corporis parte*, et aeque late patet ac nostrum *gebrechlich*. Sic v. c. *Herodotus* de vita Homeri p. 755. ed. *Wesseling*. Homerum oculis captum ἀνάπηρον vocat. *Diog. Laërt.* VI, 2. 6. Interdum additur ἐν τοῖς μέλεσι, 2 Maccab. VIII, 24. ἐν τοῖς μέλεσιν ἀναπήρες. *Suid.* ἀνάπηρος· ὁ χωλὸς, ὁ κατ' ὑπερβολὴν πεπηρωμένος μέλεσί τισι τῦ σώματος. *Hesych.* ἀνάπηρος· πηρὸς, τυφλὸς, νοσώδης. *Pollux Onom.* II, 4. sect. 10. Bis tantum legitur in N. T. Luc. XIV, 13. ἀναπήρες, χωλὲς, τυφλὲς. ibid. v. 21. Eleganter pro more suo de hac voce egit Celeb. *Fischer.* ad *Platon. Criton*, §. 14. p. 208. edit. rec. et *Wetstenius N. T.* T. I. p. 754. Confer etiam, quae de vocabulis πηρὸς et πήρωσις notavit *Relandus* ad *Ioseph.* A. I. III, 12. 2.

'ΑΝΑΠΙ'ΠΤΩ, fut. πεσῦμαι, 1) *discumbo*, *accumbo*, *recumbo*; proprie *reclino*, *recido*, *resupinus iaceo*. Matth. XV, 35. ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν ut discumberent in terra. Marc. VI, 40. ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαὶ discubuerunt areolatim. VIII, 6. ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς. Interdum ἀναπίπτειν simpliciter positum *recumbere in terra* notat, v. c. Ioh. VI, 10. ubi bis occurrit. *Aelianus* V. H. IX, 24. composito quoque ἐπαναπίπτειν notionem *recumbendi* subiecit. Vide et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 426. 2) ponitur pro ἀνακλίνομαι et ἀνάκειμαι *discumbo ad mensam*, *recumbo ad cibum sumendum*, vel simpliciter positum, v. c. Luc. XI, 37. εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν ingressus autem accubuit ad mensam. XIV, 10. XVII, 7. XXII, 14. vel additis verbis ἐν τῷ δείπνῳ, Ioh. XXI, 20. seu τῦ φαγεῖν, Tob. II, 1. Supra autem demonstratum est, Iudaeos tempore Christi ad mensam non sedisse, sed iacuisse, ad quem convivantium situm respicitur hac voce, quae eodem sensu legitur apud *Athenaeum*, Deipnosoph. I, c. 19. p. 23. ed. *Casaub. Lucian.* Asin. c. 23. Tom. II, p. 590. (ed. *Reitz.* quem vide) αὐτοὶ δὲ ἀναπεσόντες ἐδείπνυν, et aliis in locis, quae dilegenter collegit *Schwarzius* in Commentariis L. Gr. p. 98. Errat igitur, ut solet, *Thomas M.* cum scribit: ἀναπεσεῖν βέλτιον ἐπὶ τῦ ἀθυμῆσαι ἢ ἐπὶ τῦ ἀνακλιθῆναι. Quanquam enim negari non potest, ἀναπίπτειν eleganter Graecis eos dici, *qui concidunt animo et animum despondent*, (v. c. *Polyb.* IV, 51, 8. et XX, 4, 6.

4, 6. *Thucyd.* I, 70.) ut iam post *Suidam* (ἀναπίπτειν· τὸ ἀθυμεῖν παρὰ τοῖς παλαιοῖς.) *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 398. observavit, tamen etiam alteram illam notionem optimae notae Scriptoribus graecis usitatam fuisse, et loca iam a nobis allata docent, et interpretes ad *Thom. M.* satis superque probarunt.

'ΑΝΑΠΛΗΡΟΏ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *impleo*, *compleo*, *repleo*, v. c. vas aliquod, et minime differt a simplici verbo πληρόω, sed in hac propria notione nec in N. T. nec in verss. graec. V. T. legitur. In N. T. libris 2) notat: *suppleo*, *compenso defectum alicuius rei* sensu metaphorico. 1 Cor. XVI, 17. τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν vestrum absentium partes egerunt, *sie haben in eurer Abwesenheit eure Stelle vertreten.* Philipp. II, 30. ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα ut vestram absentiam suppleret, coll. Philem. v. 13. Huc referrem locum Genes. II, 21: ἀνεπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς. Maxime autem huc faciunt loca a *Schwarzio* in Commentariis L. Gr. p. 98. opportune notata. *Zosim.* I, c. 17 extr. τῶν πραγμάτων ἐλλεῖπον ἀναπληρῶν. *Plato* Conviv. p. 321. ἀλλ' εἴ τι ἐξέλιπον, σὸν ἔργον, ὦ 'Αριςόφανες, ἀναπληρῶσαι. *Polyb.* VII, 7, 7. 3) ἀναπληρόω νόμον *praesto et omitto, quae lex praecipit et vetat, obedio et observo.* Galat. VI, 2. καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ χριςοῦ et ita observabitis praecepta religionis christianae. Sic et simplex πληροῦν, quod vide. 4) si sermo est de vaticiniis: *eventu comprobo.* Matth. XIII, 14. καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία ἡσαΐου, ubi tamen ἀναπληροῦσθαι in hac significatione non nimis urgerem: nam ἀναπληροῦσθαι in hac significatione, ut simplex πληροῦσθαι, etiam usurpatur tum, *quando simile quid contingit illi, quod olim iam factum et dictum erat,* (ut infra ad πληρόω pluribus docebitur) ut adeo inprimis ob ipsum locum Iesaiae equidem verterem: *et valet de illis, quod iam Iesaias de coaevis suis conquestus est.* — Restant adhuc formulae quaedam loquendi plane singulares, in quibus verbum ἀναπληρόω ita usurpatur, ut nulla hucusque observatarum notionum locum habeat. 5) ἀναπληροῦν τὸν τόπον τινὸς *esse in statu et conditione alicuius.* Semel legitur in N. T. haec formula 1 Cor. XIV, 16. ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου *qui est idiota* seu *imperitus, indoctus.* Formulam hanc esse mere hebraicam, *Hottingerus* de Usu Scriptorum Hebraicorum in N. T. apud *Rhenferdium* p. 399. probavit, qui bene confert formulam מָלֵא מָקוֹם, v. c. מָלֵא מְקוֹם אֲבוֹתָיו implet locum patrum suorum, h. e. patrissat. Confer etiam *Buxtorf.* Lexicon Talmudicum et Rabbinicum p. 2001. 6) ἀναπληροῦν τὰς ἁμαρτίας, quae de eo usurpatur, *qui ita peccata sua et scelera auget, ut poena evitari non amplius nec differri possit*, ex opinione Iudaeorum, qui

qui statuebant, permittere Deum, ut homines certum quendam malefactorum numerum implerent, et usque eo poenas differre; qui numerus si confectus fuerit, poenas esse inevitabiles et atrociores. 1 Thess. II, 16. εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε quo ipso scelerum suorum mensuram implent. Genes. XV, 16. οὔπω γὰρ ἀναπεπλήρωνται αἱ ἁμαρτίαι τῶν Ἀμοῤῥαίων ἕως τοῦ νῦν.

Ἀναπολόγητος, ου, ὁ, ἡ, *qui nulla ratione defendi et excusari potest, inexcusabilis, non excusandus*, ex α priv. et ἀπολογέομαι *me defendendi causa loquor*, inserta littera ν euphoniae causa. Bis tantum legitur haec vox in N. T. Rom. I, 20. εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους ut iam vitiositatis suae nullam habeant excusationem. ibid. II, 1. διὸ ἀναπολόγητος εἶ igitur gravissime peccas. Raro etiam haec vox apud exteros Scriptores occurrit, sed tamen legitur apud *Dion. Halic. Antiqu.* L. VII, cap. 46. *Plutarch. Brut.* c. 46. *Polybium* XII, 12. p. 927. ἀναπολόγητον γίνεται τὸ ψεῦδος. Idem Excerpt. Legat. 86. et *Cic.* ad *Atticum* XVI, ep. 7.

Ἀναπτύσσω, fut. ύξω, *expando, revolvo, explico, replico ea, quae sunt convoluta.* In expandendi notione usi sunt hac voce Alexandrini pro hebr. פָּרַשׂ Devt. XXII, 17. Iudd. VIII, 25. et *Xenoph.* in libro de re equestri XII, 6. πτέρυγες ἀναπτύσσωνται. *Revolvendi* et *explicandi* notio locum habet Luc. IV, 17. ἀναπτύξας (in quibusdam codd. legitur ἀνοίξας e glossemate) τὸ βιβλίον replicans volumen, ubi v. 20. πτύσσειν *complicare* opponitur. *Syrus* habet: ܘܦܬܚ et aperuit. Respicitur autem hac formula ad formam codicum hebraicorum, qui non erant foliis distincti, ut nunc sunt libri nostri, sed in formam cylindri convoluti duabus rotulis utrique extremitati annexis, ut lecturis evolvendi et explicandi essent. Ideo Hebraicis מגלות vocabantur. Confer *Wagenseil.* ad Sota p. 677. 2 Regg. XIX, 14. ἀνέπτυξεν αὐτὰ, sc. γράμματα, Ἐζεκίας ἐναντίον τοῦ Κυρίου. *Herodot.* I, 125. ἀναπτύξας τὸ βιβλίον. Aliam verbi ἀναπτύσσειν notionem metaphoricam servavit nobis *Suidas:* ἀνάπτυξις· ἑρμηνεία, διασάφησις, καὶ ἀναπτύξω ἀντὶ τοῦ ἐπιδείξω, Εὐριπίδης. De ipsa voce vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 680.

Ἀνάπτω, fut. ψω, *accendo, incendo*, ex ἀνὰ, quod h. l. πλεονάζει, et ἅπτω *incendo. Hesych.* ἀνάπτω· ἀνεγείρω. ἀνάπτεται· φλέγεται. Ter legitur in N. T. Luc. XII, 49. καὶ τί θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη; sed quid dico, cum iam accensus sit? seu, ecce iam accensus est. Recte monuit autem *Krebsius* ad h. l. ei in vers. Alex. haud raro τῷ הֵצִית respondere, Genes. IV, 14. Ezech. IV, 14. de quo infra dicendi locus erit. Caeterum ἀνάπτειν πῦρ in illo loco metaphorice notat: *dissidia spargere et semi-*

seminare, aut certe *caussam esse*, *ut dissidia oriantur*. Act. XXVIII. 2. ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν ignem accendentes. Iacob. III, 6. ἰδοὺ ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει exiguus ignis quantam materiam incendere valet. Vsi sunt Alexandrini hac voce maxime pro הִצִּית, Ierem. IX, 12. הִשִּׂיק, Pſ. LXXVIII, 21. בָּעַר, 2 Chron. XIII, 11. לִהַט, Malach. IV, 1. 2 Maccab. I, 22. *Eurip.* Phoeniſſ. v. 356. *Dion. Halic. Ant.* I. c. 59.

Ἀναρίθμητος, ου, ὁ, ἡ, *innumerabilis*, ex α priv. et ἀριθμὸς *numerus*. Hebr. XI, 12. ὡσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος sicut arena illa innumerabilis, quae est ad littus maris. Saepius non legitur in N. T. Haud raro tamen occurrit in verſ. Alex. pro אֵין מִסְפָּר Iob. XXI. 33. et עֲצוּמִים Proverb. VII, 26. Adde *Polyb.* IV, 75. 5. et IX, 6. 9. Sap. VII, 11. 3 Macc. II, 26. Confer *Wetſtenii* N. T. T. II, p. 426.

Ἀνασείω, fut. είσω, 1) proprie: *magno cum impetu aliquid moveo*, *concutio*, *quatio*. *Suid.* ἀνασείειν· ἐκτινάσσειν. *Philoſtrat.* Vit. Sophiſt. II, c. 32. ἀνασείων τὴν χεῖρα καὶ τὸν κόλπον τῆς χλαμύδος. Haud differt itaque a ſimplici verbo σείω, quod etiam de *concuſſione rei firmae et ſtabilis* uſurpatur. 2) metaphorice ad commotionem animi transfertur, *concito*, *compello*, *commoveo*, *perſuadeo*, *traho aliquem in alicuius ſententiam aut partes*. Marc. XV, 11. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ſummi ſacerdotes concitabant populum: ubi in uno vetuſtiſſimo codice legitur ἔπεισαν τῷ ὄχλῳ, e gloſſemate. Luc. XXIII, 5. ὅτι ἀνασείει τὸν λαὸν concitat plebem et ſollicitat ad rebellionem. Hinc in *Aquilae* reliquiis Iob. II, 3. hebraico הֵסִית reſpondet. *Diod. Sic. Eclog.* p. 532. συχνὰς ἀνέσειον τῶν οἰκετῶν. *Ariſtoph. Acharn.* v. 346. *Dionyſ. Halic.* VIII, 81. τοῖς ἀνασείουσι τὸ πλῆθος. Eodem fere ſenſu voce *concutere* uſus eſt *Lucanus* Lib. IV, v. 235. „et omneis concuſſit men„tes ſcelerumque reduxit amorem.“ Confer *Weſſeling.* ad *Diodor. Sicul.* XIII, 91. Tom. I. p. 615. et *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 634 et 811. *Suid.* ἀνασείω· ἀναπείθω, ἢ πρὸς μάχην ἐρεθίζω. *Heſych.* ἀνασείοις· ἀναπείθοις.

Ἀνασκευάζω, fut. άσω, et Ἀνασκευάζομαι, 1) proprie: *ſupellectilem loco moveo* (*Heſych.* ἀνασκευάζειν, μετατιθέναι, ſcil. τὰ σκεύη,), *vaſa colligo*, ab ἀνὰ et σκεῦος *vaſa*, *ſupellex*. Sic *Thucyd.* I, 18. καὶ ἀνασκευασάμενοι ἐς τὰς ναῦς ἐμβάντες, ubi Schol. ἀνασκευασάμενοι· τὰ σκεύη ἀναλαβόντες. 2) ſpeciatim, ut ἀναζευγνύω, de iis dicitur, qui *vaſis collectis alio migrant et proficiſcuntur*, v. c. *Xenoph.* Cyrop. VIII, 5. 3. ὅταν δὲ ἀνασκευάζωνται, συντίθησι μὲν ἕκαστος τὰ σκεύη. *Heſych.* ἀνασκευαζόμενοι· μετοικιζόμενοι. *Suid.* ἀνασκευασάμενοι· ἀπάραντες. Hinc 3) *diruo*, *vaſto*, *deleo*, *deſtruo*, *everto*. *Thucyd.* IV, 116. τὴν Λήκυθον καθελὼν καὶ ἀνασκευάσας. *Xe-noph.*

pi. Cyrop. VI, 2. 10. *Onom. Vet. Destruo*, ἀνασκευάζω. *Gl. Destruit*, καταλύει, ἀνασκευάζει. Confer *Rhoer.* Ferias Daventrienses p. 64. Hinc 4) *labefacto, perturbo, perverto, corrumpo*, quocunque tandem modo hoc fiat, maxime *animos falsa doctrina imbuo et corrumpo.* Act. XV, 24. ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν perdentes mentes vestras, h. e. labefactantes, incertos ac dubios reddentes animos vestros, et ita felicitatem vestram minuentes; posset etiam reddi: *abducentes vos a veritate.* Confer *Krebs.* Obss. Flav. p. 229. et *Wetstenii* N. T. T. II, p. 550.

ἈΝΑΣΠΑ΄Ω, fut. άσω, *retraho, sursum traho, extraho*, ex ἀνὰ et σπάω *traho.* Luc. XIV, 5. καὶ ἐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν; nonne statim eum retrahet? Act. XI, 10. πάλιν ἀνεσπάσθη ἅπαντα εἰς τὸν ὀρανὸν deinde omnia in coelum rursus sublata sunt. Saepius non legitur in N. T. Alex. usi sunt pro גָּרַר Habac. I, 15. *Ioseph. A. I.* II, 11, 2. ἐκ τῶ φρέατος ἀνέσπασαν ὕδωρ.

ἈΝΑ΄ΣΤΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1) et proprie: *erectio, resurrectio iacentis, sedentis*, vel *lapsi*, ab ἀνίστημι, *erigo. Etym. M.* ἀνάστασις ἤτοι ἔγερσις. Hinc etiam קִימָה *surrectio* Thren. III, 63. et קוּם Zeph. III, 8. in vers. Alex. respondet. 2) *futura communis resurrectio mortuorum, resurrectio a morte*, ita, ut partim addantur vel verba τῶν νεκρῶν, v. c. Matth. XXII, 31. Act. XVII, 32. XXIII, 6. vel ἡ ἐκ νεκρῶν, ut plene legitur Luc. XX, 35. Act. IV, 2. partim simpliciter ponatur, Matth. XXII, 23. Marc. XII, 18. Luc. XX, 27. 36. 1 Cor. XV, 12. Ioh. XI, 24. Haec autem futura hominum omnium resurrectio eodem sensu ἀνάστασις vocatur, quo Christi post triduum mortis in vitam reditus semper ἀνάστασις appellatur a Scriptoribus N. T. Act. I, 22. II, 31. IV, 33. Rom. I, 4. 1 Petr. I, 3. III, 21. 3) *auctor resurrectionis, qui homines resuscitare et iis vitam reddere valet.* Ioh. XI, 25. ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ mihi est potestas a Deo data homines in vitam revocandi. Metonymiae huius exempla multa sunt in N. T. v. c. Deut. XXX, 20. כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. 4) *status hominum et conditio post resurrectionem e mortuis, qualiscunque demum illa sit.* Matth. XXII, 28. ἐν τῇ ὖν ἀναστάσει in futura igitur vita. Ib. v. 30. ἐν τῇ γὰρ ἀναστάσει ἔτε γαμῦσιν ἔτε ἐκγαμίζονται. Marc. XII, 23. 5) *felicitas aeterna, quae olim piorum resurrectionem excipiet*, ita, ut antecedens positum sit pro consequente. Dicitur autem a Scriptoribus N. T. vel simpliciter ἀνάστασις, Rom. VI, 5. coll. 2 Tim. II, 11. vel ἡ ἀνάστασις τῆς ζωῆς, (2 Macc. VII, 14. coll. v. 36. ἀνάστασις εἰς ζωὴν Ib. XII, 43.) Ioh. V, 29. vel ἀνάστασις τῶν δικαίων, Luc. XIV, 14. et ei opponitur ἀνάστασις τῆς κρίσεως, Ioh. V, 29. 6) *auctor felicitatis* Luc. II, 34. ὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν

τῷ

τῷ Ἰσραὴλ hic auctor felicitatis et miseriae multorum Iudaeorum evadet. Confer *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 304.

'ΑΝΑΣΤΑΤΟ'Ω, ῶ, fut. *ώσω*, quo Graeci vulgo in notione *evertendi* et *vastandi* utuntur, proprie 1) significare videtur *eiicio aliquem sedibus suis*, quasi *ἀνάστατον ποιῶ*, certe *ἀνάστατος* Graecis dicitur, *qui, sedibus suis pulsus, vagus oberrat*. *Isocrat.* Panegyr. c. 31. *τὰς ὁμόρους ἀναστάτους ποιήσαντες*. *Aelian.* V. H. III, 43. *ἀνάστατοι ἐγένοντο*. Vide *Wetstenii* N. T. T. II, p. 561. Hinc in universum de iis usurpatur, *qui alios quocunque modo a statu suo et conditione dimovent*; et tunc metaphorice partim est: 2) *perturbo civitatem, ad tumultum et seditionem concito, die bürgerliche Ruhe und Ordnung stöhren*. Act. XVII, 6. *οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατοῦντες* qui perturbaverunt hucusque totum imperium romanum. ibid. XXI, 38. *ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας* qui non ita longe excitavit seditionem; partim 3) *perturbo animos hominum erroribus spargendis et disseminandis, dubium et incertum reddo*, quod interdum etiam *ταράσσειν* dicitur, Galat. V, 12. *οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς* qui vobis circumcifionem suadent, coll. v. 10. Saepius non legitur in N. T. — *Hesych.* *ἀναστατοῦντας· ἀνατρέποντας*.

'ΑΝΑΣΤΑΥΡΟ'Ω, ῶ, fut. *ώσω*. Errant in constituenda huius verbi notione interpretes, qui, praeeunte *Syro* interprete, et emphaseos nescio cuius causa, ei significationem *rursus cruci affigere* dederunt, ne scilicet syllaba periret. Nam partim recte iam monuit *Fischerus* de Vitiis Lexicorum N. T. Prol. I. p. 20. particulam *ἀνὰ* in plerisque verbis compositis vi carere omni, ut particulam *re* apud Latinos, v. c. *ἀνέρεσθαι*, *Homer.* Odyss. I, 231. *ἀνερωτᾷν*, *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 3. *ἀνεγείρειν*, *Zosim.* III, 34. *redire*, *Sallust.* Iugurth. IV, 9. ubi vid. *Cort.* *reposcere*, *Flor.* II, 15. 12. et *remiscere*, *Horat.* A. P. 151. partim ipse usus loquendi, quemadmodum rei ratio, docet, *ἀνασταυροῦν* Graecis simpliciter esse *crucifigere, in crucem agere* aut *palo adfigere*. *Gloss.* enim *Vett.* *ἀνασταύρωσις· suspendium*. *Hesych.* *ἀνεσκολόπισαν· ἀνεσταύρωσαν*. *Suid.* *ἀνεσταυρώθη· ἀνεσκολοπίσθη*. *Polybius* Hist. I, 11. *Καρχηδόνιοι τὸν μὲν στρατηγὸν αὐτῶν ἀνεσταύρωσαν*. Ib. V, 54, 6. *Lucian.* Prometheus cap. 1. Tom. I, p. 186. ed. *Reitz.* Confer *Schwarzii* Commentarios L. Gr. p. 101. et *Krebs.* Observatt. Flav. p. 375. Nec aliam notionem postulat locus Hebr. VI, 6. *ἀνασταυροῦντες ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ* filium Dei quasi in crucem agentes, h. e. contumeliose tractantes, repudiando et reiiciendo eius doctrinam, ubi ipse *Chrysost.* male *ἀνασταυροῦν* per *ἄνωθεν σταυροῦν* explicavit. Vide quae ad h. l. disputavit *I. H. Maius* in Obss. SS. IV, p. 37.

Ἀναστενάζω, fut. άξω, 1) *ingemisco, suspiro, gemo*, nec differt a simplici στενάζω, quod tamen visum est nonnullis Lexicographis, qui *sursum, alte ingemiscere* verterunt. Non solum enim respondet hebraico הֶאֱנַח, quo simpliciter *gemitus* ac *suspiratus* indicatur, ideoque ab Alex. Intt. verbo στενάζειν Thren. I, 8. 21. aeque ac voce ἀναστενάζειν Thren. I, 4. expressum est, sed etiam ab ipsis codicum N. T. librariis utrumque verbum permutatum invicem reperitur, ut docuit Celeb. *Fischer.* de Vitiis Lexicorum N. T. Prol. V, p. 7 seqq. 2) ex adiuncto: *irascor, indignor, aegre fero*. Marc. VIII, 12. καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι et valde iis indignatus.

Ἀναστρέφω, fut. ψω, 1) et proprie: *inverto, subverto, everto*, idem quod ἀνατρέπω, cum quo in codicibus haud raro permutari solet. *Hesych.* ἀναστρέφειν· ἀνατρέπειν. ἀνατρέπειν· ἀναστρέφειν. Ioh. II, 15. καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε (in codd. quibusdam ἀνέτρεψε legitur, probante *L. Bos* in *Exercitt. philol.* p. 60. contra quem disputarunt *Kypke* et *Alberti* in *Obs.* ad h. l.) et mensas eorum subvertit. *Polybius* Hist. V, 9. *Isocrates* Orat. ad Philippum p. 212. ἀλλὰ μεταναστατέον καὶ ἀναστρεπτέον ἅπαντα ταῦτ᾽ ἐστιν. Alia loca veterum collegit *Schelhornius* in *Bibl. Brem.* Cl. VII, p. 73. 2) ἀναστρέφομαι *iter facio, proficiscor per aliquam regionem, sum et versor in aliquo loco.* Matth. XVII, 22. ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ γαλιλαίᾳ per Galilaeam autem iter facientibus, coll. Marc. IX, 30. παρεπορεύοντο διὰ τῆς γαλιλαίας. In versione Alex. τῷ הָלַךְ et הִתְהַלֵּךְ eodem sensu respondet, Ios. V, 5. Ezech. XIX, 6. *Polyb.* III, 33. καθ᾽ ὃς καιρὸς ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἰταλίαν τόποις ἀνεστρέφετο. *Hesych.* ἀναστρεφόμενος· περιερχόμενος. Confer *Wetstenii* N. T. T. I. p. 438. 3) per ellipsin pronominis ἐμαυτὸν, *redeo, revertor.* Act. V, 22. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν reversi nunciarunt. Ibid. XV, 16. μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, ubi tamen ἀναστρέψω pleonastice positum est, coll. Amos IX, 11. Sic *Aelian.* V. H. II, 14. ἀναστρέφουσαι αἱ ὧραι. *Polyb.* IV, 11, 2. Nec ignota fuit haec notio Alex. intt. qui verbo ἀναστρέφειν centies hebraicum שׁוּב expresserunt, Genes. VIII, 7. 9. 1 Sam. III, 5. Zach. VII, 14. 4) ἀναστρέφομαι metaphorice *rationem vivendi et agendi* indicat, et idem est ac Latinorum *versari, se gerere.* 2 Cor. I, 12. ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ Θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ quod gessi me hucusque inter vos virum bonum et simplicem. Ephes. II, 3. ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ὑμῶν vitam olim pravis nostris cupiditatibus consentaneam agebamus. 1 Tim. III, 15. πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι familiae Dei s. ecclesiae curam gerere. 1 Petr. I, 17. 2 Petr. II, 18. Usi sunt etiam graeci Scriptores verbo hoc de *iis, qui in negotiis versantur* aut *artem aliquam manuariam exercent.* *Polyb.* Hist. I, 14. τοὺς

ἐν

ἐν πράγμασι ἀναστρεφόμενος. *Arrian. Epict.* IV, 4. *Epictet.* c. 30. οἷον σκυτικὴ περὶ δέρματα ἀναστρέφεται. Eodem fenfu הָלַךְ et הִתְהַלֵּךְ: Prov. XX, 8. ὃς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ. Sirac. XXXVIII, 28. ἀναστραφέμενος ἐν ἔργοις αὐτῶν. Conf. *Schweighaeufer. Lex. Polyb.* p. 40. 5) ἀναστρέφομαι *fortem habeo, fata experior*, in utramque partem. In malam partem fumitur Hebr. X, 33. κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες qui iisdem calamitatibus et afflictionibus premebantur, coll. Hebr. XIII, 7. Confer ἀναστροφή.

ἈΝΑΣΤΡΟΦΉ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *inverfio, everfio, converfio, fubverfio*, fed haec notio tantum apud graecos Scriptores obvia eft, v. c. *Polyb.* IV, 54. 4. X, 21. 2. 2) *locus ubi aliquis eft et verfatur:* quam notionem e graecis Scriptoribus comprobavit *Abrefchius* ad *Aefchylum* Lib. III, p. 3. 3) *vitae genus ac modus, vivendi et agendi ratio, mores, vitae inftituta*, in utramque partem. Galat. I, 13. τὴν ἐμὴν ποτὲ ἀναστροφὴν ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ quomodo me olim Iudaeus gefferim. 1 Tim. IV, 12. ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ. Iacob. III, 13. καλῆς ἀναστροφῆς. 1 Petr. IV, 15 et 18. ἐκ τῆς ματαίας ἀναστροφῆς. II, 12. III, 1. διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς puris et caftis uxorum moribus. v. 2. ἁγνὴν ἀναστροφήν. v. 16. τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφήν. 2 Petr. II, 7. ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς. ibid. III, 12. Tob. IV, 19. ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ. *Polyb.* IV, 82. *Arrian. Epict.* I, 9. IV, 7. *Gloff. Vet.* ἀναστροφή· διαγωγή, βίος. *Hefych.* ἀναστροφῆς· ζωῆς. Caeterum etiam graecos Scriptores hanc vocem ita ufurpaffe, ut *omnem vitae inftituendae et cum aliis hominibus vivendi rationem, familiaritatem adeo et converfationem* fignificaret, multis docuit *Weffeling.* in Diatribe de Iudaeorum Archontibus, cap. 2. p. 14. 4) *fors, fata, quae aliquis per omnem vitam fuam experitur*, five *adverfa*, five *laetiora*. Hebr. XIII, 7. ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, ubi, ut omnis orationis feries docet, ἀναστροφὴ *calamitates, quas aliquis perfert, adverfa, quae quis fubit*, τὴν κακὴν ἀναστροφήν, ut auctor 2 Macc. V, 8. loquitur, fignificat.

ἈΝΑΤΆΣΣΟΜΑΙ, fut. ἄξομαι, idem quod συντάσσομαι, *compono, in ordinem redigo*, ab ἀνὰ et τάσσω *ordino*. Proprie quidem de militibus ufurpatur, fed deinde etiam ad alia transfertur. Sic v. c. Luc. I, 1. ἀνατάξασθαι διήγησιν *componere, contexere, ordine quodam perfcribere narrationem. Vulgatus* voce militari *ordinare* ufus eft. *Syrus:* ܢܟܬܘܒ *fcribere.* Saepius non legitur. Refpexerunt fortaffe hunc locum *Hefychius* et *Suidas*, qui ἀνατάξασθαι per εὐτρεπίσασθαι *concinnare* interpretati funt.

ANA-

ἈΝΑΤΈΛΛΩ, fut. ελῶ, et *transitive* et *intransitive* usurpatur in N. T. libris. *Intransitive* si sumitur, significat 1) *orior*, *exorior*, *progermino*, *floreo*, *cresco*, ita, ut aeque de plantis, e terra progerminantibus, ac de sole, luna et stellis emicantibus usurpetur, atque adeo de omni *ortu* rei, quacunque ille fiat aut se habeat ratione, dicatur. Sic de aqua e terra prosiliente usus est hac voce *Aelian*. V. H. XIII, 16. de plantis *Theoph*. Caus. Plant. III, c. 7. et *Iosephus* A. I. I, 1. 1. κατ' αὐτὴν δὲ τὴν ἡμέραν εὐθὺς φυτά τε καὶ σπέρματα γῆθεν ἀνέτειλε. *Suid*. ἀνατεῖλαι· δοτικῇ, ἀνθῆσαι, ἐκ μεταφορᾶς τῶν βοτανῶν: de stellis et sideribus Num. XXIV, 17. *Polyb*. IX, 15. 10. Matth. IV, 16. φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς magna lux affulsit aut sol exortus est ipsis. ibid. XIII, 6. ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος sole autem exorto. Marc. XVI, 2. ἀνατείλαντος ἡλίου cum sol oriri inciperet, ob antecedens λίαν πρωΐ. Luc. XII, 54. ὅταν ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν si videritis nubem ab occasu ascendentem. Iacob. I, 11. 2 Petr. I, 19. 2) metaphorice: *nascor*, *ortum habeo*. Hebr. VII, 14. ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν Iesum Christum e tribu Iuda natum esse. *Hesych*. ἀνατέταλκεν· ἀνέτειλεν. Quonam vero respectu Christo ἀνατολὴ tribuatur in loco Pauli laudato, certo evinci non potest. In V. T. enim cum sole aeque ac cum germine comparabatur, ut sub ἀνατολὴ demonstrabitur. 3) *Transitive*: *iubeo exoriri et affulgere*, *oriri facio*. Matth. V, 45. τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς solem suum affulgere iubet probis et improbis. Videtur quidem hic usus verbi ἀνατέλλειν ex hebraica lingua repeti debere, nam verba neutra apud Hebraeos saepius habent notionem Hiphilicam. Gen. III, 18. ἡ γῆ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι. ibid. II, 9. Ps. XIV, 8. Ies. LXI, 11. Iudd. XVI, 3. 14. 1 Sam. VIII, 22. nec tamen negari potest, etiam reliquos Scriptores graecos saepius ita locutos esse, v. c. *Pindar*. Isthm. Od. VI, v. 110 seq. *Eurip*. *Herc*. *Fur*. v. 686. Confer *Barnes*. ad *Eurip*. Ion. v. 1596.

ἈΝΑΤΊΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1) proprie: *impono alteri aliquid*: et medium ἀνατίθεμαι de re aut *onere* usurpatur, *quod sibi aliquis in humeros suos ferendum imponit*. Hanc in rem facit locus *Aelian*. V. H. III, 22. de Aenea: τὸν πατέρα ἀναθέμενος ὤμοις ἔφερεν. 2) *repono*, *suspendo*, *pono in loco edito*, *consecro*, et κατ' ἐξοχὴν de donariis dicitur, quae suspendebantur e parietibus templorum, quae inde ἀναθήματα vocantur. Eleganter itaque usi sunt hac voce Alexandrini pro הציג 2 Sam. VI, 17. et הֶחֱרִים Levit. XXVII, 28. 29. *Philostrat*. vit. Sophist. I, 9. 2. χρυσοῦς ἀνετέθη τῷ Πυθοῖ ἱερῷ. *Polyb*. I, 86. 6. ubi vide *Schweighaeuserum*. 3) Medium ἀνατίθεμαι *expono*, *propono alicui rem*, *communico aliquid cum altero delibe-*

rans-

xandum. Act. XXV, 14. Φήςος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον Festus regi proposuit omnem causam Pauli. Galat. II, 2. ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον, h. e. examinandam ipsis proposui doctrinam, quam inter paganos tradere soleo. *Vulg.* bene: *contuli cum iis.* Sic *Artemidor.* Oniro-crit. II, 64. ἀνατιθέμενος τινὶ τῶν ἐπιςημόνων τὸ ὄναρ. *Heliodor.* II, 21. *Aristoph.* Nub. 1455. 2 Maccab. III, 9. ἀνέθετο περὶ τῦ γεγονότος ἐμφανισμῦ. *Hesych.* ἀνεθέμην· ὡμολόγησα.

ἈΝΑΤΟΛΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *ortus, exortus, actus oriendi*, et speciatim de *ortu solis* dicitur. 2) et in singulari et in plurali numero, *oriens, plaga orientalis*, (quae hebraice קָדִים Ezech. XL, 19. et קֶדֶם Ies. IX, 11. vocatur) ita, ut omissum sit ἡλίυ, quod additur *Herodot.* I, 201. p. 81. Ios. I, 15. Sic Matth. XXIV, 27. ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν ab oriente ad occidentem penetrat. Apoc. VII, 2. ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίυ. ibid. XXI, 13. Caeterum observandum est, numerum pluralem huius nominis multo usitatiorem esse singulari ob ipsam coeli et ortus solis rationem, etiam apud exteros Scriptores, v. c. *Polyb.* Hist. II, 14. *Apollodor.* I, 4, 3. 3) *regio orientalis, terra orienti soli subiecta.* Matth. VIII, 11. πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξυσιν permulti ex omnibus terrae regionibus et gentibus venient. Etiam in arabica lingua oriens et occidens de toto mundo habitabili, aut certi variis eius regionibus adhibetur. Confer *Coran. Sur.* II, 114. *Hist. Timur.* p. 3. et *Elmacin hist. Saracen.* p. 239. Luc. XIII, 29. Apoc. XVI, 12. ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίυ. Hic vero observandum est, ἀνατολὰς respectu ad Iudaeam in N. T. dici *Arabiam*, inprimis *felicem*, et Hebraeos omnes qui inter Aegyptum atque Euphratem habitabant, orientales populos vocasse, atque ipsam regionem קֶדֶם appellasse. Gen. XVI, 12. XXV, 6. coll. v. 18. Iob. I, 3. Ierem. XLIX, 28. Cf. *Olai Celsii Hist. Erudit. Arabum* c. 2. §. 17. et *Tittmann de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis* p. 3. Hinc lucem foeneratur locus Matth. II, 1. 2. 4) *proles, propago, is, qui ortum habet ab aliquo.* Hanc enim notionem necessario postulat locus Luc. I, 78. ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ὑμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψυς: ubi, ut omnes consentiunt interpretes, ἀνατολὴ ἐξ ὕψυς Christus vocatur, quatenus de coelo venit in has terras (Ioh. III, 31.) insigni beneficio divino hominibus concessus. Sed in eo dissentiunt, an in hac formula metaphora petenda sit a *surculo ex radice arboris propullulante*, (ἀνατολὴ autem interdum *surculum* notat, v. c. Zach. VI, 12. ab ἀνατέλλειν *progerminare*, de quo supra expositum est. Solent etiam Hebraei liberos cum surculis s. ramis comparare. Vide Ies. LX, 21. Ier. XXIII, 5. XXXIII, 15. Eodem modo ἀποβλάςημα

(apud

apud Platonem in Sympos. p. 1197. μὴ θαύμαζε, εἰ τὸ αὐτῦ ἀνάστημα φύσει πᾶν τιμᾷ.) et germen (apud Ovid. Metam. II, 280.) de liberis adhibetur. Vide Wetsten. N. T. T. I. p. 657.) ut hebraice צמח vocatur, quo ipso vocabulo usos esse prophetas V. T. de Messia ex locis Ies. IV, 2. Zach. III, 8. VI, 12. plerique statuunt, aut a sole, omnem terrarum orbem luce sua collustrante, (Certe Ies. LX, 19. ἀνατολὴ apud Alexandrinos hebraico נגה splendor respondet, ut adeo commode verti possit h. l. splendor ex alto.) ob illa loca N. T. haud pauca, in quibus Christus se ipsum φῶς τῦ κόσμυ appellat. Ego nihil quidem definire audeo, nec tamen negari posse arbitror, hebraicum צמח, cui ἀνατολὴ in vers. Alex. haud raro respondet, omnino saepe filium, posteros significare. Cf. Ier. XXIII, 5. ἀναστήσω τῷ Δαβὶδ ἀνατολὴν δικαίαν (צֶמַח צַדִּיק), coll. XXXIII, 15. et Ies. XI, 1.

ἈΝΑΤΡΈΠΩ, fut. ψω, 1) proprie: everto, subverto, v. c. ἀνατρέπειν τὰς πόλεις: interdum etiam prosterno. Xenoph. Hist. Gr. II, 4. 10. Hesych. ἀνατρέπειν· ἀναςρέφειν. Suid. ἀνατραπέντες· σκελισθέντες, συμπεσόντες. 2) metaphorice: deiicio de statu, corrumpo, labefacto, i. q. καταςρέφω. 2 Tim. II, 18. ἀνατρέπυσι τήν τινῶν πίςιν et quorundam fidem ita labefactant, ut iactura eorum necessaria sit. Tit. I, 11. οἵτινες ὅλυς οἴκυς ἀνατρέπυσι qui integras familias corrumpunt, dissidia scil. aut errores spargentes. Saepius in N. T. non legitur. Opportune notavit Palairet. in Obss. Phil. Crit. p. 471. locum Diod. Sic. Lib. I, 77. p. 88. τὴν μεγίςην τὴν παρ' ἀνθρώποις πίςιν ἀνατρεπόντων. Alia loca dedit Wetstenius N. T. T. II. p. 359. et Schweighaeuser. in Lex. Polyb. p. 42.

ἈΝΑΤΡΈΦΩ, fut. θρέψω, 1) enutrio, alo, educo, ex ἀνὰ et τρέφω alo. Act. VII, 20. ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τῦ πατρὸς αὐτῦ et nutritus fuit tres menses in domo patris sui. ibid. v. 21. καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱὸν ut filii loco educaret. Sapient. VII, 4. ἐν σπαργάνοις ἀνετράφην. Vis praepositionis ἀνὰ in hoc verbo nulla videtur; quam tamen quidam urgent, praecipientes, ἀνατρέφειν, ut nostrum auf-ziehen, significare: alendo et nutriendo facere, ut aliquis augescat et in maiorem molem exsurgat: nam τρέφειν eandem significationem habet. Cf. Irmisch. ad Herodian. I, 2. p. 37. non solum de ea parte educationis, quae est in alendo et nutriendo, usurpatur, sed de universa, adeoque etiam de παιδείᾳ, ut latinum educare. Hinc 2) instituo, formo, effingo. Act. XXII, 3. ἀνατεθραμμένος ἐν τῇ πόλει παρὰ τὺς πόδας Γαμαλιὴλ educatus in hac ipsa urbe in schola Gamalielis. Vide Wetsten. N. T. T. II. p. 609.

ἈΝΑΦΑΊΝΩ, fut. ανῶ, ostendo, manifesto, in lucem profero, spectandum prodo: Polyb. V, 22. 10. et ἀναφαίνομαι appareo, conspicuus

spicuus fio, manifestus reddor, (*Aquil.* Devt. XXXIII, 3. Alex. Iob. XI, 18. XIII, 18. XL, 3.) *solemni et adspectabili modo venio et adsum.* Sic *Xenoph. Mem.* IV, 3. 4. *ἄστρα ἐν τῇ νυκτὶ ἀνέφηναν.* *Suid.* *ἀναφαίνεις· φανερὰ ποιεῖς. ἀναφῆναι· ἐκφῆναι.* Illustrari exinde possunt duo illa loca N. T. in quibus tantum haec vox legitur. Alter est Luc. XIX, 11. *ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι* illico sollemni et adspectabili modo Messiam regnum suum esse instauraturum, coll. XVII, 20. Alter vero reperitur Act. XXI, 3. *ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον* cum e longinquo Cyprum conspexissemus. (Dicitur enim *ἀναφαίνειν τὴν γῆν* nauta, cum e longinquo terram continentem detegit, et ipsa terra, quae detegitur, a nautis *ἀναφαίνεσθαι*: *Apollod. Biblioth.* I, 9. 26. *τῷ δὲ παρὰ προσδοκίαν ἀναφανῆναι, προσορμισθέντες Ἀνάφην ἐκάλεσαν.* Conf. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 521. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 601.). Syrus sensum non male expressit, habet enim:

ܘܡܛܝܢ ܠܓܙܪܬܐ ܗܝ ܩܘܦܪܘܣ cum pervenissemus Cyprum.

Caeterum, qui, quam varie hic locus ab interpretibus pariter ac librariis tractatus fuerit, scire cupiat, is adeat *Wolfii Curas Philolog. et Crit.* T. I, p. 1315. et *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 324 sq.

ΑΝΑΦΕΡΩ, fut. *ἀνοίσω*, aor. 1. *ἀνήνεγκα.* Verbum anomalon: 1) proprie significat: *sursum fero, sursum duco, e loco inferiori tollo in altum.* Matth. XVII, 1. *καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν* et subduxit eos in montem altum. Marc. IX, 2. *Polyb.* VIII, 31, 1. Hinc *ἀναφέρεσθαι* de Christi in coelum abitu usurpatur Luc. XXIV, 51. *καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν* et in coelum paulatim tollitur. 2) metonymice: *sacrificium offero, offero, sacrifico*, ita, ut vel vox *θυσίας* addatur, v. c. Hebr. VII, 27. *πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν.* ibid. XIII, 15. *ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως.* 1 Petr. II, 5. — vel omittatur, v. c. Iacob. II, 21. *ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον* postquam Isaacum filium arae mactandum admoverat. Scilicet victimae solebant attolli in locum superiorem arae, ad quam per gradus ascendendum erat; propterea Scriptores N. T. non solum verbo *ἀναφέρειν* usi sunt in re sacrificiali, sed etiam a Iudaeis ipsa victima, hoc modo oblata, עוֹלָה dicebatur, ab עָלָה *ascendere*, quod substantivum per *ἀναφορὰν* Alexandrini Ps. L, 20. et *Symmachus* Iob. XLII, 8. transtulerunt. Ipsam vocem *ἀναφέρειν* quod attinet, eandem eius significationem retinuerunt Alexandrini pro הֵבִיא 2 Paral. XXIX, 31. הוּבַל, Ies. XVIII, 7. עָשָׂה, 1 Regg. XII, 27. עָלָה in Hiph. Iudd. VI, 26. Ex hac vero notione orta est alia, ut nempe 3) *auferre, tollere*, et ex adiuncto, *expiare* significaret, non sine respectu ad victimas, ad quas ab Iudae-

orum

um sacerdotibus peccata populi transferebantur, Levit. XVI, 21. et hoc ritu symbolico de remissione peccatorum certiores redderentur, ut supra ad *αἴρω* iam observatum est. Sic legitur Hebr. IX, 28. *χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας* Christus semel Deo oblatus ad tollenda et expianda peccata multorum. 1 Petr. II, 24. *ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον* cum nostra scelera corpore suo in cruce expiavit. Ies. LIII, 12. חֵטְא־רַבִּים נָשָׂא Alex. *αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκεν.* Respondet adeo hebr. חִטֵּא *expiavit.* Levit. VI, 26.

'ΑΝΑΦΩΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *exclamo, pronuntio, alta voce pronuntio.* Semel tantum legitur in N. T. Luc. I, 42. καὶ ἀνεφώνησε (in quibusdam codd. *ἀνεβόησε*) *φωνῇ μεγάλῃ*, et magna voce exclamavit. Alex. pro הַשְׁמִיעַ 1 Chron. XV, 28. 2 Chron. V, 13. usi sunt. *Moeris: ἀνακεκραγέναι ἀττικῶς, ἀναφωνῆσαι, ἑλληνικῶς.* Vide Intt. ad *Thom. Mag.* s. v. *ἀνακραγεῖν.*

'ΑΝΑΧΥΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *effusio, profusio*, ab *ἀναχέω*, quod idem significat, ac *ἀναχέω effundo, profundo.* 2) colluvies, *confluxus aquarum*, maxime *putridarum et sordidarum, palus, sentina*, ut ex *Strabone* III, p. 206. docuit *Elsnerus* in *Obss. S.* T. II. p. 410. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 693. 3) metaphorice: *omne, quod abominabile, turpe et inhonestum est.* 1 Petr. III, 4. *μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν* non ruentibus vobis in eandem scelerum sentinam, seu, non concurrentibus vobis ad easdem luxuriae sordes et inquinamenta. *Hesychius*, hunc locum sine dubio respiciens, *ἀνάχυσιν· φυρμὸν, βλακείαν*, i. e sordes, mollitiem, *φυρμὸν* autem alibi *μολυσμὸν, ῥύπον* et *μίασμα* interpretatur. *Suid.* ex h. l. *ἀνάχυσιν· βλακείαν, ἔκλυσιν*, quem secuti multi interpretes *ἀνάχυσιν* l. l. de ipsa mollitie animi viriumque solutione interpretati sunt.

'ΑΝΑΧΩΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *recedo, regredior, pedem refero, redeo, revertor:* unde a quibusdam grammaticis explicatur *εἰς τοὔπισθεν βαδίζω*, ut multis exemplis docuit *Stephanus* in *Thes. G. L.* T. IV, p. 672. Matth. II, 12. *δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν* alia via in patriam reversi sunt. ibid. v. 13. *ἀναχωρησάντων αὐτῶν* postquam illi discesserunt. Matth. IV, 12. *ἀνεχώρησεν εἰς τὴν γαλιλαίαν*, coll. Luc. IV, 14. *ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γαλιλαίαν.* Vid. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 249. 2) *abeo, discedo, secedo.* Matth. IX, 24. *ἀναχωρεῖτε* discedite. ibid. XV, 21. *ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τύρου καὶ σιδῶνος* profectus est in tractum Tyri et Sidonis. ib. XXVII, 5. Marc. III, 7. Ioh. VI, 15. Act. XXVI, 31. *καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους* et secedentes locuti sunt hoc inter sese. *Polyb.* I, 11. 15 et XXXIII, 11, 4. 3) *fugio, secedo, salutis*

securitatis et incolumitatis causa. Matth. II, 14. καὶ ἀνεχώρη- σεν εἰς αἴγυπτον, coll. v. 13. καὶ φεῦγε εἰς αἴγυπτον. ib. v. 22 ἐφοβήθη — ἀνεχώρησεν. XII, 15. coll. v. 14. XIV, 13. coll v. 12. Sic apud *Herodian.* I, 3. 13. ἀνακεχωρήκεσαν ἤδει τῇ παρουσίας τοιέτε βασιλέως, ubi conf. *Irmisch. Homer. Iliad* XVII, v. 729. Vnde haud raro in verſ. Alex. hebraicis verbi בָּרַח, Exod. II, 15. Hoſ. XII, 12. et נוּס, 1 Sam. XIX, 10 2 Sam. IV, 4. reſpondet. 4) *abire et ſecedere iubeo, ſeduco* Act. XXIII, 19. καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ſeducens eum ſeor ſim. Eodem ſenſu apud Graecos ἀναχωρίζω ſumitur, v. c apud *Xenoph. Cyrop.* VII, 1. 20. *Anab.* V, 2. 9. *Suid.* ἀναχω- ρίζει ἀντὶ τῦ ἀναχωρεῖν ποιεῖ Ξενοφῶν.

'ΑΝΆΨΥΞΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *refrigeratio poſt ae ſtum, refrigerium, quo recreantur qui aeſtu feſſi ſunt, refoci latio, reſpiratio,* a ψυχὴ *halitus,* ut hebr. רְוָחָה a רוּח, und Vulgatus, etymologiam premens, Act. III, 19. voce *refrig rium* uſus eſt. Deinde 2) *omnis refectio virium, recreati remiſſio corporis poſt exantlatos labores moleſtos, liberatio malis.* Sic רְוָחָה Exod. VIII, 11. 15. Hinc 3) *omnis felicio quietus et tranquillus ſtatus et conditio.* Act. III, 19. u καιροὶ ἀναψύξεως ſunt *tempora feliciſſima Meſſiae,* et ſenſ loci eſt: *ut participes reddantur felicitatis, per Chriſtum hom nibus partae.* — *Heſych.* ἀνάψυξις· ἀνάπαυσις.

'ΑΝΑΨΎΧΩ, fut. ξω, 1) proprie: *refrigero aliquid mio aeſtu exſiccatum, reſpiro. Gellius N. A.* XIII, 29. *quietem do, reficio, recreo a gravibus et moleſtis laboribus me, vel alios.* Alexandrini uſi ſunt hac voce ad exprimendu hebr. נָפַשׁ, quod de omni recreatione a laboribus et moleſt huius vitae uſurpatur, Exod. XXIII, 12. 2 Sam. XVI, 14. i terdum etiam pro רָוַח *reſpiravit,* 1 Sam. XVI, 23. et בְּלִיג *recreavit, confortavit ſe.* Pſ. XXXIX, 19. *Herodot.* in *P lymnia* c. 59. 25. ἐς τῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατασχόντες τὰς νέ ἀνέψυχον ἀνελκύσαντες. *Heſiod. Opp.* v. 608. Cf. *Weſſeling. Diod. Exc.* T. II, p. 627. 3) *recreo, beneficiis afficio.* 2 Ti I, 16. πολλάκις με ἀνέψυξεν multa ab eo in me redundaru beneficia. Servavit nobis plures huius vocis notiones *Heſy* ἀναψύξαι· ἀνεμίσαι. — ἀναψύχειν· ῥιπίζειν. — ἀναψύχοντ ἀναπνέοντα. — ἀναψυχῆναι· ἀναπαύσασθαι. — ἀνέψυξεν· ἀ παυσεν, quibus gloſſis an ad ullum Scriptt. ſacr. locum ſpexerit, ob loca Scriptorum graecorum plurima, in quib hae ſignificationes occurrunt, v. c. *Xenoph. Anab.* I, 5. 6. V 1. 8. iure dubitari poteſt.

'ΑΝΔΡΑΠΟΔΙΣΤΗΣ, ῦ, ὁ, Graecis dicitur *plagiari qui variis pravis artibus hominem liberum furatur et allect aliis ſervum vendit.* Interdum autem latiori ſenſu ſumtum n

ſol

[illegible] autem, qui liberum hominem in servitutem abducit, sed [illegible], *qui aliorum servos et servas rapit et vendit*, significat. [illegible] *Pollux Onom.* III, 8. ὁ τὸν ἐλεύθερον καταδουλωσάμενος ἢ τὸν ἀλλότριον οἰκέτην ὑπαγόμενος. Reperitur hoc vocabulum in *Aristoph. Plut.* v. 521. ubi Schol. εἴρηται δ' ἀνδραποδιστὴς παρὰ τὸ ἄνδρας ἀποδίδοσθαι τοῦτ' ἔστι πωλεῖν — οὐ μόνον τοὺς ἐλευθέρους εἰς [illegible] ἀπάγων εἰς δουλείαν, ἀλλὰ καὶ ὁ τοὺς δούλους ἀπὸ τῶν δεσποτῶν ἀποσπῶν εἰς ἑαυτὸν ἐπὶ τῷ ἀπαγαγεῖν ἀλλαχοῦ καὶ διαπωλῆσαι. Idem *Etym. M.* Descendit ab ἀνδράποδον *servus, mancipium.* Hinc ἀνδραποδίζειν *in servitutem redigere, captivum abducere*, αἰχμαλωτίζειν, βιάζειν, *Hesychio* interprete. Semel tantum haec vox in N. T. occurrit, 1 Tim. I, 10. ἀνδραποδισταῖς. quibus mulctam mortis destinaverant leges Mosaicae Exod. XXI, 16. Devt. XXIV, 7. Cf. *Marklandus* ad *Lysiam Orat.* II, 551. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 318. et *Valesius* in *Harpocrat.* s. h. v.

'ΑΝΔΡΕΑΣ, ου, ὁ, *Andreas.* Nomen proprium viri, quod originis graecae (Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 277.) esse videtur. Hoc nomine autem insignitus fuit unus ex duodecim *Apostolis*, frater Simonis Petri, (Matth. IV, 18.) natione Galilaeus, oriundus ex vico Bethsaida, (Ioh. I, 45.) discipulus olim *Iohannis Baptistae.* Saepius in Evangelistarum commentariis commemoratur. Matth. X, 2. Marc. I, 16. XIII, 3. Ioh. VI, 18. XII, 22. Caeterum *Epiphanius Haeres.* 47. 61. 63. commemorat *Acta Andreae*, librum spurium, quo utebantur *Encratitae*, *Apostolici* et *Origeniani.*

'ΑΝΔΡΙΖΩ, fut. ίσω, *fortem* seu *virum reddo.* Notavit quidem *Stephanus* in *Thes. L. Gr.* T. I. p. 440. hanc vocem, et a *Suida* per τὸ ἀνδρός τι ποιεῖν explicari monuit, ut idem sit, quod ἀνδρίζομαι, sed ita, ut ipse de hac eius notione dubitasse videatur, nec satis perspicue aliam huius verbi notionem tradiderit. Effugit vero dilegentiam viri locus in *Xenoph. Oec.* V, 4. τοὺς δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ γεωργοῦντας ἀνδρίζει. Medium ἀνδρίζομαι (ab ἀνήρ, ut הִתְאַשֵּׁשׁ Ies. XLVI, 8. ab אִישׁ) *viriliter ago, virum me praesto, mascule me gero*, quod saepius legitur in vers. Alex. pro חזק in Kal et Hithp. Devt. XXXI, 6. 7. 23. Ios. X, 25. Ps. XXVII, 14. et pro אמץ, 2 Chron. XXXII, 7. [illegible] II, 1. semel tantum in N. T. occurrit 1 Cor. XVI, 13. στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε, ubi ἀνδρίζεσθαι videtur esse: *constanter et mascule tueri et defendere religionem christianam*, aut etiam *constanter eam observare*, partim ob [illegible] orationis, partim ob locum 1 Macc. II, 64. ἰσχύσατε καὶ ἀνδρίζεσθε ἐν τῷ νόμῳ.

'ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ, ου, ὁ, *Andronicus.* Nomen proprium viri graecum. Fuit Iudaeo-Christianus, consanguineus Pauli et una cum Paulo aliquando in vincula coniectus ob religio-

nem

nem christianam. Paulus ipse eum Rom. XVI, 7. ἐπίσημον ἐν τοῖς ἀποστόλοις vocat, non quod ipse fuerit e numero Apostolorum, sed, aut, quod fuerit bene notus reliquis Apostolis aut, quod in numero doctorum fuerit, ab Apostolis rite constitutorum in singulis ecclesiis, quo sensu etiam *Titus* et *Epaphroditus* Apostoli vocantur.

ἈΝΔΡΟΦΟΝΟΣ, ου, ὁ, *homicida*, ab ἀνὴρ *vir*, et φόνος *caedes*, sed in composit. *caedem perpetrans*. Hinc ἀνδροφονέω et ἀνδροφονία, apud *Plutarch. Romul.* c. 22. Semel tantum in N. T. legitur. 1 Tim. I, 9. πατραλῴαις καὶ μητραλῴαις ἀνδροφόνοις. Saepius haec vox apud *Homerum* (Vide *Eustathium* ad Il. ψ', p. 1398. 29.) et alios poetas occurrit, sed usurpatur etiam in prosa, v. c. 2 Macc. IX, 28. *Dion. Hal. Ant.* l. c. 38.

ἈΝΈΓΚΛΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *qui non in ius vocari potest propter scelus manifestum, criminis expers*, aut *qui in ius vocatur, tamen a iudice absolvitur*, ab α priv. et ἐγκαλέω *in ius voco*. *Alberti Gloss. N. T.* p. 117. ἀνεγκλήτους ἀνευθύνους (ita etiam *Hesych.*) ἀπράγμονας. 2) *irreprehensibilis, inculpatus, perfectus, vir vitae sanctissimae et inculpatissimae*, ut loquitur *Gellius*, non sine omni tamen respectu ad iudicia humana. 1 Cor. I, 8. ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους κ. τ. λ. Coloss. I, 22. ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους. 1 Tim. III, 10. Tit. I, 6. 7. Legitur praeterea etiam 3 Macc. V, 31. *Artemid. Onirocr.* V, 38. *Xenoph. Hell.* V, 1, 4. *Mem.* II, 8, 5.

ἈΝΕΚΔΙΗΓΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *inenarrabilis, ineffabilis*, et de eo dicitur, *quod tantum est, ut explicari, laudari, exponi et celebrari satis nequeat*, ex α priv. et ἐκδιηγέομαι *enarro*. Semel legitur in N. T. 2 Cor. IX, 15. ἐπὶ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ pro ineffabili eius beneficio. *Arrian. Exped. Alex.* 310. ed. *Gronovii*. *Hesych.* ἀνεκδιήγητον· ἀνεκλάλητον, ἄρρητον.

ἈΝΕΚΛΑΛΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *inenarrabilis, ineffabilis*, *qui verbis satis exprimi nequit*, et plane non differt a praecedente ἀνεκδιήγητος. Descendit autem ab ἐκλαλέω *eloquor, sermone exprimo*. In N. T. tantum legitur 1 Petr. I, 8. ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ summa erit vestra felicitas. Frustra etiam quaeritur, ut praecedens, in verss. graecis V. T. *Eunap. Proaeres.* τὴν ἄλογον ταύτην καὶ ἀνεκλάλητον σωτηρίαν.

ἈΝΈΚΛΕΙΠΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ. Est ἅπαξ λεγόμενον in N. T. *Inexhaustus, nunquam deficiens et cessans, qui nunquam exhauriri et consumi potest*, ab α priv. et ἐκλείπω *deficio, desino*. Luc. XII, 33. θησαυρὸς ἀνέκλειπτος ἐν τοῖς οὐρανοῖς thesaurus qui non deficit in coelis; futura nempe illa et aeterna felicitas in coelis. Eodem sensu apud auctorem libri Sapientiae

V

VII, 14. θησαυρὸς ἀνεκλιπὴς et VIII, 18. πλοῦτος ἀνεκλιπὴς legitur. Dubitavit quidem *Iensius* in *Ferculo Litterario* p. 47. num vox ἀνέκλειπτος in ullo Scriptore graeco reperiatur, sed legitur apud *Diod. Sic.* IV, 84. χορηγίαν εἰς τροφὴν ἀνέκλειπτον, et aliis pluribus in locis, quae collegit *Munthe* in *Obss. Philol.* e *Diod. Sic.* p. 162. Extat etiam ipsa formula Lucae θησαυρὸς ἀνέκλειπτος apud *Stobaeum Serm.* 182. p. 607. ed. *Wechel.* observante *Palaireto.* Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 332.

ἈΝΕΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, etiam ἈΝΕΚΤΌΣ, ἡ, ὀν, *ferendus, tolerabilis, tolerandus,* ab ἀνέχω *tolero, perfero. Polyb.* XII, 9, 5. In N. T. comparativus ἈΝΕΚΤΌΤΕΡΟΣ, α, ον, *tolerabilior,* tantum legitur Matth. X, 15. ἀνεκτότερον ἔσται *non tam graviter de ea statuetur.* ib. XI, 22. Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται Tyrum et Sidonem mitius supplicium manet. ib. v. 24. tolerabilior erit conditio. Marc. VI, 11. Luc. X, 12. 14. Usus est etiam hoc comparativo *Cic.* ad *Attic.* XII, ep. 45. et positivo ἀνεκτὸν ib. XV, ep. 19. *Etym. M.* ἀνεκτὸν ἀνασχετὰ, ὑπομονῆς ἄξια, ὑπομονητά. *Hesych.* ἀνεκτόν· φορητὸν, ὑπομονητικόν. — ἀνεκτοτέρων· ἐλαφροτέρων, ἡμερωτέρων.

ἈΝΕΛΕΉΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *immisericors, durus, immanis, crudelis.* Compositum est ex α negat. et ἐλεήμων *misericors.* In N. T. tantum legitur Rom. I, 31. ἀνελεήμονας, ad quem locum *Theodoret.* τοὺς τῶν θηρίων τὴν ὠμότητα μιμουμένους. *Suid.* ἀνελεήμονας· τοὺς ἀσυμπαθεῖς καὶ ἀνενδότους πρὸς ἔλεον. In vers. Alex. saepius hebr. אַכְזָר respondet, v. c. Prov. V, 9. XI, 17. XVII, 11.

ἈΝΕΜΊΖΩ, fut. ίσω, *ventis agito, impello,* ab ἄνεμος *ventus.* Passivum ἀνεμίζομαι *ventis agitor, huc et illuc iactor,* in N. T. tantum legitur Iacob. I, 6. ubi preces faciens animo dubitante et incerto similis esse dicitur κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ fluctibus marinis, qui ventis agitantur. De voce hac, rarissime, aut, quod paene dixerim, nunquam in veterum Graecorum scriptis occurrente, copiose egit *Heisenius* in *Novis hypothes. ad Ep. Iacobi* p. 438.

ἌΝΕΜΟΣ, ου, ὁ, 1) *ventus, aëris vaporumque in aëre existentium agitatio, ventus procellosus, secundus et adversus, aura.* Recte deducitur ab ἄημι *flo, spiro.* Act. XXVII, 15. ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ obniti vento adverso. Matth. VII, 25. ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ irruerunt venti procellosi in domum istam. ib. XI, 7. κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον arundinem, quavis aura, quovis ventulo agitatam. Interdum tamen adiectivum additur ad naturam venti indicandam, v. c. Matth. XIV, 24. ἐναντίος ὁ ἄνεμος. ib. v. 30. ἄνεμον ἰσχυρόν. Iacob. III, 4. ἄνεμος σκληρὸς ventus vehemens,

et

et quae ſunt reliqua; 2) metaphorice ἄνεμος dicitur *omne, quod leve eſt, inconſtans et nullius momenti et pretii*, nam venti motus eſt incertus et nihil in ſe ſolidum et ſubſiſtens habet. Epheſ. IV, 14. καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας et qui ſe dubios et incertos reddi, abripi etiam patiuntur quavis doctrina inani, a veritate plane aliena, omni adeo veri ſpecie carente. Sic רוּחַ ſumitur Iob. VI, 26. XV, 2. ut bene docuit et exemplis aliis comprobavit *Glaſſius* in *Philol. S.* p. 1066. ed. *Dathii*, omiſſo tamen loco inſigni Sirac. V, 11. μὴ λίκμα ἐν παντὶ ἀνέμῳ καὶ μὴ πορεύου ἐν πάσῃ ἀτραπῷ. 3) *regio, plaga, unde venti ſpirant*; et οἱ τέσσαρες ἄνεμοι dicuntur κατ' ἐξοχὴν quatuor terrae plagae, unde quatuor venti cardinales (qui κατ' ἐξοχὴν οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τῆς γῆς Apoc. VII, 1. vocantur) flare ſolent, quae etiam Hebraeis אַרְבַּע רוּחוֹת vocantur 1 Chron. IX, 24. Ezech. XXXVII, 9. interdum etiam כָּל־רוּחַ Ier. XLIX, 32. Sic Matth. XXIV, 31. ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων congregabunt cultores eius e quatuor terrae plagis. Marc. XIII, 27. coll. Luc. XIII, 29. Conferri etiam poſſunt, quae *Bielius* in *Novo Theſ. Philolog.* ſ. h. v. et *Wetſtenius* in *N. T.* T. I. p. 503. de hac loquendi ratione notarunt.

ἈΝΈΝΔΕΚΤΟΝ, ου, τὸ, *quod fieri aut contingere non poteſt, impoſſibile, quod fieri aut contingere aliter non ſolet*, ex α priv. et ἐνδέχεσθαι, quod de iis uſurpatur, quae poſſunt et ſolent evenire. Sic ſemel legitur in N. T. Luc. XVII, 1. ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ μὴ ἐλθεῖν σκάνδαλα non contingit, ut ſcandala non perpetrentur, quod Matthaeus XVIII, 7. ſic expreſſit: ἀνάγκη ἐστὶν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα. *Theophyl.* per ἀδύνατόν ἐστι interpretatur, ut idem ſit, quod οὐκ ἐνδέχεται apud *Arrian.* I, 19. ab *Heſychio* per ἀδύνατόν ἐστι expoſitum. Aliena vero plane a N. T. libris eſt gloſſa eiusdem *Heſychii*: ἀνένδεκτον· ἀπαράδεκτον, ab *Erneſti* tamen inter gloſſas ſacras relata, qua, quae ſit huius verbi per compoſitionem ſignificatio, ſcilicet: *non receptus, non recipiens*, a δέχεσθαι *capere, continere*, indicare voluit.

ἈΝΕΞΕΡΕΎΝΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *imperſcrutabilis, qui cognoſci, perſpici et indagari, viribus humanae rationis ſibi relictae fruſtra tentatis, non poteſt*, ex α priv. et ἐξερευνάω *perſcrutor, ſcrutor omni ſtudio*. Semel in N. T. legitur Rom. XI, 33. ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ quam imperſcrutabilia ſunt decreta divina, aut ratio Dei agendi, regendi et gubernandi hoc univerſum. Caeterum in fragmentis *Aquila* Prov. XXV, 3. occurrit pro חֵקֶר אֵין, et *Symmachus* Ierem. XVII, 9. ἀνεξερεύνητος ἡ καρδία poſuit loco hebr. עָקֹב הַלֵּב h. e. animus, multos receſſus habens. *Suid.* et *Phavor.* ἀνεξερεύνητον· τὸ μὴ ἐπιδεχόμενον ἐρευνᾶν.

'ΑΝΕ

ἈΝΕΞΙΚΑΚΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, *qui aequo ac magno animo malis et iniurias aeque ac aliorum errores et vitia perfert, patiens, tolerans malorum,* ab ἀνέχομαι *tolero, sustineo,* et κακὸν *malum, incommodum huius vitae.* Semel in N. T. legitur 2 Tim. II, 24. δῦλον κυρίȣ δεῖ εἶναι ἀνεξίκακον doctorem christianum oportet esse commodum et facilem, seu multas devorare molestias. *Lucian. iudic. vocal.* c. 9. ἀνεξίκακον γράμμα, *litera iniuriarum patiens*, seu *quae nulli nocere studet.* *Gloss. Vet.* ἀνεξίκακος· *patiens.* *Hesych.* ἀνεξίκακος· ὑποφέρων κακά. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 360. Substantivum ἀνεξικακία *patientia* a *Vulgato* vertitur Sapient. II, 19. et ab auctore *Etym. M.* explicationis causa additur παρὰ τὸ ἀνέχεσθαι τῆς κακίας, ἢ διὰ τὸ μὴ ἔχεσθαι κακίας. Verbum ἀνεξικακέω saepe in Scriptoribus ecclesiasticis obvium esse, eoque inprimis *Cyrillum Alexandr.* delectatum esse, *Suicerus* ostendit in *Thes. Eccles. T. I.* p. 336.

ἈΝΕΞΙΧΝΊΑΣΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *qui investigari non potest, cuius nulla vestigia supersunt, impervestigabilis,* ex α priv. et ἐξιχνιάζω *investigio,* quod est ab ἴχνος *vestigium.* Sed deinde metaphorice sumitur et 2) de *omni* dicitur, *quod mens humana non satis assequi, investigare et perspicere valet,* i. q. ἀνεξερεύνητος. Bis legitur in N. T. Rom. XI, 33. καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτȣ̃ providentia divina ingenio humano penetrari non potest. Ephes. III, 8. τὸν ἀνεξιχνίαστον πλȣ̃τον τȣ̃ χριςȣ̃ gratiam et benignitatem Christi, quae tanta est, ut eius magnitudinem et dignitatem nulla mens humana capere possit. *Orat. Manass.* v. 6. ἀνεξιχνίαστον τὸ ἔλεος. In vers. Alex. hebr. אין חקר Iob. V, 9. IX, 10. respondet. *Hesych.* ἀνεξιχνίαστος· ἀκατάληπτος. *Suid.* ἀνεξιχνίαστον· ἀνεξερεύνητον, ȣ̃ μηδὲ ἴχνος ἐςὶν εὑρεῖν.

ἈΝΕΠΑΊΣΧΥΝΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *is, qui omnem pudorem deposuit, qui est perfrictae frontis, impudicus, qui non erubescit,* ex α priv. et ἐπαισχύνομαι *erubesco.* Deinde in bonam partem etiam accipitur, ut ita dicatur 2) *is, qui ea agit, quorum eum pudere non debet, inculpatus, irreprehensibilis.* 2 Tim. II, 15. ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον doctorem, qui bene munere suo et ita fungitur, ut nulla neglecti officii memoria pudorem ipsi iniiciat. Saepius non legitur, nec in vers. gr. V. T. occurrit. Veterum SS. loca nonnulla, ubi adverbium ἀνεπαισχύντως occurrit, laudavit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 358.

ἈΝΕΠΊΛΗΠΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *qui non apprehendi potest,* ab ἐπιλαμβάνω *capio, apprehendo.* Est autem, ut bene docuit *Krebsius* in *Observatt. Flav.* p. 351. haec vox e palaestra veterum petita, et de *pugile* usurpabatur, qui ab utraque corporis parte satis munitus neque adversarii ictibus expo-

expositus est. Hinc factum est, ut ἀνεπίληπτος sensu metaphorico diceretur 2) *prudens et cautus in rebus agendis, in quo nullus patet reprehensioni locus, cui nihil obiici, nihil crimini dari potest*, qui a Graecis ἀνεπίληπτος vulgo vocatur. Et in hoc metaphorico sensu ter legitur in N. T. 1 Tim. III, 2. δεῖ ἐν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, h. e. interprete *Theophyl.* ὡς μήτε ἄλλως αὐτῷ μήτε αὐτὸν ἑαυτῷ ἐπιλαμβάνεσθαι. ib. V, 7. VI, 14. ubi ἀνεπίληπτος videtur esse, qui munere suo strenue fungitur, ὁ τὰ δέοντα πράττων. *Eurip. Orest.* 920. ἀνεπίληπτον ἠσκηκὼς βίον, ubi Schol. ἀναμάρτητον, ἀδιάφθορον, ἀβλαβῆ, οὐκ ἄξιον ἐπιπλήττεσθαι. *Thucyd.* V, 17. τοῖς ἐχθροῖς ἀνεπίληπτος εἶναι. Schol. μὴ ἂν παρέξων κατηγορίας ἀφορμήν. *Plutarch.* de *puer. educ.* c. VII. §. 5. τοῖς βίοις ἀδιάβλητοι καὶ τοῖς τρόποις ἀνεπίληπτοι. *Hesych.* ἀνεπίληπτον· ἄμεμπτον, ἀκατάγνωστον.

ΑΝΕΡΧΟΜΑΙ, fut. ἀνελεύσομαι, 1) proprie: *ascendo*: Ioh. VI, 3. ἀνῆλθε δὲ εἰς ὄρος Ἰησοῦς ascendit vero in montem Iesus. 2) ut ἀναβαίνω, *iter facio per loca et ad loca edita, proficiscor in regionem superiorem*, et maxime de iis usurpatur, qui Hierosolymam, in monte sitam, petebant. Sic Galat. I, 17. οὐδὲ ἀνῆλθον (in quibusd. codd. ἀπῆλθον) εἰς Ἱεροσόλυμα, ubi tamen vertendum est: *nec redii Hierosolymam*, ex usu loquendi, ab *Hesychio* iam notato, ἀνερχομένῳ· ὑποστρέφοντι. ibid. v. 18. In vers. Alex. τῷ הָלַךְ *proficisci* respondet 2 Regg. XIII, 12.

ἌΝΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie sensu physico: *relaxatio, remissio*, ab ἀνίημι *remitto, relaxo*. Hanc propriam notionem respexit sine dubio Lucas Act. XXIV, 23. διαταξάμενος τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἔχειν τε ἄνεσιν praecipiens, ut asservaretur Paulus haberetque relaxationem, scil. vinculorum, h. e. ut remissius haberetur, seu, in libera custodia esset: unde Paulus, quia remissius habebatur in hac custodia, ἄνετος vocatur ab *Eusebio H. E.* II, c. 22. 2 Chron. XXIII, 15. וַיָּשִׂימוּ לָהּ יָדַיִם Alex. καὶ ἔδωκαν αὐτῇ ἄνεσιν. *Plato* de *Rep.* I. ἐν τῇ ἐπιτάσει καὶ ἀνέσει τῶν χορδῶν. Ἄνεσις καὶ σχολὴ legitur apud *Polybium* I, 66, 3. 2) metaphorice: *tranquillitas animi, gaudium, hilaritas*. 2 Cor. II, 12. οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου fui admodum sollicitus, non potui animo placido et tranquillo esse. 3) per metaphoram: *requies, liberatio ab aerumnis, laboribus et molestiis huius vitae, sive in hac, sive in futura vita*. 2 Cor. VII, 5. οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν vix respirare nobis licuit a malis et calamitatibus, seu, indesinenter nobis cum afflictionibus pugnandum fuit. 2 Thess. I, 2. καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν et vobis afflictis aeque ac nobis requiem ab his afflictionibus in futura vita. coll. Apoc. XIV, 13. Cf. *Loesner. Observatt. Philon.* p. 383. 4) *prosper*

prosper rerum status, abundantia, commoditas rerum. 2 Cor. VIII, 13. ἐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις non postulo, ut aliis bene sit, vobis autem male; alii abundent, vos laboretis penuria. coll. v. 14. *Hesych.* ἄνεσις· ἀνάπαυσις.

Ἀνετάζω, fut. άσω, in universum notat: *examinare, explorare aliquid, quocunque modo hoc fiat*, et idem valet ac ἐξετάζω, quod proprie de *auro* et *metallis, quae lapide explorantur*, dicitur. Deinde vero, ut simplex ἐτάζω, (Sapient. II, 10.) idem valet quod βασανίζω, adeoque significat: *dare aliquem in tormenta, tradere tormentis, per tormenta quaestionem habere de aliquo.* Si ipsum autem genus tormentorum additur, est per *quaestionem habere de aliquo, inquirere, quaestioni subiicere*, reddendum. En! ipsa exempla. Act. XXII, 24. εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτὸν iussit, ut in eum flagris inquireretur. ib. v. 29. ἀπέστησαν οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν discesserunt ab eo, qui erant de eo quaestionem habituri per flagra. Saepius in N. T. non legitur. Ipsa tormenta ἐτασμὸς vocantur 2 Macc. VII, 37. Propriam *inquirendi, percontandi et sciscitandi* notionem confirmatam videmus locis Hist. Susann. v. 14. ἀνετάζοντες ἀλλήλες τὴν αἰτίαν. et Iudd. VI, 29. ubi in vers. Alex. ἀνετάζειν in Alex. A. et Compl. Codicibus hebr. דָּרַשׁ respondet.

Ἄνευ. Praepositio regens genitivum, *sine, absque, citra.* Matth. X, 29. ἄνευ τῦ πατρὸς ὑμῶν inscio et invito Deo patre vestro. Hanc enim notionem ἄνευ τινὸς haud raro habet in Scriptoribus graecis, ut sit: *inscio et invito aliquo, sine alterius consilio et voluntate.* Sic *Thucyd.* I, c. 91. ἄνευ ἐκείνων ἔφασαν γνόντες τολμῆσαι. Conf. *Duker.* ad *Thucyd.* IV, 78. 1 Petr. III, 1. ἄνευ λόγε *sine institutione*, ita, ut ne opus quidem sit institutione. Eodem modo ἄνευ, ut sit: *sine alterius auxilio et subsidio*, legitur apud *Homer. Odyss.* II, v. 372. ἐπεὶ ἔ τι ἄνευ θεῦ ἤδε γε βελή. 1 Petr. IV, 9. ἄνευ γογγυσμῶν sine murmuratione. In vers. Alex. hebr. בִּלְעֲדֵי, 2 Regg. XVIII, 25. Ies. XXXVI, 10. בְּלִי, Iob. XXXI, 39. et בְּלֹא, Ps. XLIV, 12. Ies. LV, 1. respondet.

Ἀνεύθετος, ε, ὁ, ἡ, proprie, vi etymologiae, *non bene positus* seu *dispositus, non appositus* dicitur, nam est ex α priv. et εὔθετος *bene positus, appositus.* Sed deinde 2) *incommodus, non opportunus, non aptus, non idoneus.* Et sic semel tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 12. ἀνευθέτε τῦ λιμένος cum portus non aptus esset ad hiemandum, ut reddidit interpres *Vulgatus. Hesychius*, hunc locum fortasse respiciens, ἀνευθέτε· ἀχρήςε.

Ἀνευρίσκω, fut. ήσω, *reperio, invenio*, ita, ut nulla emphasis in particula ἀνὰ quaerenda sit; quod iam viderunt grammatici veteres, qui, ut compositum ἀνευρίσκειν a simplici εὑρί-

εὑρίσκειν minime differre ostenderent, partim ἀνευρίσκειν per εὑρίσκειν explicarunt, v. c. *Hesych.* ἀνευρόντες· εὑρόντες, partim ad hanc vocem repetierunt observationem illam, a nobis supra iam ad ἀνασταυρόω satis exemplis comprobatam, ἀνὰ in compositione haud raro otiosum esse; v. c. *Suid.* ἀνεῦρον· καὶ ἀνεῦρον τήν τε μαριὰμ καὶ τὸν ἰωσήφ. ὅτι ἡ ἀνὰ πρόθεσις χάριν κόσμου κεῖται· quae glossa sacra *Suidae* effugit dilegentiam *Ernesti.* In N. T. bis legitur. Luc. II, 16. καὶ ἀνεῦρον τήν τε μαριὰμ. Act. XXI, 4 καὶ ἀνευρόντες τοὺς μαθητὰς cum reperissemus Christianos, Tyri degentes. Caeterum nihili est, certe non ubique valet observatio *Wolfii* in *Curis Philolog.* T. I. p. 1316. dum praecipit, habere verbum ἀνευρίσκειν in *praesenti* tempore significationem *quaerendi*; in *aoristo secundo* autem *inveniendi*, *quod quaesivimus*, adducto loco *Arriani Epictet.* II, 11. καὶ διατί οὐ ζητοῦμεν αὐτὸν καὶ ἀνευρίσκομεν, καὶ ἀνευρόντες λοιπὸν ἀπαραβάτως χρώμεθα; nam partim locus Arriani mihi quidem plane alienus a re praesenti videtur, partim contrarium ex ipso *Xenophonte Mem.* II, 9, 3. probari potest.

ἈΝΕ΄ΧΩ, fut. ἕξω, *sustineo*, *onus susceptum* seu *impositum fero.* Sic *Aelian. V. H.* IX, 3. χρυσοῖ κίονες τὸν ὄροφον αὐτῆς ἀνεῖχον. Interdum etiam *coërceo*, *contineo*, *Herodian.* I, 6. 23. Sirac. XLVIII, 3. Sed nunquam forma activa in N. T. legitur, semper media ἀνέχομαι, quae, quanquam propria significatione non differt ab activa, tamen frequentius metaphorice sumitur, ut sit: *se coërcere*, *continere se ipsum* (*Herodot.* VIII, 26. οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν) et ex adiuncto: *patienter perferre*, *et tolerare vel rem* (2 Macc. IX, 12.) *vel personam*, *aequum animum praestare*; interdum etiam pro diversitate subiecti *patienter audire*, *assensum praebere*. Construitur autem in graecis quidem Scriptoribus non solum cum genitivo, *Herodian.* VIII, 5. 9. sed etiam cum accusativo, *Herodot.* I, 196. VII, 149. (Vide et *Schweighaeuseri Lex. Polyb.* p. 47.) in N. T. vero genitivum interdum, etiam dativum adiunctum habet. Sic Matth. XVII, 17. ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; quousque vestrae incredulitati indulgeam? Marc. IX, 19. Luc. IX, 41. Act. XVIII, 14. κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν aures praeberem vestrae delationi, aut admitterem eam. *Polyb.* IX, 30. et p. 873. ed. *Gronov. Herodian.* I, 17, 10. et II, 10, 12. 1 Cor. IV, 12. διωκόμενοι ἀνεχόμεθα persecutiones patienter perferimus. 2 Cor. XI, 1. ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ utinam paululum perferretis me iactabunde loquentem. Ibid. v. 4. καλῶς ἠνείχεσθε non indignaremini. ib. v. 19. ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων. et v. 20. Ephes. IV, 2. ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ amanter et benevole aliorum perferre vitia et errores. Coloss. III 13. 2 Thess. I, 4. ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε. 2 Tim. IV, 3 τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται veram et salutarem doctrinam

tianam christianam repudiabunt. Hebr. XIII, 22. ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως admittite nec aegre ferte monita m. Respondet autem ἀνέχεσθαι in vers. Alex. τῷ האפק, continere, reprimere se. Ies. XLII, 14. LXIV, 12. Hesych. ἀνέχεται· ὑπομενεῖ, ἐνδέχεται, μακροθυμεῖ. ἀνέξομαι· ὑπομενῶ. — ἀνέχομαι· ὑ καταδέχομαι. Cf. etiam Irmisch. ad Herodian. I, 6. 23. p. 227.

'ΑΝΕΨΙΟΣ, ὁ, ὁ. Olim videtur latius patuisse significatio huius vocabuli, et de omnibus, qui sunt coniuncti inter sese cognatione et sanguine, usurpatum fuisse, ut ex etymologia fortasse colligi posset, nam descendere videtur ab ἀνάπτω annecto, coniungo. Sed successu temporis ἀνεψιοὶ tantum fratris aut sororis liberi, consobrini dicebantur. Sic semel legitur in N. T. Coloss. IV, 10. μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα Marcus Barnabae consobrinus. Pro בני דוד in vers. Alex. Num. XXXVI, 11. legitur. Tob. VII, 2. Hesych. ἀνεψιοί· ἀδελφῶν υἱοί. Idem tradit praeter Ammonium Scholiastes ad Lycophron. Cassandr. v. 547. qui addit οἳ καὶ καλοῦνται ἐξάδελφοι. Cf. Wetstenii N. T. T. II. p. 295.

'ΑΝΗΘΟΝ, ου, τὸ, anethum, herbae genus, satis notae, qua multae res olim condiebantur (testibus Suida et Columella XII, 8.) et morbi quidam depellebantur, et secundum auctorem Etym. M. ita dictae παρὰ τὸ ἄνω θεῖν, h. e. quod cito crescat, aut crescendo in altum tendat. Fuisse anethum olim consuetum ac vilem Graecorum cibum, Spanhemius docuit ad Aristoph. Nub. v. 978. Usus est etiam hac voce Aristophanes in Thesmoph. v. 493. ubi inter medicamina refertur. In N. T. semel legitur Matth. XXIII, 23. ubi pro quovis vili ciborum genere ponitur. Cf. Ol. Celsii Hierobot. T. I. p. 494 sq.

'ΑΝΗ'ΚΩ, proprie: ascendo, pervenio, porrigor, pertingo, pertineo, ex ἀνὰ et ἥκω. 1 Macc. X, 40. ἀπὸ τῶν τόπων ἀνηκόντων a locis, meo domino subiectis. ibid. v. 42. XI, 35. 2 Macc. V, 8. Conf. Dukerus ad Thucyd. IV, 35. Impersonale ἀνήκει decet, convenit, (Herodot. VI, 109.) et ἀνῆκον quod convenit, decorum est atque decens. Ephes. V, 4. τὰ οὐκ ἀνήκοντα quae Christianorum gravitati non conveniunt. Coloss. III, 18. ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ ut christianas mulieres decet. Philem. v. 8. ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον iniungendi tibi id quod est tui officii. Suid. ἀνῆκον· πρέπον. Interdum ἀνῆκον omittitur in oratione, v. c. Luc. XIV, 28. τὰ πρὸς ἀπαρτισμὸν, subaud. ἀνήκοντα, quae ad aedes perficiendas requiruntur. ibid. v. 32. ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην, scilicet ἀνήκοντα, pacis conditiones. Act. XXVIII, 10. τὰ πρὸς τὴν χρείαν, sc. ἀνήκοντα. Alia huius ellipseos exempla dedit El. Palairet. in Observatt. Philol. Crit. p. 348.

ἈΝΗΜΕΡΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *immansuetus*, *immitis*, *inhumanus*, *ferox*, *qui feris et agrestibus moribus aliis molestus est*, ex α priv. et ἥμερος *mansuetus*, *mitis*. Semel legitur in N. T. 2 Tim. III, 3. ubi *Oecumenius* ἀνήμερος per ὠμὸς καὶ ἀπάνθρωπος explicat. Ab *Arriano* in Epictet. I, 3. ἄγριοι, θηριώδεις καὶ ἀνήμεροι iunguntur. *Dion. Hal. Ant.* I. c. 41 et 42. *Hesych.* ἀνημέρων· ἀγρίων. *Alberti* Glossar. N. T. p. 163. ἀνήμεροι· ἄγριοι.

ἈΝΗΡ, δρὸς, ὁ, 1) *vir*, respectu ad aetatem, *aetatem virilem habens*, *qui ad maturam et adultam aetatem pervenit*. 1 Cor. XIII, 11. ὅτι δὲ γέγονα ἀνὴρ vir plenae aetatis factus, ubi opponitur τῷ νήπιος, ad imitationem hebr. אִישׁ 1 Sam. XVII, 33. *Etym. M.* ἄνδρα· τὸν ἀνδρὸς ἡλικίαν ἔχοντα. Sic et legitur apud *Homerum* Odyss. XI, v. 448. νήπιος, ὅς πε νῦν γε μετ' ἀνδρῶν ἵζει ἀριθμῷ. 2) *vir*, respectu ad sexum, *mas*, quatenus foeminae opponitur. Et sic vel centies in N. T. legitur, sed pauca eaque selecta loca sufficiant. Matth. XIV, 21. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. XV, 38. Marc. VI, 44. Eodem sensu אִישׁ Genes. II, 23. VII, 2. legitur. 3) *homo*, nulla habita aetatis et sexus ratione, *sive sit mas*, *sive foemina*, *sive iuvenis sit*, *sive iam ad adultam aetatem pervenerit*. Luc. XI, 31. μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης contra huius aetatis homines. Matth. VII, 24. ἀνδρὶ φρονίμῳ. v. 26. ἀνδρὶ μωρῷ. Act. IV, 4. V, 36. Iacob. I, 20. In plurimis vero locis N. T. in quibus ἀνὴρ hanc notionem habet, aut plane superfluum est, et in versione commode omitti potest, aut per *quidam*, *aliquis*, *quilibet*, *unusquisque* reddendum erit; ponitur enim a Scriptoribus N. T. fere tum, ubi Graeci pronomen indefinitum τὶς posuissent. Prioris observationis exempla haec sunto e multis: Rom. IV, 8. μακάριος ἀνὴρ, ᾧ ἐ μὴ λογίσηται κύριος τὴν ἁμαρτίαν, ubi μακάριος ἀνὴρ pro μακάριος ad imitationem hebraici אַשְׁרֵי הָאִישׁ Ps. I, 1. positum est. Rom. XI, 4. Iacob. I, 8. 12 et 23. III, 2. Posterioris observationis veritas locis sequentibus confirmatur. Luc. I, 27. πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ ad virginem desponsatam cuidam Iosepho. V, 18. IX, 38. ἀνὴρ ἀπὸ τῦ ὄχλυ quidam e turba. Ioh. I, 30. Act. III, 14. ἄνδρα φονέα homicidam. VI, 11. IX, 38. X, 5, 28. 30. XI, 13. Et quanquam negari nullo modo potest, Hebraeos etiam vocabulo אִישׁ ita usos fuisse, ut partim pro *aliquis*, *quisquam*, *quilibet*, v. c. Prov. VI, 27. 28. Cohel. VI, 3. posuerint, partim ornatus magis, quam sensus causa addiderint, v. c. Zach. VIII, 23. et Scriptores N. T. etiam hac in re imitatos esse Scriptores iudaicos, concedendum tamen erit, in hoc dicendi genere omnes fere populorum cultorum linguas convenire. Certe graecos Scriptores quod attinet, non uno in loco ἀνὴρ ita posue-

posuerunt, ut ei notionem *hominis* vel distributive, vel indefinite subiicerent; v. c. *Callim.* Hymn. in Iovem v. 25. *Xenoph.* Oeconom. I, 7. *Aelian.* V. H. XII, 56. confer *Abresch.* ad *Aeschylum* Lib. III, p. 71. Eosdem constat ἀνὴρ haud raro ornatus causa addidisse, ubi sensus causa commode abesse poterat; v. c. *Eurip.* Hecub. v. 644. *Palaeph.* de Incredib. c. 38. confer *Munker.* ad Antonin. Liberal. Metam. p. 284 seq. 4) *maritus*, ita, ut opponatur ἡ γυνὴ *uxor.* Marc. X, 12. καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς. Luc. II, 36. ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ post septem annos matrimonii. XVI, 18. ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς dimissam a marito. Ioh. IV, 16. 18. 1 Cor. VII, 2. 3. Sirac. IV, 10. Eodem modo hebraicum איש, cum refertur ad feminam, *maritum* notat. Ierem. III, 1. Hos. II, 7. *Theophrast.* Char. XIII, 3. *Xenoph.* Mem. II, 2, 5. *Etym. M.* ἄνδρα· τὸν γήμαντα Sic etiam *vir* legitur apud *Terent.* Hecyr. Act. V. Sc. 1. Singulari autem quodam modo formula ἔχειν ἄνδρα, Galat. IV, 27. de *uxore* usurpatur, *quae foecundum habet coniugium*, cui opponitur ἡ ἔρημος, h. e. στεῖρα. 5) *sponsus*, *desponsatus*. Matth. I, 16. ubi Iosephus vocatur ὁ ἀνὴρ μαρίας, h. e. sponsus Mariae, ut iam vidit auctor versionis aethiopicae, qui usus est verbo ־מה sponsus. ibid. v. 19. coll. Luc. I, 27. Apoc. XXI, 2. Causa huius significationis repetenda videtur a iure desponsationis apud Iudaeos, quod a iure matrimonii parum aut nihil differebat. Confer *Surenhusii* Βίβλος καταλλαγῆς p. 137. unde desponsata aeque ac sponsus אשה et איש ab Hebraeis vocabatur, Genes. XXIX, 21. Devt. XXII, 23. Confer etiam *Eustath.* ad *Hom. Odyss.* I, 56. et *Libanii* Ep. 658. qui τῆς πενελόπης τὸν ἄνδρα Penelopes sponsum dixit. Vicissim νυμφίος de *marito* adhibetur apud *Aristoph. Thesmoph.* v. 32. 6) *vir honoratus*, *eximius et praestans*, *qui opibus et dignitate valet*, ita, ut sit nomen honoris, quo in allocutionibus et compellandi formulis maxime veteres utebantur ad captandam benevolentiam auditorum, et plane respondeat hebraico איש, quod ab arabico أيس *vis*, *robur*, recte deductum, interdum ab אדם et אנוש ita distinguitur, ut haec quidem vocabula *hominem vilem*, *ignobilem*, *calamitosum* et *aerumnosum* significent, illud vero de *homine potente* et *nobili* usurpetur, v. c. Ps. XXII, 7. XLIX, 3. Commode vero huc referri possunt loca N. T. haec: Luc. XXIV, 19. ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης qui fuit insignis propheta. Act. II, 22. ἄνδρα ἀπὸ θεοῦ insignem doctorem divinum. VIII, 27. ἀνὴρ αἰθίοψ vir potens Aethiops. XIV, 15. o viri, cur ista facitis? XVII, 22. ἄνδρες ἀθηναῖοι. XIX, 25. Iacob. II, 2. (Loca vero Act. XXVII, 10. 21. 25. aliena mihi a re praesenti videntur, nam ibi ἄνδρες valet id.

quod

quod Latinorum *o mei* et compellatio amica magis est quam honorifica.) Nec desunt exempla e graecis Scriptoribus. Sic v. c. Iupiter apud *Lucianum* in Iove Tragoedo c. 15. Deos alloquens introducitur: ὦ ἄνδρες Θεοί. Et apud Athenienses constat compellationem ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι semper aliquid honorificum habuisse, qua totus populus mirifice delectatus esse legitur. Idem valet de formula: ἄνδρες Ἕλληνες, ἄνδρες Πέρσαι et aliis, quae *Schwarzius* in Commentar. G. L. p. 113. collegit. Locus vero Iacob. II, 2. ubi ἀνὴρ, quod omnis orationis series docet, *virum potentem, divitem et omnibus huius vitae bonis affluentem* notat, mirifice illustratur loco Sirac. X, 26. ubi haec leguntur: οὐ δίκαιον ἀτιμάσαι πτωχὸν συνετὸν, καὶ οὐ καθήκει δοξάσαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν. ubi confer *Vulgat.* et *Syrum* interpretem. Quod vero ad locum Act. VIII, 27. attinet, ut probetur, ἀνὴρ etiam *principem, ministrum, in dignitate constitutum* significare, conferenda sunt loca 1 Macc. II, 25. 31. VI, 57. de quibus a nobis uberius disputatum est in Spicilegio I. Lexici Bieliani p. 11 seq. 7) Nominibus propriis et vocabulis locorum iunctum ἀνὴρ *eum* notat, *qui alicubi est et versatur, civem, incolam.* Sic Matth. XIV, 35. οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου incolae huius regionis. Luc. XI, 32. ἄνδρες Νινευῒ Ninevitae, qui Matth. XII, 41. ἄνδρες Νινευῖται vocantur, ut Thebani ἄνδρες Θηβαῖοι ab *Aelian.* V. H. II, 7. Imitati autem sunt Scriptores N. T. Hebraeorum dicendi consuetudinem, cuius vestigia reperiuntur Genes. XIX, 4. XXVI, 7. אַנְשֵׁי הַמָּקוֹם 1 Sam. V, 7. אַנְשֵׁי־אַשְׁדּוֹד. 8) *miles.* Luc. XXII, 63. ubi per τοὺς ἄνδρας sunt romani milites intellegendi, coll. Ioh. XVIII, 3. *Homer.* Iliad. I, 7. ἄναξ ἀνδρῶν. Etiam apud *Polybium* II, 64, 6. ἄνδρες opponuntur τῷ ἡγεμόνι. *Virgil.* Aen. XII, v. 709.

ΑΝΘΙΣΤΗΜΙ, fut. ἀντιστήσω, 1) proprie: *oppono, resisto, repugno*, ita, ut de militibus usurpetur, qui hostibus aggressuris strenue armis resistunt, ut vel ex loco Ephes. VI, 13. ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι, colligi potest, etiamsi verba ipsa in hoc certe loco non proprie posse accipi quisque videt. Observavit etiam *P. Faber* in Agonist. Lib. I, c. 12. ἀντιστῆναι etiam *pugiles* dictos esse, *qui contra adversarios invicti stabant.* Hinc 2) metaphorice notat: *renitor, resisto quocunque modo hoc fiat, seu efficio, ne, quod alter vult aut molitur, fiat et obtineatur*, ita, ut in singulis locis pro subiecti aut rei diversitate variis modis verti et exponi sensus causa possit. Matth. V, 39. μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ iniuriam illatam non vicissim rependendam esse. Luc. XXI, 15. σοφίαν ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι sapientia cui *impares* erunt. Act. VI, 10. ubi idem fere legitur.

hi. Act. XIII, 8. ἀνθίστατο αὐτοῖς Ἐλύμας *adversarium se eorum praestitit.* Rom. IX, 19. τῷ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; quis decreta eius *irrita reddere* valet? ibid. XIII, 2. οἱ δὲ ἀνθεστηκότες qui vero *obsequium denegant* — τῇ τοῦ Θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν *opponit se* instituto divino. Galat. II, 11. κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην palam ei *contradixi*. Ephes. VI, 13. ut possitis *constanter tueri ac observare religionem christianam.* 2 Tim. III, 8. ἀντέστησαν Μωϋσεῖ *rebellabant* contra Mosen. IV, 15. ἀνθέστηκεν τοῖς ἡμετέροις λόγοις propagationem doctrinae nostrae *impedire* admodum conatus est. Iacob. IV, 7. ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ imperio vitiositatis vos subiicere nolite. 1 Petr. V, 9.

Ἀνθομολογέω, ῶ, fut. ήσω, vel potius Ἀνθομολογέομαι, οῦμαι, apud Graecos vulgo quidem ita ponitur, ut significet: *convenire inter se de re aliqua, pacisci, conventum et pactum inire,* (*Polyb.* V, 105, 2. XIV, 19, 9.) ut exemplis docuit *Stephanus* in Thesauro Gr. L. T. II. p. 636. interdum tamen, teste *Suida*, etiam notat διηγεῖσθαι, *rem exponere.* Hinc venit notio *fatendi, confitendi*, in qua apud *Iosephum* A. I. VIII, 10. 3. occurrit. Nunquam autem ita legitur, ut significet: *vicissim confiteri* seu *confessione respondere*, prout reddiderant hanc vocem Lexicographi N. T. haud pauci. In N. T. autem libris, ubi semel tantum legitur ἀνθομολογεῖσθαι, notat: *laudare, celebrare, gratias agere.* Luc. II, 38. ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ, h. e. celebrabat Deum, seu, laudes eius canebat; ad imitationem hebr. הודה, quod, seq. את vel ל, eandem notionem habet, v. c. Ps. LXXIX, 13. נודה לך לעולם Alex. ἀνθομολογησόμεθά σοι εἰς τὸν αἰῶνα. coll. Esdr. III, 11. et Sirac. XX, 2. Eodem sensu ἀνθομολόγησις et ἐξομολόγησις legitur apud Sirac. XVII, 25. 26. coll. v. 27. *Suid.* ἀνθομολογησόμεθα· ἀντὶ τοῦ εὐχαριστήσομεν, Δαβίδ. (Ps. LXXIX, 13.) ἀνθομολογησόμεθά σοι ὁ Θεός· ὑπὲρ τὰς εὐεργεσίας ὁμολογοῦμεν χάριτας καὶ ἀναγράπτους ταύτας ποιήσομεν. Conf. *Schweighauser. Lex. Polyb.* p. 47.

Ἄνθος, εος, τὸ, *flos, flos graminis* seu *herbae*, qui, quia facile flaccescit et perit, metaphorice *omnem rem fluxam et caducam* significat. Iacob. I, 10. ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται ut flos graminis peribit. ib. v. 11. καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε et flos eius excidere solet. 1 Petr. I, 24. Saepius ... legitur. Expresserunt hac voce Alexandrini hebr. ציץ Num. XVII, 8. Ies. XL, 6. 7. נצה Iob. XV, 33. et פרח Ies. V, 24.

Ἀνθρακιά, ᾶς, ἡ, *prunae ardentes, strues*, seu *congeries prunarum ardentium*, ab ἄνθραξ *carbo.* Bis tantum legitur in N. T. Ioh. XVIII, 18. ἀνθρακιὰν πεποιηκότες qui prunas

prunas congesserant. ibid. XXI, 9. *βλέπουσι ἀνθρακιὰν κειμένην* viderunt prunarum acervum. *Homer*. Iliad. IX, v. 213. *ἀνθρακιὴν στορέσας*. *Aristoph. Equit*. 777. *Plut*. Symp. p. 693. In fragmentis *Aquilae* Pſ. CXIX, 4. hebr. גֶּחָלִים respondet. *Suid*. *ἀνθρακιά· πεπυρακτωμένοι ἄνθρακες*.

"ΑΝΘΡΑΞ, *ακος, ὁ, carbo, pruna*, hebr. גַּחַל. Formula: *ἄνθρακας πυρὸς σωρεύειν ἐπὶ τὴν κεφαλήν τινος*, quae ſemel tantum Rom. X, 20. occurrit, non *beneficiis aliquem ornare* notare poteſt, ut quibusdam interpretibus placuit, qui verba *ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ* ita reddenda eſſe quoad ſenſum indicabant: *et cumulatis mutuis omnis generis beneficiis mutuum in hoſte tuo amorem accendes;* ſed, ut vel rei natura docet, ſignificat: *aegritudinem et moleſtiam alicui haud levem creare, ſeu efficere, ut alter, malitiae ſuae convictus, erubeſcat et dolere incipiat*. Nec voluit Paulus, ut eo conſilio adverſarios noſtros beneficiis afficiamus, ut ipſis dolorem iniiciamus ob iniuriam, qua nos, benefacientes, affecerunt, ſed de effectu tantum beneficiorum, in hoſtes collatorum, quem non temere ſperare licet, locutus eſſe videtur. Caeterum dubio caret, reſpexiſſe Paulum locum Proverb. XXV, 22. כִּי גֶחָלִים אַתָּה חֹתֶה עַל־רֹאשׁוֹ Alex. *ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ*. Vid. *Ioh. Floderi* D. explicantem *ῥῆσιν* Paulinam *ἄνθρακας πυρὸς σωρεύειν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν* Rom. XII, 20. Upſal. 1770. 4.

'ΑΝΘΡΩΠΑΡΕΣΚΟΣ, *ου, ὁ, ἡ*, (ex *ἄνθρωπος* et *ἀρέσκω* placeo) *qui ſtudet hominibus placere, auram popularem captans, qui, ut cuiusvis gratiam aucupetur et captet, unice ſtudet*. Semper enim fere in malam partem ſumitur in exteris aeque ac ſacris Scriptoribus. Bis tantum legitur in N. T. Epheſ. VI, 6. *ὡς ἀνθρωπάρεσκοι* ut homines, qui favorem hominum favori divino longe praeferunt. Coloſſ. III, 2. ad quem locum *Oecumenius*: *τῶν δρώντων μόνον τῶν δεσποτῶν πράττειν τὰ δέοντα ἀνθρωπαρεσκείας ἐστὶ καὶ οὐ φόβου θεοῦ*. Nec in meliorem partem accipitur haec vox apud graecum interpretem Pſ. LIII, 5. אֱלֹהִים פִּזַּר עַצְמוֹת חֹנָךְ Θεὸς διεσκόρπισεν ὀστᾶ ἀνθρωπαρέσκων. *Suid*. *ἀνθρωπαρεσκεία· ἡ πρὸς ἀνθρώπους σπουδή*.

'ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ, *ὁ, ἡ, τὸ*, aeque late patet ac Latinorum *humanus, et omne, quod eſt humanae naturae, rationi, conſuetudini conveniens, omne, quod ad homines pertinet, et ab hominibus quocunque demum modo ortum ſuum repetit*, complectitur et ſemper ita ponitur, ut in ſingulis locis eius ſenſus e ſerie orationis tantum recte conſtitui poſſit. Quod quam verum ſit, ſingula N. T. loca, in quibus hoc adiectivum (pro quo apud Graecos interdum *ἀνθρώπειος* legitur, confer *Duker*. ad *Thucyd*. III, 40.) reperitur, quemvis docebunt. Rom. VI, 19. *ἀν-*

19. *ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν*, ubi *ἀνθρώπινον λέγειν* est idem, quod alibi (Galat. III, 15.) *κατ' ἄνθρωπον λέγειν* dicitur, *ad captum hominum accommodate dicere et disserere, adeoque formulis uti, quae sunt vitae communis, vulgaria et omnibus nota proferre*; quod *Athenaeus* Deipnosoph. IX, c. 7. *ἀνθρωπίνως λαλεῖν* vocat; ad quem locum confer *Casauben*. p. 660. — 1 Cor. II, 4. *οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις*, ubi *ἀνθρωπίνη σοφία* est *sapientia et doctrina, uti vocatur ab hominibus tantum, quae ab hominibus aestimari et laudari solet*, qualis erat tunc temporis theologia Iudaeorum et philosophia paganorum, cuius utriusque studium a Paulo neglectum tunc ei vitio verti solebat. Eodem sensu ibid. v. 13. legitur *οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις*. — 1 Cor. IV, 3. *ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας* aut ab ullo humano iudicio, aut foro humano; conf. quae infra ad *ἡμέρα* dicentur. — 1 Cor. X, 13. *πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος*, h. e. experti estis adhuc calamitates tantum et afflictiones vulgares, leves, breves et exiguas; ubi *ἀνθρώπινος* est *idem, quod vulgo inter homines reperitur, vulgare, frequens*, (Sic dicitur v. c. *ἀνθρώπινα ἁμαρτάνειν* apud *Xenoph*. Cyrop. III, 1. 40. *ἀνθρωπίνη κακία* Polyb. I, 67. Epict. 33. V. *Pollux Onom*. III, 131.) et ex adiuncto: *mediocre, leve, nec commemoratione dignum, μικρὸν, βραχὺ*, ut *Chrysostomus* ad l. l. interpretatur, aut *σύμμετρον, μικρὸν*, ut verbis *Phavorini* utar, qui *Theodoretum* compilavit. Simili modo scripsit *Aeschylus* in Persis v. 703. *ἀνθρωπεῖα δ' ἄν τοι πήματ' ἂν τύχοι βροτοῖς*, ubi conf. Ill. *Schützii* Commentarium. 2 Sam. VII, 14. וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. — Iacob. III, 7. *τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ*, pro *διὰ τῆς φύσεως ἀνθρωπίνης*, h. e. per homines, hominum ingenio et arte. — 1 Petr. II, 13. *ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει* subiiciatis vos omni instituto humano, seu omnibus omnino magistratibus, qui sunt ab hominibus constituti et electi. Sic et Graecis *ἀνθρώπινα ἔργα* dicuntur, *quae proficiscuntur ab opera et industria hominum*, v. c. *Xenoph*. de Rep. Laced. X, 3. Eleganter egit de hoc vocabulo *Stolbergius* in Exercitatt. L. G. c. 22. p. 113. In versione Alexandrina pro אָדָם, Num. V, 6. XIX, 16. Ezech. IV, 12. 15. et pro אֱנוֹשׁ, Iob. X, 5. ponitur.

'ΑΝΘΡΩΠΟΚΤΟΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *homicida*, qui vulgo ita vocatur, qui alias Graecis dicitur *ἀνδροφόνος* (*Hom*. *Il*. I, 241. *Lucian*. *Tyrann*. T. I. Opp. p. 793.) et *ἀνδροκτόνος*. Compositum enim est ex *ἄνθρωπος* et *κτείνω occido*. Sed in N. T. libris latius sumitur, ut sit non ille tantum, qui manu sua trucidat hominem, sed etiam 2) is dicatur, *qui alterum odio persequitur, aegritudine et molestia afficit, et variis modis vitae et felicitati aliorum insidias struit*, adeoque sive animum,

five effectum spectes, parum aut nihil differat ab homicida, proprie sic dicto. Sic Ioh. VIII, 44. diabolus fuisse dicitur ἀνθρωποκτόνος ἀπ' ἀρχῆς, qui, ex quo homines fuerunt, auctor omnis infelicitatis humanae a Iudaeis credebatur. Vnde etiam in *Constitutt. Apostol.* VIII. 5. ὁ ἀνθρωποκτόνος ὄφις vocatur. Nec alio sensu 1 Ioh. III. 15. ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτῦ vocatur ἀνθρωποκτόνος. Substantivum ἀνθρωποκτονία legitur apud *Heliodor. Aethiop.* X. p. 464.

ἌΝΘΡΩΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) et proprie *homo* dicitur, *h. e. humana natura praeditus, qui omnia ea habet, quae hominis natura postulat,* nulla habita sexus ratione; sive sit mas, sive femina; (Confer. *Valcken.* ad *Theocr. Adon.* p. 295.) ab ἄνω *sursum* et ὤψ, ὠπὸς *vultus, facies,* quia Deus os homini sublime dedit, coelumque intueri iussit, et erectos ad sidera tollere vultus, ut cum *Ovidio* loquar; aut παρὰ τὸ ἄνω ϑρεῖν τῷ ὠπί secundum *Etym. M.* Et sic centies in N. T. legitur Matth. V, 13. 16. VI, 5. VIII, 27. οἱ ἄνθρωποι turba, quae adstabat. X, 32. 33. ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων palam. XII, 12. XV, 11. 18. 20. Philipp. II, 7. ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, qui locus nobis honorem, quod filius Dei in humanae naturae ac imbecillitatis consortium venerit, vindicat, nec male conferri potest cum loco *Platonis* in *Phaed.* T. X. Opp. p. 326. ed. Bipont. ὡς δ' εἰς τῦ ϑρανῦ τινα τόπον ὑπὸ τῆς δίκης κυφισθεῖσαι, διάγουσιν ἀξίως ὧ ἐν ἀνθρώπυ εἴδει ἐβίωσαν βίυ. 1 Cor. XV, 47. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Adam, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος Messias. conf. supra sub ἀδάμ. In aliis vero locis sexus diserte respicitur et tunc ἄνθρωπος 2) aut omnino *mas* dicitur, *qui est virilis sexus,* aut respectu ad uxorem, *maritus.* 1 Cor. VII, 1. καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι melius quidem est, virum a coniugio abstinere. Sic *homo* apud *Plautum* Cistellar. Act. IV. Sc. II. v. 57. legitur, ubi conf. *Taubmann.* Matth. XIX, 5. εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτῦ; num marito licitum est repudiare uxorem suam? ibid. v. 5 et 10. Marc. X, 7. Tob. VI, 9. 3) *femina,* seu, relate ad maritum, *uxor.* Rom. VII, 1. ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τῦ (pro τῆς) ἀνθρώπυ, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ, scil. ἄνθρωπος, leges coniugii obligare uxorem per omnem vitam mariti. Et haec significatio in omnibus illis locis (octogies minimum formula ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ reperitur in N. T.) necessaria est, in quibus Christus vocatur ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ, h. e. filius Mariae, v. c. Matth. VIII, 20. IX, 6. coll. Luc. I, 42. ubi ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας τῆς μαρίας appellatur, et Gal. IV, 4. ubi γενόμενος ἐκ γυναικὸς dicitur. Formula enim ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ in genere quidem notat *hominem quemlibet, qui est naturali modo in lucem editus,* v. c. Hebr. II, 6. ad imitationem hebr. בֶּן־אָדָם Ezech. XXXIII, 10. sed κατ' ἐξοχὴν tamen Christu

Christus dicitur ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, et ipse hoc nomine, quo nimis Apostolorum usus est, mirifice delectatus reperitur, non eo consilio, ut hoc modo *ultimus hominum et contemtissimus* declararetur, cui opinioni (quam *Lessius* defendit in Progr. de filio hominis, Goetting. 1776.) contrarius est locus Ioh. V, 27. sed, ut vel hoc nomine edocerentur homines, Iesum esse promissum illum in V. T. Messiam et insignem doctorem divinum, (Ezech. I, 26. Dan. VII, 13. 14.) qui communi nascendi lege e Maria virgine, interveniente divina virtute, initia vitae, vere humanae, haberet et corpus indueret vere humanum, ut, quod fuit sapientiae divinae decretum, homines per hominem adiuvarentur. Tantum igitur abest, ut hac formula vilissimus ille, ad quem Iesum descendisse fingunt haud pauci, *servorum status* describatur, ut potius, sive decreti divini sapientiam, sive origines Christi, quas interventu divinae virtutis cepit, spectes, nihil hoc nomine sublimius, illustrius et magis honorificum fingi et cogitari possit. — *Interdum* tamen vox ἄνθρωπος sumitur *de iis, qui sunt matrimonii legibus invicem iuncti,* v. c. Rom. VII, 1. ὁ νόμος κυρίως τοῦ ἀνθρώπου leges matrimonii vim habent. Conf. Intt. ad *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 76. ed. *Zeun.* 4) *filius,* si patri opponitur. Matth. X, 35. ἦλθον διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ per meum adventum eveniet, ut filius adversetur patri; sequitur enim: καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρός. Deut. XXII, 30. οὐ λήψεται ἄνθρωπος τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Sirac. III, 13. ἡ γὰρ δόξα ἀνθρώπου ἐκ τιμῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Hebr. איש, cui in vers. Alex. haud raro ἄνθρωπος respondet, in eadem redditum legitur υἱὸς, Amos II, 7. 5) *infans, puer.* Ioh. VII, 23. εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, si licet puerum sabbati die circumcidere. ib. XVI, 21. ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον, antea παιδίον vocabatur. *Herodian.* I, 5. f. 14. 15. cum primum prodiissem ex utero, regia me excepit purpura, ὁμοῦ δέ με εἶδεν ἥλιος ἄνθρωπον καὶ βασιλέα. 6) *herus, paterfamilias,* maxime si τοῖς οἰκιακοῖς opponitur, unde et איש per δεσπότης Prov. XXII, 7. ab Alexandrinis redditur. Matth. X, 36. καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ et patremfamilias domestici eius infestabunt. ibid. XIII, 24. coll. v. 27. ubi οἰκοδεσπότης dicitur. 7) *servus,* si opponitur τῷ κύριος. Luc. XII, 36. ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον servis expectantibus dominum, coll. v. 37. ubi δοῦλοι vocantur. *Aelian.* Hist. Anim. VII, 28. τοῦ γὰρ ἀνθρώπου ἐπὶ τῷ δεσπότῃ τέθνηκεν. In Phaedone *Platonis* cap. 65 et 66. minister publicus iudicum capitalium ἄνθρωπος vocatur. conf. *P. Petit.* Observatt. Miscell. III, c. 15. Sic et Latinorum *homo* pro *servo* dicitur, v. c. in *Petron.* Satyr. c. 63. „habebamus tum hominem Cappadocem," ubi conf. *Bur-*

mann. et apud *Gellium* N. A. V, 14. Fortasse huc etiam referri possit Ioh. V, 7. ἄνθρωπον οὐκ ἔχω non est mihi servus, nisi cum *Grotio* ex Hebraismo vertere malis: *neminem habeo.* 8) *miles.* Matth. VIII, 9. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν nam et ego miles alienae potestati subiectus sum. 9) *incola, civis alicuius regionis aut urbis.* Ioh. IV, 28. ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, sc. τῆς πόλεως, et incolas eius monuit; ubi in codd. quibusdam πολίταις e glossemate legitur. Matth. XXVII, 32. ἄνθρωπον κυρηναῖον, ubi ἄνθρωπος in hac significatione abundat. Luc. XXIII, 6. εἰ ὁ ἄνθρωπος γαλιλαῖός ἐστι. Act. XVI, 37. ἄνθρωποι ῥωμαῖοι cives romani. ibid. XXI, 39. XXII, 25. 26. 10) ut latinum *homo* (*Terent. Heaut.* V, 3. 1. homo tu. *Schol.* cum contemtu et stomacho pronunciandum est. *Adelph.* I, 2. 31.), *homo vilis et contemtus, miser et infelix,* ad imitationem hebraici אָדָם et אֱנוֹשׁ, cum e contrario ἀνήρ, ut supra docuimus, *virum honestum et potentem* notet. Ioh. XIX, 5. ἴδε ὁ ἄνθρωπος *En! vobis hominem miserum,* quem miror vos tanquam regnum affectantem metuere posse. Ioh. XI, 47. οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ hic abiectus homo multa miracula patrat. Locus Matth. XXVI, 72. 74. huc non pertinere videtur. Maiori autem cum veri specie a *I. H. Maio* in Obss. SS. l. II. p. 63. locus Phil. II, 8. huc refertur. Hinc interdum in allocutionibus ignotorum (confer *Donatum* ad *Terent. Andr.* IV, 4. 5.) potissimum et contemtorum adhibetur. Luc. V, 20. XXII, 58. 60. Frequentem vocis ἄνθρωπος, etiam apud Graecos (v. c. *Aelian.* V. H. XII, 17.), usum esse in contemtu, docuerunt *Mounteney* ad *Demosth. Philipp.* I. p. 221. et *P. Petitus Obss. Miscell.* l. III, c. 15. p. 181. (Nonnunquam autem ἄνθρωπον esse etiam vocabulum *honoris* et *laudis,* ut Latinum *homo,* docuit *Valckenarius* ad *Herodot.* p. 604.) Iam quia Iudaeis pagani erant *maxime contemti et abiecti homines,* hinc ὁ ἄνθρωπος interdum 11) *paganum, gentilem, omnem, qui religioni iudaicae non est addictus,* et ex adiuncto *impium* significat. Sic Matth. XVII, 22. μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, coll. Marc. X, 33. παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν. Marc. IX, 31. ubi videndi codices. et Luc. XVIII, 32. 12) accipitur *distributive,* ut idem sit, ac *unusquisque, quilibet, quicunque,* ἕκαστος, ut אָדָם ab Alexandr. Prov. XXIV, 12. redditur ac אִישׁ sumitur 1 Sam. VIII, 22. 1 Cor. IV, 1. οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος sic unusquisque vestrum de nobis statuat. Luc. VI, 31. Ioh. II, 25. Rom. III, 28. omnem Christianum. IV, 6. 1 Cor. XI, 28. Galat. II, 6. 13) indefinite ut אִישׁ (1 Sam. XXIV, 20.) pro τὶς (qua ipsa voce usi sunt Alexandrini pro אִישׁ Gen. XIII, 6. Exod. II, 1. Levit. XIII, 40.) ponitur, *quidam, aliquis,* et cum particula negandi vel interrogandi, *quisquam.*

nem. Matth. IX, 9. εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον vidit aliquem sedentem. XIII, 28. adversarius quidam. XXII, 11. Marc. III, 1. XIV, 13. Ioh. I, 6. III, 1. erat quidam e Pharisaeis. A VII, 51. numquid lex nostra condemnat quemquam? IX, 11. Exod. II, 11. ὁρᾷ ἄνθρωπον αἰγύπτιον. Matth. XIX, 6. ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω ne quisquam seiungito. Marc. XI, 2. οὐδεὶς ἀνθρώπων nemo. Luc. IV, 4. IX, 25. Hebr. XIII, 6. In haud paucis vero locis, in quibus ἄνθρωπος aut indefinite aut distributive sumitur, pleonastice ponitur, v. c. Matth. XX, 1. ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ hero, seu patrifamilias. Luc. II, 15. οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες, loco οἱ ποιμένες. Matth. VII, 9. τίς ἄνθρωπος, pro τίς. XI, 19. ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης. Matth. XIII, 45. ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ. XVIII, 23. ἀνθρώπῳ βασιλεῖ. Sic Genes. IX, 20. ἄνθρωπος γεωργός. Genes. XLVI, 32. אִישׁ מִקְנֶה. Levit. XXII, 12. ubi est in hebraico בַּת כֹּהֵן, in versione Alexandrina legitur: θυγάτηρ ἀνθρώπου ἱερέως. Quid? quod ipsi Scriptores exteri voce ἄνθρωπος, quae pleonasmum habet, haud raro utuntur; conf. *Vechneri* Hellenolexiam p. 86. 14) *pars hominis potior*, *animus* nempe *omnesque eius sensus et facultates*, qui κατ' ἐξοχὴν ὁ ἔσω ἄνθρωπος, etiam a graecis philosophis vocabatur, ut distingueretur ab ὁ ἔξω ἄνθρωπος (2 Cor. IV, 16.), seu corpore humano. Rom. VII, 22. κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον animus quidem meus delectatur legibus divinis, ubi cum νοῦς permutatur v. 23. 25. conf. ad h. l. quae *Koppius* notavit. Ephes. III, 16. εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον quoad animum, qui 1 Petr. III, 4. ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, et 2 Cor. IV, 16. ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος vocatur. Pari ratione sibi invicem in N. T. respondent ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος, h. e. animus erroribus infectus et alienus a verae religionis cognitione et vitiositate contaminatus, quo Iudaeorum ac gentilium plerique ante conversionem ad religionem christianam laborabant; et ὁ καινὸς ἄνθρωπος, h. e. animus, purioris et perfectioris religionis christianae luce illustratus et emendatus. Rom. VI, 6. ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη renuntiavimus pristinae perversae vivendi et cogitandi rationi. Ephes. IV, 22. τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, et explicationis caussa additur: κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν — τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης. Coloss. III, 9. Ephes. II, 15. εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον homines plane emendatos et in melius mutatos religionis christianae auxilio. Ephes. IV, 24. ubi ὁ καινὸς ἄνθρωπος a Paulo sic describitur: ὁ κατὰ θεὸν κτισθεὶς ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας. 15) pro adiectivo ἀνθρώπινος *humanus, terrenus*, (quo etiam usi sunt Alexandrini interdum pro אָדָם, v. c. Num. V, 6. Ezech. IV, 12. 15.) ita, ut opponatur ei, quod *divinum* est. 1 Cor. I, 25. τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ quod stultum, ineptum in rebus divinis

vinis seu doctrina christiana videtur, praestantius tamen est omni sapientia humana seu institutis humanis sapientissimis. ibid. III, 21. μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις nemo glorietur rebus humanis, h. e. eruditione et sapientia humana. Hinc illustrari et aliae formulae, in N. T. haud raro obviae, commode possunt, v. c. κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖν, 1 Cor. III, 3. est i. q. κατὰ σάρκα περιπατεῖν, seu σαρκικὸν εἶναι, vivere, ut plerique homines vivere solent, se gerere, ut homines, nondum satis emendati per religionem christianam et instituti. Huc etiam referenda est formula κατὰ ἄνθρωπον λέγειν aut λαλεῖν, h. e. *populariter aliquid proponere, ut et rudiores intellegere possint* (quod etiam *Petronius* in Satyrico *humane loqui* dixit), dum nempe partim ex opinione et more dicendi et agendi aliorum loquor, partim illustro rem exemplis, e vita communi desumtis. Rom. III, 5. κατὰ ἄνθρωπον λέγω e persona hominum, a vero aberrantium, loquor. 1 Cor. IX, 8. μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; num putatis ad hanc sententiam adstruendam exempla tantum humana afferri posse? (Hinc κατὰ ἄνθρωπον *exempli causa*, ut: 1 Cor. XV, 32. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ cum exempli gratia Ephesi concertandum mihi fuit cum bestiis.) Galat. III, 15. κατὰ ἄνθρωπον λέγω, h. e. interprete *Theophylacto*, ἀνθρώπινον ὑπόδειγμα μέλλω ὑμῖν παραγαγεῖν. 16) ἄνθρωποι θεοῦ in N. T. dicuntur *doctores religionis christianae*, quasi ἀπεσταλμένοι παρὰ θεοῦ ad imitationem Scriptorum V. T. qui *prophetas omninoque omnes doctores et interpretes voluntatis divinae* אִישׁ אֱלֹהִים vocare solebant. 1 Regg. XIII, 1. 2 Regg. IV, 40. 1 Tim. VI, 11. Timotheum Paulus compellat verbis: ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ! 2 Tim. III, 17. coll. 2 Petr. I, 22. Haud raro omittitur, v. c. Matth. V, 11. ὅταν ὀνειδίσωσι ὑμᾶς καὶ διώξωσι, sc. ἄνθρωποι, quod *Vulgatus* h. l. recte addidit. *Aristoph. Concion.* v. 664 et 876. Multa alia huius ellipseos exempla collegit *Dukerus* ad *Thucyd.* VII. c. 69. p. 490. et *Georgius* in *Vindiciis* p. 246.

ἈΝΘΥΠΑΤΕΎΩ, fut. εύσω, *proconsul sum, proconsulare imperium gero, pro consule provinciam administro.* Semel occurrit Act. XVIII, 12. Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας, ubi ἀνθυπατεύοντος est i. q. ἀνθυπάτου ὄντος. *Herodian.* VII. 5. 2. ἐπὶ τὴν τοῦ ἀνθυπατεύοντος οἰκίαν.

ἈΝΘΎΠΑΤΟΣ, ου, ὁ, *proconsul, qui consulatu functus erat, et in provinciam romanam mittebatur cum consulari auctoritate*, ex ἀντὶ *loco, vice*, et ὕπατος, i. q. ὑπέρτατος, *summus, consul*, penes quem erat Romae summa potestas. Legitur haec vox Act. XIII, 7. 8. 12. XIX, 38. Dicebantur autem *proconsules* sub Augusto praesides provinciarum senatus populique romani, ut distinguerentur a *legatis Caesaris*, qui pro-

provincias Caesaris administrarent. Proconsules ipsi erant annui, postquam a toto senatu creati et sorte delecti essent, et proconsulare imperium ἀνθυπατεία vocabatur. Confer *Nic. Funccii* D. de proconsulari dignitate: in *Symbol. Brem.* T. II. p. 4.

'ΑΝΙΗΜΙ, fut. ἥσω, perfect. ἀνεῖκα, 1) *remitto, relaxo, quod nimis arcte constrictum est*, et ex adiuncto: *solvo*. Act. XVI, 26. καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη, *Vulgatus:* et omnium vincula soluta sunt, ubi in uno codice loco ἀνέθη legitur ἀνελύθη e glossemate. ibid. XXVII, 40. ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων solutis vinculis gubernaculorum. *Lucian.* de *Sacerdot. Cybel.* XIII. ἀνεὶς τὴν κόμην. 2) tropice: *mitigo, minuo, omitto, intermitto.* Ephes. VI, 9. ἀνιέντες τὴν ἀπειλὴν remittite nimiam vestram severitatem et acerbitatem, desinite eos duriter tractare. *Thucyd.* III, 10. *Epictet.* 54. τὴν αἰδῶ ἀνιέναι. 3) *relinquo aliquem, desero auxilio meo.* Hebr. XIII, 5. οὐ μή σε ἀνῶ semper tibi auxilio meo adero. Ad imitationem hebraici רָפָה, quod propr. *remittere, relaxare*, notat, sed deinde metaphorice *auxilio suo aliquem deserere*, significat. Devt. XXXI, 6. לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ Alex. οὔτε μή σε ἀνῇ Κύριος ὁ Θεὸς, οὔτε μή σε ἐγκαταλίπῃ. Ios. I, 5. 1 Paral. XXVIII, 20. *Alberti* Gloss. N. T. p. 88. ἀνέντες· ἀφέντες. et p. 186. ἀνῶ· ἀφήσω. *Hesych.* ἀνείς· ἀφεὶς, ἐάσας. — ἀνειμένον· ἀπολελυμένον, ἐκλελυμένον. — ἄνες· ἄφες, ἀπόλυσον. Vsurpatur enim haec vox, aeque ac vernacula *loslassen*, etiam de captivis, qui emittuntur e carcere et liberantur, ita, ut vel addatur δεσμῶν, ut apud *Eunap. Maxim.* p. 106. vel nude ponatur. *Eustath. in Od.* Θ' p. 313. 17. ἐκ δεσμοῦ λῦσαι, τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἀνιέναι λέγεται. Idem p. 668. 45.

'ΑΝΙΛΕΩΣ, ω, ὁ, ἡ, *immisericors, qui nullo misericordiae sensu tangitur*, ex α priv. et ἵλεως *misericors*. Proprie de personis quidem usurpatur, sed interdum etiam *actionibus* tribuitur, v. c. Iacob. II, 13. ἡ κρίσις ἀνίλεως poena gravissima. Saepius non legitur in N. T.

'ΑΝΙΠΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *illotus*, ex α priv. et νίπτω *lavo*. Matth. XV, 20. ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν illotis manibus edere. Marc. VII, 2. 5. De Iudaeorum more lavandi, ad quem in omnibus his locis respicitur, conf. *Mischnam* in libro, qui inscribitur: ידים Tom. VI. Operis *Surenhus.* p. 480 seq. et *Buxtorf.* in Synagog. c. 11. p. 235. ed. Basileens.

'ΑΝΙΣΤΗΜΙ, fut. στήσω. Recte iam observatum est a *Schoettgenio, Krebsio* et aliis, quod iam tironum tantum caussa repetere licet, verbum ἵστημι, ἀφίστημι, ἀνίστημι, et cetera composita huius verbi in voce activa pro diversa temporum ratione maxime diversas habere significationes, nunc *activam*, nunc *neutralem*, ut scilicet tempus *praesens, imperfectum, aorist.*

aorist. 1. et *fut.* 1. semper sua natura *significationem activam*, e contrario *perfectum*, *plusquamperfectum*, et *aoristus* 2. *neutralem* seu *intransitivam* notionem habeant. His praemissis notiones verbi ἀνίστημι ita optime constitui posse arbitror. Notat autem ἀνίστημι vi sua genuina 1) *excito, surgere facio, stare facio, statuo, colloco.* Act. IX, 41. δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν et manu porrecta excitavit eam, seu effecit, ut residere posset. *Polyb.* XIII, 7. 8. Hinc 2) metaphorice: *in vitam revoco, spiritum restituo, suscito, vitam reddo.* Act. II, 24. ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησε quem Deus suscitavit. ibid. v. 32. XIII, 33. Eodem modo ἀνίστημι usurpatur ab *Homero* Iliad. XXIV, v. 551. *Palaephato* de incredibilibus c. 27, 1. et *Apollodoro* Bibl. III, 3. 1. Hinc ex adiuncto 3) per metaphoram: *beo aliquem felicitate aeterna*, quae in N. T. ut supra iam dictum est, haud raro ἀνάστασις vocatur. Ioh. VI, 39. μὴ ἀπολέσω, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ non excludam eos a felicitate aeterna, ad quam eos certissime adducam. ibid. v. 54. 4) *efficio, ut aliquid sit et oriatur, exoriri, nasci iubeo*, ad imitationem hebraici הֵקִים (Genes. XXXVIII, 8. Devt. XVIII, 18.) et usurpatur inprimis de *sobole procreanda et excitanda*. Matth. XXII, 24. καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ut fratri suo posteros conciliaret. Act. II, 30. ὤμοσεν ὁ θεὸς τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστὸν iureiurando interposito promisit Deus nasciturum Christum e posteris eius. Act. III, 22. προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς prophetam vobis exoriri iubebit Deus. VII, 37. Eodem sensu ἐγείρειν legitur Rom. IX, 17. 5) *surgo, resurgo, excito et erigo me de loco meo*, sive a *lapsu*, sive a *sede*, sive a *cubili*, sive alio modo. Matth. IX, 9. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ et ille surgens a sede sua comitem se ei adiunxit. XXVI, 62. καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ. Marc. IX, 27. ἤγειρεν αὐτὸν καὶ ἀνέστη. Observent autem tirones, ἀνίστημι in hac significatione aut omnino pleonastice positum esse ex more Hebraeorum, qui verbis agendi formulam praemittunt, quae aliam actionem necessario praecedentem significat, aut per *statim, illico, confestim* reddendum esse. Marc. I, 35. ἀναστὰς ἐξῆλθε, pro ἐξῆλθε. II, 14. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ et statim eum secutus est; unde et interdum (v. c. Act. V, 17. a Syro et Arab.) in verss. antiquioribus plane omissum reperitur. Sic קוּם pleonastice ponitur Devt. XXXII, 38. Exod. XXXII, 1. קוּם עֲשֵׂה לָנוּ Alex. ἀνάστηθι καὶ ποίησον ἡμῖν θεούς. Devt. XVII, 18. καὶ ἀναστὰς ἀναβήσῃ εἰς τὸν τόπον. Tamen subinde sic quoque apud graecos Scriptores legitur, v. c. apud *Dionys. Halicarn.* II, 38. 6) *in vitam revocor, resurgo, suscitor*, ita, ut vel sequantur verba ἐκ τῶν νεκρῶν, vel simpliciter ponatur. Matth. XVII, 9. ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. XX, 19. καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. Marc.

VIII,

VIII, 31. *μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι.* IX, 9. 10. 31. Sed haec ipsa formula *ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν* interdum etiam metaphorice usurpatur, ita, ut significet: *a misera conditione transire ad meliorem, renuntiare pristinae vitiositati et ad sanam mentem redire.* Ephes. V, 14. *ἀνάστα ἐκ νεκρῶν* e vita scelesta te excita; ad quem locum recte intellegendum, partim metaphoricam notionem vocabuli *νεκρὸς* recte tenere opus est, partim redeundum erit ad loca V. T. in quibus *ἀνιστάναι* omnino notat: *efficere, ut aliquid statum pristinum recuperet*, adeoque de sanatione Ies. XXXVIII, 9. aeque ac de restitutione reipublicae Ies. XXVI, 19. Dan. XII, 2. usurpatur. 7) *insurgo contra aliquem, sive verbis, sive factis, impugno*, i. q. *ἐπανίστημι.* Marc. III, 26. *εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν* si Satanas se ipsum oppugnat. Matth. XII, 41. Luc. X, 25. Act. VI, 9. Construitur autem tunc fere cum *ἐπὶ*, aut *μετὰ*, quemadmodum Hebraei τῷ קוּם, in hac significatione usurpato, אֶל addunt, Gen. IV, 8. quod haud raro pro עַל ponitur. Eodem sensu cum *κατὰ* constructum legitur apud *Palaephatum* de incredib. VI, 3. *ἀνέστησαν κατὰ Κάδμου.* et cum praepositione *εἰς* apud *Thucyd.* VIII, c. 45. p. 530. 8) *discedo, abeo.* Marc. X, 1. *καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς* et inde discedens, coll. Matth. XIX, 1. *μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας.* Marc. VIII, 24. *καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν κ. τ. λ.* Haud raro etiam in graecis Scriptoribus haec significatio reperitur, ut multis exemplis docuit *Kypke* Observatt. Sacr. T. I, p. 178. 9) *exorior, nascor, existo*, et ex adiuncto: *in publicum prodeo, auspicor munus*, ut v. c. apud *Herodotum* III, 66 et 67. Act. VII, 18. *ἄχρις οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος* donec exortus esset rex alius. Rom. XV, 12. *καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν* natus rex nationum. Act. V, 36. *πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς* ante hoc tempus prodiit Theudas. ibid. v. 37. Hebr. VII, 11. *ἀνίστασθαι ἱερέα* constitui sacerdotem. ibid. v. 15. Eodem modo קוּם Exod. I, 8. Iudd. II, 10. 1 Regg. III, 12. 2 Regg. XXIII, 25. Sirac. XLVII, 1.

Ἄ Ν Ν Α, ης, ἡ, *Anna.* Nomen proprium hebraicum (a radice חָנַן *gratiosus fuit*) mulieris prophetissae, filiae Phanuel ex tribu Aser, quae commemoratur Luc. II, 36.

Ἄ Ν Ν Α Σ, α, ὁ, *Annas.* Nomen proprium hebraicum (a radice eadem) pontificis, qui a *Iosepho* passim Ἄνανος vocatur. Fuit autem socer Caiphae, et pontificatum a *Quirinio*, Syriae praeside, acceperat, (*Ioseph. A. I.* XVIII, 2. 1.) sed sub Tiberio honore illo iterum privatus est a Valerio Grato, Iudaeae praeside, qui eius loco constituit Caipham. Dignitate Pontificis motus, factus videtur summi pontificis vicarius, quem Hebraei סְגָן vocant. Conf. *Seldenus* de *Success. in Pontif.* II, c. 1. Legitur eius nomen Luc. III, 2. Ioh. XVIII, 13. 24. Act. IV, 6. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I, p. 670.

ἈΝΟΗ-

'ΑΝΟΗΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ. Nimis vage haec vox a Lexicographis fere omnibus explicata reperitur vocabulis *amens, demens, stultus, mente carens, insipiens*, nec circumscriptius interpretatus est *Hesychius*, ἀνόητος· μωρὸς, ἠλίθιος, ἀσύνετος, ἄφρων. Varias autem habet significationes, quae tantum ope contextae orationis erui certo possunt; et quod ad N. T. libros attinet, ἀνόητος 1) *qui facultate verum cognoscendi aut plane non, aut certe non recte utitur*, dicitur. Luc. XXIV 25. ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ o vos insipientes et difficiles ad credendum! Sic *Ioseph. A. I.* VI, 3. 6. Iudaeos ἀνόητον τὸ πλῆθος πρὸς προῤῥήσεις τῶν συμβησομένων appellat. 2) *incautus, imprudens, inconsideratus, qui facile decipitur*. Galat III, 1 et 3. ubi Galatae ἀνόητοι vocantur, turbati et decepti a falsis doctoribus iudaizantibus, eoque levitatis progressi, ut perfectiorem doctrinam cum imperfectiore permutare haud dubitarent. 3) *incultus et rudis*. Rom. I, 14. σοφοῖς δὲ καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμὶ populis cultis et incultis, Graecis aeque ac barbaris, debeo officia. *Hesych.* Ἕλληνες· φρόνιμοι. βάρβαροι· ἀπαίδευτοι. 4) *qui destituitur idonea religionis divinae cognitione*. Tit. III, 3. ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι eramus enim etiam nos olim alieni a religione christiana. 5) *qui alium quem insanum reddit, aut in causa est, ut alter mente sua et sana ratione non utatur, quamvis possit*. 1 Tim. VI, 9. ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς. In versione Alex. ἀνόητος hebr. אויל Prov. XVII. 28. et אולת XV, 21. respondet: et Ps. XLIX, 13. hebraicum בבהמות τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις redditur, ubi ἀνόητος sensu proprio de eo, qui caret et destituitur sana ratione, usurpatur.

'ΑΝΟΙΑ, ας, ἡ, 1) in universum: *stultitia, amentia*. ex α priv. et νοέω *cogito*, νοῦς *mens*. *Hesych.* ἀνοίας· μωρίας. *Suid.* ἄνοια· ἡ ἀναισθησία. Conf. *Schweighaeuser. Lex. Polyb.* p. 49. 2) *impietas, vitiositas, fraus, qua aliis fucum facimus, et errores spargimus*. 2 Tim. III, 9. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο impietas enim eorum detegetur aliquando, ut et illorum detecta est. Haud raro autem in libris apocryphis ἄνοια *impietatem* notat, v. c. 2 Macc IV, 6. XIV, 5. XV, 33. 3 Macc. III, 11. de quibus locis vide *nostrum Spicilegium I. Lexici Bieliani* p. 12. 3) *summa indignatio et furor, qui animum perturbatum reddit et hominem quasi mente privat*. Luc. VI, 11. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας illi vero furore quasi et rabie correpti sunt. *Syrus* h. l. usus est voce ܚܣܡܐ, quae *zelum, invidiam, aemulationem* et *indignationem* notat, et Act. V, 17. XIII, 45 pro ζῆλος posita reperitur. Vide et loca a *Wetstenio N. T.* T. I. p. 691. laudata.

'ΑΝΟ

'ΑΝΟΙΓΩ, fut. ξω, proprie: *aperio aliquid quacunque ratione quod clausum est*, ex ἀνὰ et οἴγω *aperio*. Matth. II, 11. ἀνοίξαντες τὺς θησαυρὺς postquam aperuerunt thesauros. Act. V, 19. ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς. ibid. v. 23. XII, 10. 14. Hinc interdum significat: *resignare*, *demere et removere sigillum*, ut saepius in Apocalypsi legitur, v. c. V, 2. 3. 4. 5. 9. VI, 1. 3. 5. 7. 9. 12. X, 2. 8. XX, 12. et in aliis locis de *coelo hiante*, *dehiscente*, aut potius de *nubibus*, *quae fulgurum impetu separantur et secantur quasi*, usurpatur Matth. III, 16. Luc. III, 21. Act. X, 11. Hanc propriam notionem deseruerunt N. T. Scriptores haud paucis in locis et formulis, quibus usi reperiuntur, inter quas maxime memorabiles sunt: ἀνοίγειν τὸν ὐρανὸν, θύραν, ὀφθαλμὺς, σόμα, quae, quia ad notiones universas revocari commode non possunt, separatim tractandae sunt. Iam I. formula: ἀνοίγειν τὴν θύραν, pro qua interdum etiam simpliciter ἀνοίγειν ponitur, cuius ellipseos nulla exempla notavit *Lamb. Bos*. metaphorice sumta, (nam proprie est *intromittere*, Luc. XII, 36. Ioh. X, 3.) 1) *voti compotem reddere*, *precibus alicuius annuere* notat. Matth. VII, 7. κρύετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν, h. e. αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, quae formulae h. l. permutantur invicem. Luc. XI, 9. 10. 2) *recipere aliquem et excipere*, *admittere*. Luc. XIII, 5. κύριε ἄνοιξον ἡμῖν participes nos redde felicitatis cultorum tuorum, aut, recipe nos in coetum cultorum tuorum beatorum, coll. v. 28. 29. Apoc. III, 20. καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν si religionem meam salutarem admittat. 3) *facultatem* aut *occasionem alicui suppeditare alicuius rei perficiendae*. Act. XIV, 17. ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίσεως quod gentibus patefecerit aditum ad religionem christianam. 1 Cor. XVI, 9. θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργὴς non deest mihi occasio et facultas potenter tradendi religionem christianam. (Perfectum medii ἀνέῳγεν, quod legitur h. l. habet significationem reciprocam, activam nempe et passivam, ut saepissime apud Scriptores graecos: cf. *Thom. M.* sub ἀνέῳγεν, *Suidam* sub ἀνεῴγεισαν, *Aelian. H. A.* I, 45. et *Graevium* ad *Luciani Soloecistam* c. 8. T. III. Opp. p. 575.) 2 Cor. II, 12. καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ. Coloss. IV, 3. Apoc. III, 8. v. 7. ὁ ἀνοίγων καὶ ὐδεὶς κλείει, καὶ κλείει καὶ ὐδεὶς ἀνοίγει a quo unice pendet facultas et occasio cum fructu tradendi religionem christianam. Cf. infra sub θύρα. II. ἀνοίγειν ὐρανὸν Deus dicitur, *cum*, *quocunque demum fiat modo*, *maiestatis suae et summae potentiae specimina edit inter homines*. Ioh. I, 52. ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν ὐρανὸν ἀνεῳγότα futurum est ab hoc tempore, ut divina maiestas conspicua fiat hominibus. Coelum enim haud raro in litteris sacris de divina gloria et maiestate usurpatur, ut docuit *Glassius* in *Philol. S.* p. 1040. ed. *Dath*. Act. VII, 56. θεωρῶ τὺς ὐρανὺς ἀνεῳγμένυς prae-

praesens mihi sentio summum Dei numen. III. ἀνοίγειν τοὺς ὀφθαλμοὺς proprie 1) dicitur *is, qui oculos suos aperit et cilia diducit, ut videre possit.* Act. IX, 8. ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδένα ἔβλεπε sublatis oculis nihil vidit; sed deinde 2) notat: *facultatem videndi alicui dare,* seu *reddere.* Matth. IX, 30. καὶ ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ et visum ipsis restituit. XX, 33. Ioh. IX, 10. 14. 17. 21. 26. 30. 32. X, 21. XI, 37. Act. IX, 40. Sic Ies. XXXV, 5. אָז תִּפָּקַחְנָה עֵינֵי עִוְרִים tum coecis restituetur visus. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 363. Hinc 3) metaphorice: *facultatem intelligendi et cognoscendi verum alicui dare* seu *reddere, augere alicuius cognitionem.* Act. XXVI, 18 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν et explicationis causa additur τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς. Similis locus est Genes. III, 5. — IV. ἀνοίγειν τὸ στόμα 1) proprie quidem *aperire os,* seu *diducere,* notat, ut legitur Matth. XVII, 27. καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ et si os eius, nempe piscis capti, aperueris: sed deinde 2) *facultatem loquendi alicui reddere.* Luc. I, 64. ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα statim recepit facultatem loquendi. Hoc fit more Hebraeorum, Num. XXII, 28. וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת־פִּי הָאָתוֹן, h. e. et dedit Iehova asinae loquendi facultatem. 3) ἀνοίγειν τὸ στόμα αὐτοῦ aperire os suum, est: *loqui, verba facere, docere.* Matth. XIII, 35. ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου loquar, seu utar parabolis. Act. VIII, 32. οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ ne verbum quidem profert contra adversarios suos. Sic Ps. LXXVIII, 2. אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי loquar per parabolas. *Lucian.* in *Philopseude* §. 33. p. 286. Vol. VII. ed. *Bipont.* ἀλλά μοι καὶ ἔχρησεν ὁ Μέμνων αὐτὸς, ἀνοίξας τὸ στόμα ἐν ἔπεσιν ἑπτά. *Virgil. Aen.* II, 246. 4) ἀνοίγειν τὸ στόμα αὐτοῦ *initium dicendi facere, exordiri orationem.* Act. VIII, 34. XVIII, 14. μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα cum Paulus sui defensionem suscipere, respondere ad has criminationes vellet. Eadem formula 5) *libere loqui, libertate dicendi uti,* notat. 2 Cor. VI, 11. τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγε πρὸς ὑμᾶς libere vobis exposui sententiam meam. Eodem sensu haec formula (quae comparari potest cum hebraico רָחַב פִּי עַל אוֹיְבַי 1 Sam. II, 1.) legitur apud Sirac. XV, 5. XXII, 22. XXIX, 24. Interdum autem formula haec plene abundat, Matth. V, 2. Act. X, 34. more Hebraeorum, Dan. X, 16. Sirac. LI, 25.

ἈΝΟΙΚΟΔΟΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *reaedifico, rursus aedifico,* ex ἀνὰ et οἰκοδομέω. *Herodian.* VIII, 2, 12. *Aristoph. Vesp.* 789. 2) *restauro, reficio aliquid.* Act. XV, 16. ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαβὶδ, καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω restaurabo palatium Davidis, et diruta eius reficiam, h. e. restituam rempublicam iudaicam pristino splendori. Ita בָּנָה Amos IX, 11.

'ΑΝΟΙΞΙΣ, εως, ἡ, *apertio*, ab ἀνοίγω. Semel tantum legitur haec vox in N. T. Ephes. VI, 19. ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου quoties tradenda mihi sit religio christiana.

'ΑΝΟΜΊΑ, ας, ἡ, proprie 1) *statum hominis* indicare videtur, *qui legibus plane caret*, *certe earum idonea cognitione destituitur*, ut ex vocibus ἄνομος et ἀνόμως colligere licet: sed ita in N. T. non legitur, in quo potius 2) *illegalitatem*, *violationem legum omnium*, *vitiositatem*, *impietatem*, notat, in locis quidem his: Matth. XXIII, 28. Rom. VI, 19. ubi τῇ ἀνομίᾳ opponitur τῇ δικαιοσύνῃ. Tit. II, 14. ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας. 1 Ioh. III, 4. ubi ἁμαρτία eo, quo in fine commatis sequentis legitur sensu, ἀνομία, aberratio a legibus divinis dicitur. Sic ἀνομία Sapient. V, 7. 24. Sirac. XLII, 21. legitur et in vers. Alex. ubi τῷ עָוֹן, Genes. XIX, 5. עַוְלָה, Ps. LVIII, 2. רֶשַׁע, Ps. V, 4. et aliis similibus vocabulis respondet. 3) *actio quaevis illegitima et impia*, *peccatum*. Matth. VII, 23. οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ib. XIII, 41. Rom. IV, 7. μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι. ib. VI, 19. εἰς τὴν ἀνομίαν. Hebr. VIII, 12. X, 17. Sic etiam in libris apocryphis: Sirac. XXI, 4. XXXIII, 10. Hist. Susann. v. 37 et 57. Pro תּוֹעֵבָה legitur etiam Exod. XXXIV, 9. Ies. V, 18. Thren. IV, 16. Speciatim vero ἀνομία 3) notat *iniustitiam*, *crudelitatem*, *saevitiam*, *violentiam*. Matth. XXIV, 12. διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ob ingravescentem violentiam et persecutionem. Hebr. I, 9. ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν. unde etiam Alexandrini τὸ חָמָס per ἀνομίαν interdum expresserunt, v. c. Ezech. VII, 23. VIII, 17. 4) *defectio a religione christiana*, i. q. ἀποστασία. 2 Thess. II, 7. τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας iam multi clam deficiunt a religione christiana. Ad hanc significationem confirmandam non tam ad hebr. פֶּשַׁע *defectio*, cui respondet in vers. Alex. ἀνομία interdum, v. c. Iob. VII, 21. VIII, 4. Ps. LI, 3. ob ambiguitatem vocis provocarem, quam ad locum Ies. I, 5. ubi סָרָה ab Alex. per ἀνομίαν, a *Theodot.* per ἔκκλισιν redditum legitur. 5) *ipsa paganorum religio*. 2 Cor. VI, 14. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; quaenam est coniunctio religioni christianae cum religione paganorum? Vide quae ad sequens vocabulum notata sunt.

'ΑΝΟΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) et proprie: *exlex*, *carens lege*, *cui lex non est data*, dicitur, unde ἄνομοι in N. T. κατ' ἐξοχὴν vocantur *gentiles*, *qui legem Mosaicam non habent*, *qui non adstricti sunt legi Mosaicae et ceremoniali*. Sic Act. II, 23. διὰ χειρῶν ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλατε per Romanos ad palum alligatum sustulistis. 1 Cor. IX, 21. τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος erga paganos me gessi, quasi nec ipse olim adstrictus fuissem legi Mosaicae. Sic et legitur 1 Macc. II, 44. III, 5. Sap. XVII, 2. *Fragm. Esther.* c. 4. *Etym. M.* ἄνομοι, οἱ ξένοι τῶν

τῶν θείων νόμων παντελῶς. *Hesych.* ἄνομον· τὸ μὴ ὑποκείμενον νόμῳ. — πρὸ τῦ νόμυ. 2) *impius, scelestus, legum divinarum contemtor.* 1 Cor. IX, 23. μὴ ὢν ἄνομος quanquam non sum violator legis divinae. 2 Petr. II, 8. ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν aegre tulit eorum impie facta. Sic Sirac. XVI, 5. XXIV, 22. *Suid.* ἄνομος· παράνομος. 3) *maleficus, qui a iudicibus publice punitur.* Luc. XXII, 37. κἀὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη et inter sceleratos relatus est. coll. Ies. LIII, 12. Marc. XV, 28. 1 Tim. I, 9. Sic apud *Sophocl. Oedip. Tyr.* v. 183. 4) *qui alios sollicitat ad defectionem a religione christiana.* 2 Thess. II, 8. κἀὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος tunc palam prodibit impostor ille et corruptor, qui v. 3. ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας vocatur. Ies. I, 4. τῷ חוֹטֵא in vers. Alex. respondet.

'ΑΝΟ΄ΜΩΣ. Adv. *sine lege*, ἄνευ νόμυ, et speciatim *sine cognitione legis Mosaicae.* Semel tantum legitur in N. T. Rom. II, 12. ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως κἀὶ ἀπολῦνται qui religionis Mosaicae cognitione destituti peccant, non secundum eum rigorem, quem postulat legis Mosaicae cognitio, damnati peribunt. Opponitur ibi τῷ ἀνόμως, διὰ νόμυ et ἐν νόμῳ. Bene *Alberti* adduxit ad h. l. verba *Isocratis Panegyr.* p. 94. ubi de Graecis, cum scilicet nullos adhuc legislatores haberent, scribit: τὺς Ἕλληνας ἀνόμως ζῶντας κἀὶ σποράδην οἰκῦντας. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I, p. 366. Alias est: *iniuste, inique, contra legem latam.* 2 Macc. VIII, 16.

'ΑΝΟΡΘΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) *surrigo, sursum vel rursus erigo.* Passiv. ἀνορθῦμαι *erigor, erecto sum capite et corpore.* Luc. XIII, 13. κἀὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη et protinus erecto stetit corpore, liberata est a κυφώσει, qua laborabat. 2) *iterum aedifico, rursum exstruo.* Act. XV, 16. κἀὶ ἀνορθώσω αὐτὴν palatium Davidis collapsum et dirutum iterum erigam, h. e. reddam familiam Davidis pristino splendori. *Herodot.* I, 19. τὸν νηὸν τῆς Ἀθηναίης ἀνορθώσωσι, τὸν ἐνέπρησαν. Apud *Libanium Or.* IV, p. 179. ἀνορθῦν τῷ κατασκάπτειν opponitur. Etiam simplex ὀρθῦν *aedificare, exstruere* notat. 3) metaphorice: *reficio, restauro, in pristinum meliorem statum restituo.* Hebr. XII, 12. διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας κἀὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε manus remissas et genua labantia confortate. Simili sensu legitur apud Siracid. XI, 12. κἀὶ ἀνώρθωσεν αὐτὸν ἐκ ταπεινώσεως αὐτῦ.

'ΑΝΟ΄ΣΙΟΣ, υ, ὁ, ἡ, *impius, profanus, qui nullis se divinis et humanis legibus teneri patitur, qui officia, quae cum Deo tum hominibus praestanda sunt, negligit.* Tam late enim patet haec vox non solum apud exteros Scriptores, *Xenoph. Mem.* I, 1. 11. — 4. 19. sed etiam in N. T. libris, in quibus bis tantum legitur. 1 Tim. I, 9. ἀνοσίοις κἀὶ βεβήλοις, ubi ἀνόσιοι sunt

tat, qui foeda faciunt, turpia committunt, ἀνοσιουργοί, qui dis vocantur, Ezech. XXII, 9. 2 Tim. III, 2. 2 Macc. VII, 34. VIII, 32. *Hesych.* ἀνόσια· βέβηλα, ἄδικα, ἄνομα.

'ΑΝΟΧΗ', ῆς, ἡ, 1) proprie: *dilatio, procrastinatio, prolatio*, ab ἀνέχω. *Ioseph. A. I.* VI, 5. 1. ἀνοχὴν ἑπτὰ ἡμερῶν. *Idem B. I.* I, 8. 6. ἀνοχὴν τοῦ πολέμου διδόντες. 2) *tolerantia, lenitas animi, longanimitas, quae se maxime poenis differendis exserit, Langmüthigkeit, Schonung*, ab ἀνέχεσθαι *tolerare*. Sic in N. T. bis usurpatur de tolerantia Dei erga impios. Rom. II, 4. καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας. ib. III, 26. ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ. *Hesych.* ἀνοχῇ· μακροθυμίᾳ. παρὰ τὸ ἀνέχειν καὶ ἀνέχεσθαι, ἢ ἀνατολῇ (lege ἀναβολῇ) ἢ χάριτι. ad quem locum conf. *Ernesti*. *Alberti Gloss. N. T.* p. 94. ἀνοχῆς· ἀναβολῆς.

'ΑΝΤΑΓΩΝΙ'ΖΟΜΑΙ. Verbum Medium, ut probavit *Dresigius de Verbis Mediis N. T.* I, 81. quod proprie notat, 1) *decertare, repugnare, adversarium esse in certaminibus*, ut vel etymologia docet. 2) sensu metaphorico: *resistere, obniti*. Hebr. XII, 4. πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι resistentes sollicitationibus ad defectionem a religione christiana. Saepius non legitur.

'ΑΝΤΆΛΛΑΓΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *commutatio, permutatio, compensatio, redemtio*, ex ἀντὶ *pro, contra* et ἀλλάσσω *muto, permuto*. 2) *pretium redemtionis*, seu *omne, quod datur alicuius rei emendae aut permutandae gratia, sive sit pecunia, sive aliud possessionum genus*; ex more commerciorum apud veteres, quae non moneta, sed rerum permutatione exercebantur. Matth. XVI, 26. τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; quonam pretio dato redimere poterit homo felicitatem animi deperditam? De hac sententia proverbiali vide *Wetstenium N. T.* T. I. p. 434. Marc. VIII, 37. Saepius non legitur in N. T. Sirac. VI, 15. φίλου πιστοῦ οὐκ ἔστι ἀντάλλαγμα nihil tanti pretii est, quanti fidus amicus. ibid. XXVI, 18. Iob. XXVIII, 18. de sapientia: οὐ σταθήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς. *Eurip. Orest.* v. 1158 sq. οὐ πλοῦτος, οὐ τυραννίς, ἀλλ' ἀλόγιστόν τι τὸ πλῆθος ἀντάλλαγμα γενναίου φίλου. In vers. Alex. hebraicis vocabulis תְּמוּרָה Ruth. IV, 7. et מְחִיר Ier. XV, 13. respondet. *Hesych.* ἀντάλλαγμα· ἀνθόμοιον.

'ΑΝΤΑΝΑΠΛΗΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, proprie secundum etymologiam: *vicissim expleo* seu *impleo, alterius loco aliquid suppleo seu facio*, ex ἀντὶ *pro, loco, vice*, ἀνὰ *iterum* et πληρόω *impleo*. Sed praepositionis ἀντὶ nulla quoque hic vis est, uti nec in verbis ἀνταποδίδωμι, ἀνταποκρίνομαι et aliis, ut bene docuit *Fischerus* in *Animadvv. ad Welleri Grammat. Gr.* p. 369. ut adeo ἀνταναπληρόω idem sit quod ἀναπληρόω, et significet: *explere, supplere defectum alicuius rei*. Sic semel legitur in N. T.

N. T. Coloss. I, 24. ἀνταναπληρῶ τὰ ὑςερήματα τῶν θλίψεων τ
χριςῦ ἐν σαρκί μυ; h. e. persero, quod reliquum est calamit
tum, ob religionem christianam mihi perferendarum. Rar
haec vox occurrit apud graecos Scriptores, ut adeo exempl
plane destitui visum sit plerisque. Sed contrarium docu
Alberti in *Periculo Critico* p. 54. et *Wetstenius* N. T. T. II, p. 28

'ΑΝΤΑΠΟΔΙΔΩΜΙ, fut. δώσω, in universum *reddo*, *r
pendo*, *retribuo*, *quocunque modo hoc fiat*, (Sirac. XXXV, 24.
ut adeo in utramque partem accipiatur, et partim in bonan
partem, 1) *reddere alicui gratiam*, *remunerari alicui benefi
cium*, *praemiis afficere*, significet, ad imitationem hebraic
שלם in Piel שלם, Prov. XIII, 21. 1 Sam. XXIV, 20. et גמל
Ies. LXIII, 7. Ps. XVIII, 21. v. c. Luc. XIV, 14. ὅτι ὐκ ἔχυσι
ἀνταποδῦναί σοι, ἀνταποδοθήσεταί σοι ἐν τῇ ἀναςάσει τῶν νεκρῶ
cum tibi gratiam referre non valeant, rependetur tibi olim i
resurrectione piorum. Rom. XI, 35. ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ κα
ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; quis mercedem benefactorum ab e
postulare potest? 1 Thess. III, 9. τίνα εὐχαριςίαν δυνάμεθ
τῷ θεῷ ἀνταποδῦναι; Sirac. III, 34. XXX, 6. partim in dete
riorem partem, 2) *punire*, *ulcisci*, *vindictam sumere* note
ut hebr. גמל Ies. III, 9. Ps. CIII, 10. et שלם Prov. XX, 22
Rom. XII, 19. ἐγὼ ἀνταποδώσω ego vindictam sumam. 2 Thes
I, 6. ἀνταποδῦναι τοῖς θλίβυσιν ὑμᾶς θλίψιν punire eos ob cala
mitates vobis inflictas. Hebr. X, 30. Sirac. XVII, 19.

'ΑΝΤΑΠΟΔΟΜΑ, τος, τὸ, *retributio*, *compensatio*, e
in bonam partem 1) *praemium*, *retributio*, *qua bonum colla
tum rependitur*. Luc. XIV, 12. καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα e
rependatur tibi beneficium. Sirac. XII, 2. εὐποίησον εὐσεβ
καὶ εὑρήσεις ἀνταπόδομα. In deteriorem autem partem 2) *poe
na facinori adaequata*, *ultio*, *vindicta*. Rom. XI, 9. καὶ εἰ
ἀνταπόδομα αὐτοῖς ut ob malefacta puniantur. Sirac. XIV, 6
καὶ τῦτο ἀνταπόδομα τῆς κακίας αὐτῦ. Eodem sensu ἀνταπόδο
σις apud *Polyb.* V, 30. Aeque late patet hebraicum גמול, cu
in vers. Alex. ἀνταπόδομα respondet, 2 Chron. XXXII, 2
Ps. XXVIII, 4. et CXXXVII, 8.

'ΑΝΤΑΠΟΔΟΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *retributio*, *remuneratio*
ab eodem themate. *Plutarch. Opp.* T. VI. p. 269 et 516. VII
p. 942. ed. *Reiske*. 2) *merces*, *praemium*, *beneficium*. Sem
tantum in N. T. legitur. Coloss. III, 22. ἀπὸ κυρίυ ἀπολήψεσθ
τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας a Deo praemia pietatis vestra
et constantiae accipietis, felicitatem nempe aeternam. Hebra
cum גמל interdum simpliciter notat *benefacere*, *benignitate
praestare*, v. c. Ies. LXIII, 7. ideoque ab Alex. Ies. XIII, 1
εὐεργετεῖν redditur, uti *Symmachus* Ps. CIII, 3. גמוליו reddid
τὰς εὐεργεσίας αὐτῦ. Conf. *Ernesti Institut. Interpr.* N.
p. 173. ed. 3.

'ΑΝΤ

ἈΝΤΑΠΟΚΡΊΝΟΜΑΙ. 1) *respondeo*, (Non autem est [illegible] *respondeo*, ut vulgo vertitur, nam ἀντὶ haud raro in compositione abundat, ut supra ad ἀνταναπληρόω monitum est.) Luc. XIV, 6. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα et haec nihil plane poterant respondere. Hinc hebraico ענה Iud. V, 29. respondet apud Alexandrinos, apud quos etiam substantivum ἀνταπόκρισις *responsio* interdum, v. c. Iob. XIII, 22. occurrit. 2) *respondendo contradico et refello, altercor, disputo*. Rom. IX, 20. σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; quo iure audes cum Deo *altercari*? ad imitationem hebraici ענה Iob. XVI, 8. XXXII, 12. In utroque loco Alexandrini hac voce nostra usi sunt.

ἈΝΤΕΙ͂ΠΟΝ, *contradico, refragor*, i. q. ἀντιλέγω. (Verbum anomalum ex ἀντὶ et ἔπω *dico*.) Bis legitur in N. T. Luc. XXI, 15. ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν cui contradicere seu *resistere* non poterunt adversarii. Act. IV, 14. οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν nihil habebant, quod contradicerent. 1 Macc. XIV, 44. Legitur praeterea in vers. Alex. pro ענה Iob. IX, 3. et השיב Esther VIII, 8. XXIII, 18. *Aristoph. Plut.* 485. *Xenoph. Ages.* 2, 21. *Hel.* I, 4, 8.

ἈΝΤΈΧΟΜΑΙ, fut. ἀνθέξομαι, 1) proprie est: *firmiter teneo aliquid et amplector, ne eripiatur, concidat, et pereat; adhaereo*, et verbo החזיק aeque ac תמך et אחז respondet in versione Alex. Sed deinde etiam metaphorice usurpatur et 2) significat: *totus deditus sum et addictus alicui rei aut personae, sto a partibus alicuius, inservio alicuius commodis, magno studio ago, incumbo in aliquid*. Sic Matth. VI, 24. Luc. XVI, 13. ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει in exsequendis alterius iussis magis diligens erit, alteri autem minus studebit. *Syrus*: ܢܝܩܪ *honorabit*. *Arabs*: ويطيع *et obediet*. Vide Prov. III, 18. Cf. etiam ad h. l. *Wetstenii Notas N. T.* T. I. p. 339. Apud Graecos etiam ἀντέχεσθαί τινος interdum ita usurpari, ut significet: *diligentem esse in exsequendis alicuius iussis*, post alios docuit *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* T. I. p. 165. 1 Thess. V, 14. ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν curam infirmorum suscipite, et eorum commodis inservire studete. Tit. I, 9. episcopus iubetur *esse* ἀντεχόμενος τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου qui operam det doctrinae verae tradendae, in id [illegible] incumbat, ut doctrinam christianam pure et sincere tradat. [illegible] φροντίζωσι ἔργων [illegible] *Diod. Sic.* II, c. 13. [illegible] ἐκβάσεως summo studio exire conniti. Cf. ad h. l. *Wesselingium*. Simili modo hebraicum החזיק Ezech. XVI, 49. Nehem. IV, 23. Ies. LVI, 2. 4. 6. usurpatur. *Suid.* [illegible] ἡ χείρ μου, ex Deut. XXXII, 41. [illegible] (ubi vid. observ. *Ernesti*)

tradit, et paulo post ἀντέχεται: ἀντιλαμβάνεται, φροντίζ
περιποιεῖται.

Ἀντὶ, est praepositio, quae Latinorum *pro* in universu
respondet, sed varii usus est extra compositionem. 1) *pr*
loco, ita, ut successionem significet, qua unus in locum alt
rius succedit, ut hebr. תַּחַת Levit. XVI, 32. 2 Sam. III, 1
Sic Matth. II, 22. Archelaus dicitur regnasse ἀντὶ Ἡρώδου
πατρὸς αὐτοῦ, i. e. loco Herodis, patris sui. 1 Macc. XIII, 3
καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ. *Eurip. Alcest.* 282 et 433. 2) *pr*
ut significet commutationem, qua unum tollitur, ut alteru
locum habeat. Luc. XI, 11. μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτ
Hebr. XII, 16. ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐ
qui pro cibo uno vendidit ius primogeniturae suae. 1 Reg
XXI, 2. Eodem modo legitur haec praepositio in libro S
pientiae VII, 10. XI, 6. 3) *pro, loco*, ita, ut indicetur retr
butio, qua paria rependuntur. Matth. V, 28. ὀφθαλμὸν ἀν
ὀφθαλμοῦ oculum pro oculo, ubi de iure talionis Hebraeoru
sermo est. Rom. XII, 17. κακὸν ἀντὶ κακοῦ. 1 Thess. V, 1
1 Petr. III, 9. λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας. Sic תַּחַת legitur Exo
XXI, 37. 1 Sam. XXV, 11. 4) *pro, loco*, ita, ut de redemti
ne et liberatione ab aliqua re sermo fit. Sic Matth. XX, 2
et Marc. X, 45. Christus dicitur eo consilio in has terras v
nisse, τοῦ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν ut vita
suam daret quasi pretii loco, quo multi a vitiositate et miser
liberarentur. Sic תַּחַת sumitur Ios. II, 14. ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀν
ὑμῶν εἰς θάνατον, נַפְשֵׁנוּ תַחְתֵּיכֶם לָמוּת. 5) *loco eius, quo*
Iacob. IV, 15. ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς loco eius, quod dicere d
bebatis. 6) *super*. Ioh. I, 16. χάριν ἀντὶ χάριτος summa
praestantissima beneficia. Sic *Theognis Sentent.* v. 344. ἀν
ἀνιῶν ἀνίας calamitates super calamitates. 7) *propter, grati*
causa, pro χάριν vel ἕνεκα, ut תַּחַת Ies. LX, 15. Iob. XXXI
26. Ephes. V, 31. ἀντὶ τούτου καταλείψει κ. τ. λ. proter
derelinquet. Hebr. XII, 2. ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς
felicitatem sibi praemii loco in coelis propositam. Pertin
huc etiam formula: ἀνθ' ὧν *propterea quod, pro eo, quo*
quamobrem, quare, quocirca, elliptice posita pro ἀντὶ πρ
γμάτων ἃ, quae Luc. I, 20. XII, 3. XIX, 44. Act. XII, 2
2 Thess. II, 10. occurrit et hebr. תַּחַת אֲשֶׁר Devt. XXVIII,
Ezech. V, 11. respondet, etiam τῷ יַעַן אֲשֶׁר Iud. II, 20. et אֲשֶׁר
Ier. XXII, 9. Iudith. VII, 15. Sed nec graecis Scriptoribu
ignota est haec formula; cf. tantum *Aelian. V. H.* XIII, 2
Lycurg. adv. Leocratem c. 18. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I.
650. — In compositione autem ἀντὶ indicat 1) *oppositionem*
seu *contrarium*, v. c. ἀντιδιατίθεσθαι, ἀντιπίπτειν, ἀντιπαρεσθαι
2) *vicissitudinem*, v. c. ἀντιμετρέομαι, ἀντιλοιδορέω, ἀντιπαλ
3) *aequalitatem*, v. c. ἀντίγραφον. 4) *permutationem*, seu *su*
cessi

aliquem in locum alterius, v. g. ἀντωνεῖσθαι emere in locum alterius rei, ἀντιπαρέχειν. 5) redemtionem, v. g. ἀντίλυτρον. Interdum etiam plane abundat; ut supra iam ad ἀνταναπληρόω monitum est. Caeterum tenendum est, ἀντὶ in vers. Alex. maxime quidem Hebraeorum תַּחַת respondere, sed haud raro etiam legi pro עֵקֶב pro, propter, Devt. VIII, 20. חֵלֶף, Num. XVIII, 21. 31. בְּ, Exod. XXII, 3. בַּעֲבוּר propter, Amos VIII, 6 et יַעַן Ezech. XXIV, 8.

Ἀντιβάλλω, propr. vicissim iacio, ex adverso iacio, ut iactantes pila. Hinc ob similitudinem quandam ἀντιβάλλειν λόγους miscere, conferre sermones, de aliqua re disputare notat, quia nempe tunc alter suas dubitationes et argumenta obiicit, quae ab altero vel raiiciuntur vel admittuntur. Sic in N. T. semel legitur Luc. XXIV, 17. τίνες οἱ λόγοι, ὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους; de quo iam confertis sermones? Syrus: qui sunt sermones hi, quos loquimini unus cum altero? Hesych. ἀντιβάλλει· ἀντιστρέφει, ἢ διαβάλλει, ἢ διορθοῖ, ἢ ἐπιστρέφει. Occurrit etiam formula: πρὸς ἑαυτὸν ἀντιβάλλειν τι apud se ipsum reputare aliquid 2 Macc. XI, 13.

Ἀντιδιατίθημι, 1) proprie: e contrario, ex adverso pono, sisto, statuo, ex ἀντὶ, διὰ, et τίθημι pono. 2) Medium ἀντιδιατίθεμαι contrario animo affectus sum, adversarius sum, aliter sentio et statuo, quam alter. Sic semel in N. T. occurrit 2 Tim. II, 25. ἐν πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους (in quibusdam codicibus legitur ἀντικειμένους e glossemate) humaniter corrigere et edocere diversas a nobis sententias fovenies.

Ἀντίδικος, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: adversarius in lite et iudicio, qui in foro contra aliquem stat et agit, ex ἀντὶ et δίκη iudicium. Sic Matth. V, 25. ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ mature compone res tuas cum adversario tuo. Luc. XII, 58. Iamblich. Vit. Pythagor. c. 27. μηδ᾽ ἑκατέρου τῶν ἀντιδίκων ἐᾶν προάγειν. Cf. Ez. Spanhem. ad Aristoph. Nub. v. 774. In vers. Alex. τῷ רִיב actor, qui causam agit, Ier. L, 4. מְרִיב 1 Sam. II, 20. et אִישׁ רִיב Ies. XLI, 11. respondet. Sed deinde latius patet, et 2) quemvis adversarium, hostem et inimicum, etsi non reum peragat alium coram tribunali iudicis, notat, et maxime eum, qui vim et iniuriam alteri facit. Sic Luc. XVIII, 3. ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου vindica me ab adversario meo, s. ulciscere iniuriam mihi illatam. 1 Petr. V, 8. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν ὁ διάβολος diabolus, qui felicitati vestrae et pietati insidiatur. Ier. LI, 36. הִנְנִי־רָב אֶת רִיבֵךְ Alex. ἰδοὺ ἐγὼ κρινῶ τὴν ἀντιδικίαν σου. Hesych. ἀντίδικος· ἀντίπαλος, ἐχθρός, ἐναντίος. Gloss. V. ἀντίδικος· adversarius, obtrectator, contrarius. Phavor. ἀντίδικος παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ὁ διάβολος, ad 1 Petr. V, 8.

'ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ, εως, ἡ, proprie *oppositio*, ab ἀντιτίθημι, *oppono*. 2) *doctrina opposita, quaestio, quae ad disceptandum proponitur, disputatio*, quia is, qui cum altero disputat, contrariam et oppositam sententiam tuetur. 1 Tim. VI, 20. ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως disputationem de doctrina iudaica, quibus scientiam suam et sapientiam, quam iactant, demonstrare gestiunt. *Hesych.* ἀντίθεσις· ἀντιλογία. *Phavor.* ἀντίθεσις· σχῆμα λέξεως ἐστι, καθ' ὃ τὰ ἐναντία τίθεται ἀλλήλοις. τὰ ἐναντία, ἢ κατὰ μέρος, ἢ ἀθρόως. ὥσπερ Ἰσοκράτης ἐν τῷ Πανα-θηναϊκῷ. Idem: ἀντιλογία· ἐρώτησις.

'ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΗΜΙ, *oppono, facio resistere oppugnanti, resisto*. Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 4. οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε nondum usque ad sanguinem restitistis, h. e. nondum ea pericula ob religionem christianam subiistis, ut sanguinem profundere cogeremini. *Suid.* ἀντικατέστησαν· ἀντὶ τοῦ ἐναντιοῦνται, καὶ ἀντικαθίστασθαι ὁμοίως. Οὐ δυνάμενος τῷ πλήθει ἀντικαθίστασθαι.

'ΑΝΤΙΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. ἔσω, *vicissim voco, vicissim invito*, speciatim *ad convivium*, ex ἀντί, quod hic vicissitudinem indicat, et καλέω *voco*, *invito*. Semel legitur in N. T. Luc. XIV, 12. μήποτε καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι nam vicissim te invitabunt ad coenam. *Xenoph. Sympos.* I, 15. Eodem sensu verbo *revocare* utuntur *Cic.* pro *Rosc. Amer.* c. 19. et *Martial.* in *Gallum* Lib. V., „nunquam me *revocas*, venias cum saepe *vocatus*," ut sit *revocare* idem, quod *invitare* eum ad convivium a quo ante excepti fuimus. Cf. infra sub καλέω.

'ΑΝΤΙΚΕΙΜΑΙ, fut. κείσομαι, 1) proprie: *e regione, ex adverso positus sum, sitas sum, oppositus sum*, ut loci tantum ratio habeatur. Sic v. c. ut bene monuit *Schwarzius* in *Comment. L. Gr.* p. 125. Asia Europae ex adverso sita ἀντικεῖσθαι dicitur ab *Herodian.* VI, 4. §. 9. et apud eundem IV, 2. §. 10. castra inter se opposita ἀντικείμενα ἀλλήλοις τὰ στρατόπεδα dicuntur. Sed ita in exterorum Scriptorum monumentis tantum legitur. In N. T. metaphorice usurpatur, ita, ut hominibus tribuatur, et 2) omnino *se opponere, adversari alicui quacunque ratione et modo*, notet. Luc. XXI, 15. πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν omnes adversarii vestri aut accusatores. 1 Cor. XVI, 9. καὶ ἀντικείμενοι πολλοί et multi sunt, qui propagationem religionis christianae impedire conantur. Philipp. I, 28. ἀντικείμενοι dicuntur, qui Christianos acerrime persequebantur. 2 Thess. II, 4. ὁ ἀντικείμενος qui Deo resistit audet. 1 Tim. V, 14. Luc. XIII, 17. omnes obtrectatores illos ad silentium redegit. Hinc in versione Alex. שָׂטָן, Zach. III, 1. צֹרֵר; Iob. XIII, 25. צַר, Exod. XXXII, 22. et aliis vocabulis quae *hostem; adversarium* indicant, respondet. Interdum etiam de rebus usurpatur et tunc 3) significat, *repugnare, contrarium*

toiam esse. Gal. V, 17. ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις haec sibi invicem ita contraria sunt. 1 Tim. I, 10. καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται et si quid aliud verae doctrinae christianae repugnat. *Hesych.* ἀντίκειται· ἐναντίως κεῖται, ubi, ut fortasse rescribendum erit, ἐναντίον κεῖται, ex coniectura atque *Pricaei*, qui respexisse putabat hac glossa ad 1 Tim. I, 10. *Sext. Empir. Hypot.* II, 24. ἀντίκειται δὲ ταῦτα ἀλλήλοις.

ἈΝΤΙΚΡΥ', *e regione; ex adverso*. Adverbium, habens secum genitivum, ab ἀντί. Semel legitur in N. T. Act. XX, 15. τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ Χίου sequenti die venimus in locum, qui est e regione Chii. *Hesych.* ἀντικρύ· κατένωντι, ἐξ ἐναντίας. Idem *Suidas* et *Etym. M.* Conf. Interpretes ad Thomam M. sub ἀπαντικρύ, p. 89. ed. *Bernard.* et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 593.

ἈΝΤΙΛΑΜΒΑ'ΝΩ, fut. λήψομαι, et Medium ἈΝΤΙΛΑΜΒΑ'ΝΟΜΑΙ, 1) proprie: *apprehendo, arripio, porrectis manibus rego, vel iuvo, suscipio periclitantem.* Non male *Ioh. Arrowsmith* in *Tabulis Sacris* p. 241. monuit, maxime de iis dici, qui infantes lapsantes manu porrecta retinent, aut aegros vacillantes sustentant. *Suid.* ἀντιλαμβανόμενοι· κρατοῦντες, ἐχόμενοι. Sed deinde metaphorice 2) *opitulor, sublevo, defendo, iuvo, curam gero quovis modo*, et maxime de iis usurpatur, qui benefici sunt erga pauperes et afflictos. Luc. I, 54. ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ opem tulit populo suo dilecto Israeli. Act. XX, 35. δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων oportere nos iuvare inopes. Sirac. II, 6. πίστευσον αὐτῷ καὶ ἀντιλήψεταί σου. ib. XII, 4. Iudith. XIII, 6. *Thucyd.* II, 61. τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι salutis reipublicae curam suscipere, eique succurrere. *Aristoph. Pac.* v. 484. et *Novell.* XIII, c. 1. §. 1. *Diod. Sic.* XI, 13. Cf. *Alberti* in *Notis ad Gloss. Gr. N. T.* p. 104. *Hesych.* ἀντιλαμβάνεται· βοηθεῖ. Sic et *Cicero suscipere* et *tueri* saepe coniungit. 3) *sentio, percipio, cognosco, sive sensu corporis, sive animo*, et ex adiuncto: *particeps sum, fruor aliqua re.* Illustrari exinde potest locus obscurior 1 Tim. VI, 2. οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι, qui vulgo quidem ita explicatur, ut ἀντιλαμβανόμενοι ad dominos referatur hoc sensu: qui beneficentiae student erga servos, οἱ προθυμούμενοι εὐεργετεῖν τοὺς δούλους, ut *Theophylactus* interpretatur, non repugnante usu loquendi, nam ἀντιλαμβάνεσθαι haud raro notat: *studere alicui rei*, sed aeque commoda h. l. est notio altera, *fruendi, percipiendi*, (quae *Vulgati* auctoritate h. l. commendatur, qui habet: *qui beneficii participes sunt*; quem etiam secutus est *Lutherus*) sive ἀντιλαμβανόμενοι cum aliis ad servos referas, hoc sensu: *qui multis a dominis suis rebus* [illegible] *commodis beneficiisque fruuntur*, sive, [illegible] tamen minus

minus placet, de ipsis dominis ex aliorum opinione explicem qui participes facti sunt per religionem christianam omnis felicitatis per Christum partae. Certe negari non potest, ἀντιλαμβάνεσθαι in ipsis Graecorum monumentis interdum ita positum reperiri, ut *sentire, percipere, frui* notet. En! quaedam exempla. *Theod.* Orat. V. de providentia p. 458. ed. Hal. T. IV. καὶ τῶν ὀσμῶν ἀντιλαμβάνεται. ib. p. 572. Schol. *Thucyd.* VII. 66. ἀντελάβεσθε· ἀντὶ τῦ ᾐσθάνεσθε. *Aeschin.* Dial. III, 16. ὁ δὲ οὐκ ἂν οὐδὲ τῆς τέρψεως ἀντιλαμβάνεται. Alia exempla dedit *Elsnerus* in *Obss. Sacris* T. II. p. 906. Cf. etiam ad h. l. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 347.

'ΑΝΤΙΛΕΓΩ. Duas habet easque maxime contrarias significationes apud Graecos, partim enim, *eadem dico et profero, quae alter*, notat, observante *Suida:* ἀντιλέγειν· ἀντὶ τῦ ἴσα λέγειν. Πλάτων· partim autem significat: *contradico, contra disputo, reclamo, repugno;* et in hac posteriore notione tantum in N. T. legitur, v. c. Act. XIII, 45. καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ παύλυ λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες contradixerunt sententiis, a Paulo propositis, additis etiam conviciis Act. XXVIII, 19. ἀντιλεγόντων δὲ τῶν ἰυδαίων repugnantibus autem Iudaeis. ibid. v. 22. ὅτι πανταχῦ ἀντιλέγεται eam ubique contradictioni expositam esse. Eodem modo *Xenoph. Hist. Gr.* VI, 5. 37. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἀντιλέγεται *Achill. Tat.* V. p. 287. Facta est haec vox successu temporis *ecclesiastica*, et ea maxime *Eusebius* in *Hist. Eccles.* delectatus est, qui saepe τῶν μὴ ἀντιλεγομένων γραφῶν (v. c. VI, 14.) et τῶν ἀντιλεγομένων γραφῶν mentionem facit. Interdum in ipsis N. T. libris post ἀντιλέγειν particula negativa μὴ ponitur, v. c. Luc. XX, 27. οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι qui negant futuram esse resurrectionem mortuorum, (Vide *Thucyd.* III, 41. VIII, 24.) ubi μὴ aeque pleonastice ponitur, ac post ἔξαρνος apud *Herodotum*, ut *Raphelius* in *Obss. Herodot.* ad h. l. demonstravit. 2) *refractarius et rebellis sum, adversor, non obedio.* Luc. II, 34. ὅτος κεῖται εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον cui maxime adversabuntur Iudaei. Ioh. XIX, 12. ἀντιλέγει τῷ καίσαρι is est rebellis adversus Caesarem. Rom. X, 21. ubi cum ἀπειθεῖν coniungitur. Tit. II, 9. μὴ ἀντιλέγοντας non immorigeros. Ies. XXII, 22. καὶ ἄρξει, καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀντιλέγων. et Ies. LXV, 2. סורר πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

'ΑΝΤΙΛΗΨΙΣ, εως, ἡ. 1) *auxilium, quod aliquis alteri praestat, opitulatio, patrocinium*, i. q. βοήθεια aut ἐπικουρία ut *Phavorinus* interpretatur, ab ἀντιλαμβάνομαι. Haud raro autem sic legitur in libris apocryphis. Sirac. XI, 12. προσδεόμενος ἀντιλήψεως. ib. LI. 10. 2 Macc. VIII, 19. XI, 26. XV, 7. et in vers. Alex. ubi Ps. XXII, 19. τῷ אֱיָלוּתִי, Ps. CVIII, 8. עזרי et Ps. LXXXIII, 8. זרוע respondet. 2) *munus diaconorum primitiva*

miniſtros eccleſiae, qui curam pauperum et aegrotorum gerebant. 1 Cor. XII, 20. εἶτα ἀντιλήψεις (*Vulgatus: opitulationes*) deus diaconos conſtituit in eccleſia, aut, inter alia munera eccleſiae etiam munus diaconorum eſſe voluit. *Alberti Gloſſ. N. T.* p. 132. ἀντιλήψεις· προστασίαι *praefecturae. Theophyl.* τὰς ἀντιλήψεις, τουτ' ἔστι τὸ ἀντέχεσθαι τῶν ἀσθενῶν. *Gloſſar.* in Bibl. Med. ad h. l. a *Pricaeo* laudatum ἀντιλήψεις· προστασίαι πεπιστευμένων. *Gloſſae* aliae ibidem: ἀντέχεσθαι τῶν ἀσθενῶν καὶ προστατεῖν αὐτῶν.

ἈΝΤΙΛΟΓΊΑ, ας, ἡ, 1) *contradictio.* Hebr. VII, 7. χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας ſine omni contradictione et controverſia. 2) *diſſidium, lis, cauſa.* Hebr. VI, 16. καὶ πάσης ἀντιλογίας πέρας ὁ ὅρκος iuramentum omnem litem dirimit et componit. Alexandrini ideo uſi ſunt hac voce pro מָדוֹן, Pſalm. LXXX, 7. מִדְיָנִים, Prov. XVIII, 18. et רִיב Devt. I, 12. 2 Sam. XV, 4. Pſ. XXXI, 20. 3) *rebellio.* Iud. v. 11. καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο et ad exemplum Corachi ſeditioſi et rebellis perierunt, coll. Prov. XVII, 11. ubi τῷ מְרִי *rebellio,* in verſ. Alex. reſpondet. Interdum autem latius patet, et 4) *omnis generis contumeliam et iniuriam, ſive factis ſe exſerat, ſive verbis tantum,* notat. Sic Hebr. XII, 3. τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν qui tot iniurias et contumelias a ſceleſtis Iudaeis pertulit. *Matthaei Gloſſaria Graeca Minora* Vol. I. p. 65. (Moſquae 1774.) ἀντιλογίαν· τὸν γέλωτα, τὰς πληγὰς, τοὺς χλευασμούς.

ἈΝΤΙΛΟΙΔΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *convicium regero, viciſſim convicior.* Legitur in N. T. tantum 1 Petr. II, 23. ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει qui conviciis cum proſcinderetur non maledicta regerebat. *Lucian. Conviv.* c. 40. Διονυσόδωρος ἀντιλοιδορούμενος τὰ εἰκότα. In *Gloſſario vet.* apud *Labbaeum* p. 26. vertitur *remaledico.* (ex ἀντὶ *contra* et λοιδορέω *convicior, maledico.*)

ἈΝΤΊΛΥΤΡΟΝ, ου, τὸ, 1) *pretium redemtionis rei in aliena poteſtate ſitae, pecunia, quae datur ad aliquem captivum aut ſervum redimendum,* ex ἀντὶ et λύτρον, *pretium, quod pro aliquo ſolvitur.* Quam varie olim utrumque vocabulum a Graecis uſurpatum fuerit, *Schwarzius* inprimis luculenter expoſuit in *Comment. L. G.* p. 127. *Heſych.* ἀντίλυτρον· ἀντίδοτον. Sed deinde 2) metaphorice, *omnis ratio ac modus, quo aliquis liberatur et immunis redditur ab aliqua re, maxime a miſeria et aerumnis,* ἀντίλυτρον dicitur. 1 Tim. II, 6. ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων qui morte ſua omnes liberavit a vitioſitatis vi et poenis, a ſervitute quaſi et miſeria peccatorum. Saepius non legitur in N. T. Cf. infra ſub ἀπολύτρωσις, λύτρον, λύτρωσις, et *Suicer. Theſ. Eccleſ.* T. I. p. 376.

ἈΝΤΙ-

Ἀντιμετρέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: remetior, vicissim metior, ut mensura mensurae ex adverso respondeat, ex ἀντὶ, et μετρέω metior. 2) metaphorice: par pari refero, rependo. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. VII, 2. Luc. VI, 38. ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν eadem mensura, qua metimini, remetietur vobis, h. e. vel a Deo vel ab hominibus par pari vobis referetur. Fuit autem haec formula proverbialis, frequentata apud Orientales, quae fere totidem verbis expressa legitur in Targum ad locum Iesaiae cap. XXVII, 8. בסאתא דהויתון כאל בה יכילון לך et de qua bene exposuit *Vorstius* in *Diatribe de Adagiis N. T.* c. VIII.

Ἀντιμισθία, ας, ἡ, 1) proprie: *compensatio per mercedem, merces*, i. q. μισθαποδοσία, ex ἀντὶ pro et μισθὸς *merces*. Sed deinde *quaevis compensatio et retributio* ita dicitur, sive in bonam partem, et tunc 2) *mutuum officium, mutuam gratificationem* significat, 2 Cor. VI, 13. (κατὰ) τὴν αὐτὴν ἀντιμισθίαν vos iam vicissim hoc gratum mihi facite; sive in deteriorem partem, et tunc 3) *iusta poena* reddendum erit. Rom. I, 27. τὴν ἀντιμισθίαν τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες mercedem promeritam impietatis suae per semet ipsos acceperunt.

Ἀντιόχεια, ας, ἡ, *Antiochia*. Plurium urbium nomen. In N. T. memoratur 1) *Antiochia* urbs, quae fuit totius Syriae metropolis, et sedes regia, ad Orontem fluvium a Seleuco Nicanore condita, et a patris sui Antiochi nomine ita denominata, (*Iustin.* XV, 4. *Dionys. Perieg.* v. 917.) cuius cognomen *Epidaphnes*, ob Daphnen (famosum illum et deliciis refertissimum lucum) adiacentem, fuit. Et quia nobilissima fuit omnium urbium Syriae, κατ' ἐξοχὴν ἀντιόχεια in monumentis veterum dicitur. *Ptolemaeus* V, c. 15. ἀντιόχεια ἡ ἐπὶ τῷ Ὀρόντῃ ποταμῷ. *Plin. Hist. Nat.* V, c. 21. Antiochia libera *Epidaphnes* (ἐπὶ Δάφνης) cognominata, Oronte amne dividitur. *Strabo* Lib. XVI, p. 516. ἔστι δὲ ἡ ἀντιόχεια καὶ αὐτὴ τετράπολις ἐκ τεττάρων συνεστῶσα μερῶν. *Cic.* pro *Archia* c. 3. urbem celebrem et copiosam atque eruditissimis hominibus liberalissimisque studiis adfluentem vocat. Qui in hac urbe christianam religionem professi sunt, primum Christiani vocati fuerunt. Act. XI, 26. Memoratur praeterea Antiochia Syriae Act. XI, 19. XIII, 1. XIV, 26. XV, 22—35. XVIII, 22. Galat. II, 11. Magna in hac urbe fuit Iudaeorum et postea Christianorum multitudo, alliciente eos, magnis commodis propositis, Seleuco Nicanore. Urbem ex professo descripserunt *Wilhelmus Tyrius* de *Bello sacro* II, 9. et *de La Roque Voyage de Syrie et du Mont-Liban.* T. I. P. II. p. 199. 2) *Antio-*

Antiochia, vulgo Antiochia Pisidiae vocata, quae quidem in Pisidia non sita, eidem tamen annumerata fuit ob confinium. *Strabo* Lib. XII, p. 397. Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Πισιδίᾳ καλουμένη. *Ptolemaeus* autem Lib. V. c. 4. *Aelian.* de Anim. XVI, 7. et Lucas Act. XIII, 14. ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας vocavit. *Plinius H. N.* V. c. 27. „Insident verticem Pisidae, quondam Solymi appellati, quorum colonia Caesarea eadem Antiochia.“ Cf. *Cellar. Geograph.* III. c. 4. p. 287. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 535. Eius mentio fit Act. XIII, 14. XIV, 19. 21. 2 Tim. III, 11.

Ἀντιοχεύς, έως, ὁ, *Antiochenus.* Nomen gentile, significans eum, qui ex Antiochia oriundus est. Semel tantum in N. T. legitur Act. VI, 5. νικόλαον προσήλυτον ἀντιοχέα; ubi sine dubio de Antiochia, Syriae urbe, sermo est.

Ἀντιπαρέρχομαι. Nullo plane iure suo emphasin quandam in hac voce invenerunt Interpretes, vertentes: *ex adverso praetereo, deflectens a via e regione praetereo,* nam ἀντὶ in compositis saepe otiosum est. Non differt ἀντιπαρέρχομαι a simplici voce παρέρχομαι, uti et ἀντιπέραν idem quod simplex πέραν significat, et in universum *transire, praeterire* notat, qua posteriore voce iam *Vulgatus* (cum quo h. l. etiam *Syrus* et *Arabs* consentit) usus est Luc. X, 31 et 32. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν et eo viso praeteriit. Saepius non legitur in N. T. nec in versionibus graecis V. T. reperitur, praeter unum locum Sapient. XVI, 10. τὸ ἔλεος γάρ σου ἀντιπαρῆλθεν, ubi conf. Intt.

Ἀντίπας, α, ὁ, *Antipas.* Nomen cuiusdam Christiani, qui constantissimam religionis christianae professionem apud Pergamenos, (quos in Christianos saepius grassatos esse tradit *Eusebius H. E.* IV, 14.) morte sua obsignavit, contractum, ut videtur, pro Ἀντίπατρος, quod memoratur Apoc. II, 13. De etymologia vocis dissentiunt viri docti, quam alii ex ἀντὶ et πᾶς, quasi qui est instar omnium, compositam, alii autem conflatam iudicant ex πᾶς *pater,* pocula infantum, ut eum significet, *qui est patris similis.* Sed res ipsa nullius plane est momenti.

Ἀντιπατρίς, ίδος, ἡ, *Antipatris.* Nomen urbis, sylvis ac pascuis adiacentibus abundantis, in ora campestri Palaestinae, sitae inter Ioppen et Caesaream, quae, ut *Lightfoot.* in *Cent. Chorogr. Matthaeo praemissa* p. 109. notat, olim Καφαρσαλαμὰ et secundum *Iosephum A. I.* XIII, c. 15. §. 1. ed. Hav. χαβαρζαβᾶ dicta fuit, sed ab Herode M. Iudaeorum rege, in egregiae urbis formam redacta, ex patris sui *Antipatri* nomine (*Ioseph.* de *B. I.* c. 21. §. 9. καὶ γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, πόλιν, ἣν ἐν τῷ καλλίστῳ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας,

ποτα-

γονυμαῖς τε καὶ ἄλσεσι πλείων, ἀνόμασεν 'Αντιπατρίδα in ipsius memoriam et honorem Antipatris vocata. Est nunc dici Nephisum, tradit *Wilh. Tyrius* L. I. c. 20. p. 12. Memoratur Act. XXIII, 31. ad quem locum videndus *Wetstenius*.

'ANTIΠEPAN. Adv. *e regione, ex adverso littore, trans* i. q. simplex πέραν. Construitur cum genitivo. Semel tantum legitur Luc. VIII, 26. ἥτις ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας quae est e regione vel in opposito littore Galilaeae. In versione Alexandrina non legitur hoc adverbium, sed reperitur apud *Iosephum* A. I. II, 16. 3. εἰς τὴν ἀντιπέραν γῆν. *Diodor. Sic.* III, 38. *Apollodor. Bibl.* III, 11.

'ANTIΠIΠTΩ, 1) sensu physico: *resisto, obnitor* instar pugilis vel luctatoris, *irruo more hostili.* (*Polyb.* III, 19.) ex ἀντὶ *contra* et πίπτω *cado.* 2) metaphorice, vel per synecdochen speciei pro genere: *resisto, obnitor, obstrepo, repugno, refragor,* quocunque modo hoc fiat. Sic semel tantum in N. T. legitur Act. VII, 51. ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε renitimini Deo, vos omnibus modis ad veram emendationem vitae et felicitatem invitanti. *Hesych.* ἀντιπίπτειν· ἐναντιοῦσθαι. Num. XXVII, 14. במריבת העדה Alex. ἐν τῷ ἀντιπίπτειν τὴν συναγωγήν. *Polyb.* XXV, 9, 5. ὁ νόμος ἀντιπίπτει τούτοις et in *Fragm. gramm.* 12. οἱ δὲ ἀντέπιπτον *hi refragabantur, opponebant se.* Confer in universum de hac voce *Rhoer.* Ferias Daventrienses p. 150.

'ANTIΣTPATEYΩ et 'ANTIΣTPATEYOMAI, 1) *milito, exercitum educo contra aliquem, pugno contra aliquem.* 2) metaphorice: *adversor, repugno, contrarius sum.* Sic semel legitur in N. T. Rom. VII, 23. ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου quod est plane contrarium dictamini rationis meae. Huc fortasse pertinet glossa apud *Hesychium* ἀντιστρατευόμενον· ἐνιστάμενον, quam etiam habet *Alberti* Gloss. N. T. p. 101. *Aristaenet.* II, ep. 1. ἔρως ἀντιστρατεύειν τοῖς ὑπερφανεῖσι φίλοις.

'ANTITAΣΣΩ vel 'ANTITATTΩ, fut. άξω, 1) proprie: *oppono aliquem alteri, aut, ex adverso aliquid statuo.* Medium ἀντιτάττομαι *me alteri oppono, alteri obsisto,* et dicitur de *militibus, qui se acie instructa hosti opponunt, qui acie positi repugnant.* Sic apud *Demosth.* Olynth. 3. et alibi passim. Confer *Elsner.* Observv. Sacr. T. I. p. 152. Deinde 2) in genere: *oppono me, resisto,* et speciatim *obsequium nego.* Rom. XIII, 2. ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ magistratibus qui obsequium negat; ubi opponitur τῷ ὑποτάσσεσθαι v. 1. Esther III, 4. Aeque late haec vox patet apud exteros Scriptores v. c. *Arrian.* de Expedit. II, 7. *Eurip.* Heraclid. v. 801. Hinc 3) *fidem denego, non admitto.* Act. XVIII, 6. ἀντιτασσομένων

viris adversis qui eam Apostolorum doctrinam admittere noluit; quanquam et ἀντιτάσσεσθαι h. l. per *contradicere, verbis opponere*, reddi posset, coll. c. XIII, 45. cuius notionis etiam quaedam exempla *Elsnerus* l. l. dedit. Hinc 4) *vim vi repello, punio, ulciscor iniuriam mihi illatam.* Iacob. V, 6. ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν et nemo vindictam a vobis sumere audet. Iacob. IV, 6. ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται deprimit superbos et punit Deus. 1 Petr. V, 5. coll. Prov. III, 34. אם־ללצים הוא יליץ Alex. κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται. *Hesych.* ἀντιτάσσεται· ἀνθίσταται.

ΑΝΤΙΤΥΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie apud Graecos dicitur quaevis res *seu materia dura, quae tactui non cedit, quae alterum illum repellit, durus, renitens*, τὸ ἀντιπαῖον τῇ μαλακῇ, καὶ μὴ ὑπεῖκον τῇ ἁφῇ exponente *Suida*: unde saepe cum στερεός in libris Graecorum coniungitur. Sic apud *Xenoph.* de re equestri cap. 1. §. 4. *Sophocl.* Antigon. v. 136. ἀντιτύπᾳ ἐπὶ γᾷ κ. τ. λ. Confer *Wesseling.* ad *Herodotum* I, c. 67. *Etymol. M.* ἀντίτυπα· ἀντιπίπτοντα. *Hesych.* ἀντιτύπους· σκληρούς. Descendit enim ab ἀντὶ et τύπος, quod propr. *notam seu vestigium* notat, *quod percussione factum est.* Iam quia τύπος etiam *imaginem, effigiem, simulacrum* notat, factum est, ut ἀντίτυπος 2) diceretur *imago, simulacrum, ad exemplum aliquod* (τύπου πρωτοτύπου) *efformatum, die von einem Original-Gemählde genommene Copie, et omnino omne, quod est ectypum, ad exemplum aliquod compositum*, quasi πεποιημένον κατὰ τὸν τύπον. Sic sine omni controversia legitur Hebr. IX, 24. χειροποίητα ἅγια — ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν templum ab hominibus ad exemplum veri coelestis illius exstructum, coll. cap. VIII, 5. 3) *omne, quod similitudinem aliquam cum altero habet* et de *omnibus rebus* dicitur, *quae quodammodo inter se comparari possunt.* Sic 1 Petr. III, 21. ὃ καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, h. e. potest autem cum illo diluvio Noachico haud male comparari baptismus certo quodam modo. *Hesych.* ἀντίτυπον· (ita enim legendum est loco impressi ἀντίτυπος) ἴσος, ὅμοιος, h. e. res, formae et naturae alterius respondens. *Sophocl. Philoct.* 1455. ubi vid. Schol. E regione autem plane opposita est huic interpretationi loci Petrini ea, quam protulit *Schwarzius* in Commentariis L. Gr. p. 129. qui, dubitans vocem notione *similitudinis*, quam huic voci inesse dicunt ratio et analogia linguae graecae docet, (nam ἀντὶ in compositione haud raro *comparationem* et *similitudinem significat*, ut vel ex voce ἀντίδουλος apparet,) ἀντίτυπον per translationem *contrarium, quod est naturae et conditionis diversae* dici, et nostrum locum ita vertendum iudicavit: *cui diluvio plane opposita est immersio sacra;* quam explicationem,

idem, si vel linguae ratio ferret, nihil tamen probant loca ab ipso in hanc rem prolata, certe non admittit omnino contexta oratio in loco Petrino, nec ullo modo in loco Pauli Hebr. IX, 24. quem vertit: *in adyta, manu facta, quae veris sunt opposita*, ob locum parallelum habere locum potest. Vide *Casauboniana* p. 109 et 306.

'ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΣ, ου, ὁ, vi compositionis quidem etiam notare potest, *qui se gerit ἀντὶ χριστοῦ pro Christo, qui se Christum iactat*, quemadmodum ἀντίθεος (*Homer. Il.* Φ. v. 594.) est *ἰσόθεος*, interprete *Hesychio*; et ἀντιλέων (*Aristoph. Equit.* v. 1041.) est *quasi leo*; sed in N. T. libris semper *adversarium Christi eiusque religionis* significat, et collective de *falsis doctoribus* usurpatur, qui, a puriore doctrina christiana deficientes, Christianos, Apostolorum coaevos, in gravissimos errores coniiciebant, qui alibi ψευδοπροφῆται et ψευδαπόστολοι vocantur. Sic 1 Ioh. II, 18. καθὼς ἠκούσατε, ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν, ubi ὁ ἀντίχριστος non est insignis quidam hostis Christi et christiani nominis, ut illi sibi persuaserunt, qui in h. l. Gnosticorum vestigia quaerebant, sed est nomen collectivum de *omni turba falsorum doctorum christianorum* explicandum, nec a proxime sequente ἀντίχριστοι differt, qui v. 19. dicuntur deseruisse religionem christianam. ibid. v. 22. ἀντίχριστος, seu ὁ ψεύστης, ut ibidem vocatur, describitur a Iohanne tanquam ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστὸς, ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα dubitantes de divina Iesu natura. ibid. c. IV, 3. describitur *antichristus* tanquam μὴ ὁμολογῶν τὸν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα negans, Iesum hominem esse Christum a Deo missum in hunc mundum. 2 Ioh. v. 7. ubi eadem descriptio legitur, et ἀντίχριστος et ὁ πλάνος tanquam synonyma iunguntur. Saepius autem non legitur haec vox in N. T. de qua eleganter exposuit *Tittmannus* de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 179 seq.

'ΑΝΤΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *haurio, exhaurio sentinam*, ab ἄντλος *sentina*. Quater in N. T. de *aqua* usurpatur. Ioh. II, 8. ἀντλήσατε νῦν transfundite iam. v. 9. οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ qui aquam hauserant. Ioh. IV, 7 et 15. ubi ὕδωρ ad ἀντλεῖν e v. 7. supplendum est. Usi sunt Alexandrini hac voce Genes. XXIV, 13. 20. 43. et Ies. XII, 3. pro שָׁאַב et Exod. II, 16. 19. pro דָּלָה.

'ΑΝΤΛΗΜΑ, ατος, τὸ, *haustrum, quodlibet instrumentum ad hauriendam aquam*, quod hebraice דְּלִי vocabatur. Semel in N. T. legitur Ioh. IV, 11. κύριε οὔτε ἄντλημα ἔχεις, *Vulgatus: neque in quo haurias, habes*; ubi ἄντλημα de *situla cum fune, quae in puteum demittitur*, praeeunte *Nonno*, explicari debet.

'ΑΝΤΟ-

ἈΝΤΟΦΘΑΛΜΕΩ, [illegible] propr. [illegible] oculos contra aliquem dirigo, ex adverso aspicio, et tribuitur iis, qui [illegible] faciei confidenter opponunt, ich sehe einem starr in das Gesicht. Suid. ἀντοφθαλμεῖν: ἀντιβλέπειν, ἐξ ἐναντίας. Alberti Gloss. N. T. p. 87. ἀντοφθαλμῶ· ἀντιβλέπω. Apud Antigonum Caryst. in Hist. Mirab. c. [illegible] ἀντοφθαλμεῖν est i. q. in antecedentibus πρὸς τὸν ἥλιον βλέπειν, et aquilis tribuitur. Exempla huius usus loquendi quaedam dedit Suicer. in Thesauro Eccles. T. I. p. 394. Iam quia haec vox speciatim de iis usurpatur, qui oculis in hostes intentis, resistunt et obnituntur, factum est, ut ἀντοφθαλμεῖν aeque ac ἀντιβλέπειν (vid. Krebs. Observv. Flav. p. 262.) in universum significaret a) [illegible], resistere, obluctari, e quo vulgo explicatur locus Act. XXVII, 15. ubi navis, qua Paulus vehebatur, dicitur μὴ δυνάμενον ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, h. e. non potuisse vento vehementi reluctari; nisi quis Bezae opinioni accedere, et ἀντοφθαλμεῖν obversa prora tueri vertere malit: nam [illegible] prorae ὀφθαλμὸς dicebatur a Graecis, teste Polluce Onomast. I. c. 9. Sed nimis arguta haec explicatio [illegible], et tutius est, in altera obnitendi, resistendi notione acquiescere, quam e Polybio Raphelius ac Wetstenius N. T. T. II. p. 641. et ex libris apocryphis, v. c. Sapient. XII, 14. Boisius in collatione. p. 501. satis superque comprobarunt. Confer et Schweighaeuser Lex. Polyb. p. 57.

ἌΝΥΔΡΟΣ, [illegible] 1) aqua carens, aridus, siccus. (ex α priv. et ὕδωρ aqua.) 2 Petr. II, 17. πηγαὶ ἄνυδροι fontes, aut potius putei, aqua carentes, cum quibus homines comparantur, qui specie turpiter aliorum spem deludunt, et spem mentiuntur. In versione Alex. Ps. LXIII, 2 pro [illegible] ponitur. Arrian. Indic. 32. ἐρήμη τε [illegible] ἄνυδρος καὶ φλογώδης. Polyb. V, 80, 2. 2) ex adiuncto: desertus, [illegible] ἔρημος. Matth. XII, 43. διέρχεται δι᾽ ἀνύδρων τόπων peragrat loca deserta et siticulosa, in quibus daemones versari Iudaei statuebant. Luc. XI, 24. Hinc in versione Alexandrina partim pro [illegible] solitudo, [illegible] partim pro [illegible] Ies. XLI, 19. ponitur. 3) [illegible] Iud. v. 12. νεφέλαι ἄνυδροι [illegible] arida [illegible] Virgilii Georg. III, v. 197. i. e. nubes, quae pluviam [illegible] promittebant, sed nullam fundunt et a ventis [illegible], quibus eleganter doctores comparantur, qui multa [illegible] et pollicebantur, sed nihil praestabant. Schultens [illegible] 209. Doctus sine opere est [illegible] nubes sine pluvia.

ἈΝΥΠΌΚΡΙΤΟΣ, [illegible] alienus ab omni simulatione, non fucatus, [illegible] personis

fonis tribuitur, ex α priv. et ὑποκρίνομαι fimulo, iudicio aliorum fubduco. Rom. XII, 9. ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος (h. e. ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας 1 Tim. I, 5.) amor vefter erga Chriftianos fit fincerus, et ab omni perfonarum refpectu alienus. Si κρίσις ἀνυπόκριτος Sapient. V, 19. legitur. 2 Cor. VI, 6. ad quem locum confer *Theodoretum*. 1 Tim. I, 5. πίστεως ἀνυποκρίτου veri religionis chriftianae ftudii. Eodem fenfu 2 Tim. I, 5. Iacob. III, 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία ἀνυπόκριτος vera fapientia homines ab omni fuco alienos, candidos et finceros reddit. 1 Petr. I, 22. εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ubi explicationis caufa additur, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς. *Hefych.* ἀνυπόκριτος· ἄδολος, ἀπροσωπόληπτος. *Phavorin.* ἀνυπόκριτος· ἄδολος, ἀπροσωπόληπτος καὶ μὴ ἐν πλάσματι περιπατῶν, ὡς ὁ Ἀπόστολος, ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος, καὶ, μὴ πλάσμα ἀγάπης ἔστω.

ἈΝΥΠΟ΄ΤΑΚΤΟΣ, ὁ, ἡ, ὁ. Tres fere notiones habet in Scriptoribus graecis. 1) fi de rebus adhibetur, *quidquid eft confufum, fine ordine et numero*, ἀνυπότακτον dicitur. *Polybius* Hift. III, c. 36. ἀνυπότακτος καὶ ἀσαφὴ γίνεται ἡ διήγησις confufa et vaga evadit narratio. 2) *non fubiectus et fubditus, qui alterius imperio et poteftati non fubeft*, quafi μηδενὶ ὑποτασσόμενος, ex α priv. et ὑποτάσσω *fubiicio, fubordino.* Hebr. II, 8. οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον nihil fupereft, quod eius imperio non fit fubiectum. *Arrian.* *Epictet.* l. II, c. 10. *Achm.* *Oneir.* c. 196. *Philo lib.* 9. *rer. div. her.* T. I. p. 473. Gloffae: ἀνυπότακτος· *indomitus.* 3) *contumax, refractarius, qui lege fe nulla teneri putat, qui fe ordini, femel conftituto, non fubiicit.* 1 Tim. I, 9. ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις. Tit. I, 6. ἀνυπότακτα parentibus parere recufantes. ibid. v. 10. ἀνυπότακτοι dicuntur, qui imperium Apoftolorum ferre nolebant, et a pura doctrina chriftiana aberrabant. Saepius non legitur in N. T. et femel tantum in Verff. gr. V. T. apud *Symmachum* legitur 1 Regg. II, 21. pro בְּלִיַּעַל.

Ἄνω. Adverbium. 1) *fupra, fuperne, in loco fuperiori.* Act. II, 19. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω et prodigia edam in coelo fupra. ubi tamen ἄνω, quia ἐν τῷ οὐρανῷ praecedit, fuperfluum eft: confer Iof. II, 11. מִמַּעַל בַּשָּׁמַיִם. In verf. Alex. pro מַעְלָה Devt. XXVIII, 43. et loco מִמַּעַל Devt. IV, 39. V. 8 legitur. 2) *furfum, ad feu verfus locum fuperiorem.* Hebr. XII, 15. ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα radix amarulenta furfum crefcens. Ioh. XI, 41. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω Iefus autem furfum attollebat oculos. Hinc interdum pro מַעְלָה Ief. VII, 11. XXXVII, 31. ab Alex. pofitum reperitur. *Thucyd.* IV, 94. καὶ ὁ ψιλὸς ...

superponitur ipsi articulus, aut subintelligendus est, nomi- naturam induit et pro locorum diversitate varias notiones lit. Sic v. c. τὸ seu τὰ ἄνω α) *extremitatem, summam ali- cujus rei partem* significat. Ioh. II, 7. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω, pro ἕως τοῦ ἄνω ὄντος μέρους impleverunt usque ad extremam amphorae partem. β) *coelum, et omne quod coelum continet.* Galat. V, 26. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ Hierosolyma coelestis seu ecclesia christiana: confer infra sub Ἱερουσαλήμ. Ioh. VIII, 23. ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμὶ ego e coelo veni, a Deo originem meam repeto; ubi partim in sequentibus additur οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, partim τοῖς ἄνω in antecedentibus opponuntur τὰ κάτω. Philipp. III, 14. ἡ ἄνω κλῆσις τοῦ Θεοῦ futura illa felicitas coelestis apud Deum, vel a Deo promissa, coll. Hebr. III, 1. κλήσεως ἐπουρανίου. Coloss. III, 1. τὰ ἄνω ζητεῖτε futuram Christianorum in coelis felicitatem, bona coelestia consequi studete, quae et Iudaeis [illegible] dicuntur. ibid. v. 2. τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς non tam terrenis, quam coelestibus bonis studium dicate vestrum. Eodem modo etiam apud Graecos ἄνω de coelo usurpatum legitur, v. c. apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 22. *Hesych.* ἄνω ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω τόπου καὶ χρόνου τάσσεται. *Phavorin.* ἄνω — ποτὲ μὲν ἐπὶ τόπου, ποτὲ δὲ ἐπὶ τῆς κινήσεως τίθεται.

ἈΝΏΓΕΟΝ, ου, τό. Varie scribitur haec vox in libris veterum, ἀνώγαιον, ἀνώγεων, ἀνώγεον. Proprie 1) in universum vi etymi *omne conclave, quod est terra altius,* notat, quasi ἄνω τῆς γῆς *supra terram.* Sed in N. T. libris speciatim ἀνώγεον dicitur 2) *conclave in superiore parte domus, in quod olim Iudaei coenandi, orandi, confabulandi et otii causa secedere solebant,* quod in aliis N. T. locis ὑπερῷον (nam ὑπερῷον et ab Hesychio ἀνώγαιον, οἴκημα redditur) et ab ipsis Iudaeis עֲלִיָּה vocabatur, *conclave superius, contignatio aedium superior.* Bis tantum legitur in N. T. Marc. XV, 15. καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον μέγα vobis ostendet conclave superius amplum, tricliniis stratum, seu coenaculum. Luc. XXII, 12. Suid. ἀνώγεων· τὸ οἴκημα κ. τ. λ. T. I. p. 215. Legitur haec vox etiam apud Xenophontem Anabas. V, 4. 16. ubi tamen cellam [illegible] in superiore parte domus notat.

ἌΝΩΘΕΝ. Adverbium, quod, absolute positum, et de loco et de tempore usurpatur. Suid. ἐπὶ τόπου ἢ χρόνου. Si loco [illegible], significat 1) *desuper, superne, e loco superiori,* Hebraico מֵעָל Genes. XXVII, 39. et מִמַּעַל Exod. XXVIII, 27. Vers. Alex. respondet. 2) per synecdochen: *coelitus, de coelo, a Deo,* i. q. οὐρανόθεν. Ioh. III, 31. ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος qui de coelo venit, a Deo originem habet. ib. v. 3. et 7. γεννηθῆναι ἄνωθεν a Deo per religionem emendari. Ibid. XIX, 11. εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν nisi tibi ab ipso Deo concessa

[illegible] Iacob. I, 17. [illegible] ἄνωθεν [illegible], h. e. ut ipse explicat, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων: Iacob. III, 15. οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, non est haec coelestis et divina sapientia, ibid. v. 17. Eodem sensu [illegible] Ioh. III, [illegible] *Aelian.* H. A. IX, 30. ταῦτα μὲν λεόντων ἐστὶν [illegible] φύσεως, ἄνωθεν αὐτοῖς δεδόμενα. *Dio* Or. XXXII, p. 36[illegible]. Alia loca Graecorum huc pertinentia, dabit *Schwarzius* in Commentar. L. Gr. p. [illegible]. Cum praepositione constructum, nominascit ac. 3) rei partem superiorem summam significat. Matth. XXVII, 51. et Marc. XV, 38. τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω velum Sancti sanctorum a summo ad imum scissum est: ubi ἄνωθεν hebr. [illegible] Ios. III, 16. respondet. Ioh. XIX, 23. ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου a superioribus partibus contextus per totum. Interdum tamen etiam de tempore usurpatur, et tunc *anteius tempus superius* significat, et est 4) partim per *olim*, partim per *iterum, denuo*, (*Artemid.* I, 14. ἄνωθεν γεννᾶσθαι) vertendum. Act. XXVI, 5. προγινώσκοντές με ἄνωθεν quibus olim (nempe ante conversionem meam ad religionem christianam) notus fui. *Herodian.* IV, 13. 4. θεραπεύοντι δὲ αὐτὸν ἄνωθεν. VIII, 6. 13. κατὰ [illegible] εἶχεν πρὸς αὐτὸν ἄνωθεν. quibus, iam ab aliis allatis locis, addo *Iustin. Martyr.* Dial. c. Tryph. Iud. §. 24. p. 123. ὥσπερ ἄνωθεν [illegible]. ibid. p. 160. et 210. Luc. I, 3. παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς: ubi per τὰ ἄνωθεν πάντα aut omnes, quae tunc temporis circumferebantur relationes de vita et factis Christi intelligendae sunt, aut sensus loci ita constituendus erit: res altius repetitas ab ipsis initiis vitae Christi et Iohannis exponentes. Vtrumque enim fert lingua graeca. Sic v. c. *Antonin.* XI, [illegible] 18. ἄνωθεν δὲ [illegible] ἀπὸ [illegible] *Euseb. Hist. Eccl.* I, c. [illegible] fin. Gal. IV, 9. οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε: quibus iterum servire vultis? ubi ἄνωθεν a πάλιν minime differt, et sententiam pleonastice, ut in formula: πάλιν ἐκ δευτέρου Matth. XXVI, 42. Rarioris huius significatus exemplum extat apud *Iosephum* A. I. I, c. 18. §. 3. φιλίαν ἄνωθεν ποιεῖται πρὸς αὐτὸν.

ΑΝΩΤΕΡΙΚΟΣ, ἡ, ὁν, *superior*, (ab ἀνώτερος.) Semel tantum in N. T. legitur in neutro plurali Act. XIX, 1. διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη: ubi per superiores regiones Asiae [illegible] intelligendae est, nam altera pars Asiae, ad mare sita, inferior [illegible] dicebatur. Vide *Wolfium* ad N. T. T. I. p. 579.

ΑΝΩΤΕΡΟΣ, α, ον, *superior*. Est comparativus irregularis ab adverbio [illegible]. Neutrum ἀνώτερον bis tantum in N. T. reperitur adverbialiter sumtum, et significat 1) in superiorem locum, superius [illegible] Luc. XIV, 10. φίλε προσανάβηθι

[illegible]

ἀνώτερον atque altius adscende seu superiorem occupa locum. Hinc hebraico לְמַעְלָה *sursum* Ezech. XXI, 7. respondet in vers. Alex. 2) *supra, paulo ante.* Hebr. X, 8. ἀνώτερον λέγων in priore parte loci allegati, seu paulo ante dicens.

ἈΝΩΦΕΛΗΣ, έος, ἔς, ὁ, ἡ, dupliciter legitur in N. T. ita, ut 1) eum significet, *qui non solum nullam plane utilitatem affert, sed adeo damnum et noxam infert:* Tit. III, 9. ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι, ubi ita vocantur μάχαι νομικαὶ quaestiones et controversiae de valore legis Mosaicae, quas inter quaestiones leves et noxias referendas esse recte iudicat. 2) indicat eum, *qui aliquam quidem utilitatem praestat, sed non eam, quam quis iure sperare possit.* Hebr. VII, 18. διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελὲς quia lex et oeconomia Mosaica non eam utilitatem praestabat, quam tamen promittebat, non perfecte homines emendare, expiare et tranquillos reddere valebat. Saepius non legitur. In Alex. vers. pro לֹא יוֹעִיל Ier. II, 8. legitur. *Phavor.* ἀνωφέλητος· ὁ μὴ ὠφελημένος, ἀνωφελὴς δὲ, ὁ μὴ ὠφελῶν.

ἈΞΙΝΗ, ης, ἡ, *bipennis, securis, bipennis utrinque aciem habens, instrumentum, quo arbores vel ligna caeduntur* (confer. *Polyaenus* I, 28. 2.), quod hebraice גַּרְזֶן Deut. XX, 19. et קַרְדֹּם 1 Sam. XIII, 20. Ier. XLVI, 22. dicitur. *Hesych.* ἀξίνας· πέλεκυς. *Spanhemius* in notis ad *Callim.* Hymn. in Cererem v. 36. hoc discrimen constituit inter πέλεκυν et ἀξίνην, ut hoc de utrinque ancipiti securi, illud de securi, una tantum parte acuta, dicatur. Recte autem *Eustathius* ad *Homer.* Il. XXIV, p. 1511. derivat ab ἄγειν vel ἄξαι *frangere*, eo quod ἄγει vel ἦξε τὰς ἶνας δένδρων. Bis tantum legitur in N. T. Matth. III, 10. et Luc. III, 9. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται securis iam posita est ad radicem arborum; formula, ut videtur, proverbialis, de imminentibus iam periculis et divinis suppliciis intelligenda. coll. Ierem. XLVI, 22.

ἌΞΙΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) *dignus, würdig*, ita, ut in bonam partem de eo, qui meretur laudem, beneficium, dignitatem, et quodcunque demum aliud commodum, usurpetur. Matth. X, 10. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ dignus enim est victu, qui operam praestat. v. 11. ubi ἄξιος absolute et sine casu dicitur, *qui dignus est, cui tradatur religio christiana;* (quod autem interdum etiam apud Graecos absolute poni solet, ut subintelligendum sit aliquid, quod de contexta oratione a lectore facile suppleri possit, v. c. apud *Lysiam* Oratt. p. 309. ed. *Taylor.* abunde probavit *Alberti* Obss. in N. T. p. 79.) ibid. v. 37 et 38. οὐκ ἔστι μου ἄξιος non est me doctore dignus, non verus meus sectator, ibid. XXII, 8. Luc. VII, 4. ἄξιός ἐστιν

ἐσιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο dignus est cui hoc beneficium tribuat. X
19. 1 Tim. V, 18. VI, 1. πάσης τιμῆς ἀξίες. Hebr. XI, 3
Et sic in Apocalypsi passim. Interdum etiam in hoc sensu r
bus tribuitur. 1 Tim. I, 15. IV, 9. 2) in deteriorem partem
meritus, obnoxius, de eo, *cui aliquid,* v. c. *poena, malum
mors, ex merito contingit, werth,* de quo etiam Latini vo
dignus utuntur. Sic Luc. XII, 48. ἄξια πληγῶν animadversi
ne dignum. XXIII, 15. ὐδὲν ἄξιον θανάτε nullum morte d
gnum facinus, ut *Seneca* Hippol. 12. loquitur. ibid. v. 41. ἄξι
γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν scelerum nostrorum luimu
poenas. Act. XXXIII, 29. Rom. I, 32. Sic etiam Sap. XI
26. XIX, 4. Confer *Symmachum* 1 Regg. XXVI, 16. *Aqu*
et *Symmach.* 2 Regg. XII, 5. *Plutarch. de mulier. virtut.*
256. θανάτε δὲ ὐκ ἄξια, 3) *conveniens, congruus, decens, a
quum.* Matth. III, 8. ποιήσατε ὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοία
factis et moribus animi emendationem comprobate. Luc. II
8. Act. XXVI, 20. ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα. 2 Thessal. I,
καθὼς ἄξιον, h. e. καθῆκον, ἐςὶ, ut est officii nostri. 2 Mac
VI, 24. ὐ γὰρ τῆς ἡμετέρας ἡλικίας ἄξιόν ἐςι ὑποκριθῆναι. *P
lyb.* III, 44 et 116. *Aelian.* V. H. XIV, 37. ἄξιος μισῶν βίο
XIII, 33. τῦ κάλλυς ἄξια. Ita etiam *dignus* apud Latinos,
c. *Virgil.* Aen. VI. v. 662. „Phoebo digna locuti." *Curt.* IV
15. 4) *par, qui est aequalis ponderis ac momenti,* metapho
ra deducta a rebus, quae ponderantur, uti bene *Grotius* mo
nuit ad Rom. VIII, 18. ὐκ ἄξια τὰ παθήματα τῦ νῦν καιρῦ πρ
τὴν μέλλυσαν δόξαν omnia mala huius vitae nihili esse aestimar
da relate ad futuram felicitatem. Sirac. XXVI, 20. ὐκ ἔ
ςαθμὸς πᾶς ἄξιος ἐγκρατῦς ψυχῆς. Prov. III, 15. יִשְׁווּ־בָהּ
Alex. ὐκ ἄξιον αὐτῆς. et VIII, 11. πᾶν τὸ τίμιον ὐκ ἄξιον σοφ
ας ἐςίν. *Aeschines Socr.* II, 3. *Xenoph.* Cyrop. VIII, 5. 1
Homer. Iliad. VIII, v. 234. *Etym. M.* ἄξιος — ἀπὸ μεταφορ
τῶν ςαθμῶν, τῶν ἴσην ῥοπὴν ἐχόντων. 5) *necessarium, qu
operae pretium est.* 1 Cor. XVI, 4. ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον si res pos
let seu desideret.

ἈΞΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *dignum habeo et iudico, digno*
ab ἄξιος. Luc. VII, 7. διὸ ὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθ
igitur me ipsum indignum censui. Sic *Aelian.* V. H. III,
ἀξιῶν ἑαυτὸν τῶν καλῶν. *Hesych.* ἀξιῶν· ἄξιον ἡγύμενος. Hi
et apud Graecos ἀξιῶν simpliciter notat: *indicare, existimar
Xenoph.* Mem. I, 4. 10. *Suid.* ἀξιῶν· ἀντὶ τῦ νομίζων, ὑπ
λαμβάνων. Λυσίας καὶ Πλάτων. 2) *dignum reddo.* 2 The
I, 11. ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ut vos dignos reddat ch
stianae religionis sectatores, vel, dignos, qui potiamini f
tura Christianorum felicitate. 3) *cupio, volo, opto,* i. q. β
λομαι, cum quo etiam haud raro in codicibus permutatur. A
XV, 38. παῦλος δὲ ἠξίυ — μὴ συμπαραλαβεῖν Paulus autem n
le

itat — eum secum itineris socium sumere. *Vulgatus* h. l. tis est verbo *rogare*, quam significationem haud raro habet haec vox apud Graecos, v. c. *Xenoph.* Memor. III, 11. Sapient. XIII, 18. Sirac. LI, 19. *Suid.* ἀξιῶν· — καὶ ἀντὶ τῦ παρακαλῶν, λιπαρῶν. Idem *Hesychius*. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 551. Sed rectius sine dubio Syrus vertit

ܠܐ ܨܒܐ quemadmodum et in quibusdam codd. pro ἠξίυ μὴ e glossemate legitur ὐκ ἐβύλετο. Act. XXVIII, 22. ἀξιῦμεν δὲ παρὰ σῦ ἀκῦσαι scire ex te et cognoscere cupimus. 2 Macc. II, 8. ὁ Σαλωμὼν ἠξίωσεν, ἵνα ὁ τόπος καθαγιασθῇ μεγάλως. *Xenoph.* Memor. II, c. 1. 9. 12. *Gloss.* ἀξιῶ· *desidero, oro, postulo,* peto. Confer *Krebs.* Observatt. Flav. p. 230. 4) ἀξιῦσθαι τινὸς is dicitur, *qui aliquid consequitur et habet, et aliqua re afficitur* in utramque partem. 1 Tim. V, 17. διπλῆς τιμῆς ἀξιύσθωσαν accipiant mercedem aliorum maiorem. Hebr. III, 3. πλείονος γὰρ δόξης ὗτος παρὰ μωσῆν ἠξίωται eo maiorem autem Christus prae Mose dignitatem habet. ibid. X, 29. πόσῳ χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας quanto maiori poena afficietur. Sic *Aelian.* V. H. XII, 10. *Xenoph.* Cyrop. II, 1. 6. *Diod. Sic.* XIX, 11. *Heliodor.* I, 11.

ʼΑΞΙ΄ΩΣ. Adverbium, *digne, convenienter, congruenter, decenter;* construitur cum genitivo. Rom. XVI, 2. ἀξίως τῶν ἁγίων ut Christianos decet. Ephes. IV, 1. ἀξίως τῆς κλήσεως ut postulat a vobis religio christiana. Philipp. I, 27. Coloss. I, 10. 1 Thess. II, 12. 3 Ioh. v. 6. Saepius non legitur.

ʼΑΌΡΑΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ. Apud Graecos *active, qui non cernit* (*Polyb.* III, 108. 6. II, 27. 2.) *passive* autem partim is dicitur, *qui non cernitur*, (*Ioseph.* A. I. XIV, 4. 4. τὸν ναὸν ἄβατον καὶ ἀόρατον. *Polyb.* III, 36. 7.) partim is, *qui visui non est expositus per naturam suam, invisibilis*. *Hesych.* ἀόρατον· μὴ θεωρύμενον. *Suid.* ἀόρατον· τετραχῶς λέγεται, ἢ τὸ καθάπαξ ἀδύνατον ὁραθῆναι, οἷον τὰ ὑποκείμενα ἄλλῃ αἰσθήσει, καὶ γὰρ ἡ φωνὴ ἀόρατος καὶ ἡ ὀσμὴ καὶ τὰ ὅμοια. ἢ τὸ πεφυκὸς μὲν εἶναι ὁρατὸν, μὴ ὁρώμενον δὲ κ. τ. λ. In posteriore tantum notione legitur in N. T. libris. Coloss. I, 15. εἰκὼν τῦ θεῦ τῦ ἀοράτυ qui Dei invisibilis effigies est. ibid. v. 16. τὰ ἀόρατα quae oculis humanis cerni non possunt. 1 Tim. I, 17. Hebr. XI, 27. Rom. I, 20. τὰ ἀόρατα τῦ θεῦ natura et virtutes Dei, quae invisibiles sunt, sed ab hominibus ex rebus creatis satis cognosci possunt, ἡ ἀΐδιος αὐτῦ δύναμις καὶ θειότης, ut ipse explicat Apostolus in sequentibus. Sic etiam *Diod. Sic.* II, 21. Deus ἀόρατος dicitur. Conf. *Suicer.* *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 401 seq.

ʼΑΠΑΓΓΈΛΛΩ, fut. ελῶ, 1) *renuncio, refero ad aliquem, indico, enarro, quae gesta sunt et quomodo.* *Suid.* ἀπήγγελη· ἐμηνύ-

ἐμηνύθη. Matth. II, 8. ἀπαγγείλατέ μοι renuntiate mihi. VIII, 33. ἀπήγγειλαν πάντα omnem rem enarrarunt. XI, 4. XXVIII, 8. 10. 11. Luc. VIII, 34. ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν, pro τοῖς ἐν τῇ πόλει. Act. XXIII, 17. 1 Thess. I, 9. Construitur fere cum dativo, interdum etiam cum εἰς. *Xenoph.* Agesil. VIII, 3. τῷ δὲ Φέροντι αἰτῶν ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ. Conf. *Taylor.* ad *Demosthenem* T. II. p. 314. In vers. Alex. hebraicis הִגִּיד Genes. XIV, 13. מַגִּידִים, Nehem. VI, 7. et הוֹדִיעַ Ps. LXXXIX, 1. respondet. Sed deinde latius patet in N. T. ita, ut omnino *notum facere et aliquid in aliorum notitiam perducere* significet, *quocunque demum hoc fiat modo.* (*Hesych.* ἀπαγγέλλω· Φανερὸν ποιῶ.) Hinc 2) *doceo, instituo, praecipio.* Matth. XII, 18 καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ et gentibus salutarem doctrinam tradet. Act. XV, 27. καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτὰ, qui coram eadem illa, quae in epistolis scripta sunt, vobis praecipient. XXVI, 20. ἀπήγγελλον μετανοεῖν. 3) *celebro, praedico, laudo.* 1 Cor. XIV, 25. ἀπαγγέλλων, ὅτι ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι palam praedicabit et profitebitur vos vere a Deo adiuvari. Hebr. II, 12. ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου celebrabo inter homines summam tuam benignitatem. Eodem sensu הִגִּיד Devt. XXVI, 3. Ps. XCVII, 6. legitur. — *Phavorin.* ἀπαγγέλλω· τὸ μηνύω καὶ διηγοῦμαι, δοτικῇ συντάσσεται· καὶ ἀπαγγέλλω· τὸ τὰ παρ' ἑτέρων εἰρημένα ἢ γεγραμμένα ἀπὸ στόματος λέγω. καὶ τὸ λέγω ἢ φράζω, ἅπερ ἐγὼ εἶδον καὶ γινώσκω.

ἈΠΆΓΧΩ, fut. ἄγξω, *constringo fauces, strangulo, suffoco,* (*Polyb.* XVI, 19.) ex ἀπὸ et ἄγχω. Ἀπάγχομαι *laqueo me suspendo et praefoco, suspendio finio vitam.* Respondet hebraico חָנַק Nahum. II, 13. et נֶחְנַק in Niph. 2 Sam. XVII, 23. Sic legitur Matth. XXVII, 5. ἀπελθὼν ἀπήγξατο, *Vulgat. laqueo se suspendit,* et eodem modo *Hebraeus* et *Syrus* interpres verterunt. Est vero constans hic vocis ἀπάγχεσθαι usus. Vide *Pausaniam in Arcadicis* c. 23. *Herodot.* II, c. 131. *Theophr.* Char. XII. *Theocrit.* Idyll. III, 9. Tob. III, 12. *Suid.* ἀπήγξατο· βρόχον ἧψεν. Multa autem fuit olim inter viros doctos, maxime autem *Perizonium* (in Diss. *de morte Iudae*, et *verbo* ἀπάγχεσθαι. Ed. II. Traj. ad Rh. 1766. 8.) inter et *Iac. Gronovium* (in libro: *de casu et pernicie proditoris Iudae*, Lugd. Bat. 1683. etiam s. titulo: *Exerc. Acad. de nece Iudae* τοῦ προδότου *et cadaveris ignominia.* ib. 1702. 4.) disputatio de morte Iudae, an nempe vere suspendio vitam finierit, aut potius locus Matthaei de suffocatione, quae fit nimio animi dolore et moerore (de qua ἀπάγχεσθαι interdum usurpari, v. c. ab *Aristotele Polit.* VII, 7. *Andocid. Orat.* I. p. 235. *Herodot. Euterpe* 131. *Plutarch. puer. educ.* c. 9. docuit *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. V, c. 8.) sit explicandus, cuius contro-

tro-

uversiae historiam *Wolfius* exposuit in Curis Philol. ad locum Matthaei laudatum. Rationem autem eam dirimendi quod improbabilem praeivit *Krebsius* (in Obss. Flav. p. 66 seq.) hac, ut diceret, Iudam aegritudine animi et angore compulsum laqueo sibi ipsi mortem conscivisse, laqueo autem casu quodam disrupto, ex loco altiore pronum delapsum esse, ita, ut diffisso corpore intestina effunderentur. Confer etiam *Elsneri* Comm. in Matth. T. II. p. 296 seq.

ἈΠΑ´ΓΩ, fut. ἄξω, 1) *abduco, deduco, perduco.* Luc. XIII, 15. καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει et ad potandum ducit. Act. XXIII, 17. τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον hunc adolescentem ad tribunum ducas. Matth. VII, 14. ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν *via, quae* ad felicitatem *ducit* (*Virg. Ecl.* IX, 1.) aeternam. ubi vid. *Wetstenius.* In vers. Alex. respondet hebraico נהג, Deut. XXVIII, 37. הוליך, Psalm. CXXV, 5. et הביא Iob. XXI, 30. Ps. LX, 9. 2) ut *abduco* (Vide *Graev.* ad Cic. V. *Verr.* c. 13. p. 321.) *vi abduco, abripio,* (2 Maccab. II, 9) quasi μετὰ βίας ἀπάγω, quod legitur Act. XXIV, 7. et de iis maxime olim usurpatur, *qui vel ad iudicem rapiebantur, aut in carcerem et vincula trahebantur, aut denique ad ipsum supplicium ducebantur*, quo sensu et Latini suo *duci* utebantur, v. c. *Plin.* Epp. X, 96. *Tibull.* II, 3. v. ult. Matth. XXVI, 57. ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν. XXVII, 2. Marc. XIV, 53. Matth. XXVII, 31. καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι. Marc. XV, 16. coll. 17. 18. 19. Luc. XXIII, 26. καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν cum eum abducerent ad supplicii locum. Act. XII, 19. ἐκέλευσε ἀπαχθῆναι ad supplicium eos rapi iussit. Esther. II, 23. Addit. Esther. XII, 3. Pro אסורים *vinctos* Gen. XXXIX, 22. Alex. habent ἀπηγμένους, scilicet εἰς τὸ δεσμωτήριον, coll. Gen. XL, 3. et XLII, 16. *Aelian.* V. H. XIII, 34. *Philostrat.* Vit. Apoll. IV, c. 39. Interdum ἐπὶ θανάτῳ additur, ut Epist. Ierem. v. 15. et εἰς τὸ δεσμωτήριον, apud *Athenaeum* VI, 2. *Moschopulus:* ἀπάγεται κυρίως ἐπὶ αἰχμαλωσίας ἢ ἐπὶ καταδίκην. *Hesych.* ἀπάγεσθαι: εἰς θάνατον ἕλκεσθαι. Conf. de hac notione forensi verbi ἀπάγειν et *ducere* *Salmasium* de Modo Vsurarum c. 17. *Schweighaeuser.* *Lex. Polyb.* p. 61. *Casaub.* ad *Theophr.* Charact. c. 6. et *Cellarium* ad *Plinii* Epp. I, 47. 3. 3) metaphorice: *incito, impello, permoveo,* doctrina pariter ac exemplo. 1 Cor. XII, 2. ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι aliorum exemplo et institutione vos induci patiebamini ad deastrorum cultum.

ἈΠΑΙ´ΔΕΥΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *qui nulla institutione et disciplina usus est, incultus, illiberalis, rudis, ignarus, der keine gute Erziehung genossen hat.* *Plutarch.* de auditione T. VI. Opp. p. 143. ed. *Reiske* ἀπαίδευτοι καὶ κακοὶ [illegible]. *Aeschin. Socr.* III, 13. ὑμᾶς γὰρ — — — ἀπαίδευ-

τον.

τον. Hesych. ἀπαίδευτον· ἀμαθῆ. Suid. ἀπαίδευτοι· ἀνόητοι, ἄτακτοι κ. τ. λ. Confer Wesseling. ad Herodot. p. 239. 2) qui nihil confert ad alios instituendos et emendandos. Sic semel tantum legitur in N. T. 2 Tim. II, 23. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ fuge et vita stultas et insulsas quaestiones, quae non ad cognitionem spectant, nec ad mores et felicitatem aliorum quidquam conferunt.

Ἀπαίρω, fut. αρῶ, perf. ἦρκα, aufero, tollo. Ἀπαίρομαι auferor. Ter tantum legitur in N. T. Matth. IX, 15. Marc. II, 20. Luc. V, 35. ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος quando sponsus ablatus ab eis fuerit. Sed aeque commode haec verba etiam verti possent: si ab iis discesserit sponsus. Habet enim ἀπαίρειν apud Graecos etiam hanc notionem, ut abire, secedere, migrare significet, v. c. Palaephat. de Incred. VII, 6. (Vid. Hemsterhus. ad Lucian. iudic. vocal. p. 83. et Schweighaeuser. Lex. Polyb. p. 62.) unde partim hebr. נסע et הסיע Gen. XII, 9. Exod. XII, 37. respondet in vers. Alex. partim ab Hesychio per ἐξιέναι, ἀποδημεῖν, ἀναχωρεῖν explicatur.

Ἀπαιτέω, ῶ, fut. ήσω, repeto, quod mihi iure debetur, requiro, iure meo reposco et exigo aliquid tanquam meum, quod ad certum tempus usui erat concessum alteri. (Ita enim a simplici αἰτεῖν differre ostendit Casaub. ad Theophr. Char. cap. 11. quanquam etiam interdum de mendicis usurpatur, qui stipem rogant.) Sic Aelian. V. H. I, c. 24. XIII, 2. τὸ χρυσίον ἀπῄτει. Sirac. XX, 15. σήμερον δανειεῖ καὶ αὔριον ἀπαιτήσει. Alex. recte usi sunt hac voce pro נגש Devt. XV, 2. 3. Ies. IX, 4. et pro נשא Nehem. V, 7. Hinc lucem foenerantur duo illa loca N. T. in quibus tantum haec vox legitur. Luc. VI, 30. ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει ab auferente tua ne cum rigore repete. Lucian. Hermotim. 18. δανείζοντας καὶ ἀπαιτοῦντας πικρῶς. Luc. XII, 20. ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ hac ipsa nocte vitam a te repetent, sc. οἱ ἄγγελοι. coll. Sap. XV, 8. τὸ τῆς ψυχῆς ἀπαιτηθεὶς χρέος, h. e. naturae debitum reddere coactus; ubi eleganter vita tanquam res, homini tantum ad aliquod tempus concredita, sistitur. Phavorin. ἀπαιτῶ· τὸ κεχρεωστημένον λαμβάνω, αἰτιατικῇ συντάσσεται. Ἀριστοφάνης, ἐπεὶ δ' ἀπαιτεῖς ἀργύριον τοιοῦτος ὤν. Idem sub ἀπαιτίζω: διαφέρει δὲ τοῦ αἰτεῖν τὸ ἀπαιτεῖν, ὡς καὶ διδόναι τοῦ ἀποδιδόναι. αἰτεῖ μὲν γὰρ τις τὸ μὴ χρεωστούμενον, ἀπαιτεῖ δὲ τὸ χρέος.

Ἀπαλγέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: expers doloris sum, ad omnem doloris sensum obduresco, obduratus sum, ita, ut omni sensu careas, quod Cicero ad Attic. II, ep. 18. verbo occallescere (gr. πωροῦσθαι) breviter et recte expressit. (ex ἀπὸ et ἀλγέω doleo.) Schol. ad Thucyd. II, c. 42. ἀπαλγήσαντες ἀντὶ

δῶ πυνθανόμενος ἀλγεῖν. Idem *Suidas* tradit. *Hesych.* ἀπηλγηκότες· μηκέτι θέλοντες πονεῖν, ἀναίσθητοι γενόμενοι, ἀποκαμόντες. In *Etymol. Gr. MSto*, quod laudavit *Segaar* in Epist. Crit. ad Valckenarium, haec glossa legitur: ἀπηλγηκότες· ἀποκαμόντες, ἀπελπίσαντες καὶ ἀμεριμνήσαντες καὶ ἀναισθήτως ἔχοντες. 2) metaphorice: *omnem pudoris sensum exuo, omnem sensum honesti, recti et veri depono.* Sic semel legitur in N. T. Ephes. IV, 19. οἵτινες ἀπηλγηκότες qui ad omnem sensum honesti et recti torpent: nam hanc explicationem non tam suadent, quam postulant verba sequentia ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ. Nullius itaque momenti et pretii est lectio quorundam codicum et versionum ἀπηλπικότες *desperantes* (unde orta est glossa in Gloss. N. T. *Fabric.* p. 151. ἀπηλγηκότες· ἀπηλπικότες, ubi vide *Alberti* notas), quam sine dubio, nisi eam correctionem e versione Syriaca et Vulgata dicere malimus, debemus docto librario, qui ἀπαλγεῖν interdum apud Graecos (v. c. *Polyb.* Hist. I, c. 35. τὰς ἀπηλγηκυίας ψυχὰς τῶν δυνάμεων) *desperare, animum abiicere, despondere*, significare, haud ignorabat. Vide de hac voce *Wetstenium N. T.* T. II. p. 251.

ἈΠΑΛΛΆΣΣΩ seu ἈΠΑΛΛΆΤΤΩ, fut. ἀξω, 1) *dimitto, decedere iubeo, depello, removeo.* *Aeschin. Socr.* Dial. II, c. 26. ὥσπερ τὰ φάρμακα πρὸς τὸ τὰς νόσους ἀπαλλάττειν. *Aristoph.* Eccles. v. 1038. τὴν γραῦν ἀπαλλάξασά με. Hinc medium ἀπαλλάσσεσθαι *discedere, abire*, quasi *se ipsum dimittere et removere.* Sic *Aeschin. Socr.* II. §. 21. ὁ γυμνασίαρχος ἀπαλλάττεσθαι αὐτὸν ἐκ τοῦ γυμνασίου ἐκέλευεν. *Herodot.* VIII, 44. ἀπαλλασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου. Sic Act. XIX, 12. καὶ ἀπαλλάττεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους ut recederent ab iis morbi. Interdum tamen etiam activum vim medii habet et *discedere* notat, v. c. *Xenoph.* Memor. I, 7. 3. Agesil. II, 26. *Theophr.* Char. 4. Retinuerunt autem hanc propriam notionem verbi ἀπαλλάσσειν Alex. locis haud paucis V. T. ubi partim pro הסיר Iob. IX, 34. Ierem. XXXII, 31. partim pro נצל Iob. X, 19. posuerunt. 2) *libero.* Sic Hebr. II, 15. καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου — — ἔνοχοι ἦσαν δουλείας et a metu mortis liberabat, quotquot eo tenerentur. Nec graecis Scriptoribus ignota est haec notio. Sic ἀπαλλαγῆναι apud *Xenoph.* Cyrop. V, 1. 6. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 27. Sapient. XII, 2. 20. et ἀπαλλαγή apud *Xenoph.* Venat. X, 14. *rationem periculum effugiendi* notat. *Phavorin.* ἀπαλλάττειν λέγεται καὶ ἀντὶ τοῦ ῥύεσθαι καὶ λυτροῦν, συντασσόμενον γενικῇ, οἷον ἀπαλλάττω σε τῶν κακῶν. Vide *Irmisch.* ad *Herodian.* II, 1. 17. Conf. etiam *I. B. Carpzov.* Exercitt. Philon. in Ep. ad Hebraeos p. 110 seq. qui idoneis exemplis ostendit, ἀπαλλάττειν speciatim de manumissionibus et liberatione a servitute usurpari. 3) Speciatim sensu forensi ἀπαλλάττεσθαι reus dicitur,

tur, *cum adversarius non persequitur accusationem*, aut *debitor, qui vel soluto debito aut transactione facta a creditore absolvitur et dimittitur.* Hinc ἀπαλλάττεσθαι ἀπὸ τινὸς est idem, quod διαλλάττεσθαι καὶ *placare iratum et adversarium, in gratiam restituere.* Sic certe legitur in N. T. Luc. XII, 58. ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ da operam, ut iratum adversarium tuum places, cum eo transigas, coll. loco parallelo Matth. V, 24. διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ. *Xenoph.* Memor. II, 9. 6. Aliud huius significationis exemplum e *Demosthenis* Orat. in Midiam p. 406. et 412. adduxit *Krebsius* ad Decreta Romanorum pro Iudaeis e Iosepho p. 336. In universum nemo dilegentius de hac voce disputavit *Drasigio* de Verbis Mediis N. T. I, 15. p. 179 seq.

Ἀπαλλοτριόω, ῶ, fut. ώσω, *abalieno, alienum reddo, longissime removeo,* sensu proprio non solum, sed etiam metaphorico, in quo ter legitur in N. T. libris. Ephes. II, 12. ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ olim non cives eratis reipublicae iudaicae. ibid. IV, 18. ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ qui vitam flagitiosam et scelestam agunt. Coloss. I. 21. ubi ἀπηλλοτριωμένοι simpliciter ponitur, ita, ut e reliquis locis aut verba τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, aut τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ intellegenda sint. Hoc verbo, non facile alias obvio, tamen aliquoties usus est (ut monuit iam *Krebsius* in Observv. Flav. p. 326.) *Iosephus* A. I. XI, 5. 4. ἀπαλλοτριωθησομένων τοῦ πλήθους e populi coetu semoverentur. Idem IV, 1. 1. et VII, 9. 2. ἀπαλλοτριῶσαι τὴν Ἀβεσαλώμου διάνοιαν πρὸς τὸν Ἀχιτόφελον. His addo *Polyb.* Hist. III, 77. Sirac. XI, 35. ἀπαλλοτριώσει σε τῶν ἰδίων σου. 3 Macc. I, 3. τῶν πατρίων δογμάτων ἀπηλλοτριωμένος. Vsi sunt praeterea Alexandrini hac voce pro זוּר Ps. LVIII, 3. נָכַר Iob. XXI, 29. Ier. XIX, 4. et aliis verbis passim.

Ἀπαλὸς, ὁ, ἡ, τὸ, *tener, mollis,* quasi *tactui cedens.* *Etym. M.* παρὰ τὸ ἁφὴ, ὁ τῇ ἁφῇ εἴκων, ut sit ἁπαλὸς pro ἁφαλὸς, aspirata in lenem mutata. Vsurpatur autem haec vox maxime de animalibus teneris et hominibus, qui sunt adhuc in puerili aetate. Sic v. c. Genes. XVIII, 7. ἔλαβεν ἁπαλὸν μοσχάριον, ubi est in hebraico רַךְ 1 Chron. XXIX, 1. Σαλωμὼν υἱός καὶ ἁπαλὸς, coll. *Aelian.* V. H. III, 42. παῖδα ἔτι ἁπαλὸν ὄντα καὶ νεαρὸν, et ib. XII, 1. quanquam interdum etiam de aliis rebus, etiam inanimatis, usurpatur, v. c. de terra s. massa argillacea, quam figulus cogit et tractat. Sapient. XV, 7. Singularem autem usum obtinet haec vox in N. T. libris, ubi bis tantum legitur de *ramis arborum, qui sunt succulenti et succi pleni,* ut sit idem, quod ἔγχυλος *succidus*, qua voce *Herodotus* Lib. II, aliquoties utitur. Matth. XXIV, 32. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς (sc. τῆς συκῆς) γένηται ἁπαλὸς cuius rami, ubi tene-

arescunt. Idem legitur Marc. XIII, 28. Eodem fere sensu in *Aquilae* reliquiis Levit. II, 14. *ἁπαλὰ λάχανα* olera recentia leguntur, et substantivum *ἁπαλότης* apud Alex. Ezech. XVII, 4. pro יְנִיקוֹתָיו *rami teneri* occurrit. *Hesych.* *ἁπαλός· μαλακός, τρυφερός.* *Phavorin.* *ἁπαλὸς ἐπὶ ζώων καὶ φυτῶν, οἷον ἁπαλὰ βρέφη καὶ ἁπαλὸν ῥόδον. μαλακὸν δὲ ἐπὶ κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων κ. τ. λ.*

ἈΠΑΝΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω. Haud differt a simplici verbo ἀντάω, et 1) significat: *obviam procedo, occurro.* Construitur cum dativo personae, cui alter obvius fit. Matth. XXVIII, 9. *ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς.* Marc. XIV, 13. *καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος.* Luc. XVII, 12. Ioh. IV, 51. Act. XVI, 16. Hinc venit notio Graecis admodum familiaris, ut *ἀπαντᾷν* interdum significet, ut Latinorum *occurrere*, (*Liv.* XXXI, 29. *Sueton.* Calig. 39.) *certo tempore vel loco adesse, praesto esse,* v. c. *ἀπαντᾷν ἐπὶ τὴν δίκην, κυρίαν, τὸ δικαστήριον*, et reliqua, (*Suid. ἀπαντᾷν καὶ συναντᾷν λέγουσιν, ἑκατέρως τὸ παραγίνεσθαι εἰς ἕνα τόπον*) de qua notione exposuit *Budaeus* in Comment. L. Gr. p. 40. Speciatim autem 2) de *hostili occursu et impetu* usurpatur: *occurro alicui hostiliter et armata manu*, seu, *proelio occurro*, ut est apud *Livium* X, c. 43. Sic Luc. XIV, 31. rex, expeditionem parans adversus alium regem, prius diligenter cum consiliariis suis expendere dicitur, an possit cum decem millibus *ἀπαντῆσαι*, proelio occurrere, hosti, se adorienti cum viginti millibus. Usurpari autem *ἀπαντᾷν* aeque ac *συναντᾷν* hoc sensu apud Graecos, inter alios *Muntheius* in Observatt. Philol. e *Diodoro Siculo* p. 166. De *impetu hostili* etiam Hebraei suo פגע utuntur, 1 Sam. XX, 17. 2 Sam. I, 15. ubi Alexandrini *ἀπαντᾷν* habent. *Phavorin.* *ἀπαντᾷν ἀντὶ τοῦ ἐναντιοῦσθαι. Ἀριστοφάνης, ἐγὼ δ' ἀπαντῆσαι δικαίως βούλομαι, καὶ τὸ μάχεσθαι. δοτικῇ συντάσσεται.*

ἈΠΆΝΤΗΣΙΣ, εως, ἡ, *occursus* (ductum a praecedente verbo) 1) *active* usurpatur, *cum quis alteri obviam procedit ad eum excipiendum.* Matth. XXV, 1. *ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου* proficisci debebant obviam sponso. ibid. v. 6. Act. XXVIII, 15. *ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν.* Respondet in versione Alex. hebr. לִקְרַאת 1 Sam. IX, 14. Ierem. XLI, 16. nec a voce *ἀπάντημα* differt, cum qua ab ipsis Alex. permutatum legitur ita 2 Sam. I, 15. Cohel. IX, 11. 2) *passive* usurpatur, *cum quis alteri obviam rapitur.* 1 Thess. IV, 17. *ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου* nubibus vecti obviam rapiemur Domino. De aliis vocum *ἀπαντᾷν* et *ἀπάντησις* notionibus copiose disputavi in *Spicilegio Lexici Bielliani* T. I. p. 13. T. II. p. 18.

ἍΠΑΞ. Adverbium numeri. 1) *semel, una vice*, omnis iterationis vel omnino, vel ad certum tantum temporis spatium,

tium, exclusionem indicans. 2 Cor. XI, 25. ἅπαξ ἐλιθάσθην semel lapidatus fui. Hebr. IX, 7. ἅπαξ τῦ ἐνιαυτῦ semel tantum quotannis. v. 26. τῷ ἅπαξ opponitur πολλάκις v. 25. ibid. v. 27. ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν homini statutum semel mori. *Lucian. Dial. mort.* 16. ἅπαξ τεθνεώς. Hebr. XII, 26. 27. 1 Petr. III, 18. Locus 1 Petr. II, 20. huc non pertinet, falsa enim ibi lectio est ἅπαξ ἐξεδέχετο, pro qua, ut iam recte vidit *Griesbachius*, verbum ἀπεξεδέχετο reponendum est. Magis vero huc pertinet formula: ἅπαξ καὶ δὶς, quae respondet formulae hebraicae פעם ושתים Nehem. XIII, 20. et notat *saepius, aliquoties, nec tamen crebro*, lat. *semel atque iterum*. Philipp. IV, 16. καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε aliquoties meae indigentiae missis donis succurrebatis. In altero vero loco, ubi haec formula occurrit, 1 Thess. II, 18. mihi quidem ea numerus exiguus in universum non indicari videtur, sed numerus binarius proprie significari. Verba enim sunt: ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἅπαξ καὶ δὶς non semel duntaxat, sed bis ad vos venire decreveram. Et sic etiam haec formula legitur 1 Macc. III, 30. 2) *prorsus, omnino, perfecte.* Hebr. VI, 4. τὺς ἅπαξ φωτισθέντας qui idoneam religionis christianae cognitionem sunt consequuti. Hebr. X, 2. ἅπαξ κεκαθαρμένυς si perfecte et prorsus expiati fuissent; ita, ut nullo expiationis ritu amplius opus esset. Iud. v. 3. ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει ut constanter tueamini doctrinam, quam satis cognitam habetis. ibid. v. 5. εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τῦτο rem vobis omnibus notissimam. Psalm. LXII, 11. ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεός: quem locum respexit *Suidas:* ἅπαξ, inquit, ἐλάλησεν ὁ θεὸς ἀντὶ τῦ ἀποφαντικῶς ἢ παντελῶς· τὸ ἅπαξ ἐλάλησεν ὁ θεὸς ὐκ ἐπὶ τῦ ἀριθμῦ, ἀλλ' ἐπὶ τῦ πάντως ἐσομένυ. Ps. LXXXIX, 35. ἅπαξ ὤμοσα. *Aelian.* V. H. II, 30. XIII, 34. Eodem sensu *semel* apud Latinos sumitur; confer *Duker.* ad *Florum* II, 12. *Bentlei.* ad *Horat.* Serm. II, 8. 24. — *Suid.* ἅπαξ· ὅλως, ὁλοσχερῶς.

ΑΠΑΡΑΒΑΤΟΣ, υ, ὁ, ἡ. Vox ἅπαξ λεγομένη in N. T. quae apud graecos Scriptores *de re* vulgo dicitur *immutabili, quae violari et mutari non debet,* v. c. νόμος ἀπαράβατος, (*Epictet.* 75.) lex, quae violari non debet; ὅρκος ἀπαράβατος iusiurandum inviolabile; nam παραβαίνειν haud raro *mutare, violare, transgredi*, notat. Vide praeter *Reiskii Indic. graecit. in Plutarchi moralia et philosophica* s. h. v. quae *Elsnerus* in Observatt. Sacris T. II. p. 354. hanc in rem congessit. Et hanc notionem respexit *Hesychius:* ἀπαράβατον· ἄσειστον: ita enim rescribendum est loco impressi ἄπιστον, quod nullum sensum habet. Sed quia παραβαίνειν interdum etiam notat *transire ad successorem*, factum est, ut in N. T. ἀπαράβατος

...tes diceretur, *quae non transit ad alios, ad successorem non transmittitur*, quae Graecis vulgo ἀδιάδεκτος dicitur. Sic tantum in N. T. legitur, Hebr. VII, 24. ἀπαράβατον ... τὴν ἱερωσύνην perpetuum habet sacerdotium, in quo nullum habuit successorem. *Oecumenius* ad h. l. ἀδιάδοχον· ἀτέλευτον. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 412.

'ΑΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *imparatus*, ex α priv. et παρασκευάζω *paro*. Semel legitur in N. T. 2 Cor. IX, 4. καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους et inveniant vos imparatos, ubi ἀπαρασκεύαστοι opponuntur τοῖς παρεσκευασμένοις v. 3. *Herodian.* III, 10. 19. προσπεσόντες δὲ Ῥωμαῖοι ἀπαρασκευάστοις τοῖς βαρβάροις. *Dion. Hal. Ant.* V. c. 49. Apud *Xenoph.* Memor. III, 4. 11. legitur vox idem significans, ἀπαράσκευος. *Phavorin.* ἀπαράσκευος· ἀπαρασκεύαστος, εὐχερής, εὔκολος.

'ΑΠΑΡΝΕΌΜΑΙ, ῦμαι, fut. ήσομαι, 1) *abnego, agnoscere nolo, aliquem mihi notum esse, vel ad me pertinere firmiter nego*, sive simpliciter ponatur, sive particula negandi, μή, οὐκ, addatur, quanquam eam pleonastice addere solent N. T. Scriptores pariter ac graeci, v. c. *Herodotus*, cuius loca collegit *Raphelius* in Observv. Herodot. ad Luc. XXII, 34. Sic Matth. XXVI, 34. τρὶς ἀπαρνήσῃ με ter me nosse negabis audacter. v. 35. Marc. XIV, 30. 31. 72. Luc. XII, 9. ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ hunc coram angelis Dei meum sectatorem agnoscere recusabo. Luc. XXII, 34. πρὶν ἢ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. Ioh. XIII, 8. *Suid.* ἄπαρνος· ὁ ἀρνούμενος ... 2) ex adiuncto: *renuntio, cum contemtu reiicio, abdico*, quae notio necessario agnoscenda est in formula: ἀπαρνήσασθαι ἑαυτὸν, quae in N. T. de eo usurpatur, *qui ipse sibi et omnibus commodis huius vitae renuntiat, summa quaevis bona, vitam adeo suam spernere et amittere paratus est ob religionis christianae professionem.* Matth. XVI, 24. εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν si quis velit meus sectator esse, renuncıet ipse sibi; ubi non de vitiositate, cui renuntiandum sit, sermonem esse, ut haud pauci opinati sunt, sed de ipsis commodis huius vitae, quorum aequo animo iacturam facere paratus esse debeat sectator Christi, praeter verba, maxime sequentia, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, maxime comma 25. evincit. Marc. VIII, 34. Luc. IX, 23. Hinc etiam ... ἀπαρνέομαι usi sunt Alex. Ies. XXXI, 7. pro hebr. מאס (quod alias per ἐξουθενέω, 1 Sam. VIII, 7. ὀλιγωρέω, Prov. III, 11. reddere consueverunt,) ubi *Theodot.* ἀπώσονται, *Symmach.* ἀποβαλοῦνται habet: et apud *Apollodor.* Bibl. II, c. 3. §. 1. ἀπαρνεῖσθαι recusandi notionem habet.

'ΑΠΆΡΤΙ. Adverbium. *Ab hoc tempore, ab hoc instanti*, ex ἀπὸ et ἄρτι iunct. Alias scribitur divisim, ἀπ' ἄρτι. Matth.

Matth. XXVI, 64. ubi tamen coniunctim ἀπαρτὶ legendum esse, Heinsius iudicavit. Semel tantum legitur in N. T. Apoc. XIV, 13. μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι beati sunt pii Christiani, qui moriuntur ab hoc ipso mortis eorum tempore et momento, uti vulgo hic locus explicatur ab interpretibus, praeeunte Syro, qui reddidit ܡܟܝܠ ܡܢ qui tamen aliam etiam, non minus commodam, admittit explicationem, recepta lectione ἀπαρτὶ, quam Beza, Alberti, L. Bos et Heinsius praeferunt. Ἀπαρτὶ autem est i. q. ἀπηρτισμένως, certo ac vere, perfecte, exacte, plene. Phavorin. ἀπαρτί· ἀπηρτισμένως, ἐπίῤῥημά ἐστιν, ὡς ἀμογητί, παρὰ τὸ ἀπηρτισμένον, τὸ πλῆρες. κέχρηται δ' αὐτῷ Ἡρόδοτος, λέγων, ἀπὸ τούτου εἰσὶ στάδια δύο ἀπαρτὶ κ. τ. λ. Confer etiam Foesii Oeconom. Hippocrat. p. 44. Wetstenii N. T. T. I. p. 493. et Scholiast. ad Aristoph. Plut. v. 388. Hac autem levi mutatione facta ἀπαρτὶ μακάριοι sunt perfecte, admodum felices et beati.

ἈΠΑΡΤΙΣΜΌΣ, οῦ, ὁ, perfectio, absolutio operis. Ἅπαξ λεγόμενον, quod tantum Luc. XIV, 28. legitur, εἰ ἔχει τὰ (δέοντα) πρὸς ἀπαρτισμὸν an habeat ad aedes perficiendas necessaria. Descendit a verbo ἀπαρτίζω perficio, perfectum et absolutum reddo, (Hesych. ἀπαρτίζει· τελειοῖ — ἀπηρτισμένον· τέλειον. Idem ἀπαρτίσαι· πληρῶσαι.) quod de opere usurpatur, cui extrema imponitur manus, v. c. οἶκος ἀπαρτισθεὶς domus omnibus suis partibus absoluta. Cf. Suiceri Thes. Eccles. T. I. p. 422. et Wetstenii N. T. T. I. p. 754.

ἈΠΑΡΧΉ, ῆς, ἡ, 1) proprie sunt primitiae frugum quae a reliquis frugibus separandae et Deo solemniter consecrandae erant, quasi ἀπ' ἀρχῆς, scil. γεννημάτων τῆς γῆς, de primis frugibus terrae, quas Deus iure sibi tanquam auctor consecrari voluit. Sic legitur in vers. Alex. Levit. XXIII, 10. et Devt. XXVI, 2. pro hebr. ראשית, et permutatur cum voce πρωτογεννήματα Levit. XXIII, 17. Descendit autem ab ἀπάρχομαι, quod proprie ad res sacras refertur, et significat: primitias offerre Deo, aut, initium rei sacrae facere, uti ostendit Ez. Spanhem. ad Iuliani Orat. I, p. 23. Iam quia primae fruges, quae Deo consecrabantur, praestantissimae et studiose selectae erant, factum est, ut deinde ἀπαρχὴ omne diceretur 2) metaphorice, quod primum est in suo genere, vel temporis vel dignitatis et praestantiae ratione habita, ita, ut de rebus aeque ac de hominibus adhibeatur, quemadmodum etiam ἀπάρχεσθαι apud Graecos ad omnium rerum initia transfertur: cf. Aelian. V. H. VIII, 1 et 18. Iulianus Orat. I, p. 8. Et in hac metaphorica notione tantum in N. T. legitur. Rom. VIII, 23 τὴν

ὑπεροχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες qui praestantissima dona Spiritus acceperunt, h. e. Apostoli, ut ipse in sequentibus explicat. ἀπαρχὴ id quod summum est et praestantissimum in suo genere, significat, v. c. Ierem. XLIX, 35. רֵאשִׁית גְּבוּרָתָם summam potentiam. Amos VI, 6. רֵאשִׁית שְׁמָנִים unguenta praestantissima. Hinc etiam ἀπαρχὴ τοῦ חֵלֶב respondet in versione Alex. (quod proprie quidem adipem, sed metaphorice optimum et praestantissimum notat.) Num. XVIII, 12. 29. 30. 32. Rom. XI, 16. ἀπαρχὴ, scil. φυράματος, primitiae massae seu farinae, aqua subactae, (רֵאשִׁית עֲרִסֹתֵכֶם Num. XV, 19. 20.) h. e. patriarchae, maiores Iudaeorum, a quibus genus duxerunt suum. Rom. XVI, 5. ubi Epaenetus quidam vocatur ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστὸν primus inter eos, qui in Asia proconsulari Christo nomen dederunt. *Theodoret.* ad h. l. πρῶτος οὗτος τῷ ἔθνους ἐπίστευσεν. 1 Cor. XV, 20. Christus vocatur ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων, qui primus et princeps fuit hominum a Deo in vitam revocatorum, unde v. 23. simpliciter ἡ ἀπαρχὴ vocatur. 1 Cor. XVI, 15. ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, coll. Rom. XVI, 5. Iacob. I, 18. ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων inter primos, qui doctrinam christianam sunt amplexi. Apoc. XIV, 4. ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ praecipui Dei et Christi cultores et sectatores. *Alberti Gloss. N. T.* p. 135. ἀπαρχή· πρῶτος. *Hesych.* ἀπαρχή· προσφορά, ἀφαίρεμα — ἀπαρχὴ χρυσός· πρῶτος χρυσός. *Schol. Eurip.* in *Orest.* v. 96. ἀπαρχὴ λέγεται οὐ μόνον τὸ πρῶτον τῇ τάξει, ἀλλὰ καὶ τὸ πρῶτον τῇ τιμῇ, ὅθεν καὶ ἀπαρχὰς καρπῶν ... οἱ παλαιοὶ καὶ ὠνόμαζον, τὰ κρείττονα ἐκλεγόμενοι. De singulis N. T. locis, in quibus haec vox legitur, sententias patrum graecorum collectas exhibuit *Suicer. Thes. Eccl.* T. I. p. 422 sq.

ἍΠΑΣ, ασα, αν, genitivus ἅπαντος, ἁπάσης, ἅπαντος, *omnis, totus, universus*, ex α ἀθροιστικῷ, et πᾶς *omnis*, quasi ἅμα πᾶς, *omnis, nullo excepto*. Sed haud raro, ut πᾶς, de *multitudine* tantum *ingenti* explicandum erit. Sic Luc. XIX, 48. ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων permulti enim e plebe ab ore eius pendebant. ibid. VIII, 37. ἅπαν τὸ πλῆθος. XVII, 27. ἀπώλεσεν ἅπαντας. Marc. XVI, 15. πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα. Iacob. III, 2. πταίομεν ἅπαντες ad unum labimur omnes. Speciatim τὰ ἅπαντα *sua, quae quis habet et possidet bona*, significat. Luc. V, 28. καταλιπὼν ἅπαντα omnibus relictis. Act. IV, 32. ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά sed omnia iis erant communia. *Ita et ἅπαντα* legitur apud *Aeschin. Socr.* II, 7. Conf. *Abresch. Auctar. Dilucid. Thucyd.* T. II. p. 263. In vers. Alex. semper fere pro כֹּל ponitur, v. c. Ps. XXII, 29. Ier. XVIII, 23. semel tantum Levit. V, 22. pro לְכֹל legitur, nec

nec raro in codd. verſ. Alex. aeque ac in codd. N. T. voce ἅπας et πᾶς permutatae leguntur.

Ἀ Π Α Τ Α Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *abduco a via recta quae calcanda erat, in erroneam*, quaſi ἀπάγω τῦ πάτυ, u *Euſtathius* et alii grammatici explicarunt. Cf. *Stephani The, Gr. L.* T. I. p. 1874 ſq. Hinc, ut latinum *ſeduco*, 2) *faci aliquem aberrare a veritatis tramite, fallo, decipio, in erro rem induco.* Sic Iacob. I, 26. ἀπατῶν τὴν καρδίαν αὐτῦ iſte decipit ſemet ipſum, is errorem alit. Reſpondet hebraico השׁיא Ieſ. XXXVI, 14. Alex. μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς Ἐζεκίας λόγοις. 3) *ad peccatum incito et compello vel doctrina vel exemplo, quaſi abduco aliquem a virtutis tramite.* Epheſ. V, 6 μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις ne vos ad peccata fraudu lentis aliorum doctrinis incitari patiamini; ubi ſermo eſt de doctoribus, qui excuſare ſolebant vitioſitatem humanam, e doctrina de libertate Chriſtianorum turpiter abutebantur. 1 Tim. II, 14. Ἀδὰμ ὐκ ἠπατήθη, coll. Geneſ. III, 13. — *Heſych.* ἀπατᾷ· πλανᾷ, φενακίζει.

Ἀ Π Α Τ Η, ης, ἡ, 1) proprie: *abductio a via recta*, al ἀπατάω, quod vide. 2) metaphorice: *deceptio, ſeductio*, in primis *cum alterum a veritatis et virtutis tramite abduco.* Si Matth. XIII, 22. ἡ ἀπάτη τῦ πλύτυ *divitiae fallaces*, quae par tim deſtituunt poſſeſſorem ſaepiſſime et decipiunt, partim eum ſubinde a recto tramite abducunt, cum nimis amantu et expetuntur. Fortaſſe tamen ἀπάτη h. l. ſignificat *oblectationem*, quam notionem ſaepe apud Graecos habere docen exempla prolata a *Pierſon.* ad *Moerid.* p. 65. *Reiskio* ad *Polyb.* p. 168. et *Erneſti* in *Gloſſar. Polyb.* ſ. h. v. *Moeris:* ἀπάτη· ἡ πλάνη, παρ᾽ Ἀττικοῖς. ἀπάτη δὲ ἡ τέρψις παρ᾽ Ἑλληνικοῖς. Marc. IV, 19. Epheſ. IV, 22. κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης pravis cupiditatibus, quae decipiunt ac ſeducunt homines; ubi ἐπιθυμίαι τῆς ἀπάτης ponuntur pro ἐπιθυμίαι ἀπατητικαὶ vel ἀπατῶσαι, plane, ut Iudith. IX, 11. ἐκ χειλέων ἀπάτης μυ. 3) per metonymiam *illud ipſum notat, qu alter decipitur ac ſeducitur, certe decipi ac ſeduci poteſt.* Coloſſ. II, 8. βλέπετε, μή τις ὑμᾶς ἔςαι συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, ubi κενὴ ἀπάτη aut in univerſum quaſcunque pravas artes, quibus homines alios decipiunt aut ſpeciatim *theologiam iudaicam* ſignificat, quae tunc in ſcholis Iudaeorum tradebatur, qua utebantur tunc tempori falſi doctores ad errores ſpargendos inter Chriſtianos. 2 Theſſ. II, 10. καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας et quavis doctrina falſa et fraudulenta. Hebr. III, 13. ἀπάτη τῆς ἁμαρτίας illecebrae vitioſitatis ſeu exemplum eorum, qui deficiunt a religione chriſtiana. *Phavor.* ἀπάτη· τὸ ὑφ᾽ ἑτέρυ παραλογισθῆναι. — παραλογισμὸς, φενακισμός.

Ἀ Π Α

ἈΠΆΤΩΡ, ορος, ὁ, ἡ, aeque ac vox ἀμήτωρ, de qua iam copiosius disputabamus, varie apud graecos Scriptores initur. Dicitur autem ἀπάτωρ 1) *qui patrem non habuit, qui parentibus caret*. Hoc sensu Deus a *Trismegisto* dicebatur teste *Lactantio* de *Vera Sapientia* Lib. IV, c. 13. *Epiphan. Haeres.* XXXI, c. 18. 2) *qui patrem morte sive alio quovis acerbo casu amisit*. *Pollux Onom.* III. c. 2. §. 4. ἀπάτωρ· ὁ μὴ πατέρα ἔχων, ὡς ὁ Ἥφαιστος. καλοῖντο δ' ἂν οὕτω καὶ οἱ ἀποβεβληκότες πατέρας καὶ μητέρας, οὓς λέγομεν ὀρφανούς. *Eurip. Orest.* v. 310. 3) *is, cuius pater obscurus est et ignotus, ignobili patre natus*. *Eurip. Ion.* v. 110. Sic apud *Livium* IV, 3. nullo patre natus dicitur, cuius pater est ignobilis. *Horat. Serm.* I, 6. 10. „multos saepe viros nullis maioribus ortos," coll. v. 6. et II, 5. 15. Et hanc notionem optime convenire loco Hebr. VII, 3. ubi Melchisedechus ἀπάτωρ vocatur, veterum multi opinati sunt, v. c. *Epiphanius*, qui causam huius appellationis hanc addit: διὰ τὸ μὴ ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ κατὰ τὸ φανερώτατον ἐπωνομάσθαι. *Euseb. Demonstr. Evang.* IV. c. 3. Sed ipsa loci laudati contexta oratio nos statuere iubet, Melchisedechum a Paulo ideo ἀπάτορα dictum esse, *quod pater eius non recensebatur in genealogiis sacerdotum Iudaeorum*, seu, quod fuit ἀγενεαλόγητος, ad quam vocem supra explicatam Lectores remittimus. Plura de hac re scire cupienti adeundus erit partim *Suicer*. in *Thes. Eccles.* sub ἀπάτωρ et Μελχισεδὲκ, partim *Wesseling. Obss.* L. II. c. 10. p. 177. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 407.

ἈΠΑΎΓΑΣΜΑ, ατος, τὸ, 1) proprie: *refractio, reflexio, lucis et splendoris, splendor maxime solis refractus et repercussus*, (ex ἀπὸ et αὐγὴ *splendor*; inde ἀπαυγάζω *splendorem reddo, remitto*) sicut ἀπήχημα *refractio soni*. *Hesych.* ἡλίου φέγγος. *Suid.* et *Phavor.* ἔκλαμψις. *Alb. Gloss. N. T.* p. 167. ἀκτὶν, *Lex. MS. Bibl. Coislin.* p. 495. ἀκτὶς ἡλίου. Deinde vero metaphorice 2) ἀπαύγασμα dicitur *omne, quod aliquam rem perfecte refert, exemplar plane expressum, imago viva et absoluta alicuius rei*, adeoque interdum *is, per quem et in quo intelligitur, aliqua saltem ex parte, quod est in altero*. Sic legitur in N. T. Hebr. I, 7. ubi filius Dei dicitur ἀπαύγασμα δόξης τοῦ πατρὸς, h. e. is, qui plane et perfecte refert maiestatem divinam, eodem fere sensu, quo a Paulo Coloss. I, 15. εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου dicitur. Quanquam autem hoc ipsum vocabulum in nullo interpretum graecorum V. T. legitur, tamen eo minus de veritate huius explicationis dubitare possumus, quo magis e loco Ezech. I, 26 — 28. constat, maiestatem divinam a prophetis eleganter comparatam fuisse cum lumine, splendorem ubique spargente et omnia collustrante, et quo minus dubia sunt loca aliorum Scriptorum, quae

quae ad locum nostrum illustrandum proferri solent. Sic sapientia ab auctore libri Sapient. VII, 26. *ἀπαύγασμα φωτὸς ἀϊδίε* vocatur, h. e. ut ipse explicationis causa statim addit, *ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τῦ Θεῦ ἐνεργείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτῦ.* *Philo* de *Mundi Opificio* T. I. ed. *Mang.* p. 35. seu p. 98. T. I. ed. *Pfeiferi*: *πᾶς ἄνθρωπος κατὰ μὲν τὴν διάνοιαν ᾠκείωται θείῳ λόγῳ, τῆς μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖον ἢ ἀπόσπασμα ἢ ἀπαύγασμα γεγονώς.* Idem de *Plantatione Noachi* p. 337. ed. *Mang.* *τὸ δὲ ἅγιασμα οἷον ἁγίων ἀπαύγασμα, μίμημα ἀρχετύπε.* Cf. praeter *Carpzovii Exercitt. Philom.* ad Hebr. I, 3. et *Abresch. Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 11. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 425.

'ΑΠΕΙΔΩ, i. q. *ἀφορῶ*, 1) *oculos converto ad aliquid, oculos defigo in aliquid, respicio,* et inprimis de iis usurpatur, *qui indignabundi et torve aliquem intuentur.* *Aelian. V. H.* III, 20. *Suid.* *ἀπεῖδεν· ἀντὶ τῦ μετὰ δριμύτητος ἐθεάσατο.* 2) simpliciter: *video, aspicio.* Sic in vers. Alex. occurrit Ionae IV, 5. ubi in hebr. est יִרְאֶה. *Aelian. V. H.* XII, 41. 3) metaphorice: *intellego, perspicio, mecum considero.* Sic semel tantum in N. T. occurrit Philipp. II, 23. *ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ* cum cognovero, quem exitum res meae sint habiturae, aut brevius: si per res meas fieri poterit.

'ΑΠΕΙΘΕΙΑ, *ας, ἡ,* *contumacia, inobedientia, incredulitas,* speciatim: *contemtus doctrinae christianae,* ita, ut omissum sit *τῆς πίστεως,* ab *ἀπειθὴς* *contumax, incredulus.* Rom. XI, 30. *νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τέτων ἀπειθείᾳ* illorum contumacia hunc eventum habuit, ut vos adduceremini ad religionem christianam. ibid. v. 32. *συνέκλεισε τὰς πάντας εἰς ἀπείθειαν* permisit Deus Iudaeos contumaces esse. Ephes. II, 2. *υἱοὶ τῆς ἀπειθείας* omnes, qui doctrinam christianam repudiant. ib. V, 7. *υἱοὶ τῆς ἀπειθείας* videntur esse *flagitiosi, scelesti,* nisi de *paganis* explicare quis malit. Idem valet de loco Coloss. III, 6. Hebr. IV, 6 et 11.

'ΑΠΕΙΘΕ'Ω, *ῶ,* fut. *ήσω,* 1) *incredulus sum, non credo, non admitto alicuius sententiam, doctrinam aut narrationem* et quidem ita, ut contumaciae reus fiam. Et aeque ac praecedens *ἀπείθεια* in N. T. speciatim de iis usurpatur, qui contumacia ducti doctrinam christianam repudiant. Ioh. III, 36. *ὁ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ* opponitur *τῷ πιστεύοντι εἰς τὸν υἱόν.* Act. XIV, 2. *οἱ δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι* Iudaei doctrinam Apostolorum repudiantes. XVII, 5. XIX, 9. Rom. XI, 30. 31. XV, 31. 1 Petr. II, 7. 8. III, 1. *Suid.* *ἀπειθεῖν ἀπιστεῖν, ἀντιλέγειν·* cum qua voc etiam haud raro permutatur in codicibus N. T. Idem: *ἠπείθησαν· οὐκ ἐπείσθησαν.* 2) *non obedio, immoriger et rebellis sum.* Rom. II. 8. *ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ* qui virtuti et sanctitati studere recusant. ibid. X, 21. *πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντι*

[illegible]λέγοντα, ubi ἀπειθεῖν et ἀντιλέγειν sunt synonyma. Ies. LV, 2. 1 Petr. III, 19. ἀπειθήσασί ποτε qui temporibus Noachi immorigeri Deo erant seu scelesti. ibid. IV, 17. coll. v. 18. Alex. pro סָרַר, Devt. XXI, 20. Nehem. IX, 29. מָרָה, Exod. XXIII, 21. et מָרַד Ies. XXXVI, 5. Phavor. ἀπειθεῖ· ἀντιλέγει. Hesych. ἠπείθησεν· ἀντεῖπεν. 3) despero de meliore sorte aut de auxilio divino, animum abiicio. Hebr. III, 18. ubi ἀπειθήσαντες sunt Iudaei, desperantes de auxilio divino, quibus v. 19. ἀπιστία tribuitur. Eodem sensu sumitur ἀπειθεῖν Sirac. XLI, 3. 4. ubi ἀπειθῶν et ἀπολωλεκὼς τὴν ὑπομονὴν sunt aperte synonyma.

'ΑΠΕΙΘΗΣ, έος, ὁ, ἡ, 1) incredulus, contumax, qui nullam persuasionem admittit. Hesych. ἄπιστος. Suid. δυσπειθής. [illegible] cui difficulter aliquid persuadetur. Sed in hac notione non legitur in N. T. 2) inobediens, refractarius, qui obsequium negat, ἀνυπότακτος, Hesychio interprete, et speciatim de eo dicitur, qui est impius, scelestus, quasi immoriger praeceptis divinis. Luc. I, 17. ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων impiorum animos emendabit. Act. XXVI, 19. οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ divino monito non obstiti. Rom. I, 30. γονεῦσιν ἀπειθεῖς. De infantibus immorigeris usus quoque est hac voce Callim. H. in Dian. v. 66. 2 Tim. III, 2. Tit. I, 16. ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι. III, 3. Alexandrini pro סוֹרֵר Devt. XXI, 18. pro מוֹרָה Num. XX, 10. מְרִי Ies. XXX, 9. posuerunt. Zachar. VII, 12. καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ, ubi in hebr. est וְלִבָּם שָׂמוּ שָׁמִיר.

'ΑΠΕΙΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, minor, comminor. 1 Petr. II, 23. πάσχων οὐκ ἠπείλει non comminabatur se aliquando mala illaturum mala inferentibus. 'Απειλέομαι minis interpositis interdico, veto, serio prohibeo. Act. IV, 17. ἀπειλῇ ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν minis interpositis prohibebimus, ne in posterum verba facere audeant, coll. v. 28. ubi παραγγέλλειν sequente μὴ ponitur. 'Απειλῇ ex hebraismo πλεονάζει. Conf. Vorstium de Hebraismis N. T. cap. 34. p. 625.

'ΑΠΕΙΛΗ', ῆς, ἡ, 1) comminatio, minae. Act. IV, 17. 29. IX, 1. ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου spirans minas ac caedem. 2) acerbitas, asperitas quaevis, nimia severitas. Ephes. VI, 9. ἀνιέντες τὴν ἀπειλὴν remittite nimiam severitatem, coll. Levit. XXV, 43. Saepius in N. T. non legitur. Suid. ἀπειλή· ἡ ὀργή. Phavor. et Etym. M. ἡ μετὰ ὀργῆς ἐπίπληξις.

'ΑΠΕΙΜΙ, fut. ἔσομαι, absum, ex ἀπὸ et εἰμί. 1 Cor. V, 3. ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ πνεύματι quamvis absens, animo tamen praesens. 2 Cor. X, 1 et 11. XIII, 2. 10. Philipp. I, 27. Coloss. II, 5. Ab hoc distinguendum est

Ἄπειμι vel Ἀπίημι, *abeo, discedo*, ex ἀπὸ et εἶμι vel ἵημι *vado, eo*, quod semel tantum legitur in N. T. Act. XVII, 10. εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπῄεσαν in synagogam abierant. Exod. XXXIII, 8. *Hesych.* ἄπεισιν· ἀπέρχεται, ἀπέθανεν. *Suid.* ἄπεστιν: ἀντὶ τοῦ ἀφέστηκεν, μακρὰν ἐστίν.

Ἀπειπάμεθα, vide sub Ἀπέπομαι.

Ἀπείραστος, ου, ὁ, ἡ, *qui tentari, irritari et impelli nequit*, ex α priv. et πειράζω, quod vide. In N. T. tantum legitur Iacob. I, 13. ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστι κακῶν Deus enim ad peccandum impelli nequit. Passive enim h. l. ἀπείραστος sumendum esse, propter sequentia, plerique iam interpretes, praeeunte *Syro*, viderunt et monuerunt contra paucos illos, qui cum *Aethiope* interprete active acciperent. *Vulgatus* reddidit: *Deus enim intentatus* (ita enim scribendum est loco male impressi *intentator*) *malorum est*. *Onom. Vet. Intentatus*: ἀπείραστος. *Glossae*: ἀπείραστος· *intentabilis*. Vetustioribus Graecis paene incognita quidem vox fuit ἀπείραστος, qui eius loco ἀπείρατος, Ionice ἀπείρητος, absque σ, adhibent, neque tamen plane exulat ab eorum scriptis, ita tamen, ut significet *inexpertum, intentatum*. Sic v. c. legitur apud *Galenum* de cura et medela animi morborum P. I. p. 365. μὴ καταλείπειν ἀπείραστον nil intentatum relinquere. *Ioseph. B. I.* V, 9. 3. VII, 8. 1. ἔργον ἀπείραστον facinus intentatum. Vide *Heisenii Novas hypotheses ad Ep. Iacobi* p. 500. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 661.

Ἄπειρος, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *is, qui omni usu rerum et experientia destituitur, rudis, imperitus*, a πεῖρα *experientia*. *Etym. M.* ὁ ἀμαθὴς παρὰ τὸ μὴ ἔχειν πεῖραν. Sapient. XIII, 18. περὶ δὲ ἐπικουρίας τὸν ἀπειρότατον ἱκετεύει. *Sophocl. Antig.* 1309. *Thucyd.* I, 141. *Xenoph. Mem.* II, 1. 23. ἄπειρος χαλεπῶν qui nihil molestiae expertus est. Hinc ἀπείρως et ἀτέχνως haud raro iuncta leguntur apud Graecos, v. c. *Aelian. V. H.* VIII, 8. Deinde ex adiuncto ἄπειρος dicitur 2) *impar, ineptus ad aliquam rem*. Hebr. V, 13. ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης is non valet ad doctrinam perfectiorem et sublimiorem cognoscendam. Caeterum bene distinguendum est hoc adiectivum ab alio, quod ex α priv. et poëtico πεῖραρ pro πέρας *finis, terminus* conflatum est, et *omne, quod non habet finem, innumerabile*, significat, nec raro in Graecorum scriptis legitur, v. c. *Aeschin.* Dial. II, 34. *Xenoph. Mem.* I, 1. 14. Conf. *Lennepius* ad *Coluth.* p. 53.

Ἀπεκδέχομαι, fut. ξομαι, *exspecto*. Est decompositum ex praepositionibus ἀπὸ, ἐκ et δέχομαι; ἀπὸ tamen notionem verbi per se non auget, ut multi, emphasium nimis studiosi, existimarunt, quanquam negari non potest, in singulis locis ob contextam orationem ἀπεκδέχεσθαι commode verti posse:

pto: *ardenter, flagrantissimo cum desiderio exspectare* aut *tranquillo animo et patienter exspectare*, v. c. Rom. VIII, 19. ἡ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται omnes Christiani futuram illam meliorem verorum Dei cultorum conditionem magno cum desiderio exspectant. coll. v. 22. ib. v. 23 et 25. 1 Cor. I, 7. ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου, ubi ἀπεκδέχεσθαι per *tranquillo animo et patienter exspectare*, reddi potest. Galat. V, 5. Philipp. III. 20. τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις qui sunt eius veri cultores. 1 Petr. III, 20.

ἈΠΕΚΔΥΌΜΑΙ, fut. ύσομαι. Verbum medium, quod proprie notat 1) *exuo me, depono vestimenta, arma*, etc. nec differt a verbo ἀποδύομαι. *Aelian. V. H.* XIII, 37. καὶ ἀπεδύσατο τὴν [illegible]. *Musaeus Hero et Leand.* v. 251. ἀπεδύσατο πέπλα. Ad hanc notionem etiam locum Coloss. II, 15. retulit *Wakefield* in *Silva Critica* P. III. p. 120. qui vocem ἀπεκδυσάμενος, ibi obviam, eiusque iudicio interposito commate a sequenti oratione separandam, vertit: *cum vestes exuisset*. et certamen sc. expeditior obiret. 2) active usurpatur, et significet: *exuo, spolio armis, vestibus, opibus*. In dubium quidem vocavit hanc notionem *Dresigius* de *Verbis Mediis N. T.* I, 17. quam tamen satis vindicavit huic voci *Perizonius* ad *Aelian. V. H.* II, 13. cui addi possunt *Scholiastes Aristoph.* ad *Lysistr.* v. 615. *Suidas* in voce ἅμιλλα, et *Schol.* ad *Theocrit.* IV, 11. Quia vero victis vestes detrahere et eos spoliare solent milites, factum est, ut ἀπεκδύεσθαι ex adiuncto *vincere*, vim *alicuius imminuere et potestatem infringere* notaret. Sic legitur Coloss. II, 15. ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς infringens potestatem omnium, etiam potentissimorum religionis christianae adversariorum; ubi *Grotius* iam ἀπεκδύεσθαι per *exarmare* interpretatus est. Simile verbum apud Chaldaeos reperitur חֲלַשׁ, quod praeter notionem *exuendi* etiam *infirmandi* habet, v. c. Ies. II, 11. 17. וְיֶחֱלַשׁ תְּקוֹף גִּבְרִין debilitabitur fortitudo virorum. 3) metaphorice: *depono, renuntio, repudio*. Coloss. III, 9. ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον deponentes veteres illos pravos ac perversos animi sensus, seu, pristinae vitae rationi prorsus renunciantes. Negari quidem non potest, verbum ἀπεκδύεσθαι apud graecos Scriptores, v. c. *Iosephum* A. I. XIII, 7. 1. et ἐκδύεσθαι (*Hesych. Illustr. Philos.* p. 59. [illegible] ἀλλοσχερῶς ἐκδῦναι τὸν ἄνθρωπον) aeque ac Latinorum *exuere* (*Tacit. Annal.* XIV, 52. exuere magistrum, ubi vid. *Ernesti*) hac notione reperiri, vero tamen magis simile est, Paulum usum verbi חֲלַשׁ, in scriptis Iudaeorum haud raro obvium, sequutum esse, de quo exposuit *Schoettgen. Hor. Hebr. et Talmud.* Vol. I. p. 820. adducto loco ex *Taanith* Fol. 24. 2. ubi *formulae* [illegible] חלש exuit cor suum, h. e. mutavit men-

mentem suam, et חליפות שמלת leguntur. *Cf. Krebs. Obss. Flav.* p. 342. qui haud male coniecit, ductam esse hanc loquendi rationem ab *actoribus*, qui habitu mutato et vestibus depositis alias partes agunt.

ἈΠΈΚΔΥΣΙΣ, *εως, ἡ,* 1) proprie: *exuitio, ipse exuendi actus,* aut secundum alios, *conatus deponendi vestem*, in qua tamen notione me legere non memini. (ab *ἀπεκδύομαι.*) 2) metaphorice: *depositio, renunciatio, abdicatio.* Sic semel tantum in N. T. legitur, Coloss. II, 11. *τῇ ἀπεκδύσει τῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν* depositione corporis, quo ad peccandum abutimur, aut depositione omnis vitiositatis. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 429.

ἈΠΕΛΑΎΝΩ et ἈΠΕΛΆΩ, fut. *άσω, abigo, arceo, expello, abduco.* Semel legitur in N. T. Act. XVIII, 16. *καὶ ἀπήλασεν αὐτὺς ἀπὸ τῦ βήματος* et abegit eos a tribunali. Eadem formula reperitur apud *Plutarch.* Mar. p. 410. D. *ἀπελαύνων τῦ βήματος.* Cf. quae disputavit de hoc verbo *D'Orville* ad *Chariton.* VI, 1. p. 512. ed. Lips.

ἈΠΕΛΕΓΜΌΣ, *ῦ, ὁ,* 1) proprie: *refutatio, redargutio,* (quo posteriore vocabulo *Vulgatus* interpres usus est Act. XIX, 27.) ab *ἀπελέγχω redarguo, refello, refuto, convinco.* Sapient. IX, 6. Iam, quia sententia et opinio, ab aliis idoneis argumentis refutata, in contemtum abire et nullius momenti haberi solet, factum est, ut *ἀπελεγμὸς* etiam ex adiuncto diceretur 2) *contemtus.* Sic autem legitur Act. XIX, 27. *τὸ μέρος ἡμῶν κινδυνεύει εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν* periculum est, ne hoc quaestus nostri genus in contemtum veniat, seu contemnatur.

ἈΠΕΛΕΎΘΕΡΟΣ, *ε, ὁ, ἡ, libertus, libertate donatus, non liber natus, sed manumissus. Suid.* ὁ *ἐλευθερωθείς. Ammonius:* ὁ *ἐκ δύλυ ἠλευθερωμένος. Phavor.* ὁ *τῆς τῶν δύλων ἀφειμένος δυλείας.* ὃς *καὶ ἐξελεύθερος.* Adde *Pollucis Onom.* III, c. 9. Semel in N. T. legitur. 1 Cor. VII, 22. *ἀπελεύθερος κυρίυ ἐςὶ* per religionem christianam libertatem accepit, non illam civilem, sed vere christianam. *Dion. Hal. Ant.* l. IV. c. 23.

ἈΠΕΛΛΗ͂Σ, *ῦ, ὁ, Apelles.* Nomen proprium viri pii et Christiani, commendati a Paulo Rom. XVI, 10.

ἈΠΕΛΠΊΖΩ, fut. *ίσω,* 1) intransitive: *despero, omnem spem abiicio.* Sirac. XXII, 26. 2 Macc. IX, 18. *τὰ κατ' αὐτὸν ἀπελπίσας. Polyb.* III, 63, 13. 2) ut lat. *despero,* (*Cic. Fam.* XII, 14.) transitive: *in desperationem adduco, spem omnem alicui adimo.* Sirac. XXII, 22. XXVII, 21. Ies. XXV, 4. Iudith. IX, 12. ubi Deus dicitur *ἀπηλπισμένων σωτὴρ* servator eorum, qui spe destituuntur. Opponitur *τῷ ἐπελπίζειν.* 3) *spero aliquid ab altero, inde spero,* quasi *ἐλπίζω ἀπό τινος.* Luc. VI, 35. *μηδὲν ἀπελπίζοντες* ita, ut nihil inde speretis: quae sunt ipsa verba *Vulgati* interpre-

tis,

tis, quam h. l. etiam *Arabs* sequutus est. *Syrus* habet: ܘܠܐ ܬܦܣܩܘܢ ܣܒܪܐ ܕܐܢܫ *et ne praescindatis spem ullius*, quam is de vestra beneficentia concepit ac fovet, si nempe nimis rigidi erga eum fueritis in denegandis beneficiis. Vocem graecam *ἀπελπίζειν* admittere hanc explicationem, ex criticis notavit *Polus* ad h. l. Recte autem docuit post *Hackspanium* et *Wolfium Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 117. esse hunc optimorum Scriptorum morem, ut brevitatis caussa vocis omissae indicium faciant ope praepositionis, quae, cum sola poni nequeat, verbo adiungitur. Sic v. c. *ἀπεσθίειν* ponitur pro *ἐσθίειν ἀπό τινος*, observante *Athenaeo* Lib. XIV. p. 649. ed. *Casaub.* et *ἀπολαβεῖν* interdum est *λαβεῖν ἀπό τινος*.

'ΑΠΈΝΑΝΤΙ. Adverbium, quod genitivum adsciscit. 1) *ex adverso, e regione.* Matth. XXI, 2. *εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν* in vicum, qui vobis est ex adverso. Matth. XXVII, 61. *καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου* e regione sepulcri sedentes. Alexandrini usi sunt hac voce Genes. XXI, 16. Ezech. XL, 2. pro מִנֶּגֶד et Ios. XVIII, 17. Iud. XIX, 20. pro נֹכַח. 2) *coram, in conspectu*, unde pro לִפְנֵי Devt. XXVI, 10. et עַל־פְּנֵי Genes. XXIII, 19. XXV, 9. XLIX, 30. Alexandrini posuerunt. Act. III, 16. *ἀπέναντι πάντων ὑμῶν* in conspectu omnium. Matth. XXVII, 24. *ἀπέναντι τοῦ ὄχλου* spectante populo. Rom. III, 18. *οὐκ ἔστι φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν* nullus est in iis numinis cultus, coll. Ps. XXXVI, 1. 3) *adversus, contra.* Act. XVII, 7. *ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος* agunt contra decreta Caesaris. Sirac. XXXVII, 4. *καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως ἔσται ἀπέναντι.*

'ΑΠΕΊΠΟΜΑΙ. Verbum medium ab activo *ἀπειπεῖν*, quod notat: *interdico, veto*, (*Xenoph. Mem.* I, 2. 33. *Dionys. Hal. Antiq.* VIII, 38. XI, 41. *καὶ τὸ λοιπὸν ἀπεῖπον μηδένα Ῥωμαίων ἄρχειν διὰ βίου τὴν ἀνυπεύθυνον ἀρχήν.*) *defatigor, deficio, concido animo*, (*Xenoph.* de *Re equestri* VIII, 5. et ibi *Zeunii Obs.* IX, 7. *Eurip. Hecub.* v. 942. *τάλαιν' ἀπεῖπον ἄλγει.*) *renuntio, nuntium mitto alicui*, (*Thucyd.* V, 43. *ἦν τοῦ πάππου ἀπειπόντος.* *Lysias Orat.* VII. p. 103. *καὶ ταύτην φανερῶς ἀπειπόντα ὁμιλίαν*) denique *vito.* (Sic apud *Musaeum Hero* et *Leand.* v. 125. *ἔργον ἐμῶν ἀπόειπε πολυπταίνων γενετήρων.*) Omnes has varias, quas sustinet activum *ἀπειπεῖν* notiones, recensuit, et idoneis exemplis confirmavit *Dresigius* de *Verbis Mediis N. T.* I, 116. p. 187 sq. cum quo conferendus est *Wetstenius N. T.* T. II. p. 185 sq. Hinc Medium *ἀπείπομαι* significat: *mihi ipsi aliquid interdico, me abdico aliqua re, renuntio, recuso, depono, abiicio, vito, caveo.* Sic semel tantum in N. T. legitur 2 Cor. IV, 2. *ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης* sed renuntiavimus occultis sceleribus seu consiliis improbis, sensibus turpibus

pibus et perversis. *Hesych.* ἀπείπατο· ἠρνήσατο. ἀπειπάμεθα· ἀπεῤῥιψάμεθα. ἀπείπαντο· παρῃτήσαντο, (*Herodot.* VI, 10. ἐκ ἀπείπαντο τὴν ἐπικρίην) ἀπετάξαντο. *Suid.* ἀπείπατο· ἀπηρνήσατο. καὶ ἀπεῖπεν· ἀπηγόρευσεν, ἀπεφήνατο. καὶ ἀπειπεῖν ἀντὶ τῦ ἀποκαμεῖν, καὶ ἀδυνατῆσαι. ἀπειπών· ἀπαρνησάμενος, παρῃτησάμενος. Recte itaque, ut ex prolatis exemplis apparet, *Stephanus* in Thesauro suo monuit, activum et medium huius verbi fere idem significare. Legitur etiam haec vox in vers. Alex. ubi partem hebraico אמר sequente לא *interdicere*, v. c. 1 Regg. XI, 2. partim חדל Zach. XI, 12. et מאס Iob. X, 3. coll Iob VI, 14. respondet. His adde, quae *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 298 de hac voce docte monuit.

'ΑΠΕ'ΡΑΝΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *immensus et infinitus, qui nullos terminos et limites habet*, (ex α priv. et πέρας *terminus*, unde περαίνω *finio, termino*) item, *qui ad finem perduci nequit*, idem cum ἄπειρος et ἀπέρατος. vid. *Schol.* ad *Aristoph. Nub.* v. 3. *Polyb.* I, 57. *Aristoph. Nub.* v. 392. τὸν δ' ἀέρα τόνδ' ὄντα ἀπέραντον. *Hesych.* ἀπέραντον· μέγαν, ἀτελεύτητον, ἐκ τῦ πέρας μὴ ἔχειν. *Suid.* ἀπέρατον· ἄπειρον, μέγα. ὃ πέρας ἐκ ἔςιν. οἱ δὲ μετὰ τῦ ν γράφοντες ἁμαρτάνεσι. Ex hac vero notione vulgo explicatur locus 1 Tim. I, 4. γενεαλογίαις ἀπεράντοις de quaestionibus genealogicis, quarum veritas nunquam evinci poterit, quae semper rixis locum dabunt. Sed aeque commoda est huic loco aut potius melius convenit notio altera, quam habet haec vox, ut 2) sit *inutilis, a quo nulla utilitas sperari potest*, a περαίνειν *prodesse*, ut adeo γενεαλογίαι ἀπέραντοι in loco 1 Tim. I, 4. (saepius enim non legitur in N. T.) sint *quaestiones genealogicae, quibus plane nihil efficitur, quibus nulla utilitas ad Christianos redundat*, ut iam vidit *Chrysostomus* ad h. l. ἀπεράντοις scribens ἤτοι τέρας ἐδὲν ἐχέσαις ἢ ἐδὲν χρήσιμον. Debeo hanc interpretationem *Kypkio*, qui eam in *Obss. Sacr.* T. I. p. 347. protulit et idonee confirmavit, praeeuntibus inter veteres *Oecumenio* (οἷον τοῖς μὴ ἔχεσι πέρας τὶ χρηςὸν ἢ ταῖς λέγεσιν ἢ τοῖς ἀκέεσι.) et *Theophylacto* (ἢ ταῖς εἰς τὰς ἄνω χρόνες ἀναβαινέσαις ἢ τὸ πέρας ἐδὲν ἐχέσαις χρήσιμον ἢ ἐυσύνοπτον, ἀλλὰ δυσπεριλήπτοις καὶ πολυτρόποις.) *Strabo* II. p. 167. B. ἀπέραντος λόγος.

'ΑΠΕΡΙΣΠΑ'ΣΤΩΣ. Adverbium, *absque ulla distractione, summa cum diligentia, sine ulla cura et sollicitudine, quiete, tranquille.* Tam late enim patet haec vox, quae a περισπάομαι descendit, quod partim *de eo* usurpatur, *qui multis et gravissimis negotiis distrahitur.* (unde adiectivum ἀπερίσπαςος dicitur *is, qui continuo et summa cum dilegentia aliquid facit, ita, ut nulla re a negotio avocari possit.* *Polyb.* II, 67. 7. et XXIX, 8. 16.) partim autem *de eo* legitur, *qui admodum afflictus est et quasi curis et sollicitudine distrahitur.* Sirac. XLI, 2.

2. mors dulcis est ἀνθρώπῳ περισπωμένῳ περὶ πάντων, cui v. 1. opponitur ἀνὴρ ἀπερίσπαστος, qui nullis aerumnis et angustiis distractus est. *Porphyr*. de *Abstinent*. I, 46. Adverbium ἀπερισπάστως semel tantum legitur in N. T. 1 Cor. VII, 35. ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ εὐπρόσεδρον κυρίῳ ἀπερισπάστως sed propter decorum et ideo, ut indefesso studio Christum colere sine ulla cura et sollicitudine possitis. *Polyb*. II, 20, 12 et XII, 28. 4. *Hesych*. ἀπερισπάστως· ἀμερίμνως, ἀφροντίστως, ἡσύχως. Defenderunt hanc explicationem loci Paulini contra *Knatchbullum*, qui interpretatur: *sine violenta abstractione in verba mea*, inter alios *Raphelius* in *Notis Polybianis* p. 464. et *Lamb. Bos*. in *Exerc. Philol*. p. 134. Cf. etiam *Gatakeri Notas* ad *Marc. Antonin*. de rebus suis III. §. 6.

Ἀπερίτμητος, ου, ὁ, *non circumcisus, cui praeputium amputatum non est, gentilis, alienus a civitate iudaica*. 2 Macc. I, 51. καὶ ἐφιλίνακι τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀπεριτμήτους. ib. II, 46. Hebr. עָרֵל Exod. XII, 48. Iud. XIV, 3. In N. T. ubi semel tantum legitur, metaphorice usurpatur. Locus est Act. VII, 51. ubi formula mere hebraica ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς ὠσὶν legitur. Ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ Iudaei dicuntur, qui se lege Mosaica, cui circumcisionis ritu obstricti erant, emendari et corrigi non passi fuerunt, qui eandem ob causam olim a prophetis עַרְלֵי־לֵב vocabantur, v. c. Ierem. IX, 26. Ezech. XLIV, 7. *Coran Sur*. II, 88. Parum differt altera formula: ἀπερίτμητοι τοῖς ὠσὶν, qua Iudaei indicantur, qui immorigeri sunt praeceptis religionis mosaicae, et quorum aures quasi occlusae sunt praeceptis divinis, tota expressa ad hebraicam עֲרֵלָה אָזְנָם, quae legitur Ier. VI, 10.

Ἀπέρχομαι, fut. ἐλεύσομαι, aor. 2. ἀπῆλθον, 1) *abeo, discedo*. Matth. XIII, 25. καὶ ἀπῆλθεν et clam discessit. ibid. XVI, 4. XIX, 22. XXVI, 36. ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ dum abeo seu secedo illuc, precandi causa. Marc. V, 21. ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. ibid. VIII, 13. Iud. VI, 21. ὁ ἄγγελος κυρίου ἀπῆλθεν ἀπ' ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Apud graecos Scriptores, omissa praepositione ἀπὸ, quae iam in verbo latet, ἀπέρχεσθαι simpliciter cum genitivo construitur, v. c. *Xenoph*. de *Rep. Laced*. XII, 4. Pertinet huc etiam formula: ἀπέρχεσθαι εἰς τὰ ὀπίσω, quae in universum quidem de *eo* usurpatur, *qui deserit aliquem et deficit ab aliquo*, speciatim vero de *discipulis* adhibetur, *qui magistrum relinquunt nec amplius ab eius partibus stare volunt*, quo sensu simplici voce ἀπέρχεσθαι *Diogenes Laërt*. II. sect. 109. usus est. Ioh. VI, 66. ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω, ab hoc inde tempore multi discipulorum eius defecerunt ab eo. Cf. infra sub ὀπίσω. 2) *eo, proficiscor, iter facio*. Matth. VIII, 19. ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ sectabor te, quocunque perrexeris.

rexeris. ib. X, 5. εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε ad gentiles ne proficiſcamini. ib. XIV, 15. 25. XVI, 21. ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα ſibi eundum eſſe Hieroſolymam. ibid, XXVIII, 10. Ioh. IV, 47. Rom. XV, 28. ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς σπανίαν. Galat. I, 17. ἀλλ' ἀπῆλθον εἰς ἀραβίαν. In verſ. Alex. pro יֵלֵךְ Geneſ. XXIV, 56. 61. הָלַךְ Geneſ. XIX, 2. et נָסַע Ieſ. XXXVII, 37. ponitur. Ad hanc notionem referenda eſt formula: ἀπέρχεσθαι ὀπίσω τινὸς, quae partim de *iis* uſurpatur, *qui aliquem ſequuntur et comitantur*, partim ex adiuncto: *alicuius diſcipulum et ſectatorem eſſe* ſignificat, ob morem veterum philoſophorum et doctorum iudaicorum, qui ſemper choro diſcipulorum ſuorum ſtipati incedere, interdum adeo itinera facere ſolebant. Sic Marc. I, 20. ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ eum magiſtrum ſectati ſunt. Ioh. XII, 19. ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν ad unum fere omnes eum ſectantur. Interdum autem illud ὀπίσω omittitur, ut Luc. XVII, 23. μὴ ἀπέλθητε, ubi de Pſeudo-Meſſia ſermo eſt, coll. XXI, 8. Eodem modo הָלַךְ, ſequente אַחֲרֵי, *aliquem ducem ſequi, ab alicuius partibus ſtare* notat. Exod. XXIII, 2. 2 Sam. XVII, 9. Haud raro tamen pro אַחֲרֵי etiam אֵת ponitur, 2 Sam. XVI, 17. Prov. I, 11. Hinc ſine dubio factum eſt, ut ἀπέρχεσθαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας in epiſtola Iudae v. 7. de iis uſurparetur, qui laſcivo alienarum uxorum amore trahuntur. 3) *venio, advenio, accedo.* Marc. III, 13. VII, 30. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὗρε κ. τ. λ. et domum ingreſſa invenit. Luc. XXIII, 33. καὶ ὅτε ἀπῆλθον (in aliis codd. ἦλθον) ἐπὶ τὸν τόπον et ubi ventum eſt ad locum. Matth. VIII, 33. ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν venientes ad urbem; ad quem locum conf. *Boiſii Collatio Vet. Interpr.* Hebraico בּוֹא reſpondet apud Alex. Geneſ. XLII, 21. ἀπῆλθεν ἐφ' ὑμᾶς θλῖψις. Ioſ. VI, 11. εὐθέως ἀπῆλθεν εἰς τὴν παρεμβολήν. 4) *redeo, revertor.* Matth. II, 22. ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν veritus eſt illo reverti. ibid. VIII, 21. IX, 7. ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ domum rediit. ib. XIII, 46. ἀπέρχεσθαι ſimpliciter poſitum, *domum reverti* ſignificat. Luc. I, 23. In verſ. Alex. שׁוּב exprimit, Geneſ. III, 19. ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. ib. XXXI, 13. Exod. IV, 19. *Suid.* ἀπέλθῃ· ἀντὶ τοῦ ἐπανέλθῃ. Θουκυδίδης. 5) *navi proficiſcor, traiicio, transvehor.* Matth. VIII, 18. ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν iuſſit eos traiicere lacum Geneſareth. Interdum τῷ πλοίῳ additur, v. c. Marc. VI, 32. Haud raro tamen omittitur. Ioh. VI, 1. 22. X, 40. Cf. infra ſub διέρχεσθαι et ἔρχεσθαι. 6) addita praepoſitione εἰς et ἐπὶ, *impetum facio, irruo*, quod alias ἐπέρχεσθαι dicitur. In hac vero notione rariori ter tantum occurrit in N. T. Matth. VIII, 31. ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων permittas nobis ſolum in hunc porcorum gregem impetum facere, et v. 32. ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους irruebaut

bant in istum gregem. Ioh. XVIII, 6. ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, quae verba vulgo quidem de *fuga*, in quam voce Christi conversi fuerint ministri pontificis et Pharisaeorum cum cohorte intellegunt, sed rectius ex meo quidem sensu de *ministris et militibus romanis* explicantur, *qui aggressi discipulos Christi* (τὰ ὀπίσω pro τοὺς ὀπίσω) *effecerunt, ut hi humi prociderent*. 2 Sam. XVII, 2. ἀπελεύσομαι ἐπ' αὐτὸν irruam in illum. 7) etiam rebus inanimatis tribuitur et tunc per *recedere, removeri, tolli, evanescere, praeterire*, pro subiecti diversitate vertendum erit. Marc. I, 42. εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα recessit ab eo lepra, aut, a lepra sanatus est. Idem legitur Luc. V, 13. Apoc. IX, 12. ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν prima calamitas praeteriit. ib. XI, 14. XVIII, 14. καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, ubi in codd. quibusdam ἀπώλετο legitur loco ἀπῆλθεν, quae tamen lectio merum glossema mihi sapere videtur; commode enim ἀπέρχεσθαι h. l. per *eripi, amittere sine omni spe recuperandi* verti potest. Sic *Arrian. Dissert. Epictet.* IV. c. 3. μικρὸν ἂν ἀπονυστάξῃς, ἀπῆλθε πάντα μέχρι νῦν συνειλεγμένα. Hinc in versione Alex. τῷ הָלַךְ (v. c. Cant. II, 11. ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν) respondet. 8) sequente praepositione εἰς etiam hominibus tribuitur, *qui in aliquem statum et conditionem rediguntur*. Matth. XXV, 46. ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον hi suppliciis aeternis afficientur, illi vero felicitate aeterna fruentur. Marc. IX, 43. 9) *morior, e vita discedo*, ita, ut omissum sit vel ἐκ τοῦ βίου, vel ἐξ ἀνθρώπων, uti *Casaubonus* docuit ad *Diog. Laërt.* III, 6. Ioh. XVI, 7. συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω expedit vobis, ut ego ad patrem meum redeam. et ibidem: ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, coll. v. 5. Eodem modo ὑπάγειν in N. T. usurpatur, pro quo in vers. Alex. interdum etiam est: ἀπέρχεσθαι πρὸς τοὺς πατέρας, Genes. XV, 15. etiam ἀπέρχεσθαι εἰς γῆν, Genes. III, 19. Iob. VII, 20. 10) *divulgor, spargor in vulgus, emano*, i. q. ἐξέρχομαι. Matth. IV, 24. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν fama eius totam Syriam pervasit. ib. IX, 26. ἀπῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην et emanavit fama huius rei in totam illam regionem, coll. Luc. VII, 17. Sic הָלַךְ legitur Esther. IX, 4. וְשָׁמְעוֹ הוֹלֵךְ בְּכָל־הַמְּדִינוֹת et יֵצֵא Esther. I, 17. 11) haud raro abundat, aliis verbis additum, v. c. Matth. XVIII, 30. ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακήν. ibid. XIII, 28. XXV, 18. ubi ἀπελθὼν in codd. haud paucis omittitur. ibid. v. 25. Marc. VI, 28.

ΑΠΕΧΕΙ. Impersonale, *sufficit, satis est*, [illegible] ἀπόχρη, ἐξαρκεῖ, interprete *Hesychio*. Semel tantum legit[illegible]. Marc. XIV, 41. ubi tamen de eius vera notione co[illegible] admodum dissentiunt interpretes. *Kypkius* in *Obss. Sacr.* T. I. p. 193. ἀπέχει coniungi vult cum ὥρα, hoc sensu: *abstrahit* (seu

arcet,

arcet, abripit,) *venit hora:* fed admodum contorte et contra linguae graecae ufum. Paulo melius *Schwarzius* in *Comment. L. Gr.* p. 147. ἀπέχει reddidit: *non est iam ad dormiendum tempus opportunum*, ut omiffum fit καιρὸς vel ὥρα. Sed nihil impedit, quo minus receptam vocis ἀπέχει notionem *fufficit, fatis eft* (qua etiam ufus eft *Anacreon* Od. XXVIII, v. 33. ubi vide *Barnef.*) retinentes, locum Marci ita reddamus; *iam fatis multum temporis fomno impendiftis.* Conf. *Guft. Sommelii* D. de genuina vocis ἀπέχει notione Marc. XIV, 41. Lund. 1774. 4.

ἈΠΈΧΩ, fut. ἀφέξω, 1) *recipio, reporto.* Philem. v. 15. ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς ut aeternum eum recipias, h. e. qui in omne vitae tuae tempus commodis tuis inferviat. Speciatim ἀπέχειν de eo dicitur, *qui nactus eft, quod ipfi debetur, nec habet, quod plus poftulet, qui fatis habet,* et refpondet formulae noftrae, *das Seinige hinweg haben.* Sic Matth. VI, 2. 5. 16. ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν nullum ultra praemium iis expectandum eft, iam tenent mercedem ipforum. Luc. VI, 24. ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν recepiftis veftrum folatium. Philipp. IV, 18. ἀπέχω δὲ πάντα fatis habeo. Nihil vero frequentius eft hac ipfa fignificatione in Scriptoribus graecis pariter ac hellenifticis. Sic Genef. XLIII, 23. כַּסְפְּכֶם בָּא אֵלָי Alex. τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀπέχω pecuniam veftram accepi nec habeo quod poftulem. Num. XXXII, 19. *Marc. Antonin.* XI, 1. ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἐμαυτοῦ. *Athenaeus* XIV. p. 649. Alia loca Scriptorum gr. excitata lege apud *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* IV, 49. p. 135. *Kühn.* ad *Diog. Laërt.* VII. f. 100. et *Fifcherum* de *Vitiis Lexicorum N. T.* Prolufl. XXVII. p. 12 fq. *Phavor.* ἀπέχειν· καὶ τὸ ἀπολαμβάνειν. *Suid.* ἀπέχω· αἰτιατικῇ ἀντὶ τοῦ ἀπέλαβον. *Hefych.* ἀπέχῃς· λάβῃς. *Thom. M.* adeo ἀπέχειν elegantius dici, quam λαμβάνειν, fub voce ἀπέχω indicavit. 2) *difto, abfum,* ad quam notionem exprimendam reliqui Graeci etiam verbis διέχω (conf. *Thucyd.* ed. *Dukeri* p. 668.) et ἔχειν utuntur. *Suid.* ἀπεῖχεν· πόῤῥω ἦν. *Xenoph.* de *Vectig.* cap. IV. §. 43. ἀπέχει — — — ἑξήκοντα στάδια. *Polyb. Hift.* VI, 25. Sic Luc. VII, 6. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας cum haud procul abeffet ab eius domo. ib. XV, 20. XXIV, 13. εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. 1 Macc. VIII, 4. 2 Macc. XI, 5. XII, 29. 3) metaphorice; *alienus, remotus fum ab aliqua re.* Matth. XV, 8. ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ fed animus eorum longiffime eft a mei cu[redacted]otus. Marc. VII, 6. Iam cum ἀπέχω in voce activa [redacted]ignificet *avertere, removere, hinweg halten,* ita, ut [redacted]m fit *admovere,* v. c. *Ariftoph.* in *Pace* v. 161. ἀπέχειν τὴν ῥῖν' ἀπὸ κάκκης, medium ἀπέχομαι, quod haud raro in N. T. libris legitur, vel abfolute pofitum, vel addita prae-

praepofitione, fignificat 4) *abftineo ab aliqua re*, quafi ἀπέχω ἐμαυτὸν, *fugio, vito*. Sic Act. XV, 20. ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων. v. 29. ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων. 1 Tim. IV, 3. ἀπέχεσθαι βρωμάτων abftinere cibis. 1 Theff. IV, 3. V, 22. ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε omni improbitatis et vitiorum genere abftinete. 1 Petr. II, 11. Malach. III, 6. οὐκ ἀπέχεσθε ἀπὸ τῶν ἀδικιῶν. Ier. VII, 10. ἀπεσχήμεθα τοῦ ποιεῖν πάντα τὰ βδελύγματα. Sirac. IX, 18. XXVII, 10. *Aefchines Socr.* Dial. II, 15. ἀπέχεσθαι σίτων καὶ ποτῶν. *Xenoph. Vectig.* V, 6. ἀπέχεσθαι τῶν κακῶν. Cf. *Drefigium de Verbis Mediis N. T.* I, 18. p. 193.

ἈΠΙΣΤΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *fidem datam fallo, perfidus fum*. 2 Tim. II, 13. εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει fi vel nos fidem Chrifto datam fallimus, tamen Chriftus femper verax manebit. 2) *fidem alterius verbis denego, alteri fidem non habeo*, et fpeciatim de iis ufurpatur, *qui religionem chriftianam repudiant*. *Harpocrat.* ἀπιστεῖν· ἀντὶ τοῦ ἀπειθεῖν — λέγουσι δὲ καὶ ἀπιστίαν τὴν ἀπείθειαν. *Hefych.* ἀπιστεῖ· ἀπειθεῖ. Marc. XVI, 11. ἠπίστησαν credere nolebant. ib. XVI, 16. ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται, ubi ὁ ἀπιστήσας propter oppofitum πιστεύσας, partim is dicitur, qui contumaciter repudiat doctrinam chriftianam, partim vero, qui religioni chriftianae cognitae non convenienter agit. Haud raro autem ἀπιστεῖν apud Graecos fignificat *immorigerum et inobedientem effe*, v. c. apud *Xenoph. Sympof.* IV, 49. ἤδη δέ ποτε καὶ ἀπιστήσας ἐκολάσθην. Luc. XXIV, 11. 41. ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς. Act. XXVIII, 24. οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. Rom. III, 3. *Palaephat.* de *Incred.* Praef. ἀπιστοῦσι τὸ παράπαν μηδὲν γίνεσθαι τούτων. *Xenoph. Apol. Socr.* §. 14. οἱ μὲν ἀπιστοῦντες τοῖς λόγοις. *Polyb.* III, 98, 1.

ἈΠΙΣΤΙ΄Α, ας, ἡ, 1) *defectus idoneae fiduciae in Deum*, i. q. ὀλιγοπιστία *fides infirma*, ab ἀπιστέω, quod *fpem in Deum abiicere* interdum notat, v. c. Sapient. I, 2. Matth. XVII, 20. ubi ἀπιστία, ut feries orationis docet, fpeciatim *defectum fidei miraculofae*, quam fcholae vocant, indicat, de qua infra fub πίστις dicendi locus erit. Marc. IX, 24. βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ fer mihi, imperfectam fiduciam confitenti, opem. Rom. IV, 20. εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ de veritate promiffionis divinae minime dubitavit incredulus. *Polyb.* I, 67, 11. 2) *pervicacia, contumacia credendi*, et fpeciatim dicitur de *obfirmatione dubitandi de veritate religionis chriftianae*. Matth. XIII, 58. ubi ἀπιστία iis tribuitur, qui Iefum Meffiam agnofcere nolebant, coll. v. 57. Marc. VI, 6. XVI, 14. ubi ἀπιστία et σκληροκαρδία coniunctim ponitur. Rom. III, 3. ubi ἀπιστία Iudaeis tribuitur, qui repudiabant doctrinam chriftianam. ib. XI, 20. 23. Hebr. III, 12. 19. Hinc ἀπιστία interdum

dum latius patet et 3) de eo usurpatur, *qui alienus est a religione christiana, eamque non cognitam habet et profitetur.* 1 Tim. I, 14. ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, h. e. cum adhuc Iudaeus essem, et ignorarem religionis christianae praestantiam; ubi *contumaciae* notio profecto non locum habet. *Phavor.* ἀπιστία· ἡ ἀσέβεια, καὶ ἡ ἀπείθεια. οὕτω Πλάτων.

"ΑΠΙΣΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, 1) *incredulus, cui deest idonea fiducia in Deum.* Sic Marc. IX, 19. ubi verba: ὦ γενεὰ ἄπιστος sine dubio ad discipulos Christi referenda sunt, qui ob defectum fidei miraculosae daemoniacum aliquem sanare non potuerant, et hanc ipsam ob caussam alibi ὀλιγόπιστοι vocantur. Idem valet de locis Matth. XVII, 17. et Luc. IX, 41. 2) *incredulus, qui fidem denegat alterius verbis, et contumacia ductus omnem certam animi persuasionem respuit.* Ioh. XX, 27. καὶ μὴ γίνε ἄπιστος, ἀλλὰ πιστὸς ne sis, incredulus, potius persuadeas tibi de veritate meae resurrectionis. Speciatim ἄπιστος, qui non admittit, sed repudiat religionem christianam, dicitur, v. c. 2 Cor. IV, 4. ubi ἄπιστοι iidem sunt, qui v. 3. ἀπολλύμενοι vocantur. *Hesych.* ἄπιστος· ἀπαράπειστος, ἀπειθής. 3) *perfidus, infidelis, qui fidem datam non servat.* Luc. XII, 46. καὶ τὸ μέρος αὐτῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει eum tanquam infidelem et perfidum servum tractabit, h. e. gravissime puniet. Eadem notione usus est hoc vocabulo *Xenoph. Mem.* II, 6. 19. 4) *paganus, qui nondum accessit ad Christianorum sacra.* 1 Cor. VI, 6. καὶ τῦτο ἐπὶ ἀπίστων et quidem coram paganis iudicibus; ubi in quibusdam codicibus contrarium additur καὶ ὀυκ ἐπὶ ἁγίων, coll. v. 1. 1 Cor. VII, 12. γυναῖκα ἄπιστον uxorem paganam, cui v. 13. ἀνὴρ ἄπιστος maritus paganus opponitur, coll. v. 14 et 15. X, 27. εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων ad coenam a pagano invitati. ib. XIV, 22. τοῖς ἀπίστοις opponuntur οἱ πιστεύοντες Christiani, coll. v. 23 et 24. 2 Cor. VI, 14. 15. 1 Tim. V, 8. καὶ ἔστιν ἀπίστε χείρων. 5) *qui dubitat, incertus haeret de aliqua re.* Tit. I, 15. ubi ἄπιστοι non sunt *scelesti*, ut quibusdam visum est, nam hi μεμιασμένοι dicti fuerant, sed ii dicuntur, qui de iis, quae sint licita nec ne, incerti haerent et dubii, nec, quodnam sit pretium statuendum legi Mosaicae, satis cognitum habent. 6) *qui deficit a religione christiana.* Apoc. XXI. 8. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις qui metu adducti defecerunt a religione christiana. 7) ἄπιστον, *quod omnem fidem superat, incredibile.* Act. XXVI, 8. ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν. *Vulgatus:* incredibile iudicatur apud vos. Sic *Lycophron Cassandra* v. 552. ἄπιστα et θαμβητὰ κλύειν coniunxit. *Xenoph. Sympos.* IV, 50. ἀλλὰ τέτων μὲν ἐδὲν ἄπιστον. *Polyb.* XVIII, 18, 7. *Phavor.* ἄπιστος· ἀπαράπειστος, ἀπειθής, ἀσεβής. λέγεται δὲ καὶ ὁ μὴ πειθόμενος, ὥς φησι Πλάτων.

ΑΠΛΟ-

ἉΠΛΟΥ͂Σ, οῦς, ῆ, ῆ; οῦν, οῦν, 1) et proprie *simplex* notat, *numero vel compositione, quod unum est, nec ex aliis compositum et commixtum, purus et sincerus. Hesych.* ἁπλοῦν· ἀσύνθετον. Sic v. c. ἁπλοῦς λόγος oratio simplex, nulla involucra habens. Interdum etiam de via recta et nullas ambages habente usurpatur. *Hesych.* ἡ τὸ μὴ πλάγιον. *Plato Theaetet.* p. 146. γεννικῶς μὲν καὶ φιλοδώρως, ὦ φίλε, ἐν αἰτηθεὶς πολλὰ δίδως καὶ ποικίλα ἀντὶ τοῦ ἁπλοῦ. 2) *qui est sanus, integer, perfectus, omni vitio et labe carens*, ita, ut partim sensu physico accipiatur, partim sensu morali. In N. T. tantum in priori sensu legitur bis, Matth. VI, 22. Luc. XI, 34. ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ si oculi tui sunt sani et integri. Vtrumque tamen locum haud pauci metaphorice acceperunt, ita, ut alii de *animo candido et ingenuo, nihil fraudulentiae alente, immuni a pravis cupiditatibus*, (*Aristoph. Plut.* 1159. *Plato de Rep.* II.) in universum explicarent, alii vero de *hilari vultu, serena fronte et lubenti animo, quo quis eleemosynas erogat*, (de quo etiam *simplex* apud Latinos adhibetur, v. c. *Horat.* II. Ep. 2. 193.) exponerent, sed plane repugnante omni contexta oratione et Christi dicentis consilio, quanquam negari nullo modo potest, ἁπλοῦς hac metaphorica notione τῷ תם Hebraeorum respondere; cf. *Aquilae* fragm. Genes. XXV, 27. Nostram vero interpretationem non omni usu loquendi destitui, *Abresch.* docte demonstravit in *Auctar. Dilucid. Thucyd.* p. 402. *Phavor.* ἁπλοῦν· εἰ μὲν ἐπὶ ἄλλων τινῶν λέγεται, δηλοῖ τὸ ἀσύνθετον καὶ οὐ πολύτροπον, ᾧ ἐναντίον τὸ ποικίλον καὶ πολύτροπον — Ἁπλοῦς· ἄκακος, ἄδολος, ἄπλαστος, ἐκφανής, ἐκκείμενος, εὐκατάσκευος, ἐλεύθερος, εὐθυρρήμων, εὐήθης. Vide etiam *Wetstenium N. T.* T. I. p. 331.

ἉΠΛΌΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) proprie: *simplicitas*, quae rebus tribuitur, quae sunt compositionis vel commixtionis expertes. *Maxim. Tyr.* X, 2. Sensu autem metaphorico si accipitur, et in bonam et in deteriorem partem accipitur, ita, ut partim simplicitatem, quae est in credulitate, stultitia et imprudentia, partim autem liberalitatem, probitatem et fidem significet, observante *Suida*, ἁπλότης διττή, ἡ μὲν ἔμφρων καὶ δικαία, ἡ δὲ ἀνόητος καὶ ἄδικος. Hinc ἁπλότης in N. T. 2) dicitur *candor animi et sinceritas, probitas, integritas, bonus et sincerus animus*, quem iis vulgo et recte tribuere solemus, qui, ut sunt ipsi viri boni, honesti et ab omni fraude, malitia et vitiositate alieni, ita et alios ex suo ingenio metiuntur et optima quaevis de ipsis sperant. 2 Cor. I, 12. ἐν ἁπλότητι (in aliis codd. ἐν ἁγιότητι) καὶ εἰλικρινείᾳ θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, ubi ἐν ἁπλότητι est: *candide, sine ulla fraude, sincere, non fraudulenter.* 2 Cor. XI, 3. ἀπὸ τῆς ἁπλότητος τῆς εἰς Χριστὸν a vera illa et haud fucata integritate et probitate, quam postu-

postulat religio christiana; nisi vertere malimus: ne corrumpatur et deflectat animus vester a vero et sincero Christi amore, quod tamen eodem redit. Ephes. VI, 5. servi iubentur obedire dominis suis ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας αὐτῶν, h. e. non coacte, sed animo bono et sincero, ut satisfaciant praeceptis religionis christianae, ut ipse Paulus v. 6 et 7. uberius exponit. Col. III, 22. 1 Chron. XXIX, 17. בְּיֹשֶׁר לְבָבִי Alex. ἐν ἁπλότητι καρδίας μου. Alexandrini etiam haud raro pro תֹּם posuerunt, v. c. 2 Sam. XV, 11. Iob. XXI, 23. Sapient. I. 1. ἐν ἁπλότητι καρδίας ζητήσατε κύριον. 1 Maccab II, 37. 60. *Philo de Opif. Mundi* p. 38. 2. et 41. 17. ed. *Mangey*. 3) ut *simplicitas* (v. c. apud *Tacit*. H. III, 86.) *liberalitas erga pauperes cum simplicitate et candore animi coniuncta*, cum quis in largiendo sequitur recta et honesta consilia, ita, ut nihil det cupiditati et partium studio, potius vero hominum et Dei amore duci se patiatur. Sic Rom. XII, 8. ὁ μεταδιδοὺς ἐν ἁπλότητι Diaconus, cui incumbit distribuere eleemosynas collectas inter pauperes, muneri suo satisfaciat sincere et candide. 2 Cor. VIII, 2. εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἁπλότητος αὐτῶν ut inclaresceret magna eorum et ingenua liberalitas. ibid. IX, 11. εἰς πᾶσαν ἁπλότητα ad summam liberalitatem exercendam, coll. v. 13. καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας. Egregie de hac notione, qua usus est etiam *Iosephus* A. I. VII, 13. 4. egit *Krebsius* in Observv. Flav. p. 302. qui eam deberi graecis V. T. interpretibus statuit, quibus ἁπλοῦν est *dilatare et expandere*, qua voce usi reperiuntur pro פָּרַשׂ Ies. XXXIII, 23. Iob. XI, 13. In graecis Scriptoribus, v. c. *Philone* et *Luciano*, ἁπλοῦς, ἁπλοϊκὸς et κοινωνικὸς haud raro iuncta leguntur. Adde *Appian*. in *Parthic*. p. 282. — *Phavorin*. ἁπλότης· ἕξις ἀπερίεργος, τὸ πιστὸν ἀσφαλῶς ἔχουσα. ἢ τὸ μηδὲν μετ' ἐπινοίας ἐξ ἑαυτοῦ πλάττον ἢ λαλοῦν. λέγεται καὶ τὸ μὴ συντεθειμένον. ἢ τὸ ἀκατάσκευον. Idem: ἁπλότης· ἀκακία, ἐλευθερία, εὐθυρρημοσύνη, εὐήθεια.

ἉΠΛΩ͂Σ. Adverbium, *simpliciter*, *simplici ac candido animo*, *libenter*, *benevole*, *copiose et liberaliter*. Semel legitur in N. T. Iacob. I, 5. παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς qui liberaliter et solo benefaciendi studio ductus in homines omnes beneficia sua confert: nam sequitur καὶ μὴ ὀνειδίζοντος. *Vulgatus*: *affluenter*, *Syrus* ܦܫܝܛܐܝܬ *copiose*, a ܦܫܛ *expandere*. Confer *Ludov. de Dieu* Critica Sacra p. 651. *Xenoph*. Hist. Graeca IV, 1. 16. ἁπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνομαι. IV, 4. 8. ubi synon. est ἀδόλως. Confer et *Polyb*. *Excerpt*. 31. De variis huius adverbii notionibus copiose et docte disputavit *Heisenius* in Novis Hypothes. ad Ep. Iacobi p. 40 sq.

ἈΠΌ. Praepositio, regens genitivum, quae varias habet significationes, uti מִן Hebraeorum, cui respondet, quarum praecipuas

cipuas tantum et potiores iam recensebimus. 1) significat *a, ab*, ita, ut *causam efficientem* indicet, et idem sit, quod ὑπό. Matth. XII, 38. θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν postulamus, ut tu praesentibus nobis miraculum patres. ibid. XI, 19. XVI, 21. καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ut multis malis afficiatur a senioribus. Marc. VIII, 31. Luc. XVII, 25. Rom. I, 7. εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς felicitas a Deo contingat. XIII, 1. ἀπὸ θεοῦ a Deo constitutus. 1 Cor. I, 3. 30. IV, 5. 2 Cor. I, 2. Philipp. I, 28. Iacob. I, 17. Apoc. XII, 6. Sic מ Hebraeorum usurpatur Thren. II, 9. Hos. VII, 4. Prov. XII, 2. 1 Maccab. VIII, 6. καὶ συνετρίβη ἀπ' αὐτῶν. Nec infrequens est hic usus praepositionis ἀπὸ apud alios Scriptores, uti *Iensius* in Ferculo Litterario p. 16 seq. docuit, unde ἀπὸ et ὑπὸ in Codd. MSS. haud raro permutantur. Confer *Duker.* ad *Thucyd.* I, 25. 2) *a, ab*, cum indicat *locum* seu *terminum a quo*. Matth. IV, 25. ἀπὸ τῆς γαλιλαίας. ibid. XXVII, 51. ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω inde a partibus superioribus usque ad inferiores. Marc. XV, 38. Rom. XV, 18. ἀπὸ ἱερουσαλὴμ — μέχρι τοῦ ἰλλυρικοῦ. Hebr. VIII, 11. Sic מ legitur Gen. XII, 1. 1 Sam. XX, 1. Prov. XXVII, 8. 3) *a, ab*, ita, ut *remotionem localem* seu *distantiam ab aliquo loco* indicet. Matth. XXVIII, 2. ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας avolverat saxum ab ostio. Luc. XXIV, 2. ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. Ioh. XXI, 8. μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς. Matth. VII, 23. XXVII, 41. πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ discedite a me. Hinc superlativus ἀπωτάτω *longissime, remotissime*. Sic ἀπὸ *Homer.* Iliad. XVI, v. 304. Interdum praefigitur ipsis intervallorum nominibus et tunc latina voce *intervallo* reddendum est. Ioh. XI, 18. ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε quindecim circiter stadiorum intervallo. ibid. XXI, 8. ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων ad ducentos cubitos. Apoc. XIV, 20. Confer *Kypke* Observationes Sacras Tom. I. p. 390. 4) *a, ab*, ita, ut *obiectum* indicet seu illam ipsam rem, a qua quis liberatur, seu, qua privatur. Matth. I, 21. σώσει τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν populum suum a vitiositate liberabit. Matth. VI, 13. ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Marc. V, 34. ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου recedat a te morbus. Luc. III, 7. φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς effugiendi poenas futuras. ibid. VII, 21. Rom. V, 9. σωθησόμεθα ἀπὸ τῆς ὀργῆς. 1 Cor. X, 14. φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας fugite idolorum cultum. 2 Cor. VII, 1. καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ. 1 Ioh. I, 7. 5) *a, ab*, ita, ut *subiectum* designet seu *illum ipsum, qui liberatur* seu *privatur aliqua re*. Luc. VII, 2. ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει quae a septem daemonibus liberata fuit. ibid. v. 33. 35. XII, 20. τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ. Rom. XI, 26. ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. Marc. XIV, 35. ἵνα παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. Sic מ usurpatur, subiective et obiective, Genes.

nes. IX, 11. Ies. XIV, 3. Hos. V, 6. Prov. II, 12. 6) *a, ab,* cum *tempus* indicat. Matth. XIII, 35. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου inde a mundo condito. Marc. X, 6. ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. Matth. XXIII, 39. ἀπ' ἄρτι. Luc. XI, 50. Rom. XV, 23. ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. In oratione, ubi voculas ἕως μέχρι vel ἄχρι subiunctas habet, indicat continuationem temporis ad tempus, v. c. Matth. XI, 12. XXIII, 39. XXIV, 71. XXVII, 47. Marc. XIII, 19. Act. XXVIII, 23. ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. Phil. I, 5. Sic מ centies legitur in V. T. v. c. 1 Regg. XVIII, 12. timeo Iehovam מִנְּעֻרָי inde a iuventute mea. Hos. X, 9. Micha VII, 20. 7) *ad*, de tempore usurpatum, nostrum *auf*. Act. XXIII, 23. ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτὸς ad horam tertiam noctis. 8) *post*. Sic Luc. II, 26. ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς post virginitatem suam. Luc. XIII, 25. ἀφ' οὗ postquam. XXII, 45. ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς et cum surrexisset finita oratione. 2 Timoth. III, 15. Sic *Philostrat*. Heroic. c. 11. s. 2. τρίτῳ ἀπὸ γενεᾶς ἔτει. Confer *Viger*. de Idiotismis L. Gr. p. 563. ed. *Zeun*. *Iustin. Martyr* Dial. c. Tryph. Iud. §. 52. ἀφ' οὗ ἔπαθεν ὁ χριστός. *Tertull.* de Virg. Vel. c. 1. de Paracleto dicit: *Hic solus a Christo magister et dicendus et verendus*. Vid. *Markland*. ad *Statii Silvas* p. 26. Nec desunt exempla eiusdem significationis τοῦ מ in V. T. Genes. IV, 3. מִקֵּץ יָמִים post aliquot dies. Ies. XXIII. 1. Hos. VI, 2. מִיֹּמָיִם post biduum. 9) *ante*, i. q. πρὸ, Matth. XXV, 34. ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ante mundum conditum, ab aeterno, quod Ephes. I, 4. et alibi dicitur πρὸ καταβολῆς κόσμου. 2 Thess. II, 13. εἵλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς destinavit vos Deus ab aeterno, ante initia universi, coll. 2 Tim. I, 9. et Ephes. I, 4. Apoc. XIII, 9. γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. XVII, 8. Psalm. XCIII, 2. מֵעוֹלָם. Prov. VIII, 23. מִקַּדְמֵי־אָרֶץ. Iud. VIII, 13. מִלְמַעֲלֵה ante ascensum. 10) *coram, in conspectu*, et haud raro pro dativo ponitur. Matth. XI, 25. ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν, pro τοῖς σοφοῖς. Luc. IX, 45. παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν et erat iis abstrusum. XIX, 42. ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. Luc. XXIV, 31. καὶ ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν et in coelum sublatus est, illis praesentibus et spectantibus. Apoc. VI, 16. Eodem modo particula מ legitur, ita, ut partim *coram* significet, partim pleonastice ponatur loco dativi. Genes. XLVII, 18. Levit. IV, 13. Ps. XXXVIII, 10. Iob. XV, 11. Confer *Noldii* Concordantiae Particul. Ebraicarum p. 459. 11) *e, ex, per*, et quidem, ut denotet *causam efficientem*. Luc. XII, 57. ἀφ' ἑαυτῶν ope eorum, quae vulgo fieri solent. ibid. XXI, 30. ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε *per vos sine aliena ope cognoscitis*. Ioh. V, 19. ἀφ' ἑαυτοῦ pro arbitrio suo. Ioh. VII, 17. ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ doctrinam a me inventam tradam. X, 18. τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ sponte me

morti

morti trado. XIV, 16. XVI, 13. XVIII, 34. Act. XII, 20. Matth. VII, 16. ubi ἀπὸ *signum* vel *principium cognoscendi* indicat. Huc etiam referrem locum Act. XI, 20. ἀπὸ θλίψεως per, seu post persecutionem. (*Thucyd.* I, 24. ἀπὸ πολέμου — ἐφθάρησαν. *Livius* I, 1. Aeneas ab simili clade domo profugus. Confer et Apoc. IX, 18. secundum quosdam codices, ubi cum ὑπὸ permutatur.) Sapient. XIII, 4. Etiam apud exteros Scriptores ἀπὸ saepe idem valet, quod διὰ et causam efficientem indicat. *Thucyd.* VII, 29. ἀπ' αὐτῶν βλάψαι. *Schol.* ἀπ' αὐτῶν· ἀντὶ τοῦ δι' αὐτῶν. *Cic.* pro Milone c. 21. *ab abiecto* i. e. per abiectum. *Ovid.* Metam. XIII, v. 597. Sic מ Genes. XV, 4. Prov. XIII, 11. Ies. LVIII, 12. Ps. LXXVI, 7. 12) *e, ex*, ita, ut *locum* designet. Matth. III, 16. ἀνέβη ἀπὸ τῶν ὑδάτων ascendit ex aquis. XIV, 29. καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου descendens e navi. XXIV, 31. ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ex remotissimis regionibus, i. q. ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων qua formula paulo ante usus fuerat. Marc. VII, 4. καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς. Luc. XXIII, 26. ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ. Sic מ legitur Iudd. II, 12. Ierem. XXXVI, 9. 13) *ex*, notans *materiam*, ex qua aliquid confectum est. Matth. III, 4. ἔνδυμα ἀπὸ τριχῶν καμήλου vestimentum e pilis camelinis. Genes. II, 23. עֶצֶם מֵעֲצָמַי וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי. Cantic. III, 9. מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. Hos. XIII, 2. 14) *e, ex*, et *partem alicuius rei* significat, estque per *aliquid* subinde exponendum, interdum etiam *genitivum* exprimit. Matth. V, 18. μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ne minima pars legis pereat. VII, 16. ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα aut ex sentibus ficus. Luc. XXIV, 42. ἀπὸ μελισσίου aliquid ex favo. Act. V, 2. ἀπὸ τῆς τιμῆς partem pretii. Apoc. XXII, 19. Exod. XVII, 5. מִזִּקְנֵי aliquot ex senioribus. Levit. V, 9. מִדָּם partem sanguinis. Num. XXIV, 19. 1 Chron. XXVII, 18. 15) *ex*, ita, ut significet *exclusionem* aliorum. Matth. XXVII, 21. τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο; utrum vultis e duobus hisce? Luc. VI, 13. καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν e quibus duodecim selegit. ibid. XIX, 39. ἀπὸ τοῦ ὄχλου. 16) *in*, cum ablativo. Matth. XIX, 4. ἀπ' ἀρχῆς in initio. Luc. XXI, 11. ἀπ' οὐρανοῦ in coelo, seu in aëre. Act. XV, 38. ἀπὸ Παμφυλίας in Pamphylia. Levit. XXVII, 17. מִשְּׁנַת הַיֹּבֵל in animo Iobelaeo. 1 Sam. XXV, 28. מִיָּמֶיךָ in diebus tuis. Ps. LXXII, 16. מֵעִיר in civitate. 17) *prae, propter, ob*. Matth. XIII, 44. ἀπὸ τῆς χαρᾶς prae gaudio. XIV, 26. ἀπὸ τοῦ φόβου prae metu. XVIII, 7. ἀπὸ τῶν σκανδάλων propter scandala. Luc. XIX, 3. non potuit videre ἀπὸ τοῦ ὄχλου prae turba. XXII, 45. ἀπὸ τῆς λύπης. Ioh. XXI, 6. ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. *Euripid.* Orestes v. 197. ἀφ' αἵματος ob caedem a te commissam. *Palaephat.* c. 51. *Tursellin.* de Partic. Lat. Or. p. 5. ed. *Schwarz*. Ita מ Exod. VI, 9. מִקֹּצֶר רוּחַ. Deut. VII, 7. מֵרֻבְּכֶם ob multitudinem vestram. Prov. XX, 4. Na-

hum III, 11. confer *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 564. ed. *Zeunii.* 18) *de, quod attinet ad,* ut idem sit quod περὶ, Act. XVII, 2. διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν disseruit de vaticiniis Messianis V. T. Confer *Abresch.* ad *Aeschylum* pag. 613. Sic מ Ezech. XXXIII, 3. Ps. LXII, 5. 19) *patriam et domicilium* notat, ut *a* apud Latinos. *Liv.* I, 50. Herdonius ab Aricia, i. e. Aricinus civis. ib. II, 22. a Cora atque Pometia. Matth. XV. 1. οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς scribae Hierosolymitani. XXI, 11. ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς γαλιλαίας Nazaretho Galilaeensis. XXVII, 57. ἀπὸ ἀριμαθαίας Arimathaeensis. Ioh. XII, 21. XXI, 2. Act. XVII, 13. *Diogen. Laërt.* II, s. 106. Εὐκλείδης ἀπὸ Μεγάρας Euclides Megarensis. 20) haud raro *pleonastice* ponitur et fere omnibus casibus exprimendis inservit. Sic Matth. XXVII, 24. ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος, nam Graeci scripsissent ἀθῷός εἰμι τοῦ αἵματος. Act. XX, 26. 2 Sam. III, 28. Marc. V, 6. ἀπὸ μακρόθεν pro μακρόθεν. XIV, 54. Marc. VII, 28. ἀπὸ τῶν ψιχίων. Luc. XV, 16. ἀπὸ τῶν κερατίων. Act. XVI, 33. ἀπὸ τῶν πληγῶν. Confer *Noldii* Concord. Particul. hebr. p. 470. Varias significationes, quas ἀπὸ in compositis habet, recenset *Zeunius* in notis ad *Vigerum* de Idiotismis L. Gr. p. 565 seq.

ἈΠΟΒΑΙΝΩ, fut. ήσομαι, 1) *descendo*, et speciatim de iis usurpatur, qui ex navi in terram descendunt, *exscendo e navibus.* Hinc ἀπόβασις exscensus e navi in terram dicitur. Confer *Isocrat.* Panegyr. c. 24. *Thucyd.* I, 116. καὶ ἀποβάντες εἰς τὴν γῆν, et ibi *Dukerum.* Ib. IV, 9. 11 et 12. ubi vid. *Schol. Herodot.* IX, 98. Luc. V, 2. οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν piscatores vero descenderant ex iis. Confer ad h. l. *Lud. de Dieu Critic. S.* p. 440 seq. Ioh. XXI, 9. ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν degressi e navigio, seu, postquam ad terram ascenderant. Nescio an huc referenda sit glossa *Hesychii:* ἀποβαίνοντες· ἀναβαίνοντες. 2) *evenio, contingo, accido, cedo.* Sic Luc. XXI, 13. ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν ταῦτα εἰς μαρτύριον, sc. αὐτοῖς, evenient vero vobis haec mala, ut ipsis aliquod documentum futurarum poenarum exstet, seu, ex aliorum opinione, in argumentum fidei ac constantiae vestrae. Philipp. I, 19. τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν novi enim hoc mihi fore salutare, seu cedet mihi in salutem captivitas mea. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph.* Sympos. IV, 49. προειδέναι ὅ, τι ἐξ ἑκάστου ἀποβήσεται. *Artemidor.* III, 67. εἰς κακὸν ἀπέβησαν, sc. χρησταὶ φανεῖσαι ἐλπίδες. *Thucyd.* III, 93. IV, 39 et 104. *Arrian. Epict.* IV, 10. τὸ ἀποβὰν εὐτύχημα. Alex. non solum pro הָיָה usi sunt, Iob. XIII, 5. XV, 31. XVII, 6. XXX, 31. sed etiam in aliis locis, ubi liberius verterunt, ἀποβαίνω in hac metaphorica notione acceperunt. Sic v. c. Exod. II, 4. pro מַה יֵּעָשֶׂה לוֹ Graeci habent τί τὸ ἀποβησόμενον αὐτῷ; Iob. XI, 6.

XI, 6. כִּי־יַשֶּׁה לְךָ אֱלוֹהַּ מֵעֲוֺנֶךָ ὅτι ἄξιά σοι ἀπέβη ἀπὸ κυρίου, ὧν ἡμάρτηκας. ibid. XIII, 16. גַּם־הוּא־לִי לִישׁוּעָה Alex. καὶ τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν. *Hesych.* ἀποβήσεται· γίνεται. — ἀπέβη· συνέβη, ἐγένετο.

ἈΠΟΒΆΛΛΩ, fut. βαλῶ, 1) proprie: *abiicio cum contemtu, reiicio*, et ex adiuncto: *sperno, aversor.* Respondet hebraico זנח in vers. *Symmachi* Hos. VIII, 5. et געל *fastidire* apud *Aquilam* 2 Sam. II, 21. Prov. XXVIII, 24. ὃς ἀποβάλλεται πατέρα ἢ μητέρα. *Gloss.* ἀτιμάζει. In propria *abiiciendi, deponendi* notione semel tantum legitur in N. T. Marc. X, 50. ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ deponens vestimentum suum, scilicet *superius*, seu pallium. *Homer. Il.* II, 183. ἀπὸ δὲ χλαῖναν βάλε. Nisi fortasse in loco Marci legere malles ἀπολαβὼν *sumto et abrepto* amiculo suo. Certe βαλεῖν et λαβεῖν non raro confusa ac permutata deprehendimus a descriptoribus. Vide *Schrader.* ad *Musaeum* p. 76. et *Barnes.* ad Iliad. α. 328. 2) metaphorice: *iacturam facio, perdo, amitto.* Sic Hebr. X, 35. μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν ἐλπίδα ὑμῶν ne privari vos patiamini (*Vulgatus:* ne amittatis) hac spe. Ies. I, 30. τερέβινθος ἡ ἀποβεβληκυῖα τὰ φύλλα. Alex. *Xenoph.* Oecon. XII, 2. φυλάττῃ γὰρ ἰσχυρῶς, μὴ ἀποβάλῃς τὴν ἐπωνυμίαν. *Aelian.* V. H. IV, 8. ἀποβαλὼν τὴν ἀρχήν. *Dio Chrysost.* XXXIV, p. 425. ἀποβάλητε τὴν παῤῥησίαν. *Herodot.* III, 119. de iactura liberorum. *Heliodor.* V, 22. *Phavorin.* ἀποβάλλειν· τὸ ῥίπτειν καὶ ἀφεῖναι χιτῶνα ἢ ἄλλο τι.

ἈΠΟΒΛΈΠΩ, fut. ψω, proprie: *aspicio, intueor, oculos in aliquem converto et coniicio, inprimis admiratione ductus.* Usi sunt Alexandrini pro חזה Ps. XI, 4. et loco נִבְּטָה Cantic. VI, 1. *Theophrast.* Charact. 3. *Lucian.* Tyrannus c. 12. T. I, p. 633. ed. *Reitz.* *Xenoph.* Memor. IV, 2. 2. πρὸς ἐκεῖνον ἀποβλέπει πόλις. *Suid.* ἀποβλεπόμενοι· ἀντὶ τοῦ θαυμάζοντες. Hinc ἀπόβλεπτος idem, quod ἔνδοξος, interprete *Hesychio* et *Suida.* 2) *respicio, rationem habeo.* *Arrian.* *Epictet.* II, 16. πρὸς μόνον τὸν θεὸν ἀποβλέποντα. *Polyb.* II, 39. 10. Sic semel legitur in N. T. Hebr. XI, 26. ἀπέβλεπεν εἰς τὴν μισθαποδοσίαν rationem enim habuit praemiorum, quae sperabat; ubi male quidam interpretes per *exspectare* reddiderunt. Sed nostram explicationem post *Iensium* in Lectt. Lucian. I, c. 10. docte defendit *Krebsius* in Observatt. Flavian. p. 386. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. II, p. 429.

ἈΠΌΒΛΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *qui reiicitur seu abiicitur cum contemtu, abiectus, reiectus.* Sic legitur in vers. Vta Hos. VIII, 5. ἀπόβλητός σου ἐστιν ὁ μόσχος, ubi in hebr. legitur זָנַח עֶגְלֵךְ. 2) *abiectione, reiectione dignus.* Schol. *Homeri* ad Iliad. II, v. 365. et III, v. 65. ἀποβολῆς ἄξιον. Eodem modo Lex. Cyrilli MS. Brem. ἀπόβλητον· ἀποβολῆς ἄξιον, ἀδόκιμον,

Symmachus Ier. XXII, 28. μὴ περίψημα φαῦλον καὶ ἀπόβλητον ὁ ἄνθρωπος. Hoc vocabulo etiam usi sunt *Aquila* et *Symmachus* pro hebr. פִּגּוּל *abominatio, res abominanda.* Levit. VII, 18. et XIX, 7. Adde *Plutarchi Opp.* T. VIII. p. 310. ed. *Reisk.* Hinc ἀπόβλητος speciatim dicitur 3) de *rebus, quarum usus interdictus et vetitus erat legibus Mosaicis, illicitus, impurus, pollutus,* et maxime de cibis usurpatur. Sic semel in *N. T.* legitur, 1 Tim. IV, 4. πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον nihil eorum, quae Deus creavit, illicitum et impurum iudicari et haberi debet. Hos. IX, 3. טָמֵא. *Aquil.* μεμιασμένα, *Symmach.* ἀπόβλητα. Alex. ἀκάθαρτα. *Hesych.* ex emendatione *Suiceri* in *Thes. Eccles.* T. I. p. 493. ἀπόβλεπτον· ἔνδοξον. — ἀπόβλητον· ἀδόκιμον. Idem enim alio in loco ἀδόκιμον· πονηρόν. ἀπόβλητον· ἄχρηστον.

ἈΠΟΒΟΛΗ͂, ῆς, ἡ, 1) *abiectio, reiectio*, sensu physico. Est nomen verbale a perfecto med. ἀποβέβολα, terminatione verbi in terminationem nominis mutata et augmento abiecto. Hinc 2) metaphorice usurpatur, ut sit *repudiatio*, et iis tribuatur, *qui non in familiam et populum Dei seu coetum Christianorum recipiuntur.* Sic legitur in N. T. Rom. XI, 15. ubi τῇ ἀποβολῇ, quod de Iudaeis usurpatur, qui ipsi incredulitate sua commodis et iure civitatis christianae se privaverant, opponi[illegible] ἡ πρόσληψις, h. e. receptio in familiam Dei christianam. *Phavorin.* ἀποβολή· ἡ πρόσκρουσις. ὡς ὁ Ἀπόστολος· εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν. 3) *amissio, iactura.* Act. XXVII, 22. ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου nullus vestrum peribit, navigii tantum iacturam facietis. Saepius in N. T. non legitur. Sic *Ioseph.* A. I. II, 6. 9. παίδων ἀποβολή. XIV, 14. 3. φορτίων ἀποβολή. *Plutarch. Pyrrh.* c. 30. Eandem significationem etiam ἀποβάλλειν in *Iosephi* libris habere, *Krebsius* docuit in Observv. Flav. p. 263. Vide etiam supra sub ἀποβάλλω.

ἈΠΟΓΊΝΟΜΑΙ vel ἈΠΟΓΊΓΝΟΜΑΙ, 1) proprie: *absum, removeor, decedo, e medio tollor*, et opponitur τῷ παραγίνομαι. Iam quia partim *mors* saepe cum *discessu* comparatur in omnibus linguis, partim quia γίνεσθαι inter alia etiam *nasci* significat, factum est, ut ἀπογίνομαι, veluti Latinorum *denascor*, significaret 2) *morior, fato fungor*, id quod alias ἀποβιῶναι et ἀποθνήσκειν dicitur. *Suid.* ἀπεγένετο· ἀντὶ τοῦ ἀπέθανεν, οὕτως Ἀντιφῶν καὶ Θουκυδίδης. (*Thucyd.* II, 34 et 51.) Idem: ἀπογενέσθαι ἢ ὑστερῆσαι σημαίνει ἢ ἀποθανεῖν. ἄμφω Θουκυδίδης. idem *Phavorin. Hesych.* ἀπεγένετο· ἀπέθανεν. — ἀπογενόμενοι· ἀποθανόντες. Confer *Valckenar.* et *Wesseling.* ad *Herodot.* II, c. 136. *Ioseph.* A. I. V, 1. 1. Μωϋσέως — ἐξ ἀνθρώπων ἀπογεγονότος. Hinc explicandus erit locus 1 Petr. II, 24. ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν, ubi

tamen

tamen phrasis: ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογίνεσθαι *peccatis mori* metaphorice accipiendum erit pro: *valedicere*, *renuntiare vitiositati*. coll. Rom. VI, 2. hoc sensu: *ut dominio vitiositatis exemti sancte et pie vivamus.* Apud graecos Scriptores ἀπογίνεσθαι partim *abesse*, *alienum esse ab aliqua re* sensu metaphorico notat (v. c. apud *Thucyd.* I, 39. τῶν ἁμαρτημάτων ἀπογενόμενοι qui procul ab illorum facinoribus absfuistis.) partim *mori* significat, v. c. apud *Herodot.* II, 85. 136. V, 4. VI, 58. *Dionys. Hal. Ant.* IV, 15. ubi τοῖς γεννωμένοις opponuntur οἱ ἀπογινόμενοι.

ʼΑΠΟΓΡΑΦΗ, ῆς, ἡ, 1) in universum dicitur *quaevis descriptio* seu *relatio in tabulas*, *enumeratio*, *recensio*, ab ἀπογράφω *describo*, *in tabulas refero*; — interdum etiam *ipsae actorum tabulae*, *commentarius quicunque et index*, *in quo res enumerantur*. *Hesych.* ἀπογραφή· ἀρίθμησις, ἢ ἡ γενομένη μήνυσις. Sic v. c. commentarii Iudaeorum publici ἀπογραφαὶ dicuntur 2 Macc. II, 1. et 3 Macc. VII, 19. index rerum et facultatum, Iudaeis ereptarum, ἀπογραφὴ dicitur, quem ICti inventarium et repertorium dicere solent; apud *Demosthenem* denique πρὸς Λεπτίνην calendarium et ephemeris publicanorum ἀπογραφὴ τῶν ἐλλιμενιστῶν vocatur. Confer *Reiske Indic. Graecitat. Demosthenae* p. 96. Speciatim vero et κατʼ ἐξοχὴν ἀπογραφὴ olim dicebatur 2) *census*, seu *professio*, qua voce *Vulgatus interpres* usus est. *Census* autem dicebatur apud Romanos, cum cives vel incolae provinciae alicuius, Romanis subiectae, nomina, genus, reditus, habitationem, facultates, quaestum, liberos, omnia denique sua profiteri iubebantur apud censores, qui, quae quisque profitebatur, in certas tabulas (quae etiam graece ἀπογραφαὶ *Polyb.* II, 23. latine *tabulae censoriae* vocabantur) referebant, ut partim, quis sit status reipublicae aut provinciae, exinde cognosceretur, partim autem pecuniam exigerent a civibus. Sic autem ἀπογραφὴ bis legitur in N. T. Luc. II, 1. Act. V, 37. Census, qui Luc. II, 1. commemoratur, caussa erat curiositas, aut ambitio, Augusti. Fuit enim mera capitum numeratio absque pecuniae exactione, et, ut videtur, universalis et oecumenica, non solum Iudaeam, sed omnes adeo provincias romanas complectens. Agebatur hic census Herode M. vivente, tempore nativitatis Christi, et fiebat, ut breviario confecto constaret imperii amplitudo civiumque copia. Ille autem census, cuius mentio fit Act. V, 37. fuit descriptio facultatum, ἀποτίμησις τῶν οὐσιῶν, cum *capitatione* coniuncta. (*Iosephus* A. I. XVIII, 1. 1. diserte scribit, *Quirinium* cum paucis militibus in Syriam et Iudaeam, Syriae additam, venisse τιμητὴν τῶν οὐσιῶν γενησόμενον et ἀποτιμησόμενον αὐτῶν τὰς οὐσίας.) Agebatur hic census, Herode M. iam exstincto, decem annis post priorem, Iudaea in provinciae formam redacta, et Archelao Viennam Galliae

Galliae relegato. Conf. *Ioseph.* A. I. XVII, 13. 1. Peracta est haec descriptio non sine gravi Iudaeorum indignatione, quam erupisse narrat *Iosephus* l. l. Iuda quodam Galilaeo Iudaeos ad defectionem sollicitante, eosque vanis libertatis promissionibus lactante. Conf. *Casauboni* Exercitatt. Antibaron. I, 31. 32 et 33. et *Krebs.* de Vsu Historiae Romanae in interpretatione N. T.

ἈΠΟΓΡΆΦΩ, fut. άψω, 1) proprie: *describo, vel ex alio scripto, vel ex ore dictantis;* speciatim: *consigno in catalogum, in tabulas publicas refero.* Iudd. VIII, 14. *καὶ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν τὰς ἄρχοντας,* ubi in hebraico verbum כָּתַב legitur. 3 Maccab. IV, 14. *ἀπογραφῆναι πᾶν φῦλον ἐξ ὀνόματος* ut nomina omnium tribuum in tabulas referrentur. 3 Maccab. VI, 38. *Philostrat.* Vita Apollon. I, 20. *Xenoph. Cyrop.* VI, 2. 11. Hinc explicari potest formula, quae legitur Hebr. XII, 23. *ἐν ὀρανοῖς ἀπογεγραμμένοι,* qua significatur, *qui sunt in catalogum civium et incolarum coeli relati, participes facti felicitatis aeternae in coelis.* Confer, quae infra ad formulam *βίβλος ζωῆς* a nobis prolata sunt. 2) *in tabulas censorias, in libellum census refero.* Et medium *ἀπογράφομαι me vel nomen meum in tabulis censoriis describendum curo, nomen meum profiteor.* *Xenoph. Hell.* II, 4, 5. Sic legitur in N. T. Luc. II, 1. *ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκεμένην,* ubi *ἀπογράφεσθαι* non satis accurate passive sumitur, cum e notione verbi media locus sit ita reddendus: *ut omnes, imperio romano subiecti, nomen suum profiterentur et tabulis censoriis inscribendum curarent.* Ibid. v. 3 et 5. Interdum vero *ἀπογράφομαι* apud Graecos valet omnino: *nomen suum profiteri quamcunque ob caussam,* v. c. inter eos, qui munus aliquod ambeunt. *Diod. Sicul.* I, 80. Plura de hac voce lectu digna habent *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. IV, 25. *Küster.* et *Dresigius* de Verbis Mediis II, 2. et *Wetstenius* N. T. T. I. p. 658.

ἈΠΟΔΕΊΚΝΥΜΙ, fut. ξω, 1) proprie: *ostendo, spectandum do, oculis conspiciendum sisto, propono,* sed in hac propria notione raro tantum legitur in graecis scriptoribus, v. c. *Polybio* IV, 20. 12. nunquam vero in N. T. libris. 2) *facio, reddo, constituo, efficio.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. IV, 9. *ὁ θεὸς ἡμᾶς τὰς ἀποςόλας ἐσχάτας ἀπέδειξεν* Deus nos Apostolos infimae conditionis homines fecit, seu reddidit. *Chrysost.* *ἐποίησε. Xenoph.* de re equestri I, 5. *χωλὸν ἀπέδειξε τὸν ἵππον* claudum reddidit equum. *Isocrates* Panegyr. c. 23. *ἄνδρας ἀγαθὰς ἀπέδειξαν.* *Ioseph. A. I.* VI, 3. 3. VII, 14. 2. Alia exempla e Graecis dedit *Hemsterhus.* ad *Lucianum* T. I. p. 460. et *Irmisch.* ad *Herodian.* Vol. I. p. 121. 3) *ostento. iacto me.* 2 Thess. II, 4. *ἀποδεικνύοντα ἑαυτὸν, ὅτι ἐςι θεὸς* se Deum iactat, arrogat sibi potestatem et honorem divinum. *Diod. Sic.*

Sir. XVI, 92. 4) *probo, demonstro certis et invictis argumentis, evinco.* Act. II, 22. ἄνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι miraculis satis inter vos comprobatum doctorem divinum, *einen hinlänglich beglaubigten Gesandten der Gottheit.* Act. XXV, 7. πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι multas et graves adversus Paulum criminationes afferentes, quas vero evincere non poterant. *Xenoph.* de republ. Athen. I, 1. τοῦτο ἀποδείξω hoc iam demonstrabo. et Mem. III, 6, 8. Confer *Krebs.* Observv. Flav. p. 168. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 407.

ἈΠΌΔΕΙΞΙΣ, εως, ἡ, *demonstratio, probatio, declaratio, quae fit certis ac indubitatis rationibus ac argumentis.* Sic semel in N. T. legitur. 1 Cor. II, 4. ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, sed ita, ut declararem, me esse vi divina instructum, me adiuvari Sp. S. In eadem notione legitur hoc vocabulum apud *Xenoph.* Memor. IV, 6. 13. *Polyb.* V, 10. 3. IV, 86. 2.

ἈΠΟΔΕΚΑΤΌΩ, ῶ, fut. ώσω, aeque ac verbum simplex δεκατόω, in numerum verborum eorum, quae fuerunt dialecto Alexandrinae propria, referri debent, uti iam recte iudicavit *Fischerus* de Vitiis Lexicorum N. T. Prolus. XXXI, p. 10. Nam in Atticorum libris nunquam leguntur, sed in versione Alex. V. T. Genes. XXVIII, 22. Devt. XIV, 22. XXVI, 12. 1 Sam. VIII, 15. 16. 17. iis verbum hebraicum עִשֵּׂר redditum reperitur. Habet autem ἀποδεκατοῦν duplicem notionem: 1) notat: *decimas solvere, dare et pendere decimam alicuius rei partem,* quod a *Iosepho* τὴν δεκάτην τελεῖν et διδόναι dicitur. Sic Matth. XXIII, 23. coll. Luc. XI, 42. ἀποδεκατοῦν τὸ ἡδύοσμον decimatis mentham. Luc. XVIII, 12. ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι et decimas do omnium redituum meorum. Eodem modo עִשֵּׂר legitur Genes. XXVIII, 22. Devt. XIV, 22. 2) *decimas exigere et accipere, decimas alicuius rei dari sibi iubere,* ad imitationem hebr. עִשֵּׂר 1 Sam. VIII, 15. 17. Nehem. X, 35. Sic legitur in N. T. Hebr. VII, 5. ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν, ubi ἀποδεκατοῦν est idem, quod Paulus v. 8. δεκάτας λαμβάνειν dixit, coll. v. 2.

ἈΠΌΔΕΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *dignus qui admittatur et recipiatur,* ab ἀποδέχομαι. *Plutarch. Opp.* T. X, p. 380. ed. *Reiske.* 2) *acceptus, gratus, probatus.* 1 Tim. III, 3. τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ hoc enim honestum est Deoque gratum. ibid. V, 4. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* ἀπόδεκτον· ἐπαινετόν.

ἈΠΟΔΈΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, respondet latino *accipere* et 1) notat: *recipio, excipio advenientem aliquem hospitem,* v. c. *lubenter, benigne et humaniter.* Luc. VIII, 40. ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος excepit eum hominum multitudo, quae eum magnis

magnis desideriis expectaverat. Act. XV, 4. ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας admodum humaniter excepti ab ecclesia. ibid. XVIII, 27. ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτὸν litteris hortati sunt Christianos, ut eum reciperent. ibid. XXVIII, 30. καὶ ἀπεδέχετο πάντας τὰς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτὸν excipiens omnes humaniter, qui eum adirent. Parum itaque aut potius nihil ἀποδέχεσθαι differt ab ὑποδέχεσθαι, cum quo interdum permutatur. Conf. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 1. 4. p. 765 seq. 2 Macc. III, 9. φιλοφρόνως ἀπὸ τῦ ἀρχιερέως ἀποδεχθείς. ibid. XIII, 24. τὸν Μακκαβαῖον ἀπεδέξατο. *Vulgatus:* amplexatus est Maccabaeum. *Polyb.* III, 66, 8. XXII, 18, 5. 2) metaphorice: *assentior, approbo, assensu et obsequio alicuius orationem admitto, sequor alicuius auctoritatem.* Act. II, 41. οἱ μὲν ὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτῦ assensu probarunt eius doctrinam et eam amplexi sunt. Sic etiam legitur haud raro in graec. Scriptt. v. c. *Xenoph.* Mem. I, 2. 8. τὰς ἀποδεξομένας, ἅπερ αὐτὸς ἐδοκίμαζεν. *Aeschin. Socr.* II, 31. ὅτω χαλεπῶς ἀπεδεχόμεθα τὸν λόγον, h. e. adeo difficulter nobis persuaderi sinebamus, ut recte transtulit *Fischerus.* Alia loca dedit *Schwarzius* in Commentar. L. Gr. p. 155. 3) *laudo et magnifico, laudibus et honore prosequor.* Act. XXIV, 3. πάντῃ τε καὶ πανταχῦ ἀποδεχόμεθα μετὰ πάσης εὐχαριστίας semper et ubique gratissimo celebramus animo; ubi confer vers. Arab. Hinc apud *Iosephum* A. I. VII, 1. 2. ἀποδέχεσθαι et ἐπαινεῖν, uti apud *Philonem* Legat. ad Caium p. 1014. tanquam synonyma iunguntur, observante iam *Krebsio* in Obss. Flav. p. 253. *Euseb.* H. E. IV, 23. *Polyb.* III, 64, 11. *Philo* in *Flaccum* p. 979. ἀποδέχομαι πάντας ὑμᾶς, ἔφη, τῆς εὐσεβείας: ex quo loco coniici fortasse posset, apud Lucam Act. l. l. post ἀποδεχόμεθα excidisse pronomen σε, quod agnoscit *Copta, Syrus,* atque *Aethiops,* quae fuit ingeniosa coniectura Cel. Angli *Wakefield* in *Sylva Critica* P. II. p. 151. Conf. *Ernesti* Glossarium Polybianum s. h. v. et *Taylor.* ad *Lysiam* p. 423. *Phavorin.* ἀποδέχομαι· ὁμολογῶ. αἰτιατικῇ καὶ γενικῇ συντάσσεται. Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Ἀλέξανδρον περὶ τῶν συνθηκῶν. ἄξιον ἀποδέχεσθαι, ὦ Ἀθηναῖοι, σφόδρα τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένων ἐμμένειν. Πλάτων ἐν Φαίδωνι. ὐκ ἀποδέχομαι ἐμαυτῦ. καὶ Συνέσιος. καὶ ἡμεῖς ἀποδεχόμεθα λέγοντος.

ἈΠΟΔΗΜΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *peregre abeo et proficiscor.* Matth. XXI, 33. καὶ ἀπεδήμησεν et peregre profectus est. ibid. XXV, 14. ὥσπερ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ut si quis peregre profecturus. coll. Luc. XIX, 12. ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν. Marc. XII, 1. Luc. XV, 13. ἀπεδήμησεν εἰς χώραν

μακρὰν

μακρὰν profectus est in regionem remotam. *Aelian.* V. H. III, 27. ἔμελλεν ἀποδημῆσαι ἐπὶ τὴν στρατείαν. Nam ii proprie dicebantur Graecis ἀποδημοῦντες, qui reipublicae causa militatum iter faciebant, δημοσίᾳ ἀποδημοῦντες καὶ στρατευόμενοι. *Hesych.* ἀποδημεῖ· ἀναχωρεῖ. *Phavorin.* ἀποδημία· ὅταν τις ἐκ τῆς πατρίδος εἰς ἀλλοδαπὴν ἀπέρχεται. 2) *absum a populo, domo absum, peregrinor, in aliena civitate commoror et versor.* Sic semel tantum legitur in N. T. Luc. XX, 9. καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἱκανούς et peregre commoratus est per multum tempus. *Aelian.* V. H. XIII, 14. *Lysiae* Oratt. III, p. 73. ἀποδημῆσαι ἐκ τῆς πόλεως. *Xenoph.* de rep. Lacedaem. XIV, 4. *Iulius Pollux* Onomast. IX, 9. *Phavorin.* ἀποδημεῖν· τὸ μακρὰν εἶναι.

ἈΠΌΔΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *peregre agens, qui abest a suo populo et patria sua*, ex ἀπὸ et δῆμος *populus*, i. q. ἔκδημος, teste *Thoma M.* et *Moeride*. Semel tantum in N. T. legitur. Marc. XIII, 34. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος sicut homo, qui abitum (iter) in peregrinas terras parat. *Artemidorus* II, 8. ubi ἀπόδημος opponitur τῷ ἐνδήμῳ. *Plutarch.* Opp. T. IX. p. 191. ed. *Reiske.*

ἈΠΟΔΊΔΩΜΙ, fut. ώσω, in universum notat: *reddo seu praesto, quod alteri debeo, ut partim officiis meis satisfaciam, partim promissis stem.* Hinc pro diversitate obiectorum admodum varie, sed ita sumitur haec vox in N. T. ut omnes eius notiones ab hac universa derivari possint. Significat enim 1) *solvo, reddo debitum, aes alienum reddo.* Matth. V, 26. ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην donec et ultimum solveris quadrantem. Matth. XVIII, 25. μὴ ἔχοντος δὲ ἀποδοῦναι quod debitum cum solvere non posset. ib. v. 26 et 28. ἀπόδος μοι ὅ, τι ὀφείλεις redde mihi debitum. Luc. VII, 42. coll. v. 41. Posset etiam huc referri Matth. XX, 8. καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν et solve ipsis mercedem, coll. Tob. IV, 15. Sic הֵשִׁיב Levit. XXV, 28. *Eustath.* ad Il. α, p. 42, 42. ἴδιον δὲ, ὅτι δοῦναι μὲν ἐπὶ ἁπλῶς ἑκουσίας δόσεως, ὅθεν καὶ τὸ δῶρον· ἀποδοῦναι δὲ ἐπὶ τῶν χρεωστικῶς διδομένων κ. τ. λ. Id. ib. p. 46, 38. — *Thucyd.* IV, 65. ἀποδοῦναι ἀργύριον τακτόν. 2) *pendo tributum, reddo vectigal, reditus.* Sic Matth. XXI, 41. οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν qui ei fructus iusto tempore pendant. Matth. XXII, 21. ἀπόδοτε τὰ καίσαρος τῷ καίσαρι pendendum est tributum Caesari, quod ei debetur. Marc. XII, 17. Luc. XX, 25. Rom. XIII, 7. *Aelian.* V. H. V, c. 21. δασμὸν ἀποδιδόντες. 3) *reddo, restituo.* Sic Luc. IV, 20. ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ volumine ministro reddito. ibid. IX, 42. καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ eumque reddidit patri. *Hesych.* ἀπέδοτο· ἐξέδωκεν. ib. X, 35. καὶ ὅ, τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι quodsi quid insuper impenderis,

deris, in reditu meo restituam. Luc. XIX, 8. ἀποδίδωμι τετραπλῦν quadruplum reddidi. 2 Macc. XII, 46. 4) *do, trado, largior, solvo.* Matth. XX, 8. καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν et solve ipsis mercedem. (*Aristoph. Equit.* 1063. ὁ μισθὸς πρῶτον ἀποδοθήσεται. *Lucian. Hermotim.* p. 538. *Aelian. H. A.* III, 39.) Ibid. XXVII, 58. ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα corpus Iesu tradi iussit. Hinc in vers. Alex. respondet hebraico נָתַן, Genes. XXX, 26. Exod. V, 18. Devt. II, 28. et chaldaico יְהַב Dan. VI, 2. Sic Sirac. XXXIII, 15. Deus dicitur ἀποδοῦναι ἀνθρώποις κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ pro arbitrio suo seu benigna sua voluntate largiri hominibus bona. *Theophr.* Char. 31. *Hesych.* ἀπέδοτο· ἐξέδωκεν. *Suid.* παρέδωκεν. Conf. *Schweighaeuser. Lex. Polyb. p.* 73. 5) *praesto promissa, solvo vota,* ita vero, ut semper addatur substantivum, quod promissionem, votum aut iusiurandum indicet, quomodo et apud Latinos *reddere* usurpatur. *Ovid.* Heroic. Ep. XX, 95. „si non vis mihi promissum reddere, redde Deae." Matth. V, 33. ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου quod iureiurando spopondisti Deo, re ipsa praesta; qua formula usus quoque est *Demosthenes* de *falsa legat.* p. 243. Confer etiam *Didymum* ad *Homer.* Od. μ. 304. Alexandrini usi sunt pro hebraico שִׁלֵּם Iob. XXII, 27. ἀποδοῦναι τὰς εὐχάς. Ps. XXII, 25. Sirac. XVIII, 22. μὴ ἐμποδισθῇς τοῦ ἀποδοῦναι εὐχὴν εὐκαίρως. *Xenoph.* Memor. II, 2. 10. καὶ εὐχὰς ἀποδιδόασιν. 6) *praesto alteri officia debita,* addito tamen semper vocabulo, cui *officii* notio inest. Rom. XIII, 7. ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλὰς — τῷ τὸν φόβον, φόβον, τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. 1 Cor. VII, 2. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω uxori maritus debitum coniugale praestet. Verbi ἀποδιδόναι, in amoris negotio etiam simpliciter hoc sensu usurpati, exemplum habes apud *Aristoph.* Plut. Act. IV, Sc. IV. v. 1032. ἀνθ᾽ ὧν καθ᾽ ἑκάστην ἀπεδίδου τὴν νύκτα σοι, scil. τὸ ὀφειλόμενον, seu τὴν ὀφειλήν. 7) de arboribus si adhibetur, significat: *fero, edo.* Apoc. XXII, 2. ξύλον ζωῆς ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ. Vnde metaphorice Hebr. XII, 11. καρπὸν εἰρηνικὸν ἀποδίδωσι δικαιοσύνης legitur, ubi tamen de calamitatibus sermo est. 8) *facio, efficio aliquid,* et speciatim: *edo, exhibeo,* si sermo est v. c. de testimonio, ratione, iureiurando, de quibus latini Scriptores etiam *reddere* usurpare consueverunt. Eleganter de hoc loquendi usu egit *D'Orville* ad *Chariton.* p. 597. ed. Lips. Act. IV, 33. ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι testimonium exhibuerunt Apostoli de resurrectione I. C. Maxime autem huc pertinet formula: ἀποδίδωμι λόγον *caussam dico, actionum mearum rationem reddo* maxime *coram iudice.* Matth. XII, 36. Luc. XVI, 2. Hebr. XIII, 7. 1 Petr. IV, 5. Dan. VI, 2. τοῦ ἀποδιδόναι αὐτοῖς τοὺς σατράπας λόγον. Conf. *Palairet.* Observatt. Phil. Crit. p. 46.

p. 46. 9) *remuneror*, *retribuo*, *rependo in utramque partem*, et *recte facta praemiis exorno*, et *malefacta punio*, *ulciscor iniuriam illatam*. Etiam de iis usurpatur, *qui gratam vicem rependunt*. En! exempla e N.T. Matth. VI, 4. ἀποδώσει σοι ἐν τῷ Φανερῷ palam liberalitatem tuam remunerabitur. ibid. v. 6. 18. Matth. XVI, 27. ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ, coll. Rom. II, 6. Rom. XII, 17. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες ne malum pro malo rependite, coll. 1 Thess. V, 15. 1 Tim. V, 4. καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις et parentibus gratam vicem rependere; ubi ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι est idem, quod alibi dicitur: ἀποδοῦναι χάριν, de qua formula conferendus est *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 4. 7. p. 102. 2 Tim. IV, 8. ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος quam (coronam) praemii loco mihi Deus dabit, et v. 14. ἀποδῴη αὐτῷ ὁ κύριος puniat eum Deus. 1 Petr. III, 9. Apoc. XVIII, 6. XXII, 12. Sirac. XI, 26. XII, 6. ἀποδώσει ἐκδίκησιν. XVII, 19. ἀνταπόδομα αὐτῶν ἀποδώσει. Prov. XXIV, 12. Ies. LXV, 6. Iob. XXXIV, 21. Exod. XX, 5. *Xenoph*. Mem. II, 2. 13. 10) *vendo*, maxime in forma media, quanquam interdum etiam activum eandem notionem habet. *Philostrat*. Heroic. sect. 1. ὅτῳ ἀποδώσεις τὸ γλεῦκος. *Theophr*. Char. 11. *Herodian*. II, 8. 8. Act. V, 8. εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; an tanti praedium vendidistis? Act. VII, 9. ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον vendiderunt eum, ut in Aegyptum deduceretur. (Simile verbum praegnans legitur Genes. XII, 15. et XXX, 3. Confer *Gatakeri Adversaria posthuma* cap. 31. p. 763.) Hebr. XII, 16. Respondet autem τῷ מָכַר Genes. XXV, 33. et הִשְׁבִּיר Deut. II, 28. in vers. Alex. Nihil autem est frequentius hoc ipso loquendi usu apud Graeciae Scriptores, v. c. *Xenoph*. de Vectigal. cap. 5. §. 4. ἀποδίδοσθαι ἢ πρίασθαι. Hist. Graec. I, 6. 9. II, 3. 18. *Polyb*. III, 22. 9. *Suid*. ἀπέδοσθε· ἀπημπολήσατε. Idem *Phavorin*. et *Alberti* Gloss. N.T. p. 66. *Hesych*. ἀποδοθῇ· πραθῇ. — ἀπέδοτο· ἀπεπωλήσατο. Conf. Miscell. Obss. Vol. VI, p. 343. et *Perizon*. ad *Aelian*. V. H. XI, 9.

'ΑΠΟΔΙΟΡΙΖΩ, fut. ίσω, *segrego*, *separo*, *seiungo*, ex ἀπὸ et διορίζω *seiungo*, proprie; *terminis positis disiungo invicem*, nam ὅρος est *terminus*. Semel tantum in N. T. legitur Iud. v. 19. ubi verba: οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, maxima laborant ambiguitate. Recepta enim in textum voce ἑαυτοὺς ex Vulgata versione, quae tamen a plerisque libris scriptis abest, formula ipsa aut de iis explicanda erit, *qui semetipsos a Deo quasi separant vita flagitiosa*, paululum coacte, ut opinor; aut de iis accipienda est, *qui semetipsos a coetu Christianorum segregant*. Mihi vero magis placet, neglecta voce ἑαυτοὺς, locum ita interpretari: *qui falsa sua doctrina haereses et schismata in ecclesia efficiunt*, *schismatici*.

'ΑΠΟ-

ἈΠΟΔΟΚΙΜΆΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *reprobo, improbum iudico*, et maxime usurpatur de auro et argento, quod, ut minus spectatum, spurium v. c. abiicitur, etiam de aliis metallis, quae non ferant examen, et hinc reprobantur. Ierem. VI, 30. ἀργύριον ἀποδεδοκιμασμένον, ubi in hebraico נִמְאָס legitur. *Theophr.* Char. 4. Matth. XXI, 42. λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες quem lapidem reprobarunt aedificantes; ad quem locum confer *Fischeri* Animadvv. ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 305. qui multis Atticorum locis docuit, articulum postpositivum haud raro antecedens substantivum in suum pertrahere casum. 1 Petr. II, 4 et 7. 2) *odio, contemtu et fastidio ductus reiicio, repudio aliquid*, et maxime de iis usurpatur, qui Christum eiusque doctrinam repudiabant et contemtim tractabant. Marc. VIII, 31. ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων repudiari a summis sacerdotibus, qui eum impostorem palam declarabant: nec tamen repugnarem, si quis de omnibus contumeliis et ignominiae generibus explicare mallet, quibus Christus a synedrio magno afficiebatur. Luc. IX, 22. XVII, 25. *Suid.* ἀποδοκιμάζειν· ἀτίμως ὑβρίζειν, ἐξεφαύλιζε. — ἀποδοκιμάσας· ὡς ἄχρηστον ἐκφαυλίσας. *Theophr.* *Char.* c. IV. p. 20. *Aeschines* in *Timarch.* p. 182. 3) ἀποδοκιμάζεσθαι is dicitur, *qui privatur perceptione et possessione alicuius rei admodum desideratae.* Hebr. XII, 17. de Esavo, qui sua culpa privabatur commodis et beneficiis, primogeniturae destinatis.

ἈΠΟΔΟΧΉ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *exceptio, receptio hospitis gratiosa*, ab ἀποδέχομαι *excipio, recipio*: ad quam propriam notionem confirmandam recte contulit *Schwarzius* in Commentariis L. Gr. p. 157. duo loca *Diodori Sic.* IV, p. 239. γνωσθεὶς τίνος ἦν πατρὸς, ἀποδοχῆς ἐτύγχανε τῆς μεγίστης. ibid. V. p. 292. φιλοφρόνως ἀποδοχῆς τυχόντων. 2) *assensus, approbatio, laus.* Sic 1 Tim. I, 15. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος doctrina omni assensu et veneratione, laude et praedicatione digna. Idem legitur cap. IV, 9. Sic etiam apud *Diogenem Laërt.* V, 37. *Polyb.* Hist. II, 55. ἀποδοχῆς ἀξιοῦται fide dignus habetur. *Ioseph.* A. I. VI, 14. 4. δίκαιοί εἰσι κἀκεῖνοι τυγχάνειν ἀποδοχῆς his laus et veneratio debetur. Ἀποδοχὴν apud Graecos interdum *auctoritatem et honorem, quem aliquis adipiscitur*, interdum adeo *adorationem et cultum divinum* notare, *Kypke* docuit in Observv. Sacris T. II, p. 351. Conf. etiam *Krebs.* Observv. Flav. p. 254 et 349. et *Wetstenii* N. T. II. p. 319.

ἈΠΌΘΕΣΙΣ, εως, ἡ, *abiectio, depositio cuiuscunque rei*, ab ἀποτίθημι *depono rem a me eam removendo.* Bis tantum legitur in N. T. 1 Petr. III, 21. ἀπόθεσις ῥύπου σαρκὸς depositio sordium corporis, quae fit per ablutionem. 2 Petr. I, 14. ἀπόθεσις

θεσις τȣ̃ σκηνώματος depositio corporis, qua designatur proxime instans mors Petri.

'ΑΠΟΘΗΚΗ, ης, ἡ, 1) proprie et in universum: *omnis locus, in quo aliquid reconditur, locus, ubi res quaedam futuris usibus reservatur, repositorium, reconditorium*, ab ἀποτίθημι, quod inter alia notat: *depono rem recondendo*. Sic apud veteris Graeciae Scriptores armamentaria ἀποθῆκαι ὅπλων, cellulae mellis ἀποθῆκαι τȣ̃ μέλιτος vocabantur. Sed in N. T. κατ' ἐξοχὴν ita dicitur 2) *horreum, repositorium frugum, granarium*, quod a Graecis σιτόβολον et σιτοβόλιον, et ab Hebraeis מַאֲבוּס, Ierem. L, 26. etiam אוֹצָר, Ioel. I, 17. vocatur. Matth. III, 12. συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην frumentum in horreum suum colliget. VI, 26. ȣ̓δὲ συνάγȣσιν εἰς ἀποθήκας nec in granariis quidquam reponunt. XIII, 30. Luc. III, 17. XII, 18. 24.

'ΑΠΟΘΗΣΑΥΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *thesaurum colligo, repono in aliquem usum, recondo*, ex ἀπὸ et θησαυρίζω *recondo in thesauro*. Sirac. III, 3. ὡς ἀποθησαυρίζων ὁ δοξάζων μητέρα. *Artemid.* I, 75. Iam quia thesaurus magnum quid et pretiosum est, 2) metaphorice significat: *comparare sibi rem praestantissimam in futuros usus*. Sic in N. T. semel tantum legitur 1 Tim. VI, 19. ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον veras sibi divitias comparabunt, quibus etiam in futura vita frui poterunt. ubi videndus *Wetstenius*. *Phavorin.* ἀποθησαυρίζοντας· ἀποτιθεμένȣς.

'ΑΠΟΘΛΙ'ΒΩ, fut. ίψω, idem quod simplex θλίβω, *urgeo, premo, undiquaque premo, comprimo*. Luc. VIII, 45. οἱ ὄχλοι συνέχȣσί σε καὶ ἀποθλίβȣσι urget te turba hominum et undiquaque premit. Saepius non legitur in N. T. Vsus tamen est hac voce *Aquila* pro hebr. לָחַץ Exod. III, 9. et Alex. Num. XXII, 25. De uvis, quae comprimuntur, κατ' ἐξοχὴν dici, docuit me *Phavorin.* ἀποθλίβω· ἐπὶ σταφυλῶν κυρίως, τὸ ἀποπιέζω. — ἀποθλίψαντες· ἐκπιάσαντες, ἀποσάξαντες.

'ΑΠΟΘΝΗ'ΣΚΩ, aor. 2. ἀπέθανον, fut. 2. med. θανȣ̃μαι, 1) *morior*, ita, ut proprie de *morte naturali* dicatur, qua corpus et anima a se invicem separantur. Sic pluribus in locis N. T. legitur, e quibus pauca commemorasse sufficiat. Matth. IX, 24. ȣ̓ γὰρ ἀπέθανε, ἀλλὰ καθεύδει, h. e. non ita mortua est, ut nullus ei in hanc vitam reditus detur. XXVI, 35. κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν etiamsi tecum mihi moriendum sit. Luc. XX, 36. ȣ̓́τε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται immortales sunt. Ioh. IV, 47. ἤμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν iam enim eum animam agere. XI, 25. XII, 33. ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν quo mortis genere usurus esset. Rom. VI, 9. χριστὸς ȣ̓κέτι ἀποθνήσκει Christus perenni fruitur apud Deum felicitate. Phil. I, 21. τὸ ἀποθανεῖν κέρδος mors summam mihi affert felicitatem; ubi infinitivus

nitivus τὸ ἀποθανεῖν pro substantivo θάνατος positus est, ex usu loquendi Graecorum, multis exemplis confirmato ab *Elia Palairet*. Observv. Philol. Crit. p. 446. Apoc. XIV, 13. οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες veri Christi sectatores, qui mortui sunt. 2) *morti vicinus* vel *proximus sum*, et partim de eo dicitur, qui aegrotans animam agit, (*Maxim. Tyr.* XXIV, 9. *Lucian. Tox.* 22. ἐπεὶ δὲ ἀπέθνησκε, διαθήκας ἀπέλιπε. *Arrian. Epict.* II, 23.) partim de eo, qui in summo vitae discrimine et periculis versatur. Sic Luc. VIII, 42. καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν iamiam moritura erat, s. quae animam iam agebat; collato partim commate 49. partim loco parallelo Marc. V, 23. ubi legitur ἐσχάτως ἔχει. *Syrus*: ܩܪܝܒܐ ܗܘܬ ܠܡܡܬ et propinqua erat ad moriendum. 1 Cor. XV, 31. καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω. 2 Cor. VI, 9. ὡς ἀποθνήσκοντες etsi cotidie in mortis periculis versamur. Sic מות Genes. XLVIII, 21. sumitur, collato Ps. XLIV, 23. Et ipsum ἀποθνήσκειν legitur apud *Eurip.* Alcest. v. 141 seq. et apud *Iosephum* A. I. V, 1. 1. Nec plane alienus est a re praesenti locus *Livii* XXIX, 17. „cotidie capitur urbs nostra, cotidie diripitur." Conf. praeter *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. I. p. 445. *Marklandum* ad *Maximum Tyrium* XXIV, 9. p. 698. 3) *interficior, necor, suffocor.* Matth. VIII, 32. καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν et grex in mari suffocatus est. Hebr. X, 28. χωρὶς οἰκτιρμῶν ἀποθνήσκει. ibid. XI, 37. ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον. Apoc. VIII, 9. Hist. Susann. v. 41. καὶ κατέκριναν αὐτὴν ἀποθανεῖν, et v. 43. Ita θνήσκειν sumitur apud *Homer*. Iliad. I, v. 242. et ἀποθνήσκειν. *Thucyd.* I, 9. Εὐρυσθέως ὑπὸ Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος. et Latinorum *mori* pro *trucidari*, *interfici*, legitur apud *Livium* II, 38. 4) *mortalis sum.* Hebr. VII, 8. ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι homines mortales, sacerdotes sc. Iudaeorum, opponuntur τῷ μαρτυρουμένῳ ὅτι ζῇ, Christo nempe, de cuius immortalitate satis constat. 5) si de *semine* usurpatur, *putrefieri*, *in putredinem abire* notat, nam semen in terra ita emollitur, ut propemodum in putredinem abire videatur. Sic bis reperitur in N. T. Ioh. XII, 24. ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου, πεσὼν εἰς τὴν γῆν, ἀποθάνῃ, nisi granum tritici in terra mortuum fuerit, h. e. in putredinem abierit. 1 Cor. XV, 36. ὃ σπείρεις οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ. 6) de *arboribus* si adhibetur, est: *pereo*, *aresco*. Sic semel Iud. v. 12. δένδρα δὶς ἀποθανόντα arbores bis mortuae, quae plane exaruerunt. Sic et Latini *emortuum esse*, (nostrum *absterben*) de arboribus utuntur, quae arefactae inutiles et ineptae ad fructus producendos factae sunt. 7) *miser et infelix sum et fio*, maxime per vitiositatem et peccata. Ioh. VI, 50. ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ, καὶ μὴ ἀποθάνῃ si quis ex hoc pane comederit, nunquam miser erit. ibid. VIII, 21. ἐν τῇ

τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε incredulitatis vestrae poenas dabitis gravissimas. ibid. v. 24. Rom. V, 15. οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, quem locum tamen haud pauci de moriendi necessitate, omnibus hominibus per Adamum imposita, interpretantur; quae explicatio, si vel admittitur, tamen miseriae, quae peccata sequitur, notio non excludenda videtur, et locus ita vertendus: *miseri omnes et mortales facti sunt.* Rom. VII, 10. ἐγὼ δὲ ἀπέθανον ego vero sensi me hac ratione miserum fieri et infelicem. ibid. VIII, 13. μέλλετε ἀποθνήσκειν poenas vobis et infelicitatem comparabitis, ubi opponitur τῷ ζῆν, virtutis et sanctitatis studio veram suam promovere felicitatem. 8) metaphorice. ἀποθνήσκειν ea dicuntur, *quae, ullo aliquo modo corrupta, vim agendi et se exserendi aut omnino, aut certe ex parte, amiserunt,* v. c. Apoc. III, 2. στήριξον τὰ λοιπὰ, ἃ μέλλει ἀποθνήσκειν ale et auge vires tibi insitas recte agendi, quae a te neglectae mox plane cessabunt. 10) Restat formula ἀποθνήσκειν τινὶ, quae tribus diversis modis in N. T. usurpata legitur: α) ἀποθνήσκειν τινὶ notat: *ex voluntate, arbitratu alicuius mori.* Rom. XIV, 8. ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. *Sophoclis* Aiax Flagell. v. 985. Θεοῖς τέθνηκεν οὗτος, ubi Scholiast. habet: θεῶν βουλομένων. β) ἀποθνήσκειν τινὶ notat: *valedicere, renuntiare alicui rei aut personae, nihil cum aliquo commune amplius habere.* Rom. VI, 2. ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ renuntiavimus vitiositati, ubi contra ea ζῆν τῇ ἁμαρτίᾳ est: deditum esse vitiositati. ibid. v. 8. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ si ad similitudinem mortis Christi renuntiamus vitiositati. Gal. II, 19. ἐγὼ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ego per doctrinam christianam valedixi legi Mosaicae. Coloss. III, 3. ἀπεθάνετε γὰρ, scilicet τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς, coll. v. 2. Interdum additur tamen praepositio ἀπὸ, v. c. Coloss. II, 20. εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου si ad exemplum Christi valedixistis oeconomiae Mosaicae. Exempla huius loquendi usus apud Graecos collegit *Bergler.* ad *Alciphron.* Lib. I. Ep. 37. p. 172. *Plaut.* Cistellar. III, 1. 16. „nihil meum tibi mortuus tibi sum.“ Pers. I, 1. 20. Confer etiam *I. B. Carpzov.* stricturas theol. in Ep. ad Rom. p. 117. γ) ἀποθνήσκειν τινὶ *pro aliquo mori, in commodum alicuius mortem subire.* Rom. VI, 10. ὃ γὰρ ἀπέθανε χριστὸς τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν, h. e. ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας, mortuus est ad expianda et tollenda peccata humana, coll. 1 Thess. V, 10.

ἈΠΟΚΑΘΊΣΤΗΜΙ (seu ἈΠΟΚΑΘΙΣΤΆΩ seu ἈΠΟΚΑΘΙΣΤΆΝΩ) fut. στήσω, 1) proprie: *repono, restituo, in pristinum locum, in locum priorem, in quo antea fuit, reduco,* ex ἀπὸ et καθίστημι *colloco, statuo.* Hinc 2) *in integrum restituo, in pristinum restituo statum, reddo integritati, instauro,* sensu physico. Matth. XII, 13. καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς

ἡ ἄλλη

ἡ ἄλλη eaque (manus) tam ſana reddita eſt, ut altera, ſeu converſa eſt ad uſum manus, ut verbis utar *Taciti* H. IV, 81. coll. Marc. III, 5. ubi idem legitur, omiſſa tamen voce ὑγιής. Marc. VIII, 25. καὶ ἀποκατεστάθη et reſtitua ei eſt priſtina oculorum valetudo et integritas. Luc. VI, 10. In omnibus his locis de ſanitatis et vigoris amiſſi reſtitutione ſermo eſt. Exod. IV, 7. וְהִנֵּה־שָׁבָה כִּבְשָׂרוֹ Alex. ſec. Compl. καὶ πάλιν ἀποκατεστάθη εἰς τὴν χρόαν τῆς σαρκὸς αὐτῆ. Levit. XIII, 16. Iob. V, 18. Apud graecos etiam de aliis rebus adhibetur, quae in integrum reſtituuntur, v. c. *Polyb.* II, 28. πάλιν ἀποκατέστησε τὰς οἰκείας δυνάμεις εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν. *Herodian.* II, 6. 15. 17. εἰκόνας ἀποκαταστήσαντες. 3) metaphorice: *in meliorem ſtatum et conditionem redigo, corrigo, emendo.* Matth. XVII, 11. καὶ ἀποκαταστήσει πάντα et animos hominum ad adventum Meſſiae praeparaturum eſſe. Marc. IX, 12. Act. I, 6. εἰ ἀποκαθιστάνεις βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; num hoc tempore in meliorem conditionem rediges regnum Iſraelis? (Sed amittit, ut ingenue fatear, hic locus etiam hanc explicationem: num illo tempore reddes Iſraelitis, τῷ Ἰσραήλ, regnum et imperium? ut ἀποκαθιστάνειν ſit: *reddere priſtino domino, reſtituere,* quam notionem vere habere, loca apud *Polyb.* Hiſt. XVII, 9. et *Diodor. Sic.* XX, 32. ſatis docent.) 3) *reddo, reduco,* Hebr. XIII, 19. ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν ut vobis quam celerrime reddar, liberatus nempe e captivitate mea, aut ad vos reducar. Ierem. XVI, 14. ἀποκαταστήσω αὐτὰς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν. Pſalm. XVI, 5. σὺ εἶ ἀποκαθιστῶν τὴν κληρονομίαν μου ἐμοί. *Polyb.* III, 5 et 98. ὁμήρους ἀποκαταστήσει τοῖς γονεῦσι. Ib. IV, 4. τὰ μὲν ἀπολωλότα τοῖς Μεσσηνίοις ἀποκαταστήσῃ. *Suid.* in voce ἀποκαθιστῶν haec ita exponit: τουτέστι τὴν τῶν ἐθνῶν βασιλείαν, τὴν προτέραν δεσποτείαν ἀποδιδούς.

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΩ, fut. ύψω, 1) et proprie: *detego, revelo, removeo velamen, id quod tectum et opertum fuit, conſpiciendum praebeo,* ex ἀπὸ et καλύπτω *tego, operio, velo,* unde κάλυμμα *tegumentum, velamentum.* Ita in exterorum Scriptorum monumentis tantum legitur, v. c. apud *Iamblicham* de *Myſteriis* Sect. II. c. 10. p. 54. οἱ θεοὶ καὶ οἱ τοῖς θεοῖς ἑπόμενοι τὰς ἀληθινὰς ἑαυτῶν εἰκόνας ἀποκαλύπτουσι. In N. T. 2) metaphorice uſurpatur, ut ſit: *manifeſtare, patefacere rem ſecretam, arcanam et occultam.* Matth. X, 26. οὐδέν ἐστι κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται nihil eſt tam occultum, quod non aliquando manifeſtatur. Luc. II, 35. ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί et ita multorum ſenſa animi manifeſtabuntur. ibid. XII, 2. 1 Cor. III, 13. ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται examine habito patefiet. *Plutarch.* de *Placitis Philoſ.* I, 7. *Pollux* in *Onom.* VI, 207. ἀποκαλύπτειν per διακαλύπτειν, ἐκκαλύπτειν et δηλοῦν interpretatus eſt. Pro גָּלָה legitur

tur etiam apud Alex. Dan. II, 22. 3) doceo, instituo, trado, et ἀποκαλύπτομαι edoceor, instituor, cognosco, et speciatim de iis rebus usurpatur; quas homines ipsi sentiendo, indagando, ratiocinando et experiendo reperire non valent, sed singulari Dei et extraordinario interventu (quam revelationem dicunt) cognoscunt. Matth. XI, 27. καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι et a filio Dei edoctus. ibid. XVI, 17. σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι non debes institutioni humanae. 1 Cor. II, 10. ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψε ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. ib. XIV, 30. ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ τῷ καθημένῳ si vero auditori afflatus divinus contingat. Galat. I, 16. ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ et me imbuere cognitione religionis christianae, aut, ut etiam verti non incommode posset: *tradi per me religionem christianam*. Galat. III, 23. Ephes. III, 5. coll. v. 3. Philipp. III, 15. καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει hoc Deus edocebit, intellegentiores in posterum reddet. 1 Petr. I, 12. *Iamblich.* de *Mysteriis* sect. III, c. 17. p. 82. διὰ τῶν ἐστερημένων γνώσεως τὰ πάσης γνώσεως προέχοντα νοήματα ἀποκαλύπτει. 4) *exsero, exhibeo insigni quodam et illustri modo.* Rom. I, 17. δικαιοσύνη θεοῦ ἀποκαλύπτεται benignitas divina exserit vim suam, et v. 18. ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ. Hinc ἀποκαλύπτεσθαι interdum *res* dicitur, *quae alicui contingit*, v. c. Rom. VIII, 18. τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς felicitatem in regno Messiae olim obtinendam. 1 Petr. I, 5. V, 1. Exinde etiam illustrarem locum Luc. XVII, 30. ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται tempore quo Christus, futurus hominum iudex, maiestatem suam conspicuam reddet. Nec male huc aliquis traheret locum 2 Thess. II, 3. καὶ ἀποκαλύπτεται ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας et antea palam prodierit impostor ille, coll. v. 6 et 9.

ἈΠΟΚΆΛΥΨΙΣ, εως, ἡ 1) proprie: *patefactio rei opertae, remotio velaminis et tegumenti*, ab ἀποκαλύπτω, quod vide. Negat quidem *Hieronymus* in Comment. ad Galat. I, 12. vocem hanc ab ullo Scriptorum gentilium adhibitam esse, sed deprehenditur ἀποκαλύψεως nomen apud *Plutarch. Aemil. Paul.* c. 14. *Cat. maj.* c. 20. et *Porphyrium* in *Vita Plotini* cap. XVI. ἀποκαλύψεις τε προσφέροντες Ζωροάστρου καὶ Ζωστριανοῦ κ. τ. λ. 2) metaphorice: *manifestatio rei secretae et occultae, institutio, revelatio et inspiratio divina*, ita, ut maxime de iis rebus usurpetur, quarum antea ignotarum, et naturali vi ingenii humani non cognoscendarum, spiritu divino interveniente contingit hominibus cognitio et scientia. Luc. II, 32. εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν ut gentes verae religionis scientia imbuat. Rom. XVI, 25. κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου. 1 Cor. XIV, 6. ubi per ἀποκάλυψιν haud male intellegitur *interpretatio locorum V. T. difficiliorum*, maxime vaticiniorum de futuro Messia,

Messia, quamquam ex mea sententia locus rectius ita redditur: *nisi simul vobis perspicue tradidero ea, quae Deus mihi revelavit.* 1 Cor. XIV, 26. et 2 Cor. XII, 1 et 7. ἀποκάλυψις varia illa revelationis divinae genera indicat, quae inter dona extraordinaria Sp. S. a Theologis referuntur. Galat. I, 12. δι' ἀποκαλύψεως ἰησοῦ ipsa Christi institutione extraordinaria. Ephes. I, 17. III, 13. Sirac. XXII, 24. μυστηρίου ἀποκάλυψις rei secretae in vulgus denunciatio. 3) *tempus ipsum, quo aliquid apparet, declaratur, aut aliquis conspicuus redditur,* per metonymiam. Rom. VIII, 19. τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται expectant tempus, quo apparebit, quinam sint filii Dei. Huc maxime pertinet formula: ἡ ἀποκάλυψις ἰησοῦ χριστοῦ quae, ut formula: ἡμέρα ἰησοῦ χριστοῦ, per se late patet et omne quidem *tempus, quo Christus suae maiestatis et dignitatis insignia documenta dabit,* indicat; speciatim vero *tempus reditus Christi in has terras* significat, *quo se universi generis humani dominum palam demonstrabit mortuorum resuscitatione et iudicio super omnes ferendo.* Sic 1 Cor. I, 7. ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ et aequo animo exspectare possitis Christum, futurum hominum iudicem. 2 Thess. I, 7. 1 Petr. I, 7. 13. 4) *mandatum, decretum.* Galat. II, 2. ἀνέβην κατὰ ἀποκάλυψιν, coll. Act. XV, 2. ubi narratur, iussum seu rogatum Apostolum ab Antiochenis fuisse, ut Hierosolymam proficisceretur. 5) *liber, qui continet collectionem oraculorum divinorum, sylloge vaticiniorum.* Apoc. I, 1. ἀποκάλυψις ἰησοῦ χριστοῦ, coll. v. 3. ubi οἱ λόγοι τῆς προφητείας dicitur. ubi vid. *Wetstenius.* — *Hesych.* ἀποκάλυψις· πρόγνωσις, προθεωρία. Idem *Phavor.*

ΑΠΟΚΑΡΑΔΟΚΙ'Α, *ας,* ἡ. Vulgo redditur *attenta exspectatio, exspectatio ad finem usque et exserto capite, vehemens desiderium,* (*Chrysostomus* ad Rom. VIII, 19. ἡ μεγάλη καὶ ἐπιτεταμένη προσδοκία.) ut nempe emphasis lateat et in praepositione ἀπό, et in voce καραδοκεῖν, quae proprie, teste *Etym. M.* est: τῇ κεφαλῇ προβλέπειν caput exserere spectatum aliquid. *Eurip. Rhes.* 144. *Diod. Sic.* XIV, 60. Sed fictam esse hanc et prorsus inanem emphasin in hac voce, iam satis viri doctissimi ostenderunt, inter quos eminet *Fischerus* de *Vitiis Lex. N. T.* Prolus. V. p. 19. Nam ἀποκαραδοκεῖν, quod proprie quidem est: *vultum aliquo convertere spectandum,* (vid. *Xenoph. Mem.* III, 5. 6.) *sollicite aliquid observare,* (*Ioseph.* de *B. I.* III. c. 7. p. 240. ed. *Haverc.* ἀποκαραδοκεῖ δὲ τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν.) deinde simpliciter apud Graecos notat: *sperare, exspectare* (*Polyb.* XVI, 1. ἀποκαραδοκῶν τὸν κίνδυνον.) προσδοκᾶν, ut *Suidas* interpretatur, aut ἐλπίζειν τὸ ἐνδεχόμενον, ut explicatur ab auctore *Etym. M.* Ergo etiam ἀποκαραδοκία simpliciter *spem, exspectationem alicuius rei* significat, προσδοκίαν,

ἀπεκ-

ἀπεκδοχήν, secundum *Hesychium* et *Suidam*. In *Aquilae* reliquiis verbum הוֹחִיל explicatum legitur verbo καραδοκεῖν, Ps. CXXX, 5. et nomen תּוֹחֶלֶת nomine καραδοκία, Ps. XXXIX, 8. Prov. X, 28. ubi *Theodotion* voce προσδοκία et *Symmachus* nomine ὑπομονῇ usus est. Idem vero *Aquila* hebr. הִתְחוֹלֵל Ps. XXXVII, 7. verbo ἀποκαραδοκεῖν interpretatus est, ut adeo appareat, substantivo ἀποκαραδοκία non ampliorem notionem subiiciendam esse, quam simplici καραδοκία. Bis autem tantum legitur in N. T. Rom. VIII, 19. ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως Christiani, multis malis et calamitatibus pressi, exspectant. Philipp. I, 20. κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου prouti certissime spero et exspecto. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 60.

ἈΠΟΚΑΤΑΛΛΆΣΣΩ, attice ἈΠΟΚΑΤΑΛΛΆΤΤΩ, fut. άξω, haud differt a καταλλάσσω. Praeter propriam *mutationis et permutationis* notionem specialiam significat: *facere, ut animi post iras et inimicitias in gratiam redeant et concordiam, reconciliare, concitationes et dissidia dirimere*. *Hesych.* ἀποκαταλλάξαι· φίλον ποιῆσαι. *Phavor.* ἀποκαταλλάξας· φιλοποιήσας. Ephes. II, 16. καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ Θεῷ et dissentientes invicem uno quasi corpore iunctos reconciliaret in honorem Dei. Qui dativum τῷ Θεῷ a verbo ἀποκαταλλάξῃ pendere putant, formulam ἀποκαταλλάσσειν τῷ Θεῷ de eo interpretantur, qui homines rationem consequendi favoris divini docet. Coloss. I, 20. καὶ δι' αὐτοῦ τὰ πάντα ἀποκαταλλάξαι εἰς αὐτὸν et per eum omnes invicem reconciliarentur sub imperio Christi, coll. Ephes. I, 10. 27.

ἈΠΟΚΑΤΆΣΤΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie est: *rei in priorem locum reductio, repositio, restitutio*, ab ἀποκαθίστημι, de quo supra dictum est. Hinc apud Graecos de correctione membrorum depravatorum et luxatorum, aeque ac in astronomicis de revolutione stellarum ad eum, unde discesserant, locum, (*Aeschin.* Dial. III, 17.) etiam de restitutione obsidum in patriam (a *Polybio* III, 99.) hoc verbum usurpatum legitur. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 475. et *Schweighaeuser Lex. Polyb.* s. h. v. 2) *omnis restitutio prioris status et conditionis, instauratio*, nam κατάστασις est *status, conditio*, ut ex *Polyb. Exc. Legat.* 53. apparet, ubi legitur ἀποκατέστησαν εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς κατάστασιν τῆς πολιτείας. 3) *reductio rerum in meliorem statum, emendatio rerum corruptarum*. Huius significationis ope explicatur vulgo locus Act. III, 21. ubi, coelum, Petrus ait, habiturum esse Iesum ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, h. e. quamdiu tempora N. T. durant, quibus per religionem christianam omnia in meliorem statum sunt redigenda. Cf. *Ernesti Opuscula Theologica* p. 479. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 172. Mihi vero semper arrisit *Lightfooti*

et *Knachtbulli* opinio, qui nostro loco lucem affundere conati sunt e notione rariori *perfectionis*, *consummationis* et *absolutionis*, quam habuisse hoc vocabulum olim *Hesychius* testis est, qui per τελείωσις interpretatur, qua in auxilium vocata, locus ita reddendus esset: *usque dum omnia eventum habeant, quae sunt praedicta a prophetis*. *Syrus* igitur non male reddidit ܠܫܘܡܠܝܐ ܕܢܒܝܐ. Certe ἀποκαθίστημι interdum *ad finem perducere, perficere*, notat, et a τελειῦν non differt; unde etiam hebraico שִׁלֵּם Iob. VIII, 6. in versione Alex. respondet.

Ἀπόκειμαι, fut. είσομαι, 1) proprie: *seponor*, *repo-nor*, *recondor*, ita, ut maxime de auro, argento omnibusque omnino rebus pretiosis usurpetur, quae in usum futurum repositae dilegenter custodiuntur et asservantur. *Symmach.* Ies. X, 17. καὶ καταφάγεται τὰ ἀποκείμενα αὐτοῦ, καὶ τὰ πεφυλαγμένα αὐτοῦ. *Xenoph. Anab.* II, 3. 9. *Suid.* ἀπέκειντο· ἐταμιεύοντο. Sic Luc. XIX, 20. ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ en! reddo tibi minam, quam habui repositam in sudario. 2) metaphorice ἀποκεῖσθαι *omnia* dicuntur, *quae sunt non tam futura*, *quam alicui destinata*, *quae parata et in promptu sunt et aliquem certissime manent*. Sic Coloss. I, 5. διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ob felicitatem in coelo, quam certissime sperare potestis. 2 Tim. IV, 8. ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, quae dicendi formula, ut dudum viderunt omnes interpretes, petita est e ratione certaminum veterum. Nam praemia certaminis, τὰ ἆθλα, exquisite ἀποκεῖσθαι dicebantur, quae publice proponebantur et certaminum victoribus reposita erant. Cf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 333 et 366. Hebr. IX, 27. ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν quemadmodum omnibus hominibus mors imminet, seu, sors humana est mori. Nec desunt huius significationis exempla apud alios Scriptores gr. 2 Macc. XII, 45. ἐμβλέπων τοῖς μετ' εὐσεβείας κοιμωμένοις κάλλιστον ἀποκείμενον χαριστήριον. Hos. VI, 11. καὶ σοὶ ἰδοὺ ἀπόκειται θερισμός. *Pausan.* VII, 2. *Demophil. Similit.* p. 615. τοῖς μὲν σταδιοδρομοῦσιν ἐπὶ τῷ τέρματι τὸ βραβεῖον τῆς νίκης ἀπόκειται. *Hesych.* ἀπόκειται· ἡτοίμασται. Cf. *D'Orville* ad *Charit.* p. 466. ed. Lips.

Ἀποκεφαλίζω, fut. ίσω, *caput amputo*, *decollo*, pro quo eadem in significatione leguntur καρατομέω seu ἀποτέμνω τὴν κεφαλήν, (*Xenoph. Ages.* I, 35.) hebraico כָּרַת רֹאשׁ respondet in verss. graecis 1 Sam. XXXI, 9. Ps. CLI, 7. ed. *Complut.* Matth. XIV, 10. καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ misitque speculatorem, qui Iohannem in carcere truncaret capite. Marc. VI, 16. ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην οὗτός ἐστι hic est ille Iohannes, quem decollari iussi. ibid. v. 27. et Luc. IX, 9. Saepius non legitur in N. T. Repudiata est haec vox ut

ut plebeia et veterum nemini usurpata, a *Salmasio* (p. 107. de *Lingua Hellenistica*) et aliis, et a *Fischero* Prolus. XXXI. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 4. in numero eorum verborum posita reperitur, quae Macedonum et Alexandrinorum ingenia finxerunt. Legitur autem haec vox apud *Arrianum* Diss. in *Epictet.* III. c. 26. p. 366. εἰς φυλακὴν βάλλειν καὶ ἀποκεφαλίζειν, et mox p. 367. δεσμευόμενος καὶ ἀποκεφαλιζόμενος. ib. I. c. 1. p. 85. et in aliis Scriptoribus graecis, v. c. *Artemidoro*, (I. c. 37.) *Dione Cassio*, quorum loca *Alberti*, *Kypke* et *Raphelius* laudarunt. Substantivum ἀποκεφαλισμὸς legitur apud *Plutarch.* de *Is. et Osir.* p. 358. E.

ἈΠΟΚΛΕΊΩ, fut. είσω, *claudo*, *occludo*. Semel legitur in N. T. Luc. XIII, 25. καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν et occluserit ostium. Respondet in versione Alex. τῷ סָגַר Genes. XIX, 10. Iud. III, 21. et נָעַל *pessulum obdidit.* 2 Sam. XIII, 17. 18. *Xenoph. Anab.* VII, 1, 7. *Aristoph. Lysistr.* 488. τὴν ἀκρόπολιν ἡμῶν ἀπεκλῄσατε μοχλοῖς. Hinc ἀπόκλεισμα et ἀποκλεισμὸς *carcer*, *claustrum*. *Hesych.* ἀποκλείσαντες· φυλακίσαντες.

ἈΠΟΚΌΠΤΩ, fut. ψω, *abscindo*, *amputo*, *reseco*, etiam *discindo*, *disseco*. Marc. IX, 43. ἀπόκοψον αὐτὴν abscinde manum tuam; ubi tamen dictio ἀποκόπτειν τὴν χεῖρα aeque ac formula: ἀποκόπτειν τὸν πόδα metaphorice de *pravis cupiditatibus* explicanda est, *quae sunt a Christianis omni studio coërcendae et reprimendae*. Ioh. XVIII, 10. καὶ ἀπέκοψε αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιὸν, coll. v. 26. Act. XXVII, 32. ἀπέκοψαν τὰ σχοινία dissecabant vincula. Apud *Aristoph. Nub.* v. 1124. de vitibus usurpatum legitur, et de quacunque abscissione apud *Callim. Hymn. in Cerer.* v. 20. *Aelian. H. A.* VIII, 1. Ambiguitate autem quadam laborat locus Gal. V, 12. ubi de doctoribus iudaizantibus inter primos Christianos sermo est, et Paulus optat ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς, h. e. e vulgari opinione, ut se ipsos seiungerent a coetu Christianorum doctores, coetum Christianorum turbantes; quae explicatio nec ab usu loquendi abhorret, nec a contexta oratione aliena est, ut docuit *Dresigius* de *Verbis Mediis N. T.* I, 19. Nec tamen plane improbanda est sententia *Chrysostomi*, *Theodoreti*, *Theophylacti* et *Augustini*, quam inter recentiores maxime *Grotius* et *Raphelius* in *Annotatt. Polyb.* p. 530. amplexi sunt, ex qua locus ita reddendus est: *per me*, *si velint*, *non modo circumcidant se*, *sed adeo genitalia sibi exsecent*, εἰ βούλονται, μὴ περιτεμνέσθωσαν μόνον, ἀλλὰ καὶ περικοπτέσθωσαν, quae sunt ipsa *Chrysostomi* verba. Qui quidem sensus melius et contextui ipsi et linguae graecae consentire, affectui adeo Pauli contra doctores iudaizantes convenire videtur: ἀποκόπτεσθαι enim, ut hebr. כָּרַת; Deut. XXIII, 1. dicuntur Graecis, (*Arrian. Epict.* II, 20.) *quibus virilitas exscinditur*, vel in

in media significatione, *qui ipsi illam sibi amputant.* *Hesych.* ἀπόκοπος· εὐνοῦχος. Idem tradit *Schol. Luciani* Cronos. 12.

Ἀ Π Ό Κ Ρ Ι Μ Α, τος, τὸ, 1) *responsio, responsum.* Est enim verbale a prima persona perf. pass. ἀποκέκριμαι verbi ἀποκρίνω. 2) *sententia, decretum*, speciatim: *sententia condemnatoria*, i. q. κατάκριμα. Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. I, 9. ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν *sed ipsi contra nos sententiam condemnatoriam ferebamus*, h. e. ego memet ipsum quasi capitis damnavi, mortem certissime exspectans. *Chrysost. Homil.* II. in h. ep. τὸ ἀπόκριμα per τὴν ψῆφον, τὴν κρίσιν, τὴν προσδοκίαν interpretatur. *Hesych.* ἀπόκριμα· κατάκριμα, ψῆφον.

Ἀ Π Ο Κ Ρ Ί Ν Ο Μ Α Ι, fut. ἔμαι, aor. 1. ἀπεκρίθην. 1) proprie: *secernor, discernor*, ab ἀποκρίνω *secerno*, quam notionem vere habuisse olim, *Phrynichus* auctor est in Eclogis suis p. 42. ed. *Pauw.* qui observat, peccare eos, qui τῷ ἀποκριθῆναι pro *respondisse* uterentur, quod διαχωρισθῆναι significet: Graecos autem, si exprimere vellent *respondendi* notionem, forma aor. 1. media ἀποκρίνασθαι usos fuisse. Hic enim profecto, nec ullus alius est sensus verborum eius: ἀποκριθῆναι διττὸν ἁμάρτημα. ἔδει γὰρ λέγειν ἀποκρίνασθαι καὶ εἰδέναι, ὅτι τὸ διαχωρισθῆναι σημαίνει. Sed hanc *Phrynichi* regulam evertere conatus est *Schwarzius* in *Notis ad Olearium de Stilo N. T.* p. 16. et in *Comment. L. Gr.* p. 163. 2) *respondeo ad interrogata vel antecedentia.* Matth. XVI, 16. ἀποκριθεὶς δὲ σίμων πέτρος εἶπε. ib. XVII, 11. ubi v. 10. ἐπερωτᾷν praecesserat. Ioh. XI, 23. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων. Luc. XIII, 25. καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν. In his vero et multis aliis N. T. locis, uti notio *respondendi*, quam habet et apud Graecos verbum ἀποκρίνεσθαι, in dubium nullo modo vocari potest, ita fere semper verba λέγειν, εἰπεῖν, ἐρεῖν, pleonastice addita leguntur et quidem more Hebraeorum, qui, cum exponendum est, quid quispiam responderit, solent simul uti verbo אמר et verbo ענה, v. c. Genes. XVIII, 27. ויען אברהם ויאמר Alex. καὶ ἀποκριθεὶς Ἀβραὰμ εἶπε. Exod. IV, 1. Deut. XXVII, 7. Conf. *Vorstium* de *Hebraismis N. T.* cap. XXXIII, p. 606. ed. *Fischer.* et quae contra eum disputavit *Vitringa* Cap. VI. Vide etiam *I. C. Schwarzii Monumenta ingeniorum* T. III. p. 294. 3) per synecdochen speciei significat omnino: *verba facere, loqui*, et quidem ita, ut nunc sit *sermonem incipere*, nunc *continuare orationem*, interdum *alloqui, compellare* significet, interdum etiam plane abundet. Matth. XVII, 4. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πέτρος εἶπε, ubi ἀποκριθεὶς πλεονάζει. ib. XXVII, 21. Marc. IX, 5. Luc. VII, 40. et Iesus eum ita allocutus est. Matth. XII, 38. Apoc. VII, 13. Matth. XI, 25. ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε *continuavit Iesus sermonem suum.* ibid. XXII,

XXII, 1. XXVI, 25 et 63. Act. III, 12. Eandem notionem habet hebraicum עָנָה, Deut. XXVI, 5. Iob. III, 2. in versione Alex. ἀποκρίνομαι pro יָעַן, Iob. XXXVIII, 3. XL, 7. pro יִשְׁאַל, 1 Regg. XX, 12. et pro אָמַר Genes. XXIV, 26. Exod. XXI, 5. positum legitur. 4) *defendo me, purgo me criminis*, i. q. ἀπολογοῦμαι. Matth. XXVI, 62. οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσι; nihilne respondere potes ad ea, quorum hi te incusant? seu: iam caussam tuam age. Ibid. XXVII, 12. οὐδὲν ἀπεκρίνατο nihil ad crimitationes illas respondit. Ioh. V, 17. Sic *Plato Apol. Socr.* §. 2. καὶ ἐλέγχειν μηδενὸς ἀποκρινομένου, ubi cf. *Fischeri Notas*. *Phavor.* ἀποκρίνασθαι· τὸ ἀπολογῆσαι. *Harpocrat.* ἀπόκρισις· ἡ ἀπολογία. 5) *de eo dicitur, qui supplicem exaudit et precibus eius annuit*, ad imitationem hebr. עָנָה, quod hoc in sensu haud raro Deo tribuitur in V. T. v. c. Ies. LXV, 24. 1 Sam. VII, 9. Ps. III, 5. cf. *Glassii Philol. S.* p. 955. ed. *Dathii*. Huc refero locum Lucae XXII, 68. ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι si vel rogarem, ut me dimittatis, non me supplicantem admittetis aut me dimittetis.

ἈΠΌΚΡΙΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *responsio, responsum*, ab ἀποκρίνομαι. Ioh. I, 22. ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν ut responsum referre possimus. Ibid. IX, 9. *Phavor.* ἀπόκρισις λέγεται, ὅταν ἐρωτᾷ τις τινὰ καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίνεται. Respondet hebr. מַעֲנֶה, Iob. XXXV, 5. Prov. XV, 1. in vers. Alex. in qua etiam pro עָנָה Iob. XV, 2. legitur ἀπόκρισιν δώσει. *Xenoph. Oecon.* 7, 38. *Hier.* 1, 35. 2) *sermo, oratio.* Luc. II, 47. ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ eius sapienter dicta. ib. XX, 26. Hinc pro דָּבָר Deut. I, 22. in vers. Alex. legitur.

ἈΠΟΚΡΎΠΤΩ, fut. ψω, 1) proprie: *abscondo, occulto, contego, operio*, ita, ut subductionem rei ex alterius conspectu indicet. Matth. XXV, 18. ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον abscondidit argentum. 2) metaphorice: *retineo, celo, non revelo, non manifesto*, et passivum ἀποκρύπτεσθαι de *omni re* usurpatur, *quae non cognoscitur nec intelligitur*. Matth. XI, 25. ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ συνετῶν καὶ σοφῶν quod ea, quae non cognoscuntur ab iis, qui sibi docti et sapientes videntur, etc. Luc. X, 21. 1 Cor. II, 7. σοφίαν Θεοῦ τὴν ἀποκεκρυμμένην doctrinam divinam, quae antea plane ignota erat; i. q. ἐν μυστηρίῳ. Ephes. III, 9. μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ doctrina, quae ab aeterno latuit in intellectu divino et nemini praeter Deum cognita fuit. Coloss. I, 26. opponitur τῷ φανεροῦσθαι. Saepius non legitur in N. T.

ἈΠΌΚΡΥΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *occultus, absconditus, arcanus et obscurus*, ut in Gloss. Vett. explicatur. Marc. IV, 22. οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ᾽ ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ, coll. Luc. VIII, 17. οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται nihil est tam occultum quod progressu temporis non sit in lucem proferendum.

Herodot.

Herodot. II, 86. Xenoph. Sympos. 8, 11. 2) repositus, reconditus. Coloss. II, 3. ἐν ᾧ εἰσὶ πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι in quo sapientiae et cognitionis omnes thesauri sunt reconditi; ubi metaphora mihi quidem a thesauris desumta videtur, qui reconduntur, unde in vers. Alex. τὰ ἀπόκρυφα Dan. XI, 43. pro מִכְמַנֵּי thesauri reconditi et Ies. XLV, 3. pro מַטְמֻנֵי legitur. 1 Macc. I, 23.

ʼΑΠΟΚΤΕΙΝΩ, fut. ενῶ, 1) interficio, occido, sive id fiat cognita et examinata causa, sive impetuose, sive gladio seu alio modo. Matth. X, 28. ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα qui corpus quidem interimere possunt. Ioh. VIII, 37. Apoc. XIII, 10. Interdum construitur cum praepositione ὑπὸ, v. c. Apoc. VI, 9. ubi vid. Wetstenius. 2) laxiori sensu: non prospicio vitae alicuius, curam vitae alicuius abiicio. Marc. III, 4. ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι curam vitae hominis in se recipere aut abiicere. 3) mortem minor, condemnationis et mortis sententiam contra aliquem pronuntio, capitis damno. 2 Cor. III, 6. τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει lex Mosaica scripta poenas seu mortem denuntiat hominibus. Eodem modo הֵמִית sumitur Ezech. XIII, 19. et ἀποκτείνειν apud Xenoph. Mem. I, 1, 18. et IV, 8, 5. 4) miserum reddo et infelicem. Sic Rom. VII, 11. ἡ ἁμαρτία δι᾽ ἐντολῆς ἀπέκτεινέ με vitiositas, cui materiam praebuit vim suam exserendi interdictum divinum, facta est causa miseriae. Matth. X, 28. τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι animum vero hominis felicitate sua privare non valent. Conf. quae ad ἀποθνήσκω et θάνατος dicta sunt. Etiam apud Graecos ἀποκτείνειν, ut Lat. enecare, in universum significare: molestiam alicui creare, docuit Valckenaer. ad Eurip. Hippolyt. v. 1064. 5) aufero, finem impono, aboleo. Ephes. II, 16. ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν auferens discordiarum causam morte sua in cruce. Cf. Abresch. Auctar. Obss. ad Aeschylum III, p. 99.

ʼΑΠΟΚΥΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: pario, genero. Verbum proprium praegnantium, quae foetum maturum emittunt et deponunt, ex ἀπὸ et κυέω vel κύω in utero gero, praegnans sum. Phlegon Trall. Mirab. c. 22. 24. 25 et 29. καὶ ὕστερον τις γυνὴ πέντε ἐν τοκετῷ ἀπεκύησεν παῖδας. Alia loca larga manu dedit Wetstenius N. T. T. II. p. 662. Gloss. Vet. Steph. ἀποκυήσασα· enixa. ἀποκύησις· puerperium. Interdum tamen etiam gignendi notionem habet, ut docuit Maius Obss. Sacr. Vol. II. p. 184. Sed in N. T. ubi bis tantum legitur, metaphorice adhibetur, ita, ut 2) significet: auctorem, causam esse alicuius rei. Iacob. I, 15. ἁμαρτία ἀποκυεῖ θάνατον et peccatum causa infelicitatis et poenarum evadit; ubi ἁμαρτία veluti mulier ab Apostolo introducitur, quo habitu tam virtutes, quam vitia a gentilibus delineari constat. Caeterum generare et parere de quavis rei productione et eventu quandoque usurpari

pari in *Script. Sac.* docuit *Glassius Philol. S.* p. 1188. ed. *Dathii.* 3) *emendo, immuto animum alicuius.* Iacob. I, 18. βεληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας pro benignitate sua emendavit nos per religionem christianam. Cf. *Glass.* l. l. et quae infra ad τίκτω et ὠδίνω dicentur.

ΑΠΟΚΥΛΙΩ, fut. ίσω, *devolvo, volvendo amolior et removeo,* id. quod ἀποκινέω, et opponitur τῷ προσκυλίω. Matth. XXVIII, 2. ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας devolverat saxum de ostio. Marc. XVI, 3. 4. Luc. XXIV, 2. Saepius non legitur in N. T. Genes. XXIX, 8. καὶ ἀποκυλίσωσι (וְגָלְלוּ) τὸν λίθον ἀπὸ τῦ στόματος τῦ φρέατος. ib. v. 3. 10. *Apollodor. Bibl.* III. c. 14. §. 7.

ΑΠΟΛΑΜΒΑΝΩ, fut. λήψομαι, 1) *accipio, nanciscor, consequor, obtineo,* et in bonam et in malam partem. Luc. XXIII, 41. ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν poenas facinorum nostrorum luimus, seu dignum factis invenimus exitum. *Syrus:* nam sicut digni sumus et sicut fecimus [illegible] retributionem accepimus. Rom. I, 27. καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες fructus in se ipsis tales, quales decebat, experti sunt. Rom. IV, 5. ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν ut fiamus filii Dei. Coloss. III, 24. ἀπὸ κυρίυ ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας, ubi in codd. quibusdam λήψεσθε legitur. 2 Ioh. v. 8. ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν sed iustam mercedem consequamur. 2 Macc. VIII, 6. καὶ τὺς ἐπικαίρυς τόπυς ἀπολαμβάνων. In vers. Alex. τῷ חָלַק respondet Num. XXXIV, 14. 2) *recipio,* h. e. *accipio aliquid, ita, ut non habeam, quod in posterum exspectem.* Luc. XVI, 25. μνήσθητι, ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά συ ἐν τῇ ζωῇ συ memento, te recepisse bona tua in vita tua. 3) *recupero quod antea meum fuit, recipio.* Luc. VI, 34. καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν et si iis commodatis, a quibus recepturos speratis. Luc. XV, 27. ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν quod sanum recepit. ib. XVIII, 30. ὃς ὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα qui non modo haec omnia multiplicata recipiat. *Chariton* I, 13. p. 27. ed. Lips. ἀνύβριστον ἀπολήψεταί σε Χαιρέας. *Polyb.* II, 61, 10. 4) *excipio, hospitio admitto.* 3 Ioh. v. 8. ἡμεῖς ὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τὺς τοιύτυς debemus tales hospitio admittere, amare, benigne et reverenter tractare. 5) *abduco, seorsum sumo vel duco.* Marc. VII, 33. καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τῦ ὄχλυ κατ' ἰδίαν et cum abduxisset illum a turba seorsum. Qua significatione etiam legitur apud *Philostrat. Vit. Apollon.* VII, c. 18. p. 798. *Appian. Alex. Vit. Apollon.* VII, c. 18. p. 298. *Ioseph. B. I.* II, 7. 2 Macc. IV, 46. VI, 21. ἀπολαβόντες αὐτὸν κατ' ἰδίαν παρεκάλυν. — *Phavor.* ἀπολαμβάνω· τὸ κεχρεωστημένον κυρίως λαμβάνω, ἀφ' ὗ καὶ ἀπείληφα καὶ ἀπέλαβον κ. τ. λ. —

ΑΠΟ-

Ἀπόλαυσις, εως, ἡ, dupliciter usurpatur a Scriptoribus graecis, ita, ut 1) *voluptatem, oblectationem, quam ex aliqua re percipimus*, significet, de qua significatione exposuit *Gataker.* ad *M. Antonin.* III, 6. p. 76. *Hesych.* ἀπόλαυσ· τρυφῇ. *Aristot. Ethic.* I. c. 5. ἀπολαυστικοὺς vocat, qui voluptati deditі sunt, Conf. *meum Spicilegium II. Lexici Bieliani* p. 22. 2) *usum, perceptionem, commodum, utilitatem, ex aliqua re ad nos redundantem*, ab ἀπολαύω, quod tam de malis, (*Aelian. V. H.* II, 34.) quam de bonis, quae nobis eveniunt (*Aelian. V. H.* IV, 9. XII, 25.) usurpatur a Graecis. 1 Tim. VI, 17. τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν qui nobis copiose omnis generis bona praebet et largitur. Vide ad h. l. *Wetstenium.* Hebr. XI, 25. πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, ubi plerique interpretes quidem ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν de oblectatione, ex peccatis descendente, praeeuntibus *Vulgato*, (qui voce *iucunditas* usus est,) *Syro* et *Arabe* interpretati sunt, sed repugnante ipsa historia, quae iubet nos hanc formulam de feliciore illo rerum statu explicare, quo Moses, idolorum cultui addictus, in aula Pharaonis frui potuisset. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Mem.* II, 1, 33. ἡδεῖα — σίτων καὶ ποτῶν ἀπόλαυσις. et *Hier.* I, 26. αἱ τῶν ἀφροδισίων ἀπολαύσεις.

Ἀπολείπω, fut. είψω, 1) *relinquo, derelinquo.* 2 Tim. IV, 13. ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι quam Troade reliqueram. et v. 20. ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα Mileti aegrotum reliqui. Hinc ἀπολείπεσθαι κατ' ἐξοχὴν apud Graecos de cursoribus usurpabatur, qui relicti vincebantur, observante *Harpocratione.* 2) *desero.* Iud. v. 6. ἀγγέλους ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον angelos, qui deseruerunt domicilium suum, h. e. non tuiti sunt dignitatem et praestantiam ipsis concreatam. *Xenoph. Ages.* 2. 29. Passivum ἀπολείπομαι de eo, *quod futurum est et restat*, usurpatur et idem significat, quod καταλείπομαι. Sic Hebr. IV, 6. ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται quia itaque futurum erat. Ibid. v. 9. ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς imminet igitur adhuc sabbati celebratio. Ib. X, 26. οὐκ ἔτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία nullum amplius sacrificium expiatorium exspectandum est.

Ἀπολείχω, *lingo, lambo*, nec differt a simplice voce λείχω, (quae pro לחך Mich. VII, 17. in versione Alex. legitur) quod contra eos observandum est, qui ob praepositionem ἀπὸ *delingere, lambendo auferre* vertere solent. Semel tantum legitur in N. T. Luc. XVI, 21. οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ canes lingebant ulcera eius. ubi vid. *Wetstenius. Aristoph. Vesp.* 27.

Ἀπόλλυμι, seu Ἀπολλύω, fut. λέσω, fut. 2. ολῶ, perf. ἀπολώλεκα. Vox πολύσημος. 1) *perdo, amitto, iactu-*

ram

ναι facio. Matth. V, 29. ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σε uno membrorum tuorum privari. ib. v. 30. Matth. X, 39. ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτῦ ἕνεκεν ἐμῦ qui mei causa vel mortem subire (seu vitae suae iacturam facere) paratus fuerit, et v. 42. ὁ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτῦ nequaquam ei deerunt iusta praemia. Marc. IX, 41. Luc. XV, 4. καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν et unam (ovem) ex iis amiserit. ib. v. 6 et 8. Iacob. I, 11. καὶ ἡ εὐπρέπεια τῦ προσώπυ αὐτῦ ἀπώλετο et speciosa eius forma evanescit. Hinc τὸ ἀπολλύμενον *omne* dicitur, *quod fluxum est et facile perit*, v. c. Ioh. VI, 27. ubi ἡ βρῶσις ἡ ἀπολλυμένη, cibus periturus et terrestris, opponitur τῇ βρώσει ἡ μένυσα εἰς ζωὴν αἰώνιον. Devt. XXXII, 28. ἔθνος ἀπολωλεκὸς βυλήν ἐστι. Sirac. XXIX, 19. καὶ ὁ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνην. ib. XLI, 4. καὶ ἀπολωλεκότι τὴν ὑπομονήν. ib. VIII, 15. IX, 6. Medium, ἀπόλλυομαι, *errare, in incertum vagari* notat et maxime de pecudibus, quae aberrarunt e pascuis, dicitur. *Sic* legitur Matth. X, 6. πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκυ Ἰσραὴλ ad Israelitas, qui, cura doctorum idoneorum destituti, similes sunt ovibus vagantibus, coll. 1 *Petr.* II, 25. ubi πρόβατα πλανώμενα eodem respectu dicuntur. Matth. XV, 24. Hinc lucem etiam foeneratur locus Matth. XVIII, 11. ἦλθε ὁ υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς venit Christus eo consilio, ut salutaris suae doctrinae cognitione imbueret omnes, qui sunt idonea religionis scientia destituti. Sic autem אָבַד Hebraeorum aeque ac Arab. ابد usurpatur 1 Sam. IX, 20. Prov. XXXI, 6. Ps. CXIX, 176. Ier. L, 6. et 1 Macc. III, 9. ἀπολλύμενοι sunt *dissipati, in fugam conversi.* 2) *perdo, vanum et irritum reddo, privo potestate, vi et efficacia.* 1 Cor. I, 19. ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν vanam et irritam reddam et declarabo eruditionem doctorum, ubi cum ἀθετεῖν permutatur. *Chrysostomus* in *Homil.* ad h. l. ἔδειξεν ὄυσαν ἀνόητον. Fortasse conferri cum h. l. potest locus *Abdiae* v. 8. ἀπολῶ τὺς σοφὺς ἐκ τῆς Ἰδυμαίας. Marc. I, 24. ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς, quae verba non verterem: *venisti cruciare nos*, sed: *venisti eo consilio, ut nos potestate nostra privares.* 3) *corrumpo, vitio, depravo quocunque modo.* Matth. IX, 17. καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολῦνται et rumperentur utres. Huc etiam referrem locum Ioh. VI, 12. ἵνα μή τι ἀπόληται ne quid pereat, ubi nostro *umkommen* respondet, et de iis usurpatur, quae non in usum humanum convertuntur. 4) *interficio, occido, exitio do.* *Hesych.* ἀπολλύει· φονεύει. ἀπόλλυε· φόνευε εἰς ἀπώλειαν. Sic Matth. II, 13. τῦ ἀπολέσαι αὐτὸ pueri neci studet. ibid. XII, 14. XXI, 41. κακὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτὺς male perdet illos flagitiosos, seu crudelissimo mortis genere afficiet. (*Cebes* c. 21. ἀπόλυται

ται κακὸς κακῶς.) XXVI, 52. ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται (in aliis codd. ἀποθανοῦνται legitur). ibid. XXVII, 20. Luc. XI, 51. τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου interfecti intra templum et altare. Ioh. X, 10. Act. V, 37. 2 Cor. IV, 9. ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι sed non interficimur. Respondet hebr. הָרַג Genes. XX, 4. Esther. IX, 11, 16. Ies. XXX, 25. 1 Macc. II, 37. ὅτι ἀκρίτως ἀπόλλυτε ἡμᾶς. Hist. Susann. v. 45. καὶ ἀπαγομένης αὐτῆς ἀπολέσθαι. Hinc 5) ἀπολλύεσθαι *versari in summo vitae periculo et discrimine.* Matth. VIII, 25. σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα fer nobis opem, nam actum est de nobis. Marc. IV, 38. οὐ μέλει σοι, ὅτι ἀπολλύμεθα; num nos intereuntes aequis oculis adspicis? Cf. supra ad ἀποθνήσκω. 6) *miserum reddo, poenis afficio, molestiam ac indignationem creo alicui.* Matth. X, 28. τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ qui animum cum corpore exitio dare valet. ib. XVIII, 14. ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων ne unus quidem horum despectorum meorum cultorum infelix reddatur. Ioh. III, 15. μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, et v. 16. Rom. II, 12. ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται non secundum normam legis Mosaicae condemnati punientur; opponitur διὰ νόμου κριθήσονται. Rom. XIV, 15. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε ne ciborum usu molestiam et indignationem crea; praecessit enim verbum λυπεῖν. *Hesych.* ἀπολλύει· λυπεῖ. 1 Cor. VIII, 11. 13. in eadem re ἀπόλλυμι et σκανδαλίζω permutantur invicem. 1 Cor. XV, 18. ἀπώλοντο iam infelicissimi sunt, actum est de illis. Sirac. X, 3. βασιλεὺς ἀπαίδευτος ἀπολεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ. ib. XX, 24. ἔστιν ἀπολλύων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. ib. XXXI, 30. πολλοὺς γὰρ ἀπώλεσεν ὁ οἶνος. Hinc ἀπολλύεσθαι metaphorice in N. T. partim de *iis* usurpatur, *qui repudiant doctrinam christianam et respuunt*, partim de *iis* dicitur, *qui a cognita religione christiana deficiunt*, et hoc modo se miseros reddunt, ut effectus sit pro causa positus. Ioh. XVII, 12. καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο et nullus eorum castra mea deseruit. 1 Cor. I, 18. τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστί; ubi ἀπολλύμενοι iidem sunt, qui alibi ἀπειθοῦντες dicuntur, et opponuntur τοῖς σωζομένοις, 2 Cor. II, 15. 2 Thess. II, 10.

ἈΠΟΛΛΎΩΝ, οντος, ὁ, *perditor, vastans*, participium ab ἀπολλύω. Nomen regis tartari, qui hebraice אֲבַדּוֹן vocatur, Apoc. IX, 11. Cf. supra ad ἀβαδδών.

ἈΠΟΛΛΩΝΊΑ, ας, ἡ, *Apollonia.* Est, teste *Stephano*, nomen urbis maritimae in Macedonia, celebris coloniae Corinthiorum et Corcyraeorum, quae ab Amphipoli unius diei itinere distabat. Per hanc Paulus cum sociis itineris profectus Thessalonicam venisse legitur Act. XVII, 1. Nomen suum nacta est sine dubio ab Apolline, cui dicata, sive sacra fuit. Caete-

Caeterum non confundendam esse Apolloniam, cuius in Actis mentio fit, cum Apollonia illa celebriori, quae Illyriae urbs fuit, (*Ptolem.* III, 13.) pluresque in Macedonia ipsa urbes fuisse, quae Apollonia dicebantur, e monumentis veterum dilegenter docuit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. II. p. 81 sq. *Cellar. Notit. Orb. ant.* II. c. 13. §. 53.

'ΑΠΟΛΛΩ͂Σ, ῶ, ὁ, *Apollos.* Est nomen cuiusdam Iudaei, genere Alexandrini, ad religionem christianam conversi, insignis postea doctoris in ecclesia apostolica, viri diserti et in litteris sacris probe versati. Act. XVIII, 24. ἀνὴρ λόγιος δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς vocatur. ib. XIX, 1. 1 Cor. I, 12. III, 4. 5. 6. 22. IV, 6. XVI, 12. Tit. III, 13. Sinistre ac inique de eo iudicat B. *A. Hopf.* in *Comment. de Apolline Pseudodoctore.* Hagae 1782. 8.

'ΑΠΟΛΟΓΕ΄ΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1) *causam dico pro me, defendo me, pro defensione mea aliquid profero, sive voce, sive scripto.* Luc. XII, 11. πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε quomodo et quid ad defensionem vestram dicatis. ibid. XXI, 14. μὴ προμελετᾷν ἀπολογηθῆναι non antea meditari defensionem vestram. Act. XIX, 33. ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ ad populum dicere, aut, volebat nationem suam purgare. ib. XXIV, 10. XXV, 8. XXVI, 1. 2. 24. 2 Cor. XII. 19. δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; num putatis, quod vobis nos excusandi causa haec dixerimus? Cf. *D'Orville* ad *Charit.* III. c. 3. p. 361. ed. Lips. 2) *excuso,* simpliciter. Rom. II, 15. ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων et sana ratione eos vel accusante vel excusante, seu eorum facta vel improbante vel probante. *Phavor.* ἀπολογεῖσθαί ἐστι τὸ ἐπὶ τῷ λόγῳ τὴν κατηγορίαν ἀνασκευάζειν.

'ΑΠΟΛΟΓΙ΄Α, ίας, ἡ, *apologia, defensio, purgatio, excusatio, quae fit verbis aut scriptis.* Act. XXII, 1. ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας. ibid. XXV, 16. τόπον τε ἀπολογίας λάβοι locumque se ab obiecto crimine purgandi obtinuerit. 1 Cor. IX, 3. ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστὶ haec autem est mea defensio adversus opinatos meos iudices. 2 Cor. IV, 11. Philipp. I, 7. 17. 2 Tim. IV, 16. 1 Petr. III, 15. ἕτοιμοι ἀεὶ ἐστε πρὸς ἀπολογίαν parati estote semper ad defensionem religionis christianae. *Phavor.* ἀπολογία λέγεται, ὅταν τινὸς κατηγορῇ τις, καὶ ἀπολογεῖται ὁ κατηγορούμενος. καὶ ἀπολογία, ἡ πληροφορία.

'ΑΠΟΛΟΥ΄Ω, fut. ούσω, 1) *abluo,* ita, ut quamvis mundationem a sordibus physicis indicet, quibus aliqua res coinquinata et commaculata est. *Athenaeus* III. p. 97. *Lucianus Lexiph.* 4. 2) metaphorice: *libera aliquem a peccatis et poenis peccatorum,* quia vitiositas in litt. sacr. eleganter cum sordibus

bus comparatur, quibus animus commaculatus et contaminatus est. Act. XXII, 16. ἀναςὰς βάπτισαι, καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου baptismo suscepto purga te ab omni vitiositate, seu, renuntia omni vitiositati. 1 Cor. VI, 11. ἀλλὰ ἀπελούσασθε sed liberati estis baptismo ab his commemoratis vitiis. Saepius non legitur in N. T. Ies. I, 16. רַחֲצוּ הִזַּכּוּ הָסִירוּ רֹעַ מַעַלְלֵיכֶם מִנֶּגֶד עֵינָי חִדְלוּ הָרֵעַ.

'ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ, εως, ἡ. In notione huius vocis in N. T. constituenda etymologia plane neglegenda videtur. Negari quidem non potest, hanc vocem proprie 1) notare *redemtionem eius, qui captivus detinetur, sive bello, sive alio captus sit modo, quae fit per pretii solutionem*, quo sensu verbum ἀπολυτρόω legitur haud raro in Scriptt. gr. *Hesych.* ἀπολύτρωσιν· ἀπόλυσιν, coll. *Homer. Iliad.* XXII, 50. (conf. infra sub λύτρον et λυτρόω); sed in N. T. libris hoc substantivum, ut omnia vocabula, a λύτρον derivata, 2) *de quavis liberatione et vindicatione, etiam quae fit absque solutione alicuius pretii*, adhibetur, ad imitationem hebraici פָּדָה cui λυτρόω proprie respondet, sed ab Alexandrinis per ἀπολυτρόω, Exod. XXI, 8. ῥύω, Iob. V, 20. Ps. LXVIII, 18. et σώζω, Iob. XXXIII, 28. Ies. I, 27. redditur. Sic in N. T. speciatim ἀπολύτρωσις α) *liberationem a malis, periculis et persecutionibus* notat. Luc. XXI, 28. διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν iam instat vestra liberatio a persecutionibus Iudaeorum. Hebr. XI, 35. οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν non utebantur concessa ipsis potestate effugiendi haec mala. β) *liberationem ab hoc corpore, miseriis et malis presso*, ita, ut vel omittatur τοῦ σώματος, vel addatur. Rom. VIII, 23. ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν exspectantes liberationem ab hoc corpore nostro. Ephes. I, 14. εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, i. q. εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. ib. IV, 30. usque ad tempus, quo Deus Christianos ab hoc corpore liberabit. γ) *liberationem a culpa et poena peccatorum, expiationem peccatorum.* Rom. III, 24. διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριςῷ Ἰησοῦ per liberationem a poenis divinis per mortem Christi cruentam factam. Ephes. I, 7. ἀπολύτρωσις cum ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν permutatur. Hebr. IX, 15. εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων ad expianda peccata, quae ante conversionem ad religionem christianam commiserant. *Alb. Gloss. N. T.* p. 97. ἀπολυτρώσεως· ἀφέσεως. ibid. p. 103. ἀπολύτρωσιν· ἀποκατάστασιν. 3) *ille ipse, cui liberationem a malis, a culpa et poena peccatorum debemus.* 1 Cor. I, 30. Χριςὸς ἐγενήθη ἡμῖν ἀπολύτρωσις Christus factus est nobis causa, seu auctor remissionis peccatorum. Cf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 463.

Ἀπολύω, fut. ύσω, proprie 1) *solvo, dissolvo, resolvo, quod ligatum, colligatum et connexum est.* Sed in hac propria significatione, apud *Homerum* et *Aristotelem* obvia, haud legitur in N. T. libris. 2) *libero a rebus, quae aerumnas, calamitates, cruciatus secum ferunt.* Luc. XIII, 12. ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου libera sis a morbo tuo. Morbis enim, ut morti, vincula tribuebantur, quibus constringerent homines. 2 Macc. VI, 22. ἵνα τοῦτο πράξας ἀπολυθῇ τοῦ θανάτου. ib. v. 30. *Polyb.* II, 52, 2. ἀπολύειν τινὰ προβλήματος *liberare aliquem a dubitatione.* ib. III, 62, 10. *Suid.* ἀπέλυσεν· ἐλυτρώσατο. 3) *dimitto, abire, discedere iubeo alterum.* Matth. XIV, 15. ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους dimittas populum. v. 22. 23. XV, 32. 39. Act. XIX, 40. ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν concionem dimittebat. (*Polyb.* III, 34. διέλυσε τὴν ἐκκλησίαν. *Plutarch. Phocion.* p. 758. pro quo apud *Aristoph. Acharn.* 172. et *Eccles.* 377. λύειν τὴν ἐκκλησίαν dicitur.) ib. XXIII, 22. ὁ μὲν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίαν tribunus igitur dimisit adolescentem. Eodem modo *absolvere* pro *dimittere* apud *Plaut. Epidic.* Act. V. Sc. I. v. 25. Interdum ἀπολύειν *dimittere aliquem* significat, *ita, ut eum compotem voti feceris,* v. c. Matth. XV, 23. ἀπόλυσον αὐτήν satisfac eorum precibus. Eleganter de hac ἀπολύειν notione egit *Wessling.* ad *Diod. Sic.* II, 3. — Medium et Passivum ἀπολύεσθαι *dimitti, dimittere se ipsum, abire, discedere,* haud raro etiam legitur in Scriptoribus N. T. aeque ac graecis. Act. XV, 30. οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες, coll. v. 22 et 23. ibid. v. 33. ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης dimissi sunt bonis cum ominibus votisque. ibid. XXVIII, 25. ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο discordes facti discesserunt. Exempla e Scriptoribus graecis dabit *Gataker.* ad *M. Antonin.* XI, 3. p. 319. et *Raphelius* in *Annotatt. Polyb.* p. 408. Sic etiam διαλύομαι usurpatur apud *Thucyd.* V, 113. *Xenoph. Cyr.* VII, 5. 15. 4) *divortium facio cum uxore, vel desponsata, et eam repudio.* Graecis *uxorem dimittere,* (*Sueton. Ner.* 17.) ἀποπέμπειν, vel ἀποπέμπεσθαι γυναῖκα dicitur. (*Herodian.* V, 6. §. 1. *Demosth. Orat.* in *Neaeram* p. 524.) etiam ἐκβάλλειν γυναῖκα (ut apud *Demosthenem* l. l. p. 525 et 529. et *Thom. M.* sub ἀπολείπει). Vide *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* Lib. XII. p. 490. Matth. I, 19. ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν decrevit eam clam dimittere, coll. v. 18. Matth. V, 31. 32. XIX, 3. Marc. X, 4. Eodem sensu hebraicum שִׁלַּח usurpatur Deut. XXII, 19. 29. Ier. III, 8. 3 Esdr. IX, 36. *Iustin.* XI, 11. §. 5. in eadem re formula *repudio dimittere* usus est. 5) sensu forensi: *dimitto reum, absolvo crimine vel debito, liberum aliquem pronuntio, dimitto e vinculis et captivitate.* Matth. XVIII, 27. ἀπέλυσεν αὐτόν absolvit eum debitumque ipsi condonavit. Matth. XXVII, 15. ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον vinctum aliquem populo condonare.

nare. v. 17. 21. 26. Marc. XV, 6. Luc. XXII, 68. XXIII, 16. 17. Ioh. XVIII, 39. Act. III, 13. κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν cum ille eum absolvendum iudicasset. IV, 21. Hebr. XIII, 23. γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν τιμόθεον ἀπολελυμένον Timotheum e carcere dimissum esse nostis, seu, scitote. Nihil vero est frequentius hac notione in libris apocryphis V. T. Hist. Susann. v. 53. ἀπολύων τοὺς αἰτίους. 1 Macc. X, 43. 2 Macc. IV, 47. τὸν μὲν τῆς ὅλης κακίας αἴτιον ἀπέλυσε τῶν κατηγορημάτων. *Xenoph. Mem.* IV, 8. 6. πολλοὺς δὲ ἀδικοῦντας ἀπέλυσαν. *Artemidor.* IV, 35. ἀπολελῦσθαι ἀπ' αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ. *Appian. bell. civ.* l. V. p. 1077. Vide et *Pollucis Onom.* VII, 68. et VIII, 9. *Marklandus* ad *Lysiam* p. 585. ἀπολύειν hoc sensu non satis elegans iudicavit, sed temere, ut opinor, pro more plurium Grammaticorum. Cf. *Hemsterhus.* ad *Iul. Polluc. Onom.* VIII, a. 9. p. 856. et *Valckenar.* ad *Herod.* IV, 68. Hinc ex adiuncto: 5) *condono, veniam do, ignosco, aequus sum et humanus in ferendis et iudicandis aliis.* Luc. VI, 37. ἀπολύετε καὶ ἀπολυθήσεσθε condonate et vobis etiam condonabitur. 6) *mortem do, mori iubeo,* quasi *dimitto ex vita, libero animum a vinculis corporis, in corpore, quasi in carcere, detentum,* omisso τοῦ ζῆν (quod additur apud *Aelian. V. H.* XIII, 20. 2 Macc. VII, 9.) aut τοῦ βίου, aut ἀπὸ τῆς γῆς, (Tob. III, 13.) aut τοῦ σώματος, (*M. Antonin.* de rebus suis XI. §. 3.) aut ἐκ τῶν τοῦ σώματος δεσμῶν. (*Aelian. V. H.* V, 6.) Ἀπολύομαι *morior,* ἀπόλυσις *mors.* *Diod. Sic.* XVIII, 48. Luc. II, 29. νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου ἐν εἰρήνῃ nunc lubens ac laetus moriar. In vers. Alex. respondet hebr. גוע Num. XX, 29. εἶδε πᾶσα ἡ συναγωγὴ, ὅτι ἀπελύθη Ἀαρών. Tob. III, 6. Gen. XV, 2. *Suid.* ἀπολύων· τῷ θανάτῳ παραπέμπων. Sic quoque *solvi* eodem sensu usurpavit *Ovid. Amor.* II. El. 10. v. 35. *Horat.* I. Ep. XVII. v. 78. „Ipse Deus, simulatque volam, me *solvet,* opinor. Hoc sentit *moriar.* Mors ultima linea rerum est." Ex Philosophorum enim omnium populorum placitis corpus τρόπον τινὰ τῆς ψυχῆς δεσμωτήριον habitum fuit. Conf. etiam *Wetstenii N. T.* T. I. p. 665.

ἈΠΟΜΆΣΣΩ vel **ἈΠΟΜΆΤΤΩ**, fut. ξω, ut μάσσω et ἐκμάσσω, proprie *fricare,* deinde *fricando tergere, abstergere, extergere,* notat. Eandem significationem habet ἀπομάσσομαι, quod semel tantum legitur in N. T. Luc. X, 11. καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν etiam pulverem, qui adhaesit nobis ex urbe vestra, vobis abstergimus, (*Livius* III, 26. 10.) vel excutimus. *Athenaeus* IV. p. 149. C. ed. *Casauboni* Copiose de hoc verbo exposuit *Ez. Spanhem.* in *Callim. Hymn.* in *Delum* v. 14. *Phavor.* ἀπομάσσειν: τὸ ἁπλῶς ἀποσπογγίζειν.

ἈΠΟΝΈΜΩ, fut. νεμῶ, propr. partem alicui do, diſtribuo (Polyb. V, 69, 5. XIV, 4, 2.) deinde in univerſum tribuo, exhibeo, impertior. (Polyb. VIII, 15, 9.) Semel in N. T. legitur 1 Petr. III, 7. ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν uxoribus, quia ſunt infirmiores, omnem honorem exhibentes, ſeu, omnia debita officia praeſtantes. Formula ἀπονέμειν τιμὴν ſaepius apud Graecos eodem ſenſu eſt obvia, v. c. Lucian. Caucaſ. 17. Herodian. I, 8. 1. Plutarch. Rom. p. 29. F. Alex. Deut. IV, 19. ἃ ἀπένειμε Κύριος ὁ θεός σου αὐτὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, ubi hebraico חָלַק reſpondet. 3 Macc. I, 7. τοῖς τεμένεσι δωρεὰς ἀπονείμας. ibid. III, 16. Gloſſ. in Octat. ἀπένειμεν· ἀπεκλήρωσεν, διένειμεν. Heſych. ἀπένειμεν· ἀπεκλήρωσεν. Idem: ἀπονέμει· παρέχει, δίδωσι.

ἈΠΟΝΊΠΤΩ, fut. ψω, abluo, lavo, ex ἀπὸ et νίπτω lavo. In verſione Alexandrina reſpondet hebraicis רָחַץ, Prov. XXX, 12. שָׁטַף, 1 Regg. XXII, 38. et מָחָה, Prov. XXX, 20. Medium ἀπονίπτεσθαι ſe abluere, lavare manus ſuas, ſive ante coenam, ſive coena peracta, nec ſolum manus, ſed etiam omnia reliqua corporis membra quovis tempore lavare. Semel legitur in N. T. Matth. XXVII, 24. λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου accepta aqua abluit manus ſuas coram populo Pilatus, ut nempe ex more illorum, qui innocentiam ſuam palam teſtari volebant, aut ſymbolo quodam oſtenderet, ſe invito agi, quae hic agerentur. Vide Schol. Sophoclis in Aiac. Flagell. v. 663. et Wetſtenii N. T. T. I. p. 531. Conf. de hac voce Pollucis Onomaſt. VI, 15. Athen. Deipnoſophiſt. IX, c. 18. p. 4?0. ed. Caſaub. Theophr. Char. XVI. init. Callim. Hymn. in Pallad. Lavacr. 5. et Thom. M. ſub voce ἀπόνιπτρον.

ἈΠΟΠΊΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, aor. 2. ἀπέπεσον, decido, delabor. Act. IX, 18. καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες et ſtatim deciderunt ab oculis eius quaſi ſquamae. Galenus ad Glaucon. II. Aeſop. fab. 188. Xenoph. Hellen. I, 6, 24. Alex. eo uſi ſunt pro נָפַל Iob. XXIX, 25. Pſ. V, 10.

ἈΠΟΠΛΑΝΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: a recta via abduco, aberrare facio. 2) metaphorice: a virtutis et veritatis tramite abduco aliquem, in errorem impello, ſeduco. Marc. XIII, 22. πρὸς τὸ ἀποπλανᾷν ad ſeducendos etiam, ſi fieri poſſet, veros Chriſtianos; ubi ſermo eſt de ψευδοχρίστοις et ψευδοπροφήταις. Paſſivum ἀποπλανάομαι a recta via abducor, in errorem impellor, ſeducor. 1 Tim. VI, 10. ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως defecerunt a vera religione. Saepius non legitur in N. T. Sirac. IV, 22. XIII, 7. 10. Alex. poſuerunt pro הִטָּה, Prov. VII, 21. et הִדִּיחַ, 2 Chron. XXI, 11. Adde Polyb. III, 57, 4.

'ΑΠΟΠΛΕ'Ω, fut. εύσω, *vela ventis do, nave discedo, solvo*, etiam *navigo*, simpliciter, ex ἀπὸ et πλέω *navigo*. Act. XIII, 4. ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον inde in Cyprum navigarunt. XIV, 26. XX, 15. κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες et hinc solventes. XXVII, 1. τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν navigare in Italiam. Sic et legitur apud *Polyaenum* Lib. V. Strategem. c. 26. p. 504. *Thucyd.* I, 66. et III, 88. *Polyb.* V, 70. 3. *Alb.* Gloss. N. T. p. 85. ἀποπλεῖν· ἐκπλεῖν. *Hesych.* πλέειν. *Ammonius* et *Thom. M.* ἀποπλεῖν· τὸ ἐκ τόπου τινὸς ἐξαίρειν.

'ΑΠΟΠΛΥ'ΝΩ, fut. υνῶ, aor. 1. ἀπέπλυνα, *abluo*, et, ut bene iam observarunt viri docti, maxime de *vestimentis et vasis omnis generis* usurpatur, cum e contrario ἀπολούειν de *toto corpore*, et ἀπονίπτειν de *manibus pedibusque* speciatim dicatur. Quae observatio egregie confirmatur usu loquendi Scriptorum N. T. Nam Luc. V, 2. ubi semel tantum occurrit, leguntur verba: ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα abluerant retia. Alex. hoc verbo usi sunt pro כבס 2 Sam. XIX, 24. Ierem. II, 22. IV, 14. et pro שטף Ezech. XVI, 9. Hoc sensu etiam legitur apud *Homer*. Odyss. VI, v. 95. λάϊγγας ποτὶ χέρσον ἀποπλύνεσκε θάλασσα. Unde ἀπόπλυμα est *aqua sordida ex abluvio*, et simplex πλῦμα, τὸ ἀπὸ πλυνοῦ ὕδωρ, sicut exposuit *Pollux*.

'ΑΠΟΠΝΙ'ΓΩ, fut. ίξω, 1) proprie idem significat, quod συμπνίγω, *suffoco, comprimendo fauces neco*. Luc. VIII, 33. καὶ ἀπεπνίγη et grex porcorum in lacu est suffocatus. Sic legitur in libro Tobiae III, 9. ἀποπνίγουσά σου τοὺς ἄνδρας. 2) *fertilitatem terrae et proventum plantarum impedio quocunque modo, umbra et aëre intercluso perdo*, quà de re etiam Latini verbis *necare*, *praefocare*, etiam *suffocare* utuntur. Sic extat Matth. XIII, 7. καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτὰ et spinis succrescentibus ab iisdem suffocata sunt, ubi conf. *Pricaei* Commentarium. Saepius non legitur in N. T.

'ΑΠΟΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, et medium 'ΑΠΟΡΕ'ΟΜΑΙ, οῦμαι, 1) proprie et *de eo* usurpatur, *qui eget rebus ad vitam necessariis, et ad summam inopiam redactus est, et de eo, qui in via subsistit, cum, quo progrediatur, aut iter suum dirigat, non constet*. (ex α priv. et πόρος, quod et *viam*, *transitum* et *vitae subsidia* indicat.) De iis, qui egestate summa laborant, usurpatum hoc verbum reperi apud *Xenoph.* Oecon. III, 5. *Aelian.* V. H. IX, 15. 25. XIV, 24. et in vers. Alex. Levit. XXV, 47. et *Symmachi* reliquiis Prov. XX, 13. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* ἀπορῶ· λείπομαι. *Hesych.* ἐκ ἀπορηθήσεται· οὐ χηρεύσει. Idem: ἀπορούμενοι· πενόμενοι. De iis autem, qui non habent viam seu nesciunt, qua sit eundum, legitur apud *Xenoph.* *Hellen.* V, 4, 44. διὰ τὸ ἀπορεῖν ὅποι διαβαῖεν. *Mem.* II, 1, 21. ἀποροῦντα ὁποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. 2) metaphorice: *haesito, inops consilii sum, nescio, quid statuam, dicam aut agam*.

Ioh.

Ioh. XIII, 22. ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει incerti erant, de quo loqueretur. Act. XXV, 20. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν haesitans autem ego de huiusmodi quaestione. Gal. IV, 20. ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν dubius de vobis haereo, seu incertus sum, quomodo me erga vos geram. *Symmachus* Cant. VI, 11. ἠπόρησέ με dubium me reddidit. Sirac. XVIII, 6. 2 Macc. VIII, 20. *Thucyd.* II, 202. *Demosth. Olynth.* III. *Phavorin.* ἠπόρει· ἠμηχάνει; ita enim rescribendum est ex *Lex. Cyrilli MS. Brem.* loco vitiose impressi ἀμηχάνει. *Hesych.* ἀποροῦντες· ἀμηχανοῦντες. 3) *curis et sollicitudinibus vexor et angor.* 2 Cor. IV, 8. ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι in magnas sollicitudines saepe coniicimur, sed tamen non desperamus. Sic Genes. XXXII, 8. וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ Alex. ἐφοβήθη δὲ Ἰακὼβ σφόδρα καὶ ἠπορεῖτο. 1 Macc. III, 31. καὶ ἠπορεῖτο τῇ ψυχῇ αὐτοῦ σφόδρα. *Hesych.* ἀπορεῖ· ἀδημονεῖ, ἀγωνιᾷ.

ἈΠΟΡΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *viae difficultas* (*Xenoph. Anab.* II, 5, 2.) *inopia rei, penuria*, ab ἀπορέω. *Polyaen.* Strategem. III, 31. ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων. Devt. XXVIII, 22. πατάξαι σε κύριος ἀπορίᾳ. Sirac. IV, 2. *Aelian.* V. H. XIII, 28. 2) metaphorice: *inopia consilii, desperatio rerum, cum quis, quid agat, aut quo se vertat, ignorat*, metaphora desumta a viatoribus, quibus quasi est interclusa via. Sic semel legitur in N. T. Luc. XXI, 25. συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ anxietas gentium ob rerum desperationem; ubi *Syrus* loco ἀπορία habet ܛܘܪܦ ܐܝܕܝܐ *complosio manuum*, quae est signum τῆς ἀπορίας, ut recte monuit *Ludov. de Dieu* in *Critica S.* p. 369. In vers. Alex. Levit. XXVI, 16. τῷ בֶּהָלָה et Ies. VIII, 22. τῷ צָרָה respondet. Etiam in graecis Scriptoribus ἀπορία haud raro *difficultatem* notat, *unde quis vel ob imprudentiam, vel ob rerum inopiam se expedire nequit*, v. c. *Xenoph.* Memor. II, 7. 1. et aliis in locis, collectis a *Wetstenio* N. T. T. I. p. 800. *Hesych.* et *Phavorinus*: ἀπορία· ἀγνωσία.

ἈΠΟῤῬΊΠΤΩ, fut. ψω, *abiicio, proiicio*, et partim sensu physico de iis usurpatur, *qui se proiiciunt aut aliquam rem abiiciunt*; aut sensu metaphorico de iis legitur, *qui aliquid aut aliquem spernunt, contemnunt et negligunt*, (*Polyb.* V, 101, 8.) ut idoneis exemplis docuit *Abreschius* in Animadv. ad *Aeschylum* Lib. III. p. 171. In N. T. semel tantum legitur Act. XXVII, 43. iussitque eos, qui possent natare, ἀποῤῥίψαντας (scilicet ἑαυτοὺς) πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι primos se demittere in mare, et ita ad terram exire. *Lucian. Ver. Hist.* 236. Confer, quae ad hunc locum illustrandum scripsit *D'Orville* ad *Chariton.* III, 5. p. 387. ed. Lips. Saepius legitur haec vox in versione Alexandrina maxime pro hebraico הִשְׁלִיךְ Exod. XXII, 31. 2 Regg. XIII, 23. *Phavorin.* ἀπόῤῥιπτε· ἀποβάλλει.

'ΑΠΟΡΦΑΝΊΖΩ, fut. ίσω, 1) *orbo, privo parentibus et liberis.* Passivum ἀπορφανίζομαι *orbus parentibus reddor, liberorum amplexibus eripior. Aeschyl. Choeph.* 247. Adiectivum enim ὀρφανὸς non solum strictiori sensu sumitur, ut τὸν μήτε μητέρα ἔχοντα μήτε πατέρα significet, ut verbis *Chrysostomi* utar, sed etiam latiori sensu sumitur de *parentibus, qui liberis suis sunt orbati*, iuxta *Hesych.* ὀρφανός· ὁ γονέων ἐστερημένος καὶ τέκνων, et *Suidam*, qui ex *Iosepho* affert: καὶ αὐτοὶ πατέρες δ' ἦσαν ὀρφανοί. Iam quia apud Iudaeos aeque ac Graecos usitatum erat, doctores *patres* appellare et eorum auditores et discipulos *filios* vocare, factum etiam est, ut ἀπορφανίζομαι 2) metaphorice et *doctori, discipulis suis orbato*, et *discipulis, doctore suo privatis*, tribueretur et in universum per *orbari, privari* reddendum sit. Sic semel in N. T. legitur 1 Thess. II, 17. ἡμεῖς δὲ ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν nos vero orbati vobis, discipulis nostris, ad aliquod tempus. *Oecumenius* ad h. l. ὀρφανοί· καταλειφθέντες ἀφ' ὑμῶν. Conf. *Theodoret.* ad h. l. et *Abreschium* ad *Aeschylum* p. 426.

'ΑΠΟΣΚΕΥΆΖΩ, fut. άσω, et 'ΑΠΟΣΚΕΥΆΖΟΜΑΙ, 1) proprie: *sarcinas, vasa depono, amoveo, abiicio onus*, ex ἀπὸ et σκεῦος vas, *instrumentum. Suid.* ἀποσκευαζόμενοι· ἀποτιθέμενοι βάρος καὶ ἀποβάλλοντες, ἐκ μεταφορᾶς τῶν διὰ τὴν ζάλην τῆς θαλάσσης ναυτῶν τὰ σκεύη τῆς νηὸς ἀποῤῥιπτούντων. Idem: ἀποσκευαζόμενος· ἀποβαλλόμενος, ἀποῤῥίπτων. Idem: ἀπεσκευάζετο· τὴν πολλὴν ἀπετίθει. καὶ ἀποσκευασάμεθα· ἀπεβάλομεν. κυρίως δὲ ἀποσκευάσασθαι ἐστὶ τὸ ἀποῤῥίψαι τὰ σκεύη, καὶ τοῖς πολεμίοις ἀκολουθεῖν. Deinde omnino 2) *removeo, e medio tollo, egero, repudio, irritum reddo. Herodian.* I, c. 9. §. 17. ἀποσκευασάμενος πάντας οὓς καὶ ὁ Κόμμοδος ᾐδεῖτο et ibi *Irmischii* Comment. Levit. XIV, 36. *Hesych.* ἀπεσκευάζετο· ἀκύρους ἐποίει. ἀπεσκευασάμην· ἀπέῤῥιψα, ἀπεδοκίμασα. Idem: ἀποσκευαζόμενος· ἀποχωριζόμενος. Sed neutra harum significationum in N. T. locum habet. Itaque observandum est, ἀποσκευάζεσθαι habere etiam hanc rariorem notionem, ut 3) significet: *colligere vasa et sarcinas, sibi sumere res ad iter faciendum necessarias*, et omnino *se praeparare, apparatum facere ad aliquid*, ut plane nihil differat a verbis παρασκευάζεσθαι, ἐπισκευάζεσθαι et ἀνασκευάζεσθαι. Certe haec notio unice convenit loco difficillimo Act. XXI, 15. ἀποσκευασάμενοι ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα *collectis sarcinis*, (*Vulgat. praeparati*) seu *instructi omnibus, ad iter faciendum necessariis, profecti sumus Hierosolymam*: qui locus non solum vulgo male transfertur sic: *postquam sarcinas, impedimenta quippe itineris, deposueramus*, sed etiam eius lectio sollicitata reperitur a viris doctis, qui partim ἀνασκευασάμενοι ex *Bezae* con-

coniectura, partim ex quorundam codicum fide ἐπισκευασάμενοι reponere, quam receptam lectionem admittere maluerunt. Nostram vero explicationem praeter auctoritatem *Chrysostomi*, (Homil. XLV. in Acta τὰ πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν λαβόντες) et *Oecumenii*, tuetur et confirmat ipse usus loquendi apud Scriptt. graecos. Sic v. c. apud *Dionys. Halic.* IX, 23. οὐδὲ ἀποσκευάσασθαι δύναμιν ἔσχον οἱ φεύγοντες, ἀλλ' ἀγαπητῶς αὐτὰ τὰ σώματα διέσωσαν, οὐδὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ φυλάττοντες. Substantivum ἀποσκευὴ adeo, inde deductum, *omnem apparatum, facultates* et *supellectilem* indicat. 1 Macc. V, 13. IX, 39. Genes. XIV, 12.

ἈΠΟΣΚΊΑΣΜΑ, τος, τὸ, *obumbratio, umbra*, ex ἀποσκιάζω *obumbro*. Tribuitur maxime soli (cui accidit ἀποσκίασμα, vel interposita nube, vel subiecta luna,) etiam lunae et aliis lucidis corporibus. Deinde 2) notat *quodcunque leve alicuius rei vestigium*, i. q. ἴχνος. Iacob. I, 14. in Deo nulla est mutatio ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα ne levissimum quidem mutationis vestigium locum habet. *Lexicon MS.* et *Etymol.* τροπῆς ἀποσκίασμα, ἀντὶ τοῦ ἀλλοιώσεως καὶ μεταβολῆς ἴχνος, καὶ ὁμοίωμα φαντασίας ῥητορικῆς. Saepius non legitur in N. T.

ἈΠΟΣΠΆΩ, ῶ, fut. άσω, 1) proprie: *vi abstraho aliquem*, et ἀποσπᾶσθαι *avelli, vi abstrahi*. *Suid.* ἀπέσπασε· μετὰ βίας ἐξείλετο. *Herodian.* V, 6. 2. ἀποσπάσας αὐτὴν τῆς ἑστίας καὶ τοῦ ἱεροῦ παρθενῶνος γυναῖκα ἔθετο. *Herodot.* III, 83. *Thucyd.* VII, 80. *Eurip.* Hecuba v. 225. Hinc de gladio si usurpatum legitur, significat 2) *stringo, vagina extraho, exsero*. Sic Matth. XXVI, 51. ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν gladium e vagina duxit. Eodem sensu de gladio ἐκσπάω usurpatum legitur in vers. Alex. 1 Sam. XVII, 51. et σπάω 1 Paral. XI, 11. *Homer.* Odyss. XXII, 74. pro quo interdum etiam apud Graecos ἐξέλκειν legitur, v. c. *Eurip.* Hecuba v. 543. 3) *quacunque ratione aliquem abstraho, et persuasione et blanditiis avello*. Act. XX, 30. λαλοῦντες διεστραμμένα ἀποσπᾷν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν errores tradentes, ut sibi multos sectatores et discipulos colligant. Sic *Aelian.* V. H. XIII, 32. σὺ μὲν γὰρ οὐδένα τῶν ἐμῶν δύνῃ ἀποσπάσαι, ἐγὼ δὲ, ἐὰν βάλωμαι, τοὺς σοὺς πάντας, ubi etiam de magistro, discipulos aliorum ad se pelliciente, sermo est. *Lucian. Lapith.* 26. Δίφιλος — — δύο ἤδη μαθητάς μου ἀποσπάσας. 4) ἀποσπάομαι idem est, quod ἀπέρχομαι, *abeo, discedo, recedo*. Luc. XXII, 41. ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολὴν tum digressus ab iis fere lapidis iactum, ubi in quibusdam codicibus ἀπέστη legitur loco ἀπεσπάσθη. *Syrus* usus est voce ܦܪܫ *discessit* seu *secessit*. 2 Macc. XII, 10. ἐκεῖθεν δὲ ἀποσπασθέντων σταδίους ἐννέα. v. 17. *Xenoph.* Anab. VII, 3. 22.

Confer

Confer *Hemſterhuſ.* ad *Lucianum* T. I. p. 256. qui bene monuit, *ἀποσπᾶσθαι* inprimis eos dici, qui *ab amiciſſimorum amplexu* vix divelli poſſunt ac diſcedere; quae obſervatio egregie illuſtratur loco Act. XXI, 1. *ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν* avulſos ab iis. Lectu digna de hoc verbo habet etiam *Abreſchius* in Obſſ. Miſcell. Vol. X, p. 310. et *D'Orville* ad *Charit.* III, 5. p. 388. ed. Lipſ.

'ΑΠΟΣΤΑΣΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *receſſio, deceſſio,* ab *ἀφίστημι diſcedo, abſcedo, recedo.* 2) *defectio, rebellio,* unde *ἀποστάτης apoſtata, rebellis, miles transfuga, religionis deſertor.* Bis tantum legitur in N. T. Act. XXI, 21. *ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωσέως* defectionem a religione Moſaica iubere. 2 Theſſ. II, 3. *ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον* niſi praeceſſerit praedicta illa defectio a religione chriſtiana puriore ad iudaiſmum et paganiſmum, coll. 1 Tim. IV, 1. In verſ. Alexandrina reſpondet hebr. סָרָה Ierem. XXIX, 32. 1 Macc. IV, 15. *οἱ καταναγκάζοντες τὴν ἀποστασίαν.* Conf. *Suicer. Theſ. Eccleſ.* T. I. p. 472.

'ΑΠΟΣΤΆΣΙΟΝ, ου, τὸ, 1) *repudium, divortium,* (ab *ἀπόστασις defectio, diſceſſio*) quod attic. Scriptores *ἀποπομπὴν* et *ἀπόπεμψιν* dixere. *Heſych.* *ἀποστάσιον· τὸ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα καὶ γράψαι ἀποστάσιον,* Matth. XIX, 7. *βιβλίον ἀποστασίου* libellus repudii סֵפֶר כְּרִיתֻת, ut hebraice vocatur Devt. XXIV, 1 et 3. Ieſ. L, 1. Ierem. III, 8. Marc. X, 4. Deinde 2) per metonymiam: *libellus repudii, litterae divortii, quas maritus dat uxori, quam repudio dimittit, βιβλίον ἀποστασίου* Matth. V, 31. *δότω αὐτῇ ἀποστάσιον* det illis ſcriptum repudii. *Syrus* ܟܬܒܐ ܕܫܘܒܩܐ. Sic et *repudium* apud Latinos uſurpatur, v. c. *Sueton.* Calig. c. 36. „repudium ipſe miſit iuſſitque in acta referri." Exempla talis libelli repudii apud Hebraeos dedit *Seldenus* Vxor Hebr. III, c. 24. p. 369.

'ΑΠΟΣΤΕΓΆΖΩ, fut. άσω, *detego, tectum aufero, aperio tectum removendis tegulis.* Semel legitur in N. T. Marc. II, 4. *ἀπεστέγασαν τὴν στέγην* demoliti ſunt tectum. (Ex *ἀπὸ* et *στεγάζω tego,* quod eſt a *στέγη tectum.*) *Strabo* Lib. IV. p. 304. et L. V. p. 542. eodem ſenſu hoc verbo uſus eſt. Tecta vero in Palaeſtina non erant faſtigiata, uti apud nos, ſed plana, ut in iis deambulare poſſent. Confer infra ſub *στέγη*, et *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 558.

'ΑΠΟΣΤΈΛΛΩ, fut. ελῶ. Proprie de perſonis adhibetur et ſignificat 1) *mitto aliquem aliquo cum mandatis, lego vel ablego ad aliquid agendum vel expediendum,* et differt ab *ἐπιστέλλω,* quod de iis uſurpatur, *qui per litteras aliquid nuntiant*

tiant vel agunt, uti docuit Perizon. ad Aelian. V. H. XII, 1. p. 113. T. II. Speciatim autem dicitur de iis, qui divina auctoritate iussi sunt homines docere iisque benefacere, qui sunt ornati munere prophetico. Matth. II, 16. ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας et misit, qui necarent omnes pueros. Vide ad h. l. Wetstenium. Act. V, 21. X, 8. XIII, 15. in quibus locis homini, qui mittendo est superior, tribuitur. Ioh. XVII, 8. καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· 1 Ioh. IV, 9. ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον. v. 10. καὶ ἀπέστειλε τὸ υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. et v. 14. ubi Deus dicitur filium suum unigenitum misisse in mundum, quatenus ei duplex munus demandavit, hominum felicitatem et doctrina sua et morte promovendi, non exclusa tamen notione originis Iesu longe sublimioris. Matth. XI, 10. X, 16. 1 Cor. I, 17. οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με χριστὸς βαπτίζειν non enim eo consilio mihi Christus munus apostolicum demandavit, ut baptizarem. Ioh. XVII, 18. 2) iubeo abire, eiicio, dimitto, iubeo abduci. Marc. V, 10. ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. coll. Luc. VIII, 31. ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοὺς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ibid. VIII, 26. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Marc. XI, 1. 3. Ioh. XVIII, 24. Luc. IV, 18. ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει ad dimittendum vulneratos in libertatem. Hebraicum שלח ab Alex. non solum per ἐξαποστέλλω, Iob. XXII, 9. Ies. XXVII, 8. sed etiam per ἐκβάλλω, Exod. XII, 33. Ps. XLIII, 3. redditur. Xenoph. Anab. II, 1, 5. — Haud raro tamen etiam de rebus usurpatur, et tunc est 3) immitto, v. c. de falce. Marc. IV, 29. εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον statim falcem immittit in fruges terrae; quam explicationem etiam usus loquendi apud Latinos admittit, ut vel proverbium illud tritum falcem immittere in alienam messem docet: nisi quis vertere malit: messores cum falcibus mittit. Si vero de doctrina dicitur, est 4) trado, tradi iubeo. Act. X, 36. τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλε τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ quod attinet ad doctrinam illam, quam Israelitis tradendam curavit. Act. XIII, 26. ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη vobis traditur haec salutaris doctrina. Apoc. I, 1. ἀποστείλας, scil. τὴν ἀποκάλυψιν, revelationem coelitus demissam. Iud. XI, 28. τῶν λόγων ὧν ἀπέστειλε πρὸς αὐτόν. Ps. CVI, 20. ἀπέστειλε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ps. CXLVII, 4. Ier. IX, 7. coll. Ps. CIV, 30. Coran. Sur. III, 2. Sic etiam mittere pro nunciare ponitur. Vide Burmann. ad Propert. p. 577.

ΑΠΟΣΤΕΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) defraudo, privo, damno afficio, noceo alteri, sive vi, sive fraude, sive convitiis, et calumniis, sive quacunque alia ratione: respondet enim hebraico עשק, Malach. III, 5. in versione Alexandrina. Marc. X, 19. μὴ ἀποστερήσῃς ne opprimas, iniuria afficias alterum, ubi confer

confer *Heupelii* notas. 1 Cor. VI, 8. *ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε*, ubi *ἀποστερεῖν* sine dubio strictius sumendum est, ut sit: *res alienas suas reddere fraude et rapere*. Sirac. IV, 1. XXX, 8. *ἀπεστέρησεν αὐτὸν τῶν χρημάτων αὐτοῦ*. v. 10. XXXIV, 25. 27. *Salmasius* in libro de Foenore Trapezitico p. 267. et de Mutuo p. 166. hoc verbum, ait, proprie de *eo* dici, *qui debitum inficiatur*, *depositum negat et commodatum non reddit*; in quo consentientem habet Schol. *Aristoph.* Plut. v. 373. *ἀποστερῶ ἐστιν ὅταν παρακαταθήκην τινὸς λαβὼν εἰς διαβολὴν χωρήσω καὶ οὐκ ἐθέλω διδόναι αὐτῷ ὃ ἔλαβον.* *Aristoph.* Nub. v. 1308. Passivum *ἀποστερεῖσθαι* *defraudari*, *privari*, *detrahi*, maxime de iis dicitur, *qui inviti fraudantur et opprimuntur*. Iac. V, 4. *ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν ὁ ἀπεστερημένος ἀφ᾽ ὑμῶν* merces metentium a vobis detracta seu retenta, denegata. Devt. XXIV, 14. *οὐκ ἀποστερήσεις μισθὸν πένητος*. Mal. III, 5. *ἐπὶ τοὺς ἀποστεροῦντας μισθὸν μισθωτοῦ*. Interdum tamen etiam simpliciter *destitui*, *carere* notat, v. c. 1 Tim. VI, 5. *ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας* destituti cognitione verae religionis. Medium *ἀποστερέομαι* *aequo animo me ab aliis fraudari et iniuria affici patior*. Atque hoc omnino sensu occurrit 1 Cor. VI, 7. *διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε*; cur non damna et iniurias aequo perfertis animo? Vide supra sub *ἀδικέω*; et *Dresig*. Commentar. de Verbis Mediis N. T. II, 3. p. 511. Restat locus 1 Cor. VII, 5. *μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους* ne recuset alter alteri usum corporis sui, debitum coniugale, ne alter ab altero se separet; ubi post *ἀποστερεῖτε* e v. 3. verba *τῆς ὀφειλῆς* supplenda videntur.

ἈΠΟΣΤΟΛΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *missio*, *legatio*, *expeditio in terram aliquam suscepta*, (*Plutarch. Timol.* init.) et ex adiuncto: *donum, quod mittitur*. Est enim verbale a perf. Med. *ἀπέστολα*, verbi *ἀποστέλλω* *mitto*, *ablego*. Sic Devt. XXII, 7. ubi τῷ שַׁלַּח in vers. Alexandrina respondet. 3 Esdr. IX, 52. 1 Macc. II, 18. ubi confer *Vulg*. et *Syr*. 2 Macc. III, 2. *Polyb*. XXVI, 7. 1. *Phavorin*. *ἀποστολαί· δῶρα, ἀποπέμψεις*. 2) *munus et officium Apostolorum I. C. Apostolatus*. Act. I, 25. *λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς* ut accipiat hoc munus apostolatus. Rom. I, 5. *δι᾽ οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν* cuius beneficio debemus munus apostolicum. 1 Cor. IX, 2. *ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε* vos estis certissimum documentum muneris mei apostolici. Galat. II, 8. *ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς* qui Petrum constituit apostolum Iudaeorum. Saepius non legitur in N. T.

ἈΠΟΣΤΟΛΟΣ, ου, ὁ, 1) in universum: *omnis legatus et interpres voluntatis alicuius, missus cum mandatis ad expedienda negotia, cuiuscunque sint generis*. Alex. hac voce exprimunt 1 Regg. XIV, 4. hebraicum שָׁלוּחַ, quod non nude *nuntium*,

tium, sed *nuntium, vices mittentis gerentem*, indicat, et *Aquila* ea usus est pro hebr. ציר Ies. XVIII, 2. *Thom. M.* ἀπόστολος· ὁ ἀπεσταλμένος, qui et locum Demosthenis adducit, ubi vox eo sensu occurrit. Confer ibi Intt. *Tob. Eckhardi Technicam Sacram* p. 65. et *Vigerum* de Idiotismis Ling. Graecae p. 303. ed. *Zeun.* Philipp. II, 25. ὑμῶν δὲ ἀπόστολον quem mihi misistis, ut meis vitae necessitatibus serviret, coll. IV, 18. et II, 30. Ioh. XIII, 16. οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτὸν non est legatus maior eo, qui eum misit. 2 Cor. VIII, 23. ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν legati ecclesiarum, coll. v. 19. Hebr. III, 1. Christus vocatur ἀπόστολος, a Deo missus in has terras, ut genus humanum restitueret. Apoc. II, 2. λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους qui se legatos divinos iactant. 2) ἀπόστολοι κατ' ἐξοχὴν dicuntur in N. T. duodecim illi primarii religionis christianae doctores, quos Christus e reliquorum discipulorum turba selectos *perpetuos* sibi adiunxerat comites iisque hanc demandaverat provinciam, ut Iudaeis pariter ac paganis nomine suo et virtute divina instructi exponerent doctrinae divinae copias, quorum nomina recensuerunt Matthaeus X, 1 — 4. Marcus III, 13 — 19. et Lucas VI, 13 — 16. 3) ἀπόστολος dicitur, *qui munus apostoli gerit.* Sic Rom. I, 1. Paulus κλητὸς ἀπόστολος vocatur. Rom. XI, 13. Paulus se vocat ἐθνῶν ἀπόστολον, quoniam scilicet in mandatis divinis habebat, non tam Iudaeis, in Palaestina degentibus, quam Iudaeis et gentilibus, extra Palaestinam viventibus, tradere religionem christianam. 4) Interdum ἀπόστολος *quilibet doctor ecclesiae christianae* in N. T. vocatur, maxime autem *is, qui primus civitatem aliquam religione christiana imbuit.* Rom. XVI, 7. οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις maxime illustres inter reliquos doctores christianos. Act. XIV, 4 et 14. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος. 1 Cor. IV, 9. coll v. 6. Conf. *Valesium* ad *Eusebii* H. E. p. 19.

ΑΠΟΣΤΟΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *e tempore loquor, memoriter aliquid recito.* *Timaeus* Lex. Platon. ἀποστοματίζειν· ἀπὸ μνήμης λέγειν. conf. ad h. l. *Ruhnkenium* p. 31. Interdum etiam transitive usurpatur, ut sit idem, quod ἀποστομίζω, quod *Hesychius* interpretatur ἀπὸ μνήμης ἀξιῶ λέγειν, *memoriter recitare iubeo.* Vtrumque apud *Platonem* in *Euthydemo* p. 14. Tom. III. Opp. ed. Bipont. ὁπότε ἀποστοματίζοι ὑμῖν ὁ γραμματιστής, πότεροι ἐμάνθανον τῶν παίδων τὰ ἀποστοματιζόμενα. *Pollux* Onomast. II, c. 4. f. 23. ἀποστοματίζεσθαι δὲ τοὺς παῖδας Πλάτων που λέγει ἤγουν ὑπὸ τῶν διδασκάλων ἐρωτᾶσθαι τὰ μαθήματα, ὡς ἀπὸ στόματος λέγειν — λέγεται δὲ τὶ ἀπὸ τοῦ στόματος λέγειν ἐπὶ τοῦ ἀγράφου λόγου. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 732. 2) In N. T. libris etiam transitive usurpatur et significat: *exigere, ut alter aliquid sine praevia meditatione dicat* et

XI, 3. ἀπέτασσε τὰς δυνάμεις. Hinc Passivum ἀποτάσσομαι vel ἀποτάττομαι notat: *disponor, secernor ab aliis*. *Iosephus* B. I. II, c. 4. §. 2. ὐκ ἂν ἀποτάσσοιντο τῦ μαχίμυ, h. e. haud secerni debeant a viris militaribus. — Medium vel potius Medio-Activum ἀποτάσσομαι significat in N. T. 1) *valedico, iubeo valere*, ita, ut dativus personae addatur. *Theophylactus* ad Luc. IX, 61. per ἀποχαιρετίσαι, h. e. λέγειν χαίρειν interpretatus est. Act. XVIII, 18. τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος vale dicto Christianis. ibid. v. 21. ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν salutato Christianorum coetu. 2 Cor. II, 13. ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν sed iis valedixi et in Macedoniam abii. *Phrynichus* in Eclogis p. 10. formulam: ἀποτάσσεσθαί τινὶ barbaram et peregrinam dixit: „Ἀποτάσσομαί σοι, inquit, ἔκφυλον πάνυ. χρὴ γὰρ λέγειν ἀσπάζομαί σε. Οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἀρχαῖοι εὑρίσκονται λέγοντες, ἐπειδὰν ἀπαλλάττωνται ἀλλήλων.“ quam observationem repetiit *Phavorinus* in Lexico suo et *Salmasius* de Lingua Hellenistica p. 98. *Ioseph.* A. I. VIII, c. 13. §. 7. ubi cum ἀσπάζεσθαι permutatur. 2) *dimitto aliquem cum mandatis, amando*. Marc. VI, 46. καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς: *Vulgatus: et cum dimisisset eos*, scilicet *turbam*, coll. v. 45. et Matth. XIV, 23. ἀπολύσας τὺς ὄχλυς, nisi quis eorum sententiae accedere malit, qui ἀποτάσσεσθαί τινὶ a Marco eodem sensu sumtum esse statuunt, quo ἀσπάζεσθαι τινὰ in Atticorum lingua haud raro reperiri constat, (v. c. *Xenoph.* Cyrop. II, 1. 1.) ut sit: *ab aliquo ita discedere, ut eum salutes atque valere iubeas*. *Ioseph.* A. I. XI, cap. 8. §. 6. τοῖς Σικεμίταις ὕτως ἀπετάξατο. 3) *mandata alicui do*, ut sit idem, quod συντάσσομαι. Luc. IX, 61. πρῶτον ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μυ permitte, ut prius res meas domesticas curem, aut mandem domesticis meis aliqua. Conf. *Heinsii* Exercitt. Sacr. p. 161. Alii tamen etiam h. l. per *valedicere* exponunt. Denique sensu translato, 4) ut latinum *valedico, renuntio, nuntium remitto, missum facio*, et ex adiuncto: *despicio, sperno, neglego*. Sic Luc. XIV, 33. ὃς ὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς ἑαυτῦ ὑπάρχυσιν qui non renuntiare paratus est omnibus suis facultatibus. Ita enim apud *Iosephum* A. I. XI, c. 6. §. 8. τροφῇ καὶ ποτῷ καὶ τοῖς ἡδέσιν ἀποταξαμένη τρισὶν ἡμέραις. *Euseb.* H. E. II, 17. πάσαις ἀποταξαμένυς ταῖς τῦ βίυ φροντίσιν. ibid. ἀπόταξις τῆς ὐσίας legitur. Eleganter de hac voce pro more suo egit *Fischerus* de Vitiis Lexicorum N. T. Prolus. XXXI, p. 17 seq.

ΑΠΟΤΕΛΕ´Ω, ῶ, fut. έσω, *perficio, perago, ad finem perduco*, (Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 662.) interdum adeo *efficio*, v. c. 2 Macc. XV, 40. ἐπιτερπῆ τὴν χάριν ἀποτελεῖ. Conf. *Schweighaeuser Lex. Polyb. s. h. v. Hesych.* ἀπετέλεσεν· ἀπήρτισεν. — ἀπετέλυν· ἀπεπλήρυν. Iacob. I, 15. ἁμαρτία ἀπο-

ἀποτελεσθεῖσα peccatum peractum, postquam ad finem perductum est. Compositum est ex ἀπὸ et τελέω, quod est a τέλος *finis*. Ἀποτελεσθεὶς Graecis etiam dicitur *adultus*, *qui ad maturitatem pervenit*.

ἈΠΟΤΊΘΗΜΙ, fut. θήσω: Medium ἈΠΟΤΊΘΕΜΑΙ, 1) proprie notat: *ad futuros usus repono*, *recondo*, *depono*, *demando alicuius curae*. *Suid.* ἀποθέσθαι· ἀποθησαυρίσαι, ἀποταμιεῦσαι. *Hesych.* ἀποτίθεται· συνάγει εἰς τὰς ἀποθήκας. Sic legitur in N. T. Act. VII, 58. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν et testes deposuerunt vestes suas. *Xenoph. Cyrop.* VI, 1, 11. 2) *depono*, *exuo*, *abiicio*, v. c. vestes, coronam, vasa. *Herodian.* IV, 7. 5. πολλάκις τὴν ῥωμαϊκὴν ἀποθέμενος χλαμύδα. *Aelian.* V. H. III, 3. ὁ Ξενοφῶν ἀπέθετο τὸν στέφανον. Ezech. XXI, 25. ἀπόθου τὸν στέφανον. 1 Regg. XVII, 22. *Hesych.* ἀπόθου· θές. Hinc transfertur etiam ad alias res et metaphorice usurpatur, ut latinum *deponere*, et significat 3) *abstinere*, *renunciare*, *adversari*, *respuere*. Rom. XIII, 12. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους deponamus igitur omnem vitiositatem. Ephes. IV, 22. In utroque loco τῷ ἐνδύσασθαι opponitur. ibid. v. 25. ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος aversemini omnis generis mendacia. (*Lucian. D. mort.* X, 8.) Coloss. III, 8. ἀπόθεσθε ὑμεῖς τὰ πάντα renunciate vitiositati omnis generis. Hebr. XII, 8. conf. sub ὄγκος. Iacob. I, 21. 1 Petr. II, 1. Simili sensu haec vox legitur apud *Hesiod.* Opera et Dies II, 380. ubi Φήμη κακὴ dicitur κούφη μὲν ἄειραι, χαλεπὴ δὲ ἀποθέσθαι. *Dionys. Halic.* IX, 33. καὶ ἀποθέσθαι τὴν ὀργήν. Alia loca Graecorum dedit *Schwarzius* in Commentar. L. Gr. p. 177.

ἈΠΟΤΙΝΆΣΣΩ, fut. άξω, *excutio*, *decutio*, ex ἀπὸ et τινάσσω *quatio*, *concutio*.[*] Bis tantum legitur in N. T. libris. Luc. IX, 5. τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε collectum adeo pulverem a pedibus vestris excutite. Act. XXVIII, 5. ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ postquam excusserat bestiam in ignem. In vers. Alex. respondet hebraicis נָפַשׁ, 1 Sam. X, 2. et נִעֵר, Thren. II, 7.

ἈΠΟΤΊΩ, fut. ίσω, pro quo etiam interdum ἀποτίνω legitur et ἀποτιννύω, *rependo*, *solvo*, *compenso*, *reddo*, et quidem in utramque partem. Tantum legitur in ep. ad Philem. v. 19. ἐγὼ ἀποτίσω ego restituam tibi damnum ab eo illatum; ubi in quibusdam codd. ἀποδώσω e glossemate legitur. *Homer. Il.* I, 128. τριπλῇ — ἀποτίσομεν. Alexandrini saepius usi sunt hac voce pro שִׁלֵּם, 1 Sam. XXIV, 19. Iob. XXXIV, 33. pro נָתַן, Exod. XXI, 19. et pro שָׁקַל, Exod. XXII, 17. *Hesych.* ἀπέτισεν· ἀπέδωκεν. *Etym. M.* ἀποτίσας· ἀποδούς. καὶ ἀποτίσαι δίκην, ἀποδοῦναι τιμωρίαν. Adde *Phavorin.* Compositum est ex

ἀπὸ

ἀπὸ et τλάω vel τινύω, de quibus verbis lectu digna habet *Kusterus* de Verbis Mediis II, 12. p. 91 seq.

ἈΠΟΤΟΛΜΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *audeo, audacia utor*, ex ἀπὸ et τολμάω. *Aeschin. c. Ctesiph.* p. 521 et 547. ed. *Reiske* ἀπετόλμα δὲ λέγειν. *Plutarch. de educat. liber.* p. 11. D. *Polyb.* II, 45, 2. 2) *libertate dicendi et agendi utor.* Rom. X, 20. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, pro ἀποτόλμησε λέγων, Iesaias autem ingenue professus est. Alii vertunt simpliciter: *Iesaias dixit*, quoniam ἀποτολμᾶν, aliis verbis iunctum, interdum abundat. Sed series orationis priorem commendat explicationem.

ἈΠΟΤΟΜΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *exsectio, resectio, abscissio, incisio*, ab ἀποτέμνω, *abscindo, reseco*. Tribuitur maxime medicis, qui noxias corporis partes secant, ne latius serpat malum et partes generosiores laedantur. Conf. *Cuperi* Observatt. II, 19. 2) metaphorice: *rigor, severitas in iudicando, reprehendendo, puniendo*. Semel in N. T. legitur Rom. XI, 22. ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν τοῦ Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομίαν vide et perpende quanta sit Dei benignitas et in puniendo severitas; severitas nempe in puniendis Iudaeis contumacibus: ubi tamen, ut hoc obiter moneam, metaphoram non a medicis, membra infecta rescindentibus, sed potius ab hortulanis, ramos steriles et inutiles amputantibus, et e stirpe sua exscindentibus, petitam esse, omnis orationis series (coll. v. 17. 18—21.) docet. In versione Alexandrina hoc vocabulum non legitur, nisi in *Symmachi* reliquiis, ubi hebraico פֶּרֶק, Nahum III, 1. ita respondet, ut ei vel notio *crudelitatis* vel *depraedationis* subiecta videatur. Apud *Diodorum Sic.* XII, 16. ἀποτομία τῶν νόμων *rigor legum* occurrit. *Plutarch.* de *liber. educ.* p. 13. D. τὴν τῶν ἐπιτιμημάτων ἀποτομίαν τῇ πραότητι μιγνύναι. *Philo adv. Flaccum* T. II. p. 521. 11. ed. *Mangey*. *Suid.* ἀποτομία· τραχύτης, ἐναντίωσις.

ἈΠΟΤΌΜΩΣ. Adverbium. 1) proprie: *abscisse, praecise, abrupte*, ab ἀπότομος, quod interdum de petris abruptis dicitur, v. c. apud *Polyb.* XII, 17, 5. et 22, 4. 2) metaphorice: *severe, rigide, acriter*, omnibus quasi ad vivum resectis. Bis legitur in N. T. 2 Cor. XIII, 10. ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι ne, quum praesens fuero, opus mihi sit severe vobiscum agere, seu, duriter vos tractare. Tit. I, 13. ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως redargue eos severe, rigide. Adverbium hoc nusquam in verss. graecis V. T. legitur, nisi Sapient. V, 23. ποταμοὶ δὲ συγκλύσουσιν ἀποτόμως, ubi ἀποτόμως vertendum videtur: *tanquam de petra praerupta*, h. e. *vehementer, cum impetu*. *Polyb.* XVII, 11. 2. κατηγόρει ἀποτόμως τοῦ Φιλίππου. *Hesych.* ἀποτόμως· ἀπαραιτήτως, σκληρῶς. *Phavorin.* ἀποτόμως· κεκριμένως, σκληρῶς. Eo frequentius legitur adiectivum

vum ἀπότομος hoc sensu. *Longin.* de Sublim. 27. ἀπότομος ἀπειλὴ severa comminatio. Sapient. V, 21. ἀπότομος ὀργή. VI, 6. κρίσις ἀπότομος. XII, 9. XVIII, 15. Sic etiam *abscissus* apud Latinos legitur, v. c. *Valer. Max.* VI, 3. 10. abscissa sententia, h. e. rigidior, durior. et II, 7. 14. asperum et abscissum castigationis genus.

ἈΠΟΤΡΈΠΩ, fut. έψω, *averto*, *deflecto*, *avoco*, *deterreo*, *dehortor alterum*, ex ἀπὸ et τρέπω *verto*. Sirac. XX, 31. καὶ ὡς φιμὸς ἐν στόματι ἀποτρέπει ἐλεγμούς. *Aristoteles* Ethic. X, 16. ubi ἀποτρέπειν est: aliquem de sua sententia dimovere. *Xenoph.* de Venat. III, §. 11. Medium ἀποτρέπομαι *me ipsum averto*, *avoco*, *dehortor*, h. e. *pedem refero ex aliquo loco*, *fugio et aversor aliquid*. In *revertendi* notione legitur apud *Thucydidem* VI, 65. ἀποτρεπόμενοι ἐβοήθουν ἐπὶ τὴν πόλιν. *Aversandi et vitandi* significationem vero habet in 2 Tim. III, 5. καὶ τούτους ἀποτρέπου cum istis familiarem consuetudinem inire noli. *Plutarch. Fab.* p. 183. E. ταύτην μὲν ἀπετρέψατο τὴν δέησιν.

ἈΠΟΥΣΊΑ, ας, ἡ, *absentia*. Est nomen participiale, descendens a participio ἀπών, οῦσα, ὄν, *absens*, verbi ἄπειμι *absum*. Legitur in N. T. tantum Philipp. II, 12. ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου in absentia mea.

ἈΠΟΦΈΡΩ, perf. ἤνεγκα, *aufero*, *abduco*. Marc. XV, 1. δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ et Iesum ligatum abduxerunt. *Xenoph. Cyrop.* II, 4. 14. 2) ex adiuncto: *perfero*, *transporto*. Luc. XVI, 22. καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς κόλπον Ἀβραάμ. Cf. infra sub κόλπος. 1 Cor. XVI, 3. ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ ut collectam a vobis pecuniam Hierosolymas perferant. Apoc. XVII, 3. XXI, 10. Saepius in N. T. non legitur. Ps. XLIV, 16. αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονταί σοι, ubi hebr. תּוּבַלְנָה respondet. Hos. X, 6. ἀπήνεγκαν ξένια τῷ βασιλεῖ, in hebraico יוּבָל legitur.

ἈΠΟΦΕΎΓΩ, fut. εύξομαι, *effugio*, *evado*. Sensu metaphorico tantum in N. T. libris usurpatum reperitur 2 Petr. I, 4. ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς effugientes perniciem, quae hominibus infertur cupiditatibus pravis; ubi vid. *Wetstenius N. T.* II. p. 699. ibid. II, 18. τοὺς ὀλίγως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους qui ad breve tempus effugerunt scelestam vivendi rationem, et v. 20. ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου deponentes sordes peccatorum, quibus homines se vulgo inquinare solent. Saepius in N. T. non reperitur. In aliis vero graecis Scriptoribus maxime de *iis* usurpatur, *qui absolvuntur in iudicio*. Cf. Intt. ad *Thom. M.* sub φεύγω p. m. 892 sq.

ἈΠΟΦΘΈΓΓΟΜΑΙ, fut. έγξομαι, *eloquor*, *orationem habeo*, *verba profero*, ex ἀπὸ et φθέγγομαι *sonum edo*, *loquor*. Spe-

Speciatim de iis usurpatur, *qui sententiose dicunt, aut futura praedicunt*, unde ἀπόφθεγμα *scite dictum, dictum sententiosum, oraculum*, σύντομον λόγον, μάντευμα, *Hesychio* interprete, significat. In versione Alex. hanc ipsam ob caussam hebraicis נִבָּא, 1 Chron. XXV, 1. et קָסַם *futura praedixit*, Ezech. XIII, 9. respondet. Maxime autem in hac significatione ἀποφθέγγεσθαι reperitur usurpatum a *Diogene Laërtio*, v. c. I, 73 et 79. *Cic. Off.* I. c. 29. ut docuit iam *Elsnerus Obss. S.* T. I. p. 365. et *Kypkius*, T. II. p. 12. Act. II, 4. καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι prout sensus animi facultatem illis dabant enunciandi. ibid. v. 14. καὶ ἀπεφθέγξατο et ita eos allocutus seu affatus est. ib. XXVI, 25. ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι vera et sana loquor. *Diog. Laërt.* I, 63. *Philo de vita Mosis* T. II. p. 139. 32. ed. *Mangey*.

Ἀποφορτίζομαι, *onus depono, onus levo, exonero.* (ex ἀπὸ et φόρτος *onus.*) Semel legitur in N. T. Act. XXI, 3. ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον, ubi exoneraturum erat navigium onus. Vox propria *nautarum* et *mercatorum*, qui naves exonerant, ut è loco *Gregorii Nazianzeni Orat.* XXVII. p. 471. ἀποφορτίσαι τι τῆς νηὸς, ἵνα πλέῃς κουφότερος, ad *Hesychium* probavit post *H. Stephanum Abreschius. Dionys. Hal. Ant.* III, 44. *Hesych.* ἀποφορτίσασθαι· τὸ βάρος ῥίψαι. *Suid.* ἀποβαλεῖν φορτίον. *Pollux Onom.* I, 99. ἀποφορτίσασθαι· κουφίσαι τὴν ναῦν, ἐκβολὴν ποιήσασθαι τῶν φορτίων.

Ἀπόχρησις, εως, ἡ, 1) proprie: *abusus*, ab ἀποχρῶμαι *abutor*, sed quia hoc verbum etiam de iis usurpatur, qui aliqua re utuntur, et usu atterunt atque consumunt, (*Polyb.* I, 45, 2. XVII, 15, 9.) factum est, ut ἀπόχρησις interdum idem esset, quod χρῆσις, et 2) *usum, consumtionem alicuius rei per usum* significaret. Et in hoc sensu accipienda videtur haec vox in loco Coloss. II, 22. ἅ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει quarum rerum usus perniciem et maximas poenas affert. Sermo autem ibi est de rebus, quarum usus lege Mosaica Iudaeis interdictus erat. Cf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 489.

Ἀποχωρέω, ῶ, fut. ήσω, *discedo, abscedo, recedo.* Luc. IX, 39. καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ et vix ab eo discedit daemon. Nos diceremus: *der Paroxysmus verläßt ihn nicht eher.* Matth. VII, 23. ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. Ps. VI, 8. est: ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, hebr. סוּרוּ מִמֶּנִּי. Act. XIII, 13. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν Iohannes autem, iis relictis, Hierosolymam revertitur. *Polyb.* I, 9, 5. IV, 64, 7. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5, 7.

Ἀποχωρίζω, fut. ίσω, *separo, seiungo, dirimo, segrego, divello.* Passivum ἀποχωρίζομαι *seiungor, discedo, abeo,* et ex adiuncto: *evanesco.* Act. XV, 39. ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ'

ἀπ' ἀλλήλων adeo, ut alter ab altero discederet, seu, ut a se invicem seiungerentur. Apoc. VI, 14. καὶ ὁ ὐρανὸς ἀπεχωρίσθη, scil. ἀπ' ὄψεως, densis nimirum nubibus eius conspectum adimentibus, seu, serena coeli facies prorsus evanuit. Saepius non extat in N. T.

ἈΠΟΨΥ´ΧΩ, fut. ύξω, 1) proprie: *exhalo, exspiro animam, morior, viribus et anima deficio.* Omissum est τὸν βίον, quod additum legitur apud *Sophocl. Ai. Flagell.* v. 1656. ἐς τ' ἀπέψυξεν βίον. *Longin.* de *Sublim.* c. 42. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 800. *Suid.* ἀποψύχειν· ἀποθνήσκειν. 2) metaphorice: *animi deliquium patior,* i. q. λειποθυμέω, et speciatim de iis usurpatur, *qui prae anxietate et timore animo linquuntur et deficiunt.* Sic Luc. XXI, 26. ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβε, coll. Matth. XXVIII, 4. tanta tunc temporis erit anxietas, ut homines prae ea toti exanimari videantur. *Syrus:* ܘܢܦܩܐ ܕܢܦܫܗܘܢ ܢܦܫܬܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ. Eodem modo voce ἀποψύχειν usus est *Homer. Odyss.* XXIV, 347. *Arrian. Diss. Epictet.* III, 26. κἄν τινα ὑμῶν ἴδῃ μόνον συνεσπαμμένῳ βλέμματι ἀποψυχόμενον. *Eustath.* ἀποψύχειν· ἀπὸ ψυχῆς γίνεσθαι λειποθυμῦντα ἢ καὶ ἀποθνήσκοντα. Nec alio modo verbum *exspirare* adhibitum legitur a *Seneca Nat. Quaest.* II. cap. 59. „Si pavescis ad coeli fragorem nubiumve trepidas, quoties aliquid effulsit, exspiras.“ De simili usu verbi *exanimari* apud Latinos (v. c. *Terent. Andr.* I, 5. 17.) satis constat.

ἌΠΠΙΟΣ, ε, ὁ, *Appius.* Ἄππιος φόρος *forum Appium.* Nomen oppidi Italiae, quatuor fere milliaria a Roma distantis, ita sine dubio dicti ob *viam Appiam*, quae ab *Appio Claudio Caeco,* Censore Romano, saxo quadrato strata erat et per portam Capenam ducebat Capuam. Ad hunc locum Paulus venit, cum Romam duceretur, teste Luca Act. XXVIII, 15. ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρις Ἀππίε Φόρε καὶ Τριῶν ταβερνῶν. *Cic.* ad *Attic.* Lib. II. Ep. 10. 13. Ab *Appii Foro* hora quarta dederam aliam paulo ante a *Tribus Tabernis.* Cf. etiam *M. Antonini* Imp. *Itinerar.* p. 107. ed. *Wesselingii*, et *C. G. Schwarzii* D. de *foro Appii et tribus tabernis.* Altorf. 1746. 4.

ἈΠΡΌΣΙΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, 1) proprie sensu physico: *inaccessus, ad quem aditus non patet,* qui reliquis Graecis ἄβατος, (*Eurip. Phoen.* 816. φῶς ἄβατον.) etiam δυσέμβατος dicitur, ex α priv. et πρόσειμι *accedo, adeo,* cui opponitur πρόσιτος *accessu facilis.* *Hesych.* ἀπρόσιτος· ἀπροσπέλαστος, ἀπάνθρωπος. *Etym. M.* ἀπρόσιτος, πρὸς ὃν τις πορευθῆναι ὐ δύναται. Πρόσιτος, πρὸς ὃν τις εὐχερῶς πορεύεται. *Philo* de *Vita Mosis* T. II. p. 146. 11. ed. *Mangey:* ὄρος — — ἀπρόσιτον καὶ ἄβατον. *Diod. Sic.* I. 32. *Polyb.* III, 49, 7. et IX, 27, 6. 2) metaphorice: *qui non satis intelligi et mente comprehendi potest,*

qui omnem captum et facultatem intellegendi humanam excedit, ἀχώρητος, ut *Hesychius* interpretatur. Sic in N. T. semel legitur 1 Tim. VI, 16. ubi Deus dicitur φῶς οἰκεῖν ἀπρόσιτον lucem inhabitare inaccessam, h. e. partim eum oculis cerni *non posse*, partim eius maiestatem omnium creaturarum intellectum longe superare. *Suidas* ex *Chrysostomi Homil.* III. de Incomprehensibili hunc locum respiciens, ἀπρόσιτον· ὃ μηδὲ ἐρεύνης ἀνέχεται τὴν ἀρχὴν — ὃ μηδὲ τὴν ἀρχὴν δυνατὸν ἐρευνηθῆναι. οἷον περὶ Θεοῦ οὐσίας.

ἈΠΡΌΣΚΟΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ. Pertinet hoc adiectivum ad numerum eorum, quae cum activam, tum passivam significationem habent, de quibus pro more suo docte disputavit *Hemsterhus.* ad *Lucianum* T. I. p. 179. et *Abreschius* ad *Aeschylum* Lib. III. p. 11. Compositum est ex α priv. et προσκόπτω *impingo, allido*, adeoque proprie 1) partim eum notat, *qui inoffenso pede procedit, cuius pedes non impingunt, in nullum incurrunt offendiculum*, teste *Eustathio* p. 1591. partim *eum, qui aliis incedentibus nullum obiicit offendiculum.* Sirac. XXXII, 26. *Hesych.* et *Suid.* ἀπρόσκοπος· ἀσκανδάλιστος. Sed in hac propria notione nuspiam legitur in N. T. in quo potius ἀπρόσκοπος metaphorice 2) *is* dicitur, *qui non locum facit peccato alterius, qui non committit aliquid, ut exinde alter in errorem incidat aut ad peccatum alliciatur.* 1 Cor. X, 32. ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι ne occasionem peccandi praebeatis Iudaeis aeque ac gentilibus. Male *Theophyl.* μηδεμίαν μηδενὶ ψόγου παρέχοντες ἀφορμήν: rectius vero *Theodoretus* interpretatus est: ἐξ ὑμῶν πρόφασις σκανδάλου μηδεμία γινέσθω. *Alberti Gloss. N. T.* p. 130. ἀπρόσκοπον· μηδενὶ σκανδάλου ἀφορμὴν ἔχοντες, h. e. παρέχοντες. 3) *is, in quo nihil est, quod iure reprehendi possit, ab omni errore et vitio alienus, inculpatus, irreprehensus, integer, perfectus*, i. q. ἄμεμπτος. Philipp. I, 10. ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι ut sitis integri ac perfecti. Act. XXIV, 16. ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν ut habeam animum nullius malefacti erga Deum sibi conscium, animum, qui me ἀπρόσκοπον, integrum scelerisque purum iudicat.

ἈΠΡΟΣΩΠΟΛΗΠΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *is* dicitur, *qui personarum nullum respectum habet nec se nimio rerum externarum*, v. c. dignitatis, opum, cognationis, potentiae, *amore et studio regi patitur.* Adverbium

ἈΠΡΟΣΩΠΟΛΉΠΤΩΣ, *citra personarum respectum, simpliciter et sine omnium partium studio.* Sic in N. T. semel legitur 1 Petr. I, 17. ubi Deus dicitur ἀπροσωπολήπτως κρίνων κατὰ τοῦ ἑκάστου ἔργον sine partium studio de cuiusque factis iudicans; in quo est descriptio iustitiae divinae. Conf. infra sub πρόσωπον.

ἈΠΤΑΙ-

ἈΠΤΑΙΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *non impingens, qui incedens non offendit pedem, immunis a lapsu*, ex α priv. et πταίω *impingo, labor*. Sic *Xenoph.* de *Re equestri* c. I. §. 6. ἀπταιστότερον τὸν ἵππον παρέχει. *Plutarch. Fab.* p. 190. B. ἀσφαλὴς καὶ ἄπταιστος. 2) metaphorice: ἄπταιστος dicitur, uti ἀπρόσκοπος, *is, qui nullius insimulari potest culpae, et omni caret reprehensione, vacuus vitiositate.* Sic semel legitur Iud. v. 24. τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους ei vero, qui vos conservare potest integros, perfectos, irreprehensibiles, ubi cum ἄμωμος permutatur. 3 Macc. VI, 39. *Lucian. Amor.* T. II. p. 449. ed. *Reitz.* δι' ἀπταίστου καὶ ἀκλινοῦς βίου ἀλύπως εἰς γῆρας ὁδεῦσαι. *Hesych.* ἀπταίστως· ἀκαταγνώστως. Conf. *Valckenarii Diatriben* in *Euripid. Reliquias* p. 266.

ἍΠΤΩ, *necto, alligo.* Medium ἍΠΤΟΜΑΙ, 1) *tango, prehendo, prenso,* et ex adiuncto: *manus impono, amplector.* *Hesych.* ἅπτεσθαι· ψαύεσθαι. — ἅπτομαι· ψαύω, ψηλαφῶ. Construitur quidem cum genitivo, non tamen opus est, ut substantivum cognatae significationis, v. c. ἁφὴν subintellegatur. Matth. VIII, 3. ἥψατο αὐτοῦ tangens eum. ib. v. 15. καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς — καὶ ἠγέρθη et apprehendit eius manum. ib. IX, 20. 21. 29. XIV, 36. XVII, 7. Marc. I, 41. X, 13. καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν ut manibus impositis iis bene precaretur, coll. Matth. XIX, 13. Ioh. XX, 17. μή μου ἅπτου, h. e. noli iam amplexibus meis te ipsam morari, seu ne hic diutius haereas significandae mihi tuae laetitiae et reverentiae causa. Videtur enim Maria procidisse in genua et pedes Iesu amplexa esse ex more Orientis. Cf. ad h. l. *Wolfii Curas Philologicas* T. I. p. 990. qui bene contulit locum Iob. XXXI, 7. ubi ἅπτεσθαι hebraico דָּבַק in vers. Alex. respondet, quod alias convertunt per προσκολλᾶν *adhaerere, affixum esse.* Hinc 2) ἅπτεσθαί τινος *versari cum aliquo, communionem habere, societatem inire* (Ezech. XLII, 14.) significat. 2 Cor. VI, 17. καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε nolite familiarem consuetudinem habere cum paganis. Nam pagani impuri habebantur a Iudaeis. Huc etiam referrem locum Coloss. II, 21. μὴ ἅψῃ abstinendum esse a familiaritate cum paganis: quanquam non nego, posse hunc locum commode de omni contactu rerum, quae immundae habebantur a Iudaeis, v. c. cadaveris, explicari. Sunt etiam interpretes haud pauci, qui locum 2 Cor. VI, 17. de ipso usu ciborum immundorum explicare malunt, ut ἅπτεσθαι sit: *comedere, edere, vesci,* quo sensu legitur apud *Xenoph. Mem.* I, 3. 7. (σίτων ἅπτεσθαι.) *Homer. Odyss.* IV, 60. de qua significatione legi possunt, quae post *Abresch.* in *Auctar. Dilucid. Thucyd.* p. 278. *Loesnerus* collegit in *Obss. Philonn.* p. 372. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 289. 3) *rem habeo cum muliere,* et de omni usu mulieris, sive in coniugio, sive extra

 illud,

illud, dicitur. Sic 1 Cor. VII, 1. *καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι* viro magis consulitur abstinentia a coniugio: ad imitationem sine dubio hebraici נָגַע Genes. XX, 6. XXI, 11. Prov. VI, 29. quanquam non minus modeste de coniugali aeque ac illicita cum muliere consuetudine verbo *tangendi* et *ἅπτεσθαι* latinos ac graecos Scriptores usos esse neminem fugit. De his vide *Aelian. Hist. Anim.* I. c. 13. *ἄλλης οὐχ ἅπτεται.* *Marc. Antonin.* I. c. 1. §. 17. et praeter *Gatakeri Opera Critica* p. 79. *Valckenar.* ad *Eurip. Phoeniss.* p. 349. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 124. de illis vero conf. *Martial.* Lib. I. ep. 174. *Horat.* I. *Sat.* 2. v. 54. et *Westerhov.* ad *Terent. Eunuch.* II. 3. 81. 4) *laedo, noceo, molestus sum.* Sic legitur in N. T. 1 Ioh. V, 18. *καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ* et diabolus non laedet ipsum, non nocebit ei, h. e. non se facile ad peccata allici patietur. Ita נָגַע haud raro in V. T. usurpatum legitur. Genes. XXVI, 11. Ruth. II, 9. 1 Chron. XVI, 22. ubi parallelismus membrorum observandus est. Sapient. XVIII, 20. Vnde *ἁφὴ* ex hebr. נֶגַע est *caedes.* Devt. XVII, 6. Lat. *tangere* pro *vulnerare, percutere* adhiberi, docuit *Burmannus* ad *Propertium* p. 476.

ἍΠΤΩ, fut. *ἅψω, accendo, incendo.* Luc. VIII, 16. *οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας* nemo vero, qui candelam accenderit, operit eam vase. ibid. XI, 33. XV, 8. XXII, 52. *ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς* accenso in atrio igne. *Theophr. Char.* XVIII, 1. *ἀνυπόδητος τὸν λύχνον ἅψας.* Exod. XXX, 8. Eodem modo non solum *ἐξάπτειν* usurpatur, (cf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II. c. 13.) sed etiam *tangere* apud Latinos, v. c. *Virg. Eclog.* I. v. 17. „de coelo tactas memini praedicere quercus.“

ἈΠΦΊΑ, ας, ἡ, *Apphia.* Est nomen mulieris, quam Paulus in Epistola ad Philemon. v. 2. commemorat, et quam *Chrysostomus* et *Theodoretus* afferunt fuisse uxorem Philemonis. Sic graecus Scholiastes nominat *Philemonem* atque *Apphiam δεσπότας τοῦ Ὀνησίμου.* Conf. N. T. ex ed. *Griesbachii* Vol. II. p. 167. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 380.

Ἀπωθέω, ῶ, vel Ἀπώθω, *repello, amoveo, detrudo aliquid vel a me vel ab aliis.* *Aelian. V. H.* XII, 22. *πρῶτον μὲν λίθον εἷλκε πρὸς ἑαυτὸν, εἶτα ἀπωθεῖ.* Medium *ἀπωθέομαι* etiam proprie significat 1) *a me aliquid trudo,* ut adeo vel ex hoc exemplo appareat, verba activa et media haud raro promiscue usurpari a Scriptt. gr. quod tamen iam observatum video a *Küstero* de *Verbis Mediis* I, 45. p. m. 55. Et in hac propria significatione (activum enim non legitur in N. T.) medium legitur Act. VII, 27. *ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο* is, qui iniuriam faciebat proximo, repulit eum a se his additis verbis. Iudd. VI, 13. ubi in aliis codd. *ἐξέῤῥιψεν,* in aliis *ἀπώσατο* legi-

legitur; unde *Hesych.* *ἀπώσατο· μακρὰν ἔῤῥιψεν. Homer. Iliad.* XXIV, 508. *ἀπώσατο ἦκα γέροντα.* Hinc 2) metaphorice: *cum fastidio et nausea reiicio, repudio, aversor,* et ex adiuncto: *non obedio, non fidem habeo, deficio ab aliquo.* Act. VII, 39. *ἀλλ' ἀπώσαντο,* sed rebellarunt contra eum, i. q. in antecedentibus *οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι αὐτῷ.* Act. XIII, 46. *ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν,* sc. *τὸν λόγον,* quia huic doctrinae fidem denegatis vestram. Rom. XI, 1 et 2. *μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ;* num plane repudiavit Deus populum suum, ita, ut nulla spes supersit reditionis in gratiam? 1 Tim. I, 19. *ἣν* (scil. *πίστιν*) *τινὲς ἀπωσάμενοι* a qua quidam deficientes ad errores delapsi sunt. Ps. LXXXVIII, 5. *καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρός σου ἀπώσθησαν,* ubi hebr. נִגְזָרוּ respondet. Ezech. XLIII, 9. *νῦν ἀπωσάσθωσαν τὴν πορνείαν αὐτῶν,* hebr. הִרְחִיק. 1 Regg. XII, 22. *οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν ἑαυτοῦ. Thucyd.* III, 39. Cf. *Duker.* ad *Thucyd.* V, 45. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 72.

ἈΠΩΛΕΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: active, *perditio, abolitio, consumtio, destructio alicuius rei, ut esse desinat,* ab *ἀπόλλυμι perdo. Polyb.* VI, 59, 5. Hinc per synecdochen 2) *mors violenta, occisio, capitale supplicium.* Sic Act. XXV, 16. *χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν* morti aliquem tradere in gratiam aliorum. 3) *infelicitas, omnis calamitas, miseria,* et speciatim de *poenis divinis peccatorum et in hac et in futura vita* usurpatur. Matth. VII, 13. *ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς ἀπώλειαν* via ducens ad miseriam et infelicitatem. Rom. IX, 22. *κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν* certo et inevitabili fato perituri. Philipp. I, 28. *ἥτις μέν ἐστιν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας* quae, sc. persecutiones, sunt ipsis documento insigni, se gravissimas poenas Deo daturos esse. ib. III, 19. *ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια* quos manent poenae dirissimae. 1 Tim. VI, 9. *ὄλεθρος καὶ ἀπώλεια.* 2 Petr. II, 1. *αἱρέσεις ἀπωλείας* perniciosas maxime opiniones. v. 3. III, 7. 16. Apoc. XVII, 8. 11. coll. XIX, 20. Alexandrini usi sunt hac voce pro אֵיד, Devt. XXXII, 35. Iob. XXXI, 3. et pro רָעָה, Ies. XLVII, 11. Hist. Dracon. v. 41. *τοὺς δὲ αἰτίους τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ,* ubi *ἀπώλεια capitale supplicium* notat. Huc etiam referrem locum Act. VIII, 20. *τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἰς ἀπώλειαν* pereat tecum pecunia tua, h. e. ob hanc pecuniam tuam gravissime puniaris. 4) per metonymiam: *illa ipsa res, quae alicui poenas, miseriam et mortem affert.* 2 Petr. II, 2. *καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀπωλείαις,* ubi *ἀπώλεια* vel est *vita flagitiosa falsorum illorum doctorum,* quos v. 1. descripserat, vel *errores maxime perniciosos, quos iidem spargere conabantur,* indicat; unde in quibusdam codd. *ἀσελγείαις* loco *ἀπωλείαις* e glossemate legitur. Ioh. XVII, 12. *ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,* quae formula per se quidem *nequam, hominem perditum, de cuius salute*

huic plane desperandum est, indicat, qui Hebraeis בֶּן־הַמַּשְׁחִית Ies. I, 4. vocatur, sed h. l. de Iuda, Christi proditore, usurpatur, *qui a partibus Christi defecit*, ut adeo h. l. ἀπώλεια, ut vel praecedentia verba docent, *defectionem a religione christiana, a Iesu doctore, ἀποστασίαν*, indicet. Idem valet de loco 2 Thess. II, 3. ubi ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας a formula: ὁ υἱὸς τῆς ἁμαρτίας minime differt, adeoque descriptioni *insignis illius impostoris, qui multos ad defectionem a religione christiana sollicitabit*, inservit. 5) *nimius sumtus, prodigalitas, vana et inutilis profusio*, seu *proluvium*, ut *Terentius* loquitur, *unnützer, übertriebener Aufwand*, φθόρος ἀργυρίου *Theocrit. Idyll.* XV, 18. Sic legitur in N. T. Matth. XXVI, 8. εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; cui fini est hic nimius sumtus? Marc. XIV, 4. Sic et apud Hebraeos *prodigus* בַּעַל־מַשְׁחִית Prov. XVIII, 9. vocatur. Eodem modo ἀπόλλυμι de argento, quod male impenditur ac profunditur, adhibetur apud *Theophr. Char.* c. XV. ὅτι ἀπόλλυσι καὶ τοῦτο τὸ ἀργύριον. *Plutarch. Cicer.* p. 869. Latini quoque dicunt *pecuniam perdere*, ut ex *Stephani* ac *Gesneri Thesauris* h. l. satis constat.

ἈΡΆ, ᾶς, ἡ, *imprecatio, exsecratio, dirae, dicteria et convicia atrociora*, ab αἴρω *tollo*, nam imprecationes sublatis manibus fieri solebant, unde ἀράομαι descendit, *imprecor mala*. Semel legitur in N. T. Rom. III, 14. ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει quorum os exsecratione et amarulentia plenum est, h. e. qui semper conviciis et dicteriis atrocibus erga alios utuntur. In versione Alex. non solum τῷ אָלָה, Genes. XXIV, 41. Ezech. XVII, 13. sed etiam τῷ קְלָלָה, Prov. XXVI, 2. respondet. *Hesych.* ἀρά· κατάρα. Idem: ὁ ἀρᾶς γέμει· ὁ κατάρας πλήρης ἐστί. *Aelian. V. H.* III, 29. αἱ ἀραὶ ἐκ τῆς τραγῳδίας. *Polyb.* XVI, 31, 5. ubi vid. *Schweighaeuserus*. Cf. *Salmas.* ad *Inscript. Herod. Attic.* p. 9.

ἌΡΑ, Adverb. Est varii usus et significationis. Nam 1) est *concludentis e superioribus*, et significat: *itaque, ergo, quare, quamobrem*. Sic Matth. XII, 28. Luc. XI, 48. ἄρα μαρτυρεῖτε atque adeo vos testamini. Rom. VII, 21. VIII, 1. X, 17. ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς. 1 Cor. XV, 15. Galat. III, 7. IV, 31. ubi in codd. quibusdam διὰ legitur. Interdum vero ἄρα ἂν ponitur in N. T. ita, ut alterutrum abundet, ut apud Latinos *itaque ergo*, v. c. *Liv.* I, 25. III, 31. IX, 31. Sic legitur in N. T. Rom. V, 18. VII, 3. VIII, 12. IX, 16. XIV, 12. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 3. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 11. 2) *sane, profecto, utique*, ut sit particula *asseverantis*. Luc. XI, 20. ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ profecto ad vos iam pervenit regnum Dei. Galat. II, 21. utique Christus frustra mortuus est. 1 Cor. V, 10. VII, 14. XV, 14. 18. Hebr. XII, 8. Hinc in versione Alex. respondet hebr. אַךְ Ps. LVIII, 12. LXXIII, 13.

19. *Xenoph. Cyrop.* V, 2, 3. VII, 5, 15. *Aelian. V. H.* XIV, 31. 3) *age, agedum,* ut sit particula *exhortantis.* Galat. VI, 10. 1 Thess. V, 6. 2 Thess. II, 15. Ita respondet hebraico נא *quaeso, obsecro,* in vers. Alex. Genes. XVIII, 3. 4) *forte, fortasse,* ut sit *bene sperantis* particula. Marc. XI, 13. εἰ ἄρα εὑρήσει τὶ ἐν αὐτῇ an fortasse inventurus sit aliquid in ea. Act. VIII, 22. εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι si forte remittatur tibi. Num. XXII, 6. 11. pro אולי *fortassis* habent Alexandrini εἰ ἄρα. 5) *scilicet, nempe, videlicet,* ut sit particula *explanantis.* 1 Cor. XV, 15. εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται si nulla nempe datur resurrectio mortuorum. Galat. V, 11. *Aelian. V. H.* II, 13. Cf. *Perizonius* ad *Aelian. V. H.* I, 15. 6) Interdum est particula, quae, si aliis particulis interrogandi, veluti πῶ et τίς iungitur, vel pleonastice additur, vel maiorem vim affert interrogationi. Latine per *nam* optime reddi potest, unde Matth. XXIV, 45. pro ἄρα haud pauci codices γὰρ substituerunt. Maxime in interrogationibus adhiberi solet. Sic Matth. XVIII, 1. τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; quisnam maximus erit in regno coelorum? ib. XIX, 25. 27. XXIV, 45. Marc. IV, 41. Luc. VIII, 25. XXII, 23. Act. XII, 18. Exempla e Graecis dedit *Zeunius* ad *Vigerum de Idiotismis L. Gr.* p. 474.

Ἆρα, (circumflexa penultima) nonnisi interrogantis est in N. T. et *num? an?* significat. Nonnisi bis in N. T. libris legitur Luc. XVIII, 8. ἆρα εὑρήσει πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς; num fidem inveniet in terra? Galat. II, 17. ἆρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; Alexandrini semper hac particula pro ה *num? an?* usi sunt, v. c. Genes. XVIII, 13. XXXVII, 10. Nehem. IV, 2. Conf. *Vigerum* de *Idiotismis L. Gr.* p. 473. ed. *Zeunii.*

Ἆράγε. Particula interrogandi, pro qua etiam interdum ἆρά γε dicitur, idem notat, quod antecedens, *num? an? Sic Aeschin. Socr.* Dial. II, 5. 6. 25. Et sic ex lectione codicum omnium occurrit Act. VIII, 30. ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; intellegisne quae legis? Genes. XXVI, 9.

Ἄραγε et Ἄρα γε, est 1) *concludentis: igitur, itaque.* Matth. VII, 20. ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοὺς igitur e moribus suis dignoscatis illos. ibid. XVII, 26. Act. XI, 18. 2) est *bene sperantis,* et notat: *forte.* Act. XVII, 27. εἰ ἄραγε ψηλαφήσειαν αὐτὸν an fortasse sensuum ope eum cognoscere possint. Saepius in N. T. non legitur.

Ἀραβία, ας, ἡ, *Arabia.* Est nomen regionis Asiae maioris, sitae ad partem australem Iudaeae inter mare rubrum ac sinum persicum, quam *Bochartus* in *Hieroz.* P. II. Lib. 4. c. 15. p. 556. male ab Assyriis primum sic vocatam censet a situ suo occidentali respectu Assyriorum (ab עָרַב *vesperascere*) nec minus bene alii a *mixtis populis* aut a *negotiatione* (עָרַב *miscere*)

miscere) dictam indicant, quae potius nomen hoc, sibi impositum, accepisse videtur a desertis illis et vastis locis, quibus abundat, ex significatione vocis עֲרָבָה *solitudo, locus desertus*. Dividitur autem Arabia in *Petraeam*, *Desertam* et *Felicem*. *Petraea* non tam nomen suum sortita est a petris asperis et incultis, aut a montium perpetuis iugis, quibus a meridie clauditur, ut vulgo putatur, sed a Petra urbe, quae est metropolis Arabiae. (*Iosephus* de *B. I.* I, 6. 2.) Clauditur haec provincia ab occasu Aegypto et sinu maris rubri, a septentrione Palaestina et Coelesyria, ab ortu Arabia deserta, et a *Strabone* Lib. XVI. vocatur *Nabathaea* a Nabathaeorum gente, eam incolente. *Arabia deserta*, ubi urbs Maccaraba, hodie Mecca, quae maxima ex parte sterilis est et plana, arenis, non vero incolis, referta, fines habet ab occidente Arabiam petraeam et Coelesyriam, a meridie Arabiam felicem, a septentrione Euphraten. Hodie *Arden* vocatur. *Felix* denique *Arabia*, hodie *Aliemen* dicta, peninsulae forma inter duo maria, rubrum et persicum, procurrit, reliquis partibus non solum amplior, sed etiam fertilior est et maxime est cinamomi, thuris aliorumque odorum ferax. Conf. *Had. Reland. Palaestina* I, c. 16. Quae in N. T. bis (Galat. I, 17. IV, 25.) commemoratur *Arabia*, fuisse videtur *petraea*, quae tum cum Damasco sub regis *Aretae* potestate fuit.

Ἀράμ. *Aram*. Nomen viri indeclinabile, quod vi originis *altum, excelsum* notat; est enim a רוּם *altum esse et elatum*, a quo descendit רָם *altus*, quod ab initio nactum est א praeformativum. Fuit filius *Esromi*, pater *Aminadabi*, 1 Paral. II, 10. Bis in N. T. commemoratur Matth. I, 13. Luc. III, 33. inter maiores Christi.

Ἄραψ, βος, ὁ, *Arabs*, *incola Arabiae*, seu, *ex Arabia oriundus*. Plur. ἄραβες tantum legitur in N. T. Act. II, 11. ubi vulgo quidem *incolae Arabiae felicis* intellegi censentur, sed rectius, ex mea opinione, *totius Arabiae incolae* in universum intellegendi sunt.

Ἀργέω, ῶ, fut. ήσω, *otior*, *otiosus sum*, et proprie de *hominibus* usurpatur, *qui se otio dederunt et ab opere desistunt*. Alexandrini usi sunt pro hebraico בָּטֵל et chald. בְּטֵל Cohel. XII, 3. Esr. IV, 24. Deinde etiam metaphorice usurpatur *de rebus, quae aut plane non, aut nimis sero eveniunt*. Sic 2 Petr. II, 3. ὧν τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ quorum poena ipsis a Deo iam olim destinata certissime et opinione citius sequetur, seu, quibus exitium imminet. Saepius non legitur in N. T.

Ἀργός, ὁ, ἡ, τό, 1) proprie et de *rebus* et de *personis* adhibetur. Si de *rebus* dicitur, significat: *inelaboratum*, *non excultum*, *non praeparatum*, et est idem quod ἀεργόν. Sic apud *Xenoph.* de *Vectig.* IV, 9. ἀργὸς γῆ terra inculta et sterilis

lis dicitur, *Herodian.* II, 4, 12. ubi cum ἀνενέργητος permutatur. Cf. *Foesii Oeconom. Hippocr.* p. 57. De *personis* vero si adhibitum legitur, significat: *pigrum, ignavum, otiosum, qui ab opere feriatur et nihil agit,* ἄεργον, qui Prov. XIII, 4. et XV, 19. hebr. עָצֵל respondet in vers. Alex. *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 14 et 15. *Etym. M.* ἀργός· ὁ νωθρὸς καὶ δυσκίνητος, μᾶλλον δὲ ἀνενέργητος, παρὰ τὸ ἀεργὸς τὶς εἶναι. Matth. XX, 3. 6. ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί — ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργοὺς stantes in foro otiosos. 1 Tim. V, 13. ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ et cum nihil habent quod agant. Tit. I, 12. ubi Cretenses dicuntur γαστέρες ἀργαὶ ventres pigri, h. e. homines ignavi et helluatores, qui ab omnibus gravioribus laboribus abstinentes gulae tantum et voluptati indulgent, quos Graeci γαστριμάργους vocant, de quo loco, nescio quam ob causam inter difficiliora N. T. relato, conf. *Guil. ab Irhoven* Diss. *Philologico-Historicas* ad Tit. I, 12. et Matth. XII, 36. quae extant in *Oelrichs Collectione Opusculorum Hist. Phil. Theol.* T. I. P. IV. p. 557 — 624. 2) ἀργὸς speciatim dicitur *is, qui religionis christianae scientiam factis non exprimit.* 2 Petr. I, 8. οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν neque otiosam neque sterilem esse patietur scientiam. 3) de sermone si adhibetur, est, ut chald. בטל (Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 394.), *inutilis et maxime perniciosus*, et ex adiuncto: *impius, malus.* Sic Matth. XII, 36. πᾶν ῥῆμα ἀργὸν, h. e. *sermones inanes, incauti et impii, quibus non solum non aliorum felicitati et virtuti consulitur, sed, quae adeo alios studio impietatis incendunt et hoc modo miseros reddunt,* unde in codd. h. l. πονηρὸν legitur loco ἀργὸν, e glossemate. *Chrysost. Homil.* XLIII. in Matth. p. 480. T. I. ed. Frf. ἀργὸν δὲ τὸ μὴ κατὰ πράγματος κείμενον, τὸ ψευδὲς, τὸ συκοφαντίαν ἔχον. τινὲς δὲ καὶ φασὶν, ὅτι καὶ τὸ μάταιον, τὸ γέλωτα κινοῦν ἄτακτον, ἢ τὸ αἰσχρὸν καὶ ἀνελεύθερον. *Georgius* in *Hierocritico* P. I. p. 194. et post eum *Palairet.* in *Obss. Philol. Crit.* p. 40. monuerunt quidem, secutum esse Matthaeum hac in re usum Graecorum, sed rectius alii, ut *Drusius* et *Vorstius* ac nuperrime Cel. *Fischerus* Prolus. XXV. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 8. eum consuetudinem sermonis Hebraeorum spectasse contenderunt. Conf. versionem chald. Exod. V, 9. et Cohel. V, 2. et vers. syriacam Matthaei l. l. Vide etiam *Merici Casauboni* Diatr. *de Usu verborum* p. 142. *Th. Crenii Analect. Philol. Crit. Hist.*

Ἀργύριον, ου, τὸ, 1) proprie notat: *ipsum argenti metallum, argentum rude,* quod auro proprietatibus maxime accedit. Hebr. כֶּסֶף Ps. LXVIII, 31. Ies. XLVIII, 10. Sic legitur in N. T. Act. VII, 16. τιμῆς ἀργυρίου. *Xenoph. Ages.* 8. 6. Mem. III, 1, 9. 2) *nummus argenteus,* materies pro

mate-

materiato. Act. III, 6. ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι nec aurei nec argentei nummi mihi suppetunt. ib. XX, 33. 1 Petr, I, 18. ad imitationem hebr. כֶּסֶף Cohel. X, 19. 3) *omne nummorum genus, pecunia ex quocunque metalli genere confecta. Phavor.* ἀργύριον· πᾶν νόμισμα εἴτ' ἐν χαλκῷ, εἴτ' ἐν χρυσῷ, εἴτ' ἐν ἀργύρῳ εἰώθασιν ἀργύριον καλεῖν. καὶ οἱ μὲν ῥήτορες ἐνικῶς, οἱ δὲ κωμικοὶ ἀργύρια πληθυντικῶς. Sic Matth. XXV, 18. ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. et v. 27. ibid. XXVIII, 12. ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν magnam pecuniae summam dederunt. ubi vid. *Wetstenius*. Marc. XIV, 11. Luc. IX, 3. XIX, 15. 23. XXII, 5. Act. VIII, 20. *Xenoph. Cyr.* I, 6, 12. Cf. *Salmasius* de *Usuris* p. 377. Hanc vero si obtinet significationem, interdum etiam omitti solet, v. c. Matth. XXVI, 9. ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ, scil. ἀργυρίου, potuisset unguentum hoc multo pretio vendi. Sic *Aelian. V. H.* X, 9. πωλεῖν αὐτὴν τὴν κάπηλον πολλοῦ. Cf. *Lamb. Bos. Ellips. Gr.* p. m. 25. 4) Quando numerus additur, semper *certum nummorum argentearum genus*, ex ipsa orationis serie definiendum, intellegendum est. Sic v. c. Act. XIX, 19. καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε, *Vulgatus:* invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium: quae summa quinque millia aureorum nostrorum coronatorum valet. Non vero arrisit haec Vulgati interpretatio *Grotio*, qui Lucam hoc pretium non ad romanum aut graecum aut asiaticum, sed ad iudaicum redegisse putat et ἀργυρίου respondere hebraico כֶּסֶף, quod pro *siclo argenteo* ponitur et ita redditur ab Alexandrinis, v. c. Devt. XXII, 19. Hoc certum est, τὰ ἀργύρια in N. T. libris *numos argenteos* significare, qui ab Hebraeis שְׁקָלִים vocantur et a Scriptoribus graecis, *Aquila* et *Symmacho* adeo, (Exod. XXVIII, 24. Num. III, 47.) στατῆρες appellantur, quod verbum etiam ex interpretamento irrepsisse constat in codices quosdam Matthaei XXVI, 15. Fuit autem *siclus nummus argenteus Iudaeorum, qui valebat tetradrachma attica (Ioseph. A. I.* III, 8. 3.) vel *didrachma Alexandrina*, unde Alexandrini V. T. interpretes, civitatis suae moribus coacti, siclos Iudaeorum nusquam στατῆρας, ubique vero σίκλους vel δίδραχμα nominarunt, quia στατὴρ apud Graecos et Iudaeos quidem pretio et pondere par erat quatuor atticarum drachmarum vel duarum Alexandrinarum, sed apud Alexandrinos drachmis atticis octo et quatuor domesticis aestimabatur. Quam observationem me *Fischero* debere gratus profiteor, qui docte de omni hac re egit in Prolusionibus de *Vitiis Lexicorum N. T.* III, 11. et XXIV, 12 sq. Cf. etiam *Petavium* ad *Epiphanium* de *Mensuris et Ponderibus* T. II. p. 428. *Bynaeum* de *morte Christi* I. p. 362. et *Casaub. Exercitt. Antibaron.* XVI, 8. 9. Legitur autem τὰ ἀργύρια hoc

hoc modo usurpatum non solum Matth. XXVI, 15. sed et XXVII, 3. 5. 6. 9. Triginta sicli Hebraeorum forent ex nostra computandi ratione summa XV. Thalerorum, quae pretium erat servi interemti aut ancillae. (Vide Exod. XXI, 32. et *I. C. Mieg Antiquit. serv. hebr.* p. 406.) Apud Hebraeos vero etiam haud raro כֶּסֶף ita usurpatur, ut שֶׁקֶל subintelligatur, quod additur Gen. XXIII, 15. Sic v. c. Gen. XXXVII, 28. Zach. XI, 12.

ἈΡΓΥΡΟΚΌΠΟΣ, ου, ὁ, *qui ducit argentum in laminas. argenti cusor,* qui apud nos *ein Silber-Schläger* vocatur. Est enim compositum ex ἄργυρος *argentum,* et κόπτειν *tundere, ferire, cudere,* et formula αργυρον κόπτειν *argentum ducere in laminas* significat. Semel autem legitur in N. T. Act. XIX, 24. Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι ἀργυροκόπος, ubi tamen admodum dissentiunt interpretes in constituenda notione huius vocabuli. Alii enim, *Vulgatum* secuti, de *argentario,* alii vero, ut post *Theophylactum Erasmus,* de *fabro argentario* interpretati sunt. *Beza* habet: *signator argenti.* Conf. *Boisium* in *Collat. Vett. Interprr.* p. 444. Et negari non potest, habere apud Graecos vocem ἀργυροκόπος, praeter notionem *argenticusoris,* etiam has, ut *argentarium, fabrum argentarium* et *argenti signatorem* significet. Sic v. c. Ier. VI, 29. verba hebraica לַשָּׁוְא צָרַף צָרוֹף in versione Alex. translata leguntur: εἰς κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ. Adde *Plutarchi Opp.* T. IX, p. 301 et 473 ed. *Reiske. Hesych.* ἀργυροκοπιστήρ· τραπεζίτης ἢ ὁ τὰ ἀργύρια (scil. σκεύη) ἐργαζόμενος. *Harpocration:* ἀργυροκοπεῖον· Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς τὸν Νικοκλέα, ὅπου κόπτεται τὸ νόμισμα, ὃ νῦν σημαντήριον τινὲς καλοῦσιν. Ex quo apparet, vocem ἀργυροκόπος latissime patuisse apud Graecos, et *omnem argentificem* significasse. Conf. etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 584.

ἌΡΓΥΡΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *argentum,* seu *ipsum argenti metallum,* ἡ ὕλη τοῦ ἀργύρου, ut *Phavorinus* interpretatur, quod παρὰ τὸ ἀργὸν *ob candorem suum* sic dici putant, ut כֶּסֶף a כָּסַף, quod in lingua arab. et chald. *pallere* significat, vulgo deduci solet. Sic Iacob. V, 3. ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται aurum vestrum et argentum aerugine vitiabitur. 2) per metonymiam materiae pro materiato *nummus argenteus, pecunia.* Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν ne comparetis vobis aureos, argenteos vel etiam aeneos nummos. 3) *simulacrum* vel *idolum ex argento factum.* Act. XVII, 29. χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον aureo aut argenteo aut lapideo simulacro summum Deum esse similem. 4) *vasa ex argento confecta.* Apoc. XVIII, 12. 5) *parietes argento exornati.* 1 Cor. III, 12. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην si quis his fundamentis superstruxerit

ſtruxerit parietes auro, argento et lapidibus praeſtantiſſimis exornatos, aut parietes ſtipula et ligno compactos, ubi tamen per parietes auro et argento exornatos doctrina vera et praeſtans, per parietes autem ligneos et ſtramineos doctrina vilis et falſa intellegenda eſt. Caeterum uſi ſunt Alexandrini hac voce pro hebr. כֶּסֶף et chald. כַּסְפָּא Prov. X, 20. Dan. II, 35. 45.

ἈΡΓΥΡΕΟΣ, ῦς, έα, ᾶ, εον, ῦν, *argenteus, ex argento factus et elaboratus*, interdum etiam *laminis argenteis*, ſeu *argento obductus et exornatus*, ab ἄργυρος. Act. XIX, 24. ποιῶν ναὺς ἀργυρᾶς Ἀρτέμιδος, h. e. faciens aediculas parvas vel ex argento, vel argento obductas easque portatiles, in quibus ſimulacrum Dianae erat. Conf. infra ſub ναός. 2 Tim. II, 20. σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ vaſa aurea et argentea. Apoc. IX, 20. εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ ſimulacra aurea et argentea. Saepius non occurrit in N. T.

Ἄρειος πάγος, ȣ, ὁ, *Arius pagus* ſeu *Areopagus*. 1) proprie: *collis Martius*, (ſeu *areopagitica petra*, ut ab *Ennio* vocatur *Fragm*. p. 252. ubi vid. *Heſſelius*.) ab ἄρης *Mars*, et πάγος, quod *montem* ſeu *collem* notat; cf. *Callimach. Hymn.* in *Delum* v. 272. *Lucian*. de *Gymnaſ*. c. 19. 2) κατ᾽ ἐξοχὴν ita dicebatur celeberrimus ille ſupremi (*Plutarch*. in *Solonis Vita* τὴν ἄνω βȣλὴν vocat, quia ex inſtituto Solonis inſpectio reliquorum omnium iudiciorum et cuſtodia legum ei demandata erat. Vide *Valeſium* ad *Harpocrat*. in πρυτάνεις p. 67 ſq. ed. *Blancardi*.) et perpetui apud Athenienſes iudicii locus in colle haud procul ab Acropoli ſitus, in quo iudicia et quaeſtiones rerum, potiſſimum criminalium factaeque necis, habebantur, et inprimis, ne quid in receptis ſacris temere immutaretur, cavebatur. Vid. *Diog. Laërt*. III, 5. 115. *Xenoph. Mem*. III, 5, 20. Appellabatur autem hoc δικαστήριον, ſeu curia Athenienſis a Graecis Ἄρειος πάγος et a Latinis *Scopulus Mavortis*, *Curia Martis* (v. c. *Iuvenal. Sat*. IX, v. 101.) et *Areum Iudicium*, (v. c. *Tacit. Annal*. II, 55.), vel, quod Marti conſecratus eſſet, vel, quod Mars ibi primus, Halirrhothio, Neptuni filio, interemto, iudicio duodecim Deorum ſe ſiſtere coactus fuerit, et haſtam ſuam ibi fixerit ex veteri fabula. Vide *Pauſan. Attic*. I. c. 28. p. 68. Qui in illo celeberrimo iudicii loco ſedebant iudices et de graviſſimis cauſis cognoſcebant, *Areopagitae* appellabantur. Non autem quilibet in curialium horum cooptabatur numerum, ſed eligebantur viri, genere, opibus, vitae caſtitate et iuſtitiae et aequitatis ſtudio prae aliis eminentes et ſpectabiles, unde a *Seneca* de *Tranquill*. c. 3. hoc iudicium religioſiſſimum vocatus. Conf. in hanc rem *Potteri Archaeologiam Graecam* T. I. p. 201., *Meurſii* librum de *Areopago*, *Wetſte-*

nii

nii N. T. T. II, p. 565 sq. et *Perizonium* ad *Aelian. V. H.* V. c. 15. In Areopagum Paulus ducebatur, postquam Atheniensibus novam religionem christianam annunciaverat. Act. XVII, 19. *ἐπὶ τὸν ἄρειον πάγον ἤγαγον.* ibid. v. 22.

Ἀρεοπαγίτης, ου, ὁ, *Areopagita*, (pro ἀρειοπαγίτης ex dialecto attica) pr. *in Areopago versans et occupatus*, (ut λιμενίτης, ἐρημίτης, δικελλίτης etc.) deinde vero *Arei iudicii assessor, unus e numero iudicum, qui ex instituto Solonis in Areopago de gravissimis caussis cognoscebant et sententiam pronuntiabant*, (a praeced. voce.) Act. XVII, 34. Διονύσιος Ἀρεοπαγίτης, qui, an vere sit auctor librorum, qui sub eius nomine de Hierarchia coelesti circumferuntur, non temere cum *Launoio* et *Dallaeo* dubitatur.

Ἀρέσκεια, ας, ἡ, *studium placendi aliis et eorum favorem captandi* in universum notat, *sive se exserat blanditiis, assentationibus aliisque pravis artibus*, (Conf. *Theophr. Char.* c. V.) *sive sit iustum et legitimum*, ab ἄρεσκος, *qui aliis placere studet*, unde ἀρεσκεύομαι *blandior*. In exteris Scriptoribus fere semper in vitio ponitur, ut assentatoriam quandam affabilitatem significet; sed in N. T. per antiphrasin in bonam accipitur partem. Sic Coloss. I, 10. *περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν* ut convenienter praeceptis religionis christianae agatis et ita Deo placere studeatis, seu, ut dignam religione christiana et Deo probatam vitam agatis. Sic in Excerptis ex *Polybio* Lib. VI. init. *ἡ τοῦ βασιλέως ἀρέσκεια* obsequium in regem. Vide *Clerici Art. Crit.* Vol. I. p. 401.

Ἀρέσκω, fut. *ἀρέσω*, 1) *placeo, probor aliis, favore aliorum ornor*. Matth. XIV, 6. *καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδῃ* et mirifice ea Herodes delectabatur. Marc. VI, 20. Act. VI, 5. *καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους* et admodum hoc consilium omnibus probabatur. Rom. VIII, 8. *θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται* expertes sunt favoris divini. v. 33. 34. 1 Thess. II, 15. *θεῷ μὴ ἀρεσκόντων* Deo invisi. ibid. IV, 1. 2 Tim. II, 4. *ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ* ut duci probetur. Eodem modo Gen. XXXIV, 18. *ἤρεσαν οἱ λόγοι ἐναντίον Ἐμμώρ.* 1 Macc. VI, 60. VIII, 21. Ios. XXII, 33. *ἤρεσεν ὁ λόγος τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.* Esther. II, 9. *ἤρεσεν αὐτῷ τὸ κοράσιον.* Conf. *El. Palairet. Obss. Philol. Crit.* p. 290. 2) *ἀρέσκω τινὶ studeo alicui placere, compono me ad alicuius voluntatem, facio, quod alteri probatur*, i. q. *ζητῶ ἀρέσκειν.* Rom. XV, 2. *ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω* quilibet nostrum aliis placere studeat, ita, ut eius virtuti et utilitati vere inserviat. 1 Cor. VII, 32. *πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ* ut se ad voluntatem mariti componat, et v. 33. *πῶν ἀρέσει τῇ γυναικὶ* ut uxori suae praestet debita officia. v. 34. 1 Cor. X, 33. *καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω* nam et ego me omnibus semper accommodare elaboro. Galat. I, 10. *εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον*

si enim

si enim unice in eo elaborarem, ut favorem hominum mihi conciliarem, ubi ἀρέσκειν cum formula ζητεῖν ἀρέσκειν permutatur. 1 Thess. II, 4. οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες non auram populi captantes. Nam ἀρέσκειν τινὶ saepe malo sensu usurpatur, ut a κολακεύειν vix differat. Conf. *Theophr. Chr.* V. *Athen.* VI, 15. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 217. Hinc e contrario ἑαυτῷ ἀρέσκειν in N. T. is dicitur, *qui seipsum tantum curat et suum tantum commodum promovere, suae utilitati consulere studet*, et inprimis *sibi in suis opinionibus unice placet sine ullo respectu ad utilitatem et iudicia aliorum*. Rom. XV, 1. καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν, et v. 3. καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν non enim Christus sibi vixit in his terris. *Chrysostomus*: τὸ ἡμέτερον σκοπήσας τὰ ἑαυτῦ παρεῖδεν, coll. 1 Cor. X, 33.

ἈΡΕΣΤΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *gratus*, *bene placens*, *acceptus*. Construitur, ut ἀρέσκω, fere cum dativo, interdum etiam ex hebraismo cum ἐνώπιον, e consuetudine Hebraeorum. Ioh. VIII, 29. ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε facio, quod Deo placet, voluntati eius satisfacio, i. q. in aliis locis dicitur, ποιῶ τὸ θέλημα αὐτῦ, unde etiam in vers. Alex. Esr. X, 11. Nehem. IX, 24. 37. hebraico רָצוֹן respondet. Act. XII, 3. ὅτι ἀρεστόν ἐστι τοῖς ἰουδαίοις quod Iudaeis gratum esse intellegens. 1 Ioh. III, 22. καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτῦ ποιῦμεν et factis nostris favorem nobis conciliamus divinum. *Plutarch.* de *Defect. Oracul.* p. 413. E. *Porphyr.* de *Abstin.* I, 25. 2) si absolute ponitur, significat *eum*, *qui ita est comparatus*, *ut aliis iure probari queat*, *conveniens*, *decens*, *aequus*, *honestus*, *probandus*, i. q. καλός. Sic Act. VI, 2. οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τῦ θεῦ διακονεῖν τραπέζαις non videtur commodum, nos, neglecto doctoris Christiani munere, curare rem pecuniariam. Hinc Alexandrini usi sunt hac voce pro טוֹב, Genes. XVI, 6. Devt. XII, 28. Ies. XXXVIII, 3. et pro יָשָׁר Exod. XV, 26. Devt. VI, 18. XII, 8. 25. *Philo* de *Offer. Vict.* T. II. Opp. p. 260. 2. ed. *Mangey*.

ἈΡΈΤΑΣ, α, ὁ, *Aretas*. Nomen proprium *regis Arabiae petraeae*, *Damascenae civitatis*, soceri *Herodis Antipae*, tetrarchae, qui eius filiam, recepta Herodiade, repudiavit. Male haud pauci viri docti nomen huius viri origine graecum esse, et a voce ἀρετὴ deducendum iudicarunt. Recte enim docuit *Pocockius* in *Notis ad Abulpharaiium* p. 74. حَرِث חארת nomen arabicum esse, si non omnium, saltem plurimorum regum Arabiae commune, ut vel ex 2 Macc. V, 8. apparet, ubi alius eiusdem nominis memoratur, et ὁ τῶν Ἀράβων τύραννος vocatur. *C. B. Michaelis* autem (in *Diss. qua naturalia et artificiosa quaedam ex Alcorano illustrantur* p. 25.) idem esse

esse docuit cum arabico أرطا, quod nomen Arabum reges clamaverunt. Semel in N. T. occurrit 2 Cor. XI, 32. ubi vid. *Wetstenius*.

ΑΡΕΤΗ, ῆς, ἡ, indicat, ut verbis utar Cel. *Fischeri* in indice graecitatis ad *Aeschinis Socr.* Dial. in universum *facultatem et scientiam cuiusvis rei, quae in aliquo est et esse debet, si velit dignus esse et haberi nomine suo.* Sic v. c. facultas et scientia carminis pangendi ἀρετὴ τῦ ποιητῦ vocatur ab *Aelian. V. H.* V, 21. Interdum adeo ἀρετὴ, addita voce γῆς, de fertilitate terrae et regionis adhibetur. *Galen. Adhortat. ad art.* c. 7. ἐ διὰ τὴν τῆς γῆς ἀρετήν. Conf. *Morus* ad *Isocratis Panegyr.* c. 20. p. 78. Hinc in N. T. ἀρετὴ 2) *studium et facultatem faciendi ea, quae religio christiana hominibus praescribit, propensionem animi, se suasque actiones ad cognitam, ope religionis christianae, voluntatem divinam componendi et conformandi* (ἡ τῶν καλῶν νομιζομένων ἐμπειρία, ut *Hesychius* interpretatur) significat, quae fere simpliciter *virtus christiana* dicitur. In hoc sensu legitur 2 Petr. I, 5. ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν cum vestra religionis christianae cognitione studium virtutis coniungite. 3) *officium, factum virtuti christianae conveniens, eine Tugend-oder Pflicht-Handlung.* Lex. Cyrill. MS. Brem. πρᾶξις ἀγαθή. Sic Philipp. IV, 8. εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε omnibus officiis vestris, omnibus factis laudabilibus studete. Sed posset etiam ἀρετὴ in hoc nostro loco id significare, quod bonam existimationem conciliare potest, nam ἀρετὴ interdum Graecis bona existimatio, celebritas nominis, seu εὐδοξία dicitur, teste *Harpocratione*. Sed res eodem redit. 4) quando ipsi Deo tribuitur, *omnes virtutes divinas* complectitur, et maxime eius *benignitatem et beneficentiam erga homines* significat. 1 Petr. II, 9. ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τῦ ἐκ σκότυς ὑμᾶς καλέσαντος ut grato animo benignitatem Dei celebretis, cui liberationem a pristina vitiositate et inscitia debetis. 2 Petr. I, 3. τῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς Dei, qui vos pro summa sua benignitate ad religionem christianam adduxit. Habac. III, 3. ἐκάλυψεν ὀρανὲς ἡ ἀρετὴ αὐτῦ, hebr. הודו. Huc pertinent etiam loca in vers. Alex. ubi ἀρεταὶ de Deo usurpatum hebraico תְּהִלָּה respondet, v. c. Ies. XLII, 8. 12. XLIII, 21. nam in omnibus his locis תְּהִלָּה laudabiles, nec satis praedicandas virtutes divinas significat. *Arrian. Epictet.* III, 24. *Philo de Somniis* T. I. p. 658. 26. ed. *Mangey*. *Hesych.* ἀρετή· θεία δύναμις. Nec desunt idonea loca, e quibus notio specialior *benignitatis divinae*, quam habet haec vox in N. T. demonstrari potest, v. c. Ies. LXIII, 7. τὸν ἔλεον κυρίε ἐμνήσθην, τὰς ἀρετὰς κυρίε ἐν πᾶσιν, οἷς ἡμῖν ἀνταποδίδωσι. Exempla *Iosephi*

phi et Graecorum, quae evincunt, ἀρετὴν haud raro esse idem, quod εὔνοιαν et εὐεργεσίαν, *Krebsius* collegit in Observv. Flav. p. 398 et 403. et in Decretis Romanorum pro Iudaeis p. 232 et 401.

Ἀριθμέω, ῶ, fut. ήσω, 1) *numero*, *per numerum recenseo*. Apoc. VII, 9. ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν ὀυδεὶς ἐδύνατο turba multa, quam numerare nemo poterat. 2) metaphorice: *nosco et curo ut numeratum*, et de eo usurpatur, *qui alicuius rei intimam cognitionem habet et vel levissima et minutissima curat*. Hinc explicanda est formula proverbialis: ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἠριθμημέναι εἰσὶ vestri vero etiam capilli capitis numerati sunt, quae legitur Matth. X, 30. Luc. XII, 7. qua describitur provida et exactissima Dei scientia, quae omnia fata humana cognita habet et vel minutissima dirigit. Quae enim in numerato habemus, ea non solum nobis bene cognita, sed etiam curae cordique esse solent. Eodem modo hebr. מָנָה, cui ἀριθμέω in vers. Alex. respondet, usurpatur Ps. LVI, 9. CXLVII, 4. Iob. XXXI, 4. *Hesych.* ἀριθμεῖται· ἐξετάζεται. *Herodot.* VII, 59. 60.

Ἀριθμός, ȣ, ὁ, 1) *numerus*. Act. IV, 4. ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν. Apoc. XX, 8. ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. ibid. XIII, 18. Ioh. VI, 10. 2) *collegium*, *societas*. Luc. XXII, 3. ὄντα ἐκ τȣ̃ ἀριθμȣ̃ τῶν δώδεκα unus e duodecim apostolorum numero; ubi male *Palairetus* vocem ἀριθμὸς redundare iudicavit. Sic enim *numerus* etiam apud Latinos usurpatur, v. c. *Cic.* Ep. ad Famil. VIII, 9.

Ἀριμαθαία, ας, ἡ. *Arimathaea* seu *Arimathia*, nomen urbis corruptum e Syriaco ܪܳܡܬܳܐ, hebraice dicitur רָמָה, i. e. locus excelsus. Commemoratur Matth. XXVII, 57. Marc. XV, 43. Luc. XXIII, 51. Ioh. XIX, 38. Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας. Variae autem fuerunt huius nominis urbes in terra Canaan, quarum una in tribu Beniamin, altera in tribu Aser, alia in tribu Nephthali, iterum alia in tribu Ephraim sita fuit, de quibus exposuit *Hadr. Reland.* in Palaestin. Lib. III, p. 579. Iam plerique interpretes per urbem Ἀριμαθαίαν, ab Evangelistis commemoratam, intellegunt illam, quae ab Hebraeis 1 Sam. I, 1. הָרָמָתַיִם vocatur, et in graeco scribitur Ἀρμαθαὶμ, quae sita fuit in Thamanitica regione montis Ephraim, patria Samuelis iuxta Liddam, quae postea Diospolis dicta fuit. Alii vero ex verbis Luc. XXIII, 51. qui eam πόλιν τῶν Ἰȣδαίων vocat, colligunt, intellegendam esse eam, quae fuit in tribu Beniamin quatuor fere milliaribus Hierosolyma distans. Res est incerta et nullius momenti.

Ἀρίσταρχος, ȣ, ὁ, *Aristarchus*. Est nomen proprium viri, conflatum ex ἄριστος optimus et ἀρχὸς, ȣ̃, *princeps*,

ceps, ut adeo proprie significet *optimum principem.* Fuit Macedo, Thessalonicensis, Christianus, quem Paulus aliquamdiu in itinere comitem habuit. Orta seditione Ephesi a turba comprehensus, et postea cum Paulo Romae captivus fuit. Act. XIX, 29. XX, 4. XVII, 2. Coloss. IV, 10. Philem. v. 24.

'ΑΡΙΣΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie: *prandium capio, prandeo,* ab ἄριστον. Luc. XI, 37. ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. Deinde 2) omnino *cibis vaco quocunque tempore,* ut adeo interdum sit: *ientaculum capio, matutino tempore vescor.* Sic legitur in N. T. Ioh. XXI, 12. δεῦτε, ἀριστήσατε, coll. v. 4. ibid. v. 15. ὅτε οὖν ἠρίστησαν. Saepius in N. T. non legitur. Sic et ἄριστος apud Graecos de *cibo mane sumto,* seu *ientaculo* usurpatur ab *Athen.* I, 9. 10. p. 11. Conf. *Pet. Keuchenii* Annotationes in N. T. ad Ioh. XXI, 12.

'ΑΡΙΣΤΕΡΌΣ, ὁ, ἡ, τό, *sinister, laevus,* opponitur τῷ δεξιῷ *dextro.* Ter legitur in N. T. Matth. VI, 3. μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου (scil. χείρ, conf. *L. Bos.* de Ellips. Gr. p. m. 299 seq.) ne cognoscat sinistra manus tua; quae fuisse videtur formula proverbialis, qua praecipitur, ita beneficia egenis exhibenda esse a nobis, ut nos ipsos quasi lateant. Luc. XXIII, 33. ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν alterum autem a sinistris. 2 Cor. VI, 7. διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν per arma iustitiae, quae sunt ad dextram et sinistram, ut bene interpretatus est *Syrus,* cuius verba sic sonant, ܕܝܡܝܢܐ ܘܕܣܡܠܐ, ubi, ut iam vidit *Camerarius,* imago desumta est a milite, ab omnibus partibus munito, ut omnibus modis impetum hostilem sustinere valeat.

'ΑΡΙΣΤΌΒΟΥΛΟΣ, ου, ὁ, *Aristobulus.* Nomen viri graecum, quod, si compositio eius spectatur, *optimum consiliarium* notat: conflatum enim est ex ἄριστος *optimus* et βουλὴ *consilium.* Semel commemoratur a Paulo Rom. XVI, 10. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν 'Αριστοβούλου, scilicet οἰκείων ὄντας, salutate eos, qui sunt ex Aristobuli domesticis. Qualis vero fuerit, non constat. Conf. *L. C. Valckenaer Diatribe de Aristobulo Iudaeo Philosopho Peripatetico Alexandrino* ed. *I. Luzac.* L. B. 1806. 4.

"ΑΡΙΣΤΟΝ, ου, τό. Erat ἄριστον primis temporibus, ut monuit *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. IX, c. 19. *cibus matutinus, ientaculum, quo se homines parabant ad labores diurnos, et milites maxime in castris ad labores pugnae,* et quod a recentioribus Graecis ἀκράτισμα vocabatur. *Phavorin.* ἄριστον· τὸ ἀκράτισμα ἤγουν τὸ πρωϊνὸν ἔμβρωμα, ὃ ἡμεῖς ἀκρατισμὸν καλοῦμεν, διὰ τὸ ἐν ἀκράτῳ βρέχειν καὶ προσλεσθαι ψωμούς. *Athenaeus* I, 9. 10. καὶ ἄριστον μέν ἐστι τὸ ὑπὸ τὴν ἕω λαμβανόμενον, δεῖπνον δὲ μεσημβρινόν, ὃ ἡμεῖς ἄριστον. Sed successu temporis, immutatis moribus, invaluit hic usus loquendi, ut ἄριστον 2)

prandium, δεῖπνον μεσημβρινὸν, diceretur. Et sic usurpatum legitur a Luc. XIV, 12. ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον quando paras prandium aut coenam, ubi ἄριστον, quod diserte a δεῖπνον distinguitur, *prandium lautius* significat, *ad quod alii invitantur*. Luc. XI, 38. *Aristoph. Lysistr.* v. 790. 3) *omne epulum et convivium splendidum et lautum*. Matth. XXII, 4. τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, coll. v. 2. ubi γάμοι vocatur. Eodem modo אריסטון sumitur pro *convivio*, sive sit prandium, sive coena; conf. *Buxtorf.* Lex. Talm. et Rabb. p. 227. In versione adeo Alexandrina τῷ לחם respondet, et omnino *cibum* notat 1 Regg. IV, 22. Hist. Drac. v. 44. λάβε τὸ ἄριστον ὃ ἀπέστειλέ σοι ὁ Θεός. Confer etiam *Wetstenii* N. T. T. I. p. 469.

ἈΡΚΕΤΟ'Σ, ὁ, ἡ, τὸ, *sufficiens*, *qui satis est*, ab ἀρκέω *sufficio*. Construitur cum dativo, et ter tantum legitur in N. T. Matth. VI, 34. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς sufficit sua cuique diei afflictio; quae fuit formula proverbialis Iudaeorum, qua admonemur, non esse mala, quibus homines cotidie obnoxii reperiuntur, temere augenda nimia et anxia futuri temporis cura. Similes formulas hebraicas collegit *Vorstius* in Diatr. de Adagiis N. T. cap. IX. Solere autem etiam Graecos adiectivum neutrum substantivo masculino aut foemino iungere, multis exemplis probavit *Wetstenius* N. T. T. I, p. 337. Matth. X, 25. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ sufficit discipulo, si eandem, quam magister, habuerit sortem; quae sunt ipsa hebr. verba: דיו לתלמיד שיהיה כרבו, quae apud Iudaeos in proverbium abiisse, *Vorstius* l. l. docuit. Ex loco Matthaei vero facile intellegitur, usum esse Christum hac formula proverbiali, ut significaret, eandem manere Christi discipulos adversam fortunam, quae ipsi obtigisset, odia scilicet, contumelias, persecutiones. 1 Petr. IV, 3. ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι sufficit enim, nos olim, ante conversionem scilicet ad religionem christianam, gentilium more vixisse. Caeterum in vers. Alex. V. T. nuspiam legitur haec vox, qua semel tantum *Aquila* Devt. XXV, 2. pro hebraico די usus est.

ἈΡΚΈΩ, ῶ, fut. έσω, 1) *suppetias fero, adiuvo, auxilio sum*, idem quod ἐπαρκέω. 2 Cor. XII, 9. ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου opem feram tibi pro favore, quo te complector, adiuvabo te benevole. *Eurip.* Hecub. v. 1164. παισὶ δ' ἀρκέσαι χρῄζων ἐμοῖς. *Suid.* ἀρκεῖν· βοηθεῖν. *Hesych.* ἀρκεῖ· προσαρκεῖ, βοηθεῖ. *Phavorin.* ἀρκεῖ· καὶ ἐπαρκεῖ τις τινὶ βοηθῶν. Confer *Abresch.* ad *Aeschylum* III, 26. 2) *sufficio*, *satis sum*. Matth. XXV, 9. μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν ne forte non sufficiat nobis et vobis. *Herodian.* IV, 7. 10. Ioh. VI, 7. διακοσίων

δηνα-

δηναρίων ἄρτοι ἐκ ἀρκῦσιν αὐτοῖς vel ducentis denariis coemti panes vix suffecerint. Ioh. XIV, 8. καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν et nos beatissimos existimabimus, nihil amplius habebimus, quod rogemus et postulemus. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 6. 5. ἐμοὶ ἀρκεῖ, οἴκοι μένειν. Sap. XIV, 22. ἐκ ἤρκεσεν non satis fuerat. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. ἤρκεσεν· ἀρκετὸς γέγονεν. *Phavorin.* ἀρκεῖ· ἐξαρκεῖ, ἀπόχρῃ, ἀποχρώντως ἔχει. 3) ἀρκέομαι, ἦμαι, *acquiesco, contentus sum.* Luc. III, 14. ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν contenti estote stipendiis vestris. 1 Tim. VI, 8. τύτοις ἀρκεσθησόμεθα his contenti simus. Hebr. XIII, 5. ἀρκέμενοι τοῖς παρῦσιν. 3 Ioh. v. 10. 2 Macc. V, 15. καὶ ἐκ ἀρκεσθεὶς δὲ τύτοις. *Aeschines Socr.* Dial. III, §. 15. μόνοις δὲ ἀρκεῖται τοῖς δυναμένοις κ. τ. λ. *Arrian. Epict.* III, 12.

Ἄρκτος, ȣ, ὁ, ἡ, *ursus, a.* Apoc. XIII, 2. καὶ οἱ πόδες αὐτȣ ὡς ἄρκτȣ et pedes eius velut pedes ursi. (Vrsus enim valet praecipue pedibus, inprimis anterioribus, latis, firmis et acutis unguibus praeditis. Vide *Plutarchi Caus. natur. Quaest.* 22 et 28. *Aristotel.* H. A. II, 1.) In nonnullis codd. legitur ἄρκȣ, quae vocis forma tum Alexandrinis, tum aliis Scriptoribus (Vide *Eustath.* ad *Il. β,* 487.) recepta est. Conf. *Bocharti* Hieroz. P. I. l. III, c. 8. p. 809. Saepius non legitur in N. T.

Ἅρμα, ατος, τὸ, 1) *currus, vehiculum, quo vehuntur homines, iter facientes,* vel ab ἄρω *apto,* quia equi currui loris aptari solent, vel ab αἴρω *fero.* Act. VIII, 28. καθήμενος ἐπὶ τȣ ἅρματος αὐτȣ dum curru vehitur. ib. v. 29 et 38. *Hesych.* ἅρμα· ὄχημα, καρῦχα, δίφρος. Idem legitur in *Alberti* Gloss. N. T. p. 69. *Glossae Verb. Iuris:* ἅρμα παρ' Ἕλλησι μὲν τὸ ζεῦγος τῶν βοῶν· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις τὴν καρῦχαν σημαίνει. 2) *currus falcatus, bello destinatus, e quo pugnabant,* cuius descriptionem dedit *Curtius* IV, 9. 5. 4 et 5. Apoc. IX, 9. ὡς φωνὴ ἁρμάτων ut sonus, quem currus falcati edunt; nam sequitur: ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. Sic מַרְכָּבוֹת Ioel. II, 5. et ἅρμα apud *Xenoph. Cyrop.* II, 2, 2. VI, 1. 16—28.

Ἀρμαγεδδών, *Armageddon.* Est nomen loci, qui semel commemoratur Apoc. XVI, 16. καὶ συνήγαγεν αὐτὰς εἰς τὸν τόπον τὸν καλέμενον ἑβραϊστὶ ἀρμαγεδδών; seu ἀρμαγεδών, ἁρμαγεδδών cum spiritu aspero, μαγεδών et ἑρμαγεδών: tam varie enim scripta haec vox reperitur in codd. MSS. et ex coniecturis virorum doctorum. Fuit autem haec vox variis interpretationibus obnoxia. Alii compositam putant ex הַר *mons* et מְגִדּוֹ *Megiddo*; quod est nomen agri seu vallis ad radices montis Carmel in tribu Manassis, duplici clade nobilis; altera Cananaeorum, Siserae, aliorumque regum, qui victi a Baraco ad unum omnes caedebantur, (Iud. IV, 16. V, 19.) altera Israelitarum, in qua ipse rex Iosias caesus erat, (2 Reg. XXIII,

XXIII, 29.) ob quam vallis ipsa idonea visa est Zachariae prophetae (XII, 11.) ut eam publicorum lamentorum locum faceret. Ex aliorum sententia conflatum est ex חָרְמָה *perditio*, et גַּד *turma*, cum ן paragogico, ut a Iohanne respectus habitus sit ad cladem Cananaeorum, Num. XXI, 3. descriptam, ut aliorum opiniones aeque monstrosas et improbabiles silentio praetermittam. Mihi arridet eorum sententia, qui *regionem montanam, aquae expertem, siccam et sterilem*, quae a Iudaeis domicilium τῶν πνευμάτων ἀκαθάρτων, seu δαιμονίων esse credebatur, voce graeca ἀρμαγεδδὼν indicari ob commata 12. 13. 14. statuunt. Nam הָר non solum *montem*, sed etiam *regionem montanam* significare, satis constat, et גדר in lingua arabica جَدَان de terra arida et aquis omnibus exhausta dici, *Castellus* docuit in Lexic. Heptagl. fol. 507. Conf. *Olearium* de Stilo N. T. p. 349 et 359. edit. *Schwarzii*.

ἉΡΜΌΣ, οῦ, ὁ, seu ἉΡΜΉ, ῆς, ἡ, *commissura, compages, articulus*, vel ab ἄρω *apto*, vel ab ἁρμόζω *coniungo, committo*. Sirac. XXVII, 2. ἀνὰ μέσον ἁρμῶν λίθων. *Hesych.* ἁρμῶν· ἁρμονιῶν. Ita enim reponendum est loco impressi ἁρμονιῶν ex *Alberti* Gloss. N. T. p. 172. Ἁρμονία autem *compagem, iuncturam* significat Ezech. XXXVII, 7. *Etym. M.* ἁρμὸς, ἡ ἁρμογὴ καὶ συνάφεια. *Pollucis Onom.* II, 141. In N. T. pluralis tantum legitur ἁρμοὶ *compages et commissurae ossium*, seu *membrorum corporis humani, ligamenta illa, quibus ossa corporis inter se valide colligantur.* Hebr. IV, 12. ubi commi-nationes divinae pertingere dicuntur ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν ad commissuras ossium et medullam, quo summa earum efficacia et vis describitur.

ἉΡΜΌΖΩ, fut. όσω, 1) proprie: *apte et concinne compingo, compono, committo, apto, arcte iungo*, nec differt a voce ἁρμόττω, observante *Thoma Magistro* sub ἁρμόττω. Usurpatur speciatim de fabris lignariis, qui ligna et tabulas committunt ad exstruendum aedificium, et architectis, qui disponunt, quae sunt ad aedificium exstruendum necessaria. *Xenoph. Anab.* III, 5. 6. Proverb. VIII, 30. Conf. *Foësii* Oeconom. Hippocrat. p. 59. qui etiam interdum *fulcire* et *firmare* significare docuit. Deinde vero ἁρμόζειν metaphorice 2) de omnibus usurpatur, *quae invicem conveniunt et congruunt ullo aliquo modo.* Prov. XVII, 7. οὐχ ἁρμόσει ἄφρονι χείλη πιστά. Conf. *Schweighaeuseri Lex. Polyb.* s. h. v. et *Lexic. Xenophont.* Vol. I, p. 410. Hinc 3) ἁρμόζομαι *despondeo, matrimonio iungo, do nuptui.* Sic semel in N. T. sed metaphorice legitur 2 Cor. XI, 2. ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ ego vos desponsavi, seu matrimonii vinculis iunxi marito, nempe Christo, h. e. operam dedi, ut vos adduceremini ad religionem et felicitatem christianam.

stianam. (Videntur autem mihi haec verba uncis includenda et sequentia, παρθένον ἁγνὴν κ. τ. λ. cum verbis ζηλῶ ὑμᾶς coniungenda esse, quo corruunt, quae contra hanc interpretationem *Krebsius* in Observv. Flav. p. 311. disputavit, qui ἡρμοσάμην reddere mavult: *praeparavi vos, aptos reddidi.*) Quod vero ad ipsam hanc verbi ἁρμόζεσθαι notionem attinet, magnam apud optimos Scriptores graecos gratiam habuisse videtur, apud quos et activum ἁρμόζειν et compositum συναρμόζειν in hoc sensu usurpatur. *Martyr. Theclae* ap. *Grabium* in *Spicileg.* PP. T. I. p. 99. σοὶ γάρ ἐστιν ἡρμοσμένη. In sequentibus dicitur μνηστευθεῖσα. 36. p. 101. *Eurip.* Electra v. 24. de Aegistho οὐδ' ἥρμοζε νυμφίῳ. *Schol.* ad *Sophocl.* Aiac. Flag. v. 493. *Parthenius* Nic. Erot. c. 6. ἔγνωτο δὲ αὐτῷ τὴν κόρην ἁρμόσασθαι. Conf. *Schwarzius* Commentar. Ling. Gr. p. 187. et *Wetstenius* N. T. T. II. p. 205. Prov. XIX, 14. παρὰ δὲ κυρίε ἁρμόζεται γυνὴ ἀνδρί. *Hesych.* ἡρμοσάμην· ἐνυμφευσάμην. Hinc apud Lacedaemonios ἁρμόσυνοι magistratus vocabantur, qui curabant, ut non solum virgines bene et caste educarentur, sed etiam maritis honestis elocarentur; et apud reliquos Graecos *procus*, teste *Polluce* Onomast. III, 3. 34. ἁρμοστὴς dicebatur. — *Hesych.* ἁρμόζεται· συζεύγνυται. — ἁρμόζουσα· συμφωνοῦσα, συνοικουμένη, ἢ κοσμοῦσα.

ἈΡΝΈΟΜΑΙ, οῦμαι, 1) *nego, inficior,* et, quod in N. T. observandum est, inprimis apud Graecos de *iis* dicitur, *qui in indicio res turpes vel sibi periculosas negant,* et opponitur τῷ ὁμολογεῖν, v. c. apud *Lys.* Orat. III, c. 1. et IV, c. 5. ἔπειτα δὲ ἐκεῖνοι μὲν ἀρνοῦνται τὰ μεμηνυμένα, ὅτος δὲ ὁμολογεῖ ποιῆσαι. Matth. XXVI, 70. ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, οὐκ οἶδα τί λέγεις. ib. v. 72. ἠρνήσατο μεθ' ὅρκε iureiurando interposito negavit. Marc. XIV, 68. 70. Luc. VIII, 45. Ioh. I, 20. καὶ ὡμολόγησε καὶ οὐκ ἠρνήσατο et ingenue professus est; ubi observandum est, non insolentem esse Scriptoribus graecis hanc duplicem affirmandi vim. Sic *Dionys. Halic.* VIII, 8. φράσω καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. *Lysias* Orat. III, p. 94. ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει, ubi vid. *Marklandum. Hesiod. Theog.* v. 511. *Sophocl. Antigon.* 453. καὶ φημὶ δρᾶσαι, κοὐκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μή. Conf. *I. H. Maii* Obss. SS. lib. II. p. 77. et *Storr. Obss. ad Syntax. et Analog. Hebr.* p. 260. Act. IV, 16. 1 Ioh. II, 22. εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστὸς, pro ὁ ἀρνούμενος Ἰησοῦν εἶναι τὸν χριστὸν, nam negatio plane redundat. Solent autem attici adeo scriptores verbis negantibus particulam negandi pleonastice addere. *Polyb.* IV, 20. 11. *Alciphron* Lib. II, ep. 2. οὐκ ἀρνοῦμαι πρὸς τὸν νεανίσκον οὐκ οἰκείως ἔχειν ἐκ πολλοῦ, ubi vide *Berglerum* et Obss. Miscell. Vol. VI, p. 200. 2) *nolo, renuo, recuso, detrecto.*

detrecto. 2 Tim. III, 4. 5. τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς (scil. εὐσεβείας) ἠρνημένοι (scil. ἔχειν, quod ex praecedenti oratione supplendum est) factis vero hanc pietatem suam demonstrare recusant. Hebr. XI, 24. ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραὼ nolebat amplius esse filius adoptatus filiae Pharaonis. Sapient. XII, 27. ἰδόντες ὃν πάλαι ἠρνοῦντο εἰδέναι. XVI, 16. ἀρνούμενοι γάρ σε εἰδέναι ἀσεβεῖς. ib. XVII, 9. *Phavor.* ἀρνοῦμαι· ἀναίνομαι. 3) Ἀρνοῦμαί τινα *abnego aliquem, dico me nec habuisse nec velle cum aliquo aliquid commercii habere,* et ex adiuncto: *repudio, respuo aliquem, deficio ab aliquo,* pro quo reliqui Graeci verbo ἀπαρνεῖσθαι utuntur, v. c. *Dionys. Halic.* VIII, c. 34. In hoc vero sensu inprimis duplici modo usurpatur in N. T. α) enim tribuitur *Christo,* qui ἀρνεῖται τοὺς ἀνθρώπους *quando eos pro suis cultoribus non agnoscit, a coetu et felicitate suorum sectatorum excludit, nec admittit ad rerum suarum communionem.* Matth. X, 33. ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ illum nec ego pro meo agnoscam, coll. Matth. VII, 23. et Luc. XII, 9. 2 Tim. II, 12. κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς reiiciet nos. β) tribuitur *hominibus,* qui ἀρνοῦνται τὸν χριστὸν seu θεὸν seu πίστιν, et quidem א) *iis, qui ore quidem Christum eiusque religionem profitentur, nihilominus tamen vitam, Christiano nomine indignam, agunt.* Tit. I, 16. θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται. 1 Tim. V, 8. τὴν πίστιν ἤρνηται hic non est verus Christianus. ב) *iis, qui deficiunt a religione christiana, et palam ore profitentur nec ad se Christum nec se ad illum pertinere, qui fidem Christo datam fallunt.* Sic de Petro Luc. XII, 57. ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν, coll. Matth. XXVI, 70. 72. Matth. X, 33. ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων qui coram hominibus nominis doctrinaeque meae professionem retractaverit. 2 Tim. II, 12. εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς. Apoc. II, 13. καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου nec meae religionis professionem deseruisti. Apoc. III, 8. καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. 4) tribuitur *iis, qui Iesum Messiam agnoscere nolunt, sed repudiant et pro impostore habent.* Act. III, 13. καὶ ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου quem agnoscere noluistis pro vestro Messia apud Pilatum. ib. v. 14. ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε vos sanctum et innocentem agnoscere noluistis. Sed verti etiam posset ἠρνήσασθε h. l. noluistis eum χαρισθῆναι ὑμῖν. 2 Petr. II, 1. καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ubi tamen ἀρνεῖσθαι non tam ad doctrinam eorum, quam ad vitam ipsam, a religione christiana alienam, referendum videtur. 1 Ioh. II, 22. 23. Iud. v. 4. Nec desunt tamen loca, in quibus ἀρνεῖσθαι in universum ei tribuitur, *qui aliquem pro tali, qualis revera est, habere et agnoscere recusat et renuit.* Sic v. c. VII, 35. τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο, εἰπόντες, τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; coll. v. 27.

27. Interdum adeo bono sensu usurpatur, ut sit 5) *renunciare, valedicere.* Tit. II, 12. ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας renuntiantes vitiositati et omnibus pravis cupiditatibus. *Theophyl.* ad h. l. e *Chrysostomo:* ἀρνήσασθαι τὴν ἐκ διαθέσεως ὁλοψύχου ἀποστροφὴν σημαίνει. 6) Restat formula: ἀρνεῖσθαι ἑαυτὸν, quae de eo usurpatur, *qui sibi non constat, a se ipso quasi discedit et sui dissimilis est.* 2 Tim. II, 13. ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται nam Christus est immutabilis et veracissimus, ubi opponitur ἐκεῖνος πιστὸς μένει, i. q. Hebr. VI, 18. ἀδύνατον ψεύσασθαι αὐτόν. — *Phavorin.* ἀρνεῖται καὶ ὁ λέγων μὴ πεποιηκέναι τόδε τι. ἀρνεῖται καὶ ὁ μὴ θέλων ποιῆσαι τόδε τι. οἷον λισσόμενος δειπνῆσαι. ὁ δὲ ἀρνεῖται στοναχίζων ἀντὶ τοῦ ἀπαγορεύων.

'ΑΡΝΊΟΝ, ου, τὸ, *aguellus, agnus.* Diminutivum ab ἄρς, ἀρνὸς, *agnus.* Proprie significat *tenerum agnum, ovis fortum annuum,* teste *Polluce* Lib. VII, c. 33. sect. 184. (Vide *Wetstenium N. T.* T. I. p. 964.) sed deinde etiam de *ovibus* in universum usurpatur. Nunquam vero in N. T. in hoc proprio sensu usurpatum legitur; semper metaphorice usurpatur et quidem ita, ut 1) *Christum* significet, qui ita vocatur, partim ob mortem eius cruentam in cruce pro peccatis hominum, respectu habito Iudaeorum causa ad agnos sacrificiales in sacris Iudaeorum, partim ob mansuetudinem, patientiam et innocentiam. Hoc autem insignitus nomine legitur per totam fere apocalypsin Iohanneam, v. c. cap. V, 6. 8. 12. 13. VI, 1. 16. VII, 1. 9. 10. 14. 17. et alibi passim. 2) *veros sectatores Christi* significat, ita dictos ex more Hebraeorum doctores religionis cum pastoribus comparandi adeoque ob curam teneram, qua tractandi sunt. Ioh. XXI, 15. βόσκε τὰ ἀρνία μου tuae curae commendo sectatores meos.

'ΑΡΞΑ'ΜΕΝΟΝ. Participium neutrum verbi ἄρχομαι, quod sumitur impersonaliter, ut sit idem ac *initium faciendo, ita, ut initium fiat,* seu *cum coeptum sit, initio facto.* Luc. XXIV, 47. ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ facto ab Hierosolymis initio. Act. X, 37. ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ita, ut primum in Galilaea traderetur. Cf. *Schwarz.* Comment. Ling. Gr. p. 189.

'ΑΡΟΤΡΙΆΩ, ῶ, fut. άσω, *aro, terram vomere scindo et scissam verto, terram colo,* ab ἀρόω aro. Bis legitur in N. T. Luc. XVII, 7. δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα servum habens arantem aut pascentem. 1 Cor. IX, 10. ἐπ' ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν nam sub conditione spei debet, qui arat, arare. Respondet hebr. חָרַשׁ Devt. XXII, 10. Ies. XXXVIII, 24.

"ΑΡΟΤΡΟΝ, ου, τὸ, *aratrum,* ab ἀρόω *aro,* quod *Etymologico M.* est ab ἄρης *ferrum,* quia ferro colitur, scinditur et subigitur terra. Semel legitur in N. T. Luc. IX, 62. οὐδεὶς ἐπιβα-

ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω nemo, qui admoverit manum aratro, ſed deinde reverſus fuerit, dignus eſt, qui in numero cultorum meorum habeatur. Eſt locutio proverbialis, petita ab agricolis, quibus continuo ſtudio opus eſt, ſi terram bene colere eiusque fructus percipere volunt, qua uſus eſt Chriſtus, ut oſtenderet, ſtudium doctrinae chriſtianae graviſſimum eſſe et maxime arduum negotium, quod qui ſemel aggreſſus ſit, eum non oportere deflectere ad rerum terrenarum nimium ſtudium: quae ſunt ipſa verba *Eraſmi* ad h. l. Confer etiam *A. Schotti* Adagialia Sacra N. T. p. 75.

ʽΑΡΠΑΓΗ, ῆς, ἡ. Eſt nomen verbale a perfecto Med. ἥρπαγα verbi ἁρπάζω *rapio.* 1) proprie notat *active: direptionem* ſeu *rapiendi actionem.* *Polyb.* XVI, 5. ἀφέμενοι τοῦ διώκειν ἀπένευσαν ἐπὶ τὴν τούτων ἁρπαγήν. *Xenoph. Cyrop.* IV, 2, 12. *Phavor.* ἡ μετὰ βίας ἀφαίρεσις. 2) *iactura quaevis*, neglecta notione *violentiae.* Sic legitur in N. T. Hebr. X, 34. καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε et iacturam bonorum veſtrorum aequo tuliſtis animo. 3) *omnis violentia, iniquitas et iniuria, qua aliquis afficitur et iure ſuo privatur.* Luc. IX, 39. τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς animus veſter impurus eſt iniuriarum aliis illatarum conſcientia; quanquam et h. l. ἁρπαγὴν de iniquitate, quam animus meditatur, de ipſo iniuſtitiae ſtudio explicari poteſt. *Theodot.* Prov. X, 6. חָמָס per ἁρπαγήν, *Symmachus* per ἀδικίαν interpretatus eſt. 4) ut ἅρπαγμα Sirac. XVI, 13. *paſſive: praeda e direptione, res rapta, omne, quod eſt iniuſto et illegitimo modo partum.* Matth. XXIII, 25. ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας intus vero plena ſunt bonis inique partis. In verſ. Alex. reſpondet hebr. גְּזֵלָה eodem ſenſu Ieſ. III, 14. Etiam apud Graecos (v. c. *Xenoph. Hellen.* III, 2, 19. μετεῖχον τῆς ἁρπαγῆς.) ἁρπαγὴν haud raro hano ſignificationem habere, docuit *Schwarzius* Comment. Ling. Gr. p. 190.

ʽΑΡΠΑΓΜῸΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie, ut ἁρπαγή, *direptio, raptus, ipſa rapiendi actio.* Eſt nomen verbale a perfecto paſſ. ἥρπαγμαι verbi ἁρπάζω. Et nomina, in μὸς deſinentia, fere actionem, non rem et ſtatum ſignificant. Sed interdum tamen *paſſive* uſurpatur, ut ſignificet 2) vel *rem raptam*, v. c. praedam, quocunque nomine raptam, vel *rem avide diripiendam et vindicandam.* Hinc formula: ἁρπαγμὸν ἡγεῖσθαι τὶ *cupide aliqua re uti, ſtudioſiſſime eam occupare et ſibi vindicare* ſignificat. Philipp. II, 6. οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ non habuit praedae loco ſimilitudinem cum Deo, h. e. non ea, qua poterat uti maieſtate divina, cupide utendum eſſe exiſtimavit, ſeu, non ſemper eam fecit conſpicuam, interdum

terdum abstinuit ab ea; nam sequitur: ἐκένωσε ἑαυτὸν se ipsum ad statum tenuem depressit. Similis formula est: καθάπερ φωρίᾳ ἀφάπτεσθαι, qua usus est *Longinus* de Sublimitate p. 26. ed. *Mori*. Loca, quae *L. Bos.* in Animadverss. ad h. l. p. 199. ex *Heliodoro* adduxit, mihi quidem plane aliena videntur, nam ἅρπαγμα apud *Heliod.* Aethiop. IV, 1. VII, 20. rem significat, quae facili negotio obtineri potest, ad quam obtinendam nec consiliis nec labore opus est; quam notionem a loco Pauli alienissimam esse, quis non videt? Magis huc pertinere videntur loca vers. Alex. in quibus ἁρπαγμὸς *omnis generis praedam et rapta bona* significat, et hebr. טֶרֶף, Ezech. XXI, 27. גָּזֵל, Ps. LXII, 11. Ies. LXI, 8. גָּזוּל, Malach. I, 13. et מְשִׁסָּה, Ies. XLII, 22. respondet. Copiose de voce ἁρπαγμὸς, quae interdum idem valet cum alterius formae substantivo ἅρπαγμα, praeter *Wetstenium* (N. T. T. II. p. 268.) exposuit *Wakefield* in *Silva Critica* P. III. p. 112. et *Mer. Casaubonus* in Diatr. *de verborum usu* p. 110. *Th. Crenii Analect. philol. crit. historicorum.*

ἉΡΠΑ΄ΖΩ, fut. άσω, vel άξω, 1) vulgo: *violenter et palam aliis invitis bona rapio et aufero, avide et violenter arripio aliquid, ut mihi vindicem et meum faciam*, et in eo differt a κλέπτειν, ut hoc sit *clanculum*, illud *palam et cum impetu rapere*. (*Xenoph. Cyrop.* I, 2, 2. *Mem.* IV, 2, 15.) unde ἅρπαξ, de quo postea. Sed sic non legitur in N. T. libris. 2) *vi aliquem abduco et subduco aliorum conspectui.* Sic Ioh. VI, 15. καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα et se abrepturos, (alii *comprehensuros* vertunt ob locum Amos III, 4. ubi hebraico לָכַד *comprehendit* in vers. Alexandrina respondet) ut regem renuntiarent. In eadem fere re usus est voce *rapere* *Tacitus* H. I, 26 et 27. Act. XXIII, 10. ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν vi armata eum tolli iussit e medio Iudaeorum. Respondet hebraico חָטַף in vers. Alex. Iudic. XXI, 21. Ps. X, 9. 3) *dilanio, trucido*, quando de feris et rapacibus animalibus usurpatur, quibus, teste *Eustathio* ad *Homer. Il.* XII, 305. proprie competit haec vox. Ioh. X, 12. καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ et lupus alias dilaniat. coll. *Xenoph. Mem.* II, 7, 14. Ideo haud raro usi sunt Alexandrini hac voce pro hebraico טָרַף (v. c. Genes. XXXVII, 33. Ps. VII, 2. Amos I, 11.) quod proprie de feris usurpatur, quae unguibus et dentibus praedam laniant, plane ut arab. طرف, quod proprie *secuit, decerpsit, dilaceravit*, significat. 4) *aufero aliquid, privo aliquem aliqua re, quacunque ratione fiat.* Matth. XIII, 19. ὁ πονηρὸς ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ diabolus id, quod insitum erat animo, aufert, h. e. brevi privatur hac sua cognitione doctrinae salutaris. 5) *eripio aliquem alicuius potestati.* Ioh. X, 28.

καὶ

καὶ ἐκ ἁρπάσει τὶς αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός με et nemo eripere eos meae poteſtati valebit, h. e. et ſemper felicitatis illorum auctor ero et promotor. ib. v. 29. *Libanius* Declam. XVII. p. 456. B. ed. Pariſ. πόλιν ἐκ τῶν χειρῶν ἡρπασμένην τῦ Μακεδόνος. Id. XXXI. p. 718. A. ὅτι σε τῶν χειρῶν τὰς ἐναντίας ἐξήρπασα. Iud. v. 23. ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες ita, ut eos igni quaſi et incendio eripiatis. Eſt autem ἐκ πυρὸς ἁρπάζειν formula proverbialis, frequens apud Iudaeos *de iis, qui aliquem e praeſentiſſimo periculo mature eripiant.* Conf. Zach. III, 2. Amos IV, 17. et 1 Cor. III, 15. et quae infra ad πῦρ dicentur. 6) *iubeo aliquem abire*, et paſſivum ἁρπάζομαι *iuſſus ab aliquo diſcedo.* Act. VIII, 39. πνεῦμα κυρίε ἥρπασε τὸν Φίλιππον oraculo divino admonitus diſceſſit. 1 Regg. XVIII, 12. 7) *ſubito in alium locum transfero.* 2 Cor. XII, 2. ἁρπαγέντα τὸν τοιῦτον ἕως τρίτε ὀρανὲ raptum in viſione, ſeu, animo translatum in tertium coelum. ibid. v. 4. ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον. 1 Theſſ. IV, 12. ἁρπαγησόμεθα σὺν αὐτοῖς ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν κυρίε una cum illis, nubibus vecti, obviam rapiemur Domino noſtro. Apoc. XII, 5. καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεόν. 8) *avide arripio, ſtudioſe occupo et vindico mihi aliquid, omni animi contentione conſequi laboro.* Matth. XI, 12. καὶ οἱ βιαςαὶ ἁρπάζεσι αὐτήν, ſcilicet τὴν βασιλείαν τῶν ὀρανῶν, flagranti deſiderio arripiunt oblatam hanc ſibi felicitatem. Sic etiam haud raro apud graecos Scriptores legitur, v. c. apud *Xenoph.* Anab. VI, 5. §. 11. it. de re equeſtri VI, 11. *Plat. Ep.* VII, p. 716. ed. Lugd. *Aelian.* V. H. III, 17. Excerpta e *Polybio* de V. et V. T. III. Opp. p. 116. ed. *Erneſt.* ἡρπακότες τὴν τῶν Ἑλλήνων εἰς τῦτο τὸ μέρος εὐχερείαν cupide aſſumſerunt Graecorum hoc in genere ſtudia. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* I, 9. p. 263. ed. Lipſ. Eodem modo *accipere* uſurpatur apud *Terent.* Evn. III, 5. 23. — *Phavorin.* ἁρπάζω· κυριολεκτεῖται ἐπὶ λεόντων καὶ κυνῶν καὶ λύκων καὶ τῶν τοιέτων. ἁρπάζω λέγεται καὶ τὸ βιαίως λαμβάνω μὴ βελομένε δηλονότι τῦ ἀφαιρεμένε. καὶ ἁρπάζω τὸ ὀξέως νοέω, ἁρπάζω, διαρπάζω, ἐξαρπάζω, αἰτιατικῇ συντάσσεται.

ΑΡΠΑΞ, αγος, ὁ, 1) proprie: *rapax*, et eſt proprium ἐπίθετον ferarum, quae dentibus et unguibus dilaniant et dilacerant praedam; ſpeciatim *luporum* (*Lycophr.* 1309. *Oppian. de Venat.* III, 293.). quos etiam Latini (v. c. *Horat. Carm.* IV, 4. *Ovid. Triſt.* I, 5. *Seneca Oedip.* 149.) *rapaces* appellare ſolent. Matth. VII, 15. λύκοι ἅρπαγες lupi rapaces, (coll. Geneſ. XLIX, 27.) ubi tamen metaphorice *homines* intellegendi ſunt, *qui ſunt doctrinarum exitialium auctores et felicitati aliorum inſidiantur.* Confer. infra ſub λύκος. 2) metaphorice: *qui vi et palam bona invitis dominis ad ſe rapit, latro.* Sic legitur in N. T. Luc. XVIII, 11. ubi diſerte ab ἄδικος diſtin-

distinguitur. 1 Cor. V, 10. πλεονέκταις ἢ ἅρπαξιν. ib. v. 11. 1 Cor. VI, 10.

ἈΡΡΑΒΩΝ, ῶνος, ὁ. Vox origine hebraica עֲרָבוֹן (ab ערב *spondere*. Genes. XLIV, 32.), pro qua voce hac graeca usi sunt Alexandrini Genes. XXXVIII, 17. 18. 20. translata successu temporis, ut plures aliae, non solum in linguam graecam, sed adeo in linguam latinam. (*arrhabo* seu *arrabo* apud *Plautum* Rud. Prol. 46. Miles. IV, 1. 11.) Varias autem habet haec vox significationes. 1) in universum notat: *arrham* seu *arram*, h. e. *partem pretii, quae in emtionibus cautionis gratia datur pro rebus, quae emuntur, das Angeld oder Handgeld. Suid.* ἀῤῥαβών· ἡ ἐν ταῖς ὠνοῖς περὶ τῶν ὠνουμένων διδομένη πρώτη καταβολὴ ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας. *Hesych.* ἀῤῥαβών· πρόδομα. Conf. *Salmasium* de Modo Vsurarum p. 582 seq. 2) *pignus, depositum, quod datur, ut alter certus reddatur, eum, qui pignus dedit, promissis suis staturum esse.* Genes. XXXVIII, 17. 3) *donum obligationis in nuptiis contrahendis, sponsalium pignus, der Maalschatz. Hesych.* ἀῤῥαβών· καὶ τὸ μνῆστρον (ita enim legendum est loco ἄγκιστρον). *Idem:* μνῆστρον· ὁ τοῦ γάμου ἀῤῥαβών. 4) tropice: *omne, quod est instar pignoris, quod certam animi persuasionem efficit et alit.* Sic autem ter legitur in N. T. libris. 2 Cor. I, 22. καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν et largitus est vobis bona per religionem christianam, quae vobis sunt instar pignoris futurae maioris felicitatis Christianorum. Eadem sententia expressa est a Paulo 2 Cor. V, 5. Ephes. I, 14. ὅς ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν quae bona nobis certissimum pignus sunt futurae felicitatis. Omnium optime de hac voce exposuit *Stephanus le Moyne* Notis ad Varia Sacra p. 466—480.

ἌΡΡΑΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *inconsutus, nullam habens suturam, non a sartore tractatus.* (ex α priv. et ῥάπτω *suo, consuo. Homer.* Odyss. XXIV, 228. κνημῖδας ῥαπτάς.) Sic semel legitur in N. T. Ioh. XIX, 23. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄῤῥαφος erat vero tunica inconsuta. Elegantem autem huius tunicae ex *Iosepho* maxime A. I. III, 7. 4. dedit *Ernesti* Instit. Interpr. N. T. p. 258. ed. tert. descriptionem: *Tunica* ἄῤῥαφος *et* ὑφαντὸς δι' ὅλου, inquit, *est, quae non e duabus plagulis, sive segmentis fit in latere utroque fibula aut acu nectendis, sed constat una continenti tela, nihil habente suturae aut commissurae in lateribus aut humeris: cuius conficiendae modum describit* THEOPHYLACTUS ad h. l. *et Palaestinae proprium tradit e* CHRYSOSTOMI Homil. LXXXIV. in Iohannem. Confer etiam *Alberti* Gloss. N. T. p. 209. *Braun. de Vestitu Sac. Hebr.* I. c. 16. p. 259. *Ferrarium* de Re Vestiaria P. I. Lib. III, c. 16. et *Salmasium* ad Flavii Vopisci Aurelianum c. 46.

"ΑΡ'ΡΗΝ, ενος, ὁ, et "ΑΡ'ΡΕΝ, τὸ, *mas, masculus, tam inter homines, quam inter bruta,* et est nomen sexus, quod *Eustathius* deducit ab ἄρδω *irrigo, διὰ τὴν σπερματικὴν ὑγρότητα.* Apoc. XII, 5. ἔτεκεν υἱὸν ἄῤῥενα peperit filium masculum. ibid. v. 13. Saepius non legitur in N. T.

"ΑΡ'ΡΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ. Variis modis accipitur in Graecorum libris. "Αῤῥητον autem 1) dicitur, *quod nunquam est adhuc dictum et ore prolatum. Homer.* Odyss. XIV, 466. *καί τι ἔπος προέηκεν, ὅπερ τ' ἄῤῥητον ἄμεινον.* 2) *quod dicendum non est, quod dicere nefas est, leges prohibent atque pudor.* Sic ἄῤῥητα et ἀπόῤῥητα in *Cereris sacris* dicta sunt *dogmata arcana, mysteria, quae vulgari et enuntiari nefas erat,* et in *disciplina pythagorica dogmata arcana, quae cum initiatis, non item cum profanis communicabantur.* Conf. Celeb. *Fischerum* ad *Platonis* Phaedonem §. 6. p. 256. edit. recent. Ita etiam Deus *Hermeti* dicebatur ἄῤῥητος, ἀνεκλάλητος, h. e. σιωπῇ φωνούμενος, ut ipse explicaverat. Confer etiam *Hesychium* in voce σεμνά. Interdum etiam, teste *Schol. Sophocl.* ad *Aiac.* v. 961. ἄῤῥητός ἐστιν, ὁ μὴ ἄξιος ῥηθῆναι. 3) *quod verbis dici satis aut explicari aut describi non potest, quod mente tantum percipi et sentiri potest.* Sic *Philostrat.* Heroic. c. 2. s. 2. p. 674. ἄῤῥητον γὰρ τὸ τῆς πορφύρας ἄνθος nam describi non potest flos purpurae. Conf. *Rhoer.* Feriae Daventrienses p. 163. 4) *quod inauditum est, incredibile, eximium.* Sic *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. καὶ τὸ ἄῤῥητον ἐν σοὶ θάρσος, ubi conf. notas *Fischeri.* In N. T. semel tantum et ita legitur, ut, quaenam harum notionum in auxilium vocanda sit, dubii haereant interpretes, nempe 2 Cor. XII, 4. καὶ ἤκουσεν ἄῤῥητα ῥήματα, quae ita explicanda esse arbitror, et mente percepi inaudita et ineffabilia; sermo enim ibi est de ecstasi Pauli, ubi, cessante externorum sensuum usu, sensu futurae felicitatis Christianorum imbuebatur. — *Hesych.* ἄῤῥητον· ἄφραστον, ἀνεκφώνητον, ἀπόῤῥητον, ἄφωνον, αἰσχρόν. Caeterum de voce hac lectu digna habent *Er. Vindingius Comm. in Eurip. Hecub.* v. 705. *Wetstenius* N. T., T. II. p. 211. et *Gust. Sommelius* in D. *de sensu vocis ἄῤῥητα* 2 Cor. XII, 4. Lund. 1775. 4.

"ΑΡ'ΡΩΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *infirmus, invalidus, aegrotus,* ex α priv. et ῥώννυμι *corroboro.* Matth. XIV, 14. καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν. Marc. VI, 5. 13. XVI, 18. 1 Cor. XI, 30. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἄῤῥωστοι καὶ ἀσθενεῖς propterea multi inter vos variis morborum generibus afflicti reperiuntur. Sirac. VII, 37. Respondet hebraico חֹלֶה, Malach. I, 8. in vers. Alex. Vulgo quidem ἄῤῥωστος et νοσῶν ita invicem differre statuunt grammatici, ut hoc *aegrotum, lecto affixum,* seu *decumbentem,* illud vero *quemvis aegrotum* significet, sed non semper hanc discrepantiam observari constat. *Ammonius:*

νίας: Ἀῤῥωστεῖν τοῦ νοσεῖν διαφέρει. Ἀῤῥωστεῖ μὲν γὰρ ὁ καχεκτῶν τῷ σώματι, νοσεῖ δὲ ὁ κλινήρης.

ἈΡΣ, ἀρνὸς, ὁ, ἡ, *agnus*. Semel in N. T. legitur Luc. X, 3. ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων ecce ego mitto vos, ut agnos in medium luporum. *Thom. M.* ἄρνας· οἱ νεογνοὶ, ἀρνειοὶ οἱ προήκοντες τῇ ἡλικίᾳ, et ibi Interpp. *Hesych.* ἄρνας· μικρὰ πρόβατα. *Xenoph. Mem.* II, 7, 13.

ἌΡΣΕΝ, ενος, τὸ, *mas, masculus*. Matth. XIX, 4. ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς marem et feminam fecit eos. Marc. X, 6. Luc. II, 23. πᾶν ἄρσεν διανοῖγον τὴν μήτραν. Gal. III, 28.

ἈΡΣΕΝΟΚΟΊΤΗΣ, ου, ὁ, *cinaedus, qui cum masculis concumbit*, ex ἄρσεν *mas*, et κοίτη *cubile, concubitus*. 1 Cor. VI, 9. οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται. 1 Tim. I, 10. Saepius non legitur in N. T. Fuisse vero crimen Veneris masculae inter gentes non solum frequentatum, sed etiam a sapientissimis inter gentiles viris admodum improbatum, constat ex iis, quae *Fabricius* in Biblioth. Graeca Lib. I, p. 135. et *Menagius* ad *Diog. Laërt.* VI, 65. p. 250. de hoc detestando flagitio ex monumentis veterum collegerunt.

ἌΡΣΗΝ, ενος, ὁ, *mas, masculus*. Rom. I, 27. ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι viri muliebria passi.

ἈΡΤΕΜΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Artemas*, decurtatum ex Ἀρτεμίδωρος secundum *Varronem* de lingua lat. l. VII. c. 9. Est nomen proprium amici Pauli, quod vulgo deducitur ab ἀρτεμὴς *incolumis, integer*. Semel autem in N. T. libris memoratur Tit. III, 12. ὅταν πέμψω ἀρτεμᾶν πρός σε.

ἌΡΤΕΜΙΣ, ιδος, et ιος, ἡ, *Diana*, Iovis ex Latona filia, Dea gentilium, silvis, venationi et navigationi praesidens, unde *regina undarum* et *venatrix* appellatur. Nomen ἄρτεμις nacta est sine dubio ab adiectivo ἀρτεμὴς *incolumis, integer*, partim ob incorruptam virginitatem, partim quia opitulari credebatur et maribus et feminis. Aliorum de etymologia huius nominis opiniones collegit *Ioh. Henr. a Seelen* in *Meditatt. Exeg.* P. I. p. 505. et *Simonis* in *Onomastico* N. T. p. 30. Splendidissimum templum ei exstructum erat Ephesi, quod ab Herostrato, ut nempe immortalitatem nominis consequeretur, incensum et in cineres redactum, instauratum est Alexandri M. temporibus. Act. XIX, 24. 27. 28. 34. 35. De Diana hac Ephesia vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 588. et *Aug. Esmarchii Disquisitt. de Artemide Ephesiorum*.

ἈΡΤΈΜΩΝ, ονος, ὁ, *artemon*, velum navis maius, quod hodienum Venetis *Artimon* dicitur, aut commune nomen omnium velorum navis. Act. XXVII, 40. ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα postquam sustulerant artemonem. Admodum autem dissensere interpretes in constituenda huius vocis notione. Alii cum

cum *Luthero* per *malum*, alii cum *Grotio* de *velo illo prorae proximo* interpretantur, quod *Dolon* a Plinio et Polluce vocatur et quo uti solent nautae, ubi metuunt, ne vela maiora plus satis venti concipiant navemque nimis urgeant.

Ἄρτι. Adverbium temporis, quod 1) significat; *iam, nunc, hoc ipso tempore, quo id evenit de quo sermo est*, i. q. νῦν. Atque ita tantum iungitur tempori praesenti. Matth. XXVI, 53. ὅτι ὀ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου me non posse iam a patre meo petere. Ioh. IX, 19. πῶς οὖν ἄρτι βλέπει quomodo vero nunc cernit. ib. v. 25. XIII, 7. σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι in praesenti non intellegere vales. v. 33. 37. XVI, 12. 31. 1 Cor. XIII, 12. in vita praesenti, opponitur τότε in vita futura. XVI, 7. Galat. I, 9. IV, 20. 2 Thess. II, 7. 1 Petr. I, 8. Apoc. XII, 10. *Schol. Aristoph.* ad Nubes v. 1148. διαφέρει τὸ ἄρτι τοῦ ἀρτίως παρὰ Ἀττικοῖς· Ἄρτι μὲν γὰρ ἀντὶ τοῦ νῦν, ἀρτίως δὲ πρὸ ὀλίγου. Conf. *Graevium* ad *Luciani* Soloecistam p. 729. 2) ut ἀρτίως et νῦν significat: *tempus paulo ante praeterlapsum, modo, nuper*, πρὸ ὀλίγου, *so eben, alleweile.* 1 Thess. III, 6. ἄρτι δὲ ἐλθόντος τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς nuper autem cum Timotheus ad nos rediisset. *Schol. Aristoph.* ad Nubes v. 154. ἄρτι· ἐξ ὑπογυίου. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 15. *Hesych.* et *Pollux Onom.* I, 7. extr. ἄρτι· πρὸ μικροῦ. 3) *quaeso*, ut sit particula hortantis et rogantis, idem quod apud Graecos δὴ et apud Hebraeos נָא. Matth. III, 15. ἄφες ἄρτι, permitte quaeso. 4) *prope, fere, brevi.* Matth. IX, 18. ὅτι θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν filia mea prope defuncta est, in agone versatur, iam animum agit, coll. Marc. V, 23. τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει. Ἄρτι enim, teste *Phavorino*, notat: τὸ ὑπόγυιον καὶ τὸ παραυτίκα μέλλον γίνεσθαι. 5) si construitur cum praepositione vel particula, praepositionis vicaria, v. c. ἀπὸ, ἕως, nominalem significationem obtinet et notat tempus praesens vel instans, v. c. Ioh. V, 17. ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται pater meus ad hoc usque tempus operatur. Matth. XI, 12. Ioh. II, 10. XVI, 24. 1 Cor. IV, 13. VIII, 7. XV, 6. 1 Ioh. II, 9. Cum ἀπὸ autem reddendum est: *ab hoc tempore, posthac, exinde.* Matth. XXVI, 29. 64. Ioh. I, 51. XIII, 19. XIV, 7. quod etiam vide supra coniunctim scriptum sub ἀπάρτι. 1 Petr. I, 6. ὀλίγον ἄρτι ad breve tempus. Conf. de huius adverbii significationibus variis *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 376. et *Devarii* librum de Particulis Gr. Ling. p. 72. ed. *Reusmanni.*

Ἀρτιγέννητος, ου, ὁ, ἡ, *recens genitus, modo natus.* Componitur ex ἄρτι *modo, recens*, et γεννητὸς *natus.* Tantum legitur in N. T. 1 Petr. II, 2. ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη ut modo nati infantes; ubi per ἀρτιγέννητα βρέφη intellegendi sunt metaphorice Iudaei et pagani, qui nuper tantum religionem

nem christianam amplexi fuerant. Iudaei enim non solum proselytum קטון שנולד, h. e. infantem recens natum, sed etiam discipulos, qui nondum tirocinia posuerunt, תינוקות lactentes appellare solebant, ut recte ostendit *Wetstenius* in *N. T.* T. II, p. 684. et *Schoettgenius* in Horis Hebr. et Talmud. T. I, p. 1036. Aliquoties quoque hac voce (bene distinguenda ab ἀρτιγένειος, qua *pubescens* significatur) usus est *Lucianus* in *Alexandro* et in *Deorum Dialogis*, ut docuit *Graevius* ad *Luciani Soloecistam* p. 42.

ΑΡΤΙΟΣ, ἴα, ὁ, ἡ, *integer, perfectus, omnibus numeris absolutus, talis, qualis esse debet*, adeoque interdum *paratus, promptus ad munus aliquod rite obeundum*, i. q. ἕτοιμος. Descendit ab ἀρτᾶν, quod est παρασκευάζειν, ἑτοιμάζειν (conf. *Aemil. Portus* in Lex. Ion. s. h. v.) aut etiam ab ἀρτίζω *perficio, absolutum reddo*. Arithmeticis et geometris praesertim vocis huius usus familiaris est, qui v. c. ἀριθμὸν ἄρτιον numerum vocant, qui partibus apte inter se cohaerentibus ita compositus est, ut nihil desit, nihil supersit, et opponunt τῷ περισσῷ. In *N. T.* semel legitur 2 Tim. III, 13. ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τῦ θεῦ ἄνθρωπος ut perfectus reddatur doctor religionis christianae, et additur πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος. *Suid.* τὰ ἄρτια· τὰ ἡρμοσμένα, τέλεια καὶ ὑγιῆ. *Hesych.* ἄρτια· ἀπηρτισμένα, τέλεια, προσηρμοσμένα. — ἄρτιον· ὑγιὲς, ὁλόκληρον. *Alb.* Gloss. N. T. p. 163. ἄρτιος· ὑγιὴς, τέλειος. *Etym. M.* ἄρτιος σημαίνει τὸν ὑγιῆ καὶ πεπληρωμένον. Conf. *Schol. Homeri* ad Iliad. V, v. 326. et *Foesii* Oeconom. Hippocratis p. 60.

ΑΡΤΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *panis, ex farina aqua permixta et fornacis calore coctus*. Matth. XVI, 9. τὺς πέντε ἄρτυς τῶν πεντακισχιλίων quinque panes inter quinque millia hominum distributi, et v. 10. In utroque loco vocem ἄρτος haud pauci interpretes metonymice de ipsa cibatione et saturatione, paucis panibus facta, sed repugnante usu loquendi, explicarunt. Marc. II, 26. ἄρτοι προθέσεως, de qua formula vide infra sub πρόθεσις. Marc. VI, 37 seq. De formula κλάσαι τὸν ἄρτον, quae interdum significat *distribuere panem*, infra dicendi locus erit ad ipsum verbum κλάω. 2) synecdochice: *omnis cibus, esculentum, quodcunque alimentum, nutrimentum*, ad imitationem hebraici לֶחֶם, Ies. LVIII, 7. Proverb. VI, 8. XXVII, 27. a לחם *comedere*. Matth. IV, 4. οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, coll. Sapient. XVI, 26. Hinc formulae: ἄρτον ἐσθίειν, φαγεῖν et τρώγειν, quae vulgo apud Graecos *panem comedere* notant, in N. T. in universum: *coenare, convivari, epulis interesse* significant, quo in sensu apud Hebraeos formula: אכל לחם Genes. XLIII, 24. Prov. XXIII, 6. 1 Sam. XX, 24. legitur. Sic Matth. XV, 2. ὅταν ἄρτον ἐσθίωσι ante coenam. Marc. III, 20. ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτὺς μήτε

τε ἄρτον φαγεῖν ut ne quidem cibum capere possent. Marc. VII, 5. κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσι τὸν ἄρτον. Luc. XIV, 1. φαγεῖν ἄρτον convivandi causa. Ioh VI, 23. Luc. XIV, 15. μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ beatus ille, qui in regno Dei convivatur, h. e. particeps futurus felicitatis aeternae, quam Iudaei סעודה *convivium* vocare consueverant. Conf. *Vorstii* Philologia Sacra p. 695. edit. *Fischeri*. 3) *omnia, quae sunt ad vitam sustentandam necessaria, victus et cultus.* Matth. VI, 11. Luc. XI, 3. τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν necessitates nostras cotidie nobis porrigas. 2 Thess. III, 8. οὐ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν (codd. alii ἐλάβομεν) παρά τινος. Hinc Alexandrini hebraicum לחם per βίος reddiderunt Prov. XXX, 22. et τὰ δέοντα Exod. XVI, 22. Confer etiam Prov. XXX, 8. 4) *panis in sac. coena eucharisticus.* 1 Cor. X, 17. ὅτι εἷς ἄρτος unus est panis eucharisticus, quo omnes fruimur. Ad hanc vero notionem referenda etiam est formula: τὸν ἄρτον κλάσαι, qua apud Graecos quidem (v. c. *Xenoph.* Anab. VII, 3. 11.) nihil aliud significatur, quam: *panem in plures particulas comminuere manibus*, sed in N. T. indicatur haud raro *usus sac. coenae, ipsa panis comestio in memoriam mortis reditusque Christi in vitam*, quae etiam simpliciter κλάσις τοῦ ἄρτου Act. II, 42. dicitur. Sic legitur Act. XX, 7. ἐν δὲ τῇ μιᾷ σαββάτων συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι ἄρτον Christianis congregatis ad sac. coenam celebrandam. Act. II, 46. κλῶντες δὲ κατ' οἶκον ἄρτον. 1 Cor. X, 16. ubi τὸν ἄρτον per antiptosin, Latinis (*Virgil.* Aen. I, 577. urbem, quam statuo, vestra est.) et Graecis (*Sophocl. Oedip. Tyr.* 453. τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃν πάλαι ζητεῖς, οὗτός ἐστιν ἐνθάδε) satis usitatam, pro ὁ ἄρτος positum est. Conf. infra sub κλάω et κλάσις. 5) metaphorice: *omne, quod vim habet homines sapientiores, meliores et feliciores reddendi*, adeoque animo humano eandem utilitatem praestat, quae ex nutrimentis et victu cotidiano ad corpus redundat. Sic legitur tantum in tribus locis N. T. Ioh. VI, 32. ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινὸν Deus largitur vobis nutrimentum vere coeleste, nempe religionem christianam. ibid. v. 33. ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ doctrina, qua Deus homines per me imbuit, coelestem habet originem et salutaris est universo generi humano. ib. v. 35. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς mea doctrina est illud nutrimentum salutare.

Ἀρτύω, fut. ύσω, 1) proprie: *condimento paro ac instruo cibum, et ita sapidum reddo.* *Athenaeus* II, p. 67. F. ed. *Casaub.* ἐγὼ μάγειρος ἀρτύω σοφῶς — — οὐ παντός ἀνδρός ἐστιν ἀρτῦσαι καλῶς, κ. τ. λ. *Suid.* ἀρτύειν· σκευάζειν, καὶ ἀρτύοντες· παρασκευάζοντες. 2) *salsedinem reddo et pristinum saporem*, i. q. ἁλίζω. Marc. IX, 50. ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; si sal perdi-

perdiderit saporem et salsedinem, quomodo eam restituetis? coll. Matth. V, 13. ἐν τίνι ἁλισθήσεται; Eodem modo legitur Luc. XIV, 34. 3) metaphorice: *suave, gratum et utile reddo*, quoniam, quae condita sunt, e. g. sale, non solum suaviora sunt et magis grata, sed etiam magis salubria. Ita adhibetur Coloss. IV, 6. sermo vester sit ἅλατι ἠρτυμένος sale conditus, *h. e.* ita comparatus, ut aliorum utilitati aeque ac oblectationi inserviat. Plura vide supra ad ἅλας.

ἈΡΦΑΞΑΔ, ὁ, *Arphaxad*. Nomen proprium indeclinabile viri, filii Semi, origine hebraicum. Memoratur autem semel Luc. III, 36.

ἈΡΧΆΓΓΕΛΟΣ, ου, ὁ, *archangelus, unus ex principibus ac praefectis angelorum, quibus, ex opinione saltem Iudaeorum, parent angelorum copiae, viribus ac dignitate admodum diversae*, qui hebraice אַחַד הַשָּׂרִים הָרִאשֹׁנִים, Dan. X, 13. et הַשַּׂר הַגָּדוֹל *ibid.* XII, 1. vocatur. Iudaei autem quatuor archangelos prae ceteris celebrant, Michaelem, Vrielem, Raphaelem et Gabrielem, quorum cuivis certam provinciam a Deo demandatam fuisse statuebant, ut colligere licet ex *Syncello* Chronogr. p. 33. ubi Οὐριὴλ vocatur ὁ ἐπὶ τῶν ἄστρων ἀρχάγγελος. Bis autem legitur haec vox in N. T. Iud. v. 9. ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, qui ex traditione quadam Iudaeorum cum diabolo disceptasse narratur de humando cadavere Mosis. Michael vero ille iudaicae gentis praeses et defensor esse existimabatur a Iudaeorum doctoribus, cuius opinionis vestigia in Targum ad Cant. VIII, 9. reperiuntur, ut infra ad vocem Μιχαὴλ pluribus docebitur. De eodem Michaele archangelo haud improbabile est explicandum esse locum 1 Thess. IV, 16. ubi Christi reditus solemnis e coelo ad iudicium, in universum genus humanum habendum, describitur futurus esse ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου; quam formulam omnium optime de tonitru per Michaelem archangelum excitando in apparitione Christi explicaveris, nisi ἀρχαγγέλου h. l. positum esse pro ἀρχαγγέλων statuere malis.

ἈΡΧΑΙ͂ΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *antiquus, priscus, vetus, pristinus, primus, superior*, et de eo omni dicitur, quod superioribus temporibus iam fuit, quanquam recentibus et personis aeque ac rebus tribuatur. Matth. V, 21. 27. 33. ἠκούσατε ὅτι ἐῤῥέθη τοῖς ἀρχαίοις nostis, ab maioribus vestris ita traditum esse: ubi οἱ ἀρχαῖοι sunt iidem, qui in aliis locis dicuntur οἱ πατέρες, et intellegendi de doctoribus Iudaeorum, corruptoribus legis Mosaicae sub Maccabaeis primum ortis. Confer Devt. XIX, 14. ubi רִאשֹׁנִים ab Alex. per οἱ πατέρες redduntur. Luc. IX, 8. 19. ὅτι προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη aliquem veterum prophetarum (qui olim vixerunt,

v. c. Ieremiam) in vitam rediisse. Act. XV, 7. ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων olim, iam pridem, h. e. ab initio religionis, a Christo restitutae. ibid. v. 21. Μωσῆς ἐκ γενεῶν ἀρχαίων τὰς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει Moses iam inde a priscis saeculis habet, qui praedicent eum. *Diod. Sic.* I, 14. Act. XXI, 16. ἀρχαίῳ μαθητῇ Christiano veterano, qui iam diu religioni christianae nomen dederat. *Polyb.* I. c. 9. τὰς ἀρχαίας μισθοφόρας mercenarios veteranos. 2 Cor. V, 17. τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν pristina perversa et vitiosa vivendi ratio inter Christianos non amplius locum habere debet. Similis locus est Ps. LXXIX, 8. ubi hebr. עונת ראשונים sunt peccata olim commissa, Alex. ἀνομίαι ἀρχαῖαι. Psalm. LXXXVIII, 48. ἐλέη σε τὰ ἀρχαῖα. 2 Petr. II, 5. ἀρχαῖος κόσμος homines, qui ante Noachi tempora vixerunt. Apoc. XII, 9. ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος diabolus, qui ex hominum memoria felicitati humanae insidias struxit, aut: serpens ille ex antiqua historia (Genes. III, 1.) satis notus. ib. XX, 2. Caeterum recte observarunt *L. Bos.* et *Tib. Hemsterhus.* ad *Luciani Nigrinum* Tom. I. Opp. ed. *Reitz.* p. 41 sq. ἀρχαῖα apud Graecos non solum *ea* dici, *quae sunt stulta, inepta et a re praesenti aliena,* (Vide etiam *Ez. Spanhem.* ad *Aristoph. Plutum* 323. p. 251.) sed etiam, *quae iam vetustate obsoleverunt et ex usu et animis abierunt;* quae observatio mihi quidem ad explicationem loci 2 Cor. V, 17. facere aliquid videtur, imprimis, si quis eorum sententiae subscribere mallet, qui, praeeunte *Chrysostomo* et *Theophylacto*, τὰ ἀρχαῖα de *oeconomia Mosaica* interpretantur. *Sophocl. Elect.* v. 891. τὸν ἀρχαῖον τάφον, h. e. interprete scholiaste: τὸν ἐκ παλαι ᾠκοδομημένον. *Hesych.* ἀρχαῖον· παλαιὸν, πρῶτον. Idem *Suidas* tradit.

Ἀρχέλαος, ου, ὁ, *Archelaus*. Nomen proprium viri graecum, idem quod *princeps populi,* ἀρχὸς λαοῦ. Fuit filius Herodis M. ex uxore Samaritana. Educatus est cum Antipa, fratre, Romae apud privatum quendam hominem (*Iosephus A. I.* XVII, 1. s. 3. p. 828. ed. *Haverc.*). Post mortem Herodis M. a patre et Augusto Ethnarcha, seu Tetrarcha constitutus Iudaeae, Idumaeae et Samariae per plures annos praefuit potestate fere regia, unde βασιλεὺς vocatur Matth. II, 22. Post tumultum quendam populi, eius crudelitate et saevitia excitatum, Romam profectus est, sed brevi post, a Iudaeorum et Samaritanorum legatis tyrannidis accusatus, a Caesare relegatus est Viennam Allobrogum, Galliae urbem, ubi exspiravit. *Iosephus A. I.* II, 5. 1. et XVII, 9. s. 3. de *B. I.* II, 7. s. 3. p. 159. Sub eius imperio Christus de exilio rediit.

Ἀρχή, ῆς, ἡ, in N. T. 1) *initium, principium, inchoationem tam temporis, quam rei,* notat. Matth. XXIV, 8. πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων haec tamen omnia nonnisi initia, (levis

prolusio

profusio seu *femina*, ut loquitur *Livius* XXXIX, 16.) miseriarum erunt. (*Plutarch. Themist.* p. 113. C. ἀρχὴν μειζόνων ἀγώνων. *Philo* de *Vita Mosis* T. II. p. 102. 35 ed. *Mang.* ἀρχὴν μόχθων. vid. *Schol.* ad *Eurip. Med.* 60.) Marc. I, 1. XIII, 9. Ioh. II, 11. Philipp. IV, 15. Reliqua vero N. T. loca, in quibus ἀρχὴ hanc notionem obtinet, ambiguitate quadam laborant, ut vera vocis ἀρχὴ ibi singulis locis notio ex contexta oratione et subiectorum, quibus tribuitur, natura solum constitui possit. Sic v. c. ἀρχὴ, absolute positum, α) *tempus creationis universi* significat, *prout illud a Mose descriptum et definitum reperitur*. Matth. XIX, 4. ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτὰς, coll. Marc. X, 6. ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, בְּרֵאשִׁית Genes. I, 1. Matth. XIX, 8. ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω, ubi ἀπ' ἀρχῆς omne tempus indicat, quod inde a creatione universi usque ad Mosis aetatem effluxerat. Ioh. I, 1. ἐν ἀρχῇ ante mundum conditum. Interdum tamen κόσμου additur, v. c. Matth. XXIV, 21. Hac formula ἀπ' ἀρχῆς in N. T. significat: *ex hominum memoria, ex quo homines fuerunt*, v. c. Ioh. VIII, 44. ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, semper felicitati humanae insidias struxit, i. q. ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ut plene legitur 2 Petr. III, 4. Eundem sensum habet formula: κατ' ἀρχὰς, Hebr. I, 10. quae hebraico לְפָנִים Devt. II, 20. Malach. III, 23. Ps. CI, 26. respondet. β) *initium vitae*. Act. XXVI, 4. τὴν μὲν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην vitam meam ab ineunte aetate, quae acta est a prima iuventute. 1 Ioh. III, 8. ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει nam diabolus, ex quo primum coepit esse, vitiositate delectatus est. γ) *initium muneris Christi in his terris*. Luc. I, 2. οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται γενόμενοι qui inde ab initio muneris Christi testes oculati fuerunt. Ioh. XV, 27. ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε. 1 Ioh. I, 1. ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς. Huc etiam a quibusdam refertur locus Ioh. VIII, 25. τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν, quem vertunt: *idem ille, quem me ab initio muneris mei professus sum*; sed de hoc infra dicendi locus erit. δ) *tempus electionis Apostolorum*. Ioh. VI, 64. ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ πιστεύοντες noverat enim Iesus iam illo, quo eos Apostolos constituerat, tempore, quinam Apostolorum haberent ipsi fidem. ibid. XVI, 4. ε) *ipsum initium, auspicia muneris Apostolorum post Christi in coelum abitum*. Act. XI, 15. ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ, coll. II, 1—4. ζ) *tempus conversionis ad religionem christianam*. 1 Ioh. II, 7. ἐντολὴ παλαιὰ ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς — ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς praeceptum et doctrinam, quam iam a primis vestris doctoribus traditam accepistis. ib. v. 24. ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς elementa religionis christianae vobis tradita. ibid. III, 11. η) *aeternitas*. 2 Thess. II, 13. ὅτι εἵλετο ὑμᾶς

ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς (i. q. πρὸ καταβολῆς κόσμου) εἰς σωτηρίαν ab aeterno Deum vobis destinasse felicitatem christianam. — Observanda praeterea est formula: *ἀρχὴν λαμβάνειν*, quae *incipere*, *inchoare*, significat, sicut *λήθην λαμβάνειν obliviſci*, et *πεῖραν λαμβάνειν experiri* notat, et Hebr. II, 3. legitur ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, h. e. quae primum est a Iesu tradita. 2) *omne, quod extremum est in aliqua re, extremitas*. Act. X, 11. τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον quatuor extremis, seu laciniis devinctum. ib. XI, 5. τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ quatuor laciniis demissum de coelo. 2 Paral. XX, 16. ἐν ἀρχῇ τοῦ ποταμοῦ, hebr. סוף. Conf. *Valckenar*. ad *Herodot*. IV. p. 308. *Casaub*. ad *Aen. Tact*. p. 1746 et *viros doctos* ad *Eurip. Hippolyt*. 752. 3) *primus*, ratione temporis. Ioh. II, 11. ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων hoc primum oraculum edidit; ubi vid. *Syrus*. Apoc. I, 8. ἀρχὴ Christus vocatur, quia fuit ante omnes res creatas. ib. III, 14. ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ, i. q. πρωτότοκος πάσης τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ. ibid. XXI, 6. XXII, 13. ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. 4) *omnis, qui est insigni potestate et dignitate praeditus, princeps, insignis et praestans in suo genere.* Hinc ἀρχὴ et ἀρχαὶ in N. T. κατ' ἐξοχὴν dicuntur α) *magistratus, reges, imperatores*, et *omnino, qui praesunt in republica*. Rom. VIII, 38. οὔτε ἀρχαὶ neque magistratus, seu, nulla vis humana. *I. B. Carpzov*. in *Stricturis theol. in Ep. ad Romanos* p. 197. per ἀρχὰς καὶ δυνάμεις intellegi mavult terram, aquam, ignem et aërem, seu quatuor elementa, quae etiam a *Philone (Lib. quis rer. div. haeres* p. 520. D.) ἀρχάς τε καὶ δυνάμεις vocat. Ephes. I, 21. ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, h. e. ὑπεράνω πάντων ἀρχόντων. Coloss. I, 16. II, 10. Tit. III, 1. ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι hortare eos, ut omnibus omnino magistratibus civilibus obedientiam praestent. Nehem. IX, 17. Amos VI, 1. Dan. VII, 27. *Eurip. Phoen*. v. 990. ἀρχαῖς. *Schol*. τοῖς ἄρχουσι, τοῖς ἡγεμόσι, τοῖς βασιλεῦσι. *Philostrat. Vit. Apoll*. II. c. 30. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 734. β) *angeli*. Ephes. III, 10. ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ut innotuerit nunc ipsis coeli proceribus, seu angelis. γ) *potentissimi hostes et adversarii Christi eiusque doctrinae*, maxime *summi Iudaeorum principes et doctores*, qui variis modis propagationem religionis christianae impedire conabantur. 1 Cor. XV, 24. ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν cum subiecerit sibi hostes suos potentissimos et devicerit, coll. v. 25. et infra sub ἐχθρός. Ephes. VI, 12. Coloss. II, 15. ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας summos Iudaeorum doctores, potentissimos religionis christianae adversarios, omni privavit potestate. 5) *imperium, principatus*. Luc. XX, 20. εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν

τῇ ἀρχῇ τῦ ἡγεμόνος ac imperio et potestati praesidis traderent. Ier. XXXIV, 1. πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτῦ, hebr. מֶמְשַׁלְתּוֹ. Etiam apud Graecos ἀρχὴ imperium notare, docet locus *Herodiani* II, 9. 9. ἐλπίζων θείᾳ προνοίᾳ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν καλεῖσθαι. Idem III, 3. 13. Formulae διαδέξασθαι τὴν ἀρχὴν et διαδέξασθαι τὴν βασιλείαν passim permutantur apud *Diod. Sic.* I. c. 59. p. 69. c. 63. p. 72. et c. 64. p. 73. ed. *Wesseling*. 6) *elementa alicuius doctrinae, principia et principio tradi solita praecepta.* Hebr. V, 12. τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τῦ θεῦ prima elementa doctrinae christianae, ubi tamen ἀρχὴ abundat, ut apud *Aeschylum Sept. contra Thebas* v. 694. κακῦ δ' ἔκβαλε ἔρωτος ἀρχήν. Hebr. VI, 1. ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τῦ χριςῦ λόγον omissis primis elementis doctrinae christianae. 7) *status et conditio prior excellens et praestans.* Iud. v. 6. ἀγγέλους τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν angelos, qui sua culpa amiserunt virtutem, seu praestantiam concreatam, seu, in statu primaevo non permanserunt, coll. Ioh. VIII, 44. Et ita explicavit *Cyrill. Alex.* contra *Iul.* IV. p. 121. Conf. *Carpzov.* ad *h. l.* 1 Chron. XXVI, 10. υἱοὶ φυλάσσοντες τὴν ἀρχὴν filii primogeniturae praerogativas tuentes. De notione *dignitatis*, quam haec vox etiam haud raro in Scriptt. Gr. habet, videndus Cel. *Irmisch.* ad *Herodian.* II, 3. 9. T. II. p. 70. 8) Restat formula: τὴν ἀρχὴν, quae proprie quidem *ab initio, olim, quondam*, notat, v. c. *Herodot.* I, 86. *Aeschines Socr.* Dial. II, 19. Genes. XLIII, 18. 20. Dan. VIII, 1. (Conf. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 714.) ut τὴν ταχίςην *celerrime*, 1 Macc. XI, 22. sed deinde idem valet, quod latinum *omnino, prorsus, plane, vere. Aeschin. Socr.* Dial. III, 4. *Aelian. V. H.* III, 14. VIII, 13. de quo usu vide *Taylor.* ad *Lysiae Oratt.* p. 163. et *Reimarus* ad *Dionem Cassium* T. II. p. 1328. Hinc lucem foenerantur locus Ioh. VIII, 25. τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν, vertendus: *profecto, prorsus sum is, quem vobis dixi.* Vide *I. Floderi* explicationem dictionis Ioh. VIII, 25. τὴν ἀρχὴν κ. τ. λ. Vpsal. 1773. 4.

ἈΡΧΗΓΌΣ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *dux militum, antesignanus*, aut omnino *is, qui alterum praecedit.* Est enim compositum ex ἀρχὴ et ἄγω *duco*. 2) metaphorice: *omnis, qui primus aliquid facit.* Sic 1 Macc. X, 47. Alexander dicitur, ὅτι αὐτὸς ἐγένετο αὐτοῖς ἀρχηγὸς τῶν εἰρηνικῶν λόγων, h. e. primus cum ipsis pacem inire tentasse. Hinc 3) *cuiuscunque rei causa et auctor.* Ita Act. III, 15. ubi Christus vocatur ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς, quia est auctor et perpetua causa felicitatis Christianorum. *Vulgatus* bene: *autorem vitae*. ibid. V, 31. τῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτῦ hunc vero felicitatis nostrae auctorem Deus potentia sua extulit. Hebr. II, 10. ubi Christus ὁ ἀρχηγὸς τῆς σωτηρίας vocatur, et XII, 2. ἀρχη-

ἀρχηγὸς τῆς πίστεως auctor religionis. Mich. I, 13. ἀρχηγὸς ἁμαρτίας, ראשית חטאת. 1 Macc. IX, 61. ἀρχηγοὶ τῆς κακίας. *Isocrat. Panegyr.* c. 16. ἀρχηγὸς ἀγαθῶν. *Herodian.* VII, 1, 23. ἀρχηγὸς τῆς ἀποστάσεως. Conf. *Valckenar.* ad *Eurip. Hippol.* v. 881. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* V. c. 63. T. I. p. 382. *Irmisch.* ad *Herodian.* II, 6. 32. T. II. p. 202. et *Abresch. annot. in Ep. ad Hebr.* p. 107. Eodem modo *princeps* apud Latinos usurpatur, v. c. *Cic. Orat. de Harusp.* c. 27. qui senatum romanum principem, h. e. auctorem salutis vocat; et *Or. p. redit. i. Senat.* c. 4. P. Lentulum principem, parentem suae vitae, fortunae etc. appellat. *Gloss. Vet. Auct.* ἀρχηγὸς αὐθέντης.

ἈΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΣ. ὁ, ἡ, τὸ, f. οῦ, ὁ, ἡ, *pontificius, ad summum sacerdotium pertinens*, ab ἀρχιερεὺς *pontifex*. Semel in N. T. legitur Act. IV, 6. ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ ex familia summorum sacerdotum, quam Iosephus γενεὰν τῶν ἀρχιερέων vocat, quaeque iure, a maioribus accepto, (*Ioseph. B. I.* IV, 3. 6 et 7.) ad pontificis dignitatem aspirare poterat. Vid. *Iosephi A. I.* XV, 3. 1.

ἈΡΧΙΕΡΕΥΣ, έως, ὁ, *pontifex, summus sacerdos Iudaeorum*, quasi ἄρχων τῶν ἱερέων, qui Hebraeis כֹּהֵן גָּדוֹל, etiam κατ' ἐξοχὴν כֹּהֵן et Chaldaeis כהנא רבא vocabatur, et qui unus tantum erat ex mandato divino per omnem vitam suam hoc munere fungens, quo mortuo demum filius aut alius ex genere pontificali succedebat. Ioh. XI, 49. Matth. XVI, 21. Luc. XXII, 50. Non autem semper haec notio in N. T. locum habet. Saepe enim ἀρχιερεῖς dicuntur, *qui olim functi erant summo sacerdotio, et iam nomen illud valde honorificum retinuerant.* Christi enim temporibus Iudaei haud raro plures habuerunt sacerdotes principes, quod non amplius, ut olim, perpetui, sed regum et Caesarum iussu saepe unius, saepe paucorum annorum erant. *Ioseph. A. I.* XV, 3. 1. Sic usurpatur Luc. III, 2. ἐπ' ἀρχιερέων Ἄννα καὶ Καϊάφα, ad quem locum *Krebs.* in *Obss. Flav.* p. 113. e locis idoneis Iosephi demonstravit, Caipham solum tunc temporis summo sacerdotio functum fuisse, Annam autem ideo ἀρχιερέα a Luca vocari, quia antea summus sacerdos fuerat, et tunc vice Vicarii, quem Hebraei סְגָן vocarunt, (conf. *Lightfootum* ad h. l.) in amplissimo illo munere fungebatur. In aliis fortasse N. T. locis explicandis sumendum erit, ἀρχιερεῖς dictos olim esse omnino *illos, qui erant ex genere et familia summorum sacerdotum*, ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. Nec desunt loca, ubi per ἀρχιερεῖς intellegendi sunt *praefecti et capita viginti et quatuor* ἐφημεριῶν, *seu classium atque ordinum, in quos descripti leguntur sacerdotes Iudaeorum et ante exilium babylonicum et post illud*, (Vide LXX. Levit. IV, 3.) qui 2 Chron. XXXVI, 14.

הַכֹּהֲנִים

הַכֹּהֲנִים רַב et 1 Chron. XXIV, 6. לַכֹּהֲנִים הָאָבוֹת רָאשֵׁי et apud Alex. ἄρχοντας τῶν πατριῶν τῶν ἱερέων vocantur. Hinc explicari poterunt loca Matth. II, 4. XXVI, 3. Marc. XIV, 1. Luc. XXII, 2. Interdum etiam ἀρχιερεῖς pro *toto synedrio magno Iudaeorum, cuius praesides erant*, ponuntur, v. c. Ioh. XII, 10. coll. XI, 47. Tam vagum enim et indefinitum Christi et Apostolorum aetate ἀρχιερέως nomen fuit, ut etiam doctissimos interpretes de vera eius notione in singulis locis N. T. constituenda dubios saepissime haesisse non sit mirandum, et in hac tanta opinionum diversitate temerarium esset incerta pro certis aliis vendere, suamque de singulis locis coniecturam aliis obtrudere audere. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 244. Deinde vero 2) κατ' ἐξοχὴν *Christus* in epistola ad Hebraeos ἀρχιερεὺς vocatur, v. c. cap. II, 17. ἐλεήμων καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν. cap. III, 1. ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. IV, 14. ἀρχιερεὺς μέγας. V, 10. ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. In hoc vero nomine Christi, a Paulo propter Christianos ex Hebraeis adhibito, *officii* et *honoris* significationem inesse, eleganter docuit pro more suo Ven. *Doederlein. in Institut. Theol. Christ.* Lib. II. P. II. c. 2. §. 305. Summa enim fuit apud Iudaeos ἀρχιερέως dignitas et auctoritas, inprimis in prima gentis Israeliticae aetate post Aaronis tempora, cui quotannis non solum liceret ipsum augustum Dei domicilium, τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, adire, ibique populi rem agere deprecatione, (unde כֹּהֵן appellabatur, quod in lingua chaldaica, syr. aeth. et arab. in usu est, et *eum, qui accedit ad regem*, significat) sed etiam, qui ipsius numinis auctoritate et auxilio adiutus partim futura praediceret, (Ioh. XI, 51.) partim saluti populi cura, legibus et institutis, sacrificiis adeo cruentis, omni modo consuleret. Ne itaque Christiani ex Hebraeis, admodum tenaces patriae disciplinae, christianam plane carere hac summi sacerdotis dignitate arbitrarentur, aut de praestantia oeconomiae christianae prae Mosaica ullo modo dubitare possent, Paulus in epistola ad Hebraeos disputationem instituit de Christo, summo sacerdote, et pluribus demonstrat, Iesum, ab ipso Deo miraculoso modo constitutum, voluntatis divinae interpretem, novae religionis conditorem salutisque humanae auctorem, et ob perpetuam cum summo Dei numine familiaritatem et conversationem, qua fruebatur, non solum officiis et honores exaequare Aaronem et pontificem maximum, sed eosdem etiam longe antecellere, ob potestatem regiam cum dignitate pontificis coniunctam, animi puritatem, religionis introductae pariter ac sacrificii oblati praestantiam, aeternam sacerdotii durationem, reditum denique in coelum, indicandum esse.

ἈΡΧΙΠΟΙΜΗΝ, ενος, ὁ, 1) proprie *pastorum princeps*, ab ἀρχὴ *princeps*, et ποιμὴν *pastor*. Sed quia antiquitus doctores et voluntatis divinae interpretes, duces et imperatores, omninoque ii, qui civium et subditorum salutem omni modo curabant et adversus insultus tuebantur, ποιμένες, ob summam eorum cum pastoribus similitudinem, vocabantur, quod hi greges ad pascua ducunt et omni modo tutos praestant ac defendunt, non solum factum est, ut ἀρχιποίμην 2) metaphorice *summus dux et princeps*, *primus et summus doctorum divinorum* diceretur, sed etiam Christus in N. T. κατ᾽ ἐξοχὴν ἀρχιποίμενος nomine insignitus reperiatur, quo aeque ac voce ἀρχιερεὺς officium eius salutare et summa dignitas et auctoritas a Deo ipsi concessa per imagines humanas adumbratur. Semel autem legitur in N. T. 1 Petr. V, 4. καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος cum iudex hominum comparebit Christus primus et summus Christianorum doctor, et dominus omnis ecclesiae a Deo post resurrectionem suam constitutus. Conf. infra sub ποιμήν.

ἈΡΧΙΠΠΟΣ, ου, ὁ, *Archippus*. Nomen proprium viri origine graecum, idem, quod *magister*, seu *praefectus equorum*, ex ἀρχὸς vel ἄρχων, et ἵππος. Ex Coloss. IV, 17. satis colligitur, eum fuisse doctorem ecclesiae Colossensis, nam ibi iubetur βλέπειν τὴν διακονίαν ἐν κυρίῳ, et Philem. v. 2. συστρατιώτης Pauli et Timothei vocatur. Saepius non commemoratur in N. T.

ἈΡΧΙΣΥΝΆΓΩΓΟΣ, ου, ὁ, *synagogae iudaicae praefectus et praepositus*, qui interdum in N. T. ἄρχων τῆς συναγωγῆς, (Luc. VIII, 41.) interdum etiam simpliciter ὁ ἄρχων (vide infra sub ἄρχων) vocatur, et hebraice ראש הכנסת appellabatur. Ex eius iussu et praescripto omnia in synagoga peragebantur, et, ut omnia decore et ex instituto maiorum in ecclesia gererentur, curae eius commissum erat. Inprimis autem *Archisynagogis* incumbebat officium non solum deligendi idoneos, qui munere lectoris legis et prophetarum in synagoga fungerentur, ne confusio et perturbatio ex promiscuo accessu (nulli enim stati erant in synagoga lectores prophetarum et legis, sed facultas erat unicuique idoneo munus hoc peragendi) oriri posset; sed etiam designandi et nominandi eos, quibus dicendi et docendi in synagoga libertatem concedi tuto posse credebant (Act. XIII, 15.) eorumque sermones examinandi et diiudicandi. Eosdem ex monumentis veterum etiam constat potestatem habuisse in synagoga flagris caedendi et excommunicandi, omninoque de caussis, ad religionem iudaicam pertinentibus iudicandi; quemadmodum nec negari potest, interdum vel in una synagoga plures fuisse Archisynagogos, et numerum horum Presbyterorum ipsos apud Iudaeos determinatum

natum nullum extitisse. Vberiorem officiorum Archisynagogis incumbentium descriptionem dedit *Vitringa* de *Synagoga Vetere* II. c. 11. et in *Archisynagogo Obss. novis illustrato.* Franequ. (1685. 4.) Marc. V, 22. 35. ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου ex praefecti domesticis. *Syrus* bene: ܡܢ ܒܝܬ ܪܫ ܟܢܘܫܬܐ ex domesticis principis synagogae. ib. v. 36. 38. Luc. VIII, 49. XIII, 14. Act. XVIII, 8. 17. Saepius non legitur in N. T.

ἈΡΧΙΤΈΚΤΩΝ, ονος, ὁ, *fabrorum princeps et praefectus, architectus, fabricator, qui aedificiis exstruendis praeest,* ex ἀρχὸς, et τέκτων *faber*, unde ἀρχιτεκτονέω *aedifico* descendit, quod legitur apud *Theophr. Char.* 2, 5. τὴν οἰκίαν φῆσαι εὖ ἠρχιτεκτονῆσθαι. *Etym. M.* ἀρχιτέκτων σημαίνει καὶ τὸν τῶν οἰκοδομημάτων ἐπιστάτην, κυρίως δὲ τὸν ἀρχὸν τῶν τεκτόνων, τὸν τὴν διάθεσιν τοῦ κατασκευάσματος ἐπινοοῦντα, καὶ τὸν κατασκευάσαντά τι καὶ συνυφήναντα πρᾶγμα. In N. T. tantum legitur 1 Cor. III, 10. ubi Paulus se comparat cum perito architecto, dicens: ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα tanquam peritus artis aedificandi fundamentum ieci, h. e. prima religionis christianae elementa vobis tradidi. In vers. Alex. respondet hebraico חָכָם Ies. III, 3. σοφὸν ἀρχιτέκτονα. Exod. XXXV, 35. *Polyb.* XIII, 4, 6.

ἈΡΧΙΤΕΛΏΝΗΣ, ου, ὁ, *princeps, praefectus portitorum, operarum magister*, q. d. ἀρχὸς τῶν τελωνῶν, qui a Romanis *publicanus* vocabatur. Nam *publicani* vectigalia a publico redimere solebant, suos autem alebant ministros, qui vectigalia exigerent, et *portitores* vocabantur. Cf. *Salmasium* de *Foenore Trapezitico* p. 245. *Burmann.* de *Vectigalibus Populi Romani*, c. 9. Semel legitur in N. T. Luc. XIX, 2. καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, *Vulgatus* male: et hic princeps erat publicanorum.

ἈΡΧΙΤΡΊΚΛΙΝΟΣ, ου, ὁ, *architriclinus, praefectus triclinii, convivii magister, qui curam convivii gerit*; qui etiam τρικλινιάρχης et συμποσιάρχης dicebatur, cuius officii erat adornare convivium, eiusque elegantiae et decori prospicere, convivas locare singulos competenti loco, mensas et lectulos, quibus accumbere solebant, aeque ac fercula disponere, nec non cibos et vina praegustare. Compositum enim est ex ἀρχὸς *praefectus*, et τρίκλινος *locus, tribus constratus lectis* ad discumbendum, seu *coenaculum*. Vide *Zorn. Bibliotheca Antiquario-Exegetica* T. I. p. 562 sq. Ioh. II, 8. Φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ, et v. 9. ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος. — Φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος. Saepius non legitur in N. T. *Lightfootus* in *Horis Hebr. et Talmud.* in Ioh. II, 8. ἀρχιτρίκλινον eum fuisse arbitratur, *qui instar sacellani erat, gratias agebat et benedictiones, in talibus conviviis haberi solitas, pronuntiabat.* Sed magis fortasse illustrationi loci Iohannei inservit obser-

obſervatio *Gaudentii*, Epiſcopi Brix. Tr. II. de *Lect. Evang. Inord.* 9. qui monet, cum nuptiae fierent apud Iudaeos, de ſacerdotali ordine datum eſſe quendam, qui non ſolum morem diſciplinae legitimae gubernaret, ſed etiam conviviorum apparatui miniſtros atque ordinem diſpenſaret, et ab hoc officio *Architriclinus* vocaretur; ad quem morem Siracides c. XXXII, 1. reſpexiſſe videtur.

ἌΡΧΟΜΑΙ, fut. ἄρξομαι. Vox media, notans: *incipio, initium facio*, et monente *Küſtero* de *Verbis Mediis* I, 23. ita ab activo ἄρχω differt, ut hoc de eo, qui incipit ita, ut alii eum ſequantur, dicatur, illud vero incipere, aliquid facere, nemine quamvis ſequente, ſignificet, quod tamen diſcrimen, nimis ſubtile, non ubique locum habere, ſatis conſtat. Luc. III, 23. ἀρχόμενος cum munus docendi auſpicaretur. (Conf. *Guſt. Sommelii* D. de genuina notione vocis ἀρχόμενος Luc. III, 23. P. 1 et 2. Lund. 1774. 4.) Act. I, 1. ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν καὶ διδάσκειν quae Ieſus inde ab initio muneris ſui fecit et docuit. Matth. IV, 17. Ioh. XIII, 5. *Xenoph. Mem.* IV, 2. 5. 2) cum infinitivo alius verbi facit periphraſin verbi in tempori finito eius, quod adiunctum eſt in infinitivo. Marc. VI, 7. καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν et miſit eos. ib. X, 32. Luc. III, 8. καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς. ib. XIII, 25. καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι ubi *Syrus*, neglecta voce ἄρξησθε, habet: ܘܬܗܘܘܢ ܩܝܡܝܢ et eritis ſtantes. Luc. XIV, 18. ſe excuſarunt. ib. XV, 14. ad egeſtatem redigebatur. v. 24. et laetati ſunt. Sic etiam in verſ. Alex. ἄρχεσθαι haud raro pleonaſtice ponitur, v. c. Geneſ. II, 3. ὧν ἤρξατο ὁ Θεὸς ποιῆσαι, pro: ἐποίησε; in hebraico eſt: אֲשֶׁר בָּרָא; ad imitationem hebr. הֵחֵל Geneſ. IX, 20. 1 Chron. I, 10. Idem uſus huius verbi apud Graecos etiam obtinet, ut *coepit* apud Latinos, v. c. *Terent. Andr.* V, 1. 2. „ſatis pericli coepi adire," pro: *adii. Salluſt. Bell. Catil.* c. 40. *Iug.* c. 35. Conf. *Barthius* ad *Petronium* c. 79. *Apollod.* III. c. 13. 6. διώκειν αὐτὴν ἤρξατο. *Herodian.* I, 3. 2. *Abreſch. Dilucid. Thucyd.* p. 640. et *Schwarz.* ad *Olearium de Stilo N. T.* p. 17 ſq.

ἌΡΧΩ, fut. ξω, *impero, dominor, principatum obtineo, magiſtratum gero*, (*Xenoph. Mem.* II, 6. 25.) ab ἀρχή. Habet poſt ſe genitivum. Marc. X, 42. οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν qui gentibus imperant, qui ſunt imperio praediti in republica. Rom. XV, 12. ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν qui exſurget ad imperandum gentibus. *Phavor.* ἄρχω· δεσπόζω, ἐξουσιάζω, ἡγοῦμαι, κρατῶ, κυριεύω, δυναστεύω, προηγοῦμαι.

ἌΡΧΩΝ, οντος, ὁ, 1) in univerſum dicitur in N. T. *is, qui habet τὴν ἀρχὴν*, h. e. *qui praeditus eſt imperio, et quemlibet*

libet dignitatem et potestatem, quamvis parvam, habet, et est illustris in quocunque vitae genere caeterisque nobilior, adeoque pro subiectorum diversitate *rex, princeps, dux, praefectus, magistratus, primas, primarius, praecipuus, caput*, quorum vocabulorum in singulis N. T. locis vertendis cautus et diligens usus unice a contexta oratione pendet. Matth. IX, 34. *ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων* ope principis daemoniorum, reliquorum quasi ducis et antesignani, qui in aliis locis Satanas, Beelsebub, Belial, Diabolus, et *ὁ πονηρὸς κατ᾽ ἐξοχὴν* vocatur. Matth. XII, 24. Marc. III, 22. Luc. XI, 15. Luc. XVIII, 18. *καὶ ἐπηρώτησέ τις αὐτὸν ἄρχων* interrogavit eum deinde aliquis e primoribus, seu proceribus. Matth. XX, 25. *οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν* qui imperium habent in republica, imperatores, reges, praefecti, magistratus etc. dominantur in cives et auctoritate sua utuntur. Act. VII, 35. Moses dicitur *ἄρχων*, seu, ut est in codd. quibusdam e glossemate, *ἀρχηγὸς*, populi iudaici, h. e. dux, princeps et caput, *legislator*. Act. XVII, 9. *οἱ ἄρχοντες* magistratus, senatores urbis, qui v. 20. *στρατηγοὶ* vocantur, et *στρατηγὸς* Graecis interdum dicitur pro *magistratu quocunque*. Act. XXIII, 5. *ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς* principibus populi tui, praefectis civitati iudaicae quibuscunque, ne maledicas, coll. Exod. XXII, 27. וְנָשִׂיא בְעַמְּךָ לֹא תָאֹר. Nec tamen repugnarem, si quis utrumque locum de sacerdote magno explicare mallet, coll. v. 4. Luc. XIV, 1. *ὁ ἄρχων τῶν Φαρισαίων* primarius Pharisaeorum. 1 Cor. II, 6 et 8. *οἱ ἄρχοντες τοῦ αἰῶνος τούτου* proceres Iudaeorum ad unum omnes, assessores synedrii magni, Herodes et Pilatus, fortasse etiam philosophi et theologi, Graecorum pariter ac Iudaeorum, coll. I, 18. 19. 22. 23. Apoc. I, 7. *ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς* cuius imperio subiecti sunt omnes reges. Huc etiam pertinent omnia loca N. T. in quibus diabolus *ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου* princeps huius mundi, h. e. impiorum et adversariorum Christi, auctorque omnis vitiositatis, 2 Cor. IV, 4. et impedimentorum variorum propagationis religionis christianae ex usu loquendi Hebraeorum vocatur, quibus accommodate ad subtiliorem philosophiam Iudaeorum, babylonicae sapientiae commentis permixtam, רַב הָעוֹלָם seu שַׂר, etiam קַטֵּיגוֹר dicebatur. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 925. Ioh. XII, 31. *νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω* nunc Satanas de principatu suo deiicietur, seu, cessabunt iam magna ex parte omnia propagationis religionis christianae impedimenta. ib. XIV, 30. *ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων*, h. e. *ὁ διάβολος τὸ κράτος τοῦ θανάτου ἔχων*, coll. Hebr. II, 14. brevi mihi moriendum erit. ib. XVI, 11. *ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται* iam fracta est et debilitata vis et potestas Satanae. Ephes. II, 2. *κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος*, ubi

est

cf. dicta supra ad ἀρχ. 2) κατ' ἐξοχὴν vero apud Iudaeos ἄρχων dicebatur *synagogae praefectus, qui praeest sacris in synagoga faciendis.* Sic Matth. IX, 18. ἰδοὺ ἄρχων ἐλθὼν, coll. Marc. V, 22. ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, et Luc. VIII, 41. ubi ὁ ἄρχων τῆς συναγωγῆς vocatur. Matth. IX, 23. 3) Formula: ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων in N. T. haud raro *assessores synedrii magni Iudaeorum*, nunquam autem *viros generis pontificis* significat. Sic autem legitur in N. T. Luc. XXIII, 13. Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας, h. e. omnes, e quibus synedrium Hierosolymitanum constabat, cuius praeses erat pontifex M. ubi vid. *Wetstenius.* ibid. v. 35. XXIV, 20. ubi etiam ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες iunctim commemorantur. Ioh. III, 1. Nicodemus ἄρχων τῶν Ἰουδαίων vocatur. ib. VII, 26. Act. III, 17. IV, 5. et 26. 2 Macc. XIV, 27. Apud *Iosephum A. I.* XX, 1. 2. ἄρχοντες Ἱεροσολυμιτῶν assessores synedrii magni vocantur. Conf. *Ernesti Institutio Interpr. N. T.* p. 242. 4) ἄρχοντες Ἰουδαίων olim etiam dicebantur *magistratus civiles in singulis Iudaeae provinciis et oppidis constituti, qui controversiarum minorum sedebant iudices,* qui interdum etiam simpliciter οἱ ἄρχοντες, etiam δικασταὶ vocabantur. Talis omnino intellegendus est ἄρχων Luc. XII, 58. ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, qui ibidem et in loco parallelo Matth. V, 25. ὁ κριτὴς vocatur. Vide *Guil. de Water* D. de archonte apud Iudaeos litium arbitro, in *Miscell. Duisburg.* T. I. p. 223 sq. In Aegypto etiam fuisse archontas, seu magistratus oppidanos, qui tamen subiecti erant archonti Alexandrino, docet locus Act. VII, 27. τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; quis te iudicem et arbitrum constituit? coll. Exod. II, 14. מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר. De Romanis plane rem demonstrat *L. Antonii Epistola* ad *Sardianos* apud *Iosephum A. I.* XIV, 10. 17. Eodem modo Iudaeis datum erat beneficio Romanorum, ut quodlibet oppidum in terra Iudaica, quamvis parvum, suos sibi magistratus proprios, ἄρχοντας dictos, haberet, qui non solum de rebus ad religionem et sacra pertinentibus, sed etiam de caussis minoribus civilibus cognoscerent. Conf. *Petri Wesselingii* Diatribe de Archontibus Iudaeorum ad inscriptionem Berenicensem apud *Maffeum Antiquitt. Gall.* Epist. 1 et 8. (Trai. ad Rh. 1738. 8.) et *Ernesti* l. l. p. 244. 5) interdum vox ἄρχων subaudienda est, v. c. Rom. XIII, 7. ἀπόδοτε οὖν πᾶσι, scil. ἄρχουσι, τὰς ὀφειλάς, ad quem locum cf. *I. C. Schwarz.* de *Soloecismis N. T.* p. 123.

ἈΡΩΜΑ, τος, τὸ, *aroma, odoramentum*, quod recte descendere iudicatur ab ἄρι vocula, intendendi vim habente, et ὄζω, *oleo*, eo, quod odorem insignem spirat. Nonnisi quater legitur in N. T. de aromatibus, quibus corpus exanimatum, sepulturae tradendum, more Iudaeorum condiebatur. Marc. XVI,

XVI, 1. Luc. XXIII, 56. XXIV, 1. Ioh. XIX, 14. In vers. Alex. pro hebraico בֹּשֶׂם seu בֶּשֶׂם usurpatur 2 Regg. XX, 13. Esther. II, 12. Cant. IV, 10. 16. *Phavor.* ἄρωμα· θυμίαμα, τὸ μύρισμα καὶ ἥδυσμα. Vide etiam *Pollux. Onomast.* I, 1. 5. 24.

'ΑΣΑ, ὁ. *Asa.* Nomen proprium viri indeclinabile syriacum, i. q. *medicus* aut *sanans*, ab ܐܣܐ, chald. אָסָא, *sanavit.* Fuit vero Asa rex Iudae, filius regis Abiae, 1 Regg. XV, 8. Matth. I, 7. 8.

'ΑΣΑΛΕΥΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie sensu physico: *qui a fluctibus marinis non agitatur nec agitari potest, inconcussus, immobilis, immotus,* ex α priv. et σαλεύω *agito, fluctuo.* Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 41. καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος prora quidem fixa in maris aliqua rupe manebat inconcussa. Deinde metaphorice 2) *stabilis, firmus, certus, perennis.* Hebr. XII, 28. βασιλεία ἀσάλευτος coetus Christianorum, quatenus in perpetuum durabit et augebitur. *Diod. Sic.* II, 48. ἐλευθερία ἀσάλευτος. III, 47. εὐδαιμονία ἀσάλευτος. XII, 29. σπονδαὶ ἀσάλευτοι. *Aeschin.* Dial. III, 17. ἀσάλευτος ἡσυχία. *Polyb.* IX, 9, 8. ἀσαλεύτως καὶ βεβαίως μένων ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων.

'ΑΣΒΕΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *qui non exstinguitur, et qui non potest exstingui, inexstinguibilis,* et ex adiuncto: *nunquam cessans,* ex α priv. et σβεννύω, vel σβέννυμι *exstinguo.* Matth. III, 12. κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ igne cremabit haud exstinguendo. Marc. IX, 43. 45. εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. Luc. III, 17. In omnibus vero his locis de misero statu improborum post mortem sermo est. Vtraque notio huic voci etiam apud graecos Scriptores haud raro subiicitur. In propria notione legitur apud *Strabonem* Lib. IX. p. 606. qui λύχνους ἀσβέστους in templis, et *Plutarchum* in *Numa* p. 66. qui πῦρ ἄσβεστον Vestalium commemorat. In metaphorica notione autem de eo, quod est sempiternum et nunquam cessat, adhibetur ab *Homero Od.* IV, 584. (ἄσβεστος κλέος. *Schol.* ἀκατάπαυστος.) *Callimach. Hymn. in Del.* 118. et *Aeschylo* in *Prometh. Vinct.* 532. Alia loca collegit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 267. *Phavor.* ἄσβεστος· ἀκατάπαυστος.

'ΑΣΕΒΕΙΑ, ας, ἡ, *contemtus cultus divini, impietas in Deum, neglectio noscendi colendique Dei.* Rom. I, 18. ubi τῇ ἀσεβείᾳ opponitur ἡ ἀλήθεια, h. e. omnis recte de Deo cogitandi ratio, religio vera, sive iudaica, sive christiana, sive denique naturalis. 2 Tim. II, 16. ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας quibus neglectio viri cultus divini indies augetur. 2) *omnis improbitas et pravitas morum factorumque ex isto con-*

contemtu cultus divini proveniens. Rom. XI, 26. καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακὼβ et removebit omnem vitiositatem a Iacobitis. Tit. II, 12. ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν renuntiantes vitiositati, coll. Iud. v. 15. πάντων τῶν ἔργων τῆς ἀσεβείας, et v. 18. *Phavor.* ἀσέβεια· ἀδικία περὶ τὸ θεῖον.

'ΑΣΕΒΕΏ, ῶ, fut. ήσω, *irreligiosus sum, impie ago.* 2 Petr. II, 6. ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν ut exemplum impiis in posterum statueret. Iud. v. 15. Saepius non legitur in N. T.

'ΑΣΕΒΗΣ, έος, ῦς, ὁ, ἡ, *qui numen divinum vel plane non, vel non recte colit, alienus a cultu Dei recto*, et ex adiuncto: *impius, qui negligens est officiorum erga Deum*: interdum etiam bono sensu *is, qui agnoscit se peccaturum esse, et vitam suam emendat, certa fretus fiducia, Deum velle misereri.* Rom. IV, 5. ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ qui impiis, serio se emendantibus, peccata remittit. Ib. V, 6. ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε pro salute peccatorum mortuus est. 1 Tim. I, 9. ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς. 1 Petr. IV, 18. 2 Petr. II, 5. III, 7. Iud. v. 4. 15. *Hesych.* ἀσεβής· ἄθεος, ἁμαρτωλός. *Phavor.* ἀσεβὴς παρὰ τὸ σέβω σεβὴς καὶ μετὰ τοῦ στερητικοῦ α — ἀθέμιτος, μισόθεος, θεομισής, ὀλίγωρος θεῶν, νεωτεριστὴς περὶ τὸ θεῖον. κ. τ. λ.

'ΑΣΈΛΓΕΙΑ, ας, ἡ, *omnis obscoenitas in dictis factisque, lascivia indomita, effrenis et impudentissima libido et inde profecta facinora*, et aeque late patet ac vocabulum ἀκαθαρσία. *Suid.* ἀσέλγεια· πορνεία, ἀκαθαρσία, μιαρία. *Etym. M.* ἑτοιμότης πρὸς πᾶσαν ἡδονήν. Interdum autem *petulantiam et luxum et profusionem pecuniae* significat, observante ex *Aeschine Suida*, ἀσέλγεια· ἀντὶ τοῦ πολυτέλεια, οὕτως Αἰσχίνης, et *Polluce Onom.* VIII. c. 7. f. 79. In N. T. scriptoribus haec vox interdum tam indefinite et vage adhibetur, v. c. in recensione vitiorum, ut, quaenam illarum notionum ei in singulis locis vindicanda sit, non semper appareat, v. c. Marc. VII, 22. (ubi a plerisque interpretibus per *iniuriam* redditur, in quo sensu reperitur apud *Polybium* V, 28. VIII, 9.) 1 Petr. IV, 3. In reliquis tamen locis ita ponitur, ut sit vocabulum generis et quamvis impudentem et indomitam libidinem significet, v. c. Rom. XIII, 13. μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις. 2 Cor. XII, 21. ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ. Galat. V, 19. Ephes. IV, 19. ubi cum ἀκαθαρσίᾳ permutatur. 2 Petr. II, 7. 18. Semel tantum Iud. v. 4. latissime haec vox patere et omnem omnino impietatem et improbitatem indicare videtur. Coniecturas veterum de derivatione huius vocis vide apud *Suidam* et *Auctorem Etym. M.* et *Alberti Obss. in N. T.* p. 332. Plurimis autem probatam vidi eorum opinionem, qui hanc vocem ex α priv. et Σέλγη (quod est nomen oppidi Pisidiae, cuius cives, quippe

quippe ex Lacedaemoniorum disciplina profecti, prae reliquis honesti et probi fuerunt) compositam iudicarunt. De ipsius vocis usu vario apud Graecos vide praeter *Wetstenium N. T.* T. I. p. 588. *I. C. Leuschneri* Comm. super origine ac genuina vi vocabuli ἀσέλγεια ad intellegenda quaedam N. T. loca. Lips. 1746. 4.

Ἄσημος, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *non signatus, cui signum seu nota non est impressa*, ex α priv. et σῆμα *signum*. Opponitur ἐπίσημος. Sic v. c. argentum rude ἄργυρος ἄσημος vocabatur. Vide *Plutarchum* in *Marii Vita* c. 12. ubi ἄργυρος ἄσημος opponitur τῷ νομίσματι. *Olympiodor*. Catena in Iob. cap. XXXIII. p. 607. ἄσημον ἀντὶ τοῦ ἀτύπωτον σταθμὸν καὶ ἀχαρακτήριστον. Conf. vers. Alex. Iob. XLII, 11. 2) *obscurus*, *qui nullis signis notisque dignosci potest*. *Suid.* ἄσημον· τὸ μηδὲν σημαῖνον. *Hesych.* ἀσήμως· ἀτρανῶς. 3) *obscuri nominis, ignobilis, ignotus*, et de personis aeque ac rebus usurpatur. *Suid.* ἄσημος· ὁ δυσγενής. *Hesych.* ἄσημον· ἀφανῶν, ἀγνώστων. Sic semel in N. T. legitur Act. XXI, 39. ἐκ ἀσήμου πόλεως urbis celeberrimae, nobilissimae et clarissimae civis. 3 Macc. I, 14. ἄσημόν τινα κατέκλεισεν ἐν τῇ σκηνῇ. *Eurip. Ion.* 8. πόλιν οὐκ ἄσημον Graecorum commemorat. Eadem formula reperitur quoque apud *Dionys. Hal. Ant.* XI, 35. *Achill. Tat.* VIII. p. 465. Conf. *Irmisch. Observv.* ad *Herodian.* I, 9. 12. p. 355. et *Reiske Indic. Graecit. in Plutarch. Vitas parall.* s. h. v.

Ἀσήρ, ὁ, *Aser*. Nomen proprium indeclinabile filii octavi Iacobi, patriarchae, ex ancilla Leae, Silpa, suscepti, origine hebraicum אשׁר *beatus, felix*. Genes. XXX, 13. Luc. II, 36. ἐκ φυλῆς Ἀσήρ. Filias Aseritarum, ob venustatem formae olim celebres, ductas vulgo fuisse a sacerdotibus, e scriptis Rabbinorum observat *Wetstenius N. T.* T. I. p. 666. Apoc. VII, 6. Saepius non legitur in N. T.

Ἀσθένεια, είας, ἡ. Apud graecos aeque ac Scriptores N. T. in universum *omni rei aut personae* tribuitur, *cui aliquid deest, quae est manca, imperfecta, viribus destituta et afflicta*. Speciatim vero in N. T. ita dicitur 1) *qualiscunque roboris et virium corporis defectus, morbus, imbecillitas corporis*, et opponitur τῇ ἰσχύϊ *prosperae valetudini, vigori*. Matth. VIII, 17. αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασε medelam attulit infirmitatibus morbisque nostris, coll. Ies. LIII, 4. Luc. V, 15. καὶ θεραπεύεσθαι ὑπὸ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ib. VIII. 2. XIII, 11. 12. Ioh. V, 5. XI, 4. Act. XXVIII, 9. 1 Tim. V, 23. διὰ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας ob valetudinem tuam infirmiorem. *Xenoph. Hist. Gr.* VI, 4, 18. ἐκ τῆς ἀσθενείας οὔπω ἴσχυεν. 2 Macc. IX, 22. καὶ περιπεσὼν ἀσθενείᾳ δυσχέρειαν ἔχοντι. 2) *imperfectio totius conditionis huma-*

humanae, conditio humilis corporis humani. 1 Cor. XV, 43. *σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ* humatur corpus debile et fragile, morti obnoxium, quod facile debilitari poteſt, ubi opponitur *τῇ δυνάμει.* 2 Cor. XIII, 4. *ἐςαυρώθη ἐξ ἀσθενείας*, quia habebat naturam humanam infirmam et debilem, aut, quod eodem redit, ſecundum humilem conditionem, qua Ieſus his in terris uſus eſt. Eodem modo *imbecillitas* apud Latinos de omni *imperfectione* uſurpatur, v. c. *Cic.* de *Nat. Deor.* I. c. 44. 3) metaphoricé: *quaevis imbecillitas ingenii*, quae non ſolum *ei* tribuitur, *cui eſt tardum ingenium et hebes*, *qui aegre ſe edoceri et corrigi patitur*, v. c. Rom. VI, 19. *ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν* populariter locutus ſum, ut veſtrae imbecillitati ingenii ſuccurrerem, — ſed etiam de *eo* dicitur, *qui inopia doctrinae et eruditionis laborat.* Sic autem legitur in N. T. 1 Cor. II, 3. ubi Paulus de ſe ipſo dicit *ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς* ego me inter vos geſſi indoctum, non uſus ſum docta inſtitutione; ubi *τῇ σοφίᾳ* v. 1. et *τοῖς πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις* v. 4. opponitur. Vocatur autem *inopia doctrinae et eruditionis ἀσθένεια*, quia indocti vulgo nullius pretii haberi ſolent. Vide infra ſub *ἀσθενής.* 4) *vitioſitas, peccatum, imbecillitas animi.* Hebr. V, 2. *ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν* quippe ipſe ad peccata pronus. *Oecumenius* ad h. l. *ἀσθένειαν τὴν ἁμαρτίαν ἐκάλεσε.* Hebr. VII, 28. coll. v. 26 et 27. 5) per ſynecdochen denotat *omnis generis calamitates et afflictiones externas; moleſtias et aerumnas.* Rom. VIII, 26. *συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν* auxilium nobis fert in tolerandis calamitatibus noſtris, i. q. v. 18. *ἐν τοῖς παθήμασι τῦ νῦν καιρῦ.* 2 Cor. XI, 30. *τὰ τῆς ἀσθενείας μυ καυχήσομαι* de calamitatibus meis ob religionem chriſtianam gloriabor. ib. XII, 5. 9. *ἡ γὰρ δύναμις μυ ἐν ἀσθενείᾳ τελειῦται* auxilio meo praeſto ſum afflictis. ib. v. 10. Galat. IV, 13. *δι᾽ ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς* inter quas afflictiones varias, quae v. 14. *πειρασμὸς* vocantur. Hebr. IV, 15. *μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν* qui non pronus ſit et valeat ſuccurrere nobis, miſeria et calamitatibus preſſis. Cf. *Suicer. Theſ. Eccleſ.* T. I. p. 546. — *Suid. ἀσθένεια· ταλαιπωρία, νόσος, ἀδυναμία.*

᾽ΑΣΘΕΝΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *defectu roboris et virium corporis laboro, aegroto, infirmus ſum.* Matth. XXV, 36. *ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με* me aegrotantem curaſtis. ibid. X, 8. *ἀσθενῦντας θεραπεύετε.* Marc. VI, 56. Ioh. XI, 1. Act. IX, 37. Philipp. II, 26. 27. *ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ.* 2 Tim. IV, 20. Iacob. V, 14. Reſpondet in verſ. Alex. hebr. חָלָה et נֶחֱלָה Iudd. XVI, 7. 11. 17. Ezech. XXXIV, 4. *Palaephat.* de *Incred.* c. 31. 2) metaphorice: *minus valeo ingenio, minus recte ſentio, imbecilliori animo ſum*, inprimis *relate ad*

reli-

religionis christianae scientiam. Sic legitur in N. T. 1 Cor. VIII, 9. μήπως — — πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν ne ista libertas locum faciat peccandi cognitionis huius expertibus. v. 11. καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς et ita miser redditur rudior Christianus. 2 Cor. XI, 29. τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; h. e. accommodo me lubenter iis, qui nondum satis sunt confirmati in religionis scientia, coll. 1 Cor. IX, 22. 3) *minus valeo viribus et potestate, impar sum alicui rei efficiendae, vim habeo fractam et debilitatam*, et opponitur τῷ δυνατέω. Sic legitur in N. T. 2 Cor. XIII, 3. ὅς, scil. χριστὸς, εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν qui se erga vos non imbecillem exhibebit, sed satis potentiam suam declarabit. Rom. VIII, 3. ἠσθένει νόμος διὰ τῆς σαρκὸς legis Mosaicae vis et efficacia fracta est et debilitata vitiositate humana. 4) *imperfectus sum, minus valeo, laboro ex aliqua parte*. Rom. IV, 19. καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει certo sperans absque ulla dubitatione, seu constanti et firma fide praeditus. (Simili modo apud *Herodot*. IV. p. 325. ed. *Wesseling*. Pythagoras οὐκ ἀσθενέστατος σοφιστὴς, h. e. valde sapiens, πάνυ σοφὸς, interprete *Eustathio* vocatur: ubi vid. *Valkenarius*.) Rom. XIV, 1. τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει qui non certam habet animi persuasionem, potius animo est haesitante et fluctuante, qui v. 2. simpliciter ὁ ἀσθενῶν vocatur. Similis formula: ἀσθενεῖν ταῖς διανοίαις animum deponere, 1 Macc. XI, 49. legitur. Sic etiam apud Latinos *imbecillitas* et *infirmitas* de inconstantia et animo minus stabili legitur, v. c. apud *Cic.* ad *Div.* I, 4. 6. *Caes.* de *Bello Gall.* IV, 5. 1. 5) *in stultitiam prolabor*, seu *ineptum*, *levem me gero*. 2 Cor. XI, 21. ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν quasi iactantia elati, quasi in stultitiam prolapsi. Cf. infra ἀφροσύνη. 6) *miseriis et calamitatibus premor*. 2 Cor. XII, 10. ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι quo magis miseriis premor, eo maioribus viribus me instructum sentio. ib. XIII, 4. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ mala enim perpessi ob religionem christianam. ib. v. 9. χαίρομεν γὰρ, ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν gaudemus de calamitatibus nostris. Aliam novam ac ingeniosam huius loci explicationem dedit *I. C. Schwartzius* in *Monumentis Ingeniorum* T. III. p. 83. Sensum nempe h. l. ita constituit: Gaudemus nos, si nulla nobis occasio sit apostolica auctoritate utendi, et per miraculum aliquod animadversionis potestatem declarandi, et vos per virtutem spiritus divini, per fidem intemeratam et vitae sanctitatem, nostrae potestati et animadvertendi facultati locum nullum relinquatis. Statuit itaque, ἀσθένειαν, quam sibi Apostolus h. l. tribuit, esse consilium, vi ac facultate sua propter certas causas non utendi, quo sensu apud *Cic.* I. Ep. 4. f. 6. *imbecillitas*, et apud *Iul. Caesar. B. G.* IV, c. 5. f. 1. *infirmitas* nomen usurpatur. 7) *auxilio aliorum* indi-

indigeo, pauper sum, opibus destituor. Act. XX, 35. ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων succurrere aliorum paupertati. Judd. VI, 15. 2 Sam. III, 1. Sic etiam legitur apud *Aristoph. Pac.* v. 668. γινώσκοντας τοὺς πένητας ἀσθενοῦντας, ubi *Schol.* ἀσθενοῦντας· ἀντὶ τοῦ ἐν ἐνδείᾳ ὄντας. Idem tradit *Suidas* sub ἀσθένεια. — *Phavor.* ἀσθενῶ· ἀῤῥωστῶ, κάμνω, νοσῶ, ἀτροφῶ.

'ΑΣΘΈΝΗΜΑ, τος, τὸ, 1) *imbecillitas, infirmitas, debilitas.* Est verbale a prima persona perf. passiv. ἠσθένημαι verbi ἀσθενέω. 2) τὰ ἀσθενήματα metaphorice dicuntur *opiniones et actiones eorum, qui nondum certam et perfectam religionis christianae scientiam habent, die Schwächen unaufgeklärter Christen sowohl in der Vorstellungs- als Handlungs-Art.* Sic legitur in N. T. Rom. XV, 1. ὀφείλομεν ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν officium nobis potentioribus incumbit imbecilliores patienter ferre. Saepius non legitur in N. T.

'ΑΣΘΕΝΗ͂Σ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, 1) proprie: *imbellis, infirmus, defectu roboris et virium corporis laborans, aegrotans. Hesych.* ἀσθενής· ἄῤῥωστος. Est ortum ex α priv. et σθένος *robur.* Matth. XXV, 38. πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ; ibid. v. 43 et 44. Luc. X, 9. καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς. Act. IV, 9. V, 15. 1 Cor. XI, 30. ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι. Fortasse et huc referri poterit locus 1 Petr. III, 7. ubi mulieres τὸ ἀσθενέστερον σκεῦος τὸ γυναικεῖον vocantur, h. e. imbecilliores, inprimis, quoad corporis structuram, corpore et animo infirmi, ad quem locum vid. *Wetstenius.* 2) *miser, afflictus.* 1 Cor. IV, 10. ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροὶ nos miseri sumus et afflicti, vos felices. In versione Alex. respondet hebraico עָנִי Prov. XXII, 22. XXXI, 5. 9. Apud Graecos adeo ἀσθενὴς interdum speciatim *pauper, egenus,* dicitur, v. c. *Eurip. Supplic.* v. 433. ubi τῷ πλούσιος opponitur. *Lysias Orat.* I. p. 3. ed. *Taylor.* Hinc metaphorice ἀσθενὴς dicitur 3) *vitiosus, pronus ad peccata,* adiuncta *miseriae* notione. Sic legitur in N. T. Rom. V, 6. ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν χριστὸς ἀπέθανε quum adhuc vitiositatis miseriam sentiremus, Christus pro nobis mortuus est, coll. v. 8. ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν. 4) *cui est facultas admodum tenuis aliquid perficiendi.* Matth. XXVI, 41. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενὴς animum quidem promptum habetis, sed non item facultatem perficiendi. Marc. XIV, 38. 5) *omne, quod est imperfectum, quod non praestat id, quod praestare debet,* ἀσθενὲς dicitur. Sic Galat. III, 9. religio Mosaica τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα vocatur, quippe longe imperfectior religione christiana et puerili tantum ingenio hominum destinata. Eodem modo Hebr. VII, 18. διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελὲς quia non perfecte hominem expiare et felicem reddere valebat. 6) *contemtus, qui vilipenditur,*

ditur, *qui nullius pretii est aut habetur*. 1 Cor. I, 25. τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ quod vile et nullius pretii videtur in rebus divinis, tamen longe praestantius est omnibus institutis humanis. ib. v. 27. καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς qui reliquis viles et contemti videntur, hos elegit Deus. 1 Cor. XII, 22. ubi τὰ ἀσθενέστερα μέλη τοῦ σώματος sunt, ex mea sententia, viliora et maxime contemta corporis membra, quae *pudenda* vulgo dicuntur, quanquam non ignoro, fuisse interpretes, qui haec Pauli verba de membris teneris et minus validis, v. c. de oculo, explicarent, repugnante commate 23. ubi τὰ ἀτιμότερα vocantur. 7) *facilis*, *obsequiosus*, *mollis*, quem etiam nos in lingua vernacula *einen schwachen Menschen* vocare solemus. Sic legitur in N. T. 2 Cor. X, 10. ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, h. e. vi oppositionis, praesens facilis est. 8) *qui nondum satis confirmatus est in religione christiana*, *cui deest certa animi persuasio*. 1 Cor. VIII, 7. καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα (pro ἀσθενῶν ὄντων) μολύνεται sed conscientia horum hominum, qui nondum idoneam religionis christianae scientiam habent, polluitur. ib. IX, 22. ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενὴς accommodavi me imperitiorum captui. 1 Thess. V, 14. ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν rationem habete infirmorum in religione.

Ἀσία, ας, ἡ. *Asia*, ab hebraico חֵצִי *medium*, uti *Bochartus* in *Phaleg* l. IV, c. 33. *Hyde* ad *Peritsolis Itinera mundi* p. 15. aliique volunt. Est enim proprie orbis pars media Africam inter et Europam, quam vulgo Asiam minorem vocant, tertia terrarum orbis veteris pars, magnitudine Africam aequans et Europam, quae dividitur in *maiorem* et *minorem*. Asia, *minor* dicta, inter Pontum Euxinum et mare Cyprium interiacens, provincias in suo complectitur ambitu Phrygiam, Ciliciam, Pamphyliam, Cariam, Lyciam, Ioniam, Lydiam, Aeoliam, Mysiam, Bithyniam, Paphlagoniam, Cappadociam, Galatiam, Lycaoniam, Pisidiam, in quibus provinciis et praesertim in Ionia, quam plurimos habitasse Iudaeos, constat ex Act. II, 9. VI, 9. XIX, 10. et ex oratione Iudaeorum ad Agrippam apud *Ioseph*. A. I. XVI, 2. 4. *Asia* autem *maior* reliquas continet partes Asiae, quae extra hunc Isthmum usque ad oceanum Eoum habentur. In N. T. libris semper intellegitur Asiae regio *minor* dicta, et quidem vel *totaliter* vel *partialiter*. *Totaliter* legitur v. c. Act. XIX, 26. 27. — XXVII, 2. *Partialiter* autem Act. XVI, 6. et inprimis pro ea Asiae parte ponitur, quae *Ionia* dicebatur, (*Strabo* XIV, initio.) et quam etiam *Stabo Asiam* specialiter vocat, ubi Ephesus sita fuit. Act. II, 9. VI, 9. XIX, 10. 22. XX, 16. XXI, 27. XXIV, 19. 1 Cor. XVI, 19. 2 Cor. I, 8. 1 Petr. I, 1.

Apoc. I, 4. 11. Conf. *Cellarii* Notit. Orb. Antiqu. Lib. III, c. 1. p. 4 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 464.

Ἀσιανὸς, ῦ, ὁ, *Asianus, ex Asia proconsulari, cuius metropolis Ephesus est, oriundus.* Act. XX, 4. ἀσιανοὶ δὲ τυχικὸς καὶ τρόφιμος. Saepius non legitur in N. T.

Ἀσιάρχης, ῦ, ὁ, *Asiarcha* seu *Asiae praefectus.* Est nomen compositum ex Ἀσία et ἀρχὸς *praefectus.* Semel legitur in N. T. Act. XIX, 31. τινὲς δὲ ἀσιαρχῶν quidam Asiarcharum. Fuerunt autem *Asiarchae principes sacerdotum totius Asiae, ἱεράρχαι, qui ex variis Asiae provinciis et oppidis et quidem ex ipsis primoribus et opulentissimis civibus eligebantur annui, quorum munus erat non solum sacra facere, sed etiam ludos theatrales in Deorum honorem suis sumtibus edere,* unde eos *Rufinus* apud *Euseb.* H. E. IV, 15. *munerarios* vocat. Habebant Ephesi concilium commune, ad quod singulae Asiae civitates quotannis legatos mittebant, qui sacerdotes erant, ut tanto maiorem haberent dignitatem. In suis singuli provinciis λυκιάρχαι, συριάρχαι, Φοινικάρχαι vocabantur. Vide *Salmas. Exercitt. Plinian.* p. 805. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 586. *Sever. Lintrupii* Spec. II. *Meletem. Critic. Zeibichii Obss. ex nummis sacris* p. 36. et *van Dale* Differt. ad Inscriptt. et Marm. Diss. III, p. 274 seq.

Ἀσιτία, ας, ἡ, 1) proprie: *penuria ciborum,* ex α priv. et σῖτος *frumentum, cibus.* 2) *abstinentia a cibis, ieiunatio.* Act. XXVII, 21. πολλῆς ἀσιτίας γενομένης cum diutius a cibis abstinuissent. *Vulgatus:* cum multa ieiunatio fuisset, coll. v. 35 et 36. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo ἀσιτία usurpatum legitur, ut sit idem quod ἀσιτίζω. 1 Macc. III, 17. et apud *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 5.

Ἄσιτος, ϛ, ὁ, ἡ, proprie 1) *qui plane nullos cibos ingerit, ab iis abstinet,* (*Xen. Cyrop.* IV, 2, 19.) et inprimis apud medicos veteres *is* dicebatur, *qui ciborum fastidio laborat.* Vnde *Hesych.* ἀσιτία· ἡ ἀνορεξία, h. e. morbus, cum stomachus omnia respuit, fastidium cibi. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocr. p. 65. 2) *qui parum tantum cibi sumsit, qui non edit quantum satis est, nec iusta coena utitur.* Sic autem legitur haec vox non solum Act. XXVII, 33. ἄσιτοι διατελεῖτε μηδὲν προσλαβόμενοι ex quo exspectantes ieiuni mansistis, sed etiam apud *Sophocl.* Ai. Flagell. v. 325. *Euripid.* Hipp. Coronat. v. 275. *Iosephum* Antiqq. Iud. VI, 14. 8. VII, 7. 4. Confer infra ad προσλαμβάνω dicta, et *Wetstenium N. T.* T. II. p. 646. Ita etiam צום sumi videtur Esther IV, 16.

Ἀσκέω, ῶ, fut. ήσω, proprie 1) *exerceo, assuefacio alium.* 2) intransitive pro medio ἀσκοῦμαι, *me exerceo, assuefacio, studeo, omnem dilegentiam et industriam adhibeo.* Sic semel in N. T. legitur Act. XXIV, 16. ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς ἀσκῶ in eo equidem

ita omnibus viribus meis elaboro. *Polybius* Hist. IX, 19. οἱ περὶ τὰς βαναύσους τέχνας ἀσκοῦντες. *Lucian. Dial. Deor.* VII. *Arian. Epict.* II, 16. Potissimum quidem ἀσκῶ de iis dicebatur, qui in palaestra exercebantur; sed et saepe latius patet huius verbi vis, de cuius variis notionibus eleganter exposuit *Abreschius* ad *Aeschylum* p. 179 seq. et *Iac. Lydius* in Agonisticis SS. c. 15. Vide et *Lexicon Xenoph.* Vol. I. p. 438 sequ. *Hesych.* ἀσκεῖ· μελετᾷ, γυμνάζεται, φιλοπονεῖ. — ἀσκούμενοι· γυμναζόμενοι, παιδευόμενοι.

ἈΣΚΟ'Σ, οῦ, ὁ, *uter coriaceus* vel *pelliceus, pellis in utris formam consuta, qua liquida contineri et deferri solebant apud orientales*, et hebraice נאד, Ios. IX, 4. 13. Iudd. IV, 19. חמת, Genes. XXI, 14. 15. 19. etiam נבל 1 Sam. X, 3. Ierem. XIII, 12. vocabatur. In N. T. speciatim ἀσκὸς dicitur *uter coriaceus*, (saepe ex pelle caprina confectus. *Homer. Odyss.* VI, 78.) *quo ad vina servanda et condenda veteres utebantur*, unde ad *vini vasa* refert *Pollux* Onom. VI, 2. f. 14. X, 20. 71. Adde *Herodotum* II, c. 121. καὶ ἀσκοὺς πλήσαντα οἴνου ἐπιθεῖναι ἐπὶ τῶν ὄνων. *Homer.* Iliad. III, 247. καὶ οἶνον εὔφρονα — ἀσκῷ ἐν αἰγείῳ. Quater autem in hoc sensu legitur in N. T. Matth. IX, 16. Marc. II, 22. Luc. V, 37 et 38. Conf. *Thom. M.* sub θύλακος p. 457. ed. *Bernardi*, et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 360.

ἈΣΜΕ'ΝΩΣ. Adverbium, *lubenter, prompte, cum gaudio, cupide.* Vulgo quidem derivatur ab ἥδω *delecto, oblecto*, sed tunc cum spiritu aspero ἡσμένως seu ἁσμένως scribendum esset. Rectius ex mea sententia deducitur ab ᾄδω *cano*, unde ἀσμένως, q. d. *cum cantu, laetitiae signo.* Bis autem tantum legitur in N. T. Act. II, 41. οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ cupide amplectentes eius doctrinam. ib. XXI, 17. ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοὶ lubenter et cum gaudio exceperunt nos Christiani. Formula ἀσμένως δέχεσθαι etiam legitur apud *Aelian.* V. H. XII, 18. XIII, 31. *Ios. A. I.* IV, 6. 7. XII, 9. 7. *Diod. Sic.* XII, 54. 2 Macc. IV, 12. *Hesych.* ἀσμένως· μετὰ χαρᾶς, ἡδέως, εὐκταίως, προθύμως, ἑκουσίως. Vide et *Alberti Glossar.* p. 63. 7.

ἌΣΟΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *insipiens, sapientia destitutus. Xenoph. Mem.* III, 9, 4. 2) *idonea religionis christianae* (quae κατ' ἐξοχὴν σοφία vocatur) *scientia destitutus*, et ex adiuncto: *scelestus, vitiosus.* Sic semel in N. T. legitur, Ephes. V, 15. μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοὶ ut vivatis non paganorum more, (qui v. 17. ἄφρονες vocantur) sed veros Christianos vos praestetis.

ἈΣΠΑ'ΖΟΜΑΙ, fut. ἀσομαι, 1) *aliquem in adeundo vel abeundo saluto, solemni et recepta apud Iudaeos formula, praesens salutem dico, valedico.* Sic legitur in N. T. Matth. X, 12. εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν intrantes autem

autem domum salutate domesticos, seu, adeuntes familiam fausta omnia illi apprecamini, coll. Luc. X, 5. πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Luc. I, 40. *Suid.* ἀσπάζεσθαι· προσαγορεύειν. In *valedicendi* notione reperitur haec vox Act. XX, 1. καὶ ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν convocatis discipulis valedixit et discessit. ib. XXI, 6. καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους cum nobis invicem valedixissemus. *Aristoph.* Nubes v. 1144. *Xenoph.* Anab. VII, 1.6. 2) si de *absentibus* usurpatur: *mitto salutem ad aliquem, bene precor*, aut, *alterius nomine salutem alicui impertior, alterius verbis saluto.* Sic autem saepissime in fine epistolarum Paulinarum legitur. Rom. XVI, 3. ἀσπάσασθε πρίσκαν salutate meo nomine Priscillam et Aquilam. ibid. v. 5. 6. 7. 8. 16. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι salutationem vobis annuntio ab omnibus coetibus christianis. 1 Cor. XVI, 19. 20. Phil. IV, 20. 22. Coloss. IV, 10. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἀρίσταρχος bona vobis per me apprecatur Aristarchus. 1 Thess. V, 26. 2 Tim. IV, 21. Tit. III, 15. Hebr. XIII, 24. 3) *convenio, adeo aliquem, inviso*, de quo etiam Latini voce *salutare* usi sunt; et ex adiuncto: *familiariter colloquor.* Act. XVIII, 22. καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν salutato Christianorum coetu. XXI, 7. καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν. 4) *amplector aliquem, osculor*, et ex adiuncto: *cum gaudio excipio.* Luc. X, 4. καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε nec quemquam in itinere amplectamini, seu, ne amplexibus mutuis moremini, coll. 2 Regg. IV, 29. כִּי תִמְצָא־אִישׁ לֹא תְבָרְכֶנּוּ וְכִי־יְבָרֶכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ. Rom. XVI, 16. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Marc. IX, 15. ἠσπάζοντο αὐτὸν cum gaudio eum exceperunt. *Scholiast. Aristoph.* ad *Plutum* v. 743. κυρίως ἀσπάζεσθαι ἐστὶ τὸ περιπλέκεσθαί τινα διὰ τὸ ἄγαν σπᾶσθαι εἰς ἑαυτὸν τὸν ἕτερον, καὶ περιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐν τῷ φιλοφρονεῖσθαι. Idem *Eustathius* tradit ad *Homeri* Iliad. III, 31. X, 543. Vide et *Lexicon Xenophont.* Vol. I. p. 443. Hinc etiam osculum, in sac. coenae celebratione et in festo paschatos in vet. ecclesia usurpatum, ἀσπασμὸς vocatur a patribus graecis. Cf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 553 seq. 5) *benevolo et amico prosequor animo, amo aliquem.* Ita Matth. V, 47. καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον et si populares tantum vestros amatis, coll. v. 46. Nec hanc notionem Graecis inusitatam fuisse, docent loca *Herodot.* I, c. 122. *Xenoph.* Ages. XI, 3. et alia, quae collecta exstant in Observv. Miscell. Amstelod. Vol. III. p. 237. *Aristoph.* Plut. v. 743. τὸν πλοῦτον ἠσπάζοντο, ubi Schol. ἠσπάζοντο· ἤγουν ἐφιλοφρονοῦντο. *Suidas* per ἀγαπᾶν καὶ φιλοφρονεῖσθαι interpretatus est. Confer etiam *Ez. Spanhemium* ad *Aristoph. Plut.* v. 323. 6) *gratulor alicui.* Act. XXV, 13. ἀσπασάμενοι τὸν φῆστον ut Festo auspicia muneris gratularentur. 7) *gaudeo, laetor.* Hebr. XI, 13. καὶ ἀσπασάμενοι

μενοι et ſpe repleti gaudebant; ubi videndus *Wetſtenius*. *Chryſoſtomus* ἀσπασάμενοι, τȣτ' ἔςι ἡσθέντες, gratum et acceptum habebant. *Maxim. Tyr.* Diſſ. XXI, 1. *Suid.* ἀσπάζεσθαι· καὶ τὸ χαίρειν τινὶ ἁπλῶς. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* I, 3. p. 224. ed. Lipſ. In univerſum bene de hoc vocabulo expoſuit *Ienſius* in Ferculo Litterario p. 13 ſeq.

ἈΣΠΑΣΜΌΣ, ȣ͂, ὁ, *ſalutatio, quae fit in teſſeram* partim *amicitiae et benevolentiae*, partim *honoris et reverentiae, eaque vel voce prolata vel ſcripta, vel ullo alio modo ſignificata.* Luc. I, 29. καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς ȣ̓͂τος ſecum in animo verſabat, quid ſibi vellet haec ſalutatio. ibid. v. 44. ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ ἀσπασμȣ͂ σȣ εἰς τὰ ὦτά μȣ ſimulac haec ſalutatio pervenit ad aures meas. Matth. XXIII, 7. ubi Phariſaei dicuntur φιλεῖν τȣ̀ς ἀσπασμȣ̀ς delectari ſalutationibus, quae fiunt honoris et reverentiae cauſa. 1 Cor. XVI, 21. ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ, ſcil. γεγραμμένος ἐςι, ſalutatio manu mea ſcripta eſt. Coloſſ. IV, 18. 2 Theſſ. III, 17. *Phavorin.* ἀσπασμός· ἡ εὐχή. παρὰ τῷ Ἀποςόλῳ ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρί. Conf. *I. I. Claudii Diſſ. de ſalutationibus vett. Vltrai.* 1702. 8.

ἌΣΠΙΛΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *immaculatus, maculae expers, in quo nullus eſt naevus,* ex α priv. et σπίλος *macula,* de quo infra dicetur. Anthol. I, 20. 18. *Herodian.* V, 6. 16. *Suid.* ἄσπιλος καὶ ἀσπίλωτος· ὁ μὴ ἔχων σπίλον τινά. *Heſych.* ἄσπιλος· ἄμωμος, καθαρός. 2) metaphorice: *expers labis moralis, immaculatus ab inquinamentis et ſordibus vitioſitatis et peccatorum.* 1 Tim. VI, 14. ἄσπιλον· ἀνεπίληπτον. Iacob. I, 27. ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τȣ͂ κόσμȣ. 1 Petr. I, 19. Chriſtus dicitur ἄμωμος καὶ ἄσπιλος immunis ab omni vitioſitatis genere. 2 Petr. III, 14. Conf. *Symmachi* reliquias ad Iob. XV, 15.

ἈΣΠῚΣ, ίδος, ἡ, 1) *ſcutum, clypeus ex corio, nonnunquam etiam ex ligno confectus.* Conf. *Potteri* Archaeol. Gr. III, c. 4. 2) *aſpis, ſerpentis genus,* cuius ictus tam ſunt lethales, ut nullo fere remedio curari poſſint, niſi confeſtim partes illae, quae ictum eius ſunt paſſae, praecidantur. Conf. *Aelian. H. A.* II, 24. VI, 38. Rom. III, 13. ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν venenum aſpidum eſt ſub labiis eorum. Hebraice עַכְשׁוּב dicitur Pſ. CXL, 3.

ἌΣΠΟΝΔΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie dicebatur Graecis *is, qui nec ſacris nec conviviis intereſt, in quibus libare ſolebant Diis amicitiae et ſacrae cuiusdam concordiae ſtabiliendae cauſa,* ut bene obſervavit *Schwarz.* in Comment. Gr. Ling. p. 2 6. ex α priv. et σπονδὴ *libatio; foedus.* Hinc 2) ἄσπονδος dicitur non ſolum, *qui fidem datam fallit, et inita foedera frangit,* ſed etiam, *qui implacabili adverſus alios odio ſervet, et quaſi nullas* σπονδὰς *admittit, implacabilis, irreconciliabilis.*

Heſych.

Hesych. ἄσπονδοι· ἄγριοι, ἐχθροὶ καὶ μὴ μισμαινοντες Φιλίας ἢ διαθέσεως, ἀδιάλλακτοι. — ἀσπονδεῖ· οὐκ εἰρηνεύει. *Alberti* Gloss. N. T. p. 94. ἀσπόνδους· παραβαίνοντας τὴν μεθ' ὁρκωμοσίας ἀσφάλειαν. Rom. I, 31. ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας. 2 Tim. III, 3. ἄστοργοι, ἄσπονδοι. *Philo de Charit.* T. II. p. 397. 18. et *de vita Mosis* T. I. p. 119. 25. ed. *Mangey.* Sic etiam dirissima bella, quae nullo foedere dirimi possunt, passim apud *Demosthenem* (v. c. *de Corona* p. 314. ed. *Reiske*) ἄσπονδοι πόλεμοι vocantur.

'ΑΣΣΆΡΙΟΝ, ίου, τὸ, *assarius* vel *assarium*. Est vox origine latina, descendens ab *as*, *assis*, quae, terminatione graeca diminutiva addita, a Graecis sub Romanorum monarchia in suam assumta civitatem, non tamen ideo latinismis N. T. annumeranda, ut ab haud paucis factum videmus. Nam dudum iam haec vox in scripta optimorum Graecorum irrepserat, v. c. *Dionysii Halic.* qui saepe latina nomina graecis litteris scripta retinuerunt, v. c. πατρίκιος, δικτάτωρ et multa alia. De valore et pretio *assarii* constituendo dissentiunt viri docti. Aliis ἀσσάριον est *dimidia pars assis romani, semuncialis*. *Plin.* H. N. XXXIII, 3. Alii vero idem cum asse romano esse voluerunt, v. c. *Kypke* in Observv. Sacr. T. I. p. 57. et profecto omnium rectissime ii statuisse videntur, qui *assarium* valuisse tradunt decimam partem δραχμῆς seu δηναρίου. Drachma autem sex obolis aestimatur, obolus sex chalcis, chalcus septem leptis, ut adeo ad modernam monetam restrictum ἀσσάριον valeret *einen Creutzer*, *oder vier Pfennige*. Conf. *Gronov.* de Pecunia Vetere p. 439. et *Budaeum* de Asse p. 200 seq. *Hesych.* ἀσσάριον καὶ λεπτὸν ἕν εἰσι. Idem tradit *Alberti* Gloss. N. T. p. 204. Etiam Iudaei hanc vocem assumserunt et scribunt איסר, sed fere ita ea utuntur, ut formula באיסר vel באיסר quodvis *vilissimum et minimum pretium* indicetur. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 376. Hinc lucem foenerantur duo illa N. T. loca, in quibus haec vox tantum legitur. Matth. X, 29. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; nonne duo passerculi minimo pretio venduntur? Luc. XII, 6. οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων δύο;

'ΑΣΣΟΝ, *propius*, *prope*, *iuxta*. Est neutrum comparativi gradus, et poetis admodum familiaris vox, cuius positivus est ἐγγύς, sicut a μέγας comparativus est μάσσων et μάσσων et a παχὺς comparativus πάσσων formatur. Act. XXVII, 13. ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην propius ora legebamus Cretae. Saepius non legitur in N. T. A plerisque haec vox annumeratur vocabulis poeticis. Et saepe profecto legitur apud poetas graecos, v. c. *Homer.* Iliad. VI, 143. XXII, 4. *Moschum* Idyll. IV, 26. *Eurip.* Cyclop. v. 254. Vtuntur tamen etiam prosaici Scriptores isthac comparativi forma, v. c. *Ioseph.* A. I.

A. I. I, 201. *Herodot.* II, 52. IV, 3. 5. Conf. *Foesii* Oeconom. Hippocratis p. 65. *Etym. M.* ἆσσον· τὸ ἐγγὺς καὶ πλησίον. εἴρηται παρὰ τὸ ἐγγὺς κ. τ. λ. *Hesych.* ἆσσον· πλησίον, ἐγγύς. ἆσσον ἴτε, ἐγγὺς ἔρχεσθε.

Ἄσσος, ου, ἡ, *Assus*, urbs Mysiae maioris maritima, sita ad mare Aegaeum, a Troade, civitate Phrygiae minoris, novem milliaribus distans. Alias dicta est *Apollonia*, teste *Plinio* H. N. V, c. 30. et nota fuit *Assio lapide*, qui etiam *Sarcophagus* dicitur. In N. T. bis memoratur, Act. XX, 13. 14. Confer etiam *Cellarii* Notit. Orb. Ant. III, 3. p. 43. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 592.

Ἀστατέω, ῶ, *incertis sedibus vagor, erro, oberro*, ex ἄστατος *instabilis*. Tantum legitur in N. T. 1 Cor. IV, 11. καὶ ἀστατοῦμεν totum terrarum orbem, sedibus nostris eiecti, tanquam nebulones oberrare cogimur, seu, *et incertis sedibus erramus. Phavor.* ἀστατοῦμεν· τουτέστι διωκόμεθα. ἀποπολιτικὴ ἡ λέξις. ὡς τὸ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν. De *mari turbido* ἀστατεῖν legitur apud *Appian bell. Syriac.* p. 221. ἔτι ἀστατούσης χειμῶνι τῆς θαλάσσης. Male vertitur: *mari per hyemem nondum admittente navigia.* et ἄστατος apud *Plutarchum M. Crass.* c. 17. Interdum etiam apud Graecos haec vox de *eo* usurpatur, *qui inconstans est.*

Ἀστεῖος, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie *urbanus* dicitur, *in urbe natus aut degens*, et opponitur τῷ ἀγροικος. *Etym. M.* ἀστεῖος· ὄνομα ἐκ τοῦ ἄστυ. λέγεται κυρίως ὁ ἐν ἄστει διατρίβων. *Hesych.* ἀστεῖοι· τῶν ἐν ἄστει διατριβόντων. — 2) ita dicitur, *qui est politis moribus*, uti ἀστεῖον de *omni* apud Graecos usurpatur, *quod est gratum, elegans et ita comparatum, ut aliorum sibi gratiam conciliare valeat.* Sic v. c. *Iosephus* A. I. IX, 2. §. 1. usus est: ἀποδεξάμενος τὴν δεξιότητα τῶν λόγων καὶ τὸ ἀστεῖον τοῦ ἤθους ὁ Ἡλίας. *Hesych.* ἀστεῖος· ὁ χαρίεις, ὁ ἐπίχαρις. 3) refertur ad corporis vultusque speciem, ut sit *formosus, venustus*, quia urbani fere vincunt, certe olim vincebant et nunc vincere existimantur rusticos praestantia formae vultusque et oris venustate. *Suid.* ἀστεῖος· εὐπρόσωπος. *Etym. M.* ὁ δι' εἶδος (ita enim reponendum videtur loco ἦθος) ἐπαινούμενος. Act. VII, 20. de Mose: καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ et erat puer admodum venustus, coll. Exod. II, 2. ubi טוב vocatur, et *Ioseph.* A. I. II, 9. 6 et 7. Hebr. XI, 23. διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον. Sic *Aristaenetus* Lib. I, ep. 4. νὴ θεοὺς ἀστεῖον τὸ γύναιον. ibid. ep. 19. *Aristotel. Nicomach.* IV, 7.

Ἀστὴρ, έρος, ὁ, 1) *stella*, unum corporum lucidorum coeli, suo splendore noctis illustrantium tenebras, quasi αὐστὴρ ab αὔω *splendeo*. *Suid.* ἀστὴρ· ἄστρου διαφέρει. ὁ μὲν ἀστὴρ ἕν τι ἐστὶ, τὸ δὲ ἄστρον ἐκ πολλῶν συνέστηκεν, ὃ καὶ ἀστροθέτημα καλεῖται, quae tamen differentia non semper observata reperitur. Alexan-

Alexandrini saepe usi sunt pro hebr. כּוֹכָב Iudd. V, 20. Nehem. IX, 23. Matth. II, 2. εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα vidimus enim eius stellam, h. e. indicem nativitatis eius. ibid. v. 7. 9. 10. XXIV, 29. καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ et stellae obscurabuntur. Conf. infra sub πίπτω. Marc. XIII, 25. καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες. 1 Cor. XV, 41. ἄλλη δόξα ἀστέρων, ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. Conf. sub δόξα. Vocabulum ἀστὴρ apud Graecos latissime patere, et *omne* designare, *quod aliquem splendorem habet et emittit*, docuit *I. H. a Seelen* in *Meditatt. Exeg.* P. I, p. 105 sequ. 2) metaphorice ἀστέρες vocantur *doctores ecclesiae christianae* ob muneris praestantiam et dignitatem, et quia doctrinae puritate et vitae integritate suo praelucere debent exemplo auditoribus. Sic legitur in apocalypsi passim, v. c. cap. I, 16. ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ ἀστέρας ἑπτά, coll. v. 20. οἱ ἑπτὰ ἀστέρες, ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσι. ibid. II, 1. III, 1. ubi τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ et οἱ ἑπτὰ ἀστέρες invicem permutantur. Iud. v. 13. ubi doctores leves et inconstantes, qui ad varia opinionum commenta deflectunt, ἀστέρες πλανῆται stellae erraticae vocantur. Imitati sunt hac in re N. T. scriptores librorum V. T. auctores, qui stellarum imagine omnes viros illustres et praecipuos, maxime autem verbi divini doctores insigniunt. Num. XXIV, 17. Dan. VIII, 10. 24. XII, 3. 1 Maccab. I, 25. Solebant tamen etiam Graeci eos, qui aliqua re prae aliis elucebant, stellis comparare, ut ex *Musaei* Her. et Leand. v. 21. et aliis locis probavit *Palairet*. in Observatt. Philol. Crit. p. 521. Sic v. c. vocatur *Marcellus* in epigrammate statuae eius inscripto ἀστὴρ πατρίδος apud *Plutarch. Marcell.* c. 30. 3) *Christus* in Apoc. XXII, 16. ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνὸς dicitur, ob insignem suam pariter maiestatem divinam ac doctrinae traditae praestantiam. Sed Apoc. II, 18. per τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνὸν rectius futura in coelis felicitas intellegitur, nisi aliquis statuere mallet, δώσω αὐτῷ positum esse pro θήσω αὐτὸν, adeoque virum in summa dignitate ac felicitate constitutum cum stella matutina h. l. comparari.

ἈΣΤΉΡΙΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie sensu physico: *instabilis, infirmus*, ex α priv. et στηρίζω *stabilio, suffulcio, confirmo*. 2) metaphorice: *qui non idoneam religionis christianae scientiam habet*, aut, *qui in virtutis studio nondum satis confirmatus est*. 2 Petr. II, 14. δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους allicientes homines infirmos. ibid. III, 16. ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν quae inscii nec satis firmi in cognitione interpretando pervertunt. *Hesych.* ἀστήρικτον· ἄπιστον. — ἀστηρίκτους· ἀσθενεῖς.

ἌΣΤΟΡΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, proprie: 1) *qui naturalia erga alios, propinquo sanguine sibi iunctos, parentes maxime atque liberos,*

liberos, charitatis vincula dissolvit, omnemque sic humanitatem curare videtur; deductum enim est a στοργή, quod de insito illo a natura mutuo impensissimi amoris affectu usurpatur, quo parentes sobolem amplecti et fovere solent, et liberi vicissim parentes prosequuntur, quo qui praeditus est, a Graecis φιλόστοργος et στέργων dicitur. *Athenaeus* XIV, p. 655. C. οἱ καλούμενοι ὄρνιθες μελεαγρίδες — — ἔτι δὲ ἄστοργον πρὸς τὰ ἔκγονα τὸ ὄρνεον, καὶ ὀλιγωρεῖ τῶν νεωτέρων. Quemadmodum vero vocabulum στοργή latius etiam patet apud Graecos, et de omnis amoris et amicitiae sensu usurpatur (*Hesych.* στοργή· φιλία, ἀγάπη); ita etiam ἄστοργος 2) in genere dicitur, *amoris et amicitiae plane expers, qui omnem humanitatis sensum plane exuit. Suid.* ἀστόργους· τοὺς ἀπηνεῖς καὶ ἀφίλους. *Hesych.* ἀστόργους· μὴ ἀγαπῶντας τινά. Idem legitur in *Alberti* Gloss. N. T. p. 93. In N. T. tantum extat Rom. I, 31. et 2 Tim. III, 3.

Ἀστοχέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *a scopo aberro, non recta ad scopum tendo, non recta collineo*, ex α priv. et στοχάζομαι *recta collineo ad scopum, recta ad scopum tendo, seu feror.* Opponitur τῷ εὐστοχεῖν. *Hesych.* ἀστοχεῖ· ἀποτυγχάνει, ἁμαρτάνει. 2) in universum: *aberro, declino, deficio, descisco ab aliqua re aut persona.* Construitur fere cum genitivo. Sic legitur in N. T. 1 Tim. I, 6. ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες a quibus quidam aberrantes. ibid. VI, 21. περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν defecerunt a vera religione christiana. 2 Tim. II, 18. οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν. Saepius in N. T. non reperitur. *Polybius* Exc. Leg. 89. μὴ δόξωσι Ῥωμαίων ἀστοχεῖν. *Plutarch.* de *def. Orac.* p. 414. F. ἀστοχοῦσι τοῦ μετρίου καὶ πρέποντος. Id. *Galba* p. 1060. ἀστοχεῖν ἐδόκει τοῦ πρέποντος. Sirac. VII, 21. VIII, 11.

Ἀστραπή, ῆς, ἡ, 1) *fulgur*, seu lux, quae in nubium collisione subito erumpit et apparet ante tonitru, ἡ ἐπὶ τῆς παρατρίψεως ἢ καταῤῥήξεως τῶν νεφῶν ἐκπύρωσις, quae hebraice בָּרָק dicitur Exod. XIX, 16. Nomen habet a splendore et corruscatione, nam ἀστράπτω *splendere, fulgere* notat. Apoc. IV, 5. ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί. ibid. VIII, 5. XI, 19. XVI, 18. Matth. XXIV, 27. Cum fulgure in N. T. eleganter comparantur non solum omnia, quae inopinato et summa cum celeritate accidunt et perficiuntur, sed etiam, quae insignem et eximium splendorem emittunt. Luc. X, 18. ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα scio, quam celerrime per vos imminutam et fractam esse potestatem diaboli. ibid. XVII, 24. sicut fulgur quam celerrime ex altera parte coeli ad alteram refulget, ita quoque celeriter ac inopinato adveniet filius hominis. Matth. XXVIII, 3. ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ eius vultus habebat speciem fulguris.

guris. 2) *fulgor, splendor.* Luc. XI, 36. ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε ut si lucerna fulgore te collustraret. Eodem modo בָּרָק usurpatur Devt. XXXII, 41. בְּרַק חַרְבִּי, Nahum III, 3. בְּרַק חֲנִית.

ἈΣΤΡΆΠΤΩ, fut. ἄψω, *fulguro, fulgeo, corrusco, refulgeo, mico*, et proprie quidem, ut hebraicum בָּרַק Ps. CXLIV, 6. de *fulgure* dicitur. Luc. XVII, 24. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα: interdum tamen de *omni* usurpatur, *quod admodum candet et fulget, ut oculi aspicientium exinde quasi a fulgure perstringantur.* Sic de vestibus admodum candidis ac splendidis usurpatum reperitur Luc. XXIV, 4. ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις, ubi in uno codice λευκαῖς legitur e glossemate. Conf. *Scholiast. Eurip.* ad Phoeniss. v. 111. *Xenoph. Cyrop.* VI, 4, 1. *Hesych.* ἀστράπτων· ὑπερλάμπων.

ἈΣΤΡΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *sidus, e coagmentatione plurium stellarum collectum*, seu: *regio coeli plures stellas complexa.* *Macrob.* Somn. Scip. I, 14. „Apud Graecos ἀστὴρ et ἄστρον diversa significant; et prius quidem stella una est, ἄστρον autem signum stellis coactum, quod nos *sidus* vocamus." *Ammonius:* Ἄστρον καὶ ἀστὴρ διαφέρει· ἄστρον μὲν γάρ ἐστι τὸ ἐκ πολλῶν ἀστέρων μεμορφωμένον ζώδιον, οἷον Ὠρίων, Ἄρκτος· ἀστὴρ δὲ ὁ εἷς. Idem tradit *Scholiastes Pindari* ad *Olymp.* I, 9. *Oppiani* ad *Halieutica* III, 48. et *Eustathius* ad *Homer. Il.* IV, 75. Sed non semper haec differentia observata reperitur a Scriptoribus graecis, in quorum libris aeque ac in N. T. ἄστρον haud raro 2) pro ἀστὴρ ponitur, et omnino *stellam* notat. Luc. XXI, 25. καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις. Act. XXVII, 20. μήτε ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων. Hebr. XI, 12. καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει. Eodem modo ἄστρον legitur apud *Aeschin. Socr.* Dial. III, 17. ἰδεῖν περιφορὰς ἄστρων. *Pindar.* Olymp. Od. I, v. 9. ut apud Latinos *astrum* aut *sidus* pro *stella*, v. c. *Ovid.* Trist. I, 5. 47. 3) *figura, imago, simulacrum stellae.* Act. VII, 43. τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφάν, ubi de *Saturno* sermo est, *qui in figura stellae colebatur.* Vide infra ad Ῥέμφαν dicta.

ἈΣΎΓΚΡΙΤΟΣ, ου, ὁ. *Asyncritus.* Nomen proprium viri Romani graecum, cuius Rom. XVI, 14. mentio fit. Est ab appellativo ἀσύγκριτος, ὁ, ἡ, *incomparabilis, qui cum alio contendi et comparari nequit.* *Hesych.* ἀσύγκριτον· ἀνόμοιον, ὑπερέχον, ubi *Alberti* videndus. *Suid.* ἀπαράβλητος, ἀσύγκριτος, ἀνόμοιος.

ἈΣΎΜΦΩΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie *dissonus, discors* dicitur, et de absentia harmoniae in cantu et instrumentis musicis usurpatur. Compositum enim est ex α priv. et σύμφωνος *consonus.* Sapient. XVIII, 10. ἀσύμφωνος ἐχθρῶν φωνή. *Dion. Hal.* de compos. verb. c. 11. χορδὴν ἀσύμφωνον. 2) metaphorice: *dissen-*

dissentiens, dissors. Sic semel legitur in N. T. Act. XXVIII, 25. ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους cum iam dissidia et altercationes exorirentur. *Symmachus* Ps. LV, 10. ἀσύμφωνον ποίησον, hebr. פַּלַּג. *Diodor. Sic.* IV, 1. ἀσυμφώνως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους. *Plutarch. Agis* c. 10. πόλιν ἀσύμφωνον καὶ ἀνώμαλον.

ἈΣΎΝΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie partim *de hominibus* adhibetur, *qui non intellegunt et capiunt aliquid, intellegentia carentibus, qui non assequuntur, quae dicuntur*, partim *de rebus obscuris et intellectu difficilioribus* usurpatur. *Thom. M.* ἀσύνετος· ὁ μὴ νοῶν καὶ ὁ μὴ νοούμενος. Sic legitur Matth. XV, 16. ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; vosne etiam adhuc facultate *diiudicandi* sensum verborum meorum destituti estis? *Ioseph.* A. I. I, 4. f. 3. ὑπὸ πολυφωνίας ποιήσας ἑαυτῶν ἀσυνέτους εἶναι. *Euripid.* Phoeniss. v. 1759. αἴνιγμ' ἀσύνετον εὑρών. 2) *alienus a vera religione, idololatricus.* Rom. I, 21. καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία tenebris offusa est mens eorum, a vero Dei cultu aliena. ibid. X, 30. ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς *iram* excitabo in vobis contra gentem idololatricam, coll. Deut. XXXII, 21. בְּגוֹי נָבָל אַכְעִיסֵם. 3) *improbus, religionis carens, gewissenlos.* Rom. I, 31. ἀσυνέτους. *Suid.* ἀσυνέτους· τοὺς ἀσυνειδήτους, ὧν οὐδὲν ἀφρονέστερον παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ νοητέον, ubi videndus *Ernesti.* Verbum ἀσυνετέω in versione Alex. pro hebraico בָּגַד legitur Ps. CXIX, 58.

ἈΣΎΝΘΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *qui foedera inita et pacta non servat, foedifragus.* Opponitur εὐσύνθετος et εὐσυνθετῶν (*Polyb.* Exc. Leg. 35.) *fidem datam praestans. Hesych.* ἀσυνθέτους· μὴ ἐμμένοντας ταῖς διαθήκαις, μὴ συντιθεμένους. *Alberti* Gloss. N. T. p. 94. ἀσυνθέτους· μὴ ἐμμένοντας ταῖς συνθήκαις, consentiente *Suida.* Compositum est ex α priv. et συντίθημι *compono*, συντίθεμαι *paciscor.* Semel tantum in N. T. legitur, Rom. I, 31. ἀσυνθέτους perfidos. In vers. Alex. respondet haec vox τῷ בְּגוֹדָה, Ierem. III, 7. 10. et בָּגְדָה ibid. v. 8 et 11. Conf. *Bielii* Thesaurum Philologicum sub ἀσυνθεσία et ἀσυνθετέω, et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 29.

ἈΣΦΆΛΕΙΑ, ας, ἡ, 1) *firmitas, munitio, diligentia et cura, qua aliquid munitur et custoditur.* Act. V, 23. δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ carcerem clausum invenimus *tutissime, firmissime*, seu, *summa cum diligentia. Stephanus* in Thesauro Gr. L. T. III, p. 1173. docuit, ἀσφάλειαν etiam apud Graecos interdum *firmum praesidium*, τὸ ἀσφαλὲς ἔρυμα, significare, et apud *Polybium* Hist. III, 69. *castra, munimenta*, ἀσφάλεια vocantur. 2) ex adiuncto: *securitas, immunitas a periculo.* 1 Thess. V, 3. εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια nihil nobis metuendum est. Conf. Levit. XXVI, 5. Deut. XII, 10. ubi hebraico בֶּטַח in versione Alexandrina respondet.

Poly-

Polybius Hist. III, 27. *Xenoph.* Mem. XIII, 12. 7. τοῖς δὲ τὰ σώματα εὖ ἔχουσι πολλὴ ἀσφάλειά καὶ οὐδεὶς κίνδυνος. 2 Macc. III, 22. IV, 21. IX, 21. *Hesych.* ἀσφάλειαν· σωτηρίαν. 3) metaphorice: *certitudo, veritas rei indubitata.* Luc. I, 4. ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν ut intellegeres veritatem et certitudinem eorum, quae edoctus fuisti. Conf. *Xenoph.* Memor. IV, 6. 15. ubi ἀσφάλεια non tam *certitudinem*, quam *demonstrationem* et *explicationem certam*, seu *certitudinem efficientem* significare videtur. *Herodian.* III, 9. 5. τοὺς δὲ παῖδας ὁμηρεύειν εἰς ἀσφάλειαν τῆς πίστεως ἐξέδωκεν.

ʼΑΣΦΑΛΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *sollicite firmo et munio aliquid, ne vel ruat vel elabatur, tueor, in tuto colloco, custodio, constringo*, nostrum: *etwas verwahren, in sichere Verwahrung bringen*, quasi διαφυλάσσω μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ut legitur 2 Maccab. III, 22. Eandem significationem habet medium ἀσφαλίζομαι, quod non tam de iis dicitur, qui per alios aliquid muniendum curant, sed ut activum etiam de *iis* usurpatur, *qui rem locumve muniunt ipsi.* Vide *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. II, 4. Matth. XXVII, 64. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον iube muniri sepulcrum, scilicet militibus custodibus. ib. v. 65. ἀσφαλίζεσθε muniendum curate, et v. 66. Act. XVI, 24. πόδας ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον pedes nervo constrinxit ligneo. Saepius non legitur in N. T. Sapient. XV, 15. ἀσφαλισάμενος σιδήρῳ. *Diod. Sic.* XVIII, c. 52. p. 296. τὰς πόλεις ἀσφαλισάμενος, nempe φρουραῖς. *Polyb.* I, 42.

ʼΑΣΦΑΛΗ'Σ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, 1) proprie: *firmus, non lubricus, lapsui non obnoxius, qui non potest labefactari, everti et deiici*, (ex α priv. et σφάλλω *supplanto, everto, labefacto.*) Huc pertinet locus Hebr. VI, 19. ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, h. e. quam veluti animi ancoram tenemus tutam ac firmam; si nempe, quod plerique volunt, ἀσφαλῆ ad proxime antecedens ἄγκυραν, non autem ad ἣν, seu ἐλπίδα, referendum est. Sapient. IV, 3. οὐδὲ ἀσφαλῆ βάσιν ἑδράσει. ibid. XIV, 3. τρίβον ἀσφαλῆ. *Phavorin.* ἀσφαλής· ἑδραῖος. 2) metaphorice: *certus, verus.* Act. XXI, 34. γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς certi aliquid cognoscere. XXII, 30. XXV, 26. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι οὐκ ἔχω de quo certum quid scribam, non habeo. Sapient. VII, 23. βέβαιον ἀσφαλές. Conf. *Abresch.* Auctarium Dilucid. *Thucyd.* p. 349. 3) *id, quod aliquem aut certum aut tutum ab omni periculo reddere valet*, ἀσφαλὲς dicitur. Sic Philipp. III, 1. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρὸν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλὲς me eadem scribere vobis mihi non molestum est et vobis hanc utilitatem praestabit, ut vos tutiores reddat ab omni lapsu et confirmet.

ʼΑΣΦΑΛΩ͂Σ. Adverbium. 1) *tuto, firmiter, secure, magna cum cura et diligentia, sollicite.* Marc. XIV, 44. καὶ ἀπαγάγετε

γάγετε ἀσφαλῶς abducite eum tuto, ne elabatur. *Vulgatus* per *caute* interpretatus est. *Syrus:* ܒܙܗܝܪܘܬܐ *circumspecte.* Potest etiam verti: abducite eum sine periculo ac metu, nempe erroris, aut: nullum periculum ab iis verentes, qui Christum vi liberatum venirent. *Polyb.* XIV, 44. ἀπαγαγὼν ἀσφαλῶς τὴν δύναμιν. Act. XVI, 23. ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτὸς ut dilegenter eos observaret. Tob. VI, 4. θὲς ἀσφαλῶς. Apud graecos Scriptores ἀσφαλῶς non solum *sine periculo* et *sine metu* notat, *Polyb.* I, cap. 19. III, c. 110. *Herodian.* II, 9. f. 8. Baruch. V, 7. sed etiam *dilegenter, magna cum cura. Herodian.* IV, 12. f. 3. ῥωμαῖοι ἀσφαλῶς συςήσαντες τὰς φάλαγγας. 2) certo, *vere, indubitate, ita, ut excludatur omne periculum errandi.* Act. II, 36. ἀσφαλῶς ὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος ἰσραὴλ persuadeant sibi iam quam certissime omnes Israelitae. Sapient. XVIII, 6. ἵνα ἀσφαλῶς εἰδότες. Similem locum ex *Eunapii* Proaeres. adduxit *Wetstenius* N. T. T. II. p. 469.

Ἀσχημονέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *turpiter ago et indecore facio ea, quae vel per se vel opinione hominum turpis sunt.* Opponitur τῷ εὐσχημονεῖν *facere ea, quae decorum postulat.* 1 Cor. XIII, 4. ἡ ἀγάπη ὐκ ἀσχημονεῖ qui vere alios amat, non indecore agit. Sic legitur apud *Aelian.* V. H. VI, 13. de turpi vita Dionysii, quam egit Corinthi. *Xenoph. de re equestr.* 11, 6. Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XI, 4. et *Hemsterhus.* ad *Lucian.* Nigrin. c. 10. T. I, p. 48. qui docuit, ἀσχημονεῖν etiam actorem scenicum dici, cum personae, cuius partes agit, dignitatem non tuetur. *Hesych.* ἀσχημονεῖ· ἀκοσμεῖ, ut loco ἀσχηνεῖ ex *Phavorino* reponendum est. Deinde ex adiuncto: 2) *ignominiam subeo, ignominia afficior.* 1 Cor. VII, 36. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτῦ νομίζει si quis vero existimat, se subiturum aliquid dedecoris propter filiam suam virginem. Sic etiam legitur Devt. XXV, 3. וְנִקְלָה אָחִיךָ לְעֵינֶיךָ, Alex. ἀσχημονήσει ὁ ἀδελφός σε ἐναντίον σε, et Ezech. XVI, 39. ubi ἀσχημονῦσα, hebr. עֶרְיָה in vers. Alex. respondet. *Eurip.* Hecuba v. 407. ubi Schol. ἀσχημονῆσαι per ἀτιμασθῆναι interpretatus est. Confer etiam *Wetstenii* N. T. T. II. p. 130 sequ.

Ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, 1) *turpe, quod effari pudet, actio foeda et pudenda,* et speciatim *nefanda et illegitima Venus.* Rom. I, 27. ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι mares in sexum suum nefandam libidinem exercentes. Sirac. XXVI, 41. XXX, 13. ἵνα μὴ ἐν τῇ ἀσχημοσύνῃ αὐτῦ προσκόψῃ. 2) *pudenda, membra corporis humani, quae a pudore nomen habent.* Apoc. XVI, 15. ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῦ nec nudus incedat et conspicua fiant pudenda eius; ubi tamen per pudenda metaphorice

ce

ce turpes et impias actiones intellegendae sunt. Sirac. XXIX, 28. ἱμάτιον καλύπτων ἀσχημοσύνην. In versione Alex. τῷ עֶרְוָה Exod. XX, 26. Devt. XXIII, 14. respondet. *Aquila* et *Symmach*. Gen. IX, 22. וַיַּרְא אֵת עֶרְוַת אָבִיו τὴν ἀσχημοσύνην τῦ πατρὸς αὐτῦ.

'ΑΣΧΗ'ΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *indecorus, probrosus, turpis, ignominiosus*. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XII, 23. τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν membra, quae pudenda vocare solemus.

'ΑΣΩΤΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie in universum ei tribuitur, *qui servari nequit, de cuius salute spes nulla est reliqua*, ex α priv. et σώω *servo*. Certe ἄσωτος apud Graecos haud raro pro ἄσωστος ponitur, v. c. in *Sophoclis* Aiac. Flag. v. 190. τᾶς ἀσώτε Σισυφιδᾶν γενεᾶς. Schol. τῆς ἐξώλυς καὶ σώζεσθαι μὴ δυναμένης. 2) speciatim sic dicitur *prodigalitas, vita luxuriosa, profusio*, et ex adiuncto: *vita foedissima et ad omnem turpitudinem abiecta, scelesta et impia*, quoniam, qui incontinentes sunt et sua nequiter prodigunt, ad turpissimas actiones proclives reperiuntur. Vnde *Cic.* Tuscul. III, 8. τὴν ἀσωτίαν *nequitiam* dixit, contrarium frugalitati vitium; et *Gellius* VII, 11. τὸν ἄσωτον latine interpretatur *nequam*. Sic autem legitur Ephes. V, 18. ἐν οἴνῳ ἐςὶν ἀσωτία vinolentia scelerum foedissimorum foecunda mater est. Tit. I, 6. μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας non vitae luxuriosae crimini obnoxii. 1 Petr. IV, 4. εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν secum in effusissimas libidines ruere. 2 Macc. VI, 4. τὸ μὲν γὰρ ἱερὸν ἀσωτίας καὶ κώμων ἐπεπλήρωτο ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ῥαθυμούντων μεθ' ἑταιρῶν. Conf. etiam *Aristot*. Ethic. ad Nicomachum IV, 1. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* Ἀσωτία· πορνεία.

'ΑΣΩΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *prodigus, luxuriosus, qui sua nequiter dilapidat et profundit*, ὁ δαπανοκρατίζων, καὶ μὴ σώζων τὴν ἑαυτῦ ἐσίαν. Hinc

'ΑΣΩ'ΤΩΣ. Adverbium, *luxuriose, dissolute, prodige*. Semel legitur in N. T. Luc. XV, 13. ζῶν ἀσώτως perdite et prodigaliter vivens. *Plutarch. Galba* c. 16. *Hesych.* αἰσχρῶς· ἀπλήςως. De hoc pariter ac duobus proxime antecedentibus vocabulis copiose disputavit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 758.

'ΑΤΑΚΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω. Vox a re militari desumta, in qua notat *ordines deserere, non servare, ducibus immorigerum esse*, et de militibus usurpatur, qui quocunque modo ea, quae sui sunt officii, neglegunt. Conf. *Olearium* de Stilo N. T. p. 83 seq. *Wesseling*. ad *Diod. Sic.* p. 636. et *Lamb. Bos.* Observv. Miscell. Crit. cap. XVII. Deinde vero ad *omnem* transfertur, *qui officio suo non fungitur, munus suum non recte obit*, seu παραλείπει τι τῶν τεταγμένων, ut explicata haec vox a *Xenoph.* Cyrop. VIII, 6. 8. reperitur. 2 Thess. III, 7. ἐκ ἠτακτήσα-

κτήσαμεν ἐν ὑμῖν inter vos in muneris mei partibus ac
gligens fui. Sic etiam legitur apud *Xenoph.* Oecono
15. ubi ἀτακτοῦντες opponuntur τοῖς ποιοῦσιν, ἃ δεῖ ποιεῖν.
lostratus de Vit. Sophist. l, c. 25. f. 6. ὥσπερ τῶν παι
τὰς ἐκ τῶν διδασκάλων πληγὰς, εἴ τι ἀτακτήσαιεν, δεδιότ

'ΑΤΑΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie dicitur *miles, qu dinem suum stationemque deserit,* aut, *qui inordinatim in* aut *omnino contra iussum imperatoris se gerit.* Sic v. c. *Xenoph.* Oeconom. VIII, 4 ἄτακτος στρατιὰ est exercitus i dinatim incedens et opponitur §. 6. τῇ στρατιᾷ τεταγμένῃ ab *Aelian.* V. H. XIV, 46. perturbatio, in hostium acie f ἀταξία vocatur. 2) *qui omnem disciplinam neglegit, qui lis legibus humanis pariter ac divinis teneri se patitur, re ctarius, qui incompositis est moribus.* 1 Thess. V, 14. νο τεῖτε τοὺς ἀτάκτους admonete, qui contra ordinem divin praescriptum agunt. Saepius in N. T. non legitur. Co *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XIV, cap. 48. et *Wetstenii N T. II.* p. 306.

'ΑΤΑΚΤΩΣ. Adverbium. 1) proprie: *inordinate, n ordini adstricte, sine ordine ac incomposite, vago quodam m* Exempla vide apud *Foësium* Oeconomia Hippocr. p. 66. 2) *glecta omni disciplina, non convenienter legibus humanis et vinis.* 2 Thess. III, 6. ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦ uniuscuiusque, qui, neglecta disciplina christiana, incontinen vivit. ibid. v. 11. ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀ κτως audivimus autem, esse inter vos, qui licentius paulo vant. *Isocrates* ad *Nicoclem* p. 46. (ed. *Wolfii* 1594. in 8.) τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίως κοσμίως ζῆν, τοὺς δὲ βασιλέας ἀτάκτως.

'ΑΤΕΚΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *qui est sine liberis, improles, bus, sterilis,* ex α priv. et τέκνον *filius.* Luc. XX, 28. καὶ ἄτεκνος ἀποθάνῃ. ibid. v. 29 et 30. Saepius non legitur in T. Sirac. XVI, 4. Alexandrini usi sunt pro שַׁכֻּלָה Ierem. XV 21. et שְׁכֻלָה Ies. XLIX, 21. *Hesych.* ἄτεκνος· ἄγονος. G *Vett.* ἄτεκνος· *orbus, sine liberis, sterilis, improles.*

'ΑΤΕΝΙΖΩ, fut. ίσω, *intentis oculis aliquem aspicio, tentos oculos in aliquem defigo,* et ex adiuncto: *impavid sine metu aliquem aspicio.* (ab ἀτενὴς *intentus,* quod est e coniunctivo et τείνω *extendo, intendo.*) Construitur cum tivo vel cum accusativo et praepositione εἰς, (*Polyb.* VI, 7.) et positum est elliptice pro ἀτενίζω τοῖς ὄμμασι, ut pl legitur apud *Themistium* Orat. II, p. 31. σφόδρα ἐπιθυμῶ τοῖς ὄμμασιν ἀτενίσαι εἰς τὸν θεόν. et in codicibus quil dam N. T. Act. III, 2. Luc. IV, 20. καὶ πάντων ἐν τῇ συ γωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ et omnium inte auditorum oculis in ipsum intuentibus. ib. XXII, 56. Ac

10. καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν ὐρανὸν πορευομένε αὐτῦ et cum illum abeuntem oculis sequerentur. ib. III, 4. ἀτενίσας δὲ πέτρος εἰς αὐτὸν, ubi in uno codice ἐμβλέψας legitur. v. 12. VI, 15. VII, 55. ἀτενίσας εἰς τὸν ὐρανόν. 2 Cor. III, 7. 13. *Hesych.* ἀτενίζει· προσέχει, βλέπει. *Alberti* Gloss. N. T. ἀτενίζοντες· ἀτενὲς βλέποντες. *Etym. M.* τὸ πάνυ βλέπω καὶ ἐκτείνω καὶ λίαν ἐπιςαμένως ὁρῶ.

ἌΤΕΡ, *sine, absque.* Adverbium, quod construitur cum genitivo, et in N. T. bis occurrit. Luc. XXII, 6. ἄτερ ὄχλυ absque tumultu. ibid. v. 35. ἄτερ βαλαντίυ absque crumena. 2 Macc. XII, 15. ἄτερ κριῶν καὶ μηχανῶν ὀργανικῶν. *Homer.* Il. δ, 370. Od. η, 325. Pertinet haec particula, ut bene observavit *Glassius* in Philologia Sacra p. 508. ed. *Dathii* ad illud particularum genus, quae, cum latine praepositiones exprimant, in graeco sermone ad adverbia referuntur. *Hesych.* ἄτερ· χωρὶς, ἄνευ, ἐκτός.

ἈΤΙΜΆΖΩ, fut. άσω, 1) *ignominiose tracto, contumelia afficio, quocunque modo hoc fiat, sive verbis, sive gestibus, sive re ipsa.* Luc. XX, 11. οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες. Act. V, 41. ὅτι ὑπὲρ τῦ ὀνόματος αὐτῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι quod digni habiti essent, qui propter religionem christianam flagris caederentur, coll. v. 40. *Suid.* ἀτιμῆσαι· ἀτίμως ὑβρίσαι. 2) *contemno, dehonesto, honore privare conor, aspernor, cum contemtu reiicio. Suid.* ἀτιμάζω· τὸ καταφρονῶ, τὸ ἀναδύομαι. Ioh. VIII, 49. καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με et vos omni modo honori meo detrahere conamini. Rom. I, 24. τῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ut dehonestarent sua inter se mutuo corpora. ibid. II, 23. διὰ τῆς παραβάσεως τῦ νόμυ τὸν θεὸν ἀτιμάζεις violatione praeceptorum divinorum denegas Deo honorem et obsequium debitum. Iacob. II, 6. ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχὸν et vos contemtim haberetis pauperes nec iis lites vestras diiudicandas permitteretis. Sirac. VIII, 5. ἵνα μὴ ἀτιμάζωνται οἱ πρόγονοί σε. v. 7. μὴ ἀτιμάσῃς ἄνθρωπον ἐν γήρει αὐτῦ. X, 32. *Aeschylus* Prometh. Vinct. v. 207 et 789. μηδ' ἀτιμάσῃς λόγυς.

ἈΤΙΜΆΩ, ῶ, fut. άσω, et ἈΤΙΜΌΩ, *contumelia afficio, ignominiose tracto, quocunque modo hoc fiat, dedecoro.* Semel legitur in N. T. Marc. XII, 4. καὶ ἀπέςειλαν ἠτιμωμένον dimiserunt contumelia affectum. *Schol. Sophocl.* in *Aiac. Fl.* 1148. ἀτιμάζω, τὸ καταφρονῶ· ἀτιμῶ, τὸ ἄτιμον ποιῶ.

ἈΤΙΜΊΑ, ας, ἡ, 1) *ignominia, contumelia, infamia, qua aliquis afficitur.* 2 Cor. VI, 8. διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας sive gloria sequatur, sive ignominia afficiar et contemtu. Respondet hebraico כְּלִמָּה Ierem. III, 25. et קָלוֹן Ps. LXXXIII, 16. Hos. IV, 7. in vers. Alexandrina. Sirac. V, 15. δόξα καὶ ἀτιμία ἐν λαλιᾷ. *Xenoph.* de Vectigal. II, 2. 2) *dedecus, turpe, indecens,*

mus, indecorum. Rom. I, 26. πάθη ἀτιμίας pro πάθη ἄτιμα affectus foedissimi et turpissimi. 1 Cor. XI, 14. ἀνὴρ, ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι si vir comam alit, indecore agit. 3) *status et conditio vilis et deterior.* 1 Cor. XV, 43. σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ pro σπείρεται σῶμα ἄτιμον humatur corpus humile et vile, ubi opponitur τῇ δόξῃ, et cum ἀσθένεια permutatur. Eodem sensu legitur in epistola Ierem. v. 24. ubi de idolis sermo est, quae dicuntur ἐνδεικνύμενοι τὴν ἑαυτῶν ἀτιμίαν τοῖς ἀνθρώποις, h. e. interprete *Vulgato*, ostendunt suam ignobilitatem hominibus. 4) *usus minus honestus et nobilis.* Rom. IX, 21. ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν alia vasa ad honestos, alia vero ad minus honestos usus adhibenda. Idem legitur 2 Tim. II, 20. coll. Sapient. XV, 7. τὰ τῶν καθαρῶν ἔργων δοῦλα σκεύη, τὰ δ' ἐναντία. In loco 2 Cor. XI, 21. ubi leguntur verba: κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν, ἀτιμίαν esse arbitror idem, quod ἀφροσύνην v. 1. et in notione *iactantiae, ostentationis* accipiendum esse, quae ita dicitur, quia indigna est viro gravi et honesto, ut adeo verba κατὰ ἀτιμίαν λέγω reddenda sint: *Iam paululum iactabunde loqui mihi liceat.*

Ἄτιμος, ου, ὁ, ἡ, proprie 1) apud Graecos, sed admodum raro, *is* dicitur, *qui censuram effugit, qui iudicum severitati evasit,* v. c. apud *Dionys. Halic.* XI. extr. quem locum adduxit *Schwarzius* in Commentar. L. Gr. p. 212. 2) *ignominia et contumelia affectus,* v. c. apud *Eurip.* Phoeniss. v. 640. *Xenoph.* de rep. Athen. III, 13. ubi ἄτιμος dicitur, qui ius civitatis, opes, honores amisit, qui in exilium mittitur. 3) *contemtus, illaudatus, ignobilis, qui nullo est in honore et pretio, qui nullo loco et numero est,* ὁ μὴ ἔχων τιμήν, *Hesychio* interprete. Matth. XIII, 57. οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος nusquam doctor magis contemnitur. Marci VI, 4. 1 Cor. IV, 10. ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι vos estis nobiles, nos autem ignobiles. ibid. XII, 23. καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος membra corporis, quae vilipendimus nec adeo magni facimus. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph.* de *Vectig.* IV, 10. χρυσίον ὅταν πολὺ παραφανῇ, αὐτὸ μὲν ἀτιμότερον γίγνεται. *Ioseph. A. I.* V, 6. 4. τὸ δὲ Ἀσμοῦ παντὸς τὸ Ἰσραηλιτῶν ἐστιν ἰδεῖν νῦν ἀτιμότερον γεγενημένον. *Callimach. Hymn.* in *Delum* v. 131. Hebr. נִבְזֶה Ies. LIII, 3. et נִקְלָה ib. LVII, 4.

Ἀτμίς, ίδος, ἡ, 1) *halitus, omnis exhalatio, qualiscunque et undecunque fit,* interdum etiam *fumus,* et omnino respondet latino *vapor,* quod non semper *humorem, caloris vehementia evectum,* german. *Dampf,* sed interdum *ipsum ardorem et aestum identidem per se ipsum repercussum* notat, ut ex *Curtio* IV. c. 7. f. 6. VI, 6. 28. probavit *Schwarzius* in *Comment. Gr. L.* p. 212. Adde *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 4. p. 196.

Hinc *ἀτμίζειν*, *fumare*, *vapores exhalare*, quod legitur apud *Xenoph. Anab.* IV, 5. 12. Act. II, 19. *καὶ ἀτμίδα καπνοῦ* et fumum densum, seu fuliginem fumi. Sirac. XXII, 30. *πρὸ πυρὸς ἀτμὶς καμίνου καὶ καπνός.* ib. XXIV, 21. *ὡς λιβάνου ἀτμίς.* *Etym. M.* *ἀτμίς· καπνὸς, ἀτμὸς, πνοή.* *Suid.* *ἀναθυμίασις· ἄκρον πυρός.* *Hesych.* *ἀπαύγασμα*, (Sapient. VII, 25.) *πνοή.* Iam quia vapor et fumus, in aëre ascendens, tandem evanescit et perit, hinc *ἀτμὶς* 2) metaphorice *omne, quod est fluxum, caducum et incertum* significat. Sic legitur in N. T. Iacob. IV, 14. Quid est vita vestra? *ἀτμὶς γάρ ἐστιν* ad exiguum apparens et brevi evanescens.

ΑΤΟΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *qui dividi et dissecari non potest, individuus*, ex α priv. et *τέτομα*, perf. med. verbi *τέμνω seco.* Hinc *ἄτομοι* et *ἄτομα* dicta sunt *corpuscula minutissima et tenuissima, quae sectione dividi nequeunt, et quae per fenestras ac spiracula iubar solis ingrediens sursum atque deorsum sibi inerrantia passim ostendit.* *Theodoret. Therapevt. Disp.* IV. Opp. T. IV. p. 795. ed. Hal. *ἄτομα — οἱ δὲ ὠνομάσθαι φασὶν διὰ τὸ ἄγαν σμικρὸν, ἅτε δὴ τομὴν καὶ διαίρεσιν δέξασθαι οὐ δυνάμενον. καλοῦσι δὲ οὕτω τὰ σμικρότατα ἐκεῖνα καὶ λεπτότατα σώματα, ἃ διὰ τῶν φωταγωγῶν εἰσβάλλων ὁ ἥλιος δείκνυσιν ἐν ἑαυτῷ ἄνω καὶ κάτω πλανώμενα.* *Hesych.* *ἄτομα· λεπτὰ, τομὴν μὴ δυνάμενα λαβεῖν.* Hinc metaphorice 2) sumitur *pro temporis spatio brevissimo, momento, quod adeo breve est, ut dividi nequeat.* Sic semel in N. T. legitur, 1 Cor. XV, 52. *ἀλλαγησόμεθα ἐν ἀτόμῳ* (scil. *χρόνῳ*) *καὶ ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ* mutabimur momento et iactu oculi. *Theophyl.* ad h. l. *ἐν ἀτόμῳ, ἐν ἀμερισαίῳ χρόνῳ καὶ ἀμερεῖ.* *Hesych.* *ἐν ἀτόμῳ· ἐν ῥιπήματι, ἐν τάχει.* *Alberti Gloss. N. T.* p. 136 et 197. *ἐν ἀτόμῳ· ἐν τάχει, ἐν ῥιζήματι.* Vide praeter *Valckenarii Anim.* in *Ammonium* s. h. v. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 570.

ΑΤΟΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie, vi etymologiae, *qui non habet fixum locum*, seu *sedem, cui locus non est relictus.* Est enim ex α priv. et *τόπος.* Hinc 2) metaphorice *absonum*, seu, *quod est alienum a loco et tempore, et rationi non consentaneum, inconveniens, importunum* significat, *τὸ μὴ καθῆκον τῷ τόπῳ.* *Etym. M.* *ἄτοπον· ἀντὶ τοῦ ἀλόγου τάκτεται.* Sic legitur apud *Aelian. V. H.* II, 8. *Polyb.* X, 24. 3. 3) *quod est novum, insolitum et inexspectatum, παράδοξον, ξένον καὶ θαυμαστὸν*, ut ab *Hesychio* et *Suida* explicatur. Sic legitur apud *Thucyd.* Lib. III, c. 38. ubi opponuntur sibi invicem *τὰ ἄτοπα* et *τὰ εἰωθότα.* ib. II, 49. *Plat. Crit.* §. 2. *ὡς ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον*, ubi conf. *Fischeri* notas. 4) *scelestus, impius*, qui facit, quae sunt indigna homine, ratione praedito, et religionis praeceptis contraria. 2 Thess. III, 2. *ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων* ut eripiamur potestati hominum flagitiosorum et improborum.

Athe-

Athenaeus VII. p. 279. D. *Hesych.* ἄτοπον· ἀνάξιον, πονηρόν, αἰσχρόν. Neutrum τὸ ἄτοπον, sc. πρᾶγμα, *quod est rationis rectae et religionis dictamini non consentaneum, facinus, scelus*, Luc. XXIII, 41. οὐδὲν ἄτοπον (in aliis codd. πονηρὸν e glossemate legitur) ἔπραξεν nullum scelus commisit. *Syrus:* [illegible] detestabile. *Hesych.* ἄτοπα· πονηρά, αἰσχρά. In vers. Alex. non solum hebr. אָוֶן, Iob. IV, 8. XI, 11. Prov. XXX, 20. respondet, sed etiam pro תִּפְלָה, Iob. XXXIV, 12. Alex. ἄτοπα ποιεῖν posuerunt. *Diog. Laërt.* II. c. 8. *Polyb.* V, 11. *Sext. Empir.* *Hypot.* III, 24. ubi cum παράνομον et ἄδικον permutatur. Hinc ἀτοπία *omnem vitiositatem* (Iudith. XI, 12.) notat, monente *Ernesti* in *Glossar. Polyb.* s. h. v. 5) τὸ ἄτοπον *malum, incommodum, detrimentum, noxium.* Act. XXVIII, 6. cum viderent μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γενόμενον nihil inde detrimenti ei enasci, *Vulgatus: nihil mali in eo fieri.* Similis locus est 2 Macc. XIV, 23. Νικάνωρ ἔπραττεν οὐδὲν ἄτοπον. *Ioseph. A. I.* VIII, 14. 4. et XI, 5. 2.

ΑΤΤΑΛΕΙΑ, ας, ἡ. *Attalia.* Vrbs Pamphyliae in Asia maritima, quae Lyciae finibus proxima erat, unde interdum et Lyciae attribui solet a geographis antiquioribus. Teste *Strabone* (XIV. p. 983.) a conditore suo, *Attalo Philadelpho*, rege Pergami, nomen sortita est. Hac destructa, alia haud procul ab ea condita est, quae hodie a Turcis *Antali* vocatur. Cfr *Wesseling.* ad *Antonin. Itinerarium* p. 670 et 679. et *Wetstenium N. T.* T. II. p. 540. Semel memoratur in N. T. Act. XIV, 25. κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν.

ΑΥΓΑΖΩ, fut. άσω, *splendeo, illucesco, fulgeo, effulgeo*, ab αὐγὴ *splendor.* Semel tantum in N. T. et quidem metaphorice usurpatum legitur 2 Cor. IV, 4. εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ non splendeat ipsis lux evangelii gloriae Christi, h. e. ne cognoscant praestantiam religionis christianae. *Hesych.* αὐγάζομαι· βλέπω. — αὐγάζουσα· ὁρῶσα.

ΑΥΓΗ, ῆς, ἡ, 1) *splendor, lumen, radius lucis*, ab αὔω *splendeo.* In vers. Alex. respondet hebraico נֹגַהּ Ies. LIX, 9. *Hesych.* αὐγή· (χρεία) λαμπρότης καὶ φῶς. 2 Macc. XII, 9. ὥστε φαίνεσθαι τὰς αὐγὰς τοῦ φέγγους εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. *Xenoph. Mem.* IV, 7. 7. ἄνευ ἡλίου αὐγῆς. 2) *diluculum matutinum, prima lux*, ita, ut omissum sit vel ἡλίου vel ἡμέρας. Sic legitur in N. T. Act. XX, 11. ὁμιλήσας ἄχρις αὐγῆς verba faciens usque ad diluculum. *Polyaen.* IV. p. 386. κατὰ τὴν πρώτην αὐγὴν τῆς ἡμέρας. Saepius non legitur in N. T.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ου, ὁ. *Augustus.* Cognomen *Iulii Caesaris Octaviani*, Romanorum secundi imperatoris, qui fuit filius senatoris *Octavii* et *Acciae*, filiae *Iuliae*, sororis *C. Iulii Caesaris*,

ris, qui inter reliquos imperatores non solum diutissime, sed etiam felicissime imperio romano praefuit. Natus est A. V. C. 691. Cicerone et Antonio Coss. Obiit Nolae A. C. XIV, aet. LXXVI, imperii LVII. Anno eius XLII. imperii Iesus Christus Bethlehemi natus est. Nomen Augustus accepit a senatu romano, teste *Floro*, vel ob pacem, orbi romano restitutam, eiusque finium dilatationem, quasi *augens imperium* dictus, vel per assentationem, quia *Augustus* apud Latinos in universum *sanctum, venerabilem et summo honore dignissimum*, quem Graeci σεβαστὸν vocant, significat. (Vett. Gloss. *Augustus*, σεβαστός, ἱερός.) ab *augere*, quod olim de hostiis, mola salsa respersis, et diis immolandis et consecrandis adhibebatur. Certe haec fuit sententia *Dionis Cassii* Lib. LIII. ubi de hac appellatione haec habet: ἀλλὰ Αὔγουστος, ὡς καὶ πλεῖόν τι ἢ κατὰ ἀνθρώπους ὤν, ἐπεκλήθη. πάντα γὰρ τὰ ἐντιμότατα καὶ τὰ ἱερώτατα αὔγουστα προσαγορεύεται. Idem tradit *Pausanias* III. 11. τὸ δὲ ὄνομα εἶναι τούτῳ Αὔγουστος, ὃ κατὰ γλῶσσαν δύναται τὴν Ἑλλήνων Σεβαστός. *Suet.* in *Octav.* c. 7. Exinde factum est, ut postea singuli ac universi imperatores romani, uti a Iulio Caesare *Caesares*, ita ab Augusto *Augusti* salutarentur. Semel in N. T. memoratur Luc. II, 1.

ΑΥΘΑΔΗΣ, εος, ὁ, ἡ, *qui sibi nimis placet et plaudit, suos tantum sensus et consilia sua sequitur, et reliquos omnes alto supercilio contemnit*, et ex adiuncto: *insolens, arrogans et iactabundus*, ex αὐτὸς et ἅδω placeo. Cf. *Theophrast. Char.* 16. et ibi *Casaubon.* et *Fischerum* ad *Platonis Apolog. Socr.* §. 23. Legitur in N. T. tantum Tit. I, 7. oportet episcopum esse μὴ αὐθάδη, et 2 Petr. II, 10. τολμηταὶ αὐθάδεις temerarii atque sibi unice placentes. In vers. Alex. bis tantum occurrit pro עַז *durus, saevus*. Genes. XLIX, 3. 7. et יָהִיר *arrogans, temerarius*. Prov. XXI, 24. *Hesych.* αὐθάδης· ὑπερήφανος, θυμώδης, παράνομος, αὐτάρεσκος, seu αὐτάρεσκος. *Suid.* αὐθάδης· αὐτάρεσκος, θυμώδης, θρασύς, ὑπερήφανος. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 368.

ΑΥΘΑΙΡΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ. Apud Graecos et active et passive usurpatur, et de rebus aeque ac personis adhibetur, ut αὐθαίρετος sit: *qui volens et sponte aliquid facit aut patitur, voluntarius, spontaneus*; αὐθαίρετον autem significet, *quod sponte fit, quod quis volens patitur, et ab arbitrio pendet*. Compositum est ex αὐτὸς *ipse*, et αἱρέομαι *eligo*. *Xenoph. Anab.* V, 7. 17. οἱ αὐθαίρετοι στρατηγοὶ qui sponte sibi munus ducis arrogaverunt. *Aelian. V. H.* III, 26. αὐθαίρετος φυγὴ voluntarium exilium. *Polyb.* II, 21. 6. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VIII, 3. ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι supra vires sponte sua contulerunt. ib. v. 17. αὐθαίρετος ἐξῆλθε πρὸς ὑμᾶς spontaneus ad vos profectus est. Hebr. נָדִיב in *Symmachi* reliquiis

Exod.

Exod. XXXV, 7. respondet. *Hesych.* ἑκούσιος. *Phavor.* αὐτόβουλος. *Suid.* αὐτεπάγγελτος. *Gloss. N. T. Fabric.* p. 143. ἑκὼν, ἑλόμενος, ubi conferendus *Alberti.*

ΑΥΘΕΝΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *auctoritate polleo, pro auctoritate ago;* etiam in partem deteriorem: *imperium affecto, auctoritatem in aliquem usurpo.* *Hesych.* αὐθεντεῖν· ἐξουσιάζειν, ubi vide *Alberti* notas. Construitur cum genitivo, et legitur 1 Tim. II, 12. οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς aut auctoritatem s. imperium sibi in maritos arrogare. (*Diod. Sic.* I. c. 27. κυριεύειν τὴν γυναῖκα τἀνδρός.) Hinc ortum suum traxit vox αὐθέντης, quae apud antiquiores quidem Scriptores *eum* significat, *qui sua se manu interficit;* (*Harpocrat.* ὁ αὐτόχειρ, ἢ ὁ αὐτὸν ἀναιρῶν, ubi vid. *Vales.* Sapient. XII, 6. quem *Sophocles* in Oedipo *Tyr.* 106. dixit αὐτοέντης, sc. χειρί.) apud recentiores vero de eo usurpatur, *qui imperium habet, et pro auctoritate agit,* ἐξουσιαστής, ut *Hesychius* interpretatur, v. c. *Eurip. Supplic.* v. 442. δῆμος αὐθέντης χθονὸς populus princeps terrae. *Schol. ad Thucyd.* III. c. 58. αὐθένται κυρίως οἱ αὐτόχειρες καὶ οἱ πολέμιοι. οἱ δὲ νῦν, αὐθέντας τοὺς κυρίους καὶ δεσπότας. Conf. *Witsenii N. T.* T. II. p. 326.

ΑΥΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *tibia cano*, ab αὐλὸς *tibia.* Matth. XI, 17. Luc. VII, 32. ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε tibiis cecinimus vobis, seu, *concentum laetum edidimus vobis,* (*Herodot.* VI. c. 129. *Aesopi Fab.* 130.) sed non saltastis; de quo loco videndus *Vorstius* in libro de *Adagiis N. T.* c. XI. p. 815. 1 Cor. XIV, 7. πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον; quomodo dignoscetur, quale sit, quod tibia canitur? Saepius non legitur in N. T. libris.

ΑΥΛΗ', ῆς, ἡ. Olim, inprimis Homeri aetate, αὐλὴ 1) dicebatur *omnis locus subdialis, apertus et vento expositus,* ab ἄω *flo*, quia a ventis perflatur. *Athenaeus Deipnosoph.* L. V. c. 2. p. 189. διαπνεόμενος τόπος αὐλὴ λέγεται, ubi vid. *Casaubonus.* Eadem notio obtinet in N. T. v. c. Apoc. XI, 2. καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ spatium extra templum, quod tecto nullo tegitur, sed tamen muris inclusum erat. *Phavor.* αὐλή· ὁ περιτετειχισμένος καὶ ὕπαιθρος τόπος. 2) *prima aedium pars, subdiale, in aedibus opulentiorum maxime aut principum spatium, atrium,* seu *area ante magnas aedes, vestibulum aedium, porticu circumdatum.* In aedibus ditiorum autem memoratur a Scriptt. N. T. duplex aula, προαύλιον et αὐλή. Προαύλιον latino *vestibulum* respondet et *exteriorem aulam* significat; αὐλὴ autem est *interior aula ante aedes,* quae Latinis *atrium* dicebatur, contra antiquiorum Graecorum usum loquendi, quibus αὐλὴ proprie idem significat, quod προαύλιον, nempe locum ante ianuam vacuum et inter fores aedium ac viam medium. Conf. *Perizonius* ad *Aelian. V. H.* III, 4. et *Graevii Lect. Hesiod.*

siod. cap. 16. Matth. XXVI, 58. ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως ad atrium pontificis, coll. v. 69. ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ. Marc. XIV, 54. 66. coll. v. 68. Luc. XXII, 55. Ioh. XVIII, 15. 16. Alexandrini haud raro voce αὐλὴ usi sunt pro חָצֵר 1 Chron. IX, 22. 25. 2 Chron. IV, 9. XXXIII, 5. et חָצִיר *atrium* Ies. XXXIV, 13. Iam, quia in eiusmodi loco subdiali ante aedes antiquis temporibus pecudes continebantur et stabulari solebant, factum est, ut αὐλὴ 3) diceretur *stabulum*, *caula*, *mansiones*, ὕπαιθροι τόποι, *in quibus oves*, *caprae et alia pecora minora stabulantur*, *ovile*. *Homer. Iliad.* IV, 433. Ioh. X, 1. εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων. ibid. v. 16. ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης, ubi metaphorice usurpatur hoc sensu: alios praeterea mihi destinavit Deus sectatores, qui non sunt e populo iudaico. *Hesych.* αὐλῆς· ἐπαύλεως. *Pollux Onom.* I, 247. 4) per synecdochen partis pro toto, *domus*, *aedificium*, speciatim: *arx*, *palatium*, *regum et magnatum aedes*, quia opulentiorum domus habebant eiusmodi locum subdialem. *Athenaeus* l. l. νῦν καὶ τὰ βασίλεια λέγουσιν αὐλάς. *Suid.* αὐλή· ἡ τοῦ βασιλέως οἰκία. Matth. XXVI, 3. εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. Luc. XI, 21. φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν arcem suam custodit. *Eurip. Phoen.* v. 1561. *Aeschin.* Dial. III, 19. αὐλὴ Διός. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 27. p. 178.

ΑΥΛΗΤΗΣ, οῦ, ὁ, *tibicen*, *qui tibia canit*, ab αὐλέω *tibia cano*. Duplici autem modo haec vox usurpatur in N. T. pro diverso tibiarum usu. Cantabat nempe fanis, cantabat tibia ludis apud veteres, ut verbis *Ovidii* utar, et ideo αὐλητὴς *tibicen* dicebatur, *qui in hilaritate et conviviis tempestivis adhibebatur*. Apoc. XVIII, 22. φωνὴ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι. Cantabat autem etiam moestis tibia funeribus, (*Ovid. Fast.* VI, 660.) unde αὐληταὶ κατ' ἐξοχὴν *tibicines* vocantur, *qui in funeribus adhibebantur* (*Ioseph. B. I.* III, 9. 5.), *cantu suo lugubri hominum, ad funus convenientium, animos ad moerorem et lacrymas commovebant, et pompam praeeundo cohonestabant*. Vestigia huius ritus apud Iudaeos, qui ex gentilium imitatione ad eos derivatus vulgo esse creditur, deprehenduntur tum in Talmude, tum in *Maimonide*. Cf. *Buxtorf. Lexic. Talmud.* p. 1524. *Geier.* de *Hebraeorum Luctu* c. 5. §. 16. p. 75. et *Kirchmann.* de *Funeribus Romanor.* II, 5. Hinc lucem foeneratur locus Matth. IX, 23. ubi αὐληταὶ in domo Iairi, principis synagogae, filiam eius mortuam ad tibiam reperiuntur moerentes, lacrymantes ac miserantes. Conf. ad h. l. *I. Z. Hilligeri* D. de tibicinibus in funere adhibitis. Viteb. 1717. 4.

ΑΥΛΙΖΟΜΑΙ, fut. ἴσομαι, est omnino *commorari*, *versari in aliquo loco quovis tempore et quacunque ratione*; unde apud *Xenoph. Anab.* IV, 3. 1. ταύτην τὴν ἡμέραν ηὐλίσθησαν, et

et ibid. c. 1, 8. ταύτην τὴν νύκτα ηὐλίσθησαν. *Aristot. H. A.* IX, 32. *Dionys. Halic.* VIII, 19. Interdum tamen αὐλίζομαι, per se positum, *pernoctare, noctem transigere in aliquo loco* significat, v. c. apud *Apollodor. Bibl.* II, 5. 10. Alexandrini saepe usi sunt pro לוּן (Iudd. XIX, 15. 20. 2 Sam. XII, 16.) aeque ac שָׁכַן (Iob. XI, 14. XV, 28.) In N. T. bis legitur. Matth. XXI, 17. καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ ibique pernoctavit. Luc. XXI, 37. τὰς δὲ νύκτας ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος noctu vero versabatur in monte. *Herodot.* III, 110. *Hesych.* αὐλίζομαι· μένω, (latinum *maneo. Horat. Carm.* I, 1. 25.) ἐνδιατρίβω.

ΑΥΛΟΣ, ῦ, ὁ, *tibia*, (secundum *Plinium H. N.* XVI, 36. ex calamo, seu arundine primum fabricata, serius autem ex auro, argento, orichalco, et aliis aeris generibus, etiam buxo, loto aut cornu, teste *Polluce Onom.* IV, 9.) ab αὔω vel ἄω *flo*, quia instrumentum est, quod inflatur. Eius usus erat et in laetis rebus. Matth. XI, 17. (*Aristot.* de *Rep.* VIII, 6 et 7.) et in luctu, Matth. IX, 23. interdum etiam ad canendum classicum adhibebatur. Conf. *Lamb. Bos. Antiqq. Gr.* p. 182. et *Casp. Bartholinum* de tibiis veterum I. c. 8. p. 104. (Ed. 2. Amst. 679. 8.) In N. T. tantum legitur 1 Cor. XIV, 7. ὁ τε αὐλός. De hoc instrumento musico conferri meretur *Ez. Spanhem.* in notis ad *Callimachum* p. 466. et *Eustathius* ad *Homer. Iliad.* VI. p. 1157. Alexandrini usi sunt hac voce pro חָלִיל 1 Sam. X, 5. Ies. V, 12. et olim videtur αὐλὸς de *omni instrumento, quod inflatur*, in universum usurpatum fuisse. *Hesych.* αὐλός· κιθάρα ἢ σύριγξ.

ΑΥΞΑΝΩ, fut. αὐξήσω, et transitive et intransitive usurpatur apud graecos Scriptores pariter ac librorum N. T. auctores. Transitive si sumitur, significat *augere, incrementum dare et largiri; crescere, augeri et propagari iubere et facere.* Sic legitur apud LXX. Genes. XVII, 6. Levit. XXVI, 9. Iob. XLII, 10. Intransitive autem si usurpatur, (ut latinum *augere* apud *Catull. Carm.* XLIV, 324. Vide *Interpretes* ad *Liv.* III, 6.) est: *incrementum capere, crescere, augeri*, i. q. αὐξάνεσθαι. *Diod. Sic.* XVII. c. 105. p. 242. ed. *Wessel. Pausan. Phocic.* c. 32. p. 881. Cf. *Graevii* notas ad *Luciani Soloecistam* T. II. p. 734. Medium αὐξάνομαι *me augeo*, i. e. *cresco*, de quo legendus est *Dressigius* de *Verbis Mediis N. T.* I, 30. p. 217 sq. Non autem sufficit hanc universam notionem verbi αὐξάνειν et αὐξάνεσθαι tenuisse in explicandis singulis N. T. locis, in quibus pro contextae orationis et subiectorum varietate multis modis adhibitum reperitur. Sic 1) ita ponitur, ut sit: *adolescere, ad adultam pervenire aetatem.* Luc. I, 80. τὸ δὲ παιδίον ηὔξανε et puer adolevit. ib. II, 40. 2 Petr. II, 2. ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε, ubi tamen sensu metaphorico accipiendum erit de *perfectione Christiana*, ad quam Christiani aspirantes haud raro cum

cum *viris adultis* in N. T. comparantur. *Aelian. V. H.* II, 7. αὔξηθὲν βρέφος. *Aeschines* Dial. III, 17. *Antigon. Caryst.* Hist. M. c. 107. αὐξανομένων δὲ τῶν νεοττῶν. Genes. XXI, 8. ηὐξήθη τὸ παιδίον. 2) *crescere magnitudine, succrescere*, si adhibetur de plantis et arboribus. Matth. VI, 28. τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει lilia quomodo succrescunt. ibid. XIII, 32. ὅταν δὲ αὐξηθῇ ubi vero succrevit. Marc. IV, 8. ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξάνοντα. Luc. XII, 27. XIII, 19. 3) *crescere facere, incrementum largiri plantis et arboribus.* 1 Cor. III, 6. ἐγὼ ἐφύτευσα, ἀλλ' ὁ θεὸς ηὔξανεν ego plantavi, sed Deus incrementa dedit. ibid. v. 7. ὁ αὐξάνων θεός. In utroque autem loco αὐξάνειν metaphorice *prospero successu iuvare doctrinam ab aliquo traditam* significat. 2 Cor. IX, 10. αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν, h. e. augebit praemia liberalitatis vestrae. Ies. LXI, 11. 4) *crescere auctoritate, dignitate, potestate, opibus.* Ioh. III, 30. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι eius auctoritas augeri, mea indies imminui debet. Cf. ad h. l. *Palairet.* In vers. Alex. transitive usurpatur, ut sit: *augere aliquem honoribus, opibus et commodis*, v. c. Iob. XLII, 10. ὁ κύριος ηὔξησε τὸν Ἰώβ. Ios. IV, 14. Conf. quae dixi in *Spicilegio I. Lexici in Intt. Graec. V. T. post Bielium* p. 29 sq. 5) *numero crescere, numerosum fieri.* Act. VII, 17. ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη. Genes. XVII, 6. Levit. XXVI, 9. 6) *propagari, dimanare latius*, si de *doctrina* sermo est. Act. VI, 7. καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανε et doctrina christiana dimanavit latius. ib. XII, 24. καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανε καὶ ἐπληθύνετο. *Syrus* bene: ܘܡܬܟܪܙܐ ܗܘܐ *praedicabatur.* Act. XIX, 20. κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ηὔξανε καὶ ἴσχυεν. 7) metaphorice: *perfectiorem fieri, incrementa capere.* 2 Cor. X, 15. αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν. Ephes. IV, 15. αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν Christo iuncti cognitione et virtute christiana perfectiores reddamur. Coloss. I, 10. αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ. 2 Petr. III, 18. αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν. *Aelian. V. H.* IV, 2. αὐξῆσαι τέχνην.

ΑΥΞΗΣΙΣ, εως, ἡ, *incrementum, augmentum*, ab αὐξάνω *cresco, incrementum capio.* Atticos Scriptores voce αὔξη pro αὔξησις usos esse, *Moeris* et *Thom. M.* auctores sunt: αὔξην ἀττικῶς, αὔξησιν ἑλληνικῶς. Occurrit tamen apud *Herodotum* II, 13. *Pindar.* V, 37. et *Theophrast.* de *Caussis Plantarum* XI. c. 7. In N. T. bis legitur. Ephes. IV, 16. τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται indies maiora incrementa capit coetus Christianorum. Coloss. II, 19. αὔξει τὴν αὔξησιν θεοῦ, h. e. vel maxima incrementa capit ecclesia christiana, ut θεοῦ superlativi indicandi caussa additum sit, vel, augetur Christianorum numerus, ita, ut Deus hoc incrementum largiatur. *Aelian. V. H.*

XIII,

XIII, 3. αὔξησαν δὲ ἐν ἐλάμβανεν. Phavor. αὐξήσεις ἐπὶ ἀνθρώπων ἢ ζώων ἢ ἑτέρων τινῶν. αὔξη δὲ καὶ βλάστη, ἐπὶ μόνων τῶν φυτῶν. καὶ αὔξησις κίνησις περὶ τὸ τέλειον μέγεθος.

ΑΥ͂ΞΩ, idem quod ΑΥΞΑ'ΝΩ *cresco*, quod vide. Conf. *Thom. M. Eclog.* sub αὔξειν. In N. T. bis legitur. Ephes. II, 21. ἡ οἰκοδομὴ αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον aedificium surgit in templum Dei, seu metaphorice, in dies crescit Christianorum numerus. Nam αὔξειν aeque ac αὐξάνειν, de aedificiis usurpatum, *paulatim altius exsurgere* significat. Coloss. II, 19. αὔξει τὴν αὔξησιν Θεοῦ. Vide sub αὔξησις.

ΑΥ͂ΡΙΟΝ. Adverbium. 1) *cras*, ἡ αὔριον, scil. ἡμέρα, *dies proxime sequens, crastinus, posterus.* Luc. X, 35. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον, scil. ἡμέραν, postridie. (Syrus: ܠܨܦܪܐ ܕܝܘܡܐ *ad auroram diei*, i. e. *postridie*; quo sensu etiam formula في الغد, qua h. l. et alibi passim *Arabs* usus est, adhibetur. Vterque sine dubio αὔριον derivavit ab αὔρα *aura, ventus levior*, qui mane spirare solet. Vide *Eud. de Dieu Crit. S.* p. 455.) Act. IV, 3. εἰς τὴν αὔριον ad posterum diem. Ib. v. 5. ἐπὶ τὴν αὔριον postero die. Ib. XXIII, 15. 20. ut cras in synedrium deducat. XXV, 22. 2) ἡ αὔριον ἡμέρα *omne futurum tempus.* Matth. VI, 34. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον ne anxie de futuro tempore solliciti sitis. Iacob. IV, 14. οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον nescitis quid serus vesper vehat. 3) *brevi.* Matth. VI, 30. καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον et cito perituram. Luc. XII, 28. 1 Cor. XV, 32. αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν brevi moriemur. Sirac. X, 10. *Arrian.* Diss. in *Epictet.* III, c. 22. ἐδεῖτό με μὴ ἔχειν τροφὰς αὔριον. Eodem modo מָחָר usurpatur Ies. XXII, 13. Idem valet de formula σήμερον καὶ αὔριον, quae *brevissimum temporis spatium* significat, v. c. Luc. XIII, 32. ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον et per breve tantum tempus aegrotos sanaturum. ibid. v. 33. πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον, scil. ἐπιτελεῖν κ. τ. λ. interim me oportet per breve illud tempus muneri mihi demandato satisfacere. Conf. *Glassii Philologia S.* p. 372. ed. *Dathii.*

ΑΥΣΤΗΡΟ'Σ, ὁ, ἡ, τὸ, *austerus.* Est vocabulum Graecis et Latinis commune. 1) proprie est saporis, et significat, *quod acerbum saporem habet, qualis est fructuum non maturorum aut vini immaturi. Dioscor.* V, 6. ὁ δὲ αὐστηρὸς (scil. οἶνος) οὐρητικώτερος. *Diog. Laert.* VII, 117. οἶνος αὐστηρός, ubi vid. *Menagius.* 2) metaphorice: *homo asper, tristis, severior et rigidior.* Ita bis in N. T. legitur. Luc. XIX, 21 et 22. ὅτι

ἄνθρωπος

ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι. In utroque loco *Syrus* habet ܩܫܐ *durus*. 2 Macc. XIV, 30. αὐστηρότερον διεξάγοντα συνιδὼν τὸν Νικάνορα πρὸς αὐτόν. *Diog. Laërt.* VII, 26. ἐρωτηθεὶς, διατί αὐστηρὸς ὢν ἐν τῷ πότῳ διαχεῖται. *Hesych.* αὐστηρός· σκυθρωπὸς, ξηρός. *Etym. M.* αὐστηρὸς παρὰ τὸ αὔω, τὸ ξηραίνω, ὁ μέλλων αὔσω, ἐξ οὗ αὐστηρὸς σημαίνει στρυφνὸν, ξηρὸν, αὐχμηρὸν, σκυθρωπόν.

ΑΥΤΑΡΚΕΙΑ, ας, ἡ, 1) *abundantia, copia et affluentia omnium rerum, quibus opus est, sufficientia.* 2 Cor. IX, 8. ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες ut semper satis opum et facultatum habeatis. 2) *animus sua sorte contentus.* 1 Tim. VI, 8. ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας pietas cum modestia seu moderatione animi coniuncta. *Dionys. Halic. Ant.* II, 74. *Diog. Laërt.* X, 130. Saepius non legitur in N. T.

ΑΥΤΑΡΚΗΣ, εος, ες, ὁ, ἡ, 1) proprie: *qui tantum habet, quantum satis est ad vitam suam sustentandam, nec adeo aliorum indigeat auxilio, qui sibi sufficit.* *Phavor.* αὐτάρκης· αὐτοβοήθητος, παρὰ τὸ αὐτὸς καὶ τὸ ἀρκῶ, βοηθῶ, ὁ ἑαυτῷ ἐπαρκῶν καὶ βοηθῶν. Idem: αὐταρκές· τὸ ἱκανῶς ἐξαρκοῦν. Sirac. V, 1. καὶ μὴ εἴπῃς, αὐτάρκη μοι ἐστι. XI, 24. XXXI, 25. 2) *par rei efficiendae, idoneus.* *Hesych.* ἱκανός. *Isocrat. Panegyr.* c. 11. αὐτάρκης χώρα, h. e. terra, ad usus incolarum satis magna et apta, interprete *Moro*. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 3. μὴ αὐτάρκεις ὄντες πράσσεσθαι αὐτά. *Mem.* IV, 7. 1. αὐτάρκης ἐν ταῖς προσηκούσαις πράξεσι. *Polyb.* V, 55. 8. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 4. 10. p. 109. 3) *qui est sua sorte contentus, qui animo paucis contento praeditus est.* Philipp. IV, 11. ἐγὼ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμὶ, αὐτάρκης εἶναι ego enim, quacunque conditione fuero, contentus esse didici. Saepius non legitur in N. T. Sirac. XL, 18. ζωὴ αὐτάρκους ἐργάτου γλυκανθήσεται. *Diog. Laërt.* II, 24. de Socrate: αὐτάρκης ἦν καὶ σεμνός. *Polyb.* VI, 48, 7.

ΑΥΤΟΚΑΤΑΚΡΙΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *suopte iudicio condemnatus, a se ipso condemnatus*, ex αὐτὸς et κατακρίνω *condemno*. Semel legitur in N. T. Tit. III, 11. ὢν αὐτοκατάκριτος suo iudicio condemnatus, ut loquitur *Cicero pro Cluentio* c. 21. Optime *Oecumenius* ad h. l. ἢ ἀναπολόγητός ἐστιν, ἢ αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ καὶ τῆς οἰκείας συνειδήσεως κατακρινόμενος.

ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *qui sponte aliquid facit, nullo alio interveniente aut impellente, spontaneus*, et de rebus aeque ac personis adhibetur. Κατ' ἐξοχὴν vero de eo usurpatur, *quod sponte e terra nascitur nec humanae operae et culturae debetur*, ut idem sit quod αὐτοφυής, inde τῷ ספיח *sponte natum, sponte crescens*, in vers. Alex. Levit. XXV, 5. 9. 2 Regg. XIX, 29.

29. respondet. In N. T. bis tantum legitur. Marc. IV, 28. αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ vi naturali, vi quadam se ipsam movente, terra fructum fert. Act. XII, 10. ἥτις (scil. πύλη) αὐτομάτη (pro αὐτομάτως) ἠνοίχθη αὐτοῖς sponte se iis aperuit porta. Admodum delectati hac voce optimi graeci Scriptores reperiuntur, v. c. *Herodot.* II. c. 94. *Diod. Sic.* I, 8. τοὺς αὐτομάτους ἀπὸ τῶν δένδρων καρπούς. *Arrian.* de *Exped. Alex.* VII, 4. 8. οἱ λειμῶνες νάρδον αὐτόματοι ἐκφέρουσι. *Hesiod. Opp.* 118. *Maxim. Tyr. Diss.* XI, p. 68. *Aristaenet.* I. Ep. 7. p. 34. *Hesych.* αὐτομάτη· ἑκουσία. — αὐτόματον· αὐτοφυές. Hinc natum est verbum αὐτοματίζω *sponte ago, altero inconsulto*, quod legitur apud *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 10.

ΑΥΤΟΠΤΗΣ, ου, ὁ, *qui ipse aliquid vidit, testis oculatus*, ex αὐτὸς et ὄπτομαι *video*. Semel in N. T. reperitur Luc. I, 2. οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται qui ab initio muneris Christi testes oculati fuerunt. *Polyb.* III, 4. *Xenoph. Cyrop.* V, 4. 9. *Hesych.* αὐτόπτης· θεατής.

ΑΥΤΟΣ, ἡ, ὁ. Pronomen, usu frequentissimum, quo Alexandrini saepe usi sunt pro הֵם, הוּא vel הֵמָּה. In N. T. autem est 1) Pronomen relativum, valens, *ipse, ille, is*. Galat. III, 10. τοῦ ποιῆσαι αὐτὰ, scil. τὰ γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ τοῦ νόμου. ib. v. 12. ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ibid. IV, 17. Ephes. I, 7. etc. 2) Pronomen demonstrativum *hic, haec, hoc*, ubi sermo est de re aut persona, sive sensibus, sive intellectu praesente. Matth. XXVI, 42. παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, pro τοῦτο, a Iehova hoc factum est; de quo loco vide *Vorstii Philol. Sacr.* c. XI. p. 282. ed. *Fischeri.* 1 Thess. IV, 10. ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς. 3) *ipsemet*, nostrum: *selbst.* Matth. XXVII, 57. ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ qui ipse discipulus Christi erat. Luc. VI, 42. αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων ipsemet trabem in tuo oculo non animadvertens. ib. XI, 46. 52. XXIV, 15. καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς συνεπορεύετο αὐτοῖς. Ioh. IV, 2. Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν Iesus ipse neminem baptizabat, ubi nostro: *in eigener Person* respondet. ibid. v. 44. Act. VIII, 13. X, 26. κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. ib. XXI, 24. Sic etiam *ipse* apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Cic.* I. *Tusc.* 17. „Ego ipse cum eodem ipso non invitus erraverim." 4) reciproce ponitur pro *ego ipse, tu ipse, nos ipsi, se ipsum*, i. q. ἐμαυτὸν, σεαυτὸν, ἑαυτὸν, ἐγὼ, σὺ, ἡμεῖς, ὑμεῖς. Luc. XI, 4. καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν quemadmodum et nos remittimus. Matth. XXIII, 37. λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν et lapidans, qui ad te missi sunt. Luc. I, 45. ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ, pro σεαυτῇ seu σοι, quae fidem habuisti promissionibus tibi datis. Ies. XLVII, 8. audi hoc הָאוֹמְרָה בִּלְבָבָהּ, loco בִּלְבָבֵךְ, quae cogitas tecum. Schol.

Aeschyl.

II, 2. *Attic.* III, 1. *Brut.* c. 15. 14) Restant formulae ἐπὶ τὸ αὐτὸ et κατὰ τὸ αὐτὸ, in N. T. obviae. Prior formula ἐπὶ τὸ αὐτὸ notat, *simul, una,* et pro diversitate orationis, in cuius serie legitur, etiam verti potest *eodem loco, ad eundem locum, eodem tempore, unanimiter, eodem consilio et scopo, pariter ad unum omnes.* Matth. XXII, 34. συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ coiverunt, hebr. יַחְדָּו נִקְבְּצוּ. Act. III, 1. ἐπὶ τὸ αὐτὸ, scil. πρᾶγμα, in eundem finem, ut bene observavit *Abreschius* in *Annotatt. ad N. T.* p. 604. Act. I, 15. ἦν δὲ ὄχλος ἐπὶ τὸ αὐτὸ congregati erant centum et viginti. 1 Cor. XI, 20. συνερχομένων ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, i. q. ἐν ἐκκλησίᾳ v. 18. et reliqua. In versione Alex. ἐπὶ τὸ αὐτὸ hebraico יַחְדָּו respondet, quod *eodem tempore,* Devt. XXXII, 10. 11. *ad eundem locum,* 2 Sam. II, 13. *ad unum omnes pariter,* Ps. XIX, 10. XXXVII, 38. significat, quemadmodum יַחַד *unanimi consilio,* Ps. II, 2. XXXI, 14. notat. *Hesych.* ἐπὶ τὸ αὐτό· εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Posterior formula κατὰ τὸ αὐτὸ, quae Act. XIV, 1. legitur, vel idem significat, quod ἐπὶ τὸ αὐτὸ, *una, simul,* vel, ut ἔθος suppleatur, reddenda est: *pro more,* coll. XVII, 2. 15) Formula ἀπ' αὐτῆς, omissa voce ὥρας, significat *illico, mox, statim,* et est idem, quod alias ἐξ αὐτῆς, vel coniunctim ἐξαυτῆς dicitur. Sic vero accipienda esse videtur Act. XVI, 18. ubi ἀπ' αὐτῆς non de puella, sed de tempore accipiendum esse, ex sequenti formula ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ apparere arbitror. *Arrian. Diss. Epict.* II, 12. ὥστε πάνθ' ὁντιναοῦν συναισθανόμενον, τῆς μάχης ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτῆς.

ΑΥΤΟΥ. Adverbium. *Ibi, isthic, hic,* ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, ut *Schol. Thucyd.* VI, 34. interpretatur. Proprie est genitivus pronominis αὐτὸς et vox τόπε cum praepositione subauditur, ut plene scriptum sit: ἐπ' αὐτῷ τόπῳ in isthoc loco, i. q. αὐτόθι. Alexandrini usi sunt partim pro בָּזֶה *in hoc loco,* Exod. XXIV, 14. Num. XXII, 19. partim pro פֹּה *hic,* Num. XXXII, 6. 2 Sam. XX, 4. In N. T. legitur tanquam adverbium Matth. XXVI, 36. καθίσατε αὐτοῦ considete hic. Act. XV, 34. ἐπιμεῖναι αὐτοῦ ibi remanere. ib. XVIII, 19. XXI, 4. Saepius non legitur in N. T. Praeterea extat apud *Xenoph. Cyrop.* IV, 1. 1. Cf. *Abresch. Dilucid. Thucyd.* p. 403.

ΑΥΤΟΥ, ῆς, οῦ, *sui ipsius,* contracte pro ἑαυτοῦ, ῆς, οῦ, quod vide infra. 2 Tim. II, 19. ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ amat Deus veros suos cultores.

ΑΥΤΟΦΩΡΟΣ, vide infra sub ἘΠΑΥΤΟΦΩΡΩ.

ΑΥΤΟΧΕΙΡ, ος, ὁ, 1) vulgo apud Graecos dicitur *percussor, qui sua manu interficit non solum se, sed etiam alios, qui caedes facit,* ex αὐτὸς et χεὶρ *manus,* ut recte docuit Cel. *Morus* ad *Isocratis Panegyr.* c. 32. p. 81. *Xenoph. Hist. Gr.*

Gr. VII, 3, 7. *Hesych.* αὐτόχειρ· φονεύς. it. αὐτόχειρες, οἱ ταῖς ἰδίαις χερσὶ φονεύσαντες. *Phavor.* αὐτόχειρ· καὶ ὁ ἑαυτὸν ἀνελὼν καὶ ἕτερον, καὶ μὴ δι᾽ ἄλλε φονεύσας. 2) in universum, *qui suis manibus aliquid agit et efficit.* Semel in *N. T.* legitur ita Act. XXVII, 19. αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τῦ πλοίε ἐῤῥίψαμεν nostris manibus armamenta navis abiecimus. Conf. *Eustath.* ad Iliad. ζ', p. 986. 39. Nec desunt exempla apud reliquos Graecos, v. c. apud *Aristoph. Aves* v. 1135. *Eurip. Phoen.* v. 344. αὐτόχειρ σφαγή, et ibid. v. 897. αὐτόχειρ θάνατος. *Herodian.* VII, 2. 17. ubi cum αὐτουργὸς coniungitur. *Hesych.* αὐτοχειρία· τὸ τῇ ἑαυτῦ χειρὶ ποιῆσαί τι. Lectu digna de hac voce habet *Hoogeveen.* ad *Vigeri* librum de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 166.

ΑΥΧΜΗΡΟ'Σ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) proprie: *siccus*, etiam *sordidus*, *squalidus*, ab αὐχμάω *squalidus sum*, *squaleo*. *Plato Legg.* L. VI. p. 861. *Xenoph. Mem.* II, 1. 31. *Aristoph. Plut.* v. 83. unde αὐχμὸς *squalor*, etiam *siccitas ex aestu*. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 11. Iam quia loca squalida, v. c. carceres subterranei, simul caliginosa esse solent, hinc αὐχμηρὸς est 2) *obscurus*, *tenebricosus*, *caliginosus*. Sic semel in N. T. legitur 2 Petr. I, 19. ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ ut lumini fulgenti loco obscuro. *Hesych.* αὐχμηρόν· ξηρὸν, σκοτῶδες. *Suid.* — συγνὸν ἢ σκοτεινόν. Cf. etiam *Pollux. Onom.* V, 5. f. 110. et *Oudend.* ad *Lucan.* l. V. v. 39.

'ΑΦΑΙΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *tollo*, *aufero*, *adimo*, *removeo*, *privo*, *detraho*, et cuiuscunque generis ablationem indicat, vel sensu physico, vel metaphorico. Luc. I, 25. ἀφαιρεῖν τὸ ὄνειδός με ἐν ἀνθρώποις ut auferret opprobrium meum apud homines. ibid. X, 42. ἥτις ἐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς quae nunquam ei eripietur. Eandem significationem habet medium ἀφαιρῦμαι, v. c. Luc. XVI, 3. ὁ κύριός με ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ᾽ ἐμῦ submovet me dominus administratione. Apoc. XXII, 19. καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτῦ κ. τ. λ. detrahentem aliquid his oraculis privabo parte, quam habet, ubi ἀφαιρεῖν τῷ ἐπιθεῖναι v. 18. aeque opponitur ac τῷ προσθεῖναι. 1 Macc. VIII, 30. 2 Macc. XIV, 7. ἀφελόμενος τὴν προγονικὴν δόξαν, λέγω δὴ τὴν ἀρχιερωσύνην. Deut. XII, 32. ἐ προσθήσεις ἐπ᾽ αὐτὸ ἐδὲ ἀφελεῖς ἀπ᾽ αὐτῦ. Num. XXXVI, 3. *Hesych.* ἀφείλαντο· ἀπεστέρησαν. *Phavorinus* addit ἥρπασαν, ἀνέσπασαν. — Huc pertinet etiam formula: ἀφαιρεῖν τὰς ἁμαρτίας *remissionem et veniam peccatorum conciliare*, *tollere poenas peccatorum*, i. q. alibi dicitur αἴρειν et φέρειν τὰς ἁμαρτίας. Rom. XI, 27. ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Hebr. X, 4. Sirac. XLVII, 13. κύριος ἀφελεῖν τὰς ἁμαρτίας αὐτῦ. Respondet autem hebr. formulae חטאה נשׂא Exod.

Exod. XXXIV, 7. 2) speciatim: *amputo, abscindo,* i. q. *ἀποκόπτω. Hesych.* ἀφεῖλεν· ἦρεν, ἔκοψεν. Matth. XXVI, 51. ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον aurem amputavit. Marc. XIV, 47. coll. Ioh. XVIII, 10. ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. In versione Alex. respondet hebraico כרת *abscidit, amputavit*, 1 Sam. V, 4. XVII, 51. 1 Macc. VII, 47. τὴν κεφαλὴν ἀφεῖλον. ibid. XII, 17. Eodem modo *auferre* usurpatur apud *Virgil. Aen.* X, v. 364. *Ovid. Met.* VI, 556. Conf. *Palairet. Obss. Philol. Crit.* p. 95.

'ΑΦΑΝΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, *absconditus, ab aspectu et visu remotus, qui latet et adeo ignoratur, obscurus.* (ex α priv. et φαίνω *ostendo, appareo.*) Tantum in N. T. extat Hebr. IV, 13. καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ nemo eum latet, nullius hominis cogitata a Deo ignorantur. Sirac. XX, 32. σοφία κεκρυμμένη καὶ θησαυρὸς ἀφανής. *Xenoph. Oecon.* I, 18. οἱ ἀφανεῖς ὄντες τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 11. 5. p. 433. et *Lexic. Xenophont.* Vol. I. p. 495. *Suid.* ἀφανές· τὸ σκοτεινόν.

'ΑΦΑΝΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *e conspectu removeo, tollo, aufero, ita, ut ne vestigium quidem appareat. Suid.* ἀφανίσαι· τὸ ἀνελεῖν καὶ ἀφανὲς ποιῆσαι. Idem *Etym. M.* Passivum ἀφανίζομαι *evanesco, in nihilum redigor, evanidus reddor.* Sic legitur in N. T. Iacob. IV, 14. ἔπειτα δὲ ἀφανιζομένη postea vero in auras evanescit. *Aelian. V. H.* XII, 1. φῦμα ἠφανίσθη tumor evanuit. Apud *Stobaeum Serm.* 12. Ceus quidam canos dicitur βαφῇ ἀφανίζειν. Hinc ἀφανίζειν interdum *sepelire, humare* notat, *Xenoph. Mem.* I, 2. 53. interdum etiam *tegere, velare, occultare* significat; (*Aelian. V. H.* I. c. 41. II. c. 7. *Hesych.* ἀφανίσαι· σκεπάσαι.) quam notionem in loco Matth. VI, 16. voci huic interpretes nonnulli subiiciunt. 3) *perdo, corrumpo, ad usum inutile reddo,* etiam *nitore suo et fulgore privo, deformo, polluo, inquino. Hesych.* ἀφανίζειν· σήπειν, ἀπολλύειν. *Suid.* ἀφανίσαι· μολῦναι, χρᾶναι. Sic legitur in N. T. Matth. VI, 16. ἀφανίζουσι γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν deformant facies suas, deturpant vultum, quasi αἰσχύνουσι τὰ πρόσωπα, ἄκαλλες ποιοῦσιν πρόσωπον. Vultus in ieiuniis sibi assumunt austeros, ora et habitum lugentium simulatione induunt, pallorem, quantum quidem possunt, cuti obducunt. 'Αφανισμὸς τοῦ προσώπου, inquit *Chrysostomus*, τὸ πρὸς κενοδοξίαν ὠχρὸν φαίνεσθαι. Vide ad h. l. *Wetstenium.* Matth. VI, 19. ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει quas tinea vel aerugo corrumpunt, coll. Luc. XII, 33. σὴς διαφθείρει. Cf. de hoc loquendi usu Obss. Miscell. Amstel. Vol. III. p. 411. *Abreschius* ad *Aeschylum* p. 438. *Auctarium* Lib. III. p. 99. Nam loca, quae *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 25. notavit, sunt ἀπροσδιόνυσα, nam confirmant tantum notionem *abscondendi*, quam hoc verbum

inter-

interdum habet. — Iam quia ii, qui sunt terrore confusi, aut pudore suffunduntur, e conspectu hominum se subducere et se tegere solent, factum est, ut *ἀφανίζομαι* 3) metaphorice notaret *obstupesco, terreor, pudore suffundor*, ad imitationem hebraici שָׁמֵם, quod, ut vel tironibus notum est, non solum *vastari*, sed etiam *attonitum esse, stupere* notat. Dan. VIII, 27. Ies. LIX, 16. Sic autem legitur in N. T. Act. XIII, 41. *καὶ ἀφανίσθητε*, h. e. vel obstupescite, vel pudore suffundamini. Habac. I, 5. וְהִתַּמְּהוּ תְּמָהוּ. In versione Alex. non solum שָׁמֵם, sed etiam חָרַד *tremuit*, Ezech. XXX, 9. respondet.

Ἀ**ΦΑΝΙΣΜΟΣ**, ῦ, ὁ, *evanescentia, interitus, abolitio*, ab *ἀφανίζω*. Semel in N. T. legitur Hebr. VIII, 13. *τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμῦ* quod autem antiquatur et senescit, propinquum est abolitioni et interitui. Vocem *ἀφανισμὸς* autem aeque ac *ἀφανίζειν* interdum metaphorice de *abrogatione* et *abolitione legum* dici, docuit *Kypke* Observv. in N. T. Vol. II, p. 395. ad locum Pauli illustrandum.

Ἀ**ΦΑΝΤΟΣ**, ῦ, ὁ, ἡ, *omnis dicitur, qui non amplius conspicitur et quocunque modo oculis subducitur, non conspicuus*. Descendit autem a tertia pers. perf. pass. *πέφανται* verbi *φαίνομαι appareo*, praemisso *α* priv. Semel in N. T. legitur Luc. XXIV, 31. *καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν* sed ille statim discessit ab iis. Eodem sensu legitur etiam apud graecos Scriptores, v. c. *Diod. Sic.* IV, c. 65. T. I. p. 310. ubi *Wesseling.* videndus. *Eurip.* Orest. v. 1495 et 1557. ubi Menelaus de Helena dicit: „audivi: *ὡς ὐ τέθνηκεν, ἀλλ' ἄφαντος οἴχεται.*" Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 325 et 595. *Hesych.* *ἄφαντον*· *ἀφανὲς, ἀθεώρητον, μὴ φαινόμενον, ἀφανῆ, μὴ ὁρώμενον.*

Ἀ**ΦΕΔΡΩΝ**, ῶνος, ὁ, *latrina, cloaca, locus secretus, in quo homo ventrem exonerat, in quem excrementa alvi egeruntur et confluunt*, quem Attici *ἀπόπατον* et *κοπρῶνα*, observante *Suida* et *Phavorino*, Alexandrini et Macedones *λυτρῶνα* vel *λυτρῶνα* appellavere. Conf. quae de hac voce docte disputavit *Fischer.* de Vitiis Lexicorum N. T. Prol. XXXI, p. 12 seq. In N. T. bis legitur Matth. XV, 17. *καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται* et tandem in latrinam eiicitur. Marc. VII, 19. *καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται*. Interdum etiam ponitur ita, ut eo intellegatur *sedes, podex, anus*, observante *Suida*, *ὁ ἀφεδρὼν καὶ σημαίνει τὸ μέρος τῦ σώματος τὸ περὶ τὴν ἔξοδον*. Idem: *ἀφεδρών*· *ἀπὸ τῶν ἑδρῶν. ἕδραι γὰρ λέγονται αἱ σελλαι.* Vide *Steph. le Moyne ad Varia Sacra* p. 815. et *H. I. Schomaker de Iure Cloacarum* (Lugd. Bat. 1752.) c. 1.

Ἀ**ΦΕΙΔΙΑ**, ας, ἡ, *non parcere, crudelitas, durities, quando nobis aut aliis non parcimus*. (ex *α* priv. et *φείδομαι parco.*) Semel in N. T. legitur Coloss. II, 23. *ἀφειδίᾳ σώματος* durities in corpus, contemtus et incuria corporis, quae est in male

habendo corpore et abstinentia a talibus cibis, quos homines appetunt. *Oecumenius* καταφρόνησιν τοῦ σώματος, *Ambrosius* corporis vexationem vocat. Eodem modo ἀφειδέω de iis, qui vigiliis et invisendis aegrotis corpus suum macerant, a *Thucyd.* Lib. II, c. 51. usurpatur, et apud *Lucian.* Anacharf. τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν dicuntur, qui corporibus non parcunt, dum quibusvis periculis temere sese exponunt. *Hesych.* ἀφειδία· καρτερία. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 290.

ΑΦΕΛΟΤΗΣ, τητος, ἡ, 1) proprie *integritas*, ὁλοκληρία, et ei tribuitur, cui nec superfluum aliquid est in corpore, nec aliquid deest. Non differt a voce ἀφέλεια, quae hoc sensu legitur apud *Ioseph.* A. I. III, 12. 2. sacerdotes summos ἀφελεῖς δὲ εἶναι πᾶσαν ἀφέλειαν corpora integra habere iussit Moses. *Hesych.* ἀφελής· ἀσινής, καθαρὸς, ὁλόκληρος, ὁ μήτε πλεονάζων, μήτε δέων τι τοῦ σώματος. *Phavorin.* σημαίνει δὲ καὶ τὸν ὑγιῆ τὸ σῶμα, παρὰ τὸ μηδενὸς ἀφαιρεῖσθαι τοῦ σώματος. 2) metaphorice: *simplicitas morum et animi, a qua omnis abest simulatio et calliditas, et quae omnem fastum respuit*, quae alias ἁπλότης dicitur, speciatim vero *liberalitas erga pauperes, ex modesto, libero hilarique animo profecta.* Semel in N. T. legitur Act. II, 46. μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας agapas celebrabant, ita, ut hilaritati et liberalitati ingenuae ac sincerae studerent. Ita et usurpatur adiectivum ἀφελής, v. c. apud *Aelian.* V. H. XII, 1. τὸ τοῦ ἤθους ἀφελὲς morum simplicitas. *Lucian.* T. I. p. 210. ἀφελὴς καὶ ἄπλαστος. *Plutarch.* T. II. p. 755. εἰ μὴ φύσει τὸν τρόπον ἁπλοῦς ἦν καὶ ἀφελής. *Clem. Alex.* Paedagog. L. I. p. 107. ἀφελεῖς καὶ νήπιοι καὶ ἀκέραιοι. Legitur etiam adverbium ἀφελῶς de epulis usurpatum apud *Aelian.* V. H. II, 18. IV, 9. *Phavorin.* ἀφέλειαν ἐπὶ ἁπλότητος οἱ παλαιοὶ ἐτίθουν. Conf. *Alberti* Append. ad Gloss. N. T. p. 210. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 471. et *Suicer.* *Thes. Eccles.* T. I. p. 592.

ΑΦΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *emissio* (v. c. teli. *Polyb.* XXVII, 9, 6.), *dimissio*, *liberatio*, et speciatim *dimissio e captivitate*, *libertas*, ab ἀφίημι. Sic legitur in N. T. Luc. IV, 18. κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν ad annunciandam captivis libertatem, h. e. ad annunciandam miseris restitutionem in feliciorem statum. Conf. supra sub αἰχμάλωτος. Hinc in vers. Alex. hebr. דְּרוֹר *libertas*, Levit. XXV, 10. Ies. LXI, 1. Ezech. XLVI, 17. respondet. 3 Esdr. IV, 62. ὅτι ἔδωκεν αὐτοῖς ἄφεσιν καὶ ἄνεσιν. *Polyb.* I, 79, 72. et XXII, 9, 17. *Hesych.* ἄφεσις· ἀπόλυσις. 2) metaphorice: *remissio*, *condonatio*, *venia.* Matth. XXVI, 28. εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Marc. I, 4. Luc. I, 77. III, 3. XXIV, 47. Act. II, 38. V, 31. X, 43. XIII, 38. XXVI, 18. Ephes. I, 7. τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων. Coloss. I, 14. Interdum etiam simpliciter

ter positum ἄφεσις *remissionem peccatorum* notat, v. c. Hebr. IX, 22. χωρὶς αἱματεκχυσίας ἐ γίνεται ἄφεσις sine sanguinis effusione nulla expiatio locum habet. ibid. X, 18. Saepius in N. T. non legitur. Sic etiam in vers. Alex. ἄφεσις de *remissione debiti* legitur Devt. XV, 3. ἀδελφῷ σε ἄφεσιν ποιήσεις τῆ χρέως σε.

'ΑΦΗ, ῆς, ἡ, 1) *tactus*, μία τῶν πέντε αἰσθήσεων, ut *Suidas* interpretatur, aut, αἴσθησις χειρῶν ἤγεν ψηλάφησις, *Hesychio* interprete, ab ἅπτομαι *tango*. 2) *iunctura, commissura*, maxime *membrorum corporis, qua artus artum tangit*, a praeterito med. ἧφα verbi ἅπτω *necto, alligo, das Gelenke*. 3) metaphorice, ut lat. *vinculum, omne, quod vim habet consensum animorum et mutuum amorem efficiendi*. Ita bis in N. T. legitur. Ephes. IV, 16. ἀφὴ τῆς ἐπιχορηγίας mutuum auxilium societatis christianae, (quae haud raro cum corpore humano comparatur in N. T.) vinculum. Coloss. II, 19. ἐξ ὃ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγέμενον καὶ συμβιβαζόμενον cuius provida cura omnis Christianorum coetus arctissime mutuis officiis iunctus est.

'ΑΦΘΑΡΣΊΑ, ας, ἡ, 1) *incorruptibilitas, immortalitas, corpus interitus expers*. 1 Cor. XV, 42. ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ, pro σῶμα ἄφθαρτον, prodit corpus interitus expers. ibid. v. 53. ἀφθαρσία cum ἀθανασία permutatur v. 54. Sap. II, 23. Θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐν ἀφθαρσίᾳ Deus creavit hominem incorruptibilem, immortalem. *Plutarch. Aristid.* p. 322. A. 2) *omne, quod perenne est et perpetuum durat*, speciatim: *felicitas Christianorum perpetua et perennis in futura vita*, i. q. ζωὴ αἰώνιος. Rom. II, 7. ἀφθαρσίαν ζητῦσιν qui comparare sibi student felicitatem aeternam. Eadem notio etiam locum habet ex eorum opinione, qui δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν positum putant pro δόξαν καὶ τιμὴν ἄφθαρτον. 1 Cor. XV, 50. ἐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ corpus humanum, quale est in hac vita, non potest particeps fieri felicitatis aeternae, i. q. in antecedentibus dixerat βασιλείαν Θεῦ κληρονομῆσαι ἐ δύναται. 2 Tim. I, 10. φωτίσαντος ἀφθαρσίαν διὰ τῦ εὐαγγελίε doctrinam de futura hominum felicitate eaque aeterna notam facit. Similis locus reperitur in libro Sapientiae VI, 19. 20. προσοχὴ νόμων βεβαίωσις ἀφθαρσίας, ἀφθαρσία δὲ ἐγγὺς εἶναι ποιεῖ Θεῦ. 3) *constantia*. Ephes. VI, 24. τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησῦν ἐν ἀφθαρσίᾳ, pro ἀφθάρτως, qui constanter I. C. colunt et venerantur.

'ΑΦΘΑΡΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, 1) proprie, sensu physico: *immortalis, incorruptibilis, corruptionis et interitus expers*. Rom. I, 23. τῦ ἀφθάρτε Θεῦ Dei immortalis, cui opponitur φθαρτὸς ἄνθρωπος. *Plutarch. de orac. def.* p. 420. A. 1 Cor. XV, 52. οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι mortui immortali corpore praediti prodibunt. 1 Tim. I, 17. ἀφθάρτῳ. in aliis codd. ἀθα-

ἀθανάτῳ. Sap. XII, 1. τὸ γὰρ ἄφθαρτόν σε πνεῦμά ἐστιν ἐν πᾶσιν. Diog. Laërt. X, c. 123. 1 Cor. IX, 25. ἄφθαρτος στέφανος corona, quae non flaccefcit, h. e. aeterna praemia, perpetua felicitas. 1 Petr. I, 23. 2) *perpetuus, perennis, nunquam periturus.* 1 Petr. I, 4. κληρονομίαν ἄφθαρτον felicitatem aeternam. III, 4. ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος in perpetua, nunquam ceſſante manſuetudine et tranquillitate animi. Sapient. XVIII, 4. ἄφθαρτον νόμου φῶς.

Ἀφίημι, fut. ἀφήσω. Vox ἐκ τῶν πολλαχῶς λεγομένων in N. T. quae et de rebus et de perſonis uſurpatur. 1) proprie notat: *amoveo, emitto,* ſenſu phyſico, ſive id vi fiat, cum quid proiicimus, ſive manus errore, ut cum quid nobis excidit. Vide *Schweighaeuſeri Lex. Polyb.* ſ. h. v. 2) metaphorice: *dimitto, diſcedere iubeo,* etiam *libellum repudii do.* Matth. XIII, 36. τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους dimiſſa concione. 1 Cor. VII, 11. καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι et maritum uxorem ſuam non repudiare. ibid. v. 12. μὴ ἀφιέτω αὐτήν. Marc. IV, 36. *Homer.* Il. II, 263. Schol. ἀφήσω· ἀπολύσω, ἀποπέμψω. *Theophraſt.* Char. V, 1. *Aelian.* V. H. XII, 9. οἱ δὲ παῖδες ἀφεθέντες ὑπὸ τοῦ διδασκάλου. 3) *relinquo, diſcedo, abeo, deſero.* Matth. IV, 20. 22. ἀφέντες τὰ δίκτυα relictis retibus. V, 24. ἄφες τὸ δῶρον relinque munus. XVIII, 12. XIX, 27. Ioh. X, 12. 4) *relinquo poſt me,* ita, ut noſtro *hinterlaſſen, nachlaſſen,* reſpondeat, *relinquo poſteris meis,* i. q. καταλείπω, cum quo verbo permutatur Marc. XII, 19. καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ. v. 20. οὐκ ἀφῆκε σπέρμα non reliquit poſteros. v. 21. 22. Ioh. XIV, 27. εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν diſcedens a vobis omnigenam vobis felicitatem apprecor. 5) *ſuperſtitem relinquo,* noſtrum: *übrig laſſen.* Matth. XXIII, 38. ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος relinquetur vobis urbs veſtra devaſtata. XXIV, 2. οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον non ſuperſtes manebit lapis ſuper lapidem, qui non deſtruatur. Convenit formula loquendi, qua uſus eſt *Virgilius Aen.* II, 608. avulſaque ſaxis ſaxa vides. Marc. XIII, 2. Luc. XIII, 8. ἄφες αὐτήν. XIX, 44. XXI, 6. 6) *captivum dimitto, libero.* Luc. XVII, 34. καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται alterum milites dimittent. ib. v. 35. 37. Matth. XXIV, 40. 41. *Polyb.* XXXIII, 1, 6. *Xenoph. Cyrop.* III, 2, 6. Abunde hunc uſum loquendi ex *Diodoro Sic.* probavit *Munthe* in Obſervv. Philol. in N. T. p. 175. Hinc metaphorice de *morbis* uſurpatur, qui ab orientalibus Scriptoribus cum vinculis, quibus conſtringatur homo, eleganter comparari ſolent. Sic Matth. VIII, 15. καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς et convaluit. Marc. I, 31. Ioh. IV, 52. Sic et loqui amat medicorum parens *Hippocrat.* Aphor. Sect. IV, §. 30 et 61. ἀφίησι ὁ πυρετός. 7) *miſſum facio, non curo.* Matth. XV, 14. ἄφετε αὐτοὺς miſſos facite illos, non curate

rae illorum indignationem. 8) *missum facio, non molestiam facio*, nostrum: *zufrieden lassen*. Matth. IV, 11. τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος illico missum eum fecit diabolus. ibid. XIX, 14. ἄφετε τὰ παιδία sinite infantes me adire. Ioh. XII, 7. ἄφες αὐτήν noli ei hoc exprobrare. Eodem modo ἐᾶν usurpatur apud *Sophocl.* Trach. v. 348. 9) *sino, patior.* Matth. XIII, 30. ἄφετε συναυξάνεσθαι sinite utrumque succrescere. Ioh. XI, 48. ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω si eum sinimus porro ita agere. Eodem modo הִנִּיחַ usurpatur Exod. XXXII, 10. 2 Sam. XVI, 11. ἄφετε αὐτὸν καταρᾶσθαι. Iud. XVI, 27. 10) *permitto, concedo.* Matth. III, 15. ἄφες ἄρτι permitte quaeso, ubi τῷ διακωλύειν opponitur. ibid. VII, 4. XXIII, 13. οὐκ ἀφίετε εἰσελθεῖν ut intrent, permittere non vultis. Marc. I, 34. ἤφιε 3 sing. aor. 2. indicativi ab antiquo ἀφιέω; ut ἤλιτεν apud *Hesiod.* O. et D. v. 82. ab ἀλιτέω. (Notandus est hic aoristus 2. qui praeter h. l. Marc. XI, 16. et apud *Philonem* Legat. ad Caium p. 1021. *Lucian.* *Timon.* p. 66. ἤφιε περινοστεῖν ἐλευθέρως. *Pausan.* II, c. 3. *Thucyd.* I, p. 130. occurrit. Conf. *Kypke* Observv. Sacr. T. I. p. 151.) Marc. V, 19. 37. VII, 12. Sirac. XXIII, 1. μὴ ἀφῇς με πεσεῖν ἐν αὐτοῖς. 11) *permitto, committo, demando,* nostrum: *zur Besorgung überlassen*. Matth. VIII, 22. ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς permitte mortuis mortuorum curam habere. 12) *patior aliquem auferre aliquid, rem alicui trado, concedo auferendam,* nostrum: *verabfolgen lassen*. Marc. XI, 6. καὶ ἀφῆκαν αὐτούς, scil. λύειν καὶ ἀπάγειν τὸν πῶλον. Matth. V, 40. ἄφες αὐτῷ τὸ ἱμάτιον illi et pallium tuum auferendum concede. 13) *emitto.* Ad hanc notionem referenda est a) formula: ἀφιέναι τὴν φωνὴν *clamorem edere*, seu, *emittere vocem*, ut *Liv.* I, 58. loquitur, quae legitur Marc. XV, 37. ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσε clamore magno edito exspiravit. Genes. XLV, 2. ἀφῆκε φωνὴν μετὰ κλαυθμοῦ, ubi formulae hebr. וַיִּתֵּן אֶת־קֹלוֹ respondet. Nec infrequens est haec formula apud profanos, v. c. apud *Eurip.* Phoen. v. 1461. ubi Schol. φωνὴν ἀφῆκεν ἀντὶ τοῦ ἐξήνεγκεν, ex quo sua hausit *Phavorinus*. Conf. *Horrei* Observatt. Crit. p. 194 et 242. β) formula: ἀφιέναι τὸ πνεῦμα *mori, exhalare spiritum*. Matth. XXVII, 50. ἀφῆκε τὸ πνεῦμα exspiravit. *Eurip.* *Hecub.* v. 571. Similis formula legitur Genes. XXX, 17. *Aelian.* *H. A.* II, 1. VII, 29. *Herodot.* IV, 190. ἀφιέναι τὴν ψυχήν, pro qua etiam simpliciter ἀφίημι ponitur Iud. II, 21. ubi hebraico מוּת respondet. 14) *neglego, violo, transgredior*, si de praeceptis sermo est. Matth. XXIII, 23. ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου difficiliora et graviora praecepta legis violatis. Marc. VII, 8. τῷ ἀφίημι opponitur κρατέω, uti τῷ ποιέω apud Lucam XI, 42. 15) *omitto, praetermitto.* Hebr. VI, 1. ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον omissis religionis christianae elementis.

Eurip.

Eurip. Androm. 992. ἀρχὴν ἀφείς. *Aristot. Ethic.* IX, 4. *Theophr.* Char. Prooem. 4. ἀφεὶς τὸ πραγματεύεσθαι. 16) iunctum verbis, *debitum*, (*Diog. Laërt.* V, 73. *Aelian.* V. H. XIV, 24.) *peccatum*, aut *iniuriam* indicantibus, *condonare*, *remittere* notat. Matth. VI, 12. remitte nobis peccata nostra, nam et nos condonamus iniurias nobis illatas. ib. v. 14. IX, 2. 5. 6. XII, 31. 32. Luc. XXIII, 34. Ioh. XX, 23. *Herodot.* VI, 30. In vers. Alex. hebr. כפר Ies. XXII, 14. respondet. Adde Devt. XV, 2. Genes. XVIII, 26. Ps. XXXI, 6. Sirac. II, 12. XXVIII, 2. Ἀφιέναι etiam apud Graecos de *iudicibus* usurpatur, *qui absolvunt reum*, ita, ut construatur cum accusativo personae et genitivo rei. *Xenoph.* Mem. IV, 4. 4. *Aelian.* V. H. I, 34. *Herodian.* I, 10. 3. De constructione verbi ἀφιέναι in hac significatione vide *Vitringae Obss. SS.* IV, c. 3. p. 912. *Alberti pericul. critic.* p. 44. eiusque *notas ad Glossar. Gr.* p. 98. Confer etiam *I. Floderi* D. ex profanis auctoribus illustrantem locutionem scriptt. N. T. ἀφιέναι τὰς ἁμαρτίας. Vps. 1770. 4. 17) pleonastice ponitur Matth. XXII, 22. ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον, discesserunt.

ἈΦΙΚΝΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ἀφίξομαι, 1) *venio, pervenio, advenio*. *Xenoph. Anab.* VI, 3, 16. *Hesych.* ἀφίκετο· παρεγένετο. — ἀφικνούμενος· παραγενόμενος. 2) metaphorice, ut latinum *pervenio, innotesco, dimano*. Rom. XVI, 19. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο fama obedientiae vestrae ad aures omnium pervenit. Saepius in N. T. non legitur. Sirac. XLVII, 17. εἰς νήσους πόῤῥω ἀφίκετο τὸ ὄνομά σου. *Aelian.* V. H. II, 41. ὅτε ἀφίκετο αὐτῷ μαντεῖον cum ille oraculum audiret.

ἈΦΙΛΆΓΑΘΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *qui virtutis et honesti, hominum adeo proborum inimicus est et adversarius*, ex α priv. φίλος *amicus* et ἀγαθὸς *bonus*. Semel in N. T. legitur 2 Tim. III, 3. in plurali ἀφιλάγαθοι bonis inimici. ubi *Theophyl.* et *Oecumen.* ἐχθροὶ παντὸς ἀγαθοῦ interpretantur.

ἈΦΙΛΆΡΓΥΡΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *qui pecuniae cupiditate non tenetur, alienus ab avaritia*, opponitur τῷ αἰσχροκερδής. (ex α priv. φίλος *amicus* et ἄργυρος *argentum, pecunia*.) Bis legitur in N. T. 1 Tim. III, 3. et Hebr. XIII, 5. ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, scil. ἔστω, alieni ab avaritia sunto mores.

ἌΦΙΞΙΣ, εως, ἡ. Apud Graecos fere semper 1) *adventum in aliquem locum* significat, ab ἀφικνέομαι *pervenio, advenio*. Gloss. ἄφιξις· *adventus, profectio*. *Hesych.* ἔφοδος, παρουσία. *Dion. Halic. Ant.* l. VIII, c. 2 et 63. Interdum tamen, quemadmodum ἔρχεσθαι *abire* notat, ita etiam ἄφιξις 2) *abitum, discessum* significat. Sic semel in N. T. legitur Act. XX, 29. μετὰ τὴν ἄφιξίν μου. *Vulgatus: post discessionem meam*. Adsunt etiam pauca quaedam loca e Scriptoribus graecis, quae hanc notionem confirmant et tuentur. *Herod.*

Herod. IX, 17. μετὰ τὴν ἄφιξιν τὴν εἰς Θήβας, et cap. 76. μετὰ τὴν ἄφιξιν τῆς γυναικός. *Dionys. Halic.* X, 8. Alia loca collegit *Alberti* ad *Hesychium* T. I. p. 645. 7. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 598.

ΑΦΙΣΤΗΜΙ, fut. ἀποστήσω. Iterum hic dicendum, quod iam supra ad ἀνίστημι dictum est, hoc verbum nempe in activo pro temporum diversitate nunc *activam*, nunc *neutralem*, seu *intransitivam* significationem, ut ἵστημι et omnia eius composita, habere. *Activam* notionem habent *praesens, imperf. aorist.* 1. et *futurum*; *neutralem* vero *perfectum*, *plusquamperfectum* et *aoristus* 2. Proprie denotat 1) *seorsum statuo*, *dirimo*, *seiungo*, *procul colloco*, ex ἀπὸ et ἵστημι *statuo*, *colloco*. 2) *abeo*, *discedo*, i. q. ἀπέρχομαι, quam significationem etiam medium ἀφίσταμαι habet Luc. II, 37. ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ quae templum frequenter adibat. ibid. XIII, 27. ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες ἐργάται τῆς ἀδικίας facessite hinc omnes improbi. Act. XII, 10. καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ et statim discessit angelus ab eo. ibid. XV, 38. τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας qui deseruisset eos inde a Pamphylia. XIX, 9. Genes. XII, 8. ἀπέστη ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος. *Hesych.* ἀπέστη· ἐχωρίσθη. Idem: ἀφέστηκας· ἐμακρύνθης. *Homer.* Iliad. III, 33. Schol. ὑπεχώρησαν. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 556. 3) metaphorice: *desisto*, *absisto ab aliquo*, *missum facio*. Luc. IV, 13. ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ ad tempus desinebat ei molestias facere. Act. V, 38. ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, missos facite hos homines. ibid. XXII, 29. εὐθέως ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν protinus destiterunt ab eo, qui erant de eo quaestionem habituri. 2 Cor. XII, 8. ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ ut a me desisteret. In vers. Alex. respondet in hoc sensu hebraico חָדַל Iob. VII, 16. ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ. Sirac. XXIII, 12. 4) metaphorice: *renuncio*, *valedico*, *abstineo*. 2 Tim. II, 19. ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας renuntiet vitiositati. 5) *fugio alicuius consuetudinem*, *vito*. 1 Tim. VI, 5. ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων noli cum talibus commercium habere, seu, arctam contrahere familiaritatem. Sirac. VII, 2. ἀπόστηθι ἀπὸ ἀδίκου. 6) *deficio ab aliquo*, *descisco*, *desino alicuius discipulus et sectator esse*. Luc. VIII, 13. καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται ingruentibus calamitatibus descifcunt. 1 Tim. IV, 1. ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως a religione christiana quosdam esse defecturos. Hebr. III, 12. ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος ita, ut a veri Dei cultu deficiatis. Hebr. סָרַר. Ezech. XX, 8. ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ. Sapient. III, 10. τοῦ κυρίου ἀποστάντες. Sirac. X, 14. Loca Graecorum dedit *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. I, 32. p. 223. 7) *ad defectionem impello*, *efficio*, *ut alter meas partes sequatur*, *sectatorem mihi concilio*. Act. V, 37. ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ multos homines in suas partes traduxit. Deut. XIII, 10.

10. ἐζήτησε ἀποστῆσαί σε ἀπὸ κυρίε. Sirac. XIX, 2. οἶνος καὶ γυναῖκες ἀποστήσεσι συνετές. *Isocrates* Evag. p. 476. Κιλικίαν δὲ βασιλέως ἀπέστησε. *Herodian*. VII, 7. 9 et 13. τὰ ἔθνη ἀποστήσαντες. *Herodot*. I, 154. τὲς Λυδὲς ἀπέστησεν ἀπὸ Κύρε.

ἌΦΝΩ, Adverbium. *Repente, subito, protinus*, per syncopen pro ἀφανῶς, ex α priv. et φαίνω. Respondet hebraico פתאם Ios. X, 9. Cohel. IX, 12. Ter tantum legitur in N. T. Act. II, 2. XVI, 26. XXVIII, 6. καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. *Aelian*. V. H. II, 7. ubi ἄφνω usurpatur in commemorandis prodigiis. *Ioseph*. A. I. VIII, 13. 5. ἄφνω πῦρ ἐκ τῦ ἐρανῦ ἐπὶ βωμὸν ἔπεσε. *Hesych*. ἄφνω· ἐξαίφνης, αἰφνιδίως.

ἈΦΌΒΩΣ. Adverbium. *Sine metu, intrepide*. (ex α priv. et φόβος metus.) Luc. I, 74. ἀφόβως λατρεύειν αὐτῷ sine metu servili Deum colamus. 1 Cor. XVI, 10. Philipp. I, 14. ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν, pro: μετὰ παῤῥησίας, libere tradere religionem christianam. Iud. v. 12. ἀφόβως ἑαυτὲς ποιμαίνοντες impudenter semet ipsos pascentes. Prov. I, 33. ubi in versione Alex. hebraico שאנן respondet. Vide et Sapient. XVII, 4. *Xenoph*. *Hier*. 7, 10. et *Aesop*. *Fab*. 292.

ἈΦΟΜΟΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *confero inter se, assimilo, similem reddo*. *Xenoph*. Mem. III, 10. 2. καὶ μὴν τά γε καλὰ εἴδη ἀφομοιῦντες. Passivum ἀφομοιῦμαι, ᾶμαι, *similis sum, assimilor*, legitur in N. T. tantum Hebr. VII, 3. ubi Melchisedechus dicitur ἀφωμοιωμένος τῷ υἱῷ τῦ Θεῦ filio Dei similis. Epistola Ierem. v. 5. τοῖς ἀλλοφύλοις ἀφομοιωθῆτε. ibid. v. 63. 70.

ἈΦΟΡΆΩ, ῶ, fut. άσω, 1) proprie: *oculos averto ab aliqua re*. Sic legitur apud *Xenoph*. Cyrop. VII, 1. 18. παίεσιν ἀφορῶντας a tergo caedunt. 2) *oculos ab alieno aspectu abstractos in aliud obiectum figo, intentis oculis aliquid aspicio et contemplor*. Sic legitur apud *Diod*. *Sic*. XIX, 23. *Hesych*. ἀφορῶντες, ἀποβλέποντες. Hinc 3) metaphorice: *dilegenter expendo, attenta mente considero, imitandum mihi aliquid propono*. Tantum in N. T. extat Hebr. XII, 2. ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν sit nobis exemplum propositum Christus auctor religionis nostrae. *Ioseph*. *A*. *I*. IV, 4. 7. *Arrian*. *Diss*. *Epictet*. IV, c. 1. εἰς ταῦτα ἀφόρα τὰ παραδείγματα. *Heliodor*. VII, p. 330. εἰς τείαν ἀφορῶντες ἐλπίδα. In notione simili *respiciendi* legitur apud *Ioseph*. *A*. *I*. VII, 5. 4. πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀφορῶν.

ἈΦΟΡΊΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *designo, describo terminos, definio, suis limitibus circumscriptum discerno*, et de agro dicebatur, qui a reliquis discernebatur, terminis constitutis. Exod. XIX, 12. והגבלת את־העם סביב Alex. καὶ ἀφοριεῖς (Schol. ὁροθετήσεις) τὸν λαὸν κύκλῳ. Hinc 2) *separo, discerno, quocunque modo hoc fiat*. Matth. XIII, 49. καὶ ἀφοριῦσι τὲς πονηρὲς ἐκ μέσε τῶν δικαίων segregabunt impios a piis.

XXV,

XXV, 32. *καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων.* Act. XIX, 9. 2 Cor. VI, 17. Galat. II, 12. *καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν* et separavit se ab iis, h. e. et fugiebat eorum consuetudinem. Quia vero *ἀφορίζεσθαι κατ' ἐξοχὴν de iis rebus* usurpatur, *quae a communi usu segregantur, ut Deo consecrentur,* (v. c. Levit. XX, 26. XXVII, 21. conf. etiam *Hesychii* Glossarium sub *τεμένη*) hinc *ἀφορίζειν* in N. T. 3) *iis* tribuitur, *qui aliquem ad certum opus et munus sacrum obeundum eligunt ac designant;* interdum adeo de Deo ipso eodem sensu adhibetur. Act. XIII, 2. *ἀφορίσατέ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Παῦλον εἰς τὸ ἔργον* eligite Barnabam ac Paulum ad munus. Rom. I, 1. *ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ* electus a Deo doctor religionis christianae. Galat. I, 15. *ὁ Θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρὸς* Deus, qui me iam inde a natalibus destinaverat ad munus apostolicum, ubi cum *καλεῖν* permutatur. *Hesych. ἀφωρισμένος· ἐκλελεγμένος, διακεκριμένος.* Idem tradit *Alberti* Gloss. N. T. p. 90. 4) *excommunico, e coetu et societate eiicio,* i. q. *ἀποσυναγωγέω.* Luc. VI, 22. *καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς,* coll. Ioh. XVI, 2. *ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς.* Vberius de hac notione exposuit *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 600.

ΑΦΟΡΜΗ, ῆς, ἡ, in universum *omnem apparatum subsidiorum ad aliquam rem perficiendam necessariorum* significat. Sic v. c. apud *Xenoph.* de Vectig. III, 6. 9. 12. id, quod impenditur ad lucrum faciendum, *ἀφορμὴ* dicitur, et ab eodem Mem. III, 12. 4. praesidia vitae, res ad vitam sustentandam necessariae, *ἀφορμαὶ εἰς τὸν βίον* vocantur. Conf. quae de hac voce lectu digna habet *Vigerus* de Idiotismis Ling. Gr. p. 80. et *Schwarz.* in Comment. Crit. Ling. Gr. p. 225. Ab hac universa notione repetenda est altera, quae vulgo huic voci in Lexicis tribui solet, significatio *opportunitatis, occasionis,* graecis Scriptoribus non minus usitata, v. c. *Xenoph.* Mem. II, 7. 12. *ἔργων ἀφορμαὶ* opportunitas operis suscipiendi, ad quem locum vide, quae *Hindenburgius* in Animadvv. laudavit. Aeque late haec vox in N. T. patet. Rom. VII, 8 et 11. *ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς* vitiositas per interdictum nacta occasionem et materiam vim suam exserendi. 2 Cor. V, 12. *ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος* ut vobis materiam praebeam de me doctore gloriandi. ibid. XI, 12. *ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμὴν* ut occasionem se laudandi praeripiam, qui eam studiose quaerunt. Galat. V, 13. *εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ* ad peccandi licentiam. 1 Tim. V, 14. *μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν* nullam adversariis religionis christianae calumniandae praebere materiam. *Hesych. ἀφορμή· ἡ νῦν ἐνθήκη λεγομένη, ἢ πρόφασις, ἢ αἰτία.* Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 56 et 344. et *Lexic. Xenoph.* Vol. I. p. 505.

ἈΦΡΙΖΩ, fut. ίσω, *spumo, spumam excito*, seu *reddo*, ab ἀφρὸς *spuma*. Bis in N. T. legitur. Marc. IX, 18. ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ spumat ac stridet dentibus suis. ib. v. 20. ἐκυλίετο ἀφρίζων volutabatur ita, ut os eius spumam ageret. Conf. *Foesii* Oeconomia Hippocr. p. 71.

ἈΦΡΟΣ, οῦ, ὁ, *spuma*. Semel in N. T. legitur Luc. IX, 39. σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ spumantem lacerat. *Eurip. Iphig. in Taur.* v. 307. *Etym. M.* ἀφρός· τὸ μετὰ σφοδρᾶς φορᾶς τρεπόμενον.

ἈΦΡΟΣΥΝΗ, ης, ἡ, 1) *amentia, imprudentia, levitas animi, incuria honesti ac recti*, ab ἄφρων, quod vide. Sic ex plerorumque interpretum opinione legitur apud Marc. VII, 22. sed incerta ibi est significatio et dubia. Vox ὑπερηφανία, quae praecedit, notionem *ostentationis* commendat. 2) *ostentatio, iactantia*, quam et Latini *stultitiam* vocant, quoniam est insipientiae certissimum signum. Sic autem legitur in N. T. 2 Cor. XI, 1. ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ utinam perferretis paululum meam ostentationem, h. e. quae me commendandi caussa iam proferre coactus sum. ibid. v. 17. ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ sed quasi iactabunde. ibid. v. 21. ἐν ἀφροσύνῃ λέγω iactabundi enim iam personam induo.

ἌΦΡΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, 1) *stultus, qui rem non recte intelligit, qui temeraris et inconsiderate agit, amens*, ex α priv. et φρὴν *mens*. Luc. XII, 20. ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ, ubi ἄφρων dicitur, qui sibi divitias congerit vanas et caducas, vera autem et coelestia bona non curat, ut Christus ipse v. 21. explicat. Luc. XI, 40. ἄφρονες Pharisaei vocantur, qui externam vasorum v. c. puritatem curabant, internam vero animi prorsus neglegebant. 1 Cor. XV, 36. denique ἄφρων appellatur, qui, quae ex natura de reditu corporum mortuorum in vitam sponte intellegi possunt, non recte percipit. 2) *inscius, paganus, religionis christianae scientia destitutus*, et ex adiuncto *impius, scelestus*. Rom. II, 20. παιδευτὴν ἀφρόνων doctorem insciorum. Ephes. V, 17. μὴ γίνεσθε ἄφρονες ne amplius paganorum more vitiositati vos dedatis; nam sequitur: ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 1 Petr. II, 15. τὴν τῶν ἀφρόνων ἀγνωσίαν calumnias paganorum, quas ex ignorantia proferre solent. 3) *iactabundus, ostentator*. 1 Cor. XI, 16. μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι ne quis me vanum ostentatorem habeat. ib. v. 19. ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων lubenter fertis iactabundos. XII, 6. οὐκ ἔσομαι ἄφρων non vaniloquentiae accusari possem. ibid. v. 11. γέγονα ἄφρων paululum iactabunde de me locutus sum. Sic etiam Latini *stultos* vocant, quos gloria vexat inanis.

ἈΦΥΠΝΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *sopior, obdormio*, ex ἀπὸ et ὕπνος *somnus*. Verbum ἅπαξ λεγόμενον. Luc. VIII, 23. πλεόν-

τῶν

των δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσε inter navigandum obdormivit Iesus. Rarior est haec notio apud Graecos, nam vulgo ἀφυπνόω et ἀφυπνίζω (*Aelian.* V. H. I, 13.) *e somno excitare*, et sensu passivo *expergefieri* significat. Vid. *Pierson.* ad *Moeridem* p. 61. Sed eodem tamen sensu legitur in versione Alex. Iudd. V, 27. sec. Ald. ἀφύπνωσε ἀναμέσον τῶν σκελῶν αὐτῆς ubi in hebr. שָׁכַב respondet.

ΑΦΩΝΟΣ, ε, ὁ, ἡ, 1) *mutus, vocis expers, qui facultate loquendi plane est destitutus.* 1 Cor. XII, 2. πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ad colenda simulacra idolorum muta, coll. Ps. CXV, 5. Habac. II, 18. 2 Petr. II, 16. ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπε φωνῇ φθεγξάμενον. 2 Maccab. III, 29. 2) *qui obmutescit, vocem non emittit.* Sic in N. T. legitur Act. VIII, 32. ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τε κείραντος αὐτὸν ἄφωνος ut agnus coram tonsore obmutescit, et nullum sonum edit, coll. Ies. LIII, 7. ubi נֶאֱלָמָה vocatur. Etiam apud Graecos ἄφωνος et ἀχανής (quam vocem *Moeris* tanquam magis atticam praeferendam indicavit τῷ ἄφωνος) et ἄναυδος de *attonito* usurpatur, *cui prae ingenti stupore et admiratione vox est intercepta*, v. c. apud *Athen.* VII, p. 298. *Aelian.* V. H. XII, c. 41. πρῶτον ἔςη ἄφωνος, ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ παραδόξῳ θέᾳ. Hinc ἀφασία *stuporem* notat, quo vox et sermo intercipitur. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 9. 12. p. 356. Plane singulari modo autem hoc vocabulum usurpatur 1 Cor. XIV, 10. ὀδὲν αὐτῶν (scil. φωνῶν) ἄφωνον et nulla lingua sensu et significatione caret, seu, nulla est, quae non vere dici possit lingua. Sic βίος ἀβίωτος vita non vitalis.

ἈΧΑΖ, ὁ, *Achas.* Nomen viri origine hebraicum אָחָז *apprehendens, possessor.* Fuit rex Iudae admodum impius, filius Iothami, 2 Regg. XVI, 1. Legitur in N. T. Matth. I, 9.

ἈΧΑΪΑ, ας, ἡ, *Achaia.* Nomen *regionis Graeciae.* Angustius si sumitur, fuit nomen provinciae, sitae in Peloponneso aut Morea, regione Graeciae versus septentrionem. Nomen accepit ab *Achaeo*, filio Xuthi, olim Aegialea dicta, fortasse ab Aegialeo, rege Sicyoniae. Sub Augusto erat provincia proconsularis. Tiberius eam Macedoniae adiunctam Caesarianam fecit, sed Claudius utramque provinciam senatui reddidit, seu, proconsularem fecit. *Sueton.* vita *Claudii* c. 25. *Polybii* aetate tota Peloponnesus dicta est ἀχαΐα. conf. *Polyb.* II, c. 38. Latius si accipitur, complectitur Peloponnesum et Graeciam, quae proprie sic dicitur, h. e. regiones omnes, quae interiectae sunt inter Peloponnesum et Thessaliam, et cum μακεδονίᾳ coniungitur, quia in has duas provincias totam Graeciam diviserunt Romani, postquam Graecos in suam potestatem redegerant. Conf. *Cellarii* Notit. Orb. Antiq. T. I, p. 1170 et *Salmasii Exc. Plin.* p. 568. De provincia *Achaia*

Achaia proconsulari, sensu angustiori sumta, cuius caput Corinthus fuit, accipiendus erit locus Act. XVIII, 12. 26. ibid. vero XIX, 21. latius patet, nam ibi verba leguntur: διελθὼν μακεδονίαν καὶ ἀχαΐαν. Rom. XV, 26. ἀχαΐα coetus Christianorum in Achaia, latius sumta. ibid. XVI, 5. loco ἀχαΐας reponendum est ἀσίας. 1 Cor. XVI, 15. 2 Cor. I, 2. IX, 2. XI, 10. 1 Thess. I, 7. 8. *Hesych.* ἀχαιοί· οἱ ἕλληνες, κυρίως δὲ καὶ οἱ κατοικοῦντες μέρος τι τῆς Πελοποννήσου τὴν καλουμένην ἀχαΐαν.

ʼΑΧΑΪΚΟ΄Σ, ου, ὁ. *Achaicus*, i. e. *ad Achaeos pertinens*, *Achaeorum proprius*. *Xenoph. Hist. Graec.* IV, 3, 5. *Hom.* Il. *l.* 375. ubi vid. *Eustathius*. In N. T. est nomen viri Christiani, qui commemoratur 1 Cor. XVI, 17. forte sic dicti ab Achaia provincia, ex qua oriundus fuit.

ʼΑΧΑ΄ΡΙΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *ingratus*, *qui gratias non refert*, *qui*, *accepti beneficii immemor*, *officia sua neglegit*, (*Xenoph. Mem.* II, 2. 1.) ex α priv. et χαρίζομαι *gratificor*. Bis legitur in N. T. Luc. VI, 35. ubi Deus benignus dicitur ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. 2 Tim. III, 2. ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, nam ingratum dicens omne crimen dixeris. Sapient. XVI, 29. *Herodian.* VI, 9. 1. ὡς ἀπίστου καὶ ἀχαρίστου. *Lucian. Timon.* 48. ἀχάριστοι καὶ πονηροί. *Eustath.* in *Od.* δ΄. p. 304. 40. ἀσύνηθες δὲ τοῖς μεθ᾽ ὅμηρον ἀχάριστον ἐπὶ τοῦ μὴ χαρίεντος. αὐτὸν γὰρ ἀχάριστον φασί, οὗ ἀποῤῥεῖ μνῆσις εὖ πεπονθότος.

ʼΑΧΕΙ΄Μ, vel ʼΑΚΕΙ΄Μ, ὁ. *Achim*. Est nomen proprium indeclinabile viri, filii Zadoci cuiusdam, origine hebraicum. Legitur in N. T. Matth. I, 14.

ʼΑΧΕΙΡΟΠΟΙ΄ΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *non manu factus*, *non factus et exstructus opera*, *arte et ingenio hominum*, *divinus*, ex α negat. et χειροποίητος *artificio humano structus*. Marc. XIV, 58. ἄλλον ἀχειροποίητον ναὸν οἰκοδομήσω templum, non opere humano structum, aedificabo. 2 Cor. V, 1. οἰκίαν ἀχειροποίητον corpus quod totum est a Deo. Coloss. II, 11. περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ circumcisio spiritualis, manibus non peracta. Saepius in N. T. non legitur. *Alberti* Gloss. N. T. ἀχειροποίητον· ἀκατασκεύαστον.

ʼΑΧΛΥ΄Σ, ύος, ἡ, 1) proprie: *caligo aëris*, *tenebrae*, *nebula*, i. q. σκότος, quo sensu non solum in *Symmachi* reliquiis, Iob. III, 5. pro hebraicis verbis חֹשֶׁךְ et עֲנָנָה, sed etiam apud *Homer.* Odyss. VII, v. 41. (ἡ ῥά οἱ ἀχλὺν θεσπεσίην κατέχευε) *Polyb.* XXXIV, 11, 15. legitur. 2) *oculorum morbus*, seu *caligatio*, *coecitas*, *quando oculi* vel *pellicula superinducta excoecantur*, vel *retusam et hebescentem habent aciem ex caloris nativi aut spiritus extinctione*, *aut humorum*, *oculos regentium*, *perturbatione*, ut centies apud *Hippocratem* sumitur, teste *Foesio* Oeconom. Hippocrat. p. 22. Sic autem cum *Kypkio* in Observatt. Sacr. T. II, p. 64. accipiendam arbitro-

bitror hanc vocem Act. XIII, 11. παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος protinus autem illum corripuit tanta coecitas ac nox oculorum. *Plutarch. Alex. M.* c. 45. ὥστε καὶ ταῖς ὄψεσιν ἀχλὺν ὑποδραμεῖν. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἀχλύν· σκοτίαν καὶ ἀορασίαν. Idem: ἀχλύς· ἡ ἐν ὀφθαλμοῖς λεπτὴ ὕλη, ὁμίχλη, σκοτία, ἀμβλυωπία. *Suid.* ἀχλύς· σκότος, ὁμίχλη, ζόφος, ἀμβλυωπία. Conf. etiam *Schol. Aeschyli* ad Perf. v. 671.

Ἀχρειόω, ῶ, fut. ώσω, *inutilem reddo* vel *facio*. Passiv. ἀχρειόομαι, οῦμαι, *factus sum inutilis ac ineptus, corruptus sum.* Rom. III, 12. ἅμα ἠχρειώθησαν ad unum omnes inepti sunt ad virtutis studium ac perversi. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* I, 14, 6. II, 33, 5.

Ἀχρεῖος, ὁ, ἡ, τό, 1) *inutilis, iners, ineptus ad aliquid efficiendum,* i. q. ἄχρηστος *damnum afferens. Etym. M.* ὃ μὴ ἔχει τις χρείαν. Matth. XXV, 30. τὸν ἀχρεῖον δοῦλον servum pigrum, qui officio suo non satisfecit, i. q. ὀκνηρόν, ubi sermo est de servo illo, cui creditum fuerat talentum, qui domino non solum nihil per pigritiam profuerat, sed etiam damnum attulerat. Hinc ἀχρειότης *pigritia, inertia* in libro Tobiae IV, 14. Conf. etiam *Clarkium* ad *Homer.* Iliad. II, v. 268. 2) *qui non est magni momenti et pretii.* Luc. XVII, 10. λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν non adeo magnam operam vestram, quam locastis, existimate. 2 Sam. VI, 22. וְהָיִיתִי שָׁפָל בְּעֵינָי Alexandr. καὶ ἔσομαι ἀχρεῖος ἐν ὀφθαλμοῖς μου. Pertinet huc fortasse glossa *Etym. M.* ἀχρεῖον· τὸ ἀσθενὲς καὶ βάρους ἀμέτοχον.

Ἄχρηστος, ου, ὁ, ἡ, *inutilis, Arrian. Epict.* I, 9. III, 24. (ex α priv. et χρηστὸς *utilis*) et per λιτότητα *admodum damnosus et perniciosus.* (*Hesiod. Opp.* v. 296.) Sic semel in N. T. legitur Philem. v. 11. ubi Onesimus ἄχρηστος vocatur, qui Philemoni multum nocuerat eumque laeserat, coll. v. 18. Solent enim non solum Scriptores sacri, (conf. supra ad ἀλυσιτελής) sed etiam utriusque linguae auctores interdum deminutionis et attenuationis gratia ponere verba contraria eorum, quae declarare velint iisque adiungere particulas negandi. Sic v. c. μὴ λυσιτελεῖν apud *Xenoph.* Cyrop. I, 3. 8. est *exitium afferre,* et ἀλυσιτελῶς *magno cum damno,* apud *Theophr.* Char. VIII, 4. quemadmodum *inutile* apud *Cic.* (Offic. I, 10. III, 13. II, 14. de Invent. I, 49. Vide *Ernesti Clav. Cic.* s. h. v.) legitur de eo, quod detrimentosum est. Conf. plura apud *Fischerum* de Vitiis Lexicorum N. T. Prol. XXV, p. 7 seq. *Clarkium* ad *Homer.* Il. II, 269. et *A. Gellii N. A.* II, c. 6.

Ἄχρι, sequente consona, et Ἄχρις, sequente vocali, quanquam interdum Ἄχρι in codicibus ante vocalem reperitur, v. c. Act. I, 2. Adverbium, naturam praepositionis habens,

bens, quod cum genitivo construitur, et nihil plane differt a μέχρι et μέχρις, observante *Eustathio* ad *Homer.* p. 1062. qui, γίνεται, inquit, τὸ ἄχρις ἀπὸ τοῦ μέχρις ἀποβολῇ τοῦ μῦ καὶ τροπῇ τοῦ φωνήεντος. In N. T. variis modis usurpatum legitur. 1) est loci: *usque ad.* Act. XIII, 6. ἄχρι Πάφου usque ad Paphum. XX, 4. ἄχρι τῆς Ἀσίας. XXVIII, 15. ἄχρις Ἀππίου Φόρου. Apoc. XVIII, 5. 2) de tempore: *usque ad*, ita, ut tempus ulterius excludat. Matth. XXIV, 38. ἄχρι ἧς ἡμέρας pro ἄχρι ἡμέρας, ᾗ κ. τ. λ. usque ad illum diem quo etc. Conf. Act. I, 2. Luc. I, 10. XVII, 27. Act. XIII, 11. ἄχρι καιροῦ per aliquod tempus. Ibid. XX, 11. ἄχρις αὐγῆς usque ad diluculum. Galat. III, 9. ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα, pro ἄχρις χρόνου, ᾧ ἔλθῃ κ. τ. λ. ut valeret usque ad adventum Messiae. IV, 2. ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς usque ad tempus a patre definitum. Si iungitur verbo, notat: *donec, usque dum*, v. c. Apoc. XV, 8. ἄχρι τελεσθῶσιν donec explerentur. ib. XVII, 17. XX, 3. Qui vulgo ex hac notione explicatur locus Luc. IV, 13. mihi quidem ambiguitate quadam laborare videtur: nam verba ἄχρι καιροῦ, quae vulgo quidem vertuntur *per aliquod temporis spatium*, aeque commode reddi possunt *ab hoc ipso tempore;* certe ἄχρι, ut latinum *usque*, (*Terent. Eun.* III, 2. 18. *Iuven. Sat.* XIII, 157. *Virg. Aen.* VII, 289.) non tantum *terminum ad quem*, sed etiam *a quo* significat. Conf. *Tempe Helvetica* T. III, p. 67. 3) *ante, antequam.* Rom. V, 13. ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν τῷ κόσμῳ iam ante promulgationem legis Mosaicae vitiositas inter homines erat, coll. v. 14. qui locus vulgo male redditur: *quamdiu lex erat, erat quoque peccatum in mundo.* Act. XXVII, 32. ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι ante lucis seu diei ortum iussit eos cibum capere: ad quem locum conf. *Kypke* Observv. Sacr. T. II, p. 143. 4) non semper *terminum temporis* s. *tempus ad quod*, sed etiam *intervallum, tractum temporis, quo aliquid factum fuerit*, significat. Act. XX, 6. ἄχρις ἡμερῶν πέντε intra quinque dies. Rom. VIII, 22. ἄχρι τοῦ νῦν hoc nostro tempore. Eadem significatione gaudet formula: ἄχρις οὗ, quae haud raro continuationem et perpetuitatem indicat. Rom. XI, 25. ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ quamdiu multitudo gentilium intraret. Hebr. III, 13. ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται. 2 Macc. XIV, 10. Conf. quae ad Act. III, 19. *Krebsius* notavit in Observatt. Flavianis p. 173. et *Gregor. Nazianz.* Orat. II. de Filio p. 343. ed. *Hervag.*

ΑΧΥΡΟΝ, ου, τὸ, non est *palea, quae vento abigi solet,* ut vulgo male traditum reperitur in Lexicis vulgaribus, et a *Schoettgenio* adeo in *antiquitatibus triturae et fulloniae* (Lips. 1763. 8.) p. 53. nam haec graece dicitur ἄχνη (Vide *Eustath.* ad Il. ε, p. 575.) vel χνοῦς, sed *totus calamus frumenti inde a radice*

radice usque ad spicam, quae grana continet, (quae graece ἀθὴρ dicitur) et respondet hebraico תֶּבֶן Exod. V, 7. Genes. XXIV, 25. *Etym. M.* ἄχυρον· ἡ καλάμη ἡ ἀλοιωθεῖσα. Iam quia Iudaei aliaeque gentes comburere solebant stramen stipulasque loco ligni ad cibos coquendos, furnos calefaciendos aliosque usus, (conf. *Kypke* Observv. Sacr. T. I, p. 14. et *Paulsen.* de Agricultura Orientalium p. 150.) eleganter a Christo cum stramine, igne comburendo, comparantur impii, a Deo gravissimis poenis afficiendi. Matth. III, 12. τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ, et Luc. III, 12. *Aristoph. Acharn.* 510. Saepius non legitur in N. T.

ΑΨΕΥΔΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, *mentiri nescius, verax*, ex α priv. et ψευδὴς *mendax.* Semel tantum in N. T. Deus dicitur ἀψευδὴς Tit. I, 2. quatenus metuendum non est, ne vana promissione nos lactet. In *Symmachi* reliquiis hebraico לֹא־שֶׁקֶר Iob. XXXVI, 4. respondet. Legitur praeterea in *Lycophron.* Cassandra v. 1456. *Eurip. Orest.* 364. ἀψευδὴς θεός. *Aelian.* V. H. XIV, 28. ἀληθῆ τε καὶ ἀψευδῆ. Vox ἀψευδεῖν legitur apud *Xenoph. Cyrop.* V, 2, 4.

ΑΨΙΝΘΟΣ, ου, ἡ, *absinthium*, (ἀψίνθιον, apud *Xenoph. Anab.* I, 5, 1.) herbae amarissimae genus, *Wermuth*, quod vulgo non male compositum existimatur ex α priv. et ψίνθω *fructum vel florem amittere.* Absinthium enim flores non amittit. Vide *Ol. Celsii Hierobot.* P. I. p. 480. 2) per metonymiam caussae efficientis pro effectu, *amaritudo.* Apoc. VIII, 11. καὶ γίνεται τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον et tertia pars aquarum facta est amara.

ΑΨΙΝΘΟΣ, ου, ὁ, nomen *stellae*, insignem ecclesiae doctorem sine dubio significantis. Apoc. VIII, 11.

ΑΨΥΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *anima carens, inanimatus*, ex α priv. et ψυχὴ *anima.* Opponitur ἔμψυχος. In N. T. tantum legitur 1 Cor. XIV, 7. τὰ ἄψυχα (scil. ὄργανα) φωνὴν διδόντα tamen instrumenta musica, vita et sensu carentia, sonum edunt. Sapient. XIV, 29. ἀψύχοις γὰρ πεποιθότες τοῖς εἰδώλοις. *Eurip. Ion.* 881. *Polyb.* VI, 47, 10. X, 24, 1. *Xenoph. Sympos.* 5, 3. *Hesych.* ἄψυχον εἴδωλον· μὴ ἔχον ψυχήν.

B

ΒΑΑΛ, ὁ, et ἡ. *Baal.* Nomen indeclinabile hebraicum בַּעַל, quod significat *Dominum.* Fuit proprie quidem nomen idoli Phoeniciorum et Cananitarum, quod etiam sub nomine contracto *Bel* (בֵּל contracte pro בְּעֵל) ab Assyriis, Babyloniis aliisque vicinis populis colebatur, (Ies. XLVI, 1. Ierem. L. 2. LI, 44.) in quo Sol cultus esse vulgo creditur; sed deinde

etiam haud raro per synecdochen speciei pro quocunque alio idolo ponitur. Ierem. II, 8. In versione Alexandrina ponitur cum articulo masculini (Num. XXII, 41. 1 Sam. XVI, 31.) et foeminini generis. (Zeph. I, 4. Hos. II, 8.) In N. T. ubi semel tantum legitur, ei articulus foeminini generis praeponitur. Rom. XI, 4. *οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ*, pro *τῇ τοῦ Βάαλ εἰκόνι*, qui non flexerunt genua imagini vel statuae Baal. Legi in hanc rem meretur *Selden.* de Diis Syris Syntagma II, cap. 1 et 2. et Additamenta *Beyeri* p. 137 et 264.

ΒΑΒΥΛΩ͂Ν, ῶνος, ἡ. *Babylon.* Est vox originis hebraicae בָּבֶל *confusio*, a בָּלַל *confudit.* Vrbs antiqua Babylon, quae nomen traxit a confusione linguarum, quam Moses memorat Genes. XI. exstructa a Nimrode, sita erat in Assyria vel Chaldaea, in regione campestri Sinear vel Sennahar ad Euphratem. Quae, cum diu fuisset sedes regum Assyriae, tandem diruta est et destructa, ac Seleucus Nicanor aliam condidit ad Tigridem haud procul ab antiqua distantem, quam *Seleuciam* dictam *Plinius H. N.* VI, c. 26. vocat chaldaicarum gentium caput. Fuit urbs amplissima et potentissima et provinciae potius, quam urbis ambitum habuit, teste *Aristotele Polit.* III, c. 2. Vnde in N. T. pro tota regione Chaldaeorum ponitur. Matth. I, 11. 12. 17. Act. VII, 43. Est etiam urbs eiusdem nominis sita in Aegypto, vel Aegypto proxima, in finibus Arabiae, iuxta Heliopolin, ex qua multi viri docti Petrum primam suam epistolam scripsisse existimant. Sed *ἡ ἐν βαβυλῶνι συνεκλεκτή*, quae 1 Petr. V, 13. commemoratur, sine dubio est ecclesia christiana, quae Babylone in Assyria erat, et originem suam debebat Iudaeis, qui, per Nabuchodonosorum in Assyriam abducti, beneficio decreti Cyri in pristinas sedes redeundi non usi fuerant. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 697. In Apocalypsi, ubi saepius commemoratur Babylon, v. c. XIV, 8. XVI, 19. XVII, 5. XVIII, 2. 10. 21. alii Romam, alii Hierosolymam, et, ut mihi videtur, rectius intellegendam esse indicant.

ΒΑΘΜΟ͂Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *gradus, limen.* Est verbale a perf. pass. *βέβημαι*, pro quo dorice est *βέβαμαι*, verbi *βαίνω*, *scando*, inserta littera *θ*. *Plutarch. Romul.* c. 20. In versione Alex. pro hebraico מִפְתָּן 1 Sam. V, 5. et מַעֲלָה 2 Regg. XX, 10. 11. positum reperitur. 2) metaphorice: *gradus dignitatis, fastigium honoris. Ammian. Marc.* XV, 13. Sic legitur in N. T. semel 1 Tim. III, 13. *βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται* viam sibi muniunt ad maiores honores, ad ampliorem in muneribus ecclesiasticis dignitatem. Alii tamen, ut *Theodoretus*, (qui per *τίμιον βαθμὸν ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ* interpretatur) hunc locum de praemiis in futura vita explicandum esse censuerunt. In notione *dignitatis et honoris fastigii* legitur

gitur βαθμὸς apud *Euseb. H. E.* III, 21. *Plutarch. Alcibiad.* c. 17. quemadmodum ἐπαναβαίνω de dignitatum militarium gradibus usurpatum legitur a *Xenoph. Cyrop.* II, 1. 10. Conf. *Suiceri Thes. Eccles.* T. I. p. 614. et *P. Zornii Opuscula SS.* T. II. p. 57 sq.

ΒΑ΄ΘΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *profunditas*, et tribuitur rebus, quae dimensione aestimari solent. Matth. XIII, 5. διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς eo quod non haberent terram profundam, seu βαθεῖαν γῆν, quam optimam indicat *Lucianus Abdicat.* p. 183. Hinc βάθος et βαθὺ designat *foecunditatem terrae ac segetum*, v. c. apud *Callim. H. in Apoll.* 65. et *Eurip. Androm.* 637. Marc. IV, 5. De mari si usurpatur, *mare altum* significat. Luc. V, 4. ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος provehere in altum. 2) *ipsa terra, quam inhabitamus.* Rom. VIII, 39. οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος nec coelum nec terra, h. e. nihil plane in tota rerum natura. *Chrysostomus* ad h. l. καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, coll. lesc. VII, 11. Sed varie explicatur hic locus ab interpretibus. Alii enim βάθος de *miseria* et *calamitate* explicant, nixi loco Ps. CXXX, 1. alii vero de *rebus* et *personis humilibus* interpretantur. *Alberti Gloss. N. T.* p. 105. τὸ βάθος· τὰ κατώτερα μέρη. 3) ut graecum ἄβυσσος, et hebraicum תְּהוֹם, (Ps. XXXVI, 7.) *omne, quod est occultum, absconditum, immensum et impervestigabile, quod intellectus humanus vel plane non, vel haud facile capere et assequi valet,* significat, τὸ ἀνεξιχνίαστον. 1 Cor. II, 10. καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ adeo abdita et occulta Dei consilia. Conf. *Valesius* ad *Polyb.* p. 396. ed. *Gronov.* Rom. XI, 33. ὦ βάθος πλούτου o immensam et impervestigabilem beneficentiam Dei! Apoc. II, 24. τὰ βάθη τοῦ σατανᾶ occultas fraudes Satanae; nam βαθὺς, ut lat. *altus ingenii*, is dicitur, cuius consilia et sensus, utpote tecta, aegre assequimur. *Eichhornio* in Comm. ad h. l. τὰ βάθη τοῦ σατανᾶ est doctrina, seu mysterium diaboli, impietatis omnis adeoque haeresium auctoris. Pertinet huc glossa *Hesychii:* τὰ βάθη· τὰ ἀχώρητα, τὰ ἀκατάληπτα. Judith VIII, 14. βάθος καρδίας ἀνθρώπου. Conf. etiam vers. Alex. et *Theodot.* ad Dan. II, 22. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 76. et *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 615. 4) *magnitudo, omne, quod est summum in suo genere.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. VIII, 2. ἡ κατὰ βάθος πτωχεία ὑμῶν summa vestra paupertas. *Sophocl. Aiax Flagell.* 130. ἢ μακροῦ πλούτου βάθει. *Aelian. V. H.* III, 18. πλοῦτος βαθὺς summae divitiae. *Sallust. Bell. Iugurth.* c. 81. profunda avaritia. *Hesych.* βάθος· μέγα. Apud Graecos βαθὺς etiam *divitem* notat, v. c. *Plutarch.* de *Consol.* p. 110. ed. *Xylandr.* βαθὺς δυνάμει πλούτου. 5) Restat locus Ephes. III, 18. ubi quatuor rerum corporearum dimensionis species, τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος,

pro immenso ambitu Christi erga homines benevolentiae ponuntur.

ΒΑΘΎΝΩ, fut. υνῶ, *excavo*, *profundum facio*, *in profundum penetro*, a βαθύς. Semel in N. T. legitur Luc. VI, 48. ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε qui alte effodiens fundamentum posuit. In vers. Alex. respondet hebraico עמק in Hiphil. Ps. LXII, 5. Ierem. XLIX, 8.

ΒΑΘΎΣ, εῖα, ὺ, 1) proprie: *profundus*. Ioh. IV, 11. καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθὺ et puteus est profundus. 2) metaphorice *omne, quod plenum ac magnum est et summum in suo genere*, βαθὺ vocatur. Vid. *Graevii lect. Hesiod.* p. 95. Sic v. c. tribuitur *graviori somno*, *sopori alto*, *quo quis quasi sepultus iacet*, qui ὕπνος βαθὺς dicitur Act. XX, 9. *Aelian. V. H.* IX, 13. XIII, 6. *Theocrit. Idyll.* VIII, 65. 66. Sirac. XXII, 7. Tribuitur etiam *diluculo*, *cum summum mane est*. Luc. XXIV, 1. ὄρθρου βαθέος primo, seu summo mane, coll. Marc. XVI, 1. 2. λίαν πρωΐ. Ita βαθὺς etiam apud Graecos de tempore usurpatur, v. c. *Theocrit. Idyll.* XVIII, v. 404. *Polyaen.* I, 28. 2. βαθείας ἑσπέρας ἐπανῆλθεν. ib. IV, 9. 1. ὄρθρος βαθύς. *Phlegon Trallian. Mirab.* c. 1. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II, 36. *Reitz.* ad *Lucianum* T. II. p. 603.

ΒΑΪΌΝ, ου, τὸ, plur. τὰ βαΐα. Vocabulum e lingua coptica (ubi Baïs dicitur. Vide *Chaeremont.* apud *Porphyrium* de *Abstinentia* IV, c. 7. et vers. Copt. Ioh. XII, 15.) in linguam graecam translatum, quod proprie *ramum palmae* (1 Macc. XIII, 51. *Symmach.* Cant. VII, 9.) significat, qui graece etiam βαΐς, interdum βαΐνη (supple ῥάβδος) 1 Macc. XIII, 37. vocatur. (*Hesych.* βαΐς· ῥάβδος φοίνικος, καὶ βαΐον. *Etym. M.* βαΐον· παρὰ τὸ βία τίθεσθαι· σημαίνει τὸν κλάδον τῆς φοίνικος.) Deinde vero, sive φοίνιξ addatur, sive simpliciter ponatur, *omnis generis ramos* significat. In posteriori significatione semel legitur in N. T. Ioh. XII, 13. ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων acceperunt termites palmarum. *Syrus* h. l. τὰ βαΐα transtulit ܣܘܟܐ, quae vox *cuiusvis arboris ramos* significat. Palmarum rami speciatim Syris ܠܘܒܐ dicuntur, ut docuit *Ludov. de Dieu* in *Critica S.* p. 518. Cf. Levit. XXIII, 40. ubi hebraica כפת תמרים ab ignoto interprete in Hexaplis vertuntur βαΐα φοινίκων, ab Alexandrinis autem κάλλυνθρα φοινίκων. Hinc apud *Symmachum* Genes. XL, 16. κανᾶ βαΐνὰ *canistra texta spadicibus* vocantur. Conf. de hac voce *Cangii Glossarium* p. 167. *Salmasium* ad *Achillem Tatium* p. 621 sq. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 615. et *Fischerum de Vitiis Lexicorum N. T.* Prolus. I. p. 16.

ΒΑΛΑΑ'Μ,

ΒΑΛΑΑ'Μ, ὁ. *Balaam, Bileam.* Nomen proprium prophetae, seu potius harioli, praestigiatoris et somniorum interpretis, qui fuit filius *Beori* ex Mesopotamia, et quidem ex urbe Petora oriundus, (Num. XXII, 5. Devt. XXIII, 4. Ios. XXIV, 9.) a quo Balacus, data pecunia, impetrare studuerat, ut Israelitas devoveret. Ter eius nomen reperitur in N. T. 2 Petr. II, 15. *ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ* falsi doctores, qui sequuntur vitae rationem Bileami, lucri iniusti cupiditate scilicet abrepti. Iud. v. 11. *καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν* et ad errorem Bileami pro mercede effusi sunt. Apoc. II, 14. ubi commemorantur *Bileamitae*, qui *Eichhornio* in Comm. ad h. l. Vol. I. p. 74. iidem esse videntur, qui graeco nomine Nicolaitae dicuntur, ut utrumque sit nomen falsorum doctorum more symbolicum, qui Bileamo in eo similes fuerint, quod alios fraudibus circumvenerint. Est enim בִּלְעָם Νικόλαος, *victor populi*, a בָּלַע, arab. بلع *vicit* (Hos. VIII, 8. Iob. XXXVII, 20.) et עַם *populus.*

ΒΑΛΑ'Κ, ὁ. *Balak.* Nomen regis Moabitarum, ab Israelitis extincti. Legitur in N. T. Apoc. II, 14.

ΒΑΛΑ'ΝΤΙΟΝ, τίκ, τὸ, *crumena, cui pecunia immittitur, et in ea asservatur,* a *βάλλω iacio, inicio, immitto,* (unde et *βαλλάντιον* scribitur apud *Plutarchum Vita Gracchi* c. 2.) et differt a *πήρα*, quod *saccum* significat, *in quo commeatus et alia necessaria recondi solent:* unde interdum pro ipsa pecunia usurpatur, teste *Scholiast.* ad *Aristoph. Aves* v. 404. *ἄνευ βαλαντίου· ἄνευ ἀργυρίου καὶ δαπάνης.* Legitur in N. T. Luc. X, 4. *μὴ βαστάζετε βαλάντιον* ne ferte vobiscum crumenam. ib. XII, 33. *ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα* parate vobis crumenas, quae non veterascunt, h. e. comparare vobis veras et certas divitias studete. ib. XXII, 35. 36. *Xenoph. Symp.* 4, 2. Alexandrini usi sunt hoc vocabulo pro צְרוֹר, Iob. XIV, 17. et כִּיס, Proverb. I, 14. *Suid.* βαλάντιον· μάρσιππος. Εὐνάπιος· Εἴη φιλοχρήματος δὴ καὶ ὅλως τῶν βαλαντίων. *Hesych.* μαρσίππιον. *Thom. M.* βαλάντιον καὶ πήρα ῥήτορες, ὁ μαρσίππιον. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 719.

ΒΑ'ΛΛΩ, fut. βαλῶ, f. βαλῶ, p. βέβληκα, 1) *iacio vi et impetu.* Ioh. VIII, 7. *πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω* primus in eam iaciat lapidem. ib. v. 59. Act. XXII, 23. *καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα* pulverem in aërem iacientibus. *Homer. Iliad.* δ', 108. ψ', 115. 295. *Eurip. Med.* 273. 2) *coniicio*, v. c. *in carcerem.* Ioh. III, 24. *οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης* nondum in carcerem coniectus erat Iohannes. Eodem sensu legitur Matth. V, 25. XVIII, 30. Luc. XII, 58. XXIII, 19 et 25. Act. XVI, 23. 24. 37. Apoc. II, 10. XII, 9. *in fornacem*, Matth. XIII, 42. *καὶ βαλοῦσιν αὐ-*

τοὺς

τὺς εἰς τὴν κάμινον τῦ πυρός. ibid. v. 40. 3) *abiicio*, i. q. προβάλλω, seu βάλλω ἔμπροσθέν τινος. Marc. VII, 27. καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις eamque canibus obiicere. Matth. VII, 6. μηδὲ βάλητε τὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων nec margaritas vestras porcis obiicite. ibid. XV, 26. 4) *iniicio*, *immitto*, *pono*, (*Homer. Il.* δ', 15. ρ', 40. *Aeschyl. Prometh. Vinct.* 679.) *demitto*. Matth. IV, 6. 18. βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν rete mari iniicientes. Sic etiam legitur c. XIII, 47. XVII, 26. βάλε ἄγκιστρον hamum mittito, coll. Ies. XIX, 8. οἱ βάλλοντες ἄγκιστρον εἰς τὸν ποταμόν. Marc. I, 16. ubi tamen praestantissimi codices ἀμφιβάλλοντας loco βάλλοντας habent. Ioh. XXI, 6. Matth. XXVII, 6. ὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν non licet fisco sacro immittere; ubi βαλεῖν est i. q. τιθέναι. Vid. *Stasch. Antiq. Thyat.* Lib. II, c. 5. §. 8. Marc. XII, 41 — 44. Ioh. V, 7. βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν in aquam me demittat. ibid. XII, 6. καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζε et pecunias, quae immittebantur loculo, asservabat, vel in rem suam convertebat. Apoc. XIV, 16 et 19. καὶ ἔβαλεν τὸ δρέπανον ἐπὶ τὴν γῆν. Huc etiam referenda videtur phrasis ὁ βάλλειν τὸν δάκτυλον καὶ τὴν χεῖρα εἰς τι *digito vel manu aliquid tangere*. Marc. VII, 33. ἔβαλε τὺς δακτύλυς αὐτῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτῦ. Ioh. XX, 25. ἐὰν μὴ βάλω τὸν δάκτυλόν μυ εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων nisi digitum meum immisero vestigiis clavorum. ibid. v. 27. βάλε τὴν χεῖρά συ εἰς τὴν πλευράν μυ iniice manum tuam lateri meo. Hinc, si de *fluidis* usurpatur et *liquore*, 5) *infundere*, *fundere* notat. Matth. IX, 17. ὐδὲ βάλλυσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκὺς παλαιύς nec quisquam vinum recens coniicit in veteres utres. Marc. II, 22. Luc. V, 37. 38. Ioh. XIII, 5. εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα deinde infudit aquam in pelvim. Sic [illegible], quod Alexandrini interdum per βάλλω transtulerunt, v. c. Ezech. XXI, 22. XXIII, 24. ab iisdem etiam ἐκχέω redditur, Exod. XXIV, 6. *Arrianus* Diss. in *Epictet.* IV, c. 13. οἶνον, ἵνα βάλω εἰς τὸν πίθον. *Dioscor.* I, 94. 6) de *semine* si usurpatur, significat: *serere*, *semen terrae mandare*. Luc. XIII, 19. ὃν (scil. κόκκον σινάπεως) ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτῦ quod misit aliquis in hortum, coll. Matth. XIII, 31. ὃν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτῦ. Ps. CXXV, 7. βάλλοντες τὰ σπέρματα. 7) cum praepositione ἀπὸ, *abiicio*. Matth. V, 29. καὶ βάλε ἀπὸ σῦ et abiice. ibid. v. 30. XVIII, 8. 9. Apoc. IV, 10. καὶ βαλῦσι τὺς στεφάνυς αὐτῶν ἐνώπιον τῦ θρόνυ et abiecerunt coronas coram throno, submissionis testandae caussa. ib. VI, 14. ὡς συκῆ βάλλει τὺς ὀλύνθυς αὐτῆς quemadmodum ficus abiicit ficus immaturas. 8) *eiicio*, *emitto*, sive simpliciter ponatur, sive ἔξω addatur. Apoc. XII, 15. καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τῦ στόματος αὐτῦ ὕδωρ ὡς ποταμὸν et eiecit serpens aquam ex ore fluminis instar. ibid. v. 16. Matth. V, 13. εἰς ὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω

quam

quam: ut foras eiiciatur; sed potest etiam h. l. per *abiici* verti, in quo sensu formula: *ἔξω βάλλειν*, legitur apud *Aelian. V. H.* X, 30. Sensu metaphorico reperitur formula *ἔξω βάλλειν*, 1 Ioh. IV, 18. *ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον* perfectus amor omnem animo adimit timorem et anxium metum. Hinc 9) si de *liquore* usurpatur, *effundere* significat. Matth. XXVI, 12. *βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου* quod vero hoc unguentum corpori meo affudit, seu, in corpus meum effudit. Sic שׂים Hebraeorum ab Alexandrinis mox per *ἐκχέειν*, Iudd. VI, 19. mox per *ἐπιχέειν*, Levit. V, 11. redditum legitur. 10) *caedo, percutio, ferio, caedendo et feriendo vulnero ac saucio.* Marc. XIV, 65. *καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον* et lictores virgis vel baculis eum caedebant. In eadem notione legitur in vers. Alex. ubi partim τῷ נָכָה, 2 Paral. XXVI, 15. partim τῷ מָחַץ, Habac. III, 13. respondet. 11) *trado, committo.* Matth. XXV, 27. *ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις* oportebat igitur te tradere pecuniam meam numulariis, seu mensariis, coll. Luc. XIX, 23. Formulam *βάλλειν τὸ ἀργύριον* propriam esse in re pecuniaria, et significare *collocare pecuniam alicui, ponere apud aliquem*, docuit *Salmasius* de *Usuris* p. 632. 12) *do, efficio, concedo, concilio.* Matth. X, 34. *οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην* non veni eo consilio, ut redderem tempora pacata: paulo post legitur: *οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν*, ubi *βάλλειν μάχαιραν* est *turbas dare, dissensionem efficere*, coll. Luc. XII, 51. ubi legitur *δοῦναι εἰρήνην καὶ διαμερισμόν*. *Homer. Iliad.* IV, 16. *ἢ φιλότητα μετ᾽ ἀμφοτέροισι βάλωμεν.* Ad hanc notionem referenda videtur formula: *βάλλειν εἰς τὴν καρδίαν τινὸς suggerere, inspirare, instillare, consilium alicui subiicere.* Ioh. XIII, 2. *τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου* cum diabolus iam Iudae Simoni Iscariotae consilium suggessisset Christum prodendi. Similis formula *βάλλειν ἐν καρδίαις* legitur apud *Pindar. Olymp.* XIII, v. 21. *πολλὰ δ᾽ ἐν καρδίαις ἀνδρῶν ἔβαλον.* Sic contra ea *βάλλεσθαί τι εἰς νοῦν* est: *alicuius rei faciendae consilium capere*, apud *Ioseph. A. I.* VI, 13. 4. VII, 4. 3. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* V, 49. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 928. Interdum autem *βάλλειν* etiam *neutraliter* usurpatur, ut significet 13) *abiicio, proiicio me, demitto me, insilio.* Matth. IV, 6. *βάλε σεαυτὸν κάτω* inde te proiice. Ioh. XXI, 7. *καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν* se mari immisit. 14) *invado, ingruo, irruo, incido.* Act. XXVII, 14. *μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἔβαλε κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς* non multo post invasit eam, scil. navem, ventus vehementissimus. *Vulgatus*: misit se contra ipsam. 15) in forma passiva eiusque perfecto et plusquamperfecto, *iactus sum, decumbo, iaceo*, et speciatim de *aegrotis* usurpatur, *qui lecto sunt affixi.* Matth. VIII, 6. ὁ παῖς

ὁ παῖς μου βέβληται παραλυτικός servus meus decumbit paralyticus. ibid. v. 14. εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. Marc. VII, 30. plene legitur βεβλῆσθαι ἐπὶ τῆς κλίνης, coll. Apoc. II, 22. Luc. XVI, 20. ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος qui iacebat ad portam eius ulceribus scatens. 16) interdum omittitur, v. c. Matth. V, 22: ubi ante verba εἰς τὴν γέενναν subaudiendum est βληθῆναι, coll. v. 29 et 30.

ΒΑΠΤΙΖΩ, fut. ίσω. 1) proprie: immergo ac intingo, in aquam mergo, a βάπτω, et respondet hebraico טָבַל, 2 Regg. V, 14. in vers. Alex. et טָבַע, apud Symmachum Ps. LXVIII, 5. et apud incertum, Ps. IX, 6. In hac autem significatione nunquam in N. T. sed eo frequentius in Scriptt. gr. legitur, v. c. Diod. Sic. I, c. 36. de Nilo exundante: τῶν χερσαίων θηρίων τὰ πολλὰ ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ περιληφθέντα διαφθείρεται βαπτιζόμενα multa terrestrium animalium, a flumine deprehensa, submersione pereunt. Strabo Lib. XII. p. 391. et XIV. p. 458. ed. Casaub. Polyb. III, c. 72. μόλις ἕως τῶν μαστῶν οἱ πεζοὶ βαπτιζόμενοι διέβαινον. Idem V, c. 47. et aliis in locis, quae larga manu dedit Schwarzius in Comment. Crit. Ling. Gr. p. 232 sq. Iam, quia haud raro aliquid immergi ac intingi in aquam solet, ut lavetur, hinc 2) abluo, lavo, aqua purgo notat. Sic legitur in N. T. Marc. VII, 4. καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται (in quibusdam codd. ῥαντίσωνται) οὐκ ἐσθίουσι et res, in foro coëmtas, nisi prius aqua ablutae et purgatae fuerint, non edunt. Luc. XI, 38. ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου Iesum ante prandium se non lavisse. Βαπτίζεσθαι non solum lavari, sed etiam se lavare significare, multis locis probari potest, Sirac. XXXIV, 30. βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ καὶ πάλιν ἁπτόμενος αὐτοῦ τί ὠφέλησε τῷ λουτρῷ αὐτοῦ; Iudith. XII, 8. καὶ ἐβαπτίζετο ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος. 3) Hinc transfertur ad baptismi ritum solemnem, quem, ut, quicunque essent instituti religionis christianae initiis eamque amplecti et profiteri vellent, initiarentur, Christus instituit Matth. XXVIII, 19. ita, ut βαπτίζω sit: baptizo, baptismum administro, actum baptismi exerceo, seu baptismi ritu obstringo aliquem professioni religionis christianae; βαπτίζομαι autem sensu passivo significet: baptismum accipere, sacramento baptismi initiari; in medio vero, quod habet significationem reciprocam, se baptizandum curare. Ioh. IV, 2. καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν quamvis Iesus ipse non baptizaret, sed per discipulos baptismum administrandum curaret. Act. II, 41. VIII, 12. 13. 16. 36. 38. IX, 18. X, 47. 48. XIX, 5. XXII, 16. ἀναστὰς βάπτισαι age, cura te baptizandum. Imprimis autem hac in re solemnes sunt in N. T. formulae: βαπτίζειν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, h. e. baptismi ritu obstringere aliquem

aliquem doctrinae de Deo, Messia et Spiritu S. a Christo ipso et per Apostolos traditae, ut legitur Matth. XXVIII, 19. *βαπτίζεσθαι εἰς vel ἐπὶ τὸ ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ*, seu *εἰς Χριστόν*, Act. II, 41. XIX, 5. Rom. VI, 3. Galat. III, 27. baptismo suscepto se obstringere observationi et professioni religionis christianae. *βαπτίζεσθαι εἰς τὸν θάνατον Ἰησοῦ*, Rom. VI, 3. baptismi ritu obstringere se, velis ad imitationem mortis Christi renunciare peccatis et vitiositati, deponere peccata, ut Christus vitam posuit suam. *βαπτίζεσθαι εἰς ἓν σῶμα*, quae 1 Cor. XII, 13. de Christianis legitur, qui baptizabantur, ut eiusdem societatis essent membra et mutuae benevolentiae ac concordiae studerent. Ex omnibus his locis satis superque apparet, formulam: *βαπτισθῆναι εἰς ὄνομά τινος* significare in universum: *se nomini alicuius, doctrinae, institutioni, auctoritati addictum profiteri per baptismi ritum*, unde illustrari potest locus 1 Cor. X, 2. ubi Israelitae, qui Mose duce ex Aegypto exierant, dicuntur *πάντες εἰς τὸν Μωσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ τῇ θαλάσσῃ*, h. e. omnes se professos esse sectatores Mosis ducis et imperatoris, cum nubem illam et Mosen ducem sequerentur per mare rubrum, coll. 1 Cor. I, 13. 15. Nec aliena sunt ab hoc hucusque comprobato usu sacro verbi *βαπτίζειν* loca N. T. in quibus partim de *ipsius Christi per Iohannem suscepto baptismo*, partim de *baptismo, Iohannis instituto*, exponitur. Quod enim *ad baptismum ab ipso Christo per Iohannem susceptum* attinet, e locis Matth. III, 13 — 17. Ioh. III, 31 — 33. patet, Iesum hoc ritu non solum inauguratum fuisse ad munus publicum et palam declaratum esse filium Dei, sed etiam Christum eo se ipsum obstrinxisse vitae ac doctrinae, voluntati divinae omni ex parte convenienti; *baptismo* vero, *quem Iohannes divino praecepto usurpavit*, Iudaei non solum erant obstringendi *τῇ μετανοίᾳ*, Matth. III, 11. sed etiam initiandi in novam oeconomiam Messiae propediem auspicandam, Matth. III, 2. Act. XIX, 4. unde apparet, quid sibi velit formula: *βαπτισθῆναι εἰς Ἰωάννου βάπτισμα*, quae Act. XIX, 3. legitur. Vide *Ioh. Floderi τὸ βαπτισθῆναι εἰς τι, λέξις* N. T. Scriptoribus familiaris. Vpsal. 1762. 4. — 4) metaphorice: ut lat. *imbuo, large et copiose do atque suppedito, largiter profundo*: Matth. III, 11. *αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί* ille vos spiritu sancto et igne imbuet. Marc. I, 8. Luc. III, 16. Ioh. I, 33. *οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ*, h. e. hic cumulate tribuet hominibus dona Spiritus S. Act. I, 5. ad quem locum *Theophyl. τὴν ἐπίχυσιν καὶ τὸν πλοῦτον τῆς χορηγίας σημαίνει*, coll. Act. II, 17. Act. XI, 16. Nec ignotus est hic verbi *βαπτίζω* usus metaphoricus graecis Scriptoribus, apud quos haud raro *obruere* notat.

Sic

Sic apud *Diod. Sic.* I, c. 73. legitur formula: *ἰδιώτας βαπτίζειν ταῖς εἰσφοραῖς* tributis plebem onerare; ubi vid. *Wesseling.* apud *Iustin. Mart.* Dial. c. Tryph. p. 313. ed. Paris. *βεβαπτισμένος ἁμαρτίαις* dicitur, *qui vitiis scatet.* *Anthol. Gr.* Lib. II, c. 47. *βαπτίζεται δ' ὕπνῳ γείτονι τοῦ θανάτου.* Alia exempla habet *D'Orville* ad *Charit.* II, c. 4. p. 307. ed. Lips. 5) per metaphoram *βαπτίζεσθαι* significat: *calamitatum fluctibus obrui, mergi miseriis, mala perferre, etiam sponte se periculis vitae offerre, mortem adeo ipsam sibi inferri pati.* Sic legitur in N. T. Matth. XX, 22. *καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;* num easdem calamitates perferre potestis, quae mihi sunt subeundae? ibid. v. 23. Marc. X, 38. 39. Luc. XII, 50. *βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι* restat mihi hoc, ut magnis miseriis mergar. Huc etiam referrem locum illum vexatissimum 1 Cor. XV, 29. *ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;* quem ita vertendum arbitror: *si nulla esset resurrectio, omnibus omnino praemiis carerent, qui gravissimis calamitatibus sponte se offerunt propter spem, quam habent, mortuos aliquando esse in vitam redituros.* Varias de h. l. expositiones si cui libet et vacat legere, evolvat *Biblioth. Bremens.* Class. VII, p. 667 sq. *Deylingii Obss. Sacr.* P. II. Obs. XLIV. p. 396. et *Dresigium* de *Verbis Mediis N. T.* I, 33. p. 225. Ps. LXIX, 2. 3. 15. 16. *Plutarch. de puer. educ.* c. 13. §. 3. *ψυχὴ τοῖς μὲν συμμέτροις αὔξεται πόνοις, τοῖς δὲ ὑπερβάλλουσι βαπτίζεται.* *Heliodor. Aethiop.* II, 3. *καὶ τῇ συμφορᾷ βεβαπτισμένον* ib. IV, 20. V, 16.

ΒΑΠΤΙΣΜΑ, *ατος, τὸ, baptisma.* Nomen verbale a perfecto passivo *βεβάπτισμαι* verbi *βαπτίζω.* 1) proprie: *immersio, intinctio in aquam, lotio.* Hinc transfertur 2) ad ritum sacrum, qui *κατ' ἐξοχὴν* baptismus dicitur, quo baptizandi olim in aquam immergebantur, ut verae religioni divinae obstringerentur. Ita legitur α) *de baptismo, quem Iohannes baptista iussu divino administrabat.* Matth. III, 7. Luc. VII, 29. qui *κατ' ἐξοχὴν βάπτισμα μετανοίας* vocatur. Marc. I, 4. Luc. III, 3. Act. XIII, 24. XIX, 4. quia ad obsequium Deo praestandum animorumque emendationem homines obstringebat. Hic vero observandum est, formulam *βάπτισμα Ἰωάννου* interdum latius patere, et per synecdochen *totum munus, institutionem ac doctrinam Iohannis baptistae* significare, v. c. Matth. XXI, 25. *βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν;* coll. v. 25 et 26. Luc. XX, 4. Act. I, 22. X, 37. XVIII, 25. β) de *baptismo, a Christo Apostolis demandato, et ad initiandos Christianos praescripto ritu,* qui Rom. VI, 4. *βάπτισμα εἰς τὸν θάνατον,* (scil. *αὐτοῦ*) et 1 Petr. III, 21. *συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτη-*

μα

μα εἰς θεὸν, interdum etiam simpliciter *βάπτισμα*, Ephes. IV, 5. Coloss. II, 12. appellatur. 3) per metaphoram: *gravissimas afflictiones et calamitates ob religionem perferendas, quibus, qui eas sustinent, quasi submerguntur*, quae olim haud omnino male *baptismus sanguinis* appellabantur. Sic autem legitur in N. T. Matth. XX, 22. 23. Marc. X, 38. 39. Luc. XII, 50.

ΒΑΠΤΙΣΜΟΣ, ῦ, ὁ, *lotio, purgatio, ablutio*. Sic ter legitur in N. T. Marc. VII, 8. *βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων*, ubi lotiones poculorum pro omnibus omnino purgationibus leviticis ponuntur, de quibus etiam locutus est Paulus Hebr. VI, 2 et IX, 10.

ΒΑΠΤΙΣΤΗΣ, ῦ, ὁ, *baptista, qui ritum baptismi administrat*, a *βαπτίζω*. Est agnomen Iohannis, Zachariae filii, a munere, divinitus ei demandato, ortum. Legitur Matth. III, 1. XI, 11. 12. XIV, 2. 8. XVI. 14. XVII, 13. Marc. VI, 24. 25. VIII, 28. Luc. VII, 20. 28. 33. IX, 19.

ΒΑΠΤΩ, fut. *βάψω, mergo, immergo, tingo, intingo, imbuo*. Luc. XVI, 24. *ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος*, pro ἐφ' ὕδατος, ut intingat extremum digiti sui in aquam. Ioh. XIII, 26. *ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω* cui ego intingens offulam dedero. Apoc. XIX, 13. *ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι* vestis tincta sanguine. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini autem saepe hac voce usi sunt pro hebraico טָבַל, Num. XIX, 18. 1 Sam. XIV, 27. et semel pro מָחַץ, Ps. LXVIII, 24. *Phavor. βάπτει· πλύνει.*

ΒΑΡΑΒΒΑΣ, ᾶ, ὁ. *Barabbas*. Est nomen proprium (frequens in Talmude) insignis latronis, quem repudiato Christo sibi condonari a Pilato efflagitarunt Iudaei. Plenum eius nomen fuit *Ἰησοῦς Βαραββᾶς*, quod non solum in quibusdam codicibus N. T. Matth. XXVII, 17. legitur, sed etiam nuper ab *Adlero* (videatur eius *kurze Uebersicht seiner biblisch-kritischen Reise nach Rom*, Altona 1783. p. 121 sq.) in Cod. Vat. Syr. XIX. inventum fuit. Sed nomen Iesus sine dubio eiectum est in reliquis N. T. locis (Matth. XXVII, 16. 20. 21. 26. Marc. XV, 7. 11. 15. Luc. XXIII, 18. Ioh. XVIII, 40.) a librariis, ne nomen Iesu conveniret alicui iniquorum, ut recte monuit *Origenes Homil.* XXXV. in Matthaeum. *Alberti Gloss. N. T. p. 4. Βαραββᾶν· υἱὸν διδασκάλου ἢ υἱὸν πατρός*, ex בַּר *filius* et אַב seu אַבָּא, quod *patrem* aeque ac *doctorem* significat. Vid. *Lud. de Dieu Critica S.* p. 384.

ΒΑΡΑΚ, ὁ. *Barak*. Nomen hebraicum (בָּרָק *fulgur*) *ἄκλιτον* iudicis cuiusdam populi Israelitici, filii Abinoami, cuius mentio fit Iudd. IV, 15. 16. et Hebr. XI, 32.

ΒΑΡΑΧΙΑΣ, ῦ, ὁ. *Barachias*. Nomen viri hebraicum, compositum ex בָּרַךְ *benedixit* et יָהּ *Deus*, teste *Alberti Gloss. N. T.*

N. T. p. 3. βαραχία· εὐλόγησεν κύριος. Ita autem appellatus est a Christo pater Zachariae, occisi in templo Hierosolymitano, qui alias *Ioiada* dictus est, ut adeo binominis fuisse recte credatur. Semel legitur in N. T. Matth. XXIII, 35. Conf. *Possini Spicil. Evangel. S.* XI.

ΒΑΡΒΑΡΟΣ, ου, ὁ, ut latinum *barbarus*, 1) proprie de eo usurpatum fuisse videtur, *qui difficulter, aspere et duriter loquitur*, ut ab ipso sono natum sit hoc nomen, ut vult *Strabo* Lib. XIV. p. 455. quanquam haud ignoro, alios ab arabico بربر *murmuravit*, alios denique, ut *Drusius* Lib. II. Quaest. XLII. ex syriaco ܒܪ *extra*, originem traxisse, indicasse. Hinc 2) ita dicitur *omnis, qui utitur lingua peregrina*, seu *exotica*, *quae a nobis non potest intellegi*, sine ulla ferociae et ruditatis notione, qui Graecis appellabatur ἑτερόγλωσσος. Sic *Ovid.* de se, in Ponto vivente, Trist. V, 10. 37. „Barbarus hic ego sum, quia non intellegor ulli" *Eurip. Hecub.* v. 328. *Orest.* v. 485. *Herodot.* II, 158. βαρβάρους πάντας οἱ Αἰγύπτιοι καλέουσι τοὺς μὴ σφίσι ὁμογλώσσους. Et in versione Alex. Ps. CXIV, 1. מֵעַם לֹעֵז recte redditur ἐκ λαοῦ βαρβάρου, nam לעז, quod semel legitur in V. T. ex analogia linguae arab. لغز et syr. ܠܥܙ *barbare loqui, intorquere sermonem, ne intellegatur*, significat. Hac autem significatione usus est Paulus 1 Cor. XIV, 11. ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος ego loquentis linguam non intellegam, nec, qui peregrina lingua utitur, me intelleget. Vide *I. C. Klemmii* D. Crit. de voce βάρβαρος ad l. l. Tub. 1732. 4. In reliquis N. T. locis semper e contextu definiendum erit, quinam potissimum populi hoc nomine innuantur. Sic 3) Graecis, si βάρβαροι opponuntur, omnes populi dicuntur, *qui non graecae sunt civitatis*. *Isocrat. Evag.* c. 11. Ἕλληνες καὶ τῶν βαρβάρων. Hinc lucem foeneratur locus Rom. I, 14. Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, ubi tamen latere videtur in voce βάρβαροι notio *populorum rudium et a disciplina humanitatis alienorum*. Graeci enim, qui tunc temporis ob philosophiae studium in omni humanitatis disciplina exculti credebantur, omnes gentes incultas βαρβάρους appellare consueverunt. Cf. *Dougtaei Analecta Sacra N. T.* Exc. LXVIII, *Hesychius* ad locum Rom. I, 14. βάρβαροι· οἱ ἀπαίδευτοι. 4) respectu ad Romanos *omnes, qui non sunt Romani*, βάρβαροι vocantur. Sic legitur in N. T. Act. XXVIII, 2 et 4. ubi incolae insulae Maltae, e Graecis, Carthaginiensibus et multis Africanis populis mixti, hoc nomine insigniuntur. 5) *omnes nationes exceptis Iudaeis* barbarorum nomine comprehenduntur.

Coloss.

Coloff. III, 11. βάρβαρος σκύθης. Conf. quae de hac voce recte monuerunt D'Orville ad Charit. VI, c. 3. p. 526. ed. Lipf. Irmifch. ad Herodian. I, 1. 5. p. 20. Krebf. Obff. Flav. p. 268.

ΒΑΡΕ´Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *gravo, degravo, onero*, et proprie eft ponderis, quod grave eft, cui incumbit, a βαρύς. Alexandrini ufi funt pro hebraico כָּבֵד Exod. VII, 14. Sed in N. T. metaphorice tantum ufurpatur, et quidem ita, ut 2) *fomno* tribuatur, qui occupat ac tenet oculos: unde formula: βαρεῖσθαι ὕπνῳ, interdum etiam fimplex βαρεῖσθαι fignificat *gravem fomno effe, premi gravitate foporis*. Matth. XXVI, 43. ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι (unus codex addit ἀπὸ ὕπνε) oculi enim eorum erant gravati, feu, altiori fomno oppreffi erant. Luc. IX, 32. οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ. Marc. XIV, 40. Sic *graves fomno* apud *Ovid. Heroid.* Ep. XIV, 33. Conf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* VIII, §. 36. 3) *moleftus fum, moleftiam creo.* 1 Tim. V, 16. καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία neque oneri fiat coetui Chriftianorum, ubi fermo eft de viduis, fumtibus publicis fuftentandis. 4) *affligo, premo calamitatibus.* 2 Cor. I, 8. ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν quod preffi fumus afflictionibus praeter modum. ibid. V, 4. στενάζομεν βαρέμενοι. *Dion. Halic. Ant.* I. c. 14. πόλεις ὑπὸ πολέμων καὶ ἄλλων κακῶν βαρηθεῖσαι. Saepius non legitur in N. T.

ΒΑΡΕ´ΩΣ. Adverbium. *Graviter, molefte, difficulter.* (ab eodem.) Bis legitur in N. T. Matth. XIII, 15. Act. XXVIII, 27. formula βαρέως ἀκέειν τοῖς ὠσί, quae proprie quidem notat *obftructas aures habere, difficulter audire*, fed deinde etiam metaphorice de *iis* ufurpatur, *qui non admittunt edocti meliorem cognitionem*, coll. Ief. VI, 10. *Xenoph. Cyrop.* II, 2, 1. et *Anab.* II, 1. 7.

ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙ´ΟΣ, ε, ὁ. *Bartholomaeus*, ex בַּר *filius* et תַּלְמַי, (quod 2 Sam. XIII, 37. ab Alex. Θολμὶ redditur) quod ex analogia nomen patris eius fuiffe videtur, quafi *filius Tolmi*. Fuit unus Apoftolorum Chrifti, quem eundem fuiffe haud pauci cenfent cum Nathanaele e locis Ioh. I, 46. coll. Matth. X, 3. Ioh. XXI, 2. ut adeo Nathanael eius nomen proprium, Bartholomaeus autem nomen paternum fuerit. Legitur nomen eius Matth. X, 3. Marc. III, 18. Luc. VI, 14. Act. I, 13. *Alberti Gloff. N. T.* p. 1. βαρθολομαῖος· υἱὸς κρεμάσας ὕδατα. Auctor gloffae vocabulum ex בַּר *filius*, תלה *fufpendens* et מַיִם *aqua* fatis inepte deduxit.

ΒΑΡΙΗΣΟΥ´Σ. *Barlefus.* Cognomen pfeudoprophetae Iudaei et Magi hebraicum, quod plerique ex בַּר et יֵשׁוּעַ *Iofua* compofitum tradunt. Conf. *Lud. de Dieu Critica S.* ad Act. XIII, 6. p. 580. Semel commemoratur Act. XIII, 6. ubi quidam codices habent Βαριησῦς, h. e. *filius Iehu.* Conf. *Heinfii Exercit. S.* IV. c. 8.

ΒΑΡ-

ΒΆΡ-ἸΩΝᾶΣ, ᾶ, ὁ. *Bar-Ionas.* Nomen Simonis Petri Apostoli syro-hebraicum, quod idem valet ac filius Ionae, seu Ioannis. Matth. XVI, 17. *Alberti Gloss. N. T.* p. 2. Βὰρ Ἰωνᾶ· υἱὸς περιστερᾶς, ex בַּר *filius* et יוֹנָה *columba.*

ΒΑΡΝΆΒΑΣ, α, ὁ. *Barnabas.* Cognomen viri, alias *Ioses* dicti, qui fuit genere Levites, patria Cyprius, insignis doctor religionis christianae et Apostolus, collega Pauli. Significationem nominis ipse Lucas suppeditat Act. IV, 36. ubi scribitur *Ἰωσῆς δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως*, ut adeo cognomen hoc ab Apostolis accepisse videatur ob solatium, quo animos Christianorum doctrina sua ac institutione repleverat, nam נִבָּא apud Hebraeos *vaticinari, hortari, consolari* notat. Act. XIII, 1. 2.

ΒΆΡΟΣ, εος, ας, τὸ, 1) proprie: *pondus, gravitas, onus,* et opponitur τῷ *ἐλαφρόν. Xenoph. Cyrop.* III, 3, 19. Hinc Alex. usi sunt Iudd. XVIII, 21. pro כְּבוּדָּה *gravamen, sarcina, impedimenta militaria.* In N. T. metaphorice usurpatur et quidem ita, ut 2) *omne, quod alteri molestum est et molestiam et incommodum creat*, significet. Sic legitur in N. T. Matth. XX, 12. *τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα* qui per totum diem labore aestuque solis defatigati sumus. Act. XV, 28. ubi *βάρος* dicuntur leges et praecepta, quorum observatio est molesta, certe molesta videtur, coll. Apoc. II, 24. *οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος* nova vobis officia non iniungo. Galat. VI, 2. aeque ac *ὄγκος vitia et errores aliorum hominum*, ob molestiam, quam nobis creare vulgo solent, *βάρος* appellantur: *ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε,* aliorum errores et vitia patienter et aequo animo ferte. 2 Macc. IX, 10. *διὰ τὸ τῆς ὀσμῆς ἀφόρητον βάρος.* Sirac. XIII, 2. *Dionys. Halic. Ant.* IV, 10. *βάρος τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων.* 3) *gloria, dignitas, honor,* i. q. *δόξα, τιμὴ* et *ἀξίωμα.* 1 Thess. II, 7. *δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι* quum possemus in summo honore et auctoritate esse, utpote Christi Apostoli. Exempla Graecorum dedit *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* IV, c. 61. T. I. p. 306. Eodem modo *pondus* apud Latinos usurpari, *Salmasius* docuit ad *Trebellii Pollionis* triginta tyrannos c. 4. Paulus respexit sine dubio usum vocabuli hebraici כָּבוֹד. Hinc *βάρος*, aliis substantivis additum, 4) *magnitudinem et praestantiam alicuius rei insignem* significat. 2 Cor. IV, 17. *καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν* praesentes afflictiones, quae admodum leves sunt, efficiunt nobis aeternam felicitatem summam illam et praestantissimam. Sic apud *Sophoclem Aiax Flag.* v. 130. *ἢ μακροῦ πλούτου βάρει. Eurip. Hipp.* 626. *χρυσοῦ βάρος*, et apud *Claudianum* de *Laud. Stilic.*

Stilic. III, 79. *famae pondus.* *Suid.* βάρος· ἀντὶ τοῦ τὸ πλῆθος, τὴν ἰσχύν.

ΒΑΡΣΑΒΑΣ, ᾶ, ὁ. *Barsabas.* Est cognomen 1) *Iosephi*, qui fuit unus ex illis duobus viris, ex quibus unum Apostoli loco Iudae elegerunt, Act. I, 23. 2) *Iudae*, qui cum Paulo, Barnaba et Sila Hierosolymis Antiochiam missus fuit, Act. XV, 22.

ΒΑΡΤΙΜΑΙΟΣ, ου, ὁ. *Bartimaeus.* Nomen coeci cuiusdam nativitate, quem Iesus miraculoso modo sanavit. Idem quod υἱὸς τιμαίου, ut a Marc. X, 47. explicatur ex Τίμαιος et בר *filius*, quae vox saepe in nominibus propriis occurrit.

ΒΑΡΥΝΩ, fut. υνῶ. 1) proprie: *gravo, premo, gravando ac premendo impedio.* (a βαρύς.) *Xenoph. Mem.* II, 2, 5. 2) metaphorice ad animum translatum: *animum inertem et ineptum reddo ad negotia sua recte peragenda.* Sic semel tantum legitur in N. T. Luc. XXI, 34. μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς cavete, ne animus vester torpens et ineptus reddatur ad vigilantiam crapula, ebrietate et curis huius vitae. Exod. VIII, 15. Alex. ἐβαρύνθη ἡ καρδία αὐτοῦ. Hoc ipsum verbum eodem modo, ut hic apud Lucam, constructum etiam legitur apud Sirac. XXI, 25. χείλη ἀλλοτρίων ἐν τούτοις βαρυνθήσεται. Alias cum ὑπὸ, v. c. apud *Xenoph. de rep. Laced.* ὑπὸ πλησμονῆς βαρύνεσθαι.

ΒΑΡΥΣ, εῖα, ύ. 1) proprie: *gravis, ponderosus*, et opponitur τῷ κοῦφος. Matth. XXIII, 4. φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα onera admodum gravia, h. e. difficilia admodum praecepta. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 13. 2) *difficilis, observatu difficilis.* Matth. XXIII, 23. ἀφήκατε τὰ βαρύτερα νόμου negligitis difficiliora legis praecepta. Sed alii interpretes, *Elsnerum* secuti, hunc locum de *praeceptis praestantioribus legis et maioris momenti ac pretii* interpretantur; quam significationem habere βαρὺς aeque ac lat. *gravis* (apud *Cic. p. Flacco* c. 23 et 24.), clare docent loca *Polyb.* I, 38. III, 13. 60. *Herodian.* II, 14. 7. 1 Ioh. V, 3. καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶ et praecepta eius non sunt impossibilia, seu, observatu non difficilia. In omnibus his locis autem βαρὺς etiam *molestum* significare potest, ut legitur apud *Xenoph. Hist. Gr.* III, 2. 1. et IV, 1. 12. Sic saepe in vers. Alex. usurpatum legitur, v. c. Exod. XVIII, 18. et Dan. II, 11. ubi τῷ יַקִּיר respondet. 3) *gravis, qui est magni momenti.* Act. XXV, 7. πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα multas et graves criminationes. Cf. de hac notione *Elsneri Obss. Sacras* T. I. p. 105. 4) inprimis, si de animalibus usurpatur, *violentus, saevus, trux, rapax*, et *omnino is, qui alteri detrimentum affert et nocet.* Act. XX, 29. λύκοι βαρεῖς lupi rapaces, seu metaphorice: falsi doctores, qui noxios errores lucri caussa spargunt. *Polyb.* I, 10. λίαν βαρεῖς καὶ φοβεροί.

βάρει. *Diog. Laërt.* I, c. 7. 2. *βαρὺς πάντα συνέναι.* Et apud *Xenoph. Mem.* III, 6. 12. *βαρὺ χωρίον* locus propter peſtilentes et noxios vapores minime ſaluber dicitur. 5) *durus, ſeverus.* 2 Cor. X, 10. *ὅτι αἱ μὲν ἐπιστολαὶ βαρεῖαι καὶ ἰσχυραὶ* litterae eius durae ſunt et ſeverae. Cf. *Wetſtenii N. T.* T. II, p. 203. *Heſych.* *βαρύς· κακός, ἀηδής, σκληρός.* Idem: *βαρὺ· δηλοῖ δὲ καὶ μέγα καὶ χαλεπὸν καὶ ἰσχυρὸν καὶ ἀναιδές.* *Βαρύτης* *inſolentiam* notat apud *Dion. Halic. Ant.* X. c. 6. Conf. etiam *Irmiſch.* ad *Herodian.* I, 9. 15. p. 360. et II, 14. 7. p. 438.

ΒΑΡΥΤΙΜΟΣ, *ίμου, ὁ, ἡ, pretioſus, gravis pretii,* (ex *βαρὺς* et *τιμὴ pretium*) nam olim aes appendebatur, non vero numerabatur, prout hodie fieri ſolet: unde etiam apud Latinos *grave pretium,* (*Salluſt. Hiſt.* III.) opponitur *levi pretio.* (*Sueton. Aug.* 41.) Semel in N. T. legitur Matth. XXVI, 7. *ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου* habens alabaſtrum unguenti valde pretioſi, ubi in quibusdam codicibus *πολυτίμου,* fortaſſe e loco Ioh. XII, 3. legitur. Vſus eſt etiam hac voce *Aeſchylus* in Suppl. v. 25. *ὕπατοί τε θεοὶ καὶ βαρύτιμοι,* ubi tamen *βαρύτιμος graviter punientem* ſignificat.

ΒΑΣΑΝΙΖΩ, fut. *ίσω,* 1) proprie: *examino, probo, exploro metalla per lapidem Lydium,* qui *βάσανος* Graecis dicitur. 2) *inquiro per torturam, torqueo maleficos ad eruendam veritatem,* nam *βάσανος* etiam *tormentum* notat, *per quod inquiſitio fieri ſolet.* Sic legitur apud *Ioſeph. A. I.* II, 6. 4. XVI, 8. 1. Hinc in N. T. ſynecdochice uſurpatur, ut ſignificet 3) relate ad corpus, *doloribus acribus ac gravibus vexare, acutiſſimis et graviſſimis cruciatibus afficere.* Matth. VIII, 6. *ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος* ſervus meus domi decumbit paralyticus, et graviſſimos ſuſtinet dolores. Apoc. IX, 5. *ἵνα βασανισθῶσι μῆνας πέντε.* ib. XII, 2. *βασανίζεσθαι* de doloribus parturientis uſurpatur, et idem valet, quod *ὠδίνω.* Eodem ſenſu in verſ. Alex. 1 Sam. V, 3. uſurpatum legitur, et 2 Macc. VII, 13. 4) in univerſum: *affligo, moleſtiam facio,* et *βασανίζομαι laboro, vexor,* ita, ut ad corpus aeque ac ad animum referatur. Matth. VIII, 29. *ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;* huc cur nos vexatum venis ante tempus? ubi *βασανίσαι,* quoad ſenſum et ex mente daemone acti, eſt: *eripere et coërcere poteſtatem in corpora humana.* Marc. V, 7. Luc. VIII, 28. coll. IV, 34. nam de poenis et cruciatibus, daemonibus a Deo paratis, in omnibus his locis cogitari nullo modo poteſt. Marc. VI, 48. *καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν* et vidit eos multum in remigando laborare, ſeu vexari remigando. 2 Petr. II, 8. *ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν* impie eorum factis magna aegritudine animi afficiebatur pius Lothus. Apoc. XI, 10.

Eodem

Eodem plane sensu habet *Philostrat. Vita Apollonii* IV, c. 25. *Arrian. Epictet.* II, 22. *Lucian. Amor.* p. 875. Hinc ex adiuncto: 5) *punio, poenis afficio.* Apoc. XIV, 10. καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ibid. XX, 10. καὶ βασανισθήσονται εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Sapient. XI, 9. *Ioseph. A. I.* II, 14. 4. 6) *huc et illuc agito, iacto.* Matth. XIV, 24. τὸ δὲ πλοῖον ἦν βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων. *Vulgatus:* fluctibus maris agitabatur. Alex. hebr. רְגָזָה *commotio, agitatio* per βάσανος reddiderunt Ezech. XII, 18. *Thom. M.* τὸ βασανίζειν ἐπὶ δοκιμασίας λαμβάνεται, καὶ τῶν διὰ λόγων, καὶ τῶν διὰ τιμωρητικῶν ὀργάνων. μὴ λέγε οὖν βεβασανίσαι ὑπὸ νόσου, ἀλλ' ἐξητάσαι, ubi legendi sunt Interpretes. *Etym. M.* βασανίζειν· οὐ τὸ αἰκίζεσθαι καὶ τιμωρεῖσθαι παρὰ τοῖς ἀττικοῖς, ἀλλὰ τὸ ἀνακρίνειν καὶ δοκιμάζειν καὶ ἐλέγχειν τὸ ἀληθὲς διὰ λόγων.

ΒΑΣΑΝΙΣΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *examen, exploratio, inquisitio, quae fit vel per lapidem Lydium vel per tormenta.* (a βασανίζω.) 2) *dolor gravis ac vehemens.* Apoc. IX, 5. καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου et dolores eorum similes erant doloribus, qui excitantur ictu scorpionis. 3) *poena gravissima, qua aliquis afficitur.* Apoc. XVIII, 7. 10. 15. 4) *locus, ubi aliquis excruciatur et poena afficitur.* Apoc. XIV, 11. καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας αἰώνων, ubi βασανισμὸς vel est τόπος τῆς βασάνου, ut vocatur infernum Luc. XVI, 28. vel πῦρ καὶ θεῖον, quo cruciandos esse idololatras v. 10. dixerat.

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *tortor, qui tormentis veritatem eruit, explorator.* (ab eodem.) *Hesych.* ὁ δημόκοινος, πολλάκις δὲ ὁ ἐξεταστής, καὶ παρὰ τῶν ἀνδραπόδων τὴν ἀλήθειαν πυνθανόμενος. Idem: λίθος οὕτω λέγεται, λυδικοῦ λίθου γένος, καὶ λίθος βάσανος, ᾧ παρατρίβοντες τὸ χρυσίον ἐδοκίμαζον. 2) *commentariensis, custos et praefectus carceris*, qui a Luca Act. XVI, 23. δεσμοφύλαξ vocatur, aut secundum alios: *praefectus ergastulis, qui gravissimos labores imponebat.* Sic semel legitur in N. T. Matth. XVIII, 34. παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς debitorem dedit in nervum, seu commentariensi tradidit in custodiam; ubi sermo est de debitore improbo, qui in custodiam dari, non torqueri solet, ut vera confiteatur. *Plutarch.* T. II. p. 498. Tyranni δημίους τρέφουσι καὶ βασανιστάς. Recte autem ad h. l. *Grotius carcerem* etiam ICtis *cruciatum* dici, idoneis argumentis probavit. Conf. *Fischeri* Prolus. XIX. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 20.

ΒΑΣΑΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *examen quodcunque, quocunque etiam fiat modo*, speciatim: *examen metallorum et inquisitio per tormenta.* *Hesych.* δοκιμασία. 2) per metonymiam partim *tormentum, quod adhibetur, ut vera extorquean-*

tur,

tur, v. c. apud *Aelian. V. H.* VII, 18. partim *coticulam*, seu *lapidem Lydium* notat, *quo aurum, aliudve metallum probatur et examinatur*, *qui indicat*, *quantum auri fit in vena, quantum argenti vel aeris*, v. c. apud *Pindar. Pyth.* Od. X, v. 105. πειρῶντι δὲ καὶ χρυσὸς ἐν βασάνῳ πρέπει. *Harpocrat.* βάσανος· λίθος οὕτω καλεῖται, ᾗ τὸ χρυσίον παρατριβόμενον δοκιμάζεται. *Etym. M.* χρυσοχοϊκὴ λίθος, ἐν ᾗ δοκιμάζεται ὁ χρυσὸς, ἄντι ὄβρυζος, ἄντι κίβδηλος ᾖ. 3) in N. T. *omnis corporis cruciatus et dolor, maxime e morbis gravibus et acribus qui oritur.* Matth. IV, 24. ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους variis morbis et cruciatibus vexatos. Sic *Aquila* hebr. מַכְאוֹב βάσανος transtulit Eccles. I, 18. Conf. etiam Alex. 1 Sam. VI, 3. 4. 17. Sapient. XIX, 4. 1 Macc. IX, 56. *Aelian. V. H.* VII, c. 18. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* βάσανος· ἄλγημα, πληγή. 4) *poena quaevis*, inprimis *poenae infernales post mortem.* Luc. XVI, 23. ὑπάρχων ἐν βασάνοις inter cruciatus infernales; nam praecessit ἐν τῷ ᾅδῃ. ibid. v. 28. εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου ubi locus tormentorum est infernus.

ΒΑΣΙΛΕΊΑ, ας, ἡ, 1) *regnum, imperium, quod regionibus continetur et a rege possidetur.* Marc. VI, 23. ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου dimidiam adeo regni mei partem. Apoc. XVI, 10. 2) *provincia, minor pars regni.* Matth. IV, 8. καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου demonstrabat ipsi varias terrae iudaicae provincias. Idem valet de loco Luc. IV, 5. Esther. VIII, 12. IX, 16. 20. pro hebr. אֲשֶׁר בְּכָל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ Alexandrini habent: οἵ εἰσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. 3) *imperium, respublica, quae administratur a rege aut ab alio principe.* Matth. XII, 25. πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται omnis respublica, factionibus divisa, dilabitur. ibid. v. 26. βασιλεία τοῦ σατανᾶ occurrit ex opinione Iudaeorum, qui varias spirituum malorum classes constituebant, quibus principem atque praesidem Satanam tribuere solebant. Marc. III, 24. Luc. XI, 17. 18. Act. I, 6. εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰσραήλ; num hoc tempore restitues collapsam rempublicam israeliticam? 4) per metonymiam: *imperium, regni administratio et regimen, dominatus, principatus, potestas.* Matth. VI, 13. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία tu enim es universi dominus. Luc. I, 33. καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος eiusque imperii non erit finis. Ioh. XVIII, 36. ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου non est mihi saeculare ac humanum imperium. Hebr. I, 8. Apoc. XII, 10. ubi βασιλεία cum ἐξουσία permutatur. Apoc. XVII, 17. 18. *Herodian.* IV, c. 3. §. 10 et 11. VI, c. 2. §. 1. 5) *natio*, seu *gens*, *regis* seu *principis imperio subiecta.* *Suid.* βασιλεία καὶ τὸ ἔθνος τὸ βασιλευόμενον. Matth. XXIV, 7. ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν gens in gentem et populus in populum insur-

insurget. Marc. XIII, 8. Luc. XXI, 10. Hebr. XI, 33. κατηγωνίσαντο βασιλείας potentissimas nationes vicerunt. 6) *dignitas regia, titulus et honor regis.* *Suid.* βασιλεία· τὸ ἀξίωμα. Luc. XIX, 12. λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν ut dignitatem regiam a senatu romano sibi expeteret. Apoc. XVII, 12. οἵτινες βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλ' ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς λαμβάνουσι. 7) βασιλεία ponitur pro βασιλεὺς *rex*, abstracto posito pro concreto. Marc. XI, 10. εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβίδ, coll. Luc. XIX, 38. εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεύς. Apoc. I, 6. καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν ἱερεῖς τῷ Θεῷ. *Eichhornio* in Comm. ad h. l. βασιλεία ἱερεῖς positum esse videtur pro βασιλεία ἱερέων, ut sit societas hominum, qui sacerdotum iuribus ac privilegiis fruuntur, h. e. Christianorum, quibus liber ad gratiam divinam aditus (1 Petr. II, 9. coll. Exod. XIX, 6.) Christi interventu reclusus est. Eodem modo ἱεράτευμα pro ἱερεῖς ponitur 1 Petr. II, 5. 9. 8) metaphorice: *felicitas, fortunatus ac prosper rerum status*, maxime *felicitas futurae vitae.* Matth. XXV, 34. κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν fruamini iam felicitate destinata vobis inde ab aeterno. Luc. XII, 32. ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν nam Deus vobis omnia, ad fortunatum rerum vestrarum in his terris statum pertinentia, suppeditabit. ib. XXII, 29. διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν spondeo vobis eandem, quam mihi pater promisit felicitatem. Conf. de hac notione, quae infra ad βασιλεὺς et βασιλεύω a me dicentur. Restat iam, ut etiam de vi et sensu formularum, in N. T. frequentissimarum, βασιλεία Θεοῦ, βασιλεία τῶν οὐρανῶν, βασιλεία τοῦ Ἰησοῦ, seu χριστοῦ, *regnum Dei, coelorum, I. C.* quod etiam interdum simpliciter ἡ βασιλεία dicitur, pro viribus exponam, ad iuvandam veram N. T. in haud paucis locis interpretationem. Multos atque doctissimos interpretes invenerunt nostra inprimis aetate hae formulae loquendi admodum difficiles et ambiguae, Matth. IV, 23. VIII, 12. XIII, 19. inter quos eminent Ven. *Koppius* in Excursu I. ad Ep. ad Thessal. *Doederlein.* in Institutt. Theol. Christ. p. m. 743 seq. et *Keilius* in Hist. Dogmatis de regno Messiae, Christi et Apostolorum aetate, ad illustranda N. T. loca accommodate exposita, (Lipſ. 1781. 4.) qui, etsi in sensu singulorum locorum constituendo dissentientes, in eo tamen consentiunt, fuisse has formulas non ab ipso Iesu et Apostolis inventas, sed iam longe ante eorum tempora Iudaeorum mentibus infixas haesisse. Quae autem *regni Messiae* expectatio Iudaeorum animos occupaverat, non est dubium, quin profecta sit e V. T. oraculis, quae ex communi saltem doctorum iudaicorum interpretatione novum regem iudaicae genti promitterent, qui veram Iehovae religionem instauraturus, corruptos Iudaeorum mores

 emen-

emendaturus, peccata populi expiaturus, eumque a iugo alieni imperii ita liberaturus esset, ut regnum eius summa tranquillitate, amplitudine ac felicitate insigne futurum esset. Ps. II. CX. Ies. XI. LII. LIII. Micha IV. V. Dan. IX, 24. 27. Conf. *Schoettgen.* Dissertatio de regno coelorum מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם in Hor. Hebr. Vol. I, p. 1147. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 256. et *Koppe* l. l. p. 214 seq. Quas itaque tum libris sacris, tum sermone familiari Iudaeorum pervulgatas videbant formulas de munere et beneficiis Messiae, has, ut partim se ingenio Iudaeorum accommodarent, partim autem ipsam veram doctrinam de Messia a popularibus praeiudiciis eo facilius purgarent, pro sapientia sua retinere haud dubitarunt Iesus atque Apostoli, et iam quomodo Scriptores N. T. hac ratione loquendi usi fuerint, dispiciendum erit. Iam vero *Koppe* et post eum *Keilius* multis nobis rationibus persuadere conati sunt, in N. T. formulis: *βασιλεία θεοῦ, οὐρανῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ* describi tantum *illud Christi regnum, quod post mortuorum demum in vitam reditum insigni aliqua maiestate ab ipso inaugurabitur, quoque ii, qui eius doctrinam his in terris amplexi sunt vitamque ad eius praecepta instituerunt, beatissima felicitate fruentur.* Sed iam recte monuit *Doederlein.* l. l. minime consentaneum videri, omnia N. T. loca ad hanc trahere significationem, quam in quibusdam tantum locis valere concedendum est, sed constituenda potius esse varia notionum huius formulae genera ex contexta oratione et temporis *περιστάσεσι* dilegenter definienda. Ne itaque a me misceantur invicem, quae miscenda non sunt, ne vis interpretationi singulorum locorum N. T. inferatur in favorem opinionis amicorum, sententiae reliquorum interpretum omnium accedere, et varia significationum genera constituere placet. Sunt autem haec: *α) tempus adventus Christi in has terras.* Matth. III, 2. ubi Iohannes baptista, qui tamen non admodum explicitas de regni Messiae indole habuisse videtur ideas, populum docet: *μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν* emendatione animorum praeparate vos ad initia regni Messiae, quae iam imminent. ib. IV, 17. initia iam cepit regnum Messiae, coll. v. 23. *κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας* tradens doctrinam de Christi in has terras adventu. ibid. X, 7. Marc. I, 15. Luc. X, 9. 11. *β) omnis salus et felicitas per Christum hominibus parta.* Matth. X, 33. *ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ* operam date, ut consequamini felicitatem christianam. ibid. XII, 28. *ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ* liberationem iam a spirituum malorum potestate vobis per me, Messiam, contigisse. XIX, 12. *διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν* ut compotes fierent felicitatis per Christum partae. Luc. VI, 20. XI, 2. *ἐλθέτω σου ἡ βασιλεία* etiam nos participes redde felicitatis christianae. v. 20.

XII,

XII, 31. XVI, 16. Act. VIII, 12. Speciatim ita dicitur γ) *futura Christianorum felicitas in coelo cum reditu Christi e coelo coniuncta.* Matth. V, 10. ὅτι αὐτῶν ἐςὶν ἡ βασιλεία τῶν ὀρανῶν nam aliquando felicitate aeterna beabuntur. ibid. v. 19. ἐλάχιςος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ὀρανῶν exigua praemia in futura vita sperare poterit. v. 20. VII, 21. salutis aeternae particeps erit. VIII, 11. 12. οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας quibus primum destinata fuit felicitas aeterna Christianorum. XVIII, 3. 4. XX, 1. Marc. IX, 47. coll. v. 46. Luc. XIII, 28. 29. XIV, 15. XXII, 16. 18. 30. XXIII, 42. Act. XIV, 22. 1 Cor. VI, 9. 10. XV, 50. Galat. V, 21. Ephes. V, 5. 1 Thess. II, 12. 2 Thess. I, 5. 2 Tim. IV, 18. Iacob. II, 5. 2 Petr. I, 11. Iam, quia haec salus Christianorum in hac pariter ac futura vita speranda iis tantum vere contingit, qui *doctrinam Christi amplectuntur* et *diligenter observant*, et ipsa religio christiana haud ultimum inter beneficia Christi obtinet locum, factum est, ut formula: βασιλεία Θεῦ, ὀρανῶν, κ. τ. λ. etiam δ) interdum simpliciter *religionem christianam* significaret, ex Iudaeorum loquendi usu, apud quos formula, מַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, de religione vere divina usurpata, haud raro occurrit, ut *Schoettgen.* l. l. et *Wetstein.* ad Matth. XXI, 25. docuerunt. Matth. V, 3. ὅτι αὐτῶν ἐςὶν ἡ βασιλεία τῶν ὀρανῶν ad eos maxime pertinet religio christiana. XIII, 11. τὰ μυςήρια τῆς βασιλείας τῶν ὀρανῶν sensus parabolarum de fatis religionis christianae. ibid. v. 24. 31. 33. 38. 44. 47. 52. XXI, 43. XXII, 2. Marc. IV, 11. 26. 30. Marc. X, 14. τῶν γὰρ τοιύτων ἐςὶν ἡ βασιλεία τῦ Θεῦ hi sunt, quibus maxime destinatae sunt religionis christianae copiae. v. 15. ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τῦ Θεῦ ὡς παιδίον qui non animo puerili praeditus amplectitur religionem christianam. Luc. VIII, 10. IX, 62. XIII, 18. 20. XVIII, 17. 29. Act. XIX, 8. XXVIII, 23. 31. Rom. XIV, 17. in religione christiana non spectatur, utrum discrimen ciborum facias necne. 1 Cor. IV, 20. Apoc. I, 9. ἐν τῇ βασιλείᾳ ob religionem christianam. Confer *Noesselti Opusc. Exeget.* T. II. p. 112. ε) *coetus, societas Christianorum in his terris.* Matth. XI, 11. ὁ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ὀρανῶν minimus sectatorum Christi. v. 12. ἡ βασιλεία τῶν ὀρανῶν βιάζεται, vide βιάζω. XIII, 41. XVI, 19. XIX, 24. εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῦ Θεῦ amplecti religionem christianam. XXI, 31. XXIII, 13. Marc. X, 23. 24. 25. XII, 34. Luc. VII, 28. XVIII, 24. 25. Coloss. I, 13. Hebr. XII, 28. βασιλείαν παραλαμβάνοντες cum cives simus coetus Christianorum. Ioh. III, 3. 5. ζ) *imperium spirituale et invisibile, quo Christus coetum sectatorum suorum his in terris tuetur et auget, suamque doctrinam in dies magis magisque propagat.* 1 Cor. XV, 24. ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν quando Christus resignabit imperium suum. Apoc. XI, 15.

Hinc

Hinc interdum ita vocatur η) *ipsa propagatio religionis christianae in his terris* aeque ac *omne tempus, quo se Christus dominum ecclesiae suae insigni modo declarat.* Luc. IX, 27. ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, coll. Marc. IX, 1. Luc. XXI, 31. ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ adesse iam tempus, quo longe lateque propagabitur religio et felicitas christiana. Act. I, 3. Coloss. IV, 11. Matth. XVI, 28. 2 Tim. IV, 1. in utroque hoc loco *regnum Messiae* de solemni Christi in has terras reditu intellegendum est, postquam se universi generis humani dominum demonstrabit mortuorum resuscitatione et iudicio super omnes habendo. θ) *regnum Christi terrenum et aspectabile, quod sibi finxerat Iudaeorum credulitas Christi et Apostolorum maxime aetate, bellis contra hostes et tyrannos gentis israeliticae clarum et insigne,* cuius spe non solum plebem Iudaeorum, sed etiam ipsos Apostolos et Christianos aliquamdiu innutritos fuisse, constat. Huc pertinent loca N. T. Matth. XVIII, 1. XX, 21. Marc. XV, 43. Luc. XVII, 20. XIX, 11. XXIII, 51. Haec fere sunt loca N. T. (pauca enim tantum omisi, quae mihi ambiguitate laborare videbantur) in quibus formula βασιλεία Θεοῦ et οὐρανῶν legitur, e quibus satis apparet, τὸς οὐρανὸς pro *Deo ipso* poni, a quo omnia bona, per Christum hominibus parta, unice sunt derivanda. Conf. *Koppe* l. l. p. 216. et *Gottl. C. Storr.* D. de notione vocis βασιλεία τῶν οὐρανῶν ex ipsis Christi dictis eruta. Tub. 794. 4. et in Ei. *Opusc. Acad.* Vol. I. p. 253.

ΒΑΣΊΛΕΙΟΣ, είς, ὁ, ἡ, *regalis, regius, regem decens, ad regem pertinens.* Bis legitur in N. T. 1 Petr. II, 9. βασίλειον ἱεράτευμα sacerdotium regium, h. e. sacerdotes, qui regiam dignitatem habent, coll. Exod. XIX, 6. ὑμεῖς δὲ ἔσεσθέ μοι βασίλειον ἱεράτευμα, ubi in hebraico est: ממלכת כהנים. Substantive βασίλειον, scil. δῶμα s. οἴκημα, *regia, regia domus, aula.* Luc. VII, 25. ἐν τοῖς βασιλείοις (sc. δώμασι) in palatiis regiis, ubi τὰ βασίλεια sunt i. q. βασιλικοὶ δόμοι apud *Eurip.* Phoen. v. 1347. In vers. Alex. Prov. XVIII, 9. τῷ ארמון respondet. Eodem sensu sumitur apud Graecos. *Xenoph.* Anab. III, 4, 15. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 701.

ΒΑΣΙΛΕΥ΄Σ, έως, ὁ, 1) proprie: *rex, qui regis et nomen et potestatem et dignitatem habet.* Matth. I, 6. τὸν Δαβὶδ τὸν βασιλέα. ibid. II, 1. 3. Luc. X, 24. XIV, 31. 2) *qui cum imperio ac potestate regioni praeest, nec tamen regis nomen habet.* Matth. XIV, 9. ubi βασιλεὺς vocatur *Herodes Antipas*, qui Luc. III, 19. ὁ τετράρχης vocatur. Marc. VI, 14. Act. IV, 26. XII, 1. XXV, 13. Hebr. VII, 1. Eleganter de hoc loquendi usu exposuit *Krebsius* ad Decreta Romanorum pro Iudaeis e Iosepho, p. 159 et 391 seq. Iam quia Graeci etiam summum exercitus ac belli ducem βασιλέα vocare solebant, (*Orbicius*

bīcius in libello περὶ τῶν τάξεων, qui fubiectus eft *I. Scapulae* Lex. Gr. Lat. ed. Amft. 1687. Append. p. 128. ὁ δέ γε τοῦ παντὸς στρατοῦ ἡγεμονεύων, βασιλεύς. Adde *Diod. Sic.* T. II. p. 538. ed. *Wessel.*) factum eft, ut etiam 3) κατ᾽ ἐξοχὴν *imperator romanus* ita diceretur, quemadmodum ab Herodiano imperium romanum βασιλεία vocatur. 1 Tim. II, 2. ὑπὲρ βασιλέων pro falute imperatorum romanorum. 1 Petr. II, 13. εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι. ibid. v. 17. τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Exofum alias quidem erat Romanis *Regis* nomen, et ab illo aeque ac nomine *Domini*, quia utrumque odiofum effe fentiebant, diligenter abftinuerunt *imperatores romanis*; nihilominus tamen conftat ex monumentis fat antiquis, titulum βασιλέως non folum ab exteris et chriftianis Scriptoribus longe ante aevum Conftantinianum imperatoribus romanis datum effe, fed etiam in iudaicis Scriptoribus nomen מלך et קיסר promifcue ufurpatum reperiri. Conf. *Spanhemius* de Vfu et Praeftantia Numifmatum T. II. p. 397. et *Selden.* de Iur. Nat. et Gent. p. 803. 4) *quivis praefectus et praepofitus, dux.* Apoc. IX, 11. βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου. Sermo enim ibi eft de locuftis, quarum agmen certo ordine volitat praemiffis ducibus. V. *Eichhornii* Comm. ad h. l. Vol. II, p. 27. Sic etiam in Scriptt. gr. *fatrapae*, *Aefchyl.* Perf. v. 24. et *praetores* (conf. *Fifcher.* ad *Aefchin. Socr.* Dial. III, 2.) βασιλεῖς dicuntur. 5) κατ᾽ ἐξοχὴν *Deus Optimus Maximus* βασιλεὺς vocatur, ob fummum eius in omnes res creatas imperium. Matth. V, 35. ὅτι πόλις ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως eft enim fummi regis urbs, feu ipfius Dei fedes. 1 Tim. I, 17. Deus ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων, et ibid. VI, 15. βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων vocatur. Apoc. XV, 3. 6) hoc nomine infignitur *Chriftus*, *quatenus eft a Deo conftitutus Dominus ecclefiae fuae.* Matth. XXI, 5. XXV, 34. coll. v. 31. Luc. XIX, 38. Ioh. I, 50. ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. ibid. XII, 15. 7) *Chriftiani ob fummam eorum dignitatem et felicitatem* βασιλεῖς vocantur. Apoc. I, 6. καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, ubi tamen in aliis codicibus βασιλείαν loco βασιλεῖς, et rectius, ut videtur, legitur. Apoc. V, 10.

ΒΑΣΙΛΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *rex fum, regno, regis dignitatem et nomen habeo.* Luc. XIX, 14. οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ᾽ ἡμᾶς nolumus illum habere regem noftrum. ib. v. 27. 1 Tim. VI, 15. ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων. Interdum βασιλεύειν, ut ipfum nomen βασιλεὺς, etiam 2) de eo dicitur, *qui cum poteftate et imperio alicui regioni praeeft, nec tamen regis et nomen et dignitatem habet.* Sic Matthaeus II, 22. Archelaum, Herodis M. fucceſſorem, quem Auguftus non regem, fed ethnarcham tantum conftituit, βασιλεύσαι fcribit. Conf. fupra ad βασιλεὺς a me dicta. Interdum haec vox 3) etiam

iam de *ipso Deo* atque *Christo, filio Dei*, usurpatur, ad utriusque summum imperium in omnes res creatas, et speciatim coetum Christianorum describendum. Luc. I, 33. καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας et dominabitur perpetuo in familiam Iacobi. 1 Cor. XV, 25. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν. Apoc. IX, 15. 17. Apoc. XIX, 6. ubi tamen βασιλεύειν est: *praestare se dominum, summi sui imperii edere documenta.* 4) metaphorice, et adiuncta universalitatis notione, *vim suam exserere in aliquem, invalescere* notat. Rom. V, 14. ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωσέως vim suam mors exercuit in omnes inde ab Adamo usque ad Mosen. ibid. v. 17 et 21. ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης quemadmodum mors, peccati poena, in omnes homines grassata est, ita benignitas divina vim suam exseruit per remissionem peccatorum. VI, 12. μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι ne operetur per vos vitiositas. *Xenoph. Mem.* IV, 3. 14. ἡ ψυχὴ βασιλεύει ἐν ἡμῖν. 5) *beatus, felix sum, felicissima conditione fruor, summam obtineo dignitatem.* Rom. V, 17. ἐν ζωῇ βασιλεύσουσι vivent et beati erunt. 1 Cor. IV, 8. χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε, καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε sponte vestra felicissimi facti estis, et utinam res ita se vere haberet! Apoc. V, 10. XX, 4. 5. *Plutarch. de virtute et vit.* T. VI. Opp. p. 384. *Reiske* τρυφήσεις ἐν πενίᾳ καὶ βασιλεύσεις. Sic et *regnare* apud Latinos de *iucundissimo rerum statu* dicitur, v. c. apud *Cic.* ad Divers. VII, 24. „olim cum regnare existimabamur." *Horat.* I. ep. X, 8.

ΒΑΣΙΛΙΚΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) *regius, regalis, ad regem spectans, a rege proveniens, regi conveniens.* Act. XII, 20. ἀπὸ τῆς βασιλικῆς (scil. χώρας) ex regio territorio. ibid. v. 21. ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν indutus veste regia. Alex. hac voce fere usi sunt pro hebraico מֶלֶךְ, et chaldaico מַלְכָּה 2 Sam. XIV, 26. Dan. VI, 7. etiam pro מַלְכוּת Esther. I, 19. 2) ὁ βασιλικὸς, sc. ὑπηρέτης, *aulicus, minister regis, aliquis e proceribus regis.* *Polyb.* IV, 76, 2. Ioh. IV, 46. 49. *Vulgatus: regulus*, unde in quosdam codices venit lectio βασιλίσκος. *Syrus:* ܥܒܕ ܡܠܟܐ Non omnibus tamen interpretibus probata fuit haec explicatio, quam multis Iosephi locis comprobavit *Krebsius* in Obss. Flav. p. 144. Alii, ut *L. Bos.* ἀνὴρ supplere malunt, ut ἀνὴρ βασιλικὸς sit, qui est e familia regis oriundus, agnatus Herodis; alii vero vocem στρατιώτης omissam esse iudicant. Conf. *Casauboni* Exercitt. Antibar. p. 356. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 866. 3) *summum, praestantissimum in suo genere.* Hanc vero significationem obtinet in loco Iacob. II, 8. ubi lex amoris et benevolentiae erga alios homines βασιλικὸς νόμος κατὰ τὴν γραφὴν nominatur, h. e. praeceptum,

ceptum, quod est iudice Scriptura sacra longe praestantissimum, quod Matth. XXII, 39. coll. 38. ἐντολὴ πρώτη καὶ μεγάλη dicitur; ubi vid. *Wetstenius*. Eodem sensu Graeci (apud quos βασιλικὸς etiam *virum nobilem, clarum, in dignitate aliqua constitutum* notat, ut docuit *Kypke* ad Ioh. IV, 46.) hac voce usi sunt, v. c. *Xenoph.* Sympos. I, 8. βασιλικὸν κάλλος.

ΒΑΣΊΛΙΣΣΑ, ης, ἡ, 1) *regina*, quae Graecis etiam βασίλεια aut βασιλὶς dicitur, monente *Phrynicho*: βασίλισσα οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων εἶπε, ἀλλὰ βασίλεια ἢ βασιλὶς, et *Scholiasta Oppiani* ad *Halievt.* I, 39. cui etiam *Thom. M.* et *Moeris* accesserunt. Sed βασίλισσα etiam apud *Plutarchum*, *Herodianum* (I, 7. 6.), *Heliodorum*, *Xenophontem* (Oecon. IX, 15.) *Polybium* (V, 43.) et alios legitur; conf. *Georg.* Hierocrit. N. T. P. I. p. 112. et *Irmisch.* in Obfervatt. ad l. l. *Herodian.* p. 247. Matth. XII, 42. βασίλισσα νότου. Luc. XI, 31. Act. VIII, 27. τῆς βασιλίσσης αἰθιόπων. 2) metaphorice: *mulier, in summa dignitate constituta.* Act. XVIII, 7.

ΒΆΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *gressus, incessus*, i. q. βάδισις, qua voce *Suidas* interpretatus est. Sic legitur apud *Sophocl.* in Ai. Flag. v. 8. Κυνὸς Λακαίνης ὥς τις εὔρινος βάσις. *Hesychius* quoque hoc ipsum nomen inter alia πορείαν et βῆμα significare monet. 2) metonymice: *id, quo fit gressus, pes, planta pedis, ea pedis pars, quae infra talos est.* Act. III, 7. ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ confirmatae sunt ipsius plantae et tali. Sapient. XIII, 19. τὸ μηδὲ βάσει χρῆσθαι δυνάμενον. *Herodian.* VI, 5. 12. *Apollodor. Bibl.* I, 3. πηρωθέντα τὰς βάσεις. *Schol. Sophoclis* ad Philoct. v. 692. βάσιν· πόδα. Hinc etiam *basin, fundamentum, fulcimentum* notat, quae significatio nec Alexandrinis interpretibus, nec graecis Scriptoribus infrequens est.

ΒΑΣΚΑΊΝΩ, fut. ανῶ, vox latina *fascino*, quae, praeeunte *L. Bos.* in Exerrcitt. Philol. in N. T. p. 174 seq. a βάσκω derivanda videtur, quod, *Hesychio* teste, *maledicere, obtrectare*, κακολογεῖν notat, ut adeo βασκαίνω 1) proprie: *calumnior, accuso*, significet, quam notionem olim vere in usu fuisse, tradunt Lexicographi vett. *Hesych.* βασκαίνει· μέμφεται. *Suid.* βασκαίνει· αἰτιᾶται καὶ μέμφεται καὶ συκοφαντεῖ. *Thom. M.* βασκαίνω· μέμφομαι, διαβάλλω. 2) *invidere*, quia calumniae ex invido in alios animo oriri solent. Vid. *Pollux* Onomast. III, c. 18. *Hesych.* βασκαίνει· λυπεῖ, φθονεῖ. *Dion. Halic.* T. VI. *Opp.* p. 339. et T. VIII. p. 130. *Reisk.* Sirac. XIV, 6. 8. coll. v. 10. Hinc βασκανία *invidia.* Sapient. IV, 12. 3) *fascinare oculos, magicis artibus excantare aliquem.* *Aelian.* V. H. I, 15. *Theocrit. Idyll.* ς. 39. Vnde graecis grammaticis βασκαίνειν est παρὰ τὸ φάεσι καίνειν, in qua sententia fuit *Schol. Aristoph.* ad Plutum v. 571. βασκαίνειν λέγεται παρὰ τὸ

τοῖς

τοῖς φάεσι καίνειν, ὃ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς πεύειν, διὰ τοῦ βλέμματος φθείρειν. Hinc 4) metaphorice: *malis artibus aliquem decipere et in errores inducere*. Sic semel legitur in N. T. Galat. III, 2. τίς ὑμᾶς ἐβάσκανε; quis vos falsa doctrina seduxit? Exposuit post alios de variis huius verbi significationibus *Irmisch.* ad *Herodian.* T. I. p. 897. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 222. et *Ioh. Floderus* in Diss. de vi verbi βασκαίνειν. Vpsal. 1764. 4.

ΒΑΣΤΆΖΩ, fut. άσω, 1) *porto, manu fero, baiulo, gero, mecum habeo*, et speciatim de iis usurpatur, qui onus humeris subeunt. Matth. III, 11. οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι non dignus sum, qui calceamenta eius portem, h. e. qui vilissima ipsi servitia praestem. Marc. XIV, 13. κεράμιον ὕδατος βαστάζων. Luc. VII, 14. οἱ βαστάζοντες qui portabant feretrum. ib. X, 4. XI, 27. ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε venter, qui te gestavit. Act. XXI, 35. 2) *attollo*, quia, quae portanda sunt, fere attolli debent. Ioh. X, 31. ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους. *Vulgatus:* sustulerunt igitur iterum lapides. coll. VIII, 59. *Ioseph.* A. I. VII, 11. 7. βαστάσας δὲ αὐτὴν ἀπὸ τῆς γῆς. VIII, 2. 2. *Homer. Il.* λ. 593. Φ. 405. 3) *aufero, removeo*, (*Appian. Bell. Civ.* l. I. p. 647.) etiam *surripio, furor*. Matth. VIII, 16. καὶ τὰς νόσους ἡμῶν ἐβάστασε in se suscepit morbos nostros; ubi imago petita est ab iis, qui onera aliorum in se suscipiendo, eos sublevant, eorumque incommoda in se transferunt; nisi statuere malimus, ut lat. *tollere* (*Ovid. Pont.* I, 3.) ita etiam βαστάζειν verbum fuisse olim proprium medicorum, morbos sanantium, quod docere videtur locus *Galeni* de *Compos. medic. per genera* II. ψώρας τε θεραπεύει, καὶ ὑπώπια βαστάζει. Ioh. XII, 6. καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν et quod immittebatur, furto auferebat. Sunt tamen, qui ἐβάσταζεν per *asservabat, curam habebat* reddere malint. Ioh. XX, 15. εἰ ἐβάστασας αὐτὸν si abstulisti eius cadaver; ubi in uno codice legitur ἦρας; coll. v. 13. et *Wetstenio N. T.* T. I. p. 959. *Suid.* βασταχθείη· ἀρθείη, κλαπείη. *Apollodor.* Bibl. III, 4. 3. Ita et *ferre* apud Latinos pro *auferre*. Conf. *Menagium* ad *Diog. Laërt.* IV, 5. §. 9. *Schweighaeuser.* ad *Polyb.* XVIII, 1, 15. et *Krebs.* Obss. Flav. p. 153 seq. 4) *asporto*, et metaphorice: *annuncio, trado, doceo, divulgo*. Act. IX, 15. τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν ut gentilibus tradat meam religionem. Confer quae de vi huius phraseos scripsit *H. Scharbau* in Obss. SS. p. 173 seq. 5) *intellego, capio, satis idoneus sum ad aliquid discendum et cognoscendum*. Ioh. XVI, 12. ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι multa adhuc dicenda restant, quibus tamen recte intellegendis vos impares sentio. *Syrus* bene: non potestis ܠܡܫܩܠ *capere*. *Epictet. Enchir.* c. 36. τὴν ἑαυτοῦ φύσιν κατάμαθε.

τάμωσθαι, εἰ δύνασαι βαστάσαι, sc. Φρενὶ, quod addit *Suidas* aliquo loco. 6) *perfero, sustineo, tolero, aequo animo fero, indulgeo.* Matth. XX, 12. τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα qui pertulimus laboris et aestus solis molestias. Act. XV, 10. Rom. XV, 1. τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν accommodare se imbecillioribus. Galat. VI, 2. ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε. Vide sub βάρος. Apoc. II, 2. 3. 7) *accipio, reporto, afficior,* i. q. κομίζομαι. Galat. V, 10. βαστάσει τὸ κρίμα poenas dabit Deo, punietur gravissime. Eodem modo נשא Micha VII, 9. usurpatur. 8) *premor, vexor aliqua re.* Galat. VI, 5. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει nemo est ab omnibus vitiis et erroribus plane immunis.

ΒΑ'ΤΟΣ, ου, ἡ, *rubus, sentis,* ἡ ἄκανθα, ut *Etymolog. M.* interpretatur, et τὸ τῆς ἀκάνθης εἶδος, teste *Moeride.* Alexandrini usi sunt pro hebraico סְנֶה, Exod. III, 2. 3. 4. Deut. XXXIII, 16. Quater legitur in N. T. Marc. XII, 26. ἐπὶ τοῦ βάτου, ubi historia de rubo ardente narratur, in quo Mosi Deus apparuit. Luc. VI, 44. οὔτε ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλὴν neque e rubo vindemiatur uva. ibid. XX, 37. Act. VII, 30. ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου in flamma rubi ardentis. *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 355. ed. *Reiske. Polyb.* III, 71. 1. Conf. de hac voce praeter *Dioscorid.* IV, c. 37. *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. I. p. 672. et *Ol. Celsii Hierobot.* T. II. p. 58.

ΒΑ'ΤΟΣ, ου, ὁ, *Batus.* Est genus mensurae liquidorum, quod iuxta *Ioseph.* A. I. VIII, 2 fin. capiebat sextarios septuaginta et duos, (δύναται, inquit, χωρῆσαι ξέστας ἑβδομήκοντα καὶ δύο) *amphora attica.* At *Epiphan.* de Mensuris p. 540. ed. Bas. quinquaginta tantum sextarios capere monet. Conf. *Theodoret.* Opp. T. I. ed. Hal. p. 466. et scholion in *Hexaplis Origen. Montfauc.* ad 3 Reg. V, 11. Nomen habet ab hebraico בַּת Esra VII, 22. quod teste *Theodor.* l. l. alii βάτον, alii βάδον scripserunt. Vocatur haec mensura etiam μετρητὴς ab Alex. 2 Paralip. IV, 5. In N. T. semel legitur Luc. XVI, 6. ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. *Vulg.* centum cados olei, ubi codices βάδους, κάδους, etiam κάβους habent. *Syrus* autem transtulit ܡܛܪܝܢ, quod est ipsum graecum μετρητάς. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 763.

ΒΑ'ΤΡΑΧΟΣ, ου, ὁ, *rana.* Vox πεποιημένη videtur auctori *Etym. M.* παρὰ τὴν βοὴν τραχεῖαν ἔχειν, quod habet vocem asperam et inconditam. Vide *Bochart.* Hieroz. P. II, L. V. c. 1. p. 651. Semel legitur in N. T. Apoc. XVI, 13. ὅμοια βατράχοις. Alexandrini usi sunt pro hebr. צְפַרְדֵּעַ Ps. LXXVIII, 45. CV, 30.

ΒΑΤΤΟΛΟΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *balbutio, lingua titubo et haeſito*; nam βάττος dicitur Graecis, *qui non poteſt plane, clare et diſtincte eloqui quod vult*, μογιλάλος. Iam, quia balbutientes ſolent multis vicibus iterare ſyllabas et ſingula verba, factum eſt, ut βαττολογεῖν deinde etiam ſignificaret 2) non tam *verboſum eſſe*, quam *repetitione verborum eorumdem odioſa et vana uti, eadem ſaepius repetere in loquendo*, i. q. ταυτολογεῖν. Sunt tamen, qui originem duxiſſe hoc vocabulum exiſtimant a *Batto* quodam, poeta, qui hymnos perhibetur feciſſe longos et verboſos, conſtantes formulis multis, unam eandemque rem declarantibus. *Suid.* βαττολογία· ἡ πολυλογία, ἀπὸ Βάττε τινὸς μακρὰς καὶ πολυστίχους ὕμνους ποιήσαντος, ταυτολογίαν ἔχοντας. *Alberti* Gloſſ. N. T. p. 202. μὴ βαττολογήσητε. Βάττος ἦν Λίβυς τὸ γένος Κυρηναῖος αἰπόλος ἢ ποιμὴν ὕθλος καὶ ϛωμύλος, παρ' ὃ τὸ βαττολογεῖν καὶ ὑθλεῖν. In libris graecis, qui ad noſtram pervenerunt aetatem, verbum βαττολογέω non reperitur, ſed olim in uſu fuiſſe, docet *Heſych.* βαττολογία· ἀργολογία, ἀκαιρολογία. Tantum legitur in N. T. Matth. VI, 7. προσευχόμενοι μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοὶ ne multa et inania verba faciatis in precibus, gentilium more; ad quem locum conf. *Schwarz.* Commentar. Ling. Gr. p. 246. et Sirac. VII, 15. Caeterum lectu digna de hac voce habent *Caſaubonus* Exercitt. Antibar. XIV, 8. *Stolberg.* Exercitt. Ling. Gr. IX, p. 364. *Wetſtenius* N. T. T. I. p. 322. *Guſt. Sommelius* D. de genuina notione h. v. Lund. 1766. 4. et *I. D. Michaëlis* in Diatribe de Battologia, in Syntagmate Commentationum P. II. p. 57 ſeq.

ΒΔΕ'ΛΥΓΜΑ, τος, τὸ, 1) *abominatio, exſecratio, averſatio*, etiam *res abominabilis et deteſtabilis, quam ob foetorem peſſimum, quem emittit*, (ſic enim proprie dici videtur) *vel aliam foeditatem omnes averſantur*. Matth. XXIV, 15. Marc. XIII, 14. τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, qua formula aut ſumma et abominabilis vaſtatio, aut ob locum Dan. IX, 29. XII, 11. ubi שִׁקּוּץ מְשֹׁמֵם legitur, exercitus omnia vaſtans, per quem imminet ſumma et abominabilis vaſtatio, indicatur, coll. Luc. XXI, 20. et *Ioſeph.* A. I. X, 11. 7. Simpliciſſima haec interpretandi ratio, quae etiam punctum tulit *Krebſii* in Obſervv. Flav. p. 52. adeo certa eſt, ut mirandum ſit, alios βδέλυγμα ἐρημώσεως de ſtatua Caligulae, in templo Hieroſolymitano collocata, hiſtoriae repugnantes, explicaſſe, alios vero de *inſignibus aquilarum, in Hieroſolymam et templum a Romanis collocatis*, cogitaſſe. Conf. *Erneſti* ad *Suidae* et *Phavorini* Gloſſas Sacr. p. 26. Luc. XVI, 15. βδέλυγμα ἐνώπιον τῦ θεῦ diſplicet Deo. 2) ſpeciatim βδέλυγμα *idolum, idololatriam* et *omne, quod ad idolorum cultum pertinet*, ſignificat, ex uſu loquendi Alexandrinorum. Sic 1 Reg. XI, 5. Aſtarte

βδέλυγμα Σιδωνίων idolum Sidoniorum vocatur ab Alexandrinis, et ab iisdem βδέλυγμα pro אֱלֹהִים, 1 Regg. XI, 33. גִּלּוּלִים, ibid. XXI, 22. et אֱלִילִים, Ief. II, 8. 20. ponitur; in quo secuti videntur usum vocabulorum hebraicorum שִׁקּוּץ (quod Devt. XXIX, 17. Ierem. XIII, 27. de idolorum cultu usurpatur) et תּוֹעֵבָה. (quod de *ipsis idolis* Exod. VIII, 26. dicitur.) *Lex. Cyrilli MS.* πᾶν εἴδωλον βδέλυγμα ἐκαλεῖτο παρὰ Ἰουδαίοις. Hunc referrem locum Apoc. XVII, 4. ποτήριον γέμον βδελυγμάτων, ubi explicationis causa additur καὶ ἀκαθάρτητος πορνείας αὐτῆς. ibid. v. 5. Babylonia mater τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς, h. e. idolorum cultus, latissime propagati, dicitur. *Coran. Sur.* LXXIV, 5. 3) *peccatum atrocissimum.* Apoc. XXI, 27. ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος. Sirac. XV, 14. ubi *Syrus* videndus. In vers. Alex. respondet hebraico מְזִמָּה *scelus gravissimum.* Ier. XI, 15. *Phavor.* καὶ ἔτι βδέλυγμα ἡ πραττομένη πρᾶξις παρὰ τὸν προσήκοντα λόγον. Idem tradit *Lex. Cyrill. MS.*

ΒΔΕΛΥΚΤΟ'Σ, ὁ, ἡ, τὸ, *abominabilis, exsecrabilis, detestabilis*, a βδελύσσομαι. Semel legitur in N. T. Tit. I, 16. βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς Deo ob impietatem abominabiles. Proverb. XVII, 15. תּוֹעֲבַת יְהוָה גַּם שְׁנֵיהֶם Alex. ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ Θεῷ. *Hesych.* βδελυκτός· μισητὸς, ἐξεθεωμένος, βδελυρός.

ΒΔΕΛΥ'ΣΣΟΜΑΙ, vel attice ΒΔΕΛΥ'ΤΤΟΜΑΙ, fut. ύξομαι, 1) proprie: *aversor aliquam rem ob foetorem aut saporem pessimum, quem emittit.* Sic legitur apud *Aristoph.* Plut. v. 700. *Hesych.* βδελύσσεσθαι· κενοῦσθαι τὴν κοιλίαν. Hinc 2) in universum: *abominor, aversor, detestor aliquid. Aristoph. Nub.* 1131. *Suid.* βδελύττεσθαι αἰτιατικῇ, μυσάττεσθαι, ναυτιᾶν, ἀποστρέφεσθαι. *Hesych.* βδελυσσόμενοι· μισοῦντες. βδελύττεται· μισεῖ, ὑφορᾶται. 3) *abominabilem et detestandum esse*, et inprimis de *iis* usurpatur, *qui sceleribus atrocissimis omnis generis et idolorum cultu se abominabiles Deo reddunt.* Apoc. XXI, 8. καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις, coll. Hos. IX, 10. 4) *abominabile aliquid declaro, iubeo alios aliquid detestari.* Sic legitur in N. T. Rom. II, 22. ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα qui idolorum cultum fugiendum mones; nam praecessit ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν.

ΒΕ'ΒΑΙΟΣ, α, ὁ, ἡ, et αιος, αία, αιον, 1) proprie: *firmus, stabilis, qui non facile labefactari et concuti potest. Hesych.* βέβαιον· ἀσάλευτον, ἀσφαλές. Hinc explicandum esse censuerunt plerique interpretes locum Hebr. VI, 19. ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, non incommode quidem, sed tamen non necessario, nam verba ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν aeque commode ad ἣν, sc. ἐλπίδα, ac

ad

ad *ἄγκυραν* referri possunt. 2) *certus, qui est indubitatae veritatis, erroris expers, ratus*, i. q. *ἀληθής*. Rom. IV, 16. *εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν* et ita rata maneat promissio, h. e. eventum habeat certissimum. 2 Cor. I, 7. *καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν* et spem certissimam de vobis foveo. Hebr. II, 2. lex Mosaica *βέβαιος* dicitur, quatenus eius promissiones et minae certissimum habuerunt eventum, et nemo eam impunis violare poterat. ibid. IX, 17. *διαθήκη ἐπὶ νεκροῖς βεβαία* testamentum ratum fit testatoris morte. 2 Petr. I, 19. *ἔχομεν βεβαιότερον προφητικὸν λόγον* habemus certiora vaticinia. 3) *constans*. Hebr. III, 6. *παῤῥησία βεβαία* constans fiducia. ibid. v. 14. 2 Petr. I, 10. *Thucyd.* V, 43. *οὐ βεβαίους φάσκων εἶναι Λακεδαιμονίους*.

ΒΕΒΑΙΟ͂Ω, ῶ, fut. *ώσω*, 1) proprie: *aliquid firmum et stabile reddo, et efficio, ne labefactetur aut e loco suo dimoveatur.* Ita in N. T. non legitur, etsi ita haud raro adhibetur ab exteris scriptoribus. 2) metaphorice: *confirmo certis argumentis, auctoritate munio, persuadeo*, etiam speciatim: *ratum facio, eventu comprobo. Hesych.* *βεβαιῶ· κυρῶ*. Marc. XVI, 20. *τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν σημείων* miraculis doctrinae eorum divinam auctoritatem conciliante. Hebr. II, 3. *ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη* nobis a discipulis Christi certissime tradita est. Hebr. XIII, 9. *καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν* praeclarum est animum habere de veritate religionis christianae persuasum. Rom. XV, 8. *εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὴν ἐπαγγελίαν τῶν πατέρων* ut eventu comprobaret promissiones a Deo maioribus datas. Hoc sensu est et apud *Lysiam* p. 325. et apud *Demosthenem*, observante *Wetstenio* N. T. T. II. p. 93. 3) *constantem reddo, efficio, ut aliquid menti alicuius semper inhaereat, confirmo.* 1 Cor. I, 8. *ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἀνεγκλήτους* qui et vos confirmabit in vero religionis christianae studio. 2 Cor. I, 21. *ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστὸν* qui confirmat nos vobiscum in religione christiana. Coloss. II, 7. *βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει*. 1 Cor. I, 6. *καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν* et doctrina christiana altos in animis vestris egit radices et cotidie progressus facit.

ΒΕΒΑΙ͂ΩΣΙΣ, *εως*, ἡ, *confirmatio, uberior declaratio et defensio.* (a *βεβαιόω*.) Philipp. I, 7. *βεβαίωσις τῆς πίστεως* defensio, religionis christianae confirmandae causa suscepta. Hebr. VI, 16. *ὁ ὅρκος εἰς βεβαίωσιν* iusiurandum datum ad fidem faciendam dictis. coll. *Thucyd.* IV, 87. Saepius non legitur in N. T. Sapient. V, 20. *προσοχὴ νόμων βεβαίωσις ἀφθαρσίας* observatio praeceptorum divinorum animum certa spe felicitatis aeternae replet.

ΒΕ'ΒΗΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie Graecis dicebatur *profanus*, h. e. *omnis, qui a sacris arcetur et mysteriis, non initiatus*, i. q. ἀμύητος, *qui quasi limine*, τῷ βηλῷ, *et ostio templi arcetur et arcendus est*. Recte enim deducitur a βηλὸς, quod *limen domus* et *limen aedis sacrae* significat, et βε, quod in compositione *negandi* et *privandi* significationem habet. Videatur *Herald.* ad *Arnob.* p. 78. Βέβηλον iisdem proprie *omne, quod Diis non est consecratum*, dicitur, v. c. *Aeschyl.* Supplic. v. 518. βέβηλον ἄλσος, h. e. τὸ πᾶσι βατὸν καὶ μὴ ἱερόν. Conf. *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Apoll. v. 2. *Hesych.* βέβηλον· τὸ μὴ ἱερὸν καὶ ἄθεον. βέβηλος· ἀνίερος, ἀμύητος. *Etym. M.* βέβηλος· ὁ μὴ ἱερὸς τόπος, ἀκάθαρτος καὶ βατὸς πᾶσιν. Sed in N. T. et de *personis* adhibetur, et tunc, 2) ut latinum *profanus*, *religionis ac sacrorum violatorem et contemtorem, hominem, qui legem nullam divinam curat*, significat. Sic legitur in N. T. 1 Tim. I, 9. ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις. Hebr. XII, 16. 3 Macc. II, 14. — et de *rebus* dicitur et 3) *omne, quod est alienum a religione christiana*, significat. 1 Tim. IV, 7. τοὺς βεβήλους μύθους fabulas a religione christiana plane alienas. ibid. VI, 20. 2 Tim. II, 16. — Vtuntur fere hoc vocabulo Alexandrini pro hebr. חֹל Levit. X, 10. 1 Sam. XXI, 4. 5. Occurrit etiam in *Aquilae* reliquiis Ezech. XLVIII, 15.

ΒΕΒΗΛΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *profano, contamino, violo*. Respondet hebr. חִלֵּל, חִלֵּל, Exod. XXXI, 14. Num. XVIII, 32. Nehem. XIII, 17. etiam טמא Ezech. XLIII, 7. 8. in versione Alex. In N. T. bis legitur. Matth. XII, 5. τὸ σάββατον βεβηλοῦσι leges Sabbati violant, coll. Nehem. XIII, 18. βεβηλῶσαι τὸ σάββατον. Act. XXIV, 6. τὸ ἱερὸν ἐπείρασε βεβηλῶσαι templum conatus est profanare. Ezech. XXII. 26. καὶ ἐβεβήλουν τὰ ἅγιά μου καὶ τὰ σάββατα. *Hesych.* βεβηλοῦνται· μιαίνονται, ἁμαρτάνουσι. Idem: ἐβεβήλωσεν· ἐμίανεν, ἐμόλυνεν, ἀκάθαρτον ἐποίησε.

ΒΕΕΛΖΕΒΟΥ'Λ, ὁ, seu, ut etiam in codicibus N. T. haud raro scribi solet, Βεελζεβούβ. Ita vocatur in N. T. *princeps geniorum malorum, Satanas*, ὁ ἄρχων τῶν δαιμονίων, ut explicatur Matth. XII, 24. Marc. III, 22. Luc. XI, 15. 18. 19. ubi ἐν Βεελζεβοὺλ est: auxilio principis geniorum malorum. Matth. XII, 27. X, 25. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν patremfamilias cum Beelzebulis ministrum criminantur. De origine huius vocis diversae sunt doctorum virorum sententiae. Alii pro Βεελζεβοὺβ, β cum λ permutato, dictum existimant. בַּעַל זְבוּב autem erat nomen *idoli Ecronitarum*, 2 Regg. I, 2. proprie notans *Dominum muscarum*, quod crederent, illud idolum abigere posse muscas, quibus regio Ecronitarum admodum vexabatur, quemadmodum

dum et Iupiter a Graecis dictus fuit *ἀπόμυιος*, h. e. abactor muscarum, et *μυίαγρος*. Conf. *Seldenum* de *Diis Syris* II, c. 6. *Plin. H. N.* X, 28. Cyrenaici Achorem Deum invocant, muscarum multitudine pestilentiam afferente, quae protinus intereunt, postquam libatum est illi Deo. *Alberti* Gloss. N.T. p. 30. βεελζεβούλ· *καταπίνων μυίας*, ex זְבוּב *musca* et בַּעַל, quod Alexandrini Ies. XVI, 8. *καταπίνειν* reddiderunt per metathesin literarum pro בָּלַע *absorpsit*. Alii Iudaeos Satanae nomen βεελζεβούλ ignominiae causa dedisse statuunt eumque, quasi *dominum stercoris*, seu *stercoreum* vocasse, a זֶבֶל *fimus, stercus*. Conf. *Lightfoot.* ad Matth. XII, 24. Sed rectius statuere videntur, qui βεελζεβούλ proprie *principem, praefectum deastrorum* notare affirmant, ut זִבּוּל nomen olim fuerit omnibus idolis commune, (Certe זִבּוּל *stercorarium* etiam pro *fano idololatrico* legitur in *Hieros. Berachos* Fol. 12. col. 2. et ibidem sacrificantes idolis *stercorantes* מזבלין dicuntur. Vide *I. Sauberti Var. lect. text. gr. Ev. Matth.* p. 107.) nisi quis ab hebraico זָבַל *habitare* deducere malit, ut Satanas ita dictus sit ob eius in corpora humana potestatem. Alia habet *Buxtorf. Lex. Talm.* f. 333. et *Seldenus* de *Diis Syris Synt.* II. c. 7.

ΒΕΛΙΑΛ, ὁ. Admistum graeco sermoni vocabulum hebraicum בְּלִיַּעַל, quod, compositum e particula בְּלִי et vocabulo יַעַל, proprie *hominem nequam neque frugis bonae* significat. Conf. *Fischerum* de Versionibus Graecis V. T. p. 93 seq. Semel legitur in N. T. 2 Cor. VI, 15. τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ πρὸς Βελίαλ; ubi vel cum plerisque *princeps iste atque dux geniorum malorum, Satanas*, vel *paganismus* intellegendus est. Conf. *Grotius* ad h. l. De lectione vitiosa Βελίαρ, quam h. l. codices quidam habent, videndus est *Alberti* ad *Hesychium* T. I. p. 717. Laudat locum Pauli *Suidas*: Βελίαρ· τῇ Ἑβραίων φωνῇ τὸν ἀποστάτην δηλοῖ. Ὁ Ἀπόστολος· Τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ Βελίαρ;

ΒΕΛΟΣ, εος, τό. Est vocabulum generis et aeque late patens ac hebr. שֶׁלַח et lat. *telum* (quod *Festus* de *verb. signif.* p. 463. et *Servius* ad Aen. II, 468. a graeco τῆλοθεν [illegible] deduxerunt.), *omne armorum genus, quod manu vel arcu eminus emittitur, omnis generis tela, quae iaciuntur et mittuntur, iaculum, sagittam* etc. significat, a βάλλω *iacio*: (pro quo et βέλλω antiquitus dicebatur. V. *Homer.* Il. ρ. 369.) unde apud Graecos τὰ βέλη sagittariis, τοξόταις, aeque ac iaculatoribus, ἀκοντισταῖς, et funditoribus, σφενδονήταις, tribuuntur. *Eustathius*: βέλος· πᾶν τὸ πόῤῥωθεν βαλλόμενον. *Hesych.* πᾶν τὸ βαλλόμενον. (κἂν λίθος εἴη addit *Apollonii Lex. MS.* teste *Alberti* ad *Hesych.*) In N. T. semel legitur Ephes. VI, 16. τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι. Βέλη πεπυρωμέ-

πυρούμενα tela ignita sunt quidem proprie *tela*, *in quorum capite, seu alveo excavato includebatur ignis, ut incendium excitare possent in urbibus et lethaliter conficere, in quem missa erant*, quae Latinis *malleoli* et *phalaricae* f. *falaricae* dicebantur, (vid. *Apollodor.* Bibl. II. c. 4. §. 2. *Zosimus* III, 25.) de quibus lectu digna habet *If. Casaubonus* ad Aeneae Tactica p. 103. et *Vegetius* de Re Militari IV. c. 18. sed deinde, ut omnino pro *telis maxime periculosis et lethalibus* dicuntur, ita in loco Paulino metaphorice *omnes omnino res* significant, *quibus saluti Christianorum periculum tunc temporis struebatur ab hostibus et adversariis relig. christianae*, maxime *persecutiones et calamitates ob religionem christianam.*

ΒΕΛΤΊΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *melior, rectior.* Est comparativus irregularis nominis ἀγαθός. Neutrum τὸ βέλτιον *melius, rectius*, fere adverbialiter sumitur. Semel legitur in N. T. 2 Tim. I, 18. βέλτιον σὺ γινώσκεις optime tu nosti.

ΒΕΝΙΑΜΊΝ, ὁ. *Beniamin.* Nomen proprium hebraicum ἄκλιτον filii Iacobi duodecimi ex Rahele suscepti, a qua, doloribus partus defatigata et morti vicina, primum בֶּן־אוֹנִי *filius doloris*, sed ab ipso patre בִּנְיָמִין dictus fuit, quod nempe in senectute Iacobi natus fuerat, quasi בֶּן־יָמִים Gen. XXXV, 18. In N. T. per metonymiam etiam tribuitur *eius posteris*, seu *tribui, ab eo descendenti.* Act. XIII, 21. ἐκ φυλῆς Βενιαμίν. Rom. XI, 1. Philipp. III, 5. Apoc. VII, 8. Saepius non memoratur in N. T.

ΒΕΡΝΊΚΗ, ης, ἡ. *Bernice.* Nomen proprium *filiae Herodis Agrippae maioris* et regis Agrippae minoris soror, quae primum nupta fuit patruo suo, *Herodi*, Chalcidis regi. Ipso mortuo, aliquamdiu, sed parum honeste, in viduitate vixit; suspecta enim erat incestuosa cum Agrippa fratre familiaritate, cuius suspicionem ut removeret, *Polemoni*, Ciliciae regi, nupsit, a quo discedens ad fratrem rediit, eumque, non sine aucta incestus suspicione, comitabatur. Conf. *Ioseph.* A. I. XX, 7. f. 1. 2. In N. T. bis commemoratur Act. XXV, 13. 23. XXVI, 30. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 627.

ΒΈΡΟΙΑ, ας, ἡ. *Beroea.* Vrbs Macedoniae (Βέροια ἡ κατὰ Μακεδονίαν, ut vocatur Lib. VII. *Constitutt. Apostol.* c. 46. ut ab alia eiusdem nominis urbe in Syria, a Seleuco fundata, cuius *Ioseph.* A. I. XII, 9. 7. mentionem facit, distinguatur) prope Pellam inter Ludiam et Haliacmonem fluvios sita, ubi Paulus non sine fructu uberrimo doctrinam tradidit christianam, quae deinde dicta est Irenopolis, et hodie a Turcis Boor vocatur. Scribitur etiam Βέῤῥοια, de quo conferendus est *Wassius* ad *Thucyd.* I, c. 61. p. 351. Tom. I. ed. *Bipont.* Diversae huius scribendi

rationis vestigia etiam reperiuntur in codicibus N. T. Act. XVII, 10. 13. ubi vid. *Wetstenius*.

ΒΕΡΟΙΑΙ̃ΟΣ, *αία, αι̃ον. Beroeensis, Beroea oriundus*, a *Βέροια*, *Beroea*. Legitur in N. T. Act. XX, 4.

ΒΗΘΑΒΑΡᾺ, *ᾶς, ἡ. Bethabara.* Semel in N. T. legitur hoc nomen proprium, quod vi etymologiae *locum ad transitum accommodatum, oppidum, seu locum, ubi Iordan traiicitur* (nam est ex בֵּית *domus, locus*, et עֲבָרָה *transitus, traiectio* compositum) significat. Ioh. I, 28. ubi tamen expungendum est, et reponendum Βηθανίᾳ ex auctoritate codicum optimorum et paraphr. *Nonni Megalopol.* Lectio βηθαβαρᾷ ex mera coniecturali correctione *Origenis* orta videtur, qui Opp. T. II, p. 130 seq. ed. Huet. se in illas terras iter instituisse narrat, nullum autem oppidum, nomine Bethania insignitum, deprehendere potuisse, sed ibi circa Iordanem invenisse urbem, Bethabaram dictam. Sed sine dubio urbs, quae Christi aetate Bethania vocabatur, sequenti aetate Bethabara dicta fuit, nam utrumque vocabulum vi etymologiae unum idemque notat, ut statim videbimus. Qui vero Bethabaram a Bethania diversam esse statuunt, illam urbem fuisse trans Iordanem docent inter pontem Chamatanum prope Tiberiadem ad effluxum Iordanis e mari Genesaritico, et traiectum Hierichuntinum in tribu Manasse sitam. Vide *Lightfoot.* Disquis. Chorogr. Iohanni praemissa p. 911. *Ludov. de Dieu* Crit. S. p. 491. et *Cellarii* Notit. Orb. Antiq. L. III, c. 13.

ΒΗΘΑΝΊΑ, *ας, ἡ. Bethania.* Duplex fuit Bethania. Vna oppidum vel vicus, ultra montem Oliveti situs, quindecim ab Hierosolyma stadiis, in loco aspero et montano, qui Ioh. XI, 1. vocatur *κώμη Μαρίας καὶ Μάρθας*, ubi Iesus Lazarum ex mortuis resuscitavit, Ioh. XI, 11. 18. et haud raro cum discipulis suis pernoctavit, Matth. XXI, 17. et nomen suum accepisse videtur a dactylis palmarum ibi frequentibus (quasi בֵּית הִינֵי locus dactylorum) ex sententia *Lightfoot.* in Centuria Chorographica Matthaeo praefixa cap. 41. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 464. *Altera* vero, cuius mentionem facit Ioh. I, 28. fuit urbs trans Iordanem in tribu Ruben, ubi Iohannes baptizabat, et Iordanes traiiciebatur, postea Bethabara dicta, composita ex בֵּית et אֲנִיָּה navis, quasi locus, ubi navi traiicitur fluvius.

ΒΗΘΕΣΔᾺ, *ᾶς, ἡ. Bethesda.* Nomen proprium syrochaldaicum (בֵּית חֶסְדָּא, ܒܝܬ ܚܣܕܐ *domus misericordiae*, seu pietatis, h. e. locus, ubi charitas et benevolentia erga alios exercetur, nosodochium, aegrotis excipiendis et curandis destinatum aedificium. Vide *Lud. de Dieu Crit. S. p. 499*) piscinae

scinae haud procul a templo Hierosolymitano cum aedificio super eam exstructo, ubi aegroti decumbentes vi quidem aquarum medicatarum, non tamen sine beneficio divino sanabantur. Legitur Ioh. V, 2. ubi in codicibus quibusdam Βηθσαϊδὰ legitur; de qua lectionis varietate conferendus *Wesseling.* ad *Antonini* Itinerarium p. 589.

ΒΗΘΛΕΕ'Μ, ἡ. *Bethlehem.* Nomen proprium urbis hebraicum ἄκλιτον, quae sita fuit in tribu Iuda prope Hierosolymam, cuius antiquum nomen *Ephrata* fuit, ut ex Genes. XXXV, 19. XLVIII, 1. Micha V, 2. apparet. Antiquitus pagus tantum erat, deinde oppidi nomen obtinuit, munimentis quoque a Rehabeamo cincta. 2 Chron. XI, 6. Vocata est autem Βηθλεέμ, seu בֵּית־לֶחֶם *domus panis*, ob ingentem frumenti copiam, qua regio illa abundabat. *Eusebius* de *locis hebraicis* refert, eam sex milliaribus Hierosolymis distitisse, austrum versus iuxta viam Hebronensem. Matth. II, 1. 5. Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας vocatur, ut distinguatur ab alio oppido eiusdem nominis in inferiore Galilaea, in tribu Sabulon, non procul a mari Galilaeae sito, de quo legitur Ios. XIX, 15. Eadem Luc. II, 4. πόλις Δαβὶδ appellatur, quod Davides in ea natus et educatus fuit, coll. Ioh. VII, 42. et 1 Sam. XVI, 1. 18. Nobilissima facta est, quod *Christus* in ea in lucem editus fuit, Matth. II, 6. Luc. II, 15. Conf. *Relandi* Palaestina p. 642. seq.

ΒΗΘΣΑΪΔΑ', ᾶς, ἡ. *Bethsaida.* Ita enim scribendum videtur, non βηθσαϊδὰν, ut in multis Matthaei et Lucae libris legitur, quae posterior scriptura librariorum vel grammaticorum errori tribuenda est, qui, locis quibusdam N. T. decepti, ubi quartus casus legitur, hunc pro primo substituerunt. Habuit autem, ut eleganter et docte demonstravit *Fischerus* de Vitiis Lexicorum N. T. Prol. XIX, p. 5 seq. Palaestina duo huius nominis oppida, seu potius vicos, qui formam oppidorum referrent, qui vulgo κωμοπόλεις appellantur. Alterum eorum, quod et κώμη, Marc. VIII, 23. 26. coll. v. 22. et πόλις, Ioh. I, 45. Matth. XI, 21. coll. v. 20. dicitur, ab Evangelistis in Galilaea inferiore ad latus occidentale lacus Genesareth positum, partim multitudine miraculorum, a Christo ibi patratorum, partim nativitate et commoratione Petri et Andreae et Philippi Apostolorum nobilitatum fuit. Vnde non solum a Iohanne (I, 45. XII, 21. coll. Matth. IV, 18.) diserte Βηθσαϊδὰ τῆς γαλιλαίας dicitur, sed etiam a Luca (X, 13. 15.) et Matthaeo (XI, 21. 23.) ita describitur, ut appareat, fuisse e numero oppidorum, littori occidentali lacus Genesareth adiacentium, nec longe Capernaumo distasse. Alterum vero oppidum, seu vicus eiusdem nominis in inferiore Gaulanitide ad orientale lacus Genesareth littus trans Iordanem,

nem, prope influxum eius in mare Genesarethicum, situm, cuius Ioseph. A. I. XVIII, 3. B. I. II, 13. mentionem facit, a Philippo tetrarcha restauratum et incolis auctum, mutato nomine pristino *Iulias* appellabatur, in honorem *Iuliae*, imperatoris Augusti filiae. Hoc autem laudari a Luca IX, 10. idoneis argumentis evincere conatus est *Fischerus* l. l. Nomen utriusque oppidi est hebraicum, בית־צידה *locus venationis et piscationis*, quod incolarum utriusque oppidi maxima pars vitam piscatu toleraret. Cf. etiam *Maknighti Comment. Harmon. in IV. Evang.* T. II. p. 465 sq.

ΒΗΘΦΑΓΗ, ῆς, ἡ. *Bethphage*. Fuit tractus aliquis montis Oliveti vel ad radicem huius montis ad latus Hierosolymae orientale, ita dictus a ficubus, quibus consitus erat. Est enim nomen compositum ex פַּג *ficus immatura*, et בַּית, quod non solum *domum*, sed etiam *regionem* significat. Quanquam enim mons Oliveti ab olivis praecipue nomen adeptus est, tamen et ficus et palmas produxit, pro quarum in diversis montis tractibus enascentium varietate et his diversa nomina imposita fuerunt. Cf. *Lightfoot. Chorographiam Marco praemissam* c. 4. et *Buxtorf. Lex. Talmud.* p. 1691. Alii tamen, ut *Hieronymus* in Onomastico Bethphagen villulam fuisse in monte Oliveti statuunt, et *Euseb.* eandem vocat κώμην πρὸς τῷ ὄρει τῶν ἐλαίων. Legitur Matth. XXI, 1. Marc. XI, 1. Luc. XIX, 29. Ridiculas veterum et recentiorum de ipsius nominis significatione sententias qui scire cupiat, is adeat *Alberti Gloss. N. T.* et *Lud. de Dieu Criticam Sacram* p. 360.

ΒΗ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *gradus, gressus, passus, qui fit pede*, a *βαίνω gradior, incedo. Lex. Cyrilli MS:* βῆμα· βάδισμα. *Xenoph. Cyr.* VII, 5, 3. Multa sunt huius significationis propriae in Verss. gr. V. T. vestigia, v. c. in fragmentis *Aquilae* et *Symmachi*, ubi 1 Sam. XX, 3. hebr. פֶּשַׂע, et 2 Sam. VI, 13. τῷ צַעַד vox βῆμα respondet. Et sic etiam legitur Act. VII, 5. καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδὸς nullum plane ipsi concessit agrum, ubi in suo pedem poneret. Βῆμα ποδὸς enim, *pedis spatium*, pro admodum exiguo spatio ponitur; vide *Wetstenium N. T.* T. II. p. 494. unde e contrario οὐ βῆμα ποδὸς proverbialiter *ne latum quidem pedem, nec tantulum*, seu *plane nihil* significat, et hebraicae formulae: עַד־מִדְרַךְ כַּף־רָגֶל Devt. II, 5. respondet. 2) metonymice: *omnis locus editus, ad quem ascendendum est per gradus, tribunal, pulpitum, suggestus oratorius*, (*Herodian.* VI, 3. 4.) etiam *thronus*. Matth. XXVII, 19. καθημένου αὐτοῦ ἐπὶ βήματος sedente autem eo in tribunali. Observandum autem videtur tironum causa, iudicia tunc temporis sub dio fuisse acta in provinciis, sedente magistratu in tribunali, quod positum erat in loco editiore, tesseris marmoreis

reis strato, coll. Ioh. XIX, 13. Act. XVIII, 12. *καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα*. v. 16. 17. XXV, 6. In formula *βῆμα καίσαρος*, quae Act. XXV, 10. occurrit, ambiguitas esse videtur, nam vel *ipsum tribunal Caesaris* vel *magistratum, a Caesare constitutum et eius personam sustinentem*, significare potest. Rom. XIV, 10. *πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ χριστοῦ* omnes adstabimus tribunali Christi iudicandi. 2 Cor. V, 10. Vsurpatur etiam a Graecis vox *βῆμα* ita, ut sedem excelsam et magnificam, e qua ius dicebatur, significet, v. c. a *Dionys. Halic.* XII, c. 30. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* T. I. p. 142. Act. XII, 21. ubi de Herode legitur *καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς*, per *βῆμα* intellegendus est, ut monuit recte *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 216. *suggestus, throni speciem referens, in theatro Caesareensi ab Herode M. exstructus, unde et spectabat ludos, et verba faciebat in concione;* unde apud Graecos *βῆμα* interdum simpliciter *suggestum oratorium* notat, v. c. *Xenoph. Mem.* III, 6. 1. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 13. coll. 2 Macc. XIII, 26. et Nehem. VIII, 4. *Hesych.* Βῆμα· *πλείονα μὲν σημαίνει, κοινότερον δὲ οὕτως καὶ λογεῖον, ὥσπερ ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ δικαστηρίῳ.*

ΒΗΡΥΛΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *beryllus, lapis pretiosus, seu gemma coloris viridis languidioris, nascens apud Indos.* Hodie vulgo *Aquamarin* dicitur. Vid. *Plin. H. N.* XXXVII, c. 5. Viriditate similis est smaragdo, unde eiusdem naturae cum smaragdo multis visus est. Sed pallidus eius viror est; at smaragdi herbaceam praeferunt viriditatem. Plura de hac gemma vide apud *Salmas.* ad *Solinum* p. 567 et 1105. et ad *Epiphan.* de *gemmis* c. XI. p. 109. *M. Hilleri* Tr. de XII. *Gemmis in pectorali Pontif. Hebr.* p. 35. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 845. Semel commemoratur in N. T. Apoc. XXI, 20. Scribitur etiam *βηρίλλιος, βηρύλλιος* et *βηρύλλιον*. Cf. Exod. XXVIII, 20. XXXIX, 11. ubi hebraico שהם respondet, de quo legendus *Braunius* de *Vestitu Sacerdotum Hebr.* Lib. II. c. 18. *Hesych.* *βήρυλλος· λίθος ἢ βοτάνης εἶδος.* *Suid.* *βήρυλλος· εἶδος λίθου.*

ΒΙ΄Α, ας, ἡ, *violentia, robur, violentus impetus.* *Hesych.* *δύναμις, ἰσχύς, ἀνάγκη.* *Suid.* *ὁρμή.* *Etym. M.* *ἀδικία.* Act. V, 26. *οὐ μετὰ βίας* non quidem vi. (*Polyb.* p. 782 et 1074. ed. *Gronov.*) Act. XXI, 35. *διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου* nimis urgente populo. ibid. XXIV, 7. XXVII, 41. *ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων.* *Homer. Iliad.* I, 430. V, 521.

ΒΙΑ΄ΖΩ, fut. *άσω, vim facio, cogo, urgeo,* etiam *verbis et rationibus persuadeo.* *Ioseph. A. I.* V, 6. 7. VI, 14. 3. Medium Βιάζομαι et active *vim inferre, vim facere,* et passive *vim pati* significat apud Scriptores graecos aeque ac N. T. *Triclinius* quidem ad *Sophocl. Antigon.* v. 65. scripsit: *μὴ εἴπῃς τὸ βιάζομαι*

μαι ἀντὶ τοῦ βιάζω, fed contrariam fententiam afferunt multa Scriptorum vett. loca. Sic, ut pauca e multis afferam, *βιάζομαι*, pro *βιάζω*. ufurpavit *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 29. V, 5. 13. Idem de *Re Equeftri* I, 8. *Polyb.* I, 26. Vide *Ernefti* in *Gloff. Polyb.* fub hac voce, et *Biel. Thefaur. Philol.* f. h. v. In N. T. bis legitur, Matth. XI, 12. *ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βιάζεται*, ubi *βιάζεσθαι* paffive de re ufurpatur, quae quafi vi et impetu extorquetur, in quam impetus fit, hoc fenfu: *doctrina chriftiana fumma cum cupiditate arripitur ab hominibus*, feu, quod eodem redit, *homines fummo defiderio flagrant, ut recipiantur in fectatorum Chrifti coetum. Syrus: βιάζεται* bene transtulit: ܡܬܕܒܪܐ ܒܩܛܝܪܐ *cum violentia accipitur. Hefychius*, hunc locum fortaffe refpiciens, *βιάζεται· βιαίως κρατεῖται.* Novam h. l. explicationem protulit *I. C. Schwarzius* in *Monumentis Ingen.* T. I. p. 171. et multis vindicavit ibid. T. III. p. 39 et 59. ubi docuit, locis e *Platonis Sophifta* p. 158. 160. et *de Legibus* VIII. p. 647. allatis, *βιάζειν* apud Graecos etiam de docentibus adhiberi, quum rem aliquam auditoribus lectoribusve tam perfpicue et tam acriter proponunt, ut diffentire ac dubitare non liceat, adeoque Chriftum h. l. dixiffe arbitratur, rationes rerum divinarum adhuc ita clare et impigre demonftratas effe, ut, qui vi illa utantur, eamque imitentur, divinae gratiae rite ac vere compotes fiant. Luc. XVI, 16. *καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν* (fcil. *βασιλείαν τοῦ θεοῦ*) *βιάζεται* et omnes fummo ftudio in regnum coelorum, feu fectatorum Chrifti coetum recipi nituntur, ubi *βιάζεσθαι* aperte non folum notionem activam, fed etiam metaphoricam habet, ut fit: *defiderio alicuius rei flagrare et teneri, fummo ftudio conari et uiti*, ut apud *Aelian. V. H.* XIII, 32. *ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ἥκειν βιάζομαι.* Conf. *Krebf. Obff. Flav.* p. 30 fq. *Appian. Bell. Syr.* p. 187. et *Bell. Civ.* l. I. p. 691.

ΒΊΑΙΟΣ, *ὁ, ἡ, τὸ*, et ΒΊΑΙΟΣ, *αἰα, ὁ, ἡ*, *violentus, vehemens, impetuofus*, et non folum de *perfonis, quae vi aliquid confequi conantur*, (*Hefych. βίαιος· παράνομος.*) fed etiam de *rebus* ufurpatur, *quae funt vehementes.* Tantum in N. T. legitur Act. II, 2. *ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας* tanquam irruentis venti vehementis. Exod. XIV, 21. *ἐν ἀνέμῳ βιαίῳ.* Ief. LIX, 19. *ποταμὸς βίαιος. Arrian. Exped. Alex.* II, 63. *τῆς νυκτὸς χειμὼν ἐπιγίνεται σκληρὸς —— καὶ πνεῦμα βίαιον.* Cf. *Abrefch. Auctar. Dilucid. Thucyd.* p. 345.

ΒΙΑΣΤΉΣ, *οῦ, ὁ*, 1) proprie: *vim inferens, vi irrumpens vel invadens, violentus*, a *βία.* Vox haec, quam apud exteros Scriptores fe reperiffe negant *Stephanus, Alberti* et *Wolfius*, reperitur tamen non folum in *Philone* de *Agricultura* p. 314. ed.

ed. *Mangey* (*ὑπὸ βιαστῶν κατατεινόντων εἰς αὐτὴν παθῶν καὶ ἀδικημάτων* Vol. III. ed. *Pfeifer*. p. 42.) sed etiam in glossariis vett. ubi *violentus* explicatur. Legitur etiam *βιατὴς* apud *Pindar. Nem.* Od. IX, v. 130. ubi *Scholiastes βιατὰν, ἰσχυρὸν, ἀνδρεῖον* interpretatus est. 2) *qui desiderio alicuius rei flagrat, qui summo cum studio et contentione aliquid obtinere annititur.* Matth. XII, 12. *καὶ οἱ βιασταὶ ἁρπάζουσι αὐτὴν*, ubi *βιασταὶ* sunt, qui flagrant cupiditate felicitatis in oeconomia nova obtinendae, laboriosi atque strenue per viam angustam difficilemque enitentes. *Chrysost. οἱ μετὰ σπουδῆς προσιόντες.* Vid. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 382.

ΒΙΒΛΑΡΙΔΙΟΝ, ου, τὸ, *libellus*. Diminutivum a *βιβλάριον*, quod est a *βίβλος liber*. Apoc. X, 2. *βιβλαρίδιον ἠνεῳγμένον* libellum apertum, ubi tamen in aliis codicibus *βιβλιδάριον* et *βιβλίον* legitur. ibid. v. 8. 9. 10. Conf. *Montfaucon.* in *Palaeographia* p. 25 et 78.

ΒΙΒΛΙΟΝ, ου, τὸ, 1) *liber compactus, volumen, constans ex pluribus chartis, seu membranis, invicem complicatis et compositis.* Luc. IV, 17. 20. Ioh. XX, 30. XXI, 25. 2 Tim. IV, 13. et in Apocalypsi passim, v. c. VI, 14. *ὡς βιβλίον* veluti voluminis convoluti latus literis obsitum, coll. Ies. XXXIV, 8. *Xenoph. Mem.* I, 6, 14. 2) speciatim *Codex V. T.* maxime ea pars, quae continet vaticinia de Messia. Hebr. X, 7. *ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ.* Sic סֵפֶר Ps. XL, 8. 3) *libellus, scheda, litterae.* De *testamenti tabulis* legitur ap. *Dion. Halic.* T. V. p. 509. ed. *Reiske.* Matth. XIX, 7. Marc. X, 4. *βιβλίον ἀποστασίου* libellus repudii, h. e. litterae, quas maritus dabat repudiatae uxori, iisque testabatur, se nihil iuris amplius in eam habere velle, quae hebraice vocatur סֵפֶר כְּרִיתֻת Devt. XXIV, 1. 3. Ier. III, 8. Exemplum talis libelli repudii, duodecim lineis nec paucioribus nec pluribus conscribendi, reperitur apud *Lightfoot.* in *Hor. Hebr. et Talmud.* ad Matth. V, 31. De formula *βιβλίον ζωῆς*, quae Apoc. XVII, 8. et XXI, 27. occurrit, vide infra sub *βίβλος*. In universum ob locum Apoc. XX, 12. ubi memorantur *libri iudicii, ad quos a Deo iudicandi sint homines, et in quibus omnes actiones humanae dilegenter annotatae reperiantur*, observandum est, in Script. S. *librum Deo* tribui ad exactissimam eius cognitionem et providentiam describendam, adeoque *libris iudicii* in l. l. apocalypseos exactissimam divinam omnium dictorum, cogitationum et factorum humanorum scientiam symbolice notari, de quo multis exposuit *Glassii Philol. Sacra* p. 981. ed. *Dathii*. Etiam a Iudaeis tam antiquioribus, quam recentioribus Deo libri tribuuntur, ut multis docuit *Buxtorfius* de *Synag. Vet.* V, c. 23. et *Ioh. a Lent Theol. Iud.* cap. 20.

Vide

Vide etiam *Suidam* f. v. Ζεὺς et *Lucian. Philopatr.* p. 251. T. IX. ed. *Bipont.* καὶ ἐστιν ἐν ὀυρανῷ βλέπων δικαίους τε κἀδίκους, καὶ ἐν βίβλοις τὰς πράξεις αὐτῶν ἀπογραφόμενος.

ΒΙΒΛΟΣ, ου, ἡ, 1) propr. *papyrus* f. *biblus*, *in qua fcribitur* (*Xenoph. Anab.* VII, 5, 8.) deinde *volumen*, *liber fcriptus*, *certo fcriptionis ordine concinnatus ac congeftus*. Marc. XII, 26. ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως. Luc. III, 4. XX, 42. Act. I, 20. VII, 40. βίβλοι ἐφεσίων, qui Act. XIX, 19. commemorantur, fuerunt *libri*, qui continebant γράμματα ἐφέσια, h. e. notas, formulas et voculas magicas, a Magis Ephefiis excogitatas, quibus maxime in incantationibus et fanandis morbis gravioribus utebantur, quarum fpecimina quaedam dedit *Hefychius*. Vide infra fub ἐφέσιος. 2) *catalogus*, *recenfio*, *enumeratio*. Matth. I, 1. βίβλος γενέσεως catalogus maiorum I. C. feu tabula genealogica I. C. Sic סֵפֶר a סָפַר *recenfere*, *numerare*, ufurpatur Genef. V, 1. סֵפֶר תּוֹלְדֹת Alex. ἡ βίβλος γενέσεως. In eadem notione βίβλος etiam reperitur apud *Herodot.* II, c. 100. Huc etiam referenda formula ἡ βίβλος ζωῆς, qua fignificabatur in libris V. T. *catalogus viventium*, at adeo *deleri e libro vitae*, effet, *morti tradi.* Exod. XXXII, 32. 33. coll. v. 10. Num. XI, 15. in libris N. T. vero indicatur *catalogus quafi eorum*, *quibus Deus felicitatem aeternam deftinavit.* Philipp. IV, 3. ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς qui beatorum civitati adfcripti funt, quos fumma manet in coelo felicitas. Apoc. III, 5. XIII, 8. XX, 15. XXII, 19. Conf. *Glaffii Philol. Sacra* p. 981. ed. *Dathii.*

ΒΙΒΡΩΣΚΩ, ΒΡΩΣΚΩ, fut. βρώσω, *comedo*, *edo*. Semel legitur in N. T. Ioh. VI, 13. ἃ ἐπερίσσευσεν τοῖς βεβρωκόσι quae fuperfuerunt illis, qui comederant, feu convivis. *Xenoph. Hier.* I, 24. ὁ βεβρωκώς.

ΒΙΘΥΝΙΑ, ας, ἡ. *Bithynia*. Provincia Natoliae, feu Afiae minoris, adiacens Ponto Euxino et Phrygiae, Thracum olim coloniis frequentata. *Solinus* c. 54. vult, hanc provinciam a Bebrycibus, antiquiffimis eius incolis, olim dictam fuiffe *Bebryciam*, deinde *Mygdoniam*, et tandem *Bithyniam* a quodam *Bithyno*, rege, eius victore. Memoratur autem Act. XVI, 1. et 1 Petr. I, 1. Conf. *Cellarii Notit. Orb. Antiq.* Lib. III, c. 8.

ΒΙΟΣ, ου, ὁ, 1) *vita*, *tempus vitae*, etiam *certa vivendi ratio*, *vitae conditio et difciplina*. *Aelian. V. H.* III, 26. XIV, 7. Luc. VIII, 14. ἡδοναὶ τοῦ βίου voluptates, quibus in hac vita indulgere folent homines. 1 Tim. II, 2. ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν vitam agamus tranquillam et fecuram. 2 Tim. II, 4. αἱ τοῦ βίου πραγματεῖαι negotia huius vitae. 1 Petr. IV, 3. ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου. *Suid.* βίος· ποτὲ δὲ αὐτὸ τὸ ζῆν. *Etym. M.* βίος· ὁ χρόνος τῆς ζωῆς, ἐν ᾧ τις διατρίβει· βίος καὶ τὰ ἐπιτή-

ἐπιτήδευμα. 2) *victus, facultates, opes, et omnino res omnis ad vitam sustentandam necessaria.* *Suid.* βίος· ποτὲ μὲν ἡ ὕσία τῶν κτημάτων. Marc. XII, 44. ὅλον τὸν βίον αὐτῆς, i. q. in anteced. πάντα ὅσα εἶχεν. Luc. VIII, 43. προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον omnes facultates erogarat. ib. XV, 12. διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον et divisit illis facultates. v. 30. XXI, 4. 1 Ioh. II, 16. ἡ ἀλαζονεία τῦ βίυ, vide sub ἀλαζονεία. III, 17. Et in hac significatione centies haec vox apud Scriptores probatissimos legitur, v. c. *Aristoph. Plut.* v. 751. coll. v. 754. *Eurip. Phoen.* 413. Suppl. 863. *Herodot.* II, 121. *Athenaeus* III, 12. p. 90. *Polyb.* II, 58. IV, 18. Aliorum exemplorum copiam reliquere *Schacht.* in *Obss. Phil.* ad *Marcum* in *Bibl. Nova Brem.* Class. II. p. 505. et *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* XIV, 32. Sic etiam hebraicum חַיִּים sumitur Ies. LVII, 10. Ezech. VII, 13. et נֶפֶשׁ Ies. LVIII, 10. De eodem latinae vocis *vita* usu conferendus est *Donatus* ad *Terent. Phormion.* I, 3. 12. 3) interdum omittitur, v. c. post διάγειν, Tit. III, 3. coll. 1 Tim. II, 2. *Theocrit. Idyll.* XI, 7.

ΒΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *vitam ago, vivo.* Semel in N. T. legitur 1 Petr. IV, 2. θελήματι θεῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον reliquum vitae tempus Deo consecrare. *Xenoph. Mem.* IV, 8, 2 et 6. Respondet hebr. חָיָה, Prov. VII, 2. coll. Iob. XXIX, 18. ubi pro אַרְבֶּה יָמִים Alexandrini habent πολὺν χρόνον βιώσω. Sapient. XII, 23. ἐν ἀφροσύνῃ ζωῆς βιώσαντας ἀδίκως. *Hesych.* ἐβίωσας· ἔσωσας τὸ ζῆν, περιεποίησας ἢ ἔδωκας. Idem: ἐβίωσα· ἔζησα, διῆξα. Idem: βιῦν· καὶ βιοτεύειν· βιῦν μὲν τὸ ἐξάγειν τὸ ζῆν, βιοτεύειν δὲ τὸ πορίζειν τὰ πρὸς τὸν βίον. Conf. etiam *Ammonium* s. βιῦν.

ΒΊΩΣΙΣ, εως, ἡ, *vita, vitae instituta et mores, vivendi et agendi ratio,* quam etiam Latini *vitam* appellare solent. Act. XXVI, 4. τὴν μὲν ὖν βίωσίν μυ τὴν ἐκ νεότητος quae fuerit mea vivendi ratio inde a iuventute. Saepius non legitur in N. T. Reperitur tamen in *Symmachi* reliquiis Ps. XXXVIII, 6. ubi hebraico חֶלֶד, non, ut *Bielius* male notavit, הֶחָלֶד, respondet, et in Prologo Sirac. διὰ τῆς ἐννόμυ βιώσεως.

ΒΙΩΤΙΚΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *ad vitam sustentandam, seu rem familiarem pertinens, saecularis,* a βιόω. Ter tantum legitur in N. T. Luc. XXI, 34. ubi μέριμναι βιωτικαὶ sunt anxiae de necessitatibus vitae curae. 1 Cor. VI, 3. 4. ubi βιωτικὰ κριτήρια vocantur *lites de rebus huius vitae, de rebus ad victum cultumque pertinentibus,* quae latine vocantur *controversiae privatae.* *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 537. et T. VIII. p. 704. ed. *Reiske.* Conf. de hac voce *Valesium* ad *Euseb. H. E.* VI, 3. p. 100. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 802. et T. II. p. 121. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic. Excerpta* T. II. p. 611.

ΒΛΑΒΕ-

ΒΛΑΒΕΡΟ'Σ, ὁ, ἡ, τὸ, *noxius, perniciosus*, a βλάβη *noxa, damnum, detrimentum.* 1 Tim. VI, 9. ἐπιθυμίας βλαβερὰς cupiditates noxias. *Xenoph. Mem.* I, 3, 11. βλαβερὰς ἡδονάς. Saepius non legitur in N. T. Reperitur haec vox, a *Bielio* neglecta, semel tantum in versione Alex. Prov. X, 26. ubi verba לַשִּׁנַּיִם כַּחֹמֶץ redduntur ὥσπερ ὄμφαξ ὀδοῦσι βλαβερόν: saepius autem apud Graecos, ut apparet e locis laudatis a *Wetstenio N. T.* T. II. p. 349.

ΒΛΑ'ΠΤΩ, fut. άψω, *laedo, noceo, damno afficio, detrimentum affero.* Regit accusativum. Marc. XVI, 18. οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει innoxium ipsis erit. Luc. IV, 35. μηδὲν βλάψαν αὐτὸν nihilque eum laesit. Saepius non legitur in N. T.

ΒΛΑΣΤΑ'ΝΩ, seu ΒΛΑΣΤΕ'Ω, fut. ήσω, perf. βεβλάστηκα. Verbum hoc de plantis et proventibus terrae proprium et active et passive usurpatur in N. T. 1) Active significat *germinare facere, germina producere, elicere viriditatem herbescentem*, i. q. βλαστῆσαι ποιεῖν. Ier. XXXIII, 15. Sic legitur in N. T. Iacob. V, 18. καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς et terra germinando produxit fructum suum. Simili modo usurpatum reperitur Genes. I, 11. βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, ubi in hebraico legitur תַּדְשֵׁא. Num. XVII, 8. ἐβλάστησε κάρυα. *Hesych.* ἐβλάστησεν· ἐξέφυ. 2) Passive seu reciproce adhibitum notat: *elicere quasi ex se viriditatem herbescentem, progerminare, fruticari, frondescere.* Matth. XIII, 26. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησε, ubi vero effloruit herba et fructum edidit. Marc. IV, 27. καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνηται. Hebr. IX, 4. καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν βλαστήσασα et virga Aaronis, quae germinaverat. *Xenoph. Oecon.* XIX, 10. καὶ ἰσχυρὸν τὸ φυτὸν ἡγοῦμαι βλαστάνειν: et apud eundem de *Vectig.* I, 3. opponitur τῷ καρποφορεῖν. Substantivum βλάστησις legitur apud *Theophr. H. Plant.* III, 6.

ΒΛΑ'ΣΤΟΣ, ου, ὁ. *Blastus.* Nomen proprium viri graecum, a βλαστάνω, seu βλαστέω, *germino*, i. q. βλαστὸς *germen producens.* Fuit autem *Blastus* praefectus cubiculo regis Herodis ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ut vocatur Act. XII, 20. Saepius non memoratur in N. T.

ΒΛΑΣΦΗΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie est: *verbis infaustis, vocibus male ominatis uti*, et opponitur τῷ εὐφημεῖν *abstinere verbis male ominatis*, et fuit verbum proprium apud Graecos in sacris faciendis. Conf. *Casaubon.* ad *Theophrast. Char.* c. 19. et *Schwarz. Comment. Ling. Gr.* p. 254. 2) *calumniis proscindo, convicior, male precor, inique de aliquo iudico, vitupero*, quasi βλάπτω τὴν φήμην *alterius famam et existimationem quocunque modo laedo*, quomodo etiam formula *laedere famam* usus est *Cic. p. Cluentio* c. 5. Respondet hebr. גִּדֵּף Ps. XLIV, 17. Matth. XXVII, 39. οἱ δὲ παραπορευόμενοι

μενοι ἐβλασφήμων αὐτὸν praetereuntes vero conviciis eum insectabantur. Luc. XXIII, 39. Act. XVIII, 6. καὶ βλασφημούντων conviciis adeo proscindentibus Paulum. *Liban.* Ep. 445. *Herodian.* II, 6. 20. Rom. II, 24. τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι religio christiana per vos contemtui et calumniis gentilium exponitur. ib. III, 8. ubi *Theophyl.* βλασφημεῖσθαι per διασύρεσθαι, συκοφαντεῖσθαι interpretatus est. 1 Cor. X, 30. τί βλασφημοῦμαι; cur iniqua subeam iudicia? 1 Tim. I, 20. ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν ne in posterum religionem conviciis proscindant, seu, contemtim de ea iudicent. *Herodian.* II, 6. 20. Huc etiam referenda est formula: βλασφημεῖν χριστὸν, quae Act. XXVI, 11. legitur et omnino *Christo valedicere, renuntiare eius religioni* significat, quia, qui olim renuntiabant religioni christianae, Christum execrari eique maledicere cogebantur. cf. *Euseb. H. E.* IV, 15. VI, 41. et *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 698. 3) ratione Dei significat: *dicere et facere, quibus maiestas Dei violatur, maledicum in Deum esse, impie loqui, arrogare sibi et sumere, quae sunt Dei.* Matth. IX, 3. οὗτος βλασφημεῖ hic impie loquitur. ibid. XXVI, 25. Marc. III, 28. Ioh. X, 36. Sic גִּדֵּף 2 Regg. XIX, 6. 22. legitur. Praeterea commemoratur in N. T. formula: βλασφημεῖν εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Marc. III, 29. Luc. XII, 10. qua frivola illa Iudaeorum Christi aetate criminatio describitur, qua miracula, a I. C. divina vi patrata, a vi et auxilio daemonis malevoli repetebant.

ΒΛΑΣΦΗΜΙΑ, ίας, ἡ. Vox bene graeca, quae etiam apud *Polyb.* XI, 4. (πολλῆς ἀδοξίας πλήρη καὶ βλασφημίας) occurrit, et in universum *laesionem existimationis ac famae alterius* notat. *Demosthen. Or. de Rhodior. libert.* p. 78. Hinc in N. T. libris 1) significat *obtrectationem, calumniam, maledicentiam, convicium, quo hominis existimatio iniuste laeditur.* Matth. XV, 19. Marc. VII, 22. Ephes. IV, 31. Coloss. III, 8. ubi *Theophylactus* per λοιδορίαν exponit. 1 Tim. VI, 4. Alex. pro נֶאָצָה Ezech. XXXV, 12. usi sunt. 2) *omne in Deum impie dictum et factum*, quod *blasphemia in Deum* κατ' ἐξοχὴν dici solet. Matth. XXVI, 65. Marc. II, 7. XIV, 64. Luc. V, 21. Ioh. X, 33. Apoc. XIII, 6. additur πρὸς τὸν θεόν. De βλασφημίᾳ τοῦ πνεύματος, quae Matth. XII, 31. commemoratur, dictum est ad βλασφημέω. Conf. etiam *Spicilegium meum I. Lex. Bieliani* p. 24.

ΒΛΑΣΦΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ. 1) De *personis* si dicitur, est: *qui contumeliose et ignominiose de aliis loquitur, obtrectator, maledicus, qui calumniis, falsis rumoribus et conviciis bonae aliorum famae et existimationi criminis maculam aspergere tentat. Etym. M.* ὁ τὰς φήμας βάλλων, ὁ λοίδορος. Cf. etiam *Eustath.* ad *Iliad.* β, p. 219. et *Odyss.* VIII, p. 1490. De *rebus* autem

autem si dicitur, *contumeliosus, existimationi et famae inimicus*, quasi βλάπτων τὴν φήμην. 1 Tim. I, 13. τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον qui contumeliosus fui erga doctrinam christianam. 2 Tim. III, 2. 2 Petr. II, 11. ubi φέρειν κρίσιν βλάσφημον ferre sententiam criminatricem, est: *conviciis proscindere*. *Herodian.* VII, 8. 21. *Aelian. V. H.* XII, 57. 2) *qui ipsam divinam maiestatem lacessere haud erubescit, qui impia et iniuria in maiestatem ac perfectiones summi numinis eructat verba. Suid.* βλάσφημος· ὁ εἰς θεὸν ἐξυβρίζων. Act. VI, 11. 13. λαλεῖν ῥήματα βλάσφημα.

ΒΛΈΜΜΑ, τος, τὸ, *visus, adspectus*, a βέβλεμμαι, perf. pass. verbi βλέπω *adspicio*. Semel in N. T. legitur 2 Petr. II, 8. βλέμματι καὶ ἀκοῇ visu et auditu. Apud atticos Scriptores βλέμμα fere de *vultu eiusque conditione* usurpatur, v. c. *Herodian.* IV, 5. 17. βλέμματι δριμεῖ ἀφορῶν truculento vultu intuitus. *Aelian. V. H.* VI, 14. VIII, 12. XIV, 22. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 705.

ΒΛΈΠΩ, fut. ψω, 1) proprie: *video, oculis cerno*. Matth. XIII, 16. μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὅτι βλέπουσι vos autem beati, qui me videtis. ibid. v. 17. Marc. V, 31. VIII, 23. 2 Cor. X, 7. τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε videtis tantum, quae in oculos incurrunt. Hinc βλέπεσθαι *oculis subiectum et praesentem esse* significat, quemadmodum e contrario μὴ βλέπεσθαι de *rebus absentibus, praeteritis aeque ac futuris* usurpatur. Rom. VIII, 24. ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, pro ἐλπὶς βλεπομένων, spes rerum, quae adsunt, bonorum praesentium. 2 Cor. IV, 18. μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα κ. τ. λ. non curamus bona praesentia, sed futura, non terrena, sed coelestia. Hebr. XI, 1. πραγμάτων οὐ βλεπομένων res futurae, quae nondum sensus feriunt. ib. v. 3. ubi τὰ βλεπόμενα sunt omnes res creatae aspectabiles. ibid. v. 7. diluvium Noachicum, quatenus futurum erat, τὰ μηδέπω βλεπόμενα vocatur. Huc etiam referenda est formula: βλέπειν τὸ πρόσωπόν τινος videre faciem alicuius, h. e. non solum *alicui praesentem esse*, sed etiam *familiariter aliquo uti et ministrare alicui*. Sic Matth. XVIII, 10. οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς angelos eorum tutelares semper patri meo coelesti apparere. Formula ipsa est hebraica, nam *ministri, amici et familiares regis* 2 Regg. XXV, 19. רֹאֵי פְנֵי הַמֶּלֶךְ dicuntur. 2) *adspicio, intueor*, i. q. ἐμβλέπω, ad imitationem hebr. הִבִּיט, quod Alexandrini per ἐμβλέπω, Ies. V, 12. 30. LI, 1. 2. 6. transtulerunt et רָאָה, cui in versione Alex. ἀφοράω, Iob. XXII, 12. Ps. CXII, 7. CXXXVII, 7. et ἐμβλέπω, Ies. XVII, 7. respondent. Matth. V, 28. πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα omnis, qui foeminam adspicit. βλέπειν h. l. est *lascivis oculis intueri, oculos lascive circumducere*,

ducere, quod eleganter alias ἀποφθαλμιᾷν dicitur. Vide *Elsnerum* ad h. l. Act. III, 4. βλέψον ἡμᾶς intuere nos animo, fiducia pleno. Interdum tamen praepositio εἰς additur. Ioh. XIII, 22. ἔβλεπον ὖν εἰς ἀλλήλες se invicem intuebantur. 3) *cum admiratione* aut *delectatione et voluptate aliquid video et adspicio*. Sic legitur in N. T. Matth. XXIV, 2. ἐ βλέπετε πάντα ταῦτα quod iam admirabundi intuemini templi aedificium. Marc. XIII, 2. βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς. Sic etiam non solum הִבִּיט, 1 Sam. XVI, 7. sed et רָאָה, Ps. LIV, 9. usurpatur. Adde Sirac. XXV, 10. 4) *facultatem videndi habeo*, unde infinitivus βλέπειν, qui haud raro nominascit, *visum* s. *ipsam facultatem videndi* significat. Luc. VII, 21. καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν et multis coecis restituit visum, seu, eos visu donavit; ad quem locum cf. *El. Palairet. Obss. Philol. Crit.* p. 175. 5) *visum recipio, facultatem videndi recupero*, i. q. ἀναβλέπω. Matth. XV, 31. τυφλὲς βλέποντας. Ioh. IX, 7. ἦλθε βλέπων rediit visu recuperato. ibid. v. 15. καὶ βλέπω et iam visus est mihi restitutus, ubi cum ἀναβλέπω permutatur. 6) de *omnibus reliquis sensibus corporis*, de *omni aliquid sentiendi et cognoscendi genere* usurpatur, ut adeo βλέπειν saepe sit *audire, audiendo cognoscere*. Sic Matth. XV, 31. βλέποντας κωφὲς λαλῦντας audientes mutos loquentes. 2 Cor. VII, 8. βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπισολὴ ἐκείνη ἐλύπησεν ὑμᾶς illam enim epistolam vos multo dolore affecisse ad aures meas pervenit. Coloss. II, 5. βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν cognoscens e relationibus aliorum omnia inter vos recte et ordine agi. Apoc. I, 12. καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνήν. Verba sensuum apud graecos pariter ac latinos Scriptores haud raro permisceri, *Schraderus* docuit ad *Musaeum* de *Her. et Leandr.* v. 5, et *Abreschius* ad *Aeschylum* p. 2. Sic legitur apud *Aeschyl. Prometh. Vinct.* v. 21. φωνὴν ὄψει. *Aristoph. Pac.* v. 1064. *Schol.* ad *Sophocl. Trachin.* v. 369. ὡς ὁρᾷς ἀντὶ τῦ ὡς ἀκέεις. Vice versa apud Latinos *audiri* pro *cerni*, v. c. apud *Virg. Aen.* II, 705. extat. 7) *eo, iter facio, tendo ad aliquem locum*, nam, qui tendit ad aliquem locum, eius facies est in eum directa. E contrario βλέπειν εἰς τὰ ὀπίσω *reverti, redire* significat. Posterior haec formula legitur Luc. IX, 62. ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω qui aratro manum admoverit et deinde reversus fuerit. Debemus hanc significationem unice linguae hebraicae (nam locus, quem *Palairet.* in *Obss. Crit.* p. 182. ex *Artemidoro* adduxit, est ἀπροσδιόνυσος), in qua verba haud pauca, quae proprie *videre, aspicere* notant, de *iis, qui iter faciunt*, usurpantur. Sic v. c. Genes. XIX, 26. de uxore Loti legitur וַתַּבֵּט מֵאַחֲרָיו, h. e. reversa est, interprete ipso Christo Luc. XVII, 31. 32. Eodem modo שׁוּר *cernere, contemplari*, etiam *venire, proficisci* (arab. سار *profectus est*)

est) notat Ies. LVII, 9. Cant. IV, 8. 8) ut latinum *specto*, (*Caesar. B. G.* VII, 69.) *situs sum ad aliquam coeli plagam, pertineo, nach einer Seite zu liegen.* Act. XXVII, 12. λιμένα βλέποντα κατὰ λίβα portus Cretae spectans Africum. *Vulgatus* voce *respicere* usus est. Ezech. XL, 24. πύλη βλέπουσα πρὸς νότον porta australis. Sic etiam Graeci dicere consueverunt, apud quos haud raro de aedificiis, montibus et aliis rebus, aliquo vergentibus, βλέπειν et ἀποβλέπειν legitur. v. c. *Xenoph. Mem.* III, 8. 9. ἐν ταῖς πρὸς μεσημβρίαν βλεπούσαις οἰκίαις κ. τ. λ. *Diog. Laërt.* I, 2. τάφους πρὸς ἕω βλέποντας sepulcra ad Orientem sita. *Stephanus Byzant.* in Ἀσερμὸς de monte: ἀποβλέπον εἰς θάλασσαν. *Herodian.* VI, 5. 2. πρὸς τὰ ἀρκτῷα μέρη βλέπουσαν. Hanc autem significationem si obtinet, semper praepositiones εἰς, κατὰ, et πρὸς additae leguntur. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* II, c. 11. §. 16. p. 357. T. II. et *Lexic. Xenoph.* s. h. v. n. 3. 9) metaphorice: *experior, sentio.* Matth. XIV, 30. βλέπων δὲ τὸν ἰσχυρὸν ἄνεμον sentiens vim tempestatis exortae. *Appian. Alex. Bell. Annib.* p. 574. ὡς δὲ καὶ πνεῦμα ποτὲ ἐθεάσαντο. Rom. VII, 23. βλέπω ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου experior aliam vim se in me exserentem, seu, dictamen pravarum cupiditatum. Eodem modo ראה Thren. III, 1. Ps. LXXI, 20. Ier. V, 12. 10) *intellego, cognosco,* quasi *video oculis animi.* Marc. VIII, 18. ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε facultate intellegendi praediti tamen non intellegitis. Ioh. IX, 39. Rom. XI, 8. τοῦ μὴ βλέπειν nec tamen perspiciant veritatem et praestantiam doctrinae christianae. Iacob. II, 22. βλέπεις intellegis exinde. Hinc τῷ ראה in vers. Alex. respondent συνίημι, 2 Sam. XII, 19. Ier. XX, 12. et γινώσκω, Iudd. II, 7. Ier. XII, 3. 11) *scio, cognitum habeo et perspectum,* Matth. VI, 4. 18. καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ et pater tuus, qui vel occulta cognita habet. Ioh. V, 19. ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα. Hebr. III, 19. καὶ βλέπομεν et scimus historia teste. 1 Cor. XIII, 12. βλέπομεν ἄρτι δι' ἐσόπτρου manca et imperfecta est, quam in praesenti habemus, cognitio. Inprimis autem memorabilis est ad hanc significationem confirmandam locus Ioh. IX, 39. ubi haec verba leguntur: ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. Qui enim h. l. οἱ βλέποντες vocantur, sunt, qui sibi persuasum habent, se habere iam idoneam et certam verae religionis cognitionem, v. c. Pharisaei, coll. v. 41. E contrario vero οἱ μὴ βλέποντες, ideoque a Christo ad idoneam religionis scientiam adducendi, inscii vocantur et ignari, qui tamen ignorantiae suae bene conscii ad maiorem scientiam adspirant. 12) *facultate intellegendi et cognoscendi aliquid praeditus sum.* Matth. XIII, 13. βλέποντες οὐ βλέπουσι, quod de iis dicitur, qui aures obstinabant oculosque occludebant,

bant, ne veritatem ipsis traditam intellegerent, coll. v. 14. Simile oxymoron reperitur apud *Terent. Prol. Andr. intellegendo, ut nihil intellegant*, et *Gellium N. A.* XV, 24. „*ut contra, si quis sentiat, nihil sentiat.*" Marc. IV, 12. Luc. VIII, 10. 13) *considero.* 1 Cor. I, 26. βλέπετε τὴν κλῆσιν ὑμῶν considerate eos, qui amplexi sunt religionem christianam. ibid. X, 18. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα. In versione Alex. τῷ ראה non solum τὸ κατανοέω, Genes. XLII, 9. Exod. II, 11. sed etiam καταμανθάνω respondet, Genes. XXXIV, 1. Levit. XIV. 37. 14) *attendo dilegenter.* Marc. IV, 24. βλέπετε τί ἀκούετε, h. e. dilegenter attendite iis, quae vobis dicuntur et vim dictorum assequi studete. Luc. VIII, 18. βλέπετε πῶς ἀκούετε. 15) *curo, operam do.* 1 Cor. III, 10. ἕκαστος βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ quilibet autem videat quid superstruat. 1 Cor. XVI, 10. Ephes. V, 15. βλέπετε πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε. Coloss. IV, 17. 16) ut latinum *video, caveo,* inprimis, si cum ἀπὸ construitur, aut particula negandi sequitur. Matth. XXIV, 4. βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ cavete, ne quis vos inducat in errores. Marc. VIII, 15. βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης, coll. Matth. XVI, 16. Marc. XII, 38. XIII, 9. 33. βλέπετε cauti estote et vigilantes. Luc. XXI, 8. Act. XIII, 40. 1 Cor. VIII, 9. X, 12. Galat. V, 15. Philipp. III, 2. Hebr. III, 12. 17) *rationem habeo, respicio, studio et cupiditate alicuius rei teneor.* Matth. XXII, 16. οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων non personarum respectum habes, non moveris auctoritate humana, aut, non partium studio teneris. Eadem formula legitur Marc. XII, 14. Conf. infra ad πρόσωπον dicta. Pertinere mihi huc videtur locus *Luciani* T. I. p. 379. ἐς δὲ τὸ χρυσίον πάντες ἔβλεπον, ubi conferendi sunt Interpretes.

ΒΟΑΝΕΡΓΕ͂Σ, *Boanerges.* Vox hebraica graecis modo litteris scripta, quae semel in N. T. legitur Marc. III, 17. ex quo loco satis apparet, ita a Iesu appellatos fuisse Iacobum maiorem et Iohannem, fratrem eius, ipsamque vocem *filios tonitru* significare, nam a Marco explicationis causa additur, ὅ ἐστιν, υἱοὶ βροντῆς. Ita autem dicti fuerunt ob singularem in dicendo potentiam et δύναμιν, qua instructi erant divinitus, ut infra ad vocem βροντὴ a me docebitur. Variis autem modis haec vox scripta reperitur in libris veteribus. In Cod. Alex. et *Gloss. Gr. Alb.* βοανηργὲς reperitur. *Suid.* βοανεργεὶς habet, et in aliis codicibus βοανεργὴς legitur. Eadem opinionum varietas est in originibus huius vocis constituendis, quam alii ex בְּנֵי et רַעַם *tonitru*, alii ex בֵּן *filius*, הָרַג *occidit* et אֵשׁ *ignis* conflatam esse, admodum inepte existimant. Recte enim vidit *Ludov. de Dieu* in *Critica S.* p. 397. vocem ex בְּנֵי et רֶגֶשׁ *strepitus, tonitru*, conflatam esse; cui opinioni leges grammaticae minime contrarias esse, docuit *Stockius* in *Clavi L. S. N. T.* p. 213.

p. 213. In universum conferri meretur *Vorstius* de *Hebraismis N. T.* c. 24. p. 478 sq. ed. *Fischeri* et *Laur. Fabricius* in *reliquiis Syris* p. 297. *Th. Crenii Analect. Philol. Crit. Historicorum.*

ΒΟΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *clamo, vociferor, cum clamore dico.* Interdum pleonastice additur φωνῇ μεγάλῃ. Marc. XV, 34. ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ. Act. VIII, 7. Interdum etiam simpliciter ponitur. Act. XVII, 6. XXI, 34. 2) *laetitiam cantu*, seu *voce intenta et elata testor.* Galat. IV, 27. ῥῆξον καὶ βόησον (ubi in hebraico Ies. LIV, 1. est צַהֲלִי) *persona, iubila.* 3) *palam doceo, palam aliquid trado.* Matth. III, 3. φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ acclamatio doctoris publici in deserto auditur. Marc. I, 3. Luc. III, 5. Ioh. I, 23. Eodem modo קָרָא Ies. XL, 3. Hinc βοᾶσθαι Graecis res dicitur, quae sermonibus omnium celebratur, v. c. apud *Theophr. Charact.* VIII, 2. 4) *invoco, imploro, enixe rogo, alicuius opem et auxilium imploro.* Luc. XVIII, 7. τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς, h. e. qui assidue eum ad vindictam provocant. Cf. *Symmachum* ad Ps. III, 5. et Alex. ad Thren. II, 18. 2 Paral. XX, 9. Devt. XV, 9. *Homer. Odyss.* II, 142.

ΒΟΉ, ῆς, ἡ, *clamor*, etiam *preces, quibus alicuius auxilium imploratur, aut aliquis ad vindictam provocatur.* Semel legitur in plurali Iacob. V, 4. αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν, ubi per βοὰς τῶν θερισάντων, quae ad aures Iehovae pervenisse dicuntur, intellegendae sunt *metentium, quibus detracta ac decurtata est merces, preces ad Deum enixae, quibus eum ad vindictam provocant.* *Suid.* βοὴν· μάχην καὶ φωνὴν μεγάλην.

ΒΟΉΘΕΙΑ, είας, ἡ, *adiumentum, auxilium*, a βοηθέω, hebr. עֶזְרָה. Bis tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 17. βοηθείαις ἐχρῶντο, h. e. adiumentis utebantur, seu, coniunctis ac intensis viribus navem, fluctuum violentiae obnoxiam, firmabant, ne confringeretur aut submergeretur. Alii tamen, ut *Kypkius* ad h. l. per βοηθείας adminicula illa intellegunt, quibus navi periclitanti succurritur, v. c. catenas, uncos, funes, ancoram et alia instrumenta nautica. Hebr. IV, 16. εἰς εὔκαιρον βοήθειαν auxilium divinum promptum et omni tempore paratum. *Syrus* vertit non male ܠܥܘܕܪܢܐ ܒܙܒܢܐ ܕܐܘܠܨܢܐ *in auxilium in tempore afflictionis.* *Aristot. Rhet.* II, 5.

ΒΟΗΘΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie vi etymologiae notat vel *accurrere cum clamore auxilii ferendi causa*, μετὰ βοῆς θεῖν, seu δραμεῖν, (cf. *Valkenar.* ad *Eurip. Hippol.* v. 776.) vel *accurrere ad clamorem oppressorum*, πρὸς τὴν βοὴν θέειν. Act. XVI, 9. XXI, 28. βοηθεῖτε auxilio venite. *Polyb.* II, p. 1403. *Aristoph. Vesp.* 431. 2) in universum: *auxiliari, opitulari, succur-*

succurrere, opem ferre, valet, et convenit fere cum hebraico עזר et speciatim de iis usurpatur, *qui malorum mersis*, v. c. apud *Dioscor.* I, 28 et 106. *Arrian. Epict.* II, 15. Sic legitur in N. T. Matth. XV, 25. coll. v. 22. Marc. IX, 22. 24. Adde 2 Cor. VI, 2. Hebr. II, 18. Apoc. XII, 16.

ΒΟΗΘΟΣ, ῦ, ὁ, proprie *qui ad clamorem et vocem alicuius periclitantis accurrit auxilii ferendi causa*, a βοηθέω, quod vide. Deinde vero omnino *auxiliator* et *opitulator.* Semel legitur in N. T. Hebr. XIII, 6. ὥστε θαῤῥῦντας ἡμᾶς λέγειν. κύριος ἐμοὶ βοηθὸς ut animo, fiducia pleno, dicere possimus, praesentissimum nobis est auxilium Dei. Eadem verba leguntur Ps. CXVIII, 7. יהוה לי בעזרי κύριος ἐμοὶ βοηθός.

ΒΟΘΥΝΟΣ, ῦ, ὁ, non semper *quaevis fovea* aut *cavitas profundior in terra* dicitur, sed interdum speciatim *cisternam, foveam, quae aquis recipiendis et colligendis inservit,* τὸν λάκκον, ut auctor *Etym. M.* interpretatus est, significat. Sic autem legitur in N. T. Matth. XII, 11. ἐὰν ἐμπέσῃ τῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, ubi sermo est de pecoribus, quae Sabbato aquatum ducuntur. ibid. XV, 14. ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσῦνται. Luc. VI, 39. Saepius non legitur in N. T. In vers. Alex. τῷ פחת respondet 2 Sam. XVIII, 17. Ies. XXIV, 17. 18.

ΒΟΛΗ, ῆς, ἡ, aeque late patet ac latina vox *iactus*, et non solum *ipsum iaciendi actum* (*Herodian.* II, 6. 69. VI, 12. 12.) significat, sed etiam *illud ipsum, quod iacitur*, seu *emittitur*, notat, et de *sagitta, lapide, radiis solis, oculis,* etiam *ictibus et verberibus* usurpatur, v. c. *Homer. Odyss.* IV, 150. ὀφθαλμῶν βολαί. ibid. XVII, 283. ubi cum πληγῇ permutatur. Genes. XXI, 16. ὡσεὶ τόξυ βολήν. 2 Macc. V, 13. βελῶν βολάς. Et ἡλίυ βολαὶ pro ἀκτῖνες τῦ ἡλίυ haud raro apud Sophoclem et alios poetas graecos legitur. In N. T. semel legitur Luc. XXII, 41. ὡσεὶ λίθυ βολήν, supple κατά, fere ad lapidis iactum. Formula autem βολὴ λίθυ *tantum spatii, quantum iactus lapidis conficit*, de quovis exiguo viae spatio usurpatur, *Homer. Iliad.* V, 12. ubi vid. *Eustath. Thucyd.* V, 65.

ΒΟΛΙΖΩ, fut. ίσω, *bolidem demitto, iacio, altitudinem s. fundum maris exploro emisso perpendiculo nautico*, graece βολὶς dicto, quod nautae facere solent, ne vadis illidantur, a βολίς, quod vide. *Eustathius* in *Il.* ξ. p. 427. exposuit βάθος θαλάσσης μετρεῖν μολιβδίνῃ κασσιτέρῳ, ἢ τοιῷδε τινί. Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 28. καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι et cum demisissent bolidem, invenerunt passus vel cubitos viginti profunditatis; atque paulo post ibidem est: βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 645.

ΒΟΛΙΣ, ίδος, ἡ, 1) *iaculum, sagitta, omne, quod mittitur et iacitur*, a βάλλω observante *Athenaeo Deipnosoph.* III, 23.

p. 106 ed. *Casaub.* *Hesych.* βολίδες· ἀκόντια, λογχάρια. — βολίς· βέλος, λόγχη, ἀκόντιον. *Gloss. MS.* in Sap. Salom. V, 21. βολίδες· ἀκτῖνες. In vers. Alex. respondet hebr. שֶׁלַח *missilia arma,* Nehem. IV, 17. interdum etiam τῷ חֵץ Num. XXIV, 8. Zach. IX, 14. Sic legitur in N. T. Hebr. XII, 20. ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται aut iaculo transfigetur, ubi verbis hebraicis יָרֹה יִיָּרֶה in Exod. XIX, 13. respondet. 2) est *perpendiculum nauticum, seu funis, cui plumbum est alligatum, qui de prora iacitur, et quo nautae explorant profunditatem aliquorum locorum maris.* Inde descendit βολίζω.

ΒΟΟΖ, ὁ, *Booz, Boas.* Nomen viri hebraicum ἄκλιτον בֹּעַז Ruth. IV, 21. quod videtur eum significare, *in quo est robur et fortitudo.* Fuit filius *Salmon*, consanguineus Elimelechi, Bethlehemitae. Ruth. II, 1. In N. T. bis memoratur Matth. I, 5. Luc. III, 32.

ΒΟΡΒΟΡΟΣ, ου, ὁ, proprie est: ἡ ἐκ τῆς βορᾶς κόπρος, *stercus*, seu *fimus, qui everritur e stabulis pecudum.* (a βορὰ *pabulum.*) *Plutarch. Opp.* T. VIII, p. 294 ed. *Reiske. Etym. M.* ἡ ἐκ τῆς τροφῆς γεννηθεῖσα ὕλη. *Hesych.* et *Phavor.* ὀχετὸς δυσώδης, cloaca, malum odorem spirans, *coenum, limus,* et ita differt a πηλὸς *lutum*, de qua differentia vide *Hemsterhus.* ad *Luciani Somn.* p. 24. Hinc βορβορόω *coeno me polluo et contamino*, quod proprie est suum, seu porcorum. *Aelian. Hist. Anim.* V, 45. Alex. usi sunt hoc vocabulo pro טִיט Ier. XXXVIII, 6. In N. T. semel legitur 2 Petr. II, 22. ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου, sc. ἐπιστρέψασα, sus lota ad volutabrum coeni revertitur. Adagium in eos dictum, qui in pristina flagitia et animi sordes relabuntur, de quo exposuit *Vorstius* de *Adagiis N. T.* c. IV. p. 776.

ΒΟΡΡΑΣ, ᾶ, ὁ, 1) *boreas, aquilo, ventus septentrionalis,* qui et Graecis Βορέας et Βορέης (Prov. XXVII, 16. Sirac. XLIII, 24.) dicitur, sine dubio, quia aërem purificat et serenum reddit, unde *serenifer* vocatur ab *Avieno.* Vid. *Ovid. Metam.* VI, 690. et *Senec. Troad.* 390. *Hesych.* Βορρᾶς· ἄνεμος ψυχρὸς καὶ παγώδης καὶ σκληρός. In vers. Alex. respondet hebraico צָפוֹן Genes. XIII, 14. Num. II, 25. 2) *plaga*, seu *pars septentrionalis, a qua Boreas flare solet.* Sic legitur in N. T. Apoc. XXI, 13. καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, ubi observandum est, genitivum βορρᾶ non per Dorismum pro βορρου positum esse, sed omnes voces graecas, in ας et ᾶς terminatas, eandem genitivi formam, quae h. l. reperitur, habere, ut docuit *Georgius* in *Hierocritico N. T.* 156. Conf. *Aelian. V. H.* XII, 61. Eodem modo צָפוֹן usurpatur Iob. XXXVII, 22. ἀπὸ βορρᾶ νέφη χρυσαυγοῦντα. 3) *terrae, versus septentrionem sitae, quae subiectae sunt aëris tractibus, unde boreas spirat.* Luc. XIII, 29. ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου ex omnibus terris.

ΒΌΣΚΩ, fut. βοσκήσω. 1) Activum *pasco alium*, et proprium est *pastorum, qui pecora in pascua ducunt*, unde pecora *βοσκήματα* Graecis vocantur, quanquam interdum etiam ad homines transfertur, ut *χορτάζεσθαι*, ut sit in universum *alere, prospicere pastionem et nutrimenta*, vel cum contemtu aliquo et contumelia, ut significetur, homines ipsos pecoribus similes et abiectissimos esse; (conf. *Eustath.* ad *Homer. Odyss.* XI, 964.) vel, ut nihil in hac voce contumeliae sit. *Homer. Od.* XIV, 325. XIX, 294. *Βόσκομαι*, medium, *me ipsum pasco, pascor*, et *ὁ βόσκων pastor, pecora in pascua ducens.* Matth. VIII, 30. *ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη* grex porcorum pascentium. Marc. V, 11. ubi pro *βοσκομένη* in aliis codicibus legitur *βοσκομένων*. Luc. VIII. 32. 34. XV, 15. *βόσκειν χοίρους* ut pasceret porcos. Matth. VIII, 33. *ὁ βόσκων porcarius, subulcus*, qui proprie *συβώτης* et *χοιροβοσκὸς* dicitur. 2) metaphorice: *diligenter curo, saluti alicuius prospicio, provideo quocunque modo.* Ioh. XXI, 15. 17. *βόσκε τὰ ἀρνία μου, βόσκε τὰ πρόβατά μου* quae verba omnia officia, Petro, futuro Christianorum doctori, incumbentia, complectuntur. Hinc etiam in vers. Alex. hebraico רָאָה *prospexit, providit* respondet 1 Regg. XII, 16. ubi pro hebr. עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִד in graecis leguntur: *νῦν βόσκε τὸν οἶκόν σου Δαυίδ.*

ΒΟΣΌΡ, ὁ, *Bosor*. Nomen proprium viri hebraicum indeclinabile. Ita dictus fuit pater Bileami, pseudoprophetae, qui Num. XXII, 5. hebraice בְּעוֹר a בָּעַר *exarsit, succensus fuit*, et ab Alexandrinis ibidem Βεώρ vocatur. In N. T. autem 2 Petr. II, 15. *Βοσὸρ* vocatur, mutata littera ע in σ, ex more Graecorum, non tam ad faciliorem pronuntiationem, ut quidam opinati sunt.

ΒΟΤΆΝΗ, ης, ἡ, latius patet quam latinum *herba, gramen*, et, ut hebraicum עֵשֶׂב, cui in vers. Alex. respondet, de *omni proventu agri* dicitur. Hebr. VI, 7. *γῆ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις, δι' οὓς γεωργεῖται* ager profert fruges utiles iis, a quibus colitur. Saepius non legitur in N. T. Aeque late patet vox

ΒΌΤΡΥΣ, υος, ὁ, quae *omnis generis fructus arboreos auctumnales*, *τὴν ὀπώραν*, significat, quanquam interdum de specie tantum, de *fructu vitis*, de *uvis, botris, racemis* dicitur. *Suid.* *βότρυν· τὴν ὀπώραν, οὐχὶ τὴν σταφυλὴν μόνον, καὶ μή ποτε τὴν βοτρυῖτιν ὀπώραν.* Semel legitur in N. T. Apoc. XIV, 18. *τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς* vindemia botros terrae, quoniam maturuerunt uvae eius. *Xenoph. Oecon.* 19, 18. Vide *Pollux* I. 248. In vers. Alex. hebr. אֶשְׁכֹּל respondet Genes. XL, 10. Cantic. I, 14.

ΒΟΥΛΕΎΩ, fut. εύσω. Activum: *consilium do alteri, suadeo, auctor sum.* In N. T. non legitur, reperitur tamen in vers.

verſ. Alex. Ieſ. XXIII, 8. τίς ταῦτα ἐβουλεύσατο ἐπὶ Τύρον; quis hoc de Tyro conſilium dedit? Medium βουλεύομαι, fut. βουλεύσομαι, in N. T. dupliciter uſurpatur, et quidem 1) *deliberare, conſultare inter ſe, conferre inter ſe conſilia*; quum nempe de pluribus dicitur; at, de uno cum dicitur, *ſecum deliberare, conſultare*, ſignificat, ut recte de hac voce expoſuit *Draſigius* de *Verbis Mediis N. T.* I, 37. p. 236. Sic autem legitur Luc. XIV, 31. οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται; nonne prius expendet, ſeu, cum amicis ſuis deliberabit? Act. V, 33. καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτοὺς, pro τοῦ ἀνελεῖν ἕνεκα, ſeu χάριν, et deliberarunt de morte eorum. Eſther. III, 6. ἐβουλεύσατο ἀφανίσαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους. 2 Regg. VI, 8. ἐβουλεύσατο πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ. In *conſultandi* notione legitur etiam apud *Xenoph.* Oeconom. XI, 24. *Herodot.* IV, 119. *Ioſeph. A. I.* I, 21. 1. et *Aelian.* V. H. XII, 8. Vide *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 755. 2) *decernere, conſilium capere.* Ioh. XII, 10. ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν decreverunt pontifices etiam Lazarum interficere. Act. XV, 37. Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο (in aliis codd. ἐβούλετο e glossemate) συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰωάννην Barnabas Iohannem ſecum aſſumere volebat. Sed in h. l. ἐβουλεύσατο etiam verti poteſt: *conſilium dederat*: quo ſenſu in hac ipſa forma legitur apud Alexandrinos 2 Sam. XVI, 23. Conf. *Thom. M.* p. 158. ed. *Bernard.* Act. XXVII, 39. εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον in quem decreverant navem impellere. 2 Cor. I, 17. τοῦτο οὖν βουλευόμενος cum hoc mihi propoſuiſſem; ubi in codicibus quibusdam βουλόμενος e gloſſemate, quod huc fortaſſe e v. 15. irrepſit, legitur. Et paulo ibidem: ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι; num in conſiliis capiundis me humano more agere creditis? Ieſ. XLVI, 10. Alex. πάντα, ὅσα βεβούλευμαι, ποιήσω, ubi in hebr. וְכָל־חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה Ieſ. III, 8. VII, 5. In eadem notione legitur apud *Xenoph.* in Apol. Socr. §. 1. *Herodian.* VI, 6. 5. ἐπανελθεῖν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐβουλεύσατο. Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. II, 28.

ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie in univerſum dicitur *quivis conſiliarius, qui aliis conſilium dat, βουληφόρος.* ut *Schol. Homeri* ad Iliad. VI, v. 114. interpretatus eſt, a βουλεύω *conſilium do*; unde in verſ. Alex. hebraico יֹעֵץ Iob. III, 14. XII, 17. reſpondet. 2) *ſenator,* (*Xenoph. Hiſt. Gr.* II, 3, 16 et 17.) *aſſeſſor ſynedrii magni, qui res graviſſimas, ad religionem et rempublicam pertinentes, iudicabat.* Ita autem bis legitur in N. T. de Ioſepho, qui fuit conſiliarius magni illius conſeſſus Hieroſolymitani. Marc. XV, 43. εὐσχήμων βουλευτής, ubi βουλευτὴς *Vulgatus* per *decurionem* vertit, approbante *Boiſio* (in Collat. p. 151.), *R. Simone, Martianaeo* et aliis, nam, qui Romae *Senatores* vocabantur, ii in municipiis *Decuriones* dicebantur.

cebantur. Sed alienum videtur ab hoc loco discrimen inter senatores et decuriones ob locum Luc. XXIII, 50. 51. Caeterum transiit haec vox in latinam linguam. (*Buleuta* occurrit apud *Plin.* X. Epp. 48. 5. ep. 113. 3. ep. 115. 3.) et syriacam (ܒܘܠܘܛܐ), qua voce *Syrus* Marc. XV, 43. usus est.

ΒΟΥΛΗ, ῆς, ἡ, 1) et *consultationem, deliberationem*, et *ipsum consilium, decretum, propositum, voluntatem* significat. Luc. XXIII, 51. οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ αὐτῶν eorum deliberationibus et decretis de Iesu interficiendo non calculum addiderat suum. Act. II, 23. ὡρισμένῃ βουλῇ τοῦ θεοῦ consilio ac decreto divino. ib. IV, 28. XXVII, 12. ἔθεντο βουλὴν consilium ceperant. (ubi vid. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 640.) v. 42. τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο milites decreverant. Respondet in versione Alex. hebraico עֵצָה Deut. XXXII, 28. Prov. VIII, 14. 2) *voluntas benevola*, et in hoc sensu inprimis Deo tribuitur in N. T. Hebr. XII, 17. τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ immutabile esse eius decretum benevolum. Speciatim autem βουλὴ θεοῦ in N. T. vocatur *consilium Dei benevolum et aeternum de beandis et salvandis hominibus per religionem christianam*. Hinc de Pharisaeis et legis peritis, qui repudiabant baptismum Iohannis, quo homines initiabantur in novam oeconomiam Messiae, propediem auspicandam, Luc. VII, 30. legitur τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, rejecerunt consilium Dei erga se ipsos benevolum. 3) *illa ipsa res, quae est e consilio et decreto profecta, inceptum, institutum*, per metonymiam dicitur. Act. V, 38. ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο nam si eorum coeptum et institutum est humanum. ibid. XX, 27. τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν θεοῦ, ubi βουλὴ θεοῦ est idem quod τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ v. 24. et ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ v. 25. adeoque ipsa doctrina christiana, quam debemus benevolae voluntati divinae. 4) *sensum, cogitatum*, 1 Cor. IV, 5. καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν tunc sensa pectoris occulta, cogitata hominum in lucem producentur a Deo. Hinc in vers. Alex. τῷ מַחֲשָׁבָה Iob. V, 12. Ies. LV, 7. 8. et τῷ מְזִמָּה Ps. XXI, 12. Prov. II, 11. respondet. Sirac. XXX, 21. ubi verba μὴ θλῖψε σεαυτὸν ἐν βουλῇ σου respondent germanicis: *Quäle dich nicht durch traurige Gedanken und ängstliche Vorstellungen.* 5) Interdum πλεονάζει. Ephes. I, 11. κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ: quemadmodum ipsum verbum βουλεύομαι 2 Maccab. I, 10. pleonastice ponitur. *Hesych.* βουλή· γνώμη, θέλημα. *Etym. M.* βουλή· σημαίνει δὲ τὴν ἄθροισιν καὶ τὸ προβούλευμα (*Homer.* Iliad. II, 53.) καὶ τὴν γνώμην (Iliad. X, 43.) καὶ τὴν προαίρεσιν, καὶ τὴν θέλησιν.

ΒΟΥ-

ΒΟΥΛΗΜΑ, τος, τό, 1) *voluntas, consilium, decretum, propositum*, a βουλή. 2) *conatus perficiendi ac exsequendi propositum*, qui etiam Latinis *voluntas* dicitur. Rom. IX, 19. τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε; quis enim voluntati eius resistere, aut eam irritam reddere valet? Act. XXVII, 43. ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος eos a conatu illud consilium exsequendi prohibuit. Caeterum a grammaticis inter βούλευμα et βούλημα hoc discrimen, non semper tamen observatum, constituitur, ut illud sit *consilium privatum*, hoc vero *consilium publicum* significet. *Schol. Aristoph.* ad Plutum v. 493. βούλευμα μὲν τὸ ἴδιον, βούλημα δὲ τοῦ δημοσίου ἡ γνώμη. Idem tradit *Suidas*, quem vide.

ΒΟΥΛΟΜΑΙ, fut. βουλήσομαι, 1) *deliberato consilio aliquid volo, cupio, decerno*. Plus enim involvit βούλομαι, quam θέλω. Hoc enim est simpliciter *volo*, illud *considerate, re prius deliberata volo, post aliquam deliberationem in animum induco, adeoque firmiter, magna cum animi constantia volo*. *Eustathius* ad *Homer.* Iliad. I, v. 112, p. 45, 51. οὐχ᾽ ἁπλῶς θέλω, ἀλλὰ βούλομαι, ὅπερ ἐπίτασις τοῦ θέλειν ἐστι, καὶ οὐ τυχόντως βούλομαι, ἀλλὰ κατὰ πολύ. Matth. I, 19. ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν decrevit illam clam dimittere, ubi a θέλειν aperte distinguitur. *Syrus* transtulit: ܐܬܪܥܝ *meditabatur*, qua voce etiam v. 20. pro ἐνθυμέομαι usus est. Ib. XI, 27. καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. Act. XII, 4. XXVIII, 18. ubi iudicibus tribuitur, qui, quaestione de aliquo habita, eum absolvendum esse iudicant. 1 Cor. XII, 11. 2) *cupide, anxie aliquid volo, nimium studeo, inhio*. 1 Tim. VI, 9. οἱ βουλόμενοι πλουτεῖν qui vero nimio divitiarum amore et studio tenentur. coll. Prov. XXVIII, 22. Eodem modo ἐθέλω usurpatur apud *Epictet.* Enchir. I, 4. 3) *delector aliquo, faveo alicui*. Iacob. I, 18. βουληθεὶς, sc. ἐν ἡμῖν, ἀπεκύησεν ἡμᾶς pro summa sua erga nos benignitate emendandos nos curavit per religionem christianam. In vers. Alex. τῷ חָפֵץ respondet 2 Sam. XXIV, 3. ἱνατί βούλεται τῷ λόγῳ τούτῳ; 1 Sam. XVIII, 24. οὐ βούλεται ὁ βασιλεὺς ἐν δόματι. 2 Sam. XX, 11. τίς ὁ βουλόμενος Ἰωάβ; quis favet Ioabo? Sic et θέλειν apud Graecos: conf. *Marklandum* ad *Lysiam* p. 332. 4) *possum, valeo*. Act. XVIII, 15. κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι has lites diiudicare non valeo. 5) *praecipio, iubeo, hortor*. 1 Tim. II, 8. βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ. Ibid. V, 14. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν. Tit. III, 8. 6) interdum pleonastice ponitur. Iacob. IV, 4. ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου. Iud. v. 5. ὑπομνῆσαι ὑμᾶς βούλομαι. Iacob. III, 4. ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται, scil. μετάγειν, quocunque impetus gubernantis

tis agit. Eodem modo legitur apud Ioseph. A. I. II, 5. §. 3. Φράσαι τί σημαίνειν αὐτῷ βούληται τὰ διὰ τῆς παρελθούσης νυκτὸς ὀφθέντα. Conf. Gataker. ad Marc. Antonin. X. §. 8. p. 293. Caeterum de forma ἠβουλήθην, quae 2 Ioh. v. 12. reperitur, conf. interpretes ad Thom. M. p. 258. sub ἐβουλόμην.

ΒΟΥΝΟΣ, ῦ, ὁ, collis, tumulus, clivus, locus, seu pars terrae eminentior, sine dubio a βαίνω scando, qui Graecis caeteris λόφος et χῶμα dicitur. Bis legitur in N. T. Luc. III, 5. καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται et omnes montes et iuga deprimentur. ib. XXIII, 30. καὶ τοῖς βουνοῖς, καλύψατε ἡμᾶς et ad colles, operite nos. Phrynichus p. 156. ed. Pauw. Βουνός· ἐσχάτη ἡ φωνὴ τῆς Ἀττικῆς. Eustath. ad Od. ε. p. 680. 37. βάρβαρον λέξιν vocat. Sed satis infregerunt auctoritatem Phrynichi Schwarzius in Commentar. Crit. Ling. Gr. p. 261. et Valkenar. ad Herodot. IV, c. 158. Alexandrini vocabulo hoc utuntur saepissime pro גִּבְעָה Exod. XVII, 9. 10. 1 Sam. VII, 1. Ies. II, 2. Hesych. βουνός· στιβάς, γήλοφος. βουνοί· βωμοί. Caeterum nomen hoc Aeolice mutatum ad gentes plerasque Europaeas, Germanos, Belgas, Gallos, qui Dunum vocant, ex Aeolico δουνὸς pro βουνὸς, transiisse, observat Salmasius de Ling. Hellen. p. 112. Confer etiam Turnebi Adverss. SS. XX, 15. et Barthii Advers. XL, 19.

ΒΟΥΣ, βοὸς, ὁ, ἡ, bos, vacca. Est vocabulum ὀνοματοποιητικὸν, observante Bocharto in Hieroz. T. I. p. 287. Luc. XIII, 15. XIV, 5. 19. Ioh. II, 14. 15. 1 Cor. IX, 9. 1 Tim. V, 18.

ΒΡΑΒΕΙΟΝ, ου, τὸ, proprie notat praemium, quod victoribus in certaminibus gymnicis Graecorum a brabeuta decernebatur et dabatur, cuius generis erat corona, palma, olea etc. et differt ab ἄθλῳ, ut λῆμμα a δώρῳ, ut illud distribuatur a brabevtis, hoc vero reportetur et accipiatur a victoribus. Hesych. βραβεῖον· ἐπινίκιον, ἔπαθλον, νικητήριον. Etym. M. βραβεῖον λέγεται ὁ παρὰ τῶν βραβευτῶν διδόμενος στέφανος τῷ νικῶντι. Vid. Pollux Onomast. III, 30. 142 seq. et Lydius in Agonisticis Sacris p. 145. In hoc significatu legitur 1 Cor. IX, 24. εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον sed unus tantum reportat praemium, seu brabeum. 2) metaphorice significat felicitatem aeternam, praemia virtutis in vita futura, veris Christianis destinata. Sic legitur in N. T. Philipp. III, 14. κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ut scopum versus ferar ad obtinenda praemia, coelitus nobis a Deo per Christum promissa. 3) interdum omittitur haec vox. Philipp. III, 12. οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, (sc. τὸ βραβεῖον) et paulo post ibidem: διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, sc. τὸ βραβεῖον, coll. 1 Cor. IX, 24. et

et *Chrysostomo ad h. l.* [illegible] [illegible] κατεβράβευσεν, coll. v. 14.

ΒΡΑΒΕΥΩ, 1) proprie: *iudex sum certaminis et moderator, palmam victori decerno, assigno, tribuo*, et dicitur *de praesidibus et moderatoribus publicorum ludorum*, seu *certaminum graecorum Olympiacorum*, qui *brabeutae*, etiam *agonothetae* vocabantur, quorum erat leges certaminum praescribere, lites dirimere, qui praemiis dignus esset, diiudicare, et ipsa praemia distribuere. Sapient. X, 12. ἀγῶνα ἰσχυρὸν ἐβράβευσεν αὐτῷ. Conf. Stolberg. Exerc. L. Gr. p. 102. *Wetstein* N. T. T. II. p. 292. et *Pollux* Onom. III, c. 30. s. 145. 2) in universum: *iudex sedeo in re quavis alia, dirigo, moderor, praesum, guberno*. Sic semel in N. T. legitur Coloss. III, 15. ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν concordia, quae Deo placet, regat et gubernet animum vestrum, sit regula et norma omnium sensuum vestrorum et actionum, coll. Philipp. IV, 7. Nec desunt similia loca in graecis Scriptoribus. *Aristot.* Rhetor. I, c. 15. τὸ δίκαιον βραβευτής ἐστιν ὁ δικαστής. Apud *Polyb.* V, 2. βραβεύεσθαι pro *administrari* ponitur, coll. c. 11. et *Isocrat.* Orat. ad Philipp. p. 188. Philippi regis decreta et mandata dixit τὰ βραβευόμενα: ut loca e *Iosepho* et aliis silentio omittam, quae ad hanc significationem confirmandam adduxerunt *Krebsius* in Observatt. Flav. p. 343. *D'Orville* ad *Chariton.* VI, 4. p. 445 et 540. *Wesseling* ad *Diod. Sic.* XIV, 65. *Hesych.* βραβεύει· διακρίνει, ἐπιτάσσει, μεσιτεύει, διοικεῖ. Idem: βραβευέτω: ἰθυνέσθω, μεσιτευέτω, κρατείτω. Idem tradit *Lex. Cyrill. MS.* et *Alberti* Gloss. N. T. p. 858.

ΒΡΑΔΥΝΩ, fut. υνῶ, ut latinum *tardo* (Vide *Fesselii Advers. SS.* I, 2, 9.) duplici notione sumitur: 1) intransitive: *tardo, cunctor, tardius venio.* 1 Tim. III, 15. ἐὰν δὲ βραδύνω si autem tardius venero, seu, moram fecero. Gen. XXXV, 19. Deut. VII, 10. Sirac. XXXV, 22. *Plutarch.* T. II. Opp. p. 726 et 732. 2) transitive: *remoror, differo, moras necto et facio.* Sic 2 Petr. III, 9. οὐ βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, h. e. non ultra tempus constitutum differt dominus promissionis suae complementum. Nam post τῆς ἐπαγγελίας omissum esse substantivum ἀναπλήρωσιν, seu τελείωσιν, aut aliud simile vocabulum, recte colligi posse videtur ex genitivo τῆς ἐπαγγελίας, pro quo Grotius olim scriptum esse τὰς ἐπαγγελίας indicabat, quia βραδύνω, transitive sumtum, semper accusativum additum habeat, v. c. Ies. XLVI, 13. σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ οὐ βραδυνῶ. Sed, ut iam *Drusius* ad h. l. observavit, non infrequentes sunt apud Scriptt. sacr. casuum mutationes, seu μεταπτώσεις. *Phavor.* βραδύνω· ἀμεταβάτως, ἀντὶ τοῦ βραδὺς γίνομαι. καὶ βραδύνεται ἀντὶ τοῦ βραδυτῆτα λαμβάνει.

βάσει. πρὶν ὅδε βραδύνοντος. Ἰλιον τε βραδύνειν μέλλει, βραδύνω, διατρίβω. καὶ βραδύνω ἐλθεῖν

ΒΡΑΔΥΠΛΟΕΩ, ῶ, fut. ήσω, tarde et incommode navigo, tarda navigatione utor, ex βραδὺς et πλοῦς navigatio. Legitur tantum in N. T. Act. XXVII, 7. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες quum diutius tarde navigassemus, nempe ob ventos adversos. *Artemid.* IV, 92.

ΒΡΑΔΥΣ, εῖα, ὺ, genitivus έος, είας, έος, 1) *tardus, segnis,* et τῷ ταχὺς oppositum, v. c. Iacob. I, 19. ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργὴν celer ad audiendum, tardus ad respondendum (scil. ad iniurias illatas), tardus ad vindictam. 2) metaphorice: *stupidus, qui est tardo ingenio et hebes ad aliquid cognoscendum et intelligendum,* qui et Latinis *tardus* dicitur. *Polyb.* IV, 8. 7. βραδὺς opponitur ευχερῆ. Luc. XXIV, 25. βραδεῖς τῇ καρδίᾳ homines obtuso ingenio. Sic etiam substantivum βραδύτης de stupiditate animi apud *Theophrast.* occurrit. Charact. XIV, s. XV. *Suid.* βραδύτης ὁ μὴ ἀγχίνους ... καὶ βραδύς. Ἀριστοφάνης Νεφέλαις. (129.) Οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς τοῦ σώματος κινήσεως παρείληπται νῦν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀγχίνουν καὶ νωθὲς τῆς διανοίας θέλει δηλοῦν. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 826.

ΒΡΑΔΥΤΗΣ, ῆτος, ἡ, *tarditas, cunctatio,* (a βραδὺς *tardus.* Dicitur etiam βραδύτης, ητος. Vid. *Thom. Mag.* in v. ταχύτης.) sensu et transitivo et intransitivo. Semel tantum legitur in N. T. 2 Petr. III, 9. ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται ut quidam eum differre promissionum suarum eventum temerarie existimant. *Isocr.* Paneg. 39. *Xenoph. H. G.* IV, 6, 5. *Plutarch.* de *ser. Num. vindicta* p. 549. B. *Appian. B. C.* IV, p. 1052.

ΒΡΑΧΙΩΝ, ονος, ὁ, 1) proprie: *brachium, lacertus,* et quidem ea pars brachii, quae ab ulna ad cubitum descendit, hebraicum זרוע. 2) metaphorice: *vis, robur, potentia,* ad imitationem hebraici זרוע (Deut. V, 15. ἐξήγαγέν σε κύριος — — ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, hebr. בִּזְרֹעַ נְטוּיָה. Iob. XL, 4.). Luc. I, 51. ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ qui insignia facta patrat per summam suam potentiam. Ioh. XII, 38. καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; quis cognoscit vim divinam per miracula conspicuam? Act. XIII, 17. μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς potentia summa usus eduxit populum suum ex Aegypto. Saepius non legitur in N. T. Sirac. XXXVI, 7. δόξασον χεῖρα καὶ βραχίονα δεξιόν. 2 Macc. XV, 24. *Suid.* βραχίων τροπικῶς ἡ δύναμις, ἐπειδὴ δι' αὐτοῦ ἐργάζεσθαι πεφύκασιν οἱ ἄνθρωποι. Δαβίδ. ὅτι βραχίονες ἁμαρτωλῶν συντριβήσονται ex Psalm. XXXVI, 18.

ΒΡΑΧΥΣ, εῖα, ὺ, genitiv. έος, είας, έος, 1) proprie: *brevis, parvus, non longus,* ut de *modo* et *mensura* dicatur. *Xenoph.* Oecon. XVIII, 2. βραχὺς ὁ κάλαμος εἴη. *Dion. Halic.*

lic. Arch. V, 28. βραχεῖς ποταμούς. 2) exiliculus, exiguus, ita, ut et de *tempore* et *spatio* usurpetur. Luc. XXII, 58. μετὰ βραχὺ, sc. διάστημα τοῦ χρόνου, post breve intervallum temporis, paulo post. Act. V, 34. ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι iussit foras paulisper Apostolos abducere. *Plutarch. Galba.* p. 1055. Act. XXVII, 28. βραχὺ δὲ (pro μετὰ βραχὺ δὲ) διαστήσαντες paululum progressi. *Thucyd.* I, 63. Hebr. II, 7. 9. βραχύ τι, sc. μέρος χρόνου, ad breve tempus. De *loco* βραχὺ et βραχύ τι aliquoties occurrit in versione Alex. 2 Sam. XVI, 1. ubi hebr. מעט respondet. 2 Sam. XIX, 36. de *tempore*, Proverb. V, 14. Ps. XCIII, 17. Sapient. XII, 10. 3) *parvus, exiguus, modicus,* de *copia* et *multitudine.* Sic legitur in N. T. Ioh. VI, 7. ἵνα ἕκαστος αὐτῶν βραχύ τι, sc. μέρος, λάβῃ ut quisque eorum vel paululum accipiat. Hebr. XIII, 22. διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν, sc. ῥημάτων, paucis vobis scripsi. Eodem modo apud Alexandrinos βραχὺς, vel simpliciter positum, vel additis vocibus ἀριθμὸς et μέρος, usurpatur 1 Sam. XIV, 29. ἐγευσάμην βραχύ τι, sc. μέρος τοῦ μέλιτος. ibid. v. 44. βραχὺ μέλι. Ps. CIV, 12. ἀριθμῷ βραχεῖς. *Hesych.* Βραχύ· ἀντὶ τοῦ ὀλίγον, ὀλίγον, μικρόν. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* Βραχέα· μικρὰ, ὀλίγα. In universum de hac voce bene exposuit *Zeunius* ad *Xenoph.* de Re Equestri IX, 3. Vide et *Lexic. Xenophonteum* s. h. v. et *Schweighaeuseri Lexic. Polyb.*

ΒΡΕ΄ΦΟΣ, εος, τό, 1) *foetus, qui adhuc in matris utero latet, embryo. Hesych.* βρέφος· ἔμβρυον, νήπιον. *Schol. Homeri* ad Iliad. XXIII, 266. (βρέφος ἡμίονον κυέουσαν) βρέφος, ὃ ἡμεῖς ἔμβρυον λέγομεν ἐν τῇ γαστρὶ ὄν. *Apollodor.* Bibl. III, 4. 3. ἑξαμηνιαῖον βρέφος — ἐνέῤῥαψε τῷ μηρῷ. Etiam *Aquila* usus est hac voce pro עוללים Ps. VIII, 3. Sic legitur in N. T. Luc. I, 41. ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς foetus, quem utero gestavit, veluti prae gaudio exultavit. ibid. v. 44. 2) *infans recens natus.* Luc. II, 12. εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον invenietis infantem fasciis involutum. ibid. v. 16. Act. VII, 19. τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν exponere infantes eorum. *Etym. M.* βρέφος· τὸ νεογνὸν παιδίον, κυρίως ἐπὶ ἀνθρώπου. 1 Macc. I, 61. 2 Macc. VI, 10. *Eurip.* Phoen. v. 821. *Xenoph. Mem.* II, 2, 5. Apud graecos Scriptores βρέφος tam de humana, quam de aliorum animalium sobole usurpatur, v. c. *Aelian.* V. H. I, 6. 3) non semper *infantem modo natum,* sed etiam *puerum, iam aliquantulum adultum,* notat, ut latinum *infans,* quod de puero septem annorum in veteri lapide apud *Gruterum* p. 679. n. 7. legitur. Sic autem reperitur Luc. XVIII, 15. προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη. 2 Tim. III, 15. ἀπὸ βρέφους a puero, inde a prima tua iuventute. *Hesych.* βρέφος· παῖς. 4) metaphorice: *qui nuper tantum institutus est in religione christiana,*

et

et admissas esse ad sacra Christianorum. 1 Petr. II, 2. *ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη.* Conf. supra ad ἀρτιγέννητος.

ΒΡΕΧΩ, fut. *βρέξω*, 1) in universum: *rigo, madefacio, irrigo, quocunque modo hoc fiat*, unde ἡ *βρέξις humectatio.* Luc. VII, 38. *ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι* pedes eius lacrymis madefecit. ibid. v. 44. Ps. VI, 6. *ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω* (hebr. אמסה). Ies. XXXIV. *βραχήσεται τὰ ὄρη ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν*, hebr. ונמסו הרים מדמם. *Xenoph.* de Re Equestri V, 6. *καὶ τὸ πρόσθεν δὲ χρὴ βρέχειν.* Conf. *Salmasii* Exercitt. Plinian. p. 588 seq. *Plutarch.* T. I. Opp. p. 129. *Reiske.* 2) i. q. ὕω, *pluviam spargo, demitto, seu pluviae instar demitto, pluo.* Matth. V, 45. *βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους* pluviam spargit super probos et improbos. *Syrus:* ܡܚܬ ܡܛܪܗ demittit pluviam suam. Luc. XVII, 29. *ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ* depluit ignis ac sulphur de coelo, ubi subintelligenda est vox *θεὸς*, seu *κύριος*, coll. Genes. XIX, 24. II, 5. ubi hebraico המטיר respondet, ne quis hoc verbum impersonaliter sumi credat. Iacob. V, 17. Apoc. XI, 6. *ἵνα μὴ βρέχῃ ὑετὸς* ut non decideret pluvia. *Xenoph.* Oeconom. 17, 2. *Phavor.* Βρέχει ὕδωρ οὐκ ἀρχαῖον ὅτε ἐπὶ τοῦ ὑετοῦ, ἀλλὰ ὕειν. *βρέχειν δὲ ἐπὶ τῶν ἀναπλυνομένων ὑπὸ τοῦ ὕδατος φασὶν* κ. τ. λ. Idem tradit *Phrynichus.* Sed contrarium docuerunt Interprett. ad *Thom. M.* sub *βρέχει* p. 171.

ΒΡΟΝΤΗ, ῆς, ἡ, 1) *tonitru.* Ioh. XII, 29. *βροντὴν γεγονέναι* tonitru editum esse. (Conf. *Herodot.* III, 86. *Pindar.* Pyth. IV, 350. et alia loca, quae laudat *Wetstenius* N. T. T. I, p. 929.) Apoc. IV, 5. VI, 1. VIII, 5. X, 3. 4. 2) metaphorice ita dicitur *facultas potenter dicendi, orationis efficacia, vis et potestas*, quae ab *Isocrate* vocatur ἡ *δεινότης ἡ ἐν τοῖς λόγοις*, quemadmodum etiam verbum *βροντᾶν* (ut latinum *tonare* apud *Columellam* de Re Rustica Praef. L. I. sect. 30. occurrit, „neque ille ipse Cicero territus cesserat tonantibus Demostheni et Platoni“) eleganter apud ipsos Graecos *facundis et disertis oratoribus* tribuitur, v. c. *Dionys. Halic.* L. XII, p. 505. Περικλῆς Ὀλύμπιος ἤστραπτεν, ἐβρόντα, ξυνεκύκα τὴν Ἑλλάδα. *Aristoph.* Acharn. v. 530. coll. Cic. Orat. c. 9. Sic autem legitur in N. T. Marc. III, 17. ubi narratur, fratres Iacobum et Iohannem *υἱοὺς βροντῆς*, h. e. *βροντῶντας*, a Iesu appellatos esse, quod facultate docendi orationisque potestate essent inprimis praestituri. Conf. de hoc loquendi usu *Vorstii* Philol. Sacram p. 478 seq. ed. recent. et *Fischeri* Prol. XXIX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 16 seq.

ΒΡΟΧΗ, ῆς, ἡ, proprie quidem significat *madefactionem et irrigandi actum*, deinde vero per metonymiam *illud ipsum, quod madefacit*, speciatim vero *imbrem, pluviam vehementem*

et diffusum, quemadmodum [illegible] *in* [illegible] eodem modo differat, quo [illegible] a [illegible] (a praeterito med. *βέβροχα* verbi *βρέχω*). Bis autem in N. T. legitur. Matth. VII, 25. 27. *καὶ κατέβη ἡ βροχὴ* et delapsus est imber. Respondet hebraico [illegible] in vers. Alex. Ps. LXVIII, 10. CV, 32. et in *Symmachi reliquiis* Prov. XXV, 23. ubi *Aquila* [illegible] habet.

ΒΡΟΧΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie, in universum *laqueus, qui ad capiendum et constringendum componitur et aptatur*, dicitur, v. c. *quo aves et ferae irretiuntur*, (conf. *Potter*. ad *Lycophron*. p. 145. *Pollux* Onom. V, c. 4. *Herodot*. VII, 212. unde hebraico [illegible] in versi Alex. Prov. VI, 5. XXII, 25. respondet) *quo quis suspenditur*, (*Suid*. τὸ τῆς ἀγχόνης σχοινίον. *Etym. M.* ἐπὶ τοῦ σχοινίου τοῦ περιτιθεμένου ἐν τῷ λαιμῷ) *quo navis alligatur in littore et ancoris firmatur*, (*Etym. M.* [illegible] [illegible] ἀγκύρας [illegible], καὶ τὰ [illegible] σχοινία διὰ τὸ [illegible]) et *cuius usus erat in bellis et obsidionibus*. (conf. *Kypke* Observv. Sacr. T. II. p. 206 seq.) 2) metaphorice: *omnis vis, cum astutia coniuncta, quae alicui infertur, et tum, quo invitus ad rem aliquam agendam adstringitur*. Sic semel in N. T. legitur 1 Cor. VII, 35. οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω non, ut iugum humeris vestris aut necessitatem imponam. Conf. *Potter*. ad *Lycophron*. Cassandr. v. 405.

ΒΡΥΓΜΟΣ, οῦ, ὁ, est per se *stridor, crepitus dentium, frendor*. (a βέβρυγμαι, perf. pass. verbi βρύχω.) Interdum additur τῶν ὀδόντων, sed pleonastice. *Suid*. βρυγμός, τρισμὸς ὀδόντων. *Hesych*. Βρυγμός ἀπὸ τοῦ βρύχειν, ὃ ἐστι τοῖς ὀδοῦσι [illegible] ψόφον ἀποτελεῖν, ὡς ἐν ῥίγει συμβαίνει. ἢ [illegible] ἢ τρισμὸς ὀδόντων. *Galenus*: ὁ ἀπὸ τῶν ὀδόντων συγκρουομένων ψόφος. Conf. *Foesii* Oecon. Hippocr. p. 80. In N. T. autem eo indicatur *summus invidiae, doloris et indignationis gradus, quem sentient in futura vita flagitiosi*. Matth. VIII, 12. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Haec formula (quae etiam in descriptione summi terroris, in quo etiam strident dentes, quemadmodum frigore, v. c. apud *Lucian*. *Iov. Trag.* p. 225. *Heliodor*. V. p. 898. adhibetur) saepius occurrit in N. T. v. c. Matth. XIII, 42. 50. XXII, 13. XXIV, 51. XXV, 30. Luc. XIII, 28.

ΒΡΥΧΩ, fut. ύξω, *dentibus inter se collisis sonitum ac fremitum edo, frendeo, strideo dentibus*, estque proprie canum rabidorum, qui cum frendore stringunt dentes in obvios, interdum etiam leonum, (*Suid*. βρύχων τοὺς ὀδόντας ὁ λέων coll. Prov. XIX, 12.) et nihil plane differt a voce βρύκω, quam *Hesych*. τρίζειν τοὺς ὀδόντας interpretatur. Alexandrini usurparunt pro hebr. [illegible] Iob. XVI, 9. Ps. XXXV, 16. Thren. II, 16.

Conf.

Conf. quae de hac propria significatione *Valckenar*. et *Ammon.* ad *Ammonium* sub v. *βρύειν*, *Pierson.* et *Sallierius* ad *Moerid.* p. 99 seq. et Interpp. ad *Thom. M.* sub *βρύχειν*. pa 192. monuerunt. Metaphorice de *hominibus iracundis et furoribus aliquem correptis* usurpatur, quia hi, prae ira, dentibus collisis strepere solent. Sic autem semel in N. T. legitur Act. VII, 54. ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτὸν et stridebant dentibus super ipsum, quae est ipsa formula hebraica, חָרַק עָלַי בְּשִׁנָּיו, quae Iob. XVI, 9. legitur.

ΒΡΥ´Ω, fut. ύσω. Duplici notione sumitur: 1) intransitiva, *scateo*, *plenus sum*, *abundo*, *affluo*, *circumfluo*, in qua et cum genitivo construitur, v. c. apud *Diog. Laert.* I, 122. φθειρῶν ἔβρυεν πᾶς, et cum ablativo, ut apud *Anacreontem* Od. 58. βρύοντας μίτραις πολυανθέμοις. Conf. *Spanhem.* ad *Aristoph.* Nub. v. 45. 2) transitiva: *produco*, *emitto*, *prodire facio*, unde mox de *floribus* et *fructibus*, *quos terra producit*, v. c. apud *Xenoph.* de Venat. V, 12. ὅταν δὲ ἡ γῆ βρύῃ, mox de *fontibus*, *e quibus aqua ebullit*, dici solet. *Eustath.* ad Il. p. p. 1126. 42. Hinc per *scaturire* reddendum est Iacob. III, 11. μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; numquid idem fons ex eodem foramine scaturit dulcem et amaram aquam? Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* βρύει· ῥέει, πηγάζει, ἀναβλύζει, πηδᾷ. Idem: ἀνθεῖ, αὐλάζει, αὔξεται.

ΒΡΩ͂ΜΑ, ατος, τὸ, 1) *cibi ac edulia*, *quidquid nutrit*, *alimentum*. (a βιβρώσκω f. βρώσω *comedo*.) Matth. XIV, 15. ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα ad coëmendum cibum. Marc. VII, 19. καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα, ubi tamen βρώματα *id*, *quod e cibis versum est in excrementa*, significare videtur. 1 Cor. X, 3. βρῶμα πνευματικὸν manna, cibus coelestis. 2) *cibus solidior*, *alimentum corporis solidius*, στερεὰ τροφή, et metaphorice: *sublimior doctrina*, *perfectioribus tantum et intelligentioribus Christianis tradenda*. Hanc vero significationem habet βρῶμα, quando τῷ γάλα opponitur. 1 Cor. III, 2. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα, scil. ἔδωκα, aut simile quid, lacte vos potavi, nec cibum solidiorem vobis dedi; coll. v. 1, et Hebr. V, 12. 13. 14. 3) *certa ciborum et nutrimentorum genera*, *quorum usus interdictus erat lege Mosaica*. 1 Tim. IV, 3. ἀπέχεσθαι βρωμάτων, scil. κελευόντων, ubi sermo est de doctoribus iudaizantibus. Hebr. IX, 10. XIII, 9. Sic βρώματα 1 Macc. I, 66. de ἀθεμιτοῖς usurpatum reperitur. 4) *comestio*, *ipse actus comedendi*, et speciatim *esus et usus ciborum prohibitorum lege Mosaica*. Rom. XIV, 15. εἰ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται si usus carnis idolis oblatae, fratrem tuum offendit; et paulo post ibidem: μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, coll. v. 17. 20. 21. 1 Cor. VIII, 8 et 13 coll. v. 10. 5) metapho-

rice:

tiur: res, quae animum oblectat, sive ipso capimur, delectamur, quod summo cum studio agimus. Ioh. IV, 34. *ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με* in hoc unice incumbo et elaboro, ut faciam voluntatem eius, qui misit me. Sic *Lactant.* I, 1. 20. „Nullus suavior animo cibus est, quam cognitio veritatis."

ΒΡΩΣΙΜΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *esculentus, qui comedi potest, τὸ βρώσιμον esculentum, cibus.* Luc. XXIV, 41. *ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;* num habetis hic aliquid edulii? Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt pro hebr. מַאֲכָל Levit. XIX, 23. Ezech. XLVII, 12.

ΒΡΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *esus, seu actus comedendi.* 1 Cor. VIII, 4. *περὶ δὲ τῆς βρώσεως τῶν εἰδωλοθύτων* quod vero ad usum carnium, ex victimis idolorum residuarum, attinet. 2 Cor. IX, 10. *ὁ ἐπιχορηγῶν ἄρτον εἰς βρῶσιν.* Rom. XIV, 17. *ὁ γάρ ἐστι ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις* in ecclesia christiana non spectatur hoc, utrum discrimen ciborum facias nec ne. De *usu ciborum, lege mosaica prohibitorum,* legitur Coloss. II, 16. *μή τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει. Xenoph. Mem.* I, 3, 15. 2) *cibus, edulium, et omne, quod nutrit,* i. q. *βρῶμα,* cum quo permutatur Ioh. IV, 32. coll. v. 34. Sic autem legitur in N. T. Ioh. VI, 27. *τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην.* Hebr. XII, 16. *ἀντὶ βρώσεως μιᾶς* pro edulio uno. *Polyb.* XII, 3. 10. *Homer.* Odyss. X, 176. *ὄφρ' ἐν νηῒ θοῇ βρῶσίς τε πόσις τε.* In vers. Alex. pro hebr. אֹכֶל, Genes. XLVII, 24. מַאֲכָל, Genes. II, 9. III, 6. et aliis, idem significantibus vocabulis, ponitur. Conf. Interpp. ad *Thom. M.* sub *βρώματα.* 3) metaphorice: *res, quae animum oblectat, desiderio animi humani omni ex parte satisfacit, adeoque, ex adiuncto, omni cum studio appetitur et tractatur, occupatio, bonum, commodum.* Ioh. IV, 32. *ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε* aliam occupationem in praesenti habeo, aliud mihi agendum est, quod vos ignoratis; coll. v. 34. Ioh. VI, 27. *τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον,* h. e. bona et commoda, quae perpetuo durant, et hominibus contingunt per religionem christianam. ibid. v. 55. *ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστι βρῶσις* doctrina mea desideriis animi humani omni ex parte satisfacit, omnis generis cognitionem et felicitatem suppeditat. 4) *erosio, arrosio, corruptio, etiam res ipsa arrodens,* et speciatim ita dicitur *rubigo, aerugo, ἰὸς, vitium metallorum,* et speciatim *vitium auri et argenti, ab humore et situ contractum.* Matth. VI, 19. 20. *σὴς καὶ βρῶσις* nec tinea nec aerugo. Et in hoc sensu respondet hebr. אֹכֵל Malach. III, 11. quod de omni dicitur, quod aliquid perdit atque consumit. Ipse *Aquila* vocabulo *βρῶσις* Ies. L. 9. pro hebraico עָשׁ *tinea* usus est. Eodem modo etiam *βρῶμα* usurpatur in Epist. Ie-

rem.

rem. v. 9. ubi de gentium diis dicitur ἔτι δὲ οὐ διασώζονται ἀπὸ ἰοῦ καὶ βρωμάτων. *Scultetus* in *Exc. Evang.* II, c. 35. σὴς καὶ βρῶσις in Matth. l. l. non esse duas diversas species, sed per Hendiadyn explicandum indicat, ut sit idem quod σὴς βρώσκουσα. Conf. etiam *Lud. de Dieu Crit. S.* p. 328.

ΒΡΩ΄ΣΚΩ, i. q. ΒΙΒΡΩ΄ΣΚΩ, fut. *βρώσω edo, comedo.* Legitur in N. T. semel Ioh. VI, 13. ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκόσιν quae superfuerant illis, qui comederant. 2 Maccab. II, 12. Conf. *Biel.* Thes. Philol. s. h. v.

ΒΥΘΙ΄ΖΩ, fut. *ίσω,* 1) proprie: *mergo, demergo, in profundum abiicio,* et speciatim de *aquis et fluctibus* dicitur, *quibus aliquis submergitur et obruitur. Hesych.* βυθίζων· ποντίζων ἐν βυθῷ. Luc. V, 7. ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά, ubi sermo est de navigiis, piscibus adeo repletis, ut mergi inciperent. *Syrus bene:* ܐܝܟ ܕܩܪܝܒܢ ܗܘܝ ܠܡܛܒܥ *ut propinquae essent submergi s. submersioni.* 2 Macc. XII, 4. ἐπαναχθέντας αὐτοὺς ἐβύθισαν. *Polyb.* II, 10, 5. XVI, 3, 2. 2) metaphorice de *rebus* usurpatur, *quibus aliquis in exitium et miseriam praecipitatur, coniicio, adduco, praecipito, demergo.* 1 Tim. VI, 9. ubi sermo est de perversis cupiditatibus, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν quae demergunt hominem in interitum et perniciem. Eodem modo verbo καταβυθίζειν de *affectibus, qui in summam et irreparabilem demergunt miseriam,* usus est *Longinus* de Sublim. §. 44. Conf. *Bergler.* ad *Alciphr.* I. Ep. 13. p. 53.

ΒΥΘΟ΄Σ, ῦ, ὁ, 1) in universum: *omnis ima pars alicuius rei, fundus. Xenoph.* Oecon. XIX, 11. 2) *fundus maris, profundum maris,* τὸ ἄφατον βάθος, ut *Etymologici M.* auctor interpretatur, (*Artemidor.* IV, 55. *Diod. Sic.* III, 21. *Aelian. H. A.* VIII, 7.) et deinde *ipsum mare, mare altum.* Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XI, 25. ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα, qui locus, ut recte iam vidit *Theodoretus,* explicandus est de scapha dissoluta, seu tabula, in qua Paulus post naufragium totam diem noctemque, huc ac illuc a fluctibus agitatus, transegit et in alto mari natavit. *Chrysost. Homil.* XXV. in h. l. p. 727. νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα, ὁ μὲν ἐν μέσῳ πελάγει φησὶν, οἱ δὲ ὡς ναυαγήσαντες, ὅπερ καὶ ἀληθέστερον εἶναι. In hac autem significatione, ut nempe *ipsum mare, mare altum* indicet, non solum βυθὸς apud Graecos reperitur, v. c. *Theocrit.* Idyll. XI, v. 60. *Aelian.* Hist. Anim. VIII, 7. sed etiam ipsum hebraicum מְצוּלָה, cui βυθὸς in vers. Alex. respondet, legitur Ps. CVII, 24. Vide etiam LXX. Exod. XV, 5. Ps. LXVII, 23. Similiter Latini *Profundum* pro *Mare* dixerunt, v. c. *Lucanus* Pharsal. II, v. 680. „profundi ora videns."

ΒΥΡΣΕΥΣ, *έως*, *ὁ*, *coriarius*, *qui coria parat et concinnat*, qui animalium caesorum pelles subigendo molliendoque ad multiplicem in re domestica, militari, ad navali usum praeparare solet, qui ἀπὸ τὰς βύρσας κατεργάζεται, (ut loquitur *Suidas* T. I. p. 460.) βυρσοδέψης (Vid. *Etym. M.* s. h. v.) et σκυτοδέψης (*Suidas* T. III. p. 342.) vocatur, a βύρσα, *corium*, *pellis*, i. q. δέρμα, quod legitur Iob. XVI, 15. pro עוֹר *cutis*, *pellis*, in vers. Alexandrina. Ter legitur in N. T. Act. IX, 43. παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ. ibid. X, 6. 32. Conf. *I. E. I. Walchii* D. de *Simone coriario*. In Ei. *Diss. in Act. Ap.* Vol. II. *Thom. M.* βυρσοδέψης, οὐ βυρσεὺς, ad quem locum conf. Interpretes.

ΒΥΣΣΙΝΟΣ, *ὁ*, *ἡ*, *τὸ*, *byssinus*, *ex bysso confectus et contextus*, a βύσσος, quod vide. Legitur Apoc. XVIII, 16. ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν (sc. ἔνδυμα s. ἱμάτιον, quod saepe omittitur.) quae amicta erat vestibus byssinis et purpureis. ibid. XIX, 8. ἵνα περιβάληται βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρόν. v. 14. ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν. *Phavor.* Βύσσινον· κόκκινον. *Hesych.* βύσσινον· πορφυροῦν. In vers. Alex. respondet τῷ שֵׁשׁ, Genes. XLI, 42. et בּוּץ 1 Chron. XV, 27. Adde *Plutarch.* T. VI. *Opp.* p. 380 et 664. ed. *Reiske.*

ΒΥΣΣΟΣ, *ου*, *ἡ*, *byssus*, *species lini aegyptiaci*, *optimi*, *tenuissimi*, *mollissimi et candidissimi*, quod hebraice שֵׁשׁ, Exod. XXVIII, 39. Ezech. XVI, 13. בּוּץ, a quo *byssus* derivatur, 2 Chron. V, 12. etiam בַּד 1 Chron. XV, 27. vocatur. Conf. *Faber* ad *Harmari Obss. in Orient.* T. II. p. 378. A Persico et Arab. بَزّ *linum* derivat *Relandus* de *vet. lingua Persica* §. 5. Crescebat *byssus* illa, de qua Scriptores sacri loquuntur, in Aegypto, prope urbem, *Sembat* dictam. et differt ab ea, quam exteri Scriptores commemorant circa *Elidem*, Achaiae urbem, e planta colligi. Copiose et accurate eam descripsit *Pollux* Onom. VII, c. 17. sect. 75. ἡ βύσσος λίνου τι εἶδος παρ' Ἰνδοῖς. ἤδη δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ἀπὸ ξύλου τι ἔριον γίγνεται, ἐξ οὗ τὴν ἐσθῆτα λίνου ἂν τις μᾶλλον φαίη προσεοικέναι, πλὴν τοῦ πάχους. Ἔτι γὰρ παχύτερος. τοῦ δένδρου καρπὸς ἐπιφύεται, καρύῳ μάλιστα προσεοικὼς, τριπλῷ τὴν διάφυσιν. Ὃς διαστάσης, ἐπειδὰν αὐανθῇ τὸ ὥσπερ κάρυον, ἔνδοθεν ἐξαιρεῖται τὸ ὥσπερ ἔριον, ἀφ' οὗ κρόκη γίγνεται. Τὸν δὲ στήμονα ὑφιστᾶσι αὐτῷ λινοῦν. Adde *Philostrat.* Vita Apollon. II, c. 20. Alba quidem erat byssus, sed apud veteres frequenter purpureo colore inficiebatur, unde *Hesych.* βύσσινα· πορφυρᾶ. In N. T. bis legitur. Luc. XVI, 19. Apoc. XVIII, 12. Conf. *Salmasii* Exercitt. Plin. p. 702 seq. *H. Reland.* Diss. Miscell. P. I. p. 212. *Ol. Celsii* Hierob. T. II, p. 169. et *I. R. Forsteri l. de Bysso antiqu. Hebr.* Lond. 1776. 8.

ΒΩΜΟΣ,

ΒΩΜΟΣ, ῦ, ὁ, proprie sin universum *omnis locus editior* dictus videtur, *ad quem gradatim ascenditur*. *Suid.* *βωμός· τόπος ἀνάβασιν ἔχων*: speciatim vero ita dicebatur *ara, altare*, quia altaria in locis editioribus erecta erant. (a *βάω*, seu *βαίνω ascendo*.) Semel in N. T. legitur Act. XVII, 23. *Etym. M.* *βωμός· τέμενος ἱερὸν· ὅπυ θύυσι τοῖς Θεοῖς, παρὰ τὸ βῶ, τὸ βαίνω. παρὰ τὸ βαίνειν τὸ αἷμα ἐν αὐτῷ.* C. *Vitringa* in *Comm. in Ies.* T. I. p. 491. derivat a בָּמָה *excelsum*, quod excelsae essent arae, unde *altare* ab altus. Sed suspectas habeo graecarum vocum ex lingua hebraea derivationes, quoties ipsa graeca commodas suppeditat.

Γ

ΓΑΒΒΑΘΑ, ἡ. *Gabbatha*. Est nomen syro-chaldaicum *loci editioris*, seu *suggestus*, *lapidibus marmoreis strati*, *Hierosolymae*, *ubi tribunal Pilati fuit*, *et ex quo concionem militum et civium ex more praetorum aliorumque magistratuum romanorum alloqui solebat*, (conf. *Tacit.* Annal. I, c. 18. s. 2.) a radice גבה *elevari*, *excelsum esse*. Semel memoratur in N. T. Ioh. XIX, 13. *καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῦ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον λιθόστρωτον, ἑβραϊςὶ δὲ γαββαθᾶ* et pro tribunali sedit in loco, qui dicebatur *λιθόστρωτος*, hebraice Gabbatha. *Syrus* usus est voce [illegible] (quod *septum*, seu *peribolum*, notat, *quo aedificiorum tecta plana in Palaestina cingebantur, ne quis decideret*) pro *γαββαθᾶ*, quod *pavimentum illud elatum septum esset et clausum*, ut *Tremellius* recte monuit. Vide infra ad *λιθόστρωτον*.

ΓΑΒΡΙΗΛ, ὁ. *Gabriel*. Nomen angeli hebraicum indeclinabile גַּבְרִיאֵל, compositum ex אֵל *Deus*, et גֶּבֶר *vir*, ut idem sit, ac *vir Dei*, h. e. *angelus*, *minister Dei*, et illud י fit paragogicum, ut in מַלְכִּי צֶדֶק. Memoratur non solum Dan. VIII, 16. IX, 21. sed etiam Luc. I, 19. 26. ubi ὁ *παρεστηκὼς ἐνώπιον τῦ Θεῦ*, et *ἄγγελος* vocatur, et a Deo ablegatus fuisse narratur tum ad Zachariam, tum ad Mariam virginem. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 644.

ΓΆΓΓΡΑΙΝΑ, ης, ἡ. *gangraena*. Descendit a *γράω* vel *γραίνω arrodo*, *depascor*, et *ἄγαν valde*, et significat morbum, *quo pars quaedam corporis*, *laborans vi inflammationis*, *ita emortua est et corrupta*, *ut*, *nisi medela opportune adferatur*, *malum*, *latius indies serpens*, *reliquas simul corporis partes in doloris trahat consortium*, *ossaque tandem carie arrodens totum in perniciem tradat corpus*, *der kalte Brand*, *der Beinfraß*. Conf. *Celsum de Re medica* V, 26. s. 31. *Paul. Aeginet.*

net. IV, 29. et *Foesii* Oeconom. Hippocrat. p. 81. Vulgo γάγγραινα de *cancro*, praeeunte *Syro*, *Vulgato* et *Luthero*, explicatur; sed *cancer*, seu *carcinoma*, καρκίνος Graecis dicitur. Semel autem legitur in N. T. 2 Tim. II, 17. καὶ ὁ λόγος αὐτῶν, ὡς γάγγραινα, νομὴν ἕξει et doctrina eorum, ut gangraena, sui veneni vim longius diffundit, seu, latius serpit et depascit, ad quem locum *Theophylactus*: νόσημά ἐστι σηπεδόνας ἐργαζόμενον καὶ τὰ κύκλῳ ἐπινεμόμενον. *Hesych.* Φαγέδαινα, οἱ δὲ καρκίνος, πολυδιάχυτον ἐν τῷ σώματι πάθος. *Etym. M.* πάθος διαβρωτικὸν σαρκῶν. *Alberti* Gloss. N. T. p. 164. ὡς γάγγραινα· εἶδος πάθους, ubi omissa suspicor verba: ὃ ἀπὸ μέρους ἐφ' ὅλον τὸ σῶμα χωρεῖ. Confer etiam *Wakefield* in *Silva Critica* P. III. p. 154 seq. et *Plutarch. de adulat. et amici discr.* T. VI. Opp. p. 240. ed. *Reiske*, ubi γάγγραινα metaphorice de sermonibus adulatorum adhibetur.

ΓΑΔ, ὁ. Gad. Nomen hebraicum *indeclinabile filii septimi Iacobi ex Zilpa, ancilla Leae, suscepti*, (a גד *turma*, quia Lea, isto nato, se quasi turmam et exercitum filiorum nactam esse, putabat. Genes. XIII, 11.) quod semel in N. T. legitur Apoc. VII, 5. ἐκ φυλῆς γάδ.

ΓΑΔΑΡΗΝΟΣ, ῦ, ὁ. *Gadarenus*. Est nomen gentile, quod in N. T. occurrit Marc. V, 1. ubi Christus venisse dicitur εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ubi quaedam exemplaria habent γεργεσηνῶν, alia γερασηνῶν. Luc. VIII, 26. ubi *regio Gadarenorum* dicitur esse ἀντιπέραν τῆς γαλιλαίας, et ibidem v. 36. *Regio Gadarenorum*, quam *Ioseph.* de B. I. III, c. 3. 1. γαδαρίδα vocat, nomen accepit ab urbe *Gadara*, quae fuit urbs graecanica, πόλις ἑλληνίς, (ut eam vocat *Ioseph. A. I.* XVII, 11. 4.) olim iudaica, sed a Pompeio Iudaeis adempta, sita ad ortum lacus Tiberiadis, in regione decapolitana (teste *Plin.* H. N. V, 18.) et metropolis totius Peraeae, h. e. totius regionis transiordanicae, (*Ioseph.* B. I. IV, 8. 3. eam μητρόπολιν τῆς Περαίας καρτερὰν vocat) et distabat a Tiberiade stadiis sexaginta, et ab urbe *Gergessa*, aliis *Gerasa* dicta, duabus leucis, interfluente fluvio Hieromace. *Eusebius Onom.* Γάδαρα πόλις ὑπὲρ τὸν Ἰορδάνην ἀντικρὺ Σκυθοπόλεως καὶ Τιβεριάδος πρὸς ἀνατολαῖς ἐν τῷ ὄρει. *Hieron.* Erat urbs Gadara trans Iordanem contra Scythopolim et Tiberiadem ad orientalem plagam sita in monte. Vide *Reland.* Palaestinam Lib. III, p. 774. Iſ. *Casaubonum* Exercitt. Antibar. XIII, 34. p. m. 267 seq. et *Michaelis* *Comm. Harm. in IV Evang.* T. II, p. 273. ed. *Ruckersfeld.*

ΓΑΖΑ, ης, ἡ. *Gaza*. Vox origine persica, quae et *aerarium* et *thesaurum*, *opes atque divitias*, et κατ' ἐξοχὴν *pecuniam regiam*, *thesaurum e tributis*, *quae regi pendebantur*, *collectum*, *et omnia eius pretiosa* significat. *Hesych.* Γάζα· παρὰ Πέρσαις βασιλικὰ (leg. θησαυροφυλάκιον) ... [illegible]

[illegible] ... ἀπὸ

λῶν φερόμενοι φόροι ἢ τὰ τίμια. *Curtius* III, c. 13. f. 5. „pecuniam regiam, quam Persae *Gazam* vocant.“ *Pompon. Mela.* I, c. 11. „Caeterum in Palaestina est ingens et munita admodum *Gaza; sic Persae aerarium vocant.*“ Idem tradit *Hieronymus* ad Ies. XXXIX. Successu tamen temporis vox ista non solum graeca, sed etiam latina civitate donata est, adeo, ut usurpata reperiatur ab ipso *Cic.* de Offic. II, 22. Inprimis autem ea usi reperiuntur Alexandrini non solum pro hebraico גְּנָזִ et chaldaico גְּנָז vel גִּנְזַיָּא Esra V, 17. VI, 1. VII, 20. Esther. III, 9. sed etiam pro chaldaica גִּזְבְרַיָּא *praefectus aerarii*, Esra VII, 21. et Ies. XXXIX, 2. ubi ei nihil in hebraico respondet. *Aristoteles* Hist. Plantar. VIII, c. 11. τὰ ἱμάτια καὶ τὴν ἄλλην γάζαν κόπτεσθαι. Semel etiam legitur in N. T. Act. VIII, 27. de dynasta regis Candaces ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς qui erat praefectus universae gazae illius, seu, thesaurarius illius. *Suid.* γάζα· καὶ γαζοφυλάκιον, θησαυροφυλάκιον. γάζα γὰρ θησαυρός. Plura de hac voce vide apud *Brisson.* de Regno Pers. I, §. 181. et *Reland.* Diss. Miscell. P. II, p. 184.

ΓΑ΄ΖΑ, ης, ἡ. *Gaza.* Est nomen hebraicum urbis, quae fuit una ex quinque urbibus Philistaeorum, (1 Sam. VI, 17.) olim tribui Iudae sorte assignata. (Ios. XIII, 3.) Vrbs fuit admodum munita, (unde hebraice עַזָּה, h. e. *valida, robusta*, dicitur) sita in colle versus fines terrae israeliticae australes, (Genes. X, 19.) ultima tendentibus in Aegyptum, viginti stadiis a mari et undecim milliaribus ab Hierosolyma distans. Hanc *Alexander Macedo*, cum sub potestate Aegyptiorum erat, devastavit et post eum *Alexander*, dictus *Iannaeus*, rex Iudaeorum. Vnde a Luca Act. VIII, 26. vocatur ἡ ἔρημος deserta et devastata, quamquam alii, (v. c. *Casaubonus*, *Eras. Schmidius*, *Beza* et *le Moyne* ad Varia Sacra p. 461.) ducti potissimum auctoritate *Syri* interpretis, vocem ἔρημος non ad urbem Gazam, sed ad viam, Philippo illuc tendenti terendam, referant, refutati satis ab *H. Relando* in Palaestina III, p. 787. et *Wesselingio* ad *Antonin.* Itinerar. p. 151. Postea haec urbs instaurata est cum multis aliis a *Gabinio*, tradente *Iosepho* A. I. XIV, 5. 3. donata ab Augusto Herodi M. eoque mortuo Syriae adiecta, ut docuit ex *Iosepho Krebsius* in Observ. Flav. p. 205 seq. Vide et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 506.

ΓΑΖΟΦΥΛΑ΄ΚΙΟΝ, ου, τὸ, *gazophylacium.* In universum 1) est *aerarium, thesauri conditorium, locus, ubi pecuniae et alia pretiosa deponi et asservari solent*, ex γάζα et φυλακή, Esther. III, 9. *Hesych.* γαζοφυλάκιον· θησαυροφυλάκιον, βαλλάντιον, σκευοφυλάκιον. Idem *Suidas* tradit. Γαζοφύλαξ *custos thesauri*, legitur apud *Plutarch.* T. IX. Opp. p. 274. *Reiske.* Speciatim ita dicitur *aerarium sacrum, locus, in quo custodia*-

 ban-

bantur et asservabantur munera sacra, quibus templum ornaretur, aliique sumtus sustinerentur. Fuerant autem in atrio mulierum positae arcae tredecim numero, quas Talmudistae vocant שופרות ob figuram tubis non dissimilem, quibus indebatur pecunia, quae in usum templi et pauperum sustentationem ultro conferebatur a populo, de quibus eleganter exposuit *H. Reland.* in libro: de Spoliis templi Hierosolym. c. XII. Has autem communi nomine τὸ γαζοφυλάκιον dictas esse tempore Christi, apparet e locis Marc. XII, 41. βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. ibid. v. 43. πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. Luc. XXI, 1. τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον. 3) *atrium mulierum*, seu *pars templi circa occasum, in qua non solum positae erant cistae tredecim, quibus indebatur pecunia sacra, sed etiam cimelia templi, vasa aurea et argentea asservabantur*, hebraice dicta לִשְׁכָּה Nehem. XIII, 5. Hinc lucem foeneratur locus Ioh. VIII, 20. ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ hos sermones fecit Iesus in atrio mulierum, ad quem conf. *Lampe* in Comm. T. II. p. 398.

ΓΑΪΟΣ, ου, ὁ. *Gaius* vel *Caius*. Nomen proprium viri latinum. Trium autem Caiorum fit mentio in N. T. libris. Vnius *Derbensis*, Act. XX, 4. καὶ γάϊος δερβαῖος, qui fuit comes Pauli, in Asiam tendentis; alterius *Macedonis*, Act. XIX, 29. γάϊον καὶ ἀρίσταρχον μακεδόνας, qui ibidem συνέκδημος τοῦ παύλου comes Pauli vocatur; tertii *Corinthii*, hospitis Pauli, cum Corinthi versaretur, in cuius aedibus Christiani convenire solebant. Rom. XVI, 23. γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης, a Paulo baptizatus, 1 Cor. I, 15. cui etiam Iohannes tertiam suam epistolam inscripsisse videtur. 3 Ioh. v. 1. Saepius in N. T. non reperitur.

ΓΑΛΑ, ακτος, τὸ, 1) proprie: *lac*, *nutrimentum infantum*, *succus maternus*, *quo animalia nutriuntur*. Sic legitur in N. T. 1 Cor. IX, 7. καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει et lacte gregis non utitur. 2) metaphorice: *praecepta prima et facilia*, *elementa alicuius doctrinae et scientiae*, et speciatim *prima elementa doctrinae christianae*, *rudibus et indoctis destinata*, ex usu loquendi Iudaeorum, qui tirones et rudes, elementis religionis iudaicae adhuc operam dantes, partim יונקים *sugentes*, partim עוֹלֵל קָטָן appellare solebant. Conf. *Schoettgen Hor. Hebr. et Talmud.* ad 1 Petr. II, 2. Sic autem extat 1 Cor. III, 2. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα tradidi vobis elementa doctrinae christianae, non doctrinam subliorem. Hebr. V, 12. τὸ γάλα non solum opponitur τῇ στερεᾷ τροφῇ, sed etiam cum formula: τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ permutatur, et ibid. v. 13. ὁ μετέχων γάλακτος dicitur esse ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης. 1 Petr. II, 2. ipsa doctrina christiana

pura ac integra, quippe qua animi haud secus ac infantes lacte nutriuntur, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα vocatur. In *Alberti Gloss. N. T.* p. 121. γάλα per διδασκαλίαν ἐλαφρὴν exponitur.

ΓΑΛΑΤΗΣ, ου, ὁ. *Galata, incola Galatiae.* ΓΑΛΑΤΑΙ, ῶν, οἱ, *Galatae*, seu *Gallo-Graeci*, nomen gentis, interiectae inter Bithynos et Paphlagones et Phryges et Cappadoces, quae nomen suum nacta est a Gallis, qui, duce *Brenno*, e patria egressi, in parte Phrygiae consederant. Cf. *Liv.* XXXVIII, 16. *Florus* II, 11. et *Cellarii Geograph. Plen.* III, c. 4. Galat. III, 1. ὦ ἀνόητοι Γαλάται o imprudentes Galatae! ubi tantum sermo est de Christianis, Galatiae incolis, qui falsorum doctorum opinionum levitate turbari se passi fuerant, ut adeo male haec reprehensio Pauli ad ingenium gentis universae referatur, quae φῦλον ἄφρον dicitur *Callimacho Hymn. in Delum* v. 34. ubi vid. notas *Ezech. Spanhemii.*

ΓΑΛΑΤΙΑ, ας, ἡ, *Galatia*, seu *Gallo-Graecia.* Ea vero dicitur Asiae minoris aut potius Natoliae pars, quae ab ortu Pontum et Cappadociam, ab occasu Phrygiam et Bithyniam, a meridie Lycaoniam, a septentrione Paphlagoniam terminos habuit. Nomen accepit a Gallis, Brenno duce ex Italia post incensam Romam huc transgressis, in auxilium quippe vocatis a rege Bithyniae Nicomede; unde, quia Gallis graeca gens mixta eam incoluit, dicebatur etiam *Gallo-Graecia* et *Graeco-Gallia.* Antea enim eius incolae fuerunt *Phryges* et *Paphlagones.* Imperante Caesare Augusto A. V. C. 729. ante C. 26. in provinciae romanae formam redacta, a propraetore gubernabatur, et sub Theodosio distincta est in primam et secundam. Insignis fuit Galatia non solum soli fertilitate et ubertate et mercaturae studio, teste *Strabone* et *Stephano* sub voce *Phrygia*, sed etiam coloniis plurium gentium, quae ibi concesserant, in quibus etiam Iudaei fuerunt haud pauci, Galat. V, 1. quorum aeque ac gentilium ibi versantium plures a Paulo ad christianam religionem conversi fuerunt, quibus epistolam scripsit, quae adhuc extat, qua, ne doctoribus iudaicis corrumpi se paterentur, cavere studuit. 1 Cor. XVI, 1. Galat. I, 2. 2 Tim. IV, 10. 1 Petr. I, 1. Conf. *Hofmann.* Diss. de *Galatia antiqua*, Lips. 1726. 4. et *G. Wernsdorf. librum singularem de republica Galatarum*, Norimb. 1743. 4.

ΓΑΛΑΤΙΚΟΣ, ὁ, ἡ, τό. *Galaticus, ad Galatiam pertinens.* (a praeced.) Bis legitur in N. T. Act. XVI, 6. διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν γαλατικὴν χώραν Phrygiam et Gallo-Graeciam peragrantes. ibid. XVIII, 23. διερχόμενος καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν.

ΓΑΛΗΝΗ, ης, ἡ, *serenitas, tranquillitas maris, quum maris fluctus compositi sunt et quiescunt, nec ulla aura moventur*, quam *Caesar* de *B. G.* III, 15. V, 23. *malaciam* et *tran-*

quilli-

quillitatem vocat, et hoc modo differt a *νηνέμῳ*, quod de *serenitate aëris* dicitur. *Homer. Iliad.* V, v. 523. *Odyss.* X, 94. Legitur autem ter in N. T. Matth. VIII, 26. καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη et magna tranquillitas insequebatur. Marc. IV, 39. Luc. VIII, 24. *Xenoph. Anab.* V, 7. 5. Legitur etiam in *Symmachi* reliquiis Pf. CVII. (CVI.) 29. ubi τῷ דְּמָמָה respondet. *Etym. M.* sub γάλα. γαλήνη· ἡ πραεῖα καὶ ἀφεσαμένη θάλασσα. *Hesych.* γαληνόν· ἥσυχον, ἱλαρὸν, εὔδιον.

ΓΑΛΙΛΑΙΑ, ας, ἡ. *Galilaea.* Nomen regionis Palaestinae septentrionalis, a Syrorum finibus inter Iordanem et mare mediterraneum ultra lacum Genesareth productae, quae a septentrione montem Libanum, ab oriente Iordanem, a meridie Samariam, ab occidente mare mediterraneum terminos habet. Diftribuitur in Galilaeam superiorem et inferiorem, τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω, auctore *Ioseph.* de *B. I.* III. 3. 1. *Galilaea superior* ita dicta, quod montibus abundabat, iudice *Lightfoote Hor. Hebr. et Talmud.* p. 919. et a Matthaeo IV, 15. γαλιλαία τῶν ἐθνῶν appellatur, vel, quod esset finitima Tyriis et Sidoniis, et aliis gentibus cincta et confinis, (*Ioseph. B. I.* III, 3. τοσαύταις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένη.) vel, quod eam incolerent gentes variae, Phoenices, Arabes, Syri etc. (*Strabone* enim teste Lib. XVI. p. 1103. Galilaea inhabitata erat ὑπὸ φυλῶν μικτῶν, ἔκ τε Αἰγυπτίων ἐθνῶν, καὶ Ἀραβίων καὶ Φοινίκων.) Incipit a finibus Tyriorum et Sidoniorum et usque ad Iordanis fontes procurrit. *Galilaea inferior*, quae sic dicitur, quia plana magis fuit et campestris, haud raro *Galilaea* simpliciter vocata, Marc. I, 9. Luc. II, 39. IV, 14. complectebatur potissimum terras tribuum Isaschar et Sabulon et partem Naphthali ad mare Galilaeae sitam, urbesque Nazareth, Cana, Capernaum et alias. Alii distinguunt inter Galilaeam cis Iordanem, quae est Galilaea proprie sic dicta, et inter Galilaeam trans Iordanem, v. c. *Lightfoot.* in *Hor. Hebr. et Talmud.* p. 919. Ioh. VII, 52. μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς γαλιλαίας εἶ; an tu quoque es sectator illius Galilaei?

ΓΑΛΙΛΑΙΟΣ, ὁ, ἡ, τό. *Galilaeus, ad Galilaeam pertinens, Galilaea oriundus.* Nomen gentile a praeced. Luc. XXII, 59. XXIII, 6. Ioh. IV, 45. Act. I, 11. II, 7. V, 37. Iudaei reliqui Galilaeos, homines admodum stultos, ineptos et *rudes* esse credebant, unde non solum Iesus, quia, relicta patria ingrata, Nazaretha, Capernaumi habitavit, et in Galilaea inprimis docuerat et factis celeber factus fuerat, contemtus causa ὁ γαλιλαῖος vocabatur a Iudaeis Matth. XXVI, 69. καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ γαλιλαίου et tu fuisti unus sectatorum Iesu illius Galilaei; sed etiam sequentibus saeculis Christiani hoc nomine invidioso a Iudaeis pariter ac gentilibus insigniebantur; conf. *Arrian.* in *Epictet.* IV, c. 7. *Iulian.* Ep. VII et IX. Vtebantur

tur praeterea Galilaei dialecto, quae erat ipsis propria et facilis cognitu, barbara, impolita, litteras distinctas confundens, voces diversas inconcinne iungens, vocibus peculiaribus, in Iudaea inusitatis, utens, et toto coelo a dialecto Hierosolymitana discrepans, ut verbis utar *Buxtorfii* in *Lex. Talmud.* sub גליל p. 435 sq. et adeo non mirum fuerit, Petrum fuisse sermone suo proditum et pro Galilaeo agnitum, ut Marcus narrat XIV, 70. καὶ γὰρ γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. Commemorantur praeterea in N. T. Luc. XIII, 1. 2. *Galilaei*, quos Pilatus inter sacrificandum occiderat, quos plerique statuunt fuisse sectatores Iudae Galilaei, de quo Act. V, 37. legitur. Non autem a duce, sed a gente et patria ita appellatos fuisse, e v. 2. constat, ubi cum reliquis Galilaeis comparantur. Narrat autem Iosephus, Galilaeos fuisse homines inprimis seditiosos, et haud raro in ipso templo (ut *Wetsten.* ad h. l. docuit) occasione festorum dierum tumultuatos esse.

ΓΑΛΛΙΩΝ, ωνος, ὁ. *Gallio.* Nomen proprium viri, qui Act. XVIII, 12. 14. 17. commemoratur. Fuit autem Proconsul romanus Achaiae, frater natu maior Senecae, cui in iuventute nomen *Novatus* fuit, quod, cum in familiam *Iulii Gallionis* per adoptionem transiret, cum Gallionis nomine permutavit. Conf. *Wetstenii N.* T. T. II. p. 575.

ΓΑΜΑΛΙΗΛ, ὁ. *Gamaliel.* Nomen viri hebraicum, quod hebraice scribitur גמליאל, Num. I, 10. II, 20. ubi de filio Pedazuris, principis tribus Manasse, sermo est. Fuit autem Gamaliel, quem רבן Iudaei vocant, nepos Hillelis, filius R. Simeonis, *Pharisaeorum* sectae addictus et legis doctor et Pauli magister, Act. V, 34. XXII, 3. qui praefuisse Synedrio, ultimis Tiberii, Caii, et primis Claudii annis, et obiisse XVIII annis ante excidium urbis dicitur, cuius cathedram R. Simeon, filius, postmodum capessivit. Magnum eius fuit nomen inter Iudaeos. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 487.

ΓΑΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie est virorum et notat: *uxorem ducere, nuptias inire cum foemina*, ut auctor est *Pollux Onom.* III, c. 45. καὶ γῆμαι μὲν ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς λέγεται, γήμασθαι δὲ ἐπὶ τῆς γυναικός. Construitur cum accusativo, apud Graecos non solum, v. c. *Apollodor. Bibl.* III, 5. 6. sed etiam in N. T. Matth. V, 32. καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ. ibid. XIX, 9. 10. Marc. VI, 17. X, 11. Luc. XIV, 20. XX, 34. 35. ubi τῷ ἐκγαμίσκεσθαι opponitur 1 Cor. VII, 33. *Eurip. Phoen.* v. 13. 53. Interdum tamen 2) etiam *foeminis* tribuitur et *nubere* significat. 1 Cor. VII, 28. καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος. ib. v. 34. ἡ δὲ γαμήσασα. 1 Tim. V, 11. 14. βούλομαι οὖν νεωτέρας (scil. χήρας) γαμεῖν volo viduas iuvenes secundum inire matrimonium. *Eurip. Phoen.* v. 394. παιδὸς δὲ γῆμαι πατέρα σύν.

Inter-

Interdum 3) γαμεῖν generaliter de *sponso et sponsa, nuptias inter se contrahentibus*, dicitur, et significat mox *matrimonium inire*, mox *matrimonio iunctum esse*. 1 Cor. VII, 10. τοῖς δὲ γεγαμηκόσι παραγγέλλω iis vero, qui matrimonio iuncti sunt, hanc legem scribo. ibid. v. 9. κρεῖσσον γάρ ἐστι γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι melius est matrimonium inire, quam uri. — In Scriptoribus gr. γαμεῖσθαι et γαμεῖν interdum etiam *stuprum committere et admittere* notat, et γάμος *iniustum stuprum illatum et admissum* haud raro significat, ut multis exemplis veterum post *Scholiasten Aristoph.* in *Plutum* v. 1082. *Spanhem.* ad *Callimach. Hymn. in Del.* v. 38 et 240. et *Barnes.* ad *Anacreont. Od.* LII. docuerunt. Sed nollem ex hac notione explicare loca Matth. XXIV, 37. 38. et Marc. VI, 17. In priori enim loco partim verbum oppositum ἐκγαμίζοντες notionem *uxorem ducere* postulat, partim *securitas* describitur, qua res huius *vitae agebant Noachi aequales, nihil plane metuentes*. In posteriori loco de *coniugio* aperte sermo est: nam historia docet Herodem Antipam Philippi fratris uxorem non pellicis loco habuisse, sed vere eam uxorem duxisse. — *Thom. M.* p. 177. οὐ μόνον ἄγεται γυναῖκα, ἀλλὰ καὶ γαμεῖ· γαμεῖ τις ἀναγκαῖον ἀντὶ τοῦ γάμον ἔχει, τουτέστι συνῳκηκέναι ἐπὶ γυναικί. καὶ γαμεῖ τήνδε μεταβατικῶς, ἀντὶ τοῦ εἰς γάμον λαμβάνει, ἢ λαβὼν ἔχει ubi conf. Interpretes. — 4) Passivum γαμέομαι, ἤμαι, de foeminis usurpatur, *matrimonio iungor, nubo*. Marc. X, 12. καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ et nupserit alteri. 1 Cor. VII, 39. ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι licet ei, cui voluerit, nubere. *Aelian. V. H.* X, 2. ἡ γυνὴ ἡ νέα γεγαμημένη αὐτῷ. *Eurip. Phoen.* v. 1700.

ΓΑΜΙΖΩ, fut. ίσω, *spondeo, nuptum do, matrimonio iungo*, idem quod γαμίσκω et ἐκγαμίζω. Omissum quidem est hoc verbum in omnibus fere Lexicis N. T. legitur tamen 1 Cor. VII, 38. ὥστε καὶ ὁ γαμίζων καλῶς ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ γαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ, ubi quidem in aliis codicibus bis ἐκγαμίζων legitur, sed hanc lectionem reiiciendam h. l. esse, recte indicavit *Griesbachius*.

ΓΑΜΙΣΚΩ, idem quod ΓΑΜΙΖΩ, *nuptum do, spondeo, matrimonio iungo*. Passivum γαμίσκομαι *elocor, matrimonio iungor*. Marc. XII, 25. οὔτε γαμίσκονται (ubi alii codices ἐκγαμίσκονται, alii γαμίζονται, alii γαμίζουσι habent, e glossemate) neque nuptum dantur.

ΓΑΜΟΣ, ου, ὁ, 1) *nuptiae*, seu *festum nuptiale, nuptiarum solemnia*, et speciatim *convivium nuptiale*, quod etiam δεῖπνον τοῦ γάμου vocatur. Ioh. II, 1. γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας nuptiae celebrabantur Canae in Galilaea. ibid. v. 2. ἐκλήθη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν γάμον invitatus erat Iesus ad istas nuptias. Huc etiam refero loca Apoc. XIX, 7. ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου,

et

et Ap. XIX, 9. οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι, quanquam in utroque loco γάμος metaphorice *summam illam atque aeternam felicitatem* significat, *qua post hanc vitam veri Christiani, cum Christo arctissime coniuncti, fruuntur.* Genes. XXIX, 22. 1 Macc. X, 58. *Homer. Odyss.* l, 226. *Pollux Onom.* III, 3. 4. Ὅμηρος μέντοι ἀπὸ ἔργου μόνου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑστίασιν γάμον καλεῖ. Conf. *Feithii Antiq. Homer.* II, 13. *Reitz.* ad *Lucian. Amores* c. [illegible] T. II. p. 494. 2) per metonymiam adiuncti significat *coniugium* et *matrimonium ipsum, connubium,* τὴν συνοίκησιν. *Pollux Onom.* III, 3. 9. Hebr. XIII, 4. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, scil. ἔστω, sanctum et venerabile vobis sit coniugium omni ex parte. Sap. XIV, 26. γάμων ἀταξία. *Arrian. Indic.* VIII, 6. *Herodian.* III, 10. 10. γάμῳ σωφρονίσαι θέλων. *Eurip. Phoen.* v. 59. 413. 774. 3) *quodvis solenne epulum, convivium, epulae.* Sic legitur in N. T. Matth. XXII, 2. de rege ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ qui filio suo apparavit epulas, aut in honorem eius celebravit convivium; ubi non solum pluralis γάμοι pro singulari γάμος (coll. v. 8.) positus est, e more Atticorum Scriptorum, *Theophr. Char.* XII, 1. XXII, 1. sed etiam γάμος v. 4. cum voce ἄριστον permutatur. *Syrus* h. l. usus est voce [illegible], quae *convivium, epulas* generatim notat. Luc. XII, 36. πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γάμων quando ab epulis discedat. ibid. XIV, 8. ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους ad convivium si ab aliquo invitatus fueris. Eadem vox sic legitur in vers. Alex. Esther. II, 18. IX, 22. ubi hebraico [illegible] respondet, quo *convivium omne* indicatur. 4) *conclave, in quo convivium solenne celebratur, triclinium.* Matth. XXII, 10. καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων, ita ut abundaret triclinium convivis; ubi in uno codice νυμφὼν e glossemate legitur. *Syrus:* [illegible] *domus convivii.*

ΓΑΡ, est coniunctio causalis, quae semper in oratione postponitur et varias habet in libris N. T. significationes. 1) *nam, enim,* ita, ut caussam et rationem dictorum indicet. Matth. I, 20. 21. II, 2. 5. 6. 13. 20. III, 2. etc. Cf. *Devarium de Graecae Linguae particulis* p. 84. ed. *Reusmanni.* 2) *igitur, itaque, quare, quapropter.* Luc. XII, 58. ὡς γὰρ ὑπάγεις κ. τ. λ. quod si itaque cum adversario tuo adis magistratum. Rom. II, 28. οὐ γάρ itaque non est. 2 Cor. I, 26. Conf. *Reiskii Animadv. ad Graecos auctores,* Vol. IV. p. 313. 3) *quanquam.* Ioh. IV, 44. αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν quanquam Iesus dicere solebat. Rom. IX, 15. 17. 4) *nempe, scilicet, quippe, inquam.* Rom. XV, 27. εὐδόκησαν γάρ, coll. v. 26. Matth. III, 3. οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς κ. τ. λ. hic nempe est praedictus ille. Ioh. V, 36. τὰ γὰρ ἔργα. 2 Cor. IV, 11. ἀεὶ γάρ.

Rom.

Rom. III, 20. *Xenoph.* Cyr. I, 6. 19. et V, 4, 6. 5) *exempli gratia, verbi causa.* Rom. VII, 2. ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ sic verbi caussa mulier maritata. 6) *autem, vero.* Rom. IV, 13. οὐ γὰρ διὰ νόμου non autem per legem. ibid. v. 15. V, 7. IX. 6. 7) *sane, profecto.* Act. XVI, 37. οὐ γὰρ minime profecto hoc non fiet. Ioh. IX. 30. ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστι hoc sane admodum mirum est. Philipp. II, 27. καὶ γὰρ ἠσθένησε παραπλήσιον θανάτῳ et sane periculose aegrotus fuit. Huc referrem etiam locum Act. IV, 27. ubi verba ἐπ᾽ ἀληθείας explicationis caussa addita videntur. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* VIII, 12. 8) *interrogationi inservit* et est mere particula completiva, quae tamen per *num, enim, quaeso,* latine reddi potest. Matth. XXVII, 23. τί γὰρ κακὸν ἐποίησε; quodnam quaeso crimen commisit? Matth. IX, 5. Marc. XV, 14. Act. XIX, 35. Idem usus particulae γὰρ in multis Graecorum libris reperitur, v. c. *Diog. Laërt.* VI, 1. *Aristoph. Acharn.* v. 594. ΔΙ. ἐγὼ γάρ εἰμι πτωχός; ΛΑ. Ἀλλὰ γὰρ τίς εἶ; *Nubes* v. 1181. *Lucian.* in *Tim.* T. I. p. 137. οὐ γάρ, κυρίσκειν με αὐτόθι οἶδα. Alia loca congesserunt *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 71. *Devarius lib. laud.* p. 83. et *Vigerus* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 478. 9) interdum et inprimis in narrationum initio *redundat.* Matth. I, 18. μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς κ. τ. λ. ubi tamen fortasse est particula explicativa reddenda: *scilicet, namque,* ut legitur quoque apud *Plutarch.* de puer. educ. IV, 17. 2 Tim. II, 7. Galat. I, 10. ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω. Sic etiam usurpatur apud *Aeschyl. Agamemn.* v. 14. ubi Schol. περισσὸς ὁ γάρ. *Herodot.* III, c. 120. *Dionys. Halic.* I, 85 init. In universum de hac particula legi merentur *Irmischii Excursus ad Herodian.* I, 8. 5. T. I. p. 894.

ΓΑΣΤΗΡ, έρος, et per syncopen γαστρὸς, ἡ, 1) proprie notat *partem corporis inferiorem, ventrem, ventriculum, in quem cibi recipiuntur,* i. q. κοιλία, teste *Suida.* Hinc apud Graecos 2) non solum *res, cibum et potum, quae in partem illam corporis descendunt, Xenoph. Cyrop.* I, 2. 8. *Memor.* I, 2. 1. Sirac. XXXVII, 5. sed etiam *cupiditatem edendi et bibendi, Xenoph.* de *Republ. Laced.* c. 2. §. 1. vel *voluptatem e cibo et potu perceptam* significat. Conf. *Fischer.* Prolus. XII. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 7 sq. et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 2. p. 186. 3) synecdochice: *homo vorax, gulae ventrique deditus, lurco, helluo, qui quasi totus venter est,* qui etiam γαστρίμαργος et γαστρόδουλος vocari Graecis solet. Sic legitur Tit. I, 12. ubi Cretenses dicuntur γαστέρες ἀργαί, h. e. homines pigritiae dediti et intemperantes ac luxuriosi in victu. Nec desunt similia loca in Scriptoribus exteris. Sic v. c. in *Hesiodi Theogon.* v. 26. γαστέρες οἶον. *Aelian. V. H.* I, 28.

I, 28. ὡς φορτικὸν καὶ γάστρα διαβάλλεσι Ῥόδιοι. De eodem usu vocis latinae *venter* (v. c. apud *Lucil. Sat.* II, 3.) conf. *Donatum* ad *Terent. Phorm.* V, 7. 95. et *Cuperum* in *Obss. Sacris* III. 10. *Hesych.* γαστέρες· οἷον τροφῆς μόνης ἐπιμελούμενοι, ὡς Ἡσίοδος ἐν τῇ Θεογονίᾳ. *Suid.* γαστέρες· ἐπὶ τῶν γαστριμαργούντων. 4) *uterus in mulieribus, matrix.* Hinc formula: ἐν γαστρὶ ἔχειν, scil. βρέφος, s. παῖδα, s. ἔμβρυον, *gravidam esse, foetum in utero gestare, uterum gerere*, (quae τῷ הָרָה in vers. Alex. Genes. XXXVIII, 24. Iudd. XIII, 5. respondet, quemadmodum etiam ab Alexandrinis γαστὴρ pro hebr. רֶחֶם Ps. CX, 3. positum reperitur) quae etiam graeca donata civitate apud *Athenaeum* X. p. 453. *Pausan. Messen.* c. 33. *Attic.* 6. *Artemid. Oneirocrit.* II, 18. III, 32. et *Tzetzen* in Schol. ad *Lycophron. Cassandr.* v. 838. legitur. Matth. I, 18. εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα comperta est gravida. ibid. v. 23. ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει virgo praegnans erit. ibid. XXIV, 19. Luc. I, 31. συλλήψῃ ἐν γαστρί. 1 Thess. V, 3. Sirac. XL, 1. *Pindar. Pyth.* IV, 177. *Musaeus Her. et Leandr.* 128.

ΓΈ, est particula enclitica, quae aliis dictionibus postponitur, et separatim vix legitur. Interdum valet 1) *quidem.* Act. II, 18. καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου. 2 Cor. V, 3. εἴγε siquidem. Ephes. III, 2. IV, 21. Coloss. I, 23. Eandem significationem habet apud Graecos cum pronominibus ἐγώ, σύ, αὐτός. Cf. *Viger.* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 474. ed. *Ernesti.* 2) *saltem, certe, tamen.* Luc. XI, 8. διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ saltem ob flagitantis improbitatem. ib. XVIII, 5. διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον tamen, quia molestiam mihi facit. 1 Cor. IX, 2. ἀλλά γε tamen. Luc. XIX, 42. καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ saltem hocce die tuo. Atque hic usus frequentissimus est apud Graecos. Sic in Orat. *Lycurgi* p. 206. ed. *Taylor.* εἰ μὴ αὐτός, οἱ παῖδές γε si non ipse, saltem liberi. *Demosthen.* pro Corona p. 317. εἰ μὴ ὅλον, μέρος γε. 3) *modo.* Galat. III, 4. εἴ γε καὶ εἰκῆ dummodo frustra. 4) *profecto, vere.* 1 Cor. IV, 8. καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε et utinam vere regnaretis! vid. *Vigerus* p. 474. 5) haud raro ornatus gratia tantum adhibetur ad numerum orationi conciliandum, et abundat. Luc. XXIV, 21. Rom. VIII, 32. Alia loca N. T. in quibus pleonastice legitur haec particula sub vocibus, quibus annexa invenitur, annotata evolvi possunt, v. c. ἀλλά γε, ἄρα γε, εἴ γε, εἰ δὲ μή γε, καί τοι γε, μενοῦν γε, μήτι γε etc.

ΓΕΔΕΏΝ, ῶνος, ὁ, *Gideon.* Nomen proprium hebraicum (גִּדְעוֹן *exscindens, destruens*, a radice גָּדַע *exscidit, destruxit.*) ducis ac principis Israelitarum fortissimi, filii Ioasi,

Ioasi, qui etiam Ierubaal dictus est. Iudd. VI, 32. Israelitas a potestate Midianitarum liberavit. Iudd. VII. Legitur in N. T. Hebr. XI, 32.

ΓΕΕΝΝΑ, גֵּיהִנֹּם. Vox originis hebraicae, quae proprie *vallem Hinnomi* significat, conflata ex appellativo גֵּיא *vallis*, et nomine proprio הִנֹּם, possessore huius vallis. Fuit autem *Vallis filiorum Hinnomi* vallis amoenissima, arboribus consita et fontibus irrigua prope Hierosolymam versus orientem et austrum ad torrentem Kedron, in qua Iudaei imaginem illam aeneam Molochi posuerant, quae faciem habebat vitulinam, manusque instar hominis expandebat, et cui Iudaei idololatrae, ut R. *Kimchi* ex veteribus Rabbinis tradidit, non modo columbas, turtures, agnos, arietes, vitulos, tauros immolare, sed etiam liberos suos offerre solebant. Conf. 1 Regg. XI, 7. 2 Regg. XVI, 3. 4. In oraculis Ieremiae VII, 31. vocatur haec vallis תֹּפֶת, a תֹּף *tympano*, quod nempe sacrificuli in horrendis illis sacris tympana pulsarent, ne ploratus et clamores infantum, qui comburebantur, ab adstantibus audirentur. Abrogatis his horrendis sacris a Iosia, Iudaei, ad puriorem Dei cultum revocati, 2 Regg. XXIII, 10. narrantur postea hunc locum ita abominati esse, ut in eum non solum omnes sordes eiicerent, sed etiam cadavera animalium et ultimo supplicio affectos insepultos eo proiicerent, (conf. *Sam. Petiti Varr. Lectt.* I, 4. et *Morinus de Lingua Primaeva* p. 366.) ad quae consumenda enim continui ignes necessarii essent, ne ex putredine inficeretur aër, et vermes semper adessent, qui superstites reliquias depascerent, (vid. *Braun. Selecta S.* IV. §. 120.) unde factum est, ut non solum *quaevis gravissimae poenae et maxime contumeliosa mortis genera*, sed etiam *conditio miserrima, qua scelesti post mortem daemonum inter consortia cruciatibus maximis et perennibus afficiuntur*, adeoque *ipse infernus* Gehennae nomine non solum a Iudaeis, (vid. *Bartoloccium in Biblioth. Rabbin. M.* T. II. p. 128 sq.) sed etiam a Christo eiusque Apostolis appellarentur. Matth. V, 22. ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός dignus, qui contumeliosa morte afficiatur. ib. v. 29 et 30. καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν quam ut in inferno pereas. ib. X, 28. qui animam cum corpore potest exitio dare. ibid. XVIII, 9. XXIII, 15. υἱὸν γεέννης gravissimis poenis dignum. ib. v. 33. ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης poenas infernales. Marc. IX, 43 — 48. γέεννα vocatur τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ ὁ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Luc. XII, 5. Iacob. III, 6. καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης et postea ipsa absumitur igne infernali. Saepius non legitur in N. T. *Suid.*

γέεννα.

γεέννη· ἡ καταδίκη. *Alberti Gloss. N. T.* p. 5. γεέννης φάραγγες. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 299.

ΓΕΘΣΗΜΑΝΗ. *Gethsemane.* Fuit nomen praedii ad radicem montis Oliveti, ultra torrentem Kedron, quod alii ex גיא *vallis* et שְׁמָנִים *pinguedines* compositum putant, quasi *vallis pinguedinis, fertilissima,* ut sit ab ubertate soli ita dictum illud praedium; alii vero rectius, ut opinor, ex גַּת *torcular* et שְׁמֵן *oleum*, conflatum iudicant, ut sit *locus torcularium olei;* nam in vicinia oliveti situs fuit hic locus. Conf. *Ludov. de Dieu Critica Sacra* p. 579. Bis legitur in N. T. Matth. XXVI, 36. Marc. XIV, 32. Variis modis haec vox in Codd. gr. scribitur: γεθσημανεὶ, γεθσαμανεὶ etc. Vide *I. Sauberti Var. Lect. text. gr. Ev. Matth.* p. 216.

ΓΕΙΤΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *vicinus, in vicinia habitans, qui est eiusdem terrae,* a γέα, contracte γῆ, *terra.* Ter legitur in N. T. Luc. XIV, 12. μηδὲ γείτονας. ib. XV, 6: τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας. Ioh. VIII, 9. Alex. usi sunt pro שָׁכֵן, Ps. XXI, 12. Ier. VI, 21. שָׁכֵן, Iob. XXVI, 5. et pro שְׁכֵנָה, Exod. III, 22. Ruth. IV, 17. In Scriptoribus gr. non solum de *personis,* (*Xenoph. Mem.* II, 2. 12.) sed etiam de *rebus* usurpatur, v. c. *Aeschyl. Sept. c. Theb.* v. 492 et 557. Cf. etiam *Küsterum* ad *Aristoph. Plutum* v. 435.

ΓΕΛΑΩ, ῶ, fut. άσω, 1) *rideo,* unde γέλως *risus.* 2) ex adiuncto: *gaudeo, laetor, statu laeto et beato utor.* Sic bis legitur in N. T. Luc. VI, 21. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν· ὅτι γελάσετε beati, qui iam miseriis pressi ploratis; nam summa vos manet felicitas. ib. v. 35. οὐαὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νῦν vae vobis, qui iam de fortunato vestro statu laetamini.

ΓΕΛΩΣ, ωτος, ὁ, *risus,* et ex adiuncto: *hilaritas, laetitia, gaudium,* etiam *laetandi et gaudendi materia,* (ut צְחֹק Genes. XXI, 6.) i. q. χαρὰ, cum quo permutatur Iacob. IV, 9. ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν risus cum lamentis, gaudium cum tristitia commutabitur.

ΓΕΜΙΖΩ, fut. ίσω, *repleo, impleo, plenum facio,* a γέμω, *plenus sum.* Marc. IV, 37. ὥστε αὐτὸ, sc. πλοῖον, ἤδη γεμίζεσθαι ita, ut navis aquis impleretur. In aliis codd. legitur βυθίζεσθαι et καταποντίζεσθαι e glossemate. ibid. XV, 36. καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους et spongiam aceto implens. Luc. XIV, 23. ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου ut coenaculum meum compleatur. ibid. XV, 16. γεμίσαι τὴν κοιλίαν ad satietatem usque ventrem implere. Ioh. II, 7. γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. ib. VI, 13. Apoc. VIII, 5. XV, 8. Saepius non legitur in N. T. Construitur haec vox, ut e locis allatis satis apparet, cum accusativo subiecti et cum genitivo materiae,

qua

qua illud impletur. Conf. *Pollux. Onom.* I, 99. et *Xenoph. Hist. Gr.* VI, 2, 14. et VII, 2, 23. *Suid.* γεμίζω· γενικῇ. ἔστι δὲ καὶ αἰτιατικῇ. τὸ ἀντλῶ.

ΓΕ´ΜΩ, fut. εμῶ, *plenus sum, onustus sum.* Construitur cum genitivo vel addita, vel omissa praepositione ἐκ, seu ἐξ, quemadmodum etiam מָלֵא, cui Pf. X, 7. Amos II, 13. respondet, mox מ additum habet, Ier. LI, 5. mox sine מ reperitur, 2 Regg. XXIII, 14. Matth. XXIII, 25. ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας cum tamen intus plena sint rapina et malitia partis, coll. Luc. XI, 39. γέμει ἁρπαγῆς. Rom. III, 14. ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. Apoc. IV, 8. XVII, 3. 4. etc. 2 Macc. III, 6. *Suid.* γέμει· γενικῇ, τὸ πλήθει. *Scholiast. Sophocl.* in *Philoctet.* v. 872. γέμων· πεπληρωμένος. Conf. *Casaubon.* ad *Athen.* p. 311.

ΓΕΝΕΑ´, ᾶς, ἡ, 1) proprie: *generatio, genitura, natales*, i. q. γένεσις. Sic legitur *Xenoph. Cyrop.* I, 2. 13. εἶησαν μὲν ἂν ἤτοι πλεῖόν τι ἢ πεντήκοντα ἔτη γεγονότες ἀπὸ γενεᾶς. 2) *proles, posteritas, omnes, qui ex communi quadam stirpe origines ducunt, familia, natio, gens, cognati.* In notione *prolis* et *posteritatis* legitur apud *Polyb.* in *Exc.* p. 84. T. III. Opp. ed. *Ern. Ioseph. A. I.* I, 10. 3. ὁ Θεὸς καὶ παῖδα αὐτῷ γενήσεσθαι καταγγέλλει καὶ πολλὴν ἐξ ἐκείνου γενεάν. Adde Esther. IX, 28. ubi hebraico זֶרַע respondet et Num. XIII, 23. γενεαὶ Ἐνὰκ progenies Enak. *Familiae ac cognationis* significationem habet haec vox apud *Ioseph. A. I.* V, 1. 5. σώζειν δὲ μόνην Ῥαχάβην καὶ τὴν γενεὰν αὐτῆς, et in versione Alex. Genes. XXXI, 3. ἀποστρέφου εἰς τὴν γῆν πατρός σου, καὶ εἰς τὴν γενεάν σου. Levit. XXV, 41. Ier. VIII, 3. ubi hebraico מִשְׁפָּחָה respondet. Sic legitur in N. T. Matth. I, 17. πᾶσαι αἱ γενεαὶ omnes itaque familiae sibi invicem succedentes, seu generationes. De *natione* et *gente* usurpatur in versione Alex. Levit. XX, 18. ubi pro hebraico עַם ponitur. 3) *aetas hominis triginta fere annorum numero circumscripta, duratio vitae unius hominis, generatio hominum simul viventium, spatium, quod duas sibi invicem succedentes nativitates interiacet. Suid.* γενεά· κατ᾽ ἐνίους μὲν ἔτη ξ, κατ᾽ ἐνίους δὲ λ. *Etym. M.* γενεὰ λέγεται καὶ τὰ εἰκοσιπέντε ἔτη. Conf. *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* I, p. 28. *Maium* ad *Luciani Macrobios* T. III. p. 210. ed. *Bip.* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 232. Interdum etiam non *certum quoddam et definitum tempus*, sed simpliciter *aevum, tempus, saeculum* notat, v. c. Luc. I, 50. εἰς γενεὰς γενεῶν perpetuo, per omnes aetates, ibid. VII, 31. ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης. Act. VIII, 33. aetatem eius quis enarrabit? ib. XIII, 36. XIV, 6. XV, 21. ἐκ γενεῶν ἀρχαίων inde a priscis saeculis. Ephes. III, 5. ἑτέραις γενεαῖς hucusque. ib. v. 21. Coloss. I, 26. Sic דּוֹר Ies. LI, 8. LIII, 8. 4) *homines,* *una*

una aetate viventes, homines alicuius aetatis, seu saeculi. Matth. XI, 16. τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; quibus vero similes dicam homines huius aetatis? ubi sermo est de Iudaeis, Christi aetate viventibus. ibid. XII, 39. 41. 42. 45. XVI, 4. XVII, 17. XXIII, 36. Marc. VIII, 12. 38. IX, 19. XIII, 30. Luc. I, 48. IX, 41. XI, 29. 30. 31. 50. 51. XVII, 25. XXI, 32. Act. II, 40. Philipp. II, 15. Hebr. III, 10. Sic דור Cohel. I, 4. 5) metaphorice: *qualitas, indoles, conditio, ingenium et ratio hominum.* Sic accipitur Luc. XVI, 8. οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσὶ nam huius saeculi homines sunt in suo genere prudentiores Christianis. *Etym. M.* γενεὰ σημαίνει δ'. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ παντὸς τῶν ἀνθρώπων γένους, (*Homer. Iliad.* VI, 146.) ἐπὶ δὲ τῆς συγγενείας, (*Iliad.* XI, 785.) ἐπὶ δὲ τῆς ἡλικίας, (*Iliad.* XIV, 112.) ἐπὶ δὲ τῶν προγόνων, (*Iliad.* V, 265.) ἐπὶ δὲ τῶν ἐκγόνων, (*Iliad.* XXI, 191.) ἐπὶ δὲ διαστήματος χρόνου, τῶν μὴ κατ' αὐτὸ βεβιωκότων. (*Iliad.* I, 250.) Cf. etiam, quae de vario huius vocis usu *Perizonius* in *Origg. Aegypt.* p. 175 sq. *Iensius* in *Ferculo liter.* p. 6. et *Graevius* in *Lectt. Hesiod.* p. 26. disputarunt.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, et speciatim de eo usurpatur apud Graecos, *qui familiarum origines recenset, generis seriem describit et natales progenitorum investigat, Xenoph. Symp.* IV, 51. *Theophr. Char.* XXVIII, 1. et in universum de eo adhibetur, *qui alicuius rei caussam et originem investigat. Aelian. V. H.* IV, 17. τὸν σεισμὸν ἐγενεαλόγει οὐδὲν ἄλλο εἶναι, ἢ σύνοδον τῶν τεθνεώτων. Passivum γενεαλογέομαι, οῦμαι, *ad genus alicuius referor, originem duco, repeto ab aliquo,* legitur in N. T. tantum Hebr. VII, 6. ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν qui vero non ex familia et tribu Levi erat. 1 Chron. V, 1. καὶ οὐκ ἐγενεαλογήθη (להתיחש) εἰς πρωτοτόκια.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙ'Α, ας, ἡ, *genealogia, generis recensio, natalium descriptio.* (ex γενεὰ et λέγω.) Bis legitur in N. T. 1 Tim. I, 4. μηδὲ προσέχειν (scil. δεῖν) μύθοις καὶ γενεαλογίαις (Vtramque vocem etiam coniunxit *Polybius* IX, 2, 1.) ἀπεράντοις neque operam dare fabulis et genealogiis inutilibus. Non audiendi autem esse videntur, qui genealogias Pauli de *aeonibus Gnosticorum* et *Iudaeorum* חירות atque *emanationibus* cum *Grotio* et aliis interpretantur, sed omnis locus explicandus est de peculiari illo Iudaeorum vitio, qui sibi admodum placebant in maiorum suorum enumeratione, et condendis novis genealogiis ex particulis et fragmentis, quas apud privatos remansisse verosimile est, quamvis Herodes Idumaeus, ut vulgo conicitur, ut genealogias omnes exstirparet, omnem impenderit operam. Hoc vero studio genealogico Apostolorum aetate multi abusi esse videntur, vel ad conficiendas fal-

fas

sas tabulas genealogicas, e quibus, quod Iesus a Davide genus derivare nequeat, demonstrare conabantur, vel ad vanam gloriam quaerendam, ut haberent Christiani e Iudaeis, quo se contra reliquos Christianos e paganis ob generis nobilitatem efferrent. Hinc Apostolus, ne quid respublica christiana detrimenti caperet, tales quaestiones et disputationes inanes omnino fugiendas, et ἀπεράντους esse indicavit. Cf. *Vitringa Obss. Sacr.* I, 2. 2. IV, 9. 16. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 316. Adde Tit. III, 9.

ΓΕΝΕ'ΣΙΑ, ων, τά. Dissentiunt viri docti in constituenda huius vocis vera notione, quae bis tantum in N. T. occurrit, Matth. XIV, 6. Marc. VI, 21. Alii enim (v. c. *Heinsius*, et *H. Reland. Diss. Miscell.* P. II. p. 257.) *diem imperii Herodis natalem et inaugurationis publicam celebrationem*, τὴν ἡμέραν τῆς ἀρχῆς, alii vero *nativitatis memoriae recolendae sacra* voce γενέσια ab Evangelistis locis laudd. indicari existimant. Sed nullum hucusque exemplum idoneum ad confirmandam priorem significationem afferri potuit, ut adeo tutius videatur, sumere, τὰ γενέσια (supple συμπόσια convivia) dicta esse a Scriptoribus sacris *natalitia*, *festum diei natalis*, (γενέθλιος ἡμέρα, seu τὰ γενέθλια, nam discrimen, quod *Ammonius* inter γενέσια et γενέθλια fecit, ut illud de *die mortis*, hoc de *nativitatis die* usurpatum sit a veteribus, nihili est, quanquam Atticos per euphemismum τὰ γενέσια pro νεκυσίοις posuisse ex *Polluce* III, c. 19. satis constat) quem veteres quotannis solemni gaudio et convivio sunt prosequuti. *Suid.* γενέσια· ἡ δι' ἐνιαυτοῦ ἐπιφοιτῶσα τοῦ τεχθέντος ἡμέρα. Quod autem *Phrynichus* et *Thom. M.* monuerunt, nullum graecum Scriptorem bonae notae adhibuisse vocem γενέσια in hoc significatu, verum pro eo γενέθλια vel γενέθλιος ἡμέρα dixisse, id non vere dictum esse, probant loca, quae ex *Alciphron.* III, ep. 18 et 55. *Iosepho* et *Philone* larga manu collegerunt *Schwarz.* ad *Olear. de Stilo N. T.* p. 282. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 411. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 38. Transiit haec vox in linguam *chaldaicam* et *rabbinicam*, ubi גנוסיא (Genes. XL, 20. in vers. Ionath.) et גינוסיא scribitur.

ΓΕ'ΝΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *generatio*, *nativitas*, *ortus*, *etiam origo*. (*Polyb.* VI, 5. βασιλείας ἀρχὴ καὶ γένεσις.) (a γίνομαι *gignor*, *nascor*.) Matth. I, 18. Iacob. I, 23. ubi τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως est facies naturalis et nativa, quam per generationem accepit. Luc. I, 14. ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται de nativitate eius gaudebunt, ubi in codd. haud paucis e glossemate γεννήσει legitur. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 4. πρὸ τῆς γενέσεως antequam natus fuisti. ib. §. 7. κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν simulac natus est. *Iamblich. Vit. Pythag.* p. 29. *Artemid.* II, 27. Respondet hebraico מולדת in vers. Alex. Genes. XXXI, 13.

13. Ruth. II, 11. 2) per metonymiam: *vita ipsa, duratio vitae.* Iacob. III, 6. *καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως* et incendit totius vitae decursum a prima origine usque ad mortem; h. e. vitam hominis miserrimam reddit. Haec simplicissima videtur explicatio loci, admodum difficilis, quem multis modis tentarunt interpretes, cui tamen, ut ingenue fatear, praeferrem aliam interpretationem a nemine, quantum scio, propositam, ex qua *τροχὸς γενέσεως* de universo orbe terrarum explicandum esset, hoc sensu: *lingua incendit totum orbem terrarum, suscitando* nimirum *seditionum, bellorum, dissidiorum et odiorum incendia*, si modo probari posset idoneis locis, voci *γένεσις*, quam *Suidas* tantum per *κόσμον* interpretatur, vere subiectam fuisse a veteribus *mundi* notionem. Ad significationem *vitae* autem adstruendam multa loca afferri possunt, v. c. Iudith. XII, 19. *παρὰ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γενέσεώς μου.* Sapient. VII, 5. *γενέσεως ἀρχήν.* *Hierocles* p. 298. *τὴν ὅλην τῆς γενέσεως ἀποχὴν* abstinentiam ab omnibus rebus ad hanc vitam pertinentibus. Cf. quae ex *Aristide* et *Photii Bibl.* notavit *Heisen.* Diss. XXVI. in Epist. Iacob. p. 834. 3) *ipsum genus et prosapia, familia, ordo et series eorum, qui sunt ex eadem stirpe prognati.* Matth. I, 1. *βίβλος γενέσεως* descriptio generis, series maiorum, i. e. *genealogia*, quae formula respondet hebraicae ספר תולדות Genes. V, 1. pro qua interdum omissa voce ספר simpliciter תולדות legitur, Gen. VI, 9. Ruth. IV, 18. unde verba graeca Matthaei a Syro translata reperiuntur: ܟܬܒܐ ܕܝܠܝܕܘܬܗ.
Caeterum vox *γένεσις* in versione Alex. pro משפחה ponitur Exod. VI, 24. 25. Num. I, 18. 1 Chron. IV, 38.

ΓΕΝΕΤΗ, ῆς, ἡ, *nativitas, ortus*, unde *ἐκ γενετῆς inde a natalibus.* (a *γίνομαι.*) Semel in N. T. legitur Ioh. IX, 1. *εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς* vidit hominem coecigenum. *Diod. Sic.* V. c. 32. *ἐκ γενετῆς ὑπάρχει πολλά.* *Polyb.* III, 20. 4. *φρονεῖν ἐκ γενετῆς.* *Hesiod. Theog.* 271. *Suid.* *γενετή· πατριὰ ἢ γενέσια.* Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 902.

ΓΕΝΝΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *genero, progigno,* si de viris adhibetur, *concipio, pario, enitor,* de mulieribus. De viris legitur Matth. I, 12—16. de feminis Luc. I, 13. Galat. IV, 24. Passivum *γεννάομαι nascor.* Matth. I, 16. II, 1. Marc. XIV, 21. Ioh. VIII, 41. *ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα* non spurii liberi sumus. ib. XVIII, 37. Act. II, 8. *ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν* qua a nativitate inde usi sumus. Galat. IV, 23. Hinc *τὸ γεννηθὲν*, etiam *ὁ γεννηθεὶς*, dicitur *infans, puer,* etiam *embryo, qui adhuc in utero matris latet.* Galat. IV, 29. *ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς* filius, naturali modo procreatus. Matth. I, 20.

τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν quod enim concepit. *Athenag. Legat.* p. 135. ἐκτιθέναι μὲν τὸ γεννηθέν. Ita et apud Graecos τὰ γεννώμενα pro *liberis* ponitur, v. c. *Dion. Halic.* IX, 22. Caeterum, quemadmodum γεννᾶν, viris proprium, (*Eurip. Iphig.* 360.) etiam haud paucis in locis *feminis* tribuitur, id quod non ex usu ling. hebr. sed linguae graecae (*Apollod. Bibl.* III. p. 18. *Heraclit. de incredib.* c. 6. *Diod. Sic.* IV, p. 223. Vide *Barnes.* ad *Eurip. Iphig. in Aul.* v. 474 et 639.) factum esse docuit *Pfochenius* de *Puritate Ling. N. T.* §. 43. ita et τίκτειν, *feminis* proprium, de *viris* dictum invenitur et *gignere* significat. Conf. *Strodtmanni* Syll. I. Differentt. Graecc. §. 27. in *Novis Miscell. Lips.* Vol. VII. p. 676. 2) *efficio, profero, occasionem suppedito.* 2 Tim. II, 23. ὅτι γεννῶσι μάχας nihil enim, ut nosti, nisi rixas movent. Similis locus est apud *Stob.* Serm. CCXL, p. 790. τῆς ἡδονῆς τὸ ἄμετρον ἀπλήστευον λύπην ἐγέννησεν, quem debeo *Palaireto* in *Obss. Phil. Crit.* p. 471. 3) *declaro aliquem filium.* Act. XIII, 33. ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε ego iam te filium meum, seu regem, declaravi. Hebr. I, 5. V, 5. 4) metaphorice γεννᾶν ei tribuitur, *qui aliis vitam spiritualem dat*, h. e. *vim et facultatem recte intellegendi, cogitandi et ratiocinandi, quoad intellectum, et, quoad voluntatem, vim appetendi bona et aversandi mala;* seu brevius: *qui alios instituit et emendat.* Hinc in N. T. α) Apostolis et reliquis doctoribus christianis tribuitur, qui institutione sua et doctrina homines ad religionem christianam adduxerant. 1 Cor. IV, 15. ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα per me adducti estis ad religionem christianam. Philem. v. 10. ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου quem captivus ad religionem christianam adduxi. β) de Deo usurpatur, quatenus auxilio inprimis institutionis in religione christiana hominibus non solum facultatem res divinas intellegendi et credendi, sed etiam facultatem recte agendi largitur. Ioh. I, 13. ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν per religionem christianam a Deo sunt emendati. ibid. III, 3. ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος nisi quis baptismo suscepto et per religionem christianam plane emendetur. ib. v. 6. 7. 8. 1 Ioh. II, 29. III, 9. IV, 7. V, 1. 5) *natus esse in aliqua re* is dicitur, *qui inde a tenera aetate alicui rei operam dedit et adsuevit.* Ioh. IX, 34. ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος tu es pessimus homo, a primis inde vitae initiis scelestus fuisti, coll. Ps. LI, 7. Posset tamen hic locus accommodate ad opinionem Iudaeorum (v. 2 et 3.) etiam verti: tu a scelestis parentibus natus es. 6) γεγεννημένος εἰς τί dicitur, *qui destinatus est alicui rei, quem sors aliqua manet inevitabilis.* 2 Petr. II, 12. γεγεννημένα εἰς ἅλωσιν καὶ φθορὰν destinata capturae et morti.

ΓΕ'ΝΝΗΜΑ, τος, τὸ, 1) *progenies, soboles, foetus, liberi*, ita, ut de hominibus aeque ac de animalibus dicatur. Matth. III, 7. γεννήματα ἐχιδνῶν o progenies viperina! h. e. metaphorice, o homines insignis perversitatis, in quos parentum vitiositas propagata fuit! ib. XII, 34. XXIII, 33. Luc. III, 7. Ios. XV, 14. γεννήματα τῦ Ἐνὰκ posteri Enak, hebr. יְלִידֵי הָעֲנָק. Sirac. X, 19. γεννήμασι γυναικῶν. 1 Macc. I, 40. *Hesych.* γέννημα· παιδίον. Conf. *L. Bos.* ad *Thom. M.* p. 190. 2) metaphorice: *proventus agrorum et arborum, fruges, fructus*. Matth. XXVI, 29. ἐκ τύτυ τῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλυ ex hoc vino, hebr. פְּרִי הַגֶּפֶן, Hos. X, 1. Marc. XIV, 25. Luc. XXII, 18. Devt. XXII, 9. Luc. XII, 18. καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γεννήματά μυ, h. e. τὺς καρπύς μυ, coll. v. 17. quo omnes fruges meas reponam. Exod. XXIII, 10. καὶ συνάξεις τὰ γεννήματα (תְּבוּאָה) τῆς γῆς. Genes. XLI, 35. XLVII, 24. Optimi etiam Scriptores graeci γεννήματα de *fructibus et proventibus agrorum* dixerunt, v. c. *Polyb.* I, 71. 1. *Diod. Sic.* V, 17. T. I. p. 343. ed. *Wesseling.* τῶν πρὸς τὴν τροφὴν γεννημάτων οἶνον ὐκ ἔχυσι. Cf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 549. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 519. et Interpretes ad *Thom. M.* p. 190 sq. 3) metaphorice: *effectus, id quod ex aliqua re consequitur, fructus, die moralischen Folgen einer freyen Handlung.* 2 Cor. IX, 10. αὐξήσαι τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν augebit praemia liberalitatis vestrae. Hos. X, 13. ἕως τῦ ἐλθεῖν γεννήματα δικαιοσύνης ὑμῶν.

ΓΕΝΝΗΣΑΡΕ'Τ, ἡ. *Gennesaret.* Est nomen regionis in Galilaea amoenissimae, sitae ad mare Galilaeae, seu Tiberiadis, quam *Ioseph.* de *B. I.* III, 10. §. 8. his verbis describit: παρατείνει δὲ τὴν Γεννησὰρ ὁμώνυμος χώρα, θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. ὔτε γὰρ αὐτή τι φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τὴν πιότητα, καὶ πᾶν πεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι· τῦ δὲ ἀέρος τὸ εὔκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις κ. τ. λ. Ab hac regione nomen accepit *lacus*, qui nunc *mare Galilaeae*, Matth. IV, 18. nunc *mare Tiberiadis*, Ioh. XXI, 1. nunc *lacus Genesaret*, Luc. V, 1. vocatur, de quo haec habet *Ioseph.* l. l. §. 7. ἡ δὲ λίμνη Γεννησὰρ ἀπὸ τῆς προσεχῦς χώρας καλεῖται. εὖρος δὲ εὖρος ἔσω τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς τύτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖα δὲ ὅμως ἐσὶ καὶ ποτιμωτάτη κ. τ. λ. Regio ista antiquitus dicebatur כִּנֶּרֶת ab urbe quadam eiusdem nominis, sita non procul ab influxu Iordanis in mare Galilaeae. Ios. XIX, 35. A Chaldaeis vocatur גְּנֵיסַר et גנוסר, a Syris ܓܢܣܪ, quam scripturam etiam *Iosephus* retinuit. Vide *I. Sauberti varias lectt. text. gr. Ev. Matth.* p. 137. Origo vocis perobscura est. *Alberti Gloss. N. T.* p. 4. γεννησαρέτ· κῆπος ἀρχόντων, cuius glossae auctor vocem sine dubio conflatam existimavit ex גַּן *hortus* et שַׂר *princeps*. Sed

Hesych. γεννησαρὲτ· πατρὶς ἀρχόντων. In N. T. ter tantum occurrit. Matth. XIV, 34. εἰς τὴν γῆν γεννησαρὲτ, seu secundum alios γεννησάρ. Marc. VI, 53. ubi eadem lectionis varietas reperitur. Luc. V, 1. παρὰ τὴν λίμνην γεννησαρέτ. Conf. *Relandi Palaestina* II. p. 422 et 442. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 419. et *Lightfoot. Cent. Chorogr. Matthaeo praefix.* c. 79.

ΓΕ'ΝΝΗΣΙΣ, εως, ἡ, *nativitas, generatio,* (a γεννάω *gigno*) quae a Scriptoribus graecis fere dicitur γένεσις, ut ab *Aeschin.* Dial. III, 4. 7. Legitur in N. T. Matth. I, 18. τοῦ δὲ ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν ipsa Christi generatio fuit talis. Luc. I, 14. πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται multi de eius nativitate gaudebunt; ubi tamen loco γεννήσει reponendum videtur γενέσει. Cohel. VII, 1. καὶ ἡμέρα τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γεννήσεως מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ.

ΓΕΝΝΗΤΟ'Σ, ὁ, ἡ, τὸ, *natus, prognatus, genitus, progenitus.* (ab eodem.) Respondet hebraico יְלוּד in vers. Alex. Iob. XIV, 1. XV, 14. XXV, 4. Bis legitur in N. T. Matth. XI, 11. ἐν γεννητοῖς (scil. ἀπὸ) γυναικῶν inter homines, hebr. יְלוּד אִשָּׁה, conf. Iob. l. l. Luc. VII, 28. *Hesych.* γεννητός· γνήσιος υἱός.

ΓΕ'ΝΟΣ, εος, τὸ, 1) *genus, stirps, origo, familia, homines pauci eiusdem stirpis.* Act. VII, 13. καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ et innotuit Iosephi genus Pharaoni. (*Iudith.* XVI, 24.) ibid. XIII, 26. υἱοὶ γένους ἀβραὰμ ex Abrahami genere oriundi. 2) *progenies, proles, soboles.* Act. XVII, 28. τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμὲν Dei sumus progenies, i. q. in *Pythagor. Carm. aureis:* θεῖον γένος ἐστὶ βροτοῖσιν. Conf. *I. H. Maii Obss. SS.* I. p. 97 sq. ibid. v. 29. γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ cum igitur a Deo nati, seu creati simus. Apoc. XXII, 16. καὶ τὸ γένος δαβὶδ et progenies Davidis. Sic γένος apud *Callim. Hymn. in Delum* v. 109 et 256. *Homer. Od.* Φ, 335. et *genus* apud Latinos usurpatur; cf. *Burmann.* ad *Ovid. Met.* II, 744. 3) *gens, natio, populus.* Marc. VII, 26. συροφοίνισσα τῷ γένει Syrophoenissa genere. Act. IV, 36. κύπριος τῷ γένει. ib. VII, 19. κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν dolose egit cum gente nostra. ibid. XVIII, 2. ποντικὸν τῷ γένει natione ponticum, et v. 24. 2 Cor. XI, 26. ἐκ γένους e gente iudaica, e popularibus meis. (Γένος h. l. nude positum κατ' ἐξοχὴν *gentem Iudaeam* notat et opponitur ἔθνεσι. Conf. 3 Macc. III, 2, 6.) Philipp. III, 5. ἐκ γένους ἰσραήλ. In vers. Alex. respondet τῷ עַם Genes. XI, 6. Esther. II, 10. Ies. XLIII, 20. Tob. I, 10. *Diod. Sic.* I, 19. λέγοντας ἰνδὸν εἶναι τὸ γένος. *Aelian. V. H.* I, 34. ἀνὴρ γένει Μάρδος. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 8. 2. p. 271. Sic *genus* pro *gente* apud *Virg. Aen.* V, 285. „Cressa genus Pholoë." 4) *genus*, cui opponitur *species*, per synecdochen

dochen etiam *ipsa species, quae certa qualitate, conditione, valore* etc. *aestimatur*, i. q. εἶδος. *Hesiod. Opp.* v. 11. οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ubi *Moschopulus*: τὸ γένος ἐνταῦθα ἀντὶ τοῦ εἶδος. *Aeschin.* Dial. II, 26. γένος τι τῶν ζώων καλοῦμεν ἄνθρωπον. In versione Alex. legitur pro hebraico מין *species*, Genes. I, 11. 12. 21. 24. VI, 20. et chaldaico זן Dan. III, 2. 5. 7. 10. 15. In hac vero notione haud raro, ut latinum *genus*, abundat, v. c. apud *Diod. Sic.* I, 9. ἱστοριογράφων γένος, pro ἱστοριογράφοι. *Cic.* V. ad *Famil.* ep. 12. „genus scriptorum tuorum." *Virg. Aen.* VII, 753. Matth. XIII, 47. καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ omnis, seu varii generis pisces capienti. ib. XVII, 21. τοῦτο δὲ τὸ γένος, sc. δαιμόνων, οὐκ ἐκπορεύεται, ubi γένος δαιμόνων positum est pro δαίμονας. Marc. IX, 29. 1 Cor. XII, 10. γένη γλωσσῶν facultatem variis peregrinis linguis loquendi. Eadem formula v. 28. redit, ubi tamen, abstracto posito pro concreto, de *ipsis hominibus, qui sunt facultate peregrinis linguis loquendi instructi*, explicanda videtur. ibid. XIV, 10. τοσαῦτα γένη φωνῶν ἐστιν ἐν κόσμῳ tot et tam varia linguarum genera reperiuntur. *Alberti Gloss. N. T.* p. 133. γένη γλωσσῶν· ἰδιότητες διαλέκτων. 5) *ordo, secta.* Act. IV, 6. καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ et quicunque erant ex ordine summorum sacerdotum. Galat. I, 14. ἐν τῷ γένει μου sectae Pharisaeorum adscriptis. *Etym. M.* γένος ἐπὶ ἔθνους τάσσεται, καὶ ἐπὶ πόλεως, καὶ ἐπὶ συστήματος, καὶ ἐπὶ σπέρματος, καὶ ἐπὶ τέχνης.

ΓΕΡΓΕΣΗΝΟΣ, οῦ, ὁ, *Gergesenus.* Nomen gentis, quod in N. T. occurrit tantum Matth. VIII, 28. ubi Iesus venisse dicitur εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν γεργεσηνῶν, qui locus cum locis parallelis Marc. V, 1. Luc. VIII, 26. ubi γαδαρηνῶν legitur, optime ita conciliari potest, ut statuamus, urbem *Gergasa*, quae etiam *Gerasa* dicta est, (conf. *Graev. Lectt. Hesiodd.* p. 81.) sitam fuisse in agro oppidi *Gadara* (quae fuit metropolis totius Peraeae) trans Iordanem e regione maris Galilaei. Cf. praeter *Lightfootum* in *Hor. Hebr. ad locum Matthaei, Cellarii* Geograph. T. II. p. 645. Videntur autem incolae regionis γεργεσηνῶν non Iudaei fuisse, sed gentiles, quia Israelitis nunquam permissum fuit porcos alere.

ΓΕΡΟΥΣΙΑ, ας, ἡ, *senatus*, vel *presbyterium, collegium presbyterorum*, seu *senatorum*, σύστημα γερόντων, a γέρων *senex*, vel γερούσιος *ad senes pertinens*, quia olim senatus ex senioribus constabat, qui maiori prudentia solent esse praediti. *Hesych.* γερουσία· πρεσβυτέριον, πλῆθος γερόντων. *Alberti* Gloss. N. T. p. 67. γερουσίαν· πρεσβυτέριον. Semel legitur in N. T. Act. V, 21. συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ubi γερουσία et τὸ συνέδριον coniunguntur, non, quod differrent invicem, sed ut exteris vera notio vocis συνέδριον explica-

explicaretur. Eſt itaque γερεσία h. l. *ipſum ſynedrium magnum*, quam ſignificationem etiam haud raro in libris apocryphis V. T. habet, v. c. 2 Macc. I, 10. IV, 44. 3 Macc. I, 8. Iudith. IV, 6. XV, 10. et apud *Ioſephum* paſſim. Conf. de hac ſignificatione *Ezech. Spanhemium* ad *Iuliani* Impp. p. 127. *Dionyſ. Hal. Ant.* II, 12. τὸτο τὸ συνέδριον ἑλληνιςὶ ἑρμηνευόμενον γερεσίαν βέλεται δηλῶν κ. τ. λ. *Plutarch. an ſeni admin. reſp.* p. 789. ἡ δὲ Ῥωμαίων σύγκλητος ἄχρι νῦν γερεσία καλεῖται.

ΓΕ'ΡΩΝ, οντος, ὁ, *ſenex*. Semel in N. T. legitur Ioh. III, 4. γέρων ὤν cum ſit ſenex. *Heſych.* γέρων· πρεσβύτερος.

ΓΕΥ'Ω, fut. εύσω, *guſtare facio alterum*, *guſtandum praebeo alteri*. Activum hoc in N. T. non eſt obvium. Habetur tamen Geneſ. XXV, 30. γεῦσόν με ἀπὸ τῦ ἑψήματος πυῤῥῦ. Conf. etiam *Valkenar.* ad *Herodot.* VII, c. 46. Medium Γεύομαι 1) et proprie eſt: *guſtare facio me ipſum*, h. e. *guſto ſaporem alicuius rei, exploro ope linguae aut palati*. Conſtruitur, ut omnia reliqua verba ſenſuum, cum genitivo, raro cum accuſativo. Matth. XXVII, 4. καὶ γευσάμενος, ſc. αὐτῦ, et cum guſtaſſet illud. Ioh. II, 9. ὡς δὲ ἐγεύσατο ὕδωρ. 2) per ſynecdochen: *edo, veſcor, cibum capio*, ita, ut omiſſum ſit τροφὴν, ſeu βρώματα, ſeu βρῶσιν. Act. X, 10. καὶ ἤθελε γεύσασθαι et volebat cibum capere. ibid. XX, 11. καὶ γευσάμενος, ſc. ἄρτυ, quod additur 1 Sam. XIV, 24. Act. XXIII, 14. μηδενὸς γεύσασθαι. Coloſſ. II, 21. μηδὲ γεύσῃ neque edas cibos, interdictos lege Moſaica. Eodem modo Hebraei voce טָעַם uſi ſunt 1 Sam. XIV, 29. Ion. III, 7. Nec ea notione Graecis γεύεσθαι ignotum fuit. Conf. *Eurip.* Iphig. in Aul. v. 423. *Aelian. H. A.* XVI, 37. καὶ ὐκ ἂν γεύσαιντό ποτε ὑείων. ibid. VI, 4. ὅταν ὀπώρας μέλλωσι γεύεσθαι. 3) metaphorice: *ipſa experientia teſte aliquid cognoſco, experior, periculum facio, patior, particeps fio*. Huc referenda eſt formula: γεύεσθαι θανάτυ, *mori, mortem ſubire*, quae non legitur quidem in V. T. ſed tamen apud Rabbinos occurrit, in Bereſch. Rab. S. 9. ראוי היה אדם הראשון שלא יטעום טעם מיתה, quem locum *Buxtorf.* in Lex. Talmud. ſub טָעַם p. 895. excitavit. Vide *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 434. Matth. XVI, 28. οἱ μὴ γεύσωνται θανάτυ qui non morituri ſint. Luc. IX, 27. Ioh. VIII, 52. Hebr. II, 9. — Hinc etiam lucem foenerantur loca N. T. Luc. XIV, 24. γεύσεταί με τῦ δείπνυ convivii mei particeps erit. Hebr. VI, 4. γευσαμένυς δὲ τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπυρανίυ participes facti beneficii divini, i. q. μετόχυς γενηθέντας in ſequentibus. ibid. v. 5. καλὸν γευσαμένυς θεῦ ῥῆμα qui experientia edocti praeſtantiam religionis chriſtianae cognoverunt. 1 Petr. II, 3. εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηςὸς ὁ κύριος experti eſtis benignitatem domini, coll. Pſ. XXIII, 8. Prov. XXXI, 18. Exempla huius notionis poſſunt plura e Scriptoribus optimis Graecorum

rem afferri, sed haec pauca sufficient. *Herodot.* VI, 5. γεύσασθαι ἐλευθερίης. *Pindar.* Nem. Od. V, v. 596. πόνων γεύσασθαι. *Sophocl.* Trach. v. 1108. ἄλλων τε μόχθων μυρίων ἐγευσάμην, ubi *Schol.* ἐγευσάμην· ἐπειράσθην, πεῖραν ἔσχον. Conf. *Canter.* et *Potter.* ad *Lycophr.* Cassandr. v. 382. *Gronov.* ad *Herodot.* p. 90. ed. *Wessel.* *Küster.* ad *Aristoph.* Ran. v. 465. *Hesych.* γεύσασθαι· πειράσαι; ἅψασθαι. — γευσόμεθα· ἀλλήλων πεῖραν λήψομεν.

ΓΕΩΡΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *agrum colo, agriculturam exerceo, aro, rei rusticae operam do.* (ex γῆ et ἐργάζομαι *operor.*) Si γῇ additur, simpliciter per *colere* reddendum est. Sic autem legitur in N. T. Hebr. VI, 7. γῆ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις, δι' οὓς καὶ γεωργεῖται terra profert fructus utiles illis, a quibus colitur. Saepius in N. T. non legitur. 1 Chron. XXVII, 26. pro [illegible] habent Alexandrini τῶν γεωργούντων τὴν γῆν.

ΓΕΩΡΓΙΟΝ, ου, τό, 1) proprie: *ager cultus, aratus, arvum.* Respondet hebraico שָׂדֶה Prov. XXIV, 30. XXXI, 16. 2) metaphorice usurpatur de eo, *cuius animus colitur.* 1 Cor. III, 9. θεοῦ γεώργιόν ἐστε vos estis coetus ille, quem Deus edocendum et emendandum curat per religionem christianam.

ΓΕΩΡΓΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *agricola, qui colit rus vel agrum.* 2 Tim. II, 6. Iacob. V, 7. 2) per synecdochen: *vinitor, qui colit vineam,* i. q. ἀμπελουργός. Matth. XXI, 33. καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν (sc. ἀμπελῶνα) τοῖς γεωργοῖς et elocavit eam vinitoribus. ib. v. 34. 35. 38. 40. 41. Marc. XII, 1. 2. 7. Luc. XX, 9. 10. 14. 16. Ioh. XV, 1. καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι et pater meus vinitor est, h. e. et pater meus provida sua cura amplectitur omnem coetum christianum. Exempla huius significationis dedit *El. Palairet.* Observ. Philol. Crit. p. 258.

ΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie notat *terram aridam ab aquis distinctam.* Luc. V, 11. καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, naves ad *littus* appellebant. Ioh. XXI, 8. 9. 11. καὶ ἕλκυσε τὸ [illegible] Apoc. XIV, 7. τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων. Hinc in versione Alex. τῷ [illegible] Ion. I, 13. respondet. 2) *universus orbis terrarum habitabilis, globus terraqueus, qui coelo contradistinguitur,* ἡ οἰκουμένη, hebr. תֵּבֵל, cui etiam respondet in versione Alex. 1 Chron. XVI, 30. Ies. XXVI, 9. 18. Sic legitur in N. T. Matth. V, 18. ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ. ibid. v. 35. coll. v. 34. VI, 19. IX, 6. XI, 25. κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. XII, 42. XVII, 25. XXIV, 35. Luc. XXI, 33. Ephes. I, 10. τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς omnes omnino homines. 2 Petr. III, 5 et 7. *Aeschin. Socr.* Dial. III, §. 19. 3) *tractus terrae, regio, provincia.* Matth. II, 20. εἰς γῆν

τὴν Ἰσραὴλ in terram Israeliticam. v. 21. IX, 26. εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην totam illam regionem pervasit. v. 31. XIV, 34. Iud. v. 5. ἐκ γῆς αἰγύπτου. Hinc pro insula quoque ponitur Act. XXVII, 39. coll. XXVIII, 1. Eodem modo ארץ sumitur Genes. XII, 10. XLII, 30. 33. Exod. VII, 19. Hinc ἡ γῆ τινὸς patria alicuius dicitur Act. VII, 3. ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου egredere e patria tua, coll. Genes. XII, 1. 4) speciatim ita dicitur Palaestina, terra Israelitarum. Matth. V, 5. ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν securi et tranquilli manebunt in Palaestina, seu, summa felicitate fruentur. XXIV, 30. πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς omnes tribus terrae israeliticae. XXVII, 45. ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν per totam Palaestinam. Act. IV, 26. βασιλεῖς τῆς γῆς principes Palaestinae. Ephes. VI, 3. 5) urbs, vel civitas terrae, seu certae alicuius regionis et provinciae, tanquam pars pro toto. Sic legitur in N. T. Matth. II, 6. ubi Bethlehem dicitur γῆ Ἰούδα, i. e. urbs Iudaeae. X, 15. γῇ σοδόμων καὶ γομόῤῥων. XI, 24. quanquam in his duobus locis γῆ pro incolis et civibus urbis ponitur. Qui hunc significatum unice ex hebraeo repetendum iudicarunt, provocarunt ad Alexandrinos, qui hebraicum עיר saepe per γῆν reddunt, v. c. Ierem. XXIX, 7. XXXIV, 22. XL, 5. Sed ex iis locis colligi tantum posse videtur, עיר interdum apud Hebraeos pro regione, seu tractu terrae poni. Praestat igitur, hanc ipsam significationem ex ipsius linguae graecae usu repetere. Scholiastes Aeschyli ad Sept. contra Theb. v. 105. γᾶν per πόλιν recte exposuit. Eurip. Hecub. v. 16. γῆς ὀρίσματα moenia urbis Troiae. Coluthus de raptu Helenae v. 271. De eadem vocabulorum χθὼν, et χώρα significatione exposuit Kusterus ad Aristoph. Thesmophor. v. 115. Sic etiam tellus apud Latinos usurpatur, v. c. apud Virgil. Aen. XI, 245. ubi Ilia tellus pro urbs Ilia ἐμφατικῶς dicitur, ut recte monuit Servius. 6) homines, terrarum orbem incolentes, qui sunt et habitant in aliqua regione, civitate et urbe, per metonymiam. Matth. V, 13. ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς vos estis doctores generis humani. VI, 10. IX, 26. 31. X, 15. 34. ἐπὶ τὴν γῆν inter homines. XI, 24. γῇ σοδόμων Sodomorum civibus, coll. v. 23. Luc. II, 14. ἐπὶ γῆς εἰρήνη. Apoc. XII, 12. οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ vae terrae ac mari, h. e. coetui Christianorum, e gentibus collecto; ubi vide Var. lect. Lat. terrae de gentibus ac populis adhiberi docet Burm. ad Propert. p. 232. Adde Iudith. I, 12. II, 1. 2. 7) terra, tellus, humus, ager, pars, seu superficies terrae, quae ad cultum est apta, foecunda, Erdreich. Matth. XIII, 5. ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλὴν quae non multum terrae haberent, et paulo post ibid. διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς quoniam non obruta satis terra essent. Marc. IV, 5. 31. Ioh. XII, 25. πεσὼν εἰς τὴν γῆν nisi granum tritici terrae mandatum. Hebr. VI, 7. γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν

τὸν ὑετὸν ager enim, qui pluvia irrigatur. Sic etiam pro agro legitur apud *Aeſchin.* Dial. II, 2. *Xenoph.* de Republ. Laced. XV, 3. 8) *fruges terrae* per metonymiam Apoc. XIV, 16. ἔβαλεν τὸ δρέπανον αὐτῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. 9) *ſolum.* Matth. X, 29. καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν ὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν nec tamen ullus eorum decidit in terram, h. e. perit. ib. XV, 35. ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν diſcumbere humi. 10) Reſtant formulae: ἐκ τῆς γῆς εἶναι et ἐκ τῆς γῆς λαλεῖν, quae leguntur apud Ioh. III, 31. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ qui natus eſt in his terris, terrenus quippe, doctrinam minus praeſtantem tradit, ubi εἶναι ἐκ τῆς γῆς non ſolum originem habere mere humanam, et ex hominibus modo naturali progenatum eſſe ſignificat, ſed etiam adiunctam notionem habet, non peculiari quodam modo a Deo miſſum eſſe doctorem, nam opponitur τῷ ἄνωθεν ἔρχεσθαι a Deo miſſum eſſe peculiari quodam modo, originem habere divinam; formula vero, ἐκ τῆς γῆς λαλεῖν, ſignificat: *res viliores, doctrinam minus praeſtantem tradere, quae non excedit humanam ſcientiam.* Omnis autem locus relate ad Iohannem et Chriſtum explicandus eſt.

ΓΗ͂ΡΑΣ, ως, contracta γήρως, τὸ, *ſenectus, ea aetas, quae decrepita eſt et ultima.* Semel in N. T. legitur Luc. I, 36. καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρᾳ αὐτῆς concepit filium in ſenectute ſua. Dativus γήρᾳ contracte pro γήρατι, eliſo τ, legitur etiam Geneſ. XXI, 7. ἔτεκον υἱὸν ἐν τῷ γήρᾳ μυ. Sirac. III, 11. VIII, 7. *Xenoph. Cyrop.* I, 5, 7. et *Apol.* 8.

ΓΗΡΆΣΚΩ, vel ΓΗΡΆΩ, fut. άσω, 1) *ſeneſco, conſeneſco,* ſi de perſonis adhibetur. Ioh. XXI, 18. ὅταν δὲ γηράσῃς cum vero ſenueris. Reſpondet hebr. זקן Geneſ. XVIII, 13. Ruth. I, 12. 2) *vetuſtus fio,* ſi de rebus dicitur. Hebr. VIII, 13. τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον quod vero antiquatur ac vetuſtum fit. Saepius in N. T. non legitur. Occurrit tamen de *frugibus* apud *Xenoph.* de Vectigal. I, 4. τοῖς ἐπ' ἐνιαυτὸν θάλλουσί τε καὶ γηράσκουσι.

ΓΊΝΟΜΑΙ, vel ΓΊΓΝΟΜΑΙ, fut. γενήσομαι, p. m. γέγονα. Eſt verbum anomalum, quod tempora ſubinde mutuo petit nunc a γένω vel γείνομαι; nunc a γενέομαι. Varias autem ſignificationes habet in N. T. 1) *fio,* h. e. *evenio, contingo, accido,* noſtrum: *ſich begeben, zutragen.* Matth. I, 22. τῦτο δὲ ὅλον γέγονεν hoc vero ideo evenit. ib. XXIV, 6. δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι haec oportet quidem fieri. v. 20. ne iſta fuga accidat hiemis tempore. v. 21. 34. XXVI, 56. XXVII, 54. καὶ τὰ γενόμενα et reliquos eventus. XXVIII, 11. ἅπαντα τὰ γενόμενα omnem rem. Marc. V, 14. ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός. IX, 21. XI, 23. ὅτι ἃ λέγει γίνεται omnia eius iuſſa parent. XIII, 19. Luc. I, 20. etc. In hac vero ſignificatione haud ra-

ro

ro abundat, ut נהיה Genes. XLVI, 33. v. c. Matth. XVIII, 13: καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ quam (ovem) si tandem invenerit. *Syrus*, neglecta voce γένηται, transtulit: ܘܐܢ ܢܫܟܚܝܗ *et si inveniat eam.* Ioh. XIV, 22. τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν; quare te nobis ostendere vis? Idem valet de formula: καὶ ἐγένετο et ἐγένετο δὲ, toties obvia in libris historicis N. T. quam Scriptores N. T. ubi aliquid narrandum habent, praemittere solent pleonastice, loco voculae δὲ, qua Graeci fere in connectendis periodis utuntur. Habet vero haec formula post se vel infinitivum cum praepositione ἐν, v. c. Marc. II, 15. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι. IV, 4. Luc. II, 6. V, 1. vel genitivum, consequentiae indicem, Luc. XI, 14. ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, vel tempus finitum, interveniente ὡς, καὶ, ὅτε, v. c. Luc. I, 23. III, 21. Eodem modo ויהי ponitur in V. T. ut redundet. Ios. III, 2. 2 Regg. VI, 30. ut uberius demonstravit *Vorstius* de Hebraismis N. T. c. 33. p. 601 seq. ed. *Fisch.* 2) *orior, exorior, efficior, existo,* nostrum: *entstehen.* Matth. VIII, 24. σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ exorta est magna tempestas in mari. v. 26. IX, 16. καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται et peior ruptura existit. XIII, 21. XXV, 6. κραυγὴ γέγονεν clamor existebat. XXVII, 5. ne tumultus excitetur. v. 45. XXVIII, 2. σεισμὸς ἐγένετο μέγας. Marc. I, 11. καὶ φωνὴ ἐγένετο et vox audiebatur. II, 21. IV, 17. 37. 39. IX, 7. Luc. III, 22. IV, 25. 36. VI, 48. 49. IX, 34. 35. 36. XXII, 24. 3) *efficior, patror,* nostrum: *verrichtet werden.* Matth. XXI, 42. παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη a Deo hoc effectum est. Luc. IX, 7. τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ πάντα omnia miracula ab eo patrata. Matth. XI, 20. ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ inter quos multa miracula edita erant. ibid. v. 21 et 23. Luc. IV, 23. X, 13. 4) *impleor, eventum habeo,* nostrum: *in Erfüllung gehen,* de re praedicta, cui eventus constat, et aeque late patet ac verbum πληροῦμαι, ita, ut res ipsa interdum non extra similitudinis terminos extendi debeat. 1 Cor. XV, 54. τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος tunc eventum habebit illud dictum. 5) *fio, per executionem, efficior, perficior,* ut *de eo dicatur, cuius votis, voluntati et iussis alii satisfaciunt et parent,* nostrum: *in Ausübung gebracht werden.* Sic legitur in N. T. Matth. VI, 10. γενηθήτω τὸ θέλημά σου iussis tuis omnibus satisfiat. ibid. XXVI, 42. γενηθήτω τὸ θέλημά σου pareo voluntati tuae. Luc. XI, 2. XXII, 42. XXIII, 24. γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν postulatis eorum satisfacere. Act. XXI, 14. 6) *contingo, evenio,* de re, quae alicui datur et conceditur, nostrum: *zu Theil werden.* Matth. VIII, 13. καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι concedantur tibi vota. IX, 29. κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. XV, 28. γενηθήτω σοι ὡς θέλεις eveniat

niat tibi quod petiisti. XVIII, 19. dabitur ipsis a patre meo coelesti. (*Aeschin. Socr. Dial.* II, p. 70. *οἴεται ἡμῖν παρὰ τῶν θεῶν, ἃ εὐχόμεθα, γενέσθαι ἂν καὶ ἅμα. Aelian.* V. H. IX, 25. Conf. *Abreschii Dilucid. Thucyd.* p. 808.) Luc. XIX, 9. *σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο* salus familiae huic contigit. Act. VII, 31. contingebat ei hoc oraculum divinum; ubi cum *πρὸς* construitur, Galat. III, 14. *ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία γένηται.* Ita הָיָה, cui *γίνομαι* haud raro respondet in versione Alex. sumitur, Ios. XV, 2. XVII, 6. et pro וְיִנָּתֵן לָךְ Esther. V, 3. 6. Alex. habent, *καὶ ἔσται σοι.* 7) *sortem, fata habeo, conditione aliqua utor.* Matth. X, 25. *ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ* sufficit discipulo, si eandem sortem habuerit, quam magister. Luc. XXIII, 31. *ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;* confer sub *ξηρός.* Act. XII, 18. *τί ἄρα ὁ πέτρος ἐγένετο.* quid tandem Petro evenerit, quam sortem subierit, coll. Exod. XXXII, 1. et *Nova Bibl. Lubec.* Vol. II, p. 121. Act. XXVIII, 6. *μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον.* Sic הָיָה legitur 2 Sam. XVIII, 32. *Theocrit. Idyll.* XIV, 51. 8) *fio, successu temporis evado.* Matth. V, 45. *ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν* ut fiatis filii dilecti patris vestri coelestis. XII, 45. *καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου.* Rom. VII, 13. 1 Cor. III, 18. IV, 9. 2 Cor. VII, 14. V, 21. 9) *exorior, ingruo, appeto,* nostrum: *anbrechen.* Matth. VIII, 16. *ὀψίας δὲ γενομένης* die vero vesperascente. XIV, 15. 23. XVI, 2. vesperi. XXVII, 1. *πρωΐας δὲ γενομένης* sub lucis ortum, et v. 57. Marc. VI, 47. *Herodot.* I, c. 198. *ὄρθρου γενομένου.* II, 121. *ὡς ἡμέρη ἐγένετο,* et III, 85. *ὡς ἐγένετο ἡ νύξ.* Exod. X, 13. 10) *mutor, convertor in aliquid,* vel sequente praepositione *εἰς,* vel simpliciter positum. Matth. IV, 3. *ἵνα οἱ λίθοι ἄρτοι γένωνται* lapides hos mutari in panes. Ioh. XVI, 20. *ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται* tristitia vestra in laetitiam vertetur, seu, mutabitur. Ioh. II, 9. 1 Petr. II, 7. etc. Ita etiam הָיָה, seq. לְ, Exod. IV, 3. coll. VII, 15. 11) *absolvor, ad finem perducor.* Hebr. IV, 3. *καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων* iam vero opera Dei inde ab creatione huius universi absoluta sunt. 12) *celebror, agor,* si de festo die aut solemnitate sermo est. Matth. XXVI, 2. *ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται* post biduum pascha celebrandum esse. Ioh. II, 1. *γάμος ἐγένετο* nuptiae celebrabantur. ib. X, 22. *ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις* agebatur dies festus instaurationis Hierosolymis. Marc. VI, 2. *καὶ γενομένου σαββάτου.* Sic etiam legitur in vers. Alex. 2 Regg. XXIII, 22. *ὅτι οὐκ ἐγενήθη τὸ πάσχα τοῦτο,* hebr. כִּי לֹא נַעֲשָׂה כַּפֶּסַח הַזֶּה. 13) *instituor, ordinor, promulgor, feror,* si de lege, aut instituto aliquo sermo est. Galat. III, 17. *ὁ μετὰ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος* lex Mosaica post quadringentos et triginta annos promulgata. Marc. II, 27. *τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον*

πον ἐγένετο sabbatum institutum est a Deo hominum caussa. Syrus: ܐܬܒܪܝ creatum, h. e. institutum est. 14) *nascor, gignor, existo,* i. q. γεννάομαι. Ioh. VIII, 58. πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμι ante Abrahami nativitatem ego extiti. Rom. I, 3. τοῦ γενομένου (in aliis codd. γεννωμένου e glossemate) ἐκ σπέρματος Δαβὶδ e prosapia Davidis oriundi. Galat. IV, 4. γενόμενον ἐκ γυναικός. Genes. IV, 25. τῷ Σὴθ ἐγένετο υἱὸς, hebr. [illegible]. Vide et Genes. XXI, 3. 5. 9. XXXV, 26. et Ierem. VI, 2. *Theophr.* Char. XVII, 2. υἱός σοι γέγονεν. *Aeschin.* Dial. III, 19. 15) *nascor, producor,* de iis, quae quotannis nascuntur et producuntur, frugibus et fructibus terrae. Matth. XXI, 19. μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα ne amplius ex te fructus nascitor. Sic etiam apud exteros Scriptores legitur, v. c. *Xenoph.* de Vectig. I, 3. τὰ γιγνόμενα *fruges terrae.* Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. VI, 1. 16) *creor, creando producor.* Ioh. I, 3. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν omnia per eum sunt creata ne minimo quidem excepto. ib. v. 10. καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο. Hebr. XI, 3. εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. Iac. III, 9. ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας. Respondet in vers. Alex. hebr. נִבְרָא Genes. II, 4. Ies. XLVIII, 7. 17) *venio aliquo, ad aliquem, advenio, pervenio,* i. q. ἔρχομαι, παραγίνομαι, ἐπιγίνομαι. In hac autem significatione construitur intercedentibus praepositionibus εἰς, ἐν, ἐπὶ, κατὰ, ὑπὸ, et adverbiis loci ἐγγὺς et ὧδε. Luc. X, 32. γενόμενος κατὰ τὸν τόπον delatus ad illum locum, quum pervenisset ad illum locum. ibid. XXII, 40. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου et ubi venit ad illum locum. XXIV, 22. γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον. Ioh. VI, 25. πότε ὧδε γέγονας; quando huc advenisti? Act. XX, 16. γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα. ibid. XXI, 17. 35. XXV, 15. Huc etiam referri possunt loca, ubi γίνεσθαι partim de sono, qui ad aures nostras perfertur, usurpatur, v. c. Luc. I, 44. ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου simulac tua salutatio pervenit ad aures meas; partim de navigio, quod ad terram impellitur, dicitur Ioh. VI, 21. καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, coll. Act. XXVII, 7. interdum adeo de tempore adhibetur, Luc. XXII, 14. καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα et stata hora. Nec optimis Scriptoribus insolens est hic verbi γίνεσθαι usus, v. c. *Aeschin.* Dial. III, 2. καὶ γενομένῳ μοι κατὰ τὸν Ἰλισσόν. *Arrian.* *Exped. Alex.* I, c. 11. II, c. 11. *Herodian.* I, 7. 3. Conf. *Krebs.* Obs. Flav. p. 145. Nec aliter Latini, quibus *esse* interdum est i. q. *venire,* conf. *Casaub.* ad *Sueton.* Aug. c. 16. et *Burmann.* ad *Phaedr.* Fab. V, 4. 18) *sum,* i. q. εἰμί, respondet enim hebr. הָיָה in vers. Alex. diversis in locis, v. c. Nehem. VI, 6. Matth. XI, 26. ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου haec est sapientia tua

tua et benigna voluntas. XXIV, 44. XIX, 8. ἀπ' ἀρχῆς δὲ ὐ γέγονεν ὕτω olim non erat sic. Luc. II, 42. καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, sc. παῖς. Luc. X, 36. quis horum trium videtur tibi proximus fuisse? Ioh. XIII, 2. καὶ δείπνυ γενομένυ et inter coenam. XX, 27. Act. V, 24. διηπόρυν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τῦτο; dubitabant s. ambigebant, quid hoc rei esset? XX, 16. 2 Petr. I, 21. Caeterum in hac notione γίνεσθαι haud raro cum participiis construitur, v. c. Marc. I, 4. ἐγένετο βαπτίζων, baptizabat. 2 Cor. VI, 14. μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγῦντες. *Herodot*. I, c. 169. ἐγένοντο μαχόμενοι. Conf. *Abresch*. ad *Aeschylum* p. 551. 19) *sum, versor, ago in aliquo loco*. Matth. XXVI, 6. τῦ δὲ Ἰησῦ γενομένυ ἐν Βηθανίᾳ Iesus autem Bethaniae versabatur. Marc. IX, 33. Act. XIII, 5. 1 Cor. XVI, 10. *Aelian*. V. H. IV, 15. ἐν Φαρναβάζυ (scil. οἴκῳ) γενόμενος. 20) Restant formulae loquendi in N. T. obviae, quae ad universas notiones non commode referri possunt, ideoque separatim explicandae sunt. α) γίνεσθαι ὑπό τι, seu τινά, *obstrictum, obligatum esse, subiectum esse alicuius imperio*. Gal. IV, 4. γενόμενον ὑπὸ νόμον legibus Mosaicis obstrictum. *Aelian*. V. H. III, 26. ἀξιῶν Ἐφεσίυς ὑπ' αὐτῷ γενέσθαι Ephesios suo imperio subiectos esse cupiens. β) γίνεσθαι τινί τι, *se gerere erga aliquem aliquo modo*. 1 Cor. IX, 20. καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰυδαίοις ὡς Ἰυδαῖος gessi me inter Iudaeos tanquam Iudaeus. ibid. v. 22. τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα omnium ingenio me accommodare studui. 1 Thess. II, 10. γ) γίνεσθαι μετά τινος, vel *socium alicuius esse*, vel *se gerere erga aliquem*. Marc. XVI, 10. τοῖς μετ' αὐτῦ γενομένοις discipulis et apostolis I. C. qui eius comites et socii fuerant. Act. XX, 18. πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην quomodo me inter vos gesserim per omne illud tempus. Eandem significationem habet formula γίνεσθαι πρός τινα 1 Cor. II, 3. δ) γίνεσθαι τινί, seu τινός, *habere, possidere*. Matth. XVIII, 12. ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα si quis habuerit centum oves. — *ad aliquem pertinere, alicuius esse*. Luc. XX, 33. τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; cuiusnam ex iis uxor erit? Hinc γίνεσθαι ἀνδρὶ *nubere, rem cum viro habere*, ad imitationem hebraicae formulae היה לאיש Levit. XXII, 12. Devt. XXIV, 2. Rom. VII, 3. ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ si cum alio viro consueverit. Adde Iudd. XIV, 20. Ezech. XXIII, 4. Significat etiam haec formula *imperio alicuius parere*. Rom. VII, 4. εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ ut vobis iam alius imperio parendum sit. ε) γίνεσθαι ἐν τινὶ *uti aliqua re, facere aliquid, deditum, studiosum esse*, pro quo Graeci fere γίνεσθαι τινός ponere solent, v. c. *Diog. Laërt*. I, 23. μετὰ δὲ τὰ πολιτικὰ τῆς φυσικῆς ἐγένετο θεωρίας, ubi videndus *Casaub*. Philipp. II, 7. ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος usus est corpore humano. 1 Thess. II, 5. ὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν non

nll

usi sumus oratione adulatoria. 1 Tim. II, 14. Sic apud *Xenoph.* de Vectigal. IV, 3. *γίνεσθαι ἐν ἀργυρίοις.* ζ) *γίνεσθαι ἀπό τινος abire, discedere ab aliquo.* Luc. XXIV, 31. *καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν* sed ille statim discessit ab iis. η) *γίνεσθαι ἐν ἑαυτῷ se colligere, ad se redire,* seu *reverti.* Act. XII, 11. *καὶ ὁ πέτρος γενόμενος ἐν ἑαυτῷ* tum Petrus se colligens. *Polyb.* Hist. I, 49. *ταχὺ δὲ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος,* ubi praecesserat *ἐξενίσθη διὰ τὸ παράδοξον.* *Xenoph.* Anab. I, 5. 15. Conf. *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* XIII, 95. θ) *μὴ γένοιτο absit hoc, ne eveniat.* Formula improbantis et aversantis. Luc. XX, 16. *μὴ γένοιτο* hoc Deus avertat. Rom. III, 4. nullo modo. ibid. v. 31. VI, 2. 15. VII, 7. etc. Respondet hebraico חָלִילָה Genes. XLIV, 7. 17. Ios. XXII, 29. Legitur etiam, sed plenius, apud *Aelian.* V. H. IX, 36. *μὴ γένοιτο ἄν σοι οὕτω κακῶς.* ι) *ἐκ μέσου γίνεσθαι e medio tolli, removeri.* 2 Thess. II, 7. *μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται* usque dum ille, qui nunc cohibet, e medio tollatur.

ΓΙΝΏΣΚΩ, fut. *γνώσομαι,* p. *ἔγνωκα.* 1) *cognosco sensu corporis, sentio.* Marc. V, 29. *καὶ ἔγνω τῷ σώματι* et corpore suo sensit, se attactu vestimenti Christi sanatam esse. Luc. VIII, 46. *ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ* ego enim sensi vim salutiferam a me profectam esse. 2) *comperio, rescisco, certior fio, ex fama et relationibus aliorum percipio,* nostrum: *erfahren.* Matth. IX, 30. *ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω* cavete, ne quis hoc rescifcat. Marc. V, 43. *ἵνα μηδεὶς γνῷ τοῦτο.* VII, 24. IX, 30. XV, 45. *καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος.* Luc. IX, 11. XIX, 15. XXIV, 18. Ioh. IV, 1. V, 6. Act. I, 7. XVII, 13. Eodem modo יָדַע 1 Sam. IV, 6. 1 Macc. III, 11. Hinc passivum *γινώσκεσθαι innotescere, vulgari, emanare in vulgus, percrebescere.* Matth. X, 26. *καὶ κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται* nihil est tam occultum, quod non aliquando innotescat. Luc. VIII, 17. ubi per *φανερὸν γίνεσθαι* explicatur. ibid. XII, 2. Act. IX, 24. *ἐγνώσθη δὲ τῷ σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν* quas eorum insidias cum rescisset Saulus. *Xenoph.* de Venat. XIII, 10. *γιγνώσκονται μὲν ἐπὶ τὰ βελτίω — καὶ γιγνώσκονται ἐπὶ τὰ χείρω.* 3) *cognosco, intellectu comprehendo, intellego, mente perspicio.* Matth. XIII, 11. *ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας* vobis datum est intellegere parabolas illas. XVI, 8. XXI, 45. *ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει* intellegebant de se narrari hanc fabulam. XXII, 18. Marc. IV, 11. 13. VIII, 17. XII, 12. XV, 10. Luc. I, 18. *κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο;* unde hoc intellegam, sc. te verum dixisse? XVIII, 34. ubi cum *συνιέναι* permutatur. ib. XX, 19. Ioh. III, 10. *καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις* illa intellectu comprehendere non vales. VI, 69. VII, 17. *γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς* is facile experientia doctus intelleget, utrum doctrina mea sit a Deo. ibid. VIII, 43. XIII, 12. *γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;* num intellegitis quare

quare haec fecerim? v. 28. 35. Act. VIII, 30. etc. Iudd. XIV, 18. Dan. II, 3. *Aeschin.* Dial. II, 39. 4) *agnosco*, i. q. ἐπιγινώσκω. Luc. XXIV, 35. καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου ut ab iis inter coenandum agnitus fuerit, coll. v. 31. 5) *dignosco, discerno.* Matth. XII, 33. ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται e fructu arboris indoles dignoscenda. Luc. VI. 44. 1 Cor. XIV, 7. πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; quomodo dignoscetur id quod tibia canitur et cithara? *Aeschin.* Dial. I, 10. ᾗ τὰς τῶν ἵππων τῶν ἀγαθῶν φύσεις γιγνώσκουσι. Pro γινώσκειν ibid. §. 12. διακρίνειν et διαγιγνώσκειν dicitur. 6) *colligo, coniicio.* Matth. XXIV, 32. γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος colligitis instare aestatem. ib. v. 33. Marc. XIII, 28. 29. Luc. XXI, 20. 30. 31. Ioh. VI, 15. 7) *intellectu valeo, possum.* Matth. XVI, 3. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν coeli vultum quidem potestis dignoscere. 8) *scio, cognitum habeo.* Matth. VI, 3. μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου ut te ipsum quasi lateant. Luc. II, 43. καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ et ignorabat Iosephus. VII, 39. X, 11. 22. XII, 47. 48. Ioh. VII, 27. VIII, 52. XI, 57. Act. II, 36. XIX, 35. XX, 34. Rom. VI, 6. etc. 9) *novi*, ita, ut vel ad personam, vel ad indolem et mores referatur. Matth. XXV, 24. ἔγνων σε, ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος ego novi te hominem durum esse. Ioh. I, 48. πόθεν με γινώσκεις; unde me nosti? ibid. II, 24. διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας cum nosset omnes. 2 Cor. V, 16. Genes. XXIX, 5. γινώσκετε Λαβὰν τὸν υἱὸν Ναχώρ; οἱ δὲ εἶπαν, γινώσκομεν. 10) *calleo, scientiam, cognitionem habeo alicuius rei, artis, disciplinae, linguae* etc. Act. XXI, 37. ἑλληνιστὶ γιγνώσκεις; scisne graece? omissum est λαλεῖν, quod additur Nehem. XIII, 24. ubi ἐπιγινώσκειν eodem sensu ponitur. Ioh. VII, 49. ὁ ὄχλος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον plebs rudis religionis, sc. scientiae religionis mosaicae. Interdum γινώσκειν, simpliciter positum, significat: *scientiam et cognitionem religionis christianae habere.* 1 Cor. VIII, 2. οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκε non habet veram religionis christianae scientiam, quam habere debet. ibid. XIII, 9. ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν imperfecta et manca est nostra relig. christ. scientia. ib. v. 12. 11) interdum transitive sumitur pro *docere, tradere, notum et manifestum facere.* Ioh. V, 42. ἀλλ' ἔγνωκα ὑμᾶς iam saepius vobis palam professus sum. Rom. II, 18. καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, sc. τοῦ θεοῦ, alios, quae sit Dei voluntas, doces, coll. v. 19. 20. 21. *Pindar. Olymp.* VI, 148. et XIII, 3. Eodem modo ידע pro הודיע ponitur Ps. CXLVII, 20. ubi Alex. δηλῶν habent, cum quibus *Chaldaeus* et *Lutherus* conspirant. Exod. XXVIII, 5. Hinc passivum γινώσκεσθαι *edoceri, institui ab aliquo* significat. 1 Cor. VIII, 3. οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ hic edoctus est a Deo, hic habet veram et salutarem religionis christianae scientiam. Galat. IV, 9. μᾶλλον δὲ γνω-

γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ vel potius a Deo ad eius cognitionem adducti. 12) *inquiro, indago, investigo*, et κατ᾽ ἐξοχὴν de *iudicibus* usurpatur, *qui in reum inquirunt et statum causae inquirendo cognoscunt*. Ioh. VII, 51. καὶ γνῷ τί ποιεῖ et cognita eius causa. Act. XVII, 19. 20. XXII, 30. XXIII, 28. βουλόμενος δὲ γνῶναι τὴν αἰτίαν cupiens scire caussam. XXIV, 11. 1 Cor. IV, 19. 1 Thess. III, 5. 13) *considero, serio rem perpendo, probe examino, reputo*. Matth. VI, 7. εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν quod si perpenderitis quid sibi vellet hoc. XXIV, 39. καὶ οὐκ ἔγνωσαν neque prius rem serio perpenderent. Luc. XIX, 42. ὅτι εἰ ἔγνως τὰ πρὸς εἰρήνην σου utinam, quae sint tibi salutaria, perpenderes! Ioh. XV, 18. γινώσκετε κ. τ. λ. tunc erigite vos, reputantes, me prius odisse. 2 Cor. VIII, 9. Hebr. III, 10. αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου non perpendunt miracula mea. Ita ידע usurpatur Ps. XXXIX, 5. XL, 11. Hos. II, 10. Conf. etiam *Abresch*. Dilucid. Thucyd. p. 392. 14) *puto, opinor*. Matth. XXIV, 50. ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ, ᾗ οὐ γινώσκει die, quo eum non expectat, et hora, qua non putat, h. e. *inopinato*. Luc. XII, 46. 15) *statuo mecum, decerno*. Luc. XVI, 4. ἔγνων τί ποιήσω decrevi quid faciam. *Diod. Sic*. IV, c. 57. ἔγνω τοὺς Ἡρακλείδας ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος φυγαδεῦσαι. Probavit hanc notionem *Bergler*. ad *Alciphr*. Ep. I, 25. p. 98 seq. *Reiz*. ad *Lucian*. T. II, p. 586 seq. et *Barnes*. ad *Eurip*. Dan. v. 43. 16) *probo assensu meo, approbo*. Rom. VII, 15. ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω malum, quod patro, ipse non probo. Apoc. II, 24. οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βάθη τοῦ σατανᾶ. Conf. *Gatackerum* de Stilo N. T. c. 4. p. 33. 17) *agnosco aliquem meum esse et ad me pertinere*, et ex adiuncto: *magnifacio, revereor, amo, beneficiis afficio*. Matth. VII, 13. ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς nunquam vos pro meis habui, s. nunquam vos amicos meos et familiares habui. Ioh. VIII, 55. καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν sed vos non veri Dei cultores estis. ibid. X, 14. καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν amo meos sectatores et ab iis vicissim amor. v. 15. 27. XVII, 3. 1 Cor. VIII, 3. εἴ τις ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ᾽ αὐτοῦ qui Deum amat et recte colit, is vicissim ab eo amatur et beneficiis afficitur. 2 Tim. II, 19. ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ favet Deus et delectatur veris suis cultoribus. Hebr. XIII, 23. γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον humaniter Timotheum excipite et, prout par est, tractate. Eodem modo ידע haud raro in libris V. T. usurpatur, Ps. I, 6. XXXVII, 18. 18) per euphemismum est: *coeo, rem habeo*, et de congressu maris et foeminae tam licito, quam illicito, usurpatur, ad imitationem hebraici ידע. Huc pertinet formula: γινώσκειν ἄνδρα, quae respondet latinae *virum experiri*, h. e. *rem habere cum viro*, et legitur Luc. I, 34. ἄνδρα οὐ γινώσκω sum ignara mariti, ut *Horatius* virginem illibatam et innuptam

ptam vocat. Genes. XIX, 8. לֹא יָדְעוּ אִישׁ Alex. οὐκ ἔγνωσαν ἄνδρα. Num. XXXI, 17. 35. Interdum etiam de ipsis maribus dicitur. Matth. I, 25. καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν nec rem habuit cum ea. Genes. IV, 1. וְהָאָדָם יָדַע אִשְׁתּוֹ. ibid. XXIV, 16. Eodem sensu γινώσκειν in graecis Scriptoribus et apud Latinos *cognoscere* et *scire* usurpari, *Fesselius* in Adversariis Sacris Lib. II, c. 14. et *Wetstenius* N. T. T. I. p. 229. docuerunt. *Hesych.* ἔγνω· ὡμίλησεν ἀνὴρ πρὸς γυναῖκα. 19) interdum omittitur, v. c. Rom. XI, 18. εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, scil. γνῶθι. 20) Notandae sunt formulae loquendi τοῦτο δὲ γινώσκετε, seu γινώσκοντες, Scriptoribus N. T. et Paulo inprimis admodum frequentes, quibus utuntur, vel rem animadversione dignam inculcandi, vel commendandi, vel transitionis, vel explicationis et demonstrationis causa, quae vel reddendae *etenim*, *scilicet*, vel plane in versione omittendae sunt, v. c. Matth. XXIV, 43. Luc. XII, 39. Rom. VI, 6. 2 Tim. III, 1.

ΓΛΕΥΚΟΣ, ους, ες, τὸ, proprie *liquor ex uvis stillans, antequam calcentur*, quod alias πρόχυμα et πρότροπον (*Plin. H. N.* XIV, 7 et 9.), a *Columella* (de *re rust.* XII, 41.) vero et *Catone* (de *re rust.* c. 23.) et aliis *lixivum* fuit nuncupatum. Deinde *mustum*, *vinum recens ex uvis expressum*, et synecdochice: *vinum*, *vinum dulce*, *quivis dulcis potus*, a γλυκὺς *dulcis*. Semel legitur in N. T. Act. II, 13. γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσὶ vino dulci (non *musto*; vindemiam enim in mensem Tisri cecidisse apud Iudaeos, satis notum est.) pleni sunt. Alex. Iob. XXXII, 19. ὥσπερ ἀσκὸς γλεύκους (hebr. יַיִן) ζέων. *Etym. M.* γλεῦκος· τὸ ἀπὸ τῆς ληνοῦ ἀπόσταγμα αὐτομάτως καταῤῥέον ἀπὸ τῆς σταφυλῆς. ἔστι γὰρ τοῦτο γλυκύτατον καὶ λιπαρώτατον. *Hesych.* τὸ ἀπόσταγμα τῆς σταφυλῆς, πρὶν πατηθῇ. Idem *Cyrillus Lex. MS.* et *Suidas.* Confer praeter *Wetstenii* N. T. T. II. p. 465. *I. E. I. Walchii D. de natura et indole τοῦ γλεύκους ad Act.* l. l. in *Ei. Diss. in Acta App.* Vol. I.

ΓΛΥΚΥΣ, εῖα, ὺ, *dulcis*, *suavis*, *iucundus*. Apoc. X, 9. ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ, ὡς μέλι. ibid. v. 10. Iacob. III, 11. 12. τὸ γλυκὺ, scil. ὕδωρ, opponitur ὕδατι ἁλυκῷ *aquae marinae*, et *aquam potabilem*, *ad potum aptam*, notat, plane, ut nostrum: *süsses Wasser*.

ΓΛΩΣΣΑ, seu ΓΛΩΤΤΑ, ης, ἡ, 1) *lingua*, *pars corporis humani*, *gustus et sermonis instrumentum*. Marc. VII, 33. ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ. v. 35. ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, i. q. ἀνεῴχθη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ Luc. I, 64. h. e. *usum linguae recepit.* Luc. XVI, 24. καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου et refrigeret linguam meam. Act. II, 26. καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, h. e. canit lingua mea laudes divinas, ubi tamen haud pauci Intt. ob locum Ps. XVI, 9. ubi in hebraico כְּבוֹדִי legitur, vocabulo γλῶσσα *animae* significationem subiiciunt, repugnan-

te plane usu loquendi. Iacob. III, 5. 1 Petr. III, 10. παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτῦ ἀπὸ κακῦ. 2) per metaphoram: *lingula ignis, extremitas flammae,* quia extrema ignis flamma ad formam linguae effigiata est. Sic semel legitur in N. T. Act. II, 3. καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς et videbant flammas igneas inter ipsos divisas; ubi de fulguribus volitantibus sermo esse videtur. Similis locus est Ies. V, 24. ubi לְשׁוֹן אֵשׁ cum לֶהָבָה permutatur. 3) per metonymiam: *lingua animi interpres, sermo, unicuique genti peculiaris, dialectus.* Marc. XVI, 17. γλώσσαις λαλήσυσι καιναῖς linguis variis ignotis utentur. Act. II, 4. ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις ita, ut loquerentur peregrinis linguis. ibid. v. 11. ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις linguis nobis vernaculis. *Homer.* Iliad. IV, 438. Sap. I, 6. *Xenoph. Oecon.* 13, 8. De *dialecto* legitur apud *Xenoph. Mem.* III, 14. 7. *Etym. M.* γλῶσσα σημαίνει καὶ τὴν διάλεκτον. 4) speciatim: *lingua peregrina, extera, barbara, ignota,* i. q. γλῶσσα ἑτέρα. Sic legitur in N. T. Act. X, 46. ἤκυον γὰρ αὐτῶν λαλέντων γλώσσαις audiebant enim eos linguis ignotis loquentes. XIX, 6. ἐλάλυν δὲ γλώσσαις. 1 Cor. XII, 10. ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν facultas variis exteris linguis loquendi. 1 Cor. XIV, 2 seq. ὁ λαλῶν — — τῷ Θεῷ qui loquitur lingua ignota, non tam hominibus, sed potius Deo loquitur. Conf. *Stosch. Archaeol. Oeconom. N. T.* p. 93. Recte iam monuit *Clemens Alexandrinus:* ἀπεριλήπτως ἔσας τὰς βαρβάρων φωνὰς, μηδὲ διαλέκτυς, ἀλλὰ γλώσσας λέγεσθαι. Conf. *Gatacker.* ad *Marc. Antonin.* p. 120. 5) *donum linguarum peregrinarum, facultas linguis peregrinis loquendi.* 1 Cor. XIII, 8. γλῶσσαι παύσονται facultas linguis peregrinis loquendi cessabit aliquando. 6) *populus, natio, gens, quae aliqua lingua utitur, homines diversarum linguarum, quibus distinguuntur,* i. q. ἔθνος, ἄνθρωπος. Philipp. II, 11. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται et ad unum omnes homines profiteantur. Apoc. V, 9. ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαῦ καὶ ἔθνυς. VII, 9. X, 11. XIII, 7. XVII, 15. Eodem modo chaldaicum לִשָּׁנַיָּא usurpatur Dan. III, 4. 31. V, 19. et hebraicum לָשׁוֹן Ies. XLV, 23. כָּל־לָשׁוֹן *omnes homines.* Iudith. III, 11. πάντα τὰ ἔθνη καὶ πᾶσαι αἱ γλῶσσαι καὶ πᾶσαι αἱ φυλαί. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 670. 7) *facultas dicendi, eloquentia, ars communicandi sensa animi.* 1 Cor. XIII, 1. ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, h. e. si praeditus essem maxima facundia et eloquentia, non solum humana, sed etiam, quae humana maior esset. 8) interdum omittitur, v. c. 2 Tim. III, 4. προπετεῖς, ubi posses supplere *praecipites lingua. Phavorin.* γλῶσσα· τὸ τῆς φωνῆς ὄργανον — ἐνίοτε δὲ διάλεκτον δηλοῖ, ὡς παρ' Ὁμήρῳ ἐν τῷ ἄλλη ἄλλων γλῶσσα, τὴν διάλε-

λωττον γλῶσσαν λέγει. δηλοῖ δὲ ποτὲ τὴν ἐναξενομένην διάλεκτον.

ΓΛΩΣΣΟΚΟΜΟΝ, ου, τὸ, i. q. ΓΛΩΣΣΟΚΟΜΕΙΟΝ. *Pollux* Lib. X, c. 53. γλωττόκομον habet, quod etiam apud *Longinum* de Sublim. S. XLIII. legitur. Eleganter et docte de hac voce expofuit *Krebfius* in Obfervv. Flav. p. 152. Proprie fignificaffe videtur *ciftellam, quae affervat muficorum lingulas, arcam, tibiarum lingulis recondendis idoneam.* Compofitum enim eft ex γλῶσσα *lingua*, etiam *lingula tibiarum et aliorum inftrumentorum muficorum*, quae *inflantur*, et κομέω *fervo, curo, cum cura gefto.* Eo haud dubie refpexit *Hefychius* hac gloffa: Γλωττόκομον· ἐν ᾧ οἱ αὐληταὶ ἀπετίθεσαν τὰς γλωσσίδας. Deinde vero transfertur *ad quamlibet arculam, rebus pretiofis aut certe neceffariis condendis aptam*, ut fit *theca, capfula, fcrinium, marfupium, loculus*, et aeque late patet ac vox ἀποθήκη. Sic tefte *Galeno* Comm. II. in libr. de Fract. Atticis dicebatur *capfula, fcrinii inftar, in qua tabulae aut reconditiores litterae aut etiam res pretiofiores recondebantur, et quam multi, iter facientes, fecum ferre folebant.* Alexandrini ufi funt hac voce pro hebraico אָרוֹן, h. e. arca corbanica 2 Paralip. XXIV, 8. 10. 11. et *Aquila* Exod. XXXVII, 1. 1 Regg. VI, 19. de arca foederis eandem vocem adhibuit. Interdum tefte *Hemfterhufio* ad *Ariftoph.* Plutum v. 711. p. 238. *loculum* notat, *in quo argentum reponebatur, marfupium*, (*Plutarch.* T. V. Opp. p. 624. ed. *Reiske*) quae fignificatio unice convenit locis N. T. duobus, in quibus haec vox tantum occurrit. Ioh. XII, 6. καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν nam geftabat loculum, et, quod donatum erat, furabatur. ibid. XIII, 29. *Hefych.* γλωσσόκομον· θήκη, σορὸς ξυλίνη λειψάνων. *Helladius* Chreftomath. p. 11. ed. *Meurfii* ὅτι τὸ γλωσσοκομεῖον κυρίως μέν ἐστι τὸ ἀγγεῖον, ὃ τὰς αὐλητικὰς ὑποδέχεται γλώσσας· οἱ δὲ νῦν καταχρώμενοι, καὶ ἐπὶ τῶν ἕτερα δεχομένων τιθέασι τὴν λέξιν. Caeterum donata eft fucceffu temporis haec vox civitate iudaica, ut e loco Genef. L, 26. apparet, ubi גְלוֹסְקְמָא in Targ. Ionath. et Hierof. hebraico ארון refpondet et de loculo mortuorum ufurpatur. Conf. *Buxtorf.* Lex. Talmud. et Rabb. p. 443. et *Wetftenius* N. T. T. I. p. 921.

ΓΝΑΦΕΥΣ, έος, ὁ, feu ΚΝΑΦΕΥΣ, *fullo*, qui Atticis etiam πλυνεὺς dicebatur (conf. *Moeris* f. h. v.) cuius officium erat, veftes albas, cum fordidiores factae erant, lavare, creta et nitro purgare et mediantibus γνάφοις, feu *carduis*, pannos pectere et lanam excitare. *Theophr.* Char. c. X. *Plutarch.* T. VIII. Opp. p. 108. ed. *Reiske*. Deducitur a γνάφω vel γνάπτω *carmino, carpendo* vel *vellicando polio*, hoc vero eft a γνάφος vel κνάφος, i. e. carduus, quo pectunt pannos,

ἀκαν-

ἀκανθῶδές τι, ᾧ ξύνει τὰ ἱμάτια, teste *Scholiaste Aristoph.* ad Plutum v. 166. Legitur semel in N. T. Marc. IX, 3. οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς ὀ δύναται λευκᾶναι cuiusmodi fullo quispiam in terra non potest dealbare. Alexandrini usi sunt pro hebraico כּוֹבֵס *fullo*, a כָּבַס *lavare*, *purgare*. 2 Regg. XVIII, 17. Ies. VII, 3. XXXVI, 2. Scribitur etiam κναφεὺς in libris maxime Atticorum, teste *Harpocratione*, cuius locum totum adscribere placet: γναφεύς· τοῦτο οἱ παλαιοὶ ἀττικοὶ διὰ τοῦ κ ἔλεγον. κοινὸν δὲ τὸ διὰ τοῦ γ. (sic reperitur apud *Aristoph.* Vesp. v. 1223.) Κνάφος δέ ἐστιν ἀκανθῶδές τι, ᾧ ξύουσι τὰ ἱμάτια. τοῦτο οἱ νεώτεροι διὰ τοῦ γ λέγουσι, παρὰ τὴν γνάψιν. κναφεὺς μὲν οὖν παρὰ τὸ κνῶ, ὃ σημαίνει τὸ ξύω — γναφεὺς δὲ, παρὰ τὴν τοῦ φάρους γνάψιν, ἥτις ἐστὶ παρὰ τὸ γάνος, τὸ λαμπρόν. *Hesych.* γναφέως· καθαίροντος ῥύπου. Conf. de hac litterarum γ et κ permutatione *Hemsterhus.* ad *Lucian.* Dial. Vocal. p. 86. quemadmodum de ipso fullonum opificio legi merentur *C. Schoettgenii* Antiquitates Triturae et Fulloniae, Tr. ad Rhen. 1727. auctius editae Lips. 1763. 8.

ΓΝΗΣΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie dicitur *genuinus*, *legitimus*, *legitimam et minime spuriam originem habens*, et opponitur νόθῳ *notho*, *spurio*. Sic centies apud *Iosephum* legitur, v. c. A. I. III, 2. 1. συμφέρειν τὸ τοὺς παῖδας εἶναι γνησίους, et V, 7. 1. 2) metaphorice: *genuinus*, *sincerus*, *verus*, *qui vere talis est*, *qualis esse debet*. Hinc τὸ γνήσιον pro γνησιότης *ingenuitas*, *sinceritas* 2 Cor. VIII, 8. τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων ut, quam sincera sit vestra benevolentia, explorem. Philipp. IV, 3. σύζυγε γνήσιε. 1 Tim. I, 2. Tit. I, 4. γνησίῳ τέκνῳ germano filio, seu discipulo; nisi quis vertere malit, caro, dilecto discipulo. Certe τὸ γνήσιον *amorem* et *benevolentiam* notat 3 Macc. III, 23. ut demonstratum est a me in Spicilegio I. Lexici Bieliani p. 26. *Phavor.* γνήσιος· ὁ μὴ νόθος, ὁ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γεννηθεὶς, ἐκ τοῦ γενοῦ γενήσιος. γενήσιος δὲ κατὰ συγκοπὴν γνήσιος κ. τ. λ. *Strabo* VII, p. 414. Γνήσιοι γὰρ οἱ γερμανοὶ κατὰ τὴν τῶν Ῥωμαίων διάλεκτον.

ΓΝΗΣΙΩΣ. Adverbium, *genuine*, *germane*, *legitime*, etiam *candido et simplici animo*, *bono et sincero animo*. Philipp. II, 20. ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει qui tam sincere vestram curam sit gesturus. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* IV, 30. 2.

ΓΝΟΦΟΣ, ου, ὁ, *nubes tenebricosa*, *tonitru parturiens*, *caligo*, *coelo*, *nubibus obvoluto*, *exorta*, *tenebrae*, *nebula*. Secundum *Eustathium* in *Iliad.* μ', p. 480, 16. est a νέφος *nebula*, mutato ε in ο et assumto γ per dialectum Aeolicam. Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 18. τῷ γνόφῳ, ubi hebraico עָנָן respondet, Deut. IV, 11. Caeterum in vers. Alex. ponitur pro אֲפֵלָה, Exod. X, 22. אֹפֶל, Iob. XXIII, 17. עֲרָפֶל, Exod. XX,

XX, 21. et נְשָׁיָה, Ies. XLIV, 23. *Phavor.* ἡ συννέφεια ἢ ὁ ζοφώδης ἀήρ. *Hesych.* συννέφεια· δεινὸς ἄνεμος, ἀχλύς, σκοτομηνία, collatis interpretibus gr. ad Iob. III, 5. *Suid.* σκότος βαθύ. Idem legitur in *Lexico Psalterii MS.*

ΓΝΩΜΗ, ης, ἡ. Est verbale a perfecto ἔγνωσμαι, verbi γινώσκω, *agnosco, novi, statuo, decerno.* 1) *sententia, mens.* 1 Cor. I, 10. καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ concordia animorum. Apoc. XVII, 13. οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν summus est inter eos animorum consensus; *conspirant.* Nam μίαν γνώμην ἔχειν est i. q. ἴσα βαίνειν, ἴσα πνεῖν. *Iul. Pollux* VIII, 151. Caeterum formula γνώμην ἔχειν saepius obvia est apud Graecos, v. c. *Herodot.* I, 207. II, 7. *Thucyd.* II, 86. *Aristoph. Nub.* 157. ὁπότερα τὴν γνώμην ἔχοι. *Schol.* πῶς διάκειται καὶ διαλογίζεται. 2) *voluntas.* Act. XX, 3. ἐγένετο γνώμη constituit, decrevit. Philem. v. 14. χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης te invito, te non permittente. Hinc κατὰ γνώμην ποιεῖν τινὶ *alicui gratificari* apud *Xenoph. de Re Equestri* c. XI, 5. 3) *iudicium, opinio.* 1 Cor. VII, 40. κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ut mea fert opinio, ex mea sententia. Eadem formula legitur quoque apud *Herodot.* V, 3. *Aelian. V. H.* VII, 12. 4) *consilium.* 1 Cor. VII, 25. γνώμην δὲ δίδωμι consilium vobis do, modeste vobis suadeo. *Hesych.* γνώμην δίδωμι· συμβουλεύω, ut rescribendum est loco συμβουλεύομαι. 2 Cor. VIII, 10. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι. Sirac. VI, 24. ubi cum συμβουλία permutatur. *Xenoph.* de *Vectigal.* IV, 22. τῇ δὲ γνώμῃ ἐπιμελόμενοι consilio adiuvantes. *Suid.* βουλῆς προαίρεσις. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 128. 5) *decretum.* Apoc. XVII, 17. ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ exsequi decretum Dei. Conf. *Taylor.* ad *Demosthenem* T. II. p. 604. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 824. In vers. *Theodotionis* respondet chaldaico טְעֵם, Dan. II, 15. et פִּתְגָם, Esr. IV, 19. V, 3. *Hesych.* γνῶμαι· τὰ ψηφίσματα. 6) interdum omittitur, v. c. post ἀπὸ μιᾶς, sc. γνώμης, Luc. XVI, 18.

ΓΝΩΡΙΖΩ, fut. ίσω, 1) *notum facio, revelo, quod antea ignotum et occultum erat, narro, doceo, trado.* Sic legitur in N. T. Ioh. XV, 15. doctrinam a patre acceptam vobis tradidi. ibid. XVII, 26. καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω. Rom. IX, 23. καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ et potentiae suae documentum edere, i. q. ἐνδείξασθαι in anteced. v. 23. 2 Cor. VIII, 1. Galat. I, 11. Ephes. I, 9. VI, 19. ἐν παῤῥησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου libere tradendi religionem christianam. ibid. v. 21. γνωρίσει narrabit. Coloss. I, 27. IV, 7. 9. 2 Petr. I, 16. Passivum γνωρίζεσθαι *innotescere, patefieri, tradi.* Rom. XVI, 26. πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος doctrinae gentilibus traditae. Ephes. III, 3. ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον. ib. v. 5. 10. 2) *indicium certum alicuius rei do, significo, dico, quibus signis aliqua res* cogno-

cognosci et ab aliis discerni possit. Luc. II, 15. ὁ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν quod Deus nobis significavit, coll. v. 12. 1 Cor. XII, 3. διὸ γνωρίζω ὑμῖν ideo certum signum et indicium vobis dabo: conf. seq. Ezech. XLIV, 23. ἀναμέσον ἀκαθάρτε καὶ καθαρῦ γνωριῦσιν αὐτόν. Hanc vim verbi multis exemplis evicit *H. Stephanus* in *Thes. Ling. Gr.* et *Iensius* in *Ferculo litterario* p. 36. 3) *in memoriam alicui revoco, commonefacio aliquem*, ita, ut omissum sit πάλιν. 1 Cor. XV, 1. γνωρίζω δὲ ὑμῖν meminisse vos volo; nam in sequentibus repetitur a Paulo, de quo iam in antecedentibus Corinthiis exposuerat. 4) *monstro, ostendo.* Act. II, 28. ἐγνώρισάς μοι ὁδὺς ζωῆς monstras mihi viam redeundi in vitam, h. e. reducis me in vitam et restituis: modus loquendi plane singularis, cui tamen lucis aliquid affunditur locis utriusque Codicis, quae *Glassius* in *Philol. S.* p. 223. collegit, ut probaret, verba, quae *rei* notificationem significant, quandoque pro ipsa rei productione usurpari. 5) etiam intransitive usurpatur, ut sit: *scire, nosse.* Philipp. I, 21. καὶ τί αἱρήσομαι ὐ γνωρίζω utrum optarem ignoro, non video. Iob. XXXIV, 25. יַכִּיר מַעְבָדֵיהֶם Alex. γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα. *Vulg.* novit eorum opera. Prov. III, 6. *Marc. Antonin.* IV, 29. — *Hesych.* γνωρίσαι· φανεροποιῆσαι. *Phavor.* γνωρίζω· τὸ ὑπομιμνήσκω παρὰ τῷ Ἀποςόλῳ, ὡς τὸ, γνωρίζω ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον. καὶ γνωρίζω ἀντὶ τῦ γινώσκω. ὡς ὁ Θεόλογος Γρηγόριος. οἷον γνωρίσωμεν ἡμῶν τὸ ἀξίωμα, καὶ ὑπὲρ τίνος χριςὸς ἀπέθανε. καὶ γνωρίζω τὰ γνώριμον καὶ δῆλον ποιῶ.

ΓΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *omnis accurata et distincta alicuius rei scientia et cognitio.* Respondet hebr. דַּעַת in vers. Alex. Ps. XIX, 3. XLIV, 10. Prov. II, 6. VIII, 9. 10. 12. Sic legitur in N. T. Luc. I, 77. τῦ δῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτῦ ut cognitione salutaris doctrinae populum eius imbuas. Rom. II, 20. ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ te habere veram et rectam legis scientiam. 2 Petr. III, 18. αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τῦ κυρίυ ἡμῶν augeatur indies vestra religiónis christianae cognitio, quam debetis beneficio divino. 2) speciatim ita dicitur *scientia rerum divinarum, notitia rerum ad religionem pertinentium*, et κατ' ἐξοχὴν *scientia et cognitio religionis christianae.* Luc. XI, 52. ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως vobis demandatum est munus imbuendi populum scientia verae religionis divinae. Rom. XV, 14. πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως satis instructi scientia relig. christianae. 1 Cor. I, 5. ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει. ib. VIII, 1. ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν, ἡ γνῶσις φυσιοῖ nos omnes eam scientiam religionis christianae habemus, quae scilicet nos de vanitate deastrorum edocere potest, sed scientia illa sola ad superbiam ducere solet. ibid. XIV, 6. ἢ ἐν

γνώσει

γνώσω ἰτα, ut vos scientia religionis christianae imbuam. 2 Cor. XI, 6. Coloss. II, 3. 3) *perfectior cognitio religionis christianae, quae paucorum esse solet.* 1 Cor. VIII, 7. ἀλλ' ἐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις sed non omnes perfectiore cognitione et certa persuasione gaudent. ib. v. 10. τῷ ἔχοντι γνῶσιν opponitur ὁ ἀσθενὴς ὤν. ib. v. 11. 1 Cor. XIII, 2. 4) Interdum tamen γνῶσις in N. T. a σοφία distinguitur forsitan hoc discrimine, ut γνῶσις sit imperfectior et ea religionis christianae scientia, quae tantum circa elementa eius versatur; σοφία autem dicatur maior et perfectior religionis christianae scientia, ut eam possis docte, subtiliter et prudenter aliis tradere. Sic autem legitur in N. T. 1 Cor. XII, 8. ubi conferendus est *Chrysostomus* in *Homilia* ad h. l. ibid. XIII, 8. εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται cognitio imperfectior illa religionis, quam nunc habemus, olim cessabit, nam succedet perfectior, coll. v. 9. *Etymol. ineditum:* γνῶσις σοφίας διαφέρεται. γνῶσις μέν ἐστι τὸ εἰδέναι τὰ ὄντα. σοφία δὲ καὶ τὰ τὰ ὄντα γινώσκειν, καὶ τὸ τὴν τῶν ἀντιπιπτόντων λύσιν ἐπίστασθαι. 5) *cognitio religionis practica, quae se ipsis factis et virtutis studio exserit.* 2 Cor. VI, 6. ἐν γνώσει, nam ibi coniungitur cum aliis virtutibus. ibid. VIII, 7. ubi diserte a πίστει καὶ λόγῳ distinguitur. Nam γινώσκειν τὸν θεὸν in N. T. non tantum iis tribuitur, qui cognitionem idoneam veri Dei habent, sed etiam iis, qui convenienter vivunt huic cognitioni, Deumque pia mente colunt. 6) *facultas intellegendi et cognoscendi, intellegentia, captus.* Ephes. III, 19. τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ amorem Christi omni cogitatione humana superiorem, s. excedentem omnem captum humanum, coll. v. 20. quam nec sperare nec satis intellegere possumus. 7) *ipsa religio, doctrina rerum divinarum.* 2 Cor. II, 14. τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ qui per nos utique doctrinam suam propagat, velut odorem, suave olentem. ib. IV, 6. τῆς γνώσεως τῆς δόξης doctrinae, religionis praestantissimae. ib. X, 5. πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ omnes potentes adversarios, qui se opponunt religioni divinae. Philipp. III, 8. διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ ob summam praestantiam religionis christianae. 1 Tim. VI, 20. τῆς ψευδωνύμου γνώσεως falsae religionis, doctrinae rerum divinarum, quae non digna est hoc nomine. Eodem modo דַּעַת, quod per γνῶσιν usitatissime vertunt Alexandrini, usurpatur Malach. II, 7. ubi ait Propheta שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ־דַעַת, h. e. ministrorum Dei est, ut invigilent doctrinae eiusque puritati. Huic plane respondet arabicum بينة, quod saepissime in Corano de effatis divinis usurpatur, quae iactabat Muhamedes. *Clemens Alex. Strom.* Lib. VI, p. 645.

645. γνῶσις παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ παραδοθεῖσα καὶ ἀποκαλυφθεῖσα. Cf. *Tittmanni* libellum de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 138 sq. 8) *sapientia et prudentia*. 1 Petr. III, 7. συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν prudenter cum uxoribus vestris vivite, 2 Petr. I, 5. ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν cum virtutis christianae studio coniungite prudentem vitae rationem. Rom. XI, 33. γνῶσις ipsi Deo tribuitur, quatenus, quae conducunt ad hominum felicitatem, iudicio minime fallaci cognoscit, et suam summam sapientiam gubernatione rerum humanarum demonstrat. *Hesych.* γνῶσις· σύνεσις, εἴδησις, νόησις.

ΓΝΩΣΤΗΣ, οῦ, ὁ, *qui aliquid bene cognitum et perspectum habet adeoque aliquam rem diiudicare valet, gnarus,* a γινώσκω. Semel in N. T. legitur Act. XXVI, 3. μάλιστα γνώστην (in aliis codd. ἐπιστάμενος, in aliis εἰδὼς e glossemate) ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων (pro γνώστου ὄντος σου. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II, 13. et *Markland.* ad *Lysiae* Oratt. II. p. 440.) cum te non lateant praecepta et controversiae Iudaeorum. Hist. Susann. v. 42. ὁ Θεὸς αἰώνιος ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης. In versione Alex. respondet hebraico יִדְּעֹנִי *ariolus, rerum futurarum divinator*. 1 Sam. XXVIII, 3. 2 Regg. XXI, 6.

ΓΝΩΣΤΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) *notus, cognitus,* ita, ut de *hominibus* aeque ac de *rebus* usurpetur. Ioh. XVIII, 15. 16. γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ notus erat domesticis Pontificis. Act. I, 19. καὶ γνωστὸν ἐγένετο et innotuit. ibid. II, 14. IV, 10. IX, 42. XIII, 38. XIX, 17. XXVIII, 22. 28. γνωστὸν ἔστω ὑμῖν sciatis vero, יִוָּדַע לָכֶם, Ezech. XXXVI, 32. 2) *familiaris, amicus,* etiam *cognatus*. *Suid.* γνωστοί· φίλοι. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* γνωστός· ἀδελφός. — Sic legitur in N. T. Luc. II, 44. ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ τοῖς γνωστοῖς inter cognatos et amicos. ib. XXIII, 49. εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν eminus consistebant omnes familiares eius et cognati. Ps. LXXXVIII, 8. ἐμάκρυνας τοὺς γνωστούς μου ἀπ' ἐμοῦ, ubi hebraico מְיֻדָּע respondet. Nehem. V, 10. pro וְגַם־אֲנִי אַחַי וּנְעָרַי Alexandrini habent καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ οἱ γνωστοί μου. Adde *Aquil. Theod.* Prov. VII, 4. 3) *certus, non dubius, extra controversiam positus, omnia veri signa habens.* Act. IV, 16. γνωστὸν σημεῖον indubitatum miraculum patratum. 4) τὸ γνωστὸν *cognitio, scientia,* i. q. γνῶσις, quo ipso vocabulo usi sunt *Chrysost.* et *Theodoret.* explicationis caussa ad locum Rom. I, 19. διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς quanquam vero habent cognitionem de Deo, ab ipso Deo ipsis suppeditatam. Sic cap. II, 4. τὸ χρηστὸν pro χρηστότης ponitur, et Genes. II, 9. pro hebraicis עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע Alexandrini habent καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδέναι γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ. 5) *carus, dilectus.* Act. XV, 18. γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ nam cara sunt Deo semper

semper omnia eius opera, h. e. amat omnes homines, gentiles aeque ac Iudaeos. Suadet hanc explicationem omnis orationis series et confirmat ipse usus loquendi. Conf. supra sub γινώσκω.

ΓΟΓΓΥ΄ΖΩ, fut. ύσω, 1) *murmuro, mussito, submissa voce sitor, clanculum et intra dentes aliquid profero.* Ita legitur Ioh. VII, 32. ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τῦ ὄχλυ γογγύζοντος περὶ αὐτῦ ταῦτα cognoscentes populum clam haec de Iesu statuere, quae nempe v. 31. leguntur. Proprie de *columbis* haec vox usurpata videtur, teste *Pollace* V, 13. *Hesych.* γογγύζειν· φθέγγεσθαι, τονθορύζειν. *Phavorin.* γογγύζειν· ἐπὶ τῆς περιστερᾶς λέγεται. σημαίνει δὲ τὸ τονθορύζειν. Iam, quia hi, qui mussitant, fere ex indignatione hoc faciunt, hinc factum est, ut γογγύζω 2) significaret *indignari, aegre ferre, conqueri, contendere et rixari,* nec tamen indignationem et querelam licite proferre et aperire. Matth. XX, 11. λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τῦ οἰκοδεσπότυ tum illi fremebant contra patremfamilias. Luc. V, 30. καὶ ἐγόγγυζον et indigne ferebant. Ioh. VI, 41. ἐγόγγυζον ὖν οἱ Ἰυδαῖοι περὶ αὐτῦ Iudaei autem indignabantur ob id, quod dixerat. ibid. v. 43 et 61. 1 Cor. X, 10. μηδὲ γογγύζετε ne conqueramini de Deo, coll. Num. XIV, 1. Saepius non legitur in N. T. Eodem sensu haec vox reperitur apud *M. Antonin.* II, 21. *Arrian.* Diss. in *Epictet.* III, c. 26. μὴ ἀντίτεινε· μὴ γόγγυζε. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 424.

ΓΟΓΓΥΣΜΟ΄Σ, ῦ, ὁ, 1) *murmur, mussitatio, sermo submissus,* i. q. τονθορυσμός. (a γογγύζω.) 2) *disputatio clandestina.* Ioh. VII, 12. καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτῦ multa fuit de eo disputatio. 3) *indignatio clandestina, quae non palam profertur.* Philipp. II, 14. πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν (in aliis codd. legitur ὀργῆς) omnibus officiis vestris satisfacite, sine indignatione, h. e. *lubenter, hilari et promto animo.* 1 Petr. IV, 9. φιλόξενοι εἰς ἀλλήλυς ἄνευ γογγυσμῶν lubenter vos invicem hospitio excipite. 4) *querela, conquestio.* Act. VI, 1. ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν ἑλλήνων πρὸς τὺς ἑβραίυς excita est conquestio Hellenistarum adversus Christianos e Iudaeis. Eodem sensu legitur in vers. Alex. Exod. XVI, 7. 8. 9. 12. ubi hebraico תְּלֻנָּה respondet. Num. XVII, 10.

ΓΟΓΓΥΣΤΗ΄Σ, ῦ, ὁ, *murmurator.* (ab eodem.) Semel legitur in N. T. Iud. v. 16. ubi falsi doctores γογγυσταὶ vocantur vel ideo, quia *contentiosi* erant et, pugnandi libidine abrepti, christianis doctoribus, maxime Apostolis, obloquebantur et eos conviciis proscindebant, (coll. Prov. XXVI, 21. נִרְגָּן *contentiosus,* Alex. λοίδορος, *Theod.* γογγυστής, *Aquila* τονθρυστής, *Symmachus* δόλιος) vel ideo, quia *rebelles* erant contra Deum eiusque voluntati se opponebant, homines scelesti

lesti et immorigeri Deo. Certe voci γογγυσμὸς Ies. LVIII, 9. in vers. Alex. hebraico אָוֶן *iniquitas* respondet.

ΓΟΗΣ, ητος, ὁ, 1) proprie: *incantator, praestigiator, qui praestigiis aliisve malis artibus imponit*, qui etiam μάγος dici solet, qua ipsa voce *Hesychius* usus est s. h. v. Ita vero legitur apud *Xiphilinum* in Epit. *Dionis Cass.* de imperatore *Antonino Caracalla*, artibus magicis impense studio favente, in vita eius: τοῖς δὲ μάγοις καὶ γόησιν οὕτως ἔχαιρεν, ὡς καὶ Ἀπολλώνιον τὸν Καππαδόκην τὸν ἐπὶ τοῦ Δομιτιανοῦ ἀνθήσαντα ἐπαινεῖν καὶ τιμᾶν, ὅτις καὶ μάγος καὶ γόης ἐγένετο κ. τ. λ. Hinc 2) *impostor quivis* ita dicitur, *qui aliis imponit*, unde et apud Scriptores gr. γοητεία τῇ ἀπάτῃ iungitur, ut docuit *Gottleber* ad *Platonis Menexenum* c. 2. p. 18. In N. T. legitur semel 2 Tim. III, 13. πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες, ubi sermo est de falsis doctoribus, qui in sequentibus πλανῶντες vocantur. *Suid.* γόης· κόλαξ, πλάνος, ἀπατεών. *Timaeus Lex. Plat.* γόητες· ἀπατεῶνες. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 484. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 363. et *Fischer.* ad *Platonis Phaed.* §. 30. p. 339. ed. rec.

ΓΟΛΓΟΘΑ̃. *Golgathà*. Nomen collis exigui prope Hierosolymam, in quo Christus crucifixus est, origine chaldaicum גָּלְגָּלְתָּא *cranium*, (Syriacum ܓܓܘܠܬܐ voce media radicis elisa, hebraicum vero גֻּלְגֹּלֶת a גלל volvit, in Piel גִּלְגֵּל, unde cranium hoc notatur nomine a forma rotunda, quam habet) quod *locum calvariae*, seu *cranii* significat, κρανίου τόπον, ut explicatur Matth. XXVII, 33. et Ioh. XIX, 17. Locus vero, ubi Christus crucifigebatur, ita vocatus videtur, non ob formam montis, capiti humano similem, ut quibusdam visum est, sed quia refertus fuerit craniis maleficorum, ibi interfectorum.

ΓΟΜΟΡΡΑ, ας, ἡ, *et* ΓΟΜΟΡΡΑ, ων, τὰ, *Gomorrha*. Nomen urbis πενταπόλεως (nam eo loco, ubi nunc mare mortuum, seu lacus Asphaltites est, erant olim quinque urbes, Genes. XIV, 2. quarum una fuit haec Gomorrha) ad plagam orientalem terrae Iudaeae sitae, quae ob summam civium impietatem cum Sodoma eodem eversa est incendio. Genes. XIX, 24. Hebraice dicta est עֲמֹרָה ab עָמַר *manipulos fecit*, sine dubio a copia frugum, erat enim sita in tractu amoenissimo et fertilissimo. Consueverunt autem Graeci ע per γ exprimere, v. c. רעמה ῥέγμα, עזה γάζα, Genes. XIX, 23. צוער σηγωρ et σωγαρ, Genes. XXXVI, 24. alia multa ut taceam. In N. T. autem legitur tantum Matth. X, 15. Marc. VI, 11. Rom. IX, 29. 2 Petr. II, 6. Iud. v. 7.

ΓΟΜΟΣ,

ΓΟ'ΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *onus navis*, (φορτίον) *merces, quae sunt in navi.* (a γέμω *onustus sum.*) Sic legitur in N. T. Act. XXI, 3. ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον ibi enim nautae expofituri erant merces. *Eustath.* in *Iliad.* ά, p. 1041. 33. Φόρτος νηὸς ὁ καὶ γόμος. ὃ καὶ αὐτῶ χρῆσις παρὰ τοῖς παλαιοῖς. Id. in *Iliad.* π', p. 1106, 50. *Herodot.* I, 194. Apud Alexandrinos de *quovis onere* usurpatur, et hebraico מַשָּׂא respondet. Exod. XXIII, 5. 2 Regg. V, 17. 2) *quaecunque merces aliae, quodlibet mercimonium.* Apoc. XVIII, 11. τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι merces eorum nemo emit amplius. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* γόμος· ὁ φόρτος, ἤγουν τὸ ἄχθος. *Gloss. onus*, γόμος, βάρος, φορτίον.

ΓΟΝΕΥ'Σ, έως, ὁ, *parens, pater ac mater*, (a praet. med. γέγονα, verbi γείνω, *gigno, procreo.*) Vterque enim parens hoc nomine concluditur. Matth. X, 21. ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς insurgent liberi adversus parentes. 2 Cor. XII, 14. 2 Tim. III, 2. γονεῦσιν ἀπειθεῖς. *Hesiod. Opp.* 233. τίκτουσιν δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν. *Aristoph. Nub.* 990. Interdum etiam de iis usurpatur, *qui parentes habentur vulgo, et vere sunt voluntate ac benevolentia.* Luc. II, 27. καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν. ibid. v. 41. Conf. *Schweighaeuser* ad *Polyb.* XII, 10, 3.

ΓΟ'ΝΥ, ατος, et γόνατος, τὸ, *genu, femorum ac crurum commissura.* Inde formula: προσπίπτειν τοῖς γόνασί τινος *amplecti alicuius genua, ad genua alicuius procidere,* quae legitur Luc. V, 8. προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ. Similis formula reperitur in N. T. κάμπτειν τὸ γόνυ, seu τὰ γόνατα τινὶ, quae *partim* pro προσεύχεσθαι *precari, orare* ponitur, ex more istorum temporum, genubus flexis orandi, v. c. Ephes. III, 14. τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα propterea ego Deum semper celebrare soleo precibus meis eique gratias agere, *partim* vero *cultum divinum praestare, genibus flexis adorare* significat. Rom. XI, 4. οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ qui non Baalem ut Deum coluerunt. ibid. XIV, 11. ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ me omnes cultu divino prosequantur, coll. Ies. XLV, 23. כִּי־לִי תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ. Philipp. II, 10. Restat formula: τὰ γόνατα τιθέναι *genua flectere, in genua procumbere s. prolabi.* Marc. XV, 19. καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ et genubus flexis supplices eum sunt venerati. Luc. XXII, 41. Act. VII, 60. IX, 40. X, 36. XXI, 5.

ΓΟΝΥΠΕΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *in genua procido, genua flecto*, i. q. alias dicitur πρὸς τὰ γόνατά τινος πίπτειν, vel προσπίπτειν τοῖς γόνασί τινος. (ex γόνυ *genu*, et πετεῖν, i. q. πίπτειν *cadere.*) Construitur autem cum dativo vel cum accusativo, interveniente particula ἔμπροσθεν. Videndus est de constructione

ctione huius vocis *Abreschius* in Animadvv. ad *Aeschylum* p. 452. Speciatim vero γονυπετέω in N. T. est: 1) *procidere in genua supplicandi et misericordiam alicuius implorandi caussa.* Matth. XVII, 14. προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν (in aliis codicibus αὐτῷ) accessit aliquis, qui eum supplex ita rogabat. Marc. I, 40. *Polyb.* XV, 27. *Eurip. Phoen.* 300. *Hesych.* γονυπετεῖ· καμμαλεῖ, δέεται, ἱκετεύει. 2) *procidere in genua honoris et cultus gratia.* Marc. X, 17. *Suid.* γονυπετῆσαι· αἰτιατικῇ, προσκυνῆσαι. 3) *in genua procidere illudendi caussa.* Matth. XXVII, 29. καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Saepius in N. T. non legitur.

ΓΡΑΜΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *littera, character, ex quo syllabae et voces conficiuntur.* Sic legitur in N. T. Luc. XXIII, 38. ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊκοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς titulus etiam scriptus erat graecis, latinis et hebraicis litteris. Loca veterum huc pertinentia collegit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 886. 2) per synecdochen *id, quod scriptum est et litteris consignatum*; et quidem α) *chirographum, syngrapha, scripta contractus formula, eine Obligation, Schuld-Verschreibung.* Luc. XVI, 6. 7. δέξαι σου τὸ γράμμα accipe tuam cautionem; qua ipsa voce h. l. *Vulgatus* usus est. Sic legitur apud *Ioseph. A. I.* XVIII, 6. 3. ut pecuniam daret mutuam ἐπὶ γράμματι καὶ πίστει τῇ αὐτοῦ. β) *epistola, litterae.* Act. XXVIII, 21. ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας nos neque litteras de te accepimus ex Iudaea. Galat. VI, 11. πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ quam longam vobis epistolam manu mea scriptam dederim. Sic autem legitur apud *Xenoph. Hist. Gr.* I, 1. 15. γ) *leges Mosaicae scriptae* et *Codex V. T. doctrina et praecepta religionis, quae Codice V. T. continentur.* Ioh. V, 47. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε quodsi nec Mosis scriptis, h. e. vaticiniis eius, de me prolatis, fidem habetis. ibid. VII, 15. πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, unde illi facultas interpretandi litteras sacras? Rom. II, 29. VII, 6. οὐ παλαιότητι γράμματος non lege mosaica abrogata. 2 Cor. III, 6. τῷ γράμματι legi mosaicae, opponitur πνεῦμα doctrina christiana. 2 Tim. III, 15. τὰ ἱερὰ γράμματα libri sacri Iudaeorum dicuntur: ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας inde a tenera aetate nactus es cognitionem librorum sacrorum. Libri sacri Iudaeorum a *Iosepho* τὰ ἱερὰ γράμματα (*A. I.* III, 7. 6. XIII, 5. 8. *Philo de Vit. Mos.* T. II. p. 179. 21. ed. *Mangey.*) αἱ ἱεραὶ βίβλοι (*A. I.* I, 6. 2. III, 5. 1.) et ἐν τῷ ἱερῷ ἀνακειμένη γραφὴ (*A. I.* III, 1. 7.) vocantur. Caeterum γράμμα etiam Graecis *lex* dicitur, v. c. apud *Isocrat.* in *Areop.* p. 288. ed. *Wolf.* γράμματα λαβεῖν παρὰ ἄλλων. *Aristoph. Concion.* v. 1042. 3) *eximia, insignis eruditio, doctrina,* et speciatim *erudita*

erudita et subtilis religionis iudaicae scientia et cognitio. Act. XXVI, 24. τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει insignis tua doctrina te non compotem tui reddit. Rom. II, 27. διὰ γράμματος, qui tamen habes religionis Mosaicae idoneam cognitionem. — *Phavor.* γράμμα· ὁ χαρακτὴρ, ἡ ἐπιστολὴ, αὐτὸ τὸ γράμμα, τὸ σύγγραμμα κ. τ. λ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ, έως, ὁ, proprie: 1) *scriba, cuius officium est, ut aliquid scribat et describat, qui scribendi exercet officium,* (a γράφω *scribo*) hebr. סופר, quod, ut bene *Lightfootus* in *Hor. Hebr. et Talmud.* ad Matth. II, 4. p. m. 205. docuit, olim tribuebatur *Notariis publicis* in synedriis, registrariis, in synagogis, omninoque iis, qui hominibus privatis scribebant libellos repudii, contractuum, emtionis ac venditionis, phylacteria etc. et κατ' ἐξοχὴν *Scribae populi* vocabantur. 2 Sam. VIII, 17. 2 Regg. XII, 11. Esther. III, 12. Esra VII, 6. 11. 12. Speciatim γραμματεῖς ad imitationem hebraici סופרים dicebantur 2) *legis periti,* h. e. *legis divinae, iudaeis traditae, et traditionum doctores et interpretes, Theologi Iudaeorum,* qui non solum curam codicis sacri habebant, ita, ut partim eum custodirent, partim recte describi curarent, sed etiam in caussis cognoscendis, et difficilioribus scripturae sacrae locis interpretandis operam suam praestabant, et assessores erant synedrii magni, unde *scribae legis,* νομικοὶ et νομοδιδάσκαλοι appellabantur, et ipsa vox graeca γραμματεῖς cum nomine Φαρισαῖοι, Matth. V, 20. XII, 38. XV, 1, et vocibus ἀρχιερεῖς, Matth. II, 4. XX, 18. XXI, 15. et πρεσβύτεροι Matth. XVI, 21. XXVI, 3. XXVII, 41. coniuncta reperitur. Sic autem legitur in N. T. Matth. VII, 29. XVII, 10. XXIII, 2. 13. 14. 15. Conf. *Vorstius* de *Hebraismis N. T.* cap. III. p. 84 sq. ed. *Fischeri* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 244. 3) *quilibet doctor religionis christianae.* Matth. XIII, 52. πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν quilibet doctor bene callens et tradens doctrinam evangelii. ibid. XXIII, 34. ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς. De doctore religionis usus est hac voce Sirac. XXXVIII, 25. 4) in universum ita dicitur *vir sapientia ac doctrina excellens, eruditione insignis,* cui ἀγράμματος Act. IV, 13. opponitur. Sic legitur in N. T. 1 Cor. I, 20. ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; ubi sunt philosophi eruditi, et qui subtiliter disserere et disputare valent? coll. Ies. XXXIII, 18. Eodem modo סופר τῷ בור *rudi, indocto* opponitur, ut *Lightfootus* docuit l. l. Iam quia viri litterati et eruditione insignes olim praeficiebantur summis in republica muneribus et maxime inter consiliarios regis erant, factum est, ut γραμματεὺς 5) de *summo magistratu et praefecto,* seu *principe civitatis* diceretur. Sic autem legitur in N. T. Act. XIX, 35. κατα-

σεῖλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον praeses autem, seu gubernator Ephesi cum populum mitigasset. *Syrus* bene transtulit ܪܝܫܐ ܕܡܕܝܢܬܐ, h. e. *primarius civitatis*. Ad hunc locum elegantem dissertationem scripsit *I. C. Schwarzius* de γραμματεῦσι magistratu civitatum Asiae proconsularis, Altorf. 1735. 4. Conf. etiam (*Rob. Ellis*) *Fortuita Sacra* p. 119. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 586. Eodem modo praeses regis babylonici in Samaria סָפְרָא, vocatur Alexandrinis γραμματεὺς, Esr. IV, 8. Adde Sirac. X, 5. *Glossi* γραμματεὺς *tesserarius*, h. e. qui tesseras tribuit et militibus symbola praescribit. Vide *Seldenum* ad *Marm. Oxon.* p. 110 sq. et *van Dalen* Diss. V. c. 3. p. 423. In universum de variis huius vocis notionibus eleganter exposuit *Fesselius* in *Adversariis Sacris* Lib. I, c. 1. cum quo conferri meretur *Trozzius* de Scribis Hebraeorum, Graecorum et Romanorum, ad calcem *Hugonis* libri de prima scribendi origine p. 477—513. — *Hesych.* γραμματεύς· ὁ ἀναγνώστης, γράμματα εἰδὼς καλῶς.

ΓΡΑΠΤΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *scriptus*, *litteris consignatus*. (a γράφω *scribo*.) Semel in N. T. legitur Rom. II, 15. τὸ ἔργον νόμε γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν leges divinae scriptae sunt in cordibus eorum, h. e. animis eorum infixae haerent, seu, bene cognitas eas habent, seu, formata est earum in animis notio.. Ipsa vero loquendi formula: γράφειν ἐν καρδίαις, etiam apud alios Scriptores in hoc sensu satis frequens est, ut Ven. *Koppe* ad h. l. docuit. Conf. *Aeschyl. Prometh.* 267. ad quem locum *Scholiastes*: ὥσπερ δὲ καὶ Πίνδαρος φησί· φρενὸς ἐμᾶς γέγραπται· τὴν ἀκριβῆ κατάληψιν αἰνιττόμενος. Conf. infra sub γράφω.

ΓΡΑΦΗ, ῆς, ἡ, 1) *scriptura*, *scriptum*, *liber*, *libellus*. Rom. I, 2. ἐν γραφαῖς ἁγίαις. XVI, 26. Speciatim 2) ἡ γραφὴ, etiam in plurali αἱ γραφαὶ, dicitur *Scriptura Sacra*, seu *Codex V. T. libri sacri Iudaeorum*, interdum etiam *ipsa doctrina in libris V. T. tradita*. 2 Tim. III, 16. πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος omnis scriptura, quae Deum auctorem habet. Act. VIII, 32. ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς locus scripturae sacrae. ib. XVIII, 24. δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς literas sacras interpretandi peritia valde pollens. Matth. XXI, 42. XXII, 29. Marc. XII, 24. μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς non tenetis doctrinam in V. T. traditam. Luc. XXIV, 27. Ioh. V, 39. X, 35. Iacob. II, 8. 1 Petr. II, 6. 2 Petr. I, 20. πᾶσα προφητεία γραφῆς. 3) *locus unus e libro quodam sacro Iudaeorum*, *dictum scripturae sacrae*, per metonymiam continentis pro contento, περιοχὴ τῆς γραφῆς. Marc. XII, 10. οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε; Ioh. VII, 38. XIII, 18. ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ sed eveniet, quod in illo scripturae sacrae loco traditur. Iacob. II, 23. 4) *vaticinia V. T.* de

de Messia eiusque persona, munere et vita. Matth. XXVI, 54. πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ, sc. τῶν προφητῶν, quod additur v. 56. Marc. XIV, 49. Luc. XXIV, 32. ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφὰς cum interpretaretur nobis vaticinia de Messia, coll. v. 25. 26. 27. 44 et 45. Ioh. XIX, 24. XX, 9. Act. XVII, 2. 11. XVIII, 28. ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. 1 Cor. XV, 3. 4. 5) *vaticinium, oraculum* in universum. Luc. IV, 21. ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν iam eventum habet hoc, quod audivistis, oraculum. Ioh. XVII, 12. Act. I, 16. 6) *ille ipse, qui loquens inducitur in scriptura sacra.* Rom. IX, 17. λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ dicit autem Deus de Pharaone, teste scriptura sacra. Galat. III, 8. προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ praevidens vero Deus teste scriptura sacra. ibid. v. 22. συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν Deus multis in locis script. sac. omnes homines peccato obnoxios esse declaravit. Galat. IV, 30. ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; sequuntur autem verba Sarae, quae Moses in illo loco litteris mandavit. 7) *liber V. T. deperditus.* Iacob. IV, 5. 8) *epistola, litterae.* 2 Petr. III, 16. ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς; quem locum plerique interpretes de epistolis Paulinis explicant. 9) interdum omittitur, v. c. 2 Cor. VI, 16. post φησίν. Ephes. IV, 8. διὸ λέγει, sc. ἡ γραφή. ibid. v. 14. Iacob. IV, 6. 1 Macc. V, 16. Idem quoque saepius apud *Philonem* fieri observat *I. Alberti* in *Museo Brem.* Vol. I. p. 120.

ΓΡΑΦΩ, fut. ψω, 1) *scribo, litteras pingo in tabula, membrana, charta, aliave materia, litterarum notis et characteribus aliquid exprimo.* 2 Thess. III, 17. οὕτω γράφω, h. e. en! litterarum mearum ductus, quibus ipse in scribendo adsuevi. Matth. XXVII, 37. Apoc. V, 1. γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν. Act. XV, 23. etc. 2) *varias formas pingo, notas quaslibet rei imprimo,* unde non solum γράφειν etiam *pictoribus* tribuitur apud Graecos, sed etiam γραφὴ *signum quodvis alicui rei illitum vel impressum* significat. Sic autem legitur in N. T. Ioh. VIII, 6 et 8. Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν tum Iesus corpore inclinato varias formas pingebat in terra, ut solent homines, alte meditantes, et res externas minime curantes, aut aliud agentes, ne aures aliis praebere velle videantur. Optima haec videtur *Lutheri* de hoc loco Iohanneo sententia, confirmata quoque a *Kyphio* et *Heumanno* in *Nova Sylloge Dissertationum* P. I. p. 173. Adde locum *Eurip. Orest.* v. 631. 3) *scribo, conscribo epistolam, absenti aliquid significo per litteras,* etiam: *epistolam scribi iubeo, in epistola memoro.* Act. XV, 23. γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε, pro: γράψαντες ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον, uti legitur ibid. XXIII, 25. 2 Cor. II, 9. Philem. v. 21. 1 Petr. V, 12. 2 Cor. XIII, 10. Galat. I, 20. VI, 11. Interdum

dum etiam legitur in notione praegnante, ita, ut in hac voce ſimul lateat notio τῦ πέμπειν et ἐπιςέλλειν, et ſignificet *literas ſcriptas mittere*. Act. XV, 23. γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε, qui literas eo perferrent hoc exemplo: ad quem locum conf. *Abreſch.* ad *Aeſchyl.* p. 185. Rom. XVI, 24. πρὸς ῥωμαίυς ἐγράφη, coll. v. 22. 1 Cor. XVI, 24. 1 Petr. V, 12. Ita et legitur apud *Polyb.* V, 38. *Iſocr.* Ep. IV. p. 988. ubi πέμπειν ἐπιςολὴν et γράψαι permutatur. *Ariſtaenet.* II. Ep. 13. 4) *praedico, vaticinor ſcriptis*. Luc. XXII, 37. ὅτι ἔτι τῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοὶ debet hoc in me ex vaticiniis eventum habere. ib. XXIV, 46. ὅτω γέγραπται ita praedictum eſt in libris V. T. Ioh. I, 46. ὃν ἔγραψε μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ προφῆται quam oraculis ſuis annunciarunt Moſes atque prophetae. ibid. XII, 16. ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα id de eo fuiſſe praedictum. Hebr. X, 7. ἐν κεφαλίδι βιβλίυ γέγραπται περὶ ἐμῦ in volumine librorum ſacrorum vaticinia de me exſtant. 5) *deſcribo*. Rom. X, 5. μωσῆς γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τῦ νόμυ, ſcil. ὅτων, Moſes deſcribit iuſtitiam e lege ortam hoc modo. 6) *praecipio, iubeo, praeſcribo*, ita, ut de legislatore inprimis dicatur, qui legem fert et promulgat. Marc. X, 5. ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην hanc legem vobis ſcripſit. ibid. XII, 19. μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν. Luc. II, 23. καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίυ quemadmodum praeſcriptum eſt in lege Moſaica. ibid. X, 26. ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; quaenam habet praecepta lex Moſaica? 1 Ioh. II, 12. 13. 14. Tob. I, 6. 3 Esdr. VI, 17. Sic etiam apud exteros Scriptores legitur, v. c. *Aelian.* *V. H.* XIII, 24. ἔγραψε Λυκῦργος. ib. VI, 10. Περικλῆς νόμον ἔγραψεν. *Plutarch. Sept. Sap. Conviv.* p. 152. Vid. *Petiti leges Atticas* II. Tit. I. p. 174 et 183. Ita et *ſcribere* apud Latinos, v. c. *Sueton. Tiber.* c. 2. *Livium* III, 33. In lingua quoque arabica كتب ſaepe *iubere* notat, v. c. apud *Elmacin.* p. 221. ubi eum امر permutatur. 7) γέγραπται ſaepiſſime κατ' ἐξοχὴν denotat: *ſcriptum eſt in ſacris litteris*. Matth. IV, 4. 6. 7. XXI, 13. XXVI, 31 etc. 8) *in catalogum*, ſeu *in tabulas, refero, inſcribo*. Luc. X, 20. ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς ὐρανοῖς vos eſſe in eorum numero, quibus Deus felicitatem aeternam deſtinavit. Apoc. XIII, 8. XVII, 8. XX, 15. XXI, 27. Conf. ſupra ſub βιβλίον et βίβλος.

ΓΡΑΩΔΗΣ, εος, ὁ, ἡ, *anilis, levis et nullius momenti*. (a γραῦς, γραὸς, ἡ, *anus*.) Semel legitur in N. T. 1 Tim. IV, 7. τὺς δὲ βεβήλυς καὶ γραώδεις μύθυς παραιτῦ profanas et aniles quaeſtiones recuſa. Conf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 336.

ΓΡΗΓΟΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie, ut ἀγρυπνέω, de *corporis vigilia* uſurpatur, *vigilo, ſomnum arceo, abſtineo a ſomno*

jejuno corporali, et opponitur τῷ καθεύδειν. Matth. XXVI, 38. 40. οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ita ne unam quidem horam potestis vigilare mecum? Marc. XIII, 34. XIV, 37. 2) metaphorice: ut latinum *vigilo* (*Sueton. Tib.* 21. *Sallust. Catil.* 52, 29.) *omni cura, diligentia et studio in rem aliquam incumbo* s. *negotio alicui vaco, caute et circumspecte ago, omnia attendo, provideo, prospicio.* Matth. XXV, 13. γρηγορεῖτε οὖν caute agite. Marc. XIII, 35. Act. XX, 31. διὸ γρηγορεῖτε curam agite dilegentem coetus Christianorum, vestrae curae demandati: posset etiam reddi: cavete vobis ab his falsis doctoribus. 1 Cor. XVI, 13. vestrae felicitati consulite. Coloss. IV, 2. γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ assidui estote in precibus faciendis, maxime gratiis agendis Deo. 1 Thess. V, 6. 1 Petr. V, 8. Apoc. III, 2. 3. XVI, 15. Respondet hebraico שָׁקַד, quod de vigilia corporis aeque ac animi haud raro in V. T. ponitur et per γρηγορεῖν et ἀγρυπνεῖν ab Alexandrinis exponitur, v. c. Ps. CII, 8. CXXVII, 1. Ies. XXIX, 20. Ier. I, 12. Dan. IX, 14. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 20. *Anab.* V, 7, 6. ἐγρηγορέναι περὶ τῆς ὑμετέρας ἀσφαλείας. 3) *vivo, superstes sum in hac vita.* 1 Thess. V, 10. ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν, ut, sive superstites, sive mortui deprehendamur die illo reditus Christi ad iudicium, consortes reddamur dignitatis et felicitatis. Conf. IV, 15—18.

ΓΥΜΝΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *me nudum exerceo in palaestra more luctatorum in ludis gymnicis.* (a γυμνὸς *nudus.*) Vnde γυμνάσιον *ipsum locum* notat, *in quo athletae nudi se exercebant*, τόπον, ἐν ᾧ ἀγωνίζεται, interprete *Hesychio.* 2) metaphorice ad mentem transfertur, *assuefacio me, me aptum et idoneum reddo, usu et exercitatione habitum mentis consequor.* 1 Tim. IV, 7. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν assuefacias te pietati, virtuti stude. Hebr. V, 14. αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων qui multo usu idoneam sibi facultatem animi compararunt, seu sensus, quibus per habitum acumen aliquod inest ad sentiendum exquisite. Hebr. XII, 11. τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις qui satis assueti sunt calamitatibus easque patienter pertulerunt. *Chrysost.* τοῖς ἀνασχομένοις ἐπὶ πολὺ καὶ καρτερήσασι. 2 Petr. II, 14. καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίαις ἔχοντες quibus est animus ad lucra unice intentus. Saepius non legitur in N. T. Sensu metaphorico etiam hoc verbum posuit *Philostratus Heroic.* c. XIX, s. 2. σὺ μὲν ἐκεῖνα (sc. musicam et poesin) γυμνάζῃ, κἀκείνων ἐρᾷς. *Hesych.* γυμνάζεται· ἀσκεῖται. *Phavor.* γύμναζε· ἀντὶ τοῦ ἔθιζε. ὡς ὁ Ἀπόστολος· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. Idem: γυμνάζω καὶ γυμνάζομαι ἐπὶ τῶν ἀγωνιζομένων γυμνῶν. καὶ γυμνάσιον, ὁ τόπος, ἐν ᾧ γυμνοὶ ἠγωνίζοντο.

νίζοντο. καὶ ἀπὸ τούτου γυμνάζεσθαι ἁπλῶς τὸ ἀσκεῖν καὶ παιδεύεσθαι. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 336.

ΓΥΜΝΑΣΊΑ, ας, ἡ, *exercitatio athletarum in palaestra,* seu *exercitia*, quibus exercebantur iuvenes roboris ac valetudinis acquirendae et firmandae caussa (*Aelian. V. H.* II, 5.) et praeparabantur saepe ad ἀγῶνας, h. e. publica certamina. Fiebant autem nudo corpore, unde et dicta sunt γυμνάσια. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* III, 38. p. m. 226. Solebant praeterea, qui se praeparabant ad publica certamina, abstinere omnibus, quae viribus obesse poterant, v. c. uti mitioribus alimentis, abstinere Venere et oleo corpus ungere, (*Aelian. V. H.* XI, 3.) quae corporis exercitatio etiam γυμνασία dicebatur. Hinc lucem foeneratur locus 1 Tim. IV, 8. σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος corporalis exercitatio parum et ad breve tantum tempus utilis est; ubi de ipsa athletarum exercitatione sermo esse videtur, non de arbitraria aliqua corporis afflictione per ieiunia, vigilias, etc. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* γυμνασία· ἄσκησις, μελέτη.

ΓΥΜΝΗΤΕΎΩ, fut. εύσω, 1) *nudus sum.* 2) synecdochice: *male vestitus sum, vestitu idoneo destituor.* Semel legitur in N. T. 1 Cor. IV, 11. γυμνητεύομεν male vestiti, et parum a vestibus tecti sumus ac muniti contra tempestatis asperitatem. Apud Scriptores graecos frequenter partim de *milite levis armaturae*, qui γυμνήτης dicitur, partim sensu activo de *eo, qui aliquid in lucem protrahit*, usurpatur, teste *Phavorino*, γυμνητεύω· τὸ εἰς φῶς ἀγαγεῖν.

ΓΥΜΝΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) proprie: *nudus, qui nullis plane vestibus indutus est,* ἄνευ ἱματίων, ut exponit auctor *Etym. M.* Sic legitur in N. T. Marc. XIV, 51. ἐπὶ γυμνοῦ, sc. σώματος, super nudo corpore. ib. v. 52. γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν. Respondet hebraico עָרוֹם et בְּלִי לְבוּשׁ, Iob. XXXI, 19. 2) *male vestitus, destitutus idoneis vestimentis,* et ex adiuncto: *pauper, egenus.* Matth. XXV, 36. γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με nudum vestiistis. ibid. v. 38. 43. 44. Act. XIX, 16. γυμνὸς laceris vestibus. Iacob. II, 15. Sic עָרוֹם usurpatur Iob. XXII, 6. וּבִגְדֵי עֲרוּמִּים תַּפְשִׁיט. 3) *qui vestem exteriorem, pallium, seu togam non sumsit,* seu *deposuit, veste interiore tantum indutus.* Sic legitur in N. T. Ioh. XXI, 7. τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ γυμνὸς veste superaria succinxit, ornatus enim erat sola subucula. Conf. *I. E. I. Walchii* Comment. de Petro nudo ad h. l. in *Novis Miscell. Lips.* Vol. IX. p. 551. Ita עָרֹם 1 Sam. XIX, 24. Ies. XX, 2. γυμνὸς apud *Hesiod. Opp.* v. 389. et *nudus* apud *Virgil. Georg.* I, 299. (nudus ara, fere nudus) usurpatur. Qua de re multis disserit *Cuperus Observatt.* I, 7. p. 36. sq. qui erudite observat, γυμνὸς in bello dici, qui non sunt armis satis muniti, aut omnia arma deposuerunt, v. c. *Aelian.*

V. H.

V. H. VI, 11. *Xenoph. de Rep. Laced.* XI, 9. Vide *Lexicon Xenophont.* s. h. v. 4) *destitutus rebus quibusvis.* Speciatim α) *destitutus corpore, qui corpus non habet,* γυμνὸς τοῦ σώματος. 2 Cor. V, 3. οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα, sc. τοῦ σώματος, non plane corpore carebimus. Plene legitur apud *Platonem Crat.* 20. καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ γυμνὴ τοῦ σώματος παρ' ἐκεῖνον ἀπέρχεται. *Aelian. H. A.* XI, 39. *Maxim. Tyr.* XIII, 5. Vide et *Targum* in Iob. XXXVIII, 14. β) *destitutus scientia religionis christianae et virtute christiana.* Apoc. III, 17. XVI, 15. Vid. *Schultensii* notas ad *Hamasam* p. 308. — Eadem significatione etiam apud Graecos reperitur. Sic v. c. apud *Aelian. V. H.* II, 44. γυμνὸν ξίφος *gladius vagina destitutus*, et ib. XIII, 37. γυμνὸς τῶν ὅπλων *inermis* dicitur. 5) *manifestus, apertus, oculis expositus, qui oculis patet.* Hebr. IV, 13. πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ omnia patent oculis divinis, h. e. omnia cogitata hominum certissime novit Deus. *Haririi Consess.* I. p. 22. Iob. XXVI, 6. γυμνὸς ὁ ᾅδης ἐνώπιον αὐτοῦ. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* γυμνῶς· φανερῶς. Conf. *L. Elsner. Obss. Sacr.* T. II. p. 340. 6) *merus.* 1 Cor. XV, 37. γυμνὸς κόκκος *merum granum*, v. c. frumenti, aut alius cuiusdam rei. Sic *Clemens* I. Epistola ad Corinthios p. 134. σπέρματα πεσόντων εἰς τὴν γῆν ξηρὰ καὶ γυμνά. 7) *contumeliae expositus, contumelia affectus*, metaphora ducta a foeminis, quibus potissimum ignominiosissimum est, si nudentur, seu retegantur earum pudenda. Ezech. XVI, 8. 36. 37. XXIII, 10. 29. Sic legitur Apoc. XVII, 6.

ΓΥΜΝΟ΄ΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) *nuditas.* (a praeced.) 2) *status s. conditio hominis, paucis vestibus utentis s. instructi, male vestiti, Mangel an hinlänglicher Kleidung und Bedeckung.* 2 Cor. XI, 27. ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι in frigore ac nuditate, ubi γυμνότης in universum *indigentiam rerum* significare videtur, *quibus corpus tegere ac munire solemus contra tempestatis asperitatem.* 3) *summa indigentia et penuria,* ita, ut non solum ad vestimenta, sed etiam ad alimenta reliquasque huius vitae necessitates referatur. Rom. VIII, 35. Ita עירום Devt. XXVIII, 48. 4) *membra corporis humani, quae a pudore nomen habent, pudenda.* Sic legitur in N. T. Apoc. III, 18. ἵνα μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου ne oculis pateant pudenda tua, h. e. si metaphorice explicetur: ne, quanta sit tua religionis christianae inscitia et vitiositas, appareat. Vide supra sub γυμνός. Eodem modo γύμνωσις usurpatur in vers. Alex. Genes. IX, 22. 23. ubi hebraico עֶרְוָה respondet.

ΓΥΝΑΙΚΑ΄ΡΙΟΝ, ου, τὸ, 1) *muliercula.* Est deminutivum a γυνὴ *mulier.* 2) *mulier.* 2 Tim. III, 6. αἰχμαλωτεύοντες γυναικάρια; ubi Paulus deminutivo usus videtur contemtus caussa, quasi abiectae sortis mulieres. Idem usus est quo-

que vocis *mulier cula* apud *Terent. Heaut.* III, 1, 35. *Phorm.* V, 9, 28.

ΓΥΝΑΙΚΕΙ͂ΟΣ, εία, εῖον, *muliebris, ad mulieres pertinens.* (a γυνή.) Sic est v. c. Esther. II, 11. κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυναικείαν, et Tob. II, 11. τὰ γυναικεῖα, sc. δώματα, vel οἰκήματα, gynaecea, conclavia separata mulierum dicuntur. In N. T. semel legitur 1 Petr. III, 7. ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει γυναικείῳ cum uxoribus vestris, quippe vobis imbecillioribus et infirmioribus. Vide infra sub σκεῦος. In vers. Alex. respondet τῷ אִשָּׁה *uxor.* Levit. XVIII, 22. Devt. XXII, 5. *Plutarch. Lac. con. instit.* T. VI. ed. *Reiske* p. 887. *Xenoph. Mem.* II, 7, 5.

ΓΥΝΗ, αικὸς, ἡ, 1) *mulier, foemina quaevis in genere,* sexus ratione tantum habita, sine ullo vero respectu ad aetatem, statum et conditionem. Opponitur τῷ ἀνήρ. Sic legitur in N. T. Act. V, 14. πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν multitudo et virorum et foeminarum. ibid. VIII, 3. 12. IX, 2. XXII, 4. Aeque late patet haec vox apud *Polyb. Hist.* XI, c. 7. ὁ μὲν ἐν τοῖς ἱματίοις καλλωπισμὸς γυναικός ἐστι. Hom. Il. ά, 348. coll. 336. ubi cum κόρη permutatur. *Sophocl. Antig.* v. 578. 664. *Ael.* V. H. II, 38. Relate ad maritum γυνή significat 2) *virginem,* seu *mulierem desponsatam, sponsam,* quia sc. apud Hebraeos puella desponsata pro uxore habebatur, et pari lege per libellum repudii a sponso dimittenda erat. Conf. *Maimon* in הלכות אישות cap. I, 3. et Devt. XXII, 23—27. Matth. I, 20. παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου recipere Mariam sponsam tuam, coll. Luc. II, 5. ubi γυνὴ ἡ μεμνηστευμένη αὐτῷ vocatur. ibid. v. 24. Eodem sensu אִשָּׁה usurpatur Gen. XXIX, 21. Devt. XXII, 24. coll. v. 23. γυνή apud *Xenoph.* de *Rep. Laced.* I, 5. *Musaeum Her. et Leand.* v. 109. *Homer. Iliad.* I, 348. coll. 336 sq. *coniux* apud Latinos, ut docuit *Brukh.* ad *Tibull.* III, 2. 4. et *mulier,* monente *Servio* ad *Virgil. Aen.* II, 687. 3) ut *foemina* (v. c. apud *Lucan.* VIII, 73.), *mulier nupta, maritata, uxor,* ἡ γαμετή. Matth. V, 28. 31. 32. ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. ib. XIV, 3. XVIII, 25. Luc. I, 18. 24. VIII, 3. Rom. VII, 2. 1 Cor. VII, 2. etc. *Apollodor. Bibl.* II, 8. §. 5. *Homer. Iliad.* VI, 441. *Dio Cass.* LV, p. 557. ed. *Wechel.* Huc etiam pertinet formula: ἡ γυνὴ πατρὸς patris uxor, h. e. *noverca,* quae legitur 1 Cor. V, 1. ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν aliquem cum noverca sua turpem et nefandum exercere concubitum. *Noverca* etiam in V. T. libris אֵשֶׁת אָב Genes. XXXVII, 2. Levit. XVIII, 8. apud Arabes امرأة أبي, et apud exteros graecos Scriptores, v. c. *Eurip. Hippol.* v. 36. γυνὴ πατρὸς vocatur. 4) *vidua, quae maritata fuit.* Ita est Matth. XXII, 24. ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ frater eius uxorem ducat. ibid. v. 25 et 27.

Marc.

Marc. XII, 19. Luc. XX, 28. 29. 30. 32. Ioh. II, 4. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; mitte me nunc, mater. ibid. XIX, 26. γύναι, ἰδοὺ ὁ υἱός σου mater! en filium tuum. Obſervandum autem eſt, vocem γύναι feſtivam fuiſſe apud Graecos foeminarum honeſtiſſimarum, reginarum adeo, allocutionem et compellationem, ut apparet e multis Graecorum locis, v. c. *Homer. Iliad.* III, 204. *Odyſſ.* XIX, 221. *Sophocl. Oedipus Tyrannus* v. 189. ubi regina Iocaſta γυνή vocatur. ibid. v. 939. *Electra* v. 1104. Conf. *Fiſcher.* ad *Anacr.* XXII. 6) metaphorice: *coetus Chriſtianorum* γυνὴ τοῦ ἀρνίου; etiam ἡ νύμφη τοῦ ἀρνίου, ἡ γυνὴ, Apoc. XIX, 7. et XXI, 9. vocatur ob ſummum amorem, quo Chriſtus veros ſuos ſectatores ampleſtitur, arctiſſimamque coetus Chriſtianorum cum Chriſto, felicitatis eorum aeterno auctore, coniunctionem. 7) Interdum pleonaſtice ponitur ad imitationem hebraici אִשָּׁה, 1 Sam. XIV, 5. אִשָּׁה־אַלְמָנָה, 1 Regg. VII, 14. Sic reperitur Luc. IV, 26. πρὸς γυναῖκα χήραν. 8) Interdum etiam omittitur, v. c. *Matth.* I, 6. ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, ſcil. γυναικός, quam vocem recte addidit *Syrus* et *Arabs*. ib. XIV, 4. XXII, 25. XXIV, 38. 41. Ioh. XIX, 25. Sic Latinorum *uxor* interdum ſubauditur, v. e. apud *Virg. Aen.* III, 319. *Plin. Ep.* XX, 2. *Tacit. Anal.* IV, 11. Conf. *El. Palairet. Obſſ. Philol. Crit.* p. 370. et *Fabretti Corpus Inſcriptt.* c. I, p. 56 ſq. *Phavor.* γυνὴ λέγεται καὶ ἐπὶ τοῦ θήλεος ἁπλῶς, λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐχούσης ἄνδρα.

ΓΩΓ, *Gog.* Nomen proprium indeclinabile *gentis, ut videtur, Aſiaticae ſeptentrionalis*, ſeu *Scythicae*, quae ſemel in N. T. commemoratur Apoc. XX, 8. τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μαγώγ, h. e. incolas remotiſſimarum terrarum. *Cod. Coisl.* CCII. et CXCIX. apud *Albertum* p. 219. τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μαγὼγ, ἑρμηνευμένον ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς γλώσσης ἑρμηνεύουσιν. Σκυθικὰ ἔθνη, ὑπερβόρεια, ἤτοι κυνικά. Alii per Gog nomen nationem Turcicam ſignificari exiſtimant. Alii vero de ipſo principe terrae Magogi, ſeu Magogitarum interpretantur. Vide infra ſub Μαγώγ.

ΓΩΝΊΑ, ας, ἡ, 1) generatim notat *angulum*, cuiuscunque fit rationis ac generis, vel interiorem, qui intro potiſſimum ſpectat, (noſtrum: *Winkel*) vel exteriorem (*eine Ecke*). Matth. VI, 5. ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν in angulis platearum ſtantes. *Anguli ſemitarum* ſunt loca, ubi ſemita deſinit et ſe diffundit in alias plateas, loca, ubi concurrunt plures ſemitae. Hebraice פִּנָּה dicuntur a radice פָּנָה *in omnes partes ſe diffundere*. Prov. VII, 12. Sic Graeci ἐν τριόδοις, h. e. *palam, aperte*. Cf. *Duportum* ad *Theophr. Char.* p. 318. Matth. XXI, 42. ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας hic factus eſt lapis angularis. Petita ſunt haec verba e Pſ. CXVIII, 21. Marc. XII, 10. Luc. XX, 17. Act. IV, 11. 1 Petr. II, 7. 2) *quaevis extremitas*,

tas, plaga, regio mundi. Apoc. VII, 1. τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς quatuor plagas terrae. Sic cap. XX, 8. τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς nationes remotissimas. 3) ut lat. *angulus*, omnino *locus obscurus, non apricus, abditus.* Act. XXVI, 26. ὀ γάρ ἐςιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τῦτο non enim factum est clam et in occulto. *Themist.* XXII. p. 265. B. *Arrian. Epictet.* II, 12.

Δ

ΔΑΒΊΔ, ὁ. *David.* Est nomen proprium indeclinabile, *Isai filii, natu minimi, regis Israelitarum, successoris Sauli et prophetae*, (Act. II, 30.) quod vi originis notat *amabilem, dilectum;* est enim a דוד *dilectus, amabilis.* Ex eius stirpe oriundus erat Messias, unde Christus in N. T. κατ᾽ ἐξοχὴν υἱὸς Δαβὶδ vocatur, Matth. I, 1. IX, 17. XV, 22. XX, 30. quod etiam eius nomen fuit apud Iudaeos antiquiores frequentatissimum. Interdum ipsum nomen Δαβὶδ pro *libro Psalmorum* positum esse videtur, cuius auctor fuit Davides, v. c. Hebr. IV, 7. ἐν δαβὶδ λέγων. Interdum vero pro οἶκος δαβὶδ *domus regia*, seu *familia Davidis* positum reperitur, Apoc. III, 7. ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τῦ (scil. οἴκυ) Δαβὶδ, h. e. qui imperium habet in coetum christianum, qui ita vocatur, quia Christi, *filii* Davidis, imperio paret, coll. Ies. XXII, 22.

ΔΑΙΜΟΝΊΖΟΜΑΙ. 1) proprie: *a daemone vexor, torqueor, obsideor.* (a δαίμων.) *Plutarch. Sympos.* VII. p. 706. *Ioseph. A. I.* VIII, 2. p. 420. ed. *Haverc.* Iam quia olim Iudaei omnes morbos graviores, insolitos, et quibus tunc temporis medela afferri non poterat, a geniis malis derivare solebant, qui corpora hominum his malis correptorum et laborantium obsessa tenerent, et ita variis modis et cruciatibus vexarent, factum est, ut δαιμονίζομαι 2) significaret: *morbo graviori et fere insanabili correptus sum et laboro, cuius originem a genio malo repetendam existimo.* Matth. IV, 24. δαιμονιζομένυς καὶ σεληνιαζομένυς καὶ παραλυτικύς. ib. VIII, 16. coll. Luc. IV, 40. Matth. IX, 32. κωφὸν δαιμονιζόμενον. ib. XII, 22. δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός. ib. XV, 22. κακῶς δαιμονίζεται misere a daemone vexatur. Marc. I, 32. τὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τὺς δαιμονιζομένυς. (Conf. *R. Mead Medicam Sacram* p. 82.) Speciatim vero δαιμονίζομαι 3) de eo usurpatur, *qui delirio, furore et insania laborat.* Haud pauci enim, qui inter Iudaeos emota mente erant, se vere a genio malo agitari arbitrabantur. Sic usurpatur Matth. VIII, 28. 33. Marc. V, 15. θεωρῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρονῦντα. ibid. v. 16 et 18. Luc. VIII, 36. πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθεὶς quomodo insanus mentis compos factus fuerit. Ioh. X, 21. ταῦτα

τὰ

τὰ ῥήματα οὐκ ἔστι δαιμονιζομένου hic non est insanientis sermo, coll. v. 20. Possset tamen δαιμονιζόμενος in illo loco Iohannis etiam *eum* significare, *qui genio malo adiutore res maxime mirabiles perpetrat*.

ΔΑΙΜΌΝΙΟΝ, *ου*, *τό*. Vocis huius, a Graecis petitae, usus multiplex est et varius. Graeci quidem Scriptores δαιμόνια 1) vocabant *genios*, seu *spiritus*, *qui propius ad divinitatem accedebant*, diis quidem inferiores, sed heroibus superiores, quorum alios omnis infortunii auctores, et rebus humanis infensos, κακοδαίμονας, (unde δαιμόνιος, *miser*, *afflictus* haud raro a Graecis dicitur) alios vero hominibus propitios, ἀγαθοδαίμονας, seu εὐδαίμονας statuebant, ad quos etiam, tanquam auctores, omnes eventus referre solebant, quorum caussam ignorabant, ita, ut quamcunque vim invisibilem, rerum humanarum rectricem, δαίμονα vel δαιμόνιον appellarent. *Iamblich. Vit. Pythag.* c. 21. p. 84. ed. *Küsteri*. *Themist. Or.* IV. *Athenag. Apol. pro Christ.* p. 28. Conf. etiam *Cudworthi Systema intellectuale* c. IV. §. 14. p. 301. 2) ita dicebatur *numen*, *ens quodcunque divinum*, (*Iul. Pollucis Onom.* I, 1.) v. c. Act. XVII, 18. ubi Paulus ab Atheniensibus censetur esse ξένων δαιμονίων καταγγελεὺς peregrini cuiusdam numinis annunciator. (*Aelian.* V. H. II, 13. *Diog. Laërt.* II, 14. p. 104.) *Syrus* recte transtulit: ܠܐܠܗܐ ܢܘܟܪܝܐ ܡܟܪܙ. Non autem plane reiicienda est eorum sententia, qui δαιμονίων h. l. adiective a Stoicis et Epicuraeis usurpatum esse contendunt, ut τὰ δαιμόνια aut sint *divina*, (*Ioseph. B. I.* II, c. 18.) aut *res ad caput de daemonibus spectantes*, (*Herodian.* IV, 12. 5. *Iamblich. Vit. Pythag.* I, 21. *Philostrat. Vit. Apoll.* I, 3. p. 4.) 3) *Deus gentilium*, *numen paganorum*. 1 Cor. X, 20. ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ θεῷ, sacrificia, quae gentiles offerre solent, idolis offerunt, non vero Deo, coll. v. 19. ibid. v. 20. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι nolo vos in societatem cultus numinum paganorum venire. ibid. v. 21. ποτήριον τῶν δαιμονίων et τράπεζα δαιμονίων commemoratur, h. e. epulae sacrificiales, quas in honorem idolorum pagani celebrare solebant. Sic etiam Alexandrini interpretes δαιμόνια Deos gentilium vocant, v. c. Ps. XCVI, 5. ubi hebraico אלילים respondet. Devt. XXXII, 17. ἔθυσαν δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ, hebr. שדים. *Homer. Il.* ρ, 98. *Callimachi fragmenta a Bentleio collecta* n. 179. p. 372. *Aristot.* Rhetor. II, c. 23. §. 27. *Palaeph.* de Incredib. c. 47. 4) Speciatim in N. T. δαιμόνια appellantur *spiritus ex angelorum classe*, *qui ab integritate ad scelus defecerunt*, quos N. T. Scriptores etiam spiritus impuros, Luc. VIII, 29. ac malos, Ephes. VI, 12. vocare atque errorum, vitiositatis et infelicitatis humanae omniumque christianae religionis

gionis impedimentorum duces ac auctores describere consueverunt. 1 Tim. IV, 1. διδασκαλίαις δαιμονίων, h. e. doctrinae falsae, impiae ac maxime pestiferae. Iacob. II, 19. καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι etiam genii mali habent hanc cognitionem; ubi tamen *Wetstenius* N. T. T. II. p. 667. per τὰ δαιμόνια intellegere mavult τὰς δαιμονιακὰς, qui per exorcismos et pronuntiationem nominum Dei hebraicorum sanari dicuntur. Ab his geniis malis calamitatum, morborum graviorum ipsiusque mortis causam repetendam esse et corpora hominum obsideri ac misere vexari, opinio fuit admodum vulgaris Iudaeorum, quorum sublimior adeo philosophia babylonicae sapientiae corruptelis permixta erat. Hinc lucem foenerantur multa N. T. loca, quae corporis vexationes, et cruciatus daemonum commemorant, v. c. Matth. VII, 22. καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν. IX, 33. X, 8. XII, 24. Formula vero δαιμόνιον ἔχειν praeter receptam notionem *a daemone obsideri* etiam in specie significat α) *melancholia laborare, tristem et morosum esse*, v. c. Matth. XI, 18. ἦλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων· καὶ λέγουσι, δαιμόνιον ἔχει Iohannes cum vitam ageret severam, eum morosum et tristem esse calumniati sunt. β) *insanire, furere*, i. q. δαιμονᾷν et κακοδαιμονίζεσθαι. Sic legitur in N. T. Ioh. VII, 20. δαιμόνιον ἔχεις tu insanis. Ioh. X, 20. δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται ibid. VIII, 48. In universum de Daemoniacis legi merentur *I. S. Semler*. Commentatio de Daemoniacis, quorum in N. T. fit mentio, Hal. 1779. 4. *H. Farmers Briefe über die Dämonischen in den Evangelien, mit Semlers Zusätzen.* Halle 1783. 8. *Ebend. Versuch über die Dämonischen im N. T. a. d. Engl.* von *I. P. Bamberger*. Berl. 1776. 8. *C. G. Gruneri Comment. de daemoniacis a Christo sospitatore percuratis*. Ien. 1775. 8. *T. G. Timmermanni Diatr. antiqu. medica de Daemoniacis Evangeliorum*. Rintel. 1786. 4. *I. S. Semler Versuch einer biblischen Dämonologie* (Halle 1776. 8.) p. 190. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 279 seq.

ΔΑΙΜΟΝΙΩΔΗΣ, εος, ὁ, ἡ, *daemoniacus, ad daemones pertinens, originem ducens a malis geniis*, seu *daemonibus*. Semel legitur in N. T. Iacob. III, 15. σοφία δαιμονιώδης sapientia vere diabolica, seu malis geniis propria.

ΔΑΙ΄ΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *daemon*. Dicitur quasi (sunt haec verba *Stockii* in Clavi L. S. N. T. p. 263.) δαήμων *sciens* ac *intellegens*, notante *Platone* in Cratylo 23. quod a verbo δαέω vel δάω *disco* derivant, quamvis alii ab antiquo graeco verbo δαίμω, quod est idem ac ἐπίσταμαι καὶ γινώσκω deducere malint, ut habet *Ludov. Vives* in *Augustin*. de Civit. Dei IX, c. 20. Apud profanos Scriptores quidem nunc *Deum* vel *Deam* significat, v. c. *Homer*. Iliad. XIX, v. 188. *Pindar*. Olymp. Α, β v. 9. nunc *spiritum quendam potentem, a Diis diversum, genium,*

genium, (Pindar. Olymp. XIX, β 5.) uti colligere licet ex *Aeschine* contra Ctesiphont. nunc *fortunam* sive *bonam* sive *adversam*. (conf. *Er. Schmid.* ad *Pindar*. Nem. p. 97. Pyth. p. 78.) In N. T. autem semper *pravum genium*, *spiritum malum* significat. Matth. VIII, 31. Marc. V, 12. Luc. VIII, 29. Apoc. XVI, 14. XVIII, 2. καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων et mutata est in domicilium daemonum, h. e. erit eversa ac devastata; loca enim desolata ac deserta a malis daemonibus inhabitari credebantur, coll. LXX. Ies. XIII, 22. et Matth. XII, 43. Saepius non legitur in N. T.

ΔΑΚΝΩ, fut. δήξω, 1) *mordeo*, et dicitur inprimis de *animalibus venenosis*, v. c. in versione Alex. Devt. VIII, 15. ὄφις δάκνων pro hebraico נָחָשׁ שָׂרָף in qua etiam hebraico נָשַׁךְ haud raro respondet, v. c. Num. XXI, 6. 8. 9. Hinc δάκος est *vipera*, seu *serpens*. Conf. *Barnes.* ad *Eurip.* Troad. v. 284. 2) metaphorice: *iniuria et molestia aliquem afficio, conviciis prosindo, noceo, laedo quocunque modo.* Galat. V, 15. εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε si vero vos invicem verbis mordetis, detrectationibus scilicet, calumniis et conviciis. Ita נָשַׁךְ Habac. II, 5. Nihil autem est hoc usu loquendi frequentius etiam apud optimos Scriptt. gr. v. c. *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 13. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Κῦρος, ἐδήχθη. IV, 3. 2. δακνόμενος δὲ ὁ Κῦρος ἐπὶ τούτοις. *Liban.* Ep. X. *Centur. Wolfianae* p. 26. οἴχεται μὲν αἰδὼς, αἰσχύνεται δὲ οὐδεὶς, δάκνουσι δὲ ἀλλήλους. Id. Ep. XXVII. *Arrian. Diss. Epict.* II, 22. p. 218. δάκνειν ἀλλήλους, καὶ λοιδορεῖσθαι. Conf. *Gatacker.* ad *Marc. Antonin.* XI, 18. p. 333. *Ez. Spanhem.* in *Aristoph.* Plut. v. 12. *Barnes.* ad *Eurip.* Rhes. v. 596. et *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 487. *Hesych.* δάκνει· λυπεῖ. Eodem modo *mordere* apud Latinos usurpatur, v. c. *Terent.* Eunuch. Act. III, Sc. I, v. 21. „invidere omnes mihi, mordere clanculum."

ΔΑΚΡΥ, υος, τὸ, sive ΔΑΚΡΥΟΝ, ου, τὸ, *lacryma, humor ex oculis destillans.* Collective fere sumitur pro *lacrymis*, ut hebraicum דִּמְעָה Ps. VI, 7. XXXIX, 13. Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. III, 18. Marc. IX, 24. Luc. VII, 38. 44. Act. XX, 19. 31. 2 Cor. II, 4. 2 Tim. I, 4. Hebr. V, 7. XII, 17. Apoc. VII, 17. XXI, 4. Saepius non legitur in N. T. Neutrum plur. δάκρυα ad πολλὰ Apoc. V, 4. subintellegit *C. B. Michaelis* ad *L. Bos. Ellips. Gr.* p. 58.

ΔΑΚΡΥΩ, fut. ύσω, *lacrymor, lacrymas profundo; fleo.* (a praecedente.) Semel legitur in N. T. Ioh. XI, 35. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς aperte in lacrymas erupit Iesus.

ΔΑΚΤΥΛΙΟΣ, ου, ὁ, *annulus, quo digiti ornantur.* (a δάκτυλος *digitus.*) In N. T. semel tantum legitur Luc. XV, 22. δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ annulum ad manum date, seu

annu-

annulo manum ornate. *Xenoph. Anab.* IV, 7, 19. *Plutarch.* T. II. p. 468 ed. *Reiske.* Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 761.

ΔΑ΄ΚΤΥΛΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie *digitus.* Matth. XXIII, 4. τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν ὀ θέλουσι κινῆσαι αὐτὰ, formula proverbialis, dicta de illis, qui ne minimum quidem agunt, et nullum adhibent conatum, ut faciant ipsi, quae aliis imperant. (*Lucian. Demonact.* p. 999. ὃν ἐπ' ὀλίγον, οὐδὲ κατὰ τὴν παροιμίαν, ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ ἀψάμενος ἠπίστατο. *Iulian. Orat.* VI, p. 200. γευέσθω δὲ τροφῆς μηδὲ ἄκρῳ, φασὶ, τῷ δακτύλῳ.) Luc. XI, 46. Marc. VII, 33. Ioh. VIII, 6. XX, 25. 27. 2) ἀνθρωποπαθῶς *Deo* tribuitur δάκτυλος, eoque intelligitur *summa vis et potentia divina.* Luc. XI, 20. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια si e contrario virtute divina daemones eiicio, coll. Matth. XII, 28. εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια. Eodem modo אֶצְבַּע sumitur Exod. VIII, 15. δάκτυλος Θεοῦ ἐστι τοῦτο, et Ps. VIII, 4.

ΔΑΛΜΑΝΟΥΘΑ΄, ἡ. *Dalmanutha.* Fuit oppidulum, aut vicus ad austrum maris Genesareth. trans Iordanem haud procul ab urbe Magdala, ad cuius agrum pertinuisse videtur. Certe hoc sumto conciliari facillime invicem possunt narrationes Matthaei XV, 39. et Marci VIII, 10. In illo enim loco narratur Christus venisse εἰς τὰ ὅρια μαγδαλὰ, at in loco parallelo Marci dicitur εἰς τὰ μέρη δαλμανουθὰ ingressus, ubi e priori loco vox μαγδαλὰ loco δαλμανουθὰ in codices quosdam irrepsit. Conf. *Lightfoot.* Decas Chorographica Marco praefixa c. 5. *H. Reland.* Palaest. III, p. 733. et *Cellar.* Geogr. T. II. p. 647.

ΔΑΛΜΑΤΙ΄Α, ας, ἡ, *Dalmatia.* Est provincia Europae, Illyrici magni, seu Slavoniae pars ad mare Adriaticum sita, contermina Macedoniae et superiori Mysiae, a Liburnia Titio amne, qui nunc est Chaerea, separata. Nomen a Dalmio, seu Dalminio, metropoli, accepit, secundum *Stephanum* s. v. Δάλμιον, et *Strabonem* l. VII, p. 484. B. In hanc profectus dicitur *Titus* 2 Tim. IV, 10.

ΔΑΜΑ΄ΖΩ, fut. άσω, *domo, coerceo, subigo.* Proprie dicitur de bestiis, quarum feritatem homines variis artibus reprimere valent, ut legitur Iacob. III, 7. πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται φύσει ἀνθρωπίνῃ omnes bestiae et volucres, serpentes et marinae domantur et domitae sunt ab hominibus, (*Quint. Calab.* V, 247. *Homer. Il.* ψ. 655. *Strabo* XV, p. 1030. D.) — etiam de *hominibus, qui insania laborant.* Marc. V, 4. καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι. Deinde vero metaphorice adhibetur, ut sit *regere, continere, in potestate habere.* Iacob. III, 8. τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι linguam autem regere et honestatis limitibus circumscribere nemo potest.

Homer.

Homer. Il. I, v. 492. φάμμασιν θυμὸν μέγαν. *Plutarch.* T. VII. Opp. p. 801. *Reiske.* Saepius non legitur in N. T.

ΔΑ'ΜΑΛΙΣ, εως, ἡ, *vacca, iuvenca, vitula.* (a δαμάω vel δαμάζω, eo quod domatur ad laborem.) Respondet hebraico עֶגְלָה, Ies. VII, 21. XV, 5. et פָּרָה, Hos. IV, 6. 16. Κατ᾽ ἐξοχὴν ita dicitur vacca rufa, cuius combustae cinere iussu divino conspergebantur Israelitae, qui se polluerant, Num. XIX. de qua etiam intelligendus locus Hebr. IX, 13. in quo hoc vocabulum semel tantum occurrit.

ΔΑ'ΜΑΡΙΣ, ιδος, ἡ. *Damaris.* Nomen mulieris Atheniensis a Paulo ad religionem christianam conversae, Act. XVII, 34. graecum origine, idem quod *uxorcula, muliercula,* (a δάμαρ, ἡ, *uxor.*) Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 573.

ΔΑΜΑΣΚΗΝΟ'Σ, ὁ, ἡ, τὸ, etiam ῦ, ὁ. *Damascenus, Damasco oriundus.* (a Δαμασκὸς, quod vide.) Semel in N. T. legitur hoc nomen gentile, 2 Cor. XI, 32.

ΔΑΜΑΣΚΟ'Σ, ῦ, ἡ. *Damascus.* Hebr. דַּמֶּשֶׂק. Fuit civitas primaria, celeberrima et florentissima (*Strabo* XVI. p. 1095. A. *Iulian. Epist.* 24. ad *Sarapion.* Ierem. XLIX, 25. gloriae et laetitiae urbs vocatur, coll. Ezech. XXVII, 18.) in ea Syriae parte, quae 2 Sam. VIII, 5. Syria Damascena et a *Strabone* Lib. XVI. l. l. Coelesyria, apud alios, ut nonnulli volunt, Ἀμύκη, ab Arabibus الغوطة (vide *Sam. Bocharti Geogr. Sacr.* II, c. 8. p. 90.) vocatur, quae ad orientem Palmyram, ad occidentem Phoenices et maris mediterranei partem, (quae alias Phoenicium mare dici solet) ad meridiem Arabiam desertam, ad septentrionem regiunculam Apamenen habebat. Haec urbs antiquissima et iam Abrahami temporibus condita, (Gen. XV.) et tam sacris, quam profanis auctoribus celebratissima, quam Hieronymus ab Eliesere, procuratore domus Abrahami, conditam et ita nuncupatam esse voluit, sita fuit inter Libanum et Antilibanum, in regione amoenissima et fertilissima in complexu Decapoleos, 400 circiter stadiis a mari dissita et media quasi a fluvio Chrysorrhoa dividebatur. Pauli aetate imperio regis Arabiae Petraeae, Aretae dicti, suberat, ut ad 2 Cor. XI, 32. *Grotius* et *C. Cellarius* (in *Diss. Academ.* p. 152.) docuerunt. In hac urbe Paulus, ad religionem christianam conversus, visum recepit et in synagoga doctrinam Christi tradidit, et cum ideo Iudaei vitae eius insidias struerent, nocte per murum in sporta demissus, effugit, Act. IX. De origine, memorabilibus et fatis huius urbis conferendae sunt *I. C. I. Walchii* Antiquitates Damascenae illustratae. Ienae 1757. 4. et in Ei. *Dissertatt. in Acta Apostol.* Vol. II.

ΔΑ'Ν, ὁ. *Dan.* Nomen proprium hebraicum (significans *iudicans* s. *iudicium* a דִּין) quinti Iacobi, patriarchae, ex Bala, ancilla Rachel, uxoris suae, filii, cuius posteris pars Iudaeae in ora littoris maris mediterranei assignata fuit. Omissa est haec tribus in recensu tribuum Apoc. VII, v. 6. ut adeo non improbabile videatur, loco Μανασσῆ esse Δὰν scribendum, et hoc in illud transiisse, permutatione facta vocum ΔΑΝ et ΜΑΝ. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 776. et *Eichhornii Comm. in Apoc.* Vol. I. p. 221 seq.

ΔΑΝΕΙ'ΖΩ, fut. είσω, 1) proprie simpliciter: *do, largior, dono* significat. *Hesych.* δανείζει· μεταδίδει, τοῖς ἐνδεέσι χορηγεῖ. 2) *mutuum do alicui aliquid et quidem sine usuris et gratuito.* (Raro enim a veteribus absolute (v. c. *Aelian.* V. H. IV, 1.) pro *foenerari, foenori dare, mutuum dare cum usura* usurpatur, sed ei semper fere additur ἐπὶ τόκῳ, v. c. *Diog. Laërt.* VI, 99. ut multis docuit *Salmasius* in libro de Vsuris. L. B. 1638. 8.) Sic autem legitur in N. T. Luc. VI, 34. καὶ ἐὰν δανείζητε, παρ' ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν et si iis commodatis, a quibus recepturos speratis. ibid. v. 35. δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες. *Xenoph. Cyrop.* III, 7, 19. *Sympos.* 4, 44. Ita δανείζειν etiam Deut. XV, 8. et Sirac. XXIX, 1. 2. usurpatur et ἐκδανείζειν Exod. XXII, 25. — *Passivum* de ipsa pecunia dicitur, quae datur mutua. *Medium* vero δανείζομαι *facio mihi pecuniam dari mutuam, mutuam pecuniam sumo*, vel ita, ut nihil usurae dem, v. c. *Theophr.* Char. IX, 11. Matth. V, 42. τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς volentem a te mutuum petere ne averseris; ad quem locum *Theophylactus:* δάνεισμα δὲ οὐ τὸ σὺν τόκῳ λέγει, ἀλλὰ τὴν ἁπλῶς χρῆσιν, ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ νόμῳ χωρὶς τόκου ἐδάνειζον. — vel sub usuris, ut apud *Lysiam* Orat. XI, p. 168. et tunc semper additum habet ἀπὸ seu παρά, ut *Elsnerus* in Obss. Sac. T. I. p. 29. docuit.

ΔΑ'ΝΕΙΟΝ, ου, τὸ, proprie notat: *omne, quod mutuum datur sine usura et foenore*, atque τῷ τόκῳ, seu foenori opponitur, et quando foenoris addebatur conditio, dicebatur δάνειον ἔντοκον vel ἐπὶ τόκῳ. Sed deinde invalescente foenore apud Graecos, factum est, ut δάνειον significaret absolute *creditam sub usuris pecuniam.* Conf. *Salmas.* de Vsuris c. 2. et *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. IV, 1. In N. T. semel legitur Matth. XVIII, 27. καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ et *debitum* (qua ipsa voce h. l. *Vulgatus* usus est) remisit ei. coll. Deut. XV, 8. XXIV, 11. *Hesych.* δάνειον· ὄφλημα, χρέος, δῶρον.

ΔΑΝΕΙΣΤΗ'Σ, οῦ, ὁ, *creditor, qui mutuam pecuniam dedit*, interdum etiam *foenerator privatus*, (nam *foenerator publicus*, seu *argentarius* τραπεζίτης Graecis dicebatur. Conf. *Salmas.* de Foenore trapezitico p. 554 seq.) *qui foenore vel usura*

usurus elocat pecuniam, qui etiam in latinis comoediis *Danista* vocatur. (a δανείζω.) Semel in N. T. legitur Luc. VII, 41. δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι duo debitores erant uni creditori. Sic etiam legitur in vers. Alex. 2 Regg. IV, 1. Ps. CIX, 11. ubi hebraico נושה respondet, et Prov. XXIX, 13. Conf. *Thom. M.* sub χρήστης p. 921.

ΔΑΝΙΗΛ, ὁ, *Daniel.* Nomen prophetae celeberrimi apud Iudaeos, conflatum ex דן *iudicavit*; et אל *Deus*, ut idem sit ac, qui iussu et nomine divino causam oppressi agit debitisque adversarium afficit poenis. Legitur in N. T. Matth. XXIV, 15. Marc. XIII, 14.

ΔΑΠΑΝΑΩ, ῶ, fut. ήσω. Duplici sensu accipitur apud graecos pariter ac N. T. Scriptores, tam bono, quam malo. 1) *sumtus facio, impendo.* Sic legitur in N. T. Act. XXI, 24. δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, h. e., praesta impensas in legitima illa sacrificia, in victimas offerendas, peracti voti diebus. 2 Cor. XII, 15. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω ego lubentissime bona mea insumam. *Wetstenius* in notis ad h. l. T. II. p. 213. videtur δαπανᾷν h. l. metaphorice accepisse, ut sit *vires animi ac corporis impendere*; ut δαπανᾷν et ἐκδαπανᾷν legitur apud *Dionys. Hal. Ant.* IV, 81. et *Iosephum A. I.* XV, 5, 1. Marc. V, 26. καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα quae impenderat omnes opes suas. *Aelian.* V. H. IX, 9. ὀλίγα μὲν ἐς τὸ στρατόπεδον ἐδαπάνα. Eodem sensu et δαπανᾶσθαι usurpatur apud *Aeschin. Socr.* Dial. I, 9. Vid. *Markland.* ad *Lysiam* p. 605. Interdum etiam significat *sumtus faciendo consumo, sumtibus exhaurio* et *consumo* simpliciter, v. c. Iudith. XII, 4. 2 Macc. I, 23. 2) sensu malo: *perdo, dilapido, abligurio bona*, maxime *vita luxuriosa et splendida*, i. q. διασκορπίζω. Sic legitur in N. T. Luc. XV, 14. δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα facultatibus suis omnibus luxuriose dilapidatis. Iac. IV, 3. ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε ut accepta luxuriose consumatis. Similis locus est *Aelian.* V. H. IX, 9. τὰ δὲ λοιπὰ εἰς τὴν ἀκολασίαν τὴν ἑαυτοῦ ἐδαπάνα. *Suid.* δαπανᾷν· οὐ τὸ ἀναλίσκειν ἁπλῶς, ἀλλὰ τὸ λαμπρῶς ζῆν, καὶ σπαθᾷν, καὶ δαπανᾷν τὴν οὐσίαν. Conf. *Krebs.* Observatt. Flav. p. 396.

ΔΑΠΑΝΗ, ης, ἡ, *impensa, sumtus, qui faciendus est in aliquam rem*, i. q. δαπάνημα. Legitur in N.T. semel Luc. XIV, 28. ψηφίζει τὴν δαπάνην computat sumtus. Alexandrini hac voce usi sunt pro chald. נפקא et נפקתא Esdr. VI, 4. 8. *Xenoph. Cyrop.* II, 2, 15. *Apol.* 18.

ΔΕ. Coniunctio, quae innumeris locis N. T. occurrit et est admodum varii usus et significationis. 1) Est *coniunctio adversativa*, quae Latinorum *autem, vero, sed, ast. at* etiam vero exprimit, si nempe legatur ante orationem, prae-

cedenti

cedenti contrariam, seu post particulam negandi. Sic legitur in N. T. Act. XII, 9. *ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν* potius spectrum se cernere existimabat. Rom. VI, 22. Ephes. IV, 15. ubi v. 14. *μηκέτι* praecesserat. 1 Tim. IV, 8. *ἡ δὲ εὐσέβεια* virtutis christianae studium e contrario. ibid. V, 6. 11. VI, 9. 11. *σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε* tu vero, o religionis doctor, haec fuge. 2 Tim. II, 16. 22. 23. III, 14. IV, 17. Hebr. IV, 15. IX, 12. XII, 13. Non semper tamen est *adversativa*, haud raro 2) *copulativa* atque *transitiva*, et per *vero, atque, ac, autem, nimirum, scilicet* reddi debet. Ita reperitur Matth. XXIII, 5. XXIV, 37. *ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε* quemadmodum vero tempore Noae accidit. Matth. I, 18. *τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν* Iesu autem nativitas sic se habebat. ibid. II, 1. III, 1. 4. Luc. IV, 1. XXIV, 1. *τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων* primo autem die hebdomadis. Ioh. VIII, 18. Rom. VI, 18. *ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας* liberati vero a vitiositate. Ib. IX, 30. *δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως* iustitiam *nempe* ex fide. Ib. X, 17. *ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ* auditione *nimirum* verbi divini. 3) *et, etiam, atque, ac*, i. q. *καί*. Marc. IV, 37. *τὰ δὲ κύματα* et fluctus. Ioh. XV, 27. *καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε* et vos etiam de me testimonium exhibebitis. Hebr. III, 10. *αὐτοὶ δὲ* pro *καὶ αὐτοί*. 1 Cor. XIV, 1. *ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικὰ* ambite etiam dona extraordinaria Sp. S. Iud. v. 8. Sic apud *Moschum* Idyll. II, v. 2. *νυκτὸς ὅτε τρίτατον λάχος ἵσταται, ἐγγύθι δ' ἠώς*. 4) *nam, enim*, i. q. *γάρ*, ut sit caussalis particula. Matth. XXIII, 5. *πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν* dilatant enim phylacteria, ubi in codd. haud paucis *γὰρ* legitur. Marc. XVI, 8. *εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος*. Luc. XIII, 35. coll. Matth. XXIII, 39. 1 Tim. III, 5. Luc. XII, 2. Ioh. VI, 40. ubi Syrus habet ܘܐܢܐ, et *γάρ*, quod in codicibus quibusdam reperitur, e glossemate est. Rom. VIII, 10. 11. 1 Cor. X, 11. *ἐγράφη δέ*. 1 Thessal. II, 16. Sic etiam *δὲ* pro *γὰρ* legitur apud *Homerum* Odyss. IV, v. 468. *θεοὶ δέ τε πάντα ἴσασιν* Dii enim omnia norunt. *Hesiod.* Scut. Herculis v. 251. *Aristoph.* Aves v. 585. ubi *Schol.* *τὸ δὲ ἀντὶ τοῦ γάρ*. Idem *Eustathius* tradit ad *Homer.* Odyss. I, v. 433. Conf. *G. Arnaldi* Animadvv. Critt. p. 5. 5) *tamen, attamen, nihilominus*. Matth. VIII, 24. *αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε* ipse autem nihilominus dormiebat. ibid. XXIII, 25. *ἔσωθεν δὲ γέμουσιν* cum tamen intus plena sint. 1 Cor. XIV, 1. *μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε* maxime tamen donum prophetiae. 2 Cor. VI, 10. Eodem modo *δὲ* usurpatum legitur apud *Libanium* Epist. 18. *Aelian. V. H.* IV, 22. *τοιοῦτοι δὲ ὄντες* tales cum essent, nihilominus etc. *Anacreon* Od. IX. *Moschus* Idyll. I, 19. 6) *itaque*,

itaque, igitur, ergo, ideo, quare, quapropter. Luc. XIII, 7. εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν dixit ideo ad vinitorem. XV, 3. εἶπε δὲ proposuit igitur iis hanc parabolam; coll. v. 2. ibid. v. 17. Rom. V, 8. συνίστησι δὲ commendat itaque. Act. VI, 2. IX, 8. χειραγωγοῦντες δέ. 7) *inquam.* 2 Cor. X, 2. δέομαι δὲ hoc inquam precor, coll. v. 1. 8) est particula continuativa, qua fit digressio ad alias historias, res vel argumenta, *caeterum, porro, praeterea, amplius.* Luc. XV, 11. εἶπε δὲ dixit porro, seu continuavit suum sermonem hoc modo. Rom. VIII, 28. οἴδαμεν δὲ scimus praeterea. 1 Cor. VII, 1. XII, 1. XV, 1. γνωρίζω δὲ caeterum in memoriam vobis revoco. XVI, 1. 12. 2 Cor. VIII, 1. 9) *aut*, i. q. ἢ, cum quo permutatur. 2 Cor. VI, 14. 15. 16. Conf. *Raphelius* in Annotatt. Herodott. p. 496. 9 b) *tunc*, i. q. τότε. Matth. XXI, 3. εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ ὑμῖν tunc statim eos remissurus est. *Arrian. Exped. Alex.* V, c. 21. p. 223. 10) Notent tirones, coniunctionem δὲ, ubi particulae μὲν respondet ipsamque subsequitur, partitivam vim habere, v. c. οἱ μὲν — οἱ δὲ — interdum tamen oppositionis, seu differentiae signum esse. 11) interdum eleganter redundat, v. c. Act. XI, 17. V, 32. Conf. *Heusmann.* ad *Devarium* de Graecae Linguae particulis p. 98 sq.

ΔΕ'ΗΣΙΣ, εως, ἡ, proprie 1) *indigentia. Harpocration:* δεήσεις ἀντὶ τοῦ ἐνδείας. *Hesych.* παράκλησις, ἡ χρεία. *Aeschin.* Dial. II, 39. 40. Ps. XXII, 25. οὐδὲ προσώχθισε τῇ δεήσει τοῦ πτωχοῦ, hebraice עֱנוּת עָנִי. 2) *supplicatio, petitio, precatio,* ἡ αἴτησις ἐνδεῶν, ut a *Gregorio Nazianzeno* recte exponitur. Luc. I, 13. εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου exaudita est precatio tua. Rom. X, 1. 2 Cor. I, 11. IX, 14. Philipp. I, 19. IV, 6. 1 Tim. II, 1. 1 Petr. III, 12. 3) *deprecatio malorum, preces, quae pro avertendis malis suscipiuntur.* Sic legitur in N. T. Hebr. V, 7. ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου προσενέγκας qui per tempus vitae suae in his terris deprecationes supplicissimas obtulit Deo, qui eum a mortis periculo liberare poterat. Iacob. V, 16. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη multum enim valet piorum deprecatio intensa, assidua. 4) *preces omnis generis*, i. q. προσευχή, unde προσευχὴ et δέησις coniunguntur saepius. Luc. II, 37. νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν in cultu divino ieiuniis et precibus assidue vacans. ibid. V, 33. καὶ δεήσεις ποιοῦνται. Act. I, 14. προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει omnes una assidue preces faciebant. Ephes. VI, 18. Philipp. I, 4. 1 Tim. V, 5. 2 Tim. I, 8. 2 Paral. VI, 19. Dan. IX, 3. Conf. *Lomeier.* Dier. Genial. Dec. I. Dissert. 9. *Lex. Vet.* Δέησις, *preca-*

precatum, deprecatio, obsecratio, petitio, supplicatio, oratio. Plura de hac voce vide apud *Outhovium* in Bibl. Brem. Cl. IV. p. 458 seq.

ΔΕΙ, imperf. ἔδει, fut. δεήσει. Impersonale a δέω *ligo, opus habeo,* quod latino *oportet* respondet, et vel accusativum cum infinitivo regit, vel absolute adhibetur sequente infinitivo: Verbum hoc impersonale significat 1) *necesse est, oportet, opus est,* ita, ut vel *necessitas absoluta* vel *relativa* indicetur. En! pauca exempla e multis: Matth. XVI, 21. ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα sibi eundum esse Hierosolyma, nempe ex aeterno et sapientissimo Dei consilio. ibid. XVII, 10. ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον, ut nempe vaticiniis V. T. constet eventus. ibid. XXVI, 35. κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν etiamsi mihi tecum moriendi necessitas imponeretur, coll. Esther. IV, 16. ibid. v. 54. ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι, scil. ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. Luc. XXIV, 26. coll. v. 25. 27 et 47. Ioh. X, 16. κἀκεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν quae etiam sunt adducendae ex consilio divino. Act. XXIV, 19. οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι quos oportebat hic adesse, sc. ex legibus iudiciorum. ibid. XXV, 10. Rom. I, 27. ἣν ἔδει poenam, quam meruerunt malefactis. Apoc. XI, 5. XIII, 10. 2) *officium* significat, *decet, convenit, aequum est, officii ratio postulat.* Matth. XVIII, 33. οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου; nonne aequum erat, te quoque misereri socii tui? ibid. XXIII, 23. ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. XXV, 27. ἔδει οὖν σε debebas. Luc. IV, 43. XXII, 7. ubi *Syrus* verba ἐν ᾗ ἔδει recte quoad sensum transtulit: ܕܒܗ ܥܝܕܐ ܗܘܐ *quo erat consuetudo.* 1 Tim. III, 2. 7. 15. Tit. I, 7. 11. Hebr. II, 1. XI, 6. 2 Pet. III, 11. 3) *licet, permissum est.* Luc. XIII, 14. ἓξ ἡμέραι εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι per sex dies opus facere licet. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 27. et *de rep. Athen.* 2, 7. 4) *placet, volo, decrevi.* Luc. XIX, 5. σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι hodie apud te divertere animus est. 5) *expedit, utile est,* i. q. συμφέρει. 1 Cor. XI, 19. δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι dissidia, quae inter vos sunt, habent hunc usum, ut veri et probi Christiani eo facilius cognoscantur. Alexandrini usi sunt pro סָכַן *profuit,* Iob. XV, 3. Etiam apud Graecos δεῖ adhibetur non solum, ubi necessitas indicanda est, sed et ubi quaedam utilitas ob oculos versatur. Sic *Anacr. Od.* IV, 11. τί σε δεῖ λίθον μυρίζειν; quid te iuvat lapidem ungere? ib. IX, 21. τί γάρ με δεῖ πέτασθαι; *Xenoph. Hist. Gr.* III, 1, 10. Interdum 6) omittitur, v. c. Act. III, 13. κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν, scil. δεῖν. ibid. XV, 24.

24. λέγοντες (δεῖν) περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν, coll. *Aelian.* V. H. III, 12. Philipp. III, 16. τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν, nempe δεῖν. Huius ellipseos exempla etiam apud Graecos reperiuntur, v. c. in *Demosthen.* Orat. de Corona p. 314. ἐφ' οἷς ἀδικοῦντά με ἑώρα — — τὰ ἀδικήματα (ἔδει) χρῆσθαι. *Xenoph.* de Venat. V, 15. ubi videndus *Zeunius.* — *Gloss. MS.* in Sap. Salom. a *Bielio* excitatum δεῖν· χρείαν ἔχειν, χρῆναι, δέον εἶναι, ὀφείλειν, χρεωστεῖν. *Hesych.* δεῖ· πρέπει, χρὴ, χρεία ἐστιν, δεσμεύει.

ΔΕῖΓΜΑ, ατος, τὸ, a δείκνυμι *ostendo,* 1) proprie est *specimen rerum venalium, quod emtoribus monstrari, proponi et circumferri solet,* unde ipse locus in Atheniensium mercatu, in quem specimina rerum venalium ferebantur, δεῖγμα vocabatur, ut testis est *Harpocration:* δεῖγμα κυρίως μὲν τὸ δεικνύμενον ἀφ' ἑκάστου τῶν πωλουμένων. ἤδη δὲ καὶ τόπος τις ἐν τῷ Ἀθήνῃσιν ἐμπορίῳ, εἰς ὃν τὰ δείγματα ἐκομίζετο, οὕτως ἐκαλεῖτο κ. τ. λ. et *Schol. Aristoph.* ad *Equit.* 975. Idem tradit *Suidas, Etym. M.* et *Thom. M.* Conf. *Is. Casaubonus* in *Athenaeum* I, 22. VI, 4. Deinde vero ita dicitur 2) *cuiusvis alius rei specimen et exemplum,* v. c. apud *Isocrat.* ad Demon. p. 4. δεῖγμα δὲ τῆς Ἱππονίκου φύσεως νῦν ἐξενηνόχαμεν. *Lucian. Scytha* 7. Vide *Schweighaeuser Lexic. Polyb.* s. h. v. 3) metaphorice: *exemplum aliis ad deterrendum propositum.* Ita Iud. v. 7. civitates Sodoma et Gomorrha dicuntur πρόκεισθαι δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου, h. e. propositae exemplum cruciatus futuri aeterni, ut alii sc. a similibus sceleribus deterreantur, coll. 2 Pet. II, 6. ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, et 3 Macc. II, 5. — *Suid.* δεῖγμα· καὶ ἡ ἔνδειξις.

ΔΕΙΓΜΑΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie notat: *specimen exhibere,* seu omnino *aliquid monstrare et in publicum producere,* (a δεῖγμα, quod vide.) 2) cum accusativo personae i. q. παραδειγματίζω *publicae ignominiae expono, etiam victoriam de aliquo deporto, triumphum ago,* ex more triumphandi veterum Romanorum et Graecorum, quo hostes devictos per plateas circumducere et civibus ostendere solebant. Hinc explicandus erit locus Coloss. II, 15. καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παῤῥησίᾳ et superatos principes publicae ignominiae exposuit, palam de iis triumphavit. Facit huc glossa *Hesychii:* ἐδειγμάτισεν· ἐδημοσίευσεν.

ΔΕΙΚΝΎΩ, vel ΔΕΊΚΝΥΜΙ, fut. δείξω, 1) proprie: *ostendo, monstro, oculis spectandum sisto atque propono.* Matth. IV, 8. καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου in quo ei ostendit varias Palaestinae provincias; ut adeo non opus sit cum quibusdam interpretibus subiicere verbo δείκνυμι notionem *describendi,* (quanquam negari non potest, δεικνύειν,

 ut

ut *ostendere* apud Latinos, (vide *Burmann. ad Phaedr.* p. 233.) esse *monstrare aliquid verbis et oratione*, ut docuit *Graevius lect. Hesiod.* c. 12. et *Alberti* in *Peric. Crit.* c. 13. p. 47.) aut cum aliis omnem locum de repraesentatione praestigiosa interpretari. Matth. VIII, 4. δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ siste te spectandum sacerdoti. Marc. I, 44. XIV, 15. Luc. V, 5. V, 14. XXII, 12. Ioh. XIV, 8. δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα effice, ut Deus pater tuus visibili specie se nobis videndum praebeat. ib. v. 9. Hebr. VIII, 5. κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει ad exemplum tibi ostensum in monte Sinai. Ita sola editio Complut. habet. Exod. XXV, 40. in Cod. Alex. Ald. et Vatic. δεδειγμένον legitur e loco parallelo Exod. XXVI, 30. 2) metaphorice: *demonstro, probo idoneis argumentis*. Iacob. II, 18. δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου — — τὴν πίστιν μου proba mihi tuam religionis scientiam sine factis et ego tibi meam ex operibus demonstrabo. Iacob. III, 13. δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς. Sic δείκνυμι legitur apud *Aelian.* V. H. IX, 35. ὁ δὲ ἔφη, δείξειν at ille respondebat, se id declaraturum re ipsa, sc. quidquid a Zenone didicisset. Hinc substantivum δεῖγμα apud eundem VI, 12. XIV, 6. *argumentum* significat. 3) *doceo, instituo*. Matth. XVI, 21. ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ab hoc tempore clarius Iesus exposuit discipulis suis, coll. Marc. VIII, 31. καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς. Act. X, 28. καὶ ἐμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε me vero Deus docuit. 1 Cor. XII, 31. καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι et ego vos modum praestantissimum illorum obtinendorum docebo. Devt. IV, 5. δέδειχα (לִמַּדְתִּי) ὑμῖν δικαιώματα. Ies. XL, 14. 1 Sam. XII, 23. וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ הַטּוֹבָה Alex. καὶ δείξω ὑμῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθήν. *Xenoph. Cyrop.* III, 3, 24. *Mem.* I, 2, 17. Huc pertinent etiam loca Scriptorum graecorum et latinorum, quae *Graevius* in Lectionibus Hesiodeis c. XII, p. 56. adduxit, ut verba δεικνύναι et *ostendere* interdum *dicendi* notionem habere probaret. 4) *praedico, futura annuncio*. Apoc. I, 1. δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει ut res mox eventuras cultoribus Christi annunciaret. ibid. IV, 2. et XXII, 6. In eodem Apocal. libro XV, 1. δείκνυμι de revelatione futurarum rerum per ὅραμα usurpatur. 5) *exhibeo, praesto, facio, patro*, quasi *videndum aliquid exhibeo alteri*, ad imitationem hebraici הֶרְאָה. Ioh. II, 18. τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν; quodnam miraculum patrare potes? ibid. X, 32. πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου multa benefica miracula inter vos Deo adiuvante patravi. 1 Tim. VI, 15. ἣν (scil. τὴν ἐπιφάνειαν) καιροῖς ἰδίοις δείξει quem suo tempore ad iudicium mittet. Ps. LX, 5. ἔδειξας (hebr. הִרְאִיתָ) τῷ λαῷ σου σκληρά. ibid. LXXI, 20. Gen. XLI, 21. Nec desunt exempla e graecis Scriptt. v. c. apud *Xenoph. Cyrop.* VI, 4, 5. *Aelian.* V. H. XIV, c. 37. τὰ ἀγάλματα,

μαντα, ὅσα ἡμῖν ἡ πλαστικὴ δείκνυσι. Homer. Odyss. III, v. 173. αὐτὰρ ὅγ' ἡμῖν δεῖξε, sc. τὸ τέρας. Conf. Spicilegium meum II. Lex. Bibl. p. 36. Wetstenii N. T. T. I. p. 912. et Is. Casauboni Lectt. Theocriteas c. IX. 6) potentia aliquem instruo, facultatem alicuius rei efficiendae largior et suppedito. Hanc in rem insignis locus est Ioh. V, 20. καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα communicavit cum eo facultatem patrandorum omnium miraculorum, quae ipse edit, adeoque his maiorum. — Hesych. δεῖξαι· δηλῶσαι, φανερῶσαι.

ΔΕΙΛΙΑ, ας, ἡ, timiditas, seu turpis illa ignavia, cum quis, ingruente periculo quodam, terga vertit, datamque fidem frangens spartae sibi demandatae partes rite explere detrectat. (a δειλὸς timidus, ὁ τῷ φοβεῖσθαι ὑπερβάλλων, ut Aristoteles explicat Lib. III. Ethic. c. 7.) Sic legitur in N. T. 2 Tim. I, 7. οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας Deus enim non vult, ut timide religionem tradamus. Alex. usi sunt hac voce pro ... Ps. LXXXIX, 41. pro quo etiam reperitur apud Symmach. et Theodot. Proverb. XXI, 19. Suid. δειλία· ὁ φόβος. Conf. Theophrast. περὶ δειλίας et Polyb. III, 81. 7.

ΔΕΙΛΙΑΩ, ῶ, fut. άσω, metuo, formido, reformido, ob ignaviam refugio. Legitur semel in N. T. Ioh. XIV, 27. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω ne perturbetur animus vester ac futura formidet. Devt. I, 21. μὴ φοβεῖσθε μηδὲ δειλιάσητε. XXXI, 6. μηδὲ δειλιάσῃς μηδὲ πτοηθῇς. 2 Macc. XV, 8. Apud profanos haud facile occurrit, sed compositum ἀποδειλιῶ. Vid. Intt. ad Thom. M. sub voce ἀποδειλιῶ p. 91. Hesych. δειλιῶν, φοβούμενος. Cf. Pollux Lib. III, c. 28.

ΔΕΙΛΟΣ, ὁ, ἡ, τό, 1) timidus, ignavus, meticulosus, qui hebraice רַךְ הַלֵּבָב, apud Alexandrinos δειλὸς τῇ καρδίᾳ, Devt. XX, 8. et a Graecis vulgo δειλαιὸς vocatur. Matth. VIII, 26. τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; cur adeo timidi estis, o parum fidentes! coll. Marc. IV, 40. In utroque loco δειλοὶ dicuntur, qui de auxilio divino dubitantes salutem desperant. Similis locus est Sirac. II, 13. 2) malus, improbus, et speciatim, qui metu malorum adductus de religione Christiana descivit, ut imago desumta sit a milite timido et stationem suam deserente, de quo proprie δειλὸς dicitur. Vid. Plutarch. Aemil. Paul. p. 265. B. Apoc. XXI, 8. τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις impiis vero et infidelibus. Hesych. δειλόν· πονηρὸν, κακόν. Schol. Sophocl. Antigon. v. 366. τὰ δειλὰ ἀντὶ τοῦ κακά. Plura de hac significatione habet Valkenar. ad Eurip. Phoeniss. v. 1011. Alberti Obss. in N. T. p. 498 seq. Wakefield in Silva Critica P. III. p. 194 seq. et L. Bos. Exercitt. L. Gr. p. 304.

ΔΕῖΝΑ, ὁ, ἡ, τὸ, genit. δεῖνος, dat. δεῖνι, accuſ. δεῖνα, *quidam, aliquis, quiſpiam.* Pronomen indefinitum omnis generis, quo Graeci utuntur, cum ſignificant aliquam rem, ſeu perſonam, quam nominare vel nolunt vel neſciunt, praefixo articulo pro nomine eius, quem nutu et ſignificatione appellant. In N. T. ſemel legitur in Accuſativo. Matth. XXVI, 18. *ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα* adite quendam in urbe. Legitur praeterea in fragmentis *Aquilae, Symmachi*, et *Theodot.* 1 Sam. XXI, 2. אֶל־מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמוֹנִי *εἰς τὸν τόπον τὸν δεῖνα*, et in multis Scriptorum graecorum locis, (v. c. *Lucian. Catapl.* p. 439. *Philoſtrat. Vit. Apollon.* II, 8. p. 285. *Ariſtoph. Ran.* 949.) quorum quaedam attulit *Hoogeveen.* ad *Vigerum* de Idiotiſmis Ling. Gr. p. 21. Conf. etiam. Interprett. ad *Thom. M.* ſub ὁ δεῖνα p. 644. *Biſetum* ad *Ariſtoph. Theſmophor.* v. 627. et *Fiſcheri Animadv.* ad *Welleri Gramm. Gr.* p. 168. Sic et Latini pronomine *ille* uti ſolent. Vide *Sueton. Caeſ.* c. 41.

ΔΕΙΝΩ͂Σ. Adverbium, *admodum vehementer, graviter, terribiliter.* (ab adiectivo δεινὸς, quod non ſolum *terribilem, metuendum, Xenoph.* Cyrop. V, 2. 15. ſed etiam, *quidquid in ſuo genere modum excedit, magnum, inſigne, ſummum,* in utramque partem ſignificat. Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. I, 1. et Ven. *Mori* Index Graecitatis ſubiunctus Xenophontis Cyropaedine ſ. h. v.) Adverbium δεινῶς bis legitur in N. T. Matth. VIII, 6. δεινῶς βασανιζόμενος graviſſimos ſuſtinet dolores. Luc. XI, 53. *ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν* coeperunt ſcribae et Phariſaei vehementer ei inſidiari.

ΔΕΙΠΝΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *coeno, victum ſub veſperam capio*, a δεῖπνον *coena.* Luc. XVII, 8. *ἑτοίμασον τί δειπνήσω* para quod coenem. ibid. XXII, 20. et 1 Cor. XI, 25. *μετὰ τὸ δειπνῆσαι* poſtquam prima menſa ſublata erat. Diſtinguenda enim eſt menſa *prima* et *ſecunda* in epulo paſchali celebrando. *Prima menſa* eſt agnus ipſe paſchalis cum vino: *ſecunda* erat olera amara cum embammate et panibus azymis. 2) metaphorice *δειπνεῖν μετά τινος* is dicitur, *qui arctiſſime eſt cum aliquo coniunctus, qui aliquo admodum familiariter utitur.* Apoc. III, 20. *καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ* et arctiſſima erit mutua noſtra coniunctio. Conf. *Glaſſii* Philol. Sac. p. 1186. ed. *Dathii.*

ΔΕῖΠΝΟΝ, ου, τό. Vox, quae latiſſime patet apud Graecos, nam antiquitus 1) pro *cibo*, ſeu *epulo matutino, ientaculo*, uſurpata fuit, ut auctor eſt *Suidas*: δεῖπνον· τὸ πρώϊνον ἄριστον, ὅπερ ἀκρατισμὸς λέγεται. In hoc vero ſenſu ſaepiſſime apud *Homerum* reperitur, v. c. Iliad. VIII, v. 53. coll. v. 66.

v. 66. ibid. II, 381. ubi scholiastes vetus δεῖπνον· τὸ παρ' ἡμῖν νῦν ἄριστον λεγόμενον, τὸ πρώϊνον ἔμβρωμα· δόρπος δὲ, τὸ ἐν τῇ ἑσπέρᾳ, ὃ ἡμεῖς δεῖπνον λέγομεν. δεῖπνον τὸ πρώϊνον, μεθ' ὃ δεῖ πονεῖν. Idem fere tradit *Eustathius* ad *Homer.* Odyss. I, v. 124. 2) *cibum, epulum,* v. c. *meridianum,* seu *prandium* notabat. *Hesych.* δεῖπνον· τὸ καθ' ἡμᾶς ἄριστον. Conf. *Athenaeum* Deipnosoph. I, c. 9. 10. et *Pollucis* Onomast. VI, 1. 3) et quidem apud recentiores maxime, *cibum,* seu *epulum vespertinum, coenam* significabat, et τῷ ἀρίστῳ opponebatur. Glossae: δεῖπνον, *coena. Hesychius:* δεῖπνον· τροφὴν ἑσπερινήν. Sic legitur in N. T. v. c. Luc. XIV, 12. ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον quando paras prandium aut coenam. Ioh. XIII, 2. δείπνου γενομένου inter coenam. v. 4. ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου exsurgit a coena. 1 Cor. XI, 20. δεῖπνον κυριακὸν, vide sub κυριακός. 4) *convivium, epulum quodcunque lautius ac solennius quocunque instructum tempore.* Matth. XXIII, 6. φιλοῦσι τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις amant primam in conviviis sedem. Luc. XIV, 17. τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου, coll. Matth. XXII, 2. 3. 4. Luc. XX, 46. Ioh. XXI, 20. Formula: δεῖπνον ποιεῖν *convivium instituere,* quae Marc. VI, 21. Luc. XIV, 16. Ioh. XII, 2. legitur, respondet hebraicae עָשָׂה מִשְׁתֶּה Genes. XL, 20. et chaldaicae עֲבַד לְחֶם Dan. V, 1. 5) per synecdochen: *omne nutrimentum, cibus, victus. Etym. M.* δεῖπνον· ὁ καιρὸς τῆς τροφῆς, καὶ ἡ ἐν τοιῷδε καιρῷ διδομένη τροφή. Sic autem legitur in N. T. Luc. XIV, 24. οὐδεὶς τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου nemo ex illis invitatis gustaturus est cibos a me paratos. Interdum δεῖπνον *portionem, ratam partem ciborum, symbolam, de qua coenatur,* significat, v. c. 1 Cor. XI, 21. ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν quilibet portionem ciborum, quam afferri iussit in conventus sacros, praeripit aliis. Facit huc locus Danielis I, 16. ubi δεῖπνον hebr. פַּתְבַּג *portio cibi* respondet. Eodem sensu δεῖπνον legitur apud *Homer.* Iliad. II, 383. 6) metaphorice usurpatur Apoc. XIX, 9. μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι beati, qui felicitatis aeternae Christianorum cum Christo participes sunt futuri. ibid. v. 17. δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ metaphorice iudicium gravissimum Dei adversus hostes religionis christianae.

ΔΕΙΣΙΔΑΙ΄ΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ. Comparativus ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΕΣΤΕΡΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, (*Diog. Laërt.* II, c. 18.) Vocabulum μέσον apud Graecos, quod et sensu bono de eo dicitur, *qui pius est erga Deos, religiosus, qui religionis et pietatis, in Deos maxime, est studiosus,* θεοσεβής, *Xenoph.* Cyrop. III, 3. 26. *Agesil.* 11, 8. et de eo usurpatur, *qui est superstitiosus, Deos metuit et eorum metu adductus multa facit inepta et absurda.* Conf. *Theophr.* Char. XVI. et *Plutarch.* librum de δεισιδαιμονίᾳ, Opp. T. II. p. 460. Compositum

positum est ex δείδω *timeo* et δαίμων *numen*, *Deus*. *Hesych.* δεισιδαίμων· ὁ τὰ εἴδωλα σέβων, εἰδωλολάτρης, ὁ εὐσεβὴς καὶ δειλὸς παρὰ θεοῖς. *Suid.* δεισιδαίμων· θεοσεβής, ἢ ἀμφίβολος περὶ τὴν πίστιν, καὶ οἱονεὶ δεδοικώς. *Pollux Onom.* I, 34. ὁ δὲ ὑπερτιμῶν θεοὺς, δεισιδαίμων. Confer *Wetstenium N. T.* T. II. p. 567. In N. T. semel legitur Act. XVII, 22. ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ video vos Athenienses prae reliquis omnibus religionis studio teneri; ubi dubium non est, quin Paulus voce δεισιδαιμονεστέρους ideo usus fuerit, quod sciret, eam per se nihil habere, quod animos Atheniensium irritare possit, adeoque aptissimam judicaret, non solum ad benevolentiam Atheniensium captandam, sed etiam ad tecte exprobrandam nimiam eorundem superstitionem, quam pro suo veritatis studio laudare vix poterat. Facit huc glossa *Phavorini:* δεισιδαίμων· ὁ εὐσεβής. ὡς ὁ θεῖος Παῦλος· δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. Caeterum de Atheniensium (quos *Philostrat. Vit. Apollon.* IV, 19. φιλοθύτας vocat) superstitione vide *Aelian. V. H.* V, 17.

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙ΄Α, *ας*, ἡ. Vocabulum hoc eadem ambiguitate laborat ac praecedens apud Graecos, nam non solum sensu malo, *metum deorum s. daemonum, superstitionem, (Philo de nom. permut.* p. 1066.) sed etiam bono sensu, (ut latinum *superstitio* in Cod. *Theodos.* XII, 1. 158. XVI, 2. 5. 8. 28.) *religionem, cultum Dei, reverentiam numinis* significat, v. c. apud *Diod. Sic.* I, c. 70. *Polyb.* VI, 56, 7. et *Theophr. Char.* XVI. ubi videndus *Casaubonus. Etym. M.* δεισιδαιμονία· ἡ πρὸς τοὺς πονηροὺς δαίμονας ἐπιμέλεια καὶ φόβος. (vid. *Duport.* ad *Theophr.* p. 448.) Ἰστέον, ὅτι παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν ἐπὶ καλοῦ λαμβάνεται. *Hesych.* δεισιδαιμονία· φοβοθεΐα. *Suid.* δεισιδαιμονία· εὐλάβεια περὶ τὸ θεῖον, δειλία, ἀμφιβολία περὶ τὴν πίστιν, ἢ ἄκαιρος εὐσέβεια. *Alberti* Gloss. N. T. p. 84. δεισιδαιμονίαν· εὐλάβειαν. In N. T. semel legitur et quidem sensu bono. Act. XXV, 19. ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν quaestiones de sua religione adversus eum movebant. Conf. *Krebs.* Obss. Flav. p. 232. et *I. Henr. a Seelen Meditatt. Exeg.* P. I. p. 389.

ΔΕ΄ΚΑ, *οἱ, αἱ, τὰ*, *decem*. Est nomen numerale cardinale et quidem ἄκλιτον. Matth. XX, 24. καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, sc. μαθηταὶ, et cum audirent decem discipuli. XXV, 1. 28. Interdum δέκα indefinite pro *paucis aliquot* ponitur, v. c. Apoc. II, 10. θλίψις ἡμερῶν δέκα afflictio brevis, seu paucorum dierum erit. Eodem modo עֲשָׂרָה Amos V, 3. et עֲשִׂירִיָּה Ies. VI, 13. usurpatur. Adde 1 Sam. XXV, 38. Dan. I, 12. *Terent. Adelph.* V, 1. 36. *decem dierum vix mihi est familia.*

ΔΕΚΑ-

ΔΕΚΑΔΥΟ, i. q. *δώδεκα*, *duodecim*. Nomen numerale *ἄκλιτον* ex *δέκα decem* et *δύο duo*. Act. XIX, 7. XXIV, 11. Hebraice שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה Exod. XXVIII, 21. et שְׁנַיִם עָשָׂר 1 Paral. XV, 10. et Esther. II, 12.

ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ, *quindecim*, ex *δέκα decem* et *πέντε quinque*. Ioh. XI, 18. Act. XXVII, 28. et Galat. I, 18. *ἡμέρας δεκαπέντε* duas circiter hebdomadas. Alex. pro חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה Exod. XXVII, 15. et pro חֲמֵשֶׁת עָשָׂר Iudd. VIII, 10. posuerunt.

ΔΕΚΑΠΟΛΙΣ, *εως*, *ἡ*, *Decapolis*, *regio decapolitana*. Regio tribus Manassiticae, trans Iordanem, complexa decem urbes primarias, non exclusis decem oppidulis, quae interiacebant, ab hominibus paganae conditionis maxime habitata post captivitatem babylonicam. In enumeratione decem urbium, unde nomen sortita est suum, non conveniunt Scriptores geographici. *Bochartus* in Phaleg et Canaan haec oppida pro decapolitanis habet: *Tiberiada*, *Sephet*, *Kedesch*, *Naphthali*, *Hazor*, *Capernaum*, *Caesaream Philippi*, *Iotopatam*, *Bethsaidam*, *Chorazim*, *Scythopolim*. *Lightfootus* in Decad. Chorogr. Marco praemissa c. 7. civitates numerat has: *Scythopolin*, olim *Bethsan*, *Gadaram*, *Hippo*, *Pellam*, *Gaphar*, *Zemach*, *Beth Gubrin*, *Caphar Carnaim*, *Caesaream Philippi* et *Orba*, qui etiam ostendit, Galilaeam a Decapoli apud sacros ac profanos Scriptores distingui. Ast aliter *Plin.* H. N. V, c. 18. Conf. *H. Relandi* Palaestina L. I, c. 33. p. 203 seq. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 284. et *Cellarii* Geogr. Plen. III. c. 13. Ter autem tantum Decapoleos in N. T. fit mentio, Matth. IV, 25. Marc. V, 20. et VII, 31.

ΔΕΚΑΤΕΣΣΑΡΕΣ, *ων*, *οἱ*, *αἱ*, *καὶ τὰ δεκατέσσαρα*, *quatuordecim*. (ex *δέκα decem* et *τέσσαρες quatuor*.) Matth. I, 17. *γενεαὶ δεκατέσσαρες* generationes quatuordecim. 2 Cor. XII, 2. *πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων*. Galat. II, 1. Alexandrini pro אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה Genes. XXXI, 41. et pro אַרְבָּעָה עָשָׂר Num. XXIX, 13. 29. 32. posuerunt.

ΔΕΚΑΤΟΣ, *ὁ*, *ἡ*, *τὸ*, *decimus*, a *δέκα*. Ioh. I, 40. *ὥρα ἦν ὡς δεκάτη* hora autem erat circiter decima. Apoc. XI, 13. *καὶ τὸ δέκατον* (sc. *μέρος*) *τῆς πόλεως ἔπεσεν* et decima pars urbis corruit. ibid. XXI, 20.

ΔΕΚΑΤΗ, *ης*, *ἡ*, scil. *μερὶς*, seu *μοῖρα*, 1) proprie dicitur *decima pars cuiuscunque rei*. Speciatim 2) *decima pars praedae ab hoste captae*, hebr. מַעֲשֵׂר Genes. XIV, 20. Hebr. VII, 2. *ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ*, coll. v. 4. *ᾧ καὶ δεκάτην ἐκ τῶν ἀκροθινίων ἔδωκεν Ἀβραάμ*. Apud *Xenoph. Ages.* I, 34. decima pars praedae, quae Apollini Delphico consecrabatur, *δεκάτη* dicitur. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 407. 3) *decimae*, *quae non solum ex fructibus terrae*, *sed etiam pecoribus*, *et quidem ex institutione divina Levitis in ecclesia*

ecclesia israelitica offerebantur. Sic legitur in N. T. Hebr. VII, 8. *δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσι*, et v. 9. *ὁ δεκάτας λαμβάνων*. Respondet in hoc sensu hebraico מַעֲשֵׂר Levit. XXVII, 30. 31. 32. in versione Alex. De *decimis Iudaeorum* extat singularis libellus *Ioh. Conr. Hottingeri*, editus L. B. 1713. quaternis.

ΔΕΚΑΤΌΩ, ῶ, fut. *ώσω*, *decimas postulo*, *exigo*, *accipio*, *decimo*, pro quo etiam *δεκατεύω* apud Graecos ponitur, teste *Harpocratione*. Passivum *δεκατόομαι*, *ῦμαι*, *decimor*, *decimas solvo*. Bis legitur in N. T. Hebr. VII, 6. *δεδεκάτωκε τὸν ἀβραὰμ* decimas accepit ab Abrahamo. ibid. v. 9. *ὁ δεκάτας λαμβάνων, δεδεκάτωται* qui decimas accipit, decimatus est. Respondet in vers. Alex. hebr. עִשֵּׂר Nehem. X, 37.

ΔΕΚΤΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, Scriptoribus graecis ignota vox. 1) ut lat. *acceptus*, *gratus*, *carus*, *qui in pretio habetur*, i. q. *πρόσδεκτος*. Est nomen verbale a tertia pers. perf. passivi *δέδεκται* verbi *δέχομαι capio*, *accipio*. Sic legitur in N. T. Luc. IV, 24. *ὅτι ὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῦ* propheta non est acceptus in patria sua. Act. X, 35. *δεκτὸς αὐτῷ ἐστι* placet Deo, s. favore divino fruitur. Philipp. IV, 18. donum, a Philippensibus Paulo missum, vocatur *θυσία δεκτὴ* sacrificium Deo gratum et acceptum. *Hesych.* *δεκτός· ἀρεστός. — δεκτόν· εὐπρόσδεκτον.* 2) ex adiuncto: *faustus*, *laetus*, *salutaris*, aut, si de personis sermo est, *is*, *qui a Deo multis beneficiis ornatur*, *felix*, *fortunatus*, qui etiam Hebraeis רָצוּי vocatur, quod vocabulum cum בָּרוּךְ permutatur Devt. XXXIII, 24. In priori notione bis tantum legitur in N. T. Luc. IV, 19. *κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίυ δεκτὸν* ad edicenda Dei nomine tempora laeta et fausta. 2 Cor. VI, 2. *καιρὸς δεκτὸς* tempus laetum dicitur tempus N. T. quo offertur hominibus remissio peccatorum.

ΔΕΛΕΆΖΩ, fut. *άσω*, 1) proprie: *inesco*, *esca capio*, *inescando insidior*, et dicitur de piscatoribus, venatoribus et aucupibus, qui esca proposita pisces, aves et alia animalia in retia ac nassam alliciunt, et ita capiunt, a *δέλεαρ*, quod teste *Etym. M.* *τὸ τῷ ἀγκίστρῳ περιτιθέμενον, ἐφ' ᾧ τὺς ἰχθύας ἀγρεύεσθαι, καλεῖται.* *Aelin. H. A.* IV, 8. *Hesych.* *δελεαζόμενος· παγιδευόμενος.* Vid. *Luciani Dial. Piscator.* T. III. p. 137 et 183. et *Dial. de mercede conductis* T. I. p. 306. ed. *Bipont.* *Herodot.* II, c. 70. 2) metaphorice: *studeo aliquem ad me trahere et mihi amicum facere*, seu, *decipio aliquem*, *propositis et promissis commodis allicio*, *pellicio*, adiuncta simul *miseriae* notione, *quam subit*, *qui se talibus blandimentis circumveniri patitur*. Hoc sensu non solum apud *Philonem* haud raro obvium est, sed et ter legitur in N. T. Iacob. I, 14. *ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος* prava sua cupiditate ad

pec-

peccatum pertractus et allectus. 2 Petr. II, 14. *δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους* blandimentis circumvenientes homines instabiles nec satis confirmatos. ibid. v. 18. Eodem sensu legitur apud *Polyb.* XXXVIII, 3, 11. *Herodian.* I, 12. 10. *ὁ μὲν ἐν ἔπει τὸν δῆμον ἐδελέαζεν*, ubi vid. *Irmisch.* et *Aelian. V. H.* XIV, 17. *ἐὰν μή τινα ἀναπείσῃ χρήμασι καὶ δελεάσῃ*. *Hesych.* *δελεάζει· ἐξαπατᾷ. — δελεασθείς· ἀπατηθείς.* *Suid.* *δέλεαρ· ἀπάτη, δόλος.* Lectu dignissima de hac voce habet *Heisenius* in *Novis Hypothes. ad Epist. Iacobi* p. 525 sq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 661 seq.

ΔΕΝΔΡΟΝ, *ου, τὸ*, 1) *arbor omnis generis.* Respondet hebraico עֵץ Gen. XVIII, 4. 8. et chaldaico אִילָנָא Dan. IV, 7. 8. 11. 17. 23. Matth. VII, 17. *δένδρον ἀγαθὸν* arbor bonae indolis, cui opponitur *σαπρὸν δένδρον* malae indolis arbor. ibid. III, 10. *ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται* securis ad radicem arborum posita est, seu, tropo remoto, imminet iam poena divina. Marc. VIII, 24. *βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὡς δένδρα περιπατοῦντας*, h. e. video homines quidem se movere, sed formam cernere non valeo. ib. XI, 8. Luc. XXI, 19. Iud. v. 12. 2) *planta, frutex grandior et arborescens*, in maiorem altitudinem excrescens ramosque quasi extendens, cuius caulis ligneam quasi substantiam accipit. Ita adhibetur de sinapi Matth. XIII, 32. Marc. IV, 32. Luc. XIII, 19. Cf. *Salmasium Exerc. de Homonymis Hyles Iatr.* p. 15.

ΔΕΞΙΟΣ, *ά, όν*, 1) *dexter* et opponitur *sinistro*. Matth. V, 29. *ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς* oculus tuus dexter. Luc. XXII, 50. *καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν*. Ioh. XVIII, 10. Vsurpatur etiam de *maxilla*, Matth. V, 39. de *manu*, vel addita voce *χεὶρ*, Matth. V, 30. vel absolute, Matth. VI, 3. XXVII, 29. Galat. II, 9. de *pede*, Apoc. X, 2. de *parte*, Ioh. XXI, 6. *βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου*. Neutrum plurale *τὰ δεξιὰ* pro singulari foeminino ponitur, vel alicuius eminentiae caussa, vel simpliciter, sine ulla emphasi, ex solo linguae usu, v. c. Matth. XXVI, 64. Marc. XVI, 5. Conf. *Glassii Philol. Sacra* p. 63. ed. *Dathii.* 2) *qui est ad dextram manum*, seu *partem.* 2 Cor. VI, 7. ubi *ὅπλα τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ* arma, quae sunt ad dextram et sinistram, ponuntur pro omni armorum genere, metaphora ducta a more militum, qui in dextra gladium, in sinistra scutum gestabant. Cf. supra sub *ἀριστερός*. 3) formula: *δεξιὰς διδόναι τινί*, pro qua Graeci etiam simpliciter voce *δεξιοῦσθαι* utuntur, (v. c. *Aristoph. Plut.* v. 753.) ut lat. *dextram dare, dextras miscere* (*Iustin.* II, 15. 13. *Nepos Datam.* 10. *Tacit. Ann.* XV, 29. *Virg. Aen.* III, 610.) significat *pacisci, pactum inire, convenire cum aliquo.* Dextra enim, ut charitatis atque amoris, ita etiam fidei symbolum est. Galat. II, 9. *δεξιὰς* (scil. *χεῖρας*) *ἔδωκαν καὶ ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας*

γωνίας dextra data mecum paciscebantur, ut communiter a nobis traderetur relig. christiana. *Suid.* δεξιὰς interpretatur συνθήκας, et haec addit ex auctore antiquo: Ὁ δὲ πέμπει χιλίαρχον, δεξιὰς τῷ Ἰωσήπῳ δοῦναι κελεύσας. 1 Macc. XI, 62. XIII, 50. 2 Macc. XI, 26. 30. *Xenoph. Anab.* I, 6. 6. καὶ δεξιὰν ἔλαβον καὶ ἔδωκα. *Ioseph. A. I.* XVIII, 9. 3. *Hesych.* δεξιαί· αἱ γινόμεναι κατὰ συνθήκας ἐπαφαὶ τῶν δεξιῶν χειρῶν εἰς σύμβολον τοῦ βέβαια ἔσεσθαι τὰ συντιθέμενα. Conf. etiam *Schol.* ad *Homer. Il.* II, v. 341. IV, 159. et *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 836. 4) formula: καθίζειν ἐκ δεξιῶν τινὸς *summa post aliquem dignitate et honore gaudere* significat et inprimis de *ministris regiis* usurpatur, qui primas inter ceteros ministros obtinent. Sic legitur in N. T. Matth. XX, 21. εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, h. e. promitte, ut hi duo filii mei in futuro tuo regno terrestri ad summam dignitatem evehantur. ibid. v. 23. Marc. X, 37 et 40. Fuisse autem in Oriente morem, ut regis throno adsiderent summi eius ministri et socii imperii, haud incerta coniectura colligi potest e locis V. T. ubi, metaphora a regibus Orientis desumta, *a dextra Dei et a sinistra eius angeli stare* dicuntur, v. c. 1 Regg. XXII, 19. adde 1 Chron. XVIII, 17. Hac ipsa consuetudine, et opinione iudaica, qua Deus tanquam rex, throno in coelis insidens, cogitari vulgo solebat, nituntur formulae: καθίζειν, καθῆσθαι, εἶναι ἐν δεξιᾷ θεοῦ, h. e. *Deo proximum esse potestate et honore, ideoque imperare cum Deo*, quae in N. T. haud raro de I. Christo usurpantur, ad summam maiestatem describendam, qua eum Deus post mortem ornavit, summo rerum humanarum tradito imperio, v. c. 1 Petr. III, 22. ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ — ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν. Matth. XXII, 44. κάθου ἐκ δεξιῶν μου. (Ps. CX, 1.) ib. XXVI, 64. καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως. Marc. XIV, 62. XVI, 19. καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. Coloss. III, 1. Hebr. I, 3. VIII, 1. ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς. X, 12. XII, 2. Eadem vis inest etiam formulis: εἶναι ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. Act. VII, 55. 56. ὑψοῦσθαι τῇ δεξιᾷ τοῦ θεοῦ. Act. II, 33. quae etiam de Christo usurpantur, quatenus post mortem ad summam felicitatem ac maiestatem apud Deum pervenit; quemadmodum e contrario de *Deo, qui Christum summa dignitate ornavit eique summum rerum humanarum tradidit imperium*, in N. T. formulae ὑψοῦν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ. Act. V, 31. et καθίζειν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, Ephes. I, 20. adhiberi solent. In omnibus his locis *dextra Dei* non proprie intellegenda, sed ἀνθρωποπαθῶς explicanda est de *summa Dei potentia et maiestate*. *Suid.* δεξιὰ κυρίου ἡ ἄνωθεν ῥοπὴ καὶ ἡ ἀγαθὴ ἐνέργεια παρὰ τῇ θείᾳ χορηγίᾳ. Conf. *Glassii Philol. Sacra* p. 937. ex edit. *Dathii*.

5) ἐκ

5) *ἐκ δεξιῶν τινὸς εἶναι alicui adesse auxilio, opem praeſtare.* Act. II, 25. ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐςὶν, ἵνα μὴ σαλευθῶ quoniam mihi ſemper adeſt meque immunem praeſtat ab omni periculo et calamitate. Pſ. XVI, 8. et CIX, 31. Ieſ. LXIII, 12. Metaphora non deſumta videtur a patronis, ſeu advocatis, qui in iudiciis a dextra rei ſtare ſolebant, ſed ab iis, qui in proelio, ut aliquem tutum et ſalvum praeſtent, ſtant ad dextram eius, tegentes eum, et excipientes ictus adverſarii. Conf. 2 Sam. XVI, 6.

ΔΕΞΙΟΛΑ΄ΒΟΣ, ου, ὁ. Variae ſunt de hac voce, quae in nullo ſcriptore graeco antiquo reperitur, et ſemel tantum in N. T. extat Act. XXIII, 23. interpretum ſententiae. *Meurſius* in *Lexico Graeco barbaro: Fuit*, inquit, τῶν δεξιολάβων *munus in militia, quod lictorum in urbibus. Manus iniiciebant nempe maleficis et ſontibus eosque apprehendebant, quod nominis ratio manifeſte loquitur, inde δεξιολάβοι dicti, et carceri mancipatos, aut ad ſupplicium ducendos, cuſtodiebant ſtipabantque atque inde eos παραφύλακας interpretantur Magiſtri graeci. Vulgatus*, cum quo *Aethiops* conſentit, *lancearios* reddidit. Alii, δεξιοβόλους legentes, *ſagittarios* intellegunt, qui tela dextra manu mitterent. *Etym. M.* δεξιολάβος· τοξοβόλοι. Alii denique *ſatellites, tribunos cohortis* intellegendos eſſe iudicarunt, *Suidae* auctoritate adducti, qui δεξιολάβους παραφύλακας, h. e. ſatellites, cuſtodes corporum, interpretatus eſt. *Vulg. lancearios.* Omnes hae ſententiae et coniecturae faciliime ita conciliari poſſe videntur, ut dicamus, δεξιολάβους fuiſſe *ſtipatores*, ſeu *ſatellites regis, aut tribuni militum, dextra lanceam geſtantes, quorum munus fuerit non ſolum cuſtodiam corporis regis et tribuni militum agere*, (παρὰ τὸ λαβεῖν τὴν τοῦ βασιλέως καὶ χιλιάρχου δεξιὰν) *ſed etiam cuſtodire captivos, quorum dextrae catenae alligabantur.* (παρὰ τὸ λαβεῖν τὴν τοῦ δεσμίου δεξιάν.) Nam vincti, quominus evadere poſſent militum cuſtodiam, per catenam adſtringebantur manu dextra ad manum cuſtodis ſiniſtram. Caeterum, ut monuit *Wetſtenius N. T.* T. II. p. 616. reperitur haec vox apud *Theophylactum Simocattam* IV, 1. et *Conſtantin. Porphyrog. Themat.* I, 1.

ΔΕ΄ΟΜΑΙ, fut. δεήσομαι, 1) proprie: *egeo, indigeo, opus habeo.* Sic legitur apud *Aeſchin. Socr.* Dial. II, 27. οὐδὲν δεοίμεθα ἰατρικῆς, et paulo poſt: οὐδὲν δεοίμεθα χρημάτων. *Xenoph. de Rep. Athen.* II, 3. *Lex. Cyr. MS. Brem.* δέομαι· λείπομαι. *Lex. Vet.* δέομαι· χρήζω. Conf. *Suiceri Theſ. Eccleſ.* T. I. p. 838. 2) *rogo, oro, expeto mihi aliquid.* Habet poſt ſe genitivum, ubi tamen non opus eſt ſubintellegere ſubſtantivum cognatum δέησις. Matth. IX, 38. δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ rogate dominum meſſis. Luc. V, 12. VIII, 28. 34.

δέομαι

δέομαί σου quaero ex te, dic mihi. ibid. v. 38. Act. XXI, 39. XXVI, 3. Rom. I, 10. 2 Cor. V, 20. Galat. IV, 12. 3) *precor, preces facio.* Luc. XXI, 36. *ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι* precibus continuis. Act. IV, 31. X, 2. *καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ παντὸς* semper precibus vacans. 4) sequente ὑπὲρ, vel περὶ, *deprecor, vel pro mea, vel pro aliorum salute.* Sic legitur in N. T. Luc. XXII, 32. *ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ* sed ego pro te deprecatus sum. Act. VIII, 24. *δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον* deprecamini pro me Deum. Eadem constructio verbi δέομαι cum πρὸς, loco genitivi, reperitur Ps. XXIX, 8. *καὶ πρὸς τὸν Θεόν μου δεηθήσομαι*, et Ps. LXIII, 1. In *deprecandi* vero notione δέομαι legitur in vers. Alex. Iob. IX, 15. Genes. XXV, 21. *ἐδεῖτο δὲ Ἰσαὰκ κυρίου περὶ Ῥεβέκκας.* Sirac. XXVIII, 4. *Phavor.* *δέομαι· ἀξιῶ, ἱκετεύω, λίσσομαι, γουνοῦμαι, πρεσβεύω, προτρέπομαι, παρακαλῶ, ἀντιβολῶ, λιπαρῶ, προσλιπαρῶ, λιτανεύω.*

ΔΕ´ΟΝ, *οντος, τὸ,* a *δεῖ oportet,* 1) proprie significat partim *deficiens,* partim *necessarium,* et inprimis, maxime in plurali numero, *τὰ δέοντα* de iis usurpatur, *quae sunt ad vitam sustentandam necessaria,* v. c. Exod. XXI, 10. ubi hebraico שאר *alimentum* in vers. Alex. respondet. ib. XVI, 22. 1 Regg. IV, 22. Prov. XXX, 8. *σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ αὐτάρκη.* 2 Macc. XIII, 20. *Suid.* *δέον· ἀναγκαῖον.* *Hesych.* *δέοντα· χρήζοντα, λείποντα.* 2) *decens, conveniens legibus divinis et humanis, quod aequitas et ius permittit.* *Suid.* *δέον σημαίνει καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον.* *Hesych.* *δέοντα· πρέποντα.* Act. XIX, 19. *δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν* conveniebat vos sedatos esse. 1 Tim. V, 13. *λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα* loquentes, quae non conveniunt legibus divinis. 3) *conveniens voluntati divinae.* 1 Petr. I, 6. *εἰ δέον ἐστὶ* si ita fert voluntas Dei. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 4. 8. T. I. p. 838.

ΔΕΡΒΑΙ´ΟΣ, *ου, ὁ, Derbensis, Derbe oriundus,* a Δέρβη *Derbe.* Semel legitur in N. T. Act. XX, 4. *καὶ Γάϊος Δερβαῖος.*

ΔΕ´ΡΒΗ, *ης, ἡ, Derbe.* Est nomen proprium urbis Lycaoniae in Isauriae confinio, teste Paulo Act. XIV, 6. et *Ptolemaeo* V, c. 6. unde a *Strabone* Libr. XII. Geogr. p. 853. C. urbs Isauriae esse dicitur. Dicebatur etiam Δέλβεια *Delbia,* quae vox in lingua lycaonica *iuniperum* notat. Commemoratur ter in N. T. Act. XIV, 6. 20. XVI, 1. Cf. *M. Antonini* Itinerarium p. 675. ed. *Wessel.*

ΔΕ´ΡΜΑ, *τος, τὸ,* 1) *pellis, cutis, corium,* a *δέρω excorio.* *Etym. M.* *δέρμα· κυρίως ἐπὶ τῶν ἀλόγων παρὰ τὸ δέρω, τὸ ἐκδέρω.* *Xenoph. Anab.* IV, 8, 19. 2) *vestis e pellibus facta.* Sic semel legitur in N. T. Hebr. XI, 37. *ἐν αἰγείοις δέρμασιν* vesti-

vestimentis, e caprinis pellibus paratis, quo amictu prophetae veteres utebantur. Zachar. XIII, 4.

ΔΕΡΜΑ'ΤΙΝΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *coriaceus, ex corio factus*, a *δέρμα*. Bis legitur tantum in N. T. Matth. III, 4. *καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ* cingulo pelliceo accinctus. Hebr. אזור עור 2 Regg. I, 8. Marc. I, 6. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 35. *σισύραν δερματίνην*. *Xenoph. Anab.* IV, 7, 18.

ΔΕ'ΡΩ, fut. *δερῶ*, 1) proprie quidem, ut compositum *ἐκδέρω*, *pellem detraho, excorio* significat, unde *δέρμα pellis*; quo in sensu in versione Alex. sec. Alex. Ald. et C. 2 Paral. XXIX, 34. hebr. הִפְשִׁיט respondet, et legitur apud *Homerum Iliad.* I, 459. *Hesych. δείραντες· ἐκδείραντες.* Idem: *ἔδειραν· ἐξέδειραν, ἐξεδερμάτισαν.* *Etym. M. δέρω· ἐκδέρω.* *Suidas* et *Phavor. δαίρω· τύπτω, δέρω δὲ, τὸ ἐκδέρω.* Sed saepe est i. q. *δαίρω*, et 2) *virgis et fustibus caedo, verbero, percutio*, notat, interdum etiam, *vulnus infligo*. Vid. *Pollux Onom.* III, c. 8. 9. Sic autem haud raro in N. T. legitur, v. c. Matth. XXI, 35. *ὃν μὲν ἔδειραν*, ubi *Beza* male correxit *ἔδηραν*. Luc. XII, 47. 48. *δαρήσεται πολλὰς, ὀλίγας*, sc. *πληγὰς*, gravius, levius caedetur. Ioh. XVIII, 22. ubi *δέρειν* est i. q. *διδόναι ῥάπισμα* v. 21. Act. V, 40. *δείραντες* postquam flagris caesi erant. ib. XXII, 19. Praeterea *δέρω* in hac significatione occurrit in fragmentis *Aquilae*, Prov. X, 8. *Aristoph. Ran.* 632. *Diog. Laërt.* VII, 23. *Δοῦλον ἐπὶ κλοπῇ, φασὶν, ἐμαστίγου· τοῦ δὲ εἰπόντος, εἵμαρτό μοι κλέψαι, καὶ δαρῆναι, ἔφη*, e quo loco satis apparet, *δέρειν* a *μαστιγοῦν* ita differre, ut hoc sit simpliciter: *caedere, verberare*, illud: *sanguinem ictu elicere, ictu cruentare.* *Gloss. Gr. Lat. δέρω· τύπτω*, vapulo, castigo. Idem *Etym. M.* tradit. 3) formula: *ἀέρα δέρειν aërem verberare*, quae 1 Cor. IX, 26. legitur, explicata iam est supra sub *ἀήρ*. 4) *δέρειν τινὰ εἰς πρόσωπον* in universum significat *contumeliosissime et indignissimo modo aliquem tractare.* 2 Cor. XI, 20. *εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει* si quis summa vos ignominia afficiat.

ΔΕΣΜΕΥ'Ω, fut. *εύσω*, 1) proprie: *colligo, constringo, ligo, vincio*, a *δεσμὸς vinculum*. Alex. usi sunt pro אלם Genes. XXXVII, 7. ubi de colligatione manipulorum dicitur, et pro צרר Iob. XXVI, 8. *Xenoph. Anab.* V, 8, 10. 2) *vinculis constringo carceri mancipatos, in vincula coniicio.* Act. XXII, 4. *δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς* vinculis constringens ac in carceres tradens. *Xenoph. Hiero* VI, 14. et VII, 12. 3) *impono.* Matth. XXIII, 4. *δεσμεύουσι φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα* imponunt onera gravia et portatu difficilia; ubi metaphora desumta est ab animalibus, quibus onera imponuntur et illigantur.

ΔΕΣΜΕ'Ω, ῶ, fut. *ήσω*, *vincio, ligo.* Semel legitur in N. T. Luc. VIII, 29. *ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσι* vinciebatur vinculis.

ΔΕΣΜΗ',

ΔΕΣΜΗ', ης, ἡ, etiam ΔΕ'ΣΜΗ, ης, ἡ, *fasciculus, manipulus*, a δέω, seu δεσμέω *ligo*. Semel legitur in N. T. Matth. XIII, 30. δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς colligite illa in fasciculos, seu manipulos. Respondet in versione Alex. hebr. אגדת *fasciculus*, Exod. XII, 22. λήψεσθε δεσμὴν ὑσσώπου. *Hesych.* δέσμην· ἀμάλλην. *Phavor.* δεσμεῖν τὸ τὰς δεσμὰς τῶν σταχύων δεῖν. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 404.

ΔΕ'ΣΜΙΟΣ, ου, ὁ, *vinctus, captivus*, ab eodem. Matth. XXVII, 15. 16. Marc. XV, 6. Act. XVI, 25. 27. XXIII, 18. XXV, 14. 27. XXVIII, 16. 17. Ephes. III, 1. ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ ob religionis christianae professionem in vincula coniectus, qui ib. IV, 1. ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, et 2 Tim. I, 8. ὁ δέσμιος κυρίου vocatur. Adde Philem. v. 1 et 9. Hebr. XIII, 3. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων curate vinctos. Interpretes graeci V. T. hebr. אסיר et אסור per δέσμιος reddiderunt, v. c. Alex. Eccles. IV, 14. Thren. III, 34. Zach. IX, 11. 12. *Aquila* Ies. XIV, 17. Iob. III, 18. et *Symmachus* Ies. XXIV, 22. Interdum omittitur, v. c. Luc. XXIII, 17. post ἕνα, coll. Marc. XV, 6.

ΔΕΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, et ΔΕΣΜΟ'Ν, οῦ, τό. In universum notat *ligamentum quodcunque*. *Xenoph. Anab.* III, 5, 6. Speciatim significat 1) *vinculum, quo captivi ligantur et vinciuntur*; et ἁλύσεις aeque ac πέδας complectitur. Luc. VIII, 29. καὶ διαῤῥήσσων τὰ δεσμὰ rumpens vincula. Act. XVI, 26. καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη et omnium vincula solvebantur. ibid. XXII, 20. Direxit autem ad normam consuetudinis atticae orationem suam *Lucas*, (et auctor 3 Macc. VI, 27.) *vincula* non δεσμοὺς, sed δεσμὰ appellans. Ita enim *Moeris*: Δεσμά· οὐδετέρως ἀττικῶς· δεσμοὶ ἀρσενικῶς ἑλληνικῶς. *Lucian. Prometh.* 1. Adde *Schol. Homer.* ad *Odyss.* I, 204. *Eustathium* ad *Odyss.* IX, p. 1598. 17. Rom. et *Thom. M.* voc. δεσμὰ, cuius observationem descripsit *Phavorinus*. Sed *Paulus*, qui vincula Philipp. I, 13. δεσμοὺς appellavit, hoc fecit Iudaeorum Alexandrinorum exemplo; Ier. II, 20. V, 5. Habac. III, 13. ut iam observavit *Fischerus* de *Vitiis Lexicorum N. T.* Prolus. XXX. p. 15. 2) *captivitas, conditio hominis, vinculis constricti*. Act. XX, 23. ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν captivitatem me et calamitates manere. ib. XXIII, 29. XXVI, 31. Philipp. I, 7. 13. ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γενέσθαι ut iam omnes sciant, me ob religionem christianam captivum esse. ib. v. 14. 16. οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου volunt molestias e vinculis novis augere. Philem. v. 10. ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς μου quem captivus ad religionem christianam adduxi. ib. v. 13. 3) metaphorice: *omne impedimentum, retinaculum, frenum*. Marc. VII, 35. καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ remotum est impedimentum linguae eius, h. e. restituta ei est loquela, ubi ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης est morbus, qui usum linguae impe-

impediebat, eamque quasi vinculis ligabat. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 8. 6. p. 287. 4) ὁ δεσμὸς τῦ Σατανᾶ morbus dicitur a Satana effectus. Conf. infra sub δέω.

ΔΕΣΜΟΦΥ'ΛΑΞ, κος, ὁ, *commentariensis, carceris et vinctorum custos*, qui hebraice שַׂר בֵּית־הַסֹּהַר vocatur, Genes. XXXIX, 21. 22. 23. (a δεσμὸς et φύλαξ *custos*.) Legitur in N. T. tantum Act. XVI, 23. 27. 36. de custode carceris, qui Philippis christianam religionem amplexus est.

ΔΕΣΜΩΤΗ'ΡΙΟΝ, ȣ, τὸ, *carcer*, in quo captivi vincti detinentur, a δεσμός. Legitur in N. T. Matth. XI, 2. Act. V, 21. 23. XVI, 26. Hebr. בֵּית סֹהַר Genes. XL, 3. *Suid.* δεσμωτήριον· ἡ φυλακή.

ΔΕΣΜΩ'ΤΗΣ, ȣ, ὁ, *vinctus, captivus*, ab eodem. Bis legitur in N. T. Act. XXVII, 1. 42. Respondet hebraico אָסִיר in versione Alex. Genes. XXXIX, 21. et apud *Symmachum* Iob. III, 18.

ΔΕΣΠΟ'ΤΗΣ, ȣ, ὁ, 1) generatim *dominum* notat, *qui aliis imperat et praeest alicui rei, quisquis ille sit.* Conf. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. Speciatim vero 2) *summum principem* apud Graecos significat *pleno iure subditis imperantem*, seu, *qui absoluta imperandi potestate gaudet*, ut ostendit *Ezech. Spanhem.* ad *Iuliani Orationes* p. 80 sq. Hinc in N. T. α) *Deus ipse dominus omnium, absolute summus*, δεσπότης vocatur Luc. II, 29. νῦν ἀπολύεις τὸν δȣλόν σȣ, δέσποτα nunc lubens moriar, o Deus! Act. IV, 24. δέσποτα, σὺ ὁ Θεός. Iud. v. 4. καὶ τὸν μόνον δεσπότην, Θεόν. Apoc. VI, 10. In versione Alex. respondet hebraico אֱלֹהִים, Ioh. V, 8. τὸν πάντων δεσπότην ἐπικαλέσομαι, et יְהוָה, Prov. XXIX, 26. Ier. XV, 11. Adde Sapient. VI, 7. VIII, 3. Hic vero observandum est, titulum δεσπότȣ numinibus quoque dari apud Veteres, ut multis exemplis docuit *El. Palairet. Obss. Crit.* p. 283. *Vriemoet* ad *dicta Classica V. T.* T. I. p. 131. et *F. Stosch. Archaeol. Oecon. N. T.* p. 32. β) *Iesus Christus* ob summum rerum humanarum imperium ipsi a Deo traditum. 2 Petr. II, 1 καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτȣ̀ς δεσπότην et Christum caput ecclesiae, qui eos ad doctrinam et felicitatem christianam adduxit. 3) *herus, qui praeest familiae et cuius imperio servi sunt subiecti.* 1 Tim. VI, 1. ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δȣ̃λοι, τȣ̀ς ἰδίȣς δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίȣς ἡγείσθωσαν. Tit. II, 9. δȣ́λȣς ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι. 1 Petr. II, 18. Eodem sensu δεσπότης legitur in versione Alex. Prov. XVII, 2. et XXII, 7. Neque δεσπότης quis dicitur solum respectu servorum, sed et respectu peculii adeoque, ut lat. *dominus*, est 4) *possessor*. 2 Tim. II, 21. καὶ εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ et utile possessori suo. Sic τȣ̃ δακτυλίȣ δεσπότης legitur apud *Lucianum* et δεσπότης χρημάτων apud *Theophyl.* Epist. 19. 5) *maritus*. 1 Petr. IV, 6.

ὡς

ὡς Σάῤῥα ὑπήκουσε τῷ ἀβραὰμ κύριον αὐτὸν καλοῦσα, coll. Genes. XVIII, 12. Conferendus est hic etiam *Elsnerus* in *Obss. Sacr.* p. 403. qui docuit, maritos apud Graecos et Romanos non solum κυρίους, sed etiam δεσπότας ab uxoribus appellatos esse, v. c. ab *Euripide* in *Medea* v. 223. et *Helena* v. 578.

ΔΕΥ͂ΡΟ. Adverbium, 1) *loci*, *huc*, *in hunc locum*. Hac vero significatione omittuntur semper imperativi πάρει, πάριθι, ἐλθὲ, ἴθι, χώρει, et deinde est adverbium *hortantis* et *accersentis* et significat *veni*, *adesdum*, *redi*. Matth. XIX, 21. καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι et huc redi, sequere me. Marc. X, 21. ubi δεῦρο τῷ ὕπαγε opponitur. Luc. XVIII, 22. Ioh. XI, 43. λάζαρε δεῦρο ἔξω Lazare exi. Apoc. XVII, 1. XXI, 9. Cant. IV, 8. δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου. Hist. Susann. v. 50. δεῦρο κάθισον. *Homer. Iliad.* ψ', v. 485. Interdum etiam hoc adverbium per *migra*, *abi*, *proficiscere*, reddi potest, v. c. Act. VII, 3. καὶ δεῦρο εἰς γῆν, ἣν ἄν σοι δείξω migra in terram, quam tibi sum ostensurus. ibid. v. 34. καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς αἴγυπτον et iam abi, mittam enim te in Aegyptum. In hoc sensu respondet hebr. לֵךְ apud Alexandrinos 2 Regg. III, 13. V, 19. 2) *temporis*, omisso τοῦ χρόνου, *nunc*, *hoc tempore*, quod interdum cum praepositione aut particula, praepositionis vicaria, constructum nominascit, exprimendum per *hoc momentum*, *praesens tempus*. Sic semel legitur in N. T. Rom. I, 13. καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο et semper hucusque impeditus fui. — *Suid.* δεῦρο· ἐνθάδε, ἐπὶ τοῦ παρόντος. *Hesych.* δεῦρο· ἐνθάδε, ἐλθὲ εἰς τοῦτον τὸν τόπον, ἢ ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἢ νῦν, ἢ παρακελευστικῶς. *Eustath.* in *Il.* γ', 301, 51.

ΔΕΥ͂ΤΕ. Adverbium, *hortandi*, *accersendi* et *excitandi* vim habens, quod autem non in quavis cohortatione locum habet, sed in invitatione tantum ad *eundum*, *accedendum* vel *assidendum*. Hinc vertendum *huc*, *agite*, *adeste*, *venite*. Matth. IV, 19. δεῦτε ὀπίσω μου venite post me, h. e. sequimini me, estote discipuli et sectatores mei. ibid. XI, 28. δεῦτε πρός με accedite ad me, h. e. amplectimini vera fide meam doctrinam. ibid. XXII, 4. δεῦτε εἰς τοὺς γάμους venite ad convivium. ibid. XXV, 34. δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου adeste patri meo cari. ib. XXVIII, 6. Marc. I, 17. VI, 31. Ioh. IV, 29. XXI, 12. Apoc. XIX, 17. Interdum simpliciter *agite*, *agedum*, reddendum est v. c. Matth. XXI, 38. Marc. XII, 7. Luc. XX, 14. Respondet hoc adverbium hebraico לְכוּ, quod iisdem plane modis, ut δεῦτε a Scriptoribus N. T. usurpatur, v. c. Gen. XXXVII, 19. 2 Regg. VI, 19. XXII, 13. Alexandrini δεῦτε posuerunt pro הָבָה *agedum*, Genes. IV, 7. XI, 3. pro בֹּאוּ, Iudd. IX, 15. Iob. XVII, 10. et pro אֵתָיוּ, Ies. LVI, 9. *Phavor.* δεῦτε· ἐπίῤῥημα παρακελευσματικὸν, ἀντὶ τοῦ ἄγετε.

ΔΕΥ-

ΔΕΥΤΕΡΑΙΟΣ, αία, αῖον, 1) *secundarius, alternis diebus, seu secunda die aliquid faciens* vel *patiens*, a δεύτερος. 2) adverbialiter ponitur: *postridie* vel *secundo*, seu *postero die*. Sic semel legitur in N. T. Act. XXVIII, 13. δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, h. e. secundo die delati sumus Puteolos, pro τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ. Eodem modo δευτεραῖος usurpatum legitur a *Xenoph. Cyrop.* V, 2. 1. δευτεραῖοι δὲ ἀμφὶ δείλην γίγνονται πρὸς τῷ Γωβρύα χωρίῳ. *Diod. Sic.* XVI, 68. διανύσας ἐπὶ τὸ ἀόρνον δευτεραῖος. *Polyb.* II, 70, 4. Elegans vero ac frequens Graecis esse pro adverbiis adhibere adiectiva, docuit *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* III, 14. Inprimis vero numeralia in αῖος a Graecis usurpari solita esse pro adverbiis, dierum intervallum, quo quis aliquid fecerit, significantibus, ostendit *Vigerus* de *Idiotismis Gr. dict.* p. 70. ed. *Zeunii.* Conf. infra sub τεταρταῖος, et *I. H. Maii Obss. SS.* Lib. III. p. 135 sq.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ. Adverbium, *iterum, secundo, secunda vice.* Ioh. III, 4. μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν; poteritne iterum uterum matris intrare? ib. XXI, 16. λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον iterum, secunda vice eum interrogat. 1 Cor. XII, 28. Apoc. XIX, 3. Saepius non legitur in N. T. In vers. Alex. pro hebraico שֵׁנִית, Genes. XXII, 15. XLI, 5. פַּעֲמַיִם, Genes. XXVII, 36. et chaldaico תִּנְיָנוּת, Dan. II, 7. positum reperitur.

ΔΕΥΤΕΡΟΠΡΩΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *secundo primus*, ex δεύτερος *secundus*, et πρῶτος *primus*. Vocabulum hoc novum et a Luca, ut videtur, effictum, semel tantum legitur cap. VI, 1. ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ accidit autem sabbato secundo primo. Significat autem σάββατον δευτερόπρωτον *primum sabbatum a die secundo festi paschatis numeratum, seu septimum diem in festo paschatis, qui aeque ac primus sacer erat.* Scilicet festi paschalis, quod per 7 dies celebrabatur, secundus dies maxime erat festivus, quo primitiae messis offerebantur Deo. Levit. XXIII, 11. Ab hoc secundo die Iudaei numerant septem hebdomadas et septem sabbata, usque ad festum Pentecostes. Levit. XXIII, 15. Prima hebdomas vocabatur ἑβδομὰς δευτερόπρωτος, et primum sabbatum σάββατον δευτερόπρωτον, seu πρῶτον ἀπὸ τῆς δευτέρας τοῦ πάσχα. Hanc interpretationem, omnium facillimam, et summa veri specie commendabilem, primus protulit *Scaliger* de *Emendatione temporum*, Lib. VI. p. 557. quem secutus est *Casaubonus* in *Exercitt. Antibaron.* p. 272. Conf. etiam *Bibl. Brem.* Cl. V, p. 422 sq.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ, α, ον, *secundus, alter, posterior.* Matth. XXI, 30. καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ, seu, secundum alios codices, ἑτέρῳ. ib. XXII, 29. δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ alterum praeceptum non absimile. Luc. XII, 38. ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ in

ſecunda vigilia. Apoc. II, 20. — Neutrum τὸ δεύτερον adhibetur quandoque adverbialiter, ſignificans: *iterum, rurſus, ſecundo, ſecunda vice, deinde*; v. c. 2 Cor. XIII, 2. ὡς παρὼν τὸ δεύτερον. Iud. v. 5. τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν deinde vero immorigeros perdidit. — Eandem ſignificationem habet formula: ἐκ δευτέρου *ſecundo, ſecunda vice, iterum*, quae legitur Matth. XXVI, 42. Marc. XIV, 71. Ioh. IX, 24. Act. X, 15. XI, 9. Hebr. IX, 28. pro qua etiam interdum ἐν δευτέρῳ ponitur, v. c. Act. VII, 13. Expreſſa videtur haec formula ad hebraicum שֵׁנִית Ierem. I, 13. Zach. IV, 12. quanquam eodem quoque ſenſu legitur apud *Polybium* XIV, 9. — Ὁ δεύτερος ἄνθρωπος, qui 1 Cor. XV, 47. commemoratur, eſt *Chriſtus*, quem Iudaei etiam Adamum poſtremum, ſeu ſecundum appellare ſolebant. Conf. ſupra ad ἀδάμ.

ΔΕΧΟΜΑΙ, fut. δέξομαι, 1) *capio, ſumo in manus*. Luc. II, 28. καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας et ipſe eum ſuis ulnis excepit. ibid. XXII, 17. καὶ δεξάμενος ποτήριον tum accepto calice. Epheſ. VI, 17. *Homer. Iliad.* Ζ, v. 226. 2) *accipio*, et ſpeciatim *ultro ac lubens aliquid accipio*, inprimis ſi cum λαμβάνω coniungitur. Luc. XVI, 6. 7. δέξαι σου τὸ γράμμα accipe cautionem tuam. Act. XXII, 5. παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος a quibus et litteras accepit. ib. XXVIII, 21. 2 Cor. VIII, 4. Philipp. IV, 18. δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν accepto munere veſtro per Epaphroditum. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 10. et 5, 5. *Heſych.* δέχεσθαι· λαμβάνειν. 3) *hoſpitio aliquem excipio*, (*Polyb.* II, 15.) et ex adiuncto: *benigne et humaniter aliquem tracto et recipio, beneficiis afficio*; i. q. ἀποδέχομαι, noſtrum: *einen gütig aufnehmen*. Matth. XVIII, 5. coll. Marc. XI, 41. Luc. IX, 11. καὶ δεξάμενος αὐτοὺς et amanter eos excepit. ib. v. 48. et 53. καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν ſed illi non hoſpitio exceperunt eum. ibid. XVI, 4. δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. Act. XXI, 17. ἀσμένως ἐδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοὶ lubenter exceperunt nos fratres. 2 Cor. VII, 15. Galat. IV, 14. Coloſſ. IV, 10. δέξασθε αὐτὸν amanter et honorifice eum excipite. Hebr. XI, 31. Eodem modo legitur apud *Arrianum* Diſſ. *Epictet.* III, c. 26. ἵνα μηδείς σ' εἰς οἰκίαν θέλῃ δέξασθαι. *Xenoph. Anab.* VII, 7, 26. *Oecon.* V, 8. 4) *receptum aliquem contineo*, i. q. κατέχω. Ex hac notione, quam multis locis veterum comprobavit *El. Palairet. Obſſ. Philol. Crit.* p. 281. explicandus fortaſſe erit locus Act. III, 21. ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι quem coelum oportet receptum continere. Conf. *Iuſtin. Mart. Apol.* I, §. 60. Sed haud pauci interpretes, *Lutherum* ſecuti, verbo δέχεσθαι in l. l. *occupandi* notionem ſubiicere maluerunt, ut ſenſus ſit, *quem, ſc. I. C. occupare oportet*

tet coelum: quae explicatio egregie confirmatur loco *Eurip. Alcest.* v. 817. ubi servus ad Herculem: *οὐκ ἦλθες ἐν δέοντι, δέξασθαι δόμοις.* 5) metaphorice: *admitto*, nostrum: *statt finden lassen.* 2 Cor. VIII, 17. *ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο* admisit preces meas. Eodem modo לָקַח Prov. IV, 10. 6) *disco, audio, cognosco.* 2 Cor. XI, 4. *ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον, ὃ οὐκ ἐδέξασθε* aut aliam doctrinam, quam non a nobis edocti estis. Iacobi I, 21. *ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον* animo obsequioso discite doctrinam christianam, quae vobis traditur. *Accipere* autem Hebraeis pariter ac Graecis et Latinis de auscultantibus et discentibus adhiberi solet. Ita לָקַח in Proverbiis Salomonis (unde לֶקַח *ipsa doctrina* vocatur, quae discitur,) et *παραλαμβάνειν* in N. T. haud raro adhibetur, (ut infra docebitur) item *accipere* apud *Virg. Aen.* II, 65. et ipsum adeo *δέχεσθαι* apud Scriptores extores reperitur, v. c. *Herodian.* I, 5. §. 20. ad quem locum videndus *Ernestius.* 7) *assentior, fidem habeo, amplector, probo.* Matth. X, 40. qui vestrae doctrinae fidem habet, meam adeoque ipsius Dei doctrinam amplectitur, coll. v. 14. ibid. XI, 14. *εἰ θέλετε δέξασθαι* si verbis meis fidem habere velletis. Luc. VIII, 13. *μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον* lubenter assentiuntur doctrinae traditae. Act. VIII, 14. *ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ* Samaritanos doctrinam christianam amplexos esse. ib. XI, 1. XVII, 11. 1 Cor. II, 14. *οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ* non probat hanc doctrinam divinam. 1 Thess. I, 6. II, 13. *Aristot. Rhetor.* III, 17. *Thucyd.* IV, 16. *Herodot.* VII, 102. 8) *volo, οὐ δέχομαι nolo, recuso, respuo, reiicio.* 2 Thess. II, 10. *ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο* quia noluerunt amare, colere et venerari veram doctrinam christianam, quasi *ἀνθ' ὧν τὴν ἀλήθειαν οὐκ ἠγάπησαν.* *Thucyd.* V, 32. *μὴ δεχομένων τῶν Ἀθηναίων* nolentibus, recusantibus Atheniensibus. Conf. *Budaei Comment. Ling. Gr.* p. 892. 9) *benevole accipio, delector.* Act. VII, 59. *δέξαι τὸ πνεῦμά μου* benevole accipe, quam tibi sacrificii loco iam offero, vitam; nisi quis vertere malit: *recipe vitam meam,* seu, *reddo tibi vitam, quam mihi dedisti,* ex notione *recipiendi*, quam *δέχεσθαι* habet apud *Callimachum Hymn.* in *Lavacr. Pallad.* v. 116. et *Homer. Iliad.* XVIII, 237. Sed prior interpretatio magis convenire videtur usui Hellenistarum. Nam in vers. Alex. *δέχομαι* haud raro hebraico רָצָה respondet. Levit. VII, 18. XIX, 7. XXII, 23. Deut. XXXIII, 11. Adde Iob. VIII, 20. Ier. VI, 20. 10) *fero, tolero, perfero,* i. q. *ἀνέχομαι.* 2 Cor. XI, 16. *ὡς ἄφρονα δέξασθέ με* me paululum iactabundum patienter ferte, coll. v. 19. *Aelian. V. H.* III, 26. De hac significatione rariore aeque ac reliquis huius vocis notionibus eleganter pro more suo egit *Schwarzius* in notis ad *Olear. de Stilo N. T.* p. 348. et in *Comment. Crit. L. Gr.* p. 319.

p. 319. cui addendus est *Heisenius* in *Novis Hypothesibus* ad *Epistolam Iacobi* p. 470 sq.

ΔΕΩ, fut. *δήσω* et *δέσω*. Verbum atticum, pro quo Graeci caeteri *δεσμῶ* usurpant, quod 1) proprie in universum *ligare*, *vincire*, *vinctum detinere* significat, interdum etiam compositorum vim habet, et *alligare*, *colligare*, *devincire* significat. Matth. XIII, 30. *καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς* et colligate ea in fasciculos. ibid. XXI, 2. *ὄνον δεδεμένην* asinam alligatam. Marc. V, 4. XI, 2. 4. Luc. XIX, 30. Ioh. XI, 44. Act. X, 11. *τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον* quatuor extremis devinctum. ib. XXI, 33. *ἐκέλευσε δεθῆναι ἁλύσεσι δυσὶ* iussit vincire catenis duabus. 2) *in vincula coniicio*. Matth. XXVII, 2. Marc. XV, 1. 7. *μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος* cum factiosis in vincula coniectus. Act. IX, 2. 14. 21. XXI, 13. XXII, 5. 29. XXIV, 27. Coloss. IV, 3. *δι᾽ ὃ καὶ δέδεμαι* ob cuius professionem sum in vincula coniectus. 3) metaphorice: *interdico*, *aliquid illicitum pronuncio*. Matth. XVI, 19. *ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς* quidquid interdixeris aut illicitum pronunciaveris, et a Deo prohibitum esse censebitur. Sic chaldaicum אֱסַר et אֱסָרָה ab אֱסַר *vincire* etiam *interdictum* notat, Dan. VI, 8. 9. 14. 16. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 431 sq. 4) *obligo*, *ad fidem vel obsequium adstringo*, *obstringo*. Rom. VII, 2. *ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ* mulier maritata, vivente adhuc marito, obligata est legibus matrimonii. 1 Cor. VII, 27. *δέδεσαι γυναικί* obligatus es uxori. ibid. v. 39. *γυνὴ δέδεται νόμῳ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς*. Ita אָסַר Num. XXX, 5. 10. 5) *cogo*, *urgeo*, *impello ad aliquid faciendum*. Act. XX, 22. *ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι*, h. e. ego vehementiorem animi impetum sentiens, seu, sponte mea proficiscor Hierosolymam, ut adeo *δεδεμένος τῷ πνεύματι* sit i. q. *συνεχόμενος τῷ πνεύματι*, ibid. XVIII, 5. Ita enim hanc loquendi rationem paullo obscuriorem explicandam censeo; nam eorum opinionem, qui vertunt: *animo vincula praesentiens*, orationis *συνάφεια* non admittit. Eleganter vero *δέειν*, et composita illius, cum dativo poni pro *cogere*, *impellere*, multis docuit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. II. p. 107. 6) *prohibeo*, *impedio*. 2 Tim. II, 9. *ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται* sed propagatio religionis christianae impediri nequit. 7) *morbo afficio*, *morbum immitto*. Luc. XIII, 16. *ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς* quam morbo affecit Satanas annos octodecim. Vide supra ad *δεσμός*.

ΔΗ, particula, quae in soluta oratione perpetuo postponitur, in carmine vero modo praeponitur, modo postponitur et varias significationes habet. Est autem 1) particula *affirmantis*, significans *omnino*, *sane*, *utique*, *profecto*, i. q. *δῆτα*. 2 Cor. XII.

XII, 1. καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι gloriari sane non convenit mihi. *Aeschin. Socr.* Dial. I. §. 12. καὶ μὴν δὴ πλείους ἂν ἦν ῥᾳδίᾳ. *Xenoph. Cyrop.* I, 5. 27. πολὺν δὴ χρόνον. ibid. II, 4. 11. πολλάκις δή. 2) *nempe, nimirum, videlicet.* Matth. XIII, 23. ὃς δὴ καρποφορεῖ qui videlicet fructum fert. *Xenoph. Cyrop.* I, 3. 8. τῷ δὴ εἰ φάρμακα ἐγχέοιεν, καὶ κυαθίζοιεν αὐτοῖς. 3) particula *excitantis* et *hortantis, age, agedum, quaeso,* Luc. II, 15. διέλθωμεν δὴ εἰς Βηθλεὲμ agedum Bethlehemum abeamus. Act. XV, 36. ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν age reversi invisamus fratres nostros. *Xenoph. de Rep. Laced.* VI, 3. δὴ τί; quorsum quaeso? Iudith. XIII, 11. ἀνοίξατε δὴ τὴν πύλην. 4) vim *concludendi* e superioribus habet, *igitur, proinde,* i. q. ἄρα. 1 Cor. VI, 20. ἠγοράσθητε τιμῆς, δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν magno redemti estis pretio, sancte igitur colite Deum etiam corpore vestro. Cant. trium puer. μὴ δὴ παραδῷς ἡμᾶς ne igitur tradas nos. *Gloss. MS.* in Cantica Script. μὴ δή· μὴ οὖν. *Xenoph. Mem.* III, 6. 7. ἴθι δή, ἔφη, ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα ἑκατέρου αὐτῶν. 5) interdum *abundat,* v. c. Act. XIII, 2. ἀφορίσατε δή μοι τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον segregate mihi Barnabam atque Saulum. Fortasse tamen δὴ in hoc loco per *nunc,* seu *iam* reddi commode posset; nam non solum Iob. VI, 3. in versione Alex. τῷ עַתָּה respondet, sed etiam apud optimos Scriptt. gr. pro ἤδη ponitur, v. c. *Aristoph. Plut.* v. 227. *Aves* v. 551. *Homer. Od.* I, 124. *Iliad.* II, 135. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 20. Adde *Schol. Aristoph. Nub.* v. 700. quem *Suidas* compilavit. *Hesych.* δή· γάρ· ἤδη γάρ. Eleganter de variis huius particulae significationibus post *Vigerum* de *Graecae Dict. Idiotismis* p. 480 — 487. et *Devarium* de *Gr. Ling. particulis* p. 107. sq. ed. *Reusmanni,* egit *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 5. 3. T. I. Opp. p. 864. et *Sturzius* in *Lexico Xenophonteo* s. h. v.

ΔΗΛΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *facile noscendus, manifestus, notus, evidens, perspicuus, certus.* Δῆλον, sc. ἐστὶ, *manifestum est, patet, liquet, intelligitur. Hesych.* δῆλον· φανερὸν, ὁρατόν. Matth. XXVI, 73. ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ tua te dialectus notat, seu, prodit. 1 Cor. XV, 27. δῆλον, sc. ἐστὶ, sponte intelligitur. Galat. III, 11. δῆλον exinde apparet. 1 Tim. VI, 7. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Vigerum* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 83 sq.

ΔΗΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *patefacio, manifesto, in lucem protraho.* 1 Cor. III, 13. ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει dies enim in lucem protrahet. 2) *revelo, futura alicui significo.* 2 Petr. I, 14. καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι quemadmodum mihi etiam a Domino nostro I. C. praedictum est. 3) *nuncio, narro, perfero ad aliquem.* 1 Cor. I, 11. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν perlatum enim est ad me de vobis. Coloss. I, 8. ὁ καὶ δηλώσας

λέγων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην qui etiam mihi de vestro sincero amore narravit. 2 Macc. II, 23. VII, 42. X, 10. *Polyb.* II, 22, 11. 4) *doceo, signo quodam ostendo, declaro.* Hebr. IX, 8. τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου quo tanquam signo declarare volebat Sp. S. ubi vid. *Wetstenius.* ibid. XII, 27. τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν μετάθεσιν illa vero vox *adhuc semel* innuit abrogationem legis mosaicae. 1 Petr. I, 11. *Polyb.* VI, 26, 6. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* δηλῶσαι· φράσαι, δεῖξαι, σημᾶναι.

ΔΗΜΑΣ, ᾶ, ὁ. *Demas.* Nomen proprium viri graecum, quod quibusdam (v. c. *Wetstenio N. T.* T. II. p. 366.) ex Δημήτριος contractum videtur; alii vero ex δῆμος *populus* natum esse iudicant, ut significet *popularem,* seu *plebeium.* Fuit socius Pauli eiusque in propaganda religione christiana coadiutor, qui postea, aerumnis et afflictionibus Christianorum territus, ad Iudaeos reversus est. Coloss. IV, 14. 2 Tim. IV, 10. Philem. v. 24.

ΔΗΜΗΓΟΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *verba ad populum facio, orationem ad populum habeo, concionor.* (ex δῆμος *populus*, et ἀγορέω *concionem in foro habeo.*) Verbum proprium apud historicos Scriptores de orationibus Caesarum, regum, magistratuum et oratorum, ad populum et milites habitis; unde δημηγορίαι *conciones populares* (*Xenoph. Mem.* IV, 6, 14.) dicuntur, et δημηγόρος vocatur *orator, qui pro concione verba facit.* (*Xenoph. Hell.* VI, 2, 27.) Conf. *Taylor.* ad *Lysiae Oratt.* p. 171. et *Spanhem.* ad *Iulian. Oratt.* p. 208. Tantum legitur apud Lucam Act. XII, 21. καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτοὺς et in throno sedens concionabatur ad eos. Prov. XXX, 31. καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει. *Xenoph. Mem.* III, 6, 1. *Hesych.* δημηγορῶν· εἰς τὸν δῆμον λέγων. — δημηγορῆσαι· ἐν δήμῳ λαλῆσαι. Vide *D'Orville* ad *Charit.* p. 8.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ου, ὁ. *Demetrius.* Nomen proprium originis graecum (a Δημήτηρ, τρος, *Ceres*, q. d. *Cerealis*) cuiusdam argentarii Ephesini, qui faciebat templa argentea Dianae, (seu aediculas argenteas, templum Ephesinum repraesentantes, in quas parva Dianae simulacra recondebantur) et cum sociis artis aliisque seditionem contra Paulum movebat. Commemoratur Act. XIX, 24. 38. — Est etiam nomen viri alicuius probi, qui laudatur a Iohanne Epist. III, v. 12.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie vi etymologiae (conflatum enim est ex δήμιος *publicus*, et ἔργον *opus*) est is, *qui, quae ad rempublicam pertinent, facit, cuius labores in publica cedunt commoda,* ὁ τὰ δημόσια ἐργαζόμενος, teste auctore *Etym. M.* Hinc magistratus gentis Achaeorum δημιουργοί vocantur apud *Polybium Exc. Legat.* 42. ἔγραψε τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς δημιουργοῖς τῶν Ἀχαιῶν. *Aristot. Polit.* II, 10. οἱ μὲν

νόμων

πλῆθος ἐχρῆτο δημιουργοῖς μόνον, οἱ δὲ καὶ πολιτείας. Conf. *Dukerum* ad *Thucyd.* V, 47. *Suid.* ὁ τὰ δημώδη ἐργαζόμενος. 2) *quilibet opifex, auctor et conditor alicuius rei, causa.* Sic v. c. *statuarii* atque *pictores* apud *Aelian. V. H.* XIV, 37. δημιουργοὶ appellantur, et 3 Macc. IV, 1. Onias κακῶν δημιουργὸς dicitur. In hoc sensu tantum legitur Hebr. XI, 10. urbs, cuius τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ Θεὸς, h. e. artifex et auctor Deus est. Non solum vero a Scriptoribus sacris, sed profanis etiam vox δημιουργὸς Deo saepissime tribuitur, quatenus est auctor et creator universi. Sic *Iosephus A. I.* VII, 14. 11. τὸν Θεὸν δημιουργὸν ἀνθρωπίνων καὶ θείων appellat, (adde *Xenoph. Mem.* I, 4. 2.) et *Cicero* adeo de *Nat. Deorum* I, c. 8. Deum vocat opificem et aedificatorem mundi. Conf. *El. Palairet. Obss. Phil. et Crit.* p. 488. et *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 846. *Suid.* χειροτέχνης, ὁ τὰ μὴ ὄντα ποιῶν. *Etym. M.* δημιουργός: ὅν καὶ ὁ τῶν πάντων ποιητὴς Θεὸς δημιουργὸς εἴρηται. Vide etiam *Hesychium* s. h. v. et *Valkenar.* Diatribe in *Eurip.* reliquias p. 39 sq. nec non *Wetstenium N. T.* T. II. p. 425.

ΔΗΜΟΣ, ου, ὁ, 1) *populus, plebs.* Act. XII, 22. ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει populus vero acclamabat. ib. XIX, 33. ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ ad populum pro Iudaeis volebat dicere. 2) *forum, seu omnis locus, ubi populus esse et convenire solet.* Sic legitur in N. T. Act. XVII, 5. ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον conati sunt eos producere in forum, sc. ad praefectos civitatis, quod v. 6. additur. ib. XIX, 30. τοῦ δὲ Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, ubi δῆμος est i. q. v. 29. θέατρον dicitur. Sic etiam apud Graecos persona ponitur pro loco, ubi est et versatur, v. c. *Aelian. V. H.* II, 1. εἰς τὸν δῆμον παρελθεῖν. *Pindar. Olymp.* VII, 56. θεὸς ponitur pro *templo Apollinis*, et apud *Xenoph. Mem.* I, 1. 4. εἰς ἀνθρώπους est: *eum in locum, ubi est frequentia hominum.*

ΔΗΜΟΣΙΑι, *palam, in conspectu populi,* plene: ἐν δημοσίᾳ χώρᾳ *in loco publico.* Est adverbium a δημόσιος *publicus.* Legitur in N. T. Act. XVI, 37. δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ palam nos virgis caedi iusserunt. ibid. XVIII, 28. XX, 20. δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους publice privatimque. 2 Macc. VI, 20. 3 Macc. II, 27. *Xenoph. Mem.* IV, 8. 2. δημοσίᾳ ἀποθνήσκειν supplicio publice affectum mori.

ΔΗΜΟΣΙΟΣ, ία, ον, *publicus, ad rempublicam pertinens, usibus reipublicae destinatus,* a δῆμος *populus.* Semel legitur in N. T. Act. V, 18. καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ et posuerunt eos in custodia publica, seu in carcere publico, qui etiam Graecis simpliciter τὸ δημόσιον, scil. οἴκημα, et Latinis publicum dicitur. *Hesych.* δημόσιον· δεσμωτήριον. Idem tradit *Schol.* ad *Thucyd.* V, 18. ubi conferendus *Dukerus.*

ΔΗΝΑ-

ΔΗΝΑ'ΡΙΟΝ, ου, τό. Ipſa vox latina *denarius*. Fuit nummus argenteus Romanorum, qui etiam in uſu erat apud Iudaeos, cum a Romanis ſubiugati eſſent; unde pro cenſu ordinario denarium, vel eius valorem Romanis ſolvere tenebantur. (Vide infra ſub κῆνσος et Matth. XXII, 19.) Erat par pondere et valore drachmae atticae; conſtabat nempe decem aſſibus, (unde dictus videtur, quanquam poſtea etiam XVI aſſes valuerit, nam pretium numiſmatis, ut ſolet, ſaepe variavit) ſeu quatuor ſeſtertiis, et conſtituebat quartam partem argentei ſicli et octavam partem noſtri imperialis, ſeu tres groſſos. Vid. *Plinii H. N.* XXI, c. 109. *Eiſenſchmidt* de *Ponderibus et Menſuris* c. II. p. 31. et *Marcell. Donatus* ad *Taciti Annal.* I. c. 26. Legitur in N. T. Matth. XVIII, 28. *ἑκατὸν δηνάρια*, ſeu duodecim thaleros et dimidium. ibid. XX, 2. 9. 10. 13. ex quo loco apparet, operariis pro mercede laboris unius diei, quemadmodum, *Tacito* teſte, (*Annal.* I, 17.) militibus pro ſtipendio unius diei, denarium tantum fuiſſe conſtitutum. (Vide *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 453.) Marc. VI, 37. XII, 15. XIV, 5. Luc. VII, 41. X, 35. XX, 24. Ioh. VI, 7. XII, 5. Apoc. VI, 6. *Heſych.* *δηνάριον· τὸ νόμισμα, ἢ εἶδος ἀργυρίου.*

ΔΗ'ΠΟΤΕ. Adverbium, compoſitum ex *δή* et *ποτὲ aliquando*, reſpondens latino *tandem*, vel *demum*, vel *cunque*, quod nunquam per ſe conſiſtere poteſt, ſed ſemper ſubiicitur articulo alicui relativo vel nomini, aut adverbio, itidem relativis, ut bene obſervavit *Devarius* de *Gr. Ling. Particulis* p. 110. In N. T. ſemel legitur Ioh. V, 4. *ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι* quocunque demum morbo detinebatur. ubi vid. *Wetſtenius.*

ΔΗ'ΠΟΥ, *utique, omnino, ſane, profecto.* Adverbium, quod fere ſemper in aſſertionibus adhibetur. (ex *δὴ ſane* et *ποῦ ubi.*) Semel in N. T. legitur Hebr. II, 16. *οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται* non enim profecto angelis auxilium tulit. ubi videndus *Wetſtenius. Xenoph. Anab.* VII, 6. 11. *ὅπερ εἰκὸς δήπου ἦν.* et *Cyrop.* I, 6. 7.

ΔΙΑ', praepoſitio variae ſignificationis. Nam, extra compoſitionem nominibus iunctum et pronominibus, regit

I. *Genitivum* et reſpondet latino *per*, ſed varia ſignificatione. Significat autem 1) *per*, ita, ut *cauſa efficiens* et quidem *principalis* indicetur. Ioh. I, 3. *πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο* omnia per ipſum creata ſunt. Rom. I, 5. *δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν* cuius beneficio contigit nobis munus apoſtolicum. 1 Cor. I, 9. *δι' οὗ ἐκλήθητε* per quem invitati eſtis. 2) *per*, ita, ut *cauſam efficientem miniſterialem* denotet. Matth. I, 22. *τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ* προ-

προφήτε praedictum a Deo per prophetam, Ibid. II, 5. 19. Act. XXI, 19. διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Ioh. I, 17. ὅτι ὁ νόμος διὰ μωσέως ἐδόθη lex per Mosen lata est. 1 Cor. III, 5. διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε viri, quorum ministerio ad religionem christianam adducti estis. ibid. IV, 15. et al. Διὰ χειρὸς vel διὰ χειρῶν τινὸς *per aliquem*. Marc. VI, 2. Act. V, 12. XV, 23. — διὰ χειρῶν *arte humana*, Act. XIX, 26. 3) *per*, quando sermo est de *causa instrumentali*. Luc. I, 70. καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων προφητῶν αὐτοῦ. ibid. VIII, 4. εἶπε διὰ παραβολῆς, et v. 18. 2 Ioh. v. 12. nolo scribere διὰ χάρτου καὶ μέλανος. Marc. XVI, 20. βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. Act. XV, 32. ib. XVIII, 9. et XIX, 28. Rom. III, 20. Huc refer etiam formulas διὰ βραχέων, vel δι' ὀλίγων, sc. ῥημάτων, *breviter*, *brevibus*. Hebr. XIII, 22. 1 Petr. V, 12. *Lysias* Orat. XI, c. 1. extr. ὡς ἂν δύνωμαι δι' ἐλαχίστων διδάξω. — διὰ λόγου *coram*, *praesens*, *per nuncium*. Act. XV, 27. 2 Thess. II, 15. 4) *per*, de *causa impulsiva*, *sive sit principalis*, *sive minus principalis*. Rom. III, 24. διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ per redemtionem, quae facta est per I. C. ibid. v. 22. 25. 30. IV, 13. Galat. II, 16. 5) *per*, ut *causam meritoriam* significet. Rom. V, 1. 2. 11. δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. 1 Thess. V, 9. Act. X, 36. 43. XIII, 38. XX, 28. 6) *per*, ut *tempus* indicet. Luc. V, 5. δι' ὅλης τῆς νυκτὸς per totam noctem. Matth. XVIII, 10. διὰ παντὸς, sc. χρόνου, semper. Act. I, 3. δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα per quadragintadies. 7) *per*, si *motum per locum* signat. Matth. II, 12. δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν per aliud iter patriam repetiere. ibid. VII, 13. διὰ τῆς στενῆς πύλης per angustam portam. VIII, 28. XIX, 24. Marc. X, 1. διὰ τοῦ, sc. μέρους, πέραν τοῦ ἰορδάνου per regionem trans Iordanem. Luc. XVII, 11. διὰ μέσου σαμαρείας καὶ γαλιλαίας. Ioh. X, 1. διὰ τῆς θύρας. *Polyb.* XI, c. 9. διὰ μέσου τοῦ τῶν Μαντινέων πεδίου. IV, c. 13. *Apollodor.* Bibl. I, 7. 4. Huc pertinent etiam loca N. T. ubi διὰ *per homines in loco stantes*, seu *per alias res*, *quae sunt in aliquo loco*, significat, v. c. Luc. IV, 30. αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο ipse vero per medios hostes illaesus abiit. 1 Cor. III, 16. ὡς διὰ πυρὸς tanquam ambustus. 8) *per*, in *obsecrando* et *obtestando*. Rom. XII, 1. παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ obtestor vos per amorem Dei. ibid. XV, 30. 1 Cor. I, 10. 2 Cor. X, 1. 9) *in*, notans *objectum*, i. q. εἰς. Act. III, 16. ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ fiducia in ipsum posita, i. q. ἡ εἰς αὐτόν. 10) *in*, de *loco*. Hebr. IX, 11. διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς intravit praestantius ac perfectius templum, coll. v. 12. εἰς τὰ ἅγια. 11) *in* pro ἐν. 2 Cor. III, 11. διὰ δόξης splendorem habuit et dignitatem externam, i. q. ἐν δόξῃ in sequentibus, coll. v. 7. 8. 9. ibid. IV, 10. ubi *Syrus* confe-

conferendus. Exod. XXIII, 10. ὁ σπειράσας ἔριφον διὰ γάλακτος; loco ἐν γάλακτι. 12) in, cum, notans statum vel conditionem, pro ἐν vel σύν. Rom. II, 27. τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς te, qui habes legem scriptam et circumcisionem. ib. IV, 11. τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, h. e. ἐχόντων τὴν πίστιν τὴν ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ. Rom. VIII, 25. δι' ὑπομονῆς patienter, coll. Hebr. XII, 1. Rom. XIV, 20. τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι edenti cum offensione. 1 Cor. XVI, 3. δι' ἐπιστολῶν una cum epistolis mittam, pro σὺν ἐπιστολαῖς. 13) in, intra, de tempore. Matth. XXVI, 61. καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν et intra tres dies; ubi vid. Wetstenius. Marc. XIV, 58. Act. V, 19. διὰ νυκτὸς noctu. XVI, 9. XVII, 10. et XXIII, 31. Huc etiam referrem locum 2 Cor. V, 10. τὰ διὰ τοῦ σώματος, scil. πεπραγμένα, quae fecit, quoad fuit in corpore, seu in vita. 14) post, ita, ut temporis spatium aut intervallum indicet. Marc. II, 1. δι' ἡμερῶν interiectis aliquot diebus; ubi videndus Wetstenius. Act. XXIV, 17. δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων plurium annorum spatio elapso, i. q. 2 Macc. I, 20. legitur: διελθόντων ἐτῶν ἱκανῶν. Galat. II, 1. διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν post quatuordecim annos. Sic et exteri praepositionem διὰ usurpant, v. c. Aristoph. Pace. v. 569 et 709. Plutarch. Apophth. p. 190. Aelian. V. H. XIII, 42. οἰκίσαι δὲ Μεσσήνην δι' ἐτῶν τριάκοντα καὶ διακοσίων, ubi videndus Perizonius. Respexisse tamen videntur Scriptores N. T. usum hebraici מ et מקץ, Ios. XXIII, 1. Iudd. XI, 4. Devt. IX, 11. XV, 1. Conf. Krebs. Observv. Flav. p. 319. 15) inter, ita, ut praesentiam significet. 2 Tim. II, 2. ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων quae audivisti a me praesentibus multis testibus. Galat. III, 19. νόμος διαταγεὶς δι' ἀγγέλων lex lata et promulgata praesentibus angelis. Hebr. II, 2. Conf. Krebs. Obss. Flav. p. 201. 16) iuxta. Marc. II, 23. καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων transire eum iuxta agros, frugibus consitos. Hanc veram huius loci interpretationem esse, observavit Abreschius Annotatt. ad Aeschylum p. 553. Conf. Homer. Hymn. in Mercur. v. 320. 17) secundum, ad normam, Rom. II, 12. διὰ νόμου κριθήσονται secundum legem Mosaicam, seu, pro sua religionis mosaicae scientia punientur. In hoc sensu διὰ hebraico על respondet apud Alex. Num. XXXV, 30. 18) ad, ita, ut caussam finalem exprimat. 2 Petr. I, 3. τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς qui vos ad religionem christianam adduxit eo consilio, ut consequeremini felicitatem et virtutem vere christianam. Huc etiam multi referunt locum Rom. VI, 4. Sed verba διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς necessario reddenda sunt per omnipotentiam Dei. 19) prae. 1 Cor. I, 21. διὰ τῆς σοφίας prae sapientia humana. Desunt exempla huius usus praepositionis διὰ cum genitivo. 20) propter. Rom. V, 19. VIII, 3. διὰ τῆς σαρκὸς ob imbecillitatem. 2 Cor. IX, 13. coll. v. 14

Alex.

Alex. pro בעבור Genes. VIII, 21. XII, 13. 16. 11) sub. 2 Pet. III, 6. δι' ὧν sub quibus, seu quibus ita existentibus, ut h. l. *Krebsius* ad *Schoettgenii Lexicon N. T.* s. h. v. et *Marklandus* ad *Lysiam* p. 553. exposuerunt. — Regit

II. *Accusativum* et valet 1) *per*, innuens *causam efficientem*. Ioh. VI, 57. κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμὲ et ego felicitatem meam debeo beneficio patris, ita etiam per me omnes mei sectatores felices erunt. Apoc. XII, 11. διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν vicerunt per sanguinem agni et per doctrinam, quam profitebantur. 1 Ioh. II, 12. Conf. *Obss. Miscell. Amstel.* Vol. III. p. 99. 2) *per*, ita, ut indicet *causam impulsivam*. Matth. XXVII, 18. διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτὸν impellente invidia tradiderunt eum. Marc. XV, 10. Luc. I, 78. διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν per summam Dei nostri benignitatem. Ioh. X, 32. 3) *ob*, *propter*, ita, ut significet *causam finalem*. Matth. XV, 6. διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν propter traditiones vestras. Rom. XIII, 5. οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν non tam poenae, quam conscientiae causa. 1 Cor. IX, 23. τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον hoc vero doctrinae christianae tradendae causa facio. Adde Matth. XIX, 12. Marc. II, 27. Ioh. XI, 42. XII, 9. 30. Rom. IV, 23. 24. XI, 28. 4) *prae*. Marc. II, 4. διὰ τὸν ὄχλον prae turba. 5) *pro ratione*, *pro respectu*. Hebr. V, 12. διὰ τὸν χρόνον pro temporis ratione. 6) *in*, *inter*, ita, ut statum et conditionem significet, pro ἐν vel σύν. Galat. IV, 13. δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον inter quas afflictiones vobis olim tradiderim doctrinam christianam. 7) *post*, de tempore. Hebr. II, 9. διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου exantlata morte; aut etiam reddi posset: *ob mortem exantlatam*. 8) Servit cautioni, ne quid fiat, uti *propterea*, *ut ne*. 1 Cor. VII, 2. διὰ δὲ τὰς πορνείας ut scortatio evitetur. X, 25. 27. 9) *quod attinet ad*. Rom. III, 27. διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων quod attinet ad remissionem peccatorum, olim commissorum. ibid. VIII, 10. δι' ἁμαρτίαν — διὰ δικαιοσύνην quod attinet ad peccatum et virtutem. — — 10) Interdum omittitur, v. c. Gal. IV, 11. φοβοῦμαι ὑμᾶς pro δι' ὑμᾶς. Bene *Grotius*: res vestrae timorem mihi incutiunt. Conf. *Abresch. Lectt. Aristaen.* pag. 79.

Huc etiam pertinet formula ΔΙΑ' ΤΟΥ'ΤΟ separatim annotanda. Significat autem α) *propterea*, *ideo*. Matth. XII, 27. διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταὶ propterea hi vos convincent contumeliae vestrae. Rom. I, 26. διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς propterea permisit eos Deus, coll. v. 24. Adde Matth. VI, 25. β) *propterea quod*. Ioh. VII, 21. διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν propterea quod Moses dedit vobis cir-

cumcisionem — vel ipso sabbato circumcidistis. Debeo hanc explicationem *Elsnero* p. 315. qui hoc modo etiam capi posse putat διὰ τοῦτο Matth. XVIII, 23. Confer Alex. ad Genes. XXXVIII, 26. Num. X, 31. et XIV, 43. γ) *praeterea, porro*, ut sit mera connectendi particula. Matth. XII, 31. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν praeterea affirmo vobis. ibid. XIII, 52. δ) interdum est mera formula transeundi, quae solum orationis consecutionem indicat, i. q. οὖν *igitur, itaque*. Rom. V, 12. coll. v. 18. ἄρα οὖν. ε) interdum denique plane superflua est. Marc. XII, 24. ὁ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, coll. Matth. XXII, 29. Eodem modo לָכֵן πλεονάζει Iudd. VIII, 7. Ierem. XLIX, 26. — Διὰ cum articulo infinitivis quoque, in tempus finitum resolvendis, praemittitur, et significat *quod, eo quod, propterea quod, quia, quoniam*, v. c. Matth. XIII, 5. διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. v. 6. XXIV, 12. Marc. IV, 5. Luc. VIII, 6. Phil. I, 7 etc.

ΔΙΑΒΑΙ΄ΝΩ, fut. βήσομαι, 1) *transeo, permeo, traiicio*. Luc. XVI, 26. οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς qui velint hinc transire, seu pervenire ad vos. Hebr. XI, 29. πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν fiducia pleni transierunt mare rubrum. *Apollodor*. Bibl. II, 1. 3. διέβη τὸν τότε μὲν καλούμενον Πόρον Θράκιον. 2) *proficiscor, iter facio in aliquem locum*. Act. XVI, 9. διαβὰς εἰς Μακεδονίαν proficiscere in Macedoniam. *Hesych*. διαβαίνει· διαπερᾷ. — διέβη· παρῆλθεν, ἐπέρασε.

ΔΙΑΒΑ΄ΛΛΩ, fut. βαλῶ, p. βέβληκα, 1) proprie: *traiicio, transfero, transmitto, porrigo*. (ex διὰ et βάλλω iacio.) In hac propria notione legitur apud *Diog. Laërt*. I, sect. 118. διαβαλόντα τῆς θύρας τὸν δάκτυλον cum porrexisset per ianuam digitum Pherecydes. Speciatim vero de luctatoribus usurpatur, qui variis artibus se invicem de statu deiicere et distrahere conantur. Conf. *Salmas*. ad *Solinum* p. 663. et *Klotzium* ad *Tyrtaeum* v. 31. Hinc 2) διαβάλλομαι *fallere, decipere* notat. Sic autem tantum in exteris Scriptoribus legitur, v. c. *Herodot*. V, 107. *Aristoph*. Aves v. 1647. διαβάλλεταί σε ὁ θεῖος, ubi *Scholiastes*: τῷ διαβάλλεσθαι χρῶνται ἀντὶ τοῦ ἐξαπατᾷν, κ. τ. λ. *Hesych*. διεβάλλοντο· ἐξηπάτησαν. Conf. *Alberti* ad *Hesychium* T. I, p. 937. 3) *culpam in alium transfero, defero innoxium, alium in invidiam et odium adduco, calumnior*. Sic legitur in vers. *Theodot*. Dan. III, 8. καὶ διέβαλον τοὺς Ἰουδαίους pro chald. וַאֲכַלוּ קַרְצֵיהוֹן דִּי יְהוּדָיֵא et cap. VI, 25. *Herodot*. V, 35. *Thucyd*. IV, 21. VIII, 81. 4) catachrestice: *denuncio aliquid, accuso, defero*, ut delatio non sit falsa et ficta, sed vera. Sic semel legitur in N. T. Luc. XVI, 1. οὗτος διεβλήθη αὐτῷ hic apud eum delatus est, ubi, non falsam fuisse istam delationem, sequentia docent. Eodem sensu legitur apud *Philostratum* Vit. Apollon. III, 38. Conf. *Krebs*. Observv. Flav. p. 127.

ΔΙΑΒΕ-

ΔΙΑΒΕΒΑΙΟΌΜΑΙ, ῦμαι, *affirmo, assevero aliquid, cum ardore defendo et pro certo trado.* (ex διὰ, quod in compositis haud raro significationem intendit, et βεβαιόω *firmo*, unde activum διαβεβαιόω proprie sensu physico *confirmare, constituere* significat.) In N. T. bis legitur. 1 Tim. I, 7. μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσι, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται nec tamen intelligentes, neque quae loquuntur, neque quid affirment et defendant, aut quibus argumentis se tueantur. *Syrus* h. l. usus est voce ܚܪܐ *rixari, contendere.* Vide *Wetstenium N. T.* T. II. p. 316. Tit. III, 8. καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι eamque, ut dilegenter tradas, idoneis argumentis defendas et auditoribus inculces, volo. In eadem significatione, intercedente praepositione περὶ cum genitivo, legitur apud *Polybium* Virt. p. 1396. διοριζόμενος καὶ διαβεβαιούμενος περὶ τούτων. Interdum tamen apud Graecos ponitur etiam in passiva voce pro *affirmari*, v. c. *Aelian.* V. H. III, c. 15.

ΔΙΑΒΛΈΠΩ, fut. βλέψω. *Stephanus* in Thesauro Ling. Gr. T. IV, p. 729. hanc vocem nulla plane auctoritate stabilitam posuit, ut adeo nec qua constructionem, nec qua significationem graeca videatur. Ex analogia graecae linguae videtur 1) significare, *perspicere, visu penetrare, exacte et omnibus partibus aliquid contemplari,* quemadmodum v. c. διαγινώσκειν *rem pluribus modis contemplari,* et διαδοκιμάζειν *rem omnibus partibus considerare et explorare,* v. c. *Xenoph.* Oeconom. XIX, 16. notat. Sed in N. T. ubi bis tantum occurrit, 2) *operam dare, agere, se componere et convertere ad aliquid,* significat. Matth. VII, 5. Luc. VI, 42. τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου tum demum ad eximendam festucam ex oculo fratris tui te compone.

ΔΙΆΒΟΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) generatim notat *delatorem, adversarium in iudicio,* nec differt a voce σατανᾶς, cum qua haud raro permutatur, v. c. Matth. IV, 1. coll. Marc. I, 13. et Iob. I, 6. ubi pro hebraico שָׂטָן, *Aquila* σατὰν, *Alex.* διάβολος et *Theodot.* ἀντικείμενος habent. Speciatim vero ita dicitur 2) *qui est ad calumniandum proclivis, calumniator.* Sic legitur in N. T. 1 Tim. III, 11. ubi Apostolus vult, mulieres esse μὴ διαβόλους. Idem Tit. II, 3. a presbyteris requirit. 2 Tim. III, 3. Huc etiam pertinent verba, quae Ephes. IV, 27. leguntur: μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ, sive vertantur: *ne praebeatis aures faciles obtrectatori et calumniatori,* sive reddantur: *nolite ita agere, ut adversarii religionis christianae habeant, quod vos carpere possint,* ut adeo ὁ διάβολος sit nomen commune omnium adversariorum religionis christianae, omnem ei detrahendi, eiusque sectatores calumniandi occasionem captantium. 1 Tim. III, 7. *Xenoph.* Agesil. XI, 5. τούς γε μὴν διαβόλους

λας μᾶλλον ἢ τὰς κλέπτας ἐμίσει. *Demosth. de Coron.* c. 8. *Aristoph. Equit.* 45. *Athenaeus* XI, p. 508. D. *Pollux* V, 11. 8. 3) omnino *adversarius*, *hostis*. Ioh. VI, 70. καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν et tamen unus e vobis inimicus mihi est. Sermo autem est de Iuda Iscariota. Eodem modo διάβολος usurpatur 1 Macc. I, 38. Etiam διαβάλλεσθαι vel potius διαβεβλῆσθαι *odio habere* significat, v. c. apud *Strabonem Geogr.* XVII, p. 792. ubi videndus *Casaubonus*. Confer etiam *Lampe in Comment. ad Iohannem* T. II, p. 301. 4) κατ' ἐξοχὴν ita dicitur *princeps ac magister geniorum malorum*, *Satanas*, (cuius varia nomina apud Iudaeos veteres recenset *Wetstenius N. T.* T. I. p. 269 seq.) ita dictus, qui partim homines calumniari apud Deum, et coram eo accusare die et nocte, partim eos decipere variis artibus, et ad peccata incitare e vulgari Iudaeorum opinione (Apoc. XII, 9. 10.) credebatur; nam διαβάλλειν accusandi, calumniandi et decipiendi notionem habere, supra ad hanc vocem a me est demonstratum. *Suid.* Σατανᾶς· ὅτι Σατανᾶς κατὰ τὴν ἑβραίων γλῶσσαν ὁ ἀποστάτης λέγεται, ὁ αὐτὸς καὶ ὁ διάβολος, ὡς τὸν θεὸν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους συκοφαντῶν, καὶ αὐτοῖς γε τοῖς ἀνθρώποις ἔριν πρὸς ἀλλήλους ἐμβαλὼν καὶ μάχην. Matth. IV, 1. 5. 8. XXV, 41. τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Luc. IV, 2. 3 seq. VIII, 12. Ephes. VI, 11. Iud. v. 9. Apoc. XII, 9. XX, 2. 10. Interdum etiam pro *tota malignorum spirituum caterva*, aut *singulis geniis malis* usurpatur, v. c. Act. X, 38. Huc pertinent etiam formulae quaedam, separatim spectandae et annotandae, ut, quae fuerit Christi et Apostolorum aetate de studiis diaboli et daemonum sententia, eo facilius cognoscatur. α) ἐκ τοῦ διαβόλου εἶναι, υἱὸν seu τέκνον διαβόλου εἶναι, h. e. *admodum vitiosum et perversum esse*, *imitari diabolum*, *animum diaboli ostendere*. Ioh. VIII, 44. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν vos patrem diabolum habetis, quia delectamini pravis cupiditatibus, quibus pater ille vester deditus est. Act. XIII, 10. υἱὸς διαβόλου vocatur *Elymas* magus, homo, ut in sequentibus explicatur, plenus omni fraude, dolo, impius, et adversarius christianae veritatis, qui proconsulem a fide avertere conatus fuerat. 1 Ioh. III, 8. ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, et ibid. v. 10. τέκνα τοῦ διαβόλου opponuntur τοῖς τέκνοις τοῦ θεοῦ, h. e. iis, qui animum divinum ostendunt. β) ἔργα τοῦ διαβόλου *studia diaboli*, h. e. *hostilis erga veritatem et virtutem animus*, *peccata et vitia omnis generis*. 1 Ioh. III, 8. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου ideo Iesus in has terras venit, ut omnem vitiositatem removeret, coll. v. 5. γ) καταδυναστεύεσθαι ὑπὸ τοῦ διαβόλου is dicitur, *cuius corpus a pravis daemonibus obsideri ac vexari credebatur*, *gravissimo et fere insanabili morbo correptus*.

gime. Act. X, 38. ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου. δ) ἀντιστῆναι τῷ διαβόλῳ *resistere omnibus incitationibus et sollicitationibus ad peccatum et vitiositatem, quaecunque devum sint.* Iac. IV, 7. ἀντίστητε τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν *thuet nur allen Anreizungen zur Sünde muthigen Widerstand, so werdet ihr von der Macht der Fehlerhaftigkeit nichts zu befürchten haben.* ε) ἡ τοῦ διαβόλου παγὶς *vis et imperium vitiositatis, adiuncta miseriae* notione. 2 Tim. II, 26. καὶ ἀνανήψωσι (ῥυσθέντες) ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος. ζ) In N. T. διαβόλου nomine innuitur, *quidquid rei christianae et Christo adversum tentatur ac peragitur*, maxime vero *calamitates et persecutiones, quibuscum Christi et Apostolorum aetate Christianis confligendum erat, et quae Satanae auctori vulgo tribui solebant*, v. c. Ephes. VI, 11. coll. v. 12. 13. 1 Thess. II, 18. 1 Petr. V, 8. 9. coll. Apoc. II, 10. XII, 12. Hinc explicari fortasse posset locus Ioh. XIII, 2.

ΔΙΑΓΓΕΛΛΩ, fut. ελῶ, *nuncios in omnes partes mitto, divulgo, denuncio per diversa loca*, interdum etiam i. q. simplex ἀγγέλλω *nuncio, annuncio*, quemadmodum etiam in vers. Alex. hebr. ספר Exod. IX, 16. et אמר Ios. VI, 10. respondet. (ex διὰ et ἀγγέλλω *nuncio.*) Ter tantum legitur in N. T. Luc. IX, 60. διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ trade doctrinam meam salutarem. Act. XXI, 26. διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ annuncians sacerdotibus, completos esse dies lustrationis. Rom. IX, 17. ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ et ut ubique maiestas mea celebretur. Conf. Alex. Levit. XXV, 9. *Xenoph. Anab.* VII, 1. 9. διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. *Herodian.* I, 7. 1. τῆς δὲ ἐξόδου διαγγελθείσης, ubi vid. *Irmisch. Hesych.* διαγγέλλει· ἀπαγγέλλει, διαδραμεῖ. — διαγγέλλω· ἀπαγγέλλω, διέξειμι τῷ λόγῳ.

ΔΙΑΓΕ, *tamen propter*, ex διὰ et γε, Partic. encliticа. Luc. XI, 8. διάγε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ tamen propter flagitantis pertinacitatem. ib. XVIII, 5. διάγε τὸ παρέχειν μοι κόπον tamen ob molestias, quas mihi facit. Saepius non legitur in N. T.

ΔΙΑΓΙΝΟΜΑΙ, fut. γενήσομαι, 1) *intersum, intercedo, interiicior.* (ex διὰ et γίνομαι *sum.*) *Euseb.* H. E. I, 10. 2) de tempore, *absolvor, elabor, exigor, transigor.* Marc. XVI, 1. διαγενομένου τοῦ σαββάτου elapso sabbato. Act. XXV, 13. ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν post aliquot dies. *Vulgatus: et cum dies aliquot transacti essent.* ib. XXVII, 9. ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου tempore longo interposito. Saepius non legitur in N. T. *Aelian.* V. H. III, 19. τριῶν μηνῶν διαγενομένων. *Herodian.* I, 10. 1. ubi videndus *Irmischius* p. 380. Alia loca collegit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 639. et *Elsnerus* in *Commentario*

tario in Marcum T. III. p. 257. Hesych. διαγεγονότες· παρελθόντες.

ΔΙΑΓΙΝΩΣΚΩ, fut. γνώσομαι, 1) proprie: *rem pluribus modis contemplor, accurate contemplor,* nam διὰ in compositione simplicis notionem augere et distributionem significare, docuit *Zeunius* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 571. Interdum tamen est i. q. simplex γινώσκω. Conf. *Spanhem.* ad *Aristoph.* Plutum v. 91. Hinc 2) *dignosco, discerno.* Sic legitur apud *Aeschinem Socr.* Dial. I, 12. ὥστε διαγιγνώσκειν αὐτάς. *Xenoph.* Mem. III, 1. 9. καὶ διαγιγνώσκειν σε τὰς ἀγαθὰς καὶ τὰς κακὰς ἐδίδαξεν. Hinc 3) sensu forensi: *cognosco de aliquo, caussam alicuius examino,* nostrum: *eine gerichtliche Untersuchung anstellen.* Sic bis legitur in N. T. Act. XXIII, 15. ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ quasi dilegentius eius caussam examinaturi. ibid. XXIV, 22. διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς cognoscam de vobis. *Dionys. Hal. Ant.* II, 14. *Hesych.* διαγνούς· διακρίνας, δίκαιον αἰσθόμενος, ἐπιγνούς, συνείς, νοήσας. — διαγνῶναι· ἐπιγνῶναι.

ΔΙΑΓΝΩΡΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *divulgo aliquid, ut aliis innotescat, spargo rumorem.* 2) simpliciter: *narro, expono.* Sic semel legitur in N. T. Luc. II, 17. διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου narrarunt omnia, quae ipsis de puero essent dicta. Conf. *Iensii* Ferculum Litterarium p. 37.

ΔΙΑΓΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *cognitio accurata et plenior; diiudicatio.* 2) sensu forensi: *cognitio caussae,* i. q. διαδικασία, qua voce eam *Moeris* explicat; ad quem locum conf. *Piersonum* et *Sallierium.* Sic semel in N. T. legitur Act. XXV, 21. εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν ut asservaretur ad Augusti cognitionem. Simili sensu legitur Sapient. III, 18. οὐδὲ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως παραμύθιον. *Ioseph. A. I.* XV, 3. 8. *Dio* LII. p. 328.

ΔΙΑΓΟΓΓΥΖΩ, fut. ύσω, *murmuro, obmurmuro, ex indignatione, vel impatientia, submissa voce vel clanculum obloquor.* (ex διὰ, et γογγύζω *murmuro.*) Bis tantum legitur in N. T. Luc. XV, 2. καὶ διεγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι et obmurmurarunt Pharisaei. ibid. XIX, 7. Sirac. XXXI, 29.

ΔΙΑΓΡΗΓΟΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *evigilo, expergiscor.* In N. T. tantum legitur Luc. IX, 32. διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ expergefacti videbant eius maiestatem.

ΔΙΑΓΩ, fut. άξω, 1) proprie: *duco, traduco, perduco, traiicio, transmitto.* (ex διὰ et ἄγω *duco, ago.*) In hac propria notione haud raro legitur in vers. Alex. ubi hebraicis הֶעֱבִיר 2 Sam. XII, 31. 2 Regg. XVI, 3. הוֹלִיךְ, Iob. XII, 17. etiam הֵבִיא, Zach. XIII, 9. respondet. 2) *ago, transigo,* de tempore, plane ut nostrum: *zubringen, hinbringen.* 1 Tim. II, 2. ἵνα

ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ut vitam, maxime tranquillam et quietam, agamus. 2 Macc. XII, 38. αὐτόθι τὸν σάββατον διήγαγον. *Hesych.* διάγει· διατρίβει. *Thom. M.* διάγω· τὸ διατρίβω. *Aristoph.* Nubes 463. *Vesp.* 1000. *Sophocl. Oedip. Colon.* 1614. *Aelian. H. A.* XVI, 23. *Arrian. Epict.* I, 10. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 12. 11. et *Salmas.* ad *Spartian. Adrian.* c. 15. 3) interdum elliptice ponitur pro διάγειν τὸν βίον, αἰῶνα, χρόνον, *vivo, dego, vitam transigo.* Tit. III. 3. ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες in malitia et invidia vitam transigentes. Eadem ellipsis reperitur Sirac. XXXVIII, 30. ὅστις νύκτωρ ὡς ἡμέρᾳ διάγει, sc. βίον. *Xenoph.* Mem. I, 3, 5. θαῤῥαλέως καὶ ἀσφαλῶς διάγοι. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. Alia loca dedit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 377.

ΔΙΑΔΕΧΟΜΑΙ, fut. ἔξομαι, quod proprie notat: *manu de manu traditum mihi accipio,* duas maxime habet notiones apud Scriptores graecos. 1) si construitur cum accusativo personae, notat: *succedere alicui,* unde διαδοχὴ *ipsa successio* dicitur. Sic *Diog. Laërt.* IV, 1. διεδέξατο δ' αὐτὸν Σπεύσιππος, sc. ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ. ibid. V, 4. 1. τοῦτον διεδέξατο Λύκος. *Xenoph. Anab.* I, 5, 2. Interdum etiam absolute, omisso accusativo personae, pro *succedo* adhibetur, v. c. apud *Lysiam* Orat. XII. τοῖς διαδεχομένοις στρατηγοῖς παρεδίδοσαν. 2 Macc. IV, 31. IX, 23. 2) si vero cum accusativo rei iungitur, de iis usurpatur, qui successione accipiunt aliquid ab aliis, et notat: *succedendo aliquid ab aliis traditum et relictum accipere. Herodian.* I, 5. 2. ὡς ἔθος ἐστὶ τοῖς βασιλείαν διαδεχομένοις. *Aelian.* V. H. XIII, 1. *Suid.* διαδέχομαι· τὸ διὰ πολλῶν ἐρχόμενον ἀφ' ἑτέρου εἰς ἕτερον ἐπ' ἐμὲ ἧκον δέχομαι. Sic etiam semel in N. T. legitur Act. VII, 45. ἣν (sc. σκηνὴν) καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν quod, sc. tabernaculum, quasi per manus traditum, a maioribus accipientes introduxerunt.

ΔΙΑΔΗΜΑ, ατος, τὸ, *diadema, infula, qua reges frontem et caput praeligabant, ornamentum capitis regium,* a διαδέω *cingo, redimio.* Apud priscos fuit *fascia candida,* qua caput diversimode cingebatur in insigne regni, cui autem deinde *corona* successit. De eius forma vide *Casaubonum* ad *Sueton.* Caes. c. 79. et *Ez. Spanhem.* de Vsu et Praestantia Numismatum p. 385 seq. In N. T. tantum ter legitur. Apoc. XII, 3. XIII, 1. XIX, 12. Reperitur etiam aliquoties in vers. Alex. pro כֶּתֶר, Esther. I, 11. II, 17. et pro צָנִיף Ies. LXII, 3. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 3, 7. ubi vid. *Hutchinson. Hesych.* διάδημα· τέμμα βασιλέως, κεφαλῆς κόσμος, ἤγουν στέφανος, ἢ βασιλέως σύμβολον.

ΔΙΑΔΙΔΩΜΙ, fut. δώσω, 1) proprie: *trado per manus in manus.* (ex διὰ et δίδωμι do.) *Thucyd.* I, 76. *Dionys. Halic.*

Ant. VI, 14. 2) *distribuo.* Vtriusque notionis vestigia extant in loco Ioh. VI, 11. καὶ διέδωκε τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις, scil. διέδωκαν, et Iesus *tradebat* discipulis panes *distribuendos* accumbentibus. In notione *distribuendi* praeterea legitur Act. IV, 35. διεδίδοτο δὲ ἑκάστῳ, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. distribuebatur autem inde unicuique, prout quis opus habebat. Luc. XVIII, 22. διάδος πτωχοῖς distribue pauperibus. *Xenoph.* Oecon. XIII, 12. διαδεδωκότας τοῖς πλέονος ἀξίοις τὰ κράτιστα. Cyrop. I, 3. 6. ἕως διεδίδε πάντα ἃ ἔλαβε κρέα. *Apollodor. Bibl.* II, 1. ἐγχειρίδια διαδίδωσι ταῖς θυγατράσι. Hinc διαδόσεις· αἱ ἐκ διαιρέσεως ἴσης ἐπιβάλλουσαι δόσεις, teste *Suida.* 3) *diripio*, i. q. διαρπάζω. In hac notione rariori legitur Luc. XI, 22. τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσι tollit armaturam eius et suppellectilem eius *diripit*, coll. Matth. XII, 29. καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Eodem modo διανέμεσθαι et μερίζεσθαι *diripere* notat, ut docuit multis *Vorstius* in Philologia S. p. 79. ed. *Fischeri.* 4) *do, committo, trado.* Apoc. XVII, 13. καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν τῷ θηρίῳ διαδώσουσιν, ubi in codicibus haud paucis διδόασιν, etiam δώσουσιν legitur, e glossemate, ut opinor. Confer etiam *Fischeri Animadvv. ad Welleri Gramm. Gr.* p. 221.

ΔΙΑΔΟΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *successor*, a praeterit. med. διαδέδοχα, verbi διαδέχομαι *succedo.* In N. T. tantum legitur Act. XXIV. 7. ἔλαβε διάδοχον ὁ Φῆλιξ accepit successorem Felix. Sirac. XLVI, 1. διάδοχος Μωϋσῇ ἐν προφητείαις. ib. XLVIII, 8. *Plutarch. Lycurg.* p. 41. C. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 1, 23. et III, 4, 20.

ΔΙΑΖΩΝΝΥΩ, vel ΔΙΑΖΩΝΝΥΜΙ, fut. ζώσω, *praecingo, succingo*, ex διὰ et ζώννυμι *cingo.* Ioh. XIII, 4. καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτὸν et sumto linteo praecinxit se. ib. v. 5. ᾧ ἦν διεζωσμένος quo erat praecinctus. Medium διαζώννυμαι *me ipse succingo.* Ioh. XX, 7. τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο tunica succinxit se. Saepius non legitur in N. T.

ΔΙΑΘΗΚΗ, ης, ἡ. De huius vocabuli potestate docte disputavit *I. G. Rosenmüllerus* in Diatribe de Vocabuli διαθήκη in libris N. T. vario usu, Erlangae 1778. 4. *I. Medhurst.* in *D. de vera vocis διαθήκης in SS. significatione*, in *Bibl. Hagana* Cl. II. p. 533. et *P. E. Iablonski* in *Exc. de genuina et propria significatione τῆς διαθήκης in scriptis N. T. Fr. ad Viadr.* 1733. 4. et in *Novis Miscell. Lips.* Vol. VI. P. II. Generatim 1) notat *dispositionem, qualiscunque ea sit*, a διατίθημι *dispono.* 2) speciatim *testamentum*, quod vulgo vocant, (qua voce etiam *Vulgatus* plerumque usus est pro graeco διαθήκη et hebraico בְּרִית) seu *tabulas extremae voluntatis de haereditate*, ἡ ἐπὶ θνήσκοντος διάταξις, interprete *Suida.* Sic legitur

gitur in N. T. Galat. III, 15. ἀνθρώπε κεκυρωμένην διαθήκην ἐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται testamento legitime facto nemo aliquid detrahit, aut novas conditiones insuper addit. Hebr. IX, 16. ὅπε γὰρ διαθήκη ut testamentum aliquod ratum fit. ib. v. 17. διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία testamentum ratum fit morte testatoris. Habere autem διαθήκην etiam apud graecos Scriptores haud raro notionem testamenti, *Albertus* in Observv. Philolol. in Sacros N. T. libros p. 199 seq. luculentissime demonstravit. Conf. etiam *Carpzov.* Exerc. Sacr. in Epistolam ad Hebraeos p. 418. *Veteres Glossae verborum Iuris* Διαθήκη ἐςὶ δικαία βέλησις, ὧν τις ἐθέλει μετὰ θάνατον αὐτῦ γενέσθαι. 3) *foedus, pactum, conventio,* inprimis de pace, amicitia et mutuis auxiliis. *Hesych.* διαθήκη· συνωμοσία ἑνικῶς. *Suid.* διαθήκη· συνθήκη. *Aristoph. Avib.* 434. Etiam *Syri* et *Arabes* eadem voce *foedus* et *testamentum* exprimunt. *Syris* etiam ܩܝܡܐ est *foedus* et *testamentum,* et *Arabibus* idem sonat ميثاق. Iam, quia in foedere quolibet res duae perpetuo solent contineri, promissio altera, altera lex, seu conditio, qua quid promittitur, factum est, ut διαθήκη in N. T. etiam 4) *promissionem certam et indubitatam, iuratam et sollemnem* significaret, quam significationem iam *Suidas* attulit, cuius verba haec sunt: διαθήκη· ἡ θεῦ πρὸς ἀβραὰμ καὶ τὲς λοιπὲς προπάτορας γενομένη ἐπαγγελία κ. τ. λ. Sic autem aliquoties legitur in N. T. Luc. I, 72. καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτῦ memor sancti sui promissi. Act. III, 25. ὑμεῖς ἐςε υἱοὶ τῆς διαθήκης ad vos maxime pertinet promissio illa, quam Deus maioribus nostris dedit. Galat. III, 17. διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τῦ θεῦ εἰς χριςὸν promissi, a Deo ante legem mosaicam data, ut ad Christum pertineat, coll. v. 16. ubi αἱ ἐπαγγελίαι dicuntur. Rom. XI, 27. Eodem modo hebraicum ברית sumitur, v. c. Genes. IX, 9. 11. Levit. XXVI, 42. Ps. LXXIV, 20. 5) *praeceptum, mandatum sanctum et inviolabile.* Act. VII, 8. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς et dedit ei praeceptum circumcidendi, seu, praecepit, instituit ritum circumcisionis. *Suid.* διαθήκη· καὶ ὁ νόμος. Δαβὶδ· ἐβεβήλωσαν τὴν διαθήκην αὐτῦ, ex Psalmo LIV, 21. Sic ברית legitur Exod. XIX, 5. Ierem. XXXIV, 13. coll. v. 14. Confer et *Coran. Sur.* II, 27. 6) speciatim: *decem praecepta, in monte Sinai promulgata, et tabulis lapideis inscripta,* quae etiam Hebraeis ברית vocantur, v. c. Devt. IV, 13. ubi ברית expressis verbis explicatur per עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים. Sic legitur in N. T. Rom. IX, 4. καὶ αἱ διαθῆκαι et tabulae foederis. Pluralis attice positus est pro singulari, observante Ill. *Michaëlis* in Introduct. in N. T. p. 168. Hebr. IX, 4. καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης et arcam, in qua recondita erant decem praecepta, tabulis lapideis inscri-

inscripta, quae etiam Num. X, 33. אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה appellatur; ibid. καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης et tabulae legis, hebr. לֻחֹת הַבְּרִית Devt. IX, 9. 11. Adde Apoc. XI, 19. 7) *religionis constitutio, lex et forma*, vel, ut vulgo dicere solent, *oeconomia divina*, ex usu loquendi Iudaeorum, qui religionem Mosaicam בְּרִית vocare solebant, desumta similitudine a foederibus, quae homines inter se inire solent. Galat. IV, 24. αἱ δύο διαθῆκαι oeconomiam mosaicam et christianam. Hebr. VIII, 6. 8. 9. 10. coll. Ierem. XXXI, 31—34. Hebr. IX, 15. ἡ πρώτη διαθήκη *oeconomia mosaica*, ad expianda peccata, quibus se olim Iudaei, antequam ad societatem christianam pervenissent, contaminarunt. ibid. v. 20. τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης hic est sanguis, quo sancitur nova illa religio, quam vobis praescripsit Deus, coll. Exod. XXIV, 8. Hebr. X, 16. 29. τὸ αἷμα τῆς διαθήκης mortem, qua praestantior illa religio stabilita et confirmata est. ibid. XII, 24. καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ. XIII, 20. Matth. XXVI, 28. Marc. XIV, 24. Luc. XXII, 20. τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου hoc vinum est sanguis meus, quo sancitur nova religio. 1 Cor. XI, 25. 2 Cor. III, 6. Hebr. VII, 22. 8) *libri, in quibus leges et doctrinae religionis, prout a Deo revelatae sunt, continentur.* Hoc sensu sine dubio accipienda est ἡ παλαιὰ διαθήκη 2 Cor. III, 14. ubi ἡ ἀνάγνωσις τῆς παλαιᾶς διαθήκης nihil aliud esse potest, quam *lectio Codicis V. T.* 9) generatim *omne, quod cum summa certitudine et fide factum est.* Ephes. II, 12. αἱ διαθῆκαι τῆς ἐπαγγελίας variae promissiones Iudaeis certissime datae. Confer quae a me in *Spicilegio I. Lex. Bieliani* p. 29. monita extant.

ΔΙΑΙ'ΡΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *distributio, divisio*, a διαιρέω *distribuo*. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5, 18. *Hesych.* μερισμός. *Fabric.* Gloss. N. T. διαμερισμός. 2) *diversitas, discrimen, distinctio*, quia, quae distribuuntur, distinguuntur. Sic ter legitur in N. T. 1 Cor. XII, 4. διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ diversa et varia sunt dona Sp. S. ibid. v. 5. καὶ διαιρέσεις διακονιῶν et varii generis munera ecclesiastica, et v. 6. καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων et varii generis miracula, coll. Rom. XII, 6. Sic etiam διαιρεῖν interdum est *distinguere* apud GG. v. c. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1, 14.

ΔΙΑΙΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *divido, distribuo*. Bis legitur in N. T. Luc. XV, 12. διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον divisit ipsis facultates. 1 Cor. XII, 11. πνεῦμα διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται distribuens seorsim illa unicuique, sicut vult. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5, 16. *Hist. Gr.* III, 2, 8. *Hesych.* διαιρεῖν· ἐξακριβοῦν, διαμερίζειν.

ΔΙΑΚΑΘΑΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *perpurgo, purifico, mundo*. 2) *ventilo*, i. q. λικμάω, quia ii, qui ventilant fru-

menta,

menta, ea purgant, grana a paleis inanibus secernentes. Matth. III, 12. Luc. III, 17. διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ quo purgabit frumentum suum, coll. Ierem. IV, 11.

ΔΙΑΚΑΤΕΛΕΓΧΟΜΑΙ, *refuto, redarguo, convinco, magis magisque redarguo et convinco.* Est decompositum ex διά, quod haud raro significationem intendit, κατά et ἐλέγχομαι. Semel tantum in N. T. legitur Act. XVIII, 28. διακατηλέγχετο δημοσίᾳ palam falsas eorum de Iesu opiniones refutabat. *Vulgatus: revincere. Syrus* et *Arabs disputare* habent. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 617.

ΔΙΑΚΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, generatim notat *famulari, ministrare,* quocunque hoc fiat modo. Speciatim 2) *appareo ad coenam, cibos et alia necessaria ad mensam offero, mensae curam sustineo.* Matth. VIII, 15. καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτοῖς et surrexit statim de lecto et ministravit illis. Marc. I, 31. Luc. XII, 37. καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς eos discumbere iubebit atque iis ministrabit. ibid. XVII, 8. ἑτοίμασον τί δειπνήσω καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι para, quod coenem, ac praecinctus appare mihi ad coenam. ib. XXII, 27. 1 Reg. XIX, 5. *Lucian. Epist. Saturnal.* T. III. p. 400. Servi, qui ministrant ac apparent ad mensam, etiam a Latinis *ministratores* (vid. *Burmann.* ad *Petron.* Satyr. c. 31. p. 118.) et Hebraeis משרתים Esther. I, 10. VI, 3. κατ' ἐξοχὴν dicebantur. Conf. etiam Intt. ad *Theophrast.* Char. c. 11. *Ez. Spanhemium* ad *Iuliani Caesares* p. 453. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 273. 3) *ministro victum, vitae necessaria procuro et suppedito, rem familiarem administro.* Matth. IV, 11. ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ angeli praesto erant et cibum ipsi ministrabant. Marc. I, 13. Luc. X, 40. μόνην με κατέλιπε διακονεῖν solam me rem familiarem administrare patitur. Ioh. XII, 2. καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει et Martha cibum ministrabat. 4) *inservio alicuius commodis et utilitati quocunque modo:* et διακονέομαι *honoribus afficior et commodis huius vitae.* Matth. XX, 28. οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι non venit eo consilio, ut honores et commoda huius vitae consequeretur, sed, ut aliorum inserviret commodis. ibid. XXV, 44. καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι et nullam tui curam habuimus. ibid. XXVII, 55. Marc. X, 45. XV, 41. 2 Tim. I, 18. Philem. v. 13. ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς. 1 Petr. I, 12. ἡμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά nobis autem vaticinia illa inservierunt. IV, 10. 5) speciatim: *sublevo alicuius inopiam eleemosynis colligendis et distribuendis,* pro quo etiam dicitur διακονέω τινὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων Luc. VIII, 3. Sic legitur in N. T. Rom. XV, 25. διακονῶν τοῖς ἁγίοις ut collectam pecuniam Romam deportem et ibi distribuam Christianis pauperibus. 2 Cor. VIII, 19. σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ, τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν cum pecunia collecta, quae a me admini-

ministratur. ibid. v. 20. Hebr. VI, 10. διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. 6) *operam do, occupatus sum in aliqua re, procuro.* Act. VI, 2. διακονεῖν τραπέζαις, quod non est, ut vulgo reddunt, *ministrare in conviviis Christianorum*, sed *curare rem pecuniariam. Res ipsa, quae ministerio alicuius et opera efficitur*, διακονεῖσθαι dicitur, v. c. 2 Cor. III, 3. ὑμεῖς ἐστὲ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν vos estis epistola Christi, meo ministerio scripta. 7) *sum sectator et discipulus alicuius.* Ioh. XII, 26. ἐὰν ἐμοί διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω si quis est meus sectator, ille me ubique sequatur: et ibidem paulo post: ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. 8) *munere Diaconi fungor, admittor ad munus et ministerium Diaconi.* 1 Tim. III, 10. εἶτα διακονείτωσαν tunc demum ad munus Diaconi admittantur. ibid. v. 13. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες qui enim bene Diaconi munere funguntur. 1 Petr. IV, 11.

ΔΙΑΚΟΝΙ΄Α, ας, ἡ, 1) proprie significat *ministerium, opera cuiuscunque generis et officium, quod praestatur a ministro et famulo*, v. c. ad mensam. *Xenoph. Oecon.* 7, 41. 2) *administratio rei familiaris, procuratio ciborum et aliarum rerum vitae necessariarum.* Luc. X, 40. ἡ δὲ μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν in administratione rei familiaris multa distrahebatur sollicitudine. 3) *subsidium, sustentatio et quodlibet humanitatis officium, quod alteri praesto, Unterstützung, gefällige Dienstleistung.* Act. XI, 29. εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς mittere aliquid in subsidium Christianis, in Iudaea degentibus. 1 Cor. XVI, 15. εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτοὺς et sustentationi Christianorum consecrarunt se. 2 Cor. XI, 8. πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν ut vobis inservirem. ibid. IX, 12. vide sub λειτουργία. Hebr. I, 14. εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν ut operam praestent iis, quos Deus vult ex aliquo periculo liberare. 4) κατ' ἐξοχὴν *distributio et administratio eleemosynarum in usus pauperum, ipsum eleemosynarum subsidium, collectio eleemosynarum, liberalitas, beneficentia:* Act. VI, 1. ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν quod negligerentur eorum viduae in distributione eleemosynarum cotidiana. ibid. XII, 25. πληρώσαντες τὴν διακονίαν confecto negotio, sc. eleemosynas collectas perferendi Hierosolymas, coll. XI, 29. 30. Rom. XV, 31. ubi pro διακονία in Codice *Boerner. Claromont.* et *Augiensi* e glossemate δωροφορία legitur. 2 Cor. VIII, 4. τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας communes, seu collectas eleemosynas. ibid. IX, 1. περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους de eleemosynis ad usus Christianorum colligendis. ibid. v. 13. διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης ob genuinam hanc liberalitatem vestram. 5) *munus quodvis et negotium in commodum aliorum susceptum*, speciatim: *munus doctoris*

doctoris religionis, munus ecclesiasticum. Hinc α) *de ipso munere apostolico* usurpatur Act. I, 17. καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης et sortitus erat hoc munus apostolicum, coll. v. 26. ibid. v. 25. λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ τῆς ἀποστολῆς. ibid. XX, 24. XXI, 19. Rom. XI, 13. ἐφ' ὅσον μέν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω. 2 Cor. IV, 1. VI, 3. 1 Tim. I, 12. 2 Tim. IV, 11. β) *de munere cuiuscunque doctoris christiani.* 2 Cor. III, 8. διακονία τοῦ πνεύματος munus tradendi religionem christianam, quae ibidem V, 18. διακονία τῆς καταλλαγῆς dicitur, h. e. munus, cuius consilium est, ut homines reconcilientur, et Act. VI, 4. διακονία τοῦ λόγου appellatur. Ephes. IV, 12. εἰς ἔργον διακονίας ut muneri doctoris christiani satisfiat. Coloss. IV, 17. βλέπε τὴν διακονίαν κ. τ. λ. ut munere doctoris christiani, sibi demandato, omni ex parte fungatur. 2 Tim. IV, 5. τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. Apoc. II, 19. γ) *de munere tradendi religionem mosaicam.* 2 Cor. III, 7. ἡ διακονία θανάτου ἐν γράμμασιν munus tradendi religionem mosaicam, quae mortem minatur. ibid. v. 9. διακονία τῆς κατακρίσεως dicitur eandem ob causam. δ) *de munere Diaconorum primitivae ecclesiae,* cuius institutio Act. VI. commemoratur, quod in eo erat, ut res externas ecclesiae curarent, aegrotos viserent, eleemosynas collectas distribuerent etc. ut pluribus exposuit *Suicerus* in *Thes. Eccles.* s. v. διάκονος. Sic autem legitur in N. T. Rom. XII, 6. εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ munus Diaconi qui habet, ei exacte satisfaciat. ε) *de quovis munere ecclesiastico.* 1 Cor. XII, 5. καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσι varia et diversi generis munera ecclesiastica reperiuntur. — *Chrysost.* ad Rom. XII, 6. καὶ γὰρ ἡ ἀποστολὴ διακονία λέγεται, καὶ πᾶν ἀγαθὸν πνευματικὸν ἔργον διακονία: et *Theodoret.* διακονίαν τὴν τοῦ κηρύγματος λειτουργίαν καλεῖ. Plura vide apud *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 861 seq.

ΔΙΑ΄ΚΟΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *minister, famulus.* Matth. XX, 26. ἔστω ὑμῶν διάκονος se ut famulum vestrum gerat. ib. XXIII, 11. Marc. IX, 35. X, 43. 2) speciatim: *servus, qui apparet ad mensam, cibum potumque ministrat,* qui Latinis *ministrator* dicitur. Sic legitur in N. T. Matth. XXII, 13. τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις, coll. v. 11. 12. Ioh. II, 5. 9. Hebr. מְשָׁרֵת 1 Regg. X, 5. *Xenoph.* Mem. IX, 5. 2. *Eurip.* Cyclops 31. 3) *minister, legatus omnis, cuius opera utimur,* i. q. λειτουργός. Sic v. c. Rom. XIII, 4. magistratus dicuntur θεοῦ διάκονοι, h. e. qui Dei personam sustinent. 1 Cor. III, 1. διάκονοι, scil. θεοῦ vel χριστοῦ. 2 Cor. XI, 15. οἱ διάκονοι τοῦ διαβόλου μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης legati diaboli personam verorum Dei legatorum induunt. 4) *qui aliquo munere fungitur, qui aliquam rem administrat;* speciatim: *qui munere doctoris religionis*

nis fungitur. 2 Cor. III, 6. διακόνυς καινῆς διαθήκης doctores novae oeconomiae christianae. VI, 4. XI, 23. διάκονοι χριςῦ. Ephes. III, 7. διάκονος εὐαγγελίυ is, cui munus religionem christianam tradendi demandatum est. VI, 21. Coloss. I, 7. 5) *is, qui inservit aliorum commodis, adiutor, fautor alicuius rei.* Rom. XV, 8. χριςὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς Christum vita sua pariter ac doctrina Iudaeorum utilitati inservire studuisse. Gal. II, 17. ἆρα χριςὸς ἁμαρτίας διάκονος sequeretur, Christi doctrinam adiuvare peccandi licentiam. 5) *Diaconus*, cui in primitiva ecclesia christiana negotium curandorum aegrotorum, atque pecuniae, in usus pauperum collatae, administrandae ac distribuendae demandatum erat. Philipp. I, 1. σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις. 1 Tim. III, 8. 12. Ἡ διάκονος *Diaconissa*, quam *ministram* vocat *Plin.* Epp. X, 97. Rom. XVI, 1. ὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς. Hae Diaconissae erant in primitiva ecclesia viduae et quidem unius viri uxores, quanquam procedente tempore etiam virgines diaconissas factas esse constat. Earum officium erat, mulieres baptizare, catechumenas docere, aegrotos visere et curare, martyribus ministrare et alia minora ecclesiae negotia administrare. Conf. *Bingham.* Origg. Eccles. II, 22. p. 341 seq. et *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 864 seq. 6) *discipulus, sectator.* Ioh. XII, 26. ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔςαι ibi et esse, seu eandem sortem habere debet discipulus meus.

ΔΙΑΚΌΣΙΟΙ, *αἱ*, *αἱ*, *τὰ*, *ducenti*, ex δὶς *bis* et ἑκατὸν *centum*, hebr. מָאתַיִם Genes. XI, 19. 21. 23. 32. Marc. V, 37. διακοσίων δηναρίων ἄρτυς ducentorum denariorum panes. Ioh. VI, 7. XXI, 8. Act. XXIII, 23. XXVII, 37. Apoc. XI, 3. XII, 6.

ΔΙΑΚΟΎΩ, fut. ύσω, Medium ΔΙΑΚΟΎΟΜΑΙ, 1) *dilegenter et sufficienter aliquem audio, plene et distincte audio*, quasi dicas *peraudio*, ex διὰ et ἀκύω *audio*, quanquam interdum etiam pro simplici ἀκύω, maxime apud *Polybium*, ponitur. *Xenoph. Cyrop.* IV, 4, 1. *Oecon.* 11, 1. διακύσας καὶ καταμαθών. Vide *Dorville ad Charit.* p. 670. 2) sensu forensi: *cognosco de aliquo, dilegenter alicuius causam examino.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXIII, 35. διακύσομαί σε. Simili sensu reperitur in vers. Alex. Devt. I, 16. διακύετε ἀνὰ μέσον τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, et Iob. IX, 33. διακύων ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων. *Polyb.* I, 32. *Plutarch. Cic.* p. 862. *Themistocl.* p. 112.

ΔΙΑΚΡΊΝΩ, fut. ῶ, 1) proprie: *discerno, secerno, separo. Homer.* Iliad. II, 474 seq. *Herodot.* VIII, 34. *Scholiastes* ad *Homer.* Iliad. II, 387. διακρίνειν· διαχωρίζειν. *Hesych.* διακεκριμέναι· διακεχωρισμέναι. — διακεκρίσθαι· ἀφορίζεσθαι. — διακριθέντες· χωρισθέντες. 2) metaphorice: *discrimen facio*, seu *habeo, ita, ut unum alteri praeferatur vel non praeferatur.* Act. XV,

XV, 9. *καὶ οὐδὲν διέκρινε μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν* nullo inter nos et ipsos discrimine habito. 1 Cor. XI, 29. *μὴ διακρίνων τὸ σῶμα κυρίου* propterea, quod non discernat panem et vinum in coena sacra a pane et vino communi. Iud. v. 22. *καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι* alios vero benigniter tractate, sed ita, ut delectum habeatis. Si lectio sana est. *Xenoph.* Cyrop. VII, 5. 14. *διακρίναντες προσίεσαν* servato delectu admittebant homines, 3) *praestantiorem caeteris reddo.* Sic sumendum 1 Cor. IV, 7. *τίς γάρ σε διακρίνει;* quis te (doctorem, inani tumore inflatum, alloquitur Paulus) praestantiorem caeteris reddidit? 4) *diiudico, examino, exploro*, (hebr. בָּחַן Iob. XII, 11. XXIII, 10.) *pretium alicui constituo.* 1 Cor. XIV, 29. *καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν* et reliqui examinent et diiudicent, sc. an vere sit πνευματικὸς, an vere locutus fuerit afflatu divino, coll. XII, 10. Alii reddunt: *reliqui explicent,* si quid sc. obscuri in verbis sit. Sic *Casaubonus.* Sed an *διακρίνειν interpretari* significet, recte dubitari potest. 1 Cor. XI, 31. *εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν* si nos exploramus et examinamus, sc. quo modo et consilio celebremus coenam sacram. Iacob. II, 4. *καὶ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς* tunc non recte rem, seu homines diiudicaretis. *Xenoph. Mem.* I, 1, 9. Conf. *Iensii* Lectt. Lucian. L. II. c. 15. p. 247. et *Heisenius* in libro infra laudato p. 790. 5) *dignosco.* Matth. XVI, 3. *τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν* coeli vultum quidem dignoscere potestis. 6) *post accuratam causae cognitionem ex iure et aequo partes disceptantes dirimo, iudico, dirimo litem.* 1 Cor. VI, 5. *ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ* qui possit dirimere controversias inter Christianos. Sapient. IX, 12. *καὶ διακρινῶ τὸν λαόν σου δικαίως.* In vers. Alex. hebr. שָׁפַט, Exod. XVIII, 16. 1 Regg. III, 9, Ezech. XXXIV, 17. et דִּין, Prov. XXXI, 9. respondet. *Xenoph. Hist. Graec.* V, 2. 10. *Hesiod.* Theog. v. 85. Pertinet huc fortasse glossa *Hesychii: διακρίνουσι· μεσιτεύουσι.* 7) *Διακρίνομαι contendo, discepto, rixor, litigo.* In hac significatione partim cum *πρὸς* construitur, Act. XI, 2. *διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν* altercati sunt cum eo, coll. Alex. ad Ezech. XX, 35. *διακριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐκεῖ*, et *Aquil.* 1 Sam. XII, 7. partim cum dativo personae, Iud. v. 9. *ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος.* *Lucian. Pseudosophista* T. III, p. 830. *Demosthenes* Vol. I, p. 163. ed. *Reiske.* *Hesych. διακρινομένων· μαχομένων.* 8) *haesito, dubito, diffido.* Matth. XXI, 21. *ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε* si fidem habueritis minime diffidentes. Marc. XI, 23. *καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ κ. τ. λ.* Act. X, 20. *μηδὲν διακρινόμενος* nihil dubitans. XI, 12. *μηδὲν διακρινόμενον ohne Bedenken.* Rom. IV, 20. ubi opponitur *ἐνδυναμοῦσθαι τῇ πίστει.* ibid. XIV, 23. Iud. v. 22. e lectione *οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους,*

sunt

sunt διακρινόμενοι vel ii, qui nondum certam religionis christianae scientiam habent, vel, qui se separant a coetu et communione Christianorum. *Hesych.* διακριθῇ· ἐδίςαζεν, εὐλαβήθη. Docte de hac voce disputavit *Heisenius* in *Novis Hypothesibus ad Epistolam Iacobi* p. 786 seq.

ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *discretio, separatio, divisio.* *Hesych.* διάκρισις· διαίρεσις, διάλυσις. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* διάκρισιν· διαχωρισμόν. 2) *diiudicatio.* Hebr. V, 14. πρὸς διάκρισιν καλᾶ τε καὶ κακᾶ ut diiudicare possint vera et falsa, bona et mala. 3) *ipsa facultas discernendi et diiudicandi.* 1 Cor. XII, 10. διακρίσεις πνευμάτων facultas veros prophetas (πνευματικὸς) a falsis discernendi. *Alberti* Gloss. N. T. p. 131. διακρίσεις πνευμάτων· διαγνώσεις πνευμάτων, τῶν τε ἀληθινῶς καὶ ψευδῶς προφητευομένων. *Pollux* II, 77. ἡμεῖς δὲ δοκιμάζομεν τὰς ὀσμὰς, διακρίνομεν τὰ πνεύματα. 4) *dubitatio, fluctuatio.* Rom. XVI, 1. μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν ne ei novae suboriantur dubitationes. *Phavor.* διάκρισίς ἐςιν ἐπιςήμη διακριτικὴ τῶν κατὰ διάνοιαν τυπεμένων, ἀληθῶν ἢ ψευδῶν νοημάτων.

ΔΙΑΚΩΛΥΩ, fut. ύσω, sine ulla emphasi, (quam statuit *Beza*, qui est *obnixe prohibere*, ad vim, ut ait, praepositionis διὰ exprimendam) notat: *prohibeo, veto, impedio*, i. q. simplex κωλύω. (διὰ enim in compositione non semper simplicis significationem auget, ut de verbis διεγείρειν, διαπορεῖν, διανύειν et aliis notum est.) Semel legitur in N. T. Matth. III, 14. ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν sed Iohannes recusavit aut impedire studuit. *Aelian. V. H.* VIII, 1. διεκώλυσεν ἔχεσθαι, ὧν εἴχετο. *Xenoph.* de *Rep. Lacad.* XIV, 6. *Pindar. Nem.* VII, 62.

ΔΙΑΛΑΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *colloquor*, et ex adiuncto: *consulto, delibero.* Luc. VI, 11. διελάλυν πρὸς ἀλλήλυς τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησᾶ consultabant de eo tollendo, coll. Marc. III, 6. συμβύλιον ἐποίυν κατ' αὐτόν. *Appian. bell. Civ.* L. II. p. 725. διελάλυν ἐς ἀλλήλυς. 2) *vulgo, divulgo*, i. q. διαφημίζω. Luc. I, 65. διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα divulgata est omnis haec res. Saepius in N. T. non legitur. Ps. LI, 16. תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ *Symmachus*: διαλαλήσει ἡ γλῶσσά μυ τὴν ἐλεημοσύνην συ. *Glossar.* denunciatio, διαλαλιὰ, ἀπόφασις· denunciat, ἀπαγγέλλει, παραγγέλλει, ἀποφαίνεται, διαλαλεῖ.

ΔΙΑΛΕΓΩ, fut. έξω, *deligo, secerno*, ex διὰ et λέγω. *Gloss. Vett.* διαλέγω *discerno.* *Xenoph. M.* IV, 5, 11. *Oecon.* VIII, 9. *Polyb.* V, 8. VI, 10. *Etym. M.* p. 268, 35. ed. *Sylburg.* διάλεκτος — ἡ ἀπὸ τῦ διαλελέχθαι καὶ διακεκρίσθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων. Hinc

ΔΙΑΛΕΓΟΜΑΙ, 1) *loquor, alloquor, concionor, publice verba facio.* Act. XVII, 2. ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς per tria sabbata ad eos verba fecit. ib. v. 17. ubi eodem sensu non solum cum dativo personae, sed etiam cum πρὸς construi-

ftruitur. ib. XVIII, 4 et 19. XIX, 8. 9. XX, 7. 9. XXIV, 25. In verfione Alex. hebraico דָּבַר refpondet Exod. VI, 27. Ief. LXIII, 1. Vocabulum *διάλεξις concionem ad populum* notat, et ab ecclefiafticis Scriptoribus inprimis de *homiliis, ad populum habitis*, ufurpatur. Conf. *Valefius* ad *Eufeb. H. E.* p. 110. 2) *fermones mifceo cum aliquo, differo, difputo*, quia ii, qui cum aliis de re aliqua difputant et quaerunt, verba non minus quam res atque adeo cogitationes et fententias diligunt quafi difcernuntque inter fe, et vero deligunt fuas, ut verbis utar *Fifcheri* in *Platonis Cratylo Gr. et Lat. Annotatt. Critt. et Grammaticis illuftrato.* Part. VI. p. 6. Marc. IX, 34. *πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν τίς μείζων* invicem enim quaeftionem difcufferant, quis maior futurus effet. Act. XXIV, 12. *οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον* neque invenerunt me in templo cum aliquo colloquentem; ubi de colloquio, quod ad confilia capienda inftituitur, fermo eft, in qua fignificatione *deliberandi*, feu *agendi de aliqua re* legitur etiam apud *Herodian.* VI, 4. 6. VIII, 6. 9. Caeterum vocem *διαλέγομαι* olim propriam fuiffe familiaribus colloquiis philofophorum graecorum de rebus, ad philofophiam pertinentibus, (*Aelian. V. H.* III, 19. XIV, 33.) fatis conftat. 3) *altercor, difcepto, rixor.* Iud. v. 9. *ὅτι τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο.* In verf. Alex. *τῷ* הָרִיב refpondet Iudd. VIII, 1. 4) metaphorice tribuitur fcripturae facrae, et quidem cohortationi in ea contentae. Hebr. XII, 5. *τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται* cohortationis, quae vobis tanquam filiis data eft; quafi vos tanquam filios alloquitur.

ΔΙΑΛΕΙ´ΠΩ, fut. ψω, 1) *intermitto, interiicio.* 2) cum participio: *defino, ceffo, intermitto.* Sic femel legitur in N. T. Luc. VII, 45. *οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας* continuo deofculata pedes meos. Elliptica eft loquendi ratio pro *οὐ διέλιπε χρόνον καταφιλοῦσα.* Similiter abfolute verbo *διαλείπειν*, fequente participio, ufus eft *Aelian. V. H.* XV, 27. *οὐ διέλιπον ἂν οἱ ὄρνιθες φθέγμα ἀφιέντες.* *Liban. Epift.* 168. *Lucian. Prometh.* 17. *Herodian.* VII, 1. 16. Confer *Lexicon Xenophonteum* f. h. v.

ΔΙΆΛΕΚΤΟΣ, ου, ἡ, fcilicet γλῶσσα, 1) proprie: *peculiaris aliqua eiusdem linguae diverfitas, idioma linguae, modus loquendi peculiaris, dialectus,* a *διαλέγομαι loquor, differo.* 2) *lingua ipfa*, feu *fermo, unicuique genti peculiaris.* Act. I, 19. *τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν* ipforum lingua. ib. II, 6. 8. XXI, 40. *τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ* lingua fyro-chaldaica. ib. XXII, 2. XXVI, 14. In fragmentis *Symmachi* Ief. XXXIII, 19. hebr. לָשׁוֹן refpondet, coll. Efther. IX, 26. *Plutarch. Apophth.* p. 185. E. *τὴν Περσικὴν διάλεκτον.* *Polyb.* I, c. 67. *Iofeph. A. I.* VIII, 5. f. 3. *ὁ μεταφράσας ἀπὸ τῆς Φοινίκων διαλέκτου τὰ τυρίων ἀρχεῖα*

εἰς

εἰς τὴν ἑλληνικὴν φωνήν. Plura exempla dedit *Seberus* ad *Julii Pollucis Onom.* p. 209. ed. *Hemsterhus.* *Hesych.* διάλεκτος· ὁμιλία, λαλιά.

ΔΙΑΛΛΑ'ΣΣΩ, vel ΔΙΑΛΛΑ'ΤΤΩ, fut. άξω, 1) *muto, permuto, commuto.* Alex. Iob. XII, 24. et *Aquila* Gen. XXXVIII, 21. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 6, 4. 2) de eo dicitur, *qui conciliat aliquem alteri, qui alios in pristinam restituit gratiam.* *Thucyd.* II, 95. *Xenoph.* de *Vectig.* V, 8. διαλλάττειν τὰς πολεμέσας πρὸς ἀλλήλες πόλεις. *Polyaen.* III, 9. 47. Medium διαλλάττομαι *redeo cum altero in gratiam, alterum mihi placo et amicum reddo.* Sic semel legitur in N. T. Matth. V, 24. διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σε laesum fratrem tibi reconciliare stude. In eodem sensu in vers. Alex. hebraico יִתְרַצֶּה 1 Sam. XXIX, 4. respondet, et apud exteros Scriptores (v. c. *Thucyd.* VIII, 70. *Diog. Laërt.* II. p. 127.) legitur, ut docuit *Schwarzius* in *Comment. L. Gr.* p. 334 sq. et *Hemsterhus.* ad *Thom. M.* p. 235. Hinc διαλλαγὴ *pacificatio.* *Xenoph. Hist. Gr.* II, 2. 6. *Suid.* διαλλαγῆναι· τὸ ἐξ αὐτῦ τῦ ἐχθρῦ παρακληθῆναι καὶ φιλιωθῆναι. Idem *Schol.* ad *Thucyd.* I, 120.

ΔΙΑΛΟΓΙ'ΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1) proprie: *ratiocinor, computo, supputo, rationes subduco.* (ex διὰ et λογίζομαι *computo.*) 2) *cogito, animo verso, perpendo, ratiocinor, ratiocinando intellego.* Matth. XXI, 25. οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς λέγοντες illi vero ratiocinabantur apud semet ipsos hoc modo. Marc. II, 6. διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, coll. v. 8. Luc. I, 29. III, 15. V, 21. 22. XII, 17. XX, 14. Ioh. XI, 50. ἐδὲ διαλογίζεσθε neque perpenditis, seu, ratiocinando intellegitis. Formula: διαλογίζεσθαι ἐν ἑαυτοῖς interdum etiam significat: *perturbari animo, anxium, pavidum esse,* v. c. Matth. XVI, 7. coll. v. 8. Marc. VIII, 17. 3) *colloquor, dissero cum aliis.* Marc. IX, 33. τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτὲς διελογίζεσθε; coll. v. 34. Hinc διαλογὴ *colloquium,* διάλεξις, ὁμιλία, ut *Suidas* interpretatur. Vid. Alex. Ps. CIII, 34. *Xenoph. Mem.* III, 5, 1. et *Dion. Halic. Ant.* X, 12.

ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟ'Σ, ῦ, ὁ, 1) *cogitatio et opinio hominis secum ratiocinantis.* (a διαλογίζομαι *cogito.*) Est vocabulum μέσον, quod, ut hebraicum מַחֲשָׁבָה interdum etiam in deterius usurpatur de *cogitationibus et opinionibus pravis et perversis.* Luc. V, 22. ἐπιγνὲς δὲ ὁ Ἰησῦς τὲς διαλογισμὲς αὐτῶν quae eorum cogitata (prava) Iesus perspiciens. ib. VI, 8. Rom. I, 21. ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν ad vana cogitata delapsi sunt. ib. XIV, 1. μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν ne ei novae dubitationes exoriantur. *Arrian. Epictet.* 1, 9. *Plutarch. Pompei.* p. 657. 2) *sensus animi.* Luc. II, 35. ὅπως ἂν ἀποκα-

ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοὶ ita multorum ſenſa animi manifeſtabuntur. ibid. IX, 47. 3) *conſilium.* Matth. XV, 19. Marc. VII, 21. *διαλογισμοὶ πονηροὶ conſilia prava.* 4) *inventum ingenii humani.* 1 Cor. III, 20. *τὰς διαλογισμὰς τῶν σοφῶν* inventa doctorum. 5) *dubitatio.* Luc. XXIV, 38. *διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;* cur dubitatis? Philipp. II, 14. *χωρὶς διαλογισμῶν* animo prompto. 1 Tim. II, 8. *χωρὶς διαλογισμȣ̃* ita, ut non dubitent de Dei promiſſis. Ita quoque *διαλογίζεσθαι dubitare* notat apud *Xenoph. Hiſt. Gr.* VI, 4, 20. 6) *colloquium, diſceptatio, diſputatio.* Luc. IX, 46. *εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς* oriebatur vero inter eos diſceptatio, coll. Marc. IX, 33. 34. Conf. *Spicilegium I. Lex. Bielhani* p. 30.

ΔΙΑΛΎΩ, fut. *ύσω*, 1) proprie: *diſſolvo.* 2) *diſſipo, diſpergo*, i. q. *διασκορπίζω.* Sic ſemel legitur in N. T. Act. V, 36. *καὶ πάντες, ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν* et omnes ſectatores eius brevi dilapſi, vel, ut *Vulgatus* reddidit, *diſſipati* ſunt, coll. v. 37. Ita etiam occurrit apud *Polybium* IV, c. 2. *Xenoph.* Cyrop. V, 5, 13. *Herodian.* VI, 7. Plura habet *Elsnerus Obſſ. Sacr.* T. I. p. 387. In notione *dimittendi* ſine ulla violentiae notione legitur ſaepius apud *Thucydidem* (II, 12. VI, 41. VIII, 69.) et *Polybium* (IV, 2.).

ΔΙΑΜΑΡΤΎΡΟΜΑΙ, 1) proprie: *teſtor, atteſtor, teſtimonium exhibeo. Polyb.* V, c. 57. Hinc 2) *demonſtro aliquid idoneis argumentis, comprobo, certa fide, tanquam teſtis, aliquid nuncio, doceo, trado et divulgo.* Act. VIII, 25. *διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τȣ̃ κυρίȣ* tradentes doctrinam chriſtianam, idoneis argumentis comprobatam. ib. X, 42. *κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι* ut populo ſignificaremus et demonſtraremus. ibid. XVIII, 5. *διαμαρτυράμενος τοῖς Ἰȣδαίοις τὸν χριϛὸν Ἰησȣ̃ν* perſuadens Iudaeis Ieſum eſſe Meſſiam. ibid. XX, 23. *τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διαμαρτύρεταί μοι* oraculo divino edoceor. ibid. XXIII, 11. *ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμȣ̃* ut enim doctrinam meam palam profeſſus es. Hebr. II, 6. *διεμαρτύρατο δέ πȣ τὶς λέγων* ita enim de eo loquitur Davides. *Suid. διαμαρτύρομαί σοι ἀντὶ τȣ̃ βεβαιώσω σε.* Exod. XVIII, 20. *καὶ διαμαρτύρῃ αὐτοῖς τὰ προστάγματα τȣ̃ Θεȣ̃*, ubi hebraico הִזְהִיר reſpondet. 3) *obteſtor aliquem, ſerio hortor, graviter moneo.* Sic legitur in N. T. Luc. XVI, 28. *ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς* ut eos etiam atque etiam admoneat. Act. II, 40. *διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει.* 1 Tim. V, 21. *διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τȣ̃ Θεȣ̃* obteſtor te per Deum. 2 Tim. II, 14. et IV, 1. Nehem. IX, 26. *οἳ διεμαρτύραντο ἐν αὐτοῖς ἐπιστρέψαι.* Sic ſaepiſſime etiam apud *Polybium* legitur, v. c. I, 37. *τῶν κυβερνητῶν διαμαρτυρομένων.* III, 15. et V, 7. *διεμαρτύραντο τὸν Φίλιππον.*

ΔΙΑΜΑ'ΧΟΜΑΙ, fut. ήσομαι, έσομαι et ῦμαι, 1) *depugno, acriter pugno*, ex διὰ et *μάχομαι*. *Xenoph. Mem.* III, 9, 2. *Anab.* VII, 4, 6. 2) metaphorice: *acriter diſputo, contentione animi utor in dicendo.* In N. T. tantum extat Act. XXIII, 9. διεμάχοντο depugnantes, ſcil. verbis, pro Paulo. In *Aquilae* et *Symmachi* reliquiis hebraico הָרִיב reſpondet Exod. XXI, 18. Sirac. VIII, 1. *Thucyd.* III, 40 et 42. *Ariſtoph. Plut.* v. 448. *Xenoph. Ageſ.* 5, 4.

ΔΙΑΜΕ'ΝΩ, fut. μενῶ, p. μεμένηκα, 1) *permaneo in aliquo loco, commoror. Xenoph. Anab.* VII, 1. 4. 2) *permaneo*, h. e. *non amitto aliquam qualitatem.* Sic legitur in N. T. Luc. I, 22. καὶ διέμενε κωφὸς et manſit mutus. Galat. II, 5. ἵνα ἡ ἀλήθεια τῦ εὐαγγελίε διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς ut vera doctrina chriſtiana inter vos integra ſervaretur. 3) διαμένειν μετὰ τινὸς *non diſcedere ab aliquo, non deſero aliquem.* Luc. XXII, 28. οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μυ qui perduraſtis mecum in omnibus meis afflictionibus. *Xenoph. H. Gr.* VII, 3, 1. 4) *perpetuo vivo, nunquam intereo, maneo in eodem ſemper ſtatu, non privor exiſtentia*, ex *μένω vivo* et διὰ, quod habet in compoſitis interdum notionem *conſtantiae* et *perpetuitatis*, v. c. in διαγίνεσθαι et διατελεῖν. Hebr. I, 11. αὐτοὶ ἀπολῦνται, σὺ δὲ διαμένεις ipſi peribunt aliquando; at tu omnis interitus expers es. 2 Petr. III, 4. πάντα ὕτω διαμένει omnia manſerunt in eodem ſtatu. In verſ. Alex. hebraico עָמַד in eodem ſenſu reſpondet Pſ. XIX, 10. CII, 27. CXIX, 90. 91. *Sext. Empir. Phyſ.* I, 70 et 74.

ΔΙΑΜΕΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) *in partes divido et diviſa distribuo, portior, diſtribuo.* (ex διὰ et *μερίζω ſeparo*, quod a *μερὶς pars.*) Matth. XXVII, 35. διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτῦ partiti ſunt veſtimenta eius. Marc. XV, 24. Luc. XXII, 17. καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς et inter vos diſtribuite. ib. XXIII, 34. Ioh. XIX, 24. Act. II, 45. Eodem ſenſu Alexandrini uſi ſunt hac voce pro חָלַק *diſtribuere, diſpertiri* Iud. V, 30. Nehem. IX, 22. *Xenoph. Anab.* VII, 1. 25. 2) *diſpergo, diſſipo, disiicio.* Act. II, 3. διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς huc et illud diſperſae flammulae ignis. 3) διαμερίζομαι *animo disiungor, diſſideo, in partes ac ſtudia contraria diſtrahor.* Luc. XI, 17. πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα omne regnum, in quo ſunt factiones, ſeu, cuius cives in factiones diverſas, in ſtudia ſcinduntur contraria. ib. v. 18. εἰ δὲ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη iam ſi Satanas pugnat contra Satanam. ib. XII, 52. 53. διαμερισθήσεται πατὴρ ἐφ' υἱῷ diſſidebit pater a filio.

ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΟ'Σ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *partitio, diſtributio, diviſio in aequales partes.* (a διαμερίζω.) Vid. Ezech. XLVIII, 19.

19. ubi hebraico מַחְלְקֹת in versione Alex. respondet. *Pollux Onom.* VIII, c. 10. 2) metaphorice: *dissidium, distractio animorum.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XII, 51. ubi τῇ εἰρήνῃ opponitur.

ΔΙΑΝΕ'ΜΩ, fut. νεμῶ, 1) proprie: *distribuo inter plures, divido, partior,* et διανέμομαι *dividor.* *Hesych.* διανέμεται· μερίζεται. Alex. pro חָלַק posuerunt Devt. XXIX, 25. 2) *divulgo, spargo, facio, ut aliquid latius dimanet et serpat,* et dicitur fere sensu malo. In N. T. semel legitur Act. IV, 17. ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαὸν ne fama huius miraculi latius divulgetur et dimanet; (*Syrus:* ܐܠܐ ܕܠܐ ܬܬܘܣܦ ܬܦܘܩ ܛܒܐ ܗܢܐ *sed ne amplius exeat fama haec.*) vel, ut etiam reddi posset: ne eorum doctrina ulterius, tanquam ulcus vel cancer, depascat, coll. 2 Tim. II, 17. ad quem locum videndus *Alberti* in *Obss. Philol.* p. 403.

ΔΙΑΝΕΥ'Ω, fut. νεύσω, *innuo, nutum do, nutu significo,* hebraicum קָרַץ, cui Ps. XXXV, 19. in vers. Alex. respondet. In N. T. semel legitur Luc. I, 22. καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς et nutu se mutum factum esse ipsis significavit. Sirac. XXVII, 25. *Anthol.* II, 46.

ΔΙΑΝΟ'ΗΜΑ, τος, τὸ, *cogitatio, cogitatum,* ex διὰ, et νόημα *cogitatio, intellectus.* Semel in N. T. legitur Luc. XI, 17. αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα perspiciens eorum cogitata. *Xenoph. Hist. Gr.* VII, 5, 19.

ΔΙΑ'ΝΟΙΑ, ας, ἡ, 1) *facultas intellegendi, intellectus, sana ratio, mens, animus,* hebraicum לֵב, cui in vers. Alex. respondet Genes. XVII, 17. Matth. XXII, 37. καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου et omni ingenii tui facultate. Marc. XII, 30. Luc. X, 27. Ephes. IV, 18. ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ qui inscii sunt. Hebr. VIII, 10. διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν docebo eos leges meas. ibid. X, 16. 1 Petr. 1, 13. 1 Ioh. V, 20. καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν et dedit nobis intellegentiam, seu intellegendi facultatem. *Xenoph. Mem.* III, 12. 6. 2) *cogitatio, mentis agitatio, sensus.* Luc. I, 51. ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν animi fastu insolescentes. *Xenoph. Oecon.* 10, 1. Apol. 2. 3) *ratio cogitandi et sentiendi perversa.* Ephes. II, 3. ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν obsequuti perversae vestrae cogitandi rationi, seu, obtemperantes cupiditatibus vestris pravis. Coloss. I, 21. τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς ob animi factorumque pravitatem. 2 Petr. III, 1.

ΔΙΑΝΟΙ'ΓΩ, fut. οίξω, 1) proprie: *aperio, adaperio quod clausum est,* ex διὰ, et ἀνοίγω *aperio.* Sine auctoritate

tate relatum est in Lexica, licet legatur apud *Chariton.* Lib. I, c. 8. διανοίγουσα δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς palpebris diductis, et alios etiam, quos *D'Orville* ad l. l. p. m. 257. excitavit. In hac propria notione legitur etiam in N. T. Luc. II, 23. πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν omnis masculus primogenitus primum aperiens clausam matricem. Eadem formula reperitur Exod. XIII, 2. πρωτότοκον πρωτογενὲς διανοῖγον πᾶσαν μήτραν, hebr. פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם, ib. v. 12. 15. Num. III, 12. 2) metaphorice: *facultatem aliquam reddo et restituo*; et speciatim: *facultatem audiendi alicui reddo.* Huc pertinent formulae: διανοίγειν τὰς ἀκοάς τινος *audiendi facultatem alicui reddere.* Marc. VII, 34. διανοίχθητι recipe facultatem audiendi. ibid. v. 35. καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαὶ et statim aurium sensum recepit, coll. Ies. XXXV, 5. וְאָזְנֵי חֵרְשִׁים תִּפָּתַחְנָה Alex. καὶ ὦτα κωφῶν ἀκούσονται. — διανοίγειν τοὺς ὀφθαλμούς τινος *efficere, ut alter videat et cernat aliquid.* 2 Regg. VI, 17. et διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ Luc. XXIV, 31. de *iis* dicitur, *qui iam alterum agnoscunt*, et opponitur formulae: ἐκρατοῦντο οἱ ὀφθαλμοὶ v. 16. — διανοίγειν τὸν νοῦν *docere, instituere aliquem, instruere facultate intellegendi et percipiendi aliquid.* Luc. XXIV, 45. τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς tunc rationem eos docuit intellegendi scripturam sacram. *Herodot.* V, 4. — διανοίγειν τὴν καρδίαν τινὸς *excitare aliquem ad attente audiendum, et vim largiri ad audiendum, quae docentur.* Act. XIV, 14. coll. 2 Macc. I, 4. et *Themist.* II. p. 29. Hinc διανοίγειν 3) simpliciter *docere, explicare, interpretari* significat. Luc. XXIV, 32. καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφὰς nobisque sensum vaticiniorum de Messia exponeret. Act. XVII, 3. διανοίγων καὶ παρατιθέμενος e libris divinis explicans ac demonstrans. Hanc *exponendi, docendi* et *explicandi* notionem διανοίγειν sine dubio habet ex imitatione hebraici פָּתַח, quod non solum *aperire*, sed etiam *docere* notat, unde פֵּתַח *ipsa doctrina* dicitur Ps. CXIX, 130. Vid. *Wesseling. Obss.* I. p. 21.

ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΩ, fut. εύσω, *pernocto, totam noctem in aliquo loco transigo, noctem insomnem duco, vigilo, noctem consumo, impendo.* (ex διὰ et νυκτερεύω.) *Diod. Sic.* XIII, 62. διενυκτέρευον ἐν τοῖς ὅπλοις ἐπὶ τῶν τειχῶν. *Herodian.* VIII, 1. §. 11. *Hesych.* διανυκτερεύοντες· ἀγρυπνοῦντες πᾶσαν τὴν νύκτα. *Pollux Onom.* I, 7. 8. τὸ μὲν νυκτός τι πρᾶξαι νυκτερεῦσαι — τὸ δὲ δι' ὅλης νυκτὸς διανυκτερεῦσαι. idem VI. c. 19 In N. T. semel legitur Luc. VI, 12. καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ per totam noctem precibus ad Deum vacabat.

ΔΙΑΝΥΩ, fut. ύσω, *perficio, absolvo, expedio,* i. q. τελέω. Semel legitur in N. T. Act. XXI, 7. διανύσαντες τὸν πλοῦν absoluta

uta navigatione. *Aelian. V. H.* II, 23. εἰς τοσῦτον διηνύσθω τὰ τῦ λόγυ. *Phavor.* διανυσθῆναι· τελειωθῆναι. Cf. *Schol. Sophoclis* ad *Aiac.* 611. *Elect.* 1478. *Xenoph. Cyrop.* IV, 2, 8. πολλὴν ὁδὸν διήνυσαν.

ΔΙΑΠΑΝΤΌΣ. Adverbium temporis. 1) *semper.* Est ex διὰ *per* et παντὸς *omnis*, intellecta voce χρόνυ, notans *per omne tempus.* Scribitur etiam divisim διὰ παντὸς, sc. χρόνυ. Act. XXIV, 16. Rom. XI, 10. Hebr. XIII, 15. Hebr. תָּמִיד Devt. XI, 12. Ps. XVI, 8. 2) *saepe, assidue.* Luc. XXIV, 53. καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ nempe statis diebus et horis. Act. X, 2. καὶ δεόμενος τῦ Θεῦ διαπαντὸς assiduus in precibus ad Deum. Ita et תָּמִיד Ps. XXXIV, 2. legitur. 3) *cotidie.* Hebr. IX, 6. εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς, coll. Exod. XXIX, 36 et 40. 4) interdum abundat. Marc. V, 5. καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

ΔΙΑΠΑΡΑΤΡΙΒΗ', ῆς, ἡ. Reperitur hoc substantivum, in omnibus Lexicis male omissum, in haud paucis codicibus 1 Tim. VI, 5. loco impressi παραδιατριβαί. Διατριβὴ est verbum proprium de *disputationibus philosophorum*, et interdum etiam de *loco, ubi philosophi disputare solent.* Διαπαρατριβὴ *disputatio vana et inutilis, acris et vehemens contentio de rebus levibus et nullius momenti*, nam παρὰ in compositis saepe id notat, *quod non rectum est*, v. c. παραλογίζεσθαι et παρατρίβεσθαι πρός τινα notat *contendere cum aliquo, simultatem exercere*, unde παρατριβὴ *contentio. Suid.* et *Hesych.* διαπαρατριβαί· ἐνδελεχισμοὶ, ἐνδελέχειαι. Cf. *L. Bos. Exercitt. Philol. in N. T.* p. 223.

ΔΙΑΠΕΡΆΩ, fut. άσω, 1) *traiicio flumen* aut *mare*, quasi ἀπέρχομαι εἰς τὸ πέραν. Matth. IX, 1. ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασε ingressus navim traiecit lacum. ibid. XIV, 34. καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν γεννησαρὲτ traiecto mari venerunt in regionem Gennesarethicam. Marc. V, 21. VI, 53. Act. XXI, 2. εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην cum invenissent navim traiicientem in Phoenicen. Devt. XXX, 13. τίς διαπεράσει (hebr. יַעֲבָר) εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης; Ies. XXIII, 2. *Arrian. Exped. Alex.* VII, c. 10. idem *Epict.* III, 24. *Polyb.* III, 63. 2) *transeo.* Luc. XVI, 26. μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν neque, qui illinc ad nos velint, transire possint; ubi cum διαβαίνειν permutatur. *Aristoph. Avib.* 1265.

ΔΙΑΠΛΕ'Ω, fut. διαπλεύσω, *pernavigo, navigando emetior, navigando transeo, nave transmitto.* (ex διὰ et πλέω *navigo.*) In N. T. tantum extat Act. XXVII, 5. τὸ πέλαγος διαπλεύσαντες mare navigando emensi. *Thucyd.* IV, 25. *Herodian.* VIII, 6. 11.

ΔΙΑΠΟΝΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *labore exerceo, elaboro, allaboro, operam do.* (ex διὰ et πονέω *laboro.*) *Xenoph. Venat.* IV, 10. καὶ τὰ σώματα διαπονῦσαι. Paſſivum διαπονέομαι, ῦμαι, fut. ήσομαι, 1) proprie: *moleſtias laborum perſentiſco, defatigor laboribus;* et quia πόνος non ſolum *laborem*, ſed etiam *moleſtiam quamvis* et *dolorem* ſignificat, 2) notat omnino *moleſte et aegre ferre aliquid, moleſtia affici.* Sic autem bis tantum legitur in N. T. Act. IV, 2. διαπονέμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτὺς τὸν λαὸν moleſte ferentes, quod docerent populum. ib. XVI, 18. διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ira et indignatione commotus Paulus. Exempla huius ſignificationis habet *Weſſeling.* ad *Diod. Sic.* Lib. II, c. 7. *Heſych* διαπονηθείς· λυπηθείς.

ΔΙΑΠΟΡΕΤ'Ω, fut. εύσω. cum accuſativo perſonae *facio, ut alter tranſeat, non impedio tranſitum. Xenoph. Anab.* II, 5. 3. εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. Paſſivum διαπορεύομαι, fut. εύσομαι, *iter facio per aliquem locum, tranſeo, praetereo,* etiam *obeo, peragro.* Luc. VI, 1. διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορίμων cum iter per ſata faceret, aut ambularet iuxta agros, frugibus conſitos. Eodem modo cum διὰ conſtruitur Ier. XVIII, 16. πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς. Luc. XIII, 22. καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων oppida et vicos docendo obiit. ib. XVIII, 36. ὄχλυ διαπορευομένυ turbam praetereuntem. Act. XVI, 4. ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις urbes obeundo. Sic 2 Chron. XXX, 10. διαπορευόμενοι πόλιν. Rom. XV, 24. ἐλπίζω διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς ſpero obiter tranſeundo vos videre.

ΔΙΑΠΟΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, ut ſimplex ἀπορέω, proprie de *viatoribus* dicitur, *qui ſubſiſtunt, cum non pateat, quo progrediantur, nec de exitu conſtet,* πόρον μὴ εὑρίσκωσι, deinde vero metaphorice de *omnibus* adhibetur, *qui conſilii inopes ſunt, ut, quid ſtatuant, quidve agant, aut quo ſe vertant, plane ignorent,* et verbis latinis *haeſitare, incertum, dubium eſſe, admirari, ambigere* reddi poteſt. Luc. IX, 7. καὶ διηπόρει et quid de eo ſtatueret, dubius haerebat. *Syrus:* ܘܡܬܕܡܪ ܗܘܐ *et mirabatur.* Act. II, 12. ἐξίσαντο δὲ πάντες καὶ διηπόρυν omnes obſtupefacti admirabantur. ib. V, 24. διηπόρυν περὶ αὐτῶν κ. τ. λ. ambigebant, quid hoc rei eſſet. ib. X, 17. ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα cum haeſitaret, in verum huius viſi ſenſum inquirens. Eandem ſignificationem etiam medium διαπορέομαι, ῦμαι habet, quod legitur Luc. XXIV, 4. ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τύτυ cum conſternatae eſſent hac de re, ſeu incerti hanc rem agitarent animo. Nuſpiam Alexandrini hac voce uſi ſunt. Semel occurrit in verſione *Symmachi* Dan. II, 3. καὶ διηπόρει τὸ πνεῦμα pro quo Alex. habent καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμα,

αγρυπνία, ubi in hebraico verbum [illegible] legitur. *Diog. Laërt.* I, f. 109. de Epimenide, quum 77 annos dormiisset et in agro omnia mutata invenisset, *πάλιν ἧκεν εἰς ἄστυ διαπορούμενος. Aelian. V. H.* IV, 17. *Polyb.* I, 60. *Suid.* διαπορῶ, διαπορήσω· ζητῶ, ἀμφιβάλλω.

ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *negotior, negotiando pecuniam lucror.* (ex διὰ et πραγματεύομαι *negotior.*) Semel legitur in N. T. Luc. XIX, 15. ἵνα γνῷ, τίς τί διεπραγματεύσατο ut cognosceret, quid quisque negotiando lucratus esset.

ΔΙΑΠΡΙΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *serra disseco, diffindo*, et διαπρίομαι *serra dissecor.* (ex διὰ et πρίω *serra seco, divido*, quod a πρίων *serra.*) Ies. X, 15. 2 Sam. XII, 31. In hac propria notione legitur 1 Chron. XX, 3. διέπρισε πρίοσι. Hinc 2) metaphorice διαπρίεσθαι de iis adhibetur, *qui vehementer animo commoventur, valde indignantur et irascuntur*, et maxime declarat gestum eorum, qui prae rabie dentibus strident et frendent, veluti, si quis serram trahat, de quibus speciatim formula: διαπρίειν τὰς ὀδόντας adhibetur. In hac metaphorica notione bis tantum legitur in N. T. Act. V, 33. οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο illi autem, cum haec audivissent, vehementi ira commovebantur, ut supplendum sit ταῖς καρδίαις, quod additur ibid. VII, 54. διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν. *Syrus*: ܡܬܡܠܝܢ ܗܘܘ ܚܡܬܐ *corripiebantur ira. Hesych.* διεπρίοντο· ἐθυμοῦντο, ἔτριζον τὰς ὀδόντας. Idem: διαπρίεται· ἀγριάζει, (ita enim indice *Heinsio* legendum est loco impressi διαποράζει) μαίνεται. *Cyrilli Lex. MS.* et *Alberti Gloss. N. T.* p. 67. διεπρίοντο, πικρῶς ἐχαλέπαινον. Lectu in hanc rem dignus est *Suicerus* in *Thes. Eccles.* T. I. p. 880 sq. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 486.

ΔΙΑΡΠΑΖΩ, fut. άσω vel άξω, *diripio, violenter aufero, spolio.* (ex διὰ et ἁρπάζω *rapio.*) Bis tantum legitur in N. T. Matth. XII, 23. καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι eiusque supellectilem diripere. καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει tunc demum eius domum expilabit. Eadem sententia legitur Marc. III, 27. *Polyb.* IV, 18. διήρπασαν τὰς τούτων βοῦς. ib. VIII, 19. *Polyaen.* II, c. 29. καὶ διήρπασε τὴν πόλιν. In vers. Alex. verbis hebraicis בזז, Genes. XXXIV, 27. 29. גזל, Devt. XXVIII, 29. Micha II, 2. שסה, Ies. XLII, 22. Ier. L, 11. et שסס, Ps. LXXXIX, 42. respondet. Conf. *Valkenar.* ad *Eurip. Phoen.* p. 385.

ΔΙΑΡΡΗΓΝΥΜΙ et ΔΙΑΡΡΗΣΣΩ, fut. ήξω, *rumpo, disrumpo, diffringo, dilacero, perrumpo, solvo.* (ex διὰ et ῥήγνυμι vel ῥήσσω *frango.*) Matth. XXVI, 65. διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ disrupit vestimenta sua, scilicet prae indignatione.

Consuetudo enim erat olim apud Iudaeos aeque ac Graecos discerpendi, seu dilacerandi vestimenta in indignatione, luctu et dolore gravi. Genes. XXXVII, 29. XLIV, 13. 2 Regg. XIX, 1. Conf. *Schol. Aeschyli* ad *Persas* v. 166. Marc. XIV, 63. Luc. V, 6. *διεῤῥήγνυτο τὸ δίκτυον* ita, ut fere solverentur retia eorum. Ibid. VIII, 29. *καὶ διαῤῥήσσων τὰ δεσμὰ* disruptis vinculis. Act. XIV, 14. *διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν* solutis, seu reiectis vestibus. Saepius non legitur in N. T. Frequenter tamen in versione Alex. occurrit, ubi τῷ קָרַע, Ios. VII, 6. Ioel. II, 13. בָּקַע, 2 Sam. XXIII, 16. et נָתַק, Ps. II, 3. CVII, 14. respondet. *Hesych. διαῤῥήξας· συντρίψας, σχίσας. — διαῤῥήξωμεν· ἀποῤῥίψωμεν.* Conf. etiam *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 13. 6. p. 543.

ΔΙΑΣΑΦΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, proprie: *clare et distincte aliquid declaro et expono, significo, indico, pro veritate rei aliquid narro.* (ex *διὰ* et *σαφέω declaro*, quod est a *σαφὴς manifestus, perspicuus, certus.*) Deinde in genere *nuncio, significo, declaro.* Matth. XVIII, 31. *διεσάφησαν τῷ κυρίῳ* totius rei certiorem fecerunt dominum. Saepius non legitur in N. T. 1 Macc. XII, 8. 2 Macc. I, 18. 20. *ὡς δὲ διεσάφησαν ἡμῖν.* ibid. XI, 18. Deut. I, 5. hebraico בֵּאֵר in versione Alex. respondet. *Polyb.* III, 19. VIII, 18. XV, 27. *Appian. Parth.* p. 228. *Lucian.* de *morte Peregrini* p. 762. *Hesych. διασαφεῖ· διασαφηνίζει, ἀγγέλλει.*

ΔΙΑΣΕΙ'Ω, fut. είσω, 1) proprie: *concutio, vehementer agito, quasso.* Alex. Iob. IV, 14. *καὶ μεγάλως μου τὰ ὀστᾶ διέσεισε. Aelian. V. H.* II, 14. *Hesych. διέσεισε· διήγειρε, διεσάλευσε.* 2) metaphorice, ut *σείω* (conf. *Valesium* ad *Eusebii H. E.* VII, c. 30. p. 156.) et latinum *concutio, metum iniicio* (*Polyb.* X, 26, 4. XXIX, 2, 5.) *vim infero, iniecto terrore extorqueo alicui pecuniam aut simile aliquid.* Sic semel legitur in N. T. Luc. III, 14. ubi Iohannes baptista, militibus praescribens, quomodo se gerere debeant, inquit: *μηδένα διασείσητε*, h. e. neminem concutiatis: nam etiam apud ICtos *concussio* crimen dicitur, si quid, terrore iniecto, illicite extorquetur alteri et exprimitur. (Extat in *Pandectis* l. XLVII. titulus 13. *de concussione*, et in *Basilicis Graecis maioribus* a *Carolo Annibale Fabroto* collectis Lib. LX. titulus 24. inscribitur *περὶ διασείσεως.* Etiam Galli iniquum pecuniarum exactorem olim appellarunt *un concussionaire.*) Omissum autem post *διασείετε* videtur *τῶν ὑπαρχόντων*, ut plene legitur 3 Macc. VII, 20. *ὑπὸ μηδενὸς διασεισθέντες τῶν ὑπαρχόντων.* Exempla huius significationis dedit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 114. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 672. et *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 882.

ΔΙΑΣΚΟΡΠΙΖΩ, fut. ίσω, 1) *dissipo, dispergo eos, qui coniuncti et sociati fuerunt.* (ex διὰ et σκορπίζω *spargo.*) Matth. XXVI, 31. καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης et dispergentur oves gregis. Zach. XIII, 7. διασκορπισθήτωσαν τὰ πρόβατα. Marc. XIV, 27. Ioh. XI, 52. τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα veros Dei cultores inter gentiles dispersos viventes. Act. V, 37. *Aelian. V. H.* XIII, 46. 2) *semina spargo, dissemino.* Matth. XXV, 24. συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας colligis fructus nulla semente facta, ubi aeque ac v. 26. cum σπείρειν permutatur. 3) *dilapido profuse et luxuriose opes, sive meas, sive alterius.* Luc. XV, 13. καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ et ibi dilapidavit bona sua. ibid. XVI, 1. 4) *perdo, destruo.* Luc. I, 51. διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους perdidit superbos.

ΔΙΑΣΠΑ΄Ω, fut. άσω, *discerpo, dilanio, distraho, disrumpo.* (ex διὰ et σπάω *traho.*) In N. T. bis tantum legitur. Marc. V, 4. καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις et vincula ab eo disrumperentur. Act. XXIII, 10. μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν ne ab illis discerperetur. Cf. quae bene de hac voce monuit *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 117 sq. *Hesych.* διασπᾶσαι· διαιρεῖν, διασπαράξαι, διασχίσαι. Idem: διεσπάσθησαν· διεσχίσθησαν.

ΔΙΑΣΠΕΙ΄ΡΩ, fut. ερῶ, 1) proprie: *dissemino, semina spargo.* 2) *dispergo, dissipo.* Act. VIII, 1. πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας Ἰουδαίας omnesque per Iudaeam dispersi sunt. ibid. v. 4. qui autem dispersi erant per varia loca. ibid. XI, 19. Tob. XIII, 3. *Simplicius* in *Epict.* p. 211. *Polyb.* III, 19, 7. *Hesych.* διεσπάρησαν· διεσκορπίσθησαν.

ΔΙΑΣΠΟΡΑ΄, ᾶς, ἡ, 1) proprie: *disseminatio.* 2) *dispersio, dissipatio.* 3) κατ' ἐξοχὴν in N. T. ita dicuntur *loca, in quibus Israelitae exulabant, regio, quam διασπαρέντες Ἰουδαῖοι s. dispersi Iudaei inhabitabant.* Fuerunt enim Christi et Apostolorum aetate Iudaei per totum fere terrarum orbem dispersi, et in omnibus celebrioribus Asiae urbibus suas synagogas et proseuchas habebant, teste *Iosepho* de *B. I.* VII, 3, 3. Et hoc sensu capienda Iacob. I, 1. ταῖς δώδεκα φυλαῖς ἐν τῇ διασπορᾷ omnibus Christianis ex Iudaeis conversis extra Palaestinam habitantibus. 1 Petr. I, 1. παρεπιδήμοις διασπορᾶς. Conf. *Salmasium* de *Lingua Hellenistica* p. 220. et in *Funere Ling. Hellen.* p. 98 sq. 4) per metonymiam: *dispersi in exilio viventes, dissipati.* Ioh. VII, 35. μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, ubi διασπορὰ τῶν Ἑλλήνων sunt ipsi Iudaei, inter Graecos per totum terrarum orbem dispersi. 2 Macc. I, 27. ἐπισυνάγαγε τὴν διασπορὰν ἡμῶν. Ps. CXLVII, 2. נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס. Alex. καὶ τὰς διασπορὰς τοῦ Ἰσραὴλ ἐπισυνάξει. *Symmach.* τοὺς ἐξωσμένους. Conf. *Braunium* in *Selectis SS.* Lib. I. c. 1. §. 14.

ΔΙΑ-

ΔΙΑΣΤΕΛΛΩ, fut. ελῶ, 1) proprie: *huc et illuc mitto, mitto in diversas partes.* (ex διὰ, quod in compositis *distributionem* haud raro significat, et στέλλω *mitto, ablego.*) Alex. Nahum I, 12. Ps. LXVIII, 15. *Etym. M.* διαστέλλειν· ἀντὶ τῶ ἀποστέλλειν. 2) *separo, distinguo.* *Hesych.* διαστέλλεται· διαμερίζεται, ἀφορίζεται. Sic est Devt. X, 8. XIX, 2. apud Alex. pro hebr. הִבְדִּיל, et Ruth. I, 17. pro הִפְרִיד. 3) Διαστέλλομαι *impero, praecipio, mando, iubeo, admoneo,* et, sequente particula negandi, *graviter interdico.* Matth. XVI, 20. τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτῶ, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν tum interdixit discipulis suis, ne cuiquam dicerent. Marc. V, 43. coll. Luc. VIII, 56. Marc. VII, 36. coll. Matth. XVII, 9. Marc. IX, 9. Act. XV, 24. οἷς ἐ διεστειλάμεθα contra mandata nostra. Hinc τὸ διαστελλόμενον *dictum, interdictum.* Hebr. XII, 20. ἐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον non poterant ferre illud interdictum. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo διαστέλλεσθαι legitur apud Alexandrinos Malach. III, 11. pro גָּעַר, Ezech. III, 19. 20. 21. pro הִזְהִיר. Raro in hoc sensu apud exteros Scriptores legitur; attulit tamen locum e *Diod. Sic.* (p. 562. ed. Rhod. περὶ τῆς αὐτῶ ταφῆς ἐνετείλατο διαστελλόμενος ἀκριβῶς τηρῆσαι τὸ νόμιμον) *Münthe* in *Obss. Philol. in N. T.* p. 110 sq. Conf. etiam *Wetstenii N. T.* T. I. p. 434. *Hesych.* διεστείλατο· διεσαφήσατο.

ΔΙΑΣΤΗΜΑ, ατος, τὸ, *distantia, intervallum, spatium,* et, ut latinum *spatium,* tam de *loci,* quam de *temporis* intervallo usurpatur, a διΐστημι *disto.* De *loci* spatio usurpatur Genes. XXXII, 16. καὶ διάστημα ποιεῖτε ἀνὰ μέσον ποίμνης καὶ ποίμνης. *Xenoph.* de *Venat.* II, 6. De *temporis* vero spatio legitur semel in N. T. Act. V, 7. ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα post trium fere horarum spatium. *Polyb.* IX, 1, 1. *Plutarch.* T. VIII. Opp. p. 193 ed. *Reiske.* *Liv.* I, 17. — Interdum omittitur, v. c. Luc. XXII, 58. καὶ μετὰ βραχὺ, sc. διάστημα, et paulo post.

ΔΙΑΣΤΟΛΗ, ῆς, ἡ, *distinctio, diversitas, discrimen,* a perfecto medii διέσταλκα, verbi διαστέλλω, *distinguo.* Rom. III, 22. ἐ γάρ ἐστι διαστολὴ nullum enim est discrimen Iudaeorum et paganorum; quanquam etiam reddi posset: nulla enim est praestantia Iudaeorum prae paganis, nam διαστολὴ etiam *excellentiam, eminentiam* notat, teste *Suida:* διαστολή· ἐξοχή. ibid. X, 22. ἐ γάρ ἐστι διαστολὴ Ἰεδαίε καὶ Ἕλληνος. 1 Cor. XIV, 7. ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ si distinctos sonos non dent, aut, si discrimen non dent per sonos. *Hesych.* διαστολή· διάκρισις, διαίρεσις. *Suid.* διαχώρησις.

ΔΙΑΣΤΡΕΦΩ, fut. έψω, 1) proprie: *torqueo, detorqueo, tortuosum reddo, in varios anfractus deflecto,* et opponitur τῷ εὐθύνειν, seu εὐθὺ ποιεῖν, unde διαστρέφεσθαι graecis medicis eae corporis partes dicuntur, quae a rectis distortae et flexuo-

sae

fae fiunt. Conf. *Foesii Oeconom. Hippocr.* p. 97. Sic legitur in N. T. Act. XIII, 10. οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας semper suffodis viam Dei planam et rectam, seu planius, impedire et retardare conaris benefica Dei decreta, eiusque rationes turbas. Micha III, 9. 2) *averto, ad defectionem sollicito.* Luc. XXIII, 2. τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος hunc invenimus seditionem concitantem. Act. XIII, 8. ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως studens avertere proconsulem ab assensu, quem praebebat religioni christianae. Exod. V, 4. ἵνατί διαστρέφετε τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν ἔργων; ubi in hebr. תַּפְרִיעוּ legitur. 1 Regg. XVIII, 17. ὁ διαστρέφων τὸν Ἰσραήλ. 3) *corrumpo, perverto, vitiosum reddo,* unde et διαστρέφεσθαι, ad animum translatum, de iis dicitur, qui perversis imbuti opinionibus veritatem repudiant, (*Arrian.* Diss. *Epictet.* III, c. 6.) et de iis, qui sunt moribus pravis et perversis. Matth. XVII, 17. Luc. IX, 41. ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη o homines increduli et perversi! Sic plane Devt. XXXII, 5. דּוֹר עִקֵּשׁ וּפְתַלְתֹּל Alex. γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη. Act. XX, 30. λαλοῦντες διεστραμμένα tradentes doctrinam, quae plane abhorret a vera religionis christianae indole. Similis locus est Prov. XXIII, 33. יְדַבֵּר תַּהְפֻּכוֹת. Philipp. II, 15. ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης. Num. XV, 37. οὐ διαστραφήσεσθε ἔτι ὀπίσω τῶν διανοιῶν ὑμῶν. Apud *Eusebium* in *H. E.* VI, 38. διαστροφὴ de *errore* ponitur.

ΔΙΑΣΩΖΩ, fut. ώσω, i. q. simplex σώζω, et generatim *servo, conservo, salvum et incolumem aliquem praesto, quocunque modo hoc fiat,* significat, sive *avertendo mala,* sive *tollendo, quae premunt et affligunt.* Διασώζομαι *liberor, servor ex aliquo periculo.* Act. XXVIII, 4. διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης servatum e mari. 1 Petr. III, 20. διεσώθησαν δι' ὕδατος servati sunt ex aqua, seu diluvio. Num. X, 9. διασωθήσεσθε ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν. Sic et legitur apud *Polyaenum Strateg.* I, c. 41. p. 94. ed. *Casaub.* Conf. *Lexicon Xenophont.* s. h. v. Speciatim 2) significat, ut σώζω, *sano, valetudinem corporis restituo.* Matth. XIV, 36. καὶ ὅσοι ἥψαντο, διεσώθησαν et quotquot attigere, sanati sunt, coll. Marc. VI, 56. Luc. VII, 3. ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ut suum servum sanatum veniret. Eodem sensu legitur etiam apud *Polyaenum Strateg.* II, c. 33. 3) seq. πρὸς, εἰς etc. *salvum et incolumem, sartum tectumque aliquem perduco aliquo.* Act. XXIII, 24. ἵνα τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα ut Paulum salvum perducerent ad Felicem. ibid. XXVII, 43. *Apollodor. Bibl.* III, c. 6. §. 8. extr. Ἀδραστον μόνον ἵππος διέσωσεν. Passivum διασώζεσθαι notat *salvum et incolumem pervenire in aliquem locum,* διασωθέντα ἀφικέσθαι, ut plene dixit *Cebes* in *Tabula* c. 17. Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 44. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν

et

et ita factum est, ut omnes salvi in terram evaderent. ibid. XXVIII, 1. διασωθέντες posteaquam salvi in terram evasissent. Alex. Genes. XIX, 19. Ies. XXXVII, 38. pro נִמְלְטוּ, 2 Macc. XI, 12. Eodem sensu extat apud *Polybium* VIII, c. 11. διεσώζοντο πρὸς τὴν πόλιν. *Iosephum A. I.* IX, 4. 6. *Lucian.* T. II. Opp. p. 130. ed. *Reitz.* et aliis in locis, quae collegit *Krebsius Obss. Flav.* p. 250. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 616 et 649.

ΔΙΑΤΑΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *ordinatio, dispositio*, a διατάσσω *ordino, dispono*. 2) διαταγαὶ *ordines, agmina disposita*, et est inprimis vox propria de *copiis, in aciem dispositis*. Hinc praeeunte *Krebsio* in *Obss. Flav.* p. 200. explicarem locum difficilem Act. VII, 53. ubi lex mosaica dicitur lata et promulgata esse εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, h. e. praesente angelorum choro, seu, adstantibus angelorum agminibus, (alii vertere malunt: *angelorum opera*, ita, ut Deus in lege promulganda angelorum ministerio uteretur: sed repugnat locus Exod. XXI, 1. 19. 22.) collatis locis Galat. III, 19. et Hebr. II, 2. 3) *constitutio, institutum, res instituta*. Rom. XIII, 2. τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν instituto resistit divino. Similis locus est apud Alex. Esra IV, 11.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ, τος, τὸ, *mandatum, edictum, praeceptum*, (a διατέταγμαι perf. passivi, verbi διατάσσω *praecipio, constituo*.) Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 23. καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως nec edictum regis metuebant. In versione Alex. respondet τῷ נִשְׁתְּוָן *decreto, diplomate comprehenso* Esra VII, 11. Sapient. XI, 7. *Plutarch. Marcell.* p. 312. E.

ΔΙΑΤΑΡΑΣΣΩ, vel ΔΙΑΤΑΡΑΤΤΩ, fut. άξω, *perturbo, perplexum animo reddo, commoveo*. (ex διὰ et ταράσσω *commoveo, turbo*.) Tantum legitur in N. T. Luc. I, 29. διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ sermone eius perturbata est animo. *Dionys. Halic. Ant.* VII, c. 35. *Xenoph. Mem.* IV, 2, 40.

ΔΙΑΤΑΣΣΩ, vel ΔΙΑΤΑΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: *ordino, certo ordine compono et dispono*. (ex διὰ et τάσσω *ordino, statuo*.) Dicitur inprimis de militibus, qui in aciem disponuntur, v. c. 2 Macc. XII, 20. διατάξας τὴν ἑαυτοῦ στρατιάν. Adde 1 Regg. XI, 18. et *Herodian.* I, 9. 6. *Xenoph. Oecon.* IV, 21. et IX, 1. 2) respondet latino *constituere*, et vernaculo *anordnen, verordnen*, et ita late patet, *ut de quovis, sive propria, sive aliena auctoritate aliquid praecipiente, iubente, mandante* (apud *Herodot.* I, c. 110. cum κελεύειν et ἐντέλλεσθαι permutatur) *ac curante*, usurpetur, maxime tamen conveniat legum auctoribus et magistratibus et potestatem *sanciendi, edicendi*, interdum etiam *ferendi* et *promulgandi legem* habeat. Sic legitur in N. T. Matth. XI, 1. ὅτε ἐτέλεσεν διατάσσων postquam haec mandata dedit. Luc. III, 13. παρὰ τὸ διατεταγμένον quam ipsis legibus constitutum et definitum est. ib. VIII, 55.

35. καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν iussitque illi dare cibum. ibid. XVII, 9. ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα quod heri mandatis satisfecerit. ibid. v. 10. Act. VII, 44. καθὼς διετάξατο quemadmodum exstruere iusserat. ib. XVIII, 2. διὰ τὸ διατεταχέναι propter edictum. (*Hesiod. Theog.* v. 74. *Aelian. V. H.* II, 15.) ibid. XX, 13. οὕτω γὰρ ἦν διατεταγμένος, *Vulgatus: sic enim disposuerat ipse.* ibid. XXIII, 31. XXIV, 23. 1 Cor. VII, 17, ubi alii codices habent διδάσκω. ibid. IX, 14. XI, 34. τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι caeteros ritus, ad celebrationem coenae sacrae pertinentes, constituam, ubi ad vos venero. ibid. XVI, 1. Galat. III, 19. διαταγεὶς δι' ἀγγέλων promulgata praesentibus angelis. Tit. I, 5. Iudd. V, 9. ἡ καρδία μου εἰς τὰ διατεταγμένα τῷ Ἰσραήλ. *Phavor.* διατάττομαι· τὸ διορίζομαι καὶ προστάττω, οἷον ὁ βασιλεὺς διατάττεται τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ ὑπηκόοις, φυλακὴν ἔχειν. ἐξ οὗ κυρίως διάταγμα, ἡ τοῦ βασιλέως προσταγή.

ΔΙΑΤΕΛΕΏ, ῶ, fut. έσω, 1) *perficio, finio, ad finem perduco.* (ex διὰ et τελέω *impleo, perficio.*) 2) *permaneo, perago, traduco tempus*, ita, ut subintellegatur τὸν χρόνον, vel simile quippiam. Sic semel in N. T. legitur Act. XXVII, 33. ἄσιτοι διατελεῖτε, sc. τὸν χρόνον, ieiuni permanetis, seu, consumitis tempus. Devt. IX, 7. ἀπειθοῦντες διατελεῖτε τὰ πρὸς Κύριον. Ier. XX, 7. πᾶσαν ἡμέραν διετέλεσα μυκτηριζόμενος. *Aelian. V. H.* II, 41. διετέλει ἀγρυπνῶν καὶ πίνων ἅμα. *Xenoph. Anab.* IV, 3. 2. πάσας (scil. ἡμέρας) μαχόμενοι διετέλεσαν. *Mem.* I, 2. 28. σωφρονῶν διετέλει. Conf. quae multis de hac voce exposuit *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 4, 12. p. 843 sq. Vide etiam *Phavorinum* sub διατελῶ.

ΔΙΑΤΗΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *sollicite conservo, diligenter servo, custodio aliquid, ne surripiatur et auferatur*, (*Polyb.* I, 7, 7. et 45. 14.) et κατ' ἐξοχὴν de iis usurpatur, *qui animo aliquid figunt et conditum aliquid mente tenent.* Luc. II, 51. διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα et mater ista omnia condita mente tenebat. Gen. XXXVII, 11. וְאָבִיו שָׁמַר אֶת־הַדָּבָר, Alex. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ διετήρησε τὸ ῥῆμα, coll. Dan. VII, 28. וּמִלְּתָא בְּלִבִּי נִטְרֵת *Theodot.* καὶ τὸ ῥῆμα ἐν τῇ καρδίᾳ μου διετήρησα. 2) etiam de iis usurpatur, *qui cavere aliquem sibi iubent et abstinere ab aliqua re*, adeoque sequente ἑαυτὸς ponitur reciproce pro *abstinere, sibi cavere.* Sic legitur in N. T. Act. XV, 29. ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς a quibus si abstinueritis, aut vobis caveritis. Ita et simplex τηρέω ponitur 1 Ioh. V, 18. Ies. LVI, 2. *Aristot. H. A.* IX, 7.

ΔΙΑΤΊ, *cur? quare?* Adverbium interrogandi, ex διὰ et τί *quid?* quod Alex. pro לָמָּה זֶּה, Exod. II, 18. V, 14. לָמָּה, Num. XI, 11. Iob. III, 11. et עַל־מָה, Devt. XXIX, 24. posuerunt. Matth. IX, 14. XIII, 10. Marc. II, 18. Luc. V, 30. 33. Ioh. VII,

VII, 45. Apoc. XVII, 7. Saepe quoque vox separatim posita legitur *διὰ τί.*

ΔΙΑΤΙΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1) proprie: *dispono aliquid quocunque modo*, et in vers. Alex. respondet hebraico שׂוּם 1 Sam. XI, 11. *διέθετο Σαοὺλ τὸν λαὸν εἰς τρεῖς ἀρχάς.* 2) *ordino, constituo, in ordinem redigo. Thucyd.* I, 126. *καὶ τὸ πᾶν διαθεῖναι.* ib. VI, 15. Hinc 3) *testor, lego, testamentum condo, testamento ordino.* Sic legitur in N. T. Hebr. IX, 16. *θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου* intercedere debet mors testatoris. ib. v. 17. *ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος* non valet, dum vivit testator. Sic etiam apud *Iosephum A. I.* XIII, 16. 1. *τὴν δὲ βασιλείαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδραν διέθετο:* et *Lysiam Orat.* p. 246. *τὰ δὲ οἰκεῖα τὰ αὑτοῦ διέθετο. Polyb.* XX, 6, 5. 4) *paciscor, pactum ineo, foedus pango.* Sic reperitur Hebr. VIII, 10. *αὕτη ἡ διαθήκη, ἣν διαθήσομαι* hoc est foedus, quod pangam. ib. X, 16. Alexandrini usurparunt pro hebraico כָּרַת, quod cum nomine בְּרִית *foedus percutere, pacisci* notat; Genes. XV, 18. XXXI, 44. Deut. V, 2. 3. etc. Sic et *Aristoph. Aves* v. 439. *ἢν μὴ διάθωνταί γ' οἵδε διαθήκην ἐμοί.* 5) *certissime polliceor, condico, addico.* Luc. XXII, 29. *κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν τὴν βασιλείαν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου* et ego sanctissime vobis addico felicitatem illam, quam mihi ipsi Deus addixit. *Syrus* bene transtulit ܐܫܬܘܕܝ *pollicitus est.* Act. III, 25. *τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν* promissionis, quam Deus dedit maioribus nostris. Eodem modo כָּרַת usurpatur 2 Paral. VII, 18. Hagg. II, 6. *Phavorin. διατίθημι· τὸ καλῶς τίθημι, καὶ διοικῶ καὶ καθιστῶ καὶ οἰκονομῶ καὶ ἐπὶ λόγων καὶ πραγμάτων ἑτέρων. — διατίθεμαι· συντίθεμαι.*

ΔΙΑΤΡΙΒΩ, fut. ψω, 1) proprie: *tero, attero, comminuo, consumo, absumo.* (ex *διὰ* et *τρίβω* tero.) Tob. XI, 8. 2) per ellipsin nominis *χρόνου, tempus tero, moror, commoror, versor in aliquo loco.* Ioh. III, 22. *καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν* ibique cum iis commoratus est et baptizavit. ib. XI, 54. Act. XII, 19. *εἰς τὴν Καισάρειαν διέτριβεν.* (Conf. *Wakefield Silvam Criticam* P. II. p. 132.) ibid. XV, 35. Interdum additur *χρόνον*, Act. XIV, 3. 28. *ἡμέρας*, Act. XVI, 12. XX, 6. XXV, 6. 14. Levit. XIV, 8. *διατρίψει ἔξω τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἑπτὰ ἡμέρας*, ubi hebraico יָשַׁב respondet. Ier. XXXV, 7. pro גּוּר positum extat. *Hesych. διατρίβει· διάγει, παρέλκει ἐπὶ πολὺν χρόνον. Polyaen.* II, 144. *Herodian.* III, 10. 3. V, 5. 2. *Polyb.* III, 19, 8. ubi vid. *Schweighaeuser.*

ΔΙΑΤΡΟΦΗ, ῆς, ἡ, *alimentum, victus, omne, quo corpus sustentatur et alitur*, a *διατρέφω alo, nutrio*, qua voce saepius usi sunt Alex. v. c. Genes. L, 21. Ruth. IV, 15. Ps. LV, 23. etc. In N. T. tantum legitur 1 Tim. VI, 8. *ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκε-*

σκευάσματα. 1 Macc. VI, 49. ὅτι ἐκ ἦν αὐτοῖς ἐκεῖ διατροφή. In versione Aquilae 1 Regg. V, 11. hebraico מַאֲכֹלֶת respondet. Vox haec rarissime in Scriptoribus graecis occurrit. Reperitur tamen apud Sophoclem in Aiac. Flag. v. 1297. Xenoph. de proventu. IV, 49. et Plutarch. T. VI. p. 499. ed. Reiske. Hesych. διατροφάς· βρώματα. Thom. M. p. 214. δίαιτα, ἡ διαγωγὴ ἐδὲ διατροφή. καὶ ἀμφότερα γὰρ σημαίνει ἡ δίαιτα. καὶ διαιτώμενος δὲ καὶ διάγων, ἐ μὴν καὶ διατρεφόμενος. ubi videndus Sallierius, qui loca Plutarchi, Iosephi aliorumque, hanc vocis διατροφὴ significationem confirmantia, excitavit.

ΔΙΑΥΓΑΖΩ, fut. άσω, illumino, illucesco, diffulgeo, perfulgeo, transpareo. (ex διὰ et αὐγάζω splendorem edo, illustro.) Semel legitur in N. T. 2 Petr. I, 19. ἕως ἂ ἡμέρα διαυγάσῃ usque dum dies illucescat. Hesych. διαυγάσαι· — φωτίσαι. — διαυγές· λαμπρὸν, φωτεινόν. Plutarch. T. IX. Opp. p. 539. Reiske. Polyb. III, 104.

ΔΙΑΦΑΝΗΣ, έος, ὁ, ἡ, neutrum ΔΙΑΦΑΝΕΣ, τὸ, pellucidus, perspicuus, transparens. (a διαφαίνω plene ostendo, transparens et pellucidus sum.) Semel in N. T. legitur Apoc. XXI, 21. ὡς ὕαλος διαφανὴς sicut vitrum pellucidum. Est hebraicum זַךְ Exod. XXX, 34. Hinc τὸ διαφανὲς Symmacho Genes. VI, 16. fenestra, apertura dicitur. Hesych. διαφανές· λαμπρὸν, διάπυρον. Adde Suidam sub διαφανές. Dion. Halic. T. VI, p. 758. ed. Reiske. Plutarch. T. IV, p. 402. Reiske.

ΔΙΑΦΕΡΕΙ. Impersonale, respondens latino interest, refert, a διαφέρω, quod vide. Semel in N. T. legitur Gal. II, 6. ἐδέν μοι διαφέρει, quod vulgo vertitur: nihil mea refert, sed ego reddere malim: equidem non sum inferior. Iulian. Imp. Orat. VII, p. 409. ἔστε γὰρ ἐμοί γε ἐδὲν διαφέρει. Aelian. V. H. I, 25. Confer etiam Wetstenii N. T. T. II. p. 219.

ΔΙΑΦΕΡΩ, fut. διοίσω, aor. I. διήνεγκα, 1) proprie: in diversas partes fero. (ex διὰ et φέρω fero.) 2) deporto, fero per aliquem locum, perfero. Marc. XI, 16. ἵνα τὶς διενέγκῃ σκεῦος διὰ τῦ ἱερῦ ut quispiam portaret vas per templum. 3 Esdra V, 78. διαφέρειν σχεδίας εἰς τὸν Ἰόππης λιμένα. Appian. B. C. IV, p. 985 et 992. 3) huc et illuc agito, iacto, incerto cursu huc et illuc fero. Act. XXVII, 27. διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, scil. πόντῳ vel κόλπῳ, agitati in mari adriatico. Plutarch. de sera num. vindicta p. 552. C. Lucian. Hermotim. 28. Philo de migrat. T. I. p. 459. 9. ed. Mangey. Conf. Gataker. ad Marc. Antonin. IX, 27. Eodem modo differre sumitur apud Horat. Epod. X, 6. ubi Eurus dicitur fractos differre ramos. 4) dissemino, spargo, et metaphorice: divulgo, propago. Act. XIII, 49. διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τῦ Θεῦ propagabatur doctrina christiana. Vulgatus: disseminabatur autem verbum domini per universam regionem. Chrysostomus: verbi,

διακο-

διενομίζετο. Sapient. XVIII, 10. οἰκτρὰ διεφέρετο θρηνουμένων παίδων 5) discrepo, differo, discernor: 1 Cor. XV, 41. ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ nam stella a stella differt splendore. Galat. IV, 1. οὐδὲν διαφέρει δούλου nihil differt a servo. Dan. VII, 3. θηρία διαφέροντα ἀλλήλων. Sapient. XVIII, 2. τὸ διενεχθῆναι χάριν. 6) sequente genitivo personae; praesto, excello, antecello, emineo, i. q. προέχω. Matth. VI, 26. οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; nonne vos iis longe praestantiores estis? ibid. X, 31. πολλῶν στρουθίων διαφέρετε, multis passeribus vos praestatis. ibid. XII, 12. Luc. XII, 7. 24. 2 Macc. XV, 13. ἄνδρα πολιᾷ καὶ δόξῃ διαφέροντα. Sic et legitur apud *Aeschin.* Dial. III, 6. *Thucyd.* II, 39. Exempla e *Philone* congessit *Carpzov.* in Exercitt. Philon. in Ep. ad Hebraeos p. 28. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. I. p. 334. *Hesych.* διαφέρει· διάκει, πρέχει, ὑπερέχει, βελτίων ἐστί. *Alb.* Gloss. N. T. p. 95: τὰ διαφέροντα· τὰ κρείττονα. 7) διαφέρεσθαι *dissidere, dissentire inter se, contendere.* 2 Macc. III, 4. *Xenoph.* Mem. II, 3. 5. *Aeschin.* Dial. II, 13 et 24. unde διαφορὰ *dissensio.* ibid. II, 13. *Hesych.* διηνέχθη· ἐμαχέσατο. Hinc non solum τὸ διάφορον *id, de quo dissentitur, causa dissidii* dicitur apud Graecos, sed etiam in N. T. τὰ διαφέροντα *quaestiones* vocantur, *res, de quibus lis adhuc est et controversia, an sint honestae et licitae nec ne.* Rom. II, 18. καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα. *Theophyl.* τί δεῖ πρᾶξαι καὶ τί μὴ δεῖ πρᾶξαι. Philipp. I, 10. εἰς τὸ δοκιμάζειν τὰ διαφέροντα ut examinare et diiudicare possitis, quae sint probanda et conveniant religioni christianae, nec ne. Conf. *L. Bos.* Exercitt. Philol. in N. T. p. 99.

ΔΙΑΦΕΥΓΩ. fut. ξομαι, *effugio, evito.* (ex διὰ et φεύγω *fugio.*) Act. XXVII, 42. μήτις ἐκκολυμβήσας διαφύγοι ne quis enatando effugeret. Saepius in N. T. non legitur. Alexandrini pro נוס, Amos IX, 1. פלט, Ios. VIII, 22. et מלט, Proverb XIX, 5. posuerunt. *Xenoph. Cyrop.* V, 3, 9.

ΔΙΑΦΗΜΙΖΩ. fut. ίσω, 1) de rebus et sermonibus si usurpatur, est: *divulgo, spargo, famam in vulgus spargo.* (ex διὰ et φημίζω *divulgo.*) Matth. XXVIII, 15. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον et divulgata est haec res apud Iudaeos ad hunc usque diem. Marc. I, 45. καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον et divulgare rem. *Dion. Hal.* l. XI. c. 46. *Dion. Alex. Perieg.* v. 26. *Diod. Sic. Eclog.* l. XXXVI, p. 532. ed. *Wessel.* ἀτολμίαν αὐτοῦ διαφημίσαντες. Sed 2) si de personis dicitur, significat: *notum facio, celebro, praedico.* Matth. IX, 31. διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ celebrarunt illum per totam istam regionem. Saepius in N. T. non legitur. *Phavor.* διαφημίζει· διασαλπίζει.

ΔΙΑΦΘΕΙΡΩ, fut. ερῶ, 1) proprie: *corrumpo, perdo,* sensu physico, sive res penitus destruatur, sive saltem deterior redda-

reddatur et damnum patiatur. Sic de tinea, quae corrodendo corrumpit vestem, legitur Luc. XII, 33. σὴς διαφθείρει. Apoc. VIII, 9. τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη tertia pars navium periit. De corpore, quod calamitatibus et afflictionibus debilitatur et frangitur, reperitur 2 Cor. IV, 16. ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται quanquam corpus nostrum tot malis frangitur et attenuatur. Respondet in vers. Alex. hebraico שָׁחַת, Iudd. II, 19. VI, 4. 5. 2 Sam. VI, 5. et חָבַל, Cohel. V, 5. Dan. II, 44. Hinc interdum *interficere* notat, non solum apud Alexandrinos, 1 Sam. II, 25. (ubi הֵמִית respondet) sed etiam apud *Polyaenum* Strategem. V, 4. (τοὺς μὲν αὐτῶν διέφθειραν, τοὺς δὲ ἐζώγρησαν.) *Platonem* Menex. c. 13. *Aelian.* V. H. VIII, 9. XIII, 45. 2) sensu morali: *corrumpo, depravo, improbum reddo, pravis opinionibus et consiliis imbuo.* 1 Tim. VI, 5. ἄνθρωποι, διεφθαρμένοι τὸν νοῦν homines, corrupti mente, sunt stulti, insipientes, sensu veri et utilis destituti. Sic apud *Isocratem* Panegyr. c. 41. διεφθαρμένος τὴν φύσιν qui a naturae bonitate deflexit. Apoc. XI, 18. τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν qui homines sceleſtos reddiderunt. *Herodian.* I, 6. 2. διαφθείρειν ἐπειρῶντο νέου ἦθος βασιλέως, ubi videndus *Irmischius. Homer. Il.* ϐ, 128. *Dionys. Halic. Ant.* V, 21. 3) *punio, affligo, miserum reddo.* Apoc. XI, 18. διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν. Conf. in universum Interpretes ad *Thomam M.* sub διέφθορεν p. 230 seq. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΔΙΑΦΘΟΡΑ', ᾶς, ἡ, *corruptio, depravatio, destructio quaevis,* (*Xenoph. Venat.* VI, 3. *Polyb.* I, 48. 3. et 8.) speciatim, *putrefactio, cui obnoxium est corpus humanum.* (a praeter. med. διέφθορα, verbi διαφθείρω.) Act. II, 27. οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθορὰν neque cultorem tuum sines putrefieri, coll. Ps. XVI, 10. לִרְאוֹת שָׁחַת. ibid. v. 31. οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδε διαφθορὰν nec in putredinem abiit. ibid. XIII, 34. μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθορὰν ita, ut nunquam moriatur. ibid. v. 35. 36. 37. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* διαφθορά· θάνατος, διάλυσις τοῦ συνθέτου σώματος.

ΔΙΑ'ΦΟΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *discrepans, dissimilis, diversus, varius.* (a διαφέρω *differo.*) Rom. XII, 6. διάφορα χαρίσματα dona diversa. Alex. pro כִּלְאַיִם *diversa genera,* Levit. XIX, 19. Devt. XXII, 9. *Gloss.* in *Octat.* διάφορον· ἀνομοιογενές. 2) *omne, quo res dignoscitur, quod dissimile reddit,* διάφορον dicitur. Sic legitur in N. T. Hebr. IX, 10. διαφόροις βαπτισμοῖς lotionibus, s. purgationibus leviticis, quibus Iudaei a reliquis gentibus discernebantur et dignoscebantur. 3) *excellens, praestans,* quia, quae excellunt et praestant, ab aliis diversa sunt. Hebr. I, 4. ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα quo maiorem prae illis consecutus est dignitatem. ibid. VIII,

VIII, 6. *διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας* praestantius ministerium nactus est. Alex. Esdr. VIII, 26. *Symmach.* Genes. I, 27. *Sextus Empir. Phys.* I, 218. *διαφορώτερον ἐχρῆτο.* Conf. *Duker.* ad *Thucyd.* VI, 54. 14. et *Abresch. Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 28. *Hesych.* et *Alb.* Gloss. N. T. p. 168. *διαφορώτερον· κρεῖττον, ὑψηλότερον.* Interdum per ellipsin deficit, v. c. Act. X, 46. et 1 Cor. XIV, 2 seq. ad vocem *γλώσσαις.* Plena formula legitur apud *Leon. Imp. Tact.* IV, 49.

ΔΙΑΦΥΛΑΣΣΩ, vel ΔΙΑΦΥΛΑΤΤΩ, fut. *άξω, dilegenter et sollicite aliquid custodio, ne surripiatur vel corrumpatur et damnum subeat,* (*Xenoph. Cyrop.* IV, 5, 15. et *Hist. Gr.* VI, 2, 14.) *curam alicuius gero, defendo, tueor.* Semel in N. T. legitur Luc. IV, 10. *τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαί σε* angelis suis mandabit de te, ut te tueantur et defendant. *Xenoph. Cyrop.* V, 1, 1. *Memor.* I, 5, 2. Conf. *Victor. V. L.* XIV, 11. Eodem modo שָׁמַר Ps. XCI, 11. *Hesych.* *διαφύλαξας· διατήρησας, ἐσκέπασας.*

ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΩ, fut. *ίσω, manu tracto, laboro, ago aliquid, manu aliquid efficio, administro, rego.* (ex *διὰ* et *χειρίζω manu tracto.*) *Xenoph. Anab.* I, 9, 10. *Hesych.* *διαχειρίζει· διοικεῖ.* Medium *διαχειρίζομαι trucido, interficio aliquem, manu iniecta occido.* Sic bis legitur in N. T. Act. V, 30. *ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε* quem vos interimendum curastis. (Confer *Dresigium* de *verbis mediis* Sect. II, §. 8.) ibid. XXVI, 27. *ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι* interficere conabantur. *Polyb.* VIII, 18. *Strabo* VI, p. 263. *Herodian.* III, 12. 2. Eodem sensu *χειρόομαι* sumitur apud *Aelian.* V. H. IV, 5. de Hercule, *ἐχειρώσατο λέοντα.* *Hesych.* *διαχειρίζεται· φονεύει.*

ΔΙΑΧΛΕΥΑΖΩ, fut. *άσω, irrideo, derideo, subsanno, cavillor.* (ex *διὰ* et *χλευάζω* idem.) Semel tantum legitur in N. T. Act. II, 13. *ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον* alii vero moto risu dixerunt. Ita certe legitur in editione N. T. a *Griesbachio* curata, qui, repudiata lectione, olim recepta, *χλευάζοντες,* alteram *διαχλευάζοντες* in textum recepit. Confer etiam *Matthaei* in N. T. ad h. l. *Polyb.* XVII, 4, 4. XXX, 13, 12.

ΔΙΑΧΩΡΙΖΩ, fut. *ίσω, separo, seiungo, divello, discerno.* *Διαχωρίζομαι separo me, disiungor, discedo, discessum paro.* Semel in N. T. legitur Luc. IX, 33. *ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ* cum abirent ab ipso, seu discessum pararent. Genes. XIII, 9. *διαχωρίσθητι ἀπ' ἐμοῦ.* Sirac. VI, 14.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) *peritus artis docendi, aptus ad docendos et instituendos alios.* (a *διδάσκω doceo.*) Nam adiectiva, in *ικος* desinentia, peritiam et facultatem alicuius rei significant, v. c. *γεωμετρικὸς geometriae peritus, τεχνικὸς arte valens, φυσικὸς sollers naturae investigator.* Sic in N. T. legitur

tur

tur 1 Tim. III, 2. διδακτικόν. 2) *qui se institui et edoceri facile et lubenter patitur, qui emendationem et correctionem admittit, docibilis*, qua ipsa voce *Vulgatus* recte, ut ipsa orationis series docet, usus est 2 Tim. II, 24. δεῖ εἶναι διδακτικὸν ne sit contumax sententiae suae defensor.

ΔΙΔΑΚΤΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, non tam *eum* notat, *qui se docendum praebet*, aut, *qui doceri potest*, v. c. apud *Aeschin.* Dial. I, 1. *Xenoph.* Oeconom. c. 12. §. 10. quam, *qui iam didicit, quae est edoctus, qui iam satis institutus est, doctus, eruditus, doctrina imbutus.* Sic in N. T. legitur Ioh. VI, 45. καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ τοῦ Θεοῦ et erunt omnes instituti in vera religione divina. Hebraice dicitur לִמּוּדֵי יְהוָה, Ies. LIV, 13. 1 Macc. IV, 7. διδακτοὶ πολέμου rei militaris periti. Διδακτοὶ λόγοι *modus et ratio docendi.* 1 Cor. II, 13. ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς (in quibusdam codicibus legitur διδαχῇ) πνεύματος quam vobis tradimus, ita, ut non utamur methodo, qua sapientia humana tradi solet, (aut ad doctrinae rationem et praescriptum conformata) sed, quam nobis commendavit Deus, aut, quae convenit religioni christianae. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 107.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *institutio, instructio, informatio.* Rom. XV, 4. εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη sunt eo consilio scripta, ut nos edoceamur. 2 Tim. III, 16. πᾶσα γραφὴ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν. 1 Tim. IV, 13. 2) metonymice: *ipsa doctrina, qua aliquis instruitur, vel instruendus est.* Matth. XV, 9. διδάσκοντες διδασκαλίας. Marc. VII, 7. coll. Ies. XXIX, 13. Ephes. IV, 14. παντὶ ἀνέμῳ διδασκαλίας omni levi et vana doctrina. Coloss. II, 22. 1 Tim. I, 10. τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ verae doctrinae christianae. ib. IV, 1. 6. 16. V, 17. VI, 1. 3. 2 Tim. III, 10. IV, 3. Tit. I, 9. II, 1. 7. 10. 3) *docendi munus et officium.* Rom. XII, 7. ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, scil. μενέτω, doctor muneri docendi semper satisfaciat. Conf. *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. I, p. 900.

ΔΙΔΆΣΚΑΛΟΣ, ου, ὁ, 1) *quilibet magister vel doctor, qui aliis instituendis et erudiendis operam navat.* (a διδάσκω *doceo.*) Sic Christus, a Deo missus, ut homines doceret veram religionem, διδάσκαλος vocatur Matth. VIII, 19. XII, 38. Luc. VII, 40. Tribuitur hoc nomen in N. T. etiam *apostolis*, 1 Tim. II, 7. 2 Tim. I, 11. *Iohanni baptistae*, Luc. III, 12. *religionis christianae doctoribus*, Act. XIII, 1. et *doctoribus synagogae iudaicae*, Luc. II, 46. Ioh. III, 10. Rom. II, 20. Κατ' ἐξοχὴν διδάσκαλοι dicebantur doctores religionis christianae, qui certae cuidam ecclesiae proprii erant, ita tamen, ut ad docendum potissimum constituti, nullam disciplinae ecclesiasticae curam

egisse

egisse videantur. 1 Cor. XII, 28. Ephes. IV, 11. 2) *qui aptus et idoneus est ad alios edocendos et instituendos.* Hebr. V, 12. ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι qui iam debebatis facultate alios docendi pollere. 3) *severus et rigidus morum censor.* Iacob. III, 1. μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε nolite nimium in alios affectare magisterium. Conf. *Schoettgen.* Hor. Hebr. et Talmud. T. I. p. 1021.

ΔΙΔΑ'ΣΚΩ, fut. άξω, 1) *doceo, erudio, instituo.* Matth. XXII, 16. Regit duos accusativos, personae et rei; Ioh. XIV, 26. ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα. Hebr. V, 12. interdum tamen loco διδάσκειν τινὰ ponitur διδάσκειν ἔν τινι, v. c. Apoc. II, 14. ὃς ἐδίδασκεν ἐν τῷ βαλὰκ qui docuit Balackum, ex more Hebraeorum, qui למד etiam cum ב construere solent, v. c. 2 Paralip. XVII, 9. 2) *verba facio in conventibus publicis.* 1 Tim. II, 12. γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, coll. 1 Cor. XIV, 34. 35. 3) *ordino, instituo.* 1 Cor. IV, 17. 4) ἑαυτὸν διδάσκειν *doctrinam perceptam moribus et vita exprimere.* Rom. II, 21.

ΔΙΔΑΧΗ', ῆς, ἡ, 1) *doctrina, quae traditur, tam vera, quam falsa.* Matth. XVI, 12. ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων. Ioh. VII, 16. 17. XVIII, 19. Act. II, 42. V, 28. XIII, 12. XVII, 19. Rom. VI, 17. XVI, 17. Tit. I, 9. Hebr. VI, 2. XIII, 9. 2 Ioh. v. 9. 10. Apoc. II, 14. 15. 24. *Suid.* διδαχὴ ἀντὶ τοῦ διδασκαλία. 2) *institutio, instructio, informatio.* Marc. IV, 2. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ et monuit eos inter docendum seu inter alia, quae ipsos docebat. Eadem formula legitur ibid. XII, 38. 2 Tim. IV, 2. 3) *docendi ratio et methodus.* Matth. VII, 28. ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ admirati sunt homines eius disciplinae rationem, coll. v. 29. ibid. XXII, 33. Marc. I, 22. XI, 18. Luc. IV, 32. 4) *doctor,* abstractum pro concreto. Marc. I, 27. τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη; qualis est hic novus doctor?

ΔΙ'ΔΡΑΧΜΟΝ, ου, τὸ, scilicet νόμισμα, *didrachmum, nummus argenteus, duas drachmas atticas,* seu *dimidium sicli Iudaeorum* (*Ioseph.* A. I. III, 8. 2. ὁ δὲ σίκλος, νόμισμα ἑβραίων ὤν, ἀττικὰς δέχεται δραχμὰς τέσσαρας) h. e. *quartam partem imperialis continens.* Conflatum est ex δὶς et δραχμὴ *drachma.* Respondet hebraico בֶּקַע, Exod. XXXVIII, 26. h. e. interprete ipso Mose, מַחֲצִית הַשָּׁקֶל, ubi *Aquila* δίδραχμον habet. In N. T. semel legitur, Matth. XVII, 24. δίδραχμα λαμβάνοντες didrachma accipientes, seu exigentes. Scilicet hunc nummum quilibet Israelita, etiam extra Palaestinam vivens, (Vid. *Ez. Spanhem.* de usu numismatum D. XIII, p. 571.) inde ab anno aetatis vicesimo in usum sanctuarii annuatim solvere debebat iuxta legem Dei scriptam Exod. XXX, 13 seq. Vid. *Bernardum* ad *Iosephum* l. l. p. 159. et *Michaëlis Mosaisches Recht* P. III. p. m. 213. In vers. Alex. δίδραχμον pro hebr. שֶׁקֶל ponitur,

v. c.

τοῦ ς. Genes. XXIII, 15. 16. Num. III, 47. Ios. VII, 21. ubi, ut omnis differentia tollatur, observandum est, Alexandrinos calculum posuisse iuxta drachmas Alexandrinas, quae pro uno siclo duas drachmas, sc. Alexandrinas, conficiunt. Vid. de hac re *I. B. Ottii* Spicilegium s. Excerpta ex Iosepho p. 50. *Wetstenium N. T.* T. I. p. 438. et *Lud. de Dieu* Critica Sacra p. 354 seq.

ΔΙΔΥΜΟΣ, ὁ, ἡ, ὁ, ἡ, 1) *geminus, duplex.* (*Eurip.* Phoen. v. 842. διδύμων τεκνων, et v. 1550. ἐν διδύμοισιν μαστοῖς.) *geminus, gemellus, qui cum alio uno eodemque partu nascitur.* *Suid.* et *Etym. M.* ὁ μεθ' ἑτέρου τεχθεὶς ἐκ μιᾶς συλλήψεως. In vers. Alex. ponitur pro תְּאוֹמִים Genes. XXXVIII, 7. Cant. IV, 5. Sic cognominatus fuit Thomas apostolus vel potius nomen eius hebraicum תְּאוֹם (a תָּאַם *gemellos parere*, διδυμεύειν, Cant. IV, 2. VI, 6.) graece expressum est. Ioh. XI, 16. XX, 24. XXI, 2.

ΔΙΔΩΜΙ, fut. δώσω, 1) *de manu in manum do, porrigo, trado.* Matth. XV, 36. XXVI, 26. 27. XXVII, 34. ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον porrigunt ipsi vinum myrrhatum. Marc. XIV, 22. 23. XV, 23. Ioh. XIII, 26. Act. IX, 41. δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα porrigens manum. Matth. V, 31. δότω αὐτῇ ἀποστάσιον det ei libellum divortii. 2) *dono, distribuo, confero in aliquem aliquid, beneficia aliis exhibeo, trado aliquid alteri possidendum, utendum, fruendum.* Matth. IV, 9. ταῦτα πάντα σοι δώσω. VI, 11. δὸς ἡμῖν σήμερον. ibid. VII, 7. 11. XIX, 21. καὶ δὸς πτωχοῖς et distribue pauperibus, coll. Luc. XVIII, 22. καὶ διάδος πτωχοῖς. Matth. XXVI, 9. Luc. VI, 38. XI, 13. δίδοτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν donate et vobis donabitur. Ioh. XVII, 2. δώσῃ daturus sit, h. e. det seu conferat. (*Wyssius* in *Dialectologia S.* p. 284. δώσῃ non solum h. l. sed etiam Apoc. VIII, 3. XIII, 16. per Paragogen Doricam pro δῷ dictum vult. Vir autem quidam doctus in *Obss. Miscell. Nov.* T. III, p. 13. δώσῃ et similia N. T. exempla a librariis corrupta esse putat, cuius sententiam probat *Fischerus* in *Anim.* ad *Welleri Gram. Gr.* p. 174 seq.) Act. XI, 17. Ephes. IV, 8. καὶ ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις et varia dona hominibus distribuit, coll. Ps. LXVIII, 19. et *Pocock.* ad Portam Mosis p. 24. Apoc. II, 10. Ioh. III, 16. VI, 51. 2 Cor. IX, 9. Pertinet huc etiam formula: ἑαυτὸν διδόναι, 2 Cor. VIII, 5. quae significat: *admodum liberalem esse et beneficum erga alios*, et fere respondet vernaculae: *das Herz aus dem Leibe geben.* 3) *trado, dedo alicuius potestati.* Apoc. III, 9. *Eurip.* Phoen. v. 751. πολεμίοις δοῦναι πόλιν. Interdum simpliciter positum significat: *morti aliquem trado*, ita, ut omissum sit θανάτῳ, Luc. XXII, 19. τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον pro vobis morti tradendum. Galat. I, 4. τοῦ δόντος ἑαυτὸν qui sponte mortis supplicium

dium in se suscepit. 1 Tim. II, 6. Tit. II, 14. 1 Macc. IV, 44. *Thucyd.* II, 43. *Dionys. Halic. Ant.* III, 16. *Eurip.* Phoen. v. 983. δοῦν κτανεῖν. Huc etiam a plerisque interpretibus refertur locus Ioh. III, 16. ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν. Sed collatione loci paralleli 1 Ioh. IV, 9. efficitur, ἔδωκε h. l. idem esse, quod ἀπέσταλκεν εἰς τὸν κόσμον. 4) *reddo, restituo.* Luc. VII, 15. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ atque illum matri suae reddidit. Apoc. XVIII, 7. XX, 13. καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ἐν αὐτῇ νεκροὺς καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾅδης ἔδωκαν τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρούς. 5) *retribuo, remuneror*, i. q. ἀποδίδωμι. Apoc. II, 23. καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, coll. Rom. II, 6. 6) *eloco, loco, mutuum do pro foenore, de quaestus exercendi causa*, i. q. ἐκδίδωμι et ἐκδίδομαι, si de pecunia, agro et vinea sermo est. Matth. XXV, 15. καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, κ. τ. λ. coll. v. 14 et 16. Marc. XII, 9. καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις et aliis vineam elocabit, coll. v. 1. Luc. XIX, 13. 23. καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν; cur pecuniam meam non tradidisti mensariis? Luc. XX, 16. coll. Matth. XXI, 41. Eodem modo נָתַן significat *mutuum dare* Levit. XXV, 36. Cantic. VIII, 11. Adde Ezech. XVIII, 8. 7) *demando, concredo alicuius fidei.* Luc. XII, 48. ᾧ ἐδόθη πολὺ cui multum commissum est; sequitur: ᾧ παρέθεντο πολύ. ibid. XVI, 12. τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; quis vobis vestra committet? coll. v. 11. τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; Ioh. XVII, 6. οὓς δέδωκάς μοι quos meae fidei demandasti. Coloss. I, 25. 8) *iniungo, mando, praescribo, lege sancio.* *Xenoph.* de Rep. Laced. XV, 3. 5. Ioh. V, 36. τὰ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ opera, quae mihi perficienda iniunxit pater. ibid. VII, 22. Μωσῆς δέδωκεν περιτομὴν Moses instituit, seu, observandam praecepit circumcisionem. ibid. XVII, 4. τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω officio, mihi a te iniuncto, satisfeci. In vers. Alex. hebraico צִוָּה Esr. IX, 11. respondet. 9) *proiicio, obtrudo, obiicio, temere expono.* Matth. VII, 6. μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ ne rem sacram obiicite canibus. *Eurip.* Phoen. v. 1677. κυσὶν δοθήσεται. Act. XIX, 31. μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον ne se temere exponeret turbae ferocienti. 10) *infligo.* Ioh. XVIII, 22. ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ inflixit ictum Iesu. ibid. XIX, 3. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. Hinc διδόναι interdum etiam de *malis et poenis* usurpatur, ad imitationem hebraici נָתַן, quanquam etiam Graeci interdum sic loqui solent. Vid. *Marklandus* ad *Lysiam* p. 545. et Rom. XI, 8. 2 Thess. I, 8. 11) *concedo, permitto, sino, locum do vel concedo, potestatem vel facultatem do.* Matth. XIII, 11. ὑμῖν δέδοται γνῶναι vobis datum est intellegere. XIX, 11. οἷς δέδοται quibus concessum est. ibid. XX, 23. Ioh. III, 27. ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ nisi ipsi sit a Deo con-

concessum. Ioh. VI, 65. nisi adiuvatur vi divina. ib. XIX, 11. Act. II, 27. οὐδὲ δώσεις neque permittes. XIII, 35. Apoc. VI, 4. VII, 2. IX, 5. XIII, 7. 14. 15. XVI, 8. XIX, 8. Sic נָתַן usurpatur Genes. XXXI, 7. Num. XXI, 23. Ps. LV, 23. Eodem modo *dare* pro *concedere* legitur apud *Virgil. Aen.* XI, 789. *Statium* Theb. III, v. 283. „infaustisque dabas Hymenaeis." Eandem vim verbo δίδωμι exteri Scriptores haud raro tribuerunt, v. c. *Aeschyl.* Agam. v. 1344. πόλιν μὲν ἑλεῖν ἔδοσαν μάκαρες Πριάμου. *Hesiod.* Theogon. v. 914. *Homer. Il.* γ', 351. *Eurip. Phoen.* v. 1374. *Aelian.* V. H. IV, 5. *Dionys. Halic.* I, 51. ut docuit *Abreschius* Dilucidd. Thucyd. p. 837. Adde Luc. I, 73. Act. XIV, 3. 12) *edo, facio, patro, auctor sum.* Act. II, 19. καὶ δώσω τέρατα et edam miracula. Eodem modo נָתַן usurpatum legitur Deut. VI, 22. Nehem. IX, 10. Ies. VII, 14. 13) *promitto, polliceor, me aliquid daturum et exhibiturum esse.* Matth. XXIV, 24. καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα qui promissis miraculis et prodigiis multos decipient, coll. *Ioseph.* A. I. XX, 8. 6. T. I, p. 972. ed. *Haverc.* Marc. X, 37. Ioh. XIV, 27. εἰρήνην δίδωμι ὑμῖν felicitatem omnigenam vobis promitto, non, ut homines promittere solent. ibid. XVII, 22. τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς eandem ipsis felicitatem et dignitatem promisi, quam tu mihi promisisti. 2 Thess. II, 16. 2 Tim. I, 9. χάρις ἡ δοθεῖσα ἡμῖν ἐν χριστῷ ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων beneficium, quod Deus inde ab antiquissimis temporibus promiserat hominibus per prophetas. Eodem modo נָתַן Deuter. XIII, 1. coll. v. 2. 1 Regg. XIII, 3. 5. et δίδωμι apud *Diod. Sic.* XX, 15. *Xenoph.* Agesil. IV, 6. et aliis in locis usurpatum legitur, quae collegit *Palairet.* in Obss. Phil. et Crit. p. 417. qui recte monuit, etiam *dare* simili sensu dixisse *Ovidium* Heroid. Ep. XXI, v. 141. coll. v. 139 et 140. Sic et *Iuvenal.* Sat. III, 78. ibit, h. e. iturum se promittet. Vid. *Casaub.* ad *Sueton.* p. 24. 14) *profero.* Sic διδόναι καρπὸν *proferre fructum*, i. q. φέρειν καρπὸν, Matth. XIII, 8. Marc. IV, 7. ad imitationem hebraici נָתַן פְּרִי Ps. I, 3. significat. 15) *suggero, subministro, suppedito.* Matth. X, 19. δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε suggeretur vobis illo ipso tempore, quid dicendum sit. Marc. XIII, 11. Ephes. VI, 19. 16) *pono, mitto, immitto.* Luc. XII, 51. δοκεῖτε, ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; an putatis me pacem missurum in terram? coll. Matth. X, 34. 2 Cor. XII, 7. Hebr. VIII, 10. διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, et X, 16. διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν indens, seu, immittens leges meas cordibus eorum. Apoc. XVII, 17. Quod verbum διδόναι hoc modo usurpetur, hoc factum est ad imitationem hebraici נָתַן Ier. XXXI, 33. XXXII, 40. 1 Paral. XXI, 14. quibus in locis Alexandrini ipso διδόναι usi sunt. Alibi נָתַן exprimunt per τιθέναι,

θῆναι, Genes. XL, 3. Levit. XXVI, 11. et ἐμβάλλειν, Ps. XL, 4. Ies. XXXVII, 7. 17) destino. Ioh. VI, 37. πᾶν ὃ δίδωσί μοι ὁ πατὴρ omnes, quos mihi Deus destinavit discipulos. ibid. v. 39. XVII, 2. 18) constituo, eligo, officium, munus alicui demando. Ephes. I, 22. καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν et ipsum constituit dominum. ibid. IV, 11. καὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους et ipse constituit quosdam apostolos. Ita נתן Exod. VII, 1. 2 Paral. II, 11. IX, 8. Ierem. I, 5. XXIX, 26. 19) trado, doceo, instituo. Ioh. XVII, 7. ὅτι πάντα, ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν nunc agnoscunt, omnem illam doctrinam, quam me a te accepisse dixeram, vere divinam esse. ibid. v. 8. τὰ ῥήματα, ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς doctrinam a te acceptam iis tradidi. Act. VII, 38. δοῦναι ἡμῖν nobis tradendam. Aeschin. Dial. II, 20. δοῦναι γραμματικὴν ἐπιστήμην. Prov. IX, 9. Etiam Latinis dare pro dicere eleganter dici, docuit multis exemplis Vechnerus in Hellenolexia II, 2. p. 395. 20) facio, reddo. Apoc. II, 28. καὶ δώσω αὐτῷ (pro θήσω αὐτὸν) τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνὸν et faciam illum stellam matutinam, h. e. coelesti nitore ac lumine fulgebit. Apoc. III, 9. δίδωμι pro ποιήσω positum est, uti in sequentibus explicatur. 21) Restant formulae singulae separatim spectandae. Διδόναι ἐργασίαν, latinum: operam dare. Luc. XII, 58. quam formulam num Romani a Graecis mutuati sint, an vero Graeci a Romanis, equidem definire non audeo. Vid. Olearium de Stilo N. T. p. 374. et Schwarzii Commentar. Ling. Graec. p. 354. De formula: διδόναι τόπον vide sub τόπος dicta. Διδόναι ἀπόκρισιν respondere. Ioh. I, 22. Polyb. IV, 66.

ΔΙΕΓΕΙ΄ΡΩ, fut. ερῶ, 1) excito, suscito, facio, ut quis se erigat et rectus stet; et speciatim: excito e somno, expergefacio. Matth. I, 24. διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ excitatus Iosephus. Marc. IV, 38. καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν et expergefaciunt eum. ib. v. 39. διεγερθεὶς erigens se, vel, rectus stans. Luc. VIII, 24. Plutarch. T. VI. p. 409. ed. Reiske. Hesych. διεγείρω· ἐξυπνίζω. 2) διεγείρεσθαι si de mari aut flumine usurpatur, significat: intumescere, procellosum reddi. Ioh. VI, 18. ἡ δὲ θάλασσα — διεγείρετο mare autem insurgebat, seu commovebatur. De eadem re Alexandrini quoque usi sunt voce ἐξεγείρειν Ion. I, 4. 13. Pollux Onom. I, 9. κῦμα ἐκμαῖνον, ἐγειρόμενον, ὑποκινούμενον. 3) per metaphoram: incito, excito, admonendo et commonefaciendo aliquem excito et exstimulo. 2 Petr. I, 13. διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει excitare vos ad virtutis studium admonitione. ibid. III, 1. Eodem modo usurpatur 2 Macc. VII, 21. et XV, 10. Phavorin. διεγείρομεν· παροτρύνομεν.

ΔΙΕΝΘΥΜΕ΄ΟΜΑΙ, οῦμαι, in animo habeo, vel verso, cogito, delibero. (ex διὰ et ἐνθυμέομαι cogito.) Legitur in N. T. semel Act. X, 19. τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου (ita enim recte impressum

pressum est in editione Griesbachiana ex codicum auctoritate; in reliquis libris editis ἐνθυμουμένου reperitur) περὶ τοῦ ὁράματος. Petrus autem, dum deliberat apud se, quidnam sibi velit hoc visum, coll. v. 17.

ΔΙΕΞΟΔΟΣ, ου, ἡ, 1) proprie: *exitus, transitus.* (ex διὰ et ἔξοδος *exitus.*) Sic legitur in vers. Alex. Ps. CXLIII, 14. οὐκ ἔστι διέξοδος οὐδὲ κραυγὴ ἐν ταῖς πλατείαις, hebr. יוצאת. Ps. LXVII, 22. Sirac. XXV, 28. *Phavor.* διέξοδον· διεξέλευσιν, ἐκτροπὴν, ἔκβασιν. 2) *locus, per quem exitus seu transitus datur,* et speciatim: *compitum.* (Latini autem *compita* vocant *spatia laxiora in urbibus, in quae vici plures coeunt*) *bivium, trivium. Hesych.* διεξόδους· ὅδοι ἐκτρεπόμεναι. *Gloss. Vet.* apud *Labbaeum* p. 51. διέξοδος· *decursus, compitum. Gloss. compitus:* ἀγυιὰ, διέξοδος, τρίοδος. Semel in N. T. legitur Matth. XXII, 9. πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν ite in loca, ubi plures plateae concurrunt, et ubi maior proinde hominum reperitur frequentia. *Dionys. Hal.* V, 47. *Lud. de Dieu* in Critica Sacra p. 326. τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν extremitates platearum intellegit, ubi portae erant, per quas transitus dabatur ex una platea in alteram, et monet, apud Orientales vicos ac plateas multas portis clausas atque a se invicem distinctas fuisse. Lectu digna de hac voce habet *Kypke* in Observv. Sacr. T. I. p. 109. et *Bielius* in Thesauro Philol. s. h. v.

ΔΙΕΡΜΗΝΕΥΤΗΣ, οῦ, ὁ, *interpres.* (a διερμηνεύω, quod vide.) Semel in N. T. legitur 1 Cor. XIV, 28. ubi διερμηνευταὶ sunt homines, qui aetate apostolorum vi divina adiuti vernacula lingua interpretari valebant dicta ab aliis linguis peregrinis.

ΔΙΕΡΜΗΝΕΥΩ, fut. εύσω, 1) *interpretor, in aliam linguam converto, verbis notioris linguae reddo.* Act. IX, 36. ὀνόματι Ταβιθὰ, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς Tabitha nomine, quae, si interpreteris, Dorcas appellatur. 1 Cor. XIV, 5. ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ nisi simul lingua vernacula interpretetur. ibid. v. 13. et 27. 2 Macc. I, 36. Νέφθαρ, ὃ διερμηνεύεται καθαρισμός. *Polyb.* III, 22, 3. 2) *facultate interpretandi et in vernaculam linguam convertendi gaudeo.* 1 Cor. XII, 30. μὴ πάντες διερμηνεύουσι; num omnibus potestas facta est a Deo dicta peregrinis linguis aliis exponendi lingua vernacula? 3) *explico, expono, sententiam alicuius scripti vel dicti explano, mentem scriptoris declaro.* Luc. XXIV, 27. διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ dilegenter ipsis explicavit omnia vaticinia de Messia in V. T. proposita. — *Hesych.* διερμηνεύων· σαφηνίζων.

ΔΙΕΡΧΟΜΑΙ, fut. ελεύσομαι, aor. 2. διῆλθον, 1) proprie: *transeo, transgredior.* Matth. XIX, 24. διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν per foramen acus transire. Marc. X, 25. Luc. IV, 30.

30. αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ille vero per medios hostes transiens. ibid. XIX, 1. Ioh. VIII, 59. Act. XII, 10. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν transgressi primam et secundam custodiam. 1 Cor. X, 1. Ierem. XXXVII, 4. διῆλθε διὰ μέσου τῆς πόλεως. *Lysias* Orat. XI, c. 5. ὡς (sc. θύρας) ἔδει μὴ διελθεῖν. 2) *praetereo*, i. q. παρέρχομαι. Luc. XIX, 4. ὅτι ἐκείνης ἤμελλε διέρχεσθαι nam illac praeteriturus erat. Vid. *Krebs.* Obss. Flav. p. 128. *Abresch.* in Annotatt. ad loca quaedam N. T. p. 553 seq. Vnde apud optimos Scriptores graecos διέρχεσθαι de *tempore praeterito* usurpatur, v. c. *Xenoph.* Mem. IV, 3. 8. *Herodian.* I, 5. 21. ubi videndus *Irmisch.* 3) *traiicio, navigio transvehor.* Marc. IV, 35. διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν traiiciamus lacum Genesareth. Luc. VIII, 22. 4) *eo, proficiscor, iter facio, venio,* et, sequente praepositione ἀπὸ, *abeo, discedo ab aliquo loco.* Composita enim haud raro simplicium significationem obtinent. Luc. II, 15. διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ petamus Bethlehemum. ibid. XVII, 11. διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας et iter faceret per Samariam. Ioh. IV, 4. Act. IX, 32. 38. μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν ad se venire ne detrectaret. ibid. XI, 19. XIII, 14. διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης relicta Perge. ibid. XVIII, 27. διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν in Achaiam proficisci. Deut. IV, 21. ἵνα μὴ διέλθω εἰς τὴν γῆν, hebr. בוא. 5) *obeo, peragro aliquam regionem, circumeo.* Matth. XII, 43. διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων peragrat loca arida. Luc. IX, 6. διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας obierunt vicos. ibid. XI, 24. Act. VIII, 4. διῆλθον peragrabant varia loca. ibid. v. 40. X, 38. XIII, 6. XVII, 23. XX, 25. Ios. XVIII, 4. διελθέτωσαν τὴν γῆν. Genes. XLI, 47. In vers. Alex. etiam τῷ שוט, 2 Sam. XXIV, et סבב, 2 Chron. XVII, 9. respondet. *Apollodor.* Bibl. II, c. 2. §. 2. 6) *intro, ingredior, penetro,* i. q. εἰσέρχομαι. Luc. II, 35. καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία quin et tuam ipsius animam penetrabit gladius, h. e. maximus dolor ad te perventurus est. Hebr. IV, 14. διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς qui ipsum coelum intravit, seu, qui iam sedet ad dextram Dei. 7) *dimano, latius propagor et serpo, divulgor.* Luc. V, 15. διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ propagabatur indies fama eius. *Xenoph. Anab.* I, 4. 7. *Thucyd.* VI, 46. διῆλθεν ὁ λόγος. Rom. V, 12. καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν et ita in omnes homines mors pervasit. — *Hesych.* διαλευσόμεθα· παρερχόμεθα. — διέλθῃ· διαπεράσῃ. — διερχόμενος· περιερχόμενος, περιάγων.

ΔΙΕΡΩΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, *interrogo, percontor, inquiro,* etiam *percontando invenio et pervestigo.* (ex διὰ et ἐρωτάω *quaero, interrogo.*) Act. X, 17. διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος cum percontando invenissent domum Simonis, ubi

in

in quibusdam codd. legitur διαμαρτήσαντες καὶ μαθόντες τὴν κ. τ. λ. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Cyrop.* I, 3, 13. *Polyb.* V, 50, 12. *Plutarch.* T. VI. p. 439 ed. *Reiske.*

ΔΙΕΤΗΣ, έος, ὁ, ἡ, *bimulus, biennis infans.* (ex δὶ pro δὶς *bis* et ἔτος *annus.*) Matth. II, 16. ἀπὸ διετοῦς (pro διετῶν) καὶ κατωτέρω omnes, quicunque vel duo annos haberent, vel etiam intra bimatum essent. *Pollux Onom.* II, 2. 8. διετὲς παιδίον. Alii διετὴς non de *ipsis infantibus biennibus*, sed de *tempore*, de *bimatu* intellegunt, ut omissum sit χρόνος, ut plene legitur 2 Macc. X, 3. μετὰ διετῆ χρόνον. *Herodot.* II, 2. *Dion. Halic. Antiqq.* VIII. c. 2. et alibi. Sed nostram explicationem idoneis argumentis ex orationis serie, auctoritate versionis syriacae, arabicae et loco parallelo 1 Chron. XXVII, 23. tuetur *Fischerus* Prolus. II. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 13. Similis formula, ἀπὸ τριετοῦς, legitur 2 Chron. XXXI, 16, pro hebraico שָׁנִים וּלְמַעְלָה.

ΔΙΕΤΊΑ, ας, ἡ, *biennium, bimatus.* (ex iisdem.) Bis tantum legitur in N. T. Act. XXIV, 27. διετίας δὲ πληρωθείσης biennio autem exacto. ibid. XXVIII, 30. ἔμεινε δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην mansit autem Paulus totum biennium.

ΔΙΗΓΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, *narro, enarro, eloquor, commemoro, dissero.* Verbum proprium de historicorum narrationibus, ut praeter locum *Thucyd.* VI, 54. *Hesychii* glossa διήγημα· ἱστορία, docet. Marc. V, 16. IX, 9. ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον. Luc. VIII, 39. καὶ διηγοῦ, ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεὸς narrato quantis te Deus affecerit beneficiis. ibid. IX, 10. Act. VIII, 33. τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; nemo annorum vitae eius numerum eloqui valet. ibid. IX, 27. XII, 17. Hebr. XI, 32. Construitur cum accusativo rei et dativo personae, vel cum πῶς, ὅσον, περί.

ΔΙΉΓΗΣΙΣ, εως, ἡ, *narratio, enarratio uberior*, a διηγέομαι. Ita semel legitur in N. T. Luc. I, 1. ἀνατάξασθαι διήγησιν historiam contexere. *Phavorin.* διήγησις· ἐξήγησις τοῦ γεγονότος. *Polyb.* III, 36. 4. IV, 40. 7.

ΔΙΗΝΕΚΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, *continuus, perpetuus, perennis*, ex διὰ et ἠνεκὴς *porrectus, extensus. Lucian. V. H.* I, 19. Hinc εἰς τὸ διηνεκὲς (scil. μέρος χρόνου) *in perpetuum, semper.* Hebr. VII, 3. μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκὲς qui aeternus sacerdos est. ibid. X, 12. εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ in aeternum sedet ad dextram Dei. ibid. v. 14. *Symmachus* eadem loquendi formula usus est Ps. XLVIII, 15. pro hebr. עַל־מוּת, quae verba Alexandrini interpretes verterunt: εἰς τοὺς αἰῶνας. Interdum tamen formula: εἰς τὸ διηνεκὲς de quovis longiore tractu temporis usurpatur, v. c. Hebr. X, 1. *Appian. B. C.* I, p. 682. *Hesych.* διηνεκῶς· δι' ὅλου, διαβίου. *Etym. M.* διηνεκές· τὸ ἐπίμηκες, ἀδιάλειπτον.

ΔΙΘΆ-

ΔΙΘΑ'ΛΑΣΣΟΣ, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *bimaris, locus, qui utrinque mari alluitur.* (ex δὶς et θάλασσα *mare.*) Semel in N. T. legitur Act. XXVII, 41. εἰς τόπον διθάλασσον in locum bimarem, h. e. scopulum maris eminentem, qui utrinque fluctibus petitur; ubi male plerique interpretes *isthmum* intellegunt, quod utrinque mari alluatur. *Casaubonus* in Casaubonianis p. 79. adduxit locum e *Dione Chrysostomo*, in quo ψυχεῖα καὶ διθάλαττα coniunguntur. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 649.

ΔΙΙΚΝΕ'ΟΜΑΙ, ἔμαι, fut. ἵξομαι, *penetro, pervenio, pertingo, pervado, permeo.* (ex διὰ et ἱκνέομαι *venio.*) Semel in N. T. legitur Hebr. IV, 12. ubi comminationes divinae dicuntur διϊκνεῖσθαι ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος pertingere usque ad divisionem animae et spiritus, h. e. penetrare ad intimos animi recessus: de quo loco vide sub μερισμός. *Hesych.* διϊκνούμενος· διερχόμενος, διαδυόμενος. — διϊκνεῖται· διήκει, χωρεῖ διὰ πάντων, διὰ καθαρότητος. *Alb.* Gloss. N. T. p. 172. διϊκνούμενος· διαδυόμενος, διερχόμενος.

ΔΙΙ'ΣΤΗΜΙ, fut. διαστήσω. Hoc verbum cum reliquis compositis ab ἵστημι in una voce activa nunc activam, nunc passivam, nunc neutralem, seu intransitivam significationem pro temporum diversitate natura sua habet. 1) *seorsim statuo, separo, distinguo, seiungo.* Alex. Ies. LIX, 2. τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν διϊστῶσι ἀνὰ μέσον ὑμῶν καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ θεοῦ. Prov. XVII, 9. Sirac. XXVIII, 15. 2) *interponor, intericior.* Luc. XXII, 59. καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς post horae spatium, intervallo circiter horae unius. 3) *separor, disiungor ab aliquo, discedo.* Luc. XXIV, 51. διέστη ἀπ' αὐτῶν disiunctus est ab iis. Alex. Exod. XV, 8. διέστη τὸ ὕδωρ. *Polyb.* X, 3. 6. *Hesych.* διέστη· διεχωρίσθη. Idem: διεστήκασιν· διεχωρίσθησαν, ἀφάνησαν πόῤῥω. Idem: διεστῶτα· κεχωρισμένα, πόῤῥω ὄντα. 4) *progredior, provehor.* Act. XXVII, 28. βραχὺ δὲ διαστήσαντες et paululum navigio progressi, i. q. κατὰ βραχὺ διάστημα.

ΔΙΙΣΧΥΡΙ'ΖΟΜΑΙ, fut. ἴσομαι, 1) proprie: *omnibus viribus contendo, annitor, omnes vires intendo.* (ex διὰ et ἰσχυρίζομαι *viribus contendo.*) 2) *affirmo*, vel potius *assevero*, nam plus est *assevero*, quam *affirmo*, monente *Valla* Lib. V, c. 76. i. q. διαβεβαιόομαι. In N. T. bis legitur. Luc. XXII, 59. ἄλλος τις διϊσχυρίζετο alius quidam asseverabat. Act. XII, 15. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν illa vero confirmabat et perseverabat, rem ita se habere. Eodem sensu legitur apud *Lysiam* Orat. XII, c. 22. *Aelian.* H. A. VII, 18. *Lucian. Hermotim.* 31. *Ioseph.* A. I. II, 6. 4.

ΔΙΚΑΙΟΚΡΙΣΙ'Α, ας, ἡ, *iustum et aequum iudicium*, ex δίκαιος *iustus* et κρίσις *iudicium.* Legitur in N. T. tantum Rom. II, 5. καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ. Usus est hac voce etiam incertus interpres Hos. VI, 5. pro hebraico מִשְׁפָּט *iudicium.* Δικαιοκρίτης iustus iudex legitur 2 Macc. XII, 41.

ΔΙ-

ΔΙ'ΚΑΙΟΣ, αία, αιον, a δίκη *ius, iustitia*, refertur ad personas aeque ac ad res et actiones, et 1) significat *eum, qui iustus est erga alios homines, suum cuique tribuit et debita officia praestat*, et hoc modo differt ab ὅσιος, quod de pietate erga Deum dicitur. Tit. I, 8. δίκαιον, ὅσιον. Hinc τὸ δίκαιον dicitur τὸ ἔννομον, interprete *Hesychio, quod est iustitiae conforme et consentaneum*. Matth. XX, 4. καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν et iustam mercedem, h. e. mercedem, quae ex legibus in diem dari solet, vobis praebebo. ibid. v. 7. Interdum τὸ δίκαιον etiam latius patet, et *omnia officia, quae sunt ex legibus humanis et divinis aliis hominibus praestanda*, complectitur, v. c. Philipp. IV, 8. Ephes. VI, 1. τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον postulat enim hoc iustitia et aequitas, seu, ut par est, coll. *Eurip.* Hippolyt. v. 1081. ubi δίκαιος vocatur, qui τοὺς τεκόντας ὅσια δρᾷ. Philipp. I, 7. Coloss. IV, 1. τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε. Pertinet huc glossa *Phavorini*: δίκαιος· ὁ πᾶσαν ἰσότητα τοῖς ὁμοειδέσι παρέχων. 2 Pet. I, 13. Conf. *Aristoteles* ad *Nicomachum* V, c. 1. 2) *integer vitae, probus, pius, sanctus*, ὁ πᾶσαν ἀρετὴν ἔχων, ut *Phavorinus* interpretatur. Matth. V, 4. ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς — ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ibid. X, 41. δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου et probum recipiens, quia est probus. ib. XIII, 17. 43. 49. τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων. ib. XXIII, 28. Marc. VI, 20. ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον. Luc. I, 6. 17. XXIII, 50. Act. X, 22. Rom. III, 10. οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ εἷς nullus, ne uno quidem excepto, est perfecte pius. 1 Tim. I, 9. Hebr. XII, 23. πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων ad animas defunctorum piorum, qui iam consummata felicitate fruuntur. Iacob. V, 16. 1 Pet. III, 12. IV, 18. 2 Pet. II, 7. 8. Aeque late patet vocabulum צדיק Genes. XVIII, 23. Ps. I, 5. Adde Ies. LVII, 1. *Sophoclem* in *Philoctet.* v. 81. ubi δίκαιος voce εὐσεβὴς explicatur. *Eurip. Iph. Taur.* 560. et *Iphigen. in Aulid.* 1034. 3) *insons, innocens, inculpatus*. Matth. XXIII, 29. ubi δίκαιοι dicuntur, qui sunt insontes occisi prophetae. ibid. XXVII, 19. μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ nihil tibi rei sit cum illo innocente. Luc. XXIII, 46. innocens hic homo erat. Iacob. V, 6. Κατ' ἐξοχὴν ita Christus vocatur, qui, immunis ab omni culpa et flagitio, tamen a Iudaeis admodum contumeliosa morte afficiebatur. Act. III, 14. VII, 52. XXII, 14. 1 Pet. III, 18. 4) ut *iustus*, (apud *Ciceron. Tusc.* II, c. 22.) *benignus, lenis, humanus, aliorum vitiis facile ignoscens*. Matth. I, 19. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς δίκαιος ὢν Iosephus autem, sponsus ipsius, humanus et lenis. *Chrysostomus* ad h. l. per χρηστὸς et ἐπιεικὴς explicat. Rom. III, 26. εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον ut appareret, eum benignum et pronum esse ad peccata remittenda. 1 Ioh. I, 9. πιστός ἐστι καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας verax est et benignus et remit-

remittit nobis peccata nostra. Eodem modo hebraicum צדיק cum חסיד permutatur Ps. CXLV, 17. coll. v. 16. 18. 19. Etiam apud graecos scriptores δίκαιος haud raro eum notat, *qui ius non severe persequitur, sed intra aequitatis limites se continet*, v. c. *Eurip. Med.* v. 724. Vide *Barnes.* ad *Eurip. Heraclid.* 719. Vide infra sub δικαιοσύνη. 5) *is, qui Deo probatur et ab eo beneficiis ornatur.* Rom. II, 13. οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ non enim, qui religionis Mosaicae cognitionem habent, probantur Deo; sequitur: ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. ibid. V, 19. διὰ ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοὶ per unius obedientiam multi favorem Dei consequuntur, seu, veniam peccatorum accipiunt. Hebr. XI, 4. δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος ob quam Deo gratus et acceptus declarabatur. Hinc τὸ δίκαιον etiam in N. T. dicitur *omne, quod Deo placet et eius voluntati est conveniens*, v. c. Act. IV, 19. εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ num Deo placere arbitremini? Vide sub δικαιοσύνη. 6) *qui alios probos et integros postulat et efficere valet.* Rom. VII, 12. ἡ ἐντολὴ δικαία lex postulat homines probos, exigit sanctitatem vitae. 7) *qui sibi veram pietatem et probitatem somniat, et sibi ob pietatem simulatam placet.* Matth. IX, 13. οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλ' ἁμαρτωλούς. Eadem sententia legitur Marc. II, 17. coll. Luc. XVIII, 9. ubi δίκαιοι vocantur οἱ πεποιθότες ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι. Luc. XV, 7: δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας qui sibi placent ob vitae sanctitatem vitaeque emendatione se non egere arbitrantur, qui cap. XX, 20. ὑποκρινόμενοι ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι vocantur. 8) omnino *is, qui talis est, qualis esse debet, idoneus et par rei efficiendae et omnibus numeris absolutus.* Sic v. c. apud *Xenoph.* Cyrop. II, 2. 15. δίκαιον ἅρμα currus, qualis esse debet, ad usus necessarios aptus dicitur. Sirac. XXIV, 41. τὴν πρασιάν μου τὴν δικαίαν areolam meam foecundam. Apud *Pollucem Onom.* I, 227. terra bona et fertilis δικαία, sterilis ἄδικος dicitur, plane ut apud *Virgil. Georg.* II, 461. *iustissima tellus* legitur. Hinc δίκαιος in N. T. is dicitur, *qui est verus Christianus.* Rom. I, 17. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται qui vera fide religionem christianam amplectitur, ob hanc fidem felix evadet. Eadem sententia legitur Galat. III, 11. et Hebr. X, 38. Conf. *Taylor.* ad *Demosthenem* T. II, p. 644. et *Foesii* Oecon. Hippocrat. p. 101. 9) *verus, veritati conveniens.* Ioh. V, 30. ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστὶ iudicium meum verum est. (Potest enim verti: et iudicium meum mihi competit, h. e. ἐξουσίαν habeo iudicii exercendi, ut v. 27. dixerat. Certe δίκαιος apud Graecos saepe dicitur, *qui ius et potestatem habet aliquid faciendi*, v. c. ap. *Eurip. Ion.* 1574. *Heraclid.* 143. Confer *Barnes.* ad *Eurip. Suppl.* 186. et *Ez. Spanhem.* ad *Iuliani Orat.* I, p. 33.) ibid. VII, 24. κρίσιν δικαίαν

κρίνειν τὸ δίκαιον iudicare veritati convenienter, re bene intellecta et examinata. Luc. XII, 57. τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; cur vero non ipsi iudicatis, quid verum sit? *Syrus*: ܫܪܪܐ, *veritas*. Ierem. XLII, 5. Alex. עד אמת verfunt μάρτυρα δίκαιον. Sapient. II, 18. *Schol. Sophocl.* ad Trachin. v. 412. τὰ δίκαια per τὰ ἀληθῆ et δικαίως ἂν v. 414. per ὁ ἀληθεύων interpretatur. 10) *Deus* in N. T. haud raro appellatur δίκαιος, v. c. Ioh. XVII, 25. *ob eius in praemiis distribuendis aequitatem et iustitiam*, 2 Theff. I, 6. *quatenus, quantum mala aversetur et impedire cupiat, factis demonstrat*, 2 Tim. IV, 8. Apoc. XVI, 5. coll. v. 7. *ob iustitiam, quam vulgo vocant retributoriam et compensatricem*, 1 Ioh. II, 29. III, 7. *quia est sanctissimus*. 11) interdum i. q. ἄξιος *dignus*. *Aelian. V. H.* II, 27. τῶν ὄντως θαυμάζεσθαι δικαίων quae sunt vere admiratione digna. *Liban.* Ep. 47. ed. *Wolf.* Hinc κατ' ἐξοχὴν δίκαιος *reus, poena dignus*, ὁ τῆς δίκης ἄξιος dicitur; unde explicandum esse arbitror locum difficilem Rom. V, 7. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου (ἀδίκου *Syr. Erp.*) τις ἀποθανεῖται vix mortem quis pro reo ac sonte sustineat. Certe δικαιοῦν haud raro *damnare, punire, poenas exigere*, (*Hesych.* δικαιῶσαι · κολάσαι.) significat. Conf. *Gataker.* *Opera Critica* p. 81. et, qui de hac voce aeque ac cognatis docte exposuit, Ven. *Storr* in libello de sensu vocis δίκαιος et cognatarum in N. T. (Tubing. 1781. 4.) p. 39. et in Ei. *Opusc. Academ.* Vol. I. p. 188. cum quo conferri meretur *Suicerus* in *Thes. Eccles.* T. I. p. 908—917. et *Ioh. Floderus* de *Homonymia vocabulorum δίκαιος et δικαιοῦν in scriptis N. T.* Upsal. 1770. 4.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ης, ἡ, 1) *virtus, quae* latine *iustitia* dicitur et *in suo cuique tribuendo* cernitur, *iustitiae et aequitatis studium*, et in hoc sensu Deo aeque ac hominibus tribuitur, v. c. Act. XVII, 31. ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, pro δικαίως, quo ex aequo iudicaturus est omnes homines. ibid. XXIV, 25. Apoc. XIX, 11. καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. 2) *exercitatio officiorum omnium erga alios homines, diligentia in colendo omni officiorum genere erga alios*, quam significationem in omnibus locis habet, ubi ὁσιότης additur. Sic etiam *Cic. Topic.* c. 23. ita usus est *iustitiae* vocabulo, ut ad homines, *pietas* vero ad superos deos pertineat. Vide et *Aristot. Ethic.* V, 1. et 2. *Marc. Antonin.* XII, §. 1. Luc. I, 75. ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ, pro ὁσίως καὶ δικαίως. Ephes. IV, 24. 1 Tim. VI, 11. δικαιοσύνην, εὐσέβειαν. 3) speciatim: *benignitas, liberalitas, misericordia, clementia, lenitas*, etiam per metonymiam (ut צדקה et צדקתא. Vide *Targum* Cohel. V, 9. 18. VII, 13. IX, 10. Esther. IX, 22.) *eleemosyna*. Matth. VI, 1. προσέχετε τὴν δικαιοσύνην (in haud paucis codicibus

cibus legitur e glossemate ἐλεημοσύνην) ὁρᾶτε μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν ἀνθρώπων cavete vobis, ne in conspectu hominum liberalitatem et misericordiam vestram exerceatis; quamquam et verti potest: *ne eleemosynas vestras distribuatis*, nam stips, quae distribuitur pauperibus, et omne beneficium, quo miser afficitur, צְדָקָה, Ps. XXIV, 5. Prov. XXI, 21. Dan. IV, 24. et ab Alexandrinis δικαιοσύνη, Ps. LXXXV, 11. Ies. XLV, 8. LI, 5. 6. uti a Luca ἐλεημοσύνη vocatur. Cf. *Lightfooti Hor. Hebr.* ad Matth. VI, 1. et *Buxtorf. Lex. Talmud.* p. 1891. Rom. III, 5. Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησι Dei benignitatem manifestat. Ib. v. 21. 22. 25. 26. 2 Cor. IX, 10. τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν praemia liberalitatis vestrae. Adde Rom. I, 17. Eodem modo צְדָקָה Ps. LI, 16. CXLIII, 1. Prov. XI, 4. usurpatur. Ipsum חֶסֶד Alexandrini promiscue ἐλεημοσύνην et δικαιοσύνην vertunt Prov. XX, 28. Ies. LXIII, 7. Latinis Scriptoribus *iustitiam*, *clementiam* et *lenitatem* non raro esse voces aequipollentes, idoneis exemplis docuit *I. H. a Seelen* in *Meditatt. Exeg.* P. I. p. 177 sq. 4) *benignitatis et liberalitatis praemium.* 2 Cor. IX, 9. ἡ δικαιοσύνη (i. q. τὰ γεννήματα τῆς δικαιοσύνης v. 10.) αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα liberalitas eius feret fructus aeternos. Ps. CXII, 9. 5) *probitas, virtutis et honestatis studium, sanctitas et integritas vitae*, et κατ' ἐξοχὴν *omnis virtutis christianae ambitus. Suid.* ἡ πολλὴ ἀρετή. Matth. V, 6. οἱ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην qui vehementi recte agendi desiderio tenentur. ibid. v. 10. 20. ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν nisi praestantior sit pietas vestra. ibid. VI, 33. καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ veramque pietatem christianam. Act. XIII, 10. Rom. VI, 18. 19. 20. VIII, 10. XIV, 17. Ephes. V, 9. VI, 14. Hebr. XII, 11. Ps. XV, 2. פֹּעֵל צֶדֶק, Ies. XXXIII, 17. עֲבֹדַת הַצְּדָקָה, Sirac. XLIV, 10. 6) *praemium probitatis et integritatis vitae.* Hebr. XI, 7. δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος praemium huius pietatis reportavit, nempe liberationem e diluvio. Ita est ad imitationem hebraici צְדָקָה Ps. CXII, 3. Ezech. XVIII, 20. ubi e contrario רֶשַׁע improbitatis poena dicitur. Huc etiam referrem formulam λογίζεσθαί τινι εἰς δικαιοσύνην, h. e. ita in bonam partem aliquid accipere, ut auctorem praemiis afficiendum et favore tuo dignum existimes, praemia virtutis alicui decernere. Rom. IV, 3. καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην et ideo favore et praemiis Dei ornatus est. ibid. v. 5. 9. 22. Respondet formulae hebraicae חָשַׁב לִצְדָקָה Genes. XV, 6. Ps. CVI, 31. 7) *diligens et exacta observatio.* Philipp. III, 6. κατὰ τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος quoad diligentem observationem legis mosaicae irreprehensus eram. 8) *complexus officiorum, quae alicui incumbunt.* Sic legitur in N. T. Matth. III, 15. πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην ut omnibus meis officiis exacte satisfaciam. Fortasse huc etiam refe-

manifestatum est locus Ioh. XVI, 10. περὶ δικαιοσύνης ἐλέγξει docebit homines de officio mihi incumbente, moriendi ex decreto divino et ita ad Deum redeundi. Vid. I. B. Carpzovii Sched. de vocis δικαιοσύνη notione in locis Matth. III, 15. Ioh. XVI, 8. 10. Helmst. 1779. 4. 9) veritas, et interdum etiam vera religio, sive iudaica, sive christiana, i. q. ὁ νόμος τῆς δικαιοσύνης, cum quo permutatur Rom. IX, 30. 31. quem locum sic vertendum arbitror: Gentiles, alieni olim a vera religione et cultu Dei, consecuti sunt felicitatem per religionem christianam, Israëlitae autem, quamvis veram religionem mosaicam sectantes, tamen non pervenerunt ad religionem christianam, quae vere felicitatem offert. 2 Cor. VI, 14. τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; quaenam est coniunctio religionis christianae cum religione paganorum? ibid. XI, 15. διάκονοι δικαιοσύνης, h. e. vel veri ministri et legati Dei, vel doctores religionis christianae, coll. v. 13. Matth. XXI, 32. ἦλθε πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης attulit vobis Iohannes veram doctrinam. — Interdum etiam veracitatem, seu dictorum et schedulorum constantiam et veritatem denotat. Rom. IX, 28. ἐν δικαιοσύνῃ pro veracitate sua. Eadem verbi צדק et cognatorum significatio dominatur non solum apud Hebraeos Ps. LII, 5. Ies. XLV, 19. 23. sed etiam apud Arabes, ut docuit Schullingius in libro vernaculo de usu linguae arabicae p. 58 sq. Adde Prov. VIII, 8. Nehem. IX, 8. Devt. XXXII, 4. 10) favor Dei, immunitas a peccatorum poenis, et omnis felicitas et salus christiana. Rom. IV, 6. IX, 30. ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων cui Deus peccata remittit sine ullo respectu ad legem mosaicam. ibid. V, 17. καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης remissionem peccatorum, insigne illud benignitatis divinae specimen. ibid. v. 21. VI, 16. X, 4. 5. 6. 10. 2 Cor. III, 9. ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης munus tradendi religionem christianam, quae summam felicitatem hominibus offert. Galat. II, 21. III, 21. 11) ratio perveniendi ad favorem Dei et remissionem peccatorum, quae si vera est, δικαιοσύνη Θεοῦ dicitur, sin vero ab hominibus excogitata et inventa, ἡ ἰδία δικαιοσύνη, Rom. X, 3. appellatur. 12) pro concreto δίκαιος is, cui contingit favor Dei et remissio peccatorum. 2 Cor. V, 21. ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ ut eius beneficio nobis contingeret remissio peccatorum. 13) auctor et causa remissionis peccatorum. 1 Cor. I, 30. 14) quaevis perfectio alicuius rei, et tribuitur omni, quod tale est, quale esse debet, et quod est in suo genere insigne. 2 Cor. VI, 7. ὅπλα δικαιοσύνης arma iusta, quae talia sunt, qualia esse debent. 2 Tim. IV, 8. ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, h. e. ex quorundam sententia corona, quae non marcescit, ἀμάραντος, ἀμαράντινος, ut alibi vocatur. Hebr. V, 13. λόγος δικαιοσύνης doctrina sublimior,

quae

quae perfectioribus destinata est, coll. VI, 1. Hebr. XI, 33. εἰργάσαντο δικαιοσύνην insignia facta ediderunt.

ΔΙΚΑΙΟΏ, ῶ, fut. ώσω, in universum quidem significat: *iustum aliquem declarare et pronunciare*, sed pro subiecti et contextus orationis diversitate, admodum diverse usurpatur in N. T. Nam 1) est *declaro aliquem talem, qualis vere est.* 1 Tim. III, 16. ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι declaratus est Messias vi illa divina, qua instructus miracula patravit. 2) *aestimo, vite diiudico, iustum pretium alicui rei statuo.* Matth. XI, 19. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς prudentia vitae a cultoribus suis recte diiudicari et aestimari potest. Luc. VII, 35. 3) *approbo, laudo, commendo.* Luc. VII, 29. οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν publicani collaudarunt Deum, ubi aperte est i. q. alias δοξολογεῖν et δόξαν διδόναι dicitur. ib. X, 29. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν ille vero se collaudandi causa proposuit etiam quaestionem. ibid. XVI, 15. ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων vos quidem coram hominibus vos effertis ob pietatem vestram, seu, nimium vosmet ipsos laudatis. Haud raro ita legitur in libris apocryphis V. T. Sirac. VII, 4. μὴ δικαιοῦ ἔναντι κυρίου noli te domino tuo praesente laudare et efferre. ib. X, 32. ubi δικαιοῦν et δοξάζειν sunt synonyma. ib. XVIII, 1. κύριος μόνος δικαιωθήσεται Deus solus summa laude dignus est. ibid. XIII, 26. 27. τῷ δικαιοῦν opponitur προσεπιτιμᾷν. Eodem modo פיִּצ Iob. XXVII, 5. Ies. XLV, 25. 4) *δικαιόομαι, ῶμαι, virtutis et honestatis studiosus sum, recte ago.* Apoc. XXII, 11. καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω (in aliis codicibus e glossemate δικαιοσύνην ποιησάτω) et pius sanctitati vitae studeat. Eodem modo δικαιωθῆναι legitur Sirac. XVIII, 22. καὶ μὴ μείνῃς ἕως θανάτου δικαιωθῆναι nec vitae emendationem usque ad mortem differas. E contrario ὁ δικαιοῦσθαι *impie vivere.* Sirac. XXXI, 5. ὁ ἀγαπῶν χρυσίον οὐ δικαιωθήσεται qui divitiis inhiat, in varia incidit peccata. Ezech. XVI, 52. Iob. XXXV, 7. 5) *δικαιόομαι liber sum ab omni culpa.* 1 Cor. IV, 4. ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι propterea tamen non ab omni culpa sum liber. Ps. CXLIII, 2. 6) δικαιοῦν iudex dicitur, non solum, cum *condemnat* (*Eurip. Heraclid.* v. 190. ubi *Schol.* per κατακρίνω interpretatur, *Thucyd.* III, p. 200.) *et punit,* (*Polyb.* III, 31.) sed etiam, *cum innocentis causam tuetur, cum defendit et ius ipsi vindicat.* Hinc δικαιοῦσθαι in universum sensu forensi: *causa vincere, iustum, insontem et veracem inveniri et declarari*, et opponitur τῷ καταδικάζεσθαι. Matth. XII, 37. ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ oratione tua vel vinces in iudicio vel poena adignus declaraberis. Rom. III, 4. ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε ut verax habearis, seu declareris in omnibus effatis tuis et causa vincas, seu, superior disce-

discedas, cum iudicaris, coll. Ps. LI, 6. Sic צדק legitur Exod. XXIII, 7. Ps. LXXXII, 3. Prov. XVII, 15. 7) *libero, immunem reddo*, i. q. ἐλευθερόω, et δικαιοῦμαι *liber fio, liberor, evado, effugio.* Act. XIII, 39. καὶ ἀπὸ πάντων, ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται liberationem a malis, quam non potuit praestare lex mosaica, hanc efficit religio christiana, si eam vera fide amplectimur. Rom. VI, 7. ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας mortuus qui est, liberatus est a peccato, seu, corpus mortui ineptum est ad peccata, coll. v. 18. et vers. syr. *Theophyl.* ἀπολέλυται, ἠλευθέρωται. Sirac. XXVI, 32. οὐ δικαιωθήσεται κάπηλος ἀπὸ ἁμαρτίας. *Phavor.* δεδικαίωται· ἀπήλλακται, ἠλευθέρωται. Hinc κατ' ἐξοχὴν δικαιόω 8) significat: *in gratiam aliquem recipio, remitto et condono alicui peccata.* Rom. VIII, 30. τούτους καὶ ἐδικαίωσεν, *die hat er auch begnadiget.* ibid. III, 26. 30. Galat. III, 8. Δικαιωθῆναι vero dicitur, *qui liberatur a peccatorum poenis, veniam delictorum accipit,* et omnino *favoris et praemiorum Dei et inprimis felicitatis christianae particeps fit.* Luc. XVIII, 14. κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ ἐκεῖνος hic peccatorum veniam consecutus est, ille non item. Rom. III, 20. διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ itaque nemo ob obedientiam, legi mosaicae praestitam, Deo probatur. ibid. IV, 2. Abrahamum favorem Dei consecutum esse. 1 Cor. VI, 11. Iacob. II, 24. 25. ἐδικαιώθη favorem et praemia Dei consecuta est, h. e. salva et incolumis evasit, coll. Hebr. XI, 31. E contrario οὐ δικαιωθῆναι *non impunem evadere, puniri* notat Sirac. XXXIII, 14. Conf. *Spicilegium meum primum Lexici Bieliani* p. 34. Adde Rom. II, 13. III, 24. 28. V, 1. 9. Galat. II, 16. 17. III, 11, 24. V, 4. οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε quicunque per observationem legis Mosaicae favorem Dei consequi studetis. Tit. III, 7. Iacob. II, 21. Saepius non legitur in N. T.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ, τος, τὸ, (a praecedente δικαιόω) apud Graecos *sententiam iudicis* significat, *quae iniuriam passo ius suum vindicat, reum damnat eique poenas imponit.* *Suid.* δικαιώματα δὲ καὶ αἱ κατακρίσεις. Interdum etiam *causae defensionem et praesidium* notat, v. c. apud Alexandrinos 2 Sam. XIX, 28. Ier. XI, 20. XX, 12. Sed in N. T. δικαίωμα ex usu linguae hebraicae significat 1) *constitutum per legem et sancitum, sive iussum sit, sive interdictum,* quo sensu, quidquid Deus iubet, statuit et decernit, משפטיו Deut. XXX, 16. in V. T. vocatur et δικαίωμα in vers. Alex. hebr. חק et חקה Exod. XV, 25. 26. Levit. XXV, 18. respondet. Luc. I, 6. πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου vitam agebant e formula divinorum praeceptorum. Rom. II, 26. τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου praecepta legis divinae naturalis. ib. VIII, 4. ἵνα τὸ δικαίωμα

τοῦ

τῦ νόμυ πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, ut praescripta legis observarentur a nobis. Hebr. IX, 1. εἶχε ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας habebat oeconomia Mosaica varias leges et constitutiones cultus divini publici. ibid. v. 10. δικαιώματα σαρκὸς leges, quae ad corpus tantum et externam hominis conditionem spectabant. Genes. XXVI, 5. ἐφύλαξε τὰ προστάγματά μυ, καὶ τὰς ἐντολάς μυ καὶ τὰ δικαιώματά μυ. Ps. XVIII, 9. Num. XXXI, 21. τῦτο τὸ δικαίωμα τῦ νόμυ. Suid. δικαιώματα· νόμος, ἐντολαὶ κ. τ. λ. 2) *minae, comminatio.* Rom. I, 32. οἵτινες τὸ δικαίωμα τῦ Θεῦ γνόντες qui comminationes divinas cognitas quidem habebant. 3) *obedientia, quae voluntati divinae praestatur, sanctitas et virtus perfecta.* Rom. V, 18. ubi δικαίωμα non solum opponitur τῷ παραπτώματι, sed etiam v. 19. per ὑπακοὴ explicatur. Vulgatus voce *iustitia* usus est. 4) *absolutio, liberatio a poenis peccatorum.* Rom. V, 16. εἰς δικαίωμα, ubi opponitur τῷ κατάκριμα, et v. 18. permutatur cum formula: εἰς δικαίωσιν ζωῆς. Universe de hac voce legi meretur *I. Floderi Harmonia vocis δικαίωμα in scriptis N. T.* Ups. 1772. 4.

ΔΙΚΑΊΩΣ. Adverbium a voce δίκαιος. 1) *iuste,* h. e. *convenienter iustitiae et aequitati, ex aequo.* 1 Thess. II, 10. ὡς ὁσίως καὶ δικαίως. Tit. II, 12. σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς. 1 Petr. II, 23. τῷ κρίνοντι δικαίως. 2) *rite, ut officium postulat, ut par est.* 1 Cor. XV, 34. ἐκνήψατε δικαίως. 3) *digne, merito.* Luc. XXIII, 41. καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως nobis quidem ex merito poena subeunda est; sequitur enim: ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν.

ΔΙΚΑΊΩΣΙΣ, εως, ἡ, apud Graecos fere semper vel *supplicium* denotat, *quod iussu iudicis a reo sumitur,* vel *ipsam sententiam condemnatoriam,* interdum etiam *causae defensionem,* δικαιολογίαν, ut *Suidas* interpretatur. *Schol. Thucyd.* VIII, 66. δικαιώσεις ἀντὶ τῦ κολάσεις, ἢ εἰς δίκην ἀπαγωγῆς, ἤγουν κρίσεις. Sed in N. T. ubi bis tantum legitur, *absolutionem et remissionem peccatorum* significat. Rom. IV, 25. καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν et resurrexit, ut non amplius dubitare possimus, vere peccata nostra expiata esse. ibid. V, 18. εἰς δικαίωσιν ζωῆς ad remissionem peccatorum, quae veram felicitatem efficit.

ΔΙΚΑΣΤΗΣ, ῦ, ὁ, non *quilibet index* dicitur, sed *iudex qui lites minores componit, ein Friedens- oder Schieds-Richter,* a δικάζω *ius dico, iudico.* Ter legitur in N. T. Luc. XII, 14. τίς με κατέστησε δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; quis me vobis constituit iudicem et arbitrum? Act. VII, 27. τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς; quis te constituit principem nostrum et arbitrum? ibid. v. 35. *Xenoph. Cyrop.* II, 4, 7. In versione Alex. legitur pro [illegible] Exod. II, 14. Ios. VIII, 33. Interdum omittitur, v. c. Act. VI, 15. post οἱ καθεζόμενοι, et 1 Cor. VI, 4. post τύτυς καθίζετε.

ΔΊΚΗ,

ΔΙΚΗ, ης, ἡ. Admodum varias significationes haec vox apud graecos Scriptores habet. Denotat nempe *actionem coram iudice*, *Xenoph*. de *Rep. Athen*. I, 16. *Aelian*. *V. H.* XIII, 38. *iudicis cognitionem*, *sententiam condemnatoriam*, interdum etiam *morem* et *consuetudinem*. *Homer. Odyss.* δ, 691. σ, 274. In N. T. autem 1) *ipsam executionem sententiae condemnatoriae*, *poenam*, *mulctam* notat, ut sit i. q. *καταδίκη*. Act. XXV, 15. *αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην* (in aliis codd. *καταδίκην*) poscentes eum ad supplicium; quanquam et reddi potest: postulantes, ut adversum eum sententiam pronuntiaret. 2 Thess. I, 9. *οἵτινες δίκην τίσουσιν* qui poenas dabunt. *Alberti Gloss. N. T.* p. 148. *δίκην τίσουσιν· τιμωρίαν δώσουσιν*. Iud. v. 7. *δίκην ὑπέχουσαι* poenas subeuntes. Formula *δίκην διδόναι*, pro: *poenam dare inflictam*, admodum frequens est apud Graecos, v. c. *Xenoph. Anab*. IV, 4. 9. Eodem sensu *δίκην ὑπέχειν* legitur apud *Aelian*. *V. H.* II, 4. Conf. etiam *Perizon*. ad *Aelian*. *V. H.* III, 38. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 734. Adde Sapient. XVIII, 11. 2 Macc. VIII, 11. 13. 2) *δίκη Dea iustitiae* vocatur, *quae alias Nemesis dicitur*, *et hoc nomine a gentilibus religiose colebatur*, (*Plin. H. N.* XI, 45. *Pollux Onom*. VIII, 1.) cuius figuram exhibuit *Montefalconius Antiq*. T. I. L. II, c. 8. Act. XXVIII, 4. *ἣν ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν* iustitiae Dea non finit eum vivere, seu, ut nos diceremus, divina ultio, iustitia Dei ultrix eum non finit vivere. *Hesiod. Opp.* 254. *Sophocl. Antig*. 544. *Arrian. Exped. Alex*. IV, 9. Conf. *Palairet. Obss. Philol. Crit.* p. 347. et *Reckenbergii Exercitationes in N. T.* p. 124. — *Ammonius*: *Δίκη· ἡ κρίσις, καὶ ἡ τιμωρία, καὶ τὸ δίκαιον*. *Timaeus Lex. Platon*. *δίκη· ὅτε μὲν τὸ ἔγκλημα, ὅτε δὲ ἡ κόλασις, ὅτε δὲ ὁ τρόπος καὶ ἡ ὁμοιότης*.

ΔΙΚΤΥΟΝ, ου, τὸ, *rete*, a *δίκω*, *iacio*. Vocabulum generale, omnis generis retia complectens, apta vel ad aucupium vel ad venationem et piscaturam. In N. T. sumitur inprimis pro *reti piscatorio*. Matth. IV, 20. 21. Marc. I, 18. 19. Luc. V, 2. 4. 5. 6. Ioh. XXI, 6. 8. 11. *Hesych*. *δίκτυον· καὶ τὸ ἁλιευτικὸν λίνον ἡ σαγήνη*.

ΔΙΛΟΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, propr. *qui bis eadem dicit*, *res easdem repetit*: (Sic *διλογεῖν* et *διλογία* adhibetur a *Xenoph. de re equ.* 8, 2. Vide *Wesseling*. ad *Diod. Sic*. XX, 37.) deinde i. q. *δίγλωσσος*, *bilinguis*, *qui duplex et inconstans est in dictis*, *alia ore promit et alia pectore premit*, *ὕπουλος καὶ δολερὸς*, *ἄλλα φρονῶν καὶ ἄλλα λέγων*, *καὶ ἄλλα τούτοις καὶ ἄλλα ἐκείνοις*, ut *Theophylactus* recte interpretatus est ad 1 Tim. III, 8. ubi semel tantum occurrit. Conflata est vox ex *δὶς* et *λόγος sermo*, unde *διλογία sermonis ambiguitatis* dicitur.

ΔΙΟ. Coniunctio, *quare*, *quapropter*, *ideo*, *propterea*, ex *διὰ* et *ὃ* per apostrophum *δι' ὃ*, *propter quod*. Matth. XXVII, 8.

1 Cor. XII, 3. 2 Cor. VI, 17. Hebr. XIII, 12. etc. Interdum eſt *particula tranſitionis*, v. c. Rom. II, 1. ubi Paulus tranſit ad Iudaeos. Iacob. I, 21.

ΔΙΟΔΕΥΩ, fut. *εύσω*, *iter facio per aliquem locum, tranſeo, obeo, peragro.* (ex *διὰ per*, et *ὁδεύω iter facio.*) Bis tantum legitur in N. T. Luc. VIII, 1. *αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην* obeundo civitates et vicos. Act. XVII, 1. *διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν* cum vero iter feciſſent per Amphipolin. In verſ. Alex. hebr. עָבַר, Pſ. LXXXIX, 41. Zeph. III, 7. הִתְהַלֵּךְ, Geneſ. XIII, 17. et דָּרַךְ, Ieſ. LIX, 8. reſpondet. *Polyb.* II, 15, 5. *Plutarch.* T. III. p. 654. ed. *Reiske.* *Heſych.* *διόδευσον· πέρασον.* Hinc *δίοδος transitus* apud *Polyb.* XI, 18, 1.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ, *ου*, *ὁ.* *Dionyſius.* Nomen proprium viri Athenienſis, qui fuit e numero iudicum ſeu curialium Areopagi, et exinde *Areopagita* vulgo vocatur, converſus a Paulo ad chriſtianam religionem. Dictus eſt ſine dubio a *Διονύσῳ*, i. e. *Baccho.* Act. XVII, 34. *ἐν οἷς Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης.* Saepius non legitur in N. T.

ΔΙΟΠΕΡ. Coniunctio, *quapropter*, ex *διὰ* et *ὅπερ quod.* Legitur in N. T. 1 Cor. VIII, 13. X, 14. XIV, 13.

ΔΙΟΠΕΤΗΣ, *έος*, *ους*, *ὁ*, *ἡ*, *ὲς*, *τὸ*, *qui a Iove ſeu coelo decidit et deſcendit, de coelo delapſus.* Compoſitum eſt ex *διὸς Iovis* a *ζεὺς*, et ex *πέτω cado* pro *πίπτω.* *Heſych.* *διοπετές· ἐξ οὐρανοῦ ἐρχόμενον.* Hinc *διοπετὲς*, ſc. *ἄγαλμα*, quod Act. XIX, 35. tantum memoratur, vocabatur *ſimulacrum Dianae aureum, quod eodem quo Ancile et Palladium Troianum miraculo de coelo delapſum ſacerdotes mentiebantur, et in templo Epheſino includebatur, cuius tamen artificem Canetiam fuiſſe, Plinius perhibet H. N.* XVI, c. 40. Conf. *Irmiſch.* ad *Herodian.* I. c. 11. ſ. 2. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 589. et *I. Ameel* D. *περὶ τοῦ διοπετοῦς* Act. XIX, 35. Vpſal. 1748. 4.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ, *εως*, *ἡ*, 1) ſenſu phyſico: *reſtitutio in integrum, correctio*, et apud graecos medicos ita ſpeciatim dicitur *membri fracti correctio aut directio, cum ea, quae aliquo modo excedunt, in naturalem et moderatum ſtatum reſtituuntur*, ut docuit *Foeſius Oeconom. Hipp.* p. 103. Deſcendit a *διορθόω prava et perverſa corrigo, in meliorem ſtatum et conditionem redigo.* 2) ſenſu morali: *reſtitutio, emendatio, correctio.* Sic ſemel legitur in N. T. Hebr. IX, 10. *μέχρι καιροῦ διορθώσεως* uſque ad tempus emendationis ſacrorum, ſeu perfectioris cultus, per Meſſiam introducendi. *Theophyl.* ad h. l. *ἄχρι τῆς τοῦ χριστοῦ παρουσίας, τοῦ μέλλοντος διορθώσασθαι ταῦτα, καὶ τὴν ἀληθινὴν καὶ πνευματικὴν λατρείαν ἐπεισαγαγεῖν.* *Polyb.* VI, 38, 4. *διόρθωσις τῶν συμπτωμάτων*, ubi vid. *Schweighaeuſerus.* ib. V, 88, 2. *διόρθωσις τῶν πολιτευμάτων.* Cf. *Lex. Polyb.*

Iob. l. h. v. De voce διορθῦν lectu digna habet *Sallierius* ad *Thom. M.* p. 241.

ΔΙΟΡΥΣΣΩ, vel ΔΙΟΡΥΤΤΩ, fut. ύξω, *perfodio et quidem furtim, perfodio furtim parietes vel domum*, (*Aristoph. Vesp.* v. 349.) quod plene dicitur διορύσσειν τὰς τοίχους Ezech. XII, 7. *Aristoph. Plut.* v. 565. *Thucyd.* II, 3. aut uno verbo τοιχωρυχεῖν et διορύσσειν τὰς οἰκίας Iob. XXIV, 16. ubi in hebraico חתר legitur. Sic extat Matth. VI, 19. 20. ὅπυ κλέπται ὐ διορύσσυσιν ad quas obtinendas fures non perfodiunt, sc. domum vel parietes. ibid. XXIV, 43. καὶ ὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτῦ. Luc. XII, 39. Saepius in N. T. non occurrit. *Hesych.* διορύττει· σκάπτει. *Phavor.* διορύττω· τὸν τοῖχον διακόπτω· Ἀριστοφάνης, τὰς τοίχους διορύττειν.

ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙ, ων, οἱ, seu, ut etiam, et quidem rectius, indice *Phrynicho* p. 38. scribitur, διόσκοροι. Generatim *cuncti Iovis filii* ita appellari possent, nam est ex διὸς *Iovis* a ζεὺς, et κῦρος pro κόρος *puer*. Sed ex usu communi ita tantum vocantur *Castor* et *Pollux*, Helenae fratres, Iovisque ex Leda Tyndaride filii, nautarum numina, unde memorantur insigne fuisse navis cuiusdam Alexandrinae, Act. XXVIII, 11. παρασήμῳ διοσκύροις cuius insigne erat Castorum. Vocantur etiam Διόσκυροι σωτῆρες ab *Aelian. V. H.* I, 30. Adde *Xenophont. Symp.* 8, 29. et *Cyrop.* III, 3, 26. Conf. *Alberti Obss.* in *N. T.* p. 288. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 653. *I. H. a Seelen Meditat. Exeg.* P. I. p. 487. et *Ezech. Spanhem.* ad *Callimach. Lavacr. Pallad.* v. 24. p. 635. et de *Usu et Praest. Numism.* T. I. p. 295. *Hesych.* Διόσκυροι· οἱ Ἑλένης ἀδελφοὶ Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, Λευκόπωλοι καλύμενοι — καὶ ἀστέρες οἱ τοῖς ναυτιλλομένοις φαινόμενοι.

ΔΙΟΤΙ. Coniunctio, 1) *eo quod, quoniam, quamobrem, propterea quod*, et ita differt a διὸ, quod *propterea* notat. Act. XVII, 31. Rom. I, 19. VIII, 7. Galat. II, 16. Hebr. XI, 23. Iacob. IV, 31. 2) *quanquam*. Rom. I, 21. διότι γνόντες τὸν Θεὸν quanquam vero Deum cognoscendi larga copia erat et facultas. 3) *nam, etenim*. Act. XVIII, 10.

ΔΙΟΤΡΕΦΗΣ, έος, ὁ. *Diotrephes*, h. e. vi etymologiae *a Iove nutritus*, nam est ex διὸς *Iovis* et τρέφω *alo, nutrio*. *Hesych.* διοτρεφεῖς· οἱ ἐν βασιλείᾳ τεθραμμένοι, h. e. reges, qui Iovis filii habebantur. Idem: Διοτρεφέων· ἐκ τῦ Διὸς ἑλκόντων τὸ γένος. In N. T. est nomen proprium (quod etiam apud Graecos in usu fuit. Vid. *Thucyd.* VIII, 64. *Diod. Sic.* XV, 14.) viri, qui maxima cum auctoritate in sua urbe vixit, et fastuosi, qui primarius esse omnium voluerat inter suos, inhumani et obtrectatoris Iohannis, ut a Iohanne 3 Ep. v. 9 et 10. describitur. Cf. *Stemleri* D. de Diotrephe. Lips. 1758. 4.

ΔΙΠΛΟΟΣ, ὅς, foem. διπλόη, ῆ, neutr. διπλόον, ῦν, 1) *duplex, duplus,* synecdochice autem *multus, plurimus, permagnus, gravis, insignis.* 1 Tim. V, 17. διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν duplici, h. e. multo, insigni honore digni habeantur et afficiantur. Apoc. XVIII, 6. διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ gravissimas ei poenas infligite. *Sophocl. Oedip. Tyr.* 1328. διπλᾶ σε πενθεῖν, καὶ διπλᾶ φέρειν κακά. *Aeschyl. Agamemn.* 546. Ies. XL, 2. Ier. XVI, 18. Sirac. XX, 10. In versione Alex. hebr. מִשְׁנֶה, Genes. XLIII, 15. Esr. I, 10. שְׁנַיִם, Deut. XXI, 17. et כֶּפֶל, Iob. XI, 6. XL, 2. respondet. Conf. etiam interpretes ad *Thom. M.* p. 242. *Phavor.* διπλῆν· διπλασίονα καὶ μεγάλην. 2) *fallax, dolosus, simulator, hypocrita,* (*Xenoph.* H. G. IV, 1, 14.) unde διπλόη est *fraudulentia, simulatio.* *Suid.* Διπλόη· ἡ πανουργία, ἡ ἀπάτη, ἡ ἔξωθεν ἀρετῇ φαινομένη, ἔσωθεν δὲ γέμουσα κακίας κ. τ. λ. Hinc explicarem locum Matthaei XXIII, 15. διπλότερον ὑμῶν insigniorem hypocritam, quam vos estis, vobis adhuc fraudulentiorem. Alii διπλότερον adverbialiter *duplo magis* interpretantur. Sirac. II, 13. καὶ καρδίαις διπλαῖς. Conf. *Heisenii Novas Hypothes. ad Ep. Iacobi* p. 474 s.

ΔΙΠΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *duplico, duplum do,* i. q. διπλασιάζω Ezech. XXI, 19. a διπλόος, quanquam etiam per synecdochen de *quavis multitudine indeterminata* dicitur. Semel in N. T. legitur Apoc. XVIII, 6. διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ gravissimas ei poenas infligite.

ΔΙΣ. Adverbium, *bis.* Marc. XIV, 30. 72. Luc. XVIII, 12. δὶς τοῦ σαββάτου bis hebdomade. Phil. IV, 16. ἅπαξ καὶ δὶς *aliquoties,* vide sub ἅπαξ. Iud. v. 12. δὶς ἀποθανόντα bis, h. e. *prorsus* emortuae, nam δὶς, τρὶς, indicat interdum *omnino, penitus.* 1 Thess. II, 18. Saepius non legitur in N. T.

ΔΙΣΤΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *in bivio sto, nesciens, quam viam sequi debeam.* (ex δὶς *bis* et στάω *sto.*) 2) *dubito, haesito, anceps haereo inter spem et metum,* i. q. ἀμφισβητέω. Bis legitur in N. T. Matth. XIV, 31. εἰς τί ἐδίστασας; quid dubitas de salute tua? Syrus voce ܐܬܦܠܓ, h. e. *divisum esse animo, ambigere,* usus est. ibid. XXVIII, 17. οἱ δὲ ἐδίστασαν quidam autem dubitarunt. *Plutarch.* T. V. p. 620. *Reiske.* *Diod. Sic.* IV, 62. Θησέως δὲ διστάζοντος περὶ τῆς διαβολῆς. *Clemens* Ep. 2. ad Corinthios p. 175. οἱ διστάζοντες τῇ καρδίᾳ. *Hesych.* διστάζει· διχονοεῖ, ἀπορεῖ, ἀμφιβάλλει. *Etym. M.* διστάζειν· τὸ διχῶς βουλεύεσθαι, καὶ τὸ δύο στάσεις ἔχειν κατὰ διάνοιαν.

ΔΙΣΤΟΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *geminum os habens,* ex δὶς *bis,* et στόμα *os.* 2) *duplicem aciem habens, anceps, utrinque acutus, bipennis.* Nonnulli hanc vocem, ita usurpatam, a δὶς et τέμνω deducunt, sed tunc διστόμος scribendum esset, sicut διχοτόμος, ut recte iam observavit *Barnes.* ad *Eurip. Helen.* v. 989.

b. 989. Potius, ut ὀξύστομος, a στόμα derivandum, quod figurate de gladio ita dicitur, ut *aciem* significet. Hebr. IV, 12. τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον acutiora illa gladio ancipiti quolibet. Apoc. I, 16. ῥομφαία δίστομος. ib. II, 12. Iudd. II, 16. חֶרֶב שְׁנֵי פֵיוֹת, Prov. V, 4. חֶרֶב פִּיּוֹת, Ps. CXLIX, 6. חֶרֶב פִּיפִיּוֹת. *Eurip. Orest.* v. 1305. δίστομα φάσγανα.

ΔΙΣΧΙΛΙΟΙ, *αἱ*, *αἱ*, *τὰ*, *bis mille*, *duo millia*, ex δὶς *bis*, et χίλιοι *mille*. Legitur in N. T. semel Marc. V, 13. ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι. Alexandrini pro אֲלָפִים Num. IV, 36. 40. Ios. III, 4. adhibuerunt.

ΔΙΫΛΙΖΩ, fut. *ίσω*, *percolo*, *per colum transfundo*, *despumo*, *sordibus et scoriis purgo*, ex διὰ et ὑλίζω *defaeco*, *percolo*; quod est ab ὕλη *faeces*, unde ὑλιστὴρ et διϋλιστήριον *colum* dicitur. Legitur apud *Aquilam* Ps. XI, 7. de auro, depurgato a scoriis, pro hebraico מְזֻקָּק, et in *Aquilae* et *Symmachi* reliquiis Ies. XXV, 6. et apud Alex. Amos VI, 6. de vino depurgato. *Artemid.* IV, 50. διϋλίζων πρότερον τὸν οἶνον. *Dioscor.* II, c. 86. p. 111. διὰ ῥάκους λινοῦ διϋλισθέν. *Plutarch.* T. VIII, p. 768. *Reisk.* In N. T. semel legitur Matth. XXIII, 24. οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα qui excolatis culicem vinarium; quod proverbialiter de iis dicitur, qui sunt in rebus levibus diligentes et officii sui studiosi. De quo adagio lectu digna habet *Vorstius* in *Philol. S.* p. 772. et *Wetstenius* N. T. T. II. p. 487. *Hesych.* διϋλίζοντες· διηθμεύοντες, διηθοῦντες.

ΔΙΧΑΖΩ, fut. *άσω*, 1) proprie: *disseco*, *in duas partes divido*, *bipertior*, *diffindo*. Descendit enim a δίχα, quod est idem quod εἰς δύο μοίρας, ut *Phavorinus* interpretatur. Sic legitur apud incert. interpr. Levit. I, 17. pro שִׁסַּע et apud *Aquilam* Devt. XIV, 6. Vide *Suidam* in διχαζούσης. 2) *dissidere facio*, *auctor sum dissensionis et discordiae*, i. q. δίχα ποιέω apud *Xenoph. Anab.* VI, 4. 8. et διΐστημι, *Xenoph. Hist. Gr.* II, 4. 25. Sic semel in N. T. legitur Matth. X, 35. ἦλθον γὰρ διχάσαι adventu meo exorientur discordiae. Eodem sensu chald. פְּלַג (cf. *Buxtorf. Lex. Talmud.* p. 1730.) et syriacum ܦܠܓ usurpatur, ut *Schaafius* docuit in *Lexico Syr. N. T.* p. 450.

ΔΙΧΟΣΤΑΣΙΑ, *ας*, *ἡ*, *dissensio*, *dissidium*, *seditio*, *factiones contrariae*. Conflatum est ex δίχα *separatim*, *divisim* et στάσις *statio*: est itaque proprie, cum in duas partes factiones secedunt, et suum utraque locum seorsim capit. Ter legitur in N. T. Rom. XVI, 17. τοὺς τὰς διχοστασίας ποιοῦντας qui factiosi sunt, factionibus student. 1 Cor. III, 3. Galat. V, 20. 1 Macc. III, 29. *Dion. Halic. Antiqu.* VIII, c. 72. *Plutarch.* T. II. p. 767. *Reiske.*

ΔΙΧΟΤΟΜΕΩ, *ῶ*, fut. *ήσω*, 1) proprie: *in duas partes seco*, ex δίχα et τέμνω *seco*. Est i. q. δίχα διατέμνειν (quod legitur

gitur apud *Platonem* in *Sympos.* p. 182.) δίχα τέμνω (apud *Aelianum* in *Fragm.* p. 816. et *Heliodorum Aethiop.* X, c. 4.) De dissectione in duas partes legitur apud *Lucian. Dial. meretr.* p. 745. *Polyb.* VI, 28, 2. — Interdum autem est simpliciter *disseco*, et qualemcunque dissectionem in partes plures notat, ut apparet e verf. Alex. Exod. XXIX, 17. καὶ τὸν κριὸν διχοτομήσεις κατὰ μέλη; ubi hebraico נתח respondet, quod LXX mox per μελίζειν, (Iud. XIX, 29. XX, 6.) mox vero per κρεανομεῖν (Levit. VIII, 20.) reddiderunt. *Polyb.* X, 15, 5. *Ammonius:* διχοτόμος· ὁ εἰς δύο διαιρῶν.' *Hesych.* διχοτομήματα· τμήματα. Adhibetur inprimis ad designandum crudelissimum illud supplicii genus, Chaldaeis, (Dan. II, 5. III, 29.) Hebraeis, (2 Sam. XII, 31.) Aegyptiis, (*Herodot.* III, 13.) Graecis (*Diod. Sic.* I, 2.) et Romanis (*Sueton. Calig.* c. 27. *Liv.* I, 28. VIII, 24. *Gell.* XX, 1.) receptum, quo reorum aut captivorum corpora media dissecabantur. Adde Iudd. XIX, 29. 1 Sam. XV, 33. 1 Regg. III, 25. *Ioseph. A. I.* VIII, 2. et *Pollucis Onom.* VIII, 32. 10. Conf. etiam *Bibl. Brem.* Class. V. p. 1112 sq. Class. VII. p. 234. Hinc factum est, ut 2) in universum; *male aliquem perdere, morte crudeli interficere et gravissime punire* significaret. Matth. XXIV, 51. καὶ διχοτομήσει αὐτὸν et male eum perdet. Luc. XII, 46. Saepius non legitur in N. T. Conf. Hist. Susann. v. 55 et 59. Διχοτομεῖν generatim gravissimam quamque poenam designare, uberius docuit *Krumbholzius* in *Bibl. Brem.* Class. VII, p. 234. *Hesych.* διχοτομεῖν· ἀναιρεῖν. — διχοτομία· ἀναίρεσις. Alii, ut *I. C. Bonnet* in *Bibl. Hagana* Class. IV. p. 471. διχοτομεῖν in locis laudatis N. T. pro *removere ab officio, dimittere, procul a se facessere iubere*, ad imitationem hebraici גזר (2 Chron. XXVI, 21. Pf. LXXXVIII, 6. Thren. III, 54.) et כרת (1 Sam. XXVIII, 9. Genef. XVII, 14.) dictum esse putant.

ΔΙΨΑΩ, ῶ, fut. ήσω. 1) *sitio*, a δίψα *sitis*. Matth. XXV, 35. 37. 42. 44. Ioh. IV, 13. 15. XIX, 28. Rom. XII, 20. Formula πεινᾷν καὶ διψᾷν, quae 1 Cor. IV, 11. legitur, significat: *inopia victus laborare*, coll. Apoc. VII, 16. 2) *vehementer desidero et appeto, summo desiderio alicuius rei feror*, ad imitationem hebraici צמא, Pf. XLII, 3 LXIII, 2. Amos VIII, 11. quanquam eodem sensu διψῆν etiam apud graecos (v. c. *Xenoph. Cyrop.* IV, 6. 7. ὅπως ἐγὼ ὑμῶν διψῶ χαρίζεσθαι. *Aeschin.* Dial. III, 5.) et *sitire* apud latinos Scriptores legitur, v. c. *Cic.* ad *Quint. Fr.* III, 5. *sitire honores*, *Orat.* III, 20. *sitiens artium.* Cf. *Abresch* in *Dilucidd. Thucyd.* p. 382 et 837. et *Gatakeri Opera Critica* p. 118. Sic autem legitur in N. T. Matth. V, 6. διψῶντες τὴν δικαιοσύνην qui vehementi verae pietatis desiderio tenentur. Ioh. IV, 14. οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα eius desideriis plane satisfactum est. ibid. VI, 35. οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε nihil habebit

habebit amplius, quod desideret. Ibid. VII, 37. ἐάν τις διψᾷ si quis ad veram sapientiam et felicitatem adspiret. Apoc. XXI, 6. XXII, 17. Sirac. XXIV, 23. Sapient. XI, 14. *Suid.* ἐδίψησεν· ἐπεθύμησεν. *Hesych.* Διψᾶν γὰρ τὸ ἐπιποθεῖν. Apud *Eustathium* ad *Iliad.* ά, p. 254. ed. Florent. πολυδίψιον per πολυπόθητον explicatur.

ΔΙΨΟΣ, εος, τὸ, idem quod δίψα, *sitis*. In N. T. tantum legitur 2 Cor. XI, 27. ἐν λιμῷ καὶ δίψει in fame et siti. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1, 12. *Memor.* I, 4, 13.

ΔΙΨΥΧΟΣ, ε, ὁ, ἡ, non tam is dicitur, *qui duplex animo est*, nam hic est ex usu loquendi *homo fraudulentus atque dolosus*, (Ps. XII, 3. 1 Paral. XII, 33.) sed *homo inconstans, ancipitis animi, qui dubius et incertus haeret.* Sic bis legitur in N. T. Iacob. I, 8. ubi ἀνὴρ δίψυχος homo dicitur, qui mox sperat, mox animum abiicit, ὁ ἀνεπερείριστος καὶ ἀστήρικτος, ut *Oecumenius* interpretatur, qui dubius et incertus haeret de voluntate Dei ad iuvandum. Sic δίψυχος legitur etiam in Constitutt. Apost. VII, 11. μὴ γίνε δίψυχος ἐν προσευχῇ σε εἰ ἔσαι ἢ ἔ. Λέγει γὰρ ὁ κύριος ἐμοὶ Πέτρῳ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; Conf. *Dougtaei Analecta Sacra* p. 146. Iacob. IV, 8. δίψυχοι vocantur, qui non vera et sincera mente Deum colunt, quibus est καρδία δισσή, ut loquitur Sirac. I, 27. *Hesych.* διψυχίαν· ἀπορίαν. Conf. *Heisenii Novas Hypotheses ad Ep. Iacobi* p. 471.

ΔΙΩΓΜΟΣ, ε, ὁ, *persecutio, exagitatio, vexatio*, a διώκω, quod vide. Speciatim dicitur de *persecutionibus ob professionem religionis christianae.* Matth. XIII, 21. Marc. IV, 17. X, 30. Act. VIII, 1. XIII, 50. Rom. VIII, 35. 2 Cor. XII, 10. 2 Thess. I, 4. 2 Tim. III, 11.

ΔΙΩΚΤΗΣ, ε, ὁ, *persecutor, venator*, a διώκω. Legitur in N. T. semel 1 Tim. I, 13. τὸν πρότερον διώκτην ὄντα qui quondam persecutus sum Christi sectatores.

ΔΙΩΚΩ, fut. ώξω, 1) proprie: *celeriter curro*, adeoque interdum etiam de fugientibus adhibetur, teste *Hesych.* διώκειν· μεθ' ὁρμῆς φεύγειν. *Thucyd.* VIII, c. 120. *Xenoph. Anab.* VII, 2. 11. Hinc 2) de eo dicitur, *qui fugientem persequitur hostili animo.* Hoc sensu dicitur de *feris*, quas venatores persequuntur, aut de *hoste* vel *reo* fugiente. *Thucyd.* I, 137. Matth. XXIII, 34. καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν. Interdum tamen latius patet et de *omnis generis persecutionibus* et *vexationibus et iniuriis*, inprimis ob religionem christianam, adhibetur, v. c. Matth. V, 10. 11. 12. 44. Luc. XXI, 12. Ioh. XV, 20. Act. VII, 52. IX, 4. 5. XXII, 4. 7. 8. XXVI, 11. 14. 15. 1 Cor. IV, 12. XV, 9. 2 Cor. IV, 9. Galat. I, 13. 23. (ubi διώκων positum est pro διώξας. Conf. Sirac. XLVIII, 7.) IV, 29. V, 11. VI,

VI, 12. Hinc apud Graecos (v. c. Polybium Lib. VIII. Ῥωμαῖοι Κοριόλανον ἐδίωξαν) διώκειν interdum notat: aliquem eo adigere, ut in exilium abire cogatur, adeoque etiam de iis usurpatur, *qui alios accusant, litem intendunt*, ut sit i. q. κατηγορεῖν, quasi διώκειν κατὰ τὴν δίκην. *Hesych.* διωκόμενος· κατηγορούμενος, in qua posteriori significatione explicandus fortasse erit locus Ioh. V, 16. ubi narratur Iesus causam suam defendisse coram synedrio magno, coll. v. 17. A *Iulio Polluce* (*Onom.* VIII, 6, 30. p. 869. ib. c. 7. §. 67. p. 895. et c. 10. §. 125. p. 949. ed. *Hemsterhus.*) inter nomina iudicialia δίωξις et διώκειν recensentur. 3) *sequor aliquem ducem, sector.* Luc. XVII, 23. μὴ ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε nolite adire eumque sectari. Sic διώκειν etiam legitur apud *Xenoph. Mem.* II, 8, 5. καὶ τοὺς εὐγνώμονας διώκειν. Id. *de Mag. Equit.* IV, 5. τὸν ἡγεμόνα διώκοντες. *Appian. B. Civ.* L. II. p. 741 et L. V. p. 1113. Cf. *Warton.* ad *Theocrit.* XI, 75. et *Abresch. Anim.* ad *Aeschyl.* p. 88. *Persequi* etiam apud Latinos pro *sequi* poni, docet locus *Horatii Serm.* I, 9. v. 16. 4) *magno et vehementi desiderio et studio aliquid consequendi et obtinendi teneor, annitor, appeto, studeo.* Rom. IX, 30. 31. XII, 13. τὴν φιλοξενίαν διώκοντες hospitalitati studete. ibid. XIV, 19. τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν. 1 Cor. XIV, 1. διώκετε τὴν ἀγάπην benevolentiae studiosi estote. Philipp. III, 12. διώκω δὲ, εἰ καὶ καταλάβω, et v. 14. κατὰ σκοπὸν διώκω annitor in stadio currens metam contingere et praemium obtinere; ubi observandum, διώκειν κατ' ἐξοχὴν apud Graecos de cursoribus usurpari, qui in stadio relicti et quasi praeventi cursu velociori praecurrentem prosequebantur et metam assequi studebant. 1 Thess. V, 15. 1 Tim. VI, 11. 2 Tim. II, 22. Hebr. XII, 14. 1 Petr. III, 11. Imitati videntur Scriptores N. T. auctores librorum V. T. qui τῷ רדף eodem sensu utuntur, v. c. Deut. XVI, 20. Ps. XXXIV, 15. *Eurip. Ion.* v. 440. τὰς ἀρετὰς διώκετε. *Cic. Fin.* I, 21. *artem persequi.* Sirac. XXVII, 8. *Suid.* διώκειν· καὶ ἀντὶ τοῦ ἐπιζητεῖν καὶ ὀρέγεσθαι. *Alberti Gloss. N. T.* p. 109. διώκοντες· ἐπιποθοῦντες. Conf. et *Thom. M.* sub h. v.

ΔΟΓΜΑ, τος, τό, 1) *decretum, edictum principis et imperatoris.* Est nomen verbale a perf. pass. δέδογμαι, verbi δογματίζω, *statuo, decerno.* Luc. II, 1. ἐξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου promulgabatur decretum ab imperatore Augusto. Act. XVII, 7. ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράττουσι. Eodem sensu apud *Theodot.* pro chald. דתא ponitur Dan. II, 15. *Ioseph. A. I.* XII, 9. 6. *Herodian.* VII, 10. 8. 2) *placitum quodcunque, lex, praeceptum, institutum, statutum.* Act. XVI, 14. φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων observare placita de ritibus observandis, quae decreta erant ab apostolis. Ephes. II, 15. τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι legem mosaicam ceremonia-

moniales cum variis aliis praeceptis et institutis; ubi tamen haud pauci, *Theodoreto* et *Theophylacto* praeeuntibus, ἐν δόγμασι cum participio καταργήσας coniungunt, et de religione christiana interpretantur, qua abrogabatur lex mosaica ceremonialis. Coloss. II, 14. *Xenoph. Anab.* III, 3. 4. VI, 4. 8. *Cic. Acad. Quaest.* IV, 9. — *Hesych.* δόγματα· προστάγματα· ζητήματα. Idem: ἔκθεσις, νομοθεσία, πρόσταξις, δόγμα. Plura de hac voce collegit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 932.

ΔΟΓΜΑΤΊΖΩ, fut. *ίσω*, *edictum fero*, *decretum facio*, *placitum propono aliis*, i. q. δόγμα τιθέναι vel ποιεῖσθαι. *Diog. Laërt.* III, 51. φιλόσοφον τὸ δογματίζειν ἐστὶ δόγμα τιθέναι, ὡς τὸ νομοθετεῖν, νόμους τιθέναι, ubi vid. *Menag.* Idem VII, 33. *Arrian.* Diss. *Epictet.* III, 7. 2 Macc. X, 8. XV, 36. Medium δογματίζομαι *patior et permitto mihi leges imponi et edicta praescribi*, *pareo legibus*. Sic semel in N. T. legitur Coloss. II, 20. τί δογματίζεσθε; cur iterum vobis imponi leges mosaicas permittitis?

ΔΟΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, vel δόξω, 1) *puto*, *existimo*, *arbitror*, *in opinione aliqua falsa versor*, nostrum: *wähnen*. Matth. VI, 7. δοκοῦσι γάρ, ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται qui se ob prolixam orationem exauditum iri arbitrantur. Marc. VI, 49. ἔδοξαν φάντασμα εἶναι. Luc. VIII, 18. XIII, 2. 4. XIX, 11. XXIV, 37. Ioh. V, 45. XI, 13. XIII, 29. XVI, 2. Act. XXVI, 9. ego olim officii mei esse existimabam. 1 Cor. XII, 23. Prov. XXVIII, 24. καὶ δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν. *Anacreon* Od. XXVI. δοκῶν δ' ἔχειν τὰ Κροίσου. Cf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* XIII, 45. Inprimis vero in N. T. de iis dicitur, *qui sibi aliquid per arrogantiam et animi elationem persuadent*. Matth. III, 9. Phil. III, 4. 2) *iudico*, *statuo*. Matth. XVII, 25. τί σοι δοκεῖ; quaenam est tua hac de re sententia? ib. XVIII, 12. XXII, 42. τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; quid vobis videtur de Christo? Luc. X, 36. XVII, 9. οὐ δοκῶ minime. Ioh. V, 39. Act. XXV, 27. 1 Cor. XII, 23. ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος membra corporis, quae nobis maxime vilia et contempta esse videntur. Hebr. X, 29. δοκεῖτε indices sitis vosmet ipsi. Sensu forensi: *sententiam fero contra aliquem*. Matth. XXVI, 66. τί ὑμῖν δοκεῖ; quam iam contra eum sententiam fertis? 3) *videor*. Hinc impersonale δοκεῖ *videtur*. Act. XVII, 18. ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι peregrinorum Deorum annunciator esse videtur. 2 Cor. X, 9. ἵνα μὴ δόξω ne videar. Hinc τὸ δοκοῦν *quod videtur*. 1 Cor. XII, 22. τὰ δοκοῦντα μέλη membra corporis, quae videntur etc. Sic et legitur apud *Aelian. V. H.* I, 25. IX, 32. et *Hist. Anim.* VI, 51. ὡς ἂν μὴ δοκοίην ἀμαθῶς ἔχειν αὐτοῦ. 4) *volo*, *decerno*, *placet mihi*. Luc. I, 3. ἔδοξε κἀμοί visum est et mihi ipsi. Act. XV, 22. τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις tunc visum est Apostolis. ibid. v. 25. 28.

34. ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ Silae autem ibi remanere placuit. Hinc τὸ δοκοῦν *arbitrium, voluntas*. Hebr. XII, 10. κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς pro arbitrio suo, *Chrysost*. ad h. l. ἡδονὴν πληροῦντες πολλάκις καὶ οὐ πανταχοῦ τὸ συμφέρον ὁρῶντες. *Alb. Gloss. N. T.* p. 184. κατὰ τὸ δοκοῦν· κατὰ τὸ θέλημα. *Thucyd.* I, 84. κατὰ τὸ δοκοῦν ἡμῖν. *Simplic.* in *Epictet.* p. 115. *Symmach.* 1 Sam. XX, 9. δέδοκται τὸ κακόν, ubi τῷ כָּלְתָה *decerno* respondet. Pro chald. צְבָא apud *Theodot.* legitur Dan. IV, 14. 3 Esr. VIII, 12. καθάπερ δέδοκται ἐμοί. Eodem sensu haud raro legitur apud Graecos, v. c. *Xenoph. Anab.* IV, 1. 10. *Diog. Laërt.* VII, 38. 5) ut latinum *videor, scio, cognitum ac perspectum habeo.* 1 Cor. IV, 9. δοκῶ δὲ usu meo cognitum habeo. ibid. VII, 40. δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν videor autem et ego mihi divinitus esse inspiratus. Sic et apud *Herodian.* V, 8. 5. πιστοτάτοις δὲ εἶναι δοκοῦσιν quos (mater) fidissimos esse sciebat. 6) *in summa dignitate et auctoritate constitutus sum, honorem consequutus sum*, ita, ut omissum sit vel εἶναί τι, quod additur Galat. II, 6. vel ἄρχειν, aut aliud simile verbum. Sic legitur in N. T. Galat. II, 2. ubi οἱ δοκοῦντες sunt apostoli, quorum summa tunc temporis erat auctoritas apud Christianos, quorum nomina v. 9. leguntur. ibid. v. 6 *Theodor.* per ἐπισήμους interpretatur. *Ioseph. A. I.* XIX, 6. 3. ut de *B. I.* I, 5. 3. *Herodian.* VI, 1. τοὺς δοκοῦντας καὶ ἡλικίᾳ σεμνοτάτους. Cf. *Barnes.* ad *Eurip. Heraclid.* v. 819. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 219. Apud *Aeschinem Socr.* ut recte iam observavit Gel. *Fischerus* in Indice subiecto, δοκεῖν eleganter dicuntur omnia, quae eminent et excellunt in aliquo genere atque adeo celebrantur sermonibus omnium, v. c. Dial. I, 8. II, 2. etc. 7) Solet interdum eleganter pleonastice poni, v. c. Marc. X, 42. οἱ δοκοῦντες ἄρχειν, pro οἱ ἄρχοντες. (Alii, ut *Beza*, qui censentur s. existimantur imperare; nam δοκεῖν notat interdum *censeri, existimari*, v. c. apud *Thucyd.* VIII, 90. *Plutarch. Romul.* p. 11. *Pyrrho* p. 406.) Luc. XXII, 24. τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων quis eorum maximam potentiam habiturus esset in Christi regno terreno. 1 Cor. III, 18. IV, 9. VII, 40. δοκῶ ἔχειν, pro κἀγὼ ἔχω. ib. X, 12. XI, 16. XIV, 37. Hebr. IV, 1. ne quis vestrum destituatur. Huc etiam referri potest locus Matth. III, 9. ubi μὴ δόξητε λέγειν, pro μὴ λέγητε, dictum existimat *Th. Gataker. Advers. Miscell.* Lib. I, c. 3. p. 191. Hist. Susann. v. 5. οἳ ἐδόκουν κυβερνᾷν τὸν λαόν, pro οἱ κυβερνῶντες. *Sophocl. Aiax Flag.* v. 1114. οἱ δοκοῦντες εὐγενεῖς πεφυκέναι, pro εὐγενεῖς πεφυκότες. *Eurip. Heraclid.* v. 865. τὸν εὐτυχεῖν δοκοῦντα μὴ ζηλοῦν. *Xenoph. Mem.* I, 5. 3. IV, 4. 20. — *Hesych.* δοκεῖν· ὑπολαμβάνειν. — δοκοῦντες· οἱ ἔνδοξοι. — δοκούμενοι· νομιζόμενοι. — δοκεῖ· ἀρέσκει, νομίζει. — δέδοκται· ἔδοξε, ἐψηφίσατο, διέγνωσται.

ΔΟΚΙ-

ΔΟΚΙΜΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1) proprie est *metallorum, quae probantur et explorantur per ignem, an sint bona ac pura*, i. q. πυρόω. (Ier. IX, 7.) Prov. VIII, 10. χρυσίον δεδοκιμασμένον. Ib. XVII, 3. ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος. Sic legitur in N. T. 1 Petr. I, 7. χρυσίου διὰ πυρὸς δοκιμαζομένου. 2) *examino, inquiro, exploro alicuius rei naturam, vim et indolem*, quod Latini uno verbo *probare* dicunt. Luc. XIV, 19. πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτὰ eundum mihi est, ut ea probem. Rom. XII, 2. 2 Cor. VIII, 8. ut amoris vestri ingenuitatem explorem. ibid. XIII, 5. ἑαυτοὺς πειράζετε vosmet ipsos explorate. 1 Cor. XI, 28. δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτὸν quilibet examinet et exploret se, quo consilio et animo ad coenam sacram accedat. (*Simplicius* in *Epictet.* p. 90.) Galat. VI, 4. Ephes. V, 10. 1 Thess. V, 21. 1 Ioh. IV, 1. Aeque late patet vox בָּחַן Iob. XXXIV, 3. Ps. XVII, 3. XXVI, 2. Ier. IX, 7. *Xenoph.* de *Rep. Athen.* III, 4. δοκιμάζειν τὰς ἀρχὰς examinare magistratus ambientes, qualem hactenus vitam egerint. *Hesych.* δοκιμάσας: ἐξετάσας. 3) *cognosco et experior aliquid facto examine, scio, cognitum habeo.* 2 Cor. VIII, 22. ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα cuius studium experti sumus variis modis omni tempore. Eodem modo בָּחַן legitur, maxime si de Deo usurpatur. Ier. XVII, 10. Ps. VII, 10. Hinc δοκιμάζω 4) *rectum, probum et dignum aliquem iudico, eligo, approbo, laudo, commendo.* Rom. XIV, 22. ἐν ᾧ δοκιμάζει si aliquid congruum voluntati divinae iudicat. 1 Cor. XVI, 3. οὓς ἐὰν δοκιμάσητε quoscunque probatos iudicaveritis. (*Ioseph.* *A. I.* XIII, 2. 3. III, 4. 1. *Lucian.* *Scytha* 8.) 1 Thess. II, 4. δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον dignus iudicatus sum a Deo, cui committeret munus tradendi religionem. 2 Macc. IV, 3. τῶν ὑπὸ τοῦ Σίμωνος δεδοκιμασμένων. *Xenoph.* Mem. III, 5. 20. ἐκ τῶν δεδοκιμασμένων καθίστασθαι. 5) *dignosco, discerno, discrimen facio, diiudico.* Luc. XII, 56. terrae et coeli faciem dignoscere potestis, hoc vero tempus quare non eodem modo discernitis? Rom. II, 18. δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα nosti discrimina rerum, discernere vales, quae bona et mala sunt. 1 Cor. III, 13. Phil. I, 10. 6) *volo*, adiecto vero τῷ οὐκ ex eleganti graecismo, *nolo*. Rom. I, 28. οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει noluerunt Deum recte colere. *Ioseph.* A. I. II, 7. 4. τὰ μὲν οὖν ὀνόματα δηλῶσαι τούτων οὐκ ἐδοκίμαζον. Vide *Wetstenium* N. T. T. II. p. 26. 7) δοκιμάζειν τὸν Θεὸν est i. q. πειράζειν τὸν Θεὸν, h. e. *dubitare de divino auxilio et potentia*, et ex adiuncto: *reniti Deo.* Hebr. III, 9. Malach. III, 15.

ΔΟΚΙΜΗ', ῆς, ἡ, 1) proprie: *probatio, exploratio, examen, an aliquid vere ita sit, ut esse debet.* 2 Cor. VIII, 2. δοκιμῇ θλίψεως exploratio, quae fit per gravissimas calamitates.

2) *id*

2) *id quod experientia facta patescit et cognoscitur, probata et spectata indoles alicuius rei.* Rom. V, 4. ἡ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα constantia nos probatos reddit et spectatos et ita spem facit felicitatis aeternae. 2 Cor. II, 9. ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν ut animum vestrum erga me probum cognoscerem. ib. IX, 12. διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης ob genuinam et veram liberalitatem vestram. Philipp. II, 22. τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτῦ γινώσκετε nostis spectatam eius integritatem. *Symmach.* Ps. LXVII, 31. δοκιμὴν ἀργυρίου argentum probatum. 3) *argumentum, documentum, signum, ex quo natura et indoles alicuius rei cognoscitur.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. XIII, 3. ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τῦ ἐν ἐμοὶ λαλῦντος χριςῦ quia documenta quaeritis, unde cognoscatis et intelligatis, me esse vere a Christo missum, coll. cap. XII, 12. ubi τὰ σημεῖα τῦ ἀποςόλυ vocantur.

ΔΟΚΙ΄ΜΙΟΝ, ἰυ, τὸ, 1) proprie *omne medium s. instrumentum, quo aliquid probatur, spectatur, h. e. exploratur an sit tale, quale esse debet, id, quo utimur sic, ut sit norma iudicandi.* Sic v. c. *catillum, quo metalla excoquuntur,* qui hebraice מַצְרֵף et עֲלִיל dicitur, Alex. δοκίμιον vocarunt. Prov. XXVII, 21. et Ps. XII, 7. *Longin.* de Sublim. §. 32. p. 174. ed. *Mori:* φλῶσσα γεύσεως δοκίμιον. *Dionys. Halic.* II, p. 65. ed. *Sylb.* *Herodian.* II, 10. 12. δοκίμιον δὲ ςρατιωτῶν κάματος, ubi vid. *Irmisch.* Eodem sensu legitur Iacob. I, 3. τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίςεως calamitates, quibus constantia vestra exploratur, i. q. πειρασμὸς, v. 2. 2) *id, quod exploratione facta cognoscitur, spectata et probata indoles alicuius rei,* plane ut δοκιμὴ, de quo supra. Sic extat 1 Pet. I, 7. τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίςεως fides nostra explorata et spectata. Vide praeter *Wetstenium* N. T. T. II. p. 682. *Heisenii Novas Hypotheses ad Epist. Iacobi* p. 275.

ΔΟ΄ΚΙΜΟΣ, υ, ὁ, ἡ, 1) proprie tribuitur haec vox monetis ac metallis, quae ab aurifabris in igne spectata et probata sunt. Sic χρυσίον δόκιμον, 2 Chron. IX, 17. pro זָהָב טָהוֹר et ἀργύριον δόκιμον, pro כֶּסֶף מְזֻקָּק 1 Chron. XXIX, 4. legitur. Conf. *Biel.* Thesaur. Philol. s. h. v. Hinc 2) metaphorice: *omnis, qui talis est, qualis esse debet, qui spectatae virtutis est, probus, spectatus, genuinus.* *Xenoph. Ages.* I, 24. *Oecon.* IV, 7. Rom. XVI, 10. τὸν δόκιμον ἐν χριςῷ verum et spectatum Christianum. 1 Cor. XI, 19. ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν ut meliores e vobis eo facilius cognosci et distingui possint. 2 Cor. X, 18. XIII, 7. ὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν non, ut ego appaream genuinus apostolus. 2 Tim. II, 15. δόκιμος vocatur, qui munere suo tradendi religionem christianam strenue fungitur. Iacob.

ccb. I, 12. δόκιμος dicitur, qui constans mansit in perferendis malis, non sine allusione ad probationem athletarum, ut certe videtur *Iac. Lydio* in *Agonist. SS.* c. 16. 3) *acceptus, qui alicui probatur.* Rom. XIV, 18. *εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις* acceptus Deo aeque ac hominibus. *Hesych.* δόκιμον· χρήσιμον, τέλειον.

ΔΟΚΟΣ, ῦ, ἡ, 1) proprie: *trabs, tignum ligneum,* unde δόκωσις *contignatio, tectum.* Cohel. X, 18. *Hesych.* δοκός· τὸ ἐν οἰκοδομῇ ξύλον. *Polyb.* VIII, 9. 3. *Etym. M.* τὸ τὴν στέγην ἀνέχον ξύλον. *Suid.* τὸ μέγα ξύλον. 2) metaphorice, ut hebr. קוֹרָה *vitium et peccatum grave et insigne* denotat, uti e contrario κάρφος *vitium,* seu *crimen leve* significat, ut adeo formula: ἐκβάλλειν τὴν δοκὸν ἐκ τῦ ὀφθαλμῦ τινὸς aut αὐτῦ, quae Matth. VII, 5. et Luc. VI, 42. legitur et hebraicae נְטַל קוֹרָה מִבֵּין־עֵינָיו respondet, de iis dicatur, qui vel se, vel alios a gravioribus vitiis et criminibus immunes praestant, inprimis admonendo et corripiendo. Matth. VII, 3. 4. Luc. VI, 41. Conf. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. V, p. 781.

ΔΟΛΙΟΣ, *ία, ον, dolosus, fraudulentus, qui non bona fide agit,* a δόλος *fraus, dolus.* Legitur in N. T. semel 2 Cor. XI, 13. ἐργάται δόλιοι doctores fraudulenti, qui errores tradunt et blanditiis auditorum animos captant, qui ibidem ψευδαπόστολοι vocantur. *Sophocl. Ai. Flagell.* 59. *Aristoph. Plut.* 1158. *Pace* 1068. *Xenoph. Anab.* I, 4. 7. *Hesych.* δόλιος· πανῦργος.

ΔΟΛΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *dolose ago, dolo utor, decipio,* a praecedenti δόλιος. Semel in N. T. legitur Rom. III, 13. ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιῶσαν linguis suis dolose egerunt, ubi ἐδολιῶσαν est positum pro ἐδολίων e dialecto Alexandrina. Chalcidicae vel Atticae Dialecto ἐδολιῶσαν tribuit *Scholiastes Lycophronis* v. 21 et 252. Conf. praeter *Wetstenium* ad h. l. Cel. *Fischerum* in Anim. ad *Welleri* Gramm. Graec. p. 192 seq. Caeterum in vers. Alex. δολιόω hebr. נִכֵּל *fraudulenter egit,* Num. XXV, 18. Ps. CV, 25. et τῷ הֶחֱלִיק *blanditus fuit, blandiloquentia usus est,* Ps. V, 10. respondet.

ΔΟΛΟΣ, ῦ, ὁ, 1) *dolus, fraus, quam quis facit alteri, callida machinatio, simulatio, mendacium,* hebr. מִרְמָה, Genes. XXVII, 35. Ierem. V, 27. et רְמִיָּה, Iob. XIII, 7. Marc. VII, 22. Rom. I, 29. 1 Thess. II, 3. ὅτε ἐν δόλῳ nec, ut fumum vobis facerem. 1 Pet. II, 1. III, 10. *Phavor.* Δόλος· παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ ἡ ἐπὶ λύμῃ τῶν ἀδελφῶν ἐπιβυλή τε καὶ μηχανή. Hinc δόλῳ adverbialiter interdum ponitur pro *clam.* Matth. XXVI, 4. et Marc. XIV, 1. ἵνα τὸν

τὸν Ἰησῦν κρατήσωσι δόλῳ ut Ieſum caperent clam, nempe noctis tempore, in loco privato, quo ſenſu *δόλῳ* hebr. בַּסֵּתֶר Devt. XXVII, 24. reſpondet. Apud *Ariſtophanem Pluto* v. 1159. *δόλος* opponitur *ἁπλοῖς τρόποις*, et ab eodem in *Ranis* v. 1174. de inſidiis vitae ſtructis adhibetur. 2) *perverſitas*, *impietas*, *improbitas omnis*. Ioh. I, 48. *ἐν ᾧ δόλος ὐκ ἔςι* omnis ſceleris purus. Act. XIII, 10. *πλήρης παντὸς δόλȣ* flagitioſiſſimus. 1 Pet. II, 22. *ὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ ςόματι αὐτῦ* nec impie locutus eſt. Apoc. XIV, 5. In libris apocryphis *δόλος ei* tribuitur, *qui non eſt vera et haud fucata in Deum pietate*, v. c. Sirac. I, 38. 3) catachreſtice ſumitur in bonam partem de *prudentia et peritia rerum*, *ſolertia et cautione*, *quae in rebus gerendis legitime adhibetur*. 2 Cor. XII, 16. *δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον* prudentia mea vos cepi. (Formula haec *Aeſchyli* quoque eſt *Sept. c. Theb.* v. 28. et *Choëph.* v. 555.) *Schol.* ad *Apollon. Rhod.* III, v. 89. *δολόεσσα ἀντὶ τῦ φρονίμη· ἔςι γάρ ποτε ὁ δόλος καὶ ἐπὶ τῆς φρονήσεως*. *Aeſchyl. Prometh.* 476. *Torrent.* ad *Horat.* I. Od. III, 28. Conf. *Suicer. Theſaur. Eccleſ.* T. I. p. 939. et *Corn. Adami Exercitatt. Exeg.* p. 724.

ΔΟΛΟ´Ω, ῶ, fut. *ώσω*, *adultero, corrumpo, depravo.* Sic apud *Pollucem* Onom. VII, 169. *δολῦν τὰ ἔρια*. *Aelian.* Hiſt. Anim. XVI, 1. *βαφὴ γνησία ἀλλ᾽ ὐ δεδολωμένη*. *Lucian. Hermotim.* 59. Sic ſemel in N. T. legitur 2 Cor. IV, 2. *μηδὲ δολῦντες τὸν λόγον τῦ Θεῦ* non adulterantes doctrinam chriſtianam eamque erroribus corrumpentes; quae verba alii interpretes reddere ſolent: non dolo tractamus religionem chriſtianam, ita, ut vel vera taceamus, vel falſa admiſceamus, hominibus placendi ſtudio adducti, ut *δολῦν* ſit i. q. *δολιῦν doloſe agere*, quam ſignificationem non ſolum apud Alexandrinos Pſ. XV, 3. (רָגַל) et XXXVI, 3. (הֶחֱלִיק), ſed etiam apud Graecos, v. c. *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 19. habet. *Heſych.* *δολώσει· ἀπατήσει.* — *δολοῖ· φθείρει, κακυργεῖ.*

ΔΟ´ΜΑ, *τος*, *τὸ*, *munus, donum, beneficium, res gratuito conceſſa*, ab inuſit. *δόω do*, pro quo uſitatum eſt *δίδωμι*. Matth. VII, 11. *δόματα ἀγαθὰ* bona, h. e. utilia munera. Luc. XI, 13. Epheſ. IV, 8. coll. Pſ. LXVIII, 19. Philipp. IV, 17. Saepius non legitur in N. T.

ΔΟ´ΞΑ, *ης*, *ἡ*, 1) *opinio, ſententia de aliquo, ſive bona ſive mala, iudicium, exiſtimatio, favor*, a *δοκέω puto, exiſtimo*. Ioh. V, 44. *δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τῦ μόνυ Θεῦ ὐ ζητεῖτε* quos ſcio humana auctoritate tantum regi et humano teſtimonio plus tribuere, quam divino. ibid. XII, 43. *ἠγάπησαν γὰρ κ. τ. λ.* praeferebant hominum favorem favori divino. Rom. III, 23. *ὑςερῦνται τῆς δόξης τῦ Θεῦ* carent Dei favore et approbatione.

Sic

Sic etiam δόξα apud Graecos de opinione aeque ac fama usurpatur, v. c. apud *Aelian.* V. H. I, 23. IV, 10. VI, 9. *Polyb.* II, 39. 10. Conf. Spicil. meum I. Lex. Biel. p. 36. Hinc 2) *gloria, laus, celebratio, praeconium*, ad imitationem hebr. כָּבוֹד Ps CV, 47. 1 Chron. XVI, 28. 29. Luc. II, 14. δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ laudandus et celebrandus in coelo Deus! ib. XVII, 18. δοῦναι δόξαν θεῷ laudare Deum, beneficii accepti auctorem. Ioh. V, 41. δόξαν παρὰ ἀνθρώπων ὐ λαμβάνω non vestram laudem capto. 2 Cor. VI, 8. διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας sive gloria me sequatur, sive ignominia afficiar. 1 Thess. II, 6. ὔτε ζητῦντες ἐν ἀνθρώποις δόξαν neque laudem hominum captavi. Pertinet huc observatio grammaticorum vett. a *Thoma M.* p. 247. allata, qui δόξαν a κλέος ita differre iudicarunt, ut illud τὸν ἀπὸ τῶν πολλῶν ἔπαινον, hoc vero τὸν ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ἔπαινον significet. 1 Tim. I, 17. Apoc. XIX, 7. — Deinde vero latius patet haec vox apud N. T. Scriptores et in universum 3) *quidquid praestans, eximium, magnum est et ornamento suo in genere significat*, unde δόξα non solum, ut hebraicum כָּבוֹד, (Ps. CXLV, 12.) et הָדָר (Ies. II, 10.) aliis substantivis ita iungitur, ut *magnitudinis* et *praestantiae* notio exprimatur (Hebr. II, 7. δόξῃ καὶ τιμῇ summa dignitate. 2 Thess. I, 9. καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτῦ et a summa eius maiestate remoti. 1 Thess. II, 12. εἰς τὴν ἑαυτῦ βασιλείαν καὶ δόξαν ad summam eius felicitatem. Esther. I, 4.); sed etiam simpliciter positum, *praestantiam et excellentiam externam vel internam* significat, v. c. Matth. IV, 8. 1 Cor XV, 43. prodit corpus excellens. 2 Cor. III, 7. ἐγενήθη ἐν δόξῃ habuit praestantiam quandam externam. ibid. v. 8. quanto magis munus doctrinae christianae tradendae praestans erit! Phil. III, 21. Coloss. I, 27. Hinc δόξα 4) dicitur *splendor, fulgor, lux corruscans.* Luc. II, 9. δόξα κυρίυ περιέλαμψεν αὐτὺς splendorque insignis circumfulsit eos. Luc. IX, 31. οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ illustres magno splendore aspectabili. ib. v. 32. Act. XXII, 11. ἀπὸ τῆς δόξης τῦ φωτὸς ἐκείνυ prae splendore fulminis. 1 Cor. XV, 40. solis alius est fulgor, alius lunae. 2 Cor. III, 7. διὰ τὴν δόξαν τῦ προσώπυ αὐτῦ τὴν καταργυμένην ob lucem corruscantem faciei Mosis, quae tamen aliquando desiit. Sirac. XLIII, 11. κάλλος ὐρανῦ δόξα ἄστρων. ibid. L, 7. ἐν νεφέλαις δόξης. Eodem quoque modo δοξάζεσθαι usurpatur apud LXX. Exod. XXXIV, 29. 30. 35. 5) *cultus et vestitus magnificus.* Matth. VI, 29. ὅτι ὐδὲ σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτῦ κ. τ. λ. Salomonis cultum quippe magnificum non accessisse ad cultum unius lilii. Ies. XXXIII, 17. LXI, 3. 1 Macc. XIV, 9. οἱ νεανίσκοι ἐνεδύσαντο δόξας. Esther. V, 1. 6) *summa dignitas et maiestas, qua aliquis prae-*

praeditus est; felix et beatus factus; quo aliquis utitur. Quo in sensu α) Deo tribuitur, ut vel in universum summam eius maiestatem omnesque eius virtutes; vel speciatim: summam eius potentiam et benignitatem significet. Matth. XVI, 27. Ioh. XI, 4. ὑπὲρ τῆς δόξης θεοῦ ut maiestas divina innotescat hominibus. Act. VII, 2. ὁ θεὸς τῆς δόξης Deus Optimus Maximus. Rom. VI, 4. διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς omnipotentia patris. Ioh. XI, 40. δόξα miraculum notare videtur, divinae potentiae insigne documentum. (In versione Alex. δόξα eodem sensu τῷ עֹז, Ies. XII, 2. XLV, 24. et עוֹז, Ies. XL, 26. respondet.) Rom. IX, 23. τὸν πλοῦτον τῆς δόξης summam et ineffabilem benignitatem. Ephes. I, 11. εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, i. q. v. 6. εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ. ibid. III, 16. 2 Pet. I, 3. Legitur etiam in vers. Alex. pro טוּב Exod. XXXIII, 19. β) de Christo usurpatur, ita, ut indicet summam illam dignitatem et maiestatem, qua Christus ante nativitatem apud Deum ab aeterno usus est, et conditionem praestantiorem et feliciorem, quae humilem Iesu statum post reditum in vitam est secuta. Matth. XIX, 28. ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ cum sederit Christus, summa maiestate praeditus, in throno suo, coll. Matth. XVI, 27. ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς maiestate patris praeditus. Luc. XXIV, 26. καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ et pervenire ad sublimiorem conditionem, ipsi a Deo, exantlata morte, destinatam. Ioh. I, 14. καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ vidimus autem in eo maiestatem talem, qualis est unigeniti filii. ibid. II, 11. ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ dignitatem personae suae declaravit. ib. XVII, 5. δόξασόν με τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρά σοι illustra me illa dignitate, qua apud te usus sum ab aeterno. ib. v. 22. ego promisi ipsis felicitatem illam, quam mihi post mortem destinasti, coll. v. 24. et XIV, 2 seq. Singularis est locus Marc. X, 37. ubi regnum terrenum, quod auspicaturus erat Christus ex Iudaeorum opinione, δόξα dicitur. γ) de Christianis adhibetur, ita, ut partim de omni felicitate Christianorum in hac pariter ac futura vita, partim κατ' ἐξοχὴν de felicitate Christianorum in vita futura dicatur. Luc. II, 32. εἰς δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ et Israelitici populi felicitatis auctor. 1 Cor. II, 8. Christus κύριος τῆς δόξης, h. e. auctor felicitatis humanae vocatur. ibid. v. 7. ἣν - - - εἰς δόξαν ἡμῶν per quam nos ad felicitatem adducere ab aeterno decrevit. Hebr. II, 10. πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα multos homines felicitatis participes reddidit. — Rom. V, 2. ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης θεοῦ de spe summae futurae apud Deum felicitatis. 2 Cor. IV, 17. conditio beata Christianorum post mortem αἰώνιον βάρος τῆς δόξης vocatur.

vocatur. 2 Theſſ. II, 14. 2 Tim. II, 10. μετὰ δόξης αἰωνίου. 1 Pet. V, 4. τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. Δόξα etiam in libris apocryphis *felicitatem et ſtatum proſperum* notat, v. c. Sirac. IX, 16. μὴ ζηλώσεις δόξαν ἁμαρτωλοῦ. interdum etiam *dignitatem*, v. c. 2 Macc. XIV, 6. ἀφελόμενος τὴν προγονικὴν δόξαν. Conf. Spicil. meum l. Lex. Bieliani p. 36. 7) per metonymiam *is, qui eſt in honore et dignitate conſtitutus*, ſpeciatim: *magiſtratus, angeli.* 2 Pet. II, 10. δόξας οὐ τρέμουσι βλασφημοῦντες angelos (alii: magiſtratus) conviciis proſcindere non erubeſcunt. Iud. v. 8. δόξας δὲ βλασφημοῦσιν, coll. v. 9. De angelis hac voce uſus eſt *Philo* Lib. I. de Monarchia T. II. p. 218. ed. *Mangey*, ubi δόξας vocat τὰς περὶ θεὸν δορυφορούσας δυνάμεις, κ. τ. λ. 8) *is, ex quo alter honorem et gloriam capit, de quo quis gloriari poteſt et ſolet.* 2 Cor. VIII, 23. δόξα χριστοῦ dicuntur doctores chriſtiani, qui, quatenus omni modo veram religionem chriſtianam propagare ſtudent, Chriſto honori ſunt et laudi. 1 Theſſ. II, 20. ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ χαρὰ de vobis gloriari et laetari poſſum. Eodem ſenſu κῦδος uſurpatum legitur ab *Homero* Iliad. IX, 669. Ὀδυσσεῦ, μέγα κῦδος Ἀχαιῶν, et *Gloria* apud *Macrob.* Somn. Scip. I. c. 1. et *Valer. Flacc.* I, v. 162. 9) *id, quo alicuius maieſtas adumbratur aut repraeſentatur*, i. q. εἰκὼν καὶ ἀπαύγασμα τῆς δόξης. Act. VII, 55. εἶδε δόξαν θεοῦ vidit ſignum aliquod divini numinis. Rom. I, 29. ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου commutarunt formam aſpectabilem Dei immortalis cum forma ſ. imagine hominum mortalium. 1 Cor. XI, 7. εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ vir dicitur, quatenus in eo ſe quodammodo exſerit et quaſi reſplendeſcit divina maieſtas, i. q. ἀπαύγασμα. Vid. *Grotium* ad h. l. ibid. γυνὴ δόξα ἀνδρός ἐστιν mulier refert ex parte dignitatem viri. Ita כָּבוֹד Exod. XXXIII, 18. coll. v. 20. ſumitur, et in verſ. Alex. δόξα τῷ תְּמוּנָה Num. XII, 8. Pſ. XVII, 15. reſpondet. Adde Ioh. XII, 41. Apoc. XXI, 11. *Phavorinus:* δόξα, εἰκασμός. Hinc factum videtur, ut κατ' ἐξοχὴν *nubes, ſuper arca foederis comparens, praeſentiae et maieſtatis divinae ſymbolum*, quam Hebraei שְׁכִינָה vocabant, non ſolum ab Alexandrinis Exod. XL, 34. 35. Levit. IX, 6. Ezech. X, 4. ſed etiam a Paulo Rom. IX, 4. δόξα θεοῦ et κυρίου, etiam δόξα ſimpliciter appellaretur, coll. Sirac. XLIX, 8. 2 Macc. II, 8. Vid. *Vitringa* Obſſ. Sacr. V, 16. p. 194. et *Thalemanni* Tr. de Nube ſuper arca foederis. 10) Formula: εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖν, quae 1 Cor. X, 31. legitur, ſignificat: *facere ea, quae verum Dei cultum promovere inter homines valent.* — Διδόναι δόξαν τῷ θεῷ fuit ſolemnis formula in iudiciis Iudaeorum, ad imitationem hebraicae שִׂים כָּבוֹד לַיהוָה נָתַן vel Ioſ.

Iof. VII, 19. fignificans: *oftendere profeffione ingenua Dei reverentiam.* Ioh. IX, 24. Interdum tamen διδόναι δόξαν τῷ Θεῷ fimpliciter notat: *reverentia Dei duci et regi.* Rom. IV, 20. 1 Sam. VI, 5. eique opponitur Act. XII, 23. ἐ διδόναι δόξαν τῷ Θεῷ, h. e. irreverenter fe erga Deum gerere, pati violari honorem Dei eumque fibi vindicare. — *Hefych.* δόξα· φήμη, τιμή. — δόξας· δοκήσεις.

ΔΟΞΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *iudico, opinor, pretium alicui rei ftatuo.* Sirac. X, 31. ἐν πραΰτητι δόξασον τὴν ψυχήν σου καὶ δὸς αὐτῇ τιμὴν κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτῆς. *Hefych.* δόξεια· ὑπολάβοι. Ita enim δόξα in Scriptoribus graecis centies occurrit, ut fit *opinio, iudicium,* v. c. *Homer.* Iliad. κ'. v. 325. ubi Euftathius per ὑπόληψιν explicat. Huc pertinet fortaffe locus Ioh. VIII, 54. ἐὰν ἐγὼ ἐμαυτὸν δοξάζω, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν, ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με fi ego folus de dignitate perfonae meae fententiam pronuntiarem, nullius pretii effet ifta pronuntiatio, eft vero pater, qui poftulat, ut me reverenter excipiatis, feu, iuftum mihi pretium ftatuit. 2) *laudo, fermonibus celebro, affenfu probo.* Matth. VI, 2. ἵνα δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ut laudem captent ab hominibus. IX, 8. XV, 31. Marc. II, 12. Luc. II, 20. δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεόν. ibid. IV, 15. δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων non fine omnium laude. ibid. V, 25. 26. VII, 16. XIII, 13. XVII, 15. XVIII, 43. Act. IV, 21. XI, 18. XIII, 48. Rom. XV, 6. 9. 2 Cor. IX, 13. 2 Theff. III, 1. ἵνα ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δοξάζηται ut doctrinae chriftianae praeftantia a quam plurimis agnofcatur. 1 Pet. IV, 14. δοξάζεσθαι opponitur τῷ βλασφημεῖσθαι. ibid. v. 16. 3) *illuftro,* feu, *quocunque modo efficio, ut alicuius vera indoles, praeftantia et dignitas ubique agnofcatur et celebretur.* Ioh. XI, 4. ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς ut Chrifti dignitas illuftretur. ibid. XII, 23. iam inftat tempus, quo maieftas mea a pluribus agnofcetur, nempe propagatione doctrinae meae. ibid. v. 28. δόξασόν σου τὸ ὄνομα illuftra tuam maieftatem per me. XIII, 31. 32. XIV, 13. XV, 8. XXI, 19. Act. III, 13. ὁ Θεὸς ἐδόξασε τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν Deus Chriftum, filium fuum, illuftravit, miraculo nempe, ab Apoftolis Chrifti nomine edito, quo Iefum in vitam rediiffe et fumma poteftate gaudere apparebat. Rom. XI, 13. ubi δοξάζειν τὴν διακονίαν eft: gloriam ex apoftolatu reportare, feu gloriofum effe muneri apoftolico. 1 Pet. IV, 11. Exod. XV, 6. ἡ δεξιά σου δεδόξασται ἐν ἰσχύι. 4) *colo, cultum alicui praefto.* Matth. V, 16. καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς et patrem veftrum coeleftem fancte colere incipiant. Rom. I, 21. οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν. 1 Cor. VI, 20. δοξάσατε τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν κ. τ. λ. cultum Deo non folum animo, fed etiam corpore veftro praeftate. 1 Pet. II, 12. δοξάσωσι τὸν

Θεὸν

θεὸν ad verum Dei cultum adducantur. Apoc. XV, 4. τίς ὐ μὴ φοβηθῇ σε καὶ δοξάσῃ τὸ ὄνομά σȣ; 5) *ad gloriam et dignitatem eveho, adduco aliquem in conditionem admodum praestantem ac felicem*, et speciatim: *felicitate aeterna beo*. Rom. VIII, 30. τȣ́τȣς καὶ ἐδόξασε hos etiam immortali felicitate donabit. Conf. supra sub δόξα. Esther. III, 1. ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς Ἀμάν. Hinc δοξάζεσθαι *dignitatem et praestantiam quandam habere* significat, *sive externam, sive internam*. 2 Cor. III, 10. καὶ γὰρ ȣ̓δὲ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τȣ́τῳ τῷ μέρει nam praestantia, quam habet religio Mosaica, externa et adventitia illa, non est praestantia hac ex parte, si nempe comparetur cum longe eminentiore praestantia et dignitate religionis christianae. 1 Pet. I, 8. χαρὰ δεδοξασμένη gaudium insigne, summa felicitas, i. q. χαρὰ ἀνεκλάλητος. Speciatim autem δοξάζεσθαι de *conditione illa praestantissima, summa dignitate, maiestate et felicitate* usurpatur, *quae humilem statum Iesu in his terris post resurrectionem et ascensionem in coelum secuta est*. Ioh. VII, 39. ὅτι ὁ Ἰησȣ̃ς ȣ̓δέπω ἐδοξάσθη quia Iesus nondum in coelum adscenderat. ibid. XII, 16. ὅτι ἐδοξάσθη ὁ Ἰησȣ̃ς postquam ad statum maiestatis Iesus relatus erat. XVII, 5. et iam redde mihi plenum maiestatis usum, qua apud te usus sum ab aeterno. 6) *vindico et arrogo mihi dignitatem et munus, sumo mihi gloriam*. Hebr. V, 5. ὁ χριστὸς ȣ̓χ ἑαυτὸν ἐδόξασε γενηθῆναι ἀρχιερέα Christus non ipse sibi arrogavit pontificis munus. Nam δόξα haud raro *munus et dignitatem* notat, v. c. 2 Macc. XIV, 7. τὴν προγονικὴν δόξαν paternum munus, ubi statim additur: λέγω δὲ τὴν ἀρχιερωσύνην. Sirac. XLV, 23. καὶ προσέθηκεν Ἀαρὼν δόξαν. 7) *clementer tracto, benigne habeo*. 1 Cor. XII, 26. εἴτε δοξάζεται ἓν μέλος quando unum membrum suaviori et molliori sensu afficitur; (*Cyprianus: laetatur*) nam opponitur εἴτε πάσχει ἓν μέλος. Apoc. XVIII, 7. ἐδόξασεν ἑαυτὴν καὶ ἐστρηνίασε mollem et luxuriosam vitam egit. Potest tamen formula δοξάζειν ἑαυτὴν etiam de iactantia et arrogantia accipi.

ΔΟΡΚΑ'Σ, άδος, ἡ, *dorcas*, 1) proprie: *caprea*, (*Gazelle, Antilope*, hebr. צְבִי.) h. e. capra sylvestris, quam Graeci eo, quod acutissime videat, ἀπὸ τȣ̃ ὀξὺ δέρκεσθαι, dorcas appellaverunt. *Etym. M.* Δορκὰς παρὰ τὸ δέρκω, τὸ βλέπω. ὀξυδερκὲς γὰρ τὸ ζῶον καὶ εὐόμματον. Conf. *Bochart*. Hieroz. P. I. L. III, c. 25. p. 925. et *Shawii Itinerarium* p. 357. 2) nomen mulieris liberalitate erga pauperes clarae. Act. IX, 36. 39. Etiam apud Latinos hoc nomen, mulieribus tributum, in usu fuit. Reperitur in Inscriptione lapidis marmorei apud *Gruterum* p. 891. n. 4. et *Reinesium Inscriptt.* l. XII, n. 57. l. XIV, n. 61. Ibid. l. XIX, n. 19. *capreola* reperitur.

ΔΟ΄ΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *donatio, ipsa actio* ... *quid alteri*, a δίδωμι, in quo significatu haud infrequ... hibetur a profanis auctoribus. 2) per metonymium: ... *alicui datur, donum, munus*, i. q. δώρημα. Iacob. I, ... δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον quidquid ubique ... neris et perfecti doni est. Vide *Heisenii Novas Hyp*... *Epist. Iacobi* p. 541. ubi docuit contra *Wolfium*, δό... ρημα h. l. differre, ut illud dona minora, hoc autem ... significet. Alex. usi sunt hac voce pro מַתָּן, Prov. X... מַתַּת, Prov. XXV, 14. *Aeschyl.* Pers. v. 1046. *Hesy*... δωρεά. 3) *expensa, expensum*. Phil. IV, 15. οὐδεμία μ... εία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως cum null... rationes habui accepti et expensi, h. e. nulla ecclesia ... cuniam misit, quam ipsa expensam ferret, ego vero ... referrem. Hebraice esset: עַל־דְּבַר מַשָּׂא וּמַתָּן, o... *Schoettgenio* in Hor. Hebr. et Talmud. p. 804. Huc ... etiam illa Siracidae verba XLI, 24. ἀπὸ σκορακισμοῦ λ... δόσεως a defraudatione accepti et expensi. ib. XLII, ... σις καὶ λῆψις παντὶ ἐν γραφῇ dilegenter literis mand... et expensa. *Arrian. Epict.* II, 9. *Dionys. Hal. An*... V, 34. *Artemid.* I, 40. *Cicero Lael.* I. ratio accep... datorum.

ΔΟ΄ΤΗΣ, ου, ὁ, *dator, largitor, qui alteri ali*... *sive ex debito, sive ex favore*, a δίδωμι. Semel legit... T. 2 Cor. IX, 7. ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς is enim... placet Deo, qui laeto animo dat. Similis locus est Pr... 8. ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην εὐλογεῖ ὁ Θεὸς, ubi in heb... טוֹב עַיִן, quem respexisse Paulus videtur. *Hesych.* δοτῆ...

ΔΟΥΛΑΓΩΓΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *in s*... *alios abduco et redigo*. (ex δοῦλος *servus* et ἄγω *duco*.)... taphorice: *duriter tracto*. 1 Cor. IX, 27. δουλαγωγῶ... μου *duriter tracto corpus meum, non parco corpori*. N... repugnarem, si quis vertere mallet: cupiditates corp... co, victisque et subactis impero. *Theophr. Ep.* 36. V... *ville* ad *Chariton*. II, 7. p. 319. ed. Lips.

ΔΟΥΛΕΙ΄Α, ας, ἡ, *servitus, status et conditio*... vel sensu proprio, in quo tamen non legitur in N. T... taphorico, quo omni tribuitur, qui alicui rei obn... obstrictus est, et dura alicuius rei necessitate tenetur, ... VIII, 21. ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς ab hac miseriae... tate. Gal. IV, 24. εἰς δουλείαν γεννῶσα cuius asseclae e... res servi sunt, h. e. sub duro moderamine legis Mosa... lat. V, 1. δουλεία opponitur libertati christianae. 2) ... posito pro concreto, *servus*, i. q. δοῦλος. Rom. VIII, ... μα δουλείας sensus servilis, quem servi vulgo habere... Vide *Ruhnken.* ad *Timaei Lex. Plat.* p. 215. 3) meta...

miseria, *status et conditio infelix*. Hebr. II, 15. ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας qui metu mortis constricti vitam agebant miseram, seu, per omnem vitam infelices erant.

ΔΟΥΛΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *servio*, *servus sum*, *ministro*, et de iis adhibetur, qui sunt in potestate et dominio peculiove alterius, sive sint pretio emti, sive bello capti, sive ex servis nati. Interdum etiam, ut latinum *servire*, de totis populis adhibetur, cum sub alieno imperio sunt. Luc. XVI, 13. οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν nullus verna potest duobus servire dominis. Ioh. VIII, 33. οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε neque cuiquam unquam servivimus. Act. VII, 7. de Iudaeis subiectis imperio Aegyptiorum adhibetur. Ephes. VI, 7. 1 Tim. VI, 2. Rom. IX, 12. 2) *alicuius nomine ago*, *interpres sum voluntatis alterius*, et de eo adhibetur, *cuius ministerio utimur quocunque in negotio*. Sic in N. T. legitur Act. XX, 19. δουλεύων τῷ κυρίῳ munere apostolico, mihi demandato, fungens. Vide infra sub δοῦλος. 3) *officia debita alicui praesto*. Luc. XV, 29. τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι ego tot annos filium obedientem me tibi praestiti: sequitur: καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον. Rom. XIV, 18. δουλεύειν τῷ χριστῷ *discipulum et sectatorem Christi se praestare*. Galat. V, 13. ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις mutua sit inter vos benevolentia. Coloss. III, 24. 4) *inservio alicuius commodis*. Rom. XVI, 18. τῷ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ non hoc agunt, ut propagetur religio christiana, sed suis tantum commodis inserviunt. 5) *colo*, *cultu divino prosequor*. Matth. VI, 24. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ non potestis Deum recte colere et simul Deo divitiarum cultum praestare. Rom. VII, 6. ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς, sc. τῷ θεῷ, ut Deum colamus. Galat. IV, 8. ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει θεοῖς coluistis idola, Deorum nomine indigna. 1 Thess. I, 9. δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ. Ita עבד Exod. XX, 5. Ps. XCVII, 7. Malach. III, 18. 6) *addictus*, *deditus*, *obstrictus sum alicui rei*, *operam do*, *obnoxius sum*, *studeo*, *indulgeo*, *obedio*, adiuncta simul notione servilis cuiusdam conditionis et admodum duri moderaminis. Rom. VI, 6. τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ ne in posterum vitiositati studeatis. ibid. VII, 25. δουλεύω νόμῳ θεοῦ obedientiam praesto voluntati divinae. ibid. δουλεύω νόμῳ ἁμαρτίας vitiositatis dictamini pareo. Gal. IV, 9. οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε et ei iterum studium vestrum navaturi. ibid. v. 25. δουλεύει obstricta tenetur lege mosaica. Philipp. II, 22. Tit. III, 3. δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις. *Alciphron* Epp. I, 13. πάθεσι δουλεύοντας. *Polyb.* XVII, 13. ταῖς τοῦ σώματος ἐπιθυμίαις δουλεύουσα. *Lucian. Hermotim.* 8. *Diog. Laërt.* VI, 66. Etiam apud Latinos *voluptatibus etc. servire* saepe legitur, v. c.

Sene-

Senecam Ep. 39 et 47. *Cic. Lael.* 22. *Sallust. Catilin.* LII, 23. Conf. *El. Palairet.* Obss. Phil. in N. T. p. 476. 7) *prudenter me accommodo.* Sic legitur, si lectio sana, nec κυρίῳ reponendum est, Rom. XII, 11. τῷ καιρῷ δουλεύοντες prudenter vos accommodate tempori, obsequamini occasionibus, temporibus sapienter utimini. coll. *Cic.* Epp. ad Famil. IX, 17. *temporibus servire.* Conf. *Wakefield Silvam Crit.* P. III, p. 31.

ΔΟΥΛΗ, ης, ἡ, 1) *serva, ancilla, famula,* a δοῦλος. 2) *femina, quae Deum religiose colit, eiusque mandata exsequitur.* Luc. I, 38. ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου praesto sum ad exsequenda Dei mandata. ibid. v. 48. τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Act. II, 18.

ΔΟΥΛΟΣ, δούλη, δοῦλον. Adiectivum *servus, a, um.* Comp. δουλότερος. Semel in N. T. legitur Rom. VI, 19. παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ κ. τ. λ. consecrastis membra vestra servitio impietatis etc.

ΔΟΥΛΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *servus, minister, homo non liber nec sui iuris,* et opponitur τῷ ἐλεύθερος. Matth. VIII, 9. XIII, 27. 28. 1 Cor. VII, 21. 22. XII, 13. εἴτε δοῦλοι, εἴτε ἐλεύθεροι. Tit. II, 9. Apud graecos Scriptt. latius interdum patet et omnino *eum* significat, *qui aliqua, quaecunque tandem sit, ratione alterius imperio subest.* Sic v. c. apud *Xenoph.* Anab. I, 9. 16. II, 5. 11. satrapa regius δοῦλος vocatur; quae observatio lucem affundere videtur loco Matth. XVIII, 23. 2) metaphorice: *minister, orator, qui alicuius nomine agit, cuius ministerio aliquis utitur.* Hinc in epistolis Paulinis inprimis δοῦλος θεοῦ et κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ est honoris titulus, qui *omni interpreti voluntatis divinae* et *doctori religionis christianae,* maxime autem *apostolis,* tribui solet; unde haud raro cum voce ἀπόστολος permutatur, v. c. Rom. I, 1. Galat. I, 10. coll. v. 1. Phil. I, 1. Tit. I, 1. Iacob. I, 1. θεοῦ καὶ κυρίου ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος. Iud. v. 1. Apoc. I, 1. τῷ δούλῳ αὐτοῦ ἰωάννῃ. ibid. X, 7. τοὺς ἑαυτοῦ δούλους, τοὺς προφήτας. ibid. XV, 3. μωσέως δούλου τοῦ θεοῦ. Coloss. IV, 12. ὁ ἐξ ὑμῶν δοῦλος χριστοῦ Epaphroditus, popularis vester, doctor religionis christianae. 2 Tim. II, 24. δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι doctor christianus non debet pugnax esse. Eodem sensu in V. T. formula עֶבֶד יְהוָה haud raro usurpatur, v. c. de Mose, Exod. XIV, 31. Num. XII, 7. Ios. I, 1. de Iosua, Iudd. II, 8. Confer *Vriemoet. Annotatt. ad dicta classica V. T.* T. I. p. 99. T. II. p. 165. et *Heisenii Novas Hypothes. ad Epist. Iacobi* p. 85 seq. 3) *discipulus,* ex usu loquendi Iudaeorum, quorum discipuli magistros suos *dominos,* seipsos vero *servos* appellare solebant. Matth. X, 24. 25. Ioh. XIII, 16. οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ non est discipulus magi-

magistro suo maior. Κατ' ἐξοχὴν vero δοῦλος in N. T. *discipulus* vocatur, *qui nondum ad perfectam et absolutam doctrinae alicuius cognitionem et ad intimam cum praeceptore admissus est familiaritatem*: quem veteres philosophi Graecorum *exotericum* appellare consueverant, et τῷ φίλος opponitur. Huc pertinere videtur locus Ioh. XV, 15. οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε, τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος ego vos non amplius appello discipulos exotericos, qui non omnia consilia magistrorum cognita habent. 4) *cultor, sectator*. Luc. II, 29. νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα κ. τ. λ. Act. II, 18. ἐπὶ τοὺς δούλους μου super veros cultores meos. Ephes. VI, 6. ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ χριστοῦ ut vos veros Christi cultores et sectatores praestetis. 1 Petr. II, 16. Apoc. II, 20. VII, 3. XIX, 2. 5. πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ οἱ φοβούμενοι αὐτόν. 5) *addictus, obnoxius, deditus, studiosus*, adiuncta *miseriae* et *servilis conditionis* notione. Ioh. VIII, 34. δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας vere vitiositatis servus est. Rom. VI, 16. 17. 20. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας addicti olim vitiositati. 2 Petr. II, 19. δοῦλοι τῆς φθορᾶς vitiositatis servi. Eodem modo apud *Aelian. V. H.* II, 41. τοῦ πίνειν δοῦλος qui sese bibacitati ita dediderat, ut nullum in bibendo modum tenere posset. *Dionys. Hal. Ant.* II, 3. *Achill. Tat.* I, p. 25. *Athenaeus* XII, p. 531. Conf. *Bergler.* ad *Alciphr.* Epp. I, 13. p. 55. *Thom. M.* p. 248. δοῦλοι οἱ ταῖς ἡδοναῖς κάτοχοι. 6) *qui modeste se gerit.* Matth. XX, 27. ἔστω ὑμῶν δοῦλος reliquos modestia vincere studeat, coll. Marc. X, 44. 7) *qui totus pendet ab aliorum auctoritate et nutu, qui servili animo est praeditus.* 1 Cor. VII, 23. μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων nolite nimis ab auctoritate doctorum vestrorum pendere. Similis locus est *Aelian. V. H.* IX, 19. οἱ ῥήτορες δοῦλοι τοῦ πλήθους εἰσὶ rhetores pendent a populi libidine. *Eurip.* Phoen. v. 405. δούλου τόδ' εἶπας, μὴ λέγειν, ἅ τις φρονεῖ. 8) *qui est vilioris conditionis et contemtus.* Phil. II, 7. μορφὴν δούλου λαβών, ubi μορφὴ δούλου conditio vitae Iesu in his terris vilis et humilis vocatur. 9) *qui aliorum commodis inservit.* 2 Cor. IV, 5. δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν vestris tantum inservientes commodis tradenda religione christiana. *Eurip.* Phoen. v. 559. νὺξ δὲ δουλεύει βροτοῖς.

ΔΟΥΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *in servitutem redigo, servituti addico, servitute premo.* Act. VII, 6. καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ quodque servituti illud subiecturi essent. Medium δουλόομαι, οῦμαι, partim de eo dicitur, *qui se ipse, nullo id exigente, servituti addicit*, partim de eo, *qui alium sibi et suo imperio subiicit.* *Aelian. V. H.* XIII, 11. καταδουλώσεως, ἧς ἐδουλώσαντο αὐτοὺς Μακεδόνες. 2 Petr. II, 19. Conf. Interpp. ad *Thom. M.* p. 249. *Hesych.* δουλωσάμενοι· ὑποτάξαντες. 2) metaphorice: δουλόομαι *obedio, obnoxius, deditus sum, obstringor, obligor.* Rom. VI, 18. ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ addixistis vos virtutis studio. ib.

v. 22.

v. 22. δεδουλωθέντες δὲ Θεῷ Dei cultui addicti. 1 Cor. VII, 15. οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἐν τούτοις non obligatus est Christianus his legibus. Galat. IV, 3. ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι legis Mosaicae imperio subiecti tenebamur. Tit. II, 3. μὴ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας non vino deditas. *Herodian.* I, 13. 15. ἐδεδούλωντο δὲ πᾶσαν αὐτοῦ ψυχὴν — ἀσέλγεσι σώματος ἡδοναῖς. 3) *inservire studeo aliorum commodis.* 1 Cor. IX, 19. πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα omnibus inservii; alii reddunt: omnibus me accommodavi.

ΔΟΧΗ, ῆς, ἡ, *epulum, convivium, quocunque tempore paratum,* a perf. med. δέδοχα, verbi δέχεσθαι *humaniter excipere.* In N. T. bis legitur. Luc. V, 29. ἐποίησε δοχὴν μεγάλην magnum paravit epulum, coll. Genes. XXI, 8. καὶ ἐποίησεν ἀβραὰμ δοχὴν μεγάλην, hebr. מִשְׁתֶּה גָדוֹל. Luc. XIV, 13. ὅταν ποιῇς δοχὴν cum convivium paraveris. Alex. pro מִשְׁתֶּה posuerunt Genes. XXVI, 30. Esther. I, 3. quod interdum etiam per πότος, Esther. V, 6. Dan. V, 10. et per συμπόσιον, Esther. VII, 7. exposuerunt. *Athenaeus* VIII, p. 348. F. Eodem sensu vocabulo ὑποδοχὴ utitur *Diod. Sic.* XVII, 105. *Hesych.* δοχή· δεῖπνον. — δοχήν· ἄριστον.

ΔΡΑΚΩΝ, οντος, ὁ, 1) *draco, serpens ingens,* de quo *Plin.* H. N. VIII, c. 12. quaedam lectu digna habet. 2) metaphorice: *Satanas.* Apoc. XII, 3. coll. v. 9. et alibi passim in Apocalypsi. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 794.

ΔΡΑΣΣΩ, f. ΔΡΑΤΤΩ, fut. άξω, et Medium ΔΡΑΣΣΟΜΑΙ, 1) proprie: *pugno includo,* a δρὰξ *pugnus.* Levit. II, 2. V, 12. καὶ δραξάμενος ὁ ἱερεὺς ἀπ᾽ αὐτῆς πλήρη τὴν δράκα. Num. V, 26. Hinc δράγμα, ὅπερ ἡ χεὶρ δράξηται, teste *Hesychio.* Confer *Eustath.* ad *Odyss.* τ, p. 707. 44. *Diod. Sic.* XVIII, 17. *Dionys. Halic.* IX, 21. 2) *arripio, apprehendo, fugientem manu iniecta retraho,* i. q. καταλαμβάνω, et nostrum: *einen erwischen.* Sic in N. T. semel legitur 1 Cor. III, 19. ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν, h. e. Deus efficit, ut homines, qui sibi sapientissimi videntur, sua ipsorum sapientia capiantur et ita, quam vana sit, agnoscant. Similis locus est Iob. V, 13. ὁ καταλαμβάνων τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει, βουλὴν δὲ πολυπλόκων ἐξέστησεν. *Polyb. fragm. hist.* 10. T. V. *Opp.* p. 56. ed. *Schweighaeuser. Hesych.* δρασσόμενοι· κρατοῦντες.

ΔΡΑΧΜΗ, ῆς, ἡ, *drachma, nummus argenteus, sex obolos valens,* seu, ad nostram monetam, octava pars Ioachimici, h. e. tres grossi, eiusdem valoris cum *denario* Romanorum. *Etym. M.* δραχμή· ἀριθμὸς ὡρισμένος ἢ τὸ συνάθροισμα τῶν ἓξ ὀβολῶν. *Eustathius ad Il.* γ, p. 319. 47. Differt itaque a drachma V. T. quae fuit nummus aureus, ponderans octogesimam partem unciae auri. Ita enim *Hesychius:* Δραχμή·

τὸ

τὸ ὀγδόον ἐστὶ τῆς οὐγγίας ἐν χαλκῷ καὶ σιδήρῳ· ἐν δὲ χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ ὀγδοηκοστὴ ἐστιν οὐγγίας. Ter legitur in N. T. Luc. XV, 8. 9. Vid. *Pollux* Onom. IX, 60. *Schol. Ariſtoph.* ad Plutum 194. et *Relandi* Diſſ. Miſcell. P. II, p. 176.

ΔΡΕ΄ΜΩ, *curro*, pro quo adhibetur τρέχω, quod vide.

ΔΡΕ΄ΠΑΝΟΝ, ου, τὸ, (pro quo etiam maxime in poetis δρεπάνη legitur, conf. *Thom. M.* ſub δρεπάνη et ibi Interprett. p. 250. et *Stephanum* in Appendice ad Scriptt. de Dialectis p. 157.) *falx meſſoria* (a δρέπω *decerpo, colligo, vindemio, meto,* τρυγάω, τέμνω ſec. *Etym. M.*) etiam per metonymiam *ipſe meſſor, qui falce metit.* Marc. IV, 29. εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον ſtatim meſſores mittit, coll. Ioel. III, 13. ἐξαποστείλατε δρέπανα, hebr. שִׁלְחוּ מַגָּל. Apoc. XIV, 14. δρέπανον ὀξύ. ibid. v. 15—19. *Polyb.* XXII, 10, 5.

ΔΡΟ΄ΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *curſus, ſeu actus currendi, et quivis rapidus modus alicuius rei.* *Eurip.* Phoen. v. 167. δρόμον νεφέλας. ibid. v. 1118. δρόμῳ ξυνῆψεν ἄστυ Καδμείας χθονός. 2) *ipſe locus, ubi decurſiones fiunt, in quo ſe curſu et aliis certaminibus exercebant veteres, ſtadium et circus, locus gymnicis ludis deſtinatus.* Sic v. c. *Hippodromus*, ſeu *locus, ubi decurſiones equeſtres fiebant,* δρόμος dicitur a *Xenoph.* Equit. III, 6. *Thom. M.* δρόμος καὶ ἐπὶ τοῦ τρέχοντος καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τόπου τῷ βουλομένῳ τρέχειν. Confer *Iac. Lydii Agoniſt. SS.* c. 23. 3) metaphorice: *munus et negotium, quod alicui obeundum et perficiendum demandatur.* Sic legitur in N. T. Act. XIII, 25. ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τὸν δρόμον et cum adhuc munere ſuo fungeretur Iohannes. *Syrus:* δρόμον bene transtulit: ܬܫܡܫܬܗ *miniſterium ſuum.* ibid. XX, 24. τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, ubi in ſequentibus καὶ τὴν διακονίαν explicationis cauſa additur. 2 Tim. IV, 7. τὸν δρόμον τετέλεκα ſatisfeci muneri meo apoſtolico. Saepius non legitur in N. T.

ΔΡΟΥΣΙ΄ΛΛΑ, ης, ἡ. *Druſilla.* Nomen proprium filiae maioris Agrippae, ſororis Agrippae iunioris, uxoris Felicis, praeſidis Iudaeae. Primum deſponſata fuerat Epiphani, regis Antiochi filio, deinde vero, cum hic iudaicos ritus ſuſcipere abnueret, poſt mortem patris a fratre minori, Agrippa, Azizo, Emeſſenorum regi, in uxorem data fuit, quem relinquens, abiecta religione patria, Felici, Pallantis, Neronis liberti, fratri, nupſit. Conf. quae de hac foemina libidinoſiſſima memoriae tradidit *Ioſephus* A. I. XX, 7. 1 et 2. Semel in N. T. memoratur Act. XXIV, 24.

ΔΥ΄ΜΙ, *ſubeo, ingredior, occido.* Graecis dicitur, quidquid viſui ſe ſubtrahit, maxime quod aquam ſubit. Hinc de ſolis occaſu ex vulgi opinione, qui ſolem mergi putabat oceano. Vide infra ſub δύνω.

ΔΥΝΑ-

ΔΥΝΑΜΑΙ, fut. ἤσομαι, proprie, *robustus sum* (*Xenoph. Cyrop.* I, 2, 13. *Anab.* IV, 5, 10.), deinde 1) *possum, valeo, auctoritate valeo et potestate aliquid efficiendi.* Ita legitur de *Deo* Matth. III, 9. ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα. Ephes. III, 20. de *Christo* Matth. VIII, 2. de *hominibus* Matth. XVII, 19. Hinc δύνασθαι apud Graecos etiam *is* dicitur, *qui auctoritate et potentia in republica pollet*, v. c. *Aelian. V. H.* XII, 10. ἐδυνήθησάν ποτε τὰ μέγιστα ἐν τοῖς Ἕλλησιν. 2) *peritus sum alicuius rei, calleo.* Act. XXVII, 43. τὰς δυναμένας κολυμβᾷν qui artem natandi callerent. Apud *Lysiam* in Orat. Funebr. in Corinthios socios p. 27. ed. *Taylor.* οἱ ποιεῖν δυνάμενοι, *poetae*, οἱ εἰπεῖν δυνάμενοι, *oratores*. *Xenoph. Hist. Gr.* IV, 1, 8. 3) δύνασθαι *is* dicitur, *cui aliquid iure suo competit et convenit*, et per *debere*, *licere*, *decet*, reddendum est, quemadmodum e contrario οὐ δύνασθαι de eo, *quod non est conveniens, iustum et licitum*, usurpatur, quo in sensu יכל Gen. XLIII, 32. Ruth. IV, 6. legitur. Matth. IX, 15. μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν; decetne amicos sponsi ieiunare? Marc. II, 7. τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας; cui iure suo competit remittere peccata? Ioh. III, 27. οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδὲν non debet sibi quisquam aliquid vindicare. *Act.* IV. 20. οὐ δυνάμεθα γὰρ κ. τ. λ. non licet nobis reticere ea, quae vidimus et audivimus. ibid. V, 39. οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτὸ nec potestis nec debetis irrita reddere eorum coepta et consilia. ibid. X, 47. XXV, 11. 1 Cor. X, 21. 2 Cor. XIII, 8. 1 Ioh. III, 9. οὐ δύναται ἁμαρτάνειν ei peccare non licet. Conf. *El. Palairet.* Obss. Phil. in N. T. p. 515. 4) *soleo*, et οὐ δύνασθαι de eo adhibetur, *quod rarο fieri solet.* Matth. V, 14. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι non solet urbs in monte posita etc. Marc. IX, 39. Ioh. V, 19. Apoc. II, 2. καὶ ὅτι οὐ δύνῃ (δύνῃ κατὰ πάθος ἐστὶ ἀπὸ τοῦ δύνασαι — ἰωνικῶς δύνεαι — καὶ κατὰ κρᾶσιν τοῦ ε καὶ α εἰς η δύνῃ. *Hortus Adon.* p. 93.) et a moribus tuis alienum esse. Formam hanc Pass. vel Med. Indicat. Praes. sine ratione, ut multas alias (V. *Wesseling. Obss. Var.* I, c. 30.) improbat *Thom. M.* cum ea usi fuerint *Plato, Demosthenes, Isocrates*, ac *Xenophon.* Confer *Georgii Hierocrit. N. T.* P. I. p. 118 et 184. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 753. *Xenoph.* Oecon. XI, 11. *Ages.* XI, 10. 5) *facultatem habeo aliquid intellegendi et capiendi*, ut יכל Ps. CXXXIX, 6. 1 Cor. III, 2. οὔπω γὰρ ἠδύνασθε nam non ferre et concoquere poteratis, coll. Marc. IV, 33. καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν auditorum captui se accommodavit. 6) *volo*, i. q. θέλω. Matth. XVI, 3. XX, 22. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον; vultisne eandem miseram sortem subire? Marc. VI, 5. καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, et nolebat Christus ibi ullum patrare miraculum. Hebr. IV, 15. Elegans est hic verbi δύνασθαι usus, cuius vestigia etiam in optimis graecis

eis Scriptoribus reperiuntur, v. c. *Herodot.* IX, 44. VII, 133. ubi videndus *Valkenarius.* Alexandrini ὀ δύνασθαι *nolle* posuerunt pro hebraico מָאֵן *recusare, abnuere,* Iob. VI, 7. ad imitationem hebraici יָכֹל Genef. XXXIV, 14. E contrario θέλειν interdum i. q. δύνασθαι. De alternante hoc significatu harum vocum expofuerunt *Euflathius* ad *Homer. Il.* δ', v. 352. p. 482. ed. Rom. et *Camerarius* ad *Sophocl.* Electr. v. 482. *Hefych.* δύνασθαι· θέλειν. ἤθελεν· ἠδύνατο. 7) interdum pleonaftice ponitur, v. c. Ioh. VII, 7. ὀ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς vos impiorum Iudaeorum odio non obnoxii eftis. ibid. XII, 39. διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν ideo vero fidem ei denegarunt. *Homer.* Il. ζ', v. 100. οὐδέ τις οἱ δύναται μένος ἰσοφαρίζειν. Ita et *poffe* apud Latinos, ut docuit *Canterus* Lectt. Nov. II, 2.

ΔΥ'ΝΑΜΙΣ, εως, ἡ, 1) *potentia, facultas, vis efficiendi aliquid,* et aeque de *facultatibus ingenii* ac de *viribus corporis* ufurpatur. Matth. XXV, 15. ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν pro fua cuique facultate. (*Iamblich. Vit. Pythag.* 19. *Diodor. Sic.* XIV, 81.) Luc. XXIV, 49. δύναμιν ἐξ ὕψους vires, quas Deus largietur ad munus apoftolicum rite fubeundum. Coloff. I, 11. ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι ut largiatur vobis idoneas facultates et vires. 2 Cor. I, 8. ὑπὲρ δύναμιν fupra quam vires humanae fuftinent, fupra quam ferri poteft. (Conf. *Wetftenii N. T.* T. II. p. 196.) De corpore ufurpatum, ut *robur, vigorem, firmitatem, foliditatem* fignificet, legitur Hebr. XI, 11. δύναμιν ἔλαβεν vigore uteri inftruebatur, nam δύναμις, fi mulieribus tribuitur, *robur, vigorem uteri ad procreandos liberos* fignificat. 1 Cor. XV, 43. ἐγείρεται ἐν δυνάμει prodit corpus durans, tam firmum et valens, ut adverfus omnem vim duret: opponitur ibi ἐν ἀσθενείᾳ. 2) fi Deo tribuitur, eius *maieftatem et omnipotentiam* fignificat. Matth. XXII, 29. μήτε τὴν δύναμιν θεοῦ neque omnipotentiam divinam. Rom. I, 20. ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης. Act. VIII, 10. οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη per eum fe exferit fummi numinis maieftas. 2 Cor. XIII, 4. ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ in vitam revocatus eft vi divina. Hinc δύναμις θεοῦ, et δύναμις fimpliciter, interdum *ipfe Deus* dicitur, v. c. Matth. XXVI, 64. καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως fedentem ad dextram Dei Opt. Max. Marc. XIV, 62, coll. Luc. XXII, 69. καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως θεοῦ. Tob. I, 5. Sic et Iudaei Deum κατ' ἐξοχὴν גבורה vocare folebant, ut docuit *Buxtorfius* in Lex. Talmud. p. 385. et *Vitringa* Obff. Sacr. L. II, c. 5. §. 8. Exempla fimilia Graecorum dedit *El. Palairet.* Obff. Philol. p. 209. Conf. infra fub μεγαλωσύνη. 3) *auxilium potentiffimum.* Act. IV, 7. ἐν ποίᾳ δυνάμει; quo auxilio? 2 Cor. VI, 7. ἐν δυνάμει θεοῦ muniti auxilio divino. 2 Cor. XII, 9. ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ auxilium, quod nobis

nobis Chriſtus praeſtat. ibid. XIII, 4. ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ liberabimur ex his calamitatibus auxilio divino. 4) per metonymiam effecti: *miraculum, oſtentum, factum, ſummae potentiae divinae argumentum*, ad imitationem hebr. גְּבוּרָה Devt. III, 23. Pſ. CVI, 2. CXLV, 4. CL, 2. Matth. VII, 22. καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; nonne miracula multa tua auctoritate patravimus? ibid. XI, 20. 21. 23. XIII, 54. 58. Marc. VI, 5. Luc. X, 13. Act. II, 22. δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις. 5) *facultas, vis et poteſtas miracula patrandi.* Marc. VI, 14. διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ ideo tanta miraculorum facultas eſt in eo. Act. VI, 8. πλήρης δυνάμεως inſtructus facultate miracula edendi. ib. X, 38. ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει. 1 Cor. V, 4. σὺν τῇ δυνάμει ἰησοῦ χριστοῦ pro facultate mihi a Chriſto conceſſa. 6) per metonymiam adiuncti, *is, qui miracula facit.* 1 Cor. XII, 28. ἔπειτα δυνάμεις, hoc eſt i. q. v. 10. ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων. 7) *celebratio, laus,* Matth. VI, 13. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ δύναμις tu enim es omni laude noſtra et celebratione dignus. Luc. XI, 4. ubi δύναμις cum δόξα permutatur, ita, ut ſignificet *celebrationem maieſtatis divinae.* Ita in V. T. legitur עֹז, Pſ. VIII, 3. עֹז יִסַּדְתָּ Alex. κατηρτίσω αἶνον. Sirac. LI, 23. Vid. *Spicilegium meum II. Lex. Bibl.* p. 45. et infra ſub κράτος. 8) *vis, effectus, efficacia,* et ſpeciatim, ſi orationi et doctrinae tribuitur, *eius vis et efficacia animos aliorum commovendi, delectandi, emendandi et imbuendi veri cognitione* ſignificat. Rom. I, 4. ἐν δυνάμει ita, ut hominibus certiſſime perſuadeatur. ibid. v. 16. δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν ineſt enim ei vis ſumma ſalutaris. 1 Cor. I, 18. δύναμις doctrina, quae habet et exſerit vim divinam. ibid. II, 4. vis divina efficaciſſima. 2 Cor. IV, 7. Phil. III, 10. καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ quam vim habeat eius reſurrectio ad homines emendandos et tranquillandos. 1 Theſſ. I, 5. 2 Tim. III, 5. δύναμις τῆς εὐσεβείας vera pietas, quae ſe vita et factis exſerit. Hebr. VI, 5. δυνάμεις μέλλοντος αἰῶνος vim et efficaciam doctrinae de futura piorum felicitate. Huc etiam referenda ſunt loca Luc. IV, 35. ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει cum vi et auctoritate imperat. 1 Cor. IV, 10. ἀλλὰ τὴν δύναμιν ſed quid effecerint doctrina ſua. ibid. v. 20. οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει inſtitutio in religione chriſtiana non eſt in dictis, ſed in factis, ſeu, *bey dem Religions-Unterricht kommt es nicht darauf an, was man zu leiſten verſpricht, ſondern was man würklich leiſtet.* Nec deſunt exempla idonea e graecis et latinis Scriptoribus. Sic apud *Iſocrat. Evag.* c. 3. δύναμις de vi poeſeos legitur et apud *Ciceronem* et *Quinctilianum* haud raro formulae: *potentia orationis* et *potenter dicere*, occurrunt. 9) *libertas animi, animus impavidus,* i. q. παῤῥησία.

Act.

Act. IV, 33. μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδεν τὸ μαρτύριον κ. τ. λ. magna cum libertate animi testes surgebant resurrectionis Christi. 2 Tim. I, 7. ὁ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας ἀλλὰ δυνάμεως. *Theophyl.* ad h. l. ἵνα δυνατοὶ ὦμεν πρὸς τὰς πειρασμὰς καὶ παῤῥησιαζώμεθα. 10) saepe aeque ac *vires, regni* apud Latinos, (v. c. *Florum* IV, 2.) *exercitum, et copias imperii* apud Graecos denotat, v. c. *Isocrat. Panegyr.* c. 26. παρατάξασθαι τὰς δυνάμεις. *Thucyd.* IV, c. 26. p. 256. ed. *Dukeri. Polyb. Hist.* V, 33. *Aelian. V. H.* II, 28. Hinc non solum δυνάμεις τῶν ὀρανῶν *exercitus coelorum* (ad imitationem hebraici צְבָא הַשָּׁמַיִם Ps. XXXIII, 6. Genes. II, 1. quod Alexandrini mox ςρατιὰν τῦ ὀρανῦ, 2 Paral. XXXIII, 5. Ier. XXXIII, 22. mox δύναμιν τῦ ὀρανῦ, 2 Regg. XVII, 16. reddiderunt) *stellas et sidera, corpora illa splendida, quibus coelum instructum et exornatum est*, partim ob splendorem insignem, partim ob multitudinem et ordinem, vocantur, Matth. XXIV, 29. καὶ αἱ δυνάμεις τῶν ὀρανῶν σαλευθήσονται. et sidera et stellae loco suo movebuntur; conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 503. sed etiam *ipse angelorum chorus* appellatur ita, numeri pariter et multitudinis ac dignitatis et praestantiae eorum ratione habita, 2 Paral. XVIII, 18. coll. Nehem. IX, 6. et 1 Regg. XXII, 9. ubi aeque ac Luc. II, 13. ςρατιὰ (ςρατιαὶ) τῦ ὀρανῦ (τῶν ὀρανῶν) dicuntur; unde lux affundi posse videtur loco 2 Thess. I, 7. μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτῦ, h. e. stipatus angelorum choro. Conf. *Vorstii Philol. S.* p. 446 sq. ed. *Fischeri.* 11) *qui est insigni dignitate praeditus, potens, princeps, magistratus.* Rom. VIII, 38. ὅτε δυνάμεις ne potentissimi quidem in his terris. 1 Cor. XV, 24. cum omnes, etiam potentissimos hostes, sibi subiecerit. Ephes. I, 21. in quo loco tamen plerique *angelos* intellegendos esse censent. Cf. *Vales.* ad *Euseb.* p. 254. qui ostendit, Graecos τὰ δαιμόνια appellare δυνάμεις, et Latinos *potestates.* Certe angeli Rabbinis כחות של המעלה (vid. *Jalkut Chaddasch* fol. 89. Col. 4.) et ab *Euseb. Praep. Evang.* IV, 6. ἀςεῖαι καὶ ἀγαθαὶ δυνάμεις dicuntur. 12) *opes et facultates;* unde in vers. Alex. pro הון legitur Ezech. XXVII, 27. Adde Prov. XXXI, 29. 2 Cor. VIII, 3. ὅτι κατὰ δύναμιν καὶ ὑπὲρ δύναμιν αὐθαίρετοι non solum pro opum tenuitate, sed etiam maiori liberalitate, quam pro facultatibus, sponte contulisse. Eodem sensu παρὰ δύναμιν legitur apud *Ioseph. A. I.* III, 6. 1. ἑκάςε καὶ παρὰ δύναμιν φιλοτιμησαμένε. 13) de sole, *ornamentum, decus, summus splendor.* Apoc. I, 16. ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτῦ quemadmodum sol splendet, cum est in summo lumine, seu in medio coelo, coll. Iudd. V, 31. כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ Vid. supra sub δόξα. 14) *significatio et sensus verborum*, ut apud Latinos *vis, potestas.* 1 Cor. XIII, 11. ἐὰν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς nisi significatio-

cationem et sensum verborum huius linguae intellexero. *Aelian. V. H.* IX, 16. τοὔνομα εἰς τὴν Ἑλλάδα δύναται nomen, in linguam graecam translatum, significat. In scholiis et Lexicographis graecis δύναται saepe est: *significat.* 15) *auctoritas, qua aliquis pollet.* Apoc. III, 8. ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν exigua quidem tua est auctoritas, h. e. ut interpretatus est *Eichhornius, Grotium* sequutus, licet ob exiguum eorum, qui ad tuum coetum coiverunt, numerum opprimi facile potueris. 16) κατὰ δύναμιν adverbialiter, *vi, per,* nostrum: *kraft, vermöge.* Hebr. VII, 16. κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου vi immortalitatis.

ΔΥΝΑΜΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *corroboro, potentem reddo, confirmo,* a praeced. δύναμις. Alex. posuerunt pro עָזַז, Ps. LXVIII, 29. et גָּבַר, Cohel. X, 10. Dan. IX, 27. 2) *idoneum reddo, necessariis facultatibus et viribus instruo.* Sic semel in N. T. legitur Coloss. I, 11. ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι ut omnibus idoneis viribus instruamini.

ΔΥΝΆΣΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *princeps in civitate, penes quem praecipua in republica dignitas est et auctoritas, dynasta,* unde δυναστεία est *summum imperium,* quaecunque demum sit reipublicae forma. *Thucyd.* III, 62. δυναστεία ὀλίγων ἀνδρῶν, h. e. ὀλιγαρχία. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 1. 5. p. 17. *Duker.* ad *Florum* IV, 2. 92. et *Schweighaeuseri Lexicon Polybian.* s. h. v. Alex. pro מֶלֶךְ Prov. XXXI, 4. posuerunt. 2) *tyrannus, qui oppressa libertate vim populo infert.* Luc. I, 52. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων deturbat tyrannos de thronis. In versione Alex. latius patet et *omnem, qui vim alteri infert,* significat, respondens hebraico עָרִיץ Iob. VI, 23. XV, 20. coll. IX, 22. μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολλύει ὀργή. 3) *aulicus, purpuratus, minister regis.* Act. VIII, 27. δυνάστης Κανδάκης dynasta reginae Candaces. Conf. Ierem. XXXIV, 19. ubi pro סָרִיס *eunuchus, cubicularius, aulicus* in versione Alex. ponitur, et Genes. L, 4. πρὸς τοὺς δυνάστας Φαραὼ, ubi in hebr. est אֶל־בֵּית פַּרְעֹה. 4) speciatim ita *Deus Opt. Max.* dicitur, *quatenus est potentissimus et eius imperio omnia subsunt.* 1 Tim. VI, 15. ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, qui 2 Macc. III, 24. ὁ πάσης ἐξουσίας δυνάστης, ibid. XII, 15. ὁ μέγας τοῦ κόσμου δυνάστης, et XV, 23. δυνάστης τῶν οὐρανῶν vocatur. *Phavor.* Δυνάστης· ὁ τύραννος καὶ ὁ βασιλεύς.

ΔΥΝΑΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *potens sum,* a δυνατὸς *potens.* 2) *potentem me praesto et declaro.* Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XIII, 3. ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν sed potentiam suam quam maxime inter vos declarabit.

ΔΥΝΑΤΌΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) generatim dicitur *potens, qui aliquid efficere et praestare valet, qui idoneis viribus et facultatibus animi aeque ac corporis praeditus est.* Luc. XIV, 31. εἰ δυνα-

δυνατός ἐστιν an possit. 2 Cor. XII, 10. τότε δυνατός εἰμι tum sum potens, h. e. tum habeo vires superandi et perferendi omnia mala. Iacob. III, 2. Speciatim 2) *omnipotens, qui omnia efficere et praestare valet, cui est potentia illimitata.* Sic Deus dicitur Luc. I, 29. ὁ δυνατός. Rom. IV, 21. 2 Cor. IX, 8. 2 Tim. I, 12. Hebr. XI, 19. Neutrum τὸ δυνατὸν interdum substantive ponitur, et significat *omnipotentiam*, v. c. Rom. IX, 22. καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, h. e. τὴν δύναμιν αὐτοῦ. 3) *validus, efficax.* 2 Cor. X, 4. τὰ ὅπλα δυνατὰ τῷ θεῷ arma longe validissima et efficacissima, ex hebraismo, de quo vide infra sub θεός. 4) *is, cui aliquid licet, conveniens et decens est.* Act. XI, 17. ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; mihi profecto Deo repugnare non licebat. Huc etiam referrem locum Matth. XXVI, 39. εἰ δυνατόν ἐστι si conveniret voluntati tuae, coll. Luc. XXII, 42. εἰ βούλει. 5) *possibilis, qui vel quod facile fieri potest.* Matth. XIX, 26. παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατὰ per Deum fieri possunt omnia. ibid. XXIV, 24. Act. II, 24. Rom. XII, 18. εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν quantum per vos fieri potest. Galat. IV, 15. εἰ δυνατὸν si fieri potuisset, si quis postulasset. 6) ut latinum *potens, qui auctoritate, dignitate et opibus caeteris omnibus praestat.* Act. XXV, 5. οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν principes vestrae civitatis. Sed possunt h. l. per τοὺς δυνατοὺς, subintellecta voce κατηγορεῖν, intellegi idonei, instructi ad accusandi munus obeundum. 1 Cor. I, 26. οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς. Apoc. X, 15. καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ δυνατοί. Eodem sensu δυνατὸς et δυνάμενος apud Graecos occurrit, v. c. apud *Xenoph.* de *Rep. Laced.* I, 1. Sparta urbs δυνατωτάτη dicitur. Idem *Hist. Gr.* VII, 4. 34. οἱ δυνάμενοι principes civitatis vocantur. *Thucyd.* II, 25. ubi Schol. οἱ δυνατοί· οἱ πλούτῳ δυνάμενοι, coll. *Xenoph.* de *Rep. Athen.* I, 3. Sirac. XXIX, 25. Eodem sensu *potens* apud Latinos, v. c. *Phaedr.* I, 24. 1. Cf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 259. *Vitringae Obss. SS.* Lib. III, c. 2. p. 516. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 625. 7) *qui valet aliqua re, peritus rei cuiuscunque, qui artem callet, facultate praeditus*, i. q. δεινός. cf. *Küsterum* ad *Aristoph. Nub.* p. 50. Luc. XXIV, 19. δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ insignis miraculorum et dicendi facultate; ubi vid. *Wetstenius.* Act. VII, 22. Moses δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις dicitur eodem sensu, quo apud *Platonem, Thucyd.* (I, 139.) et *Xenoph.* δυνατὸς λέγειν καὶ πράττειν is vocatur, qui rempublicam bene et sapienter administrare valet, dicendo ad populum et agendis negotiis, vir peritus reipublicae gerendae. Cf. *Xenoph. Mem.* III, 7. 1. Act. XVIII, 24. δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς facultate praeditus explicandi litteras sacras. Rom. XV, 1. ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ nos, qui praestantiorem et certiorem religionis scientiam habemus. Omissum ἐστὶν τῇ πίστει, coll. 2 Cor. XIII, 9.

ΔΥΝΩ

ΔΎΝΩ vel ΔΥ̂ΜΙ et ΔΎΩ, fut. δύσω, *subeo, ingredior, occido.* Graecis Scriptoribus dicitur, *quidquid visui se subtrahit, maxime, quod aquam subit.* Alex. Exod. XV, 10. Hinc speciatim de solis occasu usurpatur ex vulgi opinione, qui solem mergi putabat oceano. Marc. I, 32. ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος cum occidisset sol. Luc. IV, 40. δύνοντος τȣ̃ ἡλίȣ occidente sole, coll. Matth. VIII, 16. ὀψίας δὲ γενομένης. Saepius in N. T. non occurrit. In vers. Alex. hebr. בוא Genes. XXVIII, 11. Mich. III, 6. sensu eodem respondet. *Aelian. V. H.* IV, 1. *Xenoph. Anab.* II, 2. 2 et 6. *Hesych.* ἔδυ· εἰσῆλθε, κατῆλθε, κατέδυ. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 556.

ΔΎΟ, Attice ΔΎΩ, οἱ, αἱ, τὰ, genit. δυοῖν, dat. δυσὶ, *duo.* Matth. XXI, 28. τέκνα δύο. ibid. XXVII, 51. ἐσχίσθη εἰς δύο scissum est in duas partes. (*Lucianus Toxari* p. 101. εἰς δύο διακόπτῃ. Idem *Dial. Meretr.* p. 748. ἐς δύο τὴν κεφαλὴν διῃρημένος. Subaudiendum autem est in hac phrasi μέρη, quod addidit *Polybius* II, 16. σχίζεται εἰς δύο μέρη.) Act. XII, 16. ἁλύσεσι δυσί. 2) *dissentientes, diffidentes.* Ephes. II, 15. ἵνα τȣ̀ς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ut duas dissentientes partes in unam prorsus emendatam societatem cogeret, coll. v. 14 et 16. 3) Δύο καὶ δύο *bini.* Est modus loquendi hebraicus. Nam Hebraei carent distributivis, quorum loco solent idem nomen bis ponere. Conf. *Vorstii Philol. Sac.* cap. XII. p. 312. Sic Marc. VI, 7. ἤρξατο αὐτȣ̀ς ἀποστέλλειν δύο καὶ δύο misit eos binos, hebr. שְׁנַיִם שְׁנַיִם, Genes. VI, 19. 20. VII, 9. 15. Graeci, cum singulis aequalis numerus tribuendus est, utuntur vel vocula ἀνὰ, Luc. X, 1. ἀνὰ δύο, vel κατὰ, v. c. κατὰ δύο apud *Aelian. V. H.* II, 25. 49.

ΔΥΣΒΆΣΤΑΚΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *gravis, portatu difficilis*, ex particula inseparabili δὺς, quae in compositione *aegre, difficulter* notat, et βαστάζω *fero, porto.* *Hesych.* δυσβάστακτον· βαρύ. *Plutarch.* T. IX. *Opp.* p. 625. ed. *Reiske.* 2) metaphorice de *legibus et praeceptis* dicitur, *quae observatu sunt admodum difficilia vel impossibilia*, ut βαρύς. Sic bis legitur in N. T. Matth. XXIII, 4. δεσμεύȣσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα. Luc. XI, 46. φορτίζετε τȣ̀ς ἀνθρώπȣς φορτία δυσβάστακτα homines adstringitis severissimis legibus.

ΔΥΣΕΝΤΕΡΊΑ, ας, ἡ, *dysenteria, morbus, viscera afficiens ac erodens, intestinorum exulceratio*, vel certe *difficultas*, ex δὺς et ἔντερον *intestinum.* Legitur semel in N. T. Act. XXVIII, 8. δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι torminibus laborantem decumbere. *Polyb.* XXXII, 25. 14. *Alb. Gloss. N. T.* p. 193. δυσεντερία λέγεται ἡ ἕλκωσις τῶν ἐντέρων. *Moeris:* δυσεντερία θηλυκῶς, Ἀττικῶς. δυσεντέριον, Ἕλληνες. Adjecti-

jectivum δυσεντερικὸς legitur apud *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 384. et T. X. p. 483. ed. *Reiske.*

ΔΥΣΕΡΜΗΝΕΥΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *explicatu difficilis, qui ab aliis non facile intellegi et capi potest, vel ob ipsius gravitatem et sublimitatem, vel ob aliorum hebetudinem,* i. q. δυσνόητος, 2 Petr. III, 16. Compositum est ex δὺς et ἑρμηνεύω *interpretor.* Hebr. V, 11. περὶ ὃ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος de quibus multa quidem dicere possem, sed difficiliora sunt, quam ut vos capere et concoquere possitis. Saepius non legitur in N. T. *Artemidorus* III, 67. οἱ ὄνειροι — τοῖς πολλοῖς δυσερμήνευτοι. *Philo lib. de Somn.* T. II. *Opp.* p. 649. ἀλέκτῳ τινὶ καὶ δυσερμηνεύτῳ θέᾳ *Basil.* T. I. Opp. p. 12.

ΔΥΣΚΟΛΟΣ, ε, ὁ, ἡ, 1) proprie: *homo morosus circa cibum, cui difficulter cibus gratus invenitur,* ex δὺς et κόλον *cibus.* Hinc 2) *homo morosi ingenii, qui ubique habet, quod reprehendat,* unde fere cum δύστροπος coniungitur. *Xenoph. Cyrop.* II, 2. 1. 3) in genere: *difficilis, multis difficultatibus impeditus.* Semel in N. T. legitur Marc. X, 24. πῶς δύσκολόν ἐστι quam difficile est! *Xenoph. Oecon.* XV, 10. Hinc τὰ δύσκολα *difficultates, labores,* apud *Arrian.* de *Venat.* XVIII, 4. Apud *Aristot. Polit.* III, 7. δυσκολία opponitur τῇ εὐκολίᾳ. *Hesych.* δύσκολος· ἄγριος, δυσχερής. *Etym. M.* ὁ δυσάρεστος, ὁ δυσχερῶς τινὶ ἐνέμενος.

ΔΥΣΚΟΛΩΣ, Adv. 1) *morose, iniquo animo.* *Xenoph. Cyrop.* II, 2. 2. 2) *difficulter.* Ter legitur in N. T. Matth. XIX, 23. Marc. X, 23. et Luc. XVIII, 24.

ΔΥΣΜΗ, ῆς, ἡ, et in plur. ΔΥΣΜΑΙ, intell. ἡλίε, *occasus solis, occidens, plaga coeli occidentalis, regio, versus occidentem sita,* a δύνω vel δῦμι. Matth. VIII, 11. ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ab oriente et occidente, h. e. e remotissimis regionibus terrae, seu, ex omnibus gentibus. ib. XXIV, 27. καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν et penetrat ad occidentem. Luc. XII, 54. νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν nubem ab occasu exorientem. ibid. XIII, 29. Apoc. XXI, 13. Ios. I, 4. ἀφ' ἡλίε δυσμῶν, hebr. מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ. *Xenoph. Anab.* VI, 4. 19. et *Hist. Gr.* V, 1. 7.

ΔΥΣΝΟΗΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *difficilis intellectu, qui aegre intellegi potest.* (ex δὺς *difficulter,* et νοητὸς *intellegibilis.*) Semel in N. T. legitur 2 Petr. III, 16. ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα in qua doctrina, de adventu Christi ad iudicium, sunt quaedam difficilia intellectu. *Diog. Laërt.* IX, 13. δυσνόητόν τε καὶ δυσεξήγητον.

ΔΥΣΦΗΜΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie opponi videtur τῇ εὐφημίᾳ, et significare *execrationem, verba mali ominis, imprecationem, infaustam acclamationem.* *Plutarch.* T. II. *Opp.* p. 341. et T. VIII. p. 323. ed. *Reiske.* 2) *famae laesio, convicium,* pro-

probrum, fama sinistra. (a δυσφημέω *probra et convicia in aliquem iacto*, quod 1 Cor. IV, 13. in quibusdam codd. loco βλασφημέω et 1 Macc. VII, 41. legitur.) In N. T. tantum legitur 2 Cor. VI, 8. διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας sive male de me homines iudicent et loquantur, sive bene. Eodem sensu reperitur 1 Macc. VII, 38. 3 Esr. I, 43. *Dion. Halic. Antiqu.* VI. c. 48. *Aristides* T. II. p. 482. *Hesych.* δυσφημίας· κακοφημίας, quae glossa ad locum Pauli spectare videtur. Transiit haec vox etiam in linguam latinam *dysphemia. Sueton. Aug.* c. 92. „Nihil in hoc quidem devitans, quam *dysphemiam nominis.*"

ΔΥΩ, vide supra ΔΥΝΩ.

ΔΩΔΕΚΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *duodecim.* Est numerale cardinale indeclinabile, compositum ex δύο *duo*, et δέκα *decem.* Matth. IX, 20. X, 1. Apoc. XXI, 21. οἱ δώδεκα vocantur κατ' ἐξοχὴν a numero suo *duodecim illi discipuli et apostoli I. C.* Matth. XXVI, 14. 20. 47. Act. VI, 2. 1 Cor. XV, 5. nam, qui certo numero in aliqua dignitate constituti sunt, solent a numero denominari, v. c. 2 Sam. XXIII, 18. 19. 23. Sic lat. *triumviri, decemviri* etc.

ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, pro δυοδέκατος *duodecimus*, a δώδεκα. Semel in N. T. legitur Apoc. XXI, 20.

ΔΩΔΕΚΑΦΥΛΟΝ, ου, τὸ, 1) *duodecim tribus, duodecim tribuum complexus*, ex δώδεκα *duodecim*, et φυλὴ *tribus.* 2) *universus populus iudaicus, qui olim in duodecim tribus divisus erat.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXVI, 7. εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐλπίζει καταντῆσαι ad quam pervenire sperat populus noster universus.

ΔΩΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie notat *totum aedificium*, a δομέω *struo, aedifico*, contracte pro δόμημα. *Etym. M.* δῶμα· τὸ οἴκημα, ἐκ τοῦ δομῶ κ. τ. λ. *Theocrit. Idyll.* II, v. 17. *Eurip. Phoen.* v. 203. *Plutarch.* T. VI. *Opp.* p. 111. ed. *Reiske.* 2) *solarium, tectum planum*, ubi aërem serenum naribus captare solebant veteres. Ita enim olim summa pars aedium fabricata fuisse constat, ut homines in tectis ambulare et versari possent, quod patet ex Devt. XXII, 8. 2 Sam. XI, 2. Sic autem legitur in N. T. Matth. X, 27. ἐπὶ τῶν δωμάτων in tectis, h. e. palam, praesente multitudine hominum, coll. 2 Sam. XVI, 22. ibid. XXIV, 17. ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος, sc. ὤν, qui in tecto versatur. Marc. XIII, 15. Luc. V, 19. ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, coll. Marc. II, 4. ubi στέγη vocatur. Luc. XII, 3. XVII, 31. Alexandrini usi sunt hac voce pro גג, Ps. CXXIX, 6. Ios. II, 6. 8. 1 Sam. IX, 25. 26. qua eodem sensu etiam usus est *Herodian.* II, 6. 19. VII, 12. 12. *Aesop. Fab.* XI. Conf. *Gataker.* de *Stilo N. T.* cap. 23. *Schwarz. Comment. Ling.*

Ling. Gr. p. 385. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 374. et *Rhoer. Fer. Daventr.* p. 12. De differentia inter δῶμα et ὑπερῷον speciatim egit *Strodtmannus Sylloge I. Different. Gr.* §. 28. in *Novis Miscell. Lips.* Vol. VII. p. 678. 3) *cubiculum superius*, quod vulgo ὑπερῷον, et hebr. עֲלִיָּה vocatur. Act. X, 9. ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι ascendit Petrus in solarium ad precandum. *Hieronym.* ad Dan. VI, 10. δώματα, inquit, latine dicuntur meniana vel tecta, sive solaria et ἀνώγαια, i. e. coenacula. Idem tradit in Epistola ad *Sunniam* et *Fretelam. Hesych.* δώματα· οἶκοι, (non οἶκος) οἰκήματα, ταμιεῖα, οἰκοδομήματα. Lectu dignissima de hac voce habet *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 12. 16. Vol. I. p. 909 sq.

ΔΩΡΕΑ', ᾶς, ἡ, 1) *beneficium, gratuitum donum.* Ioh. IV, 10. εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ si scires, quale tibi jam contingit beneficium divinum. Act. II, 38. τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος bona per religionem christianam hominibus parta. ib. VIII, 20. τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ dona Sp. S. extraordinaria, quae cap. X, 45. δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος, et XI, 17. δωρεὰ simpliciter vocantur. Rom. V, 15. 17. τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς. (Vtraque vox coniungitur quoque apud *Diod. Sic.* III, 37 et 72. *Ioseph. A. I.* V, 1. 16.) Ephes. III, 7. Hebr. VI, 4. 2) *gratia, benignitas*, i. q. χάρις, cum qua voce permutatur 2 Cor. IX, 15. coll. v. 14. Ephes. IV, 7. κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ pro diverso benignitatis Christi gradu. In vers. *Theodot.* bis tantum legitur pro chald. נְבִזְבָּה Dan. II, 6. V, 17.

ΔΩΡΕΑ'Ν, est accusativus nominis δωρεὰ, qui adverbiascit, subaudita praepositione κατὰ, et variis modis in N. T. ad imitationem hebraici חִנָּם adhibetur. 1) *gratis, gratuito*, nostrum: *unentgeldlich.* Matth. X, 8. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε gratis contigit vobis haec facultas, ideo sine lucri studio eam exercete. 2 Cor. XI, 7. ὅτι δωρεὰν (h. e. μὴ λαβὼν ὀψώνιον v. 8.) τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν. Apoc. XXI, 6. XXII, 17. 2) *ex beneficio, nullo merito meo.* Rom. III, 24. δικαιούμενοι δωρεὰν *remissionis peccatorum beneficium a sola benignitate divina, nec ullo nostro merito vel opere repetentes;* sequitur: τῇ αὐτοῦ χάριτι. Opponitur κατὰ ὀφείλημα Rom. IV, 4. 2 Thess. III, 8. 3) *sine causa iusta, immerito, sine ullo merito illius, cui male fit.* Ioh. XV, 25. ὅτι ἐμίσησάν με δωρεὰν immerito me odio habent. Sic חִנָּם Ps. XXXV, 7. ubi Alexandrini habent δωρεὰν, sed *Symmachus* ἀναιτίως. Legitur etiam in libris apocryphis δωρεὰν hoc sensu, ut sit: *nulla necessitate cogente et urgente, sine causa idonea*, v. c. Sirac. XX, 24. ubi *Syrus* ܡܓܢ habet, coll. Prov. XXIII, 29. et *Spicil.* II. *Lex. Biel.* p. 47 sq. 4) *frustra, temere, sine effectu*, nostrum: *vergeblich, ohne Frucht.* Galat. II, 21. ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν

γεν frustrà Christus mortuus esset. Ita חִנָּם Iob. I, 9. Ezech. VI, 10. quod interdum ab Alex. per *μάτην* redditur, v. c. Ezech. XIV, 23.

ΔΩΡΕΏ, ῶ, fut. *ήσω*, et ΔΩΡΈΟΜΑΙ, *ῦμαι*, voce media, *dono, largior*, a *δῶρον*, quod vide. Marc. XV, 45. *ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσὴφ* corpus Iosepho donabat, coll. Matth. XXVII, 58. *ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα.* 2 Petr. I, 3. 4. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych. δωρεῖται· χαρίζεται.*

ΔΏΡΗΜΑ, *τος, τὸ, donum, munus, beneficium*, a *δωρέω.* Rom. V, 16. *τὸ δώρημα*, i. q. *τὸ χάρισμα* v. 15. Iacob. I, 17. *καὶ πᾶν δώρημα τέλειον* et omne donum perfectum. Saepius non legitur in N. T.

ΔΩ͂ΡΟΝ, *ου, τὸ*, 1) *munus, donum, beneficium.* Matth. II, 11. *προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα* obtulerunt ei munera. Ephes. II, 8. *Θεοῦ τὸ δῶρον* merum Dei beneficium est. Apoc. XI, 10. *καὶ δῶρα πέμψουσιν ἀλλήλοις* munera sibi invicem mittent. Conf. *Schol.* ad *Aristoph. Aves* 510. 2) *omne sacrificium, quod Deo offertur*, i. q. *θυσία* ex usu loquendi Alex. Genes. IV, 5. *ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ οὐ προσέσχε*, pro quo in *Vatic.* legitur *ἐπὶ ταῖς θυσίαις*, in quorum versione haud raro hebr. קָרְבָּן Levit. II, 4. IX, 7. 15. respondet. Matth. V, 23. *ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.* ibid. v. 24. VIII, 4. XV, 5. XXIII, 18. *δῶρον τὸ ἐπάνω αὐτοῦ* sacrificium quod arae imponitur. Hebr. V, 1. VIII, 3. 4. IX, 9. XI, 4. 3) *κατ' ἐξοχὴν pecunia illa* *δῶρον* vocatur, *quae gazophylacio immittebatur in usum templi et sustentationem pauperum.* Luc. XXI, 1. *βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.* 4) per metonymiam contenti pro continente, *gazophylacium, in quod dona iniiciebantur.* Luc. XXI, 4. *ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ.* Conf. *Boisii Collation.* p. 261. et supra ad *γαζοφυλάκιον* dicta. 5) per ellipsin reticetur Marc. I, 44. coll. Matth. VIII, 4. Rom. XV, 27.

E

ἘΑ, *ah! vah! hem!* particula, quae convenit exclamationi, partim a dolore, partim a rei novitate proficiscente, quamque alii ab *ἐάω sino*, alii vero ab hebr. הָהּ et אֲהָהּ ortam esse existimant. In N. T. bis legitur. Marc. I, 24. *ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί;* ah quid nobis tecum est negotii? Luc. IV, 14. In utroque loco est particula conquerentis. In priore loco *Vulgatus* particulam omisit, in posteriore vero vertit *sine*, quasi esset ab *ἐάω*, (ut legitur apud *Polyaen.* II, 30. *Achill. Tat.* VI. p. 339.) sed tunc fere casus aut verbum additur, nec tunc est exclamantis prae metu et dolore, sed repellentis aut imperantis. Admodum frequenter haec particula in poetarum (non solum tra-

tragicorum, ut *Casaubonus* voluit.) libris invenitur, v. c. *Aristoph. Plut.* v. 825. (ubi est vehementer mirantis, ἐκπληκτικὸν, observante *Schol. D'Orvillii.*) *Avib.* 328. et 1495. legitur tamen etiam in oratione soluta, v. c. apud *Arrian.* II, 24. III, 20. Alia loca dedit *Wetstenius N. T.* T. I. p. 554.

Ἐ Ά Ν, coniunctio, quae construitur nunc cum optativo, nunc cum coniunctivo, rarissime cum indicativo. Conf. *Viger.* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. m. 500. 1) est conditionalis: *si*, v. c. Matth. VIII, 2. ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι si vis, me leprosum sanare potes. ibid. IX, 21. IV, 9. ἐὰν προσκυνήσεις μοι. V, 13. et alibi passim. 2) *etsi*, *quamvis*, *etiamsi*. Marc. VIII, 36. 1 Cor. IV, 15. ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε quamvis enim decem millia paedagogorum habeatis. 3) exprimit *adverbia temporis*, *quando*, *cum*, *postquam*. Sic v. c. cum ὅταν et ἐπὰν permutatur in locis Matth. VI, 22. 23. coll. Luc. XI, 34. Ioh. VI, 62. ἐὰν οὖν θεωρῆτε quid quando videritis. ibid. XII, 32. ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς postquam exaltatus fuero a terra. ibid. XIII, 20. ἐάν τινα πέμψω cum quem misero. ib. XIV, 3. ἐὰν πορευθῶ. ibid. XVI, 7. 1 Ioh. III, 2. ὅτι ἐὰν φανερωθῇ. Sic quoque *si* Latinorum ponitur pro *cum* temporali apud *Virgil. Aen.* V, 64. *Cic. Verr.* IV, 11. Vide *Muretum* ad *Catull.* XIV, 17. 4) geminatum cum τε notat *sive*, *sive*. Rom. XIV, 8. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν - - ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν *sive* vivamus, *sive* moriamur. *Plato Crito.* c. 12. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 9. 5) quoties sequitur articulum postpositivum ὅς, ἥ, ὅ, et ὅσος, ὁσάκις, et ὅπου, adhibetur pro potentiali ἂν et valet i. q. *cunque*. Matth. VIII, 19. ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ quocunque abieris. Marc. VI, 10. ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε ubicunque introieritis. ibid. VII, 11. ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς quocunque a me iuvari possis. ibid. XI, 23. ὃ ἐὰν εἴπῃ quidquid dixerit. Luc. X, 22. ᾧ ἐὰν βούληται cuicunque voluerit. — 1 Ioh. III, 22. ὃ ἐὰν αἰτῶμεν quidquid petierimus. *Xenoph. Mem.* III, 10. 12. 6) interdum redundat, v. c. Matth. VII, 9. ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς quem rogaverit filius. Marc. IV, 22. ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ, *Vulgat. quod non manifestetur*, coll. Luc. VIII, 17. 7) omittitur interdum, v. c. Matth. XVIII, 21. ante ἁμαρτήσει, ubi iam *Syrus* particulam conditionalem recte addidit. Luc. XI, 5. ante πορεύσεται πρὸς αὐτὸν, et ibid. XIX, 22. ante ᾔδεις.

Ἐ Ά Ν ΜΗ, pro diversitate contextae orationis nunc est 1) *coniunctio exceptiva*, *nisi*. Ioh. III, 2. ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ nisi adiuvetur auxilio divino. Rom. X, 15. *Homer. Odyss.* Λ', 158. 2) *si non*. Matth. VI, 15. ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε si vero non remiseritis. 3) *particula adversativa*, *sed*, *ast*, *vero*. Matth. XII, 4. εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις sed sacerdotibus tantum. Luc. VI, 4. Galat. II, 16.

Ἐ Ά Ν-

'ΕΑ΄ΝΠΕΡ, *si*, *siquidem*, ex ἐὰν, et particula enclitica περ. Hebr. III, 6. 14. VI, 13.

'ΕΑΥΤΟΥ͂, ῆς, ȣ̃, contracte ΑΥ̓ΤΟΥ͂, ῆς. ȣ̃, *sui ipsius*. Nominativo caret. Solet hoc pronomen reciprocum ad omnes adhiberi personas, et non tertiae tantum, sed etiam primae et secundae personae significationem induere, praecipue in numero plurali, prout contextus et persona additi verbi facile docet. Sic tertiam personam indigitat Matth. XXIII, 12. ὅστις ὑψώσει ἑαυτὸν qui autem se ipsum exaltaverit. Marc. II, 8. ὅτι ȣ̔́τω διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς. Primae personae significationem induit Rom. VIII, 23. ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν. 1 Ioh. I, 8. ἑαυτȣ̀ς πλανῶμεν nosmet ipsos fallimus. 1 Cor. XI, 31. *Aelian. V. H.* I, 32. *Epictet. Enchirid.* 10. In secunda persona pro σεαυτὸς adhibetur Act. XIII, 46. Matth. III, 9. μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς ne cogitetis. ibid. XXIII, 31. ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς. Rom. XIII, 9. ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σȣ, ὡς ἑαυτόν, Marc. XII, 33. *Aelian. V. H.* I, 34. Plura huius rei exempla invenies apud *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* I, 21. XII, 1. et *Fischer. Anim.* ad *Welleri Grammat.* p. 171 sq. 2) ἑαυτοὶ pro ἀλλήλων *invicem*, *mutuo*, *inter sese*, *alter alterum*. 1 Thess. V, 13. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς concordiae mutuae studete. Iud. v. 20. ἐποικοδομȣ̃ντες ἑαυτȣ̀ς aedificantes vos invicem. *Hesych.* ἑαυτάς· ἀλλήλας. *Sophocl. Antig.* v. 153. καθ' αὑτῶν. *Schol.* ἀντὶ τȣ̃ κατ' ἀλλήλων. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* I, 21. et *Reitz.* ad *Lucian.* T. II. p. 98. 3) γίνεσθαι ἐν ἑαυτῷ *ad se redire*, *sui compotem fieri*, *se colligere*, i. q. ἑαυτȣ̃ γίνεσθαι apud *Ioseph. A. I.* VI, 8. fin. Act. XII, 11. Petrus γενόμενος ἐν ἑαυτῷ cum Petrus (qui antea obstupuerat) ad se ipsum rediisset. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* VI, 1. p. 510. ed. Lips. 4) ἔρχεσθαι εἰς ἑαυτὸν proprie de *iis* usurpatur, *qui, animi deliquium passi, ad se redeunt, ad actiones suas attendunt et rerum exinde se iterum fiunt conscii*, et opponitur formulis ȣ̓ παρ' ἑαυτῷ εἶναι, ἐκτὸς ἑαυτȣ̃ εἶναι; deinde vero latius patet et omnino significat: *secum habitare incipere*, *resipiscere*, *ad bonam frugem redire*. Sic legitur in N. T. Luc. XV, 17. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθών. Conf. de hac formula differentem *Schwarzium* in *Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 388. 5) πρὸς ἑαυτὸν *in domum suam*; παρ' ἑαυτῷ *in domo sua*. Luc. XXIV, 12. καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν et rediit in domum suam. Vid. *Kypke* ad h. l. Ioh. XX, 10. ἀπῆλθον ȣ̓̃ν πάλιν πρὸς ἑαυτȣ̀ς reversi deinde sunt domum discipuli. Vid. *Elsner.* ad h. l. et Prov. XV, 27. ubi τῷ בְּנַפְשׁוֹ in versione Alex. ἑαυτὸν respondet. Adde Genes. XLIII, 31. 1 Sam. XXVI, 12. *Iosephus A. I.* X, 10. 3. ὑποχωρήσας πρὸς ἑαυτόν. Ita quoque *ad sese redire* legitur apud *Plautum* in *Menaechm.* V, 2. 11. observante *Heumanno* in *Poecile* T. I. L. I. p.

I. p. 86. — 1 Cor. XVI, 2. παρ' ἑαυτῷ τιθέτω in domo sua aliquid seponat; ubi est i. q. οἴκαδε, quae ut synonyma iunguntur apud *Ioseph. A. I.* IX, 4. 4. Huc etiam referrem locum Lucae XXIV, 12. ubi πρὸς ἑαυτὸν ad ἀπῆλθε, non ad θαυμάζων referendum est. 6) πρὸς ἑαυτὸν *seorsim, ab aliis separatim.* Luc. XVIII, 11. ςαθεὶς πρὸς ἑαυτὸν stans remotus ab aliis. Conf. vers. syr. h. l. 7) καθ' ἑαυτὸν *solus seorsum, ab aliis separatim,* καθ' ἑαυτὴν *sola.* Iac. II, 17. νεκρά ἐςι καθ' ἑαυτὴν mortua est, si sola spectetur; ubi tamen plerique interpretes pleonastice positum iudicant. Act. XXVIII, 16. μένειν καθ' ἑαυτὸν ut separatus a reliquis captivis maneret. In vers. Alex. respondet haec formula hebr. לְבַד Gen. XXX, 40. XLIII, 31. Zach. XII, 12. Cf. *Schol.* ad *Homer. Iliad.* α', 271. *Aeschyl. Prometh.* v. 889. Sic *secum Virgil. Georg.* I, 389. 8) ἀφ' ἑαυτῦ *sponte, proprio impulsu, propria auctoritate.* Ioh. VII, 18. ὁ ἀφ' ἑαυτῦ λαλῶν qui sua inventa tradit, sua cogitata profert. ibid. XI, 51. τῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτῦ ὐκ εἶπεν hoc vero non sine omine quodam dixit. ibid. V, 19. ὐ δύναθαι ποιεῖν ἀφ' ἑαυτῦ ὐδὲν nihil facere posse propria auctoritate. — ἀφ' ἑαυτῶν ex sua ipsius facultate, suis viribus 2 Cor. III, 5. i. q. ἐξ ἑαυτῶν ibid. et παρ' ἑαυτῶν apud *Ioseph. A. I.* IV, 6. 5. — ἀφ' ἑαυτῦ *suo exemplo.* Luc. XII, 57. ἀφ' ἑαυτῶν exemplum petentes ab eo, quod inter vos vulgo fieri solet. 2 Cor. X, 7. ἀφ' ἑαυτῦ ita, ut se ipsum in exemplum adhibeat. Cf. *Markland.* ad *Lysiae Orat.* XXXI. p. 603. 9) haud raro omittitur, v. c. Marc. IV, 29. post παραδῷ, et 37. post ἐπέβαλλεν. Conf. *Fesselii Adverss.* SS. I, c. 15.

Ἐ'ΑΩ, ῶ, fut. ἐάσω, 1) *sino, permitto.* Matth. XXIV, 43. καὶ ὐκ ἂν εἴασε διορυγῆναι nec domum perfodi passurus esset. Luc. V, 41. ὐκ εἴα λαλεῖν non permisit divulgare. Act. XIV, 16. 1 Cor. X, 13. ὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι. 2) *missum facio, dimitto, desisto ab aliquo.* Act. V, 38. ἐάσατε αὐτὺς eosque missos faciatis. Iob. VII, 18. ἕως τίνος ὐκ ἐᾷς με; Exod. XXXII, 9. Iudd. XI, 37. 2 Macc. VI, 13. Cf. *Abresch. Lect. Aristaen.* p. 268. 3) *demitto.* Act. XXVII, 40. εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, sc. ἀγκύρας, ancoras in mare demiserunt. 4) *acquiesco in re, nihil ultra tendo,* nostrum: *es bey etwas bewenden lassen.* In hac rariori notione legitur Luc. XXII, 51. ubi ἐᾶτε ἕως τύτυ sunt verba impedientis: nolite ultra progredi, nolite vim facere.

Ἑ'ΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *septuaginta,* ab ἕβδομος *septimus.* Act. VII, 14. XXIII, 23. Κατ' ἐξοχὴν vero οἱ ἑβδομήκοντα *septuaginta illi discipuli* dicuntur, *quos Iesus praeter apostolos designaverat, ut per omnes Iudaeae provincias religionem traderent christianam.* Luc. X, 1. 17.

ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑΕΞ, *septuaginta sex.* Componitur ex ἓξ *sex.* et ἑβδομήκοντα *septuaginta.* Legitur semel in N. T. Act. XXVII, 37.

ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑΚΙΣ, *septuagies.* Matth. XVIII, 22. ὐ λέγω σοὶ ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ non septies, sed septuagies septies usque remittendum et condonandum esse aliis praecipio, h. e. non saepe tantum, sed quam saepissime et semper. Latet in verbis Christi *synecdoche,* qua species numeri certa ponitur pro multitudine indeterminata. Similis locus est Genes. IV, 24.

ΕΒΔΟΜΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *septimus.* Est numerale ordinale, ab ἑπτὰ *septem.* Ioh. IV, 52. Iud. v. 14: ἕβδομος ἀπὸ ἀδὰμ ab Adamo septimus. Apoc. VIII, 1. X, 7. XI, 15. XVI, 17. XXI, 20. Ἡ ἑβδόμης scil. ἡμέρα, *sabbatum,* Hebr. IV, 4. *Philo* in libro περὶ τῆς ἑβδόμης καὶ τῶν ἑορτῶν p. 1174. δευτέρα ἑορτὴ ἡ ἐξ ἡμερῶν ἑβδόμη. Σάββατον αὐτὴν Ἑβραῖοι πατρίῳ γλώττῃ καλῦσιν.

ΕΒΕΡ, ὁ, *Heber* vel *Eber,* nomen proprium ἄκλιτον, filii Salah, abnepotis Semi, a quo עִבְרִים *Hebraei.* Genes. X, 21. 24. Luc. III, 35.

ΕΒΡΑΪΚΟΣ, ῦ, ὁ, *hebraicus.* Semel in N. T. legitur Luc. XXIII, 38. γράμμασιν ἑβραϊκοῖς litteris hebraicis.

ΕΒΡΑΙΟΣ, υ, ὁ, etiam ΕΒΡΑΪΟΣ, αία, αῖον, *Hebraeus, ex familia Heberi oriundus,* ab ἑβέρ. Hebraice עִבְרִי Deut. XV, 12. Primus hoc nomine appellatus est *Abrahamus* Gen. XIV, 13. deinde *Abrahami posteri,* (qui tamen saepius *Israelitae* dicti, ab Israele,) ut distinguerentur ab Aegyptiis et aliis gentibus profanis. Cf. *Schmid. Obss. Hist. Critt.* in *Epist. ad Hebraeos Proleg.* c. 1. Interdum tamen Hebraei ab Israelitis et Iudaeis distinguuntur in N. T. libris, v. c. 2 Cor. XI, 22. Phil. III, 5. ex quo colligi recte posse iudicavit *Carpzovius* in *Prolegg. ad Exercitt. Philonn. in Ep. ad Hebr.* p. 3 sq. Hebraeorum nomen religionem magis designasse, Iudaeorum vero et Israelitarum generis magis ac gentis fuisse. In loco Act. VI, 1. Hebraei ab Hellenistis distinguuntur, ita, ut per ἑβραίυς Iudaei intellegendi sint, qui, adhuc lingua hebraica et codice hebraico V. T. utentes, omnes leges iudaicas et ritus religiose observabant et in Palaestina sedem suam habebant. Dicuntur etiam in N. T. v. c. in inscriptione epistolae Pauli ad Hebraeos ἑβραῖοι omnes de Iudaeis Christiani, sive nati et ipso genere Iudaei essent, sive proselyti. Conf. *Euseb. H. E.* III, 4. De Hebraeis, ad quos Paulus eam, quae in N. T. exstat, dedit Epistolam, docta Diss. *I. C. Harenbergii* reperitur in *Novis Miscell. Lips.* Vol. IV. p. 1. In N. T. ter tantum legitur. Act. VI, 1. 2 Cor. XI, 22.

22. Phil. III, 5. *ἑβραῖος ἐξ ἑβραίων* qui utroque parente Hebraeo prognatus est. Sic apud *Lysiam Orat.* XII, p. 215. de Agorato *δοῦλος ἐξ δούλων* qui utroque parente servo natus est. Conf. *Elsner. Obss. in N. T.* T. II. p. 251.

ἙΒΡΑΪ́Σ, *ΐδος, ἡ, hebraea.* Act. XXI, 40. *τῇ ἑβραΐδι διαλέκτῳ* lingua hebraea, h. e. dialecto syro-chaldaica, quae Hebraeis Christi tempore usitata erat. Nam post captivitatis babylonicae tempora obtinuit apud Iudaeos lingua syro-chaldaica, ita, ut vernacula esset, lingua hebraea vero in sacris et eruditi tantum uterentur, ut vel ex vocibus syro-chaldaicis, in N. T. obviis, luculenter apparet. Cf. *Lightfoot. Hor. Hebr. et Talmud.* in Ioh. V, 2. Act. XXII, 2. XXVI, 14.

ἙΒΡΑΪΣΤΊ. Adverbium, *hebraice, lingua syro-chaldaica.* Ioh. V, 2. XIX, 13. 17. 20. Apoc. IX, 11. XVI, 16. *Prolog. Sirac. ἑβραϊστὶ λεγόμενα.*

ἘΓΓΊΖΩ, fut. *ίσω*, 1) proprie est verbum activum, et *adducere, appropinquare facere* notat, v. c. Genes. XLVIII, 10. *καὶ ἤγγισεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν*, coll. v. 9. sed in N. T. libris aeque ac in Script. gr. ut *βαδίζειν, ἐλπίζειν* fere semper, ut neutrum seu medium usurpatur, et *appropinquare, accedere, advenire* notat. Habet post se dativum, vel cum *εἰς* et *ἐπὶ* construitur. Matth. XXI, 1. *ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα.* Luc. XIX, 29. XXIV, 28. Act. IX, 3. XXII, 6. *ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ.* Non semper tamen motum ad locum, sed distantiam tantum notat. 2) de tempore usurpatum mox *instare, imminere*, mox *adesse, praesentem esse* significat. Matth. III, 2. *ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν* instant enim tempora Messiae. ibid. XXVI, 45. *ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα* iam instat tempus. Luc. XXII, 1. instabat autem festum paschatos. Rom. XIII, 12. Hebr. X, 25. Matth. XXI, 34. Luc. X, 9. 11. Marc. I, 15. Eodem modo קָרַב usurpatur Devt. XXX, 14. *ἠγγίκασιν αἱ ἡμέραι τοῦ θανάτου σου.* Thren. IV, 18. 3) *proximus sum.* Philipp. II, 30. *μέχρι θανάτου ἤγγισε* morti proximus fuit. Ps. LXXXVII, 5. *ἡ ζωὴ τῷ ᾅδῃ ἤγγισε.* Iob. XXXIII, 22. *ἤγγισε δὲ εἰς θάνατον ἡ ψυχή.* 4) Formula *ἐγγίζειν τῷ θεῷ* in V. T. libris de *iis* usurpata legitur, *qui templum adibant cultus publici causa.* Matth. XV, 8. (ubi *Syrus* verba textus graeci *ἐγγίζει μοι* interpretatus est ܗܘ ܡܝܩܪ ܠܝ *honorat me*, h. e. cultum mihi praestat.) Ies. XXIX, 13. maxime autem de *sacerdotibus, qui sacrificia Deo offerebant.* Exod. XIX, 22. Ezech. XLII, 13. sed in N. T. libris partim simpliciter *Deum colere*, (v. c. Iacob. IV, 8. *ἐγγίσατε τῷ θεῷ* colite Deum pia et sancta mente) partim *adire Deum precibus* *eius-*

eiusque opem et auxilium implorare, et optima quaevis ab eo sperare significat, v. c. Hebr. VII, 19. δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ qua spe freti optima quaevis a Deo speramus. Conf. infra sub προσέρχεσθαι. 5) Deus dicitur ἐγγίζειν ἀνθρώποις, *quando hominibus favet eosque beneficiis ornat.* Iacob. IV, 8. καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν et eum vobis propitium habebitis. Ps. CXLV, 18. 19. Simili ratione *occurrere* apud *Ciceronem* legitur de *Nat. Deor.* I, c. 14.

'ΕΓΓΡΑ'ΦΩ, fut. άψω, *inscribo aliquid atramento vel alio modo membranae, chartae, tabulis lapideis* etc. 2 Cor. III, 3. ἐγγεγραμμένη ὐ μέλανι, ὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις epistola non atramento inscripta tabulis lapideis. Formula ἐγγράφειν ἐν ταῖς καρδίαις et ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις, quae ibidem legitur v. 2 et 3. significat: *alte infigere, aliquid firmiter imprimere animo et memoriae mandare;* ὑμεῖς ἐστε ἐπιστολὴ ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν vestrum semper recordor gratamque memoriam nunquam depono. Vid. *Krebsii Obss. Flav.* p. 296. qui similia loca e *Iosepho A. I.* IV, 8. 12. et contra Apion. L. II, §. 18. adduxit.

"ΕΓΓΥΟΣ, ε, ὁ, ἡ, pro quo apud Graecos interdum etiam ἐγγυητὴς et ἐξέγγυος (v. c. *Thucyd.* III, 46. et ibi *Wass.*) ponitur, vox generalis est, quae *sponsores, vades, praedes et fideiussores* complectitur, et *omnem cuiuscunque rei pro altero sponsorem et fideiussorem* significat, ab ἐγγύη *sponsio, fideiussio,* ἡ περί τινος ἀναδοχὴ, interprete *Phavorino. Gloss. Vett. Vades:* ἀνάδοχοι, ἔγγυοι. *Praedes:* ἀνάδοχοι, ἔγγυοι. *Hesych.* ἔγγυος· ἀνάδοχος. *Alberti Gloss. N. T.* p. 175. ἀντιφωνητής. In N. T. semel, sed sensu metaphorico, legitur Hebr. VII, 22. ubi Christus dicitur fuisse κρείττονος διαθήκης ἔγγυος melioris foederis sponsor, quam mosaicum fuit, h. e. *auctor longe praestantioris doctrinae mosaica.* Vberius de hac voce exposuit *Salmasius* in libro de *Modo Vsurarum.*

'ΕΓΓΥ'Σ, poet. ἐγγύθεν, *prope, cominus.* Adverbium, quod post se genitivum regit, interdum vero absolute ponitur et 1) de *loco* et *situ* usurpatur. Luc. XIX, 11. διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλὴμ quod iam prope Hierosolymam esset. Ioh. III, 23. ἐγγὺς τῦ Σαλεὶμ prope Salimum. ibid. VI, 19. XI, 18. 2) de *tempore.* Matth. XXIV, 32. ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος instare aestatem. ib. v. 33. XXVI, 18. ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς ἐγγύς ἐστιν. Ioh. II, 13. καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα instabat autem festum paschatos. 3) de *eo, quod in promtu est.* Rom. X, 8. ἐγγύς σε τὸ ῥῆμά ἐστιν propinqua tibi haec doctrina est, h. e. ut statim additur: ἐστιν ἐν τῷ στόματί σε καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σε obversatur animo tuo et menti. Ita קָרוֹב Devt. XXX, 14. 4) de *eo, qui adest alteri auxilio suo.* Philipp. IV, 5. ὁ κύριος ἐγγὺς, h. e. Deus semper vobis

vobis aderit auxilio suo, nam ad v. 6. haec verba pertinent, coll. Ps. XXXIII, 18. CXLV, 18. 5) de *statu et conditione alicuius rei aut hominis*. Sic v. c. Ephes. II, 13. ὁ ἐγγὺς dicitur *civitati et reipublicae iudaicae adscriptus*, et verba ἐγγὺς ἐγενήθητε hunc sensum habent: ex quo Christiani estis, accessistis ad civitatem iudaicam, pertinetis ad verum Dei populum; ubi vid. *Wetsten.* et *Schoettgenium.* ibid. v. 17. οἱ ἐγγύς, *Iudaei*, opponuntur τοῖς μακρὰν, *gentilibus*. Hebr. VI, 8. ager κατάρας ἐγγὺς vocatur; de quo loco vide sub κατάρα. Hebr. VIII, 13. ἐγγὺς ἀφανισμοῦ mox evanescens, mox periturus. *Aristides in Rom.* p. 212. καὶ κατάρας ἐγγύς. *Galen.* de *Symptom. Morb.* IV. ἐγγὺς ἀπωλείας. Alia loca dedit *Wakefield* in *Silva Critica* P. III. p. 161 sq. — Interdum etiam consanguinitatis et amicitiae propinquitatem exprimit apud Graecos, v. c. *Eurip. Heraclid.* v. 37.

ἘΓΓΎΤΕΡΟΣ, α, ον, *propior*. Comparativus ab ἐγγὺς, pro quo etiam ἐγγίων legitur in vers. Alex. Ruth. III, 12. Superlativus ἐγγύτατος. Hinc ἐγγύτερον *propius* adverbialiter, quod semel legitur in N. T. Rom. XIII, 11. ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία nunc enim propius nobis adest felicitas christiana.

ἘΓΕΊΡΩ, fut. ερῶ, 1) *erigo, surgere facio et iubeo*, v. c. sedentem aut in terram prolapsum, aut in lecto decumbentem; et ἐγείρομαι *erigo me, surgo*. Matth. XVII, 7. ἐγέρθητε erigite vos, coll. v. 6. ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν. Marc. X, 49. XIV, 42. Act. III, 6. IX, 8. ἠγέρθη ἀπὸ τῆς γῆς. ibid. X, 26. ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρε, λέγων ἀνάστηθι. Matth. VIII, 15. IX, 5. 2) *excito, expergefacio a somno*. Ἐγείρομαι *evigilo, expergiscor*. Matth. VIII, 25. ἤγειραν αὐτὸν excitarunt eum. Act. XII, 7. coll. v. 6. Matth. II, 13. ἐγερθεὶς somno excusso, παράλαβε τὸ παιδίον. Marc. IV, 27. καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται. Prov. VI, 9. *Aristoph. Plut.* v. 140. Interdum additur ἐξ ὕπνου. *Homer. Iliad.* β, 41. Conf. *Abresch. Lectt. Aristaenet.* p. 148 et 339. *Ammonius*: ἠγέρθη μὲν λεκτέον ἀπὸ ὕπνου, ἀνέστη δὲ ἀπὸ κλίνης. Hinc 3) ἐγείρομαι metaphorice: *renuntio vitiositati, depono vitam scelestam*, quae saepe cum somno graviore in Scriptura sacra comparatur, et est vera mortis imago. Cf. *Glassii Philol. Sacra* p. 1174. ed. *Dathii*. Rom. XIII, 11. ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι renuntiandi pristinae perversitati. Ephes. V, 14. ἔγειραι ὁ καθεύδων virtuti iam studere incipe, impie; ubi tironum causa observandum, ἔγειραι imperativum aor. 1. medii habere significationem reciprocam, *excita te ipsum*. 4) *extraho*, i. q. ἀνασπάω. Matth. XII, 11. οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; eum non extrahat? coll. Luc. XIV, 5. καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν; 5) *reaedifico, restauro, denuo exstruo*. Ioh. II, 20. καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; et tu tribus diebus restitues hoc templum? Etiam apud Graecos ἐγείρειν et apud

apud Latinos *excitare* pro *aedificare*, *exstruere* ponitur, v. c. *Herodian.* VIII, 2. 12. *Aelian. Hist. Anim.* XI, 10. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 849. Adde 3 Esdr. V, 62. ἔγερσις τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ. 6) *nasci, oriri iubeo, procreo, surgere, prodire facio, excito.* Matth. III, 9. ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ sobolem conciliare Abrahamo, hebr. זרע הקים Genes. XXXVIII, 8. Luc. III, 8. coll. Matth. XXII, 24. Luc. I, 69. καὶ ἤγειρε κέρας σωτηρίας et nasci iussit potentissimum servatorem. Act. XIII, 22. καὶ ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβὶδ εἰς βασιλέα dedit ipsis Davidem regem. ibid. v. 23. Ἐγείρομαι *nascor, orior, exorior, existo, prodeo.* Matth. XI, 11. οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν nunquam inter homines extitit Iohanne baptista vates excellentior. ibid. XXIV, 11. πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται surgent multi falsi doctores. ibid. v. 24. Luc. VII, 16. insignis inter nos exortus est propheta. Ioh. VII, 52. 7) *sano, ex morbo erigo.* Iac. V, 15. καὶ ἐγερεῖ τὸν κάμνοντα ὁ κύριος et sanitatem corporis ei restituet Deus, i. q. σώσει in antecedd. Nec tamen repugnarem, si quis τῷ ἐγείρειν h. l. notionem *erigendi animum* subiicere mallet, ut sit i. q. ἐπιθαρσύνειν, in qua notione apud *Aelian. V. H.* II, 1. reperitur. Marc. I, 31. καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν et accedens eam sanavit, i. q. ἰᾶτο αὐτὴν, ut recte interpretatus est *Theophylactus.* ibid. IX, 27. Eodem modo etiam ἀνίστημι usurpatur apud *Hippocratem* T. I. p. 7. ed. *Foesii*, et *Thucyd.* II, 49. ubi *Schol.* ἀναστάντας· ὑγιάναντας. 8) *periculis eripio.* 2 Cor. IV, 14. καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν et nos liberaturum esse e tot et tantis periculis una vobiscum, si vobis similia acciderint, coll. c. I. 9. 10. 9) *ex mortuis excito, in vitam revoco*, i. q. ἀνεγείρω apud *Apollodor.* III, 10. 3. Matth. X, 8. Ioh. V, 21. Act. V, 30. 1 Cor. XV, 42. 43. 44. 10) ἐγείρομαι, seq. ἐπὶ, *insurgo contra aliquem, hostiliter invado.* Matth. XXIV, 7. ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος insurget gens in gentem. Marc. XIII, 8. Eodem modo ἐπεγείρεσθαι in vers. Alex. Ies. XIX, 2. usurpatur. 11) interdum πλεονάζει, v. c. Matth. VIII, 26. IX, 6. 7. 19. Luc. XIII, 25. in quo tamen posteriori loco commode, praeeunte Vulgato interprete, per *intrare* reddi potest.

Ἔγερσις, εως, ἡ. Iis annumerandum est vocibus, quae et active et passive significant, et quarum exempla inter alia attulerunt *Clericus Art. Crit.* T. I. p. 389 seq. et *Abresch. Lectt. Aristaenet.* p. 234. Igitur est 1) *excitatio, erectio, surrectio, exstructio.* Ps. CXXXIX, 2. σὺ ἔγνως τὴν καθέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου. 3 Esdr. V, 83. ἐπὶ τῇ ἐγέρσει τοῦ οἴκου. *Polyb.* IX, 14. 4. 2) *resurrectio, reditus in vitam.* Sic semel legitur in N. T. Matth. XXVII, 53. μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ post resurrectionem Christi. Alii vertunt: post resurrectionem eius, h. e. ab ipso factam, q. d. postquam Iesus ea resuscitaverat divina sua

ſua virtute: quemadmodum apud *Ovidius Faſt.* VI, 737. iniuria Theſei eſt iniuria a Theſeo illata.

ἘΓΚΆΘΕΤΟΣ, ȣ, ὁ, ἡ, 1) proprie *is* dicitur, *qui ſubſidet in loco aliquo et inſidias facit alteri*, qui Graecis etiam ἐγκαθήμενος dicitur, v. c. *Polyb.* V, 70. Sic Iob. XXXI, 9. ἐγκάθετος ἐπὶ θύραις γυναικὸς ἑτέρας. *Heſych.* ἐγκάθετος· ἐνεδρεύων, ἐπιτηρῶν, ἐντόπιος. *Cyrillus Lex. MS. Brem.* apud *Albert.* ad *Heſych.* T. I. p. 1542. ἔφεδρος· ἐγκάθετος, ἐπικαθήμενος, κατάσκοπος. *Lex. MS. Bibl. Coiſl.* p. 471. ἐγκάθετος· δόλιος, κατάσκοπος. Vid. *Spicil. meum II. Lexici Bieliani* p. 49. Alii vero non ex ἐν et κάθημαι *ſedeo*, ſed ex ἐν et καθίημι *demitto, immitto* derivandum eſſe putant, ut proprie ἐγκάθετος dicatur, *qui eſca et reti piſces capit et fallit*, nam κάθετος etiam *lineam piſcatoriam et rete* notat, *quod in aquam demittitur*. Quocunque vero modo derivetur, nam aeque commode etiam ab ἐγκατατίθημι *depono, condo*, deducere aliquis poſſet, tamen ex multis veterum locis aeque ac allatis Lexicographorum vett. interpretationibus ſatis conſtat, ἐγκάθετον 2) in univerſum *omnem, qui inſidias alteri ſtruit quocunque modo*, dici, et ſpeciatim: *qui ſubornatus eſt ab aliis, ut clam ſubrepat ad auſcultandos et explorandos alios et tentandum aliquid, quo aliis noceat*, et aeque late patere ac vocem ἐγκαθίημι, quae *in inſidiis collocare, ad inſidias aliis faciendas ſubornare* ſignificat. Sic ſemel in N. T. legitur Luc. XX, 20. ἀπέστειλαν ἐγκαθέτȣς miſerunt ſubornatos inſidiatores, ut ex ſermonibus Ieſu aliquid elicerent, quo ei nocere poſſent, quaſi ἐγκαθίζοντας ὡς ἔνεδρον τῷ ϛόματι ἀυτȣ̃, ut verbis Siraci VIII, 14. utar. Ioh. XIX, 11. ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι. *Ioſeph.* de B. I. VI, 5. 2. *Aeſchin. Socr.* Dial. III, 12. *Polyb.* XIII, 5. 1. Adverbium ἐγκαθέτως *ſubdole et inſidioſe*, legitur apud *Diod. Sic.* XVI, 68. Confer *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 792.

ἘΓΚΑΊΝΙΑ, ίων, τὰ, 1) *feſtum quodcunque in memoriam alicuius rei initiatae, renovatae vel repurgatae inſtitutum*, ex ἐν et καινὸς *novus*. *Suid.* ἐγκαίνια· ἑορτὴ, καθ' ἣν ἐκαινȣργήθη τι. In verſ. Alex. hebr. חֲנֻכָּה reſpondet, quae *initiationem ſeu dedicationem, ſolenni conſecratione peractam*, ſignificat, Eſra VI, 17. Nehem. XII, 27. pro qua voce hebraica in eadem verſione etiam ἐγκαινισμὸς, Num. VII, 10. 11. et ἐγκαίνωσις, ibid. v. 88. invenitur. 2) ſpeciatim in N. T. ſic dicitur *feſtum annuum octo dierum, incidens in diem* 25. *menſis Ciſlev* (noſtro *Decembri* reſpondentis) *inſtitutum à Iuda Maccabaeo* (1 Macc. IV, 52. 58. 59. 2 Macc. X, 6. 7. 8.) *in memoriam templi Hieroſolymitani, a ſordibus Antiochi Epiphanis repurgati, qui templum per tres annos profanaverat, ita, ut in aris, Iehovae exſtructis, deaſtris ſacrificaret, quod, teſte Ioſepho* (A. I. XII, 7. 7. ad quem locum vide obſerv. *Relandi*), Φῶτα *appellabatur*,

tur, quia per totos hos octo dies lucernae in domibus accendebantur. Conf. *Ottii* Spicilegium ex *Iosepho* p. 211. In N. T. semel commemoratur Ioh. X, 22. ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις καὶ χειμὼν ἦν, ubi tamen nonnulli festum intellegunt, quod Iudaei quotannis celebrabant in memoriam templi, a Sorobabele reaedificati et ab Herode reparati, quod in tertium mensis *Adar* incidebat, qui respondet nostro *Martio*.

Ἐγκαινίζω, fut. ίσω, 1) proprie: *renovo rem, vetustate detritam,* aut *aliunde corruptam.* 2) *initio, inauguro, dedico, consecro,* et inprimis de initiatione novae domus, seu templi exstructi usurpatur, quo in sensu apud Alex. hebr. חָנַךְ respondet Devt. XX, 5. 1 Regg. VIII, 63. 2 Chron. VII, 5. Hinc lux affunditur loco Hebr. X, 20. ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν quam viam vobis initiavit, h. e. primus eam ingressus est. Iam, quia id, quod solemni ritu initiatur et certo usui dicatur, valorem, fidem et auctoritatem accipit, factum est, ut ἐγκαινίζειν 3) etiam significaret, *ratum facere, sancire, stabilire et confirmare.* Sic in N. T. legitur Hebr. IX, 18. ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη (scil. διαθήκη, coll. v. 16 et 17.) χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται ideo nec prius foedus sine sanguine, seu morte animalium, sanciri et ratum fieri poterat. *Chrysost.* βεβαία γέγονεν, ἐκυρώθη. *Syrus:* ܐܫܬܪܪ *confirmatum fuit.*

Ἐγκαλέω, ῶ, fut. ήσω. Verbum iudiciale, *in ius voco, accuso aliquem criminis coram iudice, causam infero, crimen intento,* i. q. κατηγορέω. Conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 147. *Etym. M.* ἐγκαλῶ· ἔγκλησιν εἰσάγω καὶ καταδίκην. *Hesych.* ἐγκαλεῖν· αἰτιᾶσθαι, προκαλεῖσθαι. In hac vero notione apud Graecos fere semper cum genitivo, praemissa praepositione περὶ et κατὰ, rarius cum dativo construitur, ut docuit *Stoeberus* ad *Thom. M.* p. 262. Act. XIX, 38. ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις causam inter se disceptent. ibid. v. 40. XXIII, 28. 29. XXVI, 2. 7. Rom. VIII, 33. *Polyb.* III, 15, 7. IV, 47, 1. *Xenoph. Cyrop.* I, 2, 7.

Ἐγκαταλείπω, fut. είψω, 1) proprie: *celerius curro et alium a tergo relinquo,* unde ἐγκαταλείπεσθαι speciatim de iis usurpatur, *qui sunt in stadio relicti et cursu superati.* *Herodot.* VIII, c. 59. οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται, ubi vid. *Wessel.* et *Valkenar.* 2 Cor. IV, 9. διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι persequuntur nos, non tamen cursu superamur. 2) *derelinquo, desero.* Act. II, 27. οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾅδου non derelinques animam meam in inferno. 2 Tim. IV, 10. Δημᾶς με ἐγκατέλιπεν. Hebr. X, 25. *Polyb.* IV, c. 15. et *Excerpt.* p. 1438. *Demosthen. c. Theocrin.* p. 507. 3) *reservo, reliquum et superstitem facio.* Rom. IX, 29. εἰ μὴ κύριος ἐγκατέ-

κατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα nisi Iehova parvum ex insigni multitudine numerum piorum conservasset, coll. Ies. I, 9. 4) *desero aliquem in ipso discrimine, destituo auxilio, non iuvo.* Matth. XXVII, 46. ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; quare me deseruisti? coll. Ps. XXII, 2. Marc. XV, 34. 2 Tim. IV, 16. Hebr. XIII, 5. Eodem modo עָזַב, cui in vers. Alex. haec vox respondet, usurpatum legitur Genes. XXVIII, 15. Devt. XXXI, 6. 8. Caeterum legi merentur, quae de variis verbi ἐγκαταλείπειν notionibus congessit *Irmisch.* Exc. ad *Herodian.* I, 4. 18. Vol. I, Opp. p. 859.

ἘΓΚΑΤΟΙΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *habito, inhabito, incola sum*, ex ἐν et κατοικέω *habito*. Semel legitur in N. T. 2 Pet. II, 8. ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς.

ἘΓΚΕΝΤΡΊΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *pugno, stimulo*, et de equis usurpatur, *per calcaria stimulandis*, unde ipse stimulus s. calcar ἐγκέντριον dicitur, teste *Hesychio* (ἐγκεντρίοις οἱ ἵπποι κεντρίζονται) et κέντρον, de quo infra dicendum erit. 2) *resectum surculum*, seu *taleam pungendo insero et demitto in stirpem alius arboris*, quia arborem parumper incidi oportet, ut talea per istam rimam inseri queat. *Phavorin.* ἐγκεντρίζειν ἐστὶ τὸ ἐγκεντεῖν καὶ ἐμβάλλειν φυτῷ τινι κλαδίσκον ἑτέρου φυτοῦ. Conf. *Geopon.* X, 76. *M. Antonin.* de se ipso XI, 7. *Theophrast.* Hist. Plant. II, 3. Hinc metaphorice 3) *recipio aliquem in societatem aliquam*, similitudine ab arboribus desumta. Et sic legitur speciatim de receptione gentilium in coetum verorum Dei cultorum Rom. XI, 17. 19. 23. 24. Saepius non legitur in N. T.

ἜΓΚΛΗΜΑ, ατος, τὸ, *crimen, cuius aliquis accusatur, criminatio. accusatio*, ab ἐγκαλέω *accuso*. Bis legitur in N. T. Act. XXIII, 29. μηδὲν ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα cum tamen nihil commiserit vinculis aut morte dignum. ibid. XXV, 16. τόπον ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος locum sui defendendi contra criminationem obtinuerit. *Thucyd.* I, 26. *Hesych.* ἔγκλημα· πταῖσμα, μέμψις.

ἘΓΚΟΜΒΌΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ώσομαι. Compositum est ex ἐν et κομβόομαι (quod est a κόμβος, quod proprie *nodum* significat, quo duae res diversae solent constringi ac connodari, teste *Suida*, *Phavorino* et *Eustathio* ad *Homer. Il.* κ'. p. 133.). De hac voce post *Thomam Gatakerum* in Adverss. Miscell. I, 8. 227. et *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I. p. 42. inprimis dilegenter et copiose disputavit Cel. *Fischerus* Prol. V. de Vitiis Lex. N. T. p. 18 seq. qui e locis Scriptorum et Grammaticorum veterum docuit, vocabulum κόμβωμα non minus quam ἐγκόμβωμα et ἐγκόμβωσις (*Nicet.* III, 8. p. 288.) dictum esse non modo de *nodis* et *vinculis nodosis*, sed etiam de *vestibus, quae nodis et vinculis adstringi solerent*, et maxime de

de genere quodam brevis pallii, quod reliquis vest
iniecerint et nodis connexum ex humeris depend
ἐγκομβόομαι aeque ac κομβόομαι est partim: *nodo*
vinculo connecto, partim: *induo vestem, quae nodi*
adstringitur, palliolo me orno, et generatim: *ves*
tem induo, seu *super alias induo*, nam *palliola* ill
tur in partibus ornatus muliebris a Iesaia III, 22.
interdum usurpetur de *vestitu servorum*. Vid. *Po*
IV, 18. *Hesych.* κομβώσασθαι· στολίσασθαι. κόμβ
σμα. *Alberti* Gloss. N. T. App. p. 217. ἐγκομβώσασ
σασθε, περιβάλεσθε, ἢ ἀναστείλασθε. Iam, que
omnia verba *induendi* in linguis priscis omnibus e
eos transferuntur, qui sunt ornati, praediti et inst
re et virtute, ita etiam ἐγκομβοῦσθαι metaphorice
ornare et instruere aliqua virtute, studiosum esse a
tutis, quo in sensu semel in N. T. legitur 1 Petr. V
πεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε modestiam induite, h
date, ut modestia praediti et ornati conspiciamin
Sibrandae διάκρισις ad locum 1 Pet. V, 5. in *Bibl*
VII. p. 953. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 696. Sin
voce ἐμπορποῦσθαι usus est auctor. 3 Macc. VII, 5.
ἐμπεπορπωμένοι ὠμότητα. Confer *Drusii Prov.* C
n. 17.

ἘΓΚΟΠΉ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *incisio, incisur*
πτω incido, et speciatim de *incisionibus viae* et *int*
itineris vel *cursus* usurpatur, ut vel ex loco apps
Suidas s. h. v. attulit: χωρὶς ἐγκοπῶν καὶ κλιμακτ
ἐπιβῆναι τῆς πέτρας. 2) *omne impedimentum, omn*
pagationem alicuius rei retardat et impedit. Sic le
T. 1 Cor. IX, 12. ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐ
χριστοῦ ne cursum evangelii impediamus, h. e. ne i
tum obiiciamus propagationi religionis christianae
in N. T. non legitur. *Hesych.* ἐγκοπήν· ἔνεδρον, ἐ

ἘΓΚΌΠΤΩ, fut. όψω, 1) proprie: *incido et in*
paro, v. c. ἐγκόπτειν ὁδὸν *incidere viam, facere fo*
ne hostis praecurrere possit. 2) metaphorice: *inte*
pedio, detineo, moror. Act. XXIV, 4. ἵνα μὴ ἐπὶ
ἐγκόπτω ne te diutius oratione mea morer. Ro
saepius impeditus sum. Galat. V, 7. τίς ὑμᾶς ἐνέκοψ
men et rectius, ut opinor, legitur in codicibus op
tae ἀνέκοψε, sensu eodem. *Hesych.* ἐγκόπτει,
1 Thess. II, 18. καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς Σατανᾶς. 1 Pet. II
μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν ne preces vest
cadant. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐνε
ἐνεποδιζόμην. *Phavor.* ἐνέκοψεν· ἐνεπόδιζεν.

ἘΓΚΡΑ΄ΤΕΙΑ, ας, ἡ, *temperantia, abstinentia, continentia*, quae non solum in vi cernitur, qua quis se ipsum a nimio cibo ac potu continet, sed in rationis in libidinem atque in alios non rectos impetus animi firma et moderata dominatione, ut verbis *Ciceronis* utar de Invent. II, c. 54. et graece σωφροσύνη dicitur. *Andr. Rhodius* περὶ παθῶν p. 12. τὸ δύνασθαι κατέχειν τῷ λογισμῷ τὴν ἐπιθυμίαν ὁρμῶσαν ἐπὶ τὰς φαύλας ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν. Act. XXIV, 25: ubi inprimis *moderationem, quae circa Venerem versatur*, seu *castitatem* significat, qua voce etiam *Vulgatus* usus est. Galat. V, 23. 2 Pet. I, 6. *Suid.* ἐγκράτεια· ἡ τῶν κακῶν ἀποχή. *Sext. Empir. Phys.* I, 153. Ib. 156. huic virtuti opponitur ἀκρασία. Vide *I. D. Winkleri Comm. de genuina* τῆς ἐγκρατείας *significatione* ad 2 Petr. I, 6. quae exstat in *Actis Soc. Lat. Ienens.* Vol. II. pag. 24.

ἘΓΚΡΑΤΕΥ΄ΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *ab aliqua re mihi tempero, abstineo, dominor in omnes non rectos animi impetus.* Sic v. c. de dono continentiae, seu abstinentiae ab usu alterius sexus legitur 1 Cor. VII, 9. οἱ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται si continere se non possunt, nuptias faciant. De iis, qui in certaminibus publicis certaturi abstinere iubebantur a Venere, vino et cibis delicatioribus et vitam athleticam agere, (vid. *Epictet.* Enchirid. c. 29. et *Iac. Lydii Agonist. SS.* c. 3.) reperitur 1 Cor. IX, 25. πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος, πάντα ἐγκρατεύεται caeterum omnis certaturus abstinet ab omnibus rebus, quae studio suo nocere et firmitati corporis inimicae esse possent. Conf. Interpp. ad *Aelian. V. H.* X, 2. XI, 3.

ἘΓΚΡΑΤΗ΄Σ, έος, ὁ, ἡ, 1) proprie notat *eum, qui potens est, valens et validus, et in potestate sua habet aliquid, qui compos fit alicuius rei et ea potitur.* (ex ἐν et κράτος *robur, potentia.*) Sic v. c. apud medicos vett. ἐγκρατής opponitur τῷ ἀκρατὴς *debilis, invalidus, imbecillis.* Conf. *Foesii* Oecon. Hippocrat. p. 109. *Aelian. V. H.* IV, 5. ὅτε ἐγκρατὴς ἐγένετο τῆς βασιλείας *regno potitus.* 2 Macc. X, 15. 17. Sirac. XV, 1. ἐγκρατὴς γνώσεως τοῦ νόμου. 2) *temperans, abstinens, continens, qui potestatem habet sui ipsius et suos affectus rationis ac religionis imperio subiicere novit.* Sic semel in N. T. legitur Tit. I, 8.

ἘΓΚΡΙ΄ΝΩ, fut. ῶ, *catalogo ac numero insero, accenseo aliis, annumero, socium me addo.* (ex ἐν et κρίνω *iudico, decerno.*) Opponitur τῷ ἐκκρίνειν τινὰ, h. e. *excludere aliquem coetu ac seiungere.* *Xenoph.* Cyrop. I, 2. 14. Conf. *Budaei* Commentarii Ling. Gr. p. 966. In N. T. semel legitur 2 Cor. X, 12. οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισι τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων, h. e. non possum a me impetrare, ut me nonnullis accenseam admisceamve, qui de se multa praedicare solent.

ſolent. Huius ſignificationis, apud Graecos obviae, multa exempla *Wetſtenius* ad h. l. collegit, et reliqui interpretes e *Budaei* Commentariis et *Stephani* Theſauro repetierunt. Mihi haec tantum adſpergere liceat. *Demoſthen*. c. *Leptin*. p. 489. edit. *Reiske* ἐγκρίνεσθαι εἰς τὴν γερουσίαν *in ſenatum cooptari*. *Xenoph*. Hiſt. Gr. IV, 1. 19. ἐγκρίνεσθαι εἰς τὸ στάδιον accenſeri numero eorum, qui in ſtadio currunt. Alia exempla dedit *Krebſius* in *Obſſ. Flav*. p. 310. et Ven. *Morus* in Progr. in locum Paulinum 2 Cor. X, 12—17. Lipſ. 1781. 4. Interdum tamen ἐγκρίνειν etiam notionem *praeferendi* habet, v. c. *Polyb*. IX, 2. *Cyrill*. Hieroſ. Catach. 10. πάντων ἔγκριτοι *omnium praeſtantiſſimi*. *Heſych*. ἔγκριτος· ἐκλελεγμένος. *Suid*. ἐγκρίνει· συντάττει.

'ΕΓΚΡΥ'ΠΤΩ, fut. ύψω, 1) *condo, tego, occulto*. (ex ἐν et κρύπτω *abdo*, *abſcondo*.) 2) *immiſceo*, *indo*, *depſo*, *ſubigo*. In N. T. uſurpatur de fermento, quod cum farina commiſcetur. Matth. XIII, 33. et Luc. XIII, 21. ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία quod, ſc. fermentum, commiſcuit mulier quaedam cum ſatis tribus farinae. Saepius in N. T. non legitur. In verſ. Alex. hebr. עוג *depſere* reſpondet Ezech. IV, 12. Conf. *Schultenſ*. ad Iob. XXX, 25.

'ΕΓΚΥΟΣ, ου, ἡ, *praegnans*, *gravida*, ἡ γυνὴ ἐγκεσπερμένη, παρὰ τὸ κύειν, τὸ κατὰ γαστρὸς ἔχειν, interprete auctore *Etym. M*. (ex ἐν et κύω *gravida ſum*, *in utero geſto*.) Semel in N. T. legitur Luc. II, 5. de Maria οὔσῃ ἐγκύῳ, hebr. הָרָה Ier. XXXI, 8. Sirac. XLII, 2. *Athenaeus* IX, p. 387. *Euſtath*. in Od. λ'. p. 430. 33.

'ΕΓΧΡΙ'Ω, fut. ίσω, *inungo*, *illino*, i. q. ἐπιχρίω, ex ἐν et χρίω *ungo*. In N. T. tantum legitur Apoc. III, 18. κολλύριον ἔγχρισον τοὺς ὀφθαλμούς σου collyrio inungas oculos tuos. Ier. IV, 30. ἐὰν ἐγχρίσῃ στίβῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ubi hebr. קָרַע *lacerare* reſpondet. Apud Graecos ἐγχρίειν etiam notionem *pungendi*, *aculeo feriendi* habere, praeter *Heſychium* (ἐγχρίει· τύπτει, ἐγκεντρίζει.) *Euſtathius* teſtis eſt ad *Homer*. Odyſſ. β', p. 102. Confer et *Wetſtenii N. T*. T. II. p. 763.

'ΕΓΩ', gen. ἐμοῦ et μου, per aphaereſin. *Ego*. Eſt pronomen primae perſonae, cuius genitivi ſingularis et pluralis numeri, interdum etiam dativus, more Hebraeorum poſſeſſive ſumitur, v. c. Matth. XXI, 13. οἶκός μου templum mihi exſtructum. Marc. VI, 23. τῆς βασιλείας μου. Matth. II, 6. τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ et alibi paſſim. 2) interdum pleonaſtice additur, v. c. Matth. VIII, 7. Marc. VI, 16. Act. XVII, 3. etc. 3) emphaſeos gratia additur, v. c. Matth. III, 11. 14. V, 22. 28. 32. 34. 39. 44. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ergo vero (purioris doctrinae auctor a Deo miſſus) vos doceo, ſeu, vobis edico. Matth. XIV, 27. ἐγώ εἰμι ego veſter, notus ille et ex ipſa voce agnoſcendus. Marc. XII,

XII, 6. Ioh. XIII, 19. ὅτι ἐγώ εἰμι me esse verum Messiam. Act. VII, 32. ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων. 2 Cor. X, 1. αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος. 4) in epistolis Paulinis pronomen ἐγὼ aliquando quidem aeque ac ἡμεῖς (v. c. Rom. III, 8. 2 Cor. I, 10.) ipsum apostolum notat, interdum tamen etiam alios homines, Iudaeum v. c. aut gentilem, quorum personam induit, v. c. Rom. VII, 8. 9. 10. 11 seq. 1 Cor. X, 30. Eodem modo ἡμεῖς Galat. II, 4. de omnibus Iudaeis, ad religionem christianam conversis, et Ephes. I, 4. 5. de omni Christianorum coetu explicandum est. 5) *mea persona, forma externa, habitus corporis mei.* Ioh. VII, 28. κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμὶ meam quidem personam et parentes meos nostis. 6) τί ἐμοὶ καὶ σοί; quid mihi rei et negotii tecum est? *mitte me nunc.* Matth. VIII, 29. τί ἡμῖν καὶ σοί; Marc. V, 7. Ioh. II, 4. Hebraicum מַה־לִּי וָלָךְ, Iof. XXII, 24. Iudd. XI, 12. 2 Sam. XVI, 10. Ief. IV, 3. 7) ἐγὼ est vox annuentis, affirmantis et declarantis se paratum esse et promptum ad exsequenda mandata alicuius. Matth. XXI, 30. ἐγὼ κύριε praesto sum pater. Act. IX, 10. ἰδοὺ ἐγὼ κύριε. Eodem modo apud Hebraeos הִנֵּנִי 1 Sam. III, 8. Num. XIV, 40. אֲנִי et אָנֹכִי. 2 Sam. II, 20. XX, 17. 1 Regg. XIII, 14. et ἐγὼ apud graecos quoque scriptores adhibetur, v. c. *Aristoph. Nub.* 721. 768. *Equit.* 32. *Cebet. Tabul.* p. 58.

'ΕΔΑΦΙΖΩ, fut. *ίσω, ad terram prosterno.* (ab ἔδαφος *solum.*) Ita enim cum Vulgato Int. ad Luc. XIX, 44. generalis huius vocis notio constituenda esse videtur, ut causa appareat, cur veteres hoc verbo non solum de *hominibus, qui solo alliduntur et humi sternuntur*, sed etiam de *oppidis, quae solo aequantur*, h. e. *ita destruuntur, ut ad soli planitiem redigantur*, usi fuerint. Vtriusque usus loquendi vestigia extant in loco Luc. XIX, 44. καὶ ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοὶ et te quidem (sc. Hierosolymam) solo aequabunt, cives vero tuos solo allident et interficient. Saepius non legitur in N. T. Amos IX, 14. καὶ οἰκοδομήσουσι πόλεις ἠδαφισμένας, hebr. עָרִים נְשַׁמּוֹת. Ief. III, 26. καὶ εἰς τὴν γῆν ἐδαφισθήσῃ. Hos. X, 14. μητέρα ἐπὶ τέκνοις ἠδάφισαν. Nahum. III, 10. Ps. CXXXVII, 9. *Hesych.* ἐδαφιοῦσι· προσκρούσουσι τῇ γῇ. — ἠδαφίσθησαν· εἰς ἔδαφος ἀνῃρέθησαν. *Phavor.* ἐδαφιεῖ· προσκρούσει, προσρήξει. Apud Graecos interdum etiam *pavire, complanare* notat, v. c. *Polyb.* VI, 33, 6. καὶ τὸν περὶ τὴν σκηνὴν τόπον ἠδάφισαν.

'ΕΔΑΦΟΣ, εος, τὸ, *solum, fundus. Hesych.* γῆ. In N. T. tantum legitur Act. XXII, 7. ἔπεσον εἰς τὸ ἔδαφος cecidi in solum. In vers. Alex. hebr. קַרְקַע Num. V, 17. 1 Regg. VI, 15. respondet. *Xenoph. Cyr.* VII, 5. 8.

'ΕΔΡΑΙΟΣ, αία, αῖον, 1) proprie: *sedentarius, qui sedem non facile mutat*, ab ἕδρα *sella, sedes. Xenoph. de rep. Laced.* I, 3. *Plutarch.* T. X. p. 642. ed. *Reisk.* 2) metaphorice: *constans,*

ſtans, tenax propoſiti, qui ſe non facile ab aliqua re aliorum ſermonibus aut incommodis dimoveri patitur. 2 Cor. VII, 37. ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ qui vero firmiter ſibi propoſuit. ibid. XV, 58. ἑδραῖοι γίνεσθε conſtantes manete in hac doctrina chriſtiana. Coloſſ. I, 23. ſiquidem in religione manetis firmi ac ſtabiles. Apud *Plutarch.* T. V. *Opp.* p. 214. ed. *Reiske* de militibus dicitur, qui nihil ſe moventes incurſum hoſtium excipiunt. Saepius non legitur in N. T. *Heſych.* ἑδραῖοι· στερεοί, ἀσάλευτοι. — ἑδραῖον· βάσιμον, στερεόν. *Phavorin.* ἑδραῖος· στερρὸς, ἀσάλευτος, ἀκλόνητος.

Ἑδραίωμα, τος, τὸ, 1) proprie: *baſis, fundamentum, cui aedificium innititur, ſtabilimentum, ſedes,* ab ἑδραιόω *ſtabilio, firmo.* 2) metaphorice: *doctrina primaria, graviſſimum caput, locus primarius.* In N. T. tantum extat 1 Tim. III, 16. στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας praecipuum vero et omnium conſenſu graviſſimum caput omnis religionis chriſtianae.

Ἐζεκίας, ου, ὁ. *Ezechias, Hiſkias,* nomen proprium regis Iudaici, filii Achaſi, qui hebraice חִזְקִיָּהוּ et יְחִזְקִיָּהוּ vocatur, a חִזְקִי *robur meum,* et יָהּ nomine divino. Legitur in N. T. Matth. I, 9. 10.

Ἐθελοθρησκεία, ας, ἡ, vi etymologiae et uſus loquendi partim *cultum Dei voluntarium et ſpontaneum,* aut *cultum divinum ab hominibus excogitatum et ad arbitrium humanum fictum,* partim *affectatum religionis ſtudium, quo quis ſibi vehementer placet, qui excellere pietate cupit,* ſignificare poteſt. Nam compoſitum eſt ex θρησκεία *externus cultus divinus,* etiam *ſuperſtitioſus Deorum cultus,* et ἐθέλω. Ἐθέλω vero, vel aliis verbis iunctum, vel cum praepoſitione conſtructum, non ſolum *ſponte aliquid facere* notat, (v. c. ἐθελόδουλος *qui ſe ſponte in ſervitutem dedit,* ἐθέλεχθρος *qui non laceſſitus alteri inimicus eſt)* ſed etiam *affectare aliquid* ſignificat. Sic v. c. ἐθελόπονος dicitur, *qui vanae gloriae captandae cauſa laborioſus videri affectat,* ἐθελάστειος *urbanitatem et elegantiam affectans,* ἐθελόσοφος *affectator ſapientiae,* et apud *Polyaenum* (p. 131 et 151.) et *Polybium* (V. *Erneſti Gloſſar. Polyb.* p. 135.) ἐθελοκακεῖν *milites* dicuntur, *qui armis abiectis fugiunt et ſimulato pavore hoſti cedunt.* Confer *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 290. In N. T. legitur ſemel Coloſſ. II, 23. ſed ibi deſignat *affectatum religionis ſtudium,* τὴν ὑποκρινομένην εὐλάβειαν ἐν τῇ θρησκείᾳ, ut *Theophylactus* interpretatur. Legitur praeterea haec vox in *Epiſtola Epiſcoporum Orientalium* (in *Manſi collectione Conciliorum* T. IV, p. 1380. et *Theodoreti Opp.* T. IV. ed. *Halenſ.* p. 1331.) qua Cyrillum conqueruntur miſiſſe κεφάλαιά τινα μετ᾽ ἀναθεματισμῶν, μετὰ πάσης ἐθελοθρησκείας, h. e. ita, ut ſingularem pietatem in religionis puritate ſervanda aut orthodoxia defendenda ſimularet. *Heſych.* ἐθελοθρησκείαν·

ἐθελο-

ἐθελοσέβειαν. — Suid. ἐθελοθρησκεῖ· ἰδίῳ θελήματι σέβει τὸ δοκοῦν.

'ΕΘΕ΄ΛΩ, fut. ήσω, *volo*. Vide infra θέλω.

'ΕΘΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, *assuefacio*, 'ΕΘΙ΄ΖΟΜΑΙ, *assuesio*. *Xenoph.* de Re Equ. III, 8. *Herodian.* V, 7. 9. εἴθιζε αὐτὸν τοῖς γυμνασίοις. *Aelian. V. H.* III, 23. τὰ εἰθισμένα quae fieri solent. *Hesych.* ἐθίζει· ἔθος ποιεῖ. Semel in N. T. legitur Luc. II, 27. κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου ex legis ritu, aut secundum praeceptum legis mosaicae, nam ἐθισμὸς, quod est i. q. τὸ εἰθισμένον, hebraico מִשְׁפָּט respondet in vers. Alex. 1 Regg. XVIII, 28. quod alias per ἐντολὴ, νόμος, πρόσταγμα reddi solet.

'ΕΘΝΑ΄ΡΧΗΣ, ου, ὁ, *alicui genti, sive maiori illi, sive minori regendae praefectus, sed regis auctoritate et nomine destitutus*, qui interdum etiam ἐπίτροπος dicitur. Ex ἔθνος *gens* et ἄρχων *princeps*. Sic v. c. praefectus, quem Iudaei Alexandrini habebant, ἐθνάρχης dicebatur, ut ex *Strabone* refert *Iosephus* A. I. XIV, 7. 2. et ibidem XIII, 6. 6. *Simon*, Iudaeorum pontifex, ἐθνάρχης vocatur, coll. 1 Macc. XIV, 47. XV, 1. 2. *Lucianus* in *Macrob.* 17. ἀντὶ ἐθνάρχου βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς Βοσπόρου. Conf. *Krebs.* ad Decreta Romanorum pro Iudaeis e *Iosepho* p. 391. In N. T. semel legitur 2 Cor. XI, 32. ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως praefectus Syriae Damascenae nomine regis Aretae. Conf. *I. G. Heynii* Diss. 2. de *Ethnarcha Aretae Arabum regis Paulo Apostolo insidiante*. *Viteb.* 755. 4. et *I. E. I. Walchii* D. de *Ethnarcha Iudaeorum Damascenorum Paulo insidiantium*, in Ei. *Diss. in Acta Apostol.* Vol. II.

'ΕΘΝΙΚΟ΄Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *gentilis, genti alicui peculiaris et proprius*, ab ἔθνος *gens*. *Polyb.* XXX, 10, 6. *Dion. Halic.* T. VI, p. 838. 2) *a vera religione iudaica et christiana alienus, gentilis, ethnicus*. Matth. VI, 7. ὥσπερ οἱ ἐθνικοὶ gentilium more. ib. XVIII, 17. ἔστω σοι, ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς eum habeas pro ethnico, h. e. fuge eius commercium. Saepius in N. T. non legitur.

'ΕΘΝΙΚΩ΄Σ. Adv. *gentiliter*, h. e. *accommodate moribus ac ritibus gentilium*, seu *hominum, a religione iudaica alienorum*, a praeced. Semel legitur in N. T. Galat. II, 14. ἐθνικῶς ζῇς more gentilium vivis, ubi opponitur τῷ ἰουδαϊκῶς.

'ΕΘΝΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, 1) *populus, gens, natio*. Matth. XX, 25. XXI, 43. οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν principes populorum. ibid. XXIV, 7. ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος insurget gens contra gentem. Act. II, 5. ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. ibid. VII, 7. gens Aegyptiaca, VIII, 9. gens Samariae tractum occupans. 2) *gens iudaica*, omisso τῶν ἰουδαίων, quod additur Act. X, 22. Sic legitur Luc. VII, 5. XXIII, 2. Ioh. XI, 48. 50. 51. 52. Act. XXIV, 3. 10. Interdum

ἐλθεῖν, εἰ ἄρα εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ accessit eo consilio, ut quid in ea reperiret. Respondet in hoc sensu hebraico אוּלַי, (quod Alexandrini fere semper per εἰ, interdum tamen, v. c. Exod. XXXII, 30. per ἵνα reddiderunt,) et hebraico אִם 2 Sam. XX, 29. Iob. XXVII, 5. Eadem ratione εἰ apud Graecos pro ἵνα vel ὅπως ponitur, v. c. *Aesop. Fab.* 128. ed. *Oxon. Homer. Il.* II, 99. X, 19. ad quem locum *Eustathius* p. 699, 41. ἀλλάττει γὰρ τὸ εἰ ἀντὶ τοῦ ὅπως, ἢ τοιούτου τινὸς αἰτιολογικοῦ συνδέσμου. 7) ut *si* apud Latinos (v. c. *Terent. Heaut.* III, 1. 45. „si sit rogas“ *Virgil. Aen.* IV, 192. *Propert.* II, 29.) *an? num? utrum?* i. q. πότερον; Matth. XII, 10. εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν; licetne sabbato sanare? Marc. VIII, 23. εἴ τι βλέπει; utrum quid videat? Luc. VI, 7. εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει an sabbato sanaturus esset. ibid. XXII, 49. Act. I, 6. XXV, 20. Pro ה num? an? in vers. Alex. legitur Gen. XVII, 17. Iud. II, 22. 1 Sam. X, 22. *Xenoph.* de Re Equestri I, 1. 9. Conf. *Zeunius* ad *Vigerum* p. 490. 8) *annon?* pro εἰ μή; 1 Cor. VII, 16. εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις — εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις annon maritum aut uxorem ad christianam religionem perducere possis. 9) per se solum, aut coniunctum cum particula γάρ, *utinam, o si*, particula optandi, pro qua Graeci fere εἴθε ponere solent. *Luc.* XIX, 42. εἰ ἔγνως utinam nosses! o si cognosceres! ib. XXII, 42. εἰ βούλει utinam tibi placeret! *Philostrat.* Vit. *Apollon.* VII, c. 6. εἰ γὰρ καὶ σὺ utinam tu quoque! *Eurip.* Orest. v. 1209. Alex. Num. XXII, 29. Ios. VII, 7. Ioh. XVI, 4. Ies. XLVIII, 8. Vid. *Zeunium* ad *Vigerum* p. 487 seq. 10) in iuramentis et gravioribus asseverationibus vim habet absolute negandi, et reddendum est per *non, quod non*; omissa vero semper est formula iurisiurandi, pro eius, qui loquitur, dignitate supplenda, v. c. *ita vivam, ita me Deus amet, ita Deus habeat*. Marc. VIII, 12. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται — — σημεῖον certissime vobis affirmo, nullo modo videbunt miraculum. *Syrus* לָא habet h. l. aeque ac Hebr. III, 11. ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου iratus iuravi, quod nunquam introituri sint in terram quietis promissam. Imitati vero videntur Marcus et Paulus Scriptores V. T. Nam eodem modo אִם, vel simpliciter positum, vel praemissa formula iurisiurandi, sumitur Genes. XIV, 23. coll. v. 22. XXVI, 29. Num. XIV, 28. Ps. LXXXIX, 36. XCV, 11. 11) *ecce*. Luc. XII, 49. καὶ τί θέλω; εἰ ἤδη ἀνήφθη sed quid opto? ecce iam accensus est. Alexandrini εἰ posuerant pro הֵן, Gen. IV, 14. Iob. IV, 18. XV, 15. et הִנֵּה, Ezech. IV, 14. Apud graecos Scriptores frustra in hac significatione quaeritur. 12) Recte observavit *Krebsius* ad *Schoettgenii* Lexicon N. T. p. 191. τὸ εἰ aeque ac ἐάν, maxime sequente εἰ δὲ μή, aut simili formula, apud exteros aeque ac sacros

eros Scriptores ita poni, ut ad integritatem sensus aliquid supplendum relinquatur, quam figuram Grammatici σχῆμα ἀνανταπόδοτον vocant. Rom. IX, 22. ibi post εἰς ἀπώλειαν e v. 21. supplenda est formula: οὐκ ἔχει ἐξουσίαν quis eum hoc nomine vituperare potest? Similis formula ad v. 23. post verba εἰς δόξαν e serie orationis repetenda est. Luc. XIII, 9. κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν, supple, καλῶς ἔχει bene est. Huc etiam multi referunt locum Luc. XIX, 41. εἰ ἔγνως καὶ σὺ ubi subintellegendam esse statuunt formulam: o quam bene tecum ageretur! Cf. Alex. Exod. XXXII, 32. Eustathium et Clark. ad Homer. Iliad. α', v. 135. Casaubon. ad Athen. VIII, 2. et Küster. ad Aristoph. Plut. v. 468.

ΕἼΓΕ, 1) siquidem, quandoquidem, ex εἰ et γε, dictione enclitica. 2 Cor. V, 3. εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα siquidem etiam induti, non nudi reperiemur. Ephes. III, 2. IV, 21. Sic εἴγε pro ἐπειδὴ legitur apud Philonem (in lib. de congressu quaer. erudit. gratia Opp. p. 424. de Sara: Hanc Moses, quod mirere, et sterilem ait et foecundissimam, εἴγε τὸ πολυανθρωπότατον τῶν ἐθνῶν ἐξ αὐτῆς ὁμολογεῖ γενέσθαι quandoquidem frequentissimam omnium nationum ex hac progenitam fatetur.) Dion. Halic. IV, p. 211. l. 44. et περὶ τ. Θουκυδ. ἰδιωμ. Opp. T. II, p. 159. l. 17. Confer etiam D. Whitby Obss. ad Ephes. III, 2. T. II. Paraphr. p. 314. et Homberg. in Parerg. Sacr. p. 294. 2) si modo, Galat. III, 4. εἴγε καὶ εἰκῇ dummodo frustra. Coloss. I, 23. Marc. Anton. de Rebus suis V, 34. εἴγε καὶ ὀρθῶς ὑπολαμβάνειν καὶ πράσσειν dummodo recte cogitas et agis. Lucian. Iupit. Tragoed. 36. Aelian. V. H. XII, 25.

ΕἸ ΔΕ', *sin autem*, ΕἸ ΓΑ'Ρ, *si enim*. 1 Cor. IX, 17.

ΕἸ ΔΕ' ΜΗ', et ΕἸ ΔΕ' ΜΗ' ΓΕ, *sin minus*, *alioquin*. Matth. VI, 1. εἰ δὲ μή γε. ibid. IX, 17. Marc. II, 21, 22. Ioh. XIV, 2. εἰ δὲ μὴ si aliter se res haberet. Lampe in Comment. ad h. l. T. III, p. 104. verba haec ita explicat: praeterquam autem, quod dixi vobis, proficiscor paraturus vobis locum. Post εἰ δὲ μὴ et εἰ δὲ μή γε semper omissa est integra sententia e serie orationis facile supplenda. Thucyd. III, 3. Epictet. Enchir. c. 13. Eurip. Iphig. in Aul. 401. Conf. Interpp. ad Vigerum de Idiotismis Ling. Gr. p. 494 seq.

ΕἸ ΚΑΙ', 1) *etsi*, *etiamsi*. Matth. XXVI, 33. Luc. XI, 8. XVIII, 4. 2) *si vel*, *si maxime*. 2 Cor. IV, 3. 16. VII, 8. 3) *si etiam*, *quando etiam*. 2 Cor. XI, 15. Hebr. VI, 9. Philipp. II, 17. 4) *num etiam? an fortasse, ut?* Philipp. III, 12. διώκω δὲ, εἰ καὶ καταλάβω.

ΕἸ ΜΗ', 1) coniunctio exceptiva, *nisi*, *praeterquam*. Matth. XI, 27. εἰ μὴ ὁ πατὴρ nisi pater. ibid. XII, 24. 39. XIII,

57. XIV, 17. XVI, 4. XXI, 19. XXIV, 22. 2) coniunctio adversativa, *sed, verum.* Matth. XII, 4. 1 Cor. VII, 17. Apoc. IX, 4. Sic *nisi* pro *sed* crebro usurpatur Latinis, v. c. *Cic. Fam.* XIII, 1. *Attic.* V, 14. XI, 6. 23. 3) Εἰ μὴ post ἐκτὸς abundat, v. c. 1 Cor. XIV, 5. XV, 2. 1 Tim. V, 19.

ΕΙ ΜΗΤΙ, *nisi forte.* Luc. IX, 13. 1 Cor. VII, 5. 2 Cor. XIII, 5.

ΕἼΠΕΡ, 1) *siquidem, quandoquidem, quia.* Rom. VIII, 9. 1 Cor. XV, 15. 2 Thess. I, 6. 1 Pet. II, 3. *Homer. Il.* III, 25. 2) *etsi, quanquam.* 1 Cor. VIII, 5. 3) *si modo.* Rom. VIII, 17. Particula περ valet ad conditionem limitandam et coercendam.

ΕἼΠΩΣ, *si forte, si qua ratione fieri posset, ut, si quo modo,* Act. XXVII, 12. 2) *ut,* pro ἵνα, ita, ut non dubitantis sit, sed maxime confidentis, et consilium firmum et certum indicet. Rom. I, 10. XI, 14. coll. v. 11. Philipp. III, 11.

ΕἼΤΕ - ΕἼΤΕ, *sive - sive, cum - tum, et - et,* vel duplicatur, vel saepius iteratur atque vim habet partim *separandi* in oppositis, partim *coniungendi* et *copulandi* in iis, quae eadem sunt natura et conditione. Philipp. I, 18. εἴτε προφάσει, εἴτε ἀληθείᾳ sive in speciem, sive sincere. 2 Cor. V, 9. 10. XII, 3. 1 Thess. V, 10. Coloss. I, 20. εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 1 Cor. XIII, 8. XV, 11. 2 Thess. II, 15. *Plato* Apol. I, 21. 23.

ΕἼ ΤΙ, ΕἼ ΤΙΣ, *si quid, si quis, quicquid, quisquis.* Marc. XI, 25. 1 Cor. III, 14. 15. VIII, 2. 3.

ΕἸ ΤΎΧΟΙ, *exempli gratia, verbi causa* 1 Cor. XIV, 10. Vide infra sub τυγχάνω.

ΕἾΔΟΣ, εος, contracte ους, τὸ, 1) *species rei externa, forma, facies* et *omne, quod oculis cerni potest.* Luc. III, 22. σωματικῷ εἴδει forma, seu specie corporea. Alii vertunt: *modo corporeo,* in qua significatione εἶδος legitur apud *Herodian.* V, 5. εἰς εἶδος δὲ τιάρας εἴφωνον. Confer *I. H. Maii Obss. SS.* l. II, p. 29. IX, 29. τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον subito immutabatur facies eius, h. e. solis more resplendescebat, coll. Matth. XVII, 2. Ioh. V, 37. οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε nec eius formam vidistis; ubi de Deo sermo est, qui est ἀσώματος. Sic etiam apud Graecos εἶδος κατ' ἐξοχὴν de *forma et habitu corporis* usurpatur, v. c. apud *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 10. *Arrian.* de Venat. I, 4. Τὰ εἴδη *corpora.* *Xenoph.* de Venat. III, 3. 2) *aspectus et omnis visus alicuius rei,* i. q. ὄψις. 2 Cor. V, 7. διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους nos enim tantum credimus, haec ita futura esse, sed nondum ipsi adspicimus, h. e. nondum rem ipsam consecuti sumus, seu, nondum fruimur felicitate

futura

futura. 3) *genus*, *species*. 1 Thess. V, 22. ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηρῦ ἀπέχεσθε ab omni improbitatis et vitiorum genere abstinete. *Chrysost.* ad h. l. μὴ τῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἀλλ' ἀπὸ παντὸς ἀπέχεσθε. Haud pauci tamen interpretes Paulum his verbis Thessalonicenses abstinere iussisse statuunt ab omni, quod mali speciem prae se fert, ut adeo εἶδος sit: *apparentia, species, der Schein.* Sed hanc interpretationem linguae rationes non permittunt, quae tamen nostram explicationem mirifice confirmant; nam εἶδος est *genus*. Conf. *Ioseph.* A. I. X, 3. 1. πᾶν εἶδος πονηρίας. *Xenoph.* de Venat. IX, 7. τῷ αὐτῷ εἴδει τῆς θήρας χρῆσθαι eodem venationis genere uti. — *Etym. M.* εἶδος σημαίνει τρία, τὴν μορφὴν, (*Schol.* ad Il. β', 58.) καὶ τὸ σχῆμα (*Eurip.* Aeol. 38.). σημαίνει δὲ καὶ τὸ ὑπὸ τῦ γένυς κατηγορύμενον, παρὰ τοῖς φιλοσόφοις. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 307.

ΕἼΔΩ, vel ΕἸΔΈΩ, ῶ, vel ΕἼΔΗΜΙ, fut. ἴσω. aor. 2. εἶδον, praet. m. οἶδα. 1) *video, oculis cerno, visu cognosco.* Matth. II, 2. εἴδομεν γὰρ αὐτῦ τὸν ἀστέρα. v. 9. 10. III, 16. Marc. I, 10. Act. XII, 16. 1 Pet. I, 8. etc. 2) *intueor, contemplor, specto.* Matth. XXVIII, 6. ἴδετε τὸν τόπον. Luc. XXIV, 39. ἴδετε τὰς χεῖράς μυ — ψηλαφήσατε καὶ ἴδετε. Ioh. XX, 27. 3) *audio*, nam verba sensuum in omnibus linguis invicem permutantur. Luc. I, 29. ἡ δὲ ἰδῦσα. *Vulg. cum audisset.* Act. XIII, 41. ἴδετε οἱ καταφρονηταὶ audite contemptores. Eodem modo רָאָה Ies. XXXIII, 19. coll. XXX, 19. ubi ἰδεῖν τῷ שָׁמַע in vers. Alex. respondet. *Aelian.* V. H. II, 10. ἰδόντα διαλεγόμενον, sc. Πλάτωνα. *Sophocl.* Oedip. Tyr. v. 513. πρὶν ἴδοιμ' ὀρθὸν ἔπος. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* p. 155. Interdum latius patet et omnino *cognoscere aliquid sensibus corporis* significat. Ioh. I, 40. 47. Apoc. I, 2. ὅσα εἶδε quae rescivit sive visu s. auditu. Confer Glossema in Edit. N. T. *Matthaei.* 4) sequente accusativo personae: *colloquor cum aliquo, familiariter aliquo utor.* Luc. VIII, 20. ἡ μήτηρ συ, καὶ οἱ ἀδελφοί συ ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες, coll. Matth. XII, 47. ζητῦντές σε λαλῆσαι. Ioh. XII, 21. κύριε θέλομεν τὸν Ἰησῦν ἰδεῖν fac nobis cum Iesu privatim colloquendi potestatem. Act. XVI, 40. XXVIII, 15. 2 Tim. I, 4. Eodem sensu ἰδεῖν legitur apud *Lucian.* *Dial. Nept.* et *Merc.* 11. *Thucyd.* IV, 125. πρὶν τὸν Βρασίδαν ἰδεῖν, h. e. interprete *Scholiaste*, πρὶν διαλεχθῆναι τῷ Βρασίδᾳ κ. τ. λ. Cf. praeter *Dukerum* ad h. l. *Abresch.* in Auctar. Dilucidd. Thucyd. p. 354. 5) *viso, convenio.* Rom. I, 11. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς. 1 Cor. XVI, 7. Philipp. I, 27. 1 Thess. III, 6. 3 Ioh. v. 14. 6) *experior, usu cognosco, particeps fio.* Luc. II, 26. μὴ ἰδεῖν θάνατον se non moriturum esse. Hebr. XI, 5. μετετέθη, τῦ μὴ ἰδεῖν τὸν θάνατον

του ita, ut non ſentiret mortis dolores et acerbitatem, ſubito mortuus eſt, coll. Pſ. LXXXIX, 49. מִי גֶבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה־מָּוֶת. Adde *Sophocl.* Electra v. 205. *εἶδε πατὴρ θανάτυς ἀεικεῖς.* Apoc. XVIII, 7. *καὶ πένθος ὀ μὴ ἴδω* et nunquam lugebo, ſeu, miſera et afflicta ero. 1 Macc. XIII, 3. *στενοχωρίας ἃς εἴδομεν.* Act. II, 27. XIII, 35. 36. 37. *ἰδεῖν τὴν διαφθορὰν* in putredinem abire, putrefieri. Ioh. III, 3. *ἰδεῖν βασιλείαν τῦ θεῦ* adoptari in ſocietatem chriſtianam. 1 Pet. III, 10. *ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς* vita felici frui. Pſ. XXXIII, 12. Huc etiam recte referri poteſt formula: *ἰδεῖν τὴν ἡμέραν τινὸς vivendo attingere tempora alicuius*, quae legitur Ioh. VIII, 56. *ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν.* *Polyb.* Virtutt. p. 1457. *εἰ ἐγὼ ταύτην ἴδοιμι τὴν ἡμέραν, κ. τ. λ.* 7) *animo cerno, cogito, video aliquid in ecſtaſi.* Ioh. VIII, 56. *καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη* et animo laetabundus tempora mea vidit. Hebr. XI, 13. *πόῤῥωθεν τὰς ἐπαγγελίας ἰδόντες* ſperantes modo promiſſa. Act. XI, 6. coll. v. 5. Apoc. I, 12. 8) *intellego, cognoſco, mente et intellegentia aliquid conſequor.* Matth. [illegible] IX, 2. *ἰδὼν ὁ Ἰησῦς τὴν πίστιν αὐτῶν* perſpiciens Ieſus eorum fiduciam. ibid. v. 4. 6. XIII, 14. *καὶ ὀ μὴ ἴδητε,* i. q. in antecedd. *καὶ ὀ μὴ συνῆτε.* ibid. XX, 29. *μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς* non recte ſenſum litterarum ſacrarum percepiſtis. Luc. XI, 17. Galat. II, 7. Eodem modo רָאָה et *videre* apud *Cic.* ad Famil. VI, 4. *Suid.* *εἴδω· τὸ γινώσκω.* *Aeſchin.* Dial. II, 32. *Homer.* *Iliad.* ά, 363. Conf. *Krebſ.* *Obſſ.* *Flav.* p. 28. 9) *ſcio, ſcientiam et notitiam alicuius rei habeo.* In hac ſignificatione plerumque tempus perfectum *οἶδα* in modis omnibus adhibitum invenitur. Matth. VI, 8. *οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε* ſcit enim pater veſter, quibus egeatis. ibid. v. 32. 1 Cor. VIII, 2. *εἰ δέ τις δοκεῖ εἰδέναι τὶ* ſi quis ſe inſignem religionis chriſtianae ſcientiam habere iactat. 2 Cor. XI, 11. 31. XII, 2. 3. Ioh. XXI, 15. 16. 17. 1 Cor. II, 11. Rom. VIII, 28. Ierem. XX, 12. רֹאֶה כְלָיוֹת וָלֵב. Confer *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 132. 10) *novi perſonam.* Luc. XXII, 34. *ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με* me tibi notum eſſe negabis. Ioh. I, 32. *κἀγὼ ὐκ ᾔδειν αὐτὸν* nondum mihi perſonae eius dignitas nota erat, ſeu, ignorabam, qualem perſonam ſuſtineret. Matth. XXV, 12. XXVI, 72. 74. Marc. I, 24. 34. 11) *agnoſco aliquem meum eſſe, ad me pertinere.* Matth. VII, 23. *ὅτι ὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς* nunquam vos pro meis habui. ib. XXV, 12. Luc. XIII, 25. 27. 12) *perpendo aliquid, conſidero, probe examino et ad animum revoco.* Act. XXIII, 5. *ὐκ ᾔδειν, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς* non recte rem perpendi, eum eſſe pontificem. Epheſ. VI, 8. Coloſſ. III, 24. Rom. XI, 22. 1 Pet. I, 18. 1 Ioh. III, 1. *Virgil.* *Georg.* II, 458. „o fortunatos nimium, ſua ſi bona *norint*, agricolae," h. e. diligenter cogitarent

tarent et secum expenderent. Conf. *Abreschii Dilucidd. Thucyd.* p. 392. 13) *delibero.* Act. XV, 6. ἰδεῖν περὶ τῦ λόγυ τύτυ ut, quid de hac quaestione decernendum esset, deliberarent. 14) *recordor, reminiscor, in memoriam mihi revoco.* 1 Cor. I, 16. λοιπὸν ὐκ οἶδα, εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. 2 Tim. III, 14. εἰδὼς memor. 1 Petr. III, 9. 15) *praevideo, praescio, ante novi,* ad imitationem τῦ רָאָה Prov. XXII, 3. רָאָה רָעָה. Iob. XVIII, 4. εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ᾽ αὐτὸν praesciens omnia sibi eventura. Act. XX, 22. τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς. ibid. v. 25 et 29. 16) *possum, valeo, didici, assuefactus sum.* Phil. IV, 12. οἶδα καὶ ταπεινῦσθαι ἐν πᾶσι, οἶδα καὶ περισσεύειν ἐν παντὶ scio et inops esse et abundare omnibus rebus. 2 Petr. II, 9. potest Deus pro sua potentia ac sapientia infinita variis modis ex omnibus calamitatibus servare. Luc. XII, 56. 1 Tim. II, 5. 1 Thess. IV, 4. *Aelian. V. H.* II, 21. ὐκ οἶδα ἀποφῆναςθαι non possum declarare. Idem *H. A.* II, 27. XIV, 15. 17) *soleo.* Matth. VII, 11. οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι non denegare soletis bona munera. Loca Luc. XII, 56. 2 Pet. II, 9. quae vulgo ad hanc significationem adstruendam haud incommode adducuntur, tamen ambiguitate quadam laborare videntur. In V. T. libris יָדַע eodem modo usurpatur Ies. LVI, 11. Ier. IV, 22. 18) *amo, foveo, alicuius curam et rationem habeo.* 1 Cor. XVI, 15. οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ *benigne tractate familiam Stephani.* 1 Thess. V, 12. εἰδέναι τὰς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν gratum animum praestare doctoribus vestris. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 543. Sic יָדַע Genes. XVIII, 19. Ps. XXXI, 8. XXXVII, 18. Amos III, 2. 19) *colo, veneror.* 1 Thess. IV, 5. τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεὸν a vero Dei cultu alieni. 2 Thess. I, 8. τοῖς μὴ εἰδόσι Θεὸν qui non sunt veri Dei cultores. Tit. I, 16. Hebr. VIII, 11. X, 30. Sic 1 Sam. II, 12. filii Eli vocantur ὐκ εἰδότες τὸν κύριον. *Aelian. V. H.* II, 13. ὐκ ᾔδει Θεός. Cf. *Abresch. Lect. Aristaen.* p. 20. 2) interdum reticetur, v. c. Luc. XII, 55. καὶ ὅταν νότον πνέοντα, scil. ἴδητε, coll. v. 54.

ΕἸΔΩΛΕΙ͂ΟΝ, ε, τὸ, *idoleum, delubrum, fanum idolis sacrum.* Descendit enim ab εἴδωλον *idolum;* et vocabula in ειον desinentia notant *aedificium* aut *templum,* v. c. Βακχεῖον, Ἀσαρταῖον, Ποσειδωνεῖον, Ἀσκληπεῖον etc. Semel in N. T. legitur 1 Cor. VIII, 10. ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον in templis paganorum conviv̄antem. 3 Esra II, 10. 1 Macc. I, 50. X, 83. 3 Macc. IV, 16. *Alb. Gloss. Gr.* p. 126. οἴκοις εἰδώλοις, sc. ἱερός. *Suid.* Εἰδωλεῖον· ὁ ναὸς τῶν εἰδώλων, εἰδώλιον δὲ τὸ ὁμοίωμα τῦ εἰδώλυ.

ΕἸΔΩΛΌΘΥΤΟΝ, ε, τὸ, 1) in universum *omne, quod idolis offertur, victima idolis mactata et immolata,* ex εἴδωλον *idolum,* et θύω *macto, immolo.* 2) deinde κατ᾽ ἐξοχὴν τὰ εἰδωλόθυτα

λόθυτα dicuntur *carnes e victimis paganorum residuae.* Nam apud gentiles non tota victima comburebatur, sed tantum optimae eius partes carnosae et pingues cremabantur. A carnibus residuis instituebatur epulum sacrificiale lautissimum, ad quod cognati et amici invitabantur, aut interdum etiam, quod ab avaris fieri solebat, carnes residuae in foro vendebantur. Act. XV, 29. XXI, 25. 1 Cor. VIII, 1. περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων quod ad carnes victimarum paganorum attinet, liceatne nempe Christianis eas edere, coll. v. 4. περὶ τῆς βρώσεως ἐν τῶν εἰδωλοθύτων. ibid. v. 7 et 10. X, 19. 28. Apoc. II, 14. 20. Saepius non legitur in N. T.

ΕἸΔΩΛΟΛΑΤΡΕΊΑ, ας, ἡ, 1) *idololatria, cultus simulacrorum, adoratio falsorum Deorum,* ex εἴδωλον *idolum,* et λατρεία *cultus.* 1 Cor. X, 14. φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. 2) *nimius rerum terrenarum amor.* Galat. V, 20. 3) *gravissimum scelus quodcunque.* Coloss. III, 5. ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία quae sunt gravissima scelera. 1 Petr. IV, 3. Solemne autem fuisse Iudaeis, alia quoque vitia idololatriae nomine insignire, docuit *Schoettgenius* in *Hor. Hebr. et Talmud.* T. I. p. 779. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 254.

ΕἸΔΩΛΟΛΆΤΡΗΣ, ου, ὁ, 1) *idololatra, idolorum cultor,* ex εἴδωλον et λάτρις *servus.* 1 Cor. X, 7. ubi tamen strictiori sensu de eo sumitur, qui coenis sacrificialibus intererat et carnes, e victimis idolorum residuas, comedebat. 2) *omnis, qui nimis rerum terrenarum studio tenetur, admodum scelestus et impius;* nam Iudaei, aliquem maxime scelestum descripturi, eum idololatram vocabant. 1 Cor. V, 10. 11. VI, 9. Ephes. V, 5. Apoc. XXI, 8. XXII, 15.

ΕἼΔΩΛΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *simulacrum, imago, omne, quo nobis repraesentatur forma alicuius rei sive verae sive fictae,* ab εἶδος *species.* *Hesych.* εἴδωλον· ὁμοίωμα, εἰκὼν, σημεῖον, χαρακτήριον, σκιοειδές. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* εἴδωλον, ἐκτύπωμα. De statuis et picturis usurpatur apud *Xenoph. Mem.* I, 4. 4. *Aelian. V. H.* XII, 64. *Homer. Od.* λ', 475. Cf. *Tob. Eckhardi Technicam S.* p. 80. 2) *falsi numinis imago,* quae etiam hebraice צלם Num. XXXIII, 52. 2 Chron. XXIII, 17. vocatur. Act. VII, 41. καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, h. e. τῷ μόσχῳ. 1 Cor. XII, 2. πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα. Apoc. IX, 20. τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ κ. τ. λ. 3) *deaster, idolum,* et ita per contemtum dii gentilium vocabantur, qui simulacra tantum muta, vita et mente destituta erant. 1 Cor. VIII, 4. ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ numina paganorum esse mera figmenta. ibid. v. 7. ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου accommodate pristinae de idolis opinioni. ibid. X, 19. 4) *idolorum cultus.* Rom. II, 22. βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ab idololatria abhorrens. 2 Cor. VI, 16. 1 Thess. I, 9. ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

εἰδώλων. 1 Ioh. V, 21. Φυλάξατε ἑαυτὰς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. 5) *victima, quae idolis offertur, carnes residuae e victimis ethnicorum.* Act. XV, 20. ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων, coll. v. 29. ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων. Cf. Syrum et supra ad ἀλίσγημα dicta.

ΕἸΚΗ. Adverbium. 1) *temere, inconsiderate, sine iusta causa et ratione.* Matth. V, 22. πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτῦ εἰκῆ omnis qui fratri suo temere irascitur. Coloss. II, 18. εἰκῆ φυσιύμενος temere inflatus. Exod. XX, 7. pro ἐπὶ ματαίῳ *Aquila* habet εἰς εἰκῆ. *Xenoph. Agef.* II, 7. εἰκῆ κινδυνεύοντα. *Polyb.* I, 25. εἰκῆ et ἀλογίςως coniunguntur. *Hesych.* εἰκῆ· ἀκαίρως. 2) *frustra, irrite, sine effectu, fructu et utilitate.* Rom. XIII, 4. ὁ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν φορεῖ non enim frustra gladium gerit. 1 Cor. XV, 2. εἰκῆ ἐπιςεύσατε fine ulla utilitate vestra religionem christianam didicistis. Galat. III, 4. IV, 11. *Xenoph. Cyrop.* V, 1. 6. Sic etiam utitur hac particula *Aquila* Ps. CXXVII, 2. pro hebr. שׁוא. Alexandrini habent εἰς μάτην. *Hesych.* εἰκῆ· μάτην, ὅθεν καὶ εἰκαῖος ὁ μάταιος.

ΕἼΚΟΣΙ, οἱ, αἱ, τὰ, *viginti*, nomen numerale indeclinabile. Luc. XIV, 31. Act. I, 15. XXVII, 28. Apoc. IV, 4. 10. XI, 16. XIX, 4.

ΕἼΚΩ, fut. εἴξω, *cedo, non repugno et resisto, accommodo me alicuius voluntati ac desiderio.* Semel legitur in N. T. Galat. II, 5. οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ quibus plane non cedendum existimavimus. Sapient. XVIII, 25. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 6. *Hesych.* εἴκομεν· ὑποχωρῦμεν, ἀναχωρῦμεν.

ΕἼΚΩ, fut. εἴξω, perf. med. οἶκα, et attice ἔοικα, *similis sum.* Iacob. I, 6. ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης similis est fluctui maris. ib. v. 23. ὗτος ἔοικε ἀνδρί. Saepius non occurrit in N. T. *Hesych.* ἔοικεν· ὡμοίωται.

ΕἸΚΩ͂Ν, όνος, ἡ, 1) *imago, simulacrum, effigies,* ab εἴκω *similis sum.* Matth. XXII, 20. τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη; cuius haec imago? (quae ab *Arriano Epictet.* IV, 5. p. 390. χαρακτὴρ vocatur.) Marc. XII, 16. Luc. XX, 24. Apoc. XIII, 14. 15. (ubi videndus *Wetstenius.*) XIV, 9. 11. etc. 2) non tam *imaginem*, seu *effigiem formae alicuius rei*, sed *ipsam formam, figuram et quasi vultum rei* significat. Rom. I, 13. ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτῦ ἀνθρώπυ in imaginem, formam et speciem hominis mortalis referentem. Apud *Tacitum* Hist. V, 5. occurrit similis formula, *Deos in species hominum effingere.* Hinc 3) *exemplum, ad quod aliquid effingitur.* Rom. VIII, 29. ubi εἰκὼν τῦ υἱῦ τῦ θεῦ omnis status et conditio Christi et in his terris et in coelo vocatur, in cuius societatem Christiani venire debent. 4) *imago rei perfecta,* et opponitur *levi alicuius rei*

rei adumbrationi et delineationi. Hebr. X, 1. σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων lex enim mosaica non fuit perfecta repraesentatio rerum futurarum, sed tantum aliqua earum delineatio. Formula: ἡ εἰκὼν τῶν πραγμάτων significat h. l. *expressum non adumbratum signum*, (ut verbis utar *Ciceronis* pro *Coelio* c. V.) aut *solidam et expressam effigiem rerum illarum futurarum*, ut dicit *Cicero* de *Off.* III, 17. 5) metaphorice: *similitudo, convenientia, conformitas*, et per metonymiam abstracti pro concreto *is, qui habet similitudinem aliquam cum altero.* 1 Cor. XI, 7. vir εἰκὼν Θεοῦ vocatur, quatenus imperium in uxorem habet, quemadmodum Deus in omnes creaturas. ibid. XV, 49. καὶ καθὼς - - - τοῦ ἐπουρανίου ut hominis terreni imaginem retulimus, sic et aliquando hominis coelestis imaginem referemus. 2 Cor. III, 18. τὴν αὐτὴν εἰκόνα eodem modo, quo Mosis faciei splendor augebatur. ibid. IV, 4. Christus εἰκὼν τοῦ Θεοῦ appellatur, ob naturam suam Deo simillimam, seu, quatenus est ἀπαύγασμα τῆς δόξης, καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ Θεοῦ. Hebr. I, 3. Coloss. I, 15. III, 10. Sapient. II, 23. *Diog. Laërt.* VI, 51. τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας θεῶν ἔλεγεν εἰκόνας εἶναι. *Lucian.* *Imag.* 28. εἰκόνα Θεοῦ τὸν ἄνθρωπον εἶναι. *Artemid.* II, 37. III, 31. *Hesych.* εἰκών· χαρακτὴρ, ὄψις. Id. εἰκόνα· χαρακτῆρα, τύπον. *Lex. Cyrilli MS.* εἰκὼν ὁμοία ἀρχετύπῳ, τῇ ὕλῃ μὲν καὶ τῷ ὑποκειμένῳ διαφέρον ὅλον, ἐν ἑαυτῷ δὲ τὸ τοῦ ὑποσχηματιζομένου εἶδος μιμητικόν.

ΕἸΛΙΚΡΊΝΕΙΑ, είας, ἡ, 1) proprie: *sinceritas, puritas et candor rei, quae, ad solis splendorem spectata, examen fert,* ab εἰλικρινὴς, quod vide. Hinc ad animum translatum 2) *integritatem vitae animique ingenuitatem, sinceritatem, quae opponitur malitiae et pravitati, artificiis et astutiae,* significat. 1 Cor. V, 8. ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας, h. e. pietate vera et non fucata. Opponitur ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας. 2 Cor. I, 12. εἰλικρίνεια Θεοῦ integritas, quae Deo probatur. ib. II, 17. *Alb. Gloss. N. T.* p. 124. εἰλικρινείας· ἀνεπιτηδεύτου φανερώσεως τῆς ἀληθείας. *Theophyl.* ad 2 Cor. I, 12. εἰλικρίνεια καθαρότης διανοίας, καὶ ἀδολότης οὐδὲν ἔχουσα συνεσκιασμένον καὶ ὕπουλον.

ΕἸΛΙΚΡΙΝΉΣ, έος, contr. οῦς, ὁ, ἡ, 1) proprie vi etymologiae: *qui ad solem explicatus et spectatus purus reperitur,* et de *mercibus* usurpatur, *quarum puritas ad solis splendorem exigitur, omnis maculae expers,* quasi ὁ πρὸς αὐγὰς ἡλίου ἀνασκοπούμενος, ut *Longinus* de *Sublim.* c. 3. loquitur. Descendit enim ab εἵλη vel ἕλη *solis splendor*, et κρίνω *secerno, iudico.* 2) deinde omnino, ut Latinorum *sincerus*, (*Horat.* I. Ep. II, 55.) *purus, qui nihil alieni admixtum habet*, et sensu metaphorico,

phorico, *omnis vitii expers, integer vitae.* Sic legitur in N. T. Philipp. I, 10. ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς ut sitis puri ab omni vitiositate. 2 Petr. III, 1. τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν mentem sinceram. Sapient. VII, 25. ἀπόῤῥοια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής. *Hesych.* εἰλικρινές· καθαρὸν, ἄδολον, ἀληθὲς, φανερόν. (*Cic.* ad *Qu. Fr.* II, 8.) *Suid.* εἰλικρινές· τὸ καθαρὸν καὶ ἀμιγὲς ἑτέρου. *Etym. M.* εἰλικρινὴς σημαίνει τὸν καθαρὸν καὶ ἀμιγῆ ἑτέρου, παρὰ τὸ εἵλη, ἡ θερμασία, καὶ τὸ κρίνω, ὁ ἐν τῇ εἵλῃ κεκριμένος.

ΕἸΛΊΣΣΩ, attice ΕἸΛΊΤΤΩ, pro quo etiam ἑλίσσω et ἑλίττω (v. c. Ps. CII, 27.) dicitur, fut. ἵξω, *volvo, convolvo, circumvolvo,* ab εἰλέω *volvo.* Legitur semel in N. T. Apoc. VI, 14. ὡς βιβλίον εἱλισσόμενον sicut liber convolutus.

ΕἸΜΊ, fut. ἔσομαι, 1) *sum.* Matth. XXV, 36. ξένος ἤμην hospes eram. Cf. de hac imperfecti forma *Fischeri Anim.* ad *Welleri Gramm. Gr.* p. 235. Marc. XIII, 6. λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, sc. ὁ χριστός. Luc. XXI, 8. Ioh. I, 1. 2. 10. VIII, 24. 28. XIII, 19. Luc. IV, 25. 27. Act. XIII, 25. 1 Ioh. I, 2. Inprimis notatu dignum est nomen illud Dei ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, quod legitur Apoc. I, 4. 8. IV, 8. XI, 17. XVI, 5. et hebraico יְהוָה respondet, quod ex opinione vulgari omnia haec tria tempora continet. 2) *existo, orior, originem habeo, nascor.* Act. XVII, 28. ἐν αὐτῷ ἐσμὲν per eum vitam habemus. Ioh. I, 47. ἐκ ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; potestne e Nazaretha aliquid eximii existere? ib. VII, 28. πόθεν εἰμὶ natales meos. ib. VIII, 23. XVII, 5. πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι ante mundum conditum. 3) *fio, evenio, accido, exorior, contingo,* i. q. γίνομαι, quo verbo etiam Alexandrini hebr. הָיָה haud raro expresserunt. Matth. I, 18. XXIV, 3. πότε ταῦτα ἔσται; *quando haec sunt eventura?* ibid. XVI, 22. οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο ne tibi accidat hoc malum. ib. XIX, 27. quale nobis continget praemium. Marc. XI, 23. XIII, 4. Luc. I, 66. XII, 55. XXII, 49. τὸ ἐσόμενον quid futurum esset. Ioh. IX, 16. καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς et dissensio inter illos oriebatur. 2 Tim. III, 9. *Cic. Marcell.* c. 6. ex quo quidem maximus *est* fructus. *Herodian.* II, 6. 4. πάλιν τυραννίδος ἦν δέος. *Polyb.* I, 45. III, 19. 4) *futurus sum.* Matth. XXII, 23. λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν negantes futuram esse resurrectionem mortuorum. Marc. XII, 18. 25. ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς, coll. Matth. XXII, 30. Luc. XX, 36. Act. XXIII, 8. 5) *praesens sum, adsum,* i. q. πάρειμι. Matth. VI, 30. σήμερον ὄντα hodie florentem. Marc. VIII, 1. παμπόλλου ὄχλου ὄντος praesente insigni multitudine. Ioh. IV, 23. ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστιν venit tempus, immo iam adest. ibid. V, 25. XII, 31. 6) *commoror, versor, maneo, habito.* Matth. II, 15. καὶ ἦν ἐκεῖ et ibi commorabatur. ibid. v. 13. 14. Marc. IX, 5. καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι iuvat hic manere. Luc. I, 80. II, 6. 49. Ioh. VII, 42. ὅπου ἦν Δαβὶδ vico Davidico.

Eodem modo syriacum ܗܘܐ Ioh. I, 39. 40. adhibetur. Alexandrini יָשַׁב per *μένειν*, Genes. XXIV, 55. non solum, sed etiam per *εἶναι* transtulerunt Ios. XXIV, 7. Ezech. III, 15. 7) *vivo*, *οὐκ εἰμὶ*, *mortuus*, *peremtus*, *sublatus e vivis sum*. Matth. II, 18. *ὅτι οὐκ εἰσὶ* quia mortui, seu trucidati sunt. Genes. XLII, 36. יוֹסֵף אֵינֶנּוּ, Alex. *Ἰωσὴφ οὐκ ἔστιν*, coll. XLIV, 20. Ps. XXXVII, 36. XXXIX, 14. *Eurip. Hippol.* v. 357. *Alcest.* v. 270. *Hesych.* *ἐσόμεθα· βιώσομεν* et ibi *Alberti*. Huc etiam referrem ob seriem orationis locum Rom. IV, 17. *καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα* vocat ea, quae vita carent, ut vivant. 8) *ago*, *me gero*. Matth. VI, 5. *οὐκ ἔσῃ* non debes esse, seu te gerere. Etiam *Homerus Il.* X, 39. *ἔσται* posuit pro *debet esse*. 9) *agnoscor*, *habeor*, *aestimor*, *reputor*, *declaror*, *celebror*. Ioh. V, 31. *ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής* testimonium meum pro falso haberi posset. Rom. III, 26. *εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον* ut iustus agnoscatur et celebretur. 1 Cor. II, 14. *μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι* stulta ipsi videtur. 2 Cor. IV, 7. *ἵνα ἡ ὑπερβολὴ — — ἐξ ἡμῶν* ut ab omnibus, summam religionis christianae efficaciam Deo tribuendam esse, nec hominibus, agnoscatur. 1 Tim. I, 7. *θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι* legis doctores haberi cupiunt. *De hac* significatione verbi *εἶναι*, ut sit i. q. *δοκεῖν*, *νομίζεσθαι*, *ὑπολαμβάνεσθαι*, uberius disputavit *Vorstius Philol. S.* c. 36. p. 647. ed. *Fisch.* 10) *mecum fero*, *habeo et exsero aliquid*. Ioh. XII, 50. *ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστι* doctrina eius habet vim homines ad felicitatem aeternam adducendi. Rom. I, 16. *δύναμις θεοῦ ἐστι* habet et exserit vim vere divinam. Sirac. IV, 25. *ἔστιν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις*, h. e. *ἐπάγουσα δόξαν καὶ χάριν*. 11) *dignitatem habeo et pretium*, et *μὴ εἰμὶ abiectus sum et contemtus*. Rom. XII, 3. *παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν* ne quis vestrum in dignitate et honore constitutus. Hebr. VIII, 4. *οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς* non esset insignis, praecipua dignitate praeditus sacerdos. 1 Cor. I, 28. *τὰ ὄντα homines nobiles*, *honorati*, *τὰ μὴ ὄντα viles et tenuis sortis homines*, *ignobiles*. Ita *nihil esse* usurpatur a *Tibull.* I, 5. 30. Cf. *Valkenar.* ad *Eurip. Phoen.* p. 227. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 105. 12) *vocor*, *cognominor*, i. q. *καλέομαι*. Matth. XVI, 18. *ὅτι σὺ εἶ πέτρος* tu Petrus vocaris, seu, confirmo tibi ad tuum Petri nomen. Ioh. I, 43. *σὺ εἶ Σίμων* tu vocaris Simon; sequitur: *σὺ κληθήσῃ κηφᾶς*. 13) *significo*, *denoto*, *figurate et symbolice repraesento*. Matth. XIII, 38. 39. qui locus interpretationem similitudinis de lolio agri continet. Luc. VIII, 9. *τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη*; quisnam sit huius parabolae sensus? ibid. v. 11. 12 sq. Ioh. VII, 36. *τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος*; quid sibi vult ille sermo? ibid. X, 6. Act. X, 17. *τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα* quid sibi vellet hoc portentum. 1 Cor. X, 4. *ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ χριστὸς* illa aqua miraculosa, quam petra percussa dabat, Christum significabat. Galat. IV, 24. Ephes. IV, 9.

Fortasse etiam huc pertinent loca Lucae XV, 26. XVIII, 36. Conf. *Casauboniana* p. 85. 14) ἔστι *licet*, *datur facultas*, οὐκ ἔστι, *non licet*. Sirac. XIV, 17. οὐκ ἔστιν ἐν ᾅδου ζητῆσαι τρυφήν. Hebr. IX, 5. περὶ ὧν οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος de quibus nunc sigillatim dicere non licet. Loca graecorum Scriptorum, hunc usum rariorem verbi εἶναι confirmantia, dedit *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* IX, c. 7. 15) εἶναί τι vel τινὰ α) significat: *magnum esse vel certe sibi videri*, *magna auctoritate et dignitate pollere*. E contrario, εἶναι οὐδέν, seu μηδέν, *ignobilem et contemtum esse, nihili putari*. Act. V, 36. λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν qui se insignem prophetam iactabat, coll. VIII, 9. λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. Galat. II, 6. οἱ δοκοῦντες εἶναί τι apostoli primarii, magna auctoritate insignes. *Ioseph. B. I.* I, 5. 3. Galat. VI, 3. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι, μηδὲν ὤν pluris se existimans, quam vere est. 1 Cor. XIII, 2. οὐδέν εἰμι non habeo, de quo iure gloriari possim. 2 Cor. XII, 11. εἰ καὶ οὐδέν εἰμι quanquam me nihili esse haud ignoro. Conf. *Glassii Philol. Sacra* p. 1293. ed. *Dathii*. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 219. 234. 488 et 505. et *Schwarzii Comment. Ling. Gr.* p. 414. Vid. etiam infra sub τίς. β) εἶναί τι *conditione aliqua uti*. 1 Ioh. III, 2. οὔπω ἐφανερώθη, τί ἐσόμεθα qualis sit futura nostra in coelis felicitas, nunc non possumus vel capere vel definire. 16) εἶναι εἴς τι *esse*, seu, *fieri aliquid*. Matth. XIX, 5. καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, pro σὰρξ μία, erunt arctissime invicem coniuncti, coll. Genes. II, 24. Marc. X, 8. 1 Cor. IV, 3. εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, pro ἐλάχιστόν ἐστιν, minimi facio, non curo. ibid. VI, 16. XIV, 22. 2 Cor. VI, 18. coll. Ier. XXXI, 1. Ephes. V, 31. 1 Ioh. V, 8. Observent tirones, constructionem verbi εἶναι cum praepositione εἰς mere hebraicam esse. Nam Hebraei verbum היה solent fere cum particula ל construere, v. c. Ies. XL, 4. XLIX, 6. Conf. *Vorstii Philol. S.* cap. 36. p. 679 sq. 17) Formula: εἶναι ἔκ τινος significat a) *ab aliquo originem repetere*, *sobolem alicuius esse*. Luc. II, 4. διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ quia erat e familia Davidis oriundus. Hebr. II, 11. ἐξ ἑνὸς πάντες unius parentis soboles sunt, coll. Act. XVII, 26. *Homer. Iliad.* υ, v. 106. Eandem significationem, sed diverso sensu, habet formula ἐκ θεοῦ εἶναι *a Deo originem habere*, *Dei filium esse*, h. e. *verum Dei cultorem esse et a Deo amari et beneficiis ornari*. Ioh. VIII, 47. ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ - - - οὐκ ἐστὲ omnes veri Dei cultores amplectuntur meam religionem, quam vos respuitis, alieni quippe a vero cultu divino. 1 Ioh. IV, 6. V, 19. b) *similem alicui esse*, *imitari aliquem*, *voluntati alicuius convenienter se gerere*. Ioh. VIII, 23. ἐκ τῶν κάτω, seu ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἶναι terrenum esse, ita sentire et agere, ut solent homines terreni: opponitur ἐκ τῶν ἄνω εἶναι ita agere et sentire, ut Deus vult. ibid. v. 44. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ

διαβόλε ἐςὲ vos diabolo fimiles eftis fentiendo et agendo, ubi explicationis caufa fequitur: καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ibid. XV, 19. εἰ ἐκ τῦ κόσμε ἦτε fi vos fimiles effetis impiis et adverfariis religionis meae, ὅτι δὲ ἐκ τῦ κόσμε ἐκ ἐςὲ quia vero plane alieni eftis ab illorum moribus. ibid. XVII, 14. 16. c) *partem, membrum effe, ad alicuius numerum pertinere.* Matth. XXVI, 73. καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ etiam tu ex fectatorum eius numero es, coll. v. 71. Marc. XIV, 69. 70. Luc. XXII, 58. Ioh. VI, 64. ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινὲς funt autem e vobis quidam. ibid. XVIII, 17. 25. Coloff. IV, 9. ὅς ἐςιν ἐξ ὑμῶν populari veftro, fcil. Phryge. 2 Tim. III, 6. ἐκ τέτων γάρ εἰσι inter hos enim funt. d) *oriundum effe ex aliquo loco.* Ioh. VII, 52. μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς γαλιλαίας εἶ; an tu quoque Galilaeus es? e) *alicuius rei ftudiofum effe, amare aliquid.* Ioh. XVIII, 37. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας omnis, qui veritatem amat, qui veri ftudiofus eft. Galat. III, 9. οἱ ἐκ πίςεως cultores religionis chriftianae. ibid. v. 10. ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμε εἰσὶν qui leges mofaicas obfervant. 1 Ioh. III, 19. ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὲν nos veros Chriftianos effe. 18) Formula: εἶναι ἐν τινὶ fignificat a) *praeditum, inftructum effe aliqua re, habere aliquid.* 2 Cor. III, 8. ἔςαι ἐν δόξῃ habebit fummam dignitatem. 1 Ioh. II, 9. ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, fc. ἑαυτὸν, qui dicit, fe bene cognitam habere religionem chriftianam. Huc etiam pertinet locus Act. VIII, 23. εἰς γὰρ χολὴν πικρίας ὁρῶ σε ὄντα, pro ἐν γὰρ χολῇ πικρίας κ. τ. λ. fumma enim animi perverfitate te inftructum video. Cf. *Abrefch. Auctar. Dilucidd. Thucyd.* p. 405. b) *omni ftudio et fide verfari in aliqua re, occupatum totum effe in aliqua re.* Rom. XII, 17. ἐν τῇ διακονίᾳ, fcil. ἔςω, munere Diaconi recte fungatur. 1 Tim. IV, 15. ἐν τέτοις (fc. πράγμασιν) ἴσθι haec meditare, in iis efto occupatus. *Aelian. V. H.* I, 32. ἐν γεωργίᾳ εἶναι in agro colendo occupari. ibid. IV, 8. ἐπεὶ δὲ ἐν τέτοις ἦν. Sic et Hebraei loquuntur, ut docuit *Buxtorf.* in *Catalect. Philol. Theol.* p. 314. *Horat. Sat.* I, 9. 2. c) *fubire aliquid, obnoxium effe alicui rei.* Luc. XXIII, 40. ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ qui eandem poenam fubis. d) *in ftatu et conditione aliqua effe et verfari.* Philipp. IV, 11. ἐν οἷς εἰμὶ quacunque demum conditione fruar. 1 Theff. II, 7. δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι poffem quidem in honore et dignitate effe. Eandem fignificationem habet εἰμὶ etiam cum adverbiis loci conftructum, v. c. Ioh. XII, 26. ὅπε εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔςαι fors nobis eadem effe debet, calamitates, quas ego fubeo, nec meus fectator fubterfugere debet. e) *effe cum aliquo arctiffime coniunctum.* Ioh. XIV, 10. ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐςιν, h. e. ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ με ἕν ἐσμεν ego exfequor omni ex parte fideliter voluntatem divinam et Deus per me vos docet et miracula patrat. ibid.

ibid. v. 11. 17. Hinc εἶναι ἐν Θεῷ 1 Ioh. II, 5. V, 20. *cum Deo coniunctissimum esse*, h. e. *Deum amare et eius praecepta observare, et a Deo vicissim amari et beneficiis ornari.* Idem valet de formula: εἶναι ἐν χριστῷ, κυρίῳ, h. e. *verum Christianum esse et indefesso religionis christianae studio arctissimis cum Christo iungi vinculis*, i. q. μένειν ἐν χριστῷ, Ioh. XV, 4. Sic legitur Rom. VIII, 1. XVI, 11. 2 Cor. V, 17. f) *e numero alicuius esse.* Rom. I, 6. ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς *e quorum numero etiam vos estis.* 19) εἶναι κατά τινος *adversari alicui, repugnare.* Marc. IX, 40. ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ᾽ ἡμῶν qui enim non aperte se nostrum adversarium gerit. 20) εἶναι μετά τινος significat, a) *alicuius assiduum comitem esse, cum aliquo vivere et versari.* Matth. XVII, 17. ἕως πότε ἔσομαι μεθ᾽ ὑμῶν; quousque vobiscum degam? Marc. III, 14. ἵνα ὦσι μετ᾽ αὐτοῦ. Luc. XV, 31. tu semper mecum fuisti. Ioh. XIII, 33. XIV, 9. b) *ab alicuius partibus stare, alicuius sectatorem esse.* Matth. XII, 30. ὁ μὴ ὢν μετ᾽ ἐμοῦ qui non est a meis partibus. Opponitur ibi τῷ εἶναι κατά τινος. ibid. XXVI, 69. καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ et tu sectator Iesu fuisti; ad quem locum tironum caussa notandum est, pro ἦς, *eras*, Aeolice et Attice poni ἦσθα. Vid. *Alberti Obss.* in *N. T.* p. 159. *Georgii Hierocrit. N. T.* P. I. p. 161. et *I. C. Schwarzii notas* ad *Olearii Diss. de Stilo N. T.* p. 328. Eodem sensu הָיָה, sequente עִם, legitur 1 Regg. I, 8. c) *res dicitur, in qua constanter permanemus et perseveramus.* 2 Ioh. v. 2. ἀλήθεια μεθ᾽ ὑμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα vera religio, in qua perpetuo perseverabitis. d) *contingere, evenire alicui.* 2 Ioh. v. 3. ἔστω μεθ᾽ ὑμῶν χάρις contingat vobis omnis generis felicitas. e) *praesidio suo aliquem tegere, opem ferre alicui, felicitatem alicuius promovere.* Matth. XXVIII, 20. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ego vero semper vobis auxilio meo adero. Ioh. III, 2. nisi adiuvetur auxilio divino. ibid. VIII, 29. μετά τινος εἶναι explicatur per οὐκ ἀφιέναι τινὰ μόνον non destituere aliquem auxilio. Act. VII, 9. X, 38. XVIII, 10. 2 Cor. XIII, 11. Philipp. IV, 9. et Deum vobis habebitis propitium. *Ioseph. A. I.* XI, 6. 10. XV, 5. 9. Cf. *Marklandus* ad *Lysiam* p. 549. Sic הָיָה, sequente אֶת, legitur Genes. XXI, 20. XXXI, 3. Num. XIV, 9. 2 Paral. I, 1. f) *convivari cum aliquo.* Luc. XXIII, 43. σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ hodie mecum in paradiso convivaberis. Iudd. XIV, 11. 21) εἶναι παρά τινος *missum esse ab aliquo.* Ioh. VII, 29. ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ εἰμι κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. ibid. IX, 16. οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ Θεοῦ non est verus Dei legatus. ibid. v. 33. 22) εἶναι πρός τινα *versari, esse, vivere cum aliquo.* Matth. XIII, 56. οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; nonne omnes apud nos sunt? Marc. IX, 19. ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; quousque vobiscum degam? coll. Matth. XVII, 17. 23) εἶναι σύν τινι a) *adesse alicui, cum aliquo*

quo vivere. Coloff. II, 5. τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι corpore quidem abfum, fed mente vobis adfum. Philipp. I, 23. καὶ σὺν χριςῷ εἶναι et cum Chrifto vivere. 1 Theff. IV, 17. b) *a partibus alicuius ftare, alicuius fectatorem effe,* et ex adiuncto: *perpetuum alicuius comitem effe.* Luc. VIII, 38. εἶναι σὺν αὐτῷ effe in eius comitatu. Act. IV, 13. ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν comites et fectatores Iefu fuiffe. ibid. V, 17. καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ et omnes, qui cum eo femper verfari folebant et a partibus eius ftabant. ibid. XIV, 4. καὶ οἱ μὲν ἦσαν κ. τ. λ. alii Iudaeis favebant, apoftolis alii. 24) εἶναι ὑπέρ τινος *cum aliquo effe, ab alicuius partibus ftare.* Marc. IX, 40. ὑπὲρ ἡμῶν ἐςιν is a partibus noftris ftare cenfendus eft. 25) εἶναι ὑπό τι feu τινα *obnoxium effe, fubiectum effe, parere alicui.* Matth. VIII, 9. εἰμὶ ὑπὸ ἐξουσίαν fubiectus fum alienae poteftati. Rom. III, 9. ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι peccatorum poenis obnoxium effe. ibid. VI, 15. εἶναι ὑπὸ νόμον — ὑπὸ χάριν obftrictum effe legi Mofaicae — profiteri religionem chriftianam. Galat. III, 10. 25. V, 21. 1 Tim. VI, 1. 26) εἶναί τινι a) *pertinere ad aliquem, habere aliquid fibi deftinatum.* Act. II, 39. ὑμῖν γάρ ἐςιν ἡ ἐπαγγελία ad vos enim pertinet promiffio, vobis deftinata eft promiffa haec felicitas. b) *poffidere, habere aliquid.* Luc. I, 7. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον et prole carebant. ib. XII, 20. τίνι ἔςαι; quis poffidebit? c) *contingere alicui, evenire,* et maxime de iis ufurpatur, quorum preces ratae fiunt. Marc. XI, 23. 24. καὶ ἔςαι ὑμῖν et continget vobis. Luc. I, 14. καὶ ἔςαι σοι χαρὰ et magno gaudio afficieris. ib. XIV, 10. Efther. V, 6. ἔςαι σοι ὅσα ἀξιοῖς. ib. VII, 2. d) *praemium reportare.* Matth. XIX, 27. τί ἄρα ἔςαι ἡμῖν; quodnam igitur hinc praemium habebimus? e) *alicuius cultorem effe.* Ioh. XVII, 9. ὅτι σοί εἰσι nam funt tui cultores. f) *effe apud aliquem.* Act. XXI, 23. εἰσὶν ἡμῖν funt apud nos. g) *agnofci ab aliquo.* 2 Cor. IX, 2. εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόςολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι fi alii non agnoverunt me apoftolum, tamen vos agnofcitis. Conf. *Baueri Philol. Thucyd. Paulin.* p. 254. 27) εἶναί τινος fignificat a) *ad aliquem pertinere, proprium effe alicuius.* Marc. XII, 23. τίνος αὐτῶν ἔςαι ἡ γυνή; cuiusnam uxor erit? Matth. XXII, 28. Ioh. XIX, 24. τίνος ἔςαι; cuius effet? b) *pertinere ad alicuius numerum, ex alicuius numero effe.* 1 Tim. I, 20. ὧν ἐςιν Ὑμέναιος e quorum numero funt Hymenaeus etc. 2 Tim. I, 15. c) *fectatorem, cultorem et difcipulum alicuius effe.* Rom. XIV, 8. τοῦ κυρίου ἐσμὲν veros nos Chriftianos praeftabimus. 1 Cor. I, 12. ἐγώ εἰμι τοῦ Παύλου, pro ἐγώ εἰμι ἐκ μέρους τοῦ Παύλου. ib. III, 4. 2 Tim. II, 19. ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ Deus amat et beneficiis ornat omnes veros fuos cultores. *Diog. Laërt.* VI, 3. καὶ αὐθέως Διογένους ἦν. d) *afferre aliquid.* Hebr. XII, 11. οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης non videtur gaudium nobis afferre, immo

immo tristitiam. e) *convenire alicui, licere.* Act. I, 7. οὐχ᾽ ὑμῶν ἐστι vestrum iam non est, tempus indagare. Eodem sensu εἶναί τινι legitur Micha III, 1. οὐχ᾽ ὑμῖν ἐστι τοῦ γνῶναι τὸ κρίμα. 28) Verbum hoc, cum participio alius verbi constructum, redundat. Luc. I, 21. ἦν προσδοκῶν expectabat. Matth. VII, 29. ἦν διδάσκων, ubi tamen, fortasse rectius, quoque verti potest: *constanter et pro more docebat.* Hanc enim vim verbum εἰμὶ, cum participio constructum, quandoque apud probatissimos Graecorum habere, clare docet locus *Eurip. Herc. Fur.* 312. Luc. XI, 14. XXIII, 8. Galat. I, 23. Iacob. I, 17. ubi vide *Syr.* et *Vulg.* Eodem modo formula: καὶ ἔσται haud raro redundet, v. c. Act. II, 17. 21. III, 23. Ios. II, 14. VIII, 5. Ioel. III, 5. Cf. *Vorstii Philol. S.* c. 33. p. 605. ed. *Fisch.* qui tamen male hanc periphrasin atticam ad hebraismos retulit, quae apud optimos graecos Scriptt. reperitur, v. c. *Thucyd.* I, 38. ἀρέσκοντές ἐσμεν. *Herodian.* I, 3. 10. κρατήσας ἦν. *Aristoph. Plut.* v. 519 et 1082. Conf. *Obss. Miscell.* T. I. p. 149. 29) interdum elliptice deest. Matth. XV, 5. ubi ante δῶρον subaudiendum est ἔσω. Marc. VII, 4. ἀπὸ ἀγορᾶς, sc. ὄντα, cibos in foro coemtos. ibid. XIII, 14. οἱ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ, sc. ὄντες. ibid. v. 15. ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος ὤν. Luc. I, 38. Phil. II, 1. Hebr. X, 18. οὐκ ἔτι (sc. ἐστὶ) προσφορὰ non amplius locum habet sacrificium pro peccatis. 1 Timoth. V, 13. ἅμα καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι scil. εἶναι. Vide *Abresch. Lectt. Aristaenet.* p. 114. *Aelian. V. H.* II, 1. τὸ μειράκιον, sc. ὤν. *Sophocl. Aiax Flag.* 931. ubi post πηκτὸν subintellegendum esse ὂν, iam recte monuit Schol. Vid. *Gronov.* ad *Arriani Indica* p. 650.

ΕἼΜΙ, *eo, vado.* Ioh. VII, 32. 36. καὶ ὅπου εἶμι ἐγὼ et quo ego vado. Ita enim in utroque loco legendum est loco impressi εἰμί. Quanquam non negari potest, etiam Latinos *esse* pro *venire* dixisse, v. c. *Suetonium* in *Augusto* c. 16. Εἰμὶ autem et εἶμι saepe in codd. permutari, docuit *Bentleius* ad *Fragmenta Callimachi* p. 393. ed. Vltraiect. Cf. etiam *Alberti Obss. Philol.* p. 213.

ΕἽΝΕΚΕΝ, vel **ΕἽΝΕΚΑ.** Vid. infra sub **ἝΝΕΚΑ.**

ΕἾΠΑ, ΕἾΠΟΝ. Vid. **ἘΠΩ.**

ΕἼΠΕΡ. Vide post **ΕἸ.**

ΕἼΠΩΣ. Vide post **ΕἸ.**

ΕἸΡΗΝΕΎΩ, fut. εύσω, et **ΕἸΡΗΝΕΎΟΜΑΙ**, *in pace vivo, pacem habeo, pacem sector vel colo.* (ab εἰρήνη *pax, felicitas.*) Marc. IX, 50. εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις concordiae invicem studiosi estote. Rom. XII, 18. μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. 2 Cor. XIII, 11. 1 Thess. V, 13. Saepius in N. T. non legitur. *Polyb.* V, 8. 7. εἰρηνευομένη χώρα regio, quae fruitur pace. *Hesych.* εἰρηνεύσομεν, εἰρηνικῶς διάξομεν. Hinc

εἰρή-

εἰρήνευσις, quae vox in Lexicis vulgaribus plane neglecta est, legitur apud *Iamblichum* de *Vita Pythag.* c. 16.

ΕΙ'ΡΗ'ΝΗ, ης, ἡ, 1) *pax* tam *publica*, quam *privata*, h. e. *immunitas ab hostibus, securitas et tranquillitas civium.* (Proprie *vinculum*, ab εἴρω *necto*, quia pace animi hominum connectuntur et coniunguntur, ad quod etymon allusisse videtur Paulus Ephes. IV, 3. memorans συνδεσμὸν τῆς εἰρήνης, ut bene observat *H. Reiners* in *Bibl. Brem.* Class. III. p. 969.) Luc. XIV, 32. rex copiis inferior, adventante hoste, ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην pacem expetit. Act. XII, 20. ᾐτῦντο εἰρήνην de Tyriis et Sidoniis. Apoc. VI, 4. Luc. XI, 21. ἐν εἰρήνῃ ἐςι τὰ ὑπάρχοντα αὐτῦ tranquille suis fruitur. Act. IX, 31. εἶχον εἰρήνην pace usi sunt, h. e. auctoritate colendi sacra suo modo. ibid. XXIV, 3. 1 Thess. V, 3. hebr. שלום Ierem. VI, 14. VIII, 11. Ezech. XIII, 10. Hinc εἰρήνη 2) *bonus ordo*, i. q. εὐταξία. 1 Cor. XIV, 33. ὐ γάρ ἐςιν ἀκαταςασίας ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰρήνης Deus enim vult, ut bonus ordo servetur in conventibus publicis Christianorum. 3) *pacis*, seu *concordiae servandae studium, concordia.* Matth. X, 34. Luc. XII, 51. Act. VII, 26. συνήλασεν αὐτὺς εἰς εἰρήνην concordiam inter ipsos conciliavit. Rom. XIV, 17. 1 Cor. VII, 15. ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ad concordiam colendam vocavit nos Deus. Ephes. IV, 3. Coloss. III, 15. εἰρήνη Θεῦ concordiae studium, quod Deo probatur. Hebr. XII, 14. 4) per metonymiam: *auctor concordiae.* Ephes. II, 14. αὐτὸς γὰρ ἐςιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν ipse autem est concordiae inter Iudaeos et paganos auctor. ibid. v. 17. εἰρήνη doctrina christiana vocatur, quae concordiam suadet, commendat et adiuvat. 5) synecdochice: *omnis generis felicitas et prosperitas, sive sit animi, sive corporis in hac pariter, ac futura vita;* speciatim: *felicitas Christianorum.* Luc. I, 79. εἰς ὁδὸν εἰρήνης in viam, quae ad veram felicitatem ducit. ibid. XIX, 42. τὰ πρὸς εἰρήνην σε quae tibi salutifera essent. Ioh. XVI, 33. Rom. I, 7. II, 10. III, 17. 1 Thess. V, 23. ὁ Θεὸς εἰρήνης Deus omnis felicitatis christianae auctor. Etiam apud Graecos εἰρήνη metonymice pro *salute, felicitate*, quia est pacis effectus, dicitur, v. c. *Aelian. V. H.* III, 18. XIV, 11. Ex hac significatione explicandae etiam sunt salutationes Iudaeorum consuetae, v. c. εἰρήνη ὑμῖν, שלום לכם Genes. XLIII, 23. h. e. *salvete, apprecor vobis omnis generis felicitatem.* Luc. XXIV, 36. Ioh. XX, 19. XXI, 26. πορεύε, seu ὕπαγε εἰς εἰρήνην *abi feliciter, salvus.* Marc. V, 31. Luc. VII, 50. VIII, 48. Act. XVI, 36. 1 Sam. I, 17. Iudd. XXIII, 6. Exod. IV, 18. Hinc interdum εἰρήνη speciatim *tranquillitatem animi, animum fiducia plenum* significat, v. c. Luc. II, 29. Ioh. XVI, 33. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν

ἐμοὶ

ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε haec vobis praedixi, ut animos vestros hac spe erigam et solatio, ne animum vestrum despondeatis. 6) *bona vota, preces laetae, fausta precatio.* Matth. X, 13. ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτὸν bona vota vestra eventum habebunt: ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω bona vota vestra irrita erunt. Luc. X, 6. υἱὸς εἰρήνης dignus precibus laetis. Ioh. XIV, 27. εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν κ. τ. λ. discedens vobis omnigenam felicitatem apprecor eamque certissime promitto. Act. XV, 33. μετ' εἰρήνης Christianis bene illis precantibus. Sic שָׁלוֹם Genes. XXVI, 29. 7) *laus, celebratio.* Luc. II, 14. καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη celebretur Deus ab hominibus. ibid. XIX, 38. εἰρήνη ἐν οὐρανῷ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. 8) εἰρήνη θεοῦ, seu πρὸς τὸν θεὸν *favor, benignitas, benevolentia Dei, maxime se exserens remissione peccatorum et tranquillitas et fiducia animi, quae ex sensu favoris divini oritur.* Rom. V, 1. εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν a Deo, nobis propitio, optima quaevis sperare possumus. ibid. VIII, 6. Philipp. IV, 7. καὶ ἡ εἰρήνη θεοῦ et benignitas divina omni cogitatione humana maior. Ita etiam Latini *pacem Deorum* dicere solent, ut docuit *Wetstenius* ad Rom. V, 1. Conf. etiam Num. VI, 26. Ier. XVI, 5. — *Phavor.* εἰρήνη· ἡ ἀγάπη, ἡ πρὸς τὸ ὁμόφυλον γνησία διάθεσις, καὶ ἡ πρὸς τοὺς πολεμοῦντας ἐχθροὺς ἡσυχία. παρὰ τὸ εἴρω, τὸ λέγω, ἢ παρὰ τὸ ἔρειν, ὅ ἐστι συμπλέκειν.

ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, 1) *concors, pacis studiosus, qui concordiam promovet.* Iacob. III, 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία ἐστιν εἰρηνικὴ sapientia vero coelestis est pacifica, h. e. concordiam postulat et promovet. Simili modo Sirac. IV, 8. τὰ εἰρηνικὰ *verba blanda* dicuntur, *et sermones solatii pleni, doloremque pauperis permulcentes.* 2) *qui felicitatem parit ac efficit.* Hebr. XII, 11. καρπὸν εἰρηνικὸν fructum, qui affert summam felicitatem.

ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *pacem facio, paco, reconcilio, pacis et concordiae auctor sum.* (ex εἰρήνη *pax*, et ποιέω *facio*) Coloss. I, 20. εἰρηνοποιήσας removendis pristinis inter Iudaeos ac gentiles discordiis, coll. Ephes. II, 14—16. — Saepius non legitur in N. T. Reperitur tamen haec vox in vers. Alex. Prov. X, 10.

ΕΙΡΗΝΟΠΟΙΟΣ, οῦ, ὁ, apud Graecos dicitur et, *qui alios reconciliat in gratiam suamque interponit operam, ut pax fiat* (sic v. c. *Fetiales* a *Plutarcho* T. VII. *Opp.* p. 127. ed. *Reiske* dicuntur εἰρηνοποιοὶ, qui erant *oratores* et *interpretes pacis.* Adde *Xenoph. Hist. Gr.* VI, c. 3. 4.) *legatus pacis causa missus*, qui a Latinis *pacificator* (*Cic. Ep. ad Att.* XV, 7. *Quinctil. Institut. Orat.* XI, c. 3.) et *pacifica persona* (*Cic. ad Attic.* VIII, Ep. 12.) dicitur, et *qui redit ipse*

cum

cum inimicis in gratiam, et omnino, *qui est pacis ac concordiae studiosus*. Sic semel legitur in N. T. Matth. V, 9. *Phavor.* ὁ τὴν εἰρήνην ἐν ἄλλοις κατεργαζόμενος.

ΕΙ'ΡΩ. Vide sub 'ΕΡΕ'Ω.

ΕΙ'Σ. Praepositio, regens semper accusativum, et nominibus et pronominibus praemissa admodum varias significationes habet. Primaria est 1) *in, ad*, cum accusativo, ut *modum ad locum* denotet. Matth. II, 11. ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν domum ingressi. ib. v. 13. φεῦγε εἰς αἴγυπτον recipe te in Aegyptum. ib. v. 14. 20. 21. 22. III, 10. 12. IV, 1. 5. 8. 12. 18. V, 1. 29. 30. VI, 6. 26. etc. 2) *in*, cum ablativo, ut significet *motum in loco*, et ponatur pro ἐν, cum quo saepe permutatur. Matth. II, 23. κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην ναζαρὲτ habitavit in urbe, quae dicitur Nazareth. Marc. I, 9. εἰς τὸν ἰορδάνην ἐβαπτίσθη, pro ἐν τῷ ἰορδάνῃ. ibid. II, 1. ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. ibid. V, 34. ὕπαγε εἰς εἰρήνην, pro ἐν εἰρήνῃ. ib. XI, 8. coll. Matth. XXI, 8. Marc. XIII, 3. Ioh. XX, 19. 26. coll. Luc. XXIV, 36. Act. II, 27. εἰς ᾅδου, sc. τόπον. Interdum etiam pro ἐν ponitur, quando de loco non sermo est, v. c. Act. VIII, 23. Vid. supra sub εἰμί. Alexandrini τὸ εἰς saepe pro ב posuerunt, Gen. XXXVII, 20. XLII, 22. 2 Chron. XIX, 4. et ל pro ב Hos. VII, 2. positum reperitur. *Aelian. V. H.* VII, 8. ὅτι Ἡφαιςίων εἰς Ἐκβάτανα ἀπέθανε. *Orpheus Argonaut.* v. 509. ὅς' ἐς ὠκεανοῖο ῥόον βαπτίζετο Τιτάν. *Sophocl. Aiax Flagell.* v. 80. ubi vid. Schol. Conf. *Krebsii Obss. Flav.* p. 78 et 215. *Veckneri Hellenolex.* p. 258. *Viger.* de *Idiotismis Ling. Gr.* IX, 2. 11. p. 211. et *Hempel.* Can. 13. de *Graecc. Dialect. Propriet.* p. 135. 3) *in*, ut *causam finalem* indicet. Marc. I, 4. εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ib. II, 17. καλέσαι ἁμαρτωλὰς εἰς μετάνοιαν. Matth. VIII, 4. εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ibid. X, 18. XXVI, 28. ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ibid. XXVII, 7. εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις ad sepulturam peregrinorum. Huc pertinent etiam loca N. T. ubi praepositio εἰς ponitur, *cum de religione, cui aliquis initiatur et obstringitur*, sermo est, v. c. Matth. XXVIII, 19. ubi Christiani baptizari iubentur εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, h. e. eo consilio, ut profiterentur et observarent doctrinam de Deo, Filio ac Sp. S. in litteris sacris traditam. Act. XIX, 4. Rom. VI, 3. ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριςὸν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν quotcunque baptismo suscepto initiati sumus religioni christianae, nos etiam obstrinximus ad eius exemplum mortem adeo ob religionem christianam subeundi. 1 Cor. X, 2. 4) *in*, ut tempus, quo aliquid fit, significet. Rom. VIII, 21. εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης eo tempore, quo libertas gloriosa manifestabitur. 5) *ad*, ita, ut partim *locum* notet,

tet, partim *finem* et *propositum*. Luc. XI, 49. ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας. Ioh. XI, 38. ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Rom. II, 4. εἰς μετάνοιάν σε ἄγει. 1 Cor. XIV, 36. εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησε τὸ εὐαγγέλιον. 6) *ad*, ita, ut *causam efficientem* aut *commoventem* significet, *auf Veranlassung*. Matth. XII, 41. μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ vitam emendarunt ad Ionae exhortationem, seu, Ionae oratione adducti ac commoti. Eodem modo ל usurpatur Psalm. XVIII, 45. 7) *iuxta*, *apud*, *prope*. Ioh. IV, 5. coll. v. 6 et 8. Ioh. XXI, 4. ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλὸν stetit Iesus iuxta littus. Rom. XV, 16. εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν εἰς τὰ ἔθνη ut sim minister apud gentes. Act. II, 22. Ἰησοῦν ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς. Sic etiam *ad* pro *apud* interdum refertur ad *locum*, v. c. *Cic.* pro *Muren.* c. 15. „pugna navalis *ad* Tenedum." Idem *Orat. Verr.* IV, 8. interdum vero ad *personas*, *Cic.* Epp. ad *Attic.* X, 18. *Liv.* X, 35. 8) *contra*, *adversus*. Matth. XVIII, 15. ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου. Luc. VII, 30. εἰς ἑαυτοὺς in suam ipsorum perniciem. ibid. XII, 10. ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ — τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι. ibid. XV, 18. contra Deum et te peccavi. Act. VI, 11. 1 Cor. VIII, 12. Sic *ad* pro *adversus* apud *Cic.* pro *Roscio* c. 40. *Div.* I, 7. et *in* pro *contra* dixit *Tacitus Hist.* I, c. 2. §. 6. 9) *coram*. Act. XXII, 30. ἔστησεν εἰς αὐτοὺς Paulum coram illis statuit. 2 Cor. VIII, 24. εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν coram ipsis ostendite et coram facie ecclesiarum. Alex. Exod. XXIV, 7. εἰς ὦτα αὐτῶν, ubi εἰς hebraico ב respondet. 10) *de*, i. q. περί. Matth. VI, 34. μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, sc. ἡμέραν, de futuro ne sitis solliciti. Act. II, 25. Δαβὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτὸν David enim ita de eo: ib. XXV, 20. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ εἰς τὴν περὶ τούτου ζήτησιν. Rom. IV, 20. εἰς τὴν ἐπαγγελίαν οὐ διεκρίθη. 2 Cor. XII, 6. Ephes. V, 32. ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Hebr. VII, 14. Sic ל pro על ponitur 2 Sam. XI, 7. Ps. XCI, 11. Obadia v. 1. et *in* pro *de* apud *Martial.* Ep. I, 68. *Diod. Sic.* XI, 50. εἰς οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ παρὸν λέγειν, ubi vid. *Wesseling.* 11) *erga*. 1 Petr. IV, 9. φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους. Matth. XXVI, 10. ἔργον καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμὲ praeclarum beneficium mihi praestitit. Act. XXIV, 17. ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου. Rom. V, 8. τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς. ibid. XII, 10. εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι. 2 Cor. II, 4. ἀγάπην ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς amore vestrum flagro. 12) *inter*. Ioh. VI, 9. ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; sed quid tantulum ad tantam multitudinem? 1 Thess. I, 5. Matth. XIII, 22. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεὶς inter spinas consitus, coll. Marc. IV, 7. Marc. VIII, 19. τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους. Luc. XXI, 24 etc. 13) *per*, de *loco*. Matth. IV, 24. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν et pervasit fama

fama eius totam Syriam. ibid. IX, 26. XXVI, 71. ἐξελθόντα αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα egredientem ipsum per portam. Marc. I, 39. V, 14. — in *formulis iurandi*. Matth. V, 35. μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα ὀμόσῃς neque per Hierosolymam iurare licet. 14) *pro, in usum alicuius*. Matth. XX, 1. εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ hoc consilio, ut vineam colerent. 1 Cor. XVI, 1. τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους collectionis pro Christianis. 2 Cor. VIII, 4. IX, 1. ἡ διακονία ἡ εἰς τοὺς ἁγίους. Alio sensu sumitur Matth. XXVII, 10. ἔδωκαν ἀργύρια εἰς τὸν ἀγρὸν dederunt pecunias pro agro. 15) *ob, propter*, quum impulsos nos ab aliqua re significamus. Marc. I, 38. εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα huius rei causa exivi. Luc. IV, 43. εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι. Ioh. XVIII, 37. Hinc εἰς τί *propter quid?* seu, *cur?* Matth. XIV, 31. εἰς τί ἐδίστασας; Huc etiam pertinet formula: εἰς ὄνομα. Matth. X, 41. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου qui humaniter excipit prophetam, quia propheta est. In sequentibus eodem sensu εἰς ὄνομα δικαίου legitur ad imitationem hebraici לְשֵׁם, ut docuit *Vorstius Philol. S.* c. 40. p. 739 sq. Adde Num. XVI, 34. לְקֹלָם נָסוּ. *In* pro *propter* dixit *Plautus Cist.* Act. II. Sc. 3. v. 56. *Aelian. V. H.* X, 6. ἐκωμῳδοῦντο εἰς λεπτότητα. ibid. XIV, 9. εἰς τὸ ἄχαρι. 16) *sub*. Rom. XI, 32. συνέκλεισεν ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν conclusit Deus omnes sub incredulitatem, h. e. declaravit, omnes homines peccato et vitiositati esse obnoxios, coll. Galat. III, 22. ubi verbum συγκλείω construitur cum ὑπό. 17) ut latinum *ad* (*Cic.* de *Senect.* 7. *Liv.* XL, 50.) significat *usque ad* et de *tempore* inprimis usurpatur. Matth. X, 22. εἰς τέλος usque ad finem. Luc. XII, 19. κείμενα εἰς ἔτη πολλά. Ioh. XIII, 1. εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. Act. IV, 3. ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον. 2 Tim. I, 12. — de *re* ac *persona*. Rom. XIII, 14. εἰς ἐπιθυμίας usque ad pravas cupiditates. Hebr. II, 3. Alexandrini עַד mox per εἰς, mox per ἕως transtulerunt. Exod. XVI, 23. 24. Levit. XXV, 22. 52. 18) *quod attinet ad*, i. q. κατά. Galat. IV, 11. εἰς ὑμᾶς vos quod attinet. Ephes. III, 16. εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον. Huc etiam multi interpretes referunt locum Luc. VII, 30. τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ εἰς ἑαυτοὺς voluntatem Dei, quae ad eos pertinebat. *Xenoph. Anab.* I, 9. 10. εἰς δικαιοσύνην quod ad iustitiam attinet. ibid. II, 6. εἰς φιλίαν. 19) *versus*. Luc. VI, 20. ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. 20) *cum*. Act. VII, 53. εἰς διαταγὰς ἀγγέλων praesentibus angelorum ordinibus. Eleganter de hoc rariore praepositionis εἰς usu egit *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 4. 17. Tom. I. p. 858. 21) *abundat et circumscribit nominativum*. Matth. XIX, 5. καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, pro σὰρξ μία, coll. v. 6. et Genes. II, 24. ib. XXI, 42. ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας,

γωνίας, hebr. הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. Luc. II, 34. XIII, 19. *ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα.* Rom. V, 18. *εἰς κατάκριμα — εἰς δικαίωσιν ζωῆς.* 1 Cor. IV, 3. *ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστι.* Hebr. I, 5. 1 Petr. II, 7. coll. Pf. CXVIII, 22. Sic etiam ל haud raro eſt nota nominativi, v. c. Geneſ. XXIV, 67. Levit. XXVI, 12. Devt. XXI, 13. conf. *Vorſtii Philol. S.* p. 681. Interdum *εἰς* etiam dativo exprimendo inſervit, v. c. Matth. V, 22. *ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς*, pro *τῇ γεέννῃ*, nam *ἔνοχος* fere ſemper cum dativo conſtruitur. 22) adverbiis iunctum ſaepe otioſum eſt, v. c. Act. II, 39. *οἱ εἰς μακρὰν*, pro *οἱ μακρὰν* — *εἰς ἅπαξ, εἰς τρίς*, *Homer.* Iliad. α', 213. *Aelian.* V. H. IX, 41. *εἰς αὔριον, εἰς τὸ παραχρῆμα.* 23) Interdum deficit, v. c. 2 Pet. II, 8. *ἡμέραν ἐξ ἡμέρας*, pro *ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν*, *quotidie.* Sic reticetur Luc. IX, 2. ante *κηρύσσειν*; poſt *λέγω* Ioh. VI, 71. et *φλυαρέω* 3 Ioh. v. 10. et ante *αἰχμαλωσίαν* Apoc. XIII, 10. ſecundum *H. Stephanum.* 24) verbis iunctum regit accuſativum cum infinitivo, et aut conſtituit gerundium in *dum*, aut infinitivum in tempus finitum reſolvit et reddendum, *ut*, *ita ut*, *donec*, *uſque dum*, *quod.* Act. III, 19. *εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν* ut deleantur peccata veſtra. Rom. I, 20. 1 Cor. VIII, 10. IX, 22. *εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν* ad edendum et bibendum. Epheſ. I, 18. III, 6. 2 Theſſ. I, 5. II, 6. *εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν* uſque dum retegatur. Hebr. XI, 3. 1 Pet. III, 7. 25) *in honorem.* Rom. XI, 36. *ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα.* *Aelian.* V. H. XIII, 21. *εἰς Ἀπόλλωνα* in honorem Apollinis. 26) Interdum verbum poſt nomen accuſativi caſus, a praepoſitione *εἰς* rectum, ſubintellegendum eſt. Hebr. XI, 11. *δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν*, pro *δύναμιν εἰς συλλαμβάνειν* vel *κατασχεῖν* κ. τ. λ. *Theocrit.* *Idyll.* V, 98. *ἐς χλαῖναν.* Schol. *ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ ἐργάζεσθαι χλαῖναν.* Confer *Gronovium* ad *Gellii N. A.* IX, c. 2.

ΕἿΣ, *μία*, *ἕν*, genit. *ἑνὸς*, *μιᾶς*, *ἑνὸς*, 1) *unus.* Matth. XIX, 5. *εἰς σάρκα μίαν* unum corpus. Act. IV, 32. *καὶ ἡ ψυχὴ μία.* Galat. III, 20. mediator non eſt unius partis, Deus vero eſt una pars. Coloſſ. III, 15. Rom. III, 10. *οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐδὲ εἷς* non eſt iuſtus, ne unus quidem. Ib. v. 12. *οὐκ ἔστιν ἕως ἑνὸς* ne unus quidem, pro *οὐδὲ εἷς.* Exod. XIV, 28. non remanſit ex iis עַד אֶחָד coll. Pf. CVI, 11. Exod. VIII, 31. Sirac. XLVI, 21. 2) *primus*, pro numerali ordinali *πρῶτος.* Matth. XXVIII, 1. *εἰς μίαν* (ſc. *ἡμέραν*) *τῶν σαββάτων* in primum diem hebdomadis. 1 Cor. XVI, 12. *κατὰ μίαν σαββάτων* primo quoque die hebdomadis. Apoc. IX, 12. *ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν.* Marc. XVI, 2. coll. v. 9. Ioh. XX, 19. Act. XX, 7. Cauſa vero huius ſignificationis e lingua hebraica repetenda videtur, in qua אֶחָד non tantum cardinale eſt, ſed et ordinale et *primum* ſignificat, v. c. Geneſ. I, 5. יוֹם אֶחָד *dies primus.* Ezech. XXXII, 1.

μιᾷ

μιᾷ τῦ μηνός. Pro numerali ordinali legitur tamen apud *Polybium* p. 1401. ἐν τῇ μιᾷ καὶ εἰκοςῇ βίβλῳ. *Herodot.* IV, c. 161. μίαν — ἄλλην — τρίτην. *Thucyd.* IV, 115. et *unus* pro *primus* apud *Cic.* de Senect. c. 5. „uno et octogesimo anno." Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 75. 3) *solus, unicus.* Matth. XIX, 17. ὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εἷς ὁ Θεὸς nemo est perfectus, nisi solus Deus. 4) *aliquis, quidam,* pro pronomine indefinito τὶς, Matth. VIII, 16. εἷς γραμματεύς. ibid. XVIII, 28. ἕνα τῶν συνδέλων αὐτῦ aliquem commilitonum suorum. ib. XVI, 14. XIX, 17. ubi pro εἷς in duobus codicibus legitur νεανίσκος τις. Apoc. VIII, 13. Interdum additur τῷ τὶς pleonastice. Marc. XIV, 47. εἷς τὶς τῶν παρεςηκότων. ib. v. 51. Luc. XXII, 50. Sic אֶחָד, 1 Sam. I, 1. אִישׁ אֶחָד, 2 Sam. XII, 1. Genes. XXVII, 44. יָמִים אֲחָדִים, Alex. ἡμέρας τινὰς, Dan. II, 31. *Cic.* de Orat. I, c. 29. „sicut *unus* paterfamilias." Exempla e Graecis dedit *Bergler.* ad *Alciphr.* Epp. I, 3. p. 15. *Herodian.* VII, 5. 10. εἷς τῶν νεανίσκων. *Herodot.* IV, 71. V, 105. *Thucyd.* I, 85. Huc etiam pertinet locus Luc. V, 17. ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν *aliquando,* i. q. in lingua vernacula dicitur *eines Tages.* 5) *idem, unus idemque.* 1 Cor. III, 8. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν pro uno eodemque sunt habendi, pares sunt. *ibid.* XI, 5. ἓν γάρ ἐςι καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ unum idemque est, ac si rasa esset. ibid. XII, 11. τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα idem ille spiritus. 6) *unitus, coniunctus.* Hinc formula: ἓν εἶναι significat: *arctissime cum aliquo coniunctum esse, maxime consiliis, animo, viribus, consentire, eadem mente esse.* Ioh. X, 30. ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν ego cum patre eandem potestatem habeo. ibid. XVII, 11. ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς, h. e. ἵνα μίαν πίςιν ἔχωσι ut omnes tueantur et profiteantur unam eandemque doctrinam, quemadmodum doctrina, a me tradita, vere a te originem ducit. 1 Ioh. V, 7. 8. οἱ τρεῖς ἕν εἰσι unam eandemque rem suo testimonio confirmant. Ἓν ποιεῖν *concordem reddere, conciliare invicem, in unum coetum,* seu *societatem cogere.* Ephes. II, 14. ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἓν qui partes dissentientes, Iudaeos ac paganos, invicem conciliavit. Huc etiam referrem locum Ioh. X, 16. ubi μία ποίμνη aeque ac εἷς λαὸς 1 Macc. I, 43. *populum, hominum societatem, unam eandemque religionem profitentem,* significat, ut arab. أمة واحدة *Coran.* Sur. X, 20. XI, 119. XVI, 93. 7) *unusquisque.* Apoc. IV, 8. τὰ τέσσαρα ζῶα, ἓν καθ᾽ ἑαυτὸ quatuor animalia, unumquodque pro se. Ies. VI, 2. ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνὶ, scil. ἑκάςῳ. *Lucian.* Deor. Iud. T. II, p. 12. σκόπει καθ᾽ ἓν (ἕκαςον) ἀκριβῶς. Ponitur etiam εἷς ἕκαςος et ἓν ἕκαςον, v. c. Luc. IV, 40. ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάςῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθείς. Act. II, 3. ἐκάθισε ἐφ᾽ ἕνα ἕκαςον αὐτῶν, de qua formula exposuit *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* XVI, 35. 8) εἷς τὸν ἕνα *unus alterum, singuli singulos.* 1 Thess. V, 11.

V, 11. οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, pro ἀλλήλους. Exempla similia e Scriptt. gr. collegit *Kypkius* ad h. l. 9) εἷς καὶ εἷς *unus* - *alter*, pro ὁ μὲν — ὁ δὲ, ad imitationem hebraici אחד ואחד Levit. XII, 8. 1 Regg. III, 25. 2 Paral. III, 17. Matth. XX, 21. XXIV, 40. 41. μία — καὶ μία. Marc. X, 37. XV, 27. Interdum ponitur εἷς — καὶ εἷς — καὶ εἷς unus — alter — tertius. Marc. IV, 8 et 20. coll. Matth. XIII, 8. ubi ὁ μὲν — ὁ δὲ — ὁ δὲ ponitur. Adde *Sophocl.* Electra v. 696. *Aristot. Ethic.* VI, c. 2. p. 97. *Martial.* Epigr. I, 20. 10) εἷς καθ' εἷς, pro εἷς καθ' ἕνα *singuli singulatim, unus post alterum.* Marc. XIV, 19. καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς. Ioh. VIII, 9. ἐξήρχοντο εἷς καθ' εἷς. Conf. *Gabr. Mathesii* D. difficilis phraseos εἷς καθ' εἷς Marc. XIV, 19. et Ioh. VIII, 9. explicationem sistens. Vpf. 1742. 4. Καθ' εἷς *singuli.* Ioh. XXI, 25. καθ' ἕνα πάντες. 1 Cor. XIV, 31. *sigillatim* omnes. Esse vero καθ' εἷς pro καθ' ἕνα manifestum soloecismum, *Graevius* docuit ad *Lucian.* Soloec. T. II, p. 755. Vide infra sub καθεῖς. 11) εἷς ὀ pro οὐδείς *nullus, nemo.* Matth. X, 29. καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν ὀ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν. 12) οὐδὲ εἷς *ne unus quidem, nullo excepto, nullus.* Matth. XXVII, 14. Ioh. I, 3. Act. IV, 32. Rom. III, 10. 12. Hebr. לא איש, Num. XXVI, 65. et לא אחד, 2 Sam. XIII, 30. 13) ἀπὸ μιᾶς, sc. γνώμης, (*Euseb.* H. E. III, c. 11.) *unanimi consensu, ad unum omnes.* Luc. XIV, 18. Alii supplent φωνῆς, *uno ore*, sensu fere eodem; alii vero, ut *Fullerus* Misc. I, 1. ὥρας, *statim, repente.* Cf. de formula ἀπὸ μιᾶς *Irmisch.* Exc. ad *Herodian.* I, 4. 21. T. I. p. 861. 14) interdum reticetur. Matth. VIII, 8. XV, 23. ὁ δὲ ὀκ ἀπεκρίθη αὐτῇ (ἕνα) λόγον. ibid. XXI, 7. ἐπεκάθισεν ἐπάνω (ἑνὸς) αὐτῶν. Eodem modo אחד omittitur Iudd. XII, 7. 1 Regg. XVIII, 27. Conf. *Vorstii* Philol. S. c. 25. p. 525. *Krebs. Obss. Flav.* p. 45. Interdum tamen sic etiam Graeci loquuntur, v. c. *Xenoph.* Mem. I, 2. 31. *Lysiae* Oratt. p. 208. 211 et 215. ed. *Taylor.* etiam Latini, ut docuit *Vechnerus Hellenolexia* I, 2. 3. p. 121. ed. *Heusingeri.*

ΕΙΣΑΓΩ, fut. ἄξω, 1) *introduco in locum.* Luc. XIV, 21. XXII, 54. εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. Act. IX, 8. XXI, 28. 29. 37. 2) *affero.* Luc. II, 27. ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν allatum a parentibus Iesum infantem. 3) *intromitto.* Ioh. XVIII, 16. καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν πέτρον iussit ianitricem intromittere Petrum. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 3. 13. et V, 4. 1. 4) *infero.* Act. VII, 45. ἣν καὶ εἰσήγαγον quam etiam intulerunt terrae occupatae gentium. Apud Graecos εἰσάγεσθαι haud raro de *mercibus* usurpatur, *quae importantur*, v. c. apud *Xenoph.* de Vectigal. IV, 40. 5) *produco aliquem, induco, palam propono, sisto et declaro alicui.* Hebr. I, 6. ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην quum vero in alio loco eum hominibus sistit primogenitum.

nitum. Alii, *Chrysostomo* praeeunte, vertunt: cum ei imperium in universum tradit, ὅταν ἐγχειρίσῃ αὐτῷ τὴν οἰκουμένην. In notione *producendi* legitur apud *Polybium* Exc. Leg. 93. p. 728. ed. *Ernest.* εἰσαγαγόντες αὐτὰς Ἀντωνίου τοῦ δημάρχου.

ΕΙΣΑΚΟΥ´Ω, fut. ούσω, 1) *audio, auribus percipio aliquid,* i. q. simplex ἀκούω. *Eurip.* Phoen. v. 96. et 1363. 2) *exaudio preces alicuius annuendo, precibus alicuius annuo,* et inprimis Deo tribuitur, quum hominum preces non irritas esse iubet. Matth. VI, 7. ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται se ob prolixam orationem exauditum iri. Luc. I, 13. εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου. Act. X, 31. In vers. Alex. eodem sensu hebr. שמע respondet Ps. IV, 1. 2. XXX, 30. Sirac. III, 6. LI, 15. 3) *obedio, obtempero, accommodo me alterius voluntati,* i. q. ὑπακούω. Sic legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 21. καὶ οὐδ᾽ οὕτως εἰσακούσονταί μου sed neque sic mihi obtemperabunt. Devt. I, 43. καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου καὶ παρέβητε. ibid. IX, 23. ubi hebr. שמע respondet. In eadem versione Alex. pro שמר Exod. XVI, 28. Devt. XXVIII, 58. legitur. Sic et εἰσακούω apud Graecos legitur, v. c. *Thucyd.* I, c. 126. ἦν μή τι ἐσακούωσι. ib. III, 4. init. *Xenoph.* Hist. Gr. V, 2. 12. 4) *libero, eripio,* i. q. σώζω, *ita,* ut consequens ponatur pro antecedenti. Hebr. V, 7. καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας et liberatus est a sollicitudine animi, s. metu mortis. 2 Chron. XVIII. 31. καὶ κύριος ἔσωσεν αὐτόν, sed in Aldin. εἰσήκουσεν αὐτοῦ. Ps. LV, 16. καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσέν μου pro hebr. ויהוה יושיעני. Iob. XXXV, 13. καὶ οὐ μὴν εἰσακούσῃ ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν.

ΕΙΣΔΕ´ΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, 1) *admitto, recipio, benigniter excipio,* ab εἰς et δέχομαι *accipio.* 2 Macc. IV, 22. μετὰ δᾳδουχίας καὶ βοῶν εἰσεδέχθη. Sapient. XIX, 15. *Xenoph. Cyrop.* V, 5, 2. 2) *beneficiis afficio, adiuvo, tueor.* 2 Cor. VI, 17. κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς et ego ero benignissimus erga vos, coll. v. 16. et Ies. LII, 12.

ΕΙ´ΣΕΙΜΙ, vel ΕΙ´ΣΙ´ΗΜΙ, *ingredior, intro,* ex εἰς et εἶμι vel ἵημι *vado, eo.* Act. III, 3. μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν. ibid. XXI, 18. 26. εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν. Hebr. IX, 6. εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς. Saepius non legitur in N. T.

ΕΙΣΕ´ΡΧΟΜΑΙ, fut. εἰσελεύσομαι, aor. 2. εἰσῆλθον, 1) *introeo, intro, ingredior,* vel absolute positum, vel intercedente praepositione εἰς, aut addito adverbio ἔσω. Marc. VI, 26. καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. Luc. VII, 45. ἀφ᾽ ἧς εἰσῆλθον. Act. I, 13. — Matth. VIII, 5. εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναούμ. Marc. III, 27. Matth. XXVI, 58. καὶ εἰσελθὼν ἔσω. 2) *irrepo, clam intro.* Act. XX, 29. ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς fore, ut post abitum meum sese ingerant in vos, seu, clam se adducant lupi truces. 3) *adeo, accedo.* Marc. XV, 43. εἰσῆλθε πρὸς Πιλάτον Pilatum adiit. Act.

X, 3.

X, 3. XXVIII, 18. 4) *aggredior, invado.* Marc. III, 27. οὐδεὶς δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι nemo potest suppellectilem potentis, irruptione in eius domum facta, diripere, coll. Matth. XII, 29. et Luc. XI, 22. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 235. 5) *prodeo*, εἰσέρχομαι εἰς τὸν δῆμον *prodeo in concionem, causam acturus et dicendi causa.* Act. XIX, 30. τοῦ δὲ παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον cum autem Paulus vellet prodire ad populum, se suamque causam defensurus. *Polyb.* Hist. III, 44. μετὰ δὲ τούτους εἰσελθὼν αὐτός. Conf. *Loesner.* Obss. Philonian. in N. T. p. 220. 6) *venio, pervenio.* Act. X, 24. εἰσῆλθον εἰς τὴν καισάρειαν venerunt Caesaream. ibid. XXIII, 33. 7) *subeo*, intercedente praepositione ὑπό. Matth. VIII, 8. κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς domine, non dignus sum, cuius domum intres. Luc. VIII, 8. Videtur esse formula hebraica Genes. XIX, 8. באו בצל קרתי Alex. εἰσῆλθον ὑπὸ τὴν στέγην τῶν δοκῶν μου. 8) *pervenio*, sensu metaphorico, *compos, particeps fio.* Matth. XIX, 17. εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν si pervenire cupis ad felicitatem aeternam, coll. v. 16. Luc. XXIV, 26. καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ. ibid. XI, 52. αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε vos alieni manetis ab hac cognitione, et qui ad eam adspirant, eos impedire conamini. Hebr. IV, 1. εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ frui felicitate illa, a Deo nobis promissa. ib. v. 3. 6. 10. 11. Huc pertinet etiam formula: εἰσέρχομαι εἰς τὴν βασιλείαν, seu ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, seu χριστοῦ, *adducor ad religionem et felicitatem christianam*, quae legitur Matth. XIX, 23. 24. cuius loco interdum etiam simpliciter εἰσέρχομαι ponitur, v. c. Rom. XI, 25. ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ. Ioh. X, 9. *Antonin.* X, 8. καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. 9) *incido in aliquid.* Matth. XXVI, 41. ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς τὸν πειρασμὸν ne incidatis in tentationem. Marc. XIV, 38. Luc. XXII, 40. 46. 10) *redeo, revertor.* Luc. XVII, 7. εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ eum reversum ab agro. Apoc. XI, 11. 11) *in aliqua re alteri succedo.* Ioh. IV, 38. καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε et vos in laborem eorum successistis, h. e. vos pergitis plenius instituere homines, iam elementa prima a Iohanne et me edoctos. 12) Formula: εἰσέρχεσθαι καὶ ἐξέρχεσθαι duplici sensu in litteris sacris adhibetur, partim de *eo, qui semper vivit et versatur in aliquo loco et conversatur cum aliis*, partim de *eo, qui munere suo fungitur coram aliis et publicum munus gerit*, ad imitationem formulae hebraicae בוא ויצא Devt. XXVIII, 6. XXXI, 2. 2 Sam. XVIII, 13. 16. XXIX, 6. 1 Chron. XXVIII, 1. 2 Chron. I, 10. Ps. CXXI, 8. Cf. *Valkenar.* ad *Eurip. Phoen.* v. 547. Act. I, 21. ἐν ᾧ (sc. χρόνῳ) εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος ἰησοῦς χριστὸς per omne illud tempus, quo Christus versatus et munere suo functus est

inter nos. Ioh. X, 9. *καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει* atque meorum sectatorum societati adscriptus semper pascua habebit. 13) *εἰσέρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον nasci, hominem fieri*, hebr. בָּא בָּעוֹלָם. Hebr. X, 5. *διὸ* (supple *ὡς*) *εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον, λέγει* ideo Messias, qui a Davide, ut homo factus, loquens sistitur, coll. Ioh. I, 9. Significat etiam, de *rebus* usurpatum, *propagari inter homines, induci in res humanas*. Rom. V, 12. coll. Sap. II, 24. et XIV, 14. Interdum etiam *exoriri*, *existere*, v. c. 2 Ioh. v. 7. *Mart. Antonin.* VI, c. 42. *μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον* quibuscum ego natus sum. Eodem sensu apud *Cebetem* c. 20. formula *εἰσπορεύεσθαι εἰς τὸν βίον* ponitur. 14) interdum *εἰσέρχομαι* ita ad animum transfertur, ut significet partim *mentem subire et animum*, (cf. *Valkenar.* ad *Eurip.* Phoen. v. 1379.) partim *impellere, incitare aliquem, consilium alicui suggerere*, ut sit i. q. *βάλλειν εἰς τὴν καρδίαν τινός*, Luc. IX, 46. *εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς* mentem eorum subiit cogitatio. ibid. XXII, 3. *εἰσῆλθε δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν* suggessit Satanas Iudae consilium. Ioh. XIII, 27. Iudas magis confirmabatur in impio suo consilio exsequendo, coll. v. 2. Simili modo *Xenoph.* Anab. V, 1. 11. *εἰσῄει αὐτοῖς* subiit animum eorum *haec cogitatio*. 15) *ingeror, immittor, inferor*. Matth. XV, 11. *τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα* quod ori ingeritur. Act. XI, 8. *οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου* nunquam comedi. 16) *pertineo, ich reiche an einen Ort*, in qua singulari significatione hac voce usus est Paulus Hebr. VI, 19. *ἐλπίδα εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος*, h. e. spem, quae aliquando explebitur in coelo.

ΕΙΣΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. *έσω*, et ΕΙΣΚΑΛΕΟΜΑΙ, οῦμαι, *introvoco*, ex *εἰς* et *καλέω voco*, etiam *introduco*. Act. X, 23. *εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε*, *Vulg. introducens ergo eos excepit hospitio*. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph. Oecon.* IV, 15. Conf. *Valcken.* ad *Theocrit.* p. 353. *Phavorin. εἰσκαλέομαι· τὸ ἐπὶ φιλίᾳ τινὰ δεξιοῦμαι, ὃ καὶ εἰσκαλῶ γράφεται κοινῶς, αἰτιατικῇ συντάσσεται.*

ΕΙΣΟΔΟΣ, ου, ἡ, 1) proprie: *via, quae in aliquem locum fert*. Sic de aedium vestibulis et ianuis, per quas intratur, legitur apud *Herodian.* I, 12. 16. *ἀποκλείσαντες τὰς τῶν οἰκιῶν εἰσόδους*, ubi vid. *Irmisch. Xenoph. Cyrop.* I, 3, 10. Prov. VIII, 34. hebr. פֶּתַח in vers. Alex. respondet. 2) *ingressus, introitus, aditus*, idque tum localiter, tum metaphorice. Act. XIII, 24. *προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ* ante adventum Messiae, h. e. antequam Messias munus suum auspicaretur; quae verba male Patres de nativitate Christi, historia repugnante, intellexerunt. 1 Thess. II, 1. *τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν εἰς ὑμᾶς* meam inter vos praesentiam non inanem fuisse. 3) *receptio,*

ceptio, admissio, exceptio. 1 Thess. I, 9. *ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς* quanta cum humanitate, laetitia, studio et obsequio doctrinam meam receperitis. Hebr. X, 19. *τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων* receptionem in numerum civium coelestium. 2 Petr. I, 11. *ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ.* Saepius non legitur in N. T.

ΕΙΣΠΗΔΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *insilio, introsalio, in locum aliquem salio,* ex εἰς et πηδάω *salio, salto.* 2) *summo cum impetu me fero, irruo, celeriter accedo et introeo.* Sic bis in N. T. legitur. Act. XIV, 14. *εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον* prosilierunt ad turbam. ibid. XVI, 29. *εἰσεπήδησε*, *Vulgatus*: (celeriter) *introgressus est.* In vers. Alex. pro hebr. בוא legitur Amos V, 19. *καὶ εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον. Aelian.* V. H. XIII, c. 2. *Xenoph. Anab.* I, 5. 8.

ΕΙΣΠΟΡΕΥΟΜΑΙ, fut. *εύσομαι*, 1) proprie: *intro, ingredior, introeo,* et motum localem significat. (ex *εἰς* et *πορεύομαι vado.*) Construitur vel cum praepositione *εἰς* et *κατὰ*, vel cum adverbio loci, aut simpliciter ponitur. Marc. I, 21. *καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ.* V, 40. *εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον.* ibid. VI, 56. XI, 2. Luc. VIII, 16. *οἱ εἰσπορευόμενοι.* ibid. XI, 33. XIX, 30. XXII, 10. Act. III, 2. VIII, 3. *κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος* domos intrans. 2) *εἰσπορεύομαι πρός τινα, adeo aliquem.* Act. XXVIII, 30. *καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτὸν* excipiens omnes humaniter, qui eum adirent. 3) *ingeror, immittor, indor, inferor:* Marc. VII, 15. 18. *τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι* non quod ori ingeritur (h. e. *cibi* et *potus*, qui etiam a *Xenoph.* Cyrop. I, 6. 14. *τὰ εἰσιόντα* vocantur) polluere hominem valet. 4) *εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι libere vivere et versari in aliquo loco, conversari cum aliquo.* Act. IX, 28. *καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ* et libere cum iis versabatur Hierosolymis. Hebraei dicunt בוא ויצא הלך. Conf. supra sub *εἰσέρχομαι.* 5) metaphorice: *animum subeo, occupo:* Marc. IV, 19. *καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι* et reliquarum rerum terrenarum cupiditates animum occupantes et tenentes. ibid. VII, 19. *οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν.*

ΕΙΣΤΡΕΧΩ, aor. 2. *εἰσέδραμον, introcurro,* ex εἰς et *τρέχω curro.* Semel in N. T. legitur Act. XII, 14. *εἰσδραμοῦσα* (partic. aor. 2.) postquam introcucurrerat. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 9. 7. p. 350. De iis qui cum impetu invadunt legitur apud *Xenoph.* Anab. V, 2. 12.

ΕΙΣΦΕΡΩ, fut. *εἰσοίσω*, aor. 1. *εἰσήνεγκα*, 1) *infero, ex uno loco transfero in alterum.* Luc. V, 18. *καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν* et studebant eum domui inferre. ib. v. 19. 1 Tim. VI, 7. *οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον* nihil enim intulimus (seu attu-

attulimus) in mundum. Hebr. XIII, 11. 2) *sino, permitto aliquem incidere, venire, pervenire.* Matth. VI, 13. Luc. XI, 4. καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς τὸν πειρασμὸν ne patiaris nos induci in tentationem. 3) Formula, εἰσφέρειν εἰς τὰς ἀκοάς τινος ingerere aliquid auribus alicuius, significat: *narrare, tradere alicui aliquid.* Act. XVII, 20. ξενίζοντα γάρ τινα (sc. ῥήματα) εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν novam nobis et inauditam tradis doctrinam. *Xenoph.* Mem. I, 1. 2. *Eurip. Danae* 55. εἰς ὦτα φέρειν. *Sophocl. Aiax Flagell.* 149. *Eurip. Bacch.* 649. τὰς λόγους γὰρ εἰσφέρεις καινὰς ἀεί.

ΕἸΤΑ. Adverbium temporis et ordinis, *deinde, postea, deinceps. Hesych.* εἶτα· ἔπειτα, μετὰ ταῦτα. Marc. IV, 17. 28. πρῶτον — εἶτα — εἶτα primum — deinde — postea. Luc. VIII, 12. Ioh. XIII, 5. XIX, 27. XX, 27. 1 Cor. XII, 28. XV, 5. 7. 1 Tim. II, 23. III, 10. Iacob. I, 15. — Interdum est particula συλλογιστική, quae in argumenti conclusione adhibetur atque significat: *atqui, iam vero si, quum igitur.* Hebr. XII, 9. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα iam vero, si iam patres nostros naturales, nos castigantes et punientes, reveriti sumus. Alii tamen εἶτα *interrogative* explicant: *itane vero?* in quo sensu legitur apud *Isocrat.* Panegyr. c. 32. p. 82. ed. *Mort. Xenoph.* Mem. II, 2. 13. Vid. *Alberti* Obss. Philol. p. 440. et *Küsteri* Ind. Aristoph. in εἶτα et ἔπειτα. Etiam Latinorum *deinde* interrogationi quandoque servit. Vid. *Virgil. Aen.* IX, 781. V, 741.

ΕἾΤΕ. Vide post ΕἸ.

ΕἼΤΙΣ. Vide post ΕἸ.

ΕἼΩΘΑ. Vide ΕΘΩ.

ἘΚ, sequente consonante, ἐξ, sequente vocali vel diphthongo. Praepositio, regens semper genitivum. Significat 1) *a, ex,* ita, ut *caussam efficientem principalem* vel *originem* indigitet. Matth. I, 3. 18. εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ibid. XXI, 25. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἦν; baptismus Iohannis unde originem duxit, ex Deone, an ex hominibus? Ioh. I, 13. III, 5. VI, 65. Rom. V, 16. XI, 36. ὅτι ἐξ αὐτοῦ τὰ πάντα nam ex eo omnia, quae sunt, originem ducunt. 1 Cor. II, 12. VIII, 6. Huc etiam pertinet formula Iohanni propria: εἶναι ἔκ τινος, de qua supra expositum est ad vocem εἰμί. 2) *e, ex,* quum signat *principium cognoscendi.* Matth. XII, 33. ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται e fructu enim arboris indoles dignoscenda est. 1 Ioh. IV, 6. ἐκ τούτου γινώσκομεν. 3) *ex,* in significatione *liberandi.* Rom. VII, 24. τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; qui me liberabit ab hoc corpore, vitiositati obnoxio? 2 Cor. I, 10. ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται. 2 Sam. XIX, 10. Ps. XXII, 21. XXXIII, 19. 4) *ex,* locum denotans, unde *aliquid proficisci-*

elicitur. Matth. II, 15. ἐξ αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. ib. III, 17. φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν. VIII, 28. ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι. XII, 42. XXVIII, 1. 1 Ioh. VI, 23. ἐκ Τιβεριάδος. Act. XIX, 16. 5) *ex, a, ab*, et notat *materiam, ex qua aliquid fit vel effingitur.* Matth. III, 9. δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ potest Deus vel ex his saxis Abrahamo conciliare posteros. ib. XXVII, 29. πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν. Rom. IX, 21. figulus potestatem habet ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι σκεύη ex eadem massa vasa formare. Gen. II, 23. Cantic. III, 9. Ioh. XXXIII, 6. 6) *ex*, quum de *copia et multitudine* dicitur. Matth. XIII, 47. καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ. XVII, 9. Ioh. VI, 13. XVI, 14. 15. 1 Cor. IX, 7. Act. XV, 14. 7) *ex*, quum partitioni servit, et idem est ac *pars, quidam, aliquis.* Matth. VI, 27. τίς δὲ ἐξ ὑμῶν; quis vestrum? ibid. XXI, 31. Interdum vero τις omittitur, v. c. Matth. XXIII, 34. καὶ ἐξ αὐτῶν, sc. τινάς, ibid. XXV, 8. δότε ἡμῖν (τι) ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν. Marc. IX, 17. Luc. XI, 49. καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι, sc. τινάς. Ioh. VIII, 46. Sic etiam Hebraei loquuntur. v. c. 2 Regg. X, 23. פֶּן־יֶשׁ־פֹּה עִמָּכֶם מֵעַבְדֵי יְהוָה. Ies. XVIII, 7. Conf. *Vorstii* Philol. S. cap. 28. 8) *ex, obiectum* notans. Rom. XIII, 11. Tempus iam est ἐγερθῆναι ἐξ ὕπνου. Ioh. VI, 26. ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων. Genes. II, 17. Proverb. XIII, 2. 9) *ex*, ita, ut *subiectum* et *personam* significet. Matth. XXI, 16. ἐκ στόματος νηπίων. 10) *a, ab*, i. q. ὑπό, et *caussam efficientem* significat. Ioh. VI, 65. ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου nisi ipsi sit a patre meo facultas data. ib. X, 32. πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου multa inter vos beneficia miracula patravi, adiuvante Deo. Matth. XV, 5. ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς quo a me adiuvari possis. *Aelian.* V. H. L. 22. XII, 59. Conf. *Reitz.* ad *Lucian.* T. II. p. 352. 11) *a, ab*, et notat *terminum temporis*, et nonnunquam verti potest, *post, inde a.* Matth. XIX, 12. ἐκ κοιλίας μητρὸς inde ab utero matris. Luc. VIII, 27. ἐκ χρόνων ἱκανῶν. ib. XXIII, 8. ἐξ ἱκανοῦ iam dudum. Act. IX, 33. ἐξ ἐτῶν ὀκτώ. ib. XV, 21. XXIV, 10. 2 Cor. IV, 6. ἐκ σκότους post tenebras. Apoc. IX, 21. Conf. *Hoogeven.* ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 580. qui docuit, hunc praepositionis usum orationem saepe cum brevem, tum concinnam reddere. Sic dicitur Cyrus apud *Xenoph.* Cyrop. I, 26. γελάσαι ἐκ τῶν πρόσθεν δακρύων, h. e. risisse, cum paulo ante lacrymaverat. Simili modo Apoc. XIV, 13. ἀναπαύσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν. Conf. etiam Gen. XXXVIII, 24. Ios. XXIII, 1. 12) *ad.* Matth. XX, 21. 23. ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων ad dextram et ad sinistram. ibid. XXII, 44. coll. 2 Sam. VI, 2. Ps. LXVIII, 30. 13) *in.* Luc. XI, 13. πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ pater coelestis. 2 Cor. II, 4. ἐκ πολλῆς θλίψεως ἔγραψα ὑμῖν admodum afflictus, seu, in multa afflictione constitutus,

tus,

tus, scripsi vobis. Ion. II, 3. 1 Sam. XXV, 28. *Xenoph.* de Venat. V, 21. οἱ ἐκ τῶν ψιλῶν εὑρισκόμενοι qui in locis nudis inveniuntur. Cf. *Zeunium* ad *Xenoph.* de Mag. Equit. VIII, 23 et *Vigerum* p. 583. 14) *cum*, ita, ut coniunctionem indicet. 1 Tim. I, 5. ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου amor coniunctus cum mente sincera etc. Exempla e Graecis larga manu dedit *Vigerus* l. l. p. 580 seq. quibus adde Deut. XXXIII, 2. Thren. I, 3. Ies. LVII, 8. Simili modo *ex* pro *cum* ponitur de rebus mixtis, v. c. apud *Varron. de Re Rust.* III, c. 10. *Plin.* H. N. XX. 1. ex aceto cocta, pro: cum aceto cocta. 15) *per*, i. q. διά. Luc. XVI, 9. ἐκ τοῦ μαμμωνᾶ τῆς ἀδικίας per rectum divitiarum fallacium usum. Rom. I, 4. ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν per resurrectionem. ib. v. 17. ἐκ πίστεως εἰς πίστιν per fidem erga credentes, coll. cap. III, 22. Galat. II, 16. οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. ibid. V, 5. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 407. et Ps. LXXVI, 7. Iob. VII, 14. 16) idem est ac *pro* et *pretium* notat. Matth. XX, 2. συμφωνήσας μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν cum pactus esset cum operariis (pro) denario in diem, coll. v. 13. ibid. XXVII, 7. ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν (scil. ἀργυρίων) τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως. Act. I, 18. ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας. 17) *propter* et *caussam* notat *impellentem* vel *finem*. Ioh. VI, 66. ἐκ τούτου ob hos sermones. Ibid. XIX, 12. Act. XXVIII, 3. ἐκ τῆς θέρμης ob calorem. Rom. IV, 16. διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως ergo propter fidem, scil. κληρονόμοι γενόμεθα. Apoc. VIII, 13. XVI, 10. 11. 21. Ita in Nahum. III, 11. Eodem sensu legitur apud *Thucyd.* IV, 74. ἐκ στάσεως μετάστασις status commutatio, quae propter seditionem accidit. *Aelian.* V. H. III, 8. Conf. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 4. 11. Vol. I. p. 841. 18) *secundum*, *ad*. Matth. XII, 34. ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ ad animi indolem componit se oratio. ibid. v. 37. secundum orationem tuam vel condemnaberis vel absolveris. Luc. XIX, 22. ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε secundum iudicium tuum condemnabo te. Ioh. III, 34. οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσι τὸ πνεῦμα. Hebr. על־פי Num. XXVI, 56. quod Alexandrini ἐκ transtulerunt. Adde Ezech. VII, 27. Iob. XXXIX, 26. ubi in eodem sensu legitur. 19) *sine*, i. q. χωρίς Iacob. II, 18. δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου demonstra mihi tuam religionis christianae cognitionem, quae nullis factis comprobari potest, seu, factorum subsidio destitutam. Simplicissima haec, quae mihi videtur, ratio locum explicandi, qui omnium fere interpretum ingenia exercuit, mirifice confirmatur lectione χωρίς, quae loco ἐκ in haud paucis codicibus reperitur, et merum glossema sapit. Nec desunt loca e graecis Scriptt. in quibus ἐκ pro ἄνευ ponitur, v. c. *Aeschyl.*

schyl. Agamem. v. 1187. ἐκ καλυμμάτων ἔσται δεδορκώς. Sophocl. Trach. v. 1095. δείξω τάδ' ἐκ καλυμμάτων. Certe hebr. מ absque notat Micha III, 6. Proverb. XX, 3. Iob. XXI, 9. 20) ut hebraicum מ inservit periphrasi nominativi. Ioh. XVI, 17. ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, pro οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Vid. Iudd. X, 11. coll. v. 12. 20 b) Interdum genitivi notam facit, v. c. Ioh. III, 25. ἐκ τῶν μαθητῶν, pro τῶν μαθητῶν. Ita adhibetur quoque מ Nah. II, 10. Iob. VI, 25. Prov. XXVI, 7. Hos. V, 13. Idem fit a *Syris*, *Arabibus* (Conf. *Schultensii Animadv. minores ad Prov. et Hos. l. l.*) et *Chaldaeis*, v. c. Dan. IV, 13. 21) servit periphrasi *adiectivi*, v. c. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ *coelestis*. Luc. XI, 13. Ioh. VI, 31. — ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς *terrenus*. Ioh. III, 1. — τὰ ἐκ τοῦ κόσμου *mundana*. 1 Ioh. IV, 5. — οἱ ἐξ ἐριθείας *contentiosi*. Rom. II, 8. — οἱ ἐκ πίστεως *fideles*. Galat. III, 7. — οἱ ἐκ περιτομῆς *circumcisi*. Act. X, 45. — ὁ ἐξ ἐναντίας (scil. μερίδος ὢν) *adversarius*. Tit. II, 8. Eodem modo מ et מן usurpatur, v. c. Ps. X, 18. מִן־הָאָרֶץ *terrenus*. Ierem. V, 6. אַרְיֵה מִיַּעַר *leo sylvestris*. Prov. VII, 19. דֶּרֶךְ מֵרָחוֹק *via longinqua*. Ps. XVI, 4. נִסְכֵּיהֶם מִדָּם *libamina cruenta*. 22) adverbialiter sumitur, ex usu loquendi non solum Hebraeorum, (conf. *Noldii* Concordantiae Particc. Hebr. p. 462.) sed etiam Graecorum. Vid. *Vigerum* l. l. p. 579. Sic v. c. ἐκ δευτέρου *secundo, iterum*. Matth. XXVI, 42. ἐκ τρίτου *tertio*. ibid. v. 44. ἐκ περισσοῦ *multum*. Marc. VI, 51. ἐξ ἰσότητος *aequaliter*. 2 Cor. VIII, 13. ἐκ ψυχῆς *sincere*. Ephes. VI, 6. ἐξ ἀνάγκης *necessario*. Hebr. VII, 12. 23) abundat. Matth. XXIII, 25. γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς plena sunt rapina, coll. v. 27. 2 Cor. VIII, 7. τῇ ἐξ ἡμῶν ἀγάπῃ amore nostro, coll. Ps. CXIX, 18. Iob. IV, 13. ubi מ explet genitivum. Apoc. XV, 2. τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου vincentes bestiam, coll. c. XII, 11. Ies. XXV, 2. מֵעִיר *civitatem*. 2 Paral. XX, 4. מֵיְהוָה *Iehovam*. 24) deficit, maxime post verba et adiectiva copiae, ut Matth. XXII, 10. Marc. VIII, 5. Ioh. II, 7. (coll. Matth. XXIII, 25.) XII, 4. Apoc. VIII, 5. speciatim ante ὑμῶν, Matth. XVIII, 19. coll. Marc. XIV, 18. 20. ὕδατος, Luc. XVI, 24. λόγου, Luc. XX, 20. Ioh. VI, 45. διδακτοὶ τοῦ θεοῦ a Deo edocti. Act. I, 4. ἣν ἠκούσατέ μου quam a me audivistis. Rom. I, 4. ἀναστάσεως νεκρῶν, pro ἐκ νεκρῶν. Eodem modo מ omittitur Ies. I, 20. ante חֶרֶב, 1 Sam. XXVI, 15. ante הָעָם, Micha II, 8. ante מִלְחָמָה. Praepositionem ἐκ etiam apud Graecos interdum subaudiendam relinqui, uno eoque insigni exemplo probavit *Zeunius* ad *Vigerum* l. l. p. 220.

ΕΚΑΣΤΟΣ, η, ον, *unusquisque, quisque, quilibet*. In plurali: *singuli*. Matth. XVI, 27. καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. Luc. XIII, 15. ubi ἕκαστος οὐ *neminem* significat, ad imitationem hebraici אִישׁ, (cui ἕκαστος in Versionibus graecis V. T. haud raro respondet.) quod etiam, praecedente, aut

aut sequente particula μὴ, ita adhibetur, v. c. Gen. XXIII, 6. Devt. XXXIV, 6. 1 Cor. VII, 7. ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ τοῦ θεοῦ. Galat. VI, 4. Hebr. III, 13. καθ' ἑκάστην ἡμέραν quotidie. Videtur autem in his et similibus locis ἕκαστος (ut *quisque* apud *Tacitum Hist.* I, 20. §. 2. pro *unusquisque*) positum esse elliptice pro εἷς ἕκαστος. (Conf. Varr. Lectt. Matth. XXVI, 22.) Certe in aliis haud paucis N. T. locis ἕκαστος coniungitur cum εἷς, μία, ἕν. Act. XX, 31. XXI, 19. 26. Apoc. XXI, 21. XXII, 2. Est vero ἕκαστος nomen collectionis, ideoque ut *quisque* apud Latinos (*Accius* Fragm. v. 89. „famulosque procurant *quisque* suos") non solum saepe iungitur verbis pluralis numeri, (v. c. Act. II, 6. 8. XI, 29. Ioh. XVI, 32. *Homer. Il.* X, 215.) sed etiam annectitur ad nomina pluralis numeri. Apoc. V, 8. 2) interdum sumitur pro *quidam*, *alius*, v. c. 1 Cor. XIV, 26. ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει. 3) *multi*, *plerique*. 1 Cor. I, 12. ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει scilicet multi vestrum dicere solent. *Hesych.* ἑκάστοις· ἑνίοις, ἑτέροις.

ἙΚΆΣΤΟΤΕ. Adverbium temporis, *semper et ubique*, *assidue*. (ab ἕκαστος.) Semel in N. T. legitur 2 Pet. I, 15. σπουδάσω δὲ ἑκάστοτε semper operam dabo. *Herodot.* I, 188. VIII, 115. *Athenaeus* IV, p. 146. C. *Hesych.* ἑκάστοτε· ἀεὶ, παρ' ἕκαστα. *Phrynichus* p. 38. πάντοτε μὴ λέγε, ἀλλ' ἑκάστοτε καὶ διὰ παντός. Idem tradit *Thom. M.* sub πάντοτε, et *Suidas* sub ἑκάστοτε.

ἙΚΑΤΌΝ, οἱ, αἱ, τὰ, *centum*. Est numerale cardinale indeclinabile. Luc. XV, 4. XVI, 6. 7. etc. Matth. XIII, 8. et Marc. IV, 8. vel post ἑκατὸν vox γένημα e serie orationis supplenda erit, vel ἑκατὸν *centuplum* significat et positum est pro ἑκατονταπλάσιον aut ἑκατοντάχον, ut *Theophrastus* loquitur.

ἙΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΣ, ὁ, ἡ, et ἙΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΣ, ἔος, ὁ, ἡ, *centenarius*, *centum annos habens*, qui Gen. XVII, 17. מְאָה־שָׁנָה vocatur, ex ἑκατὸν *centum* et ἔτος *annus*. Semel in N. T. legitur Rom. IV, 19. ἑκατονταέτης που ὑπάρχων.

ἙΚΑΤΟΝΤΑΠΛΑΣΙΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, et neutrum ἙΚΑΤΟΝΤΑΠΛΆΣΙΟΝ, ονος, *centuplus*, *centuplex*, *centies plures*. (ab ἑκατὸν *centum* et πλάσιον, quod solum certa terminationis species est, ut *plex* in *centuplex* apud Latinos.) Matth. XIX, 29. ἑκατονταπλασίονα λήψεται copiose, largiter recipiet. Marc. X, 30. ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα qui non pro iis recipiat multo plura et maiora commoda et praemia, coll. Alex. 2 Sam. XXIV, 3. ἑκατονταπλασίονα longe maiorem numerum, pro hebraicis מֵאָה פְעָמִים, quibus in eadem versione 1 Paralip. XXI, 3. ἑκατονταπλασίως respondet. Luc. VIII, 8. ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα protulit fructum centuplum. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph.* Oeconom. II, 3.

II, 3, ἡ ἑκατονταρχίαν τάξιν. Vide etiam *Galen. de Dogmat. Hippocr. et Plat.* IX.

ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΗΣ, ου, ὁ, *centurio, a numero militum dictus, cui praeerat.* Praeerat enim fere centum pedibus et subiectus erat τῷ χιλιάρχῳ, seu *tribuno cohortis.* (ex ἑκατὸν, *centum* et ἀρχὸς sive ἄρχων *princeps, praefectus.*) Legitur in N. T. Act. X, 1. 22. XXIV, 23. XXVII, 31. *Dion. Hal. Antiqu.* II. c. 13 et 14.

ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΣ, ου, ὁ, idem et ex iisdem. Legitur Matth. VIII, 5. 8. 13. XXVII, 54. Luc. VII, 2. 6. etc. *Xenoph. Cyrop.* V, 3, 16.

ΕΚΒΑΛΛΩ, fut. αλῶ, aor. 2. ἐξέβαλον, 1) *eiicio, emitto.* Matth. XV, 17. καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται et in latrinam eiicitur. (*Cebes in Tabula* p. 24. bibunt τὴν τέως καθαρτικὴν δύναμιν, καὶ ἐκβάλλουσι τὰ κακὰ πάνθ' ὅσα ἔχουσι. ib. c. 14. p. 119. καθαρτικοῖς ἐκβάλλοντα πάντα τὰ νοσοποιοῦντα. Sic et Latini *eiicere* et *eiectamentum* usurpant, ut illud sit *per alvum excernere,* hoc *excrementum* significet.) Act. XXVII, 38. ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν eiicientes frumentum ex navi in mare. 2) *expello,* et quidem de violenta eiectione dicitur. Sic v. c. de daemonibus, qui vi ac potentia divina expellebantur ex obsessis, usurpatur Matth. VII, 22. καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν. Marc. I, 34. 39. Luc. IX, 40. 49. etc. de eiectione vendentium et ementium in templo Matth. XXI, 12. Ioh. II, 15. — Luc. IV, 29. ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως ex urbe rapuerunt; pro quo *Aelian. V. H.* IX, 12. ἐξέβαλον τῆς πόλεως dixit. Act. VII, 59. XIII, 50. Adde *Aristotel. Polit.* V, 1. c. 10. p. 636. ed. Heinr. et *Isocr. Evag.* p. 281. ed. *Wolfii.* 3) *educo,* i. q. ἐξάγω. Ioh. X, 4. καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ et emisso, seu, educto grege, coll. v. 3. Huc etiam refert *Krebsius in Obss. Flav.* p. 33. locum Matth. XII, 20. ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν usque dum in iudicio causam vincat. De quo conf. infra ad κρίσις et νῖκος. 4) *emitto, mitto.* Matth. IX, 38. ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας ut emittat operarios. Eadem sententia legitur Luc. X, 2. *Apollonius* I, 242. ἐκπροθι βάλλει, Schol. ἀποστέλλει. *Aristoph. Vesp.* 271. Ita et legitur *extrudere* pro *mittere* apud *Cic.* ad *Famil.* XIV, 6. ad *Attic.* V, 1. *Philipp.* X, 5. 5) *dimitto, iubeo aliquem abire et discedere, impello et auctor sum, ut quis quo concedat,* et ἐκβάλλομαι *iussu et suasu alicuius abeo et discedo.* Nam ἐκβάλλειν respondet hebraico הוציא, 2 Chron. XXIII, 14. XXIX, 5. Esra. X, 3. et syriaco ܐܦܩ, quod notat *exire facere,* quocunque modo hoc fiat, sive vi, sive iussu, seu eductione. Matth. IX, 25. ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος dimissa turba. Marc. I, 12. καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον oraculo divino admoni-

monitus discessit in desertum. ibid. v. 43. ἐξέβαλεν αὐτὸν dimisit eum. Act. IX, 40. Act. XVI, 37. καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν, coll. v. 36. ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. Galat. IV, 30. coll. Genes. XXI, 14. Iacob. II, 25. coll. Ios. II, 15. 16. Sic maritus Sirac. VII, 26. diciter ἐκβάλλειν τὴν γυναῖκα, h. e. iubere uxorem sibi res suas habere. *Aeschin.* Dial. II, 22. ὥστε καὶ ἐκβληθῆναι ἐκ τοῦ γυμνασίου. Vid. *Valckenarium* ad Eran. Philon. p. 160. et ad *Herodot.* p. 273. 6) *eximo, eruo.* Matth. VII, 4. ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου eximam festucam ex oculo tuo. ibid. v. 5. Marc. IX, 47. ἔκβαλε αὐτὸν, sc. ὀφθαλμὸν, erue oculum tuum. 7) *depromo, profero, produco, edo.* Matth. XII, 35. ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ e bono animo non nisi bona profert, coll. Luc. VI, 45. ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν. Matth. XIII, 52. ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιὰ qui depromit e promptuario suo vetera et nova. Luc. X, 35. ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, *Vulgat. protulit duos denarios.* Confer *Wakefield Silv. Crit.* P. II. p. 32. 8) *sperno, contemno*, et ex adiuncto: *reiicio, abiicio, cum contemtu repudio.* Luc. VI, 22. καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν et vos nonnisi cum *exsecratione* nominent, ut sceleftos. Possent tamen haec verba *quoque de excommunicatione* explicari, et verti: et deleant nomina vestra e tabulis Iudaicis etc. Confer *Alberti Obss. SS.* p. 139. et *I. H. Maii Obss. SS.* P. III. p. 95. Ioh. VI, 37. οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω ego eum non reiiciam, seu, repudiabo. Fuit ἐκβάλλειν verbum olim de histrionibus in theatro receptum, qui non placentes explodebantur. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II, 24. XIII, 17. *Schol. Sophocl.* ad *Oedip. Colon.* v. 628. ἐκβάλλειν· καταφρονεῖν. Vid. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 572. 9) ἐκβάλλεσθαι rex aut princeps dicitur, cum de regno deturbatur et vis et potestas eius frangitur. Hinc explica Ioh. XII, 31. νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω iam Satanas, impiorum princeps, imperio suo exuetur. 10) *excludo.* Apoc. XI, 2. τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω et omne spatium extra templi vestigia extraclude; ubi explicationis caussa additur: καὶ μὴ μετρήσῃς αὐτήν. Eodem sensu latinos mensores verbo *extracludere* usos esse, ex *Frontino* de Agrorum Qualitate p. 39. ed. *Goesii* constat. Potest tamen ἐκβάλλειν in loco laudato Apocalypseos significare, *nullam habere alicuius rei rationem;* quae est opinio *Wakefield* in *Silva Critica* p. 56. *Eichhornius* in *Commentario* ad h. l. Vol. II, p. 55. vertit: prorsus abolendum declara: הַשְׁלֵךְ profanum declara, coll. Dan. VII, 11. sensu fere eodem. — Caeterum de genuina verbi ἐκβάλλειν notione eiusdemque usu multiplici ac vero doctam scripsit Dissertationem *I. C. Leuschnerus,* quae exstat in *Novis Miscell. Lips.* Vol. VIII, p. 268.

ἘΚΒΑ-

'ΕΚΒΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *exitus, evasio*, ab *ἐκβαίνω exeo, evado*. *Polyb.* III, 7, 2 et 14, 6. 2) metaphorice: *eventus, finis, der endliche Ausgang einer Sache*, plane, ut apud Latinos *exitus* proprie de ostiis dicitur, per quae exitur foras, deinde vero ad eventum rerum transfertur. In N. T. bis legitur. 1 Cor. X, 13. *ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν* sed afflictionibus vestris bonum exitum dabit; ubi tamen haud pauci interpretes *liberationem*, seu *evasionem*, sensu eodem, interpretantur. Hebr. XIII, 7. *ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς* quam hilari et tranquilla mente mortui, seu, matyrium passi sint, considerate. Alexandrini hoc nomine nuspiam usi sunt. Invenitur tamen in libro Sapient. II, 17. *καὶ πειράσωμεν τὰ ἐν ἐκβάσει αὐτοῦ*. ibid. VIII, 8. XI, 14. apud *Homerum* Od. ε', 410. et *Apollonium* II, 1051. *Phavor*. *ἔκβασιν· τὴν πλήρωσιν, τὴν παῦσιν. ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν*. *Hesych.* *ἔκβασις· πέρας τινὸς ὑποθέσεως, ἢ ἐκβλάστησις*.

'ΕΚΒΟΛΗ, ῆς, ἡ, *eiectio, iactus, iactura*, ab *ἐκβάλλω eiicio*. *Ἐκβολὴν ποιεῖσθαι iactum*, seu, *iacturam facere*, aut *ἀποβάλλεσθαι* (qua voce *Aristoteles* ad *Nicom.* III, 1. usus est) κατ' ἐξοχὴν nautae dicuntur, qui, ut naves, ventis procellosis agitatas et periclitantes, levent, oneris navis partem in mare eiiciunt. Sic legitur in N. T. Act. XXVII, 19. *τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο* sequente die exonerarunt navem, ne submergeretur. Saepius non legitur in N. T. Similis locus reperitur apud Ionam I, 5. וַיָּטִלוּ אֶת־הַכֵּלִים, Alex. *καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν*. Conf. *Spanhem.* Obss. in *Callim.* p. 719.

'ΕΚΓΑΜΙΖΩ, fut. ίσω, *nuptui colloco, nuptum do*, ab *ἐκ* et *γαμίζω matrimonio iungo*. Matth. XXIV, 38. *γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες*. *Syrus*: ܢܣܒܝܢ ܗܘܘ ܘܡܗܒܝܢ ܠܓܒܪ̈ܐ ducentes uxores et tradentes viris. 1 Cor. VII, 38. *ὁ ἐκγαμίζων καλῶς ποιεῖ* qui nuptum dat filiam suam, non peccat. *Ἐκγαμίζεσθαι nubere, nuptum tradi in alicuius potestatem*. Matth. XXII, 30. ubi *ἐκγαμίζονται* bene interpretatur *Syrus*, ܢܫ̈ܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪ̈ܐ uxores fient maritis, vocem vero antecedentem *γαμοῦσιν* transfert: ܢܣܒܝܢ ܢܫ̈ܐ accipient uxores. Luc. XVII, 27. *ἐγάμουν ἐξεγαμίζοντο* uxores ducebant et dabantur nuptum, ubi videndus *Wetstenius*.

'ΕΚΓΑΜΙΣΚΩ, *nuptum do, filiam eloco*, ex *ἐκ* et *γαμίσκω*, quod idem denotat. Legitur bis in N. T. Luc. XX, 34. *γαμοῦσι καὶ ἐκγαμίσκονται*. ibid. v. 35. In utroque loco pro *ἐκγαμίσκονται* in haud paucis codicibus *ἐκγαμίζονται* reperitur.

'ΕΚΓΟ-

ἘΚΓΟΝΑ, ων, τὰ, in universum dicuntur, *qui recta linea ab aliquo descendunt*, et promiscue *filios et nepotes, omninoque posteros* notat, et hoc modo differre videtur ab ἔγγονοι, qua voce *omnes* significantur, *qui genus cum aliquo communicant, sive recta, sive transversa linea.* Haud raro tamen utramque vocem non solum quoad significationem, sed etiam in ipsis codicibus veterum Scriptorum permutari, docuerunt *Ernesti* ad *Callimach.* T. I. p. 237. et ad *Homer.* Odyss. γ', v. 123. *Morus* ad *Isocr.* Panegyr. c. 16. p. 43. *D'Orville* ad *Chariton.* p. 327. et *Ammon.* ad *Ammonium* de Differ. p. 69. *Hesych.* ἔκγονα· τέκνα τέκνων. *Etym. M.* ἔκγονον· ὁ υἱός. Est autem verbale a perf. med. ἐκγέγονα verbi ἐκγίνομαι *enascor, oriundus sum.* In N. T. semel legitur 1 Tim. V, 4. εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει quodsi qua vidua liberos aut nepotes habet. Alexandrini usi sunt hac voce pro בנים, Ies. XLIX, 15. טף, Devt. XXIX, 10. XXXI, 12. צאצאים, LXI, 9. LXV, 23. et aliis locis. Loca graecorum scriptorum collegit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 339.

ἘΚΔΑΠΑΝΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *expendo, insumo, impendo, sumtus facio, consumo.* (ab ἐκ, quod in compositione vim *augendi* habet (conf. *Zeunium* ad *Vigerum* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 584.) et δαπανάω *sumtus facio.*) Passivum ἐκδαπανάομαι *absumor, impendor, consumor, exhaurior,* pro reciproco ponitur, et de eo usurpatur, *qui totum sese dat alicui*, ἐκδαπανᾷ ἑαυτόν. Sic semel legitur in N. T. 2 Cor. XII, 15. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω, καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ego vero lubentissime sumtus faciam, immo me totum dabo saluti vestrae, me ipsum, meas vires, vitam adeo meam plane exhauriam et profundam. Ἐκδαπανᾷν pro *consumere* habet *Polybius* XVII, c. 11. κατὰ γῆν πλείους αὐτοῖς χορηγιῶν ἐκδεδαπανημένων. Loca veterum, (v. c. *Strabon.* I. XII, p. 387. et *Appian. Civ.* IV, p. 1060.) ubi vox ἐκδαπανᾷν de *corporibus* s. *vita hominum absumta* usurpatur, excitavit *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 272.

ἘΚΔΕ'ΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, 1) proprie est: *id, quod ab alio susceperis, secundo loco tractare,* teste *Harpocrat.* ed. *Vales.* p. 142. ἐκδέξασθαί ἐστι τὸ παρ' ἄλλου λαβόντα αὐτὸν ἐγχειρεῖν τὸ δεύτερον. 2) *exspectare. Hesych.* ἐκδέξαι· ἀνάμεινον. Idem: ἐκδέχεται· προσδοκᾷ, παραμένει. Ioh. V, 3. ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν commotionem aquarum exspectantium. Act. XVII, 16. quos dum Athenis manebat s. exspectabat. 1 Cor. XVI, 11. Hebr. X, 13. XI, 10. Iacob. V, 7. De loco 1 Pet. III, 20. vide supra ad ἀπεκδέχομαι dicta. *Polyb.* XX, 4, 5. et III, 45, 6. 3) *excipio aliquem convivio.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. XI, 33. συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε quum convenitis ad edendum, communicate cum pauperibus

peribus cibos, seu, communis fit divitum et pauperum mensa. Hinc *δοχὴ convivium*. Sic etiam *excipere* apud Latinos simpliciter positum usurpatur.

Ἔκδηλος, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *evidens*, *manifestus*, et ex adiuncto: *qui est excellens et insignis in suo genere*, *insignis*, ab ἐκ et δῆλος *notus*, *manifestus*, *perspicuus*. Semel legitur in N. T. 2 Tim. III, 9. ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο nam eorum amentia eodem modo evidens erit et insignis apparebit omnibus, quo etiam illorum amentia manifesta fiebat. 3 Macc. III, 19. τὴν δὲ αὐτῶν εἰς ἡμᾶς δυσμένειαν ἔκδηλον ποιήσαντες suum erga nos malevolum animum manifesto aliquo et insigni modo declararunt. ibid. VI, 5. ἔκδηλον δεικνὺς ἔθνεσι πολλοῖς τὸ σὸν κράτος. *Polyb.* Exc. Legat. 94. τῶν ἔκδηλόν τι πεποιηκότων eximio aliquo merito insignium. Conf. etiam *Homer.* Iliad. ε, v. 2. et *Lexicon Polybianum* s. h. v. *Hesych.* ἔκδηλος· φανερὸς ἢ ὑπερέχων. *Etym. M.* διάδηλος, φανερός.

Ἐκδημέω, ῶ, fut. ήσω, *peregrinor*, *e gente vel populo meo peregre absum*, *extra patriam dego*. (ab ἐκ et δῆμος *populus*, unde ἔκδημος. quod *Hesychio* idem est ac ξένος.) In N. T. significat: *abesse ab aliquo loco*, *migrare*, *discedere ex aliquo loco*. 2 Cor. V, 6. ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου quamdiu in hoc corpore habitamus, absumus a Christo. Emphasin latere h. l. in voce ἐκδημεῖν, satis e locis N. T. apparet, in quibus homines, quamdiu in hoc corpore hospites sunt, cum hominibus, in peregrina et ignota regione versantibus, et viatoribus, extra patriam coelestem positis, comparantur. Hebr. XI, 13. 14. XIII, 14. 2 Cor. V, 8. εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος malumus migrare ex hoc corpore, i. e. mori. ibid. v. 9. εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες sive vivamus sive moriamur, et in hac et in futura vita. *Hesych.* ἐκδημεῖ· ἀποδημεῖ, ἀναχωρεῖ.

Ἐκδίδωμι, fut. δώσω, 1) *edo*, *dedo*, *patior*, *ut aliquid in alterius potestatem veniat*, et speciatim de iis dicitur, *qui alios in potestatem hostium tradunt*. (ab ἐκ et δίδωμι *do*.) *Polyb.* III, 8. *Xenoph. Anab.* VI, 6. 7 et 10. 2) *eloco*, *loco alicui aliquid*, *mercede pacta aliquid alteri utendum do*, i. q. ἐκμισθόω, et de *agris*, *vineis*, *praediis*, *quae elocantur*, (*Polyb.* VI, 17. 2. *Herodian.* I, 6. 8.) aeque ac de *hominibus*, *qui mercede conducuntur*, (*Xenoph.* de *Vectig.* IV, 15. 16.) et *virginibus*, *quae nuptum dantur*, (*Xenoph. Anab.* IV, 1. 17.) interdum etiam de *animalibus* (v. c. *equis*; *Xenoph.* de *Re Equestri* II, 2. 3.) usurpatur. Cf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* XIV, 15. et *Salmasium* de *Modo Vsurar.* p. 193 sq. In N. T. quater legitur de vinea. Matth. XXI, 33. καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς et locavit eam vinitoribus. ibid. v. 41. Marc. XII, 1. Luc. XX, 9. *Hesych.*

pressi ἐνδυσάμενοι) ὀ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα si vel deposuerimus hoc corpus nostrum, non nudi erimus. ibid. v. 4. ὀ θέλομεν ἐκδύσασθαι nolumus corpus nostrum plane deponere.

Ἐκεῖ. Est adverbium loci, et quidem 1) *in loco* notans, *ibi, illic.* Matth. II, 13. 15. καὶ ἦν ἐκεῖ. VI, 21. VIII, 12. Ioh. II, 1. οἱ ἐκεῖ *circumstantes, adstantes.* Matth. XXVI, 71. 2) *motum ad locum* significans, *illuc, eo,* pro ἐκεῖσε. Matth. II, 22. ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν veritus est illo concedere. ubi vid. *Wetstenius.* ibid. XVII, 20. μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ. ibid. XXVI, 36. Luc. XXI, 2. Ioh. XI, 18. XVIII, 2. 3. XIX, 45. Eodem modo שָׁם pro שָׁמָּה (cui ἐκεῖ in vers. Alex. haud raro respondet, v. c. Genes. XIX, 20. 22. XXIV, 8.) ponitur. Devt. I, 37. 1 Sam. II, 13. 2 Sam. XVII, 18. Adde *Herodian.* IV, 8. *Aelian. V. H.* II, 13. *Herodot.* I, 121. *Thucyd.* III, 71. 3) Adverbium temporis, *tunc, tum,* ad imitationem hebraici שָׁם Ps. XXXVI, 13. CXXXII, 17. Prov. VIII, 27. Matth. V, 24. ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου tunc statim relinque munus tuum in altari. Huc etiam referrem loca Matth. XXIV, 51. Luc. XIII, 28. Hebr. VII, 8. 4) interdum redundat, maxime post ὅπου, v. c. Marc. VI, 55. ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. Apoc. XII, 14. ὅπου τρέφεται ἐκεῖ, ubi alitur per tempus. Eodem modo שָׁם post אֲשֶׁר, Ios. XXII, 19. 1 Sam. IX, 10. Ezech. XXXVI, 22. Conf. *Vorstii Philol. S.* c. 27. p. 558. 5) interdum deficit, v. c. Matth. XXVI, 13. ante λαληθήσεται. Marc. XIV, 9. ante καὶ ὃ. Luc. V, 16. 17. Act. XII, 19. post διέτριβεν, *Vulgatus: ibi commoratus est.* ib. XIV, 3. XXV, 4. 1 Cor. X, 27. Eodem modo שָׁם omittitur Cohel. VIII, 4. ante שִׁלְטוֹן et Ier. XXXVIII, 28. post וְהָיָה. Cf. in universum interpretes ad *Thom. M.* p. 281 sq.

Ἐκεῖθεν. Adverbium loci, notans 1) *motum de loco, illinc, istinc, inde, hinc,* ab ἐκεῖ. Matth. IV, 21. καὶ προβὰς ἐκεῖθεν et progressus inde. ibid. V, 26. IX, 9. 27. XI, 1. XII, 9. 15. Luc. XVI, 26. ubi τῷ ἐντεῦθεν opponitur. In versione Alex. ponitur pro hebr. מִשָּׁם Genes. XX, 1. XXVIII, 2. 6. 2) *ibi, illic.* Act. XX, 13. ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον ibi Paulum recepturi. Sic ἐκεῖθεν interdum etiam in vers. Alex. pro שָׁם ponitur, Exod. XXV, 2. 1 Sam. XIX, 23.

Ἐκεῖνος, εἴνη, εἶνο, 1) *is, ille, iste.* Pronomen demonstrativum. Ioh. XII, 48. ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ille condemnabit, seu, puniet eum. ibid. XIV, 26. ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει ille vos docebit. 2 Cor. VII, 8. Iacob. IV, 15. ποιήσομεν τοῦτο, ἢ ἐκεῖνο faciemus hoc aut illud. 2) *talis,* i. q. τοιοῦτος. Matth. X, 15. τῇ πόλει ἐκείνῃ, *Lutherus: einer solchen Stadt.* Iacob. I, 7. ἄνθρωπος ἐκεῖνος talis homo, ubi videndus *Pricaeus.* Ἐκείνη ἡ ἡμέρα in N. T. κατ' ἐξοχὴν *futurus dies extremi iudicii,* ut vulgo vocatur, dicitur, quam etiam Hebraei הַיּוֹם הַהוּא dicere

con-

confueverunt. Matth. VII, 22. Luc. X, 12. 2 Theff. I, 20. 2 Tim. I, 12. 18. IV, 8. Sic ὁ αἰὼν ἐκεῖνος eft *futura vita, aeterna*. Luc. XX, 35. οἱ καταξιωθέντες τῦ αἰῶνος ἐκείνυ τυχεῖν. In utraque formula ἐκεῖνος non tam *tempus futurum* fignificat, quam notionem *excellentiae, dignitatis* et *praeftantiae* habet. Interdum tamen in pronomine ἐκεῖνος *contemtus et ignominiae* notio latet. Matth. XXVI, 24. XXVII, 63.

Ἐκεῖσε. Adverbium ab ἐκεῖ, *illic, illuc*. Bis legitur in N. T. Act. XXI, 3. ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ib. XXII, 5. τὺς ἐκεῖσε ὄντας. Alex. pro משם *inde*, Iob. XXXIX, 29. fed *Aquila* pro שמה. Devt. XI, 11. *Sophocl. Aiace Flagell.* 700. *Ammon.* ἐκεῖ δηλοῖ τὸ ἐν τόπῳ, τὸ δὲ ἐκεῖσε εἰς τόπον. Idem, fed fufius, tradit *Thom. M.* f. h. v.

Ἐκζητέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *quaero, ftudiofe quaero, dilegenter exquiro rem amiffam, excuffis omnibus locis*, a ζητέω *quaero* et ἐκ, quod in compofitis *dilegentiae et ftudii* notionem interdum habet, v. c. ἐκλογισμὸς, *accurata rei cogitatio*. *Polyb.* X, 6. ἐξευκρινεῖν, *dilegenter explicare*. Idem *Exc. Legat.* 141. Hinc in N. T. 2) *dilegenter et ftudiofe in aliqua re confideranda et inquirenda verfor, dilegenter perfcrutor, inquiro*, i. q. ἐξερευνάω, cum quo permutatur 1 Petr. I, 10. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν οἱ προφῆται. de qua felicitate chriftiana dilegenter fcrutati funt prophetae; ubi *Syrus* utrumque verbum una tantum voce expreffit. Vfi funt Alex. hac voce pro חקר Pf. XLIV, 22. Ezech. XXXIX, 14. 3) *flagito, vehementer defidero*. Hebr. XII, 17. καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν, fc. μετάνοιαν, quanquam cum lacrymis patrem rogabat, ut immutaret fuam fententiam. 4) *vindico, ultionem repeto, alicuius rei reftitutionem, vel pro ea fatisfactionem poftulo*. Ἐκζητέομαι *poenam luo*. Luc. XI, 50. ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν ut poena exigatur fanguinis, feu mortis violentae prophetarum. Ibid. v. 51. Sic Ezech. III, 18. 20. αἷμα αὐτῦ ἐκ τῆς χειρός συ ἐκζητήσω. 2 Sam. IV, 11. אבקש את־דמו מידכם. 5) Formula: ἐκζητεῖν τὸν θεὸν ad imitationem hebraicae דרש את־אלהים, Pf. XIII, 2. XXIV, 6. Ief. LXV, 10. *Deum fancte colere, pium effe ergà Deum* fignificat. Act. XV, 17. ὅπως ἐκζητήσωσιν τὸν κύριον ut omnes gentiles ad verum Dei cultum adducantur. Rom. III, 11. ὐκ ἔςιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεὸν omnes a vera pietate deflexerunt. Hebr. XI, 6. καὶ τοῖς ἐκζητῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται et veris fuis cultoribus remuneratorem fore. Saepius non legitur in N. T.

Ἐκθαμβέομαι, ῦμαι, *expavefco, obftupefco, attonitus fum, ftupore percellor*, et partim de eo ufurpatur, *qui ftupore percellitur prae metu*, partim de eo dicitur, *qui reverentia et admiratione, ftuporis plena, percellitur*. Marc. IX, 15. καὶ εὐθέως ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη et turba, Chriftum confpici-

spiciens, reverentia eius ducta silebat s. quiescebat. coll. *Virg. Aen.* I, 155 sq. ibid. XIV, 33. ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι incipiebat admodum angi, seu, metu stupere. XVI, 5. 6. Activum ἐκθαμβέω, ῶ, omissum fere in omnibus Thesauris Ling. Gr. significans *stupore ac metu aliquem implere et percutere, tristitia et dolore animi afficere aliquem* (ab ἐκ et θάμβος, quod de *quovis vehementiori animi affectu* dicitur,) legitur Sirac. XXX, 9. et in *Aquilae Fragmentis* Iob. XXXIII, 7. pro בעת.

ἜΚΘΑΜΒΟΣ, ου, ὁ καὶ ἡ, ον, τὸ, (ex ἐκ et θάμβος *stupor, affectus, admiratione et timore mixtus*) et active, de eo, *qui alterum in stuporem, terrorem et metum coniicit*, (v. c. in versione *Theodot.* Dan. VII, 7. θηρίον τέταρτον φοβερὸν καὶ ἔκθαμβον, ubi chaldaico אֵימְתָנִי *terribilis, formidabilis*, respondet) et passive de eo usurpatur, *qui est terrore, admiratione et metu perculsus*. *Polyb.* XX, 10, 9. In posteriori hac notione legitur in *Symmachi Reliquiis* 1 Sam. IV, 13. ubi pro hebr. חָרֵד, h. e. *trepidus, timens, anxius*, legitur. In N. T. semel tantum occurrit Act. III, 11. ἔκθαμβοι populus *obstupefactus, admirabundus, attonitus*. *Hesych.* ἔκθαμβος· ἐκπληκτος.

ἜΚΘΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *expositus*, et κατ' ἐξοχὴν *de infantibus recens natis* usurpatur, quos interdum exponere mos erat gentilibus antiquis. Conf. *Seneca Controv.* V, 33. (ab ἐκ et θετὸς *positus*.) Semel in N. T. legitur Act. VII, 19. ubi ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη positum est pro ἐκτιθέναι τὰ βρέφη exponere infantes recens natos. *Hesych.* et *Suid.* ἔκθετα· ἐκριπτόμενα.

ἘΚΚΑΘΑΊΡΩ, fut. αρῶ, 1) *expurgo, summo studio purgo aliquid, ita, ut nihil impuri amplius relinquatur*. (ab ἐκ et καθαίρω *purgo*.) Sic v. c. ut hebr. צָרַף, cui in vers. Alex. Iudd. VII, 4. respondet, de *metallis, a scoriis purgatis*, dicitur. Conf. *Pollucis Onomast.* III, c. 11. *Xenoph. Anab.* I, 2, 16. 2) metaphorice: *depono, removeo omne, quod est vitiosum*. 1 Cor. V, 7. ἐκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιὰν ζύμην deponite pristinam vitiositatem. *Lucian. Dial. Iov. Aesculap. et Hercul.* Vol. II. p. 39. ed. *Bipont.* ἐκκαθαίρων τὸν βίον. Id. in *Vit. Auct.* Vol. III. p. 89. *Synesius* Ep. 121. *Xenoph. Symp.* 1, 4. Alia loca huc pertinentia collegit *I. H. Maius Obss. SS.* L. III. p. 162 sq. 3) *libero, separo*. 2 Tim. II, 21. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων qui liber manet ab omni vitiositate. Simili modo *Xenoph. Symp.* I, 4. ἀνδράσιν ἐκκεκαθαρμένοις τὰς ψυχάς.

ἘΚΚΑΊΩ, fut. καύσω, *exuro, inflammo, incendo, accendo*. Passivum ἐκκαίομαι *exardesco, inflammor*, et per metaphoram: *amore turpi teneor, aestu foedae libidinis corripior*. Sic semel in N. T. legitur Rom. I, 27. ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους libidinose exarserunt erga se invicem; ad quem

locum

locum conf. *Wetstenium.* Non plane alienus ab hoc nostro est locus apud Sirac. XXIII, 23. ubi haec leguntur: Homo, qui scorta sectatur, οὐ μὴ παύσηται ἕως ἂν ἐκκαύσῃ πῦρ non prius desistit, quam extinxerit ignem, i. e. libidinem suam veneream; ex quo certe apparet, affectibus et inprimis amori et turpi libidini ignem et incendium metaphorice tribui, propter illorum vehementiam. Adde *Plutarch.* T. IV. *Opp.* p. 74. et 498. ed. *Reiske.*

'ΕΚΚΑΚΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *cedo et succumbo laboribus, segnesco, defatigor, languesco, piger evado,* ab ἐκ et κακέω, quod, ut latinum *improbus sum, strenue laborare, indefesso studio aliquid agere* significat; aut ab κακὸς, quod, monente *Oleario* de *Stilo N. T.* p. 99. de *homine ignavo et meticuloso, qui pedem referat in certamine,* dicitur. 2) metaphorice: *desum officio meo, negligens et ignavus sum, segnesco in officio meo praestando.* Sic v. c. miles, qui arma abiicit et signa militaria deserit et fugit, ἐκκακεῖν dicitur. Luc. XVIII, 1. πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν semper orandum esse neque segnescendum. 2 Cor. IV, 1. Galat. VI, 9. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν constantes simus in benefaciendo aliis. 2 Thess. III, 13. *Polyb.* IV, 19. πέμπειν τὰς βοηθείας — ἐξεκάκησαν segnes fuerunt. 3) *despondeo animum prae metu, animo concido in adversis et periculis.* 2 Cor. IV, 16. Ephes. III, 13. μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν ne animum despondeatis ob calamitates, quas vestrum causa perfero. Graeci eodem modo τῷ περικακεῖν utuntur. *Hesych.* ἐκκακοῦμεν· ἀμελοῦμεν, ἀκηδιῶμεν. *Phavor.* addit ἀπαγορεύομεν. *Hesych.* ἠθυμόνησεν· ἐξεκάκησεν. *Suid.* ἐξεκάκησα· ἀπηγόρευσα. Bene de hac voce egit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1047.

'ΕΚΚΕΝΤΕ'Ω, vel 'ΕΚΚΕΝΤΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *pungo, stimulo, transfigo, transverbero,* ex ἐκ et κεντέω *pungo, stimulo.* Verbum probum, quo aliquoties usus est *Polybius,* v. c. Hist. XV, 31. οἱ δὲ τὰς λόγχας προσερείσαντες ἐξεκέντησαν. *Polyaen.* V, c. 3. In N. T. bis tantum legitur. Ioh. XIX, 37. ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν videbunt, quem pupugerunt, coll. Zach. XII, 10. אֵת אֲשֶׁר־דָּקָרוּ. Apoc. I, 7. οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν qui ipsum transfixerunt. In versione Alex. non solum verbo דָּקַר, Iudd. IX, 54. Thren. IV, 9. et טָעַן, Ies. XIV, 19. sed etiam τῷ הָרַג Num. XXII, 29. respondet. *Polyaen.* l. V. c. 3. n. 8. *Polyb.* XV, 33. 4.

'ΕΚΚΛΑ'ΖΩ, vel 'ΕΚΚΛΑ'Ω, ῶ, fut. άσω, *defringo, excindo,* (ab ἐκ et κλάζω vel κλάω *frango*) i. q. ἐκκόπτω, cum quo vocabulo permutatur Rom. XI, 17. 19. 20. coll. v. 22. in quibus locis tamen metaphorice adhibetur ad designandam *exclusionem Iudaeorum incredulorum e populo Dei,* quos in antecedentibus

cedentibus cum ramis oleae comparaverat apostolus. In vers. Alex. hebraico צוֹם *fidit, diffidit*, Levit. I, 17. respondet.

Ἐκκλείω, fut. είσω, 1) proprie: *foribus occlusis excludo, ne detur alicui potestas exeundi aut intrandi.* (ab ἐκ et κλείω *claudo.*) *Polyb.* XXV, 1, 10. Hinc 2) *removeo, seiungo, arceo, prohibeo aliquem.* Sic sumendum est Galat. IV, 17. e lectione recepta ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ἡμᾶς θέλουσιν cupiunt me seiungere a vobis et vestro amore. Passivum ἐκκλείεσθαι, *auferri, eripi, removeri, non locum habere,* significat. Rom. III, 27. ἐξεκλείσθη ἡ καύχησις erepta est plane omnis gloriandi materia. *Theodoret.* οὐκ ἔτι χώραν ἔχει. *Chrysost.* οὐκ ἔτι γὰρ ἔχει καιρόν. 3) *cogo, impello ad aliquid. Arrian. Diss. Epictet.* II, 22. p. 351. ubi de philosopho, ad varia munera vocato, dicitur: εἰς νοσοκομίας λοιπὸν ἐκκλείεται εἰς πορισμὸν, h. e. aegrotos denique curare cogitur et rem quaerere. Quam significationem si sequamur et pro impresso ἡμᾶς cum *Bengelio, Grotio, Wetstenio* et *Griesbachio* lectionem ὑμᾶς recipiamus, sensus verborum Galat. IV, 17. ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε, esset: cogere et impellere vos volunt ad se ipsos sectandos. Conf. *Raphelii Anim. in N. T. e Polybio* p. 525. *Alberti Gloss. N. T.* p. 98. ἐξεκλείσθη· ἐξέωσεν, ἐξεῤῥίφη. *Suid.* ἐκκλείει· κωλύσει, εἴργει. *Phavor.* ἐξεκλείσθη· ἀντὶ τοῦ ἀπέκλεισεν αὐτὴν (sc. καύχησιν) ἡ πίστις. οὕτω παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ.

Ἐκκλησία, ίας, ἡ, dicitur ab ἐκκαλέω, *evoco, convoco,* et ut hebr. קָהָל generatim notat *quemcunque coetum, e promiscua multitudine convocatum, sive sit confusus, sive ordinatus, sive sit politicus, sive sacer. Hesych.* ἐκκλησία· σύνοδος, συναγωγὴ, πανήγυρις. *Suid.* ἐκκλησίαν· συναγωγὴν ὄχλου. Sic v. c. Act. VII, 38. concio Israelitarum, ad audiendam legem convocata, et Hebr. II, 12. coetus Iudaeorum, in templo Hierosolymitano convenientium, deum colendi causa, ἐκκλησία vocatur. Adde 1 Paral. XIII, 2. Ps. XXVI, 5. 1 Macc. II, 56. Sirac. XXIV, 1. XLIV, 15. et *Xenoph. Hist. Gr.* I, 9. et III, 3. 8. Speciatim vero significat 1) *coetum civium, rite et ordine consultandi, vel concludendi causa coeuntium, concionem ordinatam, quae iussu magistratus convenit.* Act. XIX, 39. ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται in legitima concione dirimetur. Cf. *Pollux Onom.* Lib. VIII, c. 9. §. 95. 96 et 116. 2) *multitudinem et turbam hominum tumultuarie concurrentem, concionem inordinatam et confusam.* Act. XIX, 32. ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη erat enim coetus confusus. 3) *universum coetum doctrinam christianam profitentium, per orbem terrarum dispersorum.* Sic legitur in N. T. Matth. XVI, 18. ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν. 1 Cor. X, 32. καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ. ibid. VI, 4. XI, 22. XII, 28. Ephes. I, 22. ubi Christus κεφαλὴ τῆς ἐκκλη-

ἐκκλησίας vocatur. ibid. III, 10. 21. V, 23. 24. 25. 27. 29. 32. Coloss. I, 18. 24. 1 Tim. III, 15. Hebr. XII, 23. 4) *coetum Christianorum, hoc vel illo loco versantium.* Act. VIII, 1. ecclesia Hierosolymitana. ibid. IX, 31. 1 Cor. I, 2. 1 Thess. I, 1. Coloss. IV, 16. Apoc. I, 4. 11. 20. Galat. I, 2. 5) *paucos Christianos, qui ad unam familiam pertinent.* Rom. XVI, 4. καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν et familiam ipsorum Christi nomini addictam. Alii vertunt coetum Christianorum, domi ipsorum convenientium. Coloss. IV, 15. Philem. v. 2. 6) *coetum Christianorum, in aedibus privatis cultus divini causa convenientium.* 1 Cor. XI, 18. συνερχομένων ὑμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ibid. XIV, 19. 28. 33. 34. 35. 3 Ioh. v. 6. In quibus omnibus locis male haud pauci interpretes vocem ἐκκλησίας de *ipso loco concionis, de aedibus, quae conventibus sacris Christianorum inserviebant*, explicant, in quo sensu latina vox *ecclesia* in Codice Theodos. haud raro reperitur. Conf. *Fabrottus* in *Notis ad Tit. de Paganis* T. VI. p. 278. 7) *collegium presbyterorum.* Ita Matth. XVIII, 17. ad quem locum conferendus est *Walaeus.* 8) interdum omittitur, v. c. Act. II, 41. καὶ προσετέθησαν et additi sunt coetui Christianorum, coll. v. 47. Fusius de hac voce disputavit *Suicerus* in *Thes. Eccles.* T. I. p. 1049 sq. et *Tob. Eckhardus* in *Technica Sacra* p. 70.

'ΕΚΚΛΙ'ΝΩ, fut. νῶ, aor. 1. ἐξέκλινα, 1) proprie: *declino* vel *deflecto a via recta et tramite.* Alex. Malach. II, 8. ἐξεκλίνατε ἐκ τῆς ὁδοῦ. 2) metaphorice: *a virtutis tramite deflecto, a vero Dei cultu deficio.* Plene diceretur ἐκκλίνω ἀπὸ Θεοῦ. Num. XXII, 32. aut ἐκκλίνω ἐκ νόμου Θεοῦ. Iob. XXXIV, 27. Rom. III, 12. πάντες ἐξέκλιναν omnes declinarunt a via recta, hebr. הַכֹּל סָר יַחְדָּו Ps. XIV, 4. 3) *vito, aversor, fugio.* 1 Petr. III, 11. ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ valedicat vitiositati. Ps. XXXVI, 28. ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ. Prov. III, 7. סוּר מֵרָע. 4) *fugio consortium alicuius et consuetudinem.* Rom. XVI, 17. καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν et plane eorum societate abstinete.

'ΕΚΚΟΛΥΜΒΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *enato, natando evado et in tutum pervenio*, ex ἐκ et κολυμβάω nato. Sic semel legitur in N. T. Act. XXVII, 42. μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγοι ne quis enatando effugeret. *Diod. Sic.* XX, c. 87. *Dionys. Halic.* l. V. c. 24. ἐξεκολύμβησαν εἰς τὴν γῆν.

'ΕΚΚΟΜΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *effero, exporto*, i. q. ἐκφέρω, qua voce ab *Hesychio* et *Suida* explicatur. Verbum proprium apud Graecos, (v. c. *Aelian. V. H.* VIII, c. 4. *Herodian.* II, 1. 5. *Artemidor. Oneirocrit.* II, c. 54. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 699.) in pompa funebri, ut *efferre* apud Romanos, quod de *mortuis, qui sepeliendi efferuntur*, pene praecipue dicitur et הוֹצִיא Levit. X, 4. Luc. VII, 12. ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς efferebatur mortuus. Saepius in N. T. non legitur. Hinc substanti-

vum

vum ἐκκομιδὴ *elatio cadaveris*, quae et ἐκφορὰ dicitur. Vide *Ez. Spanhemii* notas ad *Aristoph. Plut.* v. 1009.

Ἐκκόπτω, fut. όψω, 1) *excido, exscindo, exstirpo, abscindo, amputo*, in sensu proprio, et maxime de arboribus usurpatur. Matth. III, 10. πᾶν ἂν δένδρον, μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται omnis arbor, non ferens fructus bonos, digna est, quae exstirpetur, seu, exscindi debet. Nam ἐκκόπτεται ex graecismo positum est h. l. pro δεῖ ἐκκόπτεσθαι, ut Matth. XXVI, 52. ἀπολῶνται *interficiendi sunt*, de quo eleganti temporis praesentis usu apud Graecos vid. *Graevii Lect. Hesiod.* VI, 1. Matth. V, 30. ἔκκοψον τὴν χεῖρα abscinde manum, h. e. vita omnia pravarum cupiditatum nutrimenta. ibid. VII, 19. XVIII, 8. Luc. III, 9. XIII, 7. 9. De oculis, qui effodiuntur aut excutiuntur, usus est hac voce *Aelian. V. H.* XIII, 23 et 24. 2) metaphorice: *excludo aliquem e societate et coetu*, et adhibetur, ut ἐκκλάω, ad designandam *exclusionem e vero Dei populo, e numero verorum Dei cultorum*. Rom. XI, 22. ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ alioquin et tu privaberis beneficio, tibi per religionem christianam oblato. ibid. v. 24. ἐξεκόπης ἀγριελαίου exemtus es gentilium numero. 3) *eripio, adimo, aufero, removeo*. 2 Cor. XI, 12. ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν ut omnem occasionem laudandi se praescindam. Eodem sensu vernaculum *abschneiden*, in formula: *einem die Gelegenheit abschneiden*, usurpatur. *Polyb.* V, 104. 10. *Ioseph. A. I.* VIII, 12. 1. ἐκκόψας εἴ τι πονηρὸν ἦν ἐν αὐτῇ. *Terent. Hecyra* IV, 2. 22. omnes caussas praecidam omnibus. 4) *impedio, irritum reddo*. 1 Petr. III, 7. εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι (al. ἐγκόπτεσθαι, quod merum glossema videtur) τὰς προσευχὰς ὑμῶν ne preces vestrae irritae reddantur. Saepius in N. T. non legitur. *Xenoph. Cyrop.* VI, 2. 7. οἱ ἐκκόψαντες τῶν τοξοτῶν καὶ ἀκοντιστῶν τὰς ἀκροβολίσεις.

Ἐκκρέμαμαι, 1) *pendeo ab aliquo, dependeo*, in sensu proprio, ab ἐκ et κρέμαμαι *pendeo*. 2) metaphorice: *totus alicui deditus et addictus sum, adhaereo alicui eumque sector*. Sic semel in N. T. legitur Luc. XIX, 48. ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων omnis enim populus, ipsum audiens, ei deditus et addictus erat. Alii vertunt: omnis enim populus ab eius docentis ore pendebat, (*Virgil. Aen.* IV, 79.) h. e. eum summa cum attentione et lubenter audiebat. Conf. *Ioh. Alberti Obss. Philol.* p. 198. et *Suiceri Thes. Eccles.* T. I. p. 1065. Genes. XLIV, 30. ψυχὴ αὐτοῦ ἐκκρέμαται (hebr. קְשׁוּרָה) ἐκ τῆς τούτου ψυχῆς.

Ἐκλαλέω, ῶ, fut. ήσω, *eloquor, sermone exprimo, effero, divulgo, effutio*, ab ἐκ et λαλέω *loquor*. Semel legitur in N. T. Act. XXIII, 22. παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι cum mandato, ne cui diceret, seu magis ad verbum: praecepit eum, nemini

nemini eloquere ista, quae mihi significasti. Infinitivus enim loco imperativi positivus est, ut saepe fieri solet non solum in N. T. (v. c. Luc. IX, 3. ubi ἔχειν pro ἔχετε positum est. Rom. XII, 15. in vocibus χαίρειν et κλαίειν. 2 Tim. II, 14. ubi vid. *Vulgat.*) sed etiam apud profanos Scriptores, v. c. *Homer. Od.* θ', 434. λ', 72. π', 132. *Hesiod.* Ἔργ. 407 et 410. *Pythag. Aur. Carm.* v. 40. Iudith. XI, 9. *Demosthen. Olynth.* I. extr. *Philo* de *Vita Mosis* T. II. p. 125, 28.

Ἐκλάμπω, fut. άμψω, parum differt a simplici λάμπω, cum quo haud raro in codicibus permutatur, v. c. Dan. XII, 3. et notat: *fulgere, effulgere, splendere, emicare, coruscare. Xenoph. Hist. Gr.* I, 1. 11. ἐκλάμπει ὁ ἥλιος. *Aelian. V. H.* XIII, 1. ἐξέλαμπε ἀστραπῆς δίκην. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 7. 8. p. 257. In N. T. semel legitur Matth. XIII, 43. τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσι ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν tunc iusti admodum fulgebunt sicut sol in regno patris sui, h. e. tunc pii summo honore et felicitate in coelo a Deo ornabuntur, coll. Dan. XII, 3. *Plutarch. Cicer.* p. 861. D. *Plato* de *Rep.* IV. ἐκλάμψαι ποιησαίμην τὴν δικαιοσύνην.

Ἐκλανθάνω, fut. ἐκλήσω, *oblivisci facio, immemorem reddo, oblivionem induco, facio ut e memoria excidat.* Ita legitur apud *Homerum Il.* II, 600. ubi vid. *Eustathius.* Ἐκλανθάνομαι, fut. ἐκλήσομαι, perf. ἐκλέλησμαι, *obliviscor.* Semel in N. T. legitur Hebr. XII, 5. ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως; fierine potest, ut vos obliviscamini exhortationis? *Polyb.* V, 48. 6. *Aeschin.* Dial. III, 16. *Symmach.* Ps. XII, 2. pro שָׁכַח.

Ἐκλέγομαι, fut. ἔξομαι, 1) proprie: *eligo, deligo, delectum facio e pluribus,* et partim de iis dicitur, *quae ob dignitatem et praestantiam ab aliis secernuntur et separantur*, partim de iis usurpatur, *qui ad certum usum vel munus et officium destinantur et seiunguntur.* Ioh. XV, 19. ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου sed ego vos secrevi ab hominibus impiis. Marc. XIII, 20. Luc. VI, 13. καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα. ibid. X, 42. τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο optimam partem elegit. Ioh. VI, 70. duodecim quidem apostolos ego elegi. ib. XIII, 18. XV, 16. οὐχ ὑμεῖς ἐξελέξασθέ με vos me non elegistis doctorem et amicum. Admittunt tamen haec verba aliam explicationem, ut nempe sensus ita constituatur: non vos me amastis, sed ego vos amavi, coll. 1 Ioh. IV, 19. Act. I, 2. 24. VI, 5. XV, 7. 22. 25. Iacob. II, 5. Iam, quia ea, quae, praestantia rei commoti, elegimus, amare solemus et diligere, factum est, ut ἐκλέξασθαι ἐν τινι, seu τινὰ, plane, ut Latinorum *diligere,* 2) etiam *amare, probare,* et ex adiuncto: *beneficiis afficere,* significaret. Act. XIII, 17. ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν Deus tutelaris huius populi adamavit et multis insignibus praemiis ornavit maiores nostros.

Hebrai-

Hebraicum בָּחַר eodem fenfu haud raro legitur, v. c. Devt. IV, 37. ubi cum אָהַב permutatur. Ief. XLI, 9. XLIV, 1. Iam, quia religio chriftiana iure meritoque inter fumma numinis beneficia, eiusque erga homines animi benevoli documenta refertur, etiam ἐκλέξασθαι in N. T. fpeciatim et κατ' ἐξοχὴν Deo tribuitur, *quatenus pro voluntate fua benefica hominibus felicitatem chriftianam non folum offert et deftinat, fed etiam vere confert.* Sic de ipfa adductione ad religionem chriftianam legitur 1 Cor. I, 27. 28. ἐξελέξατο in Chriftianorum numerum recepit. De benefico decreto divino, homines per Chriftum emendandi, ufurpatum reperitur Ephef. I, 4. ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ κ. τ. λ. ab aeterno autem Deus, pro fuo in nos amore, decreverat nos per Chriftum reddere perfecte fanctos et virtutis ftudiofos. 3) *ftudiofe appeto.* Luc. XIV, 7. πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο quantopere primam fedem affectarent et appeterent. — Conftruitur haec vox fere femper cum accufativo, ut e locis allatis fatis apparet; femel tantum cum praepofitione ἐν Act. XV, 7. occurrit, quam pofteriorem conftruendi rationem, Alexandrinis quoque interpretibus ufurpatam, (1 Paral. XVIII, 5. 2 Paral. VI, 5.) hebraifmum fapere, obfervavit iam *Vorftius* in *Philol. Sac.* p. 662. Conf. Nehem. IX, 7. 1 Sam. XVI, 9. ubi בָּחַר cum ב conftruitur.

'ΕΚΛΕΊΠΩ, fut. είψω, 1) proprie: *derelinquo, defero,* ab ἐκ et λείπω *linquo.* Multis exemplis hanc notionem confirmavit *Taylor* ad *Lyfiam* p. 48 fq. 2) *deficio, defino, ceffo, finior.* Luc. XXII, 32. ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου ne plane deficiat fides tua. Ierem. VII, 27. ἐξέλιπεν ἡ πίστις. ibid. LI, 30. ἐξέλιπε (hebr. חָדַל) πολεμεῖν. *Hefych.* ἐξέλιπεν· ἐπαύσατο. Hebr. I, 12. καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι et vita tua nunquam finitur, coll. CII, 28. 3) *morior, exfpiro,* ita, ut fupplendum fit τὸν βίον, quod addit *Alciphron* III. Ep. 28. *Lyfias Orat.* VIII, c. 4. aut τὸ ζῆν, *Polyb.* II, c. 41. 3 Macc. II, 23. Luc. XVI, 9. ὅταν ἐκλίπητε ut cum e vita difcefferitis, ubi videndus *Wetftenius.* Sapient. V, 13. οὕτως καὶ ἡμεῖς γεννηθέντες ἐξελίπομεν. In verf. Alex. hebr. גָּוַע, Genef. XXV, 8. XLIX, 33. Pf. CIV, 29. et מוּת, Ier. XLII, 17. 22. refpondet. *Apollod. Bibl.* III, 4. §. 3. Σεμέλης δὲ διὰ τὸν φόβον ἐκλιπούσης. *Zofim.* I, 70. μόλις ἐξέλιπεν. Non femper vero apud veteres ἐκλείπειν de *morte* dicitur, *quae fenfim ac lente obrepit,* quae fuit plerorumque doctorum fententia, fed haud raro etiam de *morte violenta*, v. c. Thren. I, 20. πρεσβύτεροί μου ἐν τῇ πόλει ἐξέλιπον. Ier. XLII, 17. 22. *Hefych.* ἐξέλιπεν· ἐξώλισθον. Idem: ἐκλείψει· ὑστερεῖ, ἀπολεῖται. Ἔκλειψις in *mortis* fignificatione legitur apud *Plutarchum* Vol. II. p. 419.

'ΕΚΛΕΚΤΌΣ, ή, όν, 1) proprie: *electus, feiunctus a pluribus ad certum ufum, munus et officium,* et de *rebus* aeque ac *perfonis*

personis adhibetur. (ab ἐκλέγομαι, quod vide.) 1 Petr. II, 4. παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν a Deo vero delectum. ib. v. 6. 2) *eximius, maxime praestans*, ad imitationem hebraici מִבְחַר Genes. XXIII, 6. 1 Tim. V, 21. 2 Tim. II, 10. ἐκλεκτοὶ ἄγγελοι angeli venerabiles, eximii. 3) *carus, dilectus, probatus, beneficiis ornatus*. Luc. XXIII, 35. εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτὸς si est Messias et Deus ei favet, ut iactat. Rom. XVI, 13. τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, coll. v. 8. τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ quem amo ob eius in observanda religione christiana constantiam. 1 Petr. II, 9. γένος ἐκλεκτὸν populus Deo valde gratus et acceptus. Ita מִבְחַר, Num. XI, 28. et בָּחִיר, Ps. CV, 6. Ies. XLV, 4. usurpatur. Hinc ἐκλεκτὸς speciatim in N. T. dicitur 4) *verus Dei cultor, quem amat et probat*, et maxime *is, cui offertur et confertur felicitas christiana, Christianus, verus Christianus*. Matth. XX, 16. XXII, 14. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ non omnes perveniunt ad felicitatem christianam, omnibus oblatam. 1 Petr. I, 1. ἐκλεκτοῖς omnibus, qui christianam religionem profitentur. 2 Ioh. v. 1. ἐκλεκτῇ. Matth. XXIV, 22. 24. 31. Marc. XIII, 20. 22. 27. ἐκλεκτοὶ sunt veri Christiani. Idem valet de locis Rom. VIII, 33. Luc. XVIII, 7. Coloss. III, 12. ἐκλεκτοὶ Θεοῦ veri Dei cultores. Tit. I, 1. Apoc. XVII, 14. Saepius non legitur in N. T.

Ἐκλογή, ῆς, ἡ, 1) proprie: *electio alicuius ex promiscua multitudine ad certum usum, munus ac officium obeundum*. Act. IX, 15. σκεῦος ἐκλογῆς (pro ἐκλεκτὸν) μοι ἐστὶν οὗτος instrumentum, quod mihi elegi, est mihi hic. Alii reddunt: *instrumentum eximium, praestantissimum*, nam electio facile transfertur ad praestantiam alicuius rei, quod nihil, nisi eximium, eligitur. 2) *amor, benevolentia, voluntas benefica, studium beneficia alteri conferendi*. Rom. IX, 11. ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις benigna et propensa Dei voluntas, i. q. χάρις. 2 Tim. I, 9. Hoc sensu ἐκλογὴ occurrit quoque apud *Iosephum* de *B. I.* II, 8. 14. 3) *ipsum beneficium, quod alicuius voluntati beneficae debetur*, (i. q. χάρισμα) et speciatim, *quod est in adductione hominum ad religionem et felicitatem christianam*. Rom. XI, 5. κατ' ἐκλογὴν χάριτος. 1 Thess. I, 4. εἰδότες τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν redeo in memoriam accessus vestri ad formulam christianam. 2 Petr. I, 10. 4) abstracto posito pro concreto: *exigua pars, pauci*. Rom. XI, 7. ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν paucis Iudaeorum contigit felicitas christiana, i. q. λεῖμμα v. 8. et κατάλειμμα ibid. IX, 27.

Ἐκλύω, fut. ύσω, 1) proprie: *exsolvo, solvo, dissolvo*, ab ἐκ et λύω *solvo*. *Antonin. Liberal. Fab.* 20. κατὰ βίαν ἐκλύσαντες τῶν δεσμῶν. *Aristoph. Pace* 1281. καὐχένας ἵππων ἔκλυον ἱδρώοντας. 2) *enervo, debilito, defatigo, delasso*. *Ioseph. A. I.* VIII, 11. 3. *Xenoph.* de *Venat.* V, 5. Passivum ἐκλύομαι *delassor*,

lassor, *defatigor*, *debilitor corpore*, et speciatim de languore corporis, e fame, siti et laboribus orto, usurpatur. Matth. XV, 32. μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ ne in itinere, viribus exhaustis, fame pereant. Marc. VIII, 3. Respondet hoc sensu in vers. Alex. hebraico עָיֵף, 1 Sam. XIV, 28. 2 Sam. XVI, 14. et עָטַף, Thren. II, 19. 1 Macc. III, 17. ἡμεῖς ἐκλελύμεθα ἀσιτοῦντες σήμερον. ib. X, 82. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 426. Etiam apud optimos Graecos ἐκλύεσθαι de corpore usurpatur, quod ad liberas actiones et sensationes impotens redditur et exsolutum quocunque modo; et ἐκλυόμενος *imbecillis corpore* dicitur *Philostrato Vit. Apollonii* IV, c. 42. Cf. *Foësii Oecon. Hippocr.* p. 115. et *Diod. Sic.* XIV. p. 322. Huc etiam referrem locum Matth. IX, 36. ὅτι ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐῤῥιμμένοι, ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα quod essent languidi et dispersi tanquam oves, pastore destitutae; si lectio sana, nec ἐσκυλμένοι reponendum esset. *Syrus* vertit: ܠܐܝܢ *labore et molestia defatigati*. *Ebr. Münsteri*: [illegible]רודים *onere, labore et molestia defatigati*. 3) ad animum translatum ἐκλύεσθαι significat: *frangi, debilitari animo*, et partim de iis usurpatur in N. T. *qui animum abiiciunt ac despondent prae metu*, partim vero de iis dicitur, *quorum vires animi exhauriuntur, qui segnescunt in officio suo praestando*, ut sit idem quod ἐκκακεῖν Hebr. XII, 3. ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι ne lassi fiatis, in perferendis malis animum vestrum despondentes. Eodem sensu legitur ibid. v. 5. μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος neque animum abiicias ab illo castigatus, hebr. וְאַל־תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ nec aegre feras eius correctionem. Prov. III, 11. Galat. VI, 9. μὴ ἐκλυόμενοι si in recte agendo non defecerimus, i. q. in antecedd. τὸ καλὸν ποιοῦντες καὶ μὴ ἐκκακοῦντες, ut adeo non ferri possit versio *Lutheri*: *ohne Aufhören*. 1 Macc. IX, 8. καὶ ἐξελύθη et animum abiecit, coll. v. v. 7. Devt. XX, 3. μὴ ἐκλυέσθω καρδία ὑμῶν, ubi hebraico רָכַךְ respondet 2 Sam. IV, 1. Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 324 et 391.

ἘΚΜΑ΄ΣΣΩ, vel ἘΚΜΑ΄ΤΤΩ, fut. άξω, et ἘΚΜΑ΄ΣΣΟΜΑΙ, *extergo*, *abstergo*, ab ἐκ et μάσσω, vel μάττω, *abstergo*. Luc. VII, 38. ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε capillis capitis sui abstergebat, ubi vid. *Wetstenius*. ib. v. 44. ἐξέμαξε. Ioh. XI, 2. XII, 3. XIII, 5. ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ abstergere linteo. Saepius in N. T. non legitur. Sirac. XII, 13. *Thom. M.* p. 649. ὀμόρξασθαι καὶ ἀπομόρξασθαι, οὐκ ἐκμάξασθαι, et ibi *Oudendorpius*. Vide etiam *Eustathium* in Od. τ', p. 684. 43.

ἘΚΜΥΚΤΗΡΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, *naso aliquem suspendo adunco*, (*Horat. Sat.* I, 6. 5.) *subsanno*, *derideo*, *irrideo*, ex ἐκ et μυκτὴρ *nasus*, quo vocabulo etiam Graeci *insignem irrisorem* figu-

figurate appellant, quia deridentes nares solent attrahere, unde *μυκτηρίζω subsanno*, quod Ier. XX, 7. pro hebr. לַעַג in versione Alex. legitur, pro quo etiam ἐκμυκτηρίζειν reperitur Pf. II, 4. XXII, 7. In N. T. bis legitur. Luc. XVI, 14. καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτὸν deriserunt eum. ibid. XXIII, 35. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 766.

'ΕΚΝΕΥ'Ω, f. 'ΕΚΝΕ'Ω, fut. ήσω et εύσω, 1) proprie: *enato, ex undis emergo, natando effugio.* (ex ἐκ et νέω, pro quo et νεύω dicitur, *nato.*) *Plutarch.* T. II. p. 57 ed. *Reiske. Thucyd.* II, c. 90. ἄνδρας δὲ τῶν Ἀθηναίων ἀπέκτειναν, ὅσοι μὴ ἐξένευσαν αὐτῶν. *Pindar.* p. 123. ed. *Stephani. Hesych.* ἐκνεύσας· ἐκκολυμβήσας. 2) *expedio me a re aliqua difficili et periculosa, emergo e malis instantique periculo liberor. Eurip. Cyclops* v. 573. *Hippolyt.* 474. Ita et *enatare* legitur apud *Cic. Tusc.* V, 31. Conf. *Vechneri Hellenolexia* II, c. 4. p. 476. 3) ut latinum *emergo* et *enato*, (*Petron. Satyr.* c. 57.) *discedo, clam secedo*, inprimis, ubi periculum imminet, *subduco me e turba*, i. q. ἀναχωρέω. In hoc sensu semel legitur in N. T. Ioh. V, 13. ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν Iesus enim se subduxerat, seu, secesserat. *Vulgatus:* Iesus enim *declinavit* a turba constituta in loco. *Battierii* sententiam, qui (in *Bibl. Brem.* Class. V. p. 90.) ἐκνεύειν h. l. esse vult, *nutu significare, nutu iubere*, merito reiiciunt *Wolfius, Palairetus* et *Lampius:* quemadmodum quoque paulo longius petita est *Erasmi* derivatio, cui ἐξένευσε est a ξενεύω *peregrinus, ignotus fio. Schol. Thucyd.* II, c. 95. ἐξένευσαν· ἐξεκολύμβησαν, ἐξέκλιναν τῆς προκειμένης ὁδοῦ. Vnde viarum diverticula ἐκνεύσεις dicuntur. In vers. Alex. respondet hebraico סוּר, Iudd. IV, 18. et פָּנָה, 2 Regg. II, 24. XXIII, 16. 3 Macc. III, 22. *Eurip. Iphig. in Taur.* 1186 et 1330. Cf. *Valckenar.* et *Barnes.* ad *Eurip. Hippolyt.* v. 469. 822. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 306. et *D'Orville* ad *Chariton.* III, 3. p. 365. ed. Lips.

'ΕΚΝΗ'ΦΩ, fut. ήψω, 1) proprie: *ex ebrietate et vinolentia ad me redeo, discussa crapula sobrius fio*, ab ἐκ et νήφω *sobrius fio, vigilo.* Genes. IX, 24. ἐξένηψε δὲ Νῶε ἀπὸ τοῦ οἴνου. 1 Sam. XXV, 37. Ioel. I, 5. ubi יָקַץ, הֵקִיץ, et יָצָא respondet. 2) metaphorice: *ad sanam mentem redeo, resipisco*, i. q. ἀνανήφω. 1 Cor. XV, 34. ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε redite ad vos, et ne peccetis.

'ΕΚΟΥ'ΣΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *spontaneus, voluntarius*, ab ἑκών, *qui sua sponte aliquid facit.* Semel legitur in N. T. Philem. v. 14. ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον ut ne beneficium tuum ex necessitate esset, sed voluntarium. Eadem formula καθ' ἑκούσιον legitur in versione Alex. Num. XV, 3. pro hebr. בִּנְדָבָה. Adde

Levit.

Levit. VII, 16. XXIII, 38. *Xenoph. Mem.* II, 1, 18. *Polyb.* VI, 14, 7. *Suid.* ἑκούσια· ἃ οὐχ ὑπόκειται νόμῳ, ἀλλὰ προαιρέσει. *Hesych.* ἑκούσιον· θελούσῃ διανοίᾳ.

'ΕΚΟΥΣΙΩΣ. Adverbium, ab ἑκούσιος, *sponte, nulla vi cogente, ultro, lubenter, voluntarie.* Bis legitur in N. T. 1 Petr. V, 2. ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως. Hebr. X, 26. ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν nam si nullis persecutionibus coacti nec persuasionibus cedentes defecerimus a religione christiana. Hebr. בִּנְדָבָה Ps. LIII, 6. 1 Macc. XIV, 3. *Plutarch.* T. VI, p. 554. *Reiske.*

"ΕΚΠΑΛΑΙ, *iam dudum, iam pridem, iam olim.* Adverbium ab ἐκ et πάλαι *olim*, pro ἐκ παλαιοῦ χρόνου, ut πρόπαλαι apud *Aelian. V. H.* XIII, 14. *antiquissimis temporibus*, loco πρὸ παλαιοῦ χρόνου. In N. T. bis legitur. 2 Petr. II, 3. οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ quorum poena iam dudum destinata non cessabit. ibid. III, 5. ἔκπαλαι tempore creationis. *Plutarch.* T. II. Opp. p. 517 ed. *Reiske*, et T. VI. p. 591. Defendit hanc vocem contra *Phrynichum* et alios multos, qui eam improbandam esse opinati sunt propterea, quod ex praepositione et adverbio sit composita, *Alberti* in *Obss. Philol.* p. 463. et *Schwarzius* in *Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 444. quibus addendus est *Wetstenius N. T.* T. II. p. 703.

'ΕΚΠΕΙΡΑΖΩ, fut. άσω, vel 'ΕΚΠΕΙΡΑΩ, idem significat, quod simplex πειράζω, nam ἐκ in compositis haud raro abundat. Significat autem 1) proprie: *periculum facere alicuius rei efficiendae, tentare, experiri.* 2) metaphorice: *alicuius vim explorare, virtutis alicuius periculum facere, sententiam alicuius explorare, vel bono vel malo animo*, ut adeo in singulis locis e serie orationis videndum sit, quis sit, qui tentari dicitur? quae eius virtus tentetur? et quo animo? Matth. IV, 7. οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου ne illegitimo modo experiri velis virtutem Domini, Dei tui, coll. Luc. IV, 12. Devt. IV, 16. Luc. X, 25. ἐκπειράζων αὐτὸν eius sententiam explorandi causa. 1 Cor. X, 9. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν κύριον nec rebellabimus contra Deum, seu, deficiamus a vero Dei cultu. In versione Alex. respondet hebraico נִסָּה Devt. VIII, 16. Ps. LXXVIII, 18.

'ΕΚΠΕΜΠΩ, fut. ψω, *emitto, ablego, mitto, dimitto, abire iubeo.* Bis in N. T. legitur. Act. XIII, 4. ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος ἁγίου ablegati a Spiritu Sancto. ibid. XVII, 10. διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ Σίλαν per noctem emiserunt Paulum et Silam. Alex. pro hebr. שִׁלַּח 1 Sam. XX, 20. XXIV, 19. adhibuerunt. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 5, 6. *Polyb.* XX, 9, 2.

'ΕΚΠΕ-

ἘΚΠΕΤΑ'ΝΝΥΜΙ, vel ἘΚΠΕΤΑΝΝΥ'Ω, ἘΚΠΕΤΑ'Ω, vel ἘΚΠΕΤΑ'ΖΩ, fut. πετάσω, *expando, extendo. Polyb.* I, 44, 3. In N. T. tantum legitur Rom. X, 21. de Deo ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου toto die expando manus meas ad vos, h. e. ad emendationem vitae benigne vos voco, ſicut, quos amplexari et nobis adeſſe volumus, ad eos manus extendimus. Prov. I, 24. Ief. LXV, 2. Cf. *Glaſſii Philol. S.* p. 934. ed. *Dathii.*

ἘΚΠΗΔΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *profilio, excurro, excurſionem facio.* Semel legitur in N. T. Act. XIV, 14. ἐξεπήδησαν (ita enim recte legitur in editione *Griesbachiana* loco vulgaris εἰσεπήδησαν) εἰς τὸν ὄχλον profilierunt ad turbam. *Palaeph.* de *Incred.* VIII, 14. 2 Macc. III, 18. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 8. *Polyb.* I, 43, 1 et 6.

ἘΚΠΙ'ΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, praet. πέπτωκα, 1) *delabor, decido, excido,* in ſenſu proprio. Act. XII, 7. καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν et exciderunt ei catenae e manibus. ibid. XXVII, 32. καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν et eam in mare delabi ſiverunt. *Xenoph. Cyrop.* V, 4, 4. 2) *incido, impingo, impellor.* Act. XXVII, 17. μὴ εἰς τὴν σύρτιν ἐκπέσωσι ne navis in ſyrtes incideret. Ibid. v. 29. μήπως εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν metuentes, ne in loca aſpera incideremus. Eodem ſenſu hac voce uſus eſt *Polybius Hiſt.* I, c. 51. *Herodot.* VIII, 13. *Eurip. Helen.* 1227. 3) *appello navem ad terram, litus tango.* Act. XXVII, 26. εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν appellendum nobis eſt in inſulam quandam. Ita etiam legitur apud *Diod. Sic.* I, 31. II, 60. *Lycophr. Caſſandr.* v. 1084. 4) de *floribus marceſcentibus et decidentibus* uſurpatur Iacob. I, 18. καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε et flos eius flacceſcit ac marceſcit. Eadem ſententia legitur 1 Petr. I, 24. Ita נָבֵל Ief. XXVIII, 1. 4. 5) de *ſtellis* uſurpatum, ut ſimplex πίπτω, ſignificat: *evaneſcere, diſparere, fulgere ceſſare.* Marc. XIII, 25. καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες et ſtellae de coelo cadent, h. e. ſplendore ſuo privabuntur, coll. Matth. XXIV, 29. καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Conf. infra ſub πίπτω. 6) ut ſimplex πίπτω *irritum fio, eventu careo.* Rom. IX, 6. οὐχ οἷον δὲ, ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ fieri autem non poteſt, ut promiſſiones divinae irritae cadant. Sic נָפַל, vel ſimpliciter poſitum, Ioſ. XXI, 45. (Alex. διαπίπτω) XXIII, 14. (Alex. πίπτω) vel ſequente אַרְצָה, 2 Regg. X, 10. Iudith. VI, 9. ἐλάλησα καὶ οὐδὲν διαπεσεῖται τῶν ῥημάτων μου. Vid. quae infra ad πίπτω dicentur. *Dionyſ. Hal.* III, 28. ἐξέπεσεν βούλευμα irrita facta ſunt conſilia. Eodem ſenſu χαμαιπετὲς ἔπος dixit *Pindarus* Pyth. Od. VI, 37. et χαμαιπετεῖν idem Nem.

Nem. Od. IV, 66. 7) *amitto, frustror, iacturam facio*, et speciatim de iis dicitur, qui ex feliciore statu perveniunt ad deteriorem. Galat. V, 4. τῆς χάριτος ἐξεπέσατε bonorum, vobis per Christum partorum, iacturam fecistis. 2 Pet. III, 17. ἵνα μὴ ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ idoneae ac certae scientiae religionis christianae iacturam fecistis. Apoc. II, 5. μνημόνευε πόθεν ἐκπέπτωκας (e vulg. lectione) perpende, quantam feceris iacturam. (Alii, ut *Palairetus* in Obss. Phil. et Crit. p. 522. vertunt: *quomodo degeneraveris*; qua significatione verbo ἐκπίπτειν usus est *Philostratus* Lib. V, p. 193. ἑαυτοῦ δὲ καὶ Ῥωμαίων οὕτως ἐκπίπτειν quod a se et a Romanis adeo degeneraverit.) Sirac. XXXIV, 7. ἐξέπεσον (ἐλπίδες) ἐλπίζοντες ἐπ' αὐτοῖς. *Athen*. XIII, 1. ἐκπέπτωκε τῆς Αἰγυπτίων βασιλείας. *Aelian*. V. H. IV, 7. ἐκ τῆς τιμῆς τελευταίας καὶ ἐκεῖθεν ἐκπίπτουσι. *Cic*. ad Attic. IV, Ep. 6. „non recordor unde *ceciderim*." Conf. *Abresch*. ad *Aeschylum* p. 363. et *Loesner*. Obss. Philom. p. 291. 8) *cesso, desino, deficio, aboleor*. 1 Cor. XIII, 8. ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει benevolentia nunquam cessabit et usu suo carebit. *Theophyl*. ad h. l. οὐ διαλύεται, οὐ διακόπτεται, οὐδέποτε παύεται, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι μένει, τῶν ἄλλων ἁπάντων κατηργημένων.

ἘΚΠΛΈΩ, fut. εύσω, *enavigo, navigo e loco*. (ab ἐκ et πλέω *navigo*.) Legitur ter in N. T. Act. XV, 39. ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον enavigavit in Cyprum. ibid. XVIII, 18. ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν. XX, 6. *Xenoph. Hist. Gr*. I, 6, 14. Anab. V, 6, 9. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 552.

ἘΚΠΛΗΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *impleo, expleo, adimpleo*, et dicitur v. c. de vasis, quae implentur, Exod. XXXII, 29. ἐκπληρώσατε (מִלְאוּ) τὰς χεῖρας ὑμῶν. (ab ἐκ et πληρόω *impleo*.) 2) *satisfacio promissis, rem promissam praesto*. In N. T. tantum extat Act. XIII, 32. ταύτην (scil. ἐπαγγελίαν) ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῖς τέκνοις αὐτῶν hanc promissionem Deus explevit filiis eorum. *Polyb*. I, 67. 1. ἐκπληροῦν τὰς ἐπαγγελίας.

ἘΚΠΛΉΡΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *impletio, expletio, complementum*. (ab ἐκπληρόω.) 2) si de tempore dicitur, *finis*. Legitur in N. T. semel Act. XXI, 26. τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν finitos iam esse lustrationis dies. Conf. infra ad πληρόω et πλήρωμα. Alio sensu legitur haec vox apud *Dion. Halic. Ant*. l. VI, c. 86. ubi ἐκπλήρωσις τῶν ἐπιθυμιῶν occurrit.

ἘΚΠΛΉΣΣΩ, vel ἘΚΠΛΉΤΤΩ, fut. ήξω, 1) proprie: *excutio*, et de ictu graviore dicitur. (ab ἐκ et πλήσσω s. πλήττω *percutio*.) 2) metaphorice: *percello, obstupefacio, vehementer animos moveo*. *Xenoph*. Mem. IV, 5. 6. *Thucyd*. IV, 36. Ἐκπλήσσομαι *obstupesco, re aliqua nova et insolita stupeo et prae nimia admiratione extra me rapior*, unde ἔκπληξις apud *Philostrat*. Vit. Soph. I, c. 21. f. 2. de statu attonitorum dicitur.

Matth.

Matth. VII, 28. ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ omnes stupebant eius docendi rationem. ib. XIII, 54. XIX, 25. XXII, 33. Marc. I, 22. VI, 2. VII, 37. X, 26. XI, 18. (*Vulg. admirari*) Luc. II, 48. IV, 32. IX, 43. Act. XIII, 12. ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου admirabundus miracula, quibus religio christiana propagabatur. Sap. XIII, 4. 2 Macc. VII, 12. Ps. XLVIII, 6. תָּמְהוּ, Alex. ἐθαύμασαν, *Aquila* ἐθάμβησαν, *Symmachus* ἐξεπλάγησαν. In vers. Alex. Cohel. VII, 16. pro תִּשּׁוֹמֵם legitur. *Xenoph. Cyrop.* VI, 3. 7. *Polyb.* I, 63. 7. *Aelian. V. H.* XII, c. 41. ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ παραδόξῳ θέᾳ. *Hesych.* ἐξεπλάγη· ἐθαύμασεν, ἐξέστη. Id. ἐκπλαγείς· θαυμάσας. *Suidas* in voce Φόβος: τὸ δὲ θαυμάζειν καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐστὶν ἐκπλήττεσθαι. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 12. s. 13. p. 460.

ἘΚΠΝΈΩ, ῶ, fut. εύσω, 1) proprie: *efflo, exspiro*, etiam, v. c. apud *Aristotelem*, *respiro, spiritum duco*, ab ἐκ et πνέω *spiro*. *Plutarch.* T. VIII. Opp. p. 238. ἐκπνεῖν μαλακὴν καὶ πραεῖαν αὔραν. 2) ut latinum *exspiro, morior, exhalo animam, emitto spiritum*, ita, ut omissum sit ψυχὴν aut βίον, ut plene legitur apud *Euripidem* Orest. v. 496. ἐξέπνευσεν Ἀγαμέμνων βίον. et ibid. v. 1163. ἐκπνέων ψυχὴν ἐμήν. Id. Phoeniss. v. 1475. Eodem sensu θυμὸν ἀποπνέειν dixit *Homerus Odyss.* III, 522. et *exspirare animam Virgilius* Aen. I, 882. Marc. XV, 37. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐξέπνευσεν. ibid. v. 39. Luc. XXIII, 46. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo elliptice ἐκπνέω ponitur ab *Euripide* Phoen. v. 1168. *Sophocl. Ai. Flag.* 1045. *Anthol.* II, 32.

ἘΚΠΟΡΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, 1) proprie: *egredior, exeo.* Marc. XI, 19. ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. XIII, 1. Iob. V, 29 2) *proficiscor, venio, decedo.* Matth. III, 5. τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα tunc confluxerunt ad eum cives Hierosolymitani. Act. XXV, 4. ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι se autem propediem Caesaream profecturum esse. *Xenoph. Anab.* VI, 6. 21. V, 1. 5. 3) *proferor, provenio.* Matth. IV, 4. ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ, de cuius loci sensu vide sub ῥῆμα. Matth. XV, 11. τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος quod ex ore prodit. Marc. VII, 15. τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ᾽ ἀνθρώπου facta et dicta humana, quae ex indole animi proveniunt. Num. XXXII, 24. τὸν ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. Deut. XXIII, 24. 4) *egeror, eiicior.* Matth. XVII, 21. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται hoc enim genus daemonum non eiici potest. *Vulgatus* h. l. *non eiicitur.* Marc. VII, 19. καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, de excrementorum egestione; coll. Matth. XV, 17. Eodem modo ܢܦܩ apud Syros *exire* et *eiici* notat, v. c. Matth. VIII, 12. et Ioh.

IX,

IX, 34. 35. ubi τῷ ἐκβάλλειν respondet. 5) *erumpo, prorumpo.* Sic v. c. de fulgurum et tonitruum eruptione legitur Apoc. IV, 5. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταί. 6) *divulgor, dimano, innotesco,* de rumore et fama. Luc. IV, 37. καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου et eius fama dimanavit per omnia loca finitima. 7) verbo εἰσπορεύομαι iunctum significat: *libere vivere et versari in aliquo loco, conversari cum aliquo.* Act. IX, 28. καὶ ἦν μετ᾽ αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ἐν Ἱερουσαλὴμ et libere cum iis versabatur Hierosolymis. Conf. supra sub εἰσέρχομαι. 8) ἐκπορεύεσθαι παρά τινος *ab aliquo mitti, ab aliquo originem habere.* Ioh. XV, 26. τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται spiritus ille veritatis, qui a Deo vobis mittetur et originem habet, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός. — In significatione *emanandi* legitur Apoc. XXII, 1. ποταμὸν ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ.

ἘΚΠΟΡΝΕΎΩ, fut. εύσω, *scortor, in scortationem totus effundor, in foedam libidinem proiectus sum.* (ab ἐκ et πορνεύω *scortor.*) Semel legitur Iud. v. 7. de civibus Sodomae, Gomorrhae et finitimarum civitatum, qui, toti in *scortationem effusi,* pessimam libidinem exercuerunt, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι. In vers. Alex. respondet hebraico זָנָה Genes. XXXVIII, 24. Num. XV, 39. Iudd. II, 17. et aeque ac illud haud raro etiam de idololatria adhibetur. Conf. Spicilegium I. Lex. Bieliani a me editum p. 41.

ἘΚΠΤΎΩ, fut. ύσω, 1) proprie: *exspuo.* (ab ἐκ et πτύω *spuo.*) 2) metaphorice, ut latinum *respuo, contumeliose reiicio, repudio, contemno, aversor.* Sic in N. T. semel legitur Galat. IV, 14. καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξεπτύσατε tamen me ob has afflictiones meas non reiecistis, s. repudiastis.

ἘΚΡΙΖΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *eradico, exstirpo, radicitus evello,* et ex adiuncto: *funditus deleo, penitus destruo et everto.* (ab ἐκ et ῥιζόω *radices figo.*) Matth. XIII, 29. ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ib. XV, 13. Luc. XVII, 6. ἐκριζώθητι eradicator. Iud. v. 12. δένδρα ἐκριζωθέντα arbores eradicatae, h. e. homines plane inutiles, prorsus inepti ad virtutis studium. In versione Alex. hebr. נָתַשׁ, Ierem. I, 10. et עָקַר, Zeph. II, 4 respondet.

ἜΚΣΤΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie *dimotio rei alicuius e loco vel statu, in quo erat,* ab ἐξίστημι *de statu deiicio.* Sic v. c. *Theophrastus* de Caussis Plantarum IV, c. 6. ἔκστασιν appellat immutationem seminum quorundam, quoad vim genitricem. *Plutarch.* T. IX. p. 727 seq. *Reiske* ἔκστασις θερμότητος — εἰδῶν. 2) *mentis alienatio, cum hominis vigilantis sensus externi*

plan:

plane cessant, ut nihil sibi propinquum videant, et animus a corpore ad tempus secessisse videtur, corporis omniumque rerum externarum plane oblitus, et totus convertitur ad imagines intus obiectas, seu, ut verbis *Apuleii* utar, *ad naturam eam redit, quae est immortalis et divina,* seu, *cum quis ἐκτὸς τοῦ σώματος est,* ut Paulus 2 Cor. XII, 2. 3. loquitur, *ecstasis, eine Entzückung.* Act. X, 10. ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις extra se raptus est. ibid. XI, 5. καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα et contigit mihi in ecstasi visum. ib. XXII, 17. γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει. 3) *stupor, admiratio, quo quis extra se ipsum rapitur et mentis abalienationem patitur.* Marc. V, 42. καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλῃ et admodum obstupuerunt. Genes. XXVII, 33. ἐξέστη δὲ Ἰσαὰκ ἔκστασιν μεγάλην. ibid. XVI, 8. εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, ubi ἔκστασις stuporem cum magna laetitia coniunctum significat. Luc. V, 26. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας. Act. III, 10. ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως. Alexandrini posuerunt pro תִּמָּהוֹן, Devt. XXVIII, 28. Zach. XII, 4. et שַׁמָּה, Ierem. V, 30. interdum etiam ei notionem *somni gravis et profundi* subiecerunt, v. c. Genes. II, 21. XV, 12. *Polyb.* II, 56. 6. ubi vid. *Schweighaeuser. Hesych.* φρενὸς ἔκστασις, ὁ εἰς ἑαυτὸν μὴ ὤν. — Idem: ἔκστασιν· ὕπνον, φόβον. *Suid.* ἔκστασις· θαυμασμὸς, ἀλλοίωσις. *Gloss. Brem.* ἔκστασις· θεωρία.

ἘΚΣΤΡΈΦΩ, fut. έψω, 1) proprie: *inverto, ich kehre auswärts,* et *in alium habitum muto,* et auctore *Alb.* Obss. Philol. p. 412. de vestibus dicitur, extrinsecus sordidis, quae ita invertuntur, ut interior vestis fiat exterior et tota novam acquirat faciem. *Aristoph.* Nub. v. 89. ἔκστρεψον ὡς τάχιστα τοὺς σαυτοῦ τρόπους, ubi Schol. ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ῥυπουμένων ἱματίων καὶ ἐκστρεφομένων. Ἐκστρέψαι δὲ ἱμάτιον, τὸ ἀλλάξαι τὸ πρὸς τὸ ἔσω μέρος ἔξω. *Hesych.* ἐξέστρεψεν· μετέβαλεν. Cf. *Casaub.* ad *Theophr.* Char. cap. XXII. 2) *perverto, corrumpo,* de perversitate animi et morum. Sic semel legitur in N. T. Tit. III, 11. εἰδὼς, ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος sciens, quod talis homo plane perversus sit. Devt. XXXII, 20. כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה, Alex. ὅτι γενεὰ ἐξεστραμμένη ἐστίν. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 378.

ἘΚΤΑΡΆΣΣΩ, vel ἘΚΤΑΡΆΤΤΩ, fut. άξω, *conturbo, perturbo, commoveo.* (ab ἐκ et ταράσσω *turbo.*) *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 545. *Reiske.* Semel in N. T. legitur Act. XVI, 20. οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσι ἡμῶν τὴν πόλιν isti homines conturbant civitatem nostram. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 556.

ἘΚΤΕΊΝΩ, fut. ενῶ, 1) *extendo, protendo, porrigo.* (ab ἐκ et τείνω *tendo.*) Matth. VIII, 3. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ extendens manum tetigit eum, seu simpliciter, tetigit eum; nam verba ἐκτείνας τὴν χεῖρα ex hebraismo plane abun-

dant. Iudd. XV, 15. וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ. 2 Regg. VI, 7. Conf. *Vorstium* de Hebraismis N. T. cap. XXVIII, p. 710 seq. qui multis docuit exemplis, Scriptores sacros, cum dicendum est, aliquem manu peregisse aliquid, solere addere, ipsum extendisse manum. Confer tamen *Eurip. Electr.* 824 et *Georgii Vindic. N. T. ab Hebr.* p. 359. Matth. XII, 13. 49. *καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς* tum porrecta ad discipulos manu, seu: simulque demonstratis extensa manu auditoribus. ib. XIV, 31. XXVI, 51. Marc. I. 41. III, 5. Luc. V, 13. VI, 10. Ioh. XXI, 18. *ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου* porriges manus alteri, h. e. non poteris manibus tuis uti, manus tuae erunt ligatae. Alii explicant: *cruci affigeris*. Male. 2) *demitto*. Act. XXVII, 30. *ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν* quasi vellent ex prora ancoram demittere. 3) Formula *ἐκτείνειν τὴν χεῖρα*, quae, ut supra docui, ante alia verba, actum significantia, haud raro pleonastice ponitur, in N. T. tamen interdum α) significat, de Deo usurpata: *potentiam suam exserere*. Act. IV, 30. *ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα.* Cf. *Glassii* Philol. S. p. 934. ed. *Dathii*. β) *manus erectione signum dare*, seu, *silentium imperare*. Act. XXVI, 1. *τότε ὁ Παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα* tum Paulus signo dato sui defensionem ita egit; ubi vid. *Wetstenius*. γ) *manus alicui iniicere violentas*. Luc. XXII, 53. *οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ᾽ ἐμὲ* non apprehendistis me. Eadem formula legitur Ierem. LI, 25. *ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σε*. Ezech. XXV, 7. 1 Macc. XII, 39. 42. Iudd. IX, 33.

Ἐ**ΚΤΕΛΈΩ**, *ῶ*, fut. *έσω*, *perficio*, *ad finem perduco*, ab *ἐκ* et *τελέω*, quod idem significat. Luc. XIV, 29. *καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι*, ubi de eo sermo est, qui iacto fundamento perficere aedificium non potest. ibid. v. 30. Praeterea non legitur in N. T. Alexandrini pro כִּלָּה *complevit, absolvit*. Deut. XXXII, 45. *Polyb.* X, 26. 1.

Ἐ**ΚΤΈΝΕΙΑ**, *ας*, *ἡ*, 1) proprie: *extensio*, ab *ἐκτείνω*. *Herodian.* VI, 2. 8. 2) *intensio*, *perpetuitas*, *assiduum alicuius rei studium*. Semel in N. T. legitur Act. XXVI, 7. *ἐν ἐκτενείᾳ λατρεῦον* summo studio colit Deum. Eandem significationem vocabulum *ἐκτενία* habet, quod legitur Iudith. IV, 7. *ἀνεβόησαν πρὸς τὸν Θεὸν ἐν ἐκτενίᾳ μεγάλῃ*. 2 Macc. XIV, 38. In versione Alex. non reperitur. *Hesych. ἐκτενίαν· συνεχῶς ποιεῖν τὸ αὐτό. Suid. ἐκτένεια· ἡ συνέχεια.*

Ἐ**ΚΤΕΝΈΣΤΕΡΟΝ**, *intensius, vehementius*. Est neutrum comparativi adverbialiter positum, ab *ἐκτενὴς*, quod vide. Semel in N. T. legitur Luc. XXII, 44. *ἐκτενέστερον προσηύχετο* ardentissime precabatur. *Suid. ἐκτενέστερον· ἐνεργητικώτερον, ἐπιμελέστερον.*

Ἐ**ΚΤΕ-**

'ΕΚΤΕΝΗ'Σ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1) proprie: *extenſus*. 2) *intenſus, aſſiduus, enixus, ardens, vehemens*. Act. XII, 5. *προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς* ardentiſſimae, enixae preces fiebant. 1 Pet. IV, 8. *τὴν εἰς ἑαυτὲς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες* mutuus ſit inter vos et ardentiſſimus amor. *Oecumenius* ad h. l. *ἐκτενῆ, διαρκῆ, ἐπὶ πολὺ διατείνεσαν*. *Polyb.* XXII, 5. 4. Saepius in N. T. non occurrit. *Heſych.* *ἐκτενές· διατεταμένον*.

'ΕΚΤΕΝΩ͂Σ. Adverb. *vehementer, impenſe, ſedulo, aſſidue, totis viribus*, ab *ἐκτενής*. Tantum legitur in N. T. 1 Pet. I, 22. *ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλες ἀγαπήσατε ἐκτενῶς* pura ac ſincera mente vos invicem diligite impenſe, aſſidue. Pro hebraico בְּחָזְקָה legitur Ion. III, 8. in verſ. Alex. et Ioel. I, 14. pro וְזַעֲקוּ אֶל־יְהוָה habent Alexandrini *καὶ κεκράξατε πρὸς κύριον ἐκτενῶς*. *Marc. Anton.* I, 4. *Polyb.* XXXI, 22. 12. *Heſych.* *ἐκτενῶς· προθύμως ἢ διατεταμένως*. *Suid.* *ὁλοψύχως καὶ προθύμως*.

'ΕΚΤΙ'ΘΗΜΙ, fut. *θήσω*, 1) *expono*, ſenſu proprio; (ab *ἐκ* et *τίθημι pono*) et ſpeciatim de *iis* uſurpatur, *qui exponunt infantes*. Sic in N. T. legitur Act. VII, 21. *ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ* quem expoſitum Pharaonis filia ſuſtulit. Sapient. XVIII, 5. *καὶ ἑνὸς ἐκτεθέντος τέκνε*. *Eurip.* Phoen. v. 25. *δίδωσι βεκόλοισιν ἐκθεῖναι βρέφος*. et v. 36. *Aelian.* *V. H.* II, 7. Confer etiam *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 496. 2) ut latinum *exponere*, metaphorice: *narro, explico, quae ignota vel non ſatis intellecta ſunt, doceo accurate*. Act. XI, 4. *ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς* ordine iis omnem rem narravit, ſeu, omnem ordinem rei geſtae ſumma cum fide expoſuit. ibid. XVIII, 26. *ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τῦ θεῦ ὁδὸν* accuratius eum in religione chriſtiana inſtituerunt. ib. XXVIII, 23. *οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τῦ θεῦ*. Saepius in N. T. non legitur. *Theophr.* Char. Prooem. 2. *ἐκθήσω σοι κατὰ γένος*. Alexandrini pro תְּלֶה Iob. XXXIX, 15. *Gloſſae:* *ἐκτίθημι· τὸ λέγω*.

'ΕΚΤΙΝΑ'ΣΣΩ, fut. *άξω*, *excutio*, ab *ἐκ* et *τινάσσω quatio*. Act. XIII, 51. *οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτὲς* excutiebant pulverem pedum ſuper illos; quo ritu a Ieſu praeſcripto Matth. X, 14. Marc. VI, 11. indicare volebant apoſtoli, ſe nihil in poſterum cum ingratis ac praefractis contemtoribus religionis chriſtianae commercii eſſe habituros. Idem valet de formula *ἐκτινάσσεσθαι τὰ ἱμάτια*, quae legitur Act. XVIII, 6. nam etiam *excutere pulverem veſtimentorum* ſummi contemtus ſignum erat. *Plutarch.* T. II. p. 574. *Reiske*.

'ΕΚΤΟΣ, ὁ, ἡ, τὸ, *ſextus*, ab *ἕξ ſex*. Matth. XX, 5. XXVII, 45. Marc. XV, 33. Luc. I, 26. 36. XXIII, 44. Ioh. IV, 6. XIX, 14. *ὥρα δὲ ὡσεὶ ἕκτη*. Sed ſine dubio loco *ἕκτη* reponendum eſt *τρίτη*, ob locum parallelum Marc. XV, 25. et

Luc. XXIII, 44. praeeunte *Beza*, *Camerario* et *Theophylacto*, qui mendi originem recte repetiisse videtur a consuetudine veterum, numeros non verbis, sed signis arithmeticis et litteris exprimentium, ut adeo h. l. etiam Γ in ϛ. mutatum fuerit ab aliud agente librario. Conf. *If. Casauboni* Exercitt. Antibar. CX. p. m. 588. Act. X, 9. περὶ ὥραν ἕκτην. Hora ista sexta, quae nostrae meridianae respondet, erat una ex tribus illis precandi horis inter Iudaeos olim receptis, (de quibus bene exposuit *Wolfius* in Curis Philol. ad Act. III, 2.) et a Iudaeis תפלת הצהרים *precatio meridiana* vocabatur. Lege *Origenem* de Orat. §. 36. et *Sam. Basnagium* in Exercitt. Anti-Baron. p. 347. Apoc. VI, 12. IX, 13. 14. XVI, 12. XXI, 20.

ἘΚΤΌΣ. Adverbium, regens genitivum. Significat 1) *extra*, ab ἐκ, vel ἐξ. Si praemittitur ei articulus, nominascit. Τὸ ἐκτὸς *externum*. Matth. XXIII, 26. ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς (sc. μέρος) αὐτῶν καθαρὸν tum etiam exteriora eorum pura erunt. 1 Cor. VI, 18. ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν ad corpus non pertinet. 2 Cor. XII, 2. 3. ἐκτὸς τοῦ σώματος extra se ipsum constitutus. *Eurip.* Phoen. v. 42. τὰ ἐκτὸς τῶν κακῶν quae ad infortunia nihil pertinent. ibid. v. 731. ἐκτὸς τάφρων. 2) *praeter*, *excepto*. Act. XXVI, 22. οὐδὲν ἐκτὸς λέγων, ὧν οἱ προφῆται ἐλάλησαν neque quidquam praeter ea docui, quae vates praedixerunt. 1 Cor. XV, 27. ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ excepto *eo*, qui ei omnia subiecit. In vers. Alex. τῷ לְבַד *seorsim* respondet, quod sequente praepositione מִן est *praeter*, Iudd. VIII, 26. XX, 15. 17. et τῷ מִלְּבַד *praeter*, 1 Regg. X, 13. 2 Chron. IX, 12. XVII, 19. 3) ἐκτὸς εἰ μὴ *excepto*, *praeter*, *nisi*, *nisi forte*. 1 Cor. XIV, 5. ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ excepto nisi interpretetur. ibid. XV, 2. ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε nisi forte frustra religionem amplexi estis. 1 Tim. V, 19. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 2, 2. Conf. loca e *Luciano*, quae *Kypkius* in Observv. Philol. T. II. p. 229. excitavit. *Hesych.* ἐκτός· δίχα, πάρεξ ἢ ἔξω. Conf. etiam *Thom. M.* sub ἔξω p. m. 328.

ἘΚΤΡΈΠΩ, fut. ψω, 1) *averto*, *converto*, *deflecto*, *detorqueo*, *distorqueo*. Passivum ἐκτρέπομαι *declino*, *deflecto*, *detorqueor*, *distorqueor*, et partim de *iis* dicitur, *qui a via deflectunt et declinant*, ut omissum sit τῆς ὁδοῦ, quod additur apud *Aelian*. V. H. XIV, 49. ἐξετρέπετο τῆς ὁδοῦ ὀνήσεως, et omittitur ab *Aristoph.* Plut. v. 838. *Xenoph.* Anab. V, 4. 8. (*Schol. Sophocl.* Electr. v. 351. ἐκτρέπειν· τὸ παρακλίνειν τῆς ὁδοῦ. *Hesych.* ἐκκλίνειν. Conf. *Valkenar.* ad *Herodot.* IV, 12. p. 286.) unde ἐκτροπὴ *flexus tramitis*, *anfractus viae*. *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 1. 19. partim vero de *iis* usurpatur, *quorum membra luxantur et e situ pristino extorquentur*, *ita*, *ut figura pristina plane immutetur*, unde ἐκτροπὴ *luxatio*. Hebr. XII, 13. ἵνα μὴ τὸ χωλὸν

λὸν ἐκτραπῇ ne pes claudus magis luxetur, sanetur potius. Cf. *Carpzov.* Exercitt. Philon. ad Ep. ad Hebr. p. 594. Huc pertinet glossa in *Alberti* Gloss. Gr. p. 185. ἐκτραπῇ· ἐκκλίνῃ. Hinc ἐκτρέπομαι 2) metaphorice: *a via veritatis et virtutis deflecto.* 1 Tim. I, 6. ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν deflexerunt ad vanas et inanes disputationes. ibid. V, 15. ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ iam enim quaedam a recta via declinarunt, Satanam secutae. 2 Tim. IV, 4. ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. 3) *aversor, fugio, caveo, vito, abstineo,* metaphora desumta ab iis, qui a via declinantes fugiunt aliquem obvium. 1 Tim. VI, 20. ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας devitans profanas ac vanas quaestiones. *Aelian. V. H.* XIII, 26. τὸν ἄνδρα ἐκτρεπόμενος. *Epictet.* c. 38. coniunxit tanquam synonyma φεύγειν καὶ ἐκτρέπεσθαι τὰ βλαβερά. Conf. *Fischer.* ad *Platon.* Phaedon. §. 57. p. 452. ed. rec. Generatim de hac voce disputavit *Wetstenius N. T.* T. II. p. 316. et 353.

ἘΚΤΡΕΦΩ, fut. θρέψω, 1) proprie: *alo, nutrio, enutrio inde a puero ad adultam aetatem usque.* (ab ἐκ, quod in compositis *continuationem* interdum significat, et τρέφω *alo, nutrio.*) *Polyb.* XII, c. 2. *Xenoph. Anab.* VII, 2. 18. *Aristoph.* Ran. 1480. 2) *educo.* Ephes. VI, 4. ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου disciplina salutari et monitis, ad pietatem in Deum pertinentibus, educetis eos potius. *Aristoph. Nub.* 1383. 3) *utilitati ac commodis alicuius omni modo prospicio.* Ephes. V, 29. ἀλλ᾽ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, sc. τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα.

ἜΚΤΡΩΜΑ, τος, τὸ, *partus abortivus, foetus immaturus,* qui hebraice נֵפֶל dicitur, quasi *cadivus,* decidit enim ut fructus immaturus, ab ἐκτιτρώσκω *abortum facio.* Vid. *Foësius* Oecon. Hippocr. voc. ἐκτιτρώσκειν. Alex. Num. XII, 12. *Hesych.* ἔκτρωμα· παιδίον νεκρὸν, ἄωρον, ἐκβολὴ γυναικός. Attici *foetus abortivos* ἀμβλώματα et ἐξαμβλώματα, etiam ἀμβλωθρίδια vocavere. Conf. Interpretes ad *Thom. M.* p. 319. et *Fischerus* Prol. XXXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 15. In N. T. semel legitur 1 Cor. XV, 8. ubi Paulus se ipsum ἔκτρωμα vocat, h. e. indignum, qui elogio nominis apostolici honoretur: ita enim ipse explicat v. 9. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος. *Theophyl.* ad h. l. ἐπεὶ αὐτὸς ἀνάξιον τοῦ εἶναι ἑαυτὸν Ἀπόστολον λέγει καὶ ἀπόβλητον, οὕτως ἑαυτὸν ὠνόμασεν. Paulo post aliam aliorum explicationem subiicit: Τινὲς δὲ -- διότι καὶ αὐτὸς ἔσχατος τῶν ἀποστόλων. Sic etiam apud Hebraeos homines viles et deterioris conditionis cum foetu abortivo comparantur. Iob. III, 16. Cohel. VI, 3. et qui Romae extra numerum XII. in senatum allegebantur, dicti fuerunt *Abortivi,* teste *Suetonio* in *Octavio* c. 35. Confer *Ioh. Floderi Paulus* ἔκτρωμα 1 Cor. XV, 8. *illustratus.* Vps. 1769. 4. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 165.

ἘΚ-

ἘΚΦΕ'ΡΩ, fut. ἐξοίσω, aor. I. ἐξήνεγκα, 1) *effero, exporto.* (ab ἐκ et φέρω *fero.*) Act. V, 15. ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς exportarent aegrotos. 1 Tim. VI, 7. opponitur τῷ εἰσφέρειν. 2) est verbum funebre et ut latinum *efferre*, significat: *efferre mortuum ex aedibus ad sepulcrum*, unde ἐκφορὰ *elatio cadaveris ad tumulum.* *Polyb.* VI, 51. Act. V, 6. καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν et postquam extulerunt, sepelierunt. ib. v. 9. καὶ ἐξοίσουσί σε et v. 10. *Xenoph.* Mem. I, 2. 53. Conf. *Ez. Spanhem.* ad *Aristoph.* Plut. v. 1009. et *Hemsterhus.* ad l. l. p. 360. nec non *Wetstenii* N. T. T. II, p. 483. *Suid.* ἐκφοράν· ταφὴν, ἐκ τοῦ ἐπὶ μνήματος ἐκφέρεσθαι. Idem: ἐκφέρεσθαι· ἐκ τοῦ οἴκου ἐπὶ μνήματος ἐκφέρεσθαι. Idem *Thom. M.* p. 324. et ibi Interpp. 3) *affero.* Luc. XV, 22. ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην afferte togam optimam. 4) *profero, edo, in lucem profero,* maxime de terrae fertilitate proventuque fructuum. *Plutarch.* de Educat. Puerorum c. 4. §. 10. γῆ γεωργηθεῖσα γενναίους καρποὺς ἐξήνεγκε. *Xenoph. Oecon.* 16, 5. et 17, 10. Genes. I, 12. ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου. Hebr. VI, 8. ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους qui vero protulerit spinas ac tribulos. Sic et *efferre* apud *Cic.* de Clar. Or. c. 4. „ager - - - uberiores fructus efferre solet.“ Vide *Wetstenii N. T. T. II.* p. 405.

'ΕΚΦΕΥ'ΓΩ, fut. ούξω, 1) proprie: *effugio persequentem, securitatis causa aufugio, fugiendo evado,* ab ἐκ et φεύγω fugio. Act. XVI, 27. νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους existimans aufugisse vinctos. ibid. XIX, 16. ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. 2 Cor. XI, 33. καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτῶν et ita effugi manus eorum. *Eurip.* Phoen. v. 1232. εἰ μή γε φεύγων ἐκφύγῃς πρὸς αἰθέρα. *Homer.* Il. ζ, 57. ὑπεκφύγοι - - - χεῖρας ἡμετέρας. *Silius Ital.* IX, v. 567. „nostras — evasisse manus.“ In versione Alex. respondet τῷ נוס, Iudd. VI, 11. סור, Iob. XV, 30. et נִמְלַט, Ies. LXVI, 7. 2) metaphorice: *effugio, devito, evado,* et inprimis de *mali imminentis evasione* dicitur. Luc. XXI, 36. ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γενέσθαι ut digni habeamini, qui effugiatis omnia haec imminentia mala. *Eurip.* Phoen. v. 1219. ἐκπέφευγε γῆ. ibid. v. 1701. ποῖ γὰρ ἐκφεύξῃ λέχος. Alex. Prov. X, 19. ἐκ ἐκφεύξῃ ἁμαρτίαν. Interdum ἐκφεύγειν, omissa formula κρίμα θεοῦ, quae additur Rom. II, 3. significat: *evitare poenas divinas.* Hebr. II, 3. πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα; quomodo nos a poenis divinis immunes erimus? (Eodem modo φεύγειν ponitur Hebr. XII, 25.) nisi statuere velimus, ἐκφεύγειν et ἀποφεύγειν ac φεύγειν esse h. l. in sensu forensi, apud Graecos haud raro obvio, ubi notat: *absolvi, liberari a poena in iudicio.* (*Aristoph.* Vesp. v. 991. ὄντως ἀπέφυγε. *Schol.* γενόμενος ἐκτὸς τιμωρίας. ib. v. 988. Conf. *Thom. M.* sub φεύγω.) 'Ελ-

λειπ-

λεπτικῶς autem ἐκφεύγεσθαι pro ἐκφεύγεσθαι κρίμα Θεῦ legitur apud Sirac. XVI, 15. ἐκφεύξεται ἐν ἁρπάγμασιν ἁμαρτωλὸς, coll. 2 Macc. VII, 35. Θεῦ κρίσιν ἐκπέφευγας.

ἘΚΦΟΒΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *terrorem et metum iniicio, perterrefacio, exterreo*, ab ἐκ, quod hic significationem auget, et φοβέω *terrefacio, terrorem incutio.* Semel in N. T. legitur 2 Cor. X, 9. ἵνα μὴ δόξω, ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιςολῶν ne quis existimet me litteris tantum vobis terrorem incutere conari. Alex. pro החריד Devt. XXVIII, 26. Nahum. II, 11. Zeph. III, 13. *Polyb.* XIV, 10. 3. *Plutarch.* T. II. p. 875. et IV. 129. ed. *Reiske.*

ἜΚΦΟΒΟΣ, ϐ, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *metu et terrore perculsus, perterrefactus, consternatus*, ex iisdem, i. q. ἔμφοβος. In N. T. bis legitur. Marc. IX, 6. ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι erant enim consternati. Hebr. XII, 21. ἔκφοβός εἰμι, καὶ ἔντρομος, coll. Devt. IX, 19. כי יגרתי, Alex. καὶ ἔκφοβός εἰμι.

ἘΚΦΥΏ, fut. ύσω, *gigno, germino, progermino*, etiam neutraliter: *nascor, pullulo*, et de foetibus (*Eurip.* Phoen. v. 7 et 958.) aeque ac proventibus terrae et arborum usurpatur, ab ἐκ et φύω *gigno, produco.* Matth. XXIV, 32. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφυῇ cum rami eius teneri fiunt et folia progerminant. Eadem sententia legitur Marc. XIII, 28. Saepius non extat in N. T. nec in versionibus graecis V. T. reperitur. *Hesych.* ἐκφῦναι· ἐκβλαςῆσαι, γεννηθῆναι. Hinc ἐκφύσεις *surculi. Aelian.* V. H. I, 34. *Philo de Opif. Mundi* T. I. p. 9, 9. πετάλων ἐκφύσεις.

ἘΚΧΈΩ, fut. 1. ἐκχέσω et ἐκχεύσω, fut. 2. ἐκχεῶ, 1) *effundo*, in sensu proprio, et dicitur partim de rebus liquidis, quae e vase effunduntur, partim de ipsis vasis, unde quid profunditur. Apoc. XVI, 1. ἐκχέατε τὰς ἑπτὰ φιάλας τϐ θυμϐ τϐ Θεϐ εἰς τὴν γῆν. ibid. 2. 3. 4. 8. 10. 12. 17. 2) *effundendo et profundendo perdo.* Matth. IX, 17. καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται et vinum profusum periret; ubi non solum ἐκχεῖσθαι τῷ συντηρεῖσθαι opponitur, sed etiam in Codice Cantabrig. ἀπόλλυται loco ἐκχεῖται e glossemate legitur. Marc. II, 22. 3) *profundo*, h. e. *disiicio, abiicio, effundendo dissipo.* Ioh. II, 15. καὶ τῶν κολλυβιςῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα et effudit mensariorum pecuniam. Aor. I. ἐξέχεε ionice ponitur pro ἐξέχευε, et hoc pro ἐξέχευσε, tanquam ab ἐκχεύω. 4) ἐκχέαι αἷμά τινος *effundere sanguinem alicuius*, significat: *aliquem interficere, occidere.* Act. XXII, 20. καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα ςεφάνϐ. Rom. III, 15. ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα. Apoc. XVI, 6. Genes. IX, 6. ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπϐ. Ps. CV, 36. ἐξέχεαν αἷμα ἀθῷον. Vid. supra ad αἷμα dicta. 5) metaphorice: *communico cum aliquo aliquid, in aliquem confero aliquid, largiter do ac distribuo aliquid copiose, instruo aliqua re.* Act. II, 17. 18. ἐκχεῶ ἀπὸ τϐ πνεύματός

πατός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα copiose instruam homines spiritu meo. ibid. v. 33. ἐξέχεε τοῦτο, sc. πνεῦμα. Tit. III, 6. οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως quem nobiscum largiter communicavit. *Theophyl.* ad h. l. δαψιλῶς τοῦτο μετέδωκεν. Ps LXVIII, 29. ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργήν σου. Iob. IV, 23. ἔκχεον τοὺς ἄρτους σου. Sirac. XVIII, 11. ἐξέχεεν ἐπ' αὐτοὺς τὸ ἔλεος αὐτοῦ. *Homer.* Il. ν', v. 618. τρῶες δ' ἐπὶ δοῦρατ' ἔχευαν ὀξέα. *Schol.* ἐπέχευαν· δαψιλῶς ἔπεμψαν, ἐπέχευαν ἀθρόως, ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ὑγρῶν. Eodem modo *effundere* apud Latinos. Conf. *Ernesti* Clav. Cic. s. h. v.

ἘΚΧΥ'Ω, vel ἘΚΧΥ'ΝΩ, fut. ἐκχύσω, 1) *effundo*, et proprie, ut ἐκχέω, est rerum liquidarum, quae effunduntur e vase, in quo continentur. *Xenoph. Cyrop.* VII, 5. 6. 2) *effundendo et profundendo perdo, male et temere profundo.* Sic Luc. V, 37. καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. 3) *profundo.* Luc. XXII, 20. ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον sanguine meo vestrum causa profuso. Matth. XXVI, 28. Marc. XIV, 24. Huc pertinet formula: ἐκχύνειν αἷμά τινος *aliquem occidere, trucidare.* Matth. XXIII, 35. πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς omnis iniusta caedes, commissa in terra. Luc. XI, 50. *Herodot.* VII, c. 140. *Aeschyl. Eumen.* 661. Cf. supra ad ἐκχέω dicta. 4) per metaphoram: *proiicio, eiicio*, et de rebus aliis dicitur, quae instar aquae effunduntur. Act. I, 18. καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ et effudit omnia viscera sua. 5) *largiter impertior, communico liberaliter cum aliquo aliquid*, sumta metaphora ab aquarum effusione. Act. X, 45. ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται etiam cum gentilibus dona Sp. S. communicari. Rom. V, 5. ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν amor Dei abunde nobis declaratus est. *Theophyl.* ad h. l. ἐκκέχυται· ἀντὶ τοῦ δαψιλὴς καὶ πολλὴ φαίνεται. 6) ἐκχύνεσθαι, ut lat. *effundi* (*Curtius* VIII, 5. „in amorem virgunculae effusus." *Livius* XXXIV, 6. „ne abrogata lege effundantur ad luxuriam.") significat: *effuse ruere in aliquid, studio ingenti flagrantique cupiditate aliquid facere*, et maxime de eo usurpatur, *qui se in flagitia coniicit* et *praeceps in perniciem ruit.* Sic semel legitur in N. T. Iud. v. 11. καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν et pariter ac Bileamus mercedis causa scelera quaevis patrare parati sunt. *Polyb.* Hist. V, c. 106. ἐξεκέχυντο εἰς τοὺς βασιλεῖς impense coluerunt reges. Excerptt. e *Polyb.* de Vit. et Virtutt. Lib. 31. p. 116. ed. *Ern.* οἱ δὲ εἰς ἑταίρας ἐξεκέχυντο. Excerptt. ex *Diod. Sic.* T. II, p. 598. καὶ πρὸς τὰς αἰσχίστας ἡδονὰς ἐκκεχυμένον. *Aristoph. Vesp.* 1460. *Polyb. Exc. Virt.* p. 1457. Eodem modo apud Latinos *effundi* ponitur, v. c. *Tacit. Ann.* I, 54. *Curt.* VIII, 5. — In versione Alex. ἐκχύνεσθαι haud

raro

raro *irruere* in sensu proprio, *impetum facere*, notat, v. c. Iudd. IX, 44. XX, 37. adde Iudith. XV, 3. (4.) et in libris apocryphis ἐκχύεσθαι omnino *is* dicitur, *qui nimius est in re aliqua*, v. c. Sirac. XXXVII, 32. ἐκχύεσθαι ἐπὶ ἐδεσμάτων insatiabili cupiditate inhiare cupediis, i. q. ἀπληστεύεσθαι in eadem orationis serie. Conf. Spicil. meum II. Lex. Biel. p. 59.

Ἐκχωρέω, ῶ, fut. ήσω, *excedo, discedo, recedo*, ab ἐκ et χωρέω *cedo, abeo*. Semel in N. T. legitur Luc. XXI, 21. καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν et qui erunt in illa urbe, (nempe Hierosolyma) discedant. Num. XVI, 45. ἐκχωρήσατε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης. Amos VII, 12. in vers. Alex. pro ברח *aufugit, effugit* ponitur. *Aelian.* V. H. III, 21. μικρὸν ἐκχωρῆσαι τῆς ὁδοῦ. *Plutarch. Opp.* T. III, p. 638. *Reiske. Phavorin.* ἐκχωρῶ· τὸ ἐκβαίνω. (ita enim legendum loco impressi ἐκφαίνω) ὡς Δημοσθένης, καὶ οὕτω μὲν τότε παρ' ἡμῖν ἐκκεχωρηκότων, ἀντὶ τοῦ ἐκβάντων.

Ἐκψύχω, fut. ύξω, *animam efflo, exspiro*. (ab ἐκ et ψυχὴ *anima*.) Act. V, 5. πεσὼν ἐξέψυξε humi prolapsus exspiravit, coll. v. 10. ibid. XII, 23. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. metaphorice de *animi defectione et summa tristitia* adhibetur, v. c. Ezech. XXI, 7. καὶ ἐκψύξει πᾶν πνεῦμα. *Hesych.* ἐκψύχουσι· λειποθυμοῦσιν.

Ἑκών, όντος, ὁ, foemin. Ἑκοῦσα, ης, ἡ, neutrum Ἑκόν, όντος, τὸ, *voluntarius, qui sponte aliquid facit*, ab ἔκω *cedo, non repugno*. Bis legitur tantum in N. T. Rom. VIII, 20. οὐχ' ἑκοῦσα non sua sponte. 1 Cor. IX, 17. εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω si enim volens et lubenter munere meo apostolico fungor. Opponitur ibi τῷ ἄκων. *Hesych.* ἑκών· θέλων, βουλόμενος. Cf. *Thom. M.* s. h. v. et ibi Interpretes p. 290 seq.

Ἐλαία, ας, ἡ, 1) *olea, arbor fertilissima et semper virens*. Cum oleis eleganter ob summam et perennem dignitatem ac praestantiam comparantur prophetae, seu doctores insignes, Apoc. XI, 4. οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, coll. Zach. IV, 11. 12. 14. et *Glassii* Philol. Sac. p. 1109. ed. *Dathii*. Τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν *mons oleis consitus, mons olivarum*, duobus passuum milibus distans ab Hierosolymis versus orientem, per totam fere noctem a templi lucernis, igneque, in altari holocaustorum illic perpetuo lucente, illuminatus, in cuius latere erat Bethania, in ipso vero montis vertice sita erat Bethphage. Matth. XXI, 1. XXIV, 3. XXVI, 30. Marc. XI, 1. etc. *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 86. ed. *Reiske. Ioseph.* A. I. XX, 8. 6. B. I. V, 2. 3 et 12. 2. Conf. *P. Giebelhausen* D. histor. philol. de monte olivarum Lips. 1704. 4. 2) *oliva, oleae fructus*. Iacob. III, 12. μὴ δύναται συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι; num potest ficus olivas producere? *Xenoph. Oecon.* 19, 13. 3) metaphorice: *coetus verorum Dei cultorum, verus Dei populus*. Rom. XI, 17. 24. — *Thom. M.* ἐλάα καὶ ἐπὶ τοῦ καρ-

τοῦ

τῦ καὶ ἐπὶ τῦ δένδρυ, κρεῖττον ἡ ἐλαία. Vid. ad h. l. Interpretes. *Suid.* ἐλάα· ὁ καρπὸς, ἐλαία δὲ, τὸ δένδρον. Conf. *Duker.* ad *Thucyd.* VI, 99. et *Wass.* ad VII, 81.

ἜΛΑΙΟΝ, ϰ, τὸ, 1) *oleum vulgare, quale lucernis suffunditur, liquor ex olivis expressus.* Matth. XXV, 3. 4. 8. Oleum lenit et mitigat dolorem, vulnusque ad sanitatem perducit. Hinc Luc. X, 34. Samaritanus vulnera hominis, qui in latrones inciderat, oleo perfudisse legitur. Luc. XVI, 6. *Xenoph. Symp.* II, 4. 2) *oleum pretiosum et maiore arte paratum e variis floribus et aromatibus, quo caput ungi solebat, unguentum.* *Athenaeus* Deipnosoph. XV, c. 11. p. 688. ed. *Casaub.* Marc. VI, 13. καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλὰς ἀῤῥώςυς et ungebant multos aegrotos oleo, coll. Iacob. V, 14. Luc. VII, 46. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μυ ὐκ ἤλειψας. 3) *fructus olearum adhuc ex arboribus pendens*, i. q. ἐλαία. Apoc. VI, 6. καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς. Iam, quia unguentis delibuere se veteres solebant, maxime in conviviis, ubi se hilaritati dabant, et oleo, seu unguento apud Iudaeos sacerdotes, prophetae, reges ad munus suum inaugurabantur, factum est, ut ἔλαιον 4) metaphorice *omnem felicitatem, dignitatem et prosperum rerum statum* significaret. Hebr. I, 9. ἔχρισέ σε ὁ Θεὸς ἔλαιον ἀγαλλιάσεως summa te Deus dignitate et felicitate ornavit. Ps. XXIII, 5. XLV, 8. Iob. XXIX, 7. Conf. *Glassii* Philol. Sac. p. 1110. ed. *Dathii.*

ἘΛΑΙΩΝ, ῶνος, ὁ, *olivetum, locus oleis consitus et abundans.* Speciatim ita dicitur mons, situs ad orientem urbis Hierosolymae et templi, valle tantum intermedia et torrente Kedron ab urbe diremptus. (*Iosephus* de B. I. V, 2. 3.) Lucas Act. I, 12. itinere Sabbati, quod septem ac dimidio stadiis definiebatur; *Iosephus* (A. I. XX, 8. 6.) vero quinque stadiis montem ab urbe distare dicit. Vterque recte. Nam hic spatium metitur ad primam basin Oliveti, ille vero ad locum Oliveti, unde Christus in coelum ascenderit. Varias arbores nascentes habebat, palmas, ficus, cedros, praesertim oleas, a quibus nomen habet.

ἘΛΑΜΊΤΗΣ, ϰ, ὁ, plur. ἘΛΑΜΊΤΑΙ, ῶν, οἱ, *Elamita, incola* s. *civis provinciae Elymaidis, regionis Asiae maioris, sitae inter Mediam et Mesopotamiam prope Susiam.* Vnde in V. T. (v. c. Ies. XXI, 2. Ierem. XXV, 25.) *Elam et Madai*, i. e. Elamitae et Medi passim iunguntur. Olim universa Persia Elam vocabatur, ab Elamo, Semi filio, teste *Iosepho* A. I. I, 6. 4. *Hesych.* ἐλαμῖται· πάρθοι, h. e. πέρσαι. Semel commemorantur in N. T. Act. II, 9. πάρθοι καὶ μῆδοι καὶ ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικῦντες τὴν μεσοποταμίαν. ubi vid. *Wetstenius.*

ἘΛΆΣΣΩΝ, vel ἘΛΆΤΤΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, ον, τὸ, Comparativus ab ἐλαχὺς, pro quo usitatum est μικρὸς, *parvus, exiguus.*

gens. Hinc refertur 1) ad *aetatem*, ut significet *minorem natu*. Rom. IX, 12. ὁ μείζων δυλεύσει τῷ ἐλάσσονι maior serviet natu minori; quae verba sumta sunt ex Genes. XXV, 23. 2) ad *dignitatem et indolem*, ut sit: *vilior*, *deterior*, et de rebus aeque ac personis adhibetur; Ioh. II, 10. πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν μεθυσθῶσι, τότε τὸν ἐλάσσω omnes solent primum praestantius vinum apponere, et ubi sat biberunt, vilius. Hebr. VII, 7. τὸ ἔλαττον ὑπὸ τῦ κρείττονος εὐλογεῖται ei, qui est minori dignitate, a maiori benedicitur. *Epictet.* Enchir. c. 25. ἔλαττον ἔχειν deteriore esse conditione. *Xenoph. Mem.* I, 6, 11 et 12. *Alb.* Gloss. N. T. p. 106. ἐλάσσονι· ἥττονι, μικροτέρῳ. Apud Graecos ἐλάσσων interdum de *spatio breviori* adhibetur, v. c. *Xenoph.* Cyrop. II, 4. 17. ἐλάσσων ἡ ὁδός. *Aelian. V. H.* VIII, c. 11.

Ἔλαττον, vel Ἔλασσον. Neutrum ab ἐλάσσων, quod vero propter omissam praepositionem εἰς, vel aliam, adverbialiter ponitur (conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, 32.) et fere est particula temporis. 1 Tim. V, 9. χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα, vidua in catalogum referatur non infra sexaginta annos nata. *Thucyd.* IV, 64. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 341.

Ἐλαττονέω, ῶ, fut. ήσω, 1) generatim: *minor sum altero*, sive *quantitate*, sive *aetate*, sive *dignitate*, sive *alia quacunque qualitate*, ut, quis sit huius verbi in singulis locis sensus, semper e serie orationis diiudicandum sit. (a comparativo ἐλάττων.) 2) speciatim: *minus habeo*, *careo*, *egeo*. Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. VIII, 15. καὶ ὁ τὸ ὀλίγον ὐκ ἠλαττόνησε qui parum collegerat, non minus habebat, non penuria laborabat. Verba sunt petita ex Exod. XVI, 18. וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר.

Ἐλαττόω, ῶ, fut. ώσω, generatim: *minuo*, *diminuo*, *minorem reddo* vel *facio*, *quocunque demum modo*. (ab ἐλάττων, de quo supra.) *Thucyd.* III, 42. Sic v. c. ἐλαττῦσθαι significat: *minorem esse numero*, apud *Xenoph.* Hist. Gr. I, 5. 9. — *carere*, *destitui*. Sirac. XXV, 3. ἐλαττύμενον συνέσει. ibid. XLVII, 27. *Hesych.* ἐλαττύμενον· λειπόμενον. 2) speciatim: *inferiorem aliquem reddo*, *reddo deteriorem et iniquam alicuius conditionem*. Hebr. II, 7. ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλυς ad breve tempus eum deterioris conditionis esse voluisti angelis. Eodem modo Alexandrini verterunt verba hebraica Ps. VIII, 6. וַתְּחַסְּרֵהוּ מְּעַט מֵאֱלֹהִים. Hebr. II, 9. τὸν δὲ βραχύ τι παρ᾽ ἀγγέλυς ἠλαττωμένον, ubi τῷ ἐλαττῦσθαι opponitur στεφανῦσθαι δόξῃ καὶ τιμῇ. Eodem sensu legitur apud *Isocratem* Panegyr. cap. 47. p. 127. ed. *Mori*. Conf. etiam *Symmachum* 2 Sam. III, 1. et *Abreschii Annotatt. in Ep. ad Hebraeos* pag. 90. 3) ἐλαττῦσθαι *inferiorem haberi*, *decrescere*, de eo dicitur,

citur, *cuius gloria et auctoritas imminuitur.* Ioh. III, 30. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι ille debet crescere auctoritate, ego decrescere. *Antigon. Caryst. Hist. Mir.* c. 1. Exempla e *Diod. Sic.* collegit *Munthe* in Obss. Philol. p. 193.

Ἐλαύνω, fut. ἐλάσω, perf. ἐλήλακα, 1) *impello, vi agito, propello,* v. c. ἐλαύνειν ἵππον equum calcaribus additis impellere. Conf. *Bach.* ad *Xenoph.* Sympos. II, 27. *Aelian. V. H.* XI, 9. ἐλαύνειν κώπην remum agitare. Luc. VIII, 29. ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους a daemone agebatur per loca deserta. Iacob. III, 4. ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα naves, quae ventorum vehementia agitantur. *Hom. Od.* ό, 502. *Aristoph. Equit.* 1179. 2 Pet. II, 17. νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι nubes a vento huc illuc agitatae. 2) per metonymiam, omisso substantivo ναῦν, quod additur a *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2. 20. *navigando et remigando provehor,* quasi *remis navem propello.* i. q. κωπηλατέω. Marc. VI, 48. καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν vidit eos laborantes in navigio provehendo. Ioh. VI, 19. ἐληλακότες ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε provecti stadia fere viginti quinque. *Thucyd.* III, 49. VIII, c. 108. ἀναζεύξας ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Ἴωνας. *Homer.* Odyss. γ', v. 157. 1 Regg. IX, 28. ἐλαύνειν εἰδότας θάλασσαν. Apud Graecos ἐλαύνειν interdum simpliciter notat: *proficisci, expeditionem agere terra.* Conf. *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 724.

Ἐλαφρία, ας, ἡ, 1) proprie: *levitas ponderis,* seu *oneris,* ab ἐλαφρός. *Hesych.* ἐλαφρία· κουφότης. 2) metaphorice: *levitas animi, inconstantia, qua aliquis subito sine iusta causa consilium suum mutat.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. I, 17. μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; num inconstantiae accusari possum? Alii vertunt: *num vanum et mendacem me gessi?* Respexit huc fortasse *Hesychius* hac glossa: ἐλαφρία· μωρία.

Ἐλαφρός, ά, όν, 1) proprie: *levis pondere,* ita, ut *gravi* et *ponderoso* opponatur, *portatu facilis, agilis, celer.* *Xenoph.* de Venat. IV, 1. *Lucian. de merced. conductis* p. 456. φέρειν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τε καὶ εὔφορον. Alex. pro קַל Iob. XXIV, 18. *Hesych.* ἐλαφρός· εὐβάστακτος, κοῦφος. Idem: ἐλαφρά· τὰ μὴ βαρέα ἢ κοῦφα. 2) metaphorice: *quod facile tolerari, perferri et sustineri potest.* 2 Cor. IV, 17. τὸ γὰρ ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν levitas (nam neutrum τὸ ἐλαφρὸν pro substantivo ponitur) praesentis calamitatis nostrae, seu, leves illae afflictiones nostrae. 3) *facilis, facilis observatu.* Matth. XI, 30. φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι mea doctrina facilis est. Saepius non legitur in N. T.

Ἐλάχιστος, ίστη, ον. Superlativus ab ἐλαχύς parvus. Significat 1) *minimum,* ratione *quantitatis.* Iacob. III, 4. μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου dirigitur a minimo quovis gubernaculo.

naculo. 2) *minimum*, ratione *qualitatis*, v. c. *status*, *dignitatis*, *praestantiae*, *aestimationis*. In hoc sensu dicitur de *persona* aeque ac de *re*. Matth. II, 6. οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα nequaquam minima es praefecturarum Iudaeae. ib. V, 19. μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων ἐλαχίστων vel unum horum praeceptorum, quae vulgo leviora et nullius momenti habentur. ibid. ἐλάχιστος κληθήσεται pro meo illum non agnosco. Respexit h. l. *Phavorin*. ἐλάχιστος· ὁ ἔσχατος καὶ ἀπεῤῥιμμένος εἰς τὴν γέενναν. ibid. XXV, 40. 45. τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων uni e minimis meorum cultorum. Luc. XII, 26. XVI, 10. ubi τὸ ἐλάχιστον vocantur opes terrestres, coll. v. 11. *Phavor*. ad h. l. ἐλάχιστος· καὶ ὁ ἐπίγειος πλοῦτος. ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ Luc. XIX, 17. 1 Cor. IV, 3. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστι equidem haud curo, *minimi id facio*, pro ἐμοὶ δὲ ἐλάχιστόν ἐστι, ad imitationem hebr. מעט לי, Hagg. I, 9. ibid. VI, 2. κριτηρίων ἐλαχίστων estisne indigni, qui dirimatis causas minutissimas? ib. XV, 9. ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων ego sum apostolorum minimus. *Hesych*. ἐλάχιστος· μικρὸς, πάνυ ὕστερος, ἔσχατος.

Ἐλαχιστότερος, α, ον. Comparativus a superlativo ἐλάχιστος denuo formatus, *minimo minor*. Semel in N. T. legitur Ephes. III, 8. ἐμοὶ δὲ ἐλαχιστοτέρῳ mihi autem minimo minori, seu, admodum indigno hoc beneficio. Simili modo ab ἐλάχιστος formatur novus superlativus ἐλαχιστότατος apud *Sextum Empiricum* IX, p. 627. πρώτιστος, *Diog. Laërt*. I, 28. et a μείζων, μειζότερος, 3 Ioh. v. 4. et apud Latinos *minimissimus*, *pessimissimus* et *postremissimus*. Conf. *Fabricium* ad *Sext. Empir*. l. l. *Valkenaer*. ad *Theocrit. Adoniaz*. p. 234. s. et *Wetsten*. ad locum Pauli.

Ἐλάω, vid. Ἐλαύνω.

Ἐλεάζαρ, ὁ, *Eleasar*. Nomen proprium hebraicum indeclinabile viri, qui fuit filius Eliud. Matth. I, 15. Hebr. אֶלְעָזָר, h. e. *Deus est auxilium*, ex אֵל *Deus* et עֵזֶר *auxilium*.

Ἔλεγξις, εως, ἡ, *reprehensio*, *redargutio*, *certa demonstratio*, *argumentum*, *probatio*, ab ἐλέγχω. Semel in N. T. tantum legitur 2 Pet. II, 16. ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν τῆς ἰδίας παρανομίας sed correptus et redargutus fuit ob suam vesaniam et impietatem. Nam ἔλεγξιν ἔχειν est i. q. ἐλέγχεσθαι. *Hesych*. et *Phavor*. ἔλεγξις· ὀνείδησις, ἀτιμία, ὕβρις, ἡ φανέρωσις τῶν κεκρυμμένων.

Ἔλεγχος, ου, ὁ, 1) proprie: *demonstratio*, *probatio*, *quae fit argumentis certis et rationibus indubitatis*, *qua rei certitudo efficitur*, *argumentum*, i. q. ἔλεγξις. *Glossae*: *probatio*, ἔλεγχος. *Epictet*. apud *Arrianum* III, 10. ἐνθάδ' ὁ ἔλεγχος τοῦ πράγματος, ἡ δοκιμασία τοῦ φιλοσοφοῦντος. *Aelian*. *V. H*. VII, 19.

2) *spes*

2) *spes et persuasio animi, quae idoneis argumentis firmatur et nititur*, i. q. ὑπόστασις, cum quo permutatur Hebr. XI, 1. ἔστι δὲ πίστις --- πραγμάτων ἔλεγχος ὀ βλεπομένων est autem fides — certa de rebus persuasio, quae oculis non cernuntur, ubi vid. *Wetstenius.* 3) *redargutio, convictio, correptio.* 2 Tim. III, 16. πρὸς ἔλεγχον ad refutandos et profligandos religionis christianae adversarios. Saepius in N. T. non legitur. In versione Alex. hebr. תּוֹכֵחָה, Ies. XXVII, 3. Hos. V, 9. et תּוֹכַחַת, Iob. XIII, 6. XXIII, 4. respondet.

'ΕΛΕ'ΓΧΩ, fut. ἐγξω, 1) *certis et indubitatis argumentis alicui aliquid persuadeo et demonstro ac dissentientes refuto.* Ioh. XVI, 8. ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ δικαιοσύνης καὶ κρίσεως persuadebit hominibus de innocentia mea eosque de vi ac potestate Satanae fracta edocebit. 2 Tim. IV, 2. Tit. I, 9. καὶ τὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν et contradicentes refutare. 1 Cor. XIV, 24. ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων refutatur ab omnibus, sc. qui hactenus habuerat falsam de Christianis opinionem. *Thucyd.* VI, 86. αὐτὸ τὸ ἔργον ἐλέγχει. Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1082. 2) *arguo, convinco*, v. c. *maleficii, criminis, iniuriae.* Matth. XVIII, 15. ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σῦ καὶ αὐτῦ μόνου argue illum intra privatos parietes. Ioh. VIII, 9. καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι convicti conscientia, seu, male sibi conscii. ibid. v. 46. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; ib. XVI, 8. ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ τῆς ἁμαρτίας convincet Iudaeos de incredulitate. *Aelian. V. H.* XII, 51. *Aristoph. Plut.* 574. *Athenag. Legat.* pro *Christ.* c. 2. εἰ μέν τις ἡμᾶς ἐλέγχειν ἔχει, ἢ μικρὸν ἢ μεῖζον ἀδικοῦντας. 3) *reprehendo, vitupero convicium, exprobro.* Luc. III, 19. ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτῦ περὶ ἡρωδιάδος cum reprehensus esset ab eo ob matrimonium cum Herodiade. 1 Tim. V, 20. τὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε peccantes obiurgatione publica emendare tenta. Tit. I, 13. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτὺς ἀποτόμως quam ob rem eos severe obiurga. ibid. II, 15. Iacob. II, 9. ἐλεγχόμενοι ὑπὸ νόμυ ὡς παραβάται. Genes. XXI, 25. ἤλεγξεν ἀβραὰμ τὸν ἀβιμέλεχ. *Herodian.* VII, 1. 15. *Aelian. V. H.* VII, 26. 4) *castigo, punio aliquem.* Hebr. XII, 5. μηδὲ ἐκλύυ ὑπ' αὐτῦ ἐλεγχόμενος nec animum abiicias, si tibi a Deo mala et calamitates immittantur. Apoc. II, 19. ἐγὼ, ὅσους ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω. 2 Sam. VII, 14. ἐλέγξω αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ ἀνδρῶν. Iob. XIII, 10. 2 Paral. XXVI, 20. 5) *in lucem protraho, manifesto, conspicuum reddo.* (Verbum proprium de iudicibus, qui ex reis verum exquirere student sciscitando et per vim tormentorum. Vnde ἐλέγχειν haud raro *sciscitari* notat (conf. *Ernesti* ad *Callimachum Hymn. in Delum* v. 88. et ἔλεγχος est *examen.* *Xenoph. Anab.* III, 5. 9. IV, 1. 17.) Ioh. III, 20. ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτῦ ne conspicua

spicua fiant eius opera, coll. v. 21. ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα αὐτῦ. Ephes. V, 11. μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε potius in lucem protrahite. ibid. v. 13. τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τῦ φωτὸς φανερῦται omnia manifestantur, si deteguntur a lumine. *Artemid. Oneirocr.* I, c. 68. τὰ κρυπτὰ ἐλέγχει. *Herodian.* III, c. 12, f. 11. ἐπιςάμενος, ὡς εἰ λάθοι ἢ ἐπιβυλὴ καὶ μὴ ἐλεγχθείη. *Aelian. V. H.* XII, 5. Alia exempla habet *Elsnerus Obss. Sacr.* T. I. p. 301. *Wetstenius*, *N. T.* T. II. p. 254. et *Raphelius* in *Annott. Polyb.* p. 547. *Phavor.* ἐλέγχω· τὸ κεκρυμμένον ἀπότημά τινος εἰς φῶς ἄγω, καὶ ἁπλῶς τὸ, τὸ ἀληθὲς φανερῶ.

'ΕΛΕΕΙΝΟ'Σ, ὁ, ἡ, τὸ, passive: *miser, miserabilis, qui ita est in misera conditione, ut eius aspectu commoveantur alii ad commiserationem*, i. q. ἄθλιος, ab ἔλεος *misericordia*. Bis tantum in N. T. legitur. 1 Cor. XV, 19. ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμὲν miserrimi omnium hominum essemus. Comparativus h. l. ponitur pro superlativo ἐλεεινότατος. Apoc. III, 17. ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς aerumnosus et miserabilis. *Xenoph. Anab.* IV, 4, 7. *Suid.* ἐλεεινός· ὁ ἐλέυς ἄξιος. *Hesych.* ἐλεεινοί· ταλαίπωροι. Idem: ἐλεεινά· οἰκτρά. — οἰκτρῶς· ἐλεεινῶς. *Glossae:* ἐλεεινὸς· *miser*, *miserabilis*, *detestabilis*. Caeterum constat, vocabulum ἐλεεινὸς apud Graecos interdum etiam active de eo usurpari, *qui est ad misericordiam proclivis*, *qui miseriam alterius sentit ac dolet propterea*, v. c. apud *Herodian.* I, 4, 3. φύσει τὸ ἀνθρώπινον ἐλεεινὸν ἐν ταῖς τῶν ὁμοφύλων συμφοραῖς.

'ΕΛΕΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *misereor alicuius*, *misericordia commoveor*, *alterius miseria tangor*, *commiseror*. *Hesych.* ἐλεεῖ· οἰκτείρει. Ἐλεέομαι, ῦμαι, *misericordiam consequor*. Matth. V, 7. ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται nam misericordiam consequentur. ibid. IX, 27. ἐλέησον ἡμᾶς miserere nostrum. Adsciscit enim ἐλεεῖν accusativum etiam apud Graecos, v. c. *Aelian. V. H.* XIII, c. 31. XIV, 40. Matth. XV, 22. XVII, 15. XVIII, 33. XX, 30. 31. Marc. V, 19. X, 47. 48. Luc. XVI, 24. XVII, 13. XVIII, 38. 39. Ps. VI, 2. CXXII, 3. 2) *beneficia in aliquem confero*, *clementius tracto*, *misericordiam ipsis factis demonstro*, et speciatim de *beneficio divino* dicitur, *quod est in adductione hominum ad religionem et felicitatem christianam*. Rom. IX, 15. ἐλεήσω, ὃν ἂν ἐλεῶ pro lubitu distribuo beneficia. ibid. v. 16 et 18. XI, 30. νῦν δὲ ἠλεήθητε nunc vero beneficio divino affecti estis per receptionem in ecclesiam christianam. ib. v. 31 et 32. XII, 8. ὁ ἐλεῶν cui cura aegrotorum ac miserorum commissa est. 1 Cor. VII, 25. ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίυ πιςὸς εἶναι cui beneficio divino munus docendi est demandatum. 2 Cor. IV, 1. καθὼς ἠλεήθημεν quod est summum Dei beneficium. Philipp.

lipp. II, 27. ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν sed Deus ei sanitatem restituit. 1 Tim. I, 13. 16. ἠλεήθην sed condonavit mihi peccatum Deus. 1 Petr. II, 10. οἱ ἐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες olim, sc. ante conversionem ad religionem christianam, miserrimi, nunc autem beatissimi homines. Iud. v. 22. ὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι. Eodem sensu רחם (cui ἐλεεῖν haud raro in vers. Alex. respondet, aeque ac חנן Num. VI, 25. Ps. VI, 3. Prov. XIV, 21. 31.) usurpatur. Exod. XXXIII, 19. Hos. II, 3. Cf. etiam Alex. Prov. XXII, 9. Ies. XLIV, 23. LII, 8. LIV, 7. qui ἐλεεῖν interdum etiam pro הטיב *benefecit*, Iob. XXXIV, 21. et חמל *condonavit, ignovit*, posuerunt, v. c. Ezech. VII, 4. 9. VIII, 18. *Xenoph.* de *Rep. Athen.* II, c. 16. *Phavor.* ἐλεῶ· οἰκτείρω, κατοικτείρω, φείδομαι, οἰκτίζομαι.

'ΕΛΕΗΜΟΣΥ'ΝΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *benignitas erga inopes et miseros, studium sublevandi egenos, misericordia*, i. q. οἰκτιρμός. Hoc sensu extat apud *Callimachum Hymn.* in *Delum* v. 152. ubi vide *Spanhemium*, et in versione Alex. ubi hebraico צדקה, Ies. I, 27. XXVIII, 17. et חסד, Prov. III, 3. XX, 28. respondet. 2) per metonymiam: *ipsum beneficium, stips erogata pauperibus.* Matth. VI, 1. ubi tamen pro ἐλεημοσύνην rectius legitur δικαιοσύνην. ib. v. 2. 3. 4. ubi ποιεῖν ἐλεημοσύνην *stipem erogare pauperibus* significat, i. q. διδόναι ἐλεημοσύνην, quod legitur Luc. XI, 41. XII, 33. Act. III, 2. αἰτεῖν ἐλεημοσύνην. ib. v. 3. 10. πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην stipis rogandae caussa. ib. IX, 36. X, 2. 4. 31. XXIV, 17. Haec posterior significatio e lingua hebraica petenda esse videtur; nam vocabulo צדקה non solum *benignitatis et misericordiae*, sed *stipis* etiam et beneficii notio inest, v. c. Dan. IV, 24. ἁμαρτίας σε ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι. Adde Sirac. III, 13. XXXI, 12. XL, 19. *Diog. Laërt.* V, 17. ἐλεημοσύνην ἔδωκεν. Conf. *Spanhem.* ad *Callim.* l. l. et *Vorstium* in *Philol. S.* c. II.

'ΕΛΕΗ'ΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *misericors, benignus, qui aliorum miseretur eorum sublevando miseriam*, ab ἔλεος. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. V, 7. μακάριοι οἱ ἐλεήμονες. Hebr. II, 17. ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεύς. Alex. pro חנון, Ps. CIII, 8. CXI, 4. רחום, Ps. CXLV, 8. et חסיד posuerunt Ierem. III, 12.

'ΕΛΕΟΣ, ου, ὁ, 1) *misericordia, benevolentia, quae se factis exserit.* Matth. XXIII, 23. καὶ τὸν ἔλεον praeceptum de misericordia exercenda. Tit. III, 5. κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον pro suo erga nos favore. Hebr. IV, 6. ἵνα λάβωμεν ἔλεον ut eius misericordiae participes reddamur. 2) *pietas in Deum, probitas.* Matth. IX, 13. ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν pietate et integritate vitae magis delector, quam sacrificio. ibid.

Ibid. XII, 7. Sirac. XLIV, 27. Ioſephus ἀνὴρ ἐλέους vocatur, h. e. *pius, integer vitae.* 1 Macc. II, 56. Δαβὶδ ἐν τῷ ἐλέει αὐτοῦ ἐκληρονόμησε θρόνον βασιλείας κ. τ. λ. ob pietatem ſuam Davides imperium perpetuum ac perenne eſt conſecutus. Eodem ſenſu hebr. צְדָקָה Ieſ. LVI, 1. Ezech. XVIII, 19. in verſ. Alex. reſpondet ad imitationem hebraici חֶסֶד Prov. XIX, 22. Hoſ. VI, 4.

ἘΛΕΟΣ, ἔεος, contracte ἔους, τὸ, 1) *miſericordia,* in ſenſu activo, *dolor de alterius malo, et ab eo liberandi ipſum deſiderium, benignitas, favor, benevolentia.* Luc. I, 50. καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν. ibid. v. 78. διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ per ſummam Dei noſtri miſericordiam. 1 Petr. I, 3. 2) per metonymiam: *ipſum beneficium, maxime quod eſt in adductione ad religionem et felicitatem chriſtianam, felicitas.* Luc. I, 58. ἐμεγάλυνε κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ᾽ αὐτῆς quod Deus eam tanto exornaverit beneficio. ib. v. 72. ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, coll. X, 37. ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ qui miſericordem et benignum ſe ei praeſtitit. Formula haec videtur expreſſa eſſe ad hebraicam עָשָׂה חֶסֶד עִם אֲדֹנִי, Geneſ. XXIV, 14. Rom. IX, 23. σκεύη ἐλέους homines, quibus a Deo deſtinatum eſt beneficium religionis chriſtianae. Eodem modo explicanda ſunt verba τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, Rom. XI, 31. et ὑπὲρ ἐλέους, Rom. XV, 9. Interdum de *ipſa felicitate, quae alicuius benignitati debetur,* adhibetur. Galat. IV, 16. εἰρήνη ἐπ᾽ αὐτοὺς καὶ ἔλεος. 1 Tim. I, 2. 2 Tim. I, 2. χάρις, ἔλεος, καὶ εἰρήνη. Tit. I, 4. 2 Ioh. v. 3. Iud. v. 2. Sic חֶסֶד Pſ. CIII, 4. 3) *gratuita promiſſio.* Luc. I, 54. μνησθῆναι ἐλέους memor promiſſorum benigniſſimorum. Iterum ad imitationem hebraici חֶסֶד 2 Paral. VI, 42. זָכְרָה לְחַסְדֵי דָּוִיד עַבְדֶּךָ.

ἘΛΕΥΘΕΡΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *libertas, qua quis eſt ſui iuris et pro lubitu vivere poteſt, ſtatus, oppoſitus ſervituti civili et domeſticae,* ab ἐλεύθερος, quod vide. Sed in hoc ſenſu in N. T. non legitur, frequentiſſime tamen ita legitur in exterorum Scriptorum monumentis. In N. T. ſemper metaphorice adhibetur, ita, ut 2) ſignificet *libertatem chriſtianam in obſervandis et neglegendis ritibus moſaicis, immunitatem a duro legis moſaicae imperio,* quae ἐξουσία in aliis locis dicitur. 1 Cor. X, 29. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; qui condemnari, inique diiudicari poſſit et coerceri libertas mea, qua utor, ab aliis aliter ſentientibus? Galat. II, 4. V, 1. *Theodor.* ad h. l. ἐλευθερίαν τὴν ἔξω τοῦ νόμου πολιτείαν καλεῖ. ibid. V, 13. ὑμεῖς ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε. *Theodoret.* τῆς τοῦ νόμου δουλείας ἠλευθερώθητε. 3) *libertas a ſervitute et duro imperio vitioſitatis et errorum,* et *immunitas a peccato-*

rum poenis per Christum nobis parta. 2 Cor. III, 17. οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία per religionem christianam omnia impedimenta verum cognoscendi tolluntur, coll. v. 16. Iacob. I, 24. νόμος τέλειος ὁ τῆς ἐλευθερίας lex christiana, quae homines vere et perfecte liberos a vitiositate reddit. Iacob. II, 12. διὰ νόμου ἐλευθερίας secundum religionem, quae homines sanctos et integros postulat ac reddere valet. 1 Petr. II, 16. 4) *status felicissimus beatorum in coelis, qui est in immunitate et liberatione ab omnibus huius vitae aerumnis et molestiis.* Rom. VIII, 21. εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ in beatissimam liberationem verorum Dei cultorum ab huius vitae aerumnis et molestiis. 5) *libertas agendi pro lubitu.* 2 Petr. II, 19. ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, ubi sermo est de falsis doctoribus, qui libertatis praetextu licentiam vitae in flagitiis quibusvis perpetrandis promovebant. *Diog. Laërt.* VII, f. 121. ἐλευθερίαν ἐξουσίαν αὐτοπραγίας vocat. *Phavor.* ἐλευθερία ἐστὶν χρημάτων ἁπλῆ δόσις, ἡ ἀρετὴ ψυχῆς εὐδαπάνητος εἰς τὰ καλά, — ἡ ἐλευθερία ἐστὶν ἡγεμονία τοῦ βίου, αὐτοκράτεια ἐπὶ παντὶ, ἐξουσία τοῦ καθ' ἑαυτὸν, ἐν βίῳ ἀφειδία, ἐν χρήσει καὶ κτήσει ἐλευθεριότης.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ, έρα, ον, 1) *liber, non servus aut mancipium, a servitute immunis,* sive sit *ingenuus (ein Freygeborner) sive libertus et manumissus (ein Freygelassner).* Prioris significationis exempla sunt Galat. III, 28. οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος non servi et liberi respectus habetur ullus. Ephes. VI, 8. Coloss. III, 11. Apoc. VI, 15. XIII, 16. XIX, 18. Huc etiam refero Galat. IV, 22. ubi ἡ ἐλευθέρα Sara, uxor legitima et libera Abrahami, vocatur, quia opponitur τῇ παιδίσκῃ, coll. v. 23 et 30. Posterioris significationis exempla haec sunt: Ioh. VIII, 33. ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε vos in libertatem vindicabimini. 1 Cor. VII, 21. ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ib. v. 22. Alex. pro חָפְשִׁי *manumissus,* Exod. XXI, 2. 5. 26. 27. etc. 2) ex adiuncto: *qui sui iuris est et facultatem habet faciendi quod libet, immunis, non obligatus, non coactus, non subiectus.* Matth. XVII, 26. ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοὶ igitur immunes sunt liberi, sc. a censu pendendo. Rom. VII, 3. ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ νόμου mulier, mortuo marito, soluta est ab obligatione legum matrimonii. 1 Cor. VII, 39. ἐλευθέρα ἐστὶν, ᾧ θέλει γαμηθῆναι. ibid. IX, 1. οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος, h. e. μὴ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν, v. 4. 5. ibid. v. 19. ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων quanquam equidem summa gaudeo libertate et nemini obnoxius sum. 3) *liber a vitiositate et erroribus, immunis a peccandi libidine.* Ioh. VIII, 36. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε si igitur filius vos in libertatem vindicaverit, vere liberi eritis. 1 Petr. II, 16. ὡς ἐλεύθεροι. Solebant autem veteres philosophi *sapientes* appellare ἐλευθέ-

ἀπελεύθερος. *Conf. Diog. Laërt.* VII, f. 121. et *Suicerum Thes. Eccles.* T. I. p. 1088. 4) *qui est remotus, alienus ab aliqua re.* Rom. VI, 20. ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ alieni eratis a virtute christiana. 5) *is, qui alteri libertatem et immunitatem promittit et largitur.* Galat. IV, 26. ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστὶν religio christiana libertatem et immunitatem ab omni servitii iugo liberis suis promittit et largitur.

ἘΛΕΥΘΕΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *libero, manumitto, libertate dono,* i. q. ἀπελευθερόω, quo verbo Alex. usi sunt pro hebr. חֻפְשָׁה Levit. XIX, 20. 2) *immunem praesto,* et speciatim: *in libertatem christianam vindico, quae est in immunitate a legis mosaicae et vitiositatis errorumque diro imperio.* Ioh. VIII, 32. καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. coll. v. 34 et 36. Rom. VI, 18. et 22. ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ibid. VIII, 2. ἠλευθέρωσέ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας. ibid. v. 21. Galat. V, 1. coll. v. 2. 3. 4 sq. *Arrian. Epictet.* III, 24. 26. IV, 1. *Phavor.* ἐλευθερῶ· ἀπαλλάττομαι, λυτροῦμαι, ῥύομαι.

ἜΛΕΥΣΙΣ, εως, ἡ, *adventus.* Nomen verbale ab inusitato ἐλεύθω, *venio,* pro quo nunc usitatum est ἔρχομαι. Legitur in N. T. semel Act. VII, 52. ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου occiderunt eos, qui adventum (sc. in mundum) huius innocentis (sc. filii Dei) praedixerunt. *Dion. Hal.* T. I. Opp. p. 565. ed. *Reiski.* Exempla a patribus gr. collegit *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1089. *Hesych.* et ex eo *Phavor.* ἔλευσις· ἄφιξις.

ἘΛΕΦΆΝΤΙΝΟΣ, η, ον, *eburneus, ex ebore factus aut ebore variegatus,* ab ἐλέφας, ὁ, *elephas, animal magnae molis,* item *ebur, dens elephantis,* unde hebr. שֵׁן respondet in versione Alex. Ezech. XXVII, 6. Conf. *Eustath.* in *Il.* ε, p. 1287, 52. et ε, p. 1469, 21. *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 63. In N. T. semel legitur Apoc. XVIII, 12. σκεῦος ἐλεφάντινον et omnia vasa eburnea; quae apud veteres magno in pretio fuisse docuit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. II. p. 461. In versione Alex. Amos III, 15. οἶκοι ἐλεφάντινοι, hebr. בָּתֵּי הַשֵּׁן, et ibid. VI, 4. κλίναι ἐλεφάντιναι commemorantur. *Herodian.* IV, 2. p. 159. *Hesych.* ἐλεφάντινα· λευκά. *Homer. Iliad.* δ, v. 583.

ἘΛΙΑΚΕΊΜ, ὁ, *Eliakim.* Est nomen proprium viri, qui fuit filius Abiud. Hebr. אֶלְיָקִים, i. e. *Deus stabiliet, restituet, excitabit,* ex אֵל *Deus* et יָקִים a rad. קוּם *surgere.* Matth. I, 13. Luc. III, 30.

ἘΛΙΈΖΕΡ, ὁ, *Eliezer.* Nomen proprium viri ex lingua originis hebraicae אֱלִיעֶזֶר, h. e. *Deus auxilium meum est.* Conflatum ex אֵל *Deus* et עֵזֶר *auxilium,* quo nomine appellatus fuit praeter procuratorem domus Abrahami Genes. XV, 2. et filium Mosis Exod. XVIII, 4. etiam filius Iorim Luc. III, 29.

Ἐλιούδ, ὁ, Eliud. Nomen proprium hebraicum indeclinabile, conflatum ex אל *Deus* et הוד *gloria, laus*, ut idem sit ac *Deus laude et celebratione dignissimus*. Fuit filius Achim. Matth. I, 14. 15.

Ἐλισάβετ, ἡ, *Elisabeth*. Nomen uxoris Zachariae et matris Iohannis baptistae, Luc. I, 5. 7. 13. 24. 36. 40. 41. 57. quod vulgo conflatum existimant ex אל et שבע *iuravit*, unde idem sonare putatur ac *Deus iuravit*: alii vero deducunt a שבע *saturavit*. Sic in *Alberti Gloss. Gr. N. T.* p. 37. explicatur θεοῦ μου πλησμονή. Eodem nomine etiam appellabatur uxor Aaronis Exod. VI, 23. graeco interpreti.

Ἐλισσαῖος, ου, ὁ, *Elisaeus*. Nomen proprium prophetae, filii Saphat. 1 Regg. XIX, 16. 2 Regg. III, 11. Luc. IV, 27. Hebraicum אלישע, h. e. *a Deo salus nostra*.

Ἑλίσσω, vel attice ἑλίττω, fut. ξω, 1) proprie: *volvo, circumvolvo, convolvo, complico*, etiam *cingo, circumdo*. (*Plutarch.* T. VIII. Opp. p. 652. *Reiske* de mari urbem ambiente) ab εἴλω *verso, circumago*. Dicitur maxime de vestimentis et voluminibus, quae expansa complicantur. *Hesych.* ἑλίξας· πλέξας, κάμψας, στρέψας. Idem: ἑλιττόμενος· στρεφόμενος. *Phavor.* ἑλίξει· περιστρέψει. Iam, quia id, quod antea expansum fuit, complicatur, evanescit et oculis subtrahitur, ἑλίσσειν 2) metaphorice notat: *auferre, delere, evanescere facere*. Hebr. I, 12. ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς sicut pallium complicabis coelos, h. e. coelum evanescet ex oculis hominum et quasi peribit. Ies. XXXIV, 4. ἑλιγήσεται ὁ οὐρανὸς ὡς βιβλίον. Ps. CI, 28. ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς.

Ἕλκος, εος, τὸ, *ulcus*, ab ἕλκω *traho*, eo quod vitiosos attrahat humores. Apud antiquissimos Scriptores ἕλκος proprie dicebatur *vulnus adhuc cruentum, corpori recentissime illatum, plaga recens*, id quod luculenter docuit *Eustathius* ad *Homer. Iliad.* Λ, v. 811. p. 841. et *Saubertus* in *Exercitt. de Vulneribus Christi* §. 20. postea autem a recentioribus scriptoribus sumebatur quoque pro *ulcere, ex vulnere diuturniore et profundiore orto*, ut pluribus demonstravit *Foësius* in *Oeconom. Hipp.* p. 120. *Suid.* τὸ τραῦμα τὸ χρόνιον. *Hesych.* ἕλκος· πᾶν τραῦμα, ὠτειλή, ἢ ἐκ ξηροῦ τραῦμα. *Thom. M.* ἕλκος· κυρίως χρόνιον πάθος ἐκ τραύματος γινόμενον. Ter legitur in N. T. Luc. XVI, 21. καὶ οἱ κύνες ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ et canes ulcera eius lingebant. Apoc. XVI, 2. καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν et exorti sunt carbunculi. ibid. v. 11. ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν. In vers. Alex. hebr. שחין respondet 2 Regg. XX, 7. Iob. II, 7. *Xenoph. de re equ.* V, 1.

Ἑλκόω, ῶ, fut. ώσω, *ulcero, exulcero*. Ἑλκόομαι, οῦμαι, *exulcerari*, ἡλκωμένος *exulceratus*, ab ἕλκος, quod vide.
Semel

Semel in N. T. legitur Luc. XVI, 20. de Lazaro, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος qui ad portam divitis incubat ulceribus scatens. Conf. *Wedelii Exercitt. Med. Philol.* Cent. II. Dec. II. Exc. II. *Xenoph.* de *Re Equestri* I, 4. V, 1. *Pollux Onom.* I, 201.

ἙΛΚΥ͂Ω, fut. ύσω, 1) *traho, extraho, eveho*, v. c. rete, piscibus refertum. Ioh. XXI, 6. καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων et non poterant illud ob piscium copiam extrahere. Ibid. v. 11. καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς et rete traxit ad terram. *Phavor.* ἕλκυσον· σῦρον. Alex. Habac. I, 15. 2 Sam. XXII, 17. 2) *traho aliquem invitum et reluctantem, abstraho*, et inprimis de iis dicitur, *qui in ius rapiuntur, et abripiuntur in forum ad iudices*. Act. XVI, 19. εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας pertraxerunt in forum ad magistratus. Simili sensu ἑλκεσθαι legitur apud *Xenoph. Mem.* III, 6. 1. 3) *e vagina duco, stringo*, si de gladio sermo est. Ioh. XVIII, 10. ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν secum gerens gladium, distrinxit illum. Eodem modo σπάω apud Alexandrinos sumitur pro hebraico שָׁלַף Iudd. XX, 15. 17. 25. 35. 46. 4) *duco*, in sensu metaphorico, h. e. *efficio, ut aliquis alicuius rei particeps fiat.* Ioh. XI, 32. πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτὸν omnes veros meos cultores ducam ad eandem felicitatem, quam mihi Deus post mortem destinavit. 5) metaphorice: *aliquem incito, allicio et impello, alicui suppedito vires et occasionem alicuius rei efficiendae.* Ioh. VI, 44. οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ, ὁ πέμψας με, ἑλκύσῃ αὐτὸν nemo potest sectator meus fieri, nisi cui vires et occasionem suppeditaverit Deus, s. brevius: nisi ei hoc beneficium destinaverit, coll. v. 65. ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου. Simili modo hebr. מָשַׁךְ usurpatur Iudd. IV, 7. Ierem. XXXI, 3. Conf. *Schwarzii Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 463.

ἝΛΚΩ, 1) proprie: *traho, attraho, extraho. Hesych.* ἕλκει· σύρει, ἀνάγει. Alex. pro מָשַׁךְ Iudd. V, 14. *Theogn. Sent.* v. 1201. 2) *vi aliquem rapio et abduco, in ius rapio.* Act. XXI, 30. εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ protraxerunt eum e templo. Iacob. II, 6. καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς τὰ κριτήρια et vos in ius rapiunt. *Aristoph. Nub.* v. 1220. Imitati sunt hanc significationem graeci verbi ἕλκω Latini, v. c. *Cicero Orat.* pro *Milone* c. XV. „P. Clodius cum in iudicium *detrahi* non posset." Adde *Liv.* II, 27. cum a lictoribus iam *traheretur*. Vid. supra ἀπάγω.

ἙΛΛΑ͂Σ, άδος, ἡ, *Graecia, Hellas.* Nomen regionis, quae Ἑλλὰς dicta a quodam rege, Hellene, filio Deucalionis et Pyrrhae, *Graecia* vero postea nuncupata ab alio rege, Γραικῷ, filio Thessali, Cecropis successore, unde etiam incolae eius dicti

dicti sunt Γραικοὶ et Ἕλληνες. Regio haec includitur ab ortu Aegeo mari, ab occasu Ionia, a meridie Cretico, a septentrione Scardicis iugis, ab Illyriis ac Moesis, Strymoneque fluvio a Thracibus separatur. Eius regiones, in quas dividitur, sunt Epirus, Peloponnesus, Graecia proprie dicta, Thessalia et Macedonia. Verum ipsa vox Ἑλλὰς non semper eodem significatu sumta est. Antiquitus ea tantum pars priscae Graeciae Ἑλλὰς appellabatur, quae posterioribus Thessalis dicta est, et Ἕλληνες insuper proprie vocabantur, qui eam Thessaliae partem inhabitarunt, ubi est urbs Larissa. Vid. *Casauboni Diatrib. in Dionem Chrysost.* c. 12. et *Salmasium ad Solinum* p. 100. Deinde Ἑλλάδος vocabulo contineri coepit Graecia proprie sic dicta, (conf. *Ernesti ad Sueton. Claudium* cap. 16.) ubi Achaia, Peloponnesus et insulae. Provinciae Achaiae fuere Aetolia, Attica, Boeotia, Phocis, Doris, Locri, et Megaris. Provinciae Peloponnesi fuere Achaia propria, Arcadia, Argia, Corinthia, Elis, Laconia, Messenia, et Sicyonia. Insulae Graeciae sunt Cephalonia, Corcyrus, Creta, Cyclades, Cythera, Delos, Euboea, et aliae minores. Et hoc sensu Ἑλλὰς intellegenda esse videtur, quae commemoratur Act. XX, 2. Caeterum observandum videtur, vocem Ἑλλὰς esse proprie adiectivum foeminini generis ab Ἕλλην, ut ab Ἴων est Ἰὰς apud *Aelian. V. H.* II, c. 38. et primo unam tantum urbem, in Phthiotide ab Hellene conditam, ita dictam esse. Cf. *Hudson.* ad *Thucyd.* I, c. 3. T. I. p. 291. ed. Bipont. et *I. I. Amnellii Hellas e sacris scriptoribus N. T. illustrata.* (Vpsal. 752.) quae extat in *Berg. Museo Duisburg.* T. II. p. 193.

ΕΛΛΗΝ, ηνος, ὁ, 1) *Graecus, e Graecia oriundus.* Antiquitus Ἕλληνες dicebantur, qui antiquam Helladem incolebant ipsis Hellenis temporibus; cum autem Hellenis posteri admodum numerosi ac potentissimi in omnes fere totius Graeciae civitates eduxissent colonias, inde factum est, ut, qui ex genere Hellenico per totam Graeciam dispersi fuerant, Ἕλληνες dicerentur, et, cum caeteris Graeciae incolis immixti magis magisque praevaluissent, circa primam Olympiadum celebrationem hoc Ἑλλήνων nomen pro communi omnium Graeciae incolarum agnosceretur; quae sunt ipsa verba doctissimi *Hudsoni* ad *Thucyd.* I, c. 3. Act. XVI, 1. 3. ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν, ubi sermo est de Timotheo, qui Lystrensis fuit. Act. XVIII, 17. 1 Cor. I, 22. 23. Rom. I, 14. Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, ad quae posteriora loca pertinent glossae *Hesychii:* Ἕλληνες — ἢ φρόνιμοι, ἤτοι σοφοί, et *Suidae:* Ἕλλην· σοφός. Nam Graecia fuit olim omnis eruditionis mater et hominum, belli pacisque artibus celeberrimorum, feracissima, et apud exteros quoque Scriptores (v. c. *Aeneam Poliorcet.* c. 24. ἐάν τε Ἕλληνες, ἐάν τε βάρβαροι ὦσι) Graeci, tanquam homines mitioris ingenii et omni

omni humanitatis disciplina exculti, Barbaris opponuntur. 2) per synecdochen: *omnis, qui est religioni gentilium addictus, gentilis, non circumcisus, Iudaeisque opponitur.* Ioh. VII, 35. *ἡ διασπορὰ τῶν ἑλλήνων* Iudaei undique inter gentiles dispersi. Conf. *Gust. Sommelii* D. quinam sint *ἕλληνες* Ioh. VII, 35. demonstrantem. Lund. 1775. 4. Act. XIV, 1. XVII, 4. XIX, 10. Rom. I, 16. II, 9. 10. III, 9. *ἰουδαίους καὶ ἕλληνας.* ib. X, 12. 1 Cor. X, 32. Galat. II, 3. *τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ ἕλλην ὤν* graecis parentibus natus, sectator olim (ante conversionem ad religionem christianam) religionis gentilium. ibid. III, 28. Coloss. III, 11. Solebant autem Iudaei omnes populos distinguere in Iudaeos et gentiles, quos ideo *ἕλληνας* vocabant, quia plurimae gentes lingua graeca utebantur. Sic 2 Macc. IV, 13. *ἑλληνισμὸς* et *ἀλλοφυλισμὸς* tanquam synonyma coniunguntur; et ibid. VI, 9. *τὰ ἑλληνικὰ ἤθη* sunt mores paganorum. Deprehenditur usus hic loquendi apud Alexandrinos, qui Ies. IX, 12. *ἕλληνας* pro hebraico פְּלִשְׁתִּים posuerunt. Divinos Scriptores imitati sunt Patres Graeci, qui *ἕλληνας* nuncupaverunt omnes christiana civitate non donatos, speciatim *gentiles.* Sic v. c. *Iustinus M.* et *Tatianus* scripserunt *λόγους πρὸς ἕλληνας* et *Athanasius λόγον κατὰ ἑλλήνων.* *Cyrillus Alex. de SS. Trinitate* c. VI. p. m. 21. *ἡ πολύθεος τῶν ἑλλήνων πλάνη.* *Iustin. Mart. Resp. ad Quaest.* 42 et 74. p. 324 et 338. ed. *Sylburg.* *ἑλληνισμὸν* diserte *χριστιανισμῷ* opponit. 3) *Hellenista, Iudaeus extra Palaestinam inter gentiles vivens,* qui linguam graecam in lectione codicis sacri adhibebat. Fuerunt autem Christi et Apostolorum aetate Iudaei per Graeciam, Asiam minorem, Syriam et Aegyptum, ubi graeca lingua tunc vernacula erat, dispersi, qui in N. T. *διασπορὰ τῶν ἑλλήνων* vocantur, v. c. Ioh. VII, 35. 1 Petr. I, 1. etiam *αἱ δώδεκα φυλαὶ ἐν τῇ διασπορᾷ,* Iacob. I, 1. In hoc sensu semel tantum legitur in N. T. Ioh. XII, 20. *ἦσαν δέ τινες ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ,* qui locus tamen admodum dubius est et ambiguus; nam per *ἕλληνες* h. l. aeque commode *pagani religiosi* intellegi possunt, quos constat interdum itinera fecisse ad illustrissima quaevis templa, non tam paganorum, quam Iudaeorum. Cf. interpp. ad Act. VIII, 27. Proselytos graecos h. l. intellegendos esse, probavit *Croius Anim. in N. T.* cap. 31. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1090. et *Ioh. Amnel* D. *περὶ ἑλλήνων* et *ἑλληνιστῶν,* quorum in N. T. fit mentio. Vpsal. 1761. 4.

ἙΛΛΗΝΙΚΟΣ, ἡ, ὀν, *Graecus, Graecis* vel *Graeciae proprius,* ab *ἕλλην.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. XXIII, 38. *γράμμασιν ἑλληνικοῖς* literis graecis. Apoc. IX, 11. *ἐν τῇ ἑλληνικῇ,* subintell. *γλώσσῃ,* in lingua graeca. Bis etiam legitur in vers. Alex. Ierem. XLVI, 16. L, 15.

ἙΛΛΗ-

Ἑλληνὶς, ἴδος, ἡ, 1) *Graeca*, proprie sic dicta *natione et religione talis*, ab Ἕλλην. 2) synecdochice: *foemina gentilis*, *a cultu veri Dei aliena*, et opponitur *mulieri iudaicae*. Sic Marc. VII, 26. mulier syrophoenissa ἑλληνὶς vocatur. Act. XVII, 12. καὶ τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν. Saepius non legitur in N. T.

Ἑλληνιστὴς, ᾶ, ὁ, 1) proprie: *is, qui graeca lingua utitur, imitatur mores et instituta Graecorum, aemulus et studiosus Graecorum*, ab ἑλληνίζω *graece loquor*, (*Xenoph. Anab.* VII, 3, 12.) *imitor mores ac instituta Graecorum*, quemadmodum ἰουδαΐζειν notat: *iudaico more vivere*. *Phavor.* ἑλληνίζω· τὸ ἑλληνικῶς φθέγγομαι καὶ τὰ τῶν ἑλλήνων φρονῶ. καὶ ἑλληνίζω ὁ μόνον ἐγὼ, ἀλλὰ καὶ ἄλλον ἑλληνικῶς ἔχειν ποιῶ. Idem fere tradit *Thom. M.* p. 296. ubi vide interpp. 2) *Hellenistae* κατ' ἐξοχὴν dicebantur *Iudaei*, qui, post exilii babylonici tempora inter gentiles et maxime Graecos dispersi et extra patriam viventes, se ex parte conformaverant ad opiniones et mores et instituta Graecorum, ita, ut etiam lingua graeca uterentur, quae felici armorum Alexandri M. successu ante Christi tempora communis fere omnium Orientis populorum facta erat. Quo factum est, ut non solum versione Alexandrina loco codicis hebraici in synagogis uterentur, sed etiam plane ignorarent linguam hebraicam. Lingua eorum, vulgo hellenistica dicta, tantum aberat, ut attica elegans et pura dici posset, ut potius plura nec obscura linguae hebraicae vestigia in ea compareant. Opponuntur ideo in N. T. τοῖς ἑβραίοις, h. e. Iudaeis, in Palaestina viventibus, qui hebraice loquebantur et codice hebraico V. T. utebantur. Act. VI, 1. ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν ἑλληνιστῶν πρὸς τὰς ἑβραίους. De dissidio hoc inter Hellenistas et Hebraeos dixi supra ad vocem ἑβραῖος. ibid. IX, 29. ἐλάλει δὲ καὶ συνεζήτει πρὸς τὰς ἑλληνιστάς. In utroque loco *Salmasius* in libro de *Lingua Hellenistica* pag. 176 sq. (Lugd. Bat. 1643. 8. et in aliis deinde libris, sc. de *Funere Ling. Hellenisticae et Ossilegio Ling. Hellenisticae*, ibid. eod.) non *nativitate Iudaeos*, sed *proselytos graecos et Christianos factos* intellegendos esse, sed absque ulla necessitate, iudicavit. Aliorum virorum sententias dilegenter recensuit *Fabricius* in *Luce Evangel.* p. 59 f. *Alb. Gloss. N. T.* Append. p. 211. Ἑλληνιστῶν· Ἑλληνιστὰς δὲ ὁ τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ τὰς ἑλληνιστὶ φθεγγομένους καλεῖ. Locus Act. XI, 20. alienus esse videtur ab hac re; nam ibi sine dubio loco ἑλληνιστὰς reponendum est ἕλληνας, quod *Griesbachius* in ipsum textum recipere non dubitavit. Certe, si vox ἑλληνιστὰς sana esset, de *gentilibus* necessario explicari deberet, non repugnante usu loquendi: nam non solum 2 Macc. IV, 13. ἑλληνισμὸς *gentilismum*, *paganismum* significat, sed etiam *Iustinus M.* in *Resp.* ad

ad Quaest. c. 42 et 74. ἑλληνισμὸν christianae religioni opponit. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 490.

Ἑλληνιστί. Adverbium, 1) *ad imitationem Graecorum, ritu et more graecanico.* (ab ἑλληνίζω.) 2) *graece, lingua graeca.* Ioh. XIX, 20. ἑλληνιστὶ i. q. γράμμασιν ἑλληνικοῖς Luc. XXIII, 38. aut τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ Apoc. IX, 11. Act. XXI, 27. ἑλληνιστὶ γινώσκεις; scisne graece? *Xenoph. Anab.* VII, 6, 7. Saepius non legitur in N. T.

Ἐλλογέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *in rationes debiti refero, expensum fero,* ex ἐν et λόγος *ratio.* Sic legitur in N. T. Philem. v. 18. εἰ δέ τι ἠδίκησέ σε, ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει si vero quid circumvenit te, aut quippiam debet, illud mihi in rationes debiti refer. 2) metaphorice: *imputo,* (quod etiam proprie *rationum* verbum est) de benefactorum pariter ac malefactorum annotatione et quasi attributione. Rom. V, 13. ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου peccatum autem non imputatur, h. e. non poena dignos homines reddit, non existente lege. Saepius in N. T. non legitur. *Hesych.* ἐλλόγει· καταλόγησαι.

Ἐλμωδάμ, ὁ, *Elmodam.* Nomen viri ἄκλιτον, origine hebraicum (forte ex אל *Deus* et מודע *notum faciens,* sic, ut ם, in fine adiectum, superfluum sit, ut in νεφθαλείμ, σιλωάμ, aut ex אל et מדד *mensuravit* et affixo ם *eos*). Legitur in N. T. semel Luc. III, 28.

Ἐλπίζω, fut. ίσω. Hoc verbum, quod vulgo Graeci cum dativo construunt, in N. T. construitur vel cum praepositione ἐν, Matth. XII, 21. ut בטח seq. ב legitur Iudd. IX, 16. vel cum praepositione εἰς, Ioh. V, 45. 2 Cor. I, 10. Sirac. II, 9. ἐλπίσατε εἰς ἀγαθά. 2 Regg. XVIII, 24. vel cum ἐπὶ et quidem tam regente dativum, Rom. XV, 12. 1 Tim. IV, 10. Ies. XLII, 4. quam accusativum, 1 Tim. V, 5. 1 Petr. I, 13. Ps. IX, 10. 2 Regg. XVIII, 24. vel sequente infinitivo, Luc. VI, 34. 1 Tim. III, 14. vel denique post se ὅτι habet. Luc. XXIV, 21. Act. XXIV, 26. Vid. *Vorstii Philol. S.* c. 36. p. 677. 1) *spero, spe in aliquid feror, futurum aliquid exspecto cum desiderio illo potiundi ac fruendi.* Luc. XXIII, 8. καὶ ἤλπιζέ τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον et sperabat, fore, ut se spectante aliquod miraculum ederet. ibid. XXIV, 21. ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. Act. XXIV, 26. XXVI, 27. Rom. XV, 24. 1 Cor. XIII, 7. πάντα ἐλπίζει optima quaevis de aliis sperat. Hinc 2) ἐλπίζεσθαι *futurum esse* significat, quia futurum aliquid exspectamus. Hebr. XI, 1. ἔστι δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις est autem fides certissima exspectatio rerum futurarum et absentium; sequitur: πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. 3) *fiducia amplector, fiduciam et spem in aliquo colloco.* 1 Tim. IV, 10. ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι quia fiduciam

ciam ponimus in Deo O. M. ib. V, 5. VI, 17. *μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι.* Iudd. XX, 36. *ἤλπισαν ἐπὶ τὸ ἔνεδρον.* Ps. IV, 6. *ἐλπίσατε ἐπὶ κύριον.* ibid. XLIII, 8. *οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ τόξῳ μου ἐλπιῶ.* 4) *fidem alicui habeo, ἐλπίζω ἐν τῷ ὀνόματί τινος alicuius doctrinam amplector, alicuius sectator fio.* Matth. XII, 21. *καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι* etiam gentiles eius disciplinae sese adiungent. Ioh. V, 45. *Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε* Moses, cuius tamen vos sectatores profitemini, seu cuius summa apud vos est auctoritas. 5) Formula *ἐλπίζειν ἐπὶ τὸν Θεὸν*, ut *ἀγαπᾷν τὸν Θεὸν*, *pie et sancte Deum colere* significat. 1 Petr. III, 5. *αἱ γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν Θεὸν* mulieres piae et probae.

ΕΛΠΙΣ, ίδος, ἡ. 1) *spes et exspectatio rei futurae*, et ita differt a *προσδοκία*, ut illud de exspectatione futuri alicuius boni, *προσδοκία ἀγαθῶν*, ut *Suidas* interpretatur, fere dicatur, hoc vero et in bonam et in malam partem accipiatur de *spe ac metu*. *Thom. M.* *ἐλπὶς ἐπὶ καλῶν, προσδοκία καὶ ἐπὶ καλῶν καὶ ἐπὶ κακῶν*, quanquam constat, hoc discrimen non semper observatum esse ab optimis Scriptoribus graecis, apud quos *ἐλπίς* et *ἐλπίζειν* frequenter etiam in sinistram partem de metu adhibetur, (unde non solum apud graecos Scriptores formula *ἐλπὶς ἀγαθή* occurrit, v. c. *Arrian. Exped. Alex.* VII, 25. *Plutarch. non posse suaviter viv. sec. Epicur.* p. 1087. D. cui respondet latina, *spes bona* apud *Plautum Persa* II, 3. 1. sed etiam *ἐλπὶς πονηρὰ* apud *Lucianum Zeuxi.* 8.) ut post interpp. ad *Thom. M.* p. 299. egregie docuit *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 3. 11. p. 79 et 824. In N. T. vero semper in bonam partem accipitur, v. c. de spe futurae resurrectionis mortuorum, Act. XXIV, 15. de spe futurae felicitatis aeternae, quae Rom. V, 2. *ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ* vocatur. 1 Cor. IX, 10. *ἐπ᾽ ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν.* Tit. I, 2. III, 7. Hinc *ἐλπίς* 2) *κατ᾽ ἐξοχὴν* in N. T. dicitur *spes felicitatis Christianorum futurae et aeternae.* Rom. V, 4. coll. v. 2. ubi *ἐλπὶς τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ* vocatur. ibid. XII, 12. *τῇ ἐλπίδι χαίροντες* spes felicitatis Christianorum futurae ad gaudium vos excitet. Ephes. II, 12. *ἐλπίδα μὴ ἔχοντες.* Hebr. VI, 11. coll. Tit. III, 7. ubi *ἐλπὶς ζωῆς αἰωνίου* dicitur. 1 Thess. IV, 13. 3) per metonymiam: *res sperata, illud ipsum quod speratur.* Rom. VIII, 24. *ἐλπὶς δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπὶς* felicitas iam praesens, seu res, quam habemus, non sperari potest; nisi quis statuere malit, *ἐλπὶς βλεπομένη* positum esse pro *ἐλπὶς τῶν βλεπομένων.* 1 Cor. IX, 10. *καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν* et agricola percipere fructum, quem speraverat. Galat. V, 5. *ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα* favorem divinum promissum exspectamus. Coloss. I, 5. *διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ἡμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς* per felicitatem in coelis, quam speramus. 2 Thess. II, 16. Ioh. VI, 8. 2 Macc. VII,

VII, 14. 4) per metonymiam: *auctor spei, qui spem facit.* Sic Hebr. VII, 19. religio christiana ἐλπὶς dicitur, quia spem facit certissimam felicitatis aeternae et remissionis peccatorum et opponitur legi Mosaicae abrogatae v. 18. quae non perfecte tranquillare animum hominum poterat. Verba ipsa sunt: ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος introducta est praestantior doctrina, christiana nempe. Coloss. I, 27. ὅς ἐστι χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης quae est doctrina christiana vobis tradita, quae summae felicitatis spem facit. 5) *fiducia in Deum.* 1 Cor. XIII, 13. 6) per metonymiam: partim *is, in quo fiduciam ac spem ponimus,* partim *is, de quo bene speramus.* Act. XXVIII, 20. ἕνεκεν γὰρ ἐλπίδος ἰσραὴλ propter Messiam, in quo omnes Israelitae spem ac fiduciam suam ponunt. 1 Thess. II, 19. τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς; nonne vos estis, de quibus optima quaevis sperare possum? 1 Tim. I, 1. καὶ χριςῦ ἰησῦ, τῆς ἐλπίδος ἡμῶν. Ps. XXII, 10. 7) *securitas,* quia firma spes securitatem gignere solet. Hinc ἐπ' ἐλπίδι *secure, tuto,* ad imitationem hebraici לָבֶטַח Iudic. XVIII, 7. Prov. I, 33. Ps. IV, 10. LXXVIII, 53. Ies. XXXII, 9. Act. II, 26. ἡ σάρξ μυ κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι corpus meum habitabit secure.

ἘΛΥΜΑΣ, α, ὁ, *Elymas.* Non est nomen proprium, sed appellativum, e lingua arabica et persica explicandum, in qua عليم *Elymon* non solum *sapientem, qui res divinas et humanas scrutatur et earum cognitione est conspicuus,* sed etiam *Magum, magicas artes exercentem,* significat. Conf. vers. arab. *Saadiae* Genes. XLI, 8. Exod. XVIII, 19. *Lud. de Dieu Critica S.* p. 581. et *Bocharti Hierozoicon* P. I. p. 750. Alii tamen derivare malunt ab hebraico עָלַם, in Niph. נֶעֱלַם, *absconditus, occultus fuit,* quia Magi occultarum rerum scientia gloriantur. Semel tantum in N. T. hoc vocabulum legitur Act. XIII, 8. de Mago illo Bariesu, cui in Cypro insula, Sergio proconsule praesente, oculorum usum Paulus ademit, ubi diserte a Luca per ὁ μάγος explicatur.

ἝΛΩ, *capio.* Verbum inusitatum, pro quo usurpatur αἱρέω, ῶ, *capio,* quod vide supra.

ἘΛΩΐ, *Eloi.* Vox syriaca אֱלָהִי, pro qua Hebraei dicunt אֵלִי, aspirata in medio ex more Graecorum omissa, significans *Deus mi,* et idem est ac Θεέ μυ, seu ὁ Θεός μυ, ut explicatur Marc. XV, 34. Ps. XXII, 2. coll. Matth. XXVII, 46. ubi ἠλὶ ponitur.

ἘΜΑΥΤΟῪ, ῆς, ῦ, *mei ipsius.* Est pronomen primae personae, compositum ex ἐμῦ, genit. ab ἐγώ, et αὐτῦ ab αὐτός *ipse,* et tantum in singulari legitur in genitivo, dativo et accusativo. Ioh. V, 30. ὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτῦ ὐδὲν non possum

possum aliquid ex mea solius voluntate facere. ibid. VII, 17. ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ an sit a me inventa, mei ingenii. ibid. VIII, 42. οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα non propria auctoritate veni, meum negotium agens. ibid. X, 18. ἀπ' ἐμαυτοῦ sponte. 1 Cor. IV, 4. οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοιδα nihil mihi conscius sum. *Phavor.* ἐμαυτόν· τοῦτο λέγεται κατὰ τὴν αὐτοπάθειαν, ὅτε ἐστὶν, ὅταν τις αὐτὸς ᾖ ὁ ἐνεργῶν καὶ πάσχων.

ʼΕΜΒΑΙ'ΝΩ, aor. 2. ἐνέβην, 1) proprie: *ingredior, intro, inscendo,* ex ἐν et βαίνω *gradior, eo.* Ioh. V, 4. καὶ ὁ πρῶτος ἐμβὰς qui primus se aquae piscinae iniiciebat. 2) speciatim est verbum nauticum et de eo dicitur, qui *conscendit navigium,* vel absolute positum, vel addito vocabulo navigium significante. Matth. VIII, 23. καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ibid. IX, 1. XIII, 2. XIV, 22. 32. XV, 39. Marc. IV, 1. Luc. VIII, 22. Ioh. VI, 24. *Plutarch.* T. I. Opp. p. 54. ed. *Reiske. Philostrat. Vit. Soph.* II, 31. f. 3. ἐμβῆναι ναῦν. 1 Macc. XV, 37. 2 Macc. XII, 3. *Phavor.* ἐμβαίνει· εἰσέρχεται, τῆς ἐν παραθέσει ἐπὶ κινήσεως ἐνταῦθα λαμβανομένης — καὶ ἐπὶ νηὸς καὶ ἐπὶ οἴκου.

ʼΕΜΒΑ'ΛΛΩ, fut. αλῶ, *iniicio, immitto, coniicio,* ex ἐν et βάλλω *iacio.* Semel in N. T. legitur Luc. XII, 5. ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν coniicere in gehennam. Ier. XXXVII, 20. ἐνέβαλοσαν αὐτὸν εἰς οἰκίαν τῆς φυλακῆς. *Aelian. V. H.* XII, 1. καὶ τοὺς μὲν τοῦτο δράσαντος εἰς δεσμωτήριον ἐνέβαλε.

ʼΕΜΒΑ'ΠΤΩ, fut. άψω, *intingo, immergo,* ex ἐν et βάπτω *tingo, mergo, immergo.* Matth. XXVI, 23. ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα qui mecum manum in catino intingit, h. e. qui mecum convivatur. Marc. XIV, 20. ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον qui intingit mecum in catinum, sc. offulam, τὸ ψωμίον, quod additur Ioh. XIII, 26. ἐμβάψας τὸ ψωμίον. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Cyrop.* II. 2. 1.

ʼΕΜΒΑΤΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1) proprie: *pedem infero, ingredior, introeo,* i. q. ἐμβαίνω, interdum etiam *versor in aliquo loco, aetatem dego, obambulo.* Vnde apud Alexandrinos ἐμβατεύειν et χωροβατεῖν *ingredi aliquam terram* promiscue usurpantur. Ios. XVIII, 8. et XIX, 49. 51. *Aeschyl. Pers.* v. 449. ἣν ὁ φιλόχορος Πὰν ἐμβατεύει. *Schol.* ἐνδιατρίβει. de Psyttalea insula, quam Pan choreis gaudens incolebat. *Themist. Or.* VII, p. 90. ed. *Harduin.* κατὰ χρόνους τινὰς ὡρισμένους ποτὲ ἀνθρώποις καὶ θεοῖς — δυνάμεις ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ἀνθρώπων ἐμβατεῦσαι τὴν γῆν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατιοῦσαι. *Aristides Or. in Minervam* T. I. Opp. p. 19. ed. *Canteri.* Auctor historiae Maccabaeorum de hostili incursu atque irruptione, violentia in provincias et agros quatuor in locis adhibuit. Lib. I. cap. XII, 25. XIII, 20. XIV, 31. XV, 40. *Suid.* ἐμβατεύων· ἐπιβαίνων. — ἐμβατεύσαντες· εἰσελθόντες. *Phavor.* ἐμβατεῦσαι· ἐπιβῆναι, τὰ ἔνδον.

Hesych.

Hesych. ἐμβατεύω· ἀναβαίνων. 2) metaphorice: *curiose investigo, inquiro, alicui rei indagandae assiduam operam et studium navo.* Sic semel in N. T. legitur Coloss. II, 18. ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων qui indagandis rebus operam navat, quas non intellegit, in quibus nec quid, nec quomodo quaerat, intellegit. *Erasmo* arridet *Hieronymi* sententia, qui vertit: *incedens fastuose*, ut metaphora ducta sit a *tragicis cothurnis*, qui ἐμβάδες dicuntur a *Luciano*, in quibus sublimes incedebant in tragoediis, qui regis personam sustinebant. Sed recte iam Beza idonei auctoris exemplum desideravit, quo haec, a nostro loco plane aliena interpretatio, confirmetur. Nostra, vel potius *L. Bosii* et *Raphelii* interpretatio *Hesychii* auctoritate confirmatur, qui ἐμβατεύσας explicat per ζητήσας, et *Phavorini* ἐμβατεῦσαι· ἐξερευνῆσαι, ἢ σκοπῆσαι. *Xenoph. Symp.* IV, 27. ὅτε παρὰ τῷ γραμματιστῇ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἀμφότεροι ἐμβατεύετέ τι. 2 Macc. II, 31. τὸ μὲν ἐμβατεύειν καὶ πολυπραγμονεῖν ἐν τοῖς κατὰ μέρος, τῷ τῆς ἱστορίας ἀρχηγέτῃ καθήκει, ubi vid. *Syr.* Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 340 sq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 288 et *Suiceri Thes. Eccles.* T. I. p. 1097.

ἘΜΒΙΒΆΖΩ, fut. άσω, *adscendere*, vel *conscendere facio, impono, incedere et ingredi facio*, ex ἐν et βιβάζω. Speciatim: *impono navi, facio conscendere aliquem navigium.* Sic in N. T. semel legitur Act. XXVII, 6. ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό, sc. τὸ πλοῖον, imposuit nos in eam. *Lucian. V. H.* II, 26. *Thucyd.* I, 53. Conf. *Gatakerum* ad *Marc. Antonin.* X. §. 8. p. 295. In versione Alex. semel legitur pro הִדְרַכְתִּיךָ Prov. IV, 11. ἐμβιβάζει δὲ σε τροχιαῖς ὀρθαῖς.

ἘΜΒΛΈΠΩ, fut. έψω, 1) proprie: *video, cerno, facultate videndi et cernendi gaudeo et uti possum*, ex ἐν et βλέπω video. Marc. VIII, 25. καὶ ἐνέβλεψε (in aliis codicibus e glossemate καὶ ἀνέβλεψε, in aliis ὥστε ἀναβλέψαι legitur) τηλαυγῶς ἅπαντας et potuit omnes clare ac dilucide videre. Act. XXII, 11. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου. 2) *intueor, aspicio*, vel absolute et simpliciter, vel cum intensione, *oculos intendo, serio et magna intentione aliquem aspicio, intueor et suspicio.* Matth. XIX, 26. ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς conversus Iesus ad eos respondit. Marc. X, 21. 27. XIV, 67. Luc. XX, 17. XXII, 61. ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ magna intentione intuitus est Petrum. Ioh. I, 36. 43. Act. I, 11. ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν, coll. v. 10. ἀτενίζοντες εἰς τὸν οὐρανόν. Ies. V, 30. ἐμβλέψονται εἰς τὸν οὐρανόν. Ibid. XVII, 7. ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ ἐμβλέψονται. Sirac. XXXIII, 15. ἔμβλεψον εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ὑψίστου. *Xenoph. Mem.* III, 11. 10. *Cyrop.* I, 3. 2. *Polyb.* XV, 28. 3. 3) metaphorice: *considero, animo contemplor*, i. q. κατανοέω. Matth. VI, 26. ἐμβλέψατε

ψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, considerate aves, coll. Luc. XII, 24. κατανοήσατε τοὺς κόρακας. 2 Macc. XII, 45. ἐμβλέπων τοῖς μετ' εὐσεβείας κοιμωμένοις κάλλιστον ἀποκείμενον χαριστήριον.

ἘΜΒΡΙΜΑΌΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, 1) proprie: *fremo, infremo*, quo ipso verbo *Vulgatus* usus est Ioh. XI, 33. ab ἐν et βριμάομαι *fremo*, unde βριμάζω *leonis voce utor*, et, ut hoc obiter addam, Βριμὼ a Graecis *Hecate* dicta est διὰ τὸ φοβερὸν καὶ καταπληκτικὸν τοῦ δαίμονος. 2) sequente dativo personae: *increpo et acriter minitor, serio iubeo et moneo, cum vehementi et severa comminatione interdico.* Matth. IX, 30. καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω et graviter iis interdixit, ne quis hoc ab iis resciseret. Marc. I, 43. καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, coll. Luc. V, 14. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν. Ps. VII, 12. זֹעֵם, *Aquila* ἀπειλούμενος. Ἄλλος· ἐμβριμώμενος. *Symmachus* Ies. XVII, 13. ἐμβριμήσεται αὐτῷ, hebr. וְגָעַר בּוֹ. *Suid.* ἐμβριμᾶται· μετ' αὐστηρότητος ἐπιτιμᾷ. — ἐμβριμῆσαι· μετ' ὀργῆς λαλῆσαι. — ἐνεβριμήσατο· μετ' ὀργῆς ἐλάλησεν, μετ' αὐστηρότητος ἐπετίμησεν. *Hesych.* ἐμβριμῆσαι· ἐπιτιμῆσαι, κελεῦσαι, προστάξαι μετ' ἀπειλῆς. — Idem: ἐμβριμώμενος· μετὰ ἀπειλῆς ἐντελλόμενος. Deinde de quavis vehementiore animi commotione usurpatur et speciatim est, ut latinum *fremo*, et simplex βριμάομαι (*Aristoph. Equit.* 815. Schol. βριμᾶσθαι· τὸ ὀργίζεσθαι καὶ ἀπειλεῖν). 3) *vehementer indignor, irascor.* Marc. XIV, 5. καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ et ei indignabantur. *Hesych.* ἐνεβριμήσατο· ὠργίσθη, ἐτάραξεν ἑαυτόν. Hinc ἐμβρίμημα *indignatio* in versione Alex. Thren. II, 6. et Ezech. XXI, 31. זַעְמִי. *Symmach.* ἐμβρίμησιν μου. *Theod.* ἐμβρίμημά μου. Alex. ὀργήν μου. *Hesych.* ἐμβριμήματι· κινήματι. 4) *vehementer animo commoveor ac perturbor, lugeo, moereo, tristitia afficior.* Ioh. XI, 33. ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι animo commotus. Ibid. v. 38. πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ. In utroque loco sermo est de Iesu valde tristato et misericordia commoto ob mortem Lazari. Eodem modo זָעַף *indignari* interdum ad tristitiam transfertur, v. c. Genes. XL, 6. 1 Sam. XV, 11.

ἘΜΈΩ, ῶ, fut. έσω, *vomo, evomo.* Tantum in N. T. legitur Apoc. III, 16. μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου evomam te ex ore meo, h. e. reiiciam, repudiabo te, nulla amplius inter nos erit coniunctio. Continuatur enim h. l. temporis translatio: tepida enim aqua vomitum movet. *Xenoph.* Anab. IV, 8. 16. Hoc verbo etiam usi sunt Alexandrini Ies. XIX, 14. et interdum etiam verbo composito ἐξεμέω, Iob XX, 15. Prov. XXIII, 8. *Thom. Mag.* et *Phavor.* ἐξήμεσα, ἀδόκιμον ἢ ἐξήμεσα.

ἘΜΜΑΙ-

ἘΜΜΑΙ'ΝΟΜΑΙ, ſequente dativo perſonae, *furo, inſanio, adverſus aliquem effundo furorem*, ex ἐν et μαίνομαι *inſanio*. Semel tantum in N. T. legitur Act. XXVI, 11. περισσῶς δὲ ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ad inſaniam usque eos perſecutus ſum. In hoc verbo et ſimilibus praepoſitio ἐν exercet virtutem τῦ κατά. Conf. *Abreſch.* Animadv. ad *Aeſchylum* p. 392. et 621. Adjectivum ἐμμανὴς legitur apud *Plutarch.* T. II. p. 798. T. VI. p. 144. ed. *Reiske.*

ἘΜΜΑΝΟΥΗΛ, ὁ, *Immanuel.* Eſt nomen appellativum Servatoris noſtri Optimi Maximi, Ieſu Chriſti, originis hebraicae, compoſitum ex עִמָּנוּ *nobiscum* et אֵל *Deus*, ſignificans *Deus nobis adeſt et favet et nos beneficiis exornat*, i. q. μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεὸς, ut Matthaeus I, 23. interpretatur. Deſumtum eſt ex Ieſ. VII, 14. VIII, 8. Eſt itaque idem quod σωτὴρ, h. e. auctor felicitatis, ſervator, per quem Deus homines beatos ac felices reddit.

ἘΜΜΑΟΥ'Σ, ἡ, *Emmaus.* Duo fuerunt loca in Iudaea, hoc nomine inſignita, quorum alter vicus, ſeu pagus fuit, in regione campeſtri ſitus, non procul a Tiberiade ad lacum Geneſareth, in quo fontes erant aquarum calidarum (a quibus nomen habuiſſe videtur) et ſtrage exercitus Antiochi, a Iuda Maccabaeo proſtrati, nobilitatus. 1 Macc. III, 40. 57. *Ioſeph.* A. I. XIII, 1. 3. XIV, 11. 2. Alter vicus ejusdem nominis, (et idem ille, de quo Luc. XXIV, 13. erat in tribu Iuda ſitus ad occidentem urbis Hieroſolymae, ſexaginta duntaxat ſtadiis ab ea diſtans, et poſtea Nicopolis dictus, teſte *Nicephoro* X, c. 31.

ἘΜΜΕ'ΝΩ, fut. νῶ, pr. *maneo in aliquo loco* (*Xenoph. Anab.* IV, 7. 12. *Polyb.* I, 29. 8.) deinde metaphorice: *permaneo, perſevero, conſtans maneo in aliqua re*, ab ἐν et μένω *maneo.* Conſtruitur cum dativo, nunc ſine praepoſitione, nunc cum praepoſitione ἐν et ἐπί. Act. XIV, 22. παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει hortantes, ut non deficerent a religione chriſtiana. Galat. III, 10. ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου qui non dilegenter obſervaverit omnia, quae ſunt ſcripta in libro legis, coll. Devt. XXVII, 26. Hebr. VIII, 9. οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου violarunt praecepta mea, coll. Ierem. XXXI, 32. Saepius non legitur in N. T. Sirac. XXVIII, 7. ἔμμενε διαθήκαις. ib. II, 12. τίς ἐνέμεινεν τῷ φόβῳ αὐτοῦ; Eodem modo *Xenoph.* de Republ. Athen. II, 17. ἐμμένειν ταῖς συνθήκαις. Ageſ. I, 11. ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς. *Epiktet.* Enchirid. c. 20. *Corn. Nep.* XVII, 2. 4. in pactione manſit. *Virgil. Aen.* II, 160. promiſſis maneas. Ib. VIII, 643. dictis maneres. *Heſych.* ἐμμεῖναι· καθέζεσθαι, ἐγκαρτερεῖν αὐτῷ, ἢ ἐπιμεῖναι. Conf. *Krebſ.*

Krebſ. Obſſ. *Flav.* p. 321. *Duker.* ad *Flor.* IV, 2. 17. et *Markland.* ad *Lyſiam* p. 592.

Ἐ Μ Μ Ὼ Ρ, ὁ, *Emmor.* Nomen proprium viri indeclinabile, quod hebraice ſcribitur חֲמוֹר Geneſ. XXXIII, 19. et XXXIV, 1. Fuit autem pater Sichemi. A filiis Emmoris emit Abrahamus monumentum, in quo ipſe, Sara, Iſaac et Iacob ſepulti fuerunt. Semel legitur in N. T. Act. VII, 16.

Ἐ Μ Ὸ Σ, ή, όν, *meus, a, um.* Eſt pronomen poſſeſſivum ab ἐμοῦ *mei*, genitivo ab ἐγώ, pro quo frequentiſſime tam in ſacris, quam in exteris Scriptt. uſurpatur genitivus μοῦ, pronominis perſonalis ἐγώ, et quo uſi ſunt Alex. pro ־ִי, ־ַי, ־נִי et ־ְךָ ſuffixis et affixis, quae fini vocum adhaerent, v. c. Gen. XXII, 18. XXVI, 5. XXXI, 31. etc. Ioh. VIII, 37. ὁ λόγος ὁ ἐμὸς doctrina, quam ego trado. ib. XVIII, 36. βασιλεία ἡ ἐμὴ regnum meum. ib. XV, 8. γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταὶ eritis cariſſimi mei diſcipuli. Matth. XX, 15. οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς, ſc. κτήμασιν ſ. χρήμασιν; nonne licet mihi mea pecunia uti, ut lubet? Τὰ ἐμὰ, ſc. χρήματα, ut vernaculum, *das Meinige*, ſunt *res meae, bona mea*, coll. Luc. XV, 31. et *Alberti.* Obſſ. Philol. p. 118. Matth. XXV, 27. — Ioh. VII, 16. ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή doctrina, quam ego trado, non eſt a me inventa, ſeu humanae originis. Interdum etiam τὸ ἐμὸν dicitur, *quod eſt in mea poteſtate ſitum, quod mihi convenit, me decet.* Sic Matth. XX, 23. οὐκ ἔστιν ἐμὸν (ſc. μέρος) δοῦναι non poſſum equidem concedere; de quo loco videndus *Wolfius* in Curis Philol. T. I. p. 294.

Ἐ Μ Π Α Ι Γ Μ Ο Ν Ή, ῆς, ἡ, *illuſio, ludibrium*, i. q. ἐμπαιγμή, ἐμπαιγμὸς et ἔμπαιγμα. (ab ἐμπαίζω *illudo.*) Recte, ſi quid video, hoc vocabulum rarius in textum recepit *Griesbachius* ex codicum, verſionum et patrum graecorum auctoritate 2 Pet. III, 3. ὅτι ἐλεύσονται ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται, ubi verba ἐν ἐμπαιγμονῇ, ſive cum ἐλεύσονται iungantur, ut pro σὺν ἐμπαιγμονῇ poſita ſint, ſive cum ἐμπαῖκται conſtruantur, ex hebraiſmo non tam redundare, quam ipſius ſententiae vim augere videntur.

Ἐ Μ Π Α Ι Γ Μ Ὸ Σ, οῦ, ὁ, *illuſio, quocunque illa fiat modo, ſive verbis, ſive factis, ludibrium.* (ab ἐμπαίζω.) Semel tantum legitur in N. T. Hebr. XI, 36. ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον alii ludibria et flagella experti ſunt. Alex. eadem voce uſi ſunt pro קַלָּסָה Ezech. XXII, 4. frequentius tamen in verſſ. antiquis V. T. τὸ ἔμπαιγμα legitur, v. c. apud Alex. Ieſ. LXVI, 4. *Symmach. Theodot.* Exod. I, 13. — Sapient. XII, 25. Sirac. XXVII, 31. ἐμπαιγμὸς καὶ ὀνειδισμὸς ὑπερηφάνων. 2 Macc. VII, 7. ἐμπαιγμὸς poenam cum ignominia et ludibrio coniunctam ſignificat.

ἘΜΠΑΙ-

ἘΜΠΑΊΖΩ, fut. ίξω, 1) proprie: *derideo aliquem et ludibrio habeo, illudo, sive id fiat verbis, sive re ipsa, contumelia afficio*, ex ἐν et παίζω *ludo*, quod est a παῖς *puer*, ut adeo vi etymologiae sit: *aliquem instar pueri tracto*. Construitur cum dativo. Matth. XX, 19. παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι tradent eum gentilibus contumelia afficiendum et castigandum. ib. XXVII, 29. 31. 41. Marc. X, 34. XV, 20. 31. οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλες ἔλεγον. Luc. XIV, 29. πάντες οἱ θεωρῶντες ἄρξονται ἐμπαίζειν αὐτῷ et omnes videntes eum derideant; ubi sermo est de eo, qui, iacto fundamento aedificii, deficientibus sumtibus, totam structuram perficere non valet. ibid. XVIII, 32. XXII, 63. XXIII, 11. 36. Aeque late patent verba hebraica שָׂחַק, Ps. CIV, 26. Habac. I, 10. צָחַק, Genes. XXXIX, 14. 17. et הִתְעַלֵּל, Exod. X, 2. Iudd. XIX, 25. quibus ἐμπαίζω respondet in versione Alex. Et in libris apocryphis ἐμπαίζεσθαι haud raro notat: *crudeli et contumelioso poenarum et mortis genere affici et vexari*, v. c. 2 Macc. VII, 10. coll. v. 13. et vers. syriaca. 2) *decipio aliquem, fallo alicuius spem*, quia pueri facile falluntur et decipiuntur. Sic legitur in N. T. Matth. II, 16. τότε Ἡρώδης ἰδὼν, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων tunc Herodes intellegens, se a magis delusum esse. Eodem sensu etiam Latini voce *illudere* utuntur, v. c. *Cornel.* Hannib. c. 10. *Cic.* pro Quintio c. 16.

ἘΜΠΑΊΚΤΗΣ, ε, ὁ, 1) *irrisor, derisor, scurra*, ab ἐμπαίζω *illudo*. 2) speciatim: *contemtor religionis, homo, qui, ut omnino omnes res serio tractandas, ita inprimis pietatem et religionem irridet et ludibrio habet*, qui a Hebraeis vulgo לֵץ vocatur, v. c. Ps. I, 1. Sic autem bis legitur in N. T. 2 Pet. III, 3. ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτε τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται, ubi describuntur falsi doctores, qui deridebant, quidquid de adventu Christi ad iudicium, de resurrectione mortuorum etc. ab apostolis tradebatur. Iud. v. 18. ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται. Saepius non legitur in N. T.

ἘΜΠΕΡΙΠΑΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *inambulo, incedo*, ab ἐν et περιπατέω *ambulo*. Hebr. הִתְהַלֵּךְ, Iob. I, 7. II, 2. 2) *habito, versor in aliquo loco et praesens sum*, vel sensu proprio, vel sensu metaphorico, in quo semel tantum legitur in N. T. 2 Cor. VI, 16. ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω ego semper inter eos ero et versabor, h. e. ab iis mihi semper cultus praestabitur. Hoc enim sensu *Deus* dicitur *habitare inter homines*, quando ab hominibus pie et sancte colitur, et eos vicissim amat et beneficiis ornat. Cf. Levit. XXVI, 12. ubi verba וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם, in sequentibus explicantur verbis וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם. Adde Deut. XXIII, 14. 2 Sam. VII, 6.

Ἐ΄ΜΠΙΜΠΛΗΜΙ, vel ἘΜΠΙ΄ΠΛΗΜΙ, vel ἘΜΠΙΠΛΑ΄Ω, fut. ήσω, (nam utrumque reperitur. V. *Reitz.* ad *Lucian.* T. II. p. 425.) 1) *impleo, repleo.* (ex ἐν et πίμπλημι, idem quod πλήθω *impleo.*) Prov. XXIV, 4. ἐμπίμπλανται ταμιεῖα ἐκ παντὸς πλούτου τιμίου. Eccles. I, 7. In utroque loco hebr. מלא respondet. 2) *ad satietatem, large suppedito*, (v. c. *Xenoph.* Anab. I, 7 7. ἐμπιπλὰς ἁπάντων τὴν γνώμην replens animos omnium bona spe.) et speciatim: *ad satietatem suppedito alimenta et nutrimenta.* Ἐμπίμπλαμαι *satior.* *Xenoph.* Sympos. IV, 37. καὶ πολλὰ ἐσθίων, μηδέποτε ἐμπίμπλαιτο. Sic fere legitur in N. T. de Deo Act. XIV, 17. ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν large vobis suppeditans alimenta et nutrimenta omnis generis. Ps. CIII, 5. τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου. CXLV, 16. ἐμπιπλᾷς πᾶν ζῶον εὐδοκίας. Prov. XIII, 25. *Phavor.* ἐμπίπλαται· πληροῦται, χορτάζεται.

Ἐ΄ΜΠΙΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, 1) proprie: *incido*, ita, ut innuat motum rei localem. (ab ἐν et πίπτω *cado.*) Matth. XII, 11. ἐὰν ἐμπέσῃ εἰς βόθυνον si in foveam inciderit. Luc. XIV, 5. εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται in puteum incidet. Eadem constructio reperitur in versione Alex. Ps. LVI, 9. ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον. Ies. XXIV, 18. ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον. Apud reliquos graecos Scriptores fere cum dativo construitur, v. c. *Aelian.* V. H. XII, 23. ἐμπίπτουσι τοῖς κύμασι. 2) *incurro, incido*, in sensu metaphorico, h. e. *in potestatem alicuius venio, malum aliquod incurro, subeo, sustineo, perpetior*, adiuncta tamen fere semper notione *fortuiti et inopinati*, unde *Suidas* ἐνέπεσε per συνέβη, ἐγένετο interpretatus est, coll. *Aelian.* V. H. I, 24. Luc. X, 36. τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστὰς qui inciderat in latrones. (*Arrian.* *Epict.* III, 13. ὅταν εἰς λῃστὰς ἐμπέσωμεν.) 1 Tim. III, 6. ἵνα μὴ εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου ne in criminationes adversariorum religionis christianae incurrat. ibid. v. 7. ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ibid. VI, 9. ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα κ. τ. λ. incidunt in tentationem et laqueos, coll. Prov. XII, 13. Hebr. X, 31. Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος terribile est subire gravissimas Dei potentissimi poenas. 2 Sam. XXIV, 14. ἐμπεσοῦμαι εἰς χεῖρας κυρίου. Prov. XXVII, 14. ἐμπεσεῖται εἰς κακά. 1 Macc. VI, 8. ἐνέπεσεν εἰς ἀρρωστίαν, coll. *Aelian.* V. H. V, 2. *Phavor.* ἐμπίπτω λέγεται καὶ τὸ περιπίπτω, ἤτοι τὸ εἰς πράγματα κυλινδοῦμαι. λέγεται ἐμπίπτω καὶ τὸ ἐπιτίθεμαι ἐπὶ κακῷ τινὶ, ὡς παρὰ Σοφοκλεῖ. κ. τ. λ. *Schol.* in *Epictet.* Enchirid. c. 9. ἐμπίπτοντα λέγονται, ὅσα παρὰ τὴν προαίρεσιν τὴν ἡμετέραν γίνεται, ἤγουν τὰ τυχηρά. Conf. etiam supra ad εἰσέρχομαι dicta.

Ἐ΄ΜΠΛΕ΄ΚΩ, fut. ἐμπλέξω, 1) proprie: *implico, irretio, artificiose necto ac compono*, ex ἐν et πλέκω *contexo, connecto.* Vsur-

Vsurpatur de *funibus, vitibus, frondibus*; (*Aelian.* V. H. XIII, 1.) *capillorumque ornamentis*. (Vid. infra sub ἐμπλοκή.) 2) ἐμπλέκομαι metaphorice: *implico me*, (*Cicer. Off.* II, 11. negotiis implicantur) seu, *nimio studio in aliquid incumbo, distringor, immergor, obruor, immisceor alicui rei*, plane uti nostrum: *sich verwickeln.* Sic semel in N. T. legitur 2 Tim. II, 4. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις nemo, qui militat, nimio studio in huius vitae negotia incumbit. 2 Pet. II, 20. τούτοις (sc. τοῖς μιάσμασι τοῦ κόσμου) δὲ πάλιν ἐμπλακέντες his vero vitiis iterum se totos tradentes, seu, iterum irretiti. Prov. XXVIII, 18. ὁ δὲ σκολιαῖς ὁδοῖς πορευόμενος ἐμπλακήσεται. *Arrian. Epict.* III, 22. *Polyb.* I, 17. *Plutarch. an seni resp. gerenda* p. 787. E.

ΕΜΠΙΠΛΗΜΙ, ΕΜΠΛΗΘΩ, fut. ήσω, 1) *impleo, repleo, expleo*, in sensu proprio, v. c. vas aliquod aliqua materia plenum facio. (ab ἐν et πλήθω.) *Aelian.* V. H. III, 1. Genes. XLII, 25. ἐμπλῆσαι τὰ ἀγγεῖα. 2) metaphorice: *ad satietatem usque suppedito, largiter et copiose aliqua re instruo*, et speciatim: *ad satietatem suppedito alimenta et nutrimenta.* Passivum ἐμπλήθομαι *ad satietatem edo, satis instructus sum et fruor aliqua re.* Construitur cum genitivo rei et accusativo personae. Luc. I, 53. πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν pauperes largiter opibus instruit. ibid. VI, 25. οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε vae vobis divitibus, nam aliquando ad paupertatem redigemini. Ps. CVII, 9. ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν. Ierem. XXXI, 25. καὶ πᾶσαν ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησα. Ioh. VI, 12. ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν illis autem satiatis. *Syrus*: ܘܟܕ ܣܒܥܘ et cum saturati essent. Omissum est τροφῆς, quod additur ab *Aeliano* V. H. XII, 1. μετὰ δὲ τὸ ἐμπλησθῆναι τροφῆς. Rom. XV, 24. ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ si prius ex vestra consuetudine et colloquio gaudium et fructum aliquem ex parte percepero. *Vulgatus* eleganter: *si vobis primum ex parte fruitus fuero.* Eodem sensu שָׂבַע Ps. XVII, 15. usurpatur. Exod. XV, 9. ἐμπλήσω τὴν ψυχήν μου satiabo desiderium meum.

ΕΜΠΛΟΚΗ, ῆς, ἡ, *implicatio, plicatura, nodus*, ab ἐμπλέκω *implico.* Ἐμπλοκαὶ τριχῶν *artificiosa crinium compositio, nodi*, seu *implicationes capillorum*, quae a Paulo 1 Tim. II, 9. πλέγματα, a reliquis vero Graecis modo πλόκαμος, ἐμπλόκιον, modo βόστρυχος, modo denique κόρυμβος et σκόρπιος vocantur. Inter mulierum ornamenta refertur a Petro 1 Epist. III, 3. ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν (κόσμος) ἐμπλοκῆς τριχῶν quarum ornatus non debet esse externus, quippe qui continetur artificiosa crinium compositione. Consuevisse autem mulieres, tam graecas, quam romanas, vel pectinis ope, vel acu crinali comam in orbem flectere ac in cincinnum colligere, satis docuit *Pottius*

in Vol. II. Epistolarum Catholicarum N. T. p. 95. qui omnino consulendus est. Confer etiam *Hadr. Iunium* de *Coma* c. 8, ac de *pictura veterum* l. III, c. 9. et *E. A. T. A. Obss. philol. succinctas* in *Censuram Petrinam* ἐμπλοκῆς τριχῶν I. Ep. III. 3. in *Bibl. Lubec.* P. III. p. 260 sequ.

ΕΜΠΝΕΩ, ῶ, fut. εύσω, 1) proprie: *spiro, spiritum duco, Athem holen*, i. q. πνοὴν ἔχω, et opponitur τῷ ἐκπνέω apud *Hippocratem* de Flatibus c. 6. τὰ ζῶα — τοτὲ μὲν ἐμπνέοντα, τοτὲ δὲ ἐκπνέοντα. *Aristoph.* Thesmophor. v. 933. ἥνπερ ἐμπνέω, ubi *Schol.* τουτέστι ὥσπερ ἐμπνέω καὶ πνοὴν ἔχω, τουτέστι μέχρι θανάτου. *Eurip.* Phoen. v. 1440. ἔτι γὰρ ἐμπνέων βραχύ. — Hinc ἔμπνους *animatus, vivens*, *Eurip.* Phoen. v. 1462. *Aelian.* V. H. XII, 3. 2 Macc. VII, 5. XIV, 45. ἔμπνους, ὁ ζῶν καὶ πνοὴν ἔχων, ἤγουν ψυχήν. 2) *inspiro, inhalo*, i. q. ἐμφυσάω, cum quo permutatur Sap. XV, 11. ἐμπνεύσαντα αὐτῷ ψυχὴν ζῶσαν καὶ ἐμφυσήσαντα πνεῦμα ζωτικόν. *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 4. 32. θεὸς τὴν ἀρετὴν ἐμπνεύσας. Hinc etiam ἔμπνους passive usurpatur de *eo, quod inflatur*, v. c. ἔμπνους αὐλός. Cf. interpretes ad *Thom. M.* p. m. 303. 3) i. q. simplex πνέω, et ut latinum *spiro*, (v. c. apud *Senecam in Thyeste* v. 503. spirare sanguinem, *Sil. Ital.* XVII. v. 504. spirare proelia dira.) et *anhelo* (v. c. apud *Cicer. Orat. Catil.* II, c. 1. et ad *Herenn.* IV, c. 55.) metaphorice significat: *desiderio alicuius rei flagro, unice meditor aliquid*, regens more verborum *desiderii* genitivum. Sic semel legitur in N. T. Act. IX, 1. de Saulo: ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου spirans minas et caedem. Eodem sensu apud Graecos simplex πνέω usurpatur *Theocrit.* Idyl. XXII, v. 82. φόνον πνέοντες, pro quo apud *Aeschylum Prometh.* v. 354. συρίζειν φόνον legitur. *Eurip.* Rhes. v. 786. θυμὸν πνεύσας. Sic etiam μένος θυμοῦ πνόαν dixit *Euripides Phoeniss.* v. 457. Confer et ibidem v. 883. *Chrysost. Homil.* II. de *laudibus Pauli* Opp. T. VI. p. 484. B. ed. *Benedict.* τύραννοι δὲ αὐτῷ καὶ δῆμοι θυμοῦ πνέοντες. Eodem modo נִחַם, quod proprie *spirare* valet, adhibetur Genes. XXVII, 43. מִתְנַחֵם לְךָ לְהָרְגֶךָ spirans in tuam mortem, seu tacitis consiliis tibi mortem minans. Alia loca Graecorum collegit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. II. p. 43. *Wetstenius* N. T. T. II. p. 509. et *Wakefield* in *Silva Critica* P. II, p. 129 sequ.

ΕΜΠΟΡΕΥΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, 1) proprie: *incedo, eo, proficiscor, iter facio*, i. q. simplex πορεύομαι. *Polyb.* XXVIII, 10. 5. ubi vid. *Schweighaeuser. Sophocl.* Oedipus Tyr. v. 464. ξένος ἐπὶ γῆς ἐμπορεύσεται. Gen. XXXIV, 24. πάντες οἱ ἐμπορευόμενοι τὴν πύλην τῆς πόλεως αὐτῶν. Speciatim vero de iis usurpatur, *qui itinera suscipiunt mercaturae exercendae causa mare traiicientes negotiantur*, interdum adeo de *mercibus ipsis, quae nunc importantur, nunc exportantur.*

Hos.

Hos. XII, 1. καὶ [illegible] ἐμπορεύετο, hebr. [illegible]
[illegible]. 2) negotior, mercaturam exerceo, nundinor, et in versione Alex. eleganter respondet hebr. סחר, circumeundi vel veniendi caussa, mercatus, negotiatus est. Gen. XXXIV, 16. 21. 2 Chron. IX, 14. Proverb. XXXI, 14. et alibi, Ezech. XXVII, 13. Unde ἐμπόριον locus mercaturae exercendae aptus. Sic legitur in N. T. Iacobi IV, 13. καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν et mercaturam exercebimus et lucrum faciemus. *Xenoph. de R. P. Laced.* VII, 1. 3) metaphorice cum accusativo personae aut rei iunctum, ut lat. *nundinor*, (*Plin. H. N.* XXIX, 1.) *quaestum ex aliquo facio, lucrum ex aliqua re repeto, lucri caussa aliquem decipio.* 2 Pet. II, 3. καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται fictis sermonibus lucri studio ducti vos quaestui habebunt, seu, vos decipere et sibi sectatores conciliare conabuntur. *Athenaeus* l. XIII. p. 569. F. Ἀσπασία ἡ Σωκρατικὴ ἐνεπορεύετο πλήθη καλῶν γυναικῶν. Aspasia Socratica multas habebat forma praestantes foeminas, e quibus lucrum faciebat. Pertinere huc etiam videtur *Schol.* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 953. ἐν λόγοις ἐμπορεύεσθαι καθάπερ οἱ λεγόμενοι λογέμποροι, καὶ μὴ κατὰ φύσιν φιλοσοφοῦντες, ἀλλ' οἱ τοὺς λόγους καπηλεύοντες. Conf. *Pott.* Epist. Cathol. Vol. II. p. 213.

ΕΜΠΟΡΙ΄Α, ας, ἡ, 1) *mercatura, negotiatio,* speciatim *ea, qua traiicitur mare et iter in remotissima loca suscipitur mercium caussa,* ab ἐν et πόρος *transitus, via, iter.* Alex. pro סחר Ies. XLV, 14. et סחרה, Ezech. XXVII, 15. *Xenoph. Hier.* 9, 9. Vid. *Salmas. de usur.* passim. Interdum adeo de *ipsis mercibus* dicitur, *quae nunc importantur, nunc exportantur,* v. c. apud *Xenoph.* de Vectigal. III, 2. ἐμπορία καλή merx bona, quae multum lucri affert. 2) *quodvis negotium, quod aliquis tractat.* Sic semel legitur in N. T. Matth. XXII, 5. ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ alius ad negotia sua.

ΕΜΠΟ΄ΡΙΟΝ, ου, τό, 1) proprie: *locus ad mercaturam et negotiationes exercendas aptus, emporium.* *Suid.* et ex eo *Phavorinus*: ἐμπόριον· ἐπιτήδειον εἰς ἐμπορίαν. In hac significatione aliquoties reperitur in versione Alex. v. c. Deut. XXXIII, 19. Ies. XXIII, 17. Ezech. XXVII, 3. De *foro nundinatorio* etiam usurpatum legitur apud *Polyb.* XVII, 2, 4. et *Xenoph.* de Vectig. III, 3. 2) *merces.* *Xenoph.* de Vectig. I, 7. καὶ κατὰ γῆν πολλὰ δέχεται ἐμπόρια. 3) *mercatura, negotiatio,* i. q. ἐμπορία. Sic semel legitur in N. T. Ioh. II, 16. μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου ne facite templum, cultui divino destinatum, domum mercatus s. negotiationis.

ΕΜΠΟΡΟΣ, ου, ὁ, 1) antiquissimis temporibus dicebatur *is, qui aliena vehebatur navi, pro mercede vectus.* *Hesych.* ἔμπορος·

πορος· ὁ ἐπ᾽ ἀλλοτρίας νεὼς πλέων μισθῷ. ὁ δὲ ἐπιβάτης. *Suid.* ὁ ναύλα ἕνεκα πλέων ἐπ᾽ ἀλλοτρίας νεώς. Idem tradit *Phavorinus* et *Schol. Aristoph.* Plut. 521. Antiquissima haec huius vocis notio vel centies obvia est apud *Homerum*. Conf. *Scholiast.* et *Eustathium* ad *Homer.* Odyss. Β, v. 319. 2) *mercator, negotiator*, et speciatim de eo dicitur, *qui maria traiicit et itinera in remotissimas terras suscipit exportandis et importandis mercibus et negotiandi caussa*; (ἀπὸ τοῦ πόρου, quod *iter* et maxime *iter maritimum* significat) et ita differt a κάπηλος, *qui in urbe manet, ut artem mercatoris profiteatur*, quanquam apud *Pollucem* et *Phavorinum* coniunctim et nullo discrimine ponuntur ἔμποροι, κάπηλοι, μετάβολοι. *Hesych.* πραγματευτής. *Suid.* ὁ πραγματευτικὸς ἄνθρωπος, κυρίως δὲ ὁ πλέων θάλασσαν. Apoc. XVIII, 3. καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς. ibid. v. 11. 15. 23. Saepius non legitur in N. T.

ΕΜΠΟΡΟΣ, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *mercatorius*. (a praeced.) Semel extat in N. T. Matth. XIII, 45. ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ.

ΕΜΠΡΗΘΩ, fut. ήσω, *incendo, cremo, igne devasto*, ab ἐν et πρήθω *incendo*. Tantum in N. T. extat Matth. XXII, 7. καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε et urbem eorum igne destruxit. Iudd. I, 8. καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν ἐν πυρὶ, hebr. שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ. Eodem modo etiam Hebraei τῷ שָׂרַף, cui ἐμπρήθω in vers. Alex. respondet, Iudd. XV, 6. XVIII, 27. אֵשׁ addere solent, v. c. Num. XXXI, 10. *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 14. *Hesych.* ἐμπρῆσαι· καῦσαι. — ἐνέπρηθεν· ἔκαυσεν.

ΕΜΠΡΟΣΘΕΝ. Adverbium, quod genitivum regit, ex ἐν et πρόσθεν, quod idem significat. 1) ad tempus refertur et notat *ante*. Ioh. I, 15. ἔμπροσθέν μου γέγονεν prior me fuit. ib. v. 27 et 30. ubi explicatur per πρῶτός μου γέγονεν. Iudd. III, 2. οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν, sc. γενόμενοι. Micha VII, 20. κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 11 et 12. τὰ ἔμπροσθεν λελεγμένα, seu οἱ ἔμπροσθεν λόγοι, *ante dicta, superiores sermones*. 2) ratione loci, *coram, in conspectu, ad*. Matth. V, 24. ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου coram altari, seu ad altare. ib. XXIII, 13. ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. Act. XVIII, 17. et 2 Cor. V, 10. ἔμπροσθεν τοῦ βήματος coram tribunali. 3) *ante*, ita, ut ad locum anteriorem referatur, in qua significatione etiam interdum sine casu invenitur, v. c. Luc. XIX, 4. καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν et procurrit ante. ibid. v. 28. ἐπορεύετο ἔμπροσθεν iter suum prosecutus est. Philipp. III, 14. τοῖς δὲ ἔμπροσθεν, sc. μέρεσιν, ἐπεκτεινόμενος illis, quae ante sunt, intendens. Apoc. IV, 6. ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. 4) *apud*, in qua tamen significatione saepe redundat. Matth. XI, 26. ὅτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου haec fuit tua sapiens ac benigna voluntas. ib. XVIII, 14. ὅτως ἐκ ἔστι θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς

ὑμῶν

ἐμῶν· ita enim non vult et decrevit pater vester coelestis. Luc. X, 21. etc.

ΕΜΠΤΎΩ, fut. ύσω, *inspuo, conspuo*, ad indicandum summum contemtum, et differt ab ἀποπτύω, quod *exspuere* notat. (ab ἐν et πτύω *spuo.*) Hinc metaphorice: *contemno, contumeliose aliquem tracto, ignominia afficio.* Construitur cum praepositione εἰς, v. c. Matth. XXVI, 67. τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ tunc conspuerunt faciem eius, seu, inspuerunt in faciem eius, ut loquitur *Petronius* 75. ibid. XXVII, 30. ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν. Haud raro vero regit dativum. Marc. X, 34. καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ. ibid. XIV, 65. XV, 19. Interdum autem absolute ponitur, v. c. Luc. XVIII, 32. καὶ ἐμπτυσθήσεται, et conspuetur. Num. XII, 14. Deut. XXV, 9. ubi hebraico ירק respondet. Attici ἐμπτύω fere cum genitivo construunt, ut καταπτύω apud *Demosthen.* de Corona c. 59. Hinc *Thom. M.* p. 105. καταπτύω σου, ἐμπτύω σοι δὲ οὐδεὶς τῶν δοκίμων. Sed non semper hoc factum esse, docet locus *Aeliani* V. H. I, 15. ὁ ἄρρην ἐμπτύει αὐτοῖς. De duplici constructione cum dativo et praepositione εἰς vide exempla collecta ab *Heupelio* ad Marc. XIV, 65. p. m. 478. et *Wetstenio N. T.* T. I. p. 526.

ΕΜΦΑΝΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ές, τὸ, 1) proprie: *ob oculos positus, manifestus, conspicuus, apertus*, ab ἐμφαίνω *repraesento, ostendo.* Sic legitur in N. T. Act. X, 40. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι et eum conspicuum fecit, conspiciendum dedit; ubi sermo est de Iesu, qui post novam vitam apostolis se vivum demonstraverat, coll. 1 Tim. III, 16. *Hesych.* ἐμφανές· φανερόν. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7, 3. *Polyb.* XXII, 15, 7. 2) *notus, manifestus, conspicuus*, in sensu metaphorico. Rom. X, 20. ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι cognoverunt me, qui olim a vero mei cultu alieni erant, h. e. gentiles, coll. Ies. LXV, 1. Exod. XII, 14. ἐμφανὲς γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο, ubi in hebraico נודע legitur. Interdum etiam de eo dicitur, *quod est insigne et illustre*, v. c. apud *Symmachum* Ps. XII, 6. τάξω σωτήριον ἐμφανές. *Phavor.* ἐμφανῶν· τηλαυγῶν ἐμφάσει τεκμηρίων.

ΕΜΦΑΝΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *conspiciendum trado, ostendo, ante oculos pono, praesentem sisto.* Passivum ἐμφανίζομαι *compareo, appareo, conspicuus exhibeor.* *Hesych.* ἐμφανισθήσονται· φανήσονται. Ioh. XIV, 22. τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; quare te nobis tantum vis conspiciendum dare, non autem reliquis Iudaeis? Exod. XXIII, 13. ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν, i. q. alibi δεῖξόν μοι σεαυτοῦ δόξαν. ibid. v. 18. Matth. XXVII, 53. καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς et comparuerunt, seu, vivos se demonstrarunt multis. Huc etiam referendus est locus Hebr. IX, 24. ubi Chri-

stus.

ctus, a Paulo cum summo sacerdote comparatus, dicitur ipsum coelum intrasse καὶ νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν et nunc se sistere pontificem Deo hominum causa, h. e. conservare nobis in coelo mortis suae virtutem. *Xenoph. Ages.* I, 12. 2) in sensu forensi, omissa voce ἐμαυτόν, *me sisto iudici, compareo in iudicio*, vel accusandi, vel causam meam defendendi causa. Act. XXIV, 1. οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου comparuerunt coram praeside contra Paulum. Ibid. XXV, 2 et 15. περὶ οὗ ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς cuius causa me adierunt summi sacerdotes. 3) *patefacio, palam declaro, idoneis argumentis demonstro.* Ioh. XIV, 21. καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτὸν et ego idoneis argumentis ei favorem meum declarabo. Hebr. XI, 14. ἐμφανίζουσιν eo ipso haud obscure declarant. *Xenoph. Agesil.* I, 12. ἐμφανίσας ἐπίορκον declarans periurum. *Hesych.* ἐμφανίζων· φανερῶν. *Phavor.* ἐμφανίζω σοι· φανερῶς σοι δείκνυμι. 4) *indicium facio, indico et significo alicui aliquid per nuncium*, seu litteras. Act. XXIII, 15. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ, *Vulgatus: nunc autem notum facite tribuno et senatui.* Ib. v. 22. ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς με te mihi haec indicasse. Saepius non legitur in N. T. Esther II, 22. καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ, ubi cum δηλόω et σημαίνω permutatur et hebraico אמר respondet. *Diod. Sic.* XIV, 11. ἐμφανίσαι τὴν ἐπιβολὴν τῷ βασιλεῖ. *Polyb. Leg.* 105. *Ioseph. A. I.* X, 9, 3. XIV, 10, 8 et 12.

ΕΜΦΟΒΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) *expavefactus, perterritus, metu perculsus*, ab ἐν et φόβος *timor, metus.* Luc. XXIV, 5. ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν quae cum essent metu perculsae. Act. XXII, 9. XXIV, 25. Apoc. XI, 13. Cognatum huic est ἔντρομος, cum quo coniungitur Sirac. XIX, 20. 1 Maccab. XIII, 2. Reperitur etiam apud *Theophrast.* Charact. XXV, 1. ἔμφοβος ὑπάρχων τῆς ψυχῆς. 2) *obstupefactus, admirabundus.* Act. X, 4. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος quo viso obstupefactus.

ΕΜΦΥΣΑΩ, ῶ, fut. ήσω, *afflo, inflo, insufflo*, ex ἐν et φυσάω *sufflo, inflo*, quod est a φῦσα *follis, vesica.* Semel legitur in N. T. Ioh. XX, 22. καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε (αὐτοῖς) καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον his dictis afflavit eos his verbis: accipietis Sp. S. seu, quemadmodum vos nunc afflo, ita accipietis Sp. S. Placuit enim Christo h. l. symbolo aliquo uti, cum primitiva verbi hebraici רוח et graeci πνεῦμα significatione conveniente. Caeterum haud raro ipsa vox ἐμφυσάω in vers. Alex. legitur pro hebraico נפח Gen. II, 7. Ezech. XXI, 31. XXXVII, 9. etiam in aliis locis, ubi sensum expresserunt Alexandrini, v. c. 1 Regg. XVII, 21. καὶ ἐνεφύσησε τῷ παιδαρίῳ τρὶς, et Iob. IV, 21. ἐνεφύσησε γὰρ αὐτοῖς, καὶ ἐξηράνθησαν.

θησαν. Ἐμφύτευσις insitio legitur apud *Plutarch.* T. X. p. 438. ed. *Reiske.*

ΕΜΦΥΤΟΣ, ου, ὁ καὶ ἡ, ον, τὸ, proprie: 1) *innatus, natura insitus, naturalis*, i. q. φυσικὸς, ex ἐν et φυτὸς natus, et differt ab ἐμπεφυτευμένος et ἐμφυτευθεὶς, h. e. *insititius, implantatus.* *Gloss. Vet.* *insiticium*, ἐγκεντρισθὲν, ἐμφυτευθέν. *Hesych.* ἔμφυτον· τὸ ἐν τῇ φύσει. *Suid.* ἐγκάρδιον, τὸ ἐκ φύσεως. Sic *Xenoph. Mem.* III, 7, 5. αἰδῶ δὲ καὶ φόβον οὐχ ὁρᾷς ἔμφυτα ἀνθρώποις εἶναι. Deinde vero ἔμφυτος 2) est *insitus, extrinsecus inditus, animo instillatus.* Sic doctrina, quae traditur, docetur et instillatur animis, λόγος ἔμφυτος vocatur Iacob. I, 21. ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον animo obsequioso accipite doctrinam vobis traditam. Saepius non legitur in N. T. Sic Sapient. XII, 10. ἔμφυτος ἡ κακία αὐτῶν. *Polyb.* II, 45, 1. IX, 11, 2. *Herodot.* IX, 94. ἔμφυτος μαντικὴ divinatio divinitus insita, ubi videndus *Valkenar.* Et sic aliquoties in scriptis philosophorum graecorum ἔμφυτος ἀρετὴ est virtus, quae praeceptis et consuetudine animis inditur. Conf. *Bergler.* ad *Alciphron.* Ep. I, 31. p. 128. *Wetstenii N. T.* T. II, p. 663. et *Heisenii Novas Hypotheses ad Epistolam Iacobi* p. 669 sq.

ΕΝ. Praepositio regens dativum vel potius ablativum et A) extra compositionem nominibus, pronominibus atque participiis praemissa, significat 1) *in* cum ablativo: α) *locum* denotat, *in quo quid fit vel est.* Matth. I, 18. ἐν γαστρὶ ἔχουσα in utero habens. ibid. IX, 35. διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν docens in eorum synagogis. 1 Ioh. V, 8. β) de *tempore, quo quid est vel fit.* Matth. II, 1. ἐν ἡμέραις Ἡρώδου regnante Herode. ibid. VIII, 13. ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ. ibid. XII, 1. ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ. v. 2. ἐν σαββάτῳ. ibid. XIV, 1. etc. γ) cum *statum quendam et conditionem* significat. Matth. IV, 16. ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει populus in tenebris versans. XVI, 27. XXV, 31. ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς maiestate Dei praeditus. Marc. IV, 2. V, 2. ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ homo obsessus a spiritu malo. ibid. v. 25. γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος mulier fluxu sanguinis laborans. X, 37. καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Luc. XXII, 28. ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. Ioh. IX, 34. ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, etc. δ) cum *vestitum* significat. Matth. VI, 29. ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ cum omni splendido ac magnifico ornatu suo. ib. VII, 15. ἐν ἐνδύμασι προβάτων induti vestibus e pelle ovina. Marc. XII, 38. ἐν στολαῖς. Luc. VII, 25. ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον. Ioh. XX, 12. ἐν λευκοῖς. Act. I, 10. *Aelian. V. H.* IX, c. 34. περιτυχὼν Λακεδαιμονίοις ἐν ἐξωμίσι φαύλαις καὶ ῥυπώσαις. *Sueton.* Calig. c. 52. — 2) *in* cum accusativo, loco εἰς. (Nam εἰς et ἐν apud Graecos haud raro alternant. Sic v. c. Matth. III, 11. βαπτίζειν ἐν ὕδατι pro βαπτίζειν εἰς ὕδωρ. *Herodot.* IV, c. 70.) maxime cum *motum ad locum* significat. Matth. X, 16. ὡς πρό-

βατα

βατα ἐν μέσῳ λύκων emitto vos, ut oves in medium luporum. ib. XIV, 3. ἔθετο ἐν φυλακῇ in carcerem coniecerat. Rom. I, 23. ἐν ὁμοιώματι in simulacrum. 1 Cor. XV, 19. ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ. 1 Thess. IV, 7. *Suid.* sub ἐν ᾅδου: Οἱ Ἀττικοὶ χρῶνται τῇ ἐν ἀντὶ τῆς εἰς. *Aelian.* *V. H.* IV, 18. ὅτε κατῆλθε Πλάτων ἐν Σικελίᾳ. *Xenoph.* de Venat. V, 8. ἐν τῇ θαλάσσῃ, coll. X, 20. ubi in eadem re adhibetur εἰς τὴν θάλασσαν. Eodem modo hebr. ב haud raro pro ל ponitur. Genes. XXX, 33. [illegible] Ierem. XII, 7. Ps. XIX, 5. et aliis locis. 3) *a, ab,* ita, ut *causam efficientem, instrumentalem et impulsivam* significet, i. q. ὑπό. Luc. IV, 1. ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ductus est a Spiritu, seu instinctu Spiritus discessit, coll. Matth. IV, 1. ἀνήχθη ὑπὸ τοῦ πνεύματος, et Marc. I, 12. Act. XX, 19. quae acciderunt mihi ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων ab insidiis Iudaeorum. Luc. II, 27. καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι et venit ductus vel agitatus a Sp. S. 1 Cor. IV, 6. ἐν ἡμῖν a nobis. Phil. II, 24. Eodem modo ב usurpatur Num. XXXVI, 2. צֻוָּה בַיהוָה iussus est a Iehova. Hos. XIV, 4. בְּךָ יְרֻחַם a te misericordiam consequetur. 4) *ad,* i. q. εἰς. Marc. V, 30. ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ conversus ad turbam. Luc. I, 17. ἐν φρονήσει δικαίων ad pios animi sensus. ib. XXIII, 42. Rom. VIII, 34. ὅς καὶ ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ qui ad dextram Dei sedet. 1 Cor. VII, 15. ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός ad concordiam nos invitavit Deus. Sic etiam ב legitur Exod. V, 9. ne respiciant בְּדִבְרֵי־שָׁקֶר verba falsa. Hos. XII, 7. בֵּאלֹהֶיךָ תָשׁוּב ad Deum tuum convertere. Iudd. VI, 35. etc. Sirac. XLII, 12. Esdr. VII, 10. *Aelian.* V. H. I, 16. ἐν ποσὶν ἐῤῥιμμένος ad pedes provolutus. 5) *apud,* i. q. παρά. Act. II, 29. καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν et sepulcrum eius est apud nos, ubi pro ἐν Codex Cantabr. παρ' ex mero glossemate habet. ibid. XII, 11. γενόμενος ἐν ἑαυτῷ cum esset apud se ipsum. Vide sub γίνομαι. ib. XXV, 6. διατρίψας ἐν αὐτοῖς versatus apud ipsos. Act. VII, 44. Sic ב Iudd. XVI, 4. Ezech. X, 15. Adde Sap. V, 15. — 6) *coram.* Matth. IX, 35. ἐν τῷ λαῷ coram populo, palam. Luc. XVI, 15. ubi cum ἐνώπιον permutatur. 1 Tim. IV, 15. ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν, h. e. ἐνώπιον πάντων. *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 18. ἐν τῷ δήμῳ coram populo iudice. *Thucyd.* III, 53. ἐν τοῖς δικασταῖς. *Aelian.* V. H. XIV, 26. ἐν πλείοσιν coram pluribus. Eadem significatione ב quoque gaudet apud Hebraeos. Genes. XXIII, 18. בְּכֹל־בָּאֵי coram omnibus venientibus. Prov. I, 17. בְּעֵינֵי coram oculis. Zach. III, 6. 7) *iuxta, ad, prope.* Matth. XXIV, 15. ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ exercitum admotum urbi et templo. Luc. XIII, 4. ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ turris iuxta Siloam. Ioh. X, 23. ἐν τῷ ἱερῷ iuxta templum, nempe in portica Salomonis. Ita ב 1 Sam. XV, 4. בַּטְּלָאִים prope Telaim. Ios. V, 13. VI, 1. *Aelian.* V. H. XII, 57. ἐν Ὀγχηστῷ iuxta Onchestum. Conf. *Reitz.* ad *Lucian.*

Lucian. T. I. p. 899. T. II. p. 36. Perizon. ad Aelian. V. H. II, 25. et XII, 57. et Wesseling. ad Diod. Sic. XIV, 68. XVII, 10. 8) cum, societatis vel auxilii, i. q. μετὰ, seu σύν. Luc. XIV, 31. an possit hosti obviam ire ἐν δέκα χιλιάσιν cum decem millibus. Ioh. III, 21. ἐν Θεῷ ἐστιν εἰργασμένα cum Deo, h. e. auxilio Dei, haec opera sunt peracta. Rom. XV, 29. ἐν πληρώματι κ. τ. λ. 1 Cor. IV, 21. 2 Cor. XIII, 4. ἐν αὐτῷ una cum eo. Hebr. IX, 25. ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ cum sanguine alieno. Iud. v. 14. ἦλθε κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν αὐτοῦ. Xenoph. Mem. III, 9. 2. ἐν πέλταις καὶ ἀκοντίοις. Num. XX, 20. ויצא אדום לקראתו בעם כבד et exiit cum populo multo. 1 Regg. X, 2. Ies. VII, 24. Alex. etiam ἐν pro עם posuerunt Deut. X, 9. Cohel. I, 16. 9) de, i. q. περὶ, ita, ut obiectum significet. Rom. II, 17. καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ et gloriaris de Deo. ibid. XI, 2. ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; quid in litteris sacris tradatur de Elia? Phil. I, 30. καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοὶ et nunc auditis de me. Ita ב pro על ponitur Deut. III, 26. ne amplius mecum loquaris בדבר הזה Ps. LXXXVII, 3. בך de te. Iob. XXVI, 14. etc. 10) erga. Marc. IX, 50. εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις concordiam exercete erga vos invicem. Ioh. XIII, 35. ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις si mutuo vos amore prosequimini. Rom. XV, 5. τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις ut summus sit inter vos animorum consensus. 2 Cor. VIII, 7. τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ vestro erga nos amore. 1 Ioh. IV, 9. ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν. 1 Chron. XXIX, 3. ברצתי בבית אלהי. 11) adversus, contra. Matth. XVII, 12. ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, h. e. pro lubitu male eum tractaverunt. Luc. XXI, 23. καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ ad imitationem hebraici ב, ut opinor. Genes. XVI, 12. ידו בכל ויד כל בו manus eius contra omnes et omnium manus contra eum. Ies. XIX, 2. Num. XXI, 7. Ovid. Metam. IX, v. 273. Nepos Phocion. c. 4. extr. Adde Ion. I, 2. ubi hebr. על respondet, et Iudith. VI, 2. 12) ex, e, subiecti. Matth. XXII, 37. ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου (ex) animo integerrimo. Deut. VI, 5. בכל לבבך. Ioh. XIII, 35. ἐν τούτῳ γνώσονται ex hoc cognoscent. XVI, 30. ἐν τούτῳ πιστεύομεν. Hebr. XIII, 9. ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν ex quibus nullam utilitatem perceperunt. Sirac. XXXIII, 34. loco ἐν Syrus habet ܡܢ et Arabs من. Sic ב 2 Sam. XIX, 4. 1 Paral. XXVII, 27.

Exempla e graecis et latinis Scriptoribus habet Cuperus Obss. Lib. II, c. 8. et Burmannus ad Phaedr. Fab. 25. 13) inter. Matth. II, 6. non es minima ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα inter clarissima et praecipua Iudae oppida. ibid. XI, 11. ἐν γεννητοῖς γυναικῶν inter homines. Luc. VII, 16. ἐν ἡμῖν inter nos. Act. VII, 44. ἐν τοῖς πατράσιν ἡμῶν habuerunt inter se maiores nostri. Ioh. I, 14. ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν habitavit inter nos. Act. IV, 34. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν

χῶν ἐν αὐτοῖς egenus inter eos et pauper. Rom. I, 6. ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς in quorum numero vos quoque estis. Sirac. IV, 35. ἐν τοῖς οἰκέταις σου inter domesticos tuos. Tob. III, 4. Sap. V, 5. 2 Regg. XVIII, 5. et nullus eum sequebatur rex similis ei בכל מלכי יהודה inter omnes reges Iudae. Devt. IV, 27. Esr. I, 3. Alex. etiam pro בתוך ἐν posuerunt Levit. XXVI, 11. Eurip. Phoen. v. 1. ἐν ἄστροις οὐρανοῦ inter sidera coeli. ibid. v. 453. Aelian. V. H. IX, 4. Cic. ad Div. XIII, Ep. 78. „in tuis habeas." Liv. XXII, 3. „in primis Italiae." 14) intra, de tempore. Matth. XXVII, 40. ἐν τρισὶν ἡμέραις intra tres dies. Marc. XV, 29. Ioh. II, 19. 20. Apoc. XVIII, 10. Huc etiam multi referunt formulam λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, h. e. cogitare animo, agitare, deliberare. Matth. III, 9. etc. 3 Esdr. III, 4. IX, 4. Aelian. V. H. I, c. 6. τὰς ἡμέρας τὰς τεσσαράκοντα, ἐν αἷς τὰ ἔμβρυα ζῶα γίγνονται. Eodem modo ב Hebraeorum intra significat et de loco aeque ac tempore usurpatur. Exod. XX, 10. בשעריך intra portas tuas. Devt. XXVI, 12. Dan. XI, 20. ובימים אחדים ישבר et intra paucos dies confringetur. 15) ad, cum numerum, quo constat aliquid, significat. Act. VII, 14. ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε ad capita septuaginta quinque. Rarior est haec significatio, cuius nullum aliud exemplum reperire potui. Nec tamen repugnarem, si quis ἐν h. l. per circiter interpretari mallet, ut sit idem, quod ἐπί, Apoc. VI, 8. 16) per, de causa efficiente eaque principali. Matth. IX, 34. eiicit daemonia ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων per principem daemoniorum. Marc. XII, 36. εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι ἁγίῳ. Act. IV, 9. ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, per quem hic sanatus sit? ibid. XVII, 28. 17) per, ministerio, cum instrumentum vel causam meritoriam exprimit. Matth. XVII, 21. εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ nisi per preces et ieiunium. Marc. XIV, 1. ἐν δόλῳ per dolum. Act. XI, 14. ἐν οἷς (scil. ῥήμασι) σωθήσῃ. 1 Cor. XIV, 21. ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ. Rom. V, 9. δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ. Hebr. I, 1. Xenoph. de Rep. Athen. I, 2. ἐν τῷ κλήρῳ per sortem. Eurip. Phoen. v. 825. 18) per, de loco. Matth. IX, 31. διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ divulgarunt per totam illam regionem. Luc. VII, 17. ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ. Eodem modo ב de transitu, seu motu locali dicitur. 2 Sam. XXIV, 2. discurre nunc בכל שבטי ישראל per omnes tribus Israelis. Ios. II, 18. III, 11. etc. 19) per, in iurando et obsecrando, ut illud ipsum, per quod aliquis iurat aut alterum obtestatur, significet. Matth. V, 34. 35. μὴ ὀμόσαι μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ μήτε ἐν τῇ γῇ plane non iurare, nec per coelum, nec per terram. ib. XXIII, 16 seq. Rom. IX, 1. ἐν Χριστῷ per Christum vobis affirmo. ib. ἐν πνεύματι ἁγίῳ per Deum iuro. Ephes. IV, 17. λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ per Christum vos hortor

ac

ac obtestor. 1 Thess. IV, 1. ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ. Ita ב Ies. LXII, 8. iuravit Iehova בימינו per dextram suam. Hos. I, 7. Ios. II, 12. IX, 18. 20) per, de modo et circumstantiis aliis, obiecto v. c. et subiecto. Matth. XIII, 9. XXII, 1. locutus est ἐν παραβολαῖς per parabolas. Ioh. VII, 10. δοξάζομαι ἐν αὐτοῖς. Galat. III, 12. ἐν χειρὶ μεσίτε. Ephes. IV, 14. ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ πανουργίᾳ per fraudem et calliditatem hominum. 1 Cor. XIV, 6. Pindar. Nem. XI, 22. ἐν λόγοις pro διὰ λόγων. 21) post, i. q. μετά. Matth. III, 1. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις post illud tempus. Marc. XIII, 24. ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ubi explicationis causa additur: μετὰ τὴν θλῖψιν ταύτην. Act. VIII, 33. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ perpessis malis illis. Luc. XII, 1. ἐν οἷς quibus peractis. Ita ב Exod. II, 23. בימים הרבים post multos dies. Num. XXVIII, 26. Ies. XVI, 14. LIII, 9. Eurip. Phoen. v. 315. 22) pro, loco, vice, i. q. ἀντί. Rom. XI, 17. ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς insertus es ramorum exsectorum loco, ubi vide vers. syriac. Eadem significatione ב apud Hebraeos usurpari non memini, nisi locum Deut. XIX, 21. huc referre velis; sed simili modo legitur Genes. XXIX, 18. serviam tibi septem annos ברחל pro Rachele, filia tua. Cant. VIII, 7. 2 Sam. XXIV, 24. Siracid. VII, 18. XII, 5. Exempla e Graecis dedit Zeunius ad Vigerum de Idiotismis Ling. Gr. p. 592. v. c. Polyb. Exc. Leg. 82. λαβεῖν ἐν φερνῇ Κοίλην Συρίαν accipere dotis loco Coelen Syriam. Id. in Exc. Peiresc. p. 131. δέχεσθαι ἐν παρακαταθήκῃ υ' τάλαντα quadringenta talenta depositi loco accipere. 23) pro, in commodum. 1 Thess. V, 12. εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν ut amore et omnis generis cultu prosequamini, qui laborant pro vobis, seu, in commodum vestrum. 24) propter, ob, i. q. ἕνεκα. Matth. VI, 7. quod exaudiantur ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν propter prolixas preces suas. Luc. X, 20. ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε propterea ne gaudete. Hanc enim significationem habet ἐν τούτῳ in N. T. ob hebraismum; ut propterea significet, v. c. Act. XXIV, 16. Apud Graecos ἐν τούτῳ interea, interea dum significat. Act. VII, 29. ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ob hoc factum, sc. ob caedem Aegyptii. ibid. v. 41. καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ephes. III, 13. Philipp. I, 8. Coloss. II, 16. Iacob. I, 25. ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ hunc observatio religionis christianae felicem reddet. Ita ב Genes. XVIII, 28. בחמשה propter quinque; quod Alex. Ion. I, 14. per ἕνεκεν reddiderunt. Sirac. XI, 2. μὴ αἰνέσεις ἄνδρα ἐν κάλλει αὐτοῦ καὶ μὴ βδελύξῃ ἄνθρωπον ἐν ὁράσει αὐτοῦ. Vide et Burmann. ad Propert. p. 357. Huc etiam referenda est formula ἐν ᾧ, quae in N. T. libris, ut hebraicum באשר Genes. XXXIX, 9. 23. propterea quod, quia, quatenus, siquidem significat, i. q. ἐφ' ᾧ. Rom. VIII, 3. ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκὸς imbecillitas legis quippe ab hominum vitiositate repetenda.

petenda. ibid. II, 1. In aliis N. T. locis ἐν ᾧ *ubi* vel *quum, quando* significat, ita, ut omissum sit χρόνῳ, non tam ad imitationem hebr. בַּאֲשֶׁר Iudd. V, 27. quam ex ipso linguae graecae usu. Conf. *Viger.* de Idiotismis Ling. Gr. p. m. 588. 25) *quod attinet ad.* i. q. κατά. Rom. I, 9. ἐν τῷ εὐαγγελίῳ κ. τ. λ. quod ad religionem christianam tradendam attinet. Matth. XXIII, 30. ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Ioh. IV, 37. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινός quod enim ad hoc attinet, hac in parte proverbium est verum. 1 Cor. IX, 18. Act. VIII, 21. Rom. II, 20. 1 Cor. III, 18. XI, 22. 1 Macc. XVI, 3. Idem etiam ב significat Ps. XC, 10. בָּהֶם, quod ad illos, sc. annos attinet, et *in* apud Latinos. *Cic.* pro Lael. 6. extr. *Caesar* B. G. VII, 21. 1. 26) *secundum, iuxta, ad normam, ad similitudinem, pro,* i. q. κατά. Luc. I, 8. ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ secundum ordinem ministerii sacerdotalis. Rom. I, 24. ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις pro κατὰ τὰς ἐπιθυμίας. Ibid. III, 26. ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ pro lenitate divina. Ephes. IV, 17. gentiles vivunt ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν secundum vanitatem mentis ipsorum. Coloss. II, 6. ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε eius exemplo et praeceptis convenienter vivite. Hebr. IV, 11. ἐν τῷ αὐτῷ ὑποδείγματι. Ioh. III, 21. *Isocr.* Panegyr. c. 10. p. 29. ed. *Mori* ἐν τοῖς νόμοις τοῖς ἡμετέροις τὰς κρίσεις ἐποιήσαντο. ב eodem modo legitur Genes. I, 26. Esther. I, 12. 1 Paral. XXI, 19. 27) interdum in N. T. ut apud Hebraeos ב essentiae grammaticis dictum *nominativi, genitivi, accusativi, dativi* et *ablativi* nota reperitur et plane abundat. *Nota nominativi* est Ioh. IX, 30. ἐν τούτῳ θαυμαστὸν mirum hoc sane est, pro τοῦτο θαυμαστόν. Sirac. XI, 22. ἐν μισθῷ εὐσεβοῦς, pro ὁ μισθὸς εὐσεβοῦς. ib. XIX, 7. ἐν ἐλαττώσει, pro ἐλάττωσις. Exod. XXXII, 22. כִּי בְרָע הוּא quod malus ille. 1 Regg. XIII, 34. Hos. XIII, 9. בְּעֶזְרֶךָ auxilium tuum. — *Genitivum* explet Rom. XVI, 7. ἐν χριστῷ pro τοῦ χριστοῦ. 1 Cor. II, 6. ἐν τοῖς τελείοις perfectorum. 2 Cor. XII, 2. Gal. I, 22. coll. Rom. XVI, 16. Exod. XXII, 27. נָשִׂיא בְעַמְּךָ principem populi tui. Num. IX, 3. Nehem. VIII, 8. — *Dativum* exprimit Ephes. III, 21. ναὸς ἅγιος ἐν κυρίῳ templum Deo sacrum. Coloss. I, 2. ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ. coll. Act. XVI, 15. Marc. I, 15. πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, coll. Ioh. II, 22. Ioh. XI, 10. ἐν αὐτῷ ipsi. Act. IV, 12. ἐν ἀνθρώποις hominibus. 1 Cor. IX, 15. XIV, 11. 2 Cor. IV, 3. VIII, 1. Genes. II, 24. וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ et adhaerebit uxori suae. Deut. XV, 2. בְּרֵעֵהוּ proximo suo. 1 Sam. XII, 3. — *Accusativum* explet Matth. X, 32. ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ quicunque confitebitur me. Act. XV, 7. ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο nos elegit. Iudith. VI, 12. 3 Esdr. I, 51. Ies. XLIV, 1. 2. 12 בְּחִירָי. Galat. VI, 6. Genes. XXV, 26. et manus eius prehendit בַּעֲקֵב calcaneum Esavi. Cohel. V, 9. בֶּהָמוֹן

הָמוֹן multitudinem. Esther. V, 2. — Ablativum exprimit Matth. III, 11. βαπτίζω ἐν ὕδατι baptizo aqua, coll. Luc. III, 16. Matth. V, 13. ἐν τίνι ἁλισθήσεται; ibid. VII, 2. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε. Rom. X, 9. ἐν τῷ στόματι — ἐν τῇ καρδίᾳ σου. Ephes. I, 3 seq. Nehem. IX, 4. בְּקוֹל גָּדוֹל voce magna. Iob. XVIII, 8. Ierem. XIV, 12. Aristoph. Vesp. v. 419. 28) interdum deficit. Iacob. V, 10. τῷ ὀνόματι pro ἐν τῷ ὀνόματι, uti et legitur in quibusdam codicibus. Matth. VII, 22. οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν; nonne in nomine tuo vaticinati sumus? Act. I, 19. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν. Rom. XIII, 13. μὴ κώμοις καὶ μέθαις non in comessationibus et ebrietatibus. Sic etiam deficit in παῤῥησίᾳ, ἰδίᾳ. de quibus vide suis locis. Xenoph. de Rep. Athen. I, 5. πάσῃ γῇ. Vid. Lamb. Bos. Ell. lips. p. 494. Obss. Miscell. Amstelod. Vol. III. p. 419. et Gottleber. ad Platon. Menexen. c. 10. p. 39. 29) periphrasin facit adiectivorum. Luc. IV, 34. λόγος ἐν ἐξουσίᾳ oratio potens. 1 Cor. II, 7. ἡ σοφία ἐν μυστηρίῳ pro μυστικὴ sapientia abscondita. 1 Tim. II, 7. διδάσκαλος ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ doctor fidelis et veritatis studiosus. ibid. III, 4. τέκνα ἐν ὑποταγῇ, scil. ὄντα, filios obedientes. Tit. III, 5. ἔργων ἐν δικαιοσύνῃ recte factorum. 2 Petr. II, 7. ἀναστροφὴ ἐν ἀσελγείᾳ lasciva vivendi ratio. ibid. v. 13. τὴν ἐν ἡμέρᾳ (sc. ἑκάστῃ) τρυφὴν delicias cotidianas. Sap. III, 13. Sirac. III, 11. Eodem modo ב cum nominibus adiectiva circumscribit. Exod. I, 14. בְּפָרֶךְ עֲבֹדָתָם. 1 Paral. XXVI, 24. Ies. LVI, 9. etc. Aelian. V. H. X, 11. ἐν καλῷ ἐστι bonum est. 30) Substantivum huic praepositioni additum interdum pro adverbio ponitur. Matth. XX, 11. 16. ἐν ἀληθείᾳ vere. Ioh. VII, 10. ἐν κρυπτῷ clam. Act. XVII, 31. ἐν δικαιοσύνῃ iuste et aeque. ibid. XXVI, 7. ἐν ἐκτενείᾳ, pro ἐκτενῶς, assidue. Coloss. IV, 5. ἐν σοφίᾳ sapienter. Hebr. XI, 9. ἐν παραβολῇ, pro παραβόλως, praeter omnem spem et exspectationem. Iacob. I, 12. ἐν πραΰτητι leniter, mansuete. Apoc. XVIII, 2. ἐν ἰσχύϊ firmiter, robuste etc. Sap. XI, 9. Exod. I, 13. 14. בְּפָרֶךְ crudeliter. ibid. XII, 11. בְּחִפָּזוֹן festinanter. Ps. LXXXIV, 12, CXXXVI, 5. LXX. 2 Paral. XXI, 20. οὐκ ἐν ἐπαίνῳ non laudabiliter. Cohel. I, 13. ἐν σοφίᾳ sapienter. Herodot. I, c. 26. ἐν μέρει sigillatim. Pindar. Olymp. VII, 126. ἐν ἀλαθείᾳ, pro ἀληθῶς. ib. X, 74. ἐν δέκᾳ, pro ἐνδίκως. Alia exempla collegit post Heisenium in Novis Hypothes. ad Ep. Iacobi p. 638. Fischerus in Partic. III. Platonis Cratyli Gr. et Lat. Annotatt. Critt. et Philol. illustrati (Lips. 1793. 4.) p. 5. 31) sub Rom. II, 12. ὅσοι ἐν νόμῳ, sc. ὄντες, ἥμαρτον quotquot sub legis imperio viventes peccarunt. Exempla e Graecis collegit Vigerus in l. l. p. m. 585. — 2) Verbo praemissa infinito, seu infinitivo, quod in tempus finitum resolvi potest, illud in tempus finitum

tum resolvit et significat 1) *postquam*. Luc. IX, 36. ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν audita voce illa. ibid. XI, 37. ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι postquam finem dicendi fecerat. ibid. XIV, 1. ἐν τῷ ἐλθεῖν. XIX, 15. ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτόν. Sirac. XXXII, 24. καὶ ἐν τῷ ποιῆσαι, *Vulgatus*: *post factum*. Hebraicum ב etiam ita sumi, notum est. Sufficiat locus Ios. V, 4. mortui sunt in itinere per desertum בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם postquam exiissent ex Aegypto. 2) *quum*, i. q. ὅτε. Luc. I, 8. ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτόν quum sacris operaretur. ibid. II, 6. V, 1. ἐν τῷ ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τὸν ὄχλον cum imminere sibi populus, seu urgeret ipsum. Galat. IV, 18. ἐν τῷ παρεῖναί με. Ps. LI, 2. בְּבוֹא cum veniret ad illum. ib. CII, 23. בְּהִקָּבֵץ quum congregarentur. Alia exempla e Veteri pariter ac Novo Test. collegit *Vorstius* in *Philol. Sac.* c. 32. p. 595 sq. 3) *dum*, *interea dum*. Matth. XIII, 4. ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν at dum sereret, vel, inter serendum. 4) *quod*, *propterea quod*, *quia*. Luc. I, 21. ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτόν mirabantur, quod diutius in templo morabatur. Act. VIII, 6. ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς quia audiebant. 2 Paral. XVI, 7. בְּהִשָּׁעֶנְךָ quia innixus es. ibid. XXVIII, 6. בְּעָזְבָם eo quod reliquissent. 5) *si*. Act. III, 26. ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν si convertat se unusquisque vestrum a pravitatibus suis. *Syrus* eleganter per ܐܢ *si* exprimit praepositionem. 2) In compositione (ubi ν sequente consonante haud raro in μ mutatur, quod si vocalis vero intercedit, redit) nativam suam significationem (*in*) fere semper retinet, interdum tamen significationem suam intendit. De reliquis significationibus, quae huic particulae in compositis verbis fere sunt subiectae, eleganter exposuit *Zeunius* ad *Vigerum* l. l. p. 593.

ΕΝΑΓΚΑΛΙΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, *in ulnas recipio*, *in ulnis gesto*, *amplector*. (ab ἐν et ἀγκάλη ulna.) In N. T. bis tantum legitur. Marc. IX, 36. καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ eoque in ulnas recepto, dixit, coll. Luc. II, 28. ἐδέξατο αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ. ibid. X, 16. καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά. Usos esse etiam profanos auctores (v. c. *Diod. Sic.* III, 58. *Heliodor.* VII. p. 312. *Alciphron.* II. Ep. 4.) hac voce, *Elsnerus* docuit in *Obss. Sac.* T. I. p. 152.

ἘΝΑΛΙΟΣ, α, ὁ, ἡ, ον, τὸ, vel ἘΝΑΛΙΟΣ, ἴα, ον, pro quo etiam εἰνάλιος scriptum reperitur, dupliciter usurpatur apud Graecos. Dicitur 1) *maritimus*, *mari adiacens*. *Eurip. Phoen.* v. 6. ἐκλιπὼν Φοίνισσαν ἐναλίαν χθόνα. *Schol.* ἀντὶ τὰ παραλίαν: ubi videndus *Valckenarius*. 2) *marinus*, *qui est in mari et vivit*. (ab ἐν et ἅλς, ἁλός, mare.) Τὰ ἐνάλια *pisces*, *ceti*, *et balaenae marinae*. In N. T. tantum occurrit Iacob. III, 7. πᾶσα φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, sc. φύσις, omne genus reptilium

lium et marinorum. *Vulgatus: caeterorum*, e vitio typographico, ut opinor, nam necessario reponendum est *cetorum*. *Aristoph. Thesmoph.* 333. *Homer. Od.* V, 67. *Plutarch.* T. X. p. 5. ed. *Reiske.* Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 671. *Hesych.* ἐνάλια· τὰ θαλάττια.

Ἔναντι, *coram, ante.* Adverbium, genitivum regens, ex ἐν et ἀντὶ *pro, contra, adversus.* Semel legitur in N. T. Luc. I, 8. ἔναντι τοῦ θεοῦ coram Deo. Respondet in vers. Alex. hebr. לִפְנֵי, Exod. VI, 12. בְּעֵינֵי, Genes. XXXVIII, 7. et לְנֶגֶד, Iob. XVI, 21.

Ἐναντίον. Adverbium, notans idem quod ἔναντι, ab ἐναντίος, quod vide. Construitur cum genitivo. 1) *coram, in conspectu.* Marc. II, 12. ἐναντίον πάντων coram omnibus. Luc. XX, 26. ἐναντίον τοῦ λαοῦ praesente populo. *Xenoph. Oeconom.* III, 1. Alex. pro לִפְנֵי, Genes. VI, 11. 13. VII, 1. בְּעֵינֵי, ibid. VI, 8. XVI, 4. 5. et נֶגֶד, ibid. XXXI, 32. XLVII, 15. *Hesych.* ἐναντίον· ἐνώπιον. 2) *apud.* Act. VII, 10. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ et effecit, ut gratiosus esset sapientia apud Pharaonem. Luc. XXIV, 19. ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ indice Deo et universo populo, seu, Deo totique populo probatissimus. Conf. infra sub ἐνώπιον. 3) *contra, adversus.* Act. VIII, 32. καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος utque agnus contra tonsorem suum ne vocem quidem emittit. Eodem modo לְנֶגֶד pro *contra*, Habac. I, 3. Prov. XXI, 30. Dan. X, 13.

Ἐναντίος, α, ον. Construitur vel cum dativo vel cum accusativo, intercedente praepositione πρός. 1) proprie: *ex adverso positus, adversus alteri qua locum et situm, contrarius, oppositus*, ex ἐν et ἀντίος *adversus.* Marc. XV, 39. Centurio ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας, sc. χώρας, αὐτοῦ qui Christo, cruci affixo, ex adverso stabat. Num. II, 2. παρεμβαλλέτωσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐναντίοι. 1 Sam. XIII, 5. ἐξ ἐναντίας. *Thucyd.* IV, 33. ἐξ ἐναντίας — ἐκ πλαγίου a fronte — a latere. Hinc ἐναντίος κατ' ἐξοχὴν de *ventis* dicitur, *qui navigantibus adversum tenent.* Matth. XIV, 24. ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος contrarius enim ventus erat. Marc. VI, 48. Act. XXVII, 4. διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. *Xenoph.* de *Rep. Laced.* XI, 8. ἐκ τοῦ ἐναντίου. ib. §. 10. 2) *hostis, qui est hostili animo, adversarius.* 1 Thess. II, 15. καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων apud quos est adversus omnes alios hostile odium, coll. *Tacit. Hist.* V, 5. Tit. II, 8. ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ ut adversarii pudore afficiantur. (Formula ὁ ἐξ ἐναντίας apud Graecos vulgo notat *eum, qui contrariam sententiam fovet ac tuetur*, ita, ut omissum sit γνώμης, v. c. *Diog. Laërt.* I, 84. *Sext. Empir. adv. Phys.* I, 66. II, 69.) *Xenoph.* de *Rep. Laced.* XIII, 6. Idem de *Rep. Athen.* I, 16. *Hesych.* ἐναντίοι· ἀλλήλοις ἐρί-

 ζοντες

ζοντες πρὸς ἀλλήλες. Idem *Schol.* ad *Homer. Il.* λ', v. 67. Hinc τὸ ἐναντίον dicitur, *quod aliquem laedit et offendit et omnibus modis impugnat.* Act. XXVI, 9. πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι multa moliri contra religionem christianam. Ibid. XXVIII, 17. ὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις nihil contra populum et patria instituta commisi. Ezech. XVIII, 18. ἐναντία ἐποίησεν ἐν μέσῳ τῦ λαῦ μυ. Nahum. I, 11. βυλευόμενος ἐναντία. Prov. XIV, 7. Ezech. XVII, 5.

Ἐνάρχομαι, fut. ξομαι, *incipio, inchoo, auspicor,* ab ἐν et ἄρχομαι idem. Opponitur τῷ ἐπιτελέω. Galat. III, 3. ἐναρξάμενοι πνεύματι initium a perfectiore doctrina christiana fecistis. Philipp. I, 6. ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν qui incepit in vobis opus bonum. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro החל Devt. II, 24. 25. 31. adhibuerunt. Adde *Plutarch. Cicer.* p. 878. E. T. II. Opp. p. 199 et 640, T. IV. p. 815. ed. *Reiske.*

Ἔνατος, vid. Ἔννατος.

Ἐνδεής, έος, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, *indigus, egenus, inops, pauper,* ab ἐν et δέω *egeo, opus habeo.* Legitur semel in N. T. Act. IV, 34. ὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν neque enim inops inter eos reperiebatur. *Hesych.* ἐνδεεῖ· χρείαν ἔχοντι, πτωχῷ.

Ἔνδειγμα, ατος, τὸ, *argumentum, ex quo aliquid certo et tuto colligitur, iudicium manifestum, documentum certum,* ab ἐνδείκνυμι. Legitur in N. T. modo 2 Thess. I, 5. ubi calamitates, quas Iudaeorum invidia perferebant Thessalonicenses, ἔνδειγμα vocantur τῆς δικαίας κρίσεως τῦ θεῦ, h. e. argumentum firmum, unde colligi tuto possit, aliquando Deum gravissimas poenas ab adversariis religionis christianae sumturum, et Christianos oppressos felicitatis aeternae praemio ornaturum esse. *Alberti Gloss. Gr.* p. 148. ἔνδειγμα· ἐπίδειξις. *Hesych.* ἀπόδειξις.

Ἐνδείκνυμι, vel Ἐνδεικνύω, fut. δείξω. Medium ἐνδείκνυμαι, 1) *indico, ostendo, notum facio, patefacio, evidenter et perspicue demonstro, documentum do, probo, ita, ut appareat omnibus et negari nequeat,* ab ἐν et δείκνυμι *ostendo.* Rom. II, 15. ἐνδείκνυνται eo ipso demonstrant et declarant. ibid. IX, 17. ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μυ ut tu sis exemplum potentiae meae, coll. Exod. IX, 17. ibid. v. 22. 2 Cor. VIII, 24. Ephes. II, 7. 1 Tim. I, 16. Tit. II, 10. πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένυς ἀγαθήν. ibid. III, 2. Hebr. VI, 10. ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτῦ quam satis probastis, religionis christianae praeceptis docti. ib. v. 11. Sapient. XII, 17. 2 Macc. IX, 8. *Aeschin.* Dial. III, 2. νῦν ὁ καιρὸς ἐνδείξασθαι τὴν ἀεὶ θρυλλυμένην πρός σε σοφίαν. *Aelian. V. H.* XIV, 5. ἐνδειξάμενοι, ὅτι ἄξιοι λόγυ εἰσίν. *Herodian.* II, 10. 19.

Ioseph.

Ioseph. A. I. VII, 9. 5. 2) *re ipsa praesto, exhibeo, facio, patro.* 2 Tim. IV, 14. πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο multa mihi mala intulit, multis me iniuriis affecit. Genes. L, 15 et 17. ὅτι πονηρά σοι ἐνεδείξαντο, ubi hebraico גמל respondet. Eodem sensu ἀποδείκνυμι et δείκνυμι usurpatur.

Ἔνδειξις, εως, ἡ, 1) *demonstratio*, (*cum aliquid digitis monstratur. Polyb.* III, 38, 5. ubi vid. *Schweighaeuser.*) *ostensio, declaratio*, ab ἐνδείκνυμι. Rom. III, 25. εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, pro ὅπως ἐνδείξηται τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, ut abunde demonstraret benignitatem suam. ibid. v. 26. *Philo* de *Opif. Mundi* T. I, p. 9. 50. et p. 20. A. ed. *Mangey*. De indicio s. delatione reorum legitur apud *Plutarchi* T. IX. p. 319. ubi vid. *Reiske*. 2) *ipsum argumentum et signum, ex quo aliquid tuto ac certo colligi potest, specimen, documentum*, i. q. ἔνδειγμα. 2 Cor. VIII, 24. τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε idonea illis amoris vestri documenta exhibete atque adeo demonstrate, laudem meam de vobis esse verissimam. Philipp. I, 28. ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας calamitates, quibus vos afficiunt, argumento sunt, quod a Deo ipsis poenae gravissimae, vobis autem insignia praemia sint destinata. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* ἔνδειξις· φανέρωσις.

Ἕνδεκα, οἱ, αἱ, τὰ, *undecim*, ἄκλιτον, ab ἓν et δέκα *decem*. Οἱ ἕνδεκα in N. T. κατ᾽ ἐξοχὴν *undecim discipuli Christi* dicuntur elliptice pro οἱ ἕνδεκα μαθηταί. Matth. XXVIII, 16. Marc. XVI, 14. Luc. XXIV, 9. 33. Act. I, 26. II, 14.

Ἑνδέκατος, άτη, ον, *undecimus*, ab ἕνδεκα. Matth. XX, 6. 9. Apoc. XXI, 20.

Ἐνδέχομαι, fut. ξομαι, *admitto, recipio*, etiam *accipio, audio, fidem habeo*, ab ἐν et δέχομαι *capio*. *Suid.* ἐνδέξασθαι· παραλαβεῖν, ἀκροάσασθαι. — ἐνδέχεσθαι· παραδέχεσθαι, πείθεσθαι. Hinc ἐνδέχεται impersonale *fieri potest*, (*Xenoph. Mem.* I, 2. 22. IV, 7. 9.) *usu venit, fieri solet, contingit*. Subintellegitur vero χρῆμα, ut sit χρῆμα ἐνδέχεται *res* vel *usus admittit*, seu *capit*; et τὰ ἐνδεχόμενα dicuntur apud Graecos, *quae sunt contingentia et plerumque fieri solent*, et opponitur τοῖς ἀναγκαίοις — interdum etiam, *quae fieri possunt*, v. c. apud *Xenoph. Mem.* III, 9. 1. 2 Macc. XI, 18. ἃ δὲ ἦν ἐνδεχόμενα συνεχώρησεν. In N. T. semel legitur Luc. XIII, 33. ὅτι οὐκ ἐνδέχεται (i. q. cap. XVII, 1. ἀνένδεκτόν ἐστι) προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλὴμ non facile fieri solet, ut propheta extra Hierosolymam moriatur. *Thom. M. Eclog.* p. 306. οὐ μόνον ἐνδέχεται ἀντὶ τοῦ ἐνδεχόμενόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ τοῦ εὐμενῶς δέχεται, καὶ ἀντὶ τοῦ

 ἁπλῶς

ἁπλῶς δέχεται: ubi vide interpretes. Vide et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 749.

'ΕΝΔΗΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *in populo meo sum, domi maneo, in patria versor, inquilinus sum, non peregrinor,* et opponitur τῷ ἐκδημέω. (ex ἐν et δῆμος *populus.*) *Phavor.* ἐνδημῶ καὶ ἐπιδημῶ τὸ αὐτό. οἷς ἐναντίον τὸ ἀποδημῶ καὶ ἐκδημῶ. Ἔνδημος ab *Hesychio* opponitur τῷ ξένῳ et a *Polluce* τῷ ἐκδήμῳ. 2) metaphorice: *sum et versor perpetuo in aliquo loco.* 2 Cor. V, 6. ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι cum vivamus in hoc corpore. ib. v. 9. εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες sive vivamus in hoc corpore, sive ex eo migremus et moriamur. ibid. v. 8. ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον et perpetuo cum Christo vivere. Saepius non legitur in N. T. Conf. supra ad ἐκδημέω dicta, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 190.

'ΕΝΔΙΔΥ'ΣΚΩ et 'ΕΝΔΙΔΥ'ΣΚΟΜΑΙ, per reduplicationem pro ἐνδύω vel ἔνδυμι *induo,* ab ἐν et δύω, quod per ἐνδύσασθαι ἱμάτιον explicat auctor *Etym. M.* et deducit a δέω *ligo,* uti fit a χέω χύω, ligari enim ἐσθῆτι hominem, ut adeo, quae est summa linguae graecae ubertas, quatuor verbis eiusdem originis utantur ad unam eandemque rem significandam. In N. T. bis tantum legitur. Luc. VIII, 27. καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο nec vestem induebat: alii *passive:* nec vestiri se patiebatur. ibid. XVI, 19. καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον et induebat purpuram et byssum. Alexandrini usi fuerunt hac voce pro לָבַשׁ, 2 Sam. I, 24. cui opponitur ἐκδιδύσκω apud eosdem Nehem. IV, 23. pro hebr. פָּשַׁט.

'ΕΝΔΙΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *iustus, aequo consentaneus, iuri conveniens,* ex ἐν, quod in compositis haud raro *convenientiam* significat, (v. c. ἔννομος *legitimus,* ἔμμετρος *iustam magnitudinem habens*) et δίκη *ius,* quasi ἐν δίκῃ ὤν, seu δίκαιος. Bis tantum legitur in N. T. Rom. III, 8. ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι quorum poena iusta non cessabit. Hebr. II, 3. πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν iustam delicto convenientem poenam. *Hesych.* ἔνδικον· ἀληθὲς, δίκαιον, ἄξιον. *Suid.* δίκης ἄξιον, δίκαιον. *Alb. Gloss. Gr.* p. 96. ἔνδικον· δίκαιον. Idem tradit *Schol.* ad *Eurip. Phoen.* v. 482 et 509. *Anthol.* IV, 12, 71. Nemesis ἔνδικος ἱδρυνθεῖσα θεά. Adverbium ἐνδίκως *iure meritoque* reperitur apud *Aristoph.* in *Nub.* v. 1382.

'ΕΝΔΟ'ΜΗΣΙΣ, εως, ἡ, *structura, pila, moles crassa ad moenia fulcienda et firmanda,* ab ἐνδομέω, verbo inusitato, quod est ex ἐν et δομέω, sive δέμω, *struo, exstruo.* Semel legitur in N. T. Apoc. XXI, 18. καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασπις et erat structura muri eius ex iaspide lapide, h. e. invicta et impenetrabilis. Significat ἐνδόμησις etiam omne, quod fundamento superstructum est, v. c. apud *Iosephum A. I.* XV, 9. 6.

'ΕΝΔΟ-

Ἐνδοξάζω, fut. άσω, *gloria et honore condecoro, felicitate orno, glorifico, gloriose celebro et depraedico*, ab ἐν et δοξάζω *honoro, glorifico.* Bis tantum legitur in N. T. et quidem in passiva forma. 2 Thess. I, 10. ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, h. e. quum venerit, ut aeterna felicitate in suum honorem ornet veros Christianos; nam ἐνδοξάζεσθαι ἔν τινι significat: *ex alicuius sive felicitate sive miseria laudem sibi et gloriam parare, efficere, ut alii nos venerentur, laudent et celebrent, quia alterius sive felicitatis sive miseriae auctores sumus.* Exod. XIX, 4. וְאֶכָּבְדָה בְּפַרְעֹה. Ezech. XXVIII, 22. 2 Thess. I, 12. ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐν ὑμῖν ut Christus aliquando ex aeterna vestra felicitate laudem sibi et gloriam paret.

Ἔνδοξος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, in universum dicitur ὁ ὢν ἐν δόξῃ, nam ἐν in compositis saepe idem valet, quod significat extra compositionem cum casu suo, ut v. c. ἔντιμος, ὁ ἐν τιμῇ ὤν. Sed pro diversa vocabuli δόξα notione etiam derivatum ἔνδοξος admodum varie sumitur. 1) *nitens, pulcher, splendidus, magnificus.* Luc. VII, 25. οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ ὑπάρχοντες qui vestibus splendidis utuntur. Ies. XXII, 18. τὸν στέφανόν σου τὸν ἔνδοξον. Ps. XLIV, (XLV,) 13. 2) *illustris, honoratus, qui est magni nominis, insigni auctoritate et dignitate praeditus, clarus, nobilis.* 1 Cor. IV, 14. ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι vos magni nominis et illustres estis, nos vero ignobiles et contemti. Sic פַּרְתְּמִים *principes et magnates in aula regis*, Esther. I, 3. ἔνδοξοι ab Alex. vocantur. Ies. XXIII, 8. ἔνδοξοι τῆς γῆς. Hist. Susann. v. 5. διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐνδοξότερον πάντων quod omnes dignitate antecellebat. *Xenoph. Mem.* I, 2, 56. *Herodian.* I, 6, 17. οἱ πρὸ σοῦ Ῥωμαῖοι μεγάλοι τε καὶ ἔνδοξοι γεγόνασι. *Aelian. V. H.* II, 11. 3) τὰ ἔνδοξα, sc. ἔργα, *praeclara et insignia facta, miracula, quatenus sunt maiestatis divinae signa.* Luc. XIII, 17. καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γενομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ populus autem tot miraculis insignibus ab eo patratis gaudebat. Exod. XXXIV, 10. ποιήσω ἔνδοξα (hebr. נִפְלָאוֹת), ἃ οὐ γέγονεν. Iob. XXXIV, 24. ἔνδοξα καὶ ἐξαίσια. Ies. XII, 4. ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ. 4) metaphorice: *a sordibus vitiorum liber, virtutis et sanctitatis studiosus.* Ephes. V, 27. ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν ut compararet et redderet sibi coetum hominum, a quibusvis vitiorum sordibus liberorum, ubi ἔνδοξος quidem cum caeteris, μὴ ἔχουσα σπῖλον, ἅγιος, ἄμωμος, mere synonymum est; negari tamen non potest, imaginem desumtam esse a sponsa, quae vestibus splendidis ornata iungitur sponso. *Thom. M.* sub voce ἐπίδοξος p. 342. reiecit hanc vocem, tanquam minus atticam; sed contrarium docuerunt interpretes ad l. l.

ἘΝΝΑΤ-

Ἔνδυμα, ατος, τό, 1) proprie est *omne indumentum et vestimentum*, et respondet hebr. לְבוּשׁ, ab ἐνδύω *induo*. Matth. VI, 25. καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; nonne corpus pluris est quam amictus? ibid. v. 28. καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; de amictu vero quid animo sollicito estis? Luc. XII, 23. 2) speciatim: *pallium, vestis superior*, quod alias ἱμάτιον vocatur. Matth. III, 4. εἶχε ἔνδυμα indutus erat, seu, veste superiore utebatur, coll. Marc. I, 6. Matth. VII, 15. ἐν ἐνδύμασι προβάτων. Cf. infra sub πρόβατον. ibid. XXII, 11. 12. ἔνδυμα γάμου, pro γαμικὸν, vestis nuptialis. ibid. XXVIII, 3. Alex. τὸ לבוש saepe per ἱμάτιον reddiderunt. Iob. XXIV, 7. Ps. CIII, 7. Ies. LXIII, 8.

Ἐνδυναμόω, ῶ, fut. ώσω, 1) *corroboro, validum, firmum et robustum reddo, vires corporis augeo, valetudinem stabilio*. Ἐνδυναμόομαι *convalesco, valetudinem recipio*. Sic legitur in N. T. Hebr. XI, 34. ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας a morbis gravissimis convaluerunt. Eodem modo ἰσχύειν pro *convalescere* usurpatur a *Xenoph. Hist. Gr.* VI, c. 4. 18. ἐκ τῆς ἀσθενείας ἔτι ἴσχυεν, et ἐνισχύειν pro *valetudinem reddere* reperitur aliquoties in versione Alex. 2) *instruo animum facultate faciendi aut perferendi aliquid, vires animi suppedito et largior*. Philipp. IV, 13. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με omnia praestare possum Christi auxilio adiutus. 1 Tim. I, 12. τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Christo, qui me idoneis viribus instruxit. 2 Tim. IV, 17. Hinc passivum ἐνδυναμοῦσθαι notat *novas vires animi sumere, corroborari, vires colligere*. Ephes. VI, 10. ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ utamini virtute Christi eiusque potentissimo auxilio. 3) *constantem reddo, confirmo in aliqua re*, et ἐνδυναμοῦσθαι *confirmari, constantem reddi*. Act. IX, 22. Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο Saulus magis confirmatus, nempe τῷ λόγῳ. Rom. IV, 20. ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει sed certissimam spem fovebat et fiduciam. Eodem sensu ἐνδυναμοῦσθαι absolute positum, omissa voce τῇ πίστει, adhibetur in vers. Alex. Ps. LI, 7. ubi cum ἐπελπίζειν permutatur.

Ἐνδύνω, vel Ἐνδύω, fut. ύσω, *penetro in aliquem locum, subeo, ingredior*, et fere in malam partem adhibetur *de iis, qui clam et fallaciter irrepunt et insinuant se*, ita, ut simul *astutiae, audaciae* et *impudentiae* notio in hac voce lateat. (ab ἐν et δύω, δύνω vel δῦμι *subeo*.) Semel legitur in N. T. de falsis doctoribus 2 Tim. III, 6. ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας per domos reptantes. *Hesych.* ἐνδῦναι· εἰσδῦναι, εἰσελθεῖν. Inde substantivum ἔνδυσις, quod *Hesychius* per κατάδυσις interpretatur. Καταδύσεις autem sunt, eodem *Hesychio* teste, οἱ λάθριοι τόποι καὶ βαθεῖς.

ἘΝΔΥ-

ΕΝΔΥΣΙΣ, εως, ἡ, *vestitus, amictus*; et non tantum de vestibus proprie sic dictis, sed etiam de omnibus ornamentis corporis adhibetur. Est verbale a secunda pers. perf. passivi ἐνδέδυσαι, verbi ἐνδύω *induo*. Sic legitur in N. T. 1 Petr. III, 3. ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος aut in ornatu vestium, quibus corpus induitur.

ΕΝΔΥΩ, fut. ύσω, 1) proprie: *induo vestimentum alteri, vestio alterum*. Medium contra ἐνδύομαι *me ipse induo, mihi ipse vestem induo*. (ab ἐν et δύω idem.) Marc. XV, 17. καὶ ἐνδύουσι αὐτὸν πορφύραν et induunt illum purpura. ib. v. 20. καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια. Luc. XII, 22. XV, 22. μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε neque corpori, quid vobis induatis. ibid. XXII, 11. οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. Eadem ratione *Aelian. V. H.* VII, 10. ἐπεὶ οὐκ ἐβούλετο τὸ ἐκείνου ἱμάτιον ἐνδύσασθαι. Vid. ad h. l. *Perizonium*. 2) metaphorice: *instruo me, ornor, afficior et praeditus sum aliqua re, utor*. Luc. XXIV, 49. ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους donec instruamini virtute divina. Rom. XIII, 12. ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτὸς et sumamus sensus, quos postulat religio christiana, seu, factis studeamus, religioni christianae convenientibus. Ephes. VI, 11. ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ instruatis vos, seu, utamini viribus omnis generis, quas Deus suppeditat. Coloss. III, 12. ἐνδύσασθε οὖν σπλάγχνα οἰκτιρμῶν assuefacite igitur vos misericordiae. 1 Cor. XV, 53. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν nam nos corpore hoc interituro instructi debemus accipere corpus interitus expers. Usurpatur hoc modo ipsum verbum hebraicum לָבַשׁ, Ies. LI, 9. לִבְשִׁי עֹז utere virtute tua. ibid. LXI, 10. et aliis in locis, quae collegit *Vorstius* de *Hebraismis N. T.* c. 5. p. 157. Simili metaphora *Homerus* dixit δύειν ἀλκὴν *Il.* VIII, 36. ubi vid. *Eustathius*. 3) ἐνδύω τινὰ partim *is* dicitur, *qui aliquem doctorem sequitur, qui alterum imitatur eique similis fieri conatur*, partim vero *ei* tribuitur, *qui arctissimis cum aliquo coniungitur vinculis*. Galat. III, 27. ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε quotquot in Christum baptizati estis, arctissimis cum eo coniuncti estis vinculis, i. q. v. 26. υἱοὶ Θεοῦ ἐστε. Rom. XIII, 14. ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν imitamini sensus et animum Domini nostri I. C. Rarior est hic loquendi usus apud exteros Scriptt. non tamen omni auctoritate destitutus. Sic v. c. *Dion. Halic. Archaeol.* XI. p. 689. τὸν Ταρκύνιον ἐκεῖνον ἐνδυόμενοι, h. e. naturam et mores Tarquinii imitamini. Contrarium ἀποδύσασθαι apud *Lucian.* in *Gall.* 19. ἀποδυσάμενος τὸν Πυθαγόραν. Eodem modo in Scriptoribus exteris saepe legitur, *Platonem, Pythagoram induere, h. e. fieri discipulum Pythagorae et Platonis, se conformare ad eius exemplum. Tacit. Annal.* XIV, 52. XVI, 28. 4) ἐνδύεσθαι *corpore instrui*. 2 Cor. V, 3. εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑ-

ρεθη-

φεθησόμεθα si quidem accipiemus aliquando novum corpus, nec plane nudi erimus. *Chryfoft. Homil.* X. in Ep. II. ad Cor. ἐνδυσάμενοι, τουτέστιν ἀφθαρσίαν καὶ σῶμα ἄφθαρτον λαβόντες. Sed lectio ipsa mihi admodum suspecta est, et loco ἐνδυσάμενοι ἐκδυσάμενοι reponendum esse videtur. Vid. supra sub ἐκδύω.

Ἐνέγκω, vid. infra sub φέρω.

Ἐνέδρα, ας, ἡ, proprie, ut videtur, est *locus insidiarum, latibulum*, teste *Phavorino*: ἐν ᾧ κάθηνταί τινες, μέχρις ἂν ἔλθωσιν, ὡς ἂν ἐπιβουλεύσωσιν, sed deinde, ut lat. *insidiae*, notat *insidias, quae alicui struuntur, consilium subdolum*, ab ἐν et ἕδρα *sedes, sessio.* Act. XXIII, 16. ἀκούσας δὲ τὴν ἐνέδραν (pro τὴν ἐνέδραν legunt alii τὸ ἔνεδρον) cum resciisset has insidias. Ibid. XXV, 3. ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδὸν insidiose eum in via occisuri. Saepius non legitur in N. T. Alex. posuerunt pro אֹרֵב *insidiae, insidiarum locus, latibulum*. Ios. VIII, 2. 7. 12. 14. 19. Iudd. IX, 35. et pro מַאֲרָב *insidiae*, Ios. VIII, 9. Ps. X, 8. Formula ἐνέδραν ποιεῖσθαι legitur apud *Thucyd.* III, 90. ipsa vox ἐνέδρα autem in notione *insidiarum* reperitur apud *Herodian.* IV, 5. 7. VII, 5. 8. et VIII, 1. 2. *Hesych.* ἐνέδρα· ἐγκρυμμα, (h. e. milites, qui in insidiis abduntur ad circumveniendos hostes) δολερὸν ὑποκάθισμα.

Ἐνεδρεύω, fut. εύσω, *insidior, insidias struo*, ab ἐνέδρα *insidiae*. Bis tantum legitur in N. T. Luc. XI, 54. ἐνεδρεύοντες αὐτὸν insidiantes ei. Act. XXIII, 21. ἐνεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν vitae enim eius insidiantur. Apud graecos Scriptores ἐνεδρεύειν fere semper dativo iunctum invenies, (v. c. *Diod. Sic.* XIX, c. 68.) interdum tamen (v. c. apud *Plutarch. Fabio* p. 185. E.) etiam accusativum iunctum habere, ut in N. T. libris, docuit *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIX, c. 69. Alex. eo usi fuit pro אָרַב, Ios. VIII, 4. 1 Sam. XV, 5. *Hesych.* ἐνεδρεύει· δόλον μηχανᾶται, ἐγκάθηται, κατατηρεῖ. Caeterum notandum, ἐνεδρεύειν proprie et vi etymologiae *insidere* significare et idem esse, quod ἐγκάθεσθαι, atque adeo etiam metaphorice in bonam partem de eo adhiberi, *qui omni studio et diligentia aliquid facit et studet alicui rei*, quo in sensu Sirac. XIV, 23. usurpatur, ubi homines iubentur ἐνεδρεύειν (*Vulg. consistere*) ἐν ταῖς ὁδοῖς σοφίας, i. e. praecepta verae sapientiae diligenter observare.

Ἔνεδρον, ου, τὸ, *insidiae, quas alicui struuntur, consilium subdolum*, i. q. ἐνέδρα, quod vide. Semel legitur in N. T. Act. XXIII, 16. ἀκούσας δὲ τὸ ἔνεδρον (pro quo tamen in editione *Griesbachiana* τὴν ἐνέδραν legitur) cum resciisset has insidias. Caeterum τὸ ἔνεδρον aeque late patet ac ἐνέδρα, ita, ut non solum *locum, qui inservit insidiis et e quo fiunt insidiae*, significet, v. c. 1 Macc. IX, 40. sed etiam *illum ipsum* denotet, *qui alteri insidias struit.* Sirac. VIII, 14. 1 Macc. X, 80. ut multis exposui in *Spicilegio meo II. Lexici Bielliani* p. 65.

Ἐνει-

ΕΝΕΙΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *implico, involvo.* (ab ἐν et εἰλέω *volvo, verso.*) Construitur vi praepositionis cum dativo. Occurrit in N. T. semel Marc. XV, 46. ἐνείλησε τῇ σινδόνι involvit ipsum illa sindone. Alex. pro לוט *involvere, operire, occultare* adhibuerunt. 1 Sam. XXI, 9. καὶ αὕτη ἐνειλημένη ἐν ἱματίῳ. *Artemid.* I, 14. βρέφη — ἐνειλημένα τὰς χεῖρας τυγχάνει. *Plutarch.* T. V. p. 425 et 463. ed. *Reiske.*

ΕΝΕΙΜΙ, *insum*, ex ἐν et εἰμί. *Phavor.* ἔνεστιν· ἀντὶ τοῦ ἐντός ἐστι, et ἐνεὶς· ἐνδέμενος. Eius tantum participium ἐνών, οῦσα, όν, et quidem in plurali, legitur Luc. XI, 41. πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, h. e. e bonis vestris, seu, pro viribus et facultatibus vestris distribuite eleemosynas; ut τὰ ἐνόντα positum sit pro κατὰ τὰ ἐνόντα χρήματα, seu ἐκ τῶν ἐνόντων. Nullus enim dubito, hanc loci vexati explicationem, quam praeter auctoritatem *Syri*, *Theophylacti*, (qui per ὑπάρχοντα interpretatur) *Boisii*, (in *Collatione* p. 222.) et *Lamb. Bosii* (in *Exercitt. Philol. in N. T.* p. 42.) ipse loquendi usus (*Moschopulus*: ἔνεστιν· ἀντὶ τοῦ ἐνυπάρχει. ὡς τὸ, ἔνεσί μοι πλοῦτος. καὶ ἔνεστιν· ἀντὶ τοῦ δυνατόν ἐστι. Idem tradit *Thom. M.* p. 307. et *Hesych.* ἐνόν· δυνατὸν ἢ ἐνυπάρχον. *Heliodor. Aethiop.* IX, 25.) confirmat, et linguae ratio (nam κατὰ saepe omittitur in talibus formulis. Sic v. c. τὰ δυνατὰ *pro viribus*) admittit, praeferre sententiae, quam *Raphelius* in *Notis Xenophonteis* p. 93. proposuit, qui τὰ ἐνόντα interpretatur *ea, quae in poculis et patinis sunt*, h. e. *potum cibumque*, τὰ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ παροψίδος, ut est apud Matthaeum XXIII, 26. (Conf. *Markland.* ad *Lysiam* p. 194 et 559.) quae arguta magis, quam vera videtur. Cf. *Suiceri Thes. Eccles.* T. I. p. 1120. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 731.

ΕΝΕΚΑ et ΕΝΕΚΕΝ, et per epenthesin atticam ΕΙΝΕΚΑ et ΕΙΝΕΚΕΝ. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 680. Praepositio, regens semper genitivum. Significat 1) *causa, ob, propter*, et causam impulsivam indicat, propter quam aggredimur ac suscipimus aliquid, sive sit causa antecedens, sive finis et eventus. Praeponitur cum articulo infinitivis, et tunc *ut*, *ad hoc ut*, significat. Matth. V, 10. ἕνεκεν δικαιοσύνης ob pietatis studium. ibid. v. 11. ἕνεκεν ἐμοῦ ob meae doctrinae professionem, coll. Marc. VIII, 35. ibid. X. 18. 39. XVI, 25. XIX, 5. ἕνεκεν τούτου ideo, et v. 29. Marc. X, 7. 29. XIII, 9. Luc. IV, 18. οὗ εἵνεκεν quapropter, h. e. *hoc consilio, hunc in finem.* ibid. VI, 22. IX, 24. XVIII, 29. XXI, 12. Act. XIX, 32. τίνος ἕνεκεν; quem in finem? ib. XXVI, 21. XXVIII, 20. Rom. VIII, 36. XIV, 20. 2 Cor. VII, 12. εἵνεκεν τοῦ φανερωθῆναι sed ut manifestum fieret. 2) *quod attinet ad*, *quantum attinet*, *respectu*. *Homer. Odyss.* II, 191. *Dion. Halic.* VII, c. 8. 2 Cor. III, 10. ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης quod attinet ad excel-

excellentem illius, nempe religionis christianae, dignitatem; ubi ἕνεκεν necessario referendum est ad praecedens ἐν τέτῳ τῷ μέρει. Animadvertit hunc elegantem particulae ἕνεκα usum *Beza* ad h. l. et *Herodoti* exemplo confirmavit et post eum *Raphelius* in *Obss. Xenoph.* p. 235. et *El. Palairetus* in *Obss. Philol. Crit.* p. 420. 3) Haud raro tamen omittitur et subintellegitur. Matth. II, 13. τῦ ἀπολέσαι, pro ἕνεκα τῦ ἀπολέσαι, ut occidat. ibid. XI, 1. ante τῦ διδάσκειν. Luc. IV, 10 ante τῦ διαφυλάξαι σε. ibid. I, 25. ante ἀφελεῖν. 2 Cor. I, 8. ante τῦ ζῆν. 2 Petr. III, 9. ante ἐπαγγελίας. *Ioseph. A. l.* XVIII, 9. 5. videndum itaque, ne, dum nimium concedat corporis voluptati, ἀπολέσειε τὴν ἀρχὴν τῦ εὐπρεπῦς, sc. ἕνεκα, principatu excidat formae causa. Exempla huius ellipseos e graecis Scriptt. dedit *L. Bos.* de *Ellips. Gr. Ling.* p. 327.

'ΕΝΕ'ΡΓΕΙΑ, είας, ἡ, 1) *vis et virtus agendi*, *efficacia, potentia*, speciatim de Deo et Christo, *omnipotentia* dicitur, ab ἐνεργής. Phil. III, 21. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα pro virtute, qua sibi omnia subjicere valet. Coloss. II, 12. διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τῦ θεῦ κ. τ. λ. spe potentiae divinae, quae Christum e mortuis excitavit, freti et sustentati. Ephes. I, 19. 20. ubi ἐνεργεῖν ἐνέργειαν significat vim et potentiam suam exserere et demonstrare agendo. ibid. III, 7. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτῦ. 2 Thess. II, 11. πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης permittet Deus, ut fraudes falsorum doctorum vim suam et efficaciam inter eos exserant. Sapient. XVIII, 22. ὅπλων ἐνεργείᾳ armorum vi. 2) *opera, auxilium, ipsa actio, qua vim et efficaciam nostram exserimus*. Ephes. IV, 16. κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάσε μέλες ita, ut quodvis membrum pro virili parte conferat aliquid, seu, operam suam praestet. Coloss. I, 29. κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτῦ adiutus auxilio divino, quod potentissime mihi adest. 2 Thess. II, 9. κατ' ἐνέργειαν τῦ σατανᾶ adiuvante eos satana. Saepius non legitur in N. T. 2 Macc. III, 29.

'ΕΝΕΡΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *operor, ago, vim et potestatem meam exsero, efficio*. Passivum ἐνεργέομαι, ῦμαι, *efficior*, ab ἐνεργής. *Hesych.* ἐνεργεῖ· πράττει. — ἐνεργεῖται· κατασκευάζεται. Matth. XIV, 2. διὰ τῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργῦσιν ἐν αὐτῷ ideoque tanta in eo se exserit virtus miraculorum patrandorum. Marc. VI, 14. Rom. VII, 5. ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, h. e. exserebant se per corpus, seu per actiones corporeas. 2 Cor. IV, 12. ὁ μὲν θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν mortis periculum se in nobis exserit, h. e. tangit, affligit me, sed liberatio e periculo mortis in vobis se exserit, h. e. in vestram utilitatem redundat. Galat. III, 5. Passivum ἐνεργέομαι *efficior*. 2 Cor. I, 6. haud raro active sumitur pro *agere, operari, efficacem esse*. Quam in rem praeter loca supra

pra iam allata, haec tantum addere placet. Galat. V, 6. πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη fides, quae se benevolentia erga alios exserit. 1 Thess. II, 13. ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσι quae etiam vim suam salutarem exserit in nobis credentibus. 2 Thess. II, 7. Sirac. X, 4. *Ioseph.* AA. XV, c. 5. p. 754. Ed. *Haverc.* De formula: ἐνεργεῖν ἐνέργειαν dixi supra ad ἐνέργεια. *Artemid.* I, 2. 2) *exsequor, perficio*, i. q. ἐπιτελέω. 2 Cor. VIII, 11. Ephes. I, 11. τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ qui semper voluntatem suam, immutabilem et efficacissimam exsequitur. Philipp. II, 13. ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ ἐνεργεῖν, sc. τοῦ θέλειν, cui vires debetis exsequendi hanc voluntatem vestram. 3) cum dativo personae: *adiuvo aliquem, auxilio alicui sum, vires et facultates alicui largior idoneas.* Galat. II, 8. ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησε καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη Deus enim, qui Petrum, inter Iudaeos munere suo apostolico fungentem, adiuvat, idem ille et mihi adest, inter gentiles tradenti religionem christianam. Speciatim vero Deus ἐνεργεῖν ἐν τοῖς ἀνθρώποις in N. T. dicitur, *cum iis largitur et concedit dona miraculosa, facultatem miraculorum patrandorum.* 1 Cor. XII, 6. ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσι qui facultatem miraculorum patrandorum omnibus largitur. ibid. v. 11. 4) Participium passivi ἐνεργούμενον significat *id, quod multo labore fit, operosum*, i. q. ἐνεργὸς, adeoque, si de *precibus* adhibetur, *preces ardentes, enixas, intensas et assiduas* significat. Hinc lucem foeneratur locus Iacob. V, 16. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη magnam enim vim et efficaciam habent preces piorum *ardentes et assiduae*; qua posteriori voce *Vulgatus* h. l. utitur, quem secutus est *Lutherus, wenn es ernstlich ist.* Alii ἐνεργουμένη *efficax* reddere malunt, sed non vident, hoc modo apostolo tavtologiam frigidissimam impingi. *Eustath.* in *Odyss.* δ', p. 197, 50. ὅτι εὐχῆς ἐνεργοῦς ἔνδειξις τὸ κ. τ. λ. Fortasse etiam δέησις ἐνεργουμένη reddi posset: *preces, ex animo prompto et benevolo profusae*, ut ad h. l. referatur glossa *Hesychii*: ἐνεργεῖν· ἑτοίμως πράττειν.

ἘΝΕΡΓΗΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *operatio, operatio efficax, effectus*, ab ἐνεργέω. 2) *facultas, vis ac potestas aliquid efficiendi*; et speciatim: *facultas hominibus divinitus data miraculorum patrandorum*, sive *cuiuscunque generis*, sive *certae cuiusdam speciei.* 1 Cor. XII, 10. ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων alii vero facultas miraculorum patrandorum concessa est. Ad h. l. respexit sine dubio *Phavorinus* glossa ἐνεργημάτων· ἀντὶ τοῦ χαρισμάτων, coll. v. 4. quam sine dubio ex *Theodoreti* scriptis hausit. 3) *miraculum ipsum, cuius patrandi facultas a Deo datur.* 1 Cor. XII, 6. διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶ varii generis sunt miracula. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΝΕΡΓΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, 1) proprie: *laboriosus, operosus*, ab ἐν et ἔργον *opus*. 2) *efficax, effectum habens, vim suam exserens*. Philem. v. 6. ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ ut communis nostra religio, quam profitemur, exserat se in cognitione omnium bonorum. In codice uno pro ἐνεργὴς legitur ἐναργὴς *evidens, manifesta*, quae lectio merum glossema sapit, aut e versione Vulgata venit, quae h. l. sensum haud male expressit. Hebr. IV, 12. ὁ λόγος γὰρ τοῦ Θεοῦ ἐνεργὴς minae divinae sunt efficacissimae. 3) *aptus et idoneus ad aliquid efficiendum et agendum*. 1 Cor. XVI, 9. θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη καὶ ἐνεργὴς occasio opportuna et insignis mihi oblata est. Sic *Polyb. Hist.* II, 65. ἀλλ' ἦν ὁμοῦ παράταξις ἐνεργὴς acies ad pugnam bene instructa. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐνεργής· δυνατὸς, ἰσχυρός. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 174.

'ΕΝΕΣΤΩΤΑ, vide infra sub 'ΕΝΙΣΤΗΜΙ.

'ΕΝΕΥΛΟΓΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *benedico, bonis ominibus prosequor, bene ominor*, nec differt a voce εὐλογέω, unde et in versione Alex. pro hebraico בָּרַךְ aliquoties ponitur, v. c. Genes. XII, 3. XVIII, 18. Ps. X, 3. etc. 2) *beneficiis afficio, beo*. Nam verba, quae *dicere*, etc. quae huic notioni cognata sunt, significant, saepissime pro ipsa rei, quae verbis exprimitur, productione et essentia apud Hebraeos usurpantur, ut multis docuit *Glassius* in *Philol. Sacr.* p. 222 sq. ed. *Dathii*. Passivum ἐνευλογέομαι, οῦμαι, *beneficiis afficior, beor*, bis tantum in N. T. legitur. Act. III, 25. ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς per posteros tuos, seu, per unum ex posteris tuis felices reddentur omnes nationes terrae. Galat. III, 8. ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη, ubi codices haud pauci εὐλογηθήσονται habent.

'ΕΝΕ΄ΧΩ, 1) proprie: *insto, immineo, insisto, urgeo*. 2) *irascor, indignor, infense insidior*. Marc. VI, 19. ἡ δὲ ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι Herodias erat ei infesta et occasionem e medio eum tollendi quaerebat. *Vulgatus: insidiabatur*. Luc. XI, 53. δεινῶς ἐνέχειν insidias ei struere, aut, admodum indignabundi. Genes. XLIX, 23. וַיִּשְׂטְמֻהוּ et odio prosequuti sunt eum. Alex. καὶ ἐνεῖχον αὐτῷ. Eodem sensu apud exteros Scriptores legitur. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* VIII, 22. et *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 558. *Hesych.* ἐνεῖχον· ἐχόλουν, ὠργίζοντο. — ἐνέχει μνησικακεῖ, ἔγκειται. *Eust.* ἐνέχειν· τὸ κατά τινος ἔχειν. 3) ἐνέχομαι *constringor, captus et irretitus teneor*, v. c. πάγῃ, (apud *Herodot.* II, 121.) πέδαις, et metaphorice: *obstringor, obligor*. Galat. V, 1. μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε ne iterum iugum servitutis (h. e. religionem mosaicam) cervicibus vestris imponi patiamini. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐνέχεται· συνέχεται. — ἐνέχεσθαι· κρατεῖσθαι, συνέχεσθαι.

'ΕΝΘΑ-

Ἐνθάδε. Adverbium ex ἔνθα *hic, ibi, illic*, et δε particula enclitica, quae saepe fungitur vice praepositionis εἰς aut similis, v. c. in οἴκαδε, ἀγοράνδε etc. 1) *hic*. Luc. XXIV, 41. ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; num habetis hic aliquid edulii? Act. XVI, 28. XVII, 6. XXV, 24. *Hesych.* ἐνθάδε· ἐνταῦθα, ὧδε. 2) *huc*. Ioh. IV, 15. μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν nec mihi huc eundum sit ad hauriendam aquam. ibid. v. 16. καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε et huc redi. Act. XXV, 17. *Hesych.* ἐνθάδε· εἰς τοῦτον τὸν τόπον. 3) *ibi, illic*. Act. X, 18. εἰ Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται num Petrus ibi hospitio uteretur. Saepius non legitur in N. T. Conf. *Thom. M Eclog.* sub ἐνταῦθα p. 315 sq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 829.

Ἔνθεν. Adverbium significans *hinc*, ex ἔνθα *hic, ibi, illic*. Legitur in haud paucis codicibus Luc. XVI, 26. pro ἐντεῦθεν, ubi vid. *Wetstenius*.

Ἐνθυμέομαι, οῦμαι, fut. ήσομαι. De omnibus fere actionibus animi usurpatur hoc verbum apud Graecos, nam descendit ab ἐν et θυμὸς *animus*. Sic v. c. in versione Alex. *desiderare, cupere, optare*, significat, Devt. XXI, 11. Ios. VII, 21. ubi pro חָשַׁק et חָמַד ponitur, et *poenituit*, Genes. VI, 6. pro נחם. In N. T. libris significat 1) *cogitare, iudicare*. Matth. IX, 4. ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; cur male de me iudicatis et existimatis? 2) *consilium agito, meditor, aliquid animo agito meo, considero, expendo*. Matth. I, 20. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος quod consilium cum animo agitaret. Act. X, 19. τοῦ δὲ Πέτρου ἐνθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος Petro autem variis cogitationibus distracto et deliberante, quid sibi velit hoc visum. Saepius non legitur in N. T. Sapient. III, 14. μηδὲ ἐνθυμηθεὶς κατὰ τοῦ κυρίου πονηρά. *Thucyd.* II, 40. *Aristoph. Eccles.* 138. et *Ioseph. A. I.* XV, 5. 3. Conf. quae de hac voce bene disputavit *Dresigius* de *Verbis Mediis N. T.* p. 260 sq.

Ἐνθύμησις, εως, ἡ, 1) *cogitatio, iudicium*. Matth. IX, 4. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν cum Iesus cognosceret eorum cogitationes. ibid. XII, 25. Nuspiam hoc vocabulo usi sunt Alexandrini; eo frequentius vero eius loco adhibuerunt vocem ἐνθύμημα. *Thom. M.* sub v. ἐνθύμημα nostrum ἐνθύμησις per ἐνθύμιον, *cogitationem*, explicat. *Thucyd.* I, c. 132. κατὰ ἐνθύμησίν τινα cogitatione quadam, seu suspicione. Cf. etiam *Pollucis Onom.* II, 231. 2) *consilium animi*, et quidem in malam partem. Hebr. IV, 12. ubi minae divinae dicuntur κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, h. e. condemnare prava consilia et cogitata humana. 3) *excogitatio, ingenium inventoris s. artificis*. Act. XVII, 29. χάραγμα τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου sculptum arte et ingenio humano. Apud

Apud graecos Scriptt. *ipsa res, ingeniose excogitata*, ἐνθύμημα vocatur, v. c. apud *Xenoph.* de *Venat.* cap. XIII, 9.

ΕΝΙ, verbum impersonale, quod per syncopen atticam ponitur 1) pro ἔνεστι *inest*, ab ἔνειμι *insum*. *Aristot. Rhet.* III, c. 12. ἀλλ' ὅπου μάλιστα ὑποκρίσεως ἐνταῦθα ἥκιστα ἀκρίβεια ἔνι. 2) pro ἐστὶ *est*. Galat. III, 28. οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην κ. τ. λ. in religione christiana nihil valet, utrum fueris Iudaeus an paganus; neque conditionis neque sexus ratio habetur. Coloss. III, 11. Iacob. I, 17. παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ in quem non cadit mutatio. Saepius non legitur in N. T. Dubitarunt de hac notione *L. Bos.* et *Beza* (qui adeo Galat. III, 20. ἐστὶ pro ἔνι reponere haud dubitabat), quos sequutus est *Koppius* Vol. I. N. T. p. 43. sed hanc significationem Atticis esse longe usitatissimam, multis locis e *Platone* docuit *Schwarzius* in *Comment. Ling. Gr.* p. 486. quibus addo *Epictet. Enchirid.* c. 32. ἀλλὰ ἔνι λόγος sed est ratio, adest ratio. *Polyb. Exc. Leg.* XVII. p. 1123. et XLIII. p. 1190. *Aristoph. Plut.* v. 348. ἔνι γάρ τις, ἔνι τις κίνδυνος ἐν τῷ πράγματι est periculum in hoc negotio: ubi vid. *Ez. Spanhem.* (Interdum ἔνι valere idem, quod ἔξεστι, clare docet locus *Aelian. V. H.* XII, 51.) *Phavor.* ἔνι· ἐστὶν, ὑπάρχει. Ἀριστοφάνης ἀντὶ τοῦ ἔνεστιν. ἔνι φύσις, ἔνι θράσος.

ἘΝΙΑΥΤΟΣ, οῦ, ὁ, 1) *annus*, *intervallum* seu *spatium temporis, quo sol cursum suum conficit*, ita dictum ἀπὸ τοῦ ἐν ἑαυτῷ, sive εἰς ἑαυτὸν, ἰέναι, quod in se recurrat ac redeat, seu, ut cum *Virgilio* (*Georg.* II, v. 402.) loquar, *in se sua per vestigia volvatur annus.* Ioh. IX, 49. τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου pontifex istius anni. ibid. v. 51. XVIII, 13. Act. XI, 26. XVIII, 11. Hebr. IX, 7. X, 25. κατ' ἐνιαυτὸν quotannis. ib. X, 1. 3. Iacob. IV, 13. V, 17. Apoc. IX, 15. 2) per synecdochen, posita temporis parte pro tempore in universum, sive certo, sive incerto, *tempus* significat. Ita Luc. IV, 19. κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτὸν ad edicenda tempora laeta et fausta, nempe adventus Messiae in has terras, coll. Ies. LXI, 2. ad quem locum *Theodoretus*: ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτὸν τὴν προτέραν τοῦ χριστοῦ παρουσίαν οἶμαι χρηματίζεσθαι. Idem *Theophyl.* et *Procopius*. Caeterum etiam hebraicum שָׁנָה *tempus* interdum significare, docet locus Ies. LXIII, 4. 3) per metonymiam: *festum incipientis anni*, quod hebraice Num. XXIX, 1. יוֹם תְּרוּעָה vocabatur. Galat. IV, 10. ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. Alii, ἐνιαυτοὺς latius patere existimantes, de *festis diebus* explicant, quae certis annis celebrabantur, qualis erat *annus septimus*, seu *sabbaticus*, quo intermittebatur agrorum cultura et exactio debitorum, et servi manumittebantur, (unde appellabatur *annus intermissionis* et *remissionis*) et *annus quinquagesimus*, seu *iubilaeus*.

ἘΝΙ-

ἘΝΙΣΤΗΜΙ, fut. 1. ἐνστήσω, praet. ἐνέστηκα, 1) proprie: *statuo inter, interpono*, ab ἐν et ἵστημι *statuo, colloco, sisto*. 2) *insto, immineo, futurus sum*, et quidem in praeterito, plusquamperfecto et aoristo 2. Vid. supra ἀνίστημι. 2 Thess. II, 2. ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τῦ κυρίυ quasi utique prope adsit s. immineat dies ille sollemnis. 2 Tim. III, 1. ὅτι ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποὶ instare tempora periculosa. — 3) Participium ἐνεστηκώς, υῖα, ὀς pro quo ionice, κ extruso, ἐνεστεώς, et contracte ἐνεστώς dicitur, et de *tempore praesenti* et *futuro* ac *imminente* usurpatur, monente *Hesychio:* ἐνεστῶτα· παρόντα, προκείμενα. — ἐπὶ τῦ ἐνεστῶτος· ἐπὶ τῦ παρόντος. Rom. VIII, 38. ὔτε ἐνεστῶτα, ὔτε μέλλοντα nec praesentia, nec futura mala. 1 Cor. III, 22. VII, 26. διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην ob praesentem calamitatem. Galat. I, 4. ἐκ τῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος, vid. supra ad αἰών dicta. Hebr. IX, 9. εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα. 1 Macc. XII, 44. 2 Macc. III, 17. *Pindar. Olymp.* IX, 8. *Sext. Empir. Phys.* II, 193. *Ioseph. A. I.* XVI, 6. 2.

ἘΝΙΣΧΥΩ, fut. ύσω, *corroboro, conforto, vires addo*, ab ἐν et ἰσχύω *possum, valeo*. In N. T. ubi bis tantum legitur, et transitive et intransitive de corpore pariter ac animo usurpatur. Luc. XXII, 43. ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾽ ὐρανῦ ἐνισχύων αὐτὸν apparuit ei angelus et animum eius confirmavit, seu solatio replevit. Simili modo ἐνισχύειν usurpatur 2 Macc. II, 24. ἐνίσχυσαν καὶ ὐ διέστησαν τῆς εὐσεβείας. *Vulgatus: se ipsos confirmarunt*, et a pietate non recesserunt. Act. III, 19. καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν, sc. ἑαυτὸν, et cibo sumto se refecit; nam ἐνισχύειν ἑαυτὸν saepe est: *vires recipere et sumere, se reficere*. Genes. XLVIII, 2. וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל, Alex. καὶ ἐνισχύσας Ἰσραήλ. Conf. *L. Bos.* de *Ellipsi Gr. L.* p. 58. et *Vigerum de Idiotismis Ling. Gr.* p. 183. ed. *Zeun.*

ἘΝΝΑΤΟΣ, άτη, ον, *nonus, a, um*. Est numerale ordinale, ab ἐννέα *novem*. Scribitur etiam interdum ἔνατος, άτη, ον. Matth. XX, 5. XXVII, 25. ἕως ὥρας ἐννάτης usque ad horam nonam, i. e. tertiam pomeridianam, secundum nostrum horas numerandi morem. Act. III, 1. ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην, pro ἥτις ἦν ἡ ἐννάτη τῆς ἡμέρας, sub horam precationis, quae erat nona diei, seu nostra tertia pomeridiana. Scilicet apud Iudaeos dies dividebatur in duodecim horas et nox in duodecim horas inaequales; nam prima hora diei incipiebat ab ortu solis, prima vero noctis ab occasu solis. Duodecim diei horarum quaedam tantum commemorantur in N. T. nempe *tertia*, Matth. XX, 3. incidens in nostram nonam antemeridianam; *sexta*, Matth. XXVII, 45. quae nobis est *duodecima*, cum iam adest meridies; *septima*, Ioh. IV, 52. quae nobis est prima pomeridiana; *nona*, seu nostra tertia pomeridiana, quae praecationi publicae apud Iudaeos destinata erat,

erat, et qua offerebatur sacrificium vespertinum. Conf. *Sam. Petiti* Varr. Lectt. c. 15. *decima*, Ioh. I, 40. a qua duae tantum horae ad occasum solis restabant; *undecima*, Matth. XX, 6 et 9. coll. Marc. VI, 35.

ἘΝΝΈΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *novem*. Est numerale cardinale indeclinabile. Luc. XVII, 17.

ἘΝΝΕΝΗΚΟΝΤΑΕΝΝΈΑ, *nonaginta novem*, ἄκλιτον, ab ἐννέα *novem* et ἐννενήκοντα *nonaginta*, quod est ex ἐννέα et ηκοντα, quae est terminatio numerorum crescentium per *decem*, ut in lingua latina *ginta*. Matth. XVIII, 12. 13. Luc. XV, 4. 7. Alexandrini pro תִּשְׁעִים וָתֵשַׁע Genes. XVII, 24. posuerunt.

ἘΝΝΕΌΣ, ᾶ, ὁ, ut graecum κωφὸς proprie *mutum et surdum* notat. Vnde *Ammonius*: Κωφὸς καὶ ἐννεὸς ὁ αὐτὸς παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐλέγετο, ὁ μὴ φθεγγόμενος. *Suid.* ἐννεός· ἄφωνος, κωφὸς, νωδὸς, νωχελὴς, μετέωρος. Idem *Hesych.* κωφός· ὃς οὔτε ἀκούει, οὔτε λαλεῖ. In versf. graecis V. T. et in Scriptoribus exteris haud raro pro ἐννεὸς ἐνεὸς per ν simplex reperitur, v. c. Ies. LVI, 10. Prov. XVII, 28. *Symmach.* Hos. IX, 7. *Xenoph.* Anab. IV, 6. 23. quae huius vocabuli scriptura probatur *Albertio* ad Gloss. Gr. N. T. p. 69. 2) *attonitus, fulmine quasi percussus, obstupefactus, cui summa obstupefactio facultatem loquendi ademit. Suid.* ἐξεστηκώς. *Hesych.* ἐμβροντηθέντες· ἐννεοὶ γινόμενοι. Sic semel legitur in N. T. Act. IX, 7. εἱστήκεισαν ἐννεοί, *Vulgat. stabant stupefacti.* Eodem modo inde derivatum verbum ἀπενεόομαι usurpatur Dan. IV, 16.

ἘΝΝΕΎΩ, fut. εύσω, *innuo, nutu et signis peto, nutu significo*, ab ἐν et νεύω *nutum do, oculis do signum.* Semel legitur in N. T. Luc. I, 62. ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ nutu quaesiverunt ex patre. Alex. pro קָרַץ *nictavit, annuit* Prov. X, 10. eius vero loco ibid. VI, 13. verbum ἐννύω, quod idem significat, posuerunt.

ἜΝΝΟΙΑ, ας, ἡ, 1) *notio, imago rei, idea. Diog. Laërt.* III, s. 79. ἔννοιαν καλῶ. Polyb. III, 36. ὡς ἀληθινὰς καὶ γνωρίμους ἐννοίας ἄγειν τοὺς ἀκούοντας. 2) *cogitatio, cogitatum, sensus animi*, et speciatim de *pravis cogitationibus* usurpatur. 1 Pet. IV, 1. καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε etiam vos eosdem sensus induite, seu sumite. Hebr. IV, 12. ubi comminationes divinae dicuntur κριτικὸς ἐννοιῶν καρδίας, h. e. condemnare cogitationes animi perversas. Saepius non legitur in N. T. Descendit ab ἐν et νοῦς *mens*, unde ἐννοέω *mente concipio, cogito, attentus sum. Xenoph.* de Rep. Laced. I, 3. 1. Caeterum apud graecos Scriptores ἔννοια praeterea non solum *consilium animi*, (*Hesych.* βουλὴν interpretatur) sed etiam *intellectum, intellegentiam* significat.

ἘΝΝΟ-

ΕΝΝΟΜΟΣ, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) *legitimus, legibus consentaneus*, ex ἐν et νόμος *lex*. Act. XIX, 39. ἡ ἔννομος ἐκκλησία *concio legitima, quae non a populo tumultante, sed a magistratu legitimo modo et tempore cogitur*, κυρία ἐκκλησία, (*Aristoph. Acharn.* 19.) seu νόμιμος ἐκκλησία, ut Graeci vocant. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* I. c. 1. p. 272. ed. *Lips.* et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 589. *Eurip.* Phoen. v. 1678. ἔννομον τήν δίκην. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 3. *Hist. Gr.* II, 3. 21. *Polyb.* II, 47. 3. *Prol. Sirac.* διὰ τῆς ἐννόμου βιώσεως. Hinc adverbium ἐννόμως *legitime* in verf. Alex. Prov. XXXI, 24. 2) *subiectus legi, qui legem aliquam datam observat eique convenienter vivit.* 1 Cor. IX, 21. ἔννομος χριστῷ potius obediens legi, quam Christus tulit. Sic et legitur apud *Aelian. V. H.* II, c. 22. ἐννομωτάτους γενέσθαι καὶ Μαντινέας ἀκούω legibus convenienter Mantinenses vixisse audio. *Hesych.* ἔννομον, ἔνθεσμον.

ΕΝΝΥΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, pro quo etiam *ΕΝΝΥΧΙΟΣ*, α, ὁ, ἡ, ον, τὸ, legitur, *nocturnus*, et de omni dicitur, *quod noctu esse et fieri solet*, ex ἐν et νύξ *nox*. *Homer.* Iliad. λ', 716. ἄγγελος ἔννυχος. *Schol.* ἐν νυκτί. *Eurip.* Hecub. v. 72. ἔννυχος ὄψις visio nocturna. *Hesych.* ἔννυχος, νυκτερός, αὐτονύχιος. Ἔννυχον, seu ἐννύχιον, adverbialiter positum, pro κατὰ τὸν ἔννυχον χρόνον, (fere ut apud *Theocrit.* Idyll. I, 15. et X, 48. τὸ μεσαμβρινὸν ponitur pro κατὰ τὸ μεσαμβρινόν, et *Idyll.* XXIII, 69. et XXIV, 11. μεσονύκτιον pro κατὰ τὸ μεσονύκτιον.) Sic semel legitur in N. T. Marc. I, 35. ubi ἔννυχον λίαν est idem, quod apud Luc. IV, 42. γενομένης ἡμέρας, et cap. XXIV, 1. ὄρθρου βαθέος primo diluculo, nondum penitus dispulsis tenebris nocturnis. In eodem sensu occurrit 3 Macc. V, 5. ἔννυχον δόξαντες ὁμοῦ λήψεσθαι τὸ φῦλον πέρας τῆς ὀλεθρίας, quae verba recte vertisse videtur interpres latinus in Bibliis Polyglottis Londinensibus: *crepusculo matutino*, (nam v. 2. ἀπὸ τὴν ἐρχομένην ἡμέραν dicitur) existimantes simul accepturam gentem terminum mortis.

ΕΝΟΙΚΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie *incolo, inhabito, sum et versor in aliquo loco*, ab ἐν et οἰκέω *habito*. *Xenoph. Anab.* V, 6. 13. *Cyrop.* VIII, 6. 2. 2) metaphorice: *insum, vim meam exsero.* Rom. VIII, 11. διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν propter sensus illos animi per religionem christianam emendatos, qui vobis insunt. 2 Cor. VI, 16. ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, ubi Deus habitare dicitur inter homines, quatenus ei cultus maxime pius et religiosus ab hominibus praestatur et ipse eos vicissim amat et beneficiis afficit, coll. Levit. XXVI, 11. 12. unde in utroque loco explicationis causa additur: καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. Coloss. III, 16. ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως admo-

dum familiaris vobis esto doctrina christiana, semper et ubique a vobis exerceatur. Conf. *Schoettgen.* in Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. Vol. I. p. 822. 2 Tim. I, 5 et 14. Saepius non legitur in N. T.

ΕΝΟΝΤΑ, τά, vid. ΕΝΕΙΜΙ.

ΕΝΟΤΗΣ, ότητος, ἡ, 1) *unitas*, item *unio*, *coniunctio*, *concordia animorum consensus*, ab εἷς, ἑνὸς, *unus*. Bis legitur in N. T. Ephes. IV, 3. σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος studentes conservare animi studiorumque consensum. ibid. v. 13. εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καταντήσωμεν ad unam eandemque religionem adducamur.

ΕΝΟΧΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, i. q. simplex ὀχλέω, *molestiam et negotium facesso*, *turbas facio*, *turbo*, *obturbo*, ab ἐν et ὀχλέω, quod est ab ὄχλος *turba*, *multitudo*. In N. T. tantum extat Hebr. XII, 15. μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ ne exoriatur homo scelestus, qui suam impietatem disseminet et ita multos ad defectionem a religione christiana seducat, coll. Deut. XXIX, 18. In vers. Alex. τῷ ἀρρωστεῖν *aegrotavit* et חלה *morbo affecit* respondet. Genes. XLVIII, 1. 1 Sam. XIX, 14 XXX, 13. et chaldaico פגע *damno affecit*, *nocuit*, Dan. VI, 2. *Xenoph.* Cyrop. V, 4. 16. *Anab.* II, 5. 2. *Polyb.* II, 25. 6. *Hesych.* ἐνοχλεῖ· ὀχλεῖ. Exempla alia e graecis Scriptoribus dedit *Alberti* ad Glossar. N. T. p. 182. et *Hesych.* T. I. p. 1254. ac *Wetstenius* N. T. T. II. p. 437.

ΕΝΟΧΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τό, 1) proprie notat *adstrictum*, *alligatum*, ab ἐνέχομαι *adstringor*. Sic v. c. legitur in loco epigrammatis ab *H. Stephano* in Thesauro Gr. L. s. h. v. allati ἐκ ἀγκύρης ἔνοχον βάρος pondus anchorae alligatum. 2) deinde metaphorice omnino eum significat, qui tenetur quacunque ratione, quasi vinctus et obstrictus, obnoxius. Hebr. II, 15. ὅσοι διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας qui per omnem vitam obnoxii servituti, seu, in servili et miserrima conditione erant. *Hesych.* ἔνοχος· χρεώστης, ὑπεύθυνος. 3) speciatim: *reus*, *obnoxius poenae*, *damnandus*, *adiudicatus ad poenam subeundam*, ὑπεύθυνος, ut *Hesych.* interpretatur. Matth. V, 21. ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει poenae obnoxius erit. ibid. v. 22. ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ — εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς in ius synedrii trahendus — poena gehennae dignus est. XXVI, 66. ἔνοχος θανάτου ἐστὶ mortem promeruit. Marc. III, 29. ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως. ib. XIV, 64. Ita etiam ἐνέχεσθαι *reum esse*, *criminis teneri* apud *Herodotum* VI, c. 56. legitur. Exod. XXII, 3. לו דמים, Alex. ἔνοχός ἐστι. Genes. XXVI, 11. ἔνοχος θανάτου ἔσται. Non semper vero de *reatu poenae*, sed etiam de *reatu culpae* dicitur. Hinc 4) *qui peccat in aliquem*, *aliquem laedit et offendit quocunque modo*. 1 Cor. XI, 27. ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου is peccat in Christum, cuius corpus ac sanguinem

edit

edit et bibit, ſeu, is nefas committeret in corpus ac ſanguinem Chriſti. Iacob. II, 10. γέγονε πάντων (ſcil. νόμων) ἔνοχος is laeſit et violavit omnes leges. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* ἔνοχος· ὑπαίτιος. Caeterum obſervandum eſt, hanc vocem conſtrui nunc cum genitivo, nunc cum dativo, nunc cum praepoſitione *εἰς*, de qua conſtructione vide *Markland.* ad *Lyſiam* p. 568.

ἘΝΤΑΛΜΑ, τος, τὸ, *mandatum, praeceptum, inſtitutum.* Eſt verbale a prima perſona perf. paſſ. *ἐντέταλμαι*, verbi *ἐντέλλομαι mando, praecipio, mandatum impono.* Matth. XV, 9. ἐντάλματα ἀνθρώπων praecepta et inſtituta ab hominibus excogitata et profecta. Marc. VII, 7. Coloſſ. II, 22. κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro מִצְוָה Iob. XXIII, 12. Ieſ. XXIX, 13.

ἘΝΤΑΦΙΆΖΩ, fut. άσω, *pollingo, lavando, condiendo, involvendo corpus ad ſepulturam paro, corpus ad funus compono et ornamentis ſepulcralibus orno, ad funus neceſſaria procuro,* ab *ἐντάφιος, funebris, ad funus pertinens.* Differt itaque a *θάπτειν ſepelire, in ſepulcro ponere,* quanquam interdum etiam de ipſa ſepultura adhibitum fuiſſe, ex *Phavorino* conſtat, qui habet: ἐνταφιάζω· ἐνσοριάζω, θάπτω. Ornamenta cadaveris efferendi et ſepeliendi; quod genus veſtes magnificae et pretioſae erant, τὰ ἐντάφια, ſc. κοσμήματα, vocabantur. conf. *Chariton.* I, c. 6. εἶτα πλῆθος ἐνταφίων βασιλικὸς - - τῇ γυναικί. *Aelian.* V. H. I, 16. *Eurip.* Helen. v. 1419. ἐντάφια δοῦναι νεκρῷ. Qui vero corpus componebant ad funus et ornamentis ſepulcralibus ornabant, funeratores, pollinctores, ἐνταφιασταὶ vocabantur. Geneſ. L, 2. 3. Conf. *Cuperi* Obſſ. II, 9. *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 516. et *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. I, 16. In N. T. bis legitur. Matth. XXVI, 12. πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ut me moriturum honoris cauſa ungeret, ſeu, quaſi ad funerationem meam hoc unguentum corpori meo affudit. Ioh. XIX, 40. καθὼς ἔθος ἐςὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν quomodo Iudaei corpora ad ſepulturam praeparare ſolent, ſc. lavando, aromatibus ungendo, linteis involvendo et conſtringendo, in quo opere maxime Aegyptiorum cura praecellebat. In verſione Alex. ſemel legitur Geneſ. L, 2. pro hebraico חָנַט, *condivit aromatibus corpora mortuorum, ut incorrupta maneant. Gloſſ.* pollingo, περιςέλλω νεκρὸν, σιροπλοκῶ (pro σειροπλοκῶ), ἐνταφιάζω, ταριχεύω. *Phavor.* ἐντάφια· τὰ ἐπὶ τῇ ταφῇ γινόμενα πράγματα.

ἘΝΤΑΦΙΑΣΜΌΣ, ῦ, ὁ, *pollinctura, praeparatio corporis ad ſepulturam, funeratio,* quum lavando, condiendo et linteis ſepulcralibus involvendo corpus mox condendum praeparatur. Eſt verbale a prima perſona perf. paſſ. ἐντεταφίασμαι,

 verbi

verbi ἐνταφιάζω. Marc. XIV, 8. προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμὸν haec unctio est quasi cadaveris mei pollinctura propediem futura, seu, respexisse videtur hac unctione ad tempus pollincturae meae. Eadem est sententia verborum Ioh. XII, 7. εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτὸ ad tempus pollincturae meae reservavit. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΝΤΕΛΛΩ et 'ΕΝΤΕΛΛΟΜΑΙ, fut. οῦμαι, 1) *mando, iubeo, praecipio, faciendum iniungo*, ab ἐν et τέλλω *mando*. Marc. IV, 6. ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ angelis suis tua causa haec mandata dabit. ib. XV, 4. ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο λέγων ita enim Deus praecepit. ib. XVII, 9. XXVIII, 20. πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν omnem doctrinam, quam vobis tradendam iniunxi. Marc. XI, 6. XIII, 34. Luc. IV, 10. Ioh. VIII, 5. XIV, 31. XV, 14. 17. Act. I, 2. XIII, 47. ἐντέταλται ἡμῖν κύριος. Praeteritum passivi ponitur pro activo; in quam rem multa exempla collegit *Iensius* in Lectt. Lucianeis p. 246 seq. Hebr. IX, 20. τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεὸς hic est sanguis foederis, quod iam vobiscum pango iussu divino. Sed nec aliena est ab h. l. significatio *promittendi* (Ps. LXXI, 3.) aut *pangendi*, quam habet צִוָּה Ps. CV, 8. CXI, 9. quam posteriorem notionem mirifice confirmat lectio διέθετο, quam h. l. *Codex Regius* e glossemate habet. Hebr. XI, 22. καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο et de ossibus suis mandata dedit. Respondet hebraico צִוָּה *praecepit, iussit*, in vers. Alex. Genes. II, 16. III, 11. 17. VI, 22. etc. *Herodot.* III, 14 et 36. *Hesiod. Scut. Herc.* 94. *Hesych.* ἐνετείλατο· παρήγγειλεν, διετάξατο, ἐσαφήνισατο. 2) *permitto, concedo*, i. q. ἐπιτρέπω. Matth. XIX, 7. τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου; cur vero Moses concessit uxorem, dato libello repudii, dimittere? coll. v. 8. ubi loco ἐνετείλατο ponitur ἐπέτρεψεν. Marc. X, 3. coll. v. 4.

'ΕΝΤΕΥ͂ΘΕΝ. Adverbium, motum e loco significans. 1) *hinc*, ab ἔνθα *hic, ibi*, adverbio loci. Opponitur τῷ ἐκεῖθεν *illinc, istinc*. *Hesych.* ἐκεῖθεν· ἔνθεν, ἐκ τούτου. Matth. XVII, 20. μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ hinc illuc te dimoveas. Luc. IV, 9. XIII, 31. XVI, 26. Ioh. II, 16. XIV, 31. XVIII, 36. νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν iam vero regnum meum non est huius saeculi. Respondet in hac significatione hebraico מִזֶּה in versione Alex. Genes. XXXVII, 17. XLII, 15. Iudd. VI, 18. 2) *illinc*. Ioh. XIX, 18. ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν *hinc atque illinc, utrimque, ex utraque parte*. Apoc. XXII, 2. καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, ubi in quibusdam codicibus loco posterioris ἐντεῦθεν e glossemate ἐκεῖθεν legitur. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 847. Dan. XII, 5. ἑστήκεισαν εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ καὶ εἷς ἐντεῦθεν τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ. Num. XXII,

XXII, 24. Ezech. XL, 34. 37. Eodem modo apud *Demosthenem* et *Aristotelem* saepe ἔνθεν καὶ ἔνθεν reperitur. 3) ut latinum *inde, exinde*, pro *ex hac ipsa causa, ob id ipsum, ex eo, ex hoc fonte*. Iacob. IV, 1. πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν κ. τ. λ. nonne fons omnium rixarum et contentionum, quibus vos distinemini, in vestris cupiditatibus latet? Saepius non legitur in N. T.

ἜΝΤΕΥΞΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *aditus, accessus, quum alterum adimus et convenimus cuiuscunque rei gratia, colloquium*, ab ἐντυγχάνω *adeo, convenio aliquem*. *Aelian. V. H.* IV, 20. περὶ τὴν πρώτην ἔντευξιν. 2 Macc. IV, 8. δι' ἐντεύξεως. *Vulgatus* bene: *adito rege*. *Suid.* et *Lex. Cyrilli MS. Brem.* ἔντευξις· ἐντυχία. *Hesych.* ἀπάντησις. Iam quum adire et convenire aliquem saepe soleamus, ut aliquid vel petamus vel deprecemur vel quocunque modo gratia et auctoritate contendamus, factum est, ut ἔντευξις partim in vita communi *intercessionem, qua cum altero colloquentes ei res amicorum nostrorum commendamus*, partim 2) *preces* significaret, *quae pro aliis ad Deum funduntur, deprecationes ad mala ab aliis avertenda*. Sic legitur in N. T. 1 Tim. II, 2. δεήσεις, προσευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας. *Lexicon Reg. MS.* ab *Albertio* ab *Hesychium* T. I. p. 1261. laudatum haec habet: ἔντευξις· παράκλησις προσαγομένη Θεῷ περὶ σωτηρίας ἑτέρων. 3) *preces omnis generis*, speciatim: *gratiarum actio*, i. q. εὐχαριστία. 1 Tim. IV, 5. ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως, h. e. per gratiarum actionem, coll. v. 4. μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον. Saepius non legitur in N. T. Conf. infra sub ἐντυγχάνω, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 322.

ἜΝΤΙΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie: *carus, magni pretii*, et dicitur de *rebus venalibus, quae magno pretio venduntur*, cui opponitur εὔωνος *vilis, parvi pretii*, ab ἐν et τιμὴ *pretium*, quasi ὁ ἐν τιμῇ ὤν, nam ἐν in compositione saepe idem valet, quod extra compositionem significat cum casu suo. Sic legitur in vers. Alex. Prov. XX, 18. σκεύη ἔντιμα vasa pretiosa, ubi in hebraico est יָקָר, et apud *Demosthenem* in *Dionysodorum* p. 1285. ed. *Reiske*: ἐπιεικῶς ἔντιμον κατέλιπον τὸν σῖτον. 2) metaphorice, ut lat. *carus, qui in honore habetur et magni aestimatur, honoratus, aestimatus* vel *aestimandus*. Luc. VII, 2. ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος qui erat ipsi admodum carus. Philipp. II, 29. καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε talesque viros in honore habete. 1 Pet. II, 4 et 6. Christus dicitur λίθος ἔντιμος, quia apud Deum in magno pretio est, non sine respectu ad lapides praestantes, qui apud homines in magno sunt pretio. 1 Sam. XXVI, 21. ἔντιμος ἡ ψυχή μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου. 3) *illustris, nobilis, generoso sanguine natus*. Luc. XIV, 8. μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ ne forte quis te honeratior

ratior fit ab eo invitatus. Sic apud *Xenoph.* Cyrop. III, 1. 4. οἱ ἔντιμοι proceres dicuntur. Conf. *Thom. M.* Eclog. sub ἐπίτιμος, p. 358.

'ΕΝΤΟΛΗ, ῆς, ἡ, generatim *omne praeceptum et mandatum a superiori datum* significat, *quod ad observationem alicuius rei adstringit.* Est enim verbale a perf. med. ἐντέτολα, verbi ἐντέλλομαι *praecipio, mando.* Speciatim vero ita dicitur 1) *praeceptum divinum.* Matth. V, 19. XV, 3. 6. ubi ἡ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ opponitur τῇ παραδόσει ἀνθρώπων. XXIII, 36. 38. Luc. I. 6. πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου etc. 2) *interdictum divinum.* Rom. VII, 8. διὰ τῆς ἐντολῆς per interdictum divinum. ibid. v. 12. ubi ἐντολὴ diserte distinguitur a νόμος, quod praecepta de officiis complectitur. 3) αἱ ἐντολαὶ κατ' ἐξοχὴν *decem praecepta a Deo per Mosen Iudaeis tradita.* Matth. XIX, 17. τήρησον τὰς ἐντολὰς observa decem praecepta, coll. v. 18 et 19. Marc. X, 19. τὰς ἐντολὰς οἶδας· μὴ μοιχεύσεις etc. 4) mox de *universa lege Mosaica,* mox de *singulis doctrinae Mosaicae capitibus et praeceptis* usurpatur. Hebr. VII, 16. ubi lex Mosis de eligendo summo sacerdote ἐντολὴ σαρκινὴ dicitur. ibid. v. 18. ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς abrogata itaque est lex Mosaica, quae olim locum habebat. 5) *promissio divina.* Ioh. X, 18. ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου hoc praemium virtutis meae mihi est a Deo promissum. צוה saepe apud Hebraeos *promittere* notat, v. c. Ps. XLIV, 4. CXXXIII, 3. 6) *doctrina alicuius fidei demandata,* et speciatim: *doctrina christiana.* Ioh. XII, 50. ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ hanc, quam mihi annunciandam demandavit, doctrinam. 2 Petr. II, 21. ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς a tradita ipsis sanctissima doctrina christiana. ibid. III, 2. 7) *concessio, permissio.* Marc. X, 5. πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ob contumaciam vestram vobis non denegare voluit hanc veniam, coll. v. 4. Vid. supra ad ἐντέλλω. 8) *mandatum, edictum hominis, qui aliqua auctoritate et potestate pollet.* Sic Luc. XV, 29. de praeceptis paternis, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον neque unquam violavi praecepta tua. Ioh. XI, 57. δεδώκεισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι ἐντολὴν promulgarat synedrium magnum edictum. Act. XVII, 15. λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν σίλαν καὶ τιμόθεον acceptis mandatis ad Silam et Timotheum. Tit. I, 14. ἐντολαῖς ἀνθρώπων traditionibus humanis. *Phavor.* ἐντολή· παραγγελία τις δεσποτική. *Herodian.* III, c. 5. f. 8. δίδωσι ἐντολάς.

'ΕΝΤΟΝΩΣ. Adverbium, *acriter, magna contentione, intentis viribus, enixe.* (ab ἔντονος *intentus, acer, vehemens.*) *Xenoph.* Anab. VII, 5. 4. ὅτι ἐντόνως τοῖς στρατιώταις ἀπῄτει τὸν μισθόν. Idem Hist. Gr. c. 4. §. 14. ἐντόνως ἔλεγον. Vid. infra sub εὐτόνως.

'ΕΝΤΟ-

ἘΝΤΌΠΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τό, qui est in loco aliquo, inquilinus, indigena, incola et civis alicuius loci et urbis, ab ἐν et τόπος locus, quasi ὁ ἐν τόπῳ ὤν. Semel legitur in N. T. Act. XXI, 12. καὶ οἱ ἐντόπιοι. Vulgatus: qui loci illius erant, h. e. Christiani, qui Caesareae vivebant. Sophocl. Oedip. Colon. 834. Porphyr. de Abstinent. I, 14. Pollux Onom. IX, 27. Eustathius in Il. β', p. 252, 53.

ἘΝΤΌΣ. Adverbium loci, intus, intra significans, descendens ab ἐν, regens genitivum. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXIII, 26. τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ παροψίδος, pro τὸ ἐντὸς ὂν μέρος τοῦ ποτηρίου κ. τ. λ. internam partem poculi et patinae. Xenoph. Anab. VI. c. 4. § 5. ἐντὸς τῆς φάλαγγος intra spatium, in quo exercitus erat. Luc. XVII, 21. ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν nam regnum Dei jam inter vos est, h. e. est in animo vestro, coll. v. 20. οὐκ ἔρχεται μετὰ παρατηρήσεως. Ita ἐντὸς de animo legitur apud Demosthenem in Phormionem p. 913. ed. Reisk. ὁ μέντοι ἐντὸς ὤν cum secum non esset. Suid. ἐντός· αἱ ἔννοιαι καὶ ἐνθυμήσεις καὶ πάντα τὰ τῆς ψυχῆς κινήματα. Dan. X, 16. Alex. ἐντός posuerunt pro קֶרֶב, Ps. CIII, 1. CIX, 22. Jes. XVI, 11. et pro תּוֹךְ, Cantic. III, 10.

ἘΝΤΡΈΠΩ, fut. ἐντρέψω, 1) proprie: averto, de aversione rei localis, ab ἐν et τρέπω verto. Hinc ἐντρέπομαι fugio, recedo, teste Phavorino, ἀποστρεφόμενος ἐγκλίνοντας. Idem: ἐντρέπεσθαι λέγει Ὅμηρος τὸ ἐπιστρέφεσθαι. 2) metaphorice: pudore afficio, pudorem incutio, facio, ut prae pudore aliquis faciem avertat. Homines enim, quos pudet, solent plerumque oculos suos deorsum vertere, et totam faciem avertere ab iis, quorum aspectum non sustinent. 1 Cor. IV, 14. οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα non, ut vos pudore afficerem, haecce scripsi. Pari modo Aelian. V. H. III, 17. εἰς τοσοῦτον ἐνέτρεψαν τὴν σύγκλητον βουλήν. Vide ad h. l. notas Perizonii. Hinc passivum ἐντρέπομαι erubesco, pudefio, pudore suffundor, et ex adjuncto: pudore victus ad silentium redigor, resipisco et in me ipsum descendo. 2 Thess. III, 14. καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ nullam cum eo communionem habete, ut pudore victus resipiscat. Tit. II, 8. ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ ut adversarii religionis christianae ad silentium redigantur; nam statim sequitur: μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον. Nam pudefieri frequenter in literis sacris is dicitur, qui non efficere potest, quod vult, cujus consilia irrita fiunt, v. c. Ps. XXXIV, 4. αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου. LXIX, 6. LXX, 2. 3) Medium ἐντρέπομαι est: mihi ipsi pudorem incutio, et, sequente accusativo personae, revereor aliquem, alicuius respectu commoveor, curo, rationem alicuius habeo.

beo. Matth. XXI, 37. ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου reverenter tractabunt filium meum. Marc. XII, 6. Luc. XVIII, 2. τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος nec Dei reverentia nec hominum verecundia agebatur. ibid. v. 4. XX, 13. Hebr. XII, 9. ubi de reverentia in parentes adhibetur. *Hesych.* ἐντρέπεται· λόγον ἔχει. Respondet in vers. Alex. hebr. הִכָּנַע, Exod. X, 3. ἕως τίνος οὐ βούλει ἐντραπῆναί με, et in vers. *Symmachi* 1 Sam. XXV, 35. formulae נָשָׂא פְנֵי פְלֹנִי. Nec desunt exempla huius significationis in Scriptoribus exteris. *Polyb.* Hist. IX, 30. Φιλίππον καὶ Μακεδόνας οὐκ ἐντρέπεσθε. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. 17. τῶν δὲ καλῶν καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος. *Sophocl.* Aiax Flagell. v. 90. τί βαιὸν οὕτως ἐντρέπῃ τῆς συμμάχου. — *Hesych.* ἐντρέπεται· μετατροπὴν λαμβάνει, ἐπιστρέφεται, αἰσχύνεται, λόγον ἔχει. — Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 467.

ΕΝΤΡΕΦΩ, fut. ἐντρέψω, innutrio, ab ἐν et τρέφω, alo, nutrio. Passivum ἐντρέφομαι innutrior, quod cum dativo rei constructum de iis dicitur, qui primam aetatem consumserunt in studio alicuius rei, in addiscenda aut exercenda aliqua arte et disciplina. Sic semel legitur in N. T. 1 Tim. IV, 6. ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως qui inde a puero praeceptis religionis christianae imbutus es. *Eurip.* Phoen. v. 381. γυμνάσιά θ', οἷσιν ἐνετράφης, κ. τ. λ. *Maxim. Tyr.* XVIII, 9. τοῖς αὐτοῖς παλαίσμασιν ἐντεθραμμένος. Eodem modo innutrire apud Latinos, v. c. *Senecam* in Consol. ad Polybium c. 21. extr. „liberalibus disciplinis, quibus non innutritus est tantum, sed innatus.“ *Plin.* Epp. IX, 33. „homines innutritos mari.“ *Silium Italicum* II, 286. Alia exempla ex utriusque linguae Scriptoribus collegit *Suicerus* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1137. *Wetstenius* N. T. T. II. p. 336. et *D'Orville* ad *Chariton.* I, c. 2. p. 220. ed. Lips.

ΕΝΤΡΟΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, tremefactus, tremore correptus, tremebundus, ab ἐν et τρόμος tremor, quasi ὁ ἐν τρόμῳ ὤν, (Conf. *Hoogeveen.* ad *Viger.* de Idiotismis Ling. Gr. p. m. 589.) i. q. ἔμφοβος. Ter legitur in N. T. Act. VII, 32. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς tremefactus Moses. ibid. XVI, 29. Hebr. XII, 21. ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. Sic 1 Macc. XIII, 2. λαὸς ἔντρομος καὶ ἔμφοβος. Sapient. XVII, 9. In vers. *Theodot.* hebr. מַרְעִיד tremens, Dan. X, 11. respondet. Adde *Plutarch.* T. I. p. 677. ed. *Reiske.*

ΕΝΤΡΟΠΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: aversio vel localis, conversio, ab ἐντρέπω averto. *Hesych.* ἐντροπή· ἐπιστροφή. 2) metaphorice: pudor, pudefactio, verecundia, die Beschämung, a praet. med. ἐντέτροπα, verbi ἐντρέπομαι pudefio, erubesco. 1 Cor. VI, 5. πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω ad pudorem vobis incutiendum haec dico. Eadem sententia repetitur ibid. XV, 34.

Pf.

Ps. XXXIV, 26. ἐνδυσάσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπήν. ibid. LXVIII, 7. 19. LXX, 13. περιβαλλέσθωσαν αἰσχύνην καὶ ἐντροπήν, hebr. כְּלִמָּה. *Phavor.* ἐντροπή ἐστι, λύπη κατὰ νῦν ἐξ ἀποτυχίας τινὸς καταθυμίου συνισταμένη. ἢ ἡ ἐξ ἐλέγχου καὶ ἐπιτιμήσεως γενομένη αἰδώς.

ΕΝΤΡΥΦΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *luxuriose, splendide et molliter me gero et vivo, deliciis plane sum deditus, indulgeo genio*, ab ἐν, quod hic vim habet intendendi, et τρυφάω *in deliciis vivo, luxui sum deditus*, quod est a τρυφή *luxus, deliciae*. Sic legitur apud *Herodian.* II, 3. f. 22. ταῖς τῆς τυραννίδος ἀπείροις καὶ ἀφειδέσι μεγαλοδωρεαῖς ἐντρυφᾷν tyrannidis infinitis et profusis largitionibus ad luxuriam abuti; ubi vid. *Irmischius*. *Xenoph.* Hist. Gr. IV, c. 1. §. 13. Ex hac significatione illustrandus est locus 2 Pet. II, 13. ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀγάπαις αὐτῶν, seu ὑμῶν, recepta nempe hac lectione pro ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, ex auctoritate vers. *Vulg.* et *syriacae*, probantibus *Erasmo, Luthero, Grotio, Albertio*, vel ob locum parallelum Iud. v. 12. ut pro varia vocis ἀγάπη significatione, quae aeque commode de *conviviis illis sacris primitivae ecclesiae christianae, quae ad alendum amorem mutuum et recolendam mortis Christi memoriam instituta erant*, ac de *eleemosynis* explicari possit, vel sensus sit: *In agapis vestris luxuriose vivunt et genio suo indulgent*, vel: *eleemosynis vestris ad vitam mollem et luxuriosam abutuntur.* 2) *oblecto me, voluptatem capio ex aliqua re cum aliorum contumelia et iniuriis*, unde interdum etiam *insultare, illudere, superbia elatum contumelia aliquem afficere* notat, quam significationem multis confirmare conatus est *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 416. et *Irmisch.* ad *Herodian.* III, 5, 4. ἤκουεν αὐτὸν βασιλικώτερον ἐντρυφῶντα τῷ Καίσαρος ὀνόματι cum nimis regie sibi favere in Caesaris nomine. Hanc vero significationem postulat lectio altera vulgaris in loco Petri supra laudato, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν, pro qua stat maior codicum optimae notae numerus, et *Wetstenii, Bengelii* et *Griesbachii* auctoritas, e qua vero hic sensus enascitur: *oblectantes se in fraudibus suis et dolis, quibus utuntur ad alios decipiendos et pecunia emungendos.* Eo vero minus huic interpretationi subscribere dubito, quo minus haec significatio apud Alexandrinos infrequens est. Conf. Ies. LV, 2. LVII, 4. ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε; quanam re vos oblectastis? Habac. I, 10. καὶ αὐτὸς ἐν βασιλεῦσιν ἐντρυφήσει. — Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 706.

ΕΝΤΥΓΧΑΝΩ, fut. ἐντεύξομαι, aor. 2. ἐνέτυχον, 1) proprie: *adeo, convenio aliquem quacunque de causa, occurro alicui, incido in aliquem. Polyb.* Hist. IV, c. 76. extr.

extr. *ἐντυχόντων δὲ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ περὶ τούτων*. *Theophr.* Char. I, 2. Sapient. VIII, 21. *ἐνέτυχον τῷ κυρίῳ καὶ ἐδεήθην αὐτοῦ*. ibid. XVI, 28. *Hesych.* *ἐντυγχάνει· προσέρχεται*. Sic legitur in N. T. Act. XXV, 24. *περὶ οὗ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι* cuius causa omnes Iudaei adierunt me, vel precibus, vel Paulum accusaturi. 2) *precibus aliquem adeo*. Hinc formula *ἐντυγχάνειν ὑπέρ τινος*, vel sensu forensi *causam alicuius agere, et commendare*, significat, vel simpliciter *intercedere pro aliquo, pro commodo alicuius facere aliquid, adiuvare, opem ferre*, i. q. uno verbo *ὑπερεντυγχάνειν* dicitur. Rom. VIII, 27. *ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων*, coll. v. 26. nam Spiritus S. adiuvat Christianos, preces facientes, eosque docet, quomodo voluntati divinae convenienter precandum sit. ibid. v. 34. et Hebr. VII, 25. Christus dicitur *ἐντυγχάνειν ὑπὲρ ἀνθρώπων*, qua formula *vim perpetuam et aeternam meritorum Christi, quam nobis beatiore sede exceptus conservat*, indicari, nullus dubito. Nam desumta videtur haec formula a sacerdote Iudaeorum, sacrificium piaculare in magnis annuis sacris Deo publico nomine offerente et ita pro populo apud Deum intercedente. In priore loco est: *ὃς καί ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν* qui iam sedet ad dextram Dei et mortis suae virtutem nobis conservet. In posteriore vero loco leguntur haec verba: *πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν* nam vivit in aeternum, ut semper sit et maneat causa salutis eorum. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 61. 3) si praepositio *κατὰ* additur, significat: *accuso aliquem, verba facio contra aliquem, defero apud iudicem*. Rom. XI, 2. *ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ* accusat apud Deum Israelitas. 1 Macc. VIII, 32. *ἐὰν οὖν ἔτι ἐντύχωσι κατὰ σοῦ*. 1 Macc. X, 61. 63. XI, 25. Interdum in libris apocryphis V. T. *ἐντυγχάνειν* absolute positum *criminari, accusare* significat, v. c. 1 Macc. X, 64. ubi *οἱ ἐντυγχάνοντες* adversarii, qui eum criminati erant, vocantur.

ΕΝΤΥΛΙ΄ΣΣΩ, vel ΕΝΤΥΛΙ΄ΤΤΩ, fut. *ίξω*, 1) *involvo* et speciatim de cadaveribus dicitur, quae linteis involvuntur, ab *ἐν* et *τυλίττω*, quod idem significat. Matth. XXVII, 59. *ἐνετύλιξεν* (codex unus habet *ἐνείλησεν*. *Hesych.* *ἐνετύλιξεν· ἐνείλησεν.*) *αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ* et involvit illud sindone munda. Idem legitur Luc. XXIII, 53. Iudaeos de eadem re voce כָּרַךְ (qua et Syrus in utroque loco usus est) usos esse, docuit *Buxtorfius* in Lex. Talmud. p. 1089. 2) *convolvo*, *in modum culcitrae seu straguli convolvo*, a *τύλη*, culcitra, i. q. *συντυλίσσω*. Ioh. XX, 7. *ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον* sed seorsim in aliquo loco convolutum. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΝΤΥΠΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *imprimo figuram, incido, insculpo, formam et effigiem exprimo*, ab ἐν et τύπος *figura, imago*. Semel legitur in N. T. 2 Cor. III, 7. ἐντετυπωμένος ἐν λίθοις lex insculpta in tabulis lapideis. *Plutarch.* T. VIII. p. 672. *Reiske*, *Aristot. de mundo* 6. *Eustathius ad Il.* ω, 63. *Hesych.* ἐντυπώμενον· ἐγγραφόμενον.

'ΕΝΤΥΒΡΙΖΩ, fut. ίσω, *contumelia afficio, probra in aliquem iacto, contumeliose aliquem tracto*, ab ἐν et ὑβρίζω, quod idem significat. Semel legitur in N. T. Hebr. X, 29. τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας beneficium divinum contumeliose repudians. Apud exteros Scriptores ἐνυβρίζειν cum dativo construitur, quem postulat praepositio ἐν, v. c. *Aelian.* V. H. IX, 8. καὶ ἀνέδην αὐτοῖς ἐνύβριζον πάντας. Reperitur tamen quoque cum accusativo apud *Iosephum* A. I. V, 8. 12. et ibid. I, 1. 4. cum praepositione εἰς construitur.

'ΕΝΥΠΝΙΑΖΩ, fut. άσω, et 'ΕΝΥΠΝΙΑΖΟΜΑΙ, 1) proprie: *somnio*, ab ἐνύπνιον *somnium*. Alexandrini pro חָלַם Genes. XXXVII, 6. 9. 10. *Aristoteles* H. A. IV, 10. Speciatim vero de iis dicitur, *qui oraculo divino per somnium de re aliqua admonentur*. Act. II, 17. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται et seniores vestri somnia habebunt, coll. Ioel. III, 1. חֲלֹמוֹת יַחֲלֹמוּן. Iudd. VII, 13. Alexandr. ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον, hebr. חָלַמְתִּי חֲלוֹם. 2) *stulta imaginor*, ut ii, qui somniant, *somnia mihi fingo*. Sic legitur Iud. v. 8. ubi οἱ ἐνυπνιαζόμενοι dicuntur falsi doctores, qui mera somnia, vanas scilicet opiniones et errores sectabantur: qui etiam a Ier. XXIII, 27. coll. v. 26. חֹלְמוֹת vocantur; (Adde XXIX, 8.) quos etiam nos in lingua vernacula *Träumer* appellare solemus. Eodem modo Latini vocem *somniare* etiam de iis adhibent, qui vigilantes somniant, v. c. *Cicero* de Divin. II, 71. „Nihil tam praepostere, tam incondite, tam monstruose cogitari potest, quod non possimus *somniare*.“ Saepius non legitur in N. T.

'ΕΝΥΠΝΙΟΝ, ου, τὸ, 1) *somnium, visum, quod in somnis, seu per quietem dormienti se offert*, ὅραμα τὸ ἐν ὕπνῳ. Recte monuit *Schwarzius* in Commentariis Ling. Gr. p. 493. ἐνύπνιον non substantivum esse, sed nomen adiectivum neutrum elliptice positum, pro ἐνύπνιον εἶδος, ut adeo ἐνύπνιον proprie omne dicatur, *quod per quietem homini contingere solet*. In qua opinione me etiam confirmavit auctoritas *Phavorini*: 'Ενύπνιον, ἐφ' ὅσον τις ὑπνοῖ. — Id. τὸ ἐνύπνιον· ἐνίοτε μὲν ἐπιῤῥηματικῶς λέγεται, καὶ λαμβάνεται ἀντὶ τοῦ κατὰ τοὺς ὕπνους. (*Homer.* Il. β, v. 56. θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος.) ἐνίοτε δὲ ὄνομά ἐστι καὶ δηλοῖ τὴν ὄψιν τὴν ἐν τοῖς ὕπνοις φαινομένην, ἤτοι τὸν ὄνειρον. (*Xenoph.* Sympos. IV, 49.) 2) speciatim; *revelatio divina, quae fit per somnium*, quae etiam hebraice חֲלוֹם vocatur 1 Sam. XXVIII, 6. 15. Sic semel legitur in N. T. Act. II, 17. καὶ οἱ πρεσβύ-

πρεσβύτεροι ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται et senioribus revelatio divina per somnia continget.

ἘΝΏΠΙΟΝ. Proprie, ut recte monuit *L. Bos.* Ellips. Gr. p. m. 443. non est adverbium, sed nomen accusativi casus, qui pendet ab omissa praepositione κατά. Significat autem ἐνώπιον et ἐνωπὴ *conspectum.* (*Homer*, Iliad. ἡ, v. 435.) unde ἐνώπιον elliptice pro κατ' ἐνώπιον (scribitur etiam contracte κατενώπιον) adverbialiter ponitur cum genitivo et significat 1) *coram, in conspectu*, hebr. לִפְנֵי, ab ἐν et ὤψ *vultus*, q. d. ἐν ὠπί. Luc. V, 18. καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ibid. v. 25. VIII, 47. ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ. ibid. XXIII, 14. ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας etc. 2) *apud.* Luc. XII, 6. καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ et nullum eorum est in oblivione apud Deum. ib. XV, 15. Act. X, 31. αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 1 Pet. III, 4. Apoc. XII, 10. XVI, 19. 3) *ante*, de *tempore.* Luc. I, 17. de Iohanne baptista, nuntio adventus Messiae, καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ, coll. Matth. XI, 10. et Ioh. I, 15. — de *loco.* Apoc. IV, 5. 6. ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ibid. XII, 4. Eodem modo לִפְנֵי sumitur Esther. II, 11. Ies. XXXVI, 7. לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ, Amos I, 1. שְׁנָתַיִם לִפְנֵי הָרָעַשׁ, *Zach.* VIII, 10. 4) *ad.* Act. IX, 15. τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ut perferas doctrinam meam ad gentes extraneas. Apoc. VIII, 4. ἀνέβη ὁ καπνὸς ἐνώπιον θεοῦ fumus ascendit ad Deum; ad imitationem hebraici לִפְנֵי Exod. XXXIV, 34. Ios. IV, 5. עִבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן. 5) *contra*, i. q. ἔναντι. Luc. XV, 18 et 21. ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου contra Deum et te peccavi. Similis locus est 1 Sam. XX, 1. וּמֶה־חַטָּאתִי לִפְנֵי אָבִיךָ. Num. XVI, 2. 6) superfluum est et explet dativum. Luc. XXIV, 11. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος illis visa sunt haec deliramenta. Act. VI, 5. Rom. XII, 17. Hebr. IV, 13. XIII, 21. etc. Esther. V, 14. וַיִּיטַב הַדָּבָר לִפְנֵי הָמָן. 2 Sam. XVI, 19. Conf. *Vorstii* Philol. S. p. 649. ed. *Fischeri.* 7) Restat formula: ἐνώπιον κυρίου, seu θεοῦ, hebraice לִפְנֵי יְהוָה, quae duplici modo, si recte memini, in libris N. T. usurpatur. Significat α) *iudice Deo*, et fere ita ponitur, ut indicetur, *aliquid revera et manifeste tale esse, quale esse dicitur*, i. q. ὄντως et φανερῶς, quia Deus rerum intima visu suo penetrat nec eius iudicium ullo modo falli potest. Luc. I, 6. ἦσαν δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, h. e. vere probi et integri erant ipso Deo iudice. Act. IV, 19. εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ibid. VIII, 21. Apoc. III, 2. Genes. VII, 1. 1 Sam. II, 17. Vberius de hoc idiotismo ling. hebr. exposuit *Vorstius* Philol. Sac. c. XVII, p. 398. edit. rec. β) *Deum testor, per Dei fidem*, ut sit formula iurandi, i. q. μάρτυς μου ἐστὶν ὁ θεὸς Rom. I, 9. seu μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι et similis illi graecae νὴ τὸν θεόν. 2 Cor. I, 23. Galat. I, 20. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι.

ἘΝΩΣ,

'ΕΝΩ'Σ, ὁ, *Enos.* Nomen viri ἄκλιτον, vel ex lingua hebraica explicandum, in qua אֱנוֹשׁ *infirmum, miserum* etiam *hominem* significat, ab אָנַשׁ *aeger, infirmus, afflictus fuit*, vel ex lingua arabica, in qua أنس *societatem inire* notat, ut adeo Enos ita nominatus sit, quod tempore, quo natus esset, societates publicae primum institui coepissent. Fuit autem filius Sethi natu maximus. Genes. IV, 27. Luc. III, 38.

'ΕΝΩΤΊΖΟΜΑΙ, fut. *ίσομαι, auribus percipio, audio*, ab ἐν et οὖς, ὠτὸς, τὸ, *auris.* Verbum medium, quod ingenium interpretum graecorum finxisse videtur ad imitationem hebraici הֶאֱזִין, (cui in vers. Alex. haud raro respondet, Genes. IV, 23. Ies. I, 2. Iob. XXXIII, 1. Hos. V, 1.) ab אֹזֶן *auris*, adeoque dialecto Alexandrinae et Macedonicae proprium est, nec ullius antiqui scriptoris auctoritate se tueri potest, quanquam scriptores recentiorum temporum, v. c. *Gregorium Nazianzenum, Cinnamum, Zonaram* et alios usu huius verbi delectatos esse constat. Sapient. VI, 2. In N. T. semel legitur Act. II, 14. ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου auribus percipite mea dicta. *Hesych.* ἐνωτίζου· ἐν τοῖς ὠτίοις δέχου. Copiose de hac voce post *Vorstium* in Philol. Sacr. c. I. p. 10 seq. egit *Fischerus* in Prol. XXXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 7 seq.

'ΕΝΩ'Χ, ὁ, *Enochus.* Nomen viri ἄκλιτον, hebr. חֲנוֹךְ, i. q. *initiatus, devotus*, a radice חָנַךְ *initiavit, dedicavit. Alb.* Gloss. Gr. p. 36. ἐνώχ· ἐγκαινισμός. Fuit filius Iaredi septimus ab Adamo scilicet in patriarcharum linea, qui ob praecipuam vitae integritatem vivus in coelum translatus, h. e. praematura et insolita morte abreptus esse legitur Genes. V, 8 seq. Luc. III, 37. Hebr. XI, 5. De eius vaticinio, quod Iud. v. 14. de adventu domini ad iudicium reperitur, post *Suicerum* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1131. bene exposuit *C. F. Schmid.* in Observatt. Criticis super Epistola Catholica Iudae p. 59 seq.

'ΕΞ, ἐ, *ex.* Praepositio regens genitivum eiusdem significationis est cum ἐκ, a quo differt solum, quod ponatur sequente vocali vel diphthongo, cum ἐκ legatur sequente consona. Vid. ἐκ.

"ΕΞ, οἱ, αἱ, τὰ, *sex.* Nomen numerale indeclinabile. Matth. XVII, 1. μεθ' ἡμέρας ἕξ. Ioh. XII, 1. Apoc. XIII, 18. ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ sexcenta sexaginta sex.

'ΕΞΑΓΓΈΛΛΩ, fut. ελῶ, 1) proprie: *nuntio, annuntio, in notitiam aliorum perduco*, ab ἐξ et ἀγγέλλω *nuntio.* Sic v. c. de iis, qui per nuntios vel litteras alteri aliquid produnt, usus est hac voce *Demosthenes* Philipp. I. p. 45. ed. *Reiske*: εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ' ἡμῶν. Hinc substantivum ἐξάγγελος, teste *Hesychio*, est ἄγγελος, ὁ τὰ ἔσω γεγονότα τοῖς ἔξω ἀγγέλ-

ἀγγέλλειν. Conf. Schol. ad Eurip. Hippolyt. v. 776. Wass. ad Thucyd. VIII, 51. et Lexic. Xenophont. s. h. v. 2) ex adiuncto: laudo, celebro, praedico, i. q. διαγγέλλω. Sic semel legitur in N. T. 1 Pet. II, 9. ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε ut laudes et virtutes Dei (summam scilicet eius benignitatem, sapientiam et potentiam,) annuntiando celebretis et laudibus efferatis. In versione Alex. respondet hebraico ספר, quod eodem sensu ponitur Ps. IX, 15. LXXI, 15. LXXIII, 28.

ἘΞΑΓΟΡΑ'ΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: redimo, h. e. rem, quae alterius facta erat, dato pretio recupero et mihi vindico, et est verbum proprium de iis, qui aliquem, pretio dato, e servitute redimunt, ab ἐξ et ἀγοράζω emo. Ita in N. T. non legitur. 2) metaphorice: libero et immunem reddo. Sic Christo tribuitur Galat. III, 13. χριϛὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τῦ νόμυ, h. e. ut bene Koppius exposuit, Christo debemus, quod non amplius metuendae nobis sunt legum mosaicarum comminationes, seu, Christus morte sua cruenta in cruce effecit, ut non amplius obstricti teneamur legi mosaicae, quae poenas comminatur. ibid. IV, 5. ἵνα τὰς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ ut Iudaeos in libertatem christianam vindicaret. 3) toto animo rei alicui deditus sum, sollicite aliquid et caute observo, prouti facere solent mercatores. Ephes. V, 16. ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι, h. e. ex mea sententia: quaerite opportunitatem sancte vivendi et alios emendandi, hoc enim, quo vivimus, tempore multa sunt virtutis impedimenta. Alii reddunt: dilatione aut alia arte eripere vos periculo imminenti studete, nam tempora sunt admodum calamitosa, ex loco Daniel. II, 8. ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε, ad quem locum scholion vetus in edit. Bosiana habet: τυτέϛιν ὑπέρθεσιν θηρᾶσθε, διασκεδάσαι τῇ ἀναβολῇ τῦ καιρῦ σκοπῦντες τὸ παρ' ὑμῶν ζητύμενον. Alii aliter. Conf. Dresigium de Verbis Mediis N. T. p. 267 seq. et Wetstenii N. T. T. II. p. 255. Coloss. IV, 5. ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν quaerite opportunitatem et ea diligenter utimini. Saepius non legitur in N. T.

ἘΞΑ'ΓΩ, educo, emitto, discedere iubeo. Marc. VIII, 23. ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης. ibid. XV, 20. καὶ ἐξάγυσιν αὐτὸν, ἵνα ϛαυρώσωσιν αὐτὸν et eum ad supplicium Christi eduxerunt. Luc. XXIV, 50. Ioh. X, 3. Act. V, 19. ἐξαγαγὼν αὐτὺς εἶπεν eos emisit, seu discedere iussit his dictis. ibid. VII, 36. 40. de eductione Israelitarum ex Aegypto. ibid. XII, 17. πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς quomodo Deus eum e captivitate liberaverit. ibid. XIII, 17. XVI, 37. 39. ubi emphatice ponitur pro honeste et palam educere aliquem. ib. XXI, 38. Hebr. VIII, 9. Saepius non legitur in N. T. Aeque late patet haec vox apud exteros Scriptores. Sic v. c. de expor-

tandis

tantis mercibus dicitur apud *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 3. pro *subjicere imbire* apud *Demosthenem* p. 1090. ed. *Reisk.* ibid. p. 389. ἐξήγαγον αὐτὰς ἄκοντας. *Hesych.* ἐξάγων· ἐκβαλῶν, προφέρων.

ΕΞΑΙΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, et ΕΞΑΙΡΕΟΜΑΙ, οῦμαι, 1) proprie: *eximo, eruo, aufero, extraho.* Matth. V, 29. ἔξελε αὐτὸν, sc. ὀφθαλμὸν, evelle s. erue oculum; ubi vid. *Wetstenius.* ibid. XVIII, 9. Respondet formulae hebraicae נקר עין 1 Sam. XI, 2. quam Alexandrini per ἐξορύξαι ὀφθαλμὸν expresserunt. 2) *eligo, separo*, ab ἐξ et αἱρέω *capio, eligo.* Act. XXVI, 17. ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν selegi te e Iudaeis et gentilibus. Ne quis hanc significationem, plerisque Lexicographis non observatam, temere in dubium vocet, addo loca Iob. XXXVI, 21. Ies. XLVIII, 10. XLIX, 7. ubi τῷ בחר in versione Alex. respondet. *Xenoph.* Cyrop. IV, 5. 16 et 17. Hinc ἐξαίρετος exemtus numero, v. c. praedae, militibus etc. v. c. *Xenoph.* Cyrop. II, 2. 15. *Homer.* Iliad. β', 227. 3) *libero ab aliquo malo et periculo, eruo et eripio aliquem magna vi e periculo et malo, cui se expediendo impar est.* Act. VII, 10. καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων. ibid. v. 34. XII, 11. καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου et liberavit me ex potestate Herodis. ibid. XXIII, 27. Galat. I, 4. Saepius non legitur in N. T. *Alciphron* I, ep. 9. ἐκ τῆς χειρὸς τῶν ἀγορανόμων ἐξελοῦνται ἡμᾶς χειρός. *Demosthen.* p. 256. 2. ed. *Reiske*: ἐξείλετο ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων. *Polyb.* XV, 22. Eadem significatione satis constat in vers. Alex. frequentissime occurrere, v. c. pro הציל, Exod. III, 8. Ios. II, 13. חלץ, Ps. L, 15. XCI, 15. פלט, 2 Sam. XXII, 2. Ps. XXXVII, 40. denique pro נמלט, 1 Regg. I, 12. Cohel. VII, 26. *Phavor.* ἐξαιρεῖσθαι· τὸ ἐλευθεροῦν.

ΕΞΑΙΡΩ, fut. αρῶ, 1) *tollo e medio, aufero, removeo.* (ab ἐξ et αἴρω tollo.) 2) *excommunico, e coetu excludo, eiicio ex ecclesia.* 1 Cor. V, 2. ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας ut e coetu Christianorum excludatur, qui hoc crimen commisit. ibid. v. 13. Saepius non legitur in N. T. Cf. Deut. XVII, 7. 12. XXII, 21. *Hesych.* ἔξαρον· ἆρον, ἐξάλειψον. Lectu digna de hac voce habet *Biellus* in Thesauro Philol. s. h. v.

ΕΞΑΙΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, et Medium ΕΞΑΙΤΕΟΜΑΙ, οῦμαι, *expeto, exposco, deposco, ut aliquis mihi dedatur*, in utramque partem; vel in *malam, ad supplicium, ad quaestionem, aut ad certamen*; (Sic legitur apud *Demosthenem* de Corona c. 13. et *Iosephum* A. I. II, 5. §. 3. Alia loca, hunc significatum confirmantia, collegit *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 12. 12. p. 503 seq.) vel in *bonam partem* adhibetur, *rogo, ut aliquis mihi [illegible] aut mea causa absolvatur, precibus et gratia veniam*

ueniam et salutem alicuius impetro. Xenoph. Anab. I, 1. 3. Demosthen. p. 546. 21. ed. Reiske. Interdum etiam ἐξαιτοῦμαι passive dicitur apud Graecos, v. c. Exc. Polyb. p. 106. ed. Ern. ubi ad deditionem postulari significat. Semel legitur in N. T. Luc. XXII, 31. ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς Satanas postulavit vos sibi dedi, h. e. hoc in votis habet, ut vos in potestatem suam redigat. Nullo enim modo locus laud. proprie accipi potest, sed metaphorice, ut vehementem appetitum et animi desiderium significet. — Conf. Wetstenii N. T. T. I. p. 805.

Ἐξαίφνης. Adverbium temporis, pro quo dorice vel poetice ἐξαπίνης, etiam ἐξάπινα ponitur, significans: subito, repente, ex improviso, ab ἐξ et αἴφνης subito, quod ex ἄφνω per syncopen pro ἀφανῶς, abiecto σ et elisa littera α, ab φαίνω in lucem profero, ostendo. Legitur in N. T. Marc. XIII, 36. Luc. II, 13. IX, 39. Act. IX, 3. XXII, 6. In versione Alex. respondet hebr. פִּתְאֹם, Prov. VI, 15. XXIV, 22. et פֶּתַע Prov. XXIX, 1. Habac. II, 7. Legitur etiam apud Xenoph. de Re Equestri VII, 4. VIII, 7. 11. Hesychius et ex eo Phavor. ἐξαίφνης: ἐξαπίνης.

Ἐξακολουθέω, ῶ, fut. ήσω, sequor, in significatione tam propria, quam metaphorica, sector, adhaereo, imitor, studiosus sum, ab ἐξ et ἀκολουθέω sequor. Ter tantum legitur in N. T. 2 Petr. I, 16. οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες non usus sum fabulis artificiose excogitatis. ibid. II, 2. καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις et multi imitabuntur lascivam eorum vivendi rationem. ibid. v. 15. ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ imitantur Bileami mores. Sirac. V, 2. μὴ ἐξακολούθει τῇ ψυχῇ σου. Ies. LVI, 11. πάντες ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν. Polyb. XVII, 10, 7. ῥᾳδίως ἐξακολουθήσοντα τοῖς ἐκεῖ φίλοις.

Ἑξακόσιοι, αι, α, sexcenti, ab ἓξ sex et κόσιοι, quod est finis numeri post centum usque ad mille. Hebr. שֵׁשׁ מֵאוֹת Genes. VII, 6. Bis legitur in N. T. Apoc. XIII, 18. XIV, 20.

Ἐξαλείφω, fut. είψω, 1) proprie: unguentum abstergo, deungo, ab ἐξ et ἀλείφω ungo. 2) deinde omnino abstergo, linendo deleo, penitus deleo, ut nulla amplius vestigia supersint, removeo, quocunque modo hoc fiat. Polyb. Exc. Legat. 98. T. II. p. 739. ed. Ern. Hinc in N. T. tripliciter usurpatur: α) de remissione et condonatione peccatorum. Act. III, 19. εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας ut deleantur, h. e. remittantur vestra peccata. Metaphora est desumta a creditore, qui debitorum nomina in suis adversariis consignat, sortem cum usuris annotat, et ubi solverunt, litura inducta nomina expungit. Eandem significationem habet hebr. מָחָה, cui ἐξαλείφειν in vers. Alex. respondet Ies. XLIII, 25. אָנֹכִי מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ

Ps. L.

Pf. L, 10. Ier. XVIII, 23. et ἀπαλείφω, 3 Macc. II, 17. ἀπάλειψαι τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, coll. Ies. XLIV, 22. β) de oblitteratione, seu extinctione litterarum in tabulis, quae cera sunt obductae. Apoc. III, 5. καὶ ὁ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα ἐκ τῆς βίβλε τῆς ζωῆς et non expungam nomen, litura inducta, e libro vitae, h. e. per litotita: inseram illud libro vitae et in illo perpetuo legetur. Cf. *Hemsterhus.* ad *Pollucis Onom.* VIII. Sect. 55. Exod. XXXII, 31. ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλε. Devt. IX, 14. *Athenaeus* IX. p. 403. F. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 3. 20. γ) de *abrogatione legis.* Coloff. II, 14. ἐξαλείψας τὸ χειρόγραφον abrogans legem scriptam mosaicam. *Demosthenes* p. 468. ed. *Reiske:* ὑμεῖς δ' ἔτι σκοπεῖσθε, εἰ χρὴ τῦτον (sc. τὸν νόμον) ἐξαλεῖψαι. δ) ἐξαλείφειν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν abstergere lacrymas ab oculis, Apoc. VII, 17. et XXI, 4. est: removere causas lacrymarum et moeroris, calamitates, afflictiones et dolores. Conf. *Symmachi* reliquias Ies. XXV, 8. Saepius non legitur in N. T.

ΕΞΑ'ΛΛΟΜΑΙ, *exsilio*, *subsilio*, ab ἐξ et ἅλλομαι *salio.* Semel legitur in N. T. Act. III, 8. καὶ ἐξαλλόμενος ἔςη καὶ περιεπάτει et exsiliens stabat et ambulabat. *Hesych.* ἐξαλῦνται· ἀναπηδῶσι. Respondet hebr. נִתַּר Ioel. II, 5. Adde Habac. I, 8. et 1 Macc. XIII, 44. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1, 14. *Anab.* VII, 3. 16.

ΕΞΑΝΑ'ΣΤΑΣΙΣ, εως, ἡ, *resuscitatio*, *resurrectio*, i. q. simplex ἀνάςασις, quemadmodum etiam ἐξαμαρτάνειν apud *Demosthenem* aliquoties, v. c. p. 259. ed. *Reiske*, pro simplici ἁμαρτάνειν ponitur. Semel legitur in N. T. Philipp. III, 11. εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάςασιν τὴν ἐκ τῶν νεκρῶν ut consequar aliquando beatam e mortuis resurrectionem; ex ἀνίςημι, quod vide. *Polyb.* III, 55. 4.

ΕΞΑΝΑΤΕ'ΛΛΩ, fut. ελῶ, 1) proprie est lucis, speciatim solis, lunae et stellarum, *exorior*, *apparere incipio*, ab ἐκ, ἀνὰ et τέλλω *orior.* 2) quando de plantis aliisque huiusmodi usurpatur: *enascor*, *succresco*, *provenio.* Matth. XIII, 5. εὐθέως ἐξανέτειλε mox succreverunt. Marc. IV, 5. Saepius non legitur in N. T. Genes. II, 9. Ps. CXII, 4.

ΕΞΑΝΙ'ΣΤΗΜΙ, fut. ἐξαναςήσω, 1) *surgere facio*, seu *iubeo.* Ἐξανίςαμαι *surgo*, ab ἐξ et ἀνίςημι, quod vide. *Demosthenes* p. 1259. 3. edit. *Reiske:* ὡς ἐξαναςήσας ὁ Κτησίας. *Aelian. V. H.* XIV, 40. ἐξανίςη τῦ θεάτρε. 2) *excito*, *procreo.* Marc. XII, 19. Luc. XX, 28. καὶ ἐξαναςήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτῦ et fratri suo sobolem procreet. Sic fere est Genes. XIX, 32. 34. 3) ἐξανίςαμαι *prodeo*, *procedo*, nostrum: *öffentlich auftreten.* Act. XV, 5. ἐξανέςησαν δέ τινες τῶν Φαρισαίων palam declarabant sententiam Christiani, Pharisaeorum sectae quondam addicti. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΞΑΠΑΤΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *a recta via abduco, seduco*, quasi ἀπὸ τῦ πάτυ ἀπάγω. 2) metaphorice: *decipio, fallo, a virtutis et veritatis tramite aberrare facio, ad peccatum sollicito, in errores induco.* Rom. VII, 11. ἡ γὰρ ἁμαρτία ἐξηπάτησέ με vitiositas me ad peccatum sollicitavit. ibid. XVI, 18. ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. 1 Cor. III, 18. μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω ne alite vanas opiniones. 2 Cor. XI, 3. 2 Thess. II, 3. Saepius non legitur in N. T. Hist. Susann. v. 56. τὸ κάλλος ἐξηπάτησέ σε. *Xenoph. Cyrop.* V, 4, 10. Conf. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. *Hesych.* ἐξαπατᾷ· χλευάζει, δελεάζει, φενακίζει. Idem: ἐξηπάτησεν· ἐξεπλάνησεν.

'ΕΞΑ'ΠΙΝΑ. Adverbium omissum et neglectum a *Stephano* in *Thesauro Ling. Gr.* et aliis Lexicographis, idem significans, quod ἐξαπίνης (quod legitur apud *Theocrit. Idyll.* IX, 34. Cf. *Schol. Aristoph.* ad *Plut.* 336. *Hesych.* ἐξαπίνης, αἰφνιδίως, ἐξαίφνης.) et ἐξαπιναίως (apud *Thucyd.* I, c. 117.) *subito, repente, praeter omnem exspectationem. Thom. M.* ἐξαπιναίως· Θυκυδίδης Φίλων καί τινες ἄλλοι· οἱ δὲ ῥητορικοὶ, ἐξαπίνης· τὸ δὲ ἐξάπινα, οὐχ ἑλληνικὸν ὅλως. Occurrit tamen aliquoties non solum in vers. Alex. v. c. pro hebr. פתאם, Ps. LXIV, 5. *Ios. VII, 11.* פתע Num. VI, 9. XXXV, 22. sed etiam in reliquis Scriptoribus graecis, quorum loca collegerunt interpretes ad *Thom. M.* p. 320. et *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. I. p. 174. In N. T. semel legitur Marc. IX, 8. καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον. *Suid.* et ex eo *Phavorinus* exponunt per ἐξαίφνης.

'ΕΞΑΠΟΡΕ'Ω, ῶ, et 'ΕΞΑΠΟΡΕ'ΟΜΑΙ, ῦμαι, 1) ut simplex ἀπορέομαι, *in via subsisto*, quum, quo progrediar, non pateat, ab ἐξ et ἀπορέω, quod vide. 2) metaphorice: *inopia consilii laboro, ad eas redactus sum angustias, ut, quid statuam, quidve agam, aut quo me vertam, plane ignorem, prorsus animo concido, spem omnem abiicio, despero.* 2 Cor. I, 8. ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τῦ ζῆν ita, ut prorsus de vita desperaremus. ibid. IV, 8. ἀπορῦμενοι ἀλλ' ὐκ ἐξαπορῦμενοι inopes consilii sumus, sed non spem penitus abiicimus ex tot et tantis malis eluctandi. Saepius non legitur in N. T. Alex. semel usi sunt hac voce pro פוּן *consternatus, prorsus perplexus fuit.* Ps. LXXXVIII, 18. *Hesych.* ἐξαπορηθῆναι· ἐξαφανισθῆναι, ἐν ἀπορίᾳ γενέσθαι.

'ΕΞΑΠΟΣΤΕ'ΛΛΩ, fut. ελῶ, 1) *mitto, emitto, ablego, a me dimitto.* (ex ἐξ et ἀποστέλλω *mitto.*) Act. VII, 12. ubi tribuitur Iacobo, emittenti filios, ut emerent frumentum. Ibid. IX, 30. XI, 22. XVII, 14. XXII, 21. de Christo, qui Paulum ablegavit ad gentes remotissimas, ut iis evangelium praedicaret. Galat. IV, 4. *Polyb.* III, 11, 1. et XXI, 14, 9. 2) *dimitto cum contemtu et ignominia.* Luc. I, 53. καὶ πλυτῦντας ἐξαπέστειλεν κενὺς et divites bonis exutos dimittit. ibid. XX, 10.

δείραν-

δείραντες ἐξαπέστειλαν κενόν. ibid. v. 11. Sic etiam apud Alex. Devt. XX, 19 et 29. usurpatur de maritis, qui uxores suas dimittunt et repudiant. *Polyb.* XV, 2, 4. 3) *do, largior.* Galat. IV, 6. ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν indidit Deus animis nostris sensus vere christianos. Conf. Micha I, 14. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΞΑΡΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1) *ad finem perduco, perago, absolvo,* ab ἐκ et ἄρτιος *perfectus, integer.* Act. XXI, 5. ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας peractis his septem diebus. *Oecumenius* ad h. l. πληρῶσαι. 2) *perfecte instruo.* Hinc ἐξηρτισμένος is dicitur, *qui est probe instructus, exercitatus et versatus in aliqua re aut scientia,* i. q. κατηρτισμένος. 2 Tim. III, 17. πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος ad omne doctoris munus et officium bene instructus. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* XIV, 19. *Ioseph. A. I.* III, 2. 2. *Hesych.* ἐξαρτίζει· πληροῖ, τελειοῖ. — Idem: ἐξαρτίσαι· ἀπαρτίσαι, τελειῶσαι.

'ΕΞΑΣΤΡΆΠΤΩ, fut. άψω, 1) proprie i. q. ἀστράπτω *fulgur emitto, refulgeo, fulguro.* 2) metaphorice: *instar fulguris emico, splendeo, candidus et fulgidus sum,* et maxime de *vestibus et aliis rebus* adhibetur, *quae externa specie oculos quasi fulgore praestringunt.* Sic semel legitur in N. T. Luc. IX, 29. καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων et pallium eius candidum oculorum aciem praestringebat. Apud Alexandrinos de armis corruscis dicitur Nahum III, 3. ἐξαστραπτόντων ὅπλων. Ezech. I, 7. ὡς ἐξαστράπτων χαλκός.

'ΕΞΑΥΤῆΣ. Adverb. *statim, illico, continuo, eodem momento.* Est compositum ex praeposit. ἐξ et pronomine αὐτῆς, intellecta voce ὥρας, q. d. ἐξ αὐτῆς ὥρας, unde etiam interdum separatim scribitur ἐξ αὐτῆς, v. c. Marc. VI, 25. Legitur in N. T. Act. X, 33. XI, 11. XXIII, 30. Philipp. II, 23. *Hesychius* et *Suid.* ἐξαυτῆς· παραυτίκα, εὐθέως. *Alberti Gloss. Gr. N. T.* p. 214. e Codice Coislin. XXIV. τὸ ἐξαυτῆς πανταχοῦ ἐν τῇ γραφῇ ἀντὶ τοῦ ταχέως κεῖται. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 580. et *Lexic. Polybianum* s. h. v.

'ΕΞΕΓΕΊΡΩ, fut. ερῶ, 1) proprie: *excito, suscito, produco,* ab ἐξ et ἐγείρω. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7, 1. τοῦτο ἰδὼν ὄναρ ἐξηγέρθη. *Hist. Gr.* VI, 4, 36. 2) *a mortuis excito.* 1 Cor. VI, 14. καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ et nos e mortuis excitabit vi potentiae suae. 3) *superstitem servo, relinquo.* Rom. IX, 17. ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε hoc ipso consilio servavi te superstitem, morti te non tradidi. Alii reddunt non omnino male: *ideo te regem constitui.* Priorem vero explicationem confirmat usus loquendi verbi עָמַד *superstitem esse, manere in vita,* Exod. XXI, 21. Ier. XXXII, 14. quod in coniugatione Hiphilica legitur Exod. IX, 16. e quo verba graeca in oratione Paulina desumta sunt, בַּעֲבוּר זֹאת

[illegible] Alex: ἕνεκα τούτου ἀνετηρήθης. Saepius non legitur in N. T.

Ἔξειμι, vel Ἐξίημι, 1) exeo, egredior. (ab ἐξ et εἶμι vel ἵημι, eo, vado.) Act. XIII, 42. ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων exeuntes autem e synagoga Iudaeorum. Alex. Exod. XXVIII, 35. pro יָצָא. 2) discedo, abeo. Act. XVII, 15. ἐξῄεσαν reversi sunt. ibid. XX, 7. μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον postridie abiturus. 3) evado. Act. XXVII, 43. ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι in terram evadere. Saepius non extat in N. T. *Phavor.* ἔξειμι· οὐκ ἐξελεύσομαι λέγουσιν οἱ ἀττικοί.

Ἐξελέγχω, fut. έγξω, *redarguo, refello, erroris et criminis convinco*, et ex adiuncto: *condemno, punio*, ut hebraicum הוֹכִיחַ Ies. II, 4. coll. vers. Alex. ab ἐκ et ἐλέγχω idem. Semel legitur in N. T. Iud. v. 15. καὶ ἐξελέγξαι (alii ἐλέγξαι) πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν et punire omnes impios ob malefacta, quae patrarunt. Saepius vero eo usi sunt optimi graeci Scriptores, *Xenoph. Apol. Socr.* §. 18. *Thucyd.* III, 64. *Demosthenes* p. 92, 9. ed. *Reiske.*

Ἐξέλκω, fut. ξω, i. q. ἐξελκύω, 1) proprie: *extraho, abstraho*, ab ἐκ et ἕλκω *traho*. Alex. Genes. XXXVII, 28. καὶ ἐξείλκυσαν (וַיִּמְשְׁכוּ) ἐκ τοῦ λάκκου. 2) metaphorice: *abstraho, abripio, a studio et tramite virtutis abduco.* ἐξελκόμενος *abstractus a tramite veri et recti.* Sic semel legitur in N. T. Iacob. I, 14. ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος pravis suis cupiditatibus abstractus. *Aelian. Hist. A.* VI, 31. ὑπὸ τῆς ἡδονῆς ἑλκόμενοι. Simili sensu *trahere* legitur apud Latinos, v. c. in illo: „trahit sua quemque voluptas.“ *Hesych.* ἐξελκόμενος· περιαγόμενος, περισυρόμενος. Quomodo differat a δελεάζω, docuit *Heisenius* in *Novis Hypothesibus ad Ep. Iacobi* p. 525 sq.

Ἐξέλω, vid. Ἐξαιρέω.

Ἐξέραμα, τος, τὸ, *vomitus, id, quod per vomitum eiectum est.* Vox insolentior, pro qua usitatius ἔμετος et ἐμετὸς (*Suid:* ἔμετος· ἡ τῶν περιττωμάτων κένωσις. ἐμετὸς δὲ, αὐτὸ τὸ κενωθέν. Prov. XXVI, 11. Ies. XXVIII, 7.) ponitur, ab ἐξεράω evomo, *Aquil.* Levit. XVIII, 28: quo tamen usi sunt *Dioscorides* VI, c. 19. et alii. Conf. quae de hac voce scripsit *Gataker.* in *Operr. Critt.* p. 854 sq. et *Bergler.* ad *Alciphron.* Lib. III, Ep. 7. p. 292. In N. T. semel legitur 2 Petr. II, 22. κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα canis redit ad vomitum suum; dictio proverbialis, in eos prolata, qui, emendati per religionem, ad pristinam vitiositatem redeunt, desumta ex Prov. XXVI, 11. כְּכֶלֶב שָׁב עַל־קֵאוֹ. *Michael Apostol.* 1067. κύων εἰς τὸν ἴδιον ἐμετὸν, ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν εἰς τὰ κακὰ ἐπαναχαμπτόντων. Conf. *Vorstii Diatribe de Adagiis N. T.* c. 4. p. m. 774 sq.

Ἐξερευνάω, ῶ, fut. ήσω, *perscrutor, summo studio indago, versor in aliqua re consideranda*, ab ἐξ et ἐρευνάω *investigo*,

pervestigo, indago, scrutor. Legitur semel in N. T. 1 Petr. I, 10. περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηρεύνησαν οἱ προφῆται de qua salute inquisiverunt ac scrutati sunt omni studio prophetae. 1 Macc. III, 48. IX, 26. καὶ ἐξεζήτουν καὶ ἐξηρεύνων. In vers. Alex. respondet hebr. חפש, 1 Sam. XXIII, 23. Prov. II, 4. et חקר, 1 Paral. XIX, 3. *Diogen. Laërt.* in *Epic.* l. X. p. 791. τὰς αἰτίας ἐξερευνᾶν πάσης αἱρέσεως καὶ φυγῆς. *Polyb.* XIV, 1, 13.

ΕΞΕΡΧΟΜΑΙ, fut. ἐξελεύσομαι, 1) *exeo, egredior*, (ab ἐκ et ἔρχομαι *venio*.) Matth. VIII, 34. πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν omnes incolae illius urbis obviam iverunt. Est formula hebraica לקראת יצא Iudd. IV, 18. et XI, 31. 34. ib. X, 11. 14. XI, 7. 8. 9. XII, 14. XXVI, 55. Marc. VI, 10. 24. etc. *Ex navi exeo*, Luc. VIII, 27. Marc. V, 2. VI, 54. 2) *abeo, abitum paro, loco me moveo, proficiscor*. Matth. IX, 31. οἱ δὲ ἐξελθόντες illi digressi, ibid. v. 32. αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων his abeuntibus. Marc. II, 13. VI, 12. Luc. X, 35. καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν postridie cum abitum pararet. Ioh. I, 44. ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν proficisci in Galilaeam. Act. X, 23. ἐξῆλθε σὺν αὐτοῖς una cum iis profectus est. ibid. XVI, 3. 2 Cor. II, 13. VIII, 17. 3 Ioh. v. 7. 3) *educor*. Hebr. III, 16. οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσέως per Mosen educti ex Aegypto. 4) *eiicior, expellor, depellor*. Matth. VIII, 32. οἱ δὲ ἐξελθόντες daemones depulsi sede sua. XII, 43. 44. Marc. V, 13. VII, 29. 30. IX, 29. τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν hoc genus non alio modo eiici potest. Luc. VIII, 2. 1 Ioh. II, 19. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον e nobis, seu a nostra societate, eiecti sunt. Apoc. III, 12. Eodem modo syriacum ܢܦܩ *egredi* usurpatur pro *avelli*, v. c. Matth. VIII, 12. IX, 33. ut docuit *Schaafius* in *Lex. Syr. N. T.* s. h. v. Sic eiecti patria, expulsi sedibus patriis a *Diod. Sic.* XIII, 174. T. I. p. 579. ed. *Wessel.* οἱ ἐκπεπτωκότες ἐκ τῆς πατρίδος dicuntur. Conf. etiam *Georgii Hierocrit. N. T.* p. 201. 5) *emittor*. Luc. XII, 59. οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν profecto non emitteris e carcere. Matth. V, 26. Act. XVI, 40. ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς. 6) *prodeo, prorepo*. Matth. VIII, 28. ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι e sepulcris prodeuntes. ibid. XXVII, 53. Ioh. XI, 44. καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς. Act. XXVIII, 3. ἔχιδνα ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα vipera ob calorem prorepens, seu prosiliens. Ioh. XVIII, 4. 7) *exorior, emergo, existo*. Matth. XV, 18. 19. ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί ex animo prodire, seu progredi solent cogitata mala. De sermonibus, qui ex ore prodeunt, legitur Iacob. III, 10. Apoc. XVI, 17. XIX, 5. 8) *emico*, si de fulmine sermo est. Matth. XXIV, 27. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν quemadmodum fulgur ab

ab oriente emicans. Ita יָצָא Ezech. I, 13. Zachar. IX, 14. 9) *emano*, et in sensu proprio *profluo*, et metaphorico *vim meam exsero*. Ioh. XIX, 34. καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ et statim sanguis cum aqua emanavit. Apoc. XIV, 20. καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνȣ. Marc. V, 30. εὐθέως δὲ ὁ Ἰησȣ̃ς ἐπιγνὸς τὴν ἐξ αὐτȣ̃ δύναμιν ἐξελθȣ̃σαν Iesus vero statim cognoscens ex se virtutem emanasse, h. e. hominem aliquem e morbo convaluisse tacto suo pallio. Luc. VI, 19. ὅτι δύναμις παρ' αὐτȣ̃ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας nam omnes sanandi vis in eo se exserebat. 10) *dimano, propagor, divulgor*, et, si de lege sermo est et edicto, *promulgor*. Matth. IX, 26. καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη et dimanavit rumor huius rei. Marc. I, 28. et fama quidem eius statim peragravit vicinas Galilaeae regiones. Luc. IV, 14. VII, 17. Ioh. XXI, 23. Rom. X, 18. 1 Cor. XIV, 36. ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τȣ̃ Θεȣ̃ ἐξῆλθεν; nam a vobis propagata est religio christiana ad reliquas ecclesias? 1 Thess. I, 8. Sic plane יָצָא Esther. I, 17. IX, 4. Cf. *Vorstii Philol. S.* p. 66. ed. *Fischer*. Luc. II, 1. ἐξῆλθε δόγμα promulgabatur decretum. Dan. II, 13. דָּתָא נֶפְקַת. Sic etiam Latinis *exire* dicuntur, quae publici iuris fiunt. 11) *nascor*. Matth. II, 6. ἐκ σȣ̃ γὰρ ἐξελεύσεται in te enim nascetur, coll. Genes. XVII, 6. וּמְלָכִים מִמְּךָ יֵצֵאוּ. Genes. XV, 4. Ies. XLVIII, 1. 1 Macc. I, 11. 12) *effugio, evado, subduco me*. Ioh. X, 39. καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν et subduxit se eorum violentiae. Cohel. VII, 19. יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם, ἐξελεύσεται τὰ πάντα effugiet haec omnia. 13) *pereo, evanesco, praetereo*. Act. XVI, 19. ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν evanuisse omnem spem quaestus. Lege de hac significatione rariore disserentem *Abreschium Animadverss.* ad *Aeschylum* p. 612. et *Reiske* in *Indice Graecitatis Demosthenicae* p. 323. 14) *venio*. Matth. XIII, 49. ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι venient angeli; ubi tamen ἐξέρχεσθαι plane redundat. Marc. I, 38. εἰς τȣ̃το γὰρ ἐξελήλυθα ideo enim in mundum veni; ubi e glossemate in quibusdam libris ἐλήλυθα legitur. 1 Ioh. IV, 1. Interdum etiam *adire aliquem* significat, i. q. προσέρχομαι. Marc. VIII, 11. καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, coll. Matth. XVI, 1. καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι. In vers. Alex. respondet hebraico בּוֹא Exod. III, 13. XVIII, 5. Num. X, 9. 2 Chron. XX, 10. 11. — Restant formulae quaedam loquendi Scriptoribus N. T. propriae et seorsim explicandae: α) ἐξέρχεσθαι καὶ εἰσέρχεσθαι *exire et intrare*, quae formula partim de eo usurpatur, *qui semper vivit et versatur in aliquo loco et conversatur cum aliis*, partim de eo, *qui publicum munus gerit et munere suo fungitur coram aliis*. Ioh. X, 9. Act. I, 21. *Aeneas Poliorcet.* c. 24. καὶ μάλιστα ἐν ταῖς νυξὶ ἐξεπορεύοντο καὶ εἰσεπορεύοντο εἰς ἀγρόν. Cf. supra ad εἰσέρχομαι dicta. β) ἐξέρχεσθαι ἐκ τῆς ὀσφύος τινὸς *exire e lumbis alicuius*, h. e. *ab aliquo ortum*

tum ducere suum, originem suam repetere. Hebr. VII, 5. καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραὰμ quamvis et ipsi originem trahant ab Abrahamo, seu, Abrahami posteri sint. Formula hebraica, ad quam formata est graeca: יצוא מחלצי פלוני Genes. XXXV, 11. 1 Regg. VIII, 19. 3 Paral. VI, 9. Cf. infra sub ὀσφὺς et *Vorstium* in *Philol. S.* cap. 39. p. 714. ed. rec. γ) ἐξέρχεσθαι ἔκ τινος non solum *ab aliquo originem repetere suam*, sed etiam *alicuius legatum esse, ab aliquo mitti* significat. Sic Ioh. VIII, 42. ἐγὼ γὰρ ἐκ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω, ubi statim sequitur: οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. ibid. XIII, 3. XVI, 27. 28. XVII, 8. Longe alio sensu reperitur 1 Ioh. II, 19. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν e nostro coetu prodierunt, sed non erant vere e numero nostro, coll. Act. XV, 24. δ) ἐξέρχεσθαι ἐκ μέσου τινῶν *se separare ab aliis, cum aliis versari nolle.* 2 Cor. VI, 17. διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε quare nullum cum paganis commercium habete, coll. Ies. LII, 11. ε) ἐξέρχεσθαι ἐπί τινα, *aggredi aliquem.* Matth. XXVI, 55. ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε vos me aggressi estis tanquam latronem, Marc. XIV, 48. Apud exteros Scriptores, v. c. *Demosthenem*, verba ἐξέρχεσθαι et ἐξιέναι, absolute posita, significant: *ad bellum proficisci.* Vid. *Vigerum* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 240. ed. *Zeun.*

ΕΞΕΣΤΙ. Verbum impersonale ab ἔξειμι, *licet, permissum est, leges concedunt* vel *divinae* vel *humanae, venia datur.* De *eo, quod leges divinae concedunt*, usurpatur Matth. XII, 2. 4. 10. 12. XIV, 4. οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτὴν non licet tibi habere eam uxorem. De *legibus humanis et arbitrariis* reperitur Ioh. XVIII, 31. ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. Act. XVI, 21. XXII, 25. ἔξεστιν per leges romanas, e iure romano licet. His adde Act. XXI, 37. εἰ ἔξεστί μοι; num permissum mihi est? Matth. XX, 15. ἢ οὐκ ἔξεστί μοι; aut nonne est in meo arbitrio positum? 1 Cor. VI, 12. πάντα μοι ἔξεστι utor ego libertate christiana, a Deo mihi concessa. ib. X, 23. Hinc participium ἐξόν, sc. ἐστί, quod ponitur pro ἔξεστι. Act. II, 29. ἐξὸν μετὰ παῤῥησίας λαλεῖν liceat aperte et libere dicere. Interdum tamen ἐξὸν significat: *quod fieri potest, quod est nostrarum virium*, i. q. δυνατόν. Sic v. c. 2 Cor. XII, 4. ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι quibus enarrandis lingua humana non sufficit, quae ab hominibus narrari et explicari non possunt. *Phavor.* ἔξεστι· δυνατόν ἐστι. — Caeterum infinitivus ἐξεῖναι *licere* subintellegitur Rom. XIV, 2. ante φαγεῖν πάντα.

ΕΞΕΤΑΖΩ, fut. άσω. Omnium optime de genealogia h. v. exposuit S. Ven. *Morus* ad *Isocr. Panegyr.* c. 41. p. 109. qui nexum significationum huius verbi ita constituit: 1) exami-

examino, quaerendo et interrogando verum cognoscere studeo. interrogo, inquiro. Matth. II, 8. ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου dilegenter exquirite puerum. ibid. X, 11. ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι exquirite primum, an quis in ea dignus reperiatur. Ioh. XXI, 12. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα ἐξετάσαι αὐτὸν nullus autem eum interrogare audebat. Saepius non legitur in N. T. *Aelian. V. H.* II, 20. *Herodian.* VII, 6. 13. *Polyb.* V, 81. Alex. posuerunt pro דָּרַשׁ, Devt. XIX, 18. et בָּחַן, Ps. XI, 4. 5. 2) *habito examine talem, qualis quisque est, invenio.* Passivum ἐξετάζομαι *spector.* 3) *cognosco,* sine notione examinis. 4) Passivum ἐξετάζομαι *invenior, sum et versor in aliquo loco.* Compositum est ex praepositione ἐξ et ἐτάζω *inquiro, exploro, examino*, et in graecis V. T. libris satis saepe occurrit, v. c. Ier. XVII, 10. Ps. CXXXIX, 23. Sapient. II, 19. *Phavor.* ἐξεταζόμενοι· ἐρευνώμενοι, δοκιμαζόμενοι. Idem: ἐξετάζω· ἐρευνῶ, ἐρωτῶ. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΕΞΗΓΕΌΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1) proprie: *educo, aliquid in conspectum produco, dux sum, praesum.* (ab ἐξ et ἡγέομαι *duco.*) *Hesych.* ἐξηγεῖσθαι· ἡγεῖσθαι. 2) *narro, enarro, expono.* Luc. XXIV, 35. καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ et ipsi vicissim narrarunt, quae in via acciderant. Act. XV, 12. ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεός. ibid. v. 14. XXI, 19. Alexandrini posuerunt pro סִפֵּר Iudd. VII, 13. 2 Regg. VIII, 5. 3) *interpretor, explico.* (*Hesych.* ἐξηγήσατο· ἡρμήνευσε. Idem *Schol. Sophoclis* ad *Aiac. Flag.* v. 321. *Xenoph. Mem.* I, 2. 58.) *instituo, edoceo,* (*Xenoph. Mem.* IV, 2, 30. 31.) et maxime de iis usurpatur, *qui de rebus sacris exponunt, oracula divina proponunt et interpretantur.* *Hesych.* ἐξηγητής· ὁ περὶ ἱερείων καὶ διοσημείων ἐξηγούμενος. Cf. *Hemsterhus.* ad *Pollucem* VIII, 10. Sect. 124. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 35. *Wetstenius N. T.* T. I. p. 841. Ioh. I, 18. ἐκεῖνος ἐξηγήσατο accurate nobis doctrinam de Deo eiusque consiliis exposuit; ad quem locum videndus est *Lampe*, in Commentario T. I. p. 397 sq.

ΕΞΗΚΟΝΤΑ, οἱ, αἱ, τὰ, *sexaginta.* Matth. XIII, 8. 23. Marc. IV, 8. 20. 1 Tim. V, 9. etc.

ΕΞΗΣ, *deinceps, consequenter.* Adverbium, quod recte, ut videtur, ab ἔχομαι (quod interdum significat *adhaereo, proxime sequor*) derivatur et de *omni* dicitur. *quod proxime et continuo sequitur post illud, quod praecesserat*, ita, ut *loci* aeque ac *temporis continuum ordinem* innuat. Subintellege autem κατὰ, quam praepositionem subintellegendam esse patet ex composito καθεξῆς. Luc. VII, 11. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς, pro ἐν τῇ καθ' ἑξῆς ἡμέρᾳ, fiebat autem sequente die. Si ex auctoritate quorundam codicum h. l. ἐν τῷ ἑξῆς legeretur,

retur, omissum esset χρόνῳ, seu καιρῷ, et per *deinceps, postea* reddi deberet. ibid. IX, 37. plenius legitur ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ. Act. XXI, 1. XXV, 17. XXVII, 18. Saepius non legitur in N. T. Varias huius adverbii notiones observavit *Phavorinus*, Ἑξῆς, scribens, γενικῇ συντάσσεται. Λευκανὸς, ἑξῆς τριῶν ἡμερῶν. λέγουσι δὲ οἱ ἀττικοὶ καὶ ἀντὶ τῦ εἰπεῖν ὁμοίως καὶ ἁπλῶς. — καὶ ἑξῆς ἐφεξῆς, μετὰ ταῦτα — τὸ ἑξῆς καὶ ἀντὶ τῦ καθ' εἱρμὸν καὶ κατὰ τάξιν. Vide etiam *Casauboniana* p. 130.

ΕΞΗΧΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, et ΕΞΗΧΕ΄ΟΜΑΙ, ῦμαι, 1) proprie: *persono, sono, sonitum edo*, ab ἐξ et ἠχέω *sono, resono*, quod est ab ἦχος *sonitus*. *Polyb.* XXX, 4. 7. 2) si de doctrina sermo est, metaphorice *tradi, doceri, latius propagari* significat. Sic semel legitur in N. T. 1 Thess. I, 8. ἀφ' ὑμῶν ἐξήχηται ὁ λόγος τῦ κυρίυ a vobis, seu vestro exemplo doctrina christiana propagata est inter Christianos in Macedonia et Achaia. Ita ἠχέω saepe *loqui* significat, et ἦχος hebr. קול apud *Symmach.* Iob. XXXIX, 24. respondet. *Hesych.* ἐξηχεῖτο· ἐφημίζετο. — Idem: ἐξήχηται (ita enim reponendum est loco impressi ἐξηχεῖται) ἐξῆλθεν, ἐκηρύχθη.

ΕΞΙΣ, εως, ἡ, *habitus studio vel consuetudine acquisitus*, et de *animo aeque ac corpore* adhibetur, ab ἔχω *habeo*. Hinc interdum *vivendi rationem*, *Xenoph. Mem.* I, 2. 4. *habitum corporis et corpus ipsum*, Alex. Indd. XIV, 9. Dan. VII, 14. Sirac. XXX, 13. *usum, exercitationem, assuetudinem*, Hebr. V, 14. διὰ τὴν ἕξιν multo usu, magna exercitatione; interdum etiam *sentiendi rationem* significat. *Polyb.* I, 51. 4. *Arist. Rhet.* I, 1. *Athenaeus* I. p. 26. B. *Hesych.* ἕξις· ἦθος, φρόνησις, συνήθεια. Conf. quae de hac voce recte monuit *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* VI, 14. p. 176.

ΕΞΙ΄ΣΤΗΜΙ, fut. ἐκστήσω, et ΕΞΙ΄ΣΤΑΜΑΙ, vel ΕΞΙΣΤΑ΄Ω, ῶ, et ΕΞΙΣΤΑ΄ΝΩ, 1) proprie generatim: *dimoveo, deiicio de statu, in quo aliquid positum est, statum et conditionem alicuius rei muto.* Passivum ἐξίσταμαι *de statu deiicior*, quod et corpori tribuitur et animo. Sic v. c. de iis dicitur, *qui de via decedunt, discedunt*, apud *Xenoph. Anab.* I, 1. 14. ἐξίστασθαι ἐκ τῦ μέσυ, et de iis, *qui sententiam mutant.* *Thucyd.* II, 61. ἐγὼ μὲν αὐτός εἰμι καὶ ἐκ ἐξίσταμαι. Speciatim vero ad animum translatum significat: *mentem emoveo, in mentis alienationem ago*, quocunque modo hoc fiat. Conf. *Foesii Oecon. Hippocr.* p. 134. Hinc 2) *obstupefacio, admirabundum, attonitum et obstupefactum aliquem reddo, percello*, et ex adiuncto: *dubium, incertum et ambiguum iudicii aliquem reddo.* Luc. XXIV, 22. ἀλλὰ καὶ ἐξέστησαν ἡμᾶς γυναῖκές τινες, h. e. dubios nos et incertos reddiderunt mulieres quaedam, *sie haben uns irre gemacht.*

Act.

Act. VIII, 9. καὶ ἐξιςῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας et Samariae incolas obſtupefecerat. ib. v. 11. 3) interdum ſignificationem intranſitivam, ſeu paſſivam habet et ſignificat: *obſtupeſcere, admirari admodum, attonitum, dubium et incertum eſſe.* (i. q. ἐξίςαμαι. Matth. XII, 23. καὶ ἐξίςαντο πάντες οἱ ὄχλοι et obſtupuit omnis populus.) Marc. II, 12. V, 42. καὶ ἐξέςησαν ἐκςάσει μεγάλῃ vehementer obſtupuerunt. Formula hebraica, cui haec graeca reſpondet, legitur Geneſ. XXVII, 33. חָרַד חֲרָדָה גְדוֹלָה. ibid. VI, 51. ἐξίςαντο καὶ ἐθαύμαζον. Luc. II, 47. VIII, 56. Act. II, 7. 12. ἐξίςαντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν. ibid. VIII, 13. IX, 21. X, 45. XII, 16. coll. Geneſ. XXVIII, 18. XLIII, 33. Exod. XXIII, 27. *Heſych.* ἐξίςατο· ἐθαύμαζον. Idem: ἐξέςην· ἐθαύμασα, ἐξεπλάγην. 4) *inſanio, non compos mei ſum, inſania et furore correptus ſum*, ita, ut ſubintellegatur τοῦ νοός, ſ. τῶν φρενῶν, (*Xenoph. Mem.* I, 3. 12.) aut τῶν φρενῶν, *Ioſeph. A. I.* X, 7. 3. Marc. III, 21. ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέςη negabatur enim ſana mente eſſe. *Phavor.* ἐξέςηκεν· μαίνεται. Cf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 565. 5) *modum excedo, meis me finibus non teneo, plus mihi tribuo, quam homines modeſti ſolent,* 2 Cor. V, 13. εἴτε γὰρ ἐξέςημεν, θεῷ, ſc. ἐξέςημεν, ſive gloriemur, facimus Dei cauſa; ſequitur: εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν, ſive modeſte de nobis loquimur, facimus veſtri cauſa. Hanc interpretationem idoneis argumentis confirmavit *Krebſius* in *Obſſ. Flav.* p. 301 ſq.

ΕΞΙΣΧΥΏ, fut. ύσω. 1) proprie, *maiorem in modum valeo, exacte poſſum*, ab ἐξ, quod in compoſitione interdum vim augendi habet, ut docuit *Zeunius* ad *Vigerum* de *Idiotiſmis Ling. Gr.* p. 584. et ἰσχύω *poſſum, valeo.* Sirac. VII, 6. μὴ οὐκ ἐξισχύσεις ἐξᾶραι ἀμαρτίας. *Aelian. V. H.* IV, 18 et VI, 13 ubi vid. *Perizonius.* 2) i. q. ſimplex ἰσχύω *poſſum, valeo.* Sic ſemel legitur in N. T. Epheſ. III, 18. ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι ut magis magisque cognoſcere et intellegere poſſitis.

ΈΞΟΔΟΣ, ου, ἡ, 1) proprie reſpondet latino vocabulo *exitus*, adeoque partim *de ipſa actione exeundi ex aliquo loco, profectione, itinere*, et ſpecijatim apud Graecos de *expeditione militari, exitu in caſtra* dicitur. *Aelian. V. H.* I, 7. II, 11. XIII, 12. *Demoſthen.* p. 259 et 287. ed. *Reiske. Thucyd.* II, 10. III, 5. V, 14. partim de *ipſo loco, a quo exitur, exeundi via* uſurpatur. *Herodian.* VII, 12. 15. διὰ τὸ τὰς ἐξόδους ὑπὸ τοῦ πυρὸς προκατειλῆφθαι. *Corn. Nep.* Annib. c. 12. In priori notione legitur etiam in N. T. Hebr. XI, 22. περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ de exitu Iſraelitarum ex Aegypto. 2) *mors, exitus quaſi ex hac vita*, omiſſo τοῦ βίου, ſeu τοῦ ζῆν. Luc. IX, 31. ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἔμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ differuerunt cum eo de morte, ei Hiero-

ſolymis

ſolymis imminente. 2 Petr. I, 11. *μετὰ τὴν ἔξοδον ἐμὴν* poſt meum ex hac vita diſceſſum. Nunquam apud Scriptores antiquos de *morte* occurrere, recte, ut videtur, monuit contra *Elſnerum* T. I. p. 219. et *Loeſnerum Obſſ. Philon.* p. 486. *Valkenar.* ad *Eurip. Phoen.* v. 766. Legitur tamen ἔξοδος hoc ſenſu apud *Ioſephum A. I.* IV, 8. 2. Sap. III, 2. VII, 6. et *exitus* apud *Lactant.* de *Mort. Perſequut.* c. 50. „et ille, *exitu* eius audito, protinus fugit.“ *Iuſtin.* XIV, 4. 10. *Plin.* Ep. VI, 16 et 25. ac *exceſſus* apud *Cic.* de *Leg.* I, 1. *Valerius Max.* III, 2. 14.

ἘΞΟΛΟΘΡΕΥ'Ω, fut. εύσω, *funditus, penitus perdo, diſperdo, deleo, exſtirpo, extermino.* (ab ἐξ et ὀλοθρεύω *perdo, vaſto.*) Hoc verbum, apud Alexandrinos interpretes perquam uſitatum, quodque apud exteros Scriptores fortaſſe fruſtra quaeſieris, ſemel tantum legitur in N. T. Act. III, 23. ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ exterminabitur e populo, h. e. privabitur favore meo et graviſſimis poenis afficietur. *Ioſeph. A. I.* VIII, 11. 1. καὶ ἐξολοθρεύσω σου τὸ γένος. Idem ibid. XI, 6. 6. uſurpat etiam vocem derivatam ἐξολόθρευσιν *exitium.* *Phavor.* ἐξωλόθρευσας· ἠφάνισας. Pſ. XVII, 40. LXXII, 27.

ἘΞΟΜΟΛΟΓΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, et ἘΞΟΜΟΛΟΓΕ'ΟΜΑΙ, οῦμαι. Verbum hoc in Scriptoribus graecis vel plane non, vel perraro reperiri, *Ienſius* in *Ferculo Litterario* p. 10. opinabatur; ſatis tamen refutatus eſt ab *Elſnero* in *Obſſ. Sacr.* T. I. p. 10. et *Krebſio Obſſ. Flav.* p. 8. 1) *confiteor*, nec differt a ſimplici voce ὁμολογέω, nam ἐξ in compoſitione haud raro abundat, v. c. in ἐξαρνεῖσθαι. *Demoſthen.* p. 709. ed. *Reiske.* ἔξαρνος ibid. p. 677. ἐξεγγυᾶν etc. Matth. III, 6. ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ſe reos confitentes. Marc. I, 5. Act. XIX, 18. ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν confitentes et declarantes ſua malefacta. Iacob. V, 16. ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα. *Ioſeph. A. I.* VIII, 4. 6. *B. I.* V, 10. 5. Conf. *Abreſch.* ad *Aeſchylum* p. 533. et *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 260. 2) *palam profiteor.* Phil. II, 11. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται et omnes homines palam profiteantur. Apoc. III, 5. καὶ ἐξομολογήσομαι (in aliis codicibus ὁμολογήσω) τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου et eum ad me pertinere palam profitebor coram Deo. 3) *ſpondeo, promitto, iureiurando me obſtringo alicui*; nam, qui alicui iurat et iureiurando ſe illi obſtringit, is confitetur et profitetur aliquid. Luc. XXII, 6. καὶ ἐξωμολόγησε et promiſit, ſcilicet Ieſum tradere eorum manibus, quaſi ὡμολόγησε ἐκ τοῦ ἀργυρίου, quod ex antecedenti eſt repetendum. Protulit iam hanc explicationem et ex *Ioſephi A. I.* VI, 3. 5. VIII, 14. 9. ſatis probavit *Krebſius* in *Obſſ. Flav.* p. 135. Rom. XIV, 11. καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ et omnes homines iureiurando ſe obſtringant

rogant cultui divino. Desumta enim sunt haec verba ex Ies. XLV, 23. לִי תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן. 4) cum dativo personae: laudo, celebro. gratias ago; nam gratiarum actio est beneficiorum confessio, et qui alios laudat et celebrat, virtutes eorum se agnoscere profitetur. Matth. XI, 25. ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ gratus te celebro pater. Luc. X, 21. Rom. XV, 9. διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. Eodem modo hebr. ידה sumitur (quod Alexandrini mox per αἰνεῖν, Genes. XLIX, 8. mox per ἐξομολογεῖσθαι reddiderunt, v. c. 2 Sam. XXII, 50. Ps. XXX, 13.) 1 Paral. XVI, 4. ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τὸν κύριον. 2 Paral. V, 13. VI, 24. ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου. Phavor. ἐξομολογοῦμαι, εὐχαριστῶ. Suid. ἐξομολόγησις, εὐχαριστία. Alex. Ps. XCV, 6. CIII, 2. CX, 3.

ΕΞΩ͂Ν, vid. in ΕΞΕΣΤΙ.

ΕΞΟΡΚΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: iureiurando adigo, iuramentum exigo. (ab ἐξ et ὁρκίζω iureiurando adstringo.) Sed in hoc sensu tantum apud Scriptores exteros reperitur, v. c. Polybium Hist. VI, 18. 19. Demosthen. p. 1265. ed. Reisk. ἀλλ᾽ ἵνα ἕκαστον πρὸς τὸν βωμὸν ἄγοντες καὶ ἐξορκίζοντες. 2) adiuro, gravi obtestatione per nomen divinum religionem animo alicuius iniicio, obsecro, obtestor, invito per nomen Dei religione adigo aliquem ad vera animi sensa enuncianda. Sic semel legitur in N. T. Matth. XXVI, 63. ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος obtestor te per Deum immortalem. Aeschin. de Falsa Legat. p. 298. Plutarch. Apophth. p. 174. C. Eodem sensu simplex ὁρκίζω reperitur in N. T. v. c. 1 Regg. XXII, 16. 2 Chron. XVIII, 15. Athenaeus VIII, p. 360. C. Cf. Krebs. Obss. Flav. p. 59. et ἐξόρκωσιν apud Demosthenem in Neaeram p. 528. et Thucyd. V, 47.

ΕΞΟΡΚΙΣΤΗ΄Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie est is, qui utitur formula obtestationis et ab aliis sacramentum exigit. (ab ἐξορκίζω) 2) κατ᾽ ἐξοχὴν ita dicebatur exorcista, qui formulis adiurationis et obtestationis utebatur, ad depellendos varios graviores morbos et eiicienda daemonia ex corporibus hominum. Tales incantatores, qui etiam ἐπαοιδοὶ vel ἐπῳδοὶ vocabantur, non solum inter paganos, sed etiam inter Iudaeos fuisse, e loco Act. XIX, 13. περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν, constat, coll. Luc. XI, 19. Van Dalen in Diss. de Divinat. Idolol. V. T. c. 7. p. 520. contendere quidem conatus est, istos exorcistas Iudaeorum meros impostores fuisse; sed contra eum recte adduxit Krebsius in Obss. Flav. p. 236. locum Iosephi A. I. VIII, 2, 5. De exorcistis primae ecclesiae christianae vide Suiceri Thes. Eccles. T. II. v. et alios [illegible] de Exorcistis Iudaeorum ad Act.

l. l. Upsal. 1758. 4. Occurrit etiam vox ἐξορυκτὴς apud *Lucian. Epigramm.* 23.

ΕΞΟΡΥΣΣΩ, vel ΕΞΟΡΥΤΤΩ, fut. ύξω, 1) *perfodio.* Marc. II, 4. καὶ ἐξορύξαντες et perfodientes tectum. Descendit ab ἐξ et ὀρύσσω *fodio.* Respondet in versione Alex. hebr. נָקַר. 2 Sam. XI, 12. *Herodot.* VIII, 116. 2) *effodio.* Galat. IV, 15. εἰ δυνατὸν, τὰς ὀφθαλμὰς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι quodsi fieri potuisset, etiam oculos vestros effossos s. erutos dedissetis mihi: qua formula, respondente vernaculae, *einem das Herz aus dem Leibe geben,* summus amoris ac benevolentiae gradus indicatur; nam oculis homini nihil carius. Saepius non legitur in N. T.

ΕΞΟΥΔΕΝΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *pro nihilo habeo et facio, contemno, sperno, repudio, contumeliis afficio, ignominiose tracto.* (ab ἐξ et ὀδενόω, quod est ab ὀδείς.) Voce hac, quae semel tantum in N. T. reperitur, Marc. IX, 12. ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ ut multis malis et contumeliis afficiatur, admodum frequenter Alexandrini usi sunt pro מָאַס, Judd. IX, 38. Ps. LIII, 6. נִבְזֶה, Ps. XV, 4. XXII, 25. et בוז, Ps. XLIV, 6. Cant. VIII, 1. 7. etc. *Hesych.* ἐξουδένωσας· ἀπεδοκίμασας.

ΕΞΟΥΘΕΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *pro nihilo habeo et aestimo,* sive *rem,* sive *personam, nihili facio.* (ab ἐξ et ὀθείς, i. q. ὀδείς, *nemo.*) 2) speciatim: *contemno, vilipendo.* Luc. XVIII, 9. καὶ ἐξουθενοῦντας τὰς λοιπὰς aliosque contemnebant. Rom. XIV, 3. 10. Hinc ἐξουθενημένος 1 Cor. I, 28. homo nullius numeri et loci dicitur, qui ab aliis contemnitur. 3) ex adiuncto: *neglego, non curo.* 1 Thess. V, 20. προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε: de quo loco vide infra sub προφητεία. 4) *cum contemtu reiicio et repudio.* Act. IV, 11. ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων lapis reiectus a vobis aedificantibus, coll. Matth. XXI, 42. λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες. Galat. IV, 14. καὶ τὸν πειρασμόν μου ἐν ἐξουθενήσατε tamen me ob has calamitates meas non repudiastis. 5) *contumeliis et ignominia afficio, tracto aliquem ut hominem vilem,* i. q. ἐμπαίζω, quae verba autem se excipiunt Luc. XXIII, 11. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασι καὶ ἐμπαίξας Herodes per milites contemtui eum habuit et ludibrio; ubi ἐξουθενεῖν est i. q. βλασφημίαις ἐξουθενίζειν apud *Plutarch. Paral.* p. 308. 1 Cor. XVI, 11. μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. 6) Passiv. ἐξουθενέομαι, οῦμαι, *de plebe, de populo sum, ignobilis, plebeius sum.* 1 Cor. VI, 4. τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε Christianos infimae sortis, plebeios, iudices constituite. 7) ἐξουθενέομαι *vilis, humilis et contemnendus sum.* 2 Cor. X, 10. καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος et oratio eius humilis est ac meticulosa.

losa. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐξουθενεῖ· παραχρίνει. Idem: ἐξουθενούμενοι· καταυτελιζόμενοι. *Suid.* ἐξουθενῶ σε· ἀντ' οὐδενός σε λογίζομαι. In verſ. Alex. respondet hebr. בזה *ſprevit*, *contemſit*, *illuſit*, 2 Sam. II, 30. Prov. I, 7. Ezech. XXII, 8. et מאס *reiecit*, 1 Sam. VIII, 7. X, 19.

'ΕΞΟΥΣΙ'Α, ας, ἡ, 1) *vis et poteſtas efficiendi aliquid, facultas.* Matth. IX, 8. τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις qui facultatem, miraculo ſanandi morbos, hominibus concesserat. Marc. III, 15. καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους. Luc. XII, 5. Act. VIII, 19. Hinc ἐξουσία in N. T. interdum *orationi* et *doctrinae* tribuitur, *ut eius vis ad perſuadendum et commovendum et efficacia* indicetur, v. c. Marc. I, 27. Luc. IV, 32 et 36. 2) *libertas agendi*, quae et Latinis *poteſtas* dicitur. Ioh. X, 18. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτὴν, ſc. ζωὴν, poteſtatem habeo vitam deponendi. ibid. XIX, 10. neſcin' meo arbitrio relictum eſſe, te vel crucifigendi vel abſolvendi? Act. I, 7. ἃς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ quae pater voluit eſſe ſui arbitrii. ibid. V, 4. ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν. Rom. IX, 21. Speciatim vero ita dicitur *libertas chriſtiana in obſervandis et neglegendis ritibus moſaicis, et uſurpatio iſtius libertatis.* 1 Cor. VIII, 9. 3) *auctoritas, nomen, quo aliquid ſuſcipimus et facimus, poteſtas plena, Vollmacht.* Matth. VII, 29. ὡς ἐξουσίαν ἔχων ut appareret, eum ſumma auctoritate eſſe praeditum. (conf. *Homer. Iliad.* α', 689.) ibid. XXI, 23. ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; quanam auctoritate, quo nomine hoc feciſti? ib. v. 24. 4) *licentia agendi et faciendi, ius.* Matth. XXI, 23. καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; et quisnam tibi conceſſit hanc licentiam, nempe eiiciendorum ex templo ementium et vendentium? 2 Theſſ. III, 9. Matth. IX, 6. Marc. II, 10. Luc. V, 24. 1 Cor. IX, 4. 18. εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ neo iure meo, poſtulandi mercedem, utar. *Dionyſ. Hal. Ant.* II, 26. *Herodot.* III, 142. *Diod. Sic.* XVII, 54. Hinc 5) per metonymiam contenti pro continenti: *ipſae litterae, continentes ſummam et plenam poteſtatem agendi.* Act. XXVI, 10. τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών. (coll. cap. XXII, 5. ἐπιστολὰς δεξάμενος.) ibid. v. 12. μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν ἀρχιερέων. ibid. IX, 14. coll. v. 2. 6) *dominium, imperium, quod exercetur in aliquem.* Matth. X, 1. ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων conceſſit iis imperium in ſpiritus malos. ibid. XXVIII, 18. ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία omnia ſunt imperio meo ſubiecta. Luc. IX, 1. καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια. ibid. XIX, 17. XXII, 53. Ioh. XVII, 2. XIX, 11. Act. XXVI, 18. καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ. Epheſ. II, 2. ὁ ἄρχων τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος diabolus, cuius imperio ſubiecti ſunt omnes impii. Coloſſ. I, 13. ὃς ἐῤῥύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους qui nos ereptos voluit imperio tene-

tenebrarum s. vitiositatis. Sirac. X, 4. ἐν χειρὶ κυρίου ἐξουσία τῆς γῆς. ibid. XXIV, 12. 7) per metonymiam: *illud ipsum, quod alicuius imperio subiectum est, quod aliquis possidet, iurisdictio, ditio, opes, facultates*, i. q. οὐσία, περιουσία. 1 Cor. IX, 12. εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας μετέχουσι si alii bonorum vestrorum participes fiunt. Vid. *Obss. Halens.* T. VI. p. 103. Luc. IV, 6. σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν omnes has provincias, imperio meo subiectas, tibi possidendas tradam. ibid. XXIII, 7. ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶ eum esse ex ditione Herodis. *Glossae*: ἐξουσία: *maiestas, ditio, potestas*. 8) *administratio rei familiaris*. Marc. XIII, 34. καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν et servis suis administrationem rei familiaris commisit; nam sequitur: καὶ ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ. 9) *praerogativa, dignitas*. Ioh. I, 12. ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι concessit iis hanc dignitatem, ut essent filii Dei; ubi *Nonnus* in Paraphrasi recte per τιμὴν interpretatus est. Huc etiam referrem locum Ioh. V, 27. Eodem sensu ἐξουσία legitur 1 Macc. I, 13. XI, 58. 10) *princeps, qui est in praecipua dignitate et auctoritate constitutus*. Sic Ephes. III, 10. ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις angelis spiritibus celsioribus et nobilioribus in coelo. Cf. supra sub voce ἀρχή. 11) *omnis, qui imperium habet, potens*, et speciatim: *qui magistratum gerit*. Matth. VIII, 9. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν parendum enim mihi est tribuno meo. Luc. VII, 8. XII, 11. ὅταν προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας quando vero trahent vos ad principes et magistratus. Etiam *Herodian.* III, 3. 12 et 13. coll. c. 11. §. 11. ἐξουσίαν ab ἀρχῇ distinguit, et Lib. V, 7. 14. ὑπατικὰς ἐξουσίας memorat. Rom. XIII, 1. 2. 3. 1 Cor. XV, 24. πᾶσαν ἐξουσίαν potentissimos adversarios Christi. Ephes. I, 21. Coloss. II, 16. Conf. de hac significatione *Valesium* ad *Euseb. H. E.* V, 1. 4. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 282. Eodem sensu latinum *potestas* apud *Iuvenal.* X, 99. *Ammian. Marcell.* XV, 5. *Sueton. Nero.* 36. *Claud.* 23. 12) *magistratus officium et constitutio, das obrigkeitliche Amt*, ἡ τῆς ἡγεμονίας οἰκονομία, ut *Theodoretus* interpretatur ad Rom. XIII, 1. οὐ γάρ ἐστι ἐξουσία εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ magistratus officium a Deo est, quasi ἐστὶ ἡ τοῦ Θεοῦ διαταγή, coll. v. 2. 13) *velum, velamen, quo caput foeminarum tegitur, calyptra*. 1 Cor. XI, 10. ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους debet foemina velamen habere capiti impositum ob exploratores paganorum. *Theodoretus* per κάλυμμα exponit. Mira est haec significatio et Scriptoribus exteris plane ignota. Paulus *velum*, aut *quodvis aliud ornamentum capitis mulierum* non ideo ἐξουσίαν vocat, quod signum esset ac indicium, mulierem potestati viri subiectam esse, quae est plerorumque contorta ac nimis arguta interpretatio, nec quod ad imitationem hebraici רְדִיד *peplus*, *velum*,

velum, Cantic. V, 7. Ies. III, 23. quod a רָדָה, h. e. ἐξουσιάζειν, κυριεύειν, dominari, potestatem exercere in aliquem derivandum esset, sed ideo, quia velum, quo maritatae, non vero virgines, apud Iudaeos uti solebant, eo magis honoris signum atque argumentum erat, quo honestiorem conditionem nuptarum apud Iudaeos innuptarum fortuna fuisse constat, ἐξουσία vero, ut supra demonstratum est, etiam dignitatem, praerogativam omninoque omne, quod praestans et eximium est, significat. Eadem causa commoti Alexandrini Genes. XX, 16. velamentum oris Sarae, uxoris Abrahami, quod ab ipso Mose כְּסוּת עֵינַיִם dicitur, τὴν τιμήν τῦ προσώπυ eleganter vocarunt. Locus Ps. LX, 9. ad quem vulgo provocant interpretes, plane ab h. l. alienus est. Cf. tamen, quo olim a me in hanc rem prolata sunt in *Spicileg. I. Lex. Bielian.* p. 37 sq. et *Rechenbergii Exercitatt. in N. T.* p. 68 sq. 14) per ellipsin quandoque deficit, v. c. post verbum *ἐδόθη μοι* Marc. X, 37. Apoc. VI, 4. VII, 2. XIII, 7. coll. v. 5. XVIII, 8. XIX, 8.

'ΕΞΟΥΣΙΑΖΩ, fut. *άσω*, 1) cum dativo iunctum transitive usurpatur: *potestatem alicui do et facio, facultatem concedo.* Cohel. V, 18. *ἐξουσίασεν αὐτῷ τῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτῶν.* ib. VI, 2. *καὶ ὐκ ἐξουσιάσει αὐτῷ ὁ Θεὸς τῦ φαγεῖν.* In utroque loco hebraico הִשְׁלִיט respondet. 2) cum genitivo constructum: *potestatem habeo, ius habeo, in potestate habeo, dominus sum,* etiam *dominium et potestatem exerceo, dominor, sub potestatem redigo.* Alex. pro מָשַׁל Nehem. IX, 37. Cohel. IX, 17. X, 4 Luc. XXII, 25. *καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν*, sc. *ἐθνῶν*, qui gentibus imperant. 1 Cor. VII, 4. *ἡ γυνὴ τῦ ἰδίυ σώματος ὐκ ἐξουσιάζει - - - γυνὴ* uxor non habet plenam potestatem in corpus suum, sed mariti potestati simul subiectum est; simili modo nec maritus ius plenum et integrum habet in corpus suum, sed commune cum uxore sua. Hinc passivum *ἐξουσιάζομαι* *imperium habetur in me, subiectus sum alteri,* etiam *patior me in servitutem ab aliquo redigi.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. VI, 12. *ἀλλ' ὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος* sed nec ego me ab ullo alio subiugari patiar aut eripi mihi hanc libertatem meam. Saepius non legitur in N. T. *Dion. Halic.* l. IX. c. 44. *ἐξουσιάζων* est *licentius agens*, seu: *suam potestatem exercens.*

'ΕΞΟΧΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *prominentia, eminentia* in significatione propria, *das Vorragen.* Interdum etiam per metonymiam *illud ipsum, quod prominet et eminet*, ab *ἐξέχω* *emineo.* Sic apud Alex. Iob. XXXIX, 28. *ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας*, hebr. עַל־שֶׁן־סָלַע. 2) metaphorice: *eminentia, praestantia, excellentia alicuius rei aut personae*, ab *ἐξέχω praesto, excello.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXV, 23. *ἀνδράσι τοῖς κατ' ἐξοχὴν*

κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως una cum proceribus civitatis, viris urbis primariis.

ΕΞΥΠΝΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *excito ex somno, expergefacio*, i. q. alias dicitur ἀφυπνίζω, ab ἐξ et ὕπνος *somnus*. Passivo ἐξυπνίζεσθαι usi sunt Alexandr. pro hebr. יקץ, 1 Regg. III, 15. et עור, Iob. XIV, 12. In *Aquilae* et *Symmachi* fragmentis ἐξυπνισθῆναι pro hebr. הקיץ legitur Ps. XVI, 17. Damnarunt hanc vocem obviam apud *Plutarch.* T. X. p. 75 et 76. ed. *Reiske* T. V. p. 153. *Thom. M.* p. 134. et *Phrynichus* p. 96. ed. *Pauw.* tanquam minus atticam et usum vocum ἀφυπνίζειν et ἀνυπνίζειν commendarunt. Conf. *Obss. Miscell.* VI. p. 347. 2) *in vitam revoco, resuscito*, quia somnus mortis imago. Ioh. XI, 11. ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτὸν sed ego ad illum resuscitandum abeo. Saepius non legitur in N. T.

ΕΞΥΠΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *expergefactus, excitatus a somno, qui evigilavit.* (ex iisdem.) In N. T. tantum legitur Act. XVI, 27. ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ. 3 Esdr. III, 3.

ΕΞΩ. Adverbium, regens genitivum, deductum a praepositione ἐκ, ἐξ. Significat 1) *foris*. Matth. XII, 46. εἱστήκεισαν ἔξω foris stant. ibid. v. 47. Apoc. XXII, 15. ἔξω δὲ οἱ κύνες. *Xenoph. Cyr.* VII, 5. 11. et 19. 2) *foras*. Matth. V, 13. εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω nisi, ut eiiciatur foras. XIII, 48. τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Luc. VIII, 54. ἐκβαλὼν ἔξω πάντας. ibid. XXII, 6. *Thom. M.* τὸ ἔξω καὶ ἐπὶ στάσεως καὶ ἐπὶ κινήσεως. Huc etiam pertinet formula ἔξω ποιεῖν τινὰ *excedere iubere, foras ire iubere*, quae legitur Act. V, 34. ἐκέλευσε ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι iussit Apostolos paulisper abduci. *Aelian. V. H.* X, 3. *Philostrat.* VIII, 8. Xenoph. Cyrop. IV, 1. 2. ἔξω βελῶν τὴν τάξιν ποιεῖν extra telorum iactum abducere cohortem. Conf. intt. ad *Vigerum* de Idiotismis Ling. Gr. p. 276. 3) *extra*. Marc. V, 10. ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας extra regionem. ibid. VIII, 23. Act. IV, 15. ἔξω συνεδρίου ἀπελθόντας. 4) interdum plane abundat, aut pro ἐκ positum est. Matth. XXI, 17. ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως. v. 39. ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. XXVI, 75. καὶ ἐξελθὼν ἔξω. Marc. XI, 19. 5) praeposito articulo nominascit et valet *externus, exterior, extraneus*, ad imitationem hebraici החוץ Ezech. XLVII, 2. Act. XXVI, 11. εἰς τὰς ἔξω (scil. οὔσας) πόλεις in exteras civitates. Hinc ὁ ἔξω ἄνθρωπος *corpus humanum*, quasi externa pars hominis, et opponitur τῷ ἔσω ἀνθρώπῳ, seu animo. Rom. VII, 22. 2 Cor. IV, 16. ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται quanquam enim corpus nostrum attenuatur per tot calamitates, sequitur: ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. 6) ὁ ἔξω *qui est remotus ab aliqua re, aliqua re destituitur*. Nam ἔξω apud Graecos

saepe

saepe idem valet, quod ἄνευ, χωρὶς, sine; teste Thom. M. p. 329. ἐςὶ δὲ τὸ ἔξω ἀντὶ τῦ χωρὶς, et Scholiaste Thucyd. III, c. 61. V, 26. qui per ἄνευ interpretatus est. Lucian. Prometh. c. 18. καὶ ἔξω Φθόνυ παντὸς ἑςάναι procul ab invidia omni remotos; vid. ad h. l. interpp. Eodem modo οἱ ἔξω exteri, qui extra domum quasi degunt et patriam, in N. T. non solum in universum dicuntur, qui ad coetum quendam et societatem non pertinent, sed etiam speciatim vel plane alieni a religione christiana, gentiles et Iudaei, vel ii, qui nomen quidem dederunt religioni christianae, sed non sunt veri Christi sectatores, vel denique vulgus Christianorum, qui non admittitur ad interiorem religionis christianae cognitionem, ex usu loquendi philosophorum graecorum, qui discipulos suos in ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς distinguere solebant. Marc. IV, 11. ubi οἱ ἔξω opponuntur apostolis, qui ad ἐσωτερικὰς Christi discipulos pertinebant. ubi vid. Wetstenius. 1 Cor. V, 12. 13. ad quem locum Schoettgenius in Hor. Hebr. et Talmud. docuit, etiam Iudaeos gentiles κατ' ἐξοχὴν vocasse החיצונים. Coloss. IV, 5. 1 Thess. IV, 12.

ΕΞΩΘΕΝ. Adverbium, regens genitivum, ab ἐκ, ἐξ, ex, a, de. Significat 1) extra, extrinsecus, ab exteriore parte, foris, et praemisso articulo, externus, extraneus, pars exterior. Matth. XXIII, 25. καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τῦ ποτηρίυ purgatis externa poculi. Marc. VII, 15. ὐδέν ἐςιν ἔξωθεν τῦ ἀνθρώπυ nihil est extra hominem ibid. v. 18. Luc. XI, 39. Sic ὁ ἔξωθεν pro externo legitur apud Theocrit. Idyll. X, 9. 2) metaphorice: τὸ ἔξωθεν speciem externam, mores externos, externam faciem significat. Matth. XXIII, 28. ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, h. e. simulatis quidem pietatem, seu, quantum in oculos incurrit, probi videmini. Opponitur ibi τὸ ἔσωθεν. 3) τὸ ἔξωθεν, si opponitur τῷ ἔσωθεν, corpus humanum notat. Luc. XI, 40. ὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησε; nonne animus pariter ac corpus a Deo, auctore suo, originem repetunt? Interdum τὸ ἔξωθεν ita ponitur, ut reddendum sit: quod attinet ad corpus, ad externum hominis statum. 2 Cor. VII, 5. ἔξωθεν μάχαι, quod ad externum nostrum statum attinebat, pugnandum nobis fuit et confligendum cum variis malis. 1 Petr. III, 3. ὁ ἔξωθεν κόσμος ornatus mulierum externus opponitur v. 4. virtutibus et sensibus, quibus animus hominis ornari debet. 4) ὁ ἔξωθεν alienus a religione christiana, qui non pertinet ad coetum Christianorum. 1 Tim. III, 7. δεῖ δὲ αὐτὸν μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν.

ΕΞΩΘΕΩ, ῶ, futur. ήσω, vel ΕΞΩΘΩ, fut. ώσω, 1) proprie: expello, extrudo, eiicio, sedibus expello, extermino, ab ἐξ et ὠθέω vel ὤθω pello, trudo. Act. VII, 45. ἐν τῇ κατασχέ-

σει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῶσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν in occupatione terrae, gentibus propriae, quas Deus maiorum causa exterminaverat, vel sedibus suis depulerat. Alex. posuerunt pro הִדִּיחַ *expulit, depulit, fugavit*, Devt. XIII, 3. 2 Sam. XIV, 13. 14. et דָּחָה, quod idem notat, Ps. XXXVI, 13. Ier. XLIX, 36. 2) *impello, propello*, et speciatim de navigio usurpatur, quod ad littus impellitur. *Thucyd.* II, c. 90. τὰς δὲ ἄλλας (sc. ναῦς) ἐπικαταλαβόντες ἐξέωσαν πρὸς τὴν γῆν ὑποφευγούσας. (*Schol.* ἐξέωσαν) πρὸς τὴν γῆν ὀκεῖλαι ἐποίησαν. *Aelian. V. H.* III, 17. Vide *Wetstenii* N. T. T. II, p. 647 sequ. Hinc venti, quibus naves, a recto cursu abreptae, aliorsum propelluntur, ἐξῶσαι vocantur ab *Herodoto* II, 113. monente *Raphelio* in Obss. Herodott. ad Act. XXVII, 39. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* III, c. 3. p. 363. ed. Lips. Sic et legitur in N. T. Act. XXVII, 39. εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο, εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον in quem destinabant, si fieri posset, impellere navem. — *Hesych.* ἐξῶσαι· ἀπῶσαι, ἐκβαλεῖν. *Phavor.* ἐξωθεῖται· ἤτοι ἐκβάλλει καὶ ἐξορίζει.

ΕΞΩΤΕΡΟΣ, α, ον, *exterior, externus, extremus*. Comparativus ab ἔξω, in Superlativo ἐξώτατος. In N. T. ter tantum legitur, Matth. VIII, 12. XXII, 13. XXV, 30. ubi formula σκότος τὸ ἐξώτερον proprie quidem *tenebras densissimas*, deinde vero etiam *carcerem infimum et teterrimum omnique luce carentem*, et ex adiuncto, *miserias gravissimas ac dirissimas* significat.

ΕΟΡΤΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *diem festum ago et celebro, ferior, versor in celebrandis diebus festis*, ab ἑορτὴ *festum*. Alexandrini hac voce usi sunt pro חָגַג *festum celebravit, feriatus est*. Exod. V, 1. XII, 14. Nahum. I, 15. coll. Ies. XXX, 29. *Xenoph.* de Rep. Athen. III, 2. ἑορτάζειν ἑορτάς, pro quo ibid. §. 8. ἑορτὰς ἄγειν posuit. *Plutarch.* T. II. p. 503. et T. V. p. 199. ed. *Reiske*. 2) ex adiuncto: *Deum colo, non solum ritibus, sed et mente ac animo, occupor in vero Dei cultu recteque agendi studio*. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. V, 8. ὥστε ἑορτάζωμεν iam igitur Deum colamus, coll. Ies. LXVI, 23. et loco *Philonis*, quem excitavit *Loesner*. in Obss. Philonn. p. 277. Quem *Grotius* ad h. l. illustrandum attulit locum *Thucyd.* I, c. 70. μήτε ἑορτὴν ἄλλο τι ἡγεῖσθαι ἢ τὸ τὰ δέοντα πρᾶξαι, plane alienum esse a loco nostro, non solum *Wassius* ad *Thucyd.* l. l. et *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. Lib. I, c. 70. p. 66. sed etiam nuper *Bauerus* ad Orationes Thucyd. p. 25. satis superque docuerunt. De verbo ipso ἑορτάζειν eiusque usu apud exteros Scriptt. lectu digna habet *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 7. 3. p. 885 seq. *Phavor.* ἑορτάζω· τὸ ἁπλῶς ἑορτὴν ἄγω.

ΕΟΡΤΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: ut lat. *feria, vacatio ab opere alicuius rei aut personae causa*, quemadmodum et derivatum verbum ἑορτάζειν proprie *feriari, vacare et cessare ab opere* so-

 lito

lito ac quotidiano significat. Conf. *Irmisch.* Exc. ad *Herodian.* I, 7. 3. p. 886. Iam quia ab opere vacare interdum solemus in honorem alicuius personae aut eventus, factum est, ut ἑορτὴ 2) *quemlibet diem festum, Deo eiusque cultui* aut *memoriae insignis beneficii divini destinatum*, significaret, *quo non solum vacamus ab omni opere, sed etiam nos hilaritati sobriae damus.* Luc. II, 41. τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα feriis paschalibus. ib. XXII, 1. ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων festum azymorum. Coloss. II, 16. ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς aut respectu habito ad festos dies. 3) aliquando in specie ita dicitur *festum paschatos*, quod summa cum religione ab Iudaeis agebatur. Matth. XXVI, 5. XXVII, 15. κατὰ τὴν ἑορτὴν per sacra illa paschalia. Luc. XXIII, 17. Ioh. IV, 45. coll. XIII, 1. ubi plene ἡ ἑορτὴ τοῦ πάσχα dicitur. 4) quandoque omittitur, v. c. Act. II, 1. τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, sc. ἑορτῆς, coll. Tob. II, 1. ἐν τῇ πεντηκοστῇ ἑορτῇ. — *Phavor.* ἑορτή· χρόνος ἱερὸς κατὰ νόμους.

ΕΠΑΓΓΕΛΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *annuntiatio, denuntiatio*, ab ἐπαγγέλλω, quod vide. 2 Tim. I, 1. κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ ἰησοῦ eo consilio, ut hominibus annuntiaret felicitatem per Christum partam. *Polyb.* XXIV, 10. 8. ubi vid. *Schweighaeuser.* 2) *promissio gratuita et sponte facta.* Act. XIII, 23. XXIII, 21. προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν, *Vulgatus: exspectantes promissum tuum*, seu, ut *aiunt, eorum petitis.* Galat. III, 17. 18. Ephes. VI, 2. ἐν ἐπαγγελίᾳ addita hac promissione. 1 Tim. IV, 8. Hebr. XI, 9. Ezech. VII, 26. Esther. IV, 7. *Polyb.* Hist. XVII, 23. 3) *complementum et eventum promissionis.* Act. XIII, 32. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην et nos vos iam docemus, promissionem, maioribus nostris a Deo factam, nunc eventum habere. 2 Pet. III, 4. ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία; ubi est promissum hoc eventu comprobatum? ib. v. 9. οὐ βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας non cunctatur Deus in promissis suis eventu confirmandis. 4) per metonymiam: *illud ipsum, quod promissum est, res promissa.* Luc. XXIV, 49. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς ego dabo vobis promissa dona Sp. S. Act. I, 4. II, 33. Galat. III, 14. Hebr. IV, 1. καταλειπομένης ἐπαγγελίας cum futurum adhuc sit bonum illud a Deo promissum. ibid. VI, 12. κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας qui consequuti sunt bona, ipsis a Deo promissa. ib. X, 36. κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν praemii loco reportabitis promissam felicitatem. *Hesych.* ἐπαγγελία. ὑπόσχεσις καὶ ἐπάγγελμα.

ΕΠΑΓΓΕΛΛΩ, fut. ελῶ. Verbum πολύσημον apud Graecos, de quo bene et eleganter exposuit *Taylor* ad *Demosthenem* T. II. p. 315. 1) proprie: *nuntio, annuntio, denuntio*, i. q. ἀναγγέλλω, ex ἐπὶ et ἀγγέλλω *nuntio*, quod est ab ἄγγελος. *Herodian.*

rodiam. I, 6. 24. ἐπαγγέλλει τὴν ἔξοδον, ubi vid. *Irmisch*. 2) *impero, iubeo*. *Hesych*. ἐπαγγέλλουσιν· κελεύουσιν. — ἐπαγγέλλῃ· κελεύεις. *Xenoph*. Cyrop. VII, 4. 1. *Thucyd*. III, c. 16. 3) *peto, rogo*. *Suid*. ἐπαγγέλλεται· παρακαλεῖ, ἀξιοῖ. *Demosthen*. p. 1122. ed. *Reiske*. 4) Medium ἐπαγγέλλομαι *aliquid in me praestandum suscipio, promitto, polliceor, spondeo, fidem do*. Marc. XIV, 11. καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι et ei certam pecuniae summam spondebant. Act. VII, 5. Rom. IV, 21. Galat. III, 19. Tit. I, 2. Hebr. VI, 13. X, 23. XI, 11. XII, 26. Iacob. I, 12. II, 5. 2 Pet. II, 19. 1 Ioh. II, 25. Sirac. XX, 23. 2 Marc. IV, 27. Conf. *Demosthenis* Orat. περὶ παραπρεσβείας, T. II, p. 131. ed. *Taylor*. 5) *profiteor*, et dicitur inprimis de *iis, qui aliquam artem et disciplinam profitentur*; interdum etiam malo sensu de *iis, qui se aliquid habere, scire, aut fecisse iactant*. 1 Tim. II, 10. ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν ut foeminas decet, quae pietatem profitentur. ibid. VI, 21. ἥν (sc. γνῶσιν) τινες ἐπαγγελλόμενοι quam quidam iactantes, coll. Sirac. III, 26. γνώσεως δὲ ἀμοιρῶν μὴ ἐπαγγέλλου scientia autem destitutus, eam ne iactes. et Sap. II, 13. *Arist*. Ethic. X, c. 10. τῶν δὲ σοφιστῶν οἱ ἐπαγγελλόμενοι. *Demosthen*. p. 938. ed. *Reiske*: καὶ γὰρ ταῦτα δεινὸς εἶναι ἐπαγγέλλεται. *Diog. Laërt. Prooem*. §. 12. ὁ ταύτην, sc. σοφίαν, ἐπαγγελλόμενος. *Xenoph*. Mem. I, 2. 7. ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος. Eodem modo *promittere* apud Latinos pro *profiteri* apud *Horatium* II. Ep. 1. v. 116.

ἘΠΑΓΓΕΛΜΑ, ατος, τὸ, 1) *promissio*, ab ἐπαγγέλλω, quod vide. 2 Pet. III, 13. κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν secundum promissionem ipsius exspectamus. 2) *res promissa, promissum*, per metonymiam. 2 Pet. I, 4. δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται qua nobis praestantissima bona concessa sunt. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΑΓΩ, fut. άξω, 1) proprie: *induco, adduco, infero, accerso, immitto*, et est vocabulum proprium, si de suppliciis immittendis agitur, ab ἐπὶ et ἄγω *duco*. *Hesych*. ἐπάγει· ἐπιφέρει. Sic legitur in N. T. 2 Pet. II, 5. κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας mundo impiorum inducens diluvium. Genes. VI, 17. ἐπάγω τὸν κατακλυσμὸν, ὕδωρ ἐπὶ γῆν, ubi hebr. הֵבִיא respondet. *Aelian*. V. H. XIII, 24. 2) metaphorice: *concilio, contraho*, et fere in malam partem de poenis et calamitatibus usurpatur, quas sibi aliquis sua culpa conciliat. 2 Pet. II, 1. ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν accelerantes sibi supplicia et poenas. Eodem sensu ἐπάγω usurpatur non solum in vers. Alex. Genes. XX, 9. ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἁμαρτίαν μεγάλην. Levit. XXII, 16. sed etiam apud *Demosthenem* p. 424. ed. *Reiske*: ἐπάγοντες ἑαυτοῖς αὐθαίρετον δουλείαν. 3) ἐπάγω ἐπὶ τινὰ τι *imputo alicui aliquid, culpam*

culpam coniicio, seu *confero in aliquem, tribuo*. Sic exstat Act. V, 28. καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου et vultis in nos transferre crimen caedis istius viri, seu, nos reos caedis peragere. Saepius non legitur in N. T. Non ignorant vero hunc elegantem verbi ἐπάγειν usum Scriptores graeci praestantissimi, v. c. *Demosthenes* p. 548. edit. *Reiske*: τοῦτο κακὸν καὶ τηλικοῦτον ἀδίκως ἐπάγει τῷ, h. e. efficit, ut insons pro auctore tanti facinoris habeatur. Ibid. p. 550. 23. *Dionys. Hal. Ant.* VII, 5. 2.

ἘΠΑΓΩΝΊΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1) proprie: *decerto ob aliquid, summo studio et contentione certo, omnes vires certamini impendo*, ab ἐπὶ et ἀγωνίζομαι *certo*. Construitur cum dativo, vi praepositionis. *Plutarch.* T. I, p. 259. et T. III, p. 200. ed. *Reiske.* 2) metaphorice: *omni studio et diligentia in aliqua re defendenda versor, constans sum et persevero.* Sic semel legitur in N. T. Iud. v. 3. ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει, h. e. ut constantes maneatis nec animum abiiciatis in calamitatibus, pro religione christiana subeundis, eamque omni studio contra falsos doctores defendatis et tueamini. *Oecumenius* ad h. l. παρακαλεῖ αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι καὶ ἐμμένειν τῇ παραδοθείσῃ αὐτοῖς πίστει. *Etym. M.* ἐπαγωνιεῖται· φιλονεικήσει, προσκαρτερήσει. ἐκ τοῦ ἐπαγωνίζω. *Hesych.* ἐπαγωνιεῖται· φιλονεικεῖ. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 733.

ἘΠΑΘΡΟΊΖΩ, fut. οίσω, *congrego alios, congero aliquid*, ex ἐπὶ et ἀθροίζω *cogo, congero*, quod est ab ἀθρόος *confertus, coacervatus*, et apud Scriptt. exteros usurpatur fere semper de *conscriptione et collectione militum*, v. c. *Herodian.* III, 1, 6. ὁ δὲ λοιπὸν στρατιωτικὸν ἤθροιζεν ἐκ τῶν ἐκεῖ στρατοπέδων. *Aelian.* V. H. XIII, 3. ἀθροίσας γὰρ ἑβδομήκοντα μυριάδας ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας. Medium ἐπαθροίζομαι *me congrego*, i. e. *concurro, convenio, confluo*, semel occurrit in N. T. Luc. XI, 29. τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων, ubi *Vulgatus* habet: *turbis autem concurrentibus*, nec differt a simplici ἀθροίζομαι, quod in eadem significatione reperitur apud *Aelian.* V. H. II, 1. et *Herodian.* III, 4. 11. ὅπερ ἔκ τε τῶν περικειμένων πόλεων καὶ ἀγρῶν ἠθροίζετο, ut adeo vana sit eorum opinio, qui Lucam l. l. emphaseos gratia verbum compositum ἐπαθροίζομαι adhibuisse dicunt, ut nempe indicaret, ingentem confluxisse multitudinem hominum, qui se coacervaverint et condensarint. *Plutarch.* T. V. Opp. p. 579. ed. *Reiske.*

ἘΠΑΊΝΕΤΟΣ, ου, ὁ, vel ἘΠΑΙΝΕΤΟΣ, οῦ, ὁ, *Epaenetus*. Nomen proprium viri, origine graecum, idem quod *laudabilis, laudatus, laude dignus*, ab ἐπαινέω *laudo*, respondens hebraico יְהוּדָה et הִלֵּל Ezech. XXVI, 17. Fuit primus, qui inter Asiae proconsularis incolas religionem christianam susce-

fusceperat, laudatus ideo a Paulo, Rom. XVI, 5. ἀσπάσασθε ἐπαίνετον (variant codices, quorum quidam legunt ἐπαινετὸν cum accentu in ultima syllaba. Sed rectius scribi videtur ἐπαίνετον, si fides habenda est *Eustathio* ad *Homer. Il.* β', p. 237. scribenti: ἐπαινετὸς τὸ ἐπίθετον, καὶ ἐπαίνετος, κύριον.) τὸν ἀγαπητόν μου ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας εἰς χριστόν. Saepius non commemoratur in N. T.

Ἐπαινέω, ῶ, fut. ήσω, *laudo, probo, celebro*, ab ἔπαινος, quod vide. Luc. XVI, 8. καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ubi ἐπῄνεσεν est e vita communi illustrandum et reddendum: *mirabatur eius calliditatem, non poterat ei denegare laudem calliditatis*. Rom. XV, 11. καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ λαοὶ et celebrate maiestatem divinam omnes populi. 1 Cor. XI, 2. 22. Formula οὐ ἐπαινῶ, quae 1 Cor. XI, 17. 22. legitur, per μείωσιν *vituperare*, *admodum carpere* significat. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* ἐπῄνει: σύμφωνος ἐδέχετο, συγκατετίθετο. Idem: ἐπαινέσας· ὑποδεξάμενος εὐχαρίστως. Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XIV, 2. qui multis exemplis docuit, ἐπαινεῖν apud Graecos etiam *gratias agere* significare. Notionem *approbandi* confirmat locus *Thucyd.* IV, 65. ἐπαινεσάντων αὐτῶν ἐποιοῦντο τὴν ὁμολογίαν.

Ἔπαινος, ου, ὁ, 1) *laus, celebratio*. 2 Cor. VIII, 18. οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν nobilis et laudatissimus doctor religionis christianae inter omnes coetus christianos. Ephes. I, 12. εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ, sc. θεοῦ, quam ob rem laudanda et celebranda est a nobis summa Dei benignitas. ibid. v. 6 et 14. Philipp. I, 11. εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ. 2) per metonymiam effectus pro caussa: *res, quae laudem meretur, laudabilis, quae laudem et bonam famam ac existimationem conciliat*. Philipp. IV, 8. εἴ τις ἔπαινος quidquid laudabile est. 3) *remuneratio*, in utramque partem. 1 Cor. IV, 5. καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ tunc quilibet iustam remunerationem factorum suorum reportabit. 4) speciatim: *praemium virtutis et recte factorum*. Rom. II, 29. οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ talis certissime a Deo afficietur praemiis. ibid. XIII, 3. τὸ ἀγαθὸν ποίει καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς, sc. ἐξουσίας, ubi sermo est de magistratibus, qui ad id constituti sunt, ut praemiis ornent cives, legibus obsequium praestantes. Eodem modo voce ἐπαινέω usus est *Xenophon* in Oeconom. IX, 14. οἵτινες ἐπισκοποῦντες τὸν μὲν ποιοῦντα τὰ νόμιμα ἐπαινοῦσιν, ubi ἐπαινεῖν opponitur τῷ ζημιοῦν. 1 Pet. I, 7. II, 14. ubi ei ἐκδίκησις opponitur. Saepius non legitur in N. T. Etiam in psephismatibus Graecorum saepe occurrit ἐπαινεῖν pro *praemiis afficere*.

Ἐπαίρω, fut. αρῶ, 1) *attollo, elevo, erigo*, ex ἐπὶ et αἴρω *tollo*. *Suid.* ἐπαίρω· ὑψῶ. Act. XXVII, 40. καὶ ἐπάραντες τὸν

τὸν ἀρτέμωνα τῷ πνεύματι et ſublato et erecto ad venti flatum artemone. *Lucian. Ver. Hiſt.* II, 38. *Plutarch. Theſ.* 9. E. Paſſivum ἐπαίρομαι *ſurſum* vel *in altum tollor, elevor, attollor.* Act. I, 9. καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη his dictis in eorum conſpectu in altum ſublatus eſt, i. q. Luc. XXIV, 51. ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Huc pertinent etiam formulae ſequentes, in N. T. haud raro obviae: α) ἐπαίρειν ὀφθαλμοὺς *attollere oculos*, quam παρελκόντως adiiciunt Scriptt. N. T. quum quempiam quippiam vidiſſe dicere inſtituunt, v. c. Matth. XVII, 8. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον. Luc. XVI, 23. Ioh. IV, 35. VI, 5. coll. 1 Macc. IV, 12. καὶ ἦραν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον more Hebraeorum, v. c. Gen. XXII, 4. וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא. Dan. X, 5. 1 Paral. XXI, 16. Sunt tamen loca N. T. in quibus haec formula aeque ac apud exteros Scriptores exprimenda eſt in verſione, v. c. Luc. VI, 20. καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε et diſcipulos ſuos ita affatus eſt. ibid. XVIII, 13. οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι ne oculos quidem ad coelum tollere auſus eſt; ubi reſpondet formulae hebraicae שׂאת פָּנָיו 2 Sam. II, 22. Iob. XI, 15. β) ἐπαίρειν τὰς χεῖρας *attollere*, ſeu *elevare et expandere manus* metaphorice ponitur pro *preces facere.* Iudaei enim ad coelum ſublatis et expanſis manibus preces facere ſolebant. Pſ. CXLI, 2. Luc. XXIV, 50. καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτοὺς et ſublatis manibus ad Deum preces faciens, iis bene precatus eſt. 1 Tim. II, 8. ἐπαίροντας χεῖρας ὁσίους ſanctas et nullis ſceleribus contaminatas preces facere. Confer *Ad. Reckenbergii* D. de χειραρσίᾳ orantium in Ei. Exercitatt. in N. T. p. 145. γ) ἐπαίρειν κεφαλήν, quae proprie quidem eſt *caput in altum tollere, vultum erigere*, i. q. ἀνακύπτειν, ſed deinde aeque ac ἀνακύπτειν metaphorice de *iis* uſurpatur, *quorum animi moerore deiecti ſpe laetioris fortunae eriguntur*, v. c. Luc. XXI, 28. ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν. Cf. *Krebſ. Obſſ. Flav.* p. 193. δ) ἐπαίρειν τὴν φωνὴν *tollere vocem, intendere*, plane, ut nos: *ſeine Stimme erheben*, pro: *mit ſtarker Stimme ſprechen. Philoſtrat.* Vit. *Apollon.* V. c. 33. τὴν φωνὴν ἐπάρας, παρ' ὃ εἰώθει, ἔφη. *Demoſthenes* de Corona p. 322. fin. ed. *Reiske*: ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθὼς καὶ λαρυγγίζων. Eodem ſenſu reperitur etiam in N. T. Luc. XI, 27. ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου. Act. XIV, 11. XXII, 22. Sed in loco Act. II, 14. ubi legitur ἐπῆρε τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, quia praemittitur verbo ἀποφθέγγεσθαι, pleonaſtice poſita formula videtur ad imitationem formulae hebraicae נשׂא קול Iudd. IX, 7. XXI, 2. 3) Medium ἐπαίρεσθαι, ſc. τῷ φρονήματι, *efferri animo, ſuperbire, faſtuoſum eſſe et faſtu inflatum inſolentius ſe gerere. Suid.* ἐπαίρεσθαι· τὸ φυσᾶσθαι. 2 Cor. X, 5. ἐπαιρόμενον

νον

νον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ qui fastu inflati opponunt se propagationi religionis christianae. ibid. XI, 20. εἴ τις ἐπαίρεται. Alex. Prov. III, 5. ἐπὶ τῇ σῇ σοφίᾳ μὴ ἐπαίρε. *Xenoph.* Mem. III, 5. 4. ἐπῆρται τὸ φρόνημα. *Polyb.* I, 20. ἐπαίρεσθαι τῇ διανοίᾳ. *Aelian.* *V. H.* VIII, 15. ἐπαρθεὶς τῇ εὐπραγίᾳ. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 208.

Ἐπαισχύνομαι, *pudet me, erubesco, pudesio, ignominiosum mihi aliquid duco*, ex ἐπὶ et αἰσχύνομαι *pudesio*. Construitur apud Graecos plerumque cum dativo, v. c. apud *Herodot.* IX, 185. *Plutarch.* T. IX. pag. 408. ed. *Reiske*. sed in N. T. vel cum accusativo rei, cuius aliquem pudet, vel cum praepositione ἐπί. Interdum etiam sequitur infinitivus. Quanquam vero generatim pudoris notionem involvit, non una tamen et eadem ratione in N. T. usurpatur, sed fere semper adiunctam habet notionem, *subterfugere, subtrahere se alicui*, quod facere solent quos pudet. Marc. VIII, 38. ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους — — καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, coll. Luc. IX, 26. qui enim pudore suffusus me meamque doctrinam repudiaverit, eamque palam profiteri detrectaverit, hunc nec filius hominis pro suo sectatore agnoscet et felicitate aeterna ornabit. Rom. I, 16. οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ evangelii, doctrinae christianae praedicationem summo honori mihi duco. ib. VI, 21. ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε quorum nunc vos iure pudet. 2 Tim. I, 8. μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν ne muneris doctoris christiani tibi demandati partes deseras. ib. v. 12. ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι sed non subtraho me his malis. ib. v. 16. καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπῃσχύνθη me vinctum nunquam deseruit. Hebr. II, 11. οὐκ ἐπαισχύνεται non infra suam dignitatem habet. ib. XI, 16. Saepius non legitur in N. T.

Ἐπαιτέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *insuper rogo, post aliud peto*, ex ἐπὶ et αἰτέω *peto*; etiam *rogo, peto* simpliciter. 2) κατ' ἐξοχὴν *stipem peto, mendico*. Sic semel legitur in N. T. Luc. XVI, 3. ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι stipem rogare infra meam dignitatem habeo. Eodem sensu usi sunt hac voce Alexandrini Ps. CIX, 10. pro hebr. שאל.

Ἐπακολουθέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *pedibus sequor eum, qui praecedit, sequor, subsequor*, ex ἐπὶ et ἀκολουθέω, quod idem significat. *Plutarch.* T. I. p. 65 et 80. ed. *Reiske*. 2) metaphorice: *tempore sum posterior*. 1 Tim. V, 24. τισὶ δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν, sc. ἁμαρτίαι, aliorum peccata sunt obscuriora et tantum successu temporis et longo usu cognoscuntur et deteguntur. Conf. infra ad προάγω. 3) *coniunctus sum cum aliquo quocunque modo, subsequor, comitor*. Marc. XVI, 20. διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων miraculis, quae eorum

eorum doctrinam comitari solebant. *Syrus:* ܒܠܡܘܬܐ ܕܥܒܕܘ ܗܘܘ *per signa quae fecerunt*. 4) *imitor, sequor exemplum alicuius, praeceptis alicuius obedientiam praesto. Polyb.* VII, 14, 3. Hinc ἐπακολουθεῖν ἴχνεσί τινος vestigia alicuius premere, h. e. imitari. 1 Pet. II, 21. ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ qui reliquit vobis exemplar ad imitandum propositum, ut insistamus vestigiis eius, seu, ut eius vitam imitando exprimamus. 5) *operam do, studeo.* 1 Tim. V, 10. εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησε et omnis virtutis christianae studiosa fuerit. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΑΚΟΥ'Ω, fut. ἕσω, 1) proprie: *audio, ausculto. Demosthen.* p. 1142. ed. *Reiske:* ἐπακούοντες τῶν λεγομένων. 2) *obtempero. Thucyd.* I, c. 82. ἢν μὲν ἐπακούσωσι τί τῶν πρεσβευομένων ἡμῶν. 3) *exaudio, obtempero, annuo alicuius precibus.* ex ἐπὶ et ἀκούω. Semel legitur in N. T. 2 Cor. VI, 2. καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σε hoc tempore laeto et fausto exaudio te. 2 Paral. XIII, 20. ἐπήκουσε Κύριος τῷ 'Εζεκίᾳ. *Lucian. Timon.* 34. ἐπακούσας τῶν εὐχῶν. *Polyb.* V, 102, 7.

'ΕΠΑΚΡΟΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, *audio*, nec differt a simplici ἀκροάομαι. Semel legitur in N. T. Act. XVI, 25. ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι audientibus eos reliquis captivis. Hinc substantivum ἐπακρόασις *auscultatio*, quod legitur apud Alex. 1 Sam. XV, 22. pro הַקְשִׁיב.

'ΕΠΑ'Ν. Particula coniunctiva, *postquam, si* significans et tantum de *tempore* usurpatur. Conflatam esse ex ἐπὶ et ἂν vel ἐὰν, clare docet locus *Homeri* Iliad. ζ, v. 412. ubi ἐπεὶ ἂν divisim legitur in eadem significatione. Construitur fere semper cum coniunctivo ob vim particulae ἂν, seu ἐὰν, cum qua composita est. In N. T. ter legitur. Matth. II, 8. ἐπὰν δὲ εὕρητε quem si inveneritis. Luc. XI, 22. ἐπὰν δὲ νικήσῃ αὐτὸν si eum vicerit. ibid. v. 34. ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ sin vitiatus fuerit. Caeterum observandum est, pro ἐπὰν ionice saepe poni ἐπὴν, v. c. apud *Homer.* Iliad. α, 168. nam Iones solent pro ἂν seu ἐὰν ponere ἦν. *Thom. M.* p. 332. ἐπὰν καὶ ἐπειδὰν εὕρηται, ἐπὶ πλέον δὲ τὸ ἐπειδάν. Πλάτων ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν πολιτειῶν· ἐπὰν ἀνανεώσωμαι τὸν Θρασυμάχου λόγον. Conf. *Gregor.* de Dial. p. 219.

'ΕΠΑ'ΝΑΓΚΕΣ. Adverbium, *necesse, necessario*, conflatum ex ἐπὶ et ἀνάγκη *necessitas*, quod apud Graecos fat saepe occurrit, v. c. apud *Demosthenem* p. 706. edit. *Reiske. Aelian.* Hist. Anim. IX, c. 1. et aliis in locis, quae collegerunt *Palairetus* (in Obss. Critt. p. 310.) et *Kyphius* (Obss. Sacr. T. II. p. 75.). Cum articulo adiective sumitur ex more Graecorum et significat: *quod necessarium est, quod iure postulari potest*, τὰ

ἐπ.

ἐπ' ἀνάγκης ὤν. Sic semel legitur in N. T. Act. XV, 28. πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων praeter ea, quae visa sunt iure a vobis postulanda; ubi tamen *Salmasius* de *foenore trapezitico* p. 440. legendum esse ἐπ' ἀνάγκης contendit, quod merito refutant *Abreschius* et *Wolfius* in annotatt. ad h. l. *Phavor*. ἐπ' ἀνάγκης ἔχω· ἀντὶ τοῦ ἀνάγκην ἔχω.

ἘΠΑΝΆΓΩ, fut. άξω, 1) proprie: *reduco, retrorsum ago, sursum duco, proveho in altum*, et speciatim vel simpliciter positum, vel addito substantivo ναῦς, *provehere*, seu *subducere navem in altum mare*, i. q. ἀναπλέω, ex ἐπὶ et ἀνάγω *sursum duco, veho, perduco, reduco*. Sic legitur in N. T. Luc. V, 3. ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, sc. ναῦν, rogavit eum, ut a terra proveheret paululum navem. ib. v. 4. ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος. 2 Macc. XII, 4. ἐπαναχθέντας αὐτοὺς ἐβύθισαν. *Xenoph*. Hist. Gr. VI, 2. 16. *Plutarch*. T. VIII. p. 747. 3. ed. *Reiske*. 2) subintellecto ἑαυτὸν, *me quasi retrorsum ago*, *redeo*, *revertor*. Matth. XXI, 18. ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν cum rediret in urbem, seu Hierosolymam. Sirac. XXVI, 23. ἐπανάγων ἀπὸ δικαιοσύνης ἐπὶ ἁμαρτίαν. 2 Macc. IX, 21. ἐπανάγων ἐκ τῶν περὶ τὴν Περσίδα τόπων. *Xenoph*. Cyrop. IV, 1. 2. *Plutarch*. T. VI. p. 21 et 455. ed. *Reiske*.

ἘΠΑΝΑΜΙΜΝΉΣΚΩ, fut. μνήσω, *in memoriam revoco, commonefacio*, ex ἐπὶ et ἀναμιμνήσκω *in mentem revoco*. Legitur semel in N. T. Rom. XV, 15. ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς in mentem revocans, quae sunt vobis notissima. *Demosthenes* p. 74. ed. *Reiske*: καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα ἕκαστον ὑμῶν ἐπαναμνῆσαι βούλομαι.

ἘΠΑΝΑΠΑΎΩ, fut. αύσω, *requiescere facio, do requiem*, ex ἐπὶ et ἀναπαύω, quod idem significat. Medium ἐπαναπαύομαι, 1) proprie: *requiesco, quiesco, resideo*. Respondet in vers. Alex. hebr. נִשְׁעַן *nixus, innixus est*, 2 Regg. VII, 2. 17. Ezech. XXIX, 7. *Eustath. praef*. Il. p. 1, 20. 2) metaphorice: *vim habeo, vim meam exsero, ratus sum, contingo alicui, eventum habeo*; respondet vero nostro *bekleiben*. Luc. X, 6. ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν eventum habebunt vestra bona vota, seu, vere continget illi salus, quam apprecati estis. Rarior est haec notio, illustranda fortasse e locis Num. XI, 25. 26. et 2 Regg. II, 15. ἐπαναπέπαυται τὸ πνεῦμα Ἠλιοῦ ἐπὶ Ἐλισσαιὲ, ubi ἐπαναπαύεσθαι, ut hebraicum נוּחַ, nihil aliud, quam *vim suam exserere*, significare potest. 3) *acquiesco in aliqua re, glorior, innitor, confido*. Sic legitur in N. T. Rom. II, 17. ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ lege mosaica gloriaris; nam in sequentibus per καυχᾶσθαι explicatur, coll. Micha III, 11. וְעַל יְהוָה יִשָּׁעֵנוּ Alex. καὶ ἐπὶ τὸν κύριον ἐπανεπαύοντο. In vers. Alex. hebraico נִשְׁעַן respondet, quod ab Alexandrinis mox per ἐπαναπαύεσθαι, v. c. Ezech. XXIX, 7. mox per πεποιθέναι

ναι vertitur, 2 Paral. XVI, 7. Adde 1 Macc. VIII, 12. *Herodian*, II, 1. 3. *Arrian. Epist.* I, 9.

'ΕΠΑΝΕΡΧΟΜΑΙ, fut. ἐλεύσομαι, aor. 2. ἐπανῆλθον, *redeo, revertor*, ex ἐπὶ et ἀνέρχομαι, quod idem significat. Luc. X, 35. ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με in reditu meo. ibid. XIX, 15. ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν cum rediisset ille. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro שׁוב Gen. L, 5. Levit. XXV, 13. posuerunt. *Plutarch.* T. VIII. p. 51. ed. *Reiske*.

'ΕΠΑΝΙΣΤΗΜΙ, proprie quidem est: *excito, erigo, surgere facio*, sed saepe etiam valet idem, quod medium ἐπανίσταμαι, *surgo, insurgo*, v. c. apud *Andocidem* Orat. de Mysteriis p. 221. καὶ ἐάν τις τυραννεῖν ἐπαναστῇ. In N. T. tantum in forma media occurrit, ubi ἐπανίστασθαι ἐπί τινα *hostiliter aliquem invadere et aggredi, oppugnare* significat, et speciatim de iis usurpatur, *qui nulla lacessiti iniuria contra aliquem insurgunt et eum hostiliter persequuntur*, et ita differt ab ἀφίσταμαι, ut clarissime docet locus *Thucyd.* III, 39. ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν, ad quem locum *Schol.* ἀπόστασίς ἐστιν, ὅταν τινὲς κακῶς πάσχοντες ἀφιστῶσιν. ἐπανάστασις δὲ, ὅταν τινὲς τιμώμενοι καὶ μηδὲν ἀδικούμενοι ἐπανιστῶσι καὶ ἐχθραίνωσι τοῖς μηδὲν ἀδικήσασι. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 372. Matth. X, 21. ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς insurgent liberi adversus parentes. (*Wakefield* in *Silva Critica* P. II. p. 24. existimat, Matthaeum h. l. pariter ac XII, 41. respexisse morem bene notum causidicis, hominum scilicet e sedibus assurgentium, ut testimonium perhibeant in causa forensi coram iudice.) Marc. XIII, 12. Saepius non legitur in N. T. Devt. XIX, 11. ἐάν τις ἐπαναστῇ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν πλησίον. Ps. III, 1. Micha VII, 6. *Herodot.* I, 89. *Plutarch.* T. VIII. p. 313. ed. *Reiske*.

'ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *correctio eius quod incurvatum est*, et v. c. de artubus depravatis, pravis arbusculis et stirpibus incurvis, quae corriguntur, dicitur, ex ἐπὶ et ἀνορθόω, quod vide. 2) *omnis restitutio in integrum et meliorem statum*, et mox, ut v. c. apud *Polybium*, de *damni reparatione*, mox de *correctione erroris et falsae opinionis*, mox denique de *emendatione vitae morumque*, vel addita voce βίου, vel simpliciter positum, ut apud *Polybium* I, 35. *Arrian. Epist.* III, 21. et *Xenoph. Epist.* I, 5. usurpatur. In N. T. semel legitur 2 Tim. III, 16. πρὸς ἐπανόρθωσιν ad alios emendandos; ad quem locum *Theodoret.* παρακαλεῖ γὰρ καὶ τοὺς παρατραπέντας ἐπανελθεῖν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Legitur praeterea 1 Macc. XIV, 34. 3 Esdr. VIII, 54. *Demosthen.* p. 707. edit. *Reiske*: ἐπανόρθωσις τῶν νόμων. *Ioseph. A. I.* XI. c. 5. p. 563. ed. *Haverc.* ἐπανόρθωσις τῶν περὶ τὸ πολίτευμα παρανομηθέντων. Verbum ἐπανορθόω legitur apud *Aelian. V. H.* III, 17. *Plutarch. de educ.*

educ. puer. IV, 8. (φυλάττηται ἐπανορθοῦν διδαχθῇ) et apud *Demosthenem* passim.

ἘΠΆΝΩ. Adverbium, regens genitivum, ex ἐπὶ et ἄνω *sursum*, et varie usurpatur. 1) est adverbium loci et significat: *supra*, *super*. Matth. II, 9. ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον super eam domum, ubi erat infans. Ib. V, 14. πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη urbs super monte posita. Ib. XXI, 7. XXIII, 18. 20. 22. XXVII, 37. XXVIII, 2. Apoc. VI, 8. XX, 3. Sine casu legitur Luc. XI, 44. 2) *ad latus*, *iuxta*, ad imitationem hebr. עַל Gen. XVIII, 2. Ezech. XXV, 9. Dan. XII, 6. 7. Luc. IV, 39. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς et lateri eius adstans, aut *iuxta caput eius* (i. q. ὑπὲρ κεφαλῆς apud *Homer.* Odyss. δ, v. 803.) ex sententia *Er. Schmidii*, qui per ἐπάνω h. l. indicari partes, ad quas caput illa reclinaverat, non male iudicavit. 3) *supra quam*, *ultra*, *plus quam*, si sermo est de *pretio* et *numero*. Marc. XIV, 5. ἠδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων nam poterat hoc vendi pluris quam trecentis denariis. 1 Cor. XV, 6. ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ postea apparuit plus quam quingentis fratribus simul. Exod. XXX, 14. ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω. 4) *supra*, ut sit *dignitatis et potestatis*. Ioh. III, 31. ἐπάνω πάντων ἐστί est supra omnes, seu omnibus eminentior et praestantior. Luc. XIX, 17. ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων concedam tibi potestatem super decem urbes. Ibid. v. 19. Ita עַל Gen. XLI, 33. 1 Paral. XXVI, 30. *Ioseph. A. I.* IV, 8. 14.

ἘΠΑΡΚΈΩ, ῶ, fut. έσω, generatim notat: *sufficienter dare*, *suppeditare necessaria*. 1 Macc. VIII, 26. τοῖς πολεμοῦσιν οὐκ ἐπαρκέσουσι σῖτον. 2 Macc. XIII, 17. Hinc ἐπαρκῶς *sufficienter*, *quantum satis est*. 1 Macc. XI, 39. (ex ἐπὶ et ἀρκέω *sufficio*.) Speciatim vero *opem fero*, *auxilio sum*, *erogo beneficia*, *stipem confero*, *pauperum inopiam sublevo quocunque modo*. 1 Tim. V, 10. εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, scil. βοηθείᾳ, si opem tulerit afflictis. ibid. v. 16. ἐπαρκείτω αὐταῖς is sufficienter suppeditet, quae sunt ad vitam sustentandam necessaria. ibid. ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* I, 57. *Philostrat.* Vit. Soph. II, 1. τοῖς μὲν δεομένοις ἐπαρκῶν, ἵνα μὴ δέωνται. Conf. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* Timon. c. 5. T. I. p. 109. ed. *Reitzii* et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 342. *Hesych.* ἐπαρκεῖ· ὑπουργεῖ, χορηγεῖ, βοηθεῖ.

ἘΠΑΡΧΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie est *administratio provinciae cuiuscunque*, sive *maioris*, sive *minoris*, i. q. ἐπιτροπή, ab ἔπαρχος *praefectus*, *praeses provinciae*. 2) *ipsa provincia*, *quae administratur ab aliquo*, et speciatim *regio extra Italiam*, *quae redacta in ditionem populi romani erat*, quam Graeci etiam ἡγεμονίαν appellant. Provinciae autem romanae, in quas procuratores a Caesare populoque romano

no

ad mittebantur, et libera republica et aetate Augusti in duo descripta genera erant, de quibus multis exposuit post *Krebsium* in *Obss. Flav.* p. 257. Celeb. *Fischerus* in Prolus. XVIII. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 17. qui omnino legendus est. In N. T. bis tantum legitur. Act. XXIII, 34. *ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστί* e quanam provincia esset. ib. XXV, 1. *ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ* provinciam ingressus. *Plutarch. Caes.* p. 708. E. *Δολοβέλλαν ἔκρινε κακώσεως ἐπαρχίας.* *Polyb.* I, 15, 10. II, 19, 2. *Hesych.* *ἐπαρχία· φυλὴ ἢ πατρίς.* Conf. meum Spicileg. I. Lexici Biehliani p. 48.

ἘΠΑΥΛΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *villa rustica, casa, tugurium, stabulum, ovile.* Num. XXXII, 16. *ἐπαύλεις προβάτων οἰκοδομήσωμεν.* *Aelian. V. H.* I, c. 32. *Polyb.* V, 35. Conf. *D'Orville* ad *Chariton.* I, 13. p. 282. ed. Lips. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 460. et *Gatakeri* ad *M. Antonin.* I, 16. p. 39. 2) in universum: *habitatio, domicilium, omnis locus, in quo quis pernoctat.* Prov. III, 33. *ἐπαύλεις δικαίων* (hebr. נוה) Ies. XXXIV, 13. Sic semel legitur in N. T. Act. I, 20. *γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος* fiat domicilium eius desertum. *Polyb.* XVI, 15, 5. *Hesych.* *ἔπαυλις· μάνδρα βοῶν, ἢ ποίμνια, ἢ αὐλή, ἢ στρατοπεδεία, καὶ ἡ ποιμενικὴ αὐλή.* *Suid.* *ἡ οἰκία, ἐν ᾗ τὴν νύκτα ἀνεπαύετο.*

ἘΠΑΥΡΙΟΝ. Adverbium, *cras, postridie, crastino vel postera die,* ex *ἐπὶ* et *αὔριον* cras. Cum articulo adiective sumitur, *ἡ ἐπαύριον* scil. *ἡμέρα*, *crastinus dies.* In N. T. ubivis praemissum habet articulum *τῇ*, intellecta voce *ἡμέρᾳ.* Matth. XXVII, 62. Marc. XI, 12. Ioh. VI, 22. XII, 12. 2) *τῇ ἐπαύριον postea, aliquando post.* Ioh. I, 29. 35. 43. Sic etiam hebr. מחר Ios. IV, 6. XXII, 24. 27. 28 sumitur.

ἘΠΑΥΤΟΦΩΡΩι, seu ut etiam divisim scribitur apud Graecos, ἘΠ' ΑΥΤΟΦΩΡΩι, pro *ἐν αὐτῷ φώρῳ*, 1) proprie: *in ipso furto*, et dicitur de *furibus, in ipso furti delicto deprehensis,* ab *αὐτός* et praeterito passivi *πεφώραμαι*, verbi *φωράω furor,* unde *φωρὰ furtum* et *φὼρ fur* dicitur. *Hesych.* *ἐπαυτοφώρῳ· ὁ ἐπ' αὐτῷ τῷ κλέμματι εὑρεθείς, ἔτι κατέχων αὐτό.* *Schol.* *D'Orville* ad *Aristoph.* Plut. v. 455. *ἐπ' αὐτοφώρῳ εἰλημμένοι· φανερῶς ἐν αὐτῷ τῷ κλέμματι κρατηθέντες.* 2) per synecdochen autem significat: *in flagranti delicto, in ipsa turpitudine,* et de *omnibus* usurpatur, *qui in quovis facinore deprehenduntur,* inprimis autem de *illicitis amoribus, qui sunt furtivi, et clam fieri solent.* Sic semel legitur in N. T. Ioh. VIII, 4. *αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη* mulier haec in ipsa adulterii turpitudine deprehensa est, coll. v. 3. ubi *ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένη* dicitur. *Syrus* reddidit [illegible]

aperte.

aperte. Cf. *Triller.* ad *Aeliani* V. H. XI, 15. XIV, 33. *Hesych.* ἐπ' αὐτοφώρῳ· ὁ φανερῶς καταληφθεὶς, ὑπεύθυνος γενόμενος.

ἘΠΑΦΡΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Epaphras.* Nomen proprium viri, origine graecum, quod contractum videtur ex Ἐπαφρόδιτος, ut Λουκᾶς ex Λουκανὸς, Δημᾶς ex Δημήτριος. Coloss. I, 7. IV, 12. Philem. v. 23. Vid. Ἐπαφρόδιτος.

ἘΠΑΦΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *inspumo, spumam eiicio*, ex ἐπὶ et ἀφρίζω *spumo*. Hoc sensu est apud *Moschum* Idyll. V, 5. 2) metaphorice de *hominibus* usurpatur, *qui flagitia sua effutiunt palam, immani furore correpti, et turpissima quaevis sine ullo pudore dicunt et agunt*. Sic semel legitur in N. T. Iud. v. 13. ubi falsi doctores vocantur κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, h. e. similes esse dicuntur fluctibus maris aestuantis, quod quiescere nequit, imo ebullit coenum et lutum, turpissima quaevis sine ullo pudore palam dicentes et agentes. Respexit sine dubio Iudas locum Ies. LVII, 20. וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגְרָשׁ כִּי הַשְׁקֵט לֹא יוּכָל וַיִּגְרְשׁוּ מֵימָיו רֶפֶשׁ וָטִיט. Conf. supra ad αἰσχύνη dicta.

ἘΠΑΦΡΟΔΙΤΟΣ, ου, ὁ, *Epaphroditus.* Nomen proprium viri, origine graecum, (Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 275.) significans: *venustum, iucundum, gratiosum*, v. c. *Xenoph.* Sympos. VIII, 15. 18. ex ἐπὶ et Ἀφροδίτη *Venus*, quae sic dicta est ἀπὸ τοῦ ἀφροῦ a spuma maris, ex qua genita narratur. *Platon.* ἐπαφρόδιτος ἰδεῖν, ἀσελγαίνει. Fuit hic Pauli adiutor in tradenda doctrina christiana et Philippensium legatus ad Paulum. Forte hic idem fuit, qui Coloss. I, 7. IV, 12. Philem. v. 23. Ἐπαφρᾶς vocatur per abbreviationem. Nomen eius bis tantum occurrit in N. T. Phil. II, 25. IV, 18. Varias coniecturas de eo proposuit *Harreus* in Miscell. Critt. Lib. I, c. 6.

ἘΠΕΓΕΙ'ΡΩ, fut. ερῶ, *excito*, v. c. e somno (*Xenoph.* *Anab.* IV, 3, 8.) *concito, invito, instigo*, ex ἐπὶ et ἐγείρω *excito*. Dicitur vero haec vox fere semper in malam partem, de *iis, qui ad indignationem, vindictam, tumultum, bellum* et *persequutiones aliquem concitant*. Sic bis tantum legitur in N. T. Act. XIII, 50. καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον et excitarunt persequutionem contra Paulum. ib. XIV, 2. ἐπήγειραν (in quibusdam codicibus additur διωγμὸν, e glossemate) τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν concitarunt, sc. ad persequutionem, gentiles contra Christianos. In vers. Alex. respondet hebr. הֵקִים, 1 Sam. III, 12. XXII, 8. et הֵעִיר, 1 Chron. V, 26. 2 Chron. XXI, 16. Ies. XIII, 17. XLII, 13. In eadem versione legitur etiam passivum ἐπεγείρεσθαι de iis, *qui aliquem hostiliter aggrediuntur et invadunt*, v. c. Ies. XIX, 2. וְסִכְסַכְתִּי מִצְרַיִם בְּמִצְרַיִם, καὶ ἐπεγερθήσονται Αἰγύπτιοι ἐπ' Αἰγυπτίους.

ἘΠΕΙ'.

ἘΠΕΙ. Adverbium, quod proprie 1) *postquam, deinde, quum, quando* significat, et est adverbium temporis tam determinati, quam indeterminati, conflatum ex ἐπὶ et εἰ. Luc. VII, 1. ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ postquam finiverat orationem suam. Ἐπεὶ apud Graecos pro ἔπειτα *deinde, deinceps* poni, docuit *Hutchins.* ad *Xenoph.* Cyrop. I, 6, 17. *Postquam* vero notat apud Eundem de Rep. Laced. I, 1. *Aelian.* V. H. X, 17. Alex. Genes. XLVI, 31. pro אַחֲרֵי 1 Macc. X, 52. *Hesych.* ἐπεί· ἀφ' οὗ χρόνου. 2) conjunctio causalis: *quandoquidem, quoniam, quod.* Matth. XVIII, 32. XXVII, 6. ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι quandoquidem pretium sanguinis est. Marc. XV, 42. ἐπεὶ ἦν παρασκευὴ quoniam erat parasceve. Ioh. XIII, 29. XIX, 31. Luc. I, 34. 2 Cor. XIII, 3. Hebr. II, 14. V, 2. 11. VI, 13. XI, 11. 1 Macc. XIV, 29. 3 Macc. II, 26. Sic etiam legitur apud *Aeschin.* Dial. II, 23. 33. *Xenoph.* Anab. VII, 6. 16. *Athenaeus* XII, p. 548. D. *Etym. M.* ἐπεὶ — ἀντὶ τοῦ ἐπειδὴ — ἢ λέγω δὲ αἰτιολογικῶς παραλαμβάνεται, σύνδεσμός ἐστι, ἐπεὶ ἡμέρα ἐστὶ, φῶς ἐστι. *Hesych.* ἐπεί, ὅτι, ἢ ἐπειδή. 3) *nam, quippe.* Hebr. IX, 17. ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει nam nullam vim habet. *Aeschin.* Dial. II, 9. 10. 16. 25. 4) *alioquin, si secus esset,* particula conditionalis. Rom. III, 6. ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; ib. XI, 6. 22. 1 Cor. V, 10. ἐπεὶ ὀφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν alioquin exeundum vobis esset e societate humana. ibid. XV, 29. Hebr. X, 2. ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι alioquin desiissent offerri victimae. *Eurip.* *Ion.* v. 439. Conf. de hac notione *Er. Schmidii* Comment. ad *Pindari* Olymp. p. 246. et *Zeunius* ad *Vigerum* p. 391.

ἘΠΕΙΔΗ, idem quod ἘΠΕΙ, ex quo componitur, et pro quo poetae etiam dicunt ἐπειή, 1) rationem temporis, et determinati et indeterminati, continet et significat: *postquam, a quo tempore, quum, quando.* *Hesych.* ἐπειδή· ἐξότε. Act. XIII, 46. XV, 24. 1 Cor. I, 21. *Thucyd.* I, 6. *Xenoph.* *Cyr.* II, 1, 1. 2) conjunctio causalis: *nam, quandoquidem, quia, quoniam.* Matth. XXI, 46. Luc. XI, 6. 1 Cor. I, 22. V, 21. XIV, 16. Phil. II, 26. *Aeschin.* *Socr.* Dial. II, 13. 26. In vers. Alex. ponitur pro יַעַן *quandoquidem, quia.* Prov. I, 24. Ezech. XXVIII, 6. et pro עֵקֶב אֲשֶׁר *propterea quod, largum.* XXV, 8. XXXV, 18.

ἘΠΕΙΔΗΠΕΡ. Conjunctio haec, quae semper cum indicativo construitur, usu non differt ab ἐπειδή, et significat: *postquam, quoniam, quia,* et semel legitur in N. T. Luc. I, 1. ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν postquam multi aggressi sunt. *Aeschin.* *Socr.* Dial. II, c. 12. ἐπειδήπερ γε ἔμπροσθεν λόγοι οἱ περὶ τούτου ἡμῖν αἱρεθῶσι. *Thucyd.* VIII, 68. *Hesych.* ἐπειδήπερ· ἐπειδή.

'ΕΠΕΙ'ΠΕΡ, *quandoquidem, ſiquidem, quoniam, quia.* Coniunctio ex ἐπεὶ et περ, particula enclitica. Semel legitur in N. T. Rom. III, 30.

'ΕΠΕΙ'ΔΩ, 1) proprie: *intueor, adſpicio, oculos ad aliquem dirigo.* (ex ἐπὶ et εἴδω *video.*) In verſ. Alex. reſpondet τῷ רָאָה Geneſ. XIII, 10. XVI, 13. In N. T. metaphorice et ἀνθρωποπαθῶς Deo tribuitur, quatenus res humanas curat et gubernat, et 2) in bonam ſumtum partem ſignificat: *benignum eſſe, beneficia exhibere.* Sic reperitur Luc. I, 25. ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις tempore, quo ſe ita benignum praebuit Deus erga me, ut auferret opprobrium meum apud homines. Cf. *Glaſſii Philol. S.* p. 964. ed. *Dathii.* 3) in malam partem adhibetur, ita, ut *ira, vindicta et poena Dei* indicetur. Act. IV, 29. ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν puni eos ob has comminationes. Saepius non legitur in N. T. Pſ. CIV, 32. Ier. III, 8. Caeterum etiam apud Graecos ἐπεῖδε de rebus cum *triſtibus et acerbis,* tum *laetis et iucundis* uſurpari, recte iam obſervavit *Thom. M.* p. 335. τὸ ἐπεῖδεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπὶ συμφορᾶς τίθεται — ἅπαξ δὲ καὶ ἐπὶ ἐπιθυμίας, ubi vide interpretes: ſicut etiam εἰσεῖδε metaphorice ſumitur apud *Heſiod. Theog.* 51.

ΕΠΕΙΜΙ, *ſuccedo, ſequor, ſupervenio, advenio,* ex ἐπὶ et εἶμι. Vid. infra ſub ἐπιών.

'ΕΠΕΙΣΑΓΩΓΗ', ῆς, ἡ, 1) proprie: *ſuperinductio, ſuperintroductio,* ab ἐπεισάγω *alicui rei aliquid ſuperinduco, aliunde inveho.* 2) *introductio*, ut ſit *porta, per quam quis introducitur,* v. c. apud *Thucyd.* VIII, c. 92. τεῖχος τοῦτο καὶ πυλίδας ἔχοι καὶ ἐσόδους, καὶ ἐπεισαγωγὰς τῶν πολεμίων. Cf. *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 410. 3) *introductio*, ſenſu metaphorico, v. c. de doctrina, ſpe, conſuetudine. Sic ſemel legitur in N. T. Hebr. VII, 19. ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος ſucceſſit iam praeſtantior doctrina. Vocem hanc paulo rariorem, ideoque ab *H. Stephano* in *Theſ. Gr. Ling.* T. I. p. 74 ſine ulla auctoritate prolatam, adhiberi tamen a *Ioſepho A. I.* XI, 6. 3. de virgine, cum qua aliquis, dimiſſa priore uxore, iterum matrimonium init, obſervavit *Krebſius* in *Obſſ. Flav.* p. 378.

'ΕΠΕΙΤΑ. Adverbium 1) temporis, *deinde, poſtea,* ex ἐπὶ et εἶτα. Marc. VII, 5. ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι. Galat. I, 18. ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία deinde poſt tres annos. 2) ordinis, *deinde.* 1 Cor. XII, 28. ἔπειτα δυνάμεις. Hebr. VII, 2. 3) *praeterea.* 1 Cor. XV, 6. 7. 4) interdum abundat, v. c. in formula ἔπειτα μετὰ τοῦτο, quae reſpondet latinae *deinde poſtea,* (*Liv.* XLI, 24. *Cic. pro Milone* 24.) ac *poſt deinde,* (*Terent. Andr.* III, 2. 3.) quae ſimpliciter per *deinde* reddi debet, ita, ut alterutrum abundet, v. c. Ioh. XI, 7. ἔπειτα μετὰ τοῦτο

elapso duorum dierum spatio. *Lucianus Lexiphanes* 21. εἶτα μετὰ τῦτο. *Sext. Empir. adv. Astrol.* 97. *Theophr. H. P.* III, 13. *Aristoph. Ran.* 1058. — Cf. quae de hac particula *Devarius* observavit in libro de *Gr. Ling. Particulis* p. 140. ed. *Reusmanni* et *Zeunius* ad *Vigerum* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 387. *Hesych.* ἔπειτα· μετὰ ταῦτα.

'ΕΠΕ'ΚΕΙΝΑ. Adverbium, regens genitivum, contracte positum pro ἐπ' ἐκεῖνα, sc. μέρη, *usque ad illas partes*, seu *ultra illas partes*. Duplici vero modo usurpatur apud veteres. 1) particula temporis est et notat: *deinceps*, *postea*. 1 Macc. IX, 30. ἀφίημι ἀπὸ τῦ σήμερον καὶ ἐπέκεινα, *Vulgatus: et deinceps*. In seq. explicatur formula: καὶ εἰς τὸν αἰῶνα (cod. Alex. ἅπαντα, e glossemate) χρόνῳ. Alex. Ezech. XXXIX, 22. ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπέκεινα. Micha IV, 5. εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἐπέκεινα. Exempla e graecis Scriptoribus attulit *Stephanus* in *Thes. Ling. Gr.* T. I. p. 1214. 2) est particula loci, contraria significans, nempe: *trans*, *ultra*, *cis*, *citra*, *intra*, pro loci et loquentis ratione. *Hesych.* ἐπέκεινα· παρεκεῖ, ἀνωτέρω, ἐξωτέρω. *Diod. Sic.* III, c. 50. τὴν ἐπέκεινα τῆς Σύρτεως Λιβύην Libyam, quae ultra Syrtes est; ubi vid. *Wesselingium*. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 1. 10. ἐπέκεινα Ἡρακλείας. Idem *Anab.* V, 4. 8. Conf. interpretes ad *Thom. M.* p. 336. et *Irmisch* ad *Herodian.* II, 8. 13. Vol. II. p. 253. In N. T. semel legitur Act. VII, 43. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος vosque ultra (*Vulgatus: trans*) Babylonem relegabo.

'ΕΠΕΚΤΕΙ'ΝΩ, fut. κτενῶ, *extendo*, i. q. ἐκτείνω, *porrigo*, *protendo*, ut *Glossae* interpretantur, ab ἐπὶ, quod saepe *motum in locum* in compositis significat, et ἐκτείνω *extendo*. Medium ἐπεκτείνομαι, seu ἐπεκτείνω ἐμαυτὸν *extendo me ipsum*, *me porrigo et protendo*, et metaphorice: *concitato cursu ad aliquam rem feror*, *summo studio enitor*, *omnibus viribus contendo*, *desiderio alicuius rei flagro*. Sic semel legitur in N. T. Phil. III, 14. τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος ad ea vero, quae a fronte sunt, contendens, seu enitens. Imago desumta est a cursoribus, qui non solum citissime currunt, sed etiam omnia corporis membra, praesertim caput ac manus, protendere solent, ut scopum attingant, adeoque toti in id incumbunt, ut ne ab aliis palma ipsis praeripiatur. Similis locus legitur apud *Maximum Tyrium* VIII, 2. εὐθὺ τῦ ὀρανῦ ἀνατεινόμενοι τῇ ψυχῇ. *Suid.* ὀρεγνωμένοις· ἐκτεταμένοις, ἐπιθυμῦσιν. Idem: συνορεγνύμενοι· ἐπιθυμῦντες, ἐπεκτεινόμενοι. Cf. quae de hac voce scripsit *Dresigius* de *Verbis Mediis N. T.* I, 55. p. 277.

'ΕΠΕΝ-

'ΕΠΕΝΔΥ'ΤΗΣ, ου, ὁ. Vocem hanc, quae in vulgaribus Lexicis male *amiculum* aut *indusium* redditur, a plerisque, etiam graece doctissimis, non recte intellectam esse, docuit Cel. *Fischerus* in Prolus. III. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 15 sq. Est enim potius ἐπενδύτης *tunica superior, togae et pallio propior, atque adeo inter subuculam et exteriores vestes media*, quam Attici χιτῶνα nominant, et differt a *tunica altera*, (Graeci enim et Romani veteres gerere solebant duas tunicas) *quae cutem tangebat*, et a Latinis *interula* dicebatur et *subucula*, etiam *indusium*, ab Atticis χιτωνίσκος, (*Xenoph. Mem.* II, 7. 5. *Theophr. Char.* 25.) a reliquis Graecis ὑποδύτης. *Suid.* ὑποδύτην· τὸ ἐσώτερον ἱμάτιον, ἐπενδύτην δὲ τὸ ἐπάνω. et 'Επενδύτης· τὸ ἐσώτατον ἱμάτιον, ὃ καὶ ὑποκάμισον λέγεται. Confirmat hanc ipsam explicationem *Hieronymus Ep.* 130. et post eum *Theodoretus Quaest.* LXVI. in Exodum. (χιτὼν ὁ ἔξωθεν) quibus addi potest testimonium *Moeridis*: χιτωνίσκος· χιτὼν 'Αττικῶς, ὑποδύτης καὶ ἐπενδύτης 'Ελληνικῶς. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 962. 2) speciatim et κατ' ἐξοχὴν ita dicebatur *genus vestimenti superioris e lino confecti, quo piscatores uti solebant*, quod *Suidas* ὑποκάμισον vocat. Conf. *Niebuhrii Itinerarium Arabiae* p. 284. Tab. LVI. In qua significatione semel legitur, in N. T. Ioh. XXI, 7. τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο tunica superiore se succinxit. *Vulgatus: tunica. Syrus:* ܟܘܬܝܢܐ, quod est ipsum graecum vocabulum χιτών. *Theophyl.* ad h. l. ἐςὶ λινοῦν τι ὀθόνιον, ὃ οἵ τε Φοίνικες καὶ οἱ Σύριοι ἁλιεῖς περιελίττουσιν ἑαυτοῖς. Cf. etiam *Salmas.* ad *Tertull.* de *Pallio* c. 5. p. 410.

'ΕΠΕΝΔΥ'Ω, fut. ύσω, *superinduo*, ex ἐπὶ, quod in compositis haud raro *additionem* et *adiectionem* significat, et *ad, insuper* reddendum est, (v. c. ἐπιμετρεῖν *cumulum metiendo addere*, *Polyb.* III, 119. ἐπεξαμαρτάνειν *pristinis peccatis nova addere*, *Demosthen.* p. 595. ed. *Reiske*) et ἐνδύω *induo*: etiam simpliciter *induo Plutarch.* T. VII. p. 522 ed. *Reiske*. Bis legitur, sed metaphorice; in N. T. 2 Cor. V, 4. ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι nolumus deponere corpus nostrum terrestre, sed novum et coeleste corpus quasi superinduere cupimus. ibid. v. 2. τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες coeleste corpus super hoc non exutum corpus induere cupimus. Vid. supra ἐνδύω.

'ΕΠΕ'ΡΧΟΜΑΙ, fut. ελεύσομαι, 1) proprie: *supervenio, praeterea advenio*, etiam simpliciter *advenio, adeo, peragro, obeo*. (2 Macc. IX, 17. *Polyb.* II, 7, 3. XXVII, 4, 2.) ex ἐπὶ et ἔρχομαι *venio*. Act. XIV, 19. ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι interea supervenerunt, seu, venerunt Iudaei Antiochia et Iconio. Alex. posuerunt pro בוא *advenire*, Genes. XLII, 21. 1 Sam. XXX, 23. et נגש *accessit*, Ies. XLI, 4. XLV, 11. 2) *hostiliter invado et aggredior, impetum hostilem facio*. Omnia

scil. fere *veniendi* verba apud Graecos cum ἐπὶ, adiuncto casu personae, notionem *hostilis invasionis* et *incursionis* habent, v. c. ἐπιβαίνειν, ἐπιέναι. Luc. XI, 22. ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτὸν sed si quis potentior adortus eum vicerit. *Diogen.* II, f. 23. καὶ τηρεῖν ἀμύνασθαι, εἴ τις οἱ ἐπέλθοι. *Herodian.* I, 8. 12. γυμνώσας τὸ ξιφίδιον ἐπελθὼν τῷ αἰφνιδίως τῷ Κομμόδῳ, ubi vid. *Irmischius*; Iob. XXIII, 6. 3) *praeter spem accido.* Luc. XXI, 35. ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται inopinato enim veniet hic dies quasi decipula. *Horat.* I. Ep. IV, 14. grata superveniet, quae non sperabitur, hora. 4) *accido, evenio, contingo;* in utramque partem, etiam in bonam, v. c. Sirac. III, 8. coll. I, 35. sed in N. T. semper in malam partem de poenis, malis et calamitatibus accipitur. Act. VIII, 24 ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε ne mihi eveniant mala a vobis denunciata. ibid. XIII, 40. μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις ne vobis eveniat praedictum a prophetis. 5) *immineo, subsequor, futurus sum.* Luc. XXI, 26. τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ quae Iudaeae imminent fatorum. Ephes. II, 7. ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις κ. τ. λ. ut insigne quoddam documentum summae eius benignitatis exstaret omni futuro tempore. Iacob. V, 1. ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. Conf. vers. Alex. Ies. XLI, 4. ubi ἐπερχόμενα hebraico הָאֹתִיּוֹת et ibid. XLII, 23. τῷ לְאָחוֹר respondet. 6) metaphorice ἐπέρχεσθαι ἐπί τινα id dicitur, cuius vis ac virtus se in aliquo exserit et operatur, seu, *quo aliquis imbuitur et instruitur.* Luc. I, 35. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπί σε Spiritus Sanctus te superveniet, h. e. singulari et mirabili ratione in te et per te operabitur. Act. I, 8. ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς accipietis dona Sp. S. in vos demissi, f. quo vos imbuemini, coll. Luc. XXIV, 49. ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους. Saepius non occurrit in N. T. *Phavor.* ἐπέρχεται· τὸ ὡς πολέμιός τις ἐπί τινα ἔρχεται. ἐπέρχεται· τὸ παρίσταται καὶ ἐπὶ νῦν ἔρχεται, οἷον ἐπέρχεταί μοι εἰπεῖν, (*Demosthen.* p. 206. 1050 et 1464. ed. *Reiske*) καὶ ἐπέρχεται· τὸ δεύτερον ἔρχεται. ἐπέρχεται· τὸ διέρχεται, καὶ ἀναγινώσκει τὸ βιβλίον, ἢ λόγον ἐπέρχεται, καὶ πορεύεται, ἢ στέλλεται. ὡς τὸ μῆκος ὁδοῦ τοσόνδε ἐπέρχεται.

ἘΠΕΡΩΤΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *iterum interrogo* (*Xenoph. Cyrop.* VII, 2, 4.) deinde: *interrogo*, sensu bono, sc. eo consilio, ut aliquid discam et me instruam. Matth. XVII, 10. Marc. VII, 17. ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. ib. IX, 11. 28. Luc. III, 10. Act. I, 6. 1 Cor. XIV, 35. etc. Dan. II, 11. ὁ λόγος, ὃν βασιλεὺς ἐπερωτᾷ, βαρύς. Iudd. XX, 18. ubi hebraico שָׁאַל respondet. *Thucyd.* I, c. 118. ἐπηρώτων τὸν θεὸν, εἰ πολεμοῦσιν ἄμεινον ἔσται. *Thom. Mag.* ἐρωτᾷ, τὸ ἀπόκρισιν ζητῶ τινα, τὸ ἐπερωτᾷ δὲ, ὅτι μὲν ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς

ἐρωτῶ· κυρίως δὲ, ὅταν ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει, ἑτέρᾳ ἐρωτήσει χρῶμαι. 2) *quaestiones propono alteri solvendas et explicandas*, et dicitur fere in malam partem de *iis*, *qui captiose aliquem interrogant insidiandi et illudendi animo*, *et ut eum confundere et implicare possint*. Matth. XII, 10. XXII, 23. 35. ἐπηρώτησεν πειράζων αὐτόν. ibid. v. 46: οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι. Marc. XII, 28. Luc. II, 46. VI, 9. XX, 21. De captioso genere interrogationis (ut vocat *Cic. Acad. Quaest.* II, 16.) ἐρωτᾷν et ἐρώτημα etiam occurrit apud *Lucianum Iove confut.* p. 177. 3) *rogo, peto, postulo.* Matth. XVI, 1. ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς miraculum e coelo ab eo petierunt. Respondet hebraico שׁאל in versione Alex. Ps. CXXXVII, 3. 4) *quaero, alicuius rei studio ducor.* Hinc ἐπερωτᾷν τὸν Θεὸν *vera doctrinae divinae, veri cultus divini studio duci* significat. Rom. X, 20. ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι innotui hominibus, qui a vero mei cultu alieni olim erant. Conf. Ies. LXV, 1. — *Thom. M.* p. 368. sub ἐρωτῶ· τὸ ἐπερωτῶ ἐστι μὲν καὶ ἀντὶ τοῦ ἁπλῶς ἐρωτῶ, (sc. τὸ ἀπόκρισιν ζητῶ τινά, ut in antecedentibus exposuerat) κυρίως δὲ, ὅταν ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει, ἑτέρᾳ ἐρωτήσει χρῶμαι.

ΕΠΕΡΩΤΗΜΑ, τος, τό. Vocabulum sine ulla auctoritate in Lexicis prolatum. Descendit a praeced. ἐπερωτάω et 1) proprie *interrogationem* notat estque i. q. ἐπερώτησις, quod legitur apud *Thucyd.* IV, c. 38. Ipsa vox ἐπερώτημα hoc sensu legitur apud *Thucyd.* III, c. 53 et 68. τό τε ἐπερώτημα βραχὺ ὄν, ὥ τὰ μὲν ἀληθῆ ἀποκρίνασθαι κ. τ. λ. ibid. c. 54. τὸ ἐρώτημα τὸ βραχὺ vocatur. 2) *petitio, postulatio, rogatio.* Dan. IV, 14. (17.) ubi in vers. *Theodot.* τῷ שְׁאֵלְתָא respondet. 3) *quaestio et responsio mutua pacti gratia, sponsio et stipulatio, seu contractus, inducens obligationem reciprocam*, quia sponsiones fiunt, dum quis interrogat alterum, an velit nobis aliquid praestare, e quibus alter, qui interrogat, stipulari dicitur, alter, qui respondet, respondere; et ex adiuncto: *quaevis promissio et obligatio.* *Gloss. Nomicae*: ἐπερωτῶ· *stipulor.* ἐπερωτῶμαι· *promitto, spondeo.* In hac vero posteriori significatione vox accipienda esse videtur in loco 1 Petr. III, 21. ubi baptismus vocatur συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, h. e. promissio et obligatio mentis purae servandae coram Deo ad propositam interrogationem facta, non sine respectu ad ritum illum veteris ecclesiae, interrogandi baptizandos, an velint renuntiare pristinae vitiositati, omnemque vitam virtuti christianae consecrare; cui interrogationi, ab Episcopo aut alio quodam factae, respondebant catechumeni, seque virtutis verae studiis palam addicebant; cuius exemplum est Act. VIII, 17. et in *Iustini Mart. Apol.* II, §. 61. *Oecumenius* ad h. l. ἀῤ-

ῥαβῶ-

ῥαβῶνα, ἐνέχυρον καὶ ἀπόδειξιν. Saepius non legitur in N. T. Caeterum ob interpretes nonnullos, qui memoria lapsi ἐπερώτημα apud *Theophilum* I. C. in *stipulationis* notione occurrere contenderunt, monendum est, nec *Theophilum*, nec ullum alium de iis, qui *Ius Romanum* graece scripserunt, ἐπερώτημα, sed ἐπερώτησιν, *stipulationem* dixisse. Vide *Theophilum* in *Titulo de Verborum Obligationibus*, qui est *Institut.* Lib. III. Tit. 16. et sq. et in *Basilicorum Ecloge* Lib. XXIII. Tit. 9. περὶ ἐπερωτήσεως etc. Etsi autem ἐπερώτημα apud ICtos nunquam occurrat, adhibent tamen affine τὸ ἐπερωτηθὲν *promissum*, ut ἐπάγγελμα et τὸ ἐπαγγελθὲν eiusdem significationis. Debeo autem hanc observationem *I. R. S.* in *Tempe Helvetica* T. III. p. 449 sq.

ἘΠΈΧΩ, fut. ἐφέξω, vel ἐπισχήσω, i. q. ἐπίσχω, 1) proprie: *inhibeo*, *retineo*, *cohibeo*, ab ἐπὶ et ἔχω. *Hesych.* ἐπισχεῖν, κρατεῖν ἢ κωλύειν. *Thom. Mag.* ἐπέχω, τὸ κωλύω. *Xenoph. Hist. Gr.* VI, 5, 14. Hinc 2) *subsisto*, quasi *inhibeo cursum et gressum, moror per aliquod tempus in aliquo loco*, vel simpliciter positum vel additis vocabulis ἑαυτὸν et χρόνον. Act. XIX, 22. αὐτὸς ἐπέσχε χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν aliquamdiu remansit in Asia. *Xenoph. Cyrop.* V, 4. 17. ἐγὼ γὰρ ἐπισχήσω ego autem morabor. ibid. IV, 2. 6. καὶ ὅπῃ ἂν ἢ ἐπιταχύνοντας ἢ ἐπίσχωσι τῆς πορείας. Hinc ἐπέχειν haud raro etiam *exspectare* significat. Genes. VIII, 10. 12. 2 Macc. V, 25. 3) *intentis oculis aspicio aliquem*, *oculos in aliquem defixos habeo*, *animadverto*, *video*, *observo*, omisso substantivo ὀφθαλμούς. Luc. XIV, 7. ἐπέχων, πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο cum animadverteret, quantopere primam sedem affectarent. Act. III, 5. ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς ille vero intentis oculis eos observabat. Potest vero h. l. et νοῦν et ὀφθαλμοὺς subintelligi et verti: *dedita ad eos erat ipsius mens cum oculis*, quae sunt verba *Livii* I, c. 9. Conf. *Wesseling.* ad *Herodot.* I, c. 32. p. 40. 4) *omni animi cura et contentione ad aliquod attendo.* Omissum est νοῦν. 1 Tim. IV, 16. ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ animum attende tibi et doctrinae, h. e. caute et provide alios doceas et vivas. Sirac. XXXIV, 2. ὁ ἐπέχων ἐνυπνίοις. 5) *porrigo*, *exhibeo*, *teneo*, *habeo*, *possideo*, et ex adiuncto: *prae me fero.* Philipp. II, 16. λόγον ζωῆς ἐπέχοντες doctrinam salutarem prae vobis ferentes, seu, vita factisque spectandam exhibentes et demonstrantes; (Conf. *Mori* Diatribe de Discrimine sensus et significationis in interpretando p. 5 sq.) sed potest etiam reddi: *doctrinam christianam constanter tuentes et observantes. Hesych.* ἐπέχοντες· κρατοῦντες. *Suid.* ἔπεχε· φύλαττε. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἔπεχε· ἐπίμεινον, πρόσεχε, κάτεχε, ἐπίμενε. Idem: ἐπεῖχεν· προσεδόκα, προσεῖχεν.

ἘΠΗΡΕΆΖΩ, fut. άσω. Copiose de hac voce exposuit *Wassius* ad *Thucyd.* I, 26. p. 329. T. I. ed. Bipont. et *Wetstenius*

nius N. T. T. I. p. 312. Significat in universum: *iniuriam facio tam re, quam verbis, noceo, damno afficio, vim infero, violenter tracto. Hesych.* ἐπηρεάζει· βιάζει. Idem: ἐπήρεια· βία. Inprimis autem haec vox sensu forensi de *iis* usurpabatur, *qui aliquem deferebant apud iudicem eumque in iudicio obtrectabant et criminabantur*, teste *Polluce Onomast.* VIII, c. 6. (τῶν δὲ ἐκ δικαστηρίου ὀνομάτων καὶ τὸ συκοφαντεῖν, ἐργολαβεῖν, ἐνεργολαβεῖν, ἐπηρεάζειν, καταψεύδεσθαι, καταψευδομαρτυρεῖν.) et *Herodian.* VII, 3. 4. In N. T. ter legitur. Matth. V, 44. προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων ὑμᾶς supplicate pro iis, qui vos criminantur et persequuntur. Luc. VI, 28. 1 Petr. III, 16. ἐπηρεάζοντες τὴν ἀγαθὴν ὑμῶν ἐν χριστῷ ἀναστροφὴν qui calumniantur vos religioni christianae convenienter viventes. *Herodian.* II, 4. 16. τῷ μηδένα ἐπηρεάζεσθαι, μήτε ματαίως ἐγκλήμασι περιπίπτειν, ubi vid. *Irmischius.* Confer et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ἘΠΙ΄. Praepositio, regens genitivum, dativum et accusativum, varios significatus admittit, qui saepe sunt inter se ita connexi, ut vix discerni satis possint. Extra compositionem et quidem

I. cum genitivo constructa, denotat:

1) *a, ab.* Matth. XXVIII, 14. ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος quodsi resciverit praeses. Act. XXV, 9. κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ iudicare me iudice. Sed rectius fortasse h. l. redditur: *me praesente, sub meo praesidio.* 2) *coram, apud, in conspectu.* Marc. XIII, 9. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε coram procuratoribus et regibus statuemini. Act. XXIII, 30. λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ ut apud te dicerent, si quid contra illum haberent. ib. XXIV, 19. οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν. et v. 20. XXV, 10. ἐπὶ τοῦ βήματος καίσαρος. ibid. XXVI, 2. 1 Cor. VI, 1. κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων coram iudicibus paganis nec christianis. ib. v. 6. *Aelian. V. H.* VIII, 2. ἐπὶ ἀρείου πάγου λέγων coram senatu areopagitico verba faciens. *Xenoph. Hist. Gr.* VI, 5. 38. ἐπὶ μαρτύρων. Cf. *D'Orville* ad *Chariton.* VIII, c. 8. p. 642. ed. Lips. et *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* XVI, 93. 3) *de*, notans *obiectum.* 2 Cor. VII, 14. ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ τίτου gloriatio nostra de Tito. Eandem significationem ἐπὶ habet cum dativo et accusativo constructum, ut infra docebitur. Ita etiam ב (cui ἐπὶ haud raro respondet in vers. Alex. v. c. Genes. XLI, 31. 43. 44. XLIX, 1. 6.) sumitur, Levit. V, 21. Ps. LXXXVII, 3. *Demosthen.* p. 1392. ed. *Reiske:* κοινὰς ἐπὶ πάντων ἐπαίνους ποιήσομαι. 4) *de, ex,* ita, ut *locum* vel *originem* significet. Hebr. VIII, 4. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς si enim fuisset de terra, h. e. si terrestrem originem habuisset. Vulgo huc etiam referunt locum Marc. XII, 26. ἐπὶ τοῦ βάτου, sed sine dubio haec verba reddenda

dendasunt: *ubi illam de rubo ardente historiam narrat.* Idem valet de loco Luc. XX, 37. 5) *in*, cum ablativo, innuens *locum.* Matth. VI, 10. ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ib. v. 19. μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς. ibid. IX, 2. ἐπὶ κλίνης βεβλημένον in lecto iacentem. ibid. XVI, 19. XVIII, 18. 19. Marc. VIII, 4. ἐπ' ἐρημίας in deserto. 2 Macc. V, 9. *Polyb.* XXI, 8. 13. *Xenoph.* de *Rep. Laced.* XIV, 4. ἐπὶ ξένης. ibid. XIII, 1. ἐπὶ στρατιᾶς in exercitu. Apoc. I, 20. 6) *in*, de *subiecto.* Ioh. VI, 2. σημεῖα, ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων miracula, quae in aegrotis patravit. Rom. I, 10. ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου in precibus meis. 7) *ad.* Luc. XXII, 40. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου ad quem locum ubi venit. 8) *iuxta, prope*, denotans *locum* vel *situm.* Matth. XXI, 19. καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ et cum vidisset ficum iuxta viam. Ioh. VI, 21. τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς subito navis adest terrae. ib. XXI, 1. ἐπὶ τῆς θαλάσσης ad mare Tiberiadis. Act. XX, 9. ἐπὶ τῆς θυρίδος ad fenestram. Eodem modo עַל sumitur, Num. XXVI, 3. עַל־יַרְדֵּן 2 Regg. II, 7. 9) *sub*, de *tempore*; in qua significatione iungitur fere nominibus propriis et substantivis, officium, aetatem, vel regimen significantibus. *Matth.* I, 11. ἐπὶ τῆς μετοικεσίας βαβυλῶνος ipso exilii babylonici tempore. Marc. II, 26. ἐπὶ ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως sub pontificatu Abiatharis. Luc. III, 2. ἐπ' ἀρχιερέως ἄννα καὶ καϊάφα tempore summorum sacerdotum Annae et Caiphae. Luc. IV, 27. ἐπὶ Ἐλισσαίου Elisae aetate. Act. XI, 28. ἐπὶ κλαυδίου imperante Claudio Caesare. 3 Esr. II, 16. *Homer. Iliad.* β', 797. ἐπ' εἰρήνης. *Schol.* ἐν τῷ καιρῷ τῆς εἰρήνης. *Arrian.* III, c. 73 ἐπ' ἐμοῦ meo tempore. *Aelian. V. H.* XIII, 17. βασιλεύειν ἤνεγκαν σωφρόνως ἐπὶ κύκρωπος. *Herodot.* I, 15. Cf. *Bibl. Brem. Nova* Cl. IV, p. 150. 10) *super*, ita, ut *curam aliquam* aut *singulare ac proprium munus* significet. Act. VIII, 27. ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης praefectus omnibus thesauris regiis. ib. XII, 20. ὁ ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος cubicularius. Matth. II, 22. βασιλεύει ἐπὶ τῆς ἰουδαίας. Apoc. IX, 11. ἔχουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα. Exempla huius significationis larga manu dedit *Vigerus* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 598 sq. ed. *Zeunii.* 11) *super*, in significatione *potestatis.* Apoc. XI, 6. ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ὑδάτων. 12) *super*, localiter, ita, ut non *motum ad locum* significet, sed *in*, aut *super loco*, seu *subiecto aliquo*, et respondeat nostro: *auf.* Matth. IV, 6. ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε manibus te gestabunt. ibid. XXIV, 30. ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ in nubibus adventantem, seu nubibus vehentem. ibid. XXVI, 64. XXVII, 19. καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος sedente autem eo in tribunali. Luc. IV, 29. ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο in quo urbs exstructa erat. Act. XII, 21. 13) *supra*, innuens *sublimitatem, dignitatem et praerogativam.* Ephes. IV, 6. εἷς θεὸς καὶ

πατὴρ

πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων unus est Deus et pater omnium, qui est supra omnes, h. e. omnibus celsior et eminentior. 14) *per*, de *spatio loci*, de *transitu*, seu *motu locali*. Apoc. XXI, 16. ἐπὶ σταδίων per stadia; si nempe haec lectio sana est, quae in editionibus fere omnibus reperitur, excepta *Griesbachiana*, in qua rectius, ut opinor, ἐπὶ σταδίους legitur. 15) *per*, significans id, per quod aliquid efficitur. Matth. XVIII, 16. ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα ut per duos tresve testes de veritate rei constet. Eodem modo explicandus est locus 2 Cor. XIII, 1.

II. Cum dativo constructa denotat:

1) *ad*, innuens *finem*, ad, vel ob quem aliquid suscipitur. Matth. XXVI, 50. ἐφ᾽ ᾧ πάρει; quo consilio huc venisti? Gal. V, 13. ὑμεῖς ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε vos ad libertatem vocati estis. 1 Thess. IV, 7. οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ non eo consilio Deus nos ad christianam religionem adduxit, ut vitiositati studeremus. 2 Tim. II, 14. Sap. II, 23. *Apollodor.* III, c. 9. ἐπὶ θανάτῳ eo consilio, ut occideretur. *Xenoph.* de *Venat.* VI, 5. ἐπὶ θήρᾳ ἐξιέναι venatum exire; ubi vide notas *Zeunii*. *Eurip. Phoen.* v. 1580. οὐκ ἐπ᾽ ὀνείδεσιν, οὐδ᾽ ἐπὶ χάρμασιν, ἀλλ᾽ ὀδύναισι λέγω. 2) *ad*, *apud*, *ante*, ut sit *localis*, i. q. πρό, παρά. Matth. XXIV, 33. ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις prae foribus adest. Marc. XIII, 29. Ioh. IV, 6. V, 2. ἐπὶ τῇ προβατικῇ πύλῃ ad portam ovium. Act. III, 10. καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ. ibid. V, 9. ἐπὶ τῇ θύρᾳ ad fores sunt. ib. XXVIII, 14. ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι apud ipsos permanere. *Eurip. Iphig.* in *Aul.* v. 656. μέν᾽, ὦ πάτερ, κατ᾽ οἶκον ἐπὶ τέκνοις σέθεν. 3) *contra*, in alicuius *incommodum*, seu *damnum*, in quo sensu nunc cum dativo, nunc cum accusativo adhibetur. Luc. XII, 52. τρεῖς ἐπὶ δυσὶ καὶ δύο ἐπὶ τρισί. ibid. v. 53. πατὴρ ἐφ᾽ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρὶ pater contra filium et filius contra patrem. Act. XI, 19. ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ inde a persecutione, orta contra Stephanum. Aliam huius loci explicationem probabiliorem vide infra n. 10. Sirac. VII, 12. *Joseph. A. I.* II, 9. 7. τοῦτο ἔδοξεν οἰωνὸν ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ φέρειν id visum est contra regnum aliquid mali portendere. *Aelian. V. H.* IV, c. 5. ἐπὶ τοῖς Μολιονίδαις στρατεύσασθαι. 4) *de*, notans *obiectum*. Phil. IV, 10. Matth. XVIII, 13. ὅτι χαίρει ἐπ᾽ αὐτῷ gaudet de illo. Marc. XII, 17. καὶ ἐθαύμασαν ἐπ᾽ αὐτῷ. Luc. XIX, 41. ἔκλαυσεν ἐπ᾽ αὐτῇ. Ioh. XII, 16. ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένα. 5) *coram*, innuens *praesentiam*. Apoc. X, 11. δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσι, καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσι πολλοῖς. 6) *erga*. Matth. XVIII, 26. μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοὶ sis longanimus erga me. Marc. VI, 34. ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖς misericordia motus est erga ipsos. Luc. VII, 13. XVIII, 7. In eadem

dem significatione etiam cum accusativo constructa reperitur. 7) in, quum statum quendam rei significamus. Matth. XXIV, 5. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου multi enim venient, qui se a me missos esse iactabunt; pro quo in aliis locis ponitur ἐν τῷ ὀνόματί μου. Rom. V, 14. qui non peccaverunt ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ in similitudine transgressionis Adami, h. e. ita, ut peccata eorum similia fuerint peccato Adami. 1 Cor. IX, 10. *Demosthenes* p. 533. ed. *Reiske*: γεγονότων τινῶν ἐπὶ συμφοραῖς. 8) in, notans *obiectum*. Luc. I, 47. et exultavit spiritus meus ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου. Matth. XIII, 14 ἀναπληροῦται ἐπ' αὐτοῖς προφητεία impletur in illis oraculum. Act. XIV, 3. παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ. Rom. IX, 33. πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ. ibid. X, 11. XV, 12. ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 2 Cor. I, 9. 1 Tim. IV, 10. 1 Petr. II, 6. 1 Ioh. III, 3. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ. Huc etiam referendus est locus Marc. V, 33. videns mulier ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ. 9) per, ita, ut *caussam efficientem* significet. Matth. IV, 4. Luc. IV, 4. οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ non pane solum alitur homo, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι, sed omnibus rebus. Marc. VI, 52. οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις non enim sapientiores evaserant *per illos* panes miraculosos. Act. III, 16. ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ per fidem in nomen eius. Phil. III, 9. δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει. 1 Cor. VIII, 11. *Maxim. Tyr.* Diss. XXVIII, §. 6. βαπτίζειν ἐπὶ τῷ οἴνῳ, ubi videndus *Marklandus*. Conf. etiam *Bergler*. ad *Alciphron*. lib. III. Ep. 7. p. 294. 10) *post*. Act. XI, 19. ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ post Stephani mortem, coll. c. VIII, 1. Phil. II, 27. λύπην ἐπὶ λύπῃ aliam post aliam tristitiam. Hebr. IX, 17. ἐπὶ νεκροῖς post mortem testatoris. Huc etiam referunt nonnulli locum Rom. V, 12. ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον post quem omnes peccarunt. In dubium vocavit hanc significationem *Krebsius* in Lexico *Schoettgeniano* p. 242. sed confirmari potest multis Scriptorum veterum locis. Sic v. c. *Aelian. V. H.* IV, 5. ἐπ' ἀρχαιρεσίαις. XII, 1. *Xenophon* de *Rep. Laced.* XIII, 7. ἐπὶ τούτοις post hos. Idem *Anab.* III, 2. 3. ἐπὶ τούτῳ post hunc. Idem *Hist. Gr.* IV, 4. 9. ἡμέρα ἐπὶ τῇ νυκτὶ ταύτῃ. *Alciphron* III. Ep. 8. πλείονα ἐπὶ πλείοσι συμφερομένη. *Eurip. Phoen.* v. 1231: οὐκ ἂν γε λέξαιμ' ἐπ' ἀγαθοῖσι σοῖς κακά. Interdum etiam ἐπὶ in hac significatione simpliciter ponitur; v. c. *Herodot.* VII, 55. ἐπὶ δὲ αὐτὸς Ξέρξης. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 55. 11) *praeter, prae.* Luc. XVI, 26. καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις praeterea his exceptis. Coloss. III, 14. ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην. Ephes. VI, 16. praecipue vero. Hebr. VIII, 1. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 769. 12) *ob, propter*, ita, ut *caussam impulsivam et moventem* significet. Marc. III, 5. συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν tristis ob summam eorum pertinaciam. Matth.

VII,

VII, 28. obstupefiebant omnes ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ibid. XIX, 19. εἰ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ nisi propter adulterium. Act. XXVI, 6. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι — — ἕστηκα κρινόμενος. Tit. I, 2. *Eurip. Phoen.* v. 548. ἐφ' ᾗ σὺ μαίνῃ cuius amore insanis. *Aelian. V. H.* XII, 41. Apelles ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ παραδόξῳ θέᾳ. *Thucyd.* I, 143. ἐπὶ τῷ κινδύνῳ ob impendens periculum. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 21. 13) *quod attinet ad.* Act. V, 35. cavete vobis ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις quod attinet ad hos homines, vel ratione horum hominum. Sic etiam legitur apud *Xenoph. Anab.* VI, 6. 13. τὸ ἐπὶ τούτῳ quod ad hunc attinet. 14) *secundum.* Luc. I, 59. et vocarunt eum ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ secundum nomen patris eius. ibid. V, 5. ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου. 15) *sub*, de *tempore.* Hebr. IX, 15. τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων peccatorum sub tempore prioris oeconomiae commissorum. *Eurip. Phoen.* 777. ἐπ' ἐξόδοις, et 803. ἐπὶ ὥρᾳ. 16) *sub*, ita, ut ad *conditiones pactorum declarandas* adhibeatur, *sub conditione*, *ea lege.* Rom. VIII, 20. ἐπ' ἐλπίδι sub hac spei conditione. Huc etiam a nonnullis refertur locus Hebr. IX, 17. διαθήκη ἐπὶ νεκροῖς βεβαία testamentum tum demum ratum est, si, qui condiderunt, mortui sunt. Sed vid. supra n. 10. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 1. 17. Conf. *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 2. 2. Vol. I. p. 785. et *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 86. 17) *super*, localiter, ita, ut non *motum ad locum* significet, sed *in* aut *super loco*, seu *subiecto* aliquo, et respondeat nostro: *auf.* Matth. IX, 16. ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ. ibid. XIV, 8. ἐπὶ πίνακι in patina. Marc. II, 4. ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο lectus, super quo paralyticus iacebat. ib. VI, 39. ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. Ephes. II, 20. Luc. XIX, 44. 1 Cor. I, 4. Phil. I, 5. Apoc. VI, 2. 4. 5.

III. Cum accusativo significat:

1) *ad*, i. q. πρός, notans *locum* vel *terminum ad quem.* *Diog. Laërt.* II, f. 69. διατί οἱ φιλόσοφοι ἐπὶ τὰς τῶν πλουσίων θύρας ἔρχονται. *Polyb. Hist.* I, c. 41. *Exc. Legat.* 31 et 55. *Eurip. Phoen.* v. 1584. Matth. X, 18. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ad procuratores et reges ducent vos. ib. XII, 28. ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ pervenit ad vos regnum Dei. Luc. X, 9. Ioh. I, 52. ubi *Syrus* [illegible] habet. 1 Cor. VII, 5. Act. X, 11. καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν ad se descendens. 2) *ad*, in significatione *incrementi.* Matth. VI, 27. quis potest addere vel minimum ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ; ad staturam suam? 3) *ad*, *finem* et *consilium* indicans, quo quid faciat. Matth. III, 7. venientes ἐπὶ τὸ βάπτισμα, h. e. adeuntes Iohannem eo consilio, ut ab eo baptizarentur. *Syrus*: [illegible] ut baptizarentur. Similis locus est apud *Iosephum A. I.* II, 6. 3. ἥκομέν τε νῦν ἐπ' ἀγορὰν σίτου venimus nunc eo consilio, ut

ut frumentum emeretur. Xenoph. Oeconom. II, 15. ἐπὶ πῦρ ad ignem petendum, et Polyaen. p. 186. ἐπὶ συνθήκας ad foedus faciendum. Luc. VII, 44. ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας aquam ad lavandos pedes mihi non dedisti. Act. VIII, 32. ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη. Xenoph. de Rep. Laced. XIV, 6. ἐπὶ τὸ διακωλύειν impediendi causa. Vide Valckenaer. ad Herodot. p. 596. 4) ante, ut sit locale. Act. X, 17. ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα stant ante ostium, seu, adstant foris. ibid. XI, 11. ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν. Apoc. III, 20. ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν. 5) apud, prope, iuxta. Matth. XIII, 2. ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει, coll. Marc. IV, 1. Luc. V, 8. Apoc. XV, 2. ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Luc. V, 27. ἐπὶ τὸ τελώνιον. Sic ἐπὶ in Scriptoribus exteris passim occurrit et quidem triplici casu. Cum genitivo, Theocrit. Idyll. IV, v. 17. ἐπ' Αἰσάροιο ad Aesarum fluvium. Arrian. Exped. Alex. I, c. 30. ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ. Cum dativo, Aelian. V. H. III, c. 29. Callim. Hymn. in Del. v. 185. Cum accusativo, apud Arrian. Exped. Alex. VI, c. 3. Debeo hanc observationem Albertio in Obss. Philol. p. 210. 6) contra, adversus. Matth. X, 21. ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς insurgent filii contra parentes. ibid. XXVI, 55. ὡς ἐπὶ λῃστὴν tanquam contra latronem. Marc. III, 24. Luc. XI, 17. καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. Syrus bene: ܘܒܝܬܐ ܕܥܠ ܢܦܫܗ ܡܬܦܠܓ ܢܦܠ et domus adversus se ipsam divisa cadit. Act. XIII, 50. καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον et excitarunt persequutionem adversus Paulum. Rom. XI, 22. ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομίαν. Apoc. XII, 17. Eurip. Phoen. v. 445. ἐπὶ σὴν ἐμὴν στρατεύομαι πόλιν. 7) de, quando obiectum denotat. Marc. IX, 12. καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; et eventum habebit illud vaticinium de filio hominis. 2 Cor. II, 3. πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς sperans de vobis omnibus. Hebr. VII, 13. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα de quo enim haec dicuntur. 2 Thess. III, 4. 1 Tim. I, 18. 8) erga. Matth. XIV, 14. ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοὺς misericordia motus est erga ipsos. Luc. VI, 35. χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους benignus est erga ingratos. Rom. IX, 23. τὸν πλοῦτον τῆς δόξης ἐπὶ σκεύη ἐλέους summam benignitatem erga eos, quibus beneficia sua destinavit. Rom. XI, 22. ἐπὶ δὲ σὲ, χρηστότητα. Ephes. II, 7. 9) in, innuens obiectum. Matth. XXVII, 43. πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεὸν confisus est in Deum. Act. XI, 17. πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον. Hebr. VI, 1. πίστις ἐπὶ θεόν. 1 Petr. III, 5. 12. 10) in, significans motum ad locum. Matth. XIII, 5. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη alia ceciderunt in loca lapidosa. ib. v. 20. et XVIII, 12. ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς per montes vagabitur. 11) in, in loco. Luc. XVII, 35. δύο ἔσονται ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ erunt duae molentes in eodem loco, seu pistrino. Sed reddi etiam potest;

est: una, simul. 12) inter. Matth. XIII, 7. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας alia vero ceciderunt inter spinas, coll. Luc. VIII, 7. ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν. Act. I, 21. ἐν ᾧ εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ὑμᾶς. Cf. supra sub εἰσέρχομαι. 13) cum. Hebr. VIII, 8. καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν et pangam cum Israelitis et Iudaeis novum foedus. 14) per, de tempore, indicans continuationem et durationem. Luc. IV, 25. ἐπὶ ἔτη τρία per tres annos. ib. XVIII, 5. ἐπὶ χρόνον, sc. τινὰ, per aliquod tempus. (Homer. Iliad. β, 299. Od. ξ, 192.) Act. XIII, 31. ἐπὶ ἡμέρας πλείους per plures, sc. quadraginta dies. ibid. XX, 11. XXVIII, 6. 1 Cor. VII, 39. ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ quamdiu vivit. Galat. IV, 1. Hebr. XI, 30. ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. Herodian. IV, 2. 5. καθ' ἕκαστον ἐπὶ πλεῖον τῆς ἡμέρας. Aelian. V. H. III, 1. Thucyd. II, 381 ἐδῄουν τὴν γῆν ἐπὶ δύο ἡμέρας. 15) propter, ob. Luc. XXIII, 48. πάντες οἱ παραγενόμενοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην omnes, qui praesentes erant ad hanc rem videndam. Hebr. XII, 10. ἐπὶ τὸ συμφέρον propter utilitatem. Apoc. I, 7. κόψονται ἐπ' αὐτὸν. ib. XVIII, 20. εὐφραίνου ἐπ' αὐτήν. 16) quod attinet ad. 1 Cor. VII, 36. εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει. Vid. supra sub ἀσχημονέω. 17) sub, circa, circiter, connotans tempus. Marc. XV, 1. ἐπὶ τὸ πρωΐ sub matutinum tempus, mane. Ita et Graeci ἐπὶ τὴν ἕω sub auroram. Act. III, 1. ἐπὶ τὸ αὐτὸ simul, eodem tempore. 18) super, innuens locum vel situm. Matth. III, 16. καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ibid. XIV, 19. ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους. v. 26. ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα in mari incedentem. ib. V, 15. ἐπὶ τὴν λυχνίαν. IX, 18. ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν. XXI, 5. Apoc. XIV, 14. 19) super, indicans eventum vel prosperum vel adversum, vindictam et poenam aut beneficium. Matth. XXIII, 35. ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ut a vobis vindicta sumatur omnia iniustae caedis. ibid. XXVII, 25. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ὑμᾶς nos luemus istam caedem. Luc. XIX, 43. XXI, 34. Ioh. XVIII, 4. Act. XVIII, 6. τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν culpa vestrae perniciei vobis unice tribuenda est. Luc. I, 35. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σε. Act. II, 17. 18. XIX, 6. Galat. VI, 16. εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς illis contingat felicitas. 20) supra, cum potestatem vel dignitatem et imperium significat. 2 Thess. II, 4. ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν extollens se supra omnem, qui Deus vocatur. Hebr. II, 7. κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου praefecisti eum omnibus operibus manuum tuarum. 21) cum nominibus iunctum adverbia circumscribit. Marc. XII, 32. ἐπ' ἀληθείας εἶπας recte, veritati convenienter locutus es. Act. X, 34. ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι vere iam intelligo, coll. XII, 11. νῦν οἶδα ἀληθῶς, et Alex. Dan. II, 47. Eodem modo Cicero ad Herennium IV, c. 22.

ε. בֶּאֱמֶת in veritate dicere." 2 Cor. IX, 6. ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει qui largiter serit, largiter etiam metet. Luc. XVIII, 4. ἐπὶ χρόνον aliquamdiu. Rom. VII, 1. ἐφ' ὅσον χρόνον quamdiu. Act. XXVIII, 6. ἐπὶ πολὺ, sc. μέρος χρόνου, diu, coll. *Herodian.* I, 11. 5. III, 14. 6. Exempla e graecis Scriptt. vid. apud *Vigerum* p. 596. et in Indice *Reiskii* in *Demosthenem* voc. ἐπί. 22) interdum plane abundat, v. c. Act. X, 16. ἐπὶ τρὶς, pro τρὶς, ter. Idem valet de formula ἐπὶ πλεῖον magis, amplius. Act. IV, 17. 2 Tim. II, 16. III, 9. *Aelian. V. H.* I, c. 30. ἐπὶ πλεῖον προσέθηκε τὸ φίλτρον τοῦ κατ' αὐτὸν ἔρωτος. *Herodian.* VIII, 6. 7. 23) formula ἐφ' ᾧ significat 1) *quanquam*: 2 Cor. V. 4. ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι quanquam hoc corpus nostrum nolumus deponere, sed novum ac coeleste corpus quasi superinduere. Philipp. IV, 10. ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε quanquam et curae vobis fuit. Praeterea vero ἐφ' ᾧ etiam significat 2) *propterea quod.* Rom. V, 12. ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον quia omnes peccarunt. Philipp. III, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ χριστοῦ quia a Christo apprehensus sum. Sed patitur hic locus adhuc aliam explicationem, de qua infra exponam. Eodem modo עַל־כֵּן usurpatur Genes. XXXIX, 9 et 23. Cohel. VII, 2. *Thom. M.* ἐφ' ᾧ ἀντὶ τοῦ διότι vel οὗ χάριν. 3) *sub qua conditione.* *Aristoph. Plut.* v. 1142. ἐφ' ᾧ τε μετέχειν αὐτὸς hoc ea conditione fecisti, ut partem acciperes. Alia exempla huius significatus dedit *Hoogeven.* ad *Vigerum* p. 600. *Munckerus* ad *Antonin. Liber. Metam.* p. 193. et *Bergler.* ad *Aristoph. Plut.* v. 1001. p. 175. Commode hinc illustrari potest locus Phil. III, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ, quem ita verto: sub qua conditione etiam a Christo ad religionem christianam adductus sum et munus apostoli, mihi benigne demandatum, accepi. 4) *quare? quo consilio? quem in finem?* interrogative. Matth. XXVI, 50. ἐφ' ᾧ πάρει; quo consilio huc venisti? ubi multi codices habent ἐφ' ὃ, quam lectionem etiam praefert *Casaubonus.* Certe ἐφ' ὃ ita usurpatur apud *Eurip. Orest.* 150. *Lucian. Pseudomante* p. 899. *Achill. Tat.* VIII, p. 523. et ἐφ' ὅπερ apud *Eurip. Bacch.* v. 454. Sed etiam ἐφ' ᾧ eodem sensu legitur apud *Demosthen.* de *Falsa Legat.* p. 222. *Thucyd.* I. p. 88. et *Aristoph. Avib.* v. 460. Vid. *Stosch. Antiq. Thyat.* I. c. 8. §. 8. 24) ἐπὶ τούτῳ *interea dum haec aguntur.* Ioh. IV, 27. καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ interea advenerunt eius discipuli. Sic ἐν οἷς Luc. XII, 1. et ἐν τούτῳ 2 Cor. V, 2. 25) ἐπὶ προσώπου *super.* Luc. XXI, 35. τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς omnes huius orbis incolas. Act. XVII, 26. 25) Aliquando ἐπὶ per ellipsin deficit, v. c. ante ὕδατος Luc. XVI, 24. ante τῷ, 2 Cor. II, 12. et ante τὸν λόγον Act. X, 29. 1 Cor. XV.

XV, 2. Reliqua, quae de hac praepositione moneri adhuc fortasse possent, usus quemlibet facile docebit.

'ΕΠΙΒΑΙ'ΝΩ, fut. βήσομαι, perf. βέβηκα, 1) proprie: *insisto alicui rei et pedem impono, aliquam rem calco pedibus, premo*, etiam *incedo super re aliqua*, ex ἐπὶ et βαίνω *gradior, incedo*. Alex. Devt. I, 36. τούτῳ δώσω τὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐπέβη, ubi hebr. דָּרַךְ *calcavit*, respondet. Ps. XCI, 13. ἐπ' ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήσῃ. *Xenoph. Cyrop.* III, 3, 27. 2) *ascendo*. Devt. XXXIII, 26. ὁ ἐπιβαίνων ἐπὶ τὸν οὐρανόν. interdum etiam, praesertim, quando tempora a βάω mutuatur, transitive, *ascendere facio*, ut multis exemplis docuit *Er. Schmidius* ad *Pindar. Isthm.* p. 27. *Hesych.* ἐπέβησεν· ἐπιβῆναι ἐποίησε. *Homer. Iliad.* θ', v. 129. Hinc 3) de iis usurpatur, *qui equum, asinum aut aliud animal conscendunt*, et per *conscendere, vehi, insidere* reddendum est. Matth. XXI, 5. ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον insidens asinae. In vers. Alex. respondet hebr. רָכַב Genes. XXIV, 61. ἐπέβησαν ἐπὶ τὰς καμήλους. Num. XXII, 22. αὐτὸς ἐπιβεβήκει ἐπὶ τῆς ὄνου. Esther. VI, 8. *Aeschin.* Dial. I, 4. ἐπέβαινε ἐπὶ τὸν ἵππον ὀρθὸς ἑστηκώς. Vid. ad h. l. *Fischerum*. 4) *conscendo navigium*. Act. XXI, 22. ἐπιβάντες ἀνήχθημεν conscensa navi provecti sumus. ibid. v. 6. ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον conscendimus navem. ibid. XXVII, 2. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ. *Thucyd.* I, 111. *Lucian. Scyth.* 3. *Homer. Od.* ι, 213. In sensu transitivo legitur haec vox apud *Homer.* Iliad. η, v. 197. ἐελποίμην ἂν Ἀχαιοὺς αὐτονυχὶ νηῶν ἐπιβησέμεν ὠκειάων. 5) *ingredior, venio, provenio*. Act. XX, 18. ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν quo in Asiam ingressus sum. ib. XXV, 1. ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, *Vulgatus: cum venisset in provinciam*; sed alii reddunt: eum iniisset magistratum in provincia. *Zosim.* I, p. 7. οἱ δὲ κόλακες — τῶν μεγίστων ἀρχῶν ἐπιβαίνουσι. *Demosthen.* de Corona p. 278. ed. *Reiske*: ἐπιβαίνουσι ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν. — De varia constructione huius verbi vide *D'Orville* ad *Chariton.* Aphrod. L. II. c. 3. p. 304. ed. Lips. *Phavor.* ἐπιβαίνει· ταυτὸ συντείνει τῷ ἀναβαίνει ἐπὶ ἵππου. πλὴν τὸ μὲν ἀναβαίνει, συντάσσεται μόνῃ αἰτιατικῇ, τὸ δὲ ἐπιβαίνειν καὶ γενικῇ καὶ δοτικῇ. λέγεται καὶ ἐπὶ νηὸς ἐπιβαίνειν. ὅθεν καὶ ἐπιβάτης νηὸς λέγεται.

'ΕΠΙΒΑ'ΛΛΩ, fut. αλῶ, 1) proprie: *iniicio*, ex ἐπὶ et βάλλω *iacio*. 1 Cor. VII, 35. οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω non, ut laqueum vobis iniiciam, h. e. nimis severis legibus vos adstringam. 2) *impono*. Marc. XI, 7. καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν et imponebant ei vestimenta sua. 3) *adsuo*, v. c. pannum novum vestimento veteri, i. q. ἐπιῤῥάπτω. Matth. IX, 16. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ nemo vero assuit panni rudis assumentum panno veteri, coll. Marc. II, 21. οὐδεὶς ἐπιῤῥάπτει κ. τ. λ. Luc. V, 36.

Hesych.

Hesych. ἐπιβαλεῖ· ἐπιῤῥίψει, seu ἐπιῤῥίψαι. *β)* admoveo. Luc. IX, 62. οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον nemo, qui manum admovet aratro. Huc etiam pertinet formula: ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐπί τινα *iniicere*, seu *admovere alicui manus violentas*, *violenter aliquem arripere et capere*, *vim alicui inferre*, (qua etiam usi sunt *Homer. Il.* ά, 89. et *Aristoph. Lysistr.* v. 440. Vide *Eustath.* ad Od. ά, 357. 1.) quae saepissime legitur in N. T. Matth. XXVI, 50. Marc. XIV, 46. Luc. XX, 19. XXI, 12. Ioh. VII, 30. 44. Act. IV, 3. V, 18. XXI, 27. Genes. XXII, 12. μὴ ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδάριον, hebr. אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר. Conf. *Aquil.* et *Symmach.* Iob. VI, 9. Haud raro tamen ἐπιβάλλω etiam *neutraliter* accipitur et significat 5) *ruere*, *irruere cum impetu*, *impetum facere*, *cum impetu et citato cursu ferri*, quasi ἐπιβάλλειν ἑαυτὸν ἐπί τινα. Marc. IV, 38. τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον fluctus vero irruebant in navigium. Sic ἐπιβάλλειν in libris apocryphis V. T. haud raro de *militibus* usurpatur *impetum in hostem facientibus*. 1 Macc. IV, 2. ὥστε ἐπιβαλεῖν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν Ἰουδαίων. 2 Macc. XII, 9. τοῖς Ἰαμνίταις νυκτὸς ἐπιβαλών. ibid. v. 13. XIII, 15. XV, 1. unde ἐπιβολή, ὁρμή est, *Hesychio* teste. Huc etiam referrem locum Marc. XIV, 72. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε; quae verba vel reddi possunt: *subito et festinanter discessit et flevit*, vel: *cum impetu*, h. e. *acriter et abunde flevit*, i. q. alibi dicitur καὶ πικρῶς ἔκλαυσε. Sed est hic locus adeo incertae interpretationis, ut temperare mihi non possim, quin et aliorum explicationes addam. *Abreschius* ad *Aeschylum* p. 410. et *Salmasius* de Foenore Trapezitico p. 276. quos et *Krebsius* sequutus est in Observationibus Flav. p. 93. unice veram huius loci explicationem indicarunt illam, qua ἐπιβαλὼν (omissa voce ἱμάτιον) redditur *capite operto*, *veste capiti iniecta*, ex more Iudaeorum, quos in gravi luctu operto capite flevisse, satis constat e locis 2 Sam. XV, 30. Ier. XIV, 4. et aliis, quae collegit *Bielius* in Thesaur. Philol. s. v. ἐπικαλύπτω, qui hanc explicationem novis argumentis comprobavit. Alii etiam non incommode in auxilium vocant notionem *addendi*, *augendi*, quam ἐπιβάλλειν per etymologiam habere potest, ut adeo ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν sit: adiiciendo, h. e. vehementer flevit, i. q. וַיַּגְדִּילוּ לִבְכּוֹת, coll. 1 Sam. XX, 41. Alii reddunt: *et coepit flere*, non solum ex auctoritate vers. *Vulg. Syr.* et *Goth. Pers. Arm.* et *It.* quae secutae codicem Cantabr. qui pro ἐπιβαλὼν ἔκλαιε dat ἤρξατο κλαίειν, vertunt: *et coepit flere*, sed ex ipso etiam usu loquendi. Nam ἐπιβάλλειν interdum significare *incipere*, *aliquid conari*, *aggredi*, praeter locum *Diog. Laërt.* VI, c. 2. (ἐπέβαλε τερετίζειν *coepit cantillare*) *Suidas* docet glossa: ἐπέβαλεν· ἤρξατο, ἐνεχείρησεν. Vnde *Schol. Thucyd.* III, p. 196. ed. *Dukeri* ἐπιβολὴν per ἐγχείρησιν expli-

explicavit. *De Rhoer* in *Fer. Daventr.* p. 56. ἐπιβαλὼν refert ad vocem ῥῆμα eo sensu, ut Petrus significaretur iam dictum illud sibi obiecisse ideoque flevisse. Ab hoc parum recedit *Wetstenius*, qui N. T. T. I. p. 632. ἐπιβαλὼν vertit: cum animadvertisset, seu rem altius reputasset, ita, ut omissum sit τὸν νοῦν seu τὴν διάνοιαν, ut plene legitur apud *Asterium* H. 3. *Galenum* de *Puls. Causis* III. et simpliciter ἐπιβάλλειν apud *Polyb.* I, 80. *Theophrast.* *Char.* VIII. *El. Palairet.* in Obss. Philol. p. 139. post ἐπιβαλὼν vocem ὀφθαλμὸς, ὄψεις, aut aliam eiusdem significationis omissam esse suspicatur et ipsa verba ita reddit: *et respiciens*, seu *aspiciens Iesum* flevit. Sed haec sufficiant. 6) neutraliter, *competere, debere alicui, pertinere ad aliquem* notat. Tob. VI, 13. ὅτι σοὶ ἐπιβάλλει ἡ κληρονομία αὐτῆς. 1 Macc. X, 30. τοῦ ἐπιβάλλοντός μοι λαβεῖν. 2 Macc. III, 2. *Polyb.* XVIII, 24. 1. *Dio Cass.* I, 56. p. 95. ed. *Reim.* Hinc τὸ ἐπιβάλλον (scil. μέρος, quod additur apud *Demosthenem* p. 312. ed. *Reiske*) significat *id, quod ad aliquem pertinet et iure ei debetur, quod aliquem contingit*, ut *Cicero* loquitur, *ratam partem et legitimam*, sensu quo est apud ICtos, de quo exposuit *Grotius* ad Luc. XV, 12. δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας da mihi ratam partem patrimonii. Conf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* VII, 7. p. 209. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 758. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, 1. et *Olearium* de Stilo N. T. p. 37 seq. In universum conferendus est *Phavorinus*, qui omnes fere huius vocis notiones collegit et exemplis illustravit.

Ἐ**ΠΙΒΑΡΕ'Ω**, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *aggravo, onero, onus impono*, ex ἐπὶ et βαρέω *gravo*. 2) metaphorice: *molestus sum alteri*. 1 Thess. II, 9. πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν ne cuidam vestrum molestus essem stipendio aut donariis accipiendis, coll. 2 Cor. XI, 9. XII, 17. 2 Thess. III, 8. *Appian. Syr.* p. 180. et *B. C.* IV, p. 978. ἐπιβαρεῖν τοῖς ἠτυχηκόσιν. 3) Formula: ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, quae 2 Cor. II, 5. legitur et παρενθέσει includenda est, respondet latinae formulae: *ne quid gravius dicam*. Vulgo ad πάντας ὑμᾶς refertur, ut ἐπιβαρεῖν sit: *onerare crimine, culpam conferre in aliquem*. Saepius non legitur in N. T.

Ἐ**ΠΙΒΙΒΑ'ΖΩ**, fut. άσω, *impono, ascendere vel conscendere facio, insidere facio*, ex ἐπὶ et βιβάζω *scandere facio*, quod est a βαίνω eo. Ter legitur in N. T. Luc. X, 34. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος imposuit eum iumento suo. ibid. XIX, 35. ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν, sc. ἐπὶ τὸν πῶλον, imposuerunt Iesum iumento. Act. XXIII, 24. ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον ut ei impositum Paulum. In versione Alex. respondet hebr. הִרְכִּיב *equitare fecit, vehendum imposuit*. 2 Sam. VI, 3. 1 Regg. I, 33. 2 Regg. IX, 28. ἐπεβίβασαν αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἅρμα.

'ΕΠΙΒΛΕ'ΠΩ, fut. ἔψω, 1) proprie: *inspicio, intueor, oculos coniicio in aliquem*, ab ἐπὶ et βλέπω *video*. 2) speciatim: *cum admirationis et reverentiae sensu aliquem intueor, suspicio*. Sic legitur in N. T. Iacob. II, 3. καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν. 3) metaphorice: *amore et favore aliquem complector, misereor alicuius, succurro, opem fero alicui*, quasi *oculis benignis respicio aliquem*. Luc. I, 58. ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ benigne respexit humilem conditionem servae suae. ibid. IX, 38. ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου miserere filii mei, coll. loco parallelo Matth. XVII, 15. ἐλέησόν μου τὸν υἱόν. Saepius non legitur in N. T. Respondet vero in hac significatione hebr. פָּנָה, Levit. XXVI, 9. ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς καὶ εὐλογήσω. Ps. XXIV, 17. ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐλέησόν με, et רָאָה, 1 Sam. I, 11. ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου. Ita et sumitur *aspicere* apud Latinos, v. c. *Virgil*. Aeneid. II, v. 690. et βλέπειν (*Eurip. Helena* v. 1452.) ἐπόπτευειν, ἐφορᾷν apud Graecos, ut docuit *Palairet*. in Obss. Philol. p. 152 et 181. et *Krebs*. in *Obss. Flav*. p. 98.

'ΕΠΙ'ΒΛΗΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *omne, quod alicui iniicitur, adiectio, additamentum*, ab ἐπιβάλλω *iniicio*. *Pollux* Onom. IV, 18. 2. 2) speciatim: *quod assuitur, particula panni aut corii, quae assuitur vestibus aut calceis laceris et detritis*, quam Latini *assumentum*, Graeci ἐπίῤῥαμμα vocant. Matth. IX, 16. οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ nemo vero assuit panni rudis assumentum panno veteri. Marc. II, 21. et Luc. V, 36. eodem sensu legitur, ut particulam panni significet, quae pallio lacero assuitur, ut redintegretur. Sic Ios. IX, 5. calcei Gibeonitarum, quibus assutae erant variae corii particulae, a *Symmacho* vocantur ἐπιβλήματα ἔχοντα ὑποδήματα. Conf. *Gronov*. ad *Arrian*. VI, 29. p. 272. *Hesych*. ἐπίβλημα· ῥᾶμμα ἢ ῥάκος. *Suid*. ἐπίβλημα· τὸ τῷ προτέρῳ ἐπιβαλλόμενον.

'ΕΠΙΒΟΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *vociferor, intenta et elata voce loquor, inclamo, acclamo*, ex ἐπὶ et βοάω *clamo*. Semel legitur in N. T. Act. XXV, 24. ἐπιβοῶντες, μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι vociferantes eum non oportere amplius vivere. *Thucyd*. III, 59. 67. V, 65. *Dionys. Halic. Ant*. VI, 74.

'ΕΠΙΒΟΥΛΗ', ῆς, ἡ. Vocabulum *μέσον* apud Graecos aeque ac verbum ἐπιβουλεύειν, de quo recte monuit *H. Stephanus* in Thesauro Ling. Gr. T. I. p. 770. non tam significare *insidias struere alicui*, quam in universum: *consilium capere, deliberare*. Notat autem 1) *omne consilium rei agendae et suscipiendae, propositum, decretum animi*. *Polyb*. V, 92. 3 Macc. I, 7. ἐπιτυχήσας τῆς ἐπιβουλῆς compos autem propositi factus. 2) *consilium adversus aliquem initum, insidias*, quo ipso verbo *Vulgatus*

tus utitur Act. IX, 24. ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν perspecto eorum animo insidioso. ibid. XX, 3. γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων quum ei a Iudaeis insidiae struerentur. ibid. v. 19. XXIV, 30. Saepius non legitur in N. T. Alex. Esther. II, 22. καὶ αὐτὴ ἐνεφάνισε τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς. *Thucyd.* VIII, 24. κατακαύσωσι τὴν ἐπιβουλήν. Ib. c. 92. *Herodian.* III, 5. 9. *Hesych.* ἐπίβουλος· ἐχθρὸς ἐπηρεάζων, λοίδορος, et ibi *Alberti.*

ΕΠΙΓΑΜΒΡΕΥΩ, fut. εύσω, 1) cum dativo personae: *affinitatem ineo cum aliquo, gener alicuius fio,* ab ἐπὶ et γαμβρεύω, quod est a γαμβρὸς, qua voce apud Graecos non modo *generum, socerum,* sed etiam *affinem, cognatum* in genere, atque adeo interdum *uxoris fratrem* significari, multis docuit *Ezech. Spanhem.* in Comment. ad *Iuliani* Imp. p. 72 et 282. 1 Sam. XVIII, 22. ἐπιγάμβρευσον τῷ βασιλεῖ. ibid. v. 27. Esr. IX, 14. ἐπιγαμβρεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν τούτων, ubi respondet hebraico verbo התחתן. 1 Macc. X, 54. 56. *Ioseph.* A. I. XIV, 12. 1. 2) cum accusativo personae: *affinitatis iure uxorem duco,* et dicitur de uxore, quae ex hac lege, quia est affinitate cognata, (*ius leviratus* vulgo vocant, ex Devt. XV, 5.) ducitur. Sic semel occurrit Matth. XXII, 24. ἐάν τις ἀποθάνῃ, μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ si quis mortuus fuerit non habens liberos, frater eius affinitatis iure ducat uxorem eius. Respondet in versione Alex. Genes. XXXVIII, 8. hebraico יבם, quod significat: *fratris defuncti absque liberis uxorem duxit, leviri* vel *affinis proximi illis et officium praestitit.* Substantivum ἐπιγαμβρία apud *Euseb.* Hist. Eccl. X, 8. de Licinio usurpatur, qui sororem Constantini in uxorem duxerat.

ΕΠΙΓΕΙΟΣ, είου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *terrenus, terrestris, qui ab hominibus originem repetit, huius orbis inquilinus, qui ad hanc terram pertinet et in ea vivit,* ex ἐπὶ, quod in compositis haud raro *commorationem in loco* significat (v. c. ἐπιχώριος) et γάα, contracte γῆ *terra.* *Suid.* ἐπίγειος· ὁ γήϊνος. 1 Cor. XV, 40. σώματα ἐπίγεια opponuntur τοῖς σώμασι ἐπουρανίοις. 2 Cor. V, 1. ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους. In utroque loco ἐπίγειος fragilitatis et inconstantiae notionem adiunctam habet. Phil. II, 10. ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων omnes ubicunque locorum mentes. *Marc. Antonin.* VI, c. 23. εἰς καρπὸς τῆς ἐπιγείου ζωῆς. 2) metaphorice et ex adiuncto: *vitiosus, imperfectus.* Iacob. III, 15. σοφία ἐπίγειος sapientia vitiosa, qualem homines vulgo habere solent. Philipp. III, 19. οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. 3) τὰ ἐπίγεια *res planae et obviae, quae facile in sensus incurrunt et capi possunt ab hominibus, quia in hominibus et inter homines vulgo eveniunt.* Ioh. III, 12. ubi τὰ ἐπίγεια vocantur *elementa religionis christianae de*

de regeneratione, quae in antecedentibus Iesus tradiderat et opponuntur τοῖς ἐπουρανίοις, seu *doctrinae sublimiori christianae*. — *Phavor.* ἐπίγεια· τὰ πρόσκαιρα.

ΕΠΙΓΙ'ΝΟΜΑΙ, *supervenio, advenio, exorior, oborior*, ex ἐπὶ et γίνομαι *fio, nascor*. Act. XXVIII, 13. ἐπιγενομένου νότου oborto, seu exorto austro. *Vulgatus: flante Austro.* Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* IV, c. 30. καὶ ἀπὸ τούτου πνεύματος ἐπιγενομένου postea que ventus excitatus fuisset. ibid. III, 74. εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογί. *Herodot.* V, 85.

ἘΠΙΓΙΝΩ'ΣΚΩ, fut. γνώσομαι, 1) *sensu cognosco, sensu deprehendo, sentio, audio, comperio.* Act. XII, 14. καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου auditu cognoscens vocem Petri. Luc. XXIII, 7. καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν et postquam cognovit ex narratione aliorum, eum esse e ditione Herodis. Act. XXII, 29. coll. v. 28. ibid. XXIV, 8. ἐπιγινώσκειν de indice adhibetur, qui ex reo, quaestione habita, veritatem accusationis cognoscit. Act. XXVIII, 1. τότε ἐπέγνωσαν cognoverunt. 2) i. q. simplex γινώσκω, *intellego, cognosco intellectu, animadverto.* Marc. II, 8. ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ. ib. V, 30. ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ. Luc. I, 4. ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν ut veritatem doctrinae, tibi traditae, cognoscas. ibid. v. 22. ἐπέγνωσαν intellexerunt. Act. IX, 30. ἐπιγνόντες re cognita, seu intellectis eorum insidiis. ib. XXV, 10. ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις uti tu optime nosti. 2 Cor. I, 13. ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δέ, ὅτι καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε aut quae factis iam cognovistis, cognoscetis vero me perpetuo talem, ut spero. 2 Pet. II, 21. ubi *cognoscere per institutionem* significat. 3) *scio, novi, cognitum habeo.* Matth. XI, 27. καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατὴρ κ. τ. λ. neque enim quisquam filium satis cognitum habet, nisi pater, etc. Rom. I, 32. οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες idonea praeceptorum divinorum scientia imbuti. 4) *dignosco.* Matth. VII, 16. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτοὺς e suis illos moribus et factis dignoscatis. ibid. v. 20. 5) *diiudico.* 1 Cor. XIV, 37. ἐπιγινωσκέτω, ἃ γράφω ὑμῖν diiudicet, quae ego praescripsi. 6) *agnosco*, quod sit haec vel illa persona, vel haec vel illa res. Marc. VI, 54. Matth. XIV, 35. Luc. XXIV, 16. τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτὸν ne ab illis agnosceretur. Act. III, 10. IV, 13. XXVII, 39. τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον non agnoscebant terram. 7) *suspicio, veneror, amo, amore et benevolentia complector.* 1 Cor. XVI, 18. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους amate, colite et veneramini tales viros, coll. 1 Thess. V, 12. et *Eusebii* H. E. IV, 5. Matth. XVII, 12. καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν et tamen plerique non venerati eum sunt, Messiae praecursorem, Eliae personam sustinentem. Ita ידע Exod. V, 2. 1 Sam. II, 12. Ierem. II, 8. 8) Passivum

sivum ἐπιγινώσκομαι i. q. διδάσκομαι *edoceor, instituor, accipio pleniorem et perfectiorem cognitionem.* 1 Cor. XIII, 12. τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην tunc institutione divina perfectiori modo fruar, quam mihi iam hac in vita contigisse laetor, seu, tunc succedet perfectior religionis cognitio praesenti imperfectiori, beneficio Dei. 9) ἐπιγινώσκεσθαι opponitur τῷ ἀγνοεῖσθαι et significat: *nobilem esse, celebrari hominum ore.* 2 Cor. VI, 9. ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι etsi videamur esse obscuri, tamen sumus nobiles.

ΕΠΙΓΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *facultas cognoscendi.* 2) per metonymiam effecti: *cognitio, agnitio, scientia,* et speciatim: *maior, perfectior et exactior cognitio et scientia,* nam ἐπὶ in compositis haud raro auget significationem. Rom. III, 20. διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας per libros V. T. omnes peccatores esse edocemur. Coloss. I, 9. ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ. 2 Tim. III, 7. Formula ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει idem significat, quod ἐπιγινώσκειν, *cognoscere, iustam et idoneam cognitionem habere et tenere.* Rom. I, 28. οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει respuebant veram de Deo cognitionem. Eodem modo Iacob. II, 1. ἔχειν ἐν προσωποληψίαις pro προσωποληπτεῖν ponitur, coll. v. 9. ἔχειν ἐν ὀργῇ *succensere.* Thucyd. II, 18. et *in spe habere,* pro *sperare.* Sallust. B. C. c. 31. 3) *illud ipsum, quod cognoscitur.* Hinc ἐπίγνωσις θεοῦ, seu υἱοῦ τοῦ θεοῦ est *vera religio, religio christiana.* Ephes. I, 17. δώη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ velit vestram religionis christianae cognitionem et scientiam indies magis magisque augere. Ibid. IV, 13. εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. — *Phavor.* ἐπίγνωσις· ἡ μετὰ τὴν πρώτην γνῶσιν τοῦ πράγματος κατὰ δύναμιν παντελὴς κατανόησις. *Polyb.* III, 7, 6 et 31, 4.

ΕΠΙΓΡΑΦΗ, ῆς, ἡ, *inscriptio cuiuscunque generis, titulus,* ab ἐπιγράφω *inscribo.* *Polyb.* III, 9, 3 et 56, 4. Speciatim in N. T. α) de *inscriptione (Umschrift) monetae* legitur Matth. XXII, 20. Marc. XII, 16. Luc. XX, 24. *quae nomen imperatoris et titulum referebat.* β) de *inscriptione in cruce I. C. quae referebat caussam mortis ipsius.* Marc. XV, 26. καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη simulque caussa necis adscripta erat his verbis. *Syrus:* ܘܟܬܝܒܐ ܗܘܬ ܥܠܬܐ ܕܡܘܬܗ ܒܟܬܒܐ et scripta erat causa mortis eius inscriptione illa, seu inscripto. Luc. XXIII, 38. Mos enim erat Romanis damnati crimen tabulae dealbatae nigris litteris inscribere, quae ei vel praeferebatur, vel in loco supplicii affigebatur. Vid. *Sueton.* Domit. c. 10. *Salmasium* de Modo Usura-

Vſurarum p. 687. et *Honorati Nigueti* libellum ſingularem de Titulo Sanctae Crucis, Antwerp. 1670. duodenis.

Ἐπιγράφω, fut. ψω, 1) *inſcribo, calamo vel ſtilo aliquid chartae, membranae, lapidi aut tabulae, inſcriptionem pono*, ab ἐπὶ et γράφω *ſcribo*. Verbum proprium eſt de inſcriptionibus monumentorum. *Xenoph. Cyrop.* VII, 3, 6. *Anab.* V, 3, 6. Marc. XV, 26. ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη. Act. XVII, 23. ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, cui inſcriptum erat. *Heſych.* ἐπέγραψεν· ἐπεχάραξεν, ἀπέγραψεν, ἐπέθηκεν. 2) metaphorice: *indo, inprimo, firmiter infigo*. Hebr. VIII, 10. καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, ſc. νόμους, efficiam, ut alte inhaereant menti eorum, ſeu, ut ſemper memores eorum ſint: ibid. X, 16. *Cicero* Acad. Quaeſt. IV, c. 1. „ſic ille in animo res inſculptas habebat."

Ἐπιδείκνυμι, vel Ἐπιδεικνύω et Ἐπιδείκνυμαι, fut. ἐπιδείξω, 1) *oſtendo, ſpectandum exhibeo, ante oculis ſubiicio*. Matth. XXII, 19. ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου oſtendite mihi numiſma cenſus. Luc. XVII, 14. ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι conſpiciendos vos exhibete ſacerdotibus. ibid. XX, 24. XXIV, 40. Act. IX, 39. 2) *reſpondet latino oſtentare*, et ſignificat: *oſtentationis gratia alicui aliquid ſpectandum exhibere*. Sic legitur in N. T. Matth. XXIV, 1. καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ, coll. Marc. XIII, 1. Ita הַרְאָה ſumitur 2 Regg. XX, 13. *Xenoph.* de Mag. Equit. c. III, 1. et §. 10. ubi ἐπίδειξις *oſtentationem* ſignificat. Adde *Xenoph. Cyrop.* VIII, 4, 8. 3) *exhibeo, praeſto, facio aliquid*. Matth. XVI, 1. σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς ut prodigium aliquod e coelo illis ſpectantibus ederet. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 2. πρoέχουσαν εὐδαιμονίᾳ τὴν πατρίδα ἐπέδειξεν. Cyrop. VIII, 4, 4. ἐπιδεικνύναι τὰ ἔργα φιλανθρωπίας. Cf. *Irmiſch.* ad *Herodian.* I, 5. 24. 4) *firmis et indubitatis argumentis aliquid demonſtro*. Hebr. VI, 17. βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ Deus volens demonſtrare immutabilitatem conſilii ſui. Act. XVIII, 28. ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν collatione et interpretatione vaticiniorum de Chriſto eis demonſtrans. *Xenoph. Cyrop.* V, 5, 8. *Anab.* I, 3, 13. Vide *Wetſtenii N. T.* T. II. p. 579. — *Heſych.* ἐπιδεικνύντες· φανεροῦντες. *Phavor.* ἐπιδεικνύειν ἐστὶ τὸ παρρησιάζειν καὶ δεικνύειν τινὰ ἑαυτόν. Idem: ἐπίδειξον· ἀντὶ τοῦ φανέρωσον.

Ἐπιδέχομαι, fut. ξομαι, 1) *hoſpitio aliquem excipio*, ab ἐπὶ et δέχομαι *capio, ſumo*. 3 Ioh. v. 10. οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς nec ipſe Chriſtianos hoſpitio excipit. 2) *excipio hoſpitaliter et amanter, excipio, ſuſcipio, admitto*. 3 Ioh. v. 9. Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς Diotrephes non admittit me

meam-

meamque doctrinam. Saepius non legitur in N. T. 1 Macc. XII, 8. *Polyb.* XXII, 1, 3.

Ἐπιδημέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *advena sum, peregrinor, extra patriam in alieno populo versor*, ab ἐπίδημος *qui in alieno populo versatur*. Act. II, 10. καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι et peregrinantes Romani. *Athenaeus* VIII, p. 361. F. 2) *commoror, versor in aliquo loco*. Act. XVII, 21. καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι et ibi versantes peregrini. *Theophr.* Char. III, 2. πολλοὶ ἐπιδημοῦσι ξένοι. *Lucian. V. H.* II, 46. Eodem modo et substantivum ἐπιδημία simpliciter *commorationem in loco aliquo* significat apud *Demosthenem* p. 1357. ed. *Reiske:* ἐπιδημία ξένων ὀ πάνυ ἦν αὐτόθι peregrini non admodum multi ibi commorari solebant. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 465 et 566.

Ἐπιδιατάσσομαι, vel Ἐπιδιατάττομαι, fut. άξομαι, *insuper dispono, mando vel constituto aliquid, insuper addo*, ex ἐπὶ, quod in compositis haud raro *additionem, adiectionem* notat, et per *insuper* reddendum est, e. g. ἐπιμετρεῖν, ἐπιδιδάσκειν, ἐπιεγχύειν, et διατάττομαι *ordino, colloco, dispono, mando, praecipio*. Semel legitur in N. T. Galat. III, 15. ἢ ἐπιδιατάσσεται, quae verba non cum S. V. *Koppio* reddenda sunt, *aut rem promissioni contrariam instituit*, nam tunc non differret ab ἀθετεῖ, a quo tamen hanc sententiam diversam esse, additum ἢ clarissime docet, sed: *vel insuper novas et contrarias conditiones addit*, quas Graeci ἐπιδιαθήκην vocare solent: v. c. *Iosephus B. I.* II, 3. ἀξιῶν τῆς ἐπιδιαθήκης τὴν διαθήκην εἶναι κυριωτέραν. ibid. §. 6. coll. A. I. XVII, 9. 4.

Ἐπιδίδωμι, fut. δώσω, 1) proprie: *insuper do*, teste *Eustathio* ad *Homer.* Iliad. α΄, p. 118. ed. Florent. ἐπιδιδόναι τὸ ἐπέκεινα τῶν προϋπαρχόντων δοῦναί τι. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 9, 10. *Polyb.* XXI, 14, 4. Sed ita in N. T. non usurpatur. 2) *loco alicuius rei alteri aliquid porrigo, trado, do, exhibeo*. Matth. VII, 9. ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ qui filio loco panis, quem petierat, det lapidem. ibid. v. 10. καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ aut piscem roganti det anguem. Luc. XI, 11. 12. 3) simpliciter: *trado, porrigo*. Luc. IV, 17. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον ἠσαΐυ et tradebatur ipsi liber Iesaiae prophetae. Ibid. XXIV, 30. καὶ κλάσας ἐπεδίδυ αὐτοῖς. ibid. v. 42. Ioh. XIII, 26. Act. XV, 30. ἐπέδωκαν τὴν ἐπισολὴν tradiderunt epistolam; alii vertunt *reddiderunt ipsis epistolam;* de qua notione, quanquam ab h. l. aliena, vid. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XIV, 47. *Glossae:* ἐπιδίδωμι *porrigo*. *Xenoph. Cyrop.* I, 5, 1. Conf. *Taylor.* ad *Demosthenem* T. II, p. 609. *Salmasius* de Vsuris p. 55. 4) *permitto, trado, concedo potestati et arbitrio alicuius*. Act. XXVII, 15.

15. ἐπιδόντες (scil. τὸ πλοῖον vel ναῦν τῷ ἀνέμῳ: alii supplent ἑαυτὰς hoc sensu: *nos totos abiicientes* vel *periculo ultro obiicientes*) ἐφερόμεθα permittentes navem vento procelloso ferebamur. Simili modo *Silius Italicus* XI, v. 275. „puppimque dat vento." *Xenoph. Agef.* 2, 29. Conf. praeter *Elsnerum* T. I. Obff. Sacr. p. 482. *Wetstenium N. T.* T. II. p. 641. *Reitzium* ad *Luciani* Opp. T. II, p. 613. *Phavor.* ἐπιδίδωμι· ἀντὶ τοῦ αὐξάνω, καὶ ἐπιδίδωμι· τὸ ἁπλῶς δίδωμι. ἐκ τούτου ἐπίδοσις· ἡ αὔξησις καὶ δόσις. Conf. quae de substantivo ἐπίδοσις habet *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 5: 2. T. I. p. 863.

'ΕΠΙΔΙΟΡΘΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *corrigo, emendo, integritati suae restituo*, ex ἐπὶ et διορθόω, quod idem notat. 2) *in ordinem redigo, ordino, constituo.* In N. T. tantum legitur Tit. I, 5. propterea reliqui te in Creta ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ ut a me fortasse neglecta in ordinem redigeres. *Philo in Flaccum* T. II. p. 535. 14. περὶ τῆς τῶν λειπόντων ἐπιδιορθώσεως.

'ΕΠΙΔΎΩ, fut. ύσω, *occido, demergor*, ex ἐπὶ et δύω vel δῦμι *occido, mergor.* De occasu solis semel legitur in N. T. Ephes. IV, 26. ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ ὀργῇ ὑμῶν sol ne occidat super ira vestra, h. e. nolite diu iram fovere, aut ei indulgere. Devt. XXIV, 15. οὐκ ἐπιδύσεται ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτῷ, hebr. וְלֹא־תָבוֹא עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ. *Philo* de *Legg. Spec.* T. II. p. 324. 44. μὴ ἐπιδυέτω ὁ ἥλιος τοῖς ἀνεσκολοπισμένοις.

'ΕΠΙΕΊΚΕΙΑ, ας, ἡ, *humanitas, lenitas, indulgentia, clementia, aequitas.* Speciatim ei tribuitur, *qui summum ius non prosequitur in sua causa, sed clementem ac lenem potius quam severum se praestat*, (ab ἐπιεικής, quod vide.) In N. T. bis tantum legitur. Act. XXIV, 4. de praeside romano, Felice, quem orator Tertullus precabatur, ut se audiret τῇ ἐπιεικείᾳ pro sua humanitate, h. e. in audiendo facilitate; et 2 Cor. X, 1. ubi Paulus Christianos hortatur et obtestatur διὰ τῆς πραότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ per lenitatem et clementiam Christi, h. e. summam eius erga omnes, peccatores adeo, benignitatem. *Herodian.* IV, c. 3. f. 4: φαντασίαν γάρ τινα τῆς ἐπιεικείας ἐπεδείκνυτο, μέτριόν τε καὶ πρᾶον ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσι παρέχων. ibid. V, 1. f. 12. ἐπιείκεια δὲ καὶ χρηστότης. Baruch. II, 21. Sap. II, 19. XII, 18. 2 Macc. II, 23. *Phavor.* ἐπιείκεια ἐστὶν ἡ δικαίων καὶ συμφερόντων ἐλάττωσις, μετριότης ἐν συμβόλοις, εὐταξία ψυχῆς λογιστικῆς πρὸς τὰ καλὰ καὶ αἰσχρά. Confer *C. F. Nestler* D. de ἐπιεικείᾳ in N. T. commemorata. Budiff. 778. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 202.

'ΕΠΙΕΙΚΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1) *mitis, clemens, lenis, humanus, indulgens, qui facile iniurias fert et condonat, et interdum de iure suo remittit*; idem fere quod πρᾳΰς, a quo tamen gradu differt. (ex ἐπὶ et εἴκω *cedo.*) 1 Tim. III, 3. episcopum

ſcopum oportet eſſe ἐπιεικῆ, libenter cedentem et de iure ſuo lubenter remittentem. Tit. III, 2. 1 Petr. II, 18. δεσπόταις ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσι heri benigni, aequi et humani, opponuntur τοῖς σκολιοῖς. Pſ. LXXXVI, 5. ὅτι σὺ, κύριε, χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς, hebr. וְסַלָּח. Opponitur ἐπιεικὴς τῷ πλήκτῃ et ἀεικεῖ. *Ariſtoph. Nub.* 1440. *Ariſtot. Ethic.* VI, 11. *Dio Caſſius* XXXVI, 9. *Suid.* ἐπιεικής· πρᾷος, μέτριος. *Heſych.* ἐπιεικέως· πάνυ λίαν πρᾴως. *Etym. M.* ἐπιεικὴς παρὰ τὸ εἴκειν καὶ ὑποχωρεῖν, καὶ γὰρ οἱ πρᾳεῖς ὑποχωροῦσι καὶ οὐκ ἀντιτείνουσι. Conf. *Salmaſium* de Foen. Trapezit. p. 223. et *Caſaubon.* ad *Polyb.* I, c. 14. — Neutrum τὸ ἐπιεικὲς ſubſtantive uſurpatur, et idem ſignificat, quod ἡ ἐπιείκεια *manſuetudo*, *lenitas*, *humanitas*. Philipp. IV, 5. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις gerite vos ita, ut lenitas veſtra (alii fortaſſe rectius interpretantur, *vera veſtra nec fucata virtus chriſtiana*: nam τὸ ἐπιεικὲς vi etymologiae *obſequium*, *obedientiam* notare poteſt, adeoque h. l. *obedientiam, quae praeſtatur religioni chriſtianae*,) innoteſcat omnibus. *Suid.* ἐπιεικές· πρέπον, καθῆκον, προσῆκον. Idem tradit *Heſychius.* 2) active: *qui aliquem humanum, lenem et manſuetum reddit, certe reddere poteſt et poſtulat.* Iacob. III, 17. ἡ ἄνωθεν σοφία — ἐστιν ἐπιεικής. Caeterum lectu digna de hac voce habet *Irmiſch.* in Excurſ. ad *Herodian.* I, 2. 5. Vol. I. Opp. p. 792.

ἘΠΙΈΙΜΙ, vide infra ſub ἘΠΙΩ͂Ν.

ἘΠΙΖΗΤΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *ſummo cum ſtudio ac ardente deſiderio aliquid quaero*; etiam *quaero* ſimpliciter; ex ἐπὶ, quod in compoſitis haud raro ſignificationem vocis intendit, et ζητέω *quaero*. Act. XII, 19. ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν cum eum quaeſitum non reperiſſet. *Xenoph. Cyrop.* II, 4, 17. *Demoſthen.* de Corona p. 271. edit. *Reiſke*: ἐπεζήτησε τὸν ἄνθρωπον καὶ συλλαβοῦσα κ. τ. λ. 2) *ſtudeo aliquid conſequi.* Rom. XI, 7. ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν quod conſequi ſtudet populus Iſraeliticus, non conſequitur. 3) ut latinum *requiro*, *ſummo cum ſtudio aliquid efflagito, flagito, poſtulo, peto.* Matth. XII, 39. γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ improba gens atque adulterina miraculum poſtulat. ibid. XVI, 4. Marc. VIII, 12. Philipp. IV, 17. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα non nova munera a vobis poſtulo. *Ioſeph. A. I.* VI, 7. 4. καὶ οὔτε θυσίαν ἐπιζητεῖ παρ' αὐτῶν. 4) *cupio, in votis habeo, deſiderio alicuius rei flagro.* Act. XIII, 7. ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ inſtitui in religione chriſtiana cupiebat. Phil. IV, 17. ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν ſed, ut uberrimos liberalitatis veſtrae fructus percipiatis, in votis habeo. Hebr. XI, 14. XIII, 14. *Diod. Sic.* XVII, 101. 5) *anxie et nimium aliquid quaero et cum ſollicitudine poſtulo et flagito*, i. q. μεριμνάω. Matth. VI, 32. πάντα γὰρ

ταῦτα

ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ eiusmodi enim cura cruciat gentiles. Luc. XII, 30. 6) *discepto de re aliqua*. Act. XIX, 39. εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε si de rebus aliis requiritis, seu quaestio vobis est. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἐπεζήτει· ἠνόχλει, ἐπεχείρει, ἐπετήρει. — ἐπιζητῶν· ἀναλαμβάνων, συνέχων.

ἘΠΙΘΑΝΆΤΙΟΣ, *ἰυ, ὁ, ἡ, ον, τὸ*, (pro quo etiam apud Graecos ἐπιθάνατος occurrit, h. e. *Hesychio* interprete, προσδοκώμενος ἀποθανεῖν) in universum *is dicitur, qui perpetuo exspectat mortem et in perpetuo mortis periculo versatur, sive ob aetatem, sive ob morbum, sive ob iudicis sententiam morti destinatus et addictus*, ex ἐπὶ et θάνατος *mors*. Semel legitur in N. T. 1 Cor. IV, 9. ὡς ἐπιθανατίους similes hominibus, iudicis sententia ad mortem damnatis, i. q. καταδικασθέντας ἐπὶ θανάτῳ, seu καταδίκους, ut *Chrysostomus* interpretatur. *Scaliger* ad *Manil.* p. 317. *Tertullianum* secutus, sed sine omni necessitate, ἐπιθανατίους vertit: *ad bestias damnatos* s. *bestiarios*; *alii* de *gladiatoribus* interpretantur, *qui mortis causa a Romanis alebantur*. Vid. *Lips.* Saturn. II. et *Vrsini* Annall. Vol. II. Lib. 6. cap. 6. Raro haec vox occurrit apud *Scriptores graecos*, ut adeo vir doctus in *Miscell. Obss.* T. III, p. 246. dubitaverit, an sit a probatis auctoribus usurpata. Sed reperitur apud *Dionys. Halic.* l. VII. cap. 35. ἔθος αὐτοῖς ἦν βάλλειν τοὺς ἐπιθανατίους· *Eustathium* in *Hom. Il. I*, p. 448, 51. et in *Hesychii*, *Suidae* et *Etym. M.* explicationibus vocis ἐπίκηρα. (ἐπίκηρα· φθαρτὰ, θνητὰ, ἐπιθανάτια. κὴρ γὰρ ὁ θάνατος.) Adverbium ἐπιθανατίως legitur apud *Aelian.* V. H. XIII, 27. εἰ δὲ ἐπιθανατίως ἔχων. Adiectivum ἐπιθάνατος extat apud *Demosthenem* p. 1225. ed. *Reiske*: ἐπιθάνατος ἦν ἐμοῦ ἀποδημοῦντος. *Suidas* et ex eo *Phavor.* ἐπιθάνατος· προσδόκιμος τοῦ ἀποθανεῖν.

ἘΠΊΘΕΣΙΣ, *εως, ἡ, impositio*. Est verbale a secunda persona perf. pass. ἐπιτέθεισαι, verbi ἐπιτίθημι, *impono*. Quater legitur in N. T. de impositione manuum, ἐπίθεσις τῶν χειρῶν, quae uno vocabulo χειροθεσία dicitur, hebr. סמיכה ידים, et ritus erat solemnis et vetustissimus, quo apud Iudaeos et primos Christianos utebantur, qui preces pro aliquo faciebant solemnes et singularia beneficia divina in aliquem conferebant aut certe pollicebantur. Genes. XLVIII, 14. 2 Regg. V, 11. Matth. XIX, 13. Marc. VI, 5. Apostoli utebantur hoc ritu in constitutione et inauguratione doctorum ecclesiae christianae, iisdemque a Christo data erat potestas manuum impositione conferendi dona extraordinaria Sp. S. 1 Tim. IV, 14. 2 Tim. I, 6. Act. VIII, 17. 18. Vnde in veteri ecclesia impositio manuum una cum baptismi ritu coniuncta fuit.

ΕΠΙΘΥΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *desidero, cupio, concupisco*, ex ἐπὶ et θυμὸς *animus*. Matth. XIII, 17. Luc. XV, 16. XVII, 22. Iacob. IV, 2. ἐπιθυμεῖτε καὶ οὐκ ἔχετε. Apoc. IX, 6. Formula ἐπιθυμίᾳ ἐπιθυμεῖν *admodum desiderare, summo desiderio ferri* significat. Luc. XXII, 15. ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν admodum desideravi hunc agnum paschalem vobiscum comedere. Vide de hac loquendi ratione *Perizonium* ad *Sanctii* Minervam IV. 3. 6. p. 540 seq. 2) *gaudeo, delector aliqua re*. 1 Pet. I, 12. εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι cuius doctrinae perscrutatione ipsi angeli delectantur. In versione Alex. respondet hebraico חָפֵץ Ies. LVIII, 2. 3) *spero*, nam quae cupimus, ea etiam *sperare* solemus. Hebr. VI, 11. 4) *aspiro, ambio*. 1 Tim. III, 1. εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ si quis ad munus doctoris aspirat, munus ambit praestantissimum. 5) *postulo, flagito, efflagito*. Act. XX, 33. ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα a nemine argentum aut aurum aut vestem postulavi. 6) *studiosus sum, studeo*. 1 Cor. X, 6. καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν, sc. κακῶν, quemadmodum illi vitiositatis studiosi fuerunt. *Athenaeus* IV, p. 159. τοὺς ἐπιθυμοῦντας τῶν καλῶν. *Xenoph. Symp.* VIII, 8. 7) *pravas cupiditates alo*. Rom. VII, 7. οὐκ ἐπιθυμήσεις. ib. XIII, 9. 8) ἐπιθυμέω τινὸς *amore alicuius turpi flagro, cupio cum aliqua rem habere*. Sic legitur in N. T. Matth. V, 28. πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς qui foeminam aspicit, ita, ut turpi eius amore flagret. *Aristoph. Concion.* v. 60. ἣν μείρακ' ἰδὼν ἐπιθυμήσῃ. *Herodot.* I, c. ult. p. 81. *Artemid. Oneirocr.* I, c. 76. Ita חָמַד Exod. XX, 17. et *cupere* apud Latinos, v. c. *Ovid. Metam.* III, 353. Fast. III, 21. VI, 119. Conf. de hac notione *Fischerum* ad *Platonis* Phaed. §. 65. p. 491. ed. rec. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 301. 9) ἐπιθυμέω κατά τινος *contrarius sum alicui*, i. q. ἀντίκειμαι, cum qua voce permutatur Galat. V, 17. ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς vitiositas contraria est praeceptis religionis christianae, quae omni improbitati adversantur; sequitur: ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις. *Phavor.* ἐπιθυμῶ· γλίχομαι, ὀρέγομαι, ἐρῶ, ἱμείρομαι, ἐφίεμαι, ἐπιποθῶ.

ΕΠΙΘΥΜΗΤΗ'Σ, οῦ, ὁ, *qui ardenti desiderio alicuius rei flagrat, qui tenetur alicuius rei desiderio, studiosus, amans*, ab ἐπιθυμέω, quod vide. Semel legitur in N. T. 1 Cor. X, 6. εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν ne simus impietatis studiosi. Alii reddunt: ne nimis appetentes simus carnium victimarum. In vers. Alex. legitur tantum Num. XI, 34. pro תַּאֲוָה. *Xenoph. Apolog.* 28. *Demosthen.* p. 661. ed. *Reiske*: ἐπιθυμηταὶ τῶν ἡμετέρων ἐθῶν καὶ νόμων. *Suid.* ἐπιθυμηταί· πρόθυ-

προθυμοι. Confer Wetstenii N. T. T. II, p. 190. et Pollucis Onom. III, 69.

Ἐπιθυμία, ας, ἡ, 1) desiderium, cupiditas, ab ἐπιθυμέω, quod vide. Luc. XXII, 15. ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα magno desiderio flagravi. Phil. I, 23. τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι ardentissimo moriendi desiderio teneor. 1 Thess. II, 17. ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. 2) omnis nimia et prava cupiditas excitata rerum externarum fraudibus. Marc. IV, 19. καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι. Rom. VI, 12. VII, 7. 8. XIII, 14. καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας. Iacob. I, 14. ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος. Diod. Sic. XXXI, p. 587. τῶν δὲ ἐπιθυμιῶν ἀπεχόμενος. Plato Phaedo. p. 62. B. σοφοὶ ἀπέχωσι τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἁπασῶν. 3) speciatim: lascivia, nefanda libido, desiderium venereum, impurus amor. Rom. I, 24. 1 Thess. IV, 5. μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας. 2 Pet. II, 18. ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς, ἐν ἀσελγείαις. Apoc. XVIII, 14. 4) res desiderata, id, cuius desiderio tenemur, et speciatim ita dicuntur res externae, quae libidini blandiuntur et per sensus eam incendunt. 1 Ioh. II, 16. 17. coll. v. 15. Eodem modo substantivum מַחְמָד, cui ἐπιθυμία Cant. V, 16. in vers. Alex. respondet, et חֶמְדָּה res, quas amamus, quibus alitur et irritatur cupiditas, significat 1 Sam. IX, 20. Ezech. XXIV, 16. Hagg. II, 7. 5) illud ipsum, quod aliquis postulat, postulatum, postulatio. Ioh. VIII, 44. καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν lubenter voluntati patris vestri paretis. Galat. V, 16. καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε et desideriis vitiositatis ne pareatis. Phavor. ἐπιθυμία καὶ ἵμερος δηλοῦσιν ὁρμὴν ψυχῆς καὶ κίνησιν ἐπί τι κ. τ. λ.

Ἐπικαθίζω, fut. ίσω, et transitive et intransitive usurpatur apud Graecos. Intransitive si sumitur, significat: insidere, conscendere, sive sponte, sive manibus aliorum sublevatum. 2 Sam. XIII, 29. καὶ ἐπεκάθισαν ἀνὴρ ἐπὶ τὸν ἡμίονον αὐτοῦ καὶ ἔφυγον. Transitive: collocare, imponere, quasi insidere facere. Sic semel legitur in N. T. Matth. XXI, 7. καὶ ἐπεκάθισαν αὐτὸν ἐπάνω αὐτῶν et collocarunt eum super ipsis, scilicet vestimentis, ἱματίων, (nam αὐτῶν ad proxime antecedens ἱμάτια, non vero ad τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον referendum est, ut adeo partim non audiendi sint, qui, nixi loco Iudd. XII, 7. h. l. enallagen numeri esse statuunt, qua pluribus indefinite tribuitur, quod uni illorum tantum convenit, partim sponte appareat, lectionem codicis Cantabr. ἐπ᾽ αὐτὸν e glossemate ortam esse) coll. Luc. XIX, 35. Caeterum respondet ἐπικαθίζειν hebr. הִרְכִּיב 1 Sam. XIII, 29. XXII, 1. 1 Regg. I, 38. 44.

Ἐπικαλέω, ῶ, et medium Ἐπικαλέομαι, οῦμαι, fut. έσομαι, 1) proprie: advoco, arcesso, rogo aliquem, ut veniat, ab ἐπὶ et καλέω voco, nomino. Xenoph. Hist. Gr. VI, 5. 25.

25. *Apollodor.* III, c. 14. §. 4. ἐπικληθεὶς ὑπὸ Ἐλευσινίων, μετὰ πολλῆς συνεμάχει Θρακῶν δυνάμεως. 2) *cognominor.* Matth. X, 3. ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος. Luc. XXII, 3. Act. I, 23. X, 5. etc. *Lucian.* in *Macrob.* 15. *Appian. B. Parth.* p. 217. Hinc ἐπίκλησις cognomen apud *Hesiod.* Ἐργ. καὶ Ἡμέρ. IV, 207. 3) *nomino, voco, appello nomine.* Act. XV, 17. ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοὺς qui nomine meo vocati sunt, h. e. ut nomen et religionem veri Dei profiteantur, i. q. ὅπως ἐκζητήσωσιν τὸν κύριον. Iacob. II, 7. βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα, τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς contemtui habent, seu conviciantur nomen honorificum, quo appellamini, h. e. nomen Christianorum. Nam ex usu loquendi Hebraeorum *nomen eius, a quo denominamur, super nos vocari* dicitur (v. c. Genes. XLVIII, 16. יִקָּרֵא בָהֶם שְׁמִי 2 Sam. VI, 2. 2 Paral. VII, 14.) et *a Deo vocari* significat: *veram religionem profiteri,* coll. Ies. XLIII, 7. πάντες ὅσοι ἐπικέκληνται τῷ ὀνόματί μου omnes, qui ad verum Dei populum pertinent. Hebr. XI, 16. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν quare Deum non pudet, quo minus vocetur, seu appelletur Deus illorum. 4) *invoco,* quia, qui invocatur, nominatur. 2 Cor. I, 23. ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ψυχήν μου ego Deum testem invoco s. facio contra caput meum, seu, Deum testem appello contra me, ut male peream poena divina, ut vitam mihi eripiat, ni ita sit. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 3. §. 23. καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους, καθορᾷν τὰ γιγνόμενα. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 180. 5) *preces facio, religiosa invocatione opem alicuius imploro.* Act. VII, 59. καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα et lapidarunt Stephanum, qui ita ad Deum precabatur. 1 Pet. I, 17. εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε. Hinc factum est, ut formula ἐπικαλεῖσθαί τινα vel ὄνομά τινος significaret in universum: *profiteri religionem alicuius, aliquem vere sancte et pie colere.* Act. II, 21. πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται omnis, quicunque pia mente amplexus fuerit religionem christianam, felix evadet. ibid. IX, 14. XXII, 16. ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ ita, ut Christo nomen des. Rom. X, 12. 13. 14. πᾶς ἂν ἐπικαλέσωνται. 1 Cor. I, 2. 2 Tim. II, 22. Eodem sensu formula קָרָא בְּשֵׁם יְהוָה legitur Genes. IV, 26. XII, 8. 6) *provoco a sententia iudicis inferioris ad iudicem superiorem, superiorem appello,* nostrum: *appelliren,* etiam *provocatione ad superiorem postulo aliquid.* Act. XXV, 11. καίσαρα ἐπικαλοῦμαι ad Caesarem provoco. ibid. v. 12. καίσαρα ἐπικέκλησαι provocatione ad Caesarem postulasti, ut Romam deducaris. ibid. v. 21. τοῦ δὲ παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ σεβαστοῦ διάγνωσιν Paulo autem provocatione ad Caesarem postulante, ut asservaretur Augusti cognitioni. ibid. v. 25. XXVI, 32. et XXVIII, 19. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 626. *Phavor.*

ἐπικα-

ἐπικαλῦψαι· ὐ μόνον τὸ πρὸς βαθείαν τινα παρακαλῶ, ἀλλὰ καὶ ἐπονομάζομαι.

'ΕΠΙΚΑΛΥΜΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *velamen*, *tegumentum*, *operimentum omne*, *quo aliquid tegitur et operitur*, a prima perſ. praet. paſſ. ἐπικεκάλυμμαι, verbi ἐπικαλύπτω. *operio*. Alexandrini hac voce uſi ſunt pro hebr. מִכְסֶה *tegmen*, Exod. XXVI, 14. XXXVI, 19. 2) metaphorice: *id*, *quo aliquid defenditur et excuſatur*, *vana excuſatio*, *praetextus*, i. e. πρόφασις. Sic ſemel legitur in N. T. 1 Petr. II, 16. καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν nec tamen libertatis praetextu utentes ad excuſande peccata. Eodem modo non ſolum apud Graecos προκάλυμμα uſurpatur, ut multis exemplis docuit *Kypke* in *Obſſ. Sacr.* T. II. p. 431. ſed etiam nos voce *Deckmantel*, pro *Beſchönigung*, ubi ſolemus.

'ΕΠΙΚΑΛΥΠΤΩ, fut. ψω, 1) proprie: *tego*, *obtego*, *operio*, *occulto*, ex ἐπὶ et καλύπτω *tego*. *Xenoph. de re venat.* 8, 1. Alex. pro כָּסָה, Geneſ. VII, 20. et חָפָה 2 Sam. XV, 30. 2) *e conſpectu removeo*, quocunque modo hoc fiat. 3) metaphorice, ſi de peccatis ſermo eſt: *condono*, *remitto*, *oblivioni trado*. Sic ſemel legitur in N. T. Rom. IV, 7. ubi ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι idem eſt quod ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι in antecedentibus. Eodem modo כָּסָה ſumitur in loco Pſ. XXXII, 1. כְּסוּי חֲטָאָה, e quo ſua ſumſit Apoſtolus.

'ΕΠΙΚΑΤΑΡΑΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie: *maledictus*, *exſecrabilis*, *diris devotus*, *deteſtabilis*, ab ἐπὶ et κατάρατος *diris devotus*. Ioh. VII, 49. ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί εἰσιν ſed populus hic, qui non cognoſcit legem, eſt exſecrabilis, ſeu nullius plane pretii. (Vbi adiectivum plurale conſtruitur cum nomine ſubſtantivo ſingulari, quia eſt collectivum.) Conf. *Pocock.* ad *Portam Moſis* p. 185. In verſ. Alex. reſpondet hebraico אָרוּר Geneſ. III, 14. 17. Devt. XXVII, 15. 16. 1 Sam. XIV, 24. Adde Proverb. XXIV, 24 [illegible] Alex. ἐπικατάρατος λαοῖς. Nonnunquam etiam reperitur κατάρατος, v. c. apud *Ioſephum A. I.* VI, 6. 3. 2) *qui eſt poenis obnoxius*, *puniendus graviſſime*. Galat. III, 10. ἐπικατάρατος πᾶς, ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου graviſſime puniatur omnis, qui non conſtanter et perfecte obſervat omnia praecepta legis Moſaicae. 3) *ſupplicio affectus*, *infamia notatus*. Galat. III, 13. ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, quae verba deſumta ſunt e loco Devt. XXI, 23. ubi de ſuſpenſione hominis non vivi, ſed ſupplicio iam ante affecti, ſermo eſt. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙΚΕΙΜΑΙ, 1) proprie: *imponor*, *impoſitus ſum*, *iniaceo*, *adiaceo*, ex ἐπὶ et κεῖμαι *iaceo*. Sic v. c. de lapide

super-

superimposito sepulcro Lazari legitur Ioh. XI, 38. *λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ* lapis impositus erat ei. ibid. XXI, 9. de pisce superimposito, seu adiacente prunis. *Xenoph. Oecon.* 19, 13. *Theogn. Sent.* v. 421. *πολλοῖς ἀνθρώποις γλώσσῃ θύραι οὐκ ἐπίκεινται ἁρμόδιαι.* 2 Macc. I, 21. *τὰ ἐπικείμενα*, sc. *θύματα*, quae superimposita erant sacrificia. 2) metaphorice: *urgeo, premo, me oggero, sich zudringen.* Luc. V, 1. *ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ* cum urgeret eum turba et premeret, ut cogeretur navim conscendere et inde eam docere, *Xenoph. Anab.* IV, 1. 12. V, 2. 18. *Glossae urget: ἐπείγει, κατασπεύδει, ἐπίκειται. Thom. M. ἐπίκειμαί τινι, ἀντὶ τοῦ βαρέως πρός τινα διάκειμαι. καὶ ἐπίκειμαι ἀντὶ τοῦ πλησίον τινὸς κεῖμαι. ἀριστείδης ἐν τῷ Σμυρναϊκῷ πολιτικῷ· ἐπικείμενα τοῖς λιμέσι τὰ νεώρια.* 3) *vim facio, violenter premo et urgeo, irruo.* Act. XXVII, 20. *χειμῶνος δὲ οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου* gravi tempestate incubante navi, seu, eam urgente et in eam irruente. Iob. XIX, 3. *οὐκ αἰσχυνόμενοί με ἐπίκεισθέ μοι.* ibid. XXI, 27. *τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι. Phavor. ἐπίκειται· τὸ βαρέως ἐπιτίθεται, καὶ ἐμπίπτει.* Apud Graecos *ἐπικεῖσθαι* dicuntur, *qui hostes pressius persequuntur*, v. c. apud *Iosephum A. I.* VI, 14. § 2. 4) *insto*, v. c. *verbis, persuasionibus, clamoribus*, plane ut nostrum: *einem mit etwas anliegen.* Sic v. c. de Iudaeis eorumque sacerdotibus, intensa voce urgentibus, ut Christus crucis supplicio afficeretur, legitur Luc. XXIII, 23. *οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις* hi vero magnis clamoribus institere. *Ioseph. A. I.* XVIII, 6. 6. *πολλῷ μᾶλλον ἐπέκειτο ἀξιῶν κ. τ. λ.* ibid. XX, 5. 3. *μᾶλλον ἐπέκειντο βλασφημοῦντες. Thucyd.* VII, 71. *Herodot.* V, 104. *Aristoph. Plut.* 252. 5) *incumbo*, de necessitate, instar oneris gravissimi alicui incumbente. 1 Cor. IX, 16. *ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται* necessitatem enim mihi impositam esse video. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 136. 6) si de *legibus* sermo est, notat: *valere, vim habere obstringendi.* Hebr. IX, 10. *μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα* quae tantum tenebant usque ad tempus emendationis sacrorum. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΙΚΟΥ'ΡΕΙΟΣ, *ε, ὁ, Epicureus, addictus sectae Epicureorum*, quae nomen habet ab Epicuro, Atheniensi, philosopho, Xenocratis discipulo. Semel occurrit in N. T. Act. XVII, 18.

ἘΠΙΚΟΥΡΊΑ, *ας, ἡ, auxilium, adiutorium*, ab *ἐπικουρέω opem fero, sublevo, opitulor. Xenoph.* de *Rep. Laced.* II, 7. et *Anab.* V, 8. 11. Semel legitur in N. T. Act. XXVI, 22. *ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ θεοῦ* auxilium ergo nactus a Deo: ad quem locum pertinet fortasse glossa *Hesychii: ἐπικουρίας· βοηθείας, συμμαχίας. Thucyd.* I, 32. *ἀνάγκη γὰρ*

ὑμῶν

ὑμῶν καὶ ἄλλα παντὸς ἐπικουρίας δεῖσθαι. *Demosthen.* p. 1199. ed. *Reiske*: ἐπικουρίαν ἀπολογίας μεγάλης δεῖσθαί σοι. Sapient. XIII, 18. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 634.

ἘΠΙΚΡΙ΄ΝΩ, fut. νῶ, 1) proprie: *adiudico*, ex ἐπὶ et κρίνω *iudico*. 2 Macc. IV, 47. τούτοις θάνατον ἐπέκρινε. 2) *decerno iudicando, sententiam fero*, — de iudice, caussam arbitrante. Sic semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 24. ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν Pilatus decrevit tandem votis eorum satisfacere. *Demosthen.* p. 238. et 1477. ed. *Reisk.* *Aeschin.* Dial. III, 22. *Herodian.* VI, 10. 4. *Plutarch. Lycurg.* p. 43. C.

ἘΠΙΛΑΜΒΑ΄ΝΩ, et medium ἘΠΙΛΑΜΒΑ΄ΝΟΜΑΙ construitur cum genitivo et accusativo. 1) proprie: *manu prehendo, apprehendo clementer et humaniter, sine ullo nocendi studio*, de qua notione vide *Hemsterhusium* in Notis ad *Lucian.* in Dial. Marin. T. I. p. 313. Matth. XIV, 31. ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ Iesus protensa manu apprehendit eum. Marc. VIII, 23. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ. Luc. IX, 47. XIV, 4. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν. Act. XXIII, 19. *Xenoph.* de *Rep. Athen.* I, 18. ἐπιλαμβάνεσθαι τῆς χειρός. Hinc 2) metaphorice: *protego aliquem, tueor, auxilium alicui praesto, opem fero.* Hebr. II, 16. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται non enim angelis auxilium praestitit, sed posteris Abrahami, ubi ἐπιλαμβάνεσθαι est i. q. βοηθῆσαι v. 18. Conf. *Ernesti Interpr. N. T.* p. 201. qui docuit, hanc esse unice veram et antiquam totius ecclesiae graecae huius loci interpretationem vulgarem vero de incarnatione, seu de *assumtione* naturae non angelicae, sed humanae, explicationem ortam esse ab Latinis qui voce *assumat*, qua usus est *Vulgatus*, nitebantur. ibid. VIII, 9. ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου tempore illo, quo eos, manu quasi prehensos, eduxi ex Aegypto: ubi metaphora sumta est a nutricibus et educatoribus, qui pueros et infantes, suae curae traditos, manu eorum apprehensa, ducunt et ab omni periculo liberant. Sirac. IV, 12. ἡ σοφία ἐπιλαμβάνεται τῶν ζητούντων αὐτήν. Conf. *Ernesti Glossar. Polyb.* s. h. v. 3) *excipio aliquem, hospitio recipio.* Act. IX, 27. Βαρνάβας δὲ, ἐπιλαβόμενος αὐτὸν, ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους Barnabas vero eum hospitio exceptum duxit ad Apostolos, coll. v. 26. Nec tamen repugnarem, si quis ἐπιλαβόμενος h. l. ex usu ling. hebraicae πλεονάζειν statuere mallet. 4) *consequor, obtineo aliquid quasi apprehendendo, assequor.* Verbum proprium de *praemiis, in certaminibus publicis propositis*, plane ut nostrum: *ergreifen, erlangen.* 1 Tim. VI, 12. ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς ut aliquando praemii loco particeps fias felicitatis aeternae

ibid.

ibid. v. 19. ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς ut consequantur aeternam felicitatem. *Aelian. V. H.* XIV. c. 27. πρὶν ἢ δυνάμεώς τινος ἐπιλαβέσθαι. 5) *vi aliquem prehendo, comprehendo, capio.* Luc. XXIII, 26. ἐπιλαβόμενοι σίμωνός τινος, coll. Matth. XXVII, 32. Act. XVI, 19. ἐπιλαβόμενοι τὸν παῦλον correptum Paulum. ib. XVII, 19. XVIII, 17. XXI, 30 et 33. *Aristotel. Polit.* V, 6. 6) ἐπιλαμβάνεσθαι τινὸς λόγου *capere sermone incautum, aucupari verba alicuius criminandi et calumniandi causa,* i. q. παγιδεύειν et ἀγρεύειν τινὰ λόγῳ. Luc. XX, 20. ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου ut eum verbis caperent, coll. Matth. XXII, 15. ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ, et Marc. XII, 13. ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. 7) *vitupero, carpo, reprehendo.* *Xenoph. Hist. Gr.* II, 1. 21. *Mem.* I, 2. 31. Luc. XX, 26. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ non poterant eius sermonem calumniari apud populum. *Suid.* ἐπιλαμβάνεσθαι· γενικῇ, μέμφεσθαι. *Phavorinus:* ἐπιλαμβάνομαι ἀντὶ τοῦ ἅπτομαι τινὸς ἁμαρτόντος. Eodem modo *arripere* apud *Cic.* de *Nat. Deor.* c. 65. Fin. III, 4. Confer *Olear.* ad *Philostrat.* p. 17.

ἘΠΙΛΑΝΘΆΝΟΜΑΙ, fut. ἐπιλήσομαι, aor. 2. ἐπελαθόμην, *obliviscor,* et ex adiuncto: *neglego, non curo.* Construitur cum genitivo rei vel personae vel infinitivo facti. Interdum etiam accusativum admittit, v. c. Matth. XVI, 5. ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν obliti erant panes secum sumere. Marc. VIII, 14. Luc. XII, 6. καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ neque tamen aliquis eorum a Deo negligitur. Eodem modo constructum legitur verbum hoc Sirac. XXIII, 16. μήποτ' ἐπιλάθῃ ἐνώπιον αὐτῶν. Phil. III, 14. τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος non curans, quae a tergo sunt. Hebr. VI, 10. ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ut vos carere permittat praemiis studii vestri in exercenda benevolentia. Hebr. XIII, 2. τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε hospitalitati semper studete. ibid. v. 16. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. Iacob. I, 24. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico שכח Genes. XXVII, 35. XL, 23. etc. Passive legitur quoque Sap. II, 4. Sirac. III, 14. XIII, 10. et XLIV, 10.

ἘΠΙΛΈΓΩ, fut. ξω, 1) *dico, voco.* ἘΠΙΛΈΓΟΜΑΙ, *vocor, cognominor.* Ioh. V, 2. ἡ ἐπιλεγομένη ἑβραϊστὶ βηθεσδὰ quae dialecto syro-chaldaica Bethesda vocatur. 2) *eligo, seligo;* et in media forma ἐπιλέγομαι *eligo, adscisco,* i. q. ἐκλέγω, seu ἐκλέγομαι. Act. XV, 40. παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος σίλαν ἐξῆλθε Paulus autem, adscito sibi Sila, abiit. Saepius non legitur in N. T. *Isocrat. Panegyr.* c. 25. χιλίους αὐτῶν ἐπιλέξαντες. *Herodian.* VII, 205. VIII, 22. In vers. Alex. respondet hebrai-

cσ בָּחַר Exod. XVII, 9. XVIII, 25. Iof. VIII, 3. *Gloffae*: ἐπιλέγομαι· *opto, deligo, eligo.* ἐπίλεκτος· *electus, lectus.*

'ΕΠΙΛΕΊΠΩ, fut. είψω, *relinquo, deficio, desum*, ex ἐπί et λείπω *linquo, desum.* Conftruitur cum dativo et accufativo, obfervante *Thoma M.* ἐπιλείπει μοι τόδε καὶ ἐπιλείπει με τόδε, ubi vide interpretes. Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 32. ἐπιλείψει γάρ με διηγούμενον ὁ χρόνος tempus me deficeret narrantem. (*Cic. pro Coelio* 12. et *pro Rofcio* c. 42.) Similis locus eft apud *Athenaeum* V. p. 220. ἐπιλείποι ἂν με πᾶς χρόνος, εἰ ἐπιτίθεσθαι βουληθείην τὰς σεμνὰς τῶν Φιλοσόφων μέμψεις. *Dionyf. Hal.* X, 36. *Hefych.* ἐπιλείψει· καταλείψει. *Suid.* ἐπιλείψει με· καταλείψει με. ἐπιλείψει με διηγούμενον ἡμέρα. Cf. *Alberti Obff. Philol.* p. 435. et *Wetftenii N. T.* T. II. p. 430.

'ΕΠΙΛΗΣΜΟΝΗ, ῆς, ἡ, *oblivio*, ab ἐπιλανθάνομαι *oblivifcor*, illiusque perfecto ἐπιλέλησμαι. Semel legitur in N. T. Iacob. I, 25 ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς, pro ἐπιλήσμων, hic non eft auditor obliviofus. Sirac. XI, 28. κάκωσις ὥρας ἐπιλησμονὴν ποιεῖ τρυφῆς. Adjectivum ἐπιλήσμων legitur apud *Plutarch.* T. VI. p. 31. ed. *Reiske* et *Dion. Hal.* T. V. p. 527. *Reiske.*

'ΕΠΙΛΟΙΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *reliquus.* Eft a perf. med. ἐπιλέλοιπα, verbi ἐπιλείπω *relinquo, deficio*, quod vide fupra. Semel legitur in N. T. 1 Petr. IV, 2. τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον reliquam vitae veftrae partem confumere in obfervandis praeceptis divinis. Saepius ufi funt hac voce Alexandrini pro נוֹתָר, Levit. XXVII, 18. 2 Regg. IV, 7. יֶתֶר, Micha V, 3. נִשְׁאָר, Devt. XIX, 20. אַחֲרִית. Ier. XXV, 20. et שָׂרִיד, Ier. XLIV, 14. Reperitur etiam apud exteros Scriptores, v. c. *Demofthenem* p. 1250. a *Reiske*: τοῦ ἐπιλοίπου ἀργυρίου. *Marc. Antonin.* IV, 31. *Liban.* Or. XI. p. 371. D. σὺν εὐφροσύνῃ τὸν ὑπόλοιπον ζῶσι χρόνον. *Eurip. Phoen.* v. 859. ἡ ἐπίλοιπος ἐκείνας ὁδός. *Polyb.* XV, 10. 3.

'ΕΠΙΛΥΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *folutio*, ab ἐπιλύω *folvo.* 2) *explicatio, interpretatio*, v. c. aenigmatis, oraculi. (*Heliodor.* I, 18. et IV, 9.) Legitur in N. T. tantum 2 Petr. I, 20. πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται ipfi prophetae ignorarunt verum fenfum oraculorum, a fe editorum, coll. 1 Ep. I, 11. et 12. Haec mea qualiscunque eft de h. l. fententia, quam poftulare videtur comma fequens 21. Sed verba haec ab aliis aliter explicantur, quorum fententias dilegenter recenfuerunt et examinarunt *Walfius* in *Curis Philol. et Crit.* ad h. l. et *Pottius* in Vol. II. Epp. Cathol. p. 206 fq. Gen. XL, 8. ubi quod τοῖς ὁ eft διασάφησις, in reliquiis *Aquilae* ἐπίλυσις vocatur. Symm. Hof. III, 4. Nec aliter in *Clementina II.* apud *Coleter.* T. I. PP. App.

Opp. p. 687. *Euseb. H. E.* V, 13. *Ephraim. Syr.* T. I. Opp. p. 231.

'ΕΠΙΛΥ'Ω, fut. ύσω, 1) proprie: *solvo, dissolvo*, quae sunt nodosa et vinculis constricta, (*Xenoph. de Venat.* VII, . et IX, 18.) etiam interdum, quae sunt obsignata, v. c. *Herodian.* IV, 12. f. 14. μακρῖνος ἐπιλύεται τὰς ἐπιςολάς. Est compositum ex ἐπὶ et λύω *solvo*. 2) metaphorice: *interpretor, explico*, quae sunt obscura et minus perspicua. Marc. IV, 34. κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτῦ ἐπέλυε πάντα privatim vero discipulis suis explicabat omnia intellectu difficiliora. Alex. Genes. XLI, 12. ἀνδρὶ κατὰ τὸ ἐνύπνιον ἐπέλυσαν, ubi in hebraico est פָּתַר *interpretatus est*. Cf. *Aquila* Genes. XL, 8. et *Symmach.* et *Theod.* Hos. III, 4. *Herodian.* IV, 12. 14. *Athenaeus* X. p. 449. F. 3) *rem dubiam et intricatam disceptio, dirimo litem et compono, transigo de re*. Act. XIX, 39. εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται si quid autem de rebus aliis disceptatis, in legitima concione dirimendum est. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙΜΑΡΤΥΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *testor, attestor, testimonium perhibeo, testimonio confirmo*, ex ἐπὶ et μαρτυρέω *testor*. *Demosthen.* p. 915. 12. et p. 1273, 18. ed. *Reiske*. Ita differt ab ἐπιμαρτύρεσθαι, quod significat *testem aliquem facere et invocare*. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 4. 4. *Anab.* IV, 8. 5. *Suid.* ἐπεμαρτύροντο· μάρτυσιν ἐχρήσαντο. *Hesych.* ἐπιμάρτυρος· μάρτυς ἐπὶ τοῖς γινομένοις. 2) *idoneis et gravissimis argumentis aliquid demonstro, doceo et trado*. Sic semel legitur in N. T. 1 Petr. V, 12. ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τῦ Θεῦ gravissimis argumentis vos docens, religionem illam, in qua perseveratis, esse vere divinam. Alex. posuerunt pro הֵעִיד 1 Regg. II, 42. Nehem. IX, 29. 30.

'ΕΠΙΜΈΛΕΙΑ, ας, ἡ, *cura, procuratio, dilegentia, studium*, ab ἐπιμέλομαι *curo, curam gero*, unde ἐπιμελὴς *diligens, sedulus, sollicitus*. Hoc vocabulum saepius in *Xenophonte* obvium. (Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.) Semel legitur in N. T. de cura corporis Act. XXVII, 3. ἐπέτρεψε πρὸς τὰς φίλους πορευθέντα ἐπιμελείας τυχεῖν ei permisit adire amicos, qui eius curam haberent. *Apollonius* II, 390. Schol. ἐν ταύτῃ τῇ νήσῳ ναυαγήσαντες ἔτυχον ἐπιμελείας παρὰ τῶν Ἡρώων. 1 Macc. XVI, 14. 2 Macc. XI, 23. Conf. quae ad Act. XXVII, 3. ex *Herodoto* notavit *Raphelius* p. 395. et *Bielius* in *Thes. Philol.* s. h. v. *Hesych.* ἐπιμέλεια· σπυδή. *Suid.* ἡ σπυδή· ἡ φροντίς.

'ΕΠΙΜΈΛΟΜΑΙ, et ΕΠΙΜΕΛΕ'ΟΜΑΙ, ῦμαι, *curo, curam gero vel habeo*. Regit genitivum. Luc. X, 34. καὶ ἐπε-

ἐπεμελήθη αὐτοῦ et curam eius egit. ibid. v. 35. ἐπιμελήθητι αὐτοῦ curam eius habe. In utroque loco sermo est de homine a latronibus vulnerato, ut adeo recte et eleganter hac voce usus fuerit Lucas, nam ἐπιμελεῖσθαι κατ' ἐξοχὴν de illis dici, qui aegrotos vel vulneratos curant, ex *Luciano* recte observavit *L. Bos. Anim. ad Scriptores Graecos* p. 66. qui etiam monet, ἐπιμελητὰς dictos esse οἵ τὰς τετρωμένους ἐν πολέμῳ ἐθεράπευσαν. Praeterea legitur 1 Tim. III, 5. πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; quomodo ecclesiae dei curam geret, seu, quomodo coetui Christianorum praeesse poterit? Substantivum ἐπιμελητὴς in genere significare *eum, qui aliquam rem administrat et regit*, tradit *Pollux Onom.* VIII, 84. *Thom. M.* ἐπιμέλομαι κάλλιον ἢ ἐπιμελοῦμαι. Conf. etiam Alex. Genes. XLIV, 21. Prov. XXVII, 25. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ἘΠΙΜΕΛΩ͂Σ. Adverbium, *sollicite, dilegenter et accurate, omni adhibita cura et studio.* Ex iisdem. Tantum in N. T. extat Luc. XV, 8. καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς et dilegenter quaerit. Usi sunt hoc adverbio etiam Alexandrini Genes. *VI*, 5. VIII, 21. Vide et 3 Esr. VI, 29. 34. VIII, 27. *Xenoph. Mem.* II, 4. 2. et III, 5. 14. *Hesych.* ἐπιμελῶς· συνεχῶς, σπουδαίως.

ἘΠΙΜΈΝΩ, fut. ενῶ, 1) proprie: *permaneo in loco aliquo, moror, commoror alicubi, remoror in aliquo loco.* In hac significatione fere semper absolute ponitur. Act. X, 48. ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινὰς ut aliquamdiu commoraretur. ibid. XV, 34. ἐπιμεῖναι αὐτοῦ remanere ibi. ibid. XXI, 4. 10. XXVIII, 12. 14. ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά. Interdum tamen additur πρός τινα, ἔν τινι. 1 Cor. XVI, 7. ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, et v. 8. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ. Galat. I, 18. Phil. I, 24. τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ manere autem in hoc corpore, h. e. diutius vivere. In vers. Alex. respondet hebraico התמהמה *cunctari, morari* Exod. XII, 39. *Xenoph. Cyrop.* I, 4. 8. *Hist. Gr.* IV, 6. 11. 2) *pergo, insto, insisto.* Ioh. VIII, 7. ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτὸν quum vero pergerent interrogando ipsum, seu, instantes interrogando. Act. XII, 16. ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων Petrus autem pulsare fores pergebat. Rom. VI, 1. ἐπιμενοῦμεν τῇ ἁμαρτίᾳ; pergamusne peccare? 3) *persevero, constans sum.* Act. XIII, 43. ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι θεοῦ hortati sunt eos ad constantiam in religione christiana. Rom. XI, 22. ἐὰν ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι si constans in recto huius benignitatis divinae studio manseris. ibid. v. 23. ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ si destiterint ab incredulitate sua. Coloss. I, 23. εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει. 1 Tim. IV, 16. Saepius non legitur in N. T. *Aelian. V. H.* X, 15. κἂν μετὰ ταῦτα ἐπέμειναν τῇ μνηστείᾳ. *Ioseph. A. I.* VIII, 7. 5. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 4. 6. ἐπέμεινε ταῖς σπονδαῖς.

ʼΕΠΙΝΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1) innuo, nutu significo, ex ἐπὶ et νεύω nutum do. Alex. Prov. XXVI, 24. *Xenoph. Cyrop.* V, , 12. 2) *annuo, assentio, consentio.* Tantum extat in N. T. Act. XVIII, 20. οὐκ ἐπένευσεν non annuit eorum precibus, non satisfecit eorum voluntati. Eodem sensu ἐπινεύω sumitur Macc. IV, 10. ἐπινεύσαντες δὲ τοῦ βασιλέως. ibid. XI, 15. XIV, 20. ἐπένευσαν ταῖς συνθήκαις. *Lucian. Necyomant.* 5. *Polyb.* XXI, 3, 3.

ʼΕΠΙ'ΝΟΙΑ, ας, ἡ, per se *omnem cogitationem, consilium, propositum quodlibet, inprimis ingeniose excogitatum,* significat, ab ἐπινοέω *mente agito, cogito, excogito.* *Eurip. Phoen.* v. 421. τίν' ἐπίνοιαν ἔσχεθες; Sapient. XIV, 12. Hinc in utramque partem accipitur a Scriptoribus graecis, et quidem nunc in bonam partem, v. c. apud *Demosthen.* p. 1413. 4. ed. *Reiske:* τῆς ἀγαθῆς ἐπινοίας παρὰ τῶν θεῶν ἐλπίδα ἔχων, nunc in malam de *iis, qui aliquid excogitat et comminiscuntur, quo aliis noceant, alios decipiant et fallant,* ut sit *improbum animi consilium, callide et in damnum aliorum inventum, fraus, dolus.* Ita semel legitur in N. T. Act. VIII, 22. εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου ut tibi condonetur hoc improbum tui animi consilium. In hac vero significatione adhibuit hanc vocem Lucas, non tam ad imitationem hebraici יֵצֶר Devt. XXXI, 21. quod Alex. reddiderunt πονηρίαν, quam ex ipso linguae graecae usu. Nam ἐπινοέω passim de *consilio malo* apud *Aelianum* adhibetur *V. H.* XI, 1. XIV, 30. et substantivum ἐπίνοια eodem sensu legitur apud *Iosephum* in sua ipsius vita §. 44. συνεὶς τὴν τῶν γεγραφότων ἐπίνοιαν. Adde Sap. XV, 4. ἀνθρώπων κακότεχνος ἐπίνοια. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 506. *Hesych.* μηχαναί· τέχναι, ἐπίνοιαι, βουλεύματα.

ʼΕΠΙΟΡΚΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, proprie est *saepius iuro.* Quia autem, qui saepius iurare solent, periurium plerumque committunt, factum est deinde, ut ἐπιορκέω significet *peiero, periuro,* (quod teste *Cicer.* de *Officiis* III, c. 29. non tam est *falsum iurare,* quam *quod ex animi tui sententia iuraris, non facere*) *falsum iuro* (i. q. ἐπίορκον ὀμνύειν apud *Hesiod.* Ἔργ. καὶ Ἡμέρ. 282.) *iusiurandum violo nec servo.* Sic semel legitur in N. T. Matth. V, 23. μὴ ἐπιορκήσεις non peierabis, coll. Levit. XIX, 12. לֹא תִשָּׁבְעוּ לַשָּׁקֶר 3 Esr. I, 49. Sapient. XIV, 28. *Demosthen.* p. 1204. 20. ed. *Reiske:* οὐδὲ θεοὺς ἔδεισεν ὡς ἐπιώρκησε. ibid. p. 20. ἀδικοῦντα καὶ ἐπιορκοῦντα καὶ ψευδόμενον. *Aelian. V. H.* XII, 8. *Aristoph. Nub.* 401. *Ran.* 102. Aeque late patet substantivum ἐπιορκία Sapient. XIV, 25. *Aelian. V. H.* XIV, 2. *Etym. M.* ἐπιορκεῖν δηλοῖ τὸ ὑπεράνω τῶν ὅρκων γίνεσθαι καὶ ὑπερβαίνειν αὐτούς. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΕΠΙ-

ἘΠΊΟΡΚΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *periurus*, et is dicitur, *qui non praestat id, quod iuravit, iusiurandum et fidem datam violat*, et is, *qui falsa ipso indicio suo iuramento affirmat*. *Hesych.* ἐπίορκον· ὅρκον μὴ φροντίζοντα. ex ἐπὶ et ὅρκος *iusiurandum*. Tum late patere videtur in loco 1 Tim. I, 10 ψεύσταις, ἐπιόρκοις. *Xenoph. Agef.* I, 12. *Aristoph. Ran.* 150. ἐπίορκον ὅρκον ὤμοσεν. *Hesych.* ἐπιορκία· ψεῦμα. Idem: ἐπίορκον, ὅρκον μὴ φροντίζοντα. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΙΟΎΣΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τό. Vox ἅπαξ λεγομένη in oratione dominica Matth. VI, 11. Luc. XI, 3. nova et Graecis inaudita et ab evangelistis, ut videtur, excogitata et efficta, teste *Origene* de *Orat.* 16. πρῶτον δὲ τοῦτ' ἰστέον, ὅτι ἡ λέξις ἡ ἐπιούσιος παρ' οὐδενὶ τῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν σοφῶν ὠνόμασται, οὔτε ἐν τῇ τῶν ἰδιωτῶν συνηθείᾳ τέτριπται, ἀλλ' ἔοικε πεπλάσθαι ὑπὸ τῶν Εὐαγγελιστῶν. Eo minus mirandum est, tam varias et inter se dissidentes ferri sententias interpretum et veterum (*Alberti Gloss. N. T.* p. 202. τὸν ἐπιούσιον, τουτέστι τὸν μέλλοντα, τὸν ἐπιόντα, τὸν προσδοκώμενον, τὸν μὴ τοῦ ἐνεστῶτος οἰκεῖον, ἀλλὰ τὸ ἀποδοθησόμενον ἐν τῷ μέλλοντι τοῖς ἁγίοις. — ἢ τὸν συνιστῶντα τὸ σῶμα ἡμῶν. Adde *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1169. et *Wetsten.* ad Matth. VI, 11.) et recentiorum (quas enumeravit et examinavit *Salmasius* de *Foenore Trapezit.* p. 795 sq. et *Stolbergius Exercitt. Ling. Gr.* p. 223.) de notione huius vocabuli, quod mihi quidem ab ἐπὶ *ad* et οὐσία *essentia, substantia, vita* derivandum esse videtur, ut ἄρτος ἐπιούσιος sit *victus substantiae*, seu *vitae nostrae sustentandae et alendae utilis, sufficiens ac necessarius, victus quotidianus*. Confirmat hanc interpretationem praeter auctoritatem *Chrysostomi*, (*Hom. in Orat. Dominic.*) *Basilii M.* (*in Regulis brevior.* 252.) *Theophylacti* (in cap. VI. Matth. qui interpretatur ἄρτον ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ συστάσει ἡμῶν αὐτάρκη) et *Suidae* (ἐπιούσιος ἄρτος· ὁ ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ ἡμῶν ἁρμόζων ἢ ὁ καθημερινός. Idem tradit *Etym. M.* Cf. *Küster.* ad *Suidam*, et *Toupius* in *Epist. Crit.* p. 140.) ipsa analogia linguae (v. c. ἐπιλήνιον est, *quod ad torcular pertinet*, et ἐπιτάφιον *quod ad sepulturam pertinet*) et versio syriaca, quae totum locum ita reddidit: ܗܒ ܠܢ ܠܚܡܐ ܕܣܘܢܩܢܢ ܝܘܡܢܐ *da nobis panem necessitatis nostrae hodie*, coll. vers. syr. Iacob. II, 16. Sed hanc explicationem nuper incertam reddere conatus est Celeb. *Fischerus* in Prolus. XII. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 16. cui ratio et sententia eorum, qui ἄρτον ἐπιούσιον ab evangelistis dici putant *victum posterum* sive *crastinum*, h. e. *res ad vivendum cras*, seu *postridie necessarias*, omnes veritatis numeros atque partes habere videtur, ut nempe vox ἐπιούσιος formata sit ex foeminino participii ἔπειμι, uti περιούσιος ductum est a participio foem. gen. verbi περίειμι, quam sen-

ten-

tentiam iam ante eum *Schwarzium* in *Comment. Ling. Gr.* p. 543. amplexum esse et exornasse notum est.

'ΕΠΙΠΙ'ΠΤΩ, aor. 2. ἐπέπεσον, particip. ἐπιπεσὼν, 1) proprie: *incido, irruo, illabor*, ab ἐπὶ et πίπτω *cado*. Sed ita in N. T. non legitur, nisi huc referre velis formulam ἐπιπίπτειν ἐπὶ τὸν τράχηλόν τινος, quae significat: *aliquem amplexari et osculari, amplexibus aliquem excipere*. Luc. XV, 20. Act. XX, 37. coll. Genes. XLV, 14. ἐπιπεσὼν ἐπὶ τὸν τράχηλον Βενιαμὶν, hebr. וַיִּפֹּל עַל־צַוְּארֵי וגו׳ Genes. XLVI, 29. *Xenoph. Oecon.* 18, 7. et *Homer. Odyss.* XXIII, 208 et 241. 2) *incumbo*, et ex adiuncto: *premo, urgeo*. Act. XX, 10. ἐπέπεσεν αὐτῷ, *Vulgatus: incubuit super eum*, coll. 1 Regg. XVII, 21. Marc. III, 10. ὥστε τὸν λαὸν ἐπιπίπτειν αὐτῷ ita, ut populus eum urgeret. Eodem sensu ἐμπίπτειν usurpari, supra demonstratum est. 3) *admoveo me*. Ioh. XIII, 25. ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ propius sese Iesu pectori admovens, seu, reclinato adversus pectus Iesu capite. Alii, praeeunte *Vulgato*, vertunt: *qui proximus Christo accumbebat*, ut ἐπιπίπτειν sit i. q. ἀναπίπτειν, sed haec significatio usu loquendi probari nullo modo potest. 4) metaphorice de iis usurpatur, *quae animum aut corpus afficiunt ullo aliquo modo et occupant*, ita, ut designetur eorum vis, copia, vel etiam impetus. Luc. I, 12. καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν et metus animum eius occupavit, coll. Exod. XV, 16. תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד. Act. X, 10. ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις extra se raptus est, coll. Genes. XV, 12. תַּרְדֵּמָה נָפְלָה עַל־אַבְרָם, Alex. ἔκστασις ἐπέπεσεν τῷ Ἀβραάμ. Act. XIII, 11. ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος oculos eius coecitatis tenebrae occuparunt. ibid. XIX, 17. Eodem modo ἐμπίπτειν usurpatur. Vid. *Diod. Sic.* XX, 11. *Herodian.* I, 4. 15. ἐπιπεσοῦσα λειποθυμία, et ibi *Irmischium*. *Thucyd.* III, c. 87. νόσος ἐπέπεσε τοῖς Ἀθηναίοις. 5) ἐπιπίπτειν dicuntur, *quae largiter alicui contingunt et conceduntur*. Act. VIII, 16. οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς nondum enim concessa ipsis erant dona Sp. S. extraordinaria, coll. v. 18. ibid. X, 44. ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας. ibid. XI, 15. Interdum et in malam partem usurpatur. Rom. XV, 3. αἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε, ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ. Saepius non legitur in N. T. Ezech. XI, 5. ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα κυρίου. *Phavor.* ἐπιπεσεῖν· τὸ ἐπιθέσθαι καὶ τὸ περιπεσεῖν θλίψεσιν ἢ τοιούτοις τισίν. Caeterum construitur haec vox vel cum dativo vel cum ἐπὶ, adiungente sibi interdum dativum, saepius tamen accusativum, ut exempla allata satis docent.

'ΕΠΙΠΛΗ'ΣΣΩ, vel 'ΕΠΙΠΛΗ'ΤΤΩ, fut. ήξω, 1) proprie: *incutio, infligo*, ex ἐπὶ et πλήσσω vel πλήττω *percutio*. *Homer. Iliad.* κ', 500. τόξῳ ἐπιπλήσσων. *Eustath.* ἰστέον δὲ, ὅτι

τὸ

τὸ ἐπιπλήσσειν καὶ κόπτειν λέγεται, — ἔτι δὲ καὶ μαστίζειν — ἀφ' ὧ καὶ τὸ λόγοις ἐπιπλήσσειν εἴρηται. 2) metaphorice, ita, ut omissum sit λόγοις vel ῥήμασι, *duriter aliquem verbis tracto, increpo, obiurgo.* Construitur cum dativo. Semel tantum legitur in N. T. 1 Tim. V, 1. πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς in provectiores aetate ne inveharis, seu, eos cum severitate et vehementia increpare noli. *Xenoph. Oecon.* XIII, 12. *Demosthen.* p. 202. et p. 1412. 1. ed. *Reiske. Hesych.* ἐπιπλῆξαι· ἐπιλ-θεῖν, ἐπιτιμῆσαι, ὑβρίσαι. Idem: ἐπίπληξις· ἐπιτίμησις. *Phavor.* ἐπιπλήττω· τὸ τύπτω, αἰτιατικῇ.

'ΕΠΙΠΝΙΓΩ, fut. ἴξω, 1) proprie: *suffoco*, i. q. ἀποπνίγω, ex ἐπὶ et πνίγω *suffoco, praefoco, strangulo.* 2) metaphorice de plantis et arboribus si sermo est, significat: *incrementis et propagationi officio, fertilitati obsto, am Fortkommen und Wachsthum hindern, eneco.* Sic semel legitur in N. T. Luc. VIII, 7. καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἐπέπνιξαν αὐτὸ et enatae simul spinae suffocarunt illud, quod seminatum fuerat. Eodem modo etiam ἀποπνίγω sumitur in N. T. ut supra demonstratum est.

'ΕΠΙΠΟΘΕΏ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *valde desidero, vehementer cupio, admodum expeto,* ab ἐπὶ, quod in compositis auget et intendit notionem simplicis ποθέω *cupio, desidero,* quod est a πόθος *desiderium.* Rom. I, 21. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς valde enim desidero vos videre. 2 Cor. V, 2. Philipp. II, 26. ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς desiderio vos videndi affectus est. 1 Thess. III, 6. ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν. 2 Tim. I, 4. 1 Petr. II, 2. τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε. Vide sub γάλα. *Hesych.* ἐπιποθῶ· ἐπιθυμῶ. Luculenter autem haec propria verbi ἐπιποθεῖν significatio elucet e loco Ps. XLI, 1. ubi usurpatur de cerva, cupiente sitim aqua restinguere, ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχή μου πρὸς σὲ ὁ θεός, ubi hebraico ערג respondet et in seq. per διψῶ explicatur. Ps. CXIX, 174. pro ἐπεπόθησα, quod habent Alexandrini loco תָּאַבְתִּי, *Symmachus* habet ὑπερεποθύμησα. Vterque locus satis docet, verbum ἐπιποθεῖν designare *eiusmodi desiderium, quod non patitur dilationem aliquam.* Hinc 2) per metonymiam: *admodum diligo, impense amo.* 2 Cor. IX, 14. καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς quibus precibus pro vobis amorem suum erga vos declarant. Philipp. I, 8. ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς me vos omnes impense amare. Conf. de hac significatione *Irmisch.* ad *Herodian.* I, c. 4. §. 11. p. 113. 3) ἐπιποθεῖν πρός τινα *contrarium esse alicui et adversarium,* i. q. ἀντικεῖσθαι et ἐναντίον εἶναι. Sic legitur in N. T. Iacob. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ὑμῖν contrarius invidiae est et resistit sensus ille emendatus per religionem christianam, qui in vobis est, certe esse debet. Conf.

Ioh.

Ioh. Floderi D. ad h. l. Vpsal. 1773. 4. Eodem sensu ἐπιθυμεῖν, sequente praepositione κατὰ, Galat. V, 17. usurpatur.

ἘΠΙΠΌΘΗΣΙΣ, εως, ἡ, *vehemens desiderium et magnum amor*, ab ἐπιποθέω, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. 2 Cor. VII, 7. τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν vestrum erga me amorem, seu vestrum mei videndi desiderium, vestra vota, ut vobis reddar, ibid. v. 11. ubi aeque ambigue ponitur. In vers. Alex. non reperitur. Legitur tamen Ezech. XXIII, 11. in *Aquilae* reliquiis, ubi hebraico עֲגָבָה respondet, quo non solum *vehemens desiderium* in universum indicatur, sed speciatim etiam *amor effrenis hominum libidinosorum*. *Phavor.* ἐπιπόθησις ἐστὶν ὄρεξις ἐπιτεταμένη πρὸς τὸ ποθούμενον.

ἘΠΙΠΌΘΗΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *exoptatus, multum desideratus*, de *omni re* usurpatur, *cuius videndae et consequendae desiderio aliquis tenetur et fertur, quam aliquis amat et diligit*, ab eodem verbo. Semel legitur in N. T. Philipp. IV, 1. ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι quos impense amo et videre admodum desidero, coll. II, 24.

ἘΠΙΠΟΘΊΑ, ας, ἡ, *desiderium vehemens cum amore coniunctum*, ab eodem. Semel extat in N. T. Rom. XV, 23. ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν desiderium autem vehemens habens veniendi ad vos a multis annis. *Phavor.* ἐπιποθία· ἡ ἀγάπη.

ἘΠΙΠΟΡΕΎΟΜΑΙ, fut. εύσομαι, *eo, proficiscor, ad aliquem accedo, advenio, peragro*, ex ἐπὶ et πορεύομαι *proficiscor*. Semel legitur in N. T. Luc. VIII, 4. τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν cum ex singulis civitatibus ad eum proficisceretur. In versione Alex. Ezech. XXXIX, 14. hebraico עָבַר respondet. *Dion. Hal.* X, 43. *Maxim. Tyr.* XXXII, 1. *Plutarc. Lycurg.*. p. 56.

ἘΠΙῤῬΆΠΤΩ, fut. άψω, *insuo, assuo*, ex ἐπὶ et ῥάπτω *suo, consuo*, quod pro hebraico תָּפַר legitur in vers. Alex. Iob. XVI, 15. Semel occurrit in N. T. Marc. II, 21. καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιῤῥάπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ et nemo assuit panni rudis assumentum panno veteri.

ἘΠΙῤῬΊΠΤΩ, fut. ίψω, 1) proprie: *iniicio, superiicio, proiicio, coniicio*, ex ἐπὶ et ῥίπτω *proiicio*. Luc. XIX, 35. καὶ ἐπιῤῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον iniicientes sua vestimenta super pullum. Respondet in vers. Alex. hebraico הִשְׁלִיךְ, Num. XXXV, 20. 22. Ios. X, 11. שָׁלַךְ, 2 Sam. XX, 12. et הִפִּיל, Ios. XXIII, 4. Ier. XV, 8. *Xenoph. Anab.* V, 2, 16. 2) metaphorice: ἐπιῤῥίπτειν τὶ ἐπί τινα significat: *alicuius curae demandare aliquid, permittere alicui curam rei alicuius*, 1 Petr. V, 7. πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιῤῥίψαντες ἐπ᾽ αὐτὸν omnem curam vestram, quae instar oneris vos premit, con-

coniicite in eum, h. e. curam omnium rerum vestrarum permittite Deo. Eodem modo apud Hebraeos usurpatur הַשְׁלֵךְ Ps. LV, 23. ἐπίῤῥιψον ἐπὶ κύριον τὴν μέριμνάν σου, et גֹּלַל Ps. XXXVII, 5. גּוֹל עַל־יְהוָה דַּרְכֶּךָ. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙ'ΣΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie: *cui signum, seu nota impressa est, signatus*, ex ἐπὶ et σῆμα *signum, nota*. Opponitur τῷ ἄσημος *cui nota nulla impressa est*. Genes. XXX, 42. Sic v. c. ἐπίσημος ἐσθὴς est *vestis tesseris auro textis vel purpureis clavata*, et χιτὼν ἄσημος *tunica sine clavo* dicitur, ut docuit *Suicerus* in *Thes. Eccles.* T. I. p. 1173. Speciatim vero, teste *Polluce Onom.* III, 10. pecunia signata, ἀργύριον κεχαραγμένον, ἐπίσημος dicebatur, v. c. apud *Thucyd.* II, c. 13. ἀργυρίου ἐπισήμου ἑξακισχιλίων ταλάντων. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5. 14. 2) metaphorice: *insignis, illustris, nobilis*, et quidem in utramque partem (ut lat. *insignis* et *excellens*): in deteriorem: *infamis, notabilis, insignite improbus, berüchtigt.* Matth. XXVII, 16. ubi Barrabas dicitur δέσμιος ἐπίσημος vinctus insignis. *Lucian. Rhetor. Praec.* T. III. p. 27. ἐπίσημον εἶναί με ἐπὶ τῇ μοχθηρίᾳ τοῦ τρόπου. *Polyb.* XVII, 36. ἐπίσημος τῇ φιλαργυρίᾳ. *Ioseph. A. I.* V, 7. §. 1. οἱ διὰ πλῆθος ἀδικημάτων ἦσαν ἐπίσημοι. et in bonam partem: *praeclarus, memorabilis*. Rom. XVI, 7. ubi Andronicus et Iunias dicuntur ἐπίσημοι ἐν τοῖς Ἀποστόλοις insignes inter apostolos, seu doctores christianos. *Plutarch. Vit. Parall.* p. 307. et *Ioseph. B. I.* VI, 3. p. 382. Saepius non legitur in N. T. Esther. V, 4. ἡμέρα μου ἐπίσημος σήμερόν ἐστιν. Opponitur in hoc sensu τῷ ἀπαρασήμαντος, 2 Macc. XV, 36. *Hesych.* ἐπίσημος· ἐπιφανὴς, ἔνδοξος, περιφανέστερος. Idem: ἐπίσημα· τὰ ἐπὶ προσώπῳ (fortasse legendum est πρώραις. Cf. infra sub παράσημος) σημεῖα, ἢ ζῷα, ἢ εὔμορφα. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 530.

'ΕΠΙΣΙΤΙΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, *commeatus, cibaria, cibus, quo quis in itinere utitur*, a verbo ἐπισιτίζω et ἐπισιτίζομαι *cibum praebeo, cibaria conquiro et deporto.* (*Herodot.* VII, 176. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 1. 13. *Anab.* VII, 1. 5. *Thom. M.* p. 705. sub σιτοῦμαι, ἐπισιτίζομαι· τὰ ἐφόδια ἁπλῶς λαμβάνω, ἢ μετὰ τὰ φαγεῖν λαμβάνω καὶ οὕτως ἀπέρχομαι.) Semel legitur in N. T. Luc. IX, 12. καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμὸν et sibi cibum parent. Respondet hebraico צַיִד et צֵידָה in vers. Alex. Ios. I, 11. IX, 11. 1 Sam. XXII, 10. et in vers. *Aquilae* Ps. CXXXII, 15. et τῷ צַיִד Nehem. XIII, 15. quae vocabula hebraica proprie quidem *venationem*, sed deinde etiam metaphorice *cibum, venatione aut quovis modo partum, viaticum, commeatum, alimentum* notant. Conf. *Rhoer. Ferias Daventrienses* p. 100. ubi loca veterum collecta sunt, in quibus haec vox, a Lexicographis plane neglecta, reperitur; quibus adde *Xenoph. Anab.* I, 5. 9. VII, 1, 6.

1,6. et *Hist. Gr.* III, 2, 19. *Demosthen.* p. 280. 11. ed. *Reiske*: ἐπισιτισμὸν ἔχοντας ἡμερῶν τεσσαράκοντα. ibid. p. 671. 18. et 909. 4. *Herodian.* VI, 7. 3. *Hesych.* ἐπισιτισμόν· ἐφοδιασμόν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 713.

ἘΠΙΣΚΈΠΤΟΜΑΙ, fut. ἔψομαι, 1) proprie: *aspicio, inspicio, circumspicio, despicio, attentis oculis perlustro, eo consilio, ut seligam optimum, deligere cupio*, nostrum: *sich nach etwas umsehen*, ex ἐπὶ et σκέπτομαι *video, speculor*. Act. VI, 3. ἐπισκέψασθε οὖν ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ circumspicite igitur, seu eligite septem viros probatos. 2) *inviso, visito aliquem, ut statum eius cognoscam. Xenoph. Cyr.* VI, 3, 10. et VII, 1, 5. Act. XV, 36. ἐπιστρέψαντες ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς iterum invisamus fratres nostros. Ita פָּקַד Iud. XV, 1. ἐπεσκέψατο Σαμψὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, et ἐπισκοπέω apud *Aelian. V. H.* II, c. 35. occurrit. 3) *visito aliquem eo consilio, ut ei opem feram et succurram*, et ex adiuncto: *succurro, opem fero, prospicio, curo, beneficiis afficio.* Matth. XXV, 36. ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με aegrum me curastis. (*Xenoph. Mem.* III, 11, 10. *Cyrop.* V, 4, 5.) ib. v. 43. Luc. I, 68. ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ qui opem nobis tulit et liberavit populum suum. ibid. v. 78. ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους qua miseriae nostrae succurrit Messias. ibid. VII, 16. ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ iterum favet Deus Iudaeis. Act. VII, 23. ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ opem ferre pressis et afflictis popularibus suis. ibid. XV, 14. Hebr. II, 16. ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτὸν et filius hominis, quod tantis eum beneficiis afficis. Iacob. I, 27. ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν orphanorum et viduarum curam gerere. Eodem modo usurpatur פָּקַד Exod. IV, 31. Ruth I, 6. Ps. VIII, 5. LXXX, 15. CXLIV, 3. Sirac. VII, 39. μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄῤῥωστον. *Herodian.* IV, 2. 7. *Artemid.* III, 22. *Aristides S. S.* I. p. 290. *Phavor.* ἐπισκέπτομαι· τὸ προμηθεύομαι καὶ κήδομαί τινος.

ἘΠΙΣΚΕΥΆΖΩ, fut. άσω, *supellectilem itineris plaustris impono, insterno clitellas et onera iumentis impono.* Medium ἐπισκευάζομαι *mihi sarcinas impono, vasa colligo, instruo me necessariis ad iter faciendum, iter adparo*, quanquam etiam medium interdum activam significationem retinet, et *onerare iumenta clitellis* notat, v. c. apud *Xenoph. Hist. Gr.* VII, 2. 18. ἐπισκευασάμενοι ὁπόσα ἐδύναντο ὑποζύγια. ibid. V, 3. 1. τοὺς δὲ ἵππους ἐπεσκευασμένους. — *Polyb.* III, 24. πλοῖον ἐπισκευάσαι. *Diod. Sic.* XIII, 2. *Hesych.* ἐπισκευάσασθαι· ἐπιφορτίσασθαι. Legitur vero haec vox semel tantum in N. T. Act. XXI, 15. ubi loco impressi ἀποσκευασάμενοι rescribendum esse ἐπισκευασάμενοι, non solum codicum

dicum et verfionum veterum auctoritas fuadet, fed ipfa feries orationis poftulat, uti iam vidit *Wetftenius*, qui ad h. l. omnino conferendus eft.

Ἐπισκηνόω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *in tabernaculo vel in tentorio habito, inhabito, habito*, ex ἐπὶ et σκηνόω *habito*, quod eft a σκηνὴ *tabernaculum*. *Polyb*. IV, 18, 8. et 72, 1. 2) metaphorice: *femper adfum, praefto fum, femper exfero me*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. XII, 9. ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις Χριστοῦ ut femper fe exferat in me auxilium Chrifti potentiffimum. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Glaffii Philol. S.* p. 975. ed. *Dathii*.

Ἐπισκιάζω, fut. άσω, 1) proprie: *inumbro, obumbro, umbram facio, umbra aliquem tego, obduco umbram*, ex ἐπὶ et σκιὰ *umbra*. Conftruitur cum dativo et accufativo. Luc. IX, 34. ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτοὺς nubes oborta obumbravit illos. Act. V, 15. κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν ut umbra eius faltem aliquem eorum feriret. Interdum tamen fimpliciter notionem *circumdandi* habere videtur, v. c. Matth. XVII, 5. νεφέλη φωτὸς ἐπεσκίασεν αὐτοὺς lucida nubes eos circumdedit. Marc. IX, 7. *Aelian. V. H.* III, 1. 2) metaphorice: *praefens alicui fum et praefto, operor in aliquo, vim et virtutem meam exfero*, et fpeciatim de *iis* dicitur, *qui aliquem protegunt, tuentur et defendunt*, ita, ut metaphora defumta fit ab umbra, quae ab aeftu defendit; in quo fenfu etiam apud Latinos *obumbrare* ufurpari, *Servius* iam monuit ad *Virgil. Aen.* X, 223. et hebraicum סכך haud raro occurrere, clariffime docent loca Pf. XCI, 4. CXL, 8. Ief. LX, 6. Hinc lucem foeneratur locus Luc. I, 35. δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σε potentia altiffimi obumbrabit te, h. e. futurum eft, ut virtutis divinae interventu filium edas, i. q. in antecedentibus πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ. *Syrus* ufus eft voce ܓܢ *texit*, unde ܓܢܘܢܐ *thalamum* notat. Conf. *Caftelli Lex. Heptaglott.* p. 346 et 577. Varias veterum de hoc loco expofitiones vide apud *Suicerum* in *Thefaur. Ecclef.* T. I. p. 1174. Apud Graecos ἐπισκιάζειν etiam *officium maritale alicui praeftare* notat. Cf. *de Rhoer Ferias Daventr.* p. 57.

Ἐπισκοπέω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *infpicio, fpector, luftro*, etiam *inviso, vifito*, ex ἐπὶ et σκοπέω *fpecto, contemplor*. *Demofthen.* p. 932. 25. ed. *Reiske*: ἐπεσκοποῦμεν, εἴ τι ἐξαιρεῖνται ποθεν ἐκ πλοίου. *Aelian.* V. H. XII, 21. 2) *curo, provideo, integritati alicuius rei profpicio, caveo*. Hebr. XII, 15. ἐπισκοποῦντες, μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος Θεοῦ curate et cavete dilegenter, ne quis deficiat a religione chriftiana. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 2. Hinc fpeciatim ἐπισκοπεῖν

σκοπεῖν est: *munere episcopi fungi.* 1 Pet. V, 2. Saepius non legitur in N. T. Vide *Lexicon Xenophont.* s. h. v.

'ΕΠΙΣΚΟΠΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *inspectio, visitatio,* ab *ἐπισκοπέω inspicio.* 2) *omne munus, quo aliquis fungitur, negotium, alicuius curae demandatum.* Act. I, 20. *καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος* et munus eius in alium transferatur. Ita פְּקֻדָּה, cui *ἐπισκοπὴ* in vers. Alex. haud raro respondet, sumitur Num. III, 32. IV, 16. Ps. CIX, 8. 3) speciatim: *omne munus publicum in ecclesia christiana, munus doctoris christiani.* 1 Tim. III, 2. *εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ* si quis ad munus doctoris christiani adspirat, praeclarum munus desiderat. 4) *visitatio ad opem ferendam, manifestatio benignitatis, collatio beneficiorum.* Luc. XIX, 44. *ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου* propterea quod non recte uteris tempore, quo Deus tibi per me felicitatem offert. *Theophyl.* ad h. l. *τῆς ἐπισκοπῆς σου, τουτέστι τῆς ἐμῆς παρουσίας, ὅτε ἦλθον ἐπισκέψασθαί σε καὶ σῶσαι.* Ita פָּקֹד Genes. L, 24. 25. Exod. III, 16. XIII, 19. quod Alexandrini per *ἐπισκοπὴν* reddiderunt. 5) *manifestatio irae, vindicta, ultio poenae, visitatio ad poenas inferendas.* Sic legitur in N. T. 1 Pet. II, 12. *ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς* tempore, quo Deus omnes adversarios Christianorum gravissimis poenis afficiet, et ita se Christianis mirifice delectari palam declarabit. Iterum ad imitationem hebraici פְּקֻדָּה, quod in hac significatione reperitur Ies. X, 3. Ierem. VIII, 12. X, 15. Sapient. XIX, 14. *ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν.* Sirac. XVIII, 20. 23. *Hesych.* *ἐπισκοπή· ἐκδίκησις.* *Theodoret.* ad Ies. X, 3. *ἡμέραν ἐπισκοπῆς* dicit esse *τὸν τῆς τιμωρίας καιρόν.* Ipsum verbum *ἐπισκοπεῖν ulcisci* notat, v. c. apud *Eurip.* Iphig. in Taur. v. 1414.

'ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *inspector, speculator, explorator,* ab *ἐπισκοπέω inspicio.* *Suid.* *ἐπίσκοποι· ἐπόπται, κατάσκοποι.* 2) est nomen generale *omnium eorum, qui curam alicuius rei sustinent,* ut ita dicatur *quivis praefectus, antistes, cuius curae administratio alicuius rei commissa est,* et respondeat hebraicis פָּקִיד, Iud. IX, 28. Nehem. XI, 9. 14. פָּקִיד, Num. XXXI, 14. et מִפְקָד, 2 Paral. XXXIV, 12. 17. Aeque late olim haec vox patebat apud Graecos. Sic v. c. teste *Polluce,* certaminum moderatores, qui prospiciebant, ut omnia recte et ordine agerentur, *ἐπίσκοποι ἀγώνων* et *ἐπιμεληταὶ* vocabantur. Apud *Demosthenem* p. 42 l. 27. ed. *Reiske* : *ἐπίσκοπος* Minerva dicitur, urbem suam gubernans ac tuens. *Suida* teste, sub voce *ἐπίσκοπος,* (Vide quoque *Schol. Aristoph. Av.* 1023.) apud Athenienses *ἐπίσκοποι* appellati, *οἱ εἰς τὰς ὑπηκόους πόλεις ἐπισκέψασθαι τὰ παρ' ἑκάστοις πεμπόμενοι* qui mittebantur quotannis

nis in urbes, imperio suo subiectas, ut, quid a quoque ageretur, viderent. *Ioseph. A. I.* X, 4. 1. *Cic. ad Attic.* VII, 11. Militare adeo verbum fuit, quod *ducibus* exercituum aeque ac regibus tribuebatur. *Homer. Il.* ω', 729. *Hesych.* βασιλεύς. Cf. *Tob. Eckhardi Technicam Sacram* p. 67. Hinc in N. T. 3) *antistes summus et praecipuus doctor singulorum coetuum christianorum* dicitur ἐπίσκοπος, quia eius curae omnis salus Christianorum commissa erat, qui interdum etiam πρεσβύτερος vocabatur, observante *Theodoreto*, ad Philipp. I, 1. scribente: ἐπισκόπους τοὺς πρεσβυτέρους καλεῖ. ἀμφότερα γὰρ εἶχον κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν τὰ ὀνόματα: quem etiam sequutus est *Oecumenius* ad locum eundem. Nam post apostolorum demum aetatem introductum est illud discrimen inter episcopos et presbyteros, et illi prae his maiorem dignitatem obtinuerunt, ut recte docuit *Suicerus* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1180. Act. XX. 28. Philipp. I, 1. 1 Tim. III, 2. Tit. I, 7. 4) κατ' ἐξοχὴν Christus dicitur ὁ ἐπίσκοπος τῶν ψυχῶν ἡμῶν. 1 Pet. II. 25. quatenus felicitatem cultorum suorum omni modo curat et promovet et perpetua felicitatis nostrae causa manebit. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙΣΠΑ΄Ω, ῶ, fut. άσω, et Medium 'ΕΠΙΣΠΑ΄ΟΜΑΙ, ῶμαι, *attraho* vel *attrahendum curo*, ab ἐπὶ et σπάω *traho*. *Demosthen.* p. 744. 9. ed. *Reiske*: ἐπισπασθῆναι βρόχῳ. *Xenoph. Hist. Gr.* VI, 4. 36. Semel legitur in N. T. 1 Cor. VII, 18. μὴ ἐπισπάσθω, sc. τὴν ἀκροβυστίαν, ne attrahat praeputium, seu, ne reficiat sibi praeputium. *Vulgatus*: *ne adducat*, h. e. extendat praeputium. Respicitur autem hac formula ad consuetudinem illorum temporum, qua Christiani e Iudaeis, quod ipsos puderet Iudaismi et ne riderentur a gentilibus, in balneis publicis cum lavarentur, artificio sibi reficiebant praeputium, ut cutis ferro, (quod ideo σπασθητὴρ dicebatur, *Epiphanio* teste) opera chirurgi adducta, glandem iterum operiret, ut testatur *Celsus* de Medic. VII, 25. Sed iam ante tempora apostolorum constat, Iudaeos, tempore persecutionis metu adductos, cuticulam attraxisse, ne a persecutoribus agnoscerentur. 1 Macc. I, 15. ad quem locum vide *Grotium*. *Ioseph.* A. I. XII, 5. 1. Hebraei tales vocabant משוכים, ut docuit *Buxtorf.* in Lex. Talmud. p. 1274. Omnino de hac re videndus est *Stephanus le Moyne* ad Var. Sacra p. 766. *Bartholinus* de Morbis Biblicis c. 26. et *Wedelius Exercitatt. Med. Philol.* Cent. I. Dec. V. Extat etiam in *Schoettgenii* Horis Hebr. et Talmud. Tom. I. p. 1159. peculiaris Diss. *Groddeckii* de Iudaeis praeputium attrahentibus. Alios scriptores excitavit *Fabricius* in Bibliographia Antiquaria p. 382. Caeterum respexit ad h. l. *Hesychius* glossa: μὴ ἐπισπάσθω· μὴ ἑλκυέτω τὸ δέρμα.

'ΕΠΙ-

Ἐπίσταμαι, 1) *ſcio, peritus ſum, cognitionem habeo de rebus.* Act. X, 28. XV, 7. XVIII, 25. XIX, 25. XX, 18. XXII, 19. XXIV, 10. XXVI, 26. 1 Tim. VI, 4. Hebr. XI, 8. Iacob. IV, 14. Iud. v. 10. Conſtruitur cum accuſativo rei aut perſonae, interdum cum genitivo et praepoſ. περὶ, interdum ſequitur ὅτι, interdum ſubiiciuntur particulae interrogativae τί, ὡς, πῶς, interdum pro infinitivo adſciſcit participium. 2) *intellego.* Marc. XIV, 68. οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι, τί σὺ λέγεις non capio ſenſum verborum tuorum, noſtrum: *ich weiß nicht, was du damit ſagen willſt.* 3) *novi*, de perſonis. Act. XIX, 15. τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι. *Phavor.* ἐπίσταμαι· γινώσκω. *Heſych.* ἐπίσταμαι· δύναμαι, (*Schol. Ariſtoph.* ad Aves v. 1452. σκάπτειν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι, τουτέστι οὐ δύναμαι.) οἴομαι.

Ἐπιστάτης, ου, ὁ, 1) proprie: *quilibet praefectus, curator, qui praeeſt negotio, maxime publico,* ὁ ἐν τοῖς κοινοῖς ἐφεστηκὼς πράγμασιν ὥσπερ secundum *Suidam* et *Harpocrat.* Derivatur ab ἐπίσταμαι *ſcio* vel ab ἐφίστημι *praeficio* et in verſ. Alex. adhibetur pro hebr. פָּקִיד *praefectus*, 2 Regg. XXV, 19. Ierem. XXIX, 26. מְנַצֵּחַ, 2 Chron. II, 2. רוֹדֶה, 2 Regg. V, 16. נֹגֵשׂ *exactor*, Exod. V, 14. שַׂר *princeps*, Exod. I, 11. et נָגִיד *antiſtes, dux*, 2 Chron. XXXI, 12. Apud exteros Scriptores ita vocantur *magiſtratus*, (*Ariſtot.* Polit. IV, c. 15.) *certaminibus gymnicis praefecti*, (apud *Xenoph.* de Rep. Laced. c. 8. §. 4. ἐπιστάται ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν) *duces et praefecti militiae.* (*Xenoph.* Anab. II, 3. 7. Adde *Xenoph.* Mem. I, 1. 18. ubi videndus *Erneſti*, et 3 Eſdr. I, 8.) Sed deinde, ut vox latina *magiſter*, quae etiam proprie *praefectum* notat, et hebraicum רַבִּי, 2) *magiſtrum, doctorem, praeceptorem* ſignificat, quemadmodum etiam apud graecos Scriptores ἐφιστάναι τινί eſt: *inſtruere et docere aliquem,* ut *Krebſius* docuit ad *Plutarchum* de Audiendis Poetis c. 3. p. 136. Solus *Lucas* hoc nomine uſus eſt, pro quo alii evangeliſtae habent ῥαββί, V, 5. ubi pro ἐπιστάτα in quibusdam codicibus διδάσκαλε legitur e gloſſemate. ibid. VIII, 24. ἐπιστάτα, ἐπιστάτα. *Syrus:* ܪܒܢ ܪܒܢ *magiſter noſter, magiſter noſter.* Ibidem 45. IX, 33. 49. XVII, 13. Saepius non legitur in N. T. Loca e *Diod. Sic.* huc pertinentia attulit *Munthe* in Obſſ. Phil. p. 142. Alia dedit *Kypke* in Obſſ. Sacr. T. I. p. 228. Nec ignotam fuiſſe Scriptoribus graecis hanc ſignificationem, ut *Heumannus* aſſerebat, clariſſime docent teſtimonia *Thomae M.* ſub voce διδάσκαλος et *Heſychii*, ita ſcribentis: ἐπιστάτης· ἐφέστης ἢ ἐπαίτης, ἀπὸ τοῦ ἐφίστασθαι, ἢ ἐπίτροπος ἢ διδάσκαλος, καὶ ὁ τακτικὸς καὶ ὁ βραβευτὴς καὶ ἄρχων τις Ἀθήνησι καὶ ὁ ἐφεστηκώς. *Etym. M.* ἐπιστάτης — πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ διδασκάλου λαμβάνεται ἡ λέξις. et *Moeris:* διδάσκαλε, ἐπιστάτα. *Euſtath.* in Od. ρ', p. 641. 40. οἱ δὲ παλαιοὶ τὴν

τὴν λέξιν καὶ ἐπὶ παιδαγωγοῦ καὶ παιδοτρίβοῦ εἴδοσι τεθεῖσθαι — καὶ γυμνασίου δὲ φασὶν ἐπιστάτης, ὁ ἐπιμελητὴς κ. τ. λ.

Ἐπιστέλλω, fut. ελῶ, tripliciter usurpatur apud Graecos, de *iis, qui aliquid mandant coram, Xenoph.* Cyrop. IV, 5. 12. V, 5. 13. unde ἐπιστολὴ *mandatum, quod coram datur alicui*, ibid. V, 5. 2. *Aristoph.* Nub. v. 608. — de *iis, qui alios aliquid facere iubent nuncio misso, Xenoph.* Cyrop. V, 5. 1. — de *iis* denique, *qui litteras ad aliquem mittunt, aliquem iubent per litteras aliquid facere, Xenoph.* Hist. Gr. III, c. 1. 1. *Aelian. V. H.* II, c. 5. *mitto epistolam, scribo;* in qua significatione solum apud Scriptores N. T. reperitur, Act. XV, 20. ἀλλ' ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς sed praecipiendum ipsis est per litteras. Ibid. XXI, 25. περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν de Christianis vero e gentilibus per litteras praecepimus. Hebr. XIII, 22. διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν brevibus vobis scripsi. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* ἐπιστέλλεται· ἐντέλλεται, ὑποτίθεται. Etiam apud Latinos *mittere* interdum simpliciter esse, *scribere epistolam, mittere, Cortius* docuit ad *Sallustii* Bellum Catilin. c. 42. Omnino de hac voce legendus est praeter *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. *Perizonius* ad *Aelian.* V. H. IV, 18. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 226.

Ἐπιστήμων, ονος, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *sciens, peritus, scientia praeditus, peritiae laude conspicuus, qui non solum multa novit, sed et alios ea docere potest,* ab ἐπίσταμαι *peritus sum, scio.* Speciatim vero ita dicitur *prudens, qui vitam suam recte sapienterque moderari didicit.* Sic semel legitur in N. T. Iacob. III, 13. τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; In versione Alex. respondet hebraico נָבוֹן Devt. I, 13. IV, 6. Ies. V, 21. Sirac. XL, 31. 3 Esdr. VIII, 47. *Xenoph. Oecon.* 21, 5. Cyrop. III, 3. 7. *Hesych.* ἐπιστήμων· σοφός. *Suid.* ἐπιστήμονος· τοῦ ἐμπείρου.

Ἐπιστηρίζω, fut. ίξω, 1) proprie: *stabilio, firmum aliquid reddo et statuo, ne vacillet, nec cadat,* ex ἐπὶ et στηρίζω *stabilio, firmiter statuo.* Hinc ἐπιστηρίζομαι *innitor alicui rei.* Alex. 2 Sam. I, 6. Σαοὺλ ἐπεστήρικτο ἐπὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ. 2) metaphorice: *confirmo, constantem reddo.* Act. XIV, 22. ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν confirmantes animos Christianorum. ibid. XV, 32. καὶ ἐπεστήριξαν et confirmarunt eos in hac suscepta religione. Ibid. v. 41. ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. ibid. XVIII, 23. Saepius non legitur in N. T.

Ἐπιστολή, ῆς, ἡ, 1) proprie: *epistola, litterae, quae ad aliquem mittuntur,* a perf. med. ἐπέστολα, verbi ἐπιστέλλω *mitto, scribo.* Act. XV, 30. ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ib. XXIII, 25. γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον scripsit epistolam in hanc sententiam. Rom. XVI, 22. ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν amanuensis meus, qui hanc epistolam scripsit. 2 Cor. X, 10. αἱ μὲν ἐπιστολαὶ βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ubi ἐπιστολαὶ pro *una epistola.*

ſtolis, priore illa nempe ad Corinthios, poſuiſſe pleriſque videtur Paulus, ex uſu loquendi, nec Graecis inſolente, ut docuit *Abreſch.* Dilucidd. Thucyd. p. 134. ſed nulla plane neceſſitate cogente. 2) *litterae continentes ſummam poteſtatem, eine ſchriftliche Vollmacht, Beglaubigungs-Schreiben.* Act. IX, 2. *ᾐτήσατο παρ' αὐτῦ ἐπιςολὰς εἰς δαμασκόν.* ibid. XXII, 5. 3) *litterae commendatitiae, ἐπιςολὴ συςατική.* Sic metaphorice Corinthii, a Paulo ad religionem chriſtianam converſi, vocantur 2 Cor. III, 2. *ἡ ἐπιςολὴ* (ſc. *συςατικὴ*, coll. v. 1.) *ἡμῶν ὑμεῖς ἐςε* vos eſtis mihi inſtar epiſtolae commendatitiae, ſeu, vos diſcipuli mei mihi ſummae laudi eſtis. ibid. v. 3. Corinthii *ἐπιςολὴ χριςῦ* vocantur, h. e. coetus ad Chriſtum adductus Pauli miniſterio.

ΕΠΙΣΤΟΜΊΖΩ, fut. *ίσω*, 1) proprie: *os obturo et quaſi epiſtomio occludo, frenis ore immiſſis contineo et coerceo.* Verbum proprium de aurigis et ſeſſoribus, qui iumentorum furorem frenis compeſcunt, ex *ἐπὶ* et *ςόμα os.* *Heſych.* *ἐπιςομίζων· Φιμῶν.* Hinc *ἐπιςόμιον frenum.* Hinc 2) metaphorice: *coerceo, ad ſilentium redigo, refello, ita, ut obmuteſcendum ſit.* Sic ſemel tantum legitur in N. T. Tit. I, 11. *ὓς δεῖ ἐπιςομίζειν*, h. e. interprete *Theophylacto*: *ἐλέγχειν σφοδρῶς ὥςε ἀποκλείειν αὐτοῖς τὰ ςόματα.* *Demoſthen.* p. 85. 4. ed. *Reiske*: *ἐπιςομιεῖν τὺς αὐτῷ ἀντιλέγοντας.* *Heſych.* *ἐπιςομίζων· ἐλέγχων.* *Schol. Ariſtoph.* Equit. v. 480. *ἐπιςομίζειν· καταςιγάζειν.* Conf. de hac voce *Hemſterhuſium* ad *Ariſtoph.* Plut. p. 193. *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 370. et *Krebſ.* *Obſſ. Flav.* p. 367.

ΕΠΙΣΤΡΈΦΩ, fut. *έψω*, et tranſitive et intranſitive uſurpatur. Tranſitive ſi ſumitur, 1) proprie eſt: *inverto, converto alterum, redire facio*, ex *ἐπὶ* et *ςρέφω verto.* 2 Sam. XIX, 12. cur eſtis ultimi *τῦ ἐπιςρέψαι τὸν βασιλέα*; Vide *Lexicon Xenophonteum* ſ. h. v. Hinc 2) *errantem in viam reduco, ad officium reduco*, (quo ſenſu etiam apud Graecos occurrere, docuit *Krebſius* ad *Plutarchum* de Audiendis Poetis c. 4 p. 158.) et ſpeciatim: *avoco animum alicuius a pravitate ad honeſtatem, ad Deum eiusque cultum.* Luc. I, 16. *καὶ πολλὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιςρέψει ἐπὶ κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν* et multos Iſraelitas ad verum cultum Dei reducet. Act. XXVI, 18. *τῦ ἐπιςρέψαι ἀπὸ σκότυς εἰς Φῶς* reducere a vitioſitate ad virtutem. Iacob. V, 19. *ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιςρέψῃ τις αὐτόν.* ibid. v. 20. *ὁ ἐπιςρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδῦ αὐτῦ.* Intranſitive ſi accipitur, omiſſo *ἐμαυτὸν*, ſignificat 3) *converto me ad aliquid.* Act. XVI, 18. *καὶ ἐπιςρέψας τῷ πνεύματι εἶπε* Paulus ſe convertens, ad ſpiritum dixit. Apoc. I, 12. Zach. V, 1. 4) *pedem refero, redeo, revertor.* Geneſ. XLIV, 13. Deut. XX, 5. Luc. II, 20. *καὶ ὑπέςρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνῦντες Θεὸν* et red-

 ierunt

ierunt pastores, laudantes et celebrantes Deum; ubi in haud paucis codd. ὑπέστρεψαν e glossemate legitur. ibid. XVII, 4. καὶ ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ac septies eodem die rediens, Matth. XXIV, 18. Marc. XIII, 16. 5) metaphorice: *resipisco, redeo ad me, in rectam viam reducor, avoco animum meum a pravitate ad honestatem et verum Dei cultum.* Luc. XXII, 32. καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας ubi agnoveris facti tui atrocitatem. Matth. XIII, 15. καὶ ἐπιστρέψωσιν, sc. ἐπὶ τὸν κύριον seu θεὸν, quod additur Act. XI, 21. ubi ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν κύριον significat: *religionem christianam amplecti.* Act. III, 19. IX, 35. XIV, 15. 2 Cor. III, 16. 1 Thess. I, 9. etc. 6) Passivum ἐπιστρέφομαι *converto me ad aliquem,* seu *ad aliquid.* Matth. IX, 22. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν tum Iesus se ad illam convertens. Marc. V, 30. ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, pro ἐπὶ τὸν ὄχλον. ibid. VIII, 33. Ioh. XXI, 20. 7) *me converto, pedem refero, redeo, revertor,* et metaphorice: *iterum animum applico ad aliquid,* plane ut activum ἐπιστρέφω Galat. IV, 9. 2 Pet. II, 21. 22. 1 Pet. II, 25. ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα nunc rediistis ad pastorem. Amos IV, 8. οὐκ ἐπεστράφητε πρός με. De iis, *qui ad se et sanam mentem redeunt,* legitur apud *Demosthenem* p. 133. 24. ed. *Reiske*: οὐδ' ἐπεστράφησαν ἐπ' οὐδενὶ τούτων. 8) aliis verbis additum adverbialiter ponitur, v. c. Act. XV, 36. ἐπιστρέψαντες δὲ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς iterum invisamus fratres nostros. 9) Formula ἐπιστρέφειν καρδίαν τινὸς ἐπὶ τινὰ significat: *animum alicuius propensum facere alicui et propitium, conciliare alicui alicuius favorem et gratiam.* Luc. I, 17. ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ut amorem parentum conciliet filiis. Esdr. VI, 22. ἐπέστρεψε καρδίαν βασιλέως Ἀσσοὺρ ἐπ' αὐτούς. Sirac. XLVIII, 10. ἐπιστρέψαι καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν. Confer *Thom. M.* Eclogas p. 355. sub ἐπιστρέφομαι. *Phavor.* ἐπιστρέφειν λέγεται μὲν καὶ τὸ ἐπισπῶμαι καὶ ἐφέλκομαι εἰς ἐμαυτὸν, ἤτοι διὰ χαρίτων τινῶν ἢ καὶ πιθανῶν λόγων εἰς ἐμαυτὸν ἐπιστρέφω. λέγεται δὲ κοινῶς ἐπιστρέφω, καὶ τὸ ἀνακαλοῦμαι καὶ διορθοῦμαί τινα παρὰ τὸ δέον ποιοῦντα ἢ λέγοντα. οἷον ὁ δεῖνα τὸν δεῖνα πολλὰ πρὸς ἀρετὴν συντείνοντα παραινέσεσιν ἐπέστρεψεν, ἀντὶ τοῦ διωρθώσατο.

ἘΠΙΣΤΡΟΦΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *conversio, reditus.* Est verbale a perf. med. ἐπέστροφα, verbi ἐπιστρέφω. De *reditu* usurpatur Ezech. XLVII, 8. ἐν τῇ ἐπιστροφῇ με, hebr. בְּשׁוּבִי. 2) metaphorice: *cura, attentio, applicatio animi ad aliquid,* maxime *ad res bonas et divinas, cura rerum meliorum.* Sic semel de conversione ad religionem christianam simpliciter positum occurrit in N. T. Act. XV, 3. ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν quam multi gentilium Christiani facti essent, enarrantes. *Hesych.* ἐπιστροφαί· ἀναστροφαί, δίαιται. De attentione

tione mentis et cura legitur etiam apud *Demosthenem* p. 158, 24. edit. *Reiske*: οὐδεμίαν ἐποιήσασθε ἐπιστροφήν. *Epictet.* c. 69. περὶ δὲ τὴν γνώμην ἡ πᾶσα ἔσω ἐπιστροφή. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 2. 9. *Suidas* in v. ἐπιστροφῆς· λέγεται δὲ ἡ ἐπιστροφὴ καὶ ἡ φροντίς.

ἘΠΙΣΥΝΆΓΩ, fut. άξω, *colligo, congrego, cogo in eundem locum, ad eundem coetum conduco*, ex ἐπὶ et συνάγω. Matth. XXIII, 37. ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς; quoties incolas tuos ad coetum civium meorum conducere volui, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas suas? Luc. XIII, 34. Matth. XXIV, 31. καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ et congregabunt veros Christi cultores. Marc. XIII, 27. — Passivum ἐπισυνάγομαι *congrego me, confluo, convenio ad aliquem locum, coeo*. Marc. I, 33. ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν et omnes fere incolae urbis congregati erant ad ostium. Luc. XII, 1. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico קָהַל, 2 Chron. XX, 26. כנס, Psalm. CXLVII, 2. קָבַץ, 1 Regg. XVIII, 20. et אָסַף, Ies. LII, 12. etc. *Polyb.* I, c. 75. 2. V, 95. 7. et *Plutarch.* T. IX, p. 540. ed. *Reiske*.

ἘΠΙΣΥΝΑΓΩΓΉ, ῆς, ἡ, non differt a vocabulo συναγωγή et 1) *congregationem, collectionem in unum locum vel coetum*, in significatione activa significat, (a praecedente ἐπισυνάγω.) 2 Thess. II, 1. καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτὸν quo tempore etiam ad Christum congregabimur. 2) *conventus quilibet, maxime conventus sacer*. Hebr. X, 25. μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν ne subducatis vos conventibus sacris Christianorum. Confer *Henr. Scholzii* Disquis. *de genuina vocis* ἐπισυναγωγὴ *ad Hebraeos X, 25. notione*, in *Nova Bibl. Lubec.* Vol. I. p. 54. et *C. G. Hanbold de voce* ἐπισυναγωγῆς *ad Hebr. l. l.* Lips. 1779. 4. Saepius non legitur in N. T. Nuspiam Alexandrini hac voce usi fuerunt, sed legitur 2 Macc. II, 7. ἕως ἂν συναγάγῃ ὁ θεὸς ἐπισυναγωγὴν τοῦ λαοῦ. Ib. v. 13. 14. 18. et IV, 39. *Phavor.* ἐπισυναγωγήν· τὴν συμφωνίαν διάλεγει ὁ Ἀπόστολος, ex *Theodoreto* ad Hebr. X, 25.

ἘΠΙΣΥΝΤΡΈΧΩ, *simul curro et accurro, concurro*, ex ἐπὶ, σὺν et τρέχω *curro*. Semel legitur in N. T. Marc. IX, 25. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὁ λαὸς, *Vulgatus*: *et cum vidisset Iesus concurrentem turbam*.

ἘΠΙΣΎΣΤΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie est: *congregatio multorum eodem loco, concursus, coitio*, item *agmen, coetus*, ab ἐπισυνίσταμαι *convenio, coeo*. 2) *confluxus multitudinis tumultuantis, coitio factiosa, qua plures in aliquem insurgunt et incurrunt*, i. q. συστροφή, quam significationem etiam ἐπισυνίσταμαι habet apud Alex. Num. XIV, 35. coll. XVI, 19. Act. XXIV, 12. ἢ ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, *Vulgatus aut concursum tur-*

hac facientem, reddidit, ex usu linguae latinae: conf. *Gronov.* ad *Iustin.* II, 7. Num. XXVI, 9. *ἐν τῇ ἐπισυστάσει Κυρίου*, pro בְּהַצֹּתָם עַל־יְהוָה 3 Esdr. V, 70. *ἐπιβουλὰς καὶ δημαγωγίας καὶ ἐπισυστάσεις ποιούμενοι. Sext. Empir. Ethic.* 127. *Iosephus* contra Apionem I, 20. quae omnia loca inserenda sunt Thesauro Ling. Gr. a *Stephano* collecto, qui nulla auctoritate hanc vocem paulo rariorem stabilivit. Vid. *Lamb. Bos.* Anim. ad Scriptores Graecos p. 117. *Codex Coislin.* XXVI. apud *Albertum* Gloss. Gr. p. 216. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 209. 3) *strepitus eorum, qui confluunt ad aliquem et aliquem adeunt, distractio et perturbatio ex multitudine adeuntium et sollicitantium orta, familiaris et amica incursio cum temporis dispendio et animi perturbatione coniuncta*, quam nos: *Ueberlaufen, Anlaufen* dicimus, et *Cicero* (Or. p. Archia c. 6.) *quotidianos hominum impetus* dixit. 2 Cor. XI, 28. *ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ' ἡμέραν* cotidianae perturbationes, ex multitudine adeuntium ortae. *Syrus* sensum loci non assecutus esse videtur, reddens: ܘܟܢܘܫܝܐ ܕܥܠܝ ܟܠܝܘܡ *et congregatio, quae est cotidiana contra me.* Melius *Lutherus*: *dass ich täglich werde angelaufen.* Confer LXX. Num. XXVI, 9. Saepius non legitur in N. T.

ἘΠΙΣΦΑΛΗ'Σ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1) proprie: *qui facile labefactari potest, supplantari et everti, lubricus, instabilis*, ex *ἐπὶ* et *σφάλλω supplanto, everto, labefacto.* Opponitur τῷ ἀσφαλής. Hinc 2) metaphorice: *periculosus, parum tutus, damnosus.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXVII, 9. *ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς* cum esset iam periculosa navigatio. *Vulgatus*: *cum iam non esset tuta navigatio.* Sapient. IX, 14. *ἐπισφαλεῖς αἱ διάνοιαι αὐτῶν.* *Polyb.* I, 11, 10. et II, 28. 6. *Plutarch.* T. II. *Opp.* p. 587. ed. *Reiske.* *Hesych.* ἐπισφαλής· *βλαβερὸς, ἐπικίνδυνος.*

ἘΠΙΣΧΥ'Ω, fut. ύσω, 1) proprie active: *robur addo, validum reddo, corroboro*, ex *ἐπὶ* et *ἰσχύω possum, valeo. Xenoph. Oecon.* XI, 13. 2) intransitive: *vires sumo, invalesco, praevaleo.* Sirac. XXIX, 1. *ἐπισχύων τῇ χειρὶ αὐτοῦ.* 1 Macc. VI, 6. *ἐπίσχυσαν ὅπλοις καὶ δυνάμει.* 3) *persevero, vehementer insto, urgeo* et *contendo.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 5. *οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες* at illi vehementer instabant clamoribus.

ἘΠΙΣΩΡΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1) proprie: *in cumulum congero, coaggero, cumulo, acervatim aggero*, quibus verbis in *Glossariis* explicatur, ex *ἐπὶ* et *σωρεύω coacervo*, quod a σωρὸς *acervus, cumulus.* *Plutarch.* T. II. p. 770. ed. *Reiske.* 2) metaphorice: *comparo mihi aliquid et conciliō*, adiuncta simul multitudinis notione. Sic semel legitur in N. T.

N. T. 2 Tim. IV, 3. κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους secundum cupiditates suas eligent sibi et sectabuntur multos doctores; ad quem locum *Theophylactus*: τὸ ἀδιάκριτον πλῆθος τῶν διδασκάλων διὰ τοῦ ἐπισωρεύσουσιν ἐδήλωσε, καὶ διὰ τὸ ὑπὸ τῶν λαῶν χειροτονεῖσθαι. Idem fere *Oecumenius* tradit. *Chrysost.* Ep. 97. οἱ μυρίαν κατὰ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς ἐπισωρεύοντες κόλασιν. *Plutarch.* T. IX. p. 298. ed. *Reiske.*

ἘΠΙΤΑΓΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *constitutio, ordinatio, dispositio*, ab ἐπιτάσσω *colloco* seu *dispono*. 2) *mandatum, praeceptum, imperium*. Rom. XVI, 26. κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ ex mandato Dei aeterni. 1 Cor. VII, 6. οὐ κατ' ἐπιταγὴν non ex imperio hoc dico. Opponitur κατὰ συγγνώμην. ibid. v. 25. 2 Cor. VIII, 8. 1 Tim. I, 1. κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ, i. q. κατὰ τὸ θέλημα Θεοῦ, coll. 1 Cor. I, 1. Tit. I, 3. II, 15. καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς et redargue eos severe et graviter. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* XIII, 4, 2. XXI, 4, 1.

ἘΠΙΤΑΣΣΩ, vel ἘΠΙΤΑΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: *ordino, dispono, colloco, constituo*, ex ἐπὶ et τάσσω, vel τάττω, *ordino*. Verbum in re militari proprium de militibus, qui post priorem aciem collocantur. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 6, 21. *Hesych.* ἐπιτέτακτο, ἐν τάξει ᾗ ὄπισθεν ἠκολούθει. ubi vid. *Alberti. Polyb.* I, 21, 12. 1 Macc. IV, 61. ἐπέταξεν ἐκεῖ δύναμιν. ibid. VI, 50. 2) *praecipio, impero, mando, iubeo*. Marc. I, 27. τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει. ibid. VI, 27. 39. IX, 25. ἐγώ σοι ἐπιτάσσω. Luc. IV, 36. VIII, 25. 31. XIV, 22. Act. XXIII, 2. Philem. v. 8. Construitur cum accusativo rei et dativo personae vel cum infinitivo, v. c. Marc. VI, 27. 39. *Aelian. V. H.* XIV, 39. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 7, 10. Respondet hebraico צִוָּה. Genes. XLIX, 33. Esther. III, 12. *Thom. M.* p. 356. ἐπίταγμα κάλλιον ἢ πρόσταγμα, καὶ ἐπιτάσσω ἢ προστάττω. *Hesych.* ἐπέταξεν, ἐνετείλατο.

ἘΠΙΤΕΛΕΩ, ῶ, fut. έσω, 1) proprie: *ad finem perduco, perficio, absolvo*, ex ἐπὶ et τελέω *finio, absolvo*. Rom. XV, 28. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας hac re perfecta, seu hoc negotio postquam perfunctus fuero. 2 Cor. VIII, 6. οὕτω καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην ita etiam defungeretur negotio iam instituto colligendi eleemosynas. ibid. v. 11. Galat. III, 3. ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε. (Ἐπιτελεῖσθαι hic, ut alibi ἐνεργεῖσθαι, est passivum voce, sensu activum, more attico, ut bene monuit ad h. l. *Grotius*.) Eodem modo τῷ ἐνάρχεσθαι opponitur ἐπιτελεῖν Phil. I, 6. *Aeschin. Socr. Dial.* II, 23. τὸ λοιπὸ τοῦ λόγου ἐπιτελεσάντων. *Xenoph. Cyrop.* III, 3, 1. In vers. Alex. respondet hebr. כִּלָּה, 1 Sam. III, 12. et בִּצַּע, Zach. IV, 9. 2) i. q. ποιέω *facio, praesto aliquid, studeo alicui rei*. Luc. XIII, 32. ἰάσεις ἐπιτελεῖν *sanare, mederi*. 2 Cor. VII,

VII, 1. ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ κυρίου studeamus: seu operam dabimus sanctitati et reverentiae erga Deum. Hebr. VIII, 5. μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν cum exstruere vellet tabernaculum foederis. ibid. IX, 6. τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες sacra facientes; ubi eleganter hac voce Paulus usus est, nam proprie adhibetur de ritibus sacris, maxime apud Herodotum, ut Raphelius ad h. l. docuit. Aelian. V. H. XII, 61. καὶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπετέλουν αὐτῷ et quotannis sacra illi faciebant. Herodot. II, 37. θρησκείας μυρίας ἐπιτελέουσι. IV, 26. θυσίας ἐπιτελέοντες. Philo de Somn. p. 653. 15. ἐπιτελεῖν λειτουργίας. Herodian. I, 5. 4. θυσίας ἐπετέλει, ubi vide Irmischium p. 141. In notione aedificandi legitur 3 Esdr. VI, 4. Pro ... operatus est, legitur in vers. Alex. Num. XXIII, 23. 3) ἐπιτελεῖσθαι accidere, evenire. 1 Petr. V, 9. εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι cogitantes easdem afflictiones fratribus vestris per omnem terrarum orbem evenire, s. accidere. Xenoph. Mem. IV, 8. 8. ἴσως ἀναγκαῖον ἔσται τὰ τοῦ γήρως ἐπιτελεῖσθαι fortasse necessarium erit ea evenire, quae senectuti accidunt.

ΕΠΙΤΗΔΕΙΟΣ, εία, ον, 1) apud graecos Scriptores aptum, idoneum, commodum, opportunum notat, ab ἐπιτηδής, ἐς, aptus, idoneus. Sapient. IV, 5. εἰς οὐδὲν ἐπιτήδειος. 1 Macc. IV, 46. ἐν τόπῳ ἐπιτηδείῳ. Thucyd. VIII, 68. Philostrat. Vit. Apoll. VIII, 14. Pollux Onom. V, 136. Hesych. ἐπιτήδειον· ἕτοιμον, ὠφέλιμον. 2) necessarius, et τὰ ἐπιτήδεια, quae sunt ad vivendum necessaria, victus, commeatus. Gloss. ἐπιτήδειον· ἀναγκαῖον. Legitur in N. T. tantum Iacob. II, 16. μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος non autem dederitis, quae sunt corpori tegendo et alendo necessaria. Theophr. Char. V, et XII. Xenoph. Oecon. III, 8. Hist. Gr. II, 4. 19. Aeschin. Socr. Dial. III, 11. Suid. τὰ ἐπιτήδεια· τὰ πρὸς τροφὴν ἐφόδια. Pollux Onom. I, f. 168. ἐδυνήθησαν ἔνδεια ἐπιτηδείων — ἀποροῦσι, λιμῷ. Conf. Wetsten. N. T. T. II. p. 667.

ΕΠΙΤΙΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1) proprie: impono, sive ad ferendum, sive ad sustinendum, sive ad exsequendum et observandum. Etiam de impositione nominis dicitur. Matth. XXIII, 4. καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων et hominibus observanda iniungunt. (Herodian. IV, 7. 12. Theophr. Char. II.) ibid. XXVII, 29. ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ coronam imponunt capiti eius. Marc. IV, 21. οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ; nonne, ut super candelabrum ponatur? Act. XV, 10. 28. μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι βάρος ne quid oneris vobis imponatur. Marc. III, 16. καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον. ib. v. 17. Inprimis vero in N. T. usurpatur de impositione manuum a Christo et apostolis usitata, quae obtigit aegrotis et infirmis ad illos sanitati restituendos, Matth. IX, 18. Marc. V, 23.

23. Luc. IV, 40. Act. XXVIII, 8. etc. *recens baptizatis*, ut acciperent Spiritum S. Act. VIII, 17. XIX, 6. *infantibus*, ad illis benedicendum, denique *recens designatis ministris ecclesiae* ordinandis ad munus sacrum Act. VI, 6. 1 Tim. V, 22. 2 Sam. XIII, 19. 2) *infligo*. Luc. X, 30. καὶ πληγὰς ἐπιθέντες et inflictis plagis et vulneribus. Act. XVI, 23. πολλὰς δὲ ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς et multum eos caesos. *Theodoret*. H. E. III, 7. ἐπιθέντες τὰς μάστιγας. Eodem modo *imponere* usurpatur de *vulneribus*, v. c. apud *Cic. de Fin*. IV, 24. et de *plagis* apud *Valer. Max*. IX, 10. *Cic. pro Sextio* 19. 3) *addo*, *adjicio*. Apoc. XXII, 18. ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγάς, *Vulgatus*: *si quis appposuerit ad haec, apponet Deus super illum plagas*. 4) *do*, *trado*, *distribuo*. Matth. XXVII, 29. ἐπέθηκαν κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ et arundinem dederunt ad manum dextram. Act. XXVIII, 10. ἐπέθεντο τὰ πρὸς χρείαν suppeditarunt necessaria. *Thom. M*. p. 333. ἐπέθηκα τὴν ἐπιστολήν, ἀντὶ τοῦ παρέδωκα κ. τ. λ. *Herodot*. III, 42. 5) ἐπιτίθεμαι vel simpliciter positum, vel addita voce χεῖρας, *aggredior*, *adorior*, *invado aliquem*, vel *vi aperta*, vel *insidiis*. Act. XVIII, 10. καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι et nemo te adorietur. Eodem modo ἐπιτίθεσθαι apud *Palaephatum* 41. *Xenoph. Hist. Gr*. II, 4. 11. *Diodor. Sic*. XVII, 86. *Aelian. V. H*. III, 19. *Aristoph. Vesp*. 1019. et aliis multis locis usurpatur, quae collegit *Bielius* in Thesauro Philologico s. h. v. et *Krebs. Obss. Flav*. p. 234. Vide et *Valckenar*. ad *Herodot*. III 76. *Hesych*. ἐπέθεντο· ἀντέκειντο. Συνεπιτίθεσθαί τινι pro *simul adoriri* seu *invadere aliquem* legitur apud Alex. Ps. III, 7. Caeterum etiam in vers. Alex. construitur haec vox mot cum ἐπί, v. c. Iudd. IX, 48. ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τοὺς ὤμους, mox cum dativo, 2 Regg. XI, 17. ἐπέθηκαν αὐτῷ χεῖρας.

ΕΠΙΤΙΜΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *pretium rei augeo*. *Suid*. ἐπετίμα· ἐπηύξει τὴν τιμήν. *Demosthen*. p. 918. 22. ed. *Reiske*: ὁ σῖτος ἐπετιμήθη. item *multtam impono*, unde ἐπιτιμία *multa*, *poena*. *Ioseph*. A. I. XVIII, 4. 6. καὶ τιμωρίας ἐπετίμα τοῖς ἀκοῦσιν. *Dio* XXXVIII, p. 78. ἐκείνῳ ἡ φυγὴ ἐπετιμήθη. *Hesych*. ἐπιτιμᾷ· τιμωρεῖται, ἢ τὴν τιμὴν αὔξει. — ἐπιτίμιον ἀτιμίαν ἐπέθηκεν. 2) *reprehendo*, *obiurgo*, *increpo*, *exprobro*. *Pollux Onom*. IX, c. 8. p. 1123. ed. *Hemsterhus*. Luc XXIII, 40. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ et alter exprobravit ei haec convicia. 2 Tim. IV, 2. Sic et legitur apud *Thucyd*. IV, c. 27. *Aelian*. V. H. XI, 9. Conf. *Valckenar*. ad *Ammonium* p. 107. qui docuit, hanc notionem Atticis perquam familiarem esse. 3) *additis minis praecipio*; *interminor*; *interdico*. Matth. XII, 16. καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν interdixit autem illis, ne se manifestum facerent. 4) *moneo*, *hortor*, *adhortor*, *admonitionibus humanis aliquem*

aliquem revocare studeo a consilio suo. Matth. XVI, 22. ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ λέγων, Ἵλεώς σοι κύριε eum admonuit his verbis: propitius tibi Deus sit! Huc etiam referrem locum Luc. XVII, 3. si peccaverit in te frater tuus, ἐπιτίμησον αὐτῷ. 5) *cohibeo alicuius impetum, coerceo, infringo potestatem, punio.* Matth. VIII, 26. ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ vim venti marisque compressit, coll. Marc. IV, 39. et Nahum. I, 4. גּוֹעֵר בַּיָּם. Marc. IX, 25. Luc. IV, 35. 39. ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ solo dicto cohibuit vim febris. Ita גָּעַר Ps. LXVIII, 31. Iud. v. 9. ἐπιτιμήσαι σοι κύριος puniat te Deus! Zach. III, 2. יִגְעַר יְהוָה בְּךָ. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 352 seqq.

ἘΠΙΤΙΜΊΑ, ας, ἡ, *mulcta, poena legibus constituta, quae alicui imponitur,* ab ἐπιτιμάω. Est idem, quod ἐπιτίμιον (apud *Aristot. Polit.* l. V. c. 8. p. 347. *Strab.* Lib. XIV. p. 440.) vel τίμημα, et differt ab ἐπιτίμησις, quod *increpationem et obiurgationem* significat. Sic semel occurrit in N. T. 2 Cor. II, 6. ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων sufficiat illi poena haec a plerisque inflicta, nempe excommunicatio. Sapient. III, 10. οἱ δὲ ἀσεβεῖς καθὰ ἐλογίσαντο ἕξουσιν ἐπιτιμίαν. Sic etiam liber *Philonis* de Praemiis et Poenis inscribitur περὶ ἄθλων καὶ ἐπιτιμίων. Cf. *Suicer. Thesaur. Eccl.* T. I. p. 1195. Apud Graecos ἐπιτιμία *statum integritatis civilis* notat, et *ei tribuitur, qui habet omnia iura et privilegia quae civitas ipsi concessit;* et in exilium eiectus dicitur amisisse τὴν ἐπιτιμίαν, v. c. apud *Demosthen.* de Corona c. VI. *Diod. Sic.* XVIII, c. 18.

ἘΠΙΤΡΈΠΩ, fut. έψω, 1) proprie: *verto aliquid ad alterum,* ex ἐπὶ et τρέπω *verto.* Hinc 2) metaphorice: *curae, fidei et tutelae alicuius committo aliquid:* (*Xenoph.* Mem. I. c. 5. 2. II, c. 6. §. 38.) *permitto, alicui faciendi potestatem facio,* vel *aliquid faciendum iniungo:* (*Xenoph.* Mem. IV, 4. 2.) in hac posteriori significatione haud raro legitur in N. T. v. c. Matth. VIII, 21. ἐπίτρεψόν μοι. v. 31. ibid. XIX, 8. Marc. V, 13. Ioh. XIX, 38. Act. XXI, 39. 40. 1 Cor. XIV, 34. etc. *Symmach.* 1 Sam. XXIV, 8. pro hebr. נָתַן. *Hesych.* ἐπέτρεψεν· ἐπέτρεψεν, ὑπεχώρησε. 3) *largior, impertior,* v. c. *vires agendi.* Sic Hebr. VI, 3. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεὸς et hoc faciamus bono cum Deo. *Suid.* ἐπιτρέψαι· χαρίσασθαι, παραδοῦναι.

ἘΠΙΤΡΟΠΉ, ῆς, ἡ, *permissio, concessio, potestas aliquid faciendi,* i. q. ἐξουσία. Est a perf. med. ἐπιτέτροπα, verbi ἐπιτρέπω, quod vide. In N. T. tantum legitur Act. XXVI, 12. μετ᾽ ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς cum litteris summam potestatem continentibus. Conf. supra ad ἐξουσία. *Polyb.* III, 15. 7. Potest tamen in loco Actorum ἐπιτροπῇ etiam notio *tutelae* (quam habet apud *Polyb.* II, 11, 8. ut ἐπιτροπεία ibid. XV, 31, [illegible]

4) tri-

4) tribui, ut κατ' ἐπιτροπὴν vertatur: *sub tutela*, ut intelligantur *itineris comites*, qui v. 13. et XXII, 9. commemorantur.

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ, ου, ὁ, 1) in universum eum significat, *cuius curae, fidei et tutelae aliquid committitur et potestas facta est, alterius nomine et loco negotia quaedam obeundi et administrandi, commissarium, procuratorem*, ab eodem. Specialiter vero in N. T. ita dicitur 2) *procurator rei domesticae familiaris*, qui ex servorum genere plerumque erat, teste *Aristotele* Oeconom. I, 5. δούλων δὲ εἴδη δύο, ἐπίτροπος καὶ ἐργάτης. Videtur autem ita differre saepe ab οἰκονόμος, ut specialiter *inspectorem villarum et praediorum* notet. *Xenoph.* Oecon. XII, 2. et XXI, 9. Matth. XX, 8. *Hesych.* ἐπίτροπος· ὁ προεστὼς τοῦ χωρίου καὶ ὅλης τῆς οἰκίας. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 102. qui docuit, eodem sensu vocem אפיטרופוס frequentem esse in Targumim et Talmude, v. c. Genes. XLIII, 16. Esther. I, 8. 3) *tutor pupillorum, qui administrat rem familiarem pupilli, eiusque educationi praeest.* Galat. IV, 2. ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους. Eodem sensu ἐπίτροπος absolute ponitur apud *Xenoph.* Mem. I, 2. 40. et *Aelian.* V. H. XIII, 44. *Hesych.* ἐπίτροπος· προεστὼς τῶν ὀρφανῶν. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 225 sequ. 4) *qui pecunias et rationes Domini curat, thesaurarius.* Luc. VIII, 3. ἐπιτρόπου Ἡρώδου. 2 Macc. XI, 1. Λυσίας ἐπίτροπος τοῦ βασιλέως. XIII, 2. Sic qui reditus Caesaris curabant in provinciis, vulgo equestris dignitatis viri, etiam ἐπίτροποι et ἐπιμεληταὶ dicebantur. Conf. *Brissonium* de Regno Persarum p. 697.

ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΩ, aor. 2. ἐπέτυχον, 1) proprie, si cum dativo construitur: *ad aliquem pervenio, pertingo, incido in aliquem, obviam fio*; ex ἐπὶ et τυγχάνω *assequor*. *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 3. 14. τοῖς δὲ ἀγγέλοις ἐπιτυγχάνουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀναχωροῦσι. ibid. VII, 4. 26. ἐπιτυγχάνουσι τοῖς πυλίοις. *Aristoph.* Nub. v. 195. 535. 2) cum genitivo rei, interdum etiam cum accusativo, *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 5. 19. *consequor, nanciscor aliquid, compos fio, re ex voto potior, successu prospero fruor.* Rom. XI, 7. τοῦτο (in aliis codd. τούτου) οὐκ ἐπέτυχεν non consequuti sunt. Hebr. VI, 15. ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας. ib. XI, 33. Iacob. IV, 2. Saepius non legitur in N. T. Prov. XII, 28. οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας. *Hesych.* οὐκ ἐπιτεύξεται· οὐκ ἐπιτυχὴς ἔσται. *Thucyd.* III, c. 3. ἐλπίδος ἀναγομένης ἐπιτυχών. *Polyb.* XXXI, 21, 13. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 73.

ΕΠΙΦΑΙΝΩ, fut. ανῶ, 1) proprie: *appareo*, et dicitur de *corporibus caelestibus et lucidis, quae cum splendore emicant*, ab ἐπὶ et φαίνω *ostendo*. Act. XXVII, 20. μήτε δὲ

ἡλίου

ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων neque sole, neque sideribus per plures dies nobis apparentibus: coll. *Horat. Epod.* X, 9. *Aelian.* V. H. XIII, 1. *Polyb.* V, 6, 6. 2) *illustro* et metaphorice: *instituo, erudio et felicem reddo aliquem.* Luc. I, 79. ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις ubi vid. *Wetstenius.* 3) ἐπιφαίνομαι, *do me in conspectum, me ostendo, advenio, adsum,* et metaphorice: *innotesco, manifestor, conspicuus reddor.* Tit. II, 11. ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος innotuit enim gratia Dei salutaris omnibus hominibus. ibid. III, 4. ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ φιλανθρωπία ἐπεφάνη. Conf. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 17, 3. p. 885. Apud Graecos ἐπιφαίνεσθαι partim de iis usurpatur, *qui ex improviso in conspectum prodeunt* (*Xenoph. Cyrop.* VI, 3, 6. *Anab.* III, 5, 2.) partim autem *de iis, qui auxilii causa adsunt.* *Xenoph. Cyrop.* II, 4, 12. et *Hist. Gr.* III, 4, 26.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *apparitio rei corporeae et lucidae,* v. c. solis, lunae et stellarum, ab ἐπιφαίνω *appareo.* Hinc apud veteres maxime de Deorum apparitionibus usurpatur cum splendore coniunctis. *Polyb.* III, 94, 3. ἐπιφάνεια τῆς ἡμέρας. *Dionys. Halic.* I, 2, 68. Vid. *Wesseling.* ad *Diod.* Sic. I, 25. et *Casaub.* Exercitt. Antibar. II, 5, p. 1. 2) *splendor, maiestas.* 2 Thess. II, 8. τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας adventu, splendore et maiestate insigni. Conf. 2 Sam. VII, 23. τοῦ ποιῆσαι μεγαλωσύνην καὶ ἐπιφάνειαν. 2 Macc. XIV, 15. XV, 27. 3) ἐπιφάνεια τοῦ σωτῆρος καὶ κυρίου ἡμῶν χριστοῦ est α) *adventus Christi in has terras.* 2 Tim. I, 10. ubi *Theodoretus* per ἐνανθρώπησιν explicat. *Phavor.* ἡ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἔνσαρκος οἰκονομία. β) *adventus,* seu *reditus Christi ad iudicium extremum.* 1 Tim. VI, 14. 2 Tim. IV, 1. 8. τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Vide ἀγαπάω. Tit. II, 13. Saepius non legitur in N. T. Bene de hac voce exposuit *Suicerus* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1196 seq.

ΕΠΙΦΑΝΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ἐς, τό, 1) proprie: *clarus, lucidus, qui facile potest agnosci et discerni.* (cf. *Pollux. Onom.* VI, 206. *Xenoph. Mem.* III, 1, 10.) ab ἐπιφαίνω. 2) *illustris, insignis, nobilis, gloriosus, attentione et admiratione dignus.* Sic Act. II, 20. (nam saepius non legitur in N. T.) tempus excidii iudaici vocatur ἡμέρα ἐπιφανής *dies insignis,* quo summa Dei maiestas conspicua redderetur, seu, ut etiam reddi posset, *dies terribilis,* ut *Syrus* et *Arabs* reddidit: nam respondet hebraico נורא. Ioel. II, 31. Iud. XIII, 16. Habac. I, 7. Malach. I, 14. Hinc truculentus ille Antiochus ἐπιφανής dictus. Ἐπιφανής pro *illustris* legitur apud *Thucyd.* II, 43. ἀνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος. ibid. VII, 69. ἀρετῆς ὧν ἐπιφανεῖς ἦσαν οἱ πρόγονοι. *Polyb.* I, 36, 3. et III, 10, 9.

'ΕΠΙΦΑΥΣΚΩ, fut. αύσω, 1) proprie: illucesco, affulgeo, ab ἐπί et φαύω, Aeol. pro φάω luceo. Alii scribunt ἐπιφαύσκω, quod in verf. Alex. Iob. XXV, 5. XXXI, 26. legitur ὁρῶμεν ἥλιον τὸν ἐπιφαύσκοντα. Hesych. ἐπιφαύσκοντα ἀνατέλλοντα, φαίνοντα. 2) illumino, discutio tenebras, et metaphorice: felicem reddo. Sic semel legitur in N. T. Ephes. V, 14. (9) ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστὸς tunc summa frueris felicitate christiana.

'ΕΠΙΦΕΡΩ, fut. ἐποίσω, aor. 1. ἐπήνεγκα. 1) affero, defero, ex ἐπί et φέρω fero. Act. XIX, 12. ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ut adeo ad aegrotos deferrentur. 2) addo, adiicio. Philipp. I, 16. οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου putant, cupiunt me captivum novis affligere malis. Hanc significationem saepe habere apud Philonem, docuit Loesnerus in Obss. Philon. p. 351. 3) infligo, infero. Rom. III, 5. ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργὴν dum poenas infligit. ubi vid. Wetstenius. Xenoph. de redit. IV, 41. Hist. Gr. VI, 3, 4. Polyb. III, 4, 5. 4) profero. Iud. v. 9. οὐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας non ausus est contra eum proferre iudicium blasphemum. Huc etiam pertinet formula ἐπιφέρειν αἰτίαν, quae, ut latina crimen inferre, significat: crimen intentare alicui, proferre crimen, accusare. Legitur in N. T. Act. XXV, 18. οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον non poterant afferre eiusmodi crimen, et apud Ioseph. A. I. II, 6. 7. Herodot. I, 26. IV, 167. Herodian. III, 8. 12. Thucyd. I, 70. III, 42. ubi vid. Schol. Formula inferre crimina aliquoties legitur apud Ciceronem, v. c. Verr. V, 41. et ad Herenn. IV, 35. Conf. supra sub ἐνάγω. Phavor. ἐπιφέρειν κατηγορεῖν.

'ΕΠΙΦΩΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, proprie, postquam alter dixit, vocem tollo. Deinde 1) acclamo, clamo adversus aliquem, ex ἐπί et φωνέω clamo. Luc. XXIII, 21. οἱ δὲ ἐπεφώνουν illi vero magnis clamoribus instabant. Act. XXII, 24. coll. v. 22. Hesychius: ἐπιφωνεῖ βοᾷ, κράζει. Vide Wetstenii N. T. T. I. p. 814. 2) acclamo, applaudo. Act. XII, 22. ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει θεοῦ φωνή, ubi observandum, veteres Graecos in recitationibus publicis assensum suum secunda acclamatione εὖ, ὑπέρευ, ὀρθῶς significasse. Conf. Krebs. ad Plutarch. de Audiendis Poetis c. 7. p. 193. Saepius non legitur in N. T.

'ΕΠΙΦΩΣΚΩ, illucesco, lucesco. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXVIII, 1. τῇ ἐπιφωσκούσῃ, sc. ἡμέρᾳ, ut plene legitur apud Herodot. III, 242. ubi videndus Wesselingius (qui etiam ad Diodor. Sic. XIII, c. 18. de hac voce disputavit,) et Valkenar. — cum primum illuxisset dies. Luc. XXIII, 54. σάββατον ἐπέφωσκε dies sabbati appetebat. Cf. Casaub. Exerc.

Exerc. Antibaron. p. 416. qui monuit, ἐπιφώσκειν, sive ἐπιφαύσκειν et ἐπιφαίνειν, proprie de sideribus dici, praesertim sole et luna. *I. D. Michaelis* in *Introduct. in N. T.* T. I. §. 20. utrumque locum ex lingua syriaca illustrare conatus est, in qua ܢܓܗ, quod proprie *aperire, patefacere* notat, de nocte, *diem praecedente*, adhibetur: (Conf. *Ei. Chrestomath. Syriac.* p. 94. et *Assemanni Bibl. Orient.* T. I. p. 212.) sed idoneis argumentis refutatus est a *Marshio* in *Animadverss. et Supplem. ad hunc librum* T. I. p. 41. ed. germ.

ΕΠΙΧΕΙΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω. 1) proprie: *manum admoveo*, vel *iniicio alicui rei*, *in manus sumo*, ex ἐπὶ et χεὶρ *manus*. *Aelian.* V. H. VII, c. 8. ἐπιχειρήσας δὲ τοῖς τέχνοις. *Plato Cratyl.* c. V. 2) metaphorice: *aggredior opus*, *operam navo*, *incipio*, *conor aliquid facere*, et in bonam aeque ac malam partem usurpatur, nec tantum de conatu frustraneo, sed etiam felice et bene succedente dicitur. Luc. I, 1. ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν postquam multi aggressi sunt historiam contexere. Act. IX, 29. οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν qui eum occidere conabantur. ibid. XIX, 13. ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν audebant vero quidam e circumforaneis Iudaeorum exorcistis. *Hesych.* ἐπιχειρεῖ· τολμᾷ. Saepius non legitur in N. T. 2 Macc. II, 30. ζωγραφεῖν ἐπιχειροῦντι. *Xenoph. Mem.* II, 6, 28. *Aelian. V. H.* III, 18. Esther. IX, 25. ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν (conatus est) ἐπάξαι ἐπὶ τοὺς Ἰουδαίους, 2 Macc. VII, 19. θεομαχεῖν ἐπιχειρήσας qui audes adversus Deum pugnare. 3) alteri verbo iunctum pleonastice ponitur. Hinc explicatur ab haud paucis interpretibus locus Luc. I, 1. ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι, h. e. *scripserunt*, *composuerunt*, inter quos est *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 96. *Munthe* in *Obss. ad N. T. e Diod. Sic.* p. 127. et *Glassius* in *Philol. Sac.* p. 191. qui multis exemplis hanc suam sententiam exornare conati sunt.

ΕΠΙΧΕΩ, fut. εύσω, *infundo*, *affundo*, ex ἐπὶ et χέω *fundo*. Semel legitur in N. T. Luc. X, 34. ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον infundens oleum et vinum. Alexandrini pro יצק Gen. XXVIII, 18. etc. adhibuerunt. *Xenoph. Oecon.* XVII, 9. *Anab.* IV, 5, 19. *Plutarch.* T. VIII. p. 610. ed. *Reiske.*

ἘΠΙΧΟΡΗΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, i. q. simplex χορηγέω, 1) *chorum duco*, *chori dux sum*. Verbum olim de iis proprium, qui suis sumtibus chorum instruebant et ornabant, et quae ad ludos et solemnitates publicas necessaria erant, subministrabant, de quo Choragorum munere praeter *Salmasium de Vsuris* c. 3. p. 58. *Spanhemius* ad *Callim. Hymn.* in

in *Dian.* v. 266. bene exposuit. Conf. infra sub χορηγέω. Nullam vero emphasin in hac voce quaerendam esse, contra *Raphelium* et *Wolfium* recte docuit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 305. 2) metaphorice: *largiter suppedito, subministro, largior.* 1 Cor. IX, 10. ὁ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι qui semen serenti suppeditat, coll. Ies. LV, 10. ex quo haec verba petita sunt; ubi in hebraico legitur נתן. Galat. III, 5. ὁ ἐν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν πνεῦμα qui vobis largitus est bona per Christum hominibus parta. 2 Petr. I, 11. Sirac. XXV, 29. 3) *praesto, ostendo, exhibeo,* seu *una ostendo, simul declaro.* 2 Petr. I, 5. ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν cum firma de religione christiana persuasione coniungite virtutis studium. 4) *mutua officia et ministeria praesto.* Coloss. II, 19. ἐξ ὃ πᾶν τὸ σῶμα ἐπιχορηγέμενον cuius cura omne corpus (coetus) arctissime mutuis officiis iunctum. Saepius non occurrit in N. T. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 201.

'ΕΠΙΧΟΡΗΓΊΑ, ας, ἡ, in universum: *suppeditatio, subministratio continua et copiosa necessariorum;* interdum etiam *illa ipsa res, quae suppeditatur,* v. c. apud *Zosimum* I, 69. ubi de rebus esculentis dicitur. In N. T. bis tantum legitur, partim de *mutuo auxilio,* de *mutuis officiis et ministeriis,* quae alter alteri praestare debet, v. c. Ephes. IV, 16. διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας vinculo societatis, quod est in mutuo auxilio, seu iunctura, per quam unumquodque membrum alteri subministrat, quae ad augmentum ipsius spectant; partim de *auxilio,* quod Christus hominibus praestat. Phil. I, 19.

'ΕΠΙΧΡΊΩ, fut. ίσω, *inungo, illino,* ab ἐπὶ et χρίω *lino.* Bis tantum in N. T. reperitur. Ioh. IX, 6. ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τὰς ὀφθαλμὰς τῦ τυφλῦ et illevit lutum oculis coeci illius. ib. v. 11. καὶ ἐπέχρισέ μυ τὰς ὀφθαλμὰς et illevit oculos meos. *Lucian.* de *Scrib. Hist.* 62.

'ΕΠΙΩ͂Ν, ῦσα, ὀν, *succedens, sequens, adveniens.* Participium ab ἔπειμι *succedo, sequor, supervenio, advenio,* quod praesertim de tempore futuro dicitur. Act. VII, 26. τῇ δὲ ἐπιύσῃ ἡμέρᾳ die sequente vel postero. (*Appian. B. C.* I. p. 628.) ibid. XVI, 12. τῇ δὲ ἐπιύσῃ, scil. ἡμέρᾳ, coll. Prov. XXVIII, 3. ὐ γὰρ οἶδας, τί τέξεται ἡ ἐπιῦσα. *Herodot.* IX, 41. Act. XX, 15. XXI, 18. XXIII, 11. τῇ δὲ ἐπιύσῃ νυκτὶ sequente nocte. Saepius non occurrit in N. T. Alex. Deut. XXXII, 29. εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον. 1 Paral. XX, 1. ἐν τῷ ἐπιόντι ἔτει. *Polyb.* III, c. 42. XV, 7. et 21. *Hesych.* ἐπιῦσα· ἐπερχομένη. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* II, 14. 5. τῇ δὲ ἐπιύσῃ κατελθὼν εἰς τὴν σύγκλητον.

'ΕΠΟΙ-

'ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *superstruo aedificium iactis fundamentis, superaedifico*, ex ἐπὶ et οἰκοδομέω *aedifico*. Interdum etiam simpliciter: *aedifico, exstruo*, v. c. in versione Alex. Num. XXXII, 38. ὀνόματα τῶν πόλεων ἃς ἐπῳκοδόμησαν, ubi hebraico בנו respondet. *Xenoph. Anab.* III, 4, 6. *Hist. Gr.* VI, 4, 12. *Demosthen.* p. 1278. 27. ed. *Reiske.* 2) metaphorice: *augeo, amplifico, instruo magis magisque, perfectiorem reddo.* Act. XX, 32. τῷ λόγῳ τῆς χάριτος τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι: doctrinae christianae, quae vos in dies perfectiores reddere valet. 1 Cor. III, 10. ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ, ἕκαστος δὲ βλεπέτω, πῶς ἐποικοδομεῖ alii continuant institutionem, sed videant, qua ratione persequantur. ibid. v. 12. 14. Ephes. II, 20. ἐποικοδομηθέντες fortasse reddendum est: *accessistis ad coetum Christianorum et in numerum eorum recepti estis*, quia ecclesia christiana saepe οἶκος Θεοῦ in N. T. vocatur. Coloss. II, 7. ἐποικοδομεῖσθαι est: *constantem et firmum reddi.* Iud. v. 20. Saepius non occurrit in N. T. Simili modo *exaedificatio* usurpatur a *Cicerone* II. Orat. c. 15. Confer etiam *Plutarch.* T. IX. p. 285. et ibi notas ed. *Reiske.*

'ΕΠΟΚΕ'ΛΛΩ, aor. 1. ἐπώκειλα, fut. ελῶ, i. q. ἐμπίπτω *allido, impingo, impello*, et inprimis de navigio dicitur, quod alliditur et cum vehementia ad littus, vel in vada et scopulos impellitur, ab ἐπὶ et ὀκέλλω *appello.* In N. T. tantum extat Act. XXVII, 41. ἐπώκειλαν τὴν ναῦν impegerunt navem, seu, allidebatur navis. *Polyb.* I, 20, 15. et IV, 41, 2. *Arrian. Exped. Alex.* II, 23, 5. *Thucyd.* IV, 26. Cf. etiam *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* I, c. 31. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 649. Pro ἐποκέλλειν usurpatur etiam ἐξοκέλλειν et προσοκέλλειν. *Hesych.* et *Alberti Gloss. N. T.* p. 88. ἐπώκειλαν· ἐπανέπαυσαν.

'ΕΠΟΝΟΜΑ'ΖΩ, fut. άσω, *cognomino, cognomen impono*, ex ἐπὶ et ὀνομάζω *nomino.* Ἐπονομάζομαι *cognominor*, item *sum*, uti καλέομαι. Legitur sic semel in N. T. Rom. II, 17. σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ tu iudaica stirpe natus es. *Aristaenet.* I, 27. *Appian. B. C.* III. p. 959. *Xenoph. Oecon.* VI, 17.

'ΕΠΟΠΤΕΥ'Ω, fut. εύσω, *inspicio, specto, attente et accurate aliquid inspicio, considero et observo*, ab ἐπὶ et ὄπτομαι *video.* 1 Petr. II, 12. ἐποπτεύσαντες, pro ἐὰν ἐποπτεύσωσι, sc. τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα, coll. ib. III, 2. ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* V, 69, 6. XXXI, 12, 13. *Demosthen.* p. 168. 13. ed. *Reiske:* τὴν δὲ ταῦτα ἐποπτεύσουσαν καὶ φυλάξουσαν δύναμιν. *Homer. Odyss.* π', 140. Cf. Ez. Spanhem.

et *Schol.* ad *Aristoph. Ranas* v. 757. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 687. Alexandrini nuspiam hac voce usi sunt, sed verbum ἐπόπτομαι adhibuerunt. Semel reperitur in vers. *Symmachi* Ps. X, 14. pro Hebr. תביט. *Phavor.* ἐποπτεύω· τὸ ὁρῶ.

ἘΠΟ'ΠΤΗΣ, ου, ὁ, *spectator*, *testis oculatus*, alias αὐτόπτης, ab ἐποπτεύω, quod vide. Semel extat in N. T. 2 Petr. I, 16. ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος sed ipsis oculis nostris vidimus summam eius maiestatem. *Plutarch.* T. III. p. 647. ed. *Reiske* ἐπόπτας καὶ μάρτυρας. *Hesych.* ἐπόπται· θεαταί. Apud Graecos ἐπόπτης is dicebatur, qui *curam alicuius rei habebat*, *praefectus*, *inspector*. Sic v. c. ἄθλων ἐπιμεληταὶ, ἐπίσκοποι, ἔφοροι, προστάται, etiam ἄθλων ἐπόπται vocabantur, teste *Polluce Onom.* III, c. 30. Graeci etiam ἐπόπτας eos vocabant, *qui sat bene instituti ad inspicienda mysteria adhibebantur*. Cf. *Casaub.* ad *Athen.* VI, 15. p. 446. et *Spanheim.* ad *Aristoph. Ran.* v. 757.

ἘΠΟΣ, εος, τὸ, *verbum*, *sermo*, item *carmen*, apud exteros Scriptores, ab ἔπω *dico*. In N. T. occurrit tantum formula: ὡς ἔπος εἰπεῖν *ut ita dicam*, *si ita dicere aut argumentari fas est*, qua Graeci fere utuntur ad emolliendam sententiam, si quid audacius et inusitatius dixisse videantur. *Polyb.* l. 1. 2. V, 33. 7. Cf. *Wesseling.* ad *Herodot.* II, 109. p. 129. *Clerici Art. Crit.* P. I. p. 114. *Quinct.* VIII, 3. Hebr. VII, 9. καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν et si ita dicere fas est. Alii male: ut verbum unum tantum dicam, ut breviter dicam. *Hesych.* ἔπος· ῥῆμα, λόγος, φωνή. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 409.

ἘΠΟΥΡΑ'ΝΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *coelestis*, h. e. *coelum inhabitans*, *ad coelum pertinens*, *coelestem*, seu *divinam originem habens*, *coelitus demissus*, ab ἐπὶ et οὐράνιος *coelestis*. Matth. XVIII, 35. ὁ πατήρ μου ἐπουράνιος, ubi ipse Deus ἐπουράνιος vocatur, non, quod coelo, velut loco quodam, circumscribatur et contineatur, sed partim ad summam eius maiestatem imperiumque in omnes res creatas significandum, partim ex opinione Iudaeorum, qui Deum e coelo maxime gloriam et providentiam suam manifestare existimabant. 1 Cor. XV, 48 et 49. ὁ ἐπουράνιος Christus dicitur, quatenus e coelo in hanc terram venit, seu, divinam habet originem, coll. v. 47. ibid. v. 40. σώματα ἐπουράνια corpora coelestia. sol, luna, stellae. ibid. v. 48. τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι eiusdem naturae etiam nos aliquando erimus cives coelorum, seu coelo beati. Phil. II, 10. οἱ ἐπουράνιοι sancti angeli et beatorum chorus. 2 Tim. IV, 18. βασιλεία ἐπουράνιος futura in coelo, seu summa apud Deum felicitas. Hebr. III, 1. κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι quibus felicitas christiana beneficio divino est oblata. ibid. VI, 4. τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου beneficii divini, h. e. religionis et felicitatis christianae. ibid. XI, 16. XII, 22. 2) τὰ ἐπουράνια significant

cant α) coelum, i. q. οὐρανὸς et τὰ ἄνω vel proprie vel metaphorice sumtum, ita, ut omissum sit μέρη, σώματα, seu οἰκήματα. Ephes. I, 3. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, sc. τόποις, bonis spiritualibus iisque coelestibus, quae adhuc in vita futura locum habent. Ibid. v. 20. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις in coelo. Hebr. IX, 23. β) aër. Ephes. VI, 12. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις in aëre, quem daemonibus bonis et pravis repletum esse constans fuit Iudaeorum opinio, ut docuit *Koppe* ad Ephes. II, 2. Eodem modo sumitur οὐρανός, ut infra docebitur, ut adeo non opus sit eum *Luthero* statuere, ἐπουράνιος pro ὑπουράνιος positum esse. γ) *res intellectu difficiliores, sublimes et abstrusae.* Ioh. III, 12. Conf. infra sub ἐπίγειος.

ἙΠΤΆ, οἱ, αἱ, τά. Numerale cardinale indeclinabile. 1) *septem.* Matth. XV, 34. 37. XXII, 25. Marc. VIII, 5. 6. 8. 20. Sed non semper certam numeri speciem, septem unitatibus constantem, significat, haud raro etiam synecdochice 2) *indefinitam multitudinem* significat, *plures.* Matth. XII, 45. Luc. XI, 26. ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα multos alios spiritus malos. Ita שֶׁבַע 1 Sam. II, 5. στεῖρα ἔτεκεν ἑπτά, h. e. πλείους, uti *Symmachus* transtulit. Ruth. IV, 15. Ies. IV, 1. *Suid.* ἑπταπλάσιονα· ἀντὶ τοῦ πολυπλασίονα. τὸ γὰρ ἑπτὰ ἐπὶ πλήθους τάττεται. 3) pro ἑπτάκις *septies.* Matth. XXI, 22. ad imitationem hebr. שֶׁבַע Ps. CXIX, 164. Prov. XXIV, 16.

ἙΠΤΆΚΙΣ, *septies, saepe.* Adverbium numeri, ab ἑπτά. Matth. XVIII, 21. ἕως ἑπτάκις. ibid. v. 22. Luc. XVII, 4. In versione Alex. ponitur pro שֶׁבַע, Ps. CXIX, 164. (ubi *Symmachus* πλειστάκις habet, quemadmodum et Ier. XV, 9. πλέονας, pro ἑπτὰ posuit, teste *Hieronymo.*) Prov. XXIV, 16. שֶׁבַע פְּעָמִים, Genes. XXXIII, 3. Ios. VI, 15. et pro שִׁבְעָתַיִם Genes. IV, 24.

ἙΠΤΑΚΙΣΧΊΛΙΟΙ, οἱ, αἱ, τά, *septies mille, septem millia,* ex ἑπτάκις *septies* et χίλιοι *mille.* Semel legitur in N. T. Rom. XI, 4. Alex. pro שִׁבְעַת אֲלָפִים Num. III, 22. Iob. I, 3.

ἘΠΩ. Verbum anomalum, quod in praesenti non est usitatum, sed pro eo adhibetur λέγω: aor. 2. εἶπον, aor. 1. εἶπα, infinit. εἰπεῖν, particip. εἰπών, tantum sunt usitata. 1) *dico.* Matth. XII, 2. XXI, 30. XXVI, 25 et 64. σὺ εἶπας recte dixisti, res se ita habet, uti dicis, i. q. alias καλῶς, seu πάνυ μὲν οὖν. (Ita etiam Φήμ' ἐγώ, pro *ita,* legitur apud *Aristoph. Plut.* v. 96. Adde *Eurip. Hippolyt.* v. 352.) Marc. XII, 32. Rom. XI, 26. et καλῶς εἶπας. Luc. XX, 39. Ioh. IV, 17. Act. I, 9. ταῦτα εἰπὼν hisce vix dictis. Huc etiam referenda est formula εἰπεῖν ἐν ἑαυτῷ, vel ἐν τῇ καρδίᾳ, *cogitare.* Matth. IX, 3. coll. v. 4. et Marc. II, 6. Matth. XXI, 38. Rom. X, 6. quae formula

expressa

expressa est ad exemplum formulae hebraicae בלבו אמר, quam Alexandrini vertunt vel εἰπεῖν ἐν διανοίᾳ, Genes. XVII, 17. vel ἐν τῇ καρδίᾳ. Deut. VIII, 17. vel denique ἐν ἑαυτῷ, ut Esther. VI, 6. 2) vitupero, reprehendo. Ioh. VI, 36. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι, καὶ ἑωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε, sed ego vos iam reprehendi propterea, quod, etsi me nostis, tamen fidem mihi nondum habetis. 3) respondeo ad propositam quaestionem. Matth. II, 5. coll. v. 4. XII, 11. coll. v. 10. XXI, 24. ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, coll. Marc. XI, 29. καὶ ἀποκρίθητέ μοι. Hinc etiam Alexandrini אמר per ἀποκρίνεσθαι reddiderunt Genes. XXIX, 26. Exod. XXI, 5. 1 Regg. III, 26. Xenoph. Cyrop. I, 4. 10. II, 2. 10. 4) promitto. Matth. XX, 21. εἰπὲ, ἵνα καθίσωσιν velim promittas nobis, ut hi duo sedeant, etc. Marc. XVI, 7. καθὼς εἶπεν ὑμῖν sicut vobis promisit. Ita אמר Esther. IX, 12. Eurip. Electra v. 33. χρυσὸν εἰπὼν ὃς ἂν κτάνῃ. 5) ut lat. dico (Terent. Phorm. IV, 8, 31.). Vide Broukhus. ad Propert. III. Eleg. 22, 15.) iubeo, mando, praecipio, et, sequente particula negandi, interdico. Matth. XXIII, 3. πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, omnia enim, quae vos iusserint observare. Marc. V, 43. καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν. ibid. VIII, 7. X, 49. Luc. X, 40. Iacob. II, 11. ὁ γὰρ εἰπὼν, μὴ μοιχεύσῃς εἶπε καὶ μὴ φονεύσῃς qui enim interdixit adulterium, dedit etiam hoc praeceptum: occidere noli. In versione Alex. εἰπεῖν non solum hebraico אמר respondet. Exod. XXXV, 1. Levit. IX, 6. sed etiam דבר per προστάττειν. Ios. V, 14. συντάττειν. ibid. IV, 8. et אמר per προστάττειν. Esther. I, 15. Ion. II, 11. redditur. Eodem modo apud Aristoph. Equit. v. 1021. Homer. Odyss. γ, v. 427. εἴπατε δ' ἄρα δμωῇσιν δαῖτα πένεσθαι. Xenoph. Hist. Gr. III, 5, 8. Conf. etiam Barnes. ad Eurip. Iphig. in Taur. v. 85. et Duker. ad Thucyd. VII, 29. Interdum εἰπεῖν in eadem significatione Deo tribuitur, quae loca vero de voluntate Dei efficacissima intellegenda sunt, v. c. 2 Cor. IV, 6. ὁ εἰπὼν κ. τ. λ. qui effecit potentissima sua voluntate, ut post tenebras lux emergeret. Matth. IV, 3. effice, ut hi lapides in panes mutentur. 6) indico, annuncio, defero, narro. Matth. XII, 47. 48. εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ respondit ille nuntianti. ibid. XVI, 20. XVII, 9. Marc. VII, 36. Luc. V, 14. Ioh. XX, 15. Et iam אמר Alex. per παραγγέλλειν, Ios. VI, 7. ἀναγγέλλειν, Gen. XLVIII, 1. ἀπαγγέλλειν, Ios. II, 2. et διαγγέλλειν, Ios. VI, 10. reddiderunt. 7) praedico, vaticinor. Matth. XXVIII, 6. καθὼς εἶπε sicut praedixit. ibid. v. 7. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Act. VII, 37. ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. 8) doceo. Matth. XXII, 1. εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς eos docuit per has parabolas. Xenoph. de re equ. II, 5. Diog. Laërt. II, f. 10. ὃν εἶπε ἐκ τοῦ ἡλίου πεσεῖσθαι. 9) interrogo, quaestionem propono solvendam et expli-

cundum, per aliam aliquem interrogo. Matth. XI, 3. εἶπεν αὐτῷ per discipulos eum interrogavit. Ibid. XIII, 10. εἶπον αὐτῷ interrogabant eum. Luc. VII, 40. ἔχω σοι τι εἰπεῖν habeo quaestionem tibi proponendam. Alex. אמר per ἐρωτάω Exod. III, 13. verterunt. *Xenoph. Cyr.* I, 3, 14. et 4, 27. 10) *rogo.* Marc. IX, 18. καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου adii quidem precibus discipulos tuos, coll. Luc. IX, 40. καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου. Ioh. XII, 27. καὶ τί εἴπω et quid mihi expetam, ignoro. 11) *voco, nomino.* Ioh. X, 35. εἰ ἐκείνους εἶπε θεοὺς si igitur eos appellavit Deos. 1 Cor. XII, 3. καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν κύριον Ἰησοῦν et nemo potest Iesum dominum vocare. Eodem sensu τῷ אמר καλεῖν respondet in vers. Alex. Ies. IV, 3. XIX, 18. LXI, 6. LXII, 4. *Xenoph. Agesi.* II, 12. et *Hist. Gr.* IV, 3, 12. 12) *divulgo, dispergo per famam.* Matth. XXVII, 64. καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ. Ibid. XXVIII, 13. 13) interdum omittitur, v. c. Matth. XVI, 7. ubi ante ὅτι ἄρτους κ. τ. λ. subaudiendum est, τοῦτο εἰπεῖν ἡμῖν. Luc. V, 14. ante ἀλλὰ ἀπελθών. Act. XVII, 3. XXIII, 24. ante κτήνη supple εἶπε. 14) pleonastice ponitur, maxime in iis locis, ubi cum verbo ἀποκρίνεσθαι coniungitur, quanquam tunc non incommode per *hunc in modum, ita*, reddi potest, v. c. Matth. XXI, 24. Luc. XIV, 3. 5. coll. Genes. XXIII, 10. 14. XXVII, 37. Exod. IV, 1. Deut. XXI, 7. Conf. *Olearium de Stilo N. T.* p. 12. ed. *Schwarzii.*

ΕΡΑΣΤΟΣ, ου, ὁ, *Erastus*, nomen viri proprium graecum, significans *amabilem*, retracto accentu pro ἐραστός, ab ἐράω *amo.* Act. XIX, 22. Rom. XVI, 23. 2 Tim. IV, 20.

ΕΡΓΑΖΟΜΑΙ, fut. ἄσομαι, 1) proprie: *opus rusticum facio: agrum colo, agriculturam exerceo*, i. q. γεωργέω. Matth. XXI, 28. σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου operam fac hodie in vinea mea. *Thucyd.* II, 72. coll. III, 50. *Xenoph. Oeconom.* VI, 11. *Aelian. V. H.* IX, 5. Genes. II, 5. Conf. *Schwarz. Comment. Crit. Gr. Ling.* p. 564. *Graev. ad Hesiod.* c. 9. p. 45. et *Markland. ad Maxim. Tyr.* p. 707. 2) *manu laboro, opus manuum tracto, victus acquirendi causa opera mercenaria fungor.* Luc. XIII, 14. ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι per sex dies licet opus facere. Act. XVIII, 3. 1 Cor. IV, 12. IX, 6. ἢ μόνον ἐγὼ κ. τ. λ. nobisne unice non concessum est a labore manuum, victus parandi causa, abstinere? 1 Thess. II, 9. IV, 11. ubi ταῖς χερσὶν additur. Hinc ὁ ἐργαζόμενος i. q. ἐργάτης *mercenarius, qui operam alteri locat sub mercedis conditione.* Rom. IV, 4. τῷ δὲ ἐργαζομένῳ κ. τ. λ. mercenario datur merces non beneficii, sed debiti nomine. 3) *laboro, occupor quocunque negotio.* 2 Thess. III, 10. ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω si quis non vult laborare, non comedat. Formula proverbialis apud Iudaeos, de qua bene exposuit *Vorstius*

stius de *Magiis N. T.* c. 10. ibid. v. 11. 12. *Xenoph. Mem.* II, 7, 12. 4) *negotior et negotiando quaestum mihi facere studeo*, i. q. πραγματεύομαι. Matth. XXV, 16. εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, coll. Luc. XIX, 13. Alex. τὸ סחר *negotiatio*, Prov. XXXI, 18. reddunt ἐργάζεσθαι, reliqui interpretes ἐμπορία. Exempla e profanis habet *Fesselius Advers. Sac.* IV. c. 3. §. 11. Huc etiam referendus est locus Apoc. XVIII, 17. ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται. Formula ἐργάζεσθαι τὴν θάλασσαν proprie est: *sulcare mare, navigare per mare*, metaphora desumta ab agricolis, qui sulcos ducunt; sed deinde in universum de *iis* usurpatur, *qui rem marinam exercent, quaestum faciunt navigatione et in mari negotiantur et mercaturam exercent*. Hinc apud *Alciphr.* Epp. I, 13. θαλαττουργὸς, *piscator*. Conf. *Raphel.* in *Annott. Polyb.* p. 720. *Alberti* in *Obss. Philol.* p. 495. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 830. *Wakefield* in *Silva Critica* P. III. p. 189 sq. et *P. Wesseling. Obss. Var.* I. p. 53. *Aristot. Problem.* Sect. 38. Probl. 2. τοὺς τὴν θάλατταν ἐργαζομένους. *Arrian. Exped.* VII, 19. 8. 5) per metonymiam: *lucror, acquiro, comparo mihi aliquid*, vel negotiando, vel opera manuaria, vel alio quocunque modo. Ephes. IV, 28. ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς ἰδίαις χερσὶν victum sibi comparet arte, seu opera manuaria. Ioh. VI, 27. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην non tam cibum periturum vobis comparate. *Hesych.* et *Phavor.* εἰργάσατο· ἐποίησεν, ἐπράξατο. *Herodot.* I, 24. *Aelian. H. A.* X, 50. *Aristoph. Equit.* 835. *Hesiod. Opera et Dies* v. 43. βίον ἐργάζεσθαι. Conf. *Graevii Lectt. Hesiod.* cap. 2. p. 8. *Salmas.* de *Foen. Trapez.* p. 480. *Valkenar.* ad *Herod.* VIII. p. 631. Ita etiam עשה Genes. XXXI, 1. ubi Onkelosus קנא, Ezech. XXVIII, 4. Hinc ἔργον *pecuniae usuram* notat, ut docuit *Salmasius* de *Vsuris* p. 29. 6) ἐργάζομαί τι *studiosus sum circa aliquid, operor, occupatus sum in aliqua re, operor, facio, exerceo*, i. q. ποιέω. Matth. VII, 23. ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν improbitatis studiosi, hebr. פועלי און Ps. XV, 2. XXXVI, 13. Matth. XXVI, 10. ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμὲ insigni beneficio me affecit. Ioh. V, 17. ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται κἀγὼ ἐργάζομαι uti Deus semper operatur, ita et ego muneri meo semper et omni ex parte satisfacio. Act. X, 35. 1 Cor. IX, 13. οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι qui sacra faciunt, sacerdotes et Levitae. Ioh. VI, 28. ut ea faciamus, quae Deo placent. Rom. XIII, 10. Sirac. XXIV, 35. οἱ ἐργαζόμενοι ἐν ἐμοὶ qui mihi operam dant. ibid. XXX, 13. ἐργάσαι ἐν αὐτῷ operam da ei instituendo et educando. *Antiphon* Orat. XIV. p. 133. ἀνηκέστερον ἔργον ἐργάζεσθαι. *Lysias* Orat. *Areopag. Apol.* p. 65. ed. *Taylor. Plutarch. Publicola* p. 100. 7) *miraculum facio, patro, edo.* Ioh. VI, 30. τί ἐργάζῃ; i. q. in antecedentibus τί ποιεῖς σημεῖον; ibid. IX, 4. 8) ἐργάζεσθαι, si opponitur τῷ πιστεύειν,

πιστεύειν, significat: *praestare facta lege mosaica praescripta*. Rom. IV, 5.

Ἐργασία, ας, ἡ, 1) proprie, ut *opus* (*Ovid. Fast.* III, 779. *Seneca Ep.* 86.) *cultura agrorum*, ab ἐργάζομαι. *Theophr.* de *Causis Plantar.* III, c. 17 et 20. *Xenoph. Oecon.* V, 14. Vid. *Bos. Obss. Critt.* p. 6. 2) *opificium, artificium, quod quaestus et panis lucrandi causa exercetur.* Act. XIX, 25. ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστι ex hoc opificio nos quaestum nostrum facere. *Theophr. Char.* c. 6. *Aristotel. Ethic.* IV, 3. 3) per metonymiam: *lucrum, quaestus ex opificio, negotiatione, mercatura, aut quacunque opera proveniens*, plane ut syriacum ܐܬܓܪܘܬܐ, quod *negotiationem, mercaturam, quaestum* et *lucrum* notat. Act. XVI, 16. ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχε τοῖς κυρίοις αὐτῆς quae divinando quaestum multum afferebat dominis suis. ibid. v. 19. et XIX, 24. παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην. *Xenoph. Mem.* III, 10. 1. *Artemidor. Oneir.* I, 2. II, 3. μεγάλας ἐργασίας καὶ μισθοὺς λήψονται. Vid. *Abresch. Lectt. Aristaenet.* p. 122 sq. et *Schweighaeuser.* ad *Polyb.* IV, 50. 3. 4) *studium, labor, opera, diligentia, quae alicui rei impenditur.* Luc. XII, 58. δὸς ἐργασίαν, est latinum: *da operam*, uti *Vulgatus* h. l. recte interpretatus est, h. e. omnem impende dilegentiam. *Hermogenes* de *Invent.* III, 5 et 7. ἐργασίαν τῷ ἐπιχειρήματι διδούς. Male autem hanc formulam explicavit *Salmasius* de *Foenore Trapezit.* p. 478. per *usuram debiti dare.* Conf. *Olearium* de *Stilo N. T.* p. 374. cum notis *Schwarzii*, qui latinismum in hac formula agnoscit. 5) *actio, operatio, patratio, commissio.* Ephes. IV, 19. εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ita, ut summae impuritatis scelera patrent. In hac significatione frequenter apud *Aeschinem* occurrit Dial. II, c. 36. πρὸς ἐργασίας πραγμάτων μοχθηρῶν.

Ἐργάτης, ου, ὁ, 1) *operarius, qui duriores peragendo labores victum quaerit*, maxime *is, qui opus rusticum facit et terram colit*, quemadmodum ἔργον, ut latinum *opus*, proprie de *re rustica et operibus rusticis* dicitur, quia agricultura prima hominum cura primumque negotium fuit. Cf. *Klotz.* ad *Tyrtaeum* p. 119. ed. Altenb. et *Wolfium* ad *Libanii* Ep. XLVIII. p. 136. Matth. XX, 1. μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ibid. v. 2 et 8. Conf. *Graev. Lectt. Hesiodd.* c. 10. p. 50. 2) *omnis, qui operam praestat mercede conductus in ullo aliquo genere, mercenarius.* *Matth.* X, 10. ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν dignus est, qui operam praestat, victu. Luc. X, 7. Iacob. V, 4. Sirac. XIX, 1. ἐργάτης μέθυσος οὐ πλουτισθήσεται. *Hesych.* ἐργάται· οἱ παρ' ἡμῖν ἐργαστικοὶ παρὰ ἀττικοῖς, τοὺς παρ' ἡμῖν ἐργάτας ἐκεῖνοι μισθωτούς. Adde Alex. Ierem. XXXIV, 14. 3) *opifex, artifex.* Act. XIX, 25. τοὺς περὶ τὰ

τοιαῦτα

τοιαῦτα ἐργάτας qui in eiusmodi rebus erant operarii, seu opifices. 4) *studiosus alicuius rei, deditus, qui versatur in re aliqua.* Luc. XIII, 27. οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας improbi. 2 Macc. III, 6. οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. *Xenoph. Mem.* II, 1. 27. καλῶν καὶ σεμνῶν ἐργάτης. 5) κατ᾽ ἐξοχὴν *doctor religionis*, et speciatim: *religionis christianae.* Matth. IX, 37. ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι multi sunt discendi cupidi, pauci vero idonei doctores. ibid. v. 38. Luc. X, 2. 2 Cor. XI, 13. ἐργάται δόλιοι doctores dolosi. Phil. III, 2. βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας cavete vobis a falsis doctoribus. 2 Tim. II, 15.

ΕΡΓΟΝ, ου, τὸ, 1) *opus omne, quod est ab aliquo effectum, productum et procreatum quocunque modo.* Hebr. I, 10. ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοὶ coelorum orbes tu condidisti. ib. II, 7. κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου dominum eum constituisti omnium rerum a te creatarum. ibid. IV, 4 et 10. Philipp. I, 6. ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν qui inchoavit in vobis praeclarum opus, nempe emendationem per religionem christianam. 1 Cor. XV, 58. ἔργον κυρίου religio christiana vocatur. Rom. XIV, 20. ἔργον θεοῦ propagatio religionis christianae. Inprimis autem eleganter ἔργον τινὸς εἶναι *is* dicitur, *qui est alicuius beneficii, qui omnia, quae habet, alteri debet.* *Seneca* Ep. 34. *Philo Legat.* ad *Caium* p. 1000. ἐμὸν ἐστὶ τοῦ Μάκρωνος ἔργον Γάϊος. Hinc lucem foeneratur locus 1 Cor. IX, 1. ubi Corinthii ἔργον Pauli vocantur, quia eos imbuerat doctrinae christianae cognitione. Conf. *Scaliger.* ad *Manil.* I, 772. 2) *aedificium.* 1 Cor. III, 13. ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται quale quisque aedificium superstruxerit, eventus docebit. ibid. v. 14 et 15. coll. v. 12. Non plane inusitatam esse hanc significationem, clare docent loca 3 Esr. VI, 11. οἰκοδομεῖτε τὸν οἶκον τοῦτον καὶ τὰ ἔργα ταῦτα θεμελιοῦτε. ib. VII, 3. εὔοδα ἐγένετο τὰ ἱερὰ ἔργα et bene successit exstructio templi. *Sueton. Domit.* 5. plurima et amplissima *opera* incendio absumta restituit, in queis et Capitolium. *Vellei. Paterc.* II, 130. quanta suo suorumque nomine exstruxit *opera?* ubi vid. *Boeclerus.* 3) in universum *singuli hominis motus et actiones, maxime externae, quibus vim suam exserit, vitae instituta et mores, facta et omnis eius vivendi ratio*, τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου dicuntur. Sunt autem actiones hominum vel bonae, rectae et honestae ac legibus divinis convenientes, vel pravae et perversae. Illae vocantur ἔργα ἀγαθὰ, (quibus tamen interdum restrictiori significatione *beneficia, quae erogantur in pauperes et in miseros conferuntur* Act. IX, 36. 2 Cor. IX, 8. aeque ac formula ἔργα καλὰ Matth. XXVI, 10. 1 Tim. VI, 18. indicantur.) Ephes. II, 10. Coloss. I, 10. τὰ καλὰ ἔργα, Tit. II, 14. et ἔργα τοῦ θεοῦ facta, quae Deo placent. Ioh. VI, 28. 29. Hae vero vocantur τὰ ἔργα τὰ πονηρὰ, Ioh. III, 19. Coloss. I, 21.

νεκρὰ,

νεκρὰ, Hebr. VI, 1. IX, 14. τῦ σκότυς, Rom. XIII, 12. τῆς σαρκὸς, Galat. V, 19. et τὰ ἄκαρπα, Ephef. V, 11. de quibus fingulis fuo loco vide. Interdum vero de actionibus humanis in univerfum tam bonis, quam malis adhibetur. Galat. VI, 4. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτῦ δοκιμαζέτω ἕκαςος dilegenter quisque omnem vitam fuam examinet. Rom. II, 10. 1 Petr. I, 17. Apoc. XX, 12. 13. ἔργα τῦ νόμυ *facta legi Mofaicae et maxime rituali eius parti confentanea.* Rom. III, 20. 28. IV, 2. 6. Galat. II, 16. 4) metonymice: *ipfe homo, qui bene vel male agit et operatur.* Ita fumitur Rom. XIII, 3. ubi magiftratus dicuntur φόβος, ὐ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν non metuendi iis, qui bene agunt, fed iis, qui male agunt et operantur. 5) *fcelus, flagitium*, et fpeciatim: *inceftus, turpis concubitus.* Luc. XI, 48. 1 Cor. V, 2. ὁ τὸ ἔργον τῦτο ποιήσας qui hoc facinus (fcil. inceftum) patravit. Ita *opus*, *Ovid. Amor.* II. El. X. v. 35. et דָּבָר Genef. XIX, 8. Iudd. XIX, 24. Conf. *Hemfterhuf.* ad *Ariftoph. Plut.* p. 217. et *Wolf. Curae Phil.* T. II. p. 628. Adde *Eurip. Phoen.* v. 1081. ubi ἔργον eft *caedes*, et *Xenoph. Apol.* 25. ἔργον θανάτυ ἄξιον. Id. *Cyrop.* VII, 3, 6. ἔργον τῆς γυναικὸς quae fe interfecerat. 6) *miraculum*, ut hebr. מַעֲשֶׂה Pf. CVII, 24. Matth. XI, 2. τὰ ἔργα τῦ χριςῦ miracula a Chrifto patrata. Luc. XXIV, 19. δυνατὸς ἐν ἔργῳ infignis facultate miracula patrandi. Ioh. V, 36. τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέ μοι πατὴρ miracula, quorum patrandorum mihi pater facultatem conceffit. ibid. IX, 3. ut maieftas divina per eum innotefcat, et v. 4. oportet me miracula edere, quae in mandatis divinis habeo, feu, quorum facultatem Deus mihi dedit. Hebr. III, 9. Etiam apud Graecos ἔργον haud raro *opus difficile* vocatur, tefte *Hefychio:* ἔργον· δυσχερὲς, δύσκολον. 7) *coeptum, inceptum, conatus.* Act. V, 38. fi coeptum aut confilium eorum eft humanum. 8) *meritum, quod opus fequitur.* Rom. XI, 6. ἐπεὶ τὸ ἔργον ὐκ ἔτι ἐςὶν ἔργον, ubi ἔργον opponitur τῷ χάρις. Sed ipfa verba funt admodum fufpecta. Hinc 9) *fructus, lucrum, praemium, merces laboris et factorum*, plane ut hebr. פֹּעַל, Ierem. XXII, 13. et פְּעֻלָּה, Ief. XL, 10. LXII, 11. Apoc. XIV, 13. τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολυθεῖ μετ' αὐτῶν. Conf. *Kypke Obff. Sacr.* T. II. p. 419. 10) *munus, negotium alicui demandatum, res, in qua tractanda verfatur alicuius ftudium*, quemadmodum etiam apud Graecos, *quidquid affidue aliquis facit*, id eius ἔργον dicitur. Marc. XIII, 34. Ioh. IV, 34. καὶ τελειώσω αὐτῦ ἔργον et muneri mihi a Deo demandato fatisfaciam. ibid. XVII, 4. τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι officio, quod mihi iniunxeras, fatisfeci. 1 Cor. XV, 58. ἐν τῷ ἔργῳ τῦ κυρίυ in negotio, a Chrifto vobis iniuncto et demandato. *Xenoph. Cyrop.* I, 2, 13. Confer *Irmifch.* ad *Herodian.* I, c. 10. 2.

Hinc

Hinc κατ' ἐξοχὴν munus tradendi religionem christianam, munus apostolicum, et ipsa praedicatio doctrinae christianae, in N. T. dicitur ἔργον κυρίου, 1 Cor. XVI, 10. ἔργον χριστοῦ Phil. II, 30. et simpliciter ἔργον. Act. XV, 38. καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον neque cum iis ad propagandam religionem christianam iter fecisset. Philipp. I, 22. τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου utilitatem afferret muneri meo. 1 Thess. V, 13. 11) *studium.* 1 Thess. I, 3. τοῦ ἔργου τῆς πίστεως studium religionis christianae cognoscendae et exercendae. 2 Thess. I, 11. Hebr. VI, 10. τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης studii vestri in exercenda benevolentia erga alios. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1206. 12) *molestiam omnem ac miseriam huius vitae* complectitur: Hebr. IV, 10. κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ exantlatis feliciter molestiis huius vitae, quietem agit. 13) *res.* Iacob. I, 4. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, i. q. ἔργον τέλειον ἔστω, sit res perfecta et omnibus numeris absoluta. *Xenoph. Cyrop.* VI, 1. 5. 14) *verbum, sermo.* Apoc. II, 26. ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, ubi ἔργα poni pro λόγους, iam *Grotius* monuit. Huc etiam *L. Tinelsius* in Vindiciis Apocalypseos retulit locum Ioh. XIV, 10. coll. VIII, 28. 15) interdum aliis substantivis additum πλεονάζει et periphrasin additi substantivi facit. Sic v. c. Rom. II, 15. τὸ ἔργον νόμου est simpliciter νόμος, *lex*, coll. v. 14. Sed fortasse etiam ἔργον h. l. rectius per *praescriptum, opere exprimendum*, redditur. Ephes. IV, 12. ἔργον διακονίας, pro *διακονία*. Sic apud Graecos τὰ ἔργα μάχης pro *pugna*, et *Phaedr.* IV. Fab. 7. „si qua res esset cibi." Conf. *Vechneri Hellenolexiam* II, c. 8. et *Spanhem.* ad *Aristoph. Plut.* v. 895. 16) interdum tamen etiam omittitur, v. c. Rom. II, 14. τὰ τοῦ νόμου, scil. ἔργα.

ἘΡΕΘΊΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *flabello ignem accendo.* *Suid.* ἐρεθίζειν· τὸ τῇ ῥιπίδι τὸ πῦρ ἀνάπτειν. 2) metaphorice: *lacesso, provoco, excito, irrito*, et quidem in utramque partem. In bonam partem pro *incitare, impellere* legitur 2 Cor. IX, 2. ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας vestrum studium plures ad beneficentiam erga pauperes provocavit. *Suid.* ἐρεθίζειν· παρορμᾷν ἐπί τι καὶ παραθήγειν. In deteriorem partem, ut fit i. q. παροργίζειν *ad iram et indignationem aliquem provocare, sive verbis, sive factis*, legitur Coloss. III, 21. μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν nolite durius tractando liberos vestros ad iram provocare. *Xenoph. de Venat.* X, 14. 15 et 27. *Polyb.* I, 40, 6. *Homer. Iliad.* δ', 5. Deut. XXI, 22. *Hesych.* ἐρέθιζε· παρόξυνε. — ἐρεθίζει· παροξύνει, νηρύεται, λυπεῖ, κηρύεται. — ἐρεθίζει· ἀδολεσχεῖ, χλευάζει, σκώπτει, διαμάχεται. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 199.

ἘΡΕΊΔΩ, fut. είσω, *figo, infigo, firmiter fulcio.* Legitur in N. T. semel Act. XXVII, 41. ἡ πρῶρα ἐρείσασα

ἔμεινεν

ἔμεινεν ἀσάλευτος ac prora quidem infixa manebat immobilis. Hesych. ἐρεῖσαι · στερεῖσαι, στηρίξαι. Polyb. II, 33, 3. III, 46. 5. Plutarch. T. IX. Opp. p. 50. ed. Reiske.

ἘΡΕΥ'ΓΩ et ἘΡΕΥ'ΓΟΜΑΙ, fut. ξομαι, 1) proprie: eructo, et de fonte scaturiente et aquas copiose emittente dicitur Levit. XI, 10. ἀπὸ πάντων, ὧν ἐρεύγεται τὰ ὕδατα. Plutarch. T. VI. Opp. p. 60. et T. X. p. 646. ed. Reiske. Pindar. Pyth. I, 40. ἐρεύγονται πηγαί. Hesych. ἐραύγετο · ἔβρυεν. Deinde per metaphoram, desumtam a fontis scaturigine, plane ut hebr. יַבִּיעַ Ps. LXXVIII, 2. cui respondet ἐραύγεσθαι. ibid. XIX, 3. 2) significat: dicere, eloqui, palam proloqui, pleno ore proferre. Sic semel legitur in N. T. Matth. XIII, 35. ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου palam proferam abscondita a mundo condito. Ps. CXLIV, 7. μνήμην τῆς πλήθους τῆς χρηστότητός σου ἐρεύξονται, sec. cod. Alex. nam in Vatic. legitur ἐξερεύξονται.

ἘΡΕΥΝΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) indago, investigo, scrutor, inquiro, interdum etiam: aliquid cum magna animi attentione quaero, metaphora desumta a fossoribus metallorum, qui intimas terrae cavernas perscrutantur. Per se enim, ut recte monuit Krebsius in Obss. Flav. p. 146. haec vox nullam emphasin habet, et quamcunque inquisitionem, sive remissiorem illam, sive accuratiorem, significat, id quod praeter locum Ioseph. A. I. II, 6. 7. omnia illa loca satis superque docent, ubi verbo ἐρευνᾷν additur μετὰ πάσης ἀκριβείας, ἀκριβῶς, seu ἀκριβέστερον. Ioh. V, 39. ἐρευνᾶτε τὰς γραφὰς vos legitis quidem litteras sacras, et ad h. l. Suicer. Thes. Eccles. T. I. p. 1210. ibid. VII, 52. ἐρεύνησον consule dilegenter et excute historiae iudaicae monumenta. 1 Pet. I, 11. 2) cognosco, scio certissime. Rom. VIII, 27. ὁ ἐρευνῶν τὰς καρδίας Deus, qui exactissime cognoscit intimos animi recessus. Apoc. II, 23. ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας. 1 Cor. II, 10. ἐρευνᾷ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ penetrat et perspicit omnia consilia divina. Conf. Suiceri Thes. Eccles. T. I. p. 1211.

ἘΡΕ'Ω, ῶ, fut. ἐρῶ, perf. εἴρηκα, 1) proprie: dico, ore enuntio, pronuntio. Marc. XI, 29. Ioh. IV, 18. 1 Cor. XIV, 23. Formula τί ἐροῦμεν; est formula transeundi, i. q. τί οὖν quid ergo? quid sequitur? quid colligi potest exinde? Rom. VI, 1. VII, 7. IX, 14. 30. Formula ἐρεῖν κακῶς maledicere, mala alicui imprecari. Luc. XII, 10. Act. XXIII, 5. respondet hebr. אָרַר Exod. XXII, 28. 2) abiicio, oppono. Luc. IV, 23. ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν in me vertetis hoc adagium. Rom. IX, 19. ἐρεῖς οὖν μοι obiicies mihi. 3) praedico. Matth. II, 15. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ἀπὸ τοῦ κυρίου ut eventus constaret oraculo divino. Act. II, 16. XIII, 40. Rom. IV, 18. 4) iubeo, mando, praescribo. Matth. XIII, 30. ἐρῶ τοῖς θερισταῖς mandabo messoribus.

foribus. Luc. II, 24. *κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίȣ* ex praeſcripto legis divinae. Ioh. XII, 50. *Xenoph. Cyrop.* IV, 5, 17. et VII, 1, 5. 5) *interrogo, quaeſtionem propono.* Matth. XXI, 25. *ἐρεῖ ἡμῖν, διατί ȣ̓̃ν ȣ̓κ ἐπιςεύσατε αὐτῷ;* Marc. XI, 31. Luc. XX, 5. 1 Cor. XV, 35. 6) *promitto, polliceor.* Hebr. XIII, 5. *αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, ȣ̓ μή σε ἀνῶ.* 7) *voco, nomino, appello.* Ioh. XV, 15. *ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλȣς* ego vos appellavi amicos et tanquam tales tractavi. 8) *denuntio.* Act. VIII, 24. ut mihi nihil eorum eveniat, *ὧν εἰρήκατε*, quae mihi denunciaſtis. 9) *explico, aperio, detego.* Apoc. XVII, 7. *ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυςήριον τῆς γυναικός.* 10) *reſpondeo.* Luc. XIII, 27. 2 Cor. XII, 9. Apoc. VII, 14. *Xenoph. Cyrop.* III, 1. 5.

ΕΡΗΜΙΑ, *ας, ἡ,* i. q. *ἡ ἔρημος,* ſc. *χώρα*, et notat *locum aliquem* vel *tractum terrae,* non tam *incultum et horridum,* quam *minus habitabilem, ſolitudinem, locum vacuum quidem ab hominibus, paſcuis tamen et agris abundantem et arboribus obſitum,* ab *ἔρημος*, quod vide. Matth. XV, 33. Marc. VIII, 4. 2 Cor. XI, 26. *ἐρημίαι* et *πόλεις* ſibi invicem opponuntur, ut apud *Ioſephum A. I.* II, 3. ſ. 1. Hebr. XI, 38. *ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι.* Saepius non legitur in N. T. In verſione Alex. reſpondet hebr. חָרְבָּה *deſolatio,* Ezech. XXXV, 4. et ibid. v. 9. *τῷ* שְׁמָמָה idem. *Xenoph. Hiſt. Gr.* V, 4. 41. *Anab.* II, 5. 2. *Etym. M. ἐρημία, ἡ τῶν ἐνοικȣ́ντων μονωθεῖσα χώρα.*

ΕΡΗΜΟΣ, *ȣ, ὁ, ἡ, ον, τὸ,* 1) *deſertus, deſolatus, vaſtus, devaſtatus.* Act. I, 20. *γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτȣ̃ ἔρημος* fiat domicilium eius deſertum. ibid. VIII, 26. *αὕτη ἐςὶ ἔρημος* ad Gazam iam deſertam. Conf. ſupra ad *γάζα*. Matth. XXIII, 38. (coll. *Iulian. Orat.* VII, p. 425.) Luc. XIII, 35. Nehem. II, 17. *Ἱερȣσαλὴμ ἔρημος.* 2) *ſolitarius, non habitatus, incolis deſtitutus,* interdum etiam *parum habitatus.* Matth. XIV, 13. 15. coll. Luc. IX, 10. 12. Marc. VI, 31. 32. 35. *Xenoph. Cyrop.* III, 2. 1. *Anab.* I, 5. 4. 3) *ſterilis, infoecundus.* Galat. IV, 27. *ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμȣ* nam mulier ſterilis hucusque iam foecunda mater erit. Ita שׁוֹמֵמָה Ieſ. LIV, 1. Hinc ſubſtantivum

ΕΡΗΜΟΣ, *ȣ, ἡ,* ſc. *χώρα*, ſeu *γῆ*, quod 1) in univerſum notat *locum,* ſeu *terrae tractum, nec oppidis, nec vitis, nec incolis adeo celebrem et frequentem, ſed paſcuis abundantem,* et reſpondet hebraico מִדְבָּר a דָּבַר *agere pecudes in paſcua.* Ioſ. XV, 61. *Suid.* *ἡ ἔρημος κυρίως ἡ μονωθεῖσα τῶν ἐνοικȣ́ντων γῆ.* Luc. XV, 4. Act. VII, 30. Conf. *Theod. Haſaeus* in *Bibl. Brem.* Claſſ. I. p. 122 ſq. 2) ſpeciatim ita dicitur *longior ille tractus tribus Iuda, adiacens lacui Aſphaltidi ad occaſum,* et mox ſimpliciter *ἡ ἔρημος*, Marc. I, 4. Ioh. I, 23. mox *ἡ ἔρημος τῆς Ἰȣδαίας*, Matth. III, 1. et hebraice מִדְבַּר יְהוּדָה

Iudd.

Iudd. I, 16. vocatur. Conf. *Relandi Palaestinam* p. 375. 3) *longior ille tractus terrae, per quem Israelitae per quadraginta annos post exitum ex Aegypto iter faciebant Mose duce.* Act. VII, 36. 1 Cor. X, 5. Hebr. III, 17. 4) *solitudo, secessus.* Luc. I, 80. καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, h. e. intra domus paternae fines se continuit, non prodiit in publicum. Conf. *A. Rechenbergii* D. de voce ἔρημος in Ei. *Exercitatt. in N. T.* p. 185. et *Lexicon Xenophonteum* f. h. v.

ἘΡΗΜΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *vasto, devasto, desertum reddo, in solitudinem redigo, depopulor,* ab ἔρημος. *Dionys. Halic. Ant.* XI, p. 686. *Thucyd.* V, 4. τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ ἐρημώσαντες. Passivum ἐρημόομαι, ὅμαι, *desolor, devastor,* et ex adiuncto: *dilabor, pereo, intereo, spolior, privor, exhaurior.* Matth. XII, 25. πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, ἐρημοῦται, h. e. dilabetur, non poterit persistere. Luc. XI, 17. Apoc. XVII, 16. ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν exutam eam reddent et spoliatam. ibid. XVIII, 17. ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος perierunt tantae divitiae. ibid. v. 19. Saepius non legitur in N. T. Sirac. XXI, 5. καταπληγμὸς καὶ ὕβρις ἐρημώσουσι πλοῦτον. *Xenoph. Agesf.* I, 20. et *Anab.* I, 3, 6.

ἘΡΗΜΩΣΙΣ, εως, ἡ, *vastatio, desolatio,* ab eodem. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXIV, 15. Marc. XIII, 14. et Luc. XXI, 20. In prioribus locis occurrit formula βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, de qua supra ad vocem βδέλυγμα exposui.

ἘΡΊΖΩ, fut. ίσω, 1) *litigo, certo, contendo, rixor,* ab ἔρις *lis, rixa.* Adhiberi quoque bono sensu de iis, qui cum familiaribus contendunt ac disputant, docet locus *Aeliani V. H.* II, 21. *Hesych.* et *Suid.* ἐρίσαντες· φιλονεικήσαντες. Sirac. VIII, 2. μὴ ἔριζε μετὰ ἀνθρώπου πλουσίου. ibid. XI, 9. *Ammonius* in v. ζηλῶσαι. ζηλοῦν μὲν ἐστι τὸ σὺν ἐπιθυμίᾳ μιμεῖσθαι, ἐρίζειν δὲ τὸ μετὰ μάχης φιλονεικεῖν. Iam, quia litigantes et rixantes vociferantur fere et strepitum edunt, hinc factum est, ut ἐρίζειν ex adiuncto etiam significaret 2) *clamorem tollo, strepitum edo.* Sic semel legitur in N. T. Matth. XII, 19. οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, ubi *Aethiops: non strepitum edet neque clamabit.* In hebraico Ies. XLII, 2. unde haec verba desumta sunt, legitur לֹא יִצְעַק, Alex. οὐ κεκράξεται.

ἘΡΙΘΕΊΑ, είας, ἡ, et ἘΡΙΘΕΊΑ, ας, ἡ, 1) *contentio, rixa, altercatio,* ab ἐριθεύω *litigo, contendo. Hesych.* ἐρίθεια· ἡ διὰ λόγων φιλονεικία. Idem tradit *Suidas. Phavor.* addit: ὁ ζῆλος, ἡ καταλαλιὰ ἡ κακολογία. 2 Cor. XII, 20. Galat. V, 20. Iacob. III, 16. *Aristoteles* de *Republ.* V, 2 et 3. 2) *litium amor et rixandi studium.* Philipp. I, 16. οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας op-

ponitur τῷ ἐξ ἀγάπης. ibid. v. 17. II, 3. Iacob. III, 14. εἰ ἔχετε ἐρίθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν. 3) *inobedientia, rebellio*, i. q. ἀπείθεια. Rom. II, 8. τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας inobedientibus vero et rebellibus erga Deum.

ἜΡΙΟΝ, ου, τὸ, *lana*, sine dubio ab εἴρω *necto*. Bis legitur in N. T. Hebr. IX, 19. Apoc. I, 14. Alex. pro צמר Devt. XXII, 11. Iudd. VI, 37. etc. Alias dicitur quoque εἶρος, εος, τὸ, ab eodem verbo. Apud *Xenophontem* (v. c. *Cyrop.* V, 2, 7. *Memor.* II, 9, 4.) semper fere pluralis legitur.

ἜΡΙΣ, ιδος, ἡ, 1) *contentio, lis, rixa, altercatio*, et apud exteros Scriptores *Eris, rixarum Dea*. Rom. XIII, 13. μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ non iurgiis nec aemulationi, sc. indulgeamus. 1 Cor. I, 11. III, 3. In plurali ἔρεις pro ἔριδες, 2 Cor. XII, 20. Galat. V. 20. 1 Tim. VI, 4. Tit. III, 9. *Hesiod. Scut. Herc.* v. 148. *Oper. et Dies* v. 28. *Xenoph. Cyrop.* II, 3, 6. 2) *litium amor, rixandi studium*. Rom. I, 29. μεστὰς ἔριδος plenos iurgiis. Phil. I, 15. διὰ Φθόνον καὶ ἔριν ut occasionem habeant mecum litigandi et rixandi, i. q. ἐξ ἐριθείας, v. 16. Accusativus ἔριν vero positus est pro ἔριδα. — *Hesych.* ἔριδι· Φιλονεικία. *Suid.* ἔρις· ἡ διὰ λόγων ἐπίψογος Φιλονεικία παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ, ἐκ τοῦ εἴρω, τὸ λέγω.

ἘΡΊΦΙΟΝ, ου, τὸ, et

ἜΡΙΦΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) proprie: *hoedus, hoedulus, capella, foetus caprae recens*, ut non solum ex *Hesychio*, ἔριφος· ὁ μικρὸς αἶξ ὁ ἐν τῷ ἔαρι Φαινόμενος, ἤγουν ὁ πρώϊμος, sed etiam ex *Pollucis Onom.* I, 12. sect. 250. apparet. Luc. XV, 29. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 511. 2) metaphorice *hoedi* dicuntur *impii et scelesti* Matth. XXV, 32 et 33. sine dubio ob petulantiam et libidinem vitaeque immunditiem. Cf. Ezech. XXXIV, 16. 17.

ἙΡΜᾶΣ, ᾶ, ὁ, *Hermas*. Est nomen proprium viri origine graecum, Dorice pro Ἑρμῆς *Hermes*. Rom. XVI, 14. *Grotius* hoc nomen contractum vult ex ἑρμόδωρος. *Origenes* aliique veterum putarunt, hunc fuisse Hermam, auctorem illius libri, cui titulus *Pastor*. Sed cum hic liber multa in se contineat absurda et a religione christiana aliena, verum vidisse mihi non videntur.

ἙΡΜΗΝΕΊΑ, ας, ἡ, 1) *interpretatio, explicatio*, ab ἑρμηνεὺς *interpres*. 2) *facultas interpretandi et explicandi*. 1 Cor. XII, 10. facultas interpretandi lingua vernacula et repetendi dicta ab aliis aliena et peregrina lingua, ἑρμηνεία γλωσσῶν dicitur. ibid. XIV, 26. facultatem interpretandi litteras sacras, τὴν προφητείαν alias dictam, ἑρμηνείαν Paulus vocat. Saepius non legitur in N. T.

ΈΡΜΗΝΕΥΩ, fut. εύσω, 1) *interpretor, explico, expono,* ab eodem. *Xenoph. Mem.* I, c. 2. §. 52. 2) speciatim: *ex lingua peregrina vel idiomate ignoto transfero et lingua communi exprimo, verto in linguam vernaculam.* Ioh. I, 39. 43. κηφᾶς ὃ ἑρμηνεύεται πέτρος. ibid. IX, 7. Hebr. VII, 2. Alexandrini posuerunt Esr. IV, 7. pro chald. מְתַרְגַּם, quod *exponere, interpretari unam linguam in aliam* significat. *Hesych.* ἑρμηνεύοντες· φράζοντες.

ΈΡΜΗΣ, ᾶ, ὁ, contractum ex ἙΡΜΕΑΣ, ϰ, ὁ, *Hermes.* Nomen viri graecum, significans 1) *Mercurium*, gentium Deum commentitium, filium Iovis et Maiae, qui eloquentiae et mercaturae praeesse credebatur, et nuntius ac legatus reliquorum Deorum habebatur, ita dictum ἀπὸ τῦ εἴρειν *dicere, nuntiare.* Hoc nomine insigniebatur Paulus Act. XIV, 12. ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγέμενος τῦ λόγυ. Conf. *Hesiod. Theogon.* v. 938. et *Opp. et Dies* v. 77 — 85. 2) ita dicitur vir christianus, Romae versans, cuius Paulus mentionem facit Rom. XVI, 14.

ἙΡΜΟΓΈΝΗΣ, εος, ϰς, ὁ, *Hermogenes.* Nomen proprium viri, qui tantum 2 Tim. I, 15. commemoratur et proprie eum significat, *qui ex Mercurio genus ducit,* ex Ἑρμῆς *Mercurius* et γένος *genus.*

ἙΡΠΕΤΌΝ, ᾶ, τὸ, proprie quidem *reptile* significat, ab ἕρπειν *repere, serpere,* sed deinde de *quovis animali, quod pedibus incedit (Xenoph. Mem.* I, 4. 11.) usurpatur, ut bene docuit *Graevius* ad *Callimach. Hymn. in Iovem* v. 13. *Hesych.* ἑρπετά· τὰ ἄποδα παρὰ τὸ εἰς τὴν ἔραν πεπτωκέναι. καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀλόγων ζώων καὶ ἄνθρωποι. γήϊνα γὰρ καὶ ἐπίγεια πάντα. Idem *Schol.* ad *Homer. Odyss.* δ', v. 419. Aeque late verbum ἕρπειν apud optimos Graecos patet, quod in universum *ire, incedere* significat, v. c. apud *Theocrit.* I, 105. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 10. *Eurip. Phoen.* v. 41. Conf. *Casaubonum* ad *Athenaeum* I, 22. p. 64. et *Villoisonium* ad *Apollon. Sophist. Lex. Homer.* T. I. p. 364. Legitur in N. T. Act. X, 12. XI, 6. Rom. I, 23. Iacob. III. 7. Caeterum observandum, ἑρπετὸν proprie adiectivum esse, sed frequenter, subaudita voce θηρίον, substantive adhiberi.

ἘΡΥΘΡΌΣ, ά, ὸν, *ruber, rubicundus,* ab ἔρευθος *rubor, ruber color.* Bis occurrit in N. T. Act. VII, 36. et Hebr. XI, 29. ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα mare rubrum, (sic dictum, ut quibusdam videtur, *ab arena et fundo rubro*) seu Oceanus indicus, Arabiam Persidemque alluens, qui in duos dividitur sinus. Is, qui ab Oriente est, persicus appellatur, cui ex adverso est sinus arabicus. *Plinius H. N.* VI, 23 et 24. Hebraice יַם סוּף vocatur Exod. X, 19. XIII, 18. a copia algarum illic crescentium. In N. T. mare rubrum per synecdochen de superiore

illa

illa finus arabici parte dicitur, per quam Ifraelitae ex Aegypto in Arabiae littus profecti funt. Conf. *H. Relandi* D. de *mari rubro* in Ei. *Diff. Mifcell.* P. I. p. 59. et *Hill.* ad *Dionyf. Orbis defcript.* p. 30 feq.

ἜΡΧΟΜΑΙ, fut. ἐλεύσομαι, aor. 2. ἤλυθον, per fyncopen ἦλθον, perf. ἐλήλυθα, 1) proprie: *venio*, id eft *advenio*. Matth. II, 2. καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ et huc venimus eum falutandi caufa. ibid. III, 7. VII, 15. VIII, 9. XXV, 6. 10. Marc. XI, 13. ἦλθεν propius acceffit. Ioh. I, 39. 47. ἔρχε καὶ ἴδε. Apoc. VI, 1. ἔρχε καὶ βλέπε propius accede et attende. (Eft haec folemnis animi intentionem excitantium formula: Ezech. VIII, 9. בֹּא וּרְאֵה, etiam Thalmudiftis admodum familiaris תָּא חֲזִי *Berefchit Rabba* fect. 45. *Zohar* in *Levit.* col. 116.) Ib. 3. 5. 7. etc. Sic proprie differt a πορεύομαι, quod *ire*, *fe in viam dare* fignificat, ut clariffime docet locus *Arriani* Diff. Epictet. I, 25. λέγει μοι πορεύε — πορεύομαι· ἔρχε, ἔρχομαι. Sequente εἰς, i. q. εἰσέρχομαι *intro*. Matth. II, 11. VIII, 14. coll. Luc. IV, 38. 2) *proficifcor*, *eo*, (*Hefiod. Theogon.* v. 872.) *me in viam do*, *tendo*. Matth. XV, 29. Luc. II, 16. ἦλθον σπεύσαντες celeriter profecti funt. ibid. XI, 44. XV, 20. Ioh. VI, 17. ἤρχοντο curfum navigii dirigebant. ib. III, 22. ἦλθε continuabat iter. Act. XXVIII, 14. καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν poftea Romam contendimus. *Xenoph. Anab.* II, 2, 5. et VII, 8, 12. 3) *abeo*, *difcedo*, i. q. ἀπέρχομαι, quo verbo etiam explicatur a *Schol. Homeri* ad Il. α. 281. et *Eurip.* Hecub. v. 286. *Hefych.* ἐλθοῦσα· ἀπελθοῦσα. — ἔρχομαι· ἀπέρχομαι. Matth. XIV, 12. XVIII, 31. Sic etiam Alexandrini בּוֹא per ἀπέρχεσθαι reddiderunt 1 Sam. XXV, 5. 4) *redeo*, *revertor*. Matth. II, 21. καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ et rediit in terram Ifraeliticam. Marc. IX, 14. reverfus ad difcipulos. Luc. XII, 37. ubi cum ἀναλύειν permutatur, coll. v. 36. Ioh. IX, 7. καὶ ἦλθε βλέπων et domum rediit videns. ibid. XIV, 18. ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς redibo ad vos, pro ἐπανελεύσομαι. Hinc ἔρχομαι κατ' ἐξοχὴν in N. T. de reditu *Chrifti ad iudicium extremum* ufurpatur Act. I, 11. 1 Cor. IV, 5. XI, 26. Eodem fenfu πορεύομαι ufurpatur, ut infra docebitur. et hebraicum בּוֹא, quod Alex. mox per ἐπιστρέφειν, Genef. VIII, 11. mox per ἐπανήκειν, Prov. VII, 20. reddiderunt. 5) *prodeo*. 1 Cor. XV, 35. ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται (pro ἐλεύσονται) ἐκ τῶν μνημείων; quonam corpore induti prodibunt e fepulcris? coll. Ioh. V, 29. 6) *navigio vehor*, *traiicio*, etiam *appello*. Marc. V, 1. καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης κ. τ. λ. et traiicientes lacum appulerunt ad agrum Gadarenorum, coll. Luc. VIII, 26. καὶ κατέπλευσαν κ. τ. λ. Ioh. VI, 17 et 23. Ita בּוֹא ufurpatur Ion. I, 3. ubi Alex. πλεῦσαι habent. *Philoftr.* Heroic.

roic. c. I. f. 3. ὑπὲρ τὸν ὠκεανὸν ἐλθεῖν. 7) *afferor, inferor.* Marc. IV, 21. μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται; num lucerna infertur in cubiculum, feu *affertur?* ubi librarii vitiofe καίεται et ἅπτεται pofuerunt, ignorantes nempe hanc rariorem fignificationem verbi ἔρχεσθαι. Ita hebraicum בוא ufurpatur 2 Regg. XXII, 37. Ierem. XXVII, 8. *Liban.* Epift. 358. ἡ δὲ (fc. ἐπιστολὴ) ἔρχεται affertur autem illa epiftola. *Ariftoph. Concion.* v. 27. ὁρῶ τόνδε λύχνον προσιόντα. *Heliodor.* VIII, p. 395. *Venire* pro *afferri* Latinis ufurpari, locus Cic. ad Famil. XI, 24. „dum tibi litterae meae *veniant,*" clare docet. 8) *irruo, ingruo, cum vehementia feror, inopinato et cum impetu venio,* i. q. κατέρχομαι. Matth. VII, 25. καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ ruebant fluvii exundantes. Ita בוא de fluminum ruentium vi et impetu Ief. LIX, 19. legitur. Luc. XII, 39. ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται qua hora fur irrupturus effet. ibid. XVII, 27. καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός. Ioh. X, 12. λύκον ἐρχόμενον confpecto lupo, irruente in gregem, ib. XIV, 30. Vid. *Abrefch.* Dilucidd. Thucyd. p. 443. 9) *mittor, munus legationis obeo.* Matth. V, 17. IX, 13. X, 34. 35. Ioh. III. 2. ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος te effe a Deo miffum doctorem. Act. IX, 21. καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, h. e. huc ideo miffus eft, ut iam recte tranftulit *Syrus.* *Xenoph. Hift. Graec.* II, 3. 9. *Anab.* II, 1, 6. 10) *decido, delabor, demittor.* Act. XI, 5. καὶ ἦλθεν ἄχρις ἐμοῦ, pro κατέβη. Hebr. VI, 7. τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν qui irrigatur pluvia, faepius in eam decidente; ubi ἐρχόμενον eft i. q. βρέχοντα. Apoc. XI. 6. 11) *nafcor, exorior, in lucem edor,* i. q. ἔρχομαι εἰς τὸν κόσμον. Ioh. XII, 41. μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; num e Galilaea Meffias exoriturus eft? ibid. v. 42. coll. v. 52. ubi cum ἐγείρεσθαι permutatur. ibid. XII, 27. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην fed ideo homo factus fum, ut nempe fubirem haec mala. Galat. III, 19. ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα. 12) *orior, exifto, fio, de rebus.* Matth. XVIII, 7. ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα non aliter fieri poteft, quam ut offenfae exoriantur. Act. VII, 11. ἦλθε δὲ λιμὸς exorta eft fames. 2 Theff. II, 3. ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον nifi praeceffferit defectio a religione chriftiana. Apoc. III, 10. 12 b) *fum,* i. q. εἰμί, cuius rarioris ufus exempla nonnulla attulit *Abrefchius Animadv.* ad *Aefchylum* p. 302. Huc a nonnullis refertur locus Matth. XI, 18. ἦλθε γὰρ κ. τ. λ. 13) *adfum, immineo, de tempore.* Galat. IV, 4. ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου decurfu temporis a Deo deftinati. Luc. XXII, 7. 14) *evenio, accido, contingo alicui,* in utramque partem. Ioh. XVIII, 4. quum Iefus fciret πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν omnia, quae ipfi eventura effent. *Eurip.* Phoen. v. 936. ἐμοὶ τόδ' ἦλθε καὶ τέκνῳ κακόν. ibid. 94. Idem Oreftes v. 1010. Matth. X, 13.

ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτὴν contingat illis felicitas, quam apprecati estis, coll. Devt. XXVIII, 2. 15. Act. XIX, 6. Eodem modo *venire*, *Cic.* Nat. Deor. III, 14. Verr. IV, 17. Rom. III, 8. ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ quia bonum exinde evenire solet, coll. Ier. XVII, 6. 15) *futurus sum*; *insto*, *insequor*: Luc. V, 35. ἐλεύσονται ἡμέραι futurum est. Ioh. V, 25. ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν futurum est tempus et iam quodammodo adest. Act. XIII, 44. τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ insequente vero sabbato. 1 Thess. I, 10. ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης a futuris poenis. Ita בּוֹא Amos VIII, 11. IX, 13. Ὁ αἰὼν ὁ ἐρχόμενος est *vita futura*. Marc. X, 30. Ὁ ἐρχόμενος, הַבָּא, ex usu loquendi Iudaeorum *Messias* promissus et praedictus ille V. T. oraculis vocatur Matth. XI, 3. Luc. VII, 19. 20. 16) *manifestor*, *annuntior*, *innotesco*, *ad aures alicuius pervenio*. Marc. IX, 7. καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης et vox audita est e nube. Ioh. XII, 28. ἦλθεν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ audita est coelitus vox. Bene *Syrus* h. l. ܐܫܬܡܥܬ pro ἦλθε posuit. Rom. VII, 9. ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς cognitis singulis legis praeceptis. Galat. III, 23. πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ante promulgationem religionis christianae. ibid. v. 25. *Thucyd.* VIII, 96. ὡς ἦλθε τὰ περὶ τὴν Εὔβοιαν γεγενημένα cum rerum ad Euboeam gestarum nuntius allatus esset: ubi conf. *Duker*. 17) sequente εἰς, *progredior*, *pergo ad aliquid*. 2 Cor. XII, 1. ἐλεύσομαι γὰρ εἰς ὀπτασίας progrediar tamen ad visa. *Cic.* Verr. IV, 1. „*Venio* nunc ad" etc. 18) cum praepositione εἰς constructum: *pervenio ad aliquid*, in utramque partem, *nanciscor*, *consequor*, etiam *obnoxius sum alicui rei*. Ioh. V, 24. εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται non obnoxius erit infelicitati aeternae. 1 Tim. II, 4. καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν ut ad verae religionis christianae cognitionem adducantur. 2 Tim. III, 7. *Eurip.* Phoen. v. 205. πόθου εἰς τέρψιν ἦλθες desiderii compos factus es. 19) aliis verbis additum interdum abundare videtur, v. c. Matth. II, 23. καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν. ibid. IX, 10. XI, 18. Ephes. II, 17. *Eurip.* Hecuba v. 725. τί μέλλεις παῖδα σὴν κρύπτειν τάφῳ ἐλθοῦσ'; *Sophocl.* Antigon. v. 1223. ὁρῶ νῦν τάδ' ἐλθών. Zach. I, 21. τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι; II, 10. Apud graecos Scriptores ἐλθών, aliis verbis additum, interdum per *statim*, *e vestigio*, vertendum est; conf. *D'Orville* ad *Chariton*. p. 379. 20) Interdum omittitur, v. c. Matth. XXVII, 25. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, sc. ἐλθέτω, coll. Matth. XXIII, 35. in nobis et liberis nostris vindicetur eius caedes. Thren. IV, 13. Ezech. XXXIII, 5. 21) Formulas loquendi singulas, quae ad notiones universas referri commode non possunt, istas potissimum teneto: α) ἔρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον est formula iudaica, בָּא לָעוֹלָם, et notat: *nasci*. Ioh. I, 19. ἐρχόμενον εἰς τὸν

τὸν κόσμον, quae verba non cum ἄνθρωπον sed cum φῶς conſtruenda ſunt. ibid. III, 19. VI, 14. IX, 13. etc. β) ἔρχεσθαι εἴς τι, pro: *fieri, evadere*, etiam *inſervire alicui*. Marc. V, 26. εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα in deterius progreſſa, deterior facta. Act. XIX, 27. εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν in contemtum abire. Sic *in contemtionem venire*, *Caeſ*. B. G. III, 17. Phil. I, 12. ἔρχεσθαι εἰς προκοπὴν εὐαγγελίου ſervire incremento et propagationi evangelii. Formula ἔρχεσθαι εἰς ἑαυτὸν ſignificat: *ad ſe reverti, ad ſanam mentem redire*. Luc. XV, 17. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν quum autem ad ſe rediiſſet; alii reddunt: quum autem res ſuas mature perpenderet, ſeu, ad conditionem ſuam attenderet. *Syrus*: ܘܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬ ܢܦܫܗ et cum veniſſet ad animum ſeu mentem ſuam. *Diod. Sic*. XIII, 95. τοῖς λογισμοῖς εἰς ἑαυτοὺς ἐρχόμεναι, ubi vide *Weſſeling*. γ) ἔρχεσθαι ἐπί τινα *animo hoſtili aliquem adoriri et invadere*, et inprimis de iis dicitur, *qui alicui bellum inferunt*. Luc. XIV, 31. *Ioſeph*. A. I. XIV, c. 11. ἐπὶ Ναβαταίους ἔρχεται. Sic *venire adverſus aliquem* (vide *Staveren* ad *Cornel. Nep*. XIV, 4. 5.) et, licet rarius, *venire ad aliquem*. Conf. *Burmann*. ad *Phaedr*. I. fab. 21. 5. Ἔρχεσθαι ἐπί τι *alicuius rei cauſa venire*. Matth. III, 7. δ) ἔρχεσθαι ὀπίσω τινὸς proprie eſt: *poſt aliquem venire, ſequi aliquem*, et ex adiuncto: *tempore poſteriorem eſſe*. Matth. III, 11. ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος qui poſt me munus adit, ſeu, meo muneri ſuccedit. Ioh. I, 15. poſt me ſurgit doctor, qui prior me fuit: ſed deinde metaphorice etiam notat: *alicuius ſectatorem, diſcipulum eſſe*, ſeu *fieri, a partibus alicuius ſtare*. Matth. XVI, 24. εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ſi quis velit meam religionem ſectari. Luc. IX, 23. Simili modo הָלַךְ ſequente אֵת aut אַחֲרֵי, uſurpatur 2 Sam. XVI, 17. XVII, 9. Prov. I, 11. ε) ἔρχεσθαι πρός τινα notat: *adire aliquem, expetendae alicuius rei cauſa*. Matth. III, 14. porro: *alicuius doctrinam amplecti, ſe alicuius diſciplinae et inſtitutioni tradere*. Luc. VI, 47. Ioh. V, 40. VI, 35. ubi cum πιστεύειν εἴς τινα permutatur. — Ioh. XIV, 23. Deus et Chriſtus dicuntur *venire ad homines*, qua formula arctiſſima coniunctio, quae eſt inter Deum, Chriſtum veroſque utriusque cultores et benevolentia ſignificatur, quae ſe idoneis documentis declarat. Ἔρχεσθαι πρὸς θεὸν etc. *pervenire ad felicitatem aeternam*. Ioh. XIV, 6. 27) Per ellipſin autem deficere putatur Marc. VI, 4. poſt ἀπὸ ἀγορᾶς, ſicut poſt ἀπὸ νεκροῦ apud *Theophraſt. Char*. c. XVI. Reliqua nexus orationis facile quemque docebit. *Phavor*. ἔρχομαι· ἥκω, ἀφίκομαι, εἶμι, πορεύομαι, βαίνω, βαδίζω, οἴχομαι, παραγίνομαι, ἀφικνοῦμαι κ. τ. λ.

ΕΡΩ-

'ΕΡΩΤΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *interrogo, propono quaestionem*, sive ad me instruendum, aut alium, sive ad eliciendam confessionem, — *interrogando scrutor et percontor*. Ioh. XVI, 5. 23. ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδὲν habebitis idoneam et perfectam scientiam. ib. v. 30. καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ, h. e. tam aperte et sine involucris orationis loqueris, ut nobis ne opus quidem sit te interrogare. ibid. VIII, 7. Luc. XX, 3. *Plutarch.* de *puer. educ.* VII, 16. Respondet hebraico חָקַר Devt. XIII, 4. 2 Macc. XVII, 2. *Thomas Mag.* ἐρωτῶ· τὸ ἀπόκρισιν ζητῶ τινα. 2) *oro, rogo, postulo, peto*, et tribuitur vel *supplicantibus et submisse aliquid ab altero expetentibus*, v. c. *stipem*, Act. III, 3. *pacem*, Luc. XIV, 32. *sanationem*, Ioh. IV, 47. vel *intercedentibus pro aliis*, Matth. XV, 23. Luc. IV, 38. VII, 3. XVI, 27. vel *invitantibus*, v. c. *ad coenam*, Luc. VII, 36. XI, 37. vel *blande adhortantibus*, 1 Thess. IV, 1. V, 12. 2 Thess. II, 1. 2 Ioh. v. 5. vel denique *Deum precibus adeuntibus*, Ioh. XIV, 10. XVII, 9. 20. Eodem modo hebraicum שָׁאַל, cui ἐρωτάω frequenter in vers. Alex. respondet, v. c. Iudd. IV, 20. XIII, 6. 18. Ios. IV, 6. 21. praeter *interrogandi* et *orandi rogandique* notionem ab Alexandrinis interdum etiam per αἰτεῖν redditur Exod. III, 21. 1 Sam. I, 17. Ps. XXXV, 13. CXXII, 6. Conf. maxime de huius verbi varia structura in N. T. *Stephani* Thesaur. Gr. Ling. T. I. p. 1094. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

'ΕΣΘΗΣ, ῆτος, ἡ, *vestis, vestimentum quodcunque*, ab ἕω *induo*. Iac. II, 2. ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ in veste splendida, ἐν ἐσθῆτι ῥυπαρᾷ veste sordida, seu tenui. Luc. XXIII, 11. Act. I, 10. X, 30. XII, 21. 3 Esdr. VIII, 73. *Thom. M.* p. 370. ἐσθὴς εὕρηται παρὰ λογογράφοις καὶ ἔσθημα. τὸ δὲ ἔσθησις παρὰ ποιηταῖς καί τισι τῶν ῥητόρων. ἰστέον δὲ, ὅτι ἐσθὴς καὶ στολὴ διαφέρει. τὴν μὲν ἐσθῆτα ἐπὶ τῶν ἁπλῶς ἐνδυμάτων τάττεσθαι, τὴν δὲ στολὴν ἐπὶ τῶν διαφόρων σχημάτων τῶν ἐσθήτων. *Etym. M.* ἐσθής· τὸ ἱμάτιον. Confer *Schol. Sophocl. ad Electr.* 271.

'ΕΣΘΗΣΙΣ, εως, ἡ, *vestis, vestimentum*, ab eodem. Semel legitur in N. T. Luc. XXIV, 4. de vestibus, instar fulguris albicantibus, quibus induti angeli mulieribus resurrectionis Christi testes apparuerunt. *Aquila* hac voce usus est Ies. XXIII, 18. pro מְכַסֶּה. Conf. supra ad ἐσθής.

'ΕΣΘΙΩ, fut. ἴσω, 1) proprie: *edo, comedo*, et hominibus aeque ac brutis tribuitur. Matth. XII, 1. ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. ibid. XV, 27. καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει etc. Ib. XXVI, 21. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν cum fere comedissent, seu vergente ad finem coena. Marc. I, 6. καὶ ἐσθίων et cibus eius erat. *Syrus* bene: ܘܡܐܟܘܠܬܗ ܗܘܬ ...

Formula, ἄρτον ἐσθίειν, significat simpliciter: *edere, prandere, coenare.* Matth. XV, 2. ὅταν ἄρτον ἐσθίωσι quando cibum capiunt. Marc. VII, 2. Exempla huius hebraismi dedit. *Vorstius* de Hebraismis N. T. c. 37. p. 695 seq. Ἐσθίειν καὶ πίνειν est: *convivari, epulari, coenare.* Matth. XXIV, 49. Marc. II, 16. Luc. V, 30. 33. XII, 45. 1 Cor. XI, 22. Videtur haec formula expressa esse ad hebr. אכל ושתות 2 Sam. XI, 11. 1 Regg. I, 25. IV, 20. Ruth III, 37. Interdum tamen ἐσθίειν καὶ πίνειν significat: *cibis delicatioribus uti, interesse splendidis conviviis, voluptuariam et securam vitam agere.* Matth. XI, 18. μήτε ἐσθίων μήτε πίνων parco et modico victu, severiori vitae assuetus, utebatur. (coll. Luc. VII, 33.) ibid. v. 19. ἐσθίων καὶ πίνων interdum non abstinebat a conviviis tempestivis. Luc. XVII, 27. 28. ubi significat: *vitae huius voluptates sectari.* — De sacramentali manducatione, ut vulgo vocatur, usurpatur ἐσθίειν 1 Cor. XI, 29. — ὁ ἐσθίων Rom. XIV, 6. est: *quia omnia promiscue edit, nulla legis mosaicae ratione habita.* 2) metaphorice usurpatur Luc. XXII, 30. ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ut mecum futurae et aeternae felicitatis participes fiatis. 3) *consumo, perdo, vasto, absumo.* Hebr. X, 27. ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους qui consumturus est omnes adversarios religionis christianae. Ita אכל Devt. XXXII, 22. metaphorice de igne usurpatur, sicut ἐσθίειν apud *Maximum Tyrium* Diss. XXXVIII. et lat. *vorare* apud *Cornelium Severum* in *Aetna* v. 617.

Ἐσλὶ, ὁ, *Esli.* Nomen proprium ἄκλιτον origine hebraicum. Luc. III, 25.

Ἔσοπτρον, ου, τὸ, 1) *speculum,* sive *metallicum,* sive *vitreum,* seu *corpus, quod radios reflectit sicque imaginem repraesentat,* i. q. κάτοπτρον, qua voce ab *Hesychio* et *Suida* explicatur. (ab ἐσόπτομαι *inspicio.*) Iacob. I, 23. κατανοεῖν ἐν ἐσόπτρῳ contemplari in speculo. Sapient. VII, 26. Sirac. XII, 13. *Plutarch.* T. VI. Opp. p. 528. ed. *Reiske. Anacreon Od.* XI, 2. et XX, 5. 2) *instrumentum,* seu *corpus pellucidum, quod lumen aliquo immittit, sive transmittit,* quod Latini *specular* vel *speculare* vocabant, ita dictum, quod ex lapide speculari fiebat, ut recte docuit *L. Bos.* in Exercitt. Philol. p. 147. Hinc explica locum 1 Cor. XIII, 12. βλέπομεν ἄρτι δι' ἐσόπτρου nos in praesenti videmus tanquam per lapidem specularem, h. e. obscure, (nam fenestrae, quam veteres e lapide speculari conficiebant, pellucidae quidem erant, sed tamen obscuriores nostris vitreis) nostra cognitio est imperfecta. *Plinius H. N.* XXXIV, c. 18. veluti per lapidem specularem intuentibus. Iudaeos eodem modo locutione ראה באספקלריא *videre per speculare,* de cognitione manca et imperfecta usos esse, docuit *Schoettgenius* in *Hor. Hebr.* ad h. l. et

et *Wetstenius* N. T. T. II. p. 156 sq. Bene exposuit de hac formula *Wolfius* in Curis Philol. T. II. p. 508. et *Buxtorf.* in Lexico Talmud. p. 171. quibus addendus est *Ioh. Floderus* in Diss. de ῥήσει Paulina: βλέπειν δι' ἐσόπτρου. Vpsal. 1764. 4. et *I. Oldermanni* D. de Specularibus veterum. Helmst. 1719. 4.

ἙΣΠΈΡΑ, ας, ἡ, *vespera*, a masculino ἕσπερος, *vesper, hesperus*, stella Veneris, quae post occasum solis apparet. Luc. XXIV, 29. πρὸς ἑσπέραν ἐστὶ vesperascit iam dies. Act. IV, 3. ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη, ibid. XXVIII, 23. ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας a matutino tempore usque ad vesperam. Saepius non legitur in *N. T. Xenoph. Cyrop.* III, 2. 12. *Hist. Gr.* VI, 5. 17.

ἘΣΡΏΜ, ὁ, *Esrom.* Nomen viri indeclinabile hebraicum. Matth. I, 3. Luc. III, 33.

ἜΣΧΑΤΟΣ, η, ον, 1) *ultimus, postremus, extremus*, sive *loco*, sive *tempore*. Luc. XIII, 30. οἱ ἔσχατοι ἔσονται πρῶτοι, καί εἰσι πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι formula, qua Iesus aliquoties in orationibus suis ad populum usus est, cuius sensus, ut e serie orationis apparet, hic est: spes vestra ac exspectatio in vita futura frustrabitur; qui se longe remotos a felicitate aeterna iam arbitrantur, eam consequentur; qui contra iam proximi ei sibi videntur, excludentur ab ea. Ἐσχάταις ἡμέραις et ἔσχατον τῶν ἡμερῶν, (utrumque enim legitur in N. T. pariter ac in versione Alex. ad exprimendam formulam אַחֲרִית הַיָּמִים, Genes. XLIX, 1. Ies. II, 2. et אַחֲרֵי־כֵן Ioel. III, 1.) *omne tempus futurum*, sive *remotum*, sive *imminens*, (2 Tim. III, 1. Iac. V, 3. 2 Pet. III, 3.) significat, ut adeo e serie orationis tantum definiendum sit, quodnam definitum tempus in singulis locis intellegendum sit. Sic v. c. *dies et tempora Messiae, tempus oeconomiae christianae* dicuntur Act. II, 17. ἐσχάταις ἡμέραις, Hebr. I, 2. ἔσχατον τῶν ἡμερῶν, 1 Pet. I, 20. οἱ ἔσχατοι χρόνοι, sine dubio ex usu loquendi Iudaeorum, qui idem tempus יָמִים אַחֲרוֹנִים appellare solebant. Ex eodem loquendi usu *dies plane ultimi mundi* et *tempus iudicii extremi* vocantur ἡ ἐσχάτη ἡμέρα, Ioh. VI, 39. 40. 44. 54. XI, 24. et καιρὸς ἔσχατος, 1 Pet. I, 5. 2) *infimae sortis homo, qui est vilissimae conditionis*, etiam *qui se modeste et submisse gerit tanquam infimum et vilissimum.* Marc. IX, 35. εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος primum locum inter vos obtinebit, qui se maxime submissum et modestum geret. Ioh. VIII, 9. ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων et assessores synedrii et reliqua turba, seu, ab honoratioribus ad vilioris conditionis homines. 1 Cor. IV, 9. ὁ Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν permisit Deus, ut nos Apostoli essemus maxime viles, abiecti et pro nihilo habiti, quales sunt ii, quos iudex morti iam adiudicavit. Eodem sensu *homines postremi* legitur apud *Ciceronem* pro Roscio c. 47.

Gellium N. A. XV, 12. 3) Neutrum τὸ ἔσχατον καὶ τὰ ἔσχατα substantive sumitur, designans *ultimum* sive *loco* sive *tempore*, *extremitatem*, *statum et conditionem posteriorem*, *extremum*, *remotum*. Sic v. c. Act. I, 8. et XIII, 47. ἔσχατον τῆς γῆς *loca maxime remota*, *gentes remotissimas* significat; de qua formula, expressa ad hebraicam קְצֵה הָאָרֶץ Ies. XLVIII, 20. XLIX, 6. LXII, 11. exposuit *Vorstius* in Phil. Sacr. p. 45; ed. *Fischeri*, contra quem disputavit *Vitringa* c. 5. et *I. C. Schwarz.* in *Monumentis Ingeniorum*. T. III. p. 291. Nam non solum formula τὰ ἔσχατα τῆς γῆς in eadem significatione legitur apud *Herodot.* III, 25. *Themist.* XVI. p. 207. A. sed etiam apud Latinos *ultimus* et *extremus* pro maxime remoto ponitur, v. c. *Cic. N. D.* I, 42. *Horat.* I. Od. XXXV, 29. *Curtius* IV, 9. 5. Matth. XII, 45. καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων posterior haec hominis illius conditio deterior est priore. Luc. XI, 26. 2 Petr. II, 20. coll. Iob. VIII, 7. et Thren. I, 9. 4) adverbialiter ponitur Marc. XII, 6. 22. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε ἡ γυνὴ post omnes, seu, ultimum omnium mortua est etiam mulier. 1 Cor. XV, 8. ἔσχατον postremo, *ad extremum*. Devt. XXXI, 27. ἔσχατον τοῦ θανάτου μ. et v. 29. ἔσχατον τῆς τελευτῆς. *Hesych.* ἔσχατον· ἐσώτατον, πρῶτον, τελευταῖον, ὕστερον, ὕστατον. Apud Graecos ἔσχατον interdum latius patere et *quidquid in suo genere summum est* significare, *Suidas* auctor est: ἔσχατα· κακὰ μεγάλα. — ἐσχάτη· ἀδικία ἄκρα τε καὶ τελεία. Vide *Lexicon. Xenophonteum* s. h. v. Hinc ἔσχατον, in deteriorem partem sumtum, etiam significare potest *maxime periculosum*, quam notionem haud paucos interpretes subiecisse video huic voci in loco 1 Ioh. II, 18. παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστι tempus maxime periculosum reipublicae christianae adest. Sed idem sensus elicitur ex altera illa magis communi explicatione: *iam adest tempus illud praedictum*. Caeterum conf. quae de hac voce scripsit *Schwarzius* in *Comment. Ling. Gr.* p. 587.

ἘΣΧΑ'ΤΩΣ. Adverbium, *extreme*, *in extremum*, *pessime*, *periculosissime*, etiam *summopere*, *ita ut nihil supra* (*Xenoph. Anab.* II, 6. 1.) ab ἔσχατος *ultimus*. Formula, quae semel tantum in N. T. Marc. V, 23. legitur, ἐσχάτως ἔχειν, significat: *animam agere*, *morti proximum esse*, *in summo vitae discrimine versari*. Graeci simili modo dicunt ἐν ἐσχάτοις εἶναι, seu ἐσχάτως διακεῖσθαι, etiam ἐπιθανατίως ἔχειν. (*Aelian. V. H.* XI 27.) Latini *in ultimis esse*, *in extremis esse*. cf. *Fischer.* Prol. XXXI. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 18. et *Schwarz. Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 589. Pauci tamen observarunt, quod tamen huc maxime pertinet, τὰ ἔσχατα in libris apocryphis V. T. *diem mortis*, ἡμέραν τελευτῆς significare, v. c. Sirac. I, 13. II, 3. Adde Prov. V, 11. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XVIII, 48.

ἘΣΩ

ΕΣΩ. Adverbium loci, et quidem significat: 1) *intra, intro*, in locum. Marc. XV, 16. ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς abduxerunt eum intra aulam, pro ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν, coll. XIV, 54. Matth. XXVI, 58. καὶ εἰσελθὼν ἔσω. Respondet in hac significatione hebraico לִפְנִימָה 2 Paral. XXIX, 16 et 18. 2) *intus*, in loco. Ioh. XX, 26. ἔσω εἶναι intus, domi esse, pro ἐν οἴκῳ εἶναι, et opponitur τῷ ἐκτὸς εἶναι. ubi vid. *Wetstenius.* Act. V, 23. ἔσω, pro ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. 3) praemisso articulo, adiectivi vice est, aut nominascit ex usu loquendi Alexandrinorum. 1 Regg. VI, 15. τὸ ἔσω τοῦ οἴκου. Ὁ ἔσω ἄνθρωπος *animus hominis* dicitur in N. T. v. c. Rom. VII, 22. Ephes. III, 16. Conf. supra sub ἄνθρωπος. Οἱ ἔσω in universum dicuntur, *qui sunt ex societate aliqua et ad coetum aliquem pertinent*; speciatim vero in N. T. *Christianorum coetui adscripti.* 1 Cor. V, 12. οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; nonne vos in vita communi de iis tantum, qui ad societatem vestram pertinent, iudicare soletis? *Hesychius:* ἔσω, ἐντὸς, ἔνδον.

ΕΣΩΘΕΝ. Adverbium loci, ab ἔσω *intra, intus, intro*, est 1) proprie ratione terminationis θεν, *intrinsecus, ab interioribus partibus, von innen heraus.* Marc. VII, 23. ἔσωθεν intrinsecus, nempe ex animo ἐκ τῆς καρδίας, ut v. 21. explicatur. Luc. XI, 7. Alexandrini posuerunt pro מִבַּיִת Genes. VI, 14. Levit. XIV, 41. et pro מִפְּנִימָה 1 Regg. VI, 19. 2 Paral. III, 4. *Xenoph. Anab.* I, 4, 4. 2) *intus, intra, in loco*, vel proprie, vel metaphorice. Matth. VII, 15. ἔσωθεν quod ad animum attinet. ibid. XXIII, 25. 27. 28. 2 Cor. VII, 5. Apoc. IV, 8. V, 1. Alex. pro מִבַּיִת *intus*, Exod. XXVIII, 26. 3) cum articulo vel sumitur adiective, *interior, internus*, vel substantive, *internum, interius, pars interior.* 2 Cor. IV, 16. ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος animus tamen recreatur. Luc. XI, 39. τὸ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας animus vester scatet rapina et iniquitate. ibid. v. 40. Ezech. XLII, 15.

ΕΣΩΤΕΡΟΣ, α, ον, *interior, internus, intimus.* Comparativus ab ἔσω. Bis tantum legitur in N. T. Act. XVI, 24. ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν coniecit eos in interiorem carcerem. Hebr. VI, 19. εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, scil. μέρος, in eam partem templi, quae est post velamen, h. e. sanctum sanctorum, quod etiam hebraice vocatur מִבֵּית לַפָּרֹכֶת Levit. XVI, 2. et ib. v. 15. simpliciter מִבֵּית לַפָּרֹכֶת. Adde Num. XVIII, 7. Exod. XXVI, 33.

ΕΤΑΙΡΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *sodalis, socius; qui diu cum aliquo eadem vitae consuetudine vixit.* Matth. XI, 16. καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἑταίροις αὐτῶν et sibi invicem acclamantibus. *Xenoph. Anab.* VII, 3, 15. *Hist. Gr.* V, 4, 25. *Ammonius:* ἑταῖροι δὲ ἰδίως οἱ καὶ τῇ ἡλικίᾳ παραπλησίως ἔχοντες καὶ ἐν συνηθείᾳ πολὺν χρόνον γεγονότες. *Hesych.* ἑταῖρον· συνεργόν.

ἀργόν. *Etym. M.* βοηθὸς, συνεργός. 2) *amicus*, non tam sensu proprio, sed eo, quo solemus in vita communi *ignotos* hoc vocabulo compellare. Matth. XX, 13. Ibi paterfamilias unum mercenariorum conductorum ita alloquitur: ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε amice, non tibi iniuriam facio. ubi vid. *Wetstenius.* Ibid. XXII, 12. *Xenoph. Mem.* II, 6, 15. *Cyrop.* VIII, 4, 15. *Hesych.* et *Etym. M.* ἑταῖρος· φίλος. 3) *discipulus.* Matth. XXVI, 50. Etiam discipulos sic compellasse magistros apud Graecos, (vid. *Iamblich. Vit. Pythag.* c. 30. p. 155. *Lucian. Fugitiv.* p. 791. *Suidas* v. ἑταῖρος, ὁ Πλάτων, ait, καὶ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι τοὺς γνησίους ἐραστὰς τῶν λόγων ἑταίρους ἐκάλουν.) multis docuit *Perizonius* ad *Aelian. V. H.* III, 2. et *Menagius* ad *Diog. Laërt.* III, f. 81. Hinc ἑταιρεία est *discipulorum caterva* apud *Philostrat. Vit. Apollon.* VIII, c. 27. p. 395. Etiam Rabbini discipulos חברים appellare consueverunt. Conf. *Maii Obs. Sacr.* Lib. I. p. 16 sq.

ΕΤΕΡΟΓΛΩΣΣΟΣ, ὁ, ἡ, *qui diversae linguae est, qui lingua peregrina utitur, barbarus,* ex ἕτερος *alter, diversus,* et γλῶσσα *lingua.* Ps. CXIV, 1. לעז, Alex. βάρβαρος. *Aquila:* ἑτερόγλωσσος. *Onosander* 26. *Polybius* XXIV, 9, 5. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 21. ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ per diversae linguae homines et linguis barbaris loquar huic populo. Sed fortasse ἑτερογλώσσοις est neutrum, positum pro substantivo abstracti, pro ἑτέραις γλώσσαις, ego linguis peregrinis ad eos verba faciam, quemadmodum καλλίπαις, *cui pulcri et bene nati sunt filii,* etiam pro *prole pulcra et proba* ponitur apud Graecos, et καλλίχορος *pulcrum chorum* significat.

ΕΤΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *diversam a priori et novam doctrinam trado.* Speciatim: *doctrinam trado et introducere studeo alienam a vera et pura religione christiana, ab apostolis tradita,* ex ἕτερος et διδάσκω *doceo.* 1 Tim. I, 3. παραγγείλῃς τισὶ μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν admonere quosdam, ne alienam doctrinam inveherent. ibid. VI, 3. ἑτεροδιδασκαλεῖ per μὴ προσέρχεσθαι ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ χριστοῦ explicatur. Saepius non legitur in N. T.

ΕΤΕΡΟΖΥΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω. Verbum, quod semel tantum occurrit in loco 2 Cor. VI, 14. μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες τοῖς ἀπίστοις. Omnes vero consentiunt in sensu horum verborum ita constituendo: *ne redeatis ad paganismum, ne imitemini paganorum mores;* sed in modo hunc sensum reperiundi et confirmandi admodum dissentiunt. Alii, inter quos *Wetstenius, Theophylactum* ex parte secutus, eminet, quia ζυγὸς non solum *iugum, per quod iumenta coniunguntur,* sed etiam *iugum librae* significat, et σταθμὸς ἑτερόζυγος Graecis *lanx* dicitur, *cuius iugum inclinat in alteram partem,* (*Phocyl. Sent.* 13.)

ἑτερ-

ἑτεροζυγεῖν proprie notare dicunt *inclinare se in alteram partem*, ut adeo commode ad *propensionem voluntatis* transferri possit. Aliis vero ἑτεροζυγεῖν proprie est: *eodem iugo iunctum et copulatum esse, alteram iugi partem trahere*, et deinde, metaphora ducta a iumentis, quae per iugum coniunguntur, *arctissime cum aliquo coniunctum esse, societatem cum aliquo colere, similem cum ipso doctrinam sectando et similes mores induendo*. Ita *Vetus*: *nolite iugum ducere cum infidelibus*. *Schwarzius*, in *Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 591. cum *Theodoreto* faciens, metaphoram ductam existimat a iugo boum equorumve in diversa tendentium et alteram iugi partem diverse trahentium, ut ἑτεροζυγεῖν sit: *dissidiis studere, contentiones serere*; quam vero explicationem admodum coactam et argutam omnis orationis series respuit. Mihi ita videtur. Vox ἑτεροζυγεῖν opposita est vocibus ὁμοζυγεῖν et συζυγεῖν, quae partim de *animalibus paribus, idem iugum subeuntibus*, partim de *militibus* usurpantur, *qui in acie in una linea*, seu *serie inter se coniuncti sunt*, ut observavit *Kypkius* in *Obss. Sacr.* T. II. p. 254. et in universum significant *societatem inire cum paribus*. Ἑτερόζυγος e contrario de *animalibus disparibus, diversi generis et sexus, eodem iugo iunctis*, usurpatur, v. c. Levit. XIX, 19. *Hesych.* ἑτερόζυγοι· οἱ μὴ συζυγοῦντες. Hinc ἑτεροζυγεῖν metaphorice est: *associare se imparibus, societatem inire et communionem habere cum aliis, qui sunt nobis dissimiles et inferiores, certe esse debent*, nullo plane respectu habito indolis et conditionis aliorum. Bene itaque et eleganter usus est hac voce Paulus in loco laudato, et verba, μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες τοῖς ἀπίστοις, reddenda sunt: nolite societatem inire cum paganis, vobis plane imparibus, eorumque mores imitari, et ita consortio, vobis indigno, uti.

ἝΤΕΡΟΣ, α, ον, 1) ut latinum *alter*, (*Horat.* IV. *Od.* X, 6. quoties te speculo videris alterum, h. e. dissimilem, mutatum ab eo, qui antea fueras.) *diversus, differens, dissimilis*, i. q. ἄλλος. Luc. IX, 29. ἐγένετο τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον immutabatur facies eius, i. q. ἠλλοιώθη. Conf. varr. lect. Rom. VII, 23. 1 Cor. XV, 40. Galat. I, 6. *Aristot. Rhet.* II. τὸ γὰρ δεινὸν ἕτερον τοῦ ἐλεεινοῦ quod horribile est, differt a miserabili; et *Ethic.* X. ὁ φίλος ἕτερος ὢν τοῦ κόλακος. Hinc interdum ἕτερος 2) dicitur, *qui non est consors ecclesiae nostrae et religioni nostrae addictus, ein fremder Religions-Verwandter*. Rom. II, 1. 3) *alienigena, ex alia familia et tribu oriundus*; unde Alexandrini recte posuerunt Exod. XXX, 9. pro זר, quod Num. XVIII, 4. 7. per ἀλλογενὴς verterunt. Hebr. VII, 16. ἱερεὺς ἕτερος sacerdos, qui est ex alia tribu oriundus, non Levitica. Huc etiam recte retulit *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 193. locum Act. VII, 18. βασιλεὺς ἕτερος rex ortus ex alia familia,

milia, ob locum *Iosephi A. I.* II, 9. 1. 4) *alius*, i. q. ἄλλος Matth. VIII, 21. XI, 3. coll. Luc. VII, 19. Matth. XII, 45. XV, 30. Ἕτεροι *reliqui*. Matth. XVI, 40. Cf. *Schrader*. ad *Musaeum* p. 151. 5) *alter*, maxime si praecessit εἷς. Matth. VI, 24. Luc. V, 7. VII, 41. XVII, 34. 35. XVIII, 10. *Xenoph. Anab.* IV, 7, 17. 6) *secundus*. Luc. XIV, 19. coll. v. 18. XVI, 7. coll. v. 5. Act. XX, 15. τῇ δὲ ἑτέρᾳ, sc. ἡμέρᾳ, secunda die. ibid. XXVII, 3. *Xenoph. Cyrop.* II, 3, 10. et IV, 6, 5. 7) *tertius*. Luc. XIV, 20. XIX, 20. coll. v. 16 et 18. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 430. 8) *peregrinus*. Act. II, 4. καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις et incipiebant loqui peregrinis linguis, quas non didicerant, i. q. καιναῖς γλώσσαις Marc. XVI, 17. 1 Cor. XIV, 21. καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις. *Hesych.* ἕτερον· ἄλλον ἢ ἀλλοῖον, ἢ ἐν τοῖς δυσὶν, ἢ ἀμφοτέρων τὸν δεύτερον.

ἙΤΈΡΩΣ. Adverbium, *aliter*, *diverse*. Legitur tantum in N. T. Phil. III, 15. εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε si quid aliter sentitis.

ἜΤΙ. Adverbium temporis, significans 1) *adhuc*, *etiamnum*, et futurum aeque ac praeteritum et praesens respicit tempus. Matth. XII, 46. ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος. ibid. XVII, 5. XXVII, 63. ἔτι ζῶν. 2 Thess. II, 5. ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς. Ioh. IV, 35. ἔτι τετράμηνόν ἐστι adhuc quatuor menses sunt et messis veniet. Act. II, 26. Aeque late adverbium temporis continuativum עוד apud Hebraeos patet, quod etiam interdum de futuro tempore dicitur, v. c. Ierem. XXVIII, 3. Ion. III, 4. Conf. *Glassii Philol. Sacr.* p. 378. ed. *Dathii*. 2) *amplius*, *praeterea*, *insuper*. Matth. V, 13. εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι nullum praeterea usum habet. ibid. XVIII, 16. Marc. V, 35. Luc. XIV, 22. 26. XVIII, 22. ἔτι ἕν σοι λείπει. *Xenoph. Cyrop.* IV, 2, 12. *Apolog.* 6. et 33. 3) *in posterum*, *posthac*. Luc. XVI, 2. οὐ γὰρ δυνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν posthac oeconomi munere fungi non poteris. Ioh. VII, 33. XII, 35. *Xenoph. Cyrop.* V, 2, 15. *Anab.* IV, 5, 14. 4) *iam*. Luc. I, 15. ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς iam inde a tenera aetate. 5) *immo etiam*. Hebr. XI, 36. 6) comparativis additur, uti germanicum: *noch*, et latinum *etiam*. Philipp. I, 9. ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Hebr. VII, 15. περισσότερον ἔτι 1 Ioh. III, 20. *Aeschin.* Dial. II, 3. 37. 7) interdum redundat. Gal. I, 10. εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον. *Sophocl. Trachin.* v. 258. ὀφλίσκοι ἔτι. *Schol.* πλεονάζει τὸ ἔτι. 8) subintelligendum esse ante εἰσὶ Matth. II, 18. contendit *Palairetus* in *Obs.* ad h. l.

ἙΤΟΙΜΆΖΩ, fut. άσω, 1) proprie est: *praeparo*, *apparo*, *paro*, *facio*, *ut aliquid in promtu sit*, respondet germanicis: *in Bereitschaft halten*, *zurüsten*, *zuschicken*, *zubereiten*. Sic v. c. in N. T. de apparatione coenae aut agni paschalis dicitur

citur Matth. XXVI, 17. 19. de militibus, qui parantur, Act. XXIII, 23. de paratione loci, Ioh. XIV, 2. 3. Matth. XXII, 4. Luc. XVII, 8. XXIV, 1. ἃ ἡτοίμασαν, h. e. quae praeparanda curaverant; ne nempe contradicat Lucas Marco XVI, 1. Conf. *Abreschii Dilucidd. Thucyd.* p. 531. — *Homer. Iliad.* τ', 197. κάπρον ἑτοιμασάτω ταμέειν Διΐ τ' ἠελίῳ τε. De formulis ἑτοιμάζειν ὁδὸν et ξενίαν vide sub ὁδὸς et ξενία. Luc. I, 17. XII, 47. 2) *colligo.* Luc. XII, 20. ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; quae collegisti, non tibi usum sui praestabunt. 3) etiam simpliciter positum significat: *instruo convivium, paro coenam.* Marc. XIV, 15. ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν, coll. Matth. XXVI, 17 et 19. Eodem modo הֵכִין usurpatur Genes. XLIII, 16. ubi conf. vers. Vulgatam. 4) *destino.* Matth. XX, 23. ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ἀπὸ τοῦ πατρός μου nisi quibus haec dignitas a patre destinata fuerit. Luc. II, 31. ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν quem destinasti omnibus hominibus. Hebr. XI, 16. ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν destinavit ipsis sedem in coelo. Genes. XXIV, 14. ταύτην (sc. παρθένον) ἡτοίμασας τῷ παιδί σου τῷ Ἰσαάκ. ibid. v. 44. Tob. VI, 18.

ΕΤΟΙΜΑΣΙΑ, ας, ἡ, *praeparatio,* (*Ioseph. A. I.* X, 1. 2.) *promptitudo, alacritas,* ab ἑτοιμάζω. Legitur semel in N. T. Ephes. VI, 15. ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης instar pedum armaturae sit vobis doctrina salutaris, animo vestro semper obversans, quae vobis semper in promtu sit; ut ἐν ἑτοιμασίᾳ κ. τ. λ. positum sit pro ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τῆς εἰρήνης ἑτοίμῳ ὑμῖν. Haec mea est qualiscunque de hoc loco obscuro sententia. Meliorem ignoro. Certe nullo modo admittenda videtur eorum sententia, qui ἑτοιμασίαν τοῦ εὐαγγελίου de *constantia in religione christiana* interpretantur, ob loca Dan. XI, 7. 20. 21. Esr. II, 68. III, 3. ubi ἑτοιμασία in vers. Alex. de basi et fundamento aedium solemnis vox est. Nam si vel conceditur, voci ἑτοιμασία aeque ac hebraicis מְכוֹן et כֵּן propriam significationem esse *firmitatis,* et haec pariter ac alia eiusdem originis vocabula ad *constantiam ac firmitatem animi* commode transferri posse, tamen haec observatio a loco nostro aliena manet, in quo Paulus de *ipsis adminiculis constantiae in religione christiana, quae a Deo suppeditantur,* verba facit, inter quae ipsa constantia in religione referri nullo modo potest. Nec potest quidem commode constantia ἑτοιμασία dici ex usu loquendi Alexandrinorum, nam Ps. CXII, 7. ubi de constantia animi sermo est, Alexandrini posuerunt ἑτοίμη καρδία; ut adeo etiam Paulo ἑτοιμασία τῆς καρδίας ἐν τῷ εὐ. κ. τ. λ. ex hac ratione scribendum fuisset. Magis se fortasse nonnullis probaret eorum opinio, qui verba ἑτοιμασίαν τοῦ εὐαγγελίου religionem ipsam, certam illam et fundamento, cui firmiter insistere possis, similem, interpretentur.

ΕΤΟΙ-

ἝΤΟΙΜΟΣ, η, ον, et ἙΤΟΙ̃ΜΟΣ, ϰ, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) *paratus ad aliquid agendum, omnibus necessariis instructus, alacer, promptus*, et de rebus aeque ac personis usurpatur. Matth. XXII, 8. γάμος ἕτοιμός ἐςι convivium paratum, seu instructum est. Luc. XXII, 33. μετὰ σϰ ἕτοιμός εἰμι ϰαὶ εἰς φυλαϰὴν ϰαὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι paratus sum tecum captivitatem non solum, sed etiam mortem subire. Marc. XIV, 15. ἀνώγεον ἕτοιμον coenaculum bene instructum. Act. XXIII, 15. ἕτοιμοί ἐσμεν τϰ̃ ἀνελεῖν αὐτὸν eum interficere paravimus nos. Formula ἐν ἑτοίμῳ ἔχειν *paratum esse*, i. q. ἑτοίμως ἔχειν, legitur 2 Cor. X, 6. *Dionys. Hal. Ant.* VIII, 17. IX, 35. *Polybius* p. 569. *Philo Leg. ad Cai.* p. 584, 30. — 2 Cor. X, 16. εἰς τὰ ἕτοιμα quae ab aliis praeparata, seu effecta sunt. *Grotio* εἰς τὰ ἕτοιμα positum esse videtur pro ἑτοίμως. Cf. etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 205. 2) *destinatus*. 1 Petr. I, 5. εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποϰαλυφθῆναι ad felicitatem, destinatam nobis a Deo et instar pretiosissimi thesauri in coelis repositam, quae nobis aliquando continget. *Hesych.* ἕτοιμος· ἕτοιμος, εὐτρεπισμένος. Conf. et *Phavorinum*.

ἙΤΟΊΜΩΣ, *parate, prompte, alacriter*. Adverbium ab ἕτοιμος *promptus, paratus*. Ἑτοίμως ἔχειν *promptum et paratum esse, habere sibi aliquid propositum, futurum esse*. Ter tantum legitur in N. T. Act. XXI, 13. ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω prompto animo me Hierosolymis occidi patiar. 2 Cor. XII, 14. ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς decrevi ad vos venire. 1 Petr. IV, 5. τῷ ἑτοίμως ἔχοντι ϰρῖναι, pro τῷ μέλλοντι ϰρῖναι, qui olim iudicium exercebit. *Syrus* hic exprimit per ܥܬܝܕ, qui *futurus* est. Conf. *Schaaf. Lex. Syr.* p. 442. Dan. III, 15. νῦν ϰ̓ν εἰ ἔχετε ἑτοίμως. *Aelian. V. H.* IV, 13. *Polyb.* III, 13. 2. *Ioseph. A. I.* XII, 4, 2. XIII, 1. 1.

ἜΤΟΣ, εος, ϰς, τὸ, 1) propria: *illud temporis spatium*, quod vulgo *annum solarem* appellare solemus et Graeci ἐνιαυτὸν vocant, qua voce et *Hesychius* interpretatur. Luc. II, 41. ϰατ᾽ ἔτος quotannis. ibid. XIII, 16. ἔτη δέϰα ϰαὶ ὀϰτώ. Rom. XV, 23. ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν a multis annis. Galat. II, 1. δι᾽ ἐτῶν, sc. τινῶν, post aliquot annos. 1 Tim. V, 9. ἔλαττον ἐτῶν ἑξήϰοντα γεγονυῖα infra annos sexaginta nata. 2) τὰ ἔτεα, contracte ἔτη, *anni, vita, quaevis duratio*. Hebr. I, 12. ϰαὶ τὰ ἔτη σϰ ϰ̓ϰ ἐϰλείψϰσι et vitae, seu durationis tuae, nullus est finis. Ita שנים Proverb. V, 9. ubi Alexandrini *βίον* verterunt. Ies. XXXVIII, 10 et 15. 3) omittitur interdum, v. c. Luc. XIII, 9. εἰς τὸ μέλλον, sc. ἔτος, futuro anno eum excindas.

ΕΥ̓, *bene, feliciter, euge, belle, recte*. Adverbium, quod extra compositionem saepe adhibetur tanquam particula laudantis et applaudentis vel approbantis. In compositis vero nunc

nunc felicitatem, nunc facilitatem denotat, ab ἐΰς bonus. Matth. XXV, 21. 23. εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ recte egisti, seu, bene tibi sit, o bone et fidelis! (*Ammonius*: εὖ τὸ ὀρθῶς σημαίνει. *Eu*, pro *bene*, *recte*, legitur apud *Horat*. de *Arte Poet*. 328.) Luc. XIX, 17. pro εὖ in quibusdam codicibus εὖγε reperitur. Εὖ ποιεῖν τινὰ *beneficiis aliquem afficere*. Marc. XIV, 7. Εὖ πράσσειν *felicem, beatum esse.* Act. XV, 29. εὖ πράξετε felices eritis, non: *recte agetis*; hoc enim si Graeci indicare volunt, ponunt εὖ, seu καλῶς ποιεῖν, ut recte observavit *Krebs*. in *Obss. Flav*. p. 229. Ephes. VI, 2. ἵνα εὖ σοι γένηται ut bene tibi sit. Deut. IV, 40. Formula εὖ ἔσαι omittitur interdum, v. c. Luc. XIII, 9. post verba κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν. *Xenoph*. *Cyrop*. IV, 5. 5. *Homer*. *Iliad*. I, 135 sq. et ad h. l. *Eustath*. 1 Sam. XII, 14. *Hesych*. εὖ: καλῶς, ἰσχυρῶς.

ΕΥΑ, ας, ἡ, *Eva*, nomen proprium uxoris Adami, communis omnium hominum matris, quae ita appellata fuit, teste Mose, Genes. III, 20. כִּי הִוא הָיְתָה אֵם כָּל־חָי, eo quod fuerit mater omnium viventium. Hebraice est חַוָּה a radice חָיָה *vixit*. 2 Cor. XI, 3. 1 Tim. II, 13.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΖΩ, fut. ίσω, et medium ΕΥΑΓΓΕΛΙΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1) proprie: *laetum nuntium affero, laeta et felicia annuntio*, ex εὖ *bene*, *feliciter*, et ἀγγέλλω *nuntio*. Luc. I, 19. καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. 1 Thess. III, 6. εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν. *Theophr*. *Char*. XVII, 5. πρὸς τὸν εὐαγγελιζόμενον ὅτι υἱός σοι γέγονεν. *Aristoph*. *Equit*. 640. *Ioseph*. *A*. L. XX, 7. 2. Conf. *Iensii Fercul*. *Litter*. p. 1. et *Schwarz*. *Comment*. *Ling*. *Gr*. p. 595. Respondet in hac significatione verbo בִּשֵּׂר in versione Alex. v. c. Ierem. XX, 15. 1 Sam. XXXI, 9. 2 Sam. I, 20. XVIII, 19. 20. Hinc 2) speciatim: *doctrinam christianam, salutarem illam ac omni solatio plenissimam, aliis trado*. Ita tribuitur Christo, Luc. IV, 18. εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς. ibid. XX, 1. et Christi discipulis et apostolis. Luc. IX, 6. Act. VIII, 25. πολλάς τε κώμας Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο multorum vicorum Samaritanorum incolas doctrina christiana imbuerunt. ibid. v. 40. etc. Passivum εὐαγγελίζομαι mihi doctrina christiana traditur. Matth. XI, 5. πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. 1 Petr. IV, 6. 3) *annuntio, doceo, instituo, trado aliquid, revelo*, tam *ore*, quam *scriptis*. In hoc sensu bis tantum activum posuerunt Scriptores N. T. cum alias semper fere medium adhibuerint. Apoc. X, 7. ὡς εὐηγγέλισε τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις. ibid. XIV, 6. εὐαγγελίσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. Luc. III, 18. πολλὰ μὲν — — εὐηγγελίζετο τὸν λαὸν alia multa populum admonuit instituitque. Luc. IV, 43. εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ibid. VIII, 1.

Act.

Act. V, 42. VIII, 12. etc. 4) *iubeo, curo aliquid tradi alteri et annuntiari.* Ephes. II, 17. εὐηγγελίσατο εἰρήνην κ. τ. λ. curavitque, ut doctrina christiana concordiae auctor traderetur Iudaeis ac paganis. Act. X, 36. εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 5) εὐαγγελίζεσθαι *is dicitur; cui aliquid promittitur.* Hebr. IV, 2. καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι ad nos enim pertinet illa promissio pariter ac ad illos. ibid. v. 6. καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες. Caeterum construitur haec vox plerumque cum dativo, interdum tamen etiam cum accusativo et praepositionibus εἰς, ἐν, πρός. Damnavit structuram cum accusativo temere *Thom. M.* p. 379. ut multis docuit *Abreschius* in *Miscell. Obss.* Vol. X. T. II. p. 213. Vide et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 674.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ, ου, τό, 1) proprie est vi etymologiae et ex frequenti apud Scriptores atticos, (*Lucian. Asino* 26. *Appian. B. C.* IV, 968.) maxime Aristophanem, usu; *quodcunque laetum ac faustum nuntium,* (ex εὖ et ἀγγελία nuntiatio) interdum etiam *praemium, quod laetum nuntium afferentibus datur.* *Suid.* τὰ κάλλιστα διαγγέλιον. *Etym. M.* τὸ ἀγαθὰς ἀγγελίας δωρούμενον. *Homer. Iliad.* ξ, v. 150. εὐαγγέλιον δέ μοι ἔστω. *Eustath.* ὑπὲρ ἀγαθῆς ἀγγελίας δῶρον. Conf. *Ez. Spanhem.* in *Aristoph. Plut.* v. 764. Apud *Xenoph. Hist. Gr.* I, 6. 27. εὐαγγέλια θύειν notat: *sacra facere eucharistica ob nuntium laetum.* Adde 2 Sam. XVIII, 20. 27. Conf. *Iusti Fert. Litter.* p. 2 sq. 2) speciatim ita dicitur *omnis doctrina divina,* inprimis vero *doctrina christiana,* quae interdum quidem vocatur εὐαγγέλιον θεοῦ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, Rom. I, 1 et 3. aut εὐαγγέλιον τοῦ υἱοῦ θεοῦ, Rom. I, 9. τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, Matth. IV, 23. IX, 35. XXIV, 14 Marc. I, 14. haud raro tamen simpliciter τὸ εὐαγγέλιον dicitur, v. c. Marc. XIII, 10. XVI, 15. et ὁ λόγος τοῦ εὐαγγελίου, Act. XV, 7. 3) *praedicatio et institutio in religione christiana, munus tradendi religionem christianam.* Rom. II, 16. X, 16. XVI, 25. κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα. 1 Cor. IV, 15. IX, 14. ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν victum capere ex docendo evangelio. Galat. II, 7. 14. etc. 4) metonymice designat *singulas religionis christianae partes,* v. c. *historiam evangelicam de vita, factis et fatis I. C.* Matth. XXVI, 13. Marc. XIV, 9. Ita capitur quoque in inscriptionibus Matthaei, Marci, Lucae et Iohannis pro *libro de dictis, factis et fatis I. C. per evangelistas conscripto.* Interdum *promissiones* significat, *quas offert religio christiana, bona et praemia per religionem christianam hominibus promissa.* 1 Cor. IX, 23. ἵνα συγκοινωνός τοῦ εὐαγγελίου γένωμαι ut particeps fiam bonorum, in religione christiana hominibus oblatorum et promissorum. Potest tamen εὐαγγέλιον h. l. etiam *effectum, fructum et praemium muneris*

neris tradendi religionem christianam, per metonymiam significare, coll. 2 Sam. IV, 10. Priorem explicationem *Syrus* et *Chrysostomus* in *Homil.* ad h. l. tuentur. — In aliis locis de *singulis dogmatibus religionis christianae* usurpatur, v. c. 1 Cor. XV, 1. ubi caput religionis christianae de resurrectione Christi et futura resurrectione hominum significat. 5) *professio religionis christianae.* Marc. VIII, 35. X, 29. 2 Tim. I, 8. Philem. v. 13. 6) *quaelibet doctrina*, etiam *falsa* et *erronea*, Galat. I, 6. εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον ad doctrinam a vera religione christiana plane alienam. — *Phavor.* εὐαγγέλιόν ἐστι κήρυγμα τῆς νέας σωτηρίας, ἢ λόγος περιέχων ἀγαθῦ παρυσίαν κ. τ. λ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ, ῦ, ὁ, 1) *doctor religionis christianae.* Act. XXI, 8. ubi est i. q. διδάσκαλος, seu διάκονος εὐαγγελίυ. 2 Tim. IV, 5. 2) Temporibus apostolorum speciatim evangelistae dicebantur doctores christiani et apostolorum adiutores, qui, nulli ecclesiae particulariter praepositi, ad varios Christianorum coetus mittebantur et ab alio ad alium migrantes non tam prima doctrinae rudimenta tradebant, quam institutionem apostolorum continuare solebant, ut diserte tradit *Eusebius* in *Hist. Eccles.* V, c. 9. Ephes. IV, 11. ad quem locum *Theodoretus*: ἐκεῖνοι περιϊόντες ἐκήρυττον. Cessavit subsequentibus saeculis officium istud, nomen tamen retentum quatuor historiae evangelicae scriptoribus tributum fuit. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1234. et *Steph. Middelboe* D. de Evangelistis Ecclesiae Apostolicae. Hafn. 1779. 4.

ΕΥΑΡΕΣΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *placeo, admodum gratus sum*, ex εὖ *bene* et ἀρεστὸς *placitus, gratus.* Εὐαρεστεῖν τῷ Θεῷ *vitam suam Deo probare, Deo placere ob pietatem et integritatem vitae.* Hebr. XI, 6. χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι, sc. τῷ Θεῷ, quod additur v. 5. μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ laudatur eius pietas et integritas vitae. Consequens enim h. l. positum est pro antecedente: ita se gessisse, ut Deo placeret. Genes. V, 22. 24. XVII, 1. εὐαρέστει ἐναντίον ἐμῦ, καὶ γίνυ ἄμεμπτος. Ps. XXV, 3. Sirac. XLIV, 16. Medium εὐαρεστέομαι, ῦμαι, *delector, laetor aliqua re*, proprie: *hilariter affectus sum, placide me habeo.* Hebr. XIII, 16. τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεὸς nam haec sunt sacrificia, quibus Deus maxime delectatur. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* XVII, 113. XX, 80. *Philo de Abrah.* p. 365. 20.

ΕΥΑΡΕΣΤΟΣ, ῦ, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *acceptus, valde gratus, bene placens.* (ex iisdem.) 2 Cor. V, 9. εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι ut ei semper placeamus vitamque nostram probemus. Ephes. V, 10. Phil. IV, 18. etc. Sapient. IV, 10. *Hesych.* εὐάρεστον· πάνυ ἀρέσκοντα. Neutrum τὸ εὐάρεστον, Rom. XII, 2. simpliciter ita ponitur, ut *omne, quod est honestum et legibus divinis consentaneum*, significet, coll. Hebr. XIII, 21. et Sap. IX, 10.

ΕΥΑΡΕ-

ΕΥΑΡΕΣΤΩΣ. Adverbium, *ad placitum, grate, ita, ut placeamus*. (ab iisdem.) Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 28. λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ colamus Deum eo, quo postulat, modo.

ΕΥΒΟΥΛΟΣ, ου, ὁ, *Eubulus*, nomen proprium viri graecum, qui commemoratur 2 Tim. IV, 21. conflatum ex εὖ *bene, recte*, et βουλὴ *consilium*, ut adeo proprie *virum prudentem*, seu *consultum*, *qui bene consulit*, significet, φρόνιμον, συνετὸν, interprete *Hesychio*. *Eurip*. *Rhes*. v. 105. *Iulian*. *Or*. I. p. 19. ed. *Spanhem*. εὔβουλος φύσει, unde εὐβουλία *prudentia, consiliorum sollertia*. *Eurip*. *Phoen*. v. 728.

ΕΥΓΕΝΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1) proprie: *nobilis ratione generis et stemmatis, nobili genere ortus, illustri loco natus*, et ex adiuncto: *vir magnus et potens, princeps, dives*. Luc. XIX, 12. ἄνθρωπός τις εὐγενὴς quidam princeps, seu potens. Sic sumitu Iob. I, 3. ubi τῷ גדול in verf. Alex. εὐγενὴς respondet. 1 Cor. I, 26. οὐ πολλοὶ δυνατοὶ, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς, sc. ἐκλήθησαν, non multi potentes et genere nobiles religionem christianam amplexi sunt. *Xenoph*. *Hist*. *Gr*. IV, 1, 4. *Eurip*. *Phoen*. v. 455. *Hesych*. εὐγενής· ἐλεύθερος τῷ γένει. *Schol*. *Sophocl*. *ad Electr*. 25. εὐγενής· ἀπὸ ἀγαθοῦ γένους. Εὐγενοῦς· ὧν ἡ πατρὶς περιφανὴς καὶ τὸ γένος. Conf. *Irmisch*. ad *Herodian*. I, 2. 3. Vol. I. p. 786. 2) ad animum transfertur et notat *eum, qui est generosus et nobilis animo, ingenuus*, i. q. γενναῖος. Sic legitur in N. T. Act. XVII, 11. ubi Beroenses dicuntur εὐγενέστεροι, h. e. nobiliores animo et liberaliores Thessalonicensibus. *Chrysost*. et *Theophyl*. ἐπιεικέστεροι. *Cic*. ad *Att*. XIII, 21. *Eurip*. *Phoen*. v. 1650. 2 Macc. X, 13. *Ioseph*. *A*. *I*. XII, 7. ψυχὰς εὐγενεῖς. Cf. etiam *Phavorini Glossarium* sub εὐγενεῖς. Non recte itaque se habet distinctio *Aristotelis Rhet*. II, c. 15. ἔστι δὲ εὐγενὲς μὲν, κατὰ τὴν τοῦ γένους ἀρετήν· γενναῖον δὲ, κατὰ τὸ μὴ ἐξίστασθαι ἐκ τῆς φύσεως.

ΕΥΔΙΑ, ας, ἡ, *serena tempestas, serenitas coeli, aëris serenitas et tranquillitas*, etiam secundum *Pollucem* i. q. γαλήνη *maris tranquillitas et ponti malacia*, ex εὖ et διὰ, accusativo nominis ζεὺς *Iupiter*, et metonymice *coelum* vel *aër*. *Phavor*. εὐδίαν καὶ εὔδιον τὴν τοῦ ἀέρος ἠρεμίαν ἢ ἀβροχίαν ἢ αἰθρίαν. *Suid*. ἡ ἄνευ ἀνέμων ἡμέρα. Semel legitur in N. T. Matth. XVI, 2. εὐδία, sc. ἔσται αὔριον, cras serena erit tempestas, ubi χειμῶνι opponitur, ut apud *Theophr*. *de signis tempestatis ac serenitatis* p. 123. et 128. Sirac. III, 15. *Aelian*. *V*. *H*. IX, 18. *Polyb*. I, 60. *Xenoph*. *Cyrop*. VI, 1. 11. Conf. de hac voce *Foësii Oeconom*. *Hipp*. p. 152. et *Wetstenii N*. *T*.

T. I. p. 438. Adiectivum εὔδιος legitur apud *Xenoph. Hist. Gr.* I, 6. 28. εὔδιος ἄνεμος.

ΕΥΔΟΚΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *in bona existimatione sum apud aliquem, bona fama utor, probor.* Sed in hac significatione tantum apud exteros Scriptores legitur. In N. T. significat 2) *bene sentio, benevolo et propenso sum erga aliquem animo, et hoc animo aliquid volo, cupio, vel decerno.* 1 Thess. II, 8. Rom. XV, 26. 27. Luc. XII, 32. Galat. I, 15. Coloss. I, 18. 3) *delector, oblector, probo, in aliqua re acquiesco.* 2 Cor. XII, 10. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις ego laetor his calamitatibus et animo tranquillo eas perfero. Hebr. X, 6. 8. Matth. III, 17. ἐν ᾧ εὐδόκησα quo mirifice delector, coll. 2 Sam. XXII, 20. Malach. II, 17. 2 Thess. II, 12. εὐδοκήσαντες ἐν τῇ εὐδοκίᾳ sed potius doctrinae spuriae assentiuntur. *Polyb.* II, 38. XVII, 33. 4) *cupio, opto,* et sequente μᾶλλον, *malo.* 2 Cor. V, 8. εὐδοκοῦμεν μᾶλλον malo. Sirac. XXV, 18. 1 Macc. VI, 23. *Hesych.* εὐδόκησαν· ἐβούλοντο, ἠθέλησαν, ἠγάπησαν. *Suid.* εὐδοκεῖν· συγκατατίθεσθαι. *Phavor.* εὐδόκησα καὶ τὸ ἐθέλησα καὶ τὸ ἀναπαύομαι καὶ τὸ ἀρέσκομαι.

ΕΥΔΟΚΙ'Α, ας, ἡ, *benevolentia, amor, propensa et benigna erga aliquem voluntas.* Luc. II, 14. ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία insignem hominibus demonstravit favorem. Ephes. I, 5. κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ pro sua erga homines benigna voluntate. ibid. v. 9. Phil. I, 15. δι' εὐδοκίαν amore Pauli et religionis christianae ducti, i. q. ἐξ ἀγάπης, v. 17. ib. II, 13. Matth. XI, 26. Luc. X, 21. 2) *desiderium animi.* Rom. X, 1. ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας equidem ex animo opto. *Theodoret.* per ἐπιθυμίαν explicat. *Theophyl.* ἡ σφοδρὰ ἐπιθυμία. 3) *beneplacitum, oblectatio, delectatio.* 2 Thess. I, 11. εὐδοκία ἀγαθωσύνης virtutem, qua Deus delectatur: nisi interpretari malis: *omne virtutis studium.* *Etym.* inedit. εὐδοκία· συνήθεια, βούλησις ἢ βούλημα, γνώμη, προαίρεσις, ἐπιθυμία. *Phavor.* εὐδοκία· τὸ ἐπ' ἀγαθοποιΐᾳ τοῦ Θεοῦ θέλημα παρὰ τὸ καλῶς δεδόχθαι. Idem: εὐδοκίαν· τὴν ἐπ' εὐεργεσίᾳ βούλησιν ἔθος τῇ θείᾳ γραφῇ καλεῖν. *Suid.* εὐδοκία· τὸ ἀγαθὸν θέλημα τοῦ θεοῦ, subiungens verba ex Ps. V, 15. et Ephes. I, 5. *Etym. M.* ἡ ἀρίστη καὶ καλλίστη τοῦ θεοῦ ἑκούσιος θέλησις.

ΕΥΕΡΓΕΣΙ'Α, ας, ἡ, *beneficentia, beneficium,* ex εὖ *bene* et ἔργον *opus.* Act. IV, 9. εὐεργεσία ἀνθρώπου ἀσθενοῦς beneficium in aegrotum collatum. (*Hesiod. Theogon.* 503. *Herodian.* III, 6. 6. VI, 9. 1. *Thucyd.* I, 138.) 1 Tim. VI, 2. τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι et sunt in eos benefici, beneficentiae se addicunt. Sed alii εὐεργεσίαν h. l. de *fida opera, fideli operae praestatione* interpretantur, ut ipsa verba ad

servos

servos referantur, qui opus suum strenue et bene faciunt. Saepius non occurrit in N. T. Legitur vero 2 Macc. VI, 13. μεγάλης εὐεργεσίας σημεῖον. Sap. XVI, 24. In priori loco *beneficentiam*, in posteriori *ipsa beneficia* (*Thucyd.* I, c. 41. IV, 11.) significat. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΕΥΕΡΓΕΤΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *benefacio*, *beneficiis afficio*, et in universum de *iis* dicitur, *qui bene merentur de aliis*, *inprimis de universis civitatibus*. Conf. *Spanhem.* de *Usu et Praestantia Numism.* VII, 539. Legitur semel in N. T. Act. X, 38. de Iesu ὃς διῆλθε εὐεργετῶν. Ps. XIII, 6. Sap. III, 5. XI, 6. 14. *Xenoph. Cyr.* VIII, 2, 6. *Ages.* 9, 7.

ΕΥΕΡΓΕ'ΤΗΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *benefactor*, *beneficus*, ἀγαθοεργός, ἀγαθοποιός, *Hesychio* interprete. *Aristot.* Polit. III, c. 10. ab εὐεργετέω *benefacio*. 2) erat cognomen perquam honorificum, quo ornabantur omnes, qui bello vel pace de republica optime meriti essent, reges maxime, (v. c. *Ptolemaeus Evergetes*) et imperatores. Respondet latinae formulae *Pater Patriae*. Sic apud *Philonem Legat.* p. 549. Caius dicitur σωτὴρ καὶ εὐεργέτης, ad quem locum *Mangeius* docuit, populum romanum passim ita appellatum esse. *Aeschin.* Dial. I, 12. *Polyb.* V, 9. IX, 30. Ipsum nomen, seu titulus evergetae, εὐεργεσία dicitur a *Xenoph. Hist. Gr.* I, 1. 17. Cf. *Spanhem.* de *Usu et Praest. Numism.* Diss. VII. *Valent. Hist. Ptolem.* p. 44. Interpp. ad *Thucyd.* I, 129. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XI, 26. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 804. Semel legitur in N. T. Luc. XXII, 25. καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται et qui potestatem exercent, honorifico titulo patrum patriae ornantur.

ΕΥ'ΘΕΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie: *bene vel apte positus*, seu *dispositus*, ex εὖ et θετός *positus*, quod est a τίθημι *pono*. 2) *aptus*, *idoneus*. Luc. IX, 62. οὐκ εὔθετός ἐστι εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν non aptus est meae disciplinae. ib. XIV, 35. οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστι non fimo accommodatum est. Sic εὔθετος τόπος *opportunus locus*, (*Diod. Sic.* II, 57. *Dioscor.* II, 65.) πεδίον εὔθετον *planities apta*. καιρὸς εὔθετος, Psalm. XXXII, 6. ἡμέρα εὔθετος, Hist. Sus. v. 15. 3) *utilis*, *bene placens*. Hebr. VI, 7. τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις, δι' οὓς καὶ γεωργεῖται profert fruges utiles iis, a quibus colitur, ubi vid. *Wetstenius*. Pertinet ad h. l. glossa in *Alberti Gloss. N. T.* p. 173. εὔθετον· εὐφορον, εὐδόκιμον.

ΕΥ'ΘΕ'ΩΣ. Adverbium temporis, ab εὐθύς. 1) *statim*, *continuo*, *illico*. Luc. V, 13. εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν. Matth. VIII, 3. XXI, 2. etc. 2) *celeriter*, *propediem*, *proxime*, *brevi tempore*. Matth. XIII, 5. καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε et celeriter

ter quidem surrexerunt. Ibid. XXIV, 29. εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων. 3 Ioh. v. 14. ἐλπίζω δὲ ταχέως ἰδεῖν σε. spero autem me propediem visurum te. Act. XII, 10. Apoc. IV, 2. In vers. Alex. respondet hebraico פתאם Iob. V, 3. coll. Ies. XLVIII, 3. Cf. *Glassii Philol. Sac.* p. 376 sq. ed. *Dathii.*

ΕΥΘΥΔΡΟΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *rectum cursum teneo, recto cursu utor, vel venio,* ab εὐθὺς *rectus* et δρόμος *cursus,* quod est a praet. med. δέδρομα, verbi τρέχω *curro,* unde εὐθύδρομος *recta currens.* Conf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* p. 104. 2) *recto cursu navigo, secundo vento navigo,* i. q. εὐθυπλοέω, quod legitur apud *Arrianum* de Venatione c. 25. §. 8. Bis legitur in N. T. Act. XVI, 11. εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, *Vulgatus: recto cursu venimus Samothraciam.* ibid. XXI, 1. εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν τὴν Κῶν recto cursu navis utentes venimus ad Con.

ΕΥΘΥΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, et medium ΕΥΘΥΜΕ'ΟΜΑΙ, οῦμαι, 1) *bono sum animo, laetor, animum recipio,* ab εὔθυμος, quod vide. Act. XXVII, 22. παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν iubeo vos bono et forti animo esse. ibid. v. 25. In vers. Alex. haec vox non legitur. Participio εὐθυμῶν *Symmachus* usus est pro hebraico טוב לב Prov. XV, 15. Eodem sensu εὐθυμεῖσθαι legitur apud *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 4. 36. ἐδειπνοποιοῦντο καὶ εὐθυμοῦντο. *Aristot. Rhet.* II, 2. 2) *felix sum, prospero et laeto rerum statu utor,* per metonymiam effectus pro causa. Iacob. V, 13. εὐθυμεῖ τις, ψαλλέτω qui laetiore utitur fortuna, carminibus divinam celebret benignitatem, non opponitur τῷ κακοπαθεῖ. Saepius non legitur in N. T.

ΕΥ'ΘΥΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *qui est bono, hilari et forti animo, qui animum recepit,* ab εὖ *bene* et θυμὸς *animus.* Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 36. εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες cum vero animum recepissent caeteri omnes, scil. qui praeter Paulum in nave erant. *Hesych.* εὔθυμον· ἁπλοῦν, εὔνουν, εὐμενῆ, (*Schol. Homer.* ad Odyss. ξ, 63.) καλῶς διακείμενον. — εὔθυμος· καλόψυχος, εὔψυχος. *Xenoph. Cyrop.* III, 1, 29. *Hist. Graeca* IV, 3, 1. *Ages.* 8, 2.

ΕΥΘΥΜΟ'ΤΕΡΟΝ. Neutrum adiectivi εὔθυμος adverbialiter usurpatum, *hilarius, laetius, alacriore animo, confidentius.* Semel legitur in N. T. Act. XXIV, 10. εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι eo confidentius, seu maiore cum libertate animi, pro defensione mei dicam. *Xenoph. Cyrop.* II, 3, 5. *Mem.* IV, 8, 3.

ΕΥΘΥ'ΝΩ, fut. υνῶ, 1) proprie: *complano, rectum facio,* ab εὐθὺς *rectus.* Ioh. I, 23. εὐθύνατε τὴν ὁδὸν τοῦ κυ-

pie complanate viam domini, h. e. praeparate animos hominum ad doctrinam christianam amplectendam. Formula desumta videtur ab Orientis regibus, qui, iter facturi, praemitterent apparitores, qui vias complanarent et pararent et hiatus obstruerent. Sirac. II, 6. XXXVII, 19. XLIX, 10. Conf. *Iensii* Ferculum Litterarium p. 8. 2) *guberno, dirigo*, unde ὁ εὐθύνων Iacob. III, 4. *rectorem, gubernatorem navis, den Steuermann*, significat. *Eurip.* Hecub. 39. Interdum etiam de *auriga* et *gubernatore* apud Graecos usurpatur: etiam de *pastore, gregem agente*, v. c. apud *Xenoph. Cyrop.* I, 1, 2. Conf. *Valkenar.* ad *Eurip.* Hippolyt. v. 1226. p. 296. *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Iovem v. 83. *Hesychius:* εὐθῦναι· ἐξετάσαι, διορθῶσαι. — εὐθύνει· διοικεῖ, ἐλέγχει, ζημιοῖ, κυβερνᾷ. *Thom. M.* p. 384 εὐθύνω· καὶ τὸ εὐθὺς ποιῶ, ὃ καὶ ἀπευθύνω λέγεται. *Phavor.* εὐθύνω· τὸ κατ' εὐθεῖαν ἄγω καὶ κυβερνῶ.

ΕΥΘΥ'Σ, εῖα, ὺ, 1) proprie: *rectus, planus, non obliquus.* Respondet hebraico יָשָׁר et opponitur τῷ σκολιὸς *pravus, curvus. Hesych.* εὐθύ· ὀρθόν. *Iul. Pollucis Onom.* IV, f. 160. p. 444. ed. *Hemsterh.* Matth. III, 3. εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτῶ complanate vias eius. Conf. supra ad εὐθύνω dicta. Marc. I, 3. Luc. III, 4. 5. καὶ ἔσαι τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν. Act. IX, 11. ubi platea Damasci, κατ' ἐξοχὴν εὐθεῖα vocata, commemoratur, quae recta patebat, nec curva et inflexa erat et cuius utrinque aedes aequaliter a se invicem distabant. Talis etiam Athenis fuit. *Pausanias* Attic. c. 49. Interdum tamen metaphorice usurpatur et tunc 2) *verum, quod vere tale est, quale esse debet,* εὐθὺς indicat. Act. XIII, 10. τὰς ὁδὰς κυρίε εὐθείας metaphorice pro *consiliis divinis, veram felicitatem humanam spectantibus.* 2 Pet. II, 15. εὐθεῖα ὁδὸς vera religio christiana ad summam felicitatem ducens, i. q. ὁδὸς δικαιοσύνης, v. 21. *Thom. M.* p. 383. εὐθὲς· τὸ ἀληθὲς, παρὰ μόνῃ τῇ θείᾳ γραφῇ εὕρηται. Hinc εὐθὺς ἐνώπιον τῶ θεῶ sensu morali *sincerus, integer* dicitur, *qui talem se praestat, qualem Deus postulat.* Ps. XCIV, 15. Iob. I, 1. ubi Alex. δίκαιος verterunt hebr. יָשָׁר. 2 Regg. X, 15. Act. VIII, 21. ἡ γὰρ καρδία σε ὐκ ἔςιν εὐθεῖα ἐνώπιον τῶ θεῶ alienus es a sensibus animi, qui Deo placent. Conf. *Vorstii* Philol. Sac. p. 54 ed. *Fischeri.*

ΕΥΘΥ'Σ. Adverbium, pro quo etiam apud Graecos εὐθὺ interdum scribitur, hoc tantum discrimine, ut εὐθὺ sequente consonante scribatur, εὐθὺς sequente vocali. *Suidas:* εὐθὺ ἀντὶ τῶ ἐν ἀρχῇ, παραυτίκα. et paulo post: εὐθὺς καὶ εὐθέως· ἀμφότερα ἑλληνικά· τὸ δὲ εὐθὺ διαφέρει τέτων.

τέτων. ἐ γὰρ τὸ παραχρῆμα σημαίνει, ἀλλὰ τὸ ἴσως καὶ εἰς ὀλὸν. Eandem differentiam inter εὐθὺς et εὐθὺ obſervavit *Phavorinus*. Verum non perpetua eſt. Nam *Heſychius* εὐθὺ παραχρῆμα exponit. Conf. *Reitz*. ad *Luciani* Amores c. 42. T. II. Opp. p. 444. Significat 1) proprie: *recte, non oblique*. *Suidas*: εὐθύς· ἐξ εὐθείας καὶ ἀσκόπως. 2) *ſtatim, illico, protinus, confeſtim*, i. q. εὐθέως. Matth. III, 16. XIII, 20. 21. Ioh. XIX, 34. XXI, 3. 3) *mox, paulo poſt*. Marc. I, 12. 28. Ioh. XIII, 32. *Heſych*. εὐθύ· ἐγγὺς, παραχρῆμα, εἰς εὐθεῖαν.

ΕΥΘΥΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) proprie: *rectitudo*, ab εὐθὺς *rectus*: 2) metaphorice: *aequitas, iuſtitia*. Sic ſemel legitur in N. T. Hebr. I, 8. ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σε ſceptrum rectitudinis eſt ſceptrum regni tui, h. e. iuſtiſſima eſt adminiſtratio imperii tui. Ita מִישׁוֹר, quod proprie *planitiem* ſignificat, uſurpatur Pſ. LXVII, 5. Cantic. I, 4.

ΕΥΚΑΙΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *opportunitatem habeo, otium eſt mihi, vacat mihi hoc vel illud agere*, ab εὔκαιρος, quod vide. Marc. VI, 31. καὶ ἐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρεν ne quidem cibum capiendi otium ipſis erat. 1 Cor. XVI, 12. ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ venturus tamen eſt, cum tempus opportunum habuerit. *Polyb*. XX, 9. 4. 2) ut latinum *vaco, otium alicui rei do, ſtudeo, proclivis ſum ad aliquid*. Act. XVII, 21. εἰς ἐδὲν ἕτερον ηὐκαίρεν nulli rei tantopere ſtudebant, ad nullam aliam rem magis facti erant, quam ad res novas audiendas. Saepius non legitur in N. T. *Fiſcherus* in Prol. XXXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 9. verbum εὐκαιρεῖν novum et a Macedonibus fictum haberi monuit, ductus auctoritate Grammaticorum veterum, hanc vocem damnantium, v. c. *Moeridis*: εὐκαιρεῖν· ἐδεὶς εἴρηκε τῶν παλαιῶν, Ἕλληνες δέ· et *Thomae M*. p. 829. σχολὴν ἄγω καὶ εὖ σχολῆς ἔχω, ἐ σχολάζω, τὸ δὲ εὐκαιρεῖν πάντῃ ἀδόκιμον. *Etym. M*. τὸ εὐκαιρεῖν βάρβαρον. Aliquoties vero hac voce uſus eſt *Polybius*, ut docuit *Stoeberus* ad *Thom. M*. l. l. Confer etiam *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 581.

ΕΥΚΑΙΡΙΑ, ας, ἡ, *opportunitas, tempeſtivum tempus, commoda occaſio aliquid agendi*. (ab eodem themate.) Bis legitur in N. T. de Iuda proditore, ὃς ἐζήτει εὐκαιρίαν τε παραδῶναι Ἰησῦν ἄτερ ὄχλε qui quaerebat commodam occaſionem tradendi Ieſum ſine tumultu. Matth. XXVI, 16. Luc. XXII, 6. Reſpondet in verſione Alex. hebr. עת Pſ. IX, 9. X, 1. CXLV, 15. et in verſ. *Symmachi* eidem Cohel. IX, 12. 1 Macc. XI, 42. ἐὰν εὐκαιρίας τύχω. *Cic. de Offic*. I, 40. III, 14. *Polyb*. II, 13. 2. et XVI, 29. 3.

ΕΥ'ΚΑΙΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *tempestivus, opportunus, commodus*, ex εὖ et καιρὸς *temporis opportunitas*. Hebr. IV, 16. εὔκαιρον βοήθειαν opportunum, speratum auxilium, quod tempore suo fertur. Ps. CIV, 27. לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, Alex. δοῦναι τὴν τροφὴν εὔκαιρον. 2 Macc. XIV, 29. XV, 20. Semel praeterea legitur in N. T. Marc. VI, 21. ubi ἡμέρα εὔκαιρος secundum *Hammondum* est dies festivus et solemnis, quo abstinetur a laboribus, ut tempus hilaritati detur, quem Hebraei יום טוב appellare solent; (*Gloss. Vett.* εὔκαιρος· ἡ σχολάζουσα.) secundum alios autem *dies opportunus*, ut *Beza*, *Vulgatum* secutus, vertit. *Herodian.* V, 8. καιρὸν εὔκαιρον. *Aelian.* V. H. XIII, 26.

ΕΥ'ΚΑΙ'ΡΩΣ. Adverbium, *opportune, tempestive, opportunitate oblata, commoda occasione* vel *tempore*, i. q. ἐπικαίρως in vers. *Symmachi* Ps. IX, 10. ab εὔκαιρος, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. Marc. VI, 21. καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ, coll. Matth. XXVI, 16. 2 Tim. IV, 2. ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως insta sive tempestive sive intempestive, h. e. omni tempore. *Chrysost.* Homil. IX. T. IV. p. 371. ἀεί σοι καιρὸς ἔστω μὴ ἐν εἰρήνῃ, μηδ' ἐν ἀδείᾳ μόνον, κἂν ἐν τοῖς κινδύνοις, κἂν ἐν δεσμωτηρίῳ ᾖς, κἂν μέλλῃς ἐξιέναι πρὸς θάνατον. Sirac. XVIII, 22. *Demosthen.* p. 1414. ed. *Reiske.* *Xenoph. Ages.* 8, 3. *Polyb.* I, 42. 6.

ΕΥ'ΚΟΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *facilis, tolerabilis*, et de omni dicitur, *quod sine ullo negotio fit, certe fieri potest*, ex εὖ et κόπος *labor*. In N. T. tantum comparativus εὐκοπώτερος, α, ον, *facilior, tolerabilior* legitur. Matth. IX, 5. τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον; quid enim est facilius? Marc. II, 9. Luc. V, 23. Matth. XIX, 24. Marc. X, 25. Luc. XVI, 17. XVIII, 25. Saepius non legitur in N. T. *Pollux* IX. extr. *Polyb.* XVIII, 1, 8.

ΕΥΛΑ'ΒΕΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *circumspectio, cautio, qua quis utitur ad res capiendas, quae porriguntur*, ab εὐλαβὴς quod vide. 2) *cautio et circumspectio, qua quis utitur ad res aggrediendas, ad quodvis negotium peragendum.* *Aristoph. Aves* v. 376. p. 394. ed. Küsteri, ἡ γὰρ εὐλάβεια σώζει πάντα. *Dionys. Hal. Ant.* V, p. 286 et 306. VI, p. 365. Confer etiam *Iul. Pollucis Onom.* III, f. 136. 173. p. 337. ed. *Hemsterhus.* 3) *anxius metus, timor.* Hebr. V, 7. ubi Christus εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, h. e. liberatus tandem esse dicitur a sollicitudine animi, coll. Matth. XXVI, 37. Alii vero non omnino incommode vertunt: *ob suam erga Deum pietatem.* Alexandrini usi sunt hac voce Ios. XXII, 24. pro דְּאָגָה, quod Ezech. XII, 18. per θλίψις reddiderunt. *Polyb.* III, 105. τὴν τοῦ προεστῶτος εὐλάβειαν. *Libanius* D. IV. p. 265. A. μεστὸς ἔστω εὐλαβείας καὶ δέους. *Ioseph. B. I.* XI, 6. 9. Conf. *Krebs. Obss. Flav.* p. 312. 4) *reverentia, religiosus timor, verecundia, religio, pietas erga Deum.* Hebr. XII, 28. ubi Deum colere

colere iubemur *μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας* cum reverentia et religione. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce *Steph. le Moyne* ad Varia Sac. p. 393 seq.

ΕΥΛΑΒΕΟΜΑΙ, οῦμαι, 1) proprie de iis usurpatur, *qui vasa vitrea aut alia fragilia tangunt magna cum circumspectione*, interdum etiam de *ipsis vasis, quae facile capi et prehendi possunt*, dicitur, ab εὐλαβής. Cf. *Carpzov.* Exercitt. Philonn. ad Hebr. V, 7. et *Is. Casaub.* ad *Aristoph. Equit.* v. 253. Hinc 2) *caute ago et in aliquo negotio versor. Aristoph. Equit.* v. 253. p. 186. ed. *Küsteri* εὐλαβοῦ, μὴ 'κφύγῃ σε. 3) *timeo, metuo, vereor, revereor*, et ex adiuncto: *vito, fugio, declino aliquid.* Bis legitur in N. T. Act. XXIII, 10. εὐλαβηθεὶς ὁ χιλίαρχος, μὴ διασπασθῇ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν veritus tribunus, ne Paulus ab ipsis discerperetur. 1 Macc. III, 30. XII, 40. Hebr. XI, 7. εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν metu futuri diluvii adductus (vel: reveritus divinum monitum, vel: ut evitaret futurum diluvium) praeparavit arcam. *Xenoph. Mem.* III, c. 6. 8. et c. 9. §. 4. *Plato* Phaedo. §. 39. ἀλλὰ πρῶτον εὐλαβηθῶμεν τὸ πάθος μὴ πάθωμεν. *Aristoph. Lysistr.* v. 1217. p. 576. ed. *Küsteri* ἀλλ' εὐλαβεῖσθαι τὴν θύραν. Prov. XXX, 5. ὑπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτὸν qui illum reverentur. Devt. II, 5. 1 Sam. XVIII, 29. *Hesych.* εὐλαβεῖσθαι· φυλάττεσθαι, φοβεῖσθαι. Idem *Thom. M.* p. 388.

ΕΥΛΑΒΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ές, τό, 1) proprie, si de *rebus* dicitur, notat *id, quod facilem sui ansam praebet et commode prehendi ac tractari potest*, et opponitur τῷ δυσλήπτῳ. *Suid.* ὁ εἰς λαβὴν ἐπιτήδειος. Reperitur hac prima et rarissima notione apud *Lucianum* T. I, p. 114. ed. *Graev.* Si de *personis* vero usurpatur, *cum* proprie significat, *qui bene ac caute aliquid capit et prehendit*, ab εὖ et λαβὴ *ansa, capulus*, quod a λαμβάνω *capio*. Lege *Is. Casaubonum* ad *Aristoph. Equit.* v. 253. Quoniam autem, qui bene tenent, seu potius capiunt, id quod porrigitur, caute rem tractant, factum est, ut 2) metaphorice et per synecdochen: *cautus, sollicitus et circumspectus in rebus agendis et negotiis tractandis, qui considerate agit*, nuncuparetur. *Suid.* ὁ εὖ τῶν πραγμάτων ἐπιλαμβανόμενος, ὁ μὴ προχείρως τι ποιῶν. Idem tradit *Etym. M.* Hinc 3) *κατ' ἐξοχὴν homo pius, integer vitae ac religiosus*, qui caute et circumspecte circa ea versatur, quae ad verum cultum Dei spectant. Luc. II, 25. ἀνὴρ δίκαιος καὶ εὐλαβής, ubi in quibusdam codicibus εὐσεβὴς loco εὐλαβὴς e glossemate legitur, ut recte iudicavit *Iensius* in Ferculo litterario p. 37. Micha VII, 2. Alex. ἀπόλωλεν εὐλαβὴς (חָסִיד) ἀπὸ τῆς γῆς. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 664. 4) *proselytus*, qui, relicta profana avita religione, ad Iudaeorum sacra ita transierat, ut Deum Israelis verum, aeternum et unicum summum numen esse agno-

agnosceret, praeter eius vero cultum, posthabitis iudaicis legibus ac institutis, nil nisi Noachica praecepta admitteret. Vocabatur eiusmodi proselytus גר שער *proselytus portae*, isque diversus erat a *proselyto iustitiae*, qui גר צדק nuncupari solebat, quique totam religionem iudaicam amplectebatur, omnesque ritus ac praecepta Mosaica observabat. (Confer *Sal. Deylingii Obss. SS.* P. II, p. 463. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 504.) qui in aliis locis *ὁ φοβούμενος τὸν θεὸν*, Act. X, 2. XIII, 16. 26. et *σεβόμενος τὸν θεὸν*, ibid. XIII, 43. 50. XVI, 14. XVII, 4. XVIII, 7. vocatur. Sic legitur Act. II, 5. VIII, 2. Saepius non reperitur in N. T.

ΕΥΛΟΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *benedico, bene precor, bona et felicia alicui apprecor*, ex εὖ et λόγος *sermo*. Matth. V, 44. *εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς* prospera quaevis apprecamini iis, qui vobis male precantur. Luc. VI, 28. Rom. XII, 14. *εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε.* 2) speciatim de benedictionibus propheticis usurpatur et significat: *vi divina, divinitus afflatus, divino spiritu tactus alicui futura bona praedico.* Hebr. XI, 20. *πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ.* Ibid. v. 21. *ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησε.* Ita בֵּרֵךְ Gen. XXVII, 23. 25. XLVIII, 9. Devt. XXXIII, 1. 3) *amo, diligo aliquem*, et ex adiuncto: *beneficiis afficio, bona in aliquem confero, felicem reddo, amorem et benevolentiam factis alicui demonstro.* Matth. XXV, 34. *δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου* adeste vos, quibus Deus summam felicitatem destinavit, seu, cari, dilecti Deo. Luc. I, 42. *εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ* felicissima mulierum. Act. III, 26. *εὐλογοῦντα ὑμᾶς* vos felices reddentes. Galat. III, 8. 9. *εὐλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.* Ephes. I, 3. Hebr. VI, 14 etc. Ita בֵּרֵךְ usurpatur Ps. V, 13. XXXVII, 26. Ies. LXV, 23. בְּרוּכֵי יְהוָה, LXI, 9. Genes. XXVI, 29. Adde Sirac. I, 13. sec. cod. Alex. et *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1246. 4) *gratulor.* Luc. II, 34. *καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς* et gratulatus est ipsis talem filium. Hebr. VII, 1. *καὶ εὐλογήσας αὐτὸν* et ipsi gratulatus est victoriam. 5) *laudo, celebro.* Matth. XXI, 9. *εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου* laudandus, qui venit iussu Domini. Marc. XI, 9. Luc. II, 28. *καὶ εὐλόγησε τὸν θεὸν* et celebravit Deum his verbis. Iacob. III, 9. *ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν* lingua, qua Deus a nobis laudatur. Ita בָּרֵךְ Iud. V, 2. 9. *εὐλογεῖτε κύριον.* Ps. XLIV, 22. *εὐλογείτω πᾶσα σὰρξ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον.* Sirac. XXXIX, 19. *εὐλογήσατε τὸν κύριον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.* 2 Macc. III, 30. *Polyb.* I, 14. XII, 3. Alia exempla e Graecis dedit *Alberti* ad Gloss. N. T. p. 121. *Hesych.* *εὐλογείτω· ἐπαινείτω.* Idem: *εὐλόγησεν· ὕμνησεν.* 6) *gratias ago*, i. q. *εὐχαριστέω.* Luc. IX, 16. *εὐλόγησεν αὐτοὺς* gratias Deo egit pro panibus. Matth. XIV, 19. XXVI, 26. *εὐλογήσας*, in aliis

aliis codicibus εὐχαριστήσας e glossemate sunt e loco parallelo. Marc. XIV, 23. coll. v. 22. et Luc. XXII, 17. 19. Luc. XXIV, 51. ἐν τῷ εὐλογεῖν cum modo benedixisset. 1 Cor. X, 16. ὃ εὐλογοῦμεν quem manibus tenentes, seu pro quo Deo gratias agimus, coll. *Iustin. Martyr.* Apol. I, 86. ed. Grab. et *Constitut. Apost.* VII, c. 26. ib. XIV, 16. 1 Sam. IX, 13. בָּרֵךְ הַזֶּבַח Deo gratias agere pro sacrificio. 7) *honeste et honorifice de aliquo loquor, honestam alicuius apud alios mentionem facio*, et opponitur τῷ λοιδορέω. 1 Cor. IV, 12. λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν. 1 Pet. III, 9. Copiose de variis huius vocis significationibus egit *Vorstius* Philol. Sacr. cap. VI, p. 204 seq. cap. XVIII, p. 404.

ΕΥΛΟΓΗΤΟΣ, ῦ, ὁ, ἡ, ὸν, τὸ, 1) proprie: *benedictus, cui aliquis bene precatus est*, a 3 perf. praet. pass. εὐλόγηται, verbi εὐλογέω *benedico*. 2) ut hebraicum בָּרוּךְ *laudatus vel laudandus, laudibus celebrandus, venerandus*, etiam, *cui gratiae agendae sunt*. Ita semper in N. T. vel Deo vel Christo tribuitur laudando et celebrando ob maiestatem pariter ac beneficia innumera. Luc. I, 68. εὐλογητὸς κύριος ὁ Θεὸς Ἰσραήλ. Rom. I, 25. IX, 5. 2 Cor. I, 3. XI, 31. Ephes. I, 3. εὐλογητὸς ὁ Θεὸς gratiae agendae sunt a nobis Deo O. M. 1 Pet. I, 3. Hinc in N. T. ὁ εὐλογητὸς nude positum, etiamsi vocabulum Θεὸς non sit adiectum, est nomen *Dei O. M.* ex usu loquendi Iudaeorum, qui Deum vel בָּרוּךְ vel הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ vocare solebant. Marc. XIV, 61. σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ, ubi in aliis codd. Θεοῦ τοῦ εὐλογητοῦ, in aliis vero Θεοῦ τοῦ ζῶντος legitur.

ΕΥΛΟΓΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *benedictio, qua aliis bene precamur, apprecatio bonorum*, et opponitur ei ἡ κατάρα, ab εὐλογέω *bene alicui precor*. Iacob. III, 10. ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα ex eodem ore prodit apprecatio bonorum et maledictio. 2) *benedictio prophetica*. Hebr. XII, 17. de Esavo θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν. Vide supra ad εὐλογέω de hac significatione dicta. 3) *laus, celebratio, laudatio*, i. q. ἔπαινος. Apoc. V, 12. 13. ubi cum vocabulis τιμὴ et δόξα permutatur. ibid. VII, 12. Sirac. III, 9. Eodem sensu εὐλογία etiam sumitur apud *Thucyd.* II, c. 42. 4) in deteriorem partem: *blandiloquentia, assentatio, laudes quasi vane et affectate in alterum collatae*. Rom. XVI, 18. καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας κ. τ. λ. oratione blanda et benevola homines seducere student. *Theophyl.* ad h. l. εὐλογίας, τουτέστι κολακείας, ὅταν τὰ μὲν ῥήματα φίλια ᾖ, ἡ δὲ διάνοια δόλου γέμουσα. 6) *gratiarum actio*, i. q. εὐχαριστία. 1 Cor. X, 16. ποτήριον τῆς εὐλογίας calix eucharisticus, pro quo Deo et Christo gratias agere solemus. Alii sensu eodem *vinum consecratum in poculo*, nam consecratio fit precibus ad Deum fusis et gratiarum actionibus. Conf. *Ernesti* Opuscula Theologica p. 20 sq. Videtur autem Paulus hac formula respexisse ex parte ad usum loquendi Iudaeorum, quos

quod calicem in coena paschali adhibitum כּוֹס בְּרָכָה appellasse, post alios *H. Relandus* monuit in Antiquitt. Hebr. p. 427. et Christum ritus quosdam iudaicos in institutione sacrae coenae retinere voluisse, satis constat. Ex hac vero appellatione sine dubio factum est, ut sacra coena *εὐλογία* a veteribus vocaretur, ut docuit *Suicerus* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1249 seq. 6) *bonum, quod in aliquem confertur, omnis generis, tam corporale, quam spirituale, temporale et aeternum, eleemosyna, beneficium, munus.* 2 Cor. IX, 5. *προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν* ut praeparent munus illud a vobis promissum. Ephes. I, 3. *ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ* qui omnis generis beneficiis, seu summis beneficiis, nos ornavit. Galat. I, 14. *ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ* felicitas Abrahamo promissa. Ita בְּרָכָה Gen. XXXIII, 11. Iudd. I, 15. 1 Sam. XXV, 27. *Phavor. εὐλογία· πληθυσμὸς ἀγαθῶν, ἐξ ἀκαταδέκτως διδόμενος.* 7) *fertilitas*, si de agro sermo est. Hebr. VI, 7. *γῆ — μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ* ager a Deo foecundatus, Deus auget eius fertilitatem. Ager fertilis apud Hebraeos *ager benedictus* vocatur Gen. XXVII, 27. 8) *abundantia, copia.* 2 Cor. IX, 5. *ἕτοιμ εἰς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν* modo illud munus a vobis promissum sit largum et copiosum etc. ib. v. 6. *ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει* seminans largiter, largiter et metet; ubi *ἐπ' εὐλογίαις* opponitur *τῷ φειδομένως*. Ita בְּרָכָה Prov. XI, 25. Ezech. XXXIV, 26. גִּשְׁמֵי בְּרָכָה.

ΕΥΜΕΤΑΔΟΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *facilis ad impertiendum, qui libenter et copiose aliquid dat et largitur*, cui opponitur *δυσμετάδοτος qui difficulter et non libenter aliis impertitur*, ex εὖ et *μεταδίδωμι impertior.* Reperitur semel in N. T. 1 Tim. VI, 18. *εὐμεταδότους εἶναι* ut sint liberales et benefici. *Plutarch.* T. IX. p. 190. ed. *Reiske εὐμετάδοτος πρὸς Ἀλεξ.* *M. Antonin.* III, 14. *τὸ εὐμετάδοτον καὶ εὐπειστικόν.* et *Polyb.* XV, 6, 8. e coniectura *Schweighaeuseri.*

ΕΥΝΙΚΗ, ης, ἡ, *Eunice.* Nomen proprium matris Timothei, origine graecum, conflatum ex εὖ et *νίκη victoria*, et notat *bene vincentem.* Semel legitur in N. T. 2 Tim. I, 5. ubi pro *εὐνίκῃ* quidam codices habent *εὐνείκῃ*.

ΕΥΝΟΕΩ, ῶ, fut. *ήσω*, *benevolus* vel *bene affectus sum, bene alicui cupio, faveo, amico in aliquem sum animo*, ex εὖ et *νοέω*, quod a *νοῦς mens.* Semel legitur in N. T. Matth. V, 25. *ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου*, h. e. transige cum adversario, confice cum eo negotium conditione aliqua, coll. Luc. XII, 58. In versione Alex. non reperitur. Legitur tantum in versione *quinta* Genes. XXXIV, 15. *Polyb.* III, 12. *μηδέποτε Ῥωμαίοις εὐνοήσειν.* *Demosth.* c. *Aristocr.* p. 454. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 300. *Phavor. εὐνοουμένη· εἰρηνεύουσα, καλῶς διακειμένη.* Καὶ ἐν εὐαγγελίῳ· ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου. ἢ κατάδεχε

μᾶλλον

μᾶλλον αἰδεῖσθαι. ἢ ὅτως ἔλαχεν τῇ δίκῃ, ὡσανεὶ τὴν ἐκείνου τάξιν ἔχων.

ΕΥΝΟΙΑ, ας, ἡ, 1) *benevolentia, amicitia*, ab εὔνους *benevolus*. *Polyb.* XXX, 1, 6. *Hesych.* et *Suid.* εὔνοια· φιλία. 2) *animus ad exhibenda quaevis officia promptus*, speciatim *fides in administrandis negotiis*, i. q. πίστις. Ephes. VI, 7. μετ' εὐνοίας δουλεύοντες summa cum fidelitate servientes. *Lucian.* in Bis accusat. p. 321. ἀνδράποδον εὔνουν καὶ πιστόν. *Aristoph.* Plut. v. 25. *Artemid.* III, 54. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 228. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 258. et *Raphel.* Annotatt. *Xenoph.* p. 261. seq. 3) *debitum coniugale, officium maritale, debita iura tori*, ut loquitur *Ovid.* Heroid. Ep. XXI, v. 139. 1 Cor. VII, 3. ubi coniuges iubentur sibi invicem τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν (al. leg. τὴν ὀφειλὴν) ἀποδιδόναι debitum coniugale praestare. Eodem modo φιλότης usurpatur apud *Hesiod.* Theogon. v. 125. 306. etc. et χαρίζεσθαι aeque ac χάρις apud Graecos (v. c. *Aristoph. Equit.* 514. *Eccles.* v. 625.) haud raro de mulieribus adhibetur, obsequium concubitus praestantibus, teste *Scholiasta* ad *Pindar. Pyth.* Od. II, B. 4. Conf. *H. Maii* Obss. Sacr. T. I. p. 104. *Palairet.* p. 300. et *Loesner.* Obss. Philon. p. 279. *Thom. M.* εὔνοια· καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος πρὸς τὸν μείζονα, καὶ ἀπὸ τοῦ μείζονος πρὸς ἐλάττονα.

ΕΥΝΟΥΧΙΖΩ, fut. ίσω, *castro, eviro, eunuchum facio*, ab εὐνοῦχος, quod vide. Matth. XIX, 12. εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων qui exsecti sunt ab hominibus. Ibidem occurrit quoque formula εὐνουχίζειν ἑαυτὸν, quae non significat: *se ipsum castrare*, ut quibusdam visum est; sed metaphorice notat: *plane renuntiare matrimonio, stimulos libidinis frangere.*

ΕΥΝΟΥΧΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *eunuchus, spado, exsectus*, cui ante pubertatem membra virilia exsecta sunt, nec solum testes, sed et coles ipse, secundum *Hippocratem* Aphorism. VI, 28. Conf. *Eustath.* ad *Homer.* Iliad. *l*, 44. p. 1256. ed. Rom. *Etym. M.* et *Phavor.* Matth. XIX, 12. εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων sunt eunuchi ab hominibus exsecti. Ab his vero, quos Iudaei סריסים אדם vocare solent, distinguuntur εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω eunuchi nati, hebr. סריסי חמה, et εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν qui stimulos amoris ita frangere didicerunt, ut usu Veneris omni abstineant, et totos se religioni christianae consecrarunt. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 449. Iam quia apud Veteres eunuchi non solum in gynaeceis adhibebantur foeminarum custodes, sed etiam gravissimis in oriente muneribus praeficiebantur, hinc factum est, ut εὐνοῦχος et muneris nomen esset, et dignitatis, et 2) *gynaecei praefectum, ministrum cubiculi, cubicularium* significaret,

caret, qualis recte putatur fuisse eunuchus reginae Candaces, qui Act. VIII, 27. 34. 36. 38 et 39. commemoratur. Confer *Wetstenii N. T.* T. II, p. 506. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. Caeterum recte auctor *Etym. M.* nomen εὐνοῦχος (de quo eleganter exposuit *Fischerus* Prolus. XXI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 8 seq.) originem ducere praecipit a nomine εὐνὴ *cubile, lectus*, et ἔχειν, qui in hoc nomine aeque ac in πολιοῦχος *urbis et reipublicae custos*, notio *curandi et custodiendi* subjecta est; ut adeo proprie dicatur, qui lectum observat, lecti custos, h. e. gynaeceo praefectus.

ΕΥΟΔΙΑ, ας, ἡ. Est nomen proprium mulieris, Philipp. IV, 2. origine graecum, ex εὖ et ὁδὸς *via*, ut idem sit ac εὐοδοῦσα *prospere agens*.

ΕΥΟΔΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *iter prosperum concedo vel praebeo, aliquem in via recta duco*, (Genes. XXIV, 48.) et εὐοδοῦμαι, ἔμαι, *prospero itinere utor, prosperum iter mihi datur*, ab εὔοδος *pervius, iter expeditum habens*. Hinc εὐοδία *via facilis, iter prosperum*, ἡ καλὴ ὁδὸς, teste *Suida*. 3 Esdr. VIII, 7. 51. 2) metaphorice: *felicem aliquem reddo et fortunatum, efficio, ut aliquis prospero rerum successu utatur*, (Gen. XXIV, 12. Iudd. XV, 18.) et εὐοδοῦμαι, ἔμαι, *prospere ago, prospera fortuna utor, felix sum et fortunatus*. Prov. XVII, 8. *Herodot.* VI, 73. ὡς εὐωδώθη τὸ πρῆγμα cum sibi res bene cessisset. 2 Macc. X, 7. Conf. *Glassii* Philol. Sac. p. 1189. ed. *Dathii*, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 20. Hinc εὐοδία *prosper rerum successus*, εὐπραξία, interprete *Hesychio*. Sirac. X, 5. Rom. I, 10. εἴπως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ut contingat mihi tandem aliquando esse tam felici. 3 Ioh. v. 2. περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν. 3) εὐοδοῦμαι *habeo opportunitatem et commoditatem agendi aliquid*. 1 Cor. XVI, 2. θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐοδῶται ut fert cuiusque res familiaris, *als er nach seinen Glücks-Umständen thun kann*, i. q. καθὼς ηὐπορεῖτό τις, Act. IX, 29. aut καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, 2 Cor. VIII, 12. *Alberti* Gloss. Gr. p. 137. ad h. l. respiciens, εὐοδῶται· προθύμως εἰς τὸ παρέχειν. *Hesych.* εὐοδώσει· κατευθυνεῖ. — εὐοδώθη· ἡτοιμάσθη.

ΕΥΠΑΡΕΔΡΟΣ, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ, vide sub ΕΥΠΡΟΣΕΔΡΟΣ.

ΕΥΠΕΙΘΗΣ, έος, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, 1) *obsequiosus, morigerus, qui facile idoneis rationibus persuaderi, corrigi et emendari se sinit*, ex εὖ et πείθω *persuadeo*. *Polyb.* I, 68, 3. *Xenoph.* Mem. III, 4. 8. τὲς ἀρχομένες κατηκόες καὶ εὐπειθεῖς ἑαυτοῖς παρασκευάζειν. *Hesych.* εὐπειθεῖς· πειθηνές. 2) *qui alios morigeros et tractabiles reddit ac efficit*. Sic semel legitur in N. T. Iacob. III, 17. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία εὐπειθὴς sapientia coelestis homi-

homines obsequiosos reddit. *Vulgatus: suadibilis.* Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 673.

ΕΥΠΕΡΙΣΤΑΤΟΣ, ε, ὁ, ἡ, ὂν, τὸ, *circumstans, cingens,* et ex adiuncto: *circumveniens, decipiens,* metaphora desumta a venatoribus, belluam circumvenientibus, vel hostibus, hostem circumdantibus. *Herodot.* I, 43. (ex εὖ et περιΐστημι *circumsto, cingo, circumdo.*) *Theophr.* Char. c. 6. Hinc descendit περίστασις. Verba autem περίστασιν ποιεῖν Graeci usurpant de spectatoribus, qui circumsistunt aliquem et circulos faciunt circa aliquem, spectandi causa. Conf. *Salmasius* de Foenore Trapezit. p. 252. In N. T. semel legitur Hebr. XII, 1. τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν peccatum, quod facile nos cingit, h. e. pellicit et decipit, blandimenta peccati, τὴν εὐκόλως περιϊσταμένην ἡμᾶς, interprete *Chrysostomo,* cuius interpretationis rationes idoneas dedit *Elsnerus* in Obss. Sacr. T. II, p. 733. Alii εὐπερίστατον ἁμαρτίαν interpretantur *peccatum, quo facile aliquis potest in turbas, molestias, curas et miserias coniici.* Ita *Kypke* in Obss. Sacr. T. II, p. 406. praeeunte *Theophylacto:* δι' ἣν εὐκόλως τις εἰς περιστάσεις (h. e. teste *Hesychio,* θλίψεις, μερίμνας, ἀνάγκας) ἐμπίπτει. Alii contra *Hesychii* auctoritatem sequuntur, qui εὐπερίστατον, εὔκολον, εὐχερῆ interpretatur, ut opponatur τῷ ἀπερίστατον *difficile effectu, quod non habet περιστάσεις, nullam opportunitatem, nulla adiumenta.* *Suidas* et ex eo *Phavorinus:* εὐπερίστατον· μωρὸν, ταχέως περιτρεπόμενον. καὶ ὁ Ἀπόστολος· καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν. Conf. *Ernesti* ad *Hesych.* Glossas Sacras in hac voce, et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 433.

ΕΥΠΟΙΪΑ, ας, ἡ, *beneficentia, qua inopia aliorum sublevatur,* ab εὐποιὸς *beneficus,* quod est ab εὖ et ποιέω *facio.* Semel legitur in N. T. Hebr. XIII, 16. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε studete beneficentiae erga alios. Laudatur haec vox rarior, quae ne quidem in Versionibus graecis V. T. reperitur, a *Polluce* Lib. V, c. 140. qui eam non admodum probari scribit; occurrit tamen apud *Alciphr.* I, Ep. 10. ubi vide *Berglerum, Diog. Laërt.* X, 10. *Porphyr. de Abstin.* II, 12. Alia exempla reperies apud *Reitzium* ad *Luciani* Imagines c. 21. T. II. Opp. p. 479. et *Wetstenium N. T.* T. II. p. 444. *Suid.* εὐποιΐα· ἐλεημοσύνη.

ΕΥΠΟΡΕΩ, ῶ, et ΕΥΠΟΡΕΟΜΑΙ, ὗμαι, *abundo, abundo divitiis, habeo unde commode vivam, est mihi facultas, suppetit mihi,* ab εὔπορος *pervius, facilis, dives.* Semel legitur in N. T. Act. XI, 29. καθὼς ηὐπορεῖτό τις quilibet pro modo facultatum suarum, pro sua quisque facultate. *Polyb.* V, 43. *Xenoph.* Cyrop. I, 6, 10. Mem. II, 7. 4. Alia exempla suppeditat *Elsnerus* Obss. Sacr. T. I. p. 409. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 834.

ΕΥΠΟ-

ΕΥ'ΠΟΡΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *progressus expeditus, cursus facilis*, ex εὖ et πόρος *transitus*. 2) *ratio facilis, facultas*. 3) *copia bonorum, facultates, divitiae, opes*. (*Xenoph*. *Cyrop*. III, 3, 6. *Hist*. *Graec*. IV, 8, 28.) etiam *quaestus*, *acquisitio divitiarum*. Semel legitur in N. T. Act. XIX, 25. ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστι nostris, ex hoc opificio magnum ad nos lucrum redundare, seu, vitam nostram abunde instrui. *Vulgatus*: *acquisitio*, recte, nam *Iuvenalis*, stilo ICtorum romanorum utens, cum de quaestu et opum collectione loquitur, saepe hac voce usus est, v. c. *Sat*. XIV, 115. 125. 222. Pro הוֹן usus est hac voce *Aquila* Iudd. VI, 12. Iob. V, 5. *Phavor*. εὔπορος· πλούσιος, εὐχρήματος, πολυχρήματος, εὖ πράττων εἰς χρημάτων λόγον.

ΕΥ'ΠΡΕ'ΠΕΙΑ, ας, ἡ, *decor spectabilis et eximius*, *pulcritudo*, *decus*, ab εὐπρεπὴς *valde decorus*, *decore eximius*. Semel legitur in N. T. Iacob. I, 11. καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο et decora seu *formosa* eius species periit. *Polyb*. I, 4. 8. Ps. L, 2. Ier. XXIII, 9. Ita et εὐπρεπὴς *formosus* apud *Xenoph*. Anab. IV, 1. 11. *Hesych*. εὐπρέπεια· εὐμορφία. *Thom*. *M*. εὐπρεπὴς, καὶ αἰσίως τὴν ὄψιν, κάλλιον λέγειν ἢ ὡραῖος· τὸ δὲ εὔμορφος κοινόν. Vide *Wetstenii* N. T. T. II, p. 661.

ΕΥ'ΠΡΟ'ΣΔΕΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *acceptus*, *gratus*, *qui bene placet*, ex εὖ et προσδέχομαι *suscipio*, *probo*. Rom. XV, 16. ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος ut gentiles Deo offerantur tanquam sacrificium gratum. ibid. v. 31. 2 Cor. VIII, 12. 1 Pet. II, 5. *Plutarch*. T. IX. p. 196. ed. *Reiske*. 2) *laetus*, *faustus*, *salutaris*. 2 Cor. VI, 2. ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος iam est illud tempus salutare, ἡμέρα σωτηρίας, ut in sequentibus vocatur. Saepius non occurrit in N. T.

ΕΥ'ΠΡΟ'ΣΕΔΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *admodum assiduus*, *qui semper assidet alicui rei*, v. c. opificio, litteris, et ex adiuncto: *qui semper in aliqua re laborat*, ex εὖ et πρόσεδρος *assessor*, *assidue occupatus*, *studiosus alicuius rei*, unde προσεδρία *assiduitas*. 3 Macc. IV, 13. Semel legitur in N. T. 1 Cor. VII, 35. πρὸς τὸ εὐπρόσεδρον τῷ κυρίῳ suasi hoc, ut indefessam assiduitatem in colendo Deo praestare possitis. In haud paucis vero codicibus εὐπάρεδρον loco εὐπρόσεδρον legitur. Εὐπάρεδρος autem proprie dicitur, *qui constanter assidet*, deinde, *qui assiduus est in aliquo negotio*, (*Hesych*. et *Suid*. εὐπάρεδρον· καλῶς παραμένον καὶ διηνεκῶς) ex εὖ et πάρεδρος *assessor*, item, *qui est cum altero in pari honore*, unde v. c. Dii πάρεδροι vocabantur, qui in eodem templo colebantur, v. c. Iuno et Minerva, seu Apollo et Iupiter. Vtraque lectio aeque commodum sensum fundit, ut, quaenam praeferenda

ferenda sit, equidem diiudicare non audeam. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 130.

ΕΥΠΡΟΣΩΠΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *speciosus appareo, decorus sum et specie bonus, formosus sum*, ab εὐπρόσωπος *formosus, venustus*, (*Xenoph. Mem.* I, 3. 10. *Suidas*: εὐπρόσωπος, εὔμορφος.) quod est ex εὖ et πρόσωπον *facies, species, forma.* 2) metaphorice: *me specie mea commendo, aliis placere studeo*, et maxime de assentatoribus dicitur, qui aliorum benevolentiam captant. Sic semel legitur in N. T. Galat. VI, 12. ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι qui Iudaeis placere student. *Chrysostomus* ad h. l. per εὐδοκιμεῖν interpretatur. Hinc argumenta εὐπρόσωπα apud rhetoricos vocantur argumenta popularia et plausibilia. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 200. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 236.

ΕΥΡΙΣΚΩ, fut. ήσω, praet. εὕρηκα, aor. 2. εὗρον, part. εὑρὼν, aor. 1. med. εὑράμην, partic. εὑράμενος. 1) *invenio, reperio*, sive quaerendo, sive casu fortuito, sive res aut persona amissa fuerit, sive non. Matth. XVIII, 13. καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτὸ, coll. v. 12. Luc. II, 45. 46. XV, 4—9. Matth. II, 8. 11. Act. VII, 11. Luc. IV, 17. 2) *offendo, occurro alicui ex improviso, forte incido in aliquem*, seu *aliquid.* Matth. XVIII, 28. εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ offendit aliquem commilitonum suorum. ibid. XX, 6. XXII, 9. 10. XXVII, 32. Ioh. I, 46. V, 14. μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ etc. Ita מצא Genes. XXXVII, 15. Num. XV, 32. 1 Regg. XIII, 21. Conf. *Bocharti Hieroz.* P. I, L. II, c. 21. qui plura huius hebraismi exempla collegit. Adde Luc. IV, 17. εὗρε τὸν τόπον, οὗ ἦν γεγραμμένον incidit in locum, ubi scriptum erat. 3) metaphorice: *experior, comperio, cognosco, intellego, sentio.* Matth. I, 28. εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα *inventa* seu *deprehensa est* certis signis gravida. *Parthenius Nicaeensis* c. 35. p. 400. εὑρέθη ἔγκυος. Rom. VII, 21. εὑρίσκω τὸν νόμον experior legem, coll. v. 22. ubi cum βλέπω permutatur. Philipp. III, 9. ἵνα εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, sc. χριστῷ, ut verus Christianus esse reperiar. 1 Pet. II, 22. οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. Apoc. XIV, 5. Ita מצא Cohel. VII, 26 seq. Conf. *Schwarz.* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 85. Huc etiam pertinet formula εὑρίσκειν τὸν θεὸν *cognoscere Deum, ad verum Dei cultum eiusque favorem pervenire.* Act. XVII, 27. Rom. X, 20. εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν copiam verae religionis cognoscendae hominibus feci, olim ab ea alienis. Cf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I, p. 1264. 4) vox iudicialis: *convinco aliquem diligenter examinando, capitalis criminis aliquem reum facio.* Matth. XXVI, 60. καὶ οὐχ εὗρον nihil criminis capitalis exquisiverunt. Luc. XXIII, 2. τοῦτον εὕρομεν causa eius cognita deprehendimus eum. ibid. XIX, 48. Act. IV, 21. μηδὲν εὑρίσκοντες nullum crimen exquirere pote-

poterant. Interdum additur *αἰτίαν θανάτε*, Act. XIII, 28. *αἴτιον*, Luc. XXIII, 4. et 14. *κακὸν*, Act. XXIII, 9. 5) *de pretio rerum venditarum in summam redacto* *εὑρίσκειν* usurpatur Act. XIX, 19. *καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίε μυριάδας πέντε* quorum pretio computato reperta sunt denariorum quinquaginta millia. Conf. *Raphel.* Obss. Xenoph. p. 175. 6) *acquiro, paro, comparo aliis aliquid.* Hebr. IX, 12. *αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος* aeternae felicitatis caussa et auctor factus est. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 416. 7) *nanciscor, impetro, consequor, obtineo*, plane ut apud Latinos *invenire* pro *adipisci et labore suo aliquid consequi ponitur.* Conf. *Grav.* ad *Iustin.* XII, 8. Luc. I, 30. *εὗρες χάριν παρὰ τῷ θεῷ* habes Deum tibi benignum et propitium. Respondet hebraicae formulae חֵן מָצָא Genes. XIX, 15. Interdum *χάρις-θεῦ* omittitur ut *εὑρίσκειν*, nude positum, sit: *consequi, reportare favorem Dei et praemia.* Rom. IV, 1. Luc. XI, 9. *ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε* rogate Deum et accipietis. Ioh. XII, 14. *εὑρὼν ὁ ἰησῦς ὀνάριον* nactus Iesus asellum. Act. VII, 46. *Aelian.* V. H. III, 17. *Dion. Hal.* V, 49. VII, 37. *Pindar. Isthm.* I, 60. *Pyth.* IX, 197. Conf. *Budaei* Comment. L. Gr. p. 161. Eodem modo usurpatur מצא Iob. XXXIII, 24. Prov. III, 13. Hos. XII, 8. Ies. LVIII, 14. 8) *habeo.* Act. VII, 11. *καὶ ὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν* nec habebant maiores nostri, quo vescerentur. Apoc. XVIII, 14. *ἀπώλετο ἀπὸ σῦ, καὶ ὐκέτι ὐ μὴ εὑρήσεις αὐτά.* Levit. V, 11. *ἐὰν δὲ μὴ εὑρίσκῃ ἡ χεὶρ αὐτῦ ζεῦγος τρυγόνων.* ibid. XII, 8. 9) *valeo, possum.* Rom. VII, 18. *τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν ὐχ εὑρίσκω* facere id, quod bonum et honestum esse intellego, non valeo. 10) *servo, conservo, salvo.* Matth. X, 39. XVI, 25. Marc. VIII, 35. Luc. IX, 24. permutatur cum verbo *σώζειν.* 11) *εὑρίσκομαι sum, existo*, i. q. *εἰμὶ*, et haud raro abundat. Luc. XVII, 18. *ὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες*; nullusne ex illis rediit? Rom. VII, 10. *εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον* lex, quae mihi felicitatis caussa data est, poenas mihi contraxit. Act. VIII, 40. *Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς ἄζωτον* Philippus vero Asdodi erat. Galat. II, 17. Factum hoc est sine dubio ad imitationem hebraici נִמְצָא Genes. II, 20. Exod. XXXV, 23. Malach. II, 6. ubi permutatur cum הָיָה, cui *εὑρίσκεσθαι* etiam respondet in vers. Alex. 1 Sam. XXVI, 18. Sirac. XX, 5. Formula *ὐχ εὑρίσκεσθαι* significat: *non amplius inter vivos*, seu *his in terris esse.* Hebr. XI, 5. *καὶ ὐχ εὑρίσκετο*, hebr. וְאֵינֶנּוּ Gen. V, 24. — *Phavor.* *εὑρίσκειν· τὸ ἐπιτυγχάνειν, τὸ ἐξετάζειν καὶ ἐρεύνῃ καταλαμβάνειν.*

ΕΥΡΟΚΛΥΔΩΝ, *ωνος*, *ὁ*. De hac voce, quae multum exercuit interpretum ingenia, praeter coniecturas certi nihil dici potest. Omnium tamen maxime probabilis est eorum sententia,

tentia, qui hac voce *eurum, fluctus vehementissimos excitantem et cientem*, indicare existimant, ut composita sit ex εὖρος *eurus*, ventus, ab oriente flans, et fere ingentem maris commotionem et fluctuationem excitans, et κλύδων *fluctus*. Nuspiam quidem hoc vocabulum in Scriptoribus graecis occurrit, sed hoc nos non moratur; nam nullum habemus antiquum scriptorem, qui rem nauticam persecutus sit; et nomina ventorum apud veteres in primis infrequentia esse, iam conquestus est *A. Gellius* Noct. Attic. II, 22. Conf. *Etym. M.* sub τυφών, et *Toupius* in Emendatt. ad *Suidam* P. III, p. 239. *Vulgatus* reddit: *euroaquilo*, Act. XXVII, 14. tunc εὐρακύλων, seu εὐροακύλων legendum esset; quam lectionem qui ex auctoritate *Vulgati*, *Aethiopis* et *Codicis Alex.* praeoptant, non novum esse, vocabula graecae originis cum latinis coalescere, exemplis vocabulorum *Euronotus*, *Anticato*, *Bilinium* demonstrant. Alii e coniectura legunt εὐρυκλύδων *ventus late fluctuans, longe lateque fluctus ciens*. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 641.

ΕΥΡΥΧΩΡΟΣ, ο, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *amplus, spatiosus, longe lateque patens et se extendens, amplum spatium occupans*, ex εὐρὺς *latus* et χώρα *regio*. Legitur semel in N. T. Matth. VII, 13. πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ampla est porta et spatiosa est via. Cum πλατὺς permutatur etiam haud raro in Versionibus graecis. 1 Chron. IV, 40. Ps. CIV, 25. Ies. XXXIII, 21. Hinc εὐρυχωρία *planities* apud *Xenoph.* Cyrop. IV, 1. 8. Scribitur etiam εὐρύχορος, de qua varietate conf. *Alberti* ad *Hesych.* T. I. p. 1528. *Hesych.* εὐρύχωρον· μεγάλως πολύχωρον.

ΕΥΣΕΒΕΙΑ, ας, ἡ, 1) *pietas, reverentia, quae Deo praestatur, cultus divinus et quidem internus*, ab εὐσεβὴς, quod vide. Act. III, 12. ἢ εὐσεβείᾳ, h. e. precibus nostris a Deo ob pietatem nostram exauditis; coll. Ioh. IX, 31. 1 Tim. II, 2. ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ, ubi tamen universa pietatis officia et exercitia tam erga Deum, quam erga alios complecti videtur. (Conf. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1, 9. *Ages.* 3, 5.) ib. IV, 7. 8. VI, 3. ἡ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλία doctrina ad veram pietatem ducens. v. 6 et 11. 2 Tim. III, 5. Tit. I, 1. 2 Petr. I, 3. 6. 7. III, 12. ἐν εὐσεβείαις, pro ἐν εὐσεβείᾳ, seu ἀναστροφῇ ἁγίᾳ. In vers. Alex. respondet hebraico יִרְאַת Prov. I, 7. Ies. XI, 12. XXIII, 6. 2) *ipsa religio christiana, quae pietatem non solum commendat, sed etiam promovet*, τὸ μυστήριον τῆς εὐσεβείας, ut vocatur 1 Tim. III, 16. Sic legitur in N. T. 1 Tim. VI, 5. νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν existimantibus, religionem christianam quaestui suo servire debere.

ΕΥΣΕΒΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *religiose colo, pius sum in Deum*, ab eodem. Act. XVII, 23. ὃν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε quem igitur vobis ignotum cultu religioso prosequimini. *Xenoph.*

noph. *Hist. Gr.* I, 7. 10. 2) *pietatem exerceo erga aliquem, officia pietatis et humanitatis aliis hominibus praesto.* 1 Tim. V, 4. μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν discant prius in suam familiam pietatem exercere, ut eam omni modo sublevent et tueantur. Saepius non legitur in N. T. *Aeschin.* Dial. III, 2. καί μοι ἴσως καὶ τοῦτο εὐσεβηθῇ, h. e. ut recte *Fischerus* interpretatus est: et ut etiam haec pietas a me praestetur parenti. ibid. §. 10. pietas in matrem εὐσέβεια dicitur. *Phavor.* εὐσέβεια ἐστὶ δικαιοσύνη περὶ θεὸν, δύναμις θεραπευτικὴ θεοῦ, ἑκούσιος ὑπόληψις ὀρθὴ τῆς περὶ θεοῦ τιμῆς.

ΕΥΣΕΒΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, *pius*, *religiosus*, *qui Deum pie et rite colit*, ab εὖ *bene*, *recte*, et σέβω *colo*, *veneror*. Act. X, 2. 7. XXII, 12. ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον vir Deum sancte colens secundum legem Mosaicam. 2 Petr. II, 9. Saepius non occurrit in N. T. *Xenoph. Mem.* IV, 6, 2. Cyrop. VIII, 1, 9.

ΕΥΣΕΒΩΣ. Adverbium, *pie*, *religiose*, *sincero pietatis studio et exercitio*, ab εὐσεβής. Bis tantum legitur in N. T. 2 Tim. III, 12. πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν χριστῷ ἰησοῦ haec enim est communis omnium verorum Christianorum sors, ut affligantur. Tit. II, 12. σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς. *Xenoph. Mem.* II, 2. 13. et IV, 3. 16.

ΕΥΣΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie: *insignis*, *bene signatus*, et opponitur τῷ ἄσημος, ex εὖ et σῆμα *signum*, *nota*. 2) *clarus*, *perspicuus*, *bene significans*; e contrario ἄσημος *non distinctus*, *non perspicuus*, *obscurus*. (*Plutarch. de ser. num. vind.* p. 564. B. Φωνὰς ἀσήμους. *Diod. Sic.* I, 8.) Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 9. εὔσημον λόγον sermonem, qui est audientibus perspicuus, cuius sensus a quolibet facile intellegi potest. *Porphyr. de abstin.* III, 4. *Sext. Empir. adv. Arithm.* 18. Cf. *Raphelii* Observatt. Herodot. et Polyb. ad h. l. *Hesych.* εὔσημον· εὔδηλον, φανερόν.

ΕΥΣΠΛΑΓΧΝΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie: *qui robustis est et firmis visceribus*, ex εὖ et σπλάγχνα *viscera*. Conf. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 154. 2) metaphorice: *vir animosus*, *animo forti praeditus*, quem Graeci εὐκάρδιον, ἀνδρεῖον vocare solent, quibus vocabulis exposuit *Scholiastes Sophoclis ad Aiac. Flagell.* v. 472. In hac vero significatione apud graecos tantum Scriptores occurrit, ut docuit *Vorstius* in Philol. Sacr. c. II. p. 38. ed. *Fischeri*. In N. T. vero εὔσπλαγχνος 3) dicitur *misericors*, *qui facile ad misericordiam movetur*, *benignus*, *facilis in iniuriis alteri condonandis*, nam σπλάγχνα etiam *misericordiam* notat, ut infra docebitur. Bis vero legitur in N. T. Ephes. IV, 32. γίνεσθε εἰς ἀλλήλους

χρηστοί.

χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς. 1 Petr. III, 8. Orat. Manaff. v. 6. κύριος ὕψιστος, εὔσπλαγχνος, μακρόθυμος. Hesych. εὔσπλαγχνον· εὔσηλον. Ita enim legendum est loco impressi εὔηλον.

ΕΥΣΧΗΜΟΝΩΣ, *decenter*, *honeste*, *composite*, *decore*. Adverbium ab εὐσχήμων, quod vide. Ter legitur in N. T. Rom. XIII, 13. εὐσχημόνως περιπατήσωμεν agamus vitam honestam et christianam. 1 Cor. XIV, 40. εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν. 1 Thess. IV, 12. ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω. *Xenoph. Cyrop.* I, 3. 7, et *Memor.* III, 12. 4. *Hesych.* εὐσχημόνως· εὐλαβῶς. *Phavorinus* addit σεμνῶς.

ΕΥΣΧΗΜΟΣΥΝΗ, ης, ἡ, 1) *decor*, h. e. *mores bene compositi*, *der Anstand im Betragen*, *der Wohlstand*, ab εὐσχήμων. *Xenoph. Cyrop.* V, 1. 2. *Polyb.* X, 18. 7. 2) ut latinum *decor*, *ornatus externus*. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. XII, 23. τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει membra corporis, quae vulgo indecora et vilia habentur, eo magis ab hominibus exornari et excoli solent, i. q. in superioribus τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν.

ΕΥΣΧΗΜΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie et vi originis est: *forma eleganti et speciosa praeditus*, *bonum habitum prae se ferens*, *qui honestatem sequitur et vitium cavet in motu et gestu corporis*, ex εὖ bene et σχῆμα *gestus*, *habitus*, *forma*. Alex. Prov. XI, 25. *Xenoph.* de *Re Equestri* I, §. 17. *Hesych.* εὐσχήμονες· εὖ σχήματα ἐν ὀρχήσει ποιοῦντες. 2) metaphorice: *decorus*, *bene compositus*, *decens*, *qui honestatem sequitur et decorum in omnibus suis actionibus et legibus obtemperat*. 1 Cor. VII, 35. πρὸς τὸ εὔσχημον suadeo hoc ob decorum, ut semper honestati studere possitis. ibid. XII, 24. τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν membra corporis nostri, in quibus species honesta est, quae non tegere opus est, v. c. facies, manus. Sirac. XXVI, 25. θυγάτηρ εὐσχήμων. *Etym. M.* εὐσχήμων· ὁ κόσμιος καὶ πειθόμενος τοῖς νόμοις. Cf. *Schwarzii Comment. Gr. Ling.* p. 610. et eiusdem Notas ad *Olearium* de *Stilo N. T.* p. 283. 3) *in honore et dignitate constitutus*, *dives*, *potens*. Marc. XV, 43. εὐσχήμων βουλευτής, coll. Matth. XXVII, 57. ubi πλούσιος vocatur. *Syrus* habet ܡܝܩܪܐ *honorabilis*. Act. XIII, 50. γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας mulieres honestas. ib. XVII, 12. *Phrynichus* p. 146. εὐσχήμων· τοῦτο μὲν οἱ ἀμαθεῖς ἐπὶ τοῦ πλουσίου καὶ ἐν ἀξιώματι ὄντος τάττουσιν, οἱ δὲ ἀρχαῖοι ἐπὶ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ συμμέτρου. *Suid.* et *Phavor.* εὐσχήμων — οὐχ ὁ πολλὰ κεκτημένος καὶ πλούσιος, ἀλλ' ὁ κόσμιος καὶ πειθόμενος τοῖς νόμοις καὶ συνιῶν. Conf. tamen *Georgii Hierocrit.* P. I, p. 123. *Salmasium* de *Lingua Hellenistica* p. 100. et *Funus Linguae Hellen.* p. 152.

ΕΥΤΟΝΩΣ, *intense, valde, acriter, vehementer, magna cum contentione, intentis viribus, intento clamore.* Adverbium ab εὔτονος *firmus, robustus, validus,* (*Hippocr. Aphor.* III, 17. εὔτονα τὰ σώματα. 2 Macc. XII, 23. Conf. *Foesii Oecon. Hippocr.* p. 155.) quod est ab εὖ et τείνω *tendo.* Bis legitur in N. T. Luc. XXIII, 10. εὐτόνως (in aliis codicibus legitur ἐυτόνως, quod idem notat) κατηγοροῦντες αὐτοῦ graviter, seu, intento clamore eum accusantes. Act. XVIII, 28. εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ magna contentione virium, seu potenter, Iudaeos redarguebat publice. *Syrus* h. l. habet [illegible] *fortiter.* *Hesych.* εὐτόνως· ἰσχυρῶς, [illegible]. Ios. VI, 8. [illegible], Alex. καὶ σημαινέτωσαν εὐτόνως. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 812. et *Xenoph. Hier.* 9, 6.

ΕΥΤΡΑΠΕΛΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie, bono sensu, *urbanitas et elegantia morum orationisque concinnitas* dicitur, *quae hominibus, quorum consuetudine utimur et ad quorum arbitrium nos accommodamus, grata est et iucunda, comitas, humanitas, festivi ioci, lepor,* ab εὐτράπελος *lepidus, facetus, urbanus, qui sua verba, mores et actiones ad aliorum arbitrium facile accommodare et quasi bene vertere novit,* ex εὖ *bene* et τρέπω *verto.* *Aristoph. Vesp.* v. 467. λόγος εὐτράπελος est interprete *Schol.* ἀπολογία πιθανὴ καὶ εὖ τετραμμένη. *Cic.* ad *Div.* VII, 32. „εὐτραπελία litterarum fecit, ut intellegerem, tuas esse." *Thucyd.* II, c. 41. μετὰ χαρίτων μάλιστ' ἂν εὐτραπέλως. *Thom. M.* sub σκῶμμα: εὐτράπελον· τὸ μετὰ σεμνότητος χαριέντως λεγόμενον. Conf. *Foes. Oeconom. Hippocr.* p. 155. et *Vavassor.* de *Ludicra Dictione* p. 282. ed. Lips. Iam, cum, qui urbanitatem sectantur moresque, actiones et dicta ad aliorum arbitrium accommodant, facile ad *scurrilitatem* et *dicacitatem* delabantur, hinc fit, ut 2) in malam accipiatur partem et *scurrilitatem* et *dicacitatem* significet. *Hesychius* et *Etym. M.* εὐτραπελία· χλεύη, μωρολογία, αἰσχρολογία, ἀπαιδευσία. Sic semel legitur in N. T. Ephes. V, 4. καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία et omnis obscoena dicacitas et in dicendo scurrilitas, nugae scurriles; ubi tamen differt εὐτραπελία a μωρολογία sic, ut in hac sit plus rusticitatis, in illa vero ingenii [illegible]. *Aristot.* [illegible] I, 21. Idem *Eudem.* III, 6. *Harp.* in *Arrian.* p. 390. [illegible] per σκώπτειν δυναμένους et βωμολόχους explicat. *Aelian. V. H.* V, 13. Cf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XX, 63. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 253. *Bibl. Brem.* Class. V. p. 57. *F. Frischii* Comm. phil. de εὐτραπελίᾳ veterum non omnibus probata, ad Ephes. V, 4. in *Misc. Lips. Nov.* Vol. IX. p. 199. et *Gronov.* de *Sestert.* p. 318 sq.

ΕΥΤΥΧΟΣ, ου, ὁ, *Eutychus,* Nomen proprium adolescentis, a Paulo in vitam revocati, Act. XX, 9. origine graecum, q. d. *felix, fortunatus,* ex εὖ et τύχη *fortuna.*

ΕΥΦΗ-

ΕΥΦΗΜΙ'Α, ας, ἡ, *bona fama et prospera, existimatio secunda, honorifica appellatio, laus*, ab εὔφημος, quod vide. Tantum legitur in N. T. 2 Cor. VI, 8. διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας sive bene de me iudicent, sive male loquantur, sive laudibus me exornent, sive conviciis proscindant. Eodem sensu legitur apud *Aelian. V. H.* III, 47. ἡ εὐφημία, ἡ κάλλιστα αὐτὸν χρηστὸν, οὐδὲν ὠφέλησεν. Apud *Herodian.* I, 7. 11. de faustis acclamationibus, quibus aliquis excipitur, usurpatur et Ps. XLII, 5. CXXV, 6. pro hebr. רִנָּה in *Symmachi* fragmentis extat. *Phavor.* εὐφημίαν· σιωπὴν, εὐλογίαν.

ΕΥ'ΦΗΜΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie: *bene ominatus.* Vocabulum, quod proprie in sacris gentilium adhibebatur, in quibus λόγος εὔφημος *sermo bene ominatus* dicebatur, *quo in sacris uti licebat.* Quemadmodum enim Romani in sacris turbam *favere linguis* iubebant, ita et Graeci sacra et quosvis conatus λόγοις εὐφήμοις adiuvari opinabantur. Descendit ab εὐφημέω, quod etiam proprie est verbum sacrorum et notat: *linguis favere*, h. e. vel *tacere*, vel *abstinere verbis male ominatis, et uti verbis faustis et bene ominatis.* Sed quia εὐφημεῖν in universum est *benedicere*, καλὰ λαλεῖν, interpretibus *Hesychio* et *Suida*, et speciatim de iis dicitur, *qui aliis bene precantur*, (*Demosthen.* p. 800. l. 13. ed. *Reiske:* εὐφημεῖν ἐξὸν καὶ ἅπαντας ἅπασι πάντα τἀγαθὰ εὔχεσθαι) *gratulantur, aliis, inprimis vero Deum, laudant, et celebrant,* (1 Macc. V, 64. *Symmach.* Ps. XXXII, 11. XXXIII, 1. *Suidas* et *Hesych.* εὐφημεῖ· ἐπαινεῖ) hinc factum est, ut εὔφημον 2) etiam in universum *omne* significaret, *quo animum benevolum, amicum et gratum aliis significamus*, atque adeo εὔφημα Philipp. IV, 8. λόγοι εὔφημοι, *sermones, quibus et aliis bene precamur, et bonam de iis existimationem significamus Deoque pium et gratum animum declaramus*, ut adeo hoc modo εὔφημα differant ab ἔπαινος, quod significat *laudabilia, quae bonam famam pariunt*, quod contra *Grotium* iam docuit Ven. *Storr.* in *Diss. Exeget. in Ep. ad Philipp.* p. 45. *Thom. M.* εὐφημία· οὐ μόνον ὁ ἔπαινος, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν λόγων καλλιρρημοσύνη, ἤγουν τὸ καλοὺς καὶ πρέποντας λόγους λέγειν. — — ὡσαύτως καὶ εὐφημῶ οὐ μόνον τὸ ἐπαινῶ, ἀλλὰ καὶ τὸ καλὰ καὶ πρέποντα λέγω, ubi vide interpretes.

ΕΥΦΟΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *fructus uberrimos fero, summa fertilitate gaudeo, fertilis sum et ferax*, ab εὔφορος, quod est ex εὖ et φορέω *gesto, fero.* Luc. XII, 16. ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα divitis cuiusdam ager uberem frugum genuerat proventum. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* εὐφορῶν· καλῶς φέρων. Hinc substantivum εὐφορία *fertilitatem, fructuum ubertatem* notat apud *Aelian. V. H.* II, 17. *Philo de Vit. Mos.* III. T. II. p. 162, 21. *Pollux* I, 51. εὐφο-

ρία — εὐετηρία, εὐθηνία, εὐκαρπία, πολυκαρπία. *Hesych.* εὐφορία· εὐθηνία, καλὸς ἐνιαυτός. Eandem significationem habet adiectivum εὔφορος apud *Herodian.* I, 6. 3.

ΕΥΦΡΑΙ΄ΝΩ, fut. ανῶ, 1) in activo: *exhilaro, delecto, oblecto, laetitia afficio* vel *perfundo aliquem.* 2 Cor. II, 2. τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων με; quis est, qui exhilaret me? *Aelian. V. H.* I, 32. *Herodian.* II, 3. 19. *Eurip. Alc.* 788. Ps. CIII, 16. 2) Medium εὐφραίνομαι *me exhilaro*, h. e. *laetor, delector aliqua re, hilaris fio, laeto sum animo.* Luc. XV, 23. εὐφρανθῶμεν hilaritati nos dabimus. ib. v. 32. Act. II, 26. εὐφράνθη ἡ καρδία μου. ib. VII, 41. εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν delectantes se manuum ipsorum opere. Rom. XV, 10. Apoc. XII, 12. XVIII, 20. 3) *laetitiam testor, in iubila erumpo.* Galat. IV, 27. εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, coll. Ies. LIV, 1. רָנִּי עֲקָרָה וגו. 4) speciatim de *iis* dicitur, *qui vitam mollem et luxuriosam agunt, magnifice epulantur et laute conviviantur. Gloss.* εὐφραίνομαι· *epulor, laetor.* εὐφρασία· *epulatio.* Arab. تنعم, et *hilarem esse* et *epulari* notat. Luc. XII, 19. εὐφραίνου *vive*, h. e. vitam mollem age. *Vulgatus* vertit per *epulari.* ibid. XV, 24. 29. ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ, ubi in Cod. Cantabr. e glossemate ἀριστήσω legitur. ibid. XVI, 19. εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς epulabatur cotidie splendide. Apoc. XI, 10. *Xen. Cyrop.* I, 5. 7. et VII, 5. 17. Ita שָׂמַח Deut. XIV, 26. XXVII, 7. ubi *Vulgatus* vertit: *epulari*, Alex. per εὐφραίνεσθαι. Cf. *El. Palairet. Obss. Crit.* p. 196. et *Fischeri* Prolus. XXV. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 19 sq.

ΕΥΦΡΑ΄ΤΗΣ, ου, ὁ, *Euphrates.* Nomen magni et celeberrimi fluvii, qui, in Armenia maiori in monte (quem incolae illius regionis *Mingol* vocant) ortus, per Assyriam, Syriam, Mesopotamiam et urbem Babylonem fluit in mare Persicum. Nunc ab accolis *Frat* et a Turcis *Maratsou* appellatur. Nomen accepit non ab εὐφραίνω, ut *Ambrosio* placebat, qui ita dictum existimabat ideo, quod fluvius hic amoenitate sua delectet, sed ab hebraico פָּרָה (hebraice enim פְּרָת dicitur Genes. II, 14. ubi inter fluvios paradisi numeratur) *crevit, auctus fuit;* illius enim aquae valde crescunt ex colliquatione nivium in montibus Armeniae, et terram circumiacentem foecundam reddunt, teste *Cicerone* de *Nat. D.* II, c. 52. ita scribente: „Mesopotamiam fertilem efficit Euphrates, in quam quotannis quasi novos agros invehit.“ Fuit hic fluvius ingens olim per multorum saeculorum intervallum limes imperii romani, unde bis commemoratur Apoc. IX, 14. XVI, 12.

ΕΥΦΡΟΣΥ΄ΝΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *laetitia, hilaritas, oblectatio*, ab εὔφρων *laetus, cuius mens est hilaris*, ex εὖ *bene* et φρὴν *mens. Hesych.* εὐθυμία. Iudith. XII, 12. πασῶν καθ' ἡμῶν

ἡμῶν εἰς εὐφροσύνην οἶνον. Sirac. XXXI, 33. *Xenoph. Cyrop.* III, 3. 6. et *Agesil.* 9, 4. 2) *ipsa laetitiae et gaudii materia, quaecunque tandem sit.* Sic bis legitur in N. T. Act. II, 28. felicitas illa, ad quam Christus, exantlata morte, beneficio Dei pervenit, εὐφροσύνη vocatur, et ibid. XIV, 17. ita dicuntur *commoda huius vitae omnis generis, quibus homines maxime delectantur*, v. c. cibi et potus. Eodem modo εὐφροσύνη Sirac. XXXVII, 4. *felicem rerum statum* significat, et τῷ καιρῷ θλίψεως opponitur, et Esther. IX, 19. hebr. משתה in vers. Alex. respondet, coll. Sirac. XIII, 11. Conf. *Spicilegium meum II. Lexici Bieliani* p. 81.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *gratias ago*, seu *persolvo*, *cum gratiarum actione celebro*, ex εὖ et χάρις *gratia*. Luc. XVII, 16. 2 Cor. I, 11. διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν per multos etiam gratiarum actione celebretur pro nobis. Ignota plane est haec significatio probis antiquisque Scriptoribus graecis, apud nos *gratificari* χαρίζεσθαι significat. Damnarunt ideo plerique veterum grammaticorum hanc vocem (v. c. *Thom. M.* et *Phrynichus* p. 8. εὐχαριστεῖν οὐδεὶς τῶν δοκίμων εἶπεν, ἀλλὰ χάριν εἰδέναι) et *Salmasius* in libro de *Lingua Hellen.* p. 98. eam inter idioticas referre, illorum maxime auctoritate ductus, non dubitavit. Vide *Fischeri Animadvv.* ad *Welleri Grammat. Gr.* p. 8. et *Alberti Obss. in N. T.* p. 88. Reperitur tamen haec vox in eodem sensu apud *Polyb.* (IV, 72. *Exc. Leg.* III. p. 1092. VIII. p. 1104.) *Demosthenem* (*pro Corona* p. 326.) *Diod. Sic.* (XVI, 11. XX. p. 430. ubi vid. *Wesseling.*) et *Iosephum* teste *Raphelio* et *Krebsio* in *Obss. Flav.* p. 272. quibus adde notata a *Wetstenio N. T.* T. I. p. 426. et *I. C. Schwarzio* in *Monumentis Ingeniorum* T. III. p. 300. 2) *preces testando animo grato erga Deum fundo, colo Deum grato animo ob beneficia collata.* Ioh. VI, 11. ubi de precibus coenatoriis dicitur. ib. v. 23. Matth. XV, 36. XXVI, 27. Ioh. XI, 41.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙ΄Α, ας, ἡ, 1) *gratiarum actio pro acceptis beneficiis, quae Deo vel aliis hominibus praestatur, grati animi significatio*, ab εὐχαριστέω. Act. XXIV, 3. ἀποδεχόμεθα μετὰ πάσης εὐχαριστίας agnoscimus cum omni gratiarum actione. 1 Tim. IV, 3. 4. μετ' εὐχαριστίας cum oratione pia gratiarumque Deo agendarum sensu plena. 2 Cor. IX, 12. Apoc. VII, 12. *Polyb.* VIII, 14, 8. 2) *urbanitas et iucunditas in sermone temperata et honesta, gratia et honestas orationis*, et opponitur τῇ μωρολογίᾳ, αἰσχρότητι, et εὐτραπελίᾳ. Ephes. V, 4. Apud *Xenoph. Cyrop.* II, c. 2. 1. εὐχάριστοι λόγοι sunt *lepidi et faceti sermones*, ut recte docuit *Morus* ad h. l.

ΕΥΧΑ΄ΡΙΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) proprie: *gratus, beneficiorum memor*, ab εὔχαρις *gratus, gratiosus, lepidus*, vel ex inusitato χαριστὸς, quod est a praet. pass. κεχάρισται, verbi

χαρίζομαι gratificor. Xenoph. Cyrop. VIII, 3. 19. Conf. Pierson ad Herodian. p. 441. 2) qui urbanis est moribus, blandus, comis, placens et placere studens, i. q. εὐχάριτος, seu εὔχαρις, quemadmodum e contrario apud Graecos ἀχάριστον aeque ac ἀχάριτον omne, quod est ingratum et iniucundum, significat, v. c. Homer. Odyss. θ', 236 ύ, 392. Prov. XI, 16. γυνὴ εὐχάριστος, hebr. אֵשֶׁת חֵן mulier gratiosa. Sic, ut mihi quidem videtur, legitur etiam Coloss. III, 15. καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε blandi et comes invicem estote. Alii vertunt: benefici et liberales estote, quo sensu est apud Diod. Sic. XVIII, 28. ubi vid. Wesseling. Ioseph. A. I. XVI, 6. 2. Alii reddunt: grati et accepti estote Deo. Alii denique, praeeunte Syro: gratias agite Deo, seu Christo; nam propter originis vim varia significare potest.

ΕΥΧΗ, ῆς, ἡ, 1) precatio, oratio, preces, i. q. προσευχή, ab εὔχομαι. quod vide. Iacob. V, 15. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα et preces cum fiducia coniunctae sanabunt aegrotantem. Aeschin. Socr. Dial. III. 10. Xenoph. Sympos. 8, 5. Legitur etiam apud Alex. Iob. XVI, 17. Prov. XV, 8. 29. pro hebr תְּפִלָּה precatio. 2) votum omne, qua quis vovit et promittit aliquid praestare Deo, sancta et religiosa promissio Deo facta. Xenoph. Mem. II, 2. 10. ubi εὐχὰς ἀποδιδόναι significat: vota solvere. Thomas in voce εὔχομαι: εὐχὴ ἡ ἐπὶ ἱερουργίαις ὑπόσχεσις. Speciatim in N. T. votum Nasiraeatus temporarium significat, quo Iudaei ob liberationem, inprimis a morbo quodam graviore, aut alio periculo, se obstringebant per aliquod tempus vino abstinere, comam alere, nec accedere ad cadaver, et quam plurimas alias observare ceremonias, a Mose (Num. VI.) praescriptas, antequam victimas solemnes Deo caederent. Tale votum temporarium qui concipiebat, Nasiraeus dierum vocabatur; qui vero votum perpetuum fecerat, Nasiraeus saeculi dicebatur. De utroque votorum apud Iudaeos genere copiose exposuit Ravanelli in Bibliotheca S. T. II. p. 352 sq. et 1514 sq. Hinc εὐχὴ in vers. Alex. toties respondet hebr. נֵדֶר, Num. VI, 2. 21. et נֵזֶר ibid. v. 4. 7. 8. 9. 12. 13. 18. etc. Act. XVIII, 18. εἶχε γὰρ εὐχήν erat enim Nasiraeus, seu voto Nasiraeatus obstrictus tenebatur; ubi vid. Wetstenius. ibid. XXI, 23. εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν voto obnoxii erant. Saepius in N. T. non legitur.

ΕΥΧΟΜΑΙ, fut. ξομαι, 1) oro, precor, ab εὐχή. Iacob. V, 16. εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων et preces pro vobis invicem ad Deum fundite; ubi Codex Alex. προσεύχεσθε habet. In vers. Alex. respondet hebr. הִתְפַּלֵּל Num. XI, 2. Deut. IX, 20. 26. Iob. XLII, 8. 10. Eandem significationem etiam habet apud Scriptores exteros, ubi mox cum πρὸς construitur, v. c. Xenoph. Mem. I, 3. 2. εὔχετο δὲ πρὸς τοὺς θεούς. ibid. IV, 2. 36.

mox

mox cum dativo, *Demosthen.* de *Corona* cap. I. τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις. 2) *opto.* Act. XXVI, 29. εὐξαίμην ἂν, τῷ θεῷ optarim utique a Deo. (εὔχεσθαι τῷ θεῷ proprie apud Graecos notat: *vota facere Deo, vovere Deo. Xenoph. Mem.* II, 2. 10.) ibid. XXVII, 29. ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι, optabant, ut fieret dies. Rom. IX, 3. 2 Cor. XIII, 7. 3 Ioh. v. 2. *Aeschin.* Dial. III, 6. ἐγὼ δὲ εὐξαίμην ἂν τὰ κοινὰ ταῦτα εἰδέναι. Ier. XLII, 22. ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ὑμεῖς εὔχεσθε εἰσελθεῖν, ubi hebr. חפץ respondet. ibid. XXII, 27. ἣν αὐτοὶ εὔχονται ταῖς ψυχαῖς. Catalogum variarum notionum huius vocis dedit *Phavorinus* et *Thom. M.* p. 395.

ΕΥΧΡΗΣΤΟΣ, ὁ, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *utilis, perutilis, alterius usibus accommodus*, et non solum de rebus, sed etiam de personis usurpatur, ubi εὔχρηστος eum significat, *qui facilem et idoneum ad negotium quoddam exsequendum sese praestat*, ab εὖ et χρηστὸς *utilis*. 2 Tim. II, 21. σκεῦος εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ vas accommodum usibus domini. ibid. IV, 11. ἐστὶ γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν est enim mihi perutilis ad ministerium. Philem. v. 11. τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον. Saepius non legitur in N. T. Prov. XXXI, 13. ἐποίησεν εὔχρηστον ταῖς χερσὶν αὐτῆς. *Xenoph. Cyrop.* V, 3. 16. *Memor.* III, 8. 5. *Hesych.* εὔχρηστος· χρήσιμος.

ΕΥΨΥΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *forti magnoque animo sum*, et proprie dicitur de *eo, qui non est pusillo, sed bono animo*, ex εὖ et ψυχὴ *anima*, unde εὔψυχος *animosus, generosus*, *Ioseph. A. I.* V, 1. 29. Alex. Prov. XXX, 31. Eodem modo εὐψύχως sumitur 2 Macc. VII, 20. 2) *hilari et laeto sum animo, exhilaror*. Sic semel legitur in N. T. Phil. II, 19. ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν ut rebus vestris cognitis laetari possim.

ΕΥΩΔΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *bonus, gratus et suavis odor, suavitas odoris, suaveolentia*, nostrum: *Wohlgeruch*, ab εὐώδης *bene olens, bene fragrans. Hesych.* εὐωδία· εὐοσμία. *Herodian.* I, 12. 3. εὐωδίᾳ τῆς τῶν δαφνῶν ἀποφορᾶς, ubi vid. *Irmischius. Xenoph. Sympos.* II, 3. 2) metaphorice: *res quaevis suavis, grata, iucunda et accepta.* 2 Cor. II, 15. Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν nos sumus illi, per quos Deus religionem praestantissimam christianam tanquam suavem odorem spargit et propagat. Alii minus commode: nostrum munus apostolicum Deo gratum et acceptum est. Ephes. V, 2. θυσία τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας sacrificium Deo gratum et acceptum, i. q. θυσία δεκτὴ καὶ εὐάρεστος τῷ θεῷ. Origo huius formulae loquendi repetenda est ex opinione communi omnium gentium, qua Deum, aura fumi, de victima concremata assurgentis, naribus captata, mirifice delectari arbitrabantur. Phil. IV, 18. ὀσμὴν εὐωδίας rem bene olentem, beneficium Deo gratum et acce-

acceptum. Respondet hebr. formulae ריח ניחוח Levit. I, 9. 13. 17. II, 2. VI, 14.

Εὐώνυμος, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *sinister*, *qui est in latere sinistro*, proprie *fausti ominis et nominis*, ex εὖ et ὄνυμα, Aeol. pro ὄνομα *nomen*. Nam apud Graecos et Romanos (secundum *A. Gellium N. A.* V, 12. et *Cic.* de *Div.* II, 35.) laeva auspicia magis prospera habebantur. Vide *Vigerum* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 90. *Barthium* ad *Statii Thebaid.* Lib. III. p. 807 sq. et *Hudson.* ad *Thucyd.* I, 126. Matth. XX, 21. ἐξ εὐωνύμων a sinistris. Act. XXI, 3. καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον cum relinqueremus eam ad sinistram. Apoc. X, 2. *Xenoph.* de *Rep. Lacud.* 11, 9. In versione Alex. respondet hebraico שמאל *sinistra manus*, *pars*, vel *latus sinistrum*, Exod. XIV, 22. 29. Num. XX, 17. Cant. II, 6. et שְׂמָאלִי 2 Regg. XI, 11. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

Ἐφάλλομαι, *insilio*, *irruo in aliquem*, ex ἐπὶ et ἅλλομαι *salio*. Semel legitur in N. T. Act. XIX, 16. καὶ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρωπος et insiliebat in eos homo. (*Plutarch.* T. VI. p. 526. ed. *Reiske.*) *Hesychius*, hunc locum fortasse respiciens: ἐφαλλόμενος · πηδήσας.

Ἐφάπαξ, 1) *semel*. Adverbium actus iterationem negans, respondens nostro *einmal für allemal*, et simul perfectionis notionem includit. Rom. VI, 10. de Christo τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανε ἐφάπαξ semel ac perfecte morte sua expiavit peccata humana. Hebr. VII, 27. ἐφάπαξ opponitur τῷ καθ' ἡμέραν quovis die expiatorio, seu, quotannis. ibid. IX, 12. X, 10. 2) *simul*, *uno eodemque tempore et loco*. 1 Cor. XV, 6. ubi Christus post suam resurrectionem a mortuis visus esse dicitur quingentis Christianis ἐφάπαξ simul, uno eodemque tempore et loco. Saepius non legitur in N. T.

Ἐφεσῖνος, ίνη, ῖνον, *Ephesinus*, ab Ἔφεσος, quod vide. Legitur semel in N. T. Apoc. II, 1. τῷ ἀγγέλῳ τῆς Ἐφεσίνης (in aliis codicibus τῆς ἐν Ἐφέσῳ) ἐκκλησίας.

Ἐφέσιος, ία, ιον, *Ephesius*, *Epheso oriundus*, aut *qui Epheso advenit*, ab eodem. Act. XIX, 28. 34. 35. XXI, 29. Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον Trophimum, qui Epheso advenerat cum Paulo.

Ἔφεσος, ε, ἡ, *Ephesus*, Asiae minoris urbs maritima, celeberrima metropolis Ioniae, (πόλις Ἰωνίας ἐπιφανεστάτη, uti *Stephanus* eam vocat. *Herodoto* I, c. 142. *Lydiae* urbs est; nam *Lydia* olim fuit, quae a colonis vocata fuit *Ionia*.) sita ad mare Icarium, non procul a Caystro, fluvio Lydiae, inter Smyrnam et Miletum, exstructa et condita secundum *Strabonem* ab Androcho Codro A. M. 2900. secundum *Iustinum* II. c. 4. ab Amazonibus. Olim variis nominibus appellata fuit, nempe *Alope*, Troianorum tempore, deinde *Ortygia et Morgi*,

ge, teste *Plinio H. N.* V, 29. etiam *Samornion* et *Ptelea.* Hodie a Turcis *Tigena* vocatur. Splendorem ei dedit haud exiguum ornatissimum Dianae templum, ducentis viginti annis a tota Asia factum, teste *Plinio H. N.* XXXVI, 14. et *Livio* I, c. 45. et inter mundi miracula a veteribus relatum, ob quod *ἀρτέμιδος νεωκόρος* a Graecis dicebatur. Act. XIX, 35. Caeterum fuisse Ephesios admodum superstitiosos et magicis artibus assuetos, praeter locum Act. XIX, 19. formula proverbialis *γράμματα ἐφέσια* clarissime docet, qua *notae et formulae magicae* significabantur, *quibus ad averruncandos morbos, daemones etc. uti solebant, formulae incantationum, ἐπῳδαί τινες δυσκαρακολούθητοι*, interprete *Suida*, de quibus lege *Küster.* ad *Suidam* T. I. p. 919. *I. C. Ortlob.* D. philol. de Ephesiorum libris curiosis combustis. Lips. 1708. 4. et *Th. Galaeum* ad *Iamblichum* p. 290. In universum lectu digna de hac urbe habet *Wesseling.* ad *M. Antonin. Itiner.* p. 659. *Gude de ecclesiae Ephesinae statu inprimis aevo Apostolico* (Lips. 1732. 8.) et *F. Stosch.* Syntagma D. de nominibus urbium Asiae p. 6 sq.

ἘΦΕΥΡΕΤΗ͂Σ, ȣ, ὁ, *qui aliquid effingit et excogitat, inventor*, i. q. *εὑρετὴς*, 2 Macc. VII, 31. ab *ἐφευρίσκω*, quod proprie de eo dicitur, *qui fingit, quae non sunt*, ut docet *Schol. Sophocl.* ad *Aiac. Flag.* v. 1074. *εὑρίσκει τις τὸ ὄν, ἐφευρίσκει τις τὸ μὴ ὄν*. Semel legitur in N. T. Rom. I, 30. *ἐφευρετὰς κακῶν*, h. e. malorum opifices, scelerum inventores, (*Virgil. Aen.* II, 161.) *facinorum repertores* (*Tacit. A.* IV, 11. 71.) *οἱ ἐπὶ τοῖς παλαιοῖς κακοῖς ἕτερα καινοτομοῦντες κακὰ*, interprete *Suida*, i. q. *κακότεχνοι*. Sap. I, 4. coll. Prov. XVI, 27. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 29.

ἘΦΗΜΕΡΙ´Α, ας, ἡ, 1) proprie: *ministerium diurnum, functio, quae unum diem durat, ἡ τῆς ἡμέρας λειτȣργία*, interprete *Hesychio*, ab *ἐφήμερος*, quod vide. *Polyb.* XXII, 10, 6. *ἐφημερεύειν ἐπὶ τῶν ἔργων* interdiu stationem habere ad opera. 2) *omne ministerium, ad stata tempora restrictum*, nam *ἡμέρα* de *quovis tempore* in N. T. usurpatur. 3) *ipsa sacerdotum classis, qui in hebdomadas singulas munere sacerdotali fungebantur.* Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 645. Scilicet Davides omnes, e sacerdotali genere oriundos, in viginti quatuor familias, seu classes, distribuerat, quae certis hebdomadum vicibus sacerdotii munus obibant, 1 Paral. XXIV, 4. et quas non solum Salomo, (2 Paral. VIII, 14.) sed etiam Nehemias (Nehem. XIII, 30.) confirmaverat. Insignis hanc in rem locus est apud *Joseph. A. I.* VII, 15. 7. ubi ita de Davide: *διεμέρισε δ' αὐτὰς κατὰ πατριὰς*, (hinc *Suidas ἐφημερία* per *πατριὰν* interpretatus est) *καὶ χωρίσας ἐκ τῆς φυλῆς τὰς ἱερεῖς, εὗρε τούτων εἴκοσι τέσσαρας πατριὰς, καὶ ἐκ μὲν τῆς Ἐλεαζάρȣ οἰκίας δεκαέξ*,

ἐκ

ἐφ᾽ ἑκάστῃ τῇ ἑβδομάδι ἐκ τῶν κ' ... ἡμέρας ὀκτώ. Διέταξε δὲ μίαν πατριὰν διακονεῖσθαι τῷ θεῷ ἐπὶ ἡμέρας ὀκτώ. Quaelibet harum classium praefectum habebat, qui *princeps liturgiae* aut *ephemeriae* vocabatur. Post exilium babylonicum diversitatis aliquid fuisse quoad capita ephemeriarum, *Lightfootus* tradit in *Hor. Hebr. et Talmud.* ad Luc. I, 5. 8. Saepius in N. T. non legitur.

ἘΦΗΜΕΡΟΣ, ὁ, ἡ, ὁ, ἡ, τὸ, idem quod ἐφημέριος, 1) proprie: *diem unum durans, diurnus, vivens in unum diem*, ex ἐπὶ et ἡμέρα. Usurpatur inprimis de animalculis, quae uno die cursum vitae conficiunt, tradente *Eustathio* ad *Homer. Od.* Φ'. v. 85. et *Hesych.* ἐφήμερον ζῶον ἄτω καλούμενον, ὅπερ ζῇ μίαν ἡμέραν. Febres diariae ἐφήμεροι πυρετοὶ dicuntur, observante *Foesio Oecon. Hippocr.* p. 155. Cf. *Valkenaer.* ad *Eurip. Phoen.* v. 1915. et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 2. 7. 2) *cotidianus.* Sic semel legitur in N. T. Iacob. II, 15. λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς destituti victu cotidiano, seu ad vitam sustentandam necessario, i. q. ἄρτος ἐπιούσιος. *Aristides* T. II. p. 398. τῆς ἐφημέρου τροφῆς. *Dionys. Halic. Ant.* VIII, 41. *Sueton. Nero.* 37. diurnum victum. Vid. *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* IV, 35. p. 122 et 271.

ἘΦΙΚΝΈΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ἵξομαι, *attingo, pertingo, pervenio*, ex ἐπὶ et ἱκνέομαι *venio.* Legitur bis in N. T. 2 Cor. X, 13. ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν ut ad vos progressus sim, seu pervenerim, scil. doctrina mea et institutione. ibid. v. 14. ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς quasi ad vos usque non pervenerim. *Alberti Gloss. N. T.* p. 144. μὴ ἐφικνούμενοι· μὴ καταλαμβανόμενοι. seu, ut fortasse ex *Hesychio* rescribendum est, μὴ καταλαμβάνοντες. *Hesych.* ἐφικνούμενος· νεῶν, φθάνων, ἐγγίζων, παραγενόμενος, ἢ γνούς. Cf. *Reiske* Index *Demosthenis* I. h. v. p. 391. et *Lexicon Xenophonteum* Vol. II. p. 431.

ἘΦΙΣΤΗΜΙ, fut. ἐπιστήσω, et ἘΦΙΣΤΑΜΑΙ, 1) proprie et quidem in praesenti: *sisto et colloco iuxta, admoveo, appono, adhibeo*, ex ἐπὶ et ἵστημι *statuo. Xenoph. Cyrop.* IV, 2, 10. 2) *me admoveo*, h. e. *accedo*, et speciatim de iis usurpatur, *qui praeter spem et inopinato superveniunt, et repente alterum opprimunt*, quod nostri dicunt: *einem unvermuthet über den Hals kommen.* Luc. II, 38. ἐπιστᾶσα forte accedens. ibid. X, 40. ἐπιστᾶσα accedens. ibid. XX, 1. ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς repente, tanquam ex insidiis prosilientes, oppresserunt eum pontifices. Eodem sensu sumitur Act. IV, 1. XXIII, 27. ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ego superveni cum militibus. 1 Thess. V, 3. αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος. *Ioseph. A. I.* XI, 7. 1. et II, 11. 1. ἐπιστάντων δὲ ποιμένων καὶ ἀπελαυνόντων τὰς παρθένους. Conf. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 67. 3) *impetum facio, adorior, invado.* Act. VI, 12. καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν et eum

eum adorti rapuerunt eum: ibid. XVII, 5. ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος impetu in aedes Iasonis facto. Ierem. XXI, 2. βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐφέστηκεν ἐφ' ἡμᾶς ubi hebr. נִלְחָם oppugnavit respondet. *Suid.* ἐπέστηθι · ἐπανέχθητι, ἐπιτέθητι. 4) ut adstare (apud *Virg. Aen.* IV, 702.) appareo subito et ex improviso, de apparitionibus Dei et angelorum. *Herodot.* III, c. 141. ἐδόκεον τῇ ὄψει ἐπιστάντα τὸν θεὸν θαρσύνειν visi sibi Deum apparentem et animum addere. ibid. V, 56. *Dion. Hal.* VII, 67. *Anacr. Od.* III, 31. cf. *Elsner.* T. I. p. 469. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 661. Luc. II, 9. ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς angelus Domini apparuit ipsis. ibid. XXIV, 4. Act. XII, 7. XXIII, 11. ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος. 5) adsto, prope sto. Act. XI, 11. ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν foribus aedium mearum adstabant. ibid. XXII, 20. καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς ego quoque adstabam. Luc. IV, 39. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς et adstitit iuxta illam. Genes. XXIV, 43. 1 Sam. XXII, 17. *Libanius Or.* X. p. 266. A. *Philostrat. Vit. Soph.* I, c. 25. f. 4. ἐπιστάντος δὲ αὐτῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. 6) immineo, insto, impendeo, de tempore. 2 Tim. IV, 6. ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε tempus mortis meae imminet. *Demosthen.* p. 287. 5. ed. *Reiske:* τὸν ἐφεστηκότα τῇ πόλει κίνδυνον. 7) urgeo, vexo, i. q. ἐπίκειμαι. Act. XXVIII, 2. διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα ob imbrem, qui nos urgebat et vexabat, coll. XXVII, 20. *Polyb.* p. 1053. διὰ τὸν ἐφεστῶτα ζόφον. 8) persto in negotio et opere, omnes vires, omnes nervos intendo, ut praefixum consequar finem. 1 Tim. IV, 2. ἐπίστηθι satisfacias muneri tuo. 9) interdum pleonastice poni videtur, v. c. Act. XXII, 13. ἐπιστὰς εἶπέ μοι me ita allocutus est.

Ἐφραΐμ, ὁ, Ephraim, 1) est nomen viri, filii secundi Iosephi, hebr. אֶפְרַיִם, i. e. fructifer, crescens, cuius denominationis rationem dedit ipse Iosephus, pater, Genes. XLI, 52. כִּי הִפְרַנִי אֱלֹהִים. 2) est nomen oppidi, quod in monte fertilissimo tribus Ephraim eiusdem nominis situm erat et duobus milliaribus tantum Hierosolyma distabat ad desertum versus Hierichuntem, hinc ab *Epiphanio Haer.* Lib. I. πόλις τῆς ἐρήμου appellatum. Ioh. XI, 54. *Alberti Gloss. Gr.* p. 55. ἐφραΐμ, ηὐξημένος, ἢ καρποφορήσας. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 902.

Ἐφφαθά, hephata, i. e. aperitor, seu, te ipsum aperi. Verbum syriacum vel hebraicum, quod aliis est imperativus Ithpeel אֶתְפְּתַח, per syncopen pro אֶתְפַּתַּח, aliis vero imperativus in Niphal הִפָּתַח esse videtur, a radice פָּתַח aperuit. Semel legitur in N. T. Marc. VII, 34. ubi Christus iubet coecum, ut oculorum suorum usum recipiat, his verbis ἐφφαθά, ὅ ἐστι, διανοίχθητι, quae ipsa voce etiam in *Alberti Gloss. N. T.* p. 31. explicatum reperitur. Conf. *Vorstii Philol. S.* c. 31. p. 699. ed.

ed. *Fischeri, Laur. Fabricii* reliquias Syras p. 303. et *Th. Crenii* Analect. Philol. Crit. Hist.

ἜΧΘΡΑ, ας, ἡ, 1) *inimicitia, odium, simultas*, ab ἔχθος *odium*. Luc. XXIII, 12. προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτοὺς inter quos antea fuerat simultas. 3 Esr. V, 74. ἐν ἔχθρᾳ ἦσαν αὐτοῖς. Galat. V, 20. *Thucyd.* II, 68. *Xenoph. Hist. Graec.* III, 5. 8. 2) ἔχθρα εἰς θεὸν, seu τοῦ θεοῦ, in N. T. *id dicitur, quod Deo valde displicet et homines privat favore divino.* Rom. VIII, 7. τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεὸν, coll. v. 8. οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες, θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. Iacob. IV, 4. 3) per metonymiam: *causa inimicitiae et discordiae, id, quod inimicitiam efficit et alit.* Ephes. II, 16. ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ caussam discordiae Iudaeos inter et gentiles lege mosaica morte sua sustulit, coll. v. 15. Saepius non legitur in N. T.

ἘΧΘΡΌΣ, ὰ, ὸν, 1) *inimicus, hostis, adversarius, omnis, qui alteri adversatur quacunque ratione*, ab eodem. Matth. V, 43. 44. X, 36. Luc. VI, 27. 35. Rom. XII, 20. In N. T. speciatim ἐχθροὶ ἰησοῦ χριστοῦ commemorantur, Matth. XXII, 44. 1 Cor. XV, 25. 26. Hebr. I, 13. etc. quo communi nomine venit, (ut verbis Ven. *Mori* in Diss. de Notionibus Vniversis in Theologia p. 14. utar) *quidquid impedit, certe impedire valet cognitionem, conditionem,* (πίστιν et ἔργα καλὰ) *spem, possessionemque felicitatis universae, ad quam adducere nos Christus e consilio patris sui debuit atque voluit.* Huc vero Christi et Apostolorum aetate pertinebant *omnes falsi doctores*, maxime *iudaismi inter Christianos acerrimi defensores*, (1 Ioh. II, 18. Galat. V, 2. 8.) *homines flagitiosi*, (1 Ioh. III, 6—12.) *infesti christiano nomini inter Iudaeos pariter ac gentiles, et Christi sectatores summo odio persequentes et vexantes, Satanas* (Matth. XIII, 39. et in apocalypsi passim,) denique *mors*. (1 Cor. XV, 26.) 2) *invisus, quem alii oderunt.* Hinc ἐχθρὸς, vel nude positum, vel addita voce θεοῦ, significat *impium, scelestum, qui caret favore divino.* Rom. V, 10. coll. v. 8. Coloss. I, 21. *Demosthen.* de *Corona* p. 321. ed. Basil. 1572. Fol. καὶ θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων. ibid. p. 317. τῶν ἀδίκων τούτων ἀνθρώπων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν. *Aelian. V. H.* II, 23. *Sophocl. Oedip. Tyr.* v. 1349. Eodem modo apud Hos. IX, 7. מַשְׂטֵמָה *inimicitia, peccatum*, seu *vitiositatem* notat.

ἜΧΙΔΝΑ, ης, ἡ, 1) *vipera foemina, serpens veneni praesentissimi et nocentissimi*, ab ἔχις *anguis, vipera mas.* Act. XXVIII, 3. 2) metaphorice symbolum est *hominis impii, ingrati et perniciosi*: Matth. III, 7. γεννήματα ἐχιδνῶν *anguigenae*, (*Ovid. Met.* III, 531.) h. e. posteri parentum impiorum et ingratorum erga Deum; nam vipera in omnibus linguis imago est hominis, qui laedit eum, a quo est beneficiis affectus.

ἔχει. (*Eurip. Ione* v. 1262. οἷαν ἔχιδναν τήνδ' ἔφυσας. *Aeschyl. Choephor.* v. 928. Conf. etiam *Rechenbergii Exercitatt. in N. T.* p. 164.) ibid. XII, 34. XXIII, 33. coll. v. 32. Luc. III, 7. Saepius non legitur in N. T.

ΕΧΩ, fut. ἕξω vel σχήσω, perf. ἔσχηκα, aor. 2. ἔσχον, 1) *habeo, possideo, est mihi, utor aliqua re.* Matth. III, 4. εἶχε τὸ ἔνδυμα vestimento utebatur. ib. v. 9. πατέρα ἔχομεν Ἀβραὰμ ab Abrahamo genus nostrum deducimus. ibid. XII, 11. XIII, 9. 44. XVIII, 9. Marc. X, 22. 23. 2) *instructus et praeditus sum*, si de rebus, ad animum pertinentibus et sensibus non subiectis, sermo est. Matth. VII, 29. ὡς ἐξουσίαν ἔχων tanquam vir, summa auctoritate praeditus. ibid. IX, 6. XIII, 9. ὁ ἔχων ὦτα qui est intellegendi facultate instructus, et v. 12. ὃ ἔχει facultates quas habet. ib. v. 20. ἐὰν ἔχητε πίστιν. Act. XXIV, 16. Huc etiam pertinet locus Apoc. II, 6. ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις sed hoc praeclarum in te est. 3) *accipio, habeo mihi aliquid concessum.* Matth. V, 46. τίνα μισθὸν ἔχετε; quodnam praemium reportabitis? ibid. VI, 1. μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν. ibid. XXVII, 65. ἔχετε κουστωδίαν concessi sint vobis custodes. Esther. I, 11. τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε. *Eurip. Phoen.* v. 873. 4) *obtineo, acquiro, adipiscor, consequor.* Matth. XIX, 16. ἵνα ἔχω (in aliis κληρονομήσω) ζωὴν αἰώνιον ut consequar felicitatem aeternam, coll. Marc. X, 17. ibid. v. 21. καὶ ἕξεις θησαυρὸν et comparabis tibi thesaurum. Ioh. V, 24. ἔχει ζωὴν αἰώνιον obtinebit aliquando felicitatem aeternam. ibid. v. 39. 40. XX, 31. Rom. V, 2. τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν κ. τ. λ. copiam nacti sumus utendi hoc beneficio divino. Phil. III, 9. In versione Alex. Amos VI, 13. ἔχειν hebraico לָקַח respondet. *Hesiod. Opp. et Dies* v. 126. καὶ τοῦτο γέρας βασιλήϊον ἔσχον. *Apollod.* III, 14. 1. Conf. *Alberti Obss. Philol.* p. 298. 5) i. q. παρέχω *praebeo, affero.* 1 Ioh. IV, 18. ὁ φόβος κόλασιν ἔχει timor servilis cruciatum affert. Huc etiam commode referri potest locus Rom. I, 13. ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ ut ex me utilitas ad vos redundet. *Herodot.* V, c. 101. p. 428. ed. *Wesseling.* οὐκ ἔχοντος ἐξήλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος non praebente egressum ex urbe. *Thucyd.* II. c. 61. ubi Schol. ἔχει ἤδη · παρέχει. *Homer. Iliad.* ψ', v. 794. Conf. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 272. *Viger. Idiot. Ling. Gr.* p. 118. et 246. et *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 150. 6) *complector, contineo.* Hebr. IX, 4. de sancto sanctorum χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον in quo erat aureum thuribulum. ibid. στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα. Apoc. XXI, 11. 7) omisso ἐμαυτὸν, *utor aliqua conditione, me habeo, affectus sum, fortuna aliqua utor, et maxime de constitutione et valetudine tam bona, quam adversa, dicitur.* Matth. IV, 24. πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας omnes male se habentes. ibid. VIII, 16. IX, 12. Marc. II, 34. κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις. ibid. XVI, 18. καλῶς ἕξουσιν melius

fius se habebunt. Ioh. IV, 52. κομψότερον ἔσχε melius se habebat. Marc. V, 23. ἐσχάτως ἔχει in extremo vitae periculo versatur. Marc. III, 10. Act. XXIV, 23. XXVIII, 9. 8) *occupo aliquid et occupatum teneo*, maxime si de animo sermo est. Marc. XVI, 8. εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος tenebat animum eorum et occupabat summa obstupefactio. *Hesiod. Theog.* v. 588. θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεούς. Interdum in hac significatione passive sumitur, v. c. Matth. XI, 18. δαιμόνιον ἔχει a daemone agitatur, seu occupatus tenetur. Certe ἔχεσθαι apud Graecos de eo usurpatur, *qui correptus est et tenetur morbis*, v. c. apud *Lucian.* T. III. p. 48. ed. *Reitz.* πυρετῷ ἐχόμενοι. 9) *aestimo, reputo, habeo, censeo, in pretio et dignitate habeo.* Matth. XIV, 5. XXI, 26. 46. ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον eum ut vatem reverebantur. Marc. XI, 32. Act. XX, 24. οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ non vitam meam tanti facio. Philipp. II, 29. ἐντίμους ἔχετε. *Diog. Laërt. Vita Solonis* p. 40. ed. Colon. 1615. 8. καλοκαγαθίαν ὅρκου πιστοτέραν ἔχε. *Theogn.* in *Sentent.* p. 190. σὺ δὲ ἔχεις τοῦτο μάταιον. *Hesych.* ἔχει· ἀξιοῖ. 10) *utor aliqua re.* Matth. XIII, 12. ὅστις δὲ οὐκ ἔχει qui vero non utitur. Ibid. ὅστις ἔχει qui utitur acceptis. 11) *possum, valeo*, i. q. δύναμαι. Marc. XIV, 8. ὃ ἔσχεν αὕτη pro viribus, pro facultate sua: nisi malis, quod tamen eodem rediret, ποιεῖν supplere e sequentibus. Luc. XIV, 14. Ioh. VIII, 6. ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ ut accusandi eum materiam haberent. Luc. VII, 42. μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι cum neuter solvendo esset. Luc. XII, 4. coll. Matth. X, 28. Act. IV, 14. οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. Hebr. VI, 13. Prov. III, 27. *Xenoph. Mem.* I, 2. 41. ἔχοις ἄν με διδάξαι τί ἐστι νόμος. *Eurip. Phoen.* 427 et 543. *Aelian. V. H.* II, 23. *Herod.* VIII, 3. 21. Ita *habere* apud Latinos, v. c. *Cic.* ad *Fam.* I, 5. *Tertull. Apologet.* c. 37. *Gellium* XVII, 20. Conf. *Neufinger.* ad *Vechneri Hellenol.* p. 409. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 374. 12) uti latinum *habere* pro *esse, sich verhalten.* Act. XII, 15. illa vero affirmabat, οὕτως ἔχειν rem ita se habere, seu vere ita esse. Act. VII, 1. εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; num res est ita? num vere se ita habet? ibid. XVII, 11. εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως an vere res se ita haberet, h. e. an verus consensus esset oraculorum V. T. et fatorum et factorum I. C. Huc etiam referunt nonnulli locum Act. XXIV, 25. τὸ νῦν ἔχον ut nunc se res habet. Sed exempla, quae *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 124. ad hanc versionem defendendam protulit, aliena sunt ab hoc loco, in quo ἔχον plane abundat. et τὸ νῦν ἔχον, pro τὸ νῦν positum, *in praesenti, der jetzt,* significat. Cf. *Reitz.* ad *Lucian. Asin.* c. 20 T. II. Oppr. p. 588. et 780. et *Viger.* p. 245. 13) si de tempore dicitur, *ago, transigo, versor, immoror, natus sum.* Ioh. VIII, 57. πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις tu nondum annos natus es quinquaginta. ibid. V, 5. τριάκοντα

ὀκτὼ

ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν ἀσθενείᾳ, per triginta et octo annos morbo correptus. ibid. v. 6. ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει eum iam multum temporis egisse in morbo. ibid. XI, 17. quatuor iam dies transegerat in sepulcro. *Alciphr.* III, Ep. 20. τρίτην ταύτην ἡμέραν ἔχων ἐν ἄστει. Cf. *Reitz.* ad *Lucian.* T. II. Opp. p. 847. *Barnes.* ad *Eurip. Helen.* v. 75 et 333. 14) *disto*, i. q. ἀπέχω. Act. I, 12. σαββάτου ἔχοντα ὁδὸν sabbati via distantem. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 7. 15) omisso χρήματα, (Luc. XVIII, 24.) seu οὐσίας, *dives sum, abundo*, et e contrario οὐκ ἔχω *inops sum, destituor*. Ex hac notione vulgo explicatur locus Matth. XIII, 12. ὅστις γὰρ ἔχει κ. τ. λ. ut sententiam vitae communis contineat hoc modo: dives facillimo negotio res suas augere potest, pauper vero haud raro sua amittit. (Formula οὐκ ἔχειν h. l. eodem modo usurpatur, ut *nil habere* apud *Iuvenalem Sat.* III, 208. *Nil habuit Codrus — et tamen illud perdidit infelix nil.*) 2 Cor. VIII, 11. ἐκ τοῦ ἔχειν pro facultatibus vestris. ibid. v. 12. Nehem. VIII, 10. Idem usus loquendi apud graecos (*Arrian. Exped. Alex.* II, 1. p. 61. *Aeschin.* Dial. II, 10. *Eurip. Alcest.* 58. *Aristoph. Plut.* 596.) et latinos (*Virg. Georg.* II, 499. *Cic.* ad *Famil.* VII, 29.) Scriptores obtinet. Conf. *Valkenar.* ad *Herodot.* VI. c. 22. *Markland.* ad *Lysiam* p. 576. *Kusterum* ad *Aristoph. Plut.* 596. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 400. et *Graevium* ad *Cic.* Epp. ad *Div.* VII, 29. 16) *sustineo.* 2 Cor. I, 9. ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν damnationem mortis sustinuimus. Phil. I, 30. τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες idem certamen sustinentes. Coloss. II, 1. 17) i. q. κατέχω, *conservo, retineo.* 1 Tim. I, 19. ἔχων πίστιν constans mane in vera religione tuenda et tradenda. ibid. III, 4. τέκνα ἔχοντα liberos suos assuefaciens obedientiae et honestatis studio, ibid. v. 9. ἔχοντας τὸ μυστήριον constantes maneant in religione christiana. Apoc. VI, 9. ἣν εἶχον, quam, nempe doctrinam, nec inter ipsa adeo supplicia missam fecerunt: nisi supplere malis μαρτυρῆσαι, quam profitebantur. 18) *scio, cognitum habeo.* Act. XXV, 26. οὐκ ἔχω quod domino scribam, ignoro. Ioh. XIV, 21. ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου qui tenet praecepta mea. *Aelian. V. H.* II, 10. καὶ οὐκ εἶχον ἀθηναῖοι et nesciebant Athenienses. *Caesar B. G.* III, 3. non habebant, quomodo se defenderent. Conf. *Horesch.* ad *Aeschyl.* p. 478. 19) *credo, agnosco, profiteor*, et opponitur τῷ ἀρνοῦμαι. 1 Ioh. II, 23. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει. Conf. *Syrum* et Ioh. V, 38. Hoc sensu quoque Latinorum *habere* nonnunquam occurrere notum est. 20) significat *consuetudinem matrimonialem, conversationem coniugalem eamque tum licitam, tum illicitam.* Matth. XIV, 4. οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτὴν, sc. γυναῖκα, nefas tibi est, hanc in matrimonio habere. Ita *habere* apud *Sueton. August.* c. 63. Matth. XXII, 28. Marc.

VI,

VI, 18. 1 Cor. V, 1. ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν aliquem habere cum noverca sua. ib. VII, 2. Devt. XXVIII, 30. γυναῖκα λήψη καὶ ἀνὴρ ἕτερος ἕξει αὐτήν. 2 Paral. XI, 21. Cf. *Valkenar.* ad *Herodot.* IX, 76. p. 726. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 410 et 578. et *Fesselii Adverss. Sacr.* Lib. II, c. 20. *Hesych.* ἔχετο· ἐγκυμεῖτο. — ἔχειν· ἐγκεγυμήνει. Alio sensu formula ἔχειν ἄνδρα. Galat. IV, 27. de muliere foecunda dicitur, quae multos liberos habet. 21) ἔχομαι, sequente genitivo, *adhaereo alicui, coniunctus sum, vicinus, proximus sum, sequor, particeps sum*, et in universum de *iis* dicitur, *quae quocunque modo cum altera sunt coniuncta.* Marc. I, 38. εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις in vicos finitimos. Luc. XIII, 33. σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ, sc. ἡμέρᾳ, quod additur Act. XXI, 26. hodie et cras et die sequente. Act. XIII, 44. τῷ δὲ ἐχομένῳ σαββάτῳ proximo sabbato. 1 Macc. IV, 28. ἐχομένῳ ἐνιαυτῷ. Num. XXII, 5. 11. ἐγκάθηται ἐχόμενός μου. Iudd. IV, 11. *Herodot.* IV, c. 176 et 178. *Thucyd.* II, 96. ὄρος ἐχόμενον Ῥοδόπης. *Hesych.* ἔχεται· ἕπεται. — ἐχόμενα· πλησίον, ἐγγυτάτω. — ἐχόμενος· ἐγγίζων. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 557. et T. II. p. 405. et *Abresch. Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 416. Hinc τὰ ἐχόμενα *constantia, perseverantia in aliqua re.* Hebr. VI, 7. πεπείσμεθα τὰ ἐχόμενα τῆς σωτηρίας persuasi sumus, vos constantes fore in religione christiana. Alii reddunt: *quae cum salute coniuncta sunt.* Alii vero: *de salute vestra*, ut ἐχόμενα plane abundet. Conf. *Hemsterhus.* ad *Aristoph. Plut.* p. 472. et *Wesseling.* ad *Herodot.* I, c. 120. p. 60. 22) Verbum ἔχω, constructum cum aliqua praepositionum cum suo casu, reddendum per illud verbum, ad cuius significationem expressum nomen proxime accedit. Huius observationis, a *Vigero* de *Idiotismis Ling. Gr.* p. 244. et ab *Heisenio* in *Novis Hypothesibus ad Ep. Iacobi* p. 762 sq. multis exemplis confirmatae, et iisdem verbis prolatae, haec tantum exempla in libris N. T. notare mihi licuit: Rom. I, 28. ubi ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει θεὸν, pro ἐπιγινώσκειν θεὸν, Deum cognoscere et recte colere, Iacob. II, 1. ubi ἔχειν ἐν προσωποληψίαις nihil aliud est, quam προσωποληπτεῖν v. 9. 1 Tim. III, 4. ἔχειν ἐν ὑποταγῇ, pro ὑποτάσσειν, positum est, plane ut apud *Thucyd.* II, c. 18. legitur ἔχω σε ἐν ὀργῇ *succenseo tibi*, et *in spe habere* pro *sperare* dixit *Sallust. B. C.* 31. 23) ἔχειν τὶ ἐν τινὶ *potestatem in aliquem habere et exercere.* Ioh. XIV, 31. καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδὲν sed in me vim suam exserere non poterit, me vincere mihique nocere non valebit. 24) ἔχειν τὶ κατά τινος *habere, quod de aliquo conquereris, causam indignandi et querendi de altero habere.* Matth. V, 23. si in templo memineris, te alteri esse invisum. Marc. XI, 25. Apoc. II, 4. 25) ἔχειν πρὸς

τρὸς τινὰ, sc. αἰτίαν, causam aliquid habere adversus aliquem. Act. XXIV, 19. εἴτι ἔχοιεν πρός με si quid contra me proferre possent. Sed ἔχω πρός τινα significat etiam: habeo, unde causam meam defendam et tuear adversus aliquem. 2 Cor. V, 12. ἵνα ἔχητε πρὸς τὲς κ. τ. λ. ut habeatis, quod opponatis iis, seu, ut possitis me defendere et causam meam tueri contra eos etc. 26) ἔχω ὑπ' ἐμαυτὸν praefectus sum, praesum. Matth. VIII, 9. ἔχω ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας parent mihi milites. 27) ἔχειν ἐν γαστρὶ, sc. ἔμβρυον, uterum gestare, gravidam esse, pro quo Graeci etiam simpliciter ἔχειν ponere solent. Cf. Foesii Oecon. Hipp. p. 157. Matth. I, 18. 23. XXIV, 19. Luc. XXI, 23. Exod. XXI, 22. 28) ἔχειν μεθ' ἑαυτῦ secum adducere, afferre. Matth. XV, 30. — etiam praesentem videre, versari cum illo. Matth. XXVI, 11. Marc. II, 19. XIV, 7. 29) interdum mittitur. 2 Cor. VIII, 15. ὁ τὸ πολὺ, sc. ἔχων, qui multum, i. e. ultra mensuram praescriptam collegerat; ὁ τὸ ὀλίγον, qui e mensuram quidem iustam habebat. Exod. XVI, 18. Reliqua sparsim in hoc ipso libro observata reperiuntur, v. c. ἔχω χρείαν, vide sub χρεία, ἑτοίμως ἔχω sub ἑτοίμως etc.

ΕΩΣ, usque dum, donec, usque ad, et in universum indicat terminum ad quem. Speciatim est 1) adverbium temporis et coniungitur cum nominibus genitivi casus. Si infinitivis praemittitur, interveniente articulo τῦ, illos in tempus finitum resolvit. Adverbiis autem si iungitur, facit, ut nominum naturam induant. Matth. I, 17. ἕως Δαβὶδ usque ad Davidem. c. II, 15. ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδε. Act. VIII, 40. ἕως τῦ ἐλθεῖν εἰς Καισάρειαν usque dum veniret in Caesaream. 1 Cor. IV, 13. ἕως ἄρτι ad hoc usque tempus. 1 Ioh. II, 9. 2) adverbium loci. Matth. XI, 23. ἕως τῦ ἐρανῦ, ἕως ᾅδε. ibid. XXIV, 31. Luc. II, 15. etc. Luc. XXIV, 50. ἕως εἰς Βηθανίαν ad Bethaniam. Aelian. V. H. XII, 22. ἕως εἰς τὰ γόνατα. Cum adverbiis ἕως ὧδε, huc usque. Luc. XXIII, 5. Matth. XXVII, 51. Act. XXI, 5. 3) Adverbium numeri. Matth. XVIII, 21. ἕως ἑπτάκις usque ad septies. ibid. XXII, 26. ἕως τῶν ἑπτὰ usque ad septem. 4) donec, usque dum. Matth. II, 9. ἕως ἐλθὼν ἔστη. 5) Nota: particulae ἕως et עד non semper intervallum intercectum notant, ita, ut spatium aut tempus ulterius excludant; sed haud raro ita referuntur ad tempus praecedens, ut de sequente non affirmetur contrarium. Matth. I, 25. Iosephus non usus est Maria uxore sua, ἕως ὗ ἔτεκε κ. τ. λ. sed nec postea id admodum probabile est. ibid. XXII, 44. XXVIII, 20. Ita עד 2 Sam. VI, 23. Alia exempla habet Noldius in Concordantiis Partic. Hebr.

ΕΩΣ ΑΝ, donec. Construitur cum subiunctivo. Matth. II, 13. ἕως ἂν εἴπω σοι usque dum nova tibi mandata dederim. ibid. V, 18. 26. X, 11. Marc. IX, 1. — sed, i. q. ἀλλ' Matth. XII,

XII, 20. coll. Ies. XLII, 3. ubi ἀλλὰ Alexandrini habent. Act. II, 35. 1 Cor. II, 5.

ἝΩΣ ΟΥ̓, scil. χρόνου, ἐν ᾧ, respondet hebr. עַד כִּי Genes. XXVI, 13. *usque ad id tempus, quo*, i. e. *usque dum, donec*, et quidem tum vel coniunctivum adsciscit, vel indicativum. Matth. XVII, 9. XVIII, 30. 34. Luc. XIII, 21.— *interim dum.* Matth. XIV, 22. ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους dum interim turbam dimitteret. ibid. XXVI, 36. ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ dum abeo illuc precandi causa. *Dionys. Halic.* VIII, 64. *Aristoph.* Equit. v. 111.

ἝΩΣ ὍΤΟΥ, *dum adhuc, quamdiu*, hebr. עַד־אֲשֶׁר 1 Sam. XXX, 4. Matth. V, 25. ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ dum adhuc cum illo in via es. — *donec, usque dum.* Luc. XV, 8. XXII, 16. 18. Ioh. IX, 18.

ἝΩΣ ΠΌΤΕ, *quousque? quamdiu?* Matth. XVII, 17. Marc. IX, 19. Ioh. X, 24. Etiam simplex ἕως haud raro *quamdiu* notat apud Graecos, v. c. *Polyb.* IV, 3. ἕως Ἀντίγονος ἔζη quamdiu vixit Antigonus.

Ζ

ΖΑΒΟΥΛῺΝ, ὁ, *Sabulon.* 1) Nomen proprium decimi filii Iacobi, et sexti ex *Lea* nati. Hebr. dicitur זְבֻלוּן, a radice זָבַל *habitavit, cohabitavit*, notans *cohabitationem*, quo nomine mater, cum in hoc suo filio egregium Dei donum sibi collatum agnosceret, eum boni ominis causa insignivit, prout ipsa hoc declarat Genes. XXX, 20. יִזְבְּלֵנִי אִישִׁי, h. e. ex eo mihi mariti stabilem cohabitationem promitto. 2) per metonymiam *posteros Sabulonis* significat, *ipsam adeo tribum, quam incolebant Sabulonis posteri in Palaestina*, quae inter Isascharis regionem, Aseris et Nephthali interiecta erat. Matth. IV, 13. ἐν ὁρίοις ζαβουλὼν καὶ νεφθαλείμ, et v. 15. γῆ ζαβουλών. Apoc. VII, 8. Saepius non legitur in N. T. *Alb.* Gloss. Gr. N. T. p. 223. κατοικητήριον.

ΖΑΚΧΑῖΟΣ, ου, ὁ, *Zachaeus.* Nomen proprium portitorum, seu operarum magistri, vel syriacum זַכַּאי *purus, iustus*, a radice זְכָא *mundavit, iustificavit*, vel hebraicum, a זָכָה seu זָכַךְ *purus, mundus fuit. Alberti* Gloss. Gr. p. 8. ζακχαῖος· δίκαιος. Luc. XIX, 2. 5. 8. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 784.

ΖΑΡᾺ, ὁ. Nomen viri indeclinabile, qui fuit filius Iudae ex Thamare susceptus. Hebraice vocatur זֶרַח, i. e. *ortus*, a זָרַח *ortus est.* Memoratur in Genealogia Christi Matth. I, 3.

ΖΑΡΟΥ̓Χ. Vide ΣΑΡΟΥ̓Χ.

ΖΑΧΑΡΊΑΣ, ου, ὁ, *Sacharias.* Nomen viri originis hebraicae ex זָכַר *meminit, recordatus fuit*, et יָהּ nomine divino,

(*Alb.*

Alb. Gloss. Gr. p. 7. ζαχαρίας· μνήμη κυρίε) ideo ei fortasse a parentibus inditum, ut semper Dei et praeceptorum divinorum memor viveret. Duo vero huius nominis in N. T. libris occurrunt. Vnus fuit *sacerdos* et *pater Iohannis baptistae*. Luc. I, 5. 12. 13. 18. 21. 40. 59. 67. III, 2. Alter vero fuit *filius Barachiae, occisi in templo*, Matth. XXIII, 35. Luc. XI, 51. qui quibus temporibus vixerit, variae sunt eruditorum sententiae. Alii enim intellegunt Zachariam, filium Ioiadae, summi sacerdotis, qui ob reprehensa populi iudaici peccata iussu regis Ioasi in atrio templi lapidatus fuit. 2 Paral. XXIV, 20—22. Ne vero nomen patris Ioiadae aliquem offendat, observat *Grotius*, multos Hebraeorum quondam fuisse binomines. Alii, repugnante historia, intellegunt *Sachariam, prophetam*, filium Berechi, filii Hiddonis. Sach. I, 1. Novam denique viam ingressus est *Krebsius* in *Obss. Flav.* p. 51. qui putat, hic intellegendum esse Sachariam, Baruchi filium, paulo ante excidium Hierosolymitanum in medio templo à zelotis nefarie interfectum, teste *Iosepho* de B. I. IV, 5. 4. Cui opinioni ne obstaret, quod Christus Matth. XXIII, 35. non de re futura, sed praeterita loquatur, verba ὃν ἐφονεύσατε reddenda essent: *quem occideritis*, aoristo pro futuro posito, ex usu loquendi Graecorum, a *Casaubono* ad *Polybium* p. 222. edit. *Gronov.* iam observato. Equidem sententiam, primo loco positam, maiori veri specie sese commendare arbitror. Confer *Maur. Castens* D. histor. crit. de *Zacharia Barachiae filio* Lips. 720. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 490.

ΖΑΏ, ῶ, ζῇς, ζῇ, imperf. ἔζων, ἔζης, fut. ζήσομαι, aor. 1. ἔζησα, perf. ἔζηκα, part. ζῶν, ζῶντος, inf. ζῆν, 1) *vivo*, praesertim de *vita hominum praesente*. Matth. XXII, 32. ὀκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. ibid. XXVII, 63. ἔτι ζῶν cum esset in vivis. Infinitivus τὸ ζῆν pro substantivo ζωὴ *vita* ponitur Phil. I, 21. ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν χριστὸς omnem vitam meam impendo propagationi religionis christianae. ibid. v. 22. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ κ. τ. λ. si magnam utilitatem ex vita mea Christianorum coetus percipiat. Hebr. II, 5. διὰ παντὸς τὰ ζῆν per omnem vitam. 2 Macc. III, 31. 33. VII, 22. Conf. *Palairet.* Obss. Critt. p. 446. Ζῶντες καὶ νεκροὶ *omnes omnino homines, universum genus humanum*. Act. X, 42. κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν iudex omnium hominum. 2 Tim. IV, 1. coll. 1 Thess. IV, 14—17. 2) *vitam conservo, in vita conservor, alor, sustentor, victum capio, liberor e periculis vitae*. Matth. IV, 4. ὀκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος non pane solum alitur homo. Marc. V, 23. ὅπως σωθῇ καὶ ζήσεται. Act. XVII, 28. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν per eum conservatur vita nostra. ibid. XXII, 22. XXVIII, 4. 1 Cor. IX, 14. ἐκ τὰ εὐαγγελίε ζῆν ex opera, quam posuerunt in praedicanda doctrina christiana, victum capere.

2 Cor. VI, 9. ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδὲ ζῶμεν etsi cotidie in periculis mortis versamur, tamen repente eripimur. 2 Cor. XIII, 4. ubi opponitur τῷ ἀσθενεῖν calamitatibus premi. Iacob. IV, 15. *Aelian. V. H.* II, 36. Ita חָיָה Exod. I, 16. Num. IV, 19. XIV, 38. Iof. VI, 17. 3) *in vitam redeo, revivifco, vitam recipio.* Matth. IX, 18. Marc. XVI, 11. Luc. XXIV, 5. τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; coll. v. 6. ἠγέρθη, et v. 23. Ioh. V, 25. XI, 25. κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται etiamsi mortuus fuerit, aliquando in vitam redibit. Act. I, 3. Apoc. II, 8. ὃ ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν. ibid. XX, 4. 5. 4) per metonymiam: *sanitatem recupero, convalesco.* Ioh. IV, 50. ὁ υἱός σου ζῇ filius tuus sanitati restitutus est. ib. v. 51. et 53. coll. v. 52. Simili modo Hebraei suum חָיָה usurpant. Ief. XXXVIII, 9. וַיְחִי מֵחָלְיוֹ, Alex. καὶ ἀνέστη ἐκ τῆς μαλακίας αὐτοῦ. 2 Regg. XX, 7. וַיֶּחִי, Alex. καὶ ὑγίασεν. 2 Regg. I, 2. *Artemid.* IV, 5. 5) *perennis sum*, per metaphoram. Ioh. IV, 11. ὕδωρ ζῶν aqua fontalis et perennis, et opponitur stagnis. ibid. VII, 38. Genef. XXVI, 19. Levit. XIV, 5. ubi ὕδωρ ζῶν a Iosepho explicatur per πηγαῖον καὶ ἀέναον ὕδωρ. *Martial. Epigr.* II, 90. fons vivus. Eodem modo et nos *lebendig* omne dicimus, quod similitudinem tantum corporis viventis habet, v. c. *ein lebendiger Zaun.* Sic etiam 1 Petr. II, 5. λίθοι ζῶντες sunt lapides naturales, non artificiales, cujusmodi sunt saxa, quae suo modo vivunt. Hinc *viva saxa* dixit *Virgil. Aen.* I, 171. ubi vid. *Servius, et Ovid.* Ep. VI. *Heroid.* v. 88. 5) *felix sum et prospero rerum statu utor;* speciatim: *fruor felicitate Christianorum et in hac vita* (quae est in favore divino efficacissimo et immunitate a poenis peccatorum) *et in futura.* Luc. X, 28. τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ, coll. v. 25. Ioh. VI, 51. ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα semper felix erit. ibid. v. 57. sicut misit me Deus omnis felicitatis auctor, cui et ego omnem felicitatem meam debeo, ita, qui me edit, per me felicissimus evadet. Ioh. XIV, 19. ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε participes eritis aliquando felicitatis, qua ego post mortem apud Deum fruar. Rom. I, 17. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται verus Christianus ob suum religionis studium felicitate Christianorum beabitur. ibid. VI, 10. ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ vitam nunc agit apud Deum beatam. ibid. VIII, 13. 1 Theff. III, 8. V, 10. 7) i. q. ζωοποιέω, *vitam do, seu reddo, felicem reddo, ad veram felicitatem duco.* Ioh. VI, 51. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ego doctrina mea homines ad veram felicitatem duco, coll. v. 48. ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ib. v. 57. ὁ ζῶν πατὴρ Deus omnis felicitatis auctor. Act. VII, 38. λόγια ζῶντα doctrina salutaris, i. q. λόγος ζωῆς. Hebr. X, 20. ὁδὸς ζῶσα via ad felicitatem ducens. 1 Pet. I, 3. Pf. CXIX, 51. ὅτι τὸ λόγιόν σου ἔζησέ με. 8) *vere talis sum, qualem me profiteor et qualis esse debeo, nomine meo dignus sum.* Ioh. XI, 26.

πᾶς

πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ et omnis verus meus cultor non in aeternum morietur. Act. VII, 38. λόγια ζῶντα, h. e. ut etiam non incommode reddi potest, *vera oracula divina*. *Sophocl.* Oedip. Tyr. v. 489. μαντεῖα ζῶντα. *Schol.* ἰσχύοντα τῇ ἀληθείᾳ. Rom. XII, 1. θυσία ζῶσα victima vera et nomine suo digna. Hinc non solum ζῆν interdum *veracem et ratum esse et certum eventum habere* significat, Hebr. IV, 12. ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ certissimae sunt comminationes divinae: sed etiam Deus in tot N. T. locis ὁ ζῶν vocatur, *quatenus verax est et exsequitur poenas, quas minatus est*, Hebr. X, 31. *quatenus verus et unus est, qui neminem sibi parem, neminem superiorem habet*, Matth. XVI, 16. Hebr. XII, 22. ad imitationem hebr. אל חי Iof. III, 10. 1 Sam. XVII, 26. 36. Pf. XLII, 3. cui מתים mortui, h. e. deastri, opponantur. Pf. CVI, 28. Adde 1 Theff. I, 9. θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ — *quatenus denique veracissimus est et spes in eo posita neminem fallit*. 1 Tim. IV, 10. VI, 17. 9) Formulae ζῆν ἔν τινι, ζῆν τινὶ et ζῆν κατά τι non solum de iis usurpantur, *qui aliquid cum voluptate, frequenter et summo cum studio tractant*, sed etiam de iis, *qui se ad alicuius arbitrium, praecepta et vitam accommodant*, et in universum significant: *vitam alicui consecrare*. Rom. VI, 2. πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ, sc. ἁμαρτίᾳ, ᾗ ἀπεθάνομεν; quomodo vitiositati iterum dediti simus, cui renuntiavimus? ibid. XIV, 7. 8. οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ κ. τ. λ. sensus: nemo pro arbitrio vivere et mori potest, vita nostra Christo est consecranda. 2 Cor. V, 15. Gal. II, 19. 20. ὃ δὲ νῦν ζῶ κ. τ. λ. quod attinet ad vitam meam in his terris, tota occupata est in religionis christianae studio. Coloff. II, 20. ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ quasi adhuc obstricti essetis religioni Mof. Rom. VIII, 12. 13. κατὰ σάρκα ζῆν vitiositati in omnibus actionibus suis obtemperare, et opponitur τῷ πνεύματι ζῆν Gal. V, 25. Sic apud Latinos *vivere alicui* apud *Terent.* Eun. I, 1. 28. *Aelian.* V. H. III, 13. ζῆν ἐν οἴνῳ. *Alciphr.* Epp. I, 37. δεῖ γὰρ αὐτὸν ἢ ἐμοὶ ζῆν, ἢ τεθνάναι Θετταλῇ. Sic etiam ζῆν τῇ πόλει olim dicebantur, qui facultatibus et bonis suis uterentur ad salutem civitatis. Vid. *Polluc.* III, c. 6. Sed interdum ζῆν ἔν τινι etiam *is* in N. T. dicitur, *ad cuius praecepta et vitam nos accommodamus*, v. c. Galat. II, 20. ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστὸς Christus per me agit; et ζῆν τινὶ partim *is* dicitur, *qui vitam suam alicuius beneficio debet*, Luc. XX, 38. πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν omnes enim vitam habent beneficio divino; partim, *qui aliqua re animatur*, quod nostri dicunt: *belebt, beseelt werden*. Galat. V, 25. εἰ ζῶμεν πνεύματι si animamur doctrina christiana, animis nostris semper obversante. Hinc ζῆν, absolute positum, 10) significat: *vivere honeste, et digne Deo eiusque praeceptis*, et ζῶν speciatim dicitur *homo emendatus et prorsus immutatus per religionem christianam*, et

et opponitur τῷ νεκρῷ. Rom. VI, 13. Apoc. III, 1. Immo Deus ipse ὁ ζῶν dicitur Hebr. IX, 14. quatenus est sanctissimum numen et pietatem ab hominibus postulat. 11) ζῶ ἐγὼ inservit formulae iurandi: *per me iuro, ita ego vivam*. Rom. XIV, 11. ubi hebraico בִּי נִשְׁבַּעְתִּי Ies. XLV, 23. respondet. Num. XIV, 21. 28. Ier. XXII. 24. Ezech. V, 11.

ΖΕΒΕΔΑΙ̃ΟΣ, ου, ὁ, *Sebedaeus*. Nomen viri hebraicum זַבְדִּי aut זְבַדְיָה, quod in scriptis Iudaeorum saepius occurrit et *munificum*, *liberalem* significat, a radice זָבַד *dotavit*, *donavit*, unde זֶבֶד *dos*, *donum*. Fuit hic maritus Salomes, pater Iohannis et Iacobi, apostolorum, (Matth. IV, 21. X, 2.) qui ideo in N. T. κατ' ἐξοχὴν οἱ υἱοὶ ζεβεδαίου vocantur Matth. XX, 20. XXVI, 37. XXVII, 56. etc.

ΖΕΣΤΟ͂Σ, ή, όν, 1) proprie: *fervidus*, a ζέω *ferveo*. 2) metaphorice: *summo alicuius rei studio flagrans*. Apoc. III, 15. 16. ὅτι ζεστὸς nec morum probitate eminens. Saepius non legitur in N. T. Conf. infra sub ζέω, *Wetstenii* N. T. T. II. p. 763. et *Vechneri Hellenolexiam* lib. II. c. 4. p. 458.

ΖΕΥ͂ΓΟΣ, εος, ους, τὸ, 1) proprie: *iugum*, *instrumentum, quo boves coniunguntur et alligantur ad trahendum aratrum aut vehiculum*, i. q. ζυγὸς, a ζευγνύω, vel ζεύγνυμι, *iungo*, *coniungo*, *copulo*. *Aelian*. V. H. IX, 29. *Xenoph*. Mem. I, 1. 9. 2) *par eorum, quae aliquo modo sibi conveniunt*. Sic bis legitur in N. T. Luc. II, 24. ζεῦγος τρυγόνων par turturum, hebr. שְׁתֵּי תֹרִים Levit. V, 11. Alex. ζεῦγος τρυγόνων. ibid. XIV, 19. ζεῦγος βοῶν par boum, qui iugo coniunguntur, hebr. צֶמֶד הַבָּקָר את 1 Regg. XIX, 21. Alex. τὸ ζεῦγος βοῶν. *Herodot*. III, 76. Apud Graecos, ut apud Latinos *par*, latius interdum patet. Sic v. c. ζεῦγος φίλων de duobus amicis apud *Eurip*. Hercul. Fur. v. 1403. de coniugibus apud *Xenoph*. *Oecon*. 7, 18. et apud *Cic*. Philipp. XI, 2. *iugum impiorum* de Dolabella et M. Antonio occurrit. *Hesych*. ζεῦγος· πᾶν τὸ ἐζευγμένον, καὶ ὄχημα, καὶ ἐπὶ τριῶν καὶ τεσσάρων ἵππων. Vide *Valkenar*. ad *Eurip*. Phoen. v. 331. *Dorvill*. *ad Charit*. p. 469. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΖΕΥΚΤΗΡΙ´Α, ας, ἡ, *vinculum, quo aliquid cum altero iungitur*, *iunctura*, ab eodem verbo. Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 40. τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων vincula gubernaculorum. *Eurip*. *Helen*. 1552.

ΖΕΥ͂Σ, ὁ, genit. διὸς, dat. διῒ, acc. δία, ad differentiam praepos. διὰ, vocat. ζεῦ, *Iupiter*. Nomen proprium Dei fictitii inter gentiles, caeterorum Deorum regis et patris, ita sine dubio vocati ἀπὸ τοῦ ζῆν, vel, quod vitae auctor a gentilibus haberetur, (conf. *Menag*. ad *Diog*. *Laërt*. p. 45.) vel secundum *Lactantium* I, c. 11. quod primus ex liberis Saturni maribus vixerit. Act. XIV, 12. 2) *statua Iovis atque imago*. Act. XIV, 13. ὁ ἱερεὺς

ὁ ἱερεὺς τε Διὸς τε ὄντος πρὸ τῆς πόλεως sacerdos Iovis, cui statua atque templum erecta erant ante urbem.

ΖΕ'Ω, fut. έσω, 1) proprie: ferveo, de fervore, ignis vi excitato, bullio, per onomatopoeiam, quia liquor bulliens sonum format similem huic verbo sibilanti ζέω. Iob. XXXII, 19. *Plutarch.* T. VI. p. 505. ed. *Reiske.* *Phavor.* ζέω· τὸ βράζω, καὶ λέγεται ὐ μόνον ἐπὶ ὑδάτων, ἀλλὰ καὶ τε θυμε. εἴρηται δὲ κατὰ μίμησιν τε κατὰ τὴν θερμασίαν τῶν ὑδάτων ἤχε. 2) metaphorice: *summo alicuius rei studio flagro, plenus ardore sum, promtus sum animo.* Act. XVIII, 25. ζέων πνεύματι flagrans studio doctrinae divinae ulterius propagandae. Rom. XII, 11. ζέοντες τῷ πνεύματι animo fervente negotia vestra peragite. *Alberti* Gloss. N. T. p. 108. τῷ πνεύματι ζέοντες· ἕτοιμοι πρὸς τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν. Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1296. *Philo de Vita Mosis* III. T. II. p. 178. 13. *Dionys. Halic. Ant.* p. 2246. ed. *Reiske.*

ΖΗΛΕΥ'Ω, fut. εύσω, i. q. ζηλόω. Legitur tantum in nonnullis codd. Apoc. III, 19. Vide infra sub ζηλόω.

ΖΗ͂ΛΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *fervor*, a ζέω *ferveo*, et λίαν *valde*, teste *Etym. M.* ζῆλος· παρὰ τὸ ζέω καὶ λίαν γίνεται ζέλος καὶ ζῆλος. Hinc metaphorice ad omnes omnino vehementiores animi affectus transfertur, et speciatim in N. T. notat 2) *invidiam.* *Etym. M.* ὁ φθόνος. Act. XIII, 45. ἐπλήσθησαν ζήλε invidia ducti. Rom. XIII, 13. μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. 1 Cor. III, 3. XII, 20. ζῆλοι pro ζῆλος, plane ut Galat. V, 20. Iac. III, 14. 16. ζῆλος καὶ ἐριθεία. 3) *ira, indignatio vehemens.* Act. V, 17. ἐπλήσθησαν ζήλε ira commovebantur. ibid. XIII, 45. admodum irascebantur. Ioh. II, 17. ὁ ζῆλος τε οἴκε σε indignatio ob templum tuum violatum. Hebr. X, 27. πυρὸς ζῆλος ira ardentissima, seu poena acerrima. Sic קִנְאָה Zach. VIII, 2. 4) *ardens et intensum studium*, tam in bonam, quam in malam partem. *Suid.* ἀγαθε τινὸς ἐπιθυμία χωρὶς φθόνε τινὸς ἐγγινομένη τῇ ψυχῇ. Rom. X, 2. ζῆλος θεε studium in defendenda vera religione Mosaica. 2 Cor. VII, 7. τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμε studium vestrum voluntati meae satisfaciendi. ibid. IX, 2. ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος vestrum sustentandi pauperes Christianos studium. Philipp. III, 6. κατὰ ζῆλον studio defendendae religionis Mosaicae abreptus. Coloss. IV, 13. ὅτι ἔχει πολὺν ζῆλον ὑπὲρ ὑμῶν me enim testem habet magni studii vestris commodis inserviendi. 1 Macc. II, 58. coll. v. 54. ζῆλος νόμε fervor pro lege seu in lege tuenda. Ita quoque קִנְאָה Ps. LXIX, 10. sumitur. 5) *amor.* 2 Cor. XI, 2. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεε ζήλῳ amore vere divino vos complector.

ΖΗΛΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *ferveo*, a ζῆλος, quod vide. Deinde, uti in universum *omnem fervorem et aestum* animi significat, ita speciatim notat 2) *odio et invidia concitor ad-*

versus

versus aliquem. Act. VII, 9. ζηλώσαντες per invidiam. ib. XVII, 5. ζηλώσαντες δὲ, si lectio sana est. 1 Cor. XIII, 4. ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ benevolus erga alios odio et invidia se concitari non patitur. Genes. XXXVII, 10. Ps. LXXIII, 3. *Hesych.* ζηλοῖ· φθονεῖ, ἐρίζει, μισεῖ. Idem: ἐζήλωσαν· ἐφθόνησαν. 3) ambio, expeto, quaero, appeto, i. q. ζητέω. 1 Cor. XII, 31. ζηλοῦτε τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα ambite et precibus vobis a Deo expetite dona praestantiora. Ibid. XIV, 1. 39. Iacob. IV, 2. φονεύετε καὶ ζηλοῦτε flagrantissimo studio appetitis. *Eurip.* Hecub. v. 255. ζηλοῦτε τιμάς. 4) sector aliquem, alicuius partes sequor. Galat. IV, 17. ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε ut ipsos doctores sectemini. 5) sequente accusativo personae: captare alicuius benevolentiam. Gal. IV, 17. ζηλοῦσιν ὑμᾶς ideo vestram benevolentiam captant, seu ad suas partes pertrahere student. Alii reddunt: male invident vobis; alii vero: laudant vos, felices vos praedicant, quo sensu ζηλοῦν legitur apud *Xenoph.* Hist. Gr. VII, 5. 38. *Isocr.* Evag. c. 8. *Suid.* ζηλῶ· μακαρίζω. 6) amo, amore et benevolentia complector. 2 Cor. XI, 2. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ amore vere divino vos complector. 7) studiosus sum. Apoc. III, 19. ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον stude virtuti et emenda vitam tuam, aut, summo cum studio mentem ac ingenium muta; ut sit positum pro μετὰ ζήλου μετανόησον. (In nonnullis codd. pro ζήλωσον legitur ζήλευε, quod idem notat. Vide *Simplicium in Epictet.* p. 131. οὐδεὶς τῶν τὰ ἀγαθὰ παρ᾽ ἀνθρώπων ζητούντων φθονεῖ ἢ ζηλεύει ποτέ.) *Theophr.* Char. Prooem. 4. τῶν τὴν εἰρωνείαν ἐζηλωκότων. Hinc pass. ζηλόομαι incitor, impellor, studiosus reddor. Galat. IV, 18. καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε utinam vos ad virtutis studium semper incitari pateremini.

ΖΗΛΩΤΗΣ, οῦ, ὁ, 1) in universum: qui studiosus est alicuius rei consequendae et conservandae, qui alicui rei favet, studet et incumbit, in utramque partem, a ζηλόω. Act. XXI, 20. καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσι et omnes acerrimi adhuc defensores legis Mosaicae sunt. Eundem sensum formula ζηλωτὴς θεοῦ habet, quae ibid. XXII, 3. legitur. 1 Cor. XIV, 12. ζηλωταί ἐστε πνευμάτων cum tam studiose appetatis dona extraordinaria Sp. S. Galat. I, 14. Tit. II, 14. ζηλωτὴν καλῶν ἔργων et verae virtutis christianae studiosum. 2 Macc. IV, 2. ζηλωτὴν τῶν νόμων. *Polyb.* X, 25, 9. *Plutarch.* T. VI. p. 20. ed. *Reiske.* 2) Fuit cognomen Simonis, apostoli, Luc. VI, 15. Act. I, 13. qui ante conversionem ad religionem christianam zelotarum societati adscriptus erat. Antiquitus vero ζηλωταὶ vocabantur quidem Iudaei, qui summo Dei religionisque patriae amore et defendendae studio tenebantur et flagrabant; qualis fuit Pinehasus, cuius historia legitur Num. XXV, 9. sed deinde hoc nomine insigniebantur quoque homines privati inter Iudaeos,

Iudaeos, societate quadam inter se coniuncti, qui tempore maxime Maccabaeorum et Christi apostolorumque aetate omnia atrociora facta, inprimis ea, quibus templi, numinis, seu gentis sanctitas violari credebatur, illico puniebant, nulla iudicii forensis ratione habita, zelo, uti iactabant, divino correpti, quo nomine ab ipsis turpissima facta patrata fuisse latronum more, testis est *Iosephus* de B. I. IV, 6, 3. VII, 8. 1. p. 423. ed. *Havercamp.* Talis olim etiam fuerat Simon apostolus.

ΖΗΜΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *poena, mulcta,* et apud Graecos tam de mulcta pecuniaria, quam de poena capitis dicitur, ut idoneis exemplis comprobavit *Ez. Spanhem.* ad *Aristoph.* Plut. v. 1125. Adde *Aelian.* V. H. IV, 24. *Polyaen.* p. 499. 2) *omne detrimentum et damnum, quod aliquis patitur, iactura,* item *res noxia, id, quod alicui detrimentum affert.* Act. XXVII, 10. 21. κερδῆσαί τε τὴν ζημίαν ταύτην evitare hanc, quam passi sumus, iacturam. Phil. III, 7. ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν haec fugienda, his renunciandum esse ob Christum existimo. ib. v. 8. ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι immo vero renuntio omnibus omnino commodis terrenis. Nam quod pro damno habeo, hoc fugio et aversor. *Xenoph.* de Vectig. IV, 5. ζημίαν λογίζεσθαι. Apud *Aristotelem* de Moribus c. 9. τῷ κέρδει opponitur. *Ioseph.* A. I. IV, 8. 29. Conf. *Markland.* ad *Lysiam* Orat. VII, p. 548. *Suid.* ζημία· στέρησις.

ΖΗΜΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *mulcto, mulctam pecuniariam irrogo, vel poenam capitis,* a ζημία. De mulcta pecuniaria legitur apud *Aelian.* V. H. VII, c. 3. ubi vid. *Perizonius.* 2) *damnum et detrimentum affero, damno afficio, laedo.* Ζημιόομαι, οῦμαι, *iacturam facio, detrimentum patior,* et opponitur τῷ κερδαίνειν. Matth. XVI, 26. τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ non sine detrimento felicitatis animi sui. *Herodot.* VII, 39. τὴν ψυχὴν ζημιώσεαι. Marc. VIII, 36. Luc. IX, 25. 1 Cor. III, 15. ζημιωθήσεται detrimentum patietur. 2 Cor. VII, 9. ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν, ut proinde nihil plane veri incommodi vobis a me acciderit. Phil. III, 8. δι' ὃν καὶ τὰ πάντα ἐζημιώθην propter quem omnium commodorum huius vitae iacturam feci. Saepius non legitur in N. T. *Aelian.* V. H. III, 23. ζημιοῖ ἑαυτὸν κακῶς ὁ τοιοῦτος ἡμέρᾳ. *Herodot.* VII, c. 39. Prov. XIX, 19. κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθήσεται.

ΖΗΝΑΣ, ᾶ, ὁ, *Zenas.* Nomen proprium viri graecum, (*Libanius Ep.* 206. παρὰ τοῦ Ζηνὸς a Iove) qui olim legem mosaicam professus, postea insignis doctor religionis christianae fuit. Tit. III, 13. *Grotius* vult Ζηνᾶς contracte dici pro *Zenodoro.*

ΖΗΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *quaero rem deperditam et amissam,* vel sensu proprio, vel metaphorico. Matth. XVIII, 12. ζητεῖ τὸ πλανώμενον quaerit errantem. Luc. II, 48. 49. coll. v. 44.

v. 44. ubi etiam ἐκζητεῖν permutatur. Ibid. XV, 8. καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὕρῃ. ibid. XIX, 10. ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. 2) *omni studio contendo ad aliquid faciendum, promovendum, accipiendum et obtinendum, quod amissum non fuit, studeo, operam do, curo, ut aliquid fieri possit.* Matth. VI, 33. ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ studete intrare in regnum Dei. 1 Macc. II, 29. ζητοῦντες τὴν δικαιοσύνην. Ps. XXXIV, 15. Ioh. VII, 18. τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ suae gloriae tantum studet. Act. XVI, 10. ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν iter in Macedoniam paravimus. Act. XVII, 27. ζητεῖν τὸν θεὸν ut studerent homines cognitioni veri et unius Dei. Ζητεῖν etiam apud exteros Scriptores metaphorice ponitur pro *investigare, reperire, cognoscere*, v. c. *Xenoph.* Mem. I, 15. εἰ τὰ θεῖα ζητοῦντες, et ita etiam passim in N. T. legitur, v. c. Rom. X, 20. — 1 Cor. X, 24. μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω non tam suae, quam et aliorum utilitati et commodis prospicere debet. Philipp. II, 21. 3) *anxie et nimium aliquid quaero et consequi studeo*, i. q. μεριμνάω. Luc. XII, 29. μὴ ζητεῖτε τί φάγητε ἢ τί πίητε, collato loco parallelo Matth. VI, 31. μὴ οὖν μεριμνήσητε κ. τ. λ. 4) *cupio, opto, volo aliquid, desiderio alicuius rei feror.* Matth. XII, 47. ζητοῦντές σοι λαλῆσαι cupiunt tecum colloqui, coll. Luc. VIII, 20. ἰδεῖν σε θέλοντες. De empturientibus, qui aliquid certo pretio parare cupiunt, legitur Matth. XIII, 45. ib. XXI, 46. ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι lubentissime ei manum iniecissent. Luc. XIII, 24. πολλοὶ ζητήσουσιν εἰσελθεῖν multi optabant intrare. Ioh. IV, 23. Deus vult a suis integerrimo animo coli. ib. VIII, 21. ζητήσετέ με frustra me desiderabitis, *vergebens werdet ihr mich zurückwünschen.* Ita בקש 1 Chron. XXI, 3. quod Alex. θέλει reddiderunt. Esther. III, 6. *Aristoph.* Plut. v. 573. *Hesych.* ζητεῖν· βούλεσθαι, αἰτεῖν. 5) *requiro, postulo.* Marc. VIII, 11. ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον postulantes ab eo miraculum, i. q. ἐπιζητέω v. 12. Luc. XI, 16. XII, 48. πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ ab eo multa repetentur. Ioh. VIII, 50. ego non puniam vos, iustum mihi honorem denegantes, sed Deus vindicaturus est. 1 Cor. I, 22. IV, 2. Exempla e graecis Scriptoribus habet *Schwarzius* ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 374. et *Wetstenius* N. T. T. II. p. 112. 6) *rogo, precibus efflagito.* Luc. XI, 9. ζητεῖτε καὶ εὑρήσετε. Sic בקש usurpatur Esther. IV, 8. VII, 7. Dan. II, 18. et דרש saepius occurrit in V. T. 7) *disputo, colloquor de re aliqua*, et ex adiuncto: *delibero, consulto.* Ioh. IV, 27. τί ζητεῖς; de qua re disputas cum ea? Ibid. XVI, 19. περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων de hoc disputatis invicem. Hinc apud veteres disputandi pruritu abrepti ζητητικοὶ vocabantur. Vid. *Diog. Laert.* IX, c. 69. Marc. XI, 18. ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσι consultabant, qua ratione eum interficerent. Luc. XXII, 2. 8) *opus habeo, opus mihi est.* Act. XIII,

XIII, 11. ἐζήτει χειραγωγοὺς ut ei necessitas imponeretur duci ab aliis. 9) *quaero insidiose et hostiliter insidior.* Matth. II, 13. μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ibid. v. 20. ζητεῖν τὴν ψυχήν τινος vitae alicuius insidias struere; tempus et occasionem alicuius interficiendi quaerere; ad imitationem hebr. formulae בִּקֵּשׁ אֶת נֶפֶשׁ פְּלוֹנִי 1 Regg. XIX, 10. Iob. VII, 11. coll. v. 19. Rom. XI, 3. Adde Exod. II, 15. IV, 19. 1 Sam. XIX, 2. 2 Sam. IV, 8. XVI, 11. 10) ζητέομαι *sum.* Hebr. VIII, 7. οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος posterior illa non locum habuisset.

ΖΉΤΗΜΑ, τος, τὸ, *quaestio*, et partim de *ipsa disputatione et disceptatione*, partim vero de *re controversa, de qua disputatur et disceptatur, de disputationis argumento* usurpatur, in qua posteriori significatione tantum in N. T. legitur. Act. XV, 2. περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, *Vulgatus: super hac quaestione.* ibid. XVIII, 15. εἰ δὲ ζήτημά ἐστι quia vero quaestio est. XXIII, 29. ζητήματα τοῦ νόμου quaestiones legis. ibid. XXV, 19. XXVI, 3. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* ζήτημα· λόγος ἀνθρώπων καὶ διάλεξις ἐπὶ πράγματος.

ΖΉΤΗΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *disputatio, disceptatio*, et ex adiuncto: *altercatio, rixa, contentio*, quae ex disputatione oriri solet, i. q. συζήτησις, cum qua voce permutatur in codicibus, Act. XV, 2. Ioh. III, 25. ἐγένετο ζήτησις orta est disputatio inter discipulos Iohannis et quosdam Iudaeos. (*Herodot.* V, 21. ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγίνετο. ib. II, 54. ζήτησιν μεγάλην ἀπὸ σφέων γενέσθαι.) 1 Tim. I, 4. αἵτινες ζητήσεις παρέχουσι quae rixis potius locum et occasionem dant, coll. 2 Tim. II, 23. 2) i. q. ζήτημα, *quaestio*, seu *ipsa res controversa, de qua disputatur.* Act. XXV, 20. ἀπορούμενος εἰς τὴν περὶ τούτων ζήτησιν cum hanc omnem quaestionem diiudicare non valerem, coll. v. 19. 1 Tim. VI, 4. ζητήσεις quaestiones subtiles et inanes, quae Tit. III, 9. μωραὶ ζητήσεις vocantur. Saepius non legitur in N. T. Proprie ζήτησις *actionem quaerendi, investigationem* notat, v. c. apud *Thucyd.* I, c. 20. ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας. VIII, 57. τῆς τροφῆς ζητήσει.

ΖΙΖΆΝΙΟΝ, ου, τὸ, *zizanium* vel *zizania*, non *quodlibet lolium, quod in frumento nascitur*, significat, quae fuit quorundam sententia, (*Suid.* ζιζάνιον· ἡ ἐν τῷ σίτῳ αἶρα) sed *genus cuiusdam plantae, in Palaestina notissimum, cuius semen tritico non absimile erat et planta ex eo enascens tandem viriditatem et culmum cum tritico habebat, sed fructum nullum aut certe non bonum proferebat, triticum secundarium, Afterweitzen.* Aliis est genus frumenti, in quod aliquando siligo, hordeum, et triticum adeo vitio soli potissimum degenerare solet. Conf. *Plin. H. N.* XVIII, 17. *Talmudici* nominant זונין, (quam dicunt

cunt esse vocem arabicam. Certe arabicum زوان et زوان lolium est, vel zizanium.) quod speciem tantum tritici refert. Cf. Buxtorf. Lex. Talmud. f. h. v. Etymologia huius vocis est incerta. Etym. M. ζιζάνιον· τὸ ἄνευ σπορᾶς συμπαραφυόμενον τῷ σίτῳ, παρὰ τὸ σῖτος καὶ τὸ σίνω, τὸ βλάπτω, τὸ βλάπτον τὸν σῖτον. Idem fere tradit Phavorinus et Alberti Gloss. Gr. p. 189. Legitur tantum apud Matthaeum in plurali. XIII, 25. 26. 27. 29. 30. 36. 38. 40. ubi metaphorice ita dicuntur impii, qui aliquando in vita futura a piis separabantur. Syrus vertit ܙܝܙܢܐ.

ΖΟΡΟΒΑΒΕΛ, ὁ, Sorobabel. Nomen proprium indeclinabile viri hebraicum זְרֻבָּבֶל a rad. זרה dispersit, et בבל Babylon, quasi qui tempore exilii babylonici natus est. Fuit princeps sacerdotum, qui una cum Iosua de exilio babylonico dux factus. Iehovae altare exstruxit. Esr. III, 2. Matth. I, 12. 13. Luc. III, 27.

ΖΟΦΟΣ, ου, ὁ, 1) caligo, tenebrae. Polyb. XVIII, 3, 7. Plutarch. T. VI. p. 176. ed. Reiske. Hesych. ζόφος· σκότος, ἀχλύς, ὁμίχλη, δυσμή. 2) per metonymiam carcer tenebricosus, tartarus, et ex adiuncto: miserrima conditio, supplicia in tartaro olim sustinenda. 2 Pet. II, 4. σειραῖς ζόφου ταρταρώσας, pro ὑπὸ ζόφον, (coll. Ep. Iud. v. 6.) seu ἐν ζόφῳ, coll. Sapient. XVII, 17. 18. 19. 22. ad vincula, quibus in tartaro coercerentur, eos damnavit. (Fortasse ipsae tenebrae hic spectantur tanquam vincula, quo sensu Apuleius tenebras artissimas dixit. Vide Hoelzlin. ad Apollon. Rhod. l. I. v. 218.) Ibid. v. 13. οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται quibus supplicia in tartaro sustinenda certissime imminent. Iud. v. 6. δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν. ibid. v. 13. Saepius non legitur in N. T. Etym. M. ζόφος σημαίνει δύο· τὸν δυτικὸν τόπον, οἷον ὁμιχλώδη, καὶ τὸν εἰς δύσιν. Homerus Il. Θ, v. 13. in eleganti descriptione tartari et Hymn. in Merc. 256. Il. ὁ, v. 191. eum vocat τάρταρον ἠερόεντα, ζόφον ἠερόεντα et ζόφον αἰνόμορον καὶ ἀμήχανον. Hesych. ζόφον ἠερόεντα. τὸν Ἅδου τόπον ὁμιχλώδη. Conf. Virg. Aen. VI, 134 et 577. Confer Wetstenii N. T. T. II. p. 704 et 734.

ΖΥΓΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie iugum, instrumentum, quale iumentorum cervicibus imponitur, pro quo etiam τὸ ζυγὸν legitur apud Homer. Iliad. Ν, 706. a ζεύγνυμι iungo. Ammonius: ζυγὸς ἀρσενικῶς ἐπὶ τῶν βοῶν. Aelian. V. H. V, 14. de bove ὑπὸ ζυγὸν πονήσας σὺν ἀρότρῳ. 1 Sam. VI, 7. In N. T. tantum metaphorice occurrit et 2) omne, quod est molestum et durum, significat. Alex. Thren. III, 27. Pindar. Pyth. B. 172. Sophocl. Aiax Flag. 956. Speciatim vero ita dicitur 3) ut iugum,

gum, (*Florus* IV, 12. 1. *Horat.* II. *Sat.* VII, 91.) *imperium, cui aliquis subiectus est, servitus, status et conditio servilis.* 1 Tim. VI, 1. οἱ ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι servi, qui sunt sub imperio herili. Conf. Levit. XXVI, 13. Ies. IX, 4. *Polyb.* IV, 82, 2. ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἄγειν τοὺς Ἀχαιούς. *Plutarch.* T. III. p. 44. ed. *Reiske.* 4) *lex, praescripta duriora et severiora,* et speciatim *lex Mosaica ceremonialis,* quam ipsi Iudaei עול תורה vocare solebant. Act. XV, 10. Gal. V, 1. ζυγὸς δουλείας *iugum servile,* (Cic. Phil. I, 2.) seu *iugum servitutis.* (*Iustin.* VI, 9. 7.) 5) *quaelibet praecepta, leges et praescripta religionis ab hominibus observanda,* sine notione molestiae, *ob vim obstringentem, quam habent.* Matth. XI, 29. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ᾽ ὑμᾶς recipite mea praecepta, meam doctrinam; nam sequitur: καὶ μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ. ibid. v. 30. ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς mea enim doctrina est suavis. Eodem modo Ieremias usus est hac voce de *praeceptis divinis,* V, 4. 5. Thren. III, 27. et Siracides de *praeceptis verae sapientiae divinae,* VI, 24. 25. LI, 26. Adde *Symmach.* ad Hos. VII, 16. et *Lucianum Fugitiv.* p. 789. ac *Plutarch.* T. VI. p. 42. ed. *Reiske.* ubi de praeceptis philosophiae adhibetur. Pertinet huc glossa *Suidae:* ζυγός· ὁ νόμος παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ. καὶ ὁ χριστός· ἄρατε τὸν ζυγόν μου. — Καὶ ζυγὸν τὴν τοῦ νόμου βαρύτητά φησιν ὁ Δαβίδ. 6) denotat *scapum,* seu *transversam librae partem, ex qua utrimque lances pendent, den Wagbalken,* ob similitudinem eius cum iugo; deinde vero, per synecdochen partis, *libram, stateram, trutinam.* Apoc. VI, 5. *Aelian. V. H.* X, 6. In vers. Alex. haud raro ponitur pro פלס Ies. XL, 12. et מאזנים Levit. XIX, 36. Hos. XII, 7. Conf. interpp. ad *Thom. M.* p. 419. *Etym. M.* ζυγὸς εἴρηται καὶ τὸ λεγόμενον ἀπὸ τῶν ποιητῶν τάλαντον ἢ τρυτάνη.

ΖΥ´ΜΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *fermentum,* seu *farina subacta, quae acorem contraxit.* Secundum *Etym. M.* est a ζέω *ferveo,* quia massam fervere facit. *Phavor.* ζύμη· τὸ λεγόμενον προζύμιον. Φύραμα δὲ τὸ μεμιγμένον ἄλευρον. *Hesych.* male: ζύμη· φύραμα. Cf. interpp. ad *Thom. M.* sub φύραμα p. 903. Matth. XIII, 33. Luc. XIII, 21. 1 Cor. V, 6. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ exiguum fermentum totam massam fermentat. Formula, ut videtur, proverbialis, quae eleganter h. l. de homine scelesto usurpatur, qui facile totum coetum corrumpere poterat. Galat. V, 9. Hinc 2) metaphorice *omne* significat, *quod vim habet alios corrumpendi et pervertendi,* sive *doctrinam, erroribus pestiferis plenam et contaminatam,* sive *vitam impiam.* Matth. XVI, 6. ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, coll. v. 11 et 12. ubi verbis ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων explicatur. Marc. VIII, 15. βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. Luc. XII, 1.

ζύμης

ζύμης τῶν Φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. 1 Cor. V, 7. τὴν παλαιὰν ζύμην removete a vobis illum hominem ſceleſtum et inceſtuoſum. ibid. v. 8. ἐν ζύμῃ παλαιᾷ — ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας. Gal. V, 9. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ a parvis initiis res magnae creſcunt, h. e. in loco praeſenti: ſtudium veſtrum, accommodandi vos voluntati doctorum iudaizantium, quod vobis nunc leve nec periculoſum videtur, facillime vos plane a religione chriſtiana evertere poteſt. Saepius non legitur in N. T.

ΖΥΜΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *fermento, farinam aquis ſubactam acidam reddo*, a ζύμη, quod vide. Matth. XIII, 33. ἕως ἐζυμώθη ὅλον, ſc. ἄλευρον, donec ſit totum fermentatum. Luc. XIII, 21. 1 Cor. V, 6. Galat. V, 9. Reſpondet hebr. חָמֵץ Exod. XII, 34. 39. Levit. VI, 17.

ΖΩΓΡΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, proprie: *vivum capio*, q. d. τὸν ζῶντα ἀγρέω vel ζωὸν ἀγρεύω, et apud Graecos non ſolum *de animalibus vivis, venatione captis*, ſed et de *hominibus* uſurpatur, *qui vivi in bello capiuntur et ad ſervitutem abripiuntur*, a ζωὸς *vivus* et ἀγρέω, vel ἀγρεύω, *venor*. *Thucyd.* II, c. 5. III, 66. *Polyaen.* p. 659. πολλοὶ μὲν ἀνῃρέθησαν, οἱ δὲ ζωγρηθέντες ἑάλωσαν. *Ioſeph. A. I.* XIII. 6. 2. 2 Paral. XXV, 12. *Heſych.* ζωγρεῖ· ζῶντα λαμβάνει. ζωγρεῖται· ζῶν βιάζεται, λαμβάνεται. — ἐζώγρουν· ζῶντας συνελάμβανον. Apud Graecos interdum ζωγρεῖν etiam ſignificat *vitam ſervare alicui, in vivis relinquere.* Vide *Polyb.* XVI, 33, 5. In N. T. metaphorice uſurpatur, et quidem bis tantum. Luc. V, 10. de Petro ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν, h. e. ab hoc tempore multos adduces ad religionem et felicitatem chriſtianam, ex uſu loquendi Iudaeorum, de quo bene expoſuit *Schoettgen.* in Hor. Hebr. et Talmud. T. I. p. 270. Idem quoque ſine dubio voluit *Syrus*, vertens: ܬܗܘܐ ܨܐܕ ܠܚܝ̈ܐ *piſcaberis* ſ. *capies ad vitam.* 2 Tim. II, 26. ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ (ſc. τοῦ διαβόλου) εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα quibus antea ita capti et irretiti tenebantur, ut ſe totos ad eius voluntatem conformarent; imagine deſumta a bello captis, qui coguntur eſſe mancipia; ut adeo ζωγρεῖσθαι metaphorice ſignificet: *imperio alicuius ſubeſſe.* Conf. de hac voce in univerſum *Keſſelii* Adverſaria Sacra T. I. p. 436. et *Munthe* Obſſ. e *Diod. Sic.* p. 145.

ΖΩΗ', ῆς, ἡ, 1) *vita*, praeſertim *vita, quam homines his in terris agunt*, a ζάω *vivo.* Luc. XVI, 25. Act. VIII, 33. ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ non amplius his in terris vivit. ibid. XVII, 25. αὐτὸς διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν ipſe cunctis vitam et ſpiritum tribuit. Rom. VIII, 38. οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, etc. 2) *conſervatio in vita, liberatio e periculis mortis*; quemadmodum e contrario θάνατος, ut infra videbimus,

mus, *mortis periculum* haud raro significat. 2 Cor. IV, 11. ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῷ θνητῷ σώματι ut etiam corpus nostrum mortale beneficio Christi periculis mortis eripiatur, et ita simile reddatur corpori Christi, in vitam revocati. ibid. v. 12. ἡ ζωὴ ἐν ὑμῖν ἐνεργεῖται vobis prodest liberatio e periculis mortis. Vide supra sub ζάω. 3) *facultas*, seu *potestas, homines in vitam revocandi*, ἐξουσία τῆς ζωῆς. Ioh. V, 26. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ κ. τ. λ. h. e. coll. v. 21. et iubente omni orationis serie, quemadmodum Deus vim et facultatem habet mortuos excitandi, ita eandem Messiae quoque concessit. 4) *corpus immortale illud et praestantius, quo aliquando instruemur*. 2 Cor. V, 4. ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς ut paulatim absumatur corpus mortale ab immortali. 5) *perennitas, perpetuitas*. Apoc. XXII, 1. ποταμὸν ὕδατος ζωῆς fluvium aquae perennis. 6) *vis agendi*. *die Wirksamkeit, Thätigkeit*. Rom. VIII, 10. τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην animus omni vi studet sanctitati; ubi opponitur τῷ σώματι νεκρῷ δι' ἁμαρτίαν. 7) *vivendi ratio*. Rom. VI, 4. ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν melius et convenienter praeceptis religionis christianae nobis vivendum erit. Ephes. IV, 18. ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ alieni a vita, quae Deo placet. 8) *omne genus felicitatis*, ex usu loquendi hebraico; quemadmodum e contrario θάνατος *omnis generis miseria* dicitur. Speciatim vero in N. T. ζωὴ vocatur α) ut *vita* (quae et Latinis, v. c. *Ovid. Pont.* IV, 6. 3. de *vita beata et felici* dicitur), *felix ac tranquilla huius vitae conditio, vera felicitas humana his in terris*. Luc. XII, 15. ὅτι ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν non enim felicitas humana divitiarum abundantia paratur. 1 Pet. III, 10. ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾷν qui bene beateque vivere cupit in hac terra. β) *felicitas hominum futura in coelis*, quae nunc dicitur ζωὴ absolute, Matth. VII, 14. XVIII, 8. 9. XIX, 17. coll. v. 16. Coloss. III, 3. καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ et nondum satis cognitam habetis futuram vestram felicitatem cum Christo apud Deum. Ioh. V, 24. 29. εἰς ἀνάστασιν ζωῆς ad felicitatem aeternam, quae resurrectionem mortuorum sequetur. 2 Macc. VII, 14. ἀνάστασις εἰς ζωήν. Chaldaeum Ps. XXI, 5. hebr. חַיִּים explicatur per חיי עלמא, — nunc ἡ ζωὴ μέλλουσα, quae opponitur τῇ ζωῇ τῇ νῦν, 1 Tim. IV, 8. — nunc, et maxime frequenter, ἡ ζωὴ αἰώνιος, Matth. XIX, 16. τί ποιήσω ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; quid mihi faciendum est ut consequar felicitatem aeternam? coll. Dan. XII, 2. לְחַיֵּי עוֹלָם. Ioh. III, 15. 16. 36. Gal. VI, 8. 1 Tim. I, 16. VI, 12. 19. Tit. I, 2. III, 7. γ) *felicitas hominum christiana in hac pariter ac futura vita*. Act. V, 20. πάντα τὰ ῥήματα

τῆς

τῆς ζωῆς ταύτης omnem doctrinam christianam salutiferam, die ganze christliche Glückseligkeitslehre. Rom. XI, 15. ζωὴ ἐκ νεκρῶν summa felicitas. 9) caussa, origo, fons, auctor felicitatis Christianorum in hac pariter ac futura vita. Act. XI, 18. τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν transitum ad religionem christianam salutarem. ibid. XIII, 46. καὶ ἐκ ἀξίες κρίνετε ἑαυτὰς τῆς αἰωνίε ζωῆς nec admittere vultis doctrinam christianam salutarem. Hinc Christus toties in N. T. κατ' ἐξοχὴν ἡ ζωὴ vocatur. Ioh. I, 4. ubi vid. Wetstenius. XI, 25. Rom. VIII, 6. τὸ δὲ Φρόνημα τε πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη sensus animi emendati per religionem christianam summam felicitatem afferunt. Coloss. III, 4. Hesych. ζωή· ἡ πρὸς τὸ ζῆν χορηγία (Homer. Odyss. ξ, 96. Suid. ζωήν· τὴν κτῆσιν, τὴν ἐσίαν) ἢ χρόνος τε ζῆναι.

ΖΩΝΗ, ης, ἡ, zona, cingulum, quo vestes diffluentes et laxiores, quibus orientales utebantur, colligabantur et constringebantur, et quo non solum viri, sed etiam mulieres utebantur, a ζωννύω cingo. Matth. III, 4. καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτε accinctus cingulo pelliceo. (quo uti solebant prophetae. 2 Regg. I. 8. Confer Wetstenii N. T. T. I. p. 257.) Marc. I, 6. Act. XXI, 11. Apoc. I, 13. περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μασοῖς ζώνην χρυσῆν. ibid. XV, 6. περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. Hinc saepius apud Homerum commemoratur γυνὴ εὔζωνος, v. c. Iliad. IX, 586 et 663. ubi vid. Eustathius. 2) zona numaria, cingulum duplicatum, margine consutum, et cavum loculi usum praestans. Hoc aptius erat ad multos numos portandos, quam marsupium, quia numi, in cinguli cavitate circa totum corpus distributi, pondere suo non tantum premebant. Hinc aurum et argentum in zonis notat maiorem eius metalli copiam. Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν. Marc. VI, 8. Caeterum eiusmodi zonas, in quibus pecunia recondebatur, non solum usitatissimas fuisse apud Hebraeos, (ut docuit ante Braunius de Vestitu Sacerdotum Hebr. II, c. 2. p. 482. Buxtorfius in Lexico Talmud. f. 1753.) sed etiam apud Graecos et Latinos, patet ex Aeliani V. H. fragmentis sub ζώνη (τὴν ζώνην τε χρυσίε) Plutarcho in Demetrio p. 913. (χρυσᾶς τετρακοσίες ὑπεζωσμένος.) nec non Gellii N. A. XV, 12. zonas, quas plenas argenti extuli. Plauto Mercat. V, 1. 84. ubi vid. Lambin. Sueton. Vitell. c. 16. Phavor. ζώνη· ἡ τε ἀνδρὸς, ζώνιον δὲ τὸ τῆς γυναικὸς, κ. τ. λ. Vide I. G. Vngeri tr. de cingulis eorumque vario apud veteres usu, in Eius Analectis antiquario-sacris p. 1 — 280 et Wetstenii N. T. T. I. p. 369.

ΖΩΝΝΥΩ vel ΖΩΝΝΥΜΙ, fut. ζώσω, cingo, ab inusitato ζόω, Ioh. XXI, 18. ἐζώννυες σεαυτὸν te ipsum cingebas. ibid. καὶ ἄλλος ζώσει σε et alius te cinget. Saepius non occurrit in N. T.

N. T. In verf. Alex. refpondet hebraicis חָבַר, Exod. XXIX, 9. Iudd. XVIII, 11. et אָסַר Nehem. IV, 18. Iob. XXXVIII, 3. Adde *Symmachi* fragmenta ad Pf. LXXVI, 10.

ΖΩΟΓΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *vivum foetum pario et enitor.* (a ζωὸς *vivum, animal,* et γόνος *generatio.* Vnde ζωογόνος *vivipara.* *Symmach.* Genef. III, 20.) *Plutarch.* T. VII. p. 923. ed. *Reiske.* *Diod. Sic.* I, 88. 2) *conservo in vita, vivum servo, conservo.* Luc. XVII, 33. καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσει αὐτὴν, ζωογονήσει (al. σώσει, al. ζωοποιήσει) αὐτὴν et qui vitam perdiderit mei caufa, confervabit illam. Act. VII, 19. εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι ne vivi fervarentur. Saepius non legitur in N. T. Refpondet in hac fignificatione hebraico חָיָה et הֶחֱיָה, (quod ut أحيا apud *Syros* non folum *vivificare,* ζωοποιεῖν, fed etiam *vitam confervare* notat, Genef. VI, 19.) v. c. Iudd. VIII, 19. ubi opponitur τῷ הָרַג *occidit*, et 1 Regg. XX, 31. ubi cum נֶפֶשׁ conftruitur, ut in loco Lucae cum ψυχή. Adde Exod. I, 17. 18. 22. 1 Sam. II, 6. XXVII, 9. 11. Conf. *Schwarz.* Comment. Crit. Ling. Gr. p. 639 feq. *Feffelii* Adverf. Sacr. V, c. 5. p. 438. *Wetftenii N. T.* T. I. p. 778. et *Suicer.* *Thefaur. Ecclef.* T. I. p. 1310.

ΖΩΟΝ, ȣ, τὸ, *animal: res creata omnis vita praedita,* et fpeciatim *beftia fera,* a ζάω *vivo.* Alexandrini ufi funt Pfalm. LXVIII, 11. Ezech. X, 20. pro חַיָּה. Hebr. XIII, 11. 2 Petr. II, 12. Iud. v. 10. Apoc. IV, 9. 10. etc. Vide *Lexicon Xenophonteum* f. h. v.

ΖΩΟΠΟΙΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *vivifico, vitam largior,* ex ζωὸς *vivus* et ποιέω *facio.* 2) *progermino, foecundo.* 1 Cor. XV, 36. ὃ σπείρεις ȣ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ femina in terram fparfa nonnifi putrefacta revirefcunt. Eodem modo verbum *vivifcere* de femine ufurpavit *Plinius H. N.* XVII, 10. 3) *in vitam revoco, vitam amiffam reftituo.* Ioh. V, 21. ȣ̃ς θέλει ζωοποιεῖ. Rom. VIII, 11. ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ἡμῶν. 1 Cor. XV, 22. 1 Tim. VI, 13. per Deum futurum hominum iudicem te obteftor. 2) metaphorice: *vires idoneas alicui largior et fuppedito.* Ioh. VI, 63. τὸ πνεῦμά ἐςι ζωοποιȣ̃ν vis divina eft, quae homini vires largitur, ut poffit amplecti meam religionem falutiferam. 5) *felicem reddo, falutem affero, felicitatem promitto et offero,* et dicitur fpeciatim de falute chriftiana. 2 Cor. III, 6. τὸ πνεῦμα ζωοποιεῖ religio chriftiana e contrario fummam felicitatem hominibus offert. Gal. III, 21. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι fi lex mofaica hominem felicem reddere, h. e. perfecte expiare valeret. Iob. XXXVI, 6.

H

Ἤ. Coniunctio variae significationis, 1) disiunctiva, *aut, vel.* Matth. V, 17. 28. Marc. VII, 11. Ioh. IV, 27. Interdum bis ponitur ἢ — ἢ *aut — aut.* Matth. XII, 33. Luc. XVI, 13. Interdum saepius repetitur. 1 Cor. V, 10. 11. XIV, 6. 2) coniunctio distributiva et enumerativa, *aut.* Matth. VII, 9. ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος; aut quis est ex vobis homo? ib. XVI, 26. ἢ τί δώσει ἄνθρωπος; XX, 15. XXVI, 53. Eodem modo vernaculum, *oder,* in vita communi haud raro usurpatur. 3) *quam,* post comparativos expressos. Matth. XI, 22. ἀνεκτότερον ἔσται ἢ ὑμῖν mitius supplicium manebit, quam vos. ibid. v. 24. XIX, 24. εὐκοπώτερον ἤ, — et post μᾶλλον, Act. V, 29. πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις obediendum est Deo magis, quam hominibus. 1 Tim. I, 4. 2 Tim. III, 4. *Xenoph.* Cyrop. III, 2. 8. *Aristoph.* Acharn. 1077. 4) *magis quam,* pro μᾶλλον ἤ, cuius ellipseos exempla collegit *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* XI, 11. Sic legitur in N. T. Luc. XVIII, 14. κατέβη οὗτος (μᾶλλον) δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ ἐκεῖνος descendit iste in domum suam magis iustificatus, quam ille, h. e. hic Deo probatus domum discessit, seu veniam peccatorum consequutus est, ille non item. Nam Hebraei solent pro negativo adverbio quandoque particulam comparativam ponere. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 414 sq. ed. *Dathii,* et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 781. Matth. XVIII, 8. (μᾶλλον) καλόν σοι ἐστὶ ἤ. Luc. XVII, 2. Genes. XXXVIII, 26. δεδικαίωται Θαμὰρ ἢ ἐγώ, ubi in hebraico est מִן. Ps. CXVIII, 8. Tob. III, 6. διότι λυσιτελές ἀποθανεῖν ἢ ζῆν. 5) coniunctio caussalis, *nam, enim.* Matth. XII, 29. ἢ πῶς δύναται; pro πῶς γὰρ δύναται; 6) adverbium interrogativum *num? an? numquid? annon?* 1 Cor. XIV, 36. ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος Θεοῦ ἐξῆλθεν; num a vobis propagata est doctrina christiana? ibid. IX, 6. ἢ μόνος ἐγώ; an solus ego? Rom. II, 4. *Xenoph. Symp.* 4, 52. et *Cyrop.* I, 3, 15. 7) *nisi.* Ioh. XIII, 10. οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι ei non opus est, ut lavetur, nisi pedibus; ubi in codd. haud paucis εἰ μὴ e glossemate legitur. Act. XXIV, 21. ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς. *Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 16. 8) coniungendi vim habet, significans *et.* 1 Cor. XI, 27. ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου quicunque ederit panem hunc et calicem Domini biberit, coll. v. 26 et 28. Observanda maxime est haec particulae disiunctivae notio contra Pontificios, qui hoc loco ad commendandam communionem sub una specie abutuntur. Conf. *Glassii Philol. Sac.* p. 524 sq. et *Varias Lectiones* ad locum Pauli in editione Griesbachiana N. T. collectas. Ephes. V, 3. ἢ πλεονεξία, pro καὶ πλεονεξία. Act. I, 7. χρόνος ἢ καιρός. Conf. *El. Palairet.* in *Obss. Philol.* p. 269. 9) *potius,* ut sit particula correctiva.

Luc.

Luc. XII, 51. ἀλλ' ἢ διαμερισμὸν sed potius dissidium. 10) omittitur interdum? v. c. post πρὶν; Marc. XIV, 72. et ante ἵνα ἀκέσω, 3 Ioh. v. 4. et ante ἵνα τὶς; Ioh. XX, 14. coll. Luc. XVII, 2. 1 Cor. IX, 15.

Η ΚΑΙ, *aut*, Luc. XI, 11. 12. *aut etiam*, Rom. II, 15. *an etiam?* Luc. XII, 41. Rom. IV, 9.

Η ΜΗΝ, *certo*, *profecto*, i. q. ὄντως, particula affirmantis, promittentis et iurantis. Hebr. VI, 14. ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε profecto summis te ornabo beneficiis. Saepius non legitur in N. T. Respondet hebr. כִּי Genes. XXII, 17. et אִם Num. XIV, 23. 35. Iudd. XV, 7. *Aristoph. Plut.* v. 608. *Polyb.* VI, 19. 56. XI, 28. *Xenoph. Anab.* II, 3. 13. VI, 1. 21. *Suid.* ἦ μὴν· ὄντως δή. *Hesych.* ἦ· εἶπεν ἀληθῶς, ὄντως. Cf. *Fulleri Miscell. SS.* I, 2. p. 11.

ΗΠΕΡ, *quam*. Semel legitur in comparatione Ioh. XII, 43. ἠγάπησαν μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, ubi haec particula comparandi negandi vim habere videtur. Cf. supra sub ἤ.

ΗΤΟΙ, *aut*, *sive*, particula disiunctiva, quae tantum legitur Rom. VI, 16. ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς.

ΗΓΕΜΩΝ, ὄνος, ὁ, 1) proprie: *vide dux*, ab ἡγέομαι *duco*. *Xenoph. Anab.* IV, 2, 1. *Hesych.* ἡγεμὼν, ὁδηγός. *Suid.* ὁ τῆς ὁδοῦ ἡγούμενος. Confer *Valckenaer* ad *Herodot.* V, 14. 2) *dux exercitus*. *Thom. M.* sub βασιλεύς· ὁ τάξεως στρατιωτικῆς ἡγούμενος. Ita legitur apud *Xenoph. Cyrop.* V, 3, 16 et *Homer. Iliad.* δ, v. 517. 3) *omnis* dicitur, *penes quem summa rerum est, sive in sacris, sive civilibus, princeps, qui aliis praeest*, et speciatim ἡγεμόνες dicebantur *legati Caesaris*, *qui nomine et auctoritate Caesarum in provincias mittebantur*. Scilicet *libera republica* regionum, extra Italiam in ditionem populi romani redactarum (quas, vulgo *provincias romanas*, Graeci vel ἐπαρχίας vel ἡγεμονίας appellant) duo genera erant. Aliae *consulares*, caeteris fere maiores, in quibus etiam exercitus alebantur: aliae *praetoriae*. In *has* quotannis cum imperio mittebantur *propraetores*, ἀντιστράτηγοι, in *illas* vero *proconsules*, ἀνθύπατοι, qui tamen communem habebant iurisdictionem, ut nempe ius dicerent in conventibus et summum imperium exercerent. Proconsulibus etiam rei militaris in provinciis cura erat permissa, qua potestate carebant propraetores. Augustus immutata reipublicae romanae forma, etiam veterem rationem provinciarum romanarum ita mutavit, ut aliae essent *senatoriae*, aliae *Caesareae*; quarum hae consularibus, illae autem praetoriis responderent. Qui in provincias senatorias mittebantur et potestatem habebant, potestati propraetorum veterum parem, *proconsules*, ἀνθύπατοι dicebantur. Duplicis autem generis ii erant, qui mittebantur in *Caesarum provincias*. Qui enim toti provinciae regendae praeficiebantur,

tur, *legati Caesaris*, πρεσβευταὶ, etiam *propraetores* et ἡγεμόνες appellabantur; qui vero reditus Caesaris curabant in provinciis, ii *procuratores*, ἐπίτροποι et διοικηταὶ dicti sunt. Cf. *Fischeri* Prolus. XVIII. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 17 sq. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 61. quibus hanc observationem me debere gratus profiteor. Interdum tamen in N. T. aeque ac *Iosephi* libris *procuratores Caesaris*, v. c. *Pilatus*, (*Tacit. Ann.* XV, c. 54) Matth. XXVII, 2. *Ioseph. A. I.* XVIII, 3. 1. *Felix*, Act. XXIII, 24. ἡγεμόνες dicuntur, ut adeo ἡγεμόνες in N. T. libris *omnes praesides et procuratores in provinciis* appellentur. Matth. X, 18. XXVII, 2. 11. 1 Petr. II, 14. Hinc ἡγεμὼν 4) in universum dicitur *praecipuus*, *insignis*, *qui praecipua aliqua dignitate et auctoritate inter suos floret*. Matth. II, 6. ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα inter praecipuas civitates Iuda. *Ioseph. A. I.* XI, 4. 4. οἱ τῶν πατρίων ἡγεμόνες. *Xenoph. Anab.* VI, 1, 18.

ΗΓΕΜΟΝΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *dux viae sum*. (ab eodem.). 2) *impero*, *regno*, *praesum*, et de omni, inprimis autem paullo maiori potestate, adhibetur; speciatim vero de legatis Caesaris *utriusque generis*, qui nomine et auctoritate Caesarum in provincias romanas mittebantur. Luc. II, 2. ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. ibid. III, 1. ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἡγεμονεύεσθαι· ἄρχεσθαι. *Xenoph. Agesil.* I, 3.

ΗΓΕΜΟΝΙΑ, ας, ἡ, *imperium*, *praesidium*; *administratio alicuius regionis cum summa potestate*, et speciatim: *ipsum imperium imperatorum romanorum*. Tantum legitur in N. T. Luc. III, 1. ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος anno decimo quinto imperii Tiberii Caesaris. Sic apud *Ioseph. A. I.* XVIII, 6. 9. imperatores romani ἡγεμόνες vocantur, ubi iis etiam ἡγεμονία tribuitur. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. I. p. 222. *Phavor.* ἡγεμονία· προστασία, βασιλεία, δεσποτεία.

ΗΓΕΟΜΑΙ, οῦμαι, fut. ήσομαι, 1) proprie: *duco*, *dux sum viae*, seu *itineris*, *praecedo*, *praeeo*. Sic v. c. de pastoribus, qui agmen ducunt, legitur apud *Theophr. Char.* XIII, 2. de belli ducibus *Homer. Iliad.* ε', 487. *Xenoph. Cyrop.* IV, 2, 3. Exod. XIII, 21. ὁ δὲ Θεὸς ἡγεῖτο αὐτῶν. *Suid.* ἡγούμενος· προηγούμενος. 2) *dux*, *princeps*, *praefectus sum*, et maxime de iis usurpatur, *penes quos summa rerum est*, sive *in sacris*, sive *in civilibus*. Act. VII, 10. κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. *Xenoph. Mem.* III, 2. 4. *Polyb.* I, 25 et 45. Matth. II, 6. ἡγούμενος Christus vocatur, h. e. rex et dominus ecclesiae christianae. *Syrus* ܡܕܒܪܢܐ. De *doctoribus*, *ecclesiae christianae praefectis*, legitur Hebr. XIII, 7. μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, redite in memoriam doctorum vestrorum; ubi explica-

plicationis caussa additur: οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ibid. v. 17. πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν. ib. v. 24. Hinc factum est verbum ecclesiasticum. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1315. *Suid.* ἡγοῦμαι σου· ἄρχω σου. Devt. I, 15. Esther. V, 11. 3) *praecipua dignitate et auctoritate floreo, princeps et praecipuus sum in aliqua re.* Luc. XXII, 26. ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν princeps inter vos se gerat tam modeste, ut ministrum. Act. XIV, 12. ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ἡγούμενος τοῦ λόγου cui summa erat facundia dicendique peritia. ib. XV, 22. ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς viros primarios, facile principes inter reliquos Christianos. 4) *censeo, iudico, arbitror, existimo, habeo, puto.* Phil. II, 3. ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν sed modeste alios quisque se superiores ducat. ibid. III, 8. ἡγοῦμαι ζημίαν damnum esse arbitror. Iacob. I, 2. πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε summo gaudio vobis ducite. 2 Petr. I, 13. II, 13. III, 9. 15. *Eurip. Phoen.* v. 563. *Aeschin.* Dial. III, 6. Iob. XIX, 11. *Hesych.* ἡγεῖσθαι· δοκεῖν. ἡγοῦμαι· νομίζω, ὑπολαμβάνω, λογίζομαι. 5) *honorem alicui habeo, honore aliquem prosequor.* 1 Thess. V, 13. ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ et summo honore et amore eos prosequimini. — *Hesych.* ἡγοῦμαι· προκρίνομαι.

ἩΔΕΩΣ, 1) proprie: *suaviter.* Adverbium ab ἡδὺς *suavis, iucundus, dulcis. Hesych.* γλυκέως. 2) *lubenter.* Marc. VI, 20. XII, 37. ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε non sine voluptate sermones eius audiebat. 2 Cor. XI, 19. Saepius non legitur in N. T. 2 Macc. II, 28. ἡδέως τὴν κακοπάθειαν ὑποίσομεν. ibid. VI, 30. XI, 26. *Aelian. V. H.* VIII, 12. ἡδέως ἤκουε αὐτοῦ. *Hesych.* εὐθύμως, ἢ καταθύμιον. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ἬΔΗ, *iam, nunc.* Adverbium temporis. Matth. III, 10. ἤδη δὲ καὶ immo iam, seu, quin, immo etiam. ibid. V, 28. XIV, 15. Rom. I, 10. ἤδη ποτὲ tandem aliquando. *Dionys. Hal. Ant.* VII, 32. 51. XI, 31. 41. *Libanius* Ep. 1083.

ἩΔΙΣΤΑ, *lubentissime, suavissime.* Adverbium ab ἥδιστος, quod est superlativus ab ἡδὺς *suavis, iucundus.* In comparativo. ἥδιον, legitur 2 Cor. XII, 9. 15. ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω. *Xenoph. Mem.* II, 7, 10.

ἩΔΟΝΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *iucunditas, suavitas,* ab ἡδὺς *suavis, iucundus.* 2) per metonymiam: *voluptas, delectatio, oblectatio et recreatio licita tam animi, quam corporis.* Prov. XVII, 1. 3) in deteriorem partem: *cupiditas prava et perversa, concupiscentia, libidinosum et pravum desiderium. Hesych.* ἡ ἐπιθυμία. Luc. VIII, 14. Tit. III, 3. δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις. Iacob. IV, 1. 3. 2 Petr. II, 13. *Xenoph. Mem.* I, 2, 23. Saepius non legitur in N. T.

ἩΔΥΟΣΜΟΝ, ου, τὸ, *mentha hortensis.* Genus herbae minoris odoriferae, (a *Dioscoride* III, 41 et 48. ἀρτυματῶδες,

ab

ab *Oppiano Halieut.* III, 88. *μίνθη εὐώδης*, et ab *Ovidio Met.* X, 729. *olens* vocatur. Adde *Theophr. de Causis Plantarum* VI, 22.) qua Iudaei pavimentum aedium et synagogarum conspergere solebant, ex *ἡδὺς suavis*, et *ὀσμὴ odor*. Alias *μίνθη* dicitur, a *Minthe*, Cocyti filia. *Strabo* VIII. p. 529. *Plin. H. N.* XIX, 8. XXIX, c. 7. Iudaeis vocatur מינתא. cf. *Buxtorf. Lex. Talmud.* p. 1228. Legitur in N. T. Matth. XXIII, 23. *ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον* decimatis mentham. Luc. XI, 42. Saepius non occurrit in N. T. Masculinum habet *Hesych. Etym. M.* et *Phavor.* *ἡδύοσμος· ὁ ἀρωματίτης κάλαμος.* *Thom. M. Eclog.* p. 617. *μίνθη· οὐχ ἡδύοσμον.* *Schol. Aristoph. Ran.* v. 1107. Conf. etiam *Ol. Celsii Hierobotan.* T. I. p. 543 sq.

ΗΘΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *consueta sedes, domicilium.* Conf. *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 2. 6. p. 795. et *Koenius* ad *Gregor.* de *Dialectis* p. 206. 2) *mos, consuetudo, indoles, ingenium, morum proprietas.* Plur. *ἤθεα*, contracte *ἤθη*, τὰ, *mores.* *Hesych.* *ἦθος· γνώριμος τρόπος, ἀναστροφή.* Semel legitur in N. T. 1 Cor. XV, 33. *φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαὶ* corrumpunt bonos mores sermones pravi. Est, ut certe plerisque videtur, versus iambicus senarius ex *Menandro* p. 248. in Sententiis Comicorum Graecorum, ab *H. Stephano* (anno 1559.) editis, et p. 78. collectionis *Clerici*: ubi *Stephani* et *Clerici* notas inspice. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 170. Adde *Xenoph. Oecon.* 15, 12.

ΗΚΩ, fut. *ἥξω*, *venio, accedo*, ita, ut motum localem significet. Matth. VIII, 11. XXIV, 50. Interdum tamen non apud profanos solum, sed sacros quoque auctores, *temporis praeteriti* notione adhibetur, ut sit: *veni, accessi, adsum*, v. c. Marc. VIII, 3. *τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκουσι*, in aliis codd. *ἥκασι* legitur. Luc. XV, 27. *ὁ ἀδελφός σου ἥκει.* Ioh. IV, 47. *ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας* Iesum ex Iudaea venisse. Act. XXVIII, 23. *Ioseph. A. I.* II, 3. 10. *βασιλεὺς δὲ ἀκούσας ἥκοντας πρὸς Ἰώσηπον τοὺς ἀδελφούς.* *Xenoph. Anab.* II, 5. 2. IV, 7. 1 et 2. 2) *in mundum venio, nascor.* Hebr. X, 7 et 9. *ἰδοὺ ἥκω* ideo equidem natus sum. Ioh. VIII, 42. *ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω* ego a Deo missus sum in has terras. 1 Ioh. V, 20. Interdum tamen etiam de secundo Christi adventu ad iudicium adhibetur. Hebr. X, 37. Apoc. II, 25. 3) metaphorice: *adsum, immineo, insto, futurus sum.* Matth. XXIV, 14. *καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος* ac tum finis instabit. Luc. XIX, 43. *ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ* imminet enim tibi tempus. Ioh. II, 4. 4) *evenio, accido, obvenio.* Matth. XXIII, 36. *ὅτι ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην* haec omnia evenient huic nationi. Apoc. XVIII, 8. 5) *ἥκειν πρός τινα alicuius sectatorem fieri, alicuius doctrinam amplecti.* Ioh. VI, 37. *πρὸς ἐμὲ ἥξει*, i. q. *ἔρχεται πρός*

πρός με. v. 35. 6) interdum abundat, v. c. Luc. XIII, 35. ἕως ἂν ἥξει, ὅτι εἴπητε donec dicatis: nisi malimus statuere, post ἥξει omissum esse substantivum καιρὸς, et vertere: donec tempus adfuerit, quo me verum Messiam salutetis. Sed *Syrus* vertit: ܥܕܡܐ ܕܬܐܡܪܘܢ *donec dicatis*. *Hesych.* ἥκει· ἔρχεται ἢ ἦλθεν. *Thom. M.* ἥκω· καὶ ἀντὶ τοῦ ἔρχομαι καὶ ἀντὶ τοῦ ἦλθον, ubi conf. interpretes. Omnium optime de vera huius vocis potestate exposuit *Dawesius* in *Miscell. Critt.* p. 351.

Ἠλί, *Eli.* Vox hebraica אֵלִי *Deus mi*, ab אֵל *Deus*, et suffixo primae personae י, ex אֲנִי *ego*. Legitur in N. T. Matth. XXVII, 46.

Ἠλί, ὁ, *Eli.* Nomen viri hebraicum ἄκλιτον. Fuit pater Iosephi, mariti Mariae virginis. Commemoratur in N. T. Luc. III, 23.

Ἠλίας, ου, ὁ, *Elias.* Est nomen proprium prophetae, qui alias Thisbites dictus erat, ex inquilinis Gileadis, 1 Regg. XVII, 1. Hebraice sonat אֵלִיָּה, item אֵלִיָּהוּ *Alberti Gloss. Gr.* p. 8. ἠλίς· θεός μου αὐτός, ubi vid. *Albertus*. Matth. XVII, 12. Marc. IX, 13. Luc. I, 17. Malach. IV, 5. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1317 sq.

Ἡλικία, ας, ἡ, 1) *statura, die Leibes-Größe*, ab ἡλίκος *quantus*. *Glossae:* ἡλικία· τὸ μῆκος. *Hesych.* ἡλικία· μέγεθος σώματος, μέτρον τι. Matth. VI, 27. τίς δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; quis potest vel minimum addere staturae suae? Luc. II, 52. XII, 52. προέκοπτε ἡλικίᾳ. Sed plurimi interpretes malunt intellegere omnia haec loca de *aetate*, quam de *statura*, ut priorum locorum sensus sit: *quis potest efficere, ut aetati et vitae suae accedat spatium vel brevissimum?* posterior vero reddatur: *adolevit puer*. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 334. Luc. XIX, 3. ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν erat enim statura exilis. Ab *Aristotele* de *Plantis* I, c. 4. φιτρὸς plantae stipes dicitur ὅμοιος τῇ ἡλικίᾳ ἀνθρώπου. 2) *totius vitae decursus, annorum spatiis circumscriptus, aetas*, et speciatim: *aetas matura, adulta, virilis, vigor aetatis*. Ioh. IX, 21. 23. ἡλικίαν ἔχει habet aetatem iustam, quae scilicet ex legibus Iudaeorum requirebatur ad edendum testimonium. Ephes. IV, 13. εἰς μέτρον ἡλικίας ad aetatem virilem. (*Lucian. Imag.* 7. *Philostrat. Vit. Soph.* I, p. 543.) Hebr. XI, 11. παρὰ καιρὸν ἡλικίας iam aetate provecta. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 12. II, 13. *Arrian.* de *Venat.* V, 1. *Plutarch.* de *Educ. Puer.* VII, 1. IX, 16. XV, 1. Conf. *L. Bos.* ad *Lucian.* Opp. T. II. p. 154. et *Vorstii Philol. S.* p. 108. ed. *Fischeri.*

Ἡλίκος, ικη, ον, *quantus, quam magnus*, et tam interrogative, quam indefinite usurpatur. Bis autem tantum in N. T. occurrit. Coloss. II, 1. ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν quantum

tum certamen pro vobis sustineam. Iacob. III, 5. ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει; exiguus ignis quantam materiam accendit? *Hesych.* ἡλίκον· ποταπὸν, μέγα, ὁποῖον. Idem: ἡλίκην· μεγάλην, τηλικαύτην.

ἭΛΙΟΣ, ου, ὁ, 1) *sol.* Marc. XIII, 14. ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται sol obtenebrabitur. ibid. I, 32. ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος quum occideret sol. ibid. IV, 6. ἡλίου ἀνατείλαντος sole exorto. Apoc. VIII, 12. τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου tertia pars solis. ibid. XVI, 12. ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ab ortu solis. Cum solis splendore comparatur splendor faciei Christi, cum transformaretur, Matth. XVII, 2. etiam praestantior status, quo beati in vita futura fruentur. Matth. XIII, 43. 1 Cor. XV, 41. 2) *lux* vel *splendor solis, radius solaris.* Act. XIII, 11. μὴ βλέπων τὸν ἥλιον, h. e. coecus, facultate videndi privatus. *Aelian. V. H.* XIII, 1. *Hesych.* ἥλιος· ὁ θεὸς καὶ τὸ ἄστρον καὶ ἡ αὐγὴ καὶ τόπος, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει.

ἯΛΟΣ, ου, ὁ, *clavus.* De clavis, quibus damnati ad crucem figebantur apud veteres, legitur semel tantum in N. T. Ioh. XX, 25. ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων nisi videro in manibus eius vestigium clavorum et immisero digitum meum in vestigium clavorum. Hinc προσηλοῦσθαι *ad crucem figi, in crucem agi* denotat. Ceterum, quam late haec vox pateat apud Graecos, vel ex ipso *Hesychio* intellegi potest: ἧλοι· λόγχαι, καρφία, κέντρα. Conf. etiam *Bielii Thesaur. Philol.* s. h. v.

ἩΜΕ'ΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *dies,* quatenus nocti opponitur et alias dicitur *artificialis dies.* Matth. IV, 2. νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα. ibid. XII, 40. XX, 6. 12. τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. Marc. II, 1. δι' ἡμερῶν, sc. τινῶν, post aliquot dies, seu intercedentibus aliquot diebus. Ioh. XI, 9. οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; Item spatium 24 horarum, noctem cum die comprehendens, quod νυχθήμερον et *diem naturalem* vocant. Matth. VI, 34. XV, 32. XVII, 1. XX, 19. Act. XXVIII, 7. 12. 14. 17. Sed hic observandae sunt formulae quaedam, quae Scriptoribus N. T. propriae videntur, v. c. α) τὴν ἡμέραν, pro καθ' ἡμέραν, seu καθ' ἡμέραν ἑκάστην, *in diem, in singulos dies, für jeden Tag.* Matth. XX, 2. συμφωνήσας ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν pactus est cum iis denarium in diem, seu dies singulos. 2 Petr. II, 13. τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφὴν luxum quotidianum. β) ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ singulis diebus, cotidie. 2 Cor. IV, 16. Ad imitationem hebraicae formulae יוֹם יוֹם Psalm. LXVIII, 20. יוֹם וָיוֹם Esther. III, 4. Conf. *Vorstii Philol. Sac.* p. 307. ed. *Fischeri.* γ) ἡμέραν ἐξ ἡμέρας *in diem, a die,* i. e. *quotidie.* 2 Petr. II, 8. (*Eurip. Rhes.* 446. Sic quoque κατ' ἔτος ἐξ ἔτους dixit

lixit *Theocrit. Idyll.* II, 15.) Eodem vero modo uti ἡμέραν in hac formula pro εἰς ἡμέραν positum reperitur, ita יום pro מיום legitur in formula, in sacris litteris admodum frequente, דבר־יום ביומו, qua *quod quotidie alicui datur* vel *dandum est*, significatur. Exod. V, 13. Dan. I, 5. Adde Ier. LII, 34. ubi in versione Alex. plena formula ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν legitur. δ) ὅλην τὴν ἡμέραν *quotidie*. Rom. VIII, 36. ἕνεκα σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν propter te quotidie in mortis periculo versamur; ubi hebraicae formulae כל היום Ps. XLIV, 23. respondet. ε) καθ᾽ ἡμέραν, scil. πᾶσαν, (Act. XVII, 17.) vel ἑκάστην, (Hebr. XIII, 13.) *singulis diebus, quovis die, quotidie*, interdum etiam *saepe*. Luc. XVI, 19. Marc. XIV, 49. καθ᾽ ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, h. e. saepius vos docui in templo: nisi ἡμέραν de *ipso sabbati die* accipere malis. De formula καθ᾽ ἡμέραν lectu digna habent interpretes ad *Thomam M.* p. 631. ζ) ἡμέρας καὶ νυκτὸς *assidue, saepe*. Luc. XVIII, 7. βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτὸς qui eum diurnis nocturnisque, h. e. assiduis precibus adeunt. 1 Tim. V, 5. Luc. XXI, 37. *Thom. M.* p. 630. νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἀττικοὶ λέγουσιν. η) ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ *simul, inopinato*. Apoc. XVIII, 8. διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς propterea simul et tanquam uno agmine irruent in eam haec mala. Alibi dicitur: μιᾷ ὥρᾳ, v. c. ib. v. 10. 16. 19. Ier. XLVII, 8. רגע ביום אחד. Vide et *Eurip. Herc. Fur.* v. 508. et *Ali ben Abi Taleb Carm.* IV, 6. 2) *lux diei*. Luc. IV, 42. γενομένης δὲ ἡμέρας orto sole. ibid. VI, 13. XXII, 66. Act. XII, 18. Apoc. VIII, 12. καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς nec lumen diurnum nisi tertiam luminis sui partem haberet. 3) κατ᾽ ἐξοχὴν *dies piacularis Iudaeorum*. Hebr. VII, 27. καθ᾽ ἡμέραν quolibet expiationis die. ibid. X, 11. Etiam a Iudaeis *diem illum expiationis*, qui quotannis magna cum religione a Iudaeis agebatur, κατ᾽ ἐξοχὴν יומא dictum esse, docuit *Lakemacher Obss. Philol.* P. I. p. 166. 4) *sabbatum*, etiam *festum*, i. q. ἑορτή. Act. II, 1. τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, pro τὴν ἑορτὴν τῆς Πεντηκοστῆς, coll. Luc. II, 41. Marc. XIV, 49. Galat. IV, 10. ἡμέρας παρατηρεῖσθε. 5) *omne tempus in genere*, sive *longius*, sive *brevius*, sive *futurum*, sive *praesens*, i. q. χρόνος, seu καιρός. Luc. II, 1. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις per id tempus, seu *illis diebus*, qua formula in eadem significatione usi sunt *Virgil. Aen.* II, 340. et *Liv.* XXVII, 15. Luc. II, 6. ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι adest tempus. ib. XVII, 22. ἐλεύσονται ἡμέραι futurum est. ib. XIX, 42. ἐν ἡμέρᾳ σου ταύτῃ hoc saltem tuo tempore. 1 Cor. III, 13. ἡ ἡμέρα δηλώσει, formula proverbialis, ut videtur, respondens latinae: *futurum tempus docebit, suo tempore apparebit*, qualis illa Graecorum: χρόνος πάντα εἰς φῶς φέρει. Eodem modo etiam apud Hebraeos usurpatur ימי 1 Regg. II, 1. 11. Ierem. XXX,

XXX, 3. Conf. *Vorstii Philol. Sac.* p. 106. et *Pfochenii Diatribe* Sect. 51. Huc etiam pertinet formula: *ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις*, quae indicat non solum, aliquid accidisse *illo ipso tempore*, de quo in singulis locis sermo est, sed etiam *ante menses et ante annos adeo plures*, v. c. Matth. III, 1. Marc. I, 9. VIII, 1. XIII, 24. et innumeris aliis in locis, ut docte observavit *Krebs.* in *Obss. Flav.* p. 6. Δι' ἡμερῶν, sc. τινῶν διαγενομένων, seu διελθουσῶν, post dies aliquot interiectos, post aliquod tempus. Marc. II, 1. πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν haud ita pridem. Act. V, 36. XXI, 38. opponitur formulae ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων. Act. XV, 7. 8) *tempus vitae et officii alicuius* in N. T. haud raro ἡμέρα τινὸς dicitur. De *tempore vitae*, *quod quis in his terris peragit*, legitur haec formula Luc. XVII, 26. ἐν ταῖς ἡμέραις νῶε — ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου Noachi aetate — temporibus filii hominis. ib. v. 28. Matth. XXIII, 30. εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν si maiorum nostrorum aetate vixissemus. Ioh. IX, 4. ἕως ἡμέρα ἐστὶν quamdiu haec vita mea durat, coll. v. 5. Luc. XVII, 22. ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν aliquando vel uno die mecum his in terris vivere et conversari desiderabitis. Ioh. VIII, 56. de Abrahamo ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν optabat aequalis meus esse. Alii reddunt: optabat videre *diem meum natalem*, (conf. *Menag.* ad *Diog. Laërt.* IV, 41. *Hesych.* ἡμέρα; τὰ γενέθλια.) sensu eodem. Huc etiam refero formulam, quae legitur Luc. I, 7. καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν et ambo provectae aetatis erant, seu, senilem aetatem attigerant, et est locutio mere hebraica. cuius exempla leguntur Genes. XVII, 11. XXIV, 1. Ios. XXIII, 1. Luc. I, 18. καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ibid. II, 36. αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς. Cf. *Vorstii Philol. Sac.* p. 110 sq. — De *tempore officii* legitur Matth. XI, 12. ἀπὸ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου βαπτιστοῦ a tempore, quo Iohannes baptista munus suum auspicabatur. Hebr. VII, 3. μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν ἔχων de quo nec constat, a quo acceperit sacerdotium; ubi αἱ ἡμέραι *tempus* significant, *quo quis fungitur munere sacerdotali*, quod Luc. I, 23. ἡμέραι τῆς λειτουργίας vocatur. Hinc formula ἐν ταῖς ἡμέραις, de rege aut imperatore adhibita, fere semper reddenda est: *sub imperio, regnante, et imperante*, v. c. Matth. II, 1. ἐν ἡμέραις ἡρώδου βασιλέως. Luc. I, 5. Cf. Genes. XIV, 1. בִּימֵי, Alex. ἐν τῇ βασιλείᾳ. Ies. I, 1. 7) *tempus calamitosum, acerbum et triste*, v. c. Matth. XXIV, 22. ubi de obsidione et excidio Hierosolymitano sermo est. Hebr. V, 7. ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ tempore illo, quo cruciatus et calamitates his in terris perferebat. Hebr. X, 25. ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν quo magis gravissimas calamitates vobis instare colligere facile potestis. I[illegible] ponitur

Pſ. CXIX, 84. 8) *tempus, quo per religionem christianam perfectior religionis cognitio et virtus eſt propagata.* Rom. XIII, 12. ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν nocte ignorantiae et impietatis profligata, dies lucis religionis chriſtianae illuceſcit. Cf. infra ſub νὺξ et σκότος. 1 Theſſ. V, 5. υἱοὶ ἡμέρας homines religionis chriſtianae ſcientia ſatis imbuti et emendati. Iudaeos tempora Meſſiae *diem* κατ' ἐξοχὴν vocaſſe, docuit *Schoettgenius* in *Hor. Hebr. et Talmud.* p. 571. 9) *indicium* ſ. *opinio hominis.* Rariſſima formula eſt ἡ ἀνθρωπίνη ἡμέρα, quae 1 Cor. IV, 3. occurrit, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας; quam ab *Hieronymo* in Ep. ad *Algaſiam* inter Ciliciſmos Pauli relatam verterem: an veſtro iudicio, vel iudicio et opinione ullius hominis prober, conſentiente *Syro* ܐܘ ܡܢ ܟܠ ܒܪܢܫ *aut ab ullo homine.* Cf. *Glaſſii Philol. Sacr.* p. 878. ed. *Dathii* et *C. Schoettgenii* Diſſ. de ἀνθρωπίνῃ ἡμέρᾳ, Lipſ. 1712. 4. 10) ἡμέρα, vel nude poſitum, vel additis ſubſtantivis κυρίου, Ἰησοῦ Χριστοῦ, ſeu τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου in univerſum *tempus* ſignificat, *quo Chriſtus inſigni quodam et peculiari modo vim et virtutem ſuam, divinam exſerit et declarat,* quod quale ſit in ſingulis locis intellegendum, e ſerie orationis tantum definiendum eſt. Sic v. c. uſurpatur α) *de vita, quam Chriſtus his in terris peregit et docendis et emendandis hominibus, iisque ad veram felicitatem adducendis totam impendit.* Luc. XVII, 22. Ioh. VIII, 56. de quibus locis iam ſupra expoſui. β) *tempus, quo Chriſtus longe lateque propagabat per apoſtolos doctrinam ſuam ſalutarem.* Act. II, 20. γ) *tempus excidii iudaici,* ſeu *deſtructionis Hieroſolymorum et reipublicae iudaicae,* quo Chriſtus inſignia maieſtatis ſuae divinae exhibuit documenta. Luc. XVII, 24. 26 et 30. coll. Matth. XXIV, 9—28. *Coran. Sur.* XXV. δ) *tempus illud futurum, quo Chriſtus rediturus eſt iudex hominum.* 1 Cor. I, 8. V, 5. 2 Cor. I, 14. Philipp. I, 6. 10. 1 Theſſ. V, 2. 2 Theſſ. II, 2. Idem tempus, quo Chriſtus olim iudex omnium hominum comparebit, vocatur etiam in N. T. ἡμέρα ἐκείνη, Matth. VII, 22. ἡ ἐσχάτη ἡμέρα, Ioh. VI, 39. 40. 44. 54. ἡμέρα κρίσεως, Matth. X, 15. μεγάλη ἡμέρα, Iud. v. 6. Cf. *C. F. Schmid* Diſſ. de *Die Chriſti Forenſi* *muliſque ſimilibus.* Viteb. 1777. 4. 11) interdum ſubanditur. Matth. XXVI, 17. τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων, ſc. ἡμέρᾳ, coll. Marc. XIV, 12. Luc. VII, 11. poſt ἐν τῇ ἑξῆς, coll. IX, 37. Act. XIX, 38. poſt ἀγοραῖοι, et v. 40. poſt σήμερον. Ier. LII, 12. Conf. *Viger. de Idiotiſmis Ling. Gr.* p. 45. ed. *Zeunii.*

ἩΜΈΤΕΡΟΣ, ἐρα, ερον, *noſter,* ab ἡμεῖς. 2 Tim. IV, 15. ἀνθέστηκε τοῖς ἡμετέροις λόγοις impedire conatus eſt doctrinam a nobis traditam. Tit. III, 14. οἱ ἡμέτεροι qui unam vobiſcum religionem profitentur. Sic et nos: *die unſrigen,*

unsrigen, pro: *unsre Religions - Verwandten* dicere solemus.

Ἡ ΜΗ͂Ν, vide sub ἤ.

ἩΜΙΘΑΝΗ͂Σ, έος, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, *semiuex*, *semimortuus*, *semivivus*, i. q. ἡμίθνητος apud *Polyb.* XIV, 5, 7. ex ἥμισυς *dimidius* et θανής, ab aor. 2. ἔθανον, verbi θνήσκω *morior*. Legitur semel in N. T. Luc. X, 30. ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. *Vulgat. abierunt semivivo relicto.* *Dion. Halic. Ant.* p. 1258 et 1728. ed. *Reiske.* Apud *Aristoph. Nub.* v. 504. ἡμιθνὴς legitur, elisa littera α. *Phavor.* ἡμιθνὴς μὲν λέγεται ὁ ψυχαγαγῶν καὶ ἤδη τὸ ἥμισυ θανών. Idem tradit *Tzetzes* in *Lycophron.* v. 511.

ἭΜΙΣΥΣ, foem. ἡμίσεια, neutrum ἥμισυ *dimidius*. Adiectivum ex ἡμι *semi* et ἴσος *aequalis*, (quasi *utraque pars sibi aequalis est*) quod genitivum singularis in ως et neutrum plurale εα in η contrahit: conf. *Fischer.* Prolus. XXX. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 10 sq. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 580. Marc. VI, 23. ὃ ἐάν μοι αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου dabo tibi, quidquid petieris, usque ad dimidium regni mei. Formula usitata regibus, qua significabant, se paratos esse ad satisfaciendum iis, qui vel maxima quaevis postularint. Esther. V, 3. עַד־חֲצִי הַמַּלְכוּת. Luc. XIX, 8. τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου dimidiam omnium facultatum mearum partem. Apoc. XI, 9. ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, sc. μέρος, tres dies et dimidium. ibid. v. 11. XII, 14. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Thom. M. Eclog.* p. 420 sq. ed. *Bernard.*

ἩΜΙΏΡΙΟΝ, ου, τὸ, *semihora*, *horae dimidium*, ex ἥμισυς *dimidius* et ὥρα *hora*. Proprie adiectivum est ab ἡμιώριος *semihoram durans*, *semihorarius*, ad formam ἀνώριος, παναώριος, ἐφώριος, μινυώριος, πρωώριος, ut subintellegatur μέρος χρόνου pars temporis, vel διάστημα spatium, ut in aliis. Legitur semel in N. T. Apoc. VIII, 1. ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. Similis vox est ἡμιωβόλιον, h. e. τὸ ἥμισυ τοῦ ὀβολοῦ interprete *Phavor.*

ἩΝΊΚΑ. Adverbium temporis, *quum*, *quando*. Adhibetur extra interrogationem, sed πηνίκα in interrogatione. Bis legitur in N. T. 2 Cor. III, 15. 16.

ἮΠΕΡ, vide sub ἤ.

ἬΠΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *clemens*, *benignus*, *placidus*, *lenis*, *mitis*. Proprie de parentibus usurpatur, qui lenes sunt et benigni erga liberos. Sic v. c. legitur apud *Homer. Odyss.* β', v. 47. πατὴρ δ' ὣς ἤπιος ἦεν. *Herodian.* II, 4. 1. Deinde vero ad omnes alios transfertur, qui sunt lenes et benigni, lubenterque de iure suo cedunt, ut parcant aliis. Sic autem bis legitur in N. T. 1 Thess. II, 7. ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι sed gessimus nos benignos et lenes. 2 Tim. II, 24. ubi ἤπιον εἶναι opponitur τῷ μάχεσθαι *Demosthen.* p. 1464. 122. ed. *Reiske.*

Pausa.

Pausanias Eliac. II, 16. *Herodot.* III, 89. Apud Graecos interdum ad alias res transfertur, v. c. ad medicamenta, quae φάρμακα ἤπια vocantur, quum sine excitatione dolorum morbos molliunt ac depellunt. *Hesych.* ἤπια· πραέα, προσηνῆ, μαλθακά, ἥμερα, χρηστά. Hinc substantivum ἠπιότης lenitas, humanitas, πραότης, ut ab *Hesychio* explicatur, quod, a Biblis omissum, occurrit in Addit. Esther. XIII, 2. ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος ἀεὶ διεξάγων.

ΗΡ, Er. Nomen proprium viri hebraicum, (ער a radice עור evigilare) quod vigilem notat. Legitur in N. T. tantum. Luc. III, 28.

ΗΡΕΜΟΣ, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *tranquillus, quietus, mitis, placidus*; i. q. ἥμερος, et de rebus aeque ac personis adhibetur. In N. T. semel legitur 1 Tim. II, 2. ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ut vitam tranquillam et quietam agamus. Hinc ἠρεμίζειν est: *vitam agere quietam*, apud *Xenoph.* de *Rep. Laced.* 2, 3. *Hesych.* ἤρεμον· ἥσυχον, πρᾷον, ἥμερον. *Alberti Gloss.* Gr. N. T. p. 156. ἤρεμον· πρᾶον ἐν εἰρήνῃ.

ΗΡΩΔΗΣ, ε, ὁ, *Herodes*. Nomen proprium quorundam regum Iudaeorum temporibus Christi et apostolorum, qui a romanis imperatoribus regium nacti sunt titulum. Memorantur autem in N. T. tres huius nominis. *Primus* est *Herodes Magnus*, Ascalonita, ex stirpe Idumaea, Antipatro patre natus, et rex Iudaeae a senatu romano ad petitionem *Antonii* declaratus, per annos septem et triginta regnavit. (*Ioseph. A. I.* XIV, 13. 1. c. 17. f. 4.) Sub eius imperio Iohannes baptista et Christus nati sunt. Rex creabatur A. M. 3910. Mortuus est anno 3948. anno Christi 2. A magis delusus infantes Bethlehemiticos trucidari iussit Matth. II, 1. 3. etc. Cf. *Macrobii Saturnal.* II, c. 4. p. 270. Contra mores patrios non solum ludos quinquennales instituit Caesari, (*Ioseph. A. I.* XVI, 5. f. 1.) sed etiam theatra Hierosolymis aedificavit (XV, 8. 1.) et ludos Olympios introduxit. (XVI, 5. 3.) Laudatur quidem a *Iosepho* ob bella feliciter gesta, templi Hierosolymitani exornationem, et varia oppida condita, sed idem eum crudelissimum atque iniustissimum fuisse ingenue fatetur. Eo mortuo regnum inter superstites eius tres filios (nam *Alexandrum* atque *Aristobulum* filios aeque ac *Mariamnem* uxorem et multos alios ipse e medio sustulerat) ab *Augusto* ita dividebatur, ut *Archelaus* Iudaeam, Idumaeam et Samariam sub *ethnarchae* nomine acciperet, *Antipas* vero Galilaeae et Peraeae atque *Philippus* Batanaeae, Trachonitidi et Auranitidi sub nomine *tetrarcharum* praeessent. *Alter* est *Herodes Antipas*, *Herodis M.* filius, ex Marthace, coniuge gentis Samaritanae, tetrarcha Galilaeae, vir admodum scelestus. Non solum enim interfecit Iohannem baptistam, Matth. XIV, 4. sed etiam di-

 misit

misit Aretam coniugem et assumsit sibi Herodiadem, fratris uxorem, eo adhuc vivente. (*Ioseph. A. I.* XVIII, 5. 1.) Romam profectus est, ut regiam dignitatem ab imperatore peteret, et denique a Caligula in Galliam relegabatur. (XVIII, 7. 2.) Addictus fuisse videtur doctrinae Sadducaeorum, ut apparet e loco Marc. VIII, 15. coll. Matth. XVI, 6. *Tertius* est *Herodes Agrippa, primus*, seu *maior* dictus, nepos *Herodis M.* filius *Aristobuli*. Matrem habuit Berenicem, coniugem Cypron. Iacobum, fratrem Iohannis, interemit et Petrum in vincula coniecit. Act. XII, 1. 4. Paulo post vero Caesareae misere vitam finiit. Act. XII. *Euseb. H. E.* XII, 10. *Iosephus*, qui res eius descripsit *A. I.* XVIII, c. 1 — 9. nusquam eum Herodem appellavit. Fuit autem hic *Agrippa* pater *Agrippae II.* seu minoris, cuius Act. XXV. et XXVI. mentio fit. De familia et genealogia Herodiadum extat erudita et accurata Distrib. *Chr. Noldii* de Vita et Gestis Herodum, seu Historia Idumaea ad calcem Opp. Fl. Iosephi, ed. *Havercamp.* T. II. p. 333. Adde *Sal. Deyling.* Obss. Sacr. P. II. n. 26. p. 247 sq. *I. G. Altmanni* Exc. Phil. de gente Herodum, qui praesertim in N. T. commemorantur, Bern. 1750. 4. et *Cellarii* Vindicias Fl. Iosephi, s. historiam Herodum contra Harduinum in Ei. *Diss. Academ.* p. 207.

ΗΡΩΔΙΑΝΟΊ, ῶν, οἱ, *Herodiani*, h. e. *aulici et ministri regis Herodis*. Commemorantur Matth. XXII, 16. Marc. III, 6. XII, 13. ubi *Syrus* habet ܒܝܬܝ̈ܐ ܕܗܪܘܕܣ, h. e. *domesticos Herodis*, et *interpr. Hebraeus Evang. Matthaei* עבדי הורודוס *servos Herodis*, quemadmodum et *Lutherus* in vers. Germ. *Herodis Diener.* Sed multa de Herodianis reperiuntur sententiarum divortia. Conf. *Stolberg.* Exercitationes L. Gr. p. 419. *Sam. Petiti* Var. Lectt. c. 18. *Ioh. Steuchii* D. de Herodianis, quorum mentio fit apud Matth. XVII. Marc. III. et XII. Lund. 1766. 4. *Ioh. Floderi* D. de Herodianis, Upsal. 1764. 4. et *Chr. Fr. Schmidii* Epistolam de Herodianis, Lips. 1764. 4.

ΗΡΩΔΙΑΣ, άδος, ἡ, *Herodias*. Est nomen proprium concubinae *Herodis Antipae, tetrarchae*. Non fuit filia *Aretae*, regis Arabum, ut *Hieronymus* ad Matth. c. XIV. opinatus est, sed filia *Aristobuli*, qui filius fuit *Herodis M.* et frater *Philippi* et *Herodis Antipae*, *Agrippae maioris* soror. Act. XII, 2. Nupta fuerat *Philippo*, cui vivo per incestas nuptias detracta est a fratre *Herode Antipa*. Matth. XIV, 3. *Ioseph. A. I.* XVIII, 5. 4. *Euseb. H. E.* I, 13. A *Caligula* cum *Herode Antipa* Lugdunum Gallorum in exilium missa est. Atque haec est illa, quae Iohannis baptistae interficiendi Herodi primum subministravit consilium.

ἩΡΩΔΊΩΝ, ωνος, ὁ, *Herodion*: Nomen proprium viri graecum, qui Rom. XVI, 11. vocatur cognatus Pauli.

ἩΣΑΪ́ΑΣ, ου, ὁ, *Iesaias*. Nomen proprium prophetae Iudaeorum celeberrimi, hebr. יְשַׁעְיָהוּ, conflatum ex יֵשַׁע *salus, auxilium*, et יָהּ nomine divino, ut idem sit, ac *Dominus est salus et auxilium*, Matth. III, 3. IV, 14. VIII, 17. XIII, 14. XV, 7. 2) *liber oraculorum Iesaiae*. Act. VIII, 28. καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην Ἠσαΐαν et legebat librum prophetae Iesaiae. ibid. v. 30.

ἨΣΑΥ̃, ὁ, *Esavus*. Nomen viri hebraicum ἄκλιτον, hebr. עֵשָׂו. Fuit autem primogenitus Iacobi filius, Hebr. XI, 20. XII, 16. Totus erat crinibus tectus, h. e. hirsutus, unde nomen suum accepisse videtur, nam عشى, cui hebraicum עָשָׂה respondet, *tegere* notat. Conf. Syllogen Diss. *Schultens.* et *Schroeder*. P. I. p. 531. Eandem ob causam alias etiam שֵׂעִיר *pilosus*, אֱדוֹם *rufus* a pilorum rubicundo colore dictus est. Per metonymiam causae Ἠσαῦ etiam *Esavi posteros* significat Rom. IX, 13. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 437.

ἩΣΥΧΆΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *quiesco, subsisto in itinere, non progredior* (*Xenoph. Anab.* V, 4. 8.) *otiosus sum, abstineo a laboribus et negotiis*, ab ἥσυχος *quietus*. Luc. XXIII, 56. καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολὴν sed per sabbatum ex lege ab omni opere cessabant. Hinc 2) *vitam ago placidam, quietam et modestam*. 1 Thess. IV, 11. καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν. 3) *sileo, taceo*. Luc. XIV, 3. οἱ δὲ ἡσύχασαν illi vero nullum dedere responsum, coll. v. 6. Eodem sensu non solum ἡσυχάζειν legitur in vers. Alex. Ies. VII, 4. Nehem. V, 8. et apud Graecos exteros, v. c. *Appian. B. Syr.* p. 149. *Eurip. Medea* 80. *Diog. Laërt.* VIII, c. 1. de discipulis Pythagorae πενταετίαν ἡσυχάζον, (cf. *Elsner. Obss. Sac.* T. I. p. 242. *Boisii Collat.* p. 235.) sed etiam παύεσθαι apud Graecos haud raro legitur. 4) *acquiesco*, ita, ut non amplius contradicam aut dissuadeam. Act. XI, 18. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν his dictis acquieverunt, coll. v. 2 et 3. ib. XXI, 14. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν cum nullo modo persuaderi posset, nos quidem acquievimus. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo ἡσυχίαν ἔχειν aliquoties apud *Demosthenem* Philipp. I. legitur.

ἩΣΥΧΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *quies corporis, cessatio ab omni labore et opere*. Prov. VII, 9. ἡνίκα ἂν ἡσυχία νυκτερινὴ καὶ γνοφώδης. 2) *tranquillitas, vita quieta et modesta*. Ita capitur 2 Thess. III, 12. ubi Paulus iubet Thessalonicenses μετὰ ἡσυχίας ἐργάζεσθαι, h. e. ita res suas agere, ut nullum strepitum edant nec aliis se immisceant rebus; ubi opponitur sedulitati ambitiosae, tumultibus excitandis aptae

aptae. 3) *silentium.* Act. XXII, 2. παρέσχον ἡσυχίαν praesiterunt, seu praebuerunt silentium, h. e. silebant. E contrario ἡσυχίαν παρέχεσθαι *silentium iniungere*, apud Alex. Iob. XXXIV, 29. Pro ἡσυχίαν παρέχειν alias ponitur ἡσυχίαν ἄγειν. *Xenoph. Hist. Graeca* II, 3. 23. Conf. *Spanhem.* ad *Aristoph. Ran.* v. 324. ubi de silentio in mysteriis gentilium sermo est, et *Wesseling.* ad *Herodot.* I, 86. 1 Tim. II, 11. γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω, coll. 1 Cor. XIV, 34. ibid. v. 12. εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ, pro σιγᾷν. Saepius non legitur in N. T. *Lysias, Orat.* XI, c. 18. οἱ μὲν αὐτοῦ μένοντες ἡσυχίαν ἦγον. *Herodian.* I, 13. 4. *Musaeus* 104. *Ammonius:* ἡσυχία· ἐπὶ μὲν σιωπὴν σημαίνει, ὅτε δὲ τὴν ἐπιείκειαν. *Hesych.* ἡσυχία· γαλήνη, ἠρεμία.

ΗΣΥΧΙΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *quietus, tranquillus.* Bis legitur in N. T. 1 Tim. II, 2. ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ut vitam tranquillam et quietam agamus; ubi βίος ἡσύχιος ad tranquillitatem et pacem publicam transfertur, qua civis ab aliorum violentia tutus praestatur, de qua etiam ἡσυχάζειν in vers. Alex. Iudd. III, 11. adhibetur. 1 Petr. *III,* 4. ἡσύχιον πνεῦμα, h. e. tranquillitas animi, alieni ab *omnibus* pravis cupiditatibus, mulieribus commendatur.

ΗΤΟΙ, vide sub Η.

ΗΤΤΑΟΜΑΙ, vel ΗΣΣΑΟΜΑΙ, ῶμαι, 1) proprie: *vincor, superor, inferior discedo,* ab ἥσσων vel ἥττων *minor, inferior.* Comparat. ex μικρός. Dicitur vero proprie de *iis, qui in bello ac praelio victi et superati sunt,* 2 Macc. X, 24. ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. *Aelian. V. H.* IV, 8. ἡττηθεὶς ὑπὸ τῶν προσοίκων βαρβάρων. *Suid.* ἡττηθεὶς ἀπῆλθεν· ἀντὶ τοῦ ἧττον ἔχων ἢ νικηθεὶς ἀπῆλθεν: vel de *collusoribus, qui vincuntur, Aeschin.* Dial. II. c. 10. δύναιτ' ἂν τοὺς ἀντιπαίζοντας ποιεῖν ἡττᾶσθαι: vel denique de *iis, qui causa cadunt in iudicio et condemnantur. Xenoph. Mem.* IV, 4. 17. ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἡττῶντο. *Pollux* VIII, 73. ἐπὶ — — τοῦ καταδικασθέντος, — ἡττήθη. 2 Petr. II, 19. ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται a quo enim aliquis vincitur, eius servus est. Sententia vitae communis, qua a Petro eleganter demonstratur, foedissima et miserrima servitute teneri eum, qui peccatis indulget. 2) ἡττᾶσθαι eleganter de *iis* usurpatur, *qui cupiditatibus pravis indulgent et vitiositati serviunt.* 2 Petr. II, 20. τοῖς μιάσμασι τοῦ κόσμου πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, pro ἐμπλακέντες καὶ ἡττῶνται, vitiis, quibus olim renunciarunt, iterum indulgentes et servientes. *Xenoph. Apol. Socr.* 19. ἢ ἄλλης πονηρᾶς ἡδονῆς ἡσσημένον. Idem *Cyrop.* VIII, 8. 7. ἧττον τοῦ οἴνου *vino deditus. Aelian. V. H.* X, 9. ἥττων γαστρὸς *vorax.* Conf. *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 570. 3) *deterior sum.* 2 Cor. XII, 13. τί γάρ ἐστιν, ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας; quid enim

enim est, in quo fueritis inferiores caeteris Christianorum coetibus? Saepius non legitur in N. T. Eodem sensu activum ἡττάω legitur apud *Polyb.* XV, 4. πάντας ἥττησε ταῖς ψυχαῖς. Apud eundem Excerpt. Legat. 104. extr. ἡττάω de iis etiam dicitur, *qui alios ad silentium redigunt*, ἥττησαν τὺς ἀντιλέγοντας.

ΗΤΤΗΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *diminutio*, (qua voce *Vulgatus* utitur Rom. XI, 12.) *defectus*, *clades*, ab ἡττάομαι, quod vide. 2) *condemnatio*, sensu iudiciali, i. q. κατάκριμα. Rom. XI, 12. ubi *Syrus* ܠܘܠܚܡܐ reddit, quam ipsam vocem ibid. VIII, 1. pro κατάκριμα posuit. 3) *deterior status et conditio*, i. q. ἐλάττωμα, *der Verfall.* Sic legitur in N. T. 1 Cor. VI, 7. ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν iam vero in universum haec est deterior conditio vestra, seu, iam hoc omnino vobis est vitio vertendum. Saepius non occurrit in N. T.

ΗΤΤΩΝ, vel ΗΣΣΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *minor*, *inferior*, *deterior*. Neutrum ἧττον vel ἧσσον adverbialiter ponitur. 1) *minus*. 2 Cor. XII, 15. ἧττον ἀγαπῶμαι minus diligor. 2) *damnum*. 1 Cor. XI, 17. εἰς τὸ ἧττον in deterius convenitis, h. e. ita, ut deteriores fiatis et faciatis maiores ad vitia et peccata progressus. Saepius non legitur in N. T.

ΗΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *sonum edo*, *sono*, *resono*, *sonorus sum*, ab ἦχος *sonus*. 1 Cor. XIII, 1. γέγονα χάλκὸς ἠχῶν essem similis aeri resonanti. 2) *strepitum edo*, *fragore resono*. Luc. XXI, 25. ἠχέσης θαλάσσης καὶ σάλε maris fluctibus commotis, vehementem sonum edentibus. *Homer. Iliad.* I, 157. Saepius non occurrit in N. T. Hebr. המה Ier. L, 42. *Hesych.* ἠχεῖ· φωνεῖ, ψοφεῖ. Idem: ἤχησεν· ἐψόφησεν.

ΗΧΟΣ, ε, ὁ, 1) *sonitus*, *sonus quicunque*, et differt ab ἠχὼ, quod *sonum repercussum* notat. Sap. XVII, 19. unde Latinis est nomen *Echo*. Sic v. c. de tonitru legitur Act. II, 2. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τῦ ὐρανῦ ἦχος repente autem exortus est de coelo sonitus, seu, auditum est tonitru. Hebr. XII, 19. σάλπιγγος ἤχῳ tubae sono. *Plutarch. Sympos.* VIII. p. 722. B. 2) metaphorice: *fama*, *rumor*. Luc. IV, 37. καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρε, *Vulgatus*: *et divulgabatur fama de illo* etc. coll. Marc. I, 28. *Thom. M.* ἠχὴ καὶ ἠχὼ, ἐκ ἦχος: quem iterum turpiter lapsum esse, ex *Aelian. V. H.* IV, 17. XII, 57. et aliis locis docuere ad h. l. interpretes. Rectius, ut videtur, *Moschopulus* scripsit: ἠχὴ ποιητικόν· ἦχος κοινόν. ἠχὼ δὲ τὸ τῆς κραυγῆς ἀντίφθεγμα καὶ ὄνομα θεᾶς.

Θ

ΘΑΔΔΑΪΟΣ, ου, ὁ, *Thaddaeus.* Cognomen apostoli Iudae, qui etiam *Lebbaeus* dicitur, fuitque frater germanus Simonis Cananitae, et Iacobi minoris frater uterinus. Matth. X, 3. Marc. III, 18. Origo vocis admodum incerta est. Cf. *Lud. de Dieu Critica Sacra* p. 335. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 366.

ΘΑΛΑΣΣΑ, attice ΘΑΛΑΤΤΑ, ης, ἡ, 1) *mare.* Marc. IX, 42. Luc. XXI, 25. Matth. VIII, 26. ἡ θάλασσα fluctus marini, coll. Luc. VIII, 24. ubi ὁ κλύδων τοῦ ὕδατος dicitur. Formula περιάγειν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν *terram et mare circumire*, quae Matth. XXIII, 15. legitur, et latino *terra a mari* (*Plaut. Prolog. in Poenul.* v. 104. *Ammian. Marcel.* XXII, 12.) respondet, est proverbialis et de *iis* adhibetur, *qui multo et magno studio aliquid faciunt ideoque longinqua itinera suscipiunt. Arrian. Diss. Epictet.* III, 26. p. 346. de *Exped. Alex.* VII, 2. p. 275. *Athenaeus* VII, c. 5. p. 278. Conf. *El. Palairet. Obss. Phil. Critt.* p. 72. et *Kypke Obss. Sac.* T. I. p. 114. Θάλασσαν ἐργάζεσθαι est idem, quod *Iustinus* XLIII, 3. *mare exercere* dixit. Vtraque enim formula de *iis adhibetur, qui ex mari et navigatione victum suum quaerunt et vel mercaturae vel piscandi causa mare oberrant.* Apoc. XVIII, 17. *Hesiod. Theog.* v. 440. Cf. *Wesseling. Obss.* I, 15. 2) κατ᾽ ἐξοχὴν *mare rubrum*, seu *superior illa sinus arabici pars, per quam Israelitae ex Aegypto in Arabiae littus profecti sunt*, quae vulgo ἡ ἐρυθρὰ θάλασσα dicitur Act. VII, 36. Hebr. XI, 29. Sic autem bis in N. T. legitur. 1 Cor. X, 1. καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον et omnes maiores nostri, Mose duce, mare rubrum transierunt. ibid. v. 2. et omnes professi sunt se sectatores Mosis, nubem ducem per mare rubrum sequentes. Conf Amos VIII, 12. Micha VII, 12. 3) *lacus*, i. q. λίμνη, (lacus enim propter magnitudinem speciem maris refert) et speciatim *lacus Tiberiadis*, quae etiam θάλασσα τῆς γαλιλαίας, etiam θάλασσα τῆς τιβεριάδος nominatur, Ioh. VI, 1. dicitur, et de quo ipsi Iudaei vocem ים frequenter usurpant, eumque inter septem maria Israelis reputant. Vid. *Midrasch Tillim* fol. 4. 1. *Gemara Bava Kama* fol. 81. 2. Matth. VIII, 24. coll. Luc. VIII, 22. Matth. XIII, 1. Ioh. VI, 16. Sic *Pausanias* V, 7. lacum Asphaltidem vocat θάλασσαν νεκράν. *Aristot. Meteor.* I, 13. ὑπὸ τὸν Καύκασον λίμνη, ἣν καλοῦσιν οἱ ἐκεῖ θάλατταν. E contrario λίμνη pro θάλασσα ponitur, teste *Hesychio*: λίμνη· ἡ θάλασσα καὶ ὁ ὠκεανός. Aeque late patet hebraicum ים, quod de *omni collectione aquarum* Dan. XI, 45. Ezech. XXXII, 2. dicitur. 4) metaphorice: *omne, quod speciem maris refert*, v. c. Apoc. IV, 6. XV, 2. θάλασσα ὑαλίνη mare vitreum, h. e. labrum ingens, aqua plenum, quod speciem

ciem maris referebat, quale fuit mare aeneum in tabernaculo et templo Iudaeorum, aut ſecundum alios pavimentum, teſſelis, ad inſtar vitri cryſtallini pellucidis, ſtratum, de quo vide pluribus *C. B. Michaelis* D. qua naturalia quaedam et artificioſa Codicis S. ex Alcorano illuſtrantur. §. 14. Exod. XXX, 18. 1 Regg. VII, 23. 2 Paral. IV, 2. *Gloſſ. MS.* in libr. 3 Regg. *θάλασσα χαλκῆ· ὁ νιπτὴρ, εἰς ὃν ἔπλυνον τὰς χεῖρας οἱ ἱερεῖς εἰσιόντες εἰς τὸ ἱερόν.*

ΘΆΛΠΩ, fut. ψω, 1) *calefacio, foveo*, (unde *θάλπος calor, aeſtus. Aeſchin.* Dial. III, 7. 11. 20.) et eſt proprie animalium, pullis vel ovis incubantium eoque calorem iis impertientium, v. c. Devt. XXII, 6. *καὶ ἡ μήτηρ θάλπῃ ἐπὶ τῶν νοσσῶν ἢ ἐπὶ τῶν ὠῶν.* Deinde 1 Regg. I, 2 et 4. ubi cum *θερμαίνειν* permutatur, de puella, Davidem, prae ſenio frigeſcentem, calefaciente, adhibetur. Hinc 2) metaphorice, ut latinum *fovere*, in univerſum notat: *curam ſollicitam alicuius gerere, aliquem omni modo tueri et defendere.* Sic v. c. de omni nutriendi, fovendi et educandi cura eleganter uſurpatur, quam matres aut nutrices infantibus adhibent. 1 Theſſ. II, 7. *ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα.* Ad omnem curam corporis vero, ſeu potius ad providam curam, qua Chriſtus ſuos tuetur, et quam maritus uxori ſuae adhibere tenetur, transfertur Epheſ. V, 29. *ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν καθὼς καὶ ὁ χριςὸς τὴν ἐκκλησίαν*, ſc. *θάλπει.* Saepius non legitur in N. T. *Heſych. θάλπει· θερμαίνει.*

ΘΆΜΑΡ, ἡ, *Thamar.* Nomen mulieris *ἄκλιτον.* Hebraice תָּמָר, ſignificans *palmam.* Fuit haec uxor Her, primogeniti Iudae, Geneſ. XXXVIII, 6. cum qua ipſe Iudas, inſcius, quod nurus ſua eſſet, poſt mortem filii congreſſus eſt et ex ea gemellos genuit, Phareſum et Serachum. Matth. I, 3. Cf. *Wetſtenii N. T.* T. I. p. 226.

ΘΑΜΒΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *obſtupefacio, ſtupore percello.* Θαμβέομαι, οῦμαι, *expaveſco, obſtupeſco, admiratione rapior et percellor, attonitus ſum*, a *θάμβος*, quod vide. Marc. I, 27. *καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες* et omnes obſtupefacti. ib. X, 24. 32. Conf. *Theod.* Pſ. LII, 6. Sap. XVII, 3. 2) *θαμβέω* intranſitive uſurpatum, *obſtupefio, ſtupore et admiratione percellor.* Act. IX, 6. *τρέμων δὲ καὶ θαμβῶν εἶπε.* *Homer. Od.* α', 323. *θάμβησεν κατὰ θυμόν.* *Iliad.* γ', 77. *οἱ δὲ ἰδόντες θάμβησαν.* — *Heſych. ἐθάμβει· ἐξεπλάγη. ἐθαμβήθη.* — *ἐθάμβησεν· ἐθαυμάσθη, ἐξεπλάγη.* — *θαμβεῖ· ἐκπλήττει.*

ΘΆΜΒΟΣ, ε, ὁ, uti verbum *θαμβέω*, generatim quidem de *omni vehementiore animi commotione* dicitur, *qua quis quaſi extra ſe rapitur*, v. c. terrore, metu, ſpeciatim vero de *attonita*, ſeu *ſumma admiratione, qua animus percellitur*, uſurpatur. Luc. IV, 36. V, 9. Act. III, 10. *Homer. Il.* δ', 79. et ψ', 815.

ψ', 815. *Hesych.* θάμβος· θαῦμα, ἔκπληξις. Idem tradit *Phavorinus.*

ΘΑΝΑ'ΣΙΜΟΣ, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ; etiam ΘΑΝΑ'ΣΙΜΟΣ, ίμη, ου, *lethalis, mortifer,* interdum idem, quod κινδυνώδης *periculosus, perniciosus,* ut docuit *Foësius* in Oecon. Hippocr. p. 163. a θάνατος *mors.* Semel legitur in N. T. Marc. XVI, 18. κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν etsi lethale quid biberint: ubi non opus videtur cum *Kypkio* substantivum φάρμακον supplere. *Diod. Sic.* I. c. 87. ἀσπίδας θανάσιμα δάκνούσας lethiferi aspidum morsus. *Athenaeus* II, p. 61. B. III, p. 83. E. Conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 380. *Phavor.* θανάσιμον φάρμακον· τὸ θάνατον ἐμποιοῦν.

ΘΑΝΑΤΗΦΟ'ΡΟΣ, ε, ὁ, ἡ, ον, τὸ, 1) *mortifer, lethifer, exitialis,* idem quod θανάσιμος, ex θάνατος *mors* et φέρω *fero.* Num. XVIII, 22. Iob. XXXIII, 23. 2) metaphorice: *admodum noxius et perniciosus, gravissimum damnum inferens. Legitur* semel in N. T. Iacob. III, 8. ubi lingua dicitur μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρε plena veneno mortifero, quo gravissimae noxae indicantur, quae linguae abusu hominibus inferuntur. Male hanc vocem pro poetica habuit *Er. Schmidius*; nam usus ea est aliquoties *Iosephus* de Macc. c. 8 et 15. θανατηφόρον ἀπαίδευσιν. *Herodian.* III, 12. 7. IV, 12. 14. *Lucian. Hermotim.* 62. *Anthol.* II, 24. 1. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 3. 17.

ΘΑ'ΝΑΤΟΣ, ε, ὁ, 1) proprie: *mors naturalis,* quam vocant, *quae est in separatione animi a corpore, nulla vi externa effecta,* a θνήσκω *morior.* Luc. II, 26. μὴ ἰδεῖν θάνατον se non esse moriturum. Ioh. XI, 4. αὕτη ἡ ἀσθένεια ἐκ ἔστι πρὸς θάνατον hic morbus non est lethalis, ubi πρὸς θάνατον positum est pro θανάσιμος, seu ἐπὶ θανάτῳ, ut Graeci dicunt, v. c. *Aelian.* V. H. VIII, 14. Adde 2 Regg. XX, 1. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 3. *Ages.* X, 3. 2) *mors violenta, supplicium mortis,* βίαιος θάνατος, ut *Xenophon* in Hierone (IV, 3.) loquitur. Matth. X, 21. παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον frater fratrem ad mortem prodet. ibid. XV, 4. et Marc. VII, 10. ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω, h. e. morte mulctetur violenta. Phil. II, 8. μέχρι θανάτε, θανάτε δὲ σταυρῦ. Apoc. II, 23. Exod. XXI, 17. *Xenoph.* Apol. Socrat. 32. τῦ δὲ θανάτου τῦ ῥᾴσε ἔτυχεν. *Aelian.* V. H. I, 30. ἄγεσθαι ἐπὶ θανάτῳ duci ad supplicium mortis. Huc etiam pertinent omnia N. T. loca, in quibus ὁ θάνατος Ἰησῦ χριστῦ *mors Iesu violenta et expiatoria in cruce* commemoratur; qua formula tamen haud raro *totum eius opus mediatorium,* ut vocant, indicatur, e quo fructus uberrimi ad genus humanum redundarunt. Coloss. I, 22. Hebr. II, 9. 14. IX, 15. etc. 3) per metonymiam: *quodvis gravius malum et periculum mortis,* 2 Cor. I, 10. ὃς ἐκ τηλικάτε θανάτε ἐῤῥύσατο ἡμᾶς qui etiam ex illo tanto mortis peri-

periculo nos liberavit, coll. v. 8 et 9. *Vulgatus: periculo.* ib. IV, 11. εἰς θάνατον παραδιδόμεθα mortis periculo expositi sumus. ib. v. 12. XI, 23. ἐν θανάτοις πολλάκις, sc. ἦν, eram in variis mortis periculis praesentissimis. *Pindar.* Pyth. Od. III, v. 470. ἄνδρ' ἐκ θανάτου κομίσσαι. Conf. *El. Palairet.* Observv. Critt. p. 418. Huc pertinet etiam formula ἕως θανάτου, quae proprie quidem significat, *vel cum summo vitae periculo,* Sirac. IV, 33. *Aelian.* V. H. XII, 38. — deinde vero pro λίαν, σφόδρα, *valde, vehementer,* ponitur Matth. XXVI, 38. περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου valde tristis sum. Ion. IV, 9. הֵיטֵב חָרָה לִי עַד־מָוֶת, Alex. σφόδρα λελύπημαι ἕως θανάτου. Iudd. XVI, 16. καὶ ὠλιγοψύχησεν εἰς θάνατον. Ps. LXXXVIII, 16. *Lucillius Epigr.* 19. μισῶν — — ἕως θανάτου. *Cebes in tabula* c. 18. κακοποιοῦντα μέχρι θανάτου. Formula ἄχρι θανάτου legitur Apoc. XII, 11. οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου non dilexerunt vitam suam usque ad mortem, h. e. adeo non dilexerunt vitam suam, ut periculis mortis se exponere haud dubitarent. Similis locus est Iudd. V, 18. Sabulon populus חֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוּת. 4) *pestis, morbus pestiferus.* Apoc. II, 24. ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ (pro διὰ θανάτου) peste necabo. (coll. LXX. Ierem. XLV, 2. Ezech. XXXIII, 27.) Ib. VI, 8. καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ. ibid. XVIII, 8. In vers. Alex. pro דֶּבֶר *pestis* legitur Exod. V, 3. IX, 3. Devt. XXVIII, 21. cui etiam in vers. chald. מוֹתָא respondet Devt. l. l. Ierem. XIV, 12. XXI, 6. 7. Caussa in eo est, quia pestilentia hebraice etiam מָוֶת vocatur Ierem. XVIII, 21. Conf. *Fischeri* Prolus. XVI. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 6 seq. 5) *omnis miseria et infelicitas, maxime quae est vitiositatis et peccatorum poena in hac pariter ac in futura vita.* 1 Ioh. III, 14. μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ubi θάνατος miseram Iudaeorum et paganorum conditionem ante conversionem ad religionem christianam significat. Rom. VII, 24. σῶμα τοῦ θανάτου τούτου corpus vitiositati et peccatis obnoxium. Ioh. V, 24. μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν e miserrimo statu in felicissimum transiit. Rom. I, 32. ἄξιοι θανάτου εἰσὶν digni gravissimis poenis divinis. ib. V, 12. 17. 21. Ioh. VIII, 51. 2 Cor. III, 7. ἡ διακονία τοῦ θανάτου munus tradendae religionis mosaicae, quae poenas minabatur. ibid. VII, 10. Iacob. V, 20. 1 Ioh. V, 16. 17. ἁμαρτία πρὸς θάνατον delictum, quod inevitabilis poena sequatur, sine venia vindicandum. Miserrima vitiosorum conditio post mortem in N. T. dicitur ὁ θάνατος ὁ δεύτερος. Apoc. II, 11. XX, 6. 14. XXI, 8. Conf. etiam Gen. II, 17. Exod. X, 17. *Targum Hieros.* in Devt. XXXIII, 6. vivat Ruben in hoc saeculo nec moriatur morte secunda, qua moriuntur impii in mundo futuro. *Targum* in Ps. XLIX, 11. quoniam videbit sapientes improbos, qui moriuntur morte secunda et adiudicantur Gehennae. Vide *Wetstenium* ad Apoc. II,

II, 11. 6) *caussa et auctor infelicitatis et miseriae*, per metonymiam. Rom. VII, 13. τὸ ἦν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονε θάνατος lex Mosaica, egregia illa, praeclara et salutifera, causa facta est miseriae meae, i. q. in sequentibus γέγονε κατεργαζόμενον θάνατον. ib. VIII, 6. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, sc. ἐςὶ, seu θάνατον κατεργάζεται. 7) interdum omittitur, v. c. Ioh. XVIII, 31. κατὰ τὸν νόμον κρίνατε αὐτὸν, sc. θανάτε, ut plene legitur apud *Aelian. V. H.* XIII, 42. nam κρίνειν h. l. de capitali iudicio intellegendum esse, patet ex Iudaeorum responsione: ἡμῖν ὐκ ἔξεςιν ἀποκτεῖναι ὐδένα.

ΘΑΝΑΤΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *aliquem vita privo et interficio*, etiam *capitis damno*, *morti adiudico et trado*, (*Plutarch. Themist.* p. 124. B. *Polybius* Leg. 46.) a θάνατος. Matth. X, 21. θανατώσουσιν αὐτὲς pro παραδώσουσιν αὐτὲς εἰς θάνατον curabunt eos morte mulctandos, seu: sua opera (nempe testimoniis perhibendis) efficient, ut morti addicantur. ib. XXVI, 59. XXVII, 1. Marc. XIII, 12. XIV, 55. Luc. XXI, 16. καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν et quosdam e vobis occident. 1 Petr. III, 18. θανατωθεὶς — — ζωοποιηθεὶς. *Xenoph. Anab.* II, 6. 2. *Suidas*: ἐθανατώθη· ὡς ἔνοχος θανάτε ἐκρίθη. 2) metaphorice: *graviter affligo*, *omnis generis malis excrucio*, *in mortis periculum induco*. Θανατόομαι, ῦμαι, *in mortis periculo versor*, *prosternor malis et calamitatibus succumbo*. Rom. VIII, 36. ἕνεκα σε θανατέμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν propter te in perpetuo mortis periculo versamur, coll. Ps. XLIV, 23. 2 Cor. VI, 9. ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατέμενοι quanquam premimur malis et calamitatibus, non tamen iis succumbimus. Similis locus est Ps. CXVIII, 18. 3) *cohibeo*, *vi agendi privo*, *ita infirmo*, *ut nihil valeat atque noceat*. Rom. VIII, 13. εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τε σώματος θανατῦτε quodsi per religionem christianam vim vitiositatis represseritis. Simili modo in *Sententiis arabicis* ad calcem *Gramm. Arab. Erpenii* ed. *Schultensii* p. 283. n. 28. legitur: العبادة تميت الشهوة religio occidit concupiscentiam. 4) *ex alicuius potestate libero*, *in libertatem assero et vindico*. Rom. VII, 4. καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ soluti et liberi estis ab obligatione legis Mosaicae. Vide infra sub νεκρὸς et νεκρόω dicta.

ΘΑ'ΠΤΩ, fut. ψω, aor. 2. pass. ἐτάφην, *sepelio*, *humo*, *sepulcro infero* et, ut latinum *sepelio*, latissime patet, et notat *omnes modos*, *quibus corpus mortui tollitur et transfertur ex oculis et conspectu viventium in locum*, *ubi putrescat et consumatur*, ut recte observavit *Cuperus* Observatt. I, 7. p. 44 seq. et *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* T. I. p. 223. Sic v. c. apud *Aelianum H. A.* X, 22. πυρὶ θάπτειν, et *V. H.* IV, 1. ἐν βύθοις θάπτειν νεκρὲς occurrit. Interdum etiam ex usu versionis Alexandrinae signifi-

significat; *aromatibus corpus defuncti condire*, et omnino *corpus ad sepulturam componere*, ut sit idem, quod ἐνταφιάζειν. Conf. Genes. L, 26. ubi in vers. Alex. pro hebr. וַיַּחַנְטוּ אֹתוֹ et aromatibus condiverunt eum, legitur καὶ ἔθαψαν αὐτόν. Matth. VIII, 21. καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου et necessaria ad funus patris mei procurare. Eodem sensu v. 22. et XIV, 12. Luc. IX, 59. 60. XVI, 22. καὶ ἐτάφη et sepeliebatur magnifice, seu, et apparatissimo efferebatur funere. Conf. *Zornii* Bibl. Exeget. I, p. 23. Act. II, 29. V, 6. 9. 10. 1 Cor. XV, 4. Saepius non legitur in N. T.

ΘΑΡΑ, ὁ, *Thara*. Nomen viri ἄκλιτον, hebraice תֶּרַח, forte a syriaco תרח *exspectavit*. Fuit filius Nachoris et pater Abrahami. Commemoratur semel in N. T. Luc. III, 34.

ΘΑΡΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *confido, fiduciam habeo, confidenter ago, bono sum animo*, a θάῤῥος *confidentia, audacia*. 2 Cor. V, 6. θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε semper igitur bono animo sumus. ib. v. 8. Hebr. XIII, 6. ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν adeo, ut nos confidente animo dicamus. Prov. I, 21. θαῤῥοῦσα λέγει. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 4, 6. 2) *confidere possum, confido alicui, fido. Zutrauen haben.* 2 Cor. VII, 16. χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν, coll. v. 15. Apud Graecos, v. c. *Xenophontem* (*Cyrop*. V, 5, 13.) in hac significatione cum accusativo construitur. 3) θαῤῥῶ εἴς τινα *nimia animi fiducia utor, superbio*, et ex adiuncto: *insolenter me gero erga aliquem, aliquem aspere et duriter tracto*. 2 Cor. X, 1. ἀπὼν δὲ θαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς absens vero me insolentius erga vos gero, ut scilicet adversarii mei criminantur. *Chrysost.* Φυσῶμαι, κομπάζω, κατεξανίσταμαι ὑμῶν. 2 Cor. X, 2. τὸ μὴ παρὼν θαῤῥῆσαι ne praesens severitate uti cogar. *Phavor.* θαῤῥῶ· ἐλπίζω, προσδοκῶ, πιστεύω, πέποιθα, ἢ ἀντὶ τοῦ θάῤῥος ἔχω — καὶ ἀντὶ τοῦ θαῤῥαλέως ποιῶ. — Λέγεται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ τολμῶ, κ. τ. λ. Cf. etiam *Duker*. ad *Thucyd*. V. c. 3. et interpp. ad *Thom. M.* p. 434. qui male formam θαῤῥεῖν et θάῤῥος Atticis propriam, sed θαρσεῖν et θάρσος iisdem inusitatam fuisse observavit.

ΘΑΡΣΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *confido, fiduciam habeo, bono sum animo, me colligo, animum sumo*, a θάρσος *fiducia*. Legitur in N. T. tantum in imperativo θάρσει, pro quo et θάῤῥει scribitur (*Aelian. V. H.* XII, 1.) *ne formida, bono sis animo*, hebr. אַל תִּירָא vel אַל־תִּירָאִי Genes. XXXV, 17. Exod. XX, 17. Ioel. II, 22. Matth. IX, 2. 22. XIV, 27. Marc. VI, 50. X, 49. Luc. VIII, 48. Ioh. XVI, 33. Act. XXIII, 11. Saepius non legitur in N. T. Ipsa vox θαρσέω pro בָּטַח legitur in vers. Alex. Prov. XXXI, 11. *Thucyd*. III, 25. ἐθάρσυν. Schol. ἐλάμβανον θάῤῥος. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΘΑΡΣΟΣ, εος, τὸ, *fiducia*, et ita differt a θράσος, quo *audacia* et *temeritas* significatur. *Ammonius*: θράσος μὲν γάρ ἐστιν

ἐστιν ἡ ἄλογος ὁρμὴ, θάρσος δὲ ἄλογος ὁρμὴ, ad quem locum *Ammon.* demonstravit, innumeris in locis has voces confusas esse in libris veterum auctorum. Conf. etiam *Abresch.* ad *Aeschylum* Lib. III, p. 175. In N. T. semel tantum legitur Act. XXVIII, 15. ἔλαβε θάρσος animum cepit. Iob. XVII, 9. καθαρὸς δὲ χεῖρας ἀναλάβοι θάρσος. 1 Macc. IV, 35. *Xenoph. Hieron.* X, 5. *Hesych.* θάρσος· ἀνδρεία, δυναστεία. *Lex. Cyrilli MS.* θάρσος· τὸ εὔλογον παράστημα τῆς ψυχῆς, θράσος δὲ τοὐναντίον. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 15. p. 211.

ΘΑΥ̃ΜΑ, τος, τὸ, non solum *miraculum, rem miram* (*Xenoph. Anab.* VI, 3. 14.) significat, sed etiam *ipsam admirationem et mirationem.* Sic semel legitur in N. T. Apoc. XVII, 6. καὶ ἐθαύμασα θαῦμα μέγα et miratus sum mirationem magnam, h. e. vehementer miratus sum, ex hebraismo, de quo multis exposuit *Vorstius* in Philol. Sacr. c. 35. Conf. Alex. Iob. XVII, 8. θαῦμα ἔσχεν, hebr. ישׁמּוּ. *ibid.* XVIII, 20. *Xenoph. Agesil.* II, 27. et V, 4. *Thucyd.* VIII, 14. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἐν θαύματι ἦσαν καὶ ἐκπλήξει. *Hesych.* θαῦμα· ἔκπληξις, ξένισμα. Idem: θαύματα, ἃ οἱ θαυματοποιοὶ ἐπιδείκνυνται. Vide *Ruhnkenium* ad *Timaei Lex. Platon.* s. h. v. et *Casaub.* ad *Athenaeum* p. 22.

ΘΑΥΜΆΖΩ, fut. άσω, p. τεθαύμακα, 1) *admiror.* Luc. IV, 22. ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος admirabantur gratiam sermonis eius. Matth. XXII, 22. ἀκούσαντες ἐθαύμασαν etc. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 2. 2) *miror, non intellego modum et naturam rei, admiror rem ignotam, insolitam et inopinatam.* Sic v. c. de miraculis Christi usurpatur, quibus turba adstupebat. Matth. VIII, 27. IX, 8. 33. XV, 31. XXI, 20. Marc. VI, 51. Luc. VIII, 25. XI, 14. de praepropera morte Christi, Matth. XXVII, 14. Marc. XV, 44. et de miraculis per apostolos editis. Act. III, 12. *Xenoph.* de Rep. Laced. I, 1. 3) *laudo, celebro.* (*Ammonius* et *Suid.* θαυμάζω· αἰτιατικῇ δὲ τὸ ἐπαινῶ.) Θαυμάζομαι *laudibus celebror, efficio, ut ab aliis lauder, laudem et gloriam mihi paro.* Matth. VIII, 10. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε Iesus haec audiens laudabat fidem centurionis his verbis, ad circumstantes directis. 2 Thess. I, 10. θαυμασθῆναι ἐν πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ut celebretur ab omnibus veris Christianis, quorum felicitatis auctor erit; ubi cum ἐνδοξασθῆναι permutatur. 4) per metonymiam: *colo, veneror, revereor, honore afficio;* (Sirac. VII, 29. θαύμαζε τοὺς ἱερεῖς, coll. v. 31. δόξασον ἱερέα. *Xenoph. Cyrop.* V, 2. 5.) et in partem deteriorem: *nimium suspicio, colo et veneror.* Obtinet haec notio in formula: θαυμάζειν πρόσωπον, *personam acceptare, personarum respectum habere,* quae de iis usurpatur, qui, quis aliquid dicat et faciat, non vero quid sit, quod aliquis dicat aut faciat,

faciat, vident, et omnia gratiae et ambitioni dant, omnia externa specie metiuntur, i. q. *πρόσωπον λαμβάνειν.* Iud. v. 16. *θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν* lucri causa personarum respectum habentes. Eodem sensu haec formula legitur Deut. X, 17. 2 Paral. XIX, 7. Iob. XXXII, 22. XXXIV, 19. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 430 seq. *Valckenar.* ad *Eurip. Hippolyt.* 105. *Abresch.* Auct. Dilucidd. Thucyd. p. 306. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 519. Hinc *θαυμαστὸς venerabilis, suscipiendus, colendus.* Sirac. XXII, 28. 3 Esr. IV, 29. 5) *indignor, aegre fero aliquid.* Marc. VI, 6. *καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν* et aegre ferebat incredulitatem eorum. Ioh. V, 28. *μὴ θαυμάζετε τοῦτο* nolite aegre ferre hoc a me dictum. ib. VII, 21. *ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε διὰ τοῦτο* unum miraculum a me sabbato patratum est, quod omnes indignamini, coll. v. 23. ubi pro *θαυμάζειν* ponitur *χολᾶν.* Gal. I, 6. Conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 306. Apud latinos *admirari* quandoque adhibetur pro *obstupere cum quadam invidia ad alicuius felicitatem.* Vide *Burmann.* ad *Propert.* p. 338. — Verbum *θαυμάζειν* vel simpliciter ponitur, v. c. Matth. VIII, 10. IX, 8. vel iungitur cum accusativo, Luc. VII, 9. Act. VII, 31. *Aelian.* V. H. II, c. 14. *καὶ ἐθαύμαζε τὸ δένδρον.* vel cum *ἐπὶ,* Marc. XII, 17. Luc. IV, 22. Cohel. V, 7. Iob. XLI, 1. Ies. XIV, 6. *Polyb.* Exc. Legat. 28. *θαυμάζων ἐπὶ τῷ μηδένα ἀπαντᾶσθαι.* vel cum *περὶ* et genitivo, Luc. II, 18. et accusativo, Luc. VII, 9. Act. VII, 31. vel cum *διὰ* et accusativo, Apoc. XVII, 7. *διατί ἐθαύμασας.* Marc. VI, 6. *Aelian. V. H.* XII, 6. XIV, 36. vel cum *ὅτι,* Ioh. III, 7. IV, 27. vel cum *εἰ,* Marc. XV, 44.

ΘΑΥΜΑ'ΣΙΟΣ, *ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, mirandus, mirabilis, admirabilis, admiratione dignus,* i. q. *θαυμαστός,* quo ipso vocabulo ab *Hesychio* et *Moeride* (*θαυμάσιον ἀττικῶς, θαυμαστὸν ἑλληνικῶς*) explicatur, a *θαυμάζω admiror.* Neutrum *τὸ θαυμάσιον* substantive sumitur, et *omne factum illustre et insigne,* et speciatim *miraculum* notat. Sic semel legitur in N. T. Matth. XXI, 15. de miraculis a Christo editis, et spectatores in summam rapientibus admirationem, *ἰδόντες τὰ θαυμάσια, ἃ ἐποίησε.* Ps. LXXVI, 14. *ὁ ποιῶν θαυμάσια,* hebr. עֹשֵׂה פֶלֶא, Ps. CVI, 24. *καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἐν τῷ βυθῷ,* hebr. בִּמְצוּלָה וְנִפְלְאוֹתָיו. Sirac. XLIII, 27. *τὰ παράδοξα καὶ θαυμάσια ἔργα.* ibid. XLVIII, 15. ubi *τὰ θαυμάσια ἔργα* cum voce *τέρατα* permutantur; e quibus locis simul apparet, vocem *ἔργα* supplendam esse, cum *θαυμάσια* simpliciter positum reperiamus. Cf. *Aeschin. Socr.* Dial. I, 4. *Xenoph. Anab.* II, 3. 9.

ΘΑΥΜΑΣΤΟ'Σ, *ἡ, ὸν, admiratione dignus, mirabilis, admirabilis, admirationem excitans,* i. q. *θαυμάσιος,* et ex adiuncto: *novus, inopinatus, insolitus,* a *θαυμάζω.* Matth. XXI, 42. *καὶ ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν* et mirum est in oculis nostris;

ftris; ubi foemininum θαυμαστὴ pofitum eft pro neutro θαυμαστὸν ex ufu loquendi non folum Hebraeorum, qui neutro genere carent, fed etiam Graecorum. Sic v. c. *Homerus Odyff.* XXII, 411. ὐχ ὁσίη dixit pro ὐχ ὅσιον. Conf. *Vorftii* Philol. Sacr. cap. XI, p. 282. ed. *Fifcheri.* Marc. XII, 11. Ioh. IX, 30. θαυμαστόν ἐστι mirum hoc eft; noftrum: *das ist doch sonderbar.* 2 Cor. XI, 14. καὶ ὐ θαυμαστὸν neque hoc mirum, feu nihil novi et inufitati eft. (*Thucyd.* I, 76. *Ariftoph. Plut.* 99. *Liban. Ep.* 121.) 1 Pet. II, 9. θαυμαστὸν φῶς fumma et praeftantiffima felicitas. Apoc. XV, 1. μέγα καὶ θαυμαστόν. ib. v. 3.

ΘΕΑ', ᾶς, ἡ, *Dea*, a θεὸς *Deus.* Differt accentu θεὰ a θέα *fpectaculum*, quod eft a θεάομαι *fpecto.* In N. T. dicitur de Diana tantum. Act. XIX, 27. 35. 37. ubi loco τὴν θεὰν haud pauci codices τὴν θεὸν habent, probante *Millio* et *Wetftenio.* Haud raro autem θεὸς de *Dea* adhibitum legitur apud Graecos, v. c. *Homer. Il.* α', 515. *Aelian.* V. H. I, 15. XII, 1. Vide *Euftathium* in Il. σ', p. 573. 35. Sic et apud *Ciceronem* de *Invent.* II, 31. Diana Deus dicitur. *Eurip.* Phoen. v. 701. et 705.

ΘΕΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. άσομαι, 1) *fixis ac intentis oculis afpicio et intueor ad rem aliquam confiderandam et diiudicandam, cum voluptate video, cum admiratione afpicio.* Verbum olim proprium de ludis publicis, ad quos fpectandos confluebat multitudo. Conf. *Lucian.* in Nigrin. T. I, p. 28. ed. *Graev.* Matth. XI, 7. τί ἐξήλθετε θεάσασθαι; ad quodnam fpectaculum conveniftis? ibid. VI, 1. πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς oftentationis caufa. ibid. XXII, 11. XXIII, 5. Ioh. I, 14. IV, 35. 1 Ioh. I, 1. IV, 14. *Xenoph.* Oecon. XX, 18. Memor. II, 1. 22. 2) *video* fimpliciter, vel *cerno oculis.* Marc. XVI, 11. 14. τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον. Luc. V, 27. Ioh. VI, 5. ἐπάρας τὺς ὀφθαλμὺς καὶ θεασάμενος. ib. VIII, 10. 3) *inv ifo, colloquor.* Rom. XV, 24. ἐλπίζω διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς fpero enim, in tranfitu me vos vifurum.

ΘΕΑΤΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *expono aliquid fpectaculo, in theatrum omnibus fpectandum produco,* et dicitur v. c. de hiftrionibus, qui fabulas in theatro rifui exponebant. a θέατρον, quod vide. 2) *palam, in confpectu plurium aliquid facio.* 3) *palam fupplicia et poenas ab aliquo fumo, publicae ignominiae expono,* i. q. παραδειγματίζω, quod vide infra. Sic legitur femel in N. T. Hebr. X, 33. ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι opprobriis et afflictionibus publice expofiti.

ΘΕ'ΑΤΡΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *theatrum,* h. e. *locus, in quo diebus feftis ludi et fpectacula exhibebantur,* a θεάομαι *fpecto, intueor.* Iam, quia in graecis urbibus theatris curiarum vice utebantur et in iis vel orationes habebant, vel confultabant de

rebus

rebus gravioribus, et causas disceptabant, vel denique leges ferebantur, bella decernebantur et pax constituebatur, (conf. *D'Orville* ad *Charit.* III, 4. p. 374 seq. ed. Lips. *Tacit.* Hist. II, 80. *Iustin.* XXII, 2. *Cic.* pro Flacco c. 7. *Ioseph. A. I.* XVII, 6. 3. *B. I.* VII, 3. 3.) factum est, ut θέατρον 2) speciatim *locum publicum significaret, in quo praesente populo iudicium exercebatur et quo populus, maxime turbata civitate, confluebat, de rebus gravioribus disceptaturus,* interdum etiam *ipsam hominum concionem, in theatro congregatam.* Act. XIX, 29. ὥρμησαν δὲ ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον omnes irruerunt in theatrum: ibid. v. 31. μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον ne se daret in theatrum, h. e. ne se exponeret multitudini ferocienti, coll. v. 30. βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον. *Longin.* de Sublim. s. 14. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 585. In theatris Graecorum exhibebantur etiam homines, ludibrio et ignominiae aliorum exponendi et obiiciendi, et non solum apud veteres supplicio afficiendi, maioris ignominiae causa, in theatrum deducebantur, sed etiam homines morte plectendi in theatro cum feris depugnare (θηριομαχεῖν), oculos plebis pascendi causa, cogebantur; (Conf. *Philon.* c. Flacc. p. 329. s. 977. *Sueton.* Aug. c. 45. *Ioseph.* B. I. VI, 9. 2.) hinc θέατρον, quod per metonymiam, plane ut nostrum: *Schauspiel*, haud raro *omne spectaculum, id quod aliis spectandum vel etiam irridendum exhibetur,* significat, (*Diog. Laërt.* VII, 1. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 20. ubi fabulae, quae aguntur in theatris, θέατρα ποιητῶν vocantur) in N. T. speciatim 3) metaphorice dicitur *ipse homo, qui ignominioso supplicio afficitur et omnium ludibrio, tanquam in theatro aliquo, exponitur,* ὁ θεατριζόμενος. Hoc sensu accipiendum in verbis Pauli 1 Cor. IV, 9. ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, h. e. summam ignominiam, gravissima supplicia perpessi sumus, seu publicae contumeliae exponimur. Conf. *Krebs.* ad Decreta Rom. pro Iudaeis p. 421 seq. Ei. Obss. Flav. p. 237. et 289. *Hesych.* θέατρον· θέαμα ἢ σύνταγμα.

ΘΕΙΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *fulmen,* κεραύνιον πῦρ, *quasi divinus ignis,* a θεὸς *Deus.* Apud veteres loca, a fulmine tacta, θεῖα vocabantur et hominum usibus exemta erant. Luc. XVII, 29. ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ. Apoc. IX, 17. 18. Iam, quia fulmen odorem ac vim sulfuream habet, et sulfur apud veteres ad religiosas lustrationes adhibebatur, teste *Plinio* H. N. XXX, c. 14. *Alex. ab Alex.* D. 5. c. 27. inde θεῖον 2) notionem *sulfuris* accepisse videtur, quae reperitur Apoc. XIV, 10. XIX, 20. XX, 10. XXI, 8. *Aelian.* V. H. XIII, 16. θεῖα ὄζει sulfureum spirat odorem. Alex. pro hebr. גָּפְרִית Genes. XIX, 24. Psalm. XI, 6. Ies. XXX, 33. XXXIV, 9. *Hesych.* θεῖον· θεάφιον. Conf. etiam *Phavorin.* sub θέειον et θεῖον.

ΘΕΙΟΣ,

ΘΕΙΟΣ, *θεία, θεῖον, divinus, ad Deum pertinens, a Deo originem suam repetens, excellens, praestans, insignis*, a *θεὸς Deus.* 2 Petr. I, 3. *τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ* divinae potentiae eius. ibid. v. 4. *τῆς θείας κοινωνοὶ φύσεως* divinae participes naturae. Hinc *τὸ θεῖον* substantive *divinitas, numen divinum.* Act. XVII, 29. *τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον* numen divinum effingi posse. Ita *θεῖον* de ipso Deo usurpatum legitur apud Auctorem *Philopatridis* c. 29. *Lucian. de sacrif.* c. 1. *pro imaginib.* c. 13. 17. et 28. Vide *Raphelii Annotatt. Herodot.* ad h. l. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 571. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Fischeri* Index in *Aeschin. Socr.* s. h. v. *Hesych. θεῖον· τὸ ἐκ θεοῦ ἀφιγμένον. Suid. θαυμαστόν.*

ΘΕΙΟΤΗΣ, *ητος, ἡ, deitas, divinitas, divina maiestas,* i. q. *θεότης*, ab eodem them. Semel legitur in N. T. Rom. I, 20. *ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης.* Sapient. XVIII, 9.

ΘΕΙΩΔΗΣ, *εος, ὁ, ἡ, ες, τὸ, sulfureus*, a *θεῖον, τὸ, sulfur.* Legitur semel in N. T. Apoc. IX, 17.

ΘΕΛΗΜΑ, *τος, τὸ,* 1) ut latinum *voluntas*, non tam *facultatem naturae intellegentis appetendi aut aversandi aliquid* significat, quam per metonymiam *ipsum voluntatis actum, desiderium, decretum, propositum*, et speciatim *animi inductionem benevolam*, i. q. *εὐδοκία*, e *θέλω volo.* Ephes. I, 11. *κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ* ex decreto voluntatis suae benignae. ibid. v. 5 et 9. Galat. I, 5. Hebr. X, 10. ubi *θέλημα θεοῦ κατ' ἐξοχὴν* aeternum Dei consilium et decretum de restitutione generis humani per Christum significat. 1 Cor. I, 1. 2 Cor. I, 1. *διὰ θελήματος θεοῦ* quae fuit divina benignitas. 1 Cor. XVI, 12. de proposito hominis dicitur. 2) *obiectum voluntatis, illud ipsum, quod quis vult et postulat.* Act. XIII, 22. *ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου* qui omnia mandata mea exsequetur. Hebr. X, 10. ubi *θέλημα* obedientiam Christi notat, quam Deus postulabat. 2 Paral. IX, 12. *ἔδωκε τῇ βασιλίσσῃ τὰ θελήματα, ἃ ᾔτησεν.* In hac vero significatione *θέλημα* speciatim de *Deo* usurpatum, *vel* respectu ad *filium I. C.* ut *omne munus et officium, Christo his in terris a Deo demandatum*, significet, adeoque idem sit, quod *ἔργον θεοῦ*, cum qua formula permutatur Ioh. IV, 34. V, 30. Matth. XXVI, 42. Luc. XXII, 42. *vel* relate ad *homines*, ita, ut *omnia praecepta et officia, hominibus a Deo praescripta*, complectatur. Matth. VII, 21. *ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου* qui praecepta divina exprimit vita factisque. ibid. XII, 50. coll. Luc. VIII, 21. Ephes. VI, 6. 1 Thess. IV, 3. V, 18. Act. XXII, 14. Hebr. X, 36. 1 Ioh. II, 17. Rom. XII, 12. 3) malo sensu: *libido, desiderium cupiditatum pravarum.* Luc. XXIII, 25. *τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν* Iesum vero eorum libidini tradidit. Ephes. II, 3. *θέλημα τῆς σαρκὸς* dicitur. 4) *permissio.* Rom. I, 10. *ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ* Deo permittente. ib. XV, 32.

5) *instinctus naturalis ad procreandam sobolem* Ioh. I, 13. θέλημα σαρκὸς et θέλημα ἀνδρὸς vocatur.

ΘΕΛΗΣΙΣ, εως, ἡ, *voluntas, benigna voluntas,* i. q. θέλημα, (ab eodem). Legitur semel in N. T. Hebr. II, 4. κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν a Deo pro benignitate sua nobis concessis. Sap. XVI, 25. *Pollux* V, 165. βούλησις· ἐπιθυμία, ὄρεξις, ἔρως. ἡ δὲ θέλησις ἰδιωτικόν.

ΘΕΛΩ, fut. θελήσω, 1) *volo, decerno*, et generatim *omnem propensionem voluntatis in aliquid* significat. Ita *hominibus* tribuitur, Matth. I, 19. V, 40. XXVII, 34. 2 Cor. VIII, 9. qui non modo superiore anno consilium cepistis. ibid. v. 11. — et *Deo*, 1 Tim. II, 4. Rom. IX, 22. De *prava libidine* legitur Matth. XVII, 12. pro lubitu male eum tractarunt. Interdum deficit ἵνα post θέλω, v. c. Matth. XX, 32. τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν pro ἵνα ποιήσω ὑμῖν; quid vultis, ut vobis faciam? ib. XXVI, 17. XXVII, 17. additur vero Matth. VII, 12. Marc. IX, 30. X, 35. Luc. VI, 31. Ioh. XVII, 24. Infinitivus τὸ θέλειν substantive sumitur Phil. II, 13. ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν τὸ θέλειν Deus excitat in vobis voluntatem emendandi vitam per religionem christianam. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 364. 2) sequente ἢ significat *malle*, ita, ut subintellegatur τὸ μᾶλλον. 1 Cor. XIV, 19. ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους . . . ἢ μυρίους λόγους. Similis locus est apud *Homer*. Iliad. α', v. 117. βούλομ' ἐγὼ λαὸν σόον ἔμμεναι (μᾶλλον) ἢ ἀπολέσθαι. 3) *delector aliqua re, gratum et acceptum habeo.* Matth. IX, 13. XII, 17. ἔλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν pietate magis, quam sacrificiis delector. ibid. XXVII, 43. εἰ θέλει αὐτὸν si bene illi cupit. *Syrus:* ܐܢ ܨܒܐ ܒܗ *si delectatur illo.* Marc. XII, 38. Hebr. X, 5. θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας victimis et sacrificiis non delectaris, coll. Ps. XL, 7 et 9. ubi hebr. חפץ legitur. ibid. v. 8. θέλειν cum voce εὐδοκεῖν permutatur. Hinc frequenter in versione Alex. θέλειν hebraico חָפֵץ respondet, v. c. Psalm. XVIII, 21. 2 Sam. XV, 26. 1 Chron. XXVIII, 4. Ps. CXLVII, 10. 4) per synecdochen: *cupio, desidero, opto.* Matth. XII, 38. θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν cupimus a te aliquod prodigium edi. ibid. XIX, 17. 21. Ioh. XII, 21. XV, 7. ὃ ἐὰν θέλητε, αἰτήσεσθε. 1 Cor. VII, 7. θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτὸν optarem quidem omnes homines coelibes manere. ib. XIV, 5. Luc. XXIII, 8. 2 Cor. XI, 12. θέλων ζωὴν optans, seu concupiscens vitam, coll. Ps. XXXIV, 12. LXVII, 34. τὰ ἔθνη τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα. ib. XXXIX, 20. οἱ θέλοντές μοι κακά. Malach. III, 1. ὁ ἄγγελος διαθήκης, ὃν ὑμεῖς θέλετε. 5) *peto, rogo, precor, voluntatem verbis declaro.* Matth. XV, 28. γενηθήτω σοι ὡς θέλεις, pro ἠθέλησας, eveniat tibi, quod petiisti,

petiisti, coll. v. 25. ib. XX, 21. coll. v. 20. XXVII, 15. Marc. VI, 25. X, 35. θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. Ioh. XVII, 24. πάτερ θέλω precor iam pater. 6) *studeo, operam do, studiosus sum, conor*. Matth. XVI, 25. ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι. ibid. XXIII, 37. Marc. VIII, 35. X, 43. 44. Luc. IX, 24. XXIII, 20. Hinc θεληταὶ νόμου 1 Macc. IV, 42. *studiosi legis Mosaicae* dicuntur. Conf. *Markland.* ad *Lysiam* p. 579. 7) *affecto studium alicuius rei*, et ex adiuncto: *iacto me*. Coloss. II, 18. θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων affectans humilitatem et pietatem insignem. 1 Tim. I, 7. θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι iactant se legis doctores. Cf. supra ad vocem ἐθελοθρησκεία a me dicta, et *Tittmann.* de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 120 seq. 8) *lubenter et cupide aliquid facio.* Ioh. VI, 21. ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, h. e. cupide (ἐθελήμως) eum receperunt in navem, coll. Matth. XIV, 32. Marc. VI, 51. ut recte explicavit *Glassius* in Philol. Sacr. p. 276. ed. *Dathii*. Hinc θέλων est i. q. ἑκὼν *voluntarius, qui lubenter et cupide aliquid facit;* et adverbialiter: *ultro, sponte*. *Aeschyl.* Choeph. v. 791. θέλων ἀμείψει lubens retribuet. Vide *Abresch.* in *Aeschyl.* II, 14. p. 334. *Lysias* Orat. XVIII, c. 2. τοὺς ἐλέγχους ἤδη θέλοντας ἀποδέχεσθε. *Hesiod.* Opp. et Dies v. 355. 2 Pet. III, 5. λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας fugit hoc ipsos volentes, seu, volentes nesciunt. (Alii etiam non incommode reddunt: *fugit eos, qui sic statuunt.*) Eodem modo τὸ *volens* usurpavit *Horat.* III. Od. 30. v. 14. 9) *iubeo*, si de hero aut domino dicatur; etiam *permitto, veniam do, consentio.* Matth. XIII, 28. θέλεις οὖν; permittisne igitur? Act. IX, 6. κύριε τί με θέλεις ποιῆσαι; domine, quid me facere iubes? Matth. XVII, 4. εἰ θέλεις si tibi ita placet. 1 Cor. IV, 19. Iacob. IV, 15. 10) *audeo.* Luc. XVIII, 13. οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι ne oculos quidem attollere audebat. *Xenoph. Anab.* III, 2, 10. 11) *possum*, i. q. δύνασθαι. Matth. II, 18. καὶ οὐκ ἤθελε παρακληθῆναι nec consolationem ullam admisit. Ioh. VII, 1. οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν nec poterat in Iudaea degere; ubi *Chrysost.* et *Cyrillus* habent: οὐκ εἶχεν ἐξουσίαν. *Aristoph.* Aves v. 582. οὐκ ἐθελήσει μὰ Δί' non poterit per Iovem; ubi *Schol.* οὐκ ἐθελήσει· ἀντὶ τοῦ οὐ δυνήσεται. *Hesych.* θέλειν· δύνασθαι. 12) etiam *rebus inanimatis* tribuitur et tunc vel est idem, quod μέλλω, et futurum tempus indicat, vel notionem *fortuiti* includit. Act. II, 12. τί ἂν θέλοι τοῦτο εἶναι; quem exitum haec omnia habebunt? Alii reddunt: *istud tandem quid est?* seu, *quid hoc rei est?* ut nempe θέλειν h. l. aeque ac βούλεσθαι apud Graecos plane abundet. Conf. *Aelian. V. H.* III, 20. et *Reiske* Animadvv. ad Auctores gr. Vol. IV, p. 694. Ioh. III, 8. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει, πνεῖ, ventus, qua fors fert, flat.

13)

3) θέλω saepissime otiosum est, neque orationi quicquam addit. Sic legitur in N. T. Matth. XXII, 3. καὶ ἐκ ἤθελον ἐλθεῖν. ib. XXIII, 4. Ioh. V, 35. ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι. Conf. supra sub ἀγαλλιάομαι. ibid. VII, 17. 2 Tim. III, 12. *Eurip.* Orest. v. 921. qui censuit Orestem, filium Agamemnonis, coronandum, ὅτι ἠθέλησε τιμωρεῖν πατρὶ, quod ultus sit patrem. *Aristotel.* *Polit.* V, 10. βύλεται δ' ὁ βασιλεὺς εἶναι Φύλαξ, h. e. ἐςὶ Φύλαξ. Etiam apud Latinos *velle*, aliis verbis praemissum, abundat. *Ovid.* Heroid. Ep. XXI, v. 139. „si tibi coniugium *volui* promittere nostrum," pro: si tibi promisi coniugium. Cf. *Gataker.* ad *M. Antonin.* X, 8. p. 356. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 85 et 273. 4) interdum reticetur et subintellegi debet, ut oratio fiat clarior et intellectu facilior. Matth. V, 34. μὴ ὀμόσαι ὅλως, h. e. θέλετε, ne iurare omnino velitis. Sic *Sophocl.* Aiax Flag. v. 1068. Schol. μὴ συγκομίζειν' μὴ θέλε συγκομίζειν. Act. XXIII, 24. Conf. *Eustath.* ad *Hom.* Iliad. α', 322.

ΘΕΜΕ'ΛΙΟΣ, ε, ὁ, et ΘΕΜΕ'ΛΙΟΝ, ε, τὸ, (confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 110.) 1) proprie: *basis*, *fundamentum*, seu *ima aedificii pars*, *cui tota eius superstructa est moles*, a prima pers. perf. pass. τέθειμαι *positus sum*, verbi τίθημι *pono*. Luc. VI, 48. 49. XIV, 29. Act. XVI, 26. ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τῦ δεσμωτηρίε ita, ut conteretur fundamentum carceris. In versione Alex. respondet hebraico מוסדים Devt. XXXII, 22. Prov. VIII, 29. מסד, 1 Regg. VII, 9. et יסוד, Thren. IV, 11. Ezech. XIII, 14. XXX, 4. *Xenoph.* *Hist.* *Gr.* V, 2, 5. Apud graecos Scriptores haud raro adiective sumitur, v. c. in formulis θεμέλιος λίθος, θεμέλιον ἐρῶμα. *Pollux.* Onom. VII, c. 27. οἱ κατώρυχες δὲ λίθοι, ὓς Ὅμηρος κατωρυχίας λέγει, οἱ τοῖς θεμελίοις ἐντιθέμενοι· καὶ θεμελίες δὲ λίθυς αὐτὺς ὠνόμαζον. Hinc explicari commode possunt loca Apoc. XXI, 14. 19. 2) metaphorice: *firmitas*, *stabilitas*, *soliditas*. Hebr. XI, 10. τὴν τὺς θεμελίυς ἔχυσαν πόλιν sedem fixam, urbem stabilem et firmam, h. e. coelum. 3) *divitiae certae*, *perennes*, *nec fluxae*, nam θεμέλιον omne notat, *quod certum est nec facile perit*. 1 Tim. VI, 19. ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον colligentes sibi thesaurum magnum in futuros usus. Eodem sensu usurpatur vox θέμα Tob. IV, 9. ubi de eleemosynis sermo est: θέμα γὰρ ἀγαθὸν θησαυρίζεις σεαυτῷ εἰς ἡμέραν ἀνάγκης. Conf. *L. Bos.* Exercitt. Ling. Gr. p. 229. et *Wakefield* *Silvam Critic.* P. I. p. 20. *S. Petitus* in Var. Lectt. c. 15. θεμέλιον de *pignore*, *quod apud alium deponatur*, accipit. 4) *ipsum aedificium et habitaculum*, *quod fundamento innititur et superstruitur*. Sirac. I, 17. III, 11. ad imitationem hebr. יסודי Psalm.

Psalm. LXXXVII, 1. Hinc metaphorice *θεμέλιος τοῦ θεοῦ religio christiana* dicitur, *quae est a Deo certissimis argumentis comprobata.* 2 Tim. II, 19. ὁ μέν τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν sed tamen vera et inconcussa manet religio christiana instar aedificii firmi et bene fundati, cui haec est inscriptio. Olim vero aedes singulas inscriptiones habuisse, quibus ab aliis distinguerentur, demonstravi: *Warnekros, Entwurf der hebräischen Alterthümer* p. 16 In versione Alex. θεμέλιον haud raro hebraico אַרְמוֹן *palatium, arx* respondet, v. c. Ier. VI, 5. Ies. XXV, 2. Hos VIII, 14. Amos I, 4. 7. 10. 12. 14. 5) metaphorice: *prima praecepta, initia, elementa alicuius doctrinae,* et speciatim: *prima institutio in religione christiana, prima eius rudimenta.* Rom. XV, 20. ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ ne continuanda mihi sit ab aliis iam coepta institutio in doctrina christiana. 1 Cor. III, 10. θεμέλιον τέθεικα. ib. v. 11. θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸ κείμενον nemo potest alia elementa religionis christianae tradere, quam, quae a me tradita sunt. *ib.* v. 12. Ephes. II, 20. Hebr. VI, 1. μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι nec iterum repetentes elementa doctrinae christianae.

ΘΕΜΕΛΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *fundo, fundamentum iacio ac pono,* a θεμέλιος, seu θεμέλιον, *fundamentum.* De fundamentis aedificiorum usurpatur Matth. VII 25. τεθεμελίωτο ἐπὶ τὴν πέτραν fundata enim fuerat super petram; ubi τεθεμελίωτο per dialectum ionicam est pro ἐτεθεμελίωτο, augmento abiecto. Conf. *Fischeri* Anim. ad Grammat. Gr. *Welleri* p. 185. et *Wesselingium* ad *Diod. Sic.* XVIII, p. 278. Luc. VI, 48. Respondet hebraico יסד Ios. VI, 26. 1 Regg. VII, 10 etc. *Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 6. 2) *aedifico, exstruo,* hebr. בָּנָה Esdr. VII, 9. etiam, si Deo tribuitur, *creo,* sed ita, ut simul notionem *firmitatis* et *diuturnitatis* habeat adiunctam. Hebr. I, 10. σὺ κατ' ἀρχὰς τὴν γῆν ἐθεμελίωσας tu olim terram creasti, coll. Ps. CII. 26. 3) metaphorice: *firmo, stabilio, confirmo, certum* ac *durabile aliquid reddo.* θεμελιόομαι, οῦμαι, *stabilis et bene firmatus sum, constans sum,* imagine desumta ab aedibus, fundamento saxeo superstructis. Ephes. II, 17. ἐν ἀγάπῃ τεθεμελιωμένοι ut constantes sitis in benevolentia erga alios Coloss. I, 23. τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι. 1 Petr. V, 10. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* XV, 1. ἡγεμονίας τεθεμελιωμένας imperium bene fundatum et stabile, ubi videndus *Wesselingius.*

ΘΕΟΔΙΔΑΚΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *a Deo edoctus, divinitus institutus,* ex θεὸς *Deus* et διδακτὸς, (quod proprie quidem *id* significat, *quod disci et doceri potest,* et de rebus aeque

eque ac hominibus usurpatur; deinde vero idem notat, quod δεδιδαγμένος qui doctus iam est, ut multis docuit *Vorstius* in Phil. sacr. c. 18. p. 409. ed. *Fischer.*) quasi διδακτὸς ἢ δεδιδαγμένος πὸ θεῦ. Eadem compositionis forma est etiam in vocabulis αὐτοδίδακτος pro ὑφ' ἑαυτῦ διδακτὸς, *Homer.* Odyss. *l*, v. 347. πατροπαράδοτος pro ὑπὸ πατρῶν παραδεδομένος, 1 Pet. I, 18 θεομίσητος et θεοδώρητος. In N. T. speciatim θεοδίδακτος is dicitur, *qui satis institutus est in doctrina christiana.* 1 Thess. V, 9. αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε iam satis religione christiana edocti estis de officio vestro vos invicem amandi.

ΘΕΟΛΟΓΟΣ, ῦ, ὁ, *Theologus.* *Theologi* nomen apud gentiles omnibus tribuebatur, *qui de Diis eorumque natura et historia, omninoque rebus divinis*, v. c. *ritibus sacris, oraculis et similibus, docte et subtiliter dicere, disputare et scribere poterant*, v. c. *Pherecydi Syro*; (*Ioseph.* contra Apion. I, c. 2.) *Homero* et *Hesiodo*, θεογονίας auctoribus; (*Herodot.* II, c. 53.) et *Epimenidi.* (*Sext. Empir.* Math. 9. c. 29. et ibi *Fabric.*) Idem fere huius vocabuli usus fuit apud veteris ecclesiae doctores, qui, ut *omnes rerum divinarum consultos*, v. c. *Scriptores V. et N. T.* ita κατ' ἐξοχὴν *defensores divinitatis Christi* θεολόγους appellabant, ut bene docuit *Suicer.* in *Thesaur. Eccles.* T. I. p. 359 seq. Peculiariter vero a patribus θεολόγος dictus est *Iohannes apostolus et evangelista* (qui etiam ita appellatur in inscriptione *Apocalypseos*: sed titulum istum non ab ipso Iohanne, sed ab aliena manu appositum esse, iam inter omnes constat. Conf. *Wolfii* Curas Philol. T. IV, p. 369.) ob defensam divinitatem Christi, et *Gregorius Nazianzenus*, qui adversus Arianos divinitatem Christi propugnavit. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 747. videtur eorum opinioni accedere, qui Iohannem ob librum oraculorum divinorum, quem edidit, θεόλογος dictum esse statuunt. Certe laudat locum *Luciani Alex.* 19. ubi θεόλογος dicitur, qui 22. προφήτης vocatur. Adde etiam *Plutarch.* Tom. III, p. 157. ed. *Reiske.*

ΘΕΟΜΑΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *cum Deo pugno, seu Deum oppugno* gigantum more, ex θεὸς et μάχομαι *pugno.* 2) *aliquid, divinae voluntati adversum, molior.* Tantum legitur in N. T. Act. XXIII, 9. ubi verba, μὴ θεομαχῶμεν, si genuina sunt, ita vertenda erunt: *nostrum non est, limitare vim et virtutem divinam.* De iis qui natura invita aliquid agere volunt legitur apud *Xenoph. Oecon.* XVI, 3. Caeterum verbum θεομαχεῖν, de quo bene egit *Bucherus* in Thesauro Theol. Phil. T. II. p. 432. frequenter etiam in aliorum scriptis reperitur, v. c. *Philostrat.* IV, 15. *Arrian.* Diss. Epictet. III, c. 26. 2 Macc. VII, 19. *Eurip.* Iphig. in Aul. v. 1409.

ΘΕΟΜΑΧΟΣ, ῦ, ὁ, ἡ, 1) proprie: *cum Deo* vel *adversus Deum pugnans, Deum oppugnans*, ex eodem. Hoc sensu,

fus, ut videtur, reperitur in *Symmachi* reliquiis Iob. XXVI, 5. et Prov. XXI, 16. ubi hebraico גבורים *gigantes* ita respondet, ut appareat, *Symmachum* respexisse ad ea, quae de gigantibus, adversus Deos bella gerentibus, in fabulis memorantur. 2) *qui Deo eiusque voluntati refragatur et resistere conatur, res, a Deo institutas, impugnans.* Sic semel legitur in N. T. Act. V, 39. *μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε* verendum est, ne Deus vos tanquam rebelles puniat. Conf. de hac voce *Spanhemium* ad *Callim.* Hymn. in Apoll. v. 25. et *Clericum* ad *Menandrum* in Eunuch. v. 3.

ΘΕΌΠΝΕΥΣΤΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *afflatu divino actus, divino quodam spiritu afflatus*, et partim de *hominibus* usurpatur, *quorum sensus et sermones ad vim divinam referendi sunt*, v. c. *poetis, fatidicis, prophetis, auguribus*, qui etiam *θεόδίδακτοι* vocantur, partim de *ipsis rebus, notionibus, sermonibus et scriptis, a Deo suggestis et divino instinctu natis*, ex *θεός* et *πνέω spiro*, quod, ut latinum *afflo*, de Diis speciatim usurpatur, quorum vi homines interdum ita agi existimabantur, ut notiones rerum, antea ignotarum, insolito quodam modo conciperent atque mente vehementius concitata in sermones sublimiores et elegantiores erumperent. Conf. *Cic.* pro Archia c. 14. *Virgil.* Aen. III, 358. VI, 50. In N. T. semel legitur 2 Tim. III, 16. *πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος* omnis scriptura divinitus inspirata, seu, quae est originis divinae. coll. 2 Pet. I, 21. *Syrus:* ܟܬܒ ܕܒܪܘܚܐ ܐܬܟܬܒ scriptura, quae per spiritum scripta est. Coniunxit nempe actionem scribendi cum actione inspirandi. Apud *Plutarchum* T. IX. p. 583. ed. *Reiskii* *θεόπνευστοι ὄνειροι* sunt *somnia a Diis immissa.*

ΘΕΌΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *Deus unus et verus, rerum omnium, quae existunt, creator et rector*, ita dictus ex plerorumque sententia, a *θέειν currere*, quia Deus virtute sua infinita omnia percurrit. *Alb.* Gloss. Gr. p. 60. *θεόν· ἀπὸ τοῦ θέειν καὶ περιτρέχειν καὶ μηδαμῆ ἑστάναι, ἀλλὰ τὰ πάντα πληροῦν.* Alias virorum doctorum de hujus vocabuli origine sententias collegit *Wolfius* in *Theophyl.* ad *Autolycum* I. p. 18. 1 Tim. II, 5. *εἷς γὰρ θεός.* Ioh. IV, 24. *πνεῦμα ὁ θεός.* Marc. XV, 34. *ὁ θεός μου, ὁ θεός μου* Deus mi, Deus mi. Nominativus ponitur loco vocativi ex usu loquendi Atticorum. Sic Luc. XVIII, 11. 13. Ioh. XX, 28. Act. IV, 24. Hebr. X, 7. 9. coll. Ps. XVI, 7. XXI, 1. *Aristoph.* Concion. v. 128. *ὁ περιστίαρχος*, ubi *Bisetus: τοῦτο δὲ ἀττικῶς, ἀντὶ τοῦ, ὦ περιστίαρχε, ὥσπερ καὶ ἐν ἐκκλησ. ὁ παῖς, ἀντὶ τοῦ, ὦ παῖ.* Cf. *Vechneri* Hellenolexia Lib. I. P. II. cap. 13. Marc. XI, 22. *ἔχετε πίστιν θεοῦ* habete fidem in Deum. Luc. III, 38. *τοῦ ἀδὰμ τοῦ θεοῦ*, sc. *υἱοῦ*, Adami, filii Dei, h. e. a Deo creati. ibid. VI, 12. *προσευχὴ θεοῦ* preces ad Deum fusae.

fuisse. ib. IX, 20. τὸν χριςὸν τῦ Θεῦ Christum Dei filium. Matth. XXII, 31. τὰ τῦ Θεῦ quae Dei sunt et Deo debentur. Apoc. XV, 2. κιθάρα Θεῦ cithara, Dei laudibus dicata. — Dativus τῷ Θεῷ *in honorem, ad gloriam Dei*. Rom. VI, 10. Galat. II, 19. ζῆν τῷ Θεῷ *se suamque vitam ad voluntatem et praecepta Dei accommodare*. 2 Cor. V, 13. Θεῷ religionis christianae promovendae causa. ib. IX, 11. 12. — Θεὸν τινὸς εἶναι *alicuius numen tutelare esse*. Matth. XXII, 32. ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς ἀβραὰμ ego sum ille Deus, quem Abrahamus coluit et propitium expertus est. Luc. I, 68. Act. XIII, 17. 2 Cor. VI, 16. ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαὸς et ego ero ipsis numen tutelare, ipsi vero populus erunt meae tutelae commissus. Hebr. XI, 16. Apoc. XXI, 3. 2) per metonymiam: *ipsa religio, a Deo hominibus tradita*. Act. XXII, 3. ζηλωτὴς ὑπάρχων τῦ Θεῦ acerrimus legis Mosaicae defensor. Rom. X, 2. Hebr. III, 12. ἀποςῆναι ἀπὸ Θεῦ ζῶντος ut a vera religione christiana deficiat. Et sic in aliis locis saepissime. Eodem modo χριςὸς pro *religione christiana* haud raro ponitur, ut infra docebitur. 3) *qui numinis loco habetur*. Hinc in N. T. tribuitur *diis gentilium commentitiis*, seu *idolis*. Act. VII, 40. ποίησον ἡμῖν Θεὺς finge nobis Deos, h. e. *simulacra Deorum*. Simili modo apud *Pindar*. Olymp. VII, 56. Θεὸς templum Apollinis et *Charit*. IV, 4. ἀφροδίτη, τὸ τῆς ἀφροδίτης ἱερὸν significat. Act. VII, 43. τὸ ἄςρον τῦ Θεῦ ὑμῶν ῥέμφαν. ib. XIV, 11. οἱ Θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς Dii, assumta hominum specie, descenderunt ad nos. Galat. IV, 8. Act. XXVIII, 6. ἔλεγον Θεὸν αὐτὸν εἶναι habebant eum naturam augustiorem et praestantiorem humana. ibid. XIV, 11. Θεοὶ ξένοι dii peregrini. In vers. Alex. ponitur pro אלהים Ies. XIX, 3. — Tribuitur etiam *diabolo*, quem colunt et imitantur impii, unde etiam in aliis locis ὁ ἄρχων τῦ κόσμυ vocatur, v. c. 2 Cor. IV, 4. ὁ Θεὸς τῦ αἰῶνος τύτυ. Vide supra sub αἰών. Sic vocatur Satanas ab ipsis quoque Iudaeis, ut docuit *Schoettgenius* Hor. Hebr. T. I, p. 688. Catachrestice etiam *venter* Deus hominum vocatur, Phil. III, 19. quoniam, qui gulae indulgent, et cuticulam tantum curant, de Deo raro vel plane non cogitant. Vide quae ad h. l. scripsit *I. H. Maius* in *Obss. SS.* Lib. I. p. 34. 4) metaphorice: *qui iussu, mandato et auctoritate Dei agit et vicem Dei in his terris gerit*. Sic v. c. *magistratus et iudices* sub nomine Θεῶν veniunt, Ioh. X, 34. 35. coll. Ps. LXXXII, 6. Exod. XXII, 27. Ps. XCVII, 8. etiam *angeli et omnino principes*. 1 Cor. VIII, 5. Exod. VII, 1. *Suid.* Θεὺς· τὺς τῶν ἰυδαίων ἄρχοντας. Ἄρχοντα τῦ λαῦ συ ὐκ ἐρεῖς κακῶς καὶ Θεὺς ὐ κακολογήσεις, κ. τ. λ. Confer *Clerici Art. Crit.* P. II. S. I, c. 3. 5) aliis vocabulis, maxime adiectivis, additur ad exprimendum gradum superlativum rei, de qua sermo est, et summam rei

 alicu-

alicuius praestantiam et perfectionem indicandam. Act. VII. 20. ἦν ἀστεῖος τῷ Θεῷ erat puer admodum venustus et formosus. 2 Cor. X, 4. ὅπλα δυνατὰ Θεῷ arma potentissima et fortissima. Rom. I, 16. δύναμις Θεοῦ ἐστιν vim insignem et vere divinam exserit. 1 Cor. I, 18. 1 Thess. IV, 16. σάλπιγξ Θεοῦ, quae Matth. XXIV, 31. σάλπιγξ φωνῆς μεγάλης vocatur. Eodem modo voces אֱלֹהִים, אֵל, יָהּ et יְהוָה aliis vocabulis additae, haud raro summam rei praestantiam et perfectionem indicant, v. c. Gen. XXIII, 6. נְשִׂיא אֱלֹהִים summus princeps. Ps. XXXVI, 7. הַרְרֵי־אֵל montes altissimi. Ps. LXVIII, 11. אַרְזֵי־אֵל cedri altissimae. Cant. VIII, 6. שַׁלְהֶבֶת יָהּ flamma ardentissima. Ies. XXVIII, 2. חָזָק וְאַמִּץ לַאדֹנָי admodum robusta et valida. Ion. III, 3. et ad h. l. Kimchi. Eurip. Orest. v. 1172. ῥώμην Θεοῦ τιν' ἔσχεν robur quoddam Dei, h. e. maximum, habuit. Conf. Vorstii Phil. Sacr. p. 388. Fesselii Adversaria SS. I, c. 6. et Storrii Obs. ad Syntax. et Analog. Hebr. p. 258. Similiter Arabes loqui, exempla a Schultensio in notis ad Haririi Consess. IV, 1. p. 37. allata docent. 6) interdum reticetur. Coloss. I, 19. ἐν αὐτῷ εὐδόκησε (ὁ Θεὸς) πᾶν τὸ πλήρωμα (Θεοῦ) κατοικῆσαι Deus enim pro benignitate sua voluit, ut Christus esset dominus omnis ecclesiae, coll. II, 9.

ΘΕΟΣΕΒΕΙΑ, ας, ἡ, Dei cultus, religio, pietas, qua Deus colitur, a Θεοσεβής. Semel legitur in N. T. 1 Tim. II, 10. γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις Θεοσέβειαν mulieribus, quae pietatem profitentur. In versione Alex. respondet hebr. יִרְאַת אֱלֹהִים seu יִרְאַת אֲדֹנָי Gen. XX, 11. Iob. XXVIII, 28. Adde Baruch. V, 3. Sirac. I, 22. Xenoph. Anab. II, 6, 13.

ΘΕΟΣΕΒΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, pius, verus Dei cultor vel cultrix, religiosus, ex Θεὸς et σέβω colo. Ioh. IX, 31. ἀλλ' ἐάν τις Θεοσεβὴς ᾖ sed si quis pius est. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini posuerunt pro יְרֵא אֱלֹהִים Exod. XVIII, 21. Iob. I, 1. 8. II, 3. Iudith. XI, 16. Xenoph. Cyrop. VIII, 1, 9. Memor. I, 4, 16.

ΘΕΟΣΤΥΓΗΣ, έος, οῦς, ὁ, ἡ, ὲς, τὸ, Deo odiosus, invisus, ex Θεὸς et στυγέω odio prosequor. Semel legitur in N. T. Rom. I, 30. ubi tamen haec vox duplici ratione explicari potest. Si Θεοστυγεῖς cum circumflexo ad syllabam ultimam legitur, est significationis passivae et significat Deo exosos, (Vulgat. Deo odibilis. Hesych. Θεοστυγεῖς · μισούμενοι ἀπὸ Θεοῦ. Alberti Gloss. N. T. p. 92. Θεοστυγεῖς · παρὰ Θεῷ μεμισημένοι, ubi videndus Alberti. Sic Helena Diis invisa vocatur Θεοστυγὴς ab Eurip. Troad. v. 1213.) Sin Θεοστύγεις legitur, acuto in penult. significat: qui infesto in Deum sunt animo, Dei osores, Deo inimicos, et ita praeter Suidam (Θεοστυγεῖς · Θεομίσητοι, οἱ ὑπὸ Θεοῦ μισούμενοι καὶ οἱ Θεὸν μισοῦντες. παρὰ δὲ τῷ ἀποστόλῳ Θεοστυγεῖς οὐχ οἱ ὑπὸ Θεοῦ μισούμενοι, ἀλλ' οἱ μισοῦντες τὸν Θεόν.) Theodoretus

tus et *Oecumenius* explicarunt. *Pollux Onom.* I, 21. ἄθεος: ἀσεβὴς, θεομισὴς, ὁ δὲ θεοσυγὴς τραγικόν. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 28.

ΘΕΟ'ΤΗΣ, ητος, ἡ, proprie: ***divinitas***, h. e. ***omnis virtus divina, quae in universi creatore et statore est***, in quo sensu a plerisque haec vox sumitur Coloss. II, 9. ubi verba ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς vulgo ita redduntur: in eo enim omnis summa divinitatis inest corporaliter. (*Lucian*. *Icaromen.* c. 9. τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνεμον τῆς θεότητος.) Sed aliis θεότης est i. q. θεὸς (qua ratione etiam nos saepe vocabulum *Gottheit* usurpamus) hoc sensu: a Christo enim comprehenditur omnis coetus Dei, ut sit quasi eius corpus, coll. I, 19. et Ephes. III, 19.

ΘΕΟ'ΦΙΛΟΣ, ε, ὁ, *Theophilus*. Nomen proprium (frequens Christi aetate. Conf. *Fabricii Bibl. Gr.* IV, c. 1. p. 94.) viri, cui Lucas Evangelium suum et Acta Apostolorum inscripsit. Luc. I, 3. Act. I, 1. ex θεὸς *Deus* et φιλέω *amo*, notans *amicum Dei* vel *a Deo amatum*, φίλον θεῦ, seu θεῷ φίλον. Nomen κράτιςε, quod ei Lucas I, 3. imposuit, innuere videtur, eum fuisse virum in eximia dignitate constitutum et primatem aliquem, christianae addictum religioni, nam Act. XXIII, 26. XXIV, 3. XXVI, 25. a Paulo tribuitur praetoribus romanis, *Felici* ac *Festo*, et Luc. I, 4. institutus dicitur in doctrina christiana. Volunt quidam, v. c. *Buxtorfius* in *Catalectis* c. 14. nomen Θεόφιλε non proprium esse, sed appellativum et a Luca omnibus omnino Christianis attributum esse, quemadmodum patres graeci in allocutionibus suis adhibuerunt vocem φιλόχρηςοι: sed tunc pluralis, θεόφιλοι, non singularis, ponendus fuisset, ut reliqua nunc silentio praeteream, quae hanc opinionem maxime improbabilem reddere valent. Bene de hoc Lucae Theophilo expositum est in *Bibl. Brem.* Cl. IV. Fasc. IV. p. 757 sq. et a *Petro Horreo* in Miscell. Crit. (Leoward. 1738. 8.) Lib. I, c. 3—5.

ΘΕΡΑΠΕΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: ***apparitio, ministerium, quod servi domino praestant***, a θεράπων ***minister, famulus***. *Xenoph*: *Cyrop.* V, 5, 10. *Diod. Sic.* II, c. 20. 2) ut latinum ***famulitium*** et *servitium*, (*Cic. pro Coelio* c. 33. *Tacit. Ann.* XII, 17. *Sallust.* de *B. C.* XXIV, 4.) ***servi, ministri, totum famulorum agmen***, οἱ θεράποντες, abstracto posito pro concreto. Matth. XXIV, 45. ὃν κατέςησεν ὁ κύριος αὐτῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας (in aliis legitur οἰκετίας, in aliis οἰκίας) αὐτῦ quem praefecit herus famulitio suo. Luc. XII, 42. *Dionys. Hal. Ant.* I, 83. *Herodot.* I, 199. V, 10. *Herodian.* VII, 1. 10. *Pollux* III, 75. τὸ δὲ πλῆθος τῶν οἰκετῶν θεραπεία. Eodem modo non solum hebr. עֲבֻדָּה Iob. I, 3. usurpatur, sed etiam Alexandrini ipsa voce θεραπεία usi sunt Genes. XLV, 16. pro hebr.

hebr. עֲבָדִים et *Plutarch.* de *Capiend. ex In. Util.* p. 92. *σατραπεία* pro *σατράπης* posuit. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II, c. 2. et *Abresch. Dilucidd. Thucyd.* p. 598. 3) *sanatio, medela*: Luc. IX, 11. καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο aegrotosque inter eos sanavit. *Xenoph.* de *Re Equestri* IV, c. 2. τὸ σῶμα ὑπεραμῦν δεῖται θεραπείας. Apoc. XXII, 2. ubi tamen metaphorice sumi videtur de *sanatione animi* et *remedio pravitatis*. — *Thom. M.* p. 439. θεραπεία· καὶ ἡ δυλεία καὶ τῶν θεραπόντων ἄθροισμα. *Phavor.* θεραπεία· ἡ ἴασις, ἀπὸ τῦ θεραπεύω. καὶ θεραπευτὴς παραγόμενον. θεραπεία καὶ ἡ διακονία, ἀφ' ἧ λέγεται καὶ θεράπων. καὶ θεραπεία ἡ ὑπεργία καὶ ὑπηρεσία, καὶ τὸ πλῆθος τῶν θεραπόντων.

ΘΕΡΑΠΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *ministerium praesto servile, famulor, servio,* a θεράπων *servus, famulus*. *Diod. Sic.* II, 20. 2) *quodcunque officium alicui praesto, curam alicuius gero*. 3 Esr. I, 3. θεραπεύετε τὸ ἔθνος αὐτῦ Ισραήλ. *Xenoph.* de *Vectig.* IV, 42. *Mem.* I, 4. 10. Aeque late patet vox θεραπεία, quae apud *Aeschin. Socr.* Dial. II, 28. 41. de *omni cura corporis* adhibetur. 3) *colo, veneror, cultum religiosum exhibeo*, et speciatim de *cultu Dei externo* adhibetur, (de quo etiam vocabulum θεραπεία adhibitum legitur a *Diod. Sic.* I, 21.) v. c. Act. XVII, 25. ὐδὲ ἀπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται nec ministerio manuum, h. e. eo, quod manibus paratur colitur. *Xenoph. Mem.* II, 1. 28. θεραπευτέον τὺς θεύς. Idem de *Mag. Equit.* VII, 1. IX, 9. Ies. LIV, 17. ἐσὶ κληρονομία τοῖς θεραπεύυσι κύριον, hebr. עַבְדֵי יְהוָה. Apud Alexandrinos interdum de *omni cultu et veneratione* adhibetur, *quo alios homines prosequimur*, v. c. Prov. XIX, 6. XXIX, 7. coll. *Philostrat. Vit. Apoll.* VI, c. 31. 4) *sano, medeor*. Matth. III. 16. κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν. Luc. IV, 23. ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτὸν praesta te talem, qualem te profiteris. ibid. V, 15. καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Apoc. XIII, 12. ὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ cuius sanata erat plaga. Sapient. XVI, 12. ὕτε μάλαγμα ἐθεράπευσεν αὐτύς. *Xenoph. Oecon.* VII, 37. θεραπεύειν τὸν κάμνοντα. *Phavor.* θεραπεύω· τὸ δυλεύω. οἷον ὐκ ἐᾶ τὸν δεσπότην θεραπεύειν. καὶ θεραπεύω· τὸ τιμῶ· ἀγαθὸν θεραπεύεις σοφιςὴν, καὶ θεραπεύω τὺς θεύς. καὶ θεραπεύω· τὸ ἰῶμαι. ὡς τὸ, σώματος μὲν ἀῤῥωςίαν θεραπεύει τέχνη.

ΘΕΡΑΠΩΝ, οντος, ὁ, *minister, famulus, servus*, et foemin. θεράπαινα, ης, ἡ, *famula, ancilla*. Sumitur quidem hoc vocabulum generaliter pro *quolibet ministro ac servo*. (*Hesych.* θεράπων· οἰκέτης, δῦλος, ἀκόλουθος. *Suid.* θεράποντες· δῦλοι, ὑπηρέται.) interdum tamen speciatim de *ministro, oeconomo, cui cura rei familiaris apud veteres commissa erat, de regum adeo ministris, consiliariis*, omninoque omnibus, *quorum cura et fide in administrandis negotiis utimur*, adhibetur.

:ur. Exod. V, 21. VII, 10. 20. καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων Φαραώ. ibid. XIV, 31. Μωϋσῇ τῷ θεράποντι θεοῦ. Semel legi-ur in N. T. Hebr. III, 5. Μωσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, coll. Num. XII, 7. *Etym. M.* θεράποντας· οὐχ ὥσπερ οἱ νεώτεροι δούλους, ἀλλὰ πάντας τοὺς θεραπευτικῶς ἔχοντας. *Hom. Iliad.* τ', 78. *Eustath.* in Od. α', p. 219, 19. Con-er *Lexicon Xenophont.* f. h. v.

ΘΕΡΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *messem facio, meto, demeto et colligo fruges*, etiam *aestatem*, seu *messis tempus in aliquo loco transigo*, a θέρος, *aestas, messis.* *Hesych.* θερίζει· ἐνδιατρίβει τῷ θέρει, καὶ ἀλοᾷ. *Ammonius:* θερίζειν· διατρίβειν τὴν τοῦ θέρους ὥραν. *Xenoph. Oecon.* V, 9. *Thom. M.* p. 440. θερίζω· καὶ ἐνθερίζω, ἀμεταβάτως τὸ θέρος που διάγω, (*Aelian. V. H.* X, 6. θερίζοντα μὲν ἐν Σούσοις, χειμάζοντα δ' ἐν Ἐκβατάνοις) θερίζω δὲ μεταβατικῶς, τὸ λήϊον τέμνω, v. c. *Aristoph. Aves* v. 506. *Plut.* v. 515. In N. T. tantum in notione *demetendi ac colligendi fruges* reperitur. Matth. VI, 26. XXV, 24. 26. θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας metens, ubi non seminasti, seu, falces in aliorum messem immittis; formula proverbialis, in *lucri studiosos* adhibita, qui alienorum fructum laborum intercipiunt. Simile proverbium legitur apud *Aristoph. Equit.* 91. τ' ἀλλότριον ἀμῶν θέρος, ubi videndus *Casaubonus.* Luc. XII, 24. XIX, 21. 22. Ioh. IV, 37. ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων alii serunt, alii metunt: de qua formula proverbiali conf. *Vorstii Diatribe* de *Adagiis N. T.* p. 821 sq. ed. *Fischeri.* Iacob. V, 4. 2) metaphorice: *operam meam impendo, laboro in aliqua re.* Ioh. IV, 36. ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει qui laborat in instituendis hominibus, mercedem accipiet. ibid. ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ θερίζων ut etiam omnis, qui mecum in tradenda et propaganda religione christiana ullo aliquo modo laborat, in meae felicitatis societatem veniat. 3) metaphorice: *fructum laboris percipio, mercedem reporto.* Ioh. IV, 38. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν, ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε ego misi vos, ut perciperetis fructus, nullo labore vestro partos, seu, ad finem perduceretis inchoata ab aliis. 1 Cor. IX, 11. εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν si nos mercedem a vobis flagitare vellemus. 2 Cor. IX, 6. φειδομένως καὶ θερίσει parum a Deo recipiet — ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει magna eius erunt praemia. Galat. VI, 7. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει ut sementem feceris, ita et metes, i. e. iustam factorum suorum remunerationem accipient aliquando homines. *Callim. Hymn.* in *Cerer.* v. 138. ubi videndus *Spanhem.* Galat. VI, 8. ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορὰν poenas huius vitiositatis Deo dabit in futura vita. ib. ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον praemii loco accipiet felicitatem aeternam. ib. v. 9. Eadem metaphora usi sunt Scriptores V. T.

Iob.

Iob. IV, 8. Prov. XXII, 8. Hos. VIII, 7. X, 13. et graeci auctores, v. c. *Stobaeus Serm.* X. et *Aeschyl. Pers.* v. 822 sq. 4) metaphorice: *poenis afficio impios, quorum vitiositas maturitatem quasi nacta est, reseco insanabilia generis humani membra.* Apoc. XIV, 15. 16. coll. v. 19. Hos. VI, 11. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 811.

ΘΕΡΙΣΜΟ΄Σ, ȣ, ὁ, 1) proprie: *messis*, h. e. *actio metendi, opus rusticum, demetendi fruges maturas*, a θερίζω, *meto.* Matth. XIII, 30. ἐν καιρῷ τȣ̃ θερισμȣ̃. Ioh. IV, 35. λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμὸν iam ad messem flavescunt. *Xenoph. Oecon.* 18, 3. 2) per metonymiam: *messis tempus.* Ioh. IV, 35. καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται instat tempus metendi. ibid. v. 39. Matth. XIII, 30. μέχρι τȣ̃ θερισμȣ̃ — καὶ ἐν καιρῷ τȣ̃ θερισμȣ̃. Marc. IV, 29. 3) per metonymiam: *fruges maturae, quae demetuntur*, ut θέρος apud *Demosthen.* p. 1253. 15. ed. *Reiske* et קָצִיר Ies. XVII, 5. Apoc. XIV, 15. ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς, ubi tamen per θερισμὸν τῆς γῆς metaphorice *impii* intellegendi sunt, qui ob vitiositatis maturitatem a Deo poenis afficiendi et tanquam insanabilia humani generis membra resecandi sunt. Vide supra sub θερίζω. 4) metaphorice: *res, quae opus vel negotium aliquod postulat.* Matth. IX, 37. ὁ θερισμὸς πολὺς larga messis est, h. e. multi sunt, qui discere cupiunt. ibid. v. 38. δεήθητε ȣ̃ν τȣ̃ κυρίȣ τȣ̃ θερισμȣ̃, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτȣ̃ rogate Deum, a quo unice salus ecclesiae, h. e. propagatio religionis christianae pendet, ut idoneos doctores religionis, vere divinae, ad suos emittat. Luc. X, 2. Cf. *Schoettgenii Hor. Hebr.* T. I. p. 95.

ΘΕΡΙΣΤΗ΄Σ, ȣ̃, ὁ, *messor*, a θερίζω. *Xenoph. Hier.* 6, 10. Matth. XIII, 30. 39. ubi metaphorice hac voce designantur angeli, qui instar messorum tempore iudicii homines congregabunt et bonos a malis separabunt. Saepius non legitur in N. T. Hist. Drac. v. 40.

ΘΕΡΜΑΙ΄ΝΩ, fut. θερμανῶ, *calefacio*, a θέρω, *calefacio.* *Arrian. Epictet.* III, 22. *Plutarch.* de *Virtute et Vitio* p. 100. Passivum θερμαίνομαι, *calefio, excandesco.* *Herodian.* VIII, 4. 27. ὧν (ὅπλων) ὁ σίδηρος ἐθερμαίνετο. Medium θερμαίνομαι significatione reciproca, *me calefacio*, vel *ad ignem*, Marc. XIV, 54. 67. Ioh. XVIII, 18. 25. vel *per vestes*, ut significet: *vestiri, vestibus removere iniuriam tempestatis.* Iacob. II, 16. θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε opto, ut vobis sint vestes et alimenta, coll. Iob. XXXI, 20. Hagg. I, 6.

ΘΕ΄ΡΜΗ, ης, ἡ, *calor, aestus*, a θερμὸς, *calidus.* Legitur in N. T. tantum Act. XXVIII, 3. ἐκ τῆς θέρμης calore excitata. Alexandrini usi sunt hac voce pro חֹם, Iob. VI, 17.

חֵמָה,

חֵמָה, Pf. XIX, 7. etiam pro ipſo verbo חָמַם Cohel. IV, 11. Sirac. XXXVIII, 34.

ΘΕΡΟΣ, εος, τό. Apud graecos quidem Scriptores (v. c. *Xenoph. Hiſt. Gr.* II, 1. 1. *Aeſchin.* Dial. III, 17.) et in verſione Alex. (Prov. VI, 8. XXVI, 1. XXX, 25. ubi hebraico קַיִץ reſpondet, et Ier. VIII, 20. ubi pro קָצִיר *meſſis* ponitur) *aeſtatem et meſſis tempus* ſignificat, a θέρω, *calefacio*, quod eo tempore omnia magis caleant; ſed in N. T. latius patere et *veris tempus* ſimul notare videtur, v. c. Matth. XXIV, 32. γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος *veris tempus* adeſſe, intellegitis. Marc. XIII, 28. Luc. XXI, 30. Cauſa ex Hebraeorum lingua peti poteſt, in qua non reperiuntur ſingula vocabula, quibus ver et auctumnus indicatur; unde Iudaei dividebant annum in duas partes, קַיִץ *ver* et *aeſtatem* et חֹרֶף *auctumnum* et *hiemem*. Conf. *Bochart. Hieroz.* P. II. libr. 4. c. 21. p. 593.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΥΣ, έως, ὁ, *Theſſalonicenſis*, *Theſſalonica oriundus* vel *Theſſalonicae incola*, a Θεσσαλονίκη, quod vide. Act. XX, 4. XXVII, 2. 1 Theſſ. I, 1. 2 Theſſ. I, 1.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ης, ἡ, *Theſſalonica*, civitas Macedoniae celeberrima et metropolis, praeſidis romani ſedes, condita a Philippo, Amyntae filio. A meridie habet mare, in cuius ſinu condita fuit, a ſeptentrione et ortu *Chabrim* fluvium, ab occaſu fluvium *Echedorum*. Olim dicta erat *Halia*, *Emathia*, etiam *Therma* (conf. *Schol.* ad *Thucyd.* I. c. 61.) nomine tamen poſtea, ſive a *Caſſandro*, in honorem uxoris Theſſalonicae, Philippi filiae, ſecundum *Strabonem*, (lib. 7.) *Tzetzem* et *Zonaram*, ſive ſecundum *Stephanum Byzantinum* a Philippo in memoriam victae gentis Theſſalicae in Theſſalonicen mutato. Incolas habuit praeter Graecos et Romanos etiam multos Iudaeos, in ſynagoga ſacra ſua obeundi libertate donatos. Aliquando Venetis paruit, nunc vero Turcis et *Salonichi* vocatur. Act. XVII, 1. 11. 13. Philipp. IV, 16. 2 Tim. IV, 10. *Etym. M.* πόλις μακεδονίας, ἥτις Ἁλία ἐκαλεῖτο, Κασάνδρου κτίσμα, ἢ ὅτι Φίλιππος ἐκεῖ Θετταλοὺς νικήσας οὕτως ἐκάλεσεν, ἢ ὅτι Φίλιππος θεασάμενος κόρην εὐπρεπῆ ἔγημε, καὶ τεκοῦσα τῇ εἰκοστῇ ἡμέρᾳ τῆς λοχείας τέθνηκεν. ἀναλαβὼν οὖν ὁ Φίλιππος τὸ παιδίον ἔδωκε Νίκῃ τρέφειν, καὶ ἐκάλεσε Θεσσαλονίκην κ. τ. λ.

ΘΕΥΔΑΣ, ᾶ, ὁ, *Theudas*. Nomen impoſtoris, qui ſe prophetam aut Meſſiam venditabat, teſte Luca Act. V, 36. et ſub imperio Auguſti poſt Chriſti nativitatem vixit ſecundum *Origenem* contra Celſum Lib. I. cap. 11. p. 44. diverſus ſine dubio, ſi chronologiae ratio habenda eſt, a mago illo Theuda, cuius mentio fit apud *Ioſeph. A. I.* XX, 5. 11. et *Euſeb. H. E.* II, cap. 11. qui exortus et extinctus eſt, *Cuſpio Fado* Iudae-

Iudaeam administrante, post mortem Agrippae. Cf. *Casaub. Exerc. Antibar.* p. 175. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 488. *Basnage Hist. des Juifs*, VII, c. 12. §. 7. et *Larduer.* Lib. II. de *Fide Hist. Evangel.* c. 2. Caeterum nomen *Theudas* Graecis aeque ac Romanis in usu fuit. Vide *Cic.* ad *Fam.* VI, 10. et *Menagium* ad *Diog. Laërt.* IX, c. 116.

ΘΕΩΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *video, conspicio*, vel *cerno oculis*, sive absolute et simpliciter, sive *intente, cum admiratione, voluptate, timore* aut *stupore aliquid video.* Ioh. XIV, 19. καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με Iudaei me non amplius videbunt, ego vero vobis me conspiciendum praebebo, seu, praesentiae meae efficacissima, certissima documenta dabo. Act. IX, 7. μηδένα θεωροῦντες neminem videntes. Matth. XXVII, 55. Act. XXV, 24. θεωρεῖτε τοῦτον. Marc. V, 15. καὶ θεωροῦσι et cum admiratione vident. Luc. XXI, 6. ταῦτα ἃ θεωρεῖτε haec omnia, quae admirabundi intuemini. Apoc. XI, 12. ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν et cum timore ac stupore viderunt eos inimici eorum. Act. VII, 56. θεωρῶ cum voluptate conspicio. Sirac. XLII, 24. ὡς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐπιθυμητὰ, καὶ ἕως σπινθῆρος ἐστὶ θεωρῆσαι. *Polyb.* V, 18. θεωροῦντες ἐκ τῆς πόλεως παράγουσαν τὴν δύναμιν. ib. VIII, 18. τοῦ πράγματος ὑπὸ τὴν ὄψιν θεωρουμένου. Conf. *Glassii Philol. S.* p. 215. ed. *Dathii.* 2) *sentio quocunque modo, sensu percipio aliquo, vel omnibus*, et ex adiuncto: *experior, usu cognosco, particeps fio.* Sic v. c. *audire* notat Marc. V, 38. θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ, quemadmodum etiam רָאָה pro שָׁמַע Ier. XXXIII, 24. et *videre* pro *audire* ponitur apud *Terent. Eun.* II, 3. 84. Ioh. VIII, 51. θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα nunquam morietur; hebr. לֹא יִרְאֶה־מָּוֶת Ps. LXXXIX, 49. Cf. *Vorstii Philol. S.* p. 716. ibid. XVII, 24. ἵνα θεωρῶσι τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν δέδωκάς μοι ut participes fiant dignitatis et felicitatis, quam mihi post mortem destinasti, coll. c. XIV, 3. et Ps. XXVI, 8. τοῦ θεωρεῖν με τερπνότητα Κυρίου. 1 Ioh. III, 17. 3) *attente considero, probe perpendo animo.* Hebr. VII, 4. θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος considerate vero, quantus hic fuerit. *Demosthen.* p. 19. 23. ed. *Reisk.* θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω. 4) metaphorice: *cognosco, ex certis indiciis, documentis intellego, cognitum et perspectum habeo*, i. q. γινώσκω, cum quo permutatur Ioh. XIV, 17. ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτὸ quia praestantiam eius atque vim non perspiciunt atque cognoscunt. Ioh. IV, 19. θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σὺ iam intellego, te prophetam esse. ibid. XII, 19. 45. *Polyb.* VI, 3. 5) *praevideo.* Act. XXVII, 10. θεωρῶ, ὅτι μετὰ ὕβρεως κ. τ. λ. — *Phavor.* θεωρῶ· τὸ θεῶ ὁρῶ καὶ τὸ σκέπτομαι. Ὁρῶ μὲν ἐπὶ σώματος, θεωρῶ δὲ ἐπὶ ψυχῆς.

ΘΕΩΡΊΑ, ας, ἡ, ut latinum *spectaculum*, de *omnibus re-us* dicitur, *quae palam fiunt et prostant, ut conspiciantur ab omnibus*, a θεωρέω, *video*. Semel legitur in N. T. Luc. XXIII, 48. οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην qui convenerant ad hoc spectaculum, nempe publicum supplicium Christi. *Xenoph. Hier.* I, 12. *Hesych.* θεωρία· ὄψις, θέα. *Thom. M.* θεωρία — ἡ πράγματός τινος κατανόησις — θεωρία δὲ καὶ ἡ ἐν τῷ θεάτρῳ θέα.

ΘΉΚΗ, ης, ἡ, in universum est *conditorium*, et *omne, ubi aliquid reponitur*, a τίθημι *pono, repono*. Sic v. c. apud Graecos *arcam*, *cellam*, (*Xenoph. Oecon.* 8, 17.) *loculum et bustum* (*Sophocl. Electr.* v. 899.) etiam *vaginam* notat. Ioh. XVIII, 11. βάλε τὴν μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην reconde gladium tuum in vagina. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* θῆκαι· σοροί. *Pollux* III, 102. *Abresch. Dilucid. Thucyd.* II, 5[illegible]

ΘΗΛΆΖΩ, fut. άσω, 1) *lacto*, *lac praebeo infantibus*, *mammam* seu *papillam sugendam praebeo*, a θηλὴ, ῆς, ἡ, *papilla*, *mamma*, *lac continens*, μαστὸς ὁ γαλεχῶν, interprete *Suida*. Matth. XXIV, 19. οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις vae gravidis et lactantibus. Marc. XIII, 17. Luc. XXIII, 29. καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν et ubera mammarum non lactantia, uti *Lucretius* canit. ibid. XXI, 23. In vers. Alex. respondet hebraico הֵינִיקָה Genes. XXI, 7. *Aelian. H. A.* X, 8. XIV, 18. et *V. H.* XIII, 1. 2) intransitive: *lacteo*, *lac sugo*. Matth. XXI, 16. ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων ex infantium adeo et lactentium ore, coll. Ps. VIII, 3. Luc. XI, 27. καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας beata ubera, quae suxisti. Thren. II, 20. νήπια θηλάζοντα μαστούς. Iob. III, 12. ἱνατί δὲ μαστοὺς ἐθήλασα; *Plutarch. Romulo* p. 20. D. *Thom. M.* et *Moschopulus*: θηλάζει τὸ θῆλυ μεταβατικῶς ἀ . . . . καὶ θηλάζουσι τὰ τεχθέντα ἀμεταβάτως. *Suid.* θηλάζειν· ἐνεργητικῶς ἡμεῖς ἀντιλαμβανόμεθα τοῦ ῥήματος ἐπὶ τῶν παιδίων τῶν θηλαζόντων. Λυσίας δὲ παθητικῶς κέχρηται ἐπὶ γυναικὸς παρεχούσης γάλα. Conf. *Graevium* ad *Lucian. Soloec.* T. II. p. 734. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 463.

ΘΉΛΕΙΑ, ας, ἡ, *foemina*, *foemella*, sexus nomen, tam in brutis, (Iudd. V, 10. Iob. I, 3. 14. Amos VI, 12. *Xenoph. Mem.* II, 1. 4.) quam in hominibus, (*Xenoph. de rep. Laced.* 1, 4.) respondens hebr. נְקֵבָה Levit. IV, 28. XV, 33. etc. a θηλὴ, *mamma*, quod mammas lactiferas habeat. Proprie est foemininum adiectivi θῆλυς *foemineus, ad foeminas pertinens*, (*Xenoph. de rep. Laced.* III, 5. 2 Macc. VII, 21.) quod tamen etiam est generis communis, et in neutro habet θῆλυ, de quo mox dicendi locus erit. Rom. I, 26. 27. Saepius non legitur in N. T.

ΘΗΛΥ.

ΘΗΛΥ, εος, τὸ, idem quod θῆλυ *foemina*, et usurpatur tam de hominibus, quam de brutis. Est neutrum a θῆλυς, εως, ὁ, ἡ, vel θῆλυς, εια, υ, *foemineus*, et subauditur τὸ γένος *genus*. Alexandrini adhibuerunt pro נְקֵבָה Genes. I, 27. V, 2. VI, 19. pro אִשָּׁה Genes. VII, 2. et pro בַּת *filia*, Exod. I, 16. 22. In N. T. ter tantum legitur. Matth. XIX, 4 ἄρσεν καὶ θῆλυ masculum et foeminam. Marc. X, 6. Galat. III, 28. Cf. interpretes ad *Thom. M.* p. 448.

ΘΗΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *venatio, captura*, a θὴρ, θηρὸς, ὁ, *fera, bellua*. *Xenoph. Cyrop.* I, 4. 5. *Hesych.* θήρα· κυνηγία, ἄγρα. 2) *omne instrumentum omnisque machinatio, qua animalia aut vi aut dolo capiuntur*, speciatim *laqueus, rete, quod bestiis tenditur, decipula*. idem quod θήρατρον, *Aelian. V. H.* I, 1. et θηρατικὸν, *Xenoph. Mem.* II, 6. 33. In versione Alex. hebraico רֶשֶׁת respondet. Ps. XXXV, 8. Legitur in N. T. tantum Rom. XI, 9. γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς θήραν, ubi metaphorice *id, quod perniciem affert*, notat. Verba ipsa sumta sunt ex Ps. LXIX, 23. ubi tamen in contextu hebraico nullum vocabulum est, quod graeco θήρα respondeat, nec in versione Alexandrina ullum reperitur.

ΘΗΡΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *venor, feras capio*, ab eodem, idem quod θηράω, *Aelian. V. H.* XIII, 1. 2) metaphorice: *artificio quodam et sollertia quaero, capto, sector, aucupor, peto*, et *comparo, concilio mihi aliquid*. Interdum etiam in malam partem usurpatur, ut fit: *insidiose observans quaero, insidior*. Semel legitur in N. T. Luc. XI, 54. καὶ ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ venantes aliquid ex ore eius; ubi sermo est de Pharisaeis et legis peritis, insidiose observantibus et aucupantibus dicta et sermones Christi, ut aliquid elicerent et haberent, cuius eum accusarent, si minus considerate aliquid diceret. Etiam apud graecos Scriptores θηρεύειν metaphorice de iis usurpatur, *qui aliquid captant, consectantur, petunt et quaerunt*. *Xenoph. Cyrop.* II, 4. 8. VIII, 2. 1. *Mem.* II, 6. 8. de *iis, qui curiosius aliquid exquirunt et acrius investigant*. *Plato* de *Leg.* Lib. I. Vol. VIII. p. 10. ed. Bipont. Conf. *Spicilegium meum II. Lexici Bieliani* p. 89. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 733. et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 3. 5.

ΘΗΡΙΟΜΑΧΕΩ, fut. ήσω, *cum belluis depugno, cum feris pugno*, ex θηρίον, *fera, bellua* et μάχομαι *pugno*. Verbum proprium de iis, qui in ludis amphitheatralibus cum bestiis pugnaturi committebantur, et *bestiarii* vocabantur, et a *Capitolino* et *Iulio Firmico arenarii*, eo quod in arena contra bestias pugnabant. Graeci θηριομάχους nominant. Damnabantur vero ad bestias nequissimi servi, hostes infensissimi et homines

mines perniciosi ob crimina gravissima. *M. Antonin.* X, §. 8. Interdum tamen generosi adolescentes cum bestia certamen inierunt, ut de Ephesiis et Atheniensibus testatur *Artemidor.* *Oneirocrit.* Lib. I. c. 9. *Sueton. Tit.* c. 7. In N. T. tantum legitur 1 Cor. XV, 32. *εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ* cum exempli gratia Ephesi concertandum mihi fuit cum bestiis. Quanquam enim de hac Pauli cum bestiis pugna, Ephesi inita, nec in Actis Apostolorum, nec alibi quidquam relatum legitur, et ideo *Gratius* et alii (v. c. *Deyling. Obss. SS.* P. I. p. 342.) verba Pauli metaphorice de concertatione Pauli cum hominibus impiis et ferocibus (qui saepe ob animum efferatum et mores ferinos cum bestiis comparantur, cf. *J. H. Maii Obss. SS.* Lib. I. p. 78. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 169. et *Glassii Philol. S.* p. 1131 sq.) explicare malunt, tamen ob disertam loci commemorationem, ubi haec θηριομαχία facta est, et quia nec in aliis locis defuerunt hostes acerrimi, qui se apostolo opponerent, nec inusitatum fuit, ut, qui Christi nomen profitebantur, a tyrannis bestiis obiicerentur, ut ex *Vopisci Aureliano* et *Actis Martyrum* liquet, locum Pauli cum *Chrysostomo* et *Ambrosio*, praeeunte versione syriaca, in qua haec verba leguntur: ܐܬܬܫܕܝܬ ܠܚܝܘܬܐ ܒܐܦܣܘܣ (proiectus sum feris Ephesi) de concertatione, proprie sic dicta, Pauli apostoli cum bestiis in theatro Ephesino explicandum esse arbitrer.

ΘΗΡΙΟΝ, ου, τὸ, 1) *fera, bellua, bestia omnis generis, quae in desertis agit et sylvis*, a θὴρ, θηρὸς, ὁ, *fera*. Marc. I, 13. *καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων* loca inculta et vasta peragrabat. Act. X, 12. XI, 6. et in Apocalypsi aliquoties. 2) speciatim: *animalia, quae morsu nocent*, unde κατ' ἐξοχὴν *serpens, bestia venenata* ita dicitur. Act. XXVIII, 4. 5. coll. v. 3. ubi ἔχιδνα vocatur. *Theocrit.* XXIV, 54. *Aeschin.* Dial. III, 21. Apud *Plutarchum* in lib. *de capienda ex host. utilit.* p. 86. Creta dicitur χώρα ἄθηρος h. e. regio feris noxiis et venenatis carens, quod et verum esse docet *Meursius* in *Creta* c. 8. *Suid.* θηρία· καὶ τὰ δάκνετα, ἔχεις, Φαλάγγια, ὄφις. Conf. *Bocharti Hierozoic.* T. II. Lib. III. c. 2. et *P. Petitus* ad *Aretaeum de Cur. Morb.* I. c. 4. p. 122. Hinc θηριακὸν Φάρμακον remedium adversus venenum medicis graecis dicitur, quod vulgo etiam θηριακὴ, sc. ἀντίδοτος, vocatur. 3) metaphorice: *homo feris similis, ferinis moribus imbutus, saevus, crudelis*. Ita Cretenses Tit. I, 12. κακὰ θηρία *malae bestiae* vocantur, h. e. homines, ferinam indolem habentes, sanguinem sitientes et suis tantum intenti commodis. *Achill. Tat.* VI. p. 387. *Arrian. Epictet.* II, c. 9. Conf. *Is. Casaub.* ad *Aristoph. Equit.* v. 273. et in *Athenaeum* I, 16. p. 49. Vide etiam *Th. Crenii*

Ani-

Animadv. Philol. et Hist. P. XII. p. 149 sq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 371. Eodem modo θὴρ metaphorice de *homine fero* usurpatur apud *Eurip. Phoen.* v. 1315. Θηρίον, quod in apocalypsi aliquoties commemoratur, (v. c. cap. XIII. et XIV.) designare modo Antichristum cum eius regno, modo imperium romanum vulgo creditur.

ΘΗΣΑΥΡΙΖΩ, *fut. ίσω*, 1) proprie: *thesaurum comparo, opes et divitias colligo et recondo in futurum usum*, a θησαυρὸς *thesaurus*. Luc. XII, 21. οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ haec sors erit eius, qui divitias corradit, se ipso tantum fretus. 2 Cor. XII, 14. Iacob. V, 3. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις nimis sero divitias vobis collegistis. Ps. XXXVIII, 10. θησαυρίζει καὶ οὐ γινώσκει, τίνι συνάξει αὐτά. 2) *colligo, congero, paro, comparo.* Matth. VI, 19. μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς non tam curam ac laborem in terrenis divitiis colligendis et acquirendis adhibete. ibid. v. 20. θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ comparate vobis bona aeterna et coelestia. Micha VI, 10. 2 Regg. XX, 17. Prov. II, 7. καὶ θησαυρίζει σωτηρίαν. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 2, 12. De formicis usurpatur apud *Aelian. V. H.* I, 12. *Hesych.* θησαυρίσασιν· συνάξασιν. 3) uti hebraicum אָצַר, (quod non tantum de *opibus* usurpatur, sed etiam de quavis re alia, v. c. Amos III, 10. הָאֹצְרִים חָמָס וָשֹׁד.) *cumulo, augeo*, et de cuiuscunque *rei copia, etiam ingratae et noxiae*, dicitur. Rom. II, 5. θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν in dies maiore poena te dignum reddis. Prov. I, 18. θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά. Deut. XXXII, 34. 35. *Eurip. Ion.* v. 932. *Diod. Sic.* Lib. XX. c. 36. p. 751. ὁρῶν τεθησαυρισμένον κατ' αὐτοῦ τὸν φθόνον. *Philo in Flaccum* p. 990. C. διά τινας ὑπερβολὰς ἀνηκέστων κακῶν, ἃ καθ' ἐμοῦ θησαυριζόμενος. Apud eundem Lib. II. *Leg. Alleg.* p. 80. κακῶν θησαυροὶ aliquoties commemorantur. *Plautus Mercat.* Act. I. Sc. II. v. 52. Vide *Vechneri Hellenolexiam* lib. II. c. 6. p. 503. 1 Cor. XVI, 2. θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐοδῶται et augeat illam pecuniam, prouti ipsi opportunum fuerit. 4) *repono, reservo, asservo in futuros usus.* 2 Petr. III, 7. ubi coeli et terra dicuntur τεθησαυρισμένοι πυρὶ, h. e. repositi et asservati, ut aliquando igne destruantur. Saepius non legitur in N. T.

ΘΗΣΑΥΡΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie, uti *thesaurus*, (apud *Virgil. Georg.* IV, 228. *Curt.* V, 2. *Senec.* Ep. 115.) *receptaculum thesauri, loculus, cista, arca, vel aliud vasculum, in quo opes et res pretiosae in futuros usus reponuntur et asservantur*, i. q. γαζοφυλάκιον (1 Macc. III, 28. 29.) et ἀποθήκη. (Cf. Alex. Ezech. XXVIII, 13.) Ita capitur Matth. II, 11. ubi magi dicuntur aperuisse τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν thesauros suos, h. e. vasa, quae continebant res pretiosas. ibid. XIII, 52. ubi sermo

rmo est de patrefamilias, atque adeo *θησαυρὸς* cellam contoriam, promptuarium, *ein Vorraths-Gebäude oder Kammer*, gnificat: conf. *Virgil. Georg.* IV, 228. Ita hebr. אוצר Devt. XVIII, 12. Iof. VI, 19. 2 Regg. XX, 13. *Herodot.* II. c. 121. 150. *Herodian.* II, 6. 11. III, 13. 9. *Ioseph. A. I.* IX, 8, 2. *esych.* θησαυρός· εἰς ἀγαλμάτων καὶ χρημάτων ἢ ἱερῶν ἀπόθεν οἶκος. 2) *thesaurus*, h. e. *copia opum, bonorum et rerum retiosarum*, speciatim *auri, argenti et vestium, quatenus rendi solent et reponi in futurum usum.* Matth. VI, 19. μὴ θηυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς non tam colligere et comrare vobis studete opes terrenas. 3) ut latinum *thesaurus*, e *qualibet re pretiosa et cara*, de *omni copia et multitudine* *norum omnis generis et rerum praestantissimarum et ad* *rpus hancque vitam, et ad animum vitamque futuram pernentium.* Sic v. c. bona aeterna ac coelestia praemia, quae omines manent in futura vita, θησαυρὸς ἐν οὐρανῷ vocanir Matth. VI, 20. XIX, 21. Marc. X, 21. Luc. XII, 33. ησαυρὸς ἀνέκλειπτος ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ib. XVIII, 22. — Hebr. I, 26. μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θησαυῶν praeferebat omnibus commodis, quibus in aula Pharaois frui poterat. 2 Cor. IV, 7. scientia religionis christiaae θησαυρὸς vocatur. Coloff. II, 3. οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας ιαὶ γνώσεως thesauri omnis sapientiae ac cognitionis. *Iuian. Or.* IV. p. 245. σοφίας ἀνοίξας θησαυρούς. *Xenoph. Cyop.* VIII, 2. 10. *Mem.* I, 6. 14. IV, 2. 9. 4) metaphoice: *animus*, *quia animus est velut receptaculum cogitatioum et sensuum*, sive *bonorum*, sive *malorum*. Matth. XII, 5. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ, (τῆς καρδίας, uod e glossemate additur) ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ bonus homo bono animo nonnisi bona profert. ibid. ἐκ τοῦ πονηροῦ ησαυροῦ, coll. Luc. VI, 45. Spectant ad h. l. verba apud *Phavor.* θησαυρός ἐστιν ἀγαθὸς τῆς ἐν χριστῷ Φρονήσεως ἀρετή, ρὸς δόξαν θεοῦ. θησαυρὸς πονηρός ἐστιν, ἐξ οὗ προφέρει κατὰ ὴν τοῦ κυρίου Φωνὴν ἐνθυμήσεις καὶ λόγους πονηρούς.

ΘΙΓΩ vel alias ΘΙΓΓΑΝΩ, fut. θίξω, 1) proprie: *tango, contrecto.* Coloff. II, 21. μηδὲ θίγῃς noli attingere impuum. Hebr. XII, 20. κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους. Construitur nim more verborum sensuum cum genitivo. *Xenoph. Cyrop.* 3. 5. *Hesych.* θίγειν· ψαῦσαι, ἅψασθαι, ἅπτεσθαι. 2) *aedo, interficio.* Hebr. XI, 28. ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν ne angelus ille, mortis minister, primogenitos hominum et iumentorum interficeret, coll. Exod. XII, 22. 23.

ΘΛΙΒΩ, fut. ψω, 1) proprie: *premo*, et speciatim de *pressione* dicitur, *quae est ex nimia frequentia et multitudine* *populi.* Marc. III, 9. ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτὸν ne nimis eum premerent

merent et urgerent. Ita ἀποθλίβω usurpatur Luc. VIII, 45. 2) *comprimo, constringo, coarcto, angustum reddo*, nam, qui premuntur, coarctantur. Sic in N. T. de via usurpatur. Matth. VII, 14. ubi τεθλιμμένη ὁδὸς (דֶּרֶךְ צָרָה seu στενόχωρος) opponitur τῇ ὁδῷ εὐρυχώρῳ, atque adeo viam arctam et angustam notat. 3) metaphorice: *affligo, calamitatibus afficio, persequor* 2 Theff. I, 6. ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν poenas sumere ab affligentibus et persequentibus vos. Θλίβομαι *affligor, calamitatibus afficior, maxime ob religionem christianam*, nam, qui affliguntur calamitatibus, ita quasi coarctantur, ut quo se vertant, ignorent. 2 Cor. I, 6. εἴτε δὲ θλιβόμεθα sive enim affligamur ob religionem christianam, coll. v. 3. περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς. ibid. IV, 8. ἐν παντὶ θλιβόμενοι semper et ubique premimur miseriis. ibid. VII, 5. 1 Theff. III, 4. 2 Theff. I, 7. 1 Tim. V, 10. θλιβομένοις pauperibus atque egenis. Conf. *Pearson.* Notas ad *Ignatii Epistolas* p. 17. Hebr. XI, 37. ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι. Ief. XLIX, 26. XIX, 20. Pf. CV, 42. etc. *Diod.* Sic. XII, c. 66. οἱ Μεγαρεῖς ἐθλίβοντο τῷ πολέμῳ. Idem XX, c. 31. θλιβομένους τῇ σιτοδείᾳ. *Lucian. Nigrin.* 13. — *Hesych.* θλίβει ὠθεῖ, πιέζει. Idem: θλίψεται πατεῖται, τοῦτο δὲ ἐπὶ σταφυλῆς λέγεται γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς, πιέζεται. Idem tradit *Lex. Cyrilli MS. Brem.*

ΘΛΙΨΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *pressio, compressio*, quae est ex rerum coarctatione, ex θλίβω *premo, comprimo* et *constringo.* *Hesych.* θλῖψις στένωσις. 2) metaphorice: *oppressio, afflictio, calamitas*, qua alterum afficio, etiam *aerumna, miseria omnis generis, qua premor, maxime ob religionem christianam.* Act. XI, 19. ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ persecutione exorta post Stephani mortem. 2 Theff. I, 6. ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν poenas sumere ab affligentibus et persequentibus vos. Rom. V, 3. ἐν ταῖς θλίψεσι in omnibus malis ob professionem religionis christianae, quae Coloff. I, 24. θλίψεις τοῦ χριστοῦ vocantur. Ioh. XVI, 33. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε multae vobis ab adversariis religionis meae perferendae erunt calamitates. 2 Cor. I, 8. Apoc. I, 9. θλῖψις χριστοῦ afflictiones ob Christum subeundae. De variis afflictionibus coniugum usurpatur 1 Cor. VII, 28. de afflictionibus viduarum et orphanorum Iacob. I, 27. 3) *egestas, penuria, paupertas, tenuitas.* 2 Cor. VIII, 13. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις nolo autem, ut alii abundent, vos vero ad paupertatem redigamini. Phil. IV, 14. συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει quod mihi, paupertate presso, succurristis. 4) *dolor parturientium*, alias ὠδὶν dictus. Ioh. XVI, 21. οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως iam non meminit dolorum partus; *Vulgatus: pressurae*, non omnino male transtulit. 5) *poena peccatorum.*

orum, afflictio impiorum et in hac et in futura vita. Rom. I, 9. θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν. Θλῖψις et στενοχωρία haud raro coniunguntur in Scriptoribus graecis, v. c. *Artemidor.* I, 68. 82. II, 2. 55. 6) θλῖψις καρδίας *moeror, tristitia*, i. q. apud nos *Beklemmung des Herzens.* 2 Cor. II, 4. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν non sine multo moeroris et tristitiae sensu vobis scripsi. *Hesych.* θλῖψις· λύπη.

ΘΝΗΣΚΩ, fut. θανοῦμαι, praet. τέθνηκα, 1) proprie: *morior*, a fut. 1. θνήσω, verbi inusitati θνάω, a quo etiam tempora formantur, inserto κ ante ω. Luc. VIII, 49. τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου mortua est filia tua. Ioh. XII, 1. λάζαρος ὁ τεθνηκὼς Lazarus, qui fuerat mortuus. Infinitiv. perf. τεθνηκέναι et contracte τεθνάναι legitur Act. XIV, 19. Alex. pro מות, Genes. L, 15. Exod. IV, 19. 2) metaphorice de eo usurpatur, qui *non amplius numerari et referri inter homines potest, qui officio suo non fungitur; inutilis, ineptus.* 1 Tim. V, 6 ubi de vidua luxuriosa dicitur ζῶσα τέθνηκε, non potest in catalogum verarum et honestarum viduarum referri. Simili modo τεθνηκὼς in libris apocryphis dicitur, *qui est pravis studiis sepultus, invalidus ad recte agendum,* v. c. Baruch. III, 4. ubi τεθνηκότες sunt iidem, qui in sequentibus ἁμαρτάνοντες dicuntur.

ΘΝΗΤΟΣ, ή, όν, 1) proprie: *mortalis, morti obnoxius, fragilis et caducus,* a θνήσκω, *morior.* Hinc τὸ θνητὸν, scil. σῶμα, κατ' ἐξοχὴν in N. T. dicitur *corpus humanum mortale, fragile et caducum, quo in praesenti utimur.* 1 Cor. XV, 53. καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν et hoc corpus mortale permutari cum immortali. ibid. v. 54. 2 Cor. V, 4. Alex. θνητὸς posuerunt pro אָדָם, Genes. II, 7. pro חַי, Iob. XXX, 23. Ies. LI, 12. τίς οὖσα ἐφοβήθης ἀπὸ ἀνθρώπου θνητοῦ; *Xenoph. Cyrop.* VIII. 7. 3. *Sympos.* 8. 29. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3 et 17. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 51. 2) *mortuus,* i. q. νεκρός. Rom. VIII, 11. ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν et nostra corpora mortua in vitam revocabit. 3) metaphorice: *qui alicuius rei curam et studium abiecit,* et speciatim: *qui prava studia reliquit,* quasi θνητὸς seu νεκρὸς τῇ ἁμαρτίᾳ. Rom. VI, 12. ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι in corpore vestro, quod mortuum esse debet peccato, coll. v. 11. 4) *periculo mortis expositus et obnoxius,* quemadmodum θάνατος *ipsum periculum mortis* haud raro significat. 2 Cor. IV, 11. ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν in nobis, qui cotidie in periculis mortis versamur, coll. v. 10. et 12. — *Phavor.* θνητός· φθαρτός. Idem: θνητὸν οὐ πᾶν τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ τὸ ζῶον πνοὴν ἔχον χωρισθῆναι δυνάμενην.

ΘΟΡΥΒΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) *tumultuor, perturbo, turbas excito*, et speciatim de *iis* dicitur, *qui alios ad tumultum et seditionem commovent et concitant*, a θόρυβος *tumultus, turba.* Act. XVII, 5. καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν et turba facta concitaverunt civitatem. *Iulian. Panegyr.* cap. 1 *Plutarch. Cic.* p. 868. F. Cf. de hac significatione *Dresigius de Verbis Mediis N. T.* p. 287 sq. 2) metaphorice de animo: *perturbo, aliquem sollicitum et timidum reddo.* θορυβέομαι, ῦμαι, *turbor, commoveor animo.* Act. XX, 10. μὴ θορυβεῖσθε nolite turbari. *Thucyd.* VI, 11. VIII, 96 et 50. *Arrian. Epict.* IV, 8. 3) θορυβέομαι *lamentor, naenias cano.* Marc. V, 39. τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; quid lamentamini et ploratis? Matth. IX, 23. per ὄχλος θορυβούμενος sunt sine dubio *praeficae* intellegendae, h. e. mulieres, mercede conductae, ut aliquo mortuo naenias ad tibiae modos canerent, flerent, *capillos* scinderent, clamarent modumque plangendi darent aliis, *quae* hebraice מְקוֹנְנוֹת Ier. IX, 17. vocantur: cf. *Bartholin. de Tibiis Veterum* c. 15. p. 274. Saepius non legitur in N. T.

ΘΟ'ΡΥΒΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *strepitus, qualis est in magna hominum turba, quae clamat*, et ex adiuncto: *tumultus, seditio.* Matth. XXVI, 5. ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ ne tumultus exoriatur in populo. ib. XXVII, 24. Marc. XIV, 2. Act. XX, 1. μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον sedato tumultu. ib. XXI, 34. XXIV, 18. ἄνευ θορύβου sine strepitu ullo. Alex. pro מְהוּמָה *strepitus, tumultuatio.* Ezech. VII, 7. et pro תְּרוּעָה *clamor, vociferatio.* Ier. XLIX, 2. *Plutarch. Caes.* p. 711. B. 2) Marc. V, 38. καὶ θεωρεῖ θόρυβον, ubi θόρυβος vel *ipsam turbam hominum, quae strepitum edit*, significat, ut sit idem, quod ὄχλος θορυβούμενος Matth. IX, 23. vel *querulas voces* notat, *lamentationes, cantum naeniarum, quem praeficae ad modos tibiarum canere solebant.* Conf. *Ioh. Nicolai* de *Luctu Graecorum* cap. 9. §. 4 p. 114. et *Geier.* de *Luctu Hebraeorum* cap. 5. §. 16. et 19. Certe in vers. Alex. θόρυβος Prov. XXIII, 29. hebraico אֲבוֹי (*eheu!* vox lamentantis) respondet.

ΘΡΑΥ'Ω, fut. θραύσω, 1) proprie: *frango, confringo, ferio, quatio.* Alexandrini posuerunt pro רָצַץ *fregit, contrivit.* Exod. XV, 6. et pro רָצַץ idem, Devt. XXVIII, 33. Ies. XLII, 4. *Xenoph. de venat.* VI, 1. 2) metaphorice: *dolore, miseria* et *calamitate afficio aliquem*, unde θραύομαι metaphorice vel est: *timido et consternato animo sum, tristis* et *anxius sum, doleo*, vel *malis* et *calamitatibus premor* et *afficior.* Duplicem adeo admittunt explicationem verba Lucae IV, 18. ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, quae ab aliis explicantur sic: *ut solatio erigam animos, ob peccata,* vel *ob alias graviores aerumnas contristatos, timidos* et *con-*

onsternatos; ab aliis vero, quorum sententia ob locum Ies. VIII, 6. mihi maxime probabilis videtur, vertuntur: *ad vindicandos calamitosos*. Devt. XX, 3. μὴ φοβεῖσθε μηδὲ θραύεσθε. 1 Sam. XX, 33. ἐθραύσθη ἐπὶ τὸν Δαβίδ. Devt. XXVIII, 33. ἔσῃ ἀδικούμενος καὶ τεθραυσμένος. *Hesych.* τεθραυσμένος· πεπληγμένος. Idem: ἔθραυσεν· ἔπαυσεν. — θραύει· συντρίβει. — θραύσει· ἀμήσει, ἀπολεῖ. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* ἔθραυσεν· κατέβαλεν, ὤλεσεν. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 680. et *Schweighaeuseri Lexicon Polybianum* s. h. v.

ΘΡΕΜΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *alumnus, omnis, qui alitur*, pro θράμμα, a praet. pass. τέθραμμαι, verbi τρέφω *alo, nutrio*. Sic v. c. Νείλου θρέμμα *Nili alumnus*, *Aelian. V. H.* 3. De liberis interdum dici, auctor est *Hesych.* θρέμματα per τέκνα explicans. 2) speciatim θρέμματα, *pecora*, notat animalia, *quae ab hominibus aluntur*, βοσκήματα, πρόβατα, ut *Hesych.* interpretatur. *Aelian. V. H.* XII, 56. *Maxim. Tyr.* Diss. XXIII. p. 270. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 860. In N. T. tantum extat Ioh. IV, 12. ubi tamen haud pauci non *pecora*, sed *domesticos, famulitium* intellegunt. Conf. *Kypke* ad h. l. et *Maii Obss. Sacr.* Lib. IV. p. 7 sq. qui provocat partim ad *Iamblichum* de *Mysteriis* Sect. IV. c. 1. p. 105. ubi homines θεῶν γεννήματα καὶ θρέμματα καὶ παιδεύματα vocantur, partim ad *Marmor Oxoniense* Num. 79. et *Inscriptionem Smyrnensem*, quam illustravit *Tob. Gutberlethus* p. 113 sq. *Opuscul.* ubi θρέμματα ab ἀπελευθέροις, τέκνοις et ἐκγόνοις ita distinguuntur, ut servos intellegendos esse dubio careat.

ΘΡΗΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *lamentor, dolorem voce querula ac tristi oratione testor, lessum facio, naeniam cano*, a θρῆνος *lamentum, luctus*. Matth. XI, 17. ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε lessum fecimus, neque nobiscum planxistis. Nos diceremus: *wir haben Begräbniss gespielt, und ihr wolltet nicht mit klagen*. Luc. VII, 32. XXIII, 27. αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτὸν quae plangebant eumque lamentabantur. Ioh. XVI, 20. ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, coll. Ioel. I, 5. Saepius non legitur in N. T. In vers. Alex. respondet hebr. קוּן, 2 Sam. I, 17. III, 33. unde מְקוֹנְנוֹת *praeficae*, Ierem. IX, 16. Alex. θρηνοῦσαι. — נָהָה *lamentum edidit*, Ioel. II, 4. Ezech. XXXII, 18. — הֵילִיל *eiulavit, ululavit*, Ier. LI, 8. Micha I, 8. et aliis similibus verbis. *Aesop. Fab.* 122. *Homer. Iliad.* ω', 720. sq. *Hesych.* θρηνεῖ· πενθεῖ, ὀλολύζει, ὀλοφύρεται.

ΘΡΗΝΟΣ, ου, ὁ, et θρῆνος, εος, ους, τὸ, *lamentatio, lamentum, cantus lugubris*, cum quis dolorem et tristitiam non tam lacrymis aut planctibus, quam potius querula voce et tristi oratione testatur, et ita differt a κλαυθμὸς et κοπετός. Semel legitur in N. T. Matth. II, 18. θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς. Alexandrini pro קִינָה *lamentatio*, 2 Sam. I, 17. Ierem.

Ierem. VII, 29. et נְהִי *lamentum*. Ierem. IX, 17. Amos V, 16. posuerunt, *Iosephus* A. I. VII, 1. 6. ἐπιταφίους συγγραψάμενοι θρήνους. *Hesych.* θρῆνος· γόος. Quomodo apud Graecos θρῆνος ab ἐπικήδειον differat, docuit praeter *Etymol. M.* s. h. v. *Eustathius* ad Odyss. λ. p. 1673, 46.

ΘΡΗΣΚΕΙ'Α, ας, ἡ, *religio*, *cultus religiosus*, *sive verus Deo exhibitus*, *sive idololatricus*, *sive externus*, *sive internus*, *pietas erga Deum*, a θρησκεύω *colo*, *veneror*, quod est a θρῆσκος *religiosus*. Act. XXVI, 5. de religione iudaica, et speciatim ea religionis iudaicae parte usurpatur, quae in externis erat. Coloss. II, 18. θρησκεία τῶν ἀγγέλων summa religio, i. q. ἐθελοθρησκεία. Iacob. I, 26. τούτου μάταιος ἡ θρησκεία *is temere se iactat cultorem Dei*. ibid. v. 27. *Herodian.* V, 7. 3. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce *Elsnerum* in Obss. Sacr. Vol. II. p. 263. qui docuit, hanc vocem apud Graecos haud raro etiam de *superstitioso cultu divino et fictis caeremoniis* usurpari. *Gloss. Vett.* θρησκεία· *superstitio*, *caeremoniae*. *Suid.* θρησκεία· ἡ λατρεία.

ΘΡΗ͂ΣΚΟΣ, ου, ὁ, *religiosus*, *cultor Dei*, qui etiam θρησκευτὴς dicitur, etiam, *qui observandis signis externis sanctitatis putat*, *se satisfacere religioni*, *superstitiosus*. Semel legitur in N. T. Iacob. I, 26. εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι ἐν ὑμῖν quicunque vestrum ad veri cultoris Dei nomen adspirans. *Hesych.* θρῆσκος· εὐσεβής, δεισιδαίμων, ἑτερόδοξος, h. e. *qui falsas opiniones habet de religione*. Idem: θρίσκος· (quod idem est ac θρῆσκος) περιττὸς δεισιδαίμων. Conf. *Tittmanni* Tr. de Vestigiis Gnosticorum in N. T. frustra quaesitis p. 120. sq.

ΘΡΙΑΜΒΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1) *triumphum ago*, *triumpho de aliquo*, *aliquem in triumpho captivum circumduco*, et ex adiuncto: *vinco*, *mihi subiicio*, a θρίαμβος *triumphus*. Construitur cum accusativo personae. Coloss. II, 15. θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ triumphum de iis agens per mortem suam, seu morte sua in cruce cruenta omnes hostes suos devicit. *Plutarch. Rom.* p. 38. D. *Coriolan.* p. 231. A. *Phavorinus* ex *Hesychio* et *Suida*: θριαμβεύσας· δημοσιεύσας, πομπεύσας. 2) *triumphare facio*, *victoriam largior*. Simili modo αὐταρκεῖν non solum *sufficienter habere*, sed etiam *satis bonorum suppeditare* significat. Devt. XXXII, 9. κληρονομεῖν est *haereditatem assignare*, Ios. XVII, 14. et ζῆν *vivificare* notat Ps. CXIX, 50. Hinc θριαμβεύειν metaphorice significat: *efficere*, *ut aliquis omnes difficultates feliciter superet*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. II, 14. τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ Deo autem gratias ago et decerno, qui nobis semper felices successus dat in propaganda religione christiana. A vero plane aberravit *Kypkius* in Obss. Sacr. T. II. p. 243. qui reddit θριαμβεύοντι ἡμᾶς: triumphanti propter nos, ut ante

ἡμᾶς

ἡμᾶς omissum sit ἐμέ. Aeque aliena ab h. l. est glossa *Phavorini*, ex *Oecumenio* ad h. l. scribentis: θριαμβεύοντι· φανεροῦντι, κατάδηλον ποιοῦντι, ad quam vide notas *Ernesti* in Glossis Sacris *Suidae* p. 61.

ΘΡΙΞ, τριχὸς, ἡ, 1) *pilus*, h. e. *tenuia filamenta, quibus natura vestivit animalia.* Hinc 2) *pellis pilosa animalium*, et interdum *ipsa vestis, quae ex pellibus pilosis animalium confecta est.* Matth. III, 4. αὐτὸς δὲ ὁ ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου ipse autem Iohannes indutus erat vestimento ex pelli cameli, pro more prophetarum. Confer *Wetstenii* N. T. T. I. p. 257. et 2 Regg. I, 8. Marc. I, 6. ἦν δὲ ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας (in aliis codd. δέῤῥιν) καμήλου. *Syrus* bene: ipse autem Iohannes ܠܒܝܫ ܗܘܐ ܠܒܘܫܐ ܕܣܥܪܐ ܕܓܡܠܐ: induCtus erat vestimento pili camelorum. 2) *capillus*, seu *pilus, capitis crinis.* Matth. V, 36. οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι non potes vel unum crinem nigrum album-ve reddere, h. e. nihil vales; tu non es dominus capitis tui. Formula proverbialis, ut videtur. Luc. VII, 38. καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε et pedes eius capillis suis abstergebat, honoris scilicet, animique modesti ac submissi testandi gratia, coll. Ioh. XI, 2. et *Apuleii Metam.* l. VI. Vide etiam *F. Stosch. Archeol. Oeconom. N. T.* p. 11 sequ. Luc. VII, 44. Ioh. XII, 3. 1 Pet. III, 3. Apoc. I, 14. IX, 8. ὡς τρίχας γυναικῶν ut comam mulierum, nempe densiorem et promissiorem. 3) metaphorice: pro *re quavis minuta et nullius pretii.* *Aristoph.* Ran. v. 627. ἢ κλέψαι τῶν σῶν ἄξιόν τι καὶ τριχός. Matth. X, 30. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἠριθμημέναι εἰσί vestros capillos in numero habet Deus, h. e. Deus summam vestrum et diligentissimam curam habet. Luc. XII, 7. XXI, 18. καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται et capillus ex capite vestro non peribit, h. e. nihil mali ac damni sentietis, seu, Deus ab omni parte vos tuebitur. Act. XXVII, 34. οὐδενὸς ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται, sc. εἰς τὴν γῆν, ne capillus quidem ullius vestrum in terram cadet, h. e. ne minimum quidem damnum vobis accidet, seu, in vivis manebitis. Eodem modo Hebraei, cum *aliquem de salute et vita securum esse* volunt, dicunt: *capillum ex capite eius non casurum in terram*, v. q. 1 Sam. XIV, 45. אם יפל משערת ראשו ארצה. 2 Sam. XIV, 11. 1 Regg. I, 52. ut his et aliis exemplis demonstravit *Vorstius* in Diatr. de Adagiis N. T. c. 6.

ΘΡΟΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *turbo, tumultuando clamo, acclamo*; θροέομαι, οῦμαι, *turbor, turbulentis clamoribus perturbor, strepitu percellor ac perterrefio*, a θρόος *clamor tumultuantium*, quod est a praet. med. τέθροα, verbi θρέω, vel potius θρέομαι,

μαι, *tumultuando clamo.* *Eustathius* in Il. δ', p. 377. 7. τῷ δὲ θρόος προϋπόκειται ῥῆμα τὸ θρέω, ἤγουν σὺν θορύβῳ βοῶ ἢ λαλῶ. οἷον· πένθεα θρεομένης, καὶ θρεομένη σαυτῇ κακά. 2) θροέομαι *animo perturbor, perterrefio, animum despondeo.* Matth. XXIV, 6. ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε videte, ne animum despondeatis, coll. Luc. XXI, 9. μὴ πτοηθῆτε. Marc. XIII, 7. 2 Thess. II, 2. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini utuntur τῷ θροεῖσθαι pro hebraico חמה Cant. V, 4. quod *Theodotion* Ierem. IV, 19. per ταράσσεσθαι reddidit. *Alberti* Gloss. Gr. p. 149. θροεῖσθαι· θορυβεῖσθαι.

ΘΡΟΜΒΟΣ, ου, ὁ, *omnis gutta maior, concreta et viscida.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXII, 44. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν et sudor eius ut guttae sanguineae defluebat, h. e. non pro more lente stillabat, sed erumpebat quasi sanguis, et guttis grandibus os humectabat. Similis locus est apud *Eurip. Hecub.* v. 243. In scriptis medicorum graecorum admodum frequenter vox θρόμβος de *gutta spissi et coagulati sanguinis, et de sanguine coagulato* in universum usurpatur, v. c. *Dioscorid.* I, c. 102. *Hesych.* θρόμβος· αἷμα παχὺ πεπηγὸς ὡς βωλοί. Conf. *Foësii* Oecon. Hippocr. p. 167. Vsurpatur tamen etiam *de guttis alius cuiusvis massae*, v. c. de grumis arborum, *Dioscorid.* I, 68. de guttis bituminis apud *Herodot.* I, c. 279. Confer *Wetstenii* N. T. T. I. p. 939. Hinc substantivum θρόμβωσις *coagulatio* apud *Dioscor.* II. c. 21. γάλακτος θρόμβωσις.

ΘΡΟΝΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *thronus*, h. e. *solium*, *seu sella augustior cum subsellio*, seu *suppedaneo*, *quae tribuitur, ut aliis hominibus primariis*, v. c. *iudicibus*, *ita maxime regibus*, a praet. med. τέθροα, verbi θράω *sedeo*, ut auctor est *Athenaeus* Lib. V. p. 192. ed. *Casaub.* ὁ θρόνος μόνον ἐλευθέριός ἐστι καθέδρα σὺν ὑποποδίῳ, ὅπερ θρῆνυν καλοῦντες, ἐντεῦθεν ὠνόμασαν θρόνον τοῦ θρήσασθαι χάριν, ὅπερ ἐπὶ τοῦ καθίζεσθαι τάσσουσιν. *Pollux* IV, 19. 2. Apoc. IV, 2. — 6. etc. 2) *domicilium, in quo rex habitat*, seu *regia eius*. Hoc sensu coelum θρόνος τοῦ θεοῦ vocatur Matth. V, 34. XXIII, 22. Act. VII, 49. Apoc. XXII, 3. ex usu loquendi Iudaeorum Ies. LXVI, 1. quemadmodum etiam *Sophocles* in Antigone coelum vocat Διὸς θρόνους. *Theocrit. Idyll.* VII, 93. Huc etiam pertinet locus Apoc. II, 13. ubi θρόνος τοῦ σατανᾶ civitatem notat, ubi regnat vitiositas et idololatria. 3) per metonymiam signi pro signato: *imperium regium*, *summa maiestas*, *dignitas*, *potentia et auctoritas*, *ad quam aliquis evectus est.* In hac vero metaphorica significatione in N. T. tribuitur *Deo, tanquam summo regi atque iudici*, et *Christo*, *futuro hominum iudici et omnium Domino*, in omnibus locis, ubi uterque sedere legitur in throno maiestatis, καθίζειν ἐν τῷ θρόνῳ τῆς δόξης, seu μεγαλωσύνης.

νης. Matth. XIX, 28. XXV, 31. Hebr. VIII, 1. XII, 2. Apoc. ., 4. III, 21. etc. Καθίζειν ἐπὶ θρόνους *summo honore, insigni auctoritate et felicitate frui.* Matth. XIX, 28. Luc. XXII, 30. Luc. I, 32. καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ et concedet ei Dominus Deus regnum Davidis parentis sui. ibid. v. 52. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων imperio deturbat principes. Act. II, 30. Hebr. I, 8. ὁ θρόνος σου, ὁ θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος imperium tuum, o Deus, est aeternum. Ita כסא Ps. XLV, 7. ibid. LXXXIX, 46. ἐσμίκρυνας τὰς ἡμέρας τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 151. 4) *is, qui throno utitur, rex, insigni dignitate et maiestate praeditus.* Coloss. I, 16. θρόνοι *reges celsissimi, aut secundum alios, angeli.* Hebr. IV, 16. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος animo, fiducia pleno, Deum benignum adeamus; nam θρόνος τῆς χάριτος h. l. pro ipso Deo benigno ponitur, quia a Iudaeis fingebatur in throno, vel operculo arcae foederis, sedens. *Suid.* θρόνος· φησὶν ἡ γραφή· καθάθισεν ἐπὶ θρόνου Δαβὶδ τὸ σπέρμα Ἰεχονίου. θρόνον δηλονότι τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα λέγων. καὶ θρόνοι ἀνομίας· οἱ ἄδικοι κριταί. *Phavor.* θρόνοι· δυνάμεις ἅγιαι, ἀχώριστοι θεοῦ.

ΘΥΆΤΕΙΡΑ, *ων, τὰ, Thyatira.* Vrbs Lydiae vel Mysiae parum celebris ad Lycum fluvium, *Pelopia* et *Euhippa* olim dicta, (teste *Plinio* H. N. V, 29.) colonia Graecorum Macedonum inter Sardes et Pergamum sita. Ex hac urbe Lydia, purpurarum venditrix, oriunda fuit. Act. XVI, 14. et ibidem una fuit ex septem ecclesiis Asiae, in Apocalypsi Iohannis I, 12. II, 18. memoratis. A Turcis hodie vocatur *Akhizar*, seu *Akhissar.* Conf. *Wesseling.* ad *Antonin.* Itiner. p. 336. et *Büschingii Asiam* ed. 2. p. 77. Extat etiam pecularis *F. Stosch* D. histor. de Ecclesiae Thryatirensis tempore Iohannis Apostoli existentia (Francf. ad Viadr. 1739. 8.) recusa in Ei. *Syntagm. Diss. VII. de totidem nominibus urbium Asiae in Apocalypsi.* p. 73 sequ.

ΘΥΓΑΤΗΡ, *τέρος*, per syncopen *τρὸς, ἡ,* 1) *proprie: filia.* Matth. IX, 18. X, 35. 37. XV, 22. Act. VII, 21. etc. 2) per synecdochen denotat *eam, quae ex posteris alicuius ortum trahit, progeniem, unam ex posteris.* Pluralis θυγατέρες *familia, posteri.* Luc. I, 5. ἐκ τῶν θυγατέρων ἀαρὼν ex familia Aaronis. ibid. XIII, 16. θυγατέρα ἀβραὰμ quae ab Abrahamo originem ducit. Act. II, 17. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 24. p. 504. ed. *Fischeri.* 3) *incola urbis,* sive sexus ratio habeatur, sive non. Matth. XXI, 5. εἴπατε τῇ θυγατρὶ σιὼν dicite incolis Hierosolymarum. Ioh. XII, 15. ubi σιὼν aeque ac in priori loco, ipsam urbem Hierosolymam significat, et θυγατέρες eius incolas notat, sine ullo sexus respectu. Sexus tamen

tamen respectus habetur in loco Luc. XXIII, 28. θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ cives Hierosolymitanae, coll. v. 27. Eodem modo Hebraei eos, qui religionem aut urbem aliquam incolunt, eius בַּת, filiam, appellant. Sic v. c. Ps. CXXXVII, 8. בַּת־בָּבֶל Babylonii, Ier. XLVI, 24. בַּת־מִצְרַיִם Aegyptii, Thren. II, 2 Ies. XLVII, 11. LXII, 11. Conf. *Vorstii* Philol. Sacr. cap. 24 p. 500 seq. 4) θύγατερ, ut hebraicum בַּת, est vox amice compellantis, declarantisque foeminae, quamvis alienae, amorem et benevolentiam. Matth. IX, 22. Marc. V, 34.

ΘΥΓΑΤΡΙΟΝ, ἰε, τὸ, *filiola, filia*, diminutivum a θυγάτηρ *filia*. Marc. V, 23. VII, 25. Saepius non legitur in N. T. *Athenaeus* XIII. p. 581. C.

ΘΥΕΛΛΑ, ης, ἡ, *procella, turbo, magna ac turbulenta tempestas*, a θύω *impetuose ruo*, et ἄελλα *procella, turbo*, (*Hesiod. Theog.* 874. κακῇ θύουσιν ἀέλλῃ.) eo, quod impetu fertur. Legitur semel in N. T. Hebr. XII, 18. καὶ θυέλλῃ, coll. Exod. XIX, 16. In vers. Alex. hebraico עֲרָפֶל respondet Deut. IV, 11. et V, 22. (19.) *Aristoteles* de Mundo c. 4. θύελλα δὲ πνεῦμα βίαιον, καὶ ἄφνω προσαλλόμενον. *Homer. Odyss.* V, 317. *Ammonius* sub voce ἄελλα· θύελλα δὲ ἄελλα θύουσα καὶ ὁρμῶσα. *Hesych.* θύελλα· ἀνέμου συστροφὴ, ἢ ὁρμὴ ἢ καταιγὶς — θύελλαι τῶν ἀνέμων καταιγιδώδεις πνοαὶ καὶ συστροφαί. *Alb.* Gloss. Gr. p. 185. θύελλα· λαῖλαψ, ἄνεμος κυκλούμενος.

ΘΥΙΝΟΣ, η, ον, *thyinus, qui est ex thya confectus, citreus*, a θύος, seu θύα, *citrus, peculiaris Cyrenaicae et Hammoniacae Libyes arbor odorifera, quae suffitui adhibebatur, quam etiam a veteribus magni aestimatam, et exinde aedibus templorum vetustissimorum constructa fuisse, Theophrastus auctor est*, teste *Plinio* H. N. XIII, 16. Semel commemoratur in N. T. Apoc. XVIII, 12. καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον et omne lignum citreum. Lectu digna de hac voce habet *Salmasius* ad *Solinum* cap. 46. p. 667. et in *Homon. Hyl. Iatr.* c. 67. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* V, c. 46. p. 667. *Celsius Hierobot.* T. II. p. 22. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 828.

ΘΥΜΙΑΜΑ, ατος, τὸ, 1) proprie: *odoramentum, quod suffitur, suffimentum ex aromatibus incensum, thus*, a θυμιάω *suffitum facio, suffio*. Apoc. V, 8. φιάλας χρυσᾶς, γεμούσας θυμιαμάτων phialas aureas, plenas suffimentis. ibid. VIII, 3. 4. καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων. ibid. XVIII, 13. Conf. vers. Alex. Exod. XXV, 16. ubi hebraico בְּשָׂמִים respondet, et Genes. XXXVII, 25. XLIII, 11. ubi pro hebraico נְכֹאת *aromata* ponitur. *Plutarch.* T. V. p. 139. ed. *Reiske* et T. VI. p. 358. *Herodian.* I, 12. 4. θυμιάμασί τε καὶ ἀρώμασι, ad quem locum bene monuit *Irmischius*, utramque vocem ita differre ut ἀρώματα sint *odores, res bene olentes*, v. c. herbae, plantae, flores, fructus, ligna, grana etiam, interdum confecta inde

olea

lea et unguenta, θυμιάματα vero sint *odores iidem, quatenus* *accenduntur ac cremantur.* 2) per metonymiam: *ipsa suffitum faciendi actio.* Luc. I, 16. τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος hora matutina, qua thus adolebatur. Conf. Exod. XXX, 7. ib. v. 11. τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος altaris, in quo suffitus fiebat, quod hebraice vocabatur מִזְבַּח מִקְטַר קְטֹרֶת Exod. XXX, 1. et de quo confer *Wetstenium* N. T. T. I. p. 647.

ΘΥΜΙΑΤΗΡΙΟΝ, ου, τὸ, in universum *omne* notat, *in quo sunt θυμιάματα*, aut *in quo fit suffitio*; nam omnia verba, in ήριον desinentia, de loco quovis dicuntur, quo quid est aut fit. Hinc interdum *altare suffitionis* notat apud *Iosephum* A. I. III, 6. 8. et *Philonem* de Vita Mosis p. 668. ed. Paris. Sed in N. T. libris, ubi semel Hebr. IX, 4. legitur, θυμιατήριον non *altare suffitus* notat, quod in Sancto stetisse e Lucae I, 11. constat, sed *thuribulum* et *acerram* significat; nam non solum Paulus adytis tabernaculi attribuit θυμιατήριον, sed etiam idem nomen graecum, pro hebraico מִקְטֶרֶת in vers. Alex. positum repetitur 2 Chron. XXVI, 19. Ezech. VIII, 11. Adde *Aelian.* V. H. XII, 51. *Demosthen.* p. 617. 3. ed. *Reiske.* *Thucyd.* VI, 46. ubi θυμιατήριον etiam *vas* notat, *in quo thura adolentur.* Conf. *Ludov. de Dieu* Crit. Sacr. p. 744.

ΘΥΜΙΑ'Ω, ῶ, fut. άσω, *suffitum facio, suffio, odoramenta incendo*, a θύω, quod idem significat. Conf. *Schol. Aristoph.* Plut. v. 137. et *Casaub.* ad *Athen.* II, 939. Legitur in N. T. tantum in infinitivo Luc. I, 9. ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, scil. μέρος, partes suffiendi sorte accepit. Alexandrini pro קִטֵּר *adolevit, suffitum fecit*, Exod. XXX, 7. 8. XL, 27. Ies. LXV, 3. 7. et pro nomine מִקְטָר *suffitus*, Exod. XL, 5. adhibuerunt.

ΘΥΜΟΜΑΧΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *infenso animo bellum meditor*, vel *gero*, ex θυμὸς *ira* et μάχομαι *pugno. Dionys. Hal. Ant.* V, 11. 2) *infenso in aliquem sum animo, iratus sum*, q. d. ἐν θυμῷ μάχομαι, seu, *animo bello*, ut de *Hannibale Cornelius Nepos* cap. 1. loquitur. Construitur cum dativo et legitur in N. T. semel Act. XII, 20. ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις erat infenso animo in Tyrios. *Polyb.* Exc. Leg. 69. T. II. ed. *Ernesti* p. 680. θυμομαχοῦντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσι. *Diod. Sic.* XVII, 33. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 528. et *Schweighaeuseri Lexic. Polyb.* s. h. v.

ΘΥΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *animus, mens*, seu, *ea facultas animi, quae appetit bona, et mala aversatur.* Ita in exterorum Scriptorum libris frequenter legitur, v. c. *Hesiod. Opp. et D.* v. 13. διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν in diversa autem animum distrahunt. *Hesych.* θυμός· ψυχὴ, προαίρεσις, ἐπιθυμία. 2 Macc. VII, 2. Hinc 2) per metonymiam: *quilibet vehementior animi affectus*, et speciatim *animi excandescentia et vehementia, iracundia, ira nascens et modo existens*, et ita differt ab

ab ὀργῇ, quod *cupiditatem ulciscendi iramque inveteratam* significat, quanquam haec differentia non est perpetua. Vide *Scholiasten Aristoph. ad Ran.* v. 868. *Diogen. Laërt.* Zen. S. 113. et *Menagii* Comment. p. 303. Cic. Tusc. Quaest. IV, 9. Ita vero tribuitur *Deo* in N. T. quatenus impios poenis afficit, Apoc. XIV, 10. ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ. ibid. v. 19. XV, 1. 7. XIX, 15. *Satanae*, qui ira immani et nocendi cupidine in homines fertur, Apoc. XII, 12. et *hominibus*, qui ira iniusta aestuant in alios. Luc. IV, 28. ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ omnes vehementer irati. Act. XIX, 28. γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ. 2 Cor. XII, 20. θυμοὶ *irae*, ut latinum *animi*. Galat. V, 20. Ephes. IV, 31. Coloss. III, 8. Hebr. XI, 27. *Xenoph.* de Re Equestri IX, 2. Genes. XLIX, 6. Dan. III, 19. *Hesych.* θυμός· ὀργή. Suid. sub θυμὸς ὀργῆς· ὁ μὲν γὰρ θυμὸς ὀξὺς καὶ ὀλιγοχρόνιος, ἡ δὲ ὀργὴ βραδυτέρα μὲν, μονιμωτέρα δέ. — Θυμὸς καὶ ὀργὴ *summa ira.* Apoc. XVI, 19. XIX, 15. coll. Exod. XIIII, 11. Devt. XXIX, 23. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 31. 3) per metonymiam causae pro effectu: *poena.* Rom. II, 8. θυμὸς καὶ ὀργὴ poena gravissima. 4) catachrestice: *venenum*, ex usu linguae hellenisticae. Apoc. XIV, 8. ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ ex vino venenato, seu philtro. ibid. XVI, 19. XVIII, 3. Hebraicum חֵמָה non solum *excandescentiam*, sed etiam *venenum* notat Iob. VI, 4. Devt. XXXII, 24. Al. μετὰ θυμοῦ συρόντων ἐπὶ τῆς γῆς, et v. 33. θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν. In eadem versione θυμὸς hebraico ראש *venenum* respondet. Devt. XXXII, 33. θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος. Iob. XX, 16. Amos VI, 12. Adde Sapient. XVI, 5.

ΘΥΜΟΩ, ῶ, fut. ώσω, *ad iram provoco, irrito, facio, ut aliquis excandescat*, a θυμὸς *ira.* Θυμόομαι, οῦμαι, *excandesco, animo graviter irascor*, legitur semel in N. T. Matth. II, 16. ἐθυμώθη λίαν excanduit vehementer. Alexandrini pro חָרָה Genes. XXX, 2. Ies. V, 25. *Xenoph. Cyrop.* V, 5, 5. et *Anabas.* II, 5, 2.

ΘΥΡΑ, ας, ἡ, 1) *ostium, ianua in domo, per quam datur ingressus*, et proprie differt a πύλη, quod de *portis urbium* usurpatur, v. c. apud *Thucyd.* II, 4. Sed saepe promiscue ponuntur non solum apud Alexandrinos, sed etiam apud exteros Scriptt. v. c. *Sophoclem* in Oedip. Tyrann. v. 1268. *Hesych.* πύλαι· θύραι. Matth. VI, 6. Marc. I, 33. Luc. XIII, 25. Ioh. XX, 26. τῶν θυρῶν κεκλεισμένων. Usurpatur hic pluralis sensu singulari, perinde, ut Latinorum *fores.* Luc. XI, 7. ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται iam serum noctis est. Τὸ seu τὰ πρὸς τὴν θύραν, scil. χωρία s. μέρη, *quae sunt ante ianuam*, h. e. *vestibulum*, seu locus ante ianuam domus vacuus, per quem a via aditus accessusque ad aedes est,

est, ut verbis utar *Gellii* N. A. XVI, 16. i. q. τὸ πρόθυρον Genes. XIX, 6. *Homer.* Odyss. α', v. 103. et τὰ πρόπυλα, *Axioch.* 19. Marc. II, 2. ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν ut nec vestibulum caperet omnes. 2) metaphorice: *aditus ad rem aliquam, facultas alicuius rei, occasio,* ut *ianua* apud *Cic.* de Orator. I, c. 47. *Ovid.* Amor. III, Eleg. 12. v. 11. et *fores* apud *Cic.* XIII, [illegible]. 10. „amicitiae *fores* aperiuntur." Act. XIV, 27. ὅτι ἤνοιξε τοῖς ἔθνεσι θύραν πίστεως, ubi θύρα πίστεως aditum ad fidem christianam, seu, facultatem transeundi ad religionem christianam notat. 1 Cor. XVI, 9. θύρα γάρ μοι ἀνέῳγε μεγάλη occasio sese mihi offert insignis multos adducendi ad religionem christianam. Eodem sensu haec vox legitur 2 Cor. II, 12. Coloss. IV, 3. ubi θύρα τοῦ λόγου est occasio et facultas tradendae religionis christianae. Apoc. III, 8. δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἀνεῳγμένην aditus ad me tibi patet. Sic פתח Hos. II, 17. *Symmach.* εἰς θύραν ἐλπίδος. *Plutarch.* *Symposiac.* II. Quaest. III, p. 636. θύρας ἐπὶ σεαυτὸν ἀνοίξας. *Lucian.* T. II, p. 720. ed. *Reitz.* Conf. etiam *Wesseling.* Obss. I, 21. et *Schultensium* ad *Harir.* *Consess.* III, p. 180. 3) *is, qui aditum et facultatem ad aliquam rem dat.* Hinc hoc nomine Christus se ipsum designat Ioh. X, 7 et 9. ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων ego sum ianua, quae ducit ad ovile, h. e. per meam doctrinam tantum fieri aliquis potest civis coetus divini. 4) Formulae ἐπὶ θύραις εἶναι et πρὸ θυρῶν ἑστάναι significant: *propinquum esse, imminere, adesse, brevi futurum esse, instare,* ut Latinorum *in limine adesse* (*Virgil.* Aen. VIII, v. 656.) et de rebus aeque ac personis et tempore adhibetur. Matth. XXIV, 33. γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις intellegite, prae foribus adesse, seu instare hoc tempus. Marc. XIII, 29. Eodem modo formula ἐγγὺς πρὸ θυρῶν ἐστιν apud Graecos de *iis, quae instant et brevi futura sunt,* usurpatur, v. c. *Aristoph.* Plut. v. 767. Iac. V, 9. ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν, h. e. ἐγγύς ἐστι, seu πάρεστι, iudex subito aderit nec morabitur. Longe alio sensu de Christo Apoc. III, 20. dicitur ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω sto ante ostium et pulso, h. e. admitti cupio ad familiaritatem, seu summo homines emendandi et felices reddendi desiderio teneor. Et paulo post: ἐάν τις ἀνοίξῃ τὴν θύραν, h. e. si quis salutaria monita mea admittat. 5) interdum omittitur, v. c. Luc. XIII, 25. post verba ἄνοιξον ἡμῖν.

ΘΥΡΕΟΣ, οῦ, ὁ, *scutum forma maiori eaque oblonga,* (unde *Iosephus* A. I. VIII, 7. §. 2. scuta Romanorum vocat θυρεοὺς ἐπιμήκεις.) *quod totum fere corpus tegebat, et corpori muniendo pariter ac hostium telis repellendis accommodatum erat,* ita dictum a θύρα *ianua,* quia ianuae similitudinem

litudinem referebat. Differt ab *ἀσπὶς clypeus*, *forma orbiculari ac paulo breviori*, de qua vocum differentia *Wesselingius* ad *Diod. Sic.* T. II, p. 501. conferendus est. Vide etiam *Alberti* Obss. Philol. in N. T. p. 374. *Lipsium* de *Militia Romana* l. III, p. 166. et *Elsner.* Obss. Sacr. T. II, p. 231. qui non solum *θυρεὸς* esse nomen probae notae multis exemplis docuerunt, sed etiam differentiam inter *θυρεὸν* et *ἀσπίδα* supra notatam non esse perpetuam, recte observarunt, variisque exemplis (v. c. *Polybii* VI, 21. *Dionys. Halic. Ant.* p. 160.) probarunt, quibus adde *Ez. Spanhemium* ad *Iuliani Orat.* p. 241. et *Turnebi Adverss. SS.* l. II, c. 27. 2) metaphorice: *omne, quod impetus hostiles repellere et irritos reddere valet.* Sic semel legitur in N. T. Ephes. VI, 16. *ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως* fiducia in Deo eiusque potentissimo auxilio sit vobis clypei instar, seu, efficiat, ut calamitates, etiam gravissimae, vobis nocere nulla ratione possint.

ΘΥΡΙ͂Σ, *ίδος*, *ἡ*, 1) proprie: *ostiolum.* Diminutivum a *θύρα ianua.* 2) *fenestra*, h. e. *quaevis apertura minor in muro, locus patens in pariete.* *Hesych.* *θυρίς· ὀπὴ μικρά.* Bis tantum legitur in N. T. Act. XX, 9. *καθήμενος ἐπὶ τῆς θυρίδος* sedens ad fenestram. 2 Macc. III, 19. *Polyb.* XII, 25. 3. *Palaeph.* de Incredib. cap. 13. 2 Cor. XI, 33. *καὶ διὰ θυρίδος ἐχαλάσθην* et per aperturam muri demissus sum. In versione Alex. respondet hebraico חַלּוֹן Ios. II, 15. 18. Iudd. V, 28. 2 Sam. VI, 16. Confer *Wetstenii N. T.* T. II. p. 210.

ΘΥΡΩΡΟ͂Σ, *ῦ*, *ὁ*, *ianuae custos*, *ianitor*, *ostiarius*, ex *θύρα ianua* et *ὥρα cura*, unde *οὖρος custos.* Marc. XIII, 34. Ioh. X, 3. Alexandrini pro שֹׁעֵר 2 Regg. VII, 10. Adde Ezech. XLIV, 11. et *Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 23. *Hist. Graec.* VII, 1, 26. Ἡ *θυρωρὸς ianitrix*, *ostiaria.* Nam mos erat Hebraeis, etiam foeminis uti ianitricibus. 2 Sam. IV, 6. Ioh. XVIII, 16. 17. *Suid.* *θυρωρός· ὁ φύλαξ τῆς θύρας. λέγεται καὶ θηλυκῶς.* Caeterum observandum est, veteribus ianitores servos fuisse, vel ancillas, quae ad intrantes et exeuntes attenderent, et iannas domorum interdiu noctuque clausas fuisse. Vide *Pignorium* de Servis p. 443.

ΘΥΣΙ͂Α, *ας*, *ἡ*, 1) proprie: *mactatio pecudis ad esum vel ad sacrificationem*, *sacrificii oblatio*, a *θύω macto*, *sacrificia offero.* 2) metonymice: *ipsa victima*, *hostia*, *quae mactatur in honorem Dei*, *sacrificium cruentum*, et respondet hebraico זֶבַח Genes. XXXI, 54. Levit. III, 1. 3. 6. 9. Matth. IX, 13. Marc. IX, 49. *πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται* et omnis victima sale condienda est. Hebr. V, 1. VIII, 3. IX, 9. *δῶρα καὶ θυσίας.* ibid. VII, 27. *θυσίας* sacrificia expiatoria, seu victimas piaculares. Eodem sensu legitur ibidem X, 1. 11. Act. VII, 41. de sacrificiis usurpatur, quae vitulo aureo offerebantur

bantur. 3) si τῷ ὁλοκαύτωμα opponitur, significat *victimam, cuius pars tantum arae imposita adolebatur, reliqua autem pars sacerdotibus et convivio sacro cedebat.* Marc. XII, 33. πλεῖόν ἐςι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν praestantius est omnibus holocaustis et victimis. 4) *carnes victimarum residuae, quarum pars assignata erat sacerdotibus, altera autem convivio cedebat.* 1 Cor. X, 18. ἐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας; nonne, qui carnes residuas victimarum edunt? Devt. XVIII, 1. Hos. VIII, 13. 5) metaphorice: *omnis res, Deo devota et consecrata, quidquid in Dei honorem praestatur et suscipitur.* Sic v. c. corpus Christi, quo acerbissimos cruciatus et infame crucis supplicium, humanae salutis caussa ex decreto Dei pertulit, θυσία vocatur a Paulo Hebr. X, 12. coll. Ephes. V, 2. Rom. XII, 1. παραςῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ut corporibus vestris verum Deo cultum praestetis. Phil. IV, 18. beneficium, in alios collatum, pietatis erga Deum declarandae causa, θυσία δεκτὴ vocatur, coll. Hebr. XIII, 16. Phil. II, 17. ubi θυσία vel praedicationem doctrinae christianae, vel ipsos homines significat, qui per religionem christianam Deo grati et accepti redduntur, coll. Rom. XV, 16. 1 Petr. II, 5. πνευματικὰς θυσίας sacrificia, quae animo quasi offeruntur, h. e. pia animi sensa et actiones, legibus divinis consentaneas. Vide *Schoettgenium* in Horis Hebr. et Talmud. in h. l. *Phavor.* θυσία πνευματικὴ ἐςιν συνειδὸς καθαρὸν ἐπὶ τὴν κατάςασιν τῦ νῦ, ὡς ἐπὶ τὸ θυσιαςήριον κείμενον. 6) interdum omittitur, v. c. Luc. II, 22. post παραςῆσαι τῷ κυρίῳ, observante *Palaireto* in Obss. Phil. Crit. p. 159. Eadem ellipsis reperitur Sir. XXXV, 1. θυσιάζων σωτηρίε, scil. θυσίαν. ibid. v. 2. θυσιάζων αἰνέσεως, sc. θυσίαν.

ΘΥΣΙΑΣΤΗΡΙΟΝ, ε, τὸ, 1) *altare, locus, in quo sacrificia et oblationes fiunt*, a θυσιάζω *sacrifico;* speciatim: *ara holocaustorum*, hebr. מִזְבֵּחַ Genes. VIII, 20. XII, 7. 8. XIII, 14. 18. etc. Matth. V, 23. ἐὰν ἒν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σε ἐπὶ τὸ θυσιαςήριον quodsi offeras munus tuum in altari. Luc. I, 11. τῦ θυσιαςηρίε τῦ θυμιάματος altaris suffitus. 1 Cor. IX, 13. οἱ τῷ θυσιαςηρίῳ προσεδρεύοντες sacerdotes, qui cotidie ad aram versantur et ministerio funguntur. Luc. XI, 51. μεταξὺ τῦ θυσιαςηρίε inter altare holocaustorum; de quo vide *Wetstenium N. T.* T. I. p. 491. Hebr. VII, 13. ἀφ' ἧς ὐδεὶς προσέσχηκε τῷ θυσιαςηρίῳ ex qua nullus ad altare accessit, seu munere sacerdotali functus est. Apoc. XI, 1. per θυσιαςήριον non intellegendum est altare holocaustorum, sed altare suffitus, quo sanctum (ναὸς) instructum erat. 2) per metonymiam: *victima piacularis, quae in ara offertur.* 1 Cor. IX, 13. τῷ θυσιαςηρίῳ συμμερίζονται accipiunt partem carnium residuarum victimarum, quae offeruntur. Hebr. XIII, 10.

ἔχομεν

ἔχομεν θυσιαστήριον habemus nos etiam victimam piacularem, nempe Christum. 3) *ipsum numen, quod religiose colitur vi-ctimis, in ara oblatis.* 1 Cor. X, 18. *κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρί-ου εἰσὶ* fatentur palam, se Deum colere, cuius est altare.

ΘΥΩ, fut. *ύσω*, 1) proprie: *odoramenta accendo, di-odores adoleo, suffio,* i. q. *θυμιάω*, unde *θύωμα odoramentum.* Cf. *Graevii* Lectiones Hesiodeas c. 8. 2) *macto pecudes, vel ad esum, vel ad sacrificandum, sacrifico, immolo.* Matth. XXII, 4. *οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα* tauri mei et al-ilia mea mactata sunt. Act. X, 13. *θῦσον καὶ φάγε* macta et ede. Luc. XXII, 7. de mactatione agni paschalis adhibetur. coll. Devt. XVI, 2. 5. Act. XIV, 13. 18. *τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς* ne ipsis victimas immolaret. 1 Cor. X, 20. 3) *occido, truci-do, interficio, violenter vita exuo.* Ioh. X, 10.

ΘΩΜΑΣ, ᾶ, ὁ, *Thomas.* Est nomen proprium unius ex duodecim Christi apostolis. Marc. III, 18. hebr. תאום, quod *geminum* significat, unde graece dicitur *δίδυμος*, Ioh. XX, 24. Matth. X, 3. Luc. VI, 15. Ioh. XI, 16. XIV, 5. XX, 24. 26-29. XXI, 2. Act. I, 13. *Hesychius*, *Phavorinus* et *Alb.* Gloss. Gr. p. 10. *θωμᾶς· ἄβυσσος* (תהום) *ἢ δίδυμος* (תאום). Thomas tamen nudum fuisse cognomen Apostoli, proprium autem nomen Iacobus, cuius mentio fit 1 Cor. XV, 7. contendit *Heumannus* in notis german. ad l. l. et in *Miscell.* Groning. T. III, p. 301.

ΘΩΡΑΞ, *ακος, ὁ, thorax,* 1) proprie: *pectus,* seu pars corporis a collo usque ad umbilicum, ubi costae desinunt, quae etiam Latinis *thorax* dicitur. *Aristotel.* Hist. Anim. I, c. 7. Sic legitur in N. T. Apoc. IX, 9. 2) *lorica,* seu ar-*maturae pars, quae pectus tegit,* (*Pollux Onom.* I, 10. f. 134 p. 91. ed. *Hemsterhus. Dionys. Halic. Ant.* IV, 16. *Homer.* Iliad. γ', v. 332.) et deinde *omne munimentum corporis,* τὸ *ἔρυμα τοῦ σώματος*, ut verbis utar *Xenophontis* Cyrop. IV, 3. 3. Apoc. IX, 9. *ὡς θώρακας σιδηροῦς.* ibid. v. 17. *θώρακας πυρίνους.* *Θώραξ* duabus constabat partibus, quarum una ter-gum, altera pectus tegebat. Vide *Potteri* Archaeol. Graec. Lib. 3. c. 4. et *Feithii* Antiq. Homer. Lib. IV, c. 8. Alexan-drini hac voce usi sunt pro שריה Iob. XLI, 17. (26.) et pro שריון, seu סריון 1 Sam. XVII, 5. 38. Ies. LIX, 17. 3) me-taphorice: *quod instar loricae militaris se habet,* seu, quod *impetus hostiles repellere et irritos reddere valet.* Sic legitur in N. T. Ephes. VI, 14. *θώρακα δικαιοσύνης.* 1 Thess. V, 8. *θώρακα πίστεως.* Sapient. V, 19. *ἐνδύσεται θώρακα δικαιοσύνην.* Vide supra sub *θυρεός.* *Hesych.* *θώραξ· ὅπλον, πύργος, χι-τὼν, στῆθος, σῶμα, λωρίκιον.* *Gloss. MS. in Sap.* *θώραξ· πολεμικὸν ἔνδυμα, ἁλυσιδωτόν.* *Lex. Cyrilli MS. Brem.* *θώ-ραξ· ὅπλον στήθους, σκεπαστήριον, λωρίκιον.*

ΙΑΕΙ-

I.

Ἰάειρος, ου, ὁ, *Iairus.* Est nomen viri hebraicum יָאִיר, (Num. XXXII, 41. Devt. III, 14.) significans *eum, qui lucem dabit vel afferet*, a radice אור *lucidum esse, illuminari. Alberti* Gloss. Gr. p. 38. *ἰάϊρος· φωτισθείς.* Fuit unus ex praefectis synagogae, cuius filiam Christus e mortuis excitavit. Legitur in N. T. Marc. V, 22. Luc. VIII, 41.

Ἰακώβ, ὁ, *Iacob.* 1) Est nomen proprium *ἄκλιτον* patriarchae, filii natu secundi Isaaci, origine hebraicum, יַעֲקוֹב, h. e. *supplantator*, vel *plantam tenens*, a radice עָקַב *supplantavit*, vel *plantam pedis tenuit.* Fuit vero ita dictus, quod in ipso partu manu sua tenuerit calcem fratris sui praenascentis Esavi. Genes. XXV, 26. Matth. I, 2. VIII, 11. Ioh. IV, 5. 6. 12. etc. 2) metaphorice notat *posteros Iacobi*, et est i. q. *ὁ οἶκος ἰακώβ*, Luc. I, 33. Rom. IX, 13. *τὸν ἰακώβ ἠγάπησα* Iacobum et eius posteros maioribus beneficiis affeci. ibid. XI, 26. *καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ ἰακώβ* et avertet impietatem a Iacobi posteris. 3) est nomen proprium patris Iosephi, nutritoris Christi. Matth. I, 15. 16.

Ἰάκωβος, ου, ὁ, *Iacobus.* (ab eodem.) Duo hoc nomine veniunt in N. T. Alter fuit filius Zebedaei, frater Iohannis, evangelistae et I. C. familiaris, qui (Matth. IV, 21. X, 2. coll. Marc. III, 17. Luc. VI, 14. et Act. I, 13.) in apostolorum numerum refertur, ab Herode, anno circiter post ascensum I. C. decimo, gladio interemtus, alias *maior* dictus. Alter fuit filius Alphaei et Mariae, ad differentiam prioris vulgo *minor* vocatus, qui etiam apostolis annumeratur, (Matth. X, 3. XXVII, 56. Marc. III, 18. XV, 40. Luc. VI, 15. Act. I, 13.) a Paulo (Galat. I, 19. coll. Matth. XIII, 55.) nominatus frater Domini, (h. e. cognatus, eo quod fuerit eius consobrinus) auctor, ut videtur, Epistolae Iacobi. Conf. *Pott.* Prolegomena ad Vol. I. Epistolarum Catholicarum, et *Gabler.* de *Iacobo*, Epistolae, eidem adscriptae, auctore. Altorf. 1787. 4.

Ἴαμα, τος, τὸ, *sanatio, medicamentum, medela*, etiam *restitutio sanitatis miraculosa*, ab *ἰάομαι sano.* Ter tantum legitur in N. T. 1 Cor. XII, 9. *χαρίσματα ἰαμάτων* dona sanationum, sc. miraculosarum, quarum exempla commemorantur Act. V, 25. XII, 9. XIX, 12. Praeterea legitur ibid. v. 28 et 30. Alexandrini usi sunt hac voce pro רְפוּאָה Ierem. XLVII, 11. et pro מַרְפֵּא 2 Chron. XXXVI, 16. Ier. XXXIII, 6. pro quo etiam usi sunt eodem nomine *Symmachus* et *Theodotion* Prov. XVI, 24. et *Aquila* Eccles. X, 4. *Polyb.* VII, 14, 2. *Plutarch.* T. VIII, p. 31. ed. *Reiske. Hesych.* *ἴαμα· θεραπεία.*

Ἰαμ-

'ΙΑΜΒΡΗΣ, ῦ, ὁ, *Iambres*. Nomen proprium magi cuiusdam aegyptiaci, qui una cum Ianne liberationem populi israelitici impediebat, ac Mosis auctoritatem coram Pharaone praestigiis suis minuere conatus est. Exod. VII, 11 seq. 2 Tim. III, 8. Videtur hoc nomen originis aegyptiacae, non hebraicae esse, ut iam recte iudicavit *Pfeiferus* in Dubiis Vexatis Cent. I. p. 253. qui bene contulit vocem *ἀμβρῆς*, quae Aegyptiis, auctore *Horo*, Hieroglyph. 38. *librum sacrum* notat, cuius interpretes se profitebantur magi. *Vulgatus* hunc magum *Mambrem* appellat; quae nominis mutatio etiam in rabbinicis occurrit libris, unde etiam *Grotius* colligit, graecum, quo usus fuit *Vulgatus* interpres, codicem loco *Ἰαμβρῆς* habuisse *μαμβρῆς*. *Syrus* habet ܝܡܒܪܝܣ. Nomina ipsa utriusque magi, quae nec in scriptis, a Mose exaratis, nec in aliis V. T. libris reperiuntur, vel ex maiorum traditione (*Theodoret.* ad h. l. scribit: *τὰ μέντοι τούτων ὀνόματα, οὐκ ἐκ τῆς θείας γραφῆς μεμάθηκεν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀγράφης τῶν ἰουδαίων διδασκαλίας*) vel ex aliis libris, quos longa temporum series nobis eripuit, hausisse Paulum, admodum verosimile est. Certe haec nomina tum temporis non penitus latuisse, varia, quae eorundem mentionem faciunt, scripta et Iudaeorum (Vide *Buxtorfii Lex. Talmud.* col. 945 sequ. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 362.) et gentilium (v. c. *Plinii*, *Apuleii*, et aliorum, quorum loca collegit *Grotius* de *Verit. Rel. Christ.* I, §. 16. p. 57. ed. Paris. 1650. Fol.) luculenter evincunt. Conf. *Targum Ionath.* ad Exod. VII. 11. *Numenium*, Philosophum pythagoraeum, Lib. 3. περὶ τἀγαθοῦ (ita scribentem: *τὰ δ' ἑξῆς ἰαννῆς καὶ ἰαμβρῆς αἰγύπτιοι ἱερογραμματεῖς, ἄνδρες οὐδενὸς ἥττους μαγεῦσαι κριθέντες εἶναι ἐπὶ ἰουδαίων ἐξελαυνομένων ἐξ Αἰγύπτου. Μουσαίῳ γοῦν τῷ ἰουδαίων ἐξηγησαμένῳ ἀνδρὶ γενομένῳ θεῷ εὔξασθαι δυνατωτάτῳ, οἱ παραστῆναι ἀξιωθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ τῶν Αἰγυπτίων οὗτοι ἦσαν, τῶν δὲ συμφορῶν, ἃς ὁ Μουσαῖος ἐπῆγε τῇ Αἰγύπτῳ, τὰς νεανικωτάτας αὐτῶν ἐπιλύσασθαι ὤφθησαν δυνατοί.*) et *Euseb.* Praep. Evang. Lib. IX, p. 241. Conf. etiam *Suiceri Thesaur. Eccles.* T. 1. p. 1430.

'ΙΑΝΝᾺ, ὁ, *Ianna*. Nomen viri hebraicum ab עָנָה *respondit*, item *afflixit*, *humiliavit*. Fuit pater Melchi Luc. III, 24. Saepius non commemoratur in N. T.

'ΙΑΝΝΗ͂Σ, ῦ, ὁ, *Iannes*. Nomen proprium cuiusdam magi Aegyptiorum, qui Mosi, miracula coram Pharaone edenti, cum Iambre restitit, Exod. VII, 11. 2 Tim. III, 8. quod aliis quidem originis hebraicae esse, et ab עָנָה *respondit* (ut significet, vel *ex libris sacris respondentem*, vel *obloquentem*, *obstrepentem*) derivandum videtur, ab aliis vero originis aegyptiacae

esse

esse indicatur, ex *golane*, quae vox *gratiosum* significat; ut quodammodo conveniat cum יְרִחֹן. Certe in *Talmude* vocatur יריחא. Vide *Lightfoot.* Cent. Chorograph. Matthaeo praemissa c. 53. Conf. quae ad vocem Ἰαμβρῆς a me notata sunt, et *Maii Obss. SS.* l. II, p. 42 sequ.

Ἰάομαι, ῶμαι, fut. ἰάσομαι, *medeor, sano, curo, valetudinem restituo*, sive *per medicamenta*, sive *vi miraculosa*. Luc. IX, 2. καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. ibid. XXII, 51. ἰάσατο αὐτὸν et aurem, gladio avulsam, pristinum in locum restituit. Act. IX, 34. ubi sermo est de paralytico, cui integritas nervorum et ligamentorum reficitur. ibid. XXVIII, 8. de febre et dysenteria afflicto. 2) passive: *sanor, valetudinem recupero, morbis et quocunque corporis vitio liberor.* Sic v. c. de claudis, quibus usus pedum redditur, usurpatur Act. III. 11. Marc. V, 29. ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. ibid. VI, 17. καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν. 3) metaphorice in genere significat: *iuvo, malo aliquo libero*, et ad animum translatum: *efficio, ut aliquis redeat ad sanam mentem et veram pietatem, consolor, laetitia efficio, tranquillum et felicem reddo, maxime per remissionem peccatorum.* Hebr. XII, 13. ne pes claudicans luxetur, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον, sed potius restituatur, h. e. ut firmi maneatis in religione christiana. Iacob. V, 16. ὅπως ἰαθῆτε ut vobis peccata remittantur. 1 Petr. II, 24. οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε cuius cruciatus, pro vobis exantlati, summam vobis pepererunt salutem. Matth. XIII, 15. καὶ ἰάσωμαι αὐτοὺς, coll. Marc. IV, 12. καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ ἁμαρτήματα. Luc. IV, 18. ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν ut solatio et laetitia afficiam contritos corde. Eodem modo hebraicum רָפָא de *remissione peccatorum* usurpatur Ies. VI, 10. ubi conferenda est versio chaldaica; et ἴασις *remissionem peccatorum* notat Sirac. XXVIII, 3. Adde etiam vers. Alex. 2 Chron. VI, 30. et Sirac. III, 30. Exempla significationis metaphoricae verbi ἰάομαι e Scriptoribus graecis (*Antocid. Orat.* II, p. 254. *Lucian. Gall.* p. 264. *Fugit.* p. 789.) dedit *Schwarzius* in Comment. Crit. Ling. Gr. N. T. p. 685. et latini *mederi Broukhusius* ad *Tibullum* p. 236.

Ἰαρέδ, ὁ, *Iared.* Nomen proprium viri ἄκλιτον, hebraice יֶרֶד, nonnullis idem quod *dominans, dominator*, a radice רָדָה *dominari*, aliis vero *descendens*, a יָרַד *descendit.* Semel commemoratur in N. T. Luc. III, 37.

Ἴασις, εως, ἡ, *sanatio, medicatio*, ab ἰάομαι *sano.* Ter tantum legitur in N. T. Luc. XIII, 32. ἰάσεις ἐπιτελῶ *sano, medeor.* De sanatione miraculosa legitur Act. IV, 22. 30. Alexandrini pro רִפְאוּת *sanatio*, Prov. III, 8. et מַרְפֵּא Prov. IV, 22. XV, 4. XVI, 24. *Plutarch.* T. VIII. *Opp.* p. 712. ed. *Reiske. Hesych.* ἴασις· θεραπεία.

ἼΑΣΠΙΣ, ιδος, ἡ, *iaspis*, gemma diversicolor, nam alia est purpurea, alia caerulea, alia viridis, (quae, pretiosissima habita, a veteribus *indica* et πολύγραμμος dicitur) alia aeri similis, secundum *Plinium* H. N. XXXVII, 5. *Psellus* περὶ λίθων δυνάμεων· ἡ ἴασπις φύσει χρυσταλλοειδὴς ὀλίγῳ ἐπεστενομένη τὴν χροιάν, καὶ ἀρίστη μὲν ἡ πορφυροῦσα, δευτέρα δὲ ἡ φθεγματικωτέρα παράλευκος. ἔστι δέ τις καὶ ἀεροειδὴς ἀναπτάλη. Vide *Salmasium* ad *Epiphan. de XII. Gemmis* c. 6. p. 99. ad calcem tractatus M. *Hilleri* de *Gemmis XII. in pectorali pontificis Hebraeorum* et *Braun.* de *Vestitu sacerdot. hebr.* II, c. 19. p. 586. In Apocalypsi, ubi quater occurrit, IV, 3. (ubi tamen *Eichhornius* in *Comment.* Vol. I. p. 157. intellegit Iaspidem rubram seu potius purpuream.) XXI, 11. 18. 19. hoc nomine *adamantem*, gemmarum praestantissimam, indicari, non temere iudicarunt quidam viri docti, hac maxime ratione ducti, quod partim in gemmarum recensione cap. XXI, 18. 19. iaspis primo loco nominatus legitur, partim ibidem v. 11. epitheton κρυσταλλίζων huic gemmae tribuitur. Accedit usus loquendi Alexandrinorum interpretum, qui Ezech. XXVIII, 13. quidem ἴασπις pro hebraico יָשְׁפֵה iaspis posuerunt, sed Exod. XXVIII, 18. eadem voce pro יַהֲלֹם *adamante*, et Ies. LIV, 12. pro כַּדְכֹּד *pyropo* usi sunt.

ἼΑΣΩΝ, ονος, ὁ, *Iason.* Est nomen proprium viri graecum eiusdem terminationis et significationis cum participio fut. 1. ἰάσων *sanaturus*, verbi ἰάω *sano*, *medeor*, pro quo nunc usitatum est ἰάομαι. Fuit hic Pauli cognatus eiusdemque hospes Beroeae Act. XVII, 5. 6. 7. 9. Rom. XVI, 21.

Ἰ̓ΑΤΡΌΣ, οῦ, ὁ, *medicus*, qui per medicamenta medetur corpori, ab ἰάομαι *sano*, *medeor*. Marc. V, 26. Luc. VIII, 43. εἰς ἰατροὺς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον in medicos impenderat omnes facultates suas. Coloss. IV, 14. Luc. IV, 23. ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτὸν medice, cura te ipsum, h. e. praesta te talem qualem te iactas, seu confirma miraculo, te esse Messiam. Bene de hac formula proverbiali egit *Vorstius* in Diatribe de Adagiis N. T. cap. V, p. 786. ed. *Fischeri.*

ἼΔΕ, *en! ecce!* i. q. ἰδοὺ, et proprie de rei praesentis exhibitione et demonstratione, v. c. Matth. XXV, 20. 22. 25. usurpatur. Adverbium ex imperativo aor. 2. verbi εἴδω *video*, factum, et fere est admirationis nota, v. c. Ioh. I, 29. 36. ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ecce agnum Dei! ibid. XI, 36. ἴδε, πῶς ἐφίλει αὐτόν. Adhibetur etiam in asseverationibus, Ioh. XVI, 29. Galat. V, 2. in admonitionibus, ut sit idem, quod *cogita et perpende*, Ioh. V, 14. Rom. II, 17. et in commiserationis excitatione. Ioh. XIX, 5. ἴδε ὁ ἄνθρωπος. et v. 14. ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. 2) *exempli causa.* Sic Iacob. III, 3. ubi tamen in codicibus nonnullis frequentius ἰδὲ male positum reperitur.

ἸΔΕΑ, ας, ἡ, *aspectus, visus*, item *facies, forma, species*; et cum de rerum specie, tum de hominum forma dicitur, ab ἴδω *video*, ut contra *Thom. M.* recte ostendit *Alberti* in Obss. Philol. p. 163. Semel legitur in N. T. Matth. XXVIII, 3. ἦν δὲ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ et eius facies fulguris ritu splendebat, h. e. admodum nitebat. Conf. *Wesseling*. ad *Diod. Sic.* III, c. 51. T. I, p. 219. In versione Alex. respondet hebraico מַרְאֵה Dan. I, 13. 15. Legitur praeterea apud *Aristoph.* Plut. Act. II. Sc. 5. v. 122. *Pindar.* Olymp. Od. X. v. 1309. *Diod. Sic.* I, 12. p. 16. Deos hominibus apparuisse ἐν ἱερῶν ζώων μορφαῖς, ἔσι δ᾽ ὅτε εἰς ἀνθρώπων ἰδέας, ἢ τινων ἄλλων μεταβάλλοντας. *Hesych.* ἰδέα· ἡ ὁμοιότης, μορφὴ, εἶδος.

ἼΔΙΟΣ, ία, ιον, *proprius, suus*, et de omni, quod quis iure suum vocare potest, et illo aliquo modo ad aliquem pertinet, usurpatur. Ioh. I, 11. εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον, inter *Iudaeos* (sc. τὰ ἴδια est h. l. *Iudaea*, quam ob natales suam vocare poterat et ob dominium illius, sibi competens, coll. v. 10. τὰ ἴδια χρισοῦ vocatur) doctoris provinciam accepit, sed *populares* eius (Iudaei) eum respuerunt. Ibid. X, 12. οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβατα ἴδια cuius non sunt oves propriae. Act. IV, 32. τῷ ἴδιος opponitur κοινὸν, cum pluribus commune. Τὰ ἴδια τινὸς *animi alicuius indoles et natura*. Ioh. VIII, 44. ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ pro suo ingenio agit, i. q. τὸ ψεῦδος αὐτῷ ἐστὶν οἰκεῖον. — Οἱ ἴδιοι τινὸς *familiares alicuius, amici et cognati*. (De cognatis adhibitum legitur apud *Valentem Anthol.* IV. θανάτους δὲ ἰδίων ἢ ἀδελφῶν ἢ τέκνων θεωρεῖ. Confer *Salmasium* de annis climactericis p. 121.) *omnes, qui a partibus alicuius stant, sectatores*. Ioh. XIII, 1. ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν κόσμῳ quo fuit per omnem vitam erga *discipulos* (*apostolos*) suos animo benevolo. Ibid. XV, 19. τὸ ἴδιον (pro τοὺς ἰδίους) ἐφίλει ut suos et sui similes diligerent. Act. IV, 23. ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους ad Christianos Hierosolymitanos redierunt. Ibid. XXIV, 23. et ad h. l. *Raphelii* Obss. e Polybio. 1 Tim. V, 8. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων οὐ προνοεῖ si vero quis suorum curam habet nullam. — Τὰ ἴδια, scil. οἰκήματα, *aedes, domus, in qua quis habitat et versatur*. Ioh. XVI, 32. ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια ut vos a me seiuncti domum revertamini. ib. XIX, 27. ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια ab illo tempore eam recepit discipulus in domum suam. Act. XXI, 6. ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια illi vero domum reversi sunt. Esther. V, 10. וַיָּבוֹא אֶל־בֵּיתוֹ, Alex. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἴδια. ib. VI, 12. coll. 1 Regg. XXII, 17. 3 Esdr. V, 47. VI, 32. 3 Macc. VI, 27. *Aelian.* V. H. III, c. 24. ὅταν ὑποστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια, h. e. εἰς τὰ οἰκεῖα, ut loquitur *Herodot.* I, c. 109. Confer *Wetstenii* N. T. T. I. p. 838. Similis loquendi ratio reperitur Matth. IX, 1. ubi ἡ ἰδία πόλις oppidum dicitur, ubi quis praecipue domici-

micilium ac sedem habet, coll. *Polyb.* X, 17 et 18. — Tit. I, 12. ἴδιος αὐτῶν προφήτης popularis ipsorum poeta. Intelligitur Epimenides, poeta Cretensis.. Rom. VIII, 32. Ioh. X, 3. 2) *peculiaris, specialis.* Matth. XXV, 15. ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν pro sua cuiusque facultate. Act. II, 6. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ sua lingua. ibid. v. 8. XXV, 19. 1 Cor. VII, 7. ἕκαστος τὸ ἴδιον χάρισμα ἔχει. ibid. XV, 23. 38. XII, 11. διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ distribuens singulis singulatim pro arbitrio. Hinc τὰ ἴδια in N. T. vocantur *officia, quae alicui speciatim incumbunt*, vel omnino *ea, quae sunt alicuius officii.* 1 Thess. IV, 11. πράσσειν τὰ ἴδια et agere, quae sunt vestri officii, i. q. ἰδιοπραγεῖν, quod opponitur τῷ πολυπραγμονεῖν, et ab *Hesychio* per τὰ ἴδια πράσσειν, ἡσυχάζειν explicatur. 3) *privatus.* Huc refer formulam κατ' ἰδίαν, sc. χώραν, *in loco privato, privatim, seorsim.* Matth. XIV, 13. 23. XVII, 1. 19. XX, 17. XXIV, 3. Marc. IV, 34. VI, 31. 32. etc. Conf. 2 Macc. IV, 5. XIV, 21. *Dionys. Hal. Ant.* X, 65. *Polyb.* IV, 8. V, 83. et *Lamb. Bos. Ellips. Gr.* p. 241. Eandem significationem habet ἰδίᾳ, sc. χώρᾳ, vel μερίδι, *Xenoph. Mem.* I, 2. 63. 4) *destinatus.* Ita adhibetur de tempore, 1 Tim. II, 6. καιροῖς ἰδίοις tempore a Deo constituto. *Chrysost.* ad h. l. τοῖς προσήκουσι. ib. VI, 15. Galat. VI, 9. de loco, Act. I, 25. πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον abiit in locum, sibi destinatum, sc. sepulcrum, h. e. mortuus et sepultus est. Cf. infra sub τόπος. et de ordine. 1 Cor. XV, 23. ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι.

ΙΔΙΩΤΗΣ, ου, ὁ, 1) *privatus, qui vitam privatam agit, nec fungitur munere publico, unus e vulgo, plebeius*, unde ἰδιωτεύειν *vitam privatam agere*, et ἰδιωτεία *vita privata*, ab ἴδιος *proprius, privatus.* Sic v. c. *Epictet.* c. 23. *Xenoph.* de *Rep. Laced.* X, 4. ἰδιώτην opponit τῷ ἄρχοντι, quemadmodum *Themistocles* Ep. II. τῷ στρατηγῷ, et *Polyb.* V, c. 60. ἰδιώτας *milites gregarios*, seiungit ab ἡγεμόσι *ducibus*, plane, ut apud *Xenoph. Cyrop.* II, 1. 10. VIII, 4. 13. et in aliis Scriptoribus graecis ἰδιῶται opponuntur τοῖς πολιτευομένοις. Conf. *Georg.* in *Hierocrit. N. T.* P. I. p. 98. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 161. Vide etiam *Xenoph. Mem.* II, 6. 18. et *Demosthen.* de *Coron.* c. 14. *Hesych.* ἰδιώτας· πολίτας, ὀλίγας. Hinc ex adiuncto 2) ἰδιώτης *rudem, illiteratum, vel alicuius imperitum* notat, quia homines ex vulgo fere indocti sunt et rerum imperiti. *Gloss.* ἰδιώτης· ὁ μὴ νοήμων. *Hesych.* ἰδιώτας· ἀπείρους. *Epictet.* c. 36. φιλοσόφου τάξιν ἔχων, ἢ ἰδιώτου. ibid. c. 71. *Xenoph.* de *Mag. Equit.* VIII, 1. ubi ὁ ἰδιώτης τῶν πολεμικῶν opponitur τῷ ἀσκητῇ. Idem in *Anab.* VI, 1. 21. Conf. *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 484. *Irmisch. Excurs.* ad *Herodian.* I, 1. 3. p. 759. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 206. et *Krebs. Obss. Flav.* p. 196. Sic autem aliquoties legitur in N. T. Act. IV, 13. de apostolis, ὅτι ἄνθρω-

ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται eos homines illiteratos et indoctos esse. 1 Cor. XIV, 16. ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου qui est imperitus, seu linguam peregrinam non intelligit. Eodem sensu legitur ibid. v. 24. 2 Cor. XI, 6. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ubi ἰδιώτης τῷ λόγῳ is dicitur, *qui minus eloquens ac subtilis est, qui popularibus et ad captum vulgi accommodatis formulis loquendi et argumentis utitur, non magnopere de ornamentis orationis et subtilitate argumentorum sollicitus.* Conf. quae de Paulo Idiota monuit *Stosch Archaeol. Oecon. N. T.* p. 186 sq. *Irenaeus* in Praefat. libri contra Haereses §. 3. monet amicum, ne exspectet λόγων τέχνην, ὅτι καλλωπισμὸν λέξεων, cum potius scribere velit ἁπλῶς καὶ ἀληθῶς καὶ ἰδιωτικῶς. Saepius non legitur in N. T.

ἸΔΟΥ, *Ea! ecce!* Adverbium demonstrativum, quod accentu distinguitur ab ἰδοῦ, quod est 2 sing. praes. imperat. pass. verbi εἴδω *video*, cuius usus est 1) *in rei praesentis exhibitione et demonstratione.* Matth. XII, 2. 18. Luc. XXII, 38. Act. VIII, 36. Hebr. II, 13. Ita הִנֵּה Genes. XXIX, 2 et 25. XXXVII, 29. 2) *in mirandae et novae rei enarratione aut promissione.* Matth. I, 23. ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει. ibid. XXI, 5. XXV, 6. Luc. I, 31. II, 34. Ita הִנֵּה, Ies. VII, 14. Zachar. IX, 9. 3) *in certitudinis rei asseveratione.* Galat. I, 20. ἰδοὺ ἐνώπιον θεοῦ, ὅτι οὐ ψεύδομαι. Iacob. V, 4. Iud. v. 14. Genes. I, 29. XII, 11. XXVIII, 15. 4) *in promtitudinis obsequendi declaratione.* Luc. I, 38. ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου en! me promtissimam exsequendi voluntatem divinam. Act. IX, 10. ἰδοὺ ἐγὼ κύριε, hebr. הִנֵּנִי, Ies. VI, 8. Hebr. X, 7. 9. Ps. XL, 8. Gen. XXXI, 11. 1 Sam. III, 4. 8. 5) *nota attentionis et admonitionis.* Matth. VII, 4. X, 16. etc. 6) Scriptores N. T. hac particula utuntur etiam tum, cum rem aliquam simpliciter narrant, ita, ut pleonastice posita sit, v. c. Matth. XX, 18. 30. Luc. VII, 12. unde *Syrus* hanc vocem fere semper in versione sua omisit. Conf. *Abresch. Annotatt. in Ep. ad Hebr.* p. 116. et *Gronov. ad Liv.* VII, 35. 7) *iam.* Luc. XIII, 16. ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη annos iam octodecim, seu, ipsos octodecim annos. Deut. VIII, 4. הָלְכוּ ... זֶה ... Alex. ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη. 8) *derepente, subito, statim.* Matth. XXVII, 51. Act. I, 10. Alex. הִנֵּה pro εὐθὺς reddiderunt Genes. XV, 4. XXIV, 25.

ἸΔΟΥΜΑΙ΄Α, ας, ἡ. *Idumaea*, nomen regionis, trans Iordanem sitae, ad meridiem Palaestinae prope Arabiam Petraeam, ab Esavo, seu Edomo, (cuius novi nominis ratio exposita est Genes. XXXV, 30.) et posteris eius inhabitatae. Ios. XV, 1. 21. XI, 17. XII, 7. Olim Idumaea a terra Israelitica distincta erat, sed tandem facta est Iudaeae pars et provincia, a Davide primum subacta, post a Iohanne Hyrcano recuperata. Conf. *Lightfoot. Chorographiam Marco praemissam*

missum cap. 1. Semel legitur in N. T. Marc. III, 8. καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, ubi sermo esse videtur de Iudaeis, istam Iudaeae partem incolentibus.

Ἱδρώς, ῶτος, ὁ, *sudor*, (ab ἶδος, εος, τὸ, idem) hebr. זֵעָה, Genes. III, 19. unde κάθιδρος *lassus et fessus ad sudorem usque*, Ier. VIII, 6. Alex. Semel legitur in N. T. Luc. XXII, 44. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν et eius sudor similis erat guttis sanguineis ad terram defluentibus. 2 Macc. II, 27. *Artemid.* I, 66. *Philo ad Cai.* T. II. p. 582. 7. *Aristot. Probl.* II, 31.

Ἰεζαβήλ, ἡ, *Iesabel*. Nomen proprium ἄκλιτον foeminae, admodum impiae, reginae, uxoris Achabi, (Sidoniorum regis filiae, quae introductione in Israelem nefandae idololatriae, gravis oppressionis, turpisque scortationis et incantationis (2 Regg. XXI, 23.) rea, morte misera gravem poenam luit 1 Regg. XXI, 23. 2 Regg. IX, 33—36.) *quod* hebraice sonat אִיזֶבֶל, quasi *in insula habitans*, ex אִי *insula* et זָבַל *habitavit*. 1 Regg. XVI, 31. Occurrit in N. T. semel Apoc. II, 20. ubi tamen per antanaclasin mulierem significare videtur, quae impia et turpia illius facta imitatur. Vide *Eichhornii Comment.* ad h. l. Vol. I. p. 113. *Iesabel* fuisse mulierem christianam e secta Gnosticorum, docere conatus est *P. E. Iablonski* in D. de *Iezabele Thyatirenorum Pseudo-Prophetissa* ad Apoc. II, 20. Frf. ad Viadr. 1739. 4.

Ἱεράπολις, εως, ἡ, *Hierapolis*, urbs Phrygiae ad Maeandrum fluvium, non procul a Colossis et Laodicea sita, latine: *sacra urbs*, ex ἱερὸς *sacer*, et πόλις *urbs*. De hac *Stephanus* scribit: Ἱεράπολις μεταξὺ Φρυγίας καὶ Λυδίας πόλις, θερμῶν ὑδάτων πολλῶν πλήθουσα, ἀπὸ τῶν ἱερῶν πολλὰ ἔχει. Cf. *Wesseling.* ad *Antonin. Itiner.* p. 337. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 296. et *Cellarii Notit. Orbis Antiq.* T. II. p. 153. Semel in N. T. commemoratur Coloss. IV, 13. καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει.

Ἱερατεία, ας, ἡ, 1) *sacerdotium*, *munus sacerdotis*, ab ἱερὸς *sacer*. Hebr. VII, 5. τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες sacerdotium mancipantes. In eadem significatione respondet hebraico כְּהֻנָּה in versione Alex. Exod. XXIX, 9. XL, 15. Ios. XVIII, 7. 2) *functio sacerdotalis*, *officium sacerdotale*. Luc. I, 9. κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι ex more forte illi obtigit officium muneris sacerdotalis suffitum adolendi. Eodem modo כְּהֻנָּה, Num. III, 10. XVIII, 7. *Aristot. Polit.* VII, 8. Saepius non legitur in N. T.

Ἱεράτευμα, τος, τὸ, 1) *sacerdotium*, *munus et dignitas sacerdotis*, ab ἱερατεύω *sacerdotio fungor*. 2) *homines*, *sacerdotio destinati*, *sacerdotum ordo vel coetus*, tam in sensu proprio, quam metaphorico. Alex. pro כֹּהֵן *minister*, *sacerdos*. Exod

xod. XIX, 6. In N. T. bis tantum legitur. 1 Petr. II. 5. ubi hristiani ἱεράτευμα ἅγιον vocantur, non tantum ob summam orum dignitatem et praestantiam, sed etiam propter integritem et virtutis studium; nam sacerdotes, quorum summa at apud Iudaeos auctoritas, non nisi integri scelerisque puri igi solebant. Easdem ob causas ibid. v. 9. βασίλειον ἱεράτευμα, h. e. sacerdotes, regia dignitate instructi, appellantur, oll. Exod. XIX, 6. et *Tanchuma* Fol. 31. 3.

ἹΕΡΑΤΕΎΩ, *fut.* εύσω, *sacerdotis munere fungor, sum sacerdos*, ab ἱερὸς *sacer*. Semel legitur in N. T. Luc. I, 8. ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν cum fungeretur sacerdotio. Alexandrini osuerunt pro כִּהֵן *ministravit in sacris* et *politicis*. Exod. XVIII, 1. 3. 4. 41. Num. III, 3. 4. *Synesius* Ep. 57. et 67.

ἹΕΡΕΜΊΑΣ, ου, ὁ, *Ieremias*. Nomen hebraicum prophetae Iudaeorum celeberrimi, filii Helciae, Ier. I, 1. hebraice יִרְמְיָה vel יִרְמְיָהוּ, ex רום *altum, elatum esse* et יה nomine divi. Mentio eius fit Matth. II, 17. XVI, 14. et XXVII, 9. posteriore loco vaticinium de pretio venditionis I. C. ex eremiae oraculis affertur, quod tamen non apud Ieremiam, d apud Zachariam XI, 12. 13. legitur; de qua re diversae nt virorum doctorum sententiae. *Euseb. Dem. Evang.* X, 5. vaticinium illud olim in Ieremia extitisse, sed a Iudaeis ostea fraudulenter et impie sublatum fuisse arbitratur. *Hieronymus, Origenes* et *Euthymius* illud ex libro quodam Ieremiae apocrypho desumtum fuisse putant. Alii persuasum sibi bent, librarios Ζρίυ in Ἰρίυ mutasse. Sunt etiam, quibus go accedere nullus dubito, qui Matthaeum, absque nominis oprii adiectione διὰ τῦ προφήτυ, pro more suo scripsisse cre-unt, et nomen Ieremiae proprium a librario quodam indocto xtui insertum fuisse.

ἹΕΡΕΎΣ, έως, ὁ, 1) *sacerdos, qui sacrificia mactat et fert et omnino sacris operatur*, ab ἱερὸς *sacer*. Hinc in N. T. ibuitur cum sacerdotibus Deorum gentilium. Act. XIV, 13. m sacerdotibus e gente Aaronis, Matth. VIII, 4. XII, 4. arc. I, 44. Luc. I, 5. Ioh. I, 19. 2) κατ' ἐξοχὴν, *summus sacerdos Iudaeorum*, i. q. ἀρχιερεύς. Ita legitur Act. V, 24. oll. v. 27. ὁ τε ἱερεὺς summus sacerdos, ubi in codicibus haud aucis e glossemate ἀρχιερεὺς legitur, plane ut Marc. I, 44. ic etiam כֹּהֵן in V. T. haud raro ponitur pro כֹּהֵן הַגָּדוֹל, Exod. XXV, 19. 1 Regg. I, 8. Neque Latini ab hoc loquendi more abhorrent, apud quos saepe *Pontificem* pro *Pontifice Maximo* oni, *Dukerus* docuit ad *Florum* I, 13. III, 21. Adde *Liv.* , 41. Conf. *Spanhem.* Diss. XII. de *Usu et Praestantia Numismatum* p. 423. Huc pertinent etiam omnia illa loca, in uibus Christus ἱερεὺς dicitur, v. c. Hebr. V, 6. coll. VI, 20. VIII,

VIII, 4. X, 11. qui Iudaeorum maxime causa per ἀνθρωποκτόνον cum summo sacerdote Iudaeorum a Paulo comparatur, quatenus morti se tradidit e patris sui consilio, homines expiandi causa, et ita quasi se victimam piacularem pro hominibus Deo obtulit, quemadmodum summus sacerdos cum vitulorum et hircorum sanguine in sancta sanctorum quotannis ingredi solebat, ut expiaret populi iudaici peccata. Cf. *Morus* in *Epitome Theol. Christ.* p. 143 sq. 3) metaphorice *Christiani* ob summam pariter eorum dignitatem ac sanctitatem et vitae integritatem ἱερεῖς in N. T. vocantur. Apoc. I, 6. V, 10. XX, 6. ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ. Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. p. 1442.

ἹΕΡΙΧΩ, ἡ, *Iericho.* Nomen proprium indeclinabile (hebr. יְרִיחוֹ) civitatis Palaestinae, sitae in tribu Beniamin inter Hierosolymam (a qua urbe distabat CL. stadiis) et Iordanem fluvium, a quo XVI. stadiis distabat. Palmetis consitam, (unde πόλις Φοινίκων dicitur, Devt. XXXIV, 3.) fontibus irriguam, balsami viridariis celebrem eiusque agrum admodum fertilem fuisse, *Strabo* Lib. XVI. et *Plin. H. N.* V. c. 14 tradunt. Haec urbs, a Iosua devastata, Ios. VI, 27. sed ab Hiel e pulvere et ruderibus excitata, 1 Regg. XVI, 34. postea prophetarum scholis nobilitata, 2 Regg. II, 5. sub templo secundo urbs Iudaeorum post Hierosolymam praecipua fuit. Memoratur in N. T. Matth. XX, 29. Marc. X, 46. Luc. X, 30. XVIII, 35. XIX, 1. Hebr. XI, 30. *Stephan.* ἱεριχοῦς (sic etiam scribitur a *Ioseph. B. I.* I, 18. 5. ibid. I, 6. 6. περὶ ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τῆς ἰουδαίας πιότατον, φοινικά τε παμπολὺν καὶ βάλσαμον τρέφει) πόλις μεταξὺ ἱεροσολύμων καὶ ἰορδάνου ποταμοῦ. ἡ γενικὴ ἱεριχοῦντος. *Alberti Gloss. Gr.* p. 12. ἱεριχώ· κατάβασις ἀγροῦ, ἢ ἐξορία, ἢ ὄσφρησις, (a רֵיחַ *odor*) ἢ σελήνη (a יָרֵחַ *luna*).

ἹΕΡΟ͂Ν, οῦ, τὸ, *templum, locus sacer, sacrarium,* (subintellige οἴκημα, ab ἱερὸς *sacer*) quod Deo eiusque cultui sacrum est et dicatum. Sic Act. XIX, 27. de fano Dianae adhibetur. Speciatim vero in N. T. *de templo secundo Hierosolymitano* usurpatur, ubi simul observandum est, quod recte docuit *Kypke* in *Obss. Sacr.* T. I. p. 136 sq. nomina ἱερὸν et ναὸς in N. T. haud raro inter sese ita differre, ut hoc *ipsum templi aedificium,* quod ex προνάῳ, *sancto* et *sancto sanctorum* constabat, significetur, illo vero *exteriora templi aedificia* cum omnibus atriis et conclavibus indicentur: quae tamen vocabulorum differentia haud raro etiam negligitur. Conf. *Dukerus* ad *Thucyd.* IV, 90. p. 291. et *Lakemach. Obss. Philol.* T. V. Obs. 6. Matth. IV, 5. τὸ ἱερὸν totum templum Hierosolymitanum una cum aedificiis, extrinsecus adiectis, significat, quo latiori sensu eo etiam usus est *Ioseph. B. I.* I, 7.

Matth.

Matth. XXI, 12. 14. 15. *templi atrium gentium*. Sic etiam legitur apud Marc. XI, 11. 15. Matth. XXVII, 51. *sanctum sanctorum*. Luc. II, 46. *synagogam, quae fuit in atrio templi, seu in conclavi, circa templum aptato*. Eodem sensu etiam occurrit Ioh. VII, 28. Conf. *Schoettgen. Hor. Hebr.* T. I. p. 266. Act. XXI, 27. 29. 30. partem templi Hierosolymitani notat, quae *Sanctum* vocatur. *Hesych.* ἱερόν· ἔντιμον, ἀγαθόν, μέγα, ὅσιον, καὶ ναός. Conf. partim, quae infra ad ναός a me sunt scripta, partim quae protulit *C. H. Fleischer*. in Diss. 4. de vera et genuina ἱεροῦ et ναοῦ significatione ex variis SS. locis. Hafn. 1732. 4.

ἹΕΡΟΠΡΕΠΗΣ, ἐος, ὁ, ἡ, ἐς, τὸ, *augustus, sanctitate, religionis dignus, qui vel quod sanctum ser. pium decet, hominibus christianis et religiosis conveniens*. Compositum enim est ex ἱερὸς *sacer, sanctus*, et πρέπω *convenio, decorus sum*. Semel legitur in N. T. Tit. II, 3. ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς habitu, modestis et christianis mulieribus conveniente. *Athenaeus* VII. p. 289. E. *Philo* omn. prob. esse liberum T. II. p. 457. 10. *Ioseph. A. I.* XI. 8. 5. *Xenoph. Symp.* 8, 40.

ἹΕΡΟ'Σ, ὰ, ὸν, *sacer, Deo dedicatus et devotus, sanctus, sacrosanctus*. Hinc in N. T. τὰ ἱερὰ *cultus Dei externus et leviticus*, et τὸ ἱερὸν *victima, sacrificium, quod Deo offertur*. 1 Cor. IX, 13. οἱ τὰ ἱερὰ (sc. χρήματα) ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν sacrorum curatores (sacerdotes et Levitae) carnium victimarum accipiant partes. Conf. *Xenoph. Venat.* V, 25. et *Lysiam* p. 229. ubi τὰ ἱερὰ vasa dicuntur aliaeque res sacrae, in templo repositae. 2 Tim. III, 15. ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας quia a puero sacras litteras nosti; ubi libri V. T. τὰ ἱερὰ γράμματα vocantur, partim, quia de vero Dei cultu exponunt et a Iudaeis summa religione colebantur, partim, quia in templo et synagogis asservari solebant. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* ἱερόν· ἅγιον, τῷ Θεῷ ἀνατιθέμενον, ἱερὸν γὰρ λέγεται πᾶν τὸ ἀνατιθέμενον τοῖς Θεοῖς. Idem: ἱερὸς λέγεται καὶ εὐσεβής.

ἹΕΡΟΣΟ'ΛΥΜΑ, ης, ἡ, et neutrum plurale ἱεροσόλυμα, ων, τὰ, (ut ἄβεῤῥα, ων, σόδομα et γομόῤῥα) pro quo etiam ἱερουσαλὴμ, ἡ, haud raro legitur, *Hierosolyma, ae, Hierosolyma, orum*, et *Ierusalem*. Fuit haec metropolis Palaestinae, sita fere in medio huius regionis, in confiniis tribuum Iuda et Beniamin, ita, ut pars urbis ad hanc, pars ad alteram tribum pertineret, ut adeo commodus esset omnibus Israelitis ad eam, tanquam religionis sedem, accessus. Erat urbs valde munita; sita enim et posita fuit in duobus collibus, quorum alter, excelsior, superiorem continens civitatem, *Sion* vocabatur, in quo etiam fuit aula regia, alter vero dicebatur *Acra*. Conf. *Cella-*

Cellarii Notit. Orb. Antiq. T. II. p. 441. Olim Salem dicta est (Ps. LXXVI, 3. Ioseph. A. I. l. c. 10. §. 2. τὴν μὲν τοι Σόλυμα ὕστερον ἐκάλεσαν Ἱεροσόλυμα. ibid. VII, 3. 2.) et Melchisedechi, principis Chananaeorum, (a quo etiam condita esse fertur, teste Iosepho B. I. VI, c. 10.) sedes habetur. Dicta etiam fuit Iebus; (Iudd. XIX, 10. 12. Ios. XV, 8. XVIII, 28.) erat enim Iebusaeorum, gentis chananaeae, usque ad tempus post Iosuae mortem, quo Iudaei urbem occuparunt, arce eius a Davide expugnata. Postea nomen Hierosolymorum (hebr. ירושלים, quod alii ex ירשת haereditas et שלם perfectus, alii vero ex יראו videbunt et שלום pax conflatum existimant. Ab. Gloss. Gr. N. T. p. 11. Ἱερουσαλήμ· ὅρασις εἰρήνης) nacta est, quod retinuit usque ad tempus Aelii Adriani, qui partem huius urbis, per Titum Vespasianum vastatae, exstruxit, unde Aelia Capitolina dicta est. Hodie a Turcis vocatur Cudscherich et Coudscherif. A Chaldaeis quidem eversa fuit haec urbs quanquam propugnaculo gaudens robustissimo et ita munita, ut Iebusaei eam vel a coecis et claudis defendi posse, Davidem eiusque copias ridentes, elati affirmarent; sed post exilium babylonicum iterum exstructa, aedium structura et templi magnificentia celeberrima facta est. Matth. XX, 17. 18. Luc. IX, 51. Ioh. XI, 55. 2) per metonymiam subiecti: cives Hierosolymitani. Matth. II, 3. καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, sc. ἐταράχθη, et omnes Hierosolymitani eum eo conturbabantur. ibid. III, 5. ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα, coll. Marc. I, 5 οἱ Ἱεροσολυμῖται πάντες. ib. XXIII, 37. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας. Conf. Glassii Philol. Sac. p. 860 ed. Dathii. Iam quia Hierosolyma urbs Iudaeae primaria fuit, hinc 3) universa Iudaeorum respublica, legibus mosaicis instituta et gubernata, Ἱερουσαλὴμ vocatur a Paulo Galat. IV, 25. συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ comparari potest cum republica iudaica, qualis nunc est. Quum denique haec urbs esset templo, cultu ac revelationibus divinis admodum insignis, exinde 4) ἡ ἄνω Ἱερουσαλὴμ Galat. IV, 26. a Paulo dicitur ecclesia et respublica christiana et florentissimus rerum status in regno Messiae. Iudaei enim felicitatem in regno Messiae exspectandam, describere solebant imaginibus, a florentissimo reipublicae iudaicae statu desumtis, ut fere urbem similem Hierosolymae, templum splendidissimum, et quae sunt reliqua, sperasse videantur. Conf. Wetsten. ad h. l. et Schoettgen. Diss. de Hierosolyma Coelesti, annexa Horis Hebr. I. p. 1205. Eadem respublica christiana Hebr. XII, 22. Ἱερουσαλὴμ ἐπουράνιος vocatur, et Apoc. XXI, 2. Ἱερουσαλὴμ καινὴ et ibid. v. 10. ἡ ἁγία Ἱερουσαλήμ.

ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙ΄ΤΗΣ, ου, ὁ, Hierosolymitanus, Hierosolymorum civis vel incola, ab Ἱεροσόλυμα, quod vide. Legitur in

n N. T. Marc. I, 5: ἱεροσολυμῖται πάντες. Ioh. VII, 25. ἔλεγον ν τινες ἐκ τῶν ἱεροσολυμιτῶν. Saepius non occurrit in N. T.

ἹΕΡΟΣΥΛΕ΄Ω, fut. ήσω; 1) *sacrilegium committo; templa compilo*, ab ἱερόσυλος, quod vide. *Demosthen. Opp.* p. 1318, 27. ed. *Reiske*. *Aristoph. Vesp.* 841. *Alberti Gloss. N. T.* p. 6. ἱεροσυλεῖς· κλέπτεις τὰ ἀναθήματα. 2) ex adiuncto: *profano, violo religionem*. Sic semel legitur in N. T. Rom. II, 2. ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς qui abominaris idola, pse sacrilegium committis, h. e. tu veram illam religionem iolas, ad quam alios ab idololatria revocare conaris.

ἹΕΡΟ΄ΣΥΛΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *sacrilegus, rerum sacrarum compilator ac depraedator, qui ne a sacris quidem manus abstinet*. τὰ ἱερὰ κλέπτων, interprete *Hesychio*, ex ἱερὸν *sacrum* et υλάω *spolio*, i. q. ὁ τῶν ἱερῶν σύλητής. Semel legitur in N. T. Act. XIX, 37. ὅτε ἱεροσύλες. 2 Macc. IV, 42. *Aristoph. Plut.* 0. *Iamblich.* S. III, 31. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 7. 10.

ἹΕΡΟΥΡΓΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω; 1) proprie: *sacra facio, victimas macto et immolo, sacris operor, sacra facio*, i. q. θύω, verbum sacrificiis proprium, *Herodian.* V, 3, 16. ibid. 5, 12. 5, 20. *Plutarch.* T. IV. p. 75. ed. *Reiske*. *Hesych.* ἱερεργεῖ· θύει, ἱερὰ ἐργάζεται. — Idem: ἱερεργῦντα· προσφέροντα θυσίαν. Eodem sensu sumitur substantivum ἱερεργία apud *Aelian. V. H.* X, 21. XIII, 2. 2) *sacerdotis munere et dignitate instructus sum et fungor, minister Dei sum*. Sic in N. T. legitur tantum Rom. XV, 16. ἱερεργῦντα τὸ εὐαγγέλιον ῦ Θεῦ sacerdotis munere fungens in tradenda religione christiana. Cf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1445.

ἹΕΡΟΥΣΑΛΗ΄Μ. Vide Ἱεροσόλυμα.

ἹΕΡΩΣΥ΄ΝΗ, ης, ἡ, *sacerdotium, munus sacerdotale, functio sacerdotalis*, ab ἱερὸς *sacer*. Hebr. VII, 11. διὰ τῆς λευιτικῆς ἱερωσύνης quodsi munere sacerdotali levitico potuissent perfecte expiari homines. ibid. v. 12. 14 et 24. ubi Christo ἀπαράβατος ἱερωσύνη tribuitur, ob continuationem valoris sacrificii, morte pro hominibus oblati, seu aeternam vim eius mortis ob peccati veniam. Saepius non legitur in N. T. Cf. Alex. 1 Chron. XXIX, 22. *Plutarch.* T. II. p. 401. et 408. T. V. p. 651. ed. *Reiske*.

ἹΕΣΣΑΙ΄, ὁ, *Iesse*, s. *Iessai*, s. *Isai*. Nomen proprium patris *Davidis*, hebraice sonans ישי a radice ישה *fuit, extitit*, quasi *is, qui existit*. *Alberti Gloss. Gr.* p. 11. ἰεσσαί· νῆσος ὑπέρτωμα. Matth. I, 5. 6. Luc. III, 32. Act. XIII, 22. εὗρον Δαβὶδ τὸν τῦ Ἰεσσαί, scil. υἱὸν, inveni Davidem, Iessae filium. Rom. XV, 12. ἡ ῥίζα τῦ Ἰεσσαί. Conf. infra sub ῥίζα. Saepius non legitur in N. T.

'ΙΕΦΘΑΈ, ὁ, *Iephta*. Est nomen proprium indeclinabile filii Gileadis ex meretrice, iudicis Israelis, origine hebraicum, hebraice sonans יִפְתָּח, a radice פתח *aperuit*. Iud. XI, 1. Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 32.

'ΙΕΧΟΝΊΑΣ, ου, ὁ, *Iechonias*. Est nomen proprium filii regis Iosiae, natu secundi, regis Iudaeorum duodevicesimi et ab Rehabeamo sexti decimi, qui ab Alexandrinis Iudaeis *ἰωαχάζ*, 2 Regg. XXIII, 34. 1 Paral. III, 15. vel *ἰωακείμ*, Ierem. XXII, 24. XXIV, 1. a *Iosepho A. I.* X, 6. 7. *ἰωάκιμος* appellabatur. Matth. I, 11. *Ἰεχονίας* alter, a Matthaeo I, 12. commemoratus, fuit Ioakimi, filii Iosiae, filius, quem *Ioseph. A. I.* X, 8. *ἰωάχιμον*, Alexandrini vero 1 Paral. III, 16. 2 Paral. XXXVI, 8. *ἰεχονίαν* dixerunt. Conf. *Fischeri* Prolus. XVIII. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 5 sq.

'ΙΗΣΟΥ͂Σ, οῦ, ὁ, *Iesus*. 1) Nomen proprium viri hebraicum, sonans יְשׁוּעַ, (h. e. *servator* ab יָשַׁע *servavit*, *salvavit*) pro quo *Syri*, qui non habent Patach genuba, ܝܫܘܥ dicunt. *Alb. Gloss. Gr.* p. 10. *ἰησοῦ· σωτήρ, ἢ σώζεις, ἢ σώζων.* et ibid. p. 199. e cod. Coislin. XXIV. *τὸ ἰησοῦς ὄνομα οὐκ ἔστιν ἑλληνικὸν, ἀλλὰ τῇ ἑβραίων φωνῇ οὕτω λέγεται. ἑρμηνεύεται γὰρ ἰησοῦ ἡ σωτηρία.* Conf. *Schultens. Origg. Hebr.* p. 18. In N. T. hoc nomen tributum legitur 1) *Iosuae*, populi israelitici duci, Mosis successori, qui Israelitas in terram promissam duxit. Act. VII, 45. Hebr. IV, 8. 2) *Filio Dei Servatori nostro O. M.* Ratio nominis huius, Christo inditi, non arbitrio humano, sed divino mandato, (Luc. I, 31.) desumta ab officio, extat Matth. I, 21. in verbis: *αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.* Act. XX, 38. *ἰησοῦν τὸν ἀπὸ ναζαρὲτ* quod attinet ad Iesum, qui est a Nazareth. 2 Cor. I, 19. *ἰησοῦς*, ut *Χριστὸς*, de *religione christiana*, de *doctrina de Iesu* usurpatur. Conf. varias lectiones Act. V, 41. 3) *Iudaeo cuidam*, ad religionem christianam converso, qui nomen *Iusti* sortitus est et Pauli adiutor fuit. Coloss. IV, 11. Conf. *I. M. a Seelen Meditatt. Exeg.* P. II. p. 413 sq.

'ΙΚΑΝΟ'Σ, ή, όν, 1) *sufficiens*, *iustus*, *iustae magnitudinis*, *qui pertinet eo*, *quo debet*, nostrum: *zureichend*, *hinlänglich*, *genung*, ex *ἱκνέομαι*, ut videtur, natum. Luc. XXII, 38. *ἱκανόν ἐστι* satis iam verborum, mittamus hoc; formula, respondens hebraicae רַב־לְךָ *sufficit tibi*, et, ut recte observat *Luciani Scholiastes* aliquo loco, tum usurpatur, cum alter rem ineptam et absurdam protulit, quam tacere potius debuisset. 2 Cor. II, 6. *ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ πλειόνων* sufficiat ipsi poena haec, a plerisque imposita. *Symmachus* Prov. XXX, 8. *σύνταξόν μοι δίαιταν ἱκανήν.* Alex. 2 Paralip.

XXX,

XX, 9. Simplic. in Epictet. p. 240. Lucian. Timon. 10. Hesych. ἱκανήν· ἀρκοῦσαν. 2) is, in quo sunt, quae in eo esse debent, ut sit nomine suo dignus, qui facultate alicuius rei aut artis pollet, idoneus, aptus, i. q. ἱκανὸς et δυνατός. 2 Cor. II, 16. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; sed quis aptus est et idoneus tali muneri (nempe apostolico)? ibid. III, 5. οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν non quo possemus. 2 Tim. II, 2. οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. Thucyd. I, 73. Arrian. Epictet. IV, 4. ποῖος θόρυβος πρὸς τοῦτο ἱκανός. Conf. Krebs. Obss. Flav. p. 297. 3) dignus, i. q. ἄξιος. Matth. III, 11. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι ut ne dignus quidem sim, qui eius calceos portem, coll. Ioh. I, 27. ibid. VIII, 8. 1 Cor. XV, 9. ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος qui me nomine apostoli plane indignum sentio. Herodot. VIII, 36. Dion. Halic. Ant. II, 65. Aristaenet. II, 19. 4) satis magnus, ingens, multus, copiosus, i. q. πολύς, μέγας et de tempore si usurpatur, idem est ac longus. Luc. VII, 11. οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολύς. et v. 12. ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανός, Vulgatus: turba civitatis multa. ibid. VIII, 32. χοίρων ἱκανῶν, coll. Matth. VIII, 30. χοίρων πολλῶν. Marc. X, 46. Matth. XXVIII, 12. ἀργύρια ἱκανὰ magnam pecuniae copiam. Sic sumitur etiam in versione Alex. Ezech. , 24. ubi hebraico רב respondet. Conf. Drusium ad 1 Macc. XIII, 11. et Xenoph. Cyrop. II, 1, 8. Anab. IV, 8, 18. — Luc. VIII, 27. ἐκ χρόνων ἱκανῶν iam dudum. ib. XXIII, 8. ἐξ ἱκανοῦ, sc. χρόνου, iam dudum. Act. VIII, 11. ἱκανῷ χρόνῳ diutius, inde a longo tempore. ibid. IX, 23. ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ multo autem tempore elapso. ib. XIV, 3. XXVII, 9. — Act. XX, 37. ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων magnus vero, seu ingens fletus omnium exortus est. ib. XXII, 6. φῶς ἱκανὸν fulmen admodum lucidum. Polyb. Hist. II, 12. ἱκανὸς φόβος. 3 Macc. I, 5. ἱκανῶς — — παρῄνεσε. Hesych. ἱκανήν· πολλήν. 5) Formula forensis, τὸ ἱκανὸν λαμβάνειν, reddenda voce iuris romani, satis accipere, satis dandum sibi curare, opponitur formulae ἱκανὸν διδόναι, quae de eo dicitur, qui satis dat in iudicio, h. e. praedes sistendo, aut pecuniam deponendo in iudicio iurat et promittit, se aliquid facturum esse, et speciatim cavet, ut aliquis iudicio sistatur, si opus sit. Sic legitur Act. XVII, 9. καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν cum fideiussores accepissent, da sie hinlängliche Caution gestellt hatten: Syrus bene: ܢܣܒܘ ܡܘܗܒܬܐ. 6) τὸ ἱκανὸν ποιεῖν satisfacere alicui, praestare, quod poscitur, morem alicui gerere. Marc. XV, 15. ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι Pilatus, ut praestaret, quod a turba postulatum erat. Syrus: Pilatus vero voluit ܨܒܝܢܐ ܕܟܢܫܐ ܠܡܥܒܕ facere

facere voluntatem turbatam. Polyb. Exc. Leg. p. 1325. *Diog Laërt.* IV, 50.

'ΙΚΑΝΟ'ΤΗΣ, ητος, ἡ, *sufficientia, idoneitas, facultas alicuius rei,* ab ἱκανὸς, quod vide. Semel legitur in N. T. 2 Cor. III, 5. ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ facultas, partes ac personam apostoli agendi, a Deo est. *Hesych.* hunc locum sine dubio respiciens, et ex eo *Phavor.* ἱκανότης· δύναμις, ἰσχύς.

'ΙΚΑΝΟ'Ω, ῶ, fut. ώσω, *sufficientem reddo, idoneum, aptum facio, facultatem alicuius rei efficiendae largior,* ab ἱκανός. 2 Cor. III, 6. ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης qui etiam nos idoneis facultatibus instruxit, ut esse possemus doctores religionis christianae. Coloss. I, 12. ἱκανώσαντι ὑμᾶς qui vos per religionem christianam idoneos reddidit. Saepius non legitur in N. T.

'ΙΚΕΤΗΡΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *ramus olivae, lana alba et vittis obvolutus et circumcinctus, quem supplices manu tenebant et ferebant, ut declararent, se implorare alicuius misericordiam,* ab ἱκέτης *supplex.* *Schol.* *Aristoph.* ad *Plut.* v. 383. ἱκετηρία ἐστὶ κλάδος ἐλαίας ἐρίῳ πεπλεγμένος. οἱ γὰρ ἱκετεύοντες ἐλαίας κατεῖχον κλάδον. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* III, 26. et *Kuhnius* ad *Pollux. Onom.* VIII, c. 9. f. 96. 2) *ipsa oratio deprecatoria, preces supplices, quibus alicuius misericordiam imploramus et de avertenda poena seu calamitate rogamus, supplicatio, deprecatio.* Sic semel tantum legitur in N. T. Hebr. V, 7. δεήσεις καὶ ἱκετηρίας per hendiadyn, supplices preces. Semel tantum Alexandrini usurparunt hoc nomen Iob. XLI, 3. (XL, 27.) λαλήσει δέ σοι δεήσει, ἱκετηρίᾳ μαλακῶς. Legitur etiam 2 Macc. IX, 18. scripsit (Antiochus) epistolam, ἱκετηρίας τάξιν ἔχουσαν, stilo seu modo supplicationis scriptam. *Hesych.* ἱκετηρία· παράκλησις. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* ἱκετηρία· παράκλησις, ἱκεσία.

'ΙΚΜΑ'Σ, άδος, ἡ, *humor, succus, vapor,* unde ἱκμάζω *humecto.* Semel legitur in N. T. Luc. VIII, 6. διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα idoneo humore, seu succo destituta. Ierem. XVII, 8. *Hesych.* ἰκμάδα· νοτίδα, ὑγρασίαν. Idem: ἰκμάς· ὑγρότης, ὑγρασία, ὑγρὰ νοτίς. Conf. *Ottii Spicilegium* ex *Iosepho* ad N. T. p. 149. *Plutarch.* T. VIII. *Opp.* p. 536, 738, et 788 ed. *Reiske.*

'ΙΚΟ'ΝΙΟΝ, ίου, τὸ, *Iconium.* Nomen urbis celeberrimae Asiae minoris, quae *Xenophontis* (*Anab.* Lib. I.) aetate ultima urbs Phrygiae erat; *Strabonis* (Lib. XII.) autem aevo Lycaoniae adscripta erat, (cf. *Ptolemaeus* Tab. As. I, c. 6.) aetate *Ammiani Marcellini* (Lib. XIV.) ad Pisidiam pertinebat, regionum Lycaoniae et Phrygiae conterminam, a *Plinio* denique (*H. N.* V, 27.) in Cilicia collocatur. Pauli aetate ad Pisidiam perti-

pertinuisse videtur. Cf. Act. XIII, 51. XIV, 1. 19. 21. XVI, 2. 2 Tim. III, 11. Mentionem eius facit *Cicero* ad *Appium* III, Ep. 5. Fuit teste *Plinio* et *Strabone* loc. laudd. urbs bene condita, magna et frequens, et agro admodum felici. Differentia situs, supra commemorata, a diverso tempore, quo scriptores vixerunt, et a variis divisionibus regionum, per Romanos factis, orta videtur. Conf. *Cellarii Notitia Orb. Ant.* T. II. p. 201. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 541. et *Wesseling.* ad *Antonini Itinerarium* p. 674.

ἹΛΑΡΟ'Σ, ά, όν, *hilaris, laetus, promptus ad aliquid faciendum, qui animo hilari et prompto aliquid facit.* Deducitur ab ἱλάω, quod *propitium esse* significat. Semel legitur in N. T. 2 Cor. IX, 7. ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς is enim demum Deo placet, qui animo hilari nec invitus beneficia distribuit. Alex. Prov. XXII, 9. ἄνδρα ἱλαρὸν καὶ δότην. Iob. XXXIII, 26. εἰσελεύσεται προσώπῳ ἱλαρῷ. *Xenoph. Ages.* 8, 2. *Memor.* II, 7, 12. *Hesych.* ἱλαρός· περιχαρὴς τῇ ὄψει. *Suid.* εὔχαρις, ἀναιδὴς, ἡδύς.

ἹΛΑΡΟ'ΤΗΣ, ητος, ἡ, *hilaritas, promptitudo animi*, ab ἱλαρός. Rom. XII, 8 ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι beneficentia cum hilaritate et promptitudine animi fit coniuncta. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro רָצוֹן *benevolentia* Prov. XVIII, 22. posuerunt. *Plutarch.* T. III. p. 614. ed. *Reiske.*

ἹΛΑ'ΣΚΩ, ομαι, vel ἹΛΑ'ΟΜΑΙ, 1) *placo, reconcilio, propitium reddo*, et ex adiuncto: *expio, remissionem peccatorum concilio*, ab ἱλάω et ἵλημι *propitius sum.* Hebr. II, 17. εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ ad expianda peccata generis humani. Respondet in vers. Alex. hebr. כָּפַר, quod proprie est *tegere, e conspectu removere*, deinde vero *expiare, placare.* Ps. LXV, 4. LXXIX, 9. *Xenoph. Cyrop.* III, 3, 11. et *Oecon.* V, 20. Eandem significationem compositum ἐξιλάσκομαι habet Levit. V, 6. 10. 16. 2) Pass. *placor, propitius reddor, condono.* Luc. XVIII, 13. ἱλάσθητί (imp. aor. 1. pass.) μοι τῷ ἁμαρτωλῷ propitius esto mihi peccatori. Ps. LXXVII, 42. ἱλάσεται ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν. ibid. XXIV, 12. ἱλάσθητι τῇ ἁμαρτίᾳ μου. Dan. IX, 19. Conf. *Ezech. Spanhem.* ad *Callimach. Hymn. in Cererem* v. 139. — *Hesych.* ἱλάσκεσθαι· ἐξιλεοῦσθαι. *Phavor.* ἱλάσκω· τὸ ἐξευμενίζω. Id. ἱλάσθητι· ἵλεως μοι γένοιο.

ἹΛΑΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) *propitiatio, expiatio*, seu *actio, qua laesus et offensus placatur*; ab eodem. Alex. pro סְלִיחָה *condonatio, remissio*, Ps. CXXX, 4. Dan. IX, 9. et pro כִּפֻּרִים Num. V, 8. πλὴν τοῦ κριοῦ τοῦ ἱλασμοῦ, δι' οὗ ἐξιλάσεται. 2 Macc. III, 33. ποιουμένου δὲ τοῦ ἀρχιερέως τὸν ἱλασμόν. *Hesych.* ἱλασμός· εὐμένεια, συγχώρησις, διαλλαγὴ, καταλλαγή. 2) *id, quod vim expiandi habet, is, qui expiat, sacrificium pro peccatis*

tis expiandis oblatum, victima expiatoria. Sic bis legitur in N. T. de Christo, misso a Deo has in terras, hoc consilio, ut humanae salutis causa mortem subiret. 1 Ioh. II, 2. καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν et ipse expiavit peccata nostra. ib. IV, 10. ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Hinc in versione Alex. respondet hebraico חַטָּאת *sacrificium pro peccato.* Ezech. XLIV, 27. προσοίσουσιν ἱλασμὸν, et אָשָׁם *oblatio pro reatu,* Amos VIII, 14.

ἹΛΑΣΤΗΡΙΟΣ, *ία, ιον, habens vim propitiandi et expiandi.* Adiectivum ab ἱλάσκομαι, unde neutrum, τὸ ἱλαστήριον, substantive sumtum, (ut σωτήριον, χαριστήριον) 1) omissa voce θῦμα, seu ἱερεῖον, *piaculum, sacrificium expiatorium et omne, quod vim expiandi et peccatorum remissionem conciliandi habet,* significat. Hinc de Christo adhibetur Rom. III, 25. ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον quem Deus proposuit nobis expiatorem, seu victimam expiatoriam. Ita enim recte h. l. *Vulgato* duce interpretati sunt e veteribus *Chrysostomus, Theophylactus, Origenes* et e recentioribus *Erasmus, Clericus* et alii, quum plerique, *Theodoretum* et *Lutherum* secuti, de *opusculo arcae foederis* intellexerint. *Hesych.* ἱλαστήριον· καθάρσιον, θυσιαστήριον. *Ioseph.* de Maccabaeis §. 17. 2) subintellecta voce ἐπίθεμα, (quae additur Exod. XXV, 17. et XXXVII, 6. secundum ed. Complut.) seu πῶμα (*Philo* de *Vita Mosis* Lib. III. p. 668.) *operculum arcae foederis, seu aurea tabula, seu lamina quae tegebat arcam foederis,* ita vocata, quia solemni expiationi quotannis inserviebat, sanguinem iuvenci, a summo sacerdote aspersum, excipiens. Conf. Levit. XVI, 13. 15. 16. ubi ἱλαστήριον in vers. Alex. hebraico כַּפֹּרֶת respondet. Sic legitur Hebr. IX, 5. ὑπεράνω αὐτῆς χερουβὶμ τῆς δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον.

ἽΛΕΩΣ, ω, ὁ, ἡ, attice pro ἵλαος, α, ὁ, ἡ, 1) *hilaris.* *Aelian. V. H.* II, 10. ἵλεως τῷ προσώπῳ. ibid. IX, 7. καὶ ἦν ἵλεως ἀεὶ τὴν διάνοιαν, καὶ λύπης ὑπεράνω πάσης. ibid. XIII, 26. XIV, 6. *M. Antonin. de rebus suis* II, 3. p. 40. ubi vid. *Gataker. Hesych.* ἵλεως, ἱλαρός. 2) *propitius, clemens, facilis, ad ignoscendum paratus,* ab ἱλάω *propitius sum. Hesych.* ἵλεως· εὐμενής. Hebr. VIII, 12. ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν iniquitates eorum non puniam, sed condonabo eas. Sic Ier. XXXI, 34. XXXVI, 3. καὶ ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, hebr. אֶסְלַח לַעֲוֹנָם. Adde *Philostrat. Vit. Apollon.* I, 7. *Lucian. Toxari* p. 103. Vide et *Lexicon Xenophont.* s. h. v. 3) ἵλεώς σοι est vox abominantis et dehortantis, latine reddenda: *Deus meliora!* (*Cic. Cato* 14.) *absit hoc! Deus hoc avertat!* quod veteres Latini innuere voluerunt per: *praefiscini! Di averruncent!* i. q. εὐφήμει, εὖ

ἔχε

ἔχει τοῦτο. Sic semel legitur in N. T. Matth. XVI, 22. ubi Petrus Christo, denuncianti discipulis mortem, sibi impendentem, respondisse dicitur ἵλεώς σοι κύριε, scil. ἴσθι, avertat a te hoc malum Deus! seu, nequaquam fiat! et verba οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο adiecta sunt velut interpretamentum. Convenit partim cum Chaldaeorum חַס (vide praeter versionem Syriacam ad Matth. l. l. in qua ܚܣ ܠܟ legitur, Targum Gen. XLIV, 7. Ios. XXII, 29. Iob. XXXIV, 10. Esther. VI, 1. Cf. *N. Fulleri Miscell. SS.* II, 2. et *Buxtorf. Lex. Talm.* f. 722.) partim cum Hebraeorum formula חָלִילָה, sequente particula לְ, quam Alexandrini quidem multis in locis (v. c. 2 Sam. XXIII, 17. 1 Paral. XI, 19.) cum *Symmacho* (1 Sam. XX, 2. XXII, 15.) per ἵλεως reddiderunt; a *Symmacho* tamen (Iob. XXXIV, 10.) per ἀσεβὲς explicata legitur et ab Alexandrinis nunc verbis μὴ γένοιτο (Ios. XXII, 29. XXIV, 16.) expressa est, nunc simpliciter particulis οὐχὶ (Genes. XVIII, 25. *Symmach.*) et μηδαμῶς (1 Sam. XII, 23. XX, 2.) reddita invenitur. Eleganter pro more suo et erudite de hac formula egit *Fischerus* in libro *de Versionibus Graecis Librorum V. T. Litterarum Hebraicarum Magistris* p. 413 sq.

ἸΛΛΥΡΙΚΟ͂Ν, ῦ, τὸ, *Illyricum.* Nomen regionis Europae, latissimae, sitae inter Italiam, Germaniam, Macedoniam et Thraciam. Habet ab uno latere mare adriaticum, ab altero Danubium. Distat ab Hierosolyma milliaribus germanicis circiter 350. Dicta etiam est *Illyria* ab *Illyrio*, Cadmi filio. Nunc *Slavonia* dicitur. Vsque ad hanc regionem Paulus religionem christianam propagavit. Rom. XV, 19. ubi videndus *Wetstenius*.

ἹΜΑ͂Σ, ἄντος, ὁ, 1) *corrigia*, (*Cic. Divin.* II, 27.) *qua calceamenta veterum alligabantur*, quae etiam σφυρωτὴρ dicitur, v. c. ab Alexandrinis Genes. XIV, 23. et ab Hebraeis שְׂרוֹךְ, (Ies. V, 27.) Marc. I, 7. Luc. III, 16. et Ioh. I, 27. οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων cuius non sum dignus, qui solvam corrigiam calceamentorum, h. e. qui vilissimo apud eum ministerio fungar, seu, ego servus eius vilissimus qui sim, indignum me habeo. Τὸ γὰρ ὑπόδημα λῦσαι τῆς ἐσχάτης διακονίας ἐστι inquit *Chrysost. Homil.* XVI. in Ioh. p. 619. Conf. *Suicer. Thes. Eccles.* T. I. p. 1450 sq. *Menander Fragm.* p. 40. ὑποδέμενος γὰρ δεξιᾶς τῆς ἐμβάδος τὸν ἱμάντα διέῤῥηξα. *Plutarch. Sympos.* IV, 2. p. 665. B. *Suid.* ἱμάς· σφαιρωτὴρ σανδαλίυ. ζαγκίον, οἷον τὸ λώριον τῦ ὑποδήματος. 2) *lorum* seu *cutica, qua aliquis caeditur, flagellum.* Sic legitur in N. T. Act. XXII, 25. ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, h. e. cum iam in eo essent, ut eum flagris caederent; ubi tamen haud pauci vocem de ipsis vinculis, quibus adstringebatur verberandus,

dus, intellegunt. *Eurip. Androm.* 720. *Artemid.* II, 53. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἱμάντας· λῶροι, (ita etiam explicat *Schol. Aristoph.* ad *Acharn.* v. 724.) κάλοι ναυτικοί. *Suid.* λῶροι· δεσμοί. Idem: ἵμασεν· ἐμάστιξεν.

'IMATÍZΩ, fut. ίσω, *vestio, amicio*, ab ἱμάτιον *vestis*. In N. T. tantum legitur Marc. V, 15. et Luc. VIII, 35. partic. pass. ἱματισμένος *vestitus*, de daemoniaco. *Suid.* ἱματισμένος· ἱμάτια ἐνδεδυμένος.

'IMA'TION, ȣ, τὸ, 1) *vestis, vestimentum*. Vocabulum generale, quod omnis generis vestimenta denotat, tam interiora, quam exteriora, v. c. Matth. IX, 16. XI, 8. ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις hominem, mollibus vestibus indutum. Haud raro tamen, et semper additum voci χιτὼν, significat *vestem superiorem*, seu *exteriorem*, quae χιτῶνι superinduebatur, ergo aut *togam*, cum sermo est de Romanis, aut *pallium*, cum de Graecis et Hebraeis usurpatur; hebr. מְעִיל. Cf. *Alex.* Iob. I, 20. Matth. V, 40. *Vulg. pallium*. ibid. IX, 20. 21. XIV, 36. XXI, 7, 8. ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ sacram sternebant palliis suis viam. Mos enim erat Hebraeis, vestimentum substernere regi, quo ipso testabantur submissionem animi. 2 Regg. IX, 13. unde, et quia ἑαυτῶν additur, male nonnulli cogitarunt de *tapetibus*, seu *stragulis*, quae etiam interdum ἱμάτια dicuntur, v. c. apud *Aelian. V. H.* VIII, 7. *Diod. Sic.* XIV. p. 228. Vide *D'Orville* ad *Chariton.* p. 248. Matth. XXIII, 5. τῶν ἱματίων, ubi pluralis pro singulari positus est, ut c. XXIV, 18. ubi *Syrus* et *Latinus* singulari numero vertunt et c. XXVII, 34. Conf. *Glassii Philol. Sacra* p. 64. ed. *Dathii*. Matth. XXVI, 65. τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτȣ͂ tunc summus sacerdos dilacerabat pallium suum; quod usitatum erat priscis, dolorem et indignationem testaturis. Cf. *Diod. Sic.* I, 2. p. 65. *Herodian.* I, c. 3. f. 7. Marc. VI, 56. Luc. VIII, 44. De veste interiore in N. T. nunquam legitur. — Metaphorice: *vestis alba*, vel *non inquinata* est symbolum *innocentiae* et *sanctitatis*. Apoc. III, 18. IV, 4. ibid. III, 4. οἳ ȣ̓κ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν qui se non inquinarunt peccatorum sordibus. 2) interdum omittitur, v. c. Matth. XI, 8. οἱ τὰ μαλακὰ (scil. ἱμάτια) φοροῦντες. Ioh. XX, 12. δύο ἀγγέλȣς ἐν λευκοῖς, sc. ἱματίοις, καθεζομένȣς. Apoc. XVIII, 16. *Artemidor. Oneirocr.* II, 3. ἐν λευκοῖς ἐκφέρεσθαι. *Aelian. V. H.* XII, 32. ἁλουργῆ vestes purpureae. *Homer. Odyss.* VI, 27. καλὰ, sc. ἱμάτια. Alia exempla *Bosius* in libro de Ellipsibus Gr. collegit.

'IMATIΣMO'Σ, ȣ͂, ὁ, aeque late patet ac praecedens ἱμάτιον, et generatim *vestimentum quodcunque*, sive muliebre, sive virile, sive exterius, sive interius, sive candidum et pretiosum, sive vile et sordidum, significat; haud raro tamen κατ' ἐξοχὴν

de

de *splendido aliquo vestimento* usurpatur, et ita differt ab *ἱμάτιον*, a quo descendit. *Suid.* ἱματισμός· ἡ ἐσθής. Alex. pro בֶּגֶד *vestimentum*, Genes. XXIV, 53. 1 Sam. XXVII, 9. שִׂמְלָה *indumentum*, Exod. XII, 35. et לְבוּשׁ Prov. XXVII, 26. posuerunt. — Ps. XLV, 10. ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη. Luc. VII, 25. οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ ὑπάρχοντες qui vestibus splendidis utuntur. Act. XX, 33. 1 Tim. II, 9. ἱματισμῷ πολυτελεῖ. 2) *pallium*, *vestis exterior* et *superior*. Luc. IX, 29. καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων, coll. Marc. IX, 3. 3) *tunica*, *vestis interior*. Matth. XXVII, 35. Ioh. XIX, 24. coll. v. 23. Ita לְבוּשׁ, Ps. XXII, 19.

ἹΜΕΊΡΩ et ἹΜΕΊΡΟΜΑΙ. Hoc verbum, quod praeeunte *Iul. Polluce* (*Onom.* V, 165.) *Stephanus* et *Grotius* aeque ac adiectivum ἵμειρος vel ἵμερος poeticum esse statuunt, non solum saepissime legitur apud *Herodot.* (III, 123. VII, 44.) ut docuit *Raphelius* in *Annotatt. in N. T.* ex *Herodoto* p. 558. sed etiam apud *Aelian.* (*H. A.* XIV, 25.) *Polybium* (I, 66, 8. IV, 74, 3.) et *Demosthenem Opp.* p. 422. l. 6. ed. *Reiske* χρήματα δ' ἱμείρουσιν ἔχειν reperitur. Adde quae *Foësius* in *Oecon. Hipp.* p. 172. de hac voce habet. Est autem 1) *cupio*, *desidero*, *desiderio alicuius rei flagro*, *appeto*, ab ἵμερος *desiderium*, *cupiditas*. *Hesych.* ἱμείρεται· ἐπιθυμεῖ, ποθεῖ. Idem: ἱμείρει· ἐπιθυμεῖ, θέλει. *Eustath.* in *Iliad.* ξ, p. 966. 8. Alexandrini usi sunt hoc verbo, quod more verborum affectuum cum genitivo construitur, pro חָכָה *inhiavit*, *concupivit*, Iob. III, 21. et *Symmachus* Ps. LXII, 2. pro hebr. כָּמַהּ, quod idem significat. 2) *amo*. Sic semel tantum legitur in N. T. 1 Thess. II, 8. οὕτως ἱμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν ita amore vestrum compulsi cupiebamus impertiri vobis. Pro ἱμειρόμενοι nonnulli codices legunt ὁμειρόμενοι, quod verbum, quanquam Scriptoribus graecis plane ignotum, tamen in textum recipere non dubitavit Cel. *Matthaei*, Theophylacti maxime auctoritate ductus. *Hesych.* ἱμείρεται· ἐρᾷ. — ἵμερος· ἔρως. — ἵμεροι· ἐρατοί, ἀγαπητοί.

ἽΝΑ. Coniunctio causalis, significans: 1) *ut*, τελικῶς, indicans *causam finalem*, vel *finem*. ἵνα μὴ *ne*. Ita usurpatur Ioh. XVI, 1. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε haec vero praedixi vobis, ne offenderemini. Matth. XIX, 13. Marc. I, 38. Luc. I, 4. etc. Construitur fere semper cum subiunctivo, interdum tamen etiam cum indicativo, v. c. 1 Cor. IV, 6. ἵνα μὴ φυσιοῦσθε. ibid. IX, 18. Apoc. XXII, 14. ἵνα ἔσται. Sed sic quoque apud exteros Scriptores, v. c. *Homer. Iliad.* α', 363. ἵνα εἴδομεν ἄμφω. Conf. *Markland.* ad *Lysiam* p. 435. *Abresch.* in *Obss. Miscell.* Vol. I. T. III. p. 14. *Valkenar. Diatr.* in *Eurip. Reliq.* p. 149. et *Hemsterhus.* ad *Lucian.* T. I. p. 167. 2) *ita ut*, *adeo ut*, positum *modaliter* et *conclusive*, i. q. ὥστε. Luc.

 IX,

IX, 45. ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό. Ioh. V, 20. VI, 7. Rom. II 19. ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ ut adeo nemo possit accusare Deum 1 Cor. XIV, 13. ἵνα διερμηνεύῃ ita, ut simul interpretetur orationem suam. 2 Cor. VII, 9. Sic etiam apud *Homer. Od.* IX v. 136. ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ἵν' οὐ χρεὼ πείσματός ἐστι. 3) ἐξηγητικῶς, seu *explanative* et *specifice* usurpatur. notans: *dum*, *quod* i. q. ὅτι. Ioh. XVII, 3. αὕτη δέ ἐστιν ἡ ζωὴ αἰώνιος, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν hoc vero modo paratur felicitas aeterna, quod scilicet amplectantur fide te, solum verum Deum. 1 Ioh. III, 1. 23. αὕτη ἐστὶ ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν. Luc. I, 43. 1 Cor. IX, 18. ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ quod scilicet gratis trado religionem christianam. Ioh. XV, 8. *Sophocl. Aiax Flag.* v. 316. μηδὲν μέγ' εἴπῃς. οὐχ ὁρᾷς, ἵν' εἶ κακοῦ. Conf. *Glassii Philol. S.* p. 544. ed. *Dathii.* 4) ἐκβατικῶς seu *eventualiter*, latine reddenda: *ut*, *tunc*, *unde eveniet*, *ita futurum est*, etc. Ita vero in N. T. hanc particulam interdum usurpari, non semper τελικῶς aut αἰτιολογικῶς, iam saeculo IV. a nonnullis observatum est, docente *Chrysostomo Homil.* LV. in Cap. IX. Ioh. et *Ioh. Damasceno* de *Fide Orthod.* IV, c. 20. 1 Petr. V, 6. submittatis vos Deo O. M. ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ *ita futurum est*, ut vos suo tempore exaltet. Rom. XI, 31. ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσι *quo eventurum est*, ut et ipsi misericordiam consequantur. Ioh. IX, 2. 3. 39. 1 Cor. XI, 19. 1 Ioh. II, 19. Luc. XI, 50. Sic etiam adhibetur in illis locis N. T. ubi praedictio prophetarum V. T. commemoratur, v. c. Matth. XXVII, 35. ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ita usu venit, ita impletum est praedictum a propheta. Non enim ideo praedictum erat, ut fieret. Ioh. XV, 25. XVII, 12. XIX, 24. etc. Eodem modo non solum ὅπως in N. T. usurpatur, ut infra demonstrabitur, sed etiam לְמַעַן adhibetur in V. T. v. c. Exod. XI, 9. Ierem. XXVII, 15. Amos II, 7. 5) *quia*, *quoniam*, i. q. ὅτι. Rom. III, 8. ποιήσωμεν τὰ κακά, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ male agamus, quia bona inde proveniunt. Huc etiam referrem Marc. XI, 25. ἵνα καὶ ὁ πατὴρ quia etiam pater vester coelestis. 2 Macc. VI, 24. ἵνα πολλοὶ τῶν νέων ὑπολαβόντες. 6) i. q. ὅτε seu ὅταν *cum*, *quando*, ut sit *adverbium temporis*. Ioh. XVI, 2. ἔρχεται ὥρα, ἵνα π. τ. λ. tempus erit cum, seu quo. ibid. v. 32. 3 Ioh. v. 4. Ioh. IV, 34. VI, 29. 1 Cor. IV, 3. VII, 29. 1 Ioh. IV, 17. Ita ἵνα usurpatur quoque apud *Homer. Iliad.* ς', v. 353. *Callim.* Hymn. in Dian. v. 12. Exempla Scriptorum huc pertinentia dedit *Glassius* l. l. p. 374 sq. 7) *conditionaliter* positum notat: *si*, i. q. εἰ. Matth. X, 25. ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ sufficit discipulo, si fiat talis, qualis est magister eius. ibid. V, 29. 30. XVIII, 6. συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς, coll. Luc. XVII, 2. λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ μύλος

ιος ὀνικὸς περίκειται. Ioh. XI, 50. XV, 8, 13. 8) *imperative* umitur Ephes. V, 33. ἡ δὲ γυνὴ, ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα uxor vero maritum reverenter tractet. 1 Tim. I, 3. 9) *rogandi* ensu, Marc. V, 23. ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας. 10) nterdum *abundat*, Ioh. XVIII, 26. ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ πάσχα. bid. III, 17. ἀλλ' ἵνα σωθῇ. Apoc. IX, 5. ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσι. Est haec loquendi ratio Iohanni Evangelistae propria. 11) naud raro etiam *omittitur*, v. c. Marc. I, 44. ὅρα (ἵνα) μηδενὶ ιηδὲν εἴπῃς, et ibid. XIV, 12. ante ἀπελθόντες. 12) Saepe nte ἵνα et ἵνα μὴ inserenda sunt orationi aliqua verba, si sententiam plenam et commode explicatam velis. 2 Cor. X, 9. ἵνα μὴ δόξω, ubi supple: *sed id non faciam*, ne scilicet videar. oh. I, 22. ante ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν supple: *dic nobis*, seu, *ibere responde*. Ioh. VIII, 56. ἵνα ἴδῃ *spe fretus*, ut videret. bid. IX, 3. ἀλλ' ἵνα sed coecus natus est, ut; ubi tamen *ut* ventualiter sumendum est. ibid. v. 36. ἵνα πιστεύσω significa nihi, ut credam. ibid. XV, 25. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ sed oderunt ne, ut eventum haberet. 1 Ioh. II, 19. ἀλλ' ἵνα sed non manierunt, ut. Apoc. IX, 20.

Ἱνατί, seu divisim ἵνα τί ut latinum *ut quid?* (*Martial.* II, 37. *Cic.* ad *Attic.* VII, 7.) *quare? quam ob rem? quo fine? uo iure?* Elliptica formula pro τί γέγονεν, ἵνα; quid est, uod? *Hesych.* ἵνα τί· διατί, εἰς τί. *Etym. M.* διατί. In verione Alexandrina respondet hebraico לָמָּה, Genes. IV, 6. XII, 19. Exod. V, 4. מַדּוּעַ Iob. III, 12. Ier. XIV, 19. et עַל־מָה Num. XXII, 32. In N. T. interdum est *indignantis* et *expoulantis*, Matth. IX, 4. ἱνατί ἐνθυμεῖσθε πονηρά; Luc. XIII, 7. Act. VII, 26. ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; interdum *dolentis*, Matth. XXVII, 46. ἱνατί με ἐγκατέλιπες; nonnunquam *iuribus uis nitentis et confidentis*, 1 Cor. X, 29. *Aristoph. Nub.* 190. ace 408. *Ioseph. B. I.* VI, 24.

Ἰόππη, seu Ἰώππη, ης, ἡ, *Ioppe*. Civitas Palaestiae est, sita in monte, ad mare magnum, seu mediterraneum, ontra extremitatem septentrionalem tribus Dan, (Alex. Ios. XIX, 14.) portu celeberrimo instructa, quam *Augustus Herois* regno cum aliis urbibus adiunxit, teste *Iosepho B. I.* I, 20. . *Pomp. Mela* I, c. 11. et *Strabone* l. XVI, T. II. p. 1100. d. *Almeloveen*. Olim hebraice יָפוֹ dicta est, quod est a יָפָה, *ulcrum esse*, ut adeo nomen habeat a pulcritudine et eleganta. 2 Paral. II, 16. Esr. III, 7. Ion. I, 3. Nunc *Iaffa*, seu *Iappho* a barbaris appellatur. Nonnulli eam a Iapheto ante iluvium conditam, et ab ipso sic dictam fuisse perhibent. onf. *Bochart*. Phaleg. L. IV, c. 34. De fatis Ioppensium sub estio exposuit *Iosephus B. I.* II, 18. 10. Commemoratur in I. T. Act. IX, 36. 38. 42. 43. X, 5. 8. 23. 32. XI, 5. 13.

ʼΙΟΡΔΆΝΗΣ, ου, ὁ, *Iordanes.* Eſt nomen proprium fluvii Iudaeae, ſeu terrae Canaan, maximi et celeberrimi. Oritur ex Phiala lacu, ad radicem montis Antilibani, deinde CXX. ſtadia ſub terra means, e ſpelunca Paneadis ad radicem montis Libani erumpit. Fluit inde in lacum Samochonitin, ſed, e lacu exiens, fluit per Galilaeam, et mare Galilaeae ſecans, in lacum Aſphaltitem, ſeu mare mortuum, tandem exit, Peraeam a caetera Palaeſtina dividens. Contra naturam reliquorum fluviorum tempore meſſis exundare ſolebat. Geneſ. XIII, 10. Ioſ. III, 15. 1 Chron. XII, 14. 15. Conf. *Harmar Beobachtungen über den Orient* T. II, p. 228. *Cellarii* Notitia Orb. Antiq. T. II, p. 478. et *Bachiene* Palaeſtinae Deſcriptio Vol. I. P. I. §. 50—62. Hebraice vocatur יַרְדֵּן, quod in *Alb.* Gloſſ. Gr. p. 38. per *κατάβασις αὐτῶν* explicatur, ut ſit a יָרַד *deſcendit,* quod etiam *Relando* in Palaeſtina Lib. I, cap. 43. placuit. Alii hoc nomen compoſitum eſſe putant ex יְאוֹר *rivus, amnis, fluvius,* et דָּן *Dan,* lacu, ſeu voragine ad radices montis Libani. Sed rectius a יְאוֹר et דֵּן, quod in lingua chaldaica eſt i. q. זֶה *ille, iſte,* ſeu הוּא, quaſi ὁ *ποταμὸς οὗτος.* Iam fluvium principem alicuius regionis omnes populi non nomine proprio, ſed vocabulo communi *ποταμὸς* appellant. Conf. *Reland.* l. l. p. 271. Hunc fluvium tranſierunt Iſraelitae Ioſ. III, 13. et ibi Iohannes baptiſta non ſolum baptizavit populum iudaicum, ad ſe venientem, ſed etiam ipſum Ieſum. Matth. III, 5. 6. 13. IV, 15. 25. XIX, 1. etc.

ʼΙὸΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie et vi originis: *omne, quod mittitur,* vel *emittitur, miſſile, iaculum, ſagitta,* ab ἵημι mitto. Thren. III, 13. Alex. *εἰσήγαγεν ἐν τοῖς νεφροῖς μου ἰοὺς φαρέτρας αὐτοῦ,* hebr. בְּנֵי אַשְׁפָּתוֹ filios pharetrae eius. *Homer. Il.* XV, 451. Iam quia veteres ſagittas, ut vulnus magis lethiferum hoſtibus infligerent, veneno lethali tingere conſueverunt, (conf. *Schlichteri* Decimas Sacras p. 110.) factum eſt, ut ἰὸς 2) etiam *venenum* (et quidem illud maxime, quod animalia venenoſa ſub lingua habere, et inſtar ſagittae et teli deinde in homines et alia animalia iaculari ſolent, unde etiam *ἰοβόλα θηρία* vocantur. Vide *Herodian.* III, 9. 10. et *Dioſcorid.* lib. VII. paſſim.) ſignificaret, quod metaphorice de *quavis re noxia et maximum damnum afferente* uſurpatur. Sic Rom. III, 13. *ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν* venenum aſpidum labia eorum tegit, ſeu, venenum quaſi ſerpentes et aſpides eiaculantur. *Aſpidis venenum,* hebraice חֲמַת עַכְשׁוּב Pſ. CXXXIX, 3. eſt maxime periculoſum, teſte *Aeliano* Hiſt. Anim. II, c. 24 VI, 38. Iacob. III, 8. lingua dicitur *μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου,* h. e. inſignia et irreparabilia damna affert. (*Lucian. Fugitiv.* 19. *Aelian. H. A.* V, 31. IX, 4.) Conf. *Pollux* Onom. VI, c. 125. et *D'Orville* ad *Charit.* II, 8. p. 323. ed. Lipſ. 3) *aerugo, rubigo,*

bigo, instar veneni metalla exedens et corrumpens, vitium metallorum, ab humore et situ contractum, unde ἰόω *aerugine obduco*. Conf. *Dioscorid.* V, c. 47 et 48. Hoc sensu etiam usurpatur ab Alexandrinis Ezech. XXIV, 6. 11. 12. pro hebr. חֶלְאָה *spuma, aerugo*. Epist. Ierem. v. 24. ἐὰν μή τις ἐκμάξῃ τὸν ἰόν, sc. τοῦ χρυσίου. Iacob. V, 3. καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν (nempe τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου) εἰς τὸ μαρτύριον ὑμῖν ἔσται. De auro etiam illud adhibet *Theognis* v. 451. *Phavor.* ἰός· τὸ φάρμακον, ἐκ τοῦ ἰάω, ἰῶ, θεραπεύω. ἰὸς δὲ τὸ βέλος δύναται ἐκ τοῦ ἵημι, τὸ πέμπω. οὕτως εὗρον παρὰ τῷ Τζέτζῃ. Idem: ἰός· ὁ τοῦ σιδήρου. De triplici hoc, quem vox ἰὸς admittit, significatu copiose egit *Iac. Duportus* ad *Theophr. Char.* c. X, p. 367. ed. *Petr. Needham.*

ἸΟΥΔΑΊΑ, ας, ἡ, scil. γῆ, vel χώρα, quod additur Marc. I, 5. Ioh. III, 22. *Iudaea*, nomen regionis Asiae maioris, quae primitus dicta fuit *Chananaea*, a Chananaeis, primis incolis, posteris Chanaanis, filii Chami, Genes. X, 15. item *Palaestina*, a Palaestinis, seu Philistinis, qui partem terrae huius incoluerunt, deinde vero nomen *Iudaeae* accepit a Iuda, quarto filio Iacobi, ex Lea uxore. Proprie quidem stricte sumitur, et regionem complectitur, quam duae tribus, Iuda et Beniamin, scisso in duas partes regno, incolebant, et distinguitur a Samaria, Galilaea et aliis regionibus. Haud raro tamen latius de omni Palaestina, seu de omnibus iis regionibus usurpatur, quae ad duodecim tribus Israelitarum pertinuerunt. Ps. LXXVI, 2. 2 Chron. IX, 11. Stricte sumta terminatur Iudaea ab ortu, fluvio Iordane et mari mortuo, a meridie, Idumaea, ab occasu, mari mediterraneo, et a septentrione, tribu Ephraim. Iudaeae vero, late sumtae, termini sunt ab oriente, Arabia deserta et Ammonitarum ac Moabitarum regiones, a meridie, fluvius Aegypti et Beerschebah desertum, ab occidente mare mediterraneum, a septentrione Sidoniorum regio et Damascena, ac Libanus vel potius Antilibanus mons. Legitur in N. T. Matth. II, 1. 5. 22. IV, 25. XIX, 1. XXIV, 16. etc. Act. II, 9. commemorantur οἱ κατοικοῦντες τὴν Ἰουδαίαν incolentes Iudaeam. Intellegendi autem videntur Iudaei, per Nabuchodonosorum, Babyloniae regem, in Chaldaeam abducti, qui libertate, ipsis decreto Cyri facta, in patriam redeundi, uti noluerunt, sed in Chaldaea remanserunt. Matth. III, 5. πᾶσα ἡ Ἰουδαία omnes Iudaeae incolae. Sic etiam πόλις pro *civibus et incolis urbis*, et Ἱεροσόλυμα pro *Hierosolymitanis* ibidem usurpatur.

ἸΟΥΔΑΊΖΩ, fut. ίσω, *iudaizo*, h. e. *Iudaeorum ritus ac mores imitor, leges mosaicas observo, cum Iudaeis facio*, ab Ἰουδαῖος *Iudaeus*. Verba enim Graecorum, in ἵζω desinentia, similitudinem vel imitationem eius rei notant, a qua derivantur,

v. c.

v. c. *δημοσθενίζειν*, *πλατωνίζειν*, *μακεδονίζειν*, *ἀττικίζειν*, et hinc derivata substantiva *μηδισμὸς*, (*Thucyd.* I, c. 95.) *ἀττικισμὸς*, (*Thucyd.* IV, 133.) *ἰυδαϊσμὸς* etc. Ipsa vox *ἰυδαΐζειν*, quae etiam apud *Ioseph. A. I.* II, 17. 2. reperitur, semel legitur in N. T. Galat. II, 14. *τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰυδαΐζειν*; cur gentiles cogis legem mosaicam observare?

ἸΟΥΔΑΪΚΟ͂Σ, ή, ὸν, *iudaicus*, *a Iudaeis originem habens, inter Iudaeos receptus, ad Iudaeos pertinens*, ab *ἰυδαῖος*, quod vide infra. Legitur in N. T. semel Tit. I, 14. *μὴ προσέχοντες ἰυδαϊκοῖς μύθοις* non attendentes iudaicis fabulis.

ἸΟΥΔΑΪΚΩ͂Σ, *iudaice*, *more Iudaeorum*. Adverbium ab eodem themate, quod semel in N. T. legitur Galat. II, 14. *εἰ σὺ ἰυδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς, καὶ οὐκ ἰυδαϊκῶς* si tu, qui Iudaeus es, gentilium more vivis nec accommodate moribus et ritibus Iudaeorum.

ἸΟΥΔΑΙ͂ΟΣ, *ε*, *ὁ*, *Iudaeus*. Est nomen gentile, quod, proprie quidem et stricte sumtum, *hominem* significat, *ex tribu Iuda oriundum*, aut, *qui est in numero civium regni Iuda*; (2 Regg. XVI, 6.) late vero *omnem eum, qui post exilium babylonicum in Iudaeam redux factus est, sive fuerit de tribu Iuda, sive etiam de alia quadam tribu*. Dan. III, 8. Esther. III, 10. 2 Macc. IX, 17. Primitus omnes posteri Abrahami dicti sunt Israelitae, ab Israele, seu Iacobo, patriarcha, usque ad tempora Rehabeami, quibus, cum decem tribus ab eo deficerent et Ierobeamo adhaererent, decem tribus appellatae sunt *domus Israel*, sed duae tribus, Iuda et Beniamin, *domus Iuda*. Hebraicum vocabulum est יְהוּדִי *a Iuda descendens*, a יְהוּדָה Iuda, filio quarto Iacobi ex Lea. In N. T. libris *ἰυδαῖος* 1) in universum dicitur *homo, e gente israelitica ortus et religioni mosaicae deditus, sive civis sit Iudaeae, sive extra patriam vivens*. Matth. XXVIII, 15. *καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος ὗτος παρὰ ἰυδαίοις μέχρι τῆς σήμερον*. Marc. VII, 3. Luc. VII, 3. Ioh. XVIII, 35. Galat. III, 28. *ὐκ ἔνι ἰυδαῖος, ὐδὲ ἕλλην*. ibid. II, 14. *ἰυδαῖος* natus Iudaeus, i. q. v. 15. *ὁ φύσει ἰυδαῖος*. Et talis opponitur proselytis, et omnibus, a religione iudaica alienis, nec non Christianis. Act. II, 14. XIV, 1. XVI, 3. XVII, 17. Apoc. II, 9. 2) *Iudaeus proselytus*. Act. II, 5. *ἦσαν δὲ ἐν ἱερυσαλὴμ κατοικῦντες ἰυδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνυς τῶν ὑπὸ τὸν ὐρανὸν*, coll. v. 10. ubi *προσήλυτοι* vocantur, h. e. homines gentiles, religionem iudaicam amplexi. 3) *qui non tantum nomine est Iudaeus, sed re ipsa, qui vitam religioni iudaicae convenientem agit*. Apoc. II, 9. *τῶν λεγόντων ἰυδαίυς εἶναι ἑαυτὺς, καὶ ὐκ εἰσίν*. ibid. III, 9. Hinc Rom. II, 29. a Paulo *ὁ ἐν κρυπτῷ ἰυδαῖος*, h. e. Iudaeus, qui legem Mosaicam observat, opponitur *τῷ ἐν φανερῷ ἰυδαίῳ ὄντι*, h. e. homini, qui externa tantum Iudaei insignia habet. 4) *qui quondam Iudaeus fuit, olim religioni*

gioni mosaicae addictus. Act. XIX, 34. XXI, 39. XXII, 3. 12. Galat. II, 13. οἱ ἰουδαῖοι Christiani e Iudaeis. 5) οἱ ἰουδαῖοι dicuntur κατ' ἐξοχὴν *proceres gentis iudaicae, Hierosolymae maxime degentes, assessores Synedrii magni.* Ioh. I, 19. ὅτε ἀπέστειλαν οἱ ἰουδαῖοι ἐξ ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευΐτας. ibid. V, 15. 16 seq. VII, 1. 11. 13. IX, 18. coll. v. 13 et 22. XVIII, 12. 14. Act. XXIII, 20. coll. v. 14.

ἸΟΥΔΑΪΟΣ, αία, αῖον, *Iudaeus, iudaicus.* Adiectivum ab eodem. Marc. I, 5. πᾶσα ἡ ἰουδαία χώρα. Ioh. III, 22. Act. XVI, 1. γυναικὸς ἰουδαίας πιστῆς. ibid. XXIV, 24. οὔσῃ ἰουδαίᾳ.

ἸΟΥΔΑΪΣΜΟ͂Σ, ῦ, ὁ, *Iudaismus.* 1) *omnis status et conditio eius, qui est gente et religione Iudaeus, adeoque legem mosaicam observat et more iudaico vivit,* ab ἰουδαΐζω, h. e. ζῶ ἰουδαϊκῶς. Esther. VIII, 17. 2 Macc. II, 21. XIV, 38. 4 Macc. IV, 26. ἐξόμνυσθαι τὸν ἰουδαϊσμόν. 2) *acre studium religionis iudaicae defendendae et propagandae.* Galat. I, 13. ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ cum acerrimus legum iudaicarum defensor essem. ibid. v. 14. προέκοπτον ἐν τῷ ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλὰς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου studio iudaicae doctrinae defendendae omnes mei aequales ordinis Pharisaeorum inferiores me erant: sequitur: περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. Saepius non legitur in N. T. Conf. supra ad ἰουδαΐζω a me dicta.

ἸΟΥ͂ΔΑΣ, α, ὁ, *Iudas.* Nomen proprium hebraicum, (יְהוּדָה ab הוֹדָה *celebravit, laudavit*) 1) filii natu quarti patriarchae Iacobi, ita dicti a celebratione, quod non solum mater ob partum ipsius Deum celebrarat, sed etiam fratres eius eum celebraturi erant. Genes. XXIX, 35. XLIX, 8. Matth. I, 2. 3. — Metonymice *posteri Iudae* hoc nomine veniunt, et quidem post obitum Salomonis, tribuum scissura facta, *tribus Iuda*, quae cum tribu Beniamin in unum regnum, iudaicum κατ' ἐξοχὴν vocatum, coaluerat, hoc nomen sortita est, post reditum vero de exilio babylonico omnibus Israelitis commune fuit. Matth. II, 6. Hebr. VII, 14. VIII, 8. Apoc. V, 5. VII, 5. Eodem nomine etiam insigniti fuerunt 2) duo ex maioribus Christi. Luc. III, 26. 30. 3) *Iudas*, cognomine *Barsabas*, seu *Barnabas.* Act. XV, 22. ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον βαρσαβᾶν, al. βαραββᾶν, aeth. βαρνάβαν. 4) *Iudas Galilaeus,* impostor inter Iudaeos, cuius mentio fit Act. V, 37. qui a *Iosepho A. I.* XVIII, 1. 1. ἰούδας ὁ γαυλανίτης qui a Gaulone (insigni in Basanitide et Batanaea regionibus urbe) erat oriundus, a Luca vero l. l. (etiam a *Iosepho A. I.* XVIII, 1. 6. XX, 5. 2. et *B. I.* II, 8. 1.) ἰούδας ὁ γαλιλαῖος vocatur, quia in Galilaea tumultus maxime excitaverat, aut, quia Galilaea locus educationis et habitationis fuit, sicuti *Apollonius* Argonauticôn scriptor, qui patria Aegyptius erat, *Rhodius* appellatur. Tempore census, a Quirinio (de quo confer supra sub ἀπογραφῇ) acti, Iudaeos ad rebellionem solli-

sollicitavit. Conf. *E. A. Schulzii* Exercitatt. de Iuda Galilaeo eiusque secta ad illustranda quaedam N. T. loca. In Ei. *Exercitatt. Philolog. Fasciculo novo* p. 104. 5) *Iudas*, proditor Iesu, qui ab urbe patria *Karioth* ἰσκαριώτης cognominatur. De quo vide plura sub nomine ἰσκαριώτης. Matth. X, 4. 6) *Iudas*, apostolus, Alphaei et Mariae filius, I. C. consobrinus, frater germanus Simonis Cananitae et uterinus Iacobi minoris, auctor Epistolae, quae sub eius nomine in librorum N. T. volumine fertur. Apostolorum annumeratur collegio Matth. X, 4. Duobus insignitus fuit cognominibus; nempe et *Lebbaeus* et *Thaddaeus* dictus est, ut adeo fuerit τριώνυμος, ut eum appellat *Hieronymus* Comment. ad Matth. X. Opp. T. IV, p. 37. Conf. *Eusebii* H. E. I, 13.

Ἰουλία, ας, ἡ, *Iulia*. Nomen proprium mulieris christianae, forte Philologi uxoris, quae commemoratur a Paulo Rom. XV, 15. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ ἰουλίαν. Secundum alios est nomen viri ἰούλιας, ut ἰουνίας.

Ἰούλιος, ου, ὁ, *Iulius*. Nomen proprium viri, centurionis cohortis Augustae, qui Paulum vinctum in Italiam deduxit. Act. XXVII, 1. ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι ἰουλίῳ, σπείρης σεβαστῆς. Graece *lanuginosus*, ab ἴουλος *lanugo*.

Ἰουνίας, ου, ὁ, *Iunias*. Nomen proprium viri pro *Iunius*, seu *Iunianus*. Fuit Iudaeo-Christianus, generis propinquitate et vinculorum societate cum Paulo coniunctus. Rom. XVI, 7. ἀσπάσασθε ἀνδρόνικον καὶ ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου. Vulgo *Iunia* scribitur, ut sit uxor aut soror Andronici.

Ἰοῦστος, ου, ὁ, *Iustus*. Nomen proprium, seu cognomen potius, viri, latinum origine, 1) *Iosephi* cuiusdam, qui et *Barsabas*, seu *Barnabas* vocabatur. Act. I, 23. 2) *Titi* cuiusdam, proselyti, Corinthi versantis, cuius domus vicina erat synagogae. Act. XVIII, 7. item 3) viri, nomen Iesu gerentis, qui commemoratur Coloss. IV, 11. Saepius non occurrit in N. T. Fuisse vero hoc nomen nec Iudaeis incognitum, docuit *Schoettgenius* (ex Breschit Rabba sect. 6. fol. 7. 1. ubi occurrit יוסי חברנא *Iustus, vir doctus*.) et *Hieronymus* in *Catalogo SS. Eccles.* c. 14. ubi vid. *Fabricius*.

Ἱππεύς, έως, ὁ, *eques*, ab ὁ ἵππος *equus*. Pluralis ἱππέες, εῖς. legitur in N. T. tantum Act. XXIII, 23 et 32.

Ἱππικός, ή, όν, *equestris, qui pertinet ad equitem*. Τὸ ἱππικὸν, scil. πλῆθος, seu τάγμα, *equitatus*, *exercitus equester*, i. q. ἡ ἵππος, seu τὸ στράτευμα ἱππικόν. Occurrit in N. T. semel Apoc. IX, 16. καὶ ὁ ἀριθμὸς στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δύο μυριάδες μυριάδων, *Vulgatus: et numerus exercitus equestris vicies millies dena millia*, ubi pro ἱππικοῦ alii τοῦ ἵππου, alii τῶν ἵππων male legunt. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 1, 12 et IV, 3. 3.

ἽΠΠΟΣ,

Ἵ**ΠΠΟΣ**, ου, ὁ, *equus*, sed Ἵ**ΠΠΟΣ**, ἡ, *equitatus*. Iac. III, 3. Apoc. VI, 2. 4. 5. 8. IX, 7. 9. 17. XIV, 20. XVIII, 13. XIX, 11. 14. 18. 19. 20.

Ἶ**ΡΙΣ**, ιδος, ιος, et εως, ἡ, *Iris*, h. e. *arcus coelestis, variis coloribus imbutus, ex repercussione radiorum solis apparens in nube rorida et opaca, quae soli opposita est*, ab εἴρω *nuntio, praedico*, nam poetae deorum nuntiam eam fingunt, aut, quod aliis pluviam, aliis vero serenitatem certo indicio significare videbatur. *Hesych.* ἶρις· ἡ ἐν οὐρανῷ ζώνη. *Phavor.* ἶρις· νέφους ὑγρότης κατ' ἔμφασιν ἡλίου πεποικιλμένου, οἷον τὸ τόξον. 2) *omne, quod iridis speciem refert*. Sic in N. T. legitur Apoc. IV, 3. καὶ ἶρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ et iris erat circa thronum similis aspectui smaragdino. ibid. X, 1. καὶ ἶρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς et iris in capite eius. Saepius non occurrit in N. T.

Ἰ**ΣΑᾺΚ**, ὁ. Nomen proprium patriarchae, filii Abrahami ex Sara, hebraicum indeclinabile, יִצְחָק *risus*, ex littera Iod, characteristica nominis proprii, et צָחַק *risit*. Ratio etymi habetur Genes. XXI, 6. coll. XVII, 17. XVIII, 12. Matth. I, 2. VIII, 11. XXII, 32. etc.

Ἰ**ΣΆΓΓΕΛΟΣ**, ου, ὁ, ἡ, *angelis similis*, seu *par*, ἴσος ἀγγέλῳ, ut *Suidas* interpretatur, ex ἴσος *aequalis, similis*, et ἄγγελος *angelus*. Semel in N. T. legitur Luc. XX, 36. ἰσάγγελοι γάρ εἰσι homines, quibus beatitudo futura contingit, angelis similes erunt, maxime respectu ad immortalitatem et corporis naturam, quo in futura vita praediti erunt. *Hierocles* p. 40. *Philo* de *Abel et Cain* T. I. p. 164. 27.

Ἰ**ΣΑΣΧΆΡ**, ὁ, *Issaschar*, nomen viri hebraicum, יִשָּׂשכָר i. e. *merces*, vel *praemium* ex יֵשׁ *est*, et שָׂכָר *merces*, quod a שָׂכַר *mercede conduxit*, unde apud *Albertium* in Gloss. N. T. p. 223. e codice Coisliniano CXLIX. per μισθὸς exponitur. Insignitus hoc nomine est filius Iacobi ex Lea uxore, de quo legitur Genes. XXX, 18. ubi etiam ab ipsa *Lea* ratio denominationis huius datur his verbis; נָתַן אֱלֹהִים שְׂכָרִי, h. e. Deus me praemio ornavit. In N. T. ubi semel occurrit, Apoc. VII, 7. de posteris Issachar, seu tribu Issachar adhibetur.

Ἴ**ΣΗΜΙ**, *scio, cognosco, novi*, i. q. **ΕἸΣΗΜΙ**, ab εἴδω *scio*. In plurali ἴσαμεν, et per syncopen ἴσμεν *scimus*, ἴσατε *scitis, nostis*, per syncopen ἴστε, ἴσασι *sciunt*. Act. XXVI, 4. ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι norunt omnes Iudaei. Hebr. XII, 17. ἴστε γὰρ nostis enim, seu, sciatis vero. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἴστε· γινώσκετε, οἴδατε. *Alb.* Gloss. Gr. N. T. p. 152. ἴστε· γνῶτε.

Ἴ**ΣΘΙ**, vide sub **ΕἸΜΙ**.

Ἰσκαριώτης, ου, ὁ, *Iscariotes.* Cognomen Iudae, qui, in numerum Apostolorum cooptatus, (Matth. X, 4.) Christum turpissime prodidit Matth. XXVI, 47. et huius facinoris poenitentia ductus laqueo vitam finivit, ibid. XXVII, 15. et laqueo rupto praecepsque factus medius disruptus est, et effudit omnia viscera sua. Act. I, 18. Cognomen ἰσκαριώτης, quo differentiae causa insignitur a Scriptoribus N. T. incertae originis est, et significationis. Nonnulli, et ut equidem opinor, recte eum ita dictum putant ab oppido קְרִיּוֹת in tribu Iuda, quae occurrit Ios. XV, 25. Ierem. XLVIII, 41. et Amos II, 2. ut ἰσκαριώτης sit i. q. אִישׁ קְרִיּוֹת *Cariothensis,* cuius patria est urbs Carioth. Haec sententia, quae arrisit *Pfeifero* in Exot. N. T. p. 17. confirmatur codicum nonnullorum N. T. auctoritate, qui Ioh. VI, 71. XII, 4. pro ἰσκαριώτης habent ἀπὸ καρυώτου. Codex Cantabrigiensis Matth. X, 4. et XXVI, 14. σκαριώθης habet, et utroque loco *Syrus* ܣܟܪܝܘܛܐ scripsit. Sed alii eum ita appellatum volunt a tribu *Isaschar*, quod de illa tribu fuerit; alii a proditione sua, quod Christum, mercede conductus, prodiderit, a שָׂכָר *praemium, merces;* alii a שֶׁקֶר *mendacium;* alii aliunde. Sed omnia haec incerta sunt. Confer *C. A. Heumanni* D. *de vero sensu nominis Iscariotes cognominis Iudae proditoris,* in *Miscell. Groning.* T. III. p. 598. et *I. Sauberti varias lectiones textus gr. Ev. Matthaei* p. 253 seq. Legitur in N. T. Marc. III, 19. XIV, 10. Luc. VI, 16. XXII, 3. Ioh. XIII, 2. XIV, 26. De morte Iudae proditoris, de qua etiam variae extant opiniones, conferendi sunt praeter *Iac. Gronov.* Exercitt. Acad. de Pernicie et Casu Iudae. Lugd. Bat. 1683. et *Iac. Perizon.* Diss. de Morte Iudae et Verbo ἀπάγχεσθαι. Lugd. Bat. 1702. 8. Scriptores, a *Wolfio* in Curis Philol. in N. T. T. I. p. 390 et 1011. et *Koechero* in Analectis Philologicis in 4 Evang. p. 489. laudati.

Ἴσος, vel Ἶσος, η, ον, 1) *aequalis, par,* scilicet *quantitate, numero, magnitudine,* etc. Ita dicitur de mercede Matth. XX, 12. ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας hos nobis pares fecisti. Luc. VI, 34. ἵνα ἀπολάβωσι τὰ ἴσα ut paria recipiant; ubi sermo est de mutuo dato. De dimensionibus, qua longitudinem, latitudinem et altitudinem, usurpatur Apoc. XXI, 16. τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστι. Alex. Ezech. XL, 5. XLV, 11. De paritate numeri usurpatum legitur apud *Xenoph.* de Vectigal. IV, 30. de Venat. VI, 7. 2) *idem, aequalis et similis natura.* Ioh. V, 18. ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ aequalem se faciens Deo. Act. XI, 17. τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν iisdem donis instruxit. *Vulgatus*: *eandem gratiam dedit.* Philipp. II, 6. οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ non

non rapinam duxit, Dei personam sustinere, seu aequalem natura et maiestate Deo esse, i. q. ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχειν, ubi ἴσα non, ut quibusdam videtur, positum est pro κατ' ἴσα μέρη, seu, ἐν ἴσοις μέρεσι, h. e. ἴσως σὺν Θεῷ, sed pro accusativo masc. singularis ἴσον. Conf. Alex. Iob. V, 14. X, 10. XV, 16. *Hippocrat.* Iureiurand. c. 1. p. 42. ὄμνυμι ἡγήσασθαι μὲν τὸν διδάξοντά με τὴν τέχνην ταύτην ἴσα (h. e. ἴσον) γενέτῃσιν ἐμοῖσιν. *Homer. Il.* α, 187. ο, 519. τὸν νῦν ἶσα Θεῷ Ἰθακήσιοι εἰσορόωσι. *Aelian.* V. H. VIII, 38. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 65. ed. *Dathii.* 3) *consonans.* Marc. XIV, 56. καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν sed testimonia eorum non consonantia erant, seu, ut etiam non incommode reddi posset: non erant satis sufficientia et idonea ad probationem eius, quod quaerebatur. ibid. v. 59. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* ἴσον· ὅμοιον.

Ἰσότης, ητος, ἡ, *aequalitas, aequabilitas, aequalis vicissitudo, iusta proportio,* ab ἴσος *aequalis.* 2 Cor. VIII, 13. ἀλλ' ἐξ ἰσότητος sed, ut sit par conditio vestra, seu, ut fiat aequalitas, i. q. in sequenti v. 14. ὅπως γένηται ἰσότης. In utroque loco sermo est de eleemosynis, iusta proportione a Christianis distribuendis. *Plutarch.* T. VI. p. 367. ed. *Reiske,* 2) *aequitas, id, quod aequitas postulat.* Coloss. IV, 1. οἱ κύριοι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχετε vos heri, quod iustum et aequum est, praestate servis. Ἄνισος *inaequalis,* pro *iniusto* et *iniquo* legitur apud *Epictet. Enchir.* c. 31. et *Aristotel.* de *moribus* V, 5. Adde *Pollucis Onom.* V, §. 108. Vocabula ἴσον et δίκαιον etiam coniunxit *Demosthenes* Or. c. *Midiam* p. 336. ed. Lutet. et ἰσότητα ac δικαιοσύνην *Iamblichus* p. 129. Vide *Wakefield Silvam Criticam* P. III, p. 122. Saepius non legitur in N. T.

Ἰσότιμος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *aeque pretiosus, eiusdem pretii et dignitatis,* ab ἴσος *par, aequalis,* et τιμὴ *pretium, dignitas.* Sic semel legitur in N. T. 2 Pet. I, 1. τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσι πίστιν qui nobiscum eandem praestantissimam religionem, nempe christianam, profitentur. Ipsa vox, sed alio sensu, reperitur etiam apud *Iosephum* A. I. XII, 3. 1. Vide et *Zeunium* ad *Xenoph. Hier.* 8, 10.

Ἰσόψυχος, ου, ὁ, ἡ, ον, τὸ, *unanimus* (*Valer. Flacc.* III, 571.) *eodem,* seu *pari animo praeditus, qui idem sentit, cogitat et vult, quod alter,* ab ἴσος *par, aequalis,* et ψυχὴ *animus.* Semel legitur in N. T. Phil. II, 20. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον neminem enim habeo, qui eodem, quo ego, modo in vos animatus esset. *Chrysostomus* recte: τουτ' ἐστιν ὁμοίως ἐμοὶ κηδόμενον ὑμῶν καὶ φροντίζοντα, ob verba, quae statim sequuntur: ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. Egregie etiam

efficiunt, ut erecta ftet. Hinc in verf. Alex. faepe non fo lum hebr. שָׁקַל (in quo deficit בַּפֶּלֶס et בְּמֹאזְנַיִם Iob. XXXI, 6 et Ief. XL, 12.) *libravit*, *appendit*, *ponderavit*, 2 Sam. XIV, 26. Efr. VIII, 25. 26. fed etiam chald. תְּקַל, quod idem notat, refpondet. Dan. V, 27. Iam, quia veteres, pecunia fignata deftituti, pecuniam non numerare, fed ponderare et appendere folebant, factum eft, ut ςῆσαι τὸ ἀργύριον fignificaret: *alicui dare pecuniam*, ad imitationem hebr. שָׁקַל Genef. XXIII, 16. Num. VII, 26. 2 Sam. XVIII, 2. 1 Regg. XX, 39. Sic legitur in N. T. Matth. XXVI, 15. οἱ δὲ ἔςησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια et illi dederunt ipfi triginta argenteos ficlos. Alii vertere malunt: *et illi promiferunt, fe ipfi daturum triginta ficlos argenteos. Vulgat. conftituerunt. Syrus* ܐܩܝܡܘ fed magis placet prior explicatio. Conf. *Reitzium* ad *Lucian.* Demon. c. 39. p. 388. T. II. et *Hutchinfon.* ad *Xenoph. Cyrop.* VIII, p. 585. Hinc 5) metaphorice: *imputo, retribuo, rependo*, in utramque partem, five hoc fiat beneficiis et praemiis, five poenis. Sic occurrit in N. T. Act. VII, 60. μὴ ςήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην noli ulcifci hoc fcelus. 6) *ftabilio, tueor, vim et auctoritatem addo, ratum facio, valorem reddo.* Rom. III, 31. ἀλλὰ νόμον ἱςῶμεν fed legem potius ftabilimus, confirmamus et commendamus: ubi τῷ καταργεῖν opponitur, et idem eft ac πληροῦν. Matth. V, 17. ib. X, 3. τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες ςῆσαι et fuam ad favorem Dei perveniendi rationem tueri volunt. Hebr. X, 9. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον ςήσῃ ut alterum illud ftabiliat. Eodem modo paffivum ςαθῆναι in N. T. ufurpatur, ut fit: *ratum fieri, verum comprobari*. Matth. XVIII, 16. ἵνα ἐπὶ ςόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν ςαθῇ πᾶν ῥῆμα ut per duos tresve teftes veritas rei comprobetur. 2 Cor. XIII, 1. Deut. VIII, 18. Alex. ἵνα ςήσῃ τὴν διαθήκην αὐτοῦ, hebr. לְמַעַן הָקִים אֶת־בְּרִיתוֹ. ibid. IX, 5. 1 Sam. XV, 13. Pf. XXI, 12. 1 Macc. II, 27. ἱςῶν διαθήκην. 7) *firmam et certam animi perfuafionem alicui largior.* Rom. XIV, 4. ςαθήσεται δὲ, h. e. aliquando largietur ei Deus certam animi perfuafionem, non femper incertus haerebit. 8) intranfitive: *fto*, et quidem de ftatione locali. Matth. VI, 5. ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑςῶτες. ibid. XII, 47. Act. I, 11. Apoc. VII, 11. καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἑςήκεσαν κύκλῳ τοῦ θρόνου et omnes angeli ftabant in circuitu throni; ubi eft ἑςήκεσαν attice pro ἱςήκεισαν. Vide *Fifcheri* Anim. ad *Welleri* Gramm. Gr. p. 83 et 196. Matth. XII, 46. εἱςήκεισαν ἔξω, nam plusquamperfectum et ἑςήκειν et εἱςήκειν fcribitur. Apoc. XII, 4. καὶ ὁ δράκων ἕςηκεν et draco erecto corpore adftitit. Fictionem hanc effe, ex draconum natura ductam, apparet e *Plinio* H. N. VIII, 3. et *Aeliano* H. A. XXI, 4. Medium Ἵςαμαι eandem notionem habet. Act. V, 20. ςαθέντες λαλεῖτε *fumma cum fiducia* tradite. Apoc. XVIII, 15.

15. ἀπὸ μακρόθεν στήσονται ab ea longe stabunt. 8) de perso-
nis: *subsisto, sisto gressum, consisto, ich stehe stille.* Matth.
XX, 32. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς tum Iesus sistens gradum. Marc. X, 49.
Luc. VI, 17. VII, 14. οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν. Eodem modo
medium ἵσταμαι Luc. XVIII, 40. σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς. De rebus:
inhibeor, sistor, desino, cesso. Luc. VIII, 44. καὶ παραχρῆμα
ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς et statim cohibitum est sanguinis
profluvium. Act. VIII, 38. καὶ ἐκέλευσε στῆναι τὸ ἅρμα et iussit
sisti currum. Conf. Alex. Genes. XXIX, 34. 2 Regg. XIII, 18.
9) *circumsto, prope adsto,* i. q. παρίστημι. Marc. XI, 5. καί τινες
τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων et quidam adstantium. Ioh. III, 29. Eadem
significatione participium σταθεὶς interdum usurpatur. Luc.
XIX, 8. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος Zachaeus autem adstans. Act. XI,
13. ἄγγελον σταθέντα angelum sibi adstantem. 10) *surgo,* per
metonymiam consequentis. Apoc. XI, 11. καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς
πόδας αὐτῶν, coll. v. 8 et 9. Ita etiam σταθεὶς, Act. II, 14.
σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα surrexit autem Petrus inter re-
liquos undecim. ibid. XXVII, 21. 11) *vivo, versor in aliquo
loco.* Ioh. I, 26. μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν inter vos autem versatur.
ibid. VI, 22. ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς turba, quae remanserat. Alex.
pro שָׁכַן *commoratus fuit, habitavit,* Num. IX, 17. X, 12. 12)
sto coram iudicibus, sistor iudicibus causam defendendi causa.
Act. XXIV, 21. ἑστὼς ἐν αὐτοῖς, i. q. v. 20. ἑστῶς ἐπὶ τοῦ συνεδρίου.
ibid. XXV, 10. ἐπὶ τοῦ βήματος καίσαρος ἑστώς εἰμι. XXVI, 6 ἕστη-
κα κρινόμενος. Eodem modo medium, seu passivum ἵσταμαι usur-
patur Marc. XIII, 9. καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε,
i. e. ἀχθήσεσθε, ut codices nonnulli e glossemate habent.
Act. XVII, 22. σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, coll. v. 19. XXV, 18. 13)
*muneris et officii causa adsto, ministro, appareo, paratus sum
ad ministerium, minister sum.* Hinc οἱ ἑστῶτες i. q. οἱ παρεστῶτες
ministri, apparitores. Matth. XXVI, 73. coll. Marc. XIV, 70.
Hebr. X, 11. coniungitur cum verbo λειτουργεῖν, (ut עָמַד cum
שֵׁרֵת 2 Paral. V, 14.) quod *ministrare* significat, ἱερεὺς ἕστηκε
καθ' ἡμέραν λειτουργῶν pontifex apparuit coram Deo. Apoc.
VII, 9. VIII, 2. ἀγγέλους, οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασι angelos, Dei
ministros. Ita עָמַד לִפְנֵי פְּ׳ 1 Regg. X, 8. et Genes. XLI, 46.
Devt. I, 38. Zach. III, 7. Adde Dan. VII, 16. *Homer.* Odyss.
ζ, v. 115. *Iuvenal.* Sat. V, v. 63. 14) στῆναι interdum κατ'
ἐξοχὴν de *navibus, portum tenentibus,* usurpatur. Luc. V, 2. καὶ
εἶδε δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην. *Homer.* Iliad. θ, v. 43
et 44. νῆες δέ τοι ἄγχι θαλάσσης ἑστᾶσ'. Conf. *Iensii* Fercul. Li-
ter. p. 44. 15) de *exercitu, obsidione urbem cingente,* usurpatur
Matth. XXIV, 15. ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ. Vide quae supra a me
ad βδέλυγμα dicta sunt. 16) στῆναι *stare in campo victorem.*
Ephes. VI, 13. καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι ut omnibus ho-
stibus profligatis victores evadatis. 17) στῆναι πρός τινα, de mi-
litibus

litibus usurpatum, significat: *resistere alicui, impetum hostilem fortiter excipere.* Ephes. VI, 13. πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου ut possitis resistere fraudibus diaboli. ibid. v. 14. στῆτε οὖν resistite igitur. Exempla huius usus loquendi e *Xenophonte* dedit *Raphelius* in Obss. Philol. in N. T. e Xenophonte p. 262. 18) σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ κριτοῦ *stare coram iudice is* dicitur, *qui absolvitur et causa sua non cadit, intrepide vultum et sententiam iudicis sustinet.* Hinc explica locum Luc. XXI, 37. καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου et subsistere coram filio hominis, h. e. et feliciter evadere poenas, quas Christus index Iudaeis infliget, coll. Pf. I, 5. 19) *constans sum, persevero, persto.* Ioh. VIII, 44. καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν defecit a pietate et virtutis studio, coll. Iud. v. 6. Rom. V, 2. ἐν ᾗ ἑστήκαμεν quam, scilicet religionem, constanter profitemur et observamus. 1 Cor. XV, 1. ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε in cuius professione etiam perstitistis hucusque. 1 Cor. I, 24. 1 Petr. V, 12. Ita עָמַד 2 Regg. XXIII, 3. καὶ ἔστη πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ διαθήκῃ. Dan. XII, 13. Hinc ex adiuncto: 20) *firmus,* seu *confirmatus sum in aliqua re,* et speciatim in N. T. de iis usurpatur, *qui satis confirmati sunt in religione christiana, ita, ut non facile desistere ab ea possint.* 1 Cor. X, 12. ὁ δοκῶν ἑστάναι qui iam firmus est in religione christiana. 21) ἕστηκα *incolumis maneo, in statu meo conservor.* Act. XXVI, 22. ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα divino vero adiutus auxilio adhuc sum incolumis, coll. v. 21. Opponitur τῷ πίπτειν, e statu pristino deturbari. 22) *sustineo, perfero.* Apoc. VI, 17. καὶ τίς δύναται (δυνήσεται) σταθῆναι; et quis poterit diei ipsius saevos cruciatus sustinere? hebr. מִי יָקוּם et מִי יַעֲמֹד Nah. I, 6. Mal. III, 2.

ἹΣΤΟΡΕΏ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *iter suscipio visendi et inspiciendi causa, obeo urbes nobiles et loca celeberrima, res, visu dignas et maxime memorabiles, inspiciam et rerum utilium cognitionem et notiones mihi comparem,* quod Latini *visere* dicunt. *Tacit.* Annal. II, c. 60. Ipsa itinera, hoc consilio suscepta, ἱστορίαι vocabantur et enarratio rerum, quas aliquis ipse vidit et praesens cognovit, est *historia,* proprie sic dicta, eine *Reisebeschreibung. Schol. Sophocl.* ad Electr. v. 319. ἱστορεῖν τὸ διέρχεσθαι τόπους παρὰ τοῖς κοινοῖς. *Thom. M.* ἱστορῶ· τὸ πολλὰ τόπον διέρχομαι. Conf. *Abreschium* Lib. I. Anim. in *Aeschyl.* c. 29. p. 207. et *Budaeum* Comment. Ling. Gr. p. 1071. Hinc 2) *inquiro, percontor, investigo. Hesych.* ἱστορεῖ· ἐρωτᾷ, πυνθάνεται, ἀνακρίνεται. Conf. interpp. ad *Thom. M.* p. 476. 3) *res memorabiles literis prodo et memoriae trado. Aelian.* V. H. XII, 49. τοῖς ὑπὲρ τούτων ἱστοροῦσι πιστεύειν. 4) *video, coram cognosco.* Sic semel legitur in N. T. Galat. I, 18. ἱστορῆσαι Πέτρον Petrum coram cognoscendi causa. *Hesych.* ἱστορῶ· ὁρῶ. Descendit

dit ab ἴσωρ *sciens, peritus*, quod est ab ἴσημι *scio*, unde ἰςορεῖν interdum etiam *cognitionem habere* significat, v. c. apud *Po-lyb.* III, 48. ἐχ' ἱςορήσαντες, h. e. ignari.

ΙΣΧΥΡΟΣ, ἁ, ὀν, 1) proprie: *robustus, validus, robore et viribus corporis valens*, ab ἰσχὺς, quod vide. *Diog. Laert.* I, f. 86. *Xenoph.* Mem. II, 6. 12. ubi ὁ ἀσθενὴς opponitur τῷ ἰσχυρῷ. Deinde vero latius patet ac de *personis* adhibitum significat 2) *omnem, qui robore, virtute ac viribus valet, sive sint corporis, sive animi, praestantem, potentem et fortem, honore ac admiratione dignum, auctoritate ac potentia excellentem, divitem, nobilem.* Ita in N. T. tribuitur *Deo O. M.* qui infinita potentia pollet. Apoc. XVIII, 8. ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ Θεὸς nam omnipotens est Deus Dominus. De *Christo* adhibetur ob summam eius praestantiam et dignitatem, tum ratione personae, tum ratione officii. Matth. III, 11. Marc. I, 7. Luc. III, 16. ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου venturus est me longe praestantior. Tribuitur etiam *angelis*, qui potentia ac viribus valent, et quidem tum bonis, tum malis. Apoc. V, 2. καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρόν. ib. XVIII, 21. De *hominibus* vero etiam aliquoties usurpatur in N. T. v. c. de *milite forti in bello*. Matth. XII, 29. Luc. XI, 21. qui hebraice גבור חיל, 2 Chron. XXXII, 21. ab Alex. πολεμιστὴς δυνατὸς, coll. Ios. I, 14. et גבור simpliciter vocatur Ierem. XLVI, 5. coll. Apoc. XIX, 18. De *victoribus in bello et certamine* legitur Hebr. XI, 34. ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ victores in bello evaserunt. De *hominibus, satis confirmatis in religione christiana.* 1 Ioh. II, 14. ὅτι ἰσχυροί ἐστε. De *hominibus potentibus, divitibus, nobilibus doctrina et eruditione*, 1 Cor. I, 27. ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρὰ, pro τοὺς ἰσχυροὺς, ut potentes, nobiles pariter ac eruditos pudore afficeret, coll. v. 19 et 26. ubi σοφοὶ, συνετοὶ, σοφοὶ κατὰ σάρκα, δυνατοὶ, εὐγενεῖς vocantur. 1 Cor. IV, 10. ἰσχυροὶ opponitur τῷ ἀσθενὴς, h. e. vilis et contemtus. Est autem 3) etiam *rerum, quae firmitate, robore ac praestantia valent*, et redditur nunc *firmus, bene munitus*, nunc *vehemens, gravis et magnus*, nunc *praestans*. 1 Cor. I, 25. ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ *praestantius* est omnibus sapientiae humanae inventis. Matth. XIV, 30. ἄνεμος ἰσχυρὸς ventus *vehemens*. Ita חזק, cui alias ἰσχυρὸς respondet in vers. Alex. v. c. Num. XIII, 18. XX, 20. De *vento* usurpatur Exod. X, 19. ubi Alex. ἄνεμος σφοδρός. Luc. XV, 14. λιμὸς ἰσχυρὸς *magna fames*, coll. Genes. XLI, 31. Hebr. V, 7. κραυγὴ ἰσχυρὰ magnus et vehemens clamor, h. e. ardentissimae preces, coll. Dan. VI, 20. Apoc. XVIII, 10. ἡ πόλις ἡ ἰσχυρὰ urbs bene munita, quae hostium insultus ridebat. Cf. *Aquil.* 1 Sam. VI, 18. ἐκ πόλεως ἰσχυρᾶς. *Symmach.* τετειχισμένης. Alex. Iudd. IX, 51. et versf. vett. Ios. XIV, 12. *Thucyd.* IV, 9. ἐκ ἰσχυρὸν ἀνάγκῃ. Apoc. XIX, 6. καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυ-

ρῶν. Conf. *Foësii* Oeconom. Hipp. p. 178. 4) *firmus, stabilis, certus, indubitatus*, i. q. βέβαιος. Hebr. VI, 18. ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν spem certissimam habeamus, i. q. τὴν βεβαίαν πίστιν *Hesych.* ἰσχυρόν· βέβαιον. 5) *severus*. 2 Cor. X, 10. ἐπιστολαὶ ἰσχυραὶ litterae severae. Sic et apud *Xenoph.* Hist. Gr. I, 7. 10. ψήφισμά ἐστιν ἰσχυρότατον.

ἸΣΧΥ͂Σ, ύος, ἡ, 1) proprie: *robur*, seu *vires corporis*, ab ἴς, ἰνὸς, ἡ, *robur*, et ἔχω *habeo*. Apoc. XVIII, 2. καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ et clamavit valide, vehementer, magna voce. *Theod.* Dan. III, 4. καὶ ὁ κήρυξ ἐβόα ἐν ἰσχύϊ. IV, 11. chald. בְּחַיִל. 2) *vires animi, omnes facultates animi, quae in aliquo insunt*. Marc. XII, 30 et 33. Luc. X, 27. amabis et sancte coles Deum ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου omnibus viribus et facultatibus animi. *Vulgatus:* ex tota virtute tua. Devt. VI, 5. מְאֹדֶךָ. 2 Regg. XXIII, 25. 3) *praestantia, maiestas*, et, de Deo si adhibetur, *summa Dei et infinita maiestas et potentia, potentissimum Dei auxilium*. De praestantia et dignitate angelorum usurpatur 2 Petr. II, 11. ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες angeli vero maiestate et dignitate praestantiores. De Deo occurrit Ephes. I, 19. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος pro summa eius et efficacissima potentia. ibid. VI, 10. ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ potentissimo Dei auxilio freti. Ita plane coniunguntur duo haec vocabula Ies. XL, 26. Alex. ἐν κράτει ἰσχύος αὐτοῦ, hebr. אַמִּיץ כֹּחַ, et Dan. IV, 27. chald. בִּתְקַף חִסְנִי *Theod.* ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου. — 2 Thess. I, 9. καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ remoti a summa Dei maiestate, sc. a Deo ipso O. M. 4) *laus, celebratio*, i. q. αἶνος, τιμή. Sic sumendum videtur Apoc. V, 12. et VII, 12. ubi cum δόξα, τιμή, εὐλογία, et εὐχαριστία permutatur. Cf. infra sub κράτος. — *Phavor.* ἰσχύς· δύναμις. Male igitur inter utrumque vocabulum discrimen posuit *Ammonius*, scribens: δύναμις καὶ ἰσχὺς διαφέρει. - - - ἡ μὲν γὰρ δύναμις καὶ ἀπὸ ἐπιστήμης γίνεται καὶ μανίας καὶ θυμοῦ· ἡ δὲ ἰσχὺς ἀπὸ φύσεως καὶ εὐτροφίας τῶν σωμάτων.

ἸΣΧΥ͂Ω, fut. ύσω, respondet latino *valere*, et est 1) proprie: *robustus sum, robore corporis valeo, integris viribus sum*, et ex adiuncto: *valeo, sanitate corporis fruor*, i. q. ὑγιαίνω. In priore significatione legitur apud Alex. Ios. XIV, 11. Sirac. XXX, 13. ὑγιὴς καὶ ἰσχύων τῇ ἕξει; in posteriore vero apud Matthaeum IX, 12. οὐ χρείαν ἔχουσι οἱ ἰσχύοντες τοῦ ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες non indigent sani medico, sed aegroti, coll. Luc. V, 31. ubi loco ἰσχύοντες positum est ὑγιαίνοντες. Ita חָזָק Ies. XXXIX, 1. Ezech. XXXIV, 16. Adde *Hippocr.* Aphor. Sect. 2. §. 8. 2) per metonymiam, ad imitationem hebraici יָכֹל Ps. XIII, 5. Dan. VII, 21. *praevaleo, vinco, superior e praelio discedo*. Apoc. XII, 8. καὶ οὐκ ἴσχυσαν, sc. κατ' αὐτοῦ, pro

καὶ

καὶ ἐ κατίσχυσαν et non praevaluerunt contra illum, h. e. devicti sunt, per λιτότητα. Conf. verf. syriaca et aethiop. et *Alberti* in *Periculo Critico* p. 41. *Glossae:* ἴσχυσα· *praevalui.* ἰσχύω· *praevaleo.* Alio sensu sumenda videtur formula ἰσχύειν κατά τινος, quae Act. XIX, 16. legitur, quam plerique quidem per *superare, subigere aliquem* interpretantur, sed ego reddere mallem *violenter tractare aliquem*, partim ob vocem κατακυριεύειν, a qua diserte distinguitur, partim ob verba sequentia: ὥςε γυμνὲς καὶ τετραυματισμένυς ἐκφυγεῖν κ. τ. λ. *Syrus:* ܘܐܬܚܠܨܘ et *deiecit eos.* 3) *possum, efficere ac praestare aliquid valeo.* Matth. VIII, 28. XXVI, 40. Marc. V, 4. Luc. XIII, 24. ἐκ ἰσχύσεσιν non poterunt. ibid. XIV, 6. καὶ ἐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα et non poterant ei ad haec respondere. Ioh. XXI, 6. ἐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ἴσχυσαν non amplius illud trahere valebant. Phil. IV, 13. πάντα ἰσχύω omnes vicissitudines perferre, omnemque conditionem subire valeo. 4) *auctoritate valeo, iure et auctoritate polleo, ratus sum.* Sic de testamento usurpatur Hebr. IX, 19. μὴ ἰσχύει, ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος non ratum est, seu valet, quamdiu vivit disponens. Simili modo ἰσχύειν de legibus usurpavit *Aelian.* V. H. II, c. 38. παρὰ Μιλησίοις τὸν νόμον τῦτον ἰσχύειν. Huc etiam referrem locum Act. XIX, 20. κατὰ κράτος ὁ λόγος τῦ θεῦ ηὔξανε καὶ ἴσχυεν sic maxime crevit, h. e. propagata est et invaluit, h. e. auctoritate crevit doctrina christiana. 5) *calleo aliquam artem, seu disciplinam.* Luc. XVI, 3. σκάπτειν ἐκ ἰσχύω agriculturam non calleo. 6) *prosum, alicuius usus sum.* Matth. V, 13. εἰς ἐδὲν ἰσχύει ἔτι ad nihil valet amplius, nullius amplius virtutis est. Galat. V, 6. ἐν χριςῷ ἰησῦ ἔτε περιτομή τι ἰσχύει κ. τ. λ. in christiana religione nec Iudaei nec gentilis ratio habetur, coll. cap. VI, 15.

ἼΣΩΣ. Adverbium, quod 1) proprie significat: *aequaliter, aeque, pariter;* ab ἴσος, de quo supra dictum est. Sic legitur apud *Demosthen.* p. 35. l. 26. ed. *Reiske:* ἴσως διοικεῖν. 2) *fortasse, probabiliter, ut credibile est,* i. q. τάχα, ut *Hesychius* interpretatus est, adverbium dubitandi. *Aristot. Rhet.* 2. ἀμφισβητῦντες προστιθέασι ἀεὶ τὸ ἴσως καὶ τάχα. Hinc Alexandrini pro אולי *forsitan,* posuerunt Genes. XXXII, 21. Ier. XXVI, 3. Adde *Herodian.* IV, c. 14. f. 16. VI, 3. 6. *Aelian.* V. H. XI, 8. *Aristot. Rhet.* II, 13. et *Zeunium* ad *Viger. de Idiotismis Ling. Gr.* p. 434. 3) *certe, vere, sine omni dubio.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XX, 13. ἴσως τῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται hunc tamen reverebuntur, coll. Matth. XXI, 37. ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μυ. Alex. pro אך *utique, profecto.* Ier. V, 4. Hac particula non in dubia tantum re, sed etiam certa usos fuisse Graecos, docuit praeter alios *Munkerus* ad *Anton. Liberal*

Liberal. Metam. c. 6. p. 46. Vide etiam *Glassii Philol. Sacr.* p. 426. ed. *Dathii*.

Ἰταλία, ας, ἡ, *Italia*, subintellege γῆ, seu χώρα. Amplissima et foecundissima regio Europae, ita dicta ab Italo rege, circa Herculis demum tempora, quae septentriones versus Alpibus, mari Adriatico ortum versus circumcincta est; ab occasu et meridie mare Tyrrhenum et Ligustinum terminos habet. Commemoratur in N. T. Act. XVIII, 2. XXVII, 1. 6. Hebr. XIII, 24. Antiquis dicta est *Hesperia*, ab Hespero, fratre Atlantis, *Ausonia* ab Ausono, Vlyssis filio, et a Sabinorum rege, Oenotro, *Oenotria*.

Ἰταλικός, ή, όν, *Italicus*, *latinus*, ab ἰταλία. Semel in N. T. occurrit Act. X, 1. σπεῖρα ἰταλική cohors, seu legio secundum Bezam, quae dicebatur *italica*, cuius saepe meminit *Tacitus* in Annalibus, ad quem *Lipsius* videndus est. Videtur haec cohors eadem esse, quae vulgo *milliaria* cohors dicebatur, et primum genus cohortium romanarum erat. Continebat MCV. peditibus, equitibus loricatis CXLII, et signum habebat *aquilam*, quod praecipuum est imperii romani insigne. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 516.

Ἰτουραία, ας, ἡ, *Ituraea*, subintellege γῆ vel χώρα. Nomen cuiusdam regionis trans Iordanem, ad aquilonem Palaestinae, prope montem Hermonem. Secundum *Plinium H. N.* V, c. 23. est pars Coelesyriae et eadem fuisse videtur cum *Auranitide*. Vide *Hadr. Relandi Palaestin.* Lib. I, c. 2 p. 106. et *Cellar. Notit. Orb. Antiq.* Lib. III, c. 13. p. [illegible] Hanc Ituraeam, detractam per Asmonaeos novo regno iudaico, una cum Trachonitide habuit, tetrarchae nomine, Philippus, filius Herodis M. Herodis Antipae frater. Luc. III, 1. Olim, ut videtur, ipsissima Gessurorum vel Gessuraeorum regio fuit. Devt. III, 14. Ios. XIII, 2. Ituraei sagittandi arte et latrociniis praestantes fuisse memorantur *Cic. Phil.* XIII, 8. Nomen unde habeat, incertum est. Nonnulli, inter quos est *Relandus* l. l. hanc regionem sic dictam volunt a יְטוּר, Ismaelis filio, 1 Chron. I, 31. Alii a voce syriaca [illegible] vel [illegible] mons derivant. Hinc *Alberti Gloss. Gr.* p. 38. Ἰτουραία· ὀρεινή.

Ἰχθύδιον, ου, τὸ, 1) proprie: *pisciculus*, *piscis parvus*, seu *parvus pisciculus*, ut loquitur *Cic. Nat. Deor.* II, 98. Est enim deminutivum ab ἰχθὺς *piscis*. *Athen.* VIII. p. 359. D. *Plutarch.* T. X. p. 138. ed. *Reiske*. 2) *piscis*, i. q. ἰχθύς. Nam multa verba apud Graecos habent quidem formam deminutivorum, non item vim ac potestatem, certe non semper et ubique, ut docuit Cel. *Fischerus* in Anim. ad *Welleri Gramm. Gr.* p. 133. Vide etiam infra sub ὠτίον. In N. T. [illegible]

is tantum legitur. Matth. XV, 34. καὶ ὀλίγα ἰχθύδια, coll. 36. καὶ τοὺς ἰχθύας. Marc. VIII, 7.

ἸΧΘΥΣ, ύος, ὁ, *piscis omnis generis*, hebr. דָּג. Genes. 16. 28. Matth. XVII, 27. καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον et piscem, qui primus ascenderit, accipe. Luc. V, 6. ἰχθύων πλῆθος πολὺ piscium multitudo magna. Ioh. XXI, 6. 8. 11.

ἼΧΝΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *ima pedis pars, planta pedis*, quae etiam Latinis *vestigium* dicitur. Cf. *Foesii Oecon. Hipp.* p. 198. Legitur in hac propria significatione etiam apud Alexandrinos Ps. XVIII, 37. ubi hebraico קַרְסֹל respondet, et Ezech. XLIII, 7. Devt. XI, 24. pro hebr. כַּף *planta*. 2) *vestigium, signum impressi pedis, ein Fußstapfen*, ut hebraicum עָקֵב, quod proprie *plantam pedis*, deinde vero etiam *vestigium* notat. Ps. LXXVII, 20. *Hesych.* ἴχνος· ποδὸς τύπος. Idem tradit *Schol. Eurip.* ad *Hecub.* v. 1059. *Xenoph.* de *Venat.* III, 8. VI, 7. 3) *vestigium quodcunque, nota, signum.* *Hesych.* ἴχνος· σημεῖον. Sic v. c. *Lucian.* T. I. Opp. p. 280. ed. *Reitz.* τὰ ἴχνη τῶν τραυμάτων, ubi videndus est *Tib. Hemsterhus.* 4) metaphorice: *exemplar, exemplum, ad imitandum propositum*, metaphora, desumta a viae ignaro, qui vestigia alterius premit, et ita viae ducem sequitur, ne a recta via aberret et ad propositum tandem perveniat terminum. Sic ter tantum legitur in N. T. Rom. IV, 12. τοῖς στοιχοῦσι τοῖς ἴχνεσι τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ qui exemplum fidei imitantur, quod reliquit Abrahamus, adhuc praeputiatus. 2 Cor. XII, 18. οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσι, sc. περιεπατήσαμεν; nonne eadem vestigia pressimus? 1 Petr. II, 21. ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ ut vestigiis eius insistatis, seu, eum imitemini. Conf. *Wetstenius* ad h. l. qui docuit, eodem sensu apud Graecos occurrere formulas: ἴχνεσι βαίνειν, εἰς ἴχνος ἕπεσθαι et κατ' ἴχνος ἀκολουθεῖν.

ἸΩΑΘΑΜ, ὁ, *Ioatham* vel *Iotham*. Nomen viri ἄκλιτον hebraicum יוֹתָם, h. e. *consummatus, perfectus*, a תָּמַם *perfectus fuit*. Fuit filius *Usiae*, seu *Asariae*, regis Iudae. Legitur in N. T. Matth. I, 9. bis.

ἸΩΑΝΝΑ, ας, ἡ, *Iohanna*, h. e. *gratiosa Deo*, vide ἰωάννης. Est nomen proprium uxoris *Chusae*, procuratoris Herodis, quae Christum sequebatur. Commemoratur in N. T. Luc. VIII, 3. XXIV, 10.

ἸΩΑΝΝΑΣ, ᾶ, ὁ, *Iohannas*. Nomen viri hebraicum, significans *gratiosum Deo*, ex חָנַן *gratiosus fuit*. Inter maiores Christi numeratur Luc. III, 27.

ἸΩΑΝΝΗΣ, ου, ὁ, *Iohannes*. Nomen proprium viri hebraicum יוֹחָנָן (compositum ex חָנַן *gratiosus fuit*, et יְהוָֹה, nomine divino), adeoque ex etymologia *hominem* notat, *qui* amore

amore et favore gaudet divino. Alberti Gloss. Gr. p. 98. ἰωάννης· ἐν ᾧ ἐστιν ἡ χάρις, ubi videndus *Alberti.*) quod Alexandrini per ἰωαννὰν, 1 Chron. III, 24. ἰωνὰ, 2 Regg. XXV, 23. et ἰωάνης, 2 Chron. XXVIII, 12. reddiderunt. Fuit autem nomen proprium 1) viri, qui fuit summus sacerdos Iudaeorum, seu e genere pontificio. Act. IV, 6. ἰωάννην καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, coll. 1 Chron. VII, 9. 10. 2) *apostoli et evangelistae*, filii Sebedaei, fratris Iacobi, qui historiam de vita, factis et fatis I. C. evangelicam, tres epistolas et apocalypsin composuit. Matth. IV, 21. Marc. X, 35. Apoc. I, 1. 4. 3) socii itineris Pauli ac Barnabae, alias cognomine Marci insigniti. Act. XII, 25. XIII, 5. 4) speciatim prodromus Messiae, baptista, hoc nomine insignitus fuit. Matth. III, 1. XVII, 13. etc. de cuius carcere ac supplicio peculiarem Diss. scripsit *C. Cellarius*, quae exstat in Ei. *Diss. Acad.* p. 373.

'ΙΩΒ, ὁ, *Iobus*. Nomen proprium ἄκλιτον hebraicum (אִיּוֹב, quod est vel a radice אָיַב *inimicum et osorem egit, inimicatus est*, ut sit i. q. *hostibus exosus*, *patiens inimicitiam*, vel a radice אָיַב *desideravit, cupidus fuit*) viri, cuius eximia in rebus adversis patientia laudatur Iacob. V, 11. et cuius fata in ipso libro Iobi narrantur. Fuerunt olim inter ipsos Iudaeos, negantes, hunc Iobum unquam in vivis fuisse, eiusque librum non veram historiam, sed fabulam meram, ad instituendum compositam, continere. Sed contrarium alii probant ex eo, quod Ezech. XIV, 14. 20. cum Noacho et Daniele et apud Iacobum l. l. cum Elia coniungitur, adeoque ex loco Genes. XXV, 6. coll. Iob. I, 3. docere conantur, Iobum fuisse ex Abrahamo eiusque uxore Kethura oriundum. Patria eius fuit Vz, regio Arabiae desertae, et vixisse creditur ante Mosen natum.

'ΙΩΗΛ, ὁ, *Ioel*. Nomen proprium prophetae Iudaeorum, filii Pethuelis, Ioel. I, 1. Hebraice sonat יוֹאֵל, quod est vel a יָאַל, rad. inusit. in Hiph. הוֹאִיל *voluit, acquievit*, vel dicitur pro יְהוָֹה אֵל: Legitur in N. T. Act. II, 16.

'ΙΩΝΑΝ, ὁ, *Ionan*. Nomen viri ἄκλιτον, idem significans, quod ἰωνᾶς, quod vide. Commemoratur in genealogia Christi Luc. III, 30.

'ΙΩΝΑΣ, ᾶ, ὁ, *Ionas*. Est nomen proprium *prophetae V. T. filii Amithai*, hebr. יוֹנָה, h. e. *columba*, (quae et Syris ܝܘܢܐ dicitur) seu secundum *Hieronymum*, *dolens*. Vixit sub Ieroboamo, filio Ioasi, rege Israelis, et eius patria erat Gath-Hepher. 2 Regg. XIV, 24 sq. Matth. XII, 39. 40. XVI, 4. Luc. XI, 29. 30. 32. 2) *patris Petri apostoli, piscatoris*. Matth. XVI, 17. Ioh. I, 42. XXI, 15. σίμων ἰωνᾶ, sc. τοῦ ἰωνᾶ υἱὸς, Simon,

Simon, Ionae filii. Multi statuunt, ἰωνᾶ poni pro ἰωαννᾶ, per syncopen, unde in quibusdam codicibus legitur ἰωάννα. *Vulgata* etiam habet *Iohannis*.

ἸΩΡΆΜ, ὁ, *Ioram*. Nomen proprium filii Iosaphati, regis Iudae. Matth. I, 8. 2 Regg. VIII, 16. Hebraice יְהוֹרָם dicitur, i. e. *Deus est excelsus*, ex יְהוָה et רָם *excelsus*. Cur Matthaeus eum Vsiae patrem faciat, infra ad vocem Ὀζίας notatum invenies.

ἸΩΡΕΪ́Μ, ὁ, *Iorim*. Nomen viri ἄκλιτον. Origo et significatio huius nominis dubia est et incerta. Forte ex יְהוָה et רם quasi *Iehova exaltans*, seu *exaltabit*: aut ex יְאֹרִים *rivi, fluvii*. Legitur Luc. III, 29. in genealogia Christi.

ἸΩΣΑΦΆΤ, ὁ, *Iosaphat*. Nomen proprium regis Iudae, filii Asae, admodum pii. Matth. I, 8. 1 Regg. XV, 24. Hebraice sonat יְהוֹשָׁפָט, h. e. *Iehova est iudex*, seu *Iehova iudicabit*.

ἸΩΣῊΣ et ἸΩΣῊ, vel ἸΩΣῆ, *Ioses* vel *Iose*. Est nomen indeclinabile 1) viri, qui in genealogia Christi Luc. III, 29. commemoratur. 2) viri, qui frater, h. e. cognatus Christi appellatur Matth. XIII, 55. Marc. VI, 3. Eius mater Maria erat. Matth. XXVII, 56. Marc. XV, 40. 47. 3) viri, qui ab apostolis cognominabatur *Barnabas*, Levita, natus in insula Cypro, qui fundum, quem habebat, vendidit et pecuniam tradidit apostolis. Act. IV, 36.

ἸΩΣῊΦ, ὁ, *Ioseph*. Nomen viri hebraicum ἄκλιτον יוֹסֵף, i. e. *recipiet*, a radice אָסַף, vel *addet*, a radice יָסַף *addidit*. Septem huius nominis in N. T. occurrunt. 1) *Ioseph, Iacobi filius undecimus ex Rahele, patriarcha*. Ioh. IV, 5. Act. VII, 9. Ratio huius nominis non obscure traditur Genes. XXX, 23. 24. ubi narratur, Rahelem precatam esse, ut Deus adhuc alium sibi *adderet* (יוֹסֵף) filium. *Alberti Gloss. Gr.* p. 11. ἰωσήφ· προστιθῶν. Interdum idem nomen etiam per metonymiam de *posteris Iosephi* adhibetur, v. c. Apoc. VII, 8. ἐκ φυλῆς ἰωσήφ, h. e. e tribu Ephraim, coll. v. 6. Ps. LXXVIII, 67. 2) *Ioseph, filius Ionan, pater Iuda*, in genealogia Christi Luc. III, 30. 3) *Ioseph, filius Iuda, pater Semei*. ibid. v. 26. 4) *Ioseph, filius Matathiae*. ibid. v. 24. 5) *Ioseph, maritus Mariae virginis*. Matth. I, 18. cuius pater fuit *Iacob*, Matth. I, 16. seu *Heli*, Luc. III, 23. qui ibidem pater Christi vocatur, quia Christum nutriverat et educaverat. 6) *Ioseph, Arimathaeensis*, senator, seu consiliarius (βουλευτὴς) honestus Iudaeorum. Luc. XXIII, 50. qui a Pilato corpus Christi, morte affecti, sepeliendum petierat. Matth. XXVII, 57. 58. 7) *Ioseph*, qui et *Barsabas*, cognominatus *Iustus*, una cum Matthia ab ecclesia iudicatur ad apostolatum idoneus, loco Iudae proditoris. Act. I, 23. *Euseb. H. E.* III, c. 33. de hoc Iosepho ex *Papia* refert, quod,

quod, ubi venenum mortiferum ebibisset, nihil molestiae incommodi pertulerit.

ΙΩΣΙΑΣ, ου, ὁ, *Iosias.* Nomen proprium hebraicum יֹאשִׁיָּהוּ idem, quod *ignis domini*, ex אֵשׁ *ignis* et יהוה *Iova.* Fuit rex Israeliticus, filius Amon, qui inter Israelitas verum Dei cultum restituit. 2 Chron. XXXV, 1. Matth. I, 10. 11.

ἸΩ͂ΤΑ, τὸ, *Iota.* Nomen litterae Hebraeorum omnium minimae. Hinc proverbialiter de *quavis re minima et nullius plane momenti* usurpatur Matth. V, 18. de cuius loci vero sensu vide, quae infra in κεραία dicuntur, et notata a *Wetstenio* *N. T.* T. I. p. 294.

K

ΚἈΓΩ΄. 1) *et ego, etiam ego*, per concretionem dictum pro καὶ ἐγώ. Matth. II, 8. X, 32. 33. XI, 28. 2 Cor. XI, 22. Sic κἀμοὶ *etiam mihi*, Luc. I, 3. Act. VIII, 19. 1 Cor. XV, 8. Et κἀμὲ *etiam me*, Ioh. VII, 28. 1 Cor. XVI, 4. Alexandrini pro אָנֹכִי et וְאָנֹכִי, Gen. XLII, 37. 1 Sam. XII, 6. pro גַּם אָנֹכִי 1 Sam. I, 28. Ierem. XIII, 26. et pro וַאֲנִי, Exod. III, 9. Iudic. II, 3. 2) *itaque ego.* 1 Cor. II, 1. 3) *vicissim ego.* Matth. XVI, 18. κἀγὼ δέ σοι λέγω. 4) *sic etiam ego*, particula ὡς deficiente. Ioh. VI, 57. X, 15. XV, 9. XVII, 18. XX, 21.

ΚΑΘΆ. Adverbium. *Sicut, quemadmodum, prout*, ortum ex κατὰ et ἃ, *secundum quae.* Semel legitur in N. T. Matth. XXVII, 10. καθὰ συνέταξέ μοι ὁ κύριος secundum ea, quae praecepit mihi dominus. Frequenter hoc adverbium in vers. Alex. reperitur pro כַּאֲשֶׁר *quemadmodum, sicut.* Genes. VII, 9. 16. XVII, 23. XXI, 1. 4. et pro כְּ *secundum, iuxta.* Genes. XIX, 8. Exod. XII, 35. XXXIII, 28. In singulari est καθό. *Phrynich.* in *Eclog.* *Moeris* et *Moschopulus*: τῷ μὲν καθὰ Ἀττικοὶ χρῶνται, τῷ δὲ καθὼς οὐδέποτε.

ΚΑΘΑΊΡΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1) *destructio, eversio, subversio, demolitio*, a καθαιρέω, quod vide. Legitur in N. T. 2 Cor. X, 4. πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων ad destruenda castella, seu loca munitissima; ubi tamen καθαίρεσις aeque ac ὀχυρώματα metaphorice sumendum et omnis locus de *impedimentis gravissimis, a Paulo feliciter removendis*, explicandus est. Vide infra sub ὀχύρωμα. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 2. 9. καθαίρεσιν τειχῶν. *Demosthen. Opp.* p. 755. 8. ed. *Reiske*: καθαίρεσις τῶν σωμάτων. *Hesych.* καθαίρεσις· κατάλυσις, καταστροφή. 2) ex adiuncto: *damnum, detrimentum, pernicies, exitium.* 2 Cor. X, 8. XIII, 10. εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ut vobis prosim, non, ut vobis noceam. Saepius non legitur in N. T. 1 Macc. III, 44. ἐκκλησίαν τῷ καθ—

καθαίρεσιν τῆ λαῆ ἡμῶν reparabimus damnum, populo nostro illatum.

ΚΑΘΑΙΡΕΩ, ῶ, fut. 1. καθαιρήσω, aor. 2. καθεῖλον, particip. καθελών. 1) *aufero, demo*, et speciatim: *deporto de loco superiore, aliquid ex alto detraho*, nostrum: *abnehmen*, Latini *refigere* dicunt, etiam *detrahere*, (v. c. *Petron. Satyr.* c. 3. p. 515. et c. 12. p. 521.) ex κατά et αἱρέω *capio, apprehendo*, ρ mutato in θ, ob sequentem aspiratam. Marc. XV, 36. εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. ibid. v. 46. καὶ καθελὼν αὐτὸν et refixum de cruce. *Iustin.* IX, 7. Act. XIII, 29. καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου detractum de cruce. Luc. XXIII, 53. Alex. Ios. X, 27. καὶ καθεῖλον αὐτοὺς ἀπὸ ξύλων. ibid. VIII, 29. *Polyb.* I, 86. *Antonin. Lib.* fab. 13. ἢ τὸ αἷμα καθαιρήσει τὸ τῆς ἀδελφῆς. ubi vid. *Munkerus. Ioseph. A. I.* VII, 9. 1. p. 233. et in *Vita sua* p. 38. Hinc in universum de omnibus usurpatur, quae e sublimi detrahuntur, potestate sua deiiciuntur et in viliorem statum rediguntur; unde in N. T. 2) metaphorice, si de personis sermo est, *depellere, debellare* significat, v. c. Act. XIII, 19. καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν et depulsis septem nationibus Chananaeis. 3) *destruo, demolior.* Luc. XII, 18. καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας demoliar horrea mea. Alex. Prov. XXI, 22. καὶ καθεῖλε τὸ ὀχύρωμα. 1 Macc. V, 65. 4) *deturbo, deiicio, potestate privo*, et speciatim de regibus et potentibus, regno et potestate exutis, usurpatur. Luc. I, 52. καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων de thronis deturbat tyrannos, seu de regno et imperio deiicere solet. Conf. *Perizon.* ad *Aelian. V. H.* II. c. 25. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 654. Δαρεῖον καθεῖλεν Ἀλέξανδρος. *Herodian.* VIII. 3. §. 11. 5) *auctoritate et valore privo, efficio, ut aliquid pro nihilo ducatur.* Sic Act. XIX, 27. μέλλειν καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς futurum esse, ut maiestas Dianae minuatur et despiciatur: ubi καθαιρεῖσθαι est i. q. εἰς οὐδὲν λογισθῆναι in antecedentibus. *Syrus: et etiam ipsa Dea totius Asiae, et quam omnes gentes adorant,* [illegible] *despectui habebitur.* 2 Cor. X, 4. λογισμοὺς καθαιροῦντες ad refutandas falsas de me opiniones, ubi vid. *Wetstenius.* Saepius non legitur in N. T. Simili modo καθαίρεσις legitur apud *Philonem de Confus. Ling.* Vol. III. p. 378. ed. *Pfeifer.* et ipsa vox καθαιρέω apud eundem de *Abrahamo* p. 380. ed. Paris.

ΚΑΘΑΙΡΩ, fut. αρῶ, perf. κεκάθαρκα, part. pass. κεκαθαρμένος, 1) *mundo rem aliquam, a sordibus purgo, lustro*, a κατὰ et αἴρω *tollo*, quia purgando sordes tolluntur. Speciatim, ut latinum *purgare*, quo recte usus est *Vulg.* Ioh. XV, 2. (conf. *Salmas. Exerc. Plin.* p. 584.) de agricolis et vinitoribus usurpatur, cum inutiles ramos in vitibus arboribusque falce ampu-

amputant, ne vel nimis luxurient, vel steriles facti exarescant, sed ut copiosiores fructus ferant. Sic legitur in N. T. Io. XV, 2. καὶ πᾶν (sc. κλῆμα) τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ et omnem palmitem, fructum ferentem, purgat, ut plures fructus ferat. *Phavor.* καθαίρω· ἁγνίζω, ἁγνεύω, σμήχω, ἀφοσιῶ. 2) metaphorice: *expio, a peccatis et poenis peccatorum liberum efficio; quasi purgo peccatis culpa.* Sic occurrit Hebr. X, 2. ἅπαξ κεκαθαρμένους perfecte expiatos, liberos a peccatis eorumque poenis. Etiam apud Graecos haec vox de *lustrationibus* et *expiationibus sacris* frequenter adhibetur, v. c. apud *Xenoph. Anab.* V, 7. 19. *Aelian. V. H.* III, 1. IV, 5. VIII, 5. Conf. *Raphelii Obs. in N. T.* ex *Herodoto* p. 628. Hinc καθαρμοὶ *lustrationes, expiationes*, de quibus erudite egit *Salmas.* Praef. ad *Cebetis Tabulam* p. 25 sq.

ΚΑΘΑΠΕΡ, 1) *sicut, quemadmodum.* Conflatum est ex praepositione κατὰ et articulo composito ὅπερ. Rom. XII, 4. ubi pro καθάπερ nonnulli codices ὥσπερ habent. 1 Cor. XII, 12. καθάπερ γὰρ — οὕτω καὶ. 2 Cor. I, 14. III, 13. 18. VIII, 11. 1 Thess. III, 6. 12. IV, 5. Hebr. IV, 2 et V, 4. Alexandrini pro כַּאֲשֶׁר *quemadmodum, sicut.* Genes. XII, 4. Exod. V, 13. VII, 6. 10. 13. 2) *simili modo, pari ratione.* Rom. IV, 6. καθάπερ καὶ Δαβὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου pari ratione Davides felicem praedicat hominem. 1 Thess. II, 11.

ΚΑΘΑΠΤΩ, fut. άψω, *attingo, contingo, annecto, appendo*, et neutraliter *annecto*, seu *appendo me, adhaereo, invado*, ex κατὰ et ἅπτω *tango.* Semel legitur in N. T. Act. XXVIII, 3. ἔχιδνα, ἐκ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα, καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ vipera, per calorem prorepens, invasit manum eius, vel haesit in manu eius. *Vulgatus* per *invadere* reddidit. *Sophocles Trachin.* v. 1062. Copiose et erudite de hoc loco et vera eius lectione egit *Suicer. Thes. Eccles.* T. II. p. 5 sq. *Hesych.* καθάπτεσθαι· λοιδορεῖσθαι, ὀνειδίζειν, τραυνεῖν, ἐφάπτεσθαι, ἐγγίζειν. Conf. interpretes ad *Thom. M.* p. 480.

ΚΑΘΑΡΙΖΩ, fut. ίσω, 1) *mundo, purgo, sordes aufero, inquinamenta tollo, quae adhaerent vel insunt rei.* Matth. XXIII, 25. καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος externa calicum et patinarum purgatis. Marc. VII, 19. καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα ciborum purgamentum; ubi homines se expurgant ab omnibus cibis. Luc. IX, 39. Hinc metaphorice: 2) *sano, curo, a morbo libero*, et speciatim de *cura leprae usurpatur.* In hac vero significatione sumitur Matth. VIII, 2. δύνασαί με καθαρίσαι potes me sanare a lepra, et v. 3. καθαρίσθητι mundus esto. ibid. X, 8. λεπροὺς καθαρίζετε. ib. XI, 5. Marc. I, 40. 41. 42. Luc. IV, 27. V, 12. etc. 3) *declaro aliquem vel aliquid purum, mundum, a sordibus purum.* Levit. XI...

II, 6. καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς mundum iudicabit illum facer-s. Iam quia, ut supra ad vocem ἀκάθαρτος obſervatum eſt, purum apud Iudaeos non ſolum de rebus uſurpabatur, quarum uſus legibus Moſaicis interdictus erat, ſed etiam de hominibus, a quorum familiaritate ac conſuetudine per leges iudaicas abſtinendum erat, hinc καθαρίζειν, de rebus uſurpatum, ſignificat: *declarare aliquid licitum nec interdictum*; de hominibus autem ſi legitur, eſt: *declarare aliquem dignum aliorum conſortio et familiari conſuetudine, nec amplius gentilem habendum eſſe.* Act. X, 15. ἃ (ſc. βρώματα) ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν quae ciborum genera Deus pura et licita declaravit. ibid. XV, 9. πίςει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν religione chriſtiana, quam gentilibus tradi curavit, eos ad verum Dei populum pertinere palam declaravit. Iudaei enim ſe καθαροὺς, h. e. verum Dei populum appellare ſolebant. 4) in univerſum: *libero, immunem reddo* et ſpeciatim metaphorice: *emendo, a vitiis revoco, mente purum et incorruptum reddo*, et ex adiuncto: *expio, remiſſionem peccatorum concilio.* 2 Cor. VII, 1. καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος purgemus nos ab omni inquinatione corporis ac animi. Ephef. V, 26. καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι emendans eos baptiſmo, quo doctrinae chriſtianae et eius obſervationi obſtringuntur. Tit. II, 14. Hebr. IX, 14. 1 Ioh. I, 7. 9. Iacob. IV, 8. καθαρίζειν χεῖρας abſtinere ab impie factis, emendare vitam. Hebr. IX, 22. 23. ubi de luſtrationibus et expiationibus legalibus et ritualibus ſermo eſt, quae per ſanguinem hircorum et vitulorum fiebant. Hinc in verſione Alex. τῷ חטא *expiavit*, Exod. XXIX, 36. Levit. VIII, 15. IX, 15. et כפר, Exod. XXIX, 37. XXX, 10. reſpondet. Sirac. XXIII, 9. ἀπὸ ἁμαρτίας οὐ μὴ καθαρισθῇ. ibid. XXXVIII, 10. ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καθάρισον καρδίαν. Simili modo καθαίρειν apud *Cebetem* c. 15. occurrit.

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟ'Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *purgatio corporis externa, mundatio phyſica a ſordibus et inquinamentis.* Ioh. II, 6. κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν ἰουδαίων, pro κατὰ τὸ ἔθος τοῦ καθαρισμοῦ τῶν ἰουδαίων pro more Iudaeorum lavandi recepto, ſc. ante et poſt cibum captum. 2) *purificatio legalis et ceremonialis* ad imitationem hebraici טָהֳרָה 1 Chron. XXIII, 28. Nehem. XII, 45. cui καθαρισμὸς in verſione Alex. reſpondet. Luc. II, 22. αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ. Scilicet puerpera apud Iudaeos *immunda* habebatur et ex legibus Moſaicis ſacrificio ſolemni purganda erat. Levit. XII. 3) *baptiſmus.* Ioh. III, 25. περὶ καθαρισμοῦ, ſcil. an Chriſtus iure ſuo baptizare poſſit, et an baptiſmus, ab eo inſtitutus, praeſtantior ſit Iohannis baptiſmo, coll. v. 22. 23. et 26. 4) *cura, medela, ſanatio,* ſpeciatim *hominis* *leproſi.*

leprosi. Marc. I, 44. καὶ προσένεγκε περὶ καθαρισμοῦ et offer solemne sacrificium pro sanatione tua. Luc. 14. Ita טָהֳרָה Levit. XV, 13. usurpatur, quod ibid. XIV, ipsum sacrificium, pro sanatione leprosi offerendum, no… Hinc 5) metaphorice: *expiatio, remissio peccatorum, liberatio a peccatis eorumque poenis.* Hebr. I, 3. δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν morte sua homin… remissionem peccatorum conciliavit. Formula καθαρισμὸν ποιεῖν legitur eodem sensu in versione Alex. Iob. VII, 2 Petr. I, 9. — Alex. כִּפֻּרִים expiationes Exod. XXIX, XXX, 10. Adde Num. XIV, 18.

ΚΑ΄ΘΑΡΜΑ, τος, τὸ, 1) latino *purgamentum* respondet adeoque et proprie significat partim *omne, quod ad purgandum et expurgandum adhibemus*, partim *sordes, quae purgando auferuntur*, a καθαίρω *purgo*. Iam quia καθαίρω etiam *expiare, lustrare* significat, hinc κάθαρμα 2) … num *purgamentum* apud *Petronium* cap. 134. ubi vid. interpretes, *piamentum* seu *omne* notat, *quo ad expiandum utimur*. Sic v. c. καθάρματα *victimae* dicebantur, *quae immolabantur ad expiandum populum*. (*Hesych.* κάθαρμα· τὸ χωρίδιον, ᾧ τὴν ἑστίαν ἐκάθαιρον ἐν ταῖς ἐκπορείαις.) etiam homines *ignobiles et scelerati, qui publice alebantur* et grassante *peste aliove malo graviore immolabantur ad expiandam urbem aut civitatem Deorumque iram avertendam.* Conf. L. B. *Exercit. Philol. in N. T.* p. 125 sq. *Schol. Aristoph.* P. v. 454. et *Acharn.* v. 44. *Phavor.* καθάρματα ἐλέγοντο ἐπὶ τῇ καθάρσει λοιμοῦ τινὸς, ἢ τινὸς ἑτέρας νόσου θυόμενοι θεοῖς. Τοῦτο δὲ τὸ ἔθος καὶ παρὰ τοῖς ῥωμαίοις ἐτηρεῖτο. Λέγεται δὲ καὶ καθαρισμός. Idem: καθάρματα· ἔτρεφον … ὡς Ἀθηναῖοι λίαν ἀγενεῖς καὶ ἀχρήστους καὶ ἐν καιρῷ συμφορᾶς τινος ἐπελθούσης τῇ πόλει, λοιμοῦ λέγω, ἢ τοιούτου τινὸς, ἔθυον τούτους, ἕνεκα τοῦ καθαρθῆναι τοῦ μιάσματος, οὓς καὶ ἐπωνόμαζον καθάρματα. Iam quia partim sordes abiicere et aversari solent omnes, partim homines piaculares viles erant et abiecti, hinc κάθαρμα 3) *omnis homo vilis et abiectus, ignobilis et contemtae conditionis* dicitur. Sic semel legitur in N. T. 1 Cor. IV, 13. ὡς καθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, ubi tamen in nonnullis codicibus περικαθάρματα legitur. Latine verti potest *propudium*, quod vocabulum saepe apud *Plautum* occurrit, v. c. Curc. I, 3. 34. „quid ais propudium? *Ioseph. B. I.* IV, 4. 3. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 114.

ΚΑΘΑΡΟ΄Σ, ά, όν, 1) *purus, mundus, qui caret sordibus et inquinamentis, physice talibus*, a καθαίρω. Matth. XXVII, 59. ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ involvit linteo mundo. Apoc. XV, 6. λίνον καθαρόν. ibid. XIX, 8. 14. XXI, 18. χρυσίον καθαρὸν (2 Paral. IV, 16.) ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. De rati… purg…

gatis sumitur Ioh. XV, 3. ὑμεῖς καθαροί ἐστε vos similes s talibus palmitibus purgatis, coll. v. 2. Cf. supra sub καθαίρω. 2) *licitum, non interdictum legibus divinis*, maxime saicis, praecipue, si de cibis ac nutrimentis sermo est. m. XIV, 20. πάντα μὲν καθαρὰ omnia ciborum genera per licita sunt, ubi τῷ κακὸν opponitur. Tit. I, 15. πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς. Luc. XI, 41. πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν nia vestra grata erunt Deo et accepta. Matth. XXIII, 29. *insons, innocens, in quem nulla culpa cadit.* Act. XVIII, καθαρὸς ἐγὼ nullam mihi culpam tribuere potestis. ibid. X, 26. καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων ab omnium perie insons sum. Hist. Sus. v. 45. καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος ταύτης. Constructio huius vocabuli cum praepositione ἀπὸ braica est, nam Graeci addere ei genitivum sine praepositione solent. Genes. XXIV, 8. καθαρὸς ἔσῃ ἀπὸ τοῦ ὅρκου τούτου.

4) ut ἀμίαντος Hebr. VII, 26. *probus, integer vitae, pius, se peccatorum sordibus non contaminavit.* Matth. V, 8. καθαροὶ καρδίᾳ integri corde, seu animo, i. q. καθαροκάρδιοι, ut a Graecis appellantur, quibus mens est pura et casta, spondet hebraicae formulae בַּר־לֵבָב, Ps. XXIV, 4. Conf. am Alexandrinos Genes. XX, 5. Iob. XXXIII, 3. Ioh. III, 10. ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες vos omnes, o excepto, puri et integri estis, coll. v. 11. Tit. I, 15. ; καθαροῖς opponuntur οἱ μεμιασμένοι καὶ ἄπιστοι. 1 Tim. , 9. καθαρᾷ συνειδήσει animo nihil mali sibi conscio. 2 Tim. 3. Sic ipse *Xenoph. Cyrop.* VIII, 7. 3. p. 353. ed. *Mori*: καθαρὰ ἔργα recte facta appellat, in quibus nihil vitii aut reprehensionis est. *Phavor.* καθαρὸς τῇ καρδίᾳ ἐστὶν, ὁ μὴ μολυνόμενος ἑαυτοῦ ἐπὶ ἐντολῆς θεοῦ ἀθετήσει ἢ ἐλλείψει. 5) *perfectus, sincerus, non fucatus, verus, suo nomine dignus.* Iacob. I, 27. θρησκεία καθαρὰ verus Dei cultus. 1 Tim. I, 5. καθαρᾶς καρδίας animo sincero et haud fucato. 2 Tim. II, . Malach. I, 11. *Pindar. Pyth.* Od. V. init. καθαρὰ ἀρετή. apud *Dion. Halic.* III. p. 522. anima καθαρὰ καὶ ἀμίαντος citur. 6) *quod vim habet purgandi.* Sic Hebr. X, 22. aptismus dicitur ὕδωρ καθαρὸν, sine dubio propter effectum, ll. Ephes. V, 26.

ΚΑΘΑΡΟΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) *mundities, puritas*, eaque physica, vel ceremonialis et legalis, a καθαρὸς *purus*. Sed legitur in N. T. de puritate levitica Hebr. IX, 13. εἰ γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων — ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα si enim sanguis taurorum et hircorum — efficit munditiem corporis externam et legalem. Occurrit etiam reliquiis *Symmachi* Ps. LXXXVIII, 43. pro hebr. טֹהַר. Ad *Xenoph. Mem.* II, 1, 22. In versione Alex. Ps. XVIII, 21. 25.

35. vocabulum idem significans καθαριότης reperitur p hebr. בר *puritas*.

ΚΑΘΕ'ΔΡΑ, ἡ, 1) proprie in genere: *quaecunque se sedes, sedile, subsellium*, ex κατὰ et ἕδρα *sella*, quod est a ἕζομαι *sedeo*. Sic v. c. de subselliis vendentium usurpat. Matth. XXI, 12. καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστ. et sellas vendentium columbas, scil. evertit. Marc. XI, 1 Xenoph. de *Venat*. IV, 4. ἐπὶ τὰς καθέδρας τοῦ λαγώ. Spe tim ita dicitur 2) *subsellium*, seu *altior sella*, *in qua sede magistri Iudaeorum* (aeque ac Sophistae, Rhetores et Phi sophi gentilium. Vide *Philostrat*. *Vit*. *Soph*. II, 2. *Iuven Sat*. VII, 203.) *legem populo interpretabantur, aut de relig ne disserebant, cathedra, suggestus docentium*. Hinc metor mice: *potestas docendi, munus et dignitas doctoris relig* Matth. XXIII, 2. ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γρ ματεῖς κ. τ. λ. h. e. successores Mosis in munere et doctoris religionis sunt legis periti, adeoque eodem iure et auctoritate pollent, quo Moses, ut vel e sequentibus appare Idem vocabulum, quod in libris apocryphis V. T. interdu *omnem conditionem hominis et statum florentem, auctoritat et dignitatem* significat, v. c. Sirac. XII, 12. (conf. *Spicil. Lexici Bieliani* p. 63.) apud Scriptores graecos ecclesiastic saepe de *dignitate* et *munere episcopi* usurpatur, ut me doc *Suicer*. in *Thes*. *Eccles*. T. II. p. 9.

ΚΑΘΕ'ΖΩ, ut simplex ἕζω, *sedere facio alterum*. Med καθέζομαι *me sedere facio*, h. e. *sedeo*, ex κατὰ et ἕζομαι Ioh. IV, 6. καθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ sedebat ad fontem XI, 20. μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο Maria interea domi ba bat, ex more scil. lugentium. (Vide *Geierum* de *Hebraeor Luctu* c. 18. *Hesych*. καθέδραι· πένθους ἡμέραι ἐπὶ τετελευ κόσι. Adde *Eurip*. *Iphig*. in *Aul*. v. 1175.) Inprimis usur tur de doctoribus Iudaeorum, qui docentes sedere sole Matth. XXVI, 55. καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσ cotidie inter vos sedebam docens. Luc. II, 46. De indici sedentibus Act. VI, 15. οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, c *Homer*. *Iliad*. δ', v. 420 sq. *Theocrit*. *Idyll*. XI, 17. καθεζό νος ἐπὶ πέτρας ὑψηλᾶς. *Arrian*. *Exped*. *Alex*. VII, 24.

ΚΑΘΕΙ'Σ, vel, ut potius rectius scribitur, καθ' εἷς, *quisque sigillatim, alius post alium*, pro καθ' ἕνα, ut Graeci dicturus fuisset et reperitur adeo in N. T. 1 Cor. XIV, 31 Ephes. V, 33. Plerisque καθεῖς videtur vox hellenistica quam ex καὶ εἶτα εἷς, seu εἷς καὶ εἶτα εἷς compositam indic vit *Blackwallus* in *Auct. Classicis S*. p. 424. ed. *Wollii*. In N. ter tantum legitur. Marc. XIV, 19. καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' et coeperunt interrogare eum unus post alium. Sed plur codices habent καθ' εἷς, ut etiam expressum est in editio Gr

Griesbachiana. Idem valet de reliquis duobus locis Ioh. VIII, 9. ἐξήρχοντο εἷς καθεῖς, et Rom. XII, 5. ubi ὁ καθεῖς, seu ὁ καθ᾽ εἷς positum est pro εἷς ἕκαστος *unusquisque, singuli.* Vide omnino de hac formula disputantem *Graevium* ad *Lucian. Soloec.* T. II. Opp. p. 755.

ΚΑΘΕΞΗ͂Σ. Adverbium, *ordine, continua serie.* Innuit autem ordinem, sive temporis, sive loci, ex κατὰ et ἑξῆς, ab ἑξὴ *ordo.* Luc. I, 3. καθεξῆς σοὶ γράψαι continua serie, seu temporis ratione habita, tibi scribere. *Syrus:* ܟܠܗܘܢ *ordine suo.* ibid. VIII, 1. ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, scil. ὄντι χρόνῳ, et factum est deinceps, paulo post. Act. III, 24. καὶ τῶν καθεξῆς, sc. ὄντων, et ordine sequentibus. ibid. XI, 4. ὁ πέτρος ἐξετίθετο αὐτῷ καθεξῆς et Petrus continua serie iis exposuit. ibid. XVIII, 23. διερχόμενος καθεξῆς τὴν γαλατικὴν χώραν peragravit ordine Galatiam. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΘΕΥ΄ΔΩ. 1) *dormio,* de somno naturali, ex κατὰ et εὕδω *dormio,* praepositionis significatione neglecta. Matth. VIII, 24. XIII, 25. XXVI, 40. 43. Marc. IV, 27. XIV, 40. 41. καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, h. e. et agit res suas, ut homines vulgo solent. 2) *mortuus sum,* per euphemismum et ob similitudinem quandam, quae morti cum somno intercedit ad imitationem hebraici יָשֵׁן, Dan. XII, 2. et שָׁכַב, Ps. LXXXVIII, 6. Matth. IX, 24. οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει, ubi ἀποθνήσκειν a καθεύδειν ita differt, ut illud sit *mori, sine ulla spe reditus in hanc vitam,* hoc vero significet, *mori, ita, ut mox in hanc vitam revoceris.* Marc. V, 39. Luc. VIII, 52. 1 Thess. V, 10. εἴτε καθεύδωμεν sive mortui deprehendamur die illo extremo: ubi e contrario γρηγορεῖν *vigilare* pro *vivere* usurpatur. 3) metaphorice: *ignavus, neglegens, securus sum,* et ex adiuncto: *vitiositati et sceleribus deditus sum,* nam securitas et neglegentia est foecunda scelerum mater. 1 Thess. V, 6. ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ne itaque securitatis, neglegentiae et incuriae reos nos faciamus. Ita *stertere* apud Latinos usurpatur, v. c. *Cic.* ad *Attic.* IV, 3. נִרְדָּם Prov. X, 5. Nahum. III, 18. Ephes. V, 14. ἔγειραι ὁ καθεύδων redeas ad te, vitiositati dedite, seu, desinas vitam scelestam agere. Conf. *Suiceri Thes. Eccles.* T. II. p. 10.

ΚΑΘΗΓΗΤΗ͂Σ, οῦ, ὁ, 1) proprie *ducem viae, antesignanum* significat, et hebraico נָגִיד respondet, a καθηγέομαι *viae dux sum, praecedo, praeeo.* *Pollux Onom.* III, 95. *Phavor.* καθηγεῖσθαι· ἀντὶ τοῦ ἡγεῖσθαι, παρὰ Ἡροδότῳ. 2) metaphorice: *rector, qui consilio alicui adest, et prudentia aliquem regit,* speciatim *summus doctor, magister,* i. q. ῥαββί. Sic bis legitur in N. T. Matth. XXIII, 8. εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητὴς

 unus

unus enim communis vestrum magister est. In codicibus nonnullis legitur h. l. ὁ διδάσκαλος, e glossemate. ibid. v. 10. μηδὲ κληθῆτε καθηγηταὶ, εἷς γάρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητὴς ὁ χριστὸς neque doctores vocemini, unus enim est vester doctor, Christus. Eodem sensu reperitur etiam apud *Plutarchum* de *Discrimine Amic. et Adulat.* c. 45. qui in *Alexandro* p. 667. tradit Leonidam repudiato paedagogi nomine ob dignitatem et necessitatem vocatum esse Alexandri (cui plures praepositi fuerunt τροφεῖς καὶ παιδαγωγοὶ καὶ διδάσκαλοι λεγόμενοι.) καθηγητήν. Cf. eundem in *Sympos.* Lib. II. p. 634. et in *Cic.* p. 874. Adde etiam *Dionys. Hal.* T. II. p. 138. *Phavor.* καθηγητής· διδάσκαλος. — καθηγητής ἐστιν ὁ προπαιδεύων τὸν προπαιδευόμενον, διδάσκαλος δὲ ὁ τὸν ἐν τοῖς προπαιδεύμασιν γυμνασθέντα διδάσκων. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 482.

ΚΑΘΗ͂ΚΩ, *convenio, pertineo, devenio*. Hinc impersonale καθήκει *convenit, decet, consentaneum est*. Participium praes. neutr. gen. τὸ καθῆκον substantive sumitur, *officium, conveniens, decens, quod est officii aut partium alicuius*. Ipsa vox καθήκω ex emendata lectione semel occurrit in N. T. Act. XXII, 22. ὀ γὰρ καθῆκεν (in aliis καθῆκον) αὐτὸν ζῇν non enim fas est, eum diutius vivere. Sirac. X, 26. ὀ καθήκει δοξάσαι ἄνδρα ἁμαρτωλόν. Participium τὸ καθῆκον legitur Rom. I, 28. ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ubi τὰ μὴ καθήκοντα per λιτότητα *profana, turpia, foeda, indigna quaevis* significant, coll. 2 Macc. VI, 4. *Diog. Laërt.* VII, 25 et 108. *Cic. Offic.* I, 3. *Hesych.* καθήκοντα· προσήκοντα, ἀκόλουθα, ἁρμόζοντα.

ΚΆΘΗΜΑΙ, 1) *sedeo*, ex κατὰ et ἧμαι *sedeo*. Matth. IX, 9. καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον sedentem ad portitorium. ibid. XI, 16. καθημένοις otiosis sedentibus. Conf. *Bergler.* ad *Alciphr.* Epp. I, 25. p. 102. ibid. XX, 30. XXVII, 61. 2) *humi sedeo*, quod erat lugentium apud veteres populos orientales. Sic legitur in N. T. Luc. X, 13. πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν iam dudum saccis induti et pulvere conspersi, humi sedentes, ad frugem rediissent. Etiam apud optimos graecos Scriptores κάθημαι ponitur pro κάθημαι χαμαὶ v. c. apud *Eurip. Iphig.* in *Aul.* v. 1175. *Arrian. Diss. Epictet.* I, c. 9. III, 24. Alia habet *Kypke* in *Obss. Sac.* T. II. p. 261. 3) ut latinum *sedeo, Cic.* ad *Div.* XVI, 7. *habito, vivo, versor, commoror in aliquo loco.* Matth. IV, 16. τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου versantibus in caliginosa nocte. Luc. I, 79. XXI, 35. τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς super omnes incolas huius terrae. Ioh. VI, 3. καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο et ibi commorabatur. Act. II, 2. οὗ ἦσαν καθήμενοι in quo versabantur, seu convenerant. 2 Regg. XVIII, 8. pro eo, quod est in ed. *Complut.* ὅτε ἐκάθητο ἐν Γεδσοὺρ in *Vatican.* e glossemate legitur ἐν τῷ οἰκεῖν με ἐν Γεδσούρ. Sirac. L, 26. Iudith.

V, 3.

V, 3. 1 Macc. II, 29. Hanc vero significationem sine dubio recepit verbum istud ad imitationem hebraici ישב Ies. IX, 8. Conf. *Vorstii Philol. S.* c. 5. p. 170 sq. ed. *Fischer*. Non negandum autem est, in hac locutione linguam graecam cum hebraea convenire. *Alciphr*. I. Ep. 25. p. 102. *ἢ καθήμενον ἐπὶ ταῖς ἀττικαῖς ἐσχατιαῖς λιμώδες καὶ αὐχμηρὸν ἐρυγγάνειν*. *Pindar. Olymp*. I. Epod. 3. Vide *Novam Bibl. Lubec*. Vol. II. p. 109 sq. 4) *auditor sum*. Nam auditores olim sedisse, doctores autem et oratores stetisse, constat e Scriptoribus latinis et graecis. Hinc apud *Cic*. (*Rosc. Am*. 1. ad *Div*. V, 2.) sedentes opponuntur dicentibus, cum in senatu, tum in iudiciis, et *bene stare* is dicitur, qui ita stat, ut auditoribus ea, quae dicit, probet. Eandem consuetudinem etiam Iudaeis ac primis Christianis in conventibus privatis fuisse, clare docet locus 1 Cor. XIV, 30. *ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ* si vero revelatio divina contigerit auditorum cuidam. Lucem foenerat haec observatio etiam locis Marc. III, 32. 34. et Luc. V, 17. nec refutatur argumentis a *Vitringa* de *Synag. Vetere* p. 709. prolatis, ut doceret, sedere in cathedris apud Iudaeos doctorum tantum fuisse. Hunc enim ritum, sed in synagogis tantum, obtinuisse apud Iudaeos, ultro concedimus. 5) *sedeo iudex, constitutus sum iudex*. Iudices enim sedere solebant in tribunali, ut apparet ex Matth. XXVII, 19. *καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος*. Sic autem usurpatur Act. XXIII, 3. *καὶ σὺ κάθῃ, κρίνων με κατὰ τὸν νόμον* ideo sedes hic iudex, ut de me ex lege iudices. *Philostratus* in *Vita Apollonii* VIII, 7. p. 328. ed. *Olear*. *δίκαιον γὰρ τὸ μὴ προκαταγιγνώσκειν μηδὲ καθῆσθαι πεπεισμένον*, h. e. neque iudicem sedere praeoccupato animo. Hinc ὁ *καθήμενος sedens, ipsum iudicem* significat. *Themist. Orat*. I. p. 12. *ψῆφον ἤδη ὁ καθήμενος εὐτρεπίζεται*. Per eandem metonymiam, signo posito pro re signata, *καθῆσθαι* etiam significat 6) *imperare, regnare, dominari, dignitatem et auctoritatem regiam habere*. *Callim*. Hymn. in Delum v. 219. quemadmodum etiam ישב Ps. XI, 8. pro מָלַךְ ponitur. Ex hac vero significatione explicanda est formula: *καθῆσθαι ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ*, quae toties in N. T. Christo tribuitur, qui, sublimis in coelos elatus, cum Deo regnat et imperium in homines habet commune. Matth. XXII, 44. XXVI, 64. *καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως*. Marc. XII, 36. Luc. XX, 42. XXII, 69. *καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ*. Act. II, 35. Coloss. III, 1. Hebr. I, 13. *Callim*. Hymn. in Apoll. v. 30. ubi de Apolline ita: *Δύναται γὰρ, ἐπεὶ Διὶ δεξιὸς ἧσται*. Etiam *καθῆσθαι* simpliciter positum *imperare, dominari* significare videtur. Apoc. XVII, 1. 9. 15. coll. XVIII, 7.

ΚΑΘ' ἩΜΕΡΑΝ, sc. ἑκάστην, (quod additur Hebr. III, 13.) seu πᾶσαν (Act. XVII, 17.), *quotidie, singulis diebus, in dies.* Matth. XXVI, 55. Luc. XI, 3. XVI, 19. τὸ καθ' ἡμέραν. *Thucyd.* I, 2. III, 37. *Eurip. Hecub.* 317. Scribitur etiam contracte καθημέραν Dan. I, 5. Sirac. XLV, 17.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΣ, ἡ, ὸν, *cotidianus, diurnus*, ab adverbio καθημέραν *in dies, quotidie.* Tantum legitur in N. T. Act. VI, 1. ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ in distributione eleemosynarum cotidiana. Iudith. XII, 15. εἰς τὴν καθημερινὴν δίαιταν αὐτῆς. *Alciphron* I, 5. καθημερινῆς ἐργασίας. *Ioseph. A. I.* XII, 7. 8. καθημερινὰς θυσίας. *Thomas* in v. ἀμφίεσις, ἀφημερινὸν, οὐ καθημερινόν. *Etym. M.* ἀφημερινὸς, ὁ καθημερινός. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 491.

ΚΑΘΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie transitive: *sedere facio*, seu *iubeo alterum, colloco, constituo.* Medium καθίζομαι *me sedere facio*, h. e. *sedeo*, a κατὰ et ἕζω *in sede colloco. Eustath. ad Homer.* p. 428. καθίζειν proprie, inquit, δηλοῖ τὴν εἰς ἄλλον ἐνέργειαν. In hac vero propria significatione nonnisi metaphorice in N. T. legitur, v. c. 1 Cor. VI, 4. Ephes. I, 20. Καθίζομαι contra reperitur Matth. XIX, 28. Luc. XXII, 30. καὶ καθίσησθε ἐπὶ θρόνων et sedeatis super thronis, h. e. summa dignitate et auctoritate praediti sitis. *Aeschin. Socr.* Dial. III. p. 162. καθιζόμενοι δικασταὶ ἀνακρίνοντες. (Sic Latini: *iudices sedent, Liv.* III. c. 46. *Cic. Fam.* II, 13.) Adde *Aelian. V. H.* XII, 1. *Herodian.* II, 3. 8. 2) intransitive, omisso ἐμαυτὸν, (quod additur v. c. apud *Aelian. V. H.* IV, 22. VII, 1.) *sedeo, consideo, assideo, insideo.* Matth. XIII, 48. XXVI, 36. καθίσατε αὐτοῦ considete hic. Ioh. XII, 14. ἐκάθισεν ἐπ' αὐτὸ, sc. ὀνάριον. Act. XIII, 14. ἐκάθισαν consederunt inter reliquos auditores. 1 Cor. X, 7. *Thucyd.* I, 26. καθίζουσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν, ubi Schol. ἑαυτοὺς δηλονότι recte adscripsit. *Aelian. V. H.* XII, 1. ἐπεὶ δὲ ἐκέλευσε πλησίον αὐτοῦ τοὺς ἀνθρώπους καθίσαι. *Diog. Laërt.* I, 57. καὶ καθίσας εἰς τὸν θρόνον. 3) per synecdochen speciei: *maneo, subsisto in aliquo loco, commoror, versor, sum*, plane ut hebraicum יָשַׁב Ies. IX, 1. Ier. XXXVIII, 7. et κάθημαι ac καθέζομαι, de quo supra dictum est. Act. II, 3. ἐκάθισέ τε ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν quae aliquamdiu agitabatur super eorum capita. ibid. XVIII, 11. ἐκάθισέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ et commoratus est ibi per annum unum et sex menses. Luc. XXIV, 49. ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει vos autem manete Hierosolymis. In versione Alex. respondet hebr. גּוּר *peregrinari*, Ier. XLIX, 32. et יָשַׁב, Exod. XVI, 29. quod in aliis locis per μένω, Genes. XXIV, 55. Ps. IX, 7. et καταμένω, Num. XX, 1. XXII, 9. reddiderunt. Ita et *sedere* apud *Cic.* ad *Fam.* XVI, 2. Adde *Dionys. Halic.* VIII, 16. 4) *iudicem constituo*, quia iudices in tribunali sedebant. Ioh. XIX, 13. Act. XII,

XII, 31. XXV, 6. 17. Sic semel legitur 1 Cor. VI, 4. τούτους καθίζετε, sc. δικαστὰς, hos infimos Christianos iudices et arbitros constituite. *Philostrat. Vit. Apoll.* III. p. 115. τὸν γὰρ μῦνον ἐν ᾅδου καθίζει. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 121. 5) καθίζειν ἐπὶ τοῦ θρόνου partim transitive de *eo* usurpatur, *qui alios summa maiestate ac potestate instruit ac iis imperium concedit*, partim intransitive de *eo ipso, qui insigni potestate, dignitate ac imperio instructus est.* Act. II, 30. ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ sibi Deum iureiurando promisisse, se ex posteris eius collocaturum aliquem in thronum eius, seu constituturum aliquem successorem eius in regno. Transitive vero h. l. καθίσαι accipiendum esse, ex praecedente ἀναστήσειν satis apparet, coll. 2 Paral. XXIII, 20. Matth. XXV, 31. de Christo futuro hominum iudice dicitur καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ. ibid. XIX, 28. de apostolis καθίσεσθε ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους. Cf. infra sub κρίνω. Eodem modo et transitive et intransitive usurpatur 6) formula: καθίζειν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, quae in N. T. partim *Deo* tribuitur, *quatenus Christum post reditum in vitam et coelos Dominum et moderatorem universi constituit*, partim *Christo ipsi, quatenus sublimis in coelos elatus summam cum Deo et potentiam et auctoritatem habet communem, qua adiutus Christianos suos semper tuetur et beneficiis ornat eorumque salutis perpetua causa manet*, metaphora desumta a regibus, quibus filii aut amici dextri assident, honoris causa, ut adeo καθίζειν ἐκ δεξιῶν τινὸς omnino sit: *secundus ab aliquo esse, alicui proximus esse potentia et honore.* Ephes. I, 20. καὶ ἐκάθισεν (sc. αὐτὸν ὁ θεὸς) ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Hebr. I, 3. ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς. ib. VIII, 1. ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ibid. X, 12. ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, coll. Marc. XVI, 19. ibid. XII, 2. ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.

ΚΑΘΙΗΜΙ, fut. καθήσω, *demitto, deorsum mitto,* ex κατὰ et ἵημι *mitto.* Luc. V, 19. καθῆκαν αὐτὸν demiserunt eum. Act. IX, 25. καθῆκαν αὐτὸν διὰ τείχους demiserunt eum per murum. Passivum καθίεμαι *demittor* Act. X, 11. XI, 5. reperitur. Saepius non legitur in N. T. *Herodian.* II, 6. 14.

ΚΑΘΙΣΤΗΜΙ, ΚΑΘΙΣΤΑΩ, vel ΚΑΘΙΣΤΑΝΩ, fut. καταστήσω, aor. 1. κατέστησα, 1) proprie: *sisto, statuo, constituo, colloco in aliquo loco*, ex κατὰ et ἵστημι *statuo.* *Xenoph. Anab.* VII, 7. 13. εἰς τὸ φανερόν σε καταστήσαντας in illustri loco te ponentes, conspicuum reddentes. 2) *aliquem constituendum vel sistendum in aliquo loco accipio*, et ex adiuncto: *prosequor aliquem securitatis causa, deduco aliquem, aliquo perduco ac perveho, einem das Geleite geben, sicher an einen Ort hinbringen.* Act. XVII, 15. οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον. *Vulgatus:*

gatus: qui deducebant Paulum. *Arrian. Hist. Ind.* Lib. 27. c. 1. *καταστήσειν αὐτοὺς μέχρι Καρμανίης* deducturum eos ad Carmaniam. *Herodian.* II, 8. 10. *εἰς τὴν ἑαυτοῦ οἰκίαν καθιστᾷ.* Conf. *Budaei Comment. Ling. Gr.* p. 413. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 562. 3) *efficio, reddo, caussor.* Pass. *καθίσταμαι fio, sum,* i. q. *γίνομαι, εἰμί.* 2 Petr. I, 8. *οὐκ ἀργοὺς, οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν* non otiosos, nec inutiles nos reddit. *Xenoph. Anab.* VII, 7. 13. *ἄπιστον αὐτὸν καταστῆσαι.* Cf. *D'Orville* ad *Charit.* V, 6. p. 484. ed. Lipf. Rom. V, 19. *ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ* multi funt peccatores facti. ibid. *δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοὶ* multi favorem Dei confequentur. Iacob. III, 6. *ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν* lingua eft pars corporis noftri. ibid. IV, 4. *ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται* (in quibusdam codd. *ἐστιν*) eft inimicus Dei. Eodem fenfu *καθίσταμαι* occurrit apud *Eurip. Phoen.* v. 87. 552 et 973. *Themiftius* Orat. VII. p. 94. *ἀεὶ γὰρ ἐν πλέονι καθίσταται λόγῳ.* Alia loca dedit *Palairet.* in *Obff. Critt.* p. 502. 4) ut latinum *conftituo, praeficio aliquem aliis, muneris vel negotii adminiftrationem et curam alicui committo,* noftrum: *anftellen, beftellen.* Luc. XII, 42. *ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ* quem herus praefecit fervis fuis. Genef. XXXIX, 4. *καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ,* hebr. וַיַּפְקִדֵהוּ עַל־בֵּיתוֹ. ib. v. 14. *τίς με κατέστησε δικαστήν;* quis me iudicem et arbitrum veftrum conftituit? Exod. II, 14. *τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς;* hebr. מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ. Adde Act. VII, 27. Hebr. II, 7. VII, 28. conftituifti eum dominum omnium rerum creatarum. V, 1. *καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεὸν* rei facrae praeficitur. Tit. I, 5. *Xenoph.* de Vectig. V, 1. *εἰρηνοφύλακας καθιστάναι.* Id. de Rep. Laced. II, 2. de Rep. Athen. III, 4. *τριήραρχοι καθίστανται.* *Eurip.* Phoen. v. 51. — *Phavor.* *καθίστα· ἑτοίμαζε. στῆσαι ποίησον.* — *καθίσταται· ἀντὶ τοῦ γίνεται.* — *καθιστῶ· ἀντὶ τοῦ ἀνίστημι, ποιῶ.*

ΚΑΘΟ', *ficut, quemadmodum, pro eo quod, quatenus,* ex *κατὰ fecundum* et *ὃ quod.* Rom. VIII, 26. *καθὸ δεῖ* ficut oportet. 2 Cor. VIII, 12. *καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις πρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει* grata eft Deo promptitudo, quatenus aliquis habet, non quatenus non habet. Legitur etiam 1 Petr. IV, 13. ubi loco *καθὸ* in nonnullis codicibus *καθὼς* e gloffemate reperitur. Levit. IX, 5. *ἔλαβον καθὸ ἐνετείλατο Μωϋσῆς,* hebr. וַיִּקְחוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה. Cf. *Devarium* de Gr. L. Partic. p. 176. ed. *Reufm.*

ΚΑΘΟΛΙΚΌΣ, *ή, όν, univerfalis,* ex *κατὰ* et *ὅλος totus.* Reperitur haec vox in infcriptionibus epiftolarum Iacobi, Petri, Iohannis et Iudae, cum in codicibus, tum in verfione arabica, tum denique in editionibus praeftantiffimis, Complutenfi, Erafmi, Colinaei, Stephani et Bengelii, quae feptem epiftolae ideo funt

sunt catholicae vocatae, quia non uni homini vel ecclesiae, sed Christianis omnino omnibus, per orbem terrarum dispersis, aut saltem Christianis e Iudaeis inscriptae fuerunt. Certe ita de hoc vocabulo exposuerunt *Theodoretus*, (καθολικαὶ λέγονται αὗται, οἱονεὶ ἐγκύκλιοι. ὀ γὰρ ἀφωρισμένως ἔθνει ἑνὶ, ἢ πόλει, ὡς ὁ θεῖος Παῦλος, οἷον Ῥωμαίοις ἢ Κορινθίοις, προσφωνεῖ ταύτας τὰς ἐπιστολὰς ὁ τῶν τοιούτων τοῦ Κυρίου μαθητῶν θίασος, ἀλλὰ καθόλου τοῖς πιστοῖς, ἤτοι Ἰουδαίοις τοῖς ἐν διασπορᾷ, ὡς Πέτρος, ἢ καὶ πᾶσι τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν πίστιν χριστιανοῖς τελοῦσιν.) *Oecumenius*, *Grotius*, *Wolfius* ac *Wetstenius*. Conf. *Suicer. Thesaur. Eccles.* T. I. v. ἐγκύκλιος et καθολικός, et *Pott.* in Exerc. I. ad Epistolam Iacobi p. 173.

ΚΑΘΌΛΟΥ, *omnino, prorsus, penitus, omni tempore, omni ex parte.* Adverbium ex κατὰ et ὅλος *totus*, intellecta voce τρόπου, seu χρόνου, seu μέρους. Μὴ καθόλου *omnino non.* Semel legitur in N. T. Act. IV, 18. παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ διδάσκειν interdixerunt iis, ne omnino docerent. Sed occurrit tamen in Cant. trium puerorum v. 20. et in vers. Alex. Amos III, 3. 4. et Ezech. XIII, 3. 22. XVII, 14. pro לְבִלְתִּי habent τὸ καθόλου μή. *Xenoph. de Equ.* 8, 2. *Gloss. MS.* in Cant. Script. καθόλου· τὸ σύνολον.

ΚΑΘΟΠΛΊΖΩ, fut. ίσω, *armo, armis induo*, vel *instruo*, seu *munio*. Passivum καθοπλίζομαι *armor, armis instruor*, et omnino de eo dicitur, qui bene armatus et munitus est, nam ὅπλα omnia complectitur, quibus aliquis repellit a se hostilem impetum. Compositum est ex κατὰ et ὁπλίζω, quod idem notat. In N. T. tantum extat Luc. XI, 21. ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος cum quis heros bene armatus et munitus. Alex. Ier. XLVI, 9. תֹּפְשֵׂי מָגֵן, καθωπλισμένοι ὅπλοις. *Diod. Sic.* III, 70. *Xenoph. Cyrop.* II, 1, 4.

ΚΑΘΟΡΆΩ, ῶ, *intueor, conspicio, perspicio*, sive *oculis corporis*, sive *mente*, i. q. simplex ὁράω. Semel in N. T. legitur Rom. I, 20. καθορᾶται *conspicuuntur, oculis subiiciuntur.* In versione Alex. respondet hebraico ראה Iob. X, 4. Num. XXIV, 2. *Xenoph.* Mem. IV, 7. 7. De constructione verbi καθορᾶσθαι, ut et aliorum verborum, *videndi* significationem habentium, cum praepositione ἀπὸ consulendus est *Wakefield* in *Silva Critica* P. III, p. 2.

ΚΑΘΌΤΙ, *eo quod, siquidem, quatenus, prout, in quantum.* Adverbium ex κατὰ et ὅτι, subintellege μέρος. Luc. I, 7. καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα quippe Elisabeth sterilis erat. ibid. XIX, 9. Act. II, 24. 25. καθότι ἄν τις χρείαν εἶχε prout quisque indigebat. ibid. IV, 35. Saepius non occurrit in N. T. Alexandrini saepe usi sunt pro כַּאֲשֶׁר Exod. I, 12. 17. X, 10. XII, 27. pro כְּ *secundum, iuxta*, Levit. XXVII, 12. et pro לְפִי *pro ratione*, Levit. XXV, 16.

ΚΑΘΩ͂Σ,

ΚΑΘΩΣ, 1) *sicut, quemadmodum, quomodo.* Adverbium comparandi, seu similitudinis. Ei saepe, ut rei natura postulat, respondet οὕτως, quod vel praecedit, Luc. XXIV, 24 vel subsequitur, Luc. XI, 30. XVII, 26. Ioh. III, 14. Saepe tamen omittitur οὕτως, v. c. Matth. XXI, 6. XXVI, 24. Marc. IX, 13. XV, 8. et tum verti commode potest *convenienter iis, quae* et. v. c. Marc. XVI, 7. 2) *prout, in quantum, quatenus,* i. q. καθότι. Marc. IV, 33. καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν prout cuique intellegendi facultas erat. Act. XI, 29. καθὼς ηὐπορεῖτό τις prout cuique suppetebat. 3) *siquidem, quoniam, propterea quod* Ioh. XVII, 2. καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός. Rom. I, 28. καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν propterea, quod respuebant. 4) *tum, postquam.* Act. VII, 17. καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος appropinquante autem tempore. 1 Cor. V, 7. 2 Macc. I, 31. καθὼς δὲ ἀνηλώθη τὰ τῆς θυσίας — ὁ Νεεμίας ἐκέλευσεν. 5) *quod.* Act. XV, 14. 1 Cor. I, 6. 2 Ioh. v. 3.

ΚΑΙ. Coniunctio, quae fere omnes coniunctionum species exprimit pro contextae orationis varietate, et est 1) *copulativa; et.* Matth. I, 17. 19. II, 3. 11. et infinitis aliis in locis. 2) *etiam.* Matth. X, 30. ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἠριθμημέναι εἰσὶ etiam capilli capitis vestri sunt numerati. ibid. XV, 16 ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; etiam vos adhuc stulti estis? Ioh. VIII, 19. εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν si me cognitum haberetis, etiam patrem meum cognitum haberetis. ibid. XV, 20. Apoc. II, 13. *Xenoph.* de Mag. Equit. V, 4. ad quem locum recte docuit *Zeunius,* καὶ, significans *etiam,* a Graecis quoque ab initio membri collocari. Sic ו Hebraeorum Levit. VII, 16. Thren. III, 32. 3) *et quidem.* 1 Cor. III, 5. καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν et quidem, pro modo virium, a Deo concessarum, seu, pro ratione muneris, a Deo demandati. Hebr. X, 25. καὶ τοσούτῳ μᾶλλον et quidem tanto magis. Sic etiam apud Graecos καὶ interdum vim habet explicandi, v. c. apud *Aeschinem Socr.* Dial. I, 4. καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ θαυμάσια εἰργάζετο. ib. III, 17. Conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 358. Sic ו 1 Regg. IX, 1. 2 Regg. VIII, 9. 4) *atque adeo.* Rom. I, 23. καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων atque adeo volucrium, quadrupedum. Matth. IV, 22. καὶ τὸν πατέρα atque adeo patrem. Ioh. V, 37. Ita ו 1 Regg. VIII, 27. 5) *item, simili modo, porro:* Marc. III, 25. καὶ ἐὰν οἰκία simili modo si familia. ibid. IV, 21. 24. 26. Matth. XXIII, 18. 6) ut lat. *et* (apud *Sueton. Galb.* c. 4. *Varron.* de *R. R.* I. c. 49.) *continuative; tunc, et tunc.* Matth. XVIII, 2. καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τὸ παιδίον tunc Iesus advocavit puerum. ibid. v. 3. καὶ εἶπεν tunc dixit. ibid. VI, 33. καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν tunc haec omnia insuper vobis concedentur. ibid. XXV, 27. Act. II,

Act. II, 38. 2 Cor. XIII, 11. Exempla e graecis Scriptoribus
dedit *El. Palairet.* in Bibl. Brem. Nov. Cl. IV. p. 442. et in Obss.
Sacr. p. 40. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I. p. 141. Apud *Matthaeum*
XVI, 4. καὶ idem valere videtur ac καὶ τότε. *Abreschii* lectt.
Aristaen. p. 51. 7) *ideo, idcirco, igitur, itaque, unde, propterea.* Act. VII, 43. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος
propterea ultra Babylonem vos relegabo. Luc. XII, 29. καὶ
ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε, coll. Matth. VI, 31. Matth. X, 1. καὶ προσκαλεσάμενος, coll. IX, 37. 38. ibid. XV, 23. καὶ προσελθόντες
ideo adibant eum discipuli. ib. XXII, 16. Marc. IX, 5. καὶ
ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς igitur figamus nobis tria tabernacula.
Act. VII, 34. καὶ κατέβην. 1 Cor. V, 13. Galat. II, 16. Ita ו
Deut. IV, 39. X, 19. Ios. I, 2. Alex. οὖν. Καὶ habent etiam
Alex. pro hebr. עַל־כֵּן *propterea.* Ies. V, 25. Ierem. XLIV,
3. 8) *causalis; nam, enim.* 1 Cor. XIV, 32. 1 Ioh. III, 4.
καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία nam peccatum est aberratio a
lege. Apoc. I, 18. καὶ ἔχω. Luc. I, 14. καὶ ἔσται χαρά σοι
κ. τ. λ. de eius enim nativitate tu cum aliis multis gaudebis. Ioh. III, 13. Sic ו Ps. LX, 13. Genes. XXII, 12. Iudd. VI, 14. Sirac. I, 37. καὶ ἀποκαλύψει nam in lucem aliquando proferet Deus. ibid. II, 17. καὶ τί ποιήσετε; nam quid
facietis? 9) *concessiva; etsi, etiamsi, quamvis, licet,* i. q.
καίπερ. Conf. *Graevii* Lectt. Hesiodd. c. 8. et *Valkenar.* ad
Eurip. Phoen. v. 277. Sic legitur in N. T. Luc. XVIII,
7. καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς quanquam non statim praesto
est. Ioh. III, 32. καὶ ὃ ἑώρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ
quanquam de iis, quae ipse vidit et audivit, testimonium
exhibet. ibid. V, 10. XVII, 25. καὶ ὁ κόσμος. Act. VII, 5.
καὶ οὐκ ἔδωκεν. Hebr. III, 9. καὶ εἶδον. Adde Ioh. VI, 36.
V, 2. XIV, 30. 1 Cor. XVI, 9. καὶ ἀντικείμενοι πολλοὶ
quamvis multi resistant. *Xenoph.* Hist. Gr. III, 5. 2. VII, 5.
9. *Homer.* Odyss. β', v. 245. Eodem modo ו apud Hebraeos usurpatur Cohel. IX, 16. 1 Sam. I, 5. 10) *adversativa; vero, autem, sed, ast,* i. q. ἀλλὰ, δέ. Matth. XI, 17. καὶ
οὐκ ὠρχήσασθε sed vos non saltastis. ib. v. 19. καὶ ἐδικαιώθη
sed laudatur. ib. XII, 39. καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ verum
miraculum non dabitur ei. ibid. XIII, 20. XXVI, 60. XXVII,
4. Ioh. VI, 70. VII, 4. XIII, 18. Act. X, 28. καὶ ἐμοὶ ὁ
θεὸς κ. τ. λ. Sirac. XLI, 13. Tob. III, 10. *Aelian.* Hist. Anim.
I, c. 24. ἰὸς μὲν οὖν ἑρπετῶν δεινός ἐστι, καὶ ὅ γε τῆς ἀσπίδος
τι μᾶλλον. *Philostrat.* Vit. Apoll. I, c. 1. καὶ μὴ ὁμολογοῦντας
sed non profitentes, quae essent. *Statius* Thebaid. IX, v.
99. „et quid plura loquar?" Cf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I,
p. 313. Simili modo ו Cohel. I, 4. in וְהָאָרֶץ. 1 Regg. XIX, 9.
11) *tamen, et tamen,* inprimis in illis locis, ubi proxime praecedens καὶ per *quanquam* reddendum est. Matth. VI, 26. καὶ
ὁ πα-

ὁ πατὴρ ὑμῶν et tamen pater vester coelestis sustentat eos. ib. VII, 25. καὶ οὐκ ἔπεσε neque sic tamen cecidit. ib. XII, 5. καὶ ἀναίτιοί εἰσι et tamen culpa carent. ibid. XIII, 14. καὶ οὐ μὴ συνῆτε et tamen non intellegitis. Ioh. III, 11. καὶ τὴν μαρτυρίαν κ. τ. λ. et tamen testimonium meum non admittitis. Phil. IV, 10. ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε de quo tamen solliciti eratis: et alibi pluries. *Bion* Idyll. I, v. 58. καὶ Θεὸς ἐμμί, καὶ οὐ δύναμαί σε διώκειν. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I. p. 293. Ita Deut. XXI, 18. Cohel. IX, 16. Ezech. XVI, 20. 12) *disiunctiva; vel, aut.* Matth. XII, 37. ubi codices nonnulli e glossemate ἢ habent. Ioh. VI, 36. Rom. XIV, 7. Hebr. IX, 19. Phil. IV, 16. καὶ ἅπαξ καὶ δὶς aut semel, aut bis, h. e. aliquoties. Tit. III, 10. Conf. *El. Palairet.* Obss. Critt. p. 251. et 452. Eodem modo *et* apud Latinos pro *vel* usurpatur, v. c. *Tibull.* I, 10. 49. „Illa velim rapida Volcanus carmina flamma torreat, *et* liquida deleat amnis aqua." Exod. XXI, 17. ואמו *aut* matri. Ier. XIII, 23. ונמר *aut* pardus. 13) *ut*, pro ἵνα, maxime post verbum γίνεσθαι. Matth. V, 15. καὶ λάμπει ut lucem praebeat. Rom. XI, 35. καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ ut remunerationem accipiat. Hebr. XII, 9. καὶ ζήσομεν ut vivamus. Adde Matth. XIII, 22. XXVI, 53. Luc. VIII, 1. Act. V, 7. Ioel III, 3. τὰ κοράσια ἐπώλουν ἀντὶ τοῦ οἴνου καὶ ἔπινον ut biberent. Gen. XI, 4. Interdum etiam notat *ita ut*, v. c. Eph. IV, 26. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε irascimini, sed ita, ut non peccetis, h. e. modum in ira servate, ne in peccatum desinat. Confer Ps. IV, 15. 14) *nempe, inquam*, in oratione, quae antea dicta vel repetit, vel clarius exponit. Rom. VIII, 23. καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ nempe nos ipsi. 1 Cor. XV, 29. *Xenoph.* de Re Equestri II, 1. *Viger.* de Idiot. L. Gr. p. 509 et 512. Cf. *Noldii* Concordant. p. 293. 15) *et praecipue, et maxime, praesertim, inprimis.* Matth. VIII, 33. καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων inprimis quae cum daemoniacis acta essent. Marc. I, 5. καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται. XVI, 7. καὶ τῷ Πέτρῳ et praecipue Petro. Act. I, 14. καὶ Μαρίᾳ. ibid. XXVI, 22. καὶ μικρῷ. 1 Cor. IX, 5. καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς. Ephes. VI, 19. Apoc. I, 7. καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν. ibid. II, 13. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις. Ita 1 Ios. II, 1. ואת־יריחו maxime Hierichuntem. 2 Sam. XXII, 1. ומכף שאול. 1 Regg. XI, 1. καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἀλλοτρίας, καὶ τὴν θυγατέρα Φαραώ. Iudith. IV, 13. *Herodot.* II, c. 66. τῶν τε σῶμα καὶ τὴν κεφαλήν. 16) in oratione relativa repetitum, idem est ac *tam — quam, cum — tum.* Rom. XI, 33. ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ o profundas divitias cum sapientiae, tum cognitionis Dei! ibid. XIV, 9. καὶ ἀπέθανε καὶ ἔζησε tam mortuus est, quam in vitam rediit. *Lysias* Orat. V, c. 4. p. 62. Adde Ios. VII, 6. Exod. VIII, 14. XII, 19. etc. 17) in oratione comparativa

ante

ante vocabulum idem est, ac *ficut*, *quemadmodum*, i. q. καθώς, et ante ἀπόδοσιν, *ita*, *fic*, *vicissim*. Luc. XI, 4. καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν quemadmodum et nos condonamus, coll. Matth. VI, 12. ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν. Ephes. II, 1. 5. καὶ ὑμᾶς — καὶ ἡμᾶς *ficut vos* — *fic etiam nos*. Interdum etiam καὶ fine ulla particula comparationis praecedente, *fic*, *eodem modo* significat, v. c. Matth. XII, 26. Marc. III, 26. Adde 1 Ioh. II, 27. 28. Ita etiam ו Hebraeorum post כ et אשר Ies. LIII, 7. Alex. ὥτως ὦκ ἀνοίγει τὸ στόμα. Prov. X, 25. Num. I, 19. *Hesiod.* Clyp. v. 112. *Xenoph.* Mem. II, 2. 2. *Thucyd.* VIII, 1. Adde Matth. VI, 10. Act. VII, 51. Gal. I, 9. 1 Ioh. IV, 17. 18) interdum pronominis relativi ὅς *qui*, *quae*, *quod*, vicem sustinet: Matth. XI, 16. 17. καὶ προσφωνοῦσι — καὶ λέγουσι pro ἃ προσφωνοῦσι etc. uti ex mero glossemate codices nonnulli habent, praeeunte *Syro* interprete. Marc. II, 15. ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ erant enim multi, qui eum fuerant sequuti. Luc. XV, 15. καὶ ἔπεμψεν qui eum misit ibid. XIX, 43. ἥξουσιν ἡμέραι καὶ pro ἐν αἷς. ibid. I, 49. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ cuius nomen est sanctum. Act. VI, 1. VII, 10. Rom. IV, 3. *Aelian.* Hist. Anim. I, c. 1. καλεῖταί τις Διομήδεια νῆσος καὶ ἐρωδιοὺς ἔχει πολλούς. Idem V. H. VIII, 17. XIII, 40. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 240. et *Noldii* Concordd. Partic. Hebr. p. 299. 19) *adverbium temporis*; *postquam*, *postea*, *tunc*, *tum*. Luc. I, 56. καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς postea domum est reversa. Matth. XXII, 20. καὶ λέγει αὐτοῖς tunc interrogavit eos. Marc. II, 3. 12. Luc. VI, 16. ὃς καὶ ἐγένετο προδότης qui postea Iesum prodebat. Act. X, 16. Ioh. IV, 35. post quatuor menses instat messis. Devt. I, 19. Ruth. I, 20) *quando*, *cum*, post vocabula, tempus significantia. Luc. V, 17. καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων cum ipse doceret. ibid. XXII, 44. Matth. XXVI, 45. ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς κ. τ. λ. Marc. XV, 25. καὶ ἐσταύρωσαν αὐτὸν cum eum cruci figerent. Luc. XXIII, 44. καὶ σκότος ἐγένετο cum tenebrae fierent. *Xenoph. Exped. Cyr.* II, p. 273. καὶ ἤδη τε περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται. *Lucian.* L. II. *Ver. Hist.* p. 133. nondum enim sol occiderat, καὶ ἀπό τινος νήσου κ. τ. λ. *Homer.* Odyss. ε, 262. τέτρατον ἦμαρ ἦν, καὶ τῷ τετέλεστο ἅπαντα. Ita quoque ו Num. X, 5. Ios. II, 8. Amos VII, 9. 21) *adverbium loci*; *quo*, *ubi*, *ibi*. Ioh. III, 23. καὶ παρεγίνοντο quo confluebant, qui ab eo baptizari cupiebant. Act. VII, 6. καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ ubi servitute premetur. ibid. v. 15. IX, 6. καὶ λαληθήσεταί σοι ibi tibi dicetur, coll. XXII, 10. Matth. XX, 18. Hierosolymas iam adimus, ubi Messias tradetur. Ita ו 2 Chron. XXXV,

XXXV, 24. ... *ubi moriebatur*. Deut. XXIV, 1. 21) habet vim *affirmandi, corrigendi*, et *intendendi*; *immo, quin immo*. Ioh. IV, 23. ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστι venit tempus, immo iam adest. ibid. V, 25. Act. XIX, 27. ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη immo totus terrarum orbis. 2 Cor. VIII, 3. XII, 15. 1 Ioh. IV, 3. Nec abhorret usus loquendi ... 1 Regg. VIII, 27. Num. XIV, 23. 22 b) *quanto magis*. Ioh. XIII, 14. καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε quanto magis vos debetis. *Syrus*: etc. Ioo 23): *particula negandi*, & post negationem ponitur; *nec, neque*. Matth. XIII, 15. μήποτε — καὶ — καί. 2 Cor. XII, 21. Galat. III, 28. ἐν ἄρσεν καὶ θῆλυ nec masculi nec foeminae ratio habetur. Ita quoque ו Levit. XXVI, 1. Num. XVI, 14. 24) in interrogationibus mox per *aut*? *num*? mox per *vero*, *autem* reddendum est. Luc. X, 29. καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; et quis vero est proximus meus? Marc. X, 26. καὶ τίς δύναται σωθῆναι; quis autem potest servari? Act. XXIII, 3. 2 Cor. V, 2. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστε. Ita ו 1 Sam. XX, 12. Ierem. XXV, 29. Apud Graecos (maxime in interrogationibus, v. c. apud *Arrianum Epict.* IV, 4. p. 384. *Exped. Alex.* VII, 10. p. 285. *Aristoph. Pace.* 123 et 834 et *Acharn.* 86.) ac Latinos ita etiam usurpari, docuit *El. Palairet.* Bibl. Brem. Nov. Class. IV. p. 339. Conf. etiam *Blackwall* Auctores Class. Sacr. p. 394 ed. *Wollii*. 25) *vicissim*, *e contraria*. Sic occurrit non solum in κἀγώ. Matth. X, 33. sed etiam simpliciter positum. Matth. XVIII, 33. οὐκ ἔδει καὶ σέ; nonne aequum erat et te vicissim? Ita ו Iudd. IX, 7. in ... 1 Sam. XV, 23. in ... 26) *praeterea*, *caeterum*. Luc. I, 36. καὶ ἰδοὺ praeterea scito. Conf. *Noldii* Concord. Partic. Hebr. p. 291. 27) *particula excitandi*; *age*, *agite*. Matth. XXIII, 32. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε. Luc. VI, 31. καὶ καθὼς θέλετε. ibid. XX, 3. καὶ εἴπατέ μοι. Conf. *Elsner.* Obss. Sacr. T. I. p. 269. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 203. 28) *potius*, *sed potius*. Luc. III, 14. καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν sed potius contenti sitis stipendiis vestris. Sirac. XXI, 6. καὶ περὶ τῶν προτέρων σου δεήθητι potius de pristinis deprecare. Conf. *Gataker.* ad *Antonin.* II, 5. 7. 28 b) *tandem*. 1 Cor. XV, 29. τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; ibid. v. 30. 2 Cor. II, 2. καὶ τίς ἐστι ὁ εὐφραίνων με. Ita et legitur apud *Chariton.* VII. p. 125. Conf. *Abresch. Dilucid. Thucyd.* I. p. 19. 29) καὶ οὐ, pro μᾶλλον ἤ, *magis quam*. Matth. IX, 13. ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν pietate magis, quam sacrificiis delector. Ioel. II, 13. scindite corda vestra καὶ μὴ ἱμάτια ὑμῶν magis quam vestes vestras. Prov. VIII, 10. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 70. 30) *insuper quoque*, *praeterea vero*. Act. V, 32. καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον insuper quoque Spiritus Sanctus.

ctus. Multa ex profanis habet *Ioh. Alberti* Obff. Philol. p. 462.
31) Duobus fubftantivis aut verbis interiectum omitti interdum debet, ita, ut vel pofterius fubftantivum in genitivum mutetur, vel verbum pofterius in infinitivum. Prioris ufus loquendi exempla funt Matth. IV, 16. ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, pro ἐν χώρᾳ σκιᾶς θανάτου in regione umbrae mortis. Act. XXIII, 6. περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν de fpe refurrectionis mortuorum. Rom. II, 20. τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας verae cognitionis. ibid. I, 5. χάριν καὶ ἀποστολὴν beneficium, quod eft in munere apoftolico. ibid. II, 7. Pofterioris vero exemplum eft Rom. X, 20. Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει Iefaias vero audet dicere, i. q. ἀποτολμᾷ λέγειν. Interdum tamen alterum fubftantivum *adiective* fumitur et verborum unum *adverbialiter*. Act. XIV, 13. ταύρους καὶ στέμματα tauros et vittas h. e. tauros vittatos. ibid. XV, 16. μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω, h. e. poftea iterum aedificabo. 32) καὶ haud raro inchoat fermonem, ita, ut tantum continuandi fermonis caufa additum in verfione vel plane omitti, vel per *porro* reddi poffit. Luc. I, 23. καὶ ἐγένετο. ib. v. 59. ib. II, 46. IX, 18. XIV, 1. Ioh. II, 1. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. Act. II, 17. καὶ ἔσται. Verum quidem eft, Hebraeos haud raro inchoare fermonem ita, ut ו vel וְהָיָה praemittant, prout poft *Olearium* recte obfervavit *Bynaeus* de Morte I. C. Lib. I. c. 1. p. 9. et a me fafis probatum eft fupra ad γίνομαι, nec tamen defunt exempla huius loquendi ufus apud optimos graecos Scriptores, v. c. *Aelian.* V. H. II, 1. καὶ ταῦτα Σωκράτης πρὸς Ἀλκιβιάδην, et cap. 31. καὶ τίς οὐκ ἂν ἐπῄνεσε τὴν τῶν βαρβάρων σοφίαν; 33) interdum *abundat*, v. c. Rom. V, 12. ante οὕτως. 1 Cor. VII, 7. ὡς καὶ ἐμαυτόν. 2 Cor. I, 3. ὁ θεὸς καὶ πατὴρ Deus pater. ib. II, 2. καὶ τίς ἐστιν; Iacob. I, 27. παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρί. ib. V, 15. καὶ ποιήσωμεν. Rom. III, 7. in κἀγώ. Ioh. XVII, 25. καὶ ὁ κόσμος. Sirac. VIII, 22. καὶ μὴ ἀναφερέτω σοι χάριν ψευδῆ, *Vulgatus: ne forte referat tibi gratiam falfam. Lucian.* Dial. Mort. T. I. p. 267. ed. *Reitz.* οὐκ οἶδα, ὅ, τι καὶ λέγεις. ibid. p. 321. Hebraicum ו faepius redundare, cum notum eft, tum exemplis idoneis comprobavit *Noldius* in Concord. Particularum Hebr. Chald. p. 309. 34) *deficit* interdum. Matth. III, 4. ὕπαγε δεῖξον. ibid. XXVI, 24. ante ἄγωμεν. 1 Cor. V, 20. ante ἀπαρχὴ ἐγένετο. Tit. II, 4. ante φιλοτέκνους. Phil. I, 16. ante τὸ αὐτὸ φρονεῖν. *Homer.* Odyff. γ, 52. χαῖρε Ἀθηναίῃ πεπνυμένῳ ἀνδρὶ δικαίῳ· —

Reftant aliae fignificationes huius particulae, quas in fingulis N. T. locis explicandis admittendas effe iudicarunt interpretes tantum non omnes, et quas, ne quid praetermififfe videar, breviter notabo: a) *aliquando*. 1 Cor. IV, 5. ὃς καὶ φωτίσει, qui aliquando in lucem protrahet. ibid. v. 7. εἰ δὲ καὶ ἔλαβες. ibid.

ibid. VII, 11. 21. 28. 29. b) *cum.* Matth. XXVII, 19. μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ nihil tibi rei sit cum hoc insonte. Marc. I, 24. V, 7. Luc. IV, 34. VIII, 28. Ioh. II, 4. Act. VII, 15. Ita ו Gen. IV, 20. Exod. I, 5. c) *quod attinet ad.* Ephes. V, 33. καὶ ὑμεῖς et vos quod attinet. 1 Ioh. II, 27. Apoc. II, 26. καὶ ὁ καθήμενος quod attinet ad sedentem. ibid. VI, 8. Sic ו quoque usurpari, exemplis Exod. XXX, 37. Ies. LIX, 21. Daniel. I, 20. probavit *Noldius* in l. l. p. 300. d) *quamdiu,* ut ו hebr. Genes. XVIII, 8. 2 Regg. XI, 3. Hebr. XIII, 4 καὶ κοίτη ἀμίαντος. e) *quanto magis.* Ioh. VII, 14. καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε quanto magis vos debetis. f) *hoc est, id est,* ἐξηγητικῶς Matth. XIII, 41. καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, hoc est impios et sceleſtos. Marc. I, 15. καὶ ἤγγικεν. Ioh. VI, 40. καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν. Ibid. X, 33. Act. VII, 5. καὶ τῷ σπέρματι. ib. XXVI, 20. καὶ ἐπιστρέφειν. 1 Cor. XVI, 16. Coloss. II, 8. 1 Petr. I, 3. coll. Gen. XIII, 15. Cohel. V, 17. 1 Sam. XVII, 40. Conf. *Hackſpan.* Nott. Philol. Theol. P. III. p. 18.

ΚΑΪΑΦΑΣ, α, ὁ, *Caiaphas.* Est nomen proprium, quod eiusdem originis esse videtur, cuius nomen κηφᾶς recte habetur, nempe ex syriaco ܟܐܦܐ Chald. כֵּיפָא *lapis, petra.* Fuit pontifex maximus Iudaeorum, e secta Sadducaeorum, (Act. V, 17.) cuius plenum nomen teste *Eusebio* H. E. I, 10. et *Iosepho* A. I. XVIII, 3. 2. erat ἰώσηπος ὁ καϊάφας, sed cognomen ab evangelistis solum ponitur, quia forte vulgo notius fuit. Dignitatem pontificis M. concesserat ei *Valerius Gratus,* Iudaeae praeses, qui eius antecessorem, Simonem, Camithi filium, removit. Sed illo honore iterum privatus fuit a *Vitellio,* Syriae praeside, qui Ionathanem, Anani, pontificis M. filium, eius successorem constituit. Commemoratur Matth. XXVI, 3. 57. Luc. III, 2. Ioh. XI, 49. XVIII, 13. 14. 28. Act. IV, 6.

ΚΑΙΓΕ. Adverbium, *saltem.* Luc. XIX, 42. καίγε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ saltem nunc. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΪΝ, ὁ. *Cain.* Est nomen primogeniti filii Adami et primi fratricidae. Hebraice sonat קַיִן, h. e. *acquisitus,* a קָנָה *comparavit, acquisivit.* Rationem huius denominationis dedit ipsa Heva, Genes. IV, 1. קָנִיתִי אִישׁ אֶת־יְהוָה quod Alexandrini recte reddiderunt ἐκτησάμην ἄνθρωπον διὰ τοῦ θεοῦ, prout etiam legitur in versione Vulgata. Commemoratur in N. T. Hebr. XI, 4. 1 Ioh. III, 12. Ep. Iudae v. 11. τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν sequuti enim sunt vestigia Caini, invidia nempe, odio erga alios et impietate.

ΚΑΪΝΑΝ, ὁ. *Cainan.* Nomen viri ἄκλιτον, hebr. קֵינָן quod vel a קָנָה *possedit,* derivari potest, vel *deplorantem* significat, a קִין *deplorare.* Fuit filius Enos, Gen. V, 9. coll. Luc. III, 37. sed Luc. III, 36. alius eiusdem nominis commemoratur.

n, filius Arphaxad, pater Salah, cuius tamen Moses Gen. XI. ubi Semi posteros recenset, nullam omnino in textu hebraico mentionem fecit. Sed Alexandrini interpretes, quos t, ut opinor, recte secutus est Lucas, Cainan inter Salah t Arphaxad medium collocant. Conf. *Usserii* Syntagma de Graeca LXX. Interprr. Versione et Dissertatio de Cainane Arphaxadi filio, p. 9.

ΚΑΙΝΟΣ, ή, όν, 1) *recens, quod nuper factum est et accidit, nondum usurpatum.* Derivatur a καὶ et νῦν quasi *nuper, iam modo factus.* Καινὸς et νέος differunt inter se, ut *neu und jung.* — Νέος scilicet dicitur de *iis, quae vivunt, cer. quibus vita tribuitur,* καινὸς vero de *rebus inanimatis.* Matth. IX, 17. βάλλουσι οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς sed vinum recens iniiciunt in uteres recentes, adeoque integros et incorruptos. ibid. XXVII, 60. μνημεῖον καινὸν sepulcrum, recens excisum nondum usurpatum, coll. Luc. XXIII, 53. ὃ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. Ioh. XIX, 41. Ita quoque usurpatur de panno recente, quod vestimento veteri assuitur. Marc. II, 21. Luc. 36. et 38. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 4. 27. *Phavorin.* et Suid. καινόν· τὸ νεωστὶ κατεσκευασμένον. 2) *novum, quale antea nondum visum nec auditum fuit, inusitatum, insolitum.* Act. XVII, 19. τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; quaenam est nova illa doctrina, quam tradere soles? Marc. 27. *Suid.* καινὸν· τὸ παράδοξον. *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 9. huc etiam referenda sunt ex nonnullorum opinione loca 2 Petri III, 13. Apoc. XXI, 1. ubi promittitur καινὸς οὐρανὸς ἡ γῆ καινή, h. e. coelum et terra plane diversa a praecedente, qualis nondum visa est. *Aelian.* V. H. II, 14. IV, 3) *peregrinus, incognitus.* Marc. XVI, 17. γλώσσαις λαλήσουσι καιναῖς linguis peregrinis utentur, quibus scil. antea non usi fuerunt, coll. Act. II, 4. λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις. Simili ratione usus est hac voce *Xenoph.* de Rep. Laced. X, 8. 4) *praestans, eximius, perfectus, excellens.* Matth. XXVI, 29. ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν, quo praestantius vinum vobiscum bibam. Marc. XIV, 25. Hoc sensu etiam oeconomia christiana, praestantior illa et praestantissima, quae successit oeconomiae mosaicae imperfectiori, διαθήκη καινὴ vocatur Hebr. VIII, 8. 13. IX. 15. Eandem ob causam praeceptum Christi de benevolentia erga alios, vera illa et haud fucata, Ioh. XIV, 34. ἐντολὴ καινὴ dicitur, h. e. praeceptum praestantissimum, quod Iesus ab inepta explicatione antiquorum Rabbinorum vindicaverat et pristino quasi splendori restituerat. Apoc. V, 9. ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν canunt canticum eximium de rebus ac beneficiis praestantissimis. ibid. II, 17. ὄνομα καινὸν nomen insigne ac praeclarum. Ita quoque ᾄσατε Ps. XXXIII, 3. ᾄσατε αὐτῷ ᾆσμα καινόν. Ps. XCVI, 1. Iudd. V, 8. Vide

Vide *Hackspan.* Not. Phil. Theol. P. III, p. 462. 5) *emendatus per religionem christianam, qui veteri perversae sentiendi et vivendi rationi plane renuntiavit* et proprie *iis* tribuebatur, *qui e Iudaeis et gentilibus ad christianam religionem transierant.* Τὰ καινὰ *nova illa sentiendi et vivendi ratio, quam suadet et commendat religio christiana* 2 Cor. V, 17. εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ κτίσις quicunque amplexus est religionem christianam, is se totum ad Christi voluntatem componere debet; debet χριστῷ ζῆν, ut v. 15. exprimitur. ibid. γέγονε καινὰ τὰ πάντα iam successit et valet emendatio animi et vitae per religionem christianam. Gal. VI, 15. καινὴ κτίσις. Ephes. II, 15. IV, 23. καινὸς ἄνθρωπος. Eodem modo apud Iudaeos, qui a cultu idololatrico ad veram religionem transierat, בְּרִיָּה חֲדָשָׁה vocabatur, docente *Schoettgenio* in Hor. Hebr. et Talmud. T. I. p. 704. Nec dissimili plane ratione hac voce usus est *Aeschines Socr.* Dial. III. §. 18. Vide etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 244.

ΚΑΙΝΟΤΕΡΟΣ, α, ον, *recentior.* Comparativus a καινός, qui semel in N. T. legitur Act. XVII, 21. τὶ καινότερον aliquid, novo recentius, (collat. *Theophr.* Char. c. 8.) aut *aliquid novi,* ut comparativus sit positus pro positivo, ut νεώτερον apud *Eurip.* Orest. v. 1327. τί δὲ νεώτερον λέγεις; quid novi dicis?

ΚΑΙΝΟΤΗΣ, ητος, ἡ, *novitas, status novus et a priori diversus,* et ex adiuncto: *praestantia,* et speciatim: *immutatio sensuum animi, vitae morumque in melius,* a καινός *novus.* Rom. VI, 4. ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν ut habeamus summam et praestantissimam felicitatem in coelo. Alii reddunt: ut vitam novam et plane emendatam per religionem christianam agamus; quam explicationem mihi certe series orationis, maxime comma 5. non admittere videtur, coll. 2 Tim. II, 11. Rom. VII, 6. Deum colimus ἐν καινότητι πνεύματος, h. e. vel animo, per religionem christianam emendato, (confer, quae supra ad καινὸς dicta sunt) vel ope religionis christianae, nuper introductae. Saepius in N. T. non legitur. Reperitur tamen haec vox apud *Thucyd.* III, 38. μετὰ καινότητος λόγου. *Plutarch.* T. VIII. p. 214. ed. *Reiske* et in vers. Alex. Ezech. XLVII, 12.

ΚΑΙΠΕΡ, *etsi, quanquam, quamvis.* Coniunctio, composita ex καὶ et περ particula expletiva. Philipp. III, 4. καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν quanquam ego habeam fiduciam. Ita et legitur Hebr. V, 8. VII, 5. XII, 17. 2 Petri I, 12. Apoc. XVII, 8.

ΚΑΙΡΟΣ, οῦ, ὁ, 1) *tempus idque opportunum et conveniens, quo aliquid fieri solet et debet, opportunitas temporis,* et ita differt proprie a χρόνος, quod *tempus quodvis* significat. Matth. XXI, 41. Ioh. VII, 6. ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστι nondum mihi oppor-

opportunum est Hierosolymam proficiscendi tempus.' ibid. ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος vobis autem nihil est, cur iter differatis. Galat. VI, 10. ὡς καιρὸν ἔχομεν cum opportunitate non destituamur, scilicet aliis benevolentiam nostram re ipsa declarandi. Ephes. V, 16. ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν diligenter utimini opportunitate hac ad vitam meliorem redeundi. *Eurip*. Orest. v. 698. Conf. etiam *D'Orville* ad Charitonem IV, c. 1. p. 419. ed. Lips. *Hemsterhusium* ad *Lucian*. *Dial. Mort*. IV, 1. ac *Hermotim*. c. 10. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 236. Apud graecos Scriptores καιρὸς interdum latius patet et *quamcunque rei agendae facultatem opportunam* notat: (*Thuc*. IV, 90. *Ioseph*. A. I. XIII, 9. 3. ubi καιρὸς et ἀφορμὴ iunguntur.) Quae observatio, si recte video, lucem foenerat loco Rom. XII, 11. τῷ καιρῷ δουλεύοντες tempori servite, h. e. opportunitate vobis oblata utamini. Sed sine dubio locus vitiosus est et κυρίῳ loco καιρῷ reponi debet. — *Hesych*. καιρός· χρόνος, ἢ τόπος καίριος. 2) *tempus certum, statutum et definitum*. Act. I, 7. χρόνοι καὶ καιροί, h. e. tempus certum et definitum. Χρόνοι καὶ καιροὶ iunguntur in N. T. et SS. GG. (v. c. *Diog. Laërt*. in *Strat*. p. 343.) ut apud Chaldaeos זְמַן וְעִדָּן, Daniel VII, 12. apud Latinos *tempus et annus* et apud nos *Zeit und Stunde*. Interdum etiam pluralis καιροὶ pro singulari ponitur, v. c. Eph. I, 10. 1 Thess. V, 1. περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν ad ipsum tempus certum et definitum quod attinet. Eodem modo apud Hebraeos זְמַן et עֵת usurpantur Coheleth. III, 1 seq. Nehem. X, 34. Adde Daniel II, 21. *Diod. Sic*. I, 41. Huc pertinet etiam formula κατὰ καιρὸν *suo tempore*, quae legitur Rom. V, 6. χριστὸς κατὰ καιρὸν ἀπέθανε Christus tempore, a Deo definito, mortuus est, respondens hebraicae formulae בְּעִתָּהּ Ies. LX, 22. Iob. V, 26. XXXIX, 21. Conf. *Hemsterhus*. ad *Lucian*. Dial. Mort. IV, c. 1. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 869. Interdum καιρὸς ita indefinite ponitur in N. T. ut tantum ex ope contextae orationis intellegi possit, de quonam certo ac definito tempore sermo fit. Sic v. c. *vitae humanae spatium, quatenus tempore certo et a Deo definito absolvitur*, καιρὸς vocatur Act. XVII, 26. ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς definiens hominibus certa vitae spatia. Galat. IV, 10. *festa, certis temporibus constituta*, καιροὶ vocantur, quod ipsum vocabulum hebraico מוֹעֲדִים in versione Alexandrina respondet Levit. XXIII, 4. Num. IX, 3. 7. 13. De *tempore iudicii extremi* καιρὸς usurpatur 1 Cor. IV, 9. ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ubi statim explicationis causa additur: ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος. Matth. XVI, 3. Marc. I, 15. *tempora Messiae* καιροὶ κατ' ἐξοχὴν dicuntur. Maxime autem memorabilis hanc in rem est locus Matth. XXVI, 18. ubi Christus verbis ὁ καιρός μου

μοι ἐγγύς ἐστιν ita usus est, ut post ὁ καιρός μου omissum sit τοῦ θανεῖν, tempus morti meae definitum, adest: nisi statuere velis, καιρὸν h. l. per metonymiam subiecti *afflictiones et calamitates* significare, *quae certo tempore perferuntur*. Certe *Suidas* monet sub καιρός· καιροὺς ἡ γραφὴ καλεῖ τὰς συμφοράς. Conf. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 130. et meum Spicilegium II. Lexici Bieliani p. 94. 3) *anni tempus*. Huc pertinet, si lectio sana est, Marc. XI, 13. οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων non enim erat anni tempus, quo ficus maturae fiunt. Alii tamen καιρὸς eo sensu sumunt, vt sit: *loci tractusque opportunitas* (Vid. *Thucyd*. IV, 54. extr. et ibi *Schol*. et cap. 98. *Liban*. *Or*. VI p. 204. A. et Or. XI. p. 376. B.) et vertunt: neque enim erat tractus locusve ficuum ferax. Conf. *Nov. Obss. Miscell. Amstelod*. T. I. p. 64. et *Abresch*. *Lectt. Aristaenet*. p. 17. Matth. XXI, 34. ὅτι δὲ ἤγγισε ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν appropinquante anni tempore, colligendis fructibus opportuno. Act. XIV, 17. καιροὺς καρποφόρους anni tempora, seu tempestates, ad fruges ferendas apta. 4) *tempus breve*, i. q. ὥρα. Luc. VIII, 13. πρὸς καιρὸν πιστεύειν non constantem esse in religione christiana. 1 Cor. VII, 5. πρὸς καιρόν, i. q. πρὸς ὥραν. 2 Cor. VII, 8. et Gal. II, 5. 1 Thess. II, 17. πρὸς καιρὸν ὥρας ad breve tempus (*Theod*. πρὸς ὀλίγον) ubi alterutrum redundat. Eodem sensu formula ἕως καιροῦ occurrit Sirac. I, 29 et 30. Hinc adiectivum πρόσκαιρος notat: *quidquid per tempus breve durat, temporarium, non perenne*. 5) *tempus* in universum, aut *pars temporis*, sive *articulus* vel *momentum temporis*. Luc. XIX, 44. τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. 1 Tim. II, 6. IV, 1. ἐν ὑστέροις καιροῖς. 2 Cor. VI, 2. καιρῷ δεκτῷ. Hebr. IX, 9. εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα. Ps. XXXVI, 20. ἐν καιρῷ πονηρῷ. 2 Macc. IV, 32. ὑπολαβὼν ... εἰληφέναι καιρὸν εὐφυῆ. ibid. VII, 20. μιᾶς ὑπὸ καιρὸν ἡμέρας. 6) *annus*. Apoc. XII, 14. καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ tres annos et dimidium (coll. v. 6. עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִדָּן Dan. VII, 25. XII, 7.) qui supra v. 6. diebus 1260. declarati fuerant. Καιροί enim h. l. sunt duo καιροί. Pluralis enim in numeralibus valet duo, instar dualis. Confer *Storr Obss. ad Analog. et Syntax. Hebr*. p. 96.

ΚΑΙ͂ΣΑΡ, ος, ὁ, *Caesar*. Vox haec primum fuit agnomen *Iulii*, Dictatoris primum romanae reipublicae, et postmodum, mutata imperii forma, primi Imperatoris et monarchae. Nominis huius cum regno haeres fuit *Augustus*, et omnes deinde, qui hunc insecuti sunt, principes romani imperii summi, Caesares fuere appellati, sicut iidem etiam Augusti dicuntur ab *Augusto*, *Iulii Caesaris* successore. In derivatione ipsius nominis dubii haerent viri docti. Alii Iulium ita dictum esse putant a caeso matris mortuae utero, quo prognatus esse dicitur. Sed ex *Sueton*. Iul. 26 et 73. Aug. 4 et 7. patet, matrem

trem *Aureliam* ipsi quinquagenario adhuc superstitem fuisse. Alii a *caesarie*, quae hic ornatus fuerit, hoc nomen derivant. Vide *Salmasium* de Caesarie Virorum. Alii denique nomen Caesaris ortum esse existimant ex Afrorum, seu linguae punicae (*Constantinus Manasses* p. 71. *Καίσαρας γὰρ ἐλέφαντας τοῖς Φοίνιξι καλοῦντας*) vocabulo קֵסַרְיָא, quod interprete *Dionysio Vossio* proprie *tergum elephanti*, deinde vero etiam *scutum, ex corio elephanti confectum* significabat. In N. T. Caesaris nomen tribuitur *Augusto*, Luc. II, 1. *Tiberio*, Luc. III, 1.) *Claudio*, Act. XI, 28. *Albert.* Gloss. Gr. p. 39. *καίσαρος κτήσεως ἀρχοντικῆς.*

ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ, ας, ἡ, *Caesarea.* Est nomen duarum urbium, quae in N. T. commemorantur, quarum prior dicta est 1) *Caesarea Palaestinae*, etiam *Caesarea* simpliciter. Vrbs maritima Palaestinae, in littore maris mediterranei inter Ioppen et Tyrum sita, olim, si *Plinio* H. N. V, 14. fides habenda, *Apollonia* dicta, deinde vero *πύργος* seu *Turris Stratonis* appellata. Quum vero *Herodes Ascalonita*, pater Herodis tetrarchae, eam instaurasset, in gratiam Caesaris Augusti *Caesaream* nominavit. Conf. *Ioseph.* A. I. XV, 9. 6. Fuit urbs Palaestinae celeberrima et metropolis totius regionis sedesque praesidum romanorum. Memoratur Act. VIII, 40. IX, 30. X, 1. 24. XI, 11. XII, 19. etc. Conf. *Sam. Basnagium* in Exercitt. Antibaron. p. 369 seq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 509. 2) Altera est *Caesarea Philippi*, urbs Phoeniciae, sita ad radices montis Libani iuxta fontem Iordanis. Olim *Lais* (לַיִשׁ Iudd. XVIII, 28.) aut *Leschem* (לֶשֶׁם Ios. XIX, 47.) dicta fuisse perhibetur, deinde vero *Dan*, (דָּן Iudd. XVIII, 29.) a Danitis, eam occupantibus, postea *Paneas*, vel iuxta *Plin.* H. N. V, 15. *Peneas*, (non quidem a Panis simulacro, ut vult *Philostorgius* Hist. VII. c. 3. sed a monte Paneo, sub quo iacebat. Vide *Euseb.* H. E. VII. c. 17.) sed a *Philippo*, Ituraeae tetrarcha, et Herodis M. filio, ampliata et in honorem Tiberii Caesaris Caesarea appellata fuit. *Ioseph. A. I.* XVIII, 2. 1. Hanc, in Neronis honorem (*Ioseph. A. I.* XX, 9. 4.) *νερωνιάδα* postea Agrippa iunior vocavit; hodie vero, desolata fere iacens, *Bellena* dicitur. Vrbem hanc quondam fuisse splendidissimam et maxime populosam, tradit *Ioh. Phocas* in Palaestina c. 30. p. 45. *ἡ Φιλίππου Καισάρεια, πόλις μεγάλη, πολύανδρος, ἥτις περὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἵδρυται, ἐν ᾗ καὶ λιμὴν ὑπάρχει πάνυ θαυμάσιος, τέχνῃ γεγονὼς ἀνθρωπίνῃ, δαψιλείᾳ χρημάτων ἡ τοῦ ἡρώδου ἐπαρκέσασα χεὶρ τῇ τότε κατασκευῇ.* Mentio huius Caesareae fit Matth. XVI, 13. et Marc. VIII, 27. Vide *Maknighti Comment. Harmon. in IV Evangelia* T. II. p. 531 sequ. ed. *Ruckersfelder* et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 429.

ΚΑΊΤΟΙ, 1) *quamvis, licet*, ex *καὶ* et *τοι* particula enclitica, quae adverbiis et coniunctionibus addi solet. 2) *et tamen*. Sic semel legitur in N. T. Hebr. IV, 3. *καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων* et tamen (aut, ut alii reddere malunt: *iam vero*) opera Dei iam inde a creatione huius universi absoluta sunt. Ita *καίτοι* usurpatur quoque apud *Demosth.* de Corona p. 248. ed. *Reiske*: *καίτοι σύγ' ἔφησθά με ταῦτα λέγοντα κ. τ. λ.* et tamen affirmavisti, me hoc orationis genere inimicitias istas conflare. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 397.

ΚΑΊΤΟΙΓΕ, seu, ut etiam divisim scribitur, *καί τοι γε*. 1) *quanquam*, ex *καὶ*, *τοι* et *γε* particulis encliticis. Ioh. IV, 2. Act. XIV, 17. 2) *atqui etiam*. Act. XVII, 27. *καίτοιγε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα* atqui etiam facile ab unoquoque nostrum cognosci potest. Apud Graecos *καίτοιγε* *atqui* significare, docet locus *Platonis* in Phaedro Tom. X. p. 310. ed. *Bipont.* *καίτοιγε φησιν αὐτήν*.

ΚΑΊΩ, fut. *καύσω*, vel *καύσομαι*, 1) proprie: *uro, exuro*, et passivum *καίομαι uror, comburor*. Ioh. XV, 6. *καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι καὶ καίεται* et igni datur cremandus. Apoc. XIX, 20. *εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην*. ibid. XXI, 8. 2) *accendo, incendo* et in passivo: *accendor* et ex adiuncto: *ardeo*. Matth. V, 15. *καίουσι λύχνον* accendunt candelam. Marc. IV, 21. *μήτι ὁ λύχνος καίεται*; num candela accenditur? Ita *urere* apud Latinos pro *accendere* positum reperitur apud *Virgil. Aen.* VII, 275. *Horat. Od.* I, 4. 7. et בִּעֵר Exod. XXXV, 3. לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ. *Xenoph.* Oecon. XVII, §. 3. *καίειν πῦρ*. *Aristoph. Pace* v. 1088. Epistola Ierem. v. 19. Hebr. XII, 18. *κεκαυμένῳ πυρὶ* qui ardere videbatur. Apoc. VIII, 8. collat. Exod. III, 2. Devt. IV, 11. Verba Pauli 1 Cor. XIII, 3. *καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι*, ita reddenda videntur: Si in torturam tradam corpus meum: nam torturae genus erat apud veteres hoc, ut faces ardentes admoverentur corporibus maleficorum, ut faterentur scelera. Fortasse tamen *καίειν* h. l. in universum notionem *excruciandi et valde affligendi* habet. 3) metaphorice: *καίεσθαι* de *omni graviore animi commotione et affectu* usurpatur, sicut *περικαίεσθαι* de *commotione animi ad misericordiam*, (*Callim.* Hymn. in Delum v. 201. ubi vide *Ernesti*;) et *ad gaudium* (conf. *Abresch.* ad *Aeschylum* p. 298.) dicitur. Luc. XXIV, 32. *οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν*; nonne summo solatio afficiebatur animus noster? Simili modo בָּעַר Ps. XXXIX, 4. usurpatur. et *incendere* apud *Cic. de Fin.* IV, 3. V, 19. *Brut.* 80. 4) Cum lucerna ardente, *λύχνῳ καιομένῳ*, eleganter comparatur Ioh. V, 35. doctor insignis religionis, qui doctrinam suam longe lateque propagat et spargit, quemadmodum lucerna ardens

lucem

lucem spargit. Sirac. XLVIII, 1. ἀνέστη Ἠλίας προφήτης ὡς πῦρ καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ὡς λαμπὰς ἐκαίετο.

ΚΑ'ΚΕΙ̃ pro καὶ ἐκεῖ, per concretionem atticam, qua duae voces, quarum prior in vocalem desinit et posterior a vocali incipit, in unum coalescunt. 1) *et ibi*, *etiam ibi*, *et illic*. Matth. V, 23. κἀκεῖ μνησθῇς ibique recorderis. ibid. X, 11. XXVIII, 10. κἀκεῖ με ὄψονται. Marc. I, 35. 38. Ioh. XI, 54. Alexandrini usi sunt Ruth. I, 17. pro שָׁם. 2) *et illuc*. Act. XVII, 13. ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες τὸν ὄχλον.

ΚΑ'ΚΕΙ̃ΘΕΝ. Adverbium, pro καὶ ἐκεῖθεν, per eandem concretionem atticam, ut κἄπειτα, pro καὶ ἔπειτα. 1) *et illinc*, de loco. Marc. X, 1. Act. VII, 4. XIV, 26. XX, 15. 2) de tempore, *et inde*, *et ex eo tempore*, *tunc*, *deinceps*. Act. XIII, 21. — Alexandrini pro וּמִשָּׁם, 2 Regg. II, 25.

ΚΑ'ΚΕΙ̃ΝΟΣ, ἐκείνη, ἐκεῖνο, *et ille*, *etiam ille*, pro καὶ ἐκεῖνος, per eandem concretionem atticam. Matth. XV, 18. XX, 4. XXIII, 23. Luc. XX, 11. Ioh. VII, 29. XIV, 12. Pro גַּם־הֵם Ies. LVII, 6. habent Alexandrini κἀκεῖνος. Interdum vertere possis *tum ille*. Luc. XXII, 12.

ΚΑΚΙ'Α, ας, ἡ, quod apud Graecos haud raro de *ignavia eius* dicitur, *qui periculum subterfugit contra officium*, *Xenoph.* de Rep. Laced. IX, 2. et speciatim de *militibus* usurpatur, ut infra ad κακὸς demonstrabitur, in N. T. libris 1) *malignitatem animi nocendique cupiditatem*, seu, ut verbis *Ciceronis* (Tuscul. Quaest. IV, 15.) utar, *consuetudinem alteri nocendi* notat. Sic legitur Rom. I, 29. πλεονεξίᾳ, κακίᾳ. Ephes. IV, 31. Col. III, 8. Tit. III, 3. 1 Petri II, 1. coll. Prov. I, 26. *Suid.* κακία ἐστὶν ἡ τοῦ κακῶσαι τὸν πέλας σπουδὴ παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ. Hinc 2) *omnem vitiositatem animique perversitatem* significat, *quocunque modo se exserentem*. Act. VIII, 22. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης desciſce igitur ab hac impietate tua. 1 Petr. II, 16. Iac. I, 21. 1 Cor. V, 8. κακία καὶ πονηρία. 3) *vexatio*, *aerumna*, *molestia*, *afflictio*, i. q. κάκωσις. Matth. VI, 34. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς sufficiat, ut suo quaeque dies vitio laboret, (*Hieronym.* Ep. 147. ad *Amandum*) seu, ut sua cuique diei afflictio, molestia et aerumna sit. Haec significatio hebraismum sapit. Nam רָעָה non solum de *malitia et vitiositate*, sed etiam de *vexatione quavis et malo quocunque* usurpatur. Coheleth. V, 12. XII, 1. Amos III, 6. 1 Regg. XXI, 28. 1 Macc. VII, 23. X, 46. Conf. *Vorstii* Philol. S. p. 807 seq. ed. *Fischeri*. Sed tamen κακία apud *Thucyd.* III. c. 58. τῇ ἡδονῇ opponitur: ἡδονὴν δόντες ἄλλοις, κακίαν αὐτοὶ ἀντιλαβεῖν.

ΚΑΚΟΗ'ΘΕΙΑ, ας, ἡ, *omnis prava agendi consuetudo*, *malignitas*, *ingenii et morum pravitas*. Compositum est ex κακὸς *malus* et ἦθος *mos*, *consuetudo*. *Hesych.* κακοηθείας·

κακο-

κακοτροπίας. Idem κακοήθης· κακότροπος. Semel legitur in N. T. Rom. I, 29. ubi tamen κακοήθεια, rectius, ut videtur, non de *omni prava consuetudine*, sed de *ea animi vitiositate, quae in partem deteriorem omnia interpretari, suspicionem de aliis habere et aliis insidiari solet*, *de malignitate*, *malevolentia*, accipi debet, ut adeo opponatur τῇ εὐηθείᾳ *integritati*, *candori*. Certe *Vulgatus* reddidit: *malignitate*, et *Syrus* magis definite habet: ܘܒܡܚܫܒܬܐ ܒܝܫܬܐ *et cogitationibus malis*: *Aristoteles* lib. II. Rhetor. vitium κακοηθείας senibus tribuit, qui, quae sunt aliorum, in peius interpretari solent. Conf. etiam *Polyb.* V, c. 50, 5. Addit. Esther. VIII, 16. 3 Macc. III, 22. VII, 3. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 27. et *Kypke* Obss. Sacr. T. II. p. 155. Adverbium κακοήθως vide apud *Joseph.* A. I. IV, 2. p. 196. ed. *Havere.*

ΚΑΚΟΛΟΓΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *maledico*, sive *mala imprecando* sive *male de aliquo loquendo*; *calumniando et conviciis proscindendo*, ex κακὸς *malus* et λέγω *dico*, *loquor*. Respondet hebraico קִלֵּל Exod. XXI, 17. coll. Levit. XX, 9. 1 Sam. III, 13. Marc. IX, 39. καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με et illico possit contemtim et contumeliose de me loqui. Act. XIX, 9. κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν impie de religione christiana loquentes. 2 Maccab. IV, 1. 2) significat omnino: *male tractare et habere aliquem*, *sive verbis fiat*, sive *factis*, *non praestare alteri debita officia*. Matth. XV, 4. ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα qui patrem, aut matrem male tractaverit. Marc. VII, 10. In utroque loco opponitur τῷ τιμᾷν, ut קִלֵּל τῷ כִּבֵּד, Exod. XX, 12. Deut. XXVII, 16.

ΚΑΚΟΠΆΘΕΙΑ, είας, ἡ, 1) proprie: *afflictio*, *aerumna*, *vexatio*, *passio*, seu *perpessio malorum et adversorum*, a κακοπαθὴς *aerumnosus*, quod est ex κακὸς *malus* et πάθος *passio*. Sic apud graecos Scriptores κακοπάθεια legitur de *laboribus et molestiis*, *quas agricolae in agris colendis*, (*Diod. Sic.* I, c. 36.) *milites in bello* (ibid. II, c. 1.) *et viatores in itinere* (ibid. I, 4.) *perferunt*. *Demosthen.* p. 1412. 25. ed. *Reiske*: πολλὰς ὑπομένειν κακοπαθείας et ibid. 1471. 18. τὴν κακοπάθειαν τῷ σώματι ὑπενεγκεῖν. Alex. pro תְּלָאָה *labor*, *molestia*. Malach. I, 13. *Suid.* κακοπάθεια· ταλαιπωρία. *Hesych.* μοχθηρία. 2) *tolerantia malorum et laborum aequo et tranquillo animo*, i. q. ὑπομονὴ et μακροθυμία, cum quo permutatur Iacob. V, 10. ὑπόδειγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας exempla tolerantiae et constantiae in adversis sustinendis praebeant vobis prophetae. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΑΘΈΩ, ῶ, fut. ήσω, *mala patior et sustineo*, *suffero labores*, *affligor*, *tolero*, ab iisdem. Verbum proprium de athletis aut militibus, qui itinera longiora facere, sitimque,

famem

famem et vigilias perferre coguntur. *Joseph.* de B. I. I, 7. 4. et 8. 1. Adde *Aelian.* V. H. II, 28. *Herodian.* VIII, 7. *Polyaen.* VIII, 29. p. 656. *Zosim.* III, 28. p. 329. Sic legitur in N. T. 2 Tim. II, 9. ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν cuius causa ego mala suffero usque ad vincula. Iacob. V, 13. κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν mala patitur aliquis inter vos. Alexandrini pro עָמַל Ion. IV, 10. *Symmach.* Ps. CXXVI, 2. 2) *Aequo animo et constanter perfero molestias et calamitates.* 2 Timoth. II, 3. σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ et ibid. IV, 5. brevius κακοπάθησον. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΟΙΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *iniuriam alteri facio, damno afficio, laedo, noceo,* ex κακὸν *iniuria* et ποιέω *facio.* Opponitur τῷ ἀγαθοποιέω *beneficiis afficio,* v. c. Marc. III, 4. ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; licetne sabbatis benevolentiam erga alios exercere aut negligere? Luc. VI, 9. In hac vero significatione frequentissime in versione Alexandrina, ubi non solum pro הֵרַע, Genes. XXXI, 7. XLIII, 6. 1 Sam. XXV, 34. et עָשָׂה רָע, Genes. XXXI, 29. sed etiam pro chaldaico נזק *laesit, damno affecit,* Esdra IV, 13. usurpatur. *Xenoph. Cyrop.* VIII, 8, 7. *Memor.* III, 5, 26. 2) in genere: *male et impie ago, malefacio,* quemadmodum e contrario ἀγαθοποιεῖν etiam *recte et honeste agere* significat, ut supra vidimus. 1 Petr. III, 17. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας melius est, vos innocentes, quam sontes mala perferre. 3 Ioh. v. 11. ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακε τὸν Θεὸν impius alienus est a vera Dei cognitione et amore. *Xenoph. Oecon.* 3, 11. Saepius non reperitur in N. T.

ΚΑΚΟΠΟΙΟΣ, οῦ, ὁ, ἡ, in N. T. non tam *improbus, vitiosus,* quam potius *facinorosus, maleficus, sceleris non vulgaris reus* dicitur; ex eodem themate. Ioh. XVIII, 30. εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς nisi e legibus nostris maleficus esset. 1 Petri II, 12. ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν qui iam vos calumniantur tanquam maleficos. ibid. v. 14. εἰς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν. ibid. III, 16. IV, 15. *Polyb.* XV, 25, 1. *Plutarch.* T. X. p. 212. ed. *Reiske.* Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΟΣ, ή, όν, 1) proprie apud Graecos: *ignavus, piger, timidus omninoque omnis, qui muneri et officio suo vel plane non, vel certe non omni ex parte satisfacit* (*Xen.* Mem. III, 1. 9.) et maxime de *milite* usurpatur, *qui periculum subterfugit contra officium. Etym. M.* κακὸς ἐπὶ τοῦ δειλοῦ, ὁ ὑποχωρῶν καὶ φεύγων. *Xenoph.* Anab. II, 6. 17. ὡς ἐν πολέμῳ κακῶν. *Eurip.* Phoen. 1002. *Homer.* Odyss. ξ, v. 375. Iliad. μ, 279. Huc equidem e N. T. libris referrem loca Matth. XXI, 41. κακοὺς γεωργοὺς et XXIV, 48. ὁ κακὸς δοῦλος, qua formula multi *servum, viliori pretio emtum,* indicari opinantur, ducti fortasse auctoritate auctoris *Etym. M.* κακός· καὶ τὸν εὐτελῆ. 2) *no-*

κῶς, *malignus, malevolus, qui aliis nocendi cupiditate ducitur.* Sic Tit. I, 12. Cretenses κακὰ θηρία ferae noxiae vocantur ab Epimenide, ob hanc ipsam in alios crudelitatem et nocendi cupiditatem. Conf. *Kypke Obss. Sacr.* T. II. p. 379. Hinc τὸ κακόν, substantive sumtum, ita, ut subintelligatur τὸ πρᾶγμα, *vim, iniuriam, quae alteri infertur,* significat, etiam interdum *contumeliam.* Rom. XII, 17. μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες nolite ulcisci iniuriam, vobis illatam, i. q. v. 19. μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες. ib. v. 21. μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακὸν ne vincat te iniuria, ab aliis illata, potius iniuriosos beneficiis vince. 1 Cor. XIII, 5. οὐ λογίζεται τὸ κακόν. Cf. infra sub λογίζομαι. 1 Thess. V, 15. μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ. 1 Petr. III, 9. Ioh. XVIII, 23. μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ demonstra mihi, in quo sit haec contumelia. *Eurip. Phoen.* v. 477. κακῶν δὲ τῶν πρὶν μηδένας μνείαν ἔχειν pristinarum iniuriarum non amplius memorem esse. 3) *impius, vitiosus, scelestus, flagitiosus, sceleris non vulgaris reus.* Apoc. II, 2. οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς non potes perferre *scelestos.* Nec tamen repugnarem, si quis h. l. κακοὺς de *falsis et spuriis doctoribus,* partim ob sequentia, partim ob locum Phil. III, 2. explicare mallet. Marc. VII, 21. οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοί. 1 Cor. XV, 33. ὁμιλίαι κακαί. Coloss. III, 5. ἐπιθυμίαν κακήν. Τὸ κακὸν *crimen, scelus insigne, facinus, morte dignum,* Matth. XXVII, 23. τί γὰρ κακὸν ἐποίησε; quid autem morte dignum commisit? Marc. XV, 14. Luc. XXIII, 22. Act. XXIII, 9. Rom. XIII, 4. *propensio animi ad peccatum, peccandi libido,* Rom. VII, 21. *vitiositas, perversitas* et *peccatum,* Rom. I, 30. II, 9. III, 8. VII, 19. IX, 11. XVI, 19. 2 Cor. V, 10. Iacob. I, 13. 1 Petr. III, 10. 11. 3 Ioh. v. 11. 4) *infaustus, perniciosus, adversus, malus, molestus,* et τὸ κακὸν *malum, adversum, noxium, calamitosum, miseria, afflictio.* Luc. XVI, 25. Λάζαρος τὰ κακὰ ἀπέλαβεν Lazarus multa adversa perpessus est. Act. IX, 13. ὅσα κακὰ ἐποίησεν quam graviter afflixerit Christianos. ibid. XVI, 28. μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακὸν noli tibi vim inferre, seu te necare. ibid. XXVIII, 5. ἔπαθεν οὐδὲν κακὸν nil mali passus est. Apoc. XVI, 2. ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ulcus malum et noxium. Huc etiam referrem 1 Tim. VI, 10. ubi τὰ κακὰ non solum vitia et peccata, sed etiam ipsa mala et incommoda significare videntur, quae ex pravis cupiditatibus oriuntur. In vers. Alex. τὰ κακὰ hebraico רָעָה respondet Ies. XLVI, 7. Ier. XIV, 8. XVI, 19. *Eurip. Phoen.* 1534 sq. κακῶν τοσῶνδε τοιάδ' ἄχεα φανερά. ibid. v. 1590. *Hesych.* κακοί· δυστυχεῖς, κακοδαίμονες. 5) *falsus.* Phil. III, 2. βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας cavete vobis a falsis doctoribus.

ΚΑΚΟΥΡΓΟΣ, ου, ὁ, ἡ, contracte pro κακοέργος (ex κακὸν *malum* et ἔργον *opus*) in universum dicitur, *qui variis artibus*

artifices ac rebus aliis nocet. *Hesych.* κακοῦργος· δόλιος, κακὰ ἐργαζόμενος. Vnde κακουργία de *damno, quod hosti infertur,* adhibetur a *Xenoph. Cyrop.* I, 6. 19. et κακουργεῖν est synonymum τῷ ἀδικεῖν ac *vexare, nocere* notat apud eundem de *Re Equestri* VI, 5. 6. et *Mag. Equit.* VIII, 1. 14. Speciatim vero κακοῦργοι dicebantur *malefici, publicis flagitiis insignes et ad infames poenas damnandi,* maxime *fures, latrones,* (*Aelian. V. H.* III, 44. *Herodian.* I, 10. 2.) *sicarii, piratae* etc. *Suid.* κακοῦργοι· οἱ λῃσταὶ, οἱ ἀνδραποδισταί. Sic legitur in N. T. Luc. XXIII, 32. δύο κακοῦργοι, coll. Marc. XV, 27. δύο λῃστάς. ibid. v. 33. 39. 2 Tim. II, 9. ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος. *Demosthen.* p. 732. ed. *Reiske:* τοῖς κακούργοις, τοῖς πατραλοίαις, τοῖς ἀστρατεύτοις. In versione Alex. τῷ רע Cohel. VIII, 12. et פֹּעֲלֵי אָוֶן Prov. XXI, 15. respondet. Conf. etiam *Symmach.* fragmenta Ps. XXXVI, 1. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 816.

ΚΑΚΟΥΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *male habeo, male tracto aliquem, vexo.* Passivum κακουχέομαι *affligor, male vexor,* ex κακῶς *male,* et ἔχω *habeo.* In N. T. bis tantum legitur Hebr. XI, 37. κακουχούμενοι et XIII, 3. In utroque loco de afflictis quocunque mali genere sermo est. 1 Regg. II, 26. כִּי הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אָבִי Alex. καὶ ὅτι ἐκακουχήθης ἐν πᾶσιν οἷς ἐκακουχήθη ὁ πατήρ μου. ibid. XI, 39. Pro eadem voce legitur quoque apud *Aquilam* Exod. XXII, 22. Iob. XXXVII, 23. Aeque late patet substantivum κακουχία, quod de *omnibus malis et incommodis, quibus aliquis premitur,* pro hebraico עֳנִי Ps. IX, 14. et Deut. XVI, 3. in *Aquilae* reliquiis et Ps. XLIII, 25. in fragmentis *Symmachi* reperitur.

ΚΑΚΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie *corrumpo, deterius reddo, physice vitio.* *Theophrast. Hist. Plant.* I, c. 15. ὅταν καὶ τὸ πήγανον κακῶται καὶ ἀλλάττεται. 2) *male tracto, affligo, vexo, malum alicui infero,* et omnino de iis usurpatur, *qui omnis generis iniuria aliquem afficiunt.* Sirac. VII, 22. *Thucyd.* I, 33. *Herodian.* VI, 6, 12. Sic de Aegyptiis, Israelitas servitute prementibus, legitur Act. VII, 6. καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια et vexabunt per quadraginta annos. ibid. v. 19. de Pharaone, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν. ibid. XII, 1. ubi *Vulgatus* per *affligere* reddidit. ib. XVIII, 10. 1 Petr. III, 13. Alexandrini pro הֵרַע Exod. V, 22. 23. Num. XI, 11. XVI, 15. et עִנָּה Exod. I, 11. Num. XXIV, 24. Formula, κακοῦν τὴν ψυχήν τινος *exacerbare aliquem, provocare aliquem ad iram et indignationem,* i. q. παροργίζειν, legitur Act. XIV, 2. καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. *Vulgatus:* et ad iracundiam concitaverunt animos gentium (contra Christianos). Eodem modo κακοῦν, nude positum, usurpatur apud *Ioseph. A. I.* XVI, 1. 2. κακοῦν ἐδύνατο, καὶ τῆς οἰκείας ἐξ ἀρχῆς

als

εἰς τὰς παῖδας ἀφαιρεῖν. ibid. v. 3. et 8. 2. Ps. CV, 32. ἐκακώθη Μωϋσῆς δι' αὐτούς. Pollux Onom. III, 47. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΚΩΣ. Adverbium a κακός *malus*. Notat 1) *male, misere, moleste*, naturaliter et physice, et speciatim de *male affectis corpore* adhibetur; et *adversa valetudine utentibus*, de quibus etiam κακῶσθαι apud medicos graecos usurpari, exempla docent a *Foesio Oecon. Hipp.* p. 184. allata. Sic autem usurpatur maxime in formula κακῶς ἔχειν, quae non solum reperitur Matth. IV, 24. πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, scil. ἑαυτοὺς, omnes, qui se male habent, h. e. aegrotos, ibid. VIII, 16. IX, 12. XIV, 35. Marc. I, 32. 34. II, 17. VI, 55. Luc. V, 31. VII, 2. sed etiam in Graecorum libris, v. c. *Aelian. H. A.* XI, 34. κακῶς εἶχε, καὶ ἐπίδοξος τεθνήξεσθαι ἦν. *Theophr. Char.* 13. fin. Adde Ezech. XXXIV, 4. Conf. *D. W. Trilleri Tr. de Vespertina morborum exacerbatione* p. 103. Similis formula est κακῶς πάσχειν, quae Matth. XVII, 15. de daemoniaco adhibetur. *Polyb.* III, 90. X, 36. *Aristoph. Plut.* 901. *Homer. Od.* π', 274. 2) *valde, graviter*. Matth. XV, 22. ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται filia mea male a daemone vexatur. Codex Basileensis et *Origenes* loco κακῶς habent δεινῶς, quod glossema sapit. ibid. XXI, 41. κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτοὺς malos male perdet. *Aristoph. Plut.* v. 65. εἰ μὴ φράσεις γὰρ, αὐτό σ' ὀλῶ κακὸν κακῶς. ibid. v. 418 et 880. *Ioseph. A. I.* II, 14. 2. ὑφ' ὧν κακοὶ κακῶς ἀπώλοντο. *Sophocl. Aiax Flag.* v. 1409. κακὸς κακῶς φθαρείη. Alia loca dedit *El. Palairet.* in *Obss. Philol. et Crit.* p. 65. *I. H. Maius Obss. Sacr.* Lib. I. p. 68. et *Wakefield* in *Silva Critica* P. II. p. 52. Eodem modo *male* pro *valde* apud *Cic. Attic.* XIV, 90. legitur. 3) *contumeliose, irreverenter, improbe, perperam.* Ioh. XVIII, 23. εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ proba, me irreverenter locutum esse. Act. XXIII, 5. ubi ἐρεῖν κακῶς est i. q. λοιδορεῖν v. 4. Conf. Exod. XXII, 28. Levit. XIX, 14. XX, 9. Iacob. IV, 3. κακῶς αἰτεῖσθε male petitis, h. e. voluntati divinae non convenienter.

ΚΑΚΩΣΙΣ, εως, ἡ, *afflictio, vexatio, miseria, qua aliquis afficitur, iniuria, quae alicui infertur*, a κακόω, quod vide. Semel legitur in N. T. Act. VII, 34. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου ἐν Αἰγύπτῳ haud ignoro populi mei afflictionem in Aegypto. *Thucyd.* VII, 82. τεταλαιπωρημένας τοῖς τε τραύμασι καὶ τῇ ἄλλῃ κακώσει. Conf. *Bergler.* ad *Alciphron.* Epp. I, 6. p. 27. Alexandrini posuerunt pro עני Exod. III, 7. 17. Adde Ps. XVIII, 19. XLIV, 20. Sirac. XI, 28. *Hesych.* κακώσεις· ταπείνωσις, ὀδύνη.

ΚΑΛΑΜΗ, ης, ἡ, *frumenti culmus, stipula, stramen, culmus*, a κάλαμος, quod vide. *Suid.* καλάμη· ὁ ἄσταχυς τοῦ σίτου.

Hesych.

Hesych. ἔτι γὰρ καλάμη κυρίως τὸ φυλλῶδες τῶν σταχύων, ἢ τὰ ἐκ τῶν ἀλοητῶν λείψανα, ἐξ ὧν περισσευμάτων ἐςι γνῶναι, πόσος ἦν ὁ καρπός. *Schol. Theocrit. Idyll.* V, 7. καλάμη· τὸ καταλειπόμενον ἢ περικοπτόμενον ἐκ τοῦ θεριζομένου σίτου καλαμῶδες, καὶ τῆς κριθῆς. In versione Alex. respondet hebraico קַשׁ, Exod. V, 12. XV, 7. Ies. V, 24. Conf. *Salmasii Exercitt. Plin.* p. 832. Semel legitur in N. T. 1 Cor. III, 12. ubi tamen metaphorice doctrinam vanam et inutilem significat. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 110. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΑΛΑΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *calamus, arundo,* et dicitur partim de *frumenti calamo,* partim de *aquatico frutice, omnibus noto.* *Hesych.* κάλαμος· καυλὸς τοῦ σίτου. De frutice aquatico, arundine gracili, quae vel levi agitatur aura et facile frangitur, legitur Matth. XI, 7. κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον, ubi tamen pro re leviore quacunque et nullius momenti usurpatur aeque ac Luc. VII, 24. Non enim audiendi sunt, qui in utroque loco arundinem symbolum hominis inconstantis, levis, et fide dubii esse arbitrantur. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 380. 2) per metonymiam: *baculus, ex arundine sativa factus, scipio,* qualem imperantes et proceres manibus gestare solebant pro insigni maiestatis. Conf. interpretes ad *Theophr. Char.* cap. 5. Matth. XXVII, 29. καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ et baculum ex arundine dant ad manum. ib. v. 30. et Marc. XV, 19. De baculo, ex arundine sativa facto, non vero de calamo aromatico cum *Ludov. de Dieu* (in Notis ad Iohannem c. 19.) hanc vocem nostram explicarem quoque in locis Matth. XXVII, 48. et Marc. XV. 36. ubi milites, Christum crucifixum aceto potaturi, καλάμῳ usi esse narrantur. Ita קָנֶה 2 Regg. XVIII, 21. Ies. XXXVI, 6. Ezech. XXIX, 6. Conf. *Olai Celsii Hierobot.* P. II. p. 312. 3) per metonymiam: *arundo, seu baculus ex arundine, ad usum metiendi accommodatus, calamus mensorius, virga geometrica.* Apoc. XI, 1. καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ. ibid. XXI, 15. εἶχε μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, et v. 16. καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ. Ezech. XL, 5. καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος τὸ μέτρον πηχῶν ἓξ ἐν πήχει καὶ παλαιςῇ. Notat auctor *Etym. M.* in mensuris καλαμίδα fuisse. Καλαμίδας· τὰς νῦν λεγομένας ὠλένας. ἐπεὶ ἀπὸ καλάμων γίνεται. 3) *calamus scriptorius, arundo scriptoria, ein Schreib-Rohr,* non *penna scriptoria,* ut vulgo vertitur, praeeunte *Luthero.* Non omnes tamen arundines faciendis calamis scriptoriis apti erant, sed, ut tradit *Plinius H. N.* XVII, c. 14. chartis serviunt calami, Aegyptii maxime, cognatione quadam papyri. Sic autem legitur in N. T. 3 Ep. Ioh. v. 13. multa habui tibi scribere, sed nolui per atramentum καὶ καλάμου scribere tibi. In versione Alex. σχοῖνος *iuncus* scribendi quoque instrumentum est. Ierem. VIII, 8. quo in loco

καλα-

κάλαμος hebraico עֵט *stilus* respondet. Ps. XLIV, 2. ubi in syriaca versione ܩܢܝܐ (quod est ab hebraico קָנֶה *arundo*, unde latinum *canna*) legitur. Sic etiam *calamus* usurpatur apud *Martial.* VII, 10. *Cic.* ad *Attic.* VI, 8. et *arundo* apud *Persium* III, 10. Adde *Coran. Sur.* XXXI, 26. LXVIII, 1. et XCVI, 3. 4. 5. *Thom. M.* κάλαμος· ἐπὶ γραφίδος, ὁ δόναξ. Conf. *Schwarzium* de *Ornamentis Librorum* p. 213. ed. *Leuschner.* et *C. B. Michaelis* D. *Naturalia quaedam et artificialia Codicis S. ex Alcorano illustrantem* p. 21. 5) metaphorice usurpatur Matth. XII, 20. ubi κάλαμος συντετριμμένος est symbolum hominis imbecillis et exigua intellegendi facultate praediti. Hebraice קָנֶה רָצוּץ Ies. XLII, 3.

ΚΑΛΕΩ, ῶ, fut. έσω vel έσω, 1) *voco, nomino, nomine insignio, appello. Phavor.* καλεῖν· τὸ ὀνομάζειν. Matth. II, 23. ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται. ibid. XXVII, 8. Apoc. XIX, 13. *Thucyd.* VI, 2. *Herod.* I, 6. Formula: καλεῖσθαι ἔν τινι *ab aliquo nomen accipere* notat. Rom. IX, 7. ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα posteri tui Isaacidae vocabuntur, h. e. coll. v. 8. Isaacidae veri erunt posteri tui. Ita יִקָּרֵא sequente ב Genes. XXI, 12. — Praecedente aut sequente voce ὄνομα, haud raro per *imponere, indere* reddi potest, v. c. Matth. I, 21. 25. καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Luc. I, 13. 31. II, 21. τὸ ὄνομα τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου nomen, quod iam illi imposuerat angelus. Genes. XVI, 11. καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰσμαήλ. ibid. XVII, 19. *Plato Polit.* p. 279. C. τὸ μὲν ὄνομα ἱμάτιον ἐκαλέσαμεν. Idem in *Cratylo* p. 258. *Eurip. Ion.* 74. Vide et *Georgii Vindic. N. T. ab Hebraismis* III, c. 3. §. 10. p. 270. et *Wolf.* in *Curis Philol.* ad Matth. I, 19. 2) *cognomino, cognomen impono.* Καλέομαι *cognominor, cognomen habeo,* i. q. ἐπικαλέομαι. Luc. VIII, 2. Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή. 1 Macc. II, 3. Σίμων ὁ καλούμενος Θασσί. Paulo ante Ἰωάννης ὁ ἐπικαλούμενος Ἰαδδίς. 2 Macc. X, 12. 3) *advoco, voco ad me, arcesso.* Matth. II, 7. λάθρα καλέσας τοὺς μάγους clam accersitis magis. Interdum aeque commode per *convocare* reddi potest, ut sit idem, quod συγκαλεῖν. Matth. XX, 8. κάλεσον τοὺς ἐργάτας iussit convocare operarios. ibid. XXV, 14. ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους. Luc. XIX, 13. Certe Alexandrini non solum τὸ קָרָא Exod. VII, 11. per συγκαλεῖν reddiderunt, sed etiam καλεῖν pro הִזְעִיק *convocavit*, Iudd. IV, 12. posuerunt. *Xenoph. Anab.* I, 3, 4. 4) sensu forensi: *cito, evoco, provoco,* nostrum: *vorladen, vorbescheiden.* Act. IV, 18. καὶ καλέσαντες αὐτούς. ibid. XXIV, 2. κληθέντος δὲ αὐτοῦ evocato Tertullo. Sic et aliquoties apud *Demosthenem,* v. c. p. 1324. l. 12. et 1336. l. 10. ed. *Reiske.* 5) *evoco,* nostrum: *aus einem Orte heraus rufen,* et ex adiuncto: *iubeo aliquem discedere,* seu *relinquere*

linquere locum. Matth. II, 15. ἐξ αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου ex Aegypto evocavi filium meum. Ioh. X, 3. καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτὰ et evocat eas nominatim et adducit ad pascua. Hebr. XI, 8. καλούμενος ἀβραάμ migrare iussus Abrahamus. 6) *invito ad aliquid, offero,* ad imitationem hebraici קָרָא, quod de *omni genere honorum eorumque oblatione ac destinatione* usurpatur. Speciatim vero de *iis* usurpatur, *qui ad coenam et convivium invitantur;* unde *οἱ κεκλημένοι convivae* dicuntur. Matth. XXII, 3. καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς γάμους ad invitandos hospites. ibid. v. 8. οἱ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι sed non digni erant hospites. ibid. v. 9. Luc. VII, 39. ὁ καλέσας αὐτόν. Codex Cantabrig. παρ' ᾧ κατέκειτο e glossemate. ibid. XIV, 7. 8. 9. 10. 13. 17. 24. Ioh. II, 2. 1 Cor. X, 27. εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων si vos ad epulas sacrificales invitat gentilis. *Xenoph. Mem.* II, 9. 4. *Anthol.* I, 79. 1. Eodem sensu hebraicum קָרָא usurpatur Esther. V, 12. 1 Sam. IX, 13. 22. et apud Latinos *vocare* (*Cic. Ep.* IX, 20. *pro Muraena* 34. *Sueton. Calig.* 39. Vide *Vechneri Hellenolexiam* I, 2. 3. p. 127.) aeque ac apud *Homerum* παρακαλεῖν et apud *Athenaeum* κλῆσιν ποιεῖσθαι adhiberi, docuit *Fesselius* in *Adversariis Sacris* Lib. IV, c. 3. §. 9. et *Rittershus.* ad *Oppian.* p. 270. Conf. supra sub ἀντικαλέω et infra sub φωνέω. 7) Κατ' ἐξοχὴν *Deus* et *Christus* καλεῖν homines dicitur, *quando hominibus non solum religionem et felicitatem christianam offert, sed etiam vere confert.* Marc. II, 17. Luc. V, 32. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους. Rom. VIII, 30. τούτους καὶ ἐκάλεσε hos etiam institui curavit in religione christiana. ibid. IX, 12. ἐκ τοῦ καλοῦντος sed ex benignitate Dei, qui homines ad felicitatem per religionem christianam invitavit. ibid. v. 24. 1 Cor. I, 9. δι' οὗ ἐκλήθητε per quem adducti estis. ibid. VII, 15. ἐν εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεὸς Deus nos ideo ad religionem christianam perduxit, ut concordiam coleremus. ibid. v. 18. Galat. I, 6. V, 8. 13. Ephes. IV, 1. 4. καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν quemadmodum et vobis, ad religionem christianam adductis, facta est unius eiusdemque felicitatis spes. Coloss. III, 15. 1 Thess. II, 12. IV, 7. V, 24. 2 Thess. II, 14. 1 Tim. VI, 12. 2 Tim. I, 9. Hebr. IX, 15. 1 Petr. I, 15. II, 9. 21. III, 9. V, 10. 2 Petr. I, 3. Sic etiam intellegendum est hoc verbum in notissimo illo loco Matth. XX, 16. πολλοί εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί multis quidem offertur felicitas christiana, sed pauci ea potiuntur. 8) *voco ad officium, eligo, constituo aliquem ad munus.* Matth. IV, 21. καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς, coll. v. 19. καὶ λέγει αὐτοῖς, δεῦτε ὀπίσω μου. Marc. I, 20. Galat. I, 15. καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ

τῦ et me pro summa sua benevolentia apostolum constituit. Hebr. V, 4. καλέμενος ὑπὸ τῦ Θεῦ nisi ab ipso Deo electus. Καλεῖν τινὰ dicitur etiam Deus, *quatenus homini in hac vita sortem aliquam et conditionem assignat*, i. q. μερίζειν, cum quo permutatur 1 Cor. VII, 17. ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ κύριος, ὕτω περιπατείτω, coll. v. 20 et 24. 9) Καλεῖν Deus dicitur, *quando aliquid voluntate sua potentissima efficit ac iubet esse*. Rom. IV, 17. καλῦντος τὰ μὴ ὄντα, quae verba non, ut vulgo factum vidi, veterem: *efficientis, ut, quae non sunt, esse incipiant*; sed potius: *efficientis omnia voluntate sua, et ea quae sunt, et futura*. Ita quoque de Deo creatore mundi locutus est *Philo* Lib. de *Creat. Princip.* p. 728. B. coll. Lib. III. de *vita Mosis* p. 693. C. Eodem modo קָרָא de Deo adhibetur Ies. XXII, 12. XLI, 4. Sapient. XI, 26. ἢ τὸ μὴ κληθὲν ὑπὸ σῦ διετηρήθη. 10) Καλεῖσθαι *esse* ad imitationem hebraici נִקְרָא Ies. LVI, 7. Matth. V, 9. υἱοὶ Θεῦ κληθήσονται filii Dei erunt. ibid. v. 19. XXI, 13. Marc. XI, 17. Luc. I, 32. 35. 76. Iacob. II, 23. Conf. *Vorstii Philol. Sacr.* c. 5. p. 155. ed. *Fischeri*, qui bene adduxit locum *Homeri Iliad.* IV, 60 sq. ὕνεκα σοὶ παράκοιτις κέκλημαι, ubi *Eustath.* τὸ κέκλημαι ἀντὶ τῦ εἰμὶ κεῖται. Similiter *vocari* pro *esse* dixit *Valer. Argonaut.* V, v. 653. Adde *Wolfium* ad *Liban.* Ep. 30. p. 70 sq. *Casaub.* ad *Theocrit.* cap. 3. et *Graevium* ad *Callim.* Hymn. in Iovem v. 20. 11) καλεῖσθαι *notum esse, in ore omnium ferri*. Luc. I, 36. τῇ καλεμένῃ στείρᾳ quae ob sterilitatem in ore omnium fertur. 12) interdum reticetur. Act. XIII, 9. ὁ καὶ παῦλος, sc. καλέμενος, seu ἐκαλεῖτο, quod passim, maxime in inscriptionibus, omitti, *Alberti* docuit in *Obss. Philol. in N. T.* p. 250. 13) καλεῖσθαι interdum redundat, v. c. Luc. XIX, 2. ἀνὴρ, ὀνόματι καλέμενος ζακχαῖος, ubi καλέμενος in nonnullis codicibus et versionibus omissum est.

ΚΑΛΛΙΕ'ΛΑΙΟΣ, ε, ἡ, *bona, vera et frugifera olea*, ex κάλλος *pulchritudo* et ἐλαία *olea*. Semel legitur in N. T. Rom. XI, 24. ubi τῷ ἀγριελαίῳ *oleaster* opponitur et metaphorice *verum Dei coetum, ecclesiam iudaicam* significat. Non est vero hoc vocabulum a Paulo inventum, ut quidam existimarunt; idem enim nomen habet *Aristoteles* de Plantis I, c. 6.

ΚΑΛΛΙ'ΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *melior, praestantior*. Neutrum τὸ κάλλιον *melius*. Est comparativus irregularis a καλὸς *pulcher*, cuius neutrum adverbiascere solet, semel tantum in N. T. obvium. Act. XXV, 10. σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις uti tu optime nosti; nam comparativus saepe pro superlativo ponitur, ut exemplis multis docuit *Glassius* in *Philol. Sacra* p. 50. ed. *Dathii*.

ΚΑΛΟΔΙΔΑ'ΣΚΑΛΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *honestatis magister, bona ac honesta tradens et praecipiens*, ex καλὸς *pulcher, bonus, honestus*

honeſtus et διδάσκαλος *magiſter.* In N. T. tantum legitur Tit. II, 3. καλοδιδασκάλυς ut ſint vita pariter ac oratione honeſtatis magiſtrae.

ΚΑΛΟῚ ΛΙΜΈΝΕΣ, *bonus portus,* noſtrum: *Guthafen,* a καλὸς *bonus* et λιμὴν, ένος, ὁ, *portus.* Ita dictus fuit locus inſulae Cretae, haud procul ab urbe Laſaea, Act. XXVII, 8. quia commodus erat ad appellendum. A *Stephano* καλὴ ἀκτὴ vocatur.

ΚΑΛΟΠΟΙΈΩ, ῶ, fut. ήσω, et de *iis, qui beneficia in alios conferunt,* et de *iis, qui recte atque honeſte agunt,* uſurpatur, ex καλὸς, quod vide, et ποιέω *facio.* Semel in N. T. legitur 2 Theſſ. III, 13. ubi tamen in verbis μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες ambiguitas quaedam latet. Alii enim vertunt: *in recte agendo ne laſſi et ſegnes ſiatis:* ex aliorum vero ſententia Paulus Theſſalonicenſes hortatus eſt, ne ſegneſcerent in benefaciendo egenis.

ΚΑΛΌΣ, ή, όν, 1) proprie: *pulcher, formoſus, qui eſt honeſta ſpecie et conformatione partium ac colore probabili praeditus.* Reſpondet hebraico יָפָה in verſ. Alex. Geneſ. XII, 14. XXIX, 17. 2) metaphorice i. q. ἀγαθὸς *bonus, praeſtans, probatus, optabilis,* et non ſolum de *eo* dicitur, *quod bonitatem et praeſtantiam internam habet,* ſed etiam de *eo, quod accommodatum eſt ad finem quendam ſuum et utile,* et de rebus aeque ac perſonis adhibetur. Hinc in haud paucis verſionis Alex. locis pro hebraico טוֹב uſurpatum reperitur, v. c. Geneſ. I, 4. 10. Num. X, 29. Deut. XII, 28. etc. Quum igitur tam late pateat hoc vocabulum et omne complectatur, quod tale eſt, quale eſſe debet, variis modis pro diverſa ſubiecti ratione in locis ſingulis reddi poteſt. Sic v. c. eſt a) latinum *praeſtans, bonus.* Matth. VII, 17. 18. 19. καρποὶ καλοὶ fructus boni, mites et ſalubres. ibid. XIII, 24. 27. 37. 38. καλὸν σπέρμα bonum ſemen. ibid. v. 8. 23. Marc. IV, 8. 20. Luc. VIII, 15. γῆ καλὴ terra foecunda, ſolum fertile. Matth. XIII, 45. καλὺς μαργαρίτας magni pretii, praeſtantes margaritas. Luc. XXI, 5. De piſcibus bonis legitur Matth. XIII, 48. et de vino praeſtante Ioh. II, 10. Hebr. VI, 5. καλὸν γευσαμένυς θεῦ ῥῆμα qui uſu ſuo cognoverunt doctrinae chriſtianae praeſtantiam. 1 Tim. VI, 19. b) *ſuavis, iucundus.* Matth. XVII, 4. καλόν ἐςιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι perplacet nobis hic. Marc. IX, 5. c) *utilis.* Matth. XVIII, 8. καλόν σοι ἐςὶν magis enim utilitati tuae conſules. (*Targum Hieroſ.* Geneſ. XXXVIII, 26. טוב לי melius eſt mihi. *Plaut. Rudent.* IV, 4. 70. tacita bona eſt mulier ſemper quam loquens.) ibid. XXVI, 24. καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ ὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ſatius eſſet iſti homini non natum eſſe. Marc. IX, 42. 43. 45. XIV, 21. Luc. XIV, 34. 1 Cor. VII, 8. 26. IX, 15. 1 Tim. I, 8.

I, 8. οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος non denegamus legi mosaicae utilitatem suam. Sirac. XIV, 3. d) *idoneus, sufficiens.* Luc. VI, 38. μέτρον καλὸν mensura plena, iusta. — e) *verus.* 1 Thess. V, 21. τὸ καλὸν κατέχετε. f) *fidelis, qui muneri suo omni ex parte satisfacit.* Ioh. X, 11. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς pastor fidelis, qui omni modo gregis saluti prospicit; opponitur τῷ μισθωτὸς, v. 12. ibid. v. 14. 1 Tim. IV, 6. καλὸς διάκονος. g) *honorificus.* Iacob. II, 7. τὸ καλὸν ὄνομα nomen honorificum. 3) καλὸν dicitur *omne, quod est voluntati divinae conveniens, licitum, honestum, laudabile.* Matth. V, 16. τὰ καλὰ ἔργα recte et honeste facta. ibid. XV, 26. οὐκ ἔστι καλὸν, i. q. αἰσχρὸν ἐστι, turpe est ac nullo modo conveniens. Rom. VII, 18. 21. τῷ καλὸν opponitur τὸ κακόν. ibid. XIV, 21. τὸ καλὸν *officium*, est i. q. τὸ προσῆκον. 2 Cor. VIII, 21. προνοούμενοι καλὰ honestati studeamus. ibid. XIII, 7. 1 Tim. V, 10. 25. Tit. II, 7. 1 Tim. IV, 4. πᾶν κτίσμα θεοῦ καλὸν nobis enim uti licet omnibus, quae Deus creavit. Galat. IV, 18. τὸ καλὸν virtutis studium. *Thucyd.* III, 94. VIII, 3. putabant bellum quoque brevi futurum, ὃ μετασχεῖν καλὸν εἶναι. *Aelian. V. H.* III, 23. *Aristoph. Pace* v. 277. νῦν ἐστιν εὔξασθαι καλόν. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 424. 4) *beneficus, benevolus;* ἔργον καλὸν *beneficium.* Matth. XXVI, 10. ἔργον καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμὲ insigne beneficium mihi praestitit. Ioh. X, 32. πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν multa benefica miracula inter vos patravi. ib. v. 33. Galat. VI, 9. καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν in benefaciendo aliis ne segnescamus. Tit. III, 8. 5) pro καλλίων. 1 Cor. VII, 1.

ΚΑ'ΛΥΜΜΑ, ατος, τὸ, 1) *omne tegumentum, tegmen, velamen*, a καλύπτω *tego, velo.* Sic de velamine, quod Moses faciei suae imposuit, usurpatur 2 Cor. III, 13. καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ non vero facimus, quae Moses fecit, velamen imponens faciei suae. Alex. Exod. XXXIV, 33. ἐπέθηκεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ κάλυμμα, ubi est in hebr. מַסְוֶה. In eadem versione legitur pro מָסָךְ Exod. XXVII, 16. Num. III, 25. et pro מִכְסֶה Num. IV, 8. 10. 11. 2) metaphorice: *impedimentum quodvis;* et speciatim: *id, quod veram et certam alicuius rei cognitionem impedit.* 2 Cor. III, 14. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει nam etiam nunc manet illud impedimentum verum cognoscendi, cum libri V. T. praeleguntur. ibid. v. 15. κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν κεῖται, et v. 16. περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα tunc auferentur illa impedimenta. 3) interdum reticetur, v. c. 1 Cor. XI, 4. κατὰ κεφαλῆς ἔχων, sc. κάλυμμα, quod etiam in duobus codicibus et versione Coptica e glossemate additum reperitur. Similis ellipsis reperitur Esther.

Esther. VI, 12. ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος κατὰ κεφαλῆς. *Origenes*: καὶ κατακεκαλυμμένος τὴν κεφαλήν.

ΚΑΛΥΠΤΩ, fut. ύψω, 1) *operio, tego, velo.* Matth. VIII, 24. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ἀπὸ τῶν κυμάτων ut navis tegeretur a fluctibus. Luc. VIII, 16. καλύπτει αὐτὸν σκεύει. ibid. XXIII, 30. καὶ τοῖς βουνοῖς, καλύψατε ἡμᾶς collibus dicetis, operite nos, h. e. in montibus et cavernis perfugium quaeretis. In versione Alex. respondet hebraico כִּסָּה Genes. VII, 19. Num. IV, 8. 9 sq. *Hesych.* καλύπτειν· σκεπάζειν, κρύπτειν. 4) metaphorice: *abscondo, occulto, aliorum cognitioni subduco, impedio, ne aliquid cognoscatur, vel intellegatur.* Matth. X, 26. οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται nihil est tam occultum, quod non aliquando manifestabitur. 2 Cor. IV, 3. εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον si doctrinae, a nobis traditae, praestantia quibusdam incognita manet, manet contumacibus incognita. 3) *caveo, ne quid appareat, eluceat et fiat.* Hoc sensu ut opinor, accipienda est haec vox in locis Iacobi V, 20. καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν is impedit multa peccata, et 1 Petr. IV, 8. ἡ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν qui alios amat, cavebit quoque, ne alii peccata committant. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΛΩΣ. Adverbium a καλὸς *pulcher*, quod ut latinum *bene*, cui respondet, variae est significationis et usus. 1) est *bene*, et innuit *praestantiam*, seu *bonitatem rei naturalem et physicam.* Huc pertinet formula: καλῶς ἔχειν, quae, ut latina *bene habere*, de revalescentibus et prospera valetudine utentibus usurpatur Marc. XVI, 18. ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἕξουσι aegrotis manus imponent et bene habebunt. *Syrus*: ܘܢܬܚܠܡܘܢ *et sanabuntur.* 2) *uti decet, uti par est, legibus divinis et officio convenienter.* Ioh. XVIII, 23. ubi τῷ κακῶς, h. e. *irreverenter, contumeliose,* opponitur. 1 Tim. III, 13. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες qui bene munere diaconi funguntur. 1 Cor. VII, 37. 2 Petr. I, 19. Iacob. II, 8. coll. v. 9. καλῶς ποιεῖτε voluntati divinae convenienter agitis, hebraice הֵיטִיבוּ Ierem. IV, 22. Huc etiam referendus est locus Marc. VII, 9. καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ubi tamen καλῶς per antiphrasin intellegendum est; *bene scilicet*, h. e. *pessime.* Cf. *G. Wakefield Silvam Criticam* P. I. p. 160. Aliis καλῶς esse videtur improbantis, ut legitur apud *Aristoph. Ran.* v. 915. ubi *Schol.* ὅτι καὶ νῦν τὸ καλῶς ἐπὶ παραιτήσει· ἀποστρεφόμενος δὲ καὶ παραιτούμενος ὁ Εὐριπίδης λέγει τὸ καλῶς. Formula: καλῶς εἰπεῖν τινὰ *aliquem laudare, approbare* notat. Luc. VI, 26. καὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι οἱ ἄνθρωποι vae vobis si probemini impiis Iudaeis! 3) *benigne, benefice.* Sic sumendum est in formula καλῶς ποιεῖν, quae apud Graecos quidem

significat: *recte et honeste agere*, sed in N. T. fere semper *benefacere, benigne tractare*, i. q. εὖ ποιεῖν notat. Matth. V, 44. καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς beneficiis afficite inimicos vestros. ib. XII, 12. ὥστε ἔξεστι τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν licet sabbato aliis benefacere, coll. Marc. III, 4. Luc. VI, 27. Phil. IV. 14. καλῶς ἐποιήσατε gratum mihi fecistis. Eodem modo sumitur הֵיטִיב Zachar. VIII, 15. et apud Graecos καλῶς πράττειν, vel δρᾶν, v. c. *Eurip. Hecub.* v. 834. 4) *recte, vere, vero convenienter.* Matth. XV, 7. καλῶς προεφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας recte de vobis vaticinatus est Iesaias. Marc. VII, 6. XII, 28. καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη. ib. v. 32. καλῶς ἐπ' ἀληθείας εἶπας. Act. XXVIII, 25. Luc. XX, 39. Ioh. IV, 17. XIII, 13. 5) Singulari modo hac voce usus est Iacobus II, 3. σὺ κάθου ὧδε καλῶς tu sede hic in *loco commodo et honorato.*

ΚΑ'ΜΕ', *et me, etiam me*, per concretionem atticam, pro καὶ ἐμέ. Ioh. VII, 28. 1 Cor. XVI, 3. Vide in κἀγώ.

ΚΑ'ΜΗΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *Camelus.* Est nomen animalis grandis ac tortuosi ab hebraico גָּמָל (Genes. XII, 16. XXX, 43.) mutata littera ג in κ et addita terminatione graeca ος, de quo bene exposuit *Bochartus* in *Hierozoico* P. I. Lib. 2. c. 2. p. 74 sq. Legitur in N. T. Matth. III, 4. ἀπὸ τριχῶν καμήλου vestimento, e pilis camelorum confecto, (quod etiam sacerdotes, et primi ordinis viros apud Persas gestasse, ex *Ctesia* Lib. X. *Persic.* memorat *Apollonius Hist. Mirab.* c. 20.) ibid. XIX, 24. Marc. X, 25. Luc. XVIII, 25. εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν facilius est camelum per foramen acus transire. Formula proverbialis etiam in SS. Arabicis (v. c. *Coran Sur.* VII, 41. al. 38.) obvia, de re, non tam absolute impossibili, quam difficillima, quae formulae hebraicae respondet, quae legi potest apud *Buxtorf. Lex. Chald. Talmud.* s. v. פִּילָא p. 1722. הכניס פילא בקופא דמחטא *introducere elephantem per foramen acus*, et aeque, ac altera *elephantem per foramen acus transire* de iis usurpatur, qui praestant, quod difficulter, vel prorsus non fieri potest, ut docuit *Vorstius* de *Adagiis N. T.* c. 3. Sed auctore *Theophylacto* ad h. l. (κάμηλον τινὲς οὐ τὸ ζῶον φασιν, ἀλλὰ τὸ παχὺ σχοινίον, ᾧ χρῶνται οἱ ναῦται πρὸς τὸ ῥίπτειν ἀγκύρας) et *Origene* iam olim quidam per κάμηλον *funem crassum nauticum*, qui latinis *rudens* dicitur, intellexerunt, qui, si fides habenda est grammaticis veteribus, proprie quidem κάμιλος dicitur. (*Suid.* κάμηλος· τὸ ἀχθοφόρον ζῶον. κάμιλος δὲ παχὺ σχοινίον. Idem tradit *Schol. Aristoph. Vesp.* 1030. Conf. *Schefferum* de *Milit. Nav. Vett.* p. 333.) interdum tamen etiam κάμηλος dicitur. *Phavor.* κάμηλος· τὸ ἀχθοφόρον ζῶον. κάμηλος καὶ τὸ παχὺ σχοινίον, ἐν ᾧ δεσμεύουσι τὰς ἀγκύρας οἱ ναῦται. ὡς τὸ ἐν εὐαγγελίῳ, κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν. Idem fere

fere traditur in Cod. Coislin. XXIV. apud *Alberti* in *Gloss. Gr. N. T.* p. 205. Conf. *Gust. Sommelii* D. de vera notione vocis καμήλε Matth. XIX, 24. et locis parallelis occurrentis. Lund. 1768. 4. Alia formula proverbialis, κάμηλον καταπίνειν absorbere, seu deglutire camelum, Matth. XXIII, 24. ubi de Pharisaeis sermo est, reperitur dicta de iis, qui gravissima peccata admittere non dubitant, et sunt in maximis negotiis et officiis admodum neglegentes. Respondet hebraicae formulae: בלע את גמל. Conf. *Vorstium* de *Adagiis N. T.* c. 3. p. 772.

ΚΆΜΙΝΟΣ, ε, ὁ, ἡ, *caminus, fornax, furnus.* Vox, apud Graecos saepius obvia, quae speciatim de fornacibus adhibetur, ubi metalla igni purgantur, v. c. apud *Xenoph.* de *Vectig.* IV, 49. *Diod. Sic.* V. p. 294. κόπτεσι τὴν πέτραν καὶ τὰς τμηθέντας λίθες καίεσιν ἔν τισι φιλοτέχνοις καμίνοις. Alexandrini posuerunt pro כִּבְשָׁן Genes. XIX, 28. Exod. XIX, 18. et pro כּוּר Devt. IV, 20. Ierem. XI, 4. Nec alio modo usus est hoc vocabulo auctor Apocal. I, 15. ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι. ibid. IX, 2. ὡς καπνὸς καμίνε μεγάλης ut fumus fornacis, scil. aerariae, in qua ex minera metalla excoquuntur, adeoque fumum densissimum exhalantis, קִיטֹר כְּקִיטֹר הַכִּבְשָׁן Genes. XIX, 28. 2) metaphorice formula κάμινος τε πυρὸς fornax, ubi est ignis, (Dan. III, 6. ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τε πυρὸς, chald. אַתּוּן נוּרָא) Matth. XIII, 42. 50. adhibetur ad describendum immitem et miseram conditionem peccatorum post mortem. Cf. *Glassii Philol. S.* p. 1065 et 1098. ed. *Dathii.*

ΚΑΜΜΎΩ, fut. ύσω, pro καταμύω, (*Xenoph.* de *Venat.* V, 11. Vide *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Dian. v. 95. *Aelian.* de Anim. II, 12.) littera α ex praepositione κατὰ per syncopen concisa et littera τ ob sequens μ in μ mutata, *claudo, occludo,* et speciatim aeque ac καταμύειν (*Xenoph. Cyrop.* VIII, 3. 12. *Aristoph. Vesp.* v. 92.) et nude positum, et addita voce ὀφθαλμὲς, de *iis* usurpatur, *qui connivent, et oculos claudunt,* ex κατὰ et μύω *claudo.* (*Suid.* μύειν ἐςὶ τὸ κλείειν. *Hesych.* μύει· καμμύει. *Schol. Lucian. Ep. Saturn.* p. 414. ed. *Reitz.* καμμύοντες, τετ' ἔςι ὀφθαλμὲς κλείοντες.) Esse hoc vocabulum e dialecto Macedonica et Alexandrina arcessitum, e locis versionis Alexandrinae Ies. VI, 10. XXIX, 10. Thren. III, 44. 45. et *Phrynichi Eclog.* p. 150. *Paw.* demonstrare conatus est *Fischerus* in Prolus. XXX. de *Vitiis Lexicorum N. T.* p. 20. Conf. tamen interpretes ad *Thom. M.* sub βύειν p. 174. et *Ez. Spanhem.* ad *Callim.* l. l. 2) Formula καμμύειν τὲς ὀφθαλμὲς Matth. XIII, 15. Act. XXVIII, 27. desumta ex Ies. VI, 10. metaphorice de *iis* dicitur, *qui animum avertunt a cognoscenda veritate.* Conf. infra ad ὀφθαλμὸς et *Glassii Philol. Sacr.* p. 1153. ed. *Dathii.* Saepius non legitur in N. T.

ΚΆΜΝΩ, fut. καμῶ, praet. κεκάμηκα, et per syncopen κέκμηκα, 1) proprie: *laboro cum defatigatione, multis laboribus frangor, defatigor, fessus sum, deficio viribus corporis.* *Suid.* κάμνειν· ἐπὶ τοῦ ποιεῖν καὶ ἐργάζεσθαι. *Hesych.* καμεῖν· κοπιάσαι, ἐπιμελῶς κατασκευάσαι. Idem: κάμνει, ἐργάζεται, κοπιᾷ. *Aeschin. Socr.* Dial. II, 1. κέκμηκα γὰρ χθὲς βαδίσας Μεγαρόθεν. *Arrian.* de *Venat.* VIII, 3. Hinc 2) *aegroto, morbo laboro.* *Pollux Onom.* III, 104. *Hesych.* κάμνει· νοσεῖ. *Suid.* κάμνειν· καὶ ἐπὶ τοῦ νοσεῖν λέγεται. Sic legitur in N. T. Iacob. V, 15. καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως ἐγερεῖ τὸν κάμνοντα et preces, cum fiducia coniunctae, sanitatem restituent aegrotanti, τῷ ἀσθενοῦντι, ut legitur v. 14. Hinc ὁ κάματος morbus. *Eurip. Orest.* v. 315. *Aristoph. Thesmophor.* v. 413. κάμνει κόρη τις. *Schol.* κάμνει· ἀντὶ τοῦ ὑποκάμνει. Apud *Aeschin. Socr.* Dial. II, 4. 39. οἱ κάμνοντες opponuntur τοῖς ὑγιαίνουσι. Apud *Plutarchum* de *Puer. Educ.* c. 7. §. 11. σώματι κάμνων est corpore laborans. Adde *Xenoph. Mem.* I, 2. 51. II, 4. 3. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 680. Hinc apud Graecos etiam de *morientibus* et *mortuis* adhibetur, teste *Hesychio*, (κάμνει· ἀποθνήσκει) et *Suida* (κάμνειν· λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποθανόντων). Conf. *Homer. Odyss.* λ', v. 475. 3) metaphorice: *animum despondeo, lassus fio, segnesco in officio praestando.* Hebr. XII, 3. ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ne animum despondeatis et lassi fiatis in perferendis malis. Apoc. II, 7. διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίακας, καὶ οὐ κέκμηκας propter religionem meam laborasti et non segnis factus es. Saepius non legitur in N. T. Ioh. X, 1. κάμνων τῇ ψυχῇ μου. *Hesych.* καμεῖν· ὀκνῆσαι. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 434.

ΚἈΜΟΙ, pro καὶ ἐμοὶ, per concretionem atticam, *et mihi.* Alex. pro גַּם־לִי Iob. XII, 3. Luc. I, 3. Act. VIII, 19. 1 Cor. XV, 8. Conf. dicta ad κἀγώ.

ΚΆΜΠΤΩ, fut. ψω, 1) transitive: *flecto, inflecto, incurvo,* i. q. γνάμπτω. Formula: κάμπτειν γόνατα τινὶ *aliquem adorare*, seu *cultum religiosum alicui praestare* notat. Sic legitur in N. T. Rom. XI, 4. οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βαὰλ non adorarunt Baalem. 1 Regg. XIX, 18. כָּל־הַבִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לַבַּעַל. Ephes. III, 14. τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα ideo supplex veneror Deum patrem. 2) intransitive: *me flecto et incurvo.* Rom. XIV, 11. ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ mihi omnes praestabunt cultum religiosum. Verba desumta sunt ex Ies. XLV, 23. לִי־תִּכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ. Phil. II, 10. ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ut Iesum flexis genibus omnes venerentur. Dan. VI, 10. Conf. etiam *Schwarzii Comment. Crit. Ling. Gr.* p. 724. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 89.

ΚἊΝ; attice pro καὶ ἐὰν, *etsi, quamvis, etiamsi, si vel, et si, et quando, saltem vel, si.* Marc. XVI, 18. Ioh. X, 38. Iacob. V, 15. Luc. XIII, 9. Marc. VI, 56. ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου ἅψωνται ut si quis saltem fimbriam vestis eius tangeret etc.

ΚΑΝΑ͂, ἡ, *Cana.* Nomen urbis ἄκλιτον hebraicum קָנָה, forte a קָנֶה *canna, arundine*, illic copiose crescente. Fuit vicus Galilaeae prope Capernaum, teste *Iosepho* de *Vita sua* c. 16. ἐν κώμῃ τῆς γαλιλαίας, ἣ προσαγορεύεται Κανᾶ. Ioh. II, 1. 11. IV, 46. XXI, 2. *Alberti Gloss. Gr.* p. 56. κανᾶ· κτῆσις, ἢ ἐκτήσατο, cuius auctor hoc vocabulum a rad. קָנָה deducendum existimavit. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 846.

ΚΑΝΑΝΊΤΗΣ, ου, ὁ, *Cananites*, seu *Cananita*. Fuit cognomen Simonis, apostoli, quod traxit non a patria, quae fuerit Cana, vicus Galilaeae, nam tunc κανίτης, vel καναῖος scribendum fuisset, conf. *Relandi Palaestina* Lib. 3. p. 979. sed ab hebraico קַנָּא i. e. *zelotes*, Exod. XX, 5. Nam idem Simon, qui Matth. X, 4. et Marc. III, 18. κανανίτης dicitur, a Luca VI, 15. et Act. I, 13. ὁ ζηλωτὴς, a pristino vitae genere, dicitur. Caeterum in utroque loco pro κανανίτης in nonnullis codicibus καναναῖος legitur, quod etiam habet *Alb. Gloss. Gr.* p. 15. καναναῖος· κεκτημένος.

ΚΑΝΔΆΚΗ, ης, ἡ, *Candace.* Est vox aethiopica, omnibus Aethiopum reginis et matribus regum Aethiopiae, ab Augusti temporibus usque ad Vespasianum aeque commune, ac Pharaonum, Antiochorum, Seleucorum nomina regibus Aegypti etc. proprium olim fuit, ut apparet ex *Strabone* Lib. XVII. *Plinio* Lib. VI, c. 29. Conf. *Iob. Ludolf.* in Comment. ad *Hist. Aethiop.* p. 89 sq. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 507. et *Sam. Basnagium* in *Exercitt. Antibar.* p. 13. Eodem nomine etiam insignita fuit regina Aethiopum, Tiberii tempore regnans, quae Act. VIII, 27. commemoratur. *Alberti* in *Gloss. Gr. N. T.* p. 213. Κανδάκης· ἐξ ἀνεπιγράφου· Κανδάκην Αἰθίοπες πᾶσαν τὴν τοῦ βασιλέως μητέρα καλοῦσιν· οὕτω Βίων ἐν πρώτοις Αἰθιοπικῶν. Αἰθίοπες τοὺς βασιλέας πατέρας οὐκ ἐκφαίνουσιν, ἀλλ᾽ ὡς ὄντας υἱοὺς ἡλίου παραδιδόασιν, ἑκάστου δὲ τὴν μητέρα καλοῦσι Κανδάκην.

ΚΑΝΏΝ, όνος, ὁ, 1) proprie apud Graecos generatim *regula et norma* dicitur, *et omne, cuius ope quantitas, pondus, longitudo, latitudo et rectitudo alicuius rei dignosci et diiudicari potest.* Sic v. c. κανὼν dicitur *funis mensorius, fabrorum regula* (conf. *Valkenar.* ad *Eurip. Hippol.* v. 468. et *Aquilae* fragmenta Iob. XXXVIII, 5. ubi hebraicum קָו, seu *funis, quo fabri lignarii, etc. in dimetiendis lignis etc. utuntur*, ab *Aquila* per κανόνα, ab Alex. per σπαρτίον et a *Symmacho* per σχοινίον translatum extat. Adde Ps. XIX, 4. et Ies. XXXIV, 11.) *regula, ad quam producebantur lineae*, (conf. *Salmasii Exercitt.*

Plin.

Plin. p. 917.) *examen in libra, quod supra trutinam est et aequilibrium facit,* (vide *Pollucis Onom.* Lib. IV, c. 24. §. 1.) etiam *virgula recta arundinea,* (*κάννη calamus*) *cuius in dimetiendo olim usus erat.* *Schol. Homeri* ad *Iliad.* ψ', v. 761. ὁ κάλαμος περὶ ὃν εἰλεῖται ὁ μίτος ὁ κερκικός. *Hesych.* κανών· τὸ ξύλον, περὶ ὃ ὁ μίτος. 2) metaphorice: *doctrina, ad quam, tanquam ad normam, sensus et vitam conformamus.* Galat. VI, 16. ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν qui hanc doctrinam in vita conformanda sequuntur. Apud Graecos κανὼν eleganter adhibetur de *homine, quem tanquam ducem normamque certissimam sequimur.* Conf. *Reiske in Indicc. Dion. Halic.* et *Strabon.* l. VI. fin. p. 199. 3) *fines constituti et designati, locus, seu regio, regula quasi quaedam designata, quam ultra citraque procedere non licet.* Sic legitur in N. T. 2 Cor. X, 13. κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς μέτρου intra certos terminos, a Deo mihi praefinitos; ubi κανὼν est certum et finitum doctori spatium, uno verbo dioecesis. Conf. *Mori* Progr. ad 2 Cor. X, 12—17. Lips. 1781. 4. et *Boysen.* Illustration. N. T. e Vers. Syr. ad h. l. ibid. v. 15. κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν intra terminos meos, et v. 16. ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι intra terminos alterius. Saepius non legitur in N. T. Apud Graecos *curriculum,* seu *spatium illud definitum in ludis Olympiacis,* in quo cursores currere solebant, κανὼν dicebatur. Conf. *Pollucis Onom.* III, 151.

ΚΑΠΕΡΝΑΟΎΜ, ἡ, *Capernaum.* Florentissima Galilaeae civitas, sita ad littus septentrionale maris Galilaei haud procul ab influxu Iordanis in dictum mare Galilaeae, in finibus Sabulon et Nephtalim, ad ditionem Herodis Antipae pertinens. Vide *Lightfoot. Hor. Hebr. et Talmud.* in Ioh. II, 12. p. 139. Hinc Matth. IV, 13. vocatur ἡ παραθαλασσία ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ. Ioh. VI, 17. In hac urbe, in qua synagoga erat, (Ioh. VI, 59.) Iesus multum versatus est et habitavit, Marc. II, 1. et plurima miracula edidit. Hanc ob causam aeque ac Nazareth et Bethlehem (haec, ratione nativitatis, illa vero, ratione educationis Christi) ἰδία eius πόλις dicitur apud Matthaeum IX, 1. et ibid. XI, 23. ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα. *Alberti Gloss. Gr.* p. 40. καπερναούμ· κώμης παράκλησις. *Hesych.* χωρίον παρακλήσεως. *Hieronymus* interpretatus est *villam,* seu *vicum consolationis.* Hi omnes hoc nomen conflatum esse iudicarunt ex כְּפַר *vicus* et נחום *consolatio.* Vide *I. Sauberti Varias Lectt. textus Graeci Ev. Matthaei* p. 112 sq. Caeterum oppidi huius in libris V. T. nulla fit mentio, sive sub hoc, sive sub alio nomine. Fuit igitur forsan ex eorum numero, quae Iudaei, Babele reduces, struxere. Vide *Maknighti Comment. Harmon. in IV. Evang.* T. II. p. 185. ed. *Ruckersfelder.*

ΚΑΠΗ-

ΚΑΠΗΛΕΥΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *cauponor, rem cauponariam exerceo, lucri causa hospites excipio.* Interdum etiam significat: *cocionari, mercaturam exercere forensem et statariam*, nostrum *höken*, et de *propolis* usurpatur, *qui res, ab aliis primum emtas, in foro et tabernis vendunt et ita quaestum faciunt*, ut docuit *Salmasius* in libro de Vsuris c. 12. et *Perizonius* ad *Aelian. V. H.* XI, 9. a κάπηλος, *caupo et omnis generis propola.* *Hesych.* καπηλεύει· μεταπωλεῖ, οἰνοπωλεῖ καὶ τὰ πρὸς τὰς τροφὰς καὶ πόσεις. — καπηλεύοντες· πραγματευόμενοι. Iam, quia caupones et propolae, maxime ii, qui vinum vendunt, fere fraudulenter agunt, et non solum vinum aqua miscent et corrumpunt, (Ies. I, 22. οἱ κάπηλοί σε μίσγουσι τὸν οἶνον ὕδατι. *Aristoph.* Plut. v. 435.) sed etiam alias merces adulterant et quibusvis artibus lucrum captant, factum est, ut καπηλεύειν esset idem, quod κιβδηλεύειν, et omnino 2) metaphorice: *fraudulenter agere, more cauponum et propolarum agere, adulterare, vitiare, corrumpere, quaestus et turpis lucri causa aliquid facere* significaret. Non male itaque hoc verbo usus est Paulus, 2 Cor. II, 17. scribens: οὐ γάρ ἐσμεν, ὡς οἱ πολλοὶ, καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, h. e. nos non, ut multi alii doctores christiani, quaestus et lucri causa tradimus religionem christianam eamque corrumpimus, coll. c. IV, 2. μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Etiam apud Graecos usurpatum hoc verbum nostrum reperitur de sophistis, qui disciplinas et sapientiam quaestui habebant et falsa pro veris tradebant, (quorum auditoria *Lucian.* in *Nigrino* p. 35. ed. *Graevii* eleganter καπηλεῖα vocat) ut partim apparet e *Philostrati Vit. Apoll.* Lib. I, c. 13. V, 36. partim exemplis comprobatur, a *I. Bos.* in *Exercitt. Philol. in N. T.* p. 154. *Wetstenio N. T.* T. II. p. 183. et *Schützio* ad *Aeschyl. Sept. c. Theb.* v. 547. p. 310. allatis. Sic etiam *cauponari* apud Latinos usurpatur, v. c. apud *Ennium* teste *Cicerone* de Officiis I, 12. ubi *cauponari bellum* est: *ob quaestum pugnare.* Conf. *Loesner. Obss. Philon.* p. 300. *Palairet. Obss. Philol. et Crit. in N. T.* p. 419. *Wakefield* in *Silva Critica* P. III. p. 74. et *Ioh. Alberti Obss. Philol.* p. 359. Peculiarem D. de voce καπηλεύειν conscripsit *I. C. Messerschmidt.* Viteb. 1772. 4.

ΚΑΠΝΟΣ, οῦ, ὁ, *fumus*, sine dubio ex καίω et πνοή, quasi ἐκ τῆς καύσεως πνοή. Hinc κάπνη *caminus, fumarium*, et καπνίζω *fumum excito*, καπνίζομαι *fumo*. Alex. Exod. XIX, 18. Ps. CIV, 32. Act. II, 19. ἀτμὶς καπνοῦ *vapor fumi*, seu *densus fumus, Rauchdampf.* Apoc. VIII, 4. ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων. ibid. IX, 2. 3. 17. 18. πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ibid. XIV, 11. καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει εἰς αἰῶνας αἰώνων nec a cruciatibus unquam ad respirandum et vires colligendas liberantur (לְעוֹלָם יַעֲלֶה עֲשָׁנָהּ Ies. XXXIV, 10.). ibid. XV, 8.

XV, 8. XVIII, 9. 18. καπνὸν τῆς πυρώσεως. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ, ας, ἡ, *Cappadocia*. Est Asiae, seu Natoliae regio, frumento et pecudibus abundans, interiecta Ponto Euxino, Armeniae minori, Ciliciae, Pamphyliae et Galatiae, quam Tiberius Caesar populo Romano stipendiariam fecit teste *Vellei. Paterc.* II, 39. Nomen sine dubio habet ab amne Cappadoce, quo versus occasum a Galatia discernitur. *Plin. H. N.* XI, c. 6. Olim nominata fuit Leucosyria, ab albis incolis, qui propterea dicebantur λευκοσύροι, ad differentiam illorum, qui ultra montem Taurum habitabant, et ob nigredinem vocantur μελανόσυροι. *Herodot.* I, 72. V, 49. Memoratur in N. T. tantum Act. II, 9. et 1 Petr. I, 1. Vide *Cellarii* Geograph. Plen. III, c. 8. s. 4. §. 202. p. 288.

ΚΑΡΔΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *cor, ea corporis pars interna, quae fere medium pectus tenet* et est fons, unde arteriae sanguinem hauriunt, et quo venae eum refundunt. Sed in hac significatione in N. T. non reperitur. 2) *venter, stomachus.* Act. XIV, 17. ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. Vide supra ad εὐφροσύνη. Iacob. V, 5. ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. Ita quoque לב usurpatur Gen. XVIII, 5 Iudd. XIX, 5. et in versione Alex. καρδία pro hebraico בטן *venter* ponitur Prov. XXII, 18. Habac. III, 15. *Suid.* sub καρδία. Οἱ παλαιοὶ τὸν στόμαχον καρδίαν ἐκάλουν, ὅθεν καὶ καρδιωγμός. ubi conferendus est *Küsterus.* Eodem quoque sensu ab *Homero* (*Iliad.* ε, 701. χ', 504.) ἦτορ et κῆρ usurpatur, et ab *Eurip.* (*Ion.* 1190.) ψυχή. Conf. *Th. Gatakeri Advers. miscell.* cap. 16. p. 345. 3) *medium alicuius rei*, seu potius *interius, quod intra quiddam est*, quia cor intra pectus hominis quasi reconditum iacet. Matth. XII, 40. ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς in terra. Nam καρδία h. l. abundare videtur ad imitationem hebraici לב Deut. IV, 11. Ezech. XXVII, 4. Ion. II, 4. ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης. *Hesych.* καρδίας θαλάσσης: τοῦ βυθοῦ. 4) *animus hominis cum omnibus suis facultatibus, cogitationibus, affectibus et cupiditatibus*, ex usu loquendi Iudaeorum, qui, quicquid de animo dici potest, id cordi tribuunt. Conf. *Vorstii Philol. S.* p. 435. ed. *Fischeri.* Interdum specialiter exprimit singulas animi humani partes, *intellectum, voluntatem, desiderium, intentionem, memoriam, conscientiam, cogitationes*, etc. In singulis locis quid significet, e serie orationis unice definiendum erit. Interdum quoque *animum candidum, sincerum et non fucatum* κατ' ἐξοχὴν significat. De *animo universe* usurpatum legitur Matth. XV, 8. τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόῤῥω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ verbis quidem magnam prae se ferunt mei reverentiam et amorem, a qua tamen animus eorum alienus est. Eodem modo καρδία oppo-

opponitur *τοῖς ῥήμασι* apud *Plutarch. Catone maiore* p. 343. et *τῇ γλώσσῃ* apud *Themistium* Or. XX. p. 239. Adde *M. Antonin. de rebus suis* II, 3. *Lucian. Iov. Tragoed.* p. 203. *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 147. — Marc. XII, 30. 33. Luc. X, 27. *ἐξ ὅλης καρδίας* toto animo, h. e. candide et sincere. Simili sensu *ἀπὸ καρδίας ὅλας* dixit *Theocrit. Idyll.* XXIX, 4. Act. XV, 9. *τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν.* Rom. X, 9. *πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου,* et v. 10. *καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην.* Coloss. II, 2. 2 Tim. II, 22. Matth. V, 8. *καθαροὶ τῇ καρδίᾳ,* ubi vid. *Wetstenius.* Luc. XVI, 15. *ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν.* Act. IV, 32. *ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία* concordia, summus animorum consensus. 2 Paral. XXX, 12. — De *intellectu* usurpatur Ephes. I, 18. *πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν*, ubi pro *καρδίας* in sat multis codicibus *τῆς διανοίας* e glossemate legitur. Rom. I, 21. *ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.* ibid. II, 15. 2 Cor. IV, 6. 2 Pet. I, 19. De *voluntate* reperitur Hebr. III, 8. *μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.* Act. XVI, 14. *ἧς ὁ κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν* quae beneficio divino promte assentiebatur doctrinae, a Paulo traditae: nam *διανοίγειν τὴν καρδίαν τινὸς* est, aliquem promtum, pronum et paratum reddere, seu impellere ad aliquid. 2 Sam. VII, 21. *κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίησας.* De *conscientia* speciatim adhibetur 1 Ioh. III, 20. *ἐὰν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία* si non damnat nos conscientia. ibid. v. 21. — De *proposito animi* 1 Cor. VII, 37. *ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ.* De *memoria* legitur Luc. II, 51. *ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.* Notio *animi sinceri et candidi* voci *καρδία* interdum subiicienda, locum maxime habet in formula *ἐκ* seu *ἀπὸ καρδίας, toto animo, serio,* quae de eo usurpatur, cuius interni animi sensus verbis et factis respondent. Matth. XVIII, 35. *ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν,* h. e. *ἐκ καθαρᾶς καρδίας,* ut plene legitur 1 Tim. I, 5. 2 Tim. II, 22. Matth. XXII, 37. Marc. XII, 30. Rom. VI, 17. *Marc. Antoninus* de Rebus Suis II, 3. *ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.* *Theocrit.* Idyll. XXIX, 4. Deut. VI, 5. — Huc etiam pertinent formulae loquendi, in N. T. haud raro obviae, v. c. a) *ἔχειν ἐν τῇ καρδίᾳ τινὰ aliquem amare.* Phil. I, 7. *διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς* quandoquidem summo me amore complectimini. Contra *εἶναι ἐν τῇ καρδίᾳ τινὸς amari ab aliquo.* 2 Cor. VII, 3. *ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε* me tenerrimo amore vos complecti. b) *πληροῦν τὴν καρδίαν τινὸς auctorem alicui esse, consilium suppeditare, persuadere, impellere.* Act. V, 3. *διατί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου;* cur passus es te a Satana impelli? Conf. infra sub *πληρόω.* c) *ἀναβαίνειν ἐπὶ τὴν καρδίαν τινὸς in mentem venire.* Act. VII, 23. *ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ,* sc. *διαλογισμὸς,* consilium cepit.

pit. Vide supra ad ἀναβαίνω. d) βάλλειν εἰς τὴν καρδίαν τινὸς *consilium alicui suggerere et instillare faciendi aliquid.* Ioh. XIII, 2. τῦ διαβόλυ ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἰύδα σίμωνος cum diabolus iam Iudae Simoni Iscariothae consilium suggessisset Iesum prodendi. Vide supra sub βάλλω. Similis formula est βάλλειν ἐπὶ νόον, quae legitur apud *Lucianum* de Dea Syra p. 671. ἡ ἥρη — πολλοῖσι τὴν τομὴν ἐπὶ νόον ἔβαλλε. e) διδόναι τὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τινὸς, vel εἰς τὴν καρδίαν τινὸς, *efficere, ut aliquid menti alicuius semper obversetur.* Hebr. VIII, 10. — *aliquem commovere, impellere.* Apoc. XVII, 17. Vide sub δίδωμι. f) τίθημι εἰς τὴν καρδίαν *animo infigo, repono aliquid in animo, memori mente teneo.* Luc. XX, 14. ubi tamen ab aliis per *constituere, proponere sibi* vertitur. Hagg. II, 19. g) λέγειν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῦ *cogitare, existimare.* Apoc. XVIII, 7. Sed de hac formula infra sub λέγω pluribus differendi locus erit. 5) Deo tribuitur et significat *voluntatem, sensum.* Act. XIII, 22. Δαβὶδ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μυ Davidem virum secundum sensum et voluntatem meam. 6) interdum *abundat,* aut pro *toto homine* ponitur, id quod praecipue tum fit, cum pronomen ὑμῶν, ἡμῶν, αὐτῦ, vel simile quid adiectum est. Rom. XVI, 18. καὶ ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων, pro ἐξαπατῶσι τὺς ἀκάκυς. Eodem pleonasmo utuntur Latini, v. c. *Persius* Sat. VI. v. 9. *Martial.* XIV. Ep. 191. Rom. IX, 2. ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μυ. Ioh. XIV, 1. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία.

ΚΑΡΔΙΟΓΝΩΣΤΗΣ, υ, ὁ, *scrutator animorum, qui veram animi indolem et cogitandi rationem cognitam et perspectam habet,* ex καρδία *cor, animus,* et γνώστης *qui aliquid cognitum habet.* Bis in N. T. dicitur ita Deus. Act. I, 24. XV, 8. In versionibus graecis V. T. non reperitur.

ΚΑΡΠΟΣ, ῦ, ὁ, 1) proprie: *omne, quod e terra nascitur, fructus, fruges, semen adeo ipsum,* monente *Eustathio ad Homer.* Iliad. ε', p. 576. Aeque late patet hebraicum פְּרִי, cui καρπὸς in versione Alex. respondet, quod de *omni proventu terrae* usurpatur, v. c. Genes. I, 11. 12. 29. etc. Hinc in N. T. adhibetur de fructibus arborum, Matth. III, 10. de fructibus vitis, Ioh. XV, 2. ficus, Matth. XXI, 9. Marc. XI, 14. Luc. XIII, 6. 7. 9. et de quovis frugum genere, Marc. IV, 8. 29. Luc. VIII, 8. XII, 7. Ioh. XII, 24. 2 Tim. II, 7. Formula διδόναι καρπὸν *proferre fructum,* i. q. φέρειν καρπὸν, (*Aelian.* V. H. III, 18. Ioh. XII, 24.) aut καρποφορεῖν, quae legitur Matth. XIII, 8. et Marc. IV, 7. respondet hebraicae נָתַן פְּרִי. Conf. supra sub δίδωμι. 2) metaphorice denotat *consequens et effectum alicuius rei,* in utramque partem, quo sensu etiam vox vernacula, *Frucht,* adhiberi interdum solet, non solum in N. T. libris, sed etiam apud graecos Scriptores, v. c. *Demosthenem* p. 328. ed. *Reiske:* ταύτης

ταύτης (τῆς μελέτης) τὰς καρπὰς ἔδει καλὰς καὶ γενναίας καὶ πᾶσιν ὠφελίμας εἶναι. Hinc α) notat: *facta, actiones, opera hominis in utramque partem, ſive bona, ſive mala,* quatenus ſunt fructus et ſigna animi indolis, aut effectus cognitionis. Sic v. c. *καρπὸν φέρειν* eſt: *factis demonſtrare, quam utilitatem ex aliqua re perceperis.* Ioh. XV, 16. *ἵνα καρπὸν φέρητε* ut iam palam factis demonſtretis, quam ex mea diſciplina et inſtitutione perceperitis utilitatem. Matth. III, 8. *ποιήσατε καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας* factis vos praeſtate vere emendatos. ib. VII, 16. ubi tamen per *καρπὰς τῶν ψευδοπροφητῶν* non tam mala ipſorum vivendi ratio, quam ipſa doctrina falſa, quam tradebant, intellegenda eſt. Luc. III, 8. Galat. V, 22. *ὁ καρπὸς τὰ πνεύματος* facta, quae poſtulat religio chriſtiana. Epheſ. V, 9. *ὁ γὰρ καρπὸς τὰ πνεύματος,* ſeu *φωτὸς,* facta vero, quae proficiſcuntur ex hac religionis chriſtianae cognitione. Rom. VI, 22. Phil. I, 11. *πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης* ut multa ſpecimina pietatis veſtrae chriſtianae edatis. Iacob. III, 17. *καρποὶ ἀγαθοὶ* recte facta. β) *commodum, utilitas, emolumentum, quod ex re quapiam provenit.* Rom. VI, 21. *τίνα ἂν καρπὸν ἔχετε τότε;* quid commodi et utilitatis inde ad vos redundabat? ib. I, 13. *ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν* ut inter vos etiam, ſeu e vobis aliquam perciperem utilitatem. ibid. XV, 28. *καρπὸς* eſt pecunia, in uſus pauperum Chriſtianorum e Iudaeis collecta, fructus quaſi inſtitutionis et admonitionis Paulinae. Phil. I, 22. *καρπὸς ἔργα* utilitas, quae ex muneris apoſtolici adminiſtratione ad Chriſtianos redundat. Hebr. XII, 11. *καρπὸν εἰρηνικὸν* utilitatem ſummam. Conf. *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* VI, 30. p. 190. Simili ſenſu *laborum atque operum fructum* dixit *Curtius* IX, 6. 26. γ) *praemium.* Phil. IV, 17. *ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν* ſed opto, ut multa liberalitatis veſtrae praemia reportetis. Iacob. III, 18. *καρπὸς δικαιοσύνης* praemium ſanctitatis vitae. Hoſ. X, 12. *τρυγήσατε εἰς καρπὸν ζωῆς.* δ) Formula *καρπὸς χειλέων,* quae Hebr. XIII, 15. legitur, ambiguitate aliqua laborare videtur. Vulgo quidem de *ſermone, oratione* (laudantium, h. e. *laude ipſa*) quaſi effectu labiorum ex uſu linguae hebraicae explicatur, in qua formulae פְּרִי פִּי et תְּבוּאַה שְׂפָתַיִם de *verbis, ore prolatis, ſermone,* haud raro dicitur, ut docent loca Prov. XII, 14. et XVIII, 20. Cf. *Vorſtii* Phil. Sacr. p. 23. Sed alii h. l. notionem *ſacrificii, muneris, oblationis* voci *καρπὸς* ſubiicere malunt, ut *καρπὸς χειλέων,* ſeu *munera, ſacrificium oris,* ſint *preces gratae, gratiarum actiones,* coll. Hoſ. XIV, 3. et Ieſ. LVII, 19. Sed prior explicatio mihi magis placet. 3) *καρπὸς τῆς κοιλίας* et *καρπὸς τῆς ὀσφύος* eſt *foetus hominis,* qui comparatur in omnibus fere linguis eleganter arbori, fructus producenti et ferenti.

renti. Luc. I, 42. ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου fructus uteri tui, h. e. infans, quem in utero gestas. Eodem modo *foetus*, respectu matris, hebr. פְּרִי בֶטֶן vocatur, v. c. Thren. II, 20. Ps. CXXXII, 11. Micha VI, 7. Genes. XXX, 2. Conf. *Vorstii* Phil. Sacr. p. 461. ed. *Fischeri*. Respectu patris *foetus* dicitur ὁ καρπὸς τῆς ὀσφύος, hebr. פְּרִי חֲלָצַיִם, fructus lumborum, quia in lumbis est origo seminis virilis. Act. II, 30. Conf. infra sub ὀσφύς. *Hesych.* καρπός· τὰ τέκνα. *Aristot. Polit.* VII, 16. *Eurip. Bacch.* v. 1305. 4) interdum omittitur, v. c. post συνάγειν, Matth. VI, 26. coll. Luc. XII, 17. — post ποιεῖν, Matth. XIII, 23. (coll. v. 26. et III, 8.) et, secundum quosdam, post προβάλλειν, Luc. XXI, 30.

ΚΑΡΠΟΣ, ου, ὁ, *Carpus*. Est nomen viri graecum, cujus mentio fit 2 Tim. III, 14. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 366.

ΚΑΡΠΟΦΟΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *fructum fero*, et est verbum proprium de terra et terrae proventibus, a καρποφόρος, quod vide. Marc. IV, 28. ἡ γῆ καρποφορεῖ terra fructum fert. *Anthol.* I, 6. 1. *Diod. Sic.* III, 61. 2) metaphorice: *vitam et actiones certa ratione instituo*, *in actum deduco et erumpo*, *effectum sortior*, *factis aliquid probo ac demonstro*, et speciatim: *bona et religioni christianae consentanea opera profero*, Matth. XIII, 23. ὃς καρποφορεῖ qui bona opera profert. Marc. IV, 20. Luc. VIII, 15. καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ et constantes sunt in virtutis christianae studio. Rom. VII, 4. καρποφορεῖν τῷ Θεῷ opera proferre, quae Deo probantur, cui v. 5. opponitur καρποφορεῖν τῷ θανάτῳ facere ea, quae sunt morte et miseria, seu poenis divinis digna. Coloss. I, 6. doctrina christiana dicitur καρποφορούμενον, quatenus ejus cognitio exserit se recte et honeste factis. ibid. v. 10. καρποφορεῖν is dicitur, qui factis suam religionis christianae cognitionem exserit. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΡΠΟΦΟΡΟΣ, ου, ὁ, ἡ, 1) *frugifer*, *fructifer*, *fruges ferens*, a καρπὸς *fructus* et φέρω *fero*. Ps. CVII, 34. γῆν καρποφόρον. ibid. CXLVIII, 9. ξύλα καρποφόρα. *Xenoph. Cyrop.* VI, 2. 8. 2) *frugibus ferendis aptus*, *quod facit ad fruges ferendas et maturandas*. Sic semel legitur in N. T. Act. XIV, 17. καιροὶ καρποφόροι tempestates frugiferae. *Eustath.* in Od. κ', p. 378. 9.

ΚΑΡΤΕΡΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *fortis sum animo*, *perduro*, *patienter fero* et *toleranter perfero omnes labores ac molestias*, *nec iis succumbo*, et de militibus fere apud Graecos dicitur, qui famem, sitim, itinera omnesque labores ferunt aequo animo, ita, ut nullo modo frangantur et debilitentur. Conf. *Xenoph.* Hist. Gr. II, 2. 6. III, 1. 14. Inde καρτερία *tolerantia malorum aequo animo*. ibid. VII, 2. 17. et καρτερικὸς *fortis*, *rebus duris ferendis adsuetus*. *Xenoph.* Mem. I, 2. 1. In N. T. semel legitur

tur Hebr. XI, 27. τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε omnia mala perferebat patienter, quasi oculis videret Deum invisibilem. Alii male reddunt ἐκαρτέρησε spem suam in Deo ponebat, ob verba *Hesychii*: ἐκαραδόκει· ἐκαρτέρει, ἐπετήρει. Priorem explicationem confirmant loca Sirac. II, 2. 2 Macc. VII, 17. Ies. XLII, 14. *Glossae Vett.* καρτερεῖ· μακροθυμεῖ, ὑπομένει. Conf. quoque *Perizonium* ad *Aelian.* V. H. Lib. XII, c. 1.

ΚΆΡΦΟΣ, εος, τὸ, 1) proprie: *omne, quod siccum, aridum ac leve est, festuca, herbae culmus, aut aliquid stipulae instar, surculus aridus, fragmen ligni aridi tenue.* Gen. VIII, 11. *Hesych.* κάρφος· ἄχυρον, χόρτος, κεραία ξύλε λεπτή, ξύλον λεπτὸν καὶ ξηρόν. *Bisetus* ad *Aristoph. Lysistr.* v. 475. ξύλον λεπτότατον — καὶ κουφότατον, uti et Latinis *festucam* appellari notat, a κάρφω *sicco, arefacio.* κάρφομαι· ξηραίνομαι. *Aelian.* H. A. III, 16. 24. IV, 33. Confer *Wetstenii* N. T. T. I. p. 338. 2) metaphorice, ut hebraicum קִיסָם *omne, quod est nullius momenti,* (unde καρφολογεῖν apud *Theophr. Char.* II. de adulatore adhibetur, ad quem locum plura habet *Duportus* p. 209.) et speciatim: *vitium levius et facile condonandum*, cuiusmodi vitia ab *Horatio* I. Sat. III. v. 73 seq. *tubera* et *verrucae*, et a *Seneca* de Vita Beata c. 17. *papulae* vocantur. Matth. VII, 3. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τῦ ἀδελφῦ σῦ; cur in aliorum vitiis tam cernis acutum, cum tua pervideas oculis mala lippus inunctis, ut verbis utar *Horatii* I. Sat. III, 25. ibid. v. 4 et 5, ἐκβάλλειν τὸ κάρφος ἀπὸ τῦ ὀφθαλμῦ τῦ ἀδελφῦ admonendo et corripiendo facere, ut alter quoque a vitio leviore quodam sibi caveat: בָּצַל קִיסָם מִבֵּין עֵינֵי אֲלוּבִי. Luc. VI, 41. 42. Conf. *Lette ad Caab ben Zoheir* p. 108 sq. *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. V. p. 781 seq. et *Andr. Schotti* Adagialia Sacra ad l. l.

ΚΑΤΆ. Praepositio, quae extra compositionem cum genitivo et accusativo construitur. Si construitur

I. cum genitivo, significat:

1) *a, ab, de,* ita, ut *locum* et *terminum a quo* significet, i. q. ἀπό. Matth. VIII, 32. ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τῦ κρημνῦ εἰς τὴν θάλασσαν et omnis grex a monte praeceps actus in mare ruit. Marc. V, 13. Luc. VIII, 33. 2 Macc. VI, 10. *Dio Cass. Fragm.* p. 15. ed. Reimar. κατὰ τῆς πέτρας ἐρρίφη. *Polyaen.* p. 204. κατὰ τῶν κρημνῶν. Conf. *Casaubonum* ad *Strabonem* p. 233. ed. *Almeloveen.* 2) *adversus, contra.* Matth. XII, 30. κατ' ἐμῦ ἐστι adversarius mihi est. Rom. VIII, 31. τίς καθ' ἡμῶν; ecquis tandem nobis obsit et noceat? ibid. v. 33. τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεῦ; quis veros christianos accusare sustineat? Matth. V, 11. ἐὰν εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν si vos calumnien-

mnientur et conviciis proscindant. ibid. v. 23. X, 35. XII, 14. 25, 32. XXVI, 59. XXVII, 1. Marc. III, 6. IX, 40. XI, 25. XIV, 55. 56. 57. Iud. v. 15. Sap. IV, 16. 3 Macc. II, 27. *Lucian.* T. I. p. 255 ed. Reitz. *Polyb.* IX, 3, 10. *Aelian.* V. H. II, 6. *τὴν κατ᾽ αὐτοῦ κρίσιν.* ibid. X, 6. Conf. *Alberti* in Periculo Critico p. 39. 3) *de*, ita, ut *obiectum* significet. 1 Cor. XV, 15. *ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ* testantes de Deo. *Palairet.* in Obss. Philol. ad h. l. duo loca adduxit, (quibus addendus est locus *Xenoph:* Cyrop. I, 2. 16.) quibus hic usus praepositionis *κατὰ*, cum secundo casu constructae, confirmari possit. *Aelian.* V. H. V, 21. *Φήμην τὴν κατὰ τῆς Μηδείας.* *Longin.* de Sublimitate p. 36. *ἓν ἔτι — — κατὰ τῶν ἀνθρωπίνων παραθέμενος* unum adhuc exemplum de rebus humanis proponens. Sed prior locus alienior a re nostra videtur. Plura exempla vide in *Ind. Reiskiano* ad *Demosthenem.* Nec tamen praetermittendum est, particulam hebraicam עַל, cui *κατὰ* in versione Alexandrina interdum respondet, eodem sensu legi Ies. XXXVII, 9. Ioel. I, 3. Genes. XVIII, 19. 4) *per*, cum *locum* denotat. Luc. IV, 14. *καθ᾽ ὅλης τῆς περιχώρου* per totam regionem vicinam. ibid. XXIII, 5. *διδάσκων καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας* docens per totam Iudaeam. Act. IX, 31. *αἱ ἐκκλησίαι καθ᾽ ὅλης τῆς ἰουδαίας καὶ γαλιλαίας.* 5) *per*, in *formulis iurandi*, i. q. alias *ἐν*. Matth. XXVI, 63. *ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ* per Deum te obtestor. Hebr. VI, 13. *ἐπεὶ κατ᾽ οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ᾽ ἑαυτοῦ* cum per nullum maiorem iurare posset, per se ipsum iuravit. ibid. v. 16. *κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσι.* Iudith. I, 12. *ὤμοσε κατὰ τοῦ θρόνου.* Alex. 2 Chron. XXXVI, 13. *ὃ ὥρκισεν αὐτὸν κατὰ τοῦ Θεοῦ* hebraice אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ בֵּאלֹהִים. Adde Ierem. XLIX, 13. Conf. Ind. *Reisk.* Graecit. Demosth. p. 433. 6) *super*, *in*, cum accusativo et ablativo. Marc. XIV, 3. *κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς* effudit in caput eius. 1 Cor. XI, 4. *κατὰ κεφαλῆς ἔχων* super, seu in capite habens tegumentum. Si regit

II. accusativum, notat

1) *a*, *ab*, ita, ut *causam* et *auctorem* significet. Galat. I, 11. *ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον* non est ab homine inventum, *Syrus:* ܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܒܪܢܫܐ non fuit ab homine, coll. v. 12. *οὐδὲ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ, οὔτε ἐδιδάχθην.* 1 Pet. IV, 14. *κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.* Ita etiam in inscriptionibus evangeliorum *εὐαγγέλιον κατὰ ματθαῖον, μάρκον, λουκᾶν, ἰωάννην* evangelium auctore Matthaeo, Marco, Luca et Iohanne, ubi *κατὰ* respondet hebraico לְ, v. c. Ps. III, 1. מִזְמוֹר לְדָוִד. Conf. *Wesseling* ad *Diodor. Sic.* XIV, 12. et *Novam Bibl. Lubec.* Vol. II, p. 102. sequ. 2 Macc. II, 13. *ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς καὶ ὑπομνηματισμοῖς τοῖς κατὰ*

τὸν

τὸν Νεεμίαν. 2) *ad*, de *loco*, i. q. πρός. Luc. X, 32. γενόμενος κατὰ τὸν τόπον quum venisset ad illum locum, (*Syrus*: ܐܬܐ ܠܐܬܪܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ *venit eo ubi erat*.) et v. 33. ἦλθε κατ᾽ αὐτὸν ad eum delatus. *Vulgatus*: *secus eum*. Ita עַל Nehem. VI, 3. 2 Regg. XXV, 20. 2 Sam. XV, 4. *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 6. 14. κατὰ τόπον ἐγένετο. Cyrop. VIII, 5. 9. 3) *ad*, de *obiecto*. Eph. VI, 21. τὰ κατ᾽ ἐμὲ, scil. ὄντα, ut cognoscatis res meas, seu ad me spectantes. Ipse statim in sequentibus explicat verbis τί πράσσω; quid agam? Exempla huius significationis habet *Elsner*. Obss. Sacr. Tom. II, p. 234. 4) *apud*, redditurque latine fere per genitivum. Act. XXVI, 3. πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν καὶ ζητημάτων omnia instituta et dogmata Iudaeorum. Rom. XIV, 22. κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, h. e. cum solus es, nec alium testem habes, hac certa tua animi persuasione utere; nam κατὰ ἑαυτὸν est *seorsim*, *solus*. Iacob. II, 17. Ephes. I, 15. τὴν καθ᾽ ὑμᾶς πίστιν vestram fidem. Act. XXVIII, 16. τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη μένειν καθ᾽ ἑαυτὸν Paulo vero permittebatur seorsim, separatim ab aliis habitare. ibid. XVII, 28. τινὲς τῶν καθ᾽ ὑμᾶς ποιητῶν quidam vestrorum poetarum. ibid. XVIII, 15. Ita עַל Iudd. III, 19. 2 Paral. VI, 13. Dan. VIII, 2. 5) *ante*. Galat. III, 1. κατ᾽ ὀφθαλμοὺς ante oculos. Sic quoque עַל ponitur 1 Sam. XXV, 24. Prov. XXIX, 5. 6) *circa*, de *tempore*. Rom. IX, 9. κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι circa hoc tempus veniam. Act. XII, 1. κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν καιρὸν circa illud tempus. ibid. XIV, 1. κατὰ τὸ αὐτὸ, scilicet μέρος χρόνου, eodem tempore. ibid. XVI, 25. κατὰ τὸ μεσονύκτιον circa mediam noctem. Respondet in hac significatione hebraico כּ Genes. XVIII, 10. Exod. XI, 4. Daniel IX, 11. *Herodian.* II, 7. 6. καθ᾽ ὃν δὲ καιρὸν τὰ προειρημένα ἐν Ῥώμῃ ἐπράττετο. 7) *contra*, *adversus*. 1 Tim. I, 11. κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης si quid, inquam, adversatur doctrinae praestantissimae. Sed quia κατὰ, cum *contra*, *adversus* significat, fere genitivo iungitur, rectius fortasse verba κατὰ τὸ εὐαγγέλιον construuntur cum verbis commatis 10. τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ, ita, ut post ἀντίκειται comma ponatur. *Eurip.* Phoen. v. 825. 8) *coram*. Luc. II, 31. κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν in conspectu omnium populorum. 2 Cor. X, 1. κατὰ πρόσωπον praesens, opponitur τῷ ἀπών. Galat. II, 11. κατὰ πρόσωπον, h. e. coram, palam, non clam, i. q. v. 14. ἔμπροσθεν πάντων et respondet hebraico לִפְנֵי, 1 Regg. I, 23. et לְעֵינֵי, Ps. L, 21. Eodem modo עַל apud Hebraeos usurpatur Exod. XVIII, 13. et stetit populus עַל מֹשֶׁה *coram Mose*, 1 Sam. XXI, 16. Levit. XXVI, 1. Confer *Wetstenii* N. T. T. I. p. 665. 9) *cum*. Marc. I, 17. κατ᾽ ἐξουσίαν τοῖς πνεύμασι

μασι ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει cum potentia et auctoritate spiritibus malis imperat. 1 Cor. II, 1. καθ' ὑπεροχὴν λόγου non cum excellentia sermonis. Hebr. XI, 13. κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες cum fide; seu, fide praediti, hi omnes mortui sunt. Sic quoque עַל sumitur Genes. XXXII, 12. Exod. XXXV, 22. Ezech. IV, 15. 10) *e*, *ex*. Luc. I, 18. κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; unde, quo argumento veritatem dictorum tuorum cognoscam? Κατὰ τί in hac orationis serie respondet hebraico בַּמָּה, Genes. XV, 8. Conf. *Lamb. Bos.* Exerc. L. Gr. p. 31. Act. III, 17. ὅτι κατ' ἄγνοιαν ἐπράξατε per imprudentiam ita egistis. Luc. VIII, 4. τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν qui ex variis urbibus veniebant ad eum. 1 Tim. V, 21. μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν nihil faciens ex inclinatione, vel affectu. Tit. III, 5. κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον. Philem. v. 14. κατὰ ἀνάγκην — κατὰ ἑκούσιον. Adde Luc. X, 31. Eandem significationem עַל quoque habet Genes. XXVII, 40. Esther IX, 26. Ps. LXXXI, 6. cum exiret עַל־אֶרֶץ מִצְרָיִם ex terra Aegypti. *Appianus B. C.* II. p. 823. κατὰ μὲν ἔχθραν ἰδίαν οὐδὲν ἐργασώμεθα. *Arriani Exped. Alex.* I, 17. 14. κατ' ἔχθραν ἀποκτείνειν. 11) *in*. *Phavorinus* et *Hesychius*: κατά· ἀντὶ τοῦ ἐν. Cum ἐν permutatur Act. XXIV, 14. πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις omnibus, quae sunt in Pentatevcho reliquisque libris V. T. scripta. In hac vero significatione usurpatur a) de *loco*, v. c. Matth. XIV, 13. 23. κατ' ἰδίαν, sc. χώραν, privatim, in loco privato. Luc. X, 4. κατὰ τὴν ὁδὸν in via. ibid. XV, 14. κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην in illa regione. Act. V, 15. κατὰ τὰς πλατείας in plateis. ibid. XI, 1. κατὰ τὴν Ἰουδαίαν in Iudaea. ibid. XIII, 1. *Eurip.* Phoen. v. 153. κατ' ὄρη in montibus. v. 830. κατὰ δώματα καὶ πόλιν. et v. 1597. Etiam עַל *in* cum ablativo quandoque significat, v. c. Devt. IV, 13. 2 Sam. IV, 7. Ezech. IX, 4. b) de *subiecto*. Rom. I, 15. τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον, pro πρόθυμός εἰμι, seu προθυμίαν ἔχω. Conf. *Koppe* ad h. l. c) de *tempore*. Matth. I, 20. κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ in somnio apparuit ei. *Syrus*: ܒܚܠܡܐ. *Aelian.* V. H. I, 13. κατ' ὄναρ. Graeci interdum ὄναρ, nude positum, nulla praepositione addita, eodem sensu usurpare solent, ut docuit *Reitzius* ad *Lucian.* T. III. p. 393. Alexandrini utuntur formula καθ' ὕπνον. Gen. XX, 6. XXI, 11. Matth. XXVII, 19. Ioh. V, 4. κατὰ καιρὸν, sc. ἴδιον, suo tempore. Act. XIII, 27. κατὰ πᾶν σάββατον singulis sabbatis. 1 Cor. XVI, 2. κατὰ μίαν σαββάτων primo die hebdomadis. Hebr. I, 10. κατ' ἀρχὰς in initio. Rom. V, 6. d) *in*, *adiuncti*. Act. III, 22. κατὰ πάντα in omnibus. (*Thucyd.* IV, 81. VI, 37. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 567.) Hebr. III, 3. VII, 20. καθ' ὅσον in quantum, quatenus. Hebr. VII, 22. κα-

τὰ

τὰ τοσῦτον in tantum. e) in, ita, ut seriem et distributionem significet et vel ἕκαστος, vel πᾶς subintellegendum sit. Conf. Wesseling. ad Diod. Sic. XV, cap. 38. T. II. p. 31. Matth. XXIV, 7. κατὰ τόπες singulis in locis. Luc. II, 41. κατ' ἔτος singulis annis. Act. XXII, 19. κατὰ τὰς συναγωγάς. ibid. XX, 20. κατ' οἴκες domatim, per singulas domos. 1 Sam. VII, 16. κατ' ἐνιαυτόν. Zach. XIV, 16. Xenoph. de Magist. Equ. III, 21. κατὰ φυλάς. Id. de Rep. Lac. XV, 7. κατὰ μῆνα. 12) inter. Act. XXI, 21. τὰς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰεδαίες omnes Iudaeos, qui inter gentes sunt. ibid. XVIII, 15. νόμε τε καθ' ὑμᾶς legis, quae inter vos valet. Ita על adhibetur Num. XXXI, 8. 1 Sam. XXII, 9. 2 Sam. IV, 2. 13) per, a) de loco. Luc. VIII, 1. διώδευε κατὰ πόλιν καὶ κώμην peragravit singulas urbes et vicos. ibid. v. 39. ἀπῆλθε καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων. (Aliud est κατὰ τὴν πόλιν, aliud κατὰ πόλιν. Illud de una urbe dicitur, hoc de pluribus, ut multis exemplis docuit Wetstenius N. T. T. I. p. 705.) ibid. IX, 6. διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας. Eurip. Phoen. v. 218. κατὰ πόντον ἰόνιον per mare Ionium. Nec alio modo sumitur hebraicum על Zeph. II, 15. Adde Luc. XIII, 22. XXIII, 5. Act. VIII, 1. b) per, de causa efficiente. 1 Cor. XII, 8. ἄλλῳ δὲ (δίδοται) λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα per eundem spiritum, i. q. διὰ τε πνεύματος, quibus verbis Paulus ibidem usus est, coll. v. 10. ubi bis dicitur ἐν τῷ πνεύματι, et v. 11. ubi πνεῦμα dicitur haec omnia ἐνεργεῖν. 14) post, in formula εἷς καθ' εἷς unus post alium. Marc. XIV, 19. Ioh. VIII, 9. Vide quae dicta sunt supra in εἷς. Sic quoque על Ies. XXXII, 10. XXXVIII, 15. Ps. LXIX, 28. 15) propter, ob, ad imitationem hebraici על. Ezech. XXXVI, 18. Amos VI, 6. 2 Paral. VII, 10. Sic legitur in N. T. Matth. XIX, 3. κατὰ πᾶσαν αἰτίαν ob quodcunque crimen. Ioh. II, 6. κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰεδαίων propter purgationem Iudaeorum. Rom. II, 5. κατὰ τὴν σκληρότητά σε propter pertinaciam illam animum tuum. ibid. IV, 4. κατὰ χάριν — κατὰ ὀφείλημα. Phil. IV, 11. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω non quod hoc propter inopiam meam dicam. 2 Timoth. I, 9. ε κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν. Tit. III, 5. κατὰ τὸν αὐτε ἔλεον. 2 Maccab. VI, 11. Polyb. Hist. XVII, 32. κατὰ τίνα λόγον; quam ob caussam? Homer. Odyss. γ, v. 71. ἤ τι κατὰ πρῆξιν an ob aliquod negotium, sc. mare navigatis. Thucyd. IV, 99. 16) quantum ad, quod attinet ad, quatenus. Rom. XI, 28. κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον quod ad Christi doctrinam attinet. — Κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν quatenus vero sunt populus, quem Deus sibi peculiarem elegit. ibid. IX, 5. κατὰ σάρκα quatenus humanam naturam habet, seu homo est. Eadem formula eodem sensu legitur quoque ibid. I, 3. IX, 3. et Act. II, 30. Aesch. Socr. I, 10.

Eodem modo עַל Ruth. IV, 7. 17) *secundum*. Matth. II, 16. κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν secundum illud tempus, quod accurate exquisiverat ab illis. ibid. IX, 29. κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν secundum vestram fiduciam eveniat vobis. Luc. II, 29. κατὰ τὸ ῥῆμά σου. b) *secundum*, h. e. *convenienter, ad mentem et voluntatem alicuius, ex mandato et praescripto*, ad imitationem hebraici עַל Iof. XXII, 9. Ruth. II, 13. Rom. VIII, 27. κατὰ θεὸν, uti Deus vult et ei placet, i. q. κατὰ τὸ θέλημα θεοῦ 1 Ioh. V, 14. Syrus h. l. bene ܐܝܟ ܨܒܝܢܗ ܗܘ ܕܐܠܗܐ *secundum voluntatem Dei*. 2 Corinth. VII, 10. ἡ κατὰ θεὸν λύπη tristitia, quam Deus postulat et quae ei placet. ibid. v. 9. Luc. II, 22. κατὰ τὸν νόμον Μωσέως ex praescripto legis Mosaicae. ibid. XXIII, 56. κατὰ τὴν ἐντολήν. Act. XXVI, 5. 2 Corinth. XI, 17. οὐ λαλῶ κατὰ τὸν κύριον non loquor ex mandato Christi. Rom. VIII, 1. κατὰ σάρκα et κατὰ πνεῦμα περιπατεῖν. Conf. infra sub σάρξ et πνεῦμα. Matth. XVI, 27. *Xenoph.* de Rep. Laced. XV, 7. κατὰ τοὺς νόμους βασιλεύειν. *Eurip.* Phoen. v. 804. c) *secundum, ad similitudinem, ad exemplum, instar, sicut.* Galat. IV, 28. κατὰ Ἰσαὰκ eodem, quo Isaacus modo. Ephes. IV, 24. κατὰ θεὸν ad similitudinem Dei. Rom. XV, 5. κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν ut Christo similes fiamus. 1 Petri I, 15. κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον. Huc pertinet etiam formula κατὰ ἄνθρωπον, de qua supra ad vocem ἄνθρωπος exposui. *Plato* Apol. cap. 1. οὐ κατὰ τούτους εἶναι me his non esse similem. *Arrian.* *Exped. Alex.* III, 27. 10. οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους βαρβάρους πολιτεύοντας. *Callim.* Epigr. I, 4. Exempla alia Graecorum huc pertinentia habet *El. Palairet.* Obss. Phil. p. 357. et 380. Adde Iob. I, 8. XLII, 15. Sirac. VI, 24. *Hesych.* κατ' αὐτόν· ὅμοιον αὐτῷ. Idem: κατὰ σέ· ὅμοιός σοι. 18) *versus, in, de motu ad locum*, ut עַל, Genes. XXIV, 49. Exod. IX, 22. 1 Sam. XXVII, 10. Sic legitur in N. T. Act. VIII, 26. κατὰ μεσημβρίαν versus meridiem. ib. XVI, 7. ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι. ibid. XXVIII, 12. βλέποντα κατὰ λίβα. Vide sub βλέπω. Phil. III, 14. κατὰ σκοπὸν scopum versus feror ad palmam. 1 Paral. V, 10. *Homer.* Il. α', v. 484. 19) *usque ad.* 1 Cor. XIV, 31. καθ' ἕνα πάντες ad unum omnes. Ephes. V, 33. καθ' ἕνα ἕκαστος. 20) interdum, maxime ante voces temporis, ὥραν, καιρὸν, χρόνον, ἡμέραν, omitti solet. Matth. XX, 2. τὴν ἡμέραν pro καθ' ἡμέραν in diem, seu, in singulos dies. Matth. XXIII, 37. et Act. I, 11. ante ὃν τρόπον, coll. Act. XV, 11. Marc. VI, 39. ante συμπόσια. Luc. XXII, 41. ante λίθου βολήν. Act. VIII, 25. (κατὰ) πολλὰς κώμας. Apoc. III, 3. ante ποίαν ὥραν. Ioh. IV, 22. ὑμεῖς προσκυνεῖτε (καθ') ὃ οὐκ οἴδατε,

ἡμεῖς προσκυνοῦμεν (καθ᾽) ὃ οἴδαμεν vos colitis Deum pro ignorantia vestra, nos autem eum pro meliori nostra scientia colimus. 2 Cor. III, 18. τὴν αὐτὴν εἰκόνα, pro κατὰ τ. α. ε. eodem modo, quo splendor faciei Mosis augebatur, aut ad similitudinem Christi. 3 Macc. VI, 9. Sap. III, 5. *Xenoph.* de Magistro Equit. II, 3. ἀριθμὸν, pro κατὰ ἀριθμόν. Id. de Rep. Athen. II, 9. θυσίας, sc. κατά. Simili modo in V. T. על quoque haud raro omittitur, ut multis exemplis docuit *Noldius* in Concordantiis Particularum Hebr. p. 560 seq. Confer quoque *Alberti* Periculum Criticum p. 40. 21) elegantem periphrasin facit *genitivi*. Act. XXVII, 2. τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους loca Asiae. Rom. I, 15. et accusativi. Act. XXI, 19. καθ᾽ ἓν ἕκαστον. Conf. *Noldium* l. l. *Plato* Phaed. c. 32. αἱ κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμίαι, pro αἱ τοῦ σώματος ἐπιθυμίαι. 22) periphrasin facit *adiectivi* vel *concreti*. 2 Cor. VIII, 2. ἡ κατὰ βάθους πτωχεία profunda, h. e. summa paupertas. Act. XXV, 23. τοῖς κατ᾽ ἐξοχὴν οὖσι τῆς πόλεως magnatibus urbis. Rom. IX, 11. ἡ κατ᾽ ἐκλογὴν θεοῦ πρόθεσις. ibid. X, 2. ζῆλος κατ᾽ ἐπίγνωσιν zelus prudens. ibid. XI, 21. οἱ κατὰ φύσιν κλάδοι naturales rami, coll. *Polyb.* V, 57. 23) adverbii naturam recipit, nec ullum casum regit, v. c. Act. XIX, 20. κατὰ κράτος valide. Rom. VII, 13. καθ᾽ ὑπερβολὴν valde, insigniter. 1 Petr. III, 7. κατὰ γνῶσιν prudenter. *Polyb.* I, 12. κατὰ σπουδὴν festinanter. ibid. III, 85. *Theophr.* Char. c. 21. καθ᾽ ὑπερβολήν. 24) τὰ κατά τινα *res, status alicuius et fata, quae cuipiam acciderunt aut ad aliquem pertinent*. Ephes. VI, 21. Coloss. IV, 7. 3 Esdra I, 24. Tob. X, 8. *Thucyd.* I, 138. Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 261. 25) οἱ κατά τι dicuntur apud Graecos, *qui aliqua re praediti, instructi et affecti sunt*. Rom. II, 7. οἱ καθ᾽ ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ qui constantes fuerunt in virtutis studio. 26) quandoque est *temporis particula*, et per *quando, tum, quum, ubi* optime reddi potest, v. c. 2 Tim. IV, 1. κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ quando palam se regem hominum demonstrabit, ubi conf. versionem syriacam, in qua ו loco κατὰ positum est. *Aeschin. Socrat.* Dial. III, 19. κατὰ τὴν τοῦ Ξέρξου διάβασιν tum, cum Xerxes traiecisset in Graeciam. *Xenoph.* de Rep. Laced. X, 8. *Aelian.* V. H. II, 11.

Confer in universum *Lexicon Xenophonteum* et *Glossarium Polybianum* s. h. p.

ΚΑΤΑΒΑΙ΄ΝΩ, fut. βήσομαι, aor. 2. κατέβην, imp. κατάβα et κατάβηθι. 1) proprie: *descendo*, h. e. *gradior ex superiore loco in inferiorem, per gradus e summis in ima deferor*, ex βαίνω *gradior*, eo, et κατὰ, quod hic valet idem, quod κάτω *deorsum*, ut in verbis quoque κατιέναι, κατασπᾶν etc. Matth. VIII, 1. καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους degressum autem de monte. Eodem modo quoque legitur ibid. XVII, 9. Marc.

IX,

IX, 9. Luc. VI, 17. Ioh. VI, 16. Act. VIII, 38. κατέβησαν, sc. ἀπὸ τῦ ἅρματος. Matth. XXVII, 42. καταβάτω νῦν ἀπὸ τῦ σαυρῦ descendat nunc de cruce. Luc. XIX, 5. Matth. XXIV, 17. Marc. XIII, 15. etc. 2) *proficiscor e loco edito in regionem minus editam* et opponitur τῷ ἀναβαίνω, quod vide. Marc. III, 22. οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων καταβάντες. Luc. II, 51. καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς ναζαρέτ. ibid. X, 30. 31. Ioh. II, 12. IV, 47. 49. 51. Act. VII, 15. VIII, 15. XVI, 8. XVIII, 22. XXIV, 1. 22. XXV, 6. 7. Eodem sensu ירד usurpatur Genes. XII, 10. XXVI, 2. Conf. *C. B. Michaelis* Diss. de Notionibus Superi et Inferi. Hal. 1735. 3) transitive pro καταβαίνειν ποιῶ (*Pindar. Pyth.* VIII, 109.) et si de *via* usurpatur, est vocibus latinis *ducere, ferre*, reddendum. Act. VIII, 26. ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν (in uno codice legitur Φέρουσαν) ἀπὸ ἱερουσαλὴμ εἰς γάζαν via, quae ab Hierosolyma ad Gazam ducit, seu Gazam fert. 4) *delabor*, *demittor*, *defluo*, et est rerum inanimatarum, quae motu alieno demittuntur. Matth. VII, 25. 27. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ delapso, seu *descendente* (*Virgil. Ecl.* VII, 60.) deinde imbre. Luc. VIII, 23. κατέβη λαίλαψ ἀνέμε εἰς τὴν λίμνην (coll. *Homer. Il.* ζ, 19. *Duker.* ad *Thucyd.* VI, c. 2. et *Rhoer.* in *Fer. Daventr.* p. 60.). Ib. IX, 54. εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τῦ ὀρανῦ iubeamus ignem de coelo delabi. ib. XXII, 44. sudor eius tanquam guttae sanguinis καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν ad terram defluebat. Act. X, 11. XI, 5. Eodem modo ירד usurpatur de igne, de coelo decidente, 2 Chron. VII, 1. 3. de pluvia, Ps. LXXII, 6. Adde Ies. XXXII, 19. LV, 10. et *Tibull.* I. Eleg. II. v. 31. 5) καταβαίνειν ἀπὸ τινὸς *originem ab aliquo repetere*; *proficisci ab aliquo.* Iac. I, 17. omne beneficium verum et omne munus perfectum ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἀπὸ τῦ πατρὸς τῶν φώτων a Deo proficiscitur, omnis felicitatis auctore. Huc etiam pertinent loca N. T. in quibus Christus *de coelo in has terras descendisse* dicitur, in qua formula latet significatio *originis Iesu longe sublimioris* et *beneficii divini, quo Christus coelitus demissus concessus est hominibus vi divina*, ut docuit S. Ven. *Doederlein* in Opusc. Theol. de Vsu Formulae, *Christum de coelo venisse.* Ioh. III, 13. et VI, 38. 6) Per ἀνθρωποπάθειαν Deus dicitur καταβαίνειν ad homines, *quatenus praesentiam suam inter homines insigni aliquo modo et singulari aliquo opere efficiendo declarat.* Act. VII, 34. καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτὸς et iam insigni aliquo modo redimam et liberabo eos ex servitute aegyptiaca. Eodem modo explicanda quoque sunt loca N. T. Matth. III, 16. Marc. I, 10. Luc. III, 22. et Ioh. I, 32. 33. ubi Spiritus Sanctus columbae specie se manifestasse legitur, super Christo requiescens. Eodem sensu descensus Deo in V. T. tribuitur in utramque partem, tam in bonum,

Exod.

Exod. III, 8. tum in malam, Genef. XI, 5. 7. XVIII, 21. Pf. XVIII, 10. Sapient. XVIII, 15. *Augustinus* lib. XVI. de Civit. Dei c. 5. „*Deus descendere dicitur, cum aliquid facit in terra, quod praeter usitatum naturae cursum mirabiliter ictum praesentiam quodammodo eius ostendat.*“ Apud Graecos quoque *καταβαίνειν* verbum proprium erat de Deorum ad homines adventu. Act. XIV, 11. *Homer.* Iliad. IV, v. 74. Conf. *Kusteri* Notas ad *Suidam* v. *καταβάτης.* In versione Alexandrina autem Devt. XXXI, 15. pro verbis hebraicis וַיֵּרָא יְהוָה legitur *καὶ κατέβη κύριος.*

ΚΑΤΑΒΑΛΛΩ, f. *αλῶ*, 1) proprie: *deiicio, humi prosterno, deorsum iacio*, etiam *proiicio*, v. c. semen in terram vel uterum (*M. Antonin. de rebus suis* IV, 36. *τῶν σπερμάτων τῶν ἐς γῆν ἢ μήτραν καταβαλλομένων.* *Iul. Pollux Onom.* II, 2.) et ex adiuncto: *occido, destruo, vinco, supero*, ex *κατὰ* et *βάλλω iacio.* Sic v. c. de *statua* usurpatur apud *Philostrat.* Vit. Soph. I, c. 8. *χαλκῆν εἰκόνα κατέβαλον τοῦ ἀνδρὸς*, de feris, iaculis et sagittis prostratis, apud *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 8. et IV, 2. de victore, hostem in proelio et certamine prosternente, apud *Arrian.* de Exped. Alex. I, 16. et *Herodot.* IX, 63. *κατέβαλον πολλὰς τῶν Λακεδαιμονίων.* *Diog. Laërt.* VI, 62. Confer *Eustath.* ad *Homer. Il.* IX, 206. Simili modo bis quoque legitur in N. T. 2 Cor. IV, 9. *καταβαλλόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι* deiicimur, sed non perimus, h. e. semper liberamur e praesentissimis periculis, metaphora desumta ab iis, qui in certamine cadunt ab adversariis victi. Conf. *Ez. Spanhem.* ad Iuliani Orationes p. 262. et *Lydii Agonistica SS.* c. 5. Apoc. XII, 10. *ὅτι κατεβλήθη ὁ κατηγορῶν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν* nam victus et prostratus est accusator fratrum nostrorum, coll. v. 7 seq. *Hesych.* *καταβαλεῖ· ἀποκτενεῖ, καταλύσει, νικήσει, ῥίψει.* 2) *καταβάλλομαι in inferiorem locum iacio, pono*, et ut verbum simplex *βάλλομαι* apud *Ioseph.* A. I. V, 1. 8. est verbum proprium de *fundamentis, quae aedificio exstruendo ponuntur.* *Ioseph.* A. I. XV, 11. 3. *ἀνελὼν δὲ τοὺς ἀρχαίους θεμελίους, καταβαλόμενος ἑτέρους, ἐπ' αὐτῶν τὸν ναὸν ἤγειρε.* *Polyb.* Hist. X, 24. *Dionys. Halic. Ant.* III, 69. *Porphyr. de Abstinent.* VIII, 10. Sic legitur in N. T. quoque Hebr. VI, 1. *μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι* nec iterum fundamentum ponamus. Conf. supra sub *θεμέλιον.*

ΚΑΤΑΒΑΡΕΩ, ῶ, fut. *ήσω*, i. q. *καταβαρύνω*, 1) proprie: *pondere meo aliquem deprimo*, seu *vinco, degravo*, ex *κατὰ* et *βαρέω gravo.* *Lucian. Dial. Deor.* p. 214. 2) per metaphoram: *molestus sum alicui, molestiam alicui facio.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. XII, 16. *ἐγὼ δὲ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς* non fui vobis mercede exigenda molestus. Sic *καταβαρύνω* usurpatur 2 Sam. XIII, 25.

ΚΑΤΑ-

ΚΑΤΑ΄ΒΑΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *actus descendendi, descensus, descensio*, a καταβαίνω *descendo*. *Xenoph. Anab.* V, 5, 4. 2) *via ipsa, qua de aliquo loco descendi potest*, seu *locus, ad quem descenditur*, quemadmodum apud Alexandrinos Ios. VIII, 24. et X. 10. ἀνάβασις et apud *I. Caesar.* de B. Gall. II, 33. *ascensus* de via usurpatur, ubi in montem ascendi potest, et ibidem de B. C. III, 45. *receptus* pro via ponitur, qua aliquis redit. Sic autem reperitur Luc. XIX, 37. ἐγγίζοντος δὲ αὐτῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τῦ ὄρυς τῶν ἐλαιῶν cum autem venisset ad radices montis Olivarii. Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* VII, 44. στενῆς καταβάσεως. *Xenoph. Cyrop.* VII, 2, 1. *Anab.* III, 4, 23. V, 3, 1.

ΚΑΤΑΒΙΒΑ΄ΖΩ, fut. άσω, *descendere facio*, vel *coga, demitto, ex alto deiicio, deduco, deprimo, deturbo*. Καταβιβάζομαι *descendo, deiicior, deturbor, deprimor*, et opponitur τῷ ἀναβιβάζεσθαι *ascendere*, ex κατὰ *deorsum*, in compositione, et βιβάζω *scandere facio*. *Xenoph. Cyrop.* VII, 5, 8. *Id. Histor. Graec.* IV, 6, 5 et 7. *Hesych.* καταβιβάζοντες· κατασπῶντες. Alexandrini pro הוֹרִיד Devt. XXI, 4. Ios. II, 18. Ier. LI, 40. In N. T. bis tantum legitur. Matth. XI, 23. Luc. X, 15. ἕως ᾅδυ καταβιβασθήσῃ usque ad infernum deiicieris, seu, ad infima deprimeris, h. e. miserrima et valde abiecta erit tua conditio. Sic Ezech. XXXI, 16. ὅτε κατεβίβαζον αὐτὸν εἰς ᾅδυ. Hebr. בְּהוֹרִידִי אֹתוֹ שְׁאוֹלָה. Aquila Ps. LVI, 8. ἐν ὀργῇ λαὺς καταβίβασον.

ΚΑΤΑΒΟΛΗ΄, ῆς, ἡ, 1) proprie: *deiectio, iactus, qui fit ex alto deorsum*, ab καταβάλλω *deiicio, prosterno*. Sic v. c. partim de *structione* seu de *molitione* legitur apud *Iul. Pollucem Onom.* I, 1. 13. partim de *seminis deiectione* usurpatur apud *Clement. Alex. Paedagog.* II, c. 10. Hinc lucem foeneratur fortasse locus Hebr. XI. 11. δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, ubi καταβολὴ σπέρματος commode de *eiaculatione seminis* explicari potest, ita, ut post εἰς verbum συλλαμβάνειν vel κατασχεῖν seu aliud eiusmodi subintellegendum sit. Conf. supra ad εἰς n. 25. dicta. Hinc 2) est verbum architectonicum: *fundamentum aedium, cui superstruitur aedificium, fundatio*, etiam *structura tota*, quo sensu legitur 2 Maccab. II, 29. καθάπερ γὰρ τῆς καινῆς οἰκίας ἀρχιτέκτονι τῆς ὅλης καταβολῆς φροντιστέον. *Polyb.* I, c. 36. ἐκ καταβολῆς ἀναυπηγεῖν. 3) *cuiusque rei prima molitio* vel *institutio* atque *initium*, i. q. ἀρχή, quemadmodum et καταβάλλομαι haud raro *ordiri, initium facere* notat, quo sensu legitur apud *Callimachum* (Opp. p. 514. ed. *Ernesti*) quem laudat Schol. *Pindari* ad Nem. Od. II, 5. Sic v. καταβολὴ πυρετῦ medicis graecis dicitur, quae Latinis *initium et accessio* febris et παροξυσμῦ. Καταβολὴ τυραννίδος initium tyrannidis apud *Polyb.* XIII, 4. Similiter *Iosephus*

sephus B. I. II, 17. 2. καταβολὴν πολέμε dixit, et apud *Pindarum* loco, modo citato, καταβολὴ ἱερῶν ἀγώνων, ad quem locum Schol. τὴν καταβολὴν· τυτέςι τὴν ἀρχήν. *Suid.* καταβολή· καινέργησις. Sic frequens quoque est in N. T. formula καταβολὴ κόσμε, quae *mundi initia*, *creationem universi* notat. Matth. XIII, 35. ἀπὸ καταβολῆς κόσμε *a mundo condito*, seu *a longo inde tempore*. Luc. XI, 50. Hebr. IV, 3. *ab aeterno*. Matth. XXV, 34. Ioh. XVII, 24. Ephes. I, 4. 1 Petr. I, 20. Ps. XC, 2. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 406. Eleganter quoque in N. T. ad *hominum ortum* atque *ad generis originem* transfertur idem vocabulum, v. c. Hebr. XI, 11. ubi de Sara dicitur δύναμιν ἔλαβεν εἰς καταβολὴν σπέρματος, h. e. robur accepit ad procreationem sobolis, seu, ad fundationem familiae ac domus; ubi metaphora vel ducta est a fundamentis aedium, ex usu loquendi Hebraeorum, (בָּנָה Alex. Genes. XVI, 2. XXX, 3. per τεκνοποιεῖν reddiderunt) Latinorum (conf. *Drakenborchius* ad *Silium Italicum* II, 65.) et Graecorum; (vide *Eurip. Hercul.* Fur. v. 1264 seq. edit. *Musgrave* T. III.) vel desumta a semine, in terram sparso, cum quo prolis generatio eleganter a veteribus (*Cic.* de Offic. I, 32. Finib. Bon. V, 23. Divinat. I, 42.) usurpatur, ut multis exemplis *Wetstenius* ad h. l. docuit. Quidquid sit, tamen constat, etiam apud Graecos καταβολὴν ad generis originem, *generandi actum* (*Heliodor.* III, 15. *Plutarch.* de *placitis Philos.* V, 7.) et hominum ortum transferri, veluti apud *Plutarchum* in libello πότερον ὕδωρ ἢ πῦρ χρησιμώτερον p. 956. ἐξ ἀρχῆς καὶ ἅμα τῇ πρώτῃ καταβολῇ τῶν ἀνθρώπων. et apud *Arrianum* in Diss. Epictet. I, c. 13. καὶ τῆς αὐτῆς ἄνωθεν καταβολῆς. *Heliodorus* adeo (*Aethiop.* IV, 8.) τὴν καταβολὴν metonymice usurpavit pro ipso *foetu*. Verba eius sunt: καὶ μοιχεὶ προσωμίλει τότε δ' πατὴρ ὁ σὸς — — ἀνθρόμην τι παραχρῆμα κυοφορήσασα τὴν καταβολήν. Eleganter et docte de hac voce universe disputavit *I. Schweighaeuser*. in Emendationibus et Obss. in *Suidam* Fasc. I. p. 52 seq. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 425. et *Wakefield* in *Silva Crit.* P. III. p. 163.

ΚΑΤΑΒΡΑΒΕΥΩ, fut. εύσω. Hoc verbum inter Cilicismos relatum ab *Hieronymo* Opp. T. IV, p. 204. ed. *Martian.* et e certaminum ratione petitum, significat 1) proprie: *debito brabeo, seu praemio certaminis aliquem privare et fraudare*, seu, *sententiam ferre adversus aliquem, qua eum brabeo indignum pronuncias, cum tamen dignus sit*, ex κατὰ, quod in compositione, (v. c. in καταγινώσκειν, καταψευδομαρτυρεῖν, καταπολμᾶν) haud raro *contra, adversus* significat, et βραβεύω *arbiter et moderator certaminis sum, victori palmam decerno et tribuo.* *Zonaras* in Canone 35. Concil. Laod. καταβραβεύειν γάρ ἐςι, τὸ μὴ τὸν νικήσαντα ἀξιῦν τῦ βραβείυ, ἀλλ' ἑτέρῳ διδόναι αὐτὸ ἀδικυ-

ἀδικουμένου τοῦ νικήσαντος. *Theodoret.* ad Coloss. II, 18. καταβραβεύειν per ἀδίκως βραβεύειν generaliter exponit. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 288. Sed interdum latius patet ac 2) non solum *inique condemnare, iniuria, contumelia et damno afficere, circumvenire, fraudare*, sed etiam *imperium sibi in aliquem sumere, subiugare, iugum imponere, et iudicis partes inique sibi arrogare* significat, et est idem, quod καταβραβεύειν apud *Polyb.* Exc. Legat. 46. p. 1194. *Hesych.* καταβραβεύεται· κατακρίνεται. *Suid.* καταβραβευέσθω· καταλογιζέσθω, κατακρινέτω, καταγωνιζέσθω· τοῦ ἄλλου ἀγωνιζομένου ἄλλον στεφανοῦσθαι λέγει ὁ Ἀπόστολος καταβραβεύεσθαι. Cf. *Demosth.* p. 544. ult. ed. *Reiske* et *Eustathium* ad Iliad. α', v. 399 seq. p. 124. In N. T. semel legitur Coloss. II, 18. μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω, quae verba ab aliis redduntur: *nemo vos insidiose circumveniat et decipiat;* ab aliis vero: *ne vobis iugum a falsis illis doctoribus imponi patiamini.* Vtraque explicatio contextae orationi bene convenit. Sermo enim est in omni loco de falsis doctoribus iudaizantibus, qui Colossenses libertate christiana privare iisque novum iugum imponere omni modo laborabant. Erudite de hac voce egit *Stolbergius* in Exercit. L. Gr. XXI. p. 102 seq. *Elsnerus* T. II. Obss. Sacr. p. 262. et *Ioh. Floderus* in Diss. explicante notionem verbi καταβραβεύειν Col. II, 18. Vpsal. 1773. 4.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΕΥΣ, έως, ὁ, *annunciator, nuncius, praeco*, a καταγγέλλω; quod vide. In N. T. tantum legitur Act. XVII, 18. ubi Paulus Atheniensibus ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι peregrinorum Deorum annunciator esse videtur. *Gloss.* delator, καταγγελεύς, ἐνδείκτης.

ΚΑΤΑΓΓΕΛΛΩ, f. ελῶ, 1) generatim notat: *notum facio, alteri aliquid annuncio, quae sunt ignota, narro*, ex αὐτά, quod h. l. significationem intendit, et ἀγγέλλω nuncio. *Polyb.* Hist. X, 24. μετ᾽ αὐξήσεως ἕνια εἰθισμένοις καταγγέλλειν. *Xenoph. Anab.* II, 5. 11. *Hesych.* καταγγέλλεται· κηρύττεται. Hinc speciatim 2) *doceo, trado alteri aliquid, praedico*, et inprimis de doctoribus religionis christianae, olim reconditae, adhibetur. Sic legitur in N. T. Act. IV, 2. καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν exemplo Christi veritatem doctrinae de resurrectione a mortuis demonstrare. ibid. XIII, 5. κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ibid. XV, 36. XVI, 17. 21. καταγγέλλουσιν ἔθη. ibid. XVII, 3. 13. 23. XXVI, 23. 1 Cor. II, 1. IX, 14. Phil. I, 16. 18. Coloss. I, 28. 3) *memoriam alicuius rei laudibus celebro, commemoro.* Rom. I, 8. ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ quod vestra in tenenda doctrina christiana constantia ubique fere laudibus celebratur. 1 Cor. XI, 26. τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, h. e. debetis commemorare

rare mortem Christi eiusque memoriam celebrare. 4) *offero.* Act. XIII, 38. διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται per hunc vobis nunc remissionem peccatorum offerri. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΓΕΛΑΏ, ῶ, fut. ήσω, *derideo, irrideo, ludibrio habeo,* ex κατὰ et γελάω *rideo.* Matth. IX, 24. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ illi autem eum irriserunt. Marc. V, 40. Luc. VIII, 53. Saepius non legitur in N. T. *Aeschin.* Socr. Dial. II, 16. *Xenoph. Mem.* II, 4. 2. Fere semper genitivo adiunctum legitur. 2 Paral. III, 10. Prov. XVII, 5. Conf. *Seberum* ad *Iul. Polluc.* Onom. VIII. c. 7. p. 901. ed. *Hemsterhus.* Non opus itaque esse videtur, ut in Matthaei l. l. post αὐτοῦ vocem τὸν λόγον, seu τὰ ῥήματα, subaudiendam esse statuamus.

ΚΑΤΑΓΙΝΏΣΚΩ, fut. γνώσομαι, 1) proprie: *cognosco, intellego, percipio,* ex κατὰ et γινώσκω. Sed in hac significatione tantum legitur in profanorum monumentis, v. c. apud *Xenoph.* Histor. Gr. V, 4. 57. καταγνόντες δὲ οἱ αἰχμάλωτοι τὴν ἀμέλειαν, et *Aelian.* V. H. II, 17. XIII, 1. XIV, 5. *Hesych.* καταγνῶναι· ἐπιγνῶναι. Adde Alex. Prov. XXVIII, 11. 2) *decerno, vel statuo adversus aliquem, condemno, reum pronuncio, arguo, reprehendo.* Passivum καταγινώσκομαι *reprehendor, arguor, reprehensione dignus sum, condemnor, erroris convictus sum.* Ter tantum legitur in N. T. Gal. II, 11. ὅτι κατεγνωσμένος ἦν dignus enim erat, qui reprehenderetur; *Vulgatus: reprehensibilis,* quasi καταγνώσεως ἄξιος. 1 Ioh. III, 20. 21. ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν si cor nostrum nos non condemnet. *Aelian.* V. H. XIV, 1. οὐδ' ἂν καταγνοίην ἔγωγε τοιοῦτόν τι Ἀριστοτέλους neque ego tale quid in Aristotele reprehenderim. *Polyb.* IV, 1. *Herodian.* V, 15. 1. Construitur haec vox fere semper in hac significatione cum genitivo, teste *Suida:* καταγινώσκω· γενικῇ. καταγινώσκω σου ῥαθυμίαν πολλὴν καὶ νωθρότητα. *Hesych.* καταγινώσκω· μέμφομαι. et: καταγνῶναι· μέμψασθαι. In versione Alex. respondet hebraico הִרְשִׁיעַ Devt. XXV, 1. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 6. 15. p. 212. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 719.

ΚΑΤΆΓΩ, ΚΑΤΆΓΝΥΜΙ, vel ΚΑΤΑΓΝΎΩ, fut. κατεάξω pro κατάξω, aor. 1. κατέαξα, aor. 2. Pass. κατεάγην, *frango, confringo, perdo, destruo,* ex κατὰ et ἄγω, seu ἄγνυμι *frango.* Legitur in N. T. Matth. XII, 20. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει arundinem contritam non plane confringet. Conf. supra ad κάλαμος. *Aristaenet.* I, 7. Ioh. XIX, 31. ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη ut frangerentur eorum ossa. ibid. v. 32. et 33. (Scilicet crura cruci affixorum frangebantur, mortis eorum accelerandae causa, ut docuit *Lipsius* de *Cruce* II, 14.) Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. pro גָּדַע legitur Devt. XXXIII, 11.

11. Conf. de hac voce interpretes ad *Thom. M.* sub *καταγῆναι*, et *Bielium* s. h. v.

ΚΑΤΆΓΩ, fut. *ἄξω*, 1) proprie: *deduco aliquem e loco vel regione altiore et sublimiore in depressiorem, deorsum duco.* Etiam simpliciter: *deduco, duco*, sine ullo ad locum altiorem respectu. Act. IX, 30. *κατήγαγον αὐτὸν εἰς καισαρείαν* deduxerunt eum Caesaream. ibid. XXII, 30. *καταγαγὼν τὸν παῦλον* Paulum deductum. ibid. XXIII, 15. 20. 28. Rom. X, 6. *τοῦτ᾽ ἔστι χριστὸν καταγαγεῖν*, h. e. Christum e coelis in has terras deducere. *Plutarch. Cic.* p. 867. E. 2) *subduco navem, nave deveho, κατάγομαι devehor, navem appello*, et opponitur *τῷ ἀνάγομαι solvo e portu. Xenoph. Anab.* V, 1. 6. *Sext. Empir. adv. Phys.* II, 68. *Eustath.* ad Od. α', 182. Luc. V, 11. *καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν* illi vero naves ad littus appellebant, seu, subducentes naves. Act. XXI, 3. *κατήχθημεν εἰς τύρον* Tyrum appulimus. ibid. XXVII, 3. XXVIII, 12. *Hesych. κατάγειν· ἐπὶ τὸν ναύσταθμον ἄγειν* in navalia deducere, vel subducere naves. Hinc *καταγωγὴ statio navium* et *καταγώγιον locus, navibus appellendis aptus.* Conf. *Salmas.* de *Modo Usur.* p. 220.

ΚΑΤΑΓΩΝΊΖΟΜΑΙ, fut. *ἴσομαι*, *debello, in certamine vinco, devinco, potestati meae subiicio quocunque modo*, ex *κατὰ* et *ἀγωνίζομαι certo.* Semel legitur in N. T. Hebr. XI, 33. *κατηγωνίσαντο βασιλείας* regna debellarunt, seu potestati suae subiecerunt. *Polyb.* II, 45. 4. *Lucian. D. D.* XIII, 1. *τὰ θηρία καταγωνιζόμενος. Aelian. V. H.* IV, 8. *σὺν ὀλίγοις παμπόλλας μυριάδας κατηγωνίσαντο. Hesych. καταγωνίζεται· νικᾷ.*

ΚΑΤΑΔΈΩ, fut. *ήσω*, *religo, alligo* (*Xenoph. Hist. Gr.* IV, 4. 10.) etiam *obligo, ligo, circumligo*, verbum proprium de vulneribus, ex *κατὰ* et *δέω ligo.* Tantum legitur in N. T. Luc. X, 34. *κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ* obligavit vulnera eius. Respondet hebraico חָבַשׁ Ezech. XXXIV, 4. 16. in versione Alex. Sirac. XXVII, 21.

ΚΑΤΆΔΗΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *manifestus, perspicuus, evidens*, ex *κατὰ* et *δῆλος* idem. Semel legitur in N. T. Hebr. VII, 15. *καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστι* et magis adhuc manifestum est. *Xenoph. Mem.* I, 4. 14. *Herodot.* I, 5. III, 68. *Sophocl. Oedip. Col.* v. 1277. *Aristoph. Plut.* 1066.

ΚΑΤΑΔΙΚΆΖΩ, fut. *άσω*, *ius contra aliquem dico, condemno, sententiam contra aliquem fero, reum pronuncio*, i. q. *κατακρίνω*, ex *κατὰ*, quod hic valet *contra*, et *δικάζω iudico.* De iusta condemnatione sontium legitur in N. T. Matth. XII, 37. *ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ* (in aliis codd. *κατακριθήσῃ*) tua te oratio arguet et condemnabit. De condemnatione iniusta insontium legitur Matth. XII, 37. *οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς*

ἀναιτίους

ἀναιτίους non condemnassetis insontes. Luc. VI, 37. μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε ne damnate alios insontes, ne idem vobis eveniat. Iacob. V, 6. κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico הִרְשִׁיעַ Iob. XXXIV, 29. Pſ. XXXVII, 33. et XCIV, 21. *Xenoph. Hiſt. Gr.* III, 2. 16. *Thucyd.* V, 49. Hinc ſubſtantivum *καταδίκη condemnatio, κατάκρισις*, interprete *Heſychio*. *Aelian. V. H.* XII, 44. XIII, 24. etiam *mulcta, quae irrogatur*. *Thucyd.* V, 49. et 50. *Phavor.* καταδικάζω· καὶ κατακρίνω, τὸ καταβάλλω τινὰ ἀπὸ κρίσεως. καταδικάζω σε θάνατον. καὶ καταδικάζω· καταψηφίζομαι, ἀποψηφίζομαι, κατακρίνω, καταδιαιτῶ.

ΚΑΤΑΔΙΩΚΩ, fut. ώξω, 1) proprie: *perſequor fugientem hoſtiliter laedendi animo*, ex κατὰ et διώκω idem. *Xenoph. Hiſt. Gr.* I, 2. 6. *Anab.* IV, 2. 4. 2) *inſequor aliquem praeeuntem, proſequor bono animo aliquid conſequendi et obtinendi cauſa*. Sic ſemel legitur in N. T. Marc. I, 36. καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν et proſecuti ſunt eum. *Syrus:* ܘܒܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ et quaerebant eum. Aeque late apud Hebraeos patet verbum רָדַף Hoſ. II, 7. Pſ. XVIII, 38. Devt. XVI, 20. Hinc καταδιώκειν in verſione Alex. etiam pro הִדְבִּיק *aſſequutus fuit*, 1 Chron. X, 2. pro רוּץ *velociter ivit*, Ioel. II, 4. et pro הָלַךְ 1 Sam. XXX, 22. ponitur.

ΚΑΤΑΔΟΥΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, et ΚΑΤΑΔΟΥΛΟΟΜΑΙ, οῦμαι, 1) proprie: *in ſervitutem aliquem redigo, alterius aut meae poteſtati aliquem ſubiicio, ſubiugo, ſervituti addico*, ex κατὰ et δουλόω idem. *Herodot.* VIII, 144. καταδουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα. *Thucyd.* III, 20. ubi vid. *Dukerus* et c. 70. Alia loca dedit *Dreſigius* de *Verbis Mediis N. T.* p. 294 ſq. et *Wetſtenius N. T.* T. II. p. 207 ſq. In verſ. Alex. reſpondet hebraico הֶעֱבִיר Geneſ. XLVII, 21. Exod. I, 14. VI, 5. 2) metaphorice et ex adiuncto: *inſtar ſervi, ſervili modo tracto, acerbis legibus et duris praeceptis adſtringo*. Sic bis legitur in N. T. 2 Cor. XI, 20. εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ ſi quis vos ſervili modo tractat. Galat. II, 4. ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται ut iugum rituum moſaicorum nobis iterum imponant. Simili modo in fragmentis *Aquilae* et *Symmachi* Ieſ. XLIII, 23. οὐ κατεδουλωσάμην σε ἐν θυσίαις. Metaphoricam notionem haec vox etiam habet apud *Xenoph. Cyrop.* III, 1. 13. et *Plutarch.* Tom. V. p. 51. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΑΔΥΝΑΣΤΕΥΩ, fut. εύσω, 1) *iniuſte ſub poteſtatem redigo et ſubiugo, per vim opprimo*, ex κατὰ, quod in compoſitione haud raro in deteriorem partem accipitur, et δυναστεύω *ſum princeps, dominor*. *Xenoph. Symp.* 5, 8. 2) ex ad-

adiuncto: *imperium durum*, seu *tyrannidem exerceo in aliquem*, *severius tracto*. Bis tantum legitur in N. T. Act. X, 38. *ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ διαβόλου* sanans omnes, a daemonibus male vexatos. Iacob. II, 6. *οὐχ' οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν;* nonne divites vos opprimere et severius tractare solent? Exod. I, 13. *καὶ κατεδυνάστευον οἱ Αἰγύπτιοι τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ*. Ezech. XVIII, 12. XXII, 7. 29. et Sap. II, 10. Hinc *καταδυναστεία violenta oppressio* Exod. VI, 7. *ὁ ἐξαγαγὼν ἡμᾶς ἐκ τῆς καταδυναστείας τῶν Αἰγυπτίων*. *Hesych.* *καταδυναστεύει· βιάζει.* ubi vid. *Alberti*. Conf. omnino de hac voce *Wessling*. ad *Diod. Sic.* XIII, c. 73.

ΚΑΤΆΘΕΜΑ, vide sub ΚΑΤΑΝΆΘΕΜΑ.

ΚΑΤΑΘΕΜΑΤΊΖΩ, fut. *ίσω*, *anathema esse declaro*, vel *pro anathemate habendum esse pronuntio*, *execror*, *pro execrabili habeo*, *extremis diris et execrationibus devoveo*, i. q. *καταναθεματίζω*, cum quo in codicibus permutatur, a *κατάθεμα*, quod est idem, quod *ἀνάθεμα* et *κατανάθεμα*. Conf. *Stephani Thes. Ling. Gr.* T. III. p. 1483 sq. Semel legitur in N. T. Matth. XXVI, 74. (secundum ed. *Griesbach.*) de Petro: *τότε ἤρξατο καταθεματίζειν*, (in aliis codd. *καταναθεματίζειν*) scil. *ἑαυτὸν*, coepit se ipsum diris devovere. Conf. infra sub *καταναθεματίζω*.

ΚΑΤΑΙΣΧΎΝΩ, fut. *υνῶ*, 1) proprie: *pudore afficio*, *pudefacio*. Καταισχύνομαι *pudefio*, *erubesco*, ex *κατὰ* et *αἰσχύνω* idem. Sic legitur in N. T. 1 Cor. I, 27. *ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ* ut pudefaciat sapientes, seu, qui sibi sapientes videntur. ibid. XI, 22. *καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας* pauperes pudore afficitis. *Xenoph. Anab.* III, 1, 20. *Memor.* III, 5, 28. 2) ex adiuncto: *ad silentium redigo*. Luc. XIII, 17. *κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ* ad silentium redigebantur omnes adversarii Christi, coll. v. 14. 3) *καταισχύνομαι mendax et vanus deprehendor*, *mendacii convincor*, quia redargutionis et deprehensionis alicuius in mendacio pudor comes est. 2 Cor. VII, 14. *ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι οὐ κατῃσχύνθην* quod si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non fui deprehensus in mendacio; sequuntur enim verba: *ἡ καύχησις ἡμῶν ἀλήθεια ἐγενήθη*. Eodem sensu legitur ibid. IX, 4. coll. v. 3. 1 Petr. III, 16. *ἵνα ἐν ᾧ καταλαλῶσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν καταισχυνθῶσιν*. Confer. ea, quae dicta sunt ad *αἰσχύνομαι*. 4) *dedecoro*, *deturpo*, *deformo*, *foedum reddo*, *in contemtum adduco*, *minuo auctoritatem alicuius rei*. (Sirac. XXII, 5.) 1 Cor. XI, 4. omnis vir operto capite precans, vel prophetans, *καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ* se ipsum deprimit, seu, non consulit suae dignitati. Caput enim velatum et opertum subiectionis signum apud Iudaeos erat. Cf. *Lakemacher Obss. Sac.* P. III. p. 209. ibid. v. 5. foemina, non operto, sed nudo capite

capite precans et prophetans, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς dicitur, h. e. deformare faciem suam, seu deturpare caput suum. Foeminis enim caput denudatum probrosum non solum apud Graecos, (conf. *Raphelii Obss. Polyb.* ad h. l.) sed etiam apud Iudaeos habebatur, ut docuit *Carpzov.* ad *Schickardum* de *Iure Regio Hebr.* p. 356. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 145. 5) *frustro aliquem spe, fallo, eventu privo.* Ps. XLIV, 8. Prov. XIII, 6. Ier. II, 26. Rom. V, 5. ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει spes haec non irrita erit et inanis. ibid. IX, 33. et X, 11. πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται et omnis, qui in eo fiduciam suam ponit, spe sua non frustrabitur, h. e. fidei suae certissimum praemium reportabit, salvabitur, coll. v. 13. ubi per σωθήσεται explicatur. 1 Petr. II, 6. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΚΑΙ'Ω, fut. καύσω, 1) *exuro, comburo, urendo consumo,* ex κατὰ et καίω *uro.* Matth. III, 12. XIII, 30. πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά. ibid. v. 40. Luc. III, 70. Act. XIX, 19. Hebr. XIII, 11. 2 Petr. III, 10. Apoc. VIII, 7. τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη (aor. 2. pass. *Thom. M.* et *Moeris*: κατεκαύθη, Ἀττικὸν, κατεκάη, Ἑλληνικόν.) tertia pars arborum combusta est. ibid. XVII, 16. XVIII, 8. *Hesych.* κατακαίειν· καταφλέγειν. 2) ex adiuncto: *aboleo, deleo, funditus perdo.* 1 Cor. III, 15. εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται si alicuius aedificium superstructum igne comburetur, seu delebitur. Sermo ibi est de doctrina vana et a religione christiana aliena. In versione Alex. respondet hebraico הִשְׁבִּית *cessare fecit, abolevit.* 2 Regg. XXIII, 5. 11.

ΚΑΤΑΚΑΛΥ'ΠΤΩ, fut. ύψω, *obtego, operio, velo, obvelo alterum.* Medium κατακαλύπτομαι *me ipse velo,* ex κατὰ et καλύπτω *velo.* Tantum in forma media et quidem bis legitur in N. T. 1 Cor. XI, 6. εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται (sc. κεφαλὴν, quod additur v. 7.) γυνὴ, καὶ κειράσθω etenim, si mulier non vult velare caput suum, etiam tondeatur. ibid. v. 7. ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν vir quidem non debet velare caput suum. In vers. Alex. respondet hebraico כִּסָּה Genes. XXXVIII, 15. etc. *Xenoph. Cyrop.* VI, 4, 4. et *Hist. Graec.* I, 4, 5. *Hesych.* κατακαλύπτων· κατακρύπτων.

ΚΑΤΑΚΑΥΧΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, 1) proprie: *cervicem contra aliquem iacto,* quo gestu scilicet utuntur, qui aliis insultant et adversus alios gloriantur, ex κατὰ et καυχάομαι *glorior,* hocque ab αὐχέω, ῶ idem; proprie: *elata cervice me iacto.* Oritur enim ab αὐχὴν *cervix.* Hinc 2) *glorior, adversus aliquem iacto me,* et saepe est idem, quod simplex καυχάομαι. Vi praepositionis construitur cum genitivo. Rom. XI, 18. μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων. Εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι κ. τ. λ. noli gloriari et efferre te contra ramos. Si vero contra glorieris etc.

etc. Iacob. III, 14. *μὴ κατακαυχᾶσθε* nolite vos Christianos iactare; explicationis causa additur: *καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας*, et in nonnullis codicibus simplex verbum *καυχᾶσθε* loco compositi *κατακαυχᾶσθε* ponitur. Eodem modo usurpatur quoque in vers. Alex. pro hebraico הִתְהַלֵּל *laudibus se efferre* Ier. L, 38. *καὶ ἐν ταῖς νήσοις ὃ κατεκαυχῶντο*. Zach. X, 12. 3) ex adiuncto: *despicio, contemtim tracto, non metuo*. Iacob. II, 13. *κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως* qui misericordiam exercet, ei non metuendae sunt poenae divinae. In nonnullis codicibus h. l. *κατευχεῖται* legitur, quod praeter h. l. in *Aeschyli* Pers. v. 350. occurrit.

ΚΑΤΑ΄ΚΕΙΜΑΙ, fut. *είσομαι*, quod universe quidem *prostratum iacere* (Prov. VI, 9. XXIII, 34. Iudith. XIII, 15. *Xenoph. Hist. Gr.* IV, 1, 13.) significat et simplicis *κεῖμαι* notionem obtinet, in N. T. speciatim duplici modo usurpatur. 1) de *aegrotantibus, qui iacent in lecto*, et latino *decumbere* respondet. Marc. I, 30. *κατέκειτο πυρέσσουσα* febre laborans decumbebat. ibid. II, 4. Luc. V, 25. *τὸ κλινίδιον, ἐφ' ᾧ κατέκειτο* lectum, in quo decubuerat. Ioh. V, 3. *ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων* in his decumbere solebat ingens aegrotantium multitudo. ibid. v. 6. Act. XXVIII, 8. Interdum additur *ἐπὶ κραββάτῳ*. Act. IX, 33. *Theophrast. Char.* XXV, 4. Ita *iacere* apud *Cic.* IX. Ep. 20. et *cubare* apud *Ovid. Heroid.* XX, 164. et *κατακλίνομαι* apud *Platon.* in *Conviv.* p. 186. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 555. 2) de *accumbentibus mensae, cibi capiendi causa, discumbo, accumbo*, i. q. *ἀνάκειμαι*, quod vide. Marc. II, 15. *ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν* cum accumberet. ibid. XIV, 3. Luc. V, 29. *οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι* (Cod. *Cantabrig. ἀνακείμενοι*) qui iacebant convivae cum illis, ut loquitur *Seneca* de *Ira* Lib. II. 1 Cor. VIII, 10. *ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον*, ubi sermo est de epulis sacrificalibus. *Theophr. Char.* c. XXI, 1. *Diog. Laërt.* VII, c. 1. *ἐν συμποσίῳ κατακείμενος σιγῇ*. *Athenaeus* IV, 10. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 560. *Phavor. κατάκειται: ἐπὶ νοσούντων. ὅπερ δὴ καὶ κοινῶς λέγεται. ὡς καὶ Ἀριστοφάνης· οἱ δὲ κατακείμενοι παρ' αὐτῷ, πῶς δοκεῖς; τὸν πλοῦτον ἠσπάζοντο. λέγεται καὶ ἐπὶ τῶν ἑστιωμένων Ἀττικῶς, ὁμοίως τῷ ἀνάκειται*.

ΚΑΤΑΚΛΑ΄Ω, vel ΚΑΤΑΚΛΑ΄ΖΩ, fut. *άσω*, *frango, confringo*, ex *κατὰ* et *κλάω*, vel *κλάζω frango*. Bis tantum legitur in N. T. Marc. VI, 41. *κατέκλασε τοὺς ἄρτους* fregit panes. Luc. IX, 16. *Demosthen. Opp.* p. 1251. 23. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΚΛΕΙ΄Ω, fut. *είσω, includo, concludo*. Luc. III, 20. *κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ* conclusit Iohannem in carcere. Act. XXVI, 10. *πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς κατέκλεισα* multos Christianos carceribus tradendos curavi. Saepius non legitur in N. T. Occurrit praeterea pro hebr. כָּלָא

in

in verf. Alex. Ierem. XXXII, 3. ἐν ᾗ (sc. Φυλακῇ) κατέκλεισεν αὐτὸν ὁ βασιλεύς. Sap. XVII, 2. 16. *Herodian.* V, 8. 12. *Plutarch. Public.* p. 99. C. Conf. *Polluc. Onom.* VIII, 71.

ΚΑΤΑΚΛΗΡΟΔΟΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *forte distribuo*, vel *forte distribuendum aliquid do, in haereditatem do*, ex κατὰ et κληροδοτέω *forte divido*, quod a κληροδότης, q. d. δότης τοῦ κλήρου *qui per fortem aliquid dat*. Respondet in hac significatione hebraico הִנְחִיל in versione Alex. Iof. XIX, 51. αὗται αἱ διαιρέσεις ἃς κατεκληροδότησεν (ita legitur in Ald. et C. sed in Cod. Alex. κατεκληρονόμησεν) Ἐλεάζαρ ὁ ἱερεύς, et 1 Macc. III, 36. 2) ex adiuncto: *possidendum aliquid do.* Sic femel legitur in N. T. Act. XIII, 19. κατεκληροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν dominos et incolas terrae eorum fecit; pro quo in nonnullis codicibus legitur κατεκληρονόμησε, quae verba in codicibus verf. Alex. haud raro permutantur, v. c. Devt. I, 38. XXI, 16. Similis vox est κατακληρουχέω, quae eodem fenfu legitur apud *Polyb. Hist.* II, 21. *Aelian. V. H.* VI, 1.

ΚΑΤΑΚΛΗΡΟΝΟΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *forte distribuo*, seu *forte distribuendum do*, ex κατὰ, κλῆρος *fors* et νέμω *distribuo*. Occurrit femel in nonnullis codicibus Act. XIII, 19. pro κατακληροδοτέω, quod vide. Devt. III, 28. Iof. XIV, 2.

ΚΑΤΑΚΛΙΝΩ, fut. ινῶ, aor. 1. κατέκλινα, 1) *facio*, seu *iubeo discumbere, recumbere, accumbere, reclinare aliquem*, ex κατὰ, quod interdum in compofitione *locum inferiorem* fignificat, et κλίνω *inclino*. Luc. IX, 14. κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα facite illos discumbere (ita transtulit *Vulgatus* interpres) in fingulo quoque discubitu quinquagenos. 3 Macc. I, 4 ἄσημόν τινα κατέκλινεν ἐν τῇ σκηνῇ ignobilem quendam decumbere fecerat in tentorio. *Aelian. V. H.* VIII, 7. κατέκλινεν ἀντιπροσώπους ἑαυτῷ. Cf. *Mollium* in Notis ad *Longum* p. 117. — Medium κατακλίνομαι *reclinato corpore iaceo, decumbo, recumbo, discumbo, accumbo*, et fpeciatim de iis ufurpatur, *qui discumbunt cibi capiendi causa*. Plene dicitur κατακλίνομαι εἰς τὸ δεῖπνον, seu, εἰς τὸ ἐσθίειν. Iudith. XII, 14. Sic legitur in N. T. Luc. XIV, 8. μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν ne accumbas in primo loco. ibid. XXXIV, 13 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν et factum est, cum coenaturus accumberet cum ipsis. *Plato* in *Conviv.* p. 116. et *Phaedon.* p. 402. *Achilles Tatius* Lib. V, p. 339. Conf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 713.

ΚΑΤΑΚΛΥΖΩ, fut. ύσω, *obruo, submergo, inundo*, ex κατὰ et κλύζω *lavo, abluo, eluo*. Tantum in passiva forma legitur 2 Petr. III, 6. ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο terra, qualis tum temporis erat, aquis obruta devaftata est. Respondet in verfione Alex. hebraico שָׁטַף Iob. XIV, 19. Pf. LXXVIII,

LXXVIII, 20. Dan. XI, 10. Sapient. X, 4, 19. *Xenoph. de venat.* 5, 4.

ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ, ȣ, ὁ, *inundatio, diluvium, aquarum eluvies*, a perf. pass. κατακέκλυσμαι, verbi κατακλύζω inundo. Speciatim de *diluvio Noachico* quater tantum adhibetur in N. T. Matth. XXIV, 38. ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τȣ̃ κατακλυσμȣ̃, coll. Luc. XVII, 26. ibid. v. 39. Luc. XVII, 27. 2 Petr. II, 5. In versione Alex. legitur pro hebraicis שֶׁטֶף, Ps. XXXII, 6. Dan. IX, 26. et מַבּוּל Genes. VI, 17. VII, 6. 7. 10. 17. *Plutarch.* T. II, p. 715. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΑΚΟΛΟΥΘΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *sequor, subsequor*, ex κατὰ et ἀκολȣθέω, idem. Construitur cum dativo. Luc. XXIII, 55. κατακολȣθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες mulieres autem subsequentes, scilicet corpus Christi sepeliendum. Act. XVI, 17. de serva, spiritum Pythonis habente, αὕτη κατακολȣθήσασα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν. Saepius non legitur in N. T. Metaphorice, ut sit *alicuius auctoritatem sequi*, legitur apud *Polyb.* II, 26, 2. et III, 44, 10.

ΚΑΤΑΚΟΠΤΩ, fut. όψω, 1) proprie: *concido in frusta et particulas, comminuo, scindo, discindo, incido, concido*, ex κατὰ et κόπτω *scindo*. Alex. Ies. XXVII, 9. τȣ̀ς λίθȣς τῶν βωμῶν κατακεκομμένȣς ὡς κονίαν λεπτήν. 2 Paralip. XXXIV, 7. ἄλση καὶ εἴδωλα κατέκοψε, ubi hebraico דָּקַק *comminuit, attenuavit* respondet. Adde Dan. VII, 23. *Aelian. V. H.* IX, 8. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 5, 2. 2) *percutio, contundo, caedo, vulnero*. Sic semel legitur in N. T. Marc. V, 5. de obsesso: κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις clamans et contundens se ipsum lapidibus. *Xenoph. de Equ*, IV, 5.

ΚΑΤΑΚΡΗΜΝΙΖΩ, fut. ίσω, *praecipito, praecipitem ago*, vel *do, per praecipitia et praerupta loca deiicio*, a κατάκρημνος *praeceps*. Semel legitur in N. T. Luc. IV, 29. εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτὸν ut inde deorsum praecipitarent eum. Pro hebraico הִשְׁלִיךְ legitur in versione Alex. 2 Paral. XXV, 12. κατεκρήμνιζον αὐτȣ̀ς ἀπὸ τȣ̃ ἄκρȣ τȣ̃ κρημνȣ̃. *Xenoph. Cyrop.* I, 4, 7. *Aelian. V. H.* XI, 5. *Demosthen.* p. 446. 11. ed. *Reiske.* Conf. *Ottii* Spicilegium ex *Iosepho* in N. T. p. 143. *Hesych.* κατακρημνίζων· κατακρημνῶν.

ΚΑΤΑΚΡΙΜΑ, ατος, τὸ, 1) proprie: *condemnatio, sententia maxime iudicis, quae contra aliquem fertur*, a κατακρίνω, quod vide. *Hesych.* κατάκριμα· κατάκρισις, καταδίκη. 2) *poena, condemnationem sequens, poena, iure inflicta*. Rom. V, 16. ubi opponitur τῷ δικαιώματι, h. e. remissioni peccatorum. Ibid. v. 18. κατακρίματι opponitur ἡ δικαίωσις ζωῆς, h. e. venia peccatorum, quae hominem ad summam felicitatem ducit. 3) *poena dignum*, τὸ κατακρίσεως ἄξιον, ut explicatur in *Alberti Gloss. N. T.* p. 102. Sic legitur in N. T. Rom. VIII, 1. οὐδὲν ἄρα νῦν κατά-

κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ nulla itaque poena digni sunt Christiani, seu nihil committunt, propter quod poenae divinae iis sint metuendae. Simili modo *Cic.* in Orat. pro Sextio c. 36. „nihil criminationis esse in Sextium."

ΚΑΤΑΚΡΙΝΩ, fut. ινῶ, 1) proprie: *contra aliquem iudico, condemno, supplicio addico, poena dignum pronuntio,* sive hoc fiat in iudicio, sive in vita communi, ex κατὰ *contra, adversus* et κρίνω *iudico*: Matth. XII, 41. καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὴν eosque poena dignos suo nempe exemplo pronuntiabunt, coll. Sap. IV, 16. κατακρινεῖ δὲ δίκαιος καμὼν τοὺς ζῶντας ἀσεβεῖς. ib. v. 42. ibid. XX, 18. κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ capite eum damnabunt. ibid. XXVII, 3. ὅτι κατεκρίθη, scil. θανάτῳ, eum esse capite damnatum. Marc. X, 33. XIV, 64. κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον θανάτου iudicarunt eum morte dignum esse. Luc. XI, 31. 32. Ioh. VIII, 10. 11. Rom. II, 1. σεαυτὸν κατακρίνεις contra te ipsum indicas. ibid. VIII, 34. Hebr. XI, 7. Alex. Esther. II, 1. *Symmach.* Iob. XXXIV, 29. ubi Alex. καταδικάζειν habent. 2) *actu punio, poena afficio.* Κατακρίνομαι interdum ita differt a κρίνομαι, ut illud de poenis peccatorum post hanc vitam, hoc vero de malis et poenis peccatorum, in hac vita luendis, dicatur. Marc. XVI, 16. ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται qui Christi formulam non amplectitur, gravissime punietur, seu, alienus manebit a felicitate Christianorum et in hac, et in futura vita. Rom. VIII, 3. κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ punivit quasi peccata in corpore Christi. Sed alii, *Grotium* secuti, interpretes κατακρίνειν h. l. metaleptice vel catachrestice sumendum esse statuunt et significare *potestate exuere, viribus privare, reprimere,* vel *penitus tollere et abolere* arbitrantur, hoc sensu: *omnem vim ademit vitiositati morte Christi in cruce cruenta.* Commendatur quidem haec explicatio verbis, quae proxime sequuntur; sed usu loquendi plane destituitur. 1 Cor. XI, 32. ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. Iac. V, 9. 2 Petr. II, 6. Σόδομα τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν in cineres redigens eversione punivit. Rom. XIV, 23. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΚΡΙΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *sententia, quae contra aliquem fertur, condemnatio, damnatio, exprobratio, obiurgatio, reprehensio,* a κατακρίνω, quod vide. In posteriori significatione legitur in N. T. 2 Cor. VII, 3. οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω non dico hoc, ut vobis sit opprobrio. 2) per metonymiam: *res, periculum condemnationis ac poenarum afferens.* 2 Cor. III, 9. ubi κατάκρισις lex Mosaica dicitur, quae poenas peccantibus minatur et opponitur τῇ δικαιοσύνῃ, seu doctrinae christianae, remissionem peccatorum annuntianti.

ΚΑΤΑΚΥΡΙΕΥ'Ω, fut. εύσω, 1) proprie: *superior evado, aliquem in potestatem meam redigo, praevaleo, supero*, ex κατὰ et κυριεύω *dominor*. Sic legitur in N. T. Act. XIX, 16. καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν ἴσχυσε κατ' αὐτῶν et subigens eos, seu, sibi subiiciens, violenter eos tractavit. Cf. supra ad ἰσχύω. Num. XXI, 24. Alex. κατεκυρίευσαν τῆς γῆς αὐτοῦ. In eadem versione pro hebraico כָּבַשׁ *subigere, superare* legitur Num. XXXII, 22. 29. 2) *tyrannidem exerceo in aliquem, imperiose ago*. Quanquam enim verba κυριεύειν et κατακυριεύειν fere promiscue usurpantur, tamen κατακυριεύειν plurimum sumitur in partem malam pro dominatu, seu imperio illegitimo, aut imperii abusu. 1 Petr. V, 3. μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων neque imperium usurpate, aut tyrannidem exercete in coetum christianum, vestrae curae demandatum. Psalm. X, 10. κατακυριεῦσαι τῶν πενήτων. 3) neglecta vi praepositionis significationem obtinet simplicis κυριεύω, *dominor in aliquem, potestatem in aliquem habeo et exerceo*, sine ulla tyrannidos notione. Matth. XX, 25. οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν principes huius saeculi in cives dominantur atque auctoritate sua utuntur. Eadem sententia reperitur Marc. X, 42. Saepius non legitur in N. T. Pro simplici κυριεύω etiam in versione Alex. κατακυριεύω haud raro ponitur, v. c. Genes. I, 28. IX, 1. 7. Ps. LXXI, 8. CIX, 2. Sirac. XVII, 4. Eodem modo κατακοιρανέω usurpatur apud *Homer. Iliad.* ά, 332. μ', 318. *Hesych.* κατακυριεῦσαι· κατακρατῆσαι.

ΚΑΤΑΛΑΛΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *obloquor, loquacitate obruo, deblatero, contraloquor, contradico*, ex κατὰ et λαλέω *loquor*. Num. XXI, 5. Ps. LXXVI, 22. 2) *famae alicuius detraho, obtrecto, calumnior, conviciis proscindo*. Construitur vi praepositionis cum genitivo. Iac. IV, 11. μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί, ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ κ. τ. λ. nolite vos invicem calumniari et conviciis proscindere, fratres. Qui enim famae fratris aliquid detrahit, etc. 1 Petr. II, 12. καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν. ib. III, 16. In vers. Alex. legitur pro hebraico גִּדֵּף Ps. XLIII, 18. (al. XLIV, 17.) ἀπὸ φωνῆς ὀνειδίζοντος καὶ καταλαλοῦντος. ibid. CI, 5. pro hebraico לָשַׁן *calumniatus est, lingua nocuit* reperitur. Adde *Theodot.* Prov. XXX, 11. 3) *contrarie ago*. Iacob. IV, 11. καταλαλεῖ νόμου contrarie religioni christianae agit. Verba enim, quae *dicere, loqui*, significant, quandoque ad ipsas actiones transferuntur. Cf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 222. ed. *Dathii*. — *Phavor.* καταλαλεῖν· τὸ εἰς ἀπόντα ὑπό τινων βλασφημεῖν.

ΚΑΤΑΛΑΛΙ'Α, ᾶς, ἡ, proprie: *oblocutio*, deinde *obtrectatio, qua alterius famae detrahitur, calumnia*, et a ψιθυρισμὸς ita differt, ut illud *maledicentiam* significet, *cum quis palam de aliis male loquitur*, hoc vero *obtrectationem occultam, insusurra-*

susurrationem notet, a καταλαλέω, quod vide. In N. T. tantum extat 2 Cor. XII, 20. καταλαλιαὶ, ψιθυρισμοὶ, et 1 Petr. II, 1. καὶ πάσας καταλαλιάς. Sap. I, 11. καὶ ἀπὸ καταλαλιᾶς Φείσασθε γλώσσης. *Suidas* nimis vage: καταλαλιά· ἡ εἰς τινὰς ὑπὸ τινῶν βλασΦημία παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ.

ΚΑΤΆΛΑΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *oblocutor, obtrectator, calumniator, qui alterius famae detrahit.* Speciatim et κατ' ἐξοχὴν, *qui palam alios, maxime absentes, perstringit et calumniatur,* et ita differt a ψιθυριστῇ *susurrone.* Ab eodem. In N. T. tantum legitur Rom. I, 30. ψιθυριστὰς, καταλάλους. Pro καταλάλους habent alii κακολάλους. *Theodoretus* ad h. l. οἱ διαβολαῖς κατὰ τῶν ἀπόντων ἀδεῶς κεχρημένοι. Cf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 28

ΚΑΤΑΛΑΜΒΆΝΩ, fut. λήψομαι, 1) proprie: *apprehendo aliquid manu,* vel *instrumento,* ex κατὰ et λαμβάνω *capio.* 2) metaphorice: *offendo, invenio, comprehendo, deprehendo, ich ertappe, treffe über etwas an.* Ioh. VIII, 3. γυναῖκα, ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην mulierem, in adulterio deprehensam, ibid. v. 4. αὕτη ἡ γυνὴ κατελήΦθη ἐπ' αὐτοΦώρῳ haec mulier in ipso facinore adulterii deprehensa est. Exod. XXII, 4. *Aelian.* V. H. III, 19. καταλαμβάνει τὸν Ἀριστοτέλη βαδίζοντα. *Xenoph.* Mem. III, 11, 2. *Plato* Phaedon. 3. *Aeschin. Socr.* Dial. III, 3. 3) *opprimo, supervenio, opinione citius occupo, ich komme einem unversehens über den Hals.* Ioh. XII, 35. ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ ne vos tenebrae opprimant. 1 Thess. V, 4. ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς, ὡς κλέπτης, καταλάβῃ ut hic dies, tanquam fur, vos opprimat. 1 Sam. XVIII, 44. *Appian. Parth.* p. 247 et 253. *Herodot.* IV, c. 8. Cf. *Kypke* Obss. Sacr. T. I. p. 398. 4) de morbis: *corripio, invado, occupo,* Marc. IX, 18. καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ et ubicunque eum corripuerit, seu invaserit. Sic apud *Aelian.* V. H. II, 35. ὑπὸ τινὸς ἀσθενείας καταληΦθείς. Tralatio videtur petita ab hoste, invadente et corripiente violenta ratione hostem. Cf. Alex. Ios. X, 19. et Ier. LI, 42. et *Apollod.* Bibl. I, c. 7. §. 8. *Herodot.* V, 98. 5) *apprehendendo assequor, consequor, nanciscor, accipio,* et est verbum proprium de cursoribus in stadio, qui metam contingunt et βραβεῖον propositum consequuntur. Rom. IX, 30. ἔθνη κατέλαβε δικαιοσύνην gentiles consecuti sunt remissionem peccatorum. 1 Cor. IX, 24. οὕτω τρέχετε, ἵνα καταλάβητε, scil. τὸ βραβεῖον, omni studio et vita vestra laborate, ut consequamini hoc praemium. Permutatur h. l. cum voce λαμβάνειν, aeque ac in loco Phil. III, 12. εἰ καὶ καταλάβω ut consequar praemium. ibid. v. 13. ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληΦέναι nondum me metam contigisse arbitror. 6) Καταλαμβάνομαι *comperio, disco, certior fio, cognosco,* nostrum: *erfahren, Erkundigung eingezogen haben.* Act. IV, 13. καὶ κατα-

ταλαβόμενοι cum audivissent, eos illiteratos et indoctos homines esse. In sequentibus cum ἐπιγινώσκειν permutatur. ibid. X, 34. ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι iam mihi, ipsa rei veritate victo, certissime persuasum est. ibid. XXV, 25. ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος, μηδὲν ἄξιον θανάτε αὐτὸν πεπραχέναι ego vero cum cognovissem, eum nihil morte dignum commisisse. 7) καταλαμβάνομαι *intellego. cognosco, usu meo experior*, idem, quod συνίημι et γινώσκω. Ephes. IV, 18. ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι ut intellegere et usu cognoscere possitis. 8) *excipio, admitto.* Ioh. I, 5. καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ (scil. τὸ φῶς) ὂ κατέλαβεν sed homines, in tenebris versantes, non admiserunt, potius respuerunt illum doctorem. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 837. 9) Passivo καταλαμβάνομαι, novo plane ac insolito modo, non sine respectu tamen ad historiam conversionis suae Act. IX, 3 sq. usus est Paulus Philipp. III, 12. ἐφ' ᾧ καὶ κατελήφθην ἀπὸ τῦ χριςῦ quo consilio, nempe, ut obtineam hoc praemium, a Christo correptus, h. e. ad religionem christianam adductus sum. Simili modo usus est hac voce *Aelian.* V. H. III, 9. κατειλημμένος ἐκ θεῦ a Deo correptus, h. e. adflatus. — *Hesych.* καταλαβέσθαι· κατανοήσασθαι. (Conf. *Lucian.* T. I. p. 568. et ibi *Gesner. Aeschin. Socr.* Dial. III, 16.) Φθάσασθαι, ἀφελέσθαι. *Suid.* κατέλαβεν· ἐπέλαβεν, ἐπέσχε τῆς ὁρμῆς. De hac *compescendi* et *coercendi* notione conf. *Abresch.* Dilucidd. Thucyd. p. 509. *Phavor.* καταλαμβάνω· λέγεται τὸ φθάνω καὶ τὸ ἔχω αἰτιατικῇ. καὶ καταλαμβάνω ἐπὶ τὸ τόπον φθάνω, καὶ τὸ κατέχω. καταλαμβάνομαι δὲ ἐγὼ ἐπὶ πάθυς. Copiose de hac voce disputavit Doct. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 3. 1. Excurs. p. 810 sq.

ΚΑΤΑΛΕ'ΓΩ, fut. ἔξω, *delego, delectum habeo, enumero, recenseo,* et est verbum proprium de militibus et civibus, qui in catalogum militum et civium referuntur. *Xenoph.* Hist. Gr. III, 4. 15. Καταλέγομαι *catalogo adscribor, in album et numerum referor.* In N. T. tantum legitur 1 Tim. V, 9. χήρα καταλεγέσθω μὴ κ. τ. λ. in catalogum viduarum, publicis sumtibus alendarum, nulla referatur etc. Cf. *Dodwelli* Diss. Cyprian. V. §. 24. *Xenoph.* Cyrop. III, 3. 8. καταλέγεσθαι ἐν τοῖς τακτικοῖς ἀριθμοῖς. Id. Hist. Gr. I, 1. 24. *Suid.* καταλεγέσθω· κατατασσέσθω. *Phavor.* καταλέγειν· τὸ τάττειν καὶ ἐγγράφειν.

ΚΑΤΑ'ΛΕΙΜΜΑ, τος, τὸ, 1) *residuum, reliquiae,* v. c. qui evaserunt pugnam et cladem, qui etiam hebraice שְׁאֵרִית dicuntur 2 Regg. XIX, 31. ubi cum פְּלֵיטָה permutatur, a praet. pass. καταλέλειμμαι, verbi καταλείπω *relinquo.* Iudd. V, 13. 2 Regg. X, 11. Ies. XIV, 22. 2) *pauci, exigui numero, exigua, quae magna e multitudine relicta est, pars.* Sic semel in N. T. legi-

legitur Rom. IX, 27. κατάλειμμα σωθήσεται pauci tantum ad coetum Christianorum adducentur. Ita שְׁאָר Ies. X, 22. et reliquias, Virgil. Aen. I, 33. Sirac. XLIV, 18. Hesych. κατάλειμμα· ὑπόλειμμα, μέρος.

ΚΑΤΑΛΕΙ΄ΠΩ, fut. ψω, 1) relinquo post me, relinquo posteris meis, nostrum: zurücklassen. Act. XXV, 14. ἀνήρ τις καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος vir quidam relictus est a Felice captivus. Luc. XX, 31. οὐ κατέλιπον τέκνα non reliquerunt liberos. Marc. XIV, 52. καταλιπὼν τὴν σινδόνα reiecta sindone. ib. XII, 19. Act. XXIV, 27. 2) relinquo, desero, discedendo et recedendo, nostrum: verlassen. Matth. IV, 13. καταλιπὼν τὴν ναζαρέτ. ibid. XVI, 4. XIX, 4. XXI, 17. 2 Petr. II, 15. καταλιπόντες εὐθεῖαν ὁδὸν recedentes a via recta. Marc. X, 7. Ephes. V, 31. 3) sino, patior. Luc. X, 40. μόνην με κατέλιπε διακονεῖν solam me ministrare patitur. 4) neglego, omitto, non curo, postpono. Act. VI, 2. καταλείψαντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ neglecto officio religionem christianam tradendi. 5) reservo mihi, non patior mihi eripi aut auferri. Rom. XI, 4. κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας. 6) Καταλείπομαι supersum, futurus sum. Καταλείπεσθαι dicitur promissio, quae nondum rata est et eventum habuit. Hebr. IV, 1. καταλειπομένης τῆς ἐπαγγελίας cum adhuc futurum sit illud beneficium nobis a Deo promissum. Conf. Wetstenii N. T. T. II. p. 396.

ΚΑΤΑΛΙΘΑ΄ΖΩ, fut. άσω, lapido, lapidibus obruo, i. q. καταλιθοβολέω Alex. Exod. XVII, 4. Num. XIV, 10. et καταλιθόω Demosthen. p. 296. 10. ed. Reiske, ex κατὰ et λιθάζω idem. Semel in N. T. legitur Luc. XX, 6. πᾶς ὁ λαὸς καταλιθάσει ἡμᾶς omnis populus nos lapidibus obruet.

ΚΑΤΑΛΛΑΓΗ΄, ῆς, ἡ, 1) proprie: commutatio, permutatio, a καταλλάσσω commuto, permuto. Hesych. καταλλαγήν· μεταλλαγήν, κατάλλαγμα. 2) metaphorice: reconciliatio, pacificatio, et dicitur de animis, in gratiam et concordiam redeuntibus post iras et inimicitias. Hesych. καταλλαγή· εἰρήνη, φιλία. Rom. IX, 15. repudiatio Iudaeorum est καταλλαγὴ κόσμου, h. e. caussa consociationis paganorum et Iudaeorum in republica christiana. Speciatim καταλλαγὴ in N. T. 3) dicitur immunitas a peccatis et poenis peccatorum, quae Christo debetur, expiatio peccatorum. Rom. V, 11. δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν. 2 Cor. V, 18. 19. ἡ διακονία τῆς καταλλαγῆς munus tradendi doctrinam de remissione peccatorum, per Christum parta, seu de modo ac ratione, qua Christiani favorem Dei consequi possunt ac debent. Conf. de hac voce Hemsterhus. ad Thom. M. p. 435 sq.

ΚΑΤΑΛΛΑ΄ΣΣΩ, vel ΚΑΤΑΛΛΑ΄ΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: commuto, permuto, ex κατὰ et ἀλλάσσω, vel ἀλλάσσω muto. Aelian. V. H. V, 2. καὶ ἐπὶ τὸν βίον κατήλλαξε. Plutarch.

Plutarch. T. V. p. 536. ed. *Reiske* καταλλάττειν τὸ χρυσίον. Ier. XLVIII, 39. 2) *reconcilio partes, a se invicem dissidentes, efficio, ut animi post iras ac inimicitiam in gratiam et concordiam redeant:* nam tunc animi mutantur. Καταλλάττομαι *in gratiam redeo cum aliquo*, i. q. διαλλάττομαι. Sic legitur in N. T. 1 Cor. VII, 11. ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω aut redeat ad maritum suum. 2 Macc. I, 5. VII, 33. *Aelian.* V. H. II, c. 21. *Ioseph.* A. I. VI, 7. 4. VII, 8. 4. Iam cum ad Deum transfertur hoc verbum ἀνθρωποπαθῶς, necessario θεοπρεπῶς explicandum est, ut notio irae ac vindictae plane removeatur. *Deus* autem dicitur καταλλάσσειν ἀνθρώπους ἑαυτῷ, *dum veniam peccatorum dat et homines modum ac rationem consequendi favorem suum docet. Homines* autem dicuntur καταλλάσσεσθαι τῷ θεῷ, *quatenus habent Deum propitium, et immunes sunt a poenis peccatorum.* Rom. V, 10. κατηλλάγημεν τῷ θεῷ. ibid. καταλλαγέντες, scil. θεῷ. 2 Cor. V, 18. τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. ibid. v. 19. θεὸς ἦν ἐν χριστῷ, κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ. sequuntur verba: μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν. ibid. v. 20. Saepius non legitur in N. T. *Phavor.* καταλλάττειν καὶ διαλλάττειν τὸ εἰς φιλίαν συνάγειν τινὰς κ. τ. λ. *Schol. Thucyd.* IV, 59. τὸ καταλλαγῆναι explicat per τὸ διαλλαγῆναι.

ΚΑΤΑΛΟΙΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *reliquus*, a perf. med. καταλέλοιπα, verbi καταλείπω *relinquo*. Semel legitur in N. T. Act. XV, 17. οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων reliqui homines, scilicet a iudaica religione alieni. Alexandrini pro נוֹתָר, 1 Regg. XX, 30. שְׁאָר, Esr. III, 8. IV, 3. 9. et pro שְׁאֵרִית Nehem. VII, 72. Ierem. XXIII, 3. posuerunt. *Polyb.* II, 11, 6. III, 91, 9.

ΚΑΤΑΛΥΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *dissolutio*, a καταλύω *dissolvo*. 2) *omnis locus, quieti aptus. Schol. Aristoph.* ad Plut. v. 142. καταλύω· καὶ τὸ ἀναπαύομαι, ἀφ' οὗ καὶ τὸ κατάλυμα, ἀνάπαυσις. Speciatim in N. T. ita dicitur 3) *deversorium*, (*Polyb.* II, 36.) non simile nostris promiscuis illis et omni peregrinanti patentibus, (talia enim deversoria Christi aetate in Palaestina non erant; sed peregrinantes tum deversabantur apud cognatos et amicos, a quibus hospitio excipiebantur) sed privatum, vel *tota domus hospitis*, vel *pars ea, cuius usus peregrino est concessus.* Sic legitur in N. T. Luc. II, 7. ubi locus, in quo Iosephus et Maria versabantur, cum natalis I. C. dies aderat, κατάλυμα vocatur. Conf. v. 15. et *Fesselii* Adversaria Sacr. I, c. 10. §. 10. *Casaub.* ad *Theophr.* Char. p. 207 et 336. *Etym. M.* κατάλυμα: τὸ καταγώγιον, ξενοδοχεῖον, παρὰ τὸ καταλύω, τὸ τελῶ τὴν ὁδόν. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν εἰς καταγώγιον πορευόμενοι. *Hesych.* κατάλυμα· καταγώγιον. Eodem sensu κατάλυσις usurpatur apud *Iosephum* de Vita Sua c. 16 et 25. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 657. 4) *coenaculum, conclave, in quo plures*

plures simul cibum capiant. Sic de triclinio, quod ad agendas epulas paschales a Christo petebatur, usurpatur Marc. XIV, 14. (ubi Syrus habet ܒܝܬ ܡܫܬܘܝܐ *domus convivii*) et Luc. XXII, 11. Saepius non legitur in N. T. In posteriore hac significatione reperitur quoque apud Alexandrinos 1 Sam. IX, 22. ubi hebraico לִשְׁכָּה *cubiculum, coenaculum* respondet. In eadem versione κατάλυμα reperitur quoque pro hebraicis נָוֶה *habitaculum,* Exod. XV, 13. מָעוֹן, Ier. XXV, 38. et pro אֹהֶל 2 Sam. VII, 6. unde, quam late haec vox pateat, satis cognoscitur.

ΚΑΤΑΛΥΩ, fut. ύσω, 1) proprie: *dissolvo,* quod colligatum et connexum fuit, ex κατὰ et λύω *solvo.* Hinc 2) *destruo, everto,* quia, quae destruuntur, quasi dissolvuntur. *Suid.* καταλύσας· καταστρέψας, ἀφανίσας. *Hesych.* καταλῦσαι· καταβαλεῖν. Matth. XXIV, 2. qui non funditus evertatur. ib. XXVI, 61. δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ possum destruere templum Dei; ubi τῷ οἰκοδομεῖν opponitur. ibid. XXVII, 40. Marc. XV, 29. Act. VI, 14. Luc. XXI, 6. 2 Cor. V, 1. ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ si hoc corpus nostrum terrenum destructum fuerit. Esr. V, 12. *Philostrat.* Vit. Sophist. I, c. 9. extr. μὴ καταλυθῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ γήρως. *Herodian.* VIII, 4. f. τὴν γέφυραν διερρήξασαν καὶ καταλελύκασιν. 3) *aboleo, abrogo, vanum, irritum reddo, auctoritate sua privo, aliquid impedio.* Matth. V, 17. οὐκ ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον non veni hoc consilio, ut abrogarem plane doctrinam Mosaicam. Ita *dissolvere* et *destruere leges* apud Latinos haud raro legitur, v. c. *Cic.* Philipp. I, 9. Conf. 2 Macc. II, 22. IV, 11. Act. V, 38. καταλυθήσεται vanum et irritum reddetur, nostrum: *es wird sich zerschlagen.* ibid. v. 39. οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτὸ, sc. τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, non poteritis illud dissolvere. Galat. II, 18. εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ si quis iterum defendit et commendat religionem Mosaicam, quam abolendam esse iudicavit. Rom. XIV, 20. μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ noli ciborum usu impedire propagationem religionis christianae, aut irritum reddere Dei consilium. *Xenoph.* Mem. IV, 4. 14. ὅτι καταλυθεῖεν ἂν οἱ νόμοι. Id. Hist. Gr. I, 7. 10. Cyrop. VI, 1, 27. 4) *deverto, hospitium mihi paro, in deversorium me recipio.* Luc. IX, 12. XIX, 7. *Aelian.* V. H. I, 32. IV, 14. *Xenoph.* Anab. I, 8, 1. Respondet in versione Alex. hebraico לִין Genes. XXIV, 23. 25. Iudith. XIV, 17. Ios. II, 1.

ΚΑΤΑΜΑΝΘΑΝΩ, fut. καταμαθήσω, *accurate considero, diligenter contemplor, intueor, probe cognosco,* a κατὰ, quod interdum significationem auget, et μανθάνω *disco.* Sic semel legitur in N. T. Matth. VI, 28. καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ dilegenter contemplamini et considerate lilia agri, coll. Luc. XII,

XII, 27. *κατανοήσατε τὰ κρίνα*. Genes. XXIV, 21. XXXIV, 1. Iob. XXXV, 5. *κατάμαθε δὲ νέφη* (hebr. שׁוּר שְׁחָקִים) *ὡς ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ*. Sirac. IX, 5. *παρθένον μὴ καταμάνθανε*. *Demosthenes* p. 660. 22. ed. *Reiske*; *ἆρά γε ὁρᾶτε καὶ καταμανθάνετε*. *Arrian*. *Exped*. *Alex*. V, 11. *Epictet*. 36. *Gloss*. *καταμανθάνω* *considero*. *Gloss*. *Lat*. *Gr*. *considerat*. *κατανοεῖ*, *καταμανθάνει*.

ΚΑΤΑΜΑΡΤΥΡΕ΄Ω, ῶ, fut. *ήσω*, *testor*, *seu testis insurgo contra aliquem*, *incuso*, *reum facio*; ex *κατὰ* et *μαρτυρέω* *testor*. Construitur cum genitivo. Matth. XXVI, 62. *τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν*; ad ea, quorum hi te incusant, nihilne respondes? ibid. XXVII, 13. Marc. XIV, 60. XV, 4. *ἴδε πόσα σου καταμαρτυροῦσιν*. Cod. Cant. Verss. Copt. Vulg. et Itala habent h. l. *κατηγοροῦσιν*, quod est merum interpretamentum. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico הֵעִיד sequente אֵת, 1 Regg. XXI, 10. 13. et עָנָה seq. בְּ, Iob. XV, 6. Prov. XXV, 18. Hist. Susann. v. 49. *ψευδῆ γὰρ ταύτης κατεμαρτύρησαν*. *Demosthen*. p. 1115. et 860. 26. ed. *Reiske*: *καταμεμαρτυρημένον τἀληθῆ* victum et convictum testimoniis veris. *Plutarch*. T. VI. p. 591. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΜΕ΄ΝΩ, fut. *ενῶ*, *permaneo*, *remaneo*, *commoror*; ex *κατὰ* et *μένω* *maneo*. Legitur in N. T. tantum in participio Act. I, 13. *οὗ ἦσαν καταμένοντες* ubi commorabantur. Conf. Alex. Num. XXII, 9. Ies. II, 22. ubi hebraico יָשַׁב respondet. Iudith. XVI, 8. *Ιουδὶθ μετ' αὐτῶν κατέμεινεν*. *Demosthen*. p. 354. 27. et 577. 3. ed. *Reiske*. *Xenoph*. *Cyrop*. VII, 1, 21.

ΚΑΤΑΜΟ΄ΝΑΣ. Adverbium, elliptice positum, pro *κατὰ μόνας χώρας* in *regionibus privatis*; *seorsum*, *separatim*, *privatim*, *solum*. Marc. IV, 10. *ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας*. *Vulgat*. cum esset singularis. Luc. IX, 18. *καὶ ἐγένετο*, *ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας* cum solus esset, orandi causa. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. reperitur pro hebr. בָּדָד et לְבָדָד, Ps. IV, 9. Ier. XV, 17. Micha VII, 14. et יָחִיד, Ps. CXLI, 10. 2 Macc. XV, 39. *Phavor*. *καταμόνας*· *κεχωρισμένως*. Adde *Thucyd*. I, 32 et 37. *Polyb*. *Exc*. *Leg*. p. 1148. Conf. *Wetstenii* *N. T.* T. I. p. 566.

ΚΑΤΑΝΑ΄ΘΕΜΑ, τος, τὸ, 1) *anathema adversus aliquem*, *exsecratio*, *maledictum*, ex *κατὰ* et *ἀνάθεμα*, quod vide supra. 2) abstracto posito pro concreto: *res devota et exsecranda*, *maledictus*, *exsecrabilis*; et ex adiuncto: *impius*, *a religione christiana alienus*, *poenis divinis dignus*. Sic semel legitur in N. T. Apoc. XXII, 3. *καὶ πᾶν κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι* et nullus impius erit amplius, coll. Zachar. XIV, 11. Posset etiam reddi: *nulla impietas amplius locum habebit*. Sed haud pauci codices et editio *Complutensis* et *Griesbachiana* *κατάθεμα* habent, et *Millius* in Prolegg. §. 1114. *καταναθεμα*, tan-

quam

quam vocem magis usu receptam et obviam, ex margine irrepsisse opinatur. Conf. *Wolfii* Curas Crit. et Philol. Vol. IV, p. 613 sq. *Hesych.* ἀνάθεμα· ἀνάρπτος, ἀκοινώνητος.

ΚΑΤΑΝΑΘΕΜΑΤΙΖΩ, fut. ίσω, *extremis diris devoveo, valde exsecror, mala imprecor*, ex κατὰ et ἀναθεματίζω. Semel legitur in N. T. Matth. XXVI, 74. τότε ἤρξατο καταναθεματίζειν ἑαυτὸν tunc coepit se ipsum devovere diris. Sed maior codicum numerus habet καταθεματίζειν, quod etiam *Bengelius* et *Griesbachius* in contextum receperunt.

ΚΑΤΑΝΑΛΙΣΚΩ, fut. ώσω, *consumo, absumo*, i. q. καταναλόω (*Xenoph. Mem.* I, 2, 22.) ex κατὰ et ἀναλίσκω idem. Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 29. ubi Deus dicitur πῦρ καταναλίσκον ignis consumens, sc. poenas sc. gravissimas, quas a peccantibus sumit. Deut. IV, 24. IX, 3. Ies. X, 17. Ezech. XXI, 31. Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1000. ed. *Dathii*. In versione Alex. respondet hebraico אכל *comedit*, et metaphorice: *consumsit, perdidit*. Ies. III, 24. Zachar. IX, 14. 15. *Hesych.* καταναλίσκων· ἐσθίων, δαπανῶν. *Polyb.* XXXII, 7. 15.

ΚΑΤΑΝΑΡΚΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *obtorpefacio, torpidum reddo*, ex κατὰ et ναρκάω *torpore afficio*, hoc autem a νάρκη *torpedo*, h. e. piscis marinus, cuius ea est natura, ut propius accedentem et se tangentem obtorpefaciat, et qui adeo olim homines navigantes et pisces appropinquantes torpore afficere et detinere credebatur. Cf. *Plinii* Hist. N. XXXII, c. 1. *Aristotel.* Hist. Anim. IX, c. 37. *Aelian.* Hist. Anim. I, 36. IX, 14. 2) intransitive: *obtorpeo, torpore obrigesco et languesco*, et dicitur proprie de corporis membris, quae omnem sentiendi vim amiserunt. Hinc νάρκη *torpor*, notat etiam *membra torpida et nullius sensus*. Simplex ναρκάω *enervor, torpeo, luxor*, legitur apud Alex. Iob. XXXIII, 19. Genes. XXXII, 25 et 32. *Hesych.* ναρκῶσης· ἀκίνητα, δεδαπανημένης. Adde *Iosephi A. I.* VIII, 8. 5. 3) *obtorpeo cum aliorum incommodo, molestiam alicui creo, oneri et molestiae sum alicui*. Sic legitur in N. T. 2 Cor. XI, 8. οὐ κατενάρκησα οὐδενὸς nemini vestrum molestus fui, nempe exigendo mercedem, i. q. v. 9. ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα, coll. vers. syriaca. ibid. XII, 13 et 14. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* et *Alberti* Gloss. Gr. p. 8. κατενάρκησα· κατεβάρησα, sine dubio ex 2 Cor. XII, 16. Cf. *Stolberg*. Exerc. Ling. Gr. cap. XXIII. p. 118 sq. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 206 sq.

ΚΑΤΑΝΕΥΩ, fut. εύσω, *innuo, annuo, nutu aliquid significo*, ex κατὰ et νεύω. Semel in N. T. legitur Luc. V, 7. καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις et signo dato vocaverunt socios. In versionibus graecis V. T. plane non reperitur hoc verbum, pro quo ἐννεύω et ἐπινεύω frequentius ponitur. Saepius autem legitur in Scriptoribus graecis exteris, v. c. apud *Homer.*

mer. Il. δ, 514 et 524. Liban. Or. XLII. p. 407. Lucian. Asin. 48. Hesych. κατανεῦσαι· συνθέσθαι. ἐπινεῦσαι· συγκατατίθεσθαι.

ΚΑΤΑΝΟΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) animadverto, intelligo, cognosco, et de quacunque mentis adversione ad aliquid dicitur; quocunque modo et cuiuscunque rei gratia ea fiat, ut vel etymi ratio docet: nam est ex κατὰ et νοέω intelligo. Matth. VII, 3. τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς graviora vero vitia, quibus laboras, non animadvertis. Luc. VI, 41. XX, 23. κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, cognoscens autem eorum versutiam. Act. XXVII, 39. κόλπον δέ τινα κατενόουν sinum quendam in litore animadverterunt. 2 Macc. IX, 25. 2) aspicio, contemplor, et quidem studiose et attente, observo, etiam simpliciter video, sine ulla emphasi, de rebus visui obiectis ac oblatis. Luc. XII, 24. κατανοήσατε τοὺς κόρακας contemplamini corvos. ibid. v. 27. κατανοήσατε τὰ κρίνα considerate lilia. Act. VII, 31. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι propius accedente ad considerandum hoc portentum; et v. 32. οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι non audebat propius aspicere. ib. XI, 6. εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν. Iacob. I, 23. κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ formam suam naturalem in speculo contemplanti. ib. v. 24. In versione Alex. legitur pro נבט, Ps. XXXVII, 32. ראה, Genes. XLII, 9. Exod. II, 11. Num. XXXII, 8. et ערה, Ps. XXI. 19. etc. Cebes Tab. c. 15. κατανοεῖς ἐν χωρίῳ ἐν μέσῳ τοῦ λειμῶνος περίβολον ἕτερον. Ioseph. A. I. L. VIII, 2. f. 2. c. 5. §. 3. ἃς (scil. πόλεις) ἀνελθὼν καὶ κατανοήσας. Hesych. κατανοῶν· καταβλέπων. 3) probe attendo et ad animum revoco, perpendo, pondero, examino. Rom. IV, 19. οὐ κατενόησε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον non perpendebat; corpus suum iam decrepitum esse. Hebr. III, 1. κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν probe attendite, quis et quantus sit etc. Ps. CXVIII, 18. κατανοήσω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. De mente et intellectu etiam usurpatur Iudith. VIII, 13. 4) ut omnia fere verba videndi et cognoscendi: curam alicuius gero et habeo. Hebr. X, 24. κατανοῶμεν ἀλλήλους et curemus nos invicem, ita, ut etc. Saepius non legitur in N. T. Ies. LVII, 1. ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται, καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ.

ΚΑΤΑΝΤΑΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: occurro, obviam venio; in occursum alicuius eo, ex κατὰ et ἀντάω, obviam eo, procedo, fio. 2) venio, devenio, pervenio, de motu locali. Act. XX, 15. κατηντήσαμεν ἀντικρὺ Χίου venimus contra Chium. ib. XXV, 13. κατήντησαν εἰς Καισάρειαν Caesaream venerunt. ib. XVI, 1. XVIII, 19. 24. XXI, 7. XXVII, 12. XXVIII, 13. 2 Macc. IV, 44. καταντήσαντος τοῦ βασιλέως εἰς Τύρον. Palaeph. de Incred. c. 15. Diod. Sic. III, 34. IV, c. 62 et 85. Suid. καταντήσαντι· παραγίνονται. Hesych. κατηντηκότων· φθασάντων.

τυχεῖν. 3) *pervenio ad aliquid*, sensu metaphorico, h. e. *obtineo*, *consequor*, *et nanciscor aliquid*, quasi *pertingo ad optatam metam* — etiam *ad me res pervenit*, *res contingit mihi*. Act. XXVI, 7. εἰς ἣν, sc. ἐπαγγελίαν — ἐλπίζει καταντῆσαι cuius promissionis potiundae causa. Philipp. III, 11. εἴπως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν hac spe, ut consequar aliquando beatam e mortuis resurrectionem. 1 Cor. XIV, 36. ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν nempe, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ; num ad vos solos tantum tradita est doctrina christiana? Huc etiam referrem loca 1 Cor. X, 11. εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν quibus seriore aetate, tempore scilicet N. T. vivere contigit, et Ephes. IV, 13. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* καταντήσας· λαχών, κληρώσας. 2 Sam. III, 29. καταντησάτωσαν ἐπὶ κεφαλὴν Ἰωάβ. 2 Macc. IV, 24. VI, 14.

ΚΑΤΑΝΥΞΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie et vi etymologiae: *compunctio*, *fodicatio*. Est enim a κατανύσσω *compungo*. Sed in libris Graecorum ita dicitur 2) *dolor animi vehemens et gravis*, *tristitia*, *metus*. *Hesych.* κατάνυξις· ἡ λύπη, ἡσυχία. *Lex. Cyrilli MS. Brem.* αὐστή, μεταμέλεια. Apud Alexandrinos interpretes vero κατάνυξις 3) idem est, quod νυσταγμός, a νύω, νύζω, νυστάζω, et significat *soporem gravem et profundum*, et respondet hebraico תַּרְדֵּמָה, quod proprie iis tribuitur, qui sunt somno profundo sopiti. Unde iidem graeci interpretes Dan. X, 9. וַאֲנִי הָיִיתִי נִרְדָּם *sopore offusus sum* reddiderunt ἤμην κατανενυγμένος. Iam, quia sopor gravis homines omni fere rerum externarum sensu privat, hinc factum est, ut ad imitationem hebraici תַּרְדֵּמָה Ies. XXIX, 10. κατάνυξις 4) metaphorice *stuporem animi*, seu *statum animi veri et falsi rectique pravique sensu destituti* significaret. Sic semel in N. T. legitur Rom. XI, 8. ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, h. e. permisit Deus eos fieri veri et falsi bonique malique sensu destitutos. *Chrysostomus* Homil. XIX. in Ep. ad Romanos p. 223. quem *Suidas* sub voce κατανυγῇ compilavit: Ἔδωκεν — — κατανύξεως, οὐκ ἐνέργειαν δηλοῖ, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ συνεχώρησε. Τὴν γὰρ ἐπὶ τὸ χεῖρον ἕξιν τῆς ψυχῆς φησι, τὴν ἀνιάτως ἔχουσαν καὶ ἀμεταθέτως. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐν εὐλαβείᾳ κατανενυγμένος οὐκ ἂν εὐκόλως μεταστῇ, οὕτω καὶ ὁ ἐν πονηρίᾳ κατανυγεὶς οὐκ ἂν ῥᾳδίως μεταβάλοιτο. Cf. *Alberti* notas ad Gloss. Gr. in N. T. p. 116. et S. Ven. *Koppe* N. T. Vol. IV. p. 298.

ΚΑΤΑΝΥΣΣΩ, vel ΚΑΤΑΝΥΤΤΩ, fut. ύξω, 1) proprie: *compungo*, *pungo*, *pungendo penetro*, *lancino*, ex κατὰ et νύσσω *pungo*. Hinc 2) universe: *dolore afficio*, quocunque modo hoc fiat, et κατανύττεσθαι τῇ καρδίᾳ metaphorice *is dicitur*, *qui commovetur et perturbatur animo*, *animique dolorem et tristitiam sentit*. Sic semel in N. T. legitur Act. II, 37. κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ magna tristitia sunt affecti hac oratione,

tione, quod scilicet Christum se crucifixisse satis intellegerent. Apud Alexandrinos κατανύσσεσθαι, et nude positum, et addita voce καρδίᾳ, de eo adhibetur, qui prae moerore, animi anxietate et metu ad silentium redigitur et de statu mentis deiicitur, et respondet verbis עָצַב, *contristatus, anxius fuit*, Genes. XXXIV, 7. et נכאה, idem. Ps. CIX, 16. ἄνθρωπον πένητα καὶ πτωχὸν, καὶ κατανενυγμένον τῇ καρδίᾳ. Confer etiam LXX. et Aquilam ad Ps. IV, 5. Adde Sirac. XIV, 1. οὐ κατενύγη ἐν λύπῃ ἁμαρτίας. *Hesych.* κατανύγητε· ἡσυχάσατε, λυπήθητε. Idem: κατενύγησαν· ἐλυπήθησαν. Vide *Keuchenium* in Annotatt. ad h. l. p. 172. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 469.

ΚΑΤΑΞΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *dignum habeo et iudico aliquem, dignor*, etiam *dignum reddo.* Passivum καταξιόομαι, οῦμαι, *dignus iudicor*, vel *habeor*, vel *reddor*, ex κατὰ et ἀξιόω idem. Sic legitur in N. T. Act. V, 41. ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι quod digni habiti fuissent, ut ob religionem christianam caederentur ac contumelia afficerentur. 3 Macc. III, 21. *Polyb.* I, 23, 3. *Demosthen.* p. 1383. 11. ed. *Reiske*: κατηξίωσε ταύτην ὁμοίως αὐτοῖς μετέχειν τῆς πόλεως. *Suid.* καταξιοῦντας· τιμῆς ἀξιοῦντας. Conf. *Thom. M.* sub ἀξιῶ. 2) καταξιοῦσθαι *nancisci aliquid, consequi, obtinere*, i. q. τυγχάνειν. Construitur vel cum genitivo rei, vel cum infinitivo. Luc. XX, 35. καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν qui participes facti sunt futurae post mortem resurrectionis et vitae. Alterutra vox h. l. abundat. Ita ἀξιοῦν abundat apud *Epictet.* Enchirid. c. 50. Luc. XXI, 36. ἵνα καταξιωθῆτε (in aliis codd. legitur κατισχύσητε) ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι ut haec omnia eventura effugiatis, seu effugere vobis contingat. 2 Thess. I, 5. εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ut consequamini aliquando felicitatem aeternam. Saepius non legitur in N. T. Confer *Wetstenii N. T.* T. I. p. 794.

ΚΑΤΑΠΑΤΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *conculco pedibus, proculco*, ex κατὰ et πατέω *calco.* Sic in N. T. legitur Matth. V, 13. καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ut ab hominibus conculcetur. ib. VII, 6. τοῖς ποσὶν additur Luc. VIII, 5. XII, 1. ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους ut se invicem premerent; ubi videndus *Wetstenius.* *Polyb.* I, 34, 5. *Xenoph. Hist. Gr.* III, 4. 12. Iob. XXXIX, 15. 2) metaphorice: *contumeliose aliquem tracto, foedissime habeo, turpiter abutor*, et ex adiuncto: *sperno, repudio*, et de rebus aeque ac personis dicitur. Matth. VII, 6. μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς (scil. τοὺς μαργαρίτας) ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν ne margaritas proculcent pedibus, h. e. ne turpiter abutantur hac doctrina longe sanctissima et praestantissima, incaute ipsis tradita. Hebr. X, 29. ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας qui ignominiose tractant Christum, Dei filium, ab eius religione deficientes. *Aquila*

Iob.

Iob. VI, 3. τὰ ῥήματά μȣ κατεπατήθησαν. 1 Maccab. III, 52. *Homer*. Iliad. δ', 157. — κατὰ δ' ὅρκια πιςὰ πάτησαν. *Eustathius* ad h. l. τοῦτο δηλοῖ καταφρόνησιν τὸ πατῆσαι. *Suid*. πατήσας· καταφρονήσας. — πατεῖν· καταφρονεῖν, ὑβρίζειν.

ΚΑΤΆΠΑΥΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *requies corporis, multis laboribus defatigati, ut vires amissas recuperet*, a καταπαύω, quod vide. 2) per synecdochen generis: *mansio, habitatio*. Act. VII, 49. τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μȣ; quis locus erit habitationis meae? coll. Ies. LXVI, 1. אֵי־זֶה מָקוֹם מְנוּחָתִי. 3) per metonymiam adiuncti: *locus, vel regio permansionis et habitationis perpetuae*. Sic v. c. Hebr. III, 11. κατάπαυσις Palaestina dicitur, quam Deus Israelitis destinaverat perpetuum domicilium: εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μȣ non ingredientur terram Canaan, ipsis a me promissam. ib. v. 18. IV, 3. 5. Eodem sensu Ps. CXXXI, 14. Sion mons κατάπαυσις τȣ̃ Θεȣ̃ dicitur. 4) Κατάπαυσις τȣ̃ Θεȣ̃ eleganter a Paulo Hebr. IV, 1. 3. 10 et 11. dicitur felicitas summa illa et praestantissima, veris Christianis a Deo post hanc vitam destinata et promissa. Pertinet huc glossa *Suidae*, quam integram apponere placet: Κατάπαυσις· ἡ τȣ̃ σαββάτȣ ἡμέρα, (2 Macc. XV, 1.) ἐν ᾗ ὁ Θεὸς κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτȣ̃ καὶ καθ' ἣν Ιȣδαῖοι εἰσῆλθον εἰς τὴν γῆν ἐπαγγελίας. καὶ ἡ τῶν ȣ̓ρανῶν βασιλεία. Vide *Griesbachii* Pr. quo quid Ebr. III, 7. IV, 11. καταπαύσεως Θεȣ̃ imagine adumbretur, disquiritur. Ien. 1792. 4. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΠΑΎΩ, fut. αύσω, ut latinum *requiesco* (conf. *Servium* ad *Virgil*. Eclog. VIII, 4. et *Fesselii* Adversar. Sacr. I. c. 2. §. 4.) et transitive et intransitive usurpatur in N. T. Transitive est 1) *cessare facio, inhibeo, removeo, coërceo, compesco*. Sic in N. T. legitur Act. XIV, 18. μόλις κατέπαυσαν τȣ̀ς ὄχλȣς, τȣ̃ μὴ θύειν αὐτοῖς vix compescuerunt turbam, ne sibi sacrificaret. Ps. LXXXIV, 3. κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργήν σȣ. Cohel. X, 4. Iob. XXVI, 12. ἰσχύι κατέπαυσε τὴν θάλασσαν. Neh. IV, 11. *Demosthenes* p. 808. 14. ed. *Reiske*: τὰ ἐν τοῖς σώμασιν ἀῤῥωςήματα ταῖς τῶν ἰατρῶν τέχναις καταπαύεται. *Polyb*. I, 9. 8. *Thucyd*. VIII, 97. *Herod*. I, 27. 2) *requiescere facio, ad sedem quietis, seu locum perpetuae commorationis perduco*. Hebr. IV, 8. εἰ γὰρ αὐτȣ̀ς Ιησȣ̃ς κατέπαυσεν si enim Iosua perduxisset eos ad illam sedem quietis. Devt. III, 20. ἕως ἂν καταπαύσῃ κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν τȣ̀ς ἀδελφȣ̀ς ὑμῶν. Ios. I, 13. 15. Intransitive si sumitur, est 3) *ab opere cesso, quiesco, requiesco*, et ex adiuncto: *fruor conditione libera, ab huius vitae aerumnis et miseriis*. Hebr. IV, 4. καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτȣ̃ et quievit Deus ab omni opere suo die septimo. Ita enim ad verbum sumsit Paulus locum Genes. II, 2. וַיִּשְׁבֹּת ... עָשָׂה

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל־מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, h. e. ſeptimo die ad finem perduxit Deus omne opus creationis ſuae. ibid. v. 10. *καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεὸς* is exantlatis huius vitae miſeriis, quietem agit, quemadmodum Deus, abſoluto opere ſuo, quievit. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΠΕΤΑΣΜΑ, *τος, τὸ*, 1) proprie: *aulaeum, velum expanſum, quod rei alicui obtenditur*, ex *καταπετάω, καταπετάζω*, vel *καταπετάννυμι expando, extendo*, item *obtego, obvelo, cooperio*. Matth. XXVII, 51. *τὸ καταπέτασμα τοῦ ἱεροῦ* velum interius templi ſecundi, adyto, ſeu ſancto ſanctorum oppanſum, quod Chriſto in cruce moriente in duas partes ſciſſum fuit, et *κατ' ἐξοχὴν καταπέτασμα* vocatur. Hebraice פָּרֹכֶת dicitur Exod. XXVI, 31. 33. a فرك *extendit, expandit*. Fuit ex hyacintho, coccino, purpura et byſſo contextum, opere Phrygionico, ita, ut denſitas eius quatuor digitorum, altitudo vero cubitorum triginta eſſet. Marc. XV, 38. *τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ*. Luc. XXIII, 45. Hebr. IX, 3. *τὸ δεύτερον καταπέτασμα* velum ſecundum, nempe tabernaculi foederis, intra quod erat ſanctum ſanctorum. Dicebatur autem velum ſecundum, ut diſtingueretur a velo, quod in atrio erat, et מָסָךְ vocabatur Exod. XXVI, 36. Iam, quia ſanctum ſanctorum ſymbolum futurae felicitatis in coelis apud Iudaeos erat, verba: *εἰσερχομένην* (nempe *ἐλπίδα*) *εἰς τὸ ἐσώτερον* (ſcil. *μέρος*) *τοῦ καταπετάσματος*, quae Hebr. VI, 19. leguntur, reddenda erunt: et haec ſpes aliquando in coelo explebitur. Huc pertinet ſine dubio gloſſa in *Alb*. Gloſſ. Gr. p. 174. *καταπετάσματος· τοῦ πυλαίου*. 2) metaphorice ita dicitur *corpus Chriſti*, hominum ſalutis cauſa in cruce interfectum, ipſo Paulo interprete Hebr. X, 20. *διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ*, hanc ſine dubio ob cauſam, quia partim velum ſancti ſanctorum tempore mortis Chriſti non ſine miraculo divino in duas ſcindebatur partes, partim vero Chriſtus, morte hominum cauſa exantlata, ad ſummam illam felicitatem et dignitatem in coelo pervenit, quod cum ſancto ſanctorum apud Iudaeos comparari ſolebat. Saepius non legitur in N. T. Confer *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 539.

ΚΑΤΑΠΙ΄ΝΩ, fut. *πόσομαι*, aor. 1. paſſ. *κατεπόθην*, 1) proprie: *abſorbeo, ebibo, bibendo exhaurio*, et non ſolum de iis uſurpatur, qui potum ex vaſe penitus hauriunt, ſed etiam ad omnia transfertur, quae res liquidas abſorbent et deglutiunt, quaſi ex *κατὰ*, quod in compoſitis interdum *conſumtionem, amiſſionem* et *perditionem* ſignificat, (Conf. *Zeunium* ad *Viger*. de Idiot. Ling. Gr. p. 619.) et *πίνω bibo*. Apoc. XII, 16. *ἤνοιξε ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε ποταμὸν* aperuit terra os et abſor-

sorpsit fluvium. 2) *deglutio, devoro*, de rebus solidis et aridis. Matth. XXIII. 24. καταπίνειν κάμηλον deglutire camelum. Formula proverbialis, de qua vide dicta ad vocem κάμηλος. *Apollodor*. Bibl. I. c. 1. §. 3. χρόνος κατέπινε τὰ γεννώμενα. *Aelian. V. H.* I, 3. *Pollux* Onom. VI, 2. καταπίνειν ἔνιοι καὶ ἐπὶ τροφῆς λέγουσιν. Conf. *Bergler*. ad *Alciphron*. I, ep. 22. p. 86. et *Reitz*. ad *Lucian*. T. II. p. 614. Eodem modo *absorbere* legitur apud *Horatium* Sermon. Lib. II, 8. 24. „ridiculus totas simul absorbere placentas." 3) *aquis mergo, obruo*. Hebr. XI, 29. ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ αἰγύπτιοι κατεπόθησαν in quo mari Aegyptiis, idem conantibus, pereundum fuit. Huc pertinet sine dubio glossa *Hesychii*: κατεπόθησαν· κατεποντίσθησαν, κατέπεσον. *Polyb*. II, 41. 7. πόλις καταποθεῖσα ὑπὸ τῆς θαλάττης. 4) *paulatim absumo, perdo, destruo; exhaurio*. 2 Cor. II, 7. μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος ne nimio luctu et dolore absumatur hic homo ac pereat, seu, ne succumbat moerori suo. 2 Cor V, 4. ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς ut corpus hoc mortale paulatim absumatur ab immortali. *Hesych*. καταποθῇ· καταναλωθῇ. 5) metaphorice: *miserum reddo sollicitando atque seducendo ad vitiositatem et quaevis delicta, inprimis vero ad deserendam religionem christianam.* Sic tribuitur diabolo 1 Petr. V, 8. qui leonis rugientis instar dicitur obambulare et avide quaerere τίνα καταπίῃ quem devoret. Sermo autem est de calamitatibus propter religionem christianam. 6) *tollo, abrogo, aboleo, finem impono*. 1 Cor. XV, 54. κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος mors in perpetuum sublata est. Ies. XXVIII, 7. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΠΙ'ΠΤΩ, fut. πεσοῦμαι, *decido, procido, concido, prolabor, procumbo*, ex κατὰ et πίπτω *cado*. Bis tantum legitur in N. T. Act. XXVI, 14. πάντων δὲ ἡμῶν καταπεσόντων εἰς τὴν γῆν quum autem nos omnes decidissemus in terram. ibid. XXVIII, 6. καταπίπτειν ἄφνω νεκρὸν aut concideret repente mortuus. Respondet hebr. נָפַל in versione Alex. Ps. CXLV, 14. Sap. VII, 3. *Xenoph. Cyrop*. IV, 5. 17. ἐπὶ τῆς γῆς καταπίπτοντες.

ΚΑΤΑΠΛΕ'Ω, fut. εύσω, *transnavigo, traiicio, appello navem, nave devehor*, ex κατὰ et πλέω *navigo*. Sic semel legitur in N. T. Luc. VIII, 26. καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν et transnavigarunt, seu appulerunt ad regionem Gadarenorum. Καταπλεῖν apud Graecos κατ' ἐξοχὴν de nave usurpatur, ex alto in portum redeunte, unde exierat, v. c. apud *Demosthen*. p. 886. ed. *Reiske*: ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πλοῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτὸ, ubi τῷ ἐκπλεῖν opponitur adeoque *in portum redire* significat. *Xenoph. Hist. Gr.* V, 1. 20 et III, 4. 1.

q. 1. Conf. *Salmasium* de Modo Vſurarum p. 357. Subſtantivum κατάπλας *navigationem ipſam* notat 3 Macc. IV, 10. Apud *Lucianum* Dialogus inſcribitur κατάπλους, in quo umbrae navigantes ad inferos ſiſtuntur. Conf. *Wetſtenii* N. T. T. I. p. 709.

ΚΑΤΑΠΟΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *labore conficio*, *fatigo*, *debilito*, ex κατὰ et πονέω *laboro*. *Plutarch.* T. IV. p. 96. ed. *Reiske.* Iam, quia πόνος non ſolum *laborem*, ſed etiam *quamvis miſeriam*, *calamitatem* et *vexationem* notat, v. c. apud *Hippocrat.* Aphor. II, 1. VI, 46. etiam verbum καταπονέω 2) *aliis moleſtias creare*, *alios affligere et vexare* notat, v. c. apud *Theophr.* Char. VIII, 5. καταπονοῦντες ταῖς ψευδολογίαις, et καταπονεῖσθαι generatim apud Graecos dicitur, *qui affligitur malis et afflictionibus opprimitur*, maxime vero, *qui iniuriam patitur*, 2 Macc. VIII, 2. 3 Macc. II, 2. Sic autem bis tantum in N. T. legitur. Act. VII, 24. ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ oppreſſum et afflictum ultus eſt, ſeu, oppreſſi ſe vindicem geſſit. 2 Petr. II, 7. δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς pium Lotum ſceleratorum et libidinoſorum converſatione enecatum quaſi. Conf. v. 8. *Polyb.* XXIX, 11. 11. et XL. 7. 3. *Aelian.* V. H. III, 27. ὑπὸ πενίας καταπονούμενος. *Heſych.* καταπονούμενος· πιεζόμενος. Conf. praeter *Alberti* Obſſ. Philol. p. 464. *Weſſeling.* ad *Diod. Sic.* XIII, 55. Tom. I. p. 585. et *Wetſtenii* N. T. T. II. p. 499.

ΚΑΤΑΠΟΝΤΙΖΩ, fut. *ίσω*, *mari demergo*, *in mare praecipito*, *Polyb.* II, 60. 8. XV, 2. 6. etiam *ſubmergo*, *immergo*, *demergo*. *Diod. Sic.* XVI, c. 35. Καταποντίζομαι *ſubmergor*, *demergor in pontum*, ſeu *mare*, ex κατὰ et ποντίζω *mergo*, quod eſt a πόντος *pontus*, *mare*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XIV, 30. καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι iamque ſubmergi incepit. Ibid. XVIII, 6. συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης ei praeſtaret ſuſpenſa in collo eius mola aſinaria ad mare demergi. (V. *Lactant.* de *vita perſecut.* c. 15. p. 119. ibique interpretes, et *Weſſelingium* ad *Diod. Sic.* XVI. p. 109.) Fuit hoc certum ſupplicii genus, uſitatum apud Syros, Graecos (*Diod. Sic.* III. p. 239. *Wolfii Anecdota* T. IV. p. 222.) Aegyptios (*Ioſeph. c. Apion.* l. I. p. 1058.) et Romanos, quo reos, maxime parricidas, in flumen, aut mare praecipitabant, (*Senec.* Contr. V, 4.) ita, ut vel collo malefici grave pondus appenderent, (Conf. *Caſaub.* ad *Sueton.* Octav. c. 67.) vel ad pontum damnatum plumbo involverent, aut arculis includerent, (V. *Lycophr.* v. 239. et ibi *Potter.*) aut denique culeo inſuerent.

retur (*Iuvenal.* Sat. VIII, 214.) Conf. *Kipping.* Antiqq. Rom. II, 7. §. 7. Diff. Philol. de καταποντισμῷ seu supplicio submersionis apud antiquos ad illustrandum Matth. XVIII, 6. Argentor. 1753. 4. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 441. *Phavor.* καταποντίζω· καταδύω, βυθίζω, πνίγω.

ΚΑΤΑ'ΡΑ, ας, ἡ, 1) *imprecatio, exsecratio, maledictio, extrema atque dirissima devotio*, ex κατὰ et ἀρὰ *dirae; preces.* Iacobi III, 10. ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. 2 Petr. II, 14. κατάρας τέκνα homines exsecrabiles. In versione Alexandrina respondet hebraicis קְלָלָה, Genes. XXVII, 12. 13. אָלָה, Iob. XXXI, 30. et מְאֵרָה, Prov. III, 33. *Polyb.* XVI, 31, 7. XXIV, 8, 7. 2) *poena divina*, quae imprecationem et maledictionem sequitur. Galat. III, 10. ὑπὸ κατάραν εἰσὶ poenis, lege Mosaica constitutis, sunt obnoxii. ibid. v. 13. κατάρα τοῦ νόμου lex mosaica, quae poenas minatur, a qua nos Christus liberavit morte sua cruenta in cruce. Ad hanc significationem a multis etiam refertur locus 2 Petr. II, 14. ubi κατάρας τέκνα intelleguntur homines, poenis gravissimis a Deo infligendis, maxime digni. Ita קְלָלָה Deut. XI, 26. 28. 29. Ps. CIX, 17. 18. et מְאֵרָה Malach. II, 2. 3) per metonymiam: *is, qui maledictioni obnoxius est, qui punitur*, aut, *qui supplicia meretur*, i. q. ἐπικατάρατος. Speciatim vero dicitur ita *piaculum, homo, qui pro aliorum salute devovetur et piaculum fit; ut tum ipsius interitu pernicies imminens a toto aliquo populo averruncetur.* Sic sumerem locum Galat. III, 13. ubi Christus dicitur factus esse κατάρα ὑπὲρ ἀνθρώπων, h. e. piaculum pro hominum salute, morte nempe sua cruenta in cruce. Conf. *Schwarzii* Comment. Ling. Gr. p. 751. Sic etiam קְלָלָה usurpatur Deut. XXI, 23. pro *maledicto, punito.* Locus Malach. III, 9. huc non pertinet. 4) si de *agris* adhibetur, *sterilitatem* significat, ex usu loquendi Hebraeorum. Sic legitur in N. T. Hebr. VI, 8. γῆ — κατάρας ἐγγὺς ager, qui mox ob sterilitatem plane desertus et devastatus relinquetur. Cf. Genes. III, 17. VIII, 21. Ier. XLIV, 22. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΡΑ'ΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. άσομαι. 1. Active sumitur et est: 1) *exsecror, diris ac exitio devoveo, mala alicui imprecor*, (*Xenoph.* Anab. VII, 7. 28.) et ex adiuncto: *hostili et inimico animo erga aliquem sum et ago, conviciis aliquem proscindo.* Construitur nunc cum dativo, nunc cum accusativo. Matth. V, 44. εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς benigne et humaniter tractate, qui vos hostiliter insectantur. Luc. VI, 28. Rom. XII, 14. Iacob. III, 9. ἐν αὐτῇ καταρώμεθα lingua abutimur contra homines. *Xenoph. Anab.* V, 6, 3. πολλοὶ ἐσεσθε οἱ ἐπαινοῦντές με, πολλοὶ ἔσεσθε οἱ καταρώμενοι. Eodem sensu legitur quoque אָרַר, Genes. XXVII, 29. Num. XXIV, 9.

Deut. XXIII, 4. et קִלֵּל 2 Sam. XVI, 6. 7. 10. etc. 2) *imprecor alicui infecunditatem et sterilitatem*, si de agris, arboribus etc. sermo est. Marc. XI, 21. ἡ συκῆ, ἣν κατηράσω, ἐξήρανται ficus illa, cui imprecatus es, exaruit. II. Passive usurpatur: *maledictioni subiaceo, exitio devotus et obnoxius sum.* Matth. XXV, 41. οἱ κατηραμένοι homines exsecrabiles, quos Deus poenae destinavit, seu homines pessimi et scelestissimi, qui etiam ab *Aeliano* V. H. II, 13. κατάρατοι dicuntur.

ΚΑΤΑΡΓΕΩ, ῶ, fut. ήσω, perf. κατήργηκα, 1) proprie et generatim: *otiosum, inutilem*, vel *inefficacem reddo*, quocunque modo hoc fiat, ex κατὰ et ἀργέω *cesso*. Luc. XIII, 7. ἱνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; quorsum terram inutiliter occupat, seu terrae partem, quam occupat, inutilem reddit? Rom. III, 3. μὴ τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; num veracitatem tollat, seu inefficacem reddat divinam? Gal. III, 17. *Eurip. Phoen.* 760. 2) *plane cessare facio.* 1 Cor. VI, 13. καταργήσει ut plane cessent, efficiet. Καταργέομαι *desino esse, cesso*, i. q. παύομαι, cum quo permutatur 1 Cor. XIII, 8. ubi γνῶσις et προφητεία aliquando καταργεῖσθαι dicuntur. ibid. v. 10. τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται tunc imperfectio illa plane cessabit. 2 Cor. III, 7. διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην ob splendorem faciei temporarium, qui aliquando desiit. ib. v. 11. τὸ καταργούμενον id, quod finem habiturum erat. ibid. v. 13. πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι — — τοῦ καταργουμένου quia Israelitae non ferre poterant splendorem vultus Mosis, qui tamen aliquando finem habiturus erat. Galat. V, 11. ἄρα κατήργηται sublatum tunc esset. Eph. II, 15. τὴν ἔχθραν καταργήσας caussam discordiarum et inimicitiarum sustulit. 3) de legibus: *abrogo, aboleo, auctoritate privo*, i. q. ἀκυρόω, cum quo permutatur Gal. III, 17. Rom. III, 31. νόμον οὖν καταργοῦμεν; — opponitur: νόμον ἱστῶμεν. 2 Cor. III, 14. ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται nempe abrogatam esse legem mosaicam religione christiana. Ephes. II, 15. τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασι καταργήσας. Conf. sub δόγμα. 4) *neco, destruo, interficio, perdo*, tam in sensu proprio, quam metaphorico, i. q. νεκρόω et ἀναλίσκω. Rom. VI, 6. ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας ut destruatur corpus, quo vitiositati indulgemus. 2 Thess. II, 8. ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσει. 5) *abiicio, depono.* 1 Cor. XIII, 11. κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου deposui pueriles sensus ac cogitationes. 6) de hostibus: *vinco, supero, vim et potestatem infringo, eo adigo hostes, ut quiescant pugnae*, ut verbis utar *Gellii* N. A. L. IX. c. 13. p. 455. ed. *Gronov.* 1 Cor. XV, 24. ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, h. e. cum imperio suo subiecerit omnes, etiam potentissimos et ferocissimos hostes, coll. v. 25.

25. ibid. v. 26. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος ultimus hostis debellandus est, mors. 2 Tim. I, 10. καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον mortis vim et imperium in homines destruentis. Hebr. II, 14. ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστι τὸν διάβολον ut morte sua vim diaboli, domini mortis, infringeret et debilitaret. 7) *ostendo ac declaro, aliquid esse nihili et nullius pretii, pudore afficio*, i. q. καταισχύνω. 1 Cor. I, 28. ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, coll. v. 27. ἵνα τὰ ἰσχυρὰ καταισχύνῃ. ibid. II, 6. τῶν καταργουμένων qui tamen in hac re nihil valent, s. nullius pretii sunt. 8) *libero, liberum et immunem reddo*. Καταργεῖσθαι ἀπό τινος is dicitur, qui *immunis, liber est ab aliqua re, alicui non obnoxius ac deditus est, non amplius rem cum aliquo habet*. Rom. VII, 2. κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρὸς legibus matrimonii non amplius obstringitur. *Syrus* bene vertit: ܐܬܚܪܪܬ *libera facta est*, et *Oecumenius* per ἀπολέλυται, ἠλευθέρωται interpretatus est illud κατήργηται. ibid. v. 6. νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου non amplius obstringit nos lex mosaica. Galat. V, 4. κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ seiuncti estis a Christo. *Theophyl.* οὐδεμίαν κοινωνίαν ἔχετε μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Saepius non legitur in N. T. Admodum raro occurrit haec vox apud exteros Scriptores et quater tantum in versione Alexandrina in *prohibendi* et *impediendi* significatione pro chald. בַּטֵּל, Esra IV, 21. 23. V, 5. VI, 8. *Phavor.* καταργῶ· τὸ ἀποπαύω καὶ πληρῶ. κατηργήθη γὰρ ὁ νόμος, ἀντὶ τοῦ ἀπεπαύθη.

ΚΑΤΑΡΙΘΜΕΩ, ῶ, fut. ήσω, *annumero, connumero*, ex κατὰ et ἀριθμέω *numero*. Καταριθμεῖσθαι σύν τισι *aliquibus annumerari, socium esse aliquorum*. Semel in N. T. legitur Act. I, 17: κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν qui olim Apostolis adscriptus erat. *Iamblich.* Vit. Pythag. c. 6. §. 30. καὶ μετὰ τῶν θεῶν τὸν Πυθαγόραν κατηρίθμουν. *Plutarch. Solon.* p. 84. *Euripid. Troad.* 872.

ΚΑΤΑΡΤΙΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *restituo rem in suum locum aut statum, resarcio, restauro, quod corruptum, ruptum et dissolutum est, reficio, reparo*, ex κατὰ et ἀρτίζω *instauro, sarcio*, quod est ab ἄρτιος *perfectus, omnibus partibus suis constans*. Sic in N. T. legitur Matth. IV, 21. καταρτίζοντας τὰ δίκτυα retia scissa. Marc. I, 19. Esdra IV, 12. Neh. IV, 7. *Herodot.* V, cap. 106. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 278. 2) metaphorice: *emendo, a pravitate revoco et averto, corrigo*. Galat. VI, 1. si quis errore aut vitio quodam fuerit abreptus, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον vos perfectiores corrigite talem summa cum animi mansuetudine. *Theodoret.* μὴ κολάζετε, ἀλλὰ διορθοῦσθε, στηρίζετε, τὸ ἐλλεῖπον ἀναπληροῦτε. 3) *perfectum reddo*, sensu morali, nam ἄρτιος est i. q.

τέλειος. Luc. VI, 40. κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ discipulo autem adspirandum est ad eam perfectionem, quam habet magister eius. 1 Cor. I, 10. ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ summus sit inter vos et perfectus animorum consensus. Sed *Elsnerus* T. II. Obss. Sacr. p. 70. ad h. l. monuit, καταρτίζειν apud Graecos interdum significare *lite et contentione sublata conciliare*, unde καταρτιστὴς *reconciliator animorum* dicitur, (conf. *Valkenar*. ad *Herod*. V, 28.) ideoque locum nostrum vertere mavult: compositi aut conciliati coniunctissimis animis et sententiis. Idem quoque statuit de loco 2 Cor. XIII, 11. ubi tamen καταρτίζεσθε plerique, et, ut mihi quidem videtur, rectius vertunt: adspirate ad perfectionem christianam. Hebr. XIII, 21. καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, reddere vos idoneos ad recte facta, seu instruere et ornare vos omni virtute Christiana. 1 Petri V, 10. *Hesych.* καταρτίσαι· τελειῶσαι, στερεῶσαι. Id. καταρτίσω· ἐτελείωσας. Vide *Wesseling*. ad *Diod. Sic*. XIV, 20. et *Witter*. ad *Thom. M.* in ἀποτετέλεκα. 4) *suppleo, perficio, addo, adiicio*, i. q. προσαναπληρόω. 1 Thess. III, 10. καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα et si quid adhuc desit perfectioni vestrae, suppleam et perficiam. 5) *concinne apto, compono, coagmento, construo, creo*, etiam *paro, praeparo*. Hebr. XI, 3. κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ iussu divino mundum creatum esse. Matth. XXI, 16. κατηρτίσω αἶνον laudem tibi parasti, seu celebraris ab infantibus et lactantibus. Ps. VIII, 3. Rom. IX, 22. σκεύη ὀργῆς, κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν homines, qui se ipsos quasi ad poenam composuerunt, seu, qui suam sibi perniciem contrahunt. Hebr. X, 5. σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι corpus autem mihi parasti, seu dedisti. *Syrus*: ܦܓܪܐ ܕܝܢ ܐܠܒܫܬܢܝ corpore autem induisti me. Ps. XL, 9. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* καταρτίσαι· κατασκευάσαι. Id. καταρτίσω· ἐπλήρωσας. Psalm. LXXIII, 17. LXXXVIII, 36.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΙΣ, ἡ, 1) proprie: *instauratio rei corruptae, restitutio rei in pristinum locum et statum*, a καταρτίζω, quod vide. 2) *perfectio*. Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. XIII, 9. τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν hoc vero etiam in votis habemus, nempe perfectionem vestram. *Plutarch.* T. IV. p. 16. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΣ, οῦ, ὁ, 1) proprie: *coagmentatio, instauratio, restitutio*, ab eodem. 2) *emendatio, perfectio, Vervollkommnung*. Sic in N. T. legitur Ephes. IV, 12. πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων ut Christiani in dies perfectiores reddantur. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΣΕΙΩ, fut. σείσω, 1) proprie: *concutio, quasso, deorsum moveo*, vel *quatio*, ex κατὰ et σείω *moveo, concutio*. *Ae-*

lian.

lian. V. H. III, 16. μηχανὰς προσάγων καὶ κατασείων καὶ ὑπορύττων τὰ τείχη. ibid. VI, c. 7. σεισμὸς τὴν πόλιν κατέσεισεν. *Themist.* Orat. XI, p. 150. τὰς κατασεισθείσας, sc. πόλεις. *Hesych.* κατασεῖσαι· ταράσσειν. 2) κατασείω τῇ χειρὶ, vel τὴν χεῖρα *manu commota signum do,* (*Polyb.* Hist. I, 78. Interdum τῇ χειρὶ omittitur, v. c. *Xenoph.* Cyrop. V, 4. 2.) *manu silentium impero,* ita, ut interdum σιγᾷν addatur, interdum vero nude ponatur. Mos enim erat olim Iudaeis et gentilibus manu signum dare et nuere, praesertim ad conciliandum silentium. Act. XII, 17. κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾷν dextra vero silentia iussit, ut verbis utar *Lucani* Pharsal. I, v. 297. — ibid. XIII, 16. κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν. ibid. XIX, 33. κατασείσας τὴν χεῖρα. ibid. XXI, 40. Saepius non legitur in N. T. Eadem formula legitur quoque in *Gregor. Nysseni* libro de Resurrectione, (*Wolf.* Anecdot. Graec. T. II. p. 29.) ubi loco κατασείσασα in margine e glossemate legitur κατασιγάσασα. *Ioseph.* A. I. VIII, 11. 2. Conf. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 9. 7. p. 899. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 528.

ΚΑΤΑΣΚΑΠΤΩ, fut. ψω, proprie: *suffodio, defodio,* deinde *suffodiendo everto, diruo, vasto, destruo, everto,* ex κατὰ et σκάπτω *fodio.* Bis tantum legitur in N. T. Act. XV, 16. τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω ruinas eius et diruta restaurabo. Rom. XI, 3. τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν altaria tua everterunt. In versione Alexandrina respondet hebraicis נָתַץ *destruxit, demolitus est.* Devt. XII, 3. Iudd. VIII, 9. הָרַס idem 1 Regg. XIX, 10. 1 Chron. XX, 1. Adde Amos IX, 11. *Xenoph. Hist. Gr.* II, 2, 14. *Lysiae* Orat. XIII, p. 234. εἰ κατασκαφείη τῶν τειχῶν τῶν μακρῶν. ibid. substantivum κατασκαφὴ *eversionem* notans occurrit. *Aelian.* V. H. III, 6. *Thucyd.* IV, 109. *Eurip.* Orest. v. 783. ubi *Scholiastes:* τὸ κατασκάπτειν κυρίως ἐπὶ πόλεως. *Hesych.* κατασκάψαι· κατορύξαι.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *instruo aliquem rebus necessariis, praeparo, adorno,* ex κατὰ et σκευάζω *paro, instruo, orno,* a σκεῦος *vas, instrumentum.* Hinc κατασκευὴ *supellex, qua domus instruitur et adornatur. Diod. Sic.* XI, 62. *Xenoph.* de Re Equestri c. 4. §. 17. κατεσκευασμένος πάντα omnibus instructus. Memor. III, 11. 4. Sic usurpatur in formula κατασκευάζειν τὴν ὁδὸν munire viam adaequando et removendo, quae offendere et remorari iter facientem possint, hebraice: פַּנּוּ דֶרֶךְ Ies. XL, 3. quae metaphorice de animorum praeparatione ad adventum Messiae reperitur. Matth. XI, 10. Marc. I, 2. Luc. VII, 27. ibid. I, 17. λαὸς κατεσκευασμένος populus, instructus iis, quae necessaria sunt ad amplectendam religionem christianam. 2) *exstruo, exaedifico,*

difico, fabrico. Hebr. IX, 2. σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη fuit autem exstructa pars anterior huius templi, quae sancta dicitur. Ibid. v. 6. τούτων δὲ οὕτω κατεσκευασμένων. 1 Pet. III, 20. *Phavor.* κατασκευάζει· ὁ ναυπηγὸς τὴν ναῦν. *Xenoph. Cyrop.* VI, 1, 16. *Herodian.* V, 6. 13. κατεσκεύασε νεών. Hinc κατασκευὴ *fabrica.* Conf. *Fischeri* Index Palaephati s. h. v. et *Abresch. Annotatt.* in *Ep. ad Hebr.* p. 177. In versione Alexandrina respondet hebraico עָשָׂה 2 Chron. XXXII, 5. Prov. XXIII, 5. Adde Num. XXI, 27. 1 Macc. XV, 4. *Phavor.* κατασκευάζω· ἐπὶ τῶν τεκτόνων, τὸ δημιουργῶ. 3) *creo, auctor sum.* Hebr. III, 4. πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, ὁ Θεὸς omnis familia auctorem et principem aliquem habet; Deus autem est auctor utriusque familiae. Sapient. IX, 2. τῇ σοφίᾳ σου κατασκευάσας τὸν ἄνθρωπον. Legitur quoque in versione Alexandrina pro hebr. בָּרָא Ies. XL, 28. XLIII, 1. 4) *constituo, praeficio.* Hebr. III, 3. ὁ κατασκευάσας αὐτὸν is, qui eum constituit. Tunc vero pro οἴκου reponendum est οἰκέτου vel οἰκείου, quae fuit coniectura S. V. *Mori* in Notis ad Versionem Germanicam huius epistolae olim proposita. Alii, qui receptam lectionem sequuntur, vertunt: qui est auctor familiae. Saepius non legitur in N. T. Conf. de hac voce universe *Reiskii* indicem Graec. Demosthen. et *Phavor.* Gloss. s. h. v.

ΚΑΤΑΣΚΗΝΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *habito in tentorio,* vel *tabernaculo,* seu *tabernaculum figo,* ex κατὰ et σκηνόω *in tabernaculo,* i. e. *umbraculo, consesto e frondibus, dego.* *Xenoph. Cyrop.* VI, 2, 2. Interdum etiam transitive apud Graecos usurpatur, ut sit *per tabernacula distribuere,* v. c. apud *Xenoph.* Anab. II, 2. 8. 2) *habito, commoror, versor in aliquo loco, consideo, quiesco.* Act. II, 26. καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι corpus meum secure iacebit in sepulcro. Matth. XIII, 32. ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ ut adeo aves considеant, seu quiescant in ramis ipsius. Plerique interpretes κατασκηνοῦν h. l. notionem *nidulandi, nidum struendi,* subiiciunt; sed usus linguae contrarium docet. Nam κατασκηνοῦν respondet in vers. Alex. hebr. שָׁכַן, quod in notione *considendi. quiescendi* de avibus legitur Daniel IV, 9. 18. Ezech. XVII, 23. et יָשַׁב 2 Chron. VI, 2. Ezech. XXV, 4. Idem valet de reliquis locis Marc. IV, 32. Luc. XIII, 19. *Xenoph. Anab.* III, 4, 20. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *tentoriorum collocatio,* a κατασκηνόω *tentorium figo, tabernaculum pono.* 2) *aedificatio.* 1 Chron. XXVIII, 2. καὶ ἡτοίμασα τὰ εἰς τὴν κατασκήνωσιν ἐπιτήδεια, hebr. וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת. 3) *ipsum tentorium,*

torium, quod construitur, domicilium, habitaculum quodvis. Sic bis in N. T. legitur Matth. VIII, 20. et Luc. IX, 58. τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, scil. ἔχουσι, ubi, ut recte docuit *Fischer.* Prol. IX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 14. per κατασκηνώσεις non sunt *nidi* cum *Vulgato* et aliis multis interpretibus intellegendi, sed vox ipsa latius patens explicanda est de *locis omnibus, in quibus considunt et quiescunt volucres noctu, etiam interdiu, tutae ab omni coeli iniuria,* quae loca recte *latibula* vel *cubilia* dicuntur. *Nidi* autem graece νοσσιαὶ dicuntur. *Theophyl.* ad Matth. l. l. κατασκηνώσεις· καταλύσεις. σκηνὴ γὰρ λέγεται πᾶσα οἴκησις. Pro hebraico משכן occurrit in fragmentis *Symmachi* Ps. XLVI, 5.

ΚΑΤΑΣΚΙΑΖΩ, fut. άσω, *obumbro, obtego, tego,* ex κατὰ et σκιὰ *umbra.* In N. T. tantum extat Hebr. IX, 5. χερουβὶμ κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον Cherubim, qui tegunt operculum arcae foederis. *Plutarch.* T. VI. p. 101. et T. V. p. 408. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *speculor, exploro,* ex κατὰ et σκοπέω *speculor.* Usurpatur speciatim ut κατασκοπεύω in deteriorem partem de *dolose explorantibus,* v. c. *exploratoribus bellicis* (qui κατ' ἐξοχὴν κατάσκοποι dicuntur) in vers. Alex. Ios. II, 2. 3. ubi hebraico חפר respondet. Legitur etiam pro רגל 2 Sam. X, 3. ὅπως ἐρευνήσωσιν τὴν πόλιν καὶ κατασκοπήσωσιν αὐτήν. Iam quia ii, qui belli tempore regionem, terram, aut urbem aliquam explorant, hoc ideo faciunt, ut hostibus insidias struant, factum est, ut κατασκοπέω 2) significaret *insidias struere, conari aliquid dolose eripere.* Galat. II, 4. κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ὑμῶν ut dolose eriperent vobis libertatem christianam: ubi videndus est *Chrysostomus.* Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *explorator, speculator,* a praeter. med. κατέσκοπα verbi κατασκέπτομαι *speculor, exploro.* Semel in N. T. legitur Hebr. XI, 31. de exploratoribus, a Iosua emissis: δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. In vers. Alex. respondet hebraico מרגל Genes. XLII, 9. 11. 1 Sam. XXVI, 4. *Thucyd.* VII, 6. *Athen.* VI. p. 256. A. *Xenoph. Cyr.* III, 3, 13. *Hesych.* κατάσκοποι· κατοπτεύοντες, ἐπίβουλοι. ἢ δόλων ἐχόμενοι, δολεροί, δόλιοι.

ΚΑΤΑΣΟΦΙΖΩ, fut. ίσω, *sapientem aliquem reddo,* etiam *ingeniosum aliquem reddo ad aliquem infestandum et opprimendum,* ex κατὰ et σοφίζω *sapientem reddo.* Κατασοφίζομαι *ingeniose et solerter aliquid excogito, sophismatibus et argutis fallaciis utor adversus aliquem,* (*Plutarch.* T. II. p. 80. *Diod. Sic.* XVII, p. 624.) et generatim: *callide et insidiose aliquem circumvenio et opprimo.* Sic semel in N. T. legitur

legitur Act. VII, 19. de Pharaone: *οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ἡμῶν* hic dolis utens adversus gentem nostram vexavit maiores nostros. Desumta vox est in h. l. ex vers. Alex. Exod. I, 10. ubi *τῷ* הִתְחַכֵּם *dolose agere, circumvenire aliquem* respondet, (nam חָכְמָה *sapientia* etiam in malam partem adhibetur de *calliditate et astutia*) et in versione *Onkelosi τῷ* מִרְמָה Genes. XXVII, 35. Ios. IX, 4. De eadem re *κατασοφίζεσθαι* legitur Iudith. V, 9. *ἐπανέστη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς Αἰγύπτου καὶ κατεσοφίσατο αὐτοὺς ἐν πόνῳ καὶ ἐν πλίνθῳ.* ibid. X, 20. *οἳ ἀφεθέντες δυνήσονται κατασοφίσασθαι πᾶσαν τὴν γῆν.* *Ioseph.* A. I. VI, 11. 4. *Alciphron* III. Ep. 4. *Suid.* *κατασοφισόμεθα·* αἰτιατικῇ, *τεχνασόμεθα, μηχανῇ τινι κακώσομεν.* *Hesych.* *κατασοφισθεῖσα· χλευασθεῖσα, τεχνασθεῖσα.* (Conf. *Thom. M.* p. 844. ed. *Bernard.*). Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *κατασοφίσασθαι· ἀπατῆσαι, κατατεχνάσασθαι.*

ΚΑΤΑΣΤΕ΄ΛΛΩ, fut. *ελῶ*, aor. 1. *κατέστειλα*, 1) proprie: *contraho, in angustias redigo*, et inprimis de *velis* usurpatur, quae contrahuntur, ex *κατὰ* et *στέλλω* idem. Hinc 2) metaphorice: *reprimo, coerceo, sedo, tranquillo, quietum reddo.* Sic bis tantum in N. T. legitur. Act. XIX, 35. *καταστείλας* (nonnulli codd. habent *κατασείσας*, e glossemate) *δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον* tum scriba, cum populum tumultuantem sedasset, dixit. ibid. v. 36. *δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν* oportet vos quietos manere et nullas turbas excitare. In eadem significatione reperitur quoque Ps. LXV, 8. in *Aquilae* fragmentis pro hebr. מַשְׁבִּיחַ *comprimens, sedans*, et Macc. IV, 31. 3 Macc. VI, 1. *Ioseph.* A. I. I, 1. 2. XIV, 9. 1. *θόρυβον κατέστειλεν.* *Phavor.* *καταστείλας· ἀντὶ τοῦ καταστήσας.* Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 589.

ΚΑΤΑ΄ΣΤΗΜΑ, *τος, τὸ*, *habitus, status, constitutio*, a *καθίστημι constituo.* In N. T. tantum legitur Tit. II, 3. *ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς* in habitu cultuque corporis, qui Christianos decet. *Porphyr.* de Abstinent. IV, c. 6. *τὸ δὲ σεμνὸν κἀκ τοῦ καταστήματος ἑωρᾶτο. Πορεία γὰρ ἦν εὔτακτος κ. τ. λ.* Conf. *Stephani* Thes. L. Gr. Tom. I. p. 1773. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 372.

ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ΄, *ῆς, ἡ*, 1) proprie: *stola*, genus vestis, ad talos usque demissae ac defluentis, a praet. med. *κατέστολα* verbi *καταστέλλω*, vel *καταστέλλομαι amicio, vestio, orno.* *Hesych.* *καταστολή· στολή.* 2) *vestitus, amictus.* Semel in N. T. legitur 1 Tim. II, 9. *ἐν καταστολῇ κοσμίῳ* habitus et ornatus corporis sit mundus, decorus, nec luxurians. Ies. LXI, 3. *καταστολὴν δόξης.* *Ioseph.* B. I. II. 8. 4. *καταστολὴ καὶ σχῆμα σώματος.* *Hesych.* *καταστολήν· περιβολήν.* *Alberti* Gloss. N. T. p. 156. *καταστολῇ·*

στολῇ· κοσμίᾳ, ἐνδύματι. Caeterum notandum adhuc videtur, καταστολήν, nude positum, apud Graecos haud raro *modestiam in vestitu*, *modestum habitum* significare, ut exemplis docuit *Foësius* in Oecon. Hipp. p. 197.

ΚΑΤΑΣΤΡΈΦΩ, fut. έψω, *subverto*, *deiicio*, *prosterno*, *everto*, *diruo*, *demolior*, ex κατὰ et στρέφω *verto*. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXI, 12. τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε mensas argentariorum evertit. Marc. XI, 15. τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψε subsellia vendentium columbas subvertit. In versione Alexandrina respondet maxime hebraico הָפַךְ Iob. IX, 5. Hagg. II, 22. Gen. XIX, 21. 25. 29.

ΚΑΤΑΣΤΡΗΝΙΆΩ et ΚΑΤΑΣΤΡΗΝΙΆΖΩ, fut. άσω, *lascivio*, *luxurior*, *insolentius et lascivius me gero adversus aliquem*, ex κατὰ et στρηνιάω *luxurior*, *lascivio*, quod est a στρῆνος *luxus*, *deliciae*. Semel in N. T. legitur 1 Tim. V, 11. ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν postquam enim lascivierunt contra Christum, nubere volunt. Sed hanc vulgarem interpretandi rationem nimis duram et incommodam mihi videri, ingenue fateor; ideoque vertere mallem: *locupletati eleemosynis*, *a Christianis collectis*, *nubere volunt*, ut καταστρηνιᾷν sit *locupletem fieri*, a στρηνὴς *turgidus*, *turgescens prae nimia succi copia*. *Hesych.* στρηνιῶντες· πεπληρωμένοι. Sed nec haec satis certa sunt. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 342.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΉ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *subversio*, *eversio*, *desolatio*. Est enim verbale a perf. med. κατέστροφα, verbi καταστρέφω *everto*, *subverto*. Sic in N. T. legitur 2 Petr. II. 6. de funesto Sodomae et Gomorrhae excidio, ἃς πόλεις τεφρώσας, καταστροφῇ κατέκρινεν quas urbes in cinerem redigens damnavit Deus ad eversionem. *Hesych.* καταστροφῆς· ἐρημώσεως. In vers. Alex. legitur pro hebraico הֲפֵכָה Genes. XIX, 29. 2) metaphorice: (plane ut καθαίρεσις, quod vide,) *grave damnum*, *detrimentum*. 2 Tim. II, 14. ἐπὶ καταστροφῇ ἀκουόντων non sine gravissimo auditorum damno. *Chrysostomus* ad h. l. οὐ μόνον οὐδὲν ἐκ τούτου κέρδος, ἀλλὰ καὶ βλάβη πολλή. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΣΤΡΏΝΝΥΜΙ, vel ΚΑΤΑΣΤΡΩΝΝΎΩ, fut. ώσω, 1) *prosterno*, *humi sterno*, *humi adfligo*, ex κατὰ et στρωννύω, vel στρώννυμι *sterno*. *Herodot.* IX, 75. 2) per metonymiam: *eneco*, *perdo*. In N. T. tantum extat 1 Cor. X, 5. de Israelitis, qui κατεστρώθησαν ἐν ἐρήμῳ prostrati sunt, seu perierunt in deserto. Num. XIV, 16. κατέστρωσεν (hebraice וַיִּשְׁחָטֵם *mactavit*, *occidit eos*) αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. 2 Macc. V, 26. XI, 11. XII, 28. *Aelian. H. A.* VII, 2. λοιμὸς — αὐτοὺς κατέστρωσε. *Xenoph. Cyrop.* III, 3, 28. οἱ Πέρσαι πολλοὺς κατεστρώννυσαν.

νυσαν. Marg. *Leuncl.* ἀντέκτεναν. Cf. *Jungermann.* ad *Pollux.* IX, 153.

ΚΑΤΑΣΥ΄ΡΩ, fut. ῶ, 1) proprie: *detraho, deorsum traho, facio, ut aliquis descendat, delabatur aut deferatur*, ex κατὰ et σύρω *traho.* *Symmach.* 2 Sam. XIV, 14. κατασυρόμενον ὕδωρ. *Alciphr. Ep.* I, 1. 2) *aliquem invitum et vi abripio, pertraho*, et speciatim de reis usurpatur, qui in ius rapiuntur. Sic semel in N. T. legitur Luc. XII, 58. μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς κριτὴν ne te pertrahat ad iudicem. Eodem sensu *detrahere* usurpatur apud *Ciceronem* pro *Milone* c. 14. „cum in iudicium detrahi non posset" etc.

ΚΑΤΑΣΦΑ΄ΖΩ vel ΚΑΤΑΣΦΑ΄ΤΤΩ, fut. άξω, 1) proprie: *iugulo, macto pecudes*, ex κατὰ et σφάττω idem. 2) *occido, interficio.* Sic semel in N. T. legitur Luc. XIX, 27. κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου in meo conspectu occidite. *Diod. Sic.* XII, c. 76. πάντας ἡβηδὸν κατασφάξαντες. *Xenoph. Anab.* IV, 1, 17. *Aelian. V. H.* XIII, 2. 2 Macc. V, 12. VIII, 24. X, 17. In versione Alex. reperitur pro הָרַג *occidit.* Zach. XI, 5.

ΚΑΤΑΣΦΡΑΓΙ΄ΖΩ, fut. ίσω, 1) *signo, noto, signum imprimo rei*, ex κατὰ et σφραγίζω idem. 2) *obsigno, sigillum annulo inprimo, sigillo munio.* Sic semel in N. T. legitur Apoc. V, 1. βιβλίον κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ liber obsignatus sigillis septem. Obsignabant sc. veteres libros, quos inspici nollent. Conf. *C. G. Schwarzii* Diss. de Ornamentis Codicum Veterum 1716 edit. In vers. Alex. respondet hebraico חָתַם Iob. IX, 7. XXXVII, 7. Sap. II, 5. *Hesych.* κατεσφραγίσθη· ἀπεκλείσθη, ἐσφραγίσθη.

ΚΑΤΑ΄ΣΧΕΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *occupatio, acquisitio*, etiam *possessio, perpetua habitatio*, i. q. οἴκησις et κατοίκησις; a κατέχω *contineo*, quod saepe est *possidere, incolere, inhabitare*, v. c. apud *Ioseph. A. I.* I, 11. 4. II, 7. 2. κατασχεῖν τὴν χαναναίαν h. e. inhabitare Chananaeam. Act. VII, 5. καὶ ἐπηγγείλατο αὐτῷ δοῦναι εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν quanquam eam aliquando daturum in perpetuam possessionem et inhabitationem pollicitus erat. Sic pro hebraico אֲחֻזָּה κατάσχεσις legitur in vers. Alex. Gen. XVII, 8. Num. XXXII. 5. δοθήτω ἡ γῆ αὕτη τοῖς οἰκέταις σου ἐν κατασχέσει. 1 Chron. XIII, 2. ἐν πόλεσι κατασχέσεως αὐτῶν. *Ioseph. A. I.* IX, 1. 2. 2) per metonymiam *illud ipsum, quod obtinemus ac possidemus.* Sic v. c. Act. V, 45. ἡ κατάσχεσις τῶν ἐθνῶν est terra Canaan, quam gentilibus ereptam sibi in perpetuam possessionem vindicaverant Iudaei. Eodem modo אֲחֻזָּה usurpatur Nehem. XI, 3. אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΤΙ΄ΘΗΜΙ, fut. θήσω, 1) proprie: *depono, repono, colloco, recondo*, ex κατὰ et τίθημι *pono.* Marc. XV, 46 καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ et recondidit, seu deposuit eum in sepul-

sepulcro. Eodem sensu apud *Diod. Sic.* XX, c. 24. κατατιθέμενον εἰς τὰς βασιλικὰς θήκας τὸ σῶμα. *Xenoph. de re equ.* VI, 7. 1 Chron. XXI, 27. κατέθηκε τὴν ῥομφαίαν εἰς τὸν κολεὸν αὐτῆς. 2) metaphorice: *praesto, exhibeo.* Hinc formula καταθέσθαι χάριτάς τινι significat: *gratificari alicui, beneficiis aliquem sibi obligare, et obstrictum reddere, gratiam ab aliquo inire.* Act. XXIV, 27. θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ cupiens Iudaeis Felix gratificari. ibid. XXV, 9. Saepius non legitur in N. T. *Diod. Sic.* XV, 91. Simili modo verbum καταθέσθαι et simplex θέσθαι etiam apud optimos graecos Scriptores, v. c. apud *Thucyd.* IV, 87. δόξαν καταθέσθαι, *Lysiam* Orat. II. p. 42. ed. *Taylor.* ἔχθραν καταθέσθαι, *Ioseph. A. I.* XI, 6. 5. εὐεργεσίαν καταθέσθαι, *Aeschyl.* Prom. Vinct. v. 781. χάριν θέσθαι. Adde 1 Macc. X, 23. φιλίαν καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις. Conf. *D'Orville* ad *Charit.* IV, c. 5. p. 448. ed. Lips. *Wetstenii N. T.* T. II. pag. 625. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΑΤΑΤΟΜΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *concisio, mutilatio,* a κατατέμνω *in partes minutas seco, mutilo.* Levit. XXI, 5. 1 Regg. XVIII, 28. *Glossae:* κατατομή· *concisio.* Vide *Harpocrat.* et *Suid.* in h. v. *Plutarch.* T. VI. p. 350. ed. *Reiske* παταροὶ πολλὰς σχίσεις καὶ κατατομὰς λαμβάνοντες. 2) ita dicitur *circumcisio,* apud Iudaeos recepta, et quidem non omnis, sed ea, quam Christianis suadebant iudaizantes doctores. Philipp. III, 2. βλέπετε τὴν κατατομὴν ne permittite obtrudi vobis circumcisionem. Bene *Theophyl.* ad h. l. μέγα καὶ τίμιον ἦν ποτε παρὰ Ἰουδαίοις ἡ περιτομή. Ἐπεὶ οὖν νῦν ἤργησεν, οὐδὲν ἄλλο ἡ κατατομή ἐστιν. ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἔστι νόμιμον τὸ γενόμενον, τὴν σάρκα κατατέμνουσι. Sed alii κατατομὴν h. l. per metonymiam ipsos iudaizantes doctores, circumcisionem Christianis suadentes et obtrudentes, intellegendos esse statuunt, quae tamen explicatio ob verba sequentia κακοὺς ἐργάτας locum habere nullo modo potest. Alii de ipsis Christianis, misere et sine ulla fructus spe mutilatis, κατατομὴν explicant. Cf. *Gatakeri* Adversaria posthuma c. 38. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΤΟΞΕΥΩ, fut. εύσω, *sagitta impeto,* vel *conficio, telo configo et confodio, iaculo transverbero,* etiam simpliciter *confodio, transfigo,* ex κατὰ et τοξεύω *iaculor,* quod est a τόξον *arcus.* Semel legitur in N. T. Hebr. XII, 20. ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται aut iaculo configetur: quae verba in nonnullis codicibus desunt. Alex. pro יָרָה *iaculatus est,* Exod. XIX, 13. Ps. XI, 2. et pro מָחַץ *transfodit, transfixit,* Num. XXIV, 8. *Plutarch.* T. IV. p. 127. et T. VI. p. 650. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΑΤΡΕΧΩ, fut. θρέξω, aor. 2. ἔδραμον *decurro ad aliquem celeriter, adcurro, excursionem facio,* i. q. ἐπιτρέχω, ex κατὰ et τρέχω *curro.* Sic semel legitur in N. T. Act. XXI, 32.

κατέ-

κατέδραμεν ἐπ' αὐτοὺς celeriter admovit milites cum centurionibus. In versione Alex. respondet hebraico רוּץ 1 Regg. XIX, 20. Apud graecos Scriptores *κατατρέχειν* fere significat: *hostiliter aliquem incursare, incursionibus infestare, uccere et vastare, grassari,* v. c. apud *Xenoph.* Hist. Gr. IV, 7. 6. V, 3. 1. Conf. Cel. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 10. 4. et *Wetstenii N. T.* T. II. p. 607. *Suid. καταδραμόντων· ληϊζομένων, πορθούντων.*

ΚΑΤΑΦΑΓΩ, fut. ῶ, aor. 2. *κατέφαγον;* 1) proprie: *deglutio, devoro, comedo,* ex *κατὰ* et *φάγω edo.* Matth. XIII, 4 *καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτὰ* et comesta sunt a volucribus. Marc. IV, 4. Luc. VIII, 5. Apoc. XII, 4. Vide *Wetstenii N. T.* T. I. p. 398. *Xenoph. Anab.* IV, 8, 12. *Suidas* e *Schol. Aristoph. Pac.* 6. interpretatur *ἀθρόως φαγεῖν* et *Eustathius πάντα φαγεῖν.* 2) *perdo, consumo, absumo.* Apoc. XX, 9. *πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτούς.* Ita quoque אָכַל 1 Regg. XVIII, 38. *πῦρ κατέφαγε τὸ ὁλοκαύτωμα.* Iob. XXII, 20. *τὸ κατάλειμμα αὐτῶν καταφάγεται πῦρ.* Igni enim aeque ac gladio os tribuitur apud Hebraeos. 3) *abligurio, dilapido, per luxuriam absumo.* Luc. XV, 30. *ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν,* qui facultates tuas cum scortis dilapidavit vel consumsit. De hac notione verbi *καταφάγειν,* quod eodem sensu etiam apud *Homer.* Odyss. ξ, v. 12. legitur, cf. *Valkenar.* ad *Eurip.* Hippol. v. 626. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 762. Sic etiam usurpatur *comedere* apud *Macrob.* Saturnal. II, c. 2. *Horat.* I. Ep. XV. v. 39. (Vide *Vechneri Hellenolexiam* P. II. cap. IV. p. 477.) et *devorare* apud *Catullum* XXIX, 23. *devorare patrimonia.* 4) ad animum translatum *καταφάγειν* animum res dicitur, qua animus distrahitur, excruciatur et angitur. Ioh. II, 17. *ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με* indignatione ob templum tuum violatum conficior. In omnibus fere linguis orientalibus *edere aliquem id* dicitur, *quod moerore et indignatione afficit aut dolorem affert,* ut pluribus docui in *Diss.* de Parallelismo Sententiarum V. T. p. 26 sq. 5) metaphorice: *cum studio aliquid facio aut tracto, penitius aliquid cognoscere studeo.* Hinc explicandus est locus Apoc. X, 9. 10. *καὶ κατέφαγον τὸ βιβλαρίδιον,* ad quem recte monet *Alberti* in Obss. Philol. p. 488. metaphorice his verbis exprimi *studium libelli illius argumentum cognoscendi avidissimum,* aeque ac in loco Ierem. XV, 16. Ita *Cic.* ad Attic. VII, 3. „qui illos *libros devorasti.*" *Plaut. Asin.* III, 3. 59. Confer *Vechneri Hellenolex.* lib. II. cap. 4. pag. 480 sequ. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΦΕΡΩ, fut. *κατοίσω,* 1) *demitto, deiicio, deturbo, deprimo, opprimo,* ex *κατὰ* et *φέρω fero.* Act. XX, 9. *καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατ-*

ενεχθεὶς

ἐνεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπεσεν alto sopore oppressus, Paulo diutius differente, somno graviore depressus decidit de tertia contignatione. *Vulgatus* reddidit: *cum mergeretur somno gravi, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit* etc. Scilicet καταφέρεσθαι ὕπνῳ βαθεῖ significat: *alto sopiri somno, somno profundiore obrui*, quam significationem interdum etiam καταφέρεσθαι nude positum habet, (v. c. apud *Aquilam* Pf. LXXV, 6. pro hebraico נִרְדָּם) unde καταφορά *somnus altus, sopor gravis* in fragmentis *Aquilae* pro hebraico תַּרְדֵּמָה, Genef. II, 21. XV, 12. Prov. XIX, 15. et καταφορέω *somno profundo obrutus sum*, apud Alex. Sophon. I, 31. Cf. *Kypke* Obff. Sacr. T. II. p. 105. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 591. et *Abresch*. Anim. ad Aeschyl. p. 619. et Dilucidd. Thucyd. p. 822. Altera vero formula καταφέρεσθαι ὑπὸ τοῦ ὕπνου de iis adhibetur, *qui somno profundiori obruti et vi somni deiciuntur de loco suo et prosternuntur*, et quasi *pondere suo vincuntur*, *durch den Schlaf das Uebergewicht bekommen*, nam καταφέρω proprie notat: *deduco, defero in locum inferiorem, deiicio*. Vide Alex. Dan. V, 22. Ief. XXVIII, 2. et *Demosthen*. p. 1185. l. 15. ed. *Reiske*. Hinc καταφερὴς *declivis* apud *Xenoph*. Venat. X, 9. 2) *fero, appono*, i. q. simplex φέρω. Καταφέρειν ψῆφον, pro quo etiam φέρειν ψῆφον apud *Iosephum* aliquoties legitur, seu *ferre, apponere suffragium*, partim *is* dicitur, *qui sententiam condemnatoriam contra aliquem fert*, partim vero *is*, *qui aliorum sententiae condemnatoriae accedit et assentitur*. Sic in N. T. legitur Act. XXVI, 10. ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, quae verba non sunt reddenda: et cum illi occiderentur, sententiam contra eos tuli, seu calculo meo eos damnavi, sed: probavi caedem Christianorum, cum occiderentur, ut sit idem quod cap. XXII, 20. ἤμην συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτῶν. Cf. infra sub ψῆφος et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 633. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΦΕΥΓΩ, fut. φεύξομαι, *perfugio, confugio ad aliquem*, vel *aliquo*, ex κατὰ et φεύγω *fugio*. Act. XIV, 6. κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις salutis caussa perfugerunt in urbes. Hebr. VI, 18. οἱ καταφυγόντες qui ad Deum confugimus, h. e. *in Deo spem et fiduciam nostram ponimus*. Conf. 2 Macc. X, 28. ubi καταφυγὴ ἐπὶ τὸν Θεὸν fiduciam in Deo positam significat, ut iam recte vidit *Syrus* interpres. *Philo* de Abrah. T. II. p. 93. Alii vertunt: *qui effugimus*, sc. τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου, coll. 2 Petr. II, 20. nec negari potest, καταφεύγειν interdum esse i. q. ἀποφεύγειν, διαφεύγειν et ἐκφεύγειν et de iis usurpari, qui pericula praesentissima effugiunt. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. fere semper in confugiendi et perfugiendi notione reperitur pro hebraicis נוּס, Genef. XIX, 20. Devt. IV, 42. וְנָס Ios. X, 27. etc. et sub-

substantivum inde derivatum *καταφυγή* ibidem de locis usurpatur, ad quae aliquis confugere solet, ut salvus sit et incolumis, seu de asylis. *Plutarch.* Q. Rom. p. 290. B. Confer etiam *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΑΤΑΦΘΕΙ΄ΡΩ, fut. *φθερῶ*, 1) *corrumpo, depravo, vitio, quocunque modo hoc fiat*, i. q. *διαφθείρω*, quod vide. 2) Speciatim et metaphorice: *erroribus et vitiis animum imbuo*, ex *κατὰ* et *φθείρω* idem. Sic legitur in N. T. 2 Tim. III, 8. ubi commemorantur homines *κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν* quorum animus ita perversus est, ut veritatem agnoscere et sequi nequeat. De depravatione morum *καταφθείρεσθαι* reperitur in versione Alex. Genes. VI, 12. 2 Paral. XXVII, 2. *Suid.* *καταφθορά· ὁ ἐν ἀνομίαις βίος καὶ παραβάσεσιν.* 3) *perdo, disperdo*, sive corporaliter, (Ies. XXIV, 1. Genes. VI, 17. 2 Macc. V, 14.) sive moraliter, *miserum reddo et infelicem*, et speciatim de *poenis peccatorum* usurpatur. Sic autem reperitur 2 Petr. II, 12. *ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται* per impietatem suam summam sibi contrahent miseriam, seu, perversitatis suae aliquando gravissimas Deo poenas dabunt. Saepius non legitur in N. T. Levit. XXVI, 39. *καταφθαρήσονται διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.* *Suid.* *καταφθορά· ὁ αἰώνιος θάνατος*, quae glossa pertinere videtur ad Ps. XLVIII, 9. ubi vid. *Theodoretus.*

ΚΑΤΑΦΙΛΕ΄Ω, ῶ, fut. *ήσω.* Interdum quidem in libris Scriptorum veterum de *iis* usurpatur, *qui alios osculantur inprimis amanter nec uno, sed pluribus impertiunt osculis;* (v. c. apud *Theophr.* Char. XVII. *Xenoph.* Mem. II, 6. 33.) sed in N. T. non differt a voce simplici *φιλεῖν* et *osculari, deosculari* notat, ex usu loquendi Alex. interprr. qui hebraicum נָשַׁק nunc per *καταφιλεῖν*, (Exod. IV, 27. Ruth. I, 9.) nunc per *φιλεῖν* (Genes. XXVII, 26. Exod. XVIII, 7.) reddiderunt. Cf. *Fischeri* Prolus. V. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 15 sq. Ipsi adeo evangelistae utrumque verbum promiscue ac indistincte posuerunt, v. c. Matth. XXVI, 48. 49. Marc. XIV, 44. 45. Luc. VII, 38. 45. XV, 20. XXII, 47. Act. XX, 37. Saepius non legitur in N. T. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΑΤΑΦΡΟΝΕ΄Ω, ῶ, fut. *ήσω*, 1) *contemno, despicio, aspernor, sperno*, et ex adiuncto: *contemtim nec digne satis tracto aliquem*, de personis, ex *κατὰ* et *φρονέω sentio.* Matth. XVIII, 10. *μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων* ne vel unum horum parvulorum contemnatis, 1 Cor. XI, 22. 2 Petr. II, 10. *κυριότητος καταφρονοῦντας.* 2) per metonymiam consequentis: *facultatem et materiam habeo contemnendi, causam nanciscor contemnendi et parvi habendi.* 1 Tim. IV, 12. *μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω* cave, ne quis te ob inventutem tuam

tuam opprobriis onerare possit. 3) καταφρονέω τινὸς *negligens sum in exsequendis alicuius mandatis et iussis, non satis verecundiae praesto alicui, non digne satis revereor.* Matth. VI, 24. ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Luc. XVI, 13. 1 Tim. VI, 2. μὴ καταφρονείτωσαν non denegent ipsis debita officia. 4) de rebus: *parvi momenti duco, nullum, aut saltem perexiguum pretium statuo, non curo, abutor.* Rom. II, 4. τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖς lenitate Dei abuteris. Hebr. XII, 2. αἰσχύνης καταφρονήσας mortem ignominiosam aequo animo perferens. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΑΦΡΟΝΗΤΗΣ, οῦ, ὁ, *contemtor*, a praecedente. In N. T. tantum legitur Act. XIII, 41. οἱ καταφρονηταὶ vos, qui spernitis ac repudiatis religionem christianam; ex Habac. I, 5. ubi Alexandrini pro hebraico בַּגּוֹיִם legisse videntur בֹּגְדִים, coll. Habac. II, 5. Sophon. III, 4. Conf. *Pocock.* Notas Miscellaneas ad Portam Mosis cap. 3. *Plutarch.* T. V. p. 367. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΑΧΕΩ, fut. εύσω, *effundo, perfundo,* ex κατὰ et χέω *fundo.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXVI, 7. κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ et effudit super caput ipsius accumbentis. Marc. XIV, 3. κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. *Aristoph.* Acharn. 1127. *Polyb.* XXXIV, 11. 15. *Plutarch.* T. V. p. 474. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΑΧΘΟΝΙΟΣ, ίου, ὁ, ἡ, *subterraneus, infernus, infernalis,* ex κατὰ et χθὼν *terra.* Semel in N. T. legitur Phil. II, 10. ἐπουρανίων, ἐπιγείων καὶ καταχθονίων omnes omnino ubique locorum mentes, ubi καταχθόνιοι sunt *manes, inferi, umbrae,* quae in locis, terrae subiectis, versari vulgo credebantur, et ab *Hesiodo* (*Opp. et Dies* 164) ὑποχθόνιοι vocantur. *Hesych.* καταχθονίως· κατὰ τῆς γῆς, ἢ ὁ ᾅδης. *Dionys. Halic. Ant.* p. 258. ed. *Reiske* καταχθόνιοι θεοί.

ΚΑΤΑΧΡΑΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. ήσομαι, 1) proprie: *abutor, male utor,* ex κατὰ et χράομαι *utor. Aelian.* V. H. IX, 9. *Hesych.* καταχρᾶται· κακῶς χρᾶται. 2) i. q. simplex χράομαι *utor,* quemadmodum et apud Latinos *abuti* saepe nihil aliud est quam *uti,* v. c. apud *Liv.* XXVII, 46. *Cic.* de Nat. Deor. II, 60. „nos sagacitate canum ad utilitatem nostram abutimur." 1 Cor. VII, 31. καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι et qui utuntur rebus terrenis, pares erunt iis, qui non iisdem utuntur. ibid. IX, 18. εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ita, ut iure meo postulandi mercedem non utar. Saepius non legitur in N. T. *Aelian.* V. H. III, 13. οὐ μόνον εἰς πόμα καταχρῶνται τῷ οἴνῳ. *Dionys. Halic.* V, 15. 3 Macc. V, 22. *Euseb.* H. E. III. c. 14. Conf. Spicilegium meum secundum Lexici Bieliani p. 101. et *Krebs.* Obss. Flav. p. 291 sq.

ΚΑΤΑ-

ΚΑΤΑΨΥΧΩ, fut. ξω, *refrigero*, *frigefacio*, *refocillo*, ex κατὰ et ψύχω, idem. Semel in N. T. legitur Luc. XVI, 24. ἵνα βάψῃ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ γλῶσσάν μου ut intingat extremum digiti sui in aquam et refrigeret linguam meam. Alex. Genes. XVIII, 4. καταψύξατε (sc. ἑαυτοὺς) ὑπὸ τὸ δένδρον. Ezech. XXVI, 19. καταψύξει σε ὕδωρ πολύ. Hinc κατάψυξις *refrigerium*, *refrigeratio*, apud *Theodot*. Genes. III, 8. Adde *Plutarch*. T. VI. p. 180. ed. *Reiske*.

ΚΑΤΕΙ'ΔΩΛΟΣ, ου, ὁ, ἡ, *idolis refertus*, *refertus templis*, *aris et simulacris idolorum*, ex κατὰ et εἴδωλον *idolum*. Praepositio κατὰ, adiectivis iuncta, *multitudinem* interdum *alicuius rei* indicat, v. c. κατάφοβος *plenus timoris*, *Polyb*. I, 39. καταβόστρυχος *crinium cincinnis obtectus*, *Eurip*. Phoen. v. 148. κατάφυτος *arboribus consitus*, *Polyb*. XVII, 16. κατάγομος *mercibus plenus*. κατάῤῥυτος *irriguus*, κατάμπελος *vineis refertus* etc. Semel legitur in N. T. Act. XVII, 16. θεωροῦντι κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν, quae verba non vertenda sunt, uti quidam opinantur: cum videret, totam urbem idolorum cultui admodum deditam esse, sed, cum videret totam civitatem esse templis, aris et simulacris Deorum refertam. *Syrus*: ܕܡܠܝܐ ܗܘܬ ܟܠܗ ܡܕܝܢܬܐ ܨܠܡܐ *quod civitas tota plena sit simulacris*. Conf. *Abresch*. Animadv. ad *Aeschyl*. p. 614. et *Ioh. Amnel* Athenarum urbs κατείδωλος civesque δεισιδαιμονέστεροι Act. XVII, 16 et 22. Upsal. 1748. 4.

ΚΑΤΕ'ΝΑΝΤΙ. Adverbium, quod cum genitivo construitur et notat: 1) *e regione*, *ex adverso*, *ante*, ex κατὰ et ἔναντι, idem. Marc. XI, 2. ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην, τὴν κατέναντι ὑμῶν abite in vicum, qui est vobis ex adverso. In eadem significatione adhibetur ibid. XII, 41. XIII, 3. Luc. XIX, 30. In versione Alex. respondet hebraico קִדְמַת, Genes. II, 14. IV, 16. נֶגֶד, Exod. XIX, 2. Num. XXV, 4. עַל־פְּנֵי, Genes. L, 13. etc. 2) *propter*, κατέναντι οὗ *propterea quod*, i. q. διότι, seu ἀνθ' οὗ. Rom. IV, 17. κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν Θεοῦ *propterea quod fidem habuit Deo*. Κατέναντι τούτου notat *propterea*, et in cod. Chisiano Vers. Alex. Dan. III, 7. coll. II, 23. et IV, 15. Conf. *Scharfenberg*. ad Dan. VI, 9. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΕΝΩ'ΠΙΟΝ. Adverbium, regens genitivum, *in conspectu*, *coram*. 2 Cor. II, 17. κατενώπιον τοῦ Θεοῦ coram Deo, h. e. maxima cum religione. Ibid. XII, 19. Ephes. I, 4. Coloss. I, 22. Iud. v. 24. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro לִפְנֵי, Levit. IV, 17. Ies. I, 5. בִּפְנֵי, Ios. XXIII, 9. et מִלִּפְנֵי Ios. III, 7.

ΚΑΤΕΞΟΥΣΙΑ'ΖΩ, fut. άσω, idem quod simplex ἐξουσιάζω, *potestatem habeo vel exerceo in aliquem*, *auctoritate* *utor*.

utor. Nam κατὰ in compositione haud raro abundat, ut supra in voce καταφιλεῖν iam demonstratum est, et infra voce κατέχειν pluribus docebitur. Legitur autem bis tantum in N. T. Matth. XX, 25. καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν et magnates potestatem exercent in eos. Marc. X, 42. Conf. *Gatakeri* Adversaria Miscell. posthuma l. c. 3.

ΚΑΤΕΡΓΑ'ΖΟΜΑΙ, fut. άσομαι, 1) *in re aliqua versor, elaboro, occupor, tracto rem, operam rei impendo, eine Sache bearbeiten*, et proprie *de iis usurpatur, qui opus rusticum faciunt*, aut *rem rudem expoliunt*, et omnino *operam manuum tractant*, ex κατὰ et ἐργάζομαι *operor*. Alex. Exod. XXXV, 33. κατεργάζεσθαι (חָרַשׁ) τὰ ξύλα. Deut. XXVIII, 39. ἀμπελῶνα κατεργάζεσθαι (עָבַד). Ezech. XXXVI, 9. *Demosthen.* p. 816. 9. ed. *Reiske:* κατεργάζεσθαι ἐλέφαντα καὶ σίδηρον. Phil. II, 12. μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε omni, qua par est, dilegentia, operam date, ut aliquando felicitate aeterna potiamini. 2) *ago, facio, praesto, patro*, in utramque partem. Rom. I, 27. τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι illegitimam venerem exercentes. ibid. II, 9. κατεργαζομένου τὸ κακὸν male agentis. ibid. VII, 18. τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν, coll. v. 19 et 20. 1 Cor. V, 3. τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον qui hoc facinus patravit. coll. v. 1 et 2. — Interdum κατεργάζεσθαι, nude positum, *male et impie agere* notat, v. c. Rom. VII, 15 et 17. quemadmodum etiam ἔργον et ἐργάζεσθαι in deteriorem partem usurpantur, ut supra dictum est. — His addendus est locus 2 Cor. XII, 12. τὰ σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν exhibita sunt a me documenta muneris mei apostolici. *Isocrat.* Evagor. c. 10. ὅσα μείζω καὶ πλείονος ἄξια κατειργάσαντο. *Thucyd.* VII c. 21. 3) *efficio, affero, contraho, causa et auctor sum, comparo alicui aliquid et acquiro.* Rom. IV, 15. ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται leges Mosaicae efficiunt, ut homo puniatur, nempe quia interdictis occasionem dant delictis. Alii vertunt: lex denunciat, f. minatur poenas divinas: quod sequentia non admittere videntur. ibid. V, 3. θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται calamitates sunt constantiae adminicula. ib. VII, 8. κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν omnis generis pravas cupiditates in me excitavit, coll. v. 9. ibid. v. 13. XV, 18. 2 Cor. IV, 17. praesentes leves calamitates αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν parant nobis aeternam et summam felicitatem. ibid. VII, 10. 11. IX, 11. Iacob. I, 3. 20. *Eurip.* Heraclid. v. 1045. 4) *destino*, i. q. ἑτοιμάζω. 2 Cor. V, 5. ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Deus autem est, qui destinavit nobis hanc corporum immutationem. 5) *profligo, conficio, prosterno*, et eleganter de iis dicitur, qui bellum aut proelium feliciter ad finem perducunt.

ducunt. Sic in N. T. legitur Ephes. VI, 13. ἅπαντα κατεργασάμενοι omnibus hostibus vestris debellatis et profligatis. Conf. *Iul. Pollucis* Onom. IX, c. 8. p. 1136. ed. *Hemsterhus.* et ibi interpretes et *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 9. 3. p. 336. *Suid.* κατειργάσατο· κατηγωνίσατο. Idem: κατεργάσασθαι· ἀντὶ τοῦ κατατονῆσαι. *Xenoph.* Cyrop. IV, 6. 2. κατειργάσατο τὸν λέοντα. *Thucyd.* IV, c. 85. Vide *Heisenii* Novas Hypotheses ad Ep. Iacobi p. 289 sq. et *Wetstenii* N. T. T. II. p. 259. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΕΡΧΟΜΑΙ, fut. ελεύσομαι, 1) *descendo, devenio, ad locum inferiorem me confero*, et ut καταβαίνω maxime de iis usurpatur, *qui in regiones et loca depressiora proficiscuntur*, — *proficiscor*, ex κατὰ et ἔρχομαι *venio*. Luc. IV, 31. κατῆλθεν εἰς Καπερναούμ. ibid. IX, 37. κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, coll. v. 28. Act. XII, 19. κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισαρείαν. ibid. XIII, 4. In nonnullis vero locis, huc usque laudatis, κατέρχεσθαι etiam commode per *redire, reverti* reddi posset, quam notionem etiam apud Graecos (v. c. *Demosth.* p. 636, 24. *Polyb.* IV, 17. 10. et 18. 2.) interdum obtinere, docuit *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 405. *Thom. M.* p. 511. κατέρχομαι, ὅταν εἰς τὴν πόλιν, ἀφ' ἧς ἐξῆλθον, επανέλθω. 2) *venio, advenio, deferor*, et de iis adeo usurpatur, qui e mari deveniunt in locum aliquem continentis. Act. VIII, 5. κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας in Samariae urbem cum devenisset. ib. IX, 32. deferri etiam ad Christianos. ibid. XIII, 4. XV, 1. XVIII, 5. 22. XXI, 10. XXVII, 5. διαπλεύσαντες κατήλθομεν. Etiam apud Graecos κατέρχεσθαι saepe idem valet, quod simplex ἔρχεσθαι, v. c. apud *Herodian.* II, c. 3. §. 5. κατῆλθεν ἐπὶ τὸ συνέδριον τῆς βουλῆς, ubi vide interpr. 3) metaphorice: *orior, originem duco*, adiuncta tamen notione dignitatis et praestantiae eius, a quo aliquid originem suam repetit. Iac. III, 15. ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη sapientia coelestis, a Deo, coelum inhabitante, proficiscens. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΕΣΘΙΩ, fut. ίσω, 1) *devoro, prorsus edo, comedo, exedo*, ex κατὰ et ἐσθίω *edo*. 2) metaphorice: *ad me rapio et in usum meum converto, surripio, diripio, dilapido*. Matth. XXIII, 14. κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν ad vos rapitis et in usum vestrum convertitis viduarum bona. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. Conf. Ps. LXXIX, 7. Micha III, 2. 3. Simili modo apud *Homerum* Odyss. β', v. 237. κατέδουσι βιαίως οἶκον Ὀδυσσῆος. Conf. *Taubmann.* ad *Plaut.* Mostell. I, 1. v. 11 sq. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 482. 3) *consumo, perdo*. Apoc. XI, 5. πῦρ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς ignis conficit hostes. Conf. supra ad καταφάγω. 4) κατεσθίειν τινὰ metaphorice notat: *moerore aliquem et aegritudine afficere*, seu *iniuria afficere*. 2 Cor. XI,

XI, 20. εἴ τις κατεσθίει ὑμᾶς si quis vos moerore afficit. Alii interpretes, v. c. *Wetstenius* N. T. T. II. p. 208. vertunt: si quis bona vestra consumit et dilapidat. Galat. V, 15. εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε. *Plutarch.* adv. *Colot.* T. II. p. 1124. ἀλλήλους κατεσθίειν et p. 1125. ἵνα μὴ τοὺς πλησίον κατεσθίωσιν. Simili ratione Cohel. IV, 15. אֹכֵל אֶת־בְּשָׂרוֹ notat: *moerore confici*, ut in Historia Timuri T. I. p. 294. ed. *Mangeri*: اكل يده. Adde Iob. XIX, 22. *Aristoph.* Vesp. v. 285. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤΕΥΘΥ΄ΝΩ, fut. υνῶ, 1) proprie: *rectum facio et planum*, i. q. εὐθύνω. *Plutarch.* T. IV. p. 80. ed. *Reiske*. 2) *dirigo, recta linea aliquem duco, in recto tramite incedere facio*, seu *in rectam viam reduco*. Sic metaphorice usurpatur Luc. I, 79. τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης ut dirigat nos in viam salutis, h. e. ut nos ad felicitatem aeternam perducat emendando animos nostros. 2 Thess. III, 5. ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ Deus excitabit in animis vestris amorem erga Deum. *Aquila* Prov. IX, 6. κατευθύνθητε ἐν ὁδῷ συνέσεως. Alex. Ps. XXXIX, 3. Hinc in versione Alex. ὁ κατευθύνων (sc. τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐνώπιον θεοῦ Ps. V, 8.) is dicitur, *qui recte agit*. Prov. XV, 9. εὐχαὶ δὲ τῶν κατευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ. *Plutarch.* T. VI. p. 71. ed. *Reiske*: κατευθύνειν τὰς νέους τῇ κρίσει πρὸς τὰ βελτίονα. 3) metaphorice: *prosperum successum largior, fortuno*, et κατευθύνομαι *prospera fortuna*, seu *prosperis successibus utor*. 1 Thess. I, 3. ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς dominus noster I. C. annuat itineri meo ad vos. Saepius non legitur in N. T. Ps. C, 7. ὁ κατευθύνων ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου, ad quem locum respiciens *Suidas* in glossario suo habet: κατεύθυνεν· ἐπέτυχεν. ibid. CXXXIX, 12. Hos. IV, 10. Dan. III, 31. VI, 28. *Aquila* Gen. XXXIX, 2. Sirac. XXIX, 24. XXXIX, 9. *Phavor.* κατευθυνθείησαν· εὐοδωθείησαν.

ΚΑΤΕΦΙ΄ΣΤΗΜΙ, fut. κατεπιστήσω, sequente dativo personae, *insurgo contra aliquem, invado, aggredior*, ex κατά, ἐπί, et ἵστημι *sto*. Semel in N. T. legitur Act. XVIII, 12. κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ insurrexerunt Iudaei unanimiter in Paulum.

ΚΑΤΕ΄ΧΩ, fut. καθέξω, vel κατασχήσω, 1) *obtineo aliquid, potior, nanciscor, consequor*, ex κατὰ et ἔχω *habeo*. Matth. XXI, 38. ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ occidamus eum et eius patrimonium obtineamus. Sic apud *Xenoph.* Symp. VIII, 26. κατέχειν φιλίαν obtinere alicuius amicitiam et favorem, et *Aelian.* V. H. VII, 1. κατέχειν ἀρχὴν obtinere imperium. Iob. XXVII, 17. Ps. LXXIII, 12. 2) *habeo,*

possideo, i. q. ἔχω. 1 Cor. VII, 30. οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες qui emerunt, pares erunt nihil possidentibus, coll. Ies. XXIV, 2. Ezech. VII, 12. 13. 2 Cor. VI, 10. ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες nihil videmur possidere et tamen nihil nobis deest. Permutantur ἔχειν et κατέχειν in *Callimachi* Hymn. in Lavacr. Pallad. v. 72 et 74. et apud *Iosephum* A. I. I, 7. 1. II, 7. 2. Hinc κατάσχεσις *possessio, inhabitatio*, quod vide. Adde Ios. I, 11. Ezech. XXXIII, 24. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 192. 3) *teneo, occupo*. Luc. XIV, 9. καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν et tunc tibi cum ignominia ultimum fit occupandum subsellium. Huc etiam referunt nonnulli locum 2 Thess. II, 7. ubi post ὁ κατέχων supplent vocem ἀρχήν, (*Aelian*. V. H. VII, 1. XII, 8.) ut significet *eum, qui nunc tenet imperium*. Sed rectius huc refertur formula κατέχεσθαι νόσῳ *morbo teneri*, h. e. *affectum esse, laborare*, i. q. συνέχεσθαι, quae legitur Ioh. V, 4. ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. *Herodian*. I, 4. 19. νόσῳ κατείχετο, ubi vid. *Irmischius*. ibid. I, 12. 15. λοιμώδη νόσον κατασχεῖν τὴν Ἰταλίαν. 4) *retineo, moror*, et ex adiuncto: *impedio, prohibeo, cohibeo*. Luc. IV, 42. καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν et retinuerunt eum, seu retinere eum conabantur, vel precibus instabant, ne ab iis discederet. Philem. v. 13. ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν. Rom. I, 18. τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων veram religionem sceleribus suis impedientium. 2 Thess. II, 6. τὸ νῦν κατέχον, h. e. interprete *Chrysostomo*, τὸ κωλύον, quod eum adhuc impedit, quo minus iam palam prodeat. ibid. v. 7. ὁ κατέχων eodem sensu dicitur. Genes. XLII, 19. ἀδελφὸς ὑμῶν κατασχεθήτω ἐν τῇ φυλακῇ. Ruth. I, 13. ἢ αὐτοῖς κατασχεθήσεσθε τοῦ μὴ γενέσθαι ἀνδρί. *Xenoph.* Cyrop. I, 4. 22. *Eurip.* Phoen. v. 1788. 5) *memoria teneo, probe memini, servo memoriam integram*, plane ut *continere* apud *Arnobium* contra Gentes Lib. II. *continere offensas*. Sic in N. T. legitur Luc. VIII, 15. ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσι acceptam doctrinam animo recondunt. 1 Cor. XV, 2. εἰ κατέχετε si modo nondum obliti estis, si recte meministis. *Dionys. Halic.* Ant. IV, 29. Etiam apud Graecos κατέχειν interdum *scire* notat, v. c. apud *Theophrasti* Char. 26. 1. Cf. *Casaub.* ad *Athenaeum* p. 10. 6) *constans maneo in aliqua re, diligenter observo*. 1 Cor. XI, 2. τὰς παραδόσεις κατέχετε constantes manetis in doctrina. Hebr. X, 23. κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ constanter maneamus in spe, l. q. IV, 14. κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας ibid. III, 6 et 14. 1 Thess. V, 21. τὸ καλὸν κατέχετε si vere divinum fuerit, ad quod vos cohortantur, diligenter et constanter sequimini illud. 7) *ob-*

ligo, devincio, obstringo. Rom. VII, 6. ἐν ᾧ, sc. νόμῳ, κατειχόμεθα nunc liberati a lege, qua olim obstringebamur. 8) *navis cursum aliquo dirigo; navigio ad littus tendo, appellere tento*, ita, ut omissum sit ναῦν, vel τὸ πλοῖον. Sic in N. T. legitur Act. XXVII, 40. κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλὸν direxerunt cursum navis ad littus. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo legitur quoque κατέχειν apud *Xenoph.* Hist. Gr. II, 1. 19. κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα. *Philostrat.* Vit. Apollon. IV, c. 13. ἐκέλευσε τὸν κυβερνήτην κατασχεῖν ἐς τὴν Αὐλίδα. *Homer.* Odyss. κ', v. 455. et simplex ἔχειν apud *Thucyd.* I, c. 110. πλεύσαι ἐς Αἴγυπτον, ἔσχον κατὰ τὸ Μενδήσιον κέρας, et *tenere* apud *Liv.* I, 1. ubi vid. *Gronov.* Conf. *Wetstenium* N. T. T. II. p. 648. *Suidas:* κατέσχον, προσωρμίσθησαν. *Schol. Thucyd.* IV, 54. et 57. κατασχόντες, προσορμίσαντες. — *Hesych.* κατέχειν· κρατεῖν, κωλύειν, συνέχειν. Idem: κατασχεῖν· καταχρατεῖν, κατοικεῖν.

ΚΑΤΗΓΟΡΈΩ, ῶ, fut. ήσω. Generatim notat: *loqui contra aliquem*, et partim de *iis* usurpatur, *qui aliquem in foro accusant et deferunt apud iudicem*, partim de *iis*, *qui aliquem in vita communi reprehendunt et facinoris reum agunt, aut criminantur*, ex κατὰ et ἀγορέω, vel ἀγορεύω *loquor.* Construitur non solum cum genitivo personae, sed etiam cum genitivo rei, vel sine praepositione, (Luc. XXIII, 14. Act. XXIV, 8. coll. v. 13.) vel cum praepositione περὶ (v. c. περί τινος κατηγορεῖν τινος, Act. XXIV, 13.) et κατά. (κατηγορεῖν τινὸς κατά τινός. *Xenoph.* Hist. Gr. I, 7. 6. Act. XXIV, 8. XXV, 11.) Matth. XII, 10. ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ ut caussam eum accusandi (seu criminandi, *Isocrat.* Panegyr. c. 36. p. 93. ed. *Mori*) captarent. ibid. XXVII, 12. ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων. Marc. III, 2. XV, 3. κατηγόρουν αὐτοῦ πολλά. Luc. XI, 54. XXIII, 2. 10. 14. Ioh. V, 45. ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωσῆς ipsa scripta Mosis vos reos agent, coll. v. 46. ibid. VIII, 6. Act. XXII, 30. XXIV, 2. 8. 13. 19. XXV, 5. 11. 16. XXVIII, 19. Rom. II, 15. τῶν λογισμῶν κατηγορούντων condemnabunt eos sensus officiorum naturales. Apoc. XII, 10. Saepius non legitur in N. T. *Etym. M.* κατηγορεῖν· λέγεται κοινῶς τὸ κατά τινος ἀγορεύειν. *Phavor.* κατηγορῶ· τὸ παριστῶ. αἰτιατικῇ, ὡς τὸ, κατηγορεῖ σε ἡ θλίψις μικρόψυχον. — Aeque late patet substantivum

ΚΑΤΗΓΟΡΊΑ, ας, ἡ, quod non solum de *accusatione coram iudice*, sed etiam de *vituperio, criminatione* et *obtrectatione* usurpatur, a κατηγορέω. Luc. VI, 7. ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ ut haberent eum accusandi aut criminandi materiam. Ioh. XVIII, 29. τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; quam accusationem affertis contra hunc hominem? 1 Tim. V, 19. Tit. I, 6. μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας qui vitae dissolutae non

rei

rei agi possunt. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Anab.* V, 8, 1. *Hist. Gr.* II, 1, 24.

ΚΑΤΗΓΟΡΟΣ, ου, ὁ, *omnis, qui contra aliquem loquitur, ut eum facinoris reum faciat*, a κατηγορέω. Ioh. VIII, 10. Act. XXIII, 30. 35. XXIV, 8. XXV, 16. 18. Saepius non legitur in N. T. Conf. Alex. Prov. XVIII, 17. 2 Macc. IV, 5.

ΚΑΤΗΓΩΡ, ορος, ὁ, idem, et ab eodem. Semel legitur de diabolo Apoc. XII, 10. κατεβλήθη ὁ κατήγωρ (alii habent κατήγορος) τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν proiectus, seu prostratus est accusator fratrum nostrorum. Diabolum homines coram Deo accusare, communis fuit Iudaeorum opinio, cuius vestigia iam reperiuntur in antiquissimo carmine Iobi I, 6 sq. II, 1 sq. unde Satanas et קַטֵּיגוֹר, vel מְקַטְרֵג dicebatur, ut multis docuit *Schoettgenius* in Hor. Hebr. et Talm. T. I. p. 1121 sq.

ΚΑΤΗΦΕΙΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *demissio vultus*, sive *ex moerore*, sive *ex pudore*, sive *ex utroque enata*, a κατηφέω *vultum demitto*, κάτω βάλλω τὰ φάη. Vnde κατηφὴς *qui vultu demisso incedit, deorsum coniiciens oculos*, sive *ex moerore*, sive *ex pudore, tristis, pudibundus*, etiam *morosus*. *Arrian.* de Venat. VII, 2. ἔγνων κύνα, ἥτις οἴκοι μὲν κατηφὴς ἦν, καὶ ἀδεὴς τῶν πλησιαζόντων ἔχαιρεν. Sapient. XVII, 4. Vox κατηφιᾶν *vultum prae moerore deiicere* legitur apud *Plutarch.* T. VI. p. 453. ed. *Reiske*. 2) per metonymiam vel synecdochen: *moeror, tristitia, pudor, qui se exserit vultu ad terram demisso et defixo*. In N. T. tantum legitur Iacob. IV, 9. ἡ χαρὰ ὑμῶν εἰς κατήφειαν, sc. μεταστραφήτω, gaudium vestrum in tristitiam, cum pudore coniunctam, convertetur. *Thucyd.* VII, c. 75. κατήφεια δέ τις ἅμα καὶ κατάμεμψις σφῶν αὐτῶν πολλὴ ἦν. *Plutarch.* T. III. p. 684. ed. *Reiske*. *Ioseph.* A. I. II, 6. 15. *Homer.* Iliad. ό, v. 498. κατηφείη καὶ ὄνειδος. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 675. *Hesych.* κατήφεια· συγνότης, ὄνειδος, αἰσχύνη, αἰδώς, ἀνία. *Suid.* κατήφεια· σκυθρωπότης. *Etym. M.* κατήφεια· ἀπὸ τοῦ κάτω τὰ φάη βάλλειν τοὺς ὀνειδιζομένους ἢ λυπουμένους· καὶ κατηφής· ὁ ὑπὸ αἰσχύνης κάτω νεύων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἤγουν ὁ αἰσχυνόμενος. — *Hesych.* κατηφία· κατηφῆ, συγνά. *Suid.* κατηφής· σκυθρωπός.

ΚΑΤΗΧΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *sono, insono, resono tanquam echo*, ex κατὰ et ἠχέω *sono*, quod est ab ἦχος *sonus*. *Lucian.* in Iove Tragoedo p. 150. καὶ διὰ τοῦτο μέτροις τε κατᾴδουσι, καὶ μύθοις κατηχοῦσι. 2) *instituo, doceo*, et quidem usurpatur de qualibet institutione, non solum puerorum et tironum, sed etiam perfectiorum, viva voce pariter, ac litteris et exemplo. Sic v. c. *Euseb.* H. E. IV, 23. *Dionysii*, Corinthiorum Episcopi, epistolam ad Lacedaemonios scriptam ὀρθοδοξίας κατηχητικὴν vocat. In N. T. speciatim de institutione in religione christiana usurpatur. Luc. I, 4. ἵνα ἐπιγνῷς περὶ

περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν ut intellegeres, quam certa et explorata sint omnia, quae edoctus fuisti. Act. XVIII, 25. οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου hic erat institutus in doctrina christiana. Rom. II, 18. κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου doctrinae Mosaicae haud ignarus. 1 Cor. XIV, 19. ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω ut alios imbuam quoque religionis christianae scientia. Gal. VI, 6. κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι omni beneficiorum genere doctores vestros sublevate. *Iosephus* in Vita sua c. 65. καὶ αὐτός σε πολλὰ κατηχήσω τῶν ἀγνοουμένων. *Lucian.* Asin. p. 110. καὶ εἶπε κατηχεῖν, ὅσα ποιῶν μάλιστα ψυχαγωγεῖν αὐτὸν δυναίμην. Vide plura apud *I. C. Schwarzium* in Monumentis ingeniorum T. III. p. 294. et *Wetstenium* N. T. T. I. p. 645. *Hesych.* κατηχήσω· οἰκοδομήσω, sine dubio respiciens ad locum 1 Cor. XIV, 19. Idem: κατηχούμενος· διδασκόμενος. *Phavor.* κατηχήθησαν· ἐδιδάχθησαν. 3) κατηχέομαι *fama edoceor, audio,* vel *percipio.* Act. XXI, 21. κατηχήθησαν περὶ σοῦ. *Vulgatus: audierunt de te.* ibid. v. 24. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΤ' ἸΔΊΑΝ, sc. χώραν, *privatim, separatim, seorsim,* vide in ἴδιος.

ΚΑΤΙΌΩ, ῶ, fut. ώσω, *rubigine obduco,* seu *consumo.* Κατιόομαι, οῦμαι, *aerugine,* s. *rubigine vitior et corrumpor,* ex κατὰ et ἰόω idem, quod est ab ἰὸς *aerugo,* vel *rubigo, quae metalla corrumpit et consumit. Arrian.* Diss. Epictet. IV, c. 6. ὡς ὁπλάρια ἐπικείμενα κατίωται. Semel in N. T. legitur Iacob. V, 3. ὁ ἄργυρος κατίωται argentum vestrum rubigine corruptum est et omnem fulgorem suum ac splendorem amisit. *Hesych.* κατίωται· ἐῤῥύπωται. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 677.

ΚΑΤΙΣΧΎΩ, fut. ύσω, *invalesco, praevaleo adversus aliquem, supero, vinco,* ex κατὰ et ἰσχύω *valeo, possum.* Construitur cum genitivo, vi praepositionis, ex qua compositum est. Bis tantum legitur in N. T. Matth. XVI, 18. καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς et portae inferni viribus non praepollebunt contra eam, non eam vincent et expugnabunt, h. e. in maximis ac praesentissimis periculis salvam eam praestabo et contra potentissimorum adversariorum impetus tuebor. Conf. Ps. IX, 14. CVII, 18. Ies. XXXVIII, 10. Luc. XXIII, 23. καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων et vincebat eum tandem clamoribus populus, a pontificibus subornatus. *Dionys. Hal.* VI, 87. IX, 46. *Ioseph.* A. I. XVI, 3, 1. *Polyb.* III, 4, 6. XX, 5, 6.

ΚΑΤΟΙΚΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *habito, inhabito, incolo domum vel locum, domicilium habeo,* ex κατὰ et οἰκέω *habito.* Verbum hoc proprie *certum, fixum* ac *perenne domicilium* apud Graecos designat et opponitur τῷ παροικεῖν, quod *ad tempus alicubi manere ac commorari* significat. Interdum tamen etiam pro

pro *commorari, hospitari* usurpatur. Aliquando per metalepsin significat: *habitandi gratia in aliquem locum migro, habitatum concedo*, ut sit i. q. nostrum: *sich an einen Ort setzen oder niederlassen.* Construitur vel cum accusativo rei, vel cum praepositionibus εἰς, ἐν et ἐπί. Matth. II, 23. κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην ναζαρὲτ habitacula posuit in urbe Nazareth. ibid. IV, 13. κατῴκησεν εἰς καπερναοὺμ habitatum concessit Capernaumum. Luc. XIII, 4. τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλὴμ cives Hierosolymitanos. Act. I, 19. 20. II, 5. ἦσαν δὲ ἐν ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες ἰουδαῖοι convenerant autem tunc temporis Hierosolymae multi proselyti. ibid. v. 9 et 14. etc. Hebr. XI, 9. de *tentoria incolentibus* usurpatur. Κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς Act. XVII, 26. est *mortalem, terrigenam, terrae incolam esse.* In Apocalypsi autem III, 10. VI, 10. VIII, 13. XIII, 8. 14. οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς sunt adversarii I. C. et eius sectatorum, quatenus, ut κόσμος in Apostolorum scriptis, opponuntur veris Christianis, qui sunt coelicolae. 2) metaphorice: *declaro et manifesto praesentiam meam quocunque modo*, et sic tribuitur a) *diabolo, hominem obsidenti, eumque*, ex opinione Iudaeorum, *variis modis vexanti.* Matth. XII, 45. Luc. XI, 26. b) *Deo*, ad innuendam *gratiosam eius praesentiam*, ob quam Iudaei credebant, eum habitare, quasi throno insidentem, in templo Hierosolymitano. Matth. XXIII, 21. Hinc, quando Act. VII, 48. et XVII, 24. negatur, *Deum habitare in templis manufactis*, recte docetur, nullo loco circumscribi numen divinum adeoque falli Iudaeos, qui numen coelo aut templo contineri et a reliquis locis remotum esse somniabant. *Epist. Barnab.* cap. 16. p. 49. Tom. I. *Patr. Apostol.* ed. *Cotelerii:* διὸ ἐν τῷ κατοικητηρίῳ ἡμῶν ἀληθῶς ὁ θεὸς κατοικεῖ ἐν ἡμῖν. c) *Christo*, qui Ephes. III, 17. dicitur κατοικεῖν ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων quatenus eius praecepta et exemplum semper obversantur animis hominum, eorumque actiones dirigunt omninoque vim suam salutarem inter homines exserunt. d) *sensibus animi*, quibus aliquis instructus est, certe esse debet. Iacob. IV, 5. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα, ὃ κατῴκησεν ἐν ὑμῖν invidiae repugnant sensus christiani, quibus vos instructi esse debetis. e) *coetui Christianorum*, qui Coloss. I, 19. et II, 9. dicitur κατοικεῖν ἐν χριστῷ, h. e. in et sub Christo contineri, ita, ut Christus sit caput omnis ecclesiae eiusque salutis causa perpetua. Conf. sub πλήρωμα. f) *iustitiae*, seu *pietati et integritati*, quae tradente Petro II. Ep. III, 13. aliquando habitabit in novo coelo atque in nova terra, ut adeo iure nostro sperare possimus, coelestem illam felicitatem, quae nos post mortem manet, non solum fore summam et perennem, sed etiam sic comparatam, ut peccatum absit et malorum societas.

KATOI-

ΚΑΤΟΙ'ΚΗΣΙΣ, εως, ἡ, *habitatio, commoratio, domicilium;* sive *sit certum, fixum ac perenne,* sive *temporarium,* a κατοικέω. Formula κατοίκησιν ἔχειν ponitur pro κατοικεῖν, et notat *habitare, commorari.* Marc. V, 3. κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνημείοις solebat in sepulcris habitare. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro מוֹשָׁב, Genes. X, 30. 2 Sam. IX, 12. et שֶׁבֶת 2 Chron. VI, 21. adhibuerunt. *Plutarch.* Tom. III. p. 62. ed. *Reiske.*

ΚΑΤΟΙΚΗΤΗ'ΡΙΟΝ, ίου, τὸ, *domicilium, habitaculum,* ab eodem. Bis tantum in N. T. legitur. Ephes. II, 22. κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι, pro πνευματικὸν, i. q. ναὸς ἅγιος ἐν κυρίῳ, v. 21. templum Dei spirituale, h. e. coetus, Deo sacer, qui Deum pie et sancte colit et a Deo vicissim amatur et beneficiis afficitur. Conf. infra sub ναός. Apoc. XVIII, 2. Babylon dicitur facta κατοικητήριον δαιμόνων domicilium daemonum, h. e. *deserta, devastata et desolata,* nam daemones locis desertis delectari a Iudaeis credebantur. Alex. pro מָעוֹן, 2 Chron. XXX, 27. שֶׁבֶת, Exod. XV, 17. et מוֹשָׁב Exod. XII, 20. posuerunt.

ΚΑΤΟΙΚΙ'Α, ας, ἡ, *habitatio, domus, domicilium, habitaculum,* ab eodem. *Polyb.* V, 78, 5. XXXI, 2, 1. *Plutarch.* T. V. p. 128. ed. *Reiske.* In N. T. tantum extat Act. XVII, 26. τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν certos fines regionum, quas inhabitent. Sed alii interpretes κατοικίαν de *ipsa vita humana in his terris* interpretantur, cuius spatia Deus ita definivit, ut nemo sibi ea possit propagare. Certe arabicum عمر, quod in Hist. *Elmacini* saepius occurrit, *tempus vitae* notat.

ΚΑΤΟΠΤΡΙ'ΖΩ, fut. ίσω, *repraesento aliquid tanquam in speculo alteri,* seu *imagino,* qua voce *Gellius* usus est in Noct. Att. XVI, 18. a κάτοπτρον *speculum.* Medium κατοπτρίζομαι *me ipsum intueor in speculo, me, aut aliquid tanquam in speculo intueor,* i. q. ἐσοπτρίζομαι, seu ὁράω ἐμαυτὸν ἐν ἐσόπτρῳ, vel κατόπτρῳ; quod legitur apud *Aelian. V. H.* XII, 1. *Artemidorus* II, 7. κατοπτρίζεσθαι δὲ καὶ ὁρᾷν τὴν ἑαυτοῦ εἰκόνα ὁμοίαν ἐν κατόπτρῳ. *Diog. Laërt.* II, 33. de Socrate: ἠξίου δὲ καὶ τοὺς νέους συνεχῶς κατοπτρίζεσθαι. ibid. III, 39. de Platone: τοῖς μεθύουσι συνεβούλευε κατοπτρίζεσθαι. Alia exempla, huc pertinentia, habet *Dresigius* de Verbis Mediis N. T. I, 68. p. 301. *I. H. a Seelen* in *Meditatt. Exeg.* P. I. p. 160. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 185. 2) *clare et distincte aliquid perspicio et cognosco.* Sic semel in N. T. legitur 2 Cor. III, 18. ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι nos autem, retecta facie, clare et distincte, tanquam in speculo, glo-

riam

riam Domini perspicimus, probe consideramus et dilegenter observamus. Alii vero, conferentes locum 1 Cor. XIII, 12. vetere malunt: *ex parte tantum cognoscimus maiestatem Christi.* *Hesych.* κατοπτρίζεται· ἐν αἰσθήσει φαντάζεται ἢ ὁρᾷ. Cf. *L. Bos.* in Exercitt. Philol. in N. T. p. 156. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. I. p. 142.

ΚΑΤΌΡΘΩΜΑ, τος, τὸ, *quodvis factum praeclarum et perfectum, res feliciter et prospero successu gestae*, speciatim *res, bella et pace praeclare et feliciter gestae*, a κατορθόω, quod Graecis est: *res bene et praeclare gerere, felici successu uti*, maxime *in bello*. *Aelian. V. H.* XI, 9. *Xenoph.* Mem. III, 1. 3. et Hist. Gr. VI, 4. 8. et ex adiuncto: *vincere, victorem evadere*, apud *Polybium* Hist. II, 70. *Aelian. V. H.* V, 10. In N. T. tantum legitur Act. XXIV, 2. καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας quod contigit huic genti, ut multa feliciter et praeclare gererentur per tuam prudentiam. Sic *Diod. Sic.* XVII, 51. Philippum inter Deos relatum narrat διὰ τὸ μέγεθος τῶν ἐν ταῖς πράξεσιν κατορθωμάτων ob magnitudinem rerum, ab ipso praeclare, prudenter et feliciter gestarum. *Thom. M.* κατορθῶσαι· ἐπὶ πολέμου, καὶ τῶν τοιούτων κ. τ. λ. ubi videndi sunt interpres. Confer etiam *Wetstenii N. T.* T. II. p. 618.

ΚΆΤΩ. Adverbium loci pariter ac temporis, notans: 1) *deorsum, in inferiorem locum*, ita, ut motum ad locum significet. Matth. IV, 6. βάλε σεαυτὸν κάτω mitte te ipsum deorsum. Luc. IV, 9. Ioh. VIII, 6. 8. κάτω κύψας sese inclinans, seu inclinatus. Act. XX, 9. 2) *infra, inferne, inferius*. Marc. XIV, 66. ὄντος τοῦ πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω cum Petrus esset in aula inferius; ubi tamen κάτω plane redundat. Act. II, 19. σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω opponuntur τοῖς τέρασι ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω. 3) Adiectivi significationem obtinet, si construitur cum praepositione aut adverbio, praepositionis vicem sustinente. Matth. XXVII, 51. ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω a summa inde parte usque ad imam. Marc. XV, 38. Ioh. VIII, 23. ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω (sc. μερῶν) ἐστε, i. q. in sequentibus: ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστε, h. e. vos, quia terreni estis, sentitis et agitis, ut solent homines terreni, nec mihi, e coelo profecto, et divina loquenti, fidem habetis. 4) est adverbium temporis: *inferius, paulo infra*. Matth. II, 16. ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω et infra istam aetatem. Sic apud *Aelian. V. H.* III. 17. καὶ ἔτι κάτω τοῦ χρόνου, ib. V, 13. *Diod. Sic.* I. p. 4. nemo historiam auxit κατωτέρω τῶν Μακεδονικῶν καιρῶν. In Prolog. Sirac. ab initio: ὄντος οὖν ἐν χρόνοις κάτω γέγονεν. Eodem modo etiam ἄνωθεν haud raro de tempore usurpatur. Saepius non legitur in N. T. In versione Alexandrina respondet τῷ מַטָּה et לְמַטָּה, Devt. XXVIII, 43. Cohel.

Cohel. III, 21. מִתַּחַת, Exod. XX, 4. Devt. IV, 39. V, 8. et, תַּחְתִּי inferior, Devt. XXXII, 22. Iof. XV, 19.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΣ, *α*, *ον*, *inferior*, comparat. a *κάτω* *infra*. Semel in N. T. legitur Ephef. IV, 9. de Chrifto, qui *κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς*, h. e. defcendit in has terras, feu homo factus eft. Ex ufu enim loquendi Hebraeorum per *τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς*, quae h. l. *τῷ ὕψει*, h. e. *coelo* opponuntur, *ipfa terra*, *quam inhabitamus*, intellegenda eft. Refpondet autem formulae hebraicae תַּחְתִּיּוֹת הָאָרֶץ, quae apud Ief. XLIV, 23. *τῷ* שָׁמַיִם opponitur. Conf. *Fifcheri* Proluf. II. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 6 feq.

ΚΑΤΩΤΕΡΩ. Adverbium, *infra*, *inferius*. Vide fub *κάτω*.

ΚΑΥΜΑ, *τος*, *τὸ*, *ardor*, *aeftus*, *calor nimius*, five *fit ignis*, five *folis*, a *καίω uro*, *ardeo*. Apoc. VII, 16. *οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα*, ubi tamen, quia fermo eft de futura piorum conditione feliciffima, *καῦμα* metaphorice omnis generis moleftias et afflictiones huius vitae fignificabit. Conf. *Glaffii* Philol. Sacr. p. 1058. ed. *Dathii*. Simili ratione idem vocabulum accipiendum eft per contextam orationem in altero loco, ubi occurrit, Apoc. XVI, 9. *καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα*. Saepius non legitur in N. T. *Hefych.* *καῦμα· κατάκαυμα, ἢ θῦμα, ἢ πύρωσις*. *Xenoph. Symp.* II, 18. *Anab.* I, 7, 6. *Plutarch.* T. VI. p. 502. ed. *Reiske*.

ΚΑΥΜΑΤΙΖΩ, fut. *ίσω*, 1) *aeftu aduro et affligo*, *ardore tango*, et proprie eft *ignis*, vel *folis*, de quo ufurpatur Matth. XIII, 6. *ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη* et fole exorto ardore tacta funt. Marc. IV, 6. *Plutarch.* T. VI. p. 378. et T. VIII. p. 766. ed. *Reiske*. 2) metaphorice: *excrucio*, *miferiis obruo*, *calamitatibus afficio*. Apoc. XVI, 8. *καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί*. ibid. v. 9. *καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα*. Vide fub *καῦμα*. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΥΣΙΣ, *εως*, *ἡ*, *uftio*, *exuftio*, *crematio*, a 2 perf. perf. paff. *κέκαυσαι*. verbi *καίω uro*, *ardeo*. Semel in N. T. legitur Hebr. VI, 8. *ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν*, cuius finis vel exitus eft, ut comburatur: ubi *καῦσις* eam exuftionem fignificat, quae fit ad emendandos agros, de qua *Virgilius* cecinit Georg. I, v. 84 feq. In verfione Alexandrina ponitur pro מוֹקְדָה, Levit. VI, 9. chald. יְקֵדָה, Dan. VII, 11. et בָּעַר Ief. IV, 4. XL, 16. et fragmentis *Symmachi* occurrit Ief. IX, 8. pro שְׂרֵפָה. *Plutarch.* T. VI. p. 481. ed. *Reiske*.

ΚΑΥΣΟΩ, *ῶ*, fut. *ώσω*, *ardore infefto*, *inflammo*, *accendo*, a *καῦσις exuftio*. Bis tantum legitur in N. T. 2 Petr. II, 10. *στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται* elementa vero igne deftruentur. ibid.

ibid. v. 12. *καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται* et elementa prae aestu liquescent.

ΚΑΥ΄ΣΩΝ, *ωνος, ὁ, aestus*, maxime *solis*, ab eodem, i. q. *καῦμα*. *Athenaeus* III. p. 73. B. Matth. XX, 12. *τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα* qui per totum diem labore aestuque solis defatigati sumus. Luc. XII, 55. *ὅτι καύσων ἔσται* aestus futurus est, seu instat tempestas fervida. Iacob. I, 11. *ἀνέτειλε ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι*, ubi tamen *καύσων* de vento, admodum arido atque urente, explicari potest, ex usu loquendi versionis Alexandrinae, in qua *καύσων* hebraico קדים *eurus, ventus orientalis*, respondet. Hos. XII, 1. Ioh. IV, 8. Ezech. XIX, 12. qua ipsa voce in eadem re usus quoque est *Aquila* Genes. XLI, 6. *Theodotion* Ies. XXVII, 9. et *Symmachus* Exod X, 13.

ΚΑΥΤΗΡΙΑ΄ΖΩ, fut. *άσω, cauterio noto, inustione notam imprimo*, etiam *urendo amputo vel reseco*. *Καυτηριάζομαι cauterio*, seu *ferro candenti amputor, resecor*, etiam *cauterio notor*, a *καυτήριον*, quod, ut *καυτήρ, instrumentum chirurgicum* significat, *quo putridae carnes aduruntur et amputantur*, interdum adeo de *ipso stigmate inusto* adhibetur. Iam, quia non solum facies et aliae corporis partes hominum sceleratorum stigmatibus insigniebantur, ut notas turpis ac flagitiosae vitae haberent, factum est, ut *καυτηριάζεσθαι* etiam metaphorice significaret, *male sibi conscium esse*, et de omnibus adhiberetur, qui sunt gravissimis sceleribus ac flagitiis dediti ac notati, omnemque pudorem exuerunt. Nec est haec notio plane aliena a loco 1 Tim. IV, 2. ubi commemorantur homines *κεκαυτηριασμένοι (κατὰ) τὴν ἰδίαν συνείδησιν*, h. e. ut vulgo interpretantur: *quorum conscientia notas turpis vitae inustas habet, ὧν τὸ συνειδὸς ἀνεξαλείπτους ἔχει τοὺς καυτῆρας τοῦ ῥυπαροῦ βίου*, seu, ut verbis utar *Ciceronis* de Officiis III. c. 21. qui conscientiae labes et vulnera in animo habent. *Hesychius* quoque, ad h. l. sine dubio respiciens, habet: *κεκαυτηριασμένοι· (βεβασανισμένοι) μὴ ἔχοντες τὴν συνείδησιν ὑγιῆ*. Sed magis tamen arridet mihi explicatio huius loci, a *Reitzio* ad *Lucian*. T. I. p. 645. proposita, qui mavult haec apostoli verba de *obduratione animorum et calli quasi obductione* istorum hominum interpretari, ita, ut metaphora desumta sit a medicis, partem aliquam corporis putrem ferro candenti resecantibus et amputantibus, aut ulcera adurentibus. Iam, quia membrum, cauterio adustum, omni sensu privatur, *καυτηριάζεσθαι*, metaphorice sumtum, eleganter significat: *dedoluisse* et ad *obstinationem, torporem* et *sensum conscientiae victum* et *plane exstinctum* transfertur. — Confer *Wetstenii* N. T. T. II. p. 335.

ΚΑΥΧΑ΄ΟΜΑΙ, *ῶμαι*, fut. *ήσομαι*, 1) proprie: *glorior, inanis gloriae cupidus sum et ostentator, vana ore me iacto, ar-*

rogo mihi aliquid, ab *αὐχέω glorior*, proprie: *elata cervice me iacto*, ab *αὐχὴν cervix*. Ponitur autem vel simpliciter, vel construitur cum *ἐν*, *περὶ*, *ὑπὲρ*, *κατὰ*, vel, omisso *κατὰ*, cum accusativo solo, ut exempla sequentia satis quemque docebunt. 1 Cor. I, 29. *ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ*, h. e. ne quis sibi, suae sapientiae, doctrinae, nobilitati ac potentiae tribuat, quod est merum beneficium divinum. 2 Cor. X, 15. *οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις* non extra terminos meos gloriolam quaero ex aliena opera. ibid. XI, 12. 1 Cor. IV, 7. *τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών*; ubi *καυχᾶσαι* contractum est ex Ionico *καυχάεσαι*, pro quo etiam dicitur, extruso *σ* ionice, *καυχάεαι*, quod attice contrahitur in *καυχᾷ* et *καύχῃ*. Galat. VI, 13. *ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται* ut glorientur, quod vos ad religionem iudaicam observandam incitaverint. Ephes. II, 9. Iacob. IV, 16. *νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν*. Praeterea in deteriorem partem sumitur hoc verbum quoque Rom. II, 17. 23. 1 Cor. III, 21. 2 Cor. V, 12. *τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους* qui unice rebus externis gloriantur. ibid. X, 13. 16. XI, 18. 2) bono sensu: *praedico aliquid de me et aliis, laudo, celebro*. 2 Cor. IX, 2. *ἣν* (sc. *προθυμίαν*) *ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν* quam promptitudinem vestram laudare soleo Macedonibus. ibid. VII, 14. *ὅ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην*. ib. X, 13. XI, 16. 18. 30. coll. v. 31. XII, 1. 5. 6. 9. 11. 2 Thess. I, 4. 3) *gaudeo, laetor*. Rom. V, 2. *καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ*. v. 3 et 11. 1 Cor. I, 31. *ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω* qui gaudet de sua felicitate, is eam beneficio divino debere gratus agnoscat et profiteatur. 2 Cor. X, 17. *ὁ δὲ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω* qui sibi in aliquo placere vult, in eo placeat sibi, quod Christi causa laboret. Galat. VI, 14. Phil. III, 3. *καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ* spem et fiduciam nostram in I. C. ponentes, nam opponuntur *τοῖς πεποιθόσι ἐν σαρκί*. 4) ex adiuncto: *saepe et diligenter cogito*. Iacob. I, 9. 10. Saepius non legitur in N. T.

ΚΑΥΧΗΜΑ, τος, τὸ, 1) *gloriatio, iactantia, iactatio*, a *καυχάομαι glorior*. 1 Cor. V, 6. *οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν* inanis est gloriatio vestra. Sed possent etiam ita reddi haec verba: non est haec honesta gloriandi materia. 2) *laus, celebratio, praedicatio*, et ex adiuncto: *gaudium, laetitia*. Nam in vers. Alex. respondet hebr. תְּהִלָּה Deut. X, 21. XXVI, 19. Ier. LI, 41. et חֶדְוָה *laetitia, gaudium*, 1 Chron. XVI, 27. 2 Cor. V, 12. *ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν* ut vobis materiam de me laetandi, aut laudes meas praedicandi praebeam. ibid. IX, 3. *ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ* ne laus, qua vos hanc ob rem impertii, vana et ficta reperiatur, coll. v. 2. et 3. Phil. I, 26. II, 16. 3) *materia gloriandi*

riandi et gaudendi, id, de quo gloriari et gaudere posse nobis videmur. Rom. IV, 2. *ἔχει καύχημα, ἀλλ' ὐ πρὸς τὸν Θεὸν*, sc. *ἔχει καύχημα*, haberet, de quo gloriari iure suo posset, sed profecto non habet id, quod vobis per Deum affirmo. 1 Cor. IX, 15. *ἢ τὸ καύχημά μυ ἵνα τις κενώσῃ* quam, ut eripiatur mihi gloriandi materia, quod nempe gratis vos docuerim. ib. v. 16. 2 Cor. I, 14. Galat. VI, 4. *καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ ὐκ εἰς τὸν ἕτερον* ut iure sibi de sua virtute gratulari possit, aliis tamen sibi non postpositis. Hebr. III, 6. *καύχημα τῆς ἐλπίδος* spes laetissima. Saepius non legitur in N. T. Simili tamen sensu usurpatur 1 Paral. XXIX, 11. Prov. XVII, 6.

ΚΑΥΧΗΣΙΣ, *εως, ἡ,* 1) *gloriatio, iactantia, iactatio,* ab eodem. Attici Scriptores *καυχῶ* scribere solent, teste *Schol. Pindari Nem.* IX, 17. Iacob. IV, 16. *νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν, πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστι* nunc vero gloriamini pro vestra arrogantia; omnis talis gloriatio prava est. 2) *laus, celebratio,* et ex adiuncto: *gaudium, laetitia.* 2 Cor. VII, 4. *πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν* multum gaudeo vestri causa. ib. v. 14. *ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτυ ἀλήθεια ἐγενήθη.* VIII, 24. *τὴν ἔνδειξιν τῆς ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτὺς ἐνδείξασθε* demonstrate re ipsa, laudem, qua vos condecoravi, esse verissimam. ibid. IX, 4. XI, 10. 17. 1 Thess. II, 19. 3) *materia gloriandi et laetitiae.* Rom. III, 27. *πῦ ὖν ἡ καύχησις;* i. q. v. 9. *τί ὖν προεχόμεθα;* ib. XV, 17. 1 Cor. XV, 31. 2 Cor. I, 12. *ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστὶ* hac autem de re maxime laetor. Sic *καύχησις* interdum *felicem statum, prosperum rerum successum,* tanquam *causam laetitiae et gaudendi materiam* significat, v. c. Sirac. I, 23. *πλατύνει δὲ καύχησις τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν* summa autem est verorum Dei cultorum felicitas. Per eandem metonymiam *εὐφροσύνη laetitiae et gaudii obiectum ac materiam,* Sirac. II, 7. IV, 13. 14. *χαρὰ ipsam felicitatem, laetitiae fontem,* Luc. II, 10. et פַּחַד *ipsum malum, quod metuitur,* Prov. III, 25. interdum etiam *Deum* notat, ut Gen. XXXI, 53. qui etiam Syris ܕܚܠܬܐ dicitur Ps. XXXI, 7.

ΚΕΓΧΡΕΑΙ, *ῶν, αἱ, Cenchreae.* Nomen urbis et portus Corinthiaci, orientem spectantis versus Asiam, in isthmo Peloponnesi, ampli Corinthiorum emporii. Conf. *Plinii* H. N. IV, c. 4. *Wetstenii* N. T. T. II, p. 96. et *Cellarii* Geographiam Plen. L. II. c. 13. s. 13. §. 401. p. 951 sq. Nomen videtur ortum a *κέγχρος milium, legumen,* quod circa eum locum illud copiose cresceret. *Strabo* L. VIII, p. 582. *Κεγχρεαὶ κώμη καὶ λιμὴν, ἀπέχων τῆς πόλεως ὅσον ἑβδομήκοντα στάδια. Τύτῳ μὲν χρῶνται πρὸς τὺς ἐκ τῆς Ἀσίας, πρὸς δὲ τὺς ἐκ τῆς Ἰτα-*

λίως τῷ Λεχαίῳ. Bis tantum in N. T. occurrit. Act. XVIII, 18. κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν κεγχρεαῖς caput totonderat Cenchreis. Rom. XVI, 1. De varia scriptione huius nominis apud veteres κεγχρεαὶ et κεγχρειαὶ vide praeter *Thom. M.* p. 520. ed. *Bernard. Wassium* ad *Thucyd.* VIII, c. 10.

ΚΕ'ΔΡΟΣ, ου, ἡ, *Cedrus*, ab hebraico קָטַר *adolevit, suffivit.* Est enim arbor odorata, ὀζώδης, ut vocatur a *Theophrasto* in *Hist. Plant.* III. c. 12. *Olentem* et *odoratam* eam vocat *Virgil. Georg.* III, 4. 14. *Aen.* XI, 137. Conf. et *Dioscoridem* I, 106. et *Homerum* Odyss. ε', 59—61. Vberiorem Cedrorum, maxime Libani, descriptionem debemus *C. I. Trewio*, qui scripsit *Cedrorum Libani historiam* duobus tomis Norimb. 1757 et 1767. 4. — Semel haec vox in N. T. reperitur Ioh. XVIII, 1. ubi in haud paucis impressis libris legitur πέραν τοῦ χειμάῤῥου τῶν κέδρων trans fluvium cedrorum. Sed lectionem hanc falsam esse et τοῦ κέδρων legi debere, omni nunc dubio caret.

ΚΕΔΡΩ'Ν, ῶνος, ὁ, *Cedron.* Nomen hebraicum declinabile (*Ioseph.* B. I. V, 6. 1.) cuiusdam torrentis, e monte prope Hierosolymam defluentis versus ortum et per vallem eiusdem nominis (*Ioseph.* B. I. V, 2. 3. et 12. 2. A. I. VII, 1. 5.) inter duos montes delabentis in mare mortuum. Hebraice dicitur קִדְרוֹן a קָדַר *nigrescere*, et nomen habebat a nigro colore, tum ab umbrosa et obscura valle, per quam decurrebat, tum ab arborum copia, quibus obumbratus fuit, tum denique a limo et sordibus, quae ex montibus et urbe Hierosolyma in illum profluebant. Semel tantum in N. T. commemoratur Ioh. XVIII, 1. ubi Iesus e domo, in qua epulas paschales celebraverat et coenam sacram instituerat, egressus dicitur πέραν τοῦ χειμάῤῥου τοῦ κέδρων, *Vulgatus: trans torrentem Cedron.* Ita enim lectionem vulgarem τοῦ χειμάῤῥου τῶν κέδρων *fluvii, ad quem Cedri plantatae erant*, emendandam esse, iam recte indicarunt Viri rei criticae peritissimi. Non enim gaudent Cedri locis humilibus et profundis, sed siccis et montanis, teste *Plinio* H. N. XVI, 18. Eadem tamen lectionis varietas reperitur quoque in versione Alex. 2 Sam. XV, 23. 2 Regg. XXIII, 6. Confer *P. Zornii Opuscula Sacra* P. II. p. 103.

ΚΕῖΜΑΙ, fut. κείσομαι, 1) proprie: *positus sum in aliquo loco, iaceo, situs sum*, etiam *repositus, reconditus sum*, et praesertim de rebus usurpatur, quae ordinis ratione habita collocantur, a κέω *cubo.* Matth. III, 10. ἤδη ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται securis iam imminet arboris radicibus. ibid. V, 14. πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη urbs, in monte sita. Ib. XXVIII, 6. ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος spectate locum, ubi iacebat Dominus. Luc. II, 12. κείμενον ἐν φάτνῃ. v. 16. III, 9. XII, 19. ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλὰ habes multa bona reposita. coll. *Homer. Iliad.* α', 124. ibid. XXIII, 53

Ioh.

Ioh. II, 6. ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι aderant autem ibi sex hydriae lapideae positae. Ibid. XI, 41. XIX, 29. XX, 5. 6. 7. 12. ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Etiam apud graecos Scriptores κεῖσθαι est verbum proprium de mortuis et vel nude positum notat *sepultum esse, iacere in sepulcro*. Hinc κείμενος, ut apud Latinos *situs* (*Gellius N. A.* XX, c. 2.) et *iacens* (apud *Silium Ital.* L. XVI, v. 310.) *mortuus*, seu *cadaver* dicitur. *Aelian. V. H.* I, 16. XII, 21. XIII, 1. *Thucyd.* II, 43. *Herodot.* II, 127. Conf. *Nicolai* de Luctu Graecorum cap. XV, p. 220 seq. et *Elsner.* Obss. Sacr. T. I, p. 282. Ioh. XXI, 9. 1 Cor. III, 11. 2 Cor. III, 15. Apoc. IV, 2. XXI, 16. 2) metaphorice, i. q. εἶμι, et *statum ac conditionem alicuius rei*, aut *constitutionem in certo statu ac conditione* significat. 1 Ioh. V, 19. ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται admodum multi vitiositati dediti sunt; sive enim vocem πονηρῷ de diabolo, accommodate ad Iudaeorum opiniones, interpreteris, sive de *vitiositate humana* explices, concessa praeterea ambiguitate quadam in formula ὅλος ὁ κόσμος, quae aeque commode de *hominum multitudine* ac de *gentilium turba* explicari potest, tamen manet hoc, κεῖσθαι ἐν τινὶ significare, *totum in aliqua re esse, prorsus alicui deditum, in alicuius potestate esse*, ut satis docuit *Raphelius* in Obss. Polybianis p. 714 seq. Formula κεῖσθαι εἴς τι de eo adhibetur, *quod futurum est*, aut *destinatum est alicui rei*. Luc. II, 34. οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ hic ex voluntate et permissione divina erit caussa miseriae ac felicitatis multorum Iudaeorum. Philipp. I, 17. ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι demandatam mihi esse provinciam defendendi religionem christianam. 1 Thess. III, 3. ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα hanc esse communem omnium Christianorum sortem, coll. 2 Tim. III, 12. Adde 2 Macc. IV, 11. 31. τῶν ἐν ἀξιώματι κειμένων. *Eurip.* Phoen. v. 1666. ἐν οἵοις κείμεθ', ἄθλιοι, κακοῖς. 3) de legibus: *publice proponor, promulgor, feror*. Nam leges latae in loco publico proponebantur, ut adiri et ab omnibus cognosci possent. 1 Tim. I, 9. ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται insonti legem non scriptam esse. *Lysias* Orat. VI, p. 107. ed. *Taylor.* ὡς καθήρηται ὁ περὶ αὐτοῦ κείμενος νόμος. *Thucyd.* II, 37. ὅσοι τε (νόμοι) ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται. *Aelian. V. H.* II, 7. IV, 4. Vsurpatur κεῖσθαι apud Graecos etiam de aliis rebus, publice propositis, v. c. de praemiis, apud *Thucyd.* II, 46. — *Phavor.* κεῖται λαμβάνεται καὶ ἐπὶ τοῦ τεθάφθαι — νοεῖται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τεθηκέναι — εὕρηται δὲ καὶ ἀντὶ τοῦ εἶναι. *Hesych.* κεῖται καὶ ἐπὶ κακοῦ τίθεται τοῦτο ἢ θανάτου ἢ ἀπραξίας.

ΚΕΙΡΊΑ, ας, ἡ, *fascia quaelibet maior, fascia, vinculum*, etiam *involutio, quae fit fasciis*. *Suid.* κειρία· ἡ σπαργάνωσις. *Gloss. Vett.* κειρία· τειραί. *Etym. M.* κειρία σημαίνει τὰ σχοινία,

via, *θέσμα*. Sic v. c. Prov. VII, 16. in verf. Alex. genus quoddam lororum, quibus lecti fubtendi folent, *κειρίαι* vocantur. *Etym. M.* *κειρία· σημαίνει τὸ σχοινίον τὸ δεσμεῦον τὴν κλίνην.* *Phavorinus* ex *Suida*, aut potius e *Schol. Ariftoph.* ad Aves v. 817. *κειρία· εἶδος ζώνης ἐκ σχοινίων, παρεοικὸς ἱμάντι, ᾗ δεσμοῦσι τὰς κλίνας.* Infigniuntur etiam hoc nomine *fafciae, quibus infantes involvi folent.* Κατ' ἐξοχὴν vero ita dicuntur *fafciae fepulcrales*, (τὰ ὀθόνια) *quibus apud Iudaeos mortui ad morem infantum noftrorum inde, a collo usque ad pedes vincti erant*, quae etiam *κηρίαι* vocantur, a *κὴρ mors, fatum*. *Etym. M.* *κειρία· τὰ ἐντάφια δεσμά.* *Phavor.* *οἱ ἐπιτάφιοι δεσμοί.* *Hefych.* *κειρίαι· ἐντετυλιγμένα ἐπιθανάτια.* Sic femel in N. T. legitur Ioh. XI, 44. *δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις* pedes manusque vinctus fafciis fepulcralibus. Conf. *Cuperi* Obfervatt. II, 9. *Chifletii* tr. de *linteis fepulcralibus I. C.* c. 6. et 7. *le Moyne* ad *Varia Sacra* p. 298. et *Wetftenii N. T.* T. I. p. 918.

ΚΕΊΡΩ, fut. *ερῶ*, *tondeo, rado, abrado alterum*, et proprium eft *tonforis*, ut vel ex *Iulii Pollucis* Onom. II, f. 33. p. 169. apparet. Act. VIII, 32. *καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος* et ficut agnus coram tondente, fc. mutus. Hebr. לִפְנֵי גֹזְזֶיהָ Ief. LIII, 7. Medium *κείρομαι* duplicem habet notionem. Eft enim vel *me tondeo*, vel *curo me tondendum*, feu *praebeo me alteri tondendum*, et proprie de *capite* dicitur, unde etiam nonnunquam vox *κεφαλή*, aut *κόμη*, aut fimile vocabulum additur. De tonfura barbae legitur apud *Aelianum V. H.* III, 19. Sic autem bis legitur in N. T. Act. XVIII, 18. *κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς* Aquila, qui raferat, vel radendum curaverat caput fuum Cenchreis, (hebr. בְּגַלְּחוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ 2 Sam. XIV, 26. Adde Iob. I, 20.) ex more fcilicet eorum, qui votum Nafiraeatus in fe fufceperant, cui qui obnoxii erant, non fe ipfi tondebant, fed a facerdote tondebantur. Vide Num. VI, 18. et *Sam. Petiti* Var. Lectt. c. 3. 1 Cor. XI, 6. *εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω* etenim fi non velatur mulier, etiam fe tondendam curet vel praebeat. Sequitur: *εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω* fi vero turpe eft mulieri caput fuum tondendum, aut abradendum praebere, operiatur. Poena fcilicet olim erat meretricum et adulterarum, ut rafo capite et abfciffa coma incederent, ut recte docuerunt interpretes *Petronii* cap. 103. et *Barthius* ad *Claudianum* p. 1186. Lectu digna de hac voce habet *Drefigius* de Verbis Mediis N. T. I, 70. p. 307. et *Strodtmannus* in *Sylloge I. Differentiarum graecarum* §. 10. in *Mifcell. Nov. Lipf.* Vol. VII, p. 659. *Hefych.* *κείρει· τέμνει.*

ΚΈΛΕΥΣΜΑ, *ατος, τὸ*, (forma vulgaris, quae in verfione Alex. Prov. XXX, 27. occurrit. Attici voce *κέλευμα* utuntur.

tur. Vide *Hemsterhus.* ad *Aristoph.* Plut. p. 430 seq.) 1) *iussum, mandatum*, a κελεύω *iubeo, mando.* 2) *celeusma, omnis vociferatio et clamor adhortatorius*, quo solent excitari homines ad hoc vel illud opus peragendum, *hortamentum ad alacritatem; adhortatio.* Sic v. c. apud Graecos de *nautis* et *remigibus* usurpatur, qui se invicem ad remigandum exhortantur, v. c. apud *Lucian.* Tyrann. c. 19. Tom. I, p. 642. ed. *Reitz.* κέλευσμά τι τῶν ναυτικῶν. Hinc κελευστὴς *hortator, qui praeest nautis et remigibus, quos moderatur vel voce, vel malleo, seu portisculo, ut remos eodem modo impellant*, apud *Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2. Conf. interpretes *Pollucis* ad I, 96. et *Schefferum* de *militia navali* l. IV, c. 7. Vsurpatur κέλευσμα etiam de duce, qui clamore, vel tubae sono milites ad coeundum, iter suscipiendum, aut pugnandum provocat; etiam de clamore bellico, quo milites se invicem ad fortiter pugnandum excitant. In hac significatione reperitur non solum in versione Alex. Prov. XXX, 27. de locusta ἐκστρατεύει ἀφ᾽ ἑνὸς κελεύσματος εὐτάκτως, sed etiam apud *Thucyd.* II, 92. ἀπὸ ἑνὸς κελεύσματος ἐμβοήσαντες, ἐπ᾽ αὐτοὺς ὥρμησαν. Conf. *Bergler.* ad *Alciphron.* Epist. p. 89. Interdum adeo de sono adhibetur, quo aurigae utuntur, equos ad velociorem excitaturi cursum, aut venatores in canum cursu regendo et moderando, v. c. apud *Xenoph.* de Venat. VI, 20. In N. T. tantum legitur 1 Thess. IV, 16. ubi Dominus die extremi iudicii descensurus dicitur ἐν κελεύσματι cum clamore excitatorio, ubi per κέλευσμα sine dubio metaphorice *vis divina* intellegenda est, *qua mortui excitati in vitam redibunt*, quasi *die belebende Stimme Gottes.*

ΚΕΛΕΥΩ, fut. εύσω, 1) *iubeo, impero*, ita, uti reges, et qui cum imperio sunt, a κέλω *hortor.* Construitur cum accusativo et infinitivo, vel cum dativo, *Ioseph. A. I.* XX, 6. 2. κελεύει δὲ καὶ τοῖς τῶν Σαμαρέων πρώτοις. Matth. VIII, 18. ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. XIV, 9. XVIII, 25. XXVII, 58. 64. Luc. XVIII, 40. ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι. Act. IV, 15. V, 34. VIII, 38. XII, 19 etc. 2) *hortor, suadeo, auctor sum, moneo.* Matth. XIV, 19. κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι. ibid. XV, 35. ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. *Herodot.* III, 36. *Xenoph.* Hist. Gr. III, 2. 14. Conf. *Wassium* ad *Thucyd.* I, c. 42. Pari modo apud Latinos verbum *iubere* saepe est *suadere*, v. c. *Curtium* V, 5. 8. „eos *iubebat* bonum habere animum,“ et *vetare* subinde est *dissuadere*, *Cic.* IV, Acad. cap. 36. „tu me incognito adsentiri *vetas.*“ 3) *permitto*, Matth. XIV, 28. κέλευσόν με πρὸς σὲ ἐλθεῖν permitte me ad te venire. 4) omittitur interdum, v. c. 1 Tim. IV, 3. ante ἀπέχεσθαι βρωμάτων. Conf. *Valkenar.* ad *Herodot.* p. 552. Etiam apud Latinos *iubere* interdum supplendum esse, docuit exem-

exemplis *Gronov.* Obſ. IV, 11. p. 28 ſeq. Adde *Cicer.* Lib. II. de Legibus 27. *Phaedr.* IV. Fab. 17. *non veto dimitti, verum* (iubeo) *cruciari fame.* Simili modo apud *Terent. Andr.* Act. III. Sc. 5. *namque hoc tempus praecavere mihi me, non te ulciſci ſinit*, ubi in priori membro pro *ſinit* ſubintellegi debet *cogit.*

ΚΕΝΟΔΟΞΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *vana de ſe opinio, inanis et vana gloria*, ex κενὸς *vacuus, inanis*, et δόξα *gloria, opinio.* *Suid.* κενοδοξία· ματαία τις περὶ ἑαυτοῦ οἴησις. *Heſych.* κενῇ δόξῃ· κενοδοξία. Interdum κενοδοξία univerſe *vanam opinionem, errorem* ſignificat, v. c. Sapient. XIV, 14. ubi κενοδοξία eſt i. q. ἀγνωσία Θεοῦ. cap. XIII, 1. Nam δόξα Graecis ſaepe eſt *opinio*, ὑπόληψις, ut explicatur ab *Euſtathio* ad *Homer.* Il. κ', 325. et δοξάζειν eſt *iudicare, opinari.* Conf. Spicilegium meum Lex. Biel. T. I, p. 38. T. II, p. 104. 2) *vanae et inanis gloriae ſtudium*, aut omnino *rerum vanarum ſtudium et cupiditas*, κενῶν ὄρεξις, interprete *Phavorino.* Sic ſemel in N. T. legitur Philipp. II, 3. μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ſc. ποιεῖτε, ut nihil agatis contentioſe et ambitioſe. Adde *Lucian. Dial. mort.* X. c. 8. et *Ver. Hiſtor.* l. I. c. 4. *Plutarch.* T. VIII. p. 164. ed. *Reiske.*

ΚΕΝΌΔΟΞΟΣ, ου, ὁ, ἡ, non ſolum is dicitur, *qui vanam gloriam captat et venatur e rebus iis, in quibus vera gloria hominis parum aut nihil poſita eſt*, ſed etiam, *qui nimis gloriae ſtudioſus eſt, inflatus, ſuperbus et alios alto ſupercilio deſpiciens.* Et ita ſumitur Galat. V, 26. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι ne fiatis vana tumentes, ut loquitur *Virgil. Aen.* XI, 854. ubi vid. *Servius.* Saepius non legitur in N. T. *Polyb.* XXVII, 6, 12. et XXXIX, 1, 1.

ΚΕΝΌΣ, ή, όν, 1) proprie: *vacuus, inanis*, ſenſu phyſico, v. c. ut vaſa, quae ſunt vacua liquore, aut alia quacumque re, aut locus inanis. 2) metaphorice: *deſtitutus, carens, qui nihil accepit et habet*, et ſpeciatim: *homo tenuis conditionis, qui deſtituitur rebus, ad vitam ſuſtentandam neceſſariis, pauper, egenus.* Marc. XII, 3. καὶ ἀπέστειλαν κενὸν et inanem dimiſerunt, coll. v. 34. Luc. XX, 10. 11. et I, 53. πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενοὺς divites bonis exuit. *Suid.* κενῆς· ἐστερημένης, κεκενωμένης. 3) *vanus, inutilis, fruſtraneus, infructuoſus, irritus*, i. q. μάταιος (qua voce quoque interpretatus eſt *Suidas*) et ἀνωφελὴς et ἄκυρος, interprete *Heſychio.* Act. IV, 25. ἐμελέτησαν κενὰ vana ineunt conſilia, quae ſcil. eventum habebunt nullum et irrita reddentur. Deut. XXXII, 47. οὐχὶ λόγος κενὸς οὗτος ὑμῖν; promiſſio haec eventu ſuo minime carebit. Iob. XXI, 34. 1 Cor. XV, 10. ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη beneficium divinum non fruſtra fuit in me collocatum. ibid. v. 14. κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν fruſtra et ſine ulla utilitate

vestrae religionem christianam amplexi estis. ibid. v. 58. ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν ὐκ ἔςι κενὸς ἐν κυρίῳ Deus iustis praemiis ornabit vestrum religionis studium. 2 Cor. VI, 1. 1 Thess. II, 1. Huc etiam pertinet formula εἰς κενὸν, pro κενῶς, *incassum, frustra,* quae respondet hebraico לְרִיק (quod Alexandrini κενῶς Ies. XLIX, 4. ματαίως Psalm. LXXIII, 13. et διακενῆς Levit. XXVI, 16. Psalm. XXV, 3. transtulerunt:) et quandoque etiam apud graecos scriptores legitur, v. c. *Diodor. Sic.* XIX, 9. Galat. II, 2. μήπως εἰς κενὸν τρέχω ne frustra operam meam impenderem. Phil, II, 16. ὅτι ὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, ὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. 1 Thess. III, 5. εἰς κενὸν (pro κενὸς) γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. Adde Iob. XXXIX, 16. Ierem. VI, 29. 4) *falsus, mendax, fraudulentus.* 1 Cor. XV, 14. κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν falsa esset doctrina, a nobis tradita. Ephes. V, 6. μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, ubi κενοὶ λόγοι est vel doctrina, a vero aliena, vel doctrina, quae non habet vim ad pietatem. Coloss. II, 8. Sic κενὸς in vers. Alex. respondet hebraico שֶׁקֶר *mendacium,* Exod. V, 9. אַכְזָב *fallax,* Micha I, 4. 14. et כָּזָב *mendacium,* Hos. XII, 1. coll. Habac. II, 3. 5) *homo, qui recte iudicandi facultate destituitur, insipiens, imperitus, stultus,* qui alias ἀνόητος, etiam μάταιος dicitur. Iacob. II, 20. ὦ ἄνθρωπε κενὲ, sc. φρενῶν, seu νοὸς, o stulte, seu a vera religionis christianae cognitione plane aliene! In hac vero significatione respondet κενὸς hebraico רֵיק, unde ῥακὰ, quod *Hesychius* per κενὸς interpretatus est. *Plutarchus* de Sui Laude p. 541. B. ἀνοήτας ηὑγμῶσθαι καὶ κενάς. Saepius non legitur in N. T.

ΚΕΝΟΦΩΝΙ΄Α, ας, ἡ, *clamor de rebus inanibus, disputatio vana de rebus, quae nullam habent utilitatem,* speciatim: *quae nullam habent vim ad pietatem,* i. q. κενεαγορία, a κενὸς *vanus* et φωνὴ *vox.* Legitur in N. T. 1 Tim. VI, 20. ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας, ubi in nonnullis codicibus καινοφωνίας *novitates vocum* legitur, quae vocabula saepe invicem permutata reperiuntur. Conf. *Wesseling.* ad *Diod. Sic.* III, 48. Praeterea semel adhuc occurrit 2 Tim. II, 16. *Hesych.* κενοφωνίας· ματαιολογίας. *Suid.* κενοφωνία· ματαιοφωνία, ἀσέβεια, ἤγουν τὰ αἱρετικά. Vide *Wetstenii N. T.* T. II. p. 353.

ΚΕΝΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *evacuo, vacuefacio,* i. q. ἐκκενόω apud *Iosephum B. I.* II, 10. §. 2. a κενὸς *vacuus.* Ier. XIV, 2. αἱ πύλαι αὐτῆς ἐκενώθησαν portae eius vacuae factae sunt. *Thucyd.* II, 76. καὶ ἐξαντλοῦντας ἀεὶ τὸ κενούμενον. ibid. VIII, c. 57. κενωθεισῶν τῶν νεῶν. 2) metaphorice: *deprimo, minuo, imminuo.* Sic in N. T. legitur Philipp. II, 7. ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσεν sed se ipsum ad statum tenuem depressit, seu, ut alii circumscribere malunt: usu maiestatis divinae, humanae

naturae

naturae communicatae, plenario liberrime sese abdicavit. Sic etiam apud Hebraeos אנשים ריקים dicuntur homines tenuis conditionis. Iudd. IX, 4. XI, 3. 1 Cor. IX, 15. ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ aut, ut quis deprimat, aut minuat laudem, mihi debitam. 3) *inutilem reddo, usu suo et effectu privo*, et κενοῦσθαι *tolli, aboleri, privari effectu*, i. q. καταργεῖσθαι, cum quo verbo permutatur Rom. IV, 14. κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία. 1 Cor. I, 17. ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ne doctrina de morte Christi vim suam amittat, h. e. ne vis doctrinae de morte Christi propria et quasi insita adscribatur artificio humano. 4) *efficio, ut aliquid falsum, vanum et fictum reperiatur et appareat*. 2 Cor. IX, 3. ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ne laus, quam vobis tribui, ficta reperiatur. *Hesychius*, hunc locum sine dubio respiciens, κενωθῇ· μάταιος ἀποφανθῇ. Saepius non legitur in N. T.

ΚΕ'ΝΤΡΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie et generatim est: *quidquid pungit, aut vim pungendi habet*, a κεντέω pungo. Sic v. c. κέντρον dicitur *aculeus, quo apes, vespae et venenatae bestiae pungunt et laedunt*. Apoc. IX, 10. καὶ εἶχον οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα ἦν ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν et aculei erant in caudis earum. Usurpatur etiam de *calcaribus, quibus equi punguntur, cum ad celeriorem cursum incitantur*, teste *Phavorino* et *Suida*. Adde *Eurip*. Phoen. v. 183. *Xenoph. Cyrop*. VII, 1, 15 et *Polluc. Onom*. I, 214. Speciatim vero ita dicitur *stimulus*, seu *pertica cum cuspide acuta, qua boves agebantur et concitabantur*, quae hebraice מַלְמַד הַבָּקָר (Iudd. III, 31.) et a Graecis vulgo βουπλὴξ (*Oppian*. de *Piscat*. V, 255.) et βούκεντρον (*Eustath*. ad *Homer*. *Il*. ζ, 134. T. II, p. 629. ed. Rom. 1542. fol.) vocatur. Conf. *Scheffer*. de Re Vehiculari I, 14. *Columella* VI, c. 2. et *C. Schoettgenii* Schediasma philol. sacr. de stimulo boum. Francof. 1717. 4. Huc pertinet formula proverbialis, πρὸς κέντρα λακτίζειν *adversus stimulos calcitrare*, quae bis legitur in N. T. Act. IX, 5. et XXVI, 14. cuius sensus est: *resistere potentioribus et repugnando superioribus plus obesse sibi, quam prodesse, per renisum et contumaciam se ipsum laedere*. *Hesych*. πρὸς κέντρα λακτίζει· παροιμία ἐπὶ τοῦ κατὰ τῶν ἐναντίων τι λέγειν ἢ πράττειν. Bene de hac formula proverbiali, etiam apud Graecos (v. c. *Pindar. Pyth*. Od. II, 173—175. coll. 161. *Eurip. Bacch*. v. 794.) satis obvia, (cf. *Schütz*. ad *Aeschyl*. Prometh. Vinct. v. 323.) egit *Vorstius* de Adagiis N. T. c. 12. p. 820. ed. *Fischeri* et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 633. *Suid*. κέντρα· τὰ τῶν ἵππων πλῆκτρα. *Hesych*. κέντρον· δόρυ, μάστιξ (κέντρα etiam flagellis admixta erant. *Plato* Phaedr. p. 347.) καὶ τὸ ἐν σιδήρῳ ἀδαμάντινον. *Phavor*. κέντρον λέγεται, ᾧ σπέρχονται ἵπποι — δοκεῖ δὲ κέντρον εἶναι ἄλλως

ἄλλως τὸ ἁπλῶς κεντεῖν, ὡς καὶ βούκεντρον καὶ τὸ περὶ πτέρναν σιδήριον, ᾧ νύσσονται ἵπποι. διὸ καὶ τρυγόνος θαλασσίας κέντρον λέγεται καὶ σκορπίου δὲ καὶ σφηκὸς καὶ ἑτέρων. Conf. de hac voce *Salmasium* in Exercitt. Plin. p. 1074. qui docuit, Graecos κέντρον vocare in omni materia nodosam duritiem, quae ictus respuit ac ferro findi frangique nequit. 2) metaphorice: *vis laedendi ac nocendi, omne, quod nos vexat, aut potestatem in nos exercet.* Sic autem legitur in N. T. 1 Cor. XV, 55. ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ubi iam est, o mors, tua vis et acerbitas? non sine respectu ad imaginem poeticam Iudaeorum, qui angelum mortis sagittis instruunt tanquam venatorem. Conf. Ps. XVIII, 5. 6. XCI, 3. 5. 6. ibid. v. 56. τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ ἁμαρτία, peccatum autem caussa est, cur mors vim nocendi hominibus habeat. Saepius non legitur in N. T.

ΚΕΝΤΥΡΙΏΝ, ωνος, ὁ Vox origine latina, a *centum* ducta, uti *Decurio* a *decem*. *Centurio*, ita dictus a numero militum, cui praeerat. Graece dicitur ἑκατόνταρχος. Occurrit in N. T. tantum Marc. XV, 39. 44. 45. *Phavor.* κεντυρίων· ἑκατόνταρχος, ἢ ταγματάρχης ἑκατοντάδος. κέντον γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ ἑκατόν.

ΚΕΝΩ͂Σ, *frustra, temere, sine caussa idonea*, a κενὸς, quod vide. Adverbium hoc, plane omissum in *H. Stephani* aliorumque Thesauris Ling. Gr. semel tantum reperitur in N. T. Iacob. IV, 5. ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; num putatis temere dicere? Reperitur praeterea apud *Arrian.* Diss. Epictet. II, 17. p. 204. in *Aquilae* Fragmentis Ps. II, 1. pro ריק et in vers. Alex. Ies. XLIX, 4. pro לריק. *Polyb. Fragm. gr.* 130.

ΚΕΡΑΊΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *corniculum, virgula inflexa,* etiam *cornu*. Est deminutivum a κέρας *cornu*. 2) *omnis alicuius rei extremitas et eminentia. Schol.* ad *Nicandri* Alexipharmaca v. 424. p. 86. κεραία λέγεται τὸ ἄκρον καὶ τὸ ἔσχατον. Sic v. c. de extremitate insulae legitur apud *Philostrat.* Vit. Soph. I, c. 21. s. 2. et de extremitate antennae apud *Nicet.* in Andron. Comnen. II. c. 4. extr. p. 28. Alia loca huc pertinentia dedit *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 776. 3) κατ᾽ ἐξοχὴν *extremitas litterae, apex litterae,* seu *minima alicuius litterae particula.* Matth. V, 18. ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου non iota vel litterae apex e lege peribit. h. e. omnes omnino leges morales, a Mose promulgatae, etiam minimae, observari debent. Luc. XVI, 17. ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν quam legis vel unum apicem intercidere, h. e. omnibus omnino prophetarum de me oraculis suus constabit eventus. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* κεραία· ἀρχὴ γράμματος. *Gloss. Vett.* κεραία· γράμματος ἄκρον. Conf. *Lightfooti* Hor. Hebr. et Talmud.

Talmud. in Matth. V, 18. *Wolfii Casauboniana* p. 79. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 295. et *Alberti* notas ad Gloss. Gr. N. T. p. 201.

ΚΕΡΑΜΕΥΣ, έος, attice έως, ὁ, *figulus*, a κέραμος, quod vide. Ter tantum legitur in N. T. Matth. XXVII, 7. τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως agrum figuli. ibid. v. 10. Rom. IX, 21. ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ; In versione Alex. respondet hebr. יוצר Ies. XXIX, 16. XLI, 25. Thren. IV, 2.

ΚΕΡΑΜΙΚΟΣ, ή, όν, (pro quo etiam κεραμευτικὸς dici solet. Vide *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.) *fictilis*, *figlinus*, ab eodem. Semel in N. T. legitur Apoc. II, 27. τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ vasa fictilia.

ΚΕΡΑΜΙΟΣ, ια, ιον, *figlinus*, *fictilis*, ab eodem. Κεράμιον, ου, τὸ, (subintellego σκεῦος, aut ἀγγεῖον, ut discitur e *Schol. Aristoph.* Vesp. v. 674. Eodem modo *fictilia*, pro *vasa fictilia*, ponuntur apud *Iuvenal.* Sat. X, v. 25.) est *vas figlinum cuiuscunque magnitudinis et usus*, *amphora fictilis*, *urceus*, *a figulo fabricatus*, *in quo aqua*, (*Arrian.* Epictet. III, 9.) *aut vinum* (*Polyb.* IV, c. 56. Alex. Ierem. XXXV, 5. κεράμιον οἴνου pro גְּבִיעִים *scyphus*. XLVIII, 12. pro נֶבֶל Ies. V, 10. XXX, 29.) *portabatur*. *Diog. Laërt.* VI, c. 2. *Xenoph.* Anab. VI, 1, 9. ib. 2, 2. Vide *Wetstenii* N. T. T. I. p. 626. Interdum quidem *certam mensuram* designat et a plerisque statuitur, esse mensurae nomen, quam Romani *amphoram* vocant, capientis octo congios: sed mensura certe in N. T. locis definiri nullo modo potest. Legitur autem Marc. XIV, 13. ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων aliquis urceum aquarium (ut loquitur *Gellius* N. A. X, c. 24.) gestans. Luc. XXII, 10. Saepius non reperitur in N. T. *Hesych.* κεράμιον· τὸ τοῦ οἴνου ἢ ὕδατος σκεῦος. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΕΡΑΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *terra figularis*, *e qua vasa fictilia fiunt et parantur*, sine dubio a κάω uro et ἔρα terra. Sic legitur in versione Alex. 2 Sam. XVII, 28. σκεύη κεράμου, pro hebr. כְּלֵי יוֹצֵר. *Ita* *Pollux* Onom. VII, 161. κέραμος πᾶσα ἡ τῶν κεραμέων ἀγγείων ὕλη. 2) per metonymiam: *quidquid e terra figulari fieri solet*, *vasa fictilia*, *testa*. *Hesych.* κέραμος· πλίθος καὶ τῶν ὄστρακον. Speciatim vero ita dicuntur, in singulari maxime numero, nunc *tectum*, *domus*, τὸ τέγος, ἡ στέγη, teste *Polluce* l. l. VII, c. 162. (καὶ αὐτὸ δὲ τὸ τέγος οὐ μόνον οἱ νῦν κέραμον ὀνομάζουσιν, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοφάνης ἔοικε καλεῖν) nunc, et quidem fere semper in plurali numero, *tegulae*, *quibus tectum tegitur*. *Thucyd.* II, 4 et 48. *Herodian.* I, 12. 16. VII, 12. 12. Sic autem semel legitur in N. T. Luc. V, 19. διὰ τῶν κεράμων per tegulas, seu pavi-

pavimentum tecti domus. Ita *tegulae* apud Gellium N. A. X, 15. et *Cic. Philipp.* II, 45.

ΚΕΡΑΝΝΥΩ, vel ΚΕΡΑΝΝΥΜΙ, fut. άσω, 1) proprie: *misceo, immisceo*, et speciatim de iis usurpatur, qui vinum aqua miscent et diluunt, (*Aristoph.* Plut. v. 1133. ubi poculum aequali portione aquae et vini temperatum ἴσον ἴσῳ κεκραμένον dicitur) ad imitationem hebraici מָסַךְ Prov. IX, 2. Ies. V, 22. unde τὸ ἄκρατον *merum, vinum carens dilutione*. Hinc 2) *infundo, effundo*. Conf. *Th. Gataker*. Adversar. Miscell. c. 5. p. 37. ed. Londin. et *Casaubonus* ad *Athenaeum* p. 24. Sic bis in N. T. legitur. Apoc. XIV, 10. καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ bibet hic quoque ex vino irae Dei, nempe mero infuso in calice irae eius. ibid. XVIII, 6. ἐν τῷ ποτηρίῳ, ᾧ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν in poculo, in quod infudit, infundite ipsi duplum; ubi statim explicatur verbis sequentibus: καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς. coll. v. 7.

ΚΕΡΑΣ, ατος, τὸ, 1) proprie notat *cornu animalis*, in quo robur est. Apoc. V, 6. ἀρνίον ἔχον κέρατα ἑπτά, ubi tamen per septem cornua agni infinita Christi potentia metaphorice designatur. Idem valet de loco Apoc. XII, 3. δράκων ἔχων κέρατα δέκα. XIII, 1. 11. XVII, 3. 7. 12. 16. 2) *extremum, extremitas, omnis eminentia*, s. *prominentia*, maxime *cornuum figuram referens*. Sic in N. T. adhibetur Apoc. IX, 13. ubi altari cornua tribuuntur, h. e. eminentiae e quatuor altaris angulis affabre prominentes, quae et Hebraeis קְרָנוֹת Exod. XXIX, 8. vocabantur, ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 1 Regg. I, 50. ἐπελάβετο τῶν κεράτων θυσιαστηρίου, h. e. apprehendebat ansulas prominentes altaris, cornuum formam habentes. ibid. II, 28. Ps. CXVIII, 27. *Iosephus* de B. I. V, 5. 6. ὁ βωμὸς τετράγωνος [illegible], κερατοειδεῖς προανέχων γωνίας. Dicitur autem etiam de aliis rebus; v. c. de extrema parte phalangis, (2 Macc. XV, 20.) arcus (teste *Suida*) terrae (v. c. apud *Philostrat.* Vit. Apollon. II, c. 18.) et aliarum rerum, ut docuit *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 777. *Gloss. MS.* in *Proph.* τὰ κέρατα· τὰ ἄκρα, αἱ ἐξοχαί. *Hesych.* κέρας· κεφαλή, θρίξ, σάλπιγξ, ἢ πολέμου μέρος, καὶ ἡ ἐξοχή. Idem: κέρατα· τῆς φάλαγγος τὰ ἄκρα, καὶ μετώπου μέρος. *Suid.* κέρας· τὸ μέρος τῆς φάλαγγος ἐν τῷ πολέμῳ καὶ τοῦ τόξου. Iam, quia cornua prae reliquis corporis partibus eminent iisque animalia praecipuum suum robur exserunt, factum est, ut κέρας 3) metaphorice esset: *robur, potentia, imperium*, et per metonymiam: *illustris, eminens, potens, rex*. Luc. I, 69. ἤγειρε κέρας σωτηρίας nasci iussit regem, seu potentissimum et illustrem salvatorem in familia Davidis. Ita קֶרֶן usurpatur 1 Sam. II, 1. et 10. 2 Sam. XXII, 3. Ps. CXXXII, 17.

17. Ezech. XXIX, 21. Lex. *Cyrilli MS. Brem.* Κέρας· ἡ δόξα ἐστὶ καὶ ἡ δύναμις πολλάκις. Idem: Κέρας· πανταχῆ τὰ βασιλέων λέγεται. Conf. *Vorstii* Phil. Sacr. c. 3. p. 106. ed. *Fischeri.* Etiam apud Orientales et alios populos cornu symbolum potentiae, roboris ac imperii fuisse, docuit *Schultensius* ad *Hamasa* p. 365. et *Ez. Spanhem.* de Vsu et Praest. Numismatum p. 346. *Suid.* κέρας· ἡ ἰσχὺς παρὰ τῇ θείᾳ γραφῇ ἐκ μεταφορᾶς τῶν ζώων τῶν καθωπλισμένων τοῖς κέρασι, καὶ τούτοις ἀμυνομένων. Idem: κέρας· ἰσχυρόν τι δηλοῖ καὶ μόνιμον. Idem: σημαίνει καὶ τὴν δόξαν κ. τ. λ.

ΚΕΡΑ'ΤΙΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *corniculum.* Deminutivum a κέρας *cornu.* 2) *siliqua,* et quidem non tam siliqua leguminum, qualem habent pisa, fabae etc. sed fructus arboris sylvaticae siliquiferae, seu Ceratoniae, (de qua confer *Ol. Celsii Hierobot.* T. I. p. 227.) in Syria et Iudaea admodum frequentis, sed admodum tenuis, quo non solum nutriebantur et saginabantur sues, ut glandibus fit in his oris, sed etiam servi et tenuioris conditionis homines. Ita vero dictus est a forma, quod instar corniculi curvatus est. Hebraeis חרוב dicitur, qua ipsa voce Luc. XV, 16. *Syrus* et *Arabs* quoque usi sunt. Nos vulgo *Iohannis-Brodt* vocamus, quod olim illo Iohannem baptistam usum esse opinio erat. Iudaei hodierni *Bockshorn* vocant et in officinis *Xylocaracta* dicitur, quod corruptum est ex *Xylocératia.* Conf. praeter *Columellam* de Re Rustica V, c. 10. et *Plinium* H. N. XV, c. 24. *Salmasium* in Exercitt. Plin. p. 460. et in *Hyle-Iatrica* p. 112. *Bochart.* in Hieroz. P. I. p. 708. *Steph. le Moyne* ad Varia Sacra p. 76. et *Casaubonum* ad *Persium* Sat. 3. p. 264. Semel legitur in N. T. Luc. XV, 16. ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι et cupiebat satiari siliquis, quibus sues saginabantur.

ΚΕΡΔΑΙ'ΝΩ, fut. ανῶ, aor. 1. ἐκέρδανα, vel ΚΕΡΔΕ'Ω, fut. ήσω, aor. 1. ἐκέρδησα, 1) proprie: *negotiando et mercando lucrum facio et acquiro, lucror, quaestum facio,* a κέρδος *lucrum.* Matth. XVI, 26. ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ si vel totum mundum lucratus fuerit. ibid. XXV, 17. ubi cum ποιεῖν v. 16. permutatur, et *Syrus* modum, quo lucratus sit, indicavit voce [illegible] *negotiando lucratus est,* qua etiam v. 20 et 22 usus est. ibid. v. 20 et 22. Marc. VIII, 36. Luc. IX, 25. Iacob. IV, 13. Hinc τὸ κερδαίνειν *lucrum* apud *Aelian.* V. H. XIV, 44. *Hesych.* κερδαίνει· πορίζει. Conf. *Salmasium* de Modo Vsurarum p. 129. 2) *potior, consequor, particeps fio.* Philipp. III, 8. ἵνα χριστὸν κερδήσω ut bonorum, per Christum partorum, particeps fiam. *Aelian.* V. H. II, 19. 3) *evito, effugio,* ubi de damno aliquo et incommodo aut periculo sermo est. Act. XXVII, 21. κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ ζημίαν

et

et ita evitare hanc molestiam et iacturam. Sic apud *Ioseph.* A. I. II, 3. 2. *τό γε μιανθῆναι τὰς χεῖρας αὐτὸς κερδαίνειν*: et in *Φιλήμονος λειψάνοις*, v. 148. p. 352. ed. *Clerici*: *καὶ γὰρ τέχνης ὢν μεγάλα κερδαίνει κακά.* *Diog. Laërt.* VII, 1. Conf. *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 35. *Wakefield.* in *Silva Critica* P. II, p. 153. et *Wetstenii N. T.* T. II, p. 644. Eodem modo *lucrari* usurpatur apud *Cicer.* in Verrem I, 12. et *Statium* Theb. XI, 307. 4) metaphorice: *ad frugem revoco, in veras virtutis et felicitatis viam perduco,* seu *reduco, servo,* et speciatim de *iis* adhibetur, *qui aliquem ad religionem et salutem christianam adducunt,* ut sit idem, quod *σώζειν.* Matth. XVIII, 15. *ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου* lucratus es fratrem tuum, h. e. ad frugem eum revocasti. 1 Cor. IX, 19. *ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω* (in nonnullis codd. legitur *σώσω*) ut quam plurimos ad religionem et salutem christianam perducam. ibid. v. 20. 21. 22. ubi cum *σώζειν* permutatur. 1 Petr. III, 1. *ἵνα* - - - *διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται*; coll. 1 Cor. VII, 16. Saepius non legitur in N. T.

ΚΕ'ΡΔΟΣ, εος, ους, τὸ, 1) proprie: *lucrum, quaestus cuiuscunque generis, qui redit ex negotiando et mercando, aut operam suam aliis locando.* Tit. I, 11. *αἰσχροῦ κέρδους χάριν* turpis lucri causa. Interdum *κέρδος* nude positum apud Graecos *turpe lucrum, ex turpi ministerio vel fraude et calliditate comparatum,* significat, v. c. apud *Diog. Laërt.* I, 96. 2) per synecdochen: *quaevis utilitas, commodum, res desiderabilis, utilis et salutaris.* Philipp. I, 21. *ἐμοὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος* mors summam mihi utilitatem affert, coll. v. 23. ibid. III, 7. *ἅτινα ἦν μοι κέρδη* observatio legis Mosaicae, quae mihi multa commoda attulisset. Saepius non legitur in N. T. *Aelian.* V. H. IV, 7. *ἐπ᾽ ἦν ἄρα τοῖς κακοῖς οὐδὲ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος.* *Plato* Apol. Socr. p. 30. *θαυμάσιον κέρδος ἂν εἴη θάνατος.* Vide *Wolf.* ad *Libanii* Epist. LV. *Lexicon Xenophonteum* s. h. v. *Wakefield.* in Silva Critica P. III. p. 110. et *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 133. *Hesych.* *κέρδος· ὄνησις, τέχνασμα, ὄφελος.*

ΚΕ'ΡΜΑ, τος, τό. Est nomen collectivum, (ut recte observavit *Pollux* in Onom. VII, 170. et IX, 87.) quod proprie quidem notat *numos et argenteos et aereos minutos* (a *κείρειν in minuta frusta concidere*) et *viles* (v. c. *oboles, chalcos* et alios) *quibus permutabantur numi maiores et pretiosiores,* velut darici, tetrachmae, didrachmae, drachmae et alii; (*Suid.* *κέρματα· τὰ λεπτότατα,* sc. *νομίσματα.*) deinde vero latius patet, nec solum *numos* complectitur, *quibus permutantur alii,* verum etiam eos, *qui permutati sunt atque numulariis pro permutatione dati,* ut verbis utar *Fischeri* in Prolus. X. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 13 sq. Certe necesse est, ut notio vocabuli *κέρμα* tam late pateat apud Iohannem (Evang. II, 15. *καὶ τῶν κολλυ-*

κολλυβιστῶν κατέστρεψε τὸ κέρμα κ. τ. λ. numulariorum mensas subvertit, numis ex iis in terram deiectis: ubi in duobus codd. et *Origenis* Comment. *τὰ κέρματα* legitur, quod est merum interpretamentum) ubi sermo est de numulariis, in porticibus templi Hierosolymitani sedentibus, ut permutatione numorum viliorum et minutorum didrachmis, aut semisiclis quaestum facerent. *Gloss. Vett.* *κέρμα· aes.* *Hesych.* *κέρματα· χρήματα.* *Schol. Aristoph.* in Plutum v. 379. *κέρμασιν· νομίσμασιν.* Saepius non legitur in N. T. Conf. *Wetstenii* N. T. T. I. p. 848.

ΚΕΡΜΑΤΙΣΤΗΣ, *ῦ, ὁ*, *numularius, argentarius, qui maiores et pretiosiores numos minutis et vilibus permutat, non sine quaestu*, i. q. *κολλυβιστὴς* et *τραπεζίτης*. a *κερματίζω*, quod interprete *Hesychio* et *Suida* est: *εἰς λεπτὰ διαιρεῖν ἤγουν εἰς μικρὰ συντρίβειν.* Eadem significatione gaudent iisdem testibus verba composita *διακερματίζειν* et *κατακερματίζειν.* Semel in N. T. legitur Ioh. II, 14. *καὶ τὰς κερματιστὰς καθημένας.* Hi *argentarii*, a Matthaeo XXI, 12. *κολλυβισταὶ* dicti, ideo in templi Hierosolymitani porticibus sedebant, ut siclum sanctuarii pro aliis numis permutarent. Scilicet pecunia, quae aerario templi ex lege debebatur, numis iudaicis solvenda erat, qui ut semper in promptu essent Iudaeis, sedebant in atrio templi argentarii, qui numos indaicos, graecis et latinis, longe vilioribus, non sine quaestu permutabant. Cf. *Salmas.* de Vsuris p. 497 sq.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ, *αίυ, τό.* Substantivum hoc, seu potius adiectivum nomen, ad quod subaudiendum est *χρῆμα*, vel *πρᾶγμα*, vel etiam *ῥῆμα* (*Aristoph.* Ran. v. 878. *κεφαλαίῳ ῥήματι.*) notat 1) proprie: *caput, capitulum*, a *κεφαλὴ caput.* 2) ut latinum *caput, summa rei, ad quod omnis res redit, praecipuum, primarium, summarium.* Hebr. VIII, 1. *κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις* summa autem dictorum est, seu, ut rem summatim complectar. *Theophyl.* *τυτέσι, ἵνα εἴπω τὸ μέγιςον καὶ συνεκτικώτερον.* *Polyb.* Hist. III, 5. *τὰς ἐπιφανεςάτας τῶν πράξεων ἐπὶ κεφαλαίῳ διεληλύθαμεν.* *Suid.* *κεφάλαιον· ὁ Ἀπόςολος Παῦλός φησι· Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις. Κεφάλαιον ἐκεῖ τὸ μέγιςον λέγεται.* *Hesych.* *ἐν κεφαλαίῳ· ἐν συντόμῳ.* Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 411. Speciatim vero *κεφάλαιον* 3) in computatione adhibetur, quando plures numeri in unam summam contrahuntur, et significat *summam pecuniae, caput in re pecuniaria*, i. q. apud nos *ein Capital*, et opponitur interdum usuris et foenori. Sic in N. T. legitur Act. XXII, 28. *ἐγὼ πολλῦ κεφαλαίυ τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην* magna equidem pecuniae summa comparavi mihi ius civitatis. Ita ראש usurpatur Levit. VI, 5. Num. IV, 2. V, 7. XXXI, 26. 49. *Artemid.*

Artemid. I, 18. καὶ γὰρ τὰ χρήματα κεφάλαια καλεῖται. *Plutarch.* in *Aristide* p. 333. εἰς χιλίων καὶ τριακοσίων ταλάντων κεφάλαιον ἀνήγαγον. Conf. *Krebs.* Obss. Flav. p. 244.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *in capita*, seu *summam redigo*, vel *colligo*, *summatim et capitulatim attingo et repeto*, i. q. ἀνακεφαλαιόω, a κεφάλαιον, quod vide. *Thucyd.* VI, c. 91. πολλὰ παρεὶς τὰ μέγιστα κεφαλαιώσω. ibid. VIII, c. 53. κεφαλαιοῦντες ἐκ πολλῶν. *Herodot.* III, c. 159. Sirac. XXXII, 9. κεφαλαίωσον λόγον ἐν ὀλίγοις πολλά. *Hesych.* κεφαλαίωσον· συντόμως συνάγαγε. *Suid.* κεφαλαίωσον· συντόμησον, συνάγαγε. Deinde vero, quemadmodum a γαστὴρ derivatur γαστρίζειν, h. e. εἰς τὴν γαστέρα τύπτειν, (ut interpretatus est *Schol. Aristoph.* Equit. 273. Vide *Aristoph.* Vesp. 1519. *Diog. Laërt.* VII, 172.) et a γνάθος, γναθόω, quod est interprete *Hesychio* εἰς γνάθους τύπτω, ita etiam κεφαλαιοῦν significat: *caput vulnerare*, *ferire*, *caedere*. Sic semel in N. T. legitur Marc. XII, 4. λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, *Vulgat. et illum in capite vulneraverunt*, consentiente versione arabica. Copiose de hoc loco, variis modis tentato, disputavit *Alberti* in Obss. Philol. in N. T. p. 174—183. et *Elsner.* in Commentario ad Marcum T. III. p. 196.

ΚΕΦΑΛΗ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *caput.* Matth. V, 36. VI, 17. X, 30. XIV, 8. 11. (ubi κεφαλὴ de *mortuo* usurpatur aeque ac 1 Regg. XVII, 54. 2 Regg. IV, 8. Iudith. VIII, 15. Usus est his locis *Trillerus* in Notis ad *Thom. M.* Eclogas p. 527. ed. *Bernard.* ad labefactandam inanem *Thomae M.* observationem, κεφαλὴν de vivis tantum hominibus ac brutis, de mortuis vero κρανίον usurpari.) ibid. XXVI, 7. XXVII, 29. 30. 37. 39. κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν. (Formula κινεῖν τὴν κεφαλὴν, quae praeter h. l. Marc. XV, 29. legitur, notat: *ridere, irridere aliquem*, (Thren. II, 15.) ad imitationem formulae hebraicae הניע ראש Ps. XXII, 8. Iob. XVI, 4. Sic Sirac. XII, 17. de malevolo aliquo dicitur κινήσει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπικροτήσει ταῖς χερσὶ, de alterius nempe calamitate et adversa fortuna. ibid. XIII, 9. Etiam apud Graecos et Latinos frequenter commemoratur hic partim iratorum, partim alios cum acerbitate illudentium gestus, v. c. *Homer.* Il. ν', 285. et 376. ρ', 442. *Virgil.* Aen. XII, 894. ubi vid. *la Cerda* et *Petron.* c. 92. et 113.) Marc. VI, 24. 25. 27. 28. XV, 19. Luc. VII, 38. ubi κεφαλὴ abundat, coll. v. 44. ibid. v. 46. XII, 7. XXI, 18. 28. ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, h. e. animum vestrum, moerore deiectum, spe laetioris fortunae recuperatae et erigite. Conf. supra ad ἀνακύπτω et ἐπαίρω dicta. Ioh. XIII, 9. XIX, 2. 30. κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα inclinato capite exspiravit. ibid. XX, 12. πρὸς τῇ κεφαλῇ in loco, ubi caput

caput eius iacuerat. *Syrus* bene: ܡܢ ܐܣܕܘܗܝ *a cervicalibus eius*, seu ab eo loco, ubi cervicalia posita fuerant. Act. XVIII, 18. XXI, 24. XXVII, 34. Rom. XII, 20. (conf. sub ἄνθραξ dicta.) 1 Cor. XI, 4. κατὰ κεφαλῆς ἔχων, subintellege κάλυμμα, (Esther. VI, 12.) vel simile quid, in capite habens tegumentum. ibid. v. 7. XII, 21. Apoc. I, 14. IV, 4. IX, 7. 17. 19. ubi tamen pro κεφαλὰς videtur legendum esse κέντρα. ibid. X, 1. XII, 1. 3. XIV, 14. XVII, 3. 7. 9. XVIII, 19. XIX, 12. 2) tropice per synecdochen ponitur pro *toto corpore*, pro *ipso homine* et *tota persona*. Act. XVIII, 6. τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν in vos recidat huius pertinaciae poena, coll. Matth. XXVII, 25. τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν, et 2 Sam. I, 16. 1 Regg. I, 32. 1 Cor. XI, 4. καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ sibi ipsi iniuriam facit, seu imminuit dignitatem suam. Hist. Sus. v. 54. ἔψευσαι εἰς τὴν σεαυτοῦ κεφαλήν. Habac. III, 12. Prov. X, 7. Huc etiam refero formulam κλίνειν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ *alicubi quiescere*, et *habitaculum ac domicilium habere*. Matth. VIII, 20. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ sed Messias non sedem fixam ac propriam habet, ἄοικός ἐστι, ut *Theophylactus* explicat, *non suo utitur tecto*, ut *Hieronymus* interpretatur. Eadem formula legitur quoque Luc. IX, 58. — Ita etiam apud Graecos adhibetur κεφαλὴ (v. c. apud *Aelian*. V. H. XII, 8. *Pindar*. Olymp. VI, 103. VII, 123. Pyth. XI, 53. ubi vid. *Schol. Aristoph*. Plut. v. 526.) et κάρα apud *Eurip*. Orest. v. 237. 294 et 477. 3) *omne, quod extremum aut summum est, pars alicuius rei prominens*, i. q. τὸ ἄκρον. Hinc κεφαλὴ γωνίας est *lapis angularis, quo sustinetur aedificium*. Matth. XXI, 42. Marc. XII, 10. Luc. XX, 17. Act. IV, 11. 1 Petr. II, 7. Hebraice ראש פנה Ps. CXVIII, 22. ubi *Symmachus* voce ἀκρογωνιαῖος usus est. Conf. supra ad ἀκρογωνιαῖος dicta. Adde Apoc. XVIII, 9. Genes. VIII, 5. XI, 4. 4) metaphorice: *praecipua auctoritate et dignitate conspicuus, qui imperium habet, princeps, dominus*, quemadmodum etiam apud Latinos *caput* dicitur, *quidquid est praecipuum et in genere suo princeps*, v. c. apud *Ciceronem* de Oratore I, 29. *Lucanum* II, v. 855. 1 Cor. XI, 3. ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστι — — ὁ Θεὸς maritus summam reverentiam debet Christo, eandem debet uxor marito, quemadmodum Christus Deo inferior est. ibid. v. 4. per κεφαλὴν Christus et v. 5. maritus ex plerorumque interpretum sententia, intellegendus est. Ephes. I, 22. καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ ipsumque dominum omnium Christianorum constituit. ibid. IV, 15. V, 23. ὅτι ἀνήρ ἐστι κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας quemadmodum Christus gubernat et regit ecclesiam, ita et maritus uxorem regit

regit consiliis suis. Coloss. I, 18. II, 10. 19. Saepius non legitur in N. T. Adde Ies. IX, 14. Iudd. XI, 11. κατέστησαν αὐτὸν ὁ λαὸς εἰς κεφαλὴν καὶ εἰς ἀρχηγόν. Thren. I, 5. Alex. κεφαλήν. *Symmach.* ἄρχοντας. — *Hesych.* κεφαλή· τὸ σύνηθες καὶ ὄνομα, σῶμα, ψυχή, ὕψος.

ΚΕΦΑΛῚΣ, ίδος, ἡ, 1) proprie: *capitulum, capitellum*, a κεφαλὴ *caput*. 2) est latinum *umbilicus*, (conf. interpretes ad *Horat.* Epod. XIV, 6.) h. e. *summitas*, seu *extremae partes baculorum, columnarum*, seu *cylindrorum, quibus membranae librorum circumvolutae erant*. Baculi autem, circa quos membranae convolvebantur, in partibus extremis habebant capitella, h. e. figuras, capitum formas referentes: *die hervorragenden Enden des Stäbgens, über welches bey den Alten die Bücher gerollt wurden*. Conf. *Fuller*. Miscell. Sacr. Lib. II. c. 10. et *I. H. Maii* Obss. SS. Lib. III. p. 133. 3) *ipsum volumen, membrana*. Sic semel in N. T. legitur Hebr. X, 7. ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ in volumine libri de me praedictum est, coll. Ps. XL, 8. ubi hebraica בִּמְגִלַּת סֵפֶר Alexandrini reddiderunt ἐν κεφαλίδι βιβλίου, *Aquila* ἐν εἰλήματι, *Symmachus* ἐν τῷ τεύχει, h. e. ἐν τῷ βιβλίῳ, interprete *Hesychio* et *Moeride*; *Incertus* autem ἐν τόμῳ transtulit. Pro מְגִלָּה *volumen* reperitur etiam in versione Alex. Esdr. VI, 2. Ezech. III, 1. 2. et 3. in fragmentis *Aquilae* Ies. VIII, 1. Ier. XXXVI, 2. et *Symmachi* reliquiis Zachar. V, 1. *Suid.* κεφαλὶς βιβλίου· ὅπερ τινὲς εἴλημά φασιν. Ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ. *Schol.* ad Ezech. II, 9. in ed. *Bosiana*: κεφαλὶς βιβλίου· ἀντὶ τοῦ τόμος. οὕτω γὰρ τὸν τόμον ἑβραῖοι προσαγορεύουσιν. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 419.

ΚΗ͂ΝΣΟΣ, ου, ὁ. Est quidem vox latinae originis, (a *censeo*) a praesidibus romanis Iudaeis in usum recepta, ut καῖσαρ, δηνάριον, quae tamen non, ut latinum *census*, *aestimationem facultatum et bonorum, secundum quam tributa pendebantur*, aut *descriptionem* significat, *qua singulorum civium nomina, genus et habitatio consignabantur in tabulis publicis*, sed potius notat *tributum, in singula capita imperatum et impositum, quotannis solvendum*, φόρον κεφαλικὸν, quod nos *Kopfgeld* vocare solemus. *Gloss. Vett.* *tributum capitulare*, ἐπικεφάλιον, κῆνσος. Conf. *Casauboni* Exercit. Antibar. XVI, 6. p. 399. *Salmas.* ad Scriptores Historiae Augustae p. 215. et *Krebs.* Obss. Flav. p. 49. Matth. XVII, 25. XXII, 17. 19. νόμισμα τοῦ κήνσου numi genus in capitationis tributo pendi solitum, nempe δηνάριον, coll. Marc. XII, 15. *Hesych.* κῆνσος· εἶδος νομίσματος, ἐπικεφάλαιον. Marc. XII, 14. ἔξεστι κῆνσον καίσαρι δοῦναι, ἢ οὔ; ubi non solum in *Cod. Cantabrig.* ἐπικεφάλαι-

φιάλαιον legitur, sed etiam *Syrus* recte vertit [illegible]. Saepius non legitur in N. T.

ΚΗ͂ΠΟΣ, ου, ὁ, *hortus*, etiam *ager* et *omnis terra, quae colitur*, etiam *villa, omninoque omnis locus, arboribus, oleribus etc. consitus*, et aeque late patet ac hebraicum גַּן. Nam hortorum cultura, ut recte observavit *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 782. illis temporibus in serendis arboribus et oleribus ceteraque eorum et soli ipsius cura, quam in multitudine et varietate florum et herbarum, potius versabatur. Luc. XIII, 19. *ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ*, coll. Matth. XIII, 31. *ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ*, et Marc. IV, 31. *ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς*. Ioh. XVIII, 1. *ὅπου ἦν κῆπος* ubi erat villa, quae Matth. XXVI, 36. *γεθσημανῆ* dicitur. ib. v. 26. XIX, 41. *Ioseph.* A. I. IX, 10. 4. Rex Usias *ἐκηδεύθη δὲ μόνος ἐν τοῖς ἑαυτοῦ κήποις*, coll. X, 3. 2. *Xenoph. Oecon.* IV, 13. *κῆποι — οἱ παράδεισοι καλούμενοι.* Saepius non legitur in N. T. *Phavor. κῆπος· ὁ καταπνεόμενος τόπος πρὸς ἀνάπνευσιν, παρὰ τὸ κάπω, τὸ πνέω.*

ΚΗΠΟΥΡΟ͂Σ, οῦ, ὁ, *hortulanus, inspector villae, οὖρος τοῦ κήπου*, a *κῆπος hortus, villa*, et *οὖρος inspector*, quod est ab *ὁρᾶν videre. Polyb.* XVII, 6. 4. Attice scribitur *κηπωρός*. Conf. *Lucian.* Opp. T. I. p. 551. ed. *Reitz.* et *Iul. Pollux.* Onom. I, 222. VII, 140. Semel legitur in N. T. Ioh. XX, 15. *ἐκείνη δοκοῦσα, ὅτι ὁ κηπουρός ἐστι* illa putans, inspectorem villae esse.

ΚΗΡΊΟΝ, ου, τὸ, *favus*, a *κηρὸς cera. Hesych. κηρίον· τὸ τῶν μελισσῶν, καὶ εἶδος πλακοῦντος.* In N. T. tantum legitur Luc. XXIV, 42. *καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου* et aliquid de apiario favo. Alexandrini pro יַעַר, quod *sylvam*, item *favum* notat, 1 Sam. XIV, 27. pro צוּף, idem, Prov. XVI, 24. pro נֹפֶת, quod *destillationem* et synecdochice *favum* notat, posuerunt. Prov. XXIV, 13. XXVII, 7. Adde Sirac. XXIV, 20. *Xenoph. Anab.* IV, 8. 16. *Oecon.* 7, 34. et *Wetstenii* N. T. T. I. p. 829.

ΚΉΡΥΓΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *praeconium, proclamatio, quae fit publice alta et sonora voce per praeconem, annunciatio publica*, (*Demosthen.* p. 917. 24. ed. *Reiske. Thucyd.* IV, c. 114. *κήρυγμα ἐποιήσαντο.*) etiam *edictum ipsum, per praeconem proclamatum*, (*Xenoph.* Ages. I, 33.) a *κήρυξ*, quod vide. Cf. *Pollux* in Onom. IV, 12. §. 92 et 93. In N. T. transfertur ad prophetas et doctores religionis christianae, et est 2) *cohortatio, exhortatio, praedicatio.* Matth. XII, 41. *μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ* ad Ionae exhortationem ad frugem redierunt. Luc. XI, 32. coll. Ion. III, 2. 3) *doctrina, quae traditur*, et speciatim de *religione christiana* adhibetur. Rom. XVI, 25. *τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ* doctrina, quam I. C. cum his in terris viveret,

ret, tradidit, i. q. *εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ.* 1 Cor. XV, 14. *κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν* falsa esset doctrina a me tradita. 2 Tim. IV, 17. 4) *ratio et modus disserendi, docendi et tradendi aliquid.* 1 Cor. I, 21. *ἡ μωρία τοῦ κηρύγματος* modus tradendi religionem christianam, qui, quia omni eruditionis et subtilitatis specie caret, plerisque stultus videtur: *ein ungelehrter und ungekünstelter Vortrag.* ibid. II, 4. *καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου.* 5) *munus tradendi et docendi religionem christianam.* Tit. I, 3. *ἐφανέρωσε τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.* Saepius non legitur in N. T.

ΚΗΡΥΞ, *υκος, ὁ,* 1) proprie: *praeco, caduceator, qui sonora voce publice quid proclamat, legatus et orator Deorum, regum et principum, qui mittitur, ut exponat et perferat eorum mandata.* Dan. III, 4. Genes. XLI, 44. Adhibebantur praecones (de quorum officiis peculiarem libellum edidit *I. F. Scherer Argent.* 745. 4. et *P. G. Mosebach* Frcf. 767. 8. it. *Harles* Ien. 760. 4.) apud veteres ad convocandum populum ad sacra, (*Homer.* Iliad. IV, 192.) ad foedera et inducias, etiam ad bella indicenda. Eorum officium tempore antiquissimo quoque fuit victimas ad altaria ducere et mactare, ut constat ex *Homero* Od. XX, 277. In ludis publicis et certaminibus Graecorum non solum nomina et munia singulorum proclamabant, sed etiam victoribus brabeum adiudicabant, iisque coronas imponebant (vid. *Cic.* V. Ep. 12.) et apud Graecos certe honesto loco erant, nec exigua dignitate et auctoritate gaudebant. Conf. *Pollux* IV, 12. f. 92. et VIII, 9. f. 22. *Rhodiginus* in Lectt. Antiq. Lib. XXI, c. 16. p. 1168. et *Ezech. Spanhem.* ad *Iuliani* Caesares p. 140. Hinc in N. T. bene transfertur 2) ad *legatos Dei* et *praecones verbi divini*, et speciatim ad *doctores religionis christianae.* 1 Tim. II, 7. *ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος.* 2 Tim. I, 11. 2 Petr. II, 5. ubi Noachus *δικαιοσύνης κήρυξ* vocatur, quia coaevos suos ad emendandam pravam ipsorum vivendi rationem cohortatus est. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* *κήρυκες· οἱ ἄγγελοι, οἱ διάκονοι, οἱ τὰς ὑπηρετικὰς ἐπιτελοῦντες πράξεις.* Confer etiam *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΗΡΥΣΣΩ, vel ΚΗΡΥΤΤΩ, fut. *ύξω,* 1) proprie: *praeconem ago, praeconis munere fungor, praeconium facio, sonora voce publice aliquid proclamo,* a *κήρυξ*, quod vide. *Xenoph. Hist. Gr.* VII, 2, 21. Cf. *Wetstenii N. T.* T. I. p. 254. 2) per metaphoram: *instar praeconis clamo, exclamo vehementer.* Apoc. V, 2. *ἄγγελον κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ.* *Xenoph. Cyrop.* IV. 5, 14. 3) *annuncio aliquid publica auctoritate.* Luc. IV, 18. *κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν — κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτὸν* ad annunciandam captivis libertatem — ad edicenda tempora laeta ac fausta. 4) *divulgo, dissemino, celebro*, i. q.

διαφη-

διαφημίζω, cum quo permutatur Marc. I, 45. ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον. ibid. V, 20. ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. ibid. VII, 36. Luc. VIII, 39. 5) *nomine alterius cohortor ad aliquid, moneo, iubeo, commendo, suadeo.* Marc. I, 4. κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας nomine Dei cohortatus est homines ad suscipiendum baptismum et emendandos animos. Act. X, 37. μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης post baptismum, ad quem cohortatus est Iohannes. Rom. II, 21. ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν qui alios a furtis abstinere iubes. Galat. V, 11. εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω si commendarem et permitterem circumcisionem. 1 Petr. III, 19. etc. 6) *doceo, instituo, trado doctrinam divinam*, et speciatim de religione christiana usurpatur, ut sit idem, quod διδάσκειν et εὐαγγελίζεσθαι. Matth. XXIV, 14. κηρυχθήσεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο. Marc. XIII, 10. XIV, 9. Act. X, 42. καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ. Rom. X, 15. πῶς δὲ κηρύξουσιν; quomodo vero tradent religionem christianam? 1 Cor. IX, 27. XV, 12. 2 Tim. IV, 2. etc.

ΚΗ͂ΤΟΣ, εος, ους, τὸ, 1) proprie: *cetus, balaena, bellua marina ingentis magnitudinis.* 2) deinde est vocabulum generale et non certam speciem piscis determinat, sed *quemlibet piscem magnum et inusitatae molis* significat. Hinc in versione Alex. דָּג גָּדוֹל Ion. II, 1. per κῆτος redditur; adde Ion. I, 17. II, 10. *Hesych.* κῆτος: θαλάσσιος ἰχθὺς παμμεγέθης. Idem: κητόεσσαν μεγάλην, respiciens sine dubio locum *Homeri* Iliad. β', v. 581. ubi vid. *Eustathius.* In N. T. tantum legitur Matth. XII, 40. de pisce, in quo latuit Ionas, qui tamen non fuit proprie cetus; huius enim guttur nimis angustum est, quam ut totum hominem deglutire possit; sed canis marinus, *Carcharias* dictus, quem alii *Lamiam* et *Lamnam* vocant, a gulae vastitate, ἀπὸ τοῦ ἔχειν μέγαν λαιμόν.

ΚΗΦΑ͂Σ, ᾶ, ὁ, *Cephas.* Est cognomen Simonis, filii Ionae, apostoli I. C. Vocabulum non graecum est ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ut *Baronius* T. I. Annal. ann. 31. voluit, sed syrochaldaicum, nempe a כֵּיפָא *lapis, petra*, ut sit idem quod πέτρος. Ioh. I, 43. 1 Cor. I, 12. III, 22. IX, 5. XV, 5. Galat. II, 9.

ΚΙΒΩΤΌΣ, οῦ, ἡ, generatim *quamcunque arcam* notat, *qua aliquid includitur*, et teste *Thoma M.* p. 532. apud veteres ita differt a κίστη, ut κιβωτὸς et κιβώτιον sit ἐκ ξύλου, κίστη δὲ ἡ πλεκτή. Conf. *Sallierium* ad *Thom. M.* l. l. et *Valkenar.* ad *Theocritum* p. 334. *Hesych.* κιβωτός· λάρναξ ξυλίνη ἢ σορός. *Suid.* λάρναξ· κίστη εἰς ὑποδοχὴν ἱματίων καὶ χρημάτων. *Athen.* III. p. 84. A. *Dioscorid.* III, 26. Inde in N. T. transfertur α) ad designandam *arcam foederis*, in adyto repositam, laminis aureis undique obductam, in qua tabulae legis, urna aurea,

Manna habens, et virga Aaronis asservabantur, et quae ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης Hebr. IX, 4. Apoc. XI, 19. hebr. אֲרוֹן הַבְּרִית Iosf. III, 14. vocatur. Erat alta et lata cubitum et dimidium, longa vero duos cubitos et dimidium. Exod. XXV, 10. β) ad *navem, nulla arte factam, in quam se recepit Noachus*, quae hebraice תֵּבָה Genef. VI, 14 — 19. VII, 1. 7. 9 sq. a *Ioseph*, *Apollodoro* et aliis λάρναξ, et a *Philone* ξύλινον ἔργον μέγιστον vocatur. Matth. XXIV, 38. Luc. XVII, 27. Hebr. XI, 7. 1 Petr. III, 20. Saepius non legitur in N. T.

ΚΙΘΆΡΑ, ας, ἡ, *cithara*. Instrumentum musicum antiquissimum triangulare, ut videtur, cuius inventor *Iubal*, filius Lamechi, vulgo habetur, coll. Genef. IV, 21. *Plinio H. N.* VII, 56. est *Amphionis* inventum. Habebat chordas, quae digitis, vel plectro pulsabantur et celebrandis Deorum laudibus olim dicata fuit. Memoratur in N. T. 1 Cor. XIV, 7. Apoc. V, 8. XIV, 2. XV, 2. ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ manu tenentes citharas, quibus laudes Dei canebant. כְּלֵי שִׁיר הָאֱלֹהִים 1 Chron. XVI, 42. 2 Chron. VII, 6. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro כִּנּוֹר, Iob. XXI, 12. XXX, 31. Ies. V, 12. (*Ioseph. A. I.* VII, 12. 3. ἡ μὲν κινύρα, δέκα χορδαῖς ἐξημμένη, τύπτεται πλήκτρῳ.) pro נְגִינָה, Iob. XXX, 9. et pro נֵבֶל (*Iosephus* l. l. νάβλα δώδεκα φθόγγους ἔχουσα, τοῖς δακτύλοις κρούεται.) 1 Sam. X, 5.

ΚΙΘΑΡΊΖΩ, fut. ίσω, *cithara*, etiam *lyra cano, citharam pulso*, a κιθάρα, quod vide. Bis tantum legitur in N. T. 1 Cor. XIV, 7. πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; quomodo cognoscetur, quid tibia, aut quid cithara canatur? Apoc. XIV, 2. κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν pulsantium citharas suas. Alexandrini pro נִגֵּן *manu pulsavit fides*, aut *instrumentum musicum*, *ad instrumentum musicum cecinit*. Ies. XXIII, 16. *Xenoph. Mem.* III, 1, 4.

ΚΙΘΑΡΩΙΔΌΣ, οῦ, ὁ, *citharoedus*, *qui cithara ludit, et sua simul voce accinit*, ex κιθάρα *cithara*, et ᾠδὸς, pro ἀοιδὸς, *cantor*, quod ab ἀείδω *cano*. Bis legitur in N. T. Apoc. XIV, 2. καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν et vocem, seu cantum audivi citharoedorum. ibid. XVIII, 22. καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν. *Phavor.* κιθαρῳδός· ὁ μετὰ κιθάρας ᾄδων. Κιθαριστής· ὁ ταύτῃ χρώμενος, h. e. qui citharam tantum pulsat, non etiam accinit. Vtraque vox etiam in linguam latinam transiit, eodemque discrimine legitur apud *Varronem* de Re Rust. II, 1. 3. „Non omnes, qui habent citharam, sunt citharoedi." *Cic.* Verr. I, c. 53.

ΚΙΛΙΚΊΑ, ας, ἡ, *Cilicia*. Nomen regionis maritimae Asiae minoris, seu Natoliae, Cappadociae, Pamphyliae, Syriae et mari Cilicio interiectae, ita dictae a *Cilice*, Phoenicis filio. Nunc Carmania vocatur. Huius metropolis fuit *Tarsus* (quae nunc

nunc *Hama* dicitur) Pauli patria. Act. VI, 9. XV, 23. 41. XXI, 39. XXII, 3. XXIII, 34. XXVII, 5. Galat. I, 21. Cf. *Cellarii* Georg. Plen. Lib. III, c. 4. f. 3. p. 195 feq.

ΚΙΝΑΜΩΜΟΝ et ΚΙΝΝΑΜΩΜΟΝ, ου, τὸ, *cinamomum*, seu *cinnamomum*, etiam *cinnamum*. Cortex aromaticus (qui ad odores spargendos adhibebatur, *Lucan*. X, 166.) arboris in Aethiopia maxime, insula Ceylon et montibus Malabaricis nascentis, de quo locus classicus est apud *Plin. H. N.* XII, 19. f. 42. et copiose egit *Salmasius* in Exercitt. Plin. passim, inprimis p. 1304 sq. et *Homon. Hyl. Iatr.* p. 135. *Wetstenius N. T.* T. II. p. 829. Legitur semel in N. T. Apoc. XVIII, 13. καὶ κινάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα, ubi duae lectiones mihi quidem in unam coaluisse videntur, ut aut legendum sit καὶ κίνναμον ἄμωμον, aut καὶ κινάμωμον: nam κιννάμωμον est κίνναμον ἄμωμον, ipsa etymologia teste. Constat porro, ἄμωμον Graecis dictum esse *omne aroma, quod sincerum et non adulteratum esset*, unde *Avienus amomum* pro *cinnamomo* posuit. Qui vero lectionem, a *Griesbachio* receptam, defendunt, tuentur se auctoritate *Plinii H. N.* Lib. XII, c. 13. (*Amomum parvus est frutex, uvae instar ex ligno in se ipsum convolutus*) et ἄμωμον de *herba quadam Assyria* (quae a *Statio Assyrium gramen* dicitur) intellegunt, *quae integra et radice sua nixa βοτρυώδης erat, et uvae modo convoluta, sibique cohaerens*. Sed hodie verum amomum ignoratur. Conf. *Salmasium* ad *Solinum* p. 400 et sq. Caeterum κιννάμωμον respondet hebraico קִנָּמוֹן in versione Alex. Exod. XXX, 23. Prov. VII, 17. Cant. IV, 14. Semel tantum usi sunt Alexandrini hoc nomine pro קָנֶה טוֹב *calamo odorato, praestantissimo*, Ier. VI, 20. Vide et Sirac. XXIV, 17. *Plutarch.* T. VIII. p. 768. et X. p. 116. ed. *Reiske. Hesych.* κιννάμωμον· ἓν τῶν λιβανωτῶν ἢ τῶν ἀρωματικῶν, λιβάνιον, καὶ ὄρνις, καὶ πόα εὐωδεστάτη.

ΚΙΝΔΥΝΕΥΩ, fut. εύσω, *periclitor, in periculo versor*. Κινδυνεύει *metuendum est, periculum est*, a κίνδυνος *periculum*. Luc. VIII, 23. καὶ ἐκινδύνευον ut periclitarentur. Act. XIX, 27. τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν periculum est, ne hoc opificium nostrum in contemtum abeat. ib. v. 40. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον non sine causa metuendum nobis est, ne seditionis postulemur de hodierno concursu. 1 Cor. XV, 30. τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; cur etiam nos semper in praesentissimis periculis versamur? Saepius non legitur in N. T. Alex. Ion. I, 4. τὸ πλοῖον ἐκινδύνευσε τοῦ συντριβῆναι. Sirac. XXXIV, 12. πλεονάκις ἕως θανάτου ἐκινδύνευσα. *Plut.* Oth. p. 1069. B. *Arrian.* Epictet. III, 27. p. 372. Alia exempla habet *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. p. 785. et *Wetstenius N. T.* T. II. p. 585.

ΚΙΝΔΥΝΟΣ, ε, ὁ, *periculum, discrimen.* Rom. VIII, 35. 2 Cor. XI, 26. κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃςῶν κ. τ. λ. periculis a fluminibus et per latrones, etc. Graeci sine dubio scripsissent: κινδύνοις κατὰ ποταμὸς — λῃςάς. Confer *Polyb.* I, 29, 4. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro צַר *angustia.* Ps. CXVI, 3.

ΚΙΝΕΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) *moveo, quatio, agito aliquid.* Medium κινέομαι, ῦμαι, *me moveo,* seu *vim libere agendi et me movendi habeo.* Matth. XXVII, 39. οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν praetereuntes autem convicia iaciebant in eum, motantes capita sua. Formula κινεῖν τὴν κεφαλὴν *motare caput,* quae hebraicae הֵנִיעַ רֹאשׁ (Ps. XXII, 8. CIX, 25. Iob. XVI, 4. etc.) respondet, de *irridentibus alios et insultantibus* usurpatur, praeter h. l. et Marc. XV, 29. reperitur quoque Sirac. XII, 19. XIII, 9. Act. XVII, 28. ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινέμεθα καὶ ἐσμὲν per ipsum enim vivimus et vim nos libere movendi habemus et, sumus. *Arrian.* Diss. Epictet. I, 12. Conf. *Dresigium* de Verbis Mediis N. T. I, 70. p. 310 s. 2) per synecdochen et enallagen: *dimoveo, removeo, tollo, moveo loco,* i. q. ἀποκινέω. *Herodian.* VI, 1. 6. Apoc. II, 5. καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σε ἐκ τῦ τόπε αὐτῆς, qui locus metaphorice de *remotione* (2 Paral. XXXV, 15.) episcopi Ephesini a munere intellegendus esse videtur, ibid. VI, 14. καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν et omnes montes et insulae loco suo deiiciebantur. Etiam hunc locum plerique de insigni imperiorum et regnorum mutatione metaphorice haud male interpretantur. Huc etiam pertinet locus Matth. XXIII, 4. ubi Pharisaei et doctores Iudaeorum dicuntur colligere onera gravia et difficilia portatu eaque imponere humeris hominum, quae tamen ipsi τῷ δακτύλῳ αὐτῶν ὐ θέλυσι κινῆσαι ne digito quidem movere ac ferre conari volunt, h. e. dictant aliis difficilia praecepta, sed ipsi ne minimum quidem observant. 3) *permoveo, excito, incito, concito,* et fere in deteriorem partem de *iis* usurpatur, *qui alios ad iram irritant,* aut *ad seditionem concitant.* Act. XXIV, 5. καὶ κινῦντα ςάσιν πᾶσι τοῖς Ἰυδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκυμένην et seditiones concitantem inter omnes ubique Iudaeos. Hinc κινητὴς *seditiosus* apud *Polyb.* Exc. Legat. 80. *Maxim. Tyr.* Diss. XIII. p. 136, ςάσιν κινεῖς, πόλεμον κινεῖς. Conf. *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. III. p. 177. Passivum Κινέομαι *commoveor, turbor,* legitur Act. XXI, 30. ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη urbs tota commovebatur: ubi non solum additur: καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τῦ λαῦ, sed etiam v. 31. κινεῖσθαι cum συγχύεσθαι permutatur. *Longus* Pastoral. IV. p. 242. ὅλη ἐκινεῖτο ἡ πόλις. *Herodian.* I, 3. 15. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* κινηθέντος · ὀργισθέντος. Idem: κίνημα · κίνησις, ταραχὴ, ὁρμή. Conf. quoque *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 3. 15. p. 86.

ΚΙΝΗ-

ΚΙΝΗΣΙΣ, εως, ἡ, *motio, commotio*, i. q. κίνημα, a κινέω *moveo*. In N. T. tantum extat Ioh. V, 3. ἐνδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν expectantes aquae motum. *Xenoph. de venat.* X, 12.

ΚΙΣ, ὁ, *Kis*. Nomen proprium indeclinabile viri, qui commemoratur in N. T. Act. XIII, 21. Fuit filius Abielis, pater Sauli, primi regis in Israele. 1 Sam. IX, 1. Hebraice dicitur קִישׁ a rad. קָשָׁה *durus, difficilis fuit*. Κὶς, κιός, ὁ, nomen appellativum est et significat *vermem, qui in ligno et frumento nascitur*.

ΚΛΑΔΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *ramus arboris* et *quidem tener et flexibilis*, a κλάω *frango*, quia ramus tener facile frangitur. Interdum tamen dicitur κλάδος generatim *ramus arboris, aut plantae, etiam duriusculus*. Sic v. c. Matth. XIII, 32. κλάδος tribuitur *Lampsanae* adolescenti. ib. XXI, 8. XXIV, 32. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ ubi eius rami tenerescunt et folia progerminant. *Theophr.* Hist. Plant. I, cap. 2. *sarmentum, quod quoque anno gignitur*, κλάδον appellat. Marc. IV, 32. καὶ ποιεῖ κλάδους et erigit, seu profert ramos, coll. Ps. I, 3. XIII, 28. Luc. XIII, 19. 2) κλάδοι metaphorice *soboles, posteri*. Rom. XI, 16. οἱ κλάδοι sunt Iudaei, posteri patriarcharum, qui ibidem ἡ ῥίζα vocantur: ibid. v. 17. 18. 19. 21. Saepius non legitur in N. T. Eodem modo נֵצֶר et חֹטֶר usurpatur apud Ies. XI, 1. *Theophrast.* Char. XXI, 2. κλάδος μελιταῖος soboles Melitaea; ubi videndus *Casaubonus* in Notis p. 153. Cf. quoque *Valkenar.* ad *Eurip.* Phoen. 88. et *Alberti* Obss. Philol. p. 322.

ΚΛΑΖΩ, vide ΚΛΑΩ.

ΚΛΑΙΩ, fut. κλαύσω, 1) *fleo, lacrymor*, et dicitur partim de oculis, (conf. *Pollux* Onom. VI, 50.) partim de hominibus. In N. T. de hominibus tantum adhibetur. Matth. XXVI, 75. ἔκλαυσε πικρῶς effuse flebat. Marc. V, 38. κλαίοντας praeficas. ibid. v. 39. XIV, 72. XV, 10. πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. Luc. VII, 13. 32. 38. VIII, 52. XXII, 62. Ioh. XI, 31. ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ibid. v. 33. XVI, 20. κλαύσετε καὶ θρηνήσετε. ib. XX, 11. 13. 15. Act. IX, 39. XXI, 13. Rom. XII, 15. κλαίειν μετὰ κλαιόντων, scil. χρὴ vel δεῖ, in societatem doloris aliorum venite. Iacob. IV, 9. Apoc. V, 4. 5. XVIII, 9. pro κλαύσονται codices nonnulli habent κλαύσουσι. Ibid. v. 11. κλαύσουσι pro κλαίουσι. Vtraque lectio est merum interpretamentum. ib. v. 15 et 19. 2) *defleo, deploro, lacrymis prosequor*, et construitur partim cum accusativo, (v. c. apud *Hesiod.* Ἐργ. v. 221. et *Iosephum* passim) partim cum praepositione ἐπί. Conf. *Abresch.* ad *Aeschyl.* p. 593. Matth. II, 18. Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς Rahel lugebat mortuos filios. Luc. XIX, 41. ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ λέγων his verbis deplora-

ploravit futuram eius sortem. ibid. XXIII, 28. Iacob. V, 1. Ierem. XXII, 18. οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν. ibid. XXXIV, 5. Genes. XXXVII, 35. 3) *doleo*. Phil. III, 18. νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω nunc vero non sine summo animi dolore repeto. 4) *miser sum et infelix*. Luc. VI, 21. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν beati, qui iam calamitosi et aerumnosi estis. ibid. v. 25. ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε nam admodum misera erit vestra conditio. 1 Cor. VII, 30. οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες miseris nunc ac felicibus eadem olim erit conditio. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΑ΄ΣΙΣ, εος, attice εως, ἡ, *fractio*. Est verbale a 2 pers. praet. pass. κέκλασαι, verbi κλάω *frango*. Formula κλάσις τοῦ ἄρτου *fractio panis*, ex usu linguae hebraicae, de quo infra ad formulam κλάσαι ἄρτον exponetur, *coenam* significat, et partim de *communi coena*, partim de *celebratione sacrae coenae*, seu *dominicae*, in N. T. adhibetur. Luc. XXIV, 35. ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου inter edendum, seu *super coenam*, ut loquitur *Sueton.* Vespas. cap. 22. Act. II, 42. ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. *Syrus:* ܘܒܩܨܝܐ ܕܐܘܟܪܣܛܝܐ *et in fractione eucharistiae*, coll. Act. XX, 7. et 1 Cor. X, 16. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Vorstii* Philol. S. p. 691. ed. *Fischeri*.

ΚΛΑ΄ΣΜΑ, τος, τὸ, *fragmentum*, et speciatim: *fragmentum*, seu *frustum panis*, a 1 pers. perf. pass. κέκλασμαι, verbi κλάζω. Matth. XIV, 20. XV, 37. Marc. VI, 43. VIII, 8. 19. 20. Luc. IX, 17. Ioh. VI, 12. 13. Saepius non occurrit in N. T. In versione Alex. respondet hebraico פַּת *frustum*, Levit. II, 6. VI, 21. פֶּלַח *fragmen*, *segmentum*, Iudd. IX, 53. 1 Sam. XXX, 12. et פְּתוֹתִים *frusta*, Ezech. XIII, 19. ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτου. *Xenoph. de Venat.* X, 5. *Hesych.* κλάσματα· συντρίμματα, θρύμματα. Idem: θρύμματα· κλάσματα ἄρτου.

ΚΛΑΥ΄ΔΗ, ης, ἡ, *Clauda*, seu *Claude*. Nomen insulae, admodum parvae, prope Cretam, ad angulum lateris eius australis et occidentalis sitae. *Ptolemaeus* (III, 7.) eam κλαῦδον vocat, *Athenaeus* κλαύδιον, aliis γαῦλος et γαῦδος dicitur. Conf. *Salmasii* Exercitt. Plin. p. 384. et interpretes ad Act. XXVII, 16.

ΚΛΑΥΔΙ΄Α, ας, ἡ, *Claudia*. Est nomen proprium foeminae piae, quae memoratur 2 Tim. IV, 21.

ΚΛΑΥ΄ΔΙΟΣ, ου, ὁ, *Claudius*. Nomen viri latinum 1) *quinti Romanorum imperatoris*, *filii Drusi*, hominis perversi et, teste *Suetonio* et *Eutropio*, vino, luxuriae et omnibus vitiis deditissimi, qui memoratur in N. T. Act. XI, 28. et XVIII, 2. Anno sexto imperii eius erat fames illa magna, de qua vaticinatus erat *Agabus* (Act. XI, 28) et anno nono imperii omnes Iudaeos Roma expulit. Act.

XVIII,

XVIII, 2. *Sueton.* Claud. c. 25. „*Iudaeos, impulsore Chresto assidue tumultuantes, Roma expulit.*" Tandem cum imperasset annis 13. mens. 9. et diebus 28. interfectus est veneno ab uxore Agrippina. 2) tribuni romani, qui Act. XXIII, 26. vocatur *Claudius Lysias.*

ΚΛΑΥΘΜΌΣ, ῦ, ὁ, *fletus, ploratus*, a κλαίω, κλαύσω *fleo*, interposita littera ϑ. Matth. II, 18. ϑρῆνος καὶ κλαυϑμὸς καὶ ὀδυρμός. ibid. VIII, 12. κλαυϑμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, coll. XIII, 42. 50. XXII, 13. XXIV, 51. XXV, 30. et Luc. XIII, 28. Act. XX, 37. ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυϑμὸς πάντων omnes acriter flere. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro בְּכִי Genes. XLV, 2. 2 Sam. XIII, 36. Iob. XVI, 16. adhibuerunt.

ΚΛΆΩ, ῶ, vel ΚΛΆΖΩ, fut. άσω, 1) *frango, in partes minuo.* *Hesych.* κλῶν· συντρίβων, κατασπῶν. In hac vero significatione tantum de panibus in N. T. usurpatum reperitur, qui apud Iudaeos ad modum placentarum erant ita tenues et simul duri, ut non scinderentur, sed frangerentur. Hinc formula κλᾶσαι τὸν ἄρτον in N. T. α) notat: *panem frangere, in partes comminuere.* Matth. XIV, 19. καὶ κλάσας ἔδωκε τοῖς μαϑηταῖς τὰς ἄρτες fractosque panes dedit discipulis populo distribuendos. ibid. XV, 36. XXVI, 26. Marc. VIII, 6. XIV, 22. Luc. XXII, 19. XXIV, 50. Act. XXVII, 35. Conf. *Xenoph.* Anab. VII, 3. 11. β) *frangere panem et aliis dare, ut distribuatur, distribuere panem inter alios.* Marc. VIII, 19. ὅτε τὰς πέντε ἄρτες ἔκλασα εἰς τὰς πεντακισχιλίες quum quinque panes distribui inter quinque millia. 1 Cor. XI, 24. καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, coll. Matth. XXVI, 26. ubi additur καὶ ἐδίδε τοῖς μαϑηταῖς. Ies. LVIII, 7. פָּרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ, coll. Ezech. XVIII, 7. לַחְמוֹ לְרָעֵב יִתֵּן. Adde Ier. XVI, 7. Thren. IV, 4. γ) *edere panem, in partes comminutum.* 1 Cor. X, 16. τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, ἐχὶ κοινωνία τῆ σώματος τῆ χριςῆ ἐςι; panis, quem edimus in S. coena, nonne est fruitio corporis Christi? δ) *coenare, edere, cibum capere.* Act. XX, 11. κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ubi alterutrum mihi redundare videtur. Speciatim vero haec formula de *celebratione S. coenae* usurpatur Act. II, 46. κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον per domos privatas agapas, seu S. coenam celebrabant. ib. XX, 7. Conf. de hac formula *Vorstii* Philol. Sacr. p. 689 sq. ed. *Fischeri.* 2) metaphorice: *interficio.* 1 Cor. XI, 23. τὸ σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον corpus meum, quod pro vobis interficietur, seu morti tradetur. In codicibus nonnullis et versionibus pro κλώμενον legitur διδόμενον et ϑρυπτόμενον, coll. Luc. XXII, 19. Mansit apostolus in allegoria, quia panis, quem I. C. fregit, meminerat. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΕΙΣ,

ΚΛΕΊΣ, ειδὸς, ἡ, 1) *clavis*, a κλείω *claudo*. Apoc. IX, 1. ἡ κλεὶς τῦ Φρέατος clavis putei. ib. XX, 1. τὴν κλεῖν (al. κλεῖδα: utraque enim forma recepta est apud Graecos. Cf. interpretes ad *Thom. M.* p. 536.) τῦ ἀβύσσυ. 2) metaphorice: *potestas, facultas regendi, agendi, gubernandi, imperium, auctoritas*, etiam *occasio, aditus*. Matth. XVI, 19. δώσω σοι τὰς κλεῖς (al. κλεῖδας) τῆς βασιλείας τῶν ὐρανῶν tibi concedam potestatem et imperium in ecclesiam christianam. Luc. XI, 52. ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως adimitis et praecluditis aliis occasionem perveniendi ad cognitionem. Alii vertunt: vobis commissum est munus docendi populum veram ad salutem viam; et provocant ad ritum Iudaeorum, quibus solemne erat, doctoribus *clavem* symboli loco tradere, quae potestatem publice docendi er sacras litteras aperiendi sive interpretandi designaret. Conf. *Vitringa* Obss. Sacr. Lib. I. Diss. II. c. 1. §. 7. et *Vrsini* Analecta Sacra T. I. Lib. V. cap. 34 sq. Apoc. I, 18. ἔχω τὰς κλεῖς τῦ ᾅδυ καὶ τῦ θανάτυ facultatem habeo liberandi a morte et pernicie, aut dominandi inferis. Conf. praeter *Wetstenium* ad h. l. *C. G. Schwarzii* D. de Diis clavigeris ad illustrandum Apoc. I, 18. Alt. 1728. 4. ibid. III, 7. ὁ ἔχων τὴν κλεῖδα τῦ (οἴκυ) Δαβὶδ qui est dominus ecclesiae christianae. *Eichhornio* in Comm. ad h. l. Vol. I. p. 132. κλεῖς τῦ Δαβὶδ sunt eaedem ac κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν ὐρανῶν Matth. XVI, 19. ut sensus verborum exoriatur hic: qui ad regnum divinum, quosquos voluerit, admittere potest. Saepius non legitur in N. T. Similis locus est apud Ies. XXII, 22. δώσω αὐτῷ κλεῖδα οἴκυ Δαβὶδ, ubi sermo est de Eliakimo, palatii Hierosolymis praefecto, cuius potestas clave exprimebatur, humero imponenda, vel vere, vel per intextam epomidi figuram. Cf. *P. Wesseling*. Obss. Lib. I. c. 3. et *Wollii* Notas ad *Blackwall*. Crit. Sacr. p. 167.

ΚΛΕΊΩ, fut. κλείσω, 1) *claudo, concludo, occludo, includo*, ne detur alicui potestas intrandi vel exeundi. Sic dicitur v. c. de *ianua*, Matth. VI, 6. κλείσας τὴν θύραν συ clam, occulte, intra privatos parietes. ibid. XXV, 10. Luc. XI, 7. Ioh. XX, 19. 26. Act. V, 23. XXI, 30. Apoc. XX, 3. XX, 25. 2) metaphorice: *impedio, cohibeo, reprimo, denego*. Sic in N. T. legitur Matth. XXIII, 13. κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν ὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων praecluditis hominibus viam ad doctrinam et felicitatem christianam. Luc. IV, 25. ὅτε ἐκλείσθη ὁ ὐρανὸς nubibus pluviam denegantibus. 1 Ioh. III, 17. καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτῦ ἀπ' αὐτῦ et immisericors est erga eum. Apoc. III, 7. κλείει καὶ ὐδεὶς ἀνοίγει. ibid. v. 8. καὶ ὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτὴν nemo tibi liberum ad me aditum occludere potest. ibid. XI, 6. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΕ'ΜΜΑ, τος, τὸ, *furtum, actio furandi*, a 1 perf. praet. pass. κέκλεμμαι, verbi κλέπτω *furor*. Semel in N. T. legitur Apoc. IX, 21. ἐ μετανόησαν ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν. Alex. pro גְּנֵבָה Exod. XXII, 2. 3. Genes. XXXI, 39. *Xenoph. Oeconom.* XIV, 5. *Thucyd.* V, 9. *Demosthen.* p. 236. 2. et 736. 5. ed. *Reiske.*

ΚΛΕΟ'ΠΑΣ, α, ὁ, *Cleophas*. Nomen proprium viri, quod vulgo male e graeca lingua deducunt, ut sit compositum ex κλέος *gloria* et πᾶς *omnis*, quasi *summe gloriosus*, sed eiusdem originis est cum ἀλφαῖος, quod hebraico חַלְפַי respondet. Littera ח autem, quando nomina in aliam linguam transferuntur, aut plane abiicitur, aut mutatur in κ, aut denique per κάππα pronunciatur, ut ex פסח fit Φασέκ. Fuit hic *Cleophas*, qui alias etiam vocatur *Alphaeus*, frater germanus Iosephi, mariti matris Iesu et maritus Mariae, sororis matris Iesu, pater quatuor apostolorum. Luc. XXIV, 18. Interdum contracte scribitur κλωπᾶς, ᾶ. Ioh. XIX, 25. μαρία, ἡ τῦ κλωπᾶ, sc. γυνὴ, Maria, Clopae uxor.

ΚΛΕ'ΟΣ, ες, τὸ, *gloria, celebritas, splendor nominis, fama, laus*, a κλέω *celebro, laudo*, (*Homer.* Odyss. ρ', 418.) *celebrem reddo*. Semel in N. T. legitur 1 Petr. II, 20. ποῖον γὰρ κλέος, sc. ἐςί; quaenam enim erit laus vestra? Alexandrini posuerunt pro שֵׁמַע, Iob. XXVIII, 22. Adde XXX, 8. *Thucyd.* I, c. 25. κλέος ἐχόντων τὰ περὶ τὰς ναῦς. ibid. II, c. 45. *Etym. M.* κλέος· δόξα, παρὰ τὸ κλείω, τὸ δοξάζω. *Hesych.* κλέος· δόξα, τιμὴ, φήμη ἀγαθή. Cf. etiam *Thom. M.* Eclog. sub δόξα p. 246. ed. *Bernard.*

ΚΛΕ'ΠΤΗΣ, ε, ὁ, 1) *fur*, et omnino *is, qui clam aliquid aufert et subducit*, a κλέπτω *furor*. Matth. VI, 19. 20. XXIV, 43. Luc. XII, 33. 39. Ioh. X, 1. 10. XII, 6. 1 Cor. VI, 10. 1 Thess. V, 2. ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ subito et inopinato. ibid. v. 4. 1 Petr. IV, 15. 2 Petr. III, 10. Apoc. III, 3. XVI, 15. 2) metaphorice: *qui furis instar aliis magis nocet, quam saluti eorum prospicit, qui alios decipit et fallit*. Ioh. X, 8. Apud Graecos κλέπτειν non solum *furari* aut *furtim subducere*, sed etiam ex adiuncto *fallere, circumvenire, decipere* notat. *Homer.* Iliad. α', 131 sq. ξ', 217. Cf. et Genes. XXX, 20. 26. 2 Sam. XV, 16. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΕ'ΠΤΩ, fut. ψω, 1) *furor, furto aufero, furtim surripio*, et non solum de iis usurpatur, qui fores effringendo, muros perfodiendo, aut latrocinando aliena ad se rapiunt, sed etiam, qui omnino pravis artibus et astutis consiliis aliis res suas adimere et eripere conantur. Matth. VI, 19. 20. XIX, 18. Marc. X, 19. Luc. XVIII, 20. Ioh. X, 10. Rom. II, 21. XIII, 9. Ephes. IV, 28. *Suid.* κλέπτειν· τὸ τὰ ἀλλότρια λάθρα ἀφαιρεῖσθαι, τὸ παραλογίζεσθαι. *Etym. M.* κλέπτω· τίθεται καὶ

ἐπὶ

ἐπὶ τῷ ἐξαπατᾷν καὶ παραλογίζεσθαι. *Homer.* Iliad. α', v. 132. *Schol. Sophocl.* ad Electr. v. 56. 2) *clam aufero, subduco*, et omnino *clanculum aliquid facio*, seu *facio aliquid, ignaro et non animadvertente eo, qui illud fieri nolebat.* Matth. XXVII, 64. μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν ne discipuli corpus eius subducant. ibid. XXVIII, 13. Eodem modo גנב usurpatur 2 Sam. XIX, 42. Iob. IV, 12. Prov. IX, 17. Tob. I, 21. ἔθαψα αὐτοὺς κλέπτων clanculum eos sepeliebam, coll. v. 22. *Pindar.* Pyth. Δ, ε, 7. κλέπτων δὲ θυμῷ δεῖμα occultans tamen animo pavorem. *Xenoph.* Anab. IV, 6. 12. κλέπτειν τοῦ ὄρους clam occupare montem. *Aelian.* V. H. III, 47. κλέπτων τὴν τῶν ἀθηναίων τείχισιν, ubi vid. *Perizon.* Ita etiam *furtim* apud Latinos *clanculum*, *teste* notat, v. c. apud *Virg.* Aen. II, 18. Cf. *Irmisch.* ad *Herodian.* T. II. p. 7.

ΚΛΗ͂ΜΑ, τος, τὸ, *palmes*, *sarmentum*, *virga vitea*, fortasse a κλάω *frango*, quia est *fragilis*. Ioh. XV, 4. Cum palmitibus comparantur omnes Christi asseclae, et speciatim apostoli. ib. v. 2. 5. 6. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebr. זמורה, Ezech. XV, 2. Nah. II, 3. דליות *propagines, palmites*, Ezech. XVII, 6. 7. 23. XIX, 11. et שריגים idem, Ioel. I, 7. etc. *Apollodor.* III, 13. 7. κλῆμα ἀμπέλου. *Xenoph. Oecon.* XIX, 8 et 9. Confer et *Polluc. Onom.* I, 237. et VII, 145.

ΚΛΗ΄ΜΗΣ, εντος, ὁ, *Clemens*. Nomen proprium viri, qui commemoratur Philipp. IV, 3.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *haereditatem adeo, sortis vel haereditatis iure obtineo, haeredito*, ex κλῆρος *sors*, *haereditas*, et νέμω *tribuo*, *possideo*. Galat. IV, 30. οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. 2) *ratione quacunque aliquid consequor, adipiscor, potior; possideo*, ita tamen, ut interdum adiuncta sit notio possessionis legitimae ac perpetuae, aut coniunctionis, qualis inter liberos ac parentes esse solet. Matth. V, 5. κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Conf. supra ad γῆ dicta. ibid. XIX, 29. καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει et felicitatem aeternam consequetur. ibid. XXV, 34. Marc. X, 17. τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; qua ratione ad futurae felicitatis possessionem pervenire possum? Luc. X, 25. XVIII, 18. 1 Cor. VI, 9. 10. XV, 50. Galat. V, 21. βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι alieni manebunt a felicitate aeterna. Hebr. I, 4. ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα quo maiorem prae illis consequutus est dignitatem. ibid. v. 14. VI, 12. κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας qui obtinuerunt bona promissa. ibid. XII, 17. 1 Petr. III, 9. Apoc. XXI, 7. Saepius non legitur in N. T. Sic etiam ירש usurpatur Genes. XV, 7. 8. Iudd. I, 19. et נחל, Prov. XI, 29. XIII, 22. Ies. XLIX, 8. 1 Macc. II, 10. Sirac. IV, 14. κληρονομήσει δόξαν.

ξιν. ibid. VI, 2. ὄνομα πονηρὸν καὶ αἰσχύνην καὶ ὄνειδος κληρονομήσει. ibid. XX, 25. *Polyb.* Hist. II, 27. IX, 33. XV, 22. XVII, 23. κληρονομεῖν φήμην. *Suid.* κληρονομῶ· τὸ κατεξουσιάζω, τὸ κτῶμαι.

ΚΛΗΡΟΝΟΜΊΑ, ίας, ἡ, 1) proprie: *haereditas, patrimonium, bona, a parente relicta, quae cedunt liberis, res, haereditate acquisita,* ab eodem. Matth. XXI, 38. καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ, ubi κληρονομία vinea dicitur, quae pars patrimonii erat. Marc. XII, 7. Luc. XII, 13. εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν iube fratrem mecum partiri haereditatem aequis conditionibus. ibid. XX, 14. Hinc 2) *omne, quod quis perpetuo haereditatis quasi iure habet et possidet, possessio.* Act. VII, 5. καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ non autem ipsi concessit in ea agrum peculiarem et proprium. Hebr. XI, 8. Sic etiam de terra, quae unicuique familiae Israelitarum in Palaestinae divisione contigit, נַחֲלָה et יְרֻשָּׁה usurpatur Ios. XIII, 23. 28. et apud Sirac. XXIV, 11. κληρονομία locum, ubi aliquis habitat, significat. Iam, quia נַחֲלָה in V. T. speciatim de occupatione et possessione Palaestinae et felicitate, qua in hac terra sua fruebantur Iudaei, dicebatur, hinc κληρονομία in N. T. 3) generatim: *felicitatem omnis generis, bona, beneficia,* et speciatim: *felicitatem, per Christum hominibus partam, in hac pariter ac futura vita,* significat. Act. XX, 32. καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσι et vobis donare cum omnibus Christianis *felicitatem aeternam.* Galat. III, 18. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία si legis Mosaicae observatione Abrahamo *bona promissa* contigerunt. Ephes. I, 14. ὅς ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν qui est quasi pignus *futurae* nostrae *felicitatis.* Futura Christianorum felicitas κατ' ἐξοχὴν dicitur κληρονομία in N. T. ibid. v. 18. et Coloss. III, 24. interdum tamen additur αἰώνιος, v. c. Hebr. IX, 15. aut ἀμίαντος, ἄφθαρτος καὶ ἀμάραντος. 1 Petr. I, 4. Sirac. XXII, 28. ἵνα τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ συγκληρονομήσῃς ut etiam aliquando felicioris eius conditionis particeps fias, coll. v. 27. 4) *participatio,* i. q. μέρος, μετοχή. Ephes. V, 5. οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ non particeps erit futurae, per Christum partae, felicitatis. Saepius non legitur in N. T.

ΚΛΗΡΟΝΌΜΟΣ, ου, ὁ, 1) *haeres paternorum bonorum, is, ad quem aliquid per haereditatem pervenit,* aut *cui sorte aliquid obtigit.* Ab eodem themate. Matth. XXI, 38. Marc. XII, 7. Luc. XX, 14. οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος hic est futurus haeres paternarum opum. Galat. IV, 1. 2) *qui consequitur aliquid,* s. *particeps fit alicuius rei, dominus, possessor.* Sic in N. T. legitur Rom. IV, 13. τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου ut posteri eius occuparent ac possiderent terram Canaan. ibid. v. 14. κληρονόμοι dicuntur, qui consequuntur favorem Dei et felicitatem,

Abraha-

Abrahami posteris promissam. ibid. VIII, 17. *εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ* quoniam filii sumus, etiam haeredes aliquando erimus, h. e. summae apud Deum felicitatis cum Christo participes. Galat. III, 29. *κληρονόμοι* haeredes felicitatis, Abrahamo promissae. ibid. IV, 7. *κληρονόμος θεοῦ διὰ χριστοῦ* accipiemus bona, a Deo nobis per Christum promissa et parta. Tit. III, 7. Hebr. I, 2. *ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων* quem Dominum omnium constituit. ibid. VI, 17. XI, 7. *ἐγένετο κληρονόμος* reportavit praemia huius fidei. Iacob. II, 5. Saepius non legitur in N. T. Aeque late patet apud Latinos vox *Haeres*, quae, *Festo* teste, de domino ac possessore usurpatur. *Gloss. Philoxen. Heres, κύριος, κληρονόμος.*

ΚΛΗ͂ΡΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *sors*, ita, ut non solum *sortitionem*, (*Xenoph.* de Rep. Athen. I, 2 et 3.) sed etiam *instrumentum, quo sortitio fit*, significet. Sic v. c. lapilli et calculi, qui in vas coniiciuntur ad sortiendum, vel distribuendo aliquid inter plures, vel consultando seu sciscitando voluntatem divinam, *κλῆροι* vocantur Matth. XXVII, 35. *βάλλοντες κλῆρον* iacta sorte. ibid. *καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον* et de vestimentis meis sortem iecerunt. Marc. XV, 24. Luc. XXIII, 34. ubi loco *κλῆρον* in codd. nonnullis *κλήρους* legitur. Ioh. XIX, 24. Act. I, 17. *ἔλαχε τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης* et sortitione accepit hoc munus, aut, ut equidem reddere malim: et obtinuit hoc munus; ut *κλῆρος* h. l. plane abundet. ibid. v. 25. *λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης* ut sorte accipiat hoc munus apostolicum. ibid. v. 26. *ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν* et iecerunt sortes, (hebr. נָתַן גּוֹרָל Devt. XVI, 8.) ubi *κλῆροι tabulas* notant, in quibus scripta erant nomina candidatorum muneris apostolici. ibid. *ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν* et sors designavit Matthiam. *Diod. Sic.* l. IV. T. I. Opp. p. 287. ed. *Wessel. Philostrat. Vit. Apoll.* III, 30. *Hom. Il.* η', 175. *Callim. H. in Iov.* 62. *Hesych. κλῆρος· τὸ βαλλόμενον εἰς τὸ λαχεῖν, ἢ ψῆφος. Phavor. κλῆρός ἐστι σημεῖον, ὅ τις ἐμβάλλει τῷ ἀγγείῳ τοῦ λαχμοῦ, ψηφὶς τυχὸν, ἢ δακτύλιος, ἢ βῶλος ἀργῆς κ. τ. λ.* 2) *quidquid alicui sorte obvenit*, (*Aelian.* V. H. VI, 1.) et generatim *omne, quod alicui contingit, sive sorte hoc fiat, sive haereditate, sive alio modo.* Sic v. c. in N. T. *κλῆρος* vocatur α) *felicitas Christianorum et in hac et in futura vita.* Act. XXVI, 18. *τοῦ λαβεῖν κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις* ut accipiant felicitatem illam, quae veris Christianis destinata est, coll. XX, 32. *δοῦναι κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσι.* Coloss. I, 12. *τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτὶ* qui participes vos reddidit felicitatis Christianorum. β) *coetus Christianorum, curae alicuius demandatus.* 1 Petr. V, 3. *μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων* ne vero tyrannidem exerceatis in coetum Christianorum, cuius regendi et instituendi

di vobis demandatum eſt officium. Ita hunc locum, admodum vexatum, *Grotius* explicuit, quem ſecuti ſunt omnes fere interpretes. Nec negari poteſt, populum iſraeliticum, Deo peculiarem, נַחֲלָה vocari Devt. IV, 20. IX, 29. Nonnulli tamen, offenſi maxime numero plurali, per κλήρες *facultates et opes* intellegi malunt, quibus ne abutantur, apoſtolus hic adhortetur presbyteros. Et profecto κλῆρος et κλῆροι apud Graecos (*Heſiod. Opp.* 37. *Dion. Caſſ.* XX, p. 255. LV, p. 799. ed. *Reimari. Homer. Od.* ζ, 85.) *omnes opes ac divitias alicuius* ſignificat, ſive agris illae conſtent, (Devt. X, 9. Num. XXVI, 32.) ſive nummis, aliave quacunque re; ſpeciatim vero *agros, praedia*, (*Aelian. V. H.* VI, 1. *Diog. Laërt.* I, 53. ed. *Menagii.*) quoniam olim agri ſorte dividebantur colonis. *Heſych.* κλῆρος· ὅσία. *Suid.* κλῆρος· κτῆμα, ὅσία. *Etym. M.* λέγεται παρὰ Ἀθηναίοις κλῆρος καὶ μέτρον γῆς. Conf. *Graevii* Lectt. Heſiod. c. 8. p. 42. *Perizon.* ad *Aelian.* V.H. II, 61. et *Spanh.* ad *Callim.* Hymn. in Delum v. 281. Hymn. in Pallad. v. 142. 3) *pars, portio, quae alicui iure debetur.* Act. VIII, 21. ὐκ ἔςι σοι μερὶς ὐδὲ κλῆρος non particeps fieri huius facultatis mereris. 2 Sam. XX, 1. *Eurip. Phoen.* 845. *Hippolyt.* 1057. *Heſych.* κλῆρος· μέρος. — κλήρων· μερίδων. — Idem: ἐν κλήρῳ· ἐν μερίδι.

ΚΛΗΡΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *ſortior, ſortem mitto, duco ſ. iacio*, a κλῆρος *ſors.* *Demoſthen.* p. 997. 16. ed. *Reiske. Xenoph. Cyrop.* IV, 5, 18. et I, 6, 19. 2) *ſorte eligo aliquem.* *Demoſthen.* p. 1136. 1. Iam quia κλῆρος etiam id notat, quod alicui ullo aliquo modo contingit, etiam κληρῦν 3) ſignificat: *conferre aliquid in aliquem, dare, tribuere, largiri alicui aliquid*, et paſſivum ſeu medium κληρῦσθαι non ſolum de *eo* uſurpatur, *qui ſorte eligitur*, aut *per ſortem aliquid adipiſcitur*, ſed etiam omnino de *eo, qui aliquid accipit, conſequitur et poſſidet.* Sic ſemel legitur in N. T. Epheſ. I, 11. ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν cuius beneficio nobis etiam contigit, ſeu, ut *Grotius* vertit: ius poſſeſſionis regni coeleſtis accepimus. *Alciphron* III. Epiſt. 49. δαίμων ἐκληρώσατό με. *Aelian.* Hiſt. Anim. I, 13. κληρῦσθαι τὸ λέχος. *Heſych.* κληρώσει· μερίσει. *Phavor.* κληρῦται· διαιρεῖται.

ΚΛΗ̃ΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *vocatio quaecunque*, ſpeciatim: *invitatio ad aliquid, oblatio alicuius rei*, a καλέω *voco, invito, offero.* Sic v. c. de invitatione ad convivium legitur 3 Macc. V, 14. et apud *Xenoph.* Sympoſ. I, 7. ἐπαινῦντες τὴν κλῆσιν invitationem ad coenam recuſantes: de invitatione ad auxilium apud *Polyb.* II, 50, 7. Rom. XI, 29. τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τῦ Θεῦ beneficia, quae Deus hominibus offert. Nonnulli h. l. κλῆσιν de *ſingulari iſto beneficio, quo Iſraelitae populus Deo peculiaris declarabantur*, unice intellegendum eſſe, ſtatuunt, neſcio quo iure? Epheſ. I, 18. ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως felicitas aeterna,

aeterna, ad quam homines invitantur religione christiana. 2) per metonymiam: *illud ipsum, ad quod quis invitatur, et quod offertur*, (sic v. c. *ipsa coena*; *ipsum convivium*, *ad quod quis invitatur*, κλῆσις vocatur Iudith. XII, 11. ubi est i. q. πότος, ut συμπόσιον, plane ut arabicum مدعاة *invitationem* et *coenam* notat) et speciatim in N. T. *religio christiana et felicitas omnis, per Christum hominibus parta et in hac et in futura vita*. Ephes. IV, 1. ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε ut vitam agatis dignam religione et felicitate christiana, vobis oblata ib. v. 4. Phil. III, 14. ἡ ἄνω κλῆσις felicitas aeterna eaque coelestis, praemii loco victori proposita. 2 Thess. I, 11. ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ Θεὸς ἡμῶν ut Deus, quem veneramur, vos felicitatis christianae participes reddat. 2 Tim. I, 9. Hebr. III, 1. κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι quibus contigit esse tam felicibus, Christianos fieri. 2 Petr. I, 10. κλῆσις cum ἐκλογή permutatur. 3) pro κλητός, *adductus ad religionem christianam*. 1 Cor. I, 26. βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν considerate omnes, qui e vobis amplexi sunt religionem christianam. 4) *sors*, *conditio hominis externa*, *status externus*, *quem Deus cuique assignavit*, v. c. natales, sexum, ut sit aliquis Iudaeus, gentilis, servus, liber, etc. 1 Cor. VII, 20. ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει, ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω quilibet vestrum maneat in ea conditione externa, in qua fuit, cum Christianus factus est, coll. v. 17 seq. et 21 seq. Saepius non legitur in N. T. Bene de hoc vocabulo exposuit S. Ven. *Tittmannus* in Prol. I. de Vocabulis Oeconomiae Salutis p. 10 seq. et S. V. *Doederlein*. in Institut. Theol. Christ. §. 233.

ΚΛΗΤΟΣ, ή, όν, 1) *vocatus*, *invitatus ad aliquid*, etiam *is*, *qui mandatum ad officium aliquod obeundum accepit*, *electus*, *constitutus*, a 3 pers. praet. pass. κέκληται, verbi καλέω. Sic Paulus Rom. I, 1. 1 Cor. I, 1. se vocat κλητὸν ἀπόστολον rite constitutum apostolum. 2) speciatim *is*, *cui destinatum et oblatum est beneficium religionis christianae*, *sive illud vere accipiat*, *sive repudiet*. Nam etiam apud Iudaeos singularibus beneficiis a Deo prae caeteris hominibus ornatus *vocatus* dicebatur, v. c. Ies. XLVIII, 12. ubi Deus populum iudaicum vocat מְקֹרָאִי, h. e. κλητέ, mi care! cui ego me prae aliis benignum praebeo. Matth. XX, 16. πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί multis quidem offertur religio et felicitas christiana, sed non omnes eam amplectuntur et consequuntur; ubi diserte κλητοί distinguuntur a τοῖς ἐκλεκτοῖς, ut *illi* sint, *quibus destinatum et oblatum est beneficium*, *hi* vero, *qui illud acceperunt grato et pio animo*. ib. XXII, 14. Rom. I, 6. κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ per I. C. adducti ad religionem christianam, coll. 1 Regg. I, 49. ibid. v. 7. τοῖς κλητοῖς ἁγίοις. VIII, 28. τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσι quibus benigna Dei voluntate oblata est Christianorum felicitas. 1 Cor. I, 24

κλη-

κλητοῖς, ἰουδαίοις τε καὶ ἄλλοις qui ex Iudaeis et gentilibus ad religionem christianam beneficio divino sunt traducti. Iud. v. 1. Apoc. XVII, 14. Saepius non legitur in N. T. Conf. supra sub καλέω.

ΚΛΙΒΑΝΟΣ, ου, ὁ, attice κρίβανος, *clibanus*, non *omnis generis fornacem* notat, sed speciatim *fornacem, in qua coquuntur panes hordeacei*, et respondet hebraico תנור Gen. XV, 17. Levit. II, 4. XXVI, 26. Hos. VII, 4. 6. 7. Bis tantum in N. T. legitur. Matth. VI, 30. καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον sed cras in fornacem mittuntur. Luc. XII, 28. *Etym. M.* κρίβανος σημαίνει τὸν κάμινον, ἔνθα ὀπτῶν τοὺς ἄρτους, παρὰ τὸ κρῖ (τὸ κριθάριον) καὶ τὸ βαῦνος ἡ κάμινος. Οἱ δὲ Δωριεῖς κλίβανον λέγουσι. *Schol. Aristoph.* ad Plutum v. 765. Eadem fere tradit *Thom. M.* sub κρίβανος p. 554. ed. *Bernard.* ad quem vide interpretes. *Suid.* κλίβανος· ἡ κάμινος, ἑστία. *Phavor.* φοῦρνος· ἡ κάμινος. Conf. *Wetstenii* N. T. T. II. p. 335.

ΚΛΙΜΑ, ατος, τὸ, 1) proprie: *coeli inclinatio, plaga coeli, clima*, a κλίνω *inclino*. 2) *tractus terrae, regio*, et quidem, ut *Koppius* in N. T. Vol. IV. p. 310. recte monuit, τὰ κλίματα proprie olim dicebantur *partes terrae, inter aequatorem et polos mediae, circulisque aequatori parallelis invicem distinctae.* Ter tantum legitur in N. T. Rom. XV, 23. ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις in his regionibus. 2 Cor. XI, 10. ἐν τοῖς κλίμασι τῆς ἀχαΐας. Galat. I, 21. τὰ κλίματα τῆς συρίας καὶ τῆς κιλικίας. *Suid.* κλίμα· τόπος. Vide *Wetstenii* N. T. T. II. p. 95. et *Lexicon Polybianum* s. h. v.

ΚΛΙΝΗ, ης, ἡ, *lectus, in quo reclinare possumus*, ita dictus a κλίνω *inclino, reclino.* Dicitur autem in N. T. α) de *lecto tricliniari, in quo comedentes ad mensam iacebant, seu accumbebant.* *Theophr.* Char. XXII, 4. Marc. IV, 21. VII, 4. Luc. VIII, 16. XVII, 34. β) de *lecto cubiculari, in quo dormientes aut aegroti decumbebant.* Matth. IX, 2. 6. Marc. VII, 30. Luc. V, 18. Si a κράββατον distinguitur, notat lectum mollem et pretiosum, quo honoratiores et divites uti solebant, v. c. Act. V, 15. ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων afferebant ei aegrotos, lectis impositos, pauperes et divites. Eodem modo *Cicero* quoque discrimen posuit inter *lectum* et *grabatum*, de Divinat. II. c. 36. Interdum tamen permutantur hae voces invicem, unde *Hesychius* κλίνην per κράββατον, *Suidas* per τὸ κραββάτιον interpretatus est. Apoc. II, 22. βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην in morbum eam coniiciam; thalamum moechantium in lectum aegrotantium convertam, h. e. gravissimas poenas ab ea exigam. Hinc apud *Xenoph.* Hist. Gr. V, 4. 58. κλινοπετὴς est, qui decumbit. *Syris* morbus dicitur ܡܦܠܐ ܡܫܟܒܐ *prolapsio in lectum* (*Ephraem Syr.* Opp. Syr. T. I.

T. I. p. 74.) et aegrotus ܪܡܐ ܥܠ ܥܪܣܐ *proiectus in lectum.* Etiam Hebraei habent שָׁכַב עַל מִשְׁכָּב pro *aegrotavit* 2 Sam. XIII, 5. Conf. etiam dicta a me ad vocem *βάλλω*, et *Spicilegium II. Lexici Bieliani* p. 109. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraicis מִטָּה, 2 Sam. III, 31. IV, 7. Ps. VI, 7. עֶרֶשׂ, Devt. III, 11. Iob. VII, 13. et מִשְׁכָּב 2 Chron. XVI, 14.

ΚΛΙΝΊΔΙΟΝ, *ιυ, τὸ, lectulus.* Deminutivum a *κλίνη lectus.* *Hesych.* *κλινίδιον· κράββατος, ὑποκοριστικῶς.* In N. T. tantum occurrit Luc. V, 19. et 24. ubi tamen a *κλίνη* non differre videtur, coll. v. 18. *Dionys. Halic.* VII, 68 et 76. *Aristoph.* Lysistr. 915. *Pollux* Onom. X, 32.

ΚΛΊΝΩ, fut. *ινῶ*, 1) proprie: *inclino, reclino, deflecto.* Matth. VIII, 20. et Luc. IX, 58. *ὁ δὲ υἱὸς τῦ ἀνθρώπυ ὐκ ἔχει, πῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ* filius hominis non habet, ubi corpus suum reclinet, seu, ne sedem quidem habet propriam. Luc. XXIV, 5. *κλινυσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν* vultum ad terram deflectentes, seu, oculos attollere non audentes. Ioh. XIX, 30. Luc. IX, 12. *ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν* appetente vespera. ibid. XXIV, 29. *κέκλικεν ἡ ἡμέρα* dies iam inclinat, seu vesperascit, i. q. in antecedentibus *πρὸς ἑσπέραν ἐςί.* *Κλίνειν*, ut *ἀποκλίνειν* (*Herodot.* IV, 181.) et *ἐγκλίνειν* (*Arrian.* Exped. Alex. III, 4. 4.) est verbum proprium apud Graecos de sole, in vesperam inclinato, (unde apud astronomos *solis κλίσις* et *ἔγκλισις* reperitur) quemadmodum etiam apud Latinos *inclinare* (*Curt*, VI. c. 11. 9. *Lactant.* de Mort. Persecut. c. 24.) et apud Hebraeos נָטָה (Iudd. XIX, 8. עַד־נְטוֹת הַיּוֹם, scil. לָעֶרֶב ad vesperam, coll. v. 9. et 11.) et פָּנָה Ierem. VI, 4. *κέκλικεν ἡ ἡμέρα*, sc. *εἰς ἑσπέραν*, quod additur Iudd. XIX, 9. 2) *in fugam verto, fugo, recedere cogo*, aut secundum alios, *facio inclinare, deprimo.* Hebr. XI, 34. *παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων*, scil. *εἰς φυγὴν*, hostium exercitus in fugam verterunt, seu, ut alii reddunt, exercitus peregrinorum depresserunt. Absolute hoc verbo in eadem significatione usus quoque est *Homer.* Iliad. *ε'*, v. 37. *τρῶας δ' ἔκλιναν Δαναοί.* Odyss. *θ'*, 59. ubi *Schol.* *κλῖναν· εἰς φυγὴν ἔτρεψαν.* Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 491. Sic etiam apud *Liv.* I, 12. legitur: inclinatur acies.

ΚΛΙΣΊΑ, *ας, ἡ, discubitus, ordo discumbentium et omnis locus, ubi aliquis recumbit, aut in quo discumbitur,* a 2 pers. perf. pass. *κέκλισαι*, verbi *κλίνω inclino, reclino.* Semel in N. T. legitur Luc. IX, 14. *κατακλίνατε αὐτὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα* discumbere facite omnes per quinquagenarios ordines. *Vulgatus: per convivia*, coll. Marc. VI, 39. *συμπόσια, συμπόσια.* 3 Maccab. VI, 31. *Ioseph.* A. I. XII, 2. p. 594. ed. *Havero.* *Hesy-*

Hesychius et *Suid.* κλισία· σκηνή. *Etym. M.* κλισία· σημαίνει δὲ τὴν σκηνήν, (*Homer.* Iliad. ά, 329.) καὶ τὸν θρόνον (*Homer.* Odyss. δ', 123.) καὶ τὴν ἔπαυλιν, ἀπὸ τοῦ ἐν αὐτῇ κλίνεσθαι τὰ θρέμματα. *Ioseph. A. I.* XII, 2. 12.

ΚΛΟΠΗ, ῆς, ἡ, *furtum*, *ipsa furandi actio*, a praet. med. κέκλοπα, verbi κλέπτω *furor.* Matth. XV, 19. κλοπαί. Marc. VII, 22. Saepius non legitur in N. T. Alex. pro גנב Genes. XL, 15. Hos. IV, 2. Prov. IX, 17. Vide et Sapient. XIV, 25. Sirac. XLI, 23. *Xenoph. Cyrop.* I, 2, 6. *Phavor.* κλοπαί· παραλογισμοί.

ΚΛΥΔΩΝ, ωνος, ὁ, *fluctus*, *fluctuatio*, *procella*, a κλύζω *eluo*, *abluo*, *lavo.* Bis tantum legitur in N. T. Luc. VIII, 24. ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος silentium imperavit vento et maris aestui. Iacob. I, 6. ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ qui dubitat, similis est fluctui maris, ventis hinc inde agitato. *Hesych.* κλύδων· ἡ τοῦ ὕδατος φορά, ἡ κυμάτων σφοδρότης. Alex. pro סער Ion. I, 4. 11. 12. Adde Prov. XXIII, 34. *Polyb.* I, 27, 4. et X, 3, 3. Apud graecos Scriptores aliquando *aquam* vel *humorem* in genere notat, (v. c. *Hippocrat.* de Victus Ratione I. f. 15. p. 14.) quin pro *ipso* accipitur *mari*, et fluvio opponitur, (v. c. *Max. Tyrium* Diss. XL, p. 399. Sapient. XIV, 3. 5.) Ipsam quoque *tempestatem*, quae efficit tollitque fluctus, κλύδωνα dixit *Aristoteles* de Mirab. Auscult. T. II. p. 734. et *Zonaras* Annal. XIV. T. II. p. 95.

ΚΛΥΔΩΝΙΖΟΜΑΙ, fut. ίσομαι, 1) *huc et illuc fluctibus agitor et iactor*, *fluctuo*, et proprie est *maris*, *ventis agitati*, aut *navis*, *quae fluctuans quaque versum circumfertur*, a κλύδων *fluctus.* 2) metaphorice partim de *eo* usurpatur, *qui magnis et vehementibus calamitatibus opprimitur*, (Ies. LVII, 20. Sic v. c. κλύδων est i. q. θλίψις 1 Macc. VI, 11. ubi vid. *Vulgatus.* Conf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 1075.) partim vero, ut latinum *fluctuare* (*Tacit.* Hist. I, c. 40. Cf. *I. F. Gronov.* Obss. II, c. 8.) de *eo* adhibetur, *qui dubius est*, *incertus et anceps haeret aut redditur.* Sic semel in N. T. legitur Ephes. IV, 14. κλυδωνιζόμενοι παντὶ ἀνέμῳ διδασκαλίας agitati omni vento doctrinae, coll. Iacob. I, 6. *Oppian.* Halievt. III, 505. νόος δέ οἱ ἠΰτε κῦμα εἱλεῖται, ad quem locum vide *Rittershus.* f. 281. Cf. *Abresch.* Lectt. Aristaenet. p. 48. *Elsner.* Obss. Sacr. T. II. p. 213. et *Alberti* Obss. Philol. p. 370. *Hesych.* κλυδωνίζεται· ταράττεται, παρακρούεται.

ΚΛΩΠΑΣ, ᾶ, ὁ, *Clopas.* Nomen viri contractum ex Κλεόπας, quod vide supra. Legitur in N. T. Ioh. XIX, 25.

ΚΝΗΘΩ, fut. κνήσω, *scalpo*, *frico*, *pruritum facio*, vel *moveo*, *titillo*, a κνάω vel κνέω vel κνῆμι *rado*, *scalpo*, *scabo*, *titillo.* Κνήθομαι *prurio*, *pruritu laboro.* Semel in N. T.

legitur 2 Tim. IV, 3. κνηθόμενοι τὴν ἀκοὴν, pro κατὰ τὴν ἀκοὴν, pruritu aurium laborantes, h. e. cupientes audire ea tantum, quae voluptatem afferunt et aures pascunt. *Hesych.* κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· ζητοῦντες τὶ ἀκοῦσαι καθ' ἡδονήν. Idem tradit *Alberti* Gloss. Gr. p. 163. *Chrysostomus:* κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· τουτέστι τῆς ἡδονῆς χάριν λέγοντας καὶ τέρποντας τὴν ἀκοὴν ἐπιζητοῦντες. Conf. *Wetstenii N. T.* T. II. p. 365. Hinc substantivum κνῆσις et κνησμὸς apud *Plutarchum* T. VI. p. 479. et 638. et T. IX. p. 83. ed. *Reiske.*

ΚΝΙΔΟΣ, ου, ἡ, *Gnidus*, seu *Cnidus*. Peninsula et urbs eiusdem nominis maris Aegaei paululum infra Cretam. Act. XXVII, 7. *Strabo* XIV. p. 965. C. *Homer.* Hymn. in Apollinem v. 43.

ΚΟΔΡΑΝΤΗΣ, ου, ὁ, *quadrans*. Vox, origine latina, quae 1) generatim *quartam cuiusque rei partem*, et in specie *quartam partem numismatis alicuius* significat. Sic v. c. *quadrans romanus* minimum erat numismatis aerei romani et valebat quartam partem assis semuncialis, qui pars denarii decima sexta fuit. Conf. Interpretes ad *Quinctiliani* Institutt. Oratt. Lib. VIII, c. 6. p. 747. et *Wetstenii N. T.* T. I. p. 300. 2) in N. T. *nummum apud Iudaeos receptum, qui chalcum atticum dimidium, seu δύο λεπτὰ aequiparabat*, notat. Scilicet, ut verbis utar Celeb. *Fischeri* Prolus. XIX. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 10 sq. iudaici Scriptores (vide *Buxtorf.* Lex. Talmud. v. איסר et *Reland.* Diss. V. de Numis Samaritt. p. 189 sq.) denario quidem dant, ut Attici drachmae, sex obolos, sed obolum, qui apud Atticos octo chalcos valuit, valuisse tradunt quatuor assarios (איסרין) sive dupondium, (שני פונדיונין) ita, ut assarii singuli octonis constiterint numulis aeneis aliis, quorum quisque dictus sit פרוטה. Quum igitur as iudaicus pondere et pretio responderit assi Romanorum semunciali fere dimidio, et graeco λεπτὸν evangelistae hebraicum פרוטה reddiderint, quadrans δύο λεπτὰ aequiparaverit necesse est. Bis tantum legitur in N. T. Matth. V, 26. ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην donec persolveris ultimum quadrantem, h. e. omne omnino debitum, seu creditori ad assem satisfeceris. Marc. XII, 42. λεπτὰ δύο ὅ ἐστι κοδράντης. *Hesychius* et *Suid.* κοδράντης· λεπτὰ δύο. Sed *Alberti* Gloss. N. T. κοδράντην· λεπτὸν, e male intellecto loco Luc. XII, 59. Conf. *Gronov.* Mantissa Pecun. Vet. cap. III. p. 437. *Ez. Spanhemii* Diss. de Vsu et Praestantia Numismatum T. I. p. 20 seq. *Meursium* Gloss. Graecobarb. p. 250 sq. et *Cangium* Gloss. Med. Graecit. p. 674.

ΚΟΙΛΙΑ, ας, ἡ, 1) generatim et vi etymologiae: *omne, quod est cavum, locum cavum quemcunque* notat, ut multis exemplis docuit *Schwarzius* in Notis ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 468

p. 468 sq. Descendit enim a κοῖλος *cavus, concavus.* Hinc 2) *alvus,* seu *venter inferior, in quem excrementa ciborum recipiuntur, ventriculus,* et ita proprie differt a στόμαχος, teste *Polluce* II, 202. et *Foësio* Oecon. Hipp. p. 209. *Plutarch.* Sympos. VII, 1. p. 700. εἴπερ εἰς κοιλίαν ἐχώρει διὰ στομάχου πᾶν τὸ πινόμενον. *Herodian.* I, c. 17. §. 23. περὶ στόμαχον δὲ καὶ κοιλίαν τοῦ φαρμάκου γενομένου. Latini eandem differentiam vocum *stomachus* et *ventriculus* observant, v. c. *Plin. H. N.* II, 37. *Cicero* de N. D. II, 135. *Cels.* IV, 1. Sic legitur quoque in N. T. Matth. XV, 17. εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ in ventriculum abit: nam sequitur: καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται. Marc. VII, 19. 3) *venter, ciborum receptaculum,* i. q. στόμαχος. Matth. XII, 40. ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους in stomacho ceti, coll. Ion. II, 1. ubi est in hebraico מְעֵי, quod proprie *intestina* notat. Luc. XV, 16. ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ cupiebat saturari. 1 Cor. VI, 13. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν esca pertinet ad ventrem et venter cibis concoquendis et digerendis inservit. Apoc. X, 9. 10. In nonnullis N. T. locis, ubi eadem significatio valet, etiam per *lucrum, commodum, utilitatem* commode reddi possit, v. c. Rom. XVI, 18. δουλεύουσιν τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ suis tantum commodis inserviunt. Phil. III, 19. ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία qui gulae indulgent et voluptatibus, aut: qui lucri et stomachi caussa iudaismum suadent. 4) *uterus matris, ubi concipitur et continetur foetus usque ad tempus partus.* Matth. XIX, 12. ἐκ κοιλίας μητρὸς ex utero matris, seu, inde a nativitate et prima aetate. Hebr. בֶּטֶן אֵם, Iob. I, 21. et מְעֵי אִמִּי, Ies. XLIX, 1. Luc. I, 15. 41. ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς. ibid. v. 42. ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου fructus uteri tui, h. e. *foetus, infans,* qui etiam hebraice פְּרִי בֶטֶן vocatur Micha VI, 7. Vide supra dicta ad καρπός. Luc. II, 21. πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. Ioh. III, 4. Act. III, 2. XIV, 8. Galat. I, 15. *Antigon. Caryst.* Hist. Mem. c. 25. 5) *mulier, mater,* ut *uterus* apud Latinos, v. c. *Claudian.* Panegyr. v. 202. Luc. XI, 27. μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε o beatam matrem, quae te utero gestavit! ibid. XXIII, 29. μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν beatae steriles et mulieres, quae non pepererunt. 6) *totum corpus,* et plane abundat. Ioh. VII, 38. ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος ex eius corpore flumina aquae fontalis emanabunt, h. e. is mea doctrina in aeternum felix erit et abundabit omnibus bonis: ubi male et ridicule nonnulli metaphoram desumtam putarunt ab amphoris, magnum ventrem habentibus. Saepius non legitur in N. T.

ΚΟΙΜΑ'Ω, ῶ, fut. ήσω, *facio dormire,* vel *cubare alterum; sopio.* Medium κοιμάομαι, ῶμαι, 1) *dormio; obdormio, sopior, cubo,* quasi *me dormire facio.* Matth. XXVIII, 13. ἡμῶν

κοιμωμένων nobis dormientibus. Luc. XXII, 45. Ioh. XI, 12. εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται si dormit, convalescet. Act. XII, 6. *Hesych.* κοιμηθέντι· κατακλιθέντι, ἢ πάντως ὑπνώσαντι. Idem: κοιμηθῆναι· κατακλιθῆναι, ὑπνῶσαι. *Diog. Laërt.* VI, 62. IX, 82. κοιμώμενος περιεπάτει ἐν τῷ ὕπνῳ. 2) metaphorice, et per euphemiam: *morior, spiritum efflo, exspiro*, et partim de iis usurpatur, *qui humanitatis conditione exstinguuntur*, partim vero de *iis*, *qui violenta morte*, aut *acerbo fato perimuntur*. Matth. XXVII, 52. πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων multi pie defuncti. Ioh. XI, 11. Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται Lazarus noster amicus mortuus est. Act. VII, 60. XIII, 36. 1 Cor. VII, 39. XI, 30. XV, 6. 18. οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ martyrium passi, seu interfecti ob religionem christianam. ib. v. 20 et 51. 1 Thess. IV, 13. 14. 15. 2 Petr. III, 4. *Sophocl.* Electra v. 510. ποντισθεὶς Μυρτίλος ἐκοιμάθη. *Callim.* Epigr. X. T. I. Opp. ed. *Ernesti* p. 284. Conf. *Ioh. Meursium* in Lycophron. p. 206. *Ioh. Maii* Obss. SS. Lib. IV. p. 118. et Bibl. Brem. Class. V. p. 872. Eodem modo hebraicum שכב, quod *dormire* significat, etiam *mortem* notat Deut. XXXI, 16. XXXII, 5. 2 Regg. XX, 21. Ies. XIV, 8. (cf. *Vorstii* Philol. Sacr. c. 6. p. 199. ed. *Fischeri*) et apud Rabbinos et Talmud. דמך *dormivit* ponitur pro *mortuus est*, teste *Buxtorfio* in Lex. Rabbin. f. 551. Eundem euphemismum sequuti sunt etiam latini Scriptores. Conf. *Taubmann.* ad *Plaut.* Amphitr. A. I. Sc. 1. v. 148. et *Lud. de la Cerda* ad *Virgil.* Aen. X, v. 745. Hinc sepulcreta veterum κοιμητήρια dicebantur.

ΚΟΊΜΗΣΙΣ, εως, ἡ, *dormitio*, *sopor*, *somnus gravis*, *quies*, a κοιμάομαι. Semel in N. T. legitur Ioh. XI, 13. ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει eum de somni sopore loqui. Legitur praeterea Sirac. XLVI, 22. XLVIII, 14.

ΚΟΙΝΌΣ, ἡ, όν, 1) proprie: *communis*, *ad omnes pertinens*, seu *cuius omnes participes sunt*, *publicus*, et opponitur τῷ ἴδιος. Sic apud *Isocrat.* in Evagor. c. 4. ἱερὸν κοινὸν templum, ad quod omnibus Graecis aditus patet. *Pindar.* Pyth. III, 3. κοινὸν ἔπος publica vota. Act. II, 44. καὶ εἶχον ἅπαντα κοινὰ et habebant omnia communia, coll. v. 45. et IV, 32. ubi verbis ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινὰ opponitur οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν ἔλεγεν ἴδιον εἶναι. Tit. I, 4. τὴν κοινὴν πίστιν religionem, quam uterque nostrum profitetur. Iud. v. 3. περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας de communi nostra felicitate. Vide ad h. l. *Wesselingium*. 2) metaphorice: *immundus*, *inquinatus*, *pollutus*, *impurus*, quia, quod est commune et a multorum manibus tractatur, facile sordescit. Speciatim vero usurpatur de *rebus*, *legaliter immundis*, *illicitis et lege Mosaica interdictis*, quemadmodum etiam apud Hebraeos חֹל *omne* dicitur, *quod non est consentaneum legibus et institutis Iudaeorum*.

rum. Marc. VII, 2. κοιναῖς χερσὶ τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις ἐσθίοντας ἄρτους manibus quamvis puris, tamen ante coenam contra instituta Iudaeorum illotis, coenantes. Act. X, 14. οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον nunquam comedi cibos, lege mosaica interdictos. ibid. v. 28. ἄνθρωπος κοινὸς dicitur *gentilis*, homo profanus, a cuius familiaritate abstinendum erat Iudaeis ex praescriptis legis Mosaicae. ibid. XI, 8. Rom. XIV, 14. *Hesychius* et *Suid.* κοινόν· τὸ ἀκάθαρτον. 1 Macc. I, 50. 65. *Ioseph.* A. I. XII, 12. 13. κοινοὺς ἀνθρώπους. ib. XIII, 1. 1. κοινὸν βίον. Apud eundem etiam κοινοφαγία aliquoties occurrit. 3) *abominandus, detestabilis, repudiandus.* Hebr. X, 29. τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος mortem Christi contemnens, repudians, et ex adiuncto: deficiens a religione christiana. Saepius non legitur in N. T. *Etym. M.* κοινὸς σημαίνει τρία· τὸν μεμολυσμένον ὡς τό· Ὁ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης (ita enim reponendum loco impressi τοῦ χριστοῦ ob locum Hebr. X, 29.) κοινὸν ἡγησάμενος. — σημαίνει καὶ τὸν μηδὲν πλέον τῶν ἄλλων διαφέροντα, (ἢ τὸ μηδὲν ἔχον πλέον τῶν λοιπῶν. *Suid.*) σημαίνει καὶ τὸν ἀναμεμιγμένον τοῖς πᾶσι.

ΚΟΙΝΌΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *communico, aliquid commune reddo, facio, ut aliquid ad omnes pertineat aut plures eius participes fiant*, a κοινὸς, quod vide. *Thucyd.* I, 39. κοινώσαντες τὴν δύναμιν. ibid. IV, 4. τοῖς ταξιάρχοις κοινώσας. 2) metaphorice: *polluo, contamino, inquino, impurum et immundum reddo*, ita, ut speciatim de immunditie legali. seu de rebus dicatur, quarum usus interdictus erat lege Mosaica. Hebr. IX, 13. τοὺς κεκοινωμένους pollutos contactu cadaverum, coll. Num. XIX, 9. 11. 12—17. 3) *iudico et declaro aliquid impurum et lege Mosaica interdictum* adeoque ex adiuncto: *aversor.* Act. X, 15. σὺ μὴ κοίνου noli tanquam impurum et illicitum repudiare, coll. v. 28. ib. XI, 9. Huc pertinet glossa *Hesychii:* μὴ κοίνου· μὴ ἀκάθαρτον λέγε, quae etiam in *Alberti* Gloss. N. T. p. 72. reperitur. 4) *abominabilem reddo, inquino animum, privo favore divino.* Matth. XV, 11. 18. 20. Marc. VII, 15. 18. 20. 23. 5) *profano.* Act. XXI, 28. κεκοίνωκε τὸν ἅγιον τόπον profanavit hunc sanctum locum. Apoc. XXI, 27. πᾶν κοινοῦν, pro πᾶς κοινὸς, omnis profanus, impius, nam opponitur τῷ γεγραμμένῳ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* κοινοῖ· μιαίνει. *Alberti*, Gloss. Gr. p. 114. κεκοίνωκεν· ἐμίανεν.

ΚΟΙΝΩΝΈΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) transitive: *communico, in commune confero, aliquid largior, impertior*, a κοινωνὸς *socius, particeps.* Rom. XII, 13. ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες eleemosynis succurrite indigentiae Christianorum, ubi κοινωνεῖν *Theodoretus* explicat per μεταδοῦναι χρημάτων. Galat. VI, 6. κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγα-

ἀγαθοῖς omni beneficiorum genere doctores vestros sublevate. *Phavor.* κρινωνείτω· ἀντὶ τοῦ μεταδιδότω. 2) intransitive: *in communionem et societatem alicuius venio, commercium cum aliquo hab o, particeps fio, participo.* Rom. XV, 27. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη si enim beneficiorum spiritualium, ipsis proprie destinatorum, participes facti sunt gentiles. Philipp. IV, 15. οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως cum nulla ecclesia rationes habui expensorum et acceptorum, seu, nulla ecclesia mecum commercium habuit, quod attinet rationes etc. 2 Tim. V, 22. μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις neque particeps fias peccatorum alienorum, h. e. ne committas, ut alienorum peccatorum culpa ad te redundet. Prov. I, 11. Iob. XXXIV, 8. Hebr. II, 14 κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος habent corpus humanum. 1 Petr. IV, 13 2 Ioh. v. 11. Saepius non legitur in N. T. *Thom. M.* p. 538. ed. *B rnard.* οὐ μόνον κοινωνῶ σοι τοῦ δεῖνος, ἀντὶ τοῦ μετέχω σοι, ἀλλὰ καὶ κοινωνῶ σοι ὧν ἔχω, ἀντὶ τοῦ μεταδίδωμι. Πλάτων ἐν δευτέρῳ τῶν πολιτειῶν· τετραπλάσιον χρόνον τε καὶ πόνον ἀναλίσκειν ἐπὶ σίτου παρασκευῇ, καὶ ἄλλοις κοινωνεῖν. ἤγουν μεταδιδόναι τούτου. — — καὶ κοινωνῶ ἁπλῶς τὸ μετέχω, πρὸς γενικὴν μόνον συντασσόμενον. Caeterum notandum est κοινωνεῖν etiam a Graecis, quanquam rarius, genitivo iungi, v. c. *Artemid.* I, 49. *Diod. Sic.* I, 74. et *Long., Pastoral.* l. I. p. 9.

ΚΟΙΝΩΝΊΑ, ας, ἡ, 1) *communicatio*, speciatim: *communicatio beneficiorum, beneficentia, liberalitas*, et per metonymiam causae efficientis pro effectu: *ipsum beneficium, eleemosyna, pecunia collecta*, a κοινωνός, quod vide. Sic legitur in N. T. Rom. XV, 26. κοινωνίαν καλεῖ τὴν ἐλεημοσύνην, 2 Cor. IX, 13. ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς ob integritatem liberalitatis vestrae erga ipsos et alios. Hebr. XIII, 16. τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε. Cf. *D'Orville* ad *Chariton.* p. 135. *Phavor.* κοινωνία· ἡ ἐλεημοσύνη. 2) *participatio, communio, coniunctio, societas, consortium, fruitio, socialis conversatio.* Act. II, 42. καὶ τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου et communi usu sacrae coenae, quae a Scriptoribus ecclesiasticis κατ' ἐξοχὴν κοινωνία vocatur, v. c. apud *Dionys. Areop.* Hier. Eccles. cap. III. *Chrysost.* Homil. X. in Ioh. Conf. *Suiceri* Obss. Sacr. p. 101. et *Casauboni* Exercit. Antibar. XVI, 30. p. 445. 1 Cor. I, 9. κοινωνία Ἰησοῦ χριστοῦ coniunctio Christianorum cum Iesu, quae est in felicitate, per Christum omnibus parta, qui religioni christianae convenienter vivunt. ibid. X, 16. usus panis et vini in S. coena dicitur esse κοινωνία τοῦ αἵματος καὶ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ fruitio (i. q. μετοχή, interprete *Chrysostomo*, coll. v. 17.) sanguinis et corporis I. C. Possis tamen commode etiam reddere: efficit et reddit nos participes corporis et sanguinis I. C. 2 Cor. VI, 14. τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; quid

quid commune esse potest luci cum tenebris? ubi cum vocabulis μετοχὴ et συμφώνησις permutatur. (Sirac. XIII, 3. 19.) ibid. VIII, 4. XIII, 13. ἡ κοινωνία τῦ ἁγίε πνεύματος participes fiatis auxilii divini. Galat. II, 9. Ephes. III, 9. Philipp. I, 5. ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ob constantiam vestram in religione christiana. ibid. II, 1. εἴ τις κοινωνία πνεύματος si qua consensio et coniunctio animorum. ibid. III, 10. κοινωνία τῶν παθημάτων calamitatum societas. Philem. v. 6. 1 Ioh. I, 3. 6. 7. Saepius non legitur in N. T. Copiose de hac voce disputavit *P. Schaffshausen* in Diss. de Vera Notione Vocabuli κοινωνία, Lips. 1738. 4. et *Ioh. Floderus* in Diss. sistente vocabulum κοινωνία in Scriptis N. T. ὁμώνυμον. Vpsal. 1776. 4.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ, ἡ, ὸν, *liberalis, qui lubenter opibus suis aliorum paupertatem sublevat, libenter communicans*, a κοινωνός. Semel in N. T. legitur 1 Tim. VI, 18. ubi divites iubentur esse κοινωνικοί. Apud graecos Scriptores κοινωνικὸς fere semper *hominem* designat, *qui est societatis amans, et se lubenter ad aliorum consuetudinem demittit, humanus, non austerus et fastuosus. Phavor.* κοινωνικὸς· τῦτ' ἔςι πρᾶος, προσηνὴς, ἄτυφος, συγκαταβατικὸς, ἀπὸ τῦ εὐμεταδότυς εἶναι κοινωνίας. Vide *Demosthen.* p. 182. 16. ed. *Reiske* et *Polyb.* II, 41. 1.

ΚΟΙΝΩΝΟΣ, ῦ, ὁ, ἡ, *socius, qui societatem iniit cum aliquo, amicus*, item, *qui eiusdem rei particeps est cum aliquo*; aut *in communionem cum aliquo venit*, a κοινὸς *communis*. Legitur in N. T. Matth. XXIII, 30. οὐκ ἂν ἤμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι κ. τ. λ. non fuissemus socii eorum in profundendo sanguine prophetarum. Luc. V, 10. οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ σίμωνι qui cum Simone societatem inierant. 1 Cor. X, 18. κοινωνοὶ τῦ θυσιαςηρίε εἰσὶ profitentur se eo ipso cultores Dei, cui sacra fiunt in altari. ibid. v. 20. ὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνὲς τῶν δαιμονίων εἶναι nollem autem vos participes fieri cultus, qui idolis praestatur. 2 Cor. I, 7. VIII, 23. κοινωνὸς ἐμὸς socius meus. Philem. v. 17. εἰ ὖν ἐμὲ ἔχεις κοινωνὸν quodsi me habes amicum tuum. Hebr. X, 33. 1 Petr. V, 1. 2 Petr. I, 4. θείας κοινωνοὶ φύσεως divinae participes naturae. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebraico חָבֵר *sodalis, socius, consors*. Prov. XXVIII, 24. Ies. I, 23. Malach. II, 14. 2 Regg. XVII, 11.

ΚΟΙΤΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *cubile, lectus*, a κεῖμαι *cubo, iaceo*. Luc. XI, 7. καὶ τὰ παιδία μετ' ἐμῦ εἰς τὴν κοίτην (pro ἐν τῇ κοίτῃ) εἰσὶν et pueri mei mecum sunt in cubili. *Xenoph.* de Mag. Equit. VII, 12. ἐκ κοίτης ἀνιςαμένοις. 2 Sam. XI, 2. Ies. LVI, 10. 2) speciatim et κατ' ἐξοχὴν notat *torum genialem, lectum coniugalem*, et ex adiuncto: *matrimonium*. Hebr. XIII,

XIII, 4. ἡ κοίτη ἀμίαντος torus coniugalis ne polluatur, seu, ne violate leges matrimonii. Ita etiam apud Graecos κοίτη (v. c. *Plutarch.* T. II. p. 1153. *Chariton.* II, 1. *Lucian.* Pseudomant. T. I. Opp. p. 779. Conf. *Stosch.* Archaeol. Oeconom. N. T. p. 17.) et εὐνή, et apud Latinos (v. c. *Lactant.* de Mort. Persec. c. 38.) *cubile* usurpatur, observante *El. Palairet.* in Obss. Philol. p. 495 sq. Hinc 3) *concubitus*, *congressus venereus*, *maxime illegitimus*, i. q. συνουσία. Rom. XIII, 13. μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις. Num. XXXI, 17. ἥτις ἔγνω κοίτην (hebr. מִשְׁכַּב) ἄρσενος. ibid. v. 18. 35. Levit. XV, 16. 18. κοίτη σπέρματος est concubitus, cum emissione et immissione seminis coniunctus, Levit. XVIII, 23. πρὸς πᾶν τετράπουν οὐ δώσεις τὴν κοίτην σου, *Gloss. Vett.* κοίτη, *concubitus*. *Eurip.* Hippolyt. v. 154. κρυπτὰ γὰρ κοῖτα τῶν σῶν λεχέων. Eodem sensu εὐνὴ apud *Homer.* Odyss. λ, v. 126. Cf. *El. Palairet.* l. l. p. 377. 4) per metalepsin: *ipsa proles ex concubitu*. Rom. IX, 10. ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα κ. τ. λ. quum ex uno Isaaco gravida facta gemellos, Esavum et Iacobum, peperisset. Saepius non legitur in N. T.

ΚΟΙΤΩΝ, ῶνος, ὁ, *cubiculum, locus domus, ubi sunt cubilia*, a κοίτη *lectus*, *cubile*. Semel occurrit in N. T. Act. XII, 20. τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, scil. τεταγμένον, qui praeest cubiculo regis, cubicularius regis. Alex. pro חדר, חֶדֶר *cubiculum*, *conclave*, 2 Sam. IV, 7. XIII, 10. Ioel. II, 16. etiam pro מִשְׁכָּב Exod. VIII, 3. 2 Regg. VI, 12. *Hesych.* et *Phavor.* κοιτών· τὸ δωμάτιον.

ΚΟΚΚΙΝΟΣ, η, ον, *coccineus, cocco tinctus, cocci colore imbutus*, a κόκκος *coccus*. *Coccus* autem, quo infectores utuntur, secundum *Dioscoridem* IV. c. 48. tinctorius, frutex est parvus sarmentosus, cui grana velut lentes adhaerent. Haec delecta componuntur. Optimus est Galatiaticus et Armeniacus, deinde Asiaticus et Cilicius, postremus omnium est Hispanicus. *Plin.* H. N. IX, 41. XVI, 8. XXII, 2. *Hesych.* κόκκος· ἐξ οὗ φοινικοῦν βάπτεται τὸ χρῶμα. Legitur in N. T. Matth. XXVII, 28. περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην circumdederunt ei chlamydem coccineam. Hebr. IX, 19. μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου cum aqua et lana coccinea. Apoc. XVII, 3. 4. πορφυροῦν καὶ κόκκινον, scil. ἱμάτιον, coll. 2 Sam. I, 24. ib. XVIII, 12. 16. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro תולע aut תּוֹלַעַת, h. e. *coccus vermiculus*, (nam in cocco vermis inest, ad tingendum praestantior cocco ipso) Ies. I, 18. Exod. XXV, 4. Levit. XIV, 4. 6. 49. etc. pro כַּרְמִיל, 2 Chron. II, 7. 14. III, 14. et שָׁנִי *dibaphum coccineum*, Ios. II, 18. 2 Sam. I, 24. Conf. *Braun.* de Vestitu Sacerdot. Hebr. I, c. 15. §. 20.

Bochart.

Bochart. Hieroz. P. II. Lib. IV. c. 27. p. 624 sq. et *Salmasii* Exercit. Plin. p. 192 sq. et 213.

ΚΌΚΚΟΣ, ου, ὁ, *granum cuiuscunque generis, bacca.* Matth. XIII, 31. κόκκος σινάπεως. XVII, 20. ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκος σινάπεως si vel tantulum fidei, seu, vel minimam fidei (miraculosae) partem haberetis. Formula proverbialis, de qua infra ad σίναπι uberius exponetur. Marc. IV, 31. Luc. XIII, 19. XVII, 6. Ioh. XII, 24. ὁ κόκκος τοῦ σίτου granum tritici. 1 Cor. XV, 37. γυμνὸν κόκκον. Saepius non legitur in N. T.

ΚΟΛΆΖΩ, fut. άσω, *punio, castigo, poenis compesco atque cohibeo petulantiam alicuius,* (unde ἀκόλαστος *qui nullis poenis compesci ac coërceri se patitur,* Prov. XIX, 29. XX, 1. XXI, 11. Conf. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 5. 25.) etiam, ut τιμωρέω, *vexo durius insontem. Isocrat.* Panegyr. c. 34. p. 90. οὐδεὶς ἡμῶν οὕτω αἰκίζεται τοὺς οἰκέτας, ὡς ἐκεῖνοι τοὺς ἐλευθέρους κολάζουσι. Bis tantum legitur in N. T. Act. IV, 21. μηδὲν εὑρίσκοντες τῶς κολάσωνται αὐτοὺς quum nullam in eos animadvertendi caussam exquirere possent. 2 Petr. II, 9. ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν impios in diem iudicii puniendos servare. *Thucyd.* II, cap. 87. κολασθήσεται τῇ πρεπούσῃ ζημίᾳ. *Phavor.* κολάζω· ἀμύνομαι, εὐθύνω, τίνω, τιμωροῦμαι. Idem: κολάζω· καὶ τὸ παιδεύω, ἀφ' οὗ τὸ κεκολασμένον ἦθος, τὸ πεπαιδευμένον. καὶ ἀκόλαστον· τὸ ἀπαίδευτον.

ΚΟΛΑΚΕΊΑ, ας, ἡ, *adulatio, adsentatio,* a κολακεύω *adulor,* quod a κόλαξ, ακος, ὁ, *adulator, parasitus.* In N. T. tantum reperitur 1 Thess. II, 5. οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν nec unquam adulatione, s. adsentatione usus sum: nam λόγος κολακείας est idem, quod κολακεία. Conf. *Alberti* Obss. Philol. p. 475. *Phavor.* κολακία ἐστὶν ὁμιλία πρὸς ἡδονὴν ἄνευ βελτίστου· ἢ ἕξις ὁμιλητικὴ πρὸς ἡδονὴν ὑπερβάλλουσα τὸ μέτριον, ἢ ἔπαινος ὑπὲρ τὸ πρέπον, καὶ ἀπάτη.

ΚΌΛΑΣΙΣ, εως, ἡ, *poena, supplicium, cruciatus,* a κολάζω *punio.* Bis tantum legitur in N. T. Matth. XXV, 46. ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον hi abibunt ad supplicia aeterna. *Aelian.* V. H. VII, 15. 1 Ioh. IV, 18. ὁ φόβος κόλασιν ἔχει metus mentem humanam adfligit. Alii vertunt: *metus est impedimento amori,* ut κόλασις h. l. sit *obstaculum, impedimentum.* Cf. *L. Bos.* in Exerc. p. 290. et *Alberti* in Obss. Philol. ad h. l. et in Periculo Critico p. 36. *Hesych.* κόλασις· τιμωρία.

ΚΟΛΑΦΊΖΩ, fut. ίσω, 1) proprie: *pugnis,* seu *convolutis manibus percutio, caedo et tundo, colaphum alicui infligo, colaphis caedo,* (quod Attici auctore *Thoma M.* κονδυλίζειν dixere) et ita differt a ῥαπίζω, quod significat *os palma caedere, faciem plana palma contundere;* πατάξαι τὴν γνάθον ἁπλῇ τῇ χειρί, inter-

interprete *Suida*. (a κόλαφος *compressa in pugnum manus.*) Matth. XXVI, 67. καὶ ἐκολάφισαν αὐτὸν et colaphos inflixerunt ei. Marc. XIV, 65. Conf. *Fischeri* Prolus. III. de Vitiis Lexicorum N. T. p. 5 sq. 2) metaphorice, et per synecdochen speciei pro genere: *contumeliis acerbis aliquem vexo et afficio, ignominiose tracto, gravissime affligo, poenis afficio.* 1 Cor. IV, 11. 2 Cor. XII, 7. ubi sermo est de gravissima afflictione Pauli. 1 Petr. II, 20. εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε si heri vestri malefactorum vestrorum poenas a vobis sumunt. In nonnullis codicibus pro κολαφιζόμενοι legitur κολαζόμενοι, quae lectio ex interpretamento orta videtur. Similis formula est εἰς πρόσωπον δέρειν, quae 1 Cor. XI, 20. legitur. — *Hesych.* κολαφιζόμενος· ῥαπιζόμενος. Rectius *Theophyl.* ad Matth. XXVI, 67. κολαφίζειν ἐστὶ τὸ διὰ χειρῶν πλήττειν συγκαμπτομένων τῶν δακτύλων, καὶ ἵνα ἀφελέστερον εἴπω, διὰ τοῦ κρόνθου κονδυλίζειν.

ΚΟΛΛΆΩ, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *glutino, conglutino, agglutino, glutine iungo,* a κόλλα *gluten, glutinum.* *Pindar.* Olymp. V, 29. κολλᾷ δὲ σταδίων θαλάμων ταχέως ὑψίγυιον ἄλσος. Medium κολλάομαι 2) metaphorice, tralatione facta ab iis, quae visco aut glutine iuncta sunt, ut hebraicum דָּבַק, significat: *adhaerere, coniungere se cum aliquo, adiungi, associari, familiariter aliquo uti, sequi, studere, sectari,* et de omni arctiore coniunctione cum re aut persona usurpatur. Luc. X, 11. τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν pulverem adhaerentem calceis et vestimentis. ibid. XV, 15. ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν applicuit se civi illius regionis. Act. V, 13. τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς nullus autem procerum audebat se associare iis. ibid. VIII, 29. κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ sequere, seu comitare hunc currum. ibid. IX, 26. ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς conabatur familiariter cum Christianis versari. ib. X, 28. κολλᾶσθαι ἀλλοφύλῳ familiariter uti gentilibus. ib. XVII, 34. κολληθέντες αὐτῷ sequentes eum. Rom. XII, 9. κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ studete aliorum commodis inservire. 1 Cor. VI, 16. ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ κ. τ. λ. qui cum meretrice rem habet, unam quasi cum ea constituit personam. ib. v. 17. ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστι qui addictus est cultui domini, arctissime cum eo coniunctus est quoad animum. Saepius non legitur in N. T. Eodem sensu דָּבַק, quod ut arabicum لبق proprie *agglutinari* notat, in V. T. usurpatur, v. c. Ier. XIII, 11. Devt. XXVIII, 6. κολληθήσονται ἐν σοί. Ruth. II, 8. κολλήθητι μετὰ τῶν κορασίων μου. 2 Regg. XVIII, 6. ἐκολλήθη τῷ κυρίῳ. Sirac. XIX, 12. ὁ κολλώμενος πόρναις. *Plutarch.* de Polyphil. T. II. p. 94. διὸ δεῖ μὴ ῥᾳδίως προσδέχεσθαι μηδὲ κολλᾶσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσι.

ΚΟΛΛΟΥΡΙΟΝ, *s.* ΚΟΛΛΥΡΙΟΝ, *ου*, *τὸ*, *collyrium*, 1) proprie: *parvus panis*, *pastillus*, *panis cinericius*, a κολλύρα *panis, qui pueris datur*, *frustulum panis*, *panis cinere coctus*. *Phavor.* κολλύρα· τὸ ἔλαττον τοῦ ἄρτου. τινὲς δὲ τὴν κολλύραν εἶδος ἄρτου, ὃ τοῖς παιδίοις διδόασι. Idem: κολλύριον· ἀπὸ τοῦ κολοβόν. κόλλιξ γὰρ ὁ ἄρτος. — κολλύρια· τὰ κολοβὰς ἔχοντα τὰς οὐράς. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄρτων δύναται λέγεσθαι, καὶ ἐπὶ τῶν ἰατρικῶν φαρμάκων. 2) *medicamenti genus, quod in oculorum affectibus sumebatur*. Parabatur in oblonga, nonnunquam orbiculari forma ex spodio, et coloris cinerei erat. Dissolutum vehiculo convenienti fecibus et lippitudini oculorum opponebatur. Nomen suum accepit aut a forma et colore, quem cum κολλύρα communem habebat, aut, ex aliorum sententia, ab effectu, quia fluxiones oculorum inhibebat, a κωλύω *inhibeo* et ῥοῦς *fluxio*. Multa vero huius medicamenti (quod oculis male affectis illinebatur) genera commemorantur apud veteres, v. c. *Celsum* de Medic. VI, c. 6. *Paulum Aeginet.* III, c. 22. *Hippocrat.* de Victu Acut. c. 68. *Dioscor.* I, c. 2. p. 130. *Plin.* H. N. XXI, c. 20. Cf. etiam *St. Blancard.* Lex. Med. p. 75. *Salmas.* Exercit. Plin. p. 182 et 936. et *Clericum* in Hist. Med. Lib. II, c. 1. p. 612 sq. Semel tantum legitur in N. T. Apoc. III. 18. καὶ κολλύριον ἔγχρισον (supple κατὰ) τοὺς ὀφθαλμούς σου collyrio inunge oculos tuos, h. e. ad sanam mentem redi, ad idoneam cognitionem adspira. Iudaei, qui etiam κολλύριον civitate sua donarunt, eodem sensu voce קולורין et קולוריה usi sunt, teste *Schoettgenio* in Hor. Hebr. et Talm. p. 1103.

ΚΟΛΛΥΒΙΣΤΗΣ, *οῦ*, *ὁ*, *trapezita*, *nummularius*, *mensarius*, *qui numos numis permutat cum quodam lucro pro navata opera*, a κόλλυβος, quod non solum *numum minutum*, (*Schol. Aristoph.* ad Pacem v. 1199. οὐδὲ κολλύβου· εἶδος εὐτελοῦς νομίσματος ἀντὶ τοῦ· οὐδὲ ὀβολοῦ) sed etiam *pecuniae permutationem* (τὴν ἀργυρίου ἀλλαγὴν, teste *Polluce* Onom. III, c. 9. VII, 30.) significat. Damnarunt hanc vocem grammatici, v. c. *Moeris*, *Thomas Mag.* p. 108. et *Phrynichus* p. 82. qui Atticos voce ἀργυραμοιβὸς in hac re tantum usos esse docuerunt. Κολλυβιστὴς dicitur apud Graecos etiam κερματιστὴς respectu nummorum minutorum, quos permutabant, et τραπεζίτης respectu mensarum, quibus assidebant. Conf. *Salmasium* de Vsuris p. 494 seq. Qui in N. T. commemorantur κολλυβισταὶ, Matth. XXI, 12. Marc. XI, 15. et Ioh. II, 15. in porticibus templi Hierosolymitani sedebant et permutatione numorum viliorum didrachmis, aut semisiclis quaestum faciebant. Quilibet enim Iudaeorum annuatim vicesimo quinto die mensis Adar dimidium sicli ad templi cultum persolvere tenebatur, pro legis Mosaicae vi Exod. XXX, 13—15. Vide *Lightfootum* ad Matth. XXI, 12. *Thom. M.* p.

M. p. 539. κολλυβιστὴς ἐπὶ τοῦ ἀργυραμοιβοῦ φησὶν ὁ Μένανδρος κ. τ. λ. Vide ad h. l. interpretes.

ΚΟΛΛΥΡΙΟΝ, ου, τὸ, vide ΚΟΛΛΟΥΡΙΟΝ.

ΚΟΛΟΒΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie: *mutilo, detrunco, amputo,* a κολοβὸς *mutilus, mancus, truncatus,* (*Xenoph. Cyrop.* I, 4, 11.) hocque a κολάω *amputo, decurto.* Sic legitur in verſ. Alex. 2 Sam. IV, 12. καὶ κολοβοῦσι (hebr. וַיְקַצְּצוּ) τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, et apud *Symmach.* et *Theodot.* Ieſ. XXVIII, 20. pro קָצַר. *Arrian.* Diſſ. in Epict. II, c. 10. κεκολόβωται τὸ σῶμα. *Polyb.* I, 80, 13. Hinc κολοβότης *decurtatio* in fragmentis *Aquilae* Exod. VI, 9. κολοβόχειρ *mutilus manu,* Levit. XXI, 17. κολοβόῤῥιν *mutilatus naso,* ibid. κολοβόκερκος *cauda mutilatus,* Levit. XXII, 23. Lex. *Cyrilli* MS. Bremſ. κολοβοῖ· ἐκκόπτει, ἀκρωτηριάζει. 2) *decurto, contraho, abbrevio.* Matth. XXIV, 22. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι niſi abbreviarentur dies illi, ſc. excidii Hieroſolymitani, nemo ſuperſtes maneret. ibid. διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι ſed propter electos contrahentur, ſeu breviores reddentur dies illi. Marc. XIII, 20. Saepius non legitur in N. T.

ΚΟΛΟΣΣΑΙ, ῶν, αἱ, *Coloſſae,* ſive *Coloſſe* aut *Coloſſis.* Vrbs celeberrima (*Plin.* H. N. V, cap. 41.) Phrygiae maioris, regionis Aſiae minoris, ſita ad Lycum et Maeandrum fluvium, haud procul a Laodicea et Hierapoli; quam ob rem Paulus Laodicenſes per Coloſſenſes ſalutari iuſſit et epiſtolas invicem communicari. Coloſſ. IV, 15. In antiquiſſimis et optimis codicibus ſcribitur urbis huius nomen κολασσαί, quam ſcripturam *Millius* quoque in N. T. ſuo ſecutus eſt. Conf. *Cellarii* Geogr. Antiq. T. II, p. 133. Caeterum haec urbs magna et populoſa, quae, teſte *Theophylacto,* etiam *Chonae* dicta eſt, deſtructa eſt terrae motu cum Laodicea et Hierapoli, teſte *Oroſio,* (Lib. VII, c. 7.) tempore Neronis, anno Chriſti 66. adeoque Paulo apoſtolo adhuc vivente, unde apud Ptolemaeum non reperitur. Semel legitur in N. T. Coloſſ. I, 2.

ΚΟΛΠΟΣ, ου, ὁ, reſpondet hebraico חֵיק et eſt 1) proprie: *gremium,* ſeu *pars inferior corporis inter femorum complexum,* 1 Regg. III, 20. ita dicta ſecundum grammaticos veteres, vel a κοῖλος *cavus,* quia cavus eſt, vel a καλύπτω *occulto,* quia veſtibus tegitur et occultatur. Hinc apud Graecos etiam *uterus* κόλπος dicebatur. Conf. interpretes ad *Callim.* Hymn. in Iov. v. 15. et *Spanhem.* ad *Callim.* Hymn. in Delum v. 214. 2) *ſinus, pectus, anterior corporis pars, quae eſt inter duo brachia.* Ruth. IV, 16. 1 Regg. XVII, 19. Ioh. XIII, 23. ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ recumbebat autem unus diſcipulorum Ieſu in eius ſinu, h. e. pro-

e. proximus Iesu accumbebat. Scilicet veteres in conviviis accumbebant, ita, ut caput alterius sinum quasi et pectus alterius sibi quam proximi occuparet et expleret; et apud Romanos etiam illi, qui erant carissimi, in sinu domini accumbebant. *Xiphil.* in *Dion.* p. 352. (Cf. *P. Zornii* Bibliotheca Antiquar. Exeget. T. I. p. 536 seq.) Huc pertinent etiam formulae loquendi sequentes: α) ἀποφέρεσθαι εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἀβραὰμ *duci in sinum Abrahae,* h. e. *deferri in locum, ubi cum Abrahamo coenare* seu *felicitate aeterna frui possis.* Luc. XVI, 22. β) ἐν τοῖς κόλποις τοῦ ἀβραὰμ εἶναι *in sinu Abrahae esse,* seu *proximum Abrahamo accumbere,* h. e. *una cum Abrahamo frui felicitate aeterna.* Luc. XVI, 23. καὶ λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ, pro ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ. Nam etiam apud Graecos κόλπους de unius hominis sinu dici, demonstravit *Reitz.* ad *Lucian.* Opp. T. II, pag. 246. Adde *Diog. Laërt.* I, c. 85. Confer *Ioh. Floderi* κόλπος τοῦ ἀβραὰμ Luc. XVI, 22. 23. Vpsal. 1764. γ) εἶναι εἰς τὸν κόλπον τινὸς metaphorice notat: *cum aliquo arctissime coniunctum esse, alicuius familiaritate uti,* ducta metaphora ex more convivandi Hebraeorum. Ioh. I, 18. ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς qui eandem cum Deo habet naturam et maiestatem, seu, qui cum Deo est coniunctissimus, i. q. v. 2. ὁ ὢν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. Fortasse tamen h. l. metaphora petita esse potest a parentibus, liberos parvulos blande in sinu reponentibus, ut sit: *qui est filius Dei patris dilectissimus.* Conf. *Elsneri* Obss. Sacr. p. 299. Certe apud Latinos *in sinu* aut *gremio esse* dicebantur *ii, qui admodum diligebantur et familiaritate alicuius intima fruebantur,* v. c. *Cic.* XIV, Ep. 4. „Tu vero sis in sinu semper et complexu meo.“ Id. pro Cluentio c. 5. et pro Caelio cap. 24. 3) per metonymiam, ut *sinus* (apud *Horat.* II. Serm. III, 172. *Virgil. Aen.* I, 234.), *pars anterior vestis laxioris, quae sinum, vel gremium tegebat et rebus excipiendis et portandis apta erat.* Ita et חֵיק usurpatur. Ruth. III, 15. Exod. IV, 6. 7. Prov. VI, 27. XVI, 23. Luc. VI, 38. μέτρον καλὸν δώσουσι εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν mensuram bonam dabunt in sinum vestrum; ubi formula διδόναι εἰς τὸν κόλπον τινὸς metaphorice de *quavis retributione et remuneratione,* de praemiis (2 Sam. XII, 8.) pariter ac poenis usurpatur. Ies. LXV, 6. ἀνταποδώσω εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας. Ierem. XXXII, 18. Ps. LXXIX, 12. *Polyb.* III, 33, 2. et XXII, 21, 10. 4) *sinus maris, littorum curvitate conclusus,* ein *Meerbusen,* quem Itali hodie *Golfo* vocant. Act. XXVII, 39. κόλπον δέ τινα κατενόουν sinum quendam in litore animadverterunt. Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Hist. Gr.* I, 4, 4. IV, 8, 10. *Demosthen.* Opp. p. 1237. l. 9. ed. *Reiske:* περὶ τὸν ἀργολικὸν κόλπον. Eodem modo *sinus* adhibetur apud *Virgilium Aen.* II, 23. *Hesychius:* κόλπος, κοῖλος τόπος παραθαλάσ-

θαλάσσης. *Phavor.* Κόλπος — — εἴληπται δὲ ἐξ ὁμοιότητος τινὸς ἀπὸ θαλασσίου κόλπου, ὅς ἐστι θάλασσα δύο ἀκρωτηρίων. Idem: κόλπος· κατὰ τοὺς παλαιοὺς κυρίως θάλασσα ὑπὸ ἀκρωτηρίων περιεχομένη. Copiose de hac voce disputavit *Fesselius* in *Adverss. SS.* IV, c. 9.

ΚΟΛΥΜΒΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *nato.* Semel in N. T. legitur Act. XXVII, 43. ἐκέλευσεν δὲ τοὺς δυναμένους κολυμβᾷν iussit, ut, qui natare possent, etc. Conf. *Symmach.* Ies. XXV, 11. *Phavor.* κολυμβᾷν· οἱ Δωριεῖς κολυφᾷν λέγουσιν, ἀπὸ τοῦ κόλου, ὅ ἐστι κολοβοὺς φαίνεσθαι τοὺς ἐν ὕδατι, καὶ μὴ ὁλοτελεῖς. Conf. *Thom. M.* sub νεῖν p. 624. ed. *Bernard.*

ΚΟΛΥΜΒΗ΄ΘΡΑ, ας, ἡ, 1) proprie: *locus, ubi natare possumus*, a κολυμβάω *nato.* *Ioseph. A. I.* XV, 3. 3. 2) *piscina, fossa fovendis piscibus destinata et apta.* Respondet hebraico בְּרֵכָה in versione Alex. 2 Regg. XVIII, 17. Nehem. III, 15. 16. Ies. VII, 3. et apud *Symmachum* Cant. VII, 4. ubi in Alexandrina versione est λίμνη. Ioh. IX, 7. 11. ἡ κολυμβήθρα τοῦ σιλωὰμ piscina, in quam se fons Siloam effundebat. 3) *locus, arte structus, ad aquas recipiendas, ubi lavatur, balneum*, et speciatim: *aedificium super thermas*, seu *aquas medicatas, exstructum, ubi homines se lavant.* Ioh. V, 2. *Syrus:* ܒܝܬ ܡܥܡܘܕܝܬܐ, ib. v. 4. 7. Saepius non legitur in N. T. *Suid.* κολυμβήθρα· ὁ κόλυμβος. ὁ κόλυμβος δὲ, ὁ τοῦ λουτροῦ.

ΚΟΛΩΝΙ΄Α, ας, ἡ, *Colonia.* Nomen latinum, civitate graeca donatum, cuiusmodi multa in N. T. leguntur. Ita dicta est a Latinis urbs, quae a civibus, aliunde adductis, habitabatur, v. c. Colonia Agrippinensis, seu, ut vulgo dicitur, Colonia Agrippina, a colonia Agrippinae Iuliae, Claudii imperatoris uxoris, auspiciis ducta, nomen accepit. Semel legitur haec vox in N. T. Act. XVI, 12. πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας πόλις, κολωνία prima partis Macedoniae urbs, colonia romana. Non erat autem Philippi proprie colonia romana, sed urbs iuris italici. Conf. *Schwarz.* Monumenta Ingeniorum T. II, p. 65. et *Spanhemium* de Vsu et Praest. Numism. Diss. IX, § 14.

ΚΟΜΑ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, *comatus sum*, (*Xenoph.* de Republ. Laced. XI, 3. Id. de Re Equestri V, 8.) *comam alo, more mulierum*, *Plutarch.* T. VI. p. 717 et 718. ed. *Reiske.* a κόμη *coma.* In N. T. tantum legitur 1 Cor. XI, 14. 15. ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνὴρ μὲν, ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστι, γυνὴ δὲ, ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστιν; annon ipsa rei natura vos hoc docet, quod viro, si comam alat, dedecori sit, contra vero mulieri, si comata incedat, decorum sit? Confer *Salmasii* Epistolam de Caesarie Virorum et Coma Mulierum.

L. B.

L. B. 1644. 8. *Suid.* κομᾷ· γαυριᾷ, μέγα φρονεῖ. (*Etym. M.* κομᾷν σημαίνει ὑπερηφανεύειν. Conf. *Valkenar.* ad *Ammonium* p. 128.) ςεφανῦται, χλοηφορεῖ, τριχῶν ὑπερβολῇ κέκμηται, ἢ περιεσίᾳ χρημάτων μεγαλαυχεῖ.

ΚΟΜΗ, ης, ἡ, *coma, comta caesaries et curiosius culta hominis,* a κομέω *orno*. Semel in N. T. legitur 1 Cor. XI, 15. ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ. coma enim loco velaminis ipsi data est. Alexandrini posuerunt pro פרע *coma* Num. VI, 5. Ezech. XLIV, 20. et pro פאר *tiara, capitis ornamentum*, Ezech. XXIV, 23. *Suid.* κόμη· ἡ θρὶξ τῆς κεφαλῆς, coll. Lev. XIX, 27. Ioh. I, 20. *Polyb.* II, 50, 7.

ΚΟΜΙΖΩ, fut. ίσω, *porto, fero, veho, apporto, adveho, adduco*. Luc. VII, 37. κομίσασα ἀλάβαςρον μύρου afferens vasculum unguentarium. *Arrian.* Exped. Alex. VII, 22. ὅτι τὸ διάδημα τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐκόμισεν. 3 Esdr. IV, 5. τῷ βασιλεῖ κομίζουσι πάντα. ibid. v. 39. Sapient. XVIII, 21. *Eurip.* Phoen. v. 1655. *Hesych.* κομίζων· ἐπιφέρων. Medium Κομίζομαι, fut. κομίσομαι, attice κομιῦμαι, *porto, fero aliquid, quod meum est*, seu, *in meum usum affero mihi*, et speciatim 1) *recipio, quod antea meum fuit, recupero, redditum accipio.* Matth. XXV, 27. καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ et reversus ego recepissem pecuniam meam cum foenore a mensariis. Hebr. XI, 19. de Abrahamo, qui filium suum ἐκομίσατο ἐν παραβολῇ praeter omnem exspectationem recepit. Genes. XXXVIII, 20. κομίσασθαι (hebr. לקחת) παρὰ τῆς γυναικὸς τὸν ἀῤῥαβῶνα. Hos. II, 9. κομιῦμαι τὸν οἶνόν μυ καθ' ὥραν αὐτῦ. 2 Macc. X, 1. *Cebes* Tab. c. 21. ἐπὶ τύτῳ ἔλαβον τὰ θέματα ἐφ' ᾧ ἐδὸν κωλύει τὸν θέμενον πάλιν κομίσασθαι. *Polyb.* X, 34, 3. Alia loca dedit *Kypke* in Obss. Sacr. T. I, p. 127. et *Krebs.* in Obss. Flav. p. 385. 3) *accipio, reporto, consequor, obtineo.* Hebr. X, 36. κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν consequamini, quod vobis promissum est. ibid. XI, 40. ὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν non acceperunt illud, quod promissum ipsis erat. 1 Petr. I, 9. κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίςεως reportantes praemia fidei vestrae. ibid. V, 4. κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης ςέφανον praemii loco reportabitis immarcescibilem felicitatis coronam. (Dixit quoque in Activo κομεῖ pro κομίζει, *Herodotus* in *Euterpe* c. 121.) 2 Petr. II, 13. κομιέμενοι μισθὸν ἀδικίας iustas impietatis poenas luent. 2 Macc. VIII, 33. τὸν ἄξιον τῆς δυσσεβείας ἐκομίσατο μισθόν. 1 Macc. XIII, 37. τὸν ςέφανον τὸν χρυσῦν κεκομίσμεθα. Tob. VII, 14. *Arrian.* Exped. Alex. V, 27. τὰ ἆθλα τῶν πόνων οἱ πολλοὶ ἤδη κεκομισμένοι. 3) *mercedem*, seu *remunerationem accipio*, in utramque partem, ac de poenis aeque ac virtutis et recte factorum praemiis usurpatur. 2 Cor. V, 10. ἵνα κομίσηται ἕκαςος τὰ διὰ τῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε

εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακὸν ut quilibet reportet mercedem eorum, quae in hac vita fecit, sive recte, sive male factorum. Ephes. VI, 8. ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθὸν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου quilibet recte factorum praemia a domino accipiet. Coloss. III, 25. ὁ ἀδικῶν κομιεῖται, ὃ ἠδίκησεν iniuste agens huius iniustitiae suae poenas dabit Deo. Saepius non legitur in N. T. Levit. XX, 17. ἁμαρτίαν κομιοῦνται peccati poenam sustinebunt.

ΚΟΜΨΟΣ, ή, όν, proprie de vestitu et habitu corporis usurpatur et significat: *venustum, bellum, elegantem*; *Polyb.* XXX, 20, 3. ad animum vero translatum *hominem ingeniosum* notat. Vide *Phavorinum* sub h. v. Hinc adverbium κομψῶς *belle, bene, eleganter, venuste, lepide*, et in comparativo κομψότερον *melius*, quod semel in N. T. legitur Ioh. IV, 52. ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε sciscitatus est ab iis horam, qua se melius habere (h. e. convalescere, *Cic.* ad Familiar. XVI. Ep. 22.) coepisset. *Syrus* habet ܐܬܚܠܡ h. e. *convaluit, sanitati restitutus est.* Κομψῶς ἔχειν dixit quoque *Arrianus Diss. Epictet.* III, c. 10. *Hesych.* κομψότερος· βελτιώτερον, ἐλαφρότερον.

ΚΟΝΙΑΩ, et **ΚΟΝΙΑΖΩ**, fut. άσω, 1) proprie: *pulvere conspergo, pulvere impleo*, a κονία *pulvis*. Iob. XXXVIII, 38. Alex. pro יָצַק et *cinis*, τέφρα, σποδὸς, interprete *Hesychio*. *Themist.* Orat. VII. p. 91. τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἐκ τῶν ἱπποδρόμων κεκονιαμένους. *Symmach.* 2 Sam. I, 2. ואדמה על ראשו κεκονιαμένος. Idem, quia κονία, κονίαμα (*Ioseph. A.* I. IV, 8. 3. *Diod. Sic.* XX, p. 411. ed. *Wesseling.*) et κόνις non solum *pulverem*, sed etiam *calcem* notat, (conf. Deut. XXVII, 2. Amos II, 1. Lex. *Cyrilli* MS. κονία· ἡ λευκωσία.) etiam κονιᾶν 2) *dealbare, calce obducere* notat et respondet hebraico שׂיד *linivit, calce dealbavit*, Deut. XXVII, 2. 4. Sic bis legitur in N. T. Matth. XXIII, 27. παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις similes estis sepulcris dealbatis, h. e. vos specie tantum pii estis, seu pietatis specie alios fallitis. Solebant scilicet Iudaei, quibus interdictum erat loca immunda adire, ne pollnerentur, sepulcra calce, aqua temperata, obducere et ita signare. Conf. *Pocock.* Nott. Miscell. c. 5. Act. XXIII, 3. τοῖχε κεκονιαμένε paries calce obductus, metaphorice is dicitur, qui aliis mendacio pietatis imponit, hypocrita, quem *Seneca* vocat hominem, ad similitudinem parietum extrinsecus cultum. *Phavor.* κονιᾶν λέγεται τὸ διὰ τιτάνου καὶ χρίειν τινὰ τοῖχον· τίτανος δὲ λέγεται ἡ κονία ἄσβεστος, et κεκονιαμένος τοῖχος, ὁ ἀσβέστῳ κεχρισμένος. Conf. etiam *Thom. M.* p. 531. ed. *Bernard.*

ΚΟΝΙΟΡΤΌΣ, ῦ, ὁ, *pulvis, pulvis excitatus et in aerem elevatus* (i. q. κόνις ὀρτή. Componitur enim ex κόνις *pulvis* et ὄρω *excito, concito*). Legitur in N. T. Matth. X, 14. ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν excutite pulverem pedum vestrorum, et hoc modo significate iis, vos nihil amplius commercii cum iis habituros esse. Luc. IX, 5. X, 11. Act. XIII, 51. XXII, 23. κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα pulverem in aerem iacientibus; qua actione symbolica, apud Iudaeos recepta, summa alicuius abominatio[illegible] desiderium eum e medio tollendi significabatur. Saepius non legitur in N. T. In versione Alex. respondet hebr. אָבָק, Exod. IX, 9. Ies. V, 24. et עָפָר Devt. IX, 21. *Xenoph. Cyrop.* VI, 3, 3. *Polyb.* V, 8, 1. *Phavor.* κονιορτός· ὁ χῦς, παρὰ τὸ ὄρω, τὸ διεγείρω κ. τ. λ.

ΚΟΠΆΖΩ, fut. άσω, 1) proprie: *quiesco gravi defatigatus labore*, a κόπος *labor*. *Hesych.* κόπασον· ἡσύχασον. Idem: ἐκόπασεν· ἐπαύσατο. 2) *cesso, sedor*, de quiete rerum inanimatarum, quae vehementem aliquam commotionem sequitur. Sic ter tantum legitur in N. T. de vento. Matth. XIV, 32. Marc. IV, 39. et VI, 51. ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος sedata est tempestas. *Vulgatus: cessavit ventus*. Genes. VIII, 1. καὶ ἐκόπασε τὸ ὕδωρ, pro hebr. שָׁכַךְ. Ion. I, 11. 12. ἡ θάλασσα κοπάσει, pro hebr. שָׁתַק *siluit, quievit, tranquillus fuit*. Sirac. XLIII, 28. *Herodot.* VII, 191.

ΚΟΠΕΤΌΣ, ῦ, ὁ, *planctus, moeror et luctus, qui pectus tundendo indicatur*, a κόπτομαι *plango*, hocque a κόπτω *ferio, caedo, percutio*, eo quod plangentes pectus ferire et percutere solebant. Semel in N. T. legitur Act. VIII, 2. καὶ ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ eumque vehementer luxerunt. In versione Alexandrina respondet hebraico מִסְפֵּד Genes. L, 10. ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν. Esther. IV, 3. Ies. XXII, 12. *Dionys. Hal. Ant.* II, p. 90. κοπετὰς ἔχουσα καὶ θρήνους γυναικῶν. *Macarius Homil.* XV, p. 184. πλούσιος ἀνὴρ ἐὰν ἀποθάνῃ, μετὰ μελῳδιῶν καὶ θρήνων καὶ κοπετῶ ἐκκομίζεται κ. τ. λ. *Hesych.* κοπετός· κομμός, θρῆνος μετὰ ψόφου χειρῶν. Conf. *Geierum* de Luctu Hebr. c. 14. §. 4.

ΚΟΠΉ, ῆς, ἡ, 1) proprie: *sectio, incisio*, a praet. med. κέκοπα, verbi κόπτω, *caedo, scindo*. 2) *caedes, strages*. In N. T. tantum legitur Hebr. VII, 1. ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων caesis, victis et profligatis regibus, coll. Genes. XIV, 17. ubi hebraico הַכּוֹת respondet.

ΚΟΠΙΆΩ, ῶ, fut. άσω, 1) proprie de *opera manuum* dicitur estque *laboro, molestos labores tracto, quibus corpus defatigatur ac vires exhauriuntur*, a κόπος *labor gravis, molestia*. Sic v. c. speciatim ut *labor* apud Latinos (v. c. *Virgil. Georg.* I, 150.) de agricolis usurpatur Ioh. IV, 38. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς

θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε ego vos misi ad metendos fructus, quos non consevistis. ibid. ἄλλοι κεκοπιάκασι alii coluerunt arva. 2 Tim. II, 6. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν qui tellurem exercendo victum sibi parat. Conf. *Pollucis* Onom. I, 12. III, c. 5. Adde Act. XX, 35. 1 Cor. IV, 12. Ephes. IV, 28. Luc. V, 5. XII, 27. 2) *operam impendo*, et speciatim de doctoribus religionis christianae adhibetur. Rom. XVI, 6. ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς quae nos omnibus modis adiuvit. ib. v. 12. τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ quae multum religionis christianae causa laborem curamque susceperunt. 1 Cor. XV, 10. περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα maiorem operam impendi tradendae et propagandae religioni christianae, seu, plus studio meo propagandi religionem christianam effeci. ibid. XVI, 16. τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. Galat. IV, 11. μήπως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς me frustra vos instituisse in religione christiana. Phil. II, 16. Coloss. I, 29. 1 Thess. V, 12. 1 Tim. IV, 10. V, 17. ideo enim nullam molestiam subterfugimus. 3) *fatigor, defatigor, labori cedo, in ipso labore defetiscor*, et ex adiuncto: *miser sum. Athenaeus* l. X, p. 416. *Aristoph.* Aves v. 735. Matth. XI, 28. οἱ κοπιῶντες dicuntur homines pressi et fracti peccatorum et legum Mosaicarum onere. Ioh. IV, 6. κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ex itinere fessus. Apoc. II, 3. 2 Sam. XVII, 2. αὐτὸς κοπιῶν καὶ ἐκλελυμένος. Ierem. XVII, 16. Ies. XL, 28. 30. 31. XLVI, 1. *Phavor.* κοπιῶ· μοχθῶ, ἱδρῶ.

ΚΟΠΟΣ, ου, ὁ, 1) *labor gravis, qui defatigationem et molestiam comitem habet, opera manuum, ad lassitudinem usque molesta.* 2 Cor. VI, 5. ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις. ibid. XI, 23. 27. ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ. 1 Thess. II, 9. 2 Thess. III, 8. 2) *opera, quae impenditur alicui negotio, studium, ardor.* Sic v. c. de doctoribus religionis christianae usurpatur 1 Cor. III, 8. ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον quilibet autem pro opera, quam impendit muneri suo, reportabit iusta praemia. ibid. XV, 58. ὁ κόπος ὑμῶν ἐν κυρίῳ vestrum religionis christianae studium. 1 Thess. I, 3. ὁ κόπος τῆς ἀγάπης ardentissimum mutuae benevolentiae studium. ibid. III, 9. ὁ κόπος opera Pauli in instituendis Thessalonicensibus. Apoc. II, 2. 3) per metonymiam: *fructus laboris, labore partum et acquisitum.* Huc pertinet formula εἰσέρχεσθαι εἰς κόπον τινὸς fructum laboris aliorum percipere, quae legitur Ioh. IV, 38. et locus 2 Cor. X, 15. ubi verba ἐν ἀλλοτρίοις κόποις de iis explicanda sunt, qui aliorum institutione ad religionem christianam accesserunt. Sirac. XIV, 15. οὐχὶ ἑτέρῳ καταλείψεις τοὺς πόνους σου, καὶ τοὺς κόπους σου εἰς διαίρεσιν κλήρου, ubi κόποι et πόνοι *divitias, opes, labore partas*, significat, ut iam vidit *Syrus* interpres, qui verba τοὺς κόπους σου expressit per ܢܩܢܝܟ, h. e.

opes

opes, facultates tuas. Eodem sensu hebraicum יְגִיעַ usurpatur Ps. CIX, 11. alii diripuerunt יְגִיעוֹ. Iam quemadmodum κόπος apud Graecos interdum *defatigationem, quae laborem gravem sequitur*, significat, v. c. apud *Xenoph.* de Re Equestri IV, 2. ita in N. T. κόπος generatim 4) *molestiam omnis generis, incommodum, aerumnam* notat, ad imitationem hebr. עָמָל Ps. LXXIII, 16. Iob. V, 7. XVI, 2. etc. Matth. XXVI, 10. τί κόπες παρέχετε τῇ γυναικί; cur negotium facessitis mulieri? Marc. XIV, 6. Luc. XI, 7. μή μοι κόπες πάρεχε noli mihi molestias creare. ibid. XVIII, 5. Gal. VI, 17. Hebr. VI, 10. ὁ κόπος τῆς ἀγάπης molestia in exercenda benevolentia erga alios. Apoc. XIV, 13. οἱ κόποι sunt omnes molestiae huius vitae. Saepius non legitur in N. T. Eodem sensu reperitur quoque formula πόνον παρέχειν Sirac. XXIX, 4. et κάματον παρέχειν apud *Longum* Pastoral. Lib. III, p. 72.

ΚΟΠΡΊΑ, ας, ἡ, *fimus, stercus, fimetum*, a κόπρος, idem. Luc. XIII, 8. καὶ βάλω κοπρίαν et stercus iniiciam. Pro κοπρίαν habent codices nonnulli κόπρια, quod est a κόπριον *sterquilinium, stercus.* ibid. XIV, 35. ὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐςιν neque fimo accommodatum est. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini pro אַשְׁפֹּת 1 Sam. II, 8. Nehem. II, 12. pro דֹּמֶן 2 Regg. IX, 37. et pro סוּחָה *purgamentum, sordes.* Ies. V, 25.

ΚΌΠΡΙΟΝ, ε, τὸ, *stercus, fimetum.* Vide ΚΟΠΡΊΑ.

ΚΌΠΤΩ, fut. ὄψω, 1) proprie: *scindo, seco, findo, amputo, caedo, succido.* Passivum Κόπτομαι *caedor* etc. *Herodian.* IV, 11. 10. Matth. XXI, 8. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδες ἀπὸ τῶν δένδρων alii vero caedebant ramos de arboribus. *Callim.* Hymn. in Cererem v. 41 et 46. Marc. XI, 8. Hinc apud Graecos κόπτειν etiam *vulnerare, sauciare* notat, v. c. apud *Homerum* Odyss. ή, v. 528. interdum adeo latius patet ac generatim *vexare, molestia afficere* significat, v. c. 1 Macc. XII, 44. ἵνα τί ἔκοψας πάντα τὸν λαὸν τῦτον; *Vulgatus:* ut quid vexasti universum populum? Conf. *Duker.* ad *Thucyd.* VIII, 13. 2) *tundo, pulso.* Passivum κόπτομαι *pulsor, tundor. Theocrit.* Idyll. XXII, 15. 16. θάλασσα κοπτομένη πνοιαῖς τε καὶ ἀῤῥήκτοισι χαλάζαις. Medium κόπτομαι *me ipsum tundo, ferio, percutio*, etc. (*Herodot.* VI, 58. κόπτεσθαι τὰ μέτωπα) et ex adiuncto, quia plangentes pectus suum, aut caput (Ezech. XX, 43. *Homer.* Iliad. ί, v. 34.) percutere ac ferire solent, *plango, lugeo, admodum doleo. Hesych.* κόπτων· τύπτων, ἐλαύνων. *Schol.* ad *Aristoph.* Lysistrat. v. 397. p. 545. ed. *Küsteri:* Κόπτειν κοινῶς μὲν τὸ διαιρεῖν, παρὰ ἀττικοῖς δὲ τὸ κρέειν καὶ πλήττειν, οἷον κόπτειν τὴν θύραν. Καὶ κόπτειν τὸ ἐλαύνειν καὶ σφυροκοπεῖν. Κόπτεσθαι δὲ κεφαλὴν χερσὶν, ὅτι ἐντελῶς λέγεται,

 κόπτε-

κόπτεσθαι κατὰ μόνας ἐντελῶς, καὶ κόπτεσθαι τὸ πενθεῖν, ὅθεν κοπετὸς, τὸ πένθος, ὁ θρῆνος. Eadem fere tradit *Eustathius* p. 899. lin. 62. et 1256. lin. 6. Matth. XI, 17. *καὶ οὐκ ἐκόψασθε* et non luxistis. ibid. XXIV, 30. *καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς* et tunc plangent omnes tribus terrae. Cohel. XII, 7. Construitur etiam cum accusativo. *Lucian. de sacrif.* T. I. Opp. p. 369. ed. *Graevii*, *πενθοῦσι τὸ ἱερεῖον, καὶ κόπτονται περιστάντες ἤδη πεφονευμένον.* Luc. VIII, 52. *ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτὴν* flebant autem omnes et plangebant illam. ibid. XXIII, 27. Genes. XXIII, 2. *κόψασθαι Σάῤῥαν.* ib. L, 10. Dicitur etiam cum praepositione *ἐπὶ*, ad imitationem hebraici סָפַד עַל פְּנֵי Ies. XXXII, 12. Apoc. I, 7. *καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς* et plangent poenis ab eo affectae omnes tribus terrae, h. e. Iudaei. ibid. XVIII, 9. *κόψονται ἐπ' αὐτῇ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς.* 2 Sam. XI, 28. *ἐκόψατο ἐπὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς.* Zach. XII, 10. *κόψονται ἐπ' αὐτῷ κοπετὸν, ὡς ἐπ' ἀγαπητῷ.*

ΚΟΡΑΞ, *κος, ὁ, corvus*, ita dictus vel a voce et sono, quem edit; vel a *κόρος niger*, quia colore niger est. Hebraice dicitur עֹרֵב Genes. VIII, 7. Prov. XXX, 17. Semel in N. T. legitur Luc. XII, 24. *κατανοήσατε τοὺς κόρακας* considerate corvos; ubi tamen species pro genere posita esse videtur.

ΚΟΡΑΣΙΟΝ, *ου, τὸ, puella, virgo, quae nondum nupsit*, a *κόρος puer* et *κόρη puella*. Cf. *Foësii* Oeconom. Hipp. p. 212. Matth. IX, 24. 25. XIV, 11. Marc. V, 41. 42. VI, 22. 28. Respondet in versione Alex. hebraico נַעֲרָה 1 Sam. IX, 11. XXV, 42. Ruth. III, 2. Damnarunt hanc vocem grammatici veteres, qui monent, antiquos et probos Graecorum Scriptores pro ea usos esse his: *κόριον, κορίσκη, κόρη, κορίδιον, κορίσκιον.* *Pollux* Onom. II, 17. *κόριον, κόρη, κορίσκιον· τὸ δὲ κοράσιον εὐτελές.* *Phrynichus* p. 24. *κόριον, ἢ κορίδιον, ἢ κορίσκη λέγουσιν· τὸ δὲ κοράσιον παράλογον.* Idem fere *Thomas M.* tradit et *Croius Obss. SS.* p. 267. Reperitur tamen haec vox apud *Arrianum* (*Diss. Epict.* III, c. 2. p. 266.) *Lucianum* (*Asino* c. 6. p. 116.) *Laërtium* (VI, 61.) et alios, quorum loca collegit *Schwarzius* in Comment. Ling. Gr. N. T. p. 804. et *Georgius* in Hierocrit. P. I. p. 127. *Arrianus κορασίδιον* quoque adamavit in *Diss. Epictet.* I, c. 18 et 28.

ΚΟΡΒΑΝ, ΚΟΡΒΑΝΑΣ, *ᾶ, ὁ, Corbanas.* Hebraice dicitur קָרְבָּן, h. e. *munus, res oblata*, a radice קָרַב *accessit, appropinquavit*, in *Hiphil: obtulit*, et syriace ܩܘܪܒܢܐ. Generatim notat 1) *omne donum, munus, quod alicui offertur.*

tur. 2) speciatim, ut graecum δῶρον, *munus, Deo oblatum*, seu *offerendum, res, Deo sacrata et dicata, ita, ut nihil utilitatis inde ad quenquam redundet.* Sic in N. T. legitur Marc. VII, 11. κορβᾶν, ὅ ἐστι δῶρον (scil. ἐστω, seu ἔστω) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς Corban, h. e. Deo dicata sint a me, quibus a me utilitatem percipere queas. Eodem modo hanc vocem interpretatus est *Iosephus* A. I. IV, c. 4. §. 4. et Libro I. contra Appionem p. 1047. 3) collective sumitur pro *ipso thesauro sacro, ex multorum donis collecto. Suidas* et *Phavor.* κορβανᾶς· παρὰ Ἰουδαίοις ὁ ἱερὸς θησαυρός. *Iosephus* de B. I. II, 9. 4. 4) est i. q. γαζοφυλάκιον et *reconditorium tum vasorum sacrorum, tum numorum oblatorum ad templi conservationem* et *comparationem rerum, ad cultum divinum necessariarum*, significat. Sic in N. T. legitur Matth. XXVII, 6. οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν non licet illa conîicere in thesaurum sacrum. *Syrus*: ܒܝܬ ܩܘܪܒܢܐ *locus oblationis*. Vocantur autem h. l. κορβανᾶς tredecim arculae, seu cistae, numorum receptacula, in quae sicli immittebantur, quae in atrio mulierum erant, et a forma sua *Tubae*, שׁוֹפָרוֹת vocabantur, de quibus legi meretur *Hadr. Reland.* de Spoliis Templi Hierosolymitani in arcu Titiano, (Trai. ad Rhen. 1716. 8) cap. 12. *Theophyl.* ad locum Matthaei: κορβανᾶν ἔλεγον τὸν ἐν τῷ ἱερῷ θησαυρόν, εἰς ὃν ἔβαλλον τὰ προσφερόμενα τῷ Θεῷ δῶρα. Conf. *Stolberg.* Exercitt. Ling. Gr. X. p. 382.

ΚΟΡΕ', ὁ, *Core.* Nomen proprium viri indeclinabile, hebraice קֹרַח à קָרַח *glabrare se, calvitium sibi inducere.* Fuit hic filius Iizhar, nepos Caathi, fratruelis Mosis ac Aaronis, auctor et concitator illorum coniuratorum, qui contra Mosen rebellarunt et a terra absorpti sunt. Num. XVI. Semel memoratur in N. T. Iud. v. 11.

ΚΟΡΕ'ΝΝΥΜΙ, ΚΟΡΕΝΝΥ'Ω, vel ΚΟΡΕ'Ω, fut. έσω, vel ήσω, 1) *saturo, satio, exsatio.* Act. XXVII, 30. κορεσθέντες δὲ τροφῆς cibo deinde expleti. *Aelian.* V. H. I, 4. ἐκ διαλειμμάτων ἐκορέσθησαν. *Symmach.* Ps. XXI, 26. *Hesych.* κορέσαι· πληρῶσαι, χορτάσαι. Hinc κόρος *satietas*, Esther. XVI, 3. πλησμονή, χορτασία, τρυφή, *Hesychio* interprete. 2) ex adiuncto: *abundo, affluo omnibus copiis, ita, ut nihil amplius restet expetendum.* 1 Cor. IV, 8. ἤδη κεκορεσμένοι ἐστε iam ex opinione vestra abundatis omni bonorum genere. Saepius non legitur in N. T. Cf. *Irmisch* ad *Herodian.* I, c. 13. §. 10. p. 553.

ΚΟΡΙ'ΝΘΙΟΣ, ία, ιον, *Corinthius*, a Κόρινθος. Bis tantum legitur in N. T. Act. XVIII, 8. 2 Cor. VI, 11.

ΚΟ'ΡΙΝ-

ΚΟ'ΡΙΝΘΟΣ, ου, ἡ, *Corinthus*. Urbs Graecorum antiquissima, quam *Hellen* condidisse fertur. Conf. *Apollodor.* Bibl. I, c. 7. §. 2. et *Schol. Apollon. Rhod.* Argonaut. I. v. 118. Fuit metropolis et caput Achaiae, et emporium Graeciae celeberrimum et opulentissimum, sita in isthmo Peloponnesi inter duo maria, Aegaeum nempe et Ionium, unde poetis graecis ἀμφιθάλασσος et διθάλασσος, et Latinis *bimaris* dicitur, v. c. *Horat.* Od. I, 7. v. 2. Instructa erat duobus portubus, ad navium stationes aptissimis, Cenchreo et Lechaeo; priore utebantur ad negotiationes Asianas, posteriore vero ad Italicas, teste *Strabone* Lib. VIII, p. 582. Nomen accepit a *Corintho*, Marathonis; vel Pelopis filio, eius conditore, vel potius instauratore. Bello Achaico a Lucio Mummio funditus vastata et deleta fuit, sed a Iulio Caesare postmodum restituta. Hodie vulgo dicitur *Corantho*, *Turcae* eam *Gereme* vocant. Legitur in N. T. Act. XVIII, 1. XIX, 1. 1 Cor. I, 2. 2 Cor. I, 1. 23. 2 Tim. IV, 20. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. L. II. c. 13. §. 13. p. 949.

ΚΟΡΝΗ'ΛΙΟΣ, ου, ὁ, *Cornelius*. Nomen proprium viri latinum a *cornu*. Fuit *centurio* ex cohorte, quae dicebatur Italica. Act. X, 1. 3. 7. 17. 21. 22. 24. 25. 30. 31.

ΚΟ'ΡΟΣ, ου, ὁ, *corus*. Est nomen mensurae aridorum, conveniens cum כֹּר Hebraeorum, quae continet decem ephas, (aut secundum *Iosephum* A. I. XV, c. 9. §. 2. decem medimnos atticos) seu modios triginta, h. e. 4320 ova. Semel in N. T. legitur Luc. XVI, 7. ἑκατὸν κόρους σίτου centum coros tritici. In versione Alex. respondet hebraico כֹּר, 2 Chron. II, 10. XXVII, 5. et חֹמֶר, quae est eadem mensura cum coro. Levit. XXVII, 16. Num. XI, 31. *Hesych.* κόρος· μέτρον τι σιτικόν. Cf. *Epiphanius* de Mensur. et Ponder. p. 540. ed. Basil. et *le Moyne* in Variis Sacris p. 471. εἴληπται — ὁ κόρος ἐκ τῆς ἑβραϊκῆς διαλέκτου. καλεῖται κόρ. εἰσὶ δὲ μόδιοι λ'.

ΚΟΣΜΕ'Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *ordine dispono, in ordinem redigo, compono*, a κόσμος *ordo*. *Hesych.* κεκόσμηται· τέτακται. — κοσμῆσαι· διατάξαι, στῆσαι. *Suid.* κοσμεῖ· διατάττει. Alexandrini pro עָרַךְ *ordinavit, digessit, disposuit*, Ezech. XXIII, 41. Speciatim 2) *orno*, quia ornatus debet esse compositus et ordinatus et de rebus aeque ac hominibus usurpatur. Matth. XII, 44. οἶκος κεκοσμημένος habitaculum, seu domicilium ornatum. Luc. XI, 25. XXI, 5. de templo Hierosolymitano, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται. 1 Tim. II, 9. μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτὰς ita, ut verecundiae et modestiae rationem habe-

habeant, ornent ſe. Apoc. XXI, 2. 19. *Aelian.* V. H. VIII, 10. πόλιν ἐκόσμησε. ibid. XI, 9. εὖ κεκοσμημένη ἀσπίς. 3) *adorno, paro, instruo, praeparo,* i. q. κατασκευάζω. Matth. XXV, 7. καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν adornarunt lucernas ſuas. Exempla luculenta e *Diod. Sic.* dedit *Munthe* in Obſervatt. in N. T. e *Diod. Sic.* p. 88. 4) *exſtruo.* Matth. XXIII, 29. κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων et exſtruitis monumenta inſontibus. Sed alii reddunt: *exornate* monumenta prophetarum occiſorum a Iudaeis; (*Xenoph. Mem.* II, 2. 13. ἐάν τις τῶν γονέων τελευτησάντων τάφους μὴ κοσμῇ. *Eurip. Oreſt.* v. 611.) alii vero: honores ſepulcrales exhibetis prophetis, qui ſunt inſontes occiſi. Nam, ut probare conatus eſt *Kypke* in Obſſ. Sacr. T. I. p. 117: κοσμεῖν τὰ μνημεῖα ſignificat: *ritus obſervare, qui in honorem mortuorum, vel in ipſa ſepultura, vel poſt eandem, ſolemnes ſunt.* Sed prior explicandi ratio magis placet ob praecedens οἰκοδομεῖν, cum quo h. l. permutatur. 5) metaphorice: *ornamentum, decus quaero.* 1 Tim. II, 10. ἀλλὰ δι' ἔργων ἀγαθῶν, ſc. κοσμεῖν ἑαυτὰς, potius in recte factis ornamentum ſuum quaerant. 1 Petr. III, 5. 6) *cohoneſto, decori ſum, honorem concilio.* Tit. II, 9. ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν ut vitam inſtituant, quae religioni chriſtianae ſit decori. Saepius non legitur in N. T. *Thucyd.* II, c. 42. αἱ τῶνδε καὶ τῶν τοιῶνδε ἀρεταὶ ἐκόσμησαν. *Xenoph. Hiſt. Gr.* V, 4, 33. *Symp.* 8, 38.

ΚΟΣΜΙΚΌΣ, ἡ, όν, 1) *mundanus, ad mundum pertinens, terreſtris,* a κόσμος *mundus.* Sic legitur in N. T. Hebr. IX, 1. ἅγιον κοσμικὸν templum, ab hominibus exſtructum, τὸ χειροποίητον, ut v. 11 et 24. vocatur. *Plutarch.* T. VI. p. 455. ed. *Reiske* κοσμικὴ διάταξις. 2) *vitioſus, perverſus.* Tit. II, 11. ἐπιθυμίαι κοσμικαὶ pravae cupiditates, quibus homines vulgo oblectantur. Saepius non legitur in N. T.

ΚΌΣΜΙΟΣ, α, ὁ, ἡ, vel ΚΌΣΜΙΟΣ, ία, ον, 1) proprie, ſi de rebus dicitur: *bene compoſitus, elegans, ornatus,* et ſi de perſonis adhibetur: *ordinis ſtudioſus,* a κόσμος *ordo, ornatus.* Sic in N. T. legitur 1 Tim. III, 2. ubi Paulus epiſcopum vult praeter alia eſſe κόσμιον, h. e. ordinis ſtudioſum et Chriſtianos ſubditos gravi diſciplina regentem. *Xenoph. Anab.* VI, 6, 17. 2) *decore vivens, decoro conveniens, moderatus, modeſtus, honeſtus. Herodot.* I, 65. *Ariſtoph.* Plut. v. 565. 1 Tim. II, 9. ἐν καταστολῇ κοσμίῳ veſtitus earum ſit decorus, modeſtus nec luxurians. ibid. III, 2. ubi κόσμιον nonnulli interpretes reddunt per: *decore viventem.* Saepius non legitur in N. T. *Xenoph. Hier.* V, 1. Conf. *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. XIV, c. 7. *Gottlebr.* ad *Platonis*

nis Phaed. p. 30. *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 2. 3. p. 788. *Hesych.* *κοσμίως· ἀνεπιλήπτως.*

ΚΟΣΜΟΚΡΆΤΩΡ, ορος, ὁ, *mundi dominus, princeps mundi. Gloss. Vett.* *κοσμοκράτωρ· mundi rector.* ex *κόσμος mundus* et *κράτος potentia, robur, imperium.* Semel in N. T. legitur Ephes. VI, 12. *πρὸς τὰς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου* adversus principes hominum perversorum huius aetatis; qui locus ab aliis de doctoribus aut principibus Iudaeorum, ab aliis vero de geniis malis explicatur, a quibus haec sublunaria gubernari credebant Iudaei superstitiosi. Vtrique explicationi favet usus loquendi. Nam Iudaei, qui hanc vocem civitate sua donarunt, vocem קוֹזמוֹקְרָטוֹר partim de Satana, (qui Iudaeis etiam שַׂר שֶׁל עוֹלָם dicitur, *ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου,* Ioh. XII, 31.) et geniis malis, (cf. *Wetsten.* ad h. l.) partim vero de regibus et principibus generatim usurparunt. Conf. *Buxtorf.* Lex. Talmud. et Rabbin. fol. 1206.

ΚΌΣΜΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie: *ordo, concinna coagmentatio et digestio. Hesych.* *κόσμος· κατάστασις, τάξις. Suid.* *κόσμος· σημαίνει τὴν τάξιν. Thucyd.* III, c. 77. *ἦν δὲ οὐδεὶς κόσμος τῶν ποιουμένων.* 2) *ornatus, ornamentum, καλλωπισμὸς,* ut *Hesychius* interpretatur. 1 Petr. III, 3. ubi sermo est de ornatu muliebri. ibid. v. 4. post *ἀλλ'* e v. 3. supplendum est *ὁ κόσμος αὐτῶν ἔστω* verum ipsis sit ornamentum, coll. 1 Tim. II, 10. Ies. LXI, 10. *ὡς νύμφην κατεκόσμησέ με κόσμῳ.* Sirac. XXXII, 6. *Diog. Laërt.* I, s. 85. Hinc 3) *tota huius universi machina, coelum et terram complectens et quidquid utriusque ambitu continetur,* *κόσμος* dicitur, quod nihil ea est mundius, pulcrius et ornatius. (*Plin.* H. N. II, c. 3. *nam quem κόσμον Graeci nomine ornamenti appellaverunt, eum nos a perfecta absolutaque elegantia, mundum.*) *Etym. M.* *κόσμος· σημαίνει τὸ ἐξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν μέσῳ σύστημα καὶ σύγκριμα.* Aeque late apud Latinos *mundus* patet, teste *Festo.* Matth. XIII, 35. *ἀπὸ καταβολῆς κόσμου* inde a mundo condito. ib. XXIV, 21. *ἀπ' ἀρχῆς κόσμου.* XXV, 34. Luc. XI, 50. Ioh. I, 10. XVII, 5. *πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι* ante initia mundi, h. e. ab aeterno. ib. v. 24. Act. XVII, 24. *θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων.* Rom. I, 20. Ephes. I, 4. Hebr. IV, 3. 1 Petr. I, 20. Apoc. XVII, 8. 4) per synecdochen: *terra, orbis terrarum,* i. q. *γῆ,* seu *οἰκουμένη. Aelian.* V. H. III, 18. 2 Petr. III, 6. ubi sermo est de diluvio Noachico: *ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο.* Huc etiam pertinet formula *ἔρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον,* h. e. *γεννᾶσθαι nasci.* Ioh. XI, 27. *ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος* homo factus. ibid. I, 9. ubi verba *ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον* cum *Φῶς,* non cum *ἄνθρωπον* iungenda sunt. ibid. VI, 14. *ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον* quem nasciturum prophetae praedixerunt. ibid. IX, 39. XII, 46. Rabbini etiam omnes

omnes homines vocant כָּל־בָּאֵי עוֹלָם. Conf. *Druſii* Praeterita Lib. IV. init. Eodem ſenſu gaudet formula *εἰσέρχεσθαι εἰς τὸν κόσμον*, quae legitur Hebr. X, 5. quam tamen multi *de ipſa muneris auſpicatione in his terris* interpretari malunt. Formula *ἐκ τοῦ κόσμου εἶναι* ſignificat: *hominem natum eſſe, terrenae originis eſſe*, et ex adiuncto: *humana tantum ſapere, ſentire et agere, ut ſolent homines, glebae addicti*. Ioh. VIII, 23. 5) Speciatim: *certus terrae habitatae ambitus*. Sic v. c. terra Canaan, patriarchis eorumque poſteris promiſſa, *κόσμος* dicitur Rom. IV, 13. ubi Abrahamus et poſteri eius dicuntur *κληρονόμοι τοῦ κόσμου*. Matth. IV, 8. Rom. I, 8. *ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ* ſat multis in locis, ſeu, in univerſa Graecia. 2 Cor. I, 12. *ὁ κόσμος* omnes regiones et terras ſignificat, in quas itinera ſuſceperat Paulus, religionis chriſtianae propagandae cauſa. 6) per metonymiam continentis pro contento ſignificat *incolas orbis terrarum*, ſeu *homines*, et quidem ita, ut *α*) generatim *univerſum genus humanum* denotet, ſine ullo reſpectu ad nationem, religionem, aut indolem internam ac externam. Ioh. III, 16. 17. VI, 33. XIV, 31. XVII, 21. *Coran Sur.* XXV, 1. XXIX, 6 et 10. *β*) ſpeciatim vero, ut *mundus* apud Latinos, (v. c. *Lucan.* II, 383. IX, 443.) *magnam hominum multitudinem*, ex contextu orationis definiendam. Nominatim autem ita dicuntur *homines, quibus traditur religio chriſtiana*; Matth. XIII, 38. *ὁ δὲ ἀγρός, ἐστιν ὁ κόσμος*. Huc etiam referunt nonnulli loca Ioh. III, 16. 17. et alia eiusdem generis; — *plebs, turba promiſcua*, i. q. *ὁ ὄχλος*. Ioh. XII, 19. *ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν*. ib. XVIII, 20. — *omnes, alieni a religione chriſtiana eiusque adverſarii, Iudaei pariter ac gentiles, impii*. 1 Cor. I, 21. XI, 31. *ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν*. Rom. XI, 12. *πλοῦτος κόσμου*, i. q. *πλοῦτος ἐθνῶν* in ſequentibus. ibid. v. 15. *καταλλαγὴ κόσμου*. Luc. XII, 30. *τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου* gentes paganae, quae etiam a Iudaeis אֻמּוֹת הָעוֹלָם vocantur. Ioh. XII, 31. *ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου*, h. e. diabolus, qui, quia auctor impietatis omnis et impiorum princeps a Iudaeis credebatur, etiam hebraice רַם עוֹלָם dicebatur, et 2 Cor. IV, 4. *ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου*. Iam, quia diabolo etiam imperium in mortem tribuebatur et auctor habebatur omnium impedimentorum propagationis religionis chriſtianae, verba: *ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων* Ioh. XIV, 30. reddenda erunt: brevi moriendum mihi erit. ibid. XV, 18. *εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ* ſi adverſarii religionis meae vos oderint. ibid. v. 19. XVI, 33. *ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον* ego adimam omnibus adverſariis doctrinae meae vim ac poteſtatem vobis nocendi. ibid. I, 10. *ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω* Iudaei eum reſpuebant. ib. VII, 7. vos Iudaeorum odio et inſidiis non obnoxii eſtis. ibid. XII, 17. cuius Iudaei non participes fieri, ſeu, quam non experiri poſſunt. 1 Cor. VI, 2.

οἱ

οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινῦσι Chriſtiani gentilium iudices ſedebunt. Galat. IV, 3. στοιχεῖα τῦ κόσμυ prima religionis elementa, quae Iudaeis tradebantur. ibid. VI, 14. ἐμοὶ κόσμος ἐσαύρωται etc. nulla amplius Iudaeorum et religionis Moſaicae mecum eſt coniunctio. Coloſſ. II, 8. 20. ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ tanquam viventes adhuc inter Iudaeos. Interdum ſpeciatim *multitudinem impiorum* notat, v. c. 1 Ioh. III, 1. 13. IV, 5. *Etym. M.* κόσμος· σημαίνει καὶ τὸν πρὸς πλάνην καὶ ἡδονὰς ἄγοντα — —: τὸν κόσμον ἐνταῦθα τὰς πονηρὰς λέγει. (Conf. *Erneſti* ad *Ammian. Marcell.* XIV, 8. *Geſner.* ad *Claudian.* Lib. I. in Rufin. III, v. 87.) *Phavor.* κόσμου· τὰς ἐν ἀπιςίᾳ καὶ ἐν ἁμαρτίᾳ ἀνθρώπους λέγει ὁ Ἀπόςολος, (1 Cor. XI, 32.) ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. 7) *res externae et humanae, commoda et bona terrena*, opes v. c. et honores etc. Matth. XVI, 26. ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ ſi vel omnia bona terrena lucratus fuerit. 1 Cor. VII, 31. οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τύτῳ qui utuntur bonis terrenis. 1 Ioh. II, 15. Iacob. IV, 4. φιλία τῦ κόσμυ nimius rerum terrenarum amor. *Abulpharag.* p. 457. *Harir.* Conſeſſ. I. p. 28. 8) *magna copia, abundantia, multitudo.* Iacob. III, 6. κόσμος τῆς ἀδικίας multitudo impiorum. 2 Petr. II, 5. κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας. Prov. XVII, 6. ὁ κόσμος τῶν χρημάτων. Caeterum bene de voce κόσμος univerſe expoſuit *Ioh. Floderus* in Diſſ. de Homonymia vocabuli κόσμος in ſcriptis N. T. Upſal. 1770. 4.

ΚΟΥΑΡΤΟΣ, ῦ, ὁ. *Quartus.* Nomen viri latinum. Rom. XVI, 23.

ΚΟΥΜΙ, *ſurge*, hebraicum קוּמִי. Eſt imperativi ſecunda perſ. ſing. num. foemin. generis a radice קוּם *ſurgere.* Marc. V, 41.

ΚΟΥΣΤΩΔΙΑ, ας, ἡ, *cuſtodia.* Vox origine latina, quae ſumitur vel pro *loco, ubi aliquis cuſtoditur*, vel per metonymiam abſtracti pro concreto, pro *ipſis cuſtodibus*, quo ſenſu et *cuſtodia* apud *Virgil.* Aen. IX, 166. ubi vid. *la Cerda. Seneca* Epiſt. 70. Ter reperitur in N. T. Matth. XXVII, 65. 66. et XXVIII, 12. in quibus locis milites romani intellegendi ſunt, quorum praeſidium erat in arce Antonia diſpoſitum, et qui cuſtodiam agentes munire iubebantur ſepulcrum Chriſti, ne diſcipuli corpus Chriſti noctu ſubducerent. *Suid.* κυςωδία· τὸ τῷ δεσμωτηρίῳ ἐπικείμενον στράτευμα, σύςημα στρατιωτικὸν, ξῖφος. *Heſych.* κυςωδία· βοήθεια στρατιωτική. Idem: κυςωδίας· τῦ τῷ δεσμωτηρίῳ ἐπικειμένυ στρατεύματος, ἢ συναγωγῆς.

ΚΟΥΦΙΖΩ, fut. ίσω, *levo, allevo, ſublevo, tollo, attollo*, a κῦφος *levis. Gloſſ. Philoxen.* apud *Labbaeum* p. 110. κυφίζω·

φίζω alvio. Semel legitur in N. T. Act. XXVII, 38. ἐκούφιζον τὴν ναῦν alleviabant navem eiectis frumentis et aliis oneribus. *Achilles Tatius* Lib. III. p. 153. ὅπως τὸ μὲν βαπτιζόμενον τῆς νηὸς ἀνακουφίσαιμεν. *Polyb.* I, 39. ἐκβαλόντες ἐκ τῶν πλοίων πάντα τὰ βάρη, μόλις ἐκούφισαν τὰς ναῦς. In versione Alex. respondet hebraico הֵקֵל 1 Sam. VI, 5. Ion. I, 5. 1 Regg. XII, 4. 9. 10.

ΚΟ΄ΦΙΝΟΣ, ου, ὁ, *cophinus, canistrum, corbis*, seu *omne vas vimineum, alimentis recipiendis et condendis aptum*, ita dictum sine dubio ἀπὸ τῆς κουφότητος a levitate, vel a κόπτω *seco, scindo*, quia fit ex sectis viminibus. In versione Alex. respondet hebraico סַל *canistrum*, Iudd. VI, 19. et דּוּד, quod idem notat, Ps. LXXXI, 7. coll. Ies. XXIV, 1. ubi pro eadem voce in *Symmachi* reliquiis est κόφινος, sed in versione Alex. κάλαθος. Legitur in N. T. Matth. XIV, 20. δώδεκα κοφίνους πλήρεις duodecim cophinos impleruut. Scilicet Iudaei, itinera facientes per gentilium aut Samaritanorum regiones, utebantur his cophinis, large alimentis instructis, ne gentilium cibis pollueréntur. ibid. XVI, 9. Marc. VI, 43. VIII, 19. Luc. IX, 17. Ioh. VI, 13. *Suid.* κόφινος· ἀγγεῖον πλεκτόν. *Etym. M.* κόφινος σημαίνει τὸ βαθὺ καὶ κοῖλον χώρημα. Conf. *Duport.* ad *Theophr.* Char. IV, 3. p. 282. Est et κόφινος nomen cuiusdam mensurae, tam aridorum, quam liquidorum, quae capiebat tres choas, teste *Hesychio*: κόφινος· μέτρον χωρῶν χόας τρεῖς. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΡΑ΄ΒΒΑΤΟΣ, ου, ὁ, *grabbatus, lectus humilior et vilior, loris subtentus, unum hominem tantum capiens*, qui Graecis σκίμπους, (*Phrynichus* p. 20. σκίμπους λέγε, ἀλλὰ μὴ κράββατος. *Moeris*: σκίμπους, ἀττικῶς· κράββατος, ἑλληνικῶς. *Hesych.* σκίμπους· κράββατος.) etiam σκιμπόδιον (h. e. interprete *Hesychio*, εὐτελὲς κλινίδιον μονοκοίτιον) dicitur. Cf. *Kühn.* ad *Pollucis* Onom. p. 1182. et interpretes ad *Thom. M.* p. 799. Legitur in N. T. Marc. II, 4. 9. 11. 12. VI, 55. Ioh. V, 8 — 12. Act. V, 15. IX, 33. Interdum omittitur, v. c. Act. IX, 34. στρῶσον σεαυτῷ, sc. κράββατον, ipse tibi lectum sterne. Conf. etiam *Schwarzii* Notas ad *Olearium* de Stilo N. T. p. 284.

ΚΡΑ΄ΖΩ, fut. κράξω, 1) *clamo, vociferor, vocem intentam et elatam edo.* Vsurpatur de *lugentibus* et *plangentibus*, Apoc. XVIII, 18. 19. de *ingente metu perculsis*, Matth. XIV, 26. 30. de *parturientibus*, Apoc. XII, 2. de *supplicantibus et opem aliorum expetentibus*, Matth. IX, 27. XV, 23. XX, 30. 31. de *laetantibus* et *celebrantibus*, Matth. XXI, 9. 15. Marc. XI, 9. Ioh. XII, 13. de *tumultuantibus*, Act. XIX, 28. 32. 34. de *indignantibus* et *commotis animo*, Act. VII, 57. XIV, 14. XXI, 36. etc. His adde locum Lucae XIX, 40. λίθοι κεκράξονται lapides clamabunt;

mabunt; formula proverbialis, (vide *Drusii* Proverb. Cl. II. Lib. III, 85. *Nonnus* in Dionysiac. Lib. XVI, 224. εἴπατε πέτραι. *Eurip.* Hippol. v. 980. φήσουσι πέτραι.) dicta de *re, quae celari et negari nullo modo potest.* De forma κεκράξονται vide *Fischeri* Anim. ad *Welleri* Grammat. Gr. p. 172. 2) *preces facio, precibus adeo Deum.* Sic usus est hac voce Iacobus V, 4. ubi merces operariorum retenta, aut decurtata dicitur κράζειν, seu clamare ad Deum, h. e. auxilium et vindictam Dei postulare; ubi μισθὸς pro *ipsis operariis, mercede conductis,* positum est. Rom. VIII, 15. ἐν ᾧ κράζομεν· ἀββᾶ ὁ πατὴρ quibus sensibus praediti Deum libere et animo, fiducia pleno, filiorum more, precibus adire possumus. Galat. IV, 6. *Suid.* κεκράξομαι· οὐκ ἐπὶ φωνῆς, ἀλλ' ἐπὶ προθυμίας καὶ συντόνου καὶ σπουδαίας εὐχῆς. Ps. XXVII, 1. XXIX, 8. 3) *palam dico, libere profiteor.* Ioh. I, 15. VII, 28. Rom. IX, 27. ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ ἰσραὴλ Iesaias vero libere haecce de Israelitis pronuntiat. *Hesych.* κέκραγε· φανερῶς διαμαρτύρεται. 4) transitive sumitur: *facio, ut aliquis clamet,* seu *preces faciat.* Galat. IV, 6. κρᾶζον κ. τ. λ. h. e. qui facit, ut instar filiorum, seu fiducia ea, quam filii in parentibus habent, ad Deum clamemus Abba, h. e. Pater.

ΚΡΑΙΠΑ'ΛΗ, ης, ἡ, 1) *crapula, omnis capitis ex vino largiter sumto et comessatione offensio et dolor,* i. q. μέθη. Grammatici veteres, ut *Ammonius* et *Thom. M.* distinguunt quidem inter κραιπάλην et μέθην, ut illud sit ἡ χθεσινὴ μέθη, aut ἡ ἐκ τῆς χθὲς γενομένης οἰνοποσίας κάρωσις, aut, ut *Hesychius* interpretatus est, ἡ ἀπὸ χθιζῆς μέθης κεφαλαλγία, sed κραιπάλη, ut μέθη, etiam de recenti crapula usurpatur apud veteres. *Suid.* κραιπάλη· ὁ ἐκ πολλῆς οἰνώσεως παλμός. *Etym. M.* κραιπάλη· ὃ σημαίνει τὴν μέθην. et *Eustathius*: ὁ ἐκ μέθης παλμὸς, ὅ ἐστι κίνησις καὶ δίνησις τοῦ κάρα, ἤγουν τῆς κεφαλῆς. 2) per metonymiam: *comessatio,* seu *nimia cibi potusque inebriantis ingurgitatio, qua crapula contrahitur.* Sic semel legitur in N. T. Luc. XXI, 34. Eodem modo reperitur apud *Alciphron.* III, 24. ἡ γαστὴρ τῆς κραιπάλης ἐμπίμπλαται. *Herodian.* I, 17. 7. προελθόντος τοῦ Κομμόδου ἐπὶ τὰ συνήθη λουτρά τε καὶ κραιπάλας. Conf. quoque *Irmisch.* Excurs. ad *Herodian.* I, 3. 3. p. 817. Verbum κραιπαλάω cum μέθη coniunctum eodem sensu legitur apud *Plutarchum* de Puer. Educ. c. 18. §. 8. ἄλλων πολλάκις κραιπαλώντων μέθην ἐκ ἐξηλέγξαμεν.

ΚΡΑΝΙ'ΟΝ, ου, τὸ, *cranium, calvaria,* a κάρηνον *caput,* quod per syncopen κράνον et per apocopen κάρα dicitur. Hebraice גֻּלְגֹּלֶת dicitur, cui voci respondet quoque κρανίον in versione Alex. Iudd. IX, 53. 2 Regg. IX, 35. Legitur in N. T. Matth. XXVII, 33. κρανίου τόπος locus calvariae, ubi Christus cruci

cruci adfixus eft. Marc. XV, 22. Luc. XXIII, 33. Ioh. XIX, 17. Saepius non reperitur in N. T. *Suid.* κρανίον· ἡ κεφαλή. Cf. etiam *Thom. M.* fub κεφαλὴ p. 526. ed. *Bernard.*

ΚΡΑ΄ΣΠΕΔΟΝ, ου, τὸ, 1) ut latinum *fimbria*, generatim *omnem prominentem alicuius rei partem* fignificat. Sic v. c. apud *Xenoph.* Hift. Gr. III, 2. 13. et *Eurip. Supplic.* v. 660. de latere, feu cornu aciei, et *Xen.* l. l. IV, 6. 8. de prominente montis parte ufurpatur. *Suid.* κράσπεδα· οἱ πρόποδες, h. e. τὰ προὔχοντα τῶν ὀρῶν, interprete *Hefychio.* 2) *fimbria, lacinia infimarum partium veftimenti*, quafi κρεμάμενον εἰς πέδον *in terram dependens*, hebr. כָּנָף, Devt. XXII, 11. *Hefychius* et Lex. *Cyrilli* MS. Brem. κράσπεδον· τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου. Conf. *Barnef.* ad *Eurip.* Ion. v. 1423. 3) Speciatim ita dicitur *pannulus, ex ora veftis apud Iudaeos dependens, lacinia, quae eft in pallio.* Hic pannus, qui hebraice ציצת dicitur (Num. XV, 38. 39.) et quo utebantur Iudaei, ut fe a gentilibus diftinguerent, erat coccineus. *Hefych.* κράσπεδα· τὰ ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου κεκλωσμένα ῥάμματα. Legitur tantum in N. T. Matth. IX. 20. XIV, 36. XXIII, 5. μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν. Marc. VI, 56. Luc. VIII, 44. Vide *Braun.* de veftitu Sacerd. hebr. I, c. 3. p. 55. et *Iac. Elsneri* Comm. in Evang. Matthaei T. II. p. 166.

ΚΡΑΤΑΙΟ΄Σ, ὰ, ὸν, 1) proprie: *robuftus, validus*, a κράτος *robur. Hefych.* κραταιᾶς· ἰσχυρᾶς. 2) *potens, fortis.* Sic legitur femel in N. T. 1 Petr. V, 6. ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ fubmittite vos potenti et validae Dei manui, h. e. permittite vos totos fummae Dei poteftati. *Omne* enim, *quod fummum eft in fuo genere*, κραταιὸν dicitur, v. c. Sirac. XII, 6. ἡμέρα ἐκδικήσεως κραταιὰ tempus ultionis terribile et valde grave. Conf. Prov. XXIV, 5.

ΚΡΑΤΑΙΟ΄Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie eft corporis et notat: *roboro, corroboro, viribus potentem ac validum reddo*, a κραταιὸς *robuftus, validus.* 2) ad animum translatum κραταιοῦσθαι fignificat: *fortem et conftantem fe praeftare*, etiam *incrementa capere, proficere.* Luc. I, 80. ἐκραταιοῦτο πνεύματι proficiebat fapientia et cognitione. ibid. II, 40. 1 Cor. XVI, 13. κραταιοῦσθε fortes vos et conftantes praeftate. Paffivum h. l. pofitum eft pro reciproco, coll. 1 Sam. IV, 9. *Drefigius* in libro de Verbis Mediis N. T. I, 75. p. 320. κραταιοῦσθαι h. l. verbum medium effe exiftimat, ut fit: *fe firmum et conftantem reddere.* Ephef. III, 16. κραταιωθῆναι εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον ut indies maiora fcientiae, intellegentiae et virtutis chriftianae incrementa capiatis. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΑΤΕ΄Ω, ῶ, fut. ήσω, 1) proprie: *prehendo aliquid manu, apprehendo, tango.* Matth. IX, 25. ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς

αὐτῆς eius manum prehendit. Marc. I, 31. V, 41. IX, 27. κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός. Luc. VIII, 54. Genes. XIX, 16. Iudd. XVI, 27. 2) *manu prehensum aliquid teneo.* Apoc. II, 1. ὁ κρατῶν τὰς ἑπτὰ ἀςέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῦ. 3) *amplector.* Matth. XXVIII, 9. ἐκράτησαν αὐτῦ τὰς πόδας pedes eius amplexae sunt. 1 Regg. IV, 27. וַתַּחֲזֵק בְּרַגְלָיו. 4) *comprehendo, capio, prehendo, violenter manibus iniectis, aut dolo.* Matth. XIV, 3. XVIII, 28. XXI, 46. XXII, 6. XXVI, 4. ἵνα τὸν Ἰησῦν κρατήσωσι δόλῳ. ibid. v. 48. 50. 55. 57. Marc. III, 21. VI, 17. ἀποςείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην missis ministris, vel satellitibus, prehendi Iohannem curaverat. ibid. XII, 12. XIV, 1. 44. 46. 49. 51. Act. XXIV, 6. Apoc. XX, 2. 5) *captum teneo, retineo, cohibeo, impedio.* Luc. XXIV, 16. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατῦντο oculi eorum capti tenebantur, h. e. non videbant, quod tamen ante oculos erat. Act. II, 24. καθότι ὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτῦ quia non poterat morte captus teneri in perpetuum. Nec tamen plane aliena est ab h. l. notio *vincendi* et *superandi*, quam verbo κρατεῖν vindicavit *Perizon.* ad *Aelian.* V. H. II, 4. *Suid.* κρατεῖν· νικᾶν. Huc etiam pertinet formula κρατεῖν τὶ πρὸς ἑαυτὸν, quae significat: *reticere aliquid, continere et coercere linguam.* Marc. IX, 10. καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτὺς et reticuerunt hoc factum. *Aeschyl.* Choeph. v. 78. πικρὸν φρενῶν ςύγος κρατεῖ. *Schol.* καλύπτει. *Hesych.* κρατεῖ· κρύπτει. — Formula κρατεῖν τὴν ἁμαρτίαν, quae ad eandem significationem referenda est, significat: *non remittere, non condonare peccata*, et opponitur τῷ ἀφιέναι. Ioh. XX, 23. ἄν τινων κρατῆτε, (sc. τὰς ἁμαρτίας) κεκράτηνται si cui veniam peccatorum denegaveritis, etiam a Deo denegata erit. 6) *custodio, conservare studeo.* Apoc. II, 25. πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε. ibid. III, 11. κράτει ὃ ἔχεις. 7) *observo, obsequium praesto.* Marc. VII, 3. κρατῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων. ibid. v. 4 et 8. coll. 1 Cor. XI, 2. 2 Thess. II, 15. κρατεῖτε τὰς παραδόσεις obsequium praestate doctrinae. Apoc. II, 14. 15 et 25. ὃ ἔχετε κρατήσατε praecepta mea vobis iam cognita sequamini. 8) *sector aliquem, applico me ad aliquem, ab alicuius latere non discedo.* Act. III, 11. κρατῦντος δὲ αὐτῦ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην claudo autem sanato a latere Petri et Iohannis non discedente. Coloss. II, 19. καὶ ὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν et deserit Christum, ecclesiae caput. Apoc. II, 13. κρατεῖς τὸ ὄνομά μυ, ubi explicationis caussa additur καὶ ὐκ ἠρνήσω τὴν πίςιν μυ. 2 Sam. III, 6. Sirac. I, 16. 9) *obtineo, consequor, assequor.* Act. XXVII, 13. τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι se propositum assequuturos esse. Hebr. IV, 14. κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας studeamus, ut consequamur illam promissam felicitatem. ibid. VI, 18. κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος ut compotes fiamus promissae futurae felicitatis.

1 Macc.

1 Macc. I, 2. X, 52. 2 Macc. IV, 10. V, 7. 10) *impero, dominor, imperium obtineo,* i. q. ἄρχω. Apoc. VII, 1. ἀγγέλες κρατῦντας τὲς τέσσαρας ἀνέμες τῆς γῆς. *Xenoph.* de Rep. Laced. II, 2. Conf. *Thom. M.* sub ἄρχειν et βασιλεύς. *Hesych.* κρατεῖ· κυριεύει, ἄρχει. 11) pleonastice ponitur Matth. XII, 11. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΑ'ΤΙΣΤΟΣ, η, ον, *validissimus*, (2 Macc. IV, 12.) *potentissimus*, (*Symmach.* Ps. XLIV, 14.) *praestantissimus*, (Ps. XV, 6. 2 Macc. IV, 12.) *optimus*, (1 Sam. XV, 15.) a κράτος *robur, potentia, imperium.* *Hesych.* κράτιςος· ἰσχυρότατος, δυνατώτατος. Vide et *Schol. Aristoph.* ad Plut. v. 230. Legitur in N. T. Luc. I, 3. κράτιςε Θεόφιλε optime Theophile. Nam κράτιςος, ut latinum *optimus*, virorum illustrium et nobilium, principum adeo nomen dignitatis erat. *Theophyl.* ad h. l. κράτιςος, ἐπὶ τῶν ἀρχόντων καὶ ἡγεμόνων. Vide *Horrei* Miscell. Critt. Lib. I, c. 4. Hinc Felici et Festo tribuitur Act. XXIII, 26. XXIV, 3. XXVI, 25. Saepius non legitur in N. T. Adde *Xenoph.* de Rep. Laced. c. VIII, 1. 2. 5. et *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΡΑ'ΤΟΣ, εος, contracte ες, τὸ, 1) proprie notat *robur corporis*, et est i. q. ἰσχὺς, teste *Hesychio.* 2) *vis, potentia*, et de Deo aeque ac de hominibus usurpatur. Act. XIX, 20. κατὰ κράτος (scil. Θεῦ) ὁ λόγος τῦ κυρίε ηὔξηνεν iuvante Deo in dies magis augebatur Christianorum numerus: nisi κατὰ κράτος adverbialiter sumere velis, ut sit *admodum, valde, vehementer*. Coloss. I, 11. κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτῦ pro summa Dei virtute. Aliis substantivis additum, quibus vis ac potentiae notio inest, superlativi locum tenet. Ephes. I, 19. κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῦ κράτες τῆς ἰσχύος αὐτῦ ad similitudinem summae illius vis divinae. Ephes. VI, 10. ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτῦ potentissimo eius auxilio adiuti. *Symmach.* Prov. XXIV, 5. Alex. Ies. XL, 26. ἐν κράτει ἰσχύος. Iob. XXI, 23. *Hesych.* κράτος· δύναμις. 3) per metonymiam: *opus potentiae, factum, potentiam demonstrans.* Luc. I, 51. ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτῦ. Formula ποιεῖν κράτος, ut hebraica עָשָׂה חַיִל Ps. CXVIII, 16. significat: *insignia facta, miracula patrare, potentiam suam exserere.* 4) *potestas, imperium.* Hebr. II, 14. ὁ τὸ κράτος ἔχων θανάτε rex, seu dominus mortis. Ita vocatur Satanas, quia potestatem homines interficiendi a Deo accepisse a Iudaeis credebatur. Conf. *Schoettgen.* Hor. Hebr. et Talmud. p. 935. Formula κράτος ἔχειν *imperium* seu *principatum tenere alicuius rei* legitur apud *Sophocl. Antig.* v. 179. et *Aeschyl. Suppl.* v. 432. *Alberti* Obss. Philol. p. 419. Gloss. Gr. *Alberti* p. 171. et *Hesych.* κράτος· ἐξεσία, βασιλεία. Adde *Apollodor.* Bibl. III, 14. 6. 5) ut δύναμις, *laus, celebratio*, i. q. αἶνος et τιμή. 1 Tim. VI, 16. ᾧ

τιμὴ

τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον qui ſemper ab hominibus laudetur; ſeu, ut etiam commode reddi poſſet: cuius ſumma potentia ab omnibus ſemper agnoſcatur et celebretur. 1 Petr. IV, 11. V, 11. Iud. v. 25. Apoc. I, 6. V, 13. coll. IV, 11. et V, 12. Saepius non legitur in N. T. Ita עֹז ſumitur Pſ. VIII, 3. LXXXIX, 14.

ΚΡΑΥΓΆΖΩ, fut. άσω, *clamo, clamito, vociferor, clamorem inconditum edo*, a κραυγὴ *clamor*. Matth. XII, 19. οὐδὲ κραυγάσει non ſtrepitum edet. ib. XV, 22. Ioh. XI, 43. φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε. Sic etiam Eſr. III, 13. ὁ λαὸς ἐκραύγασε φωνῇ μεγάλῃ, hebr. הָעָם מְרִיעִים תְּרוּעָה גְדוֹלָה. Ioh. XVIII, 40. XIX, 6. 15. Act. XXII, 23. *Heſych.* κραυγάζει· βοᾷ.

ΚΡΑΥΓΗ, ῆς, ἡ, 1) *vociferatio, clamor*. Matth. XXV, 6. κραυγὴ ἐγένετο clamor audiebatur. Act. XXIII, 9. ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, hebr. וַתְּהִי צְעָקָה גְדֹלָה Exod. XII, 30. Apoc. XIV, 18. καὶ ἐφώνησε κραυγῇ μεγάλῃ. De clamore plangentium et lugentium legitur Apoc. XXI, 4. Epheſ. IV, 31. κραυγὴ ſignificat ſtrepitum et clamores, quos edunt homines iracundi, aſperam et minacem orationem. *Syrus* bene reddidit per ܚܪܝܢܐ *contentio, lis*. 2) *intenſae et valde enixae preces*. Hebr. V, 7. coll. Pſ. V, 2. *Suid.* κραυγὴ ἐπὶ τῶν εὐχομένων· ἡ μετὰ προθυμίας καὶ σπουδαίας διανοίας ἱκετεία.

ΚΡΕΑΣ, έατος, et per ſyncopen κρέαος, et contracte κρέως, τὸ, *caro*, et ſpeciatim de *carne animalium* dicitur. Pluralis κρέατα, per ſyncopen κρέαα, et contracte κρέα, bis tantum legitur in N. T. Rom. XIV, 21. καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα. 1 Cor. VIII, 13. In verſione Alex. legitur pro hebr. בָּשָׂר Prov. XXIII, 20. Ieſ. XXII, 13. *Demoſthen.* p. 1078. l. 23. ed. *Reiske*. Caeterum ſubintellegitur ad εἰδωλόθυτον 1 Cor. IX, 1.

ΚΡΕΙΣΣΩΝ, attice ΚΡΕΙΤΤΩΝ, ονος, ὁ, ἡ, *melior, praeſtantior, excellentior, utilior*. Comparativus ab ἀγαθὸς *bonus*. 1 Cor. VII, 9. 38. κρεῖσσον ποιεῖ magis utilitati ſuae conſulit. ibid. XI, 17. εἰς τὸ κρεῖττον ut faciatis maiores in pietate et cognitione progreſſus. ibid. XII, 31. χαρίσματα τὰ κρείττονα dona, quae magis aliorum utilitati inſerviunt. Phil. I, 23. πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον hoc enim multo beatius eſſet. Hebr. I, 4. κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων eo praeſtantior factus eſt angelis. Hebr. VII, 7. τὸ ἔλαττον opponitur τῷ κρείττον. ibid. v. 19. 22. X, 34. XI, 16. 35. 40. XII, 24. 1 Petr. III, 17. 2 Petr. II, 21. Conf. *Valken.* ad *Eurip. Phoen.* p. 332. et ad *Hippolyt.* p. 294. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΕΜΆΩ, ῶ, fut. άσω, *ſuſpendo*. Act. V, 30. κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου in cruce ſuſpenſum. ib. X, 39. In verſione Alex. reſpondet hebr. תָּלָה Geneſ. XL, 19. 22. XLI, 13. Ioſ. VIII, 29. *Homer.* Odyſſ. η', v. 67. Paſſivum Κρεμάομαι, ῶμαι, *ſuſpendor*. Matth.

Matth. XVIII, 6. ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ut suspenderetur in collo eius mola asinaria. Luc. XXIII, 39. εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων unus autem malefico- rum, qui una cum Iesu erant suspensi, ἐπὶ τοῦ ξύλου. quod additur Act. V, 30. X, 39. Medium κρέμαμαι, 1) *pendeo*. Act. XXVIII, 4. κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ viperam de eius manu pendentem. Galat. III, 13. 2) κρέμασθαι ἔν τινι metaphorice *pendere ab aliqua re, positum esse in aliqua re, contineri in aliqua re*, et de rebus usurpatur, quae ex aliis, tanquam fonte, defluunt, et in quibus caput omnis rei est. Sic legitur in N. T. Matth. XXII, 40. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται his duobus praeceptis omnis religio iudaica continetur. *Philo* T. II. ed. *Mangey* p. 420. ὧν αἱ τοῦ ἔθνους ἐλπίδες ἐκρέμαντο. *Pindar*. Olymp. Od. VI, 125. *Anacr*. Od. XXIX, 17. *Cic*. in Pison. c. 41. „in sententiis omnium civium famam nostram fortunamque pendere." *Maimonides* de Fundamento Legis c. I. §. 3. quicunque sibi imaginatur, quod alius sit Deus praeter hunc, abnegat maximum fundamentum, שהכל תלוי בו a quo omnia pendent.

ΚΡΗΜΝΟ´Σ, οῦ, ὁ, *locus omnis praeruptus, praecipitium*, speciatim *rupes praerupta, praecipitium montis*, quasi ὁ τόπος κρεμάμενος *locus pendens*. Matth. VIII, 32. κατὰ τοῦ κρημνοῦ de praecipitio montis. Marc. V, 13. Luc. VIII, 33. Alexandrini usi sunt hac voce pro סֶלַע 2 Chron. XXV, 12. *Polyb*. III, 55, 6. *Aristoph*. Plut. v. 69. Apud *Pindar*. Olymp. Od. III, 39. κρημνοὶ sunt praerupti margines littorum et riparum. *Eurip*. Phoen. v. 1336. *Hesych*. κρημνός· ἐξοχὴ πέτρας καὶ ὄρους.

ΚΡΗ´Σ, ητὸς, ὁ, *Cretensis, Cretae incola*, vel *ex Creta oriundus*, a κρήτη, quod vide. Act. II, 11. ubi tamen *Lightfootus* in Disquisit. Chorogr. ad Evang. Iohannis c. IV. §. 1. n. 5. p. 935. Cheretaeos, gentem Philistaeam, כרתים, Ezech. XXV, 16. Zephan. II, 5. 6. intellegit. Cf. etiam *Lakemacherum* in Obss. Philol. P. II. n. 2. §. 13. Tit. I, 12. κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται Cretenses semper sunt mendaces. *Hesych*. κρητίζειν· ἐπὶ τοῦ ψεύδεσθαι καὶ ἀπατᾷν. ἔταττον δὲ τὴν λέξιν ἀπὸ τοῦ τοὺς Κρῆτας ψεύστας εἶναι. Cretenses autem ut omnino olim male audiebant, ita fides eorum pro suspecta habita, quia in insula Creta sepulcrum Iovis ostendebatur, quem tamen universa Graecia tanquam reliquorum Deorum suorum patrem colebat. Cf. interpretes ad *Callim*. Hymn. in Iovem v. 8. Thesaur. Diss. Theol. Philol. T. II. p. 723. Caeterum differt κρὴς a κρῆς, contracte pro κρέας *caro*, accentu.

ΚΡΗ´ΣΚΗΣ, ηντος, ὁ, *Crescens*. Nomen viri latinum. 2 Tim. IV, 10.

ΚΡΗ´ΤΗ, ης, ἡ, *Creta*. Nomen insulae, sitae in mari mediterraneo, speciatim in Archipelago et quidem in medio

huius. Insula haec fertilissima et celeberrima, de qua peculiarem libellum scripsit *Meursius*, (Amstelod. 1675. 4.) hodie dicitur *Candia*, vel ab urbe huius nominis, vel a montibus suis occiduis, qui iam olim, *Strabone* teste, λευκοὶ, seu *candidi* appellati fuerunt. Olim vocata fuit *Hecatompolis*, i. e. centum oppidis instructa. Postea dicta est Creta, aut a *Crete* Nympha, Hesperidis filia, aut a *Curetibus*, incolis, auctore Strabone. Memoratur in N. T. Act. XXVII, 7. 12. 13. 21. Tit. I, 5.

ΚΡΙΘΗ, ῆς, ἡ, *hordeum*. Apoc. VI, 6. Hebr. שְׂעֹרָה Exod. IX, 31. Ruth. I, 21. *Xenoph. Anab.* I, 2, 22. Conf. *Ol. Celsii* Hierobot. T. II. p. 239. Hinc adiectivum

ΚΡΊΘΙΝΟΣ, η, ον, *hordeaceus*, quod legitur Ioh. VI, 9. 13. coll. 2 Regg. IV, 42. Num. V, 15. Iudd. VII, 13. Ezech. IV, 12. *Xenoph. Anab.* IV, 5, 21. ἄρτοις κριθίνοις.

ΚΡΊΜΑ, seu ΚΡΙ͂ΜΑ, τος, τὸ, 1) proprie: *discretio*, a κρίνω *discerno*, *secerno*. 2) *iudicium*, *quod de aliquo fertur*, *aut pronunciatur*, in utramque partem. Speciatim: *iudicium sinistrum et rigidum de aliquo*, *criminatio et vituperium*. Matth. VII, 2. ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε quod enim de aliis fertis sinistrum et iniquum iudicium, in vos recidet. 1 Tim. III, 6. ἵνα μὴ εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου ne in criminationem et vituperium calumniatorum incurrat. 3) *sententia iudicis ultima*, in utramque partem, speciatim *sententia iudicis condemnatoria*. Rom. V, 16. τὸ μὲν γὰρ κρίμα, ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα nam sententia condemnatoria, ob unius hominis peccatum lata, hunc effectum habuit, ut homines poenas subirent. Act. XXIV, 25. καὶ τοῦ μέλλοντος κρίματος et de iudicio extremo super omnes aequo ac rato, olim a Christo publice ferendo. 4) *facultas et potestas iudicandi*. Apoc. XX, 4. καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς. 5) *poena*, *supplicium*, quod sequitur sententiam iudicis condemnatoriam. Matth. XXIII, 14. διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα ideo eo gravior olim erit vestra poena. Marc. XII, 40. Luc. XX, 47. XXIII, 40. ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ qui tamen easdem poenas das, seu sustines. Ib. XXIV, 20. παραδιδόναι τινὰ εἰς κρίμα θανάτου supplicio mortis afficiendum aliquem tradere. Rom. II, 2. 3. III, 8. XIII, 2. ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται poenas dabunt Deo. 1 Cor. XI, 29. κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει is edendo et bibendo contrahit sibi gravissimas poenas. ib. v. 34. Galat. V, 10. βαστάζειν τὸ κρίμα i. e. quod λαμβάνειν κρίμα. Hebr. VI, 2. Iacob. III, 1. 1 Petr. IV, 17. 2 Petr. II, 3. οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ quorum poena iam dudum destinata non cessabit, coll. Iud. v. 4. Apoc. XVII, 1. XVIII, 20. ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς nam Deus ob iniurias, vobis illatas, poenas gravissimas ab ea sumsit. Ita מִשְׁפָּט sumitur Exod. VI, 6. et κρίσις 2 Macc. VII, 35. 36. et IX, 18. 6) *crimen*, seu *omnis res*, *quae criminationem affert*, *reatus*

reatus iudicis, animadversione dignus. 1 Tim. V, 12. ἔχουσαι κρίμα criminis reae. 7) *lis, vel causa, in iudicium deducta aut deducenda.* 1 Cor. VI, 7. ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν quod controversias habetis invicem. Iob. XXX, 13. 8) *decretum.* Τὰ κρίματα Θεοῦ decreta Dei, quibus fata humana reguntur, i. q. αἱ ὁδοὶ τοῦ Θεοῦ, cum qua formula permutatur Rom. XI, 33. ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ quam imperscrutabilia sunt eius decreta! Eodem modo κρίσις Θεοῦ *rationem* notat, *qua Deus in regenda et gubernanda hac rerum universitate utitur.* Sapient. XVII, 1. μεγάλαι γάρ σου αἱ κρίσεις καὶ δυσδιήγητοι; coll. Ps. LXXII, 1. 9) εἰς κρίμα, *ideo, hoc consilio.* Ioh. IX, 39. Saepius non legitur in N. T. *Etym. M.* κρίμα σημαίνει τῇ μὲν τὸ κατάκριμα καὶ τὴν καταδίκην, ὡς τὸ, κρίμα δίκαιον κρίνατε. (Zachar. VII, 9.) σημαίνει καὶ τοὺς ἐξητασμένους τοῦ Θεοῦ λόγους. *Phavor.* κρίμα· τὸ κατάκριμα, ἢ ἡ καταδίκη, ὡς τὸ, εἰς κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει. *Suid.* κρίματα· αἱ οἰκονομίαι. Δαβὶδ (Ps. IX, 17.) γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν. Conf. eundem in voce δικαίωμα. *Hesych.* κρίματα· οἰκονομίαι, ψῆφοι, δίκαι. κρίμα· ἀνταπόδοσις Θεοῦ.

ΚΡΙΝΟΝ, ου, τὸ, *lilium, maxime album,* in agris crescens, cuius tanta apud veteres erat dignitas, ut κατ' ἐξοχὴν ἄνθος diceretur. Hebraice dicitur שׁושׁן vel שׁושׁן et שׁושׁנה, a שׁשׁ, *sex,* quod sex foliis constat. Cant. II, 1. 2. 16. IV, 5. V, 13. *Plin. H. N.* XXI, 1. Bis tantum legitur in N. T. Matth. VI, 28. καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ. Luc. XII, 27. In utroque loco species liliorum synecdochice pro *floribus quibusvis* ponuntur. Et videtur etiam olim κρίνον commune nomen *florum omnis generis* fuisse, ut vel e versione Alex. colligi potest, in qua Exod. XXV, 31. 33. 34. Num. VIII, 4. κρίνον pro hebraico פרח *flos* ponitur. *Hesych.* κρίνα· ἄνθη καλλίπνοα, εὐωδιάζοντα. *Gloss. in Octateuch.* κρίνα· ἄνθη εὐωδιάζοντα, κρίνοις ὅμοια. Cf. *Ol. Celsii* Hierobot. T. I. p. 383 sq. *Scacchi* Elaeochrism. Myrothec. I. p. 209. et *Cl. Salmasii* Exercitationes de Homonymis Hyles Iatricae p. 23.

ΚΡΙΝΩ, fut. ινῶ, 1) proprie: *secerno, discerno.* *Homer.* Iliad. β', v. 362. κρῖν' ἄνδρας κατὰ φῦλα, ubi *Schol.* κρῖνε· διάκρινε, διαχώρησον. *Hesych.* κρῖναι· χωρίσαι, τάξαι. (Ezech. VII, 14.) — κρίνειν· ἀριθμεῖν, χωρίζειν. 2) *iudico, iudicium fero; dico, quid mihi de re quapiam videatur, sive iudicium illud rectum sit, sive temerarium et praeposterum.* Luc. VII, 43. ὀρθῶς ἔκρινας recte iudicasti. Ioh. VII, 24. μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε ne iudicium ferte secundum speciem externam, sed veritati convenienter (re ab omni parte bene examinata) iudicate. ib. VIII, 15. 16. 1 Cor. IV, 5. μὴ κρίνετε nolite sententiam vestram dicere. Sed saepius in N. T. in malam partem usurpatur, ut sit: *sinistre iudicare, ri-*

gitium morum alicuius censorem esse, condemnare, reum et poena dignum aliquem iudicare, ut sit idem, quod *κατακρίνειν*. Sic Matth. VII, 1. 2. coll. Luc. VI, 37. Rom. II, 1. ubi cum *κατακρίνειν* permutatur. ibid. v. 3. Rom. XIV, 3. 4. 10. 13. 1 Cor. V, 12. X, 29. Coloss. II, 16. Iacob. IV, 11. *κρίνειν* et *καταλαλεῖν* invicem permutantur. Interdum *κρίνειν* latine reddendum est *exprobrare, conqueri de aliquo*. Ioh. VIII, 26. *πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν* multa possem de vobis conqueri et vobis exprobrare. Rom. XIV, 22. *ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν* qui sibi nihil exprobrat. Huc etiam referrem loca Luc. XIX, 22. Rom. II, 27. 3) *iudico, diiudico*. Luc. XII, 57. *τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον*; cur vero non ipsi diiudicatis, quid verum sit, exemplum petentes ab eo, quod inter vos vulgo fieri solet? Ioh. VII, 24. VIII, 15. 16. Act. IV, 19. *κρίνατε*, sc. *αὐτοί*, iudicate ipsi. 1 Cor. X, 15. *κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι* vos ipsi indicetis, an recte scribam. ibid. XI, 13. 4) *statuo, censeo, existimo, habeo*, vel *aestimo*. Act. XIII, 46. *οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς*, h. e. vos salute aeterna plane indignos redditis. ibid. XV, 19. *διὸ ἐγὼ κρίνω* quapropter ego statuo. ibid. XVI, 15. *εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι* si me vere Christianam esse existimatis. ibid. XXVI, 8. *ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν*; num vobis incredibile videtur? 2 Cor. V, 14. 5) *iudex sedeo, iudicium exerceo, sententiam ultimam pronuncio in utramque partem*, maxime autem de *iudice* dicitur, *qui sententiam condemnatoriam contra aliquem profert*. Ioh. VII, 51. *μὴ ὁ νόμος ὑμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον*; num per leges vestras licet aliquem condemnare indicta causa? Ioh. XVI, 11. *ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου κέκριται* principem huius mundi condemnatum, h. e. imperio suo deturbatum, seu vim eius et potestatem fractam esse. Act. XIII, 23. *κρίναντες* capite eum damnantes; omissum est *θανάτου*, quod additur apud *Aelian. V. H.* XIII, c. 42. *ἔκρινάν με θανάτου*. Hinc in haud paucis N. T. locis *κρίνειν* de *extremo iudicio, super omnes olim a Christo publice ferendo*, adhibetur, quo, ut vitae rationis, quam quisque gessit, iustam mercedem quilibet accipiat, efficietur. Ioh. V, 22. 30. Act. XVII, 31. Rom. II, 16. 1 Tim. IV, 1. Iacob. II, 12. 1 Petr. IV, 5. Huc etiam pertinent loca 1 Petr. I, 17. ubi *τὸν κρίνοντα* positum est pro *ὃς κρίνει*, sc. *ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ*, h. e. aliquando integris vitae ius vindicabit et praemia addicet, (Ps. LXXII, 4.) impios vero gravissime puniet. ibid. II, 23. Apoc. XI, 18. XX, 12. 13. — Sunt praeterea alia loca, in quibus formula *κρίνειν τινάς*, metaphorice sumta, et ex adiuncto, notat: *superiorem et praestantiorem aliis esse, praecipua prae aliis felicitate, auctoritate et dignitate frui*. Matth. XIX, 28. *κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ* praecipua prae reliquis Iudaeis omnibus felicitate et dignitate fruemini.

mini. Luc. XXII, 30. 1 Cor. VI, 2. ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι; num ignoratis Christianos prae gentilibus praecipua dignitate et praestantia gaudere? coll. v. 3. (ubi ἀγγέλους positum arbitror ad universalitatem indicandam: κόσμος καὶ ἄγγελοι; coll. cap. IV, 9.) et Sirac. IV, 16. Simili modo κρίνειν apud Graecos *imperare*, ἄρχειν notat, teste *Artemidoro* II, c. 12. 6) *punio, poenas promeritas infligo*, et ex adiuncto: *miserum, infelicem reddo*. Ioh. III, 17. ubi τῷ κρίνειν opponitur σώζειν. ibid. v. 18. VIII, 50. καὶ κρίνων et vindicaturus est iniurias vestras. ibid. XII, 47. 48. XVIII, 31. κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτὸν secundum legem vestram eum punite. Act. VII, 7. XXIV, 6. Rom. II, 12. διὰ νόμου κριθήσονται pro hac sua voluntatis divinae cognitione punientur. 1 Cor. V, 13. XI, 31. 2 Thess. II, 12. Hebr. X, 30. XIII, 4. 1 Petr. IV, 6. Apoc. VI, 10. XVI, 5. XVIII, 8. 20. Interdum vero κρίνεσθαι a κατακρίνεσθαι ita differt, ut illud de poenis tantum et malis huius vitae, hoc vero de poenis post hanc vitam aeternis usurpetur, v. c. 1 Cor. XI, 32. coll. v. 30. Ita שפט similiter quoque 2 Chron. XX, 12. Ps. IX, 20. Ies. LXVI, 16. Ezech. VII, 8. XXXVIII, 22. *Hesych.* κρινόμενοι· ἀναιρούμενοι, ἀποθνήσκοντες. 7) ut *iudicare* apud Latinos (v. c. *Liv.* XXVI, 3. XLIII, 16.) *diem alicui dico, in iudicium voco ad causam dicendam, accuso*. Act. XXIII, 6. περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι ob doctrinam de resurrectione mortuorum in iudicium vocor. ibid. XXIV, 21. XXV, 9. ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ' ἐμοῦ ut Hierosolymis tua causa me praeside disceptetur. ibid. v. 10. 20. XXVI, 6. Rom. III, 4. Conf. *El. Palairet.* Obss. Philol. p. 334. et *Muret.* Var. Lectt. XIX, 16. 8) κρίνεσθαι τινι *iudicio contendere cum aliquo, ius sibi dicere iubere, litem movere, litigare.* Matth. V, 40. καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι et si quis velit tecum litigare. 1 Cor. VI, 1. 6. in versione Alex. κρίνεσθαι ad imitationem hebraici נשפט (Ier. XXV, 31. et Ioel. III, 7.) respondet τῷ ריב Genes. XXVI, 21. Iob. IX, 3. XIII, 19. Ioel. III, 2. Hos. II, 2. *Aristoph.* Nub. v. 66. *Hesych.* κρινόμεθα· ἀντὶ τοῦ μαχόμεθα ἢ διαλεγόμεθα. Conf. *Dresig.* de Verbis Mediis N. T. II, 11. p. 518. 9) *aestimo, pretium statuo alicui rei.* Rom. XIV, 5. ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν sunt, qui dies diebus praeferant, aliis omnes dies eundem habent honorem. 10) κρίνειν τὸν νόμον *despicere, contemnere*, et ex adiuncto: *violare legem.* Iacob. IV, 11. ubi cum καταλαλεῖν permutatur. *Oecumenius* ad h. l. κρίνει· κατακρίνει, καταφρονεῖ. 11) *decerno, propono mihi aliquid, volo.* Act. III, 13. XVI, 4. τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων decreta ab apostolis. ib. XX, 16. XXI, 25. XXVII, 1. 1 Cor. II, 2. οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν volebam ita me gerere, ut nihil aliud scire viderer. ibid. V, 3. VII, 37.

καὶ

καὶ κύριε κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 1 Cor. II, 1. Tit. III, 12. Sic etiam legitur Iudith. II, 3. 3 Macc. I, 7. ἔκρινε (Syrus bene: ܐܬܢܨܚ) τὰς πλησίον πόλεις ἐπελθεῖν παρακαλέσαι. Polybius IV, c. 66. κεκρικότας ἐμβαλεῖν εἰς Μακεδονίαν. Aelian. V. H. 34. Plura exempla e Iosepho collegit Krebsius in Notis ad Decreta Romanorum pro Iudaeis e Iosepho collecta p. 171 sq. Hinc etiam substantivum κρίσις notionem voluntatis et beneplaciti habet. Sirac. XXXIII, 15. Tob. VII, 12. Cic. ad Fam. VII, 33. mihi iudicatum, h. e. constitutum est, interprete Manutio.

ΚΡΙΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: discretio, separatio, a κρίνω secerno, separo. 2) iudicium, quod de aliquo fertur, in utramque partem. Ioh. VII, 24. τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε iustum iudicium facite. ibid. VIII, 16. ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστι iudicium, quod de me ferrem, verum ac certum esset. i. q. v. 14. ἡ μαρτυρία μου περὶ ἐμαυτοῦ ἀληθής ἐστι. 1 Tim. V, 24. Iacob. V, 12. ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε ne in vituperia aliorum incurratis. Alii fortasse rectius vertunt: ne incurratis in poenas divinas. 2 Petr. II, 11. οὐ φέρουσι κατ' αὐτῶν βλάσφημον κρίσιν, coll. Iud. v. 9. 3) ultima sententia, quae pronunciatur in utramque partem, iudicium, quo de re aliqua decernitur, discrimen sortis. Ioh. XII, 31. νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου iam sors hominum decernitur. ibid. XVI, 8. 11. περὶ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται argumentis demonstrabit, venisse discrimen, quo Satanae vis ac potestas plane frangetur et imminuetur. Hinc κατ' ἐξοχὴν κρίσις in N. T. de iudicio extremo, a Christo olim super omnes homines publice ferendo, usurpatur, v. c. Matth. X, 15. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ibid. XI, 22. 24. XII. 41. 42. ἐν τῇ κρίσει pro ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, coll. v. 36. Marc. VI, 11. Luc. X, 14. ἐν τῇ κρίσει in nonnullis codicibus et versionibus legitur ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ibid. XI, 31. 32. Ioh. V, 27. 30. 2 Thess. I, 5. Hebr. XI, 27. 1 Ioh. IV, 17. 4) ipsum iudicium, iudicandi actio. Matth. V, 21. 22. ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει, ubi per κρίσιν, quia diserte distinguitur a συνεδρίῳ, plerique (conf. Rhenferdii Diss. de decem Otiosis p. 34. et Possini Spicileg. Evang. p. 45.) intellegendum esse existimant illud XII virorum iudicium minus, in unaquaque civitate constitutum, in quo nonnisi privatae et levioris momenti causae disceptabantur, de cuius institutione et ratione vide Deut. XVI, 18. et Ioseph. A. I. IV, 8, 14 et 38. de B. I. II, cap. 20. §. 5. Conf. Krebs. Obs. Flav. p. 19 sq. 5) poena, supplicium, sententiae iudicialis executio. Phavor. κρίσις ἡ κόλασις, ὡς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται τουτέστιν ἡ κολάζεται. Matth. XXIII, 33. ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης. Marc. III, 29. αἰωνίου κρίσεως. Ioh. III, 19. αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις haec vero est causa poena-

poenarum et infelicitatis vitae futurae. Ioh. V, 24. 29. ἀνάστασις κρίσεως pro ἀνάστασις εἰς κρίσιν. Act. VIII, 33. ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη in maxima sua miseria liberatus tandem est a poena; ubi κρίσις poenas significat, quas Christus hominum causa ex voluntate Dei perferendas habuit. Hebr. X, 27. Iacob. II, 13. (V, 12.) 2 Petr. II, 4. κρίσις κατ' ἐξοχὴν poenas vitae futurae significat. Iud. v. 6. 15. Apoc. XIV, 7. XVI, 7. XVIII, 10. XIX, 2. *Aelian.* V. H. XIV, 43. 6) *aequitas, iustitiae studium.* Matth. XXIII. 23. τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν πίστιν. Luc. XI, 42. Ier. XVII, 11. ποιῶν πλοῦτον αὐτοῦ οὐ μετὰ κρίσεως. Sirac. XXXIII, 34. ἄνευ κρίσεως μὴ ποιήσῃς μηδέν. 7) *doctrina, praecepta divina,* ad imitationem hebraici מִשְׁפָּט, quod saepe idem est, quod תּוֹרָה, cum quo permutatur Ies. XLII, 1. 4. LI, 4. Adde Exod. XV, 25. Devt. XI, 1. Matth. XII, 18. καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσι ἀπαγγελεῖ ut gentes doctrina mea imbuat. ibid. v. 20. ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν et ita longe lateque propagabit doctrinam divinam. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΊΣΠΟΣ, ου, ὁ, *Crispus.* Nomen viri latinum. Fuit Archisynagogus Corinthi, Act. XVIII, 8. baptizatus a Paulo, 1 Cor. I, 14.

ΚΡΙΤΗΡΙΟΝ, ου, τὸ, 1) *dicasterium, tribunal, locus, ubi iudicium exercetur,* i. q. δικαστήριον (nam vocabula, in ήριον desinentia, plerumque *locum* notant, v. c. ἀκροατήριον, δεσμωτήριον etc.) a κρίνω *iudico.* Iacob. II, 6. ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια trahunt vos ad tribunalia, seu ad *iudices*; utramque enim notionem κριτήριον habet in vers. Alex. Iudd. V, 10. יֹשְׁבֵי עַל־מִדִּין, Alex. καθήμενοι ἐπὶ κριτηρίου. Exod. XXI, 6. אֶל־הָאֱלֹהִים coram iudicibus: Alex. πρὸς τὸ κριτήριον. Dan. VII, 10. et 26. κριτήριον ἐκάθισε. Hist. Sus. v. 49. ἀναστρέψατε εἰς τὸ κριτήριον. *Pausan.* Corinth. II, 156. *Polyb.* IX, 33, 12. et XVI, 27, 2. *Hesych.* κριτήριον· δοκιμαστήριον, δικαστήριον. 2) *causa forensis, controversia, in iudicio disceptanda, lis, de qua iudicatur.* 1 Cor. VI, 2. ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; num indigni estis, qui dirimatis causas minutissimas? Sed possent haec verba etiam commode ita reddi: nunc indigni estis, qui in minimis subselliis iudicium exerceatis. Nam *subsellia* dicuntur, in quibus minutiora iudicia exercentur. ibid. v. 4. βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε si quas causas iudicandas habetis de rebus, ad huius vitae usum spectantibus. *Syrus:* [illegible]. Ita etiam *Arabs.* Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΙΤΗΣ, οῦ, ὁ, 1) *qui rem aliquam diiudicat,* aut *iudicium de ea fert,* a κρίνω. Iacob. II, 4. ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν, h. e. iudicatis secundum prava principia, dignitatem sc. hominum externo splendore metientes. 2) *iudex,*

qui ultimam sententiam pronuntiat in utramque partem, et insontes absolvit et praemiis ornat et sontes condemnat ac punit. Sic autem in N. T. usurpatur partim de hominibus. Matth. V, 25. Luc. XII, 58. XVIII, 2. 6. ubi *ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας* positum est pro *ὁ κριτὴς ἄδικος*. Act. XVIII, 15. partim de Christo, futuro hominum omnium iudice, qui Act. X, 42 *ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν* dicitur; 2 Tim. IV, 8. Iacob. V, 9. et de Deo. Hebr. XII, 23. Huc etiam pertinent loca Matth. XII, 27. Luc. XI, 19. *διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταὶ* hi vos convincant calumniae vestrae et improbitatis vosque condemnent. 3) *magistratus omnis, praeses*. Sic v. c. Procurator romanus *κριτὴς* dicitur Act. XIV, 10. et ibid. principes Iudaeorum, qui a Deo ipso excitati populum Israeliticum contra hostes tuebantur, legibus gubernabant et eius lites dirimebant, *κατ' ἐξοχὴν* שׁפטים *Suffetes* (*Liv.* XXX, 7. §. 5. „Carthaginienses senatum *Suffetes* vocaverunt“) dicti, *κριταὶ* appellantur Act. XIII, 20. 4) *κριτὴς νόμου* is, qui legem violat et despicit. Iacob. IV, 11. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΙΤΙΚΌΣ, ἡ, ὸν, 1) proprie est *discernendi, separandi*, aut *iudicandi et diiudicandi peritus*, a *κρίνω secerno, iudico*. Nam adiectiva, in *ικὸς* desinentia, *sollertiam et peritiam alicuius rei* indicant, v. c. *τεχνικός*, *μυστικὸς* etc. *Polyb.* XXXII, 4. 5. coll. 6, 5. *Alberti* Gloss. Gr. p. 170. *κριτικός· διακριτικὸς, χωριστικός*. 2) *qui diiudicat, iudicat, condemnat et punit*. Sic semel legitur in N. T. Hebr. IV, 12. ubi comminationes divinae dicuntur esse *κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας*, h. e. condemnare adeo consilia et cogitata humana. *Hesychius*, ad h. l. respiciens, *κριτικὸς ἐνθυμήσεων· διακρίνων λογισμούς*.

ΚΡΟΥ΄Ω, fut. *ύσω*, 1) *pulso*, de ostio, atque ut *κόπτειν* de introituro adhibetur, qui fores pulsat, ut intromittatur, cum *ψοφεῖν*, seu latinum *crepare*, de exituro usurpetur, qui fores ferit et percutit, ut illo strepitu admonerentur, qui foris sunt, cavere sibi atque absistere, ne laederentur. Apud veteres enim fores non introrsum trahendo, sed in viam publicam pellendo, aperiebantur. *Moeris*: *κόπτει τὴν θύραν ὁ ἔξωθεν, ψοφεῖ δὲ ὁ ἔνδοθεν*. Conf. *Graevium* ad *Lucian.* Soloec. T. II. p. 758. et *Hemsterhus.* ad *Aristoph.* Plut. v. 1098. p. 414. Sic etiam legitur in N. T. Luc. XII, 36. *ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος*, sc. *τὴν θύραν*, quod additur ibid. XIII, 25. et Act. XII, 13. coll. v. 16. Iudd. XIX, 22. *ἔκρουσαν ἐπὶ τὴν θύραν*. Cant. V, 2. Iudith. XIV, 14. *ἔκρουσε τὴν αὐλὴν τῆς σκηνῆς*. *Xenoph.* Symp. I, 11. *κρούσας τὴν θύραν, εἶπε τῷ ὑπακούσαντι εἰσαγγεῖλαι*, ubi vid. *Bach.* *Aristid.* T. II. p. 524. Confer et *Pierson.* ad *Moeris* p. 211. 2) metaphorice designat *flagrantissimum alicuius rei desiderium*

desiderium, et speciatim: precandi ardorem, constantiam et perseverantiam. Matth. VII, 7. κρέετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν, i. q. αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν. ibid. v. 8. Luc. XI, 9. 10. Apoc. III, 20. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΥΠΤΟΣ, ἡ, ὸν, occultus, absconditus, abditus, etiam ignotus, incognitus, internus, a κρύπτω occulto. Matth. VI, 4. ἐν τῷ κρυπτῷ, ita, ut alios lateat. — ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, quem ne occultissima quidem latent. ibid. v. 6. ἐν τῷ κρυπτῷ, h. e. ἐν τῷ ταμείῳ. v. 6. κεκλεισμένῳ. ibid. v. 18. X, 26. οὐδὲν ἐστι κρυπτὸν, ὃ οὐ γνωσθήσεται nihil tam ignotum est, quod non aliquando in lucem protrahatur. Marc. IV, 22. Luc. VIII, 17. XI, 33. εἰς κρυπτὴν, pro εἰς κρυπτὸν τόπον. ibid. XII, 2. Ioh. VII, 4. ἐν κρυπτῷ ita, ut se subducat oculis hominum. ibid. v. 10. ὡς ἐν κρυπτῷ sine comitatu magno. ib. XVIII, 20. ἐν κρυπτῷ intra privatos parietes. Rom. II, 16. τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων cogitata hominum, consilia et occulte ab iis facta. ib. v. 29. ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος qui animi pietate se Iudaeum praestat. 1 Cor. IV, 5. τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους abscondita in tenebris, h. e. internam hominum indolem, quae alios fere semper latet; τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, ut in sequentibus explicatur, seu τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας, coll. c. XIV, 25. Sirac. I, 28. IV, 21. 2 Cor. IV, 2. τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης quae homines propter pudorem celare solent, turpiter facta. 1 Petr. III, 4. ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος interna animi indoles. Sed suspicor, loco ἄνθρωπος h. l. esse κόσμος legendum, coll. v. 3. Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΥΠΤΩ, fut. ψω, abscondo, occulto, abdo, aliorum conspectui, vel scientiae, vel insultibus subduco ullo aliquo modo. Matth. V, 14. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι non potest urbs esse inconspicua. ibid. XIII, 35. κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου quae inde a mundo condito ignota fuerunt. ib. v. 44. ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε quem thesaurum inventum absconditum reliquit, aut magis adhuc occultavit. ib. XXV, 25. Luc. XVIII, 34. καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, h. e. non videbant, quomodo haec dicta a Iesu cum vulgari Iudaeorum de Messia opinione et V. T. oraculis conciliari possent. Nam κεκρυμμένος dicitur res aut sententia, cuius natura, causa, sensus, modus, aut ratio non satis intellegitur et capitur ab aliis. Luc. XIX, 42. νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου sed ne nunc quidem ea curas et consideras. Ioh. VIII, 59. Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ Iesus vero subduxit se eorum furori templum egressus. (coll. Herodian. III, 4. 14. V, 4. 21. VII, 2. 10.) ibid. XII, 36. καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν et discedens abscondidit se ab illis, coll. Deut. VII, 20. ib. XIX, 38. κεκρυμμένος clam. Coloss. III, 3. καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ et nondum satis cognitam habetis futuram

ram felicitatem vestram cum Christo in coelis, coll. 1 Ioh. III, 2. 1 Tim. V, 25. Hebr. XI, 23. Apoc. II, 17. τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου mannae coelestis, seu in futuros usus magna copia repositae ac reconditae: non sine allusione partim ad vasculum, in quo manna erat recondita, et quod in arca foederis asservabatur, partim ad traditionem, qua ducti Iudaei credebant, arcam foederis, una cum urna, quae mannam continebat, imminente urbis expugnatione per Nebucadnezarem, a Ieremia propheta fuisse absconditam, fore tamen, ut ea aliquando tempore Messiae denuo in lucem protrahatur. Vide *Ioma* fol. 52, 2. *Tanchuma* p. 83, 2. et *Eichhornii* Comment. ad h. l. Vol. I. p. 101 sq. Apoc. VI, 15. 16. (coll. Ies. II, 10. Ierem. XIII, 5.) Saepius non legitur in N. T.

ΚΡΥΣΤΑΛΛΊΖΩ, fut. ίσω, *instar crystalli splendeo, crystalli splendorem et pellaciditatem refero et imitor*, a κρύσταλλος *crystallus*. Semel legitur in N. T. Apoc. XXI, 11. ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι, i. q. κρυσταλλοειδεῖ, coll. Sap. XIX, 20.

ΚΡΥΣΤΑΛΛΟΣ, ου, ὁ, 1) proprie *glacies*, et respondet hebraico קֶרַח *glacies*. Iob VI, 16. κρύσταλλος πεπηγώς. *Hesych.* κρύσταλλος· τὸ πεπηγὸς ὕδωρ ὑπὸ κρύους. *Etym. M.* τὸ διὰ τοῦ κρύους ἐσταλμένον ὕδωρ. Compositum enim est ex κρύος *frigus, gelu*, et στέλλομαι *contraho*. 2) *crystallus*, seu *crystallum*, genus gemmae, sic dictae, quod instar glaciei sit perlucida, aut quia frigore et longaeva nive densari a veteribus credebatur. Conf. *Plin.* H. N. XXXVII, cap. 2. *Statium* Lib. I. Sylv. 2. v. 126. Adde *Salmasium* ad *Solinum* p. 205 sq. et p. 1092. Bis memoratur in N. T. Apoc. IV, 6. et XXII, 1.

ΚΡΥΦΗ͂Ι, *occulte, clam, in tenebris*, i. q. κρύφα ap. *Xenoph. Symp.* V, 9. Adverbium a κρυφὸς *occultus*, quod est a κρύπτω. Legitur in N. T. tantum Ephes. V, 12. τὰ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν de flagitiis, quae clam patrantur, vel loqui turpe videri potest. In vers. Alex. respondet hebraicis בַּסֵּתֶר, Deut. XXVIII, 57. Iob XIII, 10. לַסְתַּר *ad abscondendum*, Ies. XXIX, 15. בַּלָּט seu בַּלָּאט *abscondite, clam*, Iudd. IV, 21. Ruth. III, 7. *Hesych.* κρυφῇ· λάθρα, ἀδήλως, κρυπτῶς. *Xenoph. Sympos.* V, 8.

ΚΤΆΟΜΑΙ, ῶμαι, fut. κτήσομαι, 1) *comparo, acquiro mihi aliquid, meum facio quocunque modo*. Matth. X, 9. μὴ κτήσησθε χρυσὸν ne comparetis vobis aurum. Luc. XVIII, 12. ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι omnium proventuum terrae, quos colligo, decimas reddo. Act. VIII, 20. διὰ χρημάτων κτᾶσθαι pecunia sibi comparare. *Thucyd.* I, c. 71. p. 47. ἀναλώσαντα ἐλάσσω τῶν ὑπαρχόντων, διὰ τὸ δεῖ κτᾶσθαι. *Aristoph.* Concion. v. 597. Κτᾶσθαι etiam unde positum *emere* notat apud Graecos, v. c. apud *Xenoph.* de Rep. Athen. II, 9. Act. XXII, 28. ἐγὼ πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην ius civitatis romanae mihi com-

comparavi. Genes. XXXIII, 19. 2) possideo, habeo, et ex adiuncto: *praeditus, instructus sum, utor aliqua re.* 1 Thess. IV, 4. τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ corpore suo uti ad virtutis et honestatis studium. Luc. XXI, 19. κτᾶσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν ὑπομονῇ estis toleranti et tranquillo animo instructi. *Hesych.* κτησάμενος· ἔχων. 3) *occasionem praebeo alicuius rei emendae et possidendae.* Act. I, 8. οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, coll. Matth. XXVII, 7 sq. Saepe enim in libris N. T. non solum, sed etiam ab exteris scriptoribus aliquis ipse fecisse quid dicitur, cuius tantum causa fuit et occasionem dedit. Sic apud *Iosephum* A. I. IX, 8. 3. de Iodao: τῷ Δαυΐδου γένει τὴν βασιλείαν ἐκτήσατο occasio, seu causa fuerat regni Davidis stirpi restituendi: et apud *Lysiam* p. 324. de accusatore, ἐζημίωσε, h. e. causa fuit, ut reus puniretur. Cf. *Glassii* Philol. Sacr. p. 204. ed. *Dathii.* 4) *conservo, tueor, salvum et incolumem praesto.* Luc. XXI, 19. κτᾶσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν ὑπομονῇ patientia vestram vitam conservabitis, coll. Matth. XXIV, 13. Saepius non legitur in N. T.

ΚΤΗΜΑ, τος, τὸ, *omne, quod aliquis sibi comparavit ac possidet, bona, opes, facultates.* Speciatim et maxime, si distinguitur ab ὕπαρξις, *bona immobilia,* qualia sunt *fundi, agri, vineta, praedia, domus* etc. a κτάομαι, quod vide. *Hesych.* κτήματα· πάντα τὰ ὑπάρχοντα. *Eustath.* ad Il. η. p. 685. κτήματα οἱ μὲν μεθ' Ὅμηρον ἰδίως ἐπὶ ἀγρῶν καὶ οἴκων φασίν· Ὅμηρος δὲ ἐπὶ πάντων ἁπλῶς τῶν ὑπαρχόντων. Hinc in vers. Alex. respondet hebraico נַחֲלָה *possessio,* Iob. XX, 29. הוֹן *opes,* Prov. XII, 27. שָׂדֶה *ager,* Prov. XXIII, 10. et כֶּרֶם *vinea,* Prov. XXXI, 16. Hos. II, 15. Adde Sirac. XXVIII, 28. et XXXVI, 25. In N. T. legitur Matth. XIX, 22. ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλὰ valde dives erat. Marc. X, 22. Act. II, 45. καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον. ibid. V, 1. coll. v. 3 et 8. ubi cum voce χωρίον permutatur. Saepius non legitur in N. T. Confer *Lexicon Xenophonteum* s. h. v.

ΚΤΗΝΟΣ, εος, τὸ, *quodvis iumentum, pecus,* quod nonnulli a κτείνω *occido* derivant, eo quod quaedam pecudum occidi et mactari soleant, alii vero rectius, ut opinor, a κτάομαι *possideo* deducunt, quod veterum opes praecipue in pecorum possessione constiterint. Certe κτῆνος, seu poetice κτέανον, etiam generatim olim *opes, facultates, possessionem* significasse et fuisse i. q. κτῆμα, ex *Hesychio* colligo, qui κτήνεα per χρήματα interpretatus est. Unde etiam Alexandrini hac voce usi sunt pro מִקְנֶה *possessio,* Genes. XXVI, 14. Deut. III, 19. Ios. I, 14. et קִנְיָן item Ios. XIV, 4. In N. T. legitur Luc. X, 34. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος et impositum eum iumento. *Syrus:* ܥܠ ܚܡܪܗ *super asinum suum.* Act. XXIII, 24. κτήνη τε παραστῆσαι

ϛῆσαι pariter iumenta. 1 Cor. XV, 39. ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν alio vero corpore pecora sunt instructa. Apoc. XVIII, 13. In versione Alex. aeque late patet, nam respondet hebraico בְּהֵמָה, Genes. III, 14. VI, 7. XI, 5. חַיָּה, Genes. I, 28. Ps. LXXVIII, 50. בְּעִיר iumentum, Num. XX, 4. 8. 11. צֹאן, Genes. XXX, 43. Ezech. XXIV, 5. et רֶמֶשׂ reptile, Genes. VIII, 19. *Hesych.* κτήνη· βοσκήματα. *Suid.* κτήνος· τὰ ζῶα, κ. τ. λ. *Gloss. Vet.* κτῆνος· iumentum, pecus. *Etym. M.* κτήνη κυρίως ἐπὶ τῶν σφαζομένων εἰς βρῶσιν — καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

ΚΤΉΤΩΡ, ορος, ὁ, *possessor, dominus.* Est nomen verbale a tertia persona perf. pass. κέκτηται, verbi κτάομαι *possideo.* Semel legitur in N. T. Act. IV, 34. ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον quotquot enim praedia aut domos habebant. *Hesych.* κτήτορες· οἰκοδεσπόται, κτίσαι.

ΚΤΊΖΩ, fut. ίσω, 1) *creo, condo, ex nihilo produco,* item *ex materia praeexistente formo et fabricor.* Sic de Deo usurpatur Marc. XIII, 19. ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς inde a mundo condito, seu ex quo homines fuerunt. Rom. I, 25. παρὰ τὸν κτίσαντα magis, quam Deum creatorem. 1 Cor. XI, 9. 1 Tim. IV, 3. Apoc. IV, 11. X, 6. — de Christo Coloss. I, 16. Respondet in hac significatione apud Alex. hebraico בָּרָא, quod, uti *quamlibet rei productionem* significat, ita speciatim notat: *solo nutu et imperio rem aliquam novam producere.* Deut. IV, 32. Ps. LXXXIX, 13. 48. etc. 2) metaphorice; *mirabili virtute aliquid efficio, muto, corrigo ac emendo, auctor sum, efformo,* i. q. ποιέω, ad imitationem hebraici בָּרָא Ps. LI, 12. Ies. XLV, 7. 8. LIV, 16. Ephes. II, 10. κτισθέντες ἐν χριστῷ ἰησοῦ qui sunt per religionem christianam emendati, quasi facti καινὴ κτίσις. Conf. infra sub κτίσις. ibid. v. 15. ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ut Iudaeos et paganos dissentientes invicem in unam novam societatem cogeret; ubi κτίζειν εἰς ἕνα est i. q. ποιεῖν ἕνα, seu ἑνοῦν. Ephes. III, 9. τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ ἰησοῦ χριστοῦ qui omnes totos immutavit per Christum. ibid. IV, 24. τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα quae efformata est ad similitudinem Dei, seu a Deo. Coloss. III, 10. Saepius non legitur in N. T.

ΚΤΊΣΙΣ, εως, ἡ, 1) proprie: *creatio, qua Deus hoc universum, et quae in eo sunt, produxit, actus condendi mundum,* i. q. κοσμοποιΐα: a 3 pers. perf. pass. ἔκτισται, verbi κτίζω *creo.* Rom. I, 20. ἀπὸ κτίσεως κόσμου inde a mundo condito. 2) per metonymiam: *omnes res, a Deo creatae et productae, omnis rerum natura, universum,* i. q. κόσμος. Marc. X, 6. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς τῆς κτίσεως. ibid. XIII, 19. 2 Petr. III, 4. — Rom. I, 25. ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, coll. v. 23.

v. 23. Rom. VIII, 39. Sapient. V, 18. et XVI, 24. 3) *singulae huius universi, seu rerum creatarum partes*, v. c. *homo, homines*, (vid. *Casaub.* Epist. 389. et *Cartwrighti* Mellificium Hebr. II, 5.) *genus humanum*. Marc. XVI, 15. κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει tradite doctrinam christianam omnibus omnium gentium ac nationum hominibus. Sed plerique interpretes h. l. pariter ac in loco Coloss. I, 23. coll. v. 27. κτίσιν de *gentilibus* tantum interpretari malunt, quos Iudaeos κατ' ἐξοχὴν בריות *creaturas* vocasse, idoneis exemplis comprobavit *Lightfootus* ad locum Marci T. II. Opp. p. 468. Commendat hanc interpretationem locus parallelus Matth. XXVIII, 19. Coloss. I, 15. πρωτότοκος πάσης κτίσεως princeps omnium hominum, coll. Apoc. III, 14. ubi Christus etiam dicitur ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ caput ecclesiae a Deo conditae. Hebr. IV, 13. καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ nullus hominum Deum latet. Sed fortasse κτίσις habet h. l. rariorem significationem *consiliorum animi*, quae etiam hebraice יֵצֶר לֵב Genes. VI, 5. VIII, 21. vocantur, ut sit i. q. v. 12. ἐνθυμήσεις καὶ ἐννοίας καρδίας. Huc etiam pertinet formula καινὴ κτίσις 2 Cor. V, 17. Galat. VI, 15. quae eadem est cum formula καινὸς ἄνθρωπος, Ephes. IV, 24. et significat *hominem emendatum et plane immutatum per religionem christianam*, partim ad imitationem formulae iudaicae בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, quam non solum de *eo, qui est in nova plane et immutata conditione*, sed etiam speciatim de *eo* usurpant, *qui ab idololatria ad verum religionem* transiit; partim vero respectu habito ad κτίσμα Θεοῦ, populi Israelitici nomen, Devt. XXXII, 6. Ies. XLIII, 21. XLIV, 21. quatenus peculiaris Dei populus habebatur. Vide supra sub καινός. Κατ' ἐξοχὴν vero κτίσις de *Iudaeis et gentilibus, ad christianam religionem conversis*, usurpatur, v. c. Rom. VIII, 19. ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται Christiani enim, variis et gravissimis calamitatibus pressi, avide exspectant futuram Christianorum in coelis felicitatem. ibid. v. 20. 21. 22. πᾶσα ἡ κτίσις omnes per omnem terrarum orbem dispersi Christiani. Conf. *Noesselt.* Opuscula ad Interpret. Scripturae Sacrae Vol. I. p. 124 sq. 4) *structura*. Hebr. IX, 11. οὐ ταύτης τῆς κτίσεως non huius structurae, non ab hominibus fabricatum, i. q. ἀχειροποιήτου. Nam κτίζειν etiam *construere, aedificare* notat in versione Alex. Levit. XVI, 16. οὕτω ποιήσεις τῇ σκηνῇ τῇ ἐκτισμένῃ αὐτοῖς. 3 Esr. IV, 53. κτίσαι τὴν πόλιν. *Hesych.* κτίσμα· οἰκοδόμημα. 5) *ordinatio, statutum, institutum*. 1 Petr. II, 13. ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει subiicite igitur vos omnibus ordinationibus et institutis, quae inter homines locum habere debent, h. e. magistratibus,

regi-

regibus, ut in seq. explicatur. Sic h. l. iam interpretati sunt *Oecumenius*, *Lutherus*, *Grotius*, *Wolfius*, alii, et recte ac convenienter usui loquendi. Nam κτίζω notat etiam *instituere, ordinare*. Sirac. VII, 16. γεωργίαν ὑπὸ ὑψίςȣ ἐκτισμένην. ibid. XXXVIII, 1. 12. Saepius non legitur in N. T.

ΚΤΊΣΜΑ, τος, τὸ, *creatura*, *omne a Deo productum et effectum*, speciatim: *homo*, ab eodem. Legitur in N. T. tantum 1 Tim. IV, 4. πᾶν κτίσμα Θεȣ̃ καλὸν omnibus a Deo in usus hominum creatis uti licet. Iacob. I, 18. ἀπαρχὴν τῶν αὐτȣ̃ κτισμάτων. Apoc. V, 13. VIII, 9. Legitur praeterea Sapient. IX, 2. XIII, 4. 5. *Hesych.* κτίσμα· ποίημα.

ΚΤΙΣΤΉΣ, ȣ̃, ὁ, et ΚΤΊΣΤΗΣ, ȣ, ὁ, *creator*, *conditor*, a κτίζω *creo*. Semel in N. T. legitur 1 Petr. IV, 19. ὡς πιςῷ κτίςῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν commendent atque totos se tradant Deo, fideli creatori. Legitur praeterea in versione *Symmachi* Ies. XLIII, 15. pro hebraico בּוֹרֵא. Iudith. IX, 13. 2 Macc. I, 24. *Hesych.* κτίςης· ποιητὴς, πλάςης.

ΚΥΒΕΙ'Α, ας, ἡ, 1) proprie: *alea*, *lusus aleae*, *ludus tesserarum*, a κύβος, quod proprie est *cubus*, corpus mathematicum, πᾶν τετράγωνον, ut *Hesychius* interpretatus est, deinde *tessera in ludo aleae*, quae formam quadratam habet. *Pollux* VII, 95. Lex. *Cyrilli* MS. Brem. κύβος· πᾶς τετράγωνος ψῆφος. Hinc κυβεύω *in alea tesseris ludo*, *aleam iacio*, διὰ ψήφων ἢ ἀςραγάλων παίζω, secundum *Ammonium*; et κυβευτὴς *aleator*, *qui alea ludit*. Conf. *Menagium* ad *Diog. Laërt.* de Vit. Philos. Prooem. n. 2. p. 8. ed. *Meibom.* Iam, quia aleatores nonnunquam artibus pravis utuntur in tesseris iaciendis, ut collusores circumveniant, (*Aelian.* V. H. VII, 12.) factum est, ut κυβεία 2) significaret *fallaciam et astutiam in ludo tesserarum*, et per synecdochen: *omnem fraudulentiam et versutiam*, qua utuntur homines, alios decepturi. *Suid.* κυβεία· πανουργία. Sic semel legitur in N. T. Ephes. IV, 14. ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων per fraudulentiam doctorum. (cf. *Gataker.* ad *Marc. Antonin.* I, 8. p. 9. et *Elsneri* Obss. Sacr. T. II. p. 215.) *Salmas.* κυβείαν interpretatus est de *actionibus temerariis et fortuitis*, *quae nullo certo consilio explorantur*. Nam κυβεύειν (ut ἐκκυβεύειν *Polyb.* I, 87. III, 95. ἀποκυβεύειν *Diod. Sic.* XVII, 30. et ἀνακυβεύειν *Diod. Sic.* XVI, 78. ubi vid. *Wesseling.*) etiam apud Graecos is dicitur, *qui praeceps in periculum ruit, et qui incerto casui rem exponit*, (*Arrian.* Diss. Epictet. p. 443.) teste *Suida*, (κυβεύειν· εἰς κίνδυνον προτρέχειν) et apud *Horat.* Od. II, 1. 6. legitur: „periculosae plenum opus aleae tractas." Copiose de voce κυβεία exposuit post *Senftlebium* (in *Opusculo de alea veterum* Lips. 677. 8.) *Morus* in Diss. Poster. ad Ephes. IV, 11 — 17. (Lips. 1792.) et *P. A. Boysen*

oysen in Diss. Philol. Crit. de κυβείᾳ ἀνθρώπων ad Ephes. IV, , quae reperitur in Tempe Helvetica T. III. p. 412.

ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ, εως, ἡ, *gubernatio*, a κυβερνάω *guberno*. emel in N. T. legitur 1 Cor. XII, 28. ubi κυβερνήσεις, quia ter χαρίσματα referuntur, mihi quidem *munus presbyteri et ntistitis ecclesiae et facultatem, bene, prudenter hoc munere fungendi*, significare videtur. In versione Alex. respondet hebraico תחבלות *intellegentia, consilia prudentia.* Prov. I, 5. XI, . XX, 21. XXIV, 16. *Hesych.* κυβερνήσεις· προνοητικὴ ἐπιστήμη (h. e. intellegentia et prudentia, qua aliorum saluti et commodis prospicimus) καὶ φρονήσεις. Priorem interpretationem etiam profert *Alberti* Gloss. Gr. N. T. p. 132. posteriorem vero Lex. *Cyrilli* MS. Brem. *Glossae* in Prov. Salom. βέρνησιν· ἐπιστήμην τῶν πραττομένων. *Plutarch.* T. VI. p. 6. ed. *Reiske* κυβέρνησις θεοῦ. ibid. T. IV. p. 298 et 300.

ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ, ου, ὁ, *gubernator navis, qui ad clavum det et navis cursum dirigit*, a κυβερνάω, quod proprie est *go navem*. Hebraice dicitur חבל Ezech. XXVII, 8. 27. 28. is tantum legitur in N. T. Act. XXVII, 11. ubi κυβερνήτης ναυκλήρῳ diserte distinguitur, quanquam apud Graecos κυβερνήτης interdum etiam *dominum navis, qui sua pecunia nam instruit*, significat. Vide *Aristoph.* Equit. v. 541. Apoc. VIII, 17. *Xenoph.* Oecon. VIII, 14.

ΚΥΚΛΟΘΕΝ, *in circuitu.* Adverbium, regens genitium, a κύκλος *circulus, orbis.* Legitur in N. T. tantum Apoc. V. 3. κυκλόθεν τοῦ θρόνου in circuitu throni. ibid. v. 4. 8. κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν. ib. V, 11. Alexandrini usi sunt pro סָבִיב Regg. III, 1. VI, 5. 6. et מִסָּבִיב Ios. XXI, 44. Iudd. II, 14.

ΚΥΚΛΟΩ, ῶ, fut. ώσω, 1) *cingo, circumcingo, circumdo, rculo includo*, a praeced. Ioh. X, 24. ἐκύκλωσαν ἐν αὐτὸν οἱ δαῖοι cinxerunt ergo eum Iudaei. Act. XIV, 20. *Polyb.* Hist. I, 27. οἱ κυκλοῦντες αὐτὴν (sc. τὴν θάλασσαν) ἄνεμοι. *Diod. Sic.* VIII, 59. 2) *obsidione cingo, obsideo urbem.* Luc. XXI, 20. ταν ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν ἱερουσαλὴμ quando ideritis Romanorum exercitum non procul ab urbe castra etari, ac prope iam adesse, ut ea obsidione cingatur. Est nim h. l. vox κυκλουμένη, ut recte monuit *C. F. Krumbholz* pp. Subseciv. I. p. 16. non participium praeteriti, sed praentis, quod per Enallagen pro participio futuri temporis mi debet. Hebr. XI, 30. τὰ τείχη ἱεριχὼ κυκλωθέντα. Apoc. X, 6. Saepius non legitur in N. T.

ΚΥΚΛΩι, pro ἐν κύκλῳ, (quod plene dixit *Xenophon* yrop. VIII, 5. 5. ac *Arrianus* Dissert. Epictet. I, 8. 3.) *in ircuitu, circumcirca, undique*, a κύκλος *orbis, circuitus.* latth. III, 34. καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ et cum circumspeisset undique. ibid. VI, 6. τὰς κώμας κύκλῳ vicos finitimos, seu

seu circumiacentes. Vide ad h. l. *Heupelium.* ibid. v. 36 εἰς τὰς κύκλῳ (*Cod. Cantabr.* ἔγγισα) ἀγροὺς καὶ κώμας in agros et vicos vicinos. Luc. IX, 12. Rom. XV, 19. Apoc. IV, 6. VII, 11. Saepius non reperitur in N. T. Adde Gen. XXIV, 5. XLI, 48. *Xenoph. Cyrop.* VII, 1, 19. et quae *Elsnerus* habet in Obss. Sacr. T. I. p. 148.

ΚΥΛΙ΄Ω, fut. *ίσω, volvo.* Medium Κυλίομαι *me volvo, me voluto.* Semel in N. T. legitur Marc. IX, 20. ἐκυλίετο ἀφρίζων spumans se volutabat. *Polyb.* XXVI, 10, 16.

ΚΥΛΙΣΜΑ, τος, τὸ, *volutabrum,* pro quo et κυλίστρα (vid. *Pollux* I, 183.) dici solet, a κυλίω *volvo.* In N. T. tantum legitur 2 Petr. II, 22. ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου. sc. ἐπιστρέψει, sus lota ad volutabrum coeni revertitur. Formula proverbialis, apud Iudaeos recepta, dicta in eos, qui pristinis sceleribus denuo assuescunt, et in impietatem relabuntur. Cf. *Schoettgen.* Hor. Hebr. et Talmud. ad h. l. et *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. IV, p. 776. ed. *Fischeri.*

ΚΥΛΛΟΣ, ου, ὁ, et ΚΥΛΛΟ΄Σ, ἡ, ὀν, *mutilatus corpore,* quem Latini *debilem* dicunt. Speciatim usurpatur de *eo, qui unam manum debilem habet,* et de *claudo.* *Hesych.* κύλλος· χωλός, καμπύλος. *Suid.* ὁ πεπηρωμένος οὐ μόνον πόδας ἀλλὰ καὶ χεῖρα. Conf. *Suidam* sub voce βύλυτος, *Festum* in voce *Cyllenius* et *Foesii* Oecon. Hipp. p. 220. Legitur in N. T. tantum in Matth. XV, 30. 31. κυλλοὺς ὑγιεῖς mutilos iam sanos. ib. XVIII, 8. κυλλὸς opponitur τῷ δύο χεῖρας ἔχοντι. Marc. IX, 43. Saepius non legitur in N. T. Confer *Elsneri* Comment. in Matth. T. II, p. 51.

ΚΥ΄ΜΑ, τος, τὸ, 1) *fluctus, impetus aquae profluentis.* Matth. VIII, 24. ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων ut navis fere fluctibus operiretur et submergeretur. ib. XIV, 24. Marc. IV, 37. Act. XXVII, 41. *Polyb.* X, 10, 3. *Hesych.* κῦμα· ὕδατος ἐπιδρομὴ βιαία. Alexandrini pro גַּל Ps. XLII, 8. Ies. LI, 15. Ierem. V, 22. 2) metaphorice Iudae v. 13. κύματα ἄγρια θαλάσσης fluctus saevi, seu aestuantis maris dicuntur *homines impetuosi, inquieti, turbarum amantes et pravarum cupiditatum furore agitati,* ἀκατάπαυστοι ἁμαρτίας (2 Petr. II, 14.) Conf. Ies. LVII, 20. et quae de metaphorica significatione verbi κυμαίνω scripsit Cel. *Irmisch.* ad *Herodian.* I, 4. 1. p. 89.

ΚΥ΄ΜΒΑΛΟΝ, ου, τὸ, *cymbalum,* seu *pelvis concava aenea, quae, collisa alii pelvi, sonum fundebat musicum,* a κύμβος *cavus.* *Iosephus A. I.* VII, c. 12. f. 3. κύμβαλα ἦν πλατέα καὶ μεγάλα χάλκεα. *Hesych.* κύμβαλον· εἶδος ὀργάνου μουσικοῦ. Cf. *Lampe* de Cymbalis Vet. Vltrai. 1703. 12. et *Ellisii* C. de *Cymbalis,* ad calcem Eiusdem Fortuitorum Sacrorum. Rotterod. 1727. 8. Semel legitur in N. T. 1 Cor. XIII, 1. γέγονα κύμβαλον

βαλον ἀλαλάζον similis essem cymbalo tinnienti, h. e. nihil proficerem omni eloquentia mea et facundia. Cf. *Plinii* H. N. Lib. I, p. 8. ed. *Bipont. Xenoph.* de re equ. I, 3.

ΚΥΜΙΝΟΝ, ου, τὸ, *cuminum sativum romanum*, seu *cuminum semine longiore*, ut a Botanicis vocatur, et de herba pariter ac semine usurpatur. Vide *Ol. Celsii* Hierobot. P. I. p. 516 seq. Hebraice dicitur כַּמֹּן, pro quo Alexandrini hoc graeco usi sunt Ies. XXVIII, 25. 27. Hanc vocem de *re exigua et nullius plane momenti* adhibuerunt Scriptores graeci, teste *Hesychio* (κύμινον: [ita enim loco κύμβινον ex *Photii* Lex. MS. reponendum est] ἐπὶ μικρολόγου ἔταττον) et cumini nimia cura in proverbium abiit et pro indicio hominis illiberalis et sordide parci habita fuit; (conf. *Theophr.* Char. c. 10. *Schol. Aristoph.* ad Vesp. v. 1348. et *Spanhem.* ad *Julian.* Caes. p. 74.) unde κυμινοπρίστης, i. q. φειδωλός, ut docuit *Hemsterhus.* ad *Aristoph.* Plut. p. 193. Hinc lucem foeneratur locus Matth. XXIII, 23. ἀποδεκατοῦτε τὸ κύμινον decimatis cuminum. Saepius non legitur in N. T.

ΚΥΝΑΡΙΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie *catellus*, qui in deliciis est, et a canibus magnis ac molossis distinguitur. Deminutivum a κύων *canis*. *Phrynichus* p. 76. κυνίδιον λέγε: (*Aelian.* V. H. XIII, 42.) Θεόπομπος δὲ ὁ κωμικὸς ἅπαξ που κυνάριον εἶπεν. *Xenoph.* Cynop. VIII, 4. 9. 2) *canis*. Nam deminutiva apud Graecos saepe vi omni carent. *Theophrast.* Char. XXI, 1. Quater tantum legitur in N. T. Matth. XV, 26. 27. et Marc. VII, 27. 28. quae loca explicanda sunt e consuetudine veterum, canis vocabulo designandi hominem abjectum et contemtibilem.

ΚΥΠΡΙΟΣ, ου, ὁ, *Cyprius, ex Cypro oriundus*, vel *Cypri incola*, a Κύπρος, quod vide. Legitur in N. T. Act. IV, 36. XI, 20. et XXI, 16.

ΚΥΠΡΟΣ, ου, ἡ, *Cyprus*. Insula insignis maris mediterranei, inter Ciliciam et Syriam sita, quae ob coeli clementiam et soli fertilitatem olim dicta est *Macaria*. Abundat non solum frumento, oleo et vino generosissimo, sed est etiam aere et gemmis, crystallo maxime atque achate, clara. Olim proprios reges habuit, deinde Venetis paruit, hodie Turcis. Conf. *Cellarii* Geogr. Plen. III, c. 7. § 4. p. 225. et *Meursii* librum de Cypro. Memoratur in N. T. Act. XI, 19. XIII, 4. XV, 39. XXI, 3. XXVII, 4. Est etiam κύπρος nomen arboris odoriferae, botrum ferentis, et a qua unguentum cyprinum originem et nomen trahit, cujus mentionem faciunt Alexandrini Cantic. I, 14. IV, 13.

ΚΥΠΤΩ, fut. ψω, *incurvo me, incline me, inclinatus et pronus sum*. Legitur in N. T. Marc. I, 7. οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ non sum dignus qui

incurvatus solvam corrigiam calceamentorum eius. Iob. VIII, 6. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας Iesus autem deorsum se incurvans. ibid. v. 8. Saepius non legitur in N. T. Alexandrini usi sunt hac voce pro שָׁחָה, Exod. IV, 31. XII, 27. קדד *incurvavit verticem*, 1 Regg. I, 16. 31. Nehem. VIII, 6. et גהר *procubuit toto corpore*, 1 Regg. XVIII, 42. *Hesych.* κύπτει· κάμπτει, ἑαυτὸν κλίνει.

ΚΥΡΗΝΑΙ͂ΟΣ, *αία*, *ον*, *Cyrenaeus*, *Cyrene ortus*, vel *Cyrenes incola*, a κυρήνη, quod vide. Legitur in N. T. Matth. XXVII, 32. εὗρον ἄνθρωπον κυρηναῖον invenerunt hominem Cyrenaicum. Marc. XV, 21. Luc. XXIII, 26. Act. VI, 9. τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Κυρηναίων. Scilicet Iudaei, qui Cyrenes et in Libyae Cyrenaicae, seu pentapolitanae regionis urbibus sedes suas fixerant, peculiarem synagogam, seu collegium, Hierosolymis habebant, in quam ablegabantur studiorum caussa. ibid. XI, 20. κυρηναῖοι Iudaei Cyrenaici. ib. XIII, 1. Saepius non legitur in N. T.

ΚΥΡΗΝΗ, *ης*, *ἡ*, *Cyrene*. 1) Vrbs Africae celeberrima, metropolis Libyae Cyrenaicae, sita inter Aegyptum et Libyam Marmaricam. Scilicet Libya, regio Africae, dividitur in Libyam superiorem et inferiorem, seu in Libyam *Cyrenaicam* et *Marmaricam*. Libya Cyrenaica dicta est etiam *pentapolis*, seu *regio pentapolitana*, (conf. *Pomponium Melam de* Situ Orbis I, c. 4 et 8. et ibi Notas *Vossii*. *Ammian. Marcell.* Lib. XXII, c. 16.) a quinque urbibus scilicet, *Ptolemaide*, *Arsinoë*, *Berenice*, *Apollonia* et *Cyrene*, a qua Cyrenaica dicta est. Vrbs Cyrene, cuius etiam *Herodotus* IV, c. 156. 164. et multis aliis in locis mentionem iniecit, sic dicta est a *Cyra*, eiusdem regionis fonte, et exstructa est a Batto, Polymnesti filio. Conf. *Schlichthorst.* Geographia Africae Herodotea p. 139. Semel tantum in N. T. memoratur Act. II, 10. καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην et Libya Cyrenaica, coll. *Iosepho* A. I. XIV, 7. 2. et contra Appionem II, 4. e quibus locis apparet, magnum Iudaeorum numerum a Ptolemaeo in Libyam Cyrenaicam per vim abductum fuisse. 2) Fuerunt et aliae eiusdem nominis urbes; una in Media, cuius mentio fit 2 Regg. XVI, 9. et Amos I, 5. altera in Palaestina, patria Simonis, qui Christi crucem portavit, Matth. XXVII, 32. quam *Sagittarius* in Historia Passionis inter Decapoleos civitates recenset.

ΚΥΡΗΝΙΟΣ, *ου*, *ὁ*, Nomen viri latinum. Plenum eius nomen fuit *P. Sulpicius Quirinus*, ut in inscriptione apud *Muratorium* Thes. Nov. p. DCLXXI. et apud *Sueton.* Tiber. c. 49. commemoratur. Teste *Iosepho* A. I. XVIII, c. 1. §. 1. fuit senator romanus, qui, per omnes honorum gradus ad consulatum usque provectus, cum paucis militibus et comite

Copo-

Coponio, viro equestris ordinis, in Syriam missus est a Caesare, ut ius redderet populo et ut census facultatum ageret. Factus autem est Syriae praeses eo tempore, quo Archelaus ab Augusto in exilium relegatus et Iudaea in provinciam Syriae redacta erat, anno sc. 759. post Romam conditam et 50. imperii Augusti; primus, qui post mortem Agrippae a p. V. C. 745. praeses Syriae factus fuit, *Titus*, seu *Titius*. *Ioseph.* A. I. XVI, 8. 6. Hunc secuti sunt anno 746. *Saturninus* et *Volumnius*. *Ioseph.* A. I. XVI, 9. 1. *Saturnino* successit *Quintilius Varus* anno 750. ib. XVII, 5. 2. Huic vero *Quirinus*, qui semel commemoratur in N. T. Luc. II, 2. de quo adeundus est *P. Horreus* in Prooemio ad Miscellanea Critica. Leoard. 1738. 8.

ΚΥΡΊΑ, ας, ἡ, *Cyria*. Nomen proprium foeminae christianae, ad quam Iohannes epistolam, quae in nostris libris secunda est, exaravit. 2 Ioh. v. 1. ἐκλεκτῇ Κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς Cyriae christianae et liberis eius. ib. v. 5. Non inusitatum autem est hoc nomen proprium, quod in *Gruteri* Inscriptionibus et Martyrologiis, ut latinum *Cyria* in *Gorii* Inscriptionibus, occurrit. Sed alii, quia κυρία apud Graecos *dominam* significat, foeminam, ad quam Iohannes epistolam suam exaravit, honoris causa ita vocatam esse existimant. Confer *C. A. Kriegelii* Comment. philol. de κυρίᾳ Iohannis. Lips. 1758. 4.

ΚΥΡΙΑΚΌΣ, ἡ, ὸν, 1) *dominicus, ad dominum pertinens, a domino originem trahens, domini iussu*, vel *in domini memoriam peragendus*, seu *celebrandus*, a κύριος *dominus*. Quia vero in N. T. Christus κατ' ἐξοχὴν κύριος vocatur, hinc κυριακὸν est 2) *omne, quod ad dominum nostrum I. C. pertinet, ab eo originem trahit, aut iussu et in memoriam eius peragitur*. Sic bis legitur in N. T. 1 Cor. XI, 20. ubi κυριακὸν δεῖπνον coena dominica est, *sacra coena*, ita dicta, quia in memoriam et iussu et instituto Christi celebratur. *Alberti* Glossar. N. T. p. 131. κυριακόν· τὸ ἐν ἐκκλησίαις ἄριστον. Apoc. I, 10. ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ die solis, in memoriam resurrectionis I. C. cultui divino loco diei septimi ab apostolis consecrato, qui etiam nunc κατ' ἐξοχὴν *dies dominica* dicitur. *Euseb.* Orat. περὶ τῆς ἡμέρας κυριακῆς p. 2. edit. *Iani*, κυριακὴ ἐκλήθη, ὡς κυρία τῶν ἡμερῶν. πρὸ γὰρ τοῦ δεσποτικοῦ πάθους οὐκ ἐλέγετο κυριακή, ἀλλὰ πρώτη ἡμέρα. Vide *Suiceri* Thesaur. Eccles. sub vocibus κυριακή, πάσχα, ἡμέρα. *Eichhornius* in Commentario ad h. l. Vol. I. p. 39. ex articulo τῇ coniicit, cogitandum esse h. l. in specie de die dominico paschali.

ΚΥΡΙΕΎΩ, fut. εύσω, 1) proprie: *dominor, auctoritatem et potestatem in aliquem, vel in aliquid habeo et exerceo*, aut *affecto et arrogo*, a κύριος, quod vide. Luc. XXII, 25. οἱ βασιλεῖς

σιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν gentium reges dominantur iis. Rom. XIV, 9. ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. 2 Cor. I, 24. οὐχ' ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως non dico, quod mihi imperium in vos arrogem, quod per me adducti estis ad religionem christianam. 1 Tim. VI, 15. κύριος τῶν κυριευόντων dominus dominorum. 2) metaphorice: valeo in aliquem, vim meam et potestatem exerceo, valeo, vigeo, obligo. Rom. VI, 9. θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι κυριεύει mors in eum non amplius valet, seu immortalis vivit et in aeternum sedet ad dextram Dei. (Conf. Dan. III, 28. VI, 24.) ibid. v. 14. ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει vitiositas in vos nullam potestatem exercebit, seu vos ad peccandum coget. ibid. VII, 1. ὅτι ὁ νόμος κυριεύει leges matrimonii vim obligandi habere. Hinc νόμοι κύριοι leges dicuntur, quae adhuc in valore sunt. Conf. Elsner. Obss. Sacr. T. II. p. 33 seq. Saepius non legitur in N. T.

ΚΥΡΙΟΣ, ου, ὁ, 1) generatim omnem notat, qui auctoritatem, vel potestatem habet, sive sit summa et illimitata, sive inferior et limitata, sive sit ratione dignitatis et honoris, sive respectu iuris, dominii ac possessionis, a κῦρος auctoritas. Discrimen enim, quod Ammonius et Iulius Pollux Onom. I, 1. s. inter κύριος et δεσπότης posuerunt, nihili est, ut vel exempla docent, a Reiskio in Indice Graecitatis Demostheneae p. 476. copiose collecta. Sic v. c. apud Xenoph. de Rep. Laced. IV, 6. occurrit κύριος διαλύειν, h. e. qui habet potestatem dirimendi. ibid. VIII, 4. κύριοι ἐκπράττειν καὶ καταπαῦσαι. ibid. X, 2. κύριοι ἀγῶνος. Idem de Mag. Equit. I, 11. κύριοι τῶν νέων, h. e. parentes, tutores ac curatores. Idem Hist. Gr. II, 2. 7 et 11. κύριος εἰρήνης καὶ πολέμου. ibid. VII, 3. 6 et 7. etc. Hinc in N. T. speciatim 2) κύριος, vel nude positum, vel addita voce θεὸς, dicitur Deus Optimus Maximus, penes quem summa omnium rerum potestas est, et qui summa gaudet auctoritate et potestate, ad imitationem hebraici אֲדֹנָי dominus, quod etiam Deo tribuitur Genes. XVIII, 3. 12. XIX, 2. 18. et centum aliis in locis. Matth. IV, 7. οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ibid. v. 10. XI, 25. κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. XXII, 37. 44. εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου. Marc. XII, 36. Luc. XX, 42. Rom. IX, 27. XII, 19. 1 Cor. IV, 19. X, 26. τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. Ephes. VI, 4. etc. Huc etiam pertinet formula: ἐνώπιον κυρίου, quae, substantivis vel adiectivis addita, vim superlativi habet, ad imitationem hebraicae לִפְנֵי יְהוָה Genes. X, 9. Luc. I, 15. μέγας ἐνώπιον κυρίου, h. e. valde insignis, maximopere praestans. Idem valet de genitivo κυρίου, aliis substantivis adiecto, v. c. Luc. II, 9. δόξα κυρίου splendor insignis. Pertinet huc etiam locus Act. XVIII, 25. οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν

ὁδὸν τοῦ κυρίου hic bene institutus erat in doctrina divina. In versione Alexandrina permultis in locis respondet hebraico יְהוָה, Genes. XX, 18. XXI, 1. XXX, 30. XXXII, 9. אֱלֹהִים et אֱלוֹהַּ, Iob. XIX, 21. XXXIII, 26. אֵל, Iob. V, 8. IX, 2. XII, 6. etc. et יָהּ. Ps. CXV, 17. CL, 6. Etiam apud Graecos ὁ κύριος pro *Deo* dicitur. Vide *Wesseling.* ad *Diodor. Sic.* I, 65. et *Palairet.* Obss. Philol. p. 68. Item *Deae* vocabantur *Dominae*, v. c. *Isis* apud *Iuvenal.* Sat. VI, v. 529. et *Cybele* apud *Valerium Flacc.* III, 23. 3) Speciatim in N. T. dicitur sic *Christus*, partim ob divinam eius naturam ac legationem, partim quatenus est *dominus* ecclesiae christianae, et per metonymiam *religio christiana.* Matth. III, 3. Luc. I, 43. 76. II, 11. ὅς ἐστι χριστὸς κύριος. Hebr. II, 10. Act. IX, 17. 35. οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον Christiani. 1 Cor. VII, 22. ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος qui beneficio Christi servus ad religionem christianam adductus est. ib. v. 39. μόνον ἐν κυρίῳ modo Christiano nubat, convenienter praeceptis religionis christianae. 2 Cor. III, 16. ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον cum accesserint Israelitae ad religionem christianam. ibid. v. 17. ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστι, h. e. per κύριος intellegendum est τὸ πνεῦμα, religio Christi praestantissima, quae in sequentibus πνεῦμα κυρίου vocatur. ibid. v. 18. τὴν δόξαν κυρίου praestantiam doctrinae christianae. Ephes. VI, 10. 1 Thess. III, 8. ἐὰν ὑμεῖς στήκητε ἐν κυρίῳ etc. 4) *possessor, dominus, herus*, ratione iuris, dominii ac possessionis. Sic κύριος opponitur τοῖς δούλοις, seu οἰκέταις. Matth. VI, 24. X, 24. Ephes. VI, 5. Coloss. IV, 1. Luc. XIX, 33. οἱ κύριοι τοῦ πώλου. Galat. IV, 1. κύριος πάντων ὤν quanquam est futurus possessor opum paternarum. Cf. *Palairet.* Obss. Philol. p. 432. et 1 Regg. XVI, 24. 5) *pater.* Matth. XXI, 30. coll. v. 28. Ita אָדוֹן Genes. XXXI, 35. Fortasse huc etiam pertinet formula ὁ κύριος τῆς οἰκίας *paterfamilias.* Marc. XIII, 35. quae respondet hebraicae בַּעַל־הַבַּיִת Exod. XXII, 7. Iudd. XIX, 22. Conf. *Menag.* ad *Diog. Laërt.* VI, 39. p. 240. et *Elsner.* Obss. Sacr. T. I. p. 162. 6) *dominus*, ratione honoris ac reverentiae. Sic maritus dicitur dominus uxoris. 1 Petr. III, 6. Conf. Genes. XVIII, 12. et Ies. LIV, 5. ubi κύριος in versione Alexandrina hebraico בֹּעֵל respondet. Etiam apud latinos scriptores *mariti* appellantur *domini*, v. c. *Virgil. Aen.* IV, 213. *Ovid. Amor.* II, 2. 32. Vide *Fesselii* Adversaria SS. V, c. 2. p. 427. 7) est *nomen honoris*, quo olim aliquando ignoti, nulla conditionis ratione habita, appellati sunt in congressibus. Ioh. IV, 19. XII, 21. XX, 15. Act. XVI, 30. coll. Genes. XIX, 2. 8) *Imperator Romanus, Caesar Augustus.* Act. XXV, 26. coll. v. 12 et 21. Confer *Spanhem.* de Usu ac Praestantia Numismatum p. 729. 9) *magister, doctor*, i. q. διδάσκαλος et καθηγητής, ad imitationem hebraici

hebraici רַב, quod dominum et doctorem notat, quemadmodum e contrario discipuli servorum nomine veniebant. Matth. VII, 21. ὀ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε, κύριε non omnes, qui se meos sectatores et discipulos profitentur. ibid. v. 22. VIII, 25. coll. Marc. IV, 38. Matth. XXI, 3. XXVIII, 6. Ioh. XIII, 13. 14. ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος. ibid. v. 16. XV, 15. 20. XX, 28. XXI, 7. 2 Regg. II, 3. 5. 16. VI, 5. Interdum reticetur, v. c. Iac. II, 1. ubi ante τῆς δόξης supplendum est κυρίου, auctoritate *Cyrilli Alex.* XII, 13. T. I. p. 218. non autem ἀνδρὸς, ut visum est *Schoettgenio* ad *L. Bos.* de Ellips. Gr. p. 20.

ΚΥΡΙΟ´ΤΗΣ, ητος, ἡ, 1) proprie in abstracto: *dominatio, dominatus, summa auctoritas et potestas*, a κύριος. 2) in concreto i. q. κύριος, *qui est insigni potestate praeditus*, et *in magna dignitate ac honore constitutus.* Sic legitur in N. T. Ephes. I, 21. ubi Christus esse dicitur ὑπεράνω πάσης κυριότητος, ubi κυριότης, aeque ac praecedentia vocabula, ἀρχὴ, ἐξουσία, δύναμις, pro concreto κύριος positum est, ita, ut ostendatur, nullum eorum, qui in hac rerum natura potentes, illustres et auctoritate insignes sunt et habentur, exclusum esse imperio Christi. Idem valet de loco Coloss. I, 16. 2 Petr. II, 10. commemorantur κυριότητος καταφρονοῦντες, h. e. homines, angelos contemnere haud dubitantes. Eorum enim opinio, qui Gnosticos h. l. intellegendos esse arbitrantur, qui obsequium denegabant magistratibus, nec commate 11. nec loco parallelo Iud. v. 8. coll. v. 9 seq. adiuvatur. An vero in utroque loco de principibus geniis malis, aut de angelis generatim sermo sit, historia duce destitutus equidem definire non audeo. Nec satis mihi constat, ad quemnam locorum N. T. hucusque allatorum pertineat glossa *Phavorini* haec: Κυριότητές εἰσι δυνάμεις ἅγιαι λειτουργικαὶ κυρίου.

ΚΥΡΟ´Ω, ῶ, fut. ώσω, 1) proprie, sensu physico: *roboro, firmum, robustum facio*, a κῦρος *robur*. Iam cum κῦρος etiam *auctoritatem, ratam fidem, edictum* adeo significet, v. c. *Herodot.* VI, 109. *Thucyd.* V, 38. etiam κυρόω 2) notat: *auctoritatem do, ratum facio* vel *habeo, sancio.* Sic legitur in N. T. Galat. III, 15. ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ, ubi διαθήκη κεκυρωμένη vel est testamentum confirmatum et lege ratificatum, vel promissio iurata et solemnis, certa et rata. Etiam apud Graecos κυροῦσθαι dicuntur *res, quae lege confirmantur, aut ullo aliquo modo auctoritate publica muniuntur*, v. c. apud *Thucyd.* VIII, c. 69. *Aelian.* V. H. II, 9. XIII, 24. *Hesych.* κυρῶ· βεβαιῶ. *Phavor.* κυροῖ· βεβαιοῖ, πιστοῖ. Conf. etiam Alex. Genes. XXIII, 20. Levit. XXV, 30. et *Aquilae* reliquias Genes. XXIII, 17. et 1 Sam. XV, 13. 3) *idoneis argumentis aliquid probo.* 2 Cor. II, 8. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς, κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην quapropter rogo vos, ut publi-

publicum ipsi amoris vestri documentum detis, ut certior reddatur de amore vestro. Saepius non legitur in N. T. Conf. interpretes ad *Thom. Mag.* p. 561.

ΚΥΩΝ, κυνὸς, ὁ, ἡ, 1) *canis*, sine dubio a *κύω in utero gesto, pario*; est enim animal πολυτόκον. Luc. XVI, 21. ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ canes tantum ulcera eius lingebant. Huc pertinet locus *Aeliani* Hist. Anim. VIII, 9. τρωθέντες δὲ ἔχουσι τὴν γλῶτταν φάρμακον, ᾗπερ ἂν περιλιχμώμενοι τὸ τρωθὲν μέρος, εἰς ὑγιείαν ἐπανάγουσι. 2 Petr. II, 22. κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα canis reversus ad vomitum suum, h. e. canis, quod ipse vomuit, resorbet. Formula proverbialis apud Iudaeos, de hominibus, ad pristinas sordes ac flagitia redeuntibus, solemnis. Conf. Prov. XXVI, 11. et *Vorstii* Diatriben de Adagiis N. T. c. 4. p. 774 sq. Iam, quia canes inter animalia impura apud Iudaeos referebantur, etiam κύων metaphorice 2) *hominem profanum et impium* notat. Matth. VII, 6. μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, h. e. ne doctrinam divinam et longe sanctissimam tradite hominibus profanis ac impiis. Apoc. XXII, 15. ἔξω οἱ κύνες, ubi per κύνας intelligendi sunt partim *omnes, a religione christiana alieni*, (quemadmodum etiam Iudaeis כְּלָבִים canes omnes illi erant, qui extra ecclesiam iudaicam vivebant. Conf. *Schoettgen*. Hor. Hebr. et Talmud. p. 1145.) partim *peccatorum ac vitiorum sordibus polluti et contaminati*. Speciatim κύων in N. T. dicitur 3) *impudens*. Hinc Philipp. III, 2. doctores iudaizantes, impudenter doctrinam suam Christianis obtrudentes, κύνες vocantur. *Hesiod.* Ἔργ. v. 67. κύνεον νόον, ubi *Moschopul.* τὴν κυνὸς δηλονότι ἀναίδειαν ἔχοντα. Adde *Callim.* Hymn. in Cerer. v. 64. *Homer.* Iliad. ά, v. 225. ibique *Scholion*, λ', 362. Odyss. ρ', v. 248. *Hesych.* κύνες· ἀναιδεῖς. Saepius non legitur in N. T.

ΚΩΛΟΝ, ου, τὸ, 1) proprie: *artus corporis, quodvis membrum corporis humani*, speciatim vero *pedes, ossa, crura*. (*Eurip.* *Phoen.* 1192. ubi vid. *Schol. Apollod.* III, 5, 8.) *Hesych.* κῶλα· πόδες, σκέλη, ὀστᾶ, μέλη, καρπίδες. Conf. *Barnes.* ad *Eurip.* Iphig. in Aulid. v. 614. et *Kuster.* ad *Aristoph. Ran.* v. 1400. 2) per synecdochen: *corpus integrum*, etiam *cadaver*, quod Graecis τὸ πτῶμα et σῶμα dicitur. Sic semel legitur in N. T. Hebr. III, 17. ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ quorum corpora conciderunt in desertis, seu, quorum cadavera prociderunt in deserto. Num. XIV, 29. ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πεσεῖται τὰ κῶλα ὑμῶν, ubi hebraico פֶּגֶר respondet. Adde Levit. XXVI, 30. 1 Sam. XVII, 46. Ies. LXVI, 24.

ΚΩΛΥΩ, fut. ύσω, generatim est: *impedio quovis modo, et factis et verbis, quo minus aliquid fiat*, ita, ut mox per *prohibere, inhibere*, mox vero per *vetare, interdicere* et *dissuadere* sit

sit reddendum. Matth. XIX, 14. Marc. IX, 38. 39. X, 14. Luc. VI, 29. καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς ne tunicam quidem denega. ibid. IX, 49. 50. XI, 52. XVIII, 16. XXIII, 2. κωλύοντα dissuadentem. Act. VIII, 36. X, 47. XI, 17. κωλῦσαι τὸν Θεὸν Deo repugnare. ibid. XVI, 6. XXIV, 23. XXVII, 43. ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος prohibuit eos ab isto consilio. Rom. I, 13. ἐκωλύθην variis obstaculis impeditus sum. 1 Cor. XIV, 39. καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε et dono linguarum quavis opportunitate oblata bene utamini. Fortasse tamen τὸ κωλύειν rectius per *repudiare*, *spernere* reddideris. 1 Thess. II, 16. κωλύειν de persecutionibus intellegendum est, quibus Iudaei propagationem religionis christianae inter gentiles impedire conabantur. 1 Tim. IV, 3. κωλυόντων interdicentium. Hebr. VII, 23. 2 Petr. II, 16. 3 Ioh. v. 10. Saepius non legitur in N. T. 3 Esdr VI, 6. chald. בטל Pah. *cessare fecit*, *impedivit*. et ib. v. 33. chald. שׂנא *odio persequi*.

ΚΩΜΗ, ης, ἡ, 1) proprie: *vicus*, *pagus*. Matth. IX, 35. περιῆγεν τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας. ib. X, 11. XIV, 15. XXI, 2. Marc. VI, 6. 36. 56. VIII, 27. XI, 2. Luc. V, 17. VIII, 1. κατὰ πόλιν καὶ κώμην oppidatim et vicatim. ib. IX, 6. 12. 52. 56. XIII, 22. XVII, 12. XIX, 30. XXIV, 13. 28. 2) *urbs*, *oppidum minus*, *sed moenibus cinctum*, i. q. πόλις. Marc. VIII, 23 et 26. coll. v. 22. Ioh. VII, 42. ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν δαβίδ. ibid. XI, 1. ἐκ τῆς κώμης μαρίας καὶ μάρθας ex urbe Mariae ac Marthae. *Syrus*: ܩܪܝܬܐ. ibid. v. 30. et Luc. X, 38. Alexandrini hac voce usi sunt pro עִיר *urbs*, *civitas*, 1 Chron. XXVII, 25. Ies. XLII, 11. et קִרְיָה idem. Ierem. XLIX, 25. 3) per metonymiam: *incolae vicorum et pagorum*. Act. VIII, 25. πολλάς τε κώμας τῶν σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο et incolas multorum Samaritanorum vicorum doctrina christiana imbuerunt. Saepius non legitur in N. T. *Hesych.* κῶμαι· ἀγυιαί, ῥύμαι. Idem: κώμη· ἄμφοδον, χωρίον.

ΚΩΜΟΠΟΛΙΣ, εως, ἡ, *oppidum rusticanum*, seu *paganum*, h. e. *oppidum*, *inter urbes ac vicos medium*, *moenibus non cinctum*, i. q. nos dicimus: *ein Flecken*. In N. T. tantum legitur Marc. I, 38. Multos tales vicos, qui ob amplitudinem et incolarum multitudinem urbibus similes erant et oppida appellabantur, in Galilaea fuisse, tradit *Iosephus* de B. I. III, 3. 2.

ΚΩΜΟΣ, ου, ὁ, *comissatio*, h. e. *convivium luxuriosum*, *in quo nimio potu ac ciborum usu*, *iocis ac gestibus impudicis*, *saltationibus et cantilenis foedis et ab honestate omni remotis*, *pudori et sanitati nuntius remittebatur*. Sine dubio nomen habet a κώμη *vicus*, unde κωμάζω *ebrius per vicum discurro*.

Sole-

Solebant enim sodales horum conviviorum luxuriosorum ebrii, coronis redimiti, cum facibus et instrumentis musicis per plateas discursitare et inter lascivas cantilenas et obscoenas saltationes ad amicarum fores concurrere. *Suid.* κῶμοι· ᾠδαὶ, ὀρχήσεις μετὰ μέθης. *Hesych.* κῶμοι· τὰ ἀσελγῆ καὶ πορνικὰ ᾄσματα, συμπόσια, ᾠδαί. *Etym. M.* κῶμός ἐςι μεθυςικὸς αὐλὸς ἐγχρονίζων οἴνοις καὶ κυμβάλοις καὶ αὐλοῖς καταθέλγων τὺς δαιτυμόνας. Plura de hac voce vide apud *Chr. Gottl. Schwarz.* in Diss. de Comessationibus Veterum, Altorf. 1744. 4. *Lamb. Bos.* in Obss. Philol. in N. T. p. 117. et *Alberti* in Obss. Philol. in N. T. p. 330. et ad Glossar. Gr. N. T. p. 112. Ter tantum legitur in N. T. Rom. XIII, 13. μὴ κώμοις καὶ μέθαις. Μέθας et κώμυς coniunxit quoque *Dio Cassius* l. LXV, p. 734. Galat. V, 21. 1 Petr. IV, 3. οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις. Praeterea reperitur Sapient. XIV, 23. 2 Macc. VI, 4. et apud *Aristaenetum* I, Ep. 27. II, 20. *Aristoph.* Thesmophor. v. 997. ad quem locum vide *Bourdinum.* Κῶμον bonum olim habuisse significatum, contendit *Henr. a Seelen* in annotatt. in N. T. ex Plutarcho p. 15. et *Spanhemius* ad *Aristoph. Plutum* v. 1041.

ΚΩ'ΝΩΨ, ωπος, ὁ, ἡ, *culex vinarius,* seu *muscae parvae, aut vermiculi alati species, qui, in vino acescente natus, eodem alitur et nutritur,* teste *Aristotele* Hist. Anim. V, 19. οἱ δὲ κώνωπες ἐκ σκωλήκων, οἳ γίνονται ἐκ τῆς περὶ τὸ ὄξος ἰλύος. ibid. IV, 8. A scriptoribus Talmudicis יַבְחוּשׁ vocatur, etiam בַּקָּא. Conf. *Buxtorf.* Lex. Talm. p. 342 et 927. et *Vorstium* de Adagiis N. T. cap. III. p. 771 seq. Semel legitur in N. T. Matth. XXIII, 24. οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα vos culicem vinarium percolatis. De huius formulae proverbialis sensu vide dicta ad διϋλίζω. Convenit illud proverbium arabicum apud *Meidanium* 117. يأكل بالفيل ويغتص لبقة *edit elephantem, et suffocatur culice.* De alia vocabuli κώνωψ notione exposui in Spicilegio II. Lexici Bieliani p. 114. *Suid.* κώνωψ· εἶδος μυίας.

ΚΩ͂Σ, ῶ, ἡ, vel, ut etiam in libris veterum scribitur, κόως et κέως *Cos, Coos, Cous.* Insula maris Aegaei, sive maris Icarii, inter Cycladas celeberrima, quae nunc *Stancora* appellatur. Pertinet ad Ioniam Asiae ac vicinae Cariae obiacet. Celebrata erat apud veteres non solum Aesculapii cultu et Iunonis aede, sed etiam Hippocratis (qui hinc *Cous* dicitur,) et Apellis natalibus. Frumento et vino abundat et aëre gaudere dicitur adeo salubri, ut incolae, nimia senectute confecti, mortem sibi olim cicuta et aliis modis accelerarent. Dicta etiam olim fuit *Meropis,* teste *Suida:* κῶς· ἡ νῆσος,

νῆσος, ὅθεν Ἱπποκράτης ὁ ἰατρὸς, ἥτις καὶ μεροπὶς λέγεται. Memoratur semel in N. T. Act. XXI, 1. εἰς τὴν κῶν. Pro accusativo κῶν habent nonnulli codices κῶ. Vtroque enim modo pronuntiatur, observante *Stephano* et *Erasmo* ad h. l. Cf. *Plin*. H. N. XI, 22. et *Cellarii* Geogr. Antiq. T. II, Lib. 3. c. 2. p. 22.

ΚΩΣΑ'Μ, ὁ. *Cosam*. Nomen proprium viri hebraicum ἄκλιτον, significans *divinantem*, a קסם *divinavit*. Semel memoratur in N. T. Luc. III, 28.

ΚΩΦΟ'Σ, ῦ, ὁ, ἡ, etiam κωφὸς, ἡ, ὸν, 1) proprie: *obtusus, hebes*, a κόπτω. Sic legitur apud *Homerum* Iliad. λ', v. 390. κωφὸν βέλος telum obtusum. 2) *qui sensum amisit, nihil sentiens*, et de homine: *vitiatus facultate aliqua corporis, debilis, mutilus*. *Hesych*. κωφάν· κωφὴν, ἀναίσθητον. — κωφεῦσαι· ἀναισθητῆσαι. κωφός· ἀσθενής. *Homer*. Il. ω', v. 54. κωφὴν γαῖαν terram, nihil sentientem. Conf. *Valkenar*. Animadvv. ad *Ammonium* Lib. II, c. 14. et *Segaar* Obss. Philol. in Capita XI. priora Evangelii Lucae p. 38. Hinc speciatim 3) *surdus, qui auditu destituitur*, ita, ut omissum sit τὰ ὦτα. Matth. XI, 5. κωφοὶ ἀκούουσι. Marc. VII, 32. κωφὸν μογιλάλον. ibid. v. 37. Luc. VII, 22. Alex. pro חֵרֵשׁ *surdus* Exod. IV, 11. et Levit. XIX, 14. adhibuerunt. *Homer*. Hymn. in Mercur. v. 92. 4) *mutus, qui loquela destituitur*, ita, ut omissum sit τὴν γλῶσσαν; nam, qui surdi nascuntur, etiam muti sunt. Cf. *Iensii* Ferculum Litterar. p. 32. *Hesych*. κωφός· οὔτε λαλῶν, οὔτε ἀκούων, ἄνεος. Matth. IX, 32. 33. XII, 22. XV, 30. 31. Luc. I, 22. XI, 14. Sic Alex. Habac. II, 18. εἴδωλα κωφὰ, hebr. אֱלִילִים אִלְּמִים, ubi *Symmachus* habet ἄλαλα. 5) *mutum faciens*. Luc. XI, 14. καὶ αὐτὸ (scil. δαιμόνιον) ἦν κωφὸν et illud daemonium mutum reddiderat hominem. Sequitur enim: τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. 6) *surdum reddens*. Marc. IX, 25. τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν. Saepius non legitur in N. T.

FINIS TOMI PRIMI.

Libri

Libri sequentes librariae *Weidmanniae* Lipsiae sumtibus sunt editi coemtive pretiisque quae indicavimus venduntur.

Abulfedae Tabulae quaedam geographicae et alia eiusdem argumenti Specimina, e Codd. Biblioth. Leidensis nunc primum arabice edidit Frid. Theo. *Rinck*. 8 maj. 1791. 1 thlr. 4 gr.

- - - - Idem liber, charta belg. opt. 1 thlr. 16 gr.

Bocharti, Sam., Hierozoicon, sive de animalibus sacrae scripturae. Recensuit suis notis adiectis E. F. C. *Rosenmüller*. III. Tomi, 4 maj. 1793 — 96. 19 thlr.

- - - - Idem liber, charta script. 23 thlr.

Bruckeri, Iac., Historia critica Philosophiae a mundi incunabulis ad nostram usque aetatem deducta. Edit. secunda, Volumine VIto accessionum et supplementorum auctior. VI Volumina, 4 maj. 1767. 25 thlr.

- - - - Idem liber, charta script. 30 thlr.

- - - - Ejusdem libri Appendix, accessiones, observationes, emendationes, illustrationes atque Supplementa exhibens. Operis integri Vol. VItum. 4. 1767. 5 thlr.

Bos, Lamberti, Ellipses graecae. Cum priorum editorum suisque animadversionibus edidit Godofr. Henr. *Schäfer*. 8 maj. charta membranacea, scriptoria, nec non bibula.

Codex Theodosianus cum perpetuis commentariis Iac. *Gothofredi*. Praemittuntur Chronologia accuratior, Chronicon histor. et Prolegomena. Subjiciuntur notitia dignitatum, Prosopographia, Topographia, Index rerum et Glossar. nomicum. Opus posthumum diu in foro et schola desideratum, recognitum et ordinatum ad usum Codicis Iustinianei, opera et studio Antonii *Marvillii*. Editio nova in VI Tomos digesta, collata cum Codd. MSS. antiquissimo Wirceburgensi, Gothano et libris editis, iterum recognita, emendata, variorumque observatt. aucta, quibus adjecit suas Ioa. Dan. *Ritter*. Fol. 1736 — 45. 21 thlr. 16 gr.

Codex epistolaris *Rudolphi I.* Rom. Regis, Epistolas CCXXX anecdotas continens. Ex Cod. Mspto membranaceo biblioth. publ. Trevirensis eruit — correctis insuper, et Supplemento auctis, a *Gerberto* editis, aliis XV. — Auctario duplici epistolar. et chartarum, ad res Bohemiae sub *Primisl. Ottocaro* R. II. gestas, et ad Electiones Regum German. saec. XIII et XIV pertinentium, ex Tabulario sanctiori *Mogunt.* et *Colon.* instruxit, luci publicae, commodisque utentium consignavit Dr. Francisc. Ioseph. *Bodmann*. 8 maj. 1806. 1 thlr. 18 gr.

- - - - Idem liber, charta script. gall. 2 thlr.

Epicteti Dissertationum ab Arriano digestarum libri IV. Ejusdem Enchiridion et ex deperditis sermonibus Fragmenta. Post Io. *Uptoni* plerumque curas denuo ad Codicum Msptorum fidem recen-

recensuit, latina versione, adnotationibus, indicibus illustravit Io. *Schweighäuser*. III Volumina. 8 maj. 1799. 14 thlr.

- - - - Idem liber, charta belgica. 20 thlr.

Etiam sub titulo:

Epicteteae Philosophiae Monumenta. III Volumina. 8 maj.

Eusebii Pamphili, Caesar, Palaest. Episcopi, Praeparatio evangelica. Franciscus *Vigerus* ex MSS. Codd. et laudatis ab ipsomet Eusebio scriptoribus recensuit, Latine vertit, notis illustravit. Edit. nova, juxta Parisinam anni 1628 adornata. Accesserunt indices necessarii. Fol. 1688. 12 thlr.

Euthymii Zigabeni Commentarius in IV Evangelia. Graece et Latine. Textum graecum nunquam antea editum ad fidem duorum Codicum membranac. bibliothecarum SS. Synodi Mosquensis auctoris aetate scriptorum, diligenter recensuit et repetita versione latina Ioann. *Hentenii* suisque adjectis animadversionibus edidit Christianus Frid. *Matthaei*. III Tomi, 8 maj. 1792. 9 thlr.

Fabricii, Io. Alb., Bibliotheca latina nunc melius delecta, rectius digesta et aucta diligentia Io. Aug. *Ernesti*. III Tomi, 8 maj. 1773. 74. 3 thlr. 16 gr.

- - - - Idem liber, charta script. 4 thlr. 16 gr.

Freytagii, Frid. Goth., Adparatus litterarius, ubi libri partim antiqui, partim rari recensentur, collectus. III Tomi, 8 maj. 1752 — 55. 2 thlr. 16 gr.

Gregorii, Nazianzeni, theologi, Opera. Iac. Billius Prunaeus, S. Michaelis in Eremo Coenobiarcha, cum MSS. Regiis contulit, emendavit, interpretatus est, una cum doctissimis Graecorum *Nicetae Serronii*, *Pselli*, *Nonii* et *Eliae* Cretensis commentariis. Aucta est haec editio quam multis ejusdem *Gregorii* Epistolis nunquam antea editis, ex interpretatione Fed. *Morelli*. Graece et Latine. II Voll. Fol. 8 thlr.

Hesychii Glossae sacrae. Graece. Ex universo illius opere in usum interpretat. Vet. et Novi Test. excerpsit, emendavit notisque illustravit I. C. G. *Ernesti*. Accedd. glossae sacrae in Psalmos ex Cod. MS. Biblioth. Taurinens. coniunctim nondum editae. 8 maj. 1785. 1 thlr. 12 gr.

Ejusdem Lexicon ex codice MS. Bibliothecae d. Marci restitutum et ab omnibus Musuri correctionibus repurgatum, sive *Supplementa* ad edit. *Hesychii Albertinam*. Auctore N. *Schow*. 8 maj. 1792. 2 thlr. 12 gr.

- - - - Idem Liber, charta script. 3 thlr. 12 gr.

Hoogeveen, Henrici, Doctrina Particularum linguae graecae. In epitomen redegit Christianus Godofr. *Schütz*. Editio secunda, auct. et emendatior. 8 maj. 1806. Charta impress. 2 thlr. 6 gr.

- - - - Idem liber, charta script. 2 thlr. 18 gr.

Jones,

Jones, Guil., Poeseos Asiaticae commentariorum Libri VI. cum Appendice; recudi curavit Io. Gottfr. *Eichhorn*. 8 maj. 1777. . 2 thlr.

Körner, Dr. Io. Gottfr., de Provocatione ad sedem Romanam. 8 maj. 1785. 1 thlr.

Lactantii, Lucii Coelii sive Caecilii Firmiani, Opera omnia quae supersunt, Io. Georg. *Walchius* recensuit et criticis commentariis cum aliorum, tum suis illustravit. 8. 1 thlr. 4 gr.

Lippenii, Matth., Bibliotheca realis philosophica. IV Tomi. fol. 4 thlr. 8 gr.

Meuselii, Ioa. Geo., Bibliotheca historica, instructa a b. Burc. Gotth. *Struvio*, aucta a b. Chr. Gottl. *Budera*, nunc vero ita digesta, amplificata et emendata, ut paene novum opus videri possit. XI Voluminis in XXII partes divisa, cum Indice Auctorum et Rerum. 8 maj. 1782 — 1804. 23 rthl. 16 gr.

- - - - Idem liber, charta scriptoria. 31 thlr.

Mosheim, Io. Laurent. a, de Beghardis et Beguinabus Commentarius. Fragmentum ex ipso MS. auctoris celeberrimi libro edidit, dupl. appendice, complurium diplomatum varies. lect., notis aliis et indice necessario locupletavit Ge. Henr. *Martini*. 8 maj. 1790. 2 thlr.

Oelrichs, Io. Ge. Arn., Commentarii de Scriptoribus ecclesiae Latinae priorum VI saeculorum, ad Bibliothecam *Fabricii* latinam accommodati. Praefatus est et editionem curavit A. H. L. *Heeren*. 8 maj. 1791. 1 thlr. 16 gr.

- - - - Idem liber, charta script. 2 thlr. 12 gr.

Oudini, Casimiri, Commentarii de Scriptoribus ecclesiae antiquis, illorumque scriptis tam impressis quam manuscriptis, adhuc extantibus in celebrioribus Europae Bibliothecis, a *Bellarmino*, *Possevino*, Phil. *Labbeo*, Guil. *Caveo*, Lud. Elia *du Pin*, et aliis omissis, ad annum MCCCCLX vel ad artem typographicam inventam. etc. III Voll. Fol. 1722. 10 thlr.

Schannati, Io. Frid., Corpus Traditionum Fuldensium, ordine chronol. digestum, complectens omnes et singulas Imperatorum, Regum, Principum, Comitum, aliorumque fidelium pias donationes in ecclesiam Fuldensem collatas ab anno fundationis suae DCCXLIV ad finem usque Saeculi XIII. etc. c. mapps geogr. et fig. aeneis. fol. 1724. 3 thlr. 8 gr.

- - - - Vindemiae literariae, h. e. veterum monumentorum ad Germaniam sacram praecipue spectantium Collectio I et II. Acced. Conspectus trium vetustiss. Codicum, ex illis, quos in ipso Martyrii campo, ubi S. Bonifacius, Archiepiscopus, cum sociis gloriose occubuit, manus fidelium recollegerunt ac in Sacrarium Fuldense deportarunt, c. fig. aeneis. fol. 2 thlr. 16 gr.

Schleusneri, I. F., Additamenta ad novi Lexici graeco-lat. in N. T. editionem primam. 8 maj. 1801. 16 gr.

- - - - Idem liber, charta script. 1 thlr.

- - - - Idem liber, charta belg. 1 thlr. 12 gr.

Schoe-

Schoenemanni, C. G. T., Bibliotheca historico-literaria Patrum Latinorum a *Tertulliano* principe usque ad *Gregorium M.* et *Isidorum* Hispalensem, ad biblioth. *Fabricii* latinam accommodata. Tom. I et II. 8 maj. 1792 — 94. 4 thlr. 16 gr.
- - - - Idem liber, charta script. 6 thlr. 16 gr.
Schröckhii, Ioh. Matth., Acta sacrorum secularium Academiae Vitebergensis A. C. 1802. 4 maj. 1803. 1 thlr. 12 gr.
- - - - Idem liber, charta belg. 2 thlr. 4 gr.
Senecae, L. Annaei, Philosophi, Opera omnia, quae supersunt, recognovit et illustravit D. Frid. Ernest. *Ruhkopf*. Vol. I - III. 8 maj. 1797 — 1805. 4 thlr. 12 gr.
- - - - Idem liber, charta script. 6 thlr. 4 gr.
- - - - Idem liber, charta belgica. 9 thlr.
Simplicii Commentarius in *Epicteti* Enchiridion. Accedit Enchiridii Paraphrasis christiana et Nili Enchiridion. Graece et Latine. Omnia ad veterum Codicum fidem recensuit et varietate Lect. brevibusque notis illustravit Io. *Schweighaeuser*. II Tomi. 8 maj. 1800. 6 thlr.
- - - - Idem liber, charta belgica. 10 thlr.

Etiam sub titulo:

Epicteteae Philosophiae Monumenta. Vol. IV et V.
Stobaei, Ioh., Sermones e MS. Codicibus emendatos et auctos edidit Nicol. *Schow*. (Pars Ima Sermo I — XXVII.) 8 maj. 1797. 2 thlr. 12 gr.
Stockii, Christ., Clavis linguae sanctae Veteris Testamenti vocabulorum significationes tum generales et speciales ordine concinno exhibens, tam tironum, quam homiletices et exegeseos cultorum studiis apprime inserviens ac subinde Concordantiarum vicem supplens, cui accedit breve Dictionarium Chaldaeo-talmudico-rabbinicum. Sextum edita cura Ioh. Frid. *Fischeri*. 8 maj. 1753. et
Ejusdem Clavis linguae sanctae Novi Testamenti etc. Quintum edita cura I. F. *Fischeri*. 8 maj. 1752. *Duae Claves* 7 thlr.
(Clavis N. T. separatim venditur à 3 thlr. 12 gr.)
Suidae et *Phavorini* Glossae sacrae, Graece. Cum spicilegio glossarum sacrarum *Hesychii* et Etymol. M. Congessit, emendavit et notis illustravit I. Chr. Gottl. *Ernesti*. Accessit dissertatiuncula de glossis sacris *Suidae* et *Phavorini*. 8 maj. 1786. 18 gr.
Testamentum, novum, graecum, ita adornatum, ut Textus probatarum editionum medullam, margo variantium lectionum in suas classes distributarum locorumque parallelorum delectum exhibeat, curante Andr. *Birkigio*. 8. 1737. 12 gr.
Tittmanni, Carol. Christ., Opuscula theologica. 8 maj. 1803. 3 thlr.